1

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
M. 8
35 P
15

I 512—515
C. J
S. Z
O. 2
N. 17—20

Digitized by Google

8.35.P.15

R·P·M. JOAN. BAPTISTÆ

DE LEZANA,

OPERA REGULARIA ET MORALIA,

Quatuor Tomis diſtributa:

Quorum
I. & II. Summam Quæſtionum Regularium,
III. Mare Magnum Religionum omnium,
IV. & vltimus, Conſulta Varia Moralia & Regul.
continent.

8,35,P,15

R. P. M. JOAN. BAPTISTÆ
DE LEZANA,
HISP. MATRITENSIS,
SOCII GENERALIS CARMELITARUM,

S. Congreg. Indicis Conſultoris, ac in Sapientia Romana Publici Lectoris;

SUMMA QUÆSTIONUM
Regularium, quatuor Partibus diſtincta,

IN QVA AGITVR DE CASIBVS CONSCIENTIÆ ad perſonas Religioſas vtriuſque ſexus valde ſpectantibus, iuxta nova Decreta, Conſtitutiones & Declarationes Sum. Pontificum & Sacr. Congregat. ipſorumque Regularium Privilegia.

Opus Prælatis Regularibus, illorumque ſubditis, necnon & omnibus Theologiæ Moralis Profeſſoribus apprimè vtile, ac neceſſarium.

VOLVMEN PRIMVM CONTINENS I. & II. PARTEM.

Editio noviſſima ingenti Rerum valde notabilium augmento ab ipſomet Authore locupletata: In qua etiam Tractatus DE REGVLARIVM REFORMATIONE ad calcem primæ Partis adjectus eſt.

L V G D V N I,

Sumptibus LAVRENTII ARNAVD; PETRI BORDE, IOANNIS, & PETRI ARNAVD.

M. DC. LXXVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

DEIPARÆ
VIRGINI MARIÆ,
DE MONTE CARMELO NVNCVPATÆ,
SEMPER IMMACVLATÆ, SEMPER ILLIBATÆ,
AB IPSO PRIMO CONCEPTIONIS MOMENTO
COELESTIBVS DONIS,
VIRTVTIBVS CVNCTIS DIVINITVS
DECORATÆ:
SANCTITATIS EXEMPLO;
MIRACVLORVM MIRACVLO,
IMMO MIRACVLORVM OFFICINÆ:
SINGVLARI DEI SIMVLACHRO,
A NEMINE SATIS, A SOLO DEO DIGNE LAVDANDÆ;
OMNIVM PIISSIMÆ MATRI,
OMNIVM AD OMNIA PARATISSIMO
PROFVGIO;
OPTIMÆ VIVENTIVM PARENTI,
MAXIMÆ TOTIVS ORBIS DOMINÆ;
REGINÆ
SEMPER AVGVSTISSIMÆ,
THESAVRIS SAPIENTIÆ, ET SCIENTIÆ DEI
DITISSIMÆ;
VIRGINEO CANDORE,
VIRTVTVM OMNIVM DECORE,
DONIS EXIMIIS,
PRÆROGATIVIS SINGVLARIBVS,
SEMPER MAGIS ADMIRANDÆ,
PLVRIMVM ADAMANDÆ:
INCLYTÆ
OMNIPOTENTIS DEI MATRI,
SPONSÆ, FILIÆ GRATISSIMÆ;
ANTE PARTVM, IN PARTV,
POST PARTVM PVRISSIMÆ,

DE MORTE TRIVMPHATRICI
REDIVIVÆ,
GLORIOSIS AVREOLIS
REDIMITÆ,
BEATITATE OMNIBVS SANCTIS
MAJORI,
SOLO, QVEM PEPERIT, DEO
MINORI,
CVIVS IN EMPYREO POTENS IMPERIVM
AGNOSCVNT COELITES,
BENEFICIVM EXPERIVNTVR HOMINES,
TERRIFICVM SENTIVNT DÆMONES.

OB

INNVMERA SIBI COLLATA BENEFICIA,
PLVRA, QVÆ EXPECTAT
IN VITA, ET MORTE,
FILII TITVLVM, QVEM INDIGNE PRÆFERT
IN PVERITIA, IVVENTVTE, ET SENECTA,
SVMMAM HANC
QUÆSTIONUM REGULARIUM,
QVANTA POTEST ANIMI DEMISSIONE
DICAT, OFFERT, CONSECRAT,

RATVS

TALI PRÆSIDIO
HOC QVALECVNQVE MVNVSCVLVM
DEO GRATIVS,
HOMINIBVS VTILIVS,
IPSI IVCVNDIVS
FVTVRVM.

FR. IOANNES BAPTISTA DE LEZANA
CARMELITA.

EMINEN

EMINENTISS. PRINCIPI, ET REVERENDISS. DOM. D. CAROLO MEDICES S. R. E. CARDINALI

Ampliſſimo, Sacri Senatus Decano, & Hiſpaniarum Protectori.

TE *Vnum, potius unicum* (Princeps Eminentiſſime) *optimum veluti ſuæ felicitatis auſpicium, hoc mearum lucubrationum monumentum, Patronum ambiens, ad tuos ſacros pedes procumbens accedit, non parvum ſibi gloriæ exitum promittens, dum ſub tanti Herois umbra venire permittitur. Lucem dicerem, qui ſolis, ac ſyderum inſtar, adhuc in terris verſeris: ſic ſplendoribus virtutum micas, vt ſit vix vllus, cui tuo candidiſſimo fulgore non oriaris. Pietatis maximè, & beneficentiæ radiis, quibus indigis aſſiſtens, pauperum, & egenorum pater communis, vt Sol alter, iure cognominari poſſis; quin & in tua florentiſſima Patria, re ipſa oculis perſpecta, qualiter Eccleſiarum erector, Virginum cuſtos, & egeſtatis tempore cunctorum adiutor ſis, vt audio, cognomineris. Et quid in te Soli contulerim, cum è Medicea Gente, cuius prolixas ſtemmatum ſeries oſtentant atria; cuius longo ſanguine Etruria ſuperbit; res præclarè geſtæ implent Hiſtoricorum volumina; cuius Heroës vix numerus æquat, ſplendidiſſimus prodeas, dignitatum luce circumfuſus? Hæ Te tunc primò tenere potuerunt, quando Paulo V. Summo Pontifice afflante, in Purpuratorum Patrum faſtigium euehi meruiſti. Quo in munere quæ geſſeris, qualem Te habueris, nullus enarret, quia auaræ laudis non indiges, vt cumulatius deprædiceris; ſine æmulo namque, & ſine exemplo tecum ipſe certas, tecum ipſe contendis. Loquantur tamen Sacri Senatus, & Eminentiſſimorum Quiritum Cœtus, quibus Decanus meritiſſimus aſtans, principes tui animi dotes, ſapientiam, prudentiam,*

& in Eccleſiæ negotiis pertractandis præſtantiſſimam dexteritatem quotidie pandis. Loquar & ego, qui etſi puſillus, tuæ placidiſſimæ frontis, & eximiæ comitatis, & benignitatis non ſemel teſtimonia experiri potui: hæc enim tuæ magnanimitatis teſſera eſt, vt nullus à tuo conſpectu vacuus, aut ſolatio deſtitutus abſcedat. Annecterem hîc reliquum regiumque virtutum tuarum apparatum, ni crederem tanti Principis modeſtiæ iniuriam irrogare: & quod, vt Philo dixit, vera bona ex ſe ipſis vocem mittunt. *Sed non ſilebo tuam celſiſſimam Mediceam Domum, pro medendis veluti Orbis morbis, vt à nomine omen capiam, ampliſſimè propagatam, totiuſque Chriſtianæ nobilitatis emporium effectam; pulcherrimum veluti florem, ſuaviſſimos efflaſſe odores, nunc Leones, nunc Clementes germinando: nec his contentam, alios alio pro tempore, Eccleſiæ aurigas præſagire, ſuis illis, quos pro ſtemmatibus* Orbes *habet, ſextuplicis Dominij indices: vel quia illi forſan, vt olim Alexandro,* vnus non ſufficit Orbis. *Meritò proinde duorum Monarcha Catholicus Philippus, tuæ ſoli fidei ipſorum moderationem commiſit, vt tua protectione, Hercules alter, ſeu Briareus Iovi, ſolidiùs firmares, firmiùs ſtabilires. Tu igitur, qui tantus es, tantillum hoc Opus ne reſpuas; affectum potius quàm effectum ſuſcipiens, non deſpiciens; dum tibi ſpiritualium donorum (quod maximè cupis) & perennis felicitatis incrementum, profuſis ad Deum votis adprecor, & munuſculum dedico, ac conſecro. Vale multos per annos.*

Cliens humillimus,

Fr. IOANNES-BAPTISTA DE LEZANA
Carmelita.

APPROBATIO

APPROBATIO.

QVAMVIS R. Adm. P.N.M. Ioannis-Baptistæ de Lezana opera omnia, hæc præſertim moralia Quæſtionum Regularium, ſolidiſſimæ doctrinæ, luculenter non minùs quàm breuiter digeſtæ, & explanatæ promptuaria ita ſint plena, vt ex iis quæ continent in aliorum Authorum volumina plura ſint eructantia; quia nihilominus *Dies diei eructat verbum*, & quotidie noua emanant à Sacris Congregationibus, & à Sancta Sede Decreta & Conſtitutiones, quibus eius potiſſimùm innititur doctrina, ab ipſo quoque requiſito multa in dies prodeunt reſponſa Moralia: hinc eſt, vt cum iam *Tertiò* prælo danda ſint ipſa Opera, nonnulla iis adiicienda eſſe cenſuerit: quæ additamenta Ego infrà ſcriptus de mandato R^mi^ P. N. Generalis accuratè peruolvi & recognoui; quæque cum nedum Chriſtianis moribus, ac Fidei regulæ conſona, verùm etiam Dei Eccleſiæ, Regularibus præcipuè apprimè vtilia (ne dicam neceſſaria) repererim, digna quæ typis dentur vnà cum iiſdem Operibus Quæſtionum Regularium, ſuis locis inſerenda, cenſeo: Romæ in Conventu noſtro S. M. Tranſpontinæ, hac die 5. Decemb. 1653.

Fr. VINCENTIVS IVSTVS S. T. Mag.

Facultas R. P. M. Generalis.

NOs Fr. IOAN. ANT. PHILIPPVS, Magiſter Generalis Ordinis Carmelitarum Antiquæ Obſeruantiæ Regularis:

Authoritate noſtra tenore præſentium, Tibi dilecto Nobis in Chriſto Reu. Adm. P.M. Ioan. Baptistæ de Lezana, noſtræ Prouinciæ Caſtellæ Sacerdoti Profeſſo licentiam impartimur, quantum ad Nos ſpectat, typis mandandi Primum, & Secundum Tomum Summæ Quæſtionum Regular. cum nouis additionibus à te elaboratis, & à Magiſtris Theologis noſtri Ord. quibus id commiſimus, perlectis, & approbatis. Horum fide, &c. Dat. Romæ die 5. Decembr. 1653.

Fr. Ioan. Antonivs Philippvs, Magiſter Generalis Carmelitarum.

Fr. GAVINVS CATTAYNA, Prior Tranſp. & Secretarius.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimo P. Mag. Sac. Pal. Apoſt.

Asconivs Rivaldvs Viceſg.

Imprimatur.

Fr. Vincentivs Candidvs Sacri Pal. Apoſt. Mag. Ord. Præd.

APPROBA

APPROBATIONES.

REVERENDI admodum Patris Magiſtri IOAN. BAPT. DE LEZANA, Carmelitarum ſplendoris, Quæſtionum Regularium Summa ita Regulis Sacrorum Canonum conformis eſt, profunda diſcuſſu, vtilis & neceſſaria publico, vt in omnes Chriſtianas Regiones debeat vulgari. Quare quæ in aliis nationibus pluries iam fuit excuſa, denuò excudendam apud Noſtrates iudicamus, vt tanti Viri Doctrina & Pietas ab omnibus videatur, qui pro ſua ſumma humilitate, in ſui Ordinis Generalatu, imò & in ſibi oblatis ditioribus Hiſpaniæ Archiepiſcopatibus videri recuſavit. Ita teſtamur nos infraſcripti Sacr. Facult. Pariſienſis Doctores Theologi, Lugduni ſexto idus Oct. 1655.

F. PAVLVS LOMBARD, Provincialis Carmelitarum Provinciæ Narbonæ.

F. CYRILLVS MOREL, eiuſdem Ordinis Prior Lugduni.

LICENTIA ORDINARII.

VIſa Doctorum Religioſorum Approbatione, Summæ Quæſtionum Regularium à Reuerendo Patre Magiſtro IOAN. BAPT. DE LEZANA conſcriptæ editioni lubenter annuimus. Datum Lugduni die 18. Octobris 1655.

DE NEVFVILLE Abbas Sancti Iuſti, Vic. Generalis.

Summa Privilegij Regis Chriſtianiſſimi.

LVDOVICVS XIV. Dei gratiâ Galliarum, & Navarræ Rex Chriſtianiſſimus, ſingulari Privilegio ſanxit, ne quis per vniverſos Regnorum ſuorum fines, intra decem annos à die finitæ impreſſionis computandos imprimat, ſeu typis excudendos curet, & venales habeat libros, tam editos, quàm edendos, *R. P. IOAN. BAPT. DE LEZANA Socij Reuerendiſſimi P. Generalis Carmelitarum*, præter PHILIPPVM BORDE Bibliopolam Lugdunenſem, aut illos quibus ipſemet conceſſerit: Prohibuit inſuper eadem authoritate Regia omnibus ſuis ſubditis eoſdem libros extra Regni ſui limites imprimendos curare, vel quempiam vbicunque fuerit, ad id agendum impellere ac inſtigare, ſine conſenſu dicti PHILIPPI BORDE. Idque omne ſub confiſcatione librorum, aliiſque pœnis contra delinquentes expreſſis, vti latiùs patet in litteris datis Pariſiis, die 6. Februarij 1668.

Ex mandato Regis Signatum DENIS.

Hac vltima editio deſiit excudi die 30. Septembris 1677.

INDEX

INDEX CAPITUM,

Quæ in priori Parte primi Voluminis huius Summæ continentur.

CAP. I. DE obligationibus Regularium ratione ſtatus perfectionis, quem profitentur. pag. 1

II. De obligationibus Regularium ratione profeſſionis trium Votorum Religionis in communi. 4

III. De Regularium immunitatibus, & priuilegiis in communi. 16

IV. De obligationibus Religioſorum ratione Voti obedientiæ emiſſi in profeſſione. 22

V. De obligationibus Religioſorum propter Votum Caſtitatis. 26

VI. De obligationibus Religioſorum ratione Voti Paupertatis. 28

VII. De obligationibus Religioſorum ratione Regulæ ſui Ordinis. 45

VIII. De obligat. Relig. ratione Conſtit. ſeu Statutorum Religionis. 50

IX. De oblig. Religioſorum, quæ habentur in Iure, vel Conciliis. 55

X. De obligationibus Regularium ad Conſtitutiones, & Decreta Summorum Pontificum & Congregationum. 63

XI. De his, in quibus tenentur obedire Religioſi Dominis Epiſcopis, & Principibus ſecularibus. 72

XII. De Religioſis quoad obligationem recitandi Diuinum Officium. 76

XIII. De obligationibus Regularium, quoad habitum Religioſum portandum. 84

XIV. De oblig. Regularium, quoad Sacros Ordines ſuſcipiendos. 86

XV. De oblig. Religioſorum, quoad electiones faciendas. 90

XVI. De oblig. Regularium ad manendum in Monaſteriorum clauſura. 107

XVII. De oblig. Regularium, ſi fiant Cardin. Epiſcopi, Abbates, &c. 119

XVIII. De oblig. Prælatorum Regularium, facultatibus, & priuilegiis ipſorum. 116

XIX. De Confeſſoribus Regularibus, eorumque facultatibus, & obligationibus. 138

XX. De Concionatoribus Regularibus, eorumque obligationibus. 148

XXI. De obligationibus Sacerdotum Regularium. 152

XXII. De Regularibus tranſeuntibus ex vna Religione ad aliam. 158

XXIII. De obligationibus Religioſorum ab Ordine eiectorum. 163

XXIV. De Nouitiis, eorumque obligationibus, & Priuilegiis. 168

XXV. De Monialibus, earumque obligationibus, & Priuilegiis. 178

XXVI. De Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis Monialium. 191

XXVII. De Iudice Regulari, ſeu modo procedendi iudicialiter in Cauſis Regularibus. 194

INDEX CAPITUM LIBRI de Reformatione Regularium.

CAP. I. QVàm neceſſarium ſit Religioſos omnes reformatè viuere, ex Patribus oſtenditur. pag. 203

II. Idem intentum de neceſſitate reformationis Regularium ex aliis capitibus oſtenditur. 211

III. Orationis iuge, & quotidianum ſtudium Religiones conſeruat: in eoque deficere Religiones perdit. 215

IV. Idem intentum de neceſſitate orationis pro Monachis, ex Patribus recentioribus probatur. 218

V. Regulæ, & Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia Religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit. 222

VI. Minorum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit Ordinem, earum verò contemptus Religiones diſſipat. 228

VII. Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria regularem Obſeruantiam Monachorum fœdat. 237

VIII. Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitanda. 241

IX. Nimia cum ſæcularibus communicatio Religionum obſeruantiæ nocet 247

X. Otioſitas Monachorum Religioſam, & Regularem vitam euertit. 254

XI. Littę

X I. Litterarum exercitium Regularium perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe. 261
XI I. Plures exempti, & priuilegiati in religionibus obſeruantiam Regularem euertunt. 268
X III. Religioſorum ambitio Religionem deſtruit, humilitas autem ædificat. 273
X I V. Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſque Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt. 279
X V. Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant, improbi verò regularem diſciplinam naufragari faciunt. 284
X V I. Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat. 291
X V II. Superfluitas bonorum temporalium, etiam in ipſis communitatibus, Regioſorum reformationi eſt contraria. 302
XVIII. Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit. 308

INDEX CAPITVM;

Quæ in poſteriori Parte primi Voluminis huius Summæ continentur.

Cap.I. De ſpecialibus obligationibus, iuribus, & priuilegiis Regularium Mendicantium. pag. 317
I I. De ſpecialibus obligationibus, muneribus, & priuilegiis Monachorum. 335
I I I. De Regularium Canonicorum ſpecialibus iuribus, priuilegiis, & obligationibus. 350
I V. De Regularium Clericorum iuribus, priuilegiis, & obligationibus. 354
V. De Regularium militarium iuribus, & obligationibus. 359
V I. De Regularibus Hoſpitalariis, eorumque iuribus, priuilegiis, & obligationibus. 359
VII. De Eremitis, eorumque obligationibus, & priuilegiis. 362
V I I I. De Conuerſis, laïcis, oblatis, donatis, ſeu commiſſis Regularibus, eorumdem iuribus, obligationibus, & priuilegiis. 363
IX. De Dominis Cardinalibus Regularium Protectoribus, eorumque facultatibus, iuribus & priuilegiis. 373
X. De Conſeruatoribus Religionum, ſeu Regularium perſonarum. 377
X I. De Patronis Monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum Regularium, eorumque facultatibus. 394
X I I. De Capitulis, Dietis, ſeu Congregationibus perſonarum Regularium, eorumque obligationibus, & priuilegiis. 399
X I I I. De Prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, perſonatibus, præpoſituris, officiis, & adminiſtrationibus Regularium perſonarum, illorumque obligationibus. 418
X I V. De Tertiariis Regularium, eorumque obligationibus, & priuilegiis. 429
X V. De Confratribus, & Confraternitatibus Regularium perſonarum, eorumque obligationibus, & priuilegiis. 439
X V I. De Familiaribus, ſeu ſeruitoribus Regularium perſonarum, eorumque priuilegiis. 452
XVII. De Regularium procuratoribus, ſeu negotiorum ipſorum geſtoribus, ipſorumque priuilegiis. 457
XVIII. De Beneficiis Regularibus. 459
X I X. De bonis, & poſſeſſionibus quibus capacia ſunt Monaſteria Regularium perſonarum, ſeu in quæ ſuccedere poſſunt, & de eorum adminiſtratione. 465

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM,

SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad perſonas Religioſas vtriuſque ſexus valde ſpectantibus.

TOMVS PRIMVS.

CAPVT PRIMVM.

De obligationibus Regularium ratione ſtatus perfectionis, quem profitentur.

SVMMARIVM.

1 *Triplex in Eccleſia ſtatus.*
Religioſi ſunt in ſecundo ſtatu, tendentium ſcilicet ad perfectionem, ibid.
2 *Status religioſus adumbratus in lege Moyſis, & natura, perfectus tempore Chriſti, & amplexatus ab Elia, & Eliſeo, filiiſque Prophetarum.*
3 *Quecunque perſona religioſa tenetur tendere ad perfectionem.*
4 *Non tenetur eſſe perfecta in facto eſſe.*
5 *Nec tenetur tendere ad perfectionem, niſi per ea opera quæ ſunt ſecundùm Regulam, & obſeruantias ſui ordinis.*
6 *Nec tenetur ſibi perſuadere, ſe facere profectum.*
7 *Perfectio Chriſtiana in quibus conſiſtat.*
Finis religioſi ſtatus quis ſit. ibid.
8 *Obligatio procurandi perfectionem Religioſis eſt ſub mortali peccato.*
9 *An ſit diſtincta ab obligatione ſeruandi vota, & obſeruantias regulares.*
10 *Quando peccet contra præceptum procurandi perfectionem,& n.11.*
12 *Quando cenſeatur contemnere perfectionem ſui ſtatus.*
13 *An tranſgredi regulam, & ordinationes Ordinis ex prauo vſu aut conſuetudine in rebus parua materia, ſit mortale.*
14 *An teneatur ex vi huius præcepti habere domitas, ſeu ſuperatas omnes ſuas paſſiones.*
15 *An peccata Religioſi grauiora ſint peccatis ſecularium.*
16 *An teneantur ex iuſtitia erga religionem efficere actus ad quos deſtinantur.*
17 *Mendicantes præſertim tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire.*
18 *Dionyſij Richelij doctrina.*
19 *Monachi quinque definitiones à Ioanne Climacho traditæ.*
20 *Prima definitio.*
21 *Vnio cum Deo quomodo homini poſſibilis.*
22 *Monachi exercitia.*
23 *Secunda deſcriptio Monachi.*
24 *Monachus quid importet.*
25 *Tertia diſcriptio Monachi.*
26 *Quarta deſcriptio.*
26 *Veriſſimè Monachus quis.*
28 *Quinta deſcriptio Monachi.*
29 *Monachus eſt ordo & conſiſtentia.*
30 *Corollarium ex dictis.*
31 *Scopus huius operis.*

EX triplici ſtatu in Eccleſia reperto, quorum primus eſt coniugatorum, qui vitam communem, & adimpletionem ſolùm præceptorum communium exigit; & ſecundus Religioſorum, qui ad perfectionem tendere, conſiliaque Euangelica ſectari profitentur; & tertius Epiſcoporum, ſeu Prælatorum, qui perfectionem conſummatam, & in facto eſſe debent habere, certum eſt omnes perſonas Regulares cuiuſcumque ſexus ſint, in ſecundo ſtatu eſſe, ſub eoque militare. S. Thom. 2.2. *quæſt.* 183. & 186. Gregor. de Valentia *tom.* 3. *diſp.* 10. *quæſt.* 1. *punct.* 3. Hic autem ſtatus benè ſic definitur, *Status hominum ad perfectionem Chriſtianam per paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ vota tendentium* Bellarm. *tom.* 2. *lib.* 2. *de Monach. c.* 2. 1

Adumbratus eſt in lege Moyſi, & in lege naturæ. 2
Plat. *de bono ſtat. Relig. lib.* 2. *cap.* 19. Perfectus, & conſummatus à tempore Chriſti, & Apoſtolorum, qui fuerunt veri & perfecti Religioſi. Vaſquez 1.2. *diſp.* 165. *cap.* 5. Et amplexatus à Sanctiſſimus noſtris Patribus Elia, & Eliſeo, filiiſque Prophetarum ſucceſſoribus eorum. D. Hieron. *in epiſt. ad Paul.* D. Iſid. *lib.* 2. *de offic. cap.* 16. Sixt. IV. Gregor. XIII. & alij Pontifices.

Hinc omnis perſona Religioſa, quæcunque illa ſit, tenetur ex vi ſuæ profeſſionis tendere, progredi, & niti ad perfectionem. Ratio eſt, quia hæc eſt obli-

gatio ſui ſtatus, & in quo differt à laicis: vnde ſtatui laicorum ſolùm dicitur à Chriſto, *Serua mandata*; ſtatui verò Religioſorum, qui inſinuatur in illis verbis. *Si vis perfectus eſſe*, vlterius dicitur, *Vade, & vende omnia, &c. & ſequere me*; per quod denotantur conſilia, ac per conſequens perfectionis ſequela. Suarez *lib.* 1. *de oblig. Relig. c.*4. Et nouiſſimè Ioannes Euſeb. *in doctrina Aſcetica, lib.* 1. *doctr.*4. *c.*25. ſpecialiter *c.*27. vbi religioſos non tendentes ad perfectionem vocat ſimulatores, mendaces, & hypocritas, iuxta doctrinam S.Thom.2.2. *q.*184. *art.*4. *ad* 2. & Tab. *in ſum. verb. Relig.* Tenentur etiam Religioſi tendere ad perfectionem propter periculum labendi in peccatum graue, in quod regulariter cadunt Religioſi perfectionem non procurantes. Euſeb. *ſuprà, c.* 30. ex Azorio, & aliis. Item ſecundùm aliquos, ne obfirment animum contra Spiritus ſancti inſpirationes. Idem Auctor ex Caiet. Azorio, & Valent.

4 Non tamen tenetur Religioſus ex vi ſuæ profeſſionis eſſe perfectus in facto eſſe. Ratio eſt, quia ſtatus Religionis non eſt ſtatus perfectionis iam acquiſitæ, qualis eſt ſtatus Epiſcoporum; ſed eſt ſtatus perfectionis acquirendæ. Ideò enim vocatur Religio ſchola perfectionis. Quemadmodum ergo ſtudentes in ſchola non tenentur eſſe docti, & ſapientes, ſed tendere,& conari ad doctrinam,& ſapientiam acquirendam; ita etiam Religioſus non tenetur eſſe perfectus, ſed tendere ad perfectionem, S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 184. *artic.* 5. *&* 186. *art.* 2. Abul. *in cap.* 19. *Matth.*

5 Nec etiam tenetur Religioſus niti, aut tendere ad perfectionem per omnia opera conſiliorum, aut ſupererogationis, ſed per illa tantùm, quæ ſunt ſecundùm Regulam, & obſeruantias ſui Ordinis. Ratio eſt, quia non ſe obligauit ad aliam perfectionem,niſi eam, quæ mediis inſtitutis ſuæ Religionis comparari poteſt: neque Eccleſia obligat illum ad aliam.Solùm ergo obligatur ad eam perfectionem, quæ mediâ obſeruantiâ ſuæ Regulæ, & Conſtitutionum acquiri poteſt. S. Thom. 2. 2. *q.*186. *art.*2. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*5. *n.*2.

6 Nec prætcrea tenetur Religioſus ſibi perſuadere ſe facere profectum quotidie in perfectione, quia hoc pugnat cum humilitatis exercitio, per quod iudicare debet oppoſitum. Hieron. Gratian. *de diſcipl. Regul. c.*9. §.1.

7 Perfectio Chriſtiana, quam profitentur Religioſi, & ad quam procurandam tenentur, conſiſtit principaliter in actibus charitatis erga Deum, & proximos; minùs principaliter in actibus aliarum virtutum. Ratio eſt, quia perfectio hominis in hac vita eſt illud bonum, quod eſt ipſi optimum; exercitium autem charitatis principaliter, & exercitium aliarum virtutum minùs principaliter eſt optimum homini, cùm nihil illi melius. S.Thom.2.2.*q.*184.*art.*1. Suarez *tom.*3. *de Relig. lib.*1. *c.*3. Hinc finis Religioſi ſtatus eſt vnio per charitatem cum Deo, & proximis. Indicatur hoc *Act.*5. vbi de Apoſtolis, qui erant veri Religioſi, & eorum diſcipulis dicitur: *Multitudinis credentium erat cor vnum, & anima vna* S.Th.2.2.*q.*186. *art.*1.Suar.*tom.*3.*de Relig.lib.*1.*c.*1.Hieron.Gratian.*in diſcipl.Reg.c.*4.

8 Hæc obligatio procurandi perfectionem, ſeu tendendi ad illam, in Religioſis eſt ſub mortali peccato. Ratio eſt, quia eſt de re grauiſſima, quam vouerunt, & in qua conſiſtit ſubſtantia ſtatus Religioſi. Cordub.*in Reg. D.Franciſc.c.*1. Rodrig. 3. *tom. qq. Regul. q.*48.*art.*1. Iſta veritas (ſecundùm Nau. *in c. quia portio*, 12. *q.*1.*n.*10.) eſt terribilis multis Religioſis,qui neque actu, ſeu actualiter; nec virtute, ſeu virtualiter habent animum ſe in dies magis perficiendi in charitate, neque curant pluſquam boni clerici ſæculares, vel laici ad eam tendere. Sanchez *lib.* 6. *de Decalog. c.*5. *n.*10.

Num verò huiuſmodi obligatio tendendi ad perfectionem in Religioſis ſit diſtincta ab obligatione ſeruandi vota, & obſeruantias Regulares, vel ſit eadem cum illa? Probabilius eſt eſſe eandem, & imbibitam in illa: ſicut obligatio obediendi Deo,placendi Deo, & conſtituendi in ipſo noſtrum vltimum finem, non eſt obligatio diſtincta ab obligatione ſeruandi mandata Dei, ſed in illa includitur. Ratio eſt, tum quia vt diximus, *n.*5.non tenetur Religioſus ad aliam perfectionem comparandam, niſi ad eam, quæ mediis inſtitutis ſuæ Religionis haberi poteſt. Tum etiam, quia aliàs quoties Religioſus tranſgrederetur votum aliquod, peccaret duplici peccato, altero contra votum, altero contra perfectionem, quam tenetur procurare. Sanch.*lib.*6.*in Decalog.c.*5 *n.*5. 9

Peccat tamen Religioſus mortaliter contra hoc præceptum procurandi perfectionem. Primò, quando contemnit ea, quibus venitur ad perfectionem; quia hoc eſt contra votum profeſſionis,quo Religioſus promiſit vitam Regularem. S. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.*2. *&* 9. Caietan. *ibid.* Secundò, quando tranſgreditur Regulam (etiamſi ad venialem ſolam, vel ad nullam culpam obligaret) eo fine, vt impediat perfectionem; quia hoc etiam eſt directè contra id,quod promiſit. Valentia 1. 2. *diſp.*7. *p.*5. *punct.* 6. *verſ. primus caſus eſt.* Vaſq. 1. 2. *diſp.*158. *c.*6. *n.*57. Tertiò, quando firmiter ſtatuit apud ſe nullo modo curare de perfectione ſui ſtatus, propter eandem rationem. Quartò ad idem, quando in animum inducit non progredi ad vitæ perfectionem, ita vt apud ſe ſtatuat, & dicat: Nolo ad perfectionem tendere. Quia in hoc deficit à fine ſuæ profeſſionis. Bartholomæus à S. Fauſto *de Vit. propr. c.* 1. *n.*10. Tandem quintò, quando eius prauo exemplo alios induceret ad deprauatam vitam, vel relaxationem Regulæ; quia tunc graue nocumentum Religioni, quam profeſſus eſt, inferret. Sanch.*lib.*6.*in Decalog.c.*4.*n.*18. 10

Addunt etiam alij peccare Religioſos, ſi intendant nunquam proficere in perfectione, ſeu non facere alia bona,neque alio modo meliora,quàm Regula, vel Conſtitutiones præcipiunt; quia hoc eſt ponere obicem gratiæ Spiritus ſancti,Cordub. *in Regul. B.Franc. c.*1. *q.*3. Thom. de Ieſu *in epilog. Regul. Carmelit.* §. *Ex his ergo.* Ad minus tamen Religioſus, qui habet propoſitum operandi contra omnia ſtatuta ſuæ Religionis, vel præcipua, vt ſunt orationis, ſilentij, ieiunij, &c. quamuis non obligent ad mortale, peccat mortaliter. Quia eſt perniciosus Religioni ſuo prauo exemplo, & quantùm eſt ex parte ſua, veluti procurat deſtructionem ipſius. Tambur. *de Iure Abbat.tom.*3. *diſp.*3.*q.*6.*n.*7. idem dicit *n.*12. conformiter ad doctrinam Caietani, Valentiæ, & Vaſquez de Religioſo tranſgrediente ſtatuta ſuæ Religionis ad ſolam pœnam obligantia, eo animo vt impediat finem ipſorum. 11

Tunc cenſebitur Religioſus contemnere perfectionem ſui ſtatus, ac per conſequens peccare mortaliter contra hoc præceptum, quando tranſgreditur leges ſuæ Religionis ex animo, aut voluntate non ſe ſubiiciendi illis, aut Superioribus præcipientibus. Ratio eſt, quia contemptus eſt actus formalis obedientiæ, includens duo, ſcilicet tranſgreſſionem præcepti, & intentionem nolendi ſe ſubiicere præcepto, aut præcipienti, Leſſius *de iuſt. & iur. c.*41. *dub* 9. *num.*76. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 158. *cap.*4. Vide dicenda *cap.*8. *num.* 17. 12

Tranſgredi verò Regulam, & Ordinationes Religionis ex prauo vſu aut conſuetudine in rebus paruæ, aut leuis materiæ, non eſt peccatum mortale contra hoc præceptum. Ratio eſt, quia actus iſti, quan- 13

tumvis replicari ob paruitatem materiæ, ſolum poſſunt eſſe peccata venialia. Azot. *lib.* 4. *Inſtit. moral. cap.* 9. *quæſt.* 11. Quando autem per accidens poſſit hæc conſuetudo eſſe peccatum mortale, dicimus *cap* 8. *num.* 18.

14 Non tenetur Religioſus ex vi huius obligationis, ſeu præcepti, domitas, ſeu ſuperatas habere omnes ſuas inordinatas paſſiones; ſed ſufficit, vt ad eas vincendas, quantùm potuerit, conetur. Hoc declaratur exemplo à S. Thoma adducto de duobus militibus, quibus Dux præcipit, vt fortiter pugnent, ac dimicent; quorum vnus ita hoc adimplet, vt inimicum vincat, & occidat; alter verò, etſi fortiter dimicet, & pugnet, inimicum tamen non occidit, aut vincit. Vterque enim ſuæ obligationi ſatisfacit. Sic ergo in noſtro propoſito Ludouic. Mirand. *in Manual. Prælator. tom.* 1. *q.* 5. *art.* 5.

15 Peccata Religioſi abſolutè loquendo debent cenſeri grauiora, cæteris paribus, peccatis ſæcularium. Primò, quia Religioſus cùm ſit ſpecialiter dicatus Deo, tenetur habere maiorem aduertentiam ad non peccandum, & placendum Deo. Secundò ratione alicualis ingratitudinis ob maiora beneficia recepta. Caiet. 2. 2. *q.* 187. *art.* 4. Suarez 4. *tom. de Relig. c.* 11. Per accidens tamen erunt aliquando leuiora, quia ſi talia peccata ſunt venialia, multitudine bonorum operum, in quibus Religioſus verſatur, veluti obruuntur. Si verò fuerint mortalia, faciliùs ob priſtinam conſuetudinem bonorum operum, & bonum exemplum aliorum retractari ſolent. S. Th. 2. 2. *q.* 186. *art.* 10. Valentia 2. 2. *diſp.* 10. *q.* 4. *punct.* 6.

16 Aliqui dicunt, eo ipſo quod Religioſi ex vi ſui ſtatus, & profeſſionis deputantur ad aliquos actus, v. g. chorum, vel ſpiritualia miniſteria, vel opera corporalia, ſi ſint conuerſi, teneti ex iuſtitia illa non omittere, ita vt ſi omittant, peccent mortaliter, eo quòd inter Religionem, & Religioſum interuenit pactum quoddam, vt ſcilicet Religio miniſtret omnia ad vitam neceſſaria, Religioſus verò munus ſuum exerceat. Quemadmodum ergo Prælatus, ſi non tribuat vitæ neceſſaria Religioſo, peccabit contra iuſtitiam, ſic & Religioſus ſi non efficiat ea, quæ ſui muneris ſunt. Hoc verò ad minus erit verum, quando Prælatus præcipiat Religioſo aliquid rigoroſè, & exigendo ius ſuum. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap. vlt. num. vlt.*

17 Præter obligationem communem omnium Religioſorum tendendi ad perfectionem, Mendicantes ſpecialiter tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire, ſcilicet confeſſionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. Ratio eſt, tum quia finis prædictorum eſt ſalus animarum. Tum quia ſunt coadiutores Epiſcoporum, quorum proprium eſt hoc munus, vt habetur in Concilio Meld. *c.* 3. Rotomag. *apud Burchard. lib.* 1. *c.* 88. & in Clement. *Dudum*, *§. cæterùm, de ſepulturis*: & in Extrauag. *Super Cathedram*, *§. fin. eod. tit. iuncto cap. Inter cætera*, *de off. ordin.* Bañez 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. Thomas de Ieſu *ſup. cap. non dicatis*, *p.* 5. *c.* 1. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 9. 10. & 11.

18 De ſpecialibus autem obligationibus Religioſorum ad perfectionem quærendam in ſpecialibus materiis, ſeu mediis ad illam acquirendam, agimus ſigillatim in ſequentibus capitibus.

19 Pro huius tamen capitis coronide, & quia ea conſonant cum dictis, & pro inſtructione Regularium, quam præcipuè in hoc opere intendimus, valdè conducunt, afferre libet quæ piiſſimus Auctor Dionyſius Richel. *in lib. de Reform. Clauſtral. art.* 3. ſcripſit: *Ioannes Climachus Abbas Montis Sinai, cui alius Abbas ſcripſit: Supermirabili æquali Angelo, Patri Patrum, & Doctori ſuperexcellenti; hic, in*-

quam, Climachus in libro ſuo quinque diffinitiones, ſeu potius notificationes Monachi ponit, quarum prima eſt hæc: Monachus eſt qui ſolùm quæ Dei ſunt agit, cogitat, loquitur, Chriſto vnitus omni tempore, loco & negotio. Hæc deſcriptio datur de Monacho ſecundum 20
completam monaſticæ vitæ perfectionem, quia ad hoc ordinatur, & tendit inſtitutio regularis, atque profeſſio Monachalis, vt Monachus quantùm poſſibile eſt in hac vita, tranſcendat & deſerat vniuerſa carnalia, tranſitoria & mundana, omnes ſuas actiones, cogitationes, affectiones & loquutiones ſecundùm legem diuinam, & regulæ ſuæ aut ſtatutorum tenorem dirigens & diſponens, ſicque ſolùm quæ Dei ſunt, id eſt quæ Deo ſunt placita ac diuina agit, cogitat, loquitur, Chriſto vnitus actualiter, aut ſaltem habitualiter in omni loco, tempore atque negotio; quoniam taliter ſe habendo non peccat: & quamvis venialia, non tamen mortalia
conuerſationi ſuæ miſcentur. Denique quamvis non ſit 21
poſſibile fragilitati humanæ in vita præſenti actualiter Deo vniri in omni loco, tempore & negotio, propter inſtabilitatem cordis humani, ad hoc tamen quotidie conari & tendere debet Monachus, vt auxiliante gratia Dei in omni loco, tempore & negotio actualiter intentus & vnitus ſit Deo, quantùm poſſibile eſt per meditationem, contemplationem, & dilectionem Dei, & rerum diuinarum, ſpiritualium atque cœleſtium, diſtractionibus, & euagationibus ſuæ mentis viriliter ac ſollicitè reſiſtendo, præſertim tempore orationis ac diuini
Officij. Mentem quoque ſuam vbique & in omni actu 22
frequenter ad Deum leuando per meditationem, aſpirationem, compunctionem, & orationem internam, tam in menſa, quàm in via ac lecto & labore, ſtudio atque colloquio: & ad hoc debet ſibi conſuetudinem optimam facere, quâ adeptâ erit ſibi hoc ipſum valdè facile & iucundum, imò dulciſſimum: hoc quippe agendo ſentiet ſæpè intrinſecus ſuauiſſimam conſolationem à Deo, ſaluberrimamque compunctionem, & feruidam inflammationem in eo. Vt autem ad hanc conſuetudinem ſanctam perueniat, pro continuo adiutorio gratiæ
Dei Creatorem ſuum inſtanter exoret. Præterea ſecun- 23
da deſcriptio Monachi à Climacho poſita, hæc eſt: Monachus eſt violentia naturæ indeſinens, & cuſtodia ſenſuum indeficiens. In qua deſcriptione abſtractum ponitur pro concreto, vt ſit ſenſus: Monachus eſt violentator indeſinens ſui ipſius. Cùm enim dicat Saluator: Regnum cœlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud, id eſt, qui ſibi ipſis ſalubrem violentiam inferunt, ſuperando inordinatos affectus, & vincendo ſeipſos, regnum cæleſte merentur: arcta namque eſt via, anguſtaque porta, quæ ducit ad vitam beatam. Hinc conſtat, quod quantò Monachus præ cæteris magis abnegauit ſeipſum, ac propriæ voluntati renuntiauit, tantò plus tenetur ſuperare naturam ſuam in omnibus, proprias libertates, & concupiſcentias abiiciendo, omnemque iram, impatientiam, pigritiam, vanam lætitiam, animoſitatem, & carnalitatem penitus euellendo, quod eſt in principio non parum difficile, ſed tempore procedente, & auxiliante Deo fit facile. Inſuper dicitur Mo- 24
nachus cuſtodia ſenſuum indeficiens, id eſt indeficiens cuſtos ſenſuum ſuorum interiorum & exteriorum, oculos, aures, guſtum, tactum, olfactum iugiter refrenando & gubernando, ne per eos hauriat anima mortem, inutiles quoque imaginationes ac phantaſticas apprehenſiones & occupationes vitando. Amplius tertia de- 25
ſcriptio eſt: Monachus eſt ſanctificatum corpus, expurgatum os, & illuminata mens: in qua deſcriptione ponitur pars pro toto, vt ſit ſenſus: Monachus eſt homo habens corpus diuino cultui conſecratum, & à carnalibus inquinamentis mundatum, habens etiam os à verbis illicitis purum, ac ſancto ſilentio decoratum, mentem quoque illuminatam à Deo ad contemplandum
cœleſtia & æterna. Quarta deſcriptio eſt: Monachus 26

eſt mœrens & dolens anima indeſinenti mortis memoriâ; in qua rurſus deſcriptione ponitur principalis pars hominis pro homine ipſo. Ad Monachum equidem pertinet eſſe in quotidiano mœrore & dolore. Primò, propter ſui ipſius & aliorum peccata, vt non ſolùm ſua, ſed totius mundi mala deplangat, & pro omnium ſaluatione ſæpiſſimè ac fideliſſimè deprecetur. Secundò, præ deſiderio regni cœleſtis, & cùm Pſalmiſta decantet: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei? Itemque: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus eſt; atque cum Paulo Apoſtolo: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Tertiò, ex compaſſione Chriſti, omnia quæ Chriſtus pro noſtra ſalute fecit & pertulit, cordialiter reuol-
27 *uendo. Interdum verò qui veriſſimè Monachus eſt, lacrymatur ex abundantia ſpiritualis lætitiæ, & ex incomparabili atque dulciſſima complacentia Dei, quia ſupergratiſſimus, & ſuperamœniſſimus Deus complacet ſibi in contemplatione theorica, quâ rapitur ad ſuperna. Debet autem Monachus vitæ huius breuitatem & mortem inceſſabiliter propinquantem indeſinenter per-*
28 *pendere. Poſtremò quinta deſcriptio eſt: Monachus eſt ordo & conſiſtentia incorporalium in corpore materiali & ſordido conſummatus, vbi rurſus abſtractum vt ſubſtantiuum concretiuè & adiectiuè ſumendum eſt, vtputa ordo pro ordinatus, vel ordinato, vel ordinatè;*
29 *& conſiſtentia pro conſiſtens; vt ſit ſenſus: Monachus eſt ordo & conſiſtentia incorporalium, id eſt, homo ordinatus & conſiſtens inſtar Angelorum in corpore materiali, ac ſordido: quia in carne non carnaliter, ſed ſpiritualiter viuere debet, atque Angelicam ducere vitam in terris, laudibus, orationibus, & contemplationibus Dei iugiter inſiſtendo, vt illud Apoſtoli dicere queat: Noſtra conuerſatio in cœlis eſt. Hæc de prædinductis deſcriptionibus Monachi tetigi non ſecundùm ſcholaſticam ſubtilitatem, ſed ſecundùm monaſticam ſimplicitatem, vt ad præmemoratas Monachalis vitæ perfectiones quilibet Monachus fideliter properet. Qui autem de his deſcriptionibus ſcholaſticè vellet inquirere, haberet in eis aliqua ſupplendo adiicere, & quomodo multiplex ſit deſcriptio, declarare; quod non eſt ſpeculationis præſentis.* Ex dictis
30 porrò corollariè elicitur, ad quantam animi perfectionem Monachus teneatur attendere, ſi verus Monachus eſſe deſiderat, & quod Monachi deſcriptiones ipſi accommodari poſſint, ac perinde quomodo mores ipſius omninò adamuſſim ad legem Dei, præceptaque Eccleſiæ & ſuperiorum aptari debeant. Qui ſcopus eſt totius huius noſtræ Summæ, ad Dei conditoris maiorem gloriam.

CAPVT II.

De obligationibus Regularium, ratione profeſsionis trium votorum Religionis in communi.

SVMMARIVM.

1 *Ad ſubſtantiam, & eſſentiam veri religioſi ſtatus quatuor conditiones requiruntur.*
Religioſus ex vi votorum non tam ſuus, quàm Religionis eſt. ibid.
2 *Etiam vota Militarium Ordinum Religioſum ſtatum conſtituunt.*
3 *Item vota ſimplicia Ieſuitarum poſt biennium.*
4 *Quid de Conuerſis, oblatis, ſeu donatis.*
5 *An profeſſio tacita Religioſum conſtituat.*
6 *An Pontifex diſpenſet in votis ſolemnibus.*
7 *Quinquennij tempus determinatum Religioſis ad reclamandum, quomodo intelligendum.*
Quid teneatur facere inualidè profeſſus, tranſacto quinquennio, ibid.
8 *Quid requiratur vt reclamatio Profeſſi audiatur.*
9 *An requiratur reiteratio nouitiatus, cùm aliquis fecit profeſſionem inualidam.*
Requiritur ratificatio profeſſionis inualidæ. ibid.
10 *De tempore profeſſionis.*
Quomodo intelligenda. ibid.
11 *Nouitiatus non continuatus num ſufficiens ſit ad profeſſionem.*
12 *Profeſſus incapax eſt ad contrahendum matrimonium.*
13 *Peccat qui facit profeſſionem parentibus in neceſſitate graui conſtitutis, & quomodo id accipiendum.*
14 *Num poſſint reclamare profeſſi, eo quòd habuerint parentes aut filios in neceſſitate conſtitutos.*
15 *An profeſſio ob malum finem facta valida ſit.*
An facta ab excommunicato, vel per ſimoniam. ibid.
16 *Quomodo profeſſus dicatur mortuus ſeculo.*
17 *Quid de beneficiis Profeſſorum.*
18 *Quid de debitis contractis à Profeſſis.*
19 *Quid de bonis Religioſi, qui propter fraudem, dolum aut cupiditatem Prælati emiſit profeſſionem.*
20 *Quid de Profeſſione illius, qui ſexum mentitur.*
Quid de hermafroditi profeſſione. ibid.
21 *De profeſſione ſerui ſine licentia ſui Domini.*
22 *De profeſſione illius qui impotens eſt ad ſeruanda Regulæ præcepta.*
23 *Occultatio defectus, ſeu morbi, an irritet profeſſionem.*
24 *An dementia perpetua.*
25 *Profeſſio fieri debet in manu Prælati, vel alterius habentis poteſtatem.*
An profeſſio facta in manu Epiſcopi, ſimplicis Religioſi, vel laici valida ſit.
26 *An profeſſio ſub conditione valida ſit.*
27 *An profeſſio ficta.*
28 *Quomodo obliget profeſſio inualida.*
29 *An profeſſio per procuratorem, ſiue facta ab abſente, aut nutibus, valida ſit.*
30 *An illius qui fecit votum ingrediendi religionem ſtrictiorem, & ingreſſus eſt laxiorem.*
31 *De profeſſione coniugatorum.*
32 *De Religioſis factis Cardinalibus, Epiſcopis, aut Abbatibus, eiectis vel expulſis.*
33 *Dubia varia circa profeſſionem Regularium.*
34 *Primum dubium.*
35 *Reſolutio.*
36 *Illegitimus quomodo eiiciendus à Religione.*
37 *Doctorum ſententia.*
38 *Prima ratio reſolutionis dubij.*
39 *Secunda ratio.*
40 *Conſenſus Religionis eſt de ſubſtantia in profeſſione Religioſi.*
41 *Profeſſio quid ſit.*
42 *An requiratur conſenſus pariter profitentis æquè ac Religionis.*
43 *Poteſt religio illegitimum expellere, nullâ diſcuſſione præmiſſâ.*
44 *Vis Conſtitutionum approbatarum à Sede Apoſtolica.*
45 *Religio quando obligata remanet profitenti.*
46 *Nulliter profeſſus eiici poteſt à Prælato, ſaltem occultè, etiam poſt quinquennium.*
47 *An poſſit eiici publicè.*
48 *Inualidè profeſſus poteſt exire à Religione propriâ auctoritate.*
49 *An obſtet decretum Concilij Tridentini.*

50 *In*

50 *In quibus caſibus procedat dictum Concilium.*
51 *An loquatur de profeſſis inhabilibus ad profitendum propter impedimentum perpetuum.*
52 *Abſurda ex contraria ſententia.*
53 *Non obſtat clauſula dicti Concilij.*
Limitanda tamen hæc omnia ad decreta S. Congreg. de nouo viſa.
54 *Secundum dubium.*
55 *Reſolutio.*
56 *Quomodo ſe habeant Nouitiatus & Profeſſio.*
57 *Correlatiuorum regula.*
58 *Profeſſio quando cenſenda more Clericorum, vel Conuerſorum emiſſa,* & num. 71.
59 *Actus quomodo accipiant declarationem.*
60 *Variatio in nouitiatu mala.*
61 *An requiratur vt ad profeſſionem admitti poſſit Nouitius, Capituli conſenſus.*
62 *Profeſſio ſine conſenſu maioris partis Conuentus eſt nulla.*
63 *An ſolùm requiratur conſilium.*
64 *Conſilium Collegæ in officio petendum & ſequendū.*
65 *Actus omnis quomodo iuſtificetur.*
67 *Tonſura Clericalis quid importet in Religionibus.*
68 *An obſtet in caſu authoritas Superioris.*
69 *Præſumptio excluſiua delicti ſemper accipienda.*
70 *Præſumptiones iuris qualem probationem inducant.*
72 *Conſenſus Conuentus in profeſſione eſt inchoatio acceptationis.*
73 *Procurator excedens mandatum, an obliget dominū.*
74 *Profeſſio tacita an inducatur per delationem habitus per annum integrum.*
75 *Obiectio.*
76 *Caſus ſæpius contingens.*
77 *Tertium dubium.*
78 *Reſponſio ex quorundam ſententia.*
79 *Verior aſſertio.*
80 *Fundamentum primum.*
81 *Secundum.*
82 *Tertium.*
83 *Præcluditur euaſio.*
84 *De Prælato poſterioris Conuentus.*
85 *Notatio quædam.*
86 *Alia notanda.*
87 *Spatium trium menſium an ſufficeret.*
88 *Alia ad intentum.*
89 *Dubium quartum.*
90 *Reſponſio prima.*
91 *Reſponſio ſecunda.*
92 *Tertia.*
93 *Non obſtantia prima.*
94 *Secunda.*
95 *Solutio ipſius.*
96 *Dubium quintum.*
97 *Solutio primi.*
98 *Reſponſio ad ſecundum.*
99 *Reſponſio ad tertium.*
100 *Reſponſio ad quartum.*
101 *Reſponſio ad quintum.*
102 *Quid facere teneatur iſte, de quo in caſu.*
103 *A quo abſoluendus vel diſpenſandus.*

1 AD ſubſtantiam, & eſſentiam veri, & proprij Religioſi, quatuor conditiones requiruntur. Prima eſt profiteri obedientiam, paupertatem, & caſtitatem. Innoc. III. *in cap. cùm ad Monaſt.* Secunda, vt hæc tria voto aliquo firmentur. S.Thom. 2.2. *quæſt. vlt.* Tertia, vt tale votum emittatur in Religione aliqua per Sedem Apoſtolicam (ſaltem his temporibus) approbata. Nauarrus *comm.* 1. *de Regularibus*, *num.* 18. Vnde Profeſſio facta in Religione reprobatâ ſolùm habebit vim voti ſimplicis, quia ad hoc ſolum poteſt obligare. Sanchez *lib.* 5. *in* *Decal. c.* 4 *n.* 86. Vide dicenda *infrà num.* 28. Quarta, vt promittens hæc vota conſtituatur ſub iuriſdictione, & poteſtate alterius. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 165. *c.* 4. Non tamen videtur neceſſarium hoc loquendo de vera, & propria iuriſdictione, quæ eſt poteſtas ſpiritualis pertinens ad claues Eccleſiæ; cùm conſtet Moniales ſub Abbatiſſis viuentes Religioſam vitam gerere, cùm tamen Abbatiſſæ capaces non ſint iuriſdictionis Eccleſiaſticæ. Idemque argumentum ſumi poteſt ex antiquis Monachorum Monaſteriis. Sufficit ergo conſtitui ſub poteſtate dominatiua, vel domeſtica alterius. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 2. *c. vlt.* Vnde Religioſus ex vi trium votorum, quæ in profeſſione emittit, non eſt tam ſuus, & ſui iuris, quàm Religionis, ſub cuius poteſtate, & iuriſdictione ſe conſtituit. Rurſus, nuntium prorſus ſæculo remittit, ei moritur, & ad vitam ſpiritualem ſe omninò transferens, Dei obſequio ſe mancipat. Sanchez *lib.* 5. *de præcept. Decal. cap.* 1. *n.* 16.

Etiam vota, quæ emittunt Milites S. Iacobi, & S. Ioannis, &c. conſtituunt illos veros Religioſos. 2
Ratio eſt, quia promittunt obedientiam, & paupertatem, accommodata inſtituto ipſorum; & caſtitatem, vel ſimpliciter, vt Milites S. Ioannis, vel ſecundum quid, ſcilicet coniugalem, vt Milites S. Iacobi, &c. Sunt ergo veri Religioſi, ſiquidem profitentur ſtatum non vitæ ordinariæ, & communis, ſed altioris. Nau. *conſil.* 11. *de Regul.* Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 4. Dicuntur tamen habere, ſaltem aliqui illorum, priuilegium Pontificium, vt non comprehendantur ſub iure aliquo Religioſorum, quantum ad odia, & rigores. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monachus.* Vide dicenda de illis *tom.* 2. *c.* 5.

Non ſolùm vota ſolemnia, qualia fiunt in omnibus Religionibus, tranſacto anno nouitiatus; ſed 3
etiam vota ſimplicia, quæ emittunt Patres Societatis Ieſu poſt biennium approbationis, conſtituunt verè Religioſum vouentem. Ita definitum eſt à Gregor. XIII. Extrauaganti *Aſcendente Domino*; vnde de hoc non licet dubitare. Ratio etiam eſt, nam illis conueniunt quatuor conditiones aſſignatæ ſuprà *n.* 1. Neque obſtat, quod talia vota non ſint perpetua ex parte acceptantis, cùm ſic vouentes à ſocietate expelli poſſint; ſufficit enim quod ex parte vouentium ſint perpetua. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 165 *n.* 19. & alibi Sanchez *de præcept. Decal. lib.* 5. *c.* 1. *n.* 6 & *ſeq.*

Etiam conuerſi, oblati, ſeu donati Religionum, qui veram profeſſionem trium votorum ſub Regula 4
approbata emittunt, ſunt verè Religioſi; quia id ſufficit ad ſtatum Religioſum. Graffis 1. *p. deciſ. lib.* 3. *c.* 5. *à n.* 85. Hinc tales ſunt etiam perſonæ Eccleſiaſticæ, & gaudent priuilegio canonis, & fori. Sylueſt. *verb. Eccleſia* 1. *quæſt.* 5. Miranda *in man. tom.* 1. *q.* 29. *art.* 3. Vide dicenda *cap.* 3. *n.* 18.

Non ſolùm profeſſio expreſſa (illa ſcilicet, quæ 5
fit verbo, vel ſcripto vouentis tria vota, ſed etiam tacita (illa ſcilicet, quæ fit portando habitum proprium, vel exercendo propria profeſſorum) conſtituit verum Religioſum, ſeruatis conditionibus à Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. deſignatis. Ratio eſt, quia antiquitus vtraque erat valida, & per Concilium non eſt ſublata profeſſio tacita. Nauarr. *com.* 4. *de Regul.* Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 12.

Quamvis obligatio orta ex votis ſolemnibus emiſ- 6
ſis in profeſſione Religioſorum ſit perpetua, poteſt nihilominus Summus Pont. ex ſuprema poteſtate, quam habet, in illis diſpenſare. Tum quia id ſæpius feciſſe teſtantur hiſtoriæ; tum à ſimili de matrimonio rato, in quo etiam poteſt idem Pontifex diſpenſare: tum etiam, quia in tali diſpenſatione nihil fieret contra ius naturale, aut diuinum. Caiet. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *in quodl.* Michaël Med. *de Sacror. Hom. contin.*

lib.4. contr.7. c.9. Vt hoc licitè fiat, deſideratur publicæ vtilitatis cauſa, & vrgentiſſima. Sanch.*lib.5.de precept. Decalog. cap. 2. num.5.* Vbi etiam in ſequentibus, an ſit integrum Pontifici diſpenſare cum Profeſſo, vt matrimonium ineat ad tempus, ad habendam prolem.

7 Poſt Concilium Trident. quinquennij tempus determinatum eſt Religioſis ad reclamandum, ſeu allegandum non eſſe profeſſos: quo tempore elapſo, nullatenus id poſſunt facere. Concil.Trident.*ſeſſ.25. c.19.* Bonacina *in tract.de clauſ.quæſt.2. p.10.* præſertim *diffic. 4.* Hoc tamen intellige, niſi allegauerint legitimas cauſas, ob quas non potuerint intra prædictum tempus reclamare. Quia ita piè interpretanda eſt mens Concilij. Ita probabiliter Nau. *comm.4. de Reg. à num.71.* Intelligitur etiam quoad forum exterius: nam quoad interius forum, ſi profeſſio fuit nulla propter metum, vel conſenſum coactum, nulla erit per ſe obligatio, cùm nec Summus Pontifex poſſit efficere, vt conſenſus coactus, durante coactione ſit liber, & ſpontaneus, qualis requiritur ad profeſſionem. Nauarrus *vt ſup.n.71. & 72.* Miranda *in Man. tom.1. quæſt.30. art.1.* Hoc tamen decreto non obſtante, potuerunt Prælati Religionum, etiam tranſacto quinquennio ejicere Religioſum, quem nouerint habuiſſe in profeſſione defectum alicuius conditionis irritantis illam. Quia Concilium ſolùm videtur determinare illud quinquennium pro reclamatione Profeſſorum, Laur.de Peyrinis *tom.1.de ſubdito, q.1. de obed. c.25.* § 4. Ipſe autem Religioſus inualidè profeſſus, dum ei tempus non vacat ad reclamandum, quia eſt tranſactum quinquennium, tenetur ad ratificandum profeſſionem, ſaltem quando ſua culpa inualidè profeſſus eſt. Ratio eſt, quia cum à Religione habeatur vt profeſſus verus, ipſe vt talis ſe gerere debet erga ipſam, ne illam decipiat. Rodriguez *2. p. ſumm.cap.92.num.5.* Bonacina *vt ſup. diff.1. à n.2.* Ad quam ratificationem licèt requiratur nouus conſenſus ex parte profeſſi, cum prior fuerit inualidus, probabile tamen eſt, non requiri nouum conſenſum Religionis, cum iam illa ex parte ſua verum conſenſum præſtiterit. Sanch. *lib.7.de matrim.diſp.37.num.6.* Bonacina *vt ſuprà, à n.3.*

8 Vt reclamatio profeſſi audiatur, oportet, quod fiat cum habitu. Ita ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.25.c.19.* Hoc tamen intellige in foro exteriori, non interiori, ſi cauſa ſubſit aliter faciendi, quia ita piè interpretanda eſt mens Concilij. Nauar. *in cap. ſtatuimus, com.4. de Reg. n.77.* Bonac.*de clauſ. q.2.p.10. diff.3.* Vnde ſi quis temerè habitum dimittit, & poſtea reaſſumit, audiendus eſt. Portellus *in dubiis Reg.verb. Profeſſionis nullitas, n.45.* Diana *tract. 2. de dub. Regul.reſol.53.*

9 Cùm aliquis fecit profeſſionem inualidam ob defectum ætatis, anni approbationis, vel aliam cauſam ſimilem, vtputà propter defectum conſenſus, &c. poſtea adimpleta ætate, ſeu anno approbationis, vel ſuppletis iis quæ primò defecerunt, non requiritur reiteratio nouitiatus, quia per eum qui habitus eſt, ſufficienter ſatisfactum eſt menti Eccleſiæ. Sanchez *lib.7.de matrim.diſp.37.n.45.* Requiritur tamen ratificatio illius profeſſionis inualidæ, ſaltem internè facta. Quia cùm prior profeſſio inualida fuerit, & nulla, non reuiuiſcet, niſi reiteretur. Religioſus autem ſic inualidè profeſſionem emittens, non cenſetur ratificare illam, etiamſi portet habitum proprium profeſſorum, aut faciat actus ſolùm ad profeſſos pertinentes, niſi hoc faciat ſciens, volens, & prudens, & cum animo ratificandi dictam profeſſionem. Ratio eſt, quia iſta omnia non inducunt profeſſionem etiam tacitam, niſi fiant iſto modo. Nauar. *in c.ſtatuimus, n.71. & lib.1. conſil.de his quæ vi, conſ.6.* Mir. *in Manuali, tom.1. q.30. art.3.*

In quacunque Religione, tam virorum, quàm 10
mulierum, profeſſio non fiat ante decimumſextum annum expletum: nec qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur. Profeſſio autem antea facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſeruationem, vel alios quoſcumque effectus. Ita Concil.Trident. *ſeſſ.25.c.15.* Hoc decretum non comprehendit Ordines Militares, quia ita dicitur declaraſſe Sacram Congregationem Cardinalium. Azor. *lib.13. Inſtit. mor. cap.4. quæſt.2.* Vide dicenda *tom.2. cap.5.n.17.* Tantùm ergo comprehendit alios Religioſos, etiam illos, qui in Societate Ieſu poſt biennium profitentur. Sanchez *lib. 5. de præcept. Decalog. cap.4. num.7.* Ætas pro nouitiatu requiſita etiam includit diem illum ſuperadditum in anno biſſextili. Quia anni computandi ſunt ſecundùm ritum Eccleſiæ. Bonacina *de clauſura quæſt.2. punct.10. difficultat.2.§.3.* Computanda etiam eſt ætas profeſſionis à die natiuitatis extra ventrum, quia communis vſus ita habet. Sanchez *lib.4.in Decalog. cap.35.n.14.* Bonacina *vt ſupr.* Annus Nouitiatus ſumendus eſt à momento in momentum, quod eſt dicere, ſi quis ſuſcepit habitum die prima Ianuarij poſt meridiem, non poteſt anno ſequenti facere profeſſionem eadem die prima Ianuarij ante meridiem. Quia ille reuera non ſtetit in nouitiatu per annum, prout requiritur à Concilio. Portellus *in dub. Reg. verb. nouitij, à n.48.* non tamen requiritur annus, & dies ad nouitiatum, vt quidam vulgariter dicunt, quia Concilium ſolum petit vnum integrum annum. Diana *tr.2. de dubiis Regul.reſolut.57.* Profeſſio facta ante legitimam ætatem, vel non completo nouitiatu, neque per modum voti ſimplicis, valet, vt colligitur ex verbis Tridentini adductis, & conſtabit ex dicendis, *num.8.*

Nouitiatus non continuatus per annum integrum 11
non eſt ſufficiens ad profeſſionem, ſi ſit interpolatus per notabile tempus, propter doctrinam Concilij. Graffis *Deciſ.p.1. lib.3.c.5. n.14.* Quidam tamen dicunt propter priuilegium Iulij II. Minoribus conceſſum ſufficere annum interpolatum: quod non audeo affirmare. Rodriguez *tom.3.quæſt.15. art.8.* Miranda *tom.1.quæſt.22. art.4.* In caſu tamen, quo Nouitius cum licentia Prælati, & cum habitu, aliqua de cauſa rationabili extra Monaſterium per aliquod tempus commoretur, non propter hoc diſcontinuabitur annus probationis. Ratio eſt, quia eo ipſo, quod manet cum licentia, & habitu Religionis, eſt ſub obedientia illius, ac per conſequens tale tempus reputatur pro Nouitiatu. Nauarr. *lib.3. conſil.de Regular. conſil. 42.* dicens Congregationem Cardinalium idem cenſuiſſe. Vide dicenda *cap.24. num. 22.* Semper tamen requiritur, quod Nouitius portet habitum Religionis, tum propter authoritatem Concilij adductam, tum quia aliàs non rectè experiretur auſteritatem Monachalem, quæ præcipuè conſiſtit in habitu Religioſo. Syluest. *verb. Relig.5. quæſt.quinta,* Suarez *tom.3.de relig.lib.5.cap.13.num.3.* Bonacina *de clauſ. quæſt. 2. punct.10. difficult.2. §.2.* Non ſic de habitu proprio Nouitiorum. Suarez *ibid. cap.14 à num.10.*

Profeſſio facta in Religione reddit omnino inca- 12
pacem Religioſum ad contrahendum poſtea matrimonium.Ita habetur in Concil.Trident.*ſeſſ.24 can.9.* & aliis Conciliis, Sanchez *lib.7.de Matrim. diſp.26. num. 1.* Idem dicendum eſt de profeſſione, quam emittunt Patres Societatis peracto biennio; quia ita habetur in proprio motu Gregor. XIII. qui incipit, *Aſcendente*

Aſcendente Domino. Valentia *tom.4. diſp.* 10. *quæſt.5. puncto* 5. Quin etiam profeſſus, qui contrahit Matrimonium, excommunicatur, 27. *quæſt.*1.ſpecialiter *cap. impudicas*, *cap.ſi quis ſacrum*, *cap.monacho.* Et punitur à Sacræ Inquiſitionis Tribunali. Simanc. *de Catholic.inſt.tit.*40. *de matrim.* Toletus *in ſum. lib.7. c.*4.Et eſt irregularis, iuxta dicenda infrà *c.5.n.2.*

13 Qui facit profeſſionem in aliqua Religione, parentibus in extrema neceſſitate conſtitutis, eiuſque auxilio, & ope indigentibus, peccat mortaliter: imò etiamſi neceſſitas non extrema, ſed tantùm grauis ſit, dummodo poſſit filius illis ſubuenire in ſeculo, nec ſit alius qui hoc faciat. Ratio eſt, quia præcepta præponi debent conſiliis; ſubuenire autem parentibus in prædictis caſibus eſt præceptum naturale: eſſe verò Religioſum ſolùm eſt conſilium. Graffis *p.*1. *deciſ. lib.3.cap.* 5.*num.*37.Suarez 3.*tom. de Relig. lib.5. c.5.* Si verò ex huiuſmodi ſeruitio, & obſequio parentibus exhibendo ſequatur filio notabile diſpendium ſalutis ſpiritualis, poteſt prouidendo animæ ſuæ intrare Religionem, & in ipſa profiteri: quia bonum ſpirituale filij debet præferri bono corporali, aut temporali parentum. S.Thomas 2.2. *quæſt.*101.*art.*4. Caietan. *ibid.* Idem dicendum eſt de Patre habente filios in neceſſitate conſtitutos, propter eandem, imò maiorem rationem. S.Thomas 2.2. *quæſt.*189.*art.6.* In caſibus autem, in quibus pater, aut filius non poſſunt intrare Religionem, aut profiteri in illa, ſed peccant ita facientes, poſſunt ad minus, facta profeſſione, egredi è Religione (ſeruatis tamen ſeruandis, vt ſuccurrant prædictis neceſſitatibus: imò forſan tenentur. Hoc enim petit ius naturæ, & vinculum obligationis, quod eſt inter Patrem, & filios. Toletus *in Summa*, *libro* 5. *cap.*1. *n.* 6. Vide dicenda *cap.*24. *de Nouitiis*, *num.* 40.

14 Non tamen poſſunt reclamare profeſſi, eo quòd habeant, vel etiam habuerint tempore profeſſionis parentes, aut filios in extrema neceſſitate conſtitutos. Ratio eſt, quia licèt talis profeſſio fuerit illicita, vt vidimus ſuprà *num.*13. tamen fuit valida. Nauarr. *lib.3. conſ.de Reg. conſil.*3. Tenentur tamen illis ſuccurrere modo congruo, & non contrario ſuæ Regulæ; quia hoc eſt præceptum naturale. Cordub. *ſup. cap.*2. *Regulæ D.Franciſci, quæſt.6. artic.*2. Vide dicta *ſup. num.*13.

15 Profeſſio facta ob malum finem, qui non ſit contra ſubſtantiam Religionis, valida eſt. Ratio eſt, quia nullus malus finis, qui non ſit contrarius ſubſtantiæ Religionis, poteſt illi derogare. Syluester *verbo Religio* 3. *quæſt.* 6. Profeſſio etiam facta ab excommunicato valida eſt. Ratio eſt, quia per excommunicationem non tollitur facultas faciendi contractus cum Deo, qualis eſt profeſſio. Vincent. Filliucius *part.3. tract.*12.*cap.*8. Profeſſio etiam Religionis per ſimoniam facta eſt valida. Ratio eſt, quia licèt potuerit ab Eccleſia irritari, non tamen irritata eſt. Suarez 1. *tom.de Relig.lib.de Simon.cap.*57. Profeſſionem tamen emittens ſimoniacè, expellendus eſt ab eo Conuentu, in quo illam emiſit. Suarez vt ſuprà. Vide dicenda *cap.*24.*num.*29.30. *&* 31.

16 Religioſus profeſſus, licèt quoad poſſeſſionem propriæ voluntatis, & bonorum temporalium dicatur mortuus ſeculo, vt diximus *num.*1.non tamen quoad nobilitatem. Ratio eſt, quia cùm nobilitas ſit quoddam ius ſanguinis, & ſequatur naturam, non poteſt deperdi per profeſſionem. Guilelm.Bened.*cap Raynutius.* Rebuf.*de Nominationibus*, *q.*12.*n.*31.

17 Per profeſſionem in Religione approbata vacant quæcumque beneficia antè habita, *ex cap.Beneficium, de Regularibus, in* 6. Sanchez *lib.* 7. *in Decalogum, cap.*29.*num.*2. Non tamen redduntur Religioſi incapaces ad obtinenda beneficia ſecularia, etiam curata ex vi profeſſionis. Cùm ex natura rei non ſint incompoſſibilia obligatio votorum, & obtentio beneficiorum. Leſſius.*lib.*2.*de iuſtit.cap.*41.*dub.*12. De facto tamen nullus Regularis poteſt ſuſcipere Beneficium curatum ſine licentia Papæ. Tum quia ita conſuetudine obtentum eſt, tum quia ita videtur declaraſſe Sacram Congregationem Cardinalium, Sanchez *lib.7.in Decalog. cap.*29. *num.*71. Idem etiam dico de beneficiis ſimplicibus. Graffis 1. *part.deciſ.lib.3.c* 20. *n.*12. Idem quoque dico de penſionibus; iſtæ enim ſolùm à Papa conceduntur. Sot. *lib.9. de iuſt.& Iure, quæſt.7.art.*2. Caſu etiam dato, quod Regularis præſentatus eſſet Epiſcopo ad Eccleſiam aliquam parochialem à ſuo Superiori, poſſet ab eodem, etiam ſine conſenſu Epiſcopi remoueri. Quia etiam ſic præſentatus non liberatur à iugo obedientiæ. Nauar. *comment.*2.*de Regul. n.*95. Vide dicenda *c.*24.*n.*37. *& tom.*2.*c.*2.*à n.*21.*& c.*18. *per totum.*

Debita contracta à profeſſo ex licentia ſuperiorum debent ſolui à Monaſterio. Illa enim ſunt quaſi debita ipſius Monaſterij. Idem dico ſi talia debita ſunt, vel fuerunt vtilia Monaſterio, ſaltem quoad illam partem, propter eandem rationem. Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.*31.*num* 9. Debita verò orta ex delicto Religioſi profeſſi, etiamſi Prælatus ſit, non debent ſolui à Monaſterio, niſi quatenus ex illo delicto aliquid vtilitatis ipſi obuenerit, vel in illud conſenſerit. Quia aliàs nullo pacto ſpectat illud delictum, aut damnum ex illo ſequutum ad Monaſterium. Nauarr. *comment.*62. *de Regul.* Molin. *tom.*1. *de iuſt. diſput.* 140. Hinc tenetur Monaſterium ſoluere expenſas neceſſarias factas à Monacho Profeſſo, qui de licentia Superiorum eſt extra Monaſterium in aliquo negotio, vel itinere, verbi gratiâ medicinas, quas expendit pro infirmitate, &c. Ratio eſt, quia eo ipſo, quod Religio dat illi Monacho exiſtentiam exiſtendi extra Monaſterium, videtur ea omnia concedere, ſine quibus viuere non poteſt. Nauarr. *com.*2. *num.*65. Molin.vt ſuprà. Pro debitis contractis à Religioſis apoſtatis, ſeu fugitiuis, vide *cap.*16. *num.*19. Ex dictis autem collige, obligari Monaſterium ad debita Prælati, ſeu Procuratoris, quæ contraxerunt contractibus conſentaneis ſuæ adminiſtrationi; quia illa etiam ſunt quaſi debita Monaſterij. Cardin. Lug. *de iuſt.& iur.tom.*7. *diſp.* 3. *ſect.* 10. *num.*218. Secus autem ſi illi excedant limites ſuæ adminiſtrationis, aut ſi contractus tales fuerint ad vſus turpes aut vanos, propter oppoſitam rationem. Lugo *ibid.* Idem dico cum eodem Authore de depoſito ſecularis, quod erat apud aliquem Religioſum, conſentiente Monaſterio, & tale depoſitum perditum eſt; vel à furibus ſublatum; tunc enim tenetur Monaſterium damnum illud reſarcire, non autem ſi illud depoſitum eſſet in manu alicuius Religioſi, non conſentiente Monaſterio, propter rationem adductam. Idem dicendum ſi talis Religioſus eſſet Prælatus, quia Monaſterium non obligatur ex delicto Prælati, in quod non conſenſit Monaſterium. 18

Bona Religioſi, qui propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati Religionis ad ipſa inhiantis emiſit profeſſionem, non pertinent ad Religionem, ſed ad hæredes. Ratio eſt, quia ita deciditur *in c.ſin.*20. *q.*3. qui textus eſt vniuerſaliter ab Eccleſia admiſſus, vt conſtat ex communi ſententia Doctorum illum explicantium. Nauar.*comment.*2.*num.*31. *de Regular.* Azor. *tom.*1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap. vigeſimo.* Imò nulla exigitur iudicis ſententia, ne Monaſterium ſuccedat in talia bona. Couarr.4. *decret.*2. *part.c.*28. *§.primo,num.*9. Sanchez *lib.7.in Decalog. capite trigeſimoquarto, n.vlt.* Deſideratur tamen ad hoc, quod deciſio prædicti textus locum habeat, primò vt dolus, ſeu fraus ſit cauſa profeſſionis, ita vt ea non eſſet, 19

fraude, & dolo ceſſante: ſecundò vt decipiens ductus fuerit cupiditate obtinendi bona profeſſi, Sanch. *vt ſuprà*, *num*. 3. & 4.

20 Profeſſio illius, qui ementito ſexu in aliquo Monaſterio profitetur, vt ſi vir in Monaſterio Monialium, aut fœmina in Monaſterio virorum profiterentur, eſt omninò inualida. Ratio eſt, quia ad valorem profeſſionis requiritur non ſolùm conſenſus profitentis, ſed etiam admittentis profeſſionem: at verò in hoc caſu, etiamſi detur fuiſſe conſenſum profitentis (cùm tamen ſemper fictum illum habuiſſe credendum ſit) ad minus tamen deficit conſenſus ex parte admittentis, cùm nullus Prælatus talem profeſſionem admittere poſſit, nec Eccleſia ad id concedat authoritatem. Nauar. *lib*. 1. *conſil. in* 1. *editione*, *tit. de ætat. & qualit. conſ*. 8. *num*. 1. & 2. *lib*. 3. *de Regul. conſ*. 47. *num*. 1. Henriq. *lib*. 14. *de Regul*, *cap*. 8. *n*. 6. Hermaphroditi autem profeſſio, ſi in eo præualeat ſexus virilis, valida erit in Monaſterio virorum; ſi præualeat ſexus fœmineus, in Monaſterio Monialium. Ratio eſt, quia hic iudicatur vir, aut fœmina, iuxta ſexum prædominantem. Si verò vterque ſexus ſit æqualis, & aptus ad coïtum, in neutro Monaſterio poteſt etiam validè profiteri; quia tunc reſpectu fœminarum erit vir, & reſpectu virorum fœmina. Henriquez vt ſuprà, Sanch. *lib*. 5. *de præcept. Decalog. cap*. 4. *num*. 41. Qui benè animaduertit, etiam in caſu quo hermaphroditus haberet ſexum præualentem, v. g. viri, non eſſe admittendum inter illos, quia afferret maximum periculum incontinentiæ Religioſis, ſed expellendum eſſe. Rodrig. 2. *tom. Sum. c*. 6.

21 Profeſſio ſerui ſine licentia Domini ſui eſt inualida, quia non eſt ſui iuris. Cum ea tamen valida eſt, quia nullo iure interdicitur, imò id ſupponitur *cap. ſi quis incognitus*, 17. *quæſt*. 2. Sanchez *lib*. 5. *in Decalog. cap*. 4. *num*. 42. Si ſeruus ingrediatur Religionem, & à Domino id ſciente intra triennium non repetatur, non poteſt tranſacto triennio ab ipſo repeti, *dict. cap. ſi quis incognitus*. Et ratio legis eſt, quia cenſetur Dominus tacitè conſenſiſſe. D. Antonin. 3. *p. tit*. 16. *cap*. 3. §. 4. Vnde profeſſio ipſius valida erit, tranſacto illo triennio, licèt non antea; eo quod tranſacto triennio, & non antea, ceſſauit ius, quod habebat Dominus ad reclamandum, & repetendum ſeruum. Sanchez *vt ſupr. n*. 44. & 49. Vide dicenda *cap*. 24. *num*. 20.

22 Profeſſio illius, qui præ morbo, aut ſenectute impotens eſt ad ſeruanda Regulæ præcepta, valida eſt. Tum quia poteſt ſeruare tria vota, quæ ſunt eſſentialia Religioni; tum quia erunt multa in Regula, quæ ab iſto abſque dubio ſeruari poterunt. Rodrig. 2. *tom. Summ. c*. 6. *n*. 13.

23 Defectus, ſeu morbus corporalis non repugnans ſubſtantiæ Religionis, vt ſi quis lepram, vel aliam infirmitatem, etiam interrogatus, occultaret, non facit profeſſionem irritam. Ratio eſt, quia talis defectus, & occultatio illius non tollunt aliquid de eſſentialibus Religionis. Nauar. *lib*. 3. *conſ. tit. de Regul. conſil*. 25. *vel* 48. Nec ob id delictum poteſt expelli. Cùm enim expulſio ſit res grauiſſima, maiorem exigit cauſam. Rodrig. 3. *tom. qq. regul. q*. 17. *art*. 9. Secus verò quando illi proteſtatum fuit tempore profeſſionis, quod ſi talem defectum haberet, profeſſio nulla eſſet. Quia tunc deficit conſenſus Religionis ad profeſſionem requiſitus, ac per conſequens illa eſt nulla, iuxta dicenda *c*. 24. *n*. 26.

24 Dementia perpetua, quæ non in vna, vel altera materia, ſed omninò mente priuat, profeſſionem, & nouitiatum irrita reddit, quia impedit liberam voluntatem ad illa neceſſariam. Syluest. *verb. Religio* 5. *quæſt*. 2. Bonacina *in tract. de clauſ. quæſt*. 2. *punct*. 10. *diff*. 2. §. 1. Si autem poſt factam profeſſionem, per naturam, artem, aut miraculum ad ſanam mentem redeat, conſciuſque profeſſionis à ſe emiſſæ non contradicat, non ſtatim reuiuiſcit eius profeſſio, ſed tenebitur portare habitum, & perficere nouitiatum, & poſtea profiteri. Quia cùm talis profeſſio, & nouitiatus fuerint irrita, neceſſarium erit facere de nouo ea, quæ ad ipſorum valorem ſunt requiſita. Azor. *lib*. 12. *Inſtit. mor. cap*. 2. *quæſt*. 5. Vide dicenda *cap*. 24. *num*. 18. Nota etiam, quod prædictis non obſtantibus, Nouitius qui toto tempore Nouitiatus infirmus fuit, poteſt ad profeſſionem recipi; quia quantum ex ſe erat, annum probationis legitimè expleuit, maximè cùm non teneatur Nouitius experiri auſteritates omnes Religionis, ſed ſatis eſt ſi probet in genere, per annum ſub obedientia perſeuerando. Ita tenent ſatis probabiliter Rodrig. *tom*. 3. *qq. Regul. q*. 15. *art*. 10. Bartholomæus à S. Fauſto *lib*. 5. *Theſ. relig. q*. 249. & Tambur. *tom*. 3. *de iure Abb. diſput*. 6. *q*. 3. *n*. 25. poſt Nau. & Sanch.

Redditur profeſſio nulla, ſi non ſit facta in manus 25
Prælati, vel alterius habentis poteſtatem admittendi Religioſos ad Ordinem. Sicut enim profeſſio includit traditionem potentis ſe tradere Religioni, ita etiam debet eſſe aliquis, qui habeat poteſtatem acceptandi. Sanchez *lib*. 1. *de præcept. Decalog. cap*. 4. *num*. 62. Quamuis autem, quoad illos, ad quos ſpectat hæc authoritas, attendendum ſit ad iura propria Religionis (idem *n*. 64.) de iure tamen communi non ſufficit cõſenſus Prælati, ſed requiritur maioris partis Conuentus. Tum quia ſic habet conſuetudo plurium Religionum; tum quia res eſt ex grauioribus Monaſterij, & ita ad totum illud ſpectare videtur. Sà *in Summ. verb. Religio*, *num*. 65. Rodriguez *tom*. 3. *q*. 17. *art*. 7. Vide dicenda *cap*. 18. *num*. 66. & Portellum *in reſponſion. moral. tom*. 2. *caſu* 94. vbi agit de iis qui poſſunt ferre ſuffragia in tali electione, & maximè Tambur. *tom*. 3. *de Iure Abbatum*, *diſp*. 6. *quæſt*. 1. vbi latè de hoc puncto, & reſoluit quod etiamſi militantes ſub Regula S. Benedicti non poſſint aliter recipere Nouitios, niſi accedente conſilio Monachorum, & quod in vnaquaque Religione tenenda ſit conſuetudo, nihilominus quod ex vi Conſtitutionum Sixti V. & Clementis VIII. (addo etiam, & Gregorij XIV.) quas refero infrà *cap*. 24. *n*. 12. 13. & 14. requiratur conſenſus Monaſterij. Non tamen requiritur conſenſus Monachorum de Iure communi, ſed ſufficit, vt dixi, maioris partis. Peyrinis *tom*. 2. *de Prælato*, *q*. 2. *cap*. 1. *num*. 19. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Nouit. diſp*. 7. *dub*. 2. *num*. 9. Tambur. *ſuprà*, *n*. 10. Profeſſio etiam facta in manus Epiſcopi inualida eſt, cùm ille non ſit Prælatus Regularium exemptorum. Roſella *verb. Nouitius*, *num*. 21. Azor *lib*. 12. *Inſtit. mor. cap*. 5. *quæſt*. 4. Profeſſio verò acceptata à Laico habente commiſſionem à legitimo Prælato, valida erit: ſicut poteſt beneficium nomine alieno acceptare, & eſſe procurator in cauſa ſpirituali. Rodriguez *tom*. 3. *art*. 17. *num*. 12. Vnde multò magis valida erit profeſſio acceptata à ſimplici Religioſo de licentia ſui Superioris, propter eandem, & maiorem rationem. Diana *tract*. 2. *de dubiis Regular. reſol*. 70. Quando profeſſio eſt inualida ſolùm ex defectu poteſtatis in admittente, ſatis eſt, vt habens talem poteſtatem eam ratam habeat, non mutata Profeſſi voluntate. Ratio eſt, quia ratihabitio retrotrahitur, & comparatur mandato, *Regul. ratihabit. de regul. iur. in* 6. Nauar. *lib*. 3. *conſil. de Regul. conſil*. 6. *vel* 40. Azor. *lib*. 12. *Inſtitut. mor. cap*. 5. *quæſt*. 7. Incipiet autem valere illa profeſſio à die ratihabitionis, quia ſine illa non erat valida. Sanchez *lib*. 5. *in Decal. c*. 4. *n*. 80. Quoad antiquitatem porrò, & alia iura Religionis, computanda credo à die profeſſionis emiſſæ, ſi illa bonâ fide fuit facta, vt colligitur ex

Nauarro

Nauarro *libro 3. conſil. de Regul. conſil. 46. in 1. editione.*

26 Profeſſio facta ſub conditione de futuro (quæ validè apponitur) licèt obligationem ſuſpendat; tamen adueniente conditione ſtatim abſque nouo alio conſenſu eſt valida. Ratio eſt, quia iam ille conſenſus conditionatus tranſit in abſolutum: ergo dummodo non ſit retractus, ſufficiet ad profeſſionem. Sanch. *lib. 5. in Decal. c. 4. n.* 88. Profeſſio autem facta ſub conditione contraria eius ſubſtantiæ, vt ſi quis profiteatur ſub conditione habendi proprium, vel non ſeruandi caſtitatem, ſine dubio eſt irrita. Ratio eſt à ſimili de matrimonio, & voto ſimplici, ſi fiant cum conditione contraria ſubſtantiæ illorum. Azor. *lib 12. Inſtit. moral. cap. 5. q. 2. & lib. 11. cap. 15. q* 9. Rodriguez 3. *tom. quæſt.* 17 *art.* 6. Vnde ſi quis dum emittit profeſſionem intendat ſibi retinere dominium alicuius rei, ita vt non ſit paratus reddere illam, quando Superior voluerit, inualidè profitetur; quia de ratione profeſſionis eſt abdicatio dominij, aut vſus independentis à Superiore. Leſſius 2. *de Iuſt. cap.* 41. *dub.* 8. Si profiteretur quis ſub hac conditione reſeruandi ſibi aliqua quoad vſum, & dependenter à voluntate Superioris, valeret talis profeſſio, ſaltem quantum eſt ex natura profeſſionis; cùm illa conditio non deroget eius ſubſtantiæ. Ita tenent iidem Authores, & Nauar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 16. Idem dico de eo, qui profiteretur ſub conditione manendi in propria domo, propter eandem rationem. Nauar. *vt ſup.* Sà *in Sum. verb. Religio, n.* 6. Vide dicenda *c* 6. *n.* 29.

27 Profeſſio facta fictè, id eſt, ſine intentione profitendi, quoad Deum non eſt valida, quia non eſt vera, ſed ficta promiſſio, ſicut homo pictus non eſt verus homo. Quoad Eccleſiam verò, & forum exterius valida eſt, quia Eccleſia non iudicat niſi de externis: ſigna autem externa huius profeſſionis, vt ſupponimus, eam eſſe veram indicabunt. Profeſſio autem facta animo promittendi, ſed non ſe obligandi, quoad Deum, & homines valida eſt; quia ex natura promiſſionis ſequitur naturaliter obligatio, ſicut illuminatio ex Sole. Secus verò, ſi talis profeſſio non fuit cum animo promittendi, quia eo ipſo deſtruxit ſeipſam; cùm enim de ratione eſſentiali profeſſionis ſit promiſſio, ſi promiſſio non eſt, nec profeſſio erit, ac per conſequens valida non erit, ſaltem quoad Deum. Profeſſio verò facta animo non adimplendi, quoad vtrumque forum obligat. Ratio eſt, quia cùm profeſſio ſit eſſentialiter promiſſio, quæ intrinſecè includit rationem obligationis, non poteſt impediri per extrinſecam voluntatem non adimplendi promiſſum. Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. moral. lib.* 12. *c.* 5. *dub.* 7. & in ſimili de contractu ſponſalitio, Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 6. *de Matrimon. diſp.* 2. *dub.* 5.

28 Quando profeſſio eſt inualida ob defectum ætatis legitimæ, aut anni nouitiatus nondum expleti, non obligat, neque vt votum ſimplex ad vota promiſſa. Ratio eſt, quia Concil. Trid. loquens de illa *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. inquit, *nullam indicat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſeruationem, vel alios quoſcunque effectus.* Caietan. 2. 2. *q.* 88. *art.* 9. Sotus 7. *de iuſt. quæſt.* 3. *art* 2. Idem dico de eo, qui ſic profitens inualidè, expreſsè voluerit ſolùm obligari ad illa vota in Religione; quia eo ipſo declarauit ſe nolle obligari ad illa vt vota ſimplicia. Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. c.* 4. *n.* 105. In caſibus autem, quibus profeſſio ſit nulla ex defectu acceptantis illam, propter ſeruitutem eius, qui profitetur, propter ſexum ementitum, vel ſimiles cauſas; talis profeſſio habet vim voti ſimplicis, & vt talis obligat. Ratio ſumitur ex regula tradita *cap. vnico de deſponſ. impuber. in* 6. nempe, quando actus non valet eo modo, quo fit, valet eo modo, quo valere poteſt: ac proinde cùm talis profeſſio non valeat vt profeſſio, ad minus tamen valebit, vt ſimplex promiſſio, & votum. Nauar. *lib.* 3. *conſil. tit. de Regular. conſil.* 18. *vel* 19. Azor. *lib.* 12. *inſtitutionum moralium, quæſt.* 3.

Profeſſio facta per procuratorem valida eſt; nullibi enim excipitur ex his actibus, qui per procuratorem fieri poſſunt. Idem dico de profeſſione facta ab abſente, propter eandem rationem. Syluest. *verb. Relig.* 3. *quæſt.* 15. Miranda *tom.* 1. *Man. Prælat. q.* 24. *art.* 1. Idem etiam dico de profeſſione facta nutibus, aut ſcripto, ſine verbis, propter ſimilem rationem. Vnde infertur mutum poſſe validè profiteri. Sanch. *lib.* 5. *in Decal. c.* 3. *n.* 2. 29

Profeſſio etiam illius, qui fecit votum ingrediendi Religionem ſtrictiorem, & ingreſſus in laxiorem profeſſus eſt in illa, valida eſt. Ratio eſt, quia votum illud ſimplex Religionis ſtrictioris commutatum fuit per ſolemnem profeſſionem, iuxta dicenda *c.* 2. *n.* 7. Graffis 1. *part. deciſ. lib.* 3. *cap* 5. *n.* 31. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.* 4. *de Voto, cap.* 16. An verò etiam ante profeſſionem factam poſſint aliqui Prælati Regulares diſpenſare cum eo qui fecit votum ſtrictioris Religionis, vt admittatur in laxiori, tractat idem Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 4. *c.* 8. *n.* 9. 30

Profeſſio etiam facta à coniugatis etiam poſt conſummatum matrimonium, ſi fiat cum conſenſu vtriuſque coniugis, valida eſt, *ex cap. qui vxorem* 33 *q.* 5. Et ratio eſt, quia cùm vterque poſſit cedere iuri ſuo, ſi cedat vnus, alter manet liber, Henriq. *lib.* 11. *c.* 8. Bonacina *quæſt.* 3. *de matrim. punct.* 4. *propoſ.* 3. Imò quando vnus coniux poteſt facere perpetuum diuortium propriâ authoritate, poteſt etiam ingredi Religionem, & validè profiteri, inuito altero coniuge. Quia ſicut in tali caſu poteſt perpetuò abſtinere à conſortio illius, ita liber manet ad dicandum ſe Deo per profeſſionem. Rebell. *lib.* 3. *q.* 4. Bonacin. *vt ſup. n.* 10. Altero autem coniuge neſciente, vel conſentiente per dolum, aut per metum, non poteſt alter profiteri validè. Deficit enim in his caſibus conſenſus neceſſarius alterius compartis. Bonacin. *vt ſup. num.* 9. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. tract.* 6. *de matrim. diſp.* 6. *dub.* 2. Imò etiam poſtquam alter coniux dedit facultatem ingrediendi religionem, poteſt illam reuocare ante profeſſionem, ſicut & qui ingreſſus eſt Religionem poteſt etiam ante profeſſionem redire ad matrimonium. Quia annus probationis deſeruit vtrique vt videat an ſibi expediat illa ſeparatio. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *c.* 4. *à n.* 6. Vide dicenda *cap.* 3. *num.* 3. 31

Religioſi facti Cardinales, Epiſcopi, aut Abbates, manent etiam poſt aſſumptionem cum eadem obligatione trium votorum profeſſionis, iuxta dicenda *c.* 17. *n.* 2. Eiecti etiam, & expulſi à Religionibus manent etiam cum eadem obligatione votorum Religionis, ſicut antea, iuxta dicenda *c.* 23. *n.* 11. Qualiter ad eadem vota obligentur, vel non Nouitij, dicetur *c.* 24. Qualiter etiam Moniales *c.* 25. *n.* 1. *& ſeqq.* 32

Quia ſæpius ſoleo interrogari circa varia dubia ſpectantia ad profeſſiones Regularium, ideo operæpretium duxi aliquas reſolutiones quorumdam ipſorum huic capiti adiungere, quæ vtiles erunt pro intelligentia eorum quæ dicta ſunt, & quæ dicentur in ſeq. 33

PRIMVM

PRIMVM DVBIVM.

34 *In caſus contingentia cuiuſdam Conuerſi Con-
gregationis noſtrorum Patrum Diſcalceato-
rum Italiæ; cùm videlicet contigiſſet quod
eſſet illegitimus, & iuxta ſtatuta eius Con-
gregationis non poſſet admitti ad Religio-
nem, ac illi fuiſſet proteſtatum ab initio,
quod ſi pateretur talem, vel alios ſimiles
defectus, illumque, vel illos celauerit, ſtatim
expellendum fore à Religione, etiamſi pro-
feſſionem emiſiſſet; cùm Religio illum ex-
pellere vellet, & aliqui dubitarent, an
licitè fieri poſſet: ego de hoc caſu interroga-
tus tale conſultum dedi.*

RESOLVTIO.

35 CEnſeo fratrem Conuerſum Congregationis PP.
noſtrorum Carmelitarum Diſcalceatorum, qui
eſt illegitimus; & ante profeſſionem illi proteſtatum
eſt, quod ſi iſtum, vel alium ſimilem, vel ſimiles de-
fectus pateretur, ſtatim ejiciendum eſſe, etiamſi pro-
36 feſſionem emiſiſſet, poſſe ejici à Religione. Ita enim
habet Sanch. *lib.7. de matrim. diſp.37. n.32.* Zacha-
rias Giraldus *in conſ. pro hac re, apud Peyrinum tom.1.
de ſubd. q.1. cap. 25. §.4. per tot.* ipſe Peyrinis *ibid.*
Nauar. *lib.3. conſ. tit. de Regul. in 1. edit. conſ.5. n.12.
& conſ.25. n.2. & vlt. in 2. conſ.26. n.12. & conſ.48.
37 num. 2. & fin.* quem Sanchez & Peyrinis ad hunc
finem referunt, Rodrig. *tom. 3. qq. regul. q.11. art.2.*
Miranda *tom.1. Man. quæſt.52. art.2. concluſ.5.* quos
ſequor *ſuprà, num. 23. & cap.24. num. 26.* ac colligi
poteſt ex his quæ dico *tom. 4. verb. Profeſſio regula-
ris, num.23.* Refert etiam hanc ſententiam, nec il-
lam reiicit Barboſa *in collect. Doct. in Concil. Tri-
dentinum, ſeſſ.25. de Regular. num.6. §. Vtrum au-
tem*, eamque ſequitur Pellizarius *in Manual. Regu-
lar. tract. 2. cap.3. quæſt. 15. §. 28. & 29.* Colligitur
primò ex clariſſimis verbis ſtatutorum huius Con-
gregationis, quæ approbata ſunt ab Vrbano VIII.
die 22. Martij, anno 1631. & quæ ipſe Pontifex
præcipit inuiolabiliter obſeruari, *non obſtantibus con-
ſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſ-
38 que contrariis quibuſcumque.* Etenim *p. 2. horum ſta-
tut. cap. 5. §. 2.* ſic in eis habetur: *Prohibemus inſu-
per habitu noſtro indui, vel profiteri in noſtra Congre-
gatione quemcumque, qui aliquando hæreticus, ſchiſma-
ticus, Iudæus, ſeu infidelis fuerit, & ab illis vſque ad
tertium gradum incluſiuè deſcendentem, hæreſis, ſchiſ-
matis, aut cuiuſvis infidelitatis ſuſpicione laborantem,
illegitimum, irregularitate, in qua difficilè diſpenſatur
irretitum, alterius Religionis profeſſum, coniugatum,
aliqua infirmitate incurabili, & habituali laboran-
tem, criminoſum, vel de aliquo delicto inquiſitum,
ſeu ſuſpectum, rationibus reddendis obnoxium, ære-
que alieno, cui ſoluendo non ſit, grauatum.* Ad-
ditur autem, §. ſeq. *Sed ſi quis aliquem defectum
ex proximè enumeratis in §. 2. celauerit, ſtatim
ac ſcietur, expellatur, etiamſi profeſſionem emi-
ſerit: Congregationis quippe animus eſt eos qui præ-
dictos defectus patiuntur & celant, ad profeſſionem
non recipere.*

39 Colligitur ſecundò ex ratione aſſignata in ipſo
ſtatuto illis verbis: *Congregationis quippe animus eſt
eos qui prædictos defectus patiuntur, & celant, ad
40 profeſſionem non recipere.* Cùm ergo de facto reper-
tus fuerit talem defectum habuiſſe, corruit omninò
conſenſus Religionis, qui eſt de ipſius ſubſtantia, *l.
in omnibus, ff. de act. & oblig. l. ſicut, C. eod.* &
etiam quia ſolùm fuit conditionatus, ſcilicet ſuppo-
ſito quod non haberet talem defectum, *cap. Pro te,
de rescript. in 6. cap. Præterea, il 2. de appell. l. Iu-
bemus*, & ibi Doctores, *C. ad Velleian.* Pariſ. *con-
ſil.19. num.49 lib.3.* Bernald. *deciſ.215. num. 5. p.1.*
& Rota *deciſ.603. num.5. p.1. recent.* Profeſſio igitur 41
nulla fuit & irrita. Quod etiam roboratur ex eo,
quod profeſſio eſt quidam contractus onerofus vltro
citroque obligatorius, ac proinde requirit vtriuſ-
que partis conſenſum, iuxta legem *in omnibus*, rela-
tam: deficiente ergo conſenſu Religionis ad pro-
feſſionem, profeſſio nullo modo ſubſiſtit, ſicut
nec ſubſiſteret, ſi defuiſſet conſenſus ex parte pro-
fitentis. Vechius *in praxi Nouit. diſputat. 13. du-
bio 15. num. 4. & ſeq.* poſt Gerſonem, Cordu- 42
bam, Leſſium, Politium, Suarez, & alios ex
iam relatis.

Cenſeo ſecundò, Religionem, quando illi certò 43
conſtitit de defectu natalium talis Conuerſi, eum ex-
pellere potuiſſe, nullâ aliâ diſcuſſione præmiſſâ. Ita
colligitur ex Nauarro, Rodriguez, Miranda, Giral-
do, Peyrinis, & Pellizario relatis, non recuſante
Barboſa etiam relato. Fundamentum ſumitur ex illis
verbis Conſtitutionum, *ſtatim ac ſcietur, expellatur.*
Cùm enim loquantur cum ipſa Religione, & ſint 44
approbatæ à Sede Apoſtolica, ex vi huius authorita-
tis & approbationis ſine vllo alio requiſito poterit
Religio illum expellere. Fauet ſecundò priuilegium
Leonis X. quod præfati Authores referunt, per quod
conceditur Regularibus facultas ejiciendi ſimiles
fraudulentos, & doloſos receptos ad Religionem.
Fauent tertiò generalia iura, quale eſt illud, quod
actus à principio nullus nullum producit effectum,
*l. 4. §. Condemnatum, ff. de re iud. cap. præſentiam,
de appell.* & communis Doctorum doctrina. Cùm 45
enim iſtius profeſſio omninò nulla fuerit, non poteſt
ex ipſa oriri obligatio illum retinendi in Religione,
præſertim cùm nullum eſſe, & eſſe ſine effectu, pa-
ria ſint. Surdus *deciſ. 51. num. 21. & 22. & conſ. 3. à
num.8. & conſil.157. à num.13. & conſil.179. à n.49.
& conſ. 381. à num. 13.* Quartò, quia iſtum nulliter 46
profeſſum poſſe ejici à Prælato ſaltem occultè, etiam
poſt quinquennium tranſactum, tenet Sanctarel. *in
reſol. var. quæſt.48. num.11.* quem refert, & non rejicit
Barboſa *loco relato ex Collect. in Concil. num. 15.* eo
quòd cùm illi conſtet Religionem non habere ius in
illum, nullam ipſi facit iniuriam. Quæ ratio etiam 47
videtur procedere in expulſione publica, ſaltem ceſ-
ſante ſcandalo. Quintò, quia receptiſſima ſenten- 48
tia eſt, iſtum inualidè profeſſum potuiſſe exire à
Religione propriâ authoritate, prout tenet Ema-
nuel Sà *in Summa, verbo Religio, num. 71.* cùm ait:
*Apoſtata non eſt à Religione, qui meritò credens ſe
non eſſe profeſſum, exit à Religione; hic enim po-
teſt etiam dimiſſo habitu fugere, neque huic obſtat
Concilium Tridentinum.* Sanchez *d. diſput.37. num.9.
& 11.* referens etiam Nauarrum, & Enriquez, San-
ctarellus *ſuprà, num. 18.* Illuminatus Moron. *re-
ſponſ. 82. num. 116.* Multò ergo magis Religio po-
terit illum expellere authoritate ſibi conceſſa in
Conſtitutionibus à Sede Apoſtolica approbatis.
Sextò præſertim, ex quo omninò ceſſat dubium, 49
quod in hac parte eſſe poterat: nam ſi oppoſitum
dici deberet, maximè propter decretum Concilij
Tridentini *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 19.* vbi dicitur:
*Quicumque Regularis prætendat ſe per vim & metum
ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat antè æta-
tem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque
habitum dimittere quacumque de cauſa, aut etiam cum
habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non audia-
tur, niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis;*

&

& tunc non aliter, niſi cauſas quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo & Ordinario. Atqui hoc decretum non procedere in hoc caſu, manifeſtum
50 eſt. Primò quia ſolùm loquitur, vt ex verbis relatis patet, quando ipſi profeſſi reclamant contra ſuam profeſſionem. Quartum ergo extendi debet ad caſum in quo non eſt talis reclamatio, ſed Religio comperta certò nullitate eius profeſſionis, ipſum vult dimittere? Secundò, quia veriſſima ſententia eſt, Concilium non loqui de profeſſis inhabilibus ad profiten-
51 dum, propter impedimentum perpetuum, prout expreſsè Sanchez ſuprà *num. 32.* Peyrinis *loco relato,* Bonacina *de clauſur. quæſt. 2. punct. 10. diffic. 4.* Moronus ſuprà *num. 115.* Hoc autem impedimentum illegitimitatis eſt perpetuum. Non loqui autem Concilium de habentibus impedimenta perpetua, rectè probant relati Authores poſt Sanch. quia euidens
52 abſurdum ſequeretur ex oppoſito, nimirum mulierem in virorum Monaſterio profeſſam, ſexu mentito, non poſſe poſt quinquennium ejici: & quia oppoſitum cederet in graue Religionis detrimentum; cogeretur enim effectos inhabiles per ſua ſtatuta à Pontifice confirmata retinere, eo quòd quinquennium tranſactum ſit à profeſſione irrita, doloque facta: atque ita decretum fauore Religionis editum in ipſius detrimentum redundaret, contra legem *Quod fauore 6. C. de legib.* & regulam *Quod in gratiam, de reg. iur. in 6.* Et inhabilis ille ex ſuo delicto commodum reportaret, contra cap. *Sua, de Cler. non reſid.* cum multis ſimilibus, quæ affert Tiraquellus *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. num. 68.* Addit tertiò Pellizzarius in Superioribus relatus, referens Nauarrum, Rodriguez, Mirandam, Sanchez, & Giraldum, decretum Concilij ſolùm eſſe pro caſu in quo profeſſio ſit irrita, non quidem ex ſtatutis Religionis à Papa confirmatis (vt in præſenti accidit) ſed ex cauſis irritantibus profeſſionem de iure (intellige communi) ſicut colligitur ex exemplis, quæ ibi afferuntur, vt quod profeſſio fiat ante debitam ætatem, vel metu graui, aut dolo.

53 Nec obſtat clauſula illa, *Ex quacunque cauſa,* quam ponit Concilium. Ea enim reſtringenda eſt ad perſonas habiles, *l. vt gradatim 11. verſ. Etſi, ff de muner. & honor.* Ad quod comprobandum multa congerit Iaſon *l. 2. §. Prætor, num. 3. ff. qui ſatiſdare:* & *num. 4.* reddit rationem, ne iuris correctio inducatur, vel abſonus intellectus. Sic fermè Sanchez, Bonacina, & alij.

Nota tamen, mi Lector, quod quamvis hæc ſcripſerim in terminis opinionis valdè probabilis, quam Authores ſuperiùs relati verbis conceptis tradiderunt, nihilominus poſt ea ſcripta accepi ab Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D. Franciſco Paulucio S. Congregationis Concilij digniſſimo Secretario, eandem S. Congregationem iam olim oppoſitum declaraſſe; quinimò in cauſa, & caſu præſenti idem decidiſſe: idcirco colla ſubmittenda, & obediendum Sacro Senatui Purpuratorum Patrum, ac dicendum eam ſententiam à prædictis Authoribus, & à me propugnatam, in praxi non eſſe ſequendam, ſed iuxta mentem Congregationis cenſendum & ſcribendum.

Decreta porrò eiuſdem S. Congregationis per eundem Illuſtriſſimum D. ad me tranſmiſſa ſunt ſequentia: *In Neapolitana, die 16. Decembris 1617. Eminentiſſimi Patres S. Concilij Tridentini Interpres ex communi omnium ſententia cenſuerunt, decretum eiuſdem S. Concilij cap. 19. ſeſſ. 25. de Regularibus, vindicare ſibi locum non modò cum profeſſus nullitatem ſuæ profeſſionis allegat, cauſaſque deducit; verùm etiam cùm Superiores ipſi ex ſe illum eiecere tanquam inualidè profeſſum. Referendum tamen S.D.N. qui die 28. eiuſdem in Conſiſtorio approbauit ſententiam S. Congregationis.*

PETRVS ALOYSIVS CARAFA Cardinalis Præfectus.

FRANCISCVS PAVLVCIVS S.C.C. Secretarius.

Die 15. Nouembris 1653. S. Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, audito Procuratore Religionis Carmelitarum Diſcalceatorum S. Thereſiæ, ore, & ſcriptis, necnon Conſtitutionibus dictæ Religionis, ac aliis deductis maturè perpenſis, cenſuit dimiſſiones, & eiectiones profeſſorum à Religione, quæ ab eadem Religione fiunt ex capite illegitimitatis, vel ex alio defectu, fieri debere coniunctim coram Ordinario, & Superiore regulari loci, ad præſcriptum S. Concilij cap. 19. ſeſſ. 25. de Regularib. ideoque ſententiam cum proceſſu ſuper dimiſſione, & eiectione fratris Caroli Mariæ à Ieſu ab ipſis Regularibus latam minimè ſuſtineri.

SECVNDVM DVBIVM.

An is cui poſt expletum Nouitiatum modo Choriſtarum in habitu & tonſura Clericali, quam etiam geſtabat in ipſomet actu quo profeſſionem emiſit, Prælatus poſt emiſſam profeſſionem dixit, admiſſum fuiſſe non vt Clericum, ſed vt Laïcum, cenſeri debeat inter Clericos, an verò inter conuerſos.

RESOLVTIO.

Dicendum videtur ſic profeſſum numerari debere inter Clericos, non inter Conuerſos. Ratio 55
eſt primò, quia nouitiatus & profeſſio ſe habent correlatiuè, itavt nouitiatus ſit propter profeſſionem emittendam, & profeſſio ſit propter Nouitiatum. Qualis ergo fuit nouitiatus, talis cenſenda profeſſio. 56
Regula enim correlatiuorum eſt regula partium, *l. lege Iulia, §. ſi procurator, ff. de actionibus empti,* Bertazolus *in repet. leg. ſi quis maior, num. 801.* 57
Et à correlatiuis validum eſt argumentum, *l. 1. Cod. ne liceat potent. l. fin. Cod. de indicta viduit. tollend.* Baldus *conſil. 14 num. 2. lib. 4.* Eucrardus *in Topic. legal. loc. 76.* Cum ergo Nouitiatus iſtius fuerit more Clericorum, ita etiam de profeſſione cenſendum.

Secundò, quia iſte acceptus eſt ad Religionem 58
pro Clerico, & talis fuit ipſius vocatio. Talis ergo cenſenda profeſſio. Actus enim præſumitur factus in executionem præcedentis tractatus, *leg. 3. §. verùm, ff. de manumiſſ. leg. qui in aliena, §. ſi is qui præſtabat, ff. de acquirend. hæred. leg. pignori, §. fin. ff. de vſucap.* Alciatus *de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 24.* Alexand. *conſil. 25. num. 9. lib. 2.* Et actus ſecundus recipit de- 59
clarationem à primo. Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 58. num. 25.* Barboſa *axiom. 12. num. 3.* Eo 60
etiam quod variatio in Nouitiatu eſt odioſa, ac per conſequens non præſumitur, iuxta generalem Regulam *Odia ſunt reſtringenda, de Regul. iur. in 6. & l. Cùm quidam, ff de liber. & poſthum.* Vnde in decretis Clementis VIII. pro reformatione Regularium ſic habetur: *Qui ad Conuerſorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire etiam durante tempore probationis non poſſint.*

Tertiò, quia etiam ſine dubio iſte admiſſus eſt ad 61
profeſſionem cum conſenſu Capituli Conuentus. Quicquid enim ſit, an talis conſenſus de iure communi requiratur, certum eſt in Religione Minorum de Obſeruantia, de qua eſt caſus, id obſeruari, vt habet nouiſſimè poſt alios Sanctorus de Melfi *in Comment. moral. in ſtatut. & Conſtit. Minor. cap. 2. ſtatut. 18. §. Sed quicquid,* vbi inquit: *Statutum enim*

totam receptionem ad profeſſionem remittit ſcrutinio ſecreto, & votis Capituli Conuentualis, cuius maiori, vel minori ſuffragio Nouitiorum profeſſio vel electio committitur. Cùm ergo Conuentus ſemper iſtum habuerit pro nouitio Clerico, in Choro, Refectorio, & aliis actibus communitatis, vtique conſenſu in profeſſionem ipſius Clericorum more, & talis cenſenda ipſius profeſſio.

62 Ex quo quarto firmatur intentum contra Guardianum. Si enim ipſe fateatur ſe admiſiſſe hunc fratrem ad profeſſionem, neceſſariò dicere debet ad profeſſionem Clerici illum admiſiſſe. Etenim ad profeſſionem laici nullatenus illum admittere poterat. Eo quod conſenſus Conuentus non erat pro profeſſione laicali, ſed pro Clericali. Profeſſio autem ſine con-
63 ſenſu maioris partis Conuentus eſt nulla, *cap. cùm conſuetudinis, de conſuet. cap. 1. cap. Cùm nos, cap. Nouit, de his quæ fiunt à Prælat.* Imò licèt ſolum requireretur conſilium, adhuc irrita eſſet, vt colligitur ex iuribus citatis, vbi geſta ſine requiſito con-
64 ſilio nunciantur irrita. Cuius ratio eſt, quia Conuentus vel Capitulum cuius conſilium eſt requirendum, dicitur potius collega in officio, quam merus ſubditus, ſeu priuatus conſiliarius, conſilium autem Collegæ non ſolum petendum eſt, ſed etiam ſequendum docent Bartolus *in leg. 1. §. ſi plures, ff. de exerc. act. num. 7.* Innoc. *in cap. Venerabili, de offic. deleg.* Franch. *in cap. vnic. §. vbi verò, ne Sede vac. num. 5.* Bordonus *reſol. 57. num. 17.* poſt illos, & plures alios dicentes id requiſitum eſſe ex iure communi; ſed ſaltem ex iure particulari huius Religionis id requiri, iam dixi.

65 Et ſane quintò, cùm actus omnis iuſtificetur propter ſcientiam & patientiam Superiorum, *l. quis ſit fugitiuus, §. Ego puto, l. Quod ſi nolit 31. §. Qui aſſiduè, ff. de ædil. edict. cap. Niſi eſſent, de præbend.* Gonzal. *ad*
66 *reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 2. num. 88.* Cum iſte religioſus profeſſionem emiſerit cum tonſura Clericali quæ eſt veluti teſſera & ſignum manifeſtum Clericatus in Religionibus, idque permiſerit Guardianus profeſſionem admittens, proculdubio cenſeri debet illum velle admittere ad profeſſionem Clerici: nam actum fruſtratorium nemo præſumitur facere, *l. 1. in fin. ff. ad municip. l. vnic. C. de theſaur. lib. 10.* Surd. *conſ. 307.*
67 Quoniam actus fruſtratorios lex abhorret: *l. hæc ſtipulatio, ff. vt legator. ſeu fideicom. nom. cau.* Surd. *deciſ. 260. num. 5. cum ſeqq. & conſ. 345 n. 18.* Et actum celebrare, & ei conſentire paria ſunt, *l. vtrum & l. ſeq. ff. ad leg. Pomp. de Parricid.* Tiraquell *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 9. verſ. prætereà, & de iure primog. q. 26. verſ. Tertiò limita,* Card. Mant. *de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 2. à n. 12.*

68 Ex quibus omnibus corruit authoritas Guardiani dicentis ſe non admiſiſſe dictum Religioſum ad profeſſionem Clericalem, ſed ſolum laicalem, præſumitur enim ex dictis contrarium, & euincitur ipſi non eſſe credendum. Ad quod accedit primò, quia præſumitur quis illud facere quod conſuetum eſt fieri, Bald. *in rubr. C. de fideic. inſtrum.* & alij apud Maſcard. *de probat. concl. 732. n. 5.* conſuetum autem eſt fieri, vt qui nouitiatum pro Clericis egerunt, & tonſuram Clericalem geſtarunt, pro Clericis admittan-
69 tur ad profeſſionem. Secundò quia præſumptio illa capienda eſt quæ ſit excluſiua delicti, vt inquiunt Iuriſtæ. Delictum autem commiſiſſet Guardianus, ſi nouitium qui per totum annum nouitiatum geſſit vt Clericus, & vt talis voluit profiteri ipſum ſolum vt laicum ad profeſſionem admitteret.

70 Cum autem præſumptiones iſtæ Iuris præſumptiones videantur, erunt liquidiſſima probatio & aperta veritas, *l. licet Imper.* & ibi Alex. & Iaſ. *ff. de legib.* & plures apud Maſcard. *de probat. vol. 3. concl. 1221. n. 11.* & facient plenam & indubitatam probationem, *l. antiq. C. ad Vellei. & l. à D. Pio, §. ſi pignora, ff. de re iudic.* & ibi DD. Et onus probandi transferent in aduerſarium, vt reſpondit Dec. *conſ. 32. col. penult. in fin.* Ruin. *conſ. 45. col. vlt.* Pariſ. *conſ. 10. in princ.* & innumeri alij.

Caſu autem quo nimis liberaliter, & ſpontaneè 71
credatur Guardiano dicenti ſe ſolum admiſiſſe illum ad profeſſionem laici, adhuc ſuſtineri deberet profeſſio ipſius, vt Clerici. Cum Religio cuius vices gerit ille qui profeſſionem admittit, conſeatur conſentire in profeſſionem ipſius vt Clerici, prout probant 72
adducta, ac maximè conſenſus Conuentus, qui vt Paſqual. *in deciſ. moral. deciſ. 416. n. 4.* dixit, *eſt quædam inchoatio acceptationis*: ac etiam quod procurator excedens mandatum non obligat dominum. Maſcard. *ſup. vol. 3. concl. 1160. n. 14.* ex aliis. 73

Omitto plura quæ dici poſſent de profeſſione tacita propter delationem habitus per annum integrum, iuxta Clem. *Eos, de regul.* Præſertim cum profeſſio tacita his temporibus ſublata non ſit, ſed potiùs modificata, aut limitata ad illas conditiones; ſcilicet quod fiat poſt vnum annum probationis, & poſt decimum ſextum annum ætatis. Hæc, inquam, omitto, quia etiam pro profeſſione expreſſa cenſeri poteſt iſta profeſſio, cum fuerit verbis, vel ſcripto facta in manu Prælati. 74

Addendum tamen non ſuffragari poſſe prædicto 75
Guardiano ſi dicat eum non habuiſſe intentionem admittendi ſic profeſſum vt Clericum, ſed ſolum vt laicum, eo quod tempore Nouitiatus non fuerit exercitatus in operibus Clericalibus, ſed laicalibus. Contra hæc enim obſtant quæ dicam *tom. 4. verb. Profeſſ. Regul. n. 10.* in impreſſione Veneta anni 1646. 76
videlicet: Pro caſu tamen qui ſæpius inter Regulares contingere ſolet, ſcilicet quod cum aliquis Nouitius nouitiatum in totum vel in partem iuxta morem Conuerſorum peregerit, poſteà verò in profeſſione ad Clericatum admittatur, vel aliquando etiam è contra, notandum eſt valdè probabile eſſe talem profeſſionem eſſe validam, & illum nouitiatum ſufficientem fuiſſe pro tali profeſſione facienda. Quia ad probationis annum legitimè implendum ſatis eſt quod Nouitius vno integro anno ſub obedientia Prælati exiſtat. Ita Tumburin. *de Iur. Abbat. tom. 3. diſp. 6. q. 17. num. 8.* Cui fauent plures Authores aſſerentes non teneri nouitium omnes aſperitates Regulæ experiri in ſpecie, ſed ſatis eſt ſi probet in genere perſeuerando ſub dicta obedientia Prælati per annum. Ita Suar. *tom. 3. de relig. lib. 5. c. 14. n. 15.* Rodr. 77
tom. 2. qq. regul. q. 5. art. 10. Sanch. *in præcept. Decal. c. 4. lib. 51. n. 52.* & Barthol. à S. Fauſt. *in Theſaur. Relig. lib. 5. quæſt. 249. n. 3.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. num. 66.*

Tertium Dubium.

An qui habuit Nouitiatum in diuerſis Conuentibus, per nouem menſes in vno, & per tres in alio, neceſſe ſit ad validitatem ipſius profeſſionis, vt acceptetur ab vtroque Conuentu, vel ſufficiat acceptari ab illo poſteriori, in quo per tres menſes ſtetit; & vbi ſuum Nouitiatum perfecit, & profeſſionem emiſit.

Reſponſio.

Reſpondeo quod P. Franciſcus Bordon. *in tract. de Profeſſ. regul. c. 3. q. 55.* quærens: *An Nouitius* 7
qui ex legitima cauſa diuiſit de conſenſu ſuperiorum locum Nouitiatus, egeat ad profitendum vtriuſque loci Patrum

Patrum conſenſu, an ſufficiat aſſenſus poſterioris? Re-
ſpondet: *Puto conſenſum à ſecundò tantum Conuentu*
præſtitum ſufficere ad validè profitendum, quia is ſuffi-
cienter expertus eſt mores Nouitij. Addit tamen: *Intel-*
lige prædicta ſi ſaltem æqualiter diuiſit; nam ſi in po-
ſteriori manſit ſolum per tres aut quatuor menſes, meo
iudicio exigitur prioris Conuentus aſſenſus, cum in ſe-
cundo non videatur ſufficienter probatus. Idem ſequitur
*reſol.*54.*n.*8. & *n.*236. Cui adhæret Pelizarius *in Man.*
*Regul.tom.*1.*tract.*3.*c.*3.*n.*22. Cæterùm Paſqualigus *in*
moral. deciſ. 416. quærens: *A quonam Capitulo, ſeu*
Prælato debeat Nouitius admitti quando mittitur de vno
in alium Conuentum propè finem anni probationis, re-
ſpondet: *Id pertinere ad Capitulum, ſeu Prælatum do-*
79 *mus in qua de præſenti degit.* Refert pro hac ſententia
Rodriguez & Bejam, in quibus nihil de hôc reperio.
Addit tamen requiri ante profeſſionem informatio-
nem Prælati, aut Capituli prioris Nouitiatus, & hanc
informationem debere ſequi Prælatum, & vocales po-
ſterioris Conuentus, niſi obſtet aliqua grauis cauſa,
ac irritam futuram talem profeſſionem, niſi talis in-
formatio præcedat.

Ego tamen exiſtimo, profeſſionem de qua in præ-
ſenti caſu, validam fuiſſe in Iuris communis terminis
ſtando, niſi ſtatuta huius Religionis oppoſitum præ-
80 cipiant pro forma profeſſionis emittendæ. Ad id
moueor primò ex eo quod profeſſio eſt veluti quod-
dam matrimonium ſpirituale de ſua natura indiſſolu-
bile, ſicut & carnale, itavt ſemper pro eius valore iu-
dicandum ſit, niſi expreſsè irritetur in iure Canonico,
vel in Conſtitutionibus Religionis à Sede Apoſtolica
approbatis. Gloſſa *in cap. ſicut tenor, verb. extra mor-*
tem, de Regul. & in cap. ſicut nobis, ibi Butrius & Ab-
bas *eod. tit.* Abbas *in cap. ex tranſmiſſa, n.*2. Card. *ibi*,
& Imola *n.* 3. *de renunc.* & communem teſtatur Rota
*deciſ.*346.*n.*2.*in collect. Farin. contract. & crimin.* The-
81 ſaurus *in praxi, p.*2. *verb. Profeſſio, c.*3.*n.*1. *in fin.* Se-
cundò quia propter firmitatem profeſſionis defenden-
dam vera ſententia Doctorum eſt quod quamvis Re-
ligionis Regula certam profitendi formam præſcri-
bat, nihilominùs profeſſio valida erit quibuſcunque
aliis verbis facta, niſi caſus eſſet quod Regula expreſ-
sè declararet profeſſionem aliter factam irritam, aut
inualidam eſſe. Gloſſa *cap. porrectum verb. Profeſſio, de*
Regul. & ibi Abbas *n.*13. Syluest. *verb. Relig.* 3. *q.*1.
& 18. *in fin.* Roſella *verb. Nouitius, n.*22. & ibi Ar-
milla *n.*14. Tabiena *q.*11. *n.* 12. Angelus *verb. Pro-*
*feſſio, n.*1. Azor. *lib.*12. *Inſtit. moral. cap.*5.*q.*7. *in fin.*
Sanch. *lib.*5. *in Decalog. cap.*3.*num.*4. Cum ergo, vt
ſuppono, Regula huius Religionis non ſtatuat pro
forma neceſſaria profeſſionis, quod habeatur conſen-
ſus omnium Conuentuum in quibus Nouitiatus fuit
habitus, ſufficiet conſenſus illius in quo profeſſio
eſt emiſſa.

82 Tertiò ſpecialiter hoc eſſe dicendum, probatur ra-
tione quam affert Paſqualigus, videlicet, quod cum
iſte Nouitius ſolum acceptatus fuerit ad profeſſionem
à Conuentu illo poſteriori, in quo ſuum nouitiatum
perfecit, vtique videtur dicendum ſolum ab ipſo de-
buiſſe habere conſenſum acceptationis. Iſte namque
conſenſus eſt quædam inchoatio acceptationis, ac
perinde ſolum ab illo dandus qui acceptat. Robora-
tur, quia in profeſſione interuenit quidam contractus,
in quo profitens ſe tradit Religioni, & Religio illum
acceptat. Contractus enim non eſt aliud, niſi mutua
obligatio, *l. Labeo, ff. de verb. ſignif. & l. ſicut, C. de act.*
& oblig. & l. In omnibus, ff. de act. & oblig. vt docent
Gloſſ. *in cap. Porrectum, verb. non faciat, de Regul.* vbi
etiam Abbas *n.*10. Nauar. *conſ.* 26. *de regul. n.*1. Rodrig.
*tom.*3.*qq. regul. q.*15. *art.*12. Talis ergo debet eſſe acce-
ptatio, qualis fuerit traditio: atqui iſte ſolum ſe tradidit
immediatè, & proximè illi monaſterio, in quo profeſ-
ſionem emiſit, ab illo ergo ſolum debebat acceptari.

Nec iſta eneruantur ex eo quod vt dicitur, Præla- 83
tus Monaſterij in quo iſte profeſſionem emiſit, petiuit
conſilium ab alio Monaſterio, in quo priorem partem
Nouitiatus peregerat pro illo admittendo ad profeſ-
ſionem, quem tamen conſenſum non præbuit, ſed
diſſenſum potius. Quod enim conſilium petierit pru-
denter geſſit, quia illud eſt perfectum & integrum iu-
dicium quod plurium ſententiis confirmatur, *cap. ex-*
tra, diſt. 64. *Clem.* 1. *de ſent. excom. §. Quod etiam.* Et
quia per plures homines perfecta veritas reuelatur, *l.*
fin. C. de fideic. ac maximè quia conſilia multorum ſunt
tutiora, *cap. Prudentiam, de offic. deleg.* Anch. *conſ.*157.
*n.*3. Tuſch. *pract. concl. tom.*2.*lit. C. concl.*764. Sed non
propterea tenebatur conſilium ſequi. Conſilij enim
natura hæc eſt, vt quamvis excitet ad deliberandum,
non tamen obligat ad ſequendum, *l. cùm pater* 77.
§. Mando, & ibi Bart. *ff. de leg.*2. *l.*1. *§. Idem Pompo-*
nius, vbi Gloſſ. *verb. quia rem, ff. depoſiti, l.*1. *§. ſi verò*
ſuaſeris, ff. de pœnis, l. ſi ei, ff. mandati, cap. Cùm olim,
de arbitr. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*46. *n.*36. *cum*
ſeq. Sanch. *de matrim. lib.*1. *diſp.* 34. *n.*24. & *lib.*5. *in*
*Decal. c.*4.*n.*64. ex multis aliis.

Quod autem Prælatus poſterioris Conuentus, qui 84
Nouitium hunc ad profeſſionem admiſit, non eſſet
obligatus petere conſenſum alterius Monaſterij ad
dandum ipſi profeſſionem, conuincitur, primo quia
communis Doctorum ſententia ſupponit ad acceptan-
dum aliquem ad profeſſionem ſolum requiri conſen-
ſum Capituli, vbi Nouitius nouitiatum perficit, &
profeſſionem eſt emiſſurus, prout ſpecialiter Rodrig.
*tom.*3.*q.*17. *art.*7. & Miranda *in Man. p.*1.*q.*15.*art.*2.
afferens rationem aſſignatam de mutua obligatione
inter Nouitium profitentem, & Conuentum ipſum ad-
mittentem. Quia tamen dici poteſt, hos & alios Docto-
res loqui extra caſum noſtrum, quando ſcilicet Noui-
tius in vno ſolo Monaſterio educatur, ideò ſtrictiùs
probatur non fuiſſe requiſitum conſenſum prioris mo-
naſterij, ac perinde quod non obſtante eius diſſenſu ri-
tè, & legitimè potuerit ad profeſſionem admitti. Ex eo
inquam, quod acceptare, ſeu admittere ad profeſſio-
nem eſt actus iuriſdictionis acceptantis reſpectu ac-
ceptati: ſed prior ille Conuentus in quo Nouitius iſte
partem Nouitiatus peregit poſt tranſlationem ab ipſo
ad alium nullam habebat iuriſdictionem in ipſum, nec
ipſe ſubditus illi erat: non ergo requirebatur illius con-
ſenſus, vt ad profeſſionem admitteretur, & è contra,
cum ſolum ſub iuriſdictione iſtius poſterioris Conuen-
tus eſſet, ſolum ab iſto acceptari poſtulabat. Notet au- 85
tem lector, quod huic vnicæ rationi ſubnixus P. Bor-
donus à me conſultus reſpondit, non obſtantibus iis,
quæ vt ſuprà retuli, dixerat: *Conſenſus prioris Conuen-*
tus non eſt neceſſarius ad validè profitendum, ſed tan-
tum poſterioris: neque enim prior Conuentus habet am-
plius ius ſuper nouitium à ſe licentiatum, cum ſit modo
ſub diſciplina ſecundi Conuentus, ad quem ſpectat iudi-
cium de idoneitate, & conſenſum præſtare. Ita ille. Quæ
etiam roborantur, quia quemadmodum per tranſlatio-
nem alicuius religioſi ex vna Religione ad aliam de-
perditur omne ius quod prior Religio in ipſum habe-
bat, & eſt omninò ſubditus effectus reſpectu poſte-
rioris, ita etiam per tranſlationem ex vno Nouitiatu
ad alium deperditur omne ius, omniſque poteſtas in
perſonam Nouitij tranſlati. Ad quid ergo neceſſarius
erat conſenſus prioris Conuentus pro nouitio admit-
tendo ad profeſſionem?

Accedit etiam, quod cum per experientiam trium 86
menſium Prælato poſterioris Monaſterij & Capitulo
eiuſdem conſtiterit de idoneitate Nouitij ad profeſſio-
nem admittendi, proculdubio neceſſariũ non fuit re-
quirere cõſensũ alterius Monaſterij. Ex regula enim illa
iuris quæ inter illas eſt 31. habetur eum qui certus eſt,

certiorari vlterius non oportet, quæ etiam deſumitur ex *l.1 ff. de act. empt.* & tradunt Gloſſ. *verb. cognouerunt in princ. in cap. Cum inter* 18. *de elect.* Tiraquellus *de retract. lign. gl.*2.§.36.*n.*24. Geminian. *conſ.*33.*n.*5. Præſertim quoque, quia vt notat Bordonus relatus, & ex ipſo Pelizarius, eo ipſo quod ille Prior Conuentus non expulit nouitium iſtum à Religione per nouem menſes, quibus eius mores expertus eſt, præſumitur illum iudicaſſe pro idoneo ad profitendum, ac proinde etſi ad melius eſſe poſterior Conuentus de nouo ipſius conſenſum requiſiuerit, non tamen de neceſſitate.

87 Porrò ſufficiens fuiſſe ſpatium trium menſium ad experiendum mores nouitij in poſteriori Conuentu, ſuadetur exemplo quod affert. Bordonus *relatus reſol.* 57.*n.*27. Dicit enim, quod ſi Nouitius aliquis reiectus fuiſſet ab aliquo Nouitiatu, poteſt in aliquo recipi ad Religionem, ſi per ſpatium duorum aut trium menſium eius mores experiantur: *Hoc enim temporis ſpatio* (inquit) *ſufficienter cognoſci poſſunt vita & mores Nouitij, an ſit effectus melior.* Quæ doctrina aptiſſimè congruit caſui noſtro. Si enim duorum aut trium menſium ſpatium ſufficiens eſt ad cognoſcendum mores Nouitij, ſi melior eſt effectus: ergo caſu dato quod Nouitius deinde in præſenti tempore quo fuit in priori nouitiatu male ſe geſſerit, ſi tamen per tres iſtos poſteriores menſes bonos mores, & indolem demonſtrauit, potuerunt Patres ex iſta notitia ad profeſſio-

88 nem admittere. Eo etiam quod intermiſſione temporis diuerſificantur mores & opera hominum, *l. ſi non ſortem, §. libertus, ff. de cond. indeb.* propter mobilitatem ingenij humani, *l. ſi hominem, ff. mandat.* Et aliquando etiam in paruo tempore magna fieri poteſt rerum mutatio, vt in ſimili caſu de anno probationis ait Bartholomæus de Vecchis *in Prax. nouit. diſp.*11. *dub.*3 *n.*4. Ad quod veluti pro coronide accedit teſtimonium illud Chriſti ore prolatum, prout ex traditione habetur: *Talem te iudico, qualem te inuenio.*

DVBIVM QVARTVM.

89 *N. Sumpſit habitum & fecit profeſſionem in quodam Conuentu Inſulæ, & Regni Sardiniæ Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis de anno* 1632. *Cùm autem cognouiſſet poſtea Clementem VIII. irritaſſe profeſſiones factas à Religioſis in Italia & Inſulis adiacentibus, niſi factæ fuiſſent in Conuentibus à Sede Apoſtolica pro Nouitiatu habendo deſignatis, ipſique conſtaret prædictum Conuentum pro Nouitiatu deſignatum non fuiſſe, idcirco de anno* 1634. *poſtulauit ab Illuſtriſſimo D. Archiepiſcopo Turritano, in cuius diœceſibus erat talis Conuentus, & à Prælato ipſius, vt eum emitterent, & ad ſæculum redire permitterent. Quia ergo Prælatus illius Conuentus ipſius petitioni conſenſit, & prædictus Illuſtriſſimus ipſi reſpondit ſe ſuper hoc negotio conſultaſſe Sedem Apoſtolicam, ac propterea illum moneret, vt pauliſper expectaret, ſubiungens nihilominus quod faceret, quod ipſi placuiſſet, ipſe idcirco habitum dimiſit, & ad ſeculum rediit. Quæritur ergo an tuta conſcientia in ſeculo habitu exſpoliatus viuat, & an poſſit cogi à prædicto Illuſtriſſimo vt ad Religionem & habitum redeat.*

90 AD quod dicendum primo, quod ſi vera eſt ſententia quorundam aſſerentium per Inſulas Italiæ adiacentes non intelligi Siciliam, neque Sardiniam, vt habet Horatius Gambarupta *de caſu reſer. cap.*3. *num.*8. & fauet Diana *p.*2. *tract.*17. *reſol.*30. cum decretum illud Clementis VIII. ſolum ſit pro Italia & Inſulis adiacentibus, vt patet ex verbis ipſius, quæ refero *infrà cap.*24. *num.*23. proculdubio non potuit prædictus N. habitum dimittere, aut ad ſeculum redire ob defectum nouitiatus habiti in Conuentu per Sedem Apoſtolicam non deſignato; ſtando tamen in oppoſita ſententia quam tenet Megala *in* 1. *part. lib.* 1. *cap.* 13. *numer.* 20. & colligitur ex aliis Authoribus, quos refert Diana ibidem, quæ etiam vt credo apud plures practicatur in Sardinia.

Dicendum ſecundò talem N. in foro conſcientiæ 91 non obligari ad manendum in Religione, ſed poſſe ceſſante ſcandalo in ſeculo manere. Ratio eſt, quia quoties profeſſio inualida eſt, licet ſic profeſſo in foro conſcientiæ, & ſcandalo ceſſante fugam arripere, & in ſeculo manere; cum nullo vinculo aſtrictus ſit Religioni (Nauarrus *Comment.* 4. *de Regul. num. penult. & lib.*3. *conſ. tit. de Regul. in* 2. *edit. conſ.*89. *n.*6. & 7. Sà *in Summ. verb. Religio, num.*71. Sanchez *lib* 2. *de matr. diſp.*39. *n.*11. & *lib.*4. *diſp.*15. *n.*5. & *lib.*7. *diſp.*37. *n.*11.) Sed Summus Pontifex Clemens VIII. decreto edito anno 1599. quæ retuli dicto loco, declarat receptiones & profeſſiones facta in Conuentibus à Sede Apoſtolica non deſignatis, irritas & nullas eſſe, quod etiam ſupponit Vrbanus VIII. litteris in forma Breuis datis anno 1631. quæ habentur in append. Bullar. *n.*5. vbi in procem. profeſſionem in Conuentibus non approbatis factam inualidam vocat, & propterea profeſſionem denuò facere illis, qui eam emiſerunt, concedit: Ergo talis N. licitè poteſt in foro conſcientiæ extra Religionem manere. Confirmatur, quia ad hoc vt profeſſio alicuius ſit valida, requiritur quod ſit approbata ab Eccleſia: ipſa enim eſt quæ recipit & approbat profeſſionem voti ſolemnis, vt docent communiter Doctores: Sed profeſſio talis N. non fuit approbata ab Eccleſia, ſed potius reprobata, & pro nulla declarata, vt conſtat ex Clemente & Vrbano adductis. Ergo nullo modo fuit valida, ac per conſequens nec obligationem in foro conſcientiæ inducens. Ita in terminis huius caſus habet Remig. Scroff *in ſolut. q. moral. quæſt.*8. Dicendum etiam tertiò, non debere neque in rigore poſſe prædictum Illuſtriſſimum cogere talem N. ad reſumendum habitum Religionis. Ratio eſt, quia vt dixi, ipſius profeſſio fuit nulla, nullamque induxit obligationem in foro conſcientiæ, & talis N. habitum dimiſit cum beneplacito non ſolum Religionis, ſed etiam ipſius Illuſtriſſimi: non ergo iterum poteſt cogi inuitus ad Religionem.

Nec obſtant literæ à S. Congregatione miſſæ ad 92 eundem Illuſtriſſimum, quas refero *dict. cap.*24. *num.*24. in quibus illi ſcribitur, quod eos quibus licentiam conceſſiſſet exeundi à Religione, ad eam reuocare quamprimum curaret. Hoc enim videtur intelligendum de illis qui contra diſpoſitionem Sacrorum Canonum, Concilij Tridentini, & aliorum decretorum Sedis Apoſtolicæ habitum dimiſerunt: prædictus autem N. non dimiſit habitum, niſi iuxta diſpoſitionem Concil. Trid. ſiquidem eius reclamatio facta eſt intra quinquennium, non dimiſſo habitu, & coram Superiore ſuo & Ordinario, iuxta normam eiuſdem Concilij *ſeſſ.*25. *de Regularibus*, *cap.*19.

Nec etiam obſtat decretum illud S. Congregationis 93 Concilij approbatum ab Vrbano VIII. quod refero *tom.*2. *c.*8. *n.*25. vbi ſtatuitur eos qui infra quinquennium à Religione exire voluerint propter defectum nouitiatus habiti in Conuentibus à Sede Apoſtolica deſignatis, ſolum audiri poſſe coram eadem S. Congregatione, & non coram aliis Prælatis, ſub variis pœnis

tam

tam ipſis, quam Prælatis aſſenſum præbentibus infli-
95 gendis. Hoc enim decretum quod de anno 1636. die 5. Ianuarij editum fuit, non poteſt derogare dimiſſioni habitus legitimè factæ à præfato N. de anno 1634. non ſolùm quia lex vniuerſaliter loquendo ſolum reſpicit futura, non præterita, iuxta *l. leges & Conſtit. C. de legibus*, Suarez *de legibus c.4. n.13.* Sed etiam quia in ipſomet decreto expreſsè denotatur ſermonem eſſe de futuro, illis verbis: *Quod ſi aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti & profeſſi è Religione infrà quinquennium exire, vel Superiores extra eam reſpectiuè illos eiicere voluerint*, &c. Et infrà: *Si verò iidem vt ſupra recepti & profeſſi iuribus ſuis minimè deductis coram S. Congregatione Concilij & ſine illius expreſſa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint*, &c. verba enim illa *eiicere voluerint, & eiicere auſi fuerint*, ſolum ſunt temporis futuri, non præteriti.

QVINTVM DVBIVM.

96 *De quodam Religioſo noſtri Ordinis profeſſo in Conuentu non approbato à Sede Apoſtolica in Sicilia, qui tamen Sacros Ordines in Religione ſuſcepit, de quo quæritur primò, an talis profeſſio fuerit valida. Secundo an ſaltem propter Sacros Ordines ſuſceptos, & exercitium actuum qui proprij ſunt profeſſorum, ſit cenſendus tacitè profeſſus. Tertiò an talium Ordinum receptio fuerit legitima. Quartò, eſto legitima non fuerit, quas pœnas incurrerit, & quis poſſit cum illo diſpenſare. Tandem quintò, quomodo conſulendum ſit conſcientiæ talis Religioſi.*

97 AD primum dico, certum eſſe talem profeſſionem factam in Conuentu non deſignato à Sede Apoſtolica omninò inualidam eſſe. Ratio ſumitur ex decreto Clementis VIII. dato Romæ die 12. Martij 1596. quod poſtea etiam confirmauit S. Congregatio Concilij in decreto de Regular. apoſtatis & eiectis, iuſſu Vrbani VIII. quod habetur 4. *tom. Bull.* inter Conſtit. Vrbani *n.26.* quod referam *infrà, c.24. n.23.* vbi de receptionibus & profeſſionibus in Conuentibus prædictis non deſignatis à Sede Apoſtolica dicitur: *Receptiones verò & profeſſiones quaſlibet eorum qui contra huiuſmodi decretum noſtrum admiſſi fuerint, nullas & irritas eſſe ex nunc decernimus & declaramus, priuilegiis, ſtatutis, & conſuetudinibus quibuſcumque in contrarium minimè obſtantibus:* idque ſupponitur in aliis decretis eiuſdem Vrbani VIII. & S. Congregationis, quæ refero eo loco, *& num.24.* & etiam *tom.2.c.8.n.25.* ac *tom.4. verb. Nouitij & Nouitiæ Religionum, n...*

98 Ad ſecundum dico, talem Religioſum nullatenus cenſendum eſſe tacitè profeſſum, aut feciſſe profeſſionem tacitam. Ratio ſumitur non ſolum ex verbis illis, *Profeſſiones quaſlibet*, &c. *nullas & irritas*, &c. quæ cum ſint vniuerſalia, comprehendunt etiam tam expreſſas quam tacitas profeſſiones, ſed etiam quia eadem & par ratio eſt taciti & expreſſi, nec tacitum plus operari poteſt quam expreſſum, vt tradunt omnes ſcribentes, *l. cum quid, ff. ſi cert. pet.* Præſertim quia cum profeſſio tacita eatenus vim habeat, quatenus inde vera profeſſio præſumitur, quoties ex aliquo defectu profeſſio expreſſa quæ vera eſt, nequit valere, à fortiori nec tacita quæ eſt præſumpta valere poterit. Sanch. *lib. 5. in Decal. c. 3. n.14.* ex Nauarro, quos ſequor *eod. 4. tom. verbo Profeſſio Regularis, n.7.* Ex quo fundamento colligitur, quod iuxta dicenda eo loco, neque per receptionem Ordinum, nec per quemcumque actum proprium profeſſorum poteſt dici tacitè profeſſus.

Ad tertium dico, quod etſi talis nulliter profeſſus 99
validè Ordines ſuſceperit, quia validitas Ordinationis ſolum pendet à validitate materiæ & formæ ac intentione miniſtri, illegitimè tamen eos ſuſcepit. Tum quia ordinatus eſt ad titulum paupertatis profeſſæ, quã tamen nunquam profeſſus eſt. Tum quia ordinatus per dimiſſorias à Superiore qui illas concedere non potuit. Nam Prælatus regularis non poteſt illas concedere niſi verè profeſſis. Eſto autem illas concedere poſſit Nouitiis, ille tamen non eſt Nouitius, cum talis non habeatur à Religione, nec verè profeſſus, vt ſupponitur, ſed tantummodo falſus, intruſus, & ſuppoſititius profeſſus. Bordonus *reſol.8.n.32.*

Ad quartum dico, propter ſuſceptionem dictam ille 100
gitimam Sacrorum Ordinũ incurriſſe ex Cõſtitutione Pij II. ſuſpenſionem ab exequutione illorum, & celebrando cum dicta ſuſpẽſione incurriſſe irregularitatem, iuxta dicenda *c. 14.* Incurrit etiam ſuſpenſionem, & ſi celebrat cum ipſa, irregularitatẽ ſolum à Papa diſpenſabilem, quam ſtatuit Pius V. in Bulla *Romanus Pontifex*, quæ habetur *in 2. tom.* Bullarij, inter Conſtit. ipſius *n. 75.* quam etiam refero *eo c.14. n.20.* Ratio eſt, quia hæc Conſtitutio Pij V. non ſolũ procedit contra illos qui nullo modo profeſſionem emiſerint, ſed & contra illos etiam qui irritam, aut inualidam. Ita enim habetur non ſolum ex declaratione S. Cõgregationis, quam refert Garzia *de benef. p.2.c.5. n.11.* Sed etiam & maximè ex Rota in vna Vrgellenſi Canonicatus, 3. Martij 1595. coram Blanchetto, quam refert idem Garz. *ibid.* Et poſt ipſum Sanctarel. *var. reſol. q.49. n.10.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 19. n.5.* & Theſaur. *in praxi, p.2. verb. Ordo, c.11.* de quo dico *tom.4. verbo Ordines Sacri*, vbi etiam cum Nauar. Sanch. & aliis dico iſtam Conſtitutionem non procedere contra eum qui putabat bona fide ſuam profeſſionem validam eſſe, aut ſciens nullam eſſe propter iſtam cauſam, Superioribus volentibus eum promoueri non eſt auſus detegere nullitatem ratione ſcandali, aut damni grauis imminentis, & non poterat effugere ſine ſcandalo.

Ad quintum dico, talem Religioſum nulliter profeſ- 101
ſum ſi non ratificet ſuam profeſſionem eſſe in peccato mortali, & maximo detrimento ſuæ cõſcientiæ, fruendo, ſeu vſurpando bona Religionis, quæ ſunt propria profeſſorum, qualia ſunt primò ali bonis, redditibus, ſeu eleemoſynis Religionis. Secundò habere locum, & præcedentiam inter profeſſos. Tertiò poſſe confiteri ſua peccata Sacerdoti approbato ſolum à Superiore Regulari, & non ab Epiſcopo, ſeu Ordinario. Quartò frui priuilegiis Religionis, quæ ſolùm veris profeſſis conceſſa ſunt. Quintò habere vocem actiuam, ſeu paſſiuam in electionibus. Sextò admitti ad gradus, honores, officia, & dignitates Religionis, de quibus latè dicam *tom. 4. verb. Profeſſio regularis, n. 25.*

Solum ergo illi reſtat vnum de duobus, vel recla- 102
mare ad S. Congregationem pro nullitate ſuæ profeſſionis, quod erit valdè difficile, cùm iam ſit tranſactum quinquennium, & ſolum audiri poſſit per viam reſtitutionis in integrum, quæ difficile ei concedetur; vel ratificare profeſſionem ex vi Breuis Summi Pontificis, quod *dict. cap.24. num. 24.* refero, de quo etiam & ſimili Rodriguez *tom. 2. cap. 92. conſil. 5.* Quia tamen, ea, vt dicitur in prædicto Breui, emitti debet ſeruatis alias ſeruandis, ideò videtur requiri ad illam acceptatio Monaſterij, & fieri debet publicè ſaltem coram aliquibus teſtibus, iuxta modum præſcriptum in noſtris Conſtitutionibus. Bordonus *ſuprà, num. 29.* Credo tamen poſſe Reuerendiſſimum Vicarium Generalem concedere alicui Religioſo facultatem excipiendi talem profeſſionem,

ſeruatis, vt dixi, ſeruandis. Quia etſi in dicto Breui Sanctiſſimi id ſolum committatur Generalibus, nihilominus ipſi hanc facultatem aliis committere poſſunt, quia delegatus Principis ſubdelegare poteſt, *cap.fin.de offic.delegat. cap.Cum cauſa 6 2. prope fin. de appel.* Bordonus ſuprà *num.* 29. Cohærent dicenda *cap.* 18. *num* 4.

103 Abſoluunt autem ab huiuſmodi ſuſpenſionibus, & diſpenſant in iſtis irregularitatibus cum iſto Religioſo, poſteaquam profeſſionem emiſerit, Prælati noſtræ Religionis, propter priuilegia adducenda *c.*12.*à n.*36. præſertim ſi caſus ſit occultus & in foro conſcientiæ, propter priuilegium Pij V. quod refero eo loco *n.*31. & habetur in Bulla ipſius in Bullario *in* 2.*tom. in eod.* Pio V. *num.* 132. & apud Peyrinum *in* 2. *tom. priuil. Minim.in Conſtit.* 10. *Pij V.*

CAPVT III.

De Regularium immunitatibus, & priuilegiis in communi.

SVMMARIVM.

1 *Per profeſſionem religioſam conſequitur Profeſſus condonationem totius pœnæ temporalis pro ſuis peccatis debitæ.*
2 *Tollitur etiam irregularitas ex defectu natalium ad ordines ſuſcipiendos.*
3 *Diſſoluuntur per eam non ſolum ſponſalia de futuro, ſed etiam Matrimonium ratum præcedens.*
4 *Item expiatur macula quoad actus temporales.*
5 *Tollitur etiam crimen ingratitudinis erga patrem.*
6 *Liberatur filiusfamilias à patria poteſtate.*
7 *Omnia vota in ſæculo facta commutantur in profeſſionem.*
8 *Gaudent Religioſi priuilegio fori.*
Coram quo debeant conueniri. ibid.
9 *Accuſari non poſſunt Religioſi à laicis, niſi in aliquibus caſibus.*
10 *Qui inferunt iniuriam ordinibus mendicantibus in aliquibus caſibus ſunt excommunicati.*
11 *Habent facultatem plures Religioſi eligendi ſibi iudices conſeruatores.*
Quomodo illi eligendi. ibid.
12 *Canonica portio parochialis an debeat ſolui à Regularibus.*
13 *An quarta funeralis.*
14 *An à ſolutione gabellarum, & contributionum ſint exempti.*
15 *An à ſolutione decimarum.*
16 *Percutiens quemcumque Religioſum eſt excommunicatus excommunicatione Papæ reſeruata.*
17 *Gaudent plures religiones priuilegio communicationis priuilegiorum aliarum.*
18 *De Conuerſis, & Donatis Religionum.*
19 *De indulgentiis Regularium.*
Quæ cenſeantur, vel non reuocatæ, ibid.
20 *Oleum pro miniſtranda extrema vnctione Carmelitis miniſtratur.*
21 *Priuilegia per viuæ vocis oracula quomodo reuocata.*
22 *De Tertiariis Regularium.*

1 INTER multas Religioſæ profeſſionis prærogatiuas illa videtur primum locum tenere, quod per illam profeſſus omnium peccatorum ſuorum antea commiſſorum condonationem, quoad omnem pœnam temporalem pro illis in Purgatorio debitam obtineat. Ita enim habet fere communis Sanctorum Patrum, antiquorum Monachorum, & Scholaſticorum, quaſi per traditionem, conſenſus. S.Thom.2.2 *q vlt.art.*3.Thom-Vvald. *de Sacr. tit.*9.*cap.*80.*n.*8.*&* 9. Non tamen per eam remittuntur peccata quoad culpam. Cum nec ſit Sacramentum, nec actus contritionis, aut charitatis. Sanchez *lib.*5.*in Decalog.cap.*5.*n.*3. Nec reuiuiſcit, ſi fuit facta in mortali peccato, per ſubſequentem iuſtificationem. Quia hoc ſolùm competit Sacramentis. Caiet. 2.2.*q.vlt.art.*3. Huiuſmodi autem condonatio non eſt per modum indulgentiæ plenariæ. Quia etſi in effectu illi aſſimiletur, non eſt ex applicatione meritorum Chriſti ab eius diſpenſatore Summo Pontifice facta, ſed ex vi, & merito ipſius profeſſionis, eo quòd per illam profitens renunciet mundo, & ſe cum ſuis omnibus perpetuò dedicet Deo. Nauarr. *de Indulgent. notab.*20.*n.*17.Platus *de bono ſtat. Relig.lib.*1.*c.*13. Similiter hæc condonatio, non quoties profeſſio renouatur, ſed ſola prima vice obtinetur.Tabien.*verb.Nouitiatus, in fine,* Sanchez vt ſuprà *n.*5. Addens *n.*7. hanc prærogatiuam etiam competere profeſſioni factæ in Societate Ieſu, biennio Nouitiatus tranſacto.

Deinde per profeſſionem in Religione approbata 2 tollitur irregularitas, quæ eſt ex defectu natalium; itavt, qui in ſæculo erat irregularis, quia illegitimus, factus profeſſus habilis ſit ad Ordines ſuſcipiendos. Suarez 5.*tom.in* 3 *p decif.*41. *ſect.*1. Nauar.*Comment.*2. *de Regul.n.*60.Cornejo *tom.*2.*in* 3.*part. diſp.*15. *de Irregul.dub.*2. Extendit hoc in ordine ad vſum Ordinum ſuſceptorum ante profeſſionem. Sanchez *lib.* 5. *de præcept. Decal.cap.*5.*num.*10. Non tamen hæc irregularitas tollitur quantum ad dignitates Eccleſiaſticas & Præfecturas, ſeu Prælatias. Ita habetur *in cap.*1. *de Fil.Presb.*Sot *in* 4.*diſt.*25.*quæſt.*1.*art.*3. Nauar. *in cap. Non dicatis,n.*60.Quicquid immeritò dicat Rodriguez *tom.*1.*q Regul.q.*13.*art.*5.Nec etiam competit hoc priuilegium ingreſſui Religionis per Nouitiatum. Quia textus *c.*1. *de Fil. Presb.* petit ad hoc illegitimos fieri Monachos, per ingreſſum autem in Religionem, qui eſt per Nouitiatum, non fit homo verus Monachus, aut Religioſus, *cap.Religio,§.quamvis, de ſent.excom. in* 6. Suarez *tom.*5.*in* 3. *part.diſp.*50. *ſect.*5. *à num.*12. Graffis 1. *part. decif. lib.*4. *cap.*27. *num.*54. Extenditur tamen hoc priuilegium etiam ad profeſſionem quæ fit in Societate IESV per Vota ſimplicia.Quia per illa profitens fit verus Religioſus.Sanchez *lib.*5.*in Decal. cap.*5. *num.*13.

Similiter per profeſſionem Votorum ſolemnium 3 non ſolùm diſſoluuntur Sponſalia de futuro, eo quod fortius vinculum ſit profeſſio quàm contractus Sponſalitius. Sot.7. *de Iuſt. & iur. quæſt.*5. *art.*3. Sed etiam diſſoluitur Matrimonium ratum præcedens. Syluest. *Verb.Religio* 2.*quæſt.*9.*& verb. Matrimonium* 8. *q.*12. Per profeſſionem autem Votorum ſimplicium Societatis non diſſoluitur. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 165. *cap.* 10. Nec etiam diſſoluitur Matrimonium quomodocumque conſummatum per quamcunque profeſſionem. Quia nullo iure hoc conſtat, imò oppoſitum habetur 27.*quæſt.*2.*cap.ſi quis coniugatus.* Rebellus *lib.*1.*ſect.*2. *num.* 17. Reginaldus *lib.* 31. *num.* 39. Probabiliter tamen quidam putant, quod ſponſa cognita per vim, aut metum intra bimeſtre poſſit ingredi Religionem, & validè profiteri. Par enim eſt, vt non patiatur damnum ob alterius culpam, & iniuriam ſibi illatam. Reginald. *lib.* 31. *num.* 39. Bonacin. *de Matrimonio quæſt.* 3. *punct.*4. *propoſ.*3. Vir tamen per vim cognoſcens vxorem non poteſt, illa renitente, Religionem ingredi. Quia per voluntariam conſummationem Matrimonij amiſit ius ingrediendi Religionem. Cornejo 2.*tom.in* 3.*p.tract.de Matrimon. diſp.*6 *dub.*2. Probabile etiam eſt Matrimonium, quantumvis conſummatum infidelium diſſolui per votum ſolemne Religionis.

Cum

Cum ſtrictius vinculum ſit Matrimonium ratum fidelium, quam conſummatum infidelium: ſi ergo illud diſſoluitur per Vota ſolemnia, etiam iſtud diſſoluetur. Sotus *in 4. diſt. 39. quæſt. vnica, art. 4.* Cornejo *vt ſupr. dub. 3.* Vide dicta *cap. 2. n. 31.*

4 Præterea per profeſſionem in Religione approbata expiatur macula quoad actus temporales, ita vt ineptus ad teſtificandum ob periurium, vel furtum commiſſum, fiat per profeſſionem aptus ad teſtimonium ferendum. Quia ita intelligi poteſt *auth. de Monach. in princ.* Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. n. 27.* Hoc etiam extendens ad ſimplicia Vota in Societate Ieſu, poſt biennium Nouitiatus.

5 Tollitur etiam per profeſſionem crimen ingratitudinis Filij profitentis erga Patrem, ob quam exhæredari poterat, quare ob illam exhæredari nequibit, etſi in teſtamento Patris ante profeſſionem facto exhæredatus ſit. Quia ita deciditur *in cap. fin. 19. q. 3.* Molin. *tom. 1. de Iuſt. diſp. 176. dub. vlt.* Rodriguez *tom. 1. q. 13. art. 3.* Idemque probabiliter tribuit Votis ſimplicibus Societatis poſt biennium Sanchez *lib. 5. in Decalog. c. 5. num. 34.*

6 Per profeſſionem etiam Filiusfamilias à Patria poteſtate liberatur. Eo quod omnino tranſit in Abbatis poteſtatem, ac proinde Patria poteſtas in ipſum ceſſat, Sylueſt *verbo Patria poteſtas, num. 1.* Nau. *Comm. 3. de Regul. num. 41.* Hoc etiam priuilegium extendit ad profeſſos Societatis poſt biennium Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. num. 31.*

7 Per profeſſionem etiam Votorum Religionis omnia Vota in ſeculo facta commutantur in illam. Ita habetur *c. Script. de Voto*, D.Thom. *2.2. quæſt. 88. art. 12. ad primum.* Ad hoc autem non requiritur aliqua intentio in profitente commutandi talia Vota. Eo quod ex natura profeſſionis id oriatur: quia eſt mors vitæ præteritæ. Caietan. & Aragon. *2.2. quæſt. 88. art. 12.* Similiter extinguuntur tam vota realia, quam perſonalia. Propter eandem rationem. Petrus de Ledeſma *2. tom. tract. 10. cap. vlt.* Extinguuntur etiam Iuramenta de rebus piis ad Deum ſolum facta. Quia hæc ſe habent quaſi Vota quædam. Suar. *2. tom. de Relig. lib. 6. de Voto, cap. 14. num. 12.* Si autem iuramentum eſſet homini præſtitum, & ab eo acceptatum, non poſſet in Religionis profeſſionem commutari. Quia eſt ius adquiſitum tertio. Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. num. 45.* vbi multa de hoc priuilegio. Vide dicta ſuprà *c. præced. n. 30.*

Gaudent etiam Religioſi, præſertim profeſſi, priuilegio fori, ita vt etiam in debitis ciuilibus conueniri nequeant coram iudice ſæculari, ſed coram ſuo Prælato. Quia ipſe ſolus eſt verus ipſorum iudex. Nauarr. *comment. 2. de Regul. ſuper cap. non dicatis.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. 65. articul. 13.* Coram Iudicibus Conſeruatoribus bene poſſunt conueniri. Ita colligitur ex Bulla Gregor. XV. adducenda infrà *num. 11.* vbi ait: *Coram ipſis Conſeruatoribus Regulares, ac perſonæ ſupraſcripta conueniri quidem, aut trahi debent.* Imò & Religioſi extra Monaſterium degentes poſſunt conueniri in cauſis ciuilibus mercedum, & miſerabilium perſonarum coram locorum Ordinariis, tanquam in hoc ab ipſa Sede Apoſtolica delegatis. Concil. Tridentin. *ſeſſ. 7. cap. 14.* Nauar. *comment. 2. de Regul. num. 63.* At verò Religioſi intra clauſtra degentes nullatenus poſſunt, aut debent conueniri coram Ordinariis, etiam in cauſis ciuilibus, aut in prima inſtantia, aut propter *cap. Volentes, de priuileg. in 6.* aut etiam propter Concil. Tridentin. *ſeſſ. 24. cap. 20.* Ita declarauit S.Congregatio Cardinalium interpretum Concilij, & Paulus V. in Bulla *Religioſorum*, ann. 1607. edita ad inſtantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum *3. tom.* Bullarij, inter Bullas Pauli V. *num. 34. & aliàs 23.* In illa autem præcipitur Ordinariis, in virtute S. Obedientiæ, ne Fratres noſtros contra prædictam declarationem perturbare, vel inquietare audeant. Vnde à S.Congregatione Anno 1586. ſic declaratur: *Ordinarij in cognitionibus cauſarum Fratrum Mendicantium, tam ciuilium, quàm criminalium minimè ſeſe ingerant, pariter nec in viſitatione eorundem Fratrum, vel Eccleſiarum ſuarum, niſi quatenus eis per Concilium Tridentinum contra decreta conceditur.* Vide Dianam *tract. de Immunitat. Eccleſiaſt. reſolut. 129.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. confeſſor.* Vide dicenda *cap. 11. à num. 2.* & pro Nouitiis *cap. 24.*

In fauorem etiam ſtatus Religioſi, ſeu Clericalis 9 habetur in Iure, quòd Laici Clericum (etiam intellige Religioſum) accuſare non poſſunt, niſi ſuam ſuorumve iniuriam proſequantur, *cap. 2. & 3. cap. Laicus 2. quæſt. 7.* Secus in criminibus publicis læſæ maieſtatis diuinæ, vel humanæ, in Simonia, in Sacrilegio, in dilapidatione bonorum Eccleſiaſticorum. Aldrete *lib. 1. de Relig. diſcipl. cap. 4. à num. 7.* Nec Laicus aduerſus Religioſum teſtis idoneus eſt in criminalibus, licet non omnino reijciendus, maximè in ciuilibus, *cap. veniens, cap. de cætero, de teſtibus, cap. Laicos 2. quæſt. 7.* Rodriguez *tom. 2. quæſt. 10. art. 5.* Aldrete *lib. 2. de Relig. diſcip. c. 3. num. 14.*

Qui inferunt iniuriam Ordinibus Prædicatorum, 10 & Minorum (idem dicito de aliis Ordinibus propter communicationem priuilegiorum) in quinque caſibus aſſignandis, ſunt excommunicati. Primus, libellos famoſos, cantilenas, vel rithmos edendo, vel retinendo, vel publicando in infamiam Ordinis. Secundus, dicendo, & defendendo, quòd Ordo illorum non ſit in ſtatu perfectionis, & quod non liceat eis de eleemoſynis viuere, prædicare, confeſſiones audire de licentia Papæ, aliorum Ordinum conſenſu minimè requiſito (id tamen non excludit approbationem à Concil. Trident. requiſitam.) Tertius, exercendo violentiam in locis illorum, impediendo ne poſſint in ſuis Eccleſiis celebrare, recipere eleemoſynas, vel prædicare. Quartus eſt, eos ejiciendo ab Vniuerſitate Pariſienſi. Quintus, retinendo apoſtatas Ordinis Prædicatorum. D.Anton. *3. part. tit. 24. cap. 70.* Vincentius Filliucius *tom. 1. tract. 15. cap. 5.*

Habent facultatem Religioſi, præſertim Mendi- 11 cantes eligendi ſibi Iudices Conſeruatores pro ſuis cauſis. Quod conſtat ex multis priuilegiis, de quibus Caſarubius *verb. Conſeruat. Ordin.* Sed illa ſunt his temporibus valde reſtricta, & limitata. Primò enim S. Congregatio Concilij iuſſu Gregorij XIII. declarauit, quòd *Regulares omnes in ciuitatibus Italiæ exiſtentes ſibi Conſeruatores eligerent, coram quibus conuenirentur, ac ſemel electos, non niſi in capitulis Prouincialibus mutarent. Eorumque nomina intra menſem à die electionis Epiſcopis Locorum Ordinariis indicarent. Alioquin coram ipſis Ordinariis conueniri poſſent.* Quaranta *in Summa Bullarij, verbo priuilegium Regularium.* Poſtea Clemens VIII. in Bulla edita Anno 1592. (habetur *3. tomo* Bullarij Laërtij *fol. 3.*) reuocauit omnes, & quaſcumque Iudicum Conſeruatorum deputationes, quæ non habuerint qualitates requiſitas à Bonifac. VIII. in Conſt. quæ incipit: *Statutum*, & qui non fuiſſent electi in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis. Maximè tamen modò ſeruanda eſt Gregorij XV. Conſtitutio de Conſeruatoribus edita Anno 1621. quæ incipit: *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, *3. tom.* Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num. 9.* In ea verò in primis reuocat, ac nullas & inualidas decreuit omnes, & quaſcumque Iudicum Conſeruatorum electiones quomodocumque hactenus factas. Deinde ſtatuit, & decreuit

vt in poſterum *Iudices Conſeruatores huiuſmodi, ſiue principales, ſiue ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari non poſſint, niſi non ſolùm habeant qualitates requiſitas, & deſcriptas* [illegible] *ſtitutione ſimilis recordationis Bonifacij Papæ* [illegible] *, etiam Prædeceſſoris ſui, quæ incipit:* Statutum, [illegible] *vt vel Dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant, ſed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis iuxta decretum Concilij, prædicti Iudices electi, ſeu deſignati ſint. Quodque deinceps litteræ Conſeruatoriæ per Sedem Apoſtolicam concedendæ, ſupraſcriptis tantùm dirigantur, & ſi quæ litteræ aliter expediantur, illæ ac deputationes huiuſmodi, omniaque exinde ſequenda nullius ſint roboris, vel momenti.* Deinde, deſignatis pœnis pro illis, qui contra præſcriptam formam Conſeruatores elegerint, aut illis vti auſi fuerint, præcipit, *Vt Regulares, ac perſonæ huiuſmodi in Italia infrà duos, extra Italiam verò infra ſex menſes à die publicationis in Vrbe præſentis conſtitutionis inchoandos, debeant ſibi eligere, ſeu aſſumere Conſeruatores iuxta formam ſuperius propoſitam, eiuſque electionis, ſeu aſſumptionis documentum infrà tempus huiuſmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapſo, quandiu Conſeruatores ſecundùm formam præſentis Conſtitutionis non elegerint, coram eiſdem Ordinariis conueniantur, quodque Conſeruatores huiuſmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſtolica, aut locorum Ordinariis, prout iiſdem Regularibus, & aliis ſupradictis libuerit, approbanda durante quinquennio à die deputationis, amoueri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeant.* Præterea ſic ſtatuit Sanctitas ſua, *vt coram ipſis Conſeruatoribus Regulares, ac perſonæ ſupraſcriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint: ita vt memorati Conſeruatores in cauſis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorſus Iuriſdictionem habeant, ſed in iis tantum, in quibus Rei extiterint, neque extra Ciuitates, ſeu Diœceſes, in quibus fuerint deputati, contra quoſcumque procedere præſumant. Si qua verò inter Iudices Conſeruatores huiuſmodi, & locorum Ordinarios controuerſia ſuper competentia Iuriſdictionis orta fuerit, nequaquam in cauſa procedatur, donec per Arbitrios in forma Iuris electos ſuper Iuriſdictionis competentia fuerit iudicatum. Quod ſi qui Conſeruatores ſiue in hac parte, ſiue alias quomodolibet ſuos limites exceſſerint, per annum ab officio Conſeruatoris huiuſmodi ſuſpenſi ſint, & pars quæ hoc fieri procurauerit, ſententiam excommunicationis incurrat, iuxta formam alterius Conſtitutionis eiuſdem Bonifacij Prædeceſſoris, quæ incipit,* Hac conſtitutione, *quam Sanctitas ſua in his omnibus, quæ præſenti Conſtitutioni non aduerſantur, innouauit. Per hoc tamen non intendit Sanctitas ſua prohibere, quominus Regulares, & alij ſupradicti in caſibus à Iure permiſſis petant Iudicem non ſuſpectum à Principibus, ſeu Magiſtratibus Secularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti ſint Actores, non autem Rei, vtque agant contra Laicum, non autem contra Eccleſiaſticum, vel alias à Iuriſdictione Sæculari exemptum, atque vt cauſa, in qua Iudex deputatur, fuerit prophana, non autem Eccleſiaſtica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum diſpoſitionem Laicus, vt præfertur eligendus, Iudex competens exiſtat.* Vide Bullam cum multis ipſam concernentibus apud Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſt. 5. Greg. XV.* & dicenda à nobis *tom. 2. cap. 10. per totum*, aduertendo vlteriùs à Sanctiſſ. D.N. Vrbano VIII. vt patet ex Bulla inter Conſtitutiones ipſius 4. *tom. Bull. num. 78.* declaratum fuiſſe, hanc Gregorij Conſtitutionem non afficere Religionem Hieroſolymitanam, niſi quoad Iudices Conſeruatores. Pro Iudicibus etiam Conſeruatoribus vide Eraſmum Chokier in ſpeciali tractatu de hac re. Quia verò in prædicta Conſtitutione ſtatuitur, *Vt coram Conſeruatoribus Regulares conueniri quidem, & trahi debeant, ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, itaut memorati Conſeruatores in cauſis, in quibus Regulares, & alij Actores fuerint, nullam prorſus Iuriſdictionem habeant, ſed in iis tantum, in quibus Rei extiterint.* Ideo dubitatum fuit, an per hæc verba ſublata ſit facultas, quam habent Conſeruatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus dejiciuntur, & propriis bonis vti, ac frui impediuntur, *Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini interpretum cenſuit, eiuſmodi verbis minimè ſublatam fuiſſe facultatem, quam habent Conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis, ac violentiis, dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus & Innocentij IV. Bonifacij VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.*

Canonica portio Parochialis (quæ debetur de om- 12
nibus, quæ obueniunt ratione funeris, ſeu in die funeris, & de omnibus legatis factis Eccleſiæ, ad quam quis eligit ſepulturam (Sylueſt. *verb. Can. Port. n. 7. q. 9.*) non debet ſolui à Regularibus propter multa priuilegia de quibus Caſar. *in Comp. v. Can. Portio.* Maximè ex priuilegio Nicolai V. & Sixti IV. Carmelitanis conceſſo. Caſarub. vt ſuprà, Miranda *in Man. 2. tom. quæſt. 48. art. 6.* Referens etiam deciſionem Rotæ circa hanc cauſam. Nec huiuſmodi priuilegia abrogata ſunt per Concil. Trident. niſi ſolum quoad ea Monaſteria, quæ ante annos quadraginta portionem Canonicam ſolita erant perſoluere. Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 13.* Miranda vt ſup. *art. 7.* Imo Conuentus, qui tenentur ſoluere Canonicam portionem, ſolùm debent illam ſoluere de illis, quæ allata ſunt cum corpore Defuncti. Ita habetur expreſsè in motu proprio Pij Quinti anno 1567. edito, qui incipit, *Etſi Mendicantium.* Qui non eſt reuocatus per Gregor. XIII. in Bulla quæ incipit, *In tanta negotiorum mole.* Quamvis enim in ea reuocauerit Pontifex iſte, & ad terminos Iuris communis reduxerit omnia quæcunque conceſſerat ſuus prædeceſſor prædictus Pius Quintus contra formam Concil. Trid. non tamen reuocauit explicationes, & declarationes ab eodem factas circa dictum Concil. qualis eſt iſta. Miranda *vt ſuprà art. 8.* Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſt. 7. Pij V. num. 3.* Addunt alij prædictam Conſtitutionem Gregorij XIII. non fuiſſe ſufficienter promulgatam, nec in praxi receptam. Henriquez *lib. 7. de Indulg. cap. 24. num. 8.* cui fauet Thomas à Ieſu *de procur. omnium gent. ſalute, lib. 12. cap. 8.* Sed vide dicenda *tom. 1. cap. 1. num. 16.*

Specialiter à ſolutione quartæ funeralium excepit 13
Carmelitarum Conuentus à quadraginta annis ædificatos Paulus Quintus in Bulla quæ incipit, *Decet Romanum,* Anno 1605. edita, per hæc verba. *Volumus, mandamus, decernimus, & declaramus, omnia, & ſingula huius Ordinis B. Mariæ de Monte Carmelo Monaſteria, ſeu Domos in quibuſcumque Mundi partibus à quadraginta Annis ædificata, illorumque Conuentus, & Fratres, nullo modo, nullave ratione teneri ad ſolutionem dictæ Quartæ Funeralium, & ob non ſolutionem huiuſmodi aliquas ſententias, Cenſuras, & pœnas incurrere poſſe.* Extat etiam alia declaratio S. Congregationis Concilij Tridentini, videlicet *Congregatio Concilij cenſuit non comprehendi Monaſteria ædificata à quadraginta Annis citra, aut quæ in dies ædificantur, vel in futurum ædificabuntur, præſuppoſito quod huiuſmodi Monaſteria ſint eius Religionis, cui à Sede Apoſtolica indultum ſit, vt Quartam Funeralem*

non

non debeant ſoluere Epiſcopo. Rodriguez *tom.* 1. *quaſt. Regul. quaſt.* 39. *art.* 2. Aliam etiam declarationem Sacræ Congregationis ad inſtantiam, & fauorem Conuentus Sancti Ludouici de Neapoli Ordinis Minimorum refert Quaranta *in Summ. Bull. verb. Priuilegia Regularium.* Vide Auguſtinum Barboſam de Officio Parochi, *c.* 25. *à num.* 4. Et dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 29. *&* 30.

14 A ſolutione etiam gabellarum, & quarumcumque contributionum, oneréque hoſpitandi milites, exempti ſunt ordines Mendicantium à Pio V. *in Bulla anno* 1566. edita, quæ incipit, *Dum ad vberes.* Nec hoc priuilegium derogatum eſt à Greg. XIII. in Bulla edita anno 1573. de qua *ſuprà*, *n.* 12. Vbi derogat priuilegia à Pio V. Regularibus conceſſa; quia non numeratur iſtud, ſicut nec iſta Bulla. Quaranta *in Summ. Bull. verb. priuil. Regul.* Flau. Cherub. *in* 2. *tom. Comp. Bull. ſup. prædict. Bull. Pij V.* Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 32.

15 A ſolutione quoque Decimarum ſunt exempti Religioſi. Tum ex iure communi *in cap. P. Q. & in cap. decimas* 16. *q.* 1. Tum ex multis priuilegiis, de quibus Caſarubius *in compend. verb. decima*, & Miranda *in Manual.* 2. *tom. quaſt.* 49. *artic.* 12. *&* 13. Quoad hoc tamen attendenda eſt conſuetudo patriæ, & Religionum. Vide Bullam Sixti IV. *Dum attenta*, pro Carmelit. Specul. Ordin. fol. 83. & dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 32.

16 Percutiens quemcumque Religioſum eſt excommunicatus excommunicatione Papæ reſeruata, *cap. ſi quis* 17. *quaſt.* 4. Per Religioſum autem, ſeu Monachum intelligitur quicumque Regularis, etiam conuerſus, *cap. non dub. de ſentent. excommunic.* Imò Nouitius, quia in fauorabilibus Monachus reputatur, Tolet. *in Sum. lib.* 1. *cap.* 32. extenditurque hoc priuilegium ſecundùm aliquos ad illos, qui ante legitimam ætatem recipiuntur ad educationem ſub habitu Religioſo. Angelus *verb. Nouitius*, *num.* 21. & Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 12. Nec ſolum injicientes manus in Religioſos ſunt excommunicati, ſed etiam mandantes, ratificantes, conſentientes, & potentes obuiare. Tolet. *vt ſup.* Bonac. *de cenſur. diſp.* 2. *q.* 4.

17 Gaudent Religiones priuilegio communicationis, quo communicant, & participant aliarum Religionum priuilegia, ac ſi illis fuiſſent conceſſa, vt videre licet in particularibus ipſarum Religionum compendiis. Miranda *in Man.* 2. *tom. quaſt.* 46. Nos ſpecialiter Carmelitæ habemus priuilegium hoc communicationis à Leone X. in Bulla, quæ incipit *Dudum per nos*, vbi omnia priuilegia conceſſa, & concedenda Mendicantibus nobis concedit. Laërt. Cherub. *in Bullar. tom.* 1. *fol.* 524. Deinde ex Clement. VII. in Bulla, quæ incipit: *Ex Clementi*, anno 1530. Vbi etiam omnia priuilegia conceſſa & concedenda quibuſcumque Ordinibus, concedit Carmelitis, & inter ea maximum illud, quod ſcilicet: *Glorioſiſſima Dei Genitrix, ſemperque Virgo Maria, Confratrum, ſeu Religioſorum, ac Sororum animas poſt earum tranſitum ſuis interceſſionibus continuis, piis ſuffragiis, & ſpeciali protectione adiuuabit.* Laërtius Cherub. *tom.* 1. *Bull. fol.* 599. De aliis autem Religionibus Mendicantibus hoc ipſum probat Miranda *in Man. tom.* 2. *quaſt.* 46. *art.* 5. affirmans idem etiam intelligi debere de priuilegiis concedendis aliis Religionibus pro tempore futuris. Ita quod ex vi priuilegij communicationis, quod habemus ex Clemente VIII. poſſimus etiam vti priuilegiis conceſſis Societati Ieſu, & Clericis miniſtrantibus infirmis, etiam ſi illæ Religiones aliquo tempore poſt iſtum Pontificem fuerint inſtitutæ. In communicatione rurſum priuilegiorum, non tam vſus, quàm ius vtendi debet attendi; ita vt Religiones habentes priuilegium communicationis poſſint vti priuilegio conceſſo alteri Religioni, quo ipſa, propter aliquam cauſam non vtitur. Sylueſter *verb. priuilegium, quaſt.* 21. Deinde priuilegia Religionum non tolluntur per non vſum, aut per vſum contrarium, niſi per ſpatium quadraginta annorum, vt patet ex Innocent. III. *in cap. accedentibus, de priuilegiis*, vel per ſexaginta, ex priuilegio Eug. IV. conceſſo Monachis Benedictinis Valliſoleti, (ſi illud non fuit viuæ vocis oraculum, aliàs nihil valebit, iuxta dicenda *num.* 21.) vbi habetur quòd *Contraria priuilegia dictæ Congregationis non inuerrat præſcriptio, niſi poſt lapſum ſexaginta annorum.* Miranda *in Man.* 2. *tom. quaſt.* 42. *art.* 4. qui etiam ibidem *q.* 46. *art.* 8. adiungit, neque etiam in prædicto tempore amitti, ſi non caſus euenerit vtendi huiuſmodi priuilegio: neque quando quiſpiam ex aliquo legitimo impedimento, ſua culpa non cauſato, eodem vti non potuit, aut interuenit ignorantia eiuſdem. Laurentius Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſt.* 15. *Iulij II. n.* 1. Amitti autem prædicta priuilegia, ſaltem in foro conſcientiæ, ex eo quòd Religioſi non viuant regulariter, aliqui volunt. Miranda 2. *tom. q.* 43. *art.* 3. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *num.* 52. *& ſeq.*

Conuerſi etiam, Donati, ſeu Oblati Religionum, 18
qui veram profeſſionem trium votorum emittunt, gaudent omnibus priuilegiis aliorum Regularium reſpectiuè. Ratio eſt, tum quia ſunt verè Religioſi, tum ex conceſſione Sixti IV. Carmelitis facta, vt habetur *in compend. priuileg. verb. Oblati fratrum.* Quod idem conceſſit idem Sixt. IV. Auguſtinianis. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 29. *art.* 6. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 8.

Quamvis multæ, variæque Indulgentiæ conceſſæ 19
ſint à Summis Pontificibus vtriuſque Regularibus, eas tamen reuocauit, & caſſauit Paul. V. in Bulla edita anno 1606. quæ incipit: *Romanus Pontifex*, & eſt 3. *tom. Bullar.* 21. inter Bullas huius Pontificis, aliàs 16. vbi tantum quaſdam ibi ſcriptas ipſis concedit. Addit inſuper idem Pontifex: *Volumus autem, vt omnes ſupradictæ Indulgentiæ, & gratiæ Religioſis Regularibus cuiuſvis Ordinis, tam Monaſtici, quàm Mendicantis dumtaxat, vt præfertur conceſſæ, etiam omnibus Monialibus cuiuſvis Regulæ approbatæ, & intra clauſtra cum tribus votis ſolemnibus viuentibus, & perpetuam clauſuram ſeruantibus, tam Ordinariis locorum, quàm etiam Regularibus cuiuſcumque Ordinis, Regulæ, & Inſtituti, ſubiectis ſuffragentur.* Eſt verò aduertendum, quòd quamvis per hanc conſtitutionem reuocentur omnes aliæ Indulgentiæ Regularibus conceſſæ præter aſſignatas, non tamen reuocantur Indulgentiæ conceſſæ Eccleſiis Regularium pro Sæcularibus. Ita enim declaratum fuit à S. Congreg. vt refert Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito, quaſt.* 4. *§. vlt.* Pium etiam, & probabile eſt, nec eſſe reuocatas Indulgentias conceſſas Regularibus defunctis, aut etiam in articulo mortis conſtitutis. Nam ea, quæ ſpeciali digna ſunt nota, non cenſentur eſſe ſublata, niſi expreſsè nominentur, vt colligitur ex *l. item apud Labeon. §. ait Prætor, ff. de iniur.* In hac verò Conſtitutione non fit mentio harum Indulgentiarum. Sicque decet credere de Summorum Pontificum pietate, Peyrinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſt.* 8. *Paul. V. num.* 10. Nec etiam videntur derogatæ Indulgentiæ conceſſæ Regularibus ipſis pro defunctis. Propter eandem rationem, & quia ſic dicitur declaraſse eundem Paulum V. Peregrinus 1. *part. ſui Compend. verb. Indulgentia, n.* 9. Peyrinis *vt ſup. n.* 5. *& in Conſtit.* 4. *Clement. VIII. n.* 2. Lege ipſum Peyrinis *ſuper prædictam Conſt.* 8. *Paul. V. à n.* 1.

In fauorem etiam Religioſorum Carmelitarum 20
Clem. VIII. in Bulla edita annò 1599. quæ incipit,

Exponi nobis, præcepit Dominis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, vt prædictis fratribus oleum pro miniſtranda extrema vnctione petentibus, promptè ac liberaliter exhiberi faciant, ac quoſcumque ſuffraganeos, vt id faciant, moneant, 3. *tom. Bullar.* 57. *Clement. VIII.*

21 Quamvis multa, variaque priuilegia Regularibus conceſſa ſint per viuæ vocis Oracula, illaque eandem vim habeant, ac aliæ Conſtitutiones Papales (Laurentius Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 17. *Iul. II.* §. 1.) imò reuocatis aliis priuilegiis non reuocentur hæc viuæ vocis Oracula, niſi aliud expreſsè ſpecificetur (Henriq. *lib.* 7. *de Indulg. c.* 24. *num.* 8.) nihilominus Greg. XV. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit *Romanus Pontifex*, *tom.* 4. *Bullarij*, *inter Bullas huius Pontificis, num.* 27. reuocauit omnia, exceptis illis, quæ propria manu S. R. E. Cardinalium firmata eſſent; *& de quibus iidem, S. R. E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis prabuerunt.* Poſtea verò SS. D. N. Vrban. motu proprio anno 1631. die 20. Decemb. edito, omnia prædicta viuæ vocis Oracula per ipſum, aut alios Summos Pontifices data, etiamſi à Cardinalibus firmata ſint, quibuſcumque Religioſis tam in particulari, quàm in vniuerſali caſſauit, abrogauit, & annullauit, præcipiens ſub excommunicatione, & aliis pœnis ipſo facto incurrendis, Superioribus Generalibus, vt infra tres menſes omnes, & ſingulos Prouinciales de prædicto motu proprio certiores facerent, & ipſis Prouincialibus, vt illum in Conuentibus ſuarum Prouinciarum publicare facerent ſub eiſdem pœnis. Circa quam SS. D. N. Conſtitutionem animaduertendum eſt, per illam non videri caſſari, & aboleri viuæ vocis Oracula, quibus Sanctitas ſua, aut alij Summi Pontifices, priuilegia Religionibus conceſſa, aut decreta Summorum Pontificum, aut etiam Sacrorum Canonum, & Conc. Trid. aut aliorum Conciliorum explicant, aut declarant in concernentibus ad Religioſos ipſos, dummodo prædicta viuæ vocis Oracula non contineant aliquam gratiam, priuilegium, aut indultum. Solùm reuocantur, & caſſantur, *Omnia, & ſingula priuilegia, facultates, licentia, & gratia quocumque viua vocis Oraculo conceſſa*, vt in eiſdem litteris habetur. Alia ergo viuæ vocis Oracula, quæ priuilegia, facultates, licentiæ, & gratiæ non ſunt, ſed meræ declarationes, aut explicationes, non ſunt abrogata à Sanctiſſimo. (Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſt.* 8. *Paul. V. n.* 1.) Deinde aduertendum, quod quamvis per Conſtitutionem Greg. XV. adductam non reuocentur conceſſiones factæ per viuæ vocis Oracula, quæ ſunt ſortita ſuum effectum ante prædictam Conſtitutionem, vt in illa habetur, & declarauit S. Congregatio Regularium die 2. Aprilis 1625. (Peyrinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in conſt.* 3. *Greg. XV.*) per Conſtitutionem tamen SS. D. N. Vrbani, cum nihil tale dicatur, videntur reuocari, ſaltem quatenus reſpiciunt effectum pro futuro tempore. Vnde ſi aliquis Religioſus habuit gratiam, v. g. à Pontifice, ſolo viuæ vocis Oraculo, quod eſſet Magiſter, Præſentatus, aut quid ſimile, à tempore huius conſtitutionis SS. D. N. neutiquam poteſt vti tali conceſſione. Licèt contrarium etiam probabiliter dici poſſit, cum id non exprimatur in conſtitutione SS. D. N. Vrbani; ſi enim Sanctitas ſua vellet in hoc coarctare conſtitutionem Gregorij, debebat illud declarare. Sicque video aliquos ſentire. Nota etiam per hanc Bullam SS. D. N. Vrbani reuocari quoque Confirmationem priuilegiorum viuæ vocis Oraculo conceſſorum, quam pro Societate Ieſu dediſſe dicitur idem Vrbanus, vt refert Portellus *in dub. Regul. p.* 3. *caſu* 52. Quia hæc poſterior reuocatio anno 1631. fuit facta, illa autem confirmatio anno 1624. Nota demum, quod quamvis ipſe Portellus *in reſponſionibus moralibus*, *tom.* 1. caſu vltimo dixerit priuilegia viuæ vocis oraculo ab Vrbano VIII. reuocata iterum ab eodem reualidata fuiſſe, meritò tamen id poſtea retractauit *in* 2. *tom. Reſp. mor. caſu vlt.* Non enim extat talis reualidatio, ſaltem generalis & communis.

Poſſunt Religioſi, Mendicantes præſertim, dare 22
habitum ſuæ Religionis perſonis Sæcularibus vtriuſque ſexus, vocatis Tertiariis, ſeu Tertij Ordinis. Primò enim quoad fratres Minores id conſtat ex pluribus priuilegiis relatis à Caſarubio *in compend. priuil. Mendic. verb. Tertiarij.* Et quoad fratres S. Dominici id conſtat ex priuilegio Sixti Quarti inferiùs adducendo pro fratribus Carmelitanis. Imò referente S. Anton. 3. *part. Hiſtor. tit.* 23. *c.* 14. §. 2. B. Dominicus etiam inſtituit tertium Ordinem, ſeu Tertiarios fratres, ſeu Sorores de pœnitentia. Lege Baptiſtam Confettium *in collect. lit. apoſt. & Relig. mendic. n.* 8. *in Sixto IV.* De Auguſtinianis etiam id quoque patet ex priuilegio Pauli II. relato ab eodem Baptiſta Confettio *in prædicto Paulo II. n.* 1. *& Sixto IV. n.* 2. Quoad Carmelitas autem conſtat primò ex Nicolao V. in Bulla relata ab eodem Baptiſta Confettio, *n.* 1. Secundò, & maximè ex Sixto Quarto in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Religionis, Romæ apud Sanctum Petrum anno 1576. 4. Cal. Decemb. per hæc verba: [Statuentes prætereа Apoſtolica auctoritate, & præſentium tenore concedentes volumus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus, tam Magiſtro Generali, quàm cuilibet dicti ordinis Officiali, ac Prioribus dicti Ordinis ſecundum morem, & inſtituta eiuſdem Ordinis, in quibuſcumque Prouinciis conſtitutis tam præſentibus, quàm futuris ſit licitum, ac permiſſum quaſcumque mulieres, & vtriuſque ſexus perſonas, ſi alias ſint idoneæ, & aliud Canonicum, non obſiſtat, quæ habitum regularem prædicti Ordinis ad inſtar mantellatarum, ſeu Pinzocherarum, aut fratrum de pœnitentia tertij Ordinis aut, Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon Heremitarum S. Auguſtini habere voluerint, & geſtare, tam Virgines, ac matronas, quàm viduas, ac mantellatas, ſeu Pinzocheras, & vtriuſque ſexus perſonas dicti Ordinis Carmelitarum recipere, & admittere; ac earum ſingulis habitum regularem, ac regulam eiuſdem Ordinis Carmelitarum ad inſtar huiuſmodi mantellatarum, ſeu Pinzocherarum vtriuſque ſexus Ordinum, & vtriuſque ſexus perſonarum Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon Heremitarum S. Auguſt. præfatarum, prout ſecundum Deum ſaluti animarum earundem perſonarum ſalubrius viſum fuerit expedire, etiam exhibere, quæ ſic receptæ, & impoſterum recipiendæ auctoritate præfata gaudeant, & gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegiis, quàm omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuſcumque præfato Ordini Beatæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiuſque fratribus, ac perſonis per Sedem Apoſtolicam iam conceſſis, & quæ impoſterum concedentur, quatenus huiuſmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, indulgentiæ, ac quæcumque alia priuilegia ipſis Prioribus, & fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere poſſunt, ſeu poterunt, & Priores & Fratres, ac loca ipſa ſſe capacia eorundem, Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus, tam veſtri, quam aliorum ordinum quorumcumque, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque.] Vide Bullam in ſpeculo Ordinis, fol. 88. Religioſi quoque Minimi S. Franciſci de Paula habent etiam ſuos tertiarios ex multis priuilegiis Summorum Pontificum, quæ refert Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim.* Huiuſmodi autem Tertiarios Religionum, quantumvis priuilegia Religionum illis conceſſa ſint, vt patet ex authoribus relatis, obſeruentque

regulam

regulam ſui ordinis iuxta eorum ſtatum, nihilominus regulariter perſonas Religioſas non eſſe dicendos, conſtat ex eo, quia regulariter non promittunt tria vota eſſentialia Religionis, neque ſolemnia, neque ſimplicia, ſed duo tantum, ſcilicet Caſtitatis, & Obedientiæ. Rodrig. 3. *tom. quæſt. regul. quæſt.* 72. *art.* 3. Licet illi, qui prædicta tria vota ſub regimine Prælatorum promiſerint, veri Religioſi appellari poſſint. Rodrig. *ibid. artic.* 1. & 2. Caſar. *in compend. verb. Tertiarij fratres, num.* 7. & 24. Poſſunt tamen huiuſmodi Tertiarij Religionum Fratres aut Sorores tertij ordinis nuncupari. Primò quia ſic vocantur aliqui ipſorum à Summis Pontificibus in priuilegiis relatis. Secundò ſpecialiter de Carmelitis ex priuilegio Sixti IV. adducto, vbi dicitur poſſe Prælatos Carmelitarum concedere habitum, & Regulam ſui Ordinis *ad inſtar Mantellatarum, ſeu Pinzocherarum, aut Fratrum de Pœnitentia tertij Ordinis Fratrum Minorum, & Prædicatorum, &c.* Cum ergo prædictarum Religionum Tertiarij, Fratres, & Sorores tertij Ordinis nuncupentur, idem dici debet de Tertiariis Carmelitarum, Heremitarum S. Auguſt. & Minimorum, particula enim illa, *ad inſtar*, habet hanc vim, vt conſtat ex Suarez *lib.* 8. *de legibus, cap.* 15. *num.* 2. Vbi inquit, quod priuilegium ad inſtar ſignificat propriam, & adæquatam ſimilitudinem, vt menſura ad menſuratum, & concedit omnem fauorem, & gratiam formaliter contentam in ſuo exemplari, & in eodem ſenſu, in quo in ſuo exemplari continetur, & cum eadem extenſione. Tertiò etiam id apparet ex etymologia nominis, tales enim perſonæ ideo Tertiariæ, vel Tertiarij dicuntur, quia eſt triplex genus perſonarum, quæ regulam illius Religionis profitentur, ſcilicet Fratrum Religioſorum, Sororum Monialium, & Laïcorum Sæcularium, vt inquit gloſſ. *in Clem.* 3. *de ſentent. excommun.* Vel quia Tertiarij iſti ſunt quaſi quoddam tertium genus hominum, quaſi tertium, & medium inter Religioſos, & Laïcos Sæculares, quia etſi ſimpliciter ſæculares ſint, nihilominus aliqua, quæ pertinent ad Religioſos, obſeruant, videlicet Regulam cum obſeruantia aliquorum votorum. Et ſanè cum omnes prædicti Tertiarij ab omnibus nuncupentur, & ſint Tertiarij Ordinis, non eſt cur illis negetur poſſe vocari tertij Ordinis; hæc enim correlatiua videntur. Vide decretum S. Congregationis ſuper huiuſmodi Tertiariis anno 1616. editum apud Eraſm. à Chokier. *de iuriſd. ordin. in exempt. part.* 1. *q.* 17. Dianam *tract. de immun. Eccleſ. reſol.* 89. & dicenda *tom.* 2. *c.* 14.

De priuilegiis ſpecialibus Regularium, quoad Officium diuinum perſoluendum agimus *c.* 12. *de priuil.* etiam Prælatorum Regularium, *c.* 18. Confeſſariorum, *cap.* 19. Concionatorum, *cap.* 20. Sacerdotum, *c.* 21. Nouitiorum, *cap.* 24. & Monialium, *cap.* 25. Si autem quæras quas cauſas, quæve motiua habuit Eccleſia, aut Sedes Apoſtol. vt tot tantaque priuilegia Regularibus conceſſerit. Reſpondeo ad id motam fuiſſe tum ex magnis meritis Regularium perſonarum, tum etiam ex multis variiſque grauaminibus, quibus ab Ordinariis vexabantur, quorum plura refert Pius V. in Bulla *Etſi Mendicantium, in* 2. *tom. Bull. n.* 41. quam refero *tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 11. vbi viginti ſex ex prædictis grauaminibus refert hic Pontifex. Alia habentur *in cap. Nimis praua, de exceſſibus Prælatorum, & in cap. Nimis iniqua, eod. tit. & in Clem. Frequens, eod. tit.* quæ in vnum collegit Laurent. de Franchis *in ſuis controuerſiis, pag.* 304. *q.* 4. & ex ipſo Tambur. de Iure Abbatum *tom.* 3. *diſp* 5. *q.* 11, *num.* 110. quæ hic recenſere mihi viſum eſt. [Plerique tam Eccleſiarum Prælati, quam alij, viros Religioſos ad Synodos ſuas accedere, ac ſuis conſtitutionibus ſubiacere compellebant, Capitula & [illegible] Fratrum pro his corrigendis facturos ſe comminantes, fidelitatem iuramento firmatam ab eorum Miniſtris & cuſtodibus exigebant. Ipſis vt tam extra ciuitates, quam intra, cum eis proceſſionaliter venirent, ex leui cauſa mandabant. Excommunicationis ſententiam pronuntiabant in ipſorum benefactores, id ipſum Fratribus comminantes. Ne Fratres ad honorabiliores ciuitates, & villas, vbi religioſè ac honeſtè poſſent commorari, à populis deuotè vocati accederent, inhibentes; tam in accedentes Fratres, quam in receptatores ipſorum excommunicationis ſententiam fulminabant. Ab ipſis de hortorum fructibus decimas, necnon de habitaculis Fratrum, ſicut de Iudæorum domibus extorquebant. Eos de locis, in quibus Deo ſeruiebant, amouere conabantur. Nonnulli ſtatuta faciebant; per quæ derogabant priuilegiis exemptorum, vt ipſos ſuæ ſubderent totaliter ditioni; eiſdem Miniſtros, & Cuſtodes volebant præficere pro ſuæ arbitrio voluntatis. Et generaliter quamplures Prælati, Religioſis præſertim exemptis, & priuilegiatis in rebus & perſonis ſuis, ac iuribus ſpiritualibus, & temporalibus, contra iuſtitiam & eorum priuilegia graues inferebant iniurias, & iacturas. Volebant contra ipſorum Regulam à Sede Apoſtolica probatam, & Ordinis Inſtituta, ipſorum Confeſſiones audire, ac eis iniungere pœnitentias, & Euchariſtiam exhibere. Nolebant, vt Corpus Chriſti in eorum Oratoriis reſeruaretur, Fratres ipſorum defunctos apud Eccleſias ſuas ſepeliri, & eorum exequias celebrari compellebant. Si quis decedentium Fratrum alibi, quam in ſuis Eccleſiis elegiſſet ſepulturam, funus prius ad Eccleſias ſuas deferri cogebant, vt oblatio ſuis vſibus cederet. Nec ſuſtinentes eos habere campanam, & cœmeterium benedictum, certis horarum temporibus permittebant ipſos celebrare diuina. Volebant in eorum domibus certum numerum Fratrum Sacerdotum, Clericorum, & Laïcorum, necnon cereorum, lampadarum, ornamentorum pro ſua voluntate taxare; reſiduum cereorum quando nouiter apponebātur ab ipſis exigentes. Nec permittebant, quod noui Sacerdotes eorum alibi, quam in ſuis Eccleſiis primas Miſſas celebrarent; eos nihilominus cogentes, vt in quotidianis Miſſis, quas in ſuis locis, & Altaribus celebrabant, oblationes ad opus eorum reciperent & reſeruarent. Quidquid eis inter Miſſarum ſolemnia intra domorum ſuarum ambitum pia fidelium deuotione donabatur, ab ipſis extorquere oblationis nomine contendebant. Viros Religioſos, etiam exemptos, capiebant, & carcerabant, etiam in caſibus non conceſſis à iure. Per grauium intermimationem pœnarum impediebant, ne debentes exemptis decimas, ſeu redditus, illos ſoluerent eiſdem, neve aliqui Miſſas eorum audirent. Contrà molentes in molendinis Monachorum, & coquentes in furnis eorum, ſeruientes quoque & vaſſallos, & domeſticos eorumdem, vel alios qualitercumque contrahentes & participantes cum ipſis ſuſpendebant, interdicebant, & excommunicabant abſque cauſa rationabili pro libito voluntatis. Appellationibus, quas prædicti exempti ob præfata vel alia grauamina rationabiliter interponebant, quandoque minimè deferentes: appellantes occaſione appellationum huiuſmodi, interdum capi, & carceri mancipari præcipiebant. Capellanos in Eccleſiis pleno iure ſpectantibus ad eoſdem (licet nulla cauſa ſubeſſet legitima) celebrare non ſinebant, nec miniſtrare Parochianis Eccleſiaſtica Sacramenta. Contra Abbates, & Monachos, & conuerſos exemptos, necnon & Clericos ipſis pleno iure ſubiectos, eis non parentes, in quibus non tenebantur, inconſulta facilitate in carceribus detentos, ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententiam proferebant, loca & Eccleſias ipſorum interdicentes. In exigendo ab ipſis exemptis, eorumque

ſubditis

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EM.

ſubditis ſubſidia charitatis, nimium contra eos excedebant, inſolitas, ac indebitas ipſis contra iura exactiones imponentes. Eccleſiis vacantibus, in quibus Monaſteria Iuſpatronatus obtinebant (repulſis perſonis idoneis ad eas præſentatis) perſonas inhabiles inſtituebant, & indignos. Proceſſus iuſtè factos, ſeu ſententias iuſtè latas à delegatis à Sedis Apoſtolicæ, vel à Conſeruatoribus, pro exemptis publicari, ſeu exequutioni demandari à ſuis ſubditis non permittebant. Tabellionibus publicis, ne inſtrumenta conficerent, inhibebant; & Iudicibus, ne iuſtitiam redderent; & Iuriſperitis ne conſilium, vel auxilium præberent in cauſis, ſeu negotiis ipſorum. Nouos cenſus & indebita onera Parochialibus imponebant Eccleſiis, in quibus exempti Ius obtinebant patronatus. Eccleſias curam animarum habentes ad menſam Abbatum ſpectantes, quarum fructus Clericis ſæcularibus quandoque ad firmam concedebant, ipſis decedentibus, ſuis Clericis conferebant; quamvis Eccleſiæ in rei veritate non vacarent. In Eccleſiis Monachorum iura ipſorum ſibi iniuſtè appropriantes, equos, boues, theſaurum, & alia bona Monaſteriorum mobilia & immobilia illicitè occupantes, de ipſorum redditibus pro libito voluntatis ordinabant, ita vt Rectoribus ipſarum non remaneret, vnde poſſent ſuſtentari. Quandoque cum armis, & vexillo erecto molendina, & alia exemptorum bona contra iuſtitiam deſtruebant, quæ etiam tanto tempore poſſederant, quod de contrario memoria non exiſteret. Frequenter mittebant ad Monaſteria ſuarum ciuitatum, & diœceſum ſuos conſanguineos, nepotes, & interdum animalia ſua cuſtodibus, vt eis de bonis Monaſteriorum prouideretur. Abbates & Priores Monaſteriorum ſæpiſſimè compellebant vt ſuis conſanguineis & nepotibus Monaſteriorum ſuorum & Prioratuum poſſeſſiones concederent in perpetuum, vel ad tempus. Permittebant etiam, & tacitè conſentiebant, quod in ſuo dominio temporali per milites, vaſſallos, & ipſorum temporales Officiales Monaſteriorum bona mobilia & immobilia per violentiam occuparentur, in caſibus non permiſſis à Iure varias iniurias perſonis Eccleſiaſticis inferentes. Interdum Abbates, Priores & alios beneficiatos ſuis beneficiis iniuſtè priuabant, vt ſic fructus beneficiorum vacantium primi anni poſſent percipere. Cogebant ſæuiſſimè Abbates, & Priores Monaſteriorum ad ſibi præſentandum ſuos familiares conſanguineos, vel nepotes ad Eccleſias vacantes, in quibus Ius obtinebant patronatus. Sine iuſta cauſa impediebant ne exempti loca ſua poſſent reparare.] Hæc habent Franchus, & Tamburinus relati, & ex illis facilè dignoſcitur quam rationabiliter ad impedienda talia grauamina Sedes Apoſtolica veluti pia Religioſorum mater plura priuilegia, quæ in tota hac Summa Quæſtionum Regularium paſſim referimus, eiſdem conceſſerit.

CAPVT IV.

De obligationibus Religioſorum ratione voti Obedientiæ emiſſi in profeſſione.

SVMMARIVM.

1 *Obedientiæ votum eſſentiale eſt, & præcipuum in Religione.*

2 *Eius obligatio ſolùm extenditur ad licita & honeſta.*

3 *Quid ſi Prælatus præcipiat res ſolùm concernentes vtilitatem temporalem.*

4 *Non tenetur Religioſus obedire Prælato præcipienti vana, & impertinentia, vel quæ non pertinent ad Regulam.*

5 *Nec præcipienti actus merè internos per ſe ſumptos.*

6 *Non obligatur Religioſus ex voto obedientiæ ad obedientiam formalem.*

7 *Nec ad id quod ſcit ſuum ſuperiorem velle, ſi non manifeſtatur.*

8 *Nec ad ea quæ Prælatus proponit ſolũ ſub conſilio.*

9 *Bene tamen præceptis quomodocumque intimatis.*

10 *De iis quæ aliquo modo continentur in Regula.*

11 *Quid ſi Prælatus præcipiat ieiunium quod non eſt in regula.*

12 *Tenetur obedire Prælato præcipienti præcepta communia.*

13 *An teneatur ad auſteritates quæ omnino ſunt ſupra Regulam.*

14 *An ad pœnam ſibi impoſitam.*

15 *An ire ad partes remotiſſimas.*

16 *An ire ad commorandum in aliquo loco aëris intemperie laboranti.*

17 *Tenetur obedire Prælato præcipienti, vt accipiat aliquod officium intra Religionem.*

18 *Quid de Officio extra ordinem.*

19 *Quid de miniſtrando infirmis tempore peſtis.*

20 *Quid de aſſiſtentia in aliquo loco tempore hæreſis.*

21 *Quid quando duo Prælati contraria præcipiunt.*

22 *Religioſi hoſpites, ſeu Peregrini num obligentur præceptis Prouinciæ vel Conuentus.*

23 *Quando Religioſi interrogati de delicto ſe prodere debeant.*

24 *In dubiis tenetur Religioſus obedire*, & n. 25.

26 *Item quando iudicat probabiliter ſolùm, vt malum id quod ſuperior præcipit.*

27 *Item quando Prælatus præcipit rem illam in qua poterit diſpenſare*, & n. 28.

29 *Conceſſio Leonis Decimi pro dubiis, & ſcrupulis Religioſorum.*

30 *Quid quando eſt dubium circa factum in irregularitate.*

31 *Ex vi voti obedientiæ tenentur obedire Religioſi Summo Pontifici.*

32 *Si Pontifex, & Prælati contraria præcepere, Pontifici obediendum eſt.*

33 *Quando Religioſus fit Generalis Ordinis, manet votum obedientiæ quoad Papam.*

34 *Religioſus grauatus à Prælato recurrere poteſt ad ſuperiorem.*

35 *Si Prælatus præcipit Religioſo vt celebret pro Petro, & ipſe celebret pro Franciſco, etſi peccet, miſſa tamen prodeſt Franciſco.*

36 *Corrigunt aliquando ſubditi ſuos Prælatos.*

37 *Præcepta ſuperiorum obligant inferiores etiam abſentes.*

38 *An teneatur ſubditus obedire ſuo ſuperiori excommunicato.*

OBEDIENTIÆ votum non ſolùm eſt eſſentiale 1
Religioni, iuxta dicta *c. 2. n. 1.* ſed eſt præcipuum inter tria ſubſtantialia vota Religionis. Eo quod per illud offertur Deo propria voluntas, quæ potior eſt, quàm corpus, quod offertur per caſtitatem; & exteriora bona, quæ per votum paupertatis Deo offeruntur. Præſertim, quia votum obedientiæ continet ſub ſe vota Caſtitatis, & paupertatis. D. Thom. 2. 2. *q.* 186. *art.* 8. & *q.* 104. *art.* 3.

Obligatio voti obedientiæ ſolùm extenditur ad res 2
licitas & honeſtas; ita vt cum certò conſtat, rem quæ præcipitur, eſſe illicitam, & malam, aut contra Regulam, aut præceptum Superioris altioris, nullo pacto

pacto teneatur Religioſus obedire, quantumvis ad obediendum aſtringatur pœnis, & cenſuris. Ratio eſt, non ſolum quia nulla lex humana obligare poteſt ad peccatum: ſed etiam quia Religioſus ſolum tenetur obedire in his, quæ ſunt materia voti: materia autem voti non eſt, nec poteſt eſſe res illicita, & inhoneſta. D. Thom. *quodlib.* 10. *artic.* 10. *&* 2. 2. *quæſt.* 104. *artic.* 5. Leſſius 2. *de iuſt. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 76.

3 Hinc ſi Prælatus præcipiat res ſolum concernentes vtilitati temporali ſui, aut ſuorum, & non vtilitati ſpirituali, vt ſi præciperet ſubdito, vt ageret aliqua negotia alicuius ſui conſanguinei, amici, non tenetur ſubditus obedire, cum hæc non ſint ſecundum Regulam. Hieronym. Grat. *in diſcipl. Regul. p.* 2. *cap.* 1. §. 4.

4 Nec etiam tenetur Religioſus obedire Prælato præcipienti vana, impertinentia, vel quæ explicitè, ſiue implicitè non pertinent ad Regulam. Ratio eſt, quia obligatio obedientiæ in Religioſis ſolùm conſurgit ex voto obedientiæ, quod emiſerunt, hoc autem votum ſolùm eſt ſecundum Regulam illius Ordinis; & ita quicquid eſt vanum, & impertinens, nulloque pacto ad regulam ſpectans, non cadit ſub obligatione. D. Thom. *quodlib.* 10. *art.* 10. Sanch. *lib.* 6. *in Decal c.* 2. *n.* 15.

5 Nec etiam eſt obligatus Religioſus obedire Superiori præcipienti actus merè internos, verbi gratia Fidei, Spei, Charitatis, &c. Ratio eſt, quia non poteſt Superior creatus, aut poteſtas humana præcipere, aut prohibere actus merè internos, cum Eccleſia non iudicet de illis, aut cogat ad illos. Quando tamen actus internus eſt modus neceſſarius externi, qui præcipitur, tunc actus internus cadit ſub eodem præcepto, quo externus, & obligatur Religioſus ad illum. Vt ſi Superior præcipiat Religioſo, quod recitet Officium Diuinum, aut dicat Miſſam pro aliquo; tunc enim tenetur habere actus interiores attentionis, & intentionis, quia ſunt modi neceſſarij actuum externorum, qui præcipiuntur. D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 104. *articul.* 5. Angelus *in Summa, verbo obedientia, num.* 1.

6 Nec obligatur Religioſus ex voto obedientiæ ad obedientiam formalem, illam ſcilicet, per quam ſubditus exequitur præcepta Superiorum, quatenus præcepta ſunt. Ratio eſt, quia non vouit Religioſus obedientiam ſub motiuo obedientiæ, ſed ſolùm obedientiam materialem, id eſt executionem rei, quæ præcipitur. Ergo per illam ſufficienter ſatisfacit ſuo voto, ſicut generaliter fideles hoc etiam modo ſatisfaciunt aliis præceptis humanis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 4. *c.* 14. Leſſius *de Iuſtit. & iur. lib.* 2. *c* 46. *dub.* . *num.* 12.

7 Nec tenetur ex vi voti obedientiæ Religioſus exequi id, quod ſcit ſuum Superiorem velle, vt faciat, niſi hæc voluntas aliquo præcepto manifeſtetur. Ratio eſt, quia non obligatur, niſi ad obediendum præceptis ſui Superioris; voluntas autem Superioris, niſi ſit intimata, non habet rationem præcepti. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 155. *in fin.* Tolet. *in Summ. tract. de ſept. pec mort. c.* 15. *num.* 10. Obedire autem voluntati Superiorum, etiam non intimatæ, eſt perfectiſſima obedientia. Eo quòd ſic faciens, non ſolùm facit id, ad quod tenetur, ſed & id, ad quod non tenetur, & quod tantum cadit ſub conſilio. D Greg. *lib.* 35. *mor. c.* 13. D. Thom. *in* 2. *diſt.* 44. *q.* 2. *art.* 3.

8 Hinc etiam non tenetur Religioſus ad ea, quæ Prælatos proponit ſolùm ſub conſilio. Ratio eſt, quia ea quæ ſunt ſub conſilio, vt ex ipſo nomine patet, ad nihil obligant; ſicut vota obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis: quia Sæcularibus ſunt ſolùm propoſita vt conſilia, ad nihil obligant illos. Valent. 2. 2. *diſp.* 7. *q.* 2. *punct.*.... Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 46. *dub* 4. *n.* 23. Obſeruare tamen ea, quæ ſub conſilio ſolùm à Prælatis proponuntur, erit magna perfectio obedientiæ, quam aliqui ſuperobedientiam appellant. Sanch. *lib.* 6. *in Decal. c.* 1. *n.* 2.

Obligatur ergo ſolùm Religioſus ex vi voti obedientiæ, ad obediendum præceptis ſuorum Superiorum, quomodocumque intimatis, ſiue ore tenus, ſiue ſcripto, ſiue alio modo. Ratio eſt, quia obiectum obedientiæ ſolùm eſt præceptum ſuperioris. D. Th 2. 2. *q.* 186. *art.* 9. Azor. *tom.* 1. *Inſtit moral. lib.* 12. *c.* 13. *q.* 1. Non tamen tenetur Religioſus ad obediendum ſuperiori, niſi in iis, quæ concernunt Regulam Religionis. Ratio eſt, quia votum obedientiæ Religioſorum, ſolùm eſt ſecundum regulam Ordinis. Syluest. *verb. Relig.* 6. *num.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 15. 9

Non tamen tenetur ſolùm Religioſus obedire Prælato in illis, quæ expreſsè continentur in regula, ſed in illis etiam quæ continentur implicitè, qualia ſunt illa, quæ neceſſaria ſunt ad regulæ obſeruantiam. Ratio eſt, quia ad hæc omnia ſe obligauit Religioſus eo ipſo, quo fecit profeſſionem ſecundùm regulam. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 154. *cap.* 4. Leſſ. *lib.* 2. *de iuſt. & Iur. cap.* 41. *dub* 9. 01

Hinc ſi Prælatus præcipiat ſubdito ieiunare aliqua die, qua non tenetur ex Regula, vel aliam corporis afflictionem ſubire, vel in pœnam delicti commiſſi, vel in cautelam, ne in aliud incidat, tunc tenetur Religioſus obedire. Ratio eſt, quia hoc totum pertinet, & eſt neceſſarium ad Regulæ obſeruantiam. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 154. *cap.* 4. Angl. *in Flor.* 2. *p. q.* 1. *de voto, art.* 2. 1

Tenetur etiam ſubditus obedire Prælato præcipienti præcepta communia omnibus Chriſtianis, vel etiam omnibus Eccleſiaſticis, aut Religioſis, vt audire Sacrum diebus Feſtis, dicere Officium diuinum, &c. Ratio eſt, quia quamvis iſta non contineantur in Regula, ſunt tamen quaſi præambula quædam ad illam neceſſaria. Caiet. 2. 2. *q.* 186. *art.* 5. id colligens ex D. Thom. *ibid.* 12

Ea, quæ ſunt omninò ſuprà Regulam, vt ſunt verbi gratia, nimis macerare Corpus, magnæ auſteritates, ſubire martyrium, imò & facere mortificationes aliquas extraordinarias, vel ſolùm pro libito Superiorum, non poſſunt præcipi à Prælato Regulatium, nec ad ea tenetur Religioſus. Ratio eſt, quia vt dixi votum obedientiæ ſolùm obligat ad ea, quæ Regulam concernunt, ſiue explicitè, ſiue implicitè. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 104. *art.* 5. *ad* 3. Gerſ. *lect.* 4. *de vit. ſpir. alph.* 62. *lit. R.* Imò nec Generales cum toto Capitulo Generali poſſunt noua aliqua ſtatuta Regulam non concernentia præcipere. Vaſquez 1. 2. *diſput.* 154. *cap.* 4. *num.* 25. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.* 26. *artic.* 10. Si tamen in Regula dicatur obediendum eſſe Superioribus, etiamſi ſupra Regulam aliquid præcipiant (prout in Regula Minorum, *cap.* 10. & in Conſtit. Societ Ieſu *part.* 3 *cap.* 1. §. 23. *& part.* 6. *c.* 1. §. 1. videtur haberi) tunc ſubditus tenetur obedire. Eo quòd in tali caſu id, quod præcipitur, eſt conforme Regulæ. Leſſ. 2. *de Iuſt, cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 77. 13

Si Prælatus imponat aliquam pœnitentiam ſubdito propter ſuſpicionem delicti, quod reuera non commiſit, non tenetur ſubire talem pœnam. Eo quod innocens non debet puniri. In publico autem ratione ſcandali aliorum tenetur obedire. Nauar. *in Sum. c.* 23. Vaſq. 1. 2. *diſp.* 174. *cap. vltim.* 14

Similiter quando Regula non præcipit obedire Superioribus, etiam ſupra ipſam, Religioſi illam profitentes non tenentur ex vi voti obedientiæ obedire Superioribus præcipientibus ire ad remotiſſimas partes, 15

tes, videlice Indiarum, ad conuertendos infideles ad fidem. Non ſolùm quia id eſt expoſitum multis periculis corpotis, & animæ, ſed etiam, quia hoc nullo modo concernit Regulam, quam ſunt profeſſi. Ludonic. Lopez 1.*par.Inſtruct.c.*56. *colum.* 1. Rodriguez 2. *tom.Summ,cap.*9.*num.*5.*& tom.*3.*quaſt Regul.quaſt.* 19. *art.* 7. Excipiuntur ab hoc Religioſi Societatis, quia ſpeciali voto ad hoc ſe alligant. Iidem Auctores.

16 Tenetur Religioſus obedire Prælato iubenti, vt eat ad commorandum in aliquo loco aëris intemperie laborant. Quia hoc eſt conforme Rugulæ, & neceſſarium pro conſeruatione locorum Regularium. Excipe caſum, quando ſubditus certò ſciret Prælatum hoc illi præcipere ſolùm ex odio, & mala voluntate erga ipſum. Quia tunc Prælatus abutitur ſua poteſtate, Laurentius de Peirinis *tom.*1.*quaſt.* 1.*de obedientia, cap.*11.

17 Tenetur etiam Religioſus obedire Prælato præcipienti, vt accipiat munus Prælati, ſeu aliquod officium intra Religionem. Ratio eſt, quia hoc eſt conforme Regulæ, & poteſt eſſe conueniens Religioni. Imò etiamſi dubitet de ſua ſufficientia. D.Anton.3.*p. tit.*16.*cap.*1. §.7.*cap.*16.Paludan.*in* 4. *diſtinct.* 19. *q.* 2. *artic.*1. Si verò Religioſus habeat impedimentum aliquod, quod nec ipſe, nec Prælatus præcipiens accipere officium, poſſit amouere, vt ſi habeat aliquam incapacitatem, vel irregularitatem ſoli Papæ reſeruatam, non tenetur obedire. Eo quòd nemo obligari poteſt ad illicitum. S.Thom.2.2.*q.*185.*art.*2.*ad.*2. Sot. *de iuſtit.quaſt.*2.*art.*2. Secus eſt quando dubitat an ſit dignus. Quia in dubiis obedſendum eſt. Sanchez *lib.*6. *in Decal.cap.*3.*num.*11.

18 Non tamen poteſt Prælatus Religionis Papa inferior præcipere ſuo Subdito, vt accipiat Epiſcopatum, (idem dico de quocumque alio officio extra Ordinem) neque iſte tenetur obedire, licet laudabiliter ſatis Sancti aliqui viri ſuis Superioribus in hoc etiam obedientes fuerint, prout de B.Thoma de Villanoua, & Illuſtriſſ. Bartholomæo de Martyribus, vtroque ex grauiſſima Auguſtiniana familia, dicitur: ille etenim Archiepiſcopatum Valentinum, & iſte Bracharenſem, iubentibus Superioribus, acceperunt. Ratio eſt, quia fieri Epiſcopum non pertinet directè, aut indirectè ad obſeruantiam Regulæ, quam profeſſus eſt Religioſus, cum potius eximat ab illa; neque ordinatur per ſe ad bonum Religionis, ſed tantùm ad bonum Eccleſiæ. Solùm ergo à Papa, ad quem pertinet cura Eccleſiæ, poteſt cogi Religioſus ad hoc munus ſubeundum. Valentia 2.2.*diſp.*10.*q.*3 *punct.*3. Sanch.*lib.*6. *in Decal.cap.*2.*num.*49.

19 Tempore peſtis, vel alterius mali Contagioſi, ex quo imminet periculum mortis, tenetur Religioſus obedire Prælato ſuo præcipienti, vt miniſtret infirmis Religioſis illius Religionis. Non tamen tenetur obedire illi ſi præcipiat miniſtrare extraneis, niſi in caſu, quo deeſſent Parochi, qui illis miniſtrarent Sacramenta, vel Parochi, qui eſſent, non ſufficerent ad id præſtandum. Ratio primæ partis eſt, quia præſtare Religioſos ſibi inuicem mutua hæc miniſteria ad conſeruationem Religionis ſpectantia, concernit Regulam quam profeſſi ſunt, & ita tenentur ad eam, etiam cum periculo vitæ, ſicut tenentur milites præliari, vel eſſe in tali loco, cum eodem periculo. Ratio ſecundæ partis eſt, quia Religioſum ſeruire extraneis peſte infectis, cum periculo vitæ, non eſt ſecundum Regulam, ſed ſupra illam. Ratio etiam tertiæ partis eſt, quia Religioſi, præſertim Mendicantes, & alij, quorum inſtitutum eſt ſaluti proximorum incumbere, ſunt coadiutores Epiſcoporum, & parochorum in ſalute proximorum procuranda, & ob id Fidelium Eleemoſynis ſuſtentantur. Rodrig.3.*tom.quaſt.*31. *art.*3.*&* 4.Sanchez *lib.*6.*in Decal.c.*2.*ad n.*54.Vide dicta *cap.*1.*num.*17.

20 Idem dico de tempore hæreſis, ſcilicet poſſe Prælatum præcipere Religioſis, vt aſſiſtant alicui loco ad prędicandum, diſputandum, & defendendum Eccleſiam contra Hæreticos, etiam cum periculo vitæ. Ratio eſt eadem, quia hoc non excedit Regulam, quam profeſſi ſunt, ſed potius concernit illam, cum ex illa ſint coadiutores Epiſcoporum, & Parochorum. S. Thom. *opuſc.*18.*cap.*14.Rodrig.*vt ſupra.*

21 Duobus Prælatis contraria præcipientibus non licet obedire minori, neglecto maiori. Quia poteſtas minoris ſubordinata eſt maiori, & ita illi ſubiecta, & minus obligans. Lancel.*in Gnome Vit.Relig.lib* 2.*ſect.*1. *art.*3.*reſol.*6. Si tamen contingeret (quod ratò eueniet) quòd duo Prælati, æqualis omninò auctoritatis aliquid Religioſo præciperent, tunc parendum vel ei, qui præcipit in ordine ab nobiliorem finem, vel ei qui primò præcepit, vel, ſi cætera ſint paria, cui magis placuerit. Laurentius de Peirinis *tom.* 1.*quaſtione* 1. *de obedientia, cap.*7.

22 Religioſi hoſpites, ſeu peregrini in aliqua Prouincia, vel Conuentu non obligantur ſpecialibus præceptis eius prouinciæ, vel Conuentus. Ratio eſt, quia illa præcepta tantùm ſunt poſita pro ſubditis. Attendendum tamen eſt in hoc, tum ad Conſtitutiones Religionis; tum ad conſuetudinem, & ne inde oriatur ſcandalum. Suarez *tom.*4.*de Relig.tract.*8 *lib.*2. *cap.*8.*num.*21. Oppoſitum affirmans de legibus: ita vt ad illas etiam obligentur Religioſi Hoſpites, & Peregrini. Idem *num.*23. Hoc tamen præcipuè intelligo in foro exteriori. Eo quòd ſi hoſpites, & forenſes non ſe conformant habitatoribus, oritur turbatio, & ſcandalum. Rodrig.*tom.*1.*quaſt.q.*68.*art.*4. Miranda 2. *tom. Manual.q.*29.*art.* 6. Qui etiam benè addunt, etiam in foro interiori obligari, quando eſt ſcandalum, & non ſubeſt rationabilis cauſa illos excuſandi.

23 Non tenentur Religioſi interrogati, etiam ſub iuramendo ad manifeſtandum eum, quem deliquiſſe norunt, neque ipſi delinquentes tenentur ſe prodere, etiam ad quodcumque præceptum ſuorum, quando adeò eſt occulta perſona, vt nulla infamia laboret, iuxtà dicenda *cap.*27.*num.* 11. *&* 12. Ratio eſt, quia iudex, ſeu Prælatus non poteſt de tali perſona delinquente, quando eſt occulta iuridicè interrogare. Ergo neque ſubditi manifeſtare. Caietan. 2. 2. *quaſt.*33.*art.*7. Suarez 4. *tom.de Relig. lib.* 10. *cap.* 11. *numero* 7.*& cap.*12.*à num.* 1. Secus verò quando præcedit aliqua infamia. Quia tunc iuridice interrogantur, Sotus 5.*de iuſtit.quaſt.*6.*artic.*1.*concluſ.*.. Azor. *tom.*3.*lib.*13.*cap.*25.*dub.*3. Vide dicenda *cap.* 27. *num. vt ſuprà.*

24 Non ſolùm tenetur Religioſus Prælato ſuo obedire in rebus, quas certò cognoſcit eſſe licitas, & honeſtas, ſed etiam quando dubitat, an res, quæ illi præcipitur, ſit licita, necne; dummodò non ſciat euidenter eſſe malam, & illicitam. Ratio ſumitur ex doctrina D. Auguſtini *lib.* 22. *contra Fauſtum, cap.* 74. *&* 75. ſcilicet, quod etiam Regi iniquo indicenti bellum obediendum eſt à ſubditis, dum non conſtat bellum eſſe iniuſtum, ex quo ſequitur, idem dicendum eſſe de obedientia Religioſi erga ſuum Prælatum. Tum etiam, qui quoties Subditus poteſt habere iudicium prudentiale, quod res, quæ illi præcipitur, ſit licita, & honeſta, tenetur obedire: in caſu autem præſenti poteſt habere hoc iudicium, etiamſi habeat dubium ſpeculatiuum, an res, quæ illi præcipitur, ſit licita, vel non; eò quòd, cum Prælatus habeat poſſeſſionem ſuæ iuriſdictionis, & in dubiis melior ſit conditio poſſidentis, poterit iudicare Subditus Prælatum licitè præcipere; ac per conſequens ipſi teneri obedire. Nauarr. *cap. ſi quis autem, num.*114. *de Pœnit. diſtinct.*7. *& in Summ. cap.*23. Bañez 2. 2. *quaſt.* 40. *artic.* 1. *dub.*6.

Malè

Malè ergo ſcioli quidam Religioſi, qui vix Theologia, vel caſibus conſcientiæ à limine ſalutatis, arundine mathematica quid Superiores iis, vel illis præſcribendis auctoritatis habeant, cum ſcandalo puſillorum factioſè metiuntur. Cum, teſte D. Greg. *in 1. Reg. lib. 2. c. 4. Vera obedientia, nec Præpoſitorum intentionem diſcutit, nec præcepta diſcernit, quia omne vitæ ſuæ iudicium maiori ſubdidit. Neſcit enim iudicare quiſquis perfectè didicerit obedire.*

25 Idem dico in caſu, quo ſubditus dubitat rem præceptam excedere Regulam, & limites poteſtatis Superioris, aut Prælatum non eſſe legitimè electum, aut confirmatum, eſto ſit in pacifica poſſeſſione. Propter eandem rationem. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 3. num. 4. 29. & 30.*

26 Item quando Religioſus iudicat probabiliter, vt malum id, quod Superior præcipit, dum enim hoc non conſtet ei euidenter, tenetur obedire. Túm propter eandem rationem. Tum quia eſſet confuſio, & deſtructio communitatis, ſi prætextu opinionis probabilis nollet quis Superiori obedire. Tum etiam, quia aliàs cogendi eſſent Superiores ad non præcipiendum, niſi ex certa, & euidenti notitia honeſtatis rei, quæ præcipitur, quod eſt ſupra humanam facultatem. Corduba *lib. 3. qq. q. 9.* Valentia *2. 2. diſput. 7. quæſt. 3. punct. 2.*

27 Similiter quando Prælatus præcipit aliquid contra, aut ſupra Regulam, ſi tamen conſtet euidenter, aut etiam probabiliter, imò etiam ſi res ſit ſpeculatiuè dubia, quòd poſſit in illo diſpenſare, tenetur Religioſus obedire. Ratio eſt, quia in his caſibus tenetur credere, quod præcipiendo illam rem, diſpenſat in Regula, ac per conſequens, quòd poteſt diſpenſare, quod debeat ipſi ſe conformare. Angel. *verb. Relig. num. 29.* Syluest. *verb. Relig. 6. quæſt. 6.* Idem dicendum eſt quando dubitat Religioſus, an Prælatus ex iuſta cauſa diſpenſet. Propter eandem rationem. Nauar. *in Summa, diſput. cap. 23.* Leſſius *2. de iuſtit. cap. 41. diſput. 9. num. 76.* Quando autem Prælatus præcipit contra Regulam, in qua non poteſt diſpenſare, nullo modo tenetur ſubditus illi obedire. Quia Prælatus nullatenus habet dominium ſupra Regulam, & ſubditus non promiſit ipſi obedire, niſi ſecundum ipſam. Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 4. q. 3. n. 10.* Idem dico ſi Prælatus præcipiat aliquid infra Regulam, caſu quo non poſſit in illa diſpenſare, aut non ſit cauſa ſufficiens ad diſpenſandum, vt ſi Regula iuberet quod habeatur vna hora orationis mentalis, & Prælatus præciperet vt ſolùm eſſet pro media hora. Peyrinis *tom. 1. de ſubdito, quæſt. 1. ante 1. concluſ.* Tamburinus *ſuprà, num. 12.* Poſſunt autem Prælati compellere ſuos ſubditos ad recipiendum diſpenſationem ab ipſis factam in Regula, Conſtitutionibus, &c. caſu quo in illis poſſint diſpenſare, & ſubſit cauſa ad id faciendum; tunc enim diſpenſatio eſt iuſta, & res diſpenſata licita, & honeſta, ac per conſequens materia obedientiæ. Angelus *in Summa, verbo Religioſus, num. 29.* Syluest. *verbo Religio 6. quæſt. 6.* Sanchez *6. in Decalogum, cap. 3. num. 8.* Tamburinus *ſupra, quæſito 13.*

28 Etiam cùm Religioſus valetudine, aut aliquo impedimento probabili dubius eſt, an teneatur, verbi gratia ieiunare, abſtinere à carnibus, dicere Officium Diuinum, &c. tenetur obedire Prælato præcipienti ne ieiunet, aut quod carnibus veſcatur, aut quod officium non perſoluat. Propter eandem rationem. Sotus *de Sacram. membr. 3. q. 2. concl. 1.* Salas *1. 2. q. 21. tract. 8. diſp. vnica, ſect. 17. n. 155.*

29 Imò generaliter loquendo, quod ſubditi debeant, & poſſint ſtare determinationibus ſuorum Superiorum in dubiis, & ſcrupulis ipſorum ſubditorum conſcientiam tangentibus, cum conſilio aliquorum Patrum, ſi res magni ponderis fuerit, conceſſit Leo X. Franciſcanis, & per conſequens omnibus aliis, qui per communicationem ipſorum priuilegiis vtuntur. Corduba *in Regula D. Franc. cap. 10. q. 2. punct. 3.* Miranda *in Manual. tom. 1. q. 26. art. 5.* Quæ conceſſio, licet quia viuæ vocis Oraculo facta fuit, his temporibus nihil valeat, quatenus nouam gratiam concedit; quatenus tamen explicatiua eſt iuris, quod habent Prælati ſupra ſubditos, vt veri ipſorum Paſtores, & Doctores, deſeruit ad intentum. Vide dicenda *cap. 18. num. 56.*

Cum verò eſt dubium Religioſi circa factum in irregularitate, vt ſi dubitet an commiſerit homicidium, 30
tunc iuſſus à Superiore non potente in illa irregularitate diſpenſare, vt celebret, non tenetur obedire. Quia dubius de homicidio iudicandus eſt irregularis, *ex cap. ſignificaſti, & ex cap. ad audientiam, de homicid.* Vaſquez *1. 2. diſp. 66. cap. vltim. n. 50.* Sayrus *in claui Regia, lib. 1. c. 13. n. 38.* Cum verò dubium non eſt multùm vrgens, ſi communicato cum prudenti Superiore, dixerit, illud non eſſe ſufficiens fundamentum ad dubitandum, deponendum eſt, & ſtandum iudicio Superioris. Vaſquez *vt ſuprà,* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 3. num. 22.*

Ex vi voti obedientiæ, quod Religioſi emittunt, 31
tenentur obedire in his, quæ concernunt Regulam, non ſolùm Prælatis Religionis, ſed etiam ſpecialiter Summo Pontifici, non ſolùm quatenus eſt caput Eccleſiæ, quo titulo omnes etiam ſæculares illi obedire debent, ſed ſpecialiter etiam ratione voti obedientiæ emiſſi in profeſſione. Ratio eſt, quia Summus Pontifex eſt ſupremus omnium Religionum Generalis, cùm omnis poteſtas iuriſdictionis Generalis, & aliorum Prælatorum Religionis ab illo deriuetur; atque ita per obedientiæ votum illi ſubduntur Religioſi, & tenentur obedire. S. Thom. *2. 2. q. 186. art. 5. ad 3.* Bannez *2. 2. q. 11. art. 10. dub. 6. ad finem.* Idem dico de S. Congreg. Cardinalium ſuper Regulares, quia illa ſpecialiter inſtituta fuit à Sixto V. & aliis Pontificibus pro regimine Regularium. Thom. de Ieſu *tract. 3. de viſit. Reg. c. 17. n. 7.*

Hinc ſi Pontifex, & Prælati Religionum contraria 32
præciperent, obediendum eſt, etiam ex vi voti obedientiæ, Pontifici. Cùm omnis iuriſdictio Prælatorum Religionis ſit in illo principaliùs, & ab illo deriuetur. S. Thom. *in 2. diſtinct. 44. in expoſ. lit.* Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 1. n. 10.*

Hinc etiam quando Religioſus ſit Generalis ſuæ 33
Religionis, quamuis eximatur ab obedientia inferiorum Prælatorum, manet votum obedientiæ illius quoad Papam. Cùm non eximatur ab ipſius obedientia, nec diſpenſetur cum illo in voto emiſſo. Aragon. *2. 2. quæſt. 88. art. 11.* Valentia *2. 2. diſput. 10. quæſt. 3. punct. 8.* Hinc quoque ſi Pontifex præcipiat aliquid, quod ſit ſimpliciter ſupra Regulam, itavt illam nullo modo concernat, non tenetur Religioſus obedire ex vi voti obedientiæ. Quia debitum ſpeciale quod habent Religioſi obediendi Pontifici vltra alios Chriſtianos, eſt ſolùm ratione voti Regulæ, quod emiſerunt, ac proinde non poterunt obligati ſupra illam. Leſſius *2. de iuſtit. c. 41. dub. 9. n. 77.* Sanch. *lib. 6. in Decal. c. 2. n. 22.* Hinc præterea poteſt Pontifex eximere quemcumque Religioſum ab obedientia inferiorum Prælatorum, & ſibi reſeruare. Quia hoc eſt vti iure ſupremi Prælati Religionum quod habet. Quamvis non poſſit licitè hoc facere ſine cauſa. Quia hoc eſſet potius in deſtructionem, quam in ædificationem. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 11. num. 7. & 8.*

Non eſt contra votum obedientiæ, quod Reli- 34
gioſus grauatus à Prælato, cauſa querelæ recurrat ad Superiorem Prælatum, vt ſi eſt grauatus à Priore, quod recurrat

recurrat ad Prouincialem, & à Prouinciali ad Generalem. Ratio eſt, quia poteſtas minoris Prælati eſt ſubordinata maiori, & illi ſubiecta, ac per conſequens ab illo diſcutienda. Nauarrus *lib.2. conſil. in 1. edit. tit. de ſent. & re iudicat. conſ.2. num.8. in 2. tit. de appel. conſ.5. n.8.* Sayrus *lib.12. clau. reg. c.17. n.38.* An autem liceat appellatio à Iudice Regulari, vel ipſum recuſare, dicimus *cap.9. à num.4.*

35 Si Prælatus præcipiat Religioſo, vt celebret Miſſam pro Petro, verbi gratia, & ipſe celebret pro Franciſco, licet ſine dubio peccet ſic faciendo, cùm in re licita, & honeſta, & conformi Regulæ tranſgrediatur præceptum Superioris, nihilominus Miſſa illa proderit Franciſco, non Petro. Ratio eſt, quia Sacerdos in adminiſtratione Sacramentorum, & applicatione ſacrificiorum operatur vt miniſter Chriſti, & vt habens ſolùm ab ipſo poteſtatem: ergo ſolùm illi ſubiicitur, non alij Superiori, quoad has actiones. Suarez *tom. 3. in 3. part. diſp. 79. ſect. 9.* Ledeſma 1. *part. Summ. de Euchar. cap.18. concluſ.18.*

36 Non eſt contra votum Obedientiæ, quod aliquando ſubditi ſuos Prælatos corrigant, poſſunt enim id, & quandoque debent facere. Nam illud Matth. 18. & Lucæ 17. *Si peccauerit in te frater tuus, corripe illum*, omnes comprehendit, tam ſubitos quàm Prælatos. Valentia *tom.3. diſput.3. quæſt.10. punct.4.* Rodriguez *tom.2. quæſt. Regul. quæſt.8. art.2.* Quando tamen Prælatus eſt corrigendus propter aliquos defectus, corrigi debet à perſonis grauibus, & auctoritatis, & leniter, humiliter, & reuerenter. Probat id D.Thom. 2.2. q.33 *art.4.* ex illo Pauli 1. ad Timoth.5. *Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrem.* Valentia, & Rodrig. citati.

37 Præcepta Superiorum Regularium, etiamſi adiunctas habeant cenſuras, ligant inferiores, quamvis exiſtant extra eorum Monaſteria, & Prouincias. Ratio eſt, quia Prælati Religioſorum non habent territoria diuiſa, ſicut Epiſcopi, ſed eorum iuriſdictio eſt in ordine ad perſonas ſubditas ſecundum ſe, & vbicunque ſint, cùm ratione voti Obedientiæ ſe illis abſolutè ſubiecerint, ergo vbicunque fuerint, poſſunt illis præcepta imponere. Sylu. *verb. excommunicatio 2. num. 15.* vbi refert quoſdam dicentes, totum mundum eſſe territorium Prælatorum Regularium. Cornejo *tom. 2. in 3. part.* S.Thom. *tract.5. de cenſur. diſp.6. dub.2.*

38 Non tenetur ſubditus obedire ſuo Superiori excommunicato publico, ſeu non tolerato, quia tunc caret iuriſdictione circa ſubditos. Imò neque poteſt licitè Superiori ſic excommunicato obedire, quia hoc eſſet recognoſcere in illo poteſtatem iuriſdictionis, quam non habet, & communicare cum illo, quod non licet. Cornejo 2. *tom. in 3. part. diſput.10. de excommunicat. §.5. dub.1.* Vide Suarez *tom. 5. de cenſ. diſp.15. ſect.7.*

39 De Obedientia debita à Religioſis Regulæ ſuorum Ordinum, dicimus *cap.7.* & de obedientia ad Conſtitutiones, ſeu Statuta *cap.8.* & de obedientia ad decreta Conciliorum, Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum *cap.9. & 10.* Inſuper, in quibus teneantur obedire Dominis Epiſcopis, & Prælatis Eccleſiarum, aut etiam principibus ſecularibus, *cap.12.* Deinde de Obedientia Regularium ad Epiſcopatum, vel alias dignitates aſſumptorum, *cap.17.* Et de obedientia, quam Religioſi eiecti à ſuis Ordinibus obſeruare debent, *cap. 23.* de Nouitiis *cap.24.* Et de Monialibus *cap.25.*

CAPVT V.

De obligationibus Religioſorum propter votum Caſtitatis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium Religioſorum illicitum eſt, & inualidum.*
2 *Siue virginem, ſiue viduam in matrimonium ducant, ſunt irregulares bigami.*
3 *Tenentur ex voto abſtinere ab omni actu venereo, ſiue interno, ſiue externo.*
4 *Omnis talis actus eſt ſacrilegium.*
5 *Quam grauitatem habeat.*
6 *Per caſtitatem Religioſam quid prohibeatur.*
7 *Quid dicendum de caſtitate Religioſi militaris.*
8 *Quomodo confitendæ ſint circunſtantiæ voti caſtitatis Religioſi, & annexa Ordini ſacro.*
9 *Et illius qui vltra votum ſolemne emiſit etiam ſimplex.*
10 *Peccatum Religioſi contra caſtitatem quod reſeruari poſſit.*
11 *Peccati Sodomiæ malitia, & pœna.*
21 *Quando incurratur.*
13 *An per ſolam attentationem talis ſceleris.*
14 *Non poſſunt Religioſi admittere intra ſua Monaſteria fœminas, nec Religioſa viros.*
15 *Quid pro honeſtate, & Religioſo decore conſeruandis decreuerint Summi Pontifices.*
16 *Religioſi in peccatum carnis lapſi quas pœnas incurrant.*

QVi Caſtitatem in Religionibus vouerunt, non ſolùm peccant contrahendo Matrimonium, ſed & Matrimonium ipſum eſt irritum, & inualidum, etiamſi conſummatum ſit. Ita habetur in Concil. Viennenſ *Clem. vnica, de Conſang.* Trident. *ſeſſ.24. Canon.9.* & aliis Conciliis. Sanchez *lib. 7. de Matrimon. diſput. 26.* Cornejo *tom. 2. in 3. part. diſp.7. de Matrimon. dub.9.* Num autem Matrimonium celebratum poſt profeſſionem ſit irritum iure naturali, an ſolùm iure Eccleſiaſtico, aliis relinquimus. Leſſ *de iuſt. & iur. lib.4. cap.41. num.68.* Vide dicta ſuprà *cap.2. num.12.* & Cornejo, vt ſuprà, vbi etiam de excommunicatione ipſo facto, quam incurrunt Religioſi, ſi ſcienter contrahant matrimonium, ex *Clem. vnica, de Conſang. & affinit.* 1

Religioſi profeſſi aliquam, ſiue Virginem, ſiue Viduam in Matrimonium ducentes, ſunt irregulares irregularitate bigamiæ ſimilitudinariæ, ex *cap. Monacho 27. quæſt.1.* Ius enim interpretatur iſtos contraxiſſe duo Matrimonia, alterum ſpirituale cum Chriſto, & alterum carnale, licet inualidum cum fœmina. Sanchez *lib.7. de Matrim. diſp.85. num.5. & 6.* Cornejo *tom.2. in 3. part. diſp.10. de irregularitate, dub.2.* adde: Imò Religioſi qui poſt votum Religionis contraherent cum vidua, aut duo matrimonia, eſſent irregulares irregularitate bigamiæ interpretatiuæ, iuxta ea, quæ dico *tom.2. verbo Bigamus & Bigamia, n.6.* vbi etiam eſt *n. 5.* an Prælati Regulares poſſint in hac irregularitate diſpenſare, aſto quod poſſint id facere in irregularitate orta ex bigamia purè ſimilitudinaria, de qua eo loco dico. 2

Per caſtitatem promiſſam tenetur Religioſus abſtinere ab omni actu venereo, ſiue interno, ſiue externo, qualiſcunque ille ſit, vt à turpibus cogitationibus, delectationibus moroſis, conſenſu, actibus 3

externis,

extrenis, &c. Ratio eſt, quia Votum Caſtitatis eſt noua obligatio, quam ſibi Religioſus imponit ſupra obligationem Iuris naturalis, & diuini. Ius autem naturale, & diuinum prohibet hæc omnia extra coniugium. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 3. *cap.* 3.

4 Hinc fit, quod omnis actus venereus, qui in ſecularibus extra coniugium eſt peccatum contra Caſtitatem, ſit in Religioſo ſacrilegium. Eo quòd ratione voti emiſſi talis actus opponitur virtuti Religioni. Leſſius 2. *de iuſtit. capite* 41. *dubit.* 9. *num.* 78. Hæc autem malitia ſacrilegij eſt mortalis in illis actibus, in quibus malitia libidinis eſt in ſecularibus mortalis; venialis verò, in quibus illa eſt venialis. Ratio eſt, quia circumſtantia voti Caſtitatis non immutat obligationem iuris naturalis, ſed ſolùm addit circumſtantiam ſacrilegij, quæ circumſtantia ſequitur naturam actus, cui adiungitur. Leſſius *vt ſupr.* Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. c.* 6. *n.* 9.

5 Contingere tamen poterit, quòd actus venereus, qui in ſæcularibus ſolùm eſt venialis, verbi gratia, verbum inhoneſtum, geſtus impudicus, vſus veſtis laſciuæ, &c. ſit mortalis in Religioſo ratione ſcandali. Ratio eſt, quia cum talia vident in Religioſo ſæculares, graue ſcandalum concipiunt. Eo præſertim, quòd Religioſus debet eſſe, & apparere omnimodè ab huiuſmodi alienus. Imò credo tale peccatum mortale ſcandali eſſe contra votum Caſtitatis promiſſæ à Religioſo (cum peccatum ſcandali reducatur ad eandem ſpeciem, ad quam pertinet peccatum illud ad quod inducit) ac perinde in caſu, quo violatio Caſtitatis ſit caſus reſeruatus Religioſo, maneat quoque reſeruata hæc culpa. Quidquid dicat Sanchez *lib.* 5. *in Decalog. cap.* 6 *num.* 11.

6 Caſtitas Religioſa non ſolùm excludit commixtionem veneream, aut aliam actionem exterius conſummatam; ſed etiam aſpectum, locutionem, tactus, litterarum, vel munuſculorum miſſionem, frequentem acceſſum, aut locutionem cum fœminis, &c. Ratio eſt, quia ſicut iſta in ſæcularibus ſunt contra Caſtitatem, vel continentiam, ita in Religioſis ſunt contra votum. Lancellotus *in gnom. vltim. Relig. lib.* 2. *ſect.* 2. *artic.* 1. *reſolut.* 2.

7 Probabile eſt Religioſum militarem, verbi gratia, ſancti Iacobi, &c. peccare contra Caſtitatem quando debitam militiam omittit ex affectu ad rem vxoriam. Ratio eſt, quia licet Votum Caſtitatis iſtorum militum non obliget illos, niſi ad Caſtitatem coniugalem, ac per conſequens poſſint habere vxores; obligat tamen illos etiam ad dimittendam vxorem, quando id neceſſarium eſt, vt bello interſint; ſi ergo id non faciunt, peccant contra votum Caſtitatis promiſſum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *c.* 4. *num.* 19. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 5. *num.* 10.

8 Religioſus Sacerdos, ſeu in ſacris conſtitutus peccans contra Caſtitatem tenetur ſecundum aliquos manifeſtare in confeſſione circumſtantiam voti Caſtitatis Religioſæ, & voti Caſtitatis annexi Sacerdotio, aut Ordini ſacro. Videntur enim ibi eſſe duæ militiæ ſpecie diuerſæ, altera contra Caſtitatem Religioſam, & altera contra Caſtitatem debitam Sacerdotio, aut Ordini Sacro. Petrus de Ledeſma *cap.* 19. *de pœnitent.* Alij verò probabiliſſimè docent oppoſitum, & dicunt ſufficere, quòd dicat, ſe contra Caſtitatis votum deliquiſſe. Eo quòd duplex illa malitia non eſt ſpecie diuerſa, ſed contra eandem virtutem; nec diuerſitas præceptorum facit malitias diuerſæ ſpeciei. Sanches *lib.* 7. *de Matrimonio, diſput.* 27. *à num.* 22. Bonacina *quæſt.* 4. *de Matrimon. punct. vltim. num.* 28. In caſu autem, quod Confeſſarius cognoſcat pœnitentem eſſe Religioſum, Sacerdotem, aut Diaconum, nec tenetur dicere circumſtantiam aliquam voti Religioſi, aut Ordinis ſacri. Eo quòd Confeſſarius ſciens pœnitentem eſſe Religioſum, Sacerdotem, vel Diaconum, &c. ſufficienter etiam ſcit peccata ipſius carnalia habere oppoſitionem cum Voto ſolemni Caſtitatis, & eſſe ſacrilegia. Bonacina *vt ſupr. num.* 31.

Religioſus, qui vltra votum ſolemne Caſtitatis, fecit etiam votum ſimplex Caſtitatis, & peccat contra illam, licet ſecundùm aliquos teneatur confiteri vtramque circumſtantiam, eo quod obligatio ſeruandi Caſtitatem ex Voto ſolemni ſit maior, & diuerſa, quàm illa, quæ naſcitur ex Voto ſimplici (Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *artic.* 7.) Alij tamen docent oppoſitum, eo quòd vtrumque Votum eſt eiuſdem ſpeciei, ſolùm accidentaliter diuerſum, ac per conſequens in tali peccato ſolùm eſt vana malitia ſacrilegij, quæ ſufficienter explicatur, dicendo ſe violaſſe votum Caſtitatis. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 27. 9

Peccatum Religioſi contra Caſtitatem, ſeu *lapſus carnis voluntarius opere conſummatus*, reſeruari poteſt à Superioribus Regularium. Ita Clem. VIII. Anno 1593. in decreto de reſeruatione caſuum, vbi inter eos, quos permittit poſſe reſeruari, ponitur iſte nono loco. Quarant. *in Summ. Bullar. verb. caſus reſeruat.* Per lapſum autem carnis voluntarium opere conſummatum, intelligitur non ſolùm fornicatio, adulterium, inceſtus, &c. ſed etiam quæcumque voluntaria pollutio, aut mollities. Eo quòd etiam eſt lapſus carnis in ſua ſpecie opere conſummatus, licet alias in ordine ad alium actum, videlicet copulam, conſummatus non ſit. Suarez 4. *tomo de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 12. An autem comprehendantur etiam tactus impudici, oſcula, litterulæ, munuſcula? Credo quod non, quia iſta etiamſi ſint contra Caſtitatem, non tamen ſunt *lapſus carnis opere conſummati*, quia hoc denotat actus conſummatus in ſua ſpecie. Diana *tract.* 2. *de dubiis Regul. Reſolut.* 118. 10

Religioſus (quod abſit) peccatum Sodomiæ committens, non ſolùm peccat contra Caſtitatem, vt conſtat; ſed etiam vltra pœnas diſpoſitas in Conc. Lateran. ſub Alexand. III. relato *in cap. Clerici, de exceſſ. prælat.* incurrit in pœnas taxatas à Pio V. in Conſtitutione, quæ incipit, *Horrendum illud*, Ann. 1568. edita *in* 2. *tom. Bullar. num.* 72. vbi hæc habentur. *Omnes, & quoſcumque Presbyteros, & alios Clericos Seculares, & Regulares, cuiuſcumque gradus, & dignitatis, tam dirum nefas exercentes, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficiò Eccleſiaſtico præſentis canonis auctoritate priuamus. Ita quod per iudicem Eccleſiaſticum degradati, poteſtati ſtatim ſeculari tradantur, qui de eis illud idem capiat ſuppliciũ, quod in laicos hoc in exitiũ deuolutos, legitimis reperitur ſanctionibus conſtitutum.* Extenditur præſentis Conſtitutionis diſpoſitio ad eum, qui fœminam præpoſtera libidine cognouerit. Quia hic etiam eſt verè Sodomita. Proſp. Aug. *in addit. ad* Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Sodomia.* Et ad illum, qui crimen beſtialitatis perpetrauerit. Propterea quòd videtur eſſe eadem ratio. Rodrig. *in Summ, part.* 1. *cap.* 209. Limitatur tamen ab aliqnibus vt procedat huius Conſtitutionis diſpoſitio in eo qui copulam Sodomiticam non conſummauit intra vas contra naturam ſemen effundendo. Quia per hoc ſolum conſummatur actus Sodomiticus. Nauarr. *in Manual. cap.* 27. *num.* 250. Proſper. Aug *in addit. ad* Quarant. *vbi ſuprà.* In odium tamen tanti criminis exiſtimo ſufficere copulam, ſeu coniunctionem contra naturam cum alio habere, etiam ſine effuſione ſeminis. Quia tunc ſufficientiſſimè intelligitur conſummatus actus iſte abominabilis. Rodrig. *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 30. *artic.* 19. Conſentio tamen prædictis auctoribus, quatenus dicunt non ſufficere ad incurrendas 11

pœnas prædictæ Conſtitutionis habere cum alio pollutionem. Vide dicenda *c.*10.*n.*8.

12 Difficilius eſt decidere, an ad incurrendas illas ſufficiat, quod quis, vel per vnam vicem tantum hoc crimen perpetrauerit. Multi, & probabiliter, dicunt, quod non. Eo quòd non ſine cauſa Pontifex poſuit illam particulam, *exercentes*, quæ denotat actum per aliquas vices continuatum. Nauarrus vt ſuprà, Proſp. Aug. *etiam vt ſuprà*. Quamvis autem per vnam vicem ſolùm non incurrantur pœnæ huius Conſtitutionis, incurruntur tamen aliæ taxatæ ab eodem Pontifice in alia Conſtitutione Anno 1566. edita, quæ incipit, *Cum primum*, vbi dicit: *Si quis crimen nefandum contra naturam, propter quod ira Dei in filios diffidentiæ venit, perpetrauerit, curiæ ſeculari puniendus tradatur, & ſi clericus fuerit, omnibus Ordinibus degradatus ſimili pœnæ ſubjiciatur.* Rodriguez *tom.*1. *quæſt.*30. *artic.*19.

13 De Religioſo autem ſolùm attentante hoc ſcelus perpetrare, & de facto non perpetrante ob reſiſtentiam, vel impedimentum, quidam volunt incurrere pœnas ſupradictas; alij verò negant. Ego verò exiſtimo, quoad forum conſcientiæ non incurrere illas, quia leges pœnales, maximè cum graues pœnas infligunt, non debent ampliari vltra id quod ſonant; in his autem legibus ſolùm eſt ſermo de iis, qui actum Sodomiticum committunt, non de iis, qui ſolùm committere attentant. Quoad forum verò exterius ſecus dicendum videtur, maximè ſi vſus patriæ ita ferat. Quia in delictis atrociſſimis punitur affectus, & conatus, etiamſi effectus non ſequatur. Rodriguez, & Proſp. Aug. *vt ſup. citati.* Et fauet maximè *l. ſi quis non dicam, C. de Epiſc. & Cler.*

14 Propter Caſtitatem à Religioſis viris conſeruandam, prohibitum eſt illis ab Eccleſia, præſertim Pio V. & Gregorio XIII. admittere intra ſua Monaſteria fœminas cuiuſcunque qualitatis, & conditionis ſint. De quo latè *cap.*10. *à n.*9. Similiter propter eandem Caſtitatem à Religioſis fœminis, ſeu Monialibus obſeruandam præcipitur etiam illis non admittere intra ſua Monaſteria quaſcunque perſonas, ſiue viros, ſiue fœminas, aut egredi è ſuis Monaſteriis, pauciſſimis caſibus exceptis. De quo *cap.* 25. *à num.* 19.

15 Ob maiorem etiam honeſtatem, & Religioſum decorem conſeruandum à viris Religioſis præcipiuntur hæc illis à Clem. VIII. *in decret. pro reformat. Regular.* innouato à S. Congregatione iuſſu SS. D.N. Vrbani VIII. *Habeat Superior Clauem ita fabrefactam, vt cum ſibi videbitur, cellas omnes reſerare poſſit, & propterea nullus cellam, etiam noctu ita claudat, quin ſemper à Superiore aperiri poſſit.* Item, *In medio dormitorij totam noctem lampas colluceat.* Itemque *Sigillatim ſuo quiſque lecto cubet, neque vllibi duo eodem lecto dormire poſſint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt.* Quæ quidem decreta, vtpotè concernentia Regulam, & votum Caſtitatis Religioſorum, abſque dubio obligant illos ad mortale, vel veniale iuxta materiæ grauitatem, & alias circunſtantias temporis, loci, &c.

16 Religioſi, qui in peccatum carnis lapſi ſunt, varias pœnas incurrunt, iuxta diuerſa ſtatuta Religionum, & pro noſtra vide 3. *part. Conſtit. cap.*7. De iure autem communi loquendo Religioſi fornicatij pœnam quidam volunt eſſe depoſitionem, quod multò magis eſt verum ſi fornicatio fuit ſacrilega, quæ vocatur adulterium ſpirituale, ſcilicet cum Moniali, Nauarrus *de pœnit. diſtinct.*5. *num.*121. Aldrete *lib.*2. *de Religioſ. diſciplin. cap.*15. §. 1. Imò qui Virginem Deo ſacram cognouit, iure ciuili vltimo ſupplicio traditur, iure autem Pontificio deponitur, atque incarceratur. Aldrete, *vt ſuprà*, §. 4. Similiter, qui ſtuprum commiſerunt, iure ciuili capite plectuntur, ſi per vim ſtuprarunt: iure autem Canonico perpetuò deponuntur. Aldrete *vt ſuprà*, §. 2. Adulteri etiam perpetuò ſunt deponendi, & in Monaſterium detrudendi. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 28. *art.* 3. Inceſtuoſi etiam iure ciuili vltimo ſupplicio puniebantur olim, hodie verò variè puniuntur, ſed iure Canonico perpetuò deponuntur. Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*26. *art.*1. Aldrete *vt ſuprà*, §. 4. illi verò, qui Sacramento pœnitentiæ abutentes aliqua in confeſſione, vel circa illam, aut in loco ad confeſſiones deputato contra caſtitatem perpetrare audent, à S. Inquiſitione puniuntur, iuxta dicenda, *c.*19.*n.*33.

CAPVT VI.

De obligationibus Religioſorum ratione voti Paupertatis.

SVMMARIVM.

1 *Sancta & Religioſa paupertatis excellentia.*
2 *Quomodo definienda, & qui effectus illius.*
3 *Religioſus nullius rei temporalis habet dominium, nec etiam fructum, vſum, poſſeſſionem, aut adminiſtrationem, prout quid iuris important.*
Solum habent vſum facti. ibid.
4 *Bonorum etiam ſpiritualium ſeu internorum animæ habere poſſunt dominium.*
5 *Habere etiam poſſunt in communi bonorum temporalium dominium, exceptis Minoribus de obſeruantia & Capucinis.*
6 *Tenentur Religioſi non habere proprium ex vi quoque præcepti Eccleſiaſtici.*
7 *Viuere debent vita communi*, & n. 8. & 9.
10 *Quis numerus Religioſorum in Conuentibus conſtituendus.*
11 *Quomodo peccet Religioſus dicens aliquid eſſe ſuum.*
12 *Peccat peccato proprietatis retinens, aut poſſidens quamcunque rem ſine licentia ſui ſuperioris.*
13 *Superfluum autem tenere, nec de licentia ſui ſuperioris poteſt.*
14 *Quid declaratum circa hoc à S. Congregatione Cardinalium.*
15 *Nec poteſt etiam Prælato permittente res pretioſas habere.*
16 *In taxatione rerum neceſſariarum quæ attendenda ſint.*
17 *Religioſus occultans aliquid Prælato, vel non manifeſtans, proprietarius eſt.*
18 *Habere peculium ſiue redditus annuos quomodo prohibitum ſit Religioſis*, & n. 19. & 20.
21 *Quid de Conuentibus in quibus vita communis obſeruari nequit.*
22 *Quid de illis in quibus non prouidetur de neceſſariis ſimpliciter.*
23 *Quid de depoſitis pecuniarum.*
24 *Quomodo poſſint Religioſis ad vſus neceſſarios & honeſtos quæ acquiſiuerunt concedi.*
25 *Quomodo ea à publicis officialibus monaſterij poſſideri, colligi, & expendi debeant.*
26 *Non poteſt concedi Monacho aliqua res ad vſum irreuocabilem.*
27 *Peccat Religioſus contra paupertatem, ſi ſuperiori volenti auferre quæ conceſſerat, reſiſtat.*
28 *Vel quæ ipſe alio modo acquiſiuit.*

An

29 An poſſit fieri profeſſio ſub conditione habendi aliquod peculium.
30 Ex vi voti paupertatis obligantur Religioſi ad non recipiendum aliquid ſine licentia Superiorum.
31 Quid quando Monaſteria non dant illis neceſſaria ſimpliciter.
32 Quid ſi ſæculari volenti dare pecunias dicat Religioſus quod eas ponet in depoſitum apud alium.
33 Quid ſi Religioſus furetur aliquid & tradat Monaſterio.
34 Delegatis relictis Monacho ea conditione, vt ad ipſum, & non ad Conuentum ſpectent.
35 Religioſus accipiens aliquid clanculum ab aliquo, cui applicatum eſt, eſt proprietarius.
36 Item recipiens aliquid contra voluntatem ſuperioris.
37 Acceptans donationem aut legatum abſque licentia ſuperioris peccat.
38 Recipiens aliquid ob inhoneſtum finem, peccat contra caſtitatem & paupertatem.
39 An accipiens aliquid à ſeculari, vt det pauperi peccet.
40 Quicquid Monachus acquirit, Monaſterio acquirit.
Quid de fratribus minoribus. ibid.
Quid de iniuſtè acquiſitis. ibid.
41 Etiam quando Religioſus viuit extra Monaſterium acquirit ipſi.
42 Etiam habens penſionem Eccleſiaſticam.
43 Licitum eſt Religioſis mendicare.
44 Quid declaratum à Sacra Congregatione.
45 Qui Religioſi poſſint ſuccedere, vt hæredes.
46 Expendere non poſſunt aliquid ſine licentia ſuperiorum.
47 Quid ſi Religioſus ſæculari volenti ſibi dare aliquid dicat, vt det conſanguineo.
48 Vel ſi petat ab amico, vt ponat in depoſitum apud aliquem aliquas pecunias, vt ex illis ſubuenire poſſit ſuis neceſſitatibus.
49 An dantes, vel recipientes litteras ſine licentia peccent contra paupertatem.
50 Ludentes pro pecunia, vel re pretio æſtimabili, peccant contra paupertatem.
Quid quando ludus eſt honeſtæ recreationis gratia. ibid.
51 An ludentes cum Religioſis, vel ipſi Religioſi cum ſecularibus teneantur ad reſtitutionem.
52 Non poſſunt Religioſi donare aliquid ſine licentia.
An per modum eleemoſynæ. ibid.
53 Recipientes à Religioſo aliquid quod donare non poterat, tenentur ad reſtitutionem.
54 Inter ipſos quoque Religioſos donationes ſunt illicitæ.
55 Quæ licentia ſuperioris requiratur, vt Religioſus poſſit tenere, accipere, dare vel expendere aliquid.
56 An conſuetudo aliquid retinendi, accipiendi, dandi, vel expendendi ſine licentia, excuſet Religioſum.
Licentia iſta debet eſſe voluntaria, & non coacta. ibid.
57 In materia proprietatis dari poteſt materia leuis.
58 An Religioſi ſucceſſiuè minima retinentes, accipientes, ſeu expendentes peccent mortaliter.
59 Pœnæ proprietariorum quales ſint.
60 An non obſeruantes vitam communem ſint proprietarij, & pœnas proprietariorum incurrant.
Quantum obliget vita communis Religioſos. ibid.
61 Primum dubium.
62 Reſponſio.
63 An poſſit concedi Religioſo à ſuperioribus Religionis facultas teſtandi.
64 Solus Papa poteſt talem facultatem concedere.
65 Quid ſolùm Religioſo permittatur.
66 Teſtamenti definitio.
67 Facultas diſponendi de rebus quas Religioſus habet ad vſum etiam poſt mortem, an ſit contraria diſpoſitioni Concilij Tridentini.
68 Decretum factum contra ius acquiſitum tertio, an valeat.
69 Gratia, ſiue priuilegium contra ius commune, vel ius tertij quomodo interpretandum, & n.78.
70 Secundum dubium.
71 Reſponſio.
72 Priuilegij definitio.
73 Priuilegij intelligentia à quo ſumenda.
74 Dictio Dummodo, quid importet.
75 Intentio Capituli generalis concedentis facultatem, de qua in caſu, declaratur.
76 Princeps quando præſumatur tollere ius tertij, vel illi damnum inferre.
77 Clauſula, Salua iuſtitia, intelligitur in quocunque priuilegio.
79 Tertium dubium.
80 Reſponſio.
81 Pœna in Religioſum proprietarium.
82 An ſit illi impoſita de iure communi excommunicatio.
83 An eiectio à Monaſterio.
84 Decretum S. Congregationis Concilij de apoſtatis & eiectis.
85 Pœna vera Religioſo proprietario impoſita.
86 Qui proprietarij dicantur.
87 Ad incurrendam talem pœnam quale peculium requiratur.
88 An incurratur pœna ante ſententiam Iudicis.
89 Cuius Iudicis ſit facere ſententiam declaratoriam proprietatis Religioſæ, & n.90. & 96.
91 Epiſcopi authoritas in ſua diœceſi, & n.92.
93 Praxis Prælatorum in puniendis ſubditis.
94 Decretum Concilij Tridentini committens obſeruantiam eorum quæ ipſum decreuit, ſuperioribus Regularium, & aliorum.
95 Item Bulla Pij IV.
97 Auctores ſententiæ adducta.
98 Interpretatio Concilij Tridentini ad quem pertineat.
99 Declaratio doctrinalis Pontificis quando requiratur pro ſuis aut Conciliorum decretis.

SANCTÆ & Religioſæ paupertatis excellentiã ex eo conſpicitur, quòd eam Saluator noſter inter Beatitudines potiùs, quàm inter virtutes numerauerit, Matthæi 5. dicens, *Beati pauperes ſpiritu, quoniam ipſorum eſt Regnum Cœlorum.* Quaſi oſtendere volens, per ipſam quendam felicitatis gradum homines in hac vita conſequi poſſe. Et Matth. 19. oſtendere volens adoleſcenti viam perfectionis, dixit: *Si vis perfectus eſſe, vade, & vende omnia quæ habes, &c.* Sanè oſtendens primum perfectionis Religioſæ fundamentum paupertatem eſſe. Cuius exacta cognitio maximè neceſſaria eſt Religioſorum conſcientiis, aliis laxius, aliis ſtrictius de ipſa ſentientibus, ex quo non mediocres ſcrupuli oriri ſolent, multaque peccata. Ideò ergo in hoc puncto accuratiùs plura nobis dicenda erunt. 1

Paupertas Religioſa eſt vltronea, & voluntaria rerum temporalium abdicatio, per quam Religioſus ipſorum proprietate priuatur. Ratio eſt, quia opponitur proprietati, quæ eſt facultas poſſidendi, & vtendi aliqua re ad libitum. Sanctus Thom. 2.2. *quæſt.* 186. *art.* 3. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 12. Vnde Paupertas 2

Religioſa priuat primò dominio cuiuſcunque rei temporalis. Eſt enim dominium ius perfectè diſponendi de re corporali; per paupertatem autem tollitur hoc ius perfectè diſponendi. Priuat ſecundò vſufructu, quod eſt ius vtendi, & fruendi aliena re, ſalua illius ſubſtantia. Nam per paupertatem etiam priuatur Religioſus hoc iure, niſi dependenter à voluntate Superioris. Priuat tertiò vſu iuris, qui eſt ius vtendi aliena re, Propter eandem rationem. Non tamen priuat vſu facti. Quia iſte non opponitur paupertati, cum conſtet etiam ſeruos, qui nihil omninò habent proprij, habere hunc vſum reſpectu, verbi gratia, veſtium, & ciborum, quæ illis à Dominis ſuis conceduntur. Azor. *vt ſupr.* Leſſius *2. de iuſt. & iure, cap.4 & 41.*

3 Ex quo infertur Religioſum non ſolum non poſſe habere dominium, vſumfructum, aut vſum alicuius rei, prout important quid iuris, ſed etiam neque poſſeſſionem, adminiſtrationem, aut peculium, prout etiam quid iuris important. Ratio eſt, quia iſta omnia hoc modo ſumpta denotant facultatem vtendi aliqua re ex propria voluntate, & independenter à voluntate alterius. Quod repugnat Voto Paupertatis. Quemadmodum enim per Votum Obedientiæ Religioſus omnes ſuas actiones voluntati ſuperioris ſubiecit, ita per Votum paupertatis omnem temporalium vſum voluntati ſuperioris ſubmiſit. Nauarr. *com. 2. de Regular.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.18. num.25.* Solùm poſſunt dici Religioſi habere vſum facti, id eſt, vſum rerum neceſſariarum dependenter à voluntate ſuperiorum. Quia hic vſus non pugnat cum paupertate. Nauarr. *vt ſupr.* Rodriquez *tom. 3. quæſt. Regul. q. 29. art.4.*

4 Poſſunt tamen Religioſi dici habere dominium, ſeu proprietatem iurium, aut bonorum ſpiritualium, ſeu internorum animi. Eo quòd per Votum Paupertatis non renunciant prædictis bonis, aut iuribus ſpiritualibus, ſed ſolùm bonis temporalibus. S. Thom. 2. 2. *quæſt.186. art.7. ad 4.* Leſſius *de Iuſtit. lib.2 cap.4.* Imò etiam quarumdam rerum, quæ non ſunt pretio æſtimabiles, verbi gratia paucarum reliquiarum, Agnus Dei, &c. Quia per Votum paupertatis ſolùm abdicarunt à ſe dominium rerum pecunia, aut pretio æſtimabilium. Ita colligo ex S. Thom. *vt ſupr.* Hinc ſi habeant, vel accipiant iura aliqua Eccleſiaſtica, verbi gratia facultatem excommunicandi, abſoluendi, diſpenſandi, &c. ſine licentia non erunt proprietarij propter eandem rationem. Nauarr. *comm. 2. num. 2. de Regul.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.19. num.58.* Secus dico de iure moderandi, cathedras vniuerſitatibus. Quia hoc eſt pecunia æſtimabile, & habet annexam pecuniam. Sanchez *ibid.* Qui hoc etiam extendit ad gradus Doctoratus, & Magiſterij.

5 Poſſunt etiam dici Religioſi habere dominium bonorum temporalium in communi. Ratio eſt, quia hoc non repugnat Voto Paupertatis, quod ſolùm dicit abdicationem dominij priuati bonorum temporalium. Et ita Concil. Trident. *ſeſſ.25. de Regularib. cap.3.* ſic habet: *Concedit S. Synodus omnibus Monaſteriis, & Domibus, tam virorum, quàm mulierum, & Mendicantium, exceptis Domibus Fratrum S. Franciſci Capucinorum, & eorum, qui Minorum de Obſeruantia vocantur, etiam quibus, aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum aut ex priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat, &c.* Prædicti autem Minores de Obſeruantia, nec in particulari, nec in communi dici poſſunt habere dominium bonorum, quæ poſſident. Quia ita determinarunt Nicolaus III. *cap. exiit. de verb. ſignific. in 6.* Clem. V. *clem. 1. §. proinde cum vir Sanctus.* Quare dominium earum rerum, quas iſti Patres poſſident, pertinet ad Summum Pontificem, vel Sedem Apoſtolicam, maximè poſt Bullam quandam Martini V. & Pauli III. Rodriguez *2. tom. quæſt. Regul. quæſt. 125. art 6.* Vel ſaltem dominium pecuniarum, quæ illis dantur, pertinet ad dantem illas, dominium verò aliarum rerum, quas poſſident, ad Summum Pontificem. Quia hoc videtur determinatum à Pontifice prædicto, *cap. exiit, § cæterum, cum in eandem.* Sotus *4. de Iuſtit. quæſt. . art.1.* Rebellus *de Iuſt. part.1. lib. 1. quæſt. 7. ſect. 4.* Domus etiam profeſſæ Societatis Ieſu nequeunt habere, nec in particulari, nec in communi redditus aliquos, aut bona ſtabilia, vel poſſeſſionem, præter eam, quæ illis ad habitationem, vel vſum fuerit neceſſaria. Ita habetur in Bulla Iulij III. *& in Conſtitut. Societ. part.6. cap.2. §.5.* Non obſtante etiam, quòd Religioſi Mendicantes in communi bona quamuis immobilia poſſident, poſſunt tamen dici Mendicantes. Ita declarauit Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Romanus Pontifex,* Anno 1567. edita, & eſt in ſecundo tomo Bullarij Laërtij *num.44.* Vide dicenda *tom. 2. cap.1 n.2.*

Non ſolùm tenentur Religioſi ad non habendum 6
proprium ex vi Voti paupertatis, quod emiſerunt; ſed etiam ex vi præcepti Eccleſiaſtici, illis hoc prohibentis. Patet hoc *ex cap. Non dicatis, 12. quæſt. 1. & ex cap. Cum ad Monaſterium, de ſtatu Monac.* vbi ſic habetur. *Prohibemus in virtute Sanctæ Obedientiæ, ne quis Regularis proprium aliquo modo poſſideat, ſed ſi quis aliquid habeat proprij, totum in continenti reſignet.* Idem habetur *in cap. Monach. de ſtatu Monach. & in cap. Super quodam.* Inſuper in Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap. 2.* ſic habetur. *Nemini Regularium, tam Virorum, quàm Mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuſcumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Sunt etiam alia Decreta Pontificum circa hoc, de quibus infrà.

Nec ſolùm tenentur Religioſi quomodolibet non 7
habere proprium, aut ſeruare paupertatem, ſed etiam ſpecialiter viuendo vita communi in victu veſtitu, lectiſterniis, & aliis diſpenſatis, & diſtributis à Superiore, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum. Ratio eſt, quia licet ſine tali vita communi poſſit obſeruari ſimpliciter Votum paupertatis, cum ſubſtantialiter in eo conſiſtat, vt non habeatur dominium alicuius rei temporalis, aut vſu ipſius ſine licentia Superioris. Nauarrus *comment. 3. de Regularibus, num.25.* Thomas de Ieſu *per cap Non dicatis, 4. part. cap. 3.* nihilominus tamen Eccleſia à Spiritu-ſancto edocta videns, quòd ſine prædicta vita communi difficilè obſeruari poſſit Paupertas religioſa, ideo omnibus Religioſis iſtum ſpecialem modum paupertatis, qui in vita communi conſiſtit: obſeruandum præſcripſit. Primò in Concil. Trident. in loco ſupra adducto, vbi poſtquam dixit. [Nemini Regularium, tam virorum, quàm mulierum liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuſcumque qualitatis fuerint, etiam quouis modo ab eis acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere, vel tenere; ſed ſtatim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur: Subiungit immediatè. Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regularium concedere, etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, vel commendam. Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum, ſeu Conuentuum, ad ſolos officiales eorumdem, ad nutum Superiorum amouibiles, pertineat. Mobilium verò vſum ita Superiores permittant, vt eorum ſuppellex ſtatui Paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniat. Nihilque ſuperflui in ea ſit: nihil etiam, quod ſit neceſſarium, eis denegetur.] *Quod decretum iuxta hoc intentum intellexit Concil. Mediol. parte 3. tom. de Comm. Vit. vſib.* Loquens de Monialibus, ſic inquiens. In omnibus Monaſteriis, quoad cibum, potum, ſomnum, veſtitum, cæteraſque res attiner,

net, omnes communiter viuant, vt à Sancto Conc. Trident. decretum eſt. Et Concil. Camerac. *tom. de Monach. cap. 9 & 10.* dicens: *Cum Sacroſancta Synodus Tridentina praeceperit ea, quæ ad communem vitam, victum, & veſtitum pertinent, fideliter obſeruari: mandat hæc Synodus omnibus Religioſis, vt diligentiſſimè Paupertatis Votum, tanquam ineffabilis cuiuſdam, & dulciſſimæ quietis cauſam cuſtodiant; neque proprietatis vitio violent. Caueant igitur ne quid ſibi ita retineant, vel retinere deſiderent, vt communitati nolint eſſe commune, neve ad peculiares vſus eo vtantur ſine Superioris conſenſu.* Thom. de Ieſu vt ſuprà *cap. 2.*

8 Secundò ex Clem. VIII. in decretis pro Reformat. Regul. quæ habentur inter Bullas huius Pontificis *in 3. tom. Bullar. num. 60.* & nuper approbata, & innouata ſunt à Sacra Congregatione Concil. auctoritate S.D.N. Papæ Vrbani VIII. *in Decret. de Apoſtat. & Eiectis*, per hæc verba [Quò Trident. Concil Decreta de Paupertatis Voto cuſtodiendo fideliùs obſeruentur, præcipitur, vt nullus ex Fratribus, etiamſi Superior ſit, bona immobilia, vel mobilia, aut pecuniam, prouentus, cenſus, eleemoſynas, ſiue ex concionibus, ſiue ex lectionibus, aut pro Miſſis; tam in propria Eccleſia, quàm vbicumque celebrandis, aliove ipſorum iuſto labore, & cauſa, & quocumque nomine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere poſſit, ſed ea omnia ſtatim Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur, atque cum cæteris illius bonis, redditibus, pecuniis ac prouentibus confundantur, quò communis inde victus, & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit. Neque Superioribus, quicumque illi ſint, vllo pacto liceat, eiſdem Fratribus, aut eorum alicui bona ſtabilia, etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti, aut cuſtodiæ nomine concedere. Eorum verò quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, nullus quicquam poſſideat vt proprium, neque vt proprio vtatur. Qui in præmiſſorum aliquo deliquerit, pœnas nedum à Concilio Tridentino præſcriptas, ſed alias quoque multò grauiores, Superiorum arbitrio imponendas incurrat. Nulla quæcumque Superiorum diſpenſatio, nulla licentia, quantum ad bona immobilia vel mobilia, Fratres excuſare poſſit, quominus culpæ, & pœnæ ab eiuſdem Concilij Decretis impoſitæ, & ipſo facto incurrendæ, obnoxij ſint, etiamſi Superiores aſſeuerent huiuſmodi diſpenſationes, aut licentias concedere poſſe, quibus in ea re fidem minimè adhiberi volumus. Fratrum veſtitus, & ſuppellex cellarum, ex communi pecunia comparetur, & omninò vniformis ſit Fratrum, & quorumcunque Superiorum, ſtatuique Paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniat: ita vt nihil ſuperflui admittatur, nihil etiam, quod ſit neceſſarium, alicui denegetur. Quæcunque Fratrum veſtes, ſiue laneæ, ſiue lineæ, omniſque alia ſuppellex in aliquem commodum Conuentus locum deferantur, ibique ab vno, vel duobus Fratribus huic muneri deputatis diligenter cuſtodiantur, vt inde Superioris arbitrio, prout vnicuique opus fuerit, ſubminiſtrari opportunè poſſint.]

9 Neque audiendi ſunt aliqui dicentes mentem Concilij, Summorum Pontificum, & SS. Congregationum, eam ſolummodò eſſe, quòd Religioſi nihil habeant inamouibile, & independens à voluntate Superiorum, non verò quod non poſſint habere quæcumque bona, ſiue mobilia, ſiue immobilia, amouibiliter tamen, & dependenter à voluntate Superiorum. Hæc enim doctrina non ſolùm eſt contra praxim Monaſteriorum, & Regularium reformatè viuentium; ſed nec ſtat vllo modo cum verbis Concilij, Pontificum, & SS. Congregationum, quin potiùs inuenta videtur ad illudendum ipſa, & illaqueandas animas Regularium. Intentum enim Eccleſiæ, niſi cæci eſſe velimus, in his, & aliis teſtimoniis, non ſolùm eſt quod Religioſi nihil habeant independenter à voluntate Prælatorum (hoc enim intrinſecum eſt, & eſſentiale naturæ Voti paupertatis, neque erat neceſſarium illud præcipere,) ſed vt dicitur in prædictis decretis, quod omnia quæ Religioſi quomodocunque acquiſierint, *ſtatim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur*, ac cum aliis ipſius bonis *confundantur*, ita vt adminiſtratio illorum, tam in recipiendo, quam in retinendo, ſeu expendendo *ad ſolos Officiales* Monaſteriorum, non ad ipſos Religioſos priuatim pertineat, vt inde *communis victus, & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit*, non obſtante quacunque licentia, ſeu diſpenſatione Superiorum. Vide dicenda inferius *à num. 21.* Vbi etiam dicetur, an in aliquo caſu, quando ſcilicet Monaſteria de neceſſariis non prouident Religioſis, liceat oppoſitum, non obſtantibus Decretis adductis.

Vt verò vita hæc communis exactius obſeruetur, *in Monaſteriis, & Domibus tam virorum, quàm mulierum, bona immobilia poſſidentibus, vel non poſſidentibus, is tantum numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex redditibus propriis Monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari.* Ita ad verbum in Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 3.* Quod idem de Monialibus ſtatutum fuerat *in cap. vnico, §. ſanè, de ſtatu Regul. in 6.* Et in Conſtitutione Pij V. Anno 1566. quæ incipit: *Circa paſtoralis Officij.* Idem quoque tam de Monaſteriis virorum, quàm mulierum determinatum fuit in Conc. Arelatenſi 4. *cap. 8.* & in Mogunt. *cap. 19.* & à Clem. VIII. in decretis adductis ſuprà numero præcedenti, approbatis, & innouatis à S. Congreg. Concilij iuſſu SS. D.N. Vrbani VIII. per hæc verba: *In vnoquoque Conuentu Fratrum is tantum deinceps conſtituatur, & in poſterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, aliiſve quibuſcumque obuentionibus, in commune, vt præfertur, conferendis, commodè poſſit ſuſtentari.* Idem etiam præcipitur à Paul. V. in Bulla *Sanctiſſimus in Chriſto*, Anno 1605. Vbi etiam præcipit Superioribus Religionum ſub pœnis grauiſſimis, vt habita ratione introituum, & expenſarum per decem Annos cuicunque Conuentui, prædictus certus numerus Fratrum, qui commodè poſſit ſuſtentari tantummodo præfigatur; & infra Annum omnia hæc in authenticam formam redacta ad Sacr. Congregationem Reformationis mitterent. Tandem Sacra Congreg. *in decretis de celebrat. Miſſarum, num. 7.* idem præcipit obſeruandum auctoritate SS. D. N. Papæ Vrbani VIII. Ratio verò huius tam Sanctæ legis ea eſt, ne ob multitudinem Religioſorum, qui commodè in vno Monaſterio ſuſtentari non poſſint, cogantur vel vitam communem relinquere, vel à Monaſteriis abeſſe, vel plura ſtipendia Miſſarum, quàm illa, quibus ſatisfacere poſſunt, recipere, vel tandem cum ſæcularibus implicari, nimium rebus temporalibus acquirendis addicti. Vnde hoc præceptum ſine dubio obligat ad mortale, vtpote de re grauiſſima, valdeque neceſſaria ſtatui Religioſo. Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 23. per totum*, Thom. de Ieſu *in cap. Non dicatis, part. 4. c. 6.* Addit verò Sanchez *num. 6.* poſſe excuſari Prælatos plures admittentes, ſi iuſta cauſa ſubſit. Quod non concederem, niſi valde rationabilis talis cauſa eſſet. 10

Religioſus dicens aliquid eſſe ſuum, verbi gratia, mea veſtis, meus liber, ſecundum aliquos peccat mortaliter, ſecundùm alios non. Veritas eſt, quod 11

ſi id dicat intendens ſe habere dominium illius rei, vel vſum independenter à Superiore; & mentitur, quia dicit falſum, & peccat peccato proprietatis, quod opponitur Paupertati. Graffis 2 *part. deciſ. l. 3. cap. 19. n. 8.* Si autem ſolùm velit dicere illam rem eſſe ſuam quoad vſum dependentem à voluntate Prælati, nullo modo peccat, neque contra veritatem, neque contra paupertatem. Nauarr. *comm. 2. num. 1. de Regul.*

12 Peccat etiam Religioſus peccato proprietatis, tenens, retinens, aut poſſidens quamcunque rem ſine licentia ſui Superioris, etiamſi talis res ſit ex illis, quæ vſu conſumuntur. Ratio eſt, quia per Votum paupertatis aſtringitur ad non exercendum actum aliquem proprietatis. Eſt autem præcipuus actus proprietatis tenere, poſſidere, aut retinere aliquid ſine licentia Superioris. Maior. *in 4. diſtinct. 38. quæſt. 9.* Azor. *tom. 1. Inſtitut. lib. 12. c. 12.*

13 Similiter nec poſſunt habere, etiam de licentia ſuorum Superiorum Religioſi aliquid ſuperfluum, aut non neceſſarium naturæ, aut perſonæ, aut ſtatui. Ratio eſt, tum quia ſecundùm tutiorem ſententiam Theologorum, non poſſunt ſæculares habere ſuperflua, quanto minus Religioſi paupertatem profeſſi. Tum etiam, quia Votum Paupertatis ſolùm permittit ea, ſine quibus vita tranſigi non poteſt. Sylueſt. *verb. Religio 6. quæſt. 7.* Valentia *tom. 3. diſp. 10. quæſt. 4.* Tum præcipuè, quia Prælati non poſſunt talem licentiam concedere, & lethaliter peccant concedendo. Cum enim non ſint Domini, ſed diſpenſatores, debent prudenter ſuam poteſtatem exercere. Vſus autem ſuperfluus non poteſt eſſe ſecundum prudentiam. Nauarr. *comment. 2. de Regul. num. 21.* Thomas de Ieſu *ſuper cap. Non dicatis, part. 4. cap. 7.* Imò credo peccare peccato proprietatis, tam Religioſos habentes ſuperflua, etiam cum licentia Superiorum, quàm Superiores talem licentiam concedentes. Quia ex vi Voti paupertatis ſicut aſtringuntur Religioſi ad non habendum niſi neceſſaria ſecundùm decentiam ſtatus, ſic etiam Prælati ad non diſpenſandum niſi eodem modo. Nauarr. & Thomas de Ieſu *vt ſupr.* Bartholomæus à S. Fauſto *in opuſc. de vitio proprietat.* Prælato autem dicenti ſe poſſe concedere licentiam Religioſo ad habendum ſuperflua, non eſt credendum. Ita declarauit Sacra Congregatio Eminentiſſ. Cardin. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. caſ. reſeruat. fol. 157.* Bartholomæus à S. Fauſto, vt ſupra. Si autem non conſtat de exceſſu, & ſuperfluitate, ſtandum eſt iudicio Prælatorum. Quia in hiis ſtare debent ſubditi ſententiæ ſuorum Prælatorum. Iidem Auctores *vt ſupra.* Habere tamen Religioſum picturas ſumptuoſas, tapetes mundanos, ſpecula inaurata, raritates Indicas, horologia, ſtatuas, & alia mobilia huiuſmodi, ſine dubio eſt graue peccatum. Cum moraliter loquendo non poſſint non eſſe ſuperflua iſta. Lancellotus *in gnom. Vita Relig. lib. 2. ſect. 3. art. 5.* Idem dici debet ſi Religioſus haberet res non conuenientes ſtatui Religioſo, vt puta arma, veſte ſpretioſas, aut curioſas, & alia huiuſmodi. Propter ſimilem rationem. Hieronymus Gratianus *Diſciplin. Regularium part. 2. cap. 8 §. 3.*

14 Vt verò hæc, & alia inferiùs dicenda magis eluceſcant, placuit declarationes Eminentiſſ. Cardinalium Sacr. Congreg. afferre, quæ ſunt ſequentes. *Quæritur primò, An ex diſpenſatione inferiorum à Summo Pontifice liceat Regularibus poſſidere, vel tenere agros, annuos redditus, aliaque bona, immobilia videlicet, & mobilia ſuperflua, non obſtante decreto Concilij ſeſſ. 25. de Regular. cap. 2. Secundò, An propter talem diſpenſationem, ſeu ſcientiam Superiorum, poſſidentes, vel tenentes immobilia, vel mobilia ſuperflua, à culpa, vel à pœna excuſentur? Tertiò, An Superioribus aſſeuerantibus huiuſmodi licentias poſſe concedere, fides adhibenda ſit. Quartò, An Superiorum arbitrio, & præfinitioni ſtare debeant Regulares quoad mobilium ſuperfluitatem, & conuenientiam? Quintò, An Superiore quantumuis requiſito, neceſſaria ſuis Regularibus negante, vel ſubtrahente, liceat ipſis clam, vel inuito eo, illa ſibi comparare, ſeu retinere? Sextò, & quatenus liceat, an idem liceat, cum neceſſaria ideò negantur, vel ſubtrahuntur, quia Monaſterij facultates non ſuppetunt? Septimò, An dicti Superiores regulares dictum cap. 2. declarare, & interpretari poſſint. Ad primum* Congregatio Concilij reſpondit, *non licere. Ad ſecundum non excuſari, neque à culpa, neque à pœna ipſo facto incurrenda. Ad tertium minimè adhibendam. Ad quartum, niſi de exceſſu arbitrij conſtiterit, vtique ſtare debere, habita videlicet ratione Perſonæ, officij, regulæ, ſtatuſque paupertatis, quam profeſſi ſunt, &c. qualitatum. Ad quintum, non licere.* Hoc verò ſolùm intelligo de rebus non ſimpliciter neceſſariis, pro quibus vide dicenda *num. 31. Ad ſextum, licere ſi præciſa neceſſitas ſit ad indiuidui ſuſtentationem, cæterum communem penuriam ab omnibus percipiendam, vſque adeò, vt ſi quid priuatim alicui delatum, vel ab ipſo partum fuerit, id omne ad Superiorem rectè deferri oporteat, qui ex eo primùm ſuccurrat eius neceſſitati, cuius intuitu illud obuenerit, ſi peculiari aliqua neceſſitate vltra communem premitur, reliquum Conuentui incorporetur, & in communem cedat vtilitatem. Ad ſeptimum, non poſſe.* Vide Quarantam *verb. Caſus reſeruati pagina 156.* & Bartholomæum à S. Fauſto *de Voto Paupert. quæſt. 198.*

Nec poteſt Religioſus habere, aut Prælatus ipſi 15
permittere res pretioſas, verbi gratia vaſa aurea, aut argentea, gemmas, annulos, veſtes ſericas, pretioſas picturas, ſcriptoriola curioſa, & alia huiuſmodi. Primò *ex Clement. 5. de ſtatu Monachor.* vbi illis interdicitur omnis cultus, & ornatus pretioſus. Secundò ex Concilio Trident. *ſeſſ. 25. cap. 2.* illis verbis: *Mobilium verò vſus ita Superiores permittant, vt eorum ſuppellex ſtatui Paupertatis, quam profeſſi ſunt, conueniat.* Tertiò ex decretis Clem. VIII. & Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani Octaui, adductis illis verbis: Fratrum veſtitus, & ſuppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, & omnino vniformis ſit Fratrum, & quorumcunque Superiorum, ſtatuique Paupertatis, quam profeſſi ſunt conueniat, ita vt nihil ſuperflui admittatur, nihil etiam quod ſit neceſſarium alicui denegetur. Quartò ratione ex Voto Paupertatis petita, cum illud ſolùm petat neceſſaria ſecundum naturam, perſonam, & decentiam ſtatus, ac perinde excludat omnia iſta pretioſa omnino ſuperflua. Nauarrus *Commentar. 4. de Regular. num. 27.* Rodriquez *tom. 3. quæſt. 29. artic. 11.* Nec audiri poſſunt qui dicunt ſe illa poſſidere cum licentia Prælatorum. Cum enim hoc non ſolùm ſit prohibitum iure poſitiuo, vt conſtat, ſed etiam iure naturali, ſcilicet natura Voti Paupertatis, nullus Prælatus poteſt concedere talem licentiam, nec talis conceſſio eſſet diſpenſatio, ſed diſſipatio. Turrecrem. *cap. Non dicatis, num. 4.* Aluarus Pelagius *lib. 2. de planct. Eccleſ. cap. 64.*

In taxatione autem, ſeu diſpenſatione rerum neceſ- 16
ſariarum Religioſis attendenda eſt in primis neceſſitas naturæ, quæ eſt communis omnibus; deinde neceſſitas perſonæ, quæ eſt particularis in ſingulis, vt ſi eſt ſenex, vel iuuenis, ſanus, vel infirmus, delicatæ, vel debilis complexionis, &c. Similiter vſus approbatus inter prudentes, & timoratos Religioſos: ac tandem omnes circumſtantiæ temporis, loci, officij, &c. Ratio eſt, quia ſi ad hæc omnia non attendatur, non poteſt eſſe prudens diſpenſatio. Corduba *in Regulam B. Franciſci, cap. 6. quæſtione 1.* Thom. de Ieſu *in cap. Non dicatis, p 4 cap. 7.*

Religioſus etiam habens de licentia Superioris, qui 17
fuit ſui Conuentus, aliquid, & illud celans, & occultans præſenti Prælato, ne videat, & auferat illud, eſt proprietarius

proprietarius. Ratio eſt, quia retinet aliquid contra voluntatem Superioris præſentis ſui Monaſterij, qui hic, & nunc eſt Superior verus ipſius. D. Antoninus 3. *part. tit.* 16. *c.* 11. Graffis *p.* 1. *deciſ. lib.* 3. *c.* 5. *num.* 48. Imò generaliter loquendo Religioſus occultans à ſuo Superiori aliquid, quod poſſidet, vel non manifeſtans, quando Prælatus id interrogat, vel viſitat cameram, vel præcipit vt fiat inuentarium rerum, quas poſſidet, peccat peccato proprietatis contra paupertatem. Ratio eſt, quia ſic faciens vult retinere aliquid contra voluntatem ſui Superioris, quod eſt eſſe proprietarium. Corduba *in Regulam B. Franciſci cap.* 7. *quæſt.* 4. Mendoza *in quodlib. quæſt.* 8. *conſil.* 4. Imò etiam propter eandem rationem, tenetur eſſe paratus ad dimittendum quidquid poſſidet, ſi id Superior præcipiat. Leſſius 2. *de iuſtit. cap.* 4. *dub.* 5. *num.* 25. *& cap.* 41. *dub.* 9. Nauar. 3. *de reſtit. cap.* 1. *punct.* 3. *dub.* 1.

18 Habere peculium, ſiue redditus aliquos annuos, ſeu rem aliquam immobilem, dummodo hæc ſint amouibilia, & à voluntate Superioris dependentia, non eſt prohibitum Religioſis, neque ex natura voti paupertatis, nec ex vi iuris communis. Ratio primæ partis eſt, quia votum paupertatis ſolùm excludit poſſidere, aut vti aliqua re independenter à voluntate Superioris. Ratio ſecundæ eſt, quia licet *cap. Ioannes, de Regular. & cap. Monachi, de ſtatu Monachor. cap. cum ad Monaſter.* prohibeatur Religioſis habere aliquod peculium, hoc tamen intelligitur, tum de peculio conceſſo ſine rationabili cauſa, tum de peculio irreuocabili, independenti à voluntate Superioris. Cuius ſignum eſt, quod dicto *cap. Monach.* permittitur Monachis peculium habere pro adminiſtratione iniuncta: & *cap. fin. Qui Clerici, vel vouentes*, approbatur profeſſio Religioſi ſub conditione permanendi in propria domo cum omni ſua ſubſtantia quoad vſum illius. Nauar. *comment.* 2. *num.* 14. *& comment.* 3. *num.* 27. *de Regul.* Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 9. *quæſt.* 2. Corduba *in Summ. q.* 54. *opuſcul.* 2.

19 Nihilominus attento nouo Iure Concil. Trident. & Summorum Pontificum, non licet Religioſis habere annuos redditus, peculium, ſeu aliquam rem immobilem, etiam à voluntate Superioris dependentem, aut reuocabilem. Ratio eſt primò, quia ſine dubio hæc fuit mens Concil. Trident. *ſeſſione* 25. *c.* 2. illis verbis: *Nemini Regularium liceat bona immobilia, vel mobilia cuiuſcumque qualitatis fuerint, etiam quovis modo acquiſita, tanquam propria, aut etiam nomine Conuentus poſſidere, vel tenere, ſed ſtatim ea Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur.* Vbi pondero primò illud, *etiam nomine Conuentus*, quo denotatur, nec Conuentum ipſum, aut Superiorem poſſe talem licentiam concedere. Secundò illud, *ſtatim ea Superiori tradantur, & Conuentui incorporentur.* Quid enim eſt incorporari, niſi confundi, aut miſceri cum aliis bonis communitatis Conuentus, ſine vllo diſcrimine peculij? Tertiò, quia intentum Concilij ſine dubio fuit extirpare abuſus, qui erant in aliquibus Religioſis ante ipſum Concilium, ſed hic abuſus non tantum conſiſtebat, in hoc quòd Religioſi haberent peculium, aut annuos redditus independenter à voluntate Prælati (quia hoc ſemper eſt, & fuit euidenter peccatum proprietatis) ergo præcipuè in hoc, quod haberent peculium, vel annuos redditus, etiam dependenter à voluntate Prælati. Vnde quartò id colligitur ex his, quæ ſubdit Concilium: *Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vſum, adminiſtrationem, vel commendam.* Quaſi diceret, ſi ante Concilium hoc licebat, modò non liceat. Ac tandem quintò ita intelligunt Concilium, & obſeruari ab omnibus Regularibus præcipiunt Summi Pontifices Clem. VIII. & Sanctiſſimus D. N. Vrbanus VIII. in decretis adductis *ſuprà*, *n.* 8. Vnde clarè conſtat mentem Eccleſiæ eſſe tollere à Religioſis omne peculium, annuos redditus, & omnia bona immobilia. Molina 2. *tom. de iuſtit diſp.* 276. Leſſ. 2. *de Iuſtit. c.* 4. *dub.* 5.

Hanc verò eſſe mentem Concilij Tridentini conſtat clarè ex declarationibus Sacræ Congregationis *ſuprà num.* 14. adductis. Quibus adiungo alias ad idem intentum. 20 Primò enim, cum Domina Aldonza de Toledo, viro mortuo, facta fuiſſet Monialis, ſibique reſeruaſſet ducentos aureos annuos, interrogata à Sacra Congregatione Cardinalium, an ſecurè id poſſet facere? Reſpondit, eſſe contra Concilium illam Dominam annuos redditus apud ſe retinere, ſed potius dandos eſſe Abbatiſſæ, quæ illius neceſſitatibus prouideret. Thom. de Ieſu *in cap. Non dicatis, part.* 4. *cap.* 5. Deinde adiungo alias ex Quaranta *in Summ. Bullar. verb. caſus reſeruat. pag.* 157. per hæc verba. In aliquibus Monaſteriis Monialium reperiuntur nonnullæ Moniales, quæ cenſus, & annuos quoſdam redditus, & prouentus, ſeu fructus percipiunt ſub diuerſis contractuum ſpeciebus. Nam aliquæ in ipſarum perſona emerunt certos redditus à perſonis laicis. Aliquæ ab aliis Monialibus. Aliquæ ab ipſis Monaſteriis. Aliæ verò dederunt pecuniam Monaſterio, vt ex earum pecuniis fieret emptio nomine Monaſterij ad rationem ſeptem, vel octo pro centenario, & Abbatiſſæ dabant dictis Monialibus illos redditus, quos ex dictis emptionibus exigebant ſingulis annis. Aliquæ Monaſteriis, ſeu eorum ſuperioribus certas pecuniarum ſummas manualiter pro Monaſterij indigentiis dederunt, pacto adiecto, vel etiam tacita conuentione adhibita, vt Monaſterium, ſeu Abbatiſſa certos redditus ad rationem tot pro centenario, eorum vita durante, concedat. Quæritur, an in huiuſmodi caſibus liceat Monialibus dictos redditus, fructus, & prouentus percipere abſque incurſu proprietatis, vel potius tanquam proprietariæ incurrant in pœnas per Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. de Regularibus in proprietarios inflictas, etiamſi de licentia Abbatiſſæ, & Abbatiſſæ nutu, vel Conuentus, ſeu Monaſterij nomine percipiant. [*Congregatio Concilij cenſuit:* In nullo ſupradictorum caſuum licere Monialibus dictos fructus, ſeu redditus percipere; & ſi perceperint, incidere in pœnas propoſitas decreto, *dict. cap.* 2. *ſeſſ.* 25. *de Regular.* neque ab huiuſmodi pœnis excuſari ob licentiam Abbatiſſæ, quæ eam dicti Concilij decreto, in ſupradictis caſibus concedere quidem prohibetur, ſed debet pro ſuo munere ex Monaſterij redditibus, vel eleemoſynis, Monialium neceſſitatibus in dies ſubuenire.] Quaranta *vt ſuprà.*

His tamen non obſtantibus, in illis Monaſteriis, 21
in quibus, vel ob nimiam paupertatem, qua premuntur, vel ob malitiam, incuriam, aut negligentiam Superiorum, non poteſt obſeruari vita communis, dantur ſingulis, & omnibus Religioſis ea, quæ ſunt ſimpliciter ipſis neceſſaria ſecundum decentiam ſtatus; vel de facto non dantur, poteſt permitti Religioſis aliquod peculium, etiam rei ſtabilis, annuus redditus, vel cenſus, &c. in ordine tantùm ad vſus ſimpliciter neceſſarios, & amouibiliter à voluntate Superiorum, ſi aliter commodè viuere non poſſint. Ducor ad id primò, quia cum habere iſta modo prædicto non ſit contra naturam voti paupertatis, aut iuris communis, vt vidimus *num.* 18. ſed ſolùm contra præcepta Eccleſiaſtica Concilij Tridentini & Summorum Pontificum, vt vidimus *n.* 19. præcepta autem Eccleſiaſtica non obligent cum morali impoſſibilitate, qualis cenſetur eſſe in caſibus propoſitis, videntur tunc non obligare prædicta præcepta. Ducor ſecundò,

&

& eſt confirmatio præcedentis. Nam eatenus Concilium Tridentinum, & Summi Pontifices poſt ipſum prohibuere Religioſis prædicta omnia, quatenus vel ſupponebant Monaſteria, vel Superiores ipſorum, concedere ſingulis Religioſis omnia neceſſaria, vel præcipiebant illis vt ita facerent, vt conſtat ex mente, & verbis ipſorum decretorum. Ergo in caſibus à nobis propoſitis, in quibus, vel Monaſteria non poſſunt ita de neceſſariis prouidere, vel de facto non prouident, ceſſat hæc lex Eccleſiaſtica. Ducor etiam ad id tertiò, quod etiam declarantur præcedentia. Nam in prædictis Monaſteriis, tam ipſa, quàm eorum Superiores, tenentur concedere Religioſis ea, quæ neceſſaria ſunt ad vitam, & decentiam ſtatus. Pono ergo aliquem Religioſum ad hoc indigere viginti ſcutis. Tenetur ergo Monaſterium, aut Superior ipſius totidem illi concedere. Si ergo hoc vel ob Paupertatem Monaſterij fieri non poteſt, vel ob malitiam, aut negligentiam Superiorum de facto non fit, ſi alias Religioſus non poſſit alio modo prædictæ ſuæ neceſſitati ſuccurrere, niſi mediante aliquo peculio, aut re ſtabili, cenſu ſcilicet, aut annuo reddítu, &c. poterit illi permitti peculium, aut res ſtabilis prædictorum viginti ſcutorum. Cum non ſit quid maius hoc peculium viginti ſcutorum, quam ipſa viginti ſcuta, & totum hoc pendeat à voluntate Superioris, & propter ſubleuandam neceſſitatem Religioſi, cui alio modo ſubueniri non poteſt in prædictis Monaſteriis, vt ſuppono. Hæc verò dixerim, vt non abuſibus anſam præbeam, ſed vt timoratis conſcientiis Religioſorum, qui in prædictis Monaſteriis aliter viuere non poſſunt, ſatisfaciam. Valentia 2. 2. *diſput. 1. quæſt. 4. puncto 3.* Vega *2. tom. Summ. cap. 32. caſ. 19.* Rodriguez *1. tom. Summ. in 2. edit. cap. 90. num. 9. concl. 4.*

22 Similiter in prædictis Conuentibus, in quibus non prouidetur Religioſis de neceſſariis ſimpliciter ad vitam, & decentiam ſtatus, licita eſt aliquarum Religionum conſuetudo, in quibus de bonis Monaſteriorum certi annui redditus, aut certa portio pecuniarum taxantur Religioſis, dummodo aliter ſuſtentari non poſſint, & hoc ſit ad vſus ſolùm neceſſarios, & dependenter à voluntate Superiorum. Propter rationes adductas ſuprà *num. 21.* Præſertim quia hoc non eſt aliud, quam ſuperiorem applicare de bonis Monaſterij neceſſaria Religioſis, quod ſine dubio eſt licitum. Nauarr. *Com. 3. num. 26. & 27. & 32. de Regular.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 22. num. 14.* Idem dico de adminiſtratione alicuius boni ſtabilis, vel poſſeſſionis Monaſterij, in prædictis caſibus, & cum prædictis conditionibus. Propter eaſdem rationes. Graffis *1. part. deciſ. lib. 3. c. 5. à n. 53.*

23 Idem etiam dico loquendo de prædictis Conuentibus, & caſibus, & cum eiſdem conditionibus, de depoſitis pecuniarum, quæ ſolent eſſe in aliquibus Monaſteriis, ex his quæ Religioſi adquirunt, aut Monaſteria ipſis concedunt, ex quibus extrahuntur expendenda pro ſingulorum neceſſitatibus. Propter ſimilem rationem. Ita reſpondit Azor. à quadam Religione de hoc interrogatus *anno* 1593. *die* 10. *Maij.* In talibus autem Monaſteriis, vbi à Superioribus aſſignantur depoſitarij, ad hoc quod apud illos reponant Religioſi ſuas pecunias, ſi id non faciant, ſed apud ſe retineant, peccant peccato proprietatis. Quia poſſident illas contra voluntatem ſui Superioris, & contra decreta Summorum Pontificum afferenda infrà *num. 25.* Quæ omnia conſtant ex decreto Sacræ Congregationis Apoſtolicæ viſitationis iuſſu Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII *die* 23. *Iulij anno* 1627. pro Franciſcanis Conuentualibus Monaſterij SS. Apoſtolorum Romæ per hæc verba: *Pecunia verò, aliaque res quæcumque Fratrum intra viginti quatuor horas tradantur Superiori in commune Conuentus Ærarium reponendæ, triplicique claue cuſtodiendæ, quarum vna penes Guardianum pro tempore exiſtentem, duæ verò aliæ penes duos alios Fratres ſingulo quoque anno per Conuentum eligendos conſeruentur, ex quibus ſubminiſtrato exhibitori, quantum Religioſæ eius neceſſitates (ſtatus, valetudinis, laborumque ratione habita) expoſtulare videbuntur: reliquum penes Ærarium remaneat, & arbitrio duarum ex tribus partibus Capituli, ſeu Congregationis Prouincialis ſingulis annis faciendæ erogetur.* Quo decreto videntur approbari prædicta depoſita, poſitis tamen conditionibus à nobis adductis.

Similiter dico loquendo de prædictis Conuentibus, 24
& caſibus, & cum eiſdem conditionibus aſſignatis, non eſſe contra paupertatem, ſed licitum, quod ea, quæ Religioſi proprio labore, induſtria, aut donatione adquirunt, concedantur ipſis ad vſus neceſſarios, & honeſtos. Propter eaſdem rationes aſſignatas. Valentia *tom. 3. diſp. 10. q. 4. punct. 3.* Graffis *parte 1. lib. 3. cap. 5. num. 55.*

Semper tamen, etiam in prædictis Monaſteriis, & 25
caſibus aſſignatis, ſeruari debet, quoad fieri poſſit, quod pecuniæ ex prædicto peculio, bono ſtabili vel cenſu prouenientes, quas vel Monaſterium ipſis Religioſis conceſſit, vel quas ipſi ſuo labore, aut induſtria adquiſiuerunt, vel ab aliis acceperunt, non poſſideantur, colligantur, aut expendantur ab ipſis Religioſis, ſed à publicis Officialibus Monaſterij ab ipſo ad id munus deſignatis. Primò, quia id maximè videtur intendere Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 2.* dicens: *Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum, ſeu Conuentuum ad ſolos Officiales eorundem ad nutum Superiorum amouibiles pertineat.* Secundò, quia id expreſsè prohibent Clement. VIII. & Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani VIII. decreta ſuprà *n.* 8. illis verbis. [Nullus ex Superioribus locorum, adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemque pecuniarum, & redditùum ſui Conuentus, etiam nomine Conuentus per ſeipſum habere, ſiue exercere poſſit; ſed vniuerſum id onus tribus Fratribus eiuſdem Conuentus à generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat: alter tanquam depoſitarius, pecunias ac cætera ab illo collecta & exacta fideliter aſſeruet, alius de pecuniis, & rebus à Depoſitario acceptis Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerſo de neceſſariis, mandante tamen ipſo Priore, non ſecundum proprium affectum, ſed iuxta charitatis regulam, veluti bonus diſpenſator prouideat, officiorum huiuſmodi confuſione penitus interdicta. Cæterùm hi tres tam impenſi, quàm accepti ſingulis menſibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiuſdem Conuentus probatioribus, rerumque vſu peritis, rationem reddant. Deinde ipſimet rurſus præſentibus Priore, & peritis prædictis, Generali cum aduenerit, denique ipſe Generalis, in quolibet proximo Capitulo Generali, ſaltem coram tribus Iudicibus, ab ipſo Capitulo ad hoc conſtitutis, illorum omnium, vniuerſamque ſuæ adminiſtrationis tam publicæ, quam priuatæ rationem reddere teneatur, cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli deſcribatur, ad hoc vt ad omne mandatum noſtrum, vel Sedis Apoſt. Romam tranſmitti poſſit.] Quod etiam antea ordinatum fuerat à Pio V. in motu proprio *Ad extirpandos*, Anno 1568. edito pro Minoribus Conuentualibus S. Franciſci. Tertio, quia aliàs non ſeruaretur illa confuſio, & incorporatio bonorum Religioſorum cum bonis Monaſteriorum, quam Concilium, & prædicti Summi Pontifices intendunt. Præſertim, quia ſi huiuſmodi bona pendeant hoc modo quoad

adminiſtra

adminiſtrationem ſolùm ab Officialibus Monaſterij, non ſolùm tollitur occaſio proprietatis Religioſis; ſed etiam cenſentur eſſe in poteſtate Superioris, & ex eius voluntate adminiſtrare, quod maximè etiam Concilium, & Pontifices intendunt, Sorbus *in compend. priuil. mendic. verb. paupertas, ad finem.* Nauar. *lib.* 3. *de reſtit. c.* 1. *p.* 1. *in noua edit. dub.* 1. *num.* 161. Leſſ. 2. *de inſtit. c.* 4. *dub.* 5. *n.* 31.

26 Nunquam tamen poteſt Superior concedere Monacho aliquam rem, quæcumque illa ſit, ad vſum irreuocabilem. Ratio eſt, quia hoc eſt eſſe directè proprietarium, cum de eſſentia paupertatis ſit nihil habere, niſi dependenter à voluntate Superioris. Ludouicus Lopez *prima parte inſtruct. cap.* 154. Corduba *in Summ. quæſt.* 54. *notab.* 2. Qui etiam bene addunt nec Summum Pontificem poſſe hanc licentiam Religioſo concedere, niſi cum ipſo diſpenſet in voto paupertatis propter eandem rationem. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 17. *num.* 19. Vel etiam niſi fortè Pontifex auferat Superioritatem omnium aliorum Prælatorum Religionis, & velit peculium illud Religioſo conceſſum ſolum eſſe reuocabile ab ipſo. Corduba *in Summ. qq. q.* 54. Nauar. *conſ.* 47. *de Regul. num.* 1. & 3. Vnde Religioſus, qui accepit aliqua à Pontifice, tenetur manifeſtare ſuo Superiori. Quia ſemper eſt credendum Pontificem velle ſeruari iura Ordinis. Niſi conſtet ipſum concedere illa ſolum dependenter à ſe, tanquam à Superiore Religionis; quia tunc non poteſt dici Religioſum poſſidere aliquid contra voluntatem ſui Superioris, cùm illud poſſideat voluntate Papæ, qui eſt ſupremus Superior Religionum. Vide dicenda *num.* 41. & 42. Auguſt. Barboſ. *de Canonic. & dignit. c.* 1. *num.* 24. Si autem ſuperior conceſſit aliquid Religioſo, promittens ſe non reuocaturum, ſi reuocat, tenet reuocatio, eo quod vtitur iure ſuo, peccabit tamen contra promiſſionem, quia non ſtat promiſſis. Syluest. *verb. Abbas, quæſt.* 4. *n.* 7. Nauar. *lib.* 3. *conſil. in* 1. *edit. tit. de Regul. conſ.* 20. & *in* 2. *tit. de ſtatu Monach. conſ.* 14.

27 Peccat etiam ſemper Religioſus contra votum paupertatis, ſi Superiori volenti ea quæ illi conceſſa ſunt, auferre, reſiſtat, aut ſi non ſit paratus ad eius nutum ſe illis abdicare. Ratio eſt, quia tunc eſt manifeſta proprietas, cum velit aliquid tenere, aut poſſidere contra voluntatem ſui Superioris. Nauar. *lib.* 3. *de reſtit. c.* 1. *p.* 3. *in noua edit. dub.* 1. *n.* 160. & 161. Leſſ. 2. *de inſtit. c.* 4. *dub.* 5. *n.* 31. & 32.

28 Similiter eſt proprietarius ille Religioſus, qui cellam quam propriis expenſis, vel parentum, aut conſanguineorum conſtruxit, non vult dare alij, cui illam concedit Superior, vel non eſt paratus illam relinquere ad nutum Superioris, propter eandem rationem. Graſſis *lib.* 2. *deciſ. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 27.

29 Poteſt Religioſus, ſaltem ex licentia Pontificis, facere profeſſionem ſub hac conditione, quod poſſit habere aliquod peculium ſolùm quoad vſum facti. Ratio eſt, quia hoc non repugnat eſſentiæ paupertatis, vt vidimus *ſuprà, num.* 18. cuius ſignum eſt, quod *in cap. fin. qui Clerici, vel vouentes*, approbatur ſimilis profeſſio. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. c.* 22. *n.* 24. Nauar. *comm.* 2. *num.* 16. *de Regularibus*, referens ſe ita conſuluiſſe, & permiſiſſe Pium V. cuidam nobili fœminæ. Similiter Nouitius profeſſionem facturus, qui erat vſufructuarius per vitam aliquorum reddituum, vel multa bona reliquit Monaſterio, poteſt illud obligare, vt ſibi ſoluat quotannis aliquam pecuniam, vel illum vſumfructum pro ſuis neceſſitatibus, cum conditionibus tamen aſſignatis *ſupra à num.* 21. & pro Conuentibus, de quibus ibidem loquimur. Propter eandem rationem, Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 2. *de paupertate, cap.* 2. §. 1. Vide dicta *cap.* 2. *num.* 26. Et nota Sacram Congregationem declaraſſe valere profeſſionem illius, qui ſibi reſeruauit facultatem teſtandi de ſuo patrimonio. Ita referunt Barboſa *de Iure Eccleſiaſtico lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 153. & Tamburinus *de Iure Abbatum, tom.* 3. *diſput.* 6. *quæſt.* 16. *num.* 15.

Ex vi voti paupertatis obligantur Religioſi ad non 30 recipiendum aliquid à quocumque ſine licentia Superiorum, itavt ſine tali licentia aliquid accipientes peccent peccato proprietatis. Ratio eſt, quia accipere aliquid independenter à voluntate Superioris eſt actus proprietatis. Vnde ita eſt illis prohibitum ab Eccleſia *in cap. Cùm ad Monáſterium, de ſtatu Monach.* Illis verbis, *Si cuiquam aliquid fuerit ſpecialiter deſignatum, non præſumat illud accipere, ſed Abbati, vel Priori aſſignetur.* Mendoza *in quodlibet, quæſt* 8. *concl.* 5. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt.* 29. *art.* 10. Extendi ut hoc etiam reſpectu domeſticorum, aut aliorum Religioſorum eiuſdem Ordinis. Propter eandem rationem. Leſſius 2. *de iuſtit. & iur. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 79. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 12. *quæſt.* 7. Extenditur etiam ad Religioſum recipientem aliquid ab aliquo, quod apud ſe non retinet, ſed deponit apud alium, & vtitur eo ad ſuum libitum. Quia totum hoc eſt actus proprietatis, ſi non fiat de licentia Superioris. Sanchez *lib.* 7. *in Decalogum, cap.* 19. *num.* 48. Extenditur ad res quoque comeſtibiles. Quia cum illæ ſint quoque pretio æſtimabiles, accipere illas, ſicut & retinere, ſine licentia Superiorum, eſt actus proprietatis. Idem Sanchez *vt ſuprà, num.* 53.

Quando tamen Superiores, vel Monaſteria non 31 dant Religioſis ea, quæ ſunt neceſſaria ſimpliciter ad vitam, quia vel non poſſunt, vel nolunt; poſſunt ipſi Religioſi accipere taliter ſibi neceſſaria, ſi ſibi concedantur, tam ab aliis Religioſis ſui Ordinis, quàm etiam ab extraneis, etiam ſine licentia ſuorum Superiorum, & ipſis inuitis. Ratio eſt, quia in tali caſu Superiores iniuſtè negarent talem facultatem, cùm non poſſint cogere ſubditos, vt careant neceſſariis ſimpliciter ad vitam, nec ipſi ad hoc ſe obligauerint per profeſſionem. Poſſunt ergo vti iure ſuo, ſibi taliter conceſſa accipiendo, imò & poſtulando. Rodrig. 2. *tom. Summa, cap.* 311. *num.* 6. Valentia 2. 2. *diſput.* 10. *quæſt.* 4. Imò etiam quando Conuentus commodè prouidere poteſt de ſimpliciter neceſſariis; & Prælati malitioſè nolunt ea concedere, non ſolum peccant grauiter tales Prælati, quia præbent cauſam peculiis (Syluest. *verb. Religio* 6. *q.* 7.) ſed etiam tunc licitum eſt Religioſis vſurpare ſibi ſimpliciter neceſſaria ad vitam, etiam inuitis Superioribus. Propter eandem rationem, de qua ſupra. Nauarra *lib.* 3. *de reſtitut. cap.* 1. *part.* 3. *dub.* 3. Sayrus *in claui Regia, lib.* 9. *cap.* 16. Animaduertant tamen Religioſi, ne ſub prætextu neceſſariorum ſimpliciter ad vitam, minùs neceſſaria etiam exquirant; ex voto enim paupertatis carere debent rebus aliquo modo neceſſariis. Vnde vſurpans ſibi à Monaſterio res non ſimpliciter neceſſarias, peccat contra paupertatem, quia vtitur re ſine vlla licentia, etiam præſumpta, ſui Superioris, & etiam peccato furti, quia vſurpat vſum rei rationabiliter inuito vero domino ipſius. Petrus Nauarra *lib.* 3. *de reſtitutione, cap.* 1. *num.* 197. Molina *diſputat.* 176. & 140. Vide dicta de declaratione Sacræ Congregationis circa hoc *ſuprà, num.* 14. *ad quintam dubitationem.*

Si Religioſus ſæculari volenti illi dare aliquas pe- 32 cunias dicat, quod eas ponat in depoſitum apud alium, vt illis vtatur de licentia ſui Superioris, & dominium

nium illatum maneat apud ſæcularem, non erit proprietarius. Ratio eſt, quia in tali caſu non acquirit dominium, aut proprietatem talium pecuniarum, nec etiam vſum Iuris, ſed ſolum vſum facti ex licentia Superioris, quod non repugnat voto paupertatis. D. Bonauent. *in expoſit. Regul. Minim. c.4. & in quæſtionibus, quæſt. 26.* Sanchez *in Decalog. cap. 19. num. 50.* Vide infrà *num. 48.*

33 Similiter Religioſus, qui furatur aliquid, & illud tradit Monaſterio, vt vtatur illo cum licentia Superioris, licèt committat peccatum furti, ſed non proprietatis. Cum talis rei non acquirat ſibi dominium aut vſum ſine licentia Prælati. Nauar. *lib. 3. conſil. in prima edit. tit. de Regul. conſ. 75. n. 40. & in 2. tit. de ſtatu Monach. conſ. 3. num. 40.* Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 19. num. 55.*

34 Si Religioſo relinquatur aliquod legatum ea conditione, vt ad ipſum tantum, non autem ad Conuentum pertineat, credendum eſt teſtatorem ſolum velle vſum illius rei pertinere ſolum ad Religioſum, & non ad Monaſterium. Ratio eſt, quia voluntas teſtatoris ſemper eſt ſeruanda omni meliori modo, quo fieri poſſit, cum autem voluntas relinquentis hoc legatum non poſſit ſeruari quantum ad hoc, quod Monachus acquirat dominium, aut proprietatem illius, quia hoc eſt contra votum paupertatis, ſolùm erit ſeruanda modo dicto. Molina *tom. 1. de Iuſtit. diſp. 140. col. 9.* Azor. *tom. 1. lib. 12. c. 10. q. 3.* Si autem teſtator expreſsè ponat hanc conditionem, vt ſcilicet dominium, & proprietas talis legati ſolùm pertineat ad Monachum, valebit legatum, & talis conditio habetur pro non adiecta. Ratio eſt, quia conditiones turpes adiectæ legatis non vitiant, ſed vitiantur, ac proinde habentur pro non adiectis, hæc autem conditio eſt turpis, & ſacrilega, vtpote contra votum paupertatis. Sanch. *lib. 7. in Decal. c. 17. num. 13. cum aliis.* Si verò teſtator vltrà procedat, & dicat ſe velle, quod illud legatum pertineat ſolum, & quoad dominium, & proprietatem ad Monachum, & non ad Monaſterium, & quòd ſi ſecus fiat, pertineat ad alium extraneum, tunc tale legatum eſt validum pro Conuentu, & illa conditio habetur pro non adiecta. Ratio eſt, quia adiectio pœnæ actui interdicto eſt ipſo iure nulla, *leg. vnica, in fin. C. de his quæ pœnæ nomine relinquuntur*; hic autem apponitur pœna actui malo, & per conſequens interdicto, quale eſt quod Religioſus habeat proprium. Ergo eſt nulla talis adiectio pœnæ, & habenda pro non adiecta. Syluest. *verb. Relig. 6. quæſt. 7. dic. 3.* Corduba *in Summ. quæſt. 154.* Sanchez *vt ſuprà, num. 17.* Vide dicenda *tom. 2. cap. 19. à num. 45.*

35 Religioſus, qui ex eo quod alteri ad vſum conceſſum eſt, clam ſibi aliquid aſſumit, v g librum, veſtem, imaginem, &c. peccat peccato proprietaris. Ratio eſt, quia ſine conſenſu Superioris aſſumit ſibi aliquid alteri deſtinatum. Azor. *tom. 2. Inſtit. lib. 12. c. 12.* Llamas 3 *part. Summ. cap. 9.* Si tamen conſtaret aliquem Religioſum habere aliquid ſuperfluum, & contra voluntatem ſui Superioris, & alius indigeret tali re, nec aliter ſubuenire poſſet ſuæ neceſſitati, ſi illam ab illo acciperet, non peccaret contra paupertatem. Ratio eſt, quia in tali caſu debet præſumi voluntas Superioris, quod talis res ſuperflua vni, applicetur alteri indigenti. Attendendum tamen eſt, ne inde ſequantur ſcandala, notæ, ſuſpiciones, querelæ, & alia huiuſmodi, quæ euenire ſolent.

36 Similiter Religioſus recipiens aliquid, quod Superior præcepit, aut non vult recipi, niſi ab alio Religioſo, vt qui recipit Miſſarum ſtipendia, quæ Prælatus non vult recipi niſi à Sacriſta, vel Procuratore, peccat peccato proprietatis, etiamſi dicat tales Miſſas. Eo quod recipit aliquid contra ſui Superioris beneplacitum. Hieron. Gratian. *in diſcipl. Regul. 2. p. c. 8. §. 3.* Vide dicenda *c. 21. n. 4.*

Religioſus acceptans donationem, aut legatum 37
abſque licentia ſui Superioris, peccat. Ratio eſt, quia vel acceptat ſibi, vel Monaſterio; ſi ſibi, eſt proprietarius; ſi Monaſterio, ſi ad hoc non habet conſenſum ſaltem implicitum, vſurpat authoritatem illius. Sanchez *lib. 7. in Decal. c. 31. num. 34.* Talis tamen acceptatio, ſi eſt in fauorem Monaſterij, tenet, quia ſemper præſumitur voluntas Monaſterij, & Eccleſiæ, in illis, quæ cedunt in ipſius vtilitatem. Nauar. *com. 2. num. 32. de Regular.* Azor. *tom. 1. Inſtit. moral. lib. 12. cap. 12. quæſt. 2.*

Religioſa recipiens aliquid ab aliquo ob inho- 38
neſtum finem, (& idem dico de Religioſo aliquid eodem modo à fœmina recipiente) non ſolùm peccat contra caſtitatem ob periculum tranſgrediendi hoc votum, ſed etiam contra paupertatem. Eo quod recipit aliquid contra voluntatem, & licentiam legitimam ſui Superioris, quæ non poteſt eſſe in prædicto caſu. Hieronym. Gratian. *de diſcipl. Regul. 2. p. cap. 8. §. 3.*

Religioſus accipiens ſine licentia ſui Superioris ali- 39
quid à ſæculari, vt illud det pauperi alicui à ſæculari determinato, illique dans, non peccat contra paupertatem. Ratio eſt, quia in hoc caſu ſe habet inſtar miniſtri, ſeu famuli non habentis dominium, aut adminiſtrationem, aut vſum iuris talis rei. Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 30. num. 2.* Addit ipſe *à num. 3.* nec etiam peccare contra paupertatem, quando ſæcularis dans talem eleemoſynam non deſignat pauperem, cui dari debet, ſed hoc remittit arbitrio Religioſi. Sed probabilius eſt, hoc caſu peccare Religioſum contra paupertatem. Quia in eo habet ſe ſicut adminiſtrator talis eleemoſynæ, ſiquidem poteſt illam dare cui voluerit, quando, & quantum voluerit; quod eſt habere adminiſtrationem talis rei. Hoc autem eſt prohibitum Religioſis ex vi voti paupertatis, maximè ſine licentia Superioris. Leſſius *2. de Iuſtit. cap. 41. dub. 9. n. 78.* Si autem in hoc caſu eleemoſynam, quam accepit applicandam pauperibus, ſibi, aut ſuo Monaſterio verè indigentibus applicaret, non peccaret ſic faciendo. Cum intentio dantis eleemoſynam ſolum fuerit, vt ſupponimus, vt veris pauperibus applicaretur. Nauar. *lib. 3. conſil. titulo de mend. vnico,* Rodrig. *tom. 1. Summ. c. 20. in 2. edit.*

Regula generalis eſt, quod *Quidquid Monachus* 40
adquirit, Monaſterio adquirit, vt habetur argumento *l. placet, de adquir. hæred. & cap. in præſentia, de probat.* Cum enim non ſit capax dominij, nec etiam vſus, niſi dependenter à Monaſterij voluntate, illi adquirit totum. Nauar. *com. 1. de Regul. num. 23.* Si verò Monaſterium non eſt capax dominij, vt ſi eſt Minorum de obſeruantia, tunc dominium adquirit Papæ; detentio verò, & vſus facti ad Monaſterium. Thom. de Ieſu *ſuprà, cap. non dicatis, part. 2. cap. 5.* Extenditur ad ea quæ Religioſus proprio labore, & induſtriâ adquirit. Propter eandem rationem. Nauar. *cap. non dicatis, num. 40.* De iniuſtè verò adquiſitis diſtinguendum eſt, aut enim iniuſtè aliqua adquiſiuit, quæ non ſolum adquirere non potuit, ſed nec poſſidere, vt ſi per furtum, aut vſuram aliquid comparauit, & hæc nec ſibi, nec Conuentui adquirit. Eo quod illa tenetur reſtituere veris dominis. Aut verò iniuſtè adquiſiuit aliqua, quæ iuſtè retinere poſſet, vt ſi (quod abſit) Religioſa per fornicationem aliquid comparauerit, & hæc adquirit Monaſterio. Eo quod quamvis iniuſtè comparata, non tamen tenetur ad reſtitutionem. Sotus *4. de iuſtit. quæſt. 7. art. 1.* Thomas de Ieſu *vt ſuprà, § mihi verò.* Nomine autem Monaſterij cui Religioſus adquirit, intelligitur in Religioſis Mendicantibus, ſeu aliis qui non habent perpetuam filiationem in vno

Conuentu,

Conuentu, ſed ſuperioris nutu ex vno in alium transferuntur, totus Ordo, vel Prouincia, in quibus Religioſus profeſſionem emiſit. Quia cum totus Ordo, ſeu Prouincia ſentiant onus alendi & ſuſtentandi tales Religioſos, etiam debent ſentire commodum, iuxta Regulam Iuris in 6. *Qui ſentit*, &c. Azor. *tom.1. inſtitut.moral.lib.12. c.10. q.4.* Sanchez *lib.7. in Decal. c.32. num.53.* poſt alios. In Religioſis autem aliis habentibus perpetuam filiationem in vno Monaſterio vbi profeſſi ſunt, acquirit tali Conuentui, propter eandem rationem. Sanchez *ſuprà, num.55.* Obſeruandæ etiam ſunt circa hoc Conſtitutiones, & ſtatuta Religionum. Lugo *de Iuſtit. & iur. tom.1. diſput.3. ſect.11. num.216.* Tambur. *de Iure Abbatum, tom.3. diſp.11. q.4. num.6.*

41 Etiam quando Religioſus ex legitima ſui Superioris, aut etiam Papæ, licentia viuit extra Monaſterium, adquirit ipſi, & Religioni, cùm adhuc maneat verus Religioſus, & per conſequens ſit eadem ratio de illo, ac de aliis, Molina *tom.1. de inſt. diſp.140.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.32.num.60.* Qui etiam bene addunt bona talis Religioſi è vita decedentis pertinere etiam ad Religionem. Propter eandem rationem. Hodie tamen, ſi talis Religioſus extra Monaſterium decedat, bona illius poſt mortem pertinent ad Cameram Apoſtolicam, niſi habuerit facultatem teſtandi, & teſtatus fuerit. Propter motum proprium Gregor. XIII. *Officij noſtri*, Azor. *tom.2. Inſtitut. moral.lib.8 cap.3. quæſt.15.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.32. num.61.* Vide *diſp. num.26.* & dicenda *cap.16. num.20.21.22. & 33.*

42 Similiter Religioſus habens penſionem non Eccleſiaſticam ex Pontificis indulto adquirit Monaſterio, cum per talem penſionem non extrahatur à iuriſdictione Religionis. Eman. Sà *in Summ. verb Religio, n.27.* Cui autem adquirant Religioſi facti Epiſcopi, Cardinales, Abbates, vel Prælati aliarum Religionum, dicimus *c.17.n.12.* Cui etiam adquirant apoſtatæ, & fugitiui, dicimus *c.16. n.20.* Cui vero electi, dicimus *cap.23. num.13.*

43 Licitum eſt Religioſis ſine præiudicio voti paupertatis mendicare, ſeu eleemoſynis mendicatis viuere: Ita definitur in Conc. Conſtant. *ſeſſ.8.* & in Bulla Mart.V.& Leonis X. contra errores Lutheri, & ratio eſt, tum exemplo Apoſtolorum, tum quia ipſa mendicatio eſt actus humilitatis, & paupertatis Religioſæ conformis. Thom. Vuald. *lib.4. doctr. fidei, c.3. & 4.* Caſtro *contra hereſ.verb.mendicitas.* Vnde Innoc. IV. dantibus eleemoſynas Carmelitis decem dies Indulgentiæ conceſſit, alij etiam Pontifices ſimilia fecerunt. *Speculum Ord.Carm. fol.64.* Vide etiam magnum priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis, de quo Rodrig. *tom.1. quæſt. Regul. quæſt.57. art.7.* Per accidens tamen poteſt eſſe malum, & prohibitum Religioſis mendicare. Primò ſi id faciant, vt otioſam & inutilem tranſigant vitam, actibus Religioſis non inſiſtendo. Eo enim fine dantur eleemoſynæ Religioſis à ſæcularibus, vt Religioſam vitam gerant, & bonorum operum ipſorum participes fiant. Quo fine defraudantur, ſi prædicto modo viuant. D. Thom. 2. 2. *q.187 art.4.* Caiet. *ibid.* Ledeſma *2. part.4. q.15 art.8.* Vnde in tali caſu peccant Religioſi eleemoſynas accipiendo. Quia debent illas accipere animo gratificandi per ſua bona opera, quod non faciunt. Valent. 2.2. *diſp.10. q.5. punct. 3.* Sanchez *lib.7. in Decal. cap.24. n.8.* Non tamen tenentur ad reſtitutionem. Eo quod non peccant contra iuſtitiam, cum nullum pactum ineant cum dantibus illas eleemoſynas. Valent. *vt ſupra*, Angles *in floribus 1. part. tract. de eleemoſyn. q.9. de mendicit. diff.5.* Secundò etiam peccabunt per accidens Religioſi viuendo ex mendicitate, ſi id faciant animo aggregandi opes, vel vt lautè viuant, vel talibus eleemoſynis non indigeant. Pro quo vide dicta à nobis *in lib. reform. Reg. cap.16. & 17.* & dicenda *tom.2.c.1. à n.3.*

Pro hac etiam doctrina extat declaratio S. Congregat.Concilij, qua decernitur, *Fratres Ord. Mendicantium nequaquam poſſe ab Epiſcopis prohiberi, quo minus per ſeipſos in Diœceſibus vbi habent Conuentus, eleemoſynas quærant, ſed tantum ſi extra loca, vbi Monaſteria exiſtant, quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.* Vide Laurentium de Peytinis *tom. 1. de priuil. Minim. in conſtit.4. Sixti IV. §.8.n.40.* 44

Poſſunt Religioſi ſuccedere vt hæredes in bonis temporalibus, quæ ad illos iure ſpectant, vel ipſis legantur. Tum quia hoc non repugnat voto paupertatis, cum non ſibi, ſed Monaſterio adquirant; tum quia ita conceſſit Prædicatoribus, & Minoribus Clemens IV. in Bulla quæ incipit *Obtentu diuini numinis.* Tum quia ita colligitur ex *leg. fin. §. hoc etiam, C. de Epiſc. & Cleric. & ex l. Regia 1. tit. 3. p.6.* Molina *tom.1. de iuſtit. diſp. 140.* Sanch. *lib.7. in Dec. c.26.* Excipiuntur tamen ab hac regula fratres Minores de Obſeruantia, & Capuccini. Quia nulla ratione ſunt capaces ſucceſſionis hæreditariæ, ſicut neque in particulari, neque in communi poſſunt habere aliquod dominium, vt habetur *in Clem. exiui, §. cum enim, de verb. ſignif.* Corduba *in Reg. D.Franciſci. c.6.q.11. punct. 1.* Rodrig. *tom.2.c.78 art.2.* Nec poſſunt capere hæreditatem, vt eam vendant. Quia in dicta Clem. *Exiui*, dicitur nullatenus eſſe capaces hæreditatis. Rodrig. *vt ſuprà.* Poteſt tamen ipſis aliquid legari. Quia hoc expreſſe definitum eſt *in c. exiit, §. ad hæc quia fratribus, de verb. ſignif. in 6.* Rodrig. *tom.2. q.125. art.6.* Sanch. *lib.7. in Decal. c.26. à n.9* vbi multa in ſequentibus. Aliæ quoque Religiones habent peculiaria iura circa hæreditates, de quibus Thom. de Ieſu *ſuprà, cap.non dicatis, part... à c.2.* Vide dicenda *tom.2. c.19. à n. 44.46.* Peccant Religioſi contra paupertatem peccato proprietatis expendentes aliquid etiam ex his quæ habent ad vſum, ſine licentia ſuorum Superiorum. Hoc enim modo diſponere de rebus temporalibus eſt actus proprietatis. Valent. 2. 2. *diſp.10. q 4. punct.3.* Mendoza *quodlib. 8. conſ.3.* Idem dico ſi permutent, mutuent, aut accommodent, aut alio modo contrahant de illis ſine prædicta licentia. Propter eandem rationem. Leſſ.2. *de Iuſt. c.41. dub.9 n.79.* Sanch. *lib.7. in Decal c.19.n.65.* Idem etiam dico, ſi bona ſibi à Superiore deputata ad certos vſus, in alios expendant ſine prædicta licentia. Propter eandem etiam rationem. Nauar. *lib.3. de reſtit. c.1. n.183.* Rodrig.3. *tom.q.29. art.6.* Peccant ſimiliter contra paupertatem non adhibentes diligentiam, quam homines ſolent communiter adhibere in conſeruandis rebus ſibi ad vſum permiſſis. Quia non conſeruare illa modo dicto, eſt quaſi expendere, & conſumere contra voluntatem ſui Superioris. Leſſ. 2. *de iuſt.c.41.dub.9.n.79.* Sanch. *lib.7. Decal.c.19.n.115.* 45

Si tamen Religioſus alicui ſæculari volenti ſibi dare aliquam rem, v.g. pecuniam, dicat, Obſecro vt des tali conſanguineo meo, etiamſi id faciat ſine licentia Prælati, non peccat contra paupertatem. Ratio eſt, quia in iſto caſu nihil donat, aut expendit, ſed ſolùm rogat ſæcularem, vt donet id quod ſibi dare volebat. Sanch. *lib.6. de Matrim.diſp.4. n.7. & lib.7. in Decal. c. 19 num.74. & 75.* Qui bene etiam addit, poſſe tunc peccare contra charitatem illum Religioſum, ſi abſque iuſta cauſa non acceptauit, quod ſibi dabat ſæcularis, ſiquidem priuauit Monaſterium illa re aut pecunia, quæ ad ipſum pertinebat, ſi acceptaſſet. 46

Similiter ſi Religioſus petat ab amico, vt ponat in depoſito apud aliquem aliquas pecunias, vt ex illis ſubuenire poſſit ſuis neceſſitatibus, ſi id intendat facere 47

de licentia ſui Prælati non eſt proprietarius. Cùm non adquirat dominium, aut vſum talium pecuniarum ſine licentia Superiorum. D. Bonauent. *in Regul. cap.4. propè finem.* Corduba *in Reg. D. Franc q.8. & 9.* Addit etiam idem D. Bonauent. id verum eſſe, etiamſi ille, qui pecuniam deponit, intendat ſe ſtatim priuare dominio illius, & transferre in Religioſum. Quia quandiu ille non acceptat dominium, manet ſemper penes dantem pecuniam. Thom. de Ieſu *ſupra, cap. non dicatis, p.3.c.5.* Vide dicta *n.32.*

49 Solet tamen S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium concedere Religioſis aliquibus facultatem diſponendi de iis quæ habent ad vſum, ad cauſas videlicet pias; prout fecit de anno 1631. die 17. Ianuarij, cum quodam Monacho cauſa ſubueniendi parentibus ipſius egenis. Et 27. Auguſti de anno 1627. cauſa ſubueniendi ſororibus. Et 27. Septembris 1647. pro ſuccurrendo parentibus infirmis & egenis.

50 Multi volunt Religioſos dantes, aut recipientes litteras ſine licentia Superiorum peccare contra paupertatem. Hoc verò intelligo, quando litteræ, quæ dantur, vel accipiuntur, ſunt pretio æſtimabiles, vt ſi eſſent auratæ, vel miniatæ, &c. vel quando ſunt contra vtilitatem Monaſterij, vel alicuius Religioſi, aut expenditur aliquid in illis dandis, vel recipiendis: tunc enim ſunt materia proprietatis. In aliis verò caſibus ſolum erit peccatum contra obedientiam, ſi id fiat contra præceptum Superiorum. Nauar. *lib.3. conſil. de ſtatu Monach. conſil.3. & comm.2. de Regul.* Peyrinis *tom. 1. de ſubdito, quæſt. 2. de paupertate, cap.2. §. 10.*

51 Religioſi etiam ludentes pro pecunia, vel re pretio æſtimabili, peccant contra votum paupertatis. Quia expendunt res, quas habent ad vſum, & exponunt iacturæ illicitæ, quod eſt actus proprietatis. Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.19. num.76.* Ludentes autem gratia honeſtæ recreationis moderatam aliquam quantitatem de licentia ſui Prælati, non peccant contra paupertatem. Quia tunc ludus eſt actus honeſtus, & ille vſus pecuniæ licitus, Maior *in 4. diſput.18. quæſt.13. in ſol. ad 2.* Ledeſma 2. *part. 4. quæſt.15. artic. 5.* Secus eſſet ſi talis ludus eſſet prohibitus, vel à iure, vel à Regula, Conſtitutionibus, aut Superioribus Religionum, aut eſſet ſcandaloſus, &c. Quia tunc nec paruam, nec magnam quantitatem liceret ludere, etiam de licentia Prælati. Cum non poſſet illam concedere. Salon. 2. 2. *tractat. de Dom.q.5. art.6. dub. penult.* Molina *tom.2. de iuſtit. diſput. 520.*

52 Hinc ludens cum Religioſo, & lucrans vltra eam quantitatem, quam Religioſus potuit ludere, & Prælatus concedere licentiam, tenetur ad reſtitutionem illius exceſſus. Ratio eſt, quia cùm Religioſus non poſſit perdere illam quantitatem, nec etiam ludens coram illo poterit illam lucrari; ac perinde ſi accipiat, tenebitur ad reſtitutionem, Pet. Ledeſm. 2. *part. Summ. tract.31. cap. 1. poſt 10. concluſ.* Alcozet *lib. de ludo, cap.39.* Similiter è contra, ſi Religioſus ludens vltra eam quantitatem, quam poteſt ludere, & perdere ex licentia ſui Prælati, vel quia non habet talem licentiam, vel quia ludus eſt illi prohibitus, & contingat tunc lucrari, non poteſt id accipere, & ſi accipit, tenetur ad reſtitutionem. Ratio eſt (quidquid alij dicant) quia ludus eſt quidam quaſi contractus conditionalis, in quo vnuſquiſque exponit ſuam pecuniam periculo perdendi, & lucrandi. Qui ergo non poteſt perdere, non poteſt lucrari, ſicut qui non poteſt lucrari, non poteſt perdere. Ac per conſequens cum Religioſus non poſſit vltra illam quantitatem perdere, nec poterit vltra illam lucrari. Salon. 2. 2. *poſt quæſt.61. quæſt.5. de dominio, artic.6. dub. penult.* Valent. 2. 2. *diſput.5. punct.5.* Limitatur tamen probabiliter hæc ſententia, quod in caſu, quo Religioſus ludit cum illo, qui ſcit eum non poſſe ludere, aut non poſſe perdere vltra illam quantitatem, ſi iſte perdat vltra illam, poſſe Religioſum lucrari illam, nec teneri ad reſtitutionem. Nam eo ipſo, quod habens talem ſcientiam ludit cum Religioſo, cenſetur cedere iuri ſuo, itavt poſſit perdere, & non lucrari, cum ſcienti, & volenti nulla fiat iniuria, Angles *in flor. 2. part. de ludi reſtit. art. vnic. dub.1.* Saytus *in claui Regia, lib.11. cap.13. num.9.*

Nec etiam poſſunt Religioſi aliquid dare, ſeu donare alicui, ſiue de bonis Monaſterij, ſiue de his, quæ habent ad vſum, aut quomodolibet adquiſierunt ſine licentia Superioris. Quia dare aliquid hoc modo eſt actus proprietatis, & dominij. Corduba *in Regul. D. Franc.c.6.* Mend. *in quodlib. quæſt.8. concl.3.* Pro quo etiam extat Conſt. Clem. VIII. anno 1594. edita, in qua ſub grauiſſimis pœnis huiuſmodi largitionem, ſeu miſſionem munerum Religioſis interdicit (*in 3. tom. Bull. Laërtij, inter Conſtit. Clem. VIII. n. 28.*) Bonacin. *de larg. mun. diſp.3.* Diana *tract.6. de paup. Religioſa ſuper hanc Bullam.* Neque etiam per modum eleemoſynæ poſſunt aliquid dare ſine prædicta licentia. Propter eandem rationem. S. Thom. 2. 2. *quæſt.32. art.8.* D. Anton. *3. p. tit.16. c.1. §.11. not.4.* Quando tamen pauper eſt in extrema neceſſitate, poteſt Religioſus, etiam ſine licentia Superioris illi ſubuenire; quia in tali neceſſitate omnia ſunt communia. Angles *in flor. 1. p. tract. de eleemoſyn. quæſt.4.* Rodrig. *tom.2. quæſt.57. art. 2.* Similiter quando Religioſus eſt cum licentia ſui Superioris abſens à Monaſterio, poteſt ex his, quæ ſibi ſunt donata, facere aliquas moderatas eleemoſynas. Quia ad hoc præſumitur licentia tacita ſui Superioris, Med. *C. de Pœnit. tract. de eleemoſyn. quæſt. de quibus bonis ſit eleemoſyn.* Ledeſm. *2. tom. ſum. tract. 5. cap.3. concl.31.* Idem etiam dico probabiliter quando Religioſus etiam in Monaſterio exiſtens aliquid ſibi ſubtrahit de his, quæ ſibi à Monaſterio ad ſuſtentationem tribuuntur, poſſe ſcilicet de illis eleemoſynam facere. Propter eandem rationem. Valentia 2. 2. *diſput. 10. quæſt.4. punct.3.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap.19. num. 100. & 101.* Monaſteria autem, & Superiores nomine ipſorum poſſunt, & tenentur facere eleemoſynas de ſuperfluis. Ratio eſt, quia obligantur præcepto communi dandi eleemoſynam, ſicut alij, Molin. *tom.2. de iuſtit. diſp.276.* Res autem magni momenti, aut pretij nequeunt donare Religioſi, aut Monaſteria, *niſi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè diſcuſſa, vnanimi conſenſu omnium, Superiorumque permiſſu approbata fuerit.* Ita enim habetur in dicta Conſtitutione Clementis VIII. & quamvis nouiſſimè ſub Vrbano VIII. anno 1640. moderata ſit talis Conſtitutio, itavt Religioſi poſſint aliquid dare, quibuſdam conditionibus ſeruatis ſine tali conſenſu Capituli Generalis, &c. de ſola ſuperiorum licentia: id tamen intelligitur de rebus minoris momenti, & pretij, vt patet ex verbis dictæ moderationis, ſcilicet, *modeſtè tamen ac diſcretè.* Conſule quæ dico *tom. 3. verbo Dare, ſeu donare quoad Regulares*, præſertim *à num. 10.* vbi de conditionibus requiſitis pro talibus donationibus. Et Portellum *in reſponſionibus moral. tom.2. caſu 67.* vbi propterea reprobat donationem factam à quodam Religioſo pro maritanda nepte. 53

Hinc fit, quod recipientes à Religioſo aliquid, ad quod non habebat facultatem, tenentur ad reſtitutionem. Eo quod accipiunt aliquid ab eo, qui donare non poteſt. Nauar. *lib. 3. conſ. in 1. edit. tom. de Regul. conſ.75. num 33.* Leſſ. 2. *de iuſtit. cap. 41. n.73. dub.8.* Vnde in prædicta Conſtit. Clem VIII. contra recipientes aliquid à Religioſis dicitur: *Ipſo facto abſque aliqua monitione, Iudicis decreto, ſententia, aut* 54

declara

declaratione ad illius reſtitutionem omnino in vtroque foro teneantur, adeo vt reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ abſolui poſſint. Bonacina *de largit. muner. diſp.3. punct. 4.* Si tamen daretur caſus, quo Religioſus expenderet aliqua, quæ nullo modo pertinerent ad Monaſterium, vt ſi de licentia Papæ haberet adminiſtrationem aliquorum bonorum independenter ab alio; tunc accipiens non teneretur ad reſtitutionem rei acceptæ faciendam Monaſterio: quia res illa non pertinebat ad Monaſterium. Molina *tom.2. de Iuſtit. diſput. 520.* Similiter ſi aliquis ſecularis Religioſo alicui daret aliquam pecuniam ſolum ſub conditione, vt ex illa luderet, aut fornicaretur, accipiens nulli tenetur reſtituere. Cum illa pecunia ſolum pertineat ad ſæcularem, & ille illam conceſſerit voluntariè. Abul. *in cap. 6. Matth. q. 27.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. 19. num. 35.* Quando autem aliquis Religioſus daret aliquid propter vſum vanum aut ſuperfluum, verbi gratia, ſi daret aliquid meretrici, vel paraſito, aut mimo ob vanam delectationem; cum ad tales donationes non poſſit habere licentiam à prælato, qui ſolum illam dare poſſunt pro rebus licitis aut honeſtis, accipientes ab illo ea dona, tenentur ad reſtitutionem, vtpotè accepta à non potente transferre dominium eorum ob defectum licentiæ. Ratio eſt, quia ita habetur in Conſtitutione relata Clementis VIII. nouiſſimè confirmata quoad hoc ſub Vrbano VIII. Lugo *de Iuſtit. & Iur. tom. 1. diſput. 3. sect. 7. num. 141.* Ex Sanchez, & aliis.

54 *Inter ipſos quoque Religioſos, ne praua ambitione impulſi, pro conſequendis in ſua Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam aut beneuolentiam aucupetur, quæcumque largitio, aut donatio munerum, niſi rerum minimarum de licentia expreſſa, & in ſcriptis Superiorum, eſt penitus interdicta.* Ita Clemens VIII. in Conſtitutione *Religioſæ Congregationes*, anno 1594. edita, de qua *ſuprà, num. 52.* D. Bonauent. *in ſpeculo diſcipl. tom. 2. cap. 4.* Imò hæc largitio munerum inter ipſos Religioſos eſt peccatum proprietatis, ſi fiat ſine licentia Superiorum. Quia ſine illa eſt vſus rei temporalis contra voluntatem Superiorum, Papæ præſertim, qui eſt ſupremus Prælatus Religionum. Hieronym. Gratian. *de diſcipl. Regul. 2. part. cap. 8. §. 3.*

55 Licentia autem Superioris, quæ requiritur, & regulariter ſufficit ad hoc, quod Religioſus poſſit tenere, vel poſſidere, accipere, dare, vel expendere, ſufficit, quod ſit tacita, vel prudenter præſumpta, quando ſcilicet prudenter creditur Superiorem ita velle. Ratio eſt, tum quia taciti, & expreſſi eadem eſt virtus, *leg. cùm quid, ff. de rebus cred. & cap. 2. de reſcriptis.* Tum quia id, quod fit cum licentia implicita, & prudenter præſumpta Superioris, dicitur fieri cum eius conſenſu. D. Thom. 2. 2. *quæſt. 32. art. 8. ad primum.* Corduba *in Summ. quæſt. 109.* Quando tamen fuerit præceptum Superioris de non accipiendo, retinendo, vel dando ſine licentia expreſſa, tunc non ſufficit implicita, aut præſumpta. Quia Superior declarauit, non aliter conſentire. Ludouic. Lopez *1. part. Inſtruct. conſ. verſu penult. c. 156.* Rodrig. *in Summ. 2. tom. cap. 31. num. 7.* Vnde quia prædicta conſtitutione Clem. VIII. prohibetur largitio munerum, aut quæcumque donatio Religioſis, ex quocumque prætextu, aut cauſa, *niſi in Generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione, re maturè diſcuſſa, vnanimi conſenſu omnium, Superiorumque permiſſu cauſa approbata fuerit*, ita obſeruari debet, quoad fieri poſſit. Præſertim cùm prædicta Conſtitutio Clement. VIII. videatur innouata à S. Congregatione Concilij, quæ in decretis *de Apoſtatis, & eiectis*, iuſſu SS. D. N. Vrbani VIII. editis ſic habet: *Curent Superiores, vt Conſtitutio interdicens largitiones munerum, & praſcribens hoſpitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obſeruetur.* Et ita nihil videtur obſtare, quod illa Conſtitutio in partibus Hiſpaniarum recepta non ſit, vt teſtatur Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 19. num. 42. 100. & 105.* Et in Italia abierit in deſuetudinem, vt teſtatur etiam Laurentius de Peyrinis *tom. 1. de ſubdito, quæſt. 2. de paupertat. cap. 2. §. 6.*

Conſuetudo etiam aliquid retinendi, accipiendi, 56
dandi, vel expendendi ſine licentia Superiorum, quando eſt recepta, & viget conſentientibus ipſis, excuſat Religioſum, ſaltem regulariter. Quia talis conſuetudo habet vim licentiæ, Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 19. num. 7.* Secus ſi talis conſuetudo introducta eſt, aut viget, contra voluntatem Superiorum. Propter oppoſitam rationem. Graſſis *2. part. deciſ. lib. 3. cap. 9. à num. 4.* Dixi etiam, ſaltem regulariter, quia quoad largitiones munerum, ſeu donationes attendenda eſt Conſtitutio Clem. VIII. adducta. Taciturnitas verò Superioris videntis Religioſum aliquid poſſidere, accipere, expendere, &c. ſine licentia, & non contradicentis non excuſat Religioſum, niſi quando ex aliis ſignis conſtat illam eſſe virtualem approbationem. Ratio eſt, quia huiuſmodi taciturnitas ſæpè naſcitur ex puſillanimitate Superioris, vel ex proteruia ſubditi: ergo non ſemper arguit licentiam implicitam, niſi quando ex aliis ſignis id conſtat. Graſſis vt *ſuprà, cap. 19. num. 31.* Sanchez *num. 12.* Similiter non excuſat Religioſum credere quod Prælatus concedet licentiam, ſi ab ipſo petatur, quando ſcit ipſum velle vt petatur. Quia tunc non cenſetur habere licentiam, aut conſenſum Prælati. Nauar. *comm. 2. de Regul. n. 20.* Mendoza *quæſt. 8. poſt ſeptimam concluſ.* Quando tamen Religioſus procedit ſub ſpe ratihabitionis, ſeu approbationis à Prælato, excuſatur. Quia tunc operatur ex licentia ſaltem virtuali. S. Thom. *in 4. diſt. 15. quæſt. 2. artic. 5. quæſt. 4.* Toletus *in Summ. de peccato mortali, cap. 28.*

Licentia iſta requiſita ad hoc, quod Religioſus 57
poſſideat, accipiat, det, aut expendat, &c. aliquid, debet eſſe voluntaria, & non coacta, vel precibus importunis, vel fauoribus, metu, aut dolo obtenta. Ratio eſt, quia aliàs talis licentia potius eſſet violentia, nec Religioſus per eam operaretur ſecundum voluntatem ſui Superioris, ſed ſuam. Nau. *com. 2. n. 21. corol. 7.* Sanchez *lib. 7. in Decal. c. 19. à n. 16.* Idem dico, quando Prælatus dat iſtam licentiam ſubdito, eo quòd timeat ipſum, quia eſt ſuſurro, rixoſus, contentioſus, & excitabit rumores in Conuentu, ſi non illi conceditur. Propter eandem rationem. Corduba *in Summ. q. 54.* Leſſius *2. de iuſtit. c. 4. dub. 5.* Similiter debet eſſe legitima iſta licentia, vnde ſi ſit ad prauos, inhoneſtos, aut inutiles vſus, non eſt valida. Cum Superior nequeat illam concedere. Nau. *lib. 3. conſ. in 1. edit. tit. de Regul. conſ. 73 n. 33.* Molin. *tom. 2. de Iuſt. diſp. 76.* Vnde neque etiam Monaſterium poteſt concedere talem licentiam ad prædictos prauos vſus. Eo quod quamvis Monaſterium ſit dominus ſuorum bonorum, hoc tamen eſt in ordine ad bonum ſtatûs Religioſi. Mendoza *quodlib. 8. art. 6.* Leſſ. *2. de iuſtit. c. 18. dub. 11.*

Quamvis aliqui putent in materia proprietatis non 58
poſſe dari materiam leuem, propter quam ſolum peccetur venialiter (Viuald. *in candelab. ſacram. 3. part. cap. 14. num. 68.* Paſſarel. *ſuper priuileg. Minim. tit. de propriet. abdic.*) tamen probabiliſſima ſententia eſt, poſſe crimen proprietatis, quantumvis ex ſuo genere mortale, reddi veniale ex materiæ paruitate, itavt ſi Religioſus aliquid leue poſſideat, accipiat, expendat, &c. ſine licentia ſui Superioris, ſolùm venialiter peccet. Ratio eſt, quia peccatum proprietatis ſolùm habet malitiam quaſi furti contra iuſtitiam, quatenus importat

vſum rei alienæ inuito domino, & malitiam ſacrilegij, ſeu contra Religionem, quatenus eſt contra votum. Vtroque autem modo eſt capax materiæ leuis, vt patet in furto vnius quatrini, & in tranſgreſſione voti dicendi ſemel, *Aue Maria.* Ergo etiam in peccato proprietatis poteſt eſſe materia leuis, ratione cuius ſolùm ſit peccatum veniale. Corduba *in Sum. q.*109. Mendoza *quodlib.* 8. *concluſ. vltim.* Vnde illa materia, quæ in furto eſt leuis, etiam in peccato proprietatis erit leuis. Propter ſimilem rationem, Corduba vt ſuprà, Rebellus *tract. de iuſtit. part.*1. *lib.*3. *quæſt.*15. *ſect.*3. *num.*22. In furto autem communiter, & regulariter loquendo, & ſecluſis circumſtantiis perſonarum, temporis, loci, &c. duo Iulij, aut Reales Hiſpani putantur grauis materia, & minùs prædictis duobus Iuliis, ſeu Realibus, materia leuis. Mendoza, & Rebellus *ſuprà citati.* Addunt aliqui, eam materiam, quæ in furto eſt dubium, an ſit materia ſufficiens ad peccatum mortale, eſſe ſufficientem ad peccatum mortale proprietatis. Thom. de Ieſu *ſuper cap. non dicatis, part.*3. *cap.*6.

58 Hinc Religioſi ſucceſſiuè minima retinentes, accipientes, ſeu expendentes, &c. ſine licentia Superiorum, peccant mortaliter contra votum paupertatis, quando peruenitur ad grauem, ſeu notabilem quantitatem. Ratio eſt ex ſimilitudine furti. Sanch. *lib.*7. *in Decalog. cap.*21. *num.*30. Limitatur hoc, vt non intelligatur de rebus minimis comeſtibilibus aut potabilibus. Quia in his non eſt credendum Prælatos prudentes fore inuitos. Rebell. *de iuſtit. part.*1. *lib.*1. *quæſt.*15. *ſect.*3. *num.*22. Graffis 1. *part. deciſ. lib.*3. *cap.*5. *num.*51. Limitatur etiam, vt hoc ſolum ſit verum, quando iſti actus expendendi, retinendi, &c. ſunt aliquo modo vniti, vel ratione temporis, vel loci: ſi enim ſunt omninò diſparati, credo non committi peccatum mortale, etiam quando peruenitur ad magnam, ſeu grauem quantitatem, ad modum, quo multi Theologi loquuntur de furtis paruis. Nauarr. *in Summa, cap.*17. *num.*139. *vel* 140. *& lib.*3. *conſil. in* 1. *edit. tit. de Regular. conſil.* 75. *num.* 27. *in* 2. *titul. de ſtatu Monachor. conſil.* 3. *num.* 27. Leſſius 2. *de iuſtit. capite* 2. *dub.* 8.

59 Pœnæ communes proprietariorum, vltra illas, quæ habentur in propria Regula, aut Conſtitutionibus, ſunt. Prima quod Religioſus tempore mortis habens proprium non poteſt ſepeliri in loco Sacro, *cap. Monachi, de ſtatu Monachor.* ſed debet in ſterquilinio ſepeliri cum pecunia (ſaltem parte ipſius) per eum poſſeſſa, *cap. cum ad Monaſterium, eodem titulo.* Inſuper, ſi in loco ſacro ſepultus eſt, eſt extrahendus, ſi ſine magno ſcandalo fieri poſſit, *cap. ſuper quodam, eodem titulo.* In his tamen aduerti debet, quod debet eſſe certitudo, & non ſolùm dubium, quod Religioſus mortuus ſit proprietarius, certitudo inquam moralis, quæ ex eius acta vita deſumi poteſt. Laurentius de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, quæſt.*2. *de paupertate, cap.*2. §.9. Barboſa *de offic. Parochi, cap.*26. *num.*47. Secunda eſt ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *cap.*2. quod ſi quis deprehenſus, vel conuictus fuerit de hoc peccato, *is biennio actiua, & paſſiua voce priuatus ſit.* Aliqui tertiò dicunt, Religioſum proprietarium eſſe ipſo facto à iure excommunicatum. Sed talis excommunicatio non reperitur expreſſa, niſi ſolùm in quibuſdam Conciliis Prouincialibus Colonienſibus. Thomas de Ieſu *ſuprà, cap. non dicatis, part.*2. *cap.*2. Ex *cap.* etiam *Monachi, de ſtatu Monachor.* Monachus habens peculium à communione altaris iubetur remoueri. Bartholomæus à Sancto Fauſto *de voto paupert. quæſt.* 198. Ac tandem *ex capite cum ad Monaſterium,* de Monaſterio eſt expellendus, licet *cap. fin. de Regular.* talis expulſio correcta ſit, & iubeatur talem Monachum deputandum Monaſterij ergaſtulo, vbi pœnitentiam agat. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.*20. *num.*12. Sed notandum huiuſmodi aſſignatas pœnas non incurri niſi ſolùm ab illis, qui retinent, vel poſſident aliqua contra voluntatem Superiorum. Etſi enim etiam dantes aliquid ſine licentia peccent contra paupertatem, imò incurrant pœnas Conſtitutionis Clementis VIII. adductæ *ſuprà, num.* 52. *&* 55. pœnæ autem modò aſſignatæ præcipuè ſunt impoſitæ pro prædictis retinentibus, Sanchez 7. *in Decalog. cap.*20. *num.*11. *&* 13. Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.*2. *de paupert. cap.* 2. §.9. Poteſt præterea peccatum proprietatis, ſi ſit mortale, reſeruari à Superioribus. Ex decreto Clement. VIII. *de reſeruat. caſuum.* Graffius 2. *part. deciſ. lib.*2. *cap* 19. *num.*5. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*20. *à num.* 11. Pro quo etiam vide Quarantam *in Summa, verbo caſus reſeruati,* Coriolanum *de caſibus reſeruatis* 2. *parte.*

Si quæras tandem an Religioſi non obſeruantes 60
vitam communem, de qua egimus *à num.*7. ſint proprietarij, & incurrant prædictas pœnas? Dico primò: In illis Conuentibus, in quibus talis Vitæ communis obſeruantia viget, ſi aliqui Religioſi eam non obſeruent, ſunt proprietarij, & proprietariorum pœnis plectendi. Ratio eſt, tum ex dictis in Superioribus ex Decretis Summorum Pontificum, & Conciliorum: tum quia, cum prædicti Religioſi teneant & poſſideant aliqua peculia, ſeu portiones, ſingularitatemque ſequantur contra intentionem Regulæ, quam profeſſi ſunt, & voluntatem ſuorum Superiorum, præſertim Summorum Pontificum, qui ſupremi Superiores Religionum ſunt, abſque dubio erunt proprietarij, & talium pœnis plectendi. Quod confirmatur ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *de Regular. cap.*1. vbi præcipit omnibus Regularibus, tam viris, quàm mulieribus, vt *Communem vitam, victum & veſtitum fideliter obſeruent.* Qui ergo hæc non obſeruant, contra voluntatem Eccleſiæ, & Superiorum agunt, & ſi aliqua poſſident, vel retinent, contra Superiorum voluntatem id faciunt, ac perinde proprietarij, & proprietariorum pœnis puniendi ſunt. Bartholomæus à S. Fauſto *de voto paupertat. quæſt.*195. Dico tamen ſecundo: In aliis Conuentibus, in quibus prædicta communis vita non viget, vel propter impotentiam, aut nequitiam Superiorum, qui nequeunt, aut nolunt dare ſingulis Religioſis neceſſaria ad vitam, licet prædicti vitam communem non obſeruantes in periculo magno ſuæ ſalutis, & tranſgreſſionis ferè quotidianæ voti paupertatis verſentur: excuſari tamen poſſunt à peccato proprietatis, ſi alio modo commodè viuere non poſſint, poſitis tamen conditionibus, & propter rationes aſſignatas *ſuprà à num.* 21. *& ſeqq.* Vide Bartholomæum à S. Fauſto *de voto paupert. quæſt.*196. *&* 197. Addendum tamen eſt, & valdè notandum, religioſos ſic viuentes, quia commodè aliter viuere non poſſunt, aut vitam communem obſeruare in prædictis Conuentibus, paratos eſſe debere ad recipiendam reformationem, & introductionem vitæ communis, ſi à Prælatis de nouo inſtituatur, ſeu reſtauretur, nec poſſe vllo modo tali reformationi, & inſtitutioni vitæ communis reſiſtere ſub grauiſſimo peccato mortali. Ratio eſt, quia cum prædicta vita communis obliget omnes Religioſos ſub peccato mortali, nec ab illius obſeruantia excuſari poſſint, niſi quia Prælati Monaſteriorum non prouident illis de neceſſariis ad vitam, abſque dubio cum conſtaret prædictis neceſſitatibus ſufficienter prouidendum fore, nulla ſupererit ratio excuſationis. Et hæc eſt communis ſententia Theologorum, ſpecialiter Syluest. *verbo Religio* 6. *quæſt.*7. Valentiæ 2. 2. *diſput.* 10. *quæſt.*4. *part.* 2. Leſſij *lib.*2. *cap.*4. *dub.* 5. Nauarri *comment.* 3. *de Regularibus, num.*36.

num. 36. Rodriguez 2. *part. Summ. cap.* 31. Bartholomæi à S. Fauſto *de voto Paupert. quæſt.* 195. *&* 196. Quorum plures præſertim loquuntur de obligatione Prælatorum ad prædictam Vitam communem in omnibus Conuentibus introducendam, prout & nos dicimus *c.*18.*n.*14. Vide etiam dicenda *c.*7.*n.*19. Placuit tamen pro complemento huius materiæ adiungere hoc loco reſolutiones aliquorum dubiorum, quæ mihi à diuerſis propoſita ſunt.

PRIMVM DVBIVM.

61 *De quodam decreto cuiuſdam diffinitorij generalis cuiuſdam Congregationis vnius Ordinis Mendicantium, quo tradebatur facultas cuidam Religioſo diſponendi & applicandi tempore ſuæ mortis Conuentibus ſuæ diœceſis res omnes ſibi ad vſum conceſſas contra Conſtitutiones generales eiuſdem Congregationis, per quas talis applicatio bonorum defunctorum ſpectat ad Vicarium generalem illius.*

RESOLVTIO.

62 Videtur tale decretum inualidum eſſe, nec poſſe ſubſiſtere. Primò quia eſt contra ius commune prohibens Religioſis profeſſis teſtamentum condere, ſeu teſtari, *ex auth Ingreſſi, C. de Sacroſ. Eccleſ. & cap. Quia ingredientib.* 19. *quæſt.* 3. *& cap.* 2. *de teſtam.* & communem ſententiam Doctorum, ſpecialiter Bartol. *lib.* 1. *quæſt.* 3. *Cod. de Sacroſ. Eccleſ.* & ibi Bald. *num.* 15. Abbas *rubr. de teſtam. fin.* Franch. *ead. rubr. in* 6. *n.*74. Roſell. *verb. teſtamentum* 1. *num.* 5. Sylueſt. *verb. teſtamentum* 1. *quæſt.* 4. *ad fin.* Armill. *verb. teſtamentum, num.* 2. *fin.* & ibi Tabien. *quæſt.* 2. *num.* 3. Nauarr.
63 *comment.* 2. *de Regular. num.*22. *corol.*10. Quod adeo verum eſt, vt nullus Prælatus, nec etiam Capitulum generale poſſit concedere Religioſo facultatem teſtandi. Quia cum hæc prohibitio ſit ex iure Canonico, quod eſt ſuperius quibuſcumque Prælatis, aut etiam Capitulis generalibus, non poſſunt contra illam ire. Fuluius Pacianus *conſ.* 36. *num.* 103. Sanchez
64 *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 5. Vt perinde ſolùm ad
65 Papam ſpectet concedere talem indulgentiam Religioſo, cum ſolus ille ſit ſupra ius Canonicum, ſolumque permittatur Religioſo facere aliquam ſchedulam, qua roget Prælatum, vt det alicui ea quæ habet ad vſum, iuxta ea quæ dicam inferius *cap.* 9. *num.*19. cum hoc non ſit facere teſtamentum aut codicillum, nec ſit alicubi prohibitum, aut deroget voto paupertatis. Nauarrus *in Summ. cap.*27. *& comment.* 2. *de Regularib. num.* 22. Graffius *part.* 1. *deciſ.*
66 *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 58. Talem autem diſpoſitionem ſeu applicationem in re ipſa eſſe teſtamentum colligi poteſt ex definitione teſtamenti, quam affert Vlpian. *in leg.* 1. *ff. de teſtament.* quæ talis eſt: *Teſtamentum eſt voluntatis noſtræ iuſta ſententia de eo, quod quis poſt mortem ſuam fieri velit.* Quæ omnia conueniunt prædictæ diſpoſitioni bonorum factæ à dicto Religioſo: ſecus eſſet ſi non data eſſet illi facultas diſponendi ſeu applicandi illa, ſed tantum deſignandi perſonas, vel monaſteria, quibus à Superioribus applicari deberent. Fuluius Pacian. ſuprà *num.* 103. *vſque ad* 108. Sanchez ſuprà *num.* 8.
67 Secundò, quia talis facultas diſponendi de rebus quas Religioſus habet ad vſum etiam poſt mortem videtur contraria Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. *de Regular.* vbi inquit: *Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum ſeu Conuentuum ad ſolos officiales eorundem ad nutum Superiorum amouibiles pertineat.* Hæc enim diſpoſitio genus quoddam adminiſtrationis eſt, cum ſit gubernatio & diſtributio talium rerum iuxta conditiones certas & limitatas. Ludouicus Lopez 2. *p. Inſtruct. cap.* 4. *in princ.* Peytin. *tom.* 1. *de ſubd. q.* 2. *c.* 2. §. *Noto ſecundò.*

Tertiò, dato quod tale decretum validum eſſet & 68
ſubſiſtere poſſet, quia tamen fuit contra ius acquiſitum, quod habet P. Vicarius generalis illius Congregationis ad diſponendum de bonis fratrum defunctorum, ſimiliter quia eſt contra conſtitutiones generales illius Congregationis, & decretum Cardinalis Pinelli eiuſdem Congregationis Viceprotectoris, ideò ſtrictè explicanda erat gratia per illud dicto Religioſo conceſſa; ita ſcilicet vt poſſet diſponere de prædictis bonis, quæ tempore mortis habebat, conſulto tamen ſaltem quoad exequutionem illius gratiæ P. Vicario generali moderno, & tempore mortis illius Religioſi exiſtenti, & non aliter: Gratia enim ſeu priuilegium contra ius commune vel ius tertiæ perſonæ acquiſitum, ſtrictè interpretari debet, prout colligitur [ex *cap. ſanè, c. Porrò, cap. in his, de priuil. & cap.* 1 *de reſcript. cap. licet, de offic. Ordin. cap. ſuarum, de auth.* 69
& vſu Pal. Panormitanus *in cap. Certificari, de ſepult. num.* 9. Sylueſt. *in Summ. verb. Priuileg. quæſt.* 3. Nauarrus *in Manual. cap.*12. *num.*79. *verſ. Illud autem,* Suarez *lib.* 8. *de legib. cap.* 27. Sanchez *lib.* 8. *de matrimon. diſput.* 1. Bonacina *de legib. diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 7. §. 1. *num.* 5. *&* 13. Et ratio vlterius eſſe poteſt, quia PP. definitores condentes tale decretum in fauorem dicti Religioſi, non debent præſumi alio modo illud condidiſſe, nec voluiſſe præiudicium afferre Vicario generali moderno, ſeu exiſtenti tempore mortis dicti Religioſi, *l. nec auus, Cod. de mancip. liber.*

SECVNDVM DVBIVM.

De quodam Religioſo, cui à Capitulo generali ſuæ 70
Congregationis conceſſa eſt facultas diſponendi de bonis quæ habebat, cum hac conditione: Dummodo tamen à Superioribus pro tempore requiſitus rationem reddere paratus ſis, eorumque voluntati & diſpoſitioni penitus ſubiaceas. *De quo quæritur, an diſpoſitio talium bonorum facta inſcio & penitus neſciente Vicario Generali eiuſdem Congregationis, valida & licita fuerit.*

RESPONSIO.

Hac in re prætermiſſo an talis facultas concedi 71
potuit tali Religioſo, de quo ſuprà dixi, & ſuppoſito quod potuiſſet concedi, credo nihilominus talem diſpoſitionem bonorum factam neſciente Reuerendiſſ. Vicario generali eiuſdem Congregationis irritam, inualidam, & illicitam fuiſſe.

Pro quo ſuppono primò, huiuſmodi facultatem 72
tali Religioſo conceſſam fuiſſe veluti quoddam priuilegium: nam fuit prima lex aliquid ſpeciale concedens, quæ eſt definitio priuilegij ſumpta ex Doctoribus *in rubr de priuil.* & Summiſtis *verb. Priuileg* ac D. Anton. 1 *part. tit.* 29. *cap.* 1. Suppono ſecundò, intelligentiam huius priuilegij deſumendam eſſe ex propria ſignificatione verborum, quæ relata ſunt, quia intelligentia priuilegij ex tenore verborum eius maximè pendet, ideò maximè ſpectandus eſt, iuxta *cap. Porrò, cap. Recipimus,* cum ſimilibus *de priuil.* Suppono tertiò, tale priuilegium non abſolutum, ſed conditionatum, vel quaſi conditionatum eſſe, vt patet ex illa dictione *Dummodo,* quæ conditionem vel quaſi conditio

conditionem includit. Ex hoc autem ſequitur, illud non operari ſuum effectum, niſi poſita illa conditione. Tum quia conditio videtur importare formam ſubſtantialem, ſine forma autem ſubſtantiali res eſſe non poteſt, *l. qui hæredem*, §. *vlt. de condit. & demonſt.* Tum quia priuilegium non operatur vltra intentionem concedentis; priuilegium autem datum ſub conditione indicat voluntatem concedentis eſſe conditionalem, ipſumque nolle priuilegium concedere, non adimpleta conditione.

75 Hoc ſuppoſito probatur reſolutio primò, quia intentum Capituli generalis concedentis hanc facultatem prædicto Religioſo, proculdubio fuit, vt ipſa vteretur ſciente & approbante Vicario generali pro tempore exiſtenti eiuſdem Congregationis, vt patet ex illis verbis, *A Superioribus pro tempore requiſitus rationem reddere paratus ſis, eorumque voluntati & diſpoſitioni penitus ſubiaceat.* Hæc enim neceſſariò ſupponunt ſcientiam Superiorum; non enim potuit prædictus Religioſus à præfatis Superioribus requiri, nec eorum voluntati aut diſpoſitioni ſubiacere, ſi ignorarent talem facultatem ipſi conceſſam fuiſſe: neceſſe ergo eſt dicere intentionem concedentis talem facultatem fuiſſe vt vſus ipſius innoteſceret Superioribus Congregationis, & cum inter illos ſupremus Superior ſit dictus Vicarius generalis, proculdubio eius ſcientia & notitia deſiderabatur. Quod etiam roboratur ſecundò, quia cum prædictus Reuerendiſſ. Vicarius generalis ſit in poſſeſſione diſponendi de bonis iure acquiſito ex vi ſui officij, non eſt credendum Capitulum illud generale concedens talem facultatem dicto Religioſo, illam conceſſiſſe independenter à ſcientia & aſſenſu Vicarij generalis pro tempore exiſtentis, quia nunquam Princeps præſumitur velle alteri tollere ius quæſitum, aut inferre damnum

76 tertio in iure iam quæſito, niſi illud exprimat, *l. 2.* §. *ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco pub.* Bartol. *in leg. Impuberi, ff. de admin. tut. num. 2. & in leg. Gallus,* § *& quid ſi tantum, ff. de lib. & poſthum. in fin.* Panormitan. *in cap. 1. de Iudic.* Ioan. Andreas *in cap. ſi motu proprio, de præbend. in 6.* Syluest. *verb. Priuilegium, quæſt. 3. & quæſt. 9. in fin.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. 11. art 9.* Sanchez *lib. 8. de matrimon. diſput. 7. num. 6. in fin.* Suarez *lib. 8. de legib. cap. 28. num. 10.* Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 1. diſput. 16. quæſt. 5. num. 5.* Tertiò quia in quocumque priuilegio ſemper ſubin-

77 telligitur clauſula, *Salua iuſtitia*, vt docent Ioan. Andreas, quem citat Panormitan. *in cap. Certificari, num. 9. de ſepult.* Salas *de legib. diſput. 17. ſect. 8. num. 47.* Tamburinus ſuprà *num. 6.* Cum autem ſit contra iuſtitiam Vicarij generalis pro tempore exiſtentis, quod aliquis Religioſus prædictæ Congregationis diſponere poſſit de bonis, quæ habet ad vſum independenter à ſcientia & aſſenſu ipſius, proculdubio credendum eſt facultatem conceſſam dicto Religioſo includere hanc conditionem ſcientiæ & aſ-

78 ſenſus ipſius. Quartò, quia priuilegium contra ius commune, ſtatutum, ſeu conſuetudinem ſtrictè explicandum eſt, ita vt minus quàm fieri poſſit contrarietur eidem iuri communi, ſtatuto ſeu conſuetudini, vt colligitur non ſolum ex eo quod tale priuilegium eſt odioſum, ac per conſequens reſtringendum iuxta Regulam iuris *Odia reſtringi, fauores conuenit ampliari, & cap. ſanè, de priuileg.* Sed etiam ex Sanchez ſuprà *diſput. 1. num. 3.* Bonacina etiam ſuprà *diſput. 1. quæſt. 3. punct. 7.* §. *1. num. 8.* Cum autem ſit contra ius commune, ſtatutum & conſuetudinem dictæ Congregationis talis diſpenſatio bonorum Religioſi facta ſine ſcientia & aſſenſu Superioris Prælati illius, non eſt cenſendum conceſſam fuiſſe facultatem hoc modo, ſed dependenter ab illa. Ex quo ſequitur, dictam diſtributionem bonorum factam ſine ſcientia, & aſſenſu dicti Reuerendiſſimi Vicarij generalis fuiſſe, vt dixi, irritam, inualidam, & illicitam.

Tertium Dubium.

Contigit in quadam Religione grauiſſima, quod quidam Religioſus inuentus ſit proprietarius, & cum proprius Prælatus eum punire vellet ſeu declarare incurſum in pœnam deſignatam à Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 2. ab aliquibus dubitatum fuit, an id facere poſſet. Idcirco de ea re conſultus ſic ſentio, præmittendo primo Religioſi proprietarij pœnas. 79

Reſponſio.

INter Religioſi proprietarij pœnas Spinus *in ſpec. teſtament. gloſſ. 22. num. 15.* & Turrecremat. *cap. Non dicatis, art. 3. num. 6. verſ. 12. quæſt. 1.* tenent numerari debere de iure communi excommunicationem; pro qua ſententia refert Spinus Felynum & Ludouicum Gomez. Verumtamen nec iſti Authores id tenent, vt notat Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 20. num. 14.* neque eſt verum talem excommunicationem iure communi proprietariis impoſitam eſſe, cum nullus textus pro ea afferatur. Sanchez ſuprà, Fagundez *de præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 5. num. 13.* Tamburinus *de Iure Abbatiſſ. diſput. 8. quæſt. 12. n. 7.* Occaſionem tamen habuerunt id dicendi, quia in aliquibus Conciliis hæc pœna ſtatuta inueniatur, vt patet ex Concilio Colonienſi ſub Conrado Archiepiſcopo anno 1260. celebrato, vbi *tit. de Monachis & eorum conuerſatione & vita, cap. 11.* ſtatuitur, quod Abbates excommunicationis ſententiam ſemel in anno ſcilicet Sabbato proximo ante Dominicam *Lætare* contra proprietarios ſolenniter in Capitulo publicent. Idem præcipitur in Concilio Colonienſi ſub Henrico Archiepiſcopo, anno 1310. celebrato *cap 28. tit. de Monachis & Monialibus*, & Syphridus Archiepiſcopus Colonienſis in quibuſdam ſtatutis poſtea authoritate Apoſtolica confirmatis à Nicolao Cuſano Cardinali in Concilio Prouinciali Colonienſi celebrato anno 1452. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ præcepit, vt Monachi proprium non habeant. Horum Concilij decretorum meminit Trullus *lib. 1. de Ordin. Canon. regul. cap. 23.* quem refert & ſequitur noſter Thomas de Ieſu *in tract. de proprietate, part. 2. cap. 2.* ac Tamburinus ſuprà. Si objiciantur verba illa *cap. Monachi, de ſtat. Monach* videlicet: *Qui verò peculium habuerit, à communione remoueatur altaris.* Reſpondeo vel illa non intelligenda de excommunicatione, ſed de interdicto, aut alia pœna ſpirituali, vel ſi intelligantur de excommunicatione, non ſonant excommunicationem latæ ſententiæ, ſed ad ſummum *ferenda.* 80 81 82

Creditur etiam inter pœnas proprietariorum cenſeri debere eiectionem à Monaſterio. Eo quod Innocent. III. *in cap. Cum ad Monaſterium, de ſtat. Monach.* dicat: *Si verò poſt hoc proprietatem aliquam fuerit deprehenſus habere* (intellige Monachus) *regulari monitione præmiſſa de Monaſterio expellatur.* Sed neque iſtam pœnam ſubſiſtere notant Abbas *ibid. num. 13.* Sanchez ſuprà *num. 12.* Tamburinus ſuprà *num. 5. & 6.* Eo quòd à Greg. IX. *in cap. vltimo de regular.* correcta videatur, quatenus ibi ſtatuitur, vt Religioſi fugitiui & eiecti de Monaſterio *annuatim* requirantur, & ad Monaſterium reuerti cogantur, quod vix ſtare poteſt cum expulſione ab Innoc. III. ſtatuta. 83

ſtatuta. En verba illius Capitis: *Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes ſalutis propriæ detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur: ſtatuimus vt Præſidentes Capitulis celebrandis ſecundum ſtatutum Concilij generalis, ſeu Patres, Abbates, ſeu Priores, fugitiuos ſuos & eiectos de Ordine ſuo requirant ſolicitè annuatim. Qui ſi in Monaſteriis ſuis recipi poſſunt ſecundum ordinem regularem, Abbates ſeu Priores eorum monitione præuia per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad receptionem ipſorum, ſalua Ordinis diſciplina. Quod ſi hoc regu-*
84 *laris Ordo non patitur, authoritate noſtra prouideant vt apud eadem Monaſteria in locis competentibus, ſi abſque graui ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis religioſis domibus eiuſdem Ordinis ad agendam ibi pœnitentiam talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur. Si vero huiuſmodi fugitiuos, vel eiectos inobedientes inueniunt, eos excommunicent, & tandiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos publicè nunciari, donec ad mandatum ipſorum humiliter reuertantur.* Dicere etiam poſſumus diſpoſitionem illam *cap. Cùm ad Monaſterium*, correctam, imò ſublatam fuiſſe per decretum de apoſtatis & eiectis S. Congregationis Concilij ſub Vrbano VIII. & eius facultate editum anno 1624 vbi ſic ad intentum: *Ad hæc vt in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus eijci poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis, verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte ſtatutis & conſtitutionibus cuiuſque Religionis & Ordinis, etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni ſpatio in ieiunio & pœnitentia probetur in carceribus, proinde vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia; elapſo autem anno, ſi nihilominùs non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pertinacia perſeuerauerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eijci tandem poſſit, ſed ab ipſomet Generali tantum de conſilio & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tumque nonniſi inſtructo ſecundum eorum ſtylum & conſtitutiones proceſſu, & plene probatis cauſis expulſionis ad Sacrorum Canonum præſcriptum. Interea tamen vſque ad primum generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam, ſi quempiam ex iuſtis & neceſſariis cauſis expellere oportebit, eiectio fieri poſſit à Generali cum conſilio & aſſenſu ſex Patrum, vt ſuprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menſes à præſentis decreti publicatione; ſeruata tamen in reliquis forma ſuperius præſcripta.* Talis ergo pœna expulſionis à Monaſterio propter proprietatem Religioſi, ſaltem hoc tempore, nullo modo ſubſiſtit, quo iuxta hoc decretum nullus eiici poteſt, niſi ſit verè incorrigibilis, & cum conditionibus aſſignatis.

85 Pœna autem quæ in omnium ſententia his temporibus extat, quæ cum ſit à Concilio Tridentino impoſita, iuris communis appellari debet, eſt quam idem Concilium *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 2. in fin.* iis verbis contra proprietarios impoſuit: *Si quis* (ſcilicet Regularis) *aliter quicquam tenere deprehenſus, aut conuictus fuerit, is biennio actiua & paſſiua voce priuatus ſit, atque etiam iuxta ſuæ Regulæ & Ordinis Conſtitutiones puniatur.* Pro quo videndi Nauarrus *in cap. Non dicatis, 12. quaſt. 2. not. 1. num. 33. & ſeqq.* Ludouicus Beja *reſponſ. caſ. conſc. part. 3. caſ. 36 & p. 4. caſ. 17. & caſ. 32.* Bartholomæus à S. Fauſto *in Theſaur. Relig. lib. 8. quaſt. 198.* Sanchez, Fagundez,
86 Thomas de Ieſu & Tamburinus relati, ac Barboſa *in Collect. Doctor.* ad hunc locum Concilij, *num. 31. & 32.* Notandum autem hanc pœnam non incurri ab iis qui proprietarij fuerint, proptereà quod dederint vel receperint aliquid contra voluntatem Superiorum, ſed tantùm quia tenuerint, aut poſſederint: dicitur enim in textu, *tenere deprehenſus*, Palacios *in 4. diſt. 38. diſp. 1. ad fin.* Sanch. ſuprà *num. 13.* Fagund. ſuprà *num. 14.* & Barboſa ſupra. Notare etiam videtur Fagundez *num. 15.* ad incurrendam hanc pœnam non ſufficere qualecunque peculium proprium, aut proprietatem, ſed requiri *magnum peculium*. Veruntamen ſine fundamento ſufficienti hoc dicitur, cum Concilium nihil tale dicat, ſed generaliter loquatur in eo capite, vel de eo qui habuerit *bona immobilia, vel mobilia cuiuſcunque qualitatis fuerint, tanquam propria*, vt in prioribus verbis eiuſdem capitis exprimitur: vel de eo qui habuerit bona ſtabilia, *etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, aut commendam*, vt in ſequentibus; vel mobilia, aut ſupellectilem ſuperfluam, aut non conuenientem *ſtatui paupertatis*, vt in poſterioribus. Rectiùs tamen dicitur cum Sanchez, Bartholomæo à S. Fauſto & Barboſa, hanc pœnam non incurri ante ſententiam Iudicis. Attento quod ad incurrendas pœnas, etiam ipſo iure incurſas (maximè ſi in ipſis non ponitur clauſula, *abſque vlla declaratione*, vel ſimilis) requiritur legitima declaratio, iuxta Gloſſam ſingul. & recept. *Clem. 1. de cenſib.* Felynum *in cap. Rodulphus, num. 14. de reſcript.* Nauarr. *lib. 5. conſ. de ſent. excomm. conſ. 23. num. 2.* in impreſſione Romana 1590. & plures alios infra referendos. Idcirco huius Conſulti dubitationi locus datur, quis ſcilicet ſit Iudex ille ad quem ſpectat declarare Religioſum incurriſſe pœnam iſtam priuationis ad biennium vocis actiuæ & paſſiuæ, & quomodo id facere debeat. 87 88

Et quoad primum Franciſcus Pelizar. *in man. Regul. tom. 2. tract. 7. c. 6. ſect. 1. num. 11.* dum quæſiuiſſet cuius Iudicis ſit facere ſententiam declaratoriam criminis, in caſu quo Regulares commiſerint delictum ſub pœnis priuationis, &c. prohibitum, reſpondet: *Id ſpectare ad illum ipſum qui tulit pœnam, adeoque ſi ea lata eſt in aliqua Conſtitutione Pontificia, ſpectare ad Papam; ſi in aliquo decreto S. Congregationis, ad ipſam S. Congregationem; ſi in Conſtitutionibus Ordinis, ad Prælatos Regulares, & quidem etiam locales, ſaltem de iure communi. Ratio reſponſionis eſt, quod illius eſt declaraſſe pœnam fuiſſe incurſam, cuius eſt eam imponere, alioquin facultas imponendi pœnam eſſet fruſtratoria, ac inutilis.* Fauet ipſi, quod cuius eſt legem condere, eiuſdem eſt eandem interpretari, vt habetur *in cap. Inter alia, de ſent. excom. & in cap. ſicut, §. Ex his 11. quaſt. 1. & in l. vlt. C. de legibus, & in l. in pratoriis, ff. prætor. ſtipul.* Syluest. *verb. caſus, quaſt. 1. caſu 7.* vbi dicit ſecundum Hostienſem idem eſſe dicendum ſi dubitetur de Apoſtolico reſcripto, ita quod ab alio per viam determinationis ſolui non poteſt quàm à Summo Pontifice, ad quod allegat *c. 2. de offic. deleg.* Idem etiam dicit eſſe intelligendum ſecundùm eundem de interpretatione ſtatuti facti per legatum, cuius iuriſdictio finita eſt, nec alius ei ſucceſſit. Idem & de diſpenſatione in caſibus quæ per eadem ſtatuta Papæ reſeruantur. De quo etiam Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 7. art. 8. concl. 1.* Fauet etiam illi Rodrig *tom. 1. qq. regul. q. 11. art. 1.* dum ex aliis affert, quod in caſibus dubiis ad Principem eſt recurrendum, ſi eius præſentia de facili haberi poteſt, ſin autem iudicandum eſſe per rationem naturalem & veriſimilem. 89

Teneo tamen Iudicem ad quem ſpectat declarare Religioſum incurriſſe in dictam priuationem, eſſe ſuum Prælatum, ſiue Superiorem regularem. Quod ex duplici capite præſertim oſtendendum. Primum eſt, quia pro comperto omnibus eſt, Regularium Superiores habere in ipſos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt docent Nauarr. *lib. 1. conſ. de tempor. ordin. conſ. 36.* 90

conſ.36.num.vnic. & in ſumm. cap.12. num.75. Sanch. *lib.8. de matrim. diſp. 3. num. 9.* Gloſſ. *in Clem. 1. de rebus Eccleſ. non alien. verb. propriỷ*, & habetur expreſsè *in cap. Abbates,de priuil. in 6.* Illud *quaſi Epiſcopalem*, excludit tantummodo ea quæ Ordinis ſunt Epiſcopalis, vt conficere chriſma, conferre Ordines, &c. Gloſſ. *in dict. cap. Abbates,verb. quaſi Epiſcopalem*, Peyrin. *tom.1. priuil. minim. in Conſtit.vnic. Pirri, §.8. num.46.* Marc.Vidal. *in Arca vitali de caſibus reſeru. Inquiſ.1. num.87.* & alij quamplures. Secundum eſt quod Epiſcopi iure ordinario ſunt Iudices in omnibus cauſis ad forum Eccleſiaſticum ſpectantibus. Concilium Tridentinum *ſeſſ. 2. de reform. cap.20.* Marc. Anton.*var.lib.1.reſol.15. num.3.* Franc. Leo *in Theſ. For. Eccleſ. part.2.cap.1. num.70.* Praxis noua Epiſcop. *part. 2. cap.4. num.3.* Viuian. *in praxi Iuriſp. p.2.lib.7.cap.3. num.5.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Inſtantia, § 4.* Tuſch. *de viſit. lib.1.c.33. poſt num.3.* Monald. *conſ.deciſ.94.* Aloyſ. Ricc. *in col-*
91 *lect.deciſ.part.4. collect. 1353. in fin.* Eo præſertim, quod iuxta vulgare axioma Theologorum Epiſcopi in ſuis diœceſibus omnia poſſunt quæ Summus Pontifex in vniuerſo Orbe, exceptis ſpecialiter reſeruatis, *argum. text. in cap. ad honorem,de author. & vſu pal. in cap. Nouit, ad fin. de Iudic.* & poſt Sot. *de Iuſtit.lib.10.quæſt.1.art.3. concl.1.* & aliis locis quæ commemorat Henriq. *in ſumm. lib.10. cap.35. §.2. in comm. lit. D.* Gom. *in repet. cap.1. num.33. de conſtit. lib.6.* Stephan. de Gaëta *in repet. cap. Ad limina 30. quæſt.1. in princ. num.6.* Ex quibus tale argumentum formatur.Epiſcopi poſſunt declarare incurſum in hanc & alias pœnas Canonicas quemcumque ſibi ſubditum tranſgreſſorem quarumcumque ſanctionum Apoſtolicarum: ſed Prælati Regulares habent in ſuos ſubditos æquam cum Epiſcopis authoritatem: poſſunt ergo ipſi ſimilem declarationem facere cum contigerit Regulares ſibi ſubiectos ſimilium Apoſtolicarum ſanctionum tranſgreſſores extitiſſe, ac perinde poterunt quoque proprietarium Religioſum qui dictam Conciliarem & Apoſtolicam determinationem tranſgreſſus fuerit, in pœnam ibi poſitam incurriſſe declarare.

92 Accedit quod ad Epiſcopum pertinet Sacrorum Canonum tranſgreſſorem per debita remedia cohibere, Franc.Ceſped.*in tract. de exempt. Regul c.16.dub.247. n.1.* ex Cartario & Marc. Anton. Genuenſ. Maximè circa obſeruantiam Concil.Trid.vt ex dicendis conſtabit. Quo ergo iure hæc authoritas Regulari Prælato reſpectu ſui ſubditi denegari poteſt, cum vt præmiſſum eſt, habeat ſuper illum & alios ſibi ſubiectos eandem quam Epiſcopus iuriſdictionem?

93 Idem fulcitur intentum ex communi praxi & ſtylo Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum & Superiorum Regularium,quo ſemper,& ex vi ſui muneris & officij puniunt & puniri adnituntur ſuos ſubditos tranſgreſſores decretorum ipſius Concilij Tridentini,Bullarum Summorum Pontificum & Sacrorum Canonum, eos declarando incurriſſe in pœnas illorum,& eas ipſis infligendo: videlicet quia bona Eccleſiaſtica in caſibus non permiſſis alienarunt, clauſuram non obſeruarunt, in diuerſi ſexus Monaſteria intrarunt, abortum procurarunt, bannitos receperunt, in excommunicationem, cenſuramve aliquam aut irregularitatem inciderunt; periuri, Clericorum percuſſores, ſimoniaci, fures, homicidæve fuerunt, aut ſimilia crimina perpetrarunt. Imò generaliter loquendo de omnibus delictis ſuorum inferiorum, exceptis maximè quoad Regulares iis quæ ad S. Officium ſpectant, cognoſcendo. Nec vnquam pro illis inquirendis, declarandis, aut puniendis ad Sedem Apoſtolicam recurſum habent: quin potiùs ſolent ad eandem Sedem referri,ſi negligentes in huiuſmodi cauſis gerendis fuerint reperti.

Quorſum ergo in vna & ſingulariſſima cauſa, quæ propriiſſima Religioſorum eſt, tranſgreſſione videlicet voti paupertatis non poterunt ea omnia facere, quæ ipſi & alij Iudices in ſimilibus agere poſſunt,& ſolent? Ecce autem hoc praxi etiam S. Congregationis patet ex eo,quod ab ipſa ſæpiſſimè delicta Regularium remittuntur punienda ab ipſorum Prælatis, vt ſpeciatim video feciſſe S. Congregationem Regularium die 24. Ianuar. 1631.

Maximè etiam corroboratur intentum Concil. Trident. Poſtquam enim *cap.2.* prædictum decretum ſtatuit, poſteà in eadem *ſeſſ.25 de Regul.cap.22.* hæc decernit de illo & aliis decretis in ea ſeſſione poſitis. 94
Hæc omnia & ſingula in Superioribus decretis contenta, obſeruari S. Synodus præcipit in omnibus cœnobiis, ac Monaſteriis, Collegiis, ac domibus quorumcumque Monachorum ac Regularium,necnon quarumcumque Sanctimonialium,Virginum, ac viduarum, etiamſi illæ ſub gubernio Militiarum, etiam Hieroſolymitanæ viuant & quocumque nomine appellentur ſub quacumque Regula, vel Conſtitutionibus, & ſub cuſtodia, vel gubernatione, vel quavis ſubiectione, aut annexione, vel dependentia cuiuſcumque Ordinis Mendicantium,vel non mendicantium, vel aliorum Regularium Monachorum, aut Canonicorum quorumcumque, non obſtantibus eorum omnium & ſingulorum priuilegiis ſub quibuſcumque formulis verborum conceptis, ac mare magnum appellatis, etiam in fundatione obtentis, necnon Conſtitutionibus & Regulis etiam iuratis, atque etiam conſuetudinibus, vel præſcriptionibus etiam immemorabilibus. Si qui verò Regulares,tam viri, quàm mulieres ſunt qui ſub arctiori Regula, vel ſtatutis viuunt, excepta facultate habendi bona ſtabilia in communi,eos ab eorum Inſtituto, & obſeruantia Synodus amouere non intendit. Et quia S.Synodus deſiderat vt omnia & ſingula ſupradicta quamprimum exequutioni demandentur, præcepit omnibus Epiſcopis in Monaſteriis ſibi ſubiectis, & omnibus aliis ipſis in Superioribus decretis ſpecialiter commiſſis, atque omnibus Abbatibus & Generalibus & aliis ſuperioribus Ordinum ſupradictorum, vt ſtatim prædicta exequantur. Et ſi quid exequutioni mandatum non ſit, Epiſcoporum negligentiam Concilia Prouincialia ſuppleant & coerceant, Regularium verò Capitula Prouincialia & Generalia, & in defectum Capitulorum Generalium Concilia Prouincialia per deputationem aliquorum eiuſdem Ordinis prouideant. In quibus Concilij verbis ſi expendantur illa,*obſeruari S. Synodus præcipit in omnibus Cœnobiis, ac Monaſteriis*, &c. ac illa,*Abbatibus & Generalibus & aliis Superioribus Ordinum ſupradictorum, vt ſtatim prædicta exequantur*, manifeſtè elicitur mentem Concilij eſſe quod priuatio illa vocis actiuæ, & paſſiuæ ad biennium impoſita, *c.2. eiuſd. ſeſſ.* contra Monachos proprietarios exequutioni mandetur à dictis Superioribus, ac per conſequens quod poſſint & debeant declarare ſubditos ſuos proprietarios repertos incidiſſe in dictam pœnam: ſiquidem nullo alio modo poſſunt illam exequutioni demandare,niſi iſto. Vnde pro exequutione huius & aliorum decretorum Concilij ſubiicitur eo cap. 22. *Hortatur etiam S.Synodus omnes Reges, Principes, Reſpublicas & Magiſtratus, & in virtute Sanctæ Obedientiæ præcipit vt velint prædictis Epiſcopis,Abbatibus, ac Generalibus,& cæteris Præfectis in ſuperius contenta reformationis exequutione ſuum auxiliũ, & authoritatem interponere,quoties fuerint requiſiti, vt ſine vllo impedimento præmiſſa rectè exequantur ad laudem Dei omnipotentis.*

Nec incongruè etiam afferri poteſt pro aſſerti maiori robore id quod Pius IV. in Bulla *Benedictus Deus*, de anno Incarnationis Dominicæ 1563. & quæ eſt confirmatoria Concilij,ſic dixit: *Mandamus autem in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub pœnis à Sacris Canonibus conſtitutis, aliiſque grauioribus, etiam priuationis*

nis arbitrio noſtro infligendis, vniuerſis & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis quibuſvis Eccleſiarum Prælatis cuiuſcunque ſtatus, gradus, ordinis & dignitatis ſint, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, vt eadem decreta & ſtatuta in Eccleſiis ſuis, Ciuitatibus & diœceſibus, & in iudicio & extra iudicium diligenter obſeruent, & à ſubditis quiſque ſuis, ad quos quomodolibet pertinent, inuiolabiliter faciant obſeruari; contrafactores quoſlibet & contumaces per ſententias, cenſuras & pœnas Eccleſiaſticas, etiam in ipſis decretis contentas, appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuocato etiam, ſi opus fuerit brachij ſæcularis auxilio. Etenim illud *quibuſvis Eccleſiarum Prælatis*, cum ad Regularium Superiores extendatur, indigitat vtique ad illos etiam ſuo modo pertinere Concilij exequutionem, & punitionem ſuorum ſubditorum, ſi contra ipſum tranſgreſſores inueniantur.

96 Vrgeri etiam, & aptè confirmari poteſt thema propoſitum, quia cum ſæpius inter Regulares (proh dolor) contingat quod aliqui repetiantur proprietarij, & decreti Concilij tranſgreſſores, nunquam tamen lectum, viſum vel auditum eſt, quod pro ipſorum punitione, ſeu declaratione quod incurrerint dictam pœnam, ad Papam, S. Congregationem, aut aliud Tribunal extra Ordinem recurrerint Superiores, ſed ipſi authoritate Ordinaria, qua fulgent id exequuntur. Quod ſignum eiuſdem eſt, eam poteſtatem apud ipſorum Regularium Superiores reſidere. Ad quod faciunt per ſimilitudinem Baldus *in cap. Nihil, ſub num. 15. verſ. Item quod lege, de elect.* Gomez *in regul. de Annal. quæſt. 2. num. 2. verſ. Nam vt inquit Baldus*, Gonzales *ſuper regul.* 8. *Cancellar. gloſſ. 56. n. 120.* Et quod moleſtiſſimum eſſet ad Papam, vel S. Congregationem recurrere pro tali declaratione, aut ipſi Papæ, aut S. Congregationi imponere onus id declarandi. Gonzalez ſuprà *num.* 121. Præſertim quia cum habeamus eiuſdem Concilij declarationem *in d. c. 22. ſeſſ.* 25. & in Bulla Pij I V. relatis, fruſtra eſt ab illis alia declaratio expectanda.

97 Huius porro aſſerti Authores etſi non in terminis terminantibus, quia forſan nullus de hoc caſu dubitauit, in ſimilibus tamen & æquipollentibus ſunt Leſſius, Sanchez, Molina, Suarez & Azor, quos refert & ſequitur Theſaur. *in praxi, part. 1. cap. 5. §. Amplia ſecundò*, quatenus dicunt quod pœna priuans re aliqua non obligat niſi poſt ſententiam declaratoriam factam à *Iudice*. Quis enim eſt iſte Iudex reſpectu Regularium, niſi ipſorum Prælatus, vel Superior? Ad illum ergo ſpectabit declarare ſuum ſubditum incidiſſe in talem priuationem. Et magis in terminis de pœnis puræ priuationis, qualis eſt iſta à Concilio deſignata, quod etiam requirant talem declarationem, tenent Nauarrus, Molina, Sanchez, Filliuccius, Tannerus, Barboſa, Caſtelſinus, Granadus, Diana, & Malderus, quos refert idem Theſaurus ſuprà, §. *limita* 1. & *c.* 29. §. *Alij tamen.*

98 Quæ autem ex Pelizario contra doctrinam traditam obiecimus, nihil ipſi obſunt: ſolùm enim euincunt iudicialem definitionem, ſeu interpretationem prædicti Canonis Concilij, aliarumve Conſtitutionum Pontificiarum ſolùm ad Summum Pontificem pertinere, propter iura & auctores ſuperius relatos: non verò quod doctrinalis interpretatio ſeu declaratio illis adhiberi non poſſit ab alio qui inferior Papa ſit. Communis namque Doctorum ſententia oppoſitum tenet, pro quo Gloſſa *in cap. Cùm veniſſent, de Iud.* & Rodriguez *tom. 1. quæſt.* 11. *artic.* 5. vbi ſic: *Reſpondeo dicendo, quod iudicialis definitio, ſeu interpretatio priuilegiorum Sedis Apoſtolicæ reſeruatur Summo Pontifici, vt iura decernunt, non tamen prohibetur doctrinalis, ſeu Magiſtralis declaratio, quam non ſolùm Prælati Religionum, ſed etiam quicunque literati ſecundum naturalem rationem & iuris fundamenta præſtare poſſunt priuilegiis & legibus quibuſcunque, non ſolum reſpondendo particularibus quæſitis, ſed etiam publica commentaria edendo.* Eadem fermè Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. quæſt. 7. art.* 8. Caſu etiam quod Summi Pontificis declaratio etiam doctrinalis requiſita eſſet pro ſuis aut Conciliorum decretis, ſiue Conſtitutionibus, id ſolum eſſet verum in ambiguis, obſcuris & incertis, non verò in claris & manifeſtis, prout in præſenti caſu contingit. Azor. *Inſtit. moral. tom. 1. lib 5. cap. 16. quæſt. 16.*

CAPVT VII.

De obligationibus Religioſorum ratione Regulæ ſui Ordinis.

SVMMARIVM.

1 *Regula Religionum quid ſit.*
2 *Quicumque Religioſus aſtrictus eſt ad Regulam obſeruandam.*
3 *Quæ ſint regulæ in Eccleſia approbatæ.*
4 *Tenentur Religioſi ad Regulam non ſolùm ratione profeſſionis, ſed etiam præcepti Pontificij.*
5 *Qualiter teneantur Carmelitæ obſeruantes ad regulam Alberti.*
6 *Aliqua quæ continentur in Regula obligant ad mortale, alia ad veniale, alia ad neutrum.*
7 *Quæ ſpectant ad obſeruantiam votorum obligant ad mortale.*
8 *Quæ ponuntur vt opera ſuperogationis, & de conſilio, ad nullam culpam.*
9 *Quid quando Regula præſcribit aliqua, quæ aliàs erant ex præcepto.*
10 *Si Regulæ inſtitutor explicuerit, quod nolit Religioſos obligare ad culpam, non obligat ad illam quoad obſeruantiam Regulares.*
11 *Quando tamen non explicuit ſuam mentem, acceptio, & exiſtimatio Religionis attendi debet.*
12 *Quid quando nec de hoc conſtat.*
Attendendum eſt ad grauitatem vel leuitatem materiæ. ibid.
13 *Item ad verba quibus Regulæ inſtitutor vtitur.*
14 *Quanta ſit obligatio regulæ Carmelitarum.*
15 *Tranſgreſſio præceptorum Regulæ quamvis ad lethale crimen non pertingat, inter limites tamen venialis offenſæ graue peccatum eſt.*
16 *Quando Regula Religionis alicuius fuerit relaxata, quomodo ad illam teneantur Religioſi*, & numero 17. & 18.
19 *Si tamen Summus Pontifex, vel alij Superiores Regulam ſic relaxatam reformare vellent, teneantur Religioſi non reſiſtere.*
20 *Quid in caſu talis reformationis dicendum de Religioſis qui ſunt delicati viribus.*
21 *An poſſint Religioſi ex vi Regulæ obligari ad confeſſionem venialium.*
22 *Quid ſentiendum de operibus ſupererogationis, quæ ſunt ſuprà Regulam.*
23 *Quid de præcepto Regulæ ad laborandum.*
24 *Quid de oratione mentali.*
25 *Silentium regulare quomodo obliget.*
26 *Ieiunia Regulæ quomodo obligent iuuenes.*
27 *Quid in caſu quo Natiuitas Domini inciderit in Feria ſexta, vel Sabbatum.*
28 *Quid præcipiatur circa obſeruationem Regulæ à Concilio Trident.*

An

29 *An diſpenſari poſſit à Prælatis in obſeruantiis Regula.*
30 *Quid quando Prælatus præcipit aliquid contra Regulam.*
31 *De obligatione ad Regulam, quam habent Religioſi ad Epiſcopatum, Cardinalatum, vel Abbatiam aliquam extra Ordinem aſſumpti, remiſſiuè.*
32 *Dubium circa Regulam ſororum Ordinis Prædicatorum.*
33 *Confeſſarij alij Prælati, alij non Prælati.*
34 *Quid de Confeſſariis primi generis.*
35 *Quid de Confeſſariis ſecundi generis.*
36 *Qui habeant ſuperintendentiam in regimine externo Monialium.*

1 REGVLA Religionum eſt quaſi exemplar, & menſura eorum, quæ ex vi votorum tenentur exequi Religioſi, ita vt ſicut non tenentur obedire niſi in his, quæ aliquo modo Regulam profeſſam concernunt, vt diximus *c.4.n.9.* ſic è contra omnia, quæ ex vi votorum facere tenentur, debent eſſe in Regula contenta. Dicitur enim regula, vt inquit Iſidorus 6. *Etymol.c.16.* eo quòd ducit, nec aliquando alioſum trahit, vel quòd regat, vel quòd normam rectè viuendi præbeat, vel quòd diſtortum, prauumque corrigat. Suarez 4.*tom.de Relig. lib.1.c.1.§.1.*

2 Quicunque Religioſus aſtrictus eſt ſuam regulam obſeruare. Eo quòd omnes profitentur Regulam, & promittunt obedientiam ſecundùm regulam: quemadmodum Carmelitæ, qui expreſsè dicunt in profeſſione ſua, promittere *Obedientiam, & Caſtitatem, & Paupertatem ſecundùm Regulam prædicti Ordinis.* Vnde regula imponit aliquam neceſſitatem operandi, ſiue ad culpam, ſiue ad pœnam, quia hoc eſt de ratione legis, & per quod differt à conſilio. Suarez 4.*tom. de Relig. lib.1.c.2.n.2.*

3 Præter quatuor in Eccleſia approbatas regulas, ſcilicet Sanctorum Baſilij, Auguſtini, Benedicti, & Franciſci, eſt etiam quinta alia Regula à Diuo Alberto Ieroſolymitano Patriarcha Carmelitis tradita, approbataque, & confirmata ab Honorio III. Gregor. IX. Innoc IV. Alex. IV. Vrban. IV. Nicolao IV. & Bonifac VIII. Correcta, & mitigata ab Eugen. IV. Inſuper ante illos approbata etiam, & confirmata ab Innoc. III. & implicitè à Concilio Lateranenſi *c.13.* & Lugdunenſi, vt refertur *in cap. vnico, de Religioſis domibus in 6.* Thom. de Ieſu *in expoſit. ſup. Regul. part.2. dub.3.* Ioannes Pinus de Victoria *in Hierar. Carmelit. tract.2.c.13.* Eius autem ſcopus eſt, tum vita contemplatiua, tum actiua, quæ ad proximorum ſalutem, & ipſorum conuerſionem attendit. Thom.Valdenſ. *de Sacrament.tit.9. cap.74. n.7.* Thom. de Ieſu vt ſuprà, *à dub.4.*

4 Tenentur etiam Religioſi ad obſeruantiam Regulæ, non ſolùm quia profeſſi ſunt ſecundùm ipſam viuere, ſed etiam, quia Pontifices approbantes illam, præcipiunt etiam, vel explicitè, vel ſaltem implicitè illius obſeruantiam. Hoc patet in Regula Carmelitarum ab Alberto tradita, quam declarantes, & mitigantes nomine Innocentij IV. Hugo Cardinalis S.Sabinæ, & Guilliel. Anteradenſis Epiſcopus, ſic dicunt: *Qua fungimur, auctoritate mandamus, quatenus Regulam à nobis correctam, declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, deuotè recipientes, eam firmiter obſeruetis.*

5 Non verò tenentur Carmelitæ ad obſeruantiam Regulæ Alberti, prout ab ipſo tradita eſt, ſed prout mitigata fuit ab Eug. IV. & ſuprà *n.3.* viſum eſt. Ratio eſt, quia ipſe Eugenius hoc expoſuit, dicens: *Decernentes eos, & eorum ſingulos circa præmiſſa ad arctiorem obſeruantiam, quæ ſuprà præmittitur, occaſione profeſſionis in dicto Ordine emiſſæ, vel in poſterum emittendæ, minimè teneantur.* Conditiones autem illæ à Pontifice aſſignatæ (ſcilicet quod conceſſio non valeat iis, qui ex confidentia ipſius illicita perpetrauerint, & quod teneantur Religioſi per vnum annum vna die ſeptimanæ cuiuſlibet ieiunare, vel ſimile pium opus efficere) non ſunt propoſitæ pro gratia mitigationis Regulæ potienda, ſed pro obtinenda Indulgentia Plenaria remiſſionis in articulo mortis, quam iiſdem Religioſis ibidem conceſſit. Ita enim infertur ex contextu Bullæ, & ex alia ſimili ab eodem Pontifice Fratribus Benedictinis Valliſoletani Monaſterij conceſſa. Ioannes Pintus de Victoria *in Hierarch. Carmelit. tract.2.c.16.*

Non tenentur Religioſi obſeruare omnia, quæ 6 continentur in Regula ſub culpa mortali, ſed aliqua ſub mortali, alia ſub veniali, alia etiam neque ſub veniali. Ratio eſt, quia eo modo obligantur Religioſi obſeruare ea, quæ continentur in Regula, ſecundùm quod ipſa Regula præſcribit: Regula autem quædam præſcribit vt obligatoria ad mortale, alia ſolùm ad veniale, alia ad nullam culpam. D.Thom. 2.2. *q.186. art.9.* Vaſquez 1.2.*diſp.161.cap.4.num.16.* De iis autem modò dicemus.

Et in primis, ea quæ ſunt in Regula, & ſpectant 7 ad obſeruantiam votorum eſſentialium Religionis, videlicet caſtè & ſine proprio viuere, &c. ſine dubio obligant ad mortale, quantum eſt ex genere ſuo, niſi fortè ratione paruitatis materiæ ſolùm obligent ad veniale. Ratio eſt, quia hoc modo obligant ipſa vota. S.Thom.& Caiet.2.2.*q.186.art.9.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.9. num.8.*

Ea autem, quæ ſunt in regula, & ſolùm ab illa præ- 8 ſcribuntur, vt opera ſupererogationis, & de conſilio, qualia ſunt abnegare ſe in omnibus, habere Deum præſentem, exercitia humilitatis, mortificationis, &c. non obligant ad culpam, neque mortalem, neque venialem. Ratio eſt, quia iſta opera non proponuntur vt præcepta, ſed ſolùm pertinent ad maiorem charitatem Religioſorum exercendam: non ergo obligant ad culpam, cùm illa tantùm ſit in tranſgreſſionibus præceptorum. S.Thom.& Caiet. vt ſuprà, Sanchez vt ſuprà *num.10.*

Quando regula præſcribit aliqua, quæ aliàs ſunt ſub 9 præcepto, v.g. diligere Deum, aut proximum, dicere horas Canonicas, &c. illa obligant ad mortale, vel veniale, ſecundùm quod aliàs obligarent. Ratio eſt, quia regulariter loquendo non proponuntur hæc in regula tanquam noua præcepta, ſed ſolùm cum intentione reducendi in memoriam ea, quæ aliàs præcepta ſunt à Deo, vel Eccleſia, & illa commendandi. Caiet. *vt ſupr.* Valentia 2.2.*diſp.10.q.4.punct.5.* Dato autem, quòd in Regula ponerentur cum intentione inducendi nouam obligationem ſeu præceptum (quod ex circumſtantiis attendendum eſt) tranſgreſſio talium includit duas malitias, alteram ex proprio obiecto, alteram ex circunſtantia Voti, quod frangitur tranſgrediendo Regulam ex Voto promiſſam. Ratio eſt, quia licèt diuerſitas præceptorum non faciat diuerſitatem ſpecificam in peccatis (cum conſtet non committere duplex peccatum eum, qui frangit ieiunium die, quo eſt duplex præceptum ieiunandi, alterum ratione Quadrageſimæ, alterum ratione temporum, vel Vigiliæ) tamen quando peccatum habet oppoſitionem ad diuerſas virtutes eſt in illo duplex malitia. In propoſito autem tranſgreſſio Regulæ habet oppoſitionem ad virtutem Religionis vltra eam, quam habet ad illam, cui opponitur obiectum talis peccati. Valentia 2.2. *diſp.10. q.4. punct.5.* Sanchez *lib.6. in Decalog.c.4.n.6.* Hæc autem malitia ex circumſtantia contra Religionem ſequitur naturam malitiæ ex obiecto, ita vt ſit mortalis, vel venialis, ſicut illa fuerit. Authores *vt ſuprà.*

Loquendo de obſeruantiis Religionis à Regula 10 præſcriptis

præſcriptis, quæ non proponuntur vt mera conſilia, neque ſunt directè de votis promiſſis, aut de rebus aliàs præceptis; ſed ſunt obſeruantiæ quædam externæ ordinatæ ad obſeruantiam Votorum eſſentialium, v.g. ieiunia, ſilentia, abſtinentia à carnibus, vti talibus veſtibus, ſequela chori, & alia huiuſmodi; ſi Regulæ Inſtitutor mentem ſuam explicuerit, quòd noluerit quoad illa Religioſos ad culpam obligare (prout dicitur in Regula Patrum Prædicatorum, *Nolumus obligare ad culpam*, & in Regula Minimorum, vt refert Paſſarellus *in priuileg. Minim. cap.* 25. & in Regula Patrum Societatis Ieſu, *vt habetur 6. part. Conſtitut. cap.* 25.) tunc talis Regula non obligat ad culpam quoad iſta. Quia cum in poteſtate inſtituentis Regulam fuerit obligare, vel non obligare ad culpam, ſi ipſe declarauit non habuiſſe intentionem obligandi, abſque dubio non obligabit. Sanchez *lib.6. in Decalog. c.4 n.11. & ſequentibus.*

11 Quando tamen Inſtitutor Regulæ non explicuit ſuam mentem circa obligationem, vel non obligationem ad culpam, attendenda eſt communis acceptio, exiſtimatio, & ſenſus Religionis, cui Regula fuit tradita. Si enim communis ſenſus, & exiſtimatio Religioſorum fuit illam Regulam obligare ad mortale, ad mortale obligabit, & ſi ad veniale, ad veniale; & ſi ad ſolam pœnam, & non ad culpam, ad nullam culpam obligabit. Eo quòd communis acceptatio, & conſuetudo eſt optima legum interpres, vt habetur *cap. cùm dilectus, de conſuet. l. ſi de interpretat. ff. de legibus.* Nec lex aliter obliget, quàm prout communiter ab omnibus accipitur. Nauarr. *in Sum. cap.* 23. Valentia 2.2. *diſp.* 10. *q.* 4. *punct.* 5. Addens vix poſſe tradi aliam vniuerſalem regulam quoad hoc, niſi iſtam.

12 Si autem nec Regulæ Inſtitutor, nec communis conſenſus, acceptatio, ſeu conſuetudo Religionis declarauit modum obligationis regulæ, prout contingere poterit in nouis Religionibus inſtitutis, aut inſtituendis, tunc ſi materia, aut res quæ præcipitur, vel prohibetur, non eſt grauis, ſed exigua, aut leuis, non poterit obligare ad culpam mortalem. Cum enim peccatum mortale ſit grauis offenſa Dei, cadere non poteſt, niſi ſupra materiam grauem, & ſola illa eſt capax talis malitiæ, etiamſi legiſlator intenderet oppoſitum, Caſtro *lib.* 1. *de lege pœnal. cap.* 5. *docum.* 2. Medina 1.2. *quæſt.* 96. *art.* 4. *in prima regula.* Quæ verò materia ſit grauis, licèt difficilè aſſignetur, & prudentis arbitrio ſæpius relinquatur, dicendum eſt illam eſſe grauem, quæ vel ratione ſui, vel ratione circumſtantiarum boni communis multùm conducit ad finem à legiſlatore intentum: è contra verò eam eſſe leuem, quæ nec ratione ſui, nec ratione talium circumſtantiarum ad prædictum finem multùm conducit. Suarez 5. *tom. in* 3. *part. diſp.* 4. *ſect.* 6. *num.* 11. *&* 12. *& diſp* 18. *ſect.* 3. *à num.* 16. Vaſquez 1.2. *diſp.* 158. *cap.* 6. *num.* 59. Addendum verò eſt, quod etiam dato, quòd res quæ præcipitur ſit materia grauis, & capax peccati mortalis, ſi tamen legiſlator declaret ſolùm velle obligare ad veniale, tunc tranſgreſſio ſolùm venialis erit. Ratio eſt, quia probabiliſſimum eſt, etiam poſita grauitate materiæ, poſſe in lege poſitiua eſſe tantùm tranſgreſſionem venialem, eo quòd tota obligatio legis poſitiuæ pendet ex voluntate legiſlatoris; ſi ergo de illa conſtet, tranſgreſſio talis legis ſolùm erit venialis. Suarez *de legibus lib.* 3. *c.* 27. *&* 4. *tom. de Religion. lib.* 1. *cap.* 2. Sanchez *lib.* 1. *de Matrim. diſp.* 9 *num.* 6.

13 Similiter in eiſdem caſibus, quando nec regula ipſa, nec conſuetudo aut conſenſus Religionis declarauit modum obligationis ipſius regulæ, ſi res quæ in illa continentur, non exprimuntur per verba præcepti, vt ſunt, *mandamus, præcipimus, prohibemus, inhibemus*, nec præcepto æquipollentia, vt ſunt *ſtatuimus, ordinamus, decernimus*; ſed per alia communia, v.g. *volumus, monemus, hortamur*, tunc eſt probabiliſſimum ad nullam culpam obligare. Ratio eſt, quia cùm illa verba communia ſint præceptis, & conſiliis, dubia ſunt, & obſcura, an ſcilicet obligent, vel non, ad culpam: in obſcuris autem, & dubiis amplectendum eſt id, quod eſt minimum, vt habetur *regul. in obſcuris, de reg. iuris in* 6. quod maximè debet procedere in Inſtitutionibus regularum, quia cum ſummoperè curent vtilitati ſpirituali religioſorum proſpicere, illis autem ſæpius ſit nociua multiplicatio præceptorum ad culpam obligantium, credendum eſt, ſimilibus verbis nolle obligare ad culpam. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 158. *c.* 3. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 4. *n.* 42.

14 Ex his autem patet, quanta ſit obligatio ſpecialiter regulæ Carmelitarum, quoad illas obſeruantias, quæ conducunt ad ſeruanda Vota Religionis: dicendum enim eſt, quod quamvis ſecundum ſe obligare videretur ad peccatum mortale, eo quòd ſæpius vtitur verbis imperatiui modi, qualia ſunt illa in confirmatione Innoc. IV. *Qua fungimur auctoritate mandamus, quatenus Regulam à nobis correctam, declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, deuotè recipientes, eam firmiter obſeruetis*, & in fine regulæ: *Hæc breuiter ſcripſimus vobis Religionis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundùm quam in poſterum viuere debeatis.* Verba autem imperatiui, ſuppoſita grauitate materiæ arguunt obligationem ſub mortali, iuxta dicta ſuprà *num.* 13. Nihilominus quia in Religione noſtra nunquam fuit regula cum tanta obligatione recepta, aut acceptata, vt inter pios, & doctos communiter circumfertur, dicendum eſt non obligare ad culpam mortalem, etiam quoad iſtas obſeruantias, quæ deſeruiunt ad vota eſſentialia commodiùs ſeruanda, ieiunia videlicet, abſtinentiam à carnibus, ſilentia, &c. obligare tamen ad minus ad culpam venialem. Tum propter dicta, tum quia eſt conforme doctrinæ S.Thom. 2. 2. *quæſt.* 186. *art.* 9. *& quodlib.* 1. *art.* 20. Tum etiam, quia iſte videtur eſſe communis conſenſus Religionis. Thom. de Ieſu *ſup. Reg. p.* 2. *tit. de obligat. noſtræ Regulæ*, Ioannes Pintus de Victoria *de Hierarch. Carmelit. tract.* 2. *cap.* 23. Vnde bene Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 2. *num* 8. de regula Carmelitarum loquens, dicit: *Conſilia, & exhortationes per ſe nullam aliam obligationem inducunt, præter eam, quam ex natura rei, vel ex Euangelio habent res, de quibus ſunt. Statuta verò videntur inducere obligationem ſaltem ſub veniali culpa, vbi aliud non explicatur. Quamvis multùm in hoc valeat conſuetudo, & communis ſenſus Religionis.* Cui doctrinæ congruit ea, quam adduximus ſup. *n.* 11. & in præſenti.

15 Tranſgreſſio verò præceptorum regulæ, quamvis ad lethale crimen non pertingat, intra limites tamen venialis offenſæ graue peccatum eſt. Ratio eſt, quia talis offenſa eſt circa illa, quæ maximè pertinent ad Religioſum, & quæ illi ſunt maximè propria. Thomas de Ieſu, & Ioan. Pintus de Vict. *vt ſuprà.*

16 Quando regula religionis alicuius fuerit deformata, ſeu relaxata quoad ſubſtantialia Religionis, ſcilicet tria Vota Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis, tenentur Religioſi profeſſores ipſius illam ſeruare non ſic relaxatam, aut deformatam, ſed in ſuo priſtino rigore quoad obſeruantiam dictorum votorum. Ratio eſt, quia quamvis Religioſi illam regulam profitentes non habuerint intentionem expreſſam ſe obligandi, niſi ad illam prout ſic relaxatam, & deformatam; quia tamen habuerunt intentionem expreſſam profitendi ſtatum religioſum, & ſtatus Religioſus eſſentialiter includat obſeruantiam trium votorum, ideò virtualiter, & implicitè habuerunt intentionem ſe obligandi ad illam regulam integram, & perfectam quoad tria vota; ſicut ſuſcipiens Ordinem Sacrum

quantum

quantumvis non intendat ad caſtitatem ſe obligare; manet tamen ad illam obligatus ex vi talis ſtatus, eo quòd illis eſt votum caſtitatis annexum. Maior *in* 4. *diſt*.38.*q*.10.Nauar.*in Sum.c*.12.*n*.50.qui benè proptereà addit peccare eum, qui filios, vel filias offert Monaſteriis vbi nimia cum libertate, aut licentia viuitur, & promiſſa ſecundùm regulam non obſeruantur,intellige quoad ſubſtantialia votorum. Nauar. *vt ſupr. num*.51.

17 Quando verò regula Religionis eſt deformata, ſeu relaxata, non quoad Vota ſubſtantialia Religioni,ſed quoad alias obſeruantias regulares, præſertim ſi talis relaxatio legitima conſuetudine introducta ſit, Religioſi, qui illam ſunt profeſſi,non peccant obſeruando illam ſic relaxatam. Ratio eſt,quia nullo modo ſe obligarunt ex vi profeſſionis, niſi ad regulam, prout erat in vſu, & prout de facto obſeruabatur, neque ex vi ſtatus Religioſi,quem ſunt profeſſi,aliud exigitur,cum ſolùm obſeruantia trium Votorum ad illud ſufficiat. Cordub.*in Reg.D. Franc. cap*.2.*q*.16.*p*.3.Azor.*lib*.13. *Inſt.c*.11 *q*.16.

18 Similiter, qui profeſſi ſunt in Religione cuius regula relaxata eſt (ſaltem per legitimam conſuetudinem) quoad modos, vel circunſtantias trium votorum eſſentialium, non tenentur ad illam obſeruandam in primo ſui rigore,ſed ſufficit, ſi illam ſic relaxatam obſeruent, propter rationem adductam. Præſertim,quia voti obligatio non excedit vouentis intentionem. Religioſi autem iſti, vt ſupponitur, non habuerunt intentionem vouendi,niſi regulam,prout communiter in illa Religione obſeruabatur. Sanchez *lib. 6. in Decal. c*.2.*n*.26. *in fine*.

19 Si tamen Summus Pontifex, vel alij Superiores Religionum regulam ſic collapſam, & relaxatam reformare vellent, & ad ſuum priſtinum rigorem reducere, Religioſi illam profeſſi tenentur non reſiſtere tali reformationi. Quia eo ipſo quod ſunt membra illius Religionis, & profeſſi ſunt illam regulam,tenentur etiam cum proprio diſpendio bonum, & conſeruationem ipſius procurare. Euidens autem eſt, bonum & conſeruationem regulæ, & Religionis ex reformatione pendere, cum propter relaxationem quotidie Religiones extinguantur. Præſertim ſecundò, quia qui vouit regulam, vouit etiam conſequenter,& implicitè ea,quæ concernunt regulam,reformatio autem regulæ maximè illam concernit.cùm experientiâ compertum ſit,quod regula, & religio quæ non reformatur, quotidie ad ruinam, & maiorem relaxationem tendat. Vnde meritò Summi Pontifices conſeruationi Religionum attendentes, eas ſæpiſſimè ad priſtinum decorem decretis Pontificiis, & præceptis reducere conantur, quod non facerent, ſi Religioſi prædictæ reformationi reſiſtere poſſent. Imò ſecundùm aliquos ob prædictum finem poſſunt obligare Religioſos ad profitendum, & obſeruandum clauſuram, ſicut Bonifacius VIII. Fœminas Religioſas ad illam obligauit. Hinc etiam Pius V. Anno 1567. Fratres Minores Conuentuales in Hiſpania commorantes, vt tranſirent ad aliquem Ordin. Mendicantium coëgit. Multò ergo magis poterunt Religioſi ad recipiendam reformationem propriæ Regulæ & Religionis obligari. Vaſquez 1. 2. *diſp*.154 *cap*.4. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.2. n.35*. Vide dicta *cap.6.num.60*.

20 In tali tamen caſu Religioſi, qui ita ſunt delicati viribus, vt non poſſint regulam reformatam, & reſtitutam ſuſtinere, non tenentur obſeruare reformationem Regulæ. Ratio eſt, quia cenſendi non ſunt ſe obligaſſe explicitè, aut implicitè ad regulam reformatam, propter impotentiam. Nauarr. *lib*.3.*conſil.tit. de Regular.in* 1.*edit. conſil.9.in* 2.43. & Sanchez *lib 6. in Decalog. cap*.2. *num*. 38. & 39. Pro quo notandum quod cum Regula vel Religio eſt deformata, Generales cum Capitulo Generali poſſunt, & debent eam ad ſtatum prioris obſeruantiæ reducere,adeo vt Religioſi iam profeſſi ad ipſius obſeruantiam teneantur, propter rationes adductas; & eam præſertim, quia ſubiiciens ſe in ordine ad aliquem finem, conſequenter etiam ſubiicitur in ordine ad medium, quod eſt neceſſarium ad conſeruationem talis finis: Reformatio autem Regulæ,& Religionis neceſſaria eſt ad conſeruationem illarum. Pro quo non ſolùm Vaſquez, & Sanchez relati, ſed etiam Sylueſter, Tabiena, Azor. Reginaldus, & alij afferri poſſunt, quos citat Tamburinus *de Iure Abbatum*, *tom*.3. *diſput*.4. *q*.6. *num*.3. Adhibet tamen tres limitationes. Primam, quam nos adduximus ex Nauarro, & Sanchez, vt ſcilicet non teneantur ad talem nouam Reformationem Religioſi delicati viribus, qui eam ſuſtinere non poſſunt, vel ſaltem hæc eſt iuſta cauſa vt cum præfatis Religioſis diſpenſari poſſit, vt ait Nauarrus relatus. Secundum ex eodem Nauarro, Tabiena, & Sanchez,quod talis mutatio Regulæ, vel Religionis non obliget illos qui tempore profeſſionis ſolùm nouerunt Regulam, prout tunc obſeruabatur, aut non habuerunt animum adſtringendi ſe niſi ad illam pro eo modo quo obſeruabatur: quia votum non obligat vltra intentionem vouentis. Tertiam, quando regula illa auctoritate Summi Pontificis, vel conſuetudine legitimè præſcripta abrogata erat tempore quo Religioſi profeſſionem emiſerunt. Ex Nauarro, Sanchez, Salas, & Bañez.Specialiter id tenet Bonacina *de legibus diſp*.1. *quæſt*.1. *punct*.3. *n*.18. Secus autem dicendum,quando regula, aliquorum culpa, non auctoritate Pontificis, aut conſuetudine legitima abrogata erat. Bonacina ſuprà, Tamburinus ſuprà *num*. 6. Nota autem,quod licet ad inducendam ſtrictiorem vitam in Religionibus requiratur conſenſus ſingulorum in Capitulo, ad reducendam tamen ad priſtinum ſtatum ſufficit conſenſus maioris partis. Innocentius *in cap.Super eo*, *de Regular*. Panormit. *ibid. num*.6. Felynus *in cap. Cum omnes*, *verſ. Pro qua fallentia*, & alij cum Tamburino ſuprà *num*.3. Qui etiam addit *num*.7. & 8. ex Panormitano, Sanchez, & Peyrinis, poſſe Prælatos etiam ſine Capitulis facere quod cum illis quantum ad reformationem Regulæ, & Religionis.

Poſſunt Religioſi ex vi regulæ ſuæ Religionis obligari ad Confeſſionem venialium. Ratio eſt, quia ſæculares poſſunt hoc vouere, & alias poteſt hoc concernere regulam. Emanuel Sà *in Summ. verb. Confeſſio*, *num*. 12. Nulla tamen regula eſt ad id obligans, ſaltem quoad omnia venialia. Viualdus *de Confeſſ. num*.51. 21

Religioſum facere aliqua opera ſupererogationis ſupra Regulam ſui Ordinis,non eſt contra ipſam regulam, nec peccatum, etiamſi fiat ſine licentia Prælati. Ratio eſt, quia eo ipſo, quod regula, aut Prælatus non prohibent talia opera, cum aliàs ſint bona, cenſeri debent conformia ſtatui Religioſo. Maximè quando regula conſulit fieri talia opera, aut ea permittit; ſicut in regula Carmelitarum,in cuius Epilogo ſic dicitur: *Si quis autem ſupererogauerit*, *ipſe Dominus cum redierit reddet ei*. Thom. de Ieſu *ſup. Regul. in Epilog. dub*.2. Addens bene, conſultius, & magis meritorium eſſe facere hæc opera de conſenſu Prælati. D.Bened.*in ſua Regul.c* 49. D Baſil *Serm*.5.*exercit*. 22

Regula præcipiens Religioſis laborare, qualis eſt regula Alberti Carmelitanis tradita, quæ *cap*. 15. ſic habet: *Faciendum eſt vobis aliquid operis,vt ſemper vos Diabolus occupatos inueniat, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire*, ſufficienter impletur laboribus, & exercitiis ſpiritualibus,vt ſunt audire Confeſſiones, Prædicare, Legere, Scribere, Docere, &c. Ratio eſt, tum quia hæc agere eſt verè laborare,tum quia vt docet S.Aug. 23

ſup.

ſup.Pſalm.118. *Non eſt otioſus, qui verbo Dei ſtudet, nec pluris eſt æſtimandus, qui extra operatur, quàm qui in ſtudio cognoſcendæ veritatis exercetur.* Thomas Vualdenſis *lib.4. Doctrin. Fidei, cap.22.* Miranda *in Man.Prælat.tom.1 quæſtione 11.art.5.* Laborare autem manibus non eſt vllo modo iure communi, aut etiam naturali, & diuino præceptum Religioſis, cum nullus textus, nullaque ratio id conuincat. S.Thom. 2. 2. *quæſt.187.art. 3. & 4.* Laborare autem aliquo genere exercitij, ſiue ſpiritualis, ſiue corporalis, ita vt choro deſignati Spiritualibus exercitiis incumbant, Laici verò, & Conuerſi Corporalibus, adeò eſt neceſſarium religioſis, vt aliqui putent peccare mortaliter Religioſos id omittentes. Quod ad minus eſt veriſſimum reſpectu illius Religioſi, qui nullo exercitio occupari vellet, ſed vitam otioſam duceret, Nam iſte peccaret primò contra iuſtitiam religionis, per profeſſionem enim fecit quaſi quendam contractum cum Religione, vt ipſa eius neceſſitatibus ſuccurreret, ipſe verò in aliquo exercitio illi deſeruiret, Secundò contra gratitudinem, cùm regulariter Religioſi viuant ex eleemoſynis ſecularium, quæ eo fine illi conceduntur, vt bonis operibus vacantes, ipſos illorum participes efficiant, quo fine defraudantur, ſi viuant otioſè. Vide dicta ſuprà *c. 1. n.16. & cap. 6. num.43.* S.Thom. 2.2.q.187. *art.4.* Thom. de Ieſu *ſup. Regul. Carmel.p.4.de labor.manuum, dub.5.* Vide dicenda *tom.2. cap.1.num.9.*

24 Quamuis de Oratione mentali habenda à Religioſis, iuxta præſcriptum ſuæ regulæ, & Conſtitutionum, non ſit aliquando diuinum præceptum illos obligans, cum nullibi reperiatur expreſſum. Nauarrus *in Enchirid. c.20. n.67.* Eſt tamen hoc exercitium Orationis mentalis moraliter loquendo, ſimpliciter neceſſarium Religioſis, ad conſequendum finem intentum per Religioſum ſtatum. Hoc latè probauimus in noſtro libro *de reform. Regularium, cap.3. & 4.* Vide Caietan.2. 2.q.82.*art.3* dixit: *Non poſſe vocari Religioſum, qui ſaltem ſemel in die ad huiuſmodi exercitium ſe non transfert.*

25 Silentium regulare, quod per regulas Religioſorum obſeruari præcipitur, vltra obligationem regulæ, videtur etiam maiorem aliam inducere. Eo quòd *in c. cum ad Monaſter. de Stat. Monach.* videatur præcipi Religioſis, illis verbis: *In Oratorio, Refectorio, & Dormitorio continuum ſemper ſilentium obſeruetur.* Hieronym.Gratian.5.*p.diſciplin.Regul. cap.* 10.§.3.

26 Quamuis præceptum Eccleſiaſticum ieiunij non obliget ante vigeſimum primum annum, ſecundùm communem ſententiam, quia vſque ad illud tempus indigent adoleſcentes cibo ad nutritionem & augmentum (Toletus *in Summ. lib.6.cap.4.*) Ieiunia tamen regulæ, & Conſtitutionum obligant profeſſos iuuenes, etiam ante illam ætatem. Ratio eſt, quia ipſi ſe ad hoc voluntariè obligarunt per profeſſionem Voti Obedientiæ, & regulæ. Azor. *lib.7. Inſtit. Mor. c.27.q.3.* Sanchez *lib.4. de præcept. Decal. c.11. n.56.* Vnde meritò reprehenditur Medina *lib.1.Summ. cap.14.* oppoſitum affirmans. Vide Petrum de Ledeſma 2. *tom.Summ. tract.27.c.2.poſt 5. conc.dub.2.* Vnde ieiunare diebus præceptis ab Eccleſia tenebantur prædicti profeſſi, non ratione Eccleſiaſtici præcepti, ſed ratione regulæ, vel Conſtitutionis, & iuxta modum obligationis, quem regula, & Conſtitutiones præſcribunt.

27 Similiter quamuis iure communi in caſu, quo Natiuitas Domini inciderit in feriam ſextam (& idem eſt, ſi inciderit in Sabbatum, propter conſuetudinem Eccleſiæ) licitum ſit comedere carnes: qui tamen ex regula, vel Conſtitutionibus ſunt adſtricti, quales ſunt Religioſi, non poſſunt in prædicta feria 6. aut etiam Sabbatho carnes comedere. Ratio eſt, quia in c. fin. de obſeru. ieiun. dicitur: *Quòd illi, qui nec Voto, nec Regulari obſeruantia ſunt aſtricti, in ſexta feria, ſi feſtum Natiuitatis Dominicæ die ipſo venire contigerit, carnibus, propter feſti excellentiam veſci poſſunt.* Vbi in communi præcepto non comedendi carnes feria ſexta diſpenſantur omnes pro illa die, exceptis illis, qui Voto, vel Regulari obſeruantia ſunt adſtricti. Sanchez *lib.4.in Decal. cap.11. num.59.* An autem Religioſi prædictis diebus carnes comedentes peccent contra ius commune; an verò ſolùm contra regulam, aut Conſtitutiones? Aliqui tenent priorem partem (Medina *lib.1.Summ c.14.§.10.*) Eo quod intentum Eccleſiæ videatur eſſe diſpenſare in præcepto communi de non edendis carnibus feria ſexta, pro die in quam inciderit Natale Domini, ſolùm cum illis, qui non ſunt obligati ex Voto, aut regulari obſeruantia, ac proinde iſtos ex vi iuris communi teneri ad non comedendum carnes, etiam illa die. Alij verò tenent poſteriorem partem, dicentes cùm omnibus fidelibus, etiam Voto, & Regulari obſeruantia aſtrictis diſpenſari in illo capite, relicta ſolùm pro iſtis Voti, vel obſeruantiæ Regularis obligatione. Quia id videtur indicare verbum illud, *propter Feſti excellentiam.* Sanchez *vt ſuprà, n.64.* ſequens alios. Prior ſententia conformior videtur textui, poſterior verò intentioni Pontificis, & vtraque probabilis. Quod diximus de feris 6. & Sabbatho, dic ſuo modo de feria 4. pro Carmelitis. Pro quibus aduertendum: quod quamuis qui prædictis diebus carnes comederint, regulam, & Conſtitutiones noſtras tranſgrediantur, non ex eo tamen perdent priuilegium Bullæ vulgò Sabbatinæ, vt enim patet ex Bullis Summorum Pontificum, & decreto S.Congregationis Inquiſitionis, ad lucrandum prædictum priuilegium non eſt neceſſariũ à carnibus abſtinere feria quarta, & Sabbatho, in quibus feſtum Natalis Domini occurrerit.

Circa obſeruationem regulæ, aliorumque Voto- 28
rum Religionis hæc præcipit S. Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de reform.c.1.* *Vt omnes Regulares, tam viri, quàm mulieres ad Regulæ, quam profeſſi ſunt præſcriptum vitam inſtituant, & componant, atque in primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, vt Obedientiæ, Paupertatis, Caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicuius Regulæ, & Ordinis peculiaria Vota, & præcepta, ad eorum reſpectiuè eſſentiam, necnon ad Communem Vitam, Victum, & Veſtitum obſeruanda pertinentia, fideliter obſeruent. Omniſque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, tam in Capitulis Generalibus, & Prouincialibus, quàm in eorum viſitationibus, quas ſuis temporibus facere non prætermittant, vt ab illis non recedatur, cum compertum ſit ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam Regularis vitæ pertinent, relaxari. Si enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamenta totius Regularis diſciplinæ, exactè non fuerint conſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.* Ex quibus primò habetur obligari Religioſos ad obſeruantiam ſuæ Regulæ, etiam ex vi præcepti huius. Non credo tamen propter illud intendiſſe Concilium dare maiorem vim obligandi regulæ, quàm ipſa habet, ita vt ſi illa non obligabat niſi ad pœnam, obliget ad culpam ratione huius præcepti, aut ſi obligabat ad veniale, obliget ad mortale. Habetur ſecundò Vitam Communem Religioſorum in victu, veſtitu, &c. maximè eſſe intentam à Concilio iuxta dicta *ſupra capite præcedenti, num.60.* Qualiter autem, & quomodo Regularis obſeruantia à Patribus commendetur, habetur ex noſtro opere de reformatione Regularium, *cap.5. & 6.*

Diſpenſare poſſunt in regulæ obſeruantiis Prælati Religionum, iuxta dicenda *cap.18. num.54.* Ad hoc tamen requiritur iuſta cauſa. Cum poteſtas Prælatorum ſit illis data *in ædificationem, non in deſtructionem*

*2.Corinth.*10. D. Thomas 2. 2 q.88. *artic.* 11. *ad* 2. Cauſæ autem iſtæ, licet variè aſſignentur, communiùs tamen occurrere ſolent. Prima ex parte temporis, quando nimirum propter tempus videtur conueniens regulæ rigorem mitigare. Hac etiam ratione in ieiunio feriæ quintæ, poſt Paſcha diſpenſatur in noſtris Conſtitutionibus *p.* 1. *cap.*4. §.1. Secunda ex parte perſonæ, vt ſi Religioſus ſit infirmus, debilis, ſenex, &c. Tertia ad euitandum ſcandalum, murmurationem, vel iram grauis perſonæ, vt ſi Princeps, vel Prælatus inuitarent ad prandium Religioſum aliquem, & ipſi ſolùm apponeret carnes die, quo ſecundum regulam non poteſt illas comedere. De his tamen, & aliis, Syluest. *verb. diſpenſatio,q.*1. *num.* 3. Angelus *num.*2. Imò quando adeſt cauſa rationabilis diſpenſandi, tenetur Prælatus diſpenſare, maximè ſi Religioſus petat. Quia poteſtas Prælatorum præcipuè attendere debet ad bonum ſubditorum, & finem charitatis. Sà *verb.diſpenſatio* 2. Miranda *tom.*2. *Manual. quæſt.*30. *art.*6. Si autem Religioſus habet ſufficientem, & certam cauſam, vt diſpenſetur, & non adeſt Prælatus, qui id faciat, multi dicunt poſſe tunc ſecum per epicheiam diſpenſare. Rodriguez *tom.*1. *quæſt.* 26. *art.*5. Laurentius de Peirinis *tom.*1. *quæſt.*1. *de Obedient. cap.*8. Addens, ſi manifeſta neceſſitas, vel vtilitas adſit, & Prælatus ex odio, aut malitia nolit diſpenſare, ipſo iure diſpenſatum eſſe. Henriquez *lib.*6.*de Pœnit.cap.*13.*num.*4.

30 Quando Prælatus præcipit aliquid contra regulam, ſeu contra aliquod ſtatutum Religionis, cauſa rationabili ſubſiſtente, cenſetur diſpenſare in regula, ſi poteſt, & ſubditus tenetur obedire. Ratio eſt, quia præcepta Superiorum obligant in quantum poſſunt: cum autem Prælatus non poſſit præcipere quidquam contra Regulam, niſi in ea diſpenſando ex cauſa rationabili, ideo credendus eſt ſic facere, & obediendum à ſubdito. Caietan.2.2.*q.*104.*art.*5.*ad.*3. Prælatum autem poſſe in obſeruantiis regulæ diſpenſare, dicimus *cap.& num. relatis.*

31 De obligatione ad Regulam, quam habent Religioſi ad Epiſcopatum, Cardinalatum, vel Abbatiam aliquam extra Ordinem aſſumpti, dicimus *cap.*17. *num.*8. De eiectis dicimus *cap.*23.*num.*17. De Nouitiis, *cap.*24.*num.*2. De Monialibus autem *cap.*25. *num.*1.

DVBIVM.

32 Circa illa verba Regulæ ſororum S. Ordinis Prædicatorum: *Debetis obedire Prioriſſæ ſicut matri, & multo magis Patri Confeſſario, qui diligentem curam habet de vobis* Et infrà: *Vbi videbit ipſa non poſſe remedium adhibere, quia excedit vires ſuas, debet id referre Confeſſario aut alij.* An ſcilicet dictæ ſorores teneantur magis obedire Confeſſario, quàm Prioriſſæ, an è contra.

RESOLVTIO.

33 QVia, vt audio, inter Confeſſarios prædictarum ſororum alij ſunt veri Prælati ipſarum, Vicarij videlicet Prouincialis vel Generalis cum vera iuriſdictione ſpirituali ſuper illas, alij verò non niſi meri Confeſſarij ipſarum, vt etiam notauit. Miranda *in Manual.tom.*2.*quæſt.*21.*art.*12. loquens de Confeſſariis Ordinis Minorum, ideo ſub diſtinctione reſpondendum eſt. Vel enim tales Confeſſarij ſunt prioris generis, vel ſolùm poſterioris. Si prioris, proculdubio illis magis obediendum eſt quam Prioriſſis. Tales enim Confeſſarij ſunt veri Prælati ipſarum, habentes ſuper illas iuriſdictionem ſpiritualem; Prioriſſæ autem non ſunt propriè Prælatæ, ſed impropriè ſolum, ob defectum iuriſdictionis ſpiritualis, cuius fœminæ non ſunt capaces. S. Th. *in* 4. *diſtinct.*25. *quæſt.*2. *art.*2. *quæſt.* 1. *ad* 2. Syluester *in Summ. verb. Abbatiſſa.* Sotus *in* 4. *diſtinct.* 20. *quæſt.* 1. *art.*4. *colum.* 7. §. *Hinc, fit quod Abbatiſſa.* Et communiter Doctores. De talibus ergo Confeſſariis rectè intelliguntur verba adducta ex Regula, quod ſcilicet ſorore teneantur illi magis obedire quàm Prioriſſis, & quod illis referenda ſint ea ad quæ Prioriſſæ auctoritatem non habent.

Loquendo autem de Confeſſariis poſterioris ge- 35
neris, licet quoad ea quæ ſpectant ad forum conſcientiæ, bonum ſpirituale, & internum animæ, magis obediendum ipſis ſit, quàm Prioriſſis, eo quod Confeſſarij vt tales de iure communi habent iſtam auctoritatem; non autem Prioriſſæ; nihilominus quoad ea quæ ſpectant ad poteſtatem domeſticam, œconomicam & quaſi ciuilem pro gubernatione Monaſterij, cuſtodia domus, pace communi, & bono exemplo (qualem habent matresfamilias in filios & filias, & Magiſtratus in Ciues) magis tenentur ſorores obedire Prioriſſis, quàm Confeſſariis, quia talis poteſtas non competit Confeſſariis, ſed Prioriſſis, maximè ratione obedientiæ, quam eidem præſtant. Sanchez *lib.*6. *in Decal.cap.*1. præſertim *à num.*21. Tamburinus *de iure Abbatiſſ. diſput.* 12. *q.*5. & alij communiter. Priora ergo verba Regulæ intelliguntur ſolùm pro foro interno conſcientiæ, non quoad gubernationem externam.

Quia tamen prædicti Confeſſarij, etiamſi meri 36
Confeſſarij ſint, ſolent habere quandam ſuperintendentiam ſupra regimen etiam externum Monaſterij, vt dicam *cap.*25. *num.*2. & me relato tenet Tamburinus *ſupr.quæſt.* 2.*num.*4. ideo appoſita ſunt in prædicta Regula poſteriora illa verba de recurſu ad Confeſſarios in iis ad quæ auctoritas Prioriſſarum non ſe extendit. Præſertim quia cùm tales doctrina & prudentia fulgeant, adiuuare poſſunt Prioriſſas ſuo conſilio, & exhortatione etiam quoad regimen & gubernium externum Monaſterij.

CAPVT VIII.

De obligationibus Religioſorum ratione Conſtitutionem, ſeu ſtatutorum Religionis.

SVMMARIVM.

1 *Quid importent Conſtitutiones, ſeu ordinationes in Religione.*
2 *Quomodo differant à Regula.*
3 *A quibus poſſint condi, ſeu inſtitui.*
Obligare poſſunt in conſcientia. ibid.
4 *Debent eſſe de rebus concernentibus, explicitè vel implicitè Regulam.*
5 *An per illas poſſint imponi peculiares aſperitates, magnæ corporis afflictiones, &c.*
6 *Quid poſſit Summus Pontifex circa hoc.*
6 *Quid Capitula Religionum.*
7 *Ob publicam neceſſitatem obligari poſſunt Religioſi ad peculiaria opera mortificationis.*
8 *Obligatio obſeruandi Conſtitutiones aliquando ſub mortali, aliquando ſub veniali, aliquando ſub mera pœna.*
Quando id contingat. ibid.& n.9.
10 *Etiam quando obligant ad pœnam, poſſunt dici obligare indirectè ad culpam.*
11 *Quotieſcunque aliquid præcipiunt in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub interminatione gehennæ, ſub pœna maledictionis*

malediĉtionis æternæ, vel ſimili alio modo, obligant ad mortale.

12 *Si tamen materia ſit grauis, nec ſolum leuis.*

13 *Similiter quoties præcipitur aliquid ſub pœna excommunicationis maioris.*

14 *Secus de excommunicatione minori.*

15 *Item quoties ponitur ſub pœna ſuſpenſionis, interdiĉti, vel irregularitatis, regulariter tranſgreſſio eſt mortalis.*

16 *Item quoties pro aliqua culpa ponitur pœna mortis, mutilationis alicuius membri, carceris perpetui, vel grauis infamiæ.*

17 *Similiter eſt peccatum mortale tranſgredi conſtitutionem aliquam ex contemptu.*

18 *Quid de praua conſuetudine, ſeu vſu non ſeruandi conſtitutiones.*

19 *Non obligant quando ſunt impeditiuæ charitatis.*

Nec cum metu, aut probabili vitæ periculo. ibid.

20 *Neque quando deficiunt à ratione, ita vt repugnent bono communi.*

21 *Omnes etiam ſuperiores tenentur legibus, & conſtitutionibus ſuorum ordinum.*

22 *Confirmatæ auĉtoritate Papæ an poſſint mutari à Religionibus.*

23 *Qui diſpenſare poſſint in illis.*

24 *An abrogentur conſuetudine.*

25 *Quid de Conſtitutionibus permittentibus in Religionibus Magiſtros, ſeu Doĉtores.*

26 *Decreta Pontificia inſeri debent inter conſtitutiones.*

27 *Vt obligent, requiritur promulgatio ipſarum.*

28 *Immunitates, ſeu libertates in ipſis conceſſæ an coarĉtari poſſint à Prælatis.*

29 *Conſtitutio præcipiens ſtudia litterarum licita eſt, & obligatoria.*

30 *Quid de conſtitutione prohibente miſſionem, apertionem, vel detentionem litterarum.*

31 *An licitum ſit ſcribere litteras ad Prælatum ſine nomine.*

32 *De obligatione obſeruandi ceremonialia, vel ordinaria religionum.*

33 *Pœnæ priuationis, inhabilitatis & cæteræ quæ apponi ſolent in Conſtitutionibus, quomodo intelligendæ.*

1 CONSTITVTIONES, ſeu Ordinationes in Religione comparantur cum regula, ſicut in naturalibus perfeĉtiones, ſeu formæ accidentales, cum forma ſubſtantiali, ſeu anima, quæ eſt perfeĉtio ſubſtantialis compoſiti. Vnde licèt non poſſit dari vera Religio ſine regula, quia eſt quaſi anima Religionis, & ab ipſa Religioſi Regulares dicuntur, ſicut Canonici à Canone, vt conſtat *ex Rubric. de Regularib.* tamen poteſt dari vera religio ſine Conſtitutionibus, aut ordinationibus à regula diſtinĉtis, qualis eſt religio Carthuſienſium, & Minimorum, & Societatis Ieſu. Suarez 4. *tom de Relig. lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 6.

2 Differunt præcipuè Conſtitutiones, & regula, quia regula, vt in plurimum, eſt ab aliquo antiquo Patriarcha conſtituta, à Summis Pontificibus approbata, & in Religione perpetua. Conſtitutiones verò non ita, ſed à Prælatis, aut Capitulis Religionum ordinatæ ſunt, & multæ ſine Pontificia auĉtoritate, aut approbatione, & pro temporum varietate mutari poſſunt, & de facto ſæpiùs mutantur, Suarez *vbi ſupr. num.* 5.

3 Poſſunt in Religionibus condi, ſeu inſtitui Leges, aut Conſtitutiones obligantes Religioſos in conſcientia ad earum obſeruantiam. Sumitur hæc veritas ex illo ad Rom. 13. *Omnis anima poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit.* Ad Hebr. 13. *Obedite præpoſitis veſtris, & ſubiacete illis.* Et ratio eſt, quia in religionibus eſt poteſtas regendi, & gubernandi Religioſos, ad illam verò ſpeĉtat facultas hæc condendi Leges, ſeu Conſtitutiones. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 153. *cap.* 2. Hæc verò poteſtas condendi Leges, aut Conſtitutiones regulariter ſolùm ſpeĉtat ad Generalem cum Capitulo Generali pro tota Religione, vel ad Prouincialem cum Capitulo Prouinciali pro tota Prouincia. Ratio eſt, quia licet quilibet Superior, ſiue Generalis, ſiue Prouincialis, ſiue etiam localis poſſit imponere præcepta, aut mandata, quæ ſolùm pro tempore determinato ſui Officij durent (niſi aliud in ſpecialibus Ordinationibus Religionum habeatur,) Statuta tamen, ſeu Conſtitutiones non poſſunt edi in Religionibus niſi ab eo, quod repræſentat totam communitatem, qualis eſt Generalis cum Capitulo Generali, vel Prouincialis cum Capitulo Prouinciali, tum quia condere Leges ſpeĉtat ad Communitatem, vt docet S. Thom. 1. 2. *q.* 90. *artic.* 1. tum quia ita regulariter eſt illis conceſſum à Summis Pontificibus, & in praxi apud ipſas Religiones verſatur. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 153. *cap.* 1. Sanchez. *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *num.* 17. Dixi autem *regulariter*, quia exiſtente conſuetudine, vel praxi Religionis, vel aliquo priuilegio, tunc poterit Generalis, aut alius Superior condere aliquas Leges, vel Statuta; præſertim cum habeant auĉtoritatem quaſi Epiſcopalem. Et in hoc ſenſu intelligendi ſunt aliqui auĉtores, qui hoc videntur concedere. Suarez *lib.* 4. *de legibus cap* 5. Bonacina *traĉt. de legibus, diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punĉt.* 2. Similiter quantum eſt ex natura rei, & iure communi, poſſunt Leges pro tota Religione condere Diffinitores in Capitulo Generali, etiam ante electionem Generalis. Tum quia Religionem totam repræſentant, tum quia ſemper eſt cum illis aliquis, ſiue præſes, ſiue Vicarius Generalis, qui ſimul cum Diffinitoribus repræſentent etiam totam Religionem. Suarez *tom.* 4. *de Relig. traĉtat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 9. Vide dicenda *cap.* 18. *num.* 90. *& tom.* 2. *c.* 12. *n.* 6.

Huiuſmodi autem Conſtitutiones, ſeu ſtatuta Religionum, ad hoc quod obligent in conſcientia, debent eſſe de rebus concernentibus explicitè, vel implicitè regulam; explicitè quidem, ſi illa etiam habeantur in regula, implicitè verò, ſi ſint neceſſaria ad regulam obſeruandam. Ratio eſt, quia vt diximus *cap.* 4. *num.* 9. Religioſi non tenentur ex vi Voti Obedientiæ, niſi ad ea, quæ aliquo modo ex prædiĉtis concernunt regulam, ſub qua viuere profeſſi ſunt. D. Thom. *quodlib.* 10. *art.* 10. Cordub. *in expoſit. Regul. D. Franciſc. c.* 10. *quæſt.* 2. 4

Hinc etiam ad hoc quòd obligent in conſcientia Leges, aut Conſtitutiones Religioſæ, non debent continere peculiares aſperitates, magnas corporis afflictiones, vigilias, aut diuturnas orationes, quæ non concernunt regulam explicitè, aut implicitè, ſed omninò ſunt ſupra illam, iuxta diĉta *cap* 4. *num.* 13. Propter eandem rationem, ſcilicet, quia cum Religioſi ſolùm vouerint obedientiam ſecundùm Regulam, non poſſunt ad maiora obligari, etiam à Capitulo Generali Ordinis. Vaſq. 1. 2. *diſp.* 154. *c.* 4. *n.* 25. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 2. *n.* 18. Nec etiam Summum Pontificem ex vi Voti Obedientiæ, quod ipſi Regulares emittunt, poſſe tales Leges condere tradunt Cordub. *in expoſit. Regulæ D. Franciſc. cap.* 15. *quæſt.* 2. *dub.* 6. Leſſius *lib.* 2. *de Iuſt. c.* 41. *dub.* 9. *n.* 77. 5

Poterunt tamen non ſolùm Summus Pontifex, ſed etiam Prælati Religionum cum Capitulis condere Leges continentes auſteriorem vitam omninò ſupra Regulam, obligantes in poſterum profeſſuros. Cùm enim iſti nondum emiſerint profeſſionem, non poſſunt conqueri, quod obligentur ad ea, quæ non promiſerunt, ſicut conqueri poſſent ante iſtas nouas Leges profeſſi. Sanch. *vt ſuprà, n.* 20. *&* 23. Non tamen poſſunt præcipere, aut ordinare aliquid contra Ius commune, quia Ius eſt à Papa cui ſubduntur Prælati, & Capitula Religioſorum. Peyrin. *tom.* 1. *Priuileg.* 6

Minim. in conſtitut. Pyrrhi, §.4. Portellus *in Dubiis Regularib. verb. ſtatutum, num.* 9. Poſſunt tamen conſtirutiones iuris communis declarare, innouare, & vbi pœna deficit, apponere, vel augere. Quia hoc non eſt ius commune ſubuertere, ſed adiuuare, quod licitum eſſe dicitur *in cap.* 1. *de nou. oper. nunciat.* Peirinis *vt ſuprà.*

7 Similiter poſſunt fieri Leges, aut Conſtirutiones obligantes Religioſos ad opera mortificationis, ſeu auſteritates ob publicam neceſſitatem, v. g. bellum, peſtem, famem, hæreſim, &c. Ratio eſt, quia hæc non ſunt cenſenda omninò ſupra Regulam, ſed aliquo modo concernentia ipſam, vtpotè conducentia ad vtilitatem publicam. Cordub. *in Regul. D. Franciſc. cap.* 10. *quæſt.* 2. Leſſius 2. *de Iuſtit. cap.* 41. *dub.* 9. *num.* 77.

8 Obligatio obſeruandi Conſtitutiones Religionum, aliquando eſt ad mortalem culpam, aliquando ad venialem, aliquando ad nullum peccatum, ſed ad meram pœnam ab ipſius Conſtitutionibus taxatam, iuxta dicta *cap. præcedenti, à num.* 6. Quando enim Auctor Conſtitutionum declarauit ſe nolle ad culpam obligare, ſed ad pœnas, qualiter in Conſtitutionibus Carmelitarum exprimitur 5. *part. cap.* 1. dum dicitur: *Conſtitutiones noſtri Ordinis neminem ex ſe intendunt obligare ad culpam, ſed ad pœnas*, tunc certum eſt ſolùm ad pœnas obligare. Quando verò nihil tale declaratum eſt, attendi debet ad communem ſenſum, & acceptationem Religionis; ex hoc enim capite præſertim deſumitur quantitas obligationis Si verò de hoc non conſtat, ſi materia, quæ præcipitur non eſt grauis, ſed leuis, certum eſt obligationem non poſſe eſſe ſub mortali, culpa enim mortalis neceſſariò petit grauem materiam. Similiter ſi verba, quibus ponitur lex, non ſint præceptiua, qualia ſunt *Præcipimus, mandamus, ſtatuimus, &c.* Sed alia communia præceptis, & conſiliis, vt *Volumus, Monemus, &c.* tunc eſt probabiliſſimum non obligare ad culpam, præſertim mortalem. Solùm ergo poſſunt eſſe obligatoria ad culpam mortalem ea quæ per verba præceptiua ſtatuuntur, & circa grauem materiam. Leuis enim materia ſolùm poterit inducere leuem culpam, videlicet venialem. Vide dicta *cap. præcedenti, à num.* 6. Thomas de Ieſu *de Regul. Carmelit. p.* 2. *dub.* 8. *part.* 1.

9 Quando ea quæ habentur in Conſtitutionibus, vel Statutis Religionum, ſunt de rebus aliàs præceptis iure naturali, diuino, aut poſitiuo, tranſgreſſio illorum eſt qualis fuerit tranſgreſſio talium præceptorum. Similiter quando fuerint res directè ſpectantes ad tria Vota, tranſgreſſio illarum eſt mortalis, niſi per accidens ratione paruitatis materiæ, vel inaduertentiæ, ſolùm ſit venialis. Quando fuerint res, quæ ſolum ſub conſilio proponuntur, ad nullam culpam obligabunt. Quorum ratio ſumitur ex dictis *cap. præcedenti. à num.* 7.

10 Etiam quando Conſtitutiones Religionum obligant ſolùm ad pœnam, poſſunt dici obligare ſaltem indirectè ad aliquam culpam. Ratio eſt, quia adhuc tales Conſtitutiones obligant in conſcientia ad patiendum pœnam impoſitam, & dant ius Superiori ad puniendum tranſgreſſionem illarum tali pœna: ergo ſi Religioſus reſiſtat paſſionis talis pœnæ, peccabit iuxta grauitatem materiæ, & circumſtantiarum, ac per conſequens tales Conſtitutiones ad aliquam culpam obligant, ſaltem indirectè. Confirmatur, quia aliàs prædictæ Conſtitutiones non differrent à mero conſilio, nec eſſent vera præcepta. Suarez 4. *tom. de Relig tract.* 8. *lib.* 1. *cap.* 2. *n.* 6.

11 Quotieſcunque tamen, ſiue in Regula, ſiue in Conſtitutionibus, ſiue in aliis Ordinationibus, aut præceptis Superiorum præcipitur, aut prohibetur aliquid *in virtute S. Obedientiæ*, vel *in virtute Spiritus ſancti*, vel *in virtute Voti*, aut *iuramenti facti*, tranſgreſſio erit peccatum mortale. Vſus enim obtinuit, vt talia, vel ſimilia verba obligationem ſub mortali indicent. Azor *tom.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 5. *c.* 6. *quæſt.* 5. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 3. Idem dico, ſi dicatur ſub interminatione gehennæ. Quia ea comminatio ſolùm debet correſpondere culpæ mortali. Caſtro *lib.* 1. *de lege pœnal. cap.* 5. *docum.* 4. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 4. *num.* 43. Idem, ſi dicatur ſub pœna maledictionis æternæ, aut indignationis Dei. Propter eandem rationem. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 158. *cap.* 5. & Sanchez *vt ſuprà.* Idem, ob eandem rationem, ſi dicatur ſub pœna maledictionis Dei. Tolet. *in fin. Summ. cap.* 19. *num.* 6. Idem ſub obteſtatione diuini Iudicij. Propter ſimilem rationem. Nauarr. *in Summ. cap.* 23. *num.* 51. *vel* 53. Valentia 1. 2. *diſp.* 7. *quæſt.* 5. *punct.* 6. *&* 2. 2. *diſp.* 10. *q* 4. *punct.* 5. Non ſic credo de verbo *ſtrictè*, *aut arctè mandamus*, neque de verbo ſub præcepto. Quia hæc omnia indifferentia ſunt ad peccatum mortale, vel veniale. Eſt autem prudenter ſanè inter Patres Diſcalceatos noſtri Ordinis ſtatutum, Conſtitutiones, ac Superiorum præcepta, & mandata ad peccatum mortale non obligare, niſi per contemptum, aut niſi per Prælatum quidpiam præcipiatur in ſcriptis, in virtute Spiritus ſancti, & S. Obedientiæ.

12 Si tamen Prælatus, vel aliqua Conſtitutio, ſeu Statutum Religionis præciperet rem parui momenti, & circa materiam leuem, ſeu exiguam, prædictis modis, ſcilicet *in virtute S. Obedientiæ, in virtute Spiritus ſancti*, tranſgreſſio non erit mortalis, ſed tantùm venialis. Ratio eſt, quia materia leuis, ſeu exigua inobedientiæ, aut tranſgreſſionis Voti, non eſt capax obligationis ſub mortali, etiamſi Prælatus hoc intenderet. Caſtro *lib.* 1. *de leg. pœn. cap.* 5. *docum.* 2. Sanchez *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 4. *num* 4. debet tamen certò, & indubitanter conſtare eſſe leuem materiam eam, quæ hoc modo præcipitur, vel prohibetur, vt iudicemus Conſtitutionem, vel præceptum; quod aliàs ex tenore verborum ad mortale obligabat, ſolùm obligare ad veniale. Ratio eſt, quia in dubio ſemper eſt credendum Superiorem, aut Legiſlatorem rectè, & ordinatè præcipere. Suar. 5. *tom. in* 3. *part. diſp.* 4 *ſect* 6. *n.* 11. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 3.

13 Similiter quoties in Conſtitutionibus, aut Statutis Religionum (idem dico de quocumque alio mandato) præcipitur aliquid ſub pœna excommunicationis maioris latæ ſententiæ, tranſgreſſio illius eſt mortalis. Ratio eſt, quia tam grauis pœna ſolùm imponi poteſt pro culpa mortali. Vnde hoc etiam extenditur, ſi id quod præcipitur, aut prohibetur, ſit ſub pœna excommunicationis ferendæ. Propter eandem rationem. Salon. 2. 2. *quæſtione* 77. *art.* 1. Henriquez *lib.* 13. *de Excommunicat. cap.* 17. *num.* 2. Quod intellige, niſi euidenter conſtet eſſe leuem materiam eam, quæ præcipitur, aut prohibetur, propter quam præſumatur talem excommunicationem ferendam exigere admonitionem. Henriquez *vt ſuprà*, Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. c.* 4. *n.* 52. Caſu autem dato, quòd pro re leui imponeretur maior excommunicatio, illa eſſet non ſolùm iniuſta, ſed etiam inualida. Quia non ſolùm eſſet contra Sacros Canones, ſed & ſupra poteſtatem Prælati, ita vt dici poſſet continere errorem intolerabilem. Cornejo *tom.* 2 *in* 3. *part. tract.* 5. *de Excommunicat. diſp.* 3. *dub.* 3.

14 Si tamen poneretur (quòd non eſt admirandum) Conſtitutio, ſeu Præceptum ſub pœna excommunicationis minoris, non inde inferretur tranſgreſſionem illius eſſe mortalem, ſed poſſe eſſe venialem. Quia hæc leuis pœna poteſt ſub peccato veniali incurri, vnde quod tranſgreſſio illius, ſit mortalis, vel venialis aliunde penſandum eſt. videlicet ex parte materiæ. Vaſquez 1. 2. *diſputat.* 158. *num.* 40.

15 Item quoties in Conſtitutionibus, vel Statutis Re-

ligionum

ligionum præcipitur, aut Ordinatur aliquid ſub pœna Suſpenſionis, Interdicti, vel Irregularitatis, tranſgreſſio illius eſt mortalis. Ratio eſt, quia iſtæ pœnæ ſunt grauiſſimæ, atque ita nequeunt imponi niſi propter culpam mortalem. Suarez *tom.5. in 3.p. diſp.4. ſectione 4. num.7.* Vaſquez 1. 2. *diſp.158. cap.5.* Excipe quando Suſpenſio, vel Interdictum eſſent alicuius actus particularis, & ad breue tempus. Quia tunc non arguerent tranſgreſſionem mortalem. Suarez *vt ſuprà.* Pœnæ autem degradationis, priuationis Eccleſiaſticæ Sepulturæ, & ſimiles, ſine dubio arguunt tranſgreſſionem mortalem. Quia etiam ſunt grauiſſimæ pœnæ. Caſtro *de leg. pœn. cap.5. docum.4.* Medina *C. de Ieiun. quæſt. de neceſſ. ſeru. ieiun.*

16 Similiter ſi in aliqua Conſtitutione, vel Statuto Religioſo ſtatueretur pro aliqua culpa pœna mortis, mutilationis alicuius membri, carceris perpetui, triremium, & grauis infamiæ, credendum eſt tranſgreſſionem illius culpæ eſſe mortalem. Eo quòd pœnæ tam atroces non poſſint imponi niſi propter culpam mortalem. De pœna mortis, & mutilationis membri, Syluester *verb. præceptum, quæſt. 3. in fine.* Sotus 1. *de Iuſt. & Iure, q.6. art.5.* De pœna perpetui cerceris, Corduba *in Regul. D. Franciſc. cap.10. q.3. punct.1.* Azor. *tom.1. Inſtit. moral. tr.5. c.6. q.5.* De pœna triremium, Salon. 2. 2. *q.77. art.1. controu.7.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 4. n.64.* De pœna grauis infamiæ, Caſtro *lib.1. de lege pœnali, cap.5. docum.4.* & Azor. *loc. cit.*

17 Similiter quoties Religioſus tranſgreditur aliquam Conſtitutionem ſeu Statutum ſuæ Religionis, etiam aliàs non obligantia ad culpam, ex contemptu, peccat mortaliter. Ratio eſt, quia contemptus eſt actus formalis inobedientiæ directè oppoſitus Voto Obedientiæ, quo in profeſſione ſe aſtrinxit ſubiiciendo ſe voluntati Superiorum. S. Th. 2. 2. *quæſt. 186. art. 9.* Caiet. *ibid.* Conſiſtit autem huiuſmodi contemptus, non in eo, quòd quis ex malitia, praua conſuetudine, indignatione, aut alia cauſa tranſgrediatur præcepta aut legem, ſed in hoc, quod quis violet legem, aut præceptum; quia non vult ſubiici ipſi, aut Superiori præcipienti, ita vt habeat duos actus, alterum quo vult non ſubiici legi, aut Superiori: alterum, qui ex illo oritur, ſcilicet tranſgredi tale præceptum, vel legem. S. Thom. *vt ſupra, ad 3.* Caiet. *ibi, & in Summ. v. contemptus.* Imò ad hoc quòd contemptus ſit peccatum mortale, non ſufficit quòd ſit contemptus ſecundum quid, id eſt, quod Religioſus nolit ſubiici Superiori, aut præcepto hic, & nunc, ſed requiritur quòd ſit contemptus ſimpliciter, id eſt, quod nolit ſubiici præcepto, aut Superiori. Caiet. *vt ſupr. verſ. aduerte hic,* Valentia *vt infrà.* Si quis tamen tranſgrederetur Conſtitutionem, aut Legem Religionis, non ex contemptu talis legis, aut Conſtitutionis, ſed ex contemptu executionis illius, quia ſcilicet reputat illam rem parui momenti, non ſemper peccaret mortaliter. Quia hòc non eſt velle non ſubiici legi Superioris, ſed æſtimare illam minus, quàm decet, Valentia 2. 2. *diſputatione 10. quæſt.4. punct.5.* Sanchez *lib 1. in Decalog. cap.15. num.10.* Vide *cap.1. num.12.*

18 Praua autem conſuetudo, ſeu vſus non ſeruandi Conſtitutiones, aut Statuta Religionis, quæ non obligant ad culpam, vel ſolùm ad venialem, non facit ex ſe, quòd tranſgreſſio illorum ſit peccatum mortale. Ratio eſt, quia actus replicati ſunt eiuſdem ſpeciei, & proinde eiuſdem malitiæ: ſi ergo prima tranſgreſſio Conſtitutionis Religioſæ fuit tantum peccatum veniale, etiamſi millies replicetur, non fiet mortalis. S. Thomas 2. 2. *quæſtione 186. artic.9.* Caietanus *ibidem.* Poteſt tamen huiuſmodi praua conſuetudo, ſeu vſus tranſgrediendi Conſtitutiones fieri mortalis, primò ratione periculi, cui ſe exponit ſic tranſgrediens, contemnendi illas. Azor. *lib.4. Inſtit. moral. cap.9. q.11.* Secundò, quia ſic operans eſt valdè pernicioſus Religioni, ſuo prauo exemplo alios ad relaxationem inducens. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.4. n.18.* Vide *cap.1. num.13.*

19 Conſtitutiones, & Statuta Religionum non obligant quando ſunt impeditiua operum Charitatis: vt ſi ſit Statutum in aliqua Religione de non intrando in cellam alterius Religioſi, & contingat aliquem infirmari, poteſt Religioſus in illam intrare. Ratio eſt, quia non aliæ Leges Eccleſiaſticæ obligant in iſtis caſibus. Rodriguez *tom.1. qq. quæſt.77. art.3.* Nec etiam obligant cum metu, aut probabili periculo vitæ. Quia nulla lex humana hoc pacto obligare poteſt. Vnde licet Carthuſiani ſatis laudabiliter à carnibus abſtineant, etiam cùm periculo vitæ, poſtponentes bonum particulare vitæ bono communi Religionis in perpetua abſtinentia à carnibus conſiſtente (Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.39.*) quod intelligo in caſu quo eſt alius cibus, quo vti poſſint, nam ſi non eſt alius cibus, inhumanum eſt, & contra ius naturale ita facere, Suarez 4 *tom. de Relig. tract.9. lib.2. cap.4.* In nullo tamen caſu tenentur à carnibus abſtinere cum periculo vitæ. Quia nulla lex, aut etiam votum Religionis poteſt obligare contra præceptum naturale conſeruandi vitam, cuius homo non eſt dominus, ſed ſolus Deus. Victoria *in Relect. de temperantia, à n.8.* Secus dicerem ſi eſſet ſcandalum, quia tunc lege naturali, & diuina tenerentur illud vitare. Bonacina *de leg. diſp.2. q.8. punct.2. n.16.*

20 In caſibus, in quibus obſeruantia Conſtitutionis, ſeu Statuti Religionis ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi diſpoſitio ipſius, non obligat. Ratio eſt, quia tunc concurrunt duo contraria, ſcilicet lex naturalis, & lex poſitiua, ac per conſequens ſtandum eſt legi naturali, quæ eſt ſtrictior. Caiet. 2. 2. *q.12. artic.1.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul. quæſt.67. art.4.* Non verò deficit Lex, aut Conſtitutio, quando ratio ipſius in particulari caſu, & perſona deficit. Eo quòd Lex, ſeu Conſtitutio reſpicit bonum commune. Rodriguez *vbi ſupra,* referens Sotum. Ex quo colligo etiam teneri Prælatos ſuperiores quoad eandem vim directiuam ad obſeruantiam legum particularium aliquarum Prouinciarum, vel Conuentuum, in quibus manent; tum propter bonum exemplum ſubditorum; tum quia eo ipſo quod ſubditi viderent Superiores eas non obſeruare, ſaltem pro multis occaſitionibus, crederent ab eis abrogati. Suarez 3. *de legibus, cap.35. n.74.* Salas *de legibus diſp.14. ſect. 2. n.23.* & ex ipſis Tamburinus *de Iure Abbatum tom.3. diſp.3. quæſit.4.*

21 Omnes Superiores Religionum, etiam ipſe Generalis, tenentur Legibus, & Conſtitutionibus ſuorum Ordinum, quoad vim directiuam. Eo quòd ſint membra Religionis, præſertim cum Lex, ſiue Conſtitutio, non ab ipſis ſolùm, ſed à Capitulis habuerit ſuam vim. D. Thom. 1. 2. *quæſt.96. art.5.* Sotus *lib.1. de Inſtit. quæſt.6. art.7.* Imò aliquo modo dici poſſunt obligari ad illas, etiam quoad vim coactiuam, quatenus finito officio ſuo, vel tempore Capitulorum poſſunt ob earum tranſgreſſionem puniri. Rodriquez 1. *tom. q.68. art.3.* Miranda *in Man. Prælat. q.29. art.4.*

22 Conſtitutiones, ſeu Statuta Religionum confirmata auctoritate Papæ non poſſunt mutari ab ipſis Religionibus, ſeu Capitulis ipſarum. Eo quòd inferior non poteſt tollere facta à Superiore. Nauarrus *lib.1. Conſil. tit. de conſt. conſ.8.* Hoc tamen intellige, quando prædicta confirmatio Papalis fuit facta in bonum Religionis, ſeu per modum decreti, mandati, aut ordinationis: quando enim facta fuit in fauorem ſtatuentium tales leges, tunc confirmatio Papæ habet vim cuiuſdam priuilegij, & ita liberè ab illo poſſunt recedere priuilegiati. Ita probabiliter Rodriguez 1. *tom. quæſt.16. articulo 4.* Miranda 2. *tom. Manual. quæſt. 29. art.8.*

artic.8. Clariùs dici poteſt quòd quando confirmatio Summi Pontificis fuit ſubſtantialis, & eſſentialis, hoc eſt quando Summus Pontifex confirmando dicta ſtatuta dat ipſis nouum robur, ea propria faciens, aut volens quod ea nomine ſuo ſubſiſtant, proculdubio tunc non poſſunt mutari, aut alterari à Capitulis, aut Religionibus: quia tunc cenſentur veluti ab ipſo Papa lata, ac per conſequens ab inferioribus inuariabilia. Si tamen talis confirmatio ſolum fuit accidentalis, vt ſi ea Pontifex ſolum laudauerit, & approbauerit vt legitimè facta à Religionibus vel Capitulis, non faciendo ea veluti propria ipſius, aut eis nouum robur tribuendo, tunc poſſunt à Religionibus, vel Capitulis immutari. Ita Bonac. *de legib. diſp.* 1. *q.* 1. *p.* 1. *num.* 16. Tambur. *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 7. *num.*6. *& ſeq.* poſt Salas, Rodrig. & Mirandam. Adde Portellum *in dub. Regul.verb.Statutum,num.*11. Qui tamen oppoſitum dicit, ſi Papa præciperet alicui Capitulo, vt nomine ipſius Papæ conderet tale, vel tale ſtatutum, quia tunc eſſet veluti eſſentialiter Papale. Tamburinus *ſupr.num.* 9. Vbi etiam in ſequentibus de interpretatione, ſeu declaratione talium ſtatutorum. Pro quo vide quæ dico *tom.*1.*c.*18.*n.*76.

23 Quamuis de iure communi non poſſint Superiores Religionum diſpenſare vniuerſaliter in Legibus, conſtitutionibus, aut Statutis ipſarum, niſi quando illis talis facultas conceditur expreſsè, vel interpretatiuè, eo quòd inferiores non poſſunt in Legibus latis à ſuis Superioribus diſpenſare, Conſtitutiones autem Religionum factæ ſint à tota Religione, vel Prouincia, quæ ſunt Superiores Generali, & Prouinciali, Nauar. (Sylueſter *verb.diſpenſatio, q.*4. *&* 9.*cum ſeqq. in Man.prælud.*9.*n.*15.) In aliquibus caſibus tamen id poſſunt, ſcilicet in caſibus leuibus, in quibus recurrere ad Superiores, vel Capitulum eſſet intolerabile, & in caſibus, qui frequenter accidunt, in quibus etiam durum, & aſperum videtur tantum tempus expectare. Ratio huius eſt, quia in his caſibus præſumitur licentia interpretatiua concedi à iure, & maioribus Superioribus, idque conſuetudine, quæ eſt optima Legum interpres, obſeruatur. Medina 1. 2. *quæſt.*97. *art.* 4. *concl.* 5. Miranda *in* 2. *tom. Manual. quæſt.* 30. *artic.*11. Vide *cap.*18.*num.*54.

24 Conſuetudo legitimè præſcripta, & debitis circunſtantiis veſtita, verbi gratia, quod ſit rationabilis, vniuerſalis, & cum notitia Superioris, habet vim legis, ſeu Conſtitutionis, & poteſt tollere legem contrariam, aut Conſtitutionem, ſeu Statutum, quod erat prius in Religione. Ratio eſt, quia conſuetudo hoc modo cenſetur quaſi quædam Lex, aut Conſtitutio Religionis. Rodrig. 1. *tom. quæſt. Reg. quæſt.*69.*art.*1. Miranda 2.*tom. Man. quæſt.* 28. *per totam.* Præſcribit autem huiuſmodi conſuetudo, ſi eſt contra legem, quadraginta annis. Nauarr. *in Man. c.* 21. *num.*13. Si autem eſt præter legem, decem annis. Rodrig. *tom.* 1. *q.*68.*artic.*1. Sà *in Summ.verb.conſuet. num.* 3.

25 Conſtitutio, ſeu Ordinatio Religionis permittens in ea Magiſtros, aut Doctores, tolerari poteſt, dummodo qui accipit tales gradus, ſit idoneus, aliàs qui ſcit non eſſe idoneum, & petit illos, peccat mortaliter, ſicut qui ſcienter admittit. Syluester *verb. Doctor, quæſt.* 4. Sà *in Summ. verb. docere,num.*2. Aduertendum etiam eſt Decretum Clem. VIII. & SS. Domini noſtri Vrbani circa huiuſmodi graduatos, videlicet: *Nullus niſi actu legat vel prædicet, aut aliquo ſui gradus priuilegio gaudeat.* Vide alia circa illos *cap.*10. *num.* 20. *&* 24. Animaduerti tamen debet *actu legere*, dici etiam Lectores, quando tempore vacationum ſtudent vt legant. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.*2. *Iulij II.*§.5 *num.*21.

26 De mandato Clem. VIII. *in decretis pro reformatione Regularium* innouatis à S. Congregat. iuſſu SS. Domini noſtri Vrbani præcipitur *Generalibus, ac omnibus aliis quibuſcumque Superioribus, ad quos hoc ſpectat, vt curent, ac efficiant, prædicta omnia decreta inter alias eorumdem Ordinum Conſtitutiones perpetuò valituras redigi.* An autem inde inferatur hæc Decreta non inducere aliam obligationem ad ſui obſeruantiam, quàm Conſtitutiones Religionum? Mihi videtur verior pars negatiua. Ac proinde quòd de obligatione horum Decretorum loquendum ſit iuxta generales regulas, quæ de iure communi ſunt ad cognoſcendam obligationem aliarum Legum Pontificalium, de quibus nos egimus ſupra, & *cap.*7.*à num.*7.

Ad hoc quod Leges, ſeu Conſtitutiones Religionum obligent ſubditos, requiritur aliqualis promulgatio ipſarum. Hoc enim neceſſariò requiritur pro cuiuſcumque Legis obligatione. Licet autem promulgatio in ſingulis Monaſteriis, ſeu Domibus Religionis optima ſit, non videtur tamen neceſſaria, ſed ſufficiet quod in Capitulo Generali, vel Prouinciali reſpectiuè fiat. Sicut generaliter Lex Pontificia ſufficienter promulgatur Romæ, Epiſcopalis in Cathedrali Eccleſia, Regia in Curia Regis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *capite* 8. *num.*15. *&* 16. 27

Immunitates, & libertates conceſſæ Regioſis in Conſtitutionibus (imò & Regula) Ordinum, poſſunt à Prælatis ipſorum aliquibus coarctari ex iuſta cauſa, niſi talis coarctatio ſit expreſsè prohibita prædictis Superioribus. Ratio eſt, quia eo ipſo quod non eſt illis prohibita, cenſetur conceſſa; eò præſertim, quia ad bonum regimen Religionis ſpectat ita facere, ſaltem in aliquibus caſibus. Corduba *in Regul. D.Franc. cap.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 6. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.* 3.*n.*9. Idem etiam dicendum eſt de Prælato inferiori reſpectu licentiæ, & immunitatis Religioſis à Superioribus Prælatis conceſſarum. Laurent. de Peirinis *tom.*1.*quæſt.*1. *de obed.c.*8.*in fine.* 28

Licita eſt, & honeſta Conſtitutio præcipiens Religioſis ſtudia litterarum. Vt latè probauimus *in tract. de Reformat.Regul. cap.*11. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Subdito, quæſt.*1. *de Obedient. c.*30. Religioſi etiam ad ſtudia deputati notabiliter negligentes in ſtudendo, ſæpè peccant mortaliter. Tum quia occupant aliorum locum. Tum quia abutuntur commoditate illis ad ſtudendum à Religione conceſſa, videnturque ſcientias contemnere. Nauarr. *in Sum.c.*25.*n.*59. Peirinis *vt ſupr.* 29

Licita quoque eſt Conſtitutio prohibens ne litteræ miſſæ ad Superiores aperiantur, vel detineantur à ſubditis. Vnde inter caſus reſeruabiles à Superioribus deſignauit Clemens VIII. *malitioſum impedimentum, aut retardationem, aut aperitionem litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores miſſarum.* Ratio eſt, quia per hoc impeditur maximè bonum regimen Religionis, & fraterna charitas inter Religioſos. Pro explicatione autem huius caſus reſeruabilis, quando ſcilicet in eo quis peccet, conſule Quarantam *in Compend. Bullar. verb. caſus reſeruati, num.* 12. & Cotiolanum *in tract. de caſ. reſeru.part.*2. *caſu* 11. Deinde qui aperit litteras obſeratas, vel alienas ſcripturas animo nocendi, vel cum graui detrimento aliorum, peccat mortaliter. Quia in re graui offendit proximum. Rodriguez *tom.*2. *quæſt. Regular. quæſtione* 36.*artic.* 2. Non tamen peccat mortaliter qui aperit litteras, ex quibus ſibi vel alteri timet periculum alicuius damni notabilis iniuſtè inferendi. Quia in tali caſu præceptum naturale de euitando damno iniuſtè inferendo, præponitur præcepto de obſeruando ſecreto. Nauarrus *in Summ. cap.* 18. *num.* 53. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. quæſt.*2. *de paupert.cap.*2.§.13. 30

Scribere litteras ad Prælatum ſine nomine, continentes delicta occulta contra aliquem, eſt ex ſuo genere mortale peccatum. Quia eſt reuelare crimen occultum 31

cultum fratris, quod mortale eſt. Niſi forſan hoc fieret ex charitate, non ex odio, aut maleuolentia, vltionem, & punitionem non quærente, ſed ſolùm correctionem, & emendationem: & celatur nomen ſcribentis, quia ſi fortè perueniat ad notitiam illius contra quem ſcribitur, reddetur illi inimicus. Laurent. de Peirinis *tom.1. de Subdito, quaſt.2. de paupert. cap.2. §.12.* Non poſſunt tamen Prælati ex huiuſmodi litteris ad inquiſitionem procedere delictorum, quæ continent. Rodriguez *tom.2. quaſt. Regul. art.10.* Vide dicenda *cap.27. n.4.*

32 De obligatione obſeruandi Ceremonialia, ſeu Ordinalia Religionum philoſophandum eſt eodem modo, ac de aliis Legibus, Statutis, ac Conſtitutionibus Ordinum. Ac proinde dicendum, tranſgreſſionem eorum, quæ in illis præcipiuntur, eſſe peccatum mortale, vel veniale, iuxta quantitatem materiæ, & alias circunſtantias, iuxta dicta in hoc capite, & præcedenti. Ex parte tamen materiæ, ſcilicet eorum, quæ in illis præcipiuntur, eſt ſine dubio maior obligatio ea obſeruandi, quàm alia, quæ per alias Conſtitutiones ordinantur, ac per conſequens tranſgreſſio magis peccaminoſa; nam quæ in prædictis Ceremonialibus præcipiuntur, immediatiùs, & proximiùs concernunt cultum Dei, in quo vix poteſt aliquid minimum reperiri. Specialiter verò de ceremoniali Carmelitarum illud occurrit monendum, quod quamuis in illo dicatur, *Sub obedientia præcepto vobis omnibus, & ſingulis, præſertim verò Superioribus, ad quos iſta ſpectant, iniungimus, vt quibuſlibet aliis modis Ceremoniarum, & Rituum obſeruationibus relictis, in omnibus, quoad fieri poterit, huic noſtro Ordinario, & Ceremoniali conformemini, illudque ad vnguem ſequamini:* nihilominus, non obſtante huiuſmodi præcepto Obedientiæ, non erit peccatum mortale vnam, aut aliam, aut etiam aliquas, ſaltem paucas, Ceremonias non obſeruare, ſi non ſit contemptus, aut voluntas non ſe conformandi prædicto Ceremoniali, aut notabilis, & magna negligentia in nunquam ſtudendo, addiſcendo, aut legendo illud. Sic enim interpretatur hoc præceptum communis vſus Religionis, & Reuerendiſſimi Generales Ordinis à me ſuper hoc interrogati ita reſponderunt. Semper tamen erit veniale peccatum, niſi adſit negligentia, obliuio, aut ignorantia inculpabilis.

33 Pœnæ priuationis officiorum, dignitatum, graduum, & adminiſtrationum, &c. ſeu inhabilitatis ad illa: ſeu aliæ, quæ apponi ſolent in Conſtitutionibus, & Statutis Religionum, etiamſi ponantur ſub verbis, *ipſo facto, ipſo iure, eo ipſo,* aut ſimilibus, non incurruntur in foro interiori conſcientiæ, niſi præmiſſa declaratione Superioris, qua ad minus conſtet Religioſum perpetraſſe illud crimen, propter quod imponuntur tales pœnæ, iuxta dicenda *cap.10. num.30.* Eo quòd ita videtur eſſe praxis Eccleſiæ, ſaltem quoad plures doctos, & timoratos. Quando autem adduntur vlterius illæ particulæ *abſque vlla declaratione, abſque vlla ſententia, ante declarationem, ſententiam, &c.* aut ſimilia, tunc obligat reus ad tales pœnas etiam in foro interiori, & conſcientiæ ſoluendas, iuxta dicenda etiam eodem *cap.10. n.31.* Licèt aliqui non improbabiliter dicant contrarium, vt ibidem notabimus. Conſuetudo tamen, & vſus, ſeu acceptio Religionum maximè attendenda eſt, ſeu declaratio illius, qui Conſtitutiones, ſeu Statuta fecit. In noſtris autem Conſtitutionibus *p.5. c.1.* ſic dicitur: *Item cum in Conſtitutionibus Noſtris frequenter ponatur pœna depoſitionis ab officio Prælatorum, & aliorum Officialium ipſo facto, propter multa pericula, quæ poſſent inde contingere, declaramus, quod intelligitur ipſo facto, poſtquàm in Capitulo, vel Viſitatione fuerint conuicti, & confeſſi coram Superiore.* Idem habetur *c.9. & 10.*

34 De obligatione, quam habent Religioſi aſſumpti ex Ordinibus ad Dignitates, ad obſeruandum Conſtitutiones, & Statuta Religionum, dicimus *cap.17. n.8.* De Prælatis etiam Generalibus *c.18. num.11.* De eiectis *c.23. num.17.* De Nouitiis *c.24. num.2.* De Monialibus *c.25. num.1.*

CAPVT IX.

De obligationibus Religioſorum, quæ habentur in Iure, vel Conciliis.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicantur Religioſi habitum ſuæ Religionis temerè dimittentes.*
2 *Item accedentes ad ſtudia, niſi à ſuo Prælato, & Conuentu licentiam habuerint.*
Quomodo excommunicatio intelligenda. ibid.
3 *Item Religioſi de Clauſtris exeuntes ad audiendum medicinam, vel leges.*
Ad quos extendatur hac excommunicatio. ibid.
4 *Interdicta eſt Religioſis appellatio à correctione ſuorum ſuperiorum,* & n.5. & 6.
Ad quæ tribunalia id intelligatur. ibid.
7 *An in caſu graui, & raro licita ſit appellatio.*
Quibus conditionibus. ibid.
8 *Quid de facultate recuſandi Prælatos.*
9 *An Religioſus poſſit eſſe executor teſtamenti.*
Qua licentia. ibid.
10 *Nequeunt ſibi eligere ſepulturas.*
11 *Non poſſunt comparere in iudicio, ſiue vt rei, ſiue vt actores, ſine licentia ſuperiorum.*
12 *Nec poſſunt munus Aduocati, vel Procuratoris exercere.*
13 *Nec munus Tabellionis.*
14 *Nec eſſe Iudices, etiam arbitri, niſi, &c.*
Poſſunt tamen eſſe Aſſeſſores, & Vicarij Epiſcoporum aliqui illorum, & cum quibuſdam conditionibus. ibid.
15 *Non poſſunt exercere artem Chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione.*
16 *An poſſint eſſe teſtes.*
17 *Interdicitur Religioſis ſuſcipere tutelam alicuius perſonæ.*
De qua tutela id intelligendum. ibid.
18 *Nec poſſunt eſſe fideiuſſores.*
19 *Nec poſſunt teſtari, niſi de licentia.*
20 *An poſſint venari, ſeu aſſiſtere venationibus.*
21 *Lineis vti prohibitum eſt Religioſis.*
22 *An teneantur ſemel in menſe peccata confiteri.*
23 *Circa decimas Eccleſiæ quid prohibitum Religioſis ſub excommunicatione,* & n.26.
24 *Balnea ingredi quomodo illis prohibitum.*
25 *Qui inducunt aliquos ad hoc vt ſepulturas eligant; excommunicationem incurrunt.*
27 *Intra ſepta monaſterij arma tenentes, quas pœnas incurrant.*
28 *Benedicere menſam an ſit illis præceptum.*
29 *Tempore interdicti quid illis prohibitum, vel præceptum.*
30 *Beguinas fouentes ſunt excommunicati.*
31 *An liceat illis baptizare, eſſe Patrini, aut miniſtrare aliqua Sacramenta.*
32 *Transferentes ſe ad partes tranſmarinas, quando incurrant excommunicationem.*
33 *Qui prohibeantur ad curias Principum accedere.*
34 *Prohibitum eſt Religioſis noua loca adire, vel antiqua mutare.*
35 *Quæ obſeruanda in erigendis, ſiue conſtruendis monaſteriis.*

Saltem duodecim fratres debent in eis ſuſtentari.ibid.
36 *Deſerere monaſteria ſemel accepta non poſſunt.*
37 *Dantes ſeu accipientes ex pacto pro ingreſſu Monaſterij,quando ſint excommunicati.*
38 *Vinum temperatum bibendum quoties, & quomodo.*
39 *Qualiter & quomodo mercatura prohibita ſit Religioſis.*
40 *An ludus prohibitus ſit Religioſis.*
41 *Monaſteria Regularium debent habere carcerem.*
42 *Pœna Religioſi falſi teſtis.*
43 *Pœna furis,ſeu latronis.*
44 *Pœna homicidæ,ſeu venenum propinantis.*
45 *Quid prohibitum Religioſis circa pulſationem campanarum.*
46 *Obſeruare debent feſta ab Epiſcopis indicta.*
47 *Quid circa proceſſiones ſeruandum à Religioſis.*
48 *Lectio Sacræ Scripturæ habenda in Monaſteriis.*

1 IN primis *c.2.ne Clerici,vel Monachi,in 6.* excommunicantur Religioſi profeſſi habitum ſuæ Religionis in Scholis, vel alibi temerè dimittentes. De quo latius agimus *c.13. à n.2.* Solùm eſt aduertendum huiuſmodi excommunicationem nulli eſſe reſeruatam.

2 Secundò excommunicantur eodem genere excommunicationis nulli reſeruatæ, profeſſi accedentes ad quæuis ſtudia, niſi à ſuo Prælato cum conſilio Conuentus, vel maioris partis illius, licentia primitus obtenta. Ita habetur dicto *cap. ſecundo, ne Clerici.* Vnde ad hanc excommunicationem incurrendam non requiritur, quod Religioſus habitum deponat, ſed etiam ſi cum habitu vadat, illam incurrit. Eo quòd textus non petit hanc conditionem dimiſſionis habitus. Sanchez *lib.6.in Decalog.cap.8. num.72.* Nec requiritur, quod ſtudia ſint aliàs prohibita, ſed etiam ſi ſint permiſſa, adhuc incurretur talis excommunicatio. Quia textus expreſsè dicit, ad quæuis Studia, Syluester *verb. Excommunic.9.* Non incurritur tamen hæc excommunicatio,ſi Religioſus vadat etiam ſine licentia ad alium Conuentum propter Studia, quæ ſunt intra ſuæ Religionis Clauſtrum. Quia intentum huius Legis ſolùm videtur fuiſſe prohibere Studia extra Clauſtra Religionis. Caietan. *in Summ. verb. Excommunic. cap.61.* Bonacina *in tract. de Clauſura,quæſt.2.punct.6.§.5.* Nec etiam incurritur ſi vadat ad Studia extra Clauſtra Religionis, manſurus tamen in Conuentu illius Ciuitatis, vel Oppidi,vbi ſunt talia Studia. Eo quòd textus ſolùm videatur prohibere, ne Religioſus ſtudeat manens extra Clauſtra ſui Monaſterij. Suarez *5.tom in 3. part. diſput.23 ſect.4.* Bonacina *vt ſuprà, §.5.* Licentia autem, quæ ex hoc Capite requiritur, penſanda eſt ſecundùm conſuetudinem Religionum. Si enim fuerit talis conſuetudo, quod ſolùm concedatur à Generali, vel Prouinciali,non ſufficiet licentia immediati Prælati. Suarez *vt ſuprà, num.37.* In quo caſu non videtur neceſſarius conſenſus Monaſterij, quia textus ſolùm videtur loqui, quando licentia conceditur à Prælato immediato, non autem quando à Generali, vel Prouinciali conceditur. Syluester *verb. Excommunic.9.caſu 25.num.55.quæſt.2.*Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.8. num.87.*

3 Deinde Religioſi de Clauſtris exeuntes ad audiendam medicinam, vel Leges, niſi intra duorum menſium ſpatium redierint, ſunt excommunicati,& reuerſi ad Conuentum, in Choro, Menſa, Capitulo, &c. debent eſſe vltimi. Ita habetur *in cap.fin.ne Clerici,vel Monach.*Bonacina *in tract.de Clauſura,quæſt.2.punct.7.* Nulli verò eſt reſeruata hæc excommunicatio. Nec comprehendit Religioſos intra Clauſtra audientes iſtas ſcientias, vel foris, manentes tamen intra Clauſtra. Nec comprehendit docentes illas, nec habentes priuatis in Cellis Lectores Legum, nec eos, qui ſtudent Legibus, in quantum conducunt ad intelligentiam Canonum. Toletus *in Summ.lib.1.cap.37.* Diana *tract. de dubiis Regul. Reſolut.79.* Extenditur hæc excommunicatio ad Doctores, ſiue Magiſtros, qui Religioſos, habitu ſuo dimiſſo, Leges, vel Phyſicam audientes, ſcienter docere, aut in Sholis ſuis præſumpſerint retinere, *cap.2. ne Clerici, vel Monachi in 6.* Caietan. *in Summ.verb. excommunic.n.61.* Sanch.*lib.6.in Decalog. cap.8.num.89.* Bonacin.*punct.8.*

Præterea, Religioſis omnibus maximè interdictum 4
eſt à correctione ſuorum Superiorum appellare ad iudices extraneos. Primò quidem Iure Communi,*cap.ad noſtram;de appellationibus, & c. reprehenſibilis, eodem tit. in fine ibi: Ne Religioſi cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regularem Prælati ſui, & Capituli diſciplinam, appellare præſumant.* Secundò propter multa priuilegia Religionibus conceſſa,ſpecialiter Bonifac. VIII. pro Franciſcanis,Sixti IV.pro Carmelitis,& Auguſtinianis, & Iulij II. pro Fratribus,& Sororibus Ordinis Prædicatorum, vt refert Caſarubius *in Compend. Priuil. Mendic. v. appellare.* Vbi etiam habetur Gregor. XIII. in quodam motu proprio Anno 1575. interdixiſſe Franciſcanis de Obſeruantia, ſub pœna excommunicationis Summo Pontifici reſeruata, & aliis pœnis appellationem ad Tribunalia Sæcularia; conceſſiſſe tamen eis appellationem ad Generalem, vel Protectorem, vel Pontificem. Sacr. quoque Congregationem Cardinalium edidiſſe decretum Ann. 1587. vt appellatio hoc ordine interponatur; à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, & ab hoc ad Cardinalium Congregationem, refferturque hanc appellationem eſſe permiſſam à Sixto V. Extat etiam Bulla Clem. VIII. quæ eſt 110. *in 3. tom. Bullarii*, edita *Anno* 1604. Vbi appellatio prohibetur Carmelitis *ſub excommunicationis latæ Sententiæ pœna, à qua, non niſi à nobis, ſeu Romano Pontifice pro tempore exiſtente, præterquam in mortis articulo abſolui poſſint, nec non priuationis perpetuæ officiorum per eos obtentorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia quæcunque dicti Ordinis Officia exercenda, ac vocis, tam actiuæ, quam paſſiuæ,eo ipſo abſque alia declaratione incurrendis pœnis.* Subiungit etiam Pontifex: *Diſtrictius inhibemus, ne ad ipſa Tribunalia Sæcularia, quouis prætextu, aut quæſito colore appellare, vel ad illa confugere, aut ea propterea quoquo modo adire audeant, vel præſumant. Sed ſi ſe à Prælatis grauari prætendant, ad Priorem Generalem ipſius Ordinis, ſeu illius Protectorem, aut Viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, ſiue Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem, Supremum in Eccleſia Dei Iudicem, ſicut antiquitus ſemper facere conſueuerunt, recurſum habeant, vnde illis breui manu iuſtitia miniſtrabitur. Volentes, & ita declarantes,quod nedum dicti Ordinis Regulares perſonæ contra facientes, verum etiam eorum quomodolibet directè, vel indirectè fautores, & conſultores, eaſdem pœnas eo ipſo omninò incurrant. Decernentes irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his à quoquam, quauis auctoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari.* Vide Bullam *tertio tom. Bullarij.pag.* 159. Similem prohibitionem habent Auguſtiniani ab eodem Clem. VIII. in Bulla *Quoniam noſtr.* Anno 1604. edita, & Seruitæ in alia Bulla eiuſdem tituli,Anno 1593.

Circa quæ alia animaduertenda ſunt. Primum eſt, 5
hæc Iura, & Decreta Pontificum congruentiſſima ratione pro Religioſis edita fuiſſe, vt ab eis abominabilis iſte appellandi à ſuis Prælatis vſus omninò exularet. Eſt enim appellatio à correctione Regulari, ſeu ſententia Superiorum ad tribunalia ſæcularia, inuentum Diabolicum, honorem Religionis inhoneſtans, & pacem, & tranquillitatem Religioſorum perturbans, ſignumque maximæ relaxationis, cùm regulariter loquendo,

quendo, ſolùm apud aliquos ambitioſos, & ſuperbos, & deformatos locum habeat. Sotus *de Iuſtit. & Iure lib.5. quæſt.6. articul.3.* Aragon.2.2. *quæſt.69. articul.3.*

6 Secundum eſt, Religioſis non ſolùm eſſe prohibitam appellationem ad Iudices non competentes, vt ad Laicos, aut Sæculares Magiſtratus, vel Iudices; hoc enim de ſe patet iniquiſſimum eſſe, & omni pœna, & ſupplicio dignum, ſed etiam aliquando ad Iudicem competentem, ſcilicet Sedem Apoſtolicam, Dominos Nuncios, Legatos, &c. Ratio eſt, quia licet Sedes Apoſtolica, aut Apoſtolica Tribunalia ſint Supremi Iudices Eccleſiæ, tamen ipſi Summi Pontifices Eccleſiæ capita, attendentes maximum detrimentum Religioſæ diſciplinæ ex prædicta appellatione oriri, Iuri ſuo cedentes, prohibent Religioſis prædictam appellationem, propter bonum Religionum. Cuius ſignum eſt, quod Ciſtercienſibus interdicta eſt appellatio, etiam ad Sedem Apoſtolicam ſub pœna excommunicationis. Idemque priuilegium dicitur conceſſum Canonicis Regularibus, & Minoribus à Iulio Secundo. Suarez 4.*tom.de Relig. tract.8.lib.2.c.11.n.2.13. & 16.* Sanch. *lib.6. in Decal.c.8.n.108. & 109.* Nota autem quod Sac. Congregatio Regularium Iure computari debet inter Tribunalia Religionis. Thomas de Ieſu *de viſit. Regul. tract.3.c.17.num.7.*

7 Tertium eſt, quod in raro, & graui caſu, in quo euidenter conſtaret Religioſo fieri notabilem iniuriam in fama, honore, & reputatione à ſuis Superioribus, licita illi eſſet appellatio ad Summum Pontificem, vel Sacr. Congregationem. Ratio eſt, quia hoc videtur permiſſum à Summis Pontificibus, vt conforme Iuri Naturali, non ſolùm in aliquibus Decretis ex adductis, ſed à Iure *in cap. de Priore, de appellation. cap. licet, de Offic. Ordinar. & cap. ſup. quæſt. verſic. nos autem, de Officio Legat.* Nauarrus *Comment. 3 de Regul. num. 51. & lib. 2. Conſil. in 1. edit. tit. de Sent. & re Iudicata, conſil. vnico, num. 6. & tit. de appellat. conſil.4.num.1.* Azor. *lib.12. Inſtit. Mor. c.11. quæſt.8.* In tali autem caſu appellatio executionem ſententiæ regulariter ſuſpendit, vt colligitur ex *cap. venientes, de Iureiurand. & cap. Paſtoralis, §. præterea, de offic. Iudic. deleg.* Nauarrus *lib.2. Conſil. de appellat. conſ.6. num. 1* Neceſſe eſt etiam in appellatione cauſam grauaminis exprimere. Quia ſolummodò admittitur appellatio, cum modus exceditur. Sanchez *tom. 2. de præcept. Decalog. lib 6. cap.8. num.105.* Thomas de Ieſu *de Viſit. Regul. tract.3. c.17. n 18.* Vnde ſi talis cauſa non aſſignatur, vel cauſa aſſignata friuola, vel iniuſta viſa fuerit ipſi Iudici, & aliis ad hoc conſiliariis adhibendis, nihil de illa curare debet Iudex, quia talis appellatio non ſuſpendit executionem ſententiæ. Aldrete *lib.2. de diſcipl. Relig. c.28.n.28.* In aliis autem caſibus non eſt toleranda appellatio Religioſorum, etiam ſi illis aliqua iniuria fiat: cum recta, & bona æſtimatio Religionis anteponi debeat, etiam ſecundùm Ius naturale, bono priuato alicuius, ſicut eodem Iure Naturali dictante, manus recipit ictum, aut vulnus, ad ſeruandam incolumitatem corporis, vel capitis. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.29. art.3.* Laurentius Peyrinis *tomo 1. quæſt.1. de Obed. c.20.* Cùm verò appellatio ad Sedem Apoſtolicam conceditur, licèt regulariter loquendo fieri debeat modo dicto *num. 4.* ſcilicet à Priore, vel Guardiano ad Prouincialem, & ab hoc ad Generalem; caſu tamen dato, quod à prædictis non ſperetur remedium contra iniuriam illatam appellanti, vel ſimilibus caſibus, licitè fieri poterit appellatio immediatè ad Apoſtolicam Sedem. Portell. *in Dubiis regular. verb appellare, num.3.*

8 Idem etiam ſuo modo dicendum eſt, & propter eandem rationem, de facultate recuſandi Prælatos Regulares, illam ſcilicet eſſe omninò illicitam, & abominabilem Religioſis, niſi in caſu rariſſimo, quo licita eſſet appellatio, videlicet quando euidenter conſtaret, Prælatum Regularem omninò iniquè ſe gerere contra bonam famam, & opinionem alicuius Religioſi in materia graui. Sanch. *lib.6. in Decal. c.8 num. vlt.* Qualiter autem ſe gerere debeant tam recuſans, quàm recuſatus. Vide Laurentium de Peyrinis *tom. 1. quæſt.1. de Obedient. c.19.§.1.*

9 Nullus etiam Religioſus poteſt eſſe executor teſtamenti, ſeu teſtamentarius, ſiue ad cauſas prophanas, ſiue ad pias, abſque obtenta ſui Superioris licentia. Quia ita habetur *in cap. [illegible]. de teſtamentis in 6. illis verbis: Religioſus executor ab aliquo in ſua vltima voluntate deputatus, non poteſt, cum velle, vel nolle non habeat, huiuſmodi officium ſuſcipere, vel exequi, niſi à Superiore ſuo petita ſuper hoc licentia, & obtenta.* Sufficit autem tacita licentia, cum textus non dicat expreſſam eſſe neceſſariam. Sylueſter *verb. teſtament. quæſtione ſecunda, diſtinct. tertia*, Sanchez *libro ſexto, in Decalog. cap.11. num.11.* Eamque poteſt quilibet Superior, etiam immediatus, concedere. Cùm circa hoc nihil dicatur in prædicto capite: Molina *tomo 1. de Iuſtit. diſputat.147.* Niſi fortè in Religionibus hoc eſſet determinatum, vt ſolùm id ad Prælatos Superiores ſpectaret. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.11. num. 16.* Fratres autem Minores de Obſeruantia nequeunt eſſe executores teſtamentorum, adhuc obtenta ſuorum Superiorum licentia. Quia ita habetur *in Clement. exiuit, § proinde cum vir Sanctus, verſic. verum etiam, de verbor. ſignificat.* Rodriguez *3. tom. quæſt. Regular. quæſt. 70. articulo 2.* Religioſi verò executores teſtamentorum tenentur reddere rationem Epiſcopo, Ex Concil. Tridentin. *ſeſſione 22. cap. 8.* Alphonſus Vilagut *in Spec. Viſitator fol.32.n.9.*

10 Religioſi nequeunt ſibi eligere ſepulturas, niſi à propriis Monaſteriis adeò forſitan ſint remoti, quod ad ea, cum moriuntur, non poſſint commodè portari. Ratio eſt, quia ita deciditur *in cap. fin. de Sepultur. in 6.* Sylueſter *verb. Sepultur. quæſt.6.* Nauarrus *Comment.2 num.43. de Regular.* Auguſtinus Barboſa *de officio, & poteſt. Parochi capite 26. num.30.* vbi etiam alia ad intentum. Prælatis autem concedunt id poſſe facere, forſan quia in ſuis Monaſteriis habent authoritatem, Tabiena *verb. Sepultura, quæſtione 4. n.5.* Rodriguez *tomo tertio, quæſt. Regul. q.60. articul.1.*

11 Religioſi etiam non poſſunt comparere in iudicio, ſiue tanquam Actores ad agendum, ſiue tanquam Rei ad ſe defendendum ſine licentia ſui Superioris. Ratio eſt, quia in hoc æquantur in Iure Religioſi cum ſeruis, aut filiis familias, & quaſi pro mortuis habentur, vt tradunt Doctores communiter *cap. cum dilect. de reſcript. & authentica cauſa, quæ fit cum Monacho Codice de Epiſcopis, & Cleric.* Nauarr. *Comment.2. de Regular. num.64.* & Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.12.* Vnde neque pro iniuriis ſibi illata, ſiue in perſona, honore, aut bonis poſſint in iudicio comparere, ſed hoc competit Prælato. Sylueſt. *verb. Relig.8.q.4.* Nauarr. *Comm.2. de Regul. num.29. & 64.* Quando tamen Monachus eſt extra Monaſterium, videlicet in Studio, aut alibi cum licentia ſui Superioris, aut quando is Superior eſt ita abſens, vt commodè abſque periculo in mora non poſſit habere eius reſponſum, tunc agere poteſt in Iudicio, ratione licentiæ præſumptæ in iſtis caſibus. Nauarr. *Comment.2. de Regular. num.65.* Azorius *lib.12. Inſtitut. moral. capite 11. quæſt.9.* Similiter ſi agere velit contra Prælatos, vt in Religione teneatur, vel vt ab ea repulſus admittatur, vel ne ei, quæ de Iure Ordinis debentur, denegentur, tunc poterit ſine licentia ipſius litem agere, ſeruatis tamen aliis ſeruandis. Quia in hoc caſu ipſa Religio, vel ius naturale dat talem licentiam. Sanchez *lib. ſexto in Decalog. cap.12. num.16.*

Nec

21 Nec poteſt Religioſus munus Aduocati, vel Procuratoris in cauſa aliqua tenere, niſi propter vtilitatam Monaſterij, & iubente Prælato. Quia ita habetur *in capite Monachi*, *el* 2. 16. *quæſt*.1. illis verbis: *Nullus Monachorum forenſis negotij ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quoad Monaſterij poſcit vtilitas, Abbate ſibi nihilominus imperante.* Syluester *verb. Aduocat. quæſt*.6. Saytus *Clauis Regiæ libro duodecimo*, *cap. vigeſimoſecundo, num*.3. Nota autem hanc prohibitionem exercendi munus aduocati, non ſolum ad Monachos, ſed ad quoſcumque veros Religioſos extendi, ſiue Monachi ſint, ſiue Canonici Regulares, Mendicantes, &c. *cap*, 2. *de poſtuland. & Clem. Religioſus*. Sanchez *lib*.6. *in Decalog. cap*.13. *num*.1. Lugo 2. *tom. de Iuſtit. & Iure, diſputat*.41. *ſect*.1. *num*.3. Non autem comprehenduntur Nouitij: quia nomine Religioſi non veniunt in odioſis Nouitij. Sanch. *n*.2. Lugo *ſup.* De licentia autem iſta, & vtilitate Monaſterij, qualis debeat eſſe, vt Religioſus exercere poſſit munus aduocati, latè Sanch. *dicto c*.13. Tambur. *de Iure Abbatum tom*.3. *diſput*.3.*q*.6.*num*.27.

13 Nec etiam poteſt exercere munus Tabellionis. Ratio eſt, quia ita habetur *in cap. ſicut, ne Clerici vel Monachi*, *& ex cap. vt inquiſitionis*, §. *verum quia, verſicul. ad conſcribendas*, *de hæretic. in* 6. Vbi tanquam quid ſpeciale conceditur fauore Fidei, vt Monachus, qui in ſæculo erat Tabellio, poſſit etiam in Religione id munus exercere. Poteſt tamen Monachus, qui in ſæculo erat Tabellio complere, etiam poſt profeſſionem, & ſignare inſtrumenta, quæ in ſæculo ſolum fecerat. Quia hoc non eſt tam exercere de nouo Officium Tabellionis, quàm ſupplere defectus factos in alio tempore. Nauarr. *Comment. de Regular. num*.42. Rodriguez *tom*.3. *quæſt. Regular. quæſt*.8. *art. vlt.* Poſſunt etiam Religioſi exercere munus Notariorum in quibuſcunque cauſis Sanctæ Fidei, & Inquiſitionis. Ita decreuit Prius IV. in Bulla, quæ incipit *Paſtoralis Officij*, anni 1561. Affertur etiam alia Iul. III. ſimilia concedentis Generali Ordinis Prædicatorum. Flau. Cherub. *in Compend. huius Bullæ.* Vide dicenda *c*.18.*n*.95.

14 Nec etiam poteſt Religioſus eſſe Iudex, etiam Arbiter, in aliqua cauſa, niſi concurrente duplici conditione, ſcilicet licentia Superioris, & vtilitate Monaſterij. Ratio eſt, quia ita dicitur *in cap. Monachi, el* 2.16. *quæſt*.1 *& cap. de præſentium*, 16. *quæſt*.1. *& c*.2. *de poſtuland.* Ita communiter Summiſtæ *verb. arbiter*, & Sanchez *lib*.6. *in Decalog. capite* 13. *à num*.55. vbi multa de hoc. Poſſent tamen Prælati Religionum eligi in Iudices Conſeruatores aliarum Religionum. Propter priuilegia illis conceſſa, de quibus Rodrig. *tom*.1.*qq Reg.q*.65 *art*.3. An autem modo poſt decreta Summorum Pontificum, præſertim Gregorij XV. hoc ita ſit tenendum, conſtat ex dictis *c*.3.*n*.11. & dicendis *tom*.2.*cap*. 10. Poſſunt ſimiliter Religioſi eſſe Aſſeſſores. Eo quod Aſſeſſor non eſt Iudex, ſed Conſultor, aut Inſtructor Iudicis, quod nullibi eſt illis prohibitum Sanchez *lib*.6. *in Decalog. c*.13. *num*.85. Poſſunt etiam Religioſi, ſaltem ex vi Iuris Communis, eſſe Vicarij Epiſcoporum, duabus illis conditionibus ſubſiſtentibus, ſcilicet licentia Superioris, & vtilitate Conuentus. Cum enim munus Vicariatus ſit Officium pertinens ad Iudicia, erit prohibitum Religioſis, niſi ſubſint illæ duæ conditiones. Azor. *tom*.2. *Inſtit. Moral. lib*.3.*c*.43. *q*. 10. Rodriguez *tom*.3.*qq. Regul. q*.76. *art. vlt.* Contrarium verò tenet Peirinis *tom. Priuileg. Minimor. in* 4. *Conſt. Sixti IV*. §.10. *num*.48. Ab iis tamen muneribus Arbitri, Aſſeſſoris, & Vicarij Epiſcoporum arcent multi Franciſcanos propter Clementinam *Exiui*. Arcentur etiam illi, quibus proter ſpeciales Conſtitutiones ſui Ordinis eſt hoc prohibitum. Sanchez *lib*.6. *in Decalog. cap*.14. *à num*.66.

Religioſi non poſſunt vllo modo exercere artem Chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione. Ratio eſt, quia ita habetur *ex cap. Tua nos, de homicidio, & c. ſententia ſanguinis, ne Clerici vel Monachi.* Ita Summiſtæ *verb. Medicus*, vel *Medicina.* Extenditur, vt neque cauſa pietatis id liceat. Propter eandem rationem. Armilla *in Summ. verb. Irregularitas*, *num*.47. Nauarr. *in Summ. cap*.25. *num*.110. Vnde oppoſitum facientes ſunt Irregulares, ſi inde ſequatur mors, quantumcunque diligentiam adhibeant, ne ſequatur. Quia dant operam rei ſibi prohibitæ ratione periculi homicidij, Cornejo *tom*.2. *in* 3. *part. tract*.5. *de Irregul. diſput*.3. *dub*.8. An autem poſſint Religioſi artem iſtam abſque vlla inciſione, & aduſtione exercere, res eſt dubia. Sed probabilius eſt, non poſſe. Eo quod quamuis nullus textus expreſſè id prohibeat, tamen implicitè prohibetur in toto titulo, *Ne Clerici vel Monachi*, vbi ſæpius habetur, Religioſos non poſſe exercere negotia Sæcularia, & eorum ſtatum dedecentia, munus autem Chirurgiæ indecens pro illis videtur. Nauarr. *in Sum. c*.25. *num*.110. Sanchez *lib*.6 *in Decalog. c*.14. *n*.18. Qui addit, in Societate Ieſu eſſe priuilegium à Gregorio XIII. conceſſum, vt Religioſi Medicinæ periti, poſſint mederi quibuſcumque infirmis, quando Medici Seculares commodè haberi non poſſunt, dummodo id fiat ex Superioris licentia, & citra aduſtionem, & inciſionem per ipſos faciendam. Addit etiam Cornejo *vt ſuprà*, quod ſi Clericus (idem eſt de Religioſo) curet citra inciſionem, vel aduſtionem, & omni diligentia adhibita infirmus moriatur, non erit irregularis, quia etſi curare hoc modo ſit prohibitum, non tamen eſt prohibitum, ratione periculi homicidij, ſed ratione indecentiæ. 15

Non eſt in Iure prohibitum Religioſis eſſe teſtes, cùm nullus textus id prohibeat: potius eſſe illis permiſſum colligitur ex *capite Nuper*, *de teſtibus*, *& authent. de Monach.* §. *cogitandum, collat.* Et ita videtur dicendum poſſe eſſe teſtes, tam iudiciales, quàm cuiuſcumque inſtrumenti. Syluester *verb. teſtamentum* 1. *quæſt*.5. *dict*.1. Molina *tomo* 1. *de Iuſtit. diſputatione* 127. §. *verum autem.* Quod etiam extenditur ad teſtamentum, in quo aliquid relinquitur Monaſterio Religioſi, qui eſt teſtis: quando enim aliquid non eſt ſpeciale ſingulorum commodum, ſed Vniuerſitatis, vel Collegij, poteſt quilibet ex illa Vniuerſitate vel Collegio teſtificari. Sanchez *lib*.6. *in Decalog. cap*.13. *n*.102. Ad hoc tamen, vt Religioſus ſit teſtis alicuius cauſæ Iudicialis, requiritur licentia Superioris. Quia cùm Iudex ſæcularis non ſit Superior Religioſi teſtificantis, non poteſt ab illo exigere teſtimonium, niſi Religioſus ſe illi ſubiiciat, ad quod eſt neceſſaria licentia proprij Prælati, Angelus *verb. teſtis*, *num*.3. Sanchez *num*.103. Si tamen teſtificentur ſine tali licentia, teſtimonium valebit. Cum nullibi ſit irritatum, & potius interpretanda ſit res vt valeat, quàm vt pereat. Syluester *verb. teſtis, quæſt*. 1. *dict*.1. Molina *tom*.1. *de Iuſtit. diſputat*.127. 17

Interdicitur etiam Religioſis ſuſcipere tutelam alicuius perſonæ. Ratio eſt, quia ita habetur *cap. fin. quæſt*.86. *& auth. de Sanctiſſimis Epiſcop.* §. *Deo autem amabilis*, *collat*.9. *& leg. Regia* 14. *titul*.16. *part*.6. Ita tradunt Angelus, Syluester, & Tabiena *in Summa*, *verb. tutela.* Addentes, etiam ex licentia ſuorum Superiorum non poſſe hoc munus exercere. Eo quòd illi in prohibitione Iuris nequeunt diſpenſare. Hoc tamen intellige de tutela teſtamentaria, id eſt data in teſtamento, & de tutela datiua, quæ ſcilicet ſolet deſignari à Iudice. De tutela namque legitima, illa ſcilicet, quæ Lege defertur conſanguineis ſucceſſuris ab inteſtato, poſſe ſuſcipi à Religioſis de licentia Prælatorum, videtur haberi *in prædicto cap. fin. diſt*.86. Azorius *tom*.1. *Inſtitut. Moral. lib*. 12. *cap*. 11. Tutelas quoque miſerabilium 17

ſerabilium perſonarum poſſe admitti à Religioſis, concedit Graſſis 1. *p. deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 112.

Solet tamen S. Congregatio facultatem ad id concedere ſub quibuſdam conditionibus prout patet ex S. Congregatione Epiſcoporum & Regularium de anno 1631. die 17. Ianuarij, vbi hæc facultas conceditur cuidam Conuerſo. Et de anno 1640. die 31. Auguſti, vbi etiam conceſſum eſt cuidam Religioſo, *audito prius, & conſentiente Procuratore Generali Ordinis, vt ſuorum nepotum tutelam, & curam liberè, & licitè ſuſcipere, & gerere, atque omnia, & ſingula quæ ad Tutores & Curatores de iure, vſu vel conſuetudine pertinent, facere & exercere poſſet, ad triennium dumtaxat, dummodo tamen occaſione præmiſſorum in mercatura & aliis negotiis Regularibus interdictis nullatenus ſe immiſceret, nec extra clauſtra vllo modo degeret, aut quidquid aliud à ſua profeſſione alienum perageret.* Prorogata etiam eſt huiuſmodi facultas ad alium annum ſub 16. Nouembris 1646. *Dummodo tamen negotiationibus perſonis Eccleſiaſticis & omnibus Regularibus interdictis nullatenus ſe immiſceret, nec extra clauſtra vllo modo pernoctaret, aut quidquid aliud à ſua profeſſione alienum ipſi permittatur.*

18 Nec poſſunt Religioſi eſſe Fideiuſſores, niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli. Ratio eſt, quia ita habetur expreſsè *cap. penult. de fideiuſſor. & leg. Regia* 2. *tit. Moral. lib.* 12. *p.* 5. Exigitur quoque vtilitas Monaſterij *cap.* 2. *de poſtulat.* Syluester, Angelus, & Tabiena *in Summ. verb. fideiuſſor.* Leſſius 2. *de Iuſtit. cap.* 28. *dub.* 2. *num.* 20. Vnde ſi Religioſus fideiubeat, non ſolum peccat, ſed fideiuſſio eſt irrita, & nulla. Cum non habeat aliquid proprium, quod alteri poſſit obligare, quod eſt neceſſarium ad fideiuſſionem. Molin. 2. *tom. de Iuſtit. diſputat.* 540. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Mor. lib.* 12. *cap.* 11. *quæſt.* 2.

19 Nec etiam poſſunt Religioſi Profeſſi teſtari, & teſtamentum ab ipſis factum eſt omninò irritum, & nullum, *ex authent. ingreſſi, C. de Sacroſanct. Eccleſ. & cap. quia ingredientib.* 19. *quæſt.* 3. *cap.* 2. *de teſtament.* Et ratio eſt, quia teſtari ſupponit habere proprium, aut dominium, quòd repugnat Religioſo Profeſſo. Nauarrus *Comm. de Regul. n.* 22. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 8. *à num.* 1. Poſſunt tamen facere aliquam ſchedulam, qua rogent Prælatum, vt det alicui ea, quæ ipſi habent ad vſum. Cum hoc non ſit facere teſtamentum, aut codicillum, nec ſit alicubi prohibitum, aut deroget Voto Paupertatis. Nauarrus *in Summ. lat. cap.* 27. *& Comment.* 2. *de Regular. num.* 22. Graſſis 1. *par. Deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 58. Poſſunt etiam teſtari ex licentia Pontificis. Quia cùm ſit Summus Prælatus Religionum poteſt Religioſis concedere facultatem diſponendi de quibuſlibet bonis, & poteſt etiam diſpenſare in Lege poſitiua prohibente ne Religioſi teſtentur. Graſſis 1. *par. Deciſ. lib.* 3. *c.* 5. *num.* 57. *&* 59. Leſſius 2. *de Iuſtit. cap.* 41. *dub* 8. *num.* 73. Poſſunt præterea teſtamentum à ſe factum ante profeſſionem interpretari, & declarare, ſi declaratione, aut interpretatione egeat. Quia hoc non eſt diſponere de aliquibus bonis, ſed declarare diſpoſitionem à ſe factam, quando poterant illam facere. Diana *tractat.* 2. *de Dub. Regular. Reſolut.* 75. An verò poſſint illud reuocare, vide Barboſam *in Collectaneis Concil. ſeſſione* 25. *cap.* 16. *num.* 22.

20 Prohibitum eſt etiam Religioſis, ſicut & Clericis, venari, aut intereſſe venationibus. Credo autem hanc prohibitionem venandi non eſſe ſub mortali, ceſſante ſcandalo, & aliis prauis circunſtantiis extrinſecis, quando ſolùm ſit venatio honeſtæ recreationis gratia Nauarr. *Comm.* 4. *de Regul. n.* 26. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.* 11. *n.* 2. Rebellus *lib.* 1. *q.* 14. *n.* 10.

21 Lineis vti eſt etiam prohibitum Religioſis *in c. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor.* Proprius enim Religioſorum habitus, etiam internus; laneus eſſe debet. Sed hoc tantum eſt veniale regulariter loquendo, imò nullum peccatum, ſi communis vſus Religionis oppoſitum habeat, multò magis, ſi eſt aliqua infirmitas corporalis. Syluester *verb. Relig.* 7. Graſſis 1. *p. Deciſ. lib* 3. *cap.* 5. *num.* 69. *&* 70. Fratres autem Minores lineis camiſeis vtentes, peccare mortaliter, tenet Petrus Marchant. *in expoſition. Regul. D. Franciſc. c.* 2. *quæſt.* 5. Eo quòd in prædicta Regula hoc illis prohibeatur.

Licèt aliqui teneant Religioſos præſertim Benedictinos, teneri ſemel in menſe ſua peccata confiteri, 22
propter *Clement. ne in agro* (Caietan. *tom.* 1. *Opuſcul. tractat.* 5. *quæſt.* 1.) Nihilominus probabilius eſt, vel non eſſe talem obligationem ad culpam, vel ſolùm eſſe venialem. Quia Clementina illa nihil aliud poſtulare videtur. Henriq. *lib* 1. *de Sacram Pœnit. cap.* 4. *num.* 10. Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 1. *art.* 3.

Religioſi non habentes aliquam adminiſtrationem, 23
vel beneficium, qui Decimas Eccleſiæ debitas vſurpare præſumunt, niſi poſt requiſitionem deſiſtant à præmiſſis infra menſem, & damnificatis Eccleſiis emendam infra duos menſes faciant, ſunt excommunicati. *Clement. Relig. de Decimis, & Primit.* Tolet. *in Summ. lib.* 1. *cap.* 40 *à num.* 5. Mirand. *in Manuali Prælat. tom.* 2. *quæſt.* 35 *articul.* 18.

Balnea ingredi prohibitum eſt etiam Religioſis. *cap. Omnis qui* 24. *q.* 1. Ex neceſſitate tamen id licet. Graſſis 1. *par. Deciſ. lib.* 3. *c.* 5. *n.* 115. 24

Religioſi, qui aliquos ad vouendum, ſeu alias promittendum, inducunt, vt ſepulturas apud eorum 25
Eccleſias eligant vel iam electas non mutent incurrunt ſententiam excommunicationis ipſo facto Sedi Apoſtolicæ reſeruatam *Clement cupientes de pœnis.* Mirand. 2. *tom. quæſtione trigeſima quinta, articulo decimo octauo.* Simpliciter tamen inducentes ad hoc, non comprehenduntur, nec etiam, qui prædicto modo inducunt alios ad ſepulturam in alia Eccleſia. Tolet. *in Summ. lib.* 1. *c.* 37.

Religioſi, qui aliqua in ſermonibus ſuis, vel alibi 26
proferre præſumunt, vt audientes à Decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahant, incidunt in Excommunicationem ipſo facto. Si verò ſcienter poſtpoſuerint confitentibus conſcientiam facere de ſoluendis Decimis Eccleſiis debitis, ab officio prædicationis tandiù manent ipſo facto ſuſpenſi, donec confitentibus ipſis conſcientiam fecerint. Et, ſi prædicta diligentia non facta, prædicare præſumpſerint, incidunt in excommunicationem ipſo facto, *Clement. cupientes, de pœnit.* Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 145. *&* 146. Mirand. *in Man. tom.* 2. *q.* 35. *articul.* 18.

Monachi intra Septa Monaſterij ſine licentia Abbatum ſuorum arma tenentes excommunicationis ſen- 27
tentiam ipſo facto incurrunt. *Clement. ne in agro, de ſtat. Monach.* Mirand. *in Man. tom.* 2. *q.* 35. *art.* 18. Vnde iſta excommunicatione non afficiuntur habentes arma extra ſeptum Monaſterij, nec Monachi venientes ad Monaſterium cum armis, non animo ea tenendi. Tolet. *in ſumm. in. lib.* 1. *c.* 36. *à n* 6. Contra Regulares etiam tenentes arma prohibita in ſtatu Mediolanenſi, extat decretum S. Congregat. Regul. quod id illis prohibetur ſub pœna excommunicationis, & aliis ipſo facto incurrendis. Naldus *in Summ. verb. Religioſus, num* 50. Peyrinis *tom.* 1. *Priu. Minim. in Conſtit.* 4. *Clem.* 8 *num.* 9. Vide Auguſt. Barboſ. *de Offic. Parochi cap.* 6. *à num.* 31.

Non eſt de Iure communi aliqua obligatio impo- 28
ſita Religioſis benedicendi menſam ante, vel poſt prandium, aut cœnam. Ratio eſt, quia *in capite non liceat, diſt.* 44. quod adduci ſolet, non eſt aliquod verbum includens præceptum. Suar. 3. *tom. de Relig. lib.* 3.
de

*de Orat.voc.c.6.n.*16. Peccare tamen ſaltem venialiter, qui hoc non faciunt, tenet Nauarr. *in Man. cap.* 25. *num.*110.

29 Sunt excommunicati à iure, excommunicatione tamen non reſeruata, Religioſi, qui Interdicti tempore in Cœmeterio ſepeliunt cadauera defunctorum extra caſus à iure conceſſos, aut publicos excommunicatos, aut nominatim interdictos, aut manifeſtos vſurarios. *Clem.* 1. *de Sepultur.* Toletus *in Summ. lib.* 1. *cap.*40. Tenentur etiam Religioſi quæcunque Interdicta generalia, iam authoritate Sedis Apoſtolicæ, quam Ordinariorum poſita obſeruare, ſub pœna excommunicationis. *Clem.* 1. *de ſentent. excomm.* Tolet. *in Summ. lib.* 1. *cap.* 40. Imò etiam in Concil. Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*12. ſic habetur: *Cenſuræ, & Interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſeruentur.* Propter quod decretum dicunt aliqui derogata eſſe omnia priuilegia, quæ antiquitus Religioſi habebant circa ſuſpenſionem interdictorum. Nauarrus *in man. cap.* 27. *num.*189. Alij verò volunt, tantùm ea priuilegia reuocari à Concilio, quibus omninò liberantur Religioſi ab obſeruantia Interdictorum, non autem quibus in Feſtis Sanctorum Religionis concedebatur ſuſpenſio à prædictis Interdictis. Rodriguez 2. *tom. qq. Regul. quæſt.* 112. *artic.* 1. Mirand. *in Man. tom.*2. *quæſt.* 37. *artic.* 12. Quæ autem ſunt huiuſmodi priuilegia, vide in Caſarubio *in compend. priuileg. Mendic. verb. Interdictum.* Tenentur autem Regulares obſeruare dicta Interdicta, ſiue valeant, ſiue non, quando ea obſeruat Cathedralis, Matrix, ſiue Parochialis Eccleſia. Ex Nauarro *in cap. contingat,* & Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*108.*art.*4. Vide dicenda *cap.*21.*num.*19.*&* *tom.*2. *cap.*1. *num.*21. *cap.*14. *num.*36.*cap.*15. *num.*36.*cap.*16. *num.*12.23.*&* 27.*&* *cap.*17.*num.*6.

30 Sunt etiam excommunicati Religioſi, qui Beguinas fouent in earum ſtatu, ſeu vt aſſumant earum habitum, dant conſilium, auxilium, fauorem, directè, vel indirectè. *De Relig. Domib.* Tolet. *in ſumm. lib.*1. *cap.*40.

31 Non licet Religioſis baptizare, niſi in caſu neceſſitatis, & de licentia Parochi, *cap. placuit, el* 2.6.*quæſt.*1. Hoc enim eſt proprium officij Ordinarij. Nec etiam poſſunt eſſe Patrini, aut leuare aliquem de fonte, *cap. non liceat, de conſecrat. diſtinct.* 4. Nauarrus *de ſtat. Monach. lib.* 3. *conſil.* 5. Graffis 1. *par. deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 136. Præterea Religioſi, qui Clericis, aut laicis Sacramentum Extremæ Vnctionis vel Euchariſtiæ miniſtrant, vel Matrimonia ſolemnizant, non habita prius Parochialis Presbyteri licentia ſpeciali, contrahunt excommunicationem Papalem. *Clem. Relig. in principio, de priu.* Syueſt. *verb excommunicatio.* Toletus *in ſumm. lib.* 1 *cap.* 37. Specialiter etiam ex Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *de Matrimon. cap.*1. Parochus etiam Regularis, qui alterius Parochiæ ſponſos, *ſine illorum Parochi licentia Matrimonio coniungere, aut benedicere auſus fuerit, ipſo iure tandiu ſuſpenſus maneat, quandiu ab Ordinario eius Parochi, qui Matrimonio intereſſe debebat, ſeu à quo benedictio ſuſcipienda erat, abſoluatur.* Rodriguez 2.*tom. quæſt.*62.*articul.*11. Barboſa *de offic. Parochi cap.*22.*à num.*3. Aliqui tamen Religioſi in Indiarum partibus exiſtentes, poſſunt exercere officium Parochi, Matrimonia celebrando, & Sacramenta Eccleſiaſtica miniſtrando. Ex Pio V. in Bulla edita anno 1567. quæ incipit *Exponi nobis nuper,* 2.*tom. Bullar.n.*34. Vide dicenda *c.*21.*n.*8.9.*&* 10.

32 Religioſi euntes vltra mare ſine licentia Superiorum ſunt excommunicati excommunicatione Papæ reſeruata *Extrauag. ad noſtrum, de Regul* Vincentius Filliucius *quæſt. Moral. tractat.* 15. *cap.* 8. Eſt autem ibi ſermo de Religioſis transferentibus ſe ad partes transmarinas, in quibus pauci fideles repetiuntur, vnde non comprehendit hæc excommunicatio transferentes ſe ad partes tranſmarinas, in quibus multitudo fidelium exiſtit. Bonacin. *de Clauſura quæſt.*2.*punct.*4. §.4. Vide dicenda *c.*18 *num* 99.

33 Monachi etiam, aut Canonici Regulares, adminiſtrationem aliquam non habentes, non poſſunt ad Curias Principum accedere abſque ſpeciali Prælatorum ſuorum licentia, Imò, ſi vt damnum aliquod Prælatis ſuæ Religionis, aut Monaſterio inferant, ſe conferunt, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrunt. *Clement. ne in agro, de ſtat. Monach.* Toletus *in ſumm. lib.*1 *c.*40.*à n.*17. Miranda 2.*tom.quæſt.*35 *art.*18. Qui autem accedunt ad prædictas Curias bono animo, & ibi exiſtentes malum concipiunt nocendi ſuis Prælatis, ſecundùm aliquos incurrunt prædictam excommunicationem. Suarez *de Cenſuris diſputatione vigeſima ſecunda, ſectione quinta, num* 6. Probabile etiam eſt contrarium. Bonacina *in tract. de Clauſura, quæſt.* 2. *punct.* 5. §. 4. Qui benè etiam hanc excommunicationem non incurri, ſi Religioſus accedat animo nocendi priuato Religioſo, aut etiam Religioſo alterius Ordinis, quantumuis Prælato, nec etiam incurri niſi ſolùm à Monachis, & Canonicis Regularibus, non verò à cæteris Religioſis, cum textus ſolùm de illis, non de iſtis loquatur.

34 Prohibitum eſt Religioſis Mendicantibus ſub pœna excommunicationis adquirere noua loca ad habitandum, vel antiqua alienare, ſeu mutare, abſque ſpeciali Summi Pontificis licentia, à Bonifac. VIII. *in cap. cum ex eo, de exceſſib. prælat. &* *Clem.* 5. *in c. cupientes, de pœnis.* Propter priuilegium tamen Iulij II. conceſſum Fratribus Minoribus, & Minimis, licitum erat ædificare Monaſteria ſine Summi Pontificis licentia, Miranda *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 33. *artic.* 1. Extant quoque varia priuilegia circa hoc, de quibus Miranda *tom.* 1. *Man. quæſt.* 33. *artic.* 2. *&* 4. Paulus etiam V. in Bulla *Ad Eccleſiæ Militantis,* anno 1605 edita conceſſit noſtris Patribus Carmelitanis Diſcalceatis, vt poſſent vbique de ſola Ordidarij licentia conſtruere Monaſteria, & Patribus Capuccinis in Bulla, *Ad vberes,* anno 1606. edita, conceſſit, vt in Regnis Hiſpaniarum poſſent recipere noua Monaſteria ſeruata forma Sacrorum Canonum, & Concilij Tridentini. Inſuper in alia Bulla anno 1608. edita, quæ incipit *Miniſterio,* conceſſit Monachis B. Mariæ Fulienſis Ordinis Ciſtercienſis, vt poſſent vbique de ſola Ordinariorum licentia noua Monaſteria conſtruere. Hæc tamen omnia, & alia Priuilegia reuocata ſunt à SS. D. N. Vrbano VIII. in litteris in forma Breuis, Anni 1624. *tom.*4.*Bull inter Conſtit. huius Pont. num.*25. Vbi omnes licentiæ, & facultates conceſſæ Regularibus erigendi Monaſteria, & loca regularia abrogantur, & annullantur, ſimulque præcipitur, in huiuſmodi locis Regularibus erigendis ſeruari debere Decreta SS. Canonum, & Concil. Trident. & Conſtitutionis Clem. VIII. eiuſdemque Clem. VIII. & Gregorij XV. Decreta, in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon officiorum quorumcumque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis. Demum in decretis de celebratione Miſſarum à Sacra Congregatione Concilij iuſſu eiuſdem Sanctiſſimi Domini Vrbani anno 1625. editis præcipitur obſeruantia prædicti Decreti Gregorij XV. de quo poſtea, præſertim quoad numerum 12. fratrum, ita quod nullum Monaſterium recipi poſſit in poſterum niſi in ipſo duodecim fratres degere, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant, *Alioquin talia Monaſteria Ordinarii loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ iuriſdictioni ſubiecta eſſe intelligantur*

intelligatur, vide Laurent. de Peyrinis *tom.* I. *de Priuileg. Minim. in Conſtitut. Pirrhi*, §. 9. *& tomo ſecundo in Conſtitutione* 6. *Gregorij XV.*

35 Quare in erigendis, ſeu conſtituendis Monaſteriis, aut locis Regularibus in poſterum ſeruandum in primis eſt Decretum Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 3. ſcilicet quod noua loca non recipiantur *ſine Epiſcopi, in cuius Diœceſi erigenda ſunt, licentia prius obtenta.* Deinde, id quod præcipit Clem. VIII. in Conſtitutione, quæ incipit: *Quoniam ad inſtitutam*, anno 1603. 3. *tom. Bullarij, inter Bullas Pontificis n.* 99. videlicet: *Locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad nouos Conuentus cuiuſque Mendicantium Ordinis in Ciuitatibus, & locis eorum ordinariæ Iuriſdictioni ſubiectis erigendum impertiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Ciuitatibus, & locis exiſtentium Conuentuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa, ſeruatis ſeruandis cognita conſtiterit, in eiſdem Ciuitatibus, & locis nouos huiuſmodi erigendos Conuentus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe.* Similiter debet obſeruari Decretum S. Congregationis ſub Gregorio XV. quo cauetur, ne aliqua Monaſteria de nouo erigantur, niſi in eis *ſaltem duodecim Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant, ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, Conuentuum, ſeu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, aut Societatum, ſeu inſtitutorum huiuſmodi non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis per quatuor millia paſſuum circumuicinis locis, ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint, vel alias Ordinariis locorum conſtiterit Religioſos Monaſterij, Conuentus, ſeu Domus Regularis ſic erigendi ſeu erigendæ abſque detrimento Religioſorum in Monaſteriis, ſeu domibus antea in Ciuitatibus, ſeu locis huiuſmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali poſſe. Si verò noui Conuentus, Domus, Congregatio, vel ſocietas huiuſmodi inſtituendæ erunt, nullique alij Regulares inibi reperiantur, Ordinarij locorum nihilominus diligenter inquirant, an locorum incolæ, & habitatores, quorum & conſenſum requirant, ac adhibeant, huiuſmodi duodecim Religioſos in Conuentibus, vt præmittitur inſtituendis, commodè alere, & manutenere valeant.* Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de priuileg. Minim. circa Conſtitut.* 6. *Gregor. XV.* Addens ex Rodrig. *tom.* 2. *quæſt.* 49. *art.* 9. quod non dicitur acquiri nouus Conuentus, quando fit mutatio in eadem Ciuitate, vel oppido de vno ad alium locum. Quia tunc nullum præiudicium fit aliis Religioſis (niſi fortè per accidens ratione maioris propinquitatis ad illorum Monaſteria.) Vide Dianam *tract.* 2. *de Dubiis Regul. Reſolut.* 136. Et nota appellationem à decretis Ordinarij, ſi fieri contingat in hac materia, debere eſſe ad Sacram Congregationem Epiſcoporum, & Regularium, prout habetur in relato decreto ſub Gregor. XV. etiam priuatiuè ad quoſcumque alios, prout etiam declarauit eadem Sacr. Congregat. 12. Iun. 1643.

Ex decreto etiam S. Congregationis Epiſcop. & Regular. de anno 1645. die 11. Aprilis, habetur erectionem noui Conuentus non poſſe fieri per Regulares niſi concurrentibus requiſitis iuxta Conſtitutionem Clementis Octaui, & in particulari quod ſit diſtantia quatuor milliarum, quæ debent menſurari ſit per terram, & non per aërem, & quod milliare mille paſſuum, & quilibet paſſus quinque pedum Romanorum, conformiter ad menſuram lapidis exiſtentis in Capitolio. Ita quod duo periti, vnus ex qualibet parte debeant menſurare hanc diſtantiam.

Item pro 17. Ianuarij 1631. admiſit eadem S. Congregatio nouum Conuentum ſine conſenſu aliarum Religionum, ſed fundatum & dotatum propriis expenſis cuiuſdam fœminæ, & conceſſit quod per tres annos, vſquedum fabrica finita eſſet, poſſent ibi eſſe ſex dumtaxat Religioſi. Sed his annis finitis, vel ibi collocare duodecim, vel ſubditos manere Ordinario.

Ac pro 9. Septembr. 1675. conceſſum eſt nouum Monaſterium Minoribus Conuentualibus in Poſnania, *dummodo non quæſtent in illa Ciuitate.* Pro cuius decreti obſeruantia vidi litteras eiuſdem S. Congregationis de anno 1646. pro 5. Octobris ad Illuſtriſſimum Nuntium Poloniæ tranſmiſſas.

Deſerere etiam Monaſteria ſemel accepta, ſine licentia Summi Pontificis fieri non poteſt, *ex cap. vnico, de Religioſis domibus, & in cap. cum ex eo, de exceſſibus Prælat. lib.* 6. & eſt lata excommunicatio contra oppoſitum facientes. Sylueſt. *verb. Caſus, quæſt.* 1. *caſ.* 8. Eccleſia etiam, ſiue Monaſterium ſemel Deo dicatum, non poteſt fieri habitaculum ſæculare, ſeu conuerti in vſus prophanos, niſi forſan in caſu alicuius magnæ neceſſitatis, & de conſenſu Epiſcopi Diœceſani. Ita ferè *in cap. quæ ſemel* 19. *quæſt.* 3. & eſt regula Iuris *cap. quod ſemel dicatum, de regulis Iuris lib.* 6. Mirand. *in Man. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 1. vbi etiam aliqua pro hoc puncto refert priuilegia. Quæ autem bona Monaſterij, quod deſeritur, & qualiter transferri poſſint ad aliud Monaſterium, tractant Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 49. *ab art.* 4. Laurent. de Peyrin. *tom. priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iul. II.* §. 27. *à num.* 77. vbi etiam varia Religionum priuilegia afferuntur. 36

Ad hoc intentum deſeruit quod S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium de anno 1638. pro 11. Septembris determinauit circa deſertionem cuiuſdam Monaſterij: petentibus enim Patribus Seruitis Ciuitatis Cornetanæ licentiam derelinquendi eorum Eccleſiam & Conuentum exiſtentem extra mœnia dictæ Ciuitatis, vbi ob aëris grauitatem, cælique intemperiem æſtiuo potiſſimum tempore ſine vitæ diſcrimine non valent commorari, ſeſeque ideò ad hoſpitium, quod intus eandem Ciuitatem tenent recipiendi, *hoc tamen ſeruato, vt prædictam Eccleſiam, & Conuentum tueantur, ad cuſtodiamque retineant ibi Fratrem oblatum, ſeu Conuerſum, qui Eccleſiæ fores quotidie aperiat manè, operiatque ſero, ibique onera ex vltimis voluntatibus, vel alia pia diſpoſitione iniuncta, & ad quæ dicti Fratres quomodolibet tenentur, expleant, ſolitumque Eccleſiæ ſolemnem diem, aliaſque ſtatas ferias debitis diuinis officiis colant, & quouſque Oratorium penes dictum hoſpitium ædificauerint, in Eccleſia Confratrum S. Ioſephi horas Canonicas perſoluant.* Cum autem poſteà de anno 1639. pro 9. Septembris reclamarent Minores obſeruantes contra prædictum decretum, eadem S. Congregatio per epiſtolam Ordinario directam præcepit omnimodam obſeruantiam ipſius, & quod fabrica dicti Oratorij eſſet intra terminos Oratorij, & non Eccleſiæ, & cum prohibitione quod ibi non poſſent recitare diuina officia, nec celebrare Miſſas niſi ſolùm priuatim; nihilominus quod Miſſæ Conuentuales & diuina officia publicè deberent celebrari in alia eorum Eccleſia dicta de Valuerde. Demum de anno 1646. pro 16. Nouembris, & 1. Februarij 1647. reclamantibus dictis Patribus, & vniuerſitate contra dictos Patres Seruitas, quod ſolùm haberent licentiam à S. Congregatione commorandi in illo hoſpitio tempore æſtatis, & illi etiam manerent tempore hyemis, & quod Oratorium illud priuatum in publicam Eccleſiam, & hoſpitium in Conuentum reduxiſſent, omninò derelicta Eccleſia de Valuerde, ac in Oratorio Miſſam cantaſſe, audito pro informatione Epiſcopo eiuſdem Ciuitatis, idem Epiſcopus pro ipſorum fauore ad S. Congregationem reſcripſit. 37

37 Similiter tam dantes, quàm accipientes ex pacto pecunias, iocalia, epulas, &c. pro ingreſſu Monaſterij, niſi id ſpontè detur, ſunt excommunicati *in extrauag. Sanè, de Simonia.* Toletus *in Summa lib. 1. cap. 37.* Qualiter etiam non poſſit aliquid accipi à parentibus, propinquis, vel Curatoribus Nouitiorum tempore Nouitiatus, præcipit Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 16.* Vide dicenda *c. 24. à n. 32.*

38 Debent Religioſi vinum cum aqua temperatum bibere, ita vt ſi vinum purum bibant (intellige cum periculo ebrietatis) peccent mortaliter *ex Concil. Generali Lateranenſi ſub Innoc. VIII. & c. à crapula, de vit. & honeſt. Cleric.* Vbi etiam prohibentur Religioſi in conuiuiis alios ad bibendum incitare. Armilla *verb. Ebrietas, num. 7.* Laurentius Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſtit. 6. Paul. V. num. 5.* Pluries etiam, quam ter bibere prohibentur, *cap. quando.* Nauarr. *in Man. cap. 25. num. 110.* Licèt dicat hoc non eſſe peccatum mortale. Imò nec erit veniale, ſi vera neceſſitas oppoſitum petat. Prohibentur etiam ingredi tabernam, *cap. nullus*; & conuiuari, niſi certis ſub conditionibus, *cap. conuiuia.* Vnde horum tranſgreſſio erit ad minus veniale peccatum. Nauarr. *vt ſuprà.* Ebrioſi autem puniuntur ſubtractione à communione per triginta dierum ſpatium, vel ſupplicio corporali, *ex cap. fin. diſtinct. 35. & ex cap. à crapula, vt ſup.* aut pœna ſuſpenſionis ab officio, & beneficio, ſi à ſuperiori commoniti non abſtinuerint. Aldrete *lib. 2. de Relig. diſcipl. cap. 15. à num. 36.* Vide Auguſtinum Barboſa *de offic. & poteſtat. Parochi, cap. 6. à num. 11.*

39 Religioſis, ſicut & Clericis, prohibita eſt mercatura, ſeu negotiatio merè lucratiua, videlicet, quà aliquid emitur, vt immutatum cariùs vendatur, ſub pœna excommunicationis, ſuſpenſionis, ac depoſitionis, *ex cap. 1. extra ne Cler. vel Monach. & cap. conſequens* 88. *diſt. cap. penult.* 91. *diſt. & cap. ſed nec, extra ne Cler. vel Monach.* Ioan. de Medina *de reſtit. quæſt. 30.* Molina *de contract. tract. 2. diſp. 342.* Addens, huiuſmodi pœnas non eſſe latæ ſententiæ, ſed ferendæ; Monaſteriis autem Regularium licitum erit aliquam apothecam habere pro vtilitate ipſorum, in qua per ſæculares vendantur, & emantur aliqua, quæ ipſis neceſſaria ſunt, vt ſi Monaſteria habeant aliquod pharmacopolium in quo medicamenta pro ipſis neceſſaria reſeruantur, & ne corrumpantur venduntur, & emuntur per aliquem ſæcularem ibi aſſiſtentem. Ratio eſt, quia finis, propter quem prohibita eſt lucratiua negotiatio Clericis, ſeu Religioſis, eſt ne retrahantur à rebus ſpiritualibus, aut ne implicentur peccatis negotiantium, aut ne attendant ad lucrum temporale. Hæc verò omnia ceſſant in præſenti, cum talis emptio, & venditio non fiat per ipſos, ſed per ſæculares, nec attendatur ad temporale lucrum, ſed ſolùm ad hoc, quod res ſibi neceſſariæ tempore infirmitatis meliùs conſeruentur. Ioannes de Medina *vt ſuprà*, nec diſſentit Molina *etiam vt ſuprà, num. 10.* & Nauarrus *in Man. cap. 25. n. 110. § Clericus verò.* Priuatis autem Religioſis nullo modo licet, nec per alios, huiuſmodi negotiationem, aut mercaturam exercere. Tum quia in prædictis capitibus eſt hoc illis prohibitum. Tum propter magnam indecentiam, & pericula peccandi, præſertim contra Paupertatem Religioſam, quæ in hoc reperiuntur. Vnde ſic facientes etiam peccant contra Paupertatem, & ſiunt proprietarij, quia vtuntur pecuniis modo ſibi prohibito, & ſine licentia ſuorum Superiorum, cum non poſſint illam ad hoc concedere. Vnde eſto quod ſtando in vi prohibitionis Eccleſiaſticæ poſſet Religioſus per alios negotiari, prout volunt aliqui quos ſequitur Diana *tract. 8. de contractibus, & cambiis, reſolut. 72.* Stando tamen in iure naturali ſtatus Religioſi, qui petit non implicari negotiis ſæcularibus, vacare Deo, fugere pericula contra paupertatem Religioſam, non video quomodo non ſit indignum, indecens, & indecorum Religioſo negotiari etiam per alios. Fas tamen etiam eſt Religioſis emere neceſſaria ad proprium, ſuorumque vſum, quod ſolet appellari negotiatio œconomica. Cùm hoc nullo iure ſit prohibitum, imo Iure naturali conceſſum pro conſeruatione. Secus verò dicendum de negotiatione politica, qua emuntur neceſſaria exercitui, ciuitati, &c. hæc enim Religioſis eſt prohibita, *cap. Epiſcopus* 88. *diſt. cap. 1. & ſequent. 21. q. 3.* & colligitur ex illo Paul. 2. ad Timoth. 2. *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus*, Medina & Molina *vt ſuprà.* Vide Auguſt. Barb. *de officio Parochi cap. 6. num. 37.*

Quamvis ludus honeſtus recreandi animi gratia non ſit Religioſis prohibitus, cum relaxare animos & dare ſe feſtiuæ iucunditati moderatè, vt non ſemper intendatur Regularis diſciplina, ſed aliquando remittatur, ad virtutem pertineat, quam eutrapeliam Sanctus Thomas vocat 2. 2. *quæſt. 16. art. 2.* Sotus *lib. 4. de Iuſt. quæſt. 5. art. 2.* Tamen alearum, ſeu taxillorum ludus prohibitus eſt Religioſis in Concil. Illiberitano *cap. 19.* Conſtantinopolit. *6. cap. 50. & cap. clerici 15. de vit. & honeſt. Cleric.* Vbi etiam prohibentur huiuſmodi ludis intereſſe: & Concilio Tridentino *ſeſſ. 22. de reformat. cap. 1.* Nauarrus *in Man. cap. 19. vel 20.* Graffis *2. parte, libro 3. cap. 8.* Quod maximè procedit de ludo charitatum. Nauarrus *vt ſuprà*, Aldrete *de diſciplin. Relig. lib. 2. cap. 16. num. 21.* Quod etiam extende ad ludi ſpectatores. Rodriguez *2. tom. quæſt. 37. art. 7.* Vide dicta *capite 6. num. 50. & 51.* 40

Debent Monaſteria Regularium habere carcerem, tum ad eorum cuſtodiam, ne ex Religione fugiant, tum in pœnam delictorum, ſiue ad tempus, ſiue etiam perpetuò, iuxta ipſorum qualitatem. Ita habetur ex Iuris diſpoſitione *cap. Abbates* 18. *quæſt. 2. gloſſ. & DD. in cap. ſi clericos, de ſent. excomm. lib. 6.* Aldrete *lib. 1. de Relig. diſcipl. cap. 10. num. 1. & 2.* Vide etiam dicenda *cap. 24. num. 5.* 41

Clericus, ſeu Religioſus falſus teſtis perpetuò deponitur, & in arctum Monaſterium recluditur, *cap. ſi Epiſcopus 50 diſt.* Rodrig. *tom. 2. quæſt. 31. art. 1.* Periurium etiam eſt crimen depoſitione dignum, *cap. Presbyter, 81. diſt. cap. cum non ab homine, de iudic.* Aldrete *lib. 2. de Relig. diſcipl. c. 24 n. 3.* 42

Clericus fur (idem dico de Religioſo fure) perpetuò deponitur, *cap. cum non ab homine, de iudic. cap. Presbyter, 81. diſt.* & poſtquam fuerit depoſitus, in arctum Monaſterium erit detrudendus, attenta tamen quantitate, & qualitate furti. Aldrete *libro 2. de Relig diſcipl. cap. 16. num. 8. & 9.* Volunt aliqui furem à Religione exterminandum, & eiiciendum, quod durum videtur aliquibus. Rodriguez *tom. 2. quæſt. 38. art. 1.* Sed quidquid ſit de Iure antiquo, iure tamen nouo Sacræ Congreg. ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, nullus ejicitur, niſi propter incorrigibilitatem. De quo *in cap. 23. num. 3.* 43

Similiter homicida perpetuâ depoſitione punitur, & in Monaſterium detruſione, *c. miror 50. cap. Presbyter 81. cap. cum non ab homine, de Iudic. cap. ſicut dignum 1. § clericos, de homicidio.* Similiter qui venenum propinant, etſi homicidium ſequutum non fuerit, nihilominus non minori pœna quam homicidæ ſunt puniendi. Vide Aldrete *lib. 2. de Relig. diſcipl. c. 25. per totum.* 44

Ex Concilio Lateranenſi, & Leone X. prohibitum eſt Religioſis die Sabbathi maioris hebdomadæ pulſare in ſuis Eccleſiis campanas, antequam campana Cathedralis, vel Matricis Eccleſiæ pulſauerit. Vide Bullam *in tom. 1. Bullar.* Laërtij Cherub. *tom. 1 pag. 510.* 45

Idem

Idem etiam probat Gauantus *in Comm. in Rub. Miſſal. part.4. tit.10.* in aliis autem diebus non poſſunt Ordinarij impedire Fratres pulſare campanas ad Matutinum, horas, & Miſſam, antequam pulſetur campana maioris Eccleſiæ, ex decreto Sacræ Congreg. apud Quarantam *in Summ. Bull. verb. Confeſſ. pag.*235, Aug. Barboſ. *de offic. Parochi cap.*11. *num.*21. Vide dicenda *tom.*2. *cap.*1. *n.*43. *&* 44.

46 Deinde ex Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *Dies etiam feſti, quos in Diœceſi ſua ſeruando Epiſcopus præceperit, ab exemptis omnibus, etiam Regularibus obſeruentur.* Quod qualiter ſit intelligendum declarauit S. Congregatio Concilij, dicens: Hoc Decretum ita eſſe intelligendum, vt Regularium ritus illis diebus feſtis ſemper permaneat, quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina Officia tam publicè, quam priuatè ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda. Nec circa hoc ab Epiſcopis quoquo modo quidquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſe. Quod ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire teneri. Verum, quoad Conciones, & Lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Euangeliis, & Epiſtolis, quibus Clerus ſecularis vtitur illis diebus feſtis. Quaranta *in Summ. Bull. verb. priuileg. Regul.* Flau. Cherub. *in Compend. Bull.* 2. *tom. in Bulla* 41. *Pij V.* Vide dicenda *tom.* 2. *cap.*1. *num.*26. *&* 43.

47 Item ex eodem Concilio Tridentino *ſeſſ.*25. *cap.*13. *Exempti autem omnes, tam clerici ſeculares, quàm Regulares quicumque, etiam Monachi, ad publicas proceſſiones vocati accedere compellantur, iis tantùm exceptis, qui in ſtrictiori clauſura perpetuò viuunt.* An autem poſſint cogi ab Epiſcopis per cenſuras, dicemus *capite vndecimo num.* 14. Vide etiam Dianam *Tract.* 2. *de Dubiis Regular. reſol.*76. Sacra etiam Congregat. Concil. declarauit, *Regulares Monaſterij vltra medium milliare à ciuitate diſtantes non poſſe ab Epiſcopo compelli accedere ad proceſſiones.* Flauius Cherubinus *in compend. Bull.* 2. *tom. in Bulla* 41. *Pij V.* Vocari autem debent non per edictum publicum, ſed perſonaliter per Clericos. Peyrinis *tomo primo priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Sixti IV.* §. 11. *num.* 57. Declarauit autem S. Congregatio Concilij proceſſiones publicas, ad quas compelli poſſunt ab Ordinario Regulares, eſſe: *Viputa in feſto Corporis Chriſti, Litaniis, & Iubilæis publicis faciendis in plebibus, in quibus ipſi habent Monaſteria, dummodo proceſſiones ſint eius generis, quod in Bulla Sanctiſſimi Domini Noſtri Pij V. Mendicantibus conceſſa,* quæ incipit: *Etſi Mendicantium, publicata* 17. *Kal. Iunij, anni* 1567. *comprehendantur: & dummodo Regulares non ſint ex illis Conuentibus, Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur*, Peyrinis *tom.*2. *Priuil. Minim. in Conſt.*7. *Pij V.* §. 29. Nota tamen noſtros Patres Diſcalceatos non eſſe compellendos, vt ad publicas proceſſiones accedant. Ex Clem. VIII. in Bulla *Religioſorum*, anno 1596. & in Bulla *Romanum Pontificem*, anno 1603. & ex Paul.5. in Bulla *Decet Romanum*, anno 1610. Regulares etiam, qui ex priuilegio eis conceſſo poſſunt non ire ad proceſſiones prædictas, non poſſunt ad id cogi, etiamſi ſæpius gratis acceſſiſſent: cum ex hoc nullum ius adquiratur contra illos, Quaranta *in Summa Bull. verb. præcedentia.* Vide dicenda *tom.*2. *cap.*1. *num.*50.

48 Item ex eodem Concil. Trident. *ſeſſ.* 5. *cap.* 1. *In Monaſteriis quoque Monachorum vbi commodè fieri queat, lectio Sacræ Scripturæ ſimiliter habeatur; quæ in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc vt Sedis Apoſtolicæ Delegati, eos ad id opportunis remediis compellant. In Conuentibus verò aliorum Regularium, in quibus ſtudia commodè vigere poſſunt, Sacræ Scripturæ Lectio ſimiliter habeatur; quæ lectio à Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus aſſignetur dignioribus.* Dicunt autem ſatisfieri huic Decreto, ſi habeatur Lectio Theologiæ Scholaſticæ, vel Moralis, Rodriguez *tom.*2. *q.*130. *art.*2. Peyrinis *tom.*1. *priu. Minim. in conſt.* 2. *Iulij II.* §. 5. *num.*16.

Vide dicenda infrà *cap.*11. *à num.* 7. circa ea, in 49
quibus ex decretis Conciliorum ſubiecti ſunt Regulares Dominis Epiſcopis. Item circa pœnas, quæ tranſgreſſoribus horum Decretorum imponuntur, vide dicenda *cap. ſequenti, à num.* 29. Et generaliter loquendo nota, quod quæ in Sacris Canonibus Clericis interdicuntur, niſi ex materia, & circunſtantiis aliud colligatur, intelligenda etiam ſunt de Regularibus, qui nomine Clericorum in iis veniunt, *cap. Deus qui, cap. pen. & cap. fin. de vita, & honeſt. Cler. Clem. Ne in agro,* §. 1. *de ſtat. Monach. & Clem. exiit, de verb. ſignific.* Tambur. *de Iure Abb. tom.*3. *diſp.* 3. *quæſt.* 10. *num.* 21. Apud quem etiam *num.*51. de aliquibus quæ ſecundum antiquos canones Monachis prohibentur, quæ tamen, vel quia non ſunt in vſu, vel quia circa illa habent Religioſi priuilegia Summorum Pontificum, vel quia in Pontificiis Conſtitutionibus poſtea moderata ſunt, non obligant illos.

CAPVT X.

De obligationibus Regularium ad Conſtitutiones, & Decreta Summorum Pontificum, & S. Congregationum.

SVMMARIVM.

1 *Alienare bona Regularibus prohibitum.*
Sub quibus pœnis & cenſuris. ibid.
2 *Quid Sacra Congregatio Concilij circa hoc ordinauerit.*
3 *Quid vlterius à Sacra Congregatione declaratum.*
4 *Per bona mobilia pretioſa, quæ intelligantur.*
Quæ bona prohibita ſint, vel permiſſa alienari. ibid.
5 *Bona adquiſita à Religioſis ex illicita negotiatione, vel aliàs, quæ pertinent ad Cameram Apoſtolicam.*
6 *Quid præcipiat Pius Quintus pro Eccleſiis Regularium.*
7 *Aſſiſtere agitationibus taurorum, vel ſimilibus ſpectaculis, quomodo prohibitum Religioſis.*
An aſſiſtere comœdiis ſit illis illicitum. ibid.
8 *Nefandum crimen committentes quibus pœnis ſubiaceant.*
9 *Admittere non poſſunt Religioſi fœminas in illorum Monaſteriis ſub magnis pœnis.*
10 *Num puella paruula admitti poſſint.*
Num Imperatrices, Reginæ, aut Principiſſæ. ibid.
Num fundatrices Monaſteriorum. ibid.
11 *Nomine Monaſterij in quod fœminis ingreſſus interdicitur, quid intelligatur.*
12 *In quibus caſibus licitus ſit talis ingreſſus.*
13 *Pœnæ quas incurrunt Religioſi illas admittentes.*
14 *Circa Regulares ex vno loco ad alium properantes quid ſtatutum à Sixto V.*
15 *Quid de Religioſis Romam venientibus ſine licentia,* & n.16.
17 *Recurrentes ad perſonas extraneas pro conſequendis dignitatibus, vel officiis, magnis pœnis puniuntur à Summis Pont.*
18 *Parochiam an poſſint ingredi Regulares cum Cruce pro funeribus Defunctorum.*

19 *De Sanctiſſimo Sacramento Euchariſtia & Cruce, quomodo tenenda in proceſſionibus.*
20 *Qui decreta ſtatuerunt Summi Pontifices pro reformatione Regularium.*
21 *Banniti, decoctores, ſeu falliti non retinendi à Regularibus.*
22 *Miſſas celebrantes, aut Confeſſiones audientes fingendo ſe Sacerdotes degradantur, & Curiæ ſæculari traduntur.*
23 *Tondentes monetas vltimi ſupplicij pœna puniuntur.*
24 *Scribere in materia de auxiliis qualiter prohibitum.*
25 *Decreta de celebratione Miſſarum de apoſtatis, & eiectis, & S. Inquiſitionis, quando legenda à Regularibus.*
26 *Exemptiones Regularium in Hiſpaniarum regnis quæ caſſata, & reuocata ſint.*
27 *Aſtrologorum iudiciariorum pœna.*
28 *De aliis decretis pro Regularibus.*
29 *Cenſura poſita in huiuſmodi decretis quomodo intelligenda.*
30 *Pœna priuationis, & inhabilitatis quomodo debent intelligi.*
31 *Quid quando ponuntur abſque vlla declaratione, &c.*
32 *Nomine officiorum, graduum, & dignitatum quid intelligatur.*
34 *Quomodo intelligenda ſint verba illa, præſumunt, præſumpſerit, & à cenſuris quis abſoluat.*
35 *In pœnis priuationum, & inhabilitatum quis diſpenſet.*
36 *An etiam in foro externo.*

1 IN primis alienare bona Monaſteriorum, ſeu circa hoc pacta facere, interdictum eſt Regularibus à Paulo II. in Extrauag. *Ambitioſæ*, ſub pœna excommunicationis, per hæc verba. *Omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum per quod ipſorum Dominium transfertur, conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem, vltra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus iure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc cum Eccleſiarum euidenti vtilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt pro inſtanti temporis exigentia, hac perpetuò valitura Conſtitutione fieri prohibemus. Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis ſuper hoc editis, quæ tenore præſentium innouamus, in ſuo nihilominus robore permanſuris.* Poſtea verò excommunicationis ſententiam contra eum qui alienat, & qui alienatas res receperit, fulminat. Prælatum verò alienantem, ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ab ingreſſu Eccleſiæ interdicit; alios verò Prælatos inferiores ſuis officiis, & dignitatibus ipſo facto, abſque vlla declaratione, priuatos eſſe denunciat. Contractuſque huiuſmodi, quod nullius valoris ſint, declarat. Vide Bullam *tom.1. Bullar.* Laërtij Cherubini, *pag* 329. Miranda *in Man. Prælat. tom.2. quæſt.* 35. *art.*18. Poſtea verò Paul. IV. in Bulla quæ incipit: *Iniunctum nobis*, alienationem, & locationem quorumcunque bonorum Eccleſiaſticorum in damnum Eccleſiarum, vel non ſeruatis iuris ſolemnitatibus, aut alias nulliter factas reſcindit, & annullat. Vide Bullam *tom.1. Bull.* Laërtij, *pag.*719.

2 Quia tamen poſt hæc ſunt varia priuilegia Religionibus conceſſa, de quibus Rodriguez *tom.1.qq.Regul. quæſt.* 27. quale eſt illud Gregor. XIII. Fratribus, & Monialibus Carmelitarum conceſſum anno 1576. in Bulla, quæ incipit: *Ex incumbenti*, quod ſcilicet poſſent vendere, & alienare quæcumque bona, etiam ſtabilia, dummodo hoc ſit in commodum, & vtilitatem ipſorum Monaſteriorum, & ex conſenſu duarum ex tribus partibus Fratrum, vel Monialium Monaſterij, accedente etiam conſenſu, ratihabitione, Generalis, &c. (vide Bullam. *in 2.tom. Bullarij* Laertij, *pag.*401.) ideo S.Congreg. Concilij in decreto iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Papæ Vrbani edito anno 1624. die 7. Septembr. abrogatis omnibus indultis & priuilegiis quomodolibet Religionibus conceſſis, omnibus Superioribus Regularium, *Omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur, cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem vltra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphytheuſim, præterquam in caſibus à iure permiſſis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit, abſque ipſius Congregationis Concilij expreſſa licentia in ſcriptis concedenda ſub pœna priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obitnebunt, vociſque actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quam ipſo facto abſque alia declaratione incurrant; ſublata etiam Generali, & Protectori illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum Conſtit. & præſertim fel. rec. Pauli II.* quæ incipit: *Ambitioſæ, in ſuo robore permanſuris. Alienationes verò, & pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones quaſcumque, contra huiuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis ſuæ authoritate, ipſo iure nullas, atque irritas decernit.* Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſput.* 2. *quæſt. vnica, punct.*1. Ex quibus vltimis verbis habetur, contractus alienationis ſine prædictis conditionibus, & ſolemnitatibus eſſe irritos abſque vlla ſententia, & declaratione, cùm irritatio non ſit pœna, ſed natura ipſorum, poſitâ lege. Vnde, qui hoc modo accepit bona alienata à Monaſterio, non poteſt illa in conſcientia retinere, nec etiam fructus illorum, ſed ſi ſit in mora reſtituendi, teneri ad damna Monaſterij. Molina *tom.* 2. *de Iuſt. à diſput.* 466. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*2. *cap.* 27. *num.*20. & 21. Addens, neque Monaſterium poſſe cedere iuri ſuo, & bene, vt credo, quia hoc eſt intentum Eccleſiæ propter indemnitatem bonorum Eccleſiaſticorum.

Poſt quæ, cum compertum eſſet Regulares, qui eo decreto prohibebantur cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum huiuſmodi, pecunias, cambium, vel mutuo accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, & damni emergentis: Sancto Domino Noſtro approbante decreuit, ac declarauit S. Congregatio, *Huiuſmodi contractum eſſe contra mentem Decreti, vt ſuprà editi, ideoque non licere Regularibus pecunias, vt proponitur, accipere, ac ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas ipſo facto incidere.* Laurentius de Peyrinis *tom.*2. *priuileg. Minim. in Conſtit.*8. *Vrbani VIII.* Quia verò hoc decretum non integrè refertur ab hoc Authore, & illud eſt innouatum nouiſſimè ſub anno 1643. die 21. Martij, ideo placuit illud hic apponere, prout extat typis mandatum Romæ, & à D.Paulutio S.Congregationis Secretario ſubſcriptum. *Cum poſt editum decretum de rebus Regul. non alienan. compertum ſit Regulares qui eodem decreto prohibentur cenſus imponere & alios contractus facere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum & contractuum huiuſmodi, pecunias accipere mutuo, etiam ſine alicuius lucri ſolutione, vel ad cambium cum ſolutione lucri etiam ceſſantis, vel damni emergentis, cum obligatione ſeu hypotheca bonorum, aut dato pignore. Cumque ex huiuſmodi contractibus eludatur mens S. Congreg. cui in primis in votis fuit conſulere Religionum indemnitati* 3

nitati, quæ ex dictis contractibus plurimum læduntur, Sanctiſſimo Domino noſtro approbante decreuit, & declarauit, non licere Regularibus, vt ſupra proponitur accipere, & ſi acceperint in ipſius Decreti pœnas ipſo facto incidere. Datum Romæ 21. *Mart.* 1626. *quod innouatur hac die* 19. *Septemb.* 1643. *Ioannes Baptiſta Cardinalis Pamphilius. Franciſcus Paulutius S. Congregationis Concilij Secretarius.* Idem etiam Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus in Conſtit. *Humanæ ſalutis*, anno 1625. prohibet bona Iuriſdictionalia in feudum, vel emphyteuſim concedere, aut vltra triennium locare. Vide 4. *tom. Bullar. inter Bullas Vrbani, num.* 51.

4 Circa quæ aliqua animaduertenda ſunt. Primò per bona pretioſa mobilia hîc prohibita alienari, intelligi vaſa aurea, argentea, veſtes pretioſas, gemmas, &c. Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Alienatio.* Idem cenſeo de copioſa bibliotheca librorum, grege ouium, vel caprarum, multitudine arborum ferentium, vel non ferentium fructum. Quia hæc omnia quoad æſtimationem, comparantur immobilibus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 18. Secundò, quod venditio, ſeu alienatio arborum cæſarum ex aliquo prædio, eo quod eſſent inutiles, aut nociuæ, non comprehenduntur ſub iſto Decreto. Cum arbores cæſæ ſint bona mobilia, & non pretioſa. Nauar. *lib.* 3. *Conſil. de reb. Eccleſ. non alien. conſ.* 6. & 7. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 27. *art.* 4. Tertio huiuſmodi Decretum Sacræ Congregationis obligare, etiamſi alienatio bonorum Monaſterij ſit aliquando vtilis. Cum enim per illud abrogentur omnia priuilegia conceſſa Religionibus, inter quæ hoc vnum erat, quòd in caſu vtilitatis Monaſterij, poſſent ipſius bona alienari, vt patet ex priuilegio Gregorij XIII. Carmelitis conceſſo, vt diximus *num.* 2. (vide alia priuilegia quoad hoc conceſſa Patribus noſtris Diſcalceatis à Paulo V.) cenſendum eſt, mentem Sacræ Congregationis eſſe, ſine ipſius licentia non poſſe fieri alienationes adhuc in hoc caſu, ſed ad illam pertinere iudicare de tali vtilitate. Vnde alienationem eſſe neceſſariam, vel vtilem Eccleſiæ, aut Monaſterio, ſolum eſt cauſa iuſta ad impetrandam licentiam à Sede Apoſtolica, vel Sacra Congregatione. Quartò ſub bonis immobilibus comprehendi tam res corporeas fixas, & ſtabiles, quam actiones, & iura, vel redditus longi temporis, ſeu ius diuturnum ad illa, puta decem annorum. Item iura ſeu debita rerum immobilium, iam adquiſita Monaſterio, & ab illo accepta. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 16. & 17. Quintò, quod caſus iure permiſſi, in quibus licita eſt alienatio ſine vlla Sedis Apoſtolicæ licentia, poſita tamen neceſſitate, vel euidenti vtilitate Eccleſiæ, ſunt. Primus, quando res alienanda eſt modici valoris, iuxta *cap. terrulas*, 12. *q.* 2. Bonac. *tract. de reſtitut. diſp.* 3. *quæſt.* 8. *punct.* 4. *num.* 7. Vide & Gauant. *in Man. Epiſcop. verb. alienatio.* Secundus eſt conſuetudo legitimè præſcripta contra Extrauag. *Ambitioſæ*, & idem dico de Decreto Sacræ Congreg. Azor. *lib.* 2. *cap.* 9. *quæſt.* 1. Tertius eſt, neceſſitas tam vrgens, vt non poſſit expectari licentia Papæ, vt ſi eſſent citò redimendi captiui à piratis detenti, aut pauperes in graui, & repentina neceſſitate paſcendi. Molina *diſput.* 468. Quartus, quando bona ſunt relicta Religioni incapaci bonorum in communi. Sanchez *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 27. *num.* 17. Quintus, quando ſunt relicta cum tali onere, vt alienari debeant certo tempore, aut caſu, aut reſtitui ex obligatione iuſtitiæ. Sextus, ſi bona ſolita ſunt infeudari, aut in Emphyteuſim concedi. Rodrig. *tom.* 1. *quæſt.* 27. *art.* 13. Molina *diſp.* 468. Septimò idem videtur dicendum in caſu vnionis Eccleſiæ loco Regulari. Ex *Clement. ſi vna, de reb. Eccleſ. non alien.* Sextò nota, quod ea, quæ alienari non poſſunt, neque etiam poſſunt pignorari, propter eandem rationem. Molina *tom.* 2. *de contract. diſput.* 466. *num.* 1. Septimò, quoad locationem, quod quando prædia alternis tantum annis fructum ferunt, poſſunt locari in ſexennium, & ſic reſpectiuè: nam annus in locatione non taxatur ex ſimplici decurſu temporis, ſed ex fructu. Nauar. *tom.* 2. *Comm. de alienat. num.* 21. & 22. Azor. *part.* 2. *lib.* 9. *cap.* 2. *quæſt.* 2. Non poſſunt autem fieri locationes ad ſex, vel nouem annos, cum conditione, vt tot ſint locationes, quot triennia. Quia hoc eſt in fraudem legis. Filliucius *tract.* 44. *c.* 3. *num.* 9. Pro aliis autem dubiis circa hoc punctum lege Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 27. & Quarantam *in Summ. Bullar. verb. alienatio* (animaduertendo tamen hos Authores non vidiſſe Decretum Sacræ Congregationis adductum) Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 9. *Iulij II.* §. 1. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſp.* 2. *quæſt. vnic. punct.* 2. Gauantum *vt ſup.* Vide dicenda à nobis *tom.* 2. *cap.* 19. *à num.* 54.

Bona adquiſita à Religioſis ex illicita negotiatione, aut aliàs contra Sacros Canones poſt mortem illorum, aut quibus illos, etiam eis viuentibus priuari, aut deſtitui contigerit, ſpectant tanquam ſpolia ad Cameram Apoſtolicam, ita decernit Pius IV. in Bulla quæ incipit, *Decens eſſe*, 2. *tom. Bullar. pag.* 29. ab hac tamen regula excepit idem Pontifex Fratres Milites Hoſpitalis Sancti Ioannis in Bulla, quæ incipit: *Romani intereſt, ibid. pag.* 42. Quæ autem dicantur bona ex illicita negotiatione, aut contra Sacros Canones adquiſita, tractat Nauarrus *in Comment. de ſpoliis*, & Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 12. vbi hæc recenſet: *Omnis mercatura, negotiatio, militare, exercere officium forenſe*, & ſimilia. Vnde bona adquiſita à Religioſo contra ſuam Regulam, vel Conſtitutiones, non pertinent ad Cameram, cum non comprehendantur in prædicta Bulla. Suarez vt ſuprà *num.* 15. Nec etiam, quæ adquiſiuit Frater Laicus, vel Conuerſus, quia Pontifex ſolum loquitur de Clericis. Idem *num.* 24. Intelligiturque Bulla de iis etiam bonis, quæ ex illicita negotiatione, & contra Sacros Canones adquiruntur à Religioſis etiam non apoſtatis, ſed viuentibus in Monaſteriis, aut ſub obedientia ſuorum Prælatorum, cùm Pontifex indiſtinctè loquatur. Idem *num.* 30. Vbi etiam videtur dicere requiri ad huiuſmodi reſtitutionem faciendam Cameræ, quod ipſa petat. In hoc tamen attendenda eſt conſuetudo. Cui autem cedant bona acquiſita ab apoſtatis, dicetur infrà *cap.* 16. *num.* 21. 5

Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Cum primum*, anno 1566. edita 2. *tom. Bull. inter Bullas huius Pontificis, n.* 5. præcipit in virtute ſanctæ obedientiæ Religioſis, ſiue Clauſtralibus, ſiue Regularibus, vt in Eccleſiis ſuis deputent aliquem, qui pauperes mendicantes, ſeu eleemoſynas petentes per Eccleſias tempore Miſſarum, Prædicationum, aliorumque diuinorum Officiorum, foras ejiciant. Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Iulij II.* §. 1. Barboſa *de Offic. Parochi cap.* 13. *num.* 37. 6

Idem Pius V. in Bulla, quæ incipit: *De ſalute gregis*, ann. 1567. edita, & habetur 2. *tom. Bull.* Laërt. Cherubini, *Bulla* 48. præcipit omnibus Clericis, tam Regularibus, quam ſæcularibus beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus, vel in Sacris Ordinibus conſtitutis, ſub excommunicationis pœna, ne agitationibus taurorum, aliarumque ferarum beſtiarum interſint. Licet autem huius Conſtitutionis pœnæ, & cenſuræ in Regnis Hiſpaniarum, quoad laïcos, & Fratres Milites quarumcunque Militiarum reuocatæ ſint à Greg. XIII. quoad Religioſos tamen in ſuo vigore permanent. Eo vel maximè, quod Clem. VIII. 7 anno

anno 1596. id expreſsè declarauit, tollendo, & remouendo illas, quoad omnes in illa expreſſos (*Monachis, & Fratribus Mendicantibus, cæteriſque cuiuſcumque Ordinis, & inſtituti Regularibus exceptis*) Rodriguez 3. *tom. qq. Regul. quæſt.* 68. *art.* 2. Proſper de Auguſt. *in additionibus ad Quarantam in Summ. Bull. verſ. torneamenta.* Obligat autem hæc Conſtitutio, etiam in caſu quo Religioſus poſſet interesse ſimili ſpectaculo ſine aliquo ſcandalo, aut nota. Quando enim lex eſt de ſe iuſta, & honeſta, etiam ſecluſo ſcandalo, obligat ad ſui adimpletionem. Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regul. quæſt.* 68. *art.* 2. Flau. Cherub. *in comp. Bullarum, tom.* 2. Comprehendit etiam hæc Conſtitutio Religioſos in ſacris Ordinibus non exiſtentes. Ratio eſt, quia licet à Pio V. ſint excluſi, tamen à Clement. VIII. (vt patet ex verbis adductis) videntur comprehendi. Rodriquez *quæſt.* 68. *articulo* 2. Cùm autem huiuſmodi excommunicatio non ſit ipſo facto incurrenda, ſed comminatoria, non incurritur ipſo facto à Religioſis huiuſmodi agitationibus aſſiſtentibus, peccant tamen mortaliter, cum excommunicatio maior etiam ferenda, neceſſariò illud ſupponat. Eò præſertim, quod non ſolum ſæculares ſcandalum ex eo capiant, ſed & ipſa taurorum agitatio pluribus videatur barbara, & gentilis conſuetudo, iure optimo à pia, & Catholica Hiſpania releganda, quæ felicius, & fructuoſius milliaria hominum, & equorum, qui in iſtis congreſſibus occiduntur, in Fidei dilatationem contra infideles exponeret.

7 Hinc collige ſolutionem dubij, an aſſiſtere Comœdiis (idem dico de aliis Spectaculis Scenicis, Ludicris, & Hiſtrionicis) Religioſos, ſit peccatum mortale? Sub diſtinctione enim loquendum eſt. Nam vel talia ſpectacula res laſciuas, turpes, aut impudicas continent, aut non. Si primum, vix excuſari poſſunt à mortali Religioſi ſimilibus ſpectaculis aſſiſtentes. Tum ratione ſcandalis, quod ſæpius interuenit; tum ratione periculi lapſus, quod ſæpius etiam continget; tum, quia etiam iis ceſſantibus ratione voti Caſtitatis tenentur huiuſmodi obſcœna fugere, & deteſtari. Vnde Eccleſiaſticis prohibitum eſt ſimilibus nugis intereſſe, *de Conſecrat. diſt.* 5. *capite non oportet* 2. *& capite Clerici* 2. *de vit. & honeſt. Clericor.* Optimè etiam in Conſtitutionibus Religioſorum id etiam eſt vetitum, vt in noſtris *part.* 3. *cap.* 6. *num.* 8. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 68. *art.* 6. Caſu tamen quo ceſſaret ſcandalum, nec eſſet periculum lapſus, nec prohibitio ſpecialis Religionis ad mortale obligans, ſi Religioſus prædictis aſſiſteret, non ex affectu, aut delectatione ad res laſciuas, & venereas, quæ ibi aguntur, ſed ob ſolam vanam curioſitatem, excuſaretur à peccato mortali. Sanchez *lib.* 9. *de Matr. diſp.* 46. *num.* 41. Bonac. *de Matrim. quæſt.* 4. *punct.* 9. *num.* 21. *&* 22. Quando verò talia ſpectacula non ſunt de rebus turpibus, aut inhoneſtis, ſed continent Hiſtorias diuinas, aut humanas, aut etiam fabulas, & figmenta Poëtarum, tunc eſt indifferens ex natura ſua illis aſſiſtere, atque adeo ſine peccato poſſunt illis Religioſi intereſſe, ſecluſis circumſtantiis ſcandali, periculi lapſus, prohibitionis, &c. S. Thomas 2. 2. *q.* 168. *art.* 3. *ad* 3. Vide à nobis dicta *de reform. Regul. c.* 9. *n.* 12.

8 Regulares, qui (quod abſit) nefandum crimen exercent, omni priuilegio clericali, omnique officio, dignitate, & beneficio Eccleſiaſtico priuantur, & per Iudicem Eccleſiaſticum degradati poteſtati ſeculari traduntur. Ita Pius V. in Bulla, quæ incipit, *Horrendum illud*, anno 1568. edita, *in* 2. *tom. Bullar. num.* 72. Num autem qui vna, vel altera vice in hoc peccatum incidit, his pœnis ſubiaceat? Quidam aiunt, quidam negant. Vtrumque probabile. Et pars negatiua ſatis probatur ex illo verbo *exercentes*, quod Pontifex ponit in Bulla, importat enim multiplicationem actuum. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 249. Licet alij dicant oppoſitum, & hoc declaraſſe ipſummet Pium V. Flauius Cherubinus *in* 2. *tom. Bull. ſup. iſtam Bullam.* Prædictæ etiam Conſtitutionis diſpoſitio extenditur ad eum qui fœminam præpoſtera venere cognouerit, vel beſtialitatis peccatum commiſerit. Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in Summ. Bull. verb. Sodomia.* Vide alia à nobis dicta ſuprà *cap.* 5. *n.* 11. 12. *&* 13.

Prohibitum eſt viris Religioſis admittere intra eorum clauſuram, ſeu permittere in eorum Monaſteria fœminas, cuiuſcumque ſtatus, & conditionis exiſtant. 9
Primò ex Motu proprio Pij Quinti edito anno 1570. qui incipit, *Regularium perſonarum.* Secundò ex alia Conſtitutione Greg. XIII. quæ incipit, *Vbi gratia.* Quamuis enim in illis ſolum videatur prohibitum ingredi fœminas Monaſteria virorum, aut Religioſos illas admittere virtute, & prætextu aliquorum indultorum, ſeu facultatum, tamen etiam extenditur ad eos, qui permittunt illas quomodolibet intrare, etiam ſine prætextu, aut virtute alicuius facultatis, ſeu indulti. Tum quia Pius Quintus hanc eſſe ſuam mentem declarauit in alia Conſtitutione, quæ incipit, *Decet Romanum Pontificem*, anno 1570. quam refert Confettius *in priuilegiis Ordinum Mend. fol. mihi* 147. vbi explicans ſuum priorem Motum proprium declarat, mentem ſuam, & intentionem eſſe & fuiſſe, *quod dictæ litteræ non ſolùm comprehenderent mulieres habentes, & prætendentes facultatem, & indulta ingrediendi Monaſteria, ſeu etiam omnes, & quaſcumque Mulieres alias, tam in genere, quàm in ſpecie.* Tum quia ipſe Gregorius Decimus tertius explicuit iſto modo ſuam mentem, vt refert Villagute *tractatu de Vſuris, quæſt.* 35. *num. vlt.* Tum etiam, quia ita praxi receptum eſt in Pœnitentiaria Rom. (quod pro lege haberi debet, maximè cum agatur de interpretatione Sanctionis Apoſtolicæ) Nauarrus *in Sum. Lat. c.* 27. *n.* 105. *excomm.* 61. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. mor. lib.* 13. *c. p.* 8. Vnde Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 1. *c.* 7. *n.* 9. propter hanc Conſtitutionem Pij Quinti retractat, quod alibi dixerat, ſcilicet in priori Conſtitutione eiuſdem Pij V. ſolùm prohiberi ingreſſum fœminarum in Monaſteria virorum prætextu facultatum obtentarum.

Poſſunt tamen permitti intrare in Monaſteria Religioſorum puellæ paruulæ, non obſtante prædicta prohibitione Pontificum. Eo quòd finis illorum eſt, ne detur Religioſis occaſio impudicitiæ, quod ceſſat in paruulis puellis. Rodriguez *in excomm poſit. Mot. propr. Pij V. num.* 12. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 17. *num.* 4. Idem dico de Imperatricibus, aut Reginis, ſaltem quando intrant Monaſteria non occultè, ſed magno comitatu, & ex bono fine. Cum enim Pontifices non fecerint in prædictis Bullis mentionem de illis, credendum eſt noluiſſe ipſas comprehendere. Rodrig *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 48. *art.* 1. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 17. *num.* 5. Qui etiam extendit hoc ad filias Imperatricum, & Reginarum. Quia nomine Reginarum cenſer comprehendo. Fundatrices autem Monaſteriorum, quantumuis nobiles ſint, & excellentes, comprehenduntur ſub iſta prohibitione. Quia hoc creditur fuiſſe intentum Pij V. in ſuo Motu proprio. Ideo enim in eo expreſſit Ducisſas, & ſimiles, quia hæ ſolent eſſe fundatrices. Rodriguez *in expoſit. huius Mot. propr. n.* 3. Similiter cauſa medendi Monacho graui morbo laboranti, intrare poteſt fœmina in Monaſterium, ſi infirmitas ſolum per ipſam curari poſſit, nec Religioſus poſſit extrahi foras. Quia lex humana non eſt accipienda in tam graui neceſſitate. Rodrig *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 46. *art.* 7. Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. c.* 7. *n.* 30. 10

Nomine

11 Nomine Monaſterij, in quod fœminis ingreſſus interdicitur, ſolum intelliguntur ea, quæ ſunt intra ſepta Monaſterij. Quia ea propriè ſunt Monaſterium, vel partes illius. Nauarrus *lib 1. conſ. in 1. edit. tit. de Regular. conſ. 16. in 2. lib. 5. tit. de verb. ſignific. conſ. 5.* Hinc prædia, domus, horti, ſeu vineæ Religioſorum ab illorum Monaſteriis ſeparata non comprehenduntur prædicta prohibitione. Rodriguez *in expoſ. huius motus proprij*, *num.* 1. Secus verò horti, vel viridaria, quæ in ipſis Monaſteriis eſſe ſolent, etiamſi habeant ianuam, per quam abſque clauſtrorum ingreſſu in illa intrari poſſit. Quia iſta reuera ſunt partes Monaſterij, & communiter ſic habetur in praxi. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 17. num.* 15. Idem dico de Sacriſtiis Eccleſiæ immediatè contiguis. Propter eandem rationem. Licet in hoc, ſi ſcandalum, & perturbatio Religioſorum abſit, ſitque contrarium vſu receptum propter audiendas confeſſiones, poſſit tolerari. Rodriguez *in expoſit. prædicti motus proprij*, *n.* 14. Sanch. *lib. 6. in Decalog. cap. 17. num.* 17. Addunt alij, quod Sacriſtiæ, ad quas non eſt aditus per clauſtra Monaſterij, ſed per Eccleſiam non ſint ſubiectæ clauſuræ. Bonacina *de clauſur. quæſt. 5. punct.* 1. Monaſteria verò nondum fabricata, ſed fabricari incepta, vbi non eſt communitas Religioſorum, ſed tantum aliquis, vel aliqui pro fabrica, non comprehenduntur ſub prædicta prohibitione. Quia illa verè non ſunt Monaſteria. Sorbus *in priuileg. mendic. verbo ingreſſ. Monial. num.* 11. Pro quo extat declaratio Cardin. quam refert Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monaſt.* affirmans, idem dici debere de domibus, ſeu infirmariis in ciuitate poſitis, cùm nec Eccleſiam, nec Conuentum habeant. Secus de Prioratibus, quos habent aliquæ Religiones Monachales, quia ſunt Monaſteria, & habent clauſuram. Sanchez *lib. 6. in præcepta Decal. lib. 17. num.* 21.

12 Præterea licitus eſt ingreſſus fœminarum in clauſtra Religioſorum (illorum ſcilicet, qui habent communicationem generalem priuilegiorum aliarum Religionum quarumcumque) quando in eis Miſſæ, & alia Diuina Officia celebrantur, ac cum proceſſiones fiunt, & quando Chriſti fidelium cadauera ibi ſepeliuntur, ac etiam pro eis ſuffragia fiunt. Similiter quando diuinum verbum in clauſtris Monaſteriorum, & Regularium locorum huiuſmodi proponitur, vel per aliam quamcumque cauſam tantus concurſus populi fuerit, quod commodè ingredi non poſſint, & egredi per portam Eccleſiæ, perpetuò concedimus, vt dictæ mulieres vna cum aliis ſæcularibus perſonis poſſint ingredi, & egredi per portam clauſtri Monaſteriorum, & locorum Regularium huiuſmodi, dummodo recto tramite accedant ad portam, quà exitur è Monaſterio, ſicque volumus pariter, & indulgemus. Ita ad verbum Pius V. in dicta Conſtitutione *Decet Romanum Pontificem.* Quæ licet fuerit data intuitu, & fauore Congreg. Montis Virginis, poſtea ab aliis Religionibus acceptata eſt, ob communicationem priuilegiorum, vt credo. Rodriguez etiam infra citandus refert ſimilia declaraſſe Pium V. viuæ vocis oraculo. Sed quia, vt diximus *cap. 3. num.* 21. Viuæ vocis oracula omnia his temporibus abrogata ſunt, ſaltem quatenus continent nouam conceſſionem, ideò ſolùm videtur ob communicationem priuilegiorum cum dicta Congregatione Montis Virginis, prædicta ab aliis Religionibus acceptata eſſe. Niſi dicamus cum Portello *in reſponſionibus moral. caſu 13. n.* 13. hoc viuæ vocis oraculum eſſe meram declarationem, ac per conſequens non eſſe reuocatum à Greg. XV. & Vrbano VIII. quia ipſi ſolùm reuocarunt ea viuæ vocis Oracula, quæ continent nouam gratiam, aut priuilegium, non quæ continent declarationes, iuxta dicta *ſuprà, cap. 3. num.* 21. Circa quæ animaduertendum eſt primò, non poſſe Prælatos prædictarum Religionum inſtituere Proceſſiones, vel officia Diuina extraordinaria ad eum finem, vt mulieres ingrediantur eorum clauſtra, quia hoc eſt contra intentum Pontificum. Secundò non poſſe ingredi prædictas mulieres, quando ſunt celebrata iam, aut poſtea celebranda prædicta Officia, niſi in hoc ſit parua mora temporis. Quia iſta conceſſio ſolùm procedit de tempore, quo celebrantur. Terriò, quod etiam poſſunt ingredi prædictæ fœminæ, quando intra aliquod Sacellum illius clauſtri ob alicuius potentis deuotionem celebratur Miſſa, quia tunc celebratur diuinum Officium. In his tamen laudabilis vſus retinendus erit, & abuſus vitandus. Rodriguez *tom. 1. quæſt. 48. art. 3. & in expoſ. mot. propr. Pij V.* Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 17. num.* 22. Quartò adiungunt aliqui licere hunc ingreſſum, quando in clauſtro datur habitus alicui Nouitio; ſed non credo hoc licere, cum non comprehendatur hic caſus in aſſignatis à Pio V. Laurent. de Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 6. Iulij II. num.* 14. Nec dare habitum Nouitio ſit diuinum Officium. Bonacina *de clauſur. quæſt. 5. punct. 4. n.* 10. Qui aliter docet dum datur profeſſio.

Pœnæ autem, quas incurrunt Religioſi admittentes fœminas in ſua Monaſteria, ſunt *priuationis Officiorum, quæ in præſenti obtinent, & inhabilitatis in poſterum ad illa, & alia omnia, & ſuſpenſionis à diuinis ipſo facto, ſine alia declaratione incurrendis pœnis.* Ita Pius V. in ſuo motu proprio. Præterea Greg. XIII. addit priuationem dignitatum, & beneficiorum, & inhabilitatis ad illa, & excommunicationem Pontifici reſeruatam. Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 48. art. 1.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. c. 17. à n.* 53. Quomodo autem iſtæ pœnæ, & aliæ ſimiles intelligi debeant, & quis poſſit in illis diſpenſare, dicemus in hoc *cap. à num.* 29. 13

Sixtus V. in Bulla, *Cum de omnibus*, anno 1587. edita prohibet, *ne quis Regularis ex vna Prouincia ad aliam Prouinciam ſui Ordinis tranſeundo etiam in itinere intra aliquod Monaſterium, domum, vel locum alterius Prouinciæ ad habitandum, vel tanquam hoſpes recipi, aut ad modicum tempus diuertere poſſit, niſi à Superiore eius loci, vbi reſidet, expreſſam licentiam diſcedendi in ſcriptis obtentam, ſeu litteras obedientiæ, vel commendatitias, ſecum deferat, atque exhibeat, vel niſi ita cognitus ſit iis, ad quos diuerterit, vt de eius perſona nullus omninò dubitationi, aut ſuſpicioni locus relinquatur.* Præcipit etiam ne recipiantur tales fratres ſub grauiſſimis pœnis ibi aſſignatis. Poſteà verò in alia Bulla eiuſdem Pontificis anno 1588. edita, quæ incipit, *Ad Romanum Pontificem*, ſic prædicta declarat: *Dum interdicimus, ne quis Regularis alterius Prouinciæ intra aliquod Monaſterium, Domum, vel locum alienæ Prouinciæ, etiam tanquam hoſpes, & ad modicum tempus recipi poſſit, niſi à Superiore loci, vbi reſidebat, & à quo diſceſſit, licentiam expreſſam in ſcriptis, exhibuerit, vel niſi ſatis cognitus ſit, id obſeruari volumus non ſolùm in Religioſis itinerantibus de vna in aliam Prouinciam, ſed in iis quoque, qui proficiſcuntur de vno in aliud eiuſdem Prouinciæ Monaſterium, tam ſui, quàm alterius Ordinis. Quòd ſi dicerent ſe ad Apoſtolicam Sedem confugere ob grauamina à ſuis Superioribus ſibi illata, & ideò ab ipſis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuiſſe, non propterea vllo modo recipi valeant, niſi fide dignorum teſtimonio de petita ab eis licentia, & per ſuos ſuperiores denegata conſtiterit.* Laurent. de Peyrinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 13. Leon. X. §. 1.* Quaranta *in Sum. Bullarij, verb. Monaſteria.* 14

Deinde Religioſi Romam venientes ſine licentia legitima, aut ſine litteris ſuorum Superiorum, ex Sixto V. in Bulla citata, *Ad Romanum Pontificem*, 15

non ſunt recipiendi, ſed remittendi ad Congregationem Eminentiſſ. Cardin. vel Dominos Protectores, vt ipſis auditis, quid agendum ſit, ſtatuatur. Ex decreto autem S. Congreg. anno 1587. debent remitti ad ſuos Superiores ſeueriori pœnâ plectendi. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monaſteria.*

16 Circa illos autem hæc præcipit Clem. VIII. in Decretis pro reformatione Regularium approbatis à S. Congregatione SS. D. N. Vrbani VIII. iuſſu: *Nullos Fratres Romam venire Superiores permittant, niſi prius à Generali, vel Protectore dumtaxat licentiam in ſcriptis impetrauerint. Si quis autem ſine huiuſmodi facultate Romam venire præſumpſerit, voce actiua, & paſſiua biennio priuatus exiſtat, ſubiturus etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas. Quæ item omnia aduerſus eos, qui ſupradictos admiſerint, & receperint, ſine vlla exceptione locum habeant.* Poſtea extenditur facultas concedendi hanc licentiam, etiam Prouinciali, *ex cauſa communi totius Prouinciæ duntaxat*, & declaratur prædictam pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ *Sanctitati ſuæ reſeruatam eſſe.*

17 Prohibitum etiam eſt Religioſis recurrere ad perſonas extra ſuam Religionem, pro conſequendis honoribus, dignitatibus, aut gratiis in ipſa. Primò enim id prohibuit Fratribus Prædicatoribus S. Dominici ſub pœna inhabilitatis ad illa, & ſimilia, vel maiora conſequenda. Gregor. XIII. in Bulla, *Cum nihil magis*, & habetur 2. *tom. Bullar. num.* 62. Ampliauit hoc Clemens VIII. in alia Bulla *Relig. viros*, anno 1592. edita, confirmando Decretum Capituli Generalis eiuſdem Ordinis, & hoc ipſum præcipiendo in virtute ſanctæ obedientiæ. Deinde idem Clem. VIII. in alia Bulla *Quoniam nemo*, 1593. idem prohibet Carmelitis per hæc verba: *Omnes, & ſingulos Fratres dicti Ordinis, cuiuſcumque ſtatus, gradus, conditionis, & præeminentiæ, qualitatis, & dignitatis exiſtentes, qui de cætero ad Prælaturas, gradus, honores, dignitates, adminiſtrationes, functiones, & alia officia dicti Ordinis aſſequenda intenti, ad Principum, & Prælatorum, atque aliarum quarumcumque perſonarum, tam ſæcularium, quam Eccleſiaſticarum de gremio dicti Ordinis non exiſtentium, etiam Cardinalatus honore, & quacumque ſæculari dignitate, & excellentia, etiam Imperiali, Regali, & Ducali fulgentium fauores recurrerint, vel etiam pactis, pollicitationibus, aliiſque viis, directè, vel indirectè, palam vel occultè ad Prælaturas, gradus, honores, dignitates, adminiſtrationes, functiones, & alia officia prædicta obtinenda aſpirauerint, vel aliis minimè legitimis, & honeſtis rationibus ea obtinere quæſiuerint, aut etiam ſpontè oblatis, & minimè conquiſitis vſi fuerint, illorumque complices, & fautores ad quaſcumque Prælaturas, dignitates, & officia, graduſque, honores, adminiſtrationes, & munera in ipſo ordine obtinenda perpetuò inhabiles declaramus, ac obtentis per eos Prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, adminiſtrationibus, functionibus, & officiis huiuſmodi eo ipſo priuamus, ac priuatos voce tam actiua, quàm paſſiua carere decernimus, & declaramus.* Iure autem optimo huiuſmodi interceſſiones prohibitæ ſunt Religioſis, quia per illas maximum damnum Obſeruantiæ Religioſæ accidit ſæpiùs. Vnde illas quoque prohibet idem Clemens VIII. Camaldulenſibus in alia Bulla anno 1596. edita, quæ incipit, *Ambitioſam*, & Hieronymianis in alia, quæ etiam incipit, *Ambitioſam*, anno 1600. edita, & Cruciferis in alia, quæ incipit, *Quoniam nemo*, anni 1604. & Auguſtinianis in Bulla eodem titulo, & anno edita. Et Paulus Quintus Canonicis Regularibus Sancti Saluatoris in Bulla edita anno 1607. *Quoniam nemo*, & Auguſtinianis in Bulla *Admonemur*, anni 1608. & Cœleſtinis in Bulla *Quoniam nemo*, anni 1616. Et Fratribus Minoribus de Obſeruantia anno 1619. in Bulla *Admonemur*, 4. *tomo Bullar.* inter Bullas Pauli Quinti, *n.* 16. & Minoribus Conuentualibus ſimili modo, *num.* 18. Specialiter etiam idem Paulus Quintus in Bulla *Admonemur*, anno 1608. edita, præcipit Fratribus Ordinis Prædicatorum in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicatione latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ, ne ad fauores extra Religionem recurrant pro ſe, vel aliis ad effectum conſequendi officium Generalis, vel aliis minùs legitimis viis, & modis illud obtinere quærant. Inſuper idem Paulus Quintus in Bulla *Admonemur*, prohibet idem Minimis Sancti Franciſci de Paula, 4. *tomo Bullar.* inter Bullas Pauli Quinti, *num.* 15. Tandem idem Paulus Quintus in Bulla anno 1613. edita, quæ incipit, *Aliàs per nos*, prohibet recurſum ad fauores extra Religionem Monachis Ciſtercienſibus Congregationis Italiæ in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna. Vide dicenda *cap.* 15. *numer.* 27. & *cap.* 18. *num.* 82.

18 Sacra Congregatio Romæ 12. Ianuarij 1604. ſtatuit, & declarauit, quibuſvis Regularibus quorumcumque Ordinum, & Congregationum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, nullo modo licere, etiam ſpecialis alicuius conſuetudinis prætextu, Parochiam cum Cruce proceſſionaliter, aut aliàs ad efferenda, & leuanda defunctorum funera intrare, vel illa leuare, & efferre, niſi vocato, & expectato proprio defuncti Parocho, eoque ibidem præſente, ſi tamen ipſe aliter fieri non conſentiat, & permittat, vel niſi requiſitus venire expreſsè omnino recuſet. Quaranta *in Summa Bullarij, verbo priuil. Regul.* Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 1. *n.* 31.

19 Regulares debent Crucem ferre in Proceſſionibus cum velo, ſeu panno. Deferri debet tabernaculum SS. Euchariſtiæ non Sacerdotum humeris, ſed manibus tantum celebrantis. Quod probat Gauantus *in comm. in rubr. Miſſal. tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 10. & 12.

20 Præterea Clem. VIII. in Decretis pro reformatione Regularium, quæ habentur inter Bullas huius Pontifici 33. *tom. Bullar. num.* 60. & poſtea confirmata ſunt à S. Congregatione Concilij, iuſſu SS. D. N. Vrbani in Decreto de Regularibus Apoſtatis, & eiectis anno 1624. ſic habet, inter alia Decreta, quæ nos ſparſim ſuo loco in hoc opere collocamus. *Nullus omninò prætextu cuiuſcumque priuilegij, vel ſuperioritatis, etiam Generalatus, à ſeruitio Chori cenſeatur immunis, niſi pro tempore, quo quis in proprij Officij munere actu fuerit occupatus. Cum Lectoribus autem, & Prædicatoribus, Superiores iis tantum diebus quibus eos legere, aut prædicare contigerit, diſpenſare poſſint. Idem quoque præſtare valeant cum ægrotis, & ſtudiorum cauſa legitimè impeditis. In eos verò, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, ſalutari pœnitentia Superiores animaduertant ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum, alimenti etiam, ſi opus fuerit, ſubtractione.* Ægroti in hoc Decreto intelliguntur, tam temporanei, quàm perpetui, & Religioſi valde ſenes, *l. Prætor, ff. de vac. & excuſat. mun.* & *ex l. ſemper, ff. de iure immun.* Similiter per eos, qui *ſtudiorum cauſa* ſunt impediti, intelligi debent, qui imprimendis libris pro bono Eccleſiæ, vel Religionis occupantur. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. Conſtitut.* 10. *Vrbani VIII. num.* 3. & 4. Item lectio ſacræ Scripturæ, vel caſuum conſcientiæ, bis in hebdomada, præſcriptis diebus, in ſingulis Monaſteriis, & Conuentibus habeatur, ad quam Fratres omnes conueniant, eaque abſoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam ſeſe vtiliter exerceant. Vide dicta *cap. præcedenti, num.* 48. Item cellæ, ſeu ædiculæ, quæ extra dormitorium ſeparatim ſunt, ad officinas, aut aliàs ad communem

vſum,

vſum, & commoditatem Conuentus redigantur. Item, ſigillatim ſuo quiſque lecto cubet, neque vllibi duo eodem lecto dormire poſſint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt. Vide dicta *cap. 5. num. 15.* Item, in priuatis cellis nulli camini permittantur; ſed omnes obſtruantur ſtatim, cardinibus etiam è parietibus conuulſis, vt res illa non ad tempus facta, ſed perpetuò duratura videatur; cellis tamen Generalis, aut alterius Superioris, ac Prædicatorum exceptis. Item Conuentus feneſtræ omnes, quæ in vias publicas, aut in vicinas laicorum ædes proſpiciunt, muto ita obſtruantur, vt omnino iis proſpectus impediatur. Item valetudinarium in ſingulis Conuentibus certo, ac ſalubriori loco conſtituatur, quod pro loci ſitu, ac Fratrum numero, quoad fieri poterit, commodiſſimum eſſe poſſit, in quo fratres omnes, cum ægrotabunt, curentur, nec inde, niſi recuperata ſanitate, abire permittantur. Qui verò infirmorum curæ præpoſiti ſunt, omni ſedulitate, ac charitate operam ſuam præſtabunt, ac curabunt, ne quid ægrotis omninò deſit, quod ad ſanitatem recuperandam pertineat. Item, curent Superiores, vt Conſtitutio interdicens largitiones munerum, & præſcribens hoſpitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obſeruetur. Circa hanc Conſtitutionem vide dicta *cap. 6. num. 52. 53. 54. & 55.* Item, eligantur in Capitulo Generali, ac Prouinciali aliquot graues, & periti ex fratribus cuiuſlibet Prouinciæ, ſaltem tres, qui admittendos ad prædicationem Verbi Dei, vel ad audiendas confeſſiones, etiam ipſorum fratrum, ac Lectores publicos diligenter ſimul examinent, priuſquam probentur, & ad huiuſmodi miniſteria admittantur. Horum etiam curæ ſit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promouendos ad quoſcumque Ordines, in quo ſeruetur Decretum Congregationis Interpretum ſacri Concilij Tridentini, hac de cauſa nuper editum, & promulgatum. Hoc Decretum puto eſſe illud, quod nos afferimus *cap. 14. à num. 12.* Item, illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, vt memores ſint rationis, quam in nouiſſimo die reddituri ſunt pro grege ſibi commiſſo, ac propterea omni ſtudio inuigilent, vt quæ in eorumdem Ordinum Regulis, & Conſtitutionibus, de Oratione mentali, ſilentio, ieiuniis, Capitulo culparum, aliiſque ſpiritualibus exercitiis prudenter, ac piè ſancita ſunt, ea omnia, & ſingula ad vnguem obſeruentur, intelligantque ſuper his, veluti fundamentis, omnium Religionum ædificia conſtruenda & amplianda eſſe, quæ vt faciliorem exitum ſortiantur, & fructus vberiores in animis fratrum producant, valdè opportunum erit, ſi in quolibet Conuentu, ſingulis hebdomadis habeatur Sermo de Religioſa diſciplina, Regularique obſeruantia. Conſonant ea, quæ adduximus ex Concilio Trident. *ſupra, cap. 7. num. 28.* Item, quo verò omnia ordinatè peragantur, appendatur tabella in loco conſpicuo vniuſcuiuſque Conuentus, in qua diſtinctè adnotetur, quid ſingulis horis cuiuſque diei quilibet frater præſtare debeat, vt certo quoque ſigno præmonitus, maiore animi præparatione ſuo muneri ſatisfacere poſſit. Quæ Ordinis Conſtitutiones, ſi his decretis non aduerſantur, inuiolatè cuſtodiendæ erunt.

21 De mandato etiam eiuſdem Clem. VIII. anno 1601. die 16. Aprilis factum fuit edictum à Congregat. Regularium, quo præcipiebatur Regularibus ſub pœna priuationis officiorum, ne retinerent bannitos, & decoctores, ſeu fallitos. Pro quo etiam extant quædam litteræ Cardinalis de Florentia ad Vicarium Archiepiſcopatus Genuenſis, & ad Nuncium Neapolitanum. Scortia *in Select. Bull. theorem. 357.* Laurent. de Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſt. 4. Clem. VIII. à n. 5.* Addens, quod ſi quis regularis reciperet, aut retineret in ſuo Conuentu bannitum aliquem propter homicidium ſine dolo commiſſum, ſeu non facinoroſum, non incurreret prædictas pœnas, quæ ſolùm contra receptatores facinoroſorum impoſitæ ſunt. Cautè tamen in hoc procedendum.

Qui Miſſas celebrant in gradu Sacerdotij non conſtituti, aut Confeſſiones audiunt fingendo ſe Sacerdotes, non ſolùm ſunt irregulares, ex *cap. 1. & 2. de Clerico inordinato miniſtrante*, Cornejo *2. tom. in 3. p. de irregular. diſp. 7. dub. 2.*) ſed etiam ex Clem. VIII. in Bulla, *Etſi aliàs*, anno 1601. edita, & inter Bullas huius Pontificis *num. 81. à Iudicibus S. Inquiſitionis, vel locorum Ordinariis à foro Eccleſiaſtico abiiciuntur; & ab Ordinibus Eccleſiaſticis, ſi quos habuerint, ritè degradati, Curiæ ſæculari traduntur, per Iudices ſæculares debitis pœnis plectendi.* Poſt quæ SS. D. N. Vrbanus in Bulla *Apoſtolatus officium*, anno 1627. edita, & habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas ipſius *num. 79.* ſtatuit, & decreuit; *Vt qui in poſterum ad ſacrum Presbyteratus Ordinem non promotus, Miſſam celebrare, aut Sacramentalem Confeſſionem audire præſumpſerit, ætate minori annis viginti quinque, non excuſetur, quominus eidem Clementis Conſtitutioni ſubiiciatur, dummodò vigeſimum ſuæ ætatis annum compleuerit.* 22

Pius V. in Bulla, *Cum nil magis*, anno 1570. edita, & eſt inter Bullas huius Pontificis *num. 111.* voluit tondentes monetas, ſiue aureas, ſiue argenteas, vltimi ſupplicij pœna puniendos eſſe, tam in Vrbe, quàm in toto ſtatu Eccleſiaſtico. Poſtea verò SS. D.N. Vrbanus VIII. in Bulla *In ſuprema*, anno 1627. edita, inter Conſtitutiones ipſius 4. *tom. Bullar. num. 75.* extendit hoc ad quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas, etiam regulares, in tota Italia exiſtentes, *quæ aureas, vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel aliàs adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint.* Volens, vt culpabiles in præmiſſis reperti, præuia degradatione, Curiæ ſæculari puniendi tradantur. Pecunias verò adulteratas ſcienter detinentibus, ſeu de loco ad locum transferentibus, aut materiam, inſtrumenta, ſiue opem ad præmiſſa præſtantibus, pœnam triremium per decennium impoſuit. Et cognitionem cauſarum huiuſmodi in Prouinciis Sedi Apoſtolicæ ſubiectis, ad Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales ibidem Legatos, in aliis verò Prouinciis Italiæ ad Ordinarios locorum ſpectare voluit. Gau. *in Manuali Epiſcop. verb. Monetarij.* 23

Deinde pro Doctoribus, ſeu Scriptoribus, extat Decretum Pauli V. in generali Congregat. S. Inquiſitionis, quo præcipiebatur Nuntiis Apoſtolicis, vt notificarent Superioribus Religionum, & Ordinariis locorum, ne ſinerent imprimi *in materia de auxiliis etiam ſub prætextu commentandi S. Thomam, aut alio modo*; niſi conſulta prius Inquiſitione Romana. Quod Decretum Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus confirmauit anno 1625. præcipiens omnibus, *vt in poſterum non audeant imprimere, vel quoquo modo in lucem edere libros, tractatus vel compoſitiones ex profeſſo, vel incidenter, aut prætextu commentandi D. Thomam, vel quemlibet alium Doctorem, aut alia quavis occaſione, prætextu, vel modo de materia auxiliorum diuinorum tractantes, ſine expreſſa, & ſpeciali licentia à ſanctitate ſua in Congregatione S. Officij obtinenda, donec aliud in hac materia à dicta ſancta Sede Apoſtolica fuerit ordinatum.* Vt autem huiuſmodi Decretum inuiolabiliter obſeruetur, eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit, *contrauenientes pœnas priuationis dignitatum, & officiorum ſuorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ, facultatis concionandi, publicè legendi, docendi, & interpretandi ipſo facto, abſque alia declaratione incurrere;* 24

rere, & nihilominus aliis etiam pœnis Sanctitatis ſuæ, & ſucceſſorum ſuorum Romanorum Pontificum arbitrio infligendis ſubiacere. Libros porrò, quos in futurum contra præſentis Decreti tenorem edi contigerit, abſque alia declaratione tanquam expreſsè prohibitos haberi voluit, & Impreſſores, præter amiſſionem librorum, pecuniariis, aliiſque corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem, teneri mandauit, contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij II.* §.5. *num.* 20. Circa quod Decretum illud animaduertendum occurrit, quod quamvis per ipſum prohibeatur imprimi libros tractantes, ſiue ex profeſſo, ſiue incidenter *de materia auxiliorum diuinorum*; non tamen videtur prohiberi libros tractantes de aliquo puncto, difficultate, ſeu quæſtione de auxiliis; aliud enim eſt materia de auxiliis, aliud verò punctus aliquis, ſeu difficultas prædictæ materiæ. Quod rationi, & intentioni Summi Pontificis congruere videtur; aliàs neceſſe eſſet, materias alias Theologicas, quæ cum materia de auxiliis connexionem habent, non niſi imperfectè, truncatè, & defectuosè imprimi. Maximéque hoc verum erit, ſi prædictus punctus modeſtè, ſinceriter, & ſine æmulatione aliqua, vt decet tractetur.

25 Decreta S. Congregationis Concilij *de celebratione Miſſarum*, iuſſu SS.D.N. Vrbani VIII. edita, quæ aſſerimus *cap.* 21. *num.* 5. debent legi ſexto quoque menſe, id eſt, feria ſecunda poſt primam Dominicam Aduent. & feria ſexta poſt Octauam Corporis Chriſti, in publica menſa, in omnibus Monaſteriis, Conuentibus, aut Domibus Regularibus, ſub pœna priuationis officij, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda à Superioribus localibus in hoc negligentibus. Ita enim præcipitur in eiſdem Decretis. Similiter Decreta S.Congregationis eiuſdem SS. iuſſu edita *de Apoſtatis, & eiectis*, quæ nos aſſerimus *c.*16.*num.*16. & *c.*23.*num.*3. debent etiam legi in prædictis Monaſteriis, ſaltem bis in anno, cum Decretis Clem. VIII. *pro reformatione Regularium*, quæ nos ſparſim in hoc opere inſerimus. Sic enim præcipitur in eiſdem Decretis ſub pœna priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, tranſgreſſoribus infligenda. Vide etiam obligationem quoad aliud Decretum S. Inquiſitionis ſingulis annis promulgandum, *c.*18. *n.*100.

26 Item SS. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla edita anno 1626. ad inſtantiam Philippi IV. Hiſpaniarum Catholici Monarchæ, & habetur 4. *tom. Buliar.* inter Conſtitutiones Vrbani *num.* 57. caſſauit, reuocauit, & abrogauit omnia, & quæcumque priuilegia, ſiue exemptiones, non ſolùm à Superioribus, ſed etiam à Sede Apoſtolica conceſſa quibuſcumque Religioſis in Regnis Hiſpaniarum commorantibus, per quæ *ab eorum Prælatorum obedientia eximuntur qui ex Monaſteriis, & Regularibus domibus ad eorum libitum, & cum ſociis ſibi bene viſis, & iam deſtinatis, etiam Superiorum ſuorum non petita licentia, egrediuntur, abſque eo quod iidem Superiores tam huiuſmodi egreſſum, quàm ſæcularium perſonarum quibuſvis horis ad illorum Cellas acceſſum, atque ingreſſum impedire poſſint. Præterea de vno ad aliud Monaſterium, ſeu Regularem domum, etiam ipſis Superioribus inuitis, tranſeunt, nec Choro, & aliis ſpiritualibus exercitiis, minuſque refectorio cum aliis interſunt.* Hæc autem Bulla intimata eſt à ſua Catholica Maieſtate Prouincialibus Religionum per litteras ad illos miſſas, quarum copiam apud me habeo.

27 Idem præterea Sanctiſſ. D. N. Vrbanus in Bulla *Inſcrutabilis*, anno 1631. 4. *tom. Bullar. num.* 113. confirmans, & innouans Conſtitutionem Sixti V. contra Aſtrologos Iudiciarios, decernit, quaſcumque perſonas, etiam Regulares quæ de ſtatu Reipublicæ Chriſtianæ, vel Sedis Apoſtolicæ, ſiue de vita, aut morte Romani Pontificis pro tempore exiſtentis, eiuſque vſque ad tertium gradum incluſiuè conſanguineorum Mathematicos, Ariolos, Aruſpices, Vaticinatoreſve nuncupatos, vel alios Aſtrologiam Iudiciariam exercentes, ſeu aliàs quomodolibet profitentes, de cætero conſuluerint, ſiue deſuper eorum iudicia prognoſtica, prædictiones, ſeu præcognitiones, etiam ſibi oblatas receperint, illiſve quomodolibet vſi fuerint, vel illas penes ſe ſcienter retinuerint, aut alicui oſtenderint, necnon iiſdem Mathematicis, Ariolis, &c. incurrere excommunicationem latæ ſententiæ, & pœnas læſæ Maieſtatis, & vltimi ſupplicij, ac priuationis beneficiorum, dignitatum ac officiorum, ac inhabilitatis perpetuæ ad illa, & quod præuia degradatione Curiæ ſæculari tradantur puniendæ, cognitionemque cauſarum huiuſmodi in Vrbe, & illius diſtrictu ad Vicarium Generalem, & Vrbis Gubernatorem, & Auditorem Generalem Cameræ, extra Vrbem verò ad Cardinales, Legatos, & Prolegatos; in aliis verò partibus (Superioribus Religioſorum penitus excluſis) ad Ordinarios locorum, vbilibet verò locorum etiam ad hæreticæ prauitatis Inquiſitores ſpectare voluit: Vide Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Aſtrologia.* Vnde tranſgreſſores huiuſmodi Conſtitutionis denunciari debent Iudicibus in ea deſignatis, etiamſi vnus tantum id ſciat, ſi tales ſint pertinaces (Toletus *in Summ. lib.*4. *cap.* 5.) alioquin, ſi ſpes emendæ credatur, priùs erunt fraterna correctione admonendi. Cum enim præceptum correctionis fraternæ, quando adeſt ſpes probabilis lucrandi fratrem, ſit Iuris diuini, non eſt cur non obliget in hoc caſu, cum etiam in caſu hæreſis à multis dicatur obligare, non obſtantibus Edictis Inquiſitorum, quibus præcipitur denuntiatio, ſtatim quod habetur notitia delicti. Bañez 2.2. *quæſt.*33. *art.* 8. *dub.*8. *ad* 7. Peyrinis *tom. priuil. Minim. in Conſt.*4. *Greg. XV. à n.*26.

Pro Decreto S. Inquiſitionis contra Regulares ab eadem condemnatos, vide *c.*15. *num.*39. Pro Decreto etiam S.Congreg. circa ea, quæ regulares poſſunt facere in ſuis Eccleſiis, *c.*12. *n.*41. & alia dicenda in eodem *cap. à n.*33. *vſque ad finem Capitis.* 28

Circa pœnas autem, quæ in huiuſmodi Decretis, Bullis, ſeu Conſtitutionibus Summorum Pontificum, aut S.Congregat. apponi ſolent contra tranſgreſſores, dicendum eſt primò: Pœnæ excommunicationis, ſuſpenſionis, interdicti, & irregularitatis impoſitæ ipſo facto, vt ſi dicantur *ipſo facto*, *ipſo iure*, aut *eo ipſo* incurrendæ, non ſolùm obligant in foro exteriori, ſed in interiori conſcientiæ, itavt ante omnem Iudicis ſententiam teneatur tranſgreſſor Legum ad illas obligantium illas ſubire. Ratio eſt, tum quia hæc eſt communis praxis totius Eccleſiæ, tum quia ita videtur ſupponi à Concilio Tridentino *ſeſſ.*24. *cap.*6. dum in eo concedit facultatem abſoluendi ab iſtis, quando ſunt occulta, abſque dubio ſupponens, incurrit etiamſi non ſint deducta ad forum exterius. Sotus 1. *de iuſtit. quæſt.*3. *art.*6. Quando autem huiuſmodi pœnæ non ponuntur infligendæ ipſo facto, vt ſi lege dicatur ſolum, *ſub pœna excommunicationis, ſub pœna ſuſpenſionis, interdicti*, &c. vel dicatur *excommunicabitur*, *ſuſpendetur, excommunicetur*, *ſuſpendatur*, &c. non incurruntur donec per Iudicem ſit lata talis ſententia, vel declaratio, quia ita etiam communis praxis fert. Alfonſus à Caſtro *lib.* 2. *de lege pœnali*, *c.*1. 29

Pœnæ etiam illæ, quæ in huiuſmodi Decretis, Bullis, aut Conſtitutionibus Summorum Pontificum, aut S.Congregationis adiungi ſolent pro tranſgreſſoribus, videlicet *Priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ, priuationis officiorum, dignitatum, adminiſtrationum, bonorum, &c.* inſuper, *inhabilitatis ad prædicta*, vel 30

alia

alia quavis obtinenda, ipſo facto, vel ipſo iure, &c. infligendæ, non obligant in conſcientia ante ſententiam Iudicis, ad minus declaratoriam tranſgreſſionis talis Legis. Ratio eſt, tum quia ita in praxi recipitur apud viros doctos, & timoratos, vt non ſe credant obligatos eſſe ad tales pœnas ſubeundas, niſi præmiſſa ſupradicta Iudicis ſententia. Tum quia hoc eſt conforme naturæ Legis humanæ, quæ debet eſſe facilis, & accommodata fragilitati humanæ: videtur autem nimis rigidum, & durum, quòd huiuſmodi pœnæ incurrantur ante Iudicis declarationem. Sotus 1. *de Iuſtit. quaſt.6. artic.6. ad* 4. Molina *tom.* 1. *de Iuſtit. diſput.*69.

31 Quando tamen non ſolùm ponuntur iſtæ pœnæ ſub illis terminis, *ipſo facto, ipſo iure, aut eo ipſo, &c.* incurrendæ, ſed adduntur vlterius iſtæ dictiones, ſeu verba, *abſque vlla declaratione, ante omnem declarationem, abſque vllo Superioris Decreto, aut miniſterio, aut ſententia, &c.* vel ſimilia, incurruntur tales pœnæ, & obligant etiam in conſcientia, & foro interiori ante quamcumque declarationem. Ratio eſt, quia nihil aliud videntur intendere Pontifices, & Latores harum Legum, dum his terminis vtuntur, niſi quòd nulla expectetur ſententia ad hoc, quod illæ pœnæ incurrantur in vtroque foro, ſed in hoc ſint ſimiles cenſuris, & irregularitatibus, aliàs ſuperfluè adderent illas particulas, *abſque vlla declaratione, abſque vlla ſententia, ante vllam ſententiam, &c.* Suarez *lib.*5. *de Leg. cap.*8 Vaſquez 1.2. *diſput.*.. Quia tamen aliqui Theologi oppoſitum ſentiunt, dicentes, per illas particulas, *abſque declaratione, abſque ſententia, vel ante declarationem, aut ſententiam, &c.* ſolùm denotari, non requiri ad hoc quod tales pœnæ incurrantur etiam in conſcientia, ſententiam, aut declarationem talis pœnæ, ſed ante illam incurri, non verò denotari non requiri ſententiam, aut declarationem delicti, aut criminis commiſſi, quia hanc dicunt ſemper eſſe neceſſariam; ideo hoc non videtur improbabile, tum quia hoc modo temperatur rigor iſtarum Legum, ſcilicet, quòd reus non teneatur exequi in ſe pœnam ſui delicti, tum quia ita conſuli vidi etiam à Pœnitentiariis Eccleſiæ Sancti Petri, quos circa hoc conſului. Sanchez *lib.6. in Decal. cap.* 15. *n.*65. Soſſa *in expoſit. Motus proprij Clementis Octaui de largit. mun. num.*102. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 6. *Iulij Secundi, num.*19. Addiderim tamen maximè hoc eſſe verum loquendo de pœnis, non quidem purè priuatiuis, in quibus exequendis non exigitur aliqua actio hominis, vt ſunt inhabilitas, &c. ſed de aliis, in quibus talis actio non exigitur. Bonac. *de legibus diſp.* 1. *q.*1. *punct.*7. §.2. *num.*9. *& de contract. diſp.*3. *q.*8. *punct vlt.*

32 Quamvis multi credant nomine officiorum, graduum, dignitatum, & adminiſtrationum, de quibus ſtatuuntur priuationes, vel ad quæ inhabilitantur tranſgreſſores horum Decretorum, ſeu Conſtitutionum, ſolùm intelligi dignitates, officia, & adminiſtrationes, habentia coniunctam Superioritatem, vt eſſe Generalem, Prouincialem, aut Priorem, non verò alia non habentia talem Superioritatem, vt eſſe Concionatorem, Confeſſorem, Lectorem, &c. Eo quod cùm Sixtus V. in quadam Conſtitutione contra Regulares illegitimè natos, eos dignitatibus, gradibus, & officiis priuauerit, poſteà in alia, priorem explicans, per illa ſolùm intellexerit, & intelligi declarauerit ea munera, quæ habent coniunctam prædictam Superioritatem, non verò alia, quæ illam non habent. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.*15. *num.*66. Rodriguez *in expoſit. Motus proprij Pij Quinti circa ingreſſum fœminarum in Monaſteria virorum, num.*21. Mihi tamen non placet hæc ſententia, eo quod ſine fundamento ſufficienti reſtringit ampliſſima verba. Nam quod dicitur de Sixto V. manifeſtè ipſe declarat ſe ſolùm loqui quantum ad Conſtitutionem illam à ſe editam, non quoad alias à ſe, vel ab aliis editas, vel edendas. Sic enim dicit, *Declaramus hac in re, de qua nunc agitur, appellatione dignitatum, bonorum, &c.* expendo enim particulam illam, *hac in re, de qua nunc agitur*, quâ denotat, ſe non loqui in aliis caſibus aliarum Conſtitutionum, ſeu Bullarum Pontificalium. Immeritò ergo propter fundamentum adductum prædictam opinionem ſuſtinent Auctores adducti. Quare dicendum eſt, per officia, dignitates, gradus, honores, adminiſtrationes, &c. de quibus in Bullis, & Decretis Pontificum, & S. Congregationis fit ſermo, intelligi debere ea omnia, quibus propriè, & ſecundùm communem vſum, & æſtimationem, talia vocabula accommodantur. Verba enim Legis ſecundùm communem vſum, & ſignificationem vſurpari debent. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 13.

Quando in huiuſmodi Bullis, & Decretis, aut aliis litteris Apoſtolicis, in quibus aliquid prohibetur, vel 33
præcipitur, apponitur verbum præſumptionis, vt ſi dicatur de tranſgreſſoribus, *ſi præſumpſerint, præſumant, præſument, &c.* vel ſimilia, non comprehenduntur talibus legibus, aut cenſuris, vel pœnis per illas impoſitis, niſi illi, qui ipſas tranſgrediuntur ex dolo, malitia, vel præſumptione, non verò illi, qui etiam ex ignorantia culpabili illas tranſgrediuntur. Ratio eſt, quia verbum *præſumptionis*, ſignificat temeritatem, vel malitiam excludentem omnem ignorantiam. Caiet. *in Summ. verb. Excommun. cap.* 81. Nauar. *in Man. c.*27. *num.* 24. *& in cap. Statuimus, num.*62. Quando tamen non apponuntur talia verba; ſed ſolùm communia, videlicet fecerint, perpetrauerint, non obedierint, &c. vel ſimilia, comprehenduntur etiam ignorantes ignorantia affectata, craſſa, vel ſupina, non tamen illi, qui ſolum habent ignorantiam probabilem, vel inuincibilem. Ratio primæ partis eſt, quia ignorantia affectata, craſſa, vel ſupina æquiualet malitiæ, & dolo, vnde non poterit excuſare, neque à Cenſuris, neque à pœnis per legem impoſitis. Ratio verò ſecundæ partis eſt, quia talis ignorantia facit actum inuoluntarium, ac per conſequens excuſat tranſgreſſorem. Syluester *verb. Excommun.*7. *num.*87. Miranda *in tract. de Sacr. quaſt.*2. *art.* 12. Cornejo 2. *tom. in* 3. *p. tract.*5. *de cenſ. diſp. vlt. dub. vlt.*

A cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, vel 34
interdicti, quæ in huiuſmodi litteris Pontificiis ponuntur, ſi non ſint Papæ reſeruatæ, poſſunt abſoluere iure communi Prælati Religionum. Quia eo ipſo quod huiuſmodi cenſuræ nulli reſeruantur, conceditur proprio Ordinario abſolutio illarum. Suar. *tom.*4. *de relig. tract.*8. *lib.* 2. *c.*20. Imò etiamſi tales cenſuræ ſint Papæ reſeruatæ, poſſunt aliqui Prælati Religionum ab illis abſoluere ſuos ſubditos propter priuilegia adducenda *cap.* 18. *num.* 36. cum conditionibus tamen ibidem aſſignandis. Inter quas illa præcipua eſt, quòd in prædictis litteris Apoſtolicis non fiat talis reſeruatio Papæ cum abrogatione priuilegiorum Religionum; tunc enim inutilia erunt talia priuilegia ad talem effectum.

In pœnis etiam priuationum, & inhabilitatum, quæ 35
in prædictis litteris Apoſtolicis apponi ſolent, ſimiliter ſi non ſint reſeruatæ Summo Pontifici, poſſunt diſpenſare Prælati Religionum cum ſuis ſubditis, ſi delicta non ſint maiora adulterio, & peracta pœnitentia. Propter rationem adductam, ſcilicet quod eo ipſo, quod tales pœnæ non ſunt Papæ reſeruatæ, cenſentur concedi Ordinario, ſeu Epiſcopo, cui iure communi competit diſpenſare in pœnis latis ob adulterium, & alia crimina minùs grauia, dum non expreſsè reſeruantur, peracta tamen pœnitentia, vt declarauit. Alexand. III. *in cap. At ſi Clerici*, §. *de Iudiciis.* Vnde videtur

videtur poſſe Prælatos religionum in huiuſmodi pœnis non reſeruatis diſpenſare cum ſuis ſubditis, dummodò delicta non ſint maiora adulterio, & peracta pœnitentia. Henriquez *lib.* 14. *de irregularit. cap.* 19. *num.* 2. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quaſt.* 9. *artic.* 3. *quaſt.* 31. *artic.* 11. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.* 98. Si autem tales pœnæ ſint Papæ reſeruatæ, licèt in illis non poſſint Prælati Religionum iure communi diſpenſare cum ſuis ſubditis, nec etiam ex vi præciſè Decreti Concilij Tridentini *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 6. vbi dicitur, *Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, &c. diſpenſare*, eo quòd prædictum Decretum ſolùm intelligitur de Epiſcopis, quia ſic declaratum eſt à S. Congregat. Cardinalium dicente: In hoc Decreto non comprehenduntur inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, ſed tantùm Epiſcopi priuatiuè quoad omnes alios. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 8. Nihilominus poſſunt aliqui Prælati Religionum cum ſuis ſubditis in prædictis pœnis diſpenſare, propter priuilegia adducenda *cap.* 18. *num.* 46. cum conditionibus ibidem aſſignandis. Maxime id videtur fieri poſſe ex priuilegio Gregor. XIV. conceſſo Clericis miniſtrantibus infirmis, quod adducimus in eodem *cap.* 18. *num.* 35. dum dicitur: *Necnon cum eis, ſi opus fuerit, etiam cum ratihabitione, & abſterſione inhabilitatis, & infamiæ macula diſpenſare.* Quod etiam fertur conceſſiſſe Pium V. Abbatibus, & Prælatis Caſſinenſibus. Laurentius Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 6. *Iulij* 11. *num.* 24. Vide dicenda *cap.* 18. *vt ſuprà.*

36 An verò etiam in foro externo poſſint Prælati regulares cum ſuis ſubditis in iſtis pœnis diſpenſare? Quidam affirmant cum Rodriguez *tom.* 1. *quaſt.* 24. *artic.* 17. Cruz *lib.* 1. *de ſtatu Relig. cap.* 6. *dub.* 15. *conſil.* 6. Alij verò (quod tutius eſt) negant. Cùm nullum pro hac parte ſolidum fundamentum, aut priuilegium afferatur. Peyrinis *vt ſuprà*, poſt alios *num.* 25.

CAPVT XI.

De his, in quibus tenentur obedire Religioſi Dominis Epiſcopis, & Principibus ſæcularibus.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi non exempti DD. Epiſcopis obediunt.*
2 *Religioſi exempti non tenentur ex vi voti illis obedire.*
3 *Tenentur tamen illos reuereri, & honorare.*
4 *Quoad obſeruantias Regulares ſolùm ſuis Prælatis obediunt.*
5 *Priuilegio exemptionis an poſſint renunciare.*
6 *An poſſint abſolui, & diſpenſari ab Epiſcopis.*
7 *Poſſunt Epiſcopi Parochiales Eccleſias viſitare quoad ea, &c.*
8 *An regularis extra Monaſterium degens, ſi delinquat, ab Ordinario puniatur.*
9 *Cui ſubſint qui in Monaſteriis curam animarum obtinent.*
10 *Quid de cauſis ciuilibus, & miſerabilium perſonarum quoad Regulares extra Monaſterium degentes.*
Qui dicantur tales. ibid.
11 *Quid ſi Abbates negligentes fuerint in habendo lectionem S. Scripturæ.*
Quid de Regularibus extra Monaſterium ſine mandato ſuorum ſuperiorum. ibid.
Quid de illis qui ad vniuerſitates mittuntur, & in Conuentibus non habitant. ibid.
12 *Contra Regulares dantes, vel accipientes aliquid pro ingreſſu nouitiorum, an procedant Epiſcopi.*
13 *An teneantur Religioſi obedire Conſtitutionibus Synodalibus.*
14 *An poſſint Epiſcopi procedere contra Regulares per cenſuras.*
15 *An poſſint illos declarare excommunicatos.*
16 *Immunes & exempti ſunt Regulares à ſæcularium Iudicum iuriſdictione.*
An etiam à legibus ciuilibus. ibid
17 *An à pœnis ipſarum.*
An à legibus irritantibus contractus, aut taxantibus pretia rerum. ibid.
18 *Nomine Ordinariorum qui intelligantur.*
19 *An Clerici non exempti delinquentes in Monaſteriis ſubiiciantur pœnis ab Epiſcopo impoſitis.*
20 *Qui regulares cogi poſſunt ab Epiſcopis ad aſſiſtendum Synodis.*
21 *An ſuſpenſio generaliter lata in Clericos, Regulares comprehendat.*
22 *Poteſt Epiſcopus coniugem inualidè profeſſum è Monaſterio extrahere.*
23 *Proſunt Religioſis Indulgentiæ, quas Epiſcopi concedunt.*
24 *An poſſint compelli Regulares ad teſtimonium ferendum in cauſis, &c.*
25 *An emptores gabellarum poſſint à Regularibus iuramentum exigere.*
26 *An teneantur ſoluere donatiuum Principibus.*

RELIGIOSI non exempti, quales ſunt aliquæ Moniales Epiſcopis ſubiectæ, tenentur ipſi obedire ex voto obedientiæ. Ratio eſt, quia Epiſcopi ſunt verè Prælati ipſarum, illiſque emittunt votum obedientiæ. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 11. Imò prædictæ Moniales Epiſcopis ſubiectæ, tenentur potiùs ipſis, quàm ſuis Abbatiſſis, aut Prioriſſis obedire. Eo quòd duobus Prælatis contraria præcipientibus ſtandum eſt Superiori, ſeu maiori Prælato. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 1. *num.* 11. 1

Religioſi autem exempti (quales communiter ſunt ferè omnes Religioſi propter multa Pontificum priuilegia, vt conſtat *ex cap. quam ſit neceſſarium* 18. *quaſt.* 2. de quo Nauarrus *in cap. Non dicatis, num.* 63. *& in cap. nulla* 18. *quaſt.* 2. *num.* 40.) non tenentur ex vi voti obedientiæ obedire Epiſcopis, aut eorum Vicariis. Ratio eſt, quia ſolùm promittunt obedientiam Prælatis Regularibus. D. Thom. 2. *diſtinct.* 44. *in fine, in expoſit. litera ad* 3. Syluest. *verb. Obedientia, quaſt.* 8. *&* 10. *dict.* 2. Vnde ſi Epiſcopi velint aliquo modo, vel de facto tentent procedere in iudicio, vel extra contra regulares, aut contra res Monaſterij in quavis cauſa ciuili, vel ſpirituali (præter inferiùs aſſignandas) proceſſus, ſententiæ, & inde ſequuta ſunt nulla & irrita. Cùm enim non ſint Prælati Regularium exemptorum, nullam habent iuriſdictionem ſupra illos. Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. quaſt.* 63. *art.* 6. 2

Non obſtante tamen priuilegio exemptionis, tenentur Regulares reuereri, & honorare DD. Epiſcopos. Quia exemptus à iuriſdictione non eſt exemptus à iure reuerentiali, vt docet Roman. *ſingul.* 486. Vnde cùm venerint ad eorum Eccleſias ad celebrandum, reuerenter recipiendi ſunt, poſſuntque in Regularium Eccleſiis vti baldachino, & contradicentes cenſuris, & pœnis cogere. Ex Decr. S. Congregat. apud Quarantam *in Summ. Bullar. verb. priuileg. Regul.* 3

&

& Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 26. *Leonis X. num.* 45. Exercere etiam poſſunt Pontificalia in locis exemptis. Eraſmus Chokier *in tract. de Iuriſdict. Ordin. in exempt. p.* 5. *q.* 21. Sed vide Peyrinis *vt ſuprà.* Vide etiam Bartholomæum Gavantum *tom.* 1. *Theſaur. S: Rit. p.* 2. *tit.* 3. §. *in eorum reſidentiis.*

4 Secluſo etiam priuilegio exemptionis, & ſtando in iure diuino, & ex vi voti Obedientiæ, quod Religioſi emittunt, non tenentur obedire Epiſcopis, ſed ſuis Prælatis, quoad obſeruantias regulares, bene tamen quoad diſciplinam Eccleſiaſticam. Ratio eſt, quia etiam ſecluſio tali priuilegio exemptionis, cùm votum Religioſorum non ſit de obediendo Epiſcopis, ſed propriis Prælatis, ſolum poterunt illis eſſe ſubiecti, ſicut alij Clerici ſeculares, ac per conſequens, non quoad obſeruantias regulares, ſed ſolum quoad diſciplinam Eccleſiaſticam, ſicut prædicti Clerici. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 1. *num.* 12. contra Petrum Ledeſma 2. *tom. Summ. tract.* 10. *cap.* 7. *not.* 2.

5 Huic Priuilegio Exemptionis non poſſunt renunciare Religioſi ſaltem particulares. Eo quòd illud datum eſt in honorem ſtatus religioſi, & conſequenter noceret iuri Religionis, qui illud renunciare tentaret. Præſertim cum Papa in Bullis exemptionum regularium non ſolùm dicat ſuſcipere eos ſub eius, & Sedis Apoſtolicæ protectione, ſed dicat, *immediatè nobis ſubjicimus*, quo denotatur, Pontificem ſe conſtituere immediatum Superiorem, Iudicem Ordinarium, & quaſi Epiſcopum Regularium. Rodriguez *tom.* 2. *q.* 63. *art.* 10. Laurentius Peirinis *tom.* 1. *de priuileg. Minim. in Conſtitut. Sixti V.* §. 7.

6 Nihilominus Religioſi, etiam exempti, & non ſubditi Epiſcopis, poſſunt ab illis diſpenſari in irregularitatibus, & abſolui à Cenſuris Epiſcopis ſpecialiter, & priuatiuè reſeruatis. Vnde poſſunt ab illis abſolui, & diſpenſari in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, iuxta Decretum Concilij Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. quod ſolis Epiſcopis competere diximus *cap. præced. n.* 35. Ratio eſt, quia licet Religioſi ſint exempti ab Epiſcopis quoad Iuriſdictionem ordinariam; quoad actus tamen proprios Epiſcoporum, & in quibus non ſubduntur Iuriſdictioni ſuorum Prælatorum, quales ſunt huiuſmodi abſolutiones, & diſpenſationes, poſſunt eſſe in illis ſubiecti. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 12. Sanch. *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 39. *num.* 32. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *part. de irregularit. diſp.* 3. *dub.* 5. Imò ad hunc effectum non requiritur licentia, vel voluntas Prælati, tum quia Religioſus vtitur iure ſuo, & in re conducente ad ſalutem animæ ſuæ. Licet quando huiuſmodi diſpenſationes, vel abſolutiones poſſunt obtineri à proprio Prælato ratione alicuius priuilegij, vel aliunde, non debent, & forſan non poſſunt, peti ab Epiſcopis. Quia hoc videtur cedere aliquo modo in dedecus Religionis. Præſertim, quia eſt probabile, quòd eo ipſo quod Prælatus exemptus habet poteſtatem diſpenſandi, habet etiam Ius, vt nullus ſe intromittat circa ſuum ſubditum. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 13. *&* 15. *& cap.* 23. *n.* 3. *&* 4. Vbi etiam extendit hoc ad caſum neceſſitatis, in quo religioſus non poteſt adire Prælatum ſuum.

7 Non obſtante etiam priuilegio exemptionis regularium ab Epiſcopis, poſſunt ipſi Epiſcopi Parochiales Eccleſias ad eoſdem Fratres ratione locorum ſuorum legitimè ſpectantes, quoad ea, quæ ad Parochianorum curam, & Sacramentorum conſeruationem, adminiſtrationemque pertinent (ſine tamen viſitatorum inſolito grauamine vel impenſa) viſitare, & illarum curam gerentes, & circa illam delinquentes, ſi religioſi fuerint, iuxta ipſius Ordinis regularia inſtituta, intra ſepta regularis loci punire. Ita in Concil. Lateranenſi in Bulla Leon. X. quæ habetur *in Bullar. tom.* 1. *fol.* 509. Qualiter autem hoc ſit faciendum, explicat Concilium Trid. *ſeſſ.* 7. *de reformat. cap.* 7. dicens, *Beneficia Eccleſiaſtica curata, quæ Cathedralibus, Collegiatis, ſeu aliis Eccleſiis, vel Monaſteriis, beneficiis, ſeu Collegiis, aut piis locis quibuſcunque perpetuò vnita, & annexa reperiuntur, ab Ordinariis locorum annis ſingulis viſitentur.* Ne autem in hoc ſit aliquis exceſſus, extat declaratio S. Congregationis Concilij anno 1602. edita, vbi dicitur 1 Epiſcopos, aut alios locorum ordinarios vigore cuiuſvis Decreti eiuſdem Concilij nullam habere facultatem quouis tempore in Monaſteriis, Domibus, & Eccleſiis regularium exemptorum, quibus non imminet cura animarum perſonarum ſecularium, viſitandi Sacriſtiam, paramenta, vaſa ſacra, altaria, & cætera huiuſmodi: aut etiam tabernaculum, ſeu pyxidem, in qua Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum aſſeruatur. Flauius Cherub. *in Compend. Bullar. circa Bullam* 41. *Pij V.* Laurentius Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. circa Conſtitut. Sixti IV.* §. 10. referens etiam declarationem Cardinalium ad Archiepiſcopum Genuenſem. Præterea, cum propter Conſtitutionem Gregor. XV. *de exemptorum priuilegiis, &c.* dubitatum fuerit, an liceat Epiſcopis viſitare altaria regularium Eccleſiarum, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, aut loca, vbi in eiſdem Eccleſiis aſſeruatur SS. Euchariſtiæ Sacramentum, vel vbi audiuntur confeſſiones perſonarum ſæcularium, S. Congregatio reſpondit: *Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſtitutionis.* Vide 4 *tom. Bullar. poſt Conſtitut.* 18. *Gregor. XV.* & Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. regularium Iura ſub Epiſcop. num.* 54. Nota inſuper S. Congregat. Epiſcoporum & Regularium declaraſſe 11. Ianuar. 1641. Epiſcopum non poſſe viſitare Capellas, aut Altaria poſita in Eccleſiis Regularium, etiamſi à ſecularibus fabricata ſint.

Ex eodem Concilio Tridentino *ſeſſ.* 6 *de reformatione, cap.* 3. ſic habetur: *Nemo Regularis extra Monaſterium degens, etiam ſui ordinis priuilegij prætextu, tutus cenſeatur, quo minus ſi deliquerit, ab Ordinario loci tanquam ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato ſecundum Canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat.* Rodriguez 2. *tom. qq. Regul. quæſt.* 63. *artic.* 11. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. exemptio.* Inferunt aliqui hoc Decretum intelligi ſolùm de regularibus degentibus extra Monaſterium, abſque licentia Prælati: nam qui extra Monaſterium degit cum licentia ſui Prælati, dicitur eſſe in Monaſterio. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Sixti V.* §. 11. *num.* 22. Quid verò dicendum ſit de religioſo intra Clauſtra Monaſterij degente, ſed extra illa notoriè delinquente, ex eodem Concilio Trident. & Clem. VIII. agemus *infrà cap.* 16. *num.* 26. *&* 27. Vide *infrà num.* 10. 8

Idem etiam Concilium *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. præcipit, quod in Monaſteriis, ſeu Domibus virorum, ſeu mulierum, quibus imminet animarum cura perſonarum ſæcularium, præter eas, quæ ſunt de illorum Monaſteriorum, ſeu locorum familia, perſonæ tam Regulares, quàm ſæculares huiuſmodi curam exercentes, ſubſint immediatè in iis, quæ ad dictam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, Iuriſdictioni, Viſitationi, & Correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita. Nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles deputentur, niſi de eiuſdem conſenſu, ac prævio examine, per eum, aut eius Vicarium faciendo, excepto Monaſterio Cluniacenſi cum ſuis limitibus, & exceptis etiam iis Monaſteriis, ſeu locis, in quibus Abbates, Generales, aut Capita Ordinum ſedem ordinariam principalem habent, atque aliis Monaſteriis, ſeu Domibus, in quibus Abbates, aut alij Regularium Superiores iuriſdictionem Epiſcopalem, 9

& temporalem in parochos, & Parochianos exercent, ſaluo tamen eorum Epiſcoporum iure, qui maiorem in prædicta loca, vel perſonas iuriſdictionem exercent. Auguſtinus Barboſa *de offic. Parochi c.3. n.152.* Vide etiam Henriq. *lib.7. de indulgent. cap.25. n.11.* Circa quod Decretum Concilij S. Congregatio declarauit, quòd *in Monaſterio, in quo Generalis aliquis Regularium ſedem ordinariam principalem habeat, licet perſonæ ſæculares ſint in eodem Monaſterio curam animarum exercentes, quantùm ad ipſam curam, & Sacramentorum adminiſtrationem ſpectat, nulli viſitationi, ſeu iuriſdictioni Epiſcopi Ordinarij Diœceſis, in qua ipſum Monaſterium ſuum eſt, ſubiectæ ſint.* Laurent. de Peirinis *vt ſupr. num.30.*

10 Præterea ex eodem Concilio Tridentino *ſeſſ.7. cap.14.* ſic habetur: *In exemptorum cauſis Conſtitutio Innocentij IV. quæ incipit, Volentes, in generali Concilio Lugdunenſi edita, ſervetur, quam eadem Sacroſancta Synodus innouandam cenſuit, & innouat. Addendo inſuper, quòd in Ciuilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, Clerici ſeculares, aut Regulares extra Monaſterium degentes quomodolibet exempti, etiamſi certum Iudicem à Sede Apoſtolica delegatum in partibus habeant; in aliis verò, ſi ipſum Iudicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam ad hoc ab ipſa Sede Apoſtolica delegatis conueniri, & iure medio ad ſoluendum debitum cogi, & compelli poſſint, priuilegiis, exemptionibus, Conſeruatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus aduerſus præmiſſa nequaquam valituris.* Pro quo aduertendum eſt primò, non dici extra Monaſterium degere Religioſum, qui cauſa Prædicationis, vel Confeſſionis, vel Eleemoſynæ, vel alicuius rei, ad tempus, & non permanenter, extra Monaſterium moratur. Laurent. de Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in Conſtit.2. Sixti IV. §.11. num.29.* Similiter miſerabiles perſonæ, de quibus in hoc capite Concilium loquitur, ſunt Viduæ, Pupilli, Orphani, Senes, Decrepiti, diuturno morbo fatigati, Puellæ pauperes nobiles, Peregrini, Aduenæ, Cæci, Mutilati membris, atque ſimiles. Rodriguez *tom.1. quæſt. Regul. quæſt.65. art.3.* Regulares autem intra Clauſtra degentes per hoc Decretum Concilij in nullo caſu poſſunt conueniri coram Ordinariis. Ratio eſt, nam licet caput *volentes* (in quo ſtatuitur quod Ordinarius loci poſſit procedere contra exemptos ratione delicti, vel contractus extra loca exempta factorum, vel rei ſitæ extra illa) innouatum ſit in hoc Decreto; tamen Paulus V. in Bulla, quæ habetur *tom.3. Bullar. num.34.* inter Bullas huius Pontificis, approbat Decretum Sacr. Congregationis, in quo ad inſtantiam Procuratoris Generalis noſtri Ordinis ab eadem Sac. Congregatione declaratur, *Neque Conſtitutione in generali Concilio edita, quæ incipit* Volentes, *neque Decreto Concilij Tridentini ſeſſ.14. cap.7. comprehendi Regulares; ideoque eos, iuxta eorum priuilegia coram ſuis Superioribus, vel Conſeruatoribus eſſe conueniendos.* Gauantus *in Manual. Epiſcopor. verb. Iura Regular. ſub Epiſcop. n.55.* Cui etiam conſonat declaratio alia Sac. Congregat. anno 1573. in hæc verba: *Dubitatum fuit, an Regulares poſſint ciuiliter coram Epiſcopo à creditoribus ſuis conueniri. Et fuit reſponſum, quòd poſſint conueniri, ſi non ſint ſub Regulari obſeruantia; at ſi ſint ſub Regulari obſervantia, non poſſunt conueniri coram Epiſcopo, quia habent proprium Superiorem, & nihil habent cum eis commune Epiſcopi, propter exemptionem.* Nauarrus *comm.2. de Regular. n.63.* Rodrig. *tom.2. quæſt. Regul. q.2. artic.8.* Peirinis *tom.1. priuil. Minim. Conſt. 2. Sixti IV. §.11. num.30.*

11 Item iuxta dicta *cap.9. num.48.* ex eodem etiam Concilio *ſeſſ.5. cap.1. Si Abbates negligentes fuerint* (ſcilicet in habendo lectionem S. Scripturæ in Monaſteriis, vbi commodè fieri queat) *Epiſcopi locorum, in hoc, vt Sedis Apoſtolicæ delegati eos ad id opportunis remediis compellant.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. exemptio.* Sunt autem iſta remedia opportuna, Excommunicatio, vt habet Rodriguez *tom.2. q.130. art.2.* Vide *ſuprà c.9. num.48.*

Inſuper ex eodem Tridentino *ſeſſ.25. c.4. Regulares, qui ſine mandato in ſcriptis ſuorum Superiorum extra ſuos Conuentus reperti fuerint, tanquam deſertores ſui inſtituti ab Ordinariis locorum puniantur.* Conformiter ad hoc decretum video S. Congreg. Epiſcoporum & Regularium declaraſſe 14. Febr. 1642. Regulares Leopolis, qui in itinere ſunt, non teneri præſentare Vicariis foraneis, aut Decanis licentias ſuorum Superiorum. Si tamen ſine tali licentia reperti fuerint, poſſe incarcerari, & puniri ab Ordinario. Quæ tamen non videntur intelligenda de adeunte Superiorem etiam ſine licentia, eo quod à Prælato iniuſtè grauaretur, iuxta dicenda *c.16. num.9.* Diana *tract.8. de Dub. Regularium, reſol.56.*

Similiter ex eodem Concilio ibidem Regulares, *qui ſtudiorum cauſa ad vniuerſitates mittuntur, in Conuentibus tantùm habitent, alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.*

Præterea ex eodem Concil. *ſeſſ.25. de reformat. cap.18.* conceditur Epiſcopis, vt per Cenſuras poſſint procedere contra regulares dantes, vel accipientes pro ingreſſu Nouitij aliquid, per hæc verba. *Quin potius præcipit S. Synodus ſub anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur quæ ſua erant, quod vt rectè fiat, Epiſcopus etiam per Cenſuras Eccleſiaſticas, ſi opus fuerit, compellat.* Rodriguez *tom.2. quæſt. Regul. quæſt.63. art.12.* De ſubiectione Regularium ad Ordinarios, quando ſunt extra Clauſtra Monaſteriorum, dicemus *cap.16.* præſertim *n.17. & 26.* De ſubiectione Confeſſorum, & Concionatorum ad Epiſcopos dicemus *cap.19. & 20.* Inſuper de ſubieſtione Monialium dicemus *cap.25.* De ſubiectione quoque Religioſorum ad Epiſcopos, quoad dies feſtos celebrandos, & ad publicas proceſſiones accedendum diximus *ſuprà cap.9. n.46. & 47.* Vbi etiam *n.29.* de obligatione publicandi, & ſeruandi Cenſuras poſitas ab Epiſcopis. 12

Tenentur præterea Religioſi obedire Conſtitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius populi, & obſeruantiæ Regulari non derogantibus, vt de ieiuniis ſeruandis, celebrandis aliquibus feſtis, & aliis huiuſmodi; non quidem debito obedientiæ, cum Religioſi (loquor de exemptis) ſubditi non ſint Epiſcopis, ſed debito, & iure naturali, quo ſicut partes, & membra illius populi, tenentur ſe toti corpori conformare. Vaſquez 1.2. *diſp.167. num.33.* Sanchez *lib.4. in. Decalog. cap.15. num.21.* Qui benè, & propter eandem rationem, dicit teneri regulares obſeruare vota, & promiſſiones factas à populis, vel ciuitatibus, in quibus morantur. Conſtitutionibus autem Synodalibus, ſeu Epiſcopalibus, ſolum concernentibus reformationem Clericorum, non tenentur regulares, cum nulla ratione illos comprehendant. Laurentius de Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Conſtit.2. Iulij II. num.67.* Diana *tract.10. de legib. reſol.11.* 13

In prædictis autem caſibus, in quibus Religioſi etiam exempti ſubduntur Epiſcopis à Concil. Trident. probabile eſt non poſſe compelli ad obediendum illis per Cenſuras Excommunicationis, Suſpenſionis, &c. niſi fortè hoc illis concedatur ab ipſo Concilio. Ratio eſt primò, quia quoties Concilium voluit dare hanc auctoritatem Epiſcopis procedendi per Cenſuras contra religioſos exemptos, id explicuit, vt in *ſeſſ.25. cap.16.* contra dantes, aut recipientes aliquid 14

pro

pro ingreſſu Nouitiorum, & *cap. 5. eiuſdem ſeſſionis* pro reſtituenda, & conſeruanda clauſura Sanctimonialium, *& ſeſſ. 22. in Decr. de obſeruandis, & vitandis in celebratione Miſſæ.* Ergo ſignum eſt in aliis locis, & caſibus, in quibus non explicuit talem auctoritatem concedi Epiſcopis ſupra religioſos exemptos, noluiſſe illam habere. Sanchez *lib. 7. de Matrim. diſp. 33. n. 22. & lib. 6. in Decal. c. 1. n.* 14. Secundò propter multa priuilegia, quæ ad id habent Mendicantes, præſertim Carmelitæ, vt infrà dicetur, à Sixto IV. & Societas Ieſu à Paul. III. anno 1549. vt videre eſt in Comp. priuil *num. 23. &* 24. Specialiter locorum Ordinarios, ſeu Prælatos non poſſe ſententias excommunicationis, ſuſpenſionis, aut interdicti in Religioſos promulgare, conceſſit Martin. V. Fratribus Minoribus: quod idem habetur ſub nomine Eugenij IV. Refertur etiam de hoc indultum Sixti IV. eiſdem Fratribus Minoribus conceſſum. Eiuſdem tamen Sixti IV. extat copioſiſſima Conceſſio Fratribus Carmelitanis, quod nullus Ordinarius, ſeu Legatus, quamcumque Superioritatem ſuper prædictos Fratres ſibi vendicare præſumat. Neque aliquis abſque ſpeciali commiſſione Sedis Apoſtolicæ faciente mentionem de verbo ad verbum de huiuſmodi Indulto, valeat pronunciare, ſiue promulgare aliquas ſententias Excommunicationis, ſeu alias Cenſuras ſuper eoſdem. Corduba *lib. 3. quæſtionum, q* 43. Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 59. art. 5.* Vide Bullam in Specul. Ordinis, fol. 87.

15 Vnde non poteſt Epiſcopus declarare excommunicatum regularem tranſgreſſorem alicuius legis, propter quam impoſita eſt excommunicatio, ſiue à iure, ſiue ab homine, niſi hoc ſit illi ſpecialiter conceſſum. Ratio ſumitur ex exemptione regularium, & priuilegiis adductis. Quod etiam extenditur ad caſum, in quo Regularis publicè perpetraſſet crimen, propter quod impoſita eſſet talis excommunicatio. Nauarrus *lib. 5. conſil. de ſent. excomm. conſil. 2. n. 2.* Citatio etiam facta Regulari ab Epiſcopo, vt compareat, quando id non eſt illi conceſſum, eſt ipſo iure nulla, cum ſit à Iudice non competente: comparere tamen decet, & allegare priuilegium exemptionis, & ſic declinare. Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25.* Peirinis *tom. 1. de priuil. Minim. in Conſtit. 2. Sixti IV. §. 10.*

16 Quamuis etiam Religioſi immunes, & exempti ſint à ſecularium Iudicum iuriſdictione, ita vt de ipſis, aut eorum bonis, aut rebus non liceat Iudicibus ſecularibus iudicare, *cap. diligenter, de foro compet. cap. etſi Clerici, de Iudiciis, & cap. 1. cum ſeqq. 15. quæſt. 1. & in Authent. ſtatuimus, de Epiſcop. & Cleric.* Nihilominus non ſunt exempti à legibus ciuilibus, quæ non ſunt contra libertatem Eccleſiaſticam, ſed ad bonam Reipublicæ adminiſtrationem ſunt inſtitutæ. Ratio eſt, quia Religioſi, ſicut etiam aliæ perſonæ Eccleſiaſticæ, ſunt ciues, & membra Reipublicæ ſecularis, & ſubiacent capiti, ſcilicet Magiſtratui, vel Principi ſeculari, ergo tenentur legibus illius. Victoria *de poteſt. Eccleſiaſt. quæſt. 2. tit. vtrum Eccleſ. ſint exempt. propoſ. 4.* Molina *tom. 1. de Iuſt. diſput. 31. concl. 6.* Illæ autem Leges Ciuiles dicuntur Eccleſiaſticæ libertati contrariæ, quæ Eccleſiaſticis tollunt ea, quæ Iure diuino, Canonico, aut Imperiali maiori illis ſunt conceſſa, vt ſi trahantur ad ſecularem Iudicem, vel ſi Leges illæ tantum pro religioſis eſſent latæ, vt ſi feratur lex ne Monialis, aut Religioſus ſuccedat in hæreditatem iure ſibi debitam, &c. Sotus *1. de iuſt. quæſt. 6. art. 7.* Subduntur autem religioſi Legibus Ciuilibus ſolùm quoad vim directiuam. Cùm non poſſint cogi à ſeculari Iudice, ſicut nec trahi ad ipſum. Rodriguez *1. tom. quæſt. Regul. q. 66. art. 2. concluſ. vltim.* Vnde magis hæc obligatio videtur oriri ex iure Naturali, quàm ex poſitiuo. Vide dicenda *num. ſeq.*

17 Similiter, licèt Religioſi non ſubdantur pœnis taxatis per Leges Ciuiles, eo quòd, ſi tales pœnæ ſunt latæ ſententiæ, non poſſunt ligare illos, cùm latæ non ſint à Iudice competenti, ſed à Iudice ſeculari; ſi verò ſint ferendæ, non ab ipſo Iudice ſeculari, ſed à Regulari imponendæ ſunt. Vaſquez *1. 2. quæſt. 96. art. 1. diſput. 167. fin.* Rodriguez *1. tom. quæſt. Regul. q. 66. art. 2. §. 8. regul.* ſubduntur tamen Legibus Ciuilibus irritantibus contractus, & teſtamenta, niſi tali ſolemnitate, & modo fiant. Eo quòd hæ irritationes non ſunt pœnæ, ſed diſpoſitiones Legum ad conſulendum communi bono Reipublicæ. Vaſquez *1. 2. quæſt. 96. art. 1. diſp. 167. fin.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 3. num. 20.* Deinde ſtare debent Religioſi Legibus taxantibus pretia rerum. Cum enim ſint membra Reipublicæ, ſicut alij ciues, parêre debent eiſdem communibus Legibus non contrariis perfectionis ſtatui. Ac proinde ſubiacent Legi Ciuili prohibenti venationem certo tempore, aut extrahere triticum, vel granum extra Regnum, vel Prouinciam tempore penuriæ: legique præcipienti occiſionem locuſtarum, & aliorum animalium, quæ demoliuntur meſſes & vineas, & aliis ſimilibus. Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 6. artic. 14. & quæſt. 66. articulo 2.* Nunquam tamen Religioſi tranſgreſſores Legum, ſeu Conſtitutionum Ciuilium deferendi ſunt ad Iudices ſeculares, ſed ad ſuos Prælatos, qui pro grauitate tranſgreſſionis, & ſcandali inde ſequuti, illos punire debent. Aliter enim procedendo, contra Decreta in Bulla Cœnæ Domini fieret. Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 66. artic. 2. §. Nona regula.*

Quamuis aliqui putent nomine ordinariorum, à 18 quorum Iuriſdictione exempti ſunt Religioſi, intelligi etiam Legatos de Latere (Henriquez *lib. 9. cap. 25. num. 5.*) verius tamen eſt, Regulares non eſſe exemptos à Iuriſdictione Legati à Latere; nam eſto, quòd aliqua priuilegia Religionum Legatos etiam de Latere comprehendant, per litteras tamen Legationis, vt credo, derogantur. Harum litterarum tenori attendendum eſt. Laurentius de Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. circa Conſtitut. 2. Sixti IV. §. 7.*

Clerici non exempti delinquentes in Monaſterio 19 Regularium, ſecundùm aliquos non ſubjiciuntur pœnis ab Epiſcopo impoſitis. Nam per exemptionem loci Monaſteria Regularium ſunt quaſi extra Diœceſim exiſtentia. Azor. *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 5. cap. 25. quæſt. 4.* Laurentius de Peirinis *vt ſuprà.* Sed tu vide Eraſmum Chokier *in tract. de Iuriſdict. Ordin. in exempt. q. 109. & 110.*

Non poſſunt cogi religioſi ab Epiſcopis ad aſſi- 20 ſtendum Synodis Diœceſanis, exceptis Regularibus, qui curam animarum in Eccleſiis tenent. Ratio primæ partis eſt, quia Concilium Trident. *ſeſſ. 24. cap. 2.* expreſsè excipit eos ab hoc onere, qui *Capitulis Generalibus ſubduntur.* Ratio ſecundæ eſt, quia prædicti ſubſunt correctioni, & viſitationi Epiſcopi, vt conſtat ex eodem Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 11.* ergo debent etiam cum illo aſſiſtere Synodis, vt informent, & informentur de neceſſariis circa regimen animarum. Azor. *tom. 2. Inſtit. Moral. lib. 3. cap. 47. quæſt. 3.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitutionem ſecundam Iulij II. §. 25. num. 64.*

Suſpenſio generaliter lata in Clericos, niſi ex ver- 21 bis, aut aliis circunſtantiis ad ſæculares tantùm limitetur, comprehendit etiam Regulares, ſi lata ſit ab habente poteſtatem ſuper illos. Ratio eſt, quia etiam Regulares ſunt verè Clerici, & Eccleſiaſtici. Suarez *tom. 5. in 3. part. diſp. 28. ſect. 2. num. 8. & 9.* Cornejo *tom. 2. in 3. part. tract. 5. de ſuſpenſ. diſp. 3. dub. 1.* Inſuper communitas Religioſorum, vt talis, benè poteſt ſuſpendi, non autem excommunicari. Ratio eſt, quia excommunicatio eſt cenſura perſonalis, cùm afficiat animam, priuando illam interioribus bonis: ſuſpenſio

ſuſpenſio verò non eſt talis, cùm ſolùm priuet miniſteriis per ſe pertinentibus ad bonum commune. Suarez *vt ſuprà, ſect.*3. *num.*1. Cornejo *etiam vt ſuprà.* Vide dicta *num.*14. & 15. & dicenda *in ſequenti numero.* In prohibitione autem generali, quà Epiſcopus præcipit ne aliquis exorcizet ſine illius licentia, non includuntur Regulares. Cùm non ſint ſubditi Epiſcopi, & aliàs ratione Eccleſiaſtici Ordinis, quem habent, ſit eis permiſſum. Portell. *in Additionib. ad dubia Regular. verb. Exorciſmus.* Diana *tract.*2. *de dub. Regul. reſol.*36.

22 Poteſt Epiſcopus coniugem inualidè profeſſum, putà ſi ſine conſenſu alterius coniugis profeſſionem emiſit, è Monaſterio extrahere, & cogere ne detineatur. Ratio eſt, quia hoc non tam eſt agere contra priuilegiatos, quàm exercere proprium munus, quod eſt Matrimonij iura obſeruari facere. Si tamen Religioſi illius Monaſterij habeant priuilegium, quod non poſſint ab Ordinariis excommunicari, ſuſpendi, &c. iuxta dicta *ſuprà num.*14. & 15. non poteſt Epiſcopus contra illos per Cenſuras procedere. Sanchez *lib.*7. *de Matrimon. diſput.*33. *num.*21. & 23. Eraſmus Chokier *in tract. de Iuriſdict. Ordin. in exempt. part.*2. *quaſt.*45. *num.*122. Poteſt tamen contra illos aliis pœnis Canonicis agere, vtputa depoſitione, collocatione in arctius Monaſterium, quod idem dicendum cenſeo de aliis caſibus, in quibus Epiſcopus procedit contra Regulares, & non per Cenſuras, de quibus in hoc *cap.* Sanchez *vt ſuprà.* Henriq. *de Indulgent. lib.*7. *cap.*25. *num.*7.

23 Indulgentiæ, quas Epiſcopi concedunt, proſunt Religioſis exemptis. Quia cùm exemptio ſit inducta in fauorem religioſorum, non debet illis aliquod incommodum, aut læſionem afferre, quod ſecus eſſet, ſi Indulgentias Epiſcopales lucrari non poſſent. Nauarr. *tract. de Indulgent. notab.*31. *n.*12. *verſic. addo* 7. Bellarm. *tract. de Indulgent. lib.*1. *c.*11. *q.*3. *verſ. quare cum.*

24 Regulares non poſſunt compelli ad teſtimonium ferendum in cauſis Ciuilibus, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt. Ita enim habetur *in cap. cum ſuper, & cap. dilectorum, de teſt. cog.* Quo etiam caſu poſſunt compelli à ſuis Superioribus Regularibus ad teſtificandum coram Iudice Laico, vel Eccleſiaſtico; intereſt enim multùm Reipublicæ, vt veritas pateſiat. Rodriquez *tom.*2. *quaſt.*10. *art.*2. Laurentius de Peirinis *tom.*2. *priuileg. Minim. in Conſtitutionem ſecundam Iulij II. n.*147. Qui benè habent, quod in cauſa ſanguinis non poſſunt Regulares compelli ad teſtimonium ferendum, etiam quando veritas aliter haberi non poteſt, quod intellige in cauſa ſanguinis ad condemnandum, non pro liberatione. Regulares autem eſſe idoneos teſtes, tam in cauſis Ciuilibus, quàm Criminalibus ſui Monaſterij, probat Rodriguez *tom.*2. *quaſt.*11. *art.*1. Peregrin. *prima parte Compend. priuileg. ſui Ordinis, titulo Teſtimonium.*

25 Poſſunt emptores gabellarum exigere à Regularibus Iuramentum, quod res, v.g. triticum, vinum, &c. quæ per Doanam tranſeunt nomine dictorum Regularium, ſint ipſorum, & ad ipſorum vſus deputatæ; & tenentur dicti Regulares ad mentem dictorum exigentium Iuramentum iurare, non vtendo aliqua æquiuocatione. Ratio eſt, quia licet abſolutè non poſſint Iudices, maximè ſeculares, compellere ad Iurandum Regulares, ſuppoſito tamen quod velint iſti res illas, quas dicunt eſſe ad vſum proprium, ſine ſolutione gabellæ relaxari, æquitas Iuſtitiæ poſtulat, vt poſſint ad iurandum compelli. Syluest. *verb. Iuramentum* 3. *quaſt.*2. & *verb. Mendacium, quaſt.*6. Sanchez *lib.*3. *in Decalog. cap.*6. *num.*35. Pro hoc autem puncto, & præcedenti, vide Bonacinam *de preceptis Decalogi diſp.*4. *q.*1. *punct.*10. *n.*1. *c.*14. §.12. vbi tractat, qualiter interdicatur Sacerdotibus, & Prælatis iurare in Iudicio, & in quibus caſibus. Pro dictis etiam in toto hoc capite vide Gauantum *in Manuali Epiſcop. verb. Regularium iura ſub Epiſcopis, per totum.*

Quando in Parlamentis præbetur aliquod donatiuum Principibus ſæcularibus pro cuſtodia Regni, reparatione pontium, turrium, &c. non tenentur ad illud ſoluendum Regulares, aut alij Eccleſiaſtici. Tum propter Eccleſiaſticorum immunitatem à ſimilibus impoſitionibus, tum quia bona ipſorùm ſunt ab eiuſmodi gabellis exempta, & Deo conſecrata. Suarez *contra Regem Angliæ lib.*4. *c.*24. & 26. & alij quos ſequitur Diana *tract. de Parlamento, reſol.*22. 26

CAPVT XII.

De Religioſis quoad obligationem recitandi Diuinum Officium.

SVMMARIVM.

1 *Officium diuinum quid ſit.*
2 *Ad illud tenentur religioſi in ſacris conſtituti.*
3 *Quid de Profeſſis non conſtitutis in ſacris.*
4 *Quid de conuerſis.*
5 *Quid de nouitiis.*
6 *Ligati aliqua cenſura an teneantur ad officium.*
Excommunicati recitantes non poſſunt dicere Dominus vobiſcum. ibid.
7 *Quid de Regularibus expulſis, aut damnatis ad triremes.*
8 *Quid de Monialibus.*
9 *Omnes Eccleſiæ Regulares tenentur quotidie pſallere in choro.*
10 *Quando omittens aliquid officij diuini peccet mortaliter.*
11 *Quæ attentio, ſeu deuotio ſit neceſſaria ad officium diuinum.*
12 *Dicere horas Canonicas deglutiendo, aut ſyncopando verba, peccaminoſum.*
13 *Conceſſio Leonis decimi pro ſcrupuloſis an valeat hoc tempore.*
14 *Recitans officium exercendo aliam actionem impeditiuam attentionis, an & quale ſit peccatum.*
15 *Horæ Canonicæ ſtatutis temporibus debent dici.*
16 *An poſſint ſeparatim dici matutinum & laudes.*
An poſſint interrumpi horæ canonicæ. ibid.
17 *An inuertere ordinem dicendarum horarum licitum ſit.*
18 *Quilibet tenetur dicere horas iuxta Breuiarium ſibi approbatum.*
19 *Religioſi aſſumpti ad dignitates, ad quod Breuiarium teneantur.*
20 *Mutare qualitatem officij quale ſit peccatum.*
21 *Ad officium paruum Beatæ Virginis qui teneantur.*
22 *Ad Pſalmos Pœnitentiales, & graduales, ſeu officia defunctorum qui teneantur.*
23 *Ad anniuerſarium Defunctorum die ſecunda Nouembris, & Litanias in diebus Litaniarum omnes tenentur.*
24 *Ad ternaria Defunctorum qualiter obligentur Religioſi.*
25 *Qui excuſentur à diuino officio perſoluendo.*
26 *An qui excuſantur ab officio recitando, excuſentur ab illo audiendo.*
27 *Qui excuſantur à dicendo officio, non excuſantur à dicendis illis horis, quas poſſunt.*
28 *Quæ priuilegia ſint circa diſpenſationem Regularium in officio diuino.*
Quid de infirmis, quos notabiliter offedit recitatio. ibid.

Quando

29 *Quando res eſt dubia, quid faciendum.*
30 *Pro occupatis & impeditis quæ priuilegia ſint.* & num.31. & 32.
33 *Decreta S. Congregationis Rituum.*
34 *De Sanctis celebrandis in Hiſpania,* & n.35.
36 *An clerici ſæculares, & regulares teneantur recitare officia Sanctorum Diœceſis.*
37 *De quibus Sanctis fieri poteſt officium.*
38 *Defunctorum officium quando cadauera deferuntur ad Eccleſias, à quibus dicendum.*
39 *Cultus Sanctorum quibus concedendus, vel negandus ex Sacra Congregatione Inquiſitionis.*
40 *An non Canonizati, nec Beatificati aliquo modo coli poſſint.*
41 *De iis quæ Regularibus permiſſa, vel interdicta ſint facere in ſuis Eccleſiis à Sacra Congregatione.*

1 OFFICIVM Diuinum dicitur ſeries horarum Canonicarum ab Eccleſiaſticis ex præſcripto Eccleſiæ certis temporibus recitandum, ex antiquiſſima Apoſtolorum, & Patrum traditione, ipſiuſque Eccleſiæ ſanctæ inſtitutione. Thomas Vualdenſis *de Sacramental. lib. tom. 3. tit. de horis canon. à c. 20.*

2 Ad illud ſoluendum tenentur omnes Religioſi in Sacris Ordinibus conſtituti, *ex cap. presbyt. de celebr. Miſſ. & ex cap. dolentes, etiam de celebrat. Miſſ.* Et ex antiquiſſima conſuetudine. D. Thomas *quodlib. 6. art.* 8. Sotus *lib. 10. de Iuſt. q. 5. art. 3.*

3 Tenentur etiam ad Officium Diuinum Religioſi profeſſi Choro deſtinati, etiamſi in ſacris Ordinibus conſtituti non ſint. Ratio eſt, quia licet ad id non obligentur ratione profeſſionis, cùm tantùm Vota Religionis fuerint profeſſi, non autem recitare officium diuinum, neque etiam ex præcepto aliquo Eccleſiæ, cum non extet textus de tali præcepto; nihilominus antiqua, & laudabilis Religionum conſuetudo ad id illos obligauit. Ioann. Medina *Cod. de orat. quæſt. 7.* Caietan. *in Summ. verb. hora*, §. 1. Vnde ſi in aliqua Religione talis conſuetudo non ſit, qualis dicitur eſſe in Societate Ieſu, non erit talis obligatio, Graffis 1. *part. deciſion. lib. 3. cap. 5. n. 89.* Prædicti verò Choro deſtinati, ſi ad Conuerſos fuerint deiecti, non amplius tenebuntur ad diuinum officium. Quia ceſſat fundamentum talis obligationis. Laurentius de Peirinis *tom. 1. de Subdito, quæſt. 1. de obedient. cap. 24. §. 3.*

4 Profeſſi autem, qui non ſunt choro deſtinati, verbi gratia Laici, ſeu Conuerſi Religionum, non tenentur ad officium diuinum. Cum nec ex vi profeſſionis religioſæ, nec ex præcepto aliquo Eccleſiaſtico, aut conſuetudine ad id obligentur. Rodriguez *in Summ. cap.* 138. Addens quod etiamſi caſu dato, aliquis ex iſtis Ordinem ſacrum ſine licentia ſui Superioris ſuſciperet, non teneretur dicere Officium diuinum, ſed laborare tantum domeſticis operibus Religionis. Tenentur tamen Conuerſi, ſeu Laici Religionum ad dicendas certas orationes, *Pater noſter*, & *Aue Maria*, iuxta Inſtitutum regulæ, vel Conſtitutionum, licèt hæc obligatio *Regulariter* ſaltem non ſit ſub mortali. Sotus 10. *de iuſtit. quæſt. 5. artic. 3.* Dixi *Regulariter*, quia Conuerſi Ordinis Minorum tenentur ſub mortali ad prædicta, ratione ſuæ Regulæ. Petrus Marchant. *in expoſit. Regul. S. Franciſc. cap. 3. text. 2. tit. 2. q. 1.*

5 Nouitij autem Religionum (intellige niſi aliàs ſint in Sacris conſtituti) non tenentur ad officium Diuinum, ſeu horas Canonicas. Ratio eſt, tum quia reuera non ſunt religioſi, nec in oneroſis ſub hac voce comprehenduntur: tum quia nulla eſt lex, vel conſuetudo ad id illos obligans. Suar. 2. *tom. de Relig. lib. 4. de horis, cap. 17.*

6 Religioſi verò, qui ad Officium Diuinum tenentur, etiamſi ſint excommunicati, Suſpenſi, Interdicti, Depoſiti, aut Degradati, ad idem officium manent obligati. Ratio eſt, quia tales priuantur honoribus, non oneribus, recitatio verò officij onus eſt, non honor. Nauarr. *in Summ. c. 7. n. 17.* Cornejo 2. *tom. in 3. p. tract. 5. de Excomm diſp. 10. dub. 1.* Addens cum aliis, excommunicatum recitantem officium non poſſe dicere *Dominus vobiſcum*, quia hoc verbum denotat ipſum dicere officium, non vt priuatam perſonam. Vnde nec cum ſocio poteſt dicere officium, quia hoc eſt cum alio in diuinis communicare, quod eſt prohibitum illi. Cornejo *vt ſuprà*, poſt alios.

Religioſi expulſi, ſi ſint in Sacris conſtituti, tenentur ad officium recitandum ratione Ordinis Sacri, & præcepti Eccleſiaſtici adducti *ſuprà n. 2.* Si verò non ſint in Sacris conſtituti; etiamſi aliàs eſſent Choro deſtinati, non tenentur ad illud. Ratio eſt, quia quod profeſſi nõ Ordinati teneantur ad Diuinum Officium, ſolùm eſt ex conſuetudine, non eſt tamen talis conſuetudo circa eiectos, præſertim cum iam non ſint amplius aſtricti Choro, aut Religioni. Sot. 7. *de Iuſtit. q. 2. art. 1.* Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8 *lib. 3. c. 6. n. 12.* Idem dico de religioſis ad triremes damnatis (licèt Doctores aliqui omnino illos excuſent ab onere dicendi horas Canonicas;) illi enim ſi in Sacris ſunt conſtituti, ad Officium tenentur, ſi illud commodè dicere poſſunt: ſin verò non ſint in Sacris; non tenentur. Propter rationem traditam à Bonacina *de horis Canonicis diſput. 1. quæſt. 2. punct. 2. n. 3.* De tranſeuntibus ad aliam Religionem, vide dicenda *c. 22. n. 19.* Monachus etiam habens facultatem viuendi perpetuò extra Monaſterium, vel vxorem ducendi, ſi in Sacris Ordinibus conſtitutus non ſit, immunis eſt ab onere dicendi Diuinum officium. Quia etſi talis verè religioſus ſit, Regularis tamen non eſt, vnde non obligatur conſuetudine Religionis. Sanchez *de Matrim. lib. 8. diſp. 8. num. 11.* Bonacina *vt ſuprà, num. 4.* Qui benè ſecus dicit dicendum, cùm religioſus viuit extra Conuentum ſolùm per aliquod tempus. 7

Tenentur etiam ad officium Moniales, non quidem ex aliquo præcepto Eccleſiaſtico, cùm tale non extet, ſed ex conſuetudine, vt docet communis ſententia. Nauarrus *de orat. cap. 7. n. 2. & 5. argum. c. 1. de celebr. Miſſ. & cap final. 29.* Azor. 1. *part. 1. lib. 10. c. 6. quæſt. 1.* Intellige etiam extra chorum, Hieron. Rodrig. *in Compend. quæſt. Regul. reſolut 98. n. 5.* 8

Tenentur præterea omnes Eccleſiæ regulares pſallere quotidie in Choro horas canonicas. Ita habetur *Clem. 1. de Regular.* Licet autem hoc præceptum obliget vnamquamque Religionem magis, vel minùs, iuxta modum ſui inſtituti; probabiliſſimum tamen eſt obligationem hanc eſſe ſub mortali. Quia ita eſt communiter receptum. Suarez 2. *tom. de Relig. lib. 4. de horis canon. cap.* 10. Cadit autem hæc obligatio præſertim in Prælatos Conuentuum, Monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum regularium, vt curent, quod eius ſubditi ſatisfaciant huic muneri. Quia quoties obligatio aliqua cadit in corpus aliquod myſticum, talis corporis capiti, ſeu Prælato incumbit curare, vt adimpleatur. Suarez 2. *tom. de Relig. lib. 4. de hor. Canon. cap.* 10. & 4. *tom. tract. 8. lib. 1. cap. 11. n. 3.* Idem dico de Miſſa cantanda in Eccleſiis Regularium diebus ſaltem feſtiuis; regulariter enim illam omittere ſine graui cauſa, graue peccatum eſt, non ſolùm ratione ſcandali ſæcularium, ſed etiam ratione conſuetudinis Eccleſiæ vniuerſalis, & Religionum. Peregrin. *in Comment. ad conſtitutiones ſui ord. part. 1. cap. 1. litt. E.* 9

Quamuis omittentes aliquam ex Horis Canonicis, aut partem notabilem officij Diuini peccet mortaliter, vt tradunt communiter Doctores, eo quod tranſgrediatur præceptum in re graui; omittens tamen vno die ſeptem horas Canonicas, aut ſex, non peccat totidem peccata mortalia, ſed vnum tantum. Eo quòd tantùm 10

tantùm tranſgrediatur vnum præceptum, ſeu vnam obligationem, ſcilicet integrè dicendi Officium Diuinum. Nauarrus *de Orat. cap. 7. num. 6.* Qui autem Officium, vel partem notabilem Officij vnius diei non recitauit, non tenetur illud altera die recitare. Quia Officium eſt onus diei, & ita tranſit cum die, ſicut ieiunium, &c. Syluester *verb. Hora*, §. 17. Nota tamen obiter, omninò falſam & reiiciendam eſſe ſententiam Filiberti Marchini *in tract. de Sacram. Ord. tract. 2. p. 6. diffic. 3. n. 4.* aſſerentis, omiſſionem vnius integræ Horæ Canonicæ non eſſe peccatum mortale: *Quia* (inquit) *ſingulis diebus vnicum tantummodo vrget præceptum, ſed omiſſio vnius Horæ eſt parua materia comparata ad integrum Officium diuinum, ergo.* Hæc enim ſententia communiter rejicitur à Theologis; omiſſio enim cuiuſcumque Horæ, vt dixi, eſt notabilis deformitas & mutilatio Officij diuini, ac per conſequens non eſt parua materia, ſicut nec talis eſſet, ſi per ſe ſola præciperetur. Alioquin eadem ratione dici poſſet violationem ieiunij in vna die Quadrageſimæ non eſſe peccatum mortale, eo quòd comparatiuè ad totam Quadrageſimam videatur parua materia. Diana *part. 6. tract. 6. reſol. 6.* poſt Caſtrum Palaum, Ledeſmam, Reginaldum, Molpheſium, & alios. Ac Petrus Annell. *in tract. de Hor. Canon. cap. 8. dub. 2. num. 5.* poſt Sotum, Nauar. Azorium, Leſſium, Sanchez, & alios. Apud quem etiam *num. 6.* quæ cenſenda ſit pars notabilis vnius Horæ Canonicæ.

11 Attentio, ſeu devotio eſt neceſſaria recitantibus Horas Canonicas, ſeu Officium Diuinum. Ex Innoc. III. *in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſ.* per hæc verba: *Diſtrictè præcipimus in virtute Sanctæ Obedientiæ, vt Diuinum Officium, nocturnum pariter, ac diurnum, quantum eis Deus dederit, ſtudioſè celebrent, pariter, & deuotè.* Sotus 10. *de iuſtit. q. 5. art. 5. concl. 5.* Imò hoc præceptum attentionis, ſeu deuotionis eſt obligans ſub peccato mortali, niſi ex leuitate materiæ, quando ſcilicet eſt defectus attentionis ad pauca verba, vel paucos verſus, ſolùm ſit veniale. Suar. *tom. 2. de Relig. lib. 4. de horis Canon. cap. 26.* Sufficienter autem adimpletur hoc præceptum attentionis ad Officium Diuinum ab eo, qui initio Horæ Canonicæ proponit, & deſiderat ad illam attendere, talemque voluntatem, & intentionem in progreſſu Orationis ex propoſito, & conſultò non interrumpit. Quia ita interpretauit hoc præceptum maior pars virorum timoratæ conſcientiæ. S. Thom. *2. 2. quæſt. 83. art. 13.* Sotus *de Iuſtit. q. 5. art. 5.* Tunc cenſebitur quis retractare hanc voluntatem, quando advertens ſe non attendere ad Orationem, ſed ad alia, non curat de hoc. Id enim eſt implicitè retractare voluntatem, quam primò habuit. Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis, cap. 26.* Addens benè ex Caietan. *in Summa*, oportere, quod aduertat ſe diverti ab Oratione. Quod eſt præ oculis habendum ſcrupuloſis.

12 Dicere Horas Canonicas cum aliqua mutatione, aut corruptione, vel degluriendo, aut ſincopando verba, ſyllabas, aut verſus, non ſolùm eſt peccaminoſum contra *cap. Dolentes, de celebrat. Miſſ.* ſed etiam erit peccatum mortale, quando ex tali modo dicendi Officium ſequitur non dici integrè quoad partem notabilem. Quia hoc eſt idem, ac omittere partem notabilem officij, quod eſt peccatum mortale, Nauarrus *cap. 10. de orat. num. 9.* Suarez *tomo 2. de Relig. lib. 4. de hor. canon. cap. 13.*

13 Pro ſcrupuloſis verò, qui non ex malitia, ſed ob aliam cauſam committunt aliquos defectus in pronunciando, ſeu proferendo Officium Diuinum, refertur Conceſſio Leonis X. Fratribus Minoribus, quod ſcilicet dicendo horas Canonicas, & alia Officia diuina in Choro, vel extra, ſatisfaciant præcepto capitis *Dolentes, de celebrat. Miſſ.* de dicendo ſtudioſè pariter, & deuotè, ac etiam regulæ ſuæ, etiamſi propter aliquam fatigationem, vel aliam cauſam dicant ſedendo, aut deambulando, vel non integrè verba proferendo, provt ſcripta ſunt, propter negligentiam, aut imperitiam, aut malam pronunciationem naturalem, propter defectum linguæ, ſeu aliàs qualitercumque imperfectè dicant, aut cum animi diſtractione aut ſenſuum euagatione, dum tamen non ex malitia hæc faciant. Et ſimiliter conceſſit, quod qui cum talibus malè pronunciantibus, vel alios ſupradictos defectus facientibus, dicunt Officium Diuinum, non teneantur reiterare ab aliis imperfectè dicta, aut ab eis non integrè audita, propter diſtantiam localem, vel ſtrepitum, vel aliam cauſam, ſed ſatisfaciant præcepto Eccleſiæ, aut Regulæ ſuæ, qualitercumque audiendo, quæ alij debent dicere, præſertim in Choro. Compend. priuileg. Mendic. *verb Offic. Diuin. n. 8.* Rodriguez *tom. 1. quæſtionum Regul. quæſt. 42. art. 2.* Hæc verò conceſſio (præterquam, vt dixi, ſolùm pro ſcrupuloſis, & timoratis intelligitur, non pro illis, qui ex malitia, id eſt voluntariè, malè, & indeuotè recitant, ipſos enim non iuuat, vt ex intento, & verbis ipſius colligitur, Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. quæſt. 37. art. 12.*) vlterius his temporibus nullius momenti eſt, quia videtur eſſe vivæ vocis oraculum, vt colligitur ex prædicto Compend. vbi annotatatur o paruo, quod eſt ſignum oraculi viuæ vocis. Omnia etenim viuæ vocis oracula, vt diximus ſupra *cap. 3. num. 21.* ſunt iam reuocata. Vnde quatenus concedit aliquid ſupra ius commune, nihil valet. Quid verò ſecundum ius commune ſentiendum ſit, ex dictis, & dicendis conſtabit.

Recitare Officium Divinum, vel partem eius notabilem, exercendo aliquam actionem impeditiuam attentionis debitæ, eſt peccatum mortale, vt ſi quis dum recitat, ſtudeat, pingat, ſcribat, &c. Ratio eſt, quia hoc eſt idem, ac voluntariè non habere debitam attentionem. Si autem talis actio non impediat ſimpliciter attentionem debitam, vt eſt veſtiri, deambulare, &c. tunc ſolùm erit peccatum veniale. Quia eſt aliqua irreuerentia ita loqui cum Deo, & quia impeditur perfecta attentio. Suarez *2. tom. de Relig. lib. 4. de Hor. Canon. cap. 26. num. 21.* Aliquando autem nec erit hoc peccatum veniale, quando ſcilicet eſt neceſſitas ita faciendi, & fiunt prædictæ actiones cum magna attentione ad Officium Diuinum. Rodriguez *tom. 1. quæſtionum Regularium, quæſt. 42. art. 2.* Hinc recitans Officium Diuinum poteſt ſimul ſatisfacere præcepto audiendi Miſſam, ſaltem ſecundùm aliquos. Eo quòd iſta duo ordinantur ad eundem finem, ſcilicet ad vacandum Deo. Tolet. *lib. 2. Summæ, cap. 13.* Similiter qui peragit ea, quæ conducunt ad celebrationem Officij, vt ſunt pulſare organa, thurificare altare, ponere, aut tollere libros pro cantu, &c. Propter eandem rationem. Rodriguez *in Summa cap. 142. num. 2.* Intellige tamen, dummodo hæc facientes etiam recitent Officium quàm attentè potuerint. 14

Omnes Horæ Canonicæ, ſiue quæ publicè, ſiue quæ priuatè recitantur, dici debent debitis, & ſtatutis temporibus, ſcilicet à ſolis occaſu vſque ad ortum, Matutinum: Prima poſt ortum ſolis: Tertia, Sexta, & Nona ante prandium, ſeu Meridiem: Veſperæ poſt Meridiem (ſecluſa Quadrageſima, in qua ante prandium dici debent) & Completorium prope noctem. Ita Colligitur *ex Clem. 1. de celebrat. Miſſ. & ex cap. 1. decretal, eodem tit.* adiuncta conſuetudine Eccleſiæ. Sotus *lib. 10. de Iuſtit. & iure quæſt. 5. artic. 3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap. 3. n. 45.* Vnde Horas publicas, quæ in Choro dicuntur, ſine magna cauſa non dicere temporibus ſtatutis, credo eſſe graue peccatum, propter Eccleſiæ conſuetudinem. Secus quando priuatim dicuntur; ſi enim nulla cauſa ſubeſt, 15

ſubeſt; erit tantùm veniale, cauſa tamen aliqua ſubſiſtente nullum peccatum. Qûia ita etiam conſuetudine apud timoratos habetur. Sotus 10. *de Iuſtit. quæſt.5. art.3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap.3. n.73.* Poteſt etiam dici Matutinum ſequentis diei non ſolum poſt occaſum Solis, ſed etiam ante illum, dictis Veſperis, & Completorio, quinque horis poſt meridiem, ſiue in hyeme, ſiue in æſtate. Quia ita etiam conſuetudine receptum eſt apud multos, etiam Romæ, Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. c.27.* Pro quo etiam referuntur aliquæ conceſſiones factæ Regularibus, quibus ſi certæ ſint, & non ſint viuæ vocis oracula, quæ iam ſunt annullata, vt dixi *n.13.* tollitur omnis ſcrupulus. Rodriguez *tom.1. quæſt. Regul. quæſt.42. art.18.*

16 Poſſunt extra Chorum ſeparatim dici Matutinum, & Laudes. Cùm de hoc nulla ſit prohibitio Iure communi, Nauarrus *c.3. n.64.* Quando autem ſeparantur, dicenda eſt Oratio Feſti, Pater noſter, & Aue Maria, in fine Matutini ſecundum Breuiarium Carmelitanum, ſed ſecundum Romanum ſolum *Pater noſter.* Eo quod tunc fit Matutinum diuerſa Hora à Laudibus, & ita debet finiri ſicut aliæ Horæ Canonicæ. Nauarrus, & alij. Cauſa etiam rationabili ſubſiſtente poſſunt per aliquod tempus ſeparari Nocturni Matutinales. Propterea quod antiquitus ita fiebat, & de hoc nulla eſt prohibitio. Suarez 2. *tom. de Relig. lib 4. de Hor. Canon. c.6. num.* 10. Alias autem Horas Canonicas interrumpere notabiliter, ſine rationabili cauſa non licet. Eo quòd vnitas vniuſcuiuſque Horæ Canonicæ ſpectat ad ritum recitandi illam, ab Eccleſia præſcriptum. Hæc verò culpa quandoque erit venialis, quandoque mortalis, quod petendum eſt, tum ex temporis interruptione, tum ex cauſa, & fine illius. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. de Hor. Canon. c.24. n.9.* Qui autem interrupit Officium, cauſa aliqua rationabili ſubſiſtente, non eſt neceſſe repetat recitata, aut quod incipiat à principio Horæ Canonicæ. Aragon. 2.2. *q.83. art.12.* Rodrig. *in Summ. c.141. num.3.*

17 Inuertere ordinem dicendarum Horarum, vt ſi dicatur Prima ante Matutinum, vel Veſperæ ante Nonam, quando fit propter rationabilem cauſam, nullum eſt peccatum: ſine illa tamen, vel propter incuriam aut negligentiam ſolum erit veniale. Quia ita ferè communiter interpretatur hoc præceptum Eccleſia. Sotus 10. *de Iuſtit. & Iure quæſt.5. art.3.* Nauarr. *de Orat. & Hor. Canon. cap.3. num.65.* Grauius autem peccatum, etſi veniale, videtur, dicere Matutinum ſequentis diei ante perſolutum officium diei præſentis, iuſta aliqua cauſa non interueniente. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. cap.24. num.3.*

18 Quilibet Religioſus tenetur dicere horas Canonicas iuxta Breuiarium pro ſuo Ordine approbatum. Ita ſumitur *ex c. de iis, & c. placuit, diſt.12.* Caietan. *verb. Hora, §.2.* Hæc obligatio eſt ſub mortali. Propter pœnas graues, quæ in dictis Iuribus ponuntur. Sotus 10. *de iuſtit. & iure, q.5. art.4.* Vnde Religioſus Carmelita, aut alius proprium Breuiarium habens, non poteſt vti Breuiario Romano. Ratio ſumitur ex Pio V. qui in Bulla quadam *Quod à nobis*, Anno 1568. edita, præcipiens ab omnibus recitandum eſſe Officium Diuinum per Breuiarium Romanum ab ipſo approbatum, & correctum, eximit ab hac obligatione eos, qui vel ex inſtitutione, vel ex conſuetudine excedente ducentos annos aliis Breuiariis vſi fuerint. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. de hor. canon. cap.23. n.9.* Neque obſtat quod ibidem Pontifex dicat, *Eiſdem, ſi fortè hoc noſtrum* (intellige Breuiarium) *quod modò promulgatum eſt, magis placet, dummodo Epiſcopus, & vniuerſum Capitulum in eo conſentiant, vt id in Choro dicere, & pſallere poſſint permittimus.* Ex quo inferunt aliqui authores poſſe religioſum, qui non tenetur vti Breuiario Romano, vti illo extra Chorum etiam ſine conſenſu ſuperioris, & Capituli, propter iſtam conceſſionem Pij Quinti. Nauarrus *lib.3. conſil. tit. de celebrat. Miſſar. conſil.15.* Rodrig. *tom.1. quæſtionum Regularium, quæſt.42. art.13.* In hoc tamen attendenda ſunt conſuetudo, & particularia iura Religionum ſpeciali Breuiario vtentium. Lege pro Carmelitis Bullam Gregor. XIII. in principio Breuiarij ipſorum poſitam. Dicitur eſſe quoad hoc priuilegium quoddam Innocentij IV. neſcio tamen an ſit, vel non viuæ vocis oraculum, quia ſi tale fuerit, nihil valebit hoc tempore.

De Religioſis autem aſſumptis ad dignitates extra Ordinem, puta Cardinalatum, Epiſcopatum, Abbatiam, Parochiam, &c. an teneantur dicere Officium diuinum iuxta ritum ſuæ Religionis, an verò Eccleſiarum, quibus præficiuntur; dicimus *cap. 17. num.11.* 19

Mutare qualitatem Officij, vel Ordinem Breuiarij, recitando ſcilicet de Sancto eo die, quo debet celebrari de feria, aliqui volunt non eſſe peccatum mortale, ſaltem ſi per duas, aut tres vices hoc fiat. Rodriguez *tom.1. quæſt.42. art.8.* Miranda *tom.1. quæſt.37. artic.13.* Verius tamen eſt talem immutationem facere eſſe peccatum mortale in ſuo genere, niſi magna aliqua neceſſitas vrgeat id faciendi, quia ſic faciens contrariatur intentioni Eccleſiæ, quæ non vult aliter recitari officium diuinum, niſi iuxta Ordinem in Breuiariis approbatis diſpoſitum. Suarez *tom.2. de Relig. lib.4 de hor. canon. cap.23. à num.11.* Toletus *in Summa, lib.2. c.13.* Idem dico de mutatione ritus in officio dicendo, vt ſi celebretur duplici ritu Feſtum, quod non eſt niſi ſemiduplex, aut ſimplex. Pontifices enim, qui præcipiunt vti aliquo Breuiario non ſolum præcipiunt ſubſtantiam Feſtorum, ſed etiam modum, & formam, quibus celebranda ſunt. Gauantus *in comm. in rubric. Miſſalis.* Auguſtin. Barboſa *de offic. & poteſtat. Parochi, capite* 10. *num.31.* 20

Religioſi vtentes Breuiario Romano non tenentur dicere extra Chorum Officium paruum B. Virginis, bene tamen in Choro in illis Eccleſiis, in quibus erat conſuetudo illud dicendi. Ita Pius V. in Bulla adducta ſupra *num.18.* vbi etiam illud recitantibus Indulgentias concedit, Rodrig. 1. *tom. quæſt. Regul. quæſt.42. art.14.* oſtendit hoc de obligatione recitandi prædictum Officium ad Dominicas, & Feſta ſemiduplicia, ſi adſit talis conſuetudo, Gauantus *in Commentar. in rubr. Breu. tr. 2. ſect. 9. capite.1.* Vbi & alia ad hoc. Religioſi autem non vtentes Breuiario Romano (quales ſunt noſtri Carmelitæ, tenentur ad id Officium Beatæ Virginis, tam in Choro, quàm extra, ſi in eorum Religionibus ſit præceptum, aut conſuetudo illud dicendi, Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. de Hor. canon. capite 13. & 25.* Thomas de Ieſu *in Expoſ. Regul. Carm. 3. part. cap. 9. dub.4. §.1.* 21

Ad Pſalmos etiam Pœnitentiales, Graduales, & Officium defunctorum, quæ dicuntur aliquot diebus Aduentus, & Quadrageſimæ, non tenentur Religioſi vtentes Breuiario Romano. Quia ab hac obligatione illos eximit Pius V. in Bulla ſuprà adducta, tam in Choro, quam extra, Indulgentias nihilominus recitantibus illa concedens. Aragon *num.2. quæſt.13. art.12. pag. 856.* Rodriguez 1. *tom. quæſtionum Regularium, quæſt.42. art.14.* Religioſi autem non vtentes Breuiario Romano, ſed alio particulari, prout ſunt Carmelitæ, tenentur ad ſupradicta recitanda, ſi adſit præceptum, vel conſuetudo in religionibus ipſorum illa dicendi. Suarez 2. *tom. de Relig. lib.4. de Hor. Canon. cap.13. & 25.* 22

Tenentur etiam Religioſi, tam vtentes, quàm non vtentes Breuiario Romano ad dicendum Anniuerſarium Defunctorum die 2. Nouembris, ſcilicet Veſperas 23

cum Matutinis,& Laudibus. Quia hoc Anniuerſarium eſt pars Officij eo die præſcripti, ita vt beneficiatus, qui illud non recitaret, teneretur ad reſtitutionem fructus ad ratam. Suarez *de Hor. Canonic. lib. 4. cap.25. num.8. & 9.* Gauantus *in Comment. in rubric. Breuiarij, ſect.7. cap. 13.* Vbi etiam Matutinum Defunctorum in prædicto die recitandum eſſe manè, & non pridie, Barboſa *de Offic. Parochi cap. 10. num.29.* Tenentur etiam ad Litanias cum precibus in die S.Marci, & tribus diebus ante Aſcenſionem Domini, ſi non aſſiſtant proceſſionibus. Ratio eſt, quia ita præcipitur generaliter in Breuiariis, & iſte eſt vſus Eccleſiæ. Suarez 2. *tom. de Relig. lib* 4. *de Hor. Canon.cap.25.* Bonacina *de Horis canon.diſp.1. quæſt.3. punct.1.num.13.*

24 Ad dicendum Ternaria Defunctorum, quæ ter in anno in Religionibus dici ſolent, videtur ſolum obligari Religioſos ex Ceremoniali, Conſtitutionibus, aut Conſuetudine, & ita ex illis penſanda erit quanta ſit hæc obligatio.

25 Excuſantur à Diuino Officio perſoluendo, primò infirmi, quos notabiliter offendit, vel aggrauat recitatio.Palud. *in 4.diſt.15.art.2.* Nauarrus *cap.25. n.110.* Deinde vrgenter occupati circa negotium publicum, quod notabiliter impediretur Officij recitatione, ita vt non poſſet fieri conuenienter, ſi diceretur Officium Diuinum, v. g. Prædicatio, &c. Syluester *verb. Hora, §. 18.* Et idem dico de vrgenter occupatis circa negotium, etiam priuatum, magni ponderis, vel etiam multum occupatis circa curam infirmorum. Quia in his omnibus caſibus, vel ſimilibus non eſt credendum obligare Eccleſiam ad Officium diuinum cum tanto diſpendio boni communis, vel particularis, proprij, vel alieni, ſi vtrique obligationi ſatisfieri non poteſt. Toletus *lib.2. Summa, c.14.* Carentia autem Breuiarij excuſat Religioſum ab officio diuino, quando ſine ſui culpa fuit illi perditum, vel ablatum, v.g. in itinere, mari, &c. Quia tunc moraliter eſt illi impoſſibile recitare. Quando autem voluntariè, vel per negligentiam culpabilem amiſit Breuiarium, non excuſatur. Quia tunc non recitatio erit illi voluntaria in ſua cauſa. Suarez 2.*tom.de Relig.lib.4. de hor.canonic.c.27.*

26 Quotieſcumque autem Religioſus excuſatur ab officio diuino recitando, excuſatur etiam ab audiendo illud ab alio, qui illud recitet.Ratio eſt,quia præceptum impoſitum Eccleſiaſticis non eſt de audiendo, ſed de recitando Officio vocaliter, ſeu de illo pronuntiando. Paludan.*in 4.diſt.15.q.5. art.5.* Rodriguez *tom.1.quæſt.Regul.q.42.art.10.* Poſſunt tamen Religioſi etiam excuſati à recitando officio obligari ad illud audiendum, vt præcipitur in Conſtitutionibus Carmelit.*part.1. c. 20. §. 1.* Hæc tamen obligatio ſolùm erit quanta fuerit Conſtitutionum Religionis.

27 Qui propter aliquam cauſam, infirmitatem ſcilicet, magnam occupationem, &c. excuſantur à dicendo toto officio diuino, non tamen excuſantur à dicendis illa, vel illis Horis Canonicis, quas commodè dicere poſſunt. Sicut qui debet centum, & non poteſt ſoluere niſi decem, tenetur decem ſoluere: & ſicut qui non poteſt ieiunare tota Quadrageſima, tenetur ieiunare illis diebus, quibus poteſt: Suarez 2. *tom. de Relig.lib.4.de Hor.Canon.cap.27.* Qui tamen ab officio Diuino ſunt excuſati, nullo iure tenentur ad dicendum aliquas orationes, aut faciendum aliquod pium opus loco illius.

28 Cum Religioſis infirmis poterant quidam Prælati Regulares in recitando officio diuino diſpenſare. Primò ex priuilegio conceſſo à Leone X. ſcilicet, *quod ſiue propter febrem, aut dolorem intenſum, vel aliam infirmitatem Fratres fuerint grauati,ſatisfaciant dicendo pro horis Canonicis preces, hymnos, Pater noſter, Aue Maria, vel alia iudicio Prælati, ſeu Præſidentis loci, aut Conuentus aſſignanda, & hoc quando Medicus corporalis (ſi commodè haberi poteſt) dixerit infirmo eſſe ſuæ ſaluti nociuum recitare.* Sed quia hæc conceſſio fuit facta viuæ vocis oraculo, vt refert Compend. priuil. Medicant. *verb. Offic.Diuin.1.n.10.* ideo his temporibus vacat. Poterant etiam ſecundò id facere ex ampliori priuilegio Eugenij IV. Monachi Benedictini Hiſpaniarum, vt ſcilicet quilibet pro tempore Abbas, prior, ſiue Prælatus quorumlibet Monaſteriorum præfatorum, liberè poſſint diſpenſare cum omnibus, & ſingulis præſentibus, & futuris Monachis quorumcunque Monaſteriorum huiuſmodi, qui ſine tædio non poſſunt dicere Horas Canonicas,quod tempore infirmitatis, vel poſtquam conualuerint, loco horarum, ac Officiorum, ad quæ aliàs tenebantur, dicant aliquid certum ad arbitrium ipſorum Superiorum, & non teneantur ad illud Officium Canonicum. Ac cum Prælatis ipſis ſimili modo quilibet Presbyter Monachus per quemuis eorum eligendus, etiam diſpenſare poſſit. Sed etiam hæc Conceſſio fuit viuæ vocis oraculum, vt refertur in ipſo Compend. priuileg. Mendicant. *verb. infirmi Fratres, num.* 8. & ſic nihil valet. Idem dico de alia conceſſione Martini V. facta Hieronymianis, propter eandem rationem. Nihilominus quartò pro infirmis,vel circa infirmorum curationem occupatis, ita vt non ſuperſit eis congruum tempus ad diuini officij recitationem, conceſſit Paul. III. Congregationi Clericorum Regularium S. Pauli Decollati, *Vt infirmitate, aut circa infirmos occupatione huiuſmodi durante, certum Pſalmorum per ipſum Superiorem eis aſſignandorum numerum, non minus ſeptem, aut ſex cum diuiſione, & orationem Dominicam ſepties; ac ſymbolum Apoſtolorum bis; grauiter autem ægrotantibus, Orationem Dominicam ſemel, ſalutationem Angelicam ſepties in die recitando, ſeptem Horis Canonicis,& toti Diuino officio ſatisfeciſſe. Tom.1. Bullarij, pag. 618.* Quo priuilegio vti poſſunt regulares, qui habuerint communicationem priuilegiorum cum prædictis Patribus. Sine hoc tamen, aut aliis priuilegiis, infirmi, quos notabiliter offendit, vel aggrauat recitatio, excuſantur ab illa, vt diximus ſuprà *n. 25.* Illi autem, quos non ita notabiliter offendit, & aggrauat, ſi rationabilis cauſa diſpenſandi ſubſit, poſſunt, ſtando in iure communi, & ſecluſo priuilegio, diſpenſari à ſuis Prælatis, ſicut & Clerici poſſunt diſpenſari ab Epiſcopis, cum Prælati Regulares habeant authoritatem quaſi Epiſcopalem: Epiſcopi autem diſpenſant cum ſuis ſubditis in præceptis Eccleſiaſticis, niſi quando ſpecialiter ex lege, vel conſuetudine talis diſpenſatio reſeruatur Papæ. Vide dicenda *c.18.n.55.* Rodriguez *tomo 1.q 42.art.5.* Sorbus *in addit. ad Compend. priuil. Mendic. verb. Offic. Diuin. 3.* Quod maximè eſt verum loquendo de profeſſis non conſtitutis in Sacris ordinibus; ij enim cum ſolùm ratione conſuetudinis ad officium obligentur, faciliùs, & ob minorem cauſam in eo ſoluendo diſpenſari poſſunt à ſuis Prælatis. Leſſ. *lib.2.c.37.dub.9.n.51.* Diana *tract.12.de horis canonic.reſol.19.*

Video etiam S.Congregationem Epiſcop. & Regular. de anno 1649. pro 27. Maij permiſiſſe,vt quidam religioſus Choriſta admitteretur ad profeſſionem, etiamſi, quia balbus erat, non poſſet rectè officium diuinum recitare, dummodo choro aſſiſteret, & officium diceret cum interpolatione. Et primo Februarij 1647. permiſit etiam vt quædam Monialis nouitia admitti poſſet ad profeſſionem, etiamſi rectè legere non nouerit, dummodo ab Ordinatio aſſignarentur ipſi aliæ orationes vocales recitandæ, & quod ſemper Choro aſſiſteret, & maneret priuata voce, ac ſolueret dotem duplicatam. Conſule etiam aliam declarationem eiuſdem S. Congregationis de eodem anno, die 15.Nouembris.

Quando

29 Quando verò res eſt dubia, an ægritudo Monachi excuſet illum ab Officio recitando, conſulendus eſt Medicus, & illius iudicio ſtandum. Nauarr. *in Man. cap.25. n.100. & de orat. c.12. num.3.* Si verò Medicus manet dubius, tunc requiritur, & ſufficit iudicium Prælati. Azor. *lib.10. cap.13.* Graffis *lib.2. cap.53.n.2.* Fugiendi tamen ſunt Medici parum timorati, & qui magna facilitate huiuſmodi diſpenſationes ſolent concedere. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. quæſt. 42. artic.7.* Miranda *tom.1.quæſt.37.art.16.*

30 Pro occupatis autem extat primò priuilegium Leonis Decimi conceſſum Fratribus Minoribus, & per conſequens gaudentibus ipſorum priuilegiis, vt ſcilicet poſſint Officia Feriarum, quæ ſunt prolixiora, anticipare, diebus quibus quibus ſunt otioſi, & Officia Feſtiua, quæ ſunt breuiora, reſeruare in illos dies, quibus credunt ſe fore occupatos Concionibus, & Confeſſionibus, modò id non faciant in fraudem, ſed ad melius ſtudendum, prædicandum, & Confeſſiones audiendum. Nauarr. *de Orat. cap. 19. num.* 88. Rodriguez *tom. 1. quæſt. 42. articulo 5.* Nullus tamen eorum dicit, an hoc priuilegium ſit viuæ vocis oraculum, an non: ſi autem tale fuerit, nihil valet iam, propter ſæpius dicta de reuocatione iſtorum oraculorum à Sanctiſſ. Domino Noſtro Vrbano. Secundò extat hoc priuilegium Iulij II. Canonicis Regularibus ſancti Saluatoris: Volumus, quod qui ex præfatis Canonicis, adeo Monaſteriorum ſuorum Officiis occupati, vt in Choro intereſſe, & Officium Diuinum vix ſine labore, & tædio dicere, ac ipſa eis ratione officiorum huiuſmodi incumbentia charitatis opera implere nequeant, & qui ad Diuinum Officium huiuſmodi dicendum, adeo vel non docti, vel minus experti pro tempore exiſtunt, dummodo in Sacris non ſint Ordinibus conſtituti; licet profeſſionem emiſerint, tamen ad perſoluendum totum Diuinum Officium integrum minimè teneantur, ſed eorum Prælati habita ſuorum ſuppoſitorum conſideratione, vltra Officium B.Mariæ Virginis, ad quod obligati remaneant, iuxta diſpenſationem eis creditam, ſi eorum animabus expedire videbitur, aliquid dicendum iniungant, quod cum animi alacritate valeant adimplere. Vide Bullam *tom.1. Bull.* Laërtij Cherub. *fol.*452. vbi etiam *fol.*464. affertur ſimile priuilegium Leonis X. pro Camaldulenſibus.

31 Extat etiam priuilegium eiuſdem Leon. X. conceſſum Fratribus Minoribus, quod ſcilicet, *ne mutuò ſe impediant in officio Diuino, aut aliis ſint faſtidioſi, quod illa, quæ in Ordinario iubentur dici ſecretè ſub ſilentio, non teneantur proferre vocaliter, ſed ſatisfaciant dicendo mentaliter, aut legendo inter ſe librum* Nauarr. *de Orat cap.19.num.*88. Rodriguez *tom.1.qq.Regul.quæſt. 42.artic.*4. Quia tamen hoc priuilegium fuit viuæ vocis oraculum, omniaque talia oracula reuocata ſunt à SS. D. N. Vrbano, vt diximus *cap. 3. num.* 21. ideo non poſſunt Religioſi vti tali priuilegio. Iure autem communi ſufficit dicere Officium diuinum ſecretò, dummodo formentur verba intra labia, & dentes, ibique diſtinctè proferantur, etiamſi non audiantur. Peyrinis *tom.1.priu.Minim. in Conſtit.28.Leon.X.n.*4. Quod ſaltem eſt verum, quando officium priuatè dicitur. Addunt quidam, etiamſi recitans non audiat ſeipſum, quod eſt probabile, dummodo, vt dixi, formentur verba intra labia, & dentes, ibique diſtinctè proferantur. Azor. *part.1. lib.10.c.11.q.4.* Diana *tract. 12.de Horis Canonicis, Reſol.*11.

32 Pro Religioſis etiam occupatis in Prædicationibus, aut operibus pietatis, vtputa Confeſſionibus audiendis, aut S. Theologiæ, ac Canonum ſtudiis, aut infirmis, vel infirmis ſeruientibus, extat priuilegium Clement. VII. conceſſum Clericis Regularibus Theatinis, quod ſcilicet Superiores illorum poſſint diſpenſare *Super recitatione Diuinorum Officiorum, ad hoc quod ipſi occupati, vel impediti, certum Pſalmorum per ipſos Superiores eis aſſignandorum numerum, non minus ſeptem aut ſex, cum diuiſione, ac Orationem Dominicam ſepties, ſymbolum Apoſtolorum bis; grauiter autem ægrotantes Orationem Dominicam ſemel, & ſalutationem Angelicam ſepties in die recitando, ſeptem horis Canonicis, & toti Diuino Officio ſatisfeciſſe cenſerentur.* Vide Bullam *tom. 1. Bull. pag.* 606. Vide etiam Laurentium Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Conſt.28.Leon.X.n.9.*

Ad tollendos abuſus in Officio Diuino recitando introductos Sacr. Congregatio Rituum hæc decreuit die 8. Aprilis 1628. ex mandato SS. D. N. Vrbani. 33
Primò, *Non potuiſſe, nec poſſe locorum Ordinarios, tam Seculares, quam Regulares, addere Calendariis etiam propriis, Sanctorum Officia, niſi ea dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel Sacra Rituum Congregationis, ſeu Sedis Apoſtolicæ licentia conceduntur.* Lege Gauantum *Comment. in Rubric. Breuiarij, tom.2.ſect.1. cap.5.tit.2.n.9.&* 10. Barboſam *de Offic.& Poteſt. Parochi cap.10.n.13.* Inſuper vetuit, & prohibuit *celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœceſim, etiam de cuiuſque Ordinarij auctoritate, Miſſam, vel feſtum cum Officio de Sancto, eo quòd in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua Reliquia, ſed tantum in ipſius Sancti Eccleſia Titulari, ſeu vbi aſſeruatur inſignis Reliquia, & non alibi. Inſignes autem Reliquias declarauit eſſe Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, modò ſit integra, & non parua, & legitimè ab Ordinario approbata.* Conſonat huic declarationi Ceremoniale Ordinis noſtri *lib.2.Rubric.57.num.5.* Lege Gauantum *vt ſuprà, ſect.3.cap.3.num.5.* Item reiecit, damnauit, & reprobauit eadem Sacra Congregatio *Miſſas, quæ circumferuntur à Sacra Congregatione nõ approbatas, Sancti Gregorij pro Viuis, & Defunctis, XV. Auxiliatorũ, & de Patre æterno, & quaſcumque alias, exceptis iis quæ ſunt permiſſæ Regularibus tantum, veluti Roſarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo, & alias; ſicut etiam Officia ab eadem non approbata.* Quæ omnia decreuit, & obſeruari mandauit ſub pœnis contentis in Bullis Pij V. initio Breuiarij, & Miſſalis poſitis, quod ſcilicet non ſatisfaciant muneri recitandi Diuini officij. Quo verò ad vtentes ſupradictis Miſſis, ſub aliis pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex Decreto Sacri Concilij Tridentini edito. Et ne præmiſſorum ignorantia vllo vnquam tempore poſſit ab aliquo prætendi, neque obliuio poſſit irrepere, eadem Sacra Congregatio voluit, & mandauit, prout de facto video in Eccleſiis Vrbis obſeruari, Decreta huiuſmodi affigi in Sacriſtiis omnium Eccleſiarum, tam Regularium, quàm Secularium, etiam Patriarchalium, Metropolitanarum, Cathedralium, Collegiatarum, & aliarum quarumcumque, in eiſque perpetuò affixa aſſeruari. Vide dicenda *cap.21. num.21. & 22.* & Auguſtinum Barboſam *de Offic.& Poteſtat.Parochi cap.10.num...*

Item Gregorius XIII. in quodam Breui, quod incipit, *Paſtoralis Officij*, anno 1573. edito, aduertens, quod in Eccleſiis Hiſpaniæ conceſſum erat, vt poſſent celebrare Officia propria Sanctorum illius Prouinciæ, illique ſint plures numero, ideo declarauit, vnamquamque Hiſpaniæ Eccleſiam, eorum tantùm Sanctorum, qui in Breuiario non ſunt deſcripti, Officia propria celebrare poſſe, qui vel illius Diœceſis ſunt naturales, vel eius Eccleſiæ, ſeu Diœceſis ſunt Patroni, vel eorum Corpora, ſeu notabiles reliquiæ in ea Eccleſia, ſeu Diœceſi requieſcunt. De aliis verò Sanctis, etiamſi ſint naturales, vel Patroni alterius Diœceſis, etiamſi illorum corpora, vel notabiles reliquiæ in aliqua Eccleſia alterius Diœceſis requieſcant, non celebretur Officium proprium, ſed ſeruetur ordo Breuiarij Romani. Et quo die celebrabitur Feſtiuitas Patroni 34

troni vnius Diœceſis, Religiones omnes teneantur eodem die in ſuis Eccleſiis intra limites illius Diœceſis exiſtentibus eandem Feſtiuitatem celebrare, & in hoc cum Eccleſia Matrice ſe conforment. Quaranta *verb. Diuin. Officium.*

35 Item conceſſit, quod quælibet Eccleſia, & Monaſterium Hiſpaniæ habens reliquias inſignes, putà caput, brachium, vel crus alicuius Sancti, etiam alienigenæ, non exiſtentis in Breuiario, vel de quo in dicto Breuiario fit tantùm commemoratio, poſſit illius Feſtiuitatem celebrare, & Officium duplex facere; & de alio Sancto eodem die occurrenti, ſi fuerit ſimplex, fiat commemoratio: ſi verò fuerit duplex, vel ſemiduplex, transferantur in primam diem ſimili feſto non impeditam. Quarant. *in Sum. Bull. vt ſup.* Vide ibid.

36 Aduerte etiam, quod Clerici Seculares, Regulareſve in Ciuitate, vel Diœceſi commorantes, non tenentur recitare Officia propria Sanctorum illius Diœceſis, vel quæ de conſuetudine in eadem Eccleſia recitantur in choro. Gauantus *in Comment. in Rubric. tom.* 2. *ſect.* 1. *c.* 5. *tit.* 2. Nec obſtat Greg. XIII. *n.* 34. relatus, quia ibi loquitur de Patrono, & pro Eccleſiis Hiſpaniarum.

37 De Sancto cuius reliquia inſignis habetur, & approbata, fieri poteſt officium duplex. Iuxta dicta *ſup. n.* 35. Gauantus *in Theſauro* 2. *tomo, part.* 1. *tit.* 11. De ſancto verò, cuius reliquia non inſignis habetur, ſi concedatur officium, debet eſſe ſemiduplex, ad differentiam inſignis reliquiæ. Barboſa *de offic. Parochi cap.* 10. *num.* 20. Item de Sancto Canonizato non poteſt fieri officium extra propriam Eccleſiam ſine nouo decreto. Gauantus *in Theſaur. tom.* 2. *ſeſſ.* 2. *cap.* 2. *num.* 30. Barboſa *vt ſuprà, num.* 21. Præterea de Sancto Beatificato nec ab aliis perſonis, nec alio die, aut loco quàm deſignantur in Bulla Beatificationis, poteſt dici Officium aut Miſſa. Quia cultus Sancti Beatificati omnibus eſt prohibitus, niſi iis quibus expreſsè conceſſus, & eo modo quo conceſſus. Diana *tract.* 15. *Miſcellanea Reſol.* 55. *& in Additionib. reſol.* 2. Feſtum Patroni loci celebrari poteſt (imo & debet) ſed ſine octaua, à Regularibus. Idem Gauantus 2. *tom. Theſaur. ſect.* 1. *cap.* 5. *tit.* 1. *& in Manual. Epiſcop. verb. Regular. iura ſub Epiſcopis, num.* 28. Titulus altaris, ſeu Capellæ celebrandus eſt ſub ritu in Calendario deſcripto, ſi autem ibi non nominaretur, ad illud altare celebrari poterunt Miſſæ feſtiuæ cum *Gloria in excelſis*: ſed officium nullatenus fiat ſine licentia Maiorum. Gauantus *ibid. ſect.* 3. *cap.* 12. *num.* 15. Auguſt. Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi cap.* 10. *à num.* 17.

38 Quoties cadauera ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, officia mortuorum, ac reliqua munera, quæ in huiuſmodi Monaſteriis fieri ſolent, non à Canonicis, neque Clero, ſed ab eiſdem fratribus obiri, ac peragi debent. Ita declarauit S. Congregat. vt refert Peregr. 2. *p. ſui Compend. tit. ſepultura, in ſcholio*, §. 3. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſt.* 2. *Iulij II.* §. 21. *n.* 57. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 1. *n.* 47.

39 Circa cultum Sanctorum, qui ab Eccleſia Canonizati, aut beatificati non ſunt, animaduerſione dignum eſt, Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Vrbanum decreuiſſe in generali Congregat. Sanctæ, & vniuerſalis Inquiſitionis die 2. Octobris anno 1625. vt habetur 4. *tom. Bullar. inter Conſtitutiones Vrbani, num.* 37. *Ne quorumuis hominum cum Sanctitatis, ſeu martyrij fama, quantacumque illa ſit, defunctorum Imagines cum laureolis, radiis aut ſplendoribus facta, & quodcumque aliud venerationem, & cultum præſeferens, & indicans in Oratoriis, aut locis publicis, ſeu priuatis, vel Eccleſiis, tam Secularibus, quam Regularibus cuiuſcumque Religionis, Ordinis, Inſtituti, Congregationis, aut Societatis apponantur, antequam ab Apoſtolica Sede canonizentur, aut Beati declarentur; & ſi quæ appoſitæ ſunt, amoueantur, prout eas ſtatim amoueri mandauit.* Ac pariter imprimi de cætero inhibuit libros eorumdem hominum, qui Sanctitatis, ſiue martyrij fama, vel opinione, vt præfertur, celebres è vita migrauerint, geſta, miracula, vel reuelationes, ſeu quæcumque beneficia, tanquam eorum interceſſionibus à Deo accepta continentes, ſine recognitione, atque approbatione Ordinarij, qui in iis recognoſcendis Theologos, alioſque pios, ac doctos viros in conſilium adhibeat, & ne deinde fraus, aut error, aut aliquid nouum, ac inordinatum in re tam graui committatur, negotium inſtructum ad Sedem Apoſtolicam tranſmittat, eiuſque reſponſum expectet. Reuelationes verò, & miracula, aliaque beneficia ſupradicta, quæ in libris horum hominum vitam & geſta continentibus, hactenus ſine recognitione, atque approbatione huiuſmodi impreſſa ſunt, nullo modo approbata cenſeri vult, mandatque ſua Sanctitas. Ad horum hominum ſepulchra vetuit etiam, ac inhibuit tabellas, atque Imagines ex cera, argento, ſeu ex alia quacumque materia, tam pictas, quam fictas atque exſculptas appendi, ſeu affigi, & lampades, ſiue alia quæcumque lumina accendi, ſine recognitione ab Ordinario, omnino prout ſupra facienda, Sedique Apoſtolicæ referenda, ac approbanda. Declarans, quod per ſupraſcripta præiudicari in aliquo non vult, neque intendit iis, qui aut per communem Eccleſiæ conſenſum, vel immemorabilem temporis curſum, aut per Patrum, virorumque Sanctorum ſcripta, vel longiſſimi temporis ſcientia, ac tolerantia Sedis Apoſtolicæ, vel Ordinarij coluntur. Poſtea vero præcipiens Ordinariis, & hæreticæ prauitatis Inquiſitoribus, vt vigilent ne aliqua contra prædicta fiant, his pœnis afficit delinquentes. *Tranſgreſſores verò, ſi regulares fuerint, priuationis ſuorum officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ, necnon & Suſpenſionis à diuinis, ſi vero Clerici ſeculares, priuationis pariter ſuorum officiorum, Suſpenſionis à diuinis, & ab adminiſtratione Sacramentorum, executioneque ſuorum Ordinum reſpectiuè, aliiſque arbitrio prædictorum Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum pro modo culpæ infligendis pœnis plectendo. Qui autem libros impreſſerint, aut Imagines pinxerint, ſculpſerint, ſeu quoquo modo affixerint, vel formauerint, ceterique artifices circa præmiſſa qualitercumque delinquentes, prædicta omnia amittant, & inſuper pecuniariis, aliiſque etiam corporalibus pœnis, iuxta criminis grauitatem eorumdem Ordinariorum, ſeu Inquiſitorum arbitrio afficiantur.* Poſtmodum verò idem S.D.N. à quibuſdam reuocati in dubium accepit, an tabellas, & imagines, quas in poſterum offerri contigerit, recipere, & antea oblatas conſeruare liceret? Pro quo Sanctitas ſua declarauit, quod ſicut nunquam prohibuit, nec ſuæ intentionis fuit prohibere oblationem, receptionemque tabellarum, & imaginum huiuſmodi, ita vt nulli deinceps hæſitationi locus relinquatur, ſtatuit in præſentiarum, & decreuit, vt quoties ad aliquam Eccleſiam, aut Oratorium, locumve alium publicum Secularem, ſeu Regularem, tabellas, & Imagines, aliudve ſimile quiſpiam detulerit, ac interceſſione hominum inter Sanctos, vel Beatos non adſcriptorum, quamuis cum martyrij, vel ſanctitatis fama demortuorum, optata ſe impertrauiſſe dixerit, liceat Eccleſiaſticis perſonis Eccleſiarum, locorumve prædictorum curæ præpoſitis, tabellas, & Imagines, ſiue pictas, ſiue ex quauis materia fictas, atque alia quæcumque collatæ gratiæ fidem facientia, ſimul cum deferentis, aliorumque qui conſcij fuerint atteſtationibus recipere, atque approbantibus Ordinariis, ad quos referre ſtatim omnia teneantur, in

ſecreto

ſecreto aliquo ſeorſum ab Eccleſia loco cuſtodire, ibidemque iam amota collocare, & aſſeruare, vt ſi quando Dominus talium virorum merita Beatificationis, ſeu Canonizationis honore in terris decorare voluerit, extent huiuſmodi Sanctitatis qualeſcumque probationes Apoſt. Sedis iudicio tunc examinandæ. Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Conſt.3.Leonis X.*

40 Circa quæ primò aduertendum eſt, licere Sanctos non Canonizatos, neque Beatificatos, qui ſcilicet cum opinione ſanctitatis è viuis deceſſerunt, priuatim colere, dummodo id non fiat aliquo modo ex prohibitis in hoc decreto. Cùm hoc nullo iure ſit interdictum, quin à contrario videatur colligi ex *c.1.de Reliq. & Vener. Sanct.* quatenus ibi prohibetur publicus cultus, Bellarm. *tom. 2. controu. 4. lib.1. cap.10.* Sanchez *lib. 2. in Decal. c.43.n.3.* Secundò licere eos priuatim inuocare, propter eandem rationem. Azor.*p.1.lib.5.c.6.q.8.* Tertiò non licere eis ſolemnes, aut publicas preces offerre, & multo minus templa, & altaria erigere, aut Sacra in eorum honorem dicere, ex dicto *c.1.de Reliq.& Venerat. Sanctor.*Laurentius de Peirinis *tom.1.priuileg. Minim. in Conſt.3.Leonis X. vt ſup.*

41 Pro iis autem, quæ regulares poſſunt facere in ſuis Eccleſiis, extant ſequentes declarationes S. Congreg. Cardinalium Concilij, miſſæ ad Eminentiſſ. Cardinalem Ludouiſium Archiepiſcopum Bononienſem, & Principem, 2. Iulij anno 1620. Cum enim à S. Congregatione quæſitum fuiſſet per Curatos illius Ciuitatis. Primò, an regulares poſſent annunciare dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis ad altare in celebratione Miſſæ? Secundò an poſſent recipere ea, quæ offeruntur, & dare pacem populo ad Miſſam? Tertiò, an poſſent portare pluuiale, aut ſtolam, per Parochiam extra Eccleſiam, aut Clauſtrum? Quartò, an quando vocantur ad ſepulturam mortuorum, debeant accedere ad domum vbi eſt corpus defuncti, an vero ad Eccleſiam Parochialem, vbi Clerus congregari conſueuit, aut expectare in via. Quintò, an poſſent celebrare primam Miſſam in eorum Eccleſiis ante Miſſam Curati? Sextò, an poſſent infra Miſſam publicare ordinationes D. Cardinis. Archiepiſcopi, Matrimonia, & alia quæ occurrent? Septimò, an poſſent prædicare in eorum Eccleſiis tempore Aduentus, Quadrageſimæ, & infra annum, quando prædicatur in Eccleſia parochiali? Octauò, an poſſent extra eorum Eccleſias, aut Clauſtra, portare pluuiale, aut ſtolam, quando faciunt proceſſiones ſui ordinis? Nonò, an poſſent in eorum Eccleſiis recipere mulieres ad purificationem poſt partum? Decimò, an cum fratres aliqui extra Monaſterium moriuntur, & à Curatis Sacramenta receperunt, poſſent ab eorum Superioribus ad ſuas Eccleſias deferri, Parochis inconſultis? Vndecimò, an quando moritur aliquis Superior religioſorum, vel Magiſter aut Cathedraticus, poſſent corpus illius portare per Ciuitatem, per plateas, & alias Parochias cum muſica, & ritibus extraordinariis, aut illi imponere pluuiale, ſine interuentu Parochi? Duodecimò, an Religioſi poſſint admittere ad celebrandum in ſuis Eccleſiis presbyteros extraneos non habentes licentiam à ſua Illuſtriſſ. Dominat. vel eius Vicario, ſi hoc prohibitum ſit ab eodem Illuſtriſſimo. Tertiodecimò, an poſſent recipere triticum, vuas, ligna, & ſimilia, antequam Parochus receperit ſuas primitias? Quartodecimò, an poſſent in Hebdomada ſancta benedicere domos in Diœceſi exiſtentes, cum hoc ſit munus Parochi, vt habetur in nouo rituali Romano? S. Congregatio Cardinalium Concilij Interpretum ad ſingula capita propoſita in hunc modum reſpondit. Ad primum, *Regulares non prohiberi dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annunciare.* An verò ad id faciendum cogi poſſint ab Epiſcopo, tractat Barboſa *de offic.Parochi cap.16. numero 26.* Nota tamen ſingularem declarationem S. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, 9. Maij 1642. qua declarauit Priorem cuiuſdam Conuentus ſiti in quadam Terra, in qua non erat niſi vna Eccleſia Parochialis, qui volebat celebrare, vel celebrari facere in ſua Eccleſia antequam Parochus, cogendum ad denunciandum inter Miſſarum ſolemnia dies feſtos, vigilias, excommunicatos, Matrimonia, &c. & alia quæ illi Parochus intimaret, alioquin quod differret celebrare poſt Parochum. Ad ſecundum *Reſpondit poſſe, dummodo à perambulationibus per Eccleſiam, ac ſimilibus eleemoſynarum extorſionibus abſtineant.* Ad tertium, *Non poſſe.* Ad quartum, *Debere ad parochialem Eccleſiam accedere, vbi Clerus congregari conſueuit:* Pro quo vide Barboſam ibid. *cap.16. num. 63. & ſeqq.* Ad quintum, *Prohiberi non poſſe, quominus Miſſa in Eccleſiis Regularium celebretur ante Miſſam parochialis Eccleſiæ.* Vide dicenda *cap.21.num.17.* Ad ſextum, *Non poſſe publicare Matrimonia.* Ad ſeptimum, *Poſſe, petita tamen benedictione ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo.* Ad Octauum, *Non licere Regularibus huiuſmodi proceſſiones facere extra Eccleſias, & ambitum illarum.* Pro quo etiam vide alia apud eundem Barboſam *de offic. & poteſt. Parochi. cap.12. à num.13.* & Dianam *tract. 3. de Dubiis Regular. reſol. 87.* Ad nonum, *Regulares non prohiberi in eorum Eccleſiis mulieres poſt partum ad purificationem admittere.* Ad decimum, *Regulares extra clauſtra decedentes poſſe ad eorum Eccleſias deferri, etiam Parochis inconſultis.* Barboſa *vt ſup. num. 68. cap.16.* Ad vndecimum, *Non poſſe.* Ad duodecimum, *Non licere Regularibus in ſuis Eccleſiis ad celebrandum admittere Presbyteros ſæculares contra prohibitionem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi.* Ad tertium decimum, *Non eſſe id prohibitum Regularibus.* Ad quartumdecimum, *Non poſſe.* Vide circa hoc eundem Auguſtinum Barboſam *vt ſup. n. 12.* Vide etiam Laurentium de Peirinis *tomo 2. priuil. Minim. in Conſt.7.Pij V.*

Nota etiam, quod cùm à S. Congregatione Rituum poſtulaſſet Generalis Carmelitarum declarari an Religioſi dicti Ordinis qui vtuntur proprio Breuiario, deberent recitare Sanctorum Caſimiri & Hiacynthi confeſſorum, Gregorij Thaumaturgi Epicopi & confeſſoris, ac dedicationis Baſilicæ Apoſtolorum Petri & Pauli, iam inſerta Breuiario Romano, eadem S.Congregatio reſpondit, *eos ad dicta officia teneri.* Similiter cum ex parte Eccleſiæ Maioricenſis poſtulatum eſſet ab eadem S. Congregatione, an Regulares tenerentur ad recitandum officium dedicationis Eccleſiæ Cathedralis, etiamſi feſtum Dedicationis non ſit de præcepto? eadem reſpondit 13. Martij 1649. *Teneri.* 42

Notandum maximè quod cùm de anno 1651. die 19. Auguſti ad S. Congregationem hæc dubia propoſita eſſent pro declaratione. Primum, *an ſtante decreto quod in diebus quibus, prohibetur fieri de feſto duplici, non poſſint dici Miſſæ votiuæ, neque de Requiem, in vigilia Pentecoſtes, omiſſa ſolemni Miſſa de eadem, à qua dictum feſtum incipit, poſſit cantari Miſſa de B. Virgine.* Secundùm, *an Regulares qui vtuntur Miſſali Romano in celebratione Miſſarum, tam priuatarum, quam ſolemnium ritus in Miſſali præſcriptos immutare poſſint, addendo vel minuendo aliqua, ſeu ritus alios ſubrogando, in choro, aut in altari ſub alicuius antiquæ conſuetudinis prætextu, an potius omnia in eodem Miſſali & Cæremoniali præcepta ad vnguem ſine vlla additione, diminutione, vel immutatione ſeruare debeant.* Tertium, *an quando Miſſa canitur ſine miniſtris, purificari poſſit tam altare quam chorus, vt alias fit quando miniſtri adſunt.* Quartum, *an ſub illis verbis, quibus Summi Pontifices* 43

Clement

Clemens VIII. & Sanctiſſimus Dominus Noſter Innocentius X. in ſuis conſtitutionibus vtuntur Caremoniali Epiſcoporum, approbantes, & obſeruari mandantes ab omnibus & ſingulis perſonis ad quas ſpectat & in futurum ſpectabit, Regulares qui ritum Romanum in officio diuino & Miſſa ſequũtur, comprehendantur, adeo vt etiam ipſi ad præſcriptum eiuſdem Caremonialis omnia peragere, & præſtare debeant. Quintum, *an Regularium Caremonialia, quæ prædicto Epiſcoporum Caremoniali in aliquibus conformia non ſunt, prohibeantur. Sextum, an quando ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum publicè diſcoopertum exponitur, omnes ante illud tranſeuntes, cuiuſuis conditionis & ordinis ſint, ſeu ad illud accedentes, & ab eodem recedentes ſemper vtrumque genu flectere debeant*, ſuper quibus ſic reſponſum eſt: Ad primum, *negatiuè, iuxta rubricas.* Ad ſecundum, *nihil addi, minui vel immutari poſſe, ſed omnia in eodem Miſſali & Caremoniali præſcripta ad vnguem ſeruanda eſſe.* Ad tertium, *negatiuè.* Ad quartum, *affirmatiuè, niſi aliter fuerit* à Sede Apoſtolica *ſpecialiter indultum.* Ad quintum, *vt ad proximum.* Ad ſextum *affirmatiuè.*

44 Extat etiam decretum S. Congregationis Rituum Romæ in Typographia Reu. Cameræ Apoſtolicæ impreſſum, & ab Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Roccio Secretario eiuſdem S. Congregationis pro ſua erga me benignitate mihi traditum, quo nouiſſimè explicatur id quod *ſup. n.* 37. dictum eſt circa cultum Sanctorum Beatificatorum, quod eſt tenoris ſequentis.

Decretum S. Rituum Congregationis.

Sacrorum Rituum Congregatio die 5. Octobr. 1652. cenſuit & declarauit, ſi Sanctiſſimo Domino noſtro placuerit, non potuiſſe, nec poſſe, tam ſeculares, quàm Regulares cuiuſcunque Ordinis & Inſtituti, etiam Societatis Ieſu, excedere limites verbales Indultorum Sedis Apoſtolicæ ſuper Beatificationibus, præſertim in celebratione Miſſarum, & officij, cum Octauis, niſi hoc expreſſè Sedes Apoſtolica eis indulſerit. Et facta relatione per me Cardinalem Cornelium Epiſcopum Albanenſem die 16. Decembris, Sanctitas ſua approbauit, & ſicut præmittitur ſeruari mandauit.

F. Epiſcopus Albanenſis Cardinalis Cornelius. Loco † ſigilli. Bernardinus Roccius S. Rituum Congr. Secretarius.

Capvt XIII.

De obligationibus Regularium, quoad habitum Religioſum portandum.

SVMMARIVM.

1 *Regulares ſemper debent portare habitum ſui ordinis.*
2 *Sub pœna excommunicationis maioris. Quando incurritur.* ibid.
3 *Incurritur etiamſi hoc fiat animo non apoſtatandi.*
4 *An ſi fiat modico tempore.*
5 *An intra Monaſterium.*
6 *An ſi fiat aſſumendo habitum alterius Religionis.*
7 *An tempore ſomni, & in lecto.*
8 *An occultando proprium habitum.*
9 *Poteſt à Papa Religioſus in hoc diſpenſari.*
10 *Quæ mutatio habitus Regularis in ſecularem ſufficiat ad hanc excommunicationem.*
11 *Quid de mutatione, aut occultatione tantùm partis habitus.*
12 *Portantes habitum aliarum Religionum à quibus puniendi, ex priuilegiis.*
13 *De Protonotario dimittente habitum Regularem, & quid de eo ſenſerit S. Congregatio.*
14 *Reſponſio ad vulgare dubium.*
15 *S. Congregationis declaratio.*
16 *Item alia declaratio eiuſdem S. Congregationis.*
17 *Neceſſitas exiſtendi extra clauſtra ſine habitu regulari, qualis eſſe poſſit, & debeat.*
18 *Roboratur ſententia & reſolutio dubij.*

QVAMVIS iuxta commune dictum, quod etiam approbat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 14. *cap.* 6. habitus non faciat Monachum; nihilominus, quia eſt ſignum Religionis, quam religioſi profitentur, ideo adſtricti ſunt ſinguli ad portandum habitum Religioſum ſemper, & in omni occaſione; ita vt contrarium facientes peccent quandoque mortaliter, quandoque venialiter, niſi in caſibus inferiùs aſſignandis. *Cap.* 2. *ne Clerici, vel Monachi in* 6. *cap. Vidua* 20. *quæſt.* 1. *& cap. Sanctimonialis, dicto* 23. 1

Hine Religioſi omnes temerè habitum ſuæ Religionis dimittentes ſunt excommunicati excommunicatione maiori nulli reſeruata *in cap.* 2. *ne Cleric. vel Monach. in* 6. Comprehenditque hæc excommunicatio non ſolùm Religioſos illarum Religionum, quæ tempore huius legis erant, ſed etiam quoſcumque alios futuros. Lex enim generalis, & perpetua afficit non ſolùm natos, ſed & in poſterum naſcituros. Bonacina *de Clauſura quæſt.* 2. *punct.* 2. §. 23. Dicuntur autem temerè habitum dimittere, qui ſine iuſta, aut honeſta cauſa illum dimittunt. Vnde ſi quis Religioſus tranſiturus per loca Hæreticorum, aut Turcarum, aut aliorum hoſtium Religioſi habitus, habitum dimitteret, non incurreret hanc excommunicationem. Eo quòd tunc eſſet iuſta cauſa illum dimittendi. Suarez 5. *tom. in* 3. *par. diſput.* 23. *ſect.* 4. Nec etiam illam incurreret, qui ex ignorantia huius canonis habitum dimitteret: Quia dictio illa *temerè*, idem ſignificat, quod ſcienter, iuxta dicta *cap.* 10. *n.* 33. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſput.* 4. *ſect.* 10. *num.* 3. Sanchez *lib.* 9. *de Matr. diſput.* 32. *num.* 38. Nec etiam incurret illam, qui eſt captiuus inter Turcas, ſi Turcæ non permittant portare habitum. Quia tunc eſt cauſa rationabilis dimittendi illum. Hieron. Gratian. *in diſcip. Regul. c.* 3. §. 1. 2

Incurritur tamen hæc excommunicatio, etiamſi is, qui dimittit habitum, non hoc faciat animo apoſtatandi. Eo quòd talis conditio non aſſignatur *in dicto c.* 2. *ne Clerici*, nec includatur in dimiſſione habitus, cum poſſit eſſe aliquis apoſtata cum habitu, ſi recedat à religione animo deſerendi illam in perpetuum, & non apoſtata dimittendo illum, ſi relinquat illum non animo dicto. Palud. *in* 4. *diſt.* 18. *q.* 3. *art.* 3. *n.* 41. Nauar. *lib.* 5. *conſ. tit. de apoſtat. conſ. vnic.* 3

Incurritur etiam hæc excommunicatio, etiamſi hæc habitus dimiſſio ſolùm ſit per aliquod tempus. Eo quòd deciſio text. *in dicto cap.* 2. *ne Clerici*, loquitur abſolutè. Caietan. *in Summa, verb. Excommunicat. cap.* 61. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *n.* 48. Si autem per tam breue tempus, vt moraliter loquendo, ſecundùm prudentium æſtimationem potiùs ſpoliatio, quàm dimiſſio habitus dicatur, non incurritur. Cum textus ſolùm loquatur de dimiſſione habitus, & cum ſit lex pœnalis, non eſt extendenda vltra verborum proprietatem. Bannez 2. 2. *quæſt.* 12. *articulo* 1. *dub.* 2. Azorius *libr.* 12. *Inſtitut. Moralium, cap.* 13. *quæſt.* 5. *caſ.* 16. Quod intellige, etiamſi fiat animo faciendi paruo illo tempore aliquam rem minùs licitam, aut etiam illicitam, ſeu turpem. Propter eandem rationem. Nauarrus *in Summa, cap.* 26. *num.* 131. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 12. *cap.* 13. *quæſt.* 5. *caſu* 16. Extenditur etiam ad illum, qui breui illo tempore dimitteret habitum cauſa 4

cauſa diuagandi, aut eundi ad quemcumque locum. Sanchez *lib.6. in Decalog. c.8. n.56.*

5 Incurritur etiam hæc excommunicatio, etiamſi habitus dimiſſio fiat intra Monaſterium. Quia textus dicti *capitis* 2. non petit Monachi euagationem extra Cœnobium, ſed ſolam habitus dimiſſionem, maximè præbentem occaſionem ad vagandum, qualis eſt iſta. Syluester *verb. excommunicat. 9. c. 25. num. 55.* Sayr. *de cenſuris lib.3.cap.33.num.19.* Hinc dimittere Religioſum ſuum habitum, etiam in Monaſterio, & indui veſte fœminea propter ludum laruarum, vel aliquam comœdiam faciendam, quidam dicunt eſſe peccatum mortale. Si tamen fiat ob honeſtam recreationem, eutrapeliam, vel alium honeſtum finem, debitiſque penſatis circunſtantiis, quantum eſt ex ſe, & ſua natura non erit peccatum, ſaltem mortale, licet ſemper ſit periculoſum, propter infirmitatem, & corruptionem naturæ. Graff. 1.*part. deciſ. lib.3. cap.5. num.77.*

6 Incurret etiam hanc excommunicationem Religioſus, qui habitum ſuæ religionis dimittit, & alterius Religionis induit. Ratio eſt, quia iſte talis verè comprehenditur in illo canone, *cap.2.ne Clerici*, cùm verè habitum ſuæ Religionis dimittat, Bannez 2.2. *diſp.1. quæſt.12. art.1.* Sayr. *de cenſur. lib.1. cap.38.* Quando tamen dimiſſio proprij habitus, & aſſumptio habitus alterius religionis fit propter rationabilem cauſam, vt ſcilicet quia debet eſſe in illa religione talis Religioſus per aliquod tempus, vel in ea prædicare, docere, vel ob aliam iuſtam, & honeſtam cauſam, credo quod tunc non incurret hanc excommunicationem. Eo quòd in prædictis caſibus non eſt temeraria, ſed rationabilis, & honeſta talis dimiſſio habitus, textus autem loquitur de temeraria dimiſſione, Bannez 2.2. *diſp.1. quæſt.12. art.1. dub.2.* & ex parte Azor. *tom.1. lib.12. Inſtitut. Moral. c.17. quæſt.14.* Si verò aſſumptio habitus alterius religionis fit tranſeundo ad illam illicitè, & contra iura, quamuis multi probabiliter dicant incurri tunc hanc excommunicationem, vt Nauarrus *in Summa cap.27.* & Suarez *5.tom. in 3.p. diſput.23. ſect.4.* Probabilius tamen eſt contrarium. Eo quòd textus *in illo cap.2. ne Clerici*, eam habitus dimiſſionem excommunicationi ſubiicit, quæ attentis circunſtantiis eſt periculoſa ad vagandum, & vt credo ad mala perpetrandum; hæc autem non eſt ita. Aragon. 2.2. *quæſt.12. art.1.* Leſſius 2.*de iuſt. & iure, cap.41. dub.13.*

7 Etiam in lecto, aut dormiens, tenetur Religioſus habitum ſuæ religionis portare, & peccat illum dimittendo. Quia videtur præcipi ab Eccleſia *in cap. vidua 20.quæſt.1.* vbi dicitur, *ſeu in lectulo quieſcens, ſiue in quocumque loco conſiſtens conſtanter vtatur apta Religionis profeſſioni veſte.* Ferè idem habetur *cap. Sanctimonialis,diſt.23.* Quantum autem ſit hoc peccatum? Quidam dicunt eſſe mortale. Graffis *lib.3. deciſ. c.5. num.75.* Quod admitti poſſet reſpectu illorum, qui omninò nudi, etiam ſine camiſia, cauſa aliqua non vrgenti, in lecto dormirent. Alios autem, qui aliqua decente veſte, aut tunica induti dormiunt ſine habitu ſuæ Religionis, ſolùm credo peccare venialiter. Quia decreta adducta non amplius petunt. Imò etiam à veniali peccato excuſarem illos, qui ob rationabilem cauſam ſolum paruo habitu ſuæ Religionis cum tunica interiori induti dormiunt. Quia ita videtur conſuetudine introductum etiam inter magis timoratos. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.1. cap.5. num.18.* Conſulendæ in hoc ſunt leges, & conſuetudines particularium Religionum.

8 Illum, qui etſi non dimittat habitum ſuæ Religionis, illum tamen omninò occultat, ita vt nullo modo appareat, abſque rationabili cauſa, probabilius eſt incurrere prædictam excommunicationem, *cap.1. ne Clerici.* Ratio eſt, quia moraliter loquendo, & in ordine ad notitiam aſpicientium idem eſt omnino occultare habitum, ac illum dimittere, ſicut idem erit Iudæum inter Chriſtianos commorantem occultare illud ſignum, quod portat, ac illud dimittere, atque ita eadem pœna punietur. Pariter ergo in præſenti, & quoad intentum huius legis idem erit omninò occultare habitum, ac illum relinquere. Atque ita vtroque modo incurretur hæc excommunicatio. Nauarrus *in Sum. cap.27.* Bannez 2. 2. *diſp.1. q.12. punct.1.* Sicut autem relinquere habitum propter grauem neceſſitatem, v.g. tuendi vitam, vel vitandi graue aliquod damnum, vel ſcandalum, excuſat ab hac excommunicatione, iuxta dicta *ſuprà num.2.* ſic etiam omnino illum occultare excuſabit ab illa prædictis, aut ſimilibus caſibus. Ratio eſt eadem, quia leges humanæ non cenſentur obligare cum tanto diſpendio, præſertim quia occultare habitum in caſibus aſſignatis, non eſt temeraria occultatio, aut dimiſſio, ſed prudens, & rationabilis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.5. num.13.*

Poteſt diſpenſari cum Religioſo, quòd omninò non 9
habeat habitum, vel ſaltem quod illum deferat occultum: cum hæc obſeruantia non ſit de eſſentia ſtatus Religioſi. In hoc tamen ſolus Pontifex diſpenſare poteſt, quia ad illum ſpectat in iure communi diſpenſare. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.5. n.15. & 16.* Vnde in Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.19.* præcipitur, *ne detur licentia cuicumque Regulari occultè ferendi habitum ſuæ Religionis.*

Qui habitum Regularem mutat in habitum ſæcu- 10
larem, ſi ſeriò id faciat, & vt pro illo tempore ſæcularis appareat, etiamſi tempus breue ſit, probabile eſt peccare mortaliter, & incurrere excommunicationem adductam. Ratio eſt, quia talis mutatio, quantumuis pro breui illo tempore facta, videtur materia grauis, & habere notabilem deformitatem repugnantem ſtatui Religioſo. Nauarrus *Conſ. de apoſtaſ. n.6.* Roſella *verb. excommunicat.* Si verò talis mutatio habitus fiat non ſeriò, ſed ludi cauſa ad repræſentandum, vel quid ſimile, non erit peccatum, præſertim mortale, neque propterea incurret ſic faciens excommunicationem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1.c.5. num.9.* Vide *ſuprà num.5.*

Loquendo autem de eo, qui mutat, aut occultat 11
non totum habitum, ſed partem illius, dicendum eſt, quod ſi ſit talis mutatio, aut occultatio partis, quod ex reliquo cognoſci non poſſit, an talis perſona Religioſa ſit, necne, committitur peccatum mortale ſufficiens ad excommunicationem, quia eſt grauis tranſgreſſio legis, & quoad materiam, & quoad finem ipſius, qui eſt, quod perſona Religioſa cognoſcatur, & habeatur vt talis. Si verò pars habitus, quæ remanet immutata, & apparens, ſit talis, quæ ſufficienter manifeſtet perſonam illam eſſe Religioſam, non peccabit ſaltem mortaliter, nec incurret cenſuram. Quia reuerà non dimittit, neque occultat proprium ſtatum. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.1. cap.5. num.11.* Bonacin. *de clauſur. q.2. punct.2. §.8.*

Contra illos, qui habitum Carmelitarum deferre 12
audent, vel ita conſimilem, vt propter eum Carmelitæ credi poſſint, abſque Sedis Apoſtolicæ mandato ſpeciali, poſſunt procedere Diœceſani per cenſuram Eccleſiaſticam. Ita conceſſit Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta, in ſpecul. Ordin. fol.89. & 90.* Eadem prohibitio, quòd nullus poſſit habitum conſimilem habitui Minimorum portare, facta eſt à Leone X. Laurent. de Peyr. *tom.1. priuil. Minim. in Conſt.2. Iul. II. §.18. n.53.* Conſulenda etiam ſunt priuilegia aliarum Religionum.

Facit etiam ad intentum huius capitis, quod cùm 13
quidam Protonotarius Apoſtolicus regularis depo-

ſuiſſet habitum ſuæ Religionis, coactus eſt à S. Congregatione Regularium de anno 1649. pro 27. Martij illum reaſſumere, & comminatum eſt illi, puniendum, ſi in ſimilem errorem caderet, & ſuper hoc ſcriptum ad Illuſtriſſ. Nuntium Poloniæ. Nota etiam obiter ex declaratione etiam alia eiuſdem S. Congregationis pro 21. Sept. 1646. colligi, hoc officium Protonotariatus Apoſt. non poſſe exerceri à Regularibus ſine Sedis Apoſtolicæ authoritate, ſicque reſcriptum ad Illuſtriſſ. Hiſpaniarum Nuntium.

14 Ad vulgare autem dubium, quo inquiri ſolet, an rationabili cauſa ſubſiſtente poſſit à S. Congregatione concedi facultas alicui Religioſo exiſtendi extra clauſtra, depoſito habitu regulari, & mutato in habitum Clericalem, videtur abſolutè reſpondendum affirmatiuè, ſuppoſita tamen prudentiſſima circumſpectione, qua in ſimilibus cauſis ſolet eadem S. Congregatio procedere circa qualitatem, & conditionem Religioſi, qui habitum deponit Religionis, cuius eſt talis habitus, & cauſæ ſeu motiui, propter quod id
15 poſtulatur. Primò quidem ex praxi eiuſdem S. Congregationis. Etenim vt vidi die 2. Maij 1615. in litteris ſcriptis ad Illuſtriſſ. Nuntium Galliarum, id conceſſit cuidam Religioſo Capuccino, donec à Religione non vocaretur, & dummodo ſemper maneret inhabilis ad beneficia ſecularia obtinenda. Et 28. Ianuarij 1606. duobus Eremitis Ordinis S. Pauli cum certis etiam conditionibus. Et 8. Maij eiuſdem anni alteri Religioſo Capuccino, donec videlicet à Reli-
16 gione vocaretur. Secundò quia præceptum deferendi habitum eſt humanum, *cap. vt periculoſa, ne Clerici vel Monachi in 6.* Sanchez *in præcept. Decalog. lib. 6. cap. 6. num. 22.* & alij communiter. Præcepta autem humana diſpenſabilia ſunt, ac multò magis commutabilia, prout contingeret quando habitus regu-
17 laris mutaretur in Clericalem. Tertiò quia talis neceſſitas occurrere poterit Religioſo exiſtendi extra clauſtra ſine habitu regulari, vt non ſolùm id poſſit, ſed etiam teneatur facere, prout de extrema neceſſitate parentum fatentur Cordub. *in Summa, quæſt. 141. art. 2. op. 4. punct. 2. verſ. y no es el miſmo*, Sanchez *ſu-*
18 *prà lib. 4. cap. 20. num. 14.* Quamuis prudenter animaduertant, ne Religioſus decipiatur, credens eſſe neceſſitatem, extremam quæ non eſt talis: de quo etiam Nauarrus *lib. 1. conſ. tit. de Regul. in 1. edit. conſil. 26.*
19 *num. vn. in 2. conſ. 3. num. vnic.* Conradus *in reſponſ. tom. 1. quæſt. 61.* Ex quo roborantur dicta. Si enim in caſu extremæ neceſſitatis parentum id fieri debet, multo magis permitti à S. Congregatione. An verò etiam in caſu grauis neceſſitatis id procedat, diſſentiunt Doctores, de quo Sanch. *ibid. num. 15. & ſeqq.* ad minus tamen hæc opinionum varietas ſuadet Sanctam Congregationem re maturiſſimè, vt ſolet, perpenſa, id poſſe permittere.

CAPVT XIV.

De Obligationibus Regularium quoad Sacros Ordines ſuſcipiendos.

SVMMARIVM.

1 *Ætas Regularium ordinandorum.*
2 *Pœna contrarium facientibus impoſita.*
3 *A quibus incurratur ſuſpenſio.*
4 *Quando incurratur.*
5 *Quas pœnas incurrant.*
6 *Priuari poſſunt beneficiis.*
7 *Quando fiunt irregulares.*
8 *An quando prædicti ordinantur illegitimè in Presbyteros, ſuſpenſionem, & irregularitatem incurrant.*
9 *Qui puniantur à tribunali ſanctæ Inquiſitionis.*
10 *Regulares ordinantur ſine titulo beneficij aut patrimonij.*
11 *An poſſint in ſuis domibus ordinari.*
12 *A quo Epiſcopo, & qualibus dimiſſoriis.*
13 *Quid de Abbatibus dicendum.*
14 *Duo Sacri ordines vna die non conferuntur.*
15 *In interſtitiis quis diſpenſet.*
16 *Propter quam cauſam.*
17 *Annus interponendus, an Eccleſiaſticus, vel Solaris.*
18 *Litteræ dimiſſoriæ à Superioribus concedendæ.*
19 *Non poſſunt extra tempora ordinari.*
Quid ex priuilegiis. ibid.
20 *Nouitij qualiter, & quomodo ordinandi.*
21 *A ſuſpenſione vel irregularitate contractis ab illegitimè ordinatis qui abſoluant, vel diſpenſent.*
22 *Excommunicationes poſitæ ab Epiſcopis ordinem ſuſcipientibus illegitimè eos comprehendunt.*
Abſolutiones eorum etiam iuuant. ibid.
23 *Simoniacè ordinati quas pœnas incurrant.*
24 *Ordinandi an linguam Latinam callere debeant.*
25 *Dubium de ſuſcipiente Ordines non ſuſcepta prima tonſura.*
26 *Prima tonſura quid ſit.*
27 *An ſit ordo, & an imprimat characterem.*
28 *Non obſtat cap.* Cum contingat, de ſtat. & qualit.
29 *Reſolutio prima.*
30 *Secunda.*
31 *Tertia.*
32 *Quid interim agendum.*

MODO poſt concilium Tridentinum nullo 1
modo poſſunt Religioſi ante ætatem ab ipſo præſcriptam, nempe *ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimumſecundum, ad Diaconatus ante vigeſimumtertium, ad Presbyteratus ante vigeſimumquintum ætatis annum*, promoueri, *priuilegiis in quibuſcumque quoad hoc penitus excluſis.* Concil. Trident. *ſeſſ. 23. c. 12.* Nec ad hoc iuuat priuilegium quoddam, quo Pius V. viuæ vocis oraculo dicitur conceſſiſſe Regularibus, poſſe vti in foro Conſcientiæ omnibus ſuis priuilegiis etiam derogatis à Concil. Trid. Tum quia hoc eſt valdè incertum. Tum quia etiamſi eſſet certum, eſt reuocatum à Sixto V. in Conſtit. *Sanctum, & Salutare*, contra malè promotos edita, quia ſtrictè præcipit obſeruari Concilium Tridentinum, contrariis quibuſcumque non obſtantibus. Quæ Conſtitutio Sixti V. non eſt à Clemente VIII. quoad hoc moderata in Bulla quæ incipit *Romanum Pontificem*, ann. 1595. edita, & habetur *3. tom. Bullar. n. 40.* Quia in ea ſolùm fuit moderata prædicta Conſtitutio Sixti V. quoad pœnas, & cenſuras in ea contentas *contra quoſcumque, præterquam contra Simoniacè ordinantes, & ordinatos.* Quoad reliqua verò reducta eſt ad terminos Sacrorum Canonum Conſtitut. Pij II. & decretorum Concilij Tridentini. Cùm ergo à Concilio Tridentino præſcripta ſit ætas ordinandorum, excluſis quibuſcumque priuilegiis, nullo pacto ante illam poſſunt Religioſi Ordinari. Mirand. *in Man. tom. 1. q. 39. art. 1.* Omitto, id quod ſæpius dixi, videlicet omnia huiuſmodi viuæ vocis oracula annullata fuiſſe à Sanctiſſ. D. N. Vrb. VIII. ac per conſequens huiuſmodi viuæ vocis oraculum Pij V. eſto quod fuiſſet verum, iam nullius eſt momenti. Vide dicta *c. 3. n. 21.*

Vnde Religioſi ſuſcipientes Ordines ante legiti- 2
mam ætatem remanent ſuſpenſi: & *ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrunt.* Ita ſtatuit Pius II. in Bulla, *Cum ex Sacrorum*, ann. 1461. edita, in

tom. 1.

*tom.*1. *Bullary*, inter Bullas huius Pontificis *num.*7. An verò huiuſmodi ſuſpenſio incurratur, ſi per aliquas horas ante ætatem requiſitam aliquis ſuſcipiat Ordines Sacros, Diana *tract.*16. *Miſcel. Reſol.*29. Huiuſmodi autem ſuſpenſio ſolùm eſt ab executione illius Ordinis ante legitimam ætatem ſuſcepti, vt patet in illis verbis, *in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint.* Vnde non impedit vſum aliorum Ordinum legitimè ſuſceptorum. Suarez *de Cenſuris diſp.*31.*ſect.*1. Quaranta *in Summ. Bull. v. Ordo.* Permanet autem hæc ſuſpenſio non ſolùm vſque ad legitimam ætatem ſuperuenientem, ſed ea etiam ſuperueniente, vſque ad diſpenſationem, ſeu abſolutionem. Tolet. *in Summa lib.*1. *cap.*61. Cornejo *tom.*2. *in* 3.*part. diſput.*4. *de Suſpenſione, dub.* 1.

3 Eandem ſuſpenſionem incurrunt, *qui abſque diſpenſatione Canonica, aut legitima licentia, ſiue extra tempora iure ſtatuta, vel abſque dimiſſoriis litteris ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoueri.* Ita ſtatuit Pius II. in Bulla adducta, & Sixtus V. etiam in Bulla illa *Sanctum, & Salutare*, quæ eſt 91. inter Bullas huius Pontificis. Mirand. *in Man. tom.*1.*diſp.*39. *art.*6. Cornejo *vt ſuprà.* Vide dicenda *n.*18. *&* 19.

4 Hanc autem ſuſpenſionem non incurrere illos, qui non ex dolo, aut malitia, ſed bona fide, aut ignorantia crederent poſſe ſuſcipere Ordines ante legitimam ætatem extra tempora, vel ſine litteris dimiſſoriis, docent aliqui. Eo quòd (inquiunt) Pius II. ſolùm appoſuit illam contra præſumentes, & vt conſtat ex dictis ſuprà *cap.*10. *n.*33. cum tale verbum in Conſtitutionibus Pontificiis ponitur, ſolùm comprehendit eos, qui ex dolo, & malitia illas tranſgrediuntur, Toletus 1.*cap.*55. poſt Nauarrum, & alios. Miror tamen viros doctos ita dixiſſe, cùm (vt conſtat ex verbis Pontificis in prædicta Bulla) non vtatur verbo *præſumere* quoad incurrendam ſuſpenſionem, quia ad hoc ſolùm dicit, *ad aliquem ex Sacris Ordinibus ſe fecerint promoueri*; ſed quoad incurrendam irregularitatem, ſi ſic ſuſpenſi in Ordinibus miniſtrauerint: ſic enim dicit, *& ſi huiuſmodi ſuſpenſione durante in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint, eo ipſo irregularitatem incurrant.* Quare dicendum videtur ad incurrendum dictam ſuſpenſionem non requiri dolum, aut malitiam, ſed ſufficere ex ignorantia culpabili ſuſcepiſſe Ordines ſine prædictis conditionibus, iuxta dicta ſupr. *c.*10. *n.*33. *cit.*

5 Quamuis contra prædictos ſuſcipientes Ordines ſine legitima ætate, aut ſine aliis conditionibus aſſignatis, Sixtus V. in Bulla Sanctum, & ſalutare, ann. 598. edita *in* 2. *tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis n.*91. grauiſſimas pœnas ſtatuerit, eorumque abſolutiones, & diſpenſationes ſoli Summo Pontifici reſeruauerit, adeò vt neque per Iubilæa, Cruciatam, aut alia priuilegia, etiam à Maiori Pœnitentiario abſolui, aut diſpenſari poſſent, tamen Clem. VIII. in conſtitutione adducta ſupra, *num.*1. moderauit, & reduxit dictas pœnas, earumque abſolutionem, & diſpenſationem (*præterquam contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos*) ad terminos Sacrorum Canonum, Conſtitutionis Pij II. & decretorum S. Concilij Trident. iuxta dicta *ſup. num.*1.

6 Prædicti quoque ordinati ſine prædictis conditionibus, aut aliqua earum, poſſunt beneficiis Eccleſiaſticis iure priuari. Ita ſtatuit Pius II. in prædicta Bulla per hæc verba, *Præterea vltra alias pœnas in tales generaliter à iure inflictas, beneficiis Eccleſiaſticis poſſint iure priuari.*

7 Prædicti ſuſpenſi ob receptionem ordinum ſine legitima ætate, aut conditionibus aſſignatis fiunt irregulares, ſi *in eiſdem Ordinibus miniſtrare præſumpſerint.* Ita idem Pius II. in prædicta Bulla. Tunc autem dicentur miniſtrare in eiſdem Ordinibus, quando actus proprios, ad quos tales ordines deputati ſunt, exercuerint. Vt ſi Miſſam dicant, Euangelium cantent, aut Epiſtolam cum apparatu ſolenni. Nauarr. *in Man. cap.*27. *n.*244. Non autem erunt irregulares ſedendo cum Sacerdotibus, aſſiſtendo electionibus, & aliis actibus, qui ſolum conueniunt Sacris inſignitis, aut Sacerdotibus ſecundùm iura Religionis. Quia tales actus non ſunt ex natura ſua officia diuina, aut proprij Ordinis. Miranda *in Manual. tom.*1. *quæſt.*39. *art.*9. Semper tamen erit peccatum iuxta grauitatem materiæ prædictis actibus ſe ingerere. Quia ſunt actus prohibiti. Mirand. *in Manual. tom.*1, *quæſt.*39. *art.*9. Rodriguez 3.*tom. quæſt.*22. *art.*12. Facere autem officium Hebdomadarij in Choro, ſeu dicere Collectam aut Capitulum in Choro, & ſimilia, cùm ſint actus proprij Ordinis Sacerdotalis inferent irregularitatem in eo, qui Sacerdotium ſine legitima ætate, aut aliqua ex conditionibus aſſignatis ſuſcepit. Nauarrus *in Man. cap.*27. *num.*244. Peyr. *tom.*1. *priu. Min. in Conſt.*1. *Iul. II. n.*25.

Suſcipientem Presbyteratum ſine legitima ætate, aut ſine aliqua ex conditionibus aſſignatis, putant aliqui eodem actu incurrere ſuſpenſionem & irregularitatem, quando ordinatur: Suſpenſionem quidem, propter dicta. Irregularitatem verò, quia cùm ordinatur, celebrat cum Epiſcopo, ac per conſequens exercet actum Ordinis cum ſuſpenſione. Nauarrus *in conſ.*4.*de cleric.excomm.miniſtr.* Veruntamen oppoſita ſententia, ſcilicet non incurrere tunc irregularitatem, probabilior, & benignior eſt. Eo quòd praxis Cancellariæ illum non reputat irregularem. Suarez *de cenſur.diſp.*31.*ſect.*1. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Ordo.* Cornejo *diſp.*4.*de ſuſpenſione, dub.*2. 8

Contra illos, qui ad Ordinem Presbyteratus non ſunt promoti, & Miſſas celebrant, ac confeſſiones audiunt, procedit Tribunal S. Inquiſitionis, ex Gregor. XIII. in Bulla *Officij noſtri*, anni 1574. & eſt in 2. *tom. Bull.* Laërtij *num.*21. Et ex Clem. VIII. in Bulla *Etſi aliàs*, ann. 1601. habetur tales nefarios præuia degradatione curiæ ſæculari tradendos eſſe 3. *tom. Bull. inter Bull. huius Pontific. Bull.*81. Quarata *in Summa Bullar. verb. Ordo*, Vide etiam dicta *c.*10.*num.*22. 9

Religioſi debent ordinari ſine titulo Beneficij, aut Patrimonij. Ratio eſt, quia licet Concil. Trid. generaliter id pro omnibus præcipiat *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. huiuſmodi tamen decretum non extenditur ad Regulares, quia illis, vt inquit Antoninus 3. *part. tit.* 14. pro titulo deſeruit ſporta. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 258. Hoc etiam dicitur de ſcolaribus Societatis Ieſu, qui tria ſimplicia vota fecerunt. Tum quia ſunt verè Religioſi, tum quia ita declarauit Greg. XIII. vt refertur in compendio eiuſdem Societatis, *verb. Ordo.* Regularis porrò qui ſcit ſuam profeſſionem irritam eſſe, ſi ordinatur, peccat mortaliter, & incurrit pœnas, quas ſæculares Clerici incurrunt, ſi ordinantur ſine beneficio aut patrimonio. Quia re vera talis Regularis Secularis eſt. Portellus *in Dub. Regular. verb. Ordines Sacri, num.*8. Dian. *tract.*2. *de Dub. Regular. Reſol.*113. 10

Regulares hodie poſt Concil. Trident. non poſſunt ab Epiſcopis ordinari, etiam in ſuis domibus, ſine licentia Diœceſanorum, in quorum diſtrictu eorum Monaſteria ſunt ſita. Ratio eſt, quia licèt circa hoc habuerint antiquitus priuilegia, modò tamen ſunt abrogata à Concil. Trident *ſeſſ.*6. *cap.*5. per hæc verba: *Nulli Epiſcopo liceat cuiuſvis priuilegij prætextu Pontific. in alterius Diœceſi exercere, niſi de Ordinarij loci expreſſa licentia, & in perſonas eidem Ordinario ſubiectas tantum: ſi ſecus factum fuerit, Epiſcopus ab exercitio Pontificalium, & ſic ordinati ab executione Ordinum ſint eo ipſo ſuſpenſi.* Miranda *in Manual. tom.*1. *quæſt.*38. *art.*3. 11

12 Quamuis antiquitus poſſent Regulares ordinari à quocumque Catholico Epiſcopo, propter priuilegium Clementis Quarti conceſſum Minoribus, & per conſequens omnibus, qui eorum priuilegia participant, modò tamen ſeruari debent, quæ Sacra Congregat. ex mandato Clement. Octaui præcepit omnibus Superioribus Regularium, videlicet poſſe ſuis ſubditis Regularibus, qui prædicti qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerint, litteras dimiſſorias concedere, *ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab his ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit. Et ſi Diœceſanus abſfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, vel ſedes Epiſcopalis vacauerit* (vt quidam adiungunt, Peyrinis *tom.1. de priuil. Minim. circa Conſtit.2. Sixti IV. §.11. n.33.*) *ad quemcumque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel abſuturus, vel nullas habiturus eſſet Ordinationes.* Additur prætereà, quod cum à Superioribus conceduntur prædictæ litteræ dimiſſoriæ ſuis ſubditis Regularibus, Epiſcopo Diœceſano abſente, vel Ordinationes non habente, tunc in prædictis litteris debeant exprimere *huiuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel Ordinationum ab eo non habendarum, ſub pœnis* officij, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, & aliis arbitrio Sanctiſſimi reſeruatis. Quaranta *in Summ. Bullarij, verb. Ordo.* Mirand. *in Man. tom.1. quæſt.38. art.2.* Si autem Regulares degant in Monaſteriis ſitis in locis nullius Diœceſis, debent ordinari ab Epiſcopo viciniori, & obſeruare omnia, quæ dicta ſunt in prædicta declaratione Sac. Congregat. ann.1619. Peyrinis *vt ſuprà, num.36. apud ipſum.* Naldus *in Summa, verb. Ordo, num.26.*

13 Ad idem etiam extat decretum Concil. Trident. *ſeſſ.23. cap.10.* quod ſcilicet Abbatibus, & aliis quibuſcumque quantumvis exemptis non liceat in poſterum intra fines alicuius Diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſibi ſubditus non ſit, tonſuram, vel minores Ordines conferre, nec litteras dimiſſorias aliquibus Clericis ſæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant. Circa quæ Sacra Congregatio Cardinalium dixit: *Poſſunt ipſi Abbates eoſdem Ordines conferre aliis Regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum Superiorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerunt.* Quaranta *in Sum. Bull. verb. Ordo.* Vide dicenda *c.18. n.64. & 65.* maximè circa qualitates pro iſtis Abbatibus requiſitas.

Maximè notandum hoc loco id quod etiam notaui in meis Conſultis, *conſulto 22. num.26.* quod non obſtantibus prædictis, & eis quæ dixi 4. *tom. verb. Ordines Sacri, n.6.* nihilominus his temporibus ſtandum eſt moderniori decreto S. Congregationis Concilij, quod de mandato Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Domini mei D. Franciſci Paulutij eiuſdem S. Congregationis Secretarij, debet publicari; quod tale eſt. *In vna Catanien. die 23. Nouembris 1641. S. Congregatio Eminentiſſ. Cardinal. Concilij Tridentini Interpretum, vtraque parte informante, ore & ſcriptis ac rationibus hinc inde deductis maturè perpenſis, inhærendo deciſioni Rotæ Romanæ ſub die 27. Aprilis 1592. coram b. m. Cardinal. Seraphino, necnon declarationibus ipſius S. Congregationis dictæ deciſioni conformibus ſubſequutis, cenſuit, improbata opinione contraria, Abbates Regulares etiam Benedictinos Congregationis Caſſinenſis, ſeu alterius Congregationis vel Ordinis aut Inſtituti, habentes etiam iura Epiſcopalia, ſeu quaſi Epiſcopalia, vſumque mitræ & baculi, ac facultatem primam tonſuram, minoreſque Ordines conferendi, non poſſe dictam primam tonſuram, nec alios minores Ordines, niſi ſuis ſubditis regularibus conferre, non autem Regularibus alterius Congregationis, Ordinis vel inſtituti, etiamſi habeant litteras dimiſſorias ſuorum Superiorum Regularium, & conſenſum Ordinariorum, intra quorum Diœceſum fines ipſi Regulares ordinandi exiſtunt, & multò minùs perſonis ſecularibus etiam habentibus litteras dimiſſorias à ſuis Ordinariis: ac propterea inhibuit Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Prælatis inferioribus, tam ſecularibus quàm Regularibus, vt in futurum concedere non audeant ſupradictas litteras dimiſſorias huiuſmodi Abbatibus directas, nec ab iſtis recipi, quod ſi ſecus fiat, tam concedentes, quam ordinantes à collatione Ordinum ſuſpenſi ipſo iure remaneant, præter alias pœnas arbitrio eiuſdem S. Congregationis reſeruatas. Quam declarationem Sanctiſſ. D. noſter die 17. Ianuarij 1642. ad ſe cum rationibus relatam approbauit; & inuiolabiliter obſeruari iuſſit.*

Petrus Aloyſius Cardinalis Carafa.

Franciſc. Paulutius S. C. C. Secret.

Duo Sacri Ordines non eodem die, etiam Regularibus conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſuis conceſſis non obſtantibus quibuſcumque. Ita ſtatuitur in Concil. Trident. *ſeſſ.23. cap.13.* Vnde nullo modo licet contrarium, etiam rationabili cauſa ſubſiſtente, ſine diſpenſatione Papæ, aut alterius eius authoritatem habentis. Mirand. *in Man. tom. 1. quæſt.38. art.5.* Quoad minores Ordines ſic ſtatuit idem Concilium *ſeſſ.23. cap.11. Minores Ordines iis, qui ſaltem Latinam linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videretur, conferantur.* Vnde ad arbitrium Epiſcopi eſt illos vna die conferre, vel non. Miranda *in Man. tom.1. q.38. art.5.* 14

Ordines maiores non poſſunt conferri etiam Religioſis, non ſeruatis interſtitiis, ita ſcilicet vt Subdiaconatus non conferatur, niſi ſeruato interſtitio vnius anni ad minus à ſuſceptione poſtremi gradus Ordinum Minorum; nec Diaconatus, niſi poſt vnum annum à Subdiaconatu; nec Preſbyteratus, niſi poſt vnum etiam annum à Diaconatu. Ita ſtatuitur in Concil. Tridentin. *ſeſſ.23. cap.11.13. & 14.* Quamvis autem aliqui putent vt probabile, Prælatos Religionum poſſe cum ſuis ſubditis diſpenſare in interſtitiis ſupradictis, eò quod licet prædicta facultas concedatur à Concilio Epiſcopis; nomine tamen Epiſcoporum intelligi poſſunt Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, quales ſunt Prælati Religionum, eò præſertim, quia ipſi poſſunt meliùs iudicare de neceſſitate diſpenſationis. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. à n.21.* Vide Dianam *tract.2. de dubiis Regular. reſol.32. & 112.* Certum tamen credo, non poſſe id facere, propter declarationem Sacr. Congregationis, quæ declarauit, quod Prælati Regulares non poſſunt diſpenſare in interſtitiis, in litteris dimiſſoriis, quibus mittunt ſuos ſubditos ad ſuſcipiendos Ordines. *Sed dicti Prælati cum mittunt ſuos ſubditos ad Ordines ſuſcipiendos, & expedire iudicauerint, ac neceſſe habuerint, vt cum eiſdem in interſtitiis diſpenſetur, in prædictis litteris dimiſſoriis humiliter debent exorare Epiſcopos, vt id faciant.* Paſſarellus *in ſuo compend. priuileg. fol.223.* Miranda *in Man. tom.1. quæſt.38. art.7.* Quando autem Abbates regulares ordinant ſuos ſubditos in Minoribus, ad illos ſpectat diſpenſare in interſtitiis. Eò quod acceſſorium ſequitur naturam principalis. Mirand. *in Man. tom.1. q.38. art.7.* Sorbus *verb. Ordines Sacri, §. quando verò.* 15

Cauſa quare poteſt dari huiuſmodi diſpenſatio in interſtitiis non eſt eadem in omnibus Ordinibus, nam ad minores Ordines ſufficit, quod Epiſcopo videatur magis expediens, vt habetur *ſeſſ.23. cap.11.* & diximus 16

mus ſuprà *num.* 14. Ad Subdiaconatum requiritur *neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas indicio Epiſcopi. Ex eadem ſeſſione cap.* 11. Ad Diaconatum non exigitur tanta neceſſitas, cùm Concilium nihil de hoc dicat, ſed ſolùm voluntati rationabili Epiſcopi id relinquat, dictâ *ſeſſ.* 23. *c.* 15. Ad Presbyteratum verò maior cauſa requiritur, ſcilicet Eccleſiæ vtilitas, ac neceſſitas iudicio Epiſcopi, vt conſtat ex eodem Concilio dicta *ſeſſ. n.* 14. Mirand. *in Man. q.* 38. *art.* 8.

17 Annus interponendus ab vno ad alterum Ordinem Sacrum eſt Eccleſiaſticus, non ſolaris. Hinc Sacr. Congregatio declarauit eos, qui ad Subdiaconatus Ordinem quatuor temporibus Quadrageſimæ promoti fuerint, poſſe anno ſequenti eiſdem quatuor temporibus Quadrageſimæ ad Diaconatum promoueri, licèt annus naturalis integer tunc lapſus non fuerit, cum futuro anno Paſchæ Feſtum celeriùs, quam præterito celebretur. Proſper Auguſt. *addit. ad Quarant. in Summ. Bullar. verbo Ordo.*

18 Litteræ dimiſſoriæ pro Religioſis ordinandis debent eſſe ſuorum Superiorum Regularium. Ratio eſt, quia quamuis Concilium Trident. *ſeſſione* 23. *cap.* 8. hoc tribuat Ordinatio, nomine tamen Ordinarij in præſenti, quod attinet ad regulares, intelligi eorum Prælatos, conſtat tum ex praxi Eccleſiæ, tum ex ratione, quia cùm illi ſoli habeant notitiam de moribus, & ſufficientia ordinandorum Regularium, ad eos videtur neceſſariò id ſpectare. Eo præſertim, quia ita dicitur declaratum eſſe à Sacr. Congregatione, Nauarrus *lib.* 2. *conſ.* 22. *&* 23. Henriq. *lib.* 7. *de Indulgent. cap.* 26. Vide Dianam *Tract.* 16. *Miſcellaneo, Reſolut.* 25. Qualiter etiam, & à quibus debeant examinari, & approbari promouendi ad Sacros Ordines iuxta decreta Clement. VIII. & Sacr. Congregat. ſub S. D. N. Vrbano, vide *cap.* 18. *num.* 79.

19 Regulares non poſſunt modò poſt Conc. Tridentinum extra tempora ordinari. Ratio eſt, quia licèt de hoc fuerint varia priuilegia Religionibus conceſſa, vt patet ex Compend. priuileg. *verb. Ordines Sacri:* Concilium tamen Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 8. id prohibet fieri, & conſonant Conſtitutiones Pij II. & Sixti V. & Praxis Eccleſiæ; maximè quia ipſum Concilium *ſeſſione* 25. *cap.* 22. præcipit omnia, & ſingula in ſuis Decretis contenta obſeruari à Regularibus, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, &c. Miranda *in Manual. tom.* 1. *q.* 38. *articulo* 4. Conceſſio autem quædam Gregor. XIII. facta Religioſis Societatis, vt poſſint ordinari extra tempora, non videtur communicari aliis Religioſis, quia Pontifex id expreſsè declarauit. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Sixti IV. num.* 38. Vbi etiam tractat; an per poſteriores conceſſiones factas Religioſis vt poſſint gaudere priuilegiis Societatis, poſſint vti hoc priuilegio. Video tamen aliquos authores aſſerere probabile eſſe Regulares ordinari poſſe extra tempora à iure ſtatuta, quos ſequitur Dian. 2. *de dub. Regul. reſol.* 31. iis tamen non eſt credendum, niſi oſtenderint priuilegium poſt Conc. Trid. conceſſum, & quod non ſit viuæ vocis oraculum.

20 Si Nouitij Religionum ordinari volunt (quod fieri poſſe ſaltem iure communi dicemus infrà *cap.* 24. *num.* 26.) obſeruare debent Decretum Concilij Tridentini *ſeſſione* 21. *cap.* 2. vbi præcipitur, *ne quis deinceps Clericus ſæcularis, quamuis alias ſit idoneus moribus, ſcientia, & ætate, ad Sacros Ordines promoueatur, niſi priùs legitimè conſtet, eum beneficium Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat, pacificè poſſidere.* Ratio eſt, quia ita determinauit Pius V. in Bulla, quæ incipit *Romanus Pontifex, tom.* 2. *Bullarij, inter Bullas huius Pontificis num.* 75. vbi grauiſſimis pœnis prohibet religioſos, ſiue ſeculares more Religioſorum viuentes in communi, non profeſſos,

ordinari poſſe, non ſeruata forma prædicti Decreti Concilij Trid. Laur. de Peyr. *tom.* 1. *priuil. Min. in Conſt.* 2. *Sixt. IV.* §. 11. *n.* 37. Gauantus *in Man. Epiſc. verb. Ordo in genere, n.* 29.

A ſuſpenſione, quam incurrunt Regulares ſuſcipiendo Ordines illegitimè, & abſque ætate requiſita, poſſunt aliqui abſolui in foro conſcientiæ à ſuis Prælatis, Generalibus ſcilicet, vel Prouincialibus reſpectiuè, propter dicenda *in c.* 18. *de Prælatis, à num.* 36. Peyr. *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 1. *Iulij II.* §. 16. *à num.* 31. Diana *Tractat.* 2. *reſol.* 85. Quod idem dico de irregularitate ab iſtis commiſſa celebrando cum prædicta ſuſpenſione, propter eadem fundamenta. Peyr. *vt ſuprà, num.* 34. Si autem prædicta ſuſpenſio (& idem dico de Irregularitate) ſit deducta ad forum exterius; ſi attendamus ad aliqua priuilegia ex relatis, cum indiſtinctè loquantur, & fauores ſint ampliandi, vt ſæpiùs diximus, verè dicendum eſſet, poſſe ab illa abſoluere Prælatos Regulares ſuos ſubditos. Quia tamen ſtylus Curiæ dicitur eſſe in contrarium, quod ſcilicet ſemper petatur diſpenſatio à Papa, vel per Datarium, vel Summum Pœnitentiarium, ſtylo autem Curiæ ſtandum ſit, cum faciat ius, & præualeat conſuetudini, cùm tamen de illo conſtat; ideò aliorum iudicio hoc remitto. Peyr. *vt ſuprà, n.* 36. qui tamen *n.* 35. aliquos authores pro contraria parte refert non fideliter. 21

Excommunicatio, quam ſolet ponere Epiſcopus ante Ordinationem contra eos qui ordinantur habentes aliquod impedimentum occultum, afficit omnes etiam Regulares. Quia in illo actu ſubduntur Epiſcopo. Nauarrus *cap.* 25. *num.* 72. Peyrin. *tom.* 1. *Priuileg. Minimor. in Conſtitut.* 1. *Iulij II.* §. 16. *num.* 39. Addens, ab illa, & Irregularitate, quæ incurritur ſuſcipiendo Ordines cum prædicta excommunicatione, abſoluere poſſe Prælatos Religionum. Abſolutiones etiam, & diſpenſationes, quas ſolent dare Epiſcopi ordinantes ordinatis ad cautelam, profunt etiam Regularibus exemptis. Quia Prælati Regularium concedentes illis licentiam ſuſcipiendi Ordines, conſequenter concedunt ea ſine quibus Ordines non poſſunt recipi rectè, ac per conſequens etiam facultatem vt ab Epiſcopis Ordinantibus abſoluantur, & diſpenſentur in Cenſuris, & Irregularitatibus, ſaltem dubiis, & occultis. Henriq. *lib.* 10. *de Sacram. Ordin. c.* 20. *n.* 2. Syluester *verb. Irregular. q.* 9. *num.* 11. 22

Simoniam in Ordinis ſuſceptione committens, ab Ordinis executione ſuſpenditur, *cap. Inquiſitionis, de accuſat. cap. qui ſtudet* 1. *quæſt.* 1. Et perpetuò deponitur ab Officio, *cap. cum ſuper, de confeſſis, cap. de hoc, de Simonia.* Eſt etiam ipſo iure ſuſpenſus. *Extrauag.* 2. *de Simonia, cap. tanta, de Simonia.* Syluester *verb. ſuſpenſio, num.* 7. Nauarrus *in Manual. cap.* 23. *num.* 111. Item eſt ipſo iure excommunicatus, *Extrauag.* 2. *de Simonia.* Nauarr. *vt ſuprà.* Suarez 5. *tom. in* 3. *part. diſp.* 22. *ſect.* 5. *n.* 22. Incurrit etiam pœnas ſtatutas à Pio V. *in Conſt. cum primum*, & à Sixto V. in Bulla *Sanctum, & Salutare*, quam retulimus ſuprà *n.* 5. Quam quoad hoc punctum de Simoniacè Ordinatis, & Ordinantibus non reduxit ad terminos Iuris communis Clem. VIII. vt ibidem diximus. Aldrete *lib.* 2. *de Relig. diſcipl. cap.* 16. *n.* 44. *&* 45. 23

Ordinari poſſe Regulares ab Epiſcopis, etiamſi linguam Latinam non calleant, aliqui videntur exiſtimare. Peyr. *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſt.* 26. *Leon. X. num.* 25. quia tamen Concil. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. vult Ordinandos etiam in minoribus ordinibus linguæ Latinæ intelligentiam habere, & hoc ſit conforme iuri naturali, vt miniſtri Eccleſiæ intelligant quæ faciunt, ideo ſine aliqua ſaltem intelligentia Latinitatis, & ſpe maioris, credo non eſſe licitum aliquem ordinari. 24

25 Congruè aptatur huic Capiti reſolutio cuiuſdam dubij mihi propoſiti de quodam Religioſo, qui ſuſcepit Ordines minores, & maiores non ſuſcepta prima Tonſura, ſed fingente ipſam ſuſcepiſſe. De quo quærebatur an validè ſuſceperit dictos Ordines. Ad quod ſic reſpondi.

26 Suppono conſequenter ad dicenda *tom.3. verb. Irregularitas,n.5.& tom.4. verb.Ordines Sacri,num.2.* prima Tonſuram non eſſe Ordinem propriè, ſed diſpoſitionem ad Ordines. Eſt enim profeſſio quædam vitæ ſpiritualis,per quam homo numeratur in Clerum & fit capax beneficij Eccleſiaſtici, aliorumque priuilegiorum, iuxta communem opinionem Doctorum *in 4. diſt.* 24. de quo Bonac. *de Sacr. dub.3. q. vnic.*
27 *punct.*1.*n.*6. & Laym. *lib.5. tract.9.cap.3.n.3.* ex aliis: vnde illa non imprimit characterem, vt habent Sylueſter *in Summ. verb. Ordo* 2.*q* 4. §.4. Henriq. *lib.*10. *cap.9. in fin.* Martinus Fornarius *de Sacram. Ord. c.7.*
28 *n.*1. & alij communiter. Nec obſtat quod *cap. Cum contingat,de ſtat.& qualitat.* oppoſitum dicat,ibi enim nomen Ordinis ſumitur pro gradu in Eccleſia,abſque vlla tamen poteſtate ſpirituali ad aliquid faciendum, cuius ſignum eſt, quod etiam in iure Canonico neque inter minores, nec maiores Ordines recenſetur, *cap. Seriatim, diſt.* 32. *& cap. A Subdiacono, diſtinct.*93. quod etiam colligi poteſt ex Concilio Tridentino *ſeſſione* 23. *ſæpius*, de quo Diana *p.6. tract.8. reſol.*29. ex aliis.

29 Hoc poſito dico primo, talis religioſus ſuſcipiens Ordines non ſuſcepta prima Tonſura, validè illos ſuſcipit. Ratio eſt, quia vt dixi, prima Tonſura non eſt propriè Sacramentum Ordinis, ac per conſequens non eſt neceſſaria neceſſitate Sacramenti, ſed ſolùm præcepti illam ante omnes Ordines ſuſcipere. Henricus *in cap.* 2. *de Cleric. per ſalt. promot. num.*8. Toletus *in Summ. lib.* 1. *cap.*71. *num.*8. Marchinus *de Sacrament. Ordin. tract.*2. *p.* 1. *cap.*13. Bonacina *ſupr. punct.* 5. *num.* 11. Theſaurus *in prax. part.* 2. *verbo Ordo, cap.* 13. §. *Limita quod recipiens*, & alij plures.

Dico ſecundò; nihilominus recipiens poſtea Ordines,ſiue minores, ſiue maiores, grauiter peccauit, niſi forſan ignorantia (quæ vix admitti poteſt) excuſatus fuerit. Ratio eſt, quia ſic faciens contra praxim, præceptum, conſuetudinem & intentionem Eccleſiæ fecit, quæ valdè abhorret hunc ſaltum. Imo etiam ſecundum Fornarium *ſuprà cap.* 8. *num.*7. conformiter ad declarationem S. Congregationis *ſuper cap.*14. *ſeſſione* 23. Concilij Tridentini,vbi id ſupponitur, contraxit irregularitatem,vel ſaltem ſuſpenſionem, vt ex ſtylo Curiæ habet Theſaurus *ſuper cap.*13. §. *recipiens Ordines, & ſeqq.* Ab huiuſmodi tamen irregularitate vel ſuſpenſione diſpenſari, & abſolui poterit talis Religioſus propter priuilegia Religionum, quæ refeiam *cap.* 19. *num.* 31. *& ſeqq.*

30 Dico tertio, licet probabiliter credam talem Ordinatum non ſuſcepta prima Tonſura non teneri vlterius ad illam ſuſcipiendam, provt tenet Ioannes Baptiſta de Fabris *in Manual. Ordin. de Sacrament. Ordin. cap.* 4. *quaſt.*13. quem refert, nec impugnat Diana *d. reſol.*29. eo quod vt dixi, prima Tonſura non eſt Ordo, ſed inchoatio aut diſpoſitio ad Ordines: ex hoc enim videtur ſequi non eſſe tam neceſſariam ſubordinationem inter ipſam & Ordines, ſicut eſt inter ipſos Ordines, ac proinde caſu quo omiſſa fuerit,non debere reiterari,præſertim cum nullus textus id ſuadeat; nihilominus quia vt credo,ſtylus Curiæ eſt in contrarium, ſecurius eſt ad S. Pœnitentiariam recurrere, quæ ſolet litteras concedere ad effectum ſupplendi primam Tonſuram vel Ordinem omiſſum, etiam extra tempora, & à quocumque Catholico Antiſtite; interim tamen conſulendus eſt abſtinere ab exercitio cuiuſque Ordinis.

CAPVT XV.

De obligationibus Religioſorum in electionibus faciendis.

SVMMARIVM.

1 *Electiones Prælatorum Regularium ad Regulares ipſorum ſpectant.*
2 *Eligentes debent eſſe profeſſi.*
3 *Non conuerſi,aut laici.*
4 *Clerici, & in ſacris conſtituti.*
5 *Liberi à cenſura, & impedimento canonico.*
6 *Quid ſi omnes electores, vno excepto, eſſent inhabiles, vel vnus ſolus eſſet inhabilis.*
Quid ſi plures inhabiles admitterentur. ibid.
7 *In dubio de inhabilitate quid faciendum.*
8 *Ad electiones qui neceſſariò vocandi.*
An infirmi, vel abſentes. ibid.
9 *Iure communi Procuratores ſubſtitui poſſunt.*
10 *Quæ pars capituli ſufficiat ad electionem.*
11 *Electiones per modum ſcrutinij, compromiſſi, & inſpirationis,an valida.*
Quæ conditiones in illis ſeruandæ. ibid.
12 *Electores tenentur eligere digniores.*
13 *Quid ſeruandum ex decretis Summorum Pontificum.* ibid.
14 *Eligentes indignum cuius pœna, & culpa ſint participes.*
15 *Quid de electione peccatoris dicendum.*
An defectus eligendorum debeant propalari. ibid.
16 *Vota in electionibus debent eſſe abſoluta, & certa.*
17 *Item ſecreta.*
18 *Quid quando aliquis ex electoribus mittit in vrnam ſchedulam albam.*
19 *De loco & tempore electionis canonica.*
20 *An extraneus admitti poſſit in capitulo.*
21 *Electiones debent eſſe omninò libera.*
An poſſint coarctari ad aliquas perſonas. ibid.
22 *An ſuffragium ſemel datum poſſit reuocari.*
23 *Electus an debeat acceptare electionem.*
24 *An liceat procurare vota.*
25 *Qui poſſint eligi in Prælatos.*
26 *An impediat electionem quod aliqui dies deficiant de interſtitiis.*
27 *Procurantium officia per fauores pœna.*
28 *Quando committatur Simonia in electionibus Regularium.*
29 *An committatur propter pacta & conuentiones.*
30 *An ſi detur aliquid ne aliquis accuſetur.*
31 *Quando licitum erit conferre pecuniam.*
32 *Quid de permutationibus aut commutationibus officiorum ordinis.*
33 *De pœnis Simoniacorum.*
34 *Præſidentium electionibus munus.*
Quæ poſſint,vel non facere, ibid.
35 *In quacumque electione neceſſaria eſt confirmatio.*
36 *Quis debeat confirmare electionem.*
Electio indigni non confirmanda. ibid.
37 *Eligentes quando ſe poſſunt opponere electioni.*
38 *Quid ſi illegitimus occultus eligatur in Prælatum.*
39 *Pœnitentiarij S. Officij inhabiles ſunt ad officia ordinis.*
40 *Decreta S. Congregationis circa electiones.*
41 *Proponuntur diuerſa dubia.*

42 *Dubium primum.*
43 *Reſponſio.*
44 *Forma electionis.*
45 *In quibus Prælatis ſeruanda.*
46 *Obſeruari debet in electione Prælatorum etiam Mendicantium.*
47 *Electionum modi & vſus.*
48 *Electio per compromiſſum quid ſit.*
49 *Compromiſſi motus quotuplex.*
50 *Decretum Concilij Tridentini ſuper electionibus Superiorum.*
51 *An per hoc decretum reuocata ſit Decretalis cap. Quia propter.*
52 *Adducitur in hoc declaratio S.Congregationis.*
53 *An obſtet Bulla Clementis VIII.*
54 *Electio per modum compromiſſi quo iure eſt valida.*
55 *In electione per compromiſſum an obſeruari poſſit Secretum à Concil. Trid. requiſitum.*
56 *Animaduerſiones circa formam electionis per compromiſſum.*
57 *Compromiſſum factum ab vno ex Capitularibus tantum, aliis tacentibus non valet.*
58 *Super compromiſſo faciendo requiritur interuallum aliquod ad deliberandum.*
59 *In electione per compromiſſum, ſiue abſolutum, ſiue limitatum, quid obſeruandum.*
60 *Forma talis electionis.*
61 *Compromiſſarij quot eſſe poſſunt.*
62 *Compromiſſum quando practicandum.*
63 *Quid dicendum de Religionibus illis, in quibus electio per compromiſſum ex earum Conſtitutionibus non habetur.*
64 *Modus qui in Conſtitutionibus pro electione præcipitur, ille ſolus eſt validus.*
65 *Quid ſi ſtatuta non habeant clauſulam irritantem.*
66 *S.Congregationis reſolutio.*
67 *Decreta Clementis VIII.*
68 *Conſuetudo Religionum in electione conſtans & perpetua.*
69 *Non eſt arbitrarium Prælatis Religionum recedere à modo electionis illis præſcripto in ſuis ſtatutis.*
70 *Deciſio alicuius dubij circa electionem per compromiſſum.*
71 *Probatur inualiditas talis electionis.*
72 *Compromiſſum mixtum cum ſcrutinio an ſit validum.*
73 *Electiones bona fide & propter aliquam neceſſitatem per compromiſſum celebratæ an ſint validæ.*
74 *Aliæ circumſtantiæ quæ reddere poſſunt validas tales electiones.*
75 *Libellus ſupplex pro S. Congregatione.*
Suſtinendæ electiones in eo propoſitæ. ibid.
76 *Facta per vota ſecreta.*
77 *Prima oppoſitio.*
78 *Secunda oppoſitio.*
79 *Tertia oppoſitio.*
80 *Quarta oppoſitio.*
81 *Quinta oppoſitio.*
82 *Sexta & difficilior.*
83 *Soluitur.*
84 *Prima ſolutio.*
85 *Secunda ſolutio.*
86 *Tertia ſolutio.*
87 *Quarta ſolutio.*
88 *Declaratio S.Congregationis ſuper electione Prælatorum.*
89 *Electiones eſſe validas, & tenere in foro conſcientiæ, licet omiſſæ ſint ſolemnitates iure humano introductæ, demonſtratur.*
90 *Oppoſitores quando audiri non debent.*
91 *Mutare conſilium in alterius detrimentum nemò poteſt.*
92 *Venire contra factum ſuum nullus poteſt.*
93 *Declaratio S.Congregationis ſuper obiectionibus electionis.*
94 *Finis libelli ſupplicis.*
95 *Dubium ſecundum.*
96 *Caſus.*
97 *Reſponſio.*
98 *Decretum Concilij Tridentini pro electione Abbatiſſarum.*
99 *Modus nominationis pro electionibus faciendis, quomodo probetur in caſu.*
100 *Electiones Monialium in Abbatiſſas fieri debent iuxta Conſtitutiones Religionum.*
101 *Electio Prælatorum ad quos pertineat, ſecundùm ius commune.*
102 *Ad quos pertineat ſecundum Conſtitutiones Religionum.*
103 *Approbatio Conſtitutionum à Pontifice facta electiones confirmat.*
104 *Litteræ ex certa ſcientia Principis expeditæ quid operentur.*
105 *Conceſſio ex Motu proprio facta eſt fauorabilis.*
106 *Littera Vrbani VIII. in fauorem electionis de qua agitur.*
107 *Conſuetudo immemorabilis præualet in electionibus.*
108 *Item acceptatio continua.*
109 *Approbans ſemel electionem, an poſtea contradicere poſſit.*
110 *Qui non reclamat contra id quod fit, cenſetur approbare.*
111 *Conſenſus ex temporis antiquitate quando interuenire præſumatur.*
112 *Electio mixta ex ſcrutinio & compromiſſo an dari poſſit.*
113 *Vis Conſtitutionis rationabilis. Vbi examinantur aliqua ſtatuta Religionum.*
114 *Coarctare electionem quando ſit contra illius libertatem.*
115 *Authores in contrarium adducti quomodo ſint intelligendi.*
116 *Superior quando electionem reſtringere poſſit.*
117 *Reſpondetur declarationi S.Congregationis.*
118 *Dubium tertium.*
119 *Reſolutio.*
120 *Verbum* Prouidebit, *quid importet. Vbi fusè.*
121 *Interpretatio eiuſdem verbi* Prouidebit, *ex Baldo & Iuribus.*
122 *Facultas Auditoribus Rotæ Romanæ conceſſa.*
123 *An eadem ſignificatio verbi* Prouidebit, *ſit de mente Conſtitutionis, de qua in caſu.*
124 *Modus prouidendi de officiis & dignitatibus.*
125 *Praxis declarat leges.*
126 *Reſpondetur obiectioni de coarctione electionis.*

ELECTIONES Prælatorum Regularium ad 1
Regulares ipſos ſpectant, ſicut generaliter cuiuſvis Congregationis Prælatum inſtituere ad ipſam Congregationem, *c. 1. de election. & c. 2. 3. 4. & ſeq. 18. q. 2.* Syluest. *verb. electio 1. q. 1.* Addens, quòd etiamſi in aliquo Collegio non ſint niſi duo, aut tres, electio pertinet ad eoſdem. Nauarrus *lib. 1. conſil. de Election. conſ. 6.* Vniuſcuiuſque autem Prælati electio ad Congregationem proportionatam pertinet: ita vt Conuentualis Prælati ad Conuentum, Prouincialis ad prouinciam, & Generalis ad totum Ordinem, vt colligitur *ex cap. 1. de Election. & ex cap. cùm dilectus, de Conſuetud. & 18. quæſt. 2. per multa capita*, & ferè ex natura rei id ſequitur, ſuppoſito prudenti, & ſuaui

regimine Religionis. Vnde ita obſeruari debet, niſi iure aliquo poſitiuo, aut conſuetudine præſcripta oppoſitum conſtet. Suarez 4. *tom. de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 6 *num.* 17.

2 Eligentes Prælatum, vel Superiorem Religionis debent eſſe in illa profeſſi. Ita habetur 18. *quæſt.* 2. *& cap. ex eo*, §. *in Eccleſiis, de elect. in 6. & in cap. indemnitatibus.* Et ratio eſſe poteſt, quia Nouitius non eſt actu pars, aut membrum Religionis, non ergo debet eligere caput. Sufficit tamen ad hoc profeſſio tacita. Tum quia ita determinaſſe videtur Bonifac. VIII. *in prædicto cap. ex eo.* Tum quia profeſſio tacita eſt vera profeſſio, nec quoad hoc excluditur à iure Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 4. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæſt.* 23. *articulo* 5.

3 Conuerſi, ſiue Laici non habent Vocem, & Votum in electionibus Canonicis Prælatorum, *ex cap. ex eo, de Electio. lib.* 6. §. *in Eccleſ.* Syluester *verb. Electio* 1. *quæſt.* 2. *dict.* 2. Miranda *in Manual. tomo* 2. *quæſt.* 23. *articulo* 5. Addens hoc eſſe de iure communi, ſecus autem eſſe poſſe de conſuetudine antiqua Religionis. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 8. *n.* 19.

4 Hinc eligentes debent eſſe Clerici, & in Sacris conſtituti. Prima pars conſtat ex *dicto cap. ex eo*, §. *in Eccleſ.* Secunda verò, ſicut & prima patet ex *Clem. vt ij qui, de ætat. & qualitat.* Vbi præcipitur, quod nullus in Eccleſiis etiam Regularibus vocem habeat in Capitulo, etiamſi hæc ſibi ab aliis concedatur, niſi ſaltem in Subdiaconatus Ordine ſit conſtitutus. Quod eſt etiam confirmatum à Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *capite quarto*, dum dicitur: *Quicumque in Cathedrali, vel Collegiata, Seculari, vel Regulari Eccleſia Diuinis mancipatus Officiis, & Subdiaconatus Ordine ſaltem conſtitutus non ſit, vocem in huiuſmodi Eccleſiis in Capitulo non habeat, etiamſi hoc ſibi ab aliis liberè fuerit conceſſum.* Miranda *in Manuali tomo* 2. *quæſt.* 23. *art.* 5. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 4. Vnde, quamuis etiam aliquarum Religionum vſus ſit, quod ſolùm ſeniores, aut ætate prouectiores habeant Votum in electione Prælatorum, congruentius tamen eſt, vt omnes in Sacris conſtituti legitimum impedimentum non habentes, dent ſuffragia, vt colligitur ex iuribus adductis *cap. ex eo, & Clement. vt ij.* Nauarrus *lib.* 1. *conſil. de conſuet. conſ.* 2. Votum autem, ſeu ſuffragium, datum ab eo, qui non eſt in Sacris conſtitutus, non ſolum illicitum, ſed inualidum eſt; hoc enim videtur inferri ex verbis Conc. Trid adductis à Suarez *vt ſup. num.* 8.

5 Debent præterea electores liberi eſſe à cenſura, impedimento Canonico, priuatione vocis, aut inhabilitate ad munus eligendi. Aliàs peccabunt grauiter, etiamſi talis inhabilitas ſit occulta. Suarez 4. *tom. de Relig. tractat.* 9. *lib.* 2. *cap.* 4. Hinc excommunicati excommunicatione maiori non poſſunt eligere, *cap. cùm inter, in fine de elect. cap. cum dilectus, de conſuet.* Vnde electio ab illis facta irrita eſt, & nulla. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *p. tract.* 5. *de excommunicat. diſput.* 10. §. 5. *dub.* 1. Vbi multa ad intentum. De quo *tom.* 2. *cap.* 12. *num.* 29. & 30. Excommunicati autem excommunicatione minori benè poſſunt eligere, *cap. vlt. de cleric. excommunicat. miniſt.* Deinde ſuſpenſi ab officio non poſſunt eſſe electores, aut eligere, *cap. cùm dilectus, de conſuet.* Tertiò interdicti per *cap. cum inter, de elect.* Quartò quibus interdictum eſt eligere ſine licentia Superioris, per *cap. fin. de elect.* Quintò qui ſcienter celebrauerunt in loco interdicto, niſi ſuper hoc ſint priuilegiati, *cap. is qui, de ſentent. excomm. lib.* 6. Sextò ſecundum aliquos, ſunt omnes irregulares *cap. is, qui de ſentent. excommunic. in* 6. De quibus, & aliis vide Syluestrum *verb. elect.* 1. *q.* 4. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 8. & Barboſa *de Canon. & Dignit. cap.* 41. *ferè per totum.*

Si caſus eſſet, quòd omnes electores eſſent inhabiles, electio deuoluitur ad ſuperiorem immediatum, *cap. Ne pro defectu, de elect. c. licet, & c. fin. de ſupplend. negligent. Prælat.* & aliis iuribus. Syluester *ſup. q.* 12. Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.* 13. *num.* 2. Si verò omnes electores eſſent inhabiles, vno excepto, ad illum ſolum ius electionis deuoluitur, cùm in tali caſu repræſentet totum capitulum. Non tamen poſſet ſeipſum eligere, quia id eſſet ſignum euidens ambitionis. Rodriguez 1. *tom. quæſt.* 53. *art.* 11. E contra verò, ſi omnes electores, vno excepto, habiles eſſent, inhabilitas illius non reddet irritam electionem, iuxta regulam, *vtile per inutile non vitiatur*, niſi ſolum quando illum cognitum euidenter inhabilem ad eligendum, voluntariè admiſerunt ad electionem, cum poſſent repellere. Quia tunc cenſentur conſentire voluntariè in defectum electionis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 9. Idem dico ſi plures inhabiles admittantur; ſi enim admittantur ignoranter, valida eſt electio, ſi ſcienter, inualida, propter eandem rationem. In caſu autem quo Capitulum haberet facultatem diſpenſandi ſuper inhabilitate illa, etiamſi ſcienter admittantur inhabiles, valida eſt electio. Quia tunc cenſetur diſpenſare. Sunt etiam aliqui qui dicunt minimè vitiari electionem ob ſuffragia inhabilium etiam ſcienter admiſſorum, exceptis caſibus à iure expreſſis, ſcilicet de excommunicato *cap. fin. de Procuratoribus*, & de laico *cap. Maſſana, de electionibus.* Quia inquiunt, quod ſuffragia habilium ſunt ſeparabilia ab inhabilibus, & vtile per inutile non vitiari, ſed cenſeri eos omni meliori modo eligere voluiſſe. Ita videtur tenere Imola ſuper Clement. de ætate & qualitate, referens Ioannem de Lignano & Paulum: alij etiam id ſequuntur. Sed non admitto iſtam ſententiam, & caſu quo eſſet admittenda, ſupponi deberent in electione electores habiles ſufficientes, ita vt illis ſolum numeratis ſufficiant pro electione facta: quod idem dico in caſu quo inhabiles admitterentur ignoranter. Vide *tom.* 2. *c.* 12. *n.* 29. 6

Quando eſt dubium, quod aliqui ex electoribus ſint excommunicati, ſuſpenſi, &c. non irritatur electio ſi admittantur ad illam ab aliis cum proteſtatione talis dubij. Nam in dubiis fauet poſſeſſio, Miranda *in Manual. tom.* 1. *q.* 23. *art.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. q.* 1. *de Obedient. c.* 31. §. 6. Vide dicenda *tom.* 2. *c.* 12. *n.* 30. 7

Ad electiones vocandi ſunt in primis omnes præſentes, ad quos de iure pertinet eligere. Deinde omnes abſentes, qui commodè vocari poſſunt, ac tandem omnes, qui debent, & volunt, & poſſunt commodè, & legitimè intereſſe. Hoc colligitur ex *cap. quia propter, de electione & ex cap. coram*, Sylu. *verb. electio* 1. *quæſt.* 5. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 6. Qui etiam bene addunt, quod ſi quis electorum fuerit contemptus, & ad electionem non vocatus, ad ipſius petitionem electio caſſanda eſt, & caſſari debet, niſi liberè conſentiat, & velit eam ratam habere. Non eſt tamen contra ius commune quod aliqui, aut etiam multi ex illis, qui habent ius ad eligendum, non interſint electioni, quia *in cap. quia propter*, adducto expreſsè dicitur: *Præſentibus omnibus, qui debent, & volunt, & poſſunt commodè intereſſe.* Non ergo coguntur omnes intereſſe. Suarez 4. *tomo de Religion. tractatu* 8. *libro* 2. *capite* 5. *num.* 2. Si tamen caſus eſſet quod abſentia Religioſi à capitulo cauſa eſſet, quod minus dignus, aut indingus eligeretur, aut aliquod inconueniens ſequeretur, teneretur tunc ſub graui peccato ſæpius mortali intereſſe electioni. Quia tunc iure communi naturæ quod præſcribit mala imminentia prohibere, & iure particulari Religionis, quæ ideo vocem tribuit in Capitulis Religioſis, vt bonum ipſius promoueant, obligatus eſt aſſiſtere capitulis. 8

in

In hoc ſenſu accipiendi ſunt Diana *tract. 2. de Dubiis Regular. Reſolut. 6.* & Peregrinus ab ipſo relatus. Infirmorum vota accipi debent, ſi commodè id fieri poteſt, & ipſi voluerint. Quia etiam illi cenſentur præſentes, Azor. *tom. 2. libro 6. capite 14. quæſt. 7.* Inhabiles tamen, eo quod habeant legitimum impedimentum, cenſuram videlicet, vel ſimile, quando id certò conſtat, ita vt nulla tergiuerſatione celari poſſit, non ſunt vocandi, nec ſi non vocentur, electio erit nulla. Quia electores debent eſſe habiles. Sigiſmundus *de electione dub. 11.* ex aliis. Aſſignato autem termino ad eligendum, v. gr. die Pentecoſtes, vel alio, ſi aliqui non compareant, poſſunt qui præſent esſunt, ad electionem procedere. Quia non debent perdere ſuum ius propter aliorum abſentiam. Miranda *tom. 2. in Manual. quæſt. 23. art. 6.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de Subdito, quæſt. 1. de Obebient. cap. 31. §. 6.* Addens hoc etiam eſſe verum, etſi vnus ſolus reperiatur in Capitulo. Hoc tamen diſplicet, quia vno ſolo præſente, nec eſt Capitulum, nec fit propriè electio, quæ fit ex pluribus. Spectanda ergo eſt deciſio authoritatis Superioris, qui in tali caſu quid faciendum ſit decernat.

8 Non eſt contra ius commune quod Elector, ſi fuerit abſens, & iuſto impedimento detentus, eligere, & inſtituere poſſit aliquem procuratorem, qui habeat votum ipſius in electione facienda. Ratio eſt, quia ita habetur *in cap. quia propter*, quod ius non eſt derogatum à Concil. Tridem. *ſeſſ. 25. capite 6.* dicente *Vt in poſterum non liceat voces, & ſuffragia abſentium ſupplere.* Quia mens Concilij ſolùm fuit tollere conſuetudinem quorumdam Prælatorum, qui vt facerent electiones ad ſuum beneplacitum, vocem, & votum abſentium dabant aliis, de quo extat declaratio Sacr. Congregationis Illuſtriſſ. DD. Cardinal. anni 1570. Paſſarellus *in compend. priu. Minim.* Rodrig *to. 2. quæſtionum Regul. quæſt. 61. art. 6.* ſeruandæ tamen in hoc ſunt conſuetudines Religioſorum, & ipſarum Statuta. Syluester *verb. electio 1. quæſt. 3.* Vide etiam Barboſam *de Canonicat. & Dignitatibus capite 39. à num. 14.*

9 Declaratio porro S. Congregationis, quam dixi extare pro hoc puncto, comprobatur ex teſtimonio authentico ab Eminentiſſimo & Reuerendiſſimo D. Cardinali Carafa, & Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo D. Franciſco Paulutio S. Congregationis Concilij Secretario ſubſcripto, quod idem Illuſtriſſimus pro ſingulari erga me benignitate mihi tradidit, quod eſt tenoris ſequentis: *In libris S. Congregationis Concilij reperitur regiſtratum vt ſequitur. Die 21. Maij 1601. S. Congregatio Concilij cenſuit ex decreto cap. 6. ſeſſione 25. de Regular. non eſſe prohibitum Superioribus Regularibus, vt aliquem Patrem ſui loco delegent mediante mandato procur. generalis, vt ſuo nomine electionem faciat. Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum, ab iis qui impediti ſunt, non excluduntur à S. Concilio, ſi ſit generale, & non ſpeciale de eligenda certa perſona. Idem in vna Minimorum S. Franciſci de Paula 13. Nouembris 1632. Idem in vna S. Pauli Primi Eremitæ 5. Aprilis 1631.*

Petrus Aloyſius Cardinalis Carafa.

Franciſc. Paulutius S.C.C. Secret.

Quamuis iure antiquo requiſitum fuerit ad electiones, vt maior, vel ſanior pars conuenerit in aliquem eligendum, poſt Concilium Tridentinum tamen ſufficit, quod maior pars concurrat, etiamſi non ſit ſanior. Ratio eſt, quia eo ipſo quod Concilium præcipit *ſeſſ. 25. cap. 6. vt eligentium nomina nunquam publicentur*, prohibet diſquiſitionem, quæ antiquitus fiebat ad ſciendum ſi ſanior pars elegerit; non enim alio modo id ſciri poſſet, niſi publicatis nominibus eligentium. Miranda *2. tom. in Man. quæſt. 23. articul. 27.* Auguſtinus Barboſa *de Canon. & Dignitatib. cap. 38. num. 8.* Vbi etiam *num. 9.* quod hæc maior pars ſumenda ſit reſpectu totius, non reſpectu aliarum partium. Conſonant etiam noſtræ Conſtitutiones *par. 4. c. 6. n. 3. & c. 23. num. 2.*

Electiones factæ per modum ſcrutinij, quando ſcilicet aſſumuntur tres de Collegio fide digni, qui ſecretè, & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant; & per modum compromiſſi, quando ſcilicet committitur aliquibus viris idoneis facultas eligendi nomine omnium aliorum; & per modum inſpirationis, quando ſcilicet omnes electores, Deo inſpirante, in vnum eligendum conſpirant abſque vlla malitia, ſunt iure communi licitæ, ex *cap. quia propter, de elect.* Quod non eſt derogatum à Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 6.* Etſi enim ibi præcipiatur, quòd in electionibus Superiorum & perſonatum Regularium ſeruetur ſecretum, ita vt ſingulorum eligentium *nomina nunquam publicentur*, tamen ibi ſolùm loquitur Concilium de electionibus factis per modum ſcrutinij. Rodrig. *1. tom. Summ. c. 102. de elect. n. 2.* Miranda *2. tom. in Man. q. 23. art. 3.* In electionibus per ſcrutinium ſcrutatores debent eſſe ad minùs tres de Collegio, & fide digni, quia ita habetur *in dicto cap. quia propter,* Miranda *vt ſuprà, articul. 15.* Suarez *4. tomo de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 5.* Quamuis autem ſtando in rigore dicti capituli *Quia propter*, imò etiam *cap. ſicut, de electione in 6.* poſt ſuffragia præſtita electio debeat fieri ab vno omnium nomine, ita ſcilicet vt habens primam vocem, ſeu Præſidens dicat, *Ego nomine omnium eligentium eligo te N. &c.* Suarez *tom 4 de Relig. lib. 2. c. 5. num. 24.* imò hoc videatur eſſe de eſſentia, & ſubſtantia electionis. Suarez *ibid.* Vbi tamen conſuetudine oppoſitum introductum fuerit, poterit id obſeruari, cum ſine tali nominatione ab vno nomine omnium facta ſaluetur quidquid ex natura rei requiritur ad electionem, ſcilicet conſenſus liber eligentium ſignis expreſſus. Nihilominus pro ordine noſtro obſeruari debet modus præſcriptus, quia ita præceptum eſt à Reuerendiſſ. Generali Theodoro Stratio. Vide Portellum *in Dubiis Reg. verb. Elect. num. 14.* & dicenda *tom. 2. cap. 12. num. 18.* Similiter in electionibus per compromiſſum obſeruari debet, quod prædictum compromiſſum fiat ab omnibus habentibus vocem in Capitulo, nemine diſcrepante. Quia eo ipſo, quòd eſt in poteſtate eligentium vno, vel alio modo electionum vti, nullus poteſt cogi ad ſpecialem modum electionis, niſi id velit, ac proinde ſi electio fit per modum compromiſſi, ſi omnes non compromittant, non erit valida. Syluest. *verb. elect. 2. quæſt. 11.* Miranda *vt ſuprà art. 34.* In caſu autem quo omnes electores compromittant ſe in vno de Capitulo, valebit electio ab ipſo facta, etiamſi ſeipſum elegerit, dummodo capax ſit, nec excluſus ab Electoribus. Rodriguez *2. tomo, quæſt. 53. 12.* Compromiſſio autem poteſt fieri etiam in eos qui non ſunt de Collegio. Sic textus *dict. cap. Quia propter,* Gloſſ. *ibid.* Biaxius *in direct. elect. par. 3. c. 17.* Sigiſmund. *ſupra dub. 21.* ex Rotæ deciſione & aliis. Apud quem alia circa hunc modum electionis quæ omittimus, quia parum eſt in vſu in Religionibus. In electionibus per modum communis inſpirationis requiritur etiam, quod omnes ſimul congregati in iſtam vim eligendi vltro conueniant, & in vnam perſonam eligendam, abſque aliquo vitio Simoniæ, vel contractus. Aliàs enim non credetur talis electio facta Deo inſpirante, prout requiritur in prædicto cap. *quia propter.* Syluester *verb. elect. 3. n. 1.* Mirand. *vt ſup. n. 42.* His verò non obſtantibus, omnes Religiones obſeruare debent modum electionis ſibi per ſua Statuta, vel laudabiles conſuetudines præſcriptum, qui regulariter eſt per ſcrutinium ſecretum. 11

Electores cuiuſcumque electionis tenentur eligere dignìores 12

digniores ſub reatu peccati mortalis. Id enim exigit æquitas iuſtitiæ. S. Thomas 2.2.*quæſt*.63. *artic*.2. Sotus 3. *de Inſt.quæſt.6.art.2. concl.2.* Imò id ſe facturos debent iurare, vt conſtabit ex Decretis Summorum Pontificum inferiùs adducendis. Ad hoc autem quod in foro exteriori cenſeatur valida electio, ſufficit, vt eligatur dignus, aliàs omnes electiones calumniari poſſent. Sylueſter *verb. Electio* 1.*quæſt*.16. Sotus 3. *de Iuſtit. & iur. quæſt.6. art.2. concl.8.* Huiuſmodi autem maior, vel minor dignitas in ordine ad electionem non ſolùm eſt attendenda ſecundùm bonitatem ſimpliciter perſonæ electæ, ſed etiam ſecundùm alias circumſtantias neceſſarias ad officium, ad quod eligitur. S. Antonin.3.p.Sotus 3.*de Iuſt. & Iure,q.6. articul.2. & 4.* Vnde infertur quod peccat minùs dignus, etiam mortaliter concurrendo cum manifeſtè digniori, etiam ſi id faciat non vt ei præponatur, ſed vt ex concurſu cum eo reportet aliquem honorem. Quia petit id quod alteri eſt debitum. Nauarr. *Miſcell*.40. *de Orat.à num. decimo.* Peyrin. *tom*.1. *de Subdito,quæſt*.1. *de obedient. c*.31. §.4. Dignus tamen electus canonicè poteſt licitè acceptare officium ad quod eligitur, etiamſi credat alium eſſe digniorem. Ratio eſt, quia ipſe non eſt iudex in illa cauſa, & debet credere electores rem benè penſaſſe. Sigiſmundus *ſuprà dub*.34.poſt plures alios.

13 Ex decreto Clementis VIII. approbato, & innouato à Sacra Congreg. Concilij iuſſu S. D. N. Vrbani VIII. in Decretis de apoſtatis, & eiectis, ſic præcipitur omnibus cuiuſcumque Ordin. Regularibus. *In Superiorum, & Officialium omnium electionibus forma præſcripta à Sacro Concilio Tridentino & Ordinis conſtitutionibus inuiolabiliter ſeruetur, iurentque Electores ſecundùm veritatem cuiuſque conſcientiæ probiores, ac magis idoneos ſe electuros, ac propterea priuſquam ad electionem deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur Conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum. Ad officia gradus, & prælaturas illi præcipuè eligantur, qui poſſint, & conſueuerint Regulas Ordinis, & Conſtitutiones obſeruare, præſertim quæ pertinent ad ſeruitium Chori, ac veſtitum, & victum communem.* Hæc præcipiunt Pontifices in gratiam, & intuitu vitæ communis, quam maximè commendatam eſſe volunt Regularibus. Vide pro ea *cap.6.num.60.*

14 Scienter eligentes indignum, non ſolùm peccant mortaliter, cùm in re graui peccent contra iuſtitiam ad minus diſtributiuam (Sotus *lib*.3. *de iuſt. quæſt.* 6. *num*.2. *concluſ*.7.) ſed & participes ſunt omnium peccatorum commiſſorum à Prælato indigno electo. Rodriquez *tomo* 2.*qq. Regular. quæſt*.52.*articulo* 5. Imò etiam incidunt in cenſuram ſuſpenſionis contra illos latam in iure, *c. Cùm in cunctis*, §.*fin.de elect.* Nauarrus *in cap.Sacerdos,de Pœnitent.diſtinct.6.* & quamuis ipſe dicat hanc cenſuram incurri etiam ab illis, qui eligunt eum quem ſola confeſſione ſacramentali nouerunt indignum, meritò tamen in hoc reprehenditur, quia ſine dubio vti ſcientia Confeſſionis, etiam in ſecretis electionibus, eſt contra ſigillum Sacramenti, & in maximum ipſius detrimentum. Cum propterea retraherentur aliqui Religioſi à confeſſione ſuorum delictorum. Quare dicendum eſt, ſolùm incurri hanc cenſuram ab illis, qui eligunt indignum, quem ſciunt eſſe talem alia ſcientia, quàm quæ habetur per Confeſſionem Sacramentalem. Rodriguez *tom*.2.*qq. Regular.quæſt*.53.*articulo* 4. In nullo quoque caſu licet eligere indignum, etiam caſu dato, quòd omnes qui ſunt de corpore Capituli, & ex quibus fieri debet electio, ſint indigni; tunc enim debet eligi vnus ex extraneis. Sotus *lib*.3. *de Inſtit. q.6. artic.* 2. Rodriguez 2.*tom. quæſt.* 51. *articulo* 11. Neque etiam in caſu, quo omnes electores vellent eligere indignum, poſſum ego, qui inter illos ſum, & certò ſcio me nihil profecturum per denegationem ſuffragij, aliis me conformare. Vaſquez *opuſcul. de beneſ. cap.* 2. §.3. *dub.* 3. Secus verò quando electores omnes vellent eligere minùs dignum relicto; digniori, poſſum enim tunc pro bono pacis conſeruando credere illum eſſe digniorem, & me illis conformare, Bannez 2. 2. *quæſt.* 63. *artic*.2. *dub.* 3. *concl*.3. Inſuper qui eligit indignum, & inde aliquod malum ſubſequitur religioni, tenetur illud recompenſare eo modo quo fieri poſſit. Hoc enim exigit æquitas iuſtitiæ, propter iniuriam illatam. Sotus 3. *de iuſtit. & iure q.* 6. *art.* 2. Nauarr. *in Man. cap*.17. *n*.72. & 73.& *lib*.5. *conſil.de Simonia, conſil.*8. *n*.1. & 2. Vide etiam Dian. *tract.* 5. *Miſcellanea reſolut.* 110. Vbi aliquos caſus affert in quibus licere dicit eligere minus dignum, relicto digniori. Sed cautus procede, ne ſis reus iuramenti de quo *ſupr. num*.13.

15 Qui eligit peccatorem publicum, & famoſum, peccat omninò mortaliter, iuxta illud Pauli ad Titum, *Oportet Epiſcopum ſine crimine eſſe:* præſertim quia præbet aliis cauſam offenſionis. Nauar. *Miſcellanea* 34. *de orat. num*.4. Azor. *tom.* 2. *Inſtit. Moral. lib.* 6. *cap*.14. *quæſt*.10. Eligens verò peccatorem occultum aliàs cæteris digniorem in Prælatum Religioſorum, non peccat mortaliter, niſi credat eum habere animum permanendi in peccato. Quia talis occultus peccator, ſecluſo prædicto malo animo, non eſt in ſcandalum aliis, & poteſt illis eſſe vtilis. Bannez 2.2.*quæſt*. 63. *art*.2.*dub*.1. In caſu verò vbi agitur de aliquo eligendo in Prælatum, quem ego ſcio fore pernicioſum Communitati, quia malæ vitæ & conſcientiæ eſt, teneor eius delicta reuelare, etiamſi occulta ſint. Nam bono Communitatis conſulere ſtrictiore iuri naturali aſtringor, quàm ſecretum ſeruare. Si verò non eſt futurus pernicioſus Communitati, ſed vni, vel aliquibus particularibus in rebus non magni momenti, tunc ſecretum ſeruare teneor, quia illius obſeruatio eſt de iure naturali, quod propter bonum huiuſmodi particulare aliorum non eſt omittendum. Rodriguez *tom*.2. *qq. Regul. q*.53. *artic.* 3. Laurentius de Peyrinis *tom*.1. *de Subdit. quæſt.* 1. *de Obedient. cap.* 31. §. 3. *poſt* 3. *concluſ.*

16 Vota, & ſuffragia in electionibus debent eſſe abſoluta, non conditionata, ita vt ſi ſub conditione dentur, nihil valeant, debeantque haberi pro non adiectis. Ratio eſt, quia alias redderetur electio incerta, & dubia. Sylueſt. *verb. electio* 2. *quæſt*.3. Similiter debent eſſe certa, & determinata, non incerta, vt ſi aliquis diceret, Eligo illum, quem Petrus voluerit: nec indeterminata, vt ſi aliquis diceret, eligo Petrum, vel Ioannem, propter eandem rationem. S.Anton.3.*p. tit*.19. *cap*.2.§.3. Laur.de Peyr.*tom*.1.*de ſubdit.q*.1. *de obed. cap.* 31. §. 6. Vnde prædicta vota non debent computari inter alia, vt dicemus inferiùs de ſchedula alba, *num.* 18. Idem dicendum de votis inutilibus, vt ſi in electione Prioris v. g. aliquis diceret in ſua ſchedula, ego eligo in Priorem Prætorem ciuitatis, Epiſcopum, &c. Sigiſmundus *de elect. dub*.29. vbi alia ad id intentum.

17 Debet etiam electio Canonica fieri *per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* Ita decernitur in Concil. Trid. *ſeſſ.* 15. *cap.* 6. Vnde ipſi etiam ſuffragatores aſtringuntur hoc præcepto nunquam publicandi ſua vota, ita vt oppoſitum facientes peccent. Suarez *tom*.4.*de Relig. tract*.8.*lib*.2. *cap*.5.*num*.12. Si tamen aliquis in ſecreto ſuum votum alij detegeret, licèt peccaret contra præceptum à Concil. Trid. traditum, non tamen ideo redderetur nulla aut irrita electio. Eo quod defectus particularis vnius de Capitulo, non debet toti Capitulo nocere, & quia aliàs ſitum eſſet in poteſtate cuiuſlibet electionem quantumuis legitimam vitiare. Nauarr. *lib.* 1. *conſil. tit. de elect. conſil*.9. Rodriguez 2. *tom. quæſt*.51. *art*.9.

art.9. Si verò vel vnus electorum publicè manifeſtat ſuum votum, permittente Capitulo, electionem irritat. Quia iam talis electio eſt ſimpliciter publica. Rodrig. *in Sum.c.*102.*n.*4. Laur.de Peirin.vt ſup.§.8.

18 Non irritatur electio aliqua, eo quòd aliquis ex electoribus miſerit in vrnam ſchedulam albam, in qua nullus eligeretur. Ratio eſt, quia per illud factum ſolùm elicitur ſic facientem renunciaſſe iuri ſuo, nec voluiſſe habere vocem actiuam in tali electione, quod non poteſt derogare electioni aliàs licitæ. Nauarr. *de elect.conſ.*7. Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*51. *artic.*13. Vnde hoc fieri conſulerem in caſu, quo aliquis crederet electionem non fieri canonicè, aut omnes eligendos eſſe inhabiles. In tali autem caſu tale votum computandum non eſt cum aliis.

19 Electio canonica facienda eſt in loco Sacro, nempè in Eccleſia, vel Capitulo, aut alio ſimili loco honeſto, Syluest.*verb.elect.*1.*quaſt.*8. Tenentur etiam Electores intra tres menſes eligere, legitimo non obſtante impedimento, alioquin deuoluitur electio ad Superiorem proximum. Ita habetur *in c.Ne pro defectu, de elect.* Syluest. *verb. elect.*1. *quaſt.*6. Quamuis etiam ex rigore iuris electiones canonicæ non poſſint fieri de nocte, *ex cap.Quia propter, & ex cap.Si quis, diſt.*79. Nauarr. 1.*conſil.de elect.conſ.*8.*num.*2. In caſu tamen neceſſitatis, præſertim ſi conſuetudine aliqua id obtentum ſit, poſſunt de nocte fieri. Miranda *in Man.tom.*2. *quaſt.*23.*art.*12.

20 Omnes vnanimiter de Capitulo, nemine diſcrepante poſſunt admittere extraneum ad eligendum vna cum eis, ſaltem in vi Iuris communis. Ratio eſt, quia ſicut poſſunt totam poteſtatem eligendi in compromiſſarios transferre, iuxta dicta ſupra *num.*11. ita etiam poterunt communicare aliis, vt cum eis coeligant. Nauarr. *lib* 5. *conſil. de ſimon. conſil.* 9. vide tamen dicta ſupra *num.*4. ex decreto Concilij Trident. Ad minus tamen Notarius, Tabellio, ſeu Scriba, non eſt neceſſe de iure communi, quod ſit de corpore Capituli, ſed poteſt eſſe extraneus, & etiam laicus. Cum nullum ius de hoc extet, & ſolùm ſit nudum miniſterium. Laur. de Peirinis *tom.*1.*de ſubd.q.*1.*de obedient.c.*31.§.8.

21 Debent electiones eſſe omnino liberæ, ita vt aliter factæ ſint ipſo iure nullæ, *ex cap.vbi periculum*, §. *caterum*; *de elect. in* 6. Vnde omnis electio per metum, etiam reuerentialem, facit electionem ſaltem in foro conſcientiæ irritam, Nauarr.*cap.*17.*num.*29.*& cap.*22. *num.*51. *& lib.*1. *conſil. de elect. conſ.*5. Non eſt tamen contra libertatem electionis, quod electores coarctentur ad eligendum aliquod genus perſonarum, v.g. Magiſtrorum, Diffinitorum, talis nationis, &c. Id enim habet communis conſuetudo, & aliquando eſt neceſſarium. Nauarr. *lib.*1. *conſ. tit. de conſtit. conſ.*7. Quando verò coarctatio fit non ad certum genus perſonarum, ſed ad certas aliquas, & determinatas perſonas, tres ſcilicet, vel quatuor, multi dicunt eſſe contra libertatem electionis, & illam irritare, *ex cap.cum terra.* Rodrig.2.*tom.quaſt.*51.*artic.*11. Miranda *in Man. tom.* 2. *quaſt.* 23. *art.*22. Cum tamen videam apud aliquos hanc eſſe conſuetudinem, illam reprobare non audeo, maximè ſi Superiores facientes talem coarctationem nominent, & deſignent per ipſam ſolùm digniores. Quia cum electio ſolum de illis fieri debeat ſecundùm ius, & rationem, ſi ipſi ſoli nominentur, aliis excluſis, nec iſtis fiet iniuria, nec electio debita libertate priuabitur. Aliorum tamen iudicio id relinquo. Solùm dicam conſuetudinem, quæ eſt in ordine noſtro, ſcilicet quod Prouinciales non eligantur niſi ex propoſitis à Generali, nec Priores locales, niſi ex propoſitis à Prouinciali, fundari tum in decretis capitulorum Generalium, præſertim S.Martini de montibus, anno 1564. & S. Mariæ Transpontinæ, anno 1580. tum etiam in eo quod religio ſemper intendit vt probiores eligantur, ad quem finem conſequendum prædicta coarctatio, ſcilicet ad prædictos probiores, & magis reformatos in ordine introduci cœpit. Quod animaduertendum duxi propter quoſdam qui cauſam prædictæ coarctationis neſcientes, eam improbare non dubitant. Eſt etiam de hac re pro Prouincialium electione manifeſtum decretum, id præcipiens in Capitulo Generali Paduano, anno 1532. quod etſi tantum dicatur duraturum vſque ad Capitulum Generale proximum futurum, in eo tamen ratificatur idem decretum etiam vſque ad aliud Capitulum proximè futurum, in quo (quod fuit Venetum anno 1548.) ſine determinatione temporis admittitur hoc decretum cum aliis duorum præcedentium Capitulorum. Nec obſtat declaratio quædam Sac. Congregationis, quæ communiter circumfertur, & quam refert Sigiſmundus *de elect. in addit. ad dub.*51. *n.*5. in qua cùm propoſitum eſſet dubium, *An ſtante libertate electionis, liceat Prelato Superiori proponere duos, vel tres, ex quibus neceſſariò vnus eligatur?* S.Congregatio reſpondit *Non licere.* Hæc inquam declaratio non obſtat dictis. Tum quia non conſtat eſſe authenticam, aut ſubſcriptam ab Eminentiſſ. Cardinali Præfecto, & Secretario Congregationis, quod eſt neceſſarium, vt ſimilibus declarationibus fides adhibeatur, vt decreuit ipſa Sac.Congregatio in declaratione authentica 2.Auguſti 1631. & Romæ impreſſa; quam refero 3. *tomo*, *verbo Sacra Congregatio*, *num.* 10. Tum etiam quia eſto authentica ſit, per ipſam non videtur reprobari dicta coarctatio, niſi quando fit ad libitum Prælati ſuperioris, vt patet ex illo verbo *Prælato Superiori*, non quando fieret ex lege, vel Conſtitutione Religionis, in quam Religioſi conſenſerint, prout contingit in Ordine noſtro, cum in dicta decreta Capitulorum Generalium non ſolum conſenſerint noſtri Religioſi ratione conſuetudinis, ſed etiam quia edita ſunt à Diffinitoribus Capitulorum Generalium, qui ab ipſis Religioſis proximè, vel remotè electi habent authoritatem faciendi quidquid ipſi facere poſſent. Vnde Sigiſmundus relatus hoc approbare videtur in ſimili caſu. Vide ipſum eo *n.*5. & Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 12. *num.* 10.

Suffragium ſemel datum poteſt reuocari, ſi non ſit purificatum, aut cum aliis permixtum. Colligitur à contrario *ex cap.publicat.ſcrutin. de elect.* Miranda *in Man. tom.*2. *q.*23. *art.*24. Non eſt autem cauſa ſufficiens huius mutationis, quod vnus electorum dicat, ſe de nouo ſciuiſſe vitium, vel defectum perſonæ electæ, aliàs poſſet quilibet ex malitia electiones omnes inquietare, vel prolongare: Laur. de Peirinis *tom.*1.*de ſubdito*, *q.*1.*de obedient.c.*31.§.6. 22

Religioſus Canonicè electus ad aliquod officium multò melius facit aſſentiendo, quàm diſſentiendo, regulariter loquendo. Quia eo ipſo, quod eſt Canonicè electus, debet credere electionem eſſe iuxta voluntatem Dei. Si tamen indignum ſe, & inſufficientem reputet, renunciare poteſt electioni, non tamen pertinaciter. Ita D.Thom. *Quodlib.*5.*art.*23. ex mente S. Gregorij Papæ *in Paſtorali.* Si verò per obedientiam cogitur, aut ſecundum dictamen ſuæ conſcientiæ credit quis quod ſi non acceptat electionem, diſpendium aliquod Religioni, vel Conuentui immineat, tenetur acceptare. Rodr. *tom.*2.*q.*55.*art.*1. Etiamſi credat futurum, vt ſæpius peccet, dummodo id non intendat, & procuret placere ſemper Deo. Valentia *tom.*3.*diſp.*10. *q.*3.*punct.*3.*aſſert.*6. 23

Ex Clemente VIII. in Decretis pro reformatione Regularium approbatis à S. Congregatione iuſſu Sancti Domini Noſtri Vrbani Octaui, ſic habetur contra Religioſos ambitioſè pro ſe, vel pro aliis vota, vel ſuffragia procurantes, *Vt omnis officiorum ambitus* 24

occaſio

occaſio præcludatur, caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, ſeu ſuffragiorum procuratione, tam pro ſe ipſis, quam pro aliis, tum in capitulis locorum, tum in cæteris, præſertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, ſeu alibi. Quicumque ſecus fecerint, præter alias pœnas, & cenſuras hactenus contra huiuſmodi ambientes inflictas, quas in ſuo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum, quæ obtinent, eo ipſo incidant, & ad futura quæcumque pariter inhabiles habeantur, ſuper quo cum eis diſpenſari à nemine poſſit, niſi à Nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, & pro qualitate culparum grauius etiam plectantur. Porro ſupradictas omnes pœnas ad complices, ac ſimpliciter ſcientes, & non reuelantes extendimus. Per hæc tamen non tollitur quominus electores poſſint procurare, quod dignitates dentur dignis, & indigni excludantur. Quia Pontifex ſolum intendit prohibere *Officiorum ambitus*, vt patet in primis verbis huius Decreti. Nauarrus *lib. 5. Conſil. de excommunic. conſil.* 20. *num.* 6. Peirinis *tom.* 1. *de Subdito, quæſt.* 2. *de paupert. cap.* 2. §. 11. Nec etiam tollitur per hoc Decretum, quod iidem electores poſſint ſecum de qualitatibus eligendorum tractare, etiam vitia manifeſtando, virtuteſve oſtendendo, ſeruata tamen iuſtitia, charitate, veritate, & cum recta intentione, ſcilicet, quod dignior cæteris præferatur. Tum quia hoc eſt conforme iuri naturali, & vſui omnium etiam piorum, & neceſſarium, vt electores nouerint virtutes, & vitia eligendorum. Rodriguez *tom.* 2. *qq. Regular. quæſt.* 56. *artic.* 1. Neque hoc prohibent Summi Pontifices, & aliquarum Religionum Conſtitutiones pœnas taxantes contra ſubornatores in electionibus: intelligi enim ſolum debent contra illos qui precibus, vel donis ſuadent aliis, vt dent vocem quibuſdam ob finem prauum, vel iniuſtè, mentiendo vitia, vel virtutes eligendorum. Rodrig. *tom.* 2. *quæſt.* 56. *art.* 1.

25 Non poſſunt eligi in Prælatos Religionum niſi expreſsè in illa profeſſi. Ita Sylu. *verb. Electio* 1. *quæſt.* 13. Vide dicenda *cap.* 18. *num.* 5. Sunt etiam incapaces vt eligantur, primò infames, ſeu notoriè praui. Quia hoc eſt valde indecens, & repugnans tali muneri. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 28. Secundò excommunicati excommunicatione maiori. Excommunicati enim excommunicatione minori electio non eſt ipſo facto nulla, ſed poteſt annullari. Tertiò ſuſpenſi, vel interdicti, aut qui interdictum non ſeruauerunt. Quartò, qui non fuerint legitimè nati (iuxta dicenda *in hoc cap. num.* 38. & *cap.* 18. *num.* 7.) aut debitæ ætatis, vel ſufficientis litteraturæ. Quintò irregulares; cùm enim irregularitas ſit inhabilitas quædam ad Ordines, & munus Prælati requirat ordines, ideo conſequenter eſt impedimentum ad Eccleſiaſticam prælationem. Suarez *vt ſuprà, num.* 24. Eſſe verò aliquem deſcendentem ex radice infecta macula Hæreſis, Apoſtaſiæ, vel Iudaiſmi, aut alterius ſectæ damnatæ, non eſt impedimentum, ex vi iuris communis, ad prælaturas. Suarez *vt ſupra num.* 28. Sextò qui ſemel propter vitium perſonæ fuerunt reprobati, *cap. ſuper eo, de elect.* Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 1. *de obedient. cap.* 31. Accuſati verò de aliquo delicto, nec infamati, non ſunt incapaces electionis. Alias eſſet in poteſtate vnius maleuoli meritiſſimos viros à dignitatibus excludere. Nauarrus *lib.* 5. *conſil. de accuſat. conſ.* 6. Licet oppoſitum videatur haberi *ex cap. omnipotens Deus, extra de accuſat.* Franciſcus Aretin. *in practic. crim. cap.* 2. *de examin. Reor.* Pro his, & aliis Syueſter *verb. Elect.* 1. *quæſt.* 14. Miranda *in Manuali Prælat. quæſt.* 23. *art.* 11.

26 Non obſtantibus Conſtitutionibus aliquarum Religionum, quibus cauetur ne aliquis aſſumatur ad aliquod Officium, niſi poſt determinatum tempus, v. g. triennium, vel ſexennium, ſi pauci dies defecerint, v.g. viginti, aut viginti quinque, poterit nihilominus eligi ad tale officium. Ratio eſt, quia paruum iſtud tempus pro nullo reputatur. Nauarr. *lib.* 1. *conſil. de ætat. & qualit. conſ.* 7. Rodrig. 2. *tom. qq. Regul. q.* 52. *art.* 12.

Procurantes officia in Religionibus mediis fauoribus ſecularium, aut aliorum extra Religionem, incidunt in cenſuras, & pœnas aſſignatas a nobis ſuprà *cap.* 10. *num.* 17. Si verò contingeret, quod Religioſus impetraſſet à ſæculari aliquo, vel extraneo litteras fauorabiles pro conſequendis Officiis, vel dignitatibus, &c. in Religione, poſtea verò pœnitentia ductus, vel alio motiuo illas non dediſſet, vel ipſæ interceptæ eſſent, ita vt ad manus Prælatorum non veniſſent, non incurreret prædictas pœnas, aut cenſuras, cum tales litteræ effectum ſuum ſortitæ non fuiſſent. Nauarr. *lib.* 5. *conſil. de Sent. excommun. conſil.* 19. *num.* 2. Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 2. *de paupertat. cap.* 2. §. 10. 27

Religioſi ſimoniam committunt in electionibus, ſi dant temporale aliquod munus, vel à manu, vel à lingua, vel ab obſequio pro conſequendis dignitatibus Eccleſiaſticis, v.g. Abbatia, Prioratu, Prouincialatu, Generalatu, Vicariatu, Diffinitoriatu, ſeu etiam licentia confeſſiones audiendi, prædicandi, Ordines recipiendi, ſeu à caſibus reſeruatis abſoluendi, &c. Ratio eſt, tum *ex cap. non ſatis, & in cap. mandato, de ſimonia, & in c.* 2. §. *Prioratus, de Stat. Monachor. & ex cap. quàm pio* 1. *quæſt.* 2. Tum etiam, quia ſemper dare aliquid temporale pro ſpirituali, ſimoniacum eſt. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 1. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 1. *de obed. cap.* 31. §. 9. Qui etiam extendunt hoc ad illos, qui dant aliquod ex prædictis muneribus pro conſequendo officio Sacriſtæ; vel Procuratoris ordinis. Habetur hoc expreſsè *in cap. Saluator* 1. *quæſt.* 3. Bonacina *de Simonia quæſt.* 5. *num.* 7. Similiter dans pecuniam, ſeu aliquid ex aſſignatis pro obtinenda voce, ſeu ſuffragio alterius in electionibus, committit Simoniam. Quia eſt datio rei temporalis pro ſpirituali. Peirinis vt ſup. Similiter ſi pro ſuffragio ferendo beneficium aliquod, vel res ſpiritualis promittatur, electio ſecuta eſt Simoniaca, propter eandem rationem. Azor. *tom.* 3. *Inſtit. Moral. lib.* 12. *cap.* 7. *q.* 1. Præterea ſi alius dedit pecuniam, ſciente illo cui officium procurabatur, & non contradicente, electio eſt Simoniaca, propter eandem rationem, ſecus ſi contradixit, & repugnauit. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib* 4 *cap.* 57. *à num.* 28. 28

Similiter committunt Simoniam Religioſi in electionibus, ſi conuentionem, vel pactum faciant, quod vnus ſuffragetur vni in vna electione, & alter ſuffragabitur in alia. Vt ſi dicant, ſi dederis mihi, vel aliis tuum votum, ego dabo tibi meum, vel amico tuo. Ratio eſt, quia huiuſmodi pactiones in materia prælatiarum regularium ſemper continent labem ſimoniacam, cùm ſit datio rei ſpiritualis pro alia re ſpirituali, vel onere ad illam, vt habetur *ex cap. Quàm pio* 1. *quæſt.* 2. & *c. cum pridem, & cap. pacta, de pactis, & cap. præterea* 1. *de tranſactionibus, & cap. tua nos, de Simonia, & cap. quæſitum, de rerum permutatione.* Nauarr. *in Summa c.* 23. *num.* 100. Reginald. *in Praxi lib.* 23. *n.* 244. Vnde in electionibus regularium maximè cauendum eſt religioſis, ne in ſimile barathrum perditionis, animas miſerè illaqueando, cadere permittant. Vide Dianam *tractatu* 2. *de dubiis Regularium, reſol.* 125. 29

Præterea in electionibus Regularium Simonia committitur, ſi aliquis priuatus iure eligendi det aliquod munus alteri, ne accuſetur. Quia ſimonia non ſolum committitur dando temporale pro ſpirituali, ſed etiam pro omiſſione rei ſpiritualis. Graffis 1. *part. deciſ. lib.* 2. *cap.* 96. *num.* 52. Laur. de Peirinis *tom.* 1. *de* 30

ſubdito,

*ſubdito, quaſt.*1. *de obed.cap.*31.§.9. Addens benè, & propter eandem rationem, etiam eſſe ſimoniacum qui dat pecuniam alteri, ne conſentiat in aliqua electione, ſeu ne ſuffragetur alicui digno, aut ne repugnet iuſtè alicui electioni. Azor. *tom.*3. *Inſtit.moral.lib.*12.*cap.*7. *quaſt.*1. Vnde ſi duo eſſent electi in aliquod officium, non poſſet eorum alter dare alij pecuniam, vel promittere, aut dare illi aliquod officium, vt deſiſtat à lite, quam iuſtè proſequi poterat, abſque labe ſimoniæ, propter eandem rationem. Laurent. de Peyrinis *vt ſuprà.*

31 Licitum tamen eſt, nec ſimoniacum offerre pecuniam, vel aliquod munus, non ſolùm, vt non eligatur indignus, ſed etiam vt eligatur dignus in communi, in caſu quo electores eſſent determinati eligere indignum. Auguſt.Barboſa *de offic. Paroch. cap.*2.*n.*107. Ratio eſt, quia hoc non eſt dare pecuniam, vel munus temporale pro re ſpirituali, ſed redimere vexationem, quæ fit Monaſterio, vel Religioni, ſi illi præficiatur indignus. Sotus 9. *de Iuſtit. quaſt.*6. *art.*1. *ad* 2. Valentia *tom.*3. *diſput.*6.*quaſt.*16. *punct.*3.*verſ.*4. Nec etiam committitur ſimonia tradendo pecuniam ſubordinanti, qui pecunia, vel importunis precibus corrumpit electores, ne me eligant. Non enim datur pecunia, vt me eligant, ſed ne mihi damnum inferatur, aut ne corrumpantur electores. Leſſius *lib.*2. *cap.*35. *dub.*18.*num.*108. Bonacina *de ſimón. quaſt.*6. *punct.*5.*num.*6. Idem dicitur, ſi aliqui electores iniuſtè electionem impedirent, ne fieret, poſſet enim illis pecunia offerri in redemptionem vexationis, quam patitur Eccleſia non habens paſtorem. Suarez *tom.* 1. *de Relig.lib.*4.*cap.*50. Leſſius 2. *de iuſtit.c.*35. *dub.*19. Similiter non eſt ſimonia dare pecuniam, vel aliquod munus, vt reſtituatur officium illi, qui iniuſtè fuit ipſo priuatus, vel vt non infametur iniuſtè aliquis electorum; aut illi inferatur aliqua iniuria. Quia hoc ſolùm eſt redimere vexationem. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, q.*14. *de obed. c.*31.§.9. Addens hoc eſſe verum ſolum quando cui datur pecunia non habet votum in electione, quia ſi illud habet, iam pecunia conſequenter datetur pro voto.

32 De permutationibus, aut commutationibus, officiorum Ordinis, dicendum eſt ſicut de permutationibus, aut commutationibus beneficiorum Eccleſiaſticorum, quod ſcilicet tales permutationes non ſunt ſimoniacæ ſtando in iure diuino, bene tamen iure Eccleſiaſtico, niſi fiant authoritate ſuperioris. Ratio totius concluſionis eſt, quia quamvis huiuſmodi officia non ſint propriè beneficia Eccleſiaſtica, cum non habeant adiunctam vtilitatem rediuum Eccleſiaſticorum, ſunt tamen quaſi beneficia, & res ſpirituales, importantes ſcilicet ſpiritualem iuriſdictionem in ſubditos; vnde eodem modo, ac de beneficiis, de illis philoſophandum eſt. Ratio etiam primæ partis eſt, quia ſtando in ſolo iure diuino, ſimonia ſolùm committitur dando temporale pro ſpirituali, non verò commutando ſpirituale pro ſpirituali. S. Thom. *in c.*10. *Matt. & in* 4. *diſt.*25. *q.*3.*art.*3. *ad* 8. Ratio ſecundæ ſumitur ex *cap. quaſitum cum olim, de rer. permut.cap.Maioribus de præb.cap.vlt. de pact.* Vbi huiuſmodi commutationes prohibentur. Ratio verò tertiæ partis eſt deciſio, *cap. cum vniuerſorum de rer. permut.* vbi authoritas Superioris ad huiuſmodi commutationes exigitur. Pro his autem à ſimili de beneficiorum commutationibus, & aliis concernentibus. Vide Suarez *de Relig. tom.* 1. *lib.*4. *de ſimon. cap.*30.31. *&* 32.

33 Circa pœnas ſimoniacorum dicendum eſt, quod omnis electio, prouiſio, nominatio, & confirmatio ſimoniacè facta, eſt ipſo iure nulla ante omnem iudicis ſententiam, etiam declaratoriam, nullumque ius, vel effectum confert; & qui ſic electus eſt, tenetur in conſcientia Prælaturam renunciare, nec ante renunciationem poteſt abſolui. Ratio eſt, quia ita deciditur in Extrauag. *Cùm deteſtabile, quæ eſt* 2. *de ſimonia.* Suar.*tom.*1. *de Relig.lib.*4.*c.*57. Leſſ.2. *de inſtit.cap.*35. *dub.*25. Et hoc, etiamſi ſimonia ſit occulta, vt habetur ex eadem Extrauag. *Et ex cap. Matth. de ſimon.* Suar. *vt ſup. n.*27. Hoc etiam, ſiue ſimonia ſit commiſſa ab eodem, qui dignitatem obtinuit, ſiue ab aliis, ipſo etiam neſciente, facta tamen in fauorem ipſius, vt habetur *in cap. nobis, & cap. ſicut tuis, de ſimonia.* Suar. *vt ſup. num.*35. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, q.*1. *de obed. c.*31. Secus verò dicendum eſt, ſi pecunia ſit data ab inimico in odium eligendi. Iidem Authores. Deinde, qui recipit ſimoniacè Eccleſiaſticam dignitatem, licet non ſit priuatus ipſo facto aliis dignitatibus ritè acquiſitis, ſed expectanda ſit iudicis ſententia condemnatoria, cum id nullo iure habeatur, eſt tamen inhabilis ipſo iure ad eam, & quaſcumque alias dignitates obtinendas, propter Bullam Pij V. *Cum primum, tom.*2. *Bull.* Azor. *tom.*3. *inſtit. moral. lib.*12.*c.*21. Peyrin. *vt ſup.* Præterea per ſimoniam incurſam in officiis Religionum, quæ ſunt officia Eccleſiaſtica, & quaſi beneficia, vel illis ſimilia, vt ſunt Prioratus, Prouincialatus, Generalatus, &c. incurritur excommunicatio maior Papæ reſeruata. Per Extrauag. Pauli II. confirmatam à Pio V. in Bulla adducta, Rodrig. *tom. qq. Regul.q.*20.*art.*13.Suar.*locc.it. c.*57.*n.*47. Aliqui tamen hoc negant, eo quod iſta officia non veniunt nomine beneficij, propter dicta *n.*32. Nauar. *in Man.c.*23.*n.*111. Azor. *vt ſup.* Vide tamen Dianam 4. *p. tract.*4. *reſol.*156. & Ioannem Mariam Nouarium *in lucerna Regularium, verbo Generalis, & Generalatus, n.* 10. ac dicenda 4. *tom. verbo Simonia.* Eſt etiam contra obtinentes dignitates per ſimoniam in iure poſita pœna infamiæ. Ex *cap. ſanè* 15. *q.*3. *& cap. ſi quis prebendas* 1. *q.*3. Azor. *tom.*3. *Inſtit.Moral.lib.*12. *cap.*21. *q.*7. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, quaſt.*1. *de obed. c.*31.§.9. Aduertens hanc pœnam non incurri ipſo facto, ſed per ſolam iudicis condemnationem. An verò poſſint Prælati Regulares abſoluere ſuos ſubditos à pœnis contractis ob ſimoniam; conſtabit ex dicendis *c.*18. *num.*39. Vide Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*20. *art.*13. Suar. *tom.*1. *de Relig.lib.*4.*cap.vlt. n.*4. Solum eſt aduertendum, quòd qui fictam, & deceptoriam ſimoniam committunt, (v. g. ſi quis promittat temporale pro ſpirituali ſine animo adimplendi promiſſum) cum non ſint verè ſimoniaci, non ſunt dictis pœnis obnoxij. Sotus *lib.*9. *de iuſtit. & iur. q.*8. *art.*1. Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.*6. *dub.*1.*concl.*3. Pro pœnis autem, quas incurrunt mediatores ſimoniacæ electionis, vide Azor.*tom.*3. *Inſtit. Moral. lib.* 12. *cap.*24. *quaſt.*1. Nauar. *lib.*5. *conſil. de Simon. conſil.* 98.

Præſidentes electionibus Regularium debent iuxta Inſtituta ſuarum religionum procedere. Non poſſunt 34
autem priuare Religioſos Capitulares voce actiua, vel paſſiua, ſine eo, quod prius citentur, ipſiſque detur copia eorum, quæ contra ipſos ſunt fulminata, vt poſſint ſe defendere. Quia nemo poteſt condemnari inauditus, & defenſiones ſunt de iure naturali. Rodriguez *tom.*2. *q.*51. *art.*11. Miranda *tom.*2. *Manualis, quaſt.*22. Quod adeo verum eſt, vt etiamſi dicatur in commiſſione Præſidentium, vt poſſint priuare Religioſos Capitulares voce actiua, vel paſſiua, non poſſint id facere, niſi modo dicto. Quia tales commiſſiones ſemper debent intelligi ſeruato iuris ordine. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, q.*1. *de obed. c.*31. §. 10. Vnde Patres Capitulares, Præſidentibus non procedentibus iuris ordine ſeruato, non tenentur obedire. Rodriguez, & Peyrinis citati. Qui etiam adiungunt, quod ſi maior pars Capituli nolit Præſidenti obedire propter eius iniuſtitiam in procedendo,

poteſt ad electionem procedere ſine ipſo. Vide dicenda *tom.2.c.12. à n.21.*

In quacumque electione neceſſaria eſt confirmatio Superioris, *ex cap. auaritia, de elect. lib.6.* Syluest. *verb. Confirmatio.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8.lib.2.*
35 *c.5.* Generales tamen plurium Religionum ex multis priuilegiis illis conceſſis, eo ipſo, quod ſunt electi, ſunt à Sede Apoſtolica confirmati. Vide Sixtum I V. in Bulla, *Dum attenta*, quæ eſt in ſpeculo Ordinis *fol.87.* Vnde in Conſtitutionibus Carmelitarum *p.2.c.1.* ſic dicitur de Generali. *Cuius electio cum ſuo ſolo conſenſu eſt confirmatio eo facto, vt in priuilegio Summorum Pontificum expreſsè continetur.* Caſarub. *in compend.verb.electio, §.3.* Si autem electio eſt legitima, non poteſt Superior non confirmare illam, imò peccabit grauiter aliter faciendo. Quia canonicè electus habet ius vt confirmetur.

36 Electio omnis confirmanda eſt à proximo Superiore. Quia ita habetur expreſsè *cap. nihil, §. cæterum, de elect.* D.Anton. *3.p.tit.19.c.4.* Ante confirmationem electionis per electionem ſolùm acquiritur ius ad prælatiam, non autem exercitium. Nauar. *comm.2. de Regul. n.63.* Ad confirmatorem pertinet examinare perſonas, tam eligentium, quàm electionis, etiamſi nihil electo obiiciatur. Nauar. *lib.1.conſ.de elect.conſ.2.n.1.* Non licet confirmatori confirmare electum indignum. Quia cùm non ſit idoneus tali officio, confirmatio redundaret in graue damnum Eccleſiæ. Ledeſm. *2. p. ſumm. tract.7. c.2.* Peyrinis *de ſubdit.q.1. de obed. c.3. §.11.* Licet autem illi confirmare dignum, quem electores elegerunt, relicto digniori. Tum quia eo ipſo, quod eſt electus, eſt iudicandus dignior; tum quia confirmatio eſt actus exterior, ac proinde debet conformari electioni digni, quæ in foro exteriori valida eſt. Salon. *2.2. q.63.art.2.contr511.3.* Bañez *dub.3. ad 7.* Electus ad aliquam dignitatem, ſi ante confirmationem adminiſtret, eſt ipſo facto priuatus iure acquiſito per electionem, vt habetur *in cap.auaritiæ, de elect. in 6. & cap. qualiter, eod. tit.* Graff. *tom.2.conſ.lib.1.de elect. conſ.2. n.3.* Si confirmatori proponantur duo, vel tres, tenetur digniorem confirmare, quia tunc electoris, & confirmatoris vicem gerit. Rodrig. *in ſum.tom.1.c.106.* Salon. *2.2.q.63 art.2.contron.3.* Confirmatur, ſciens per ſcientiam habitam in Confeſſione Sacramentali aliquem eſſe indignum, ſi nihil aliud obſtet, debet illum confirmare. Quia cum confirmatio ſit actus exterior, debet in eo procedere ſecundùm allegata, & probata. Laurent. de Peyrinis *tom.1.de ſubdit.q.1.de obed.c.31. §. 10.* Non poteſt electus confirmatorem iniuſtè confirmare renuentem pecunia emollire, quia talis confirmatio eſt quid ſpirituale. Azor. *tom.3.Iuſt.moral.lib.12. c.7.* Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.c.50. n.29.* Licet aliqui de hoc dubitare videantur. Maior *in 4. d.25.q.5. ad 2.* Vide *tom.2.c.12. à n.39.*

37 Eligentes aliquem ad aliquod officium, ſeu dignitatem vnanimi conſenſu, non poſſunt deinde ſe electioni opponere, niſi cauſis legitimis poſtea emergentibus. Habetur expreſsè *in cap.nulli, de election. in 6.* Opponentes autem, ſeu appellantes contra aliquem electum, vel eligendum, ſeu formam electionis, vel etiam contra electores, debent in litteris appellationem, ſeu oppoſitionem continentibus exprimere ſingula, quæ intendunt obiicere, ſub iuramento. Ita habetur expreſsè *in cap. vt circa, de elect. in 6.* Laurentius de Peyrinis *tom.1. de ſubdito, queſt.1. de obedient. cap.31. §. vltim.*

38 Si contingat illegitimum, quantumvis occultum, eligi in Prælatum, nullo modo poteſt acceptare prælaturam, ſed vel procurare diſpenſationem, vel declarare ſuum defectum, ſi ſine præiudicio ſuæ, aut alterius famæ id facere poteſt. Talis enim electio in perſona illius facta, eſt ipſo iure nulla, *cap. Innotuit, de elect.* Sorb. *in compend. verb. diſpenſatio, verſ. Ideo Iulius I.* Rodrig. *tom.1.q.13.art.5.* Si autem talis cogatur acceptare Prælationem, & ipſe reſtiterit quantum potuerit, nec poſſit ſine ſua, aut ſuorum infamia diſpenſationem petere, poterit illam acceptare: nam ius conſeruandi famam eſt naturale, quod iuri poſitiuo non habendi Prælatum illegitimum præponderare debet. Rodrig. *vt ſup.* Laur. de Peyrinis *tom.1. priuil. Minim.conſt.1. Iulij I I. §.29. n.100.*

Regulares pœnitentiati à ſancto Officio Inquiſitionis, *etiamſi pœnitentiæ tempus expleuerint, vel gratiam receperint, ſunt inhabiles eo ipſo ad omnes gradus, & officia ſuæ Religionis*, exceptis illis, quibus ſalutares pœnitentiæ impoſitæ fuerint, & illos promouentes incurrunt etiam *ipſo facto in priuationem ſuorum officiorum, ac præterea vocis actiuæ, & paſſiuæ*, iuxta decretum SS.D.N. Vrbani V I I I. anno 1626. vbi etiam adiungitur, *tam prædictos pœnitentiatos, quàm illos promouentes, non poſſe rehabilitari niſi ab eodem S. D. N. vel ab eadem Sacra Congregatione* (ſcilicet S. Inquiſitionis) *coram Sanctitate ſua habenda.* Laurent. de Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in conſtit. 9. Pauli V. n.29.* Pœnitentiæ ſalutares dicuntur illæ, quæ extraiudicialiter, & priuatim infliguntur, vt ſunt ieiunia, diſciplinæ, orationes, &c. Laurentius de Peyrinis *ibidem.* Idem credo de aliquibus reprehenſionibus, admonitionibus, ſeu etiam correctionibus, quæ dari ſolent aliquibus in hoc S. Tribunali. Declaratum autem eſt ſæpius vt audiui (imò vidi declarationem eiuſdem S.Congregationis 22. Decembris 1632.) pœnas prædictas in hoc decreto non incurri ab iis Regularibus, qui ante illud pœnitentiati ſunt à ſancto Officio, ſed ab iis qui poſtea. 39

Plura præterea in Sacris Congregationibus Eminentiſſimorum Patrum in dies ſtatuuntur circa electiones Regularium ritè & legitimè celebrandas, quorum aliqua quæ videre potui, hic adiungam. Primo pro 17. Iulij de anno 1647. prouidit Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium, vt quidam Religioſi qui vocales Capituli cuiuſdam vi & violentia coegerant ad ſuffragandum pro aliquibus, & qui temerè ad electiones proceſſerant, à cenſuris & pœnis incurſis abſoluerentur congrua pœnitentia illis impoſita per Præſidem talis Capituli. Et de anno 1637. pro 25. Auguſti quidam etiam Religioſi ſubornatores in quodam Capitulo ab illa obtinuerunt facultatem vt abſoluerentur. Ac de anno 1648. pro 5. Martij habilitati ſunt ad vocem paſſiuam quidam non habentes completè tempus profeſſionis à Conſtitutionibus Ordinis requiſitum. 40

Quia tamen materia huius Capitis difficilis valde in praxi eſt, & circa illam plures difficultates quotidie inſurgunt, operæpretium duxi reſolutiones caſuum quorumdam de eadem materia hic adiungere, vel ad maius ipſius complementum. 41

Dubium Primum.

An electiones per compromiſſum admitti poſſint inter Regulares.

Responsio.

Præmittendum, quod licet olim diuerſi modi electionum haberentur, quos refert Gregor. Toloſan. 41 *in tit. de elect. cap. 2. à num. 10.* nihilominus quia propter illos multa impedimenta & pericula oriebantur, idcirco generali Concilio Lateranenſi *magno* vocato ſub Innocentio tertio Pontifice maximo tres tantum modi electionis pro Eccleſiis viduatis prouidendis de Prælatis approbantur, aliis reiectis, vt patet *in cap. Quia propter, de elect.* vbi ſic ad verbum: *Quia propter diuerſas electionum formas quas quidam*

quidam inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent Eccleſiis viduatis, ſtatuimus vt cum electio fuerit celebranda præſentibus omnibus qui debent & volunt & poſſunt commodè intereſſe, aſſumantur tres de collegio fide digni, qui ſecretè & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in ſcriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorſus appellationis obſtaculo interiecto, vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior & ſanior pars Capituli conſentit. Vel ſaltem eligendi poteſtas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Eccleſiæ viduatæ prouideant de paſtore, aliter electio facta non valeat, niſi fortè communiter eſſet ab omnibus per inſpirationem abſque vitio celebrata. Qui verò contra præſcriptas formas eligere attentarint, eligendi ea vice poteſtate priuentur.

45 Cùm autem Concilium in hoc Capite præſcribat formam ſeruandam in electionibus Prælatorum pro prouiſione Eccleſiarum viduatarum, ideo ſeruanda eſt non ſolùm in electionibus Epiſcoporum, de quibus expreſsè loquitur, ſed etiam aliorum Prælatorum habentium iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt tenent ibi Doctores & S. Rota ſæpius determinauit, præſertim *deciſ. 5. in princ. iuncto n. 2. de elect. in nou. & deciſ. 649. num. 4.* apud Seraphinum, & in cauſa *Metenſi Monaſterij* 1621. & in *Treuerenſi Abbatiæ S. Maximini* 20. Nouembris 1624. & 24. Ianuarij 1625. coram Coccino, & aliis ſæpiùs.

46 Quin etiam debet obſeruari eadem forma in electione Prælatorum Regularium etiam Mendicantium. Quia etſi ſoli Epiſcopi ſint ſponſi Eccleſiarum, *cap. ſicut 21. quæſt. 2.* electiones tamen Prælatorum Regularium electionibus Epiſcoporum comparantur, *cap. Cupientes, eod. tit. lib. 6.* Sylueſter *in ſum. verb. electio 2. num. 2. verſ. Præterea,* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 2. cap. 38. num. 84.* Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 5. num. 1.* Lanorius *tit. 4. cap. 19. num. 5.* Barboſa *de iure Eccleſ. lib. 1. cap. 19. num. 150. & ſeqq.* Vnde in electionibus Prælatorum Regularium obſeruari debere hanc formam reſoluunt Gloſſa *in d. cap. Quia propter,* vbi Abbas *num. 7. & 8.* Rota *d. deciſ. 5. & in d. Metenſi monaſterij,* Tambur. *de Iure Abbat. tom. 1. diſput. 5. quæſt. 5. & communiter Doctores.*

47 Omiſſa ergo electione per inſpirationem & per ſcrutinium, quia prior ferè non eſt in vſu, & de poſteriori plura dico *tom. 3.* verbo electio quoad Regulares, & aliis locis ibi citatis, ſolùm de electione per Compromiſſum hîc agendum, quæ ſic definiri po-
48 teſt: *Eſt modus electionis, per quem Capitulum facultatem eligendi Prælatum aliis viris idoneis committit.* Ita enim colligitur ex verbis relatis *ex c. Quia propter,* & eſt conſentaneum Iuri ciuili, *l. Item eorum, §. ſi deuotiones, ff. quod cuiuſque Vniuerſitatis,* vbi Iuriſconſultus Paulus inquit, *Parui refert an ipſe Ordo elegerit, an is cui Ordo negotium dedit.* Et hîc habet locum regula communiter tradita, *ſubrogatum imitatur naturam eius in cuius locum ſubrogatur.* Layman *in qq. Canon. de Prælat. elect. c. 8. q. 83. & 85.*

49 Eſt autem duplex modus huiuſmodi Compromiſſi. Primus eſt *abſolutus*, ſecundus *limitatus.* Abſolutus modus compromiſſi eſt, quando omnis eligendi poteſtas in Compromiſſarios transfertur, ita vt quemcumque idoneum, etiamſi de gremio Eccleſiæ non ſit, eligere poſſint, dummodo Capax & idoneus ſit. *Limitatus* eſt cùm compromiſſariis traditur facultas determinata, vt vnus ſolum ex Capitularibus eligatur, aut vt vnus eligatur qui non ſit ex compromiſſariis, vel vt is eligatur in quem ſecretò exquiſitis voluntatibus ſingulorum Capitularium maior & ſanior eorum pars conſenſerit. Ita colligitur ex *cap. Cum in iure, & cap. Cum in veteri, cap. Cauſam quæ, cap. In cauſis, cap. Cum dilectus, de elect. cap. ſi cui, & cap. Cùm expediat, eod. tit. in 6.* Sigiſmundus *de Bononiâ de elect. Prælat. dub. 2. n. 8.* poſt plures alios, Layman *ſuprà, q. 85.* qui cæteris aliis enucleatiùs rem explicat.

Poſt hæc autem S. Conc. Trident. *ſeſſ. 25. cap 6. de* 50
Regular. electiones ipſorum ita in poſterum fieri decernit: *In electione ſuperiorum quorumcumque Abbatum temporalium, & aliorum officialium ac Generalium, & Abbatiſſarum, atque aliarum Præpoſitarum, quo omnia rectè, & ſine vlla fraude fiant, in primis S. Synodus præcipit omnes ſupradictas eligi debere per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur. Nec in poſterum liceat Abbates, Prouinciales, Priores, aut alios titulares quoſcumque ad effectum electionis faciendæ conſtituere, aut voces & ſuffragia abſentium ſupplere. Si verò contra huius decreti conſtitutionem aliquis electus fuerit, electio irrita ſit. Et is qui ad hunc effectum ſe in Prælatum creari permiſerit, deinceps ad omnia officia in Religione obtinenda inhabilis exiſtat, facultateſque ſuper his conceſſæ eo ipſo abrogatæ cenſeantur, & ſi in poſterum aliæ concedantur, tanquam ſubreptitiæ habeantur.*

Ex hoc autem decreto Concilij non leuis inſurgit 51
difficultas, an videlicet per illud ſit reuocata illa decretalis *cap. Quia propter*, itaut nullatenus liceat Regularibus vti alio modo electionis, niſi ſolùm per ſcrutinium, in quo ſolo ſeruari poteſt ſecretum à Concilio requiſitum, non autem per modum compromiſſi, ſeu inſpirationis, in quibus non poteſt ſeruari. Et quidem priorem partem tenere videntur Nicolaus Garzia *de benef. part. 5. cap. 4. n. 204.* Caſtellinus *de elect. cap. 7. n. 7.* & alij. Poſteriorem autem partem tenent Rodrig. *in ſum. p. 1. tit. de elect. c. 102. n. 2.* Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 23. art. 3.* in fine, quos ſequor *ſup. n. 11.* Adhærent etiam Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 5. q. 5. n 9.* Moronus *in reſponſ. 72. n. 8.* Sanctorus *ſuper ſtatut. Minor. c. 8 ſtat. 2.* Pellizarius *in Manual. Regul. tom. 2. tract. 9. c. 2. ſect. 1. n. 4.* & Rota *in Metenſi Monaſterij*, 5. Iulij 1621. coram Coccino in fin. referens Rodrig. Zerolam & Azorium, ac ſupponitur in alia *Treuerenſi Abbatiæ S. Maximini*, 24. Ianuarij 1625. coram eodem.

Nec pro priori ſententia affirmante per Concilium 52
Tridentinum reuocatam eſſe talem Decretalem, facit declaratio quædam S. Congregationis, quam referunt Garzia & alij Authores relati, & in qua cum quæſitum eſſet ab eadem S. Congregatione, ſi in electione Prælatorum Regularium procedi poteſt alia via quam per ſcrutinium, vtpote per viam compromiſſi, aut inſpirationis, aut oportet procedere per viam ſcrutinij tantum, quo poterit ſatisfieri decreto Concilij, vt vota ſint ſecreta: Congregatio cenſuit *electionem horum Prælatorum debere fieri tunc per vota ſecreta, vt ſe habent verba Concilij hoc capite.* Non ſolùm quia de hac declaratione non conſtat authenticè, ſed etiam quia in ipſa nullatenus exprimitur quod ſola electio per ſcrutinium ſit valida inter Regulares, non autem per compromiſſum. Et maximè quia hæc declaratio ſolùm videtur eſſe pro Religionibus quæ ſecundum ſuas conſtitutiones obſeruare debent formam per modum ſcrutinij, non autem de aliis id non habentibus, neque ſtando in iure communi canonico, iuxta dicenda inferiùs.

Minus obſtat Bulla Clementis VIII. quæ incipit 53
Decet Romanum Pontificem, in Bullario *n. 33. §. 5.* vbi forma per ſcrutinium in electionibus præſcribitur Regularibus. Quia ibi ſolùm eſt ſermo de Religione Tertij Ordinis S. Franciſci, non verò de aliis, vnde ſine claro fundamento ad alias extenditur.

His præiactis, primò dicendum, quod ſtando in iure 54
communi Canonico, licita & valida eſt electio per modum compromiſſi, ſiue abſoluti, ſiue limitati, iuxta dicta in ſuperioribus. In hoc conueniunt Rotæ deciſiones,

deciſiones, & authores relati propter auctoritatem Concilij Lateranenſis, ex quo deſumpta eſt Decretalis illa *c. Quia propter*. Et quia in iſto modo electionis ſaluatur libertas, ſeu conſenſus eligentium, quæ eſt de eſſentia electionis, & omnia alia quæ de iure naturali, aut diuino ad electionem ſunt requiſita.

55 Neque obſtat ſi dicatur non poſſe in illa obſeruari ſecretum à Conc. Trid. requiſitum verbis ſuperius relatis. Hoc enim non ſubſiſtit, quia poteſt obſeruari à Compromiſſariis, ita ſcilicet vt eligentes iuxta commiſſionem ſibi factam debeant procedere per vota ſecreta, itavt *nomina eligentium nunquam publicentur*, provt Concilium voluit. Sic fermè Sigiſmundus de Bononia *ſup. dub.31. num.14.* hoc ſenſu explicans declarationem S. Congregationis ſuperiùs relatam. Quamuis autem ſolùm ibi loquatur de compromiſſo abſoluto, nihilominus *dub. 2. n. 12.* loquens de compromiſſo limitato, idem videtur ſentire. Colligitur etiam ex *c. ſi cui, de elect. in 6.* & Rota *in d. Metenſi, §. Et quamuis.*

56 Circa hanc autem formam eligendi per compromiſſum pro illis Religionibus, in quibus admittitur, vel admitti poteſt, aliqua animaduertenda. Primò non valere compromiſſum factum à Capitularibus, vno illorum diſſentiente. Quia agitur de intereſſe ſingulorum, & in re communi potior eſt conditio prohibentis, *cap. in re*, iuncta Gloſſa *in fin. caſ. de reg. Iur. in 6.* Panormitan. Butr. Biaxius, Felynus, Lambertinus, & alij quos refert & ſequitur Sigiſmundus *de elect. dub.21. num.3.* & Samuellius *de elect. tract.1. diſp.3. contrmicou.3. & 4.* An verò etiam id procedat non ſolum in compromiſſo abſoluto, ſed in limitato, tra-

57 ctant iidem Sigiſmundus & Samuellius. Secundò nec valere compromiſſum factum ab vno ex Capitularibus tantùm, aliis tacentibus propter timorem, vel reuerentiam ſuperiorum, quibus non audent reſiſtere. Tunc enim deſignatio Compromiſſariorum eſſet in-

58 uoluntaria, & ex metu. Felinus *ſuprà*, Sigiſmundus *eo dub.23. n.3.* Samuellius *ſup. controu.7. concluſ.1. & 3.* Tertiò nec valere compromiſſum ſi electores interrogati ab aliquo, videlicet Superiore, an velint compromittere ſuum votum, & in quem volunt compromittere, non habeant aliquod interuallum ad deliberandum ſuper eo. Ita etiam Felynus, Sigiſmundus *n.4.* Samuellius *concluſ.4.* & innuit Calderinus *in cap. Cum in iure, n.15. de elect.* Et ratio generalis tam pro hoc, quàm pro aliis caſibus eſt, quia taciturnitas poſt interrogationem, non præmiſſo interuallo ad deliberandum, non habetur pro reſponſione. Innocent. *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Bald. *in l. 2. §. quid ſi actor, C. de iur. calum. & in c. Cum in veteri, num.1. & 2.* vbi quoque Innocent. *num.5.* Hoſtienſis *n.5.* Imola *n.5.*

59 Butrius *n.7.15. & 16.* Panormitanus *n.7. de elect.* Gonzales *ſuper regul.8. Cancel. gloſ.46. n.40. & 45.* Quartò generaliter loquendo in electione per compromiſſum, ſiue abſolutum, ſiue limitatum, obſeruanda eſt forma compromiſſi iuxta commiſſionem compromiſ-

60 ſariis datam, *cap. Cum dilecta, de reſcript. cap. Cum expediat, de elect. in 6. & l. diligenter, ff. mandat.* Sigiſmundus *ſuprà, dub.40. n.5.* vbi etiam quod ille compromiſſarius electionem pronunciabit qui à iure vel à conſuetudine, vel ab aliis ſuis ſociis compromiſſariis habuerit auctoritatem ſaltem tacitè ad id faciendum. Et ita dicere debet: *Ego N. compromiſſarius de conſenſu & voluntate compromiſſariorum meorum eligo, &c.* Miranda *tom.2. Man. Prel. quæſt.23. art.. concl.2.*

61 Rota in Treuerenſi Abbatiæ relata *num.45.* Quinimò huiuſmodi compromiſſarios poſſe eſſe vnum, duos, vel plures iuxta beneplacitum electorum, dummodo ſint perſonæ idoneæ. Ratio, eſt quia *in d. cap. Quia propter*, ſolum dicitur quod *viris idoneis committatur* eligendi poteſtas, non determinando aliud. Panormitanus *cap. In cauſis, num.2.* iuncto *cap. Cum in iure, & cap. Cum dilectus*, vbi Butrius *num.2. de elect.* ſiue ſint de collegio, ſiue non. Gloſſa *in d. cap. Quia propter, verb. iuris.* Panormitanus *in cap. Cauſam quæ*, vbi quoque Butrius *num.3.* per illum textum, & per *cap. Cum inter, de election.* Biaxius *ſuprà, part.3. cap.17.* Sigiſmundus *ſup. dub.21.* Samuellius *diſputat.3. controuerſ.2.* Nec eſt neceſſe quod ſint de Collegio, ſed poſſunt extra Collegium aſſumi, cum *in d. cap. Quia propter*, nihil de hoc dicatur, & extra Collegium poterunt eſſe viri idonei. Gloſſa *in d. cap. Quia propter, verb. viris.* Panormitanus, Butrius & alij, quos referunt & ſequuntur Sigiſmundus & Samuellius *ſuprà.* Qui etiam addunt cum Panormitano *in cap. In cauſis, numero ſecundo*, poſſe Capitulum eligere compromiſſarios non ſolùm immediatè, ſed etiam mediatè, id eſt non ſolùm poſſe Capitulum per ſe committere perſonis certis poteſtatem eligendi, ſed etiam poſſe aliquos eligere per quos eligantur compromiſſarij, qui habeant poteſtatem eligendi vice Capituli.

Quomodo autem practicandum ſit huiuſmodi compromiſſum, ſic habet Rota relata *in Treuerenſi Abbatia §. Quantum attinet: Congregato Capitulo is qui habet in Capitulo primam vocem, vel alius de mandato Capituli, ſeu quiuis etiam ſine mandato, Capitulo tamen non contradicente, requirit primò ſingulos ſigillatim, an placeat procedere hac forma compromiſſi; & omnibus conſentientibus, ita vt nullus omninò diſcrepet, debet requirere eos iterum, quibuſnam perſonis, & per quem modum velint eis committere vices ſuas, & omnibus de perſonis concordantibus & de modo, tunc omnes ſimul, vel vnus nomine omnium in perſonas huiuſmodi eligendas transferat poteſtatem. Si verò Capitulum nolit in compromiſſarios conuenire, poſſunt eo caſu, vt citius ad concordiam deueniatur, vni vel pluribus, qui vice omnium eligant compromiſſarios, committere vices ſuas. Ita Mandag. de election. part.1. cap.39. Compoſtel. in cap. Quia propter, num.26. verſ. Quæro modo, & ibi Bellamera in §. Vel ſaltem, num.7. eod. tit. & de hoc debet confici publicum inſtrumentum. Specul. in tit. de election. §. 2. in princip. Bertach. de Epiſcop. part.1. lib.3. quæſt.49. num.93. Idem Specul. in cap. de via Compromiſſ. num.4. Et hoc caſu quæſtio eſt, vt per Bartolum in l. Inſtitutio, num.3. ff. de cond. inſt. an duo ſint conficienda Inſtrumenta, vt ſcilicet vnum contineat: Non eligimus quem tales compromiſſarij nominabunt; Eligimus illum quem tales compromiſſarij nominabunt. Tamen idem Bartolus concludit quod licet de iure duo eſſent conficienda, de conſuetudine contrarium ſeruatur.* Hæc Rota relata. 62

His tamen in ſuo robore permanentibus, nec vllo modo obſtantibus, abſolutè dicendum, quod quamuis illa in vim iuris communis loquendo de Religionibus illis, in quibus talis modus electionis per compromiſſum ex earum Conſtitutionibus non habetur, ſed ſolùm per ſcrutinium, modus electionis Prælatorum ſolùm per ſcrutinium validus eſſe poterit, & nullatenus ille alius per compromiſſum. In hoc conueniunt communiter Doctores pro certo id ſupponentes, ita vt nullum viderim qui oppoſitum affirmare auſus fuerit. Expreſsè etiam id tenent Sigiſmundus *ſupr. dub.8.* Samuellius *ſuprà diſputat. 1. controuerſ.5. concluſ. 2.* his verbis: *Hodie electio Prælatorum Regularium per viam compromiſſi, & quaſi inſpirationis minimè celebrari poteſt, aliàs eſt nulla ipſo facto.* Fauet Moronus *d. reſp.72.* ac Barboſa *in Collect. Doctor. in Concil. Trident. ſeſſione 25. de Regul. cap.6. num.15.* 63

Fundamentalis ratio huius veritatis eſt, quia quoties in Conſtitutionibus Religionum præcipitur modus aliquis in electione ſeruandus, ille ſolus 64

validus

validus & legitimus pro ea Religione cenſetur. Quod non ſolùm eſt verum quando in illis apponitur clauſula irritans, quia tunc magis attenditur forma legis quàm ratio legis, vt ait Baldus *in l. 1. de lib. & poſthum.* quem ibi omnes ſequuntur, & præſertim Iaſon *num. 1.* Alexander *in fin. num. 3. de procur.* Rot. *deciſ. 215. num. 1. part. 1. & deciſ. 214. part. 4. din.* Et fuit tentum in vna *Toletana profeſſionis*, 27. Februarij 1595. ſed etiamſi non adſit talis clauſula irritans. Quia quando aliquid requiritur in ipſo actu, tunc ſi illud non ſeruatur, actus eſt nullus ipſo iure, etiam quod ſtatutum vltra non procedat annullando. Bartolus *in leg. Vniuerſa*, & ibi Iaſon, vbi de communi *num. 8.* dicens in toto mundo hanc opinionem eſſe receptam, *Cod. de precib. Imper. offer.* Romanus *conſil. 203. num. 2.* Panormitanus *in cap. 2. num. 5. verſ. Scire enim debes*; & ibi Felinus *colum. 2. verſ. 3. not. de teſtib.* Et ratio eſt, quia ſtatuta habent perpetuam cauſam prohibitionis: ſunt enim condita ad obuiandum falſitatibus & fraudibus, & vt erroris cauſa tollatur. Alexander *conſil. 141. num. 10. lib. 2.* Socinus *conſil. 2.*
65 *num. 2. lib. 3.* Ergo omiſſio ſolemnitatis reddit actum nullum ipſo iure, etiamſi ſtatuta non habeant clauſulam annullatiuam. Gloſſa communiter approbata *in Clem. 1. verb. Inhibentes, de Iurepatr.* vbi Doctores. Alexand. *in l. 1. numer. 8. de lib. & poſthum.* Felinus poſt Panormitanum *in cap. ex parte, colum. 5. num. 6. verſ. Quartus caſus eſt, de Conſtit.* Puteus *deciſ. 338. num. 6. lib. 1.* Sigiſmundus *d. dub. 8. num. 5.* Quinimò etiamſi Conſtitutiones non procederent per modum prohibitionis, ſed ſolùm per verba imperatiua diſponentia modum electionis, electio aliter facta cenſeti debet nulla, vt poſt Bartolum, Felinum & alios habent idem Sigiſmundus *num. 7.* & Samuellius *d. diſputat. 1. controu. 14.*
66 vbi totam doctrinam traditam corroborat. Idque eſt verum iuxta praxim & ſtylum Sacr. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, in qua electiones Prælatorum factæ contra Ordinum Conſtitutiones, pro nullis habentur, vt patet in vna pro 6. Nouembris 1647. & 20. Nouembris eodem anno.

67 Quæ etiam roboratur ex Decretis Clementis VIII. pro reformatione Regularium, approbatis etiam ſub Vrbano VIII. in quibus dicitur: *In ſuperiorum & officialium omnium electionibus forma præſcripta à S. Concilio Tridentino, & Ordinis Conſtitutionibus inuiolabiliter ſeruetur.* Verbum enim *inuiolabiliter* irritationem actus contrarij denotare videtur, adiunctis maximè verbis illis eiuſdem decreti. *Ac propterea priuſquam ad electionem deueniatur, in primis & ante omnia prælegantur Conſtitutiones de qualitate & requiſitis eligendorum.* Et quid in fine ipſorum decretorum dicatur: *Vt autem hæc decreta (donec alia quæ pleniorem reformationem facient, edantur) ab omnibus obſeruari poſſint, diſtinctè præcipimus Generalibus, ac omnibus aliis quibuſcunque ſuperioribus ad quos hoc ſpectat, vt curent ac efficiant ea omnia inter alias eorundem Ordinum Conſtitutiones perpetuò valituras redigi, interdicta omnino eorum ſingulis facultate illas declarandi, & aduerſus eas vnquam diſpenſandi.*

68 Accedit etiam conſuetudo conſtans & perpetua Religionum: quæ enim habent in ſuis ſtatutis vel Conſtitutionibus modum aliquem præſcriptum pro electionibus celebrandis, eum ad vnguem obſeruare contendunt; & ſi quandoque ab eo declinant, & caſus ad Sac. Congregationem Regularium vel S. Rotam defertur, tales electiones declarantur nullæ, & quandoque ſuperiores illas permittentes debitis pœnis puniuntur.

69 Vnde nullo modo arbitrarium eſt Prælatis harum Religionum recedere à modo electionis illis præſcripto in ſuis ſtatutis. Quia vbi reperitur ius ſcriptum, aut conſuetudine firmatum, arbitrarium non eſt ab eo recedere, ſed potius neceſſarium non recedere. Bartol. *in l. ambitioſa, n. 11. ff. de decr. ab ord. fac.* Bald. *in l. quicunque, colum. 1. Cod. de ſeru. fug.* Fulgoſ. *in leg. Quid ergo pœna grauior, n. 23. de iis qui not. infam. pœn.* Sigiſmundus *ſuprà dub. 118. num. 1. & 9.* Samuellius *tract. 3. de elect. diſp. 4. controu. 8.*

Ex dictis porrò elici poteſt deciſio cuiuſdam dubij mihi propoſiti circa electiones quaſdam per compromiſſum celebratas in Prouincia Aquitaniæ Ordinis noſtri de anno 1651. Cùm enim pro celebratione Capituli Prouincialis eius Prouinciæ Patrum Gremiales in Conuentu Lemouicenſi conuenirent, & ad bonum pacis & quietis Prouinciæ attendentes crediddiſſent ſic expedire, noluerunt electiones iuxta modum præſcriptum in Conſtitutionibus Ordinis, ſcilicet *per ſcrutinium* abſolutum facere; ſed compromittentes vota ſua in octo ipſorum, illis omnimodam facultatem eas faciendi per vota ſecreta dederunt. Etenim etſi omninò dicendum eſſet iuxta probata in Superioribus, quod tales in vim iuris communis validæ & legitimæ eſſent, eo quod factæ fuerint per compromiſſum limitatum; qui electionis modus approbatus eſt ab Eccleſia & Concilio Lateranenſi *in cap. Quia propter*, relato, nec reprobatus à Concilio Tridentino, cum ſolùm petat quod electiones fiant ſecretò, quod in hoc caſu obſeruatum eſt. Imò quia iſtæ electiones factæ ſunt per compromiſſum mixtum, quod eſt etiam maximè pro legitimo modo electionis approbatum à Rota *in Metenſi* relata *num. 30. & ſeqq.* ex Henrico Caniſio ab ea citato, & ſupponitur in alia Treuerenſi Abbatiæ etiam relata; propterea de eius validitate in terminis iuris communis vix dubitari poteſt: eo etiam, quòd iſte modus eligendi per compromiſſum mixtum ſcrutinio dicatur melior *& expeditior forma*, cum non omnes rectè ſciant formam ſcrutinij. Gloſſa *in cap. Cum expediat, in verb. Inquiſitis, de election. in 6.* Mandag. *de elect. cap. 41. litt. E.* Rota *in d. Treueren. num. 46.* 70

Cæterum ſpectato iure Religionis, & quod in ipſa aut ipſius Conſtitutionibus nulla prorſus mentio vnquam fit de alio modo electionis, præterquam quod per ſcrutinium, vt patet tam ex Conſtitutionibus nouis, quam antiquis; & quia inſolitus eſt, & inauditus omnino in Religione talis modus celebrandi electiones, *inſolita autem malam fidem arguunt, ſuſpicionemque inducunt, leg. ſi quis ſub conditione*, & ibi Gloſſa & Bartolus, *ff. de condit. inſtit.* Baldus *conſil. 311. colum. 2. vol. 5.* & alij apud Bertachin. *in repert. verb. inſolita*, idcirco talis electio in vim Conſtitutionum, ſeu ſtatutorum Ordinis omnino irrita cenſeri debet. Eo quoque quod talis modus celebrandi electiones eſt forma illarum, prout colligitur *ex p. 4. Conſt. cap. 15. num. 4. & cap. 24. num. 9.* vbi expreſsè dicitur: *Et ſciendum eſt, quod in electionibus ſuperiorum, & officialium omnium ſeruanda eſt forma præſcripta à Concilio Tridentino, & ab iſtis Conſtitutionibus p. 2. cap. 10. num. 9.* Et *forma legis omiſſa corruit actus, l. Cum hi, §. ſi Prætor, ff. de tranſact.* & pluribus aliis iuribus & DD. apud Barboſam *axiom. 12. num. 24. & axiom. 100. num. 17.* Vnde Reuerendiſſimus Theodorus Statius Ordinis Generalis modum celebrandi Capitula Prouincialia & electiones ipſius per modum legis pro tota Religione præſcribens, non ſolum *formulam* cum appellat, ſed etiam (quod eſt proximè ad intentum) in principio & præfatione ipſius declarat quod *omnes electiones in noſtris Capitulis Prouincialibus iuxta noſtrarum Conſtitutionum diſpoſitionem facienda ſunt per viam ſcrutinij.* 71

Adeſt etiam alia ratio propter quam præfatæ ele- 72

ctiones irritæ cenſeri debent. Eo videlicet quod licet iuxta dicta, electiones factæ per compromiſſum mixtum cum ſcrutinio validæ ſint in iure communi ſtando; hoc tamen fallit quando in eo ſcrutinio non ſunt obſeruata ſubſtantialia ſcrutinij, iuxta *cap. Quia propter.* Ita enim habet Rota *in Metenſi*, relata §. *Et quamuis*, & Rota *in Treuerenſi*, etiam relata §. *Dato tamen*, ex *cap. Si cui, de elect. in 6.* & aliis DD. quos ſequuntur Sigiſmundus *ſuprà dub.2. num.12.* & Samuellius *ſuprà diſput.1. controu.3. concluſ.9.* In his porro electionibus obſeruata non ſunt ſubſtantialia ſcrutinij, quia non ſunt factæ, vt audio, à Religioſo fide digno eius Prouinciæ per tres ſcrutatores à Capitulo deſignatos, prout præſcribitur pro forma electionis per ſcrutinium eo *cap. Quia propter.*

73 Nihilominus tamen, quia præfatum Capitulum, & eius electiones bona fide, & propter aliquam neceſſitatem modo prædicto celebrata ſunt, & proptérea confirmata à Reuerendiſſ. Ordinis Generali; inſuper quia in ipſis conſenſerunt Gremiales omnes Capituli, & per 18. circiter menſes contra ea non reclamarunt, & ij qui poſt prædictum tempus reclamarunt, legitimi contradictores non erant, ac maximè quia cum in illis obſeruatum fuerit id quod de iure naturali & diuino

74 ad valorem electionum requiritur, ſcilicet liber conſenſus eligentium, debent ſuſtineri in foro conſcientiæ, iuxta doctrinam communem, quam ſequitur dicta Rota *in Treuerenſi*, §. *neque facit*, & ex Doctoribus Innocentius, Baldus, Nauattus, & alij, quos ex recentioribus ſequuntur Sigiſmundus *dub.3. num.1.* Samuellius *ſuprà controu.6.* & Moronus *reſponſ.72.n.49.* Ideo cum in S. Congregatione Epiſcoporum & Regularium de huius Capituli & electionum ipſius validitate ageretur, pro ipſius defenſione libellum ſupplicem feci huius tenoris ad Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardinalem Carpineum huius cauſæ Ponentem, vt pro ſolita ſibi pietate & benignitate ipſa approbaret vel ſanaret.

Eminentiſſime & Reuerendiſſime Domine.

75 Suſtinendæ videntur omnino electiones Prælatorum, & aliorum Officialium factæ pro Prouincia Aquitaniæ Ordinis Carmelitarum in Conuentu Lemouicenſi 25. die menſis Septembris anni 1651. per octo compromiſſarios deſignatos à toto gremio Capituli, nullo reclamante, nec contradicente, ſed potius approbante tale compromiſſum.

76 Factæ enim ſunt præfatæ electiones, vt dicitur per vota ſecreta iuxta formam præquiſitam à Concilio Tridentino *ſeſſione vigeſimaquinta, de Regul. cap. 6.* Et in eas conſenſerunt omnes Gremiales dicti Capituli recognoſcentes vt Prælatos, Superiores, & Officiales illos omnes qui fuerunt electi per has electiones. Vnde propterea P. Generalis litteris datis Rhedoni die 28. Nouembris præfati anni eas confirmauit, & quatenus opus eſſet; reualidauit, perſonas ſic electas de nouo eligens, præcipiens omnibus ſuis inferioribus vt contra ipſas nullus reluctari præſumeret ſub pœna rebellium.

77 Nec obſtant oppoſitiones contra præfatum Capitulum & ipſius electiones à nonnullis propoſitæ. Prima enim, videlicet quod P. Ioachimus à Sancto Ioanne Prouincialis fuerit electus per acclamationem, omnino eſt à veritate aliena: non enim fuit electus per acclamationem, ſed per electionem ſecretam, iuxta Concilium, vt dictum eſt, ex teſtimonio quorum-

78 dam Patrum illius Prouinciæ. Deinde ſecunda, videlicet quod vnus ex compromiſſariis non eſſet gremialis, ſeu de gremio Capituli, etiam à veritate eſt aliena. Erat enim Definitor in Capitulo præcedenti, & per conſequens gremialis in iſto: Dato etiam, & non conceſſo, quod vnus ille non fuiſſet de gremio Capituli, nihilominus adhuc poterat deſignari compromiſſarius, eo quod *in cap. Quia propter, de electión.* vbi inter alias formas electionis approbatur ea quæ eſt per compromiſſum, nullatenus dicitur quod compromiſſarij debeant eſſe Capitulares: ſolum enim dicitur: *Vel ſaltem eligendi poteſtas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Eccleſiæ viduatæ prouideant de Paſtore.* Et ita tenent Gloſſa *in d. cap. Quia propter*, verbo *Viri*, Gloſſa *in cap. Cauſam, de electión.* verb. *Contulerint*, & Laymanus *in quæſt. Canon. de electión. Prælat. cap. 8. quæſt.84.* Tertia quo- 79 que oppoſitio, nempe quod P. Generalis non potuerit accelerare dictum Capitulum, prout de facto fecit ad inſtantiam Prouincialis, qui tunc erat, & ob bonum Prouinciæ, omnino corruit ex Conſtitutionibus Ordinis *part.2. cap.1. num.7.* vbi dicitur: *Poterit etiam Capitulum generale, vel Prouinciale mutare, & terminum, cauſa rationabili, abbreuiare, vel elongare. Et hoc idem committere Prouincialibus, aut Vicariis, quando videbitur expedire.* Quarta ſimiliter, 80 videlicet quod Prouincialis qui fuit electus, eligi non potuerit ad id muuus, eo quod eſſet Lector publicus in Academia Cadurcenſi, eſt omnino friuola: nam ciuitas illa Cadurcenſis eſt in medio dictæ Prouinciæ Aquitaniæ, ex qua facilè poteſt toti Prouinciæ prouidere. Et talis Lector publicus non occupatur niſi per ſex menſes dicta lectione, & ita habet ſex alios menſes liberos, vt in illis poſſit viſitare totam Prouinciam. Et caſu quo tempore lectionis aliquis Conuentus viſitari deberet, poſſet lectio intermitti ex licentia Rectoris talis Vniuerſitatis, vel Prouincialis mittere viſitatorem ſuo nomine. Hanc porro obiectionem friuolam eſſe ex eo etiam conuincitur, quod cum idem P. Ioachimus aliàs fuiſſet Prouincialis, & ſimul Lector publicus eiuſdem Vniuerſitatis, nunquam tamen illi eſt oppoſitum non poſſe exercere ſimul hæc duo munia. Quinta pariter obiectio, videlicet quod Exprouin- 81 cialis non finierit ſuum Prouincialatum, etiam eſt parui momenti, quia ipſe renunciauit ſuo Prouincialatui, & acceſſit Pariſios ad conueniendum P. Generalem, & poſtulandum accelerationem Capituli. Denique ſextà etiam eſt inanis. Nullus enim Conuentus Prouinciæ petit caſſationem compromiſſi aut electionum per ipſum celebratarum, ſed ſolum celebrationem noui Capituli pro nouis electionibus faciendis. Difficilius obiicitur contra præfatum com- 82 promiſſum & electiones ipſius, quod in Conſtitutionibus Ordinis ſolùm aſſignetur pro forma electionis ea quam tradit Concilium loco relato, ſcilicet per vota ſecreta, ac proinde per modum ſcrutinij. Veruntamen huiuſmodi difficultas non tollit quo- 83 minus à Sacra Congregatione approbari debeat præfatum compromiſſum, & electiones cauſa ipſius factæ. Primò quidem, quia compromiſſum & ele- 84 ctiones per ipſum celebratæ validæ ſunt & legitimæ, in terminis iuris communis ſtando. Etenim *in d. cap. Quia propter*, quod eſt deſumptum ex Innocentio III. & Concilio Lateranenſi, omnino approbatur talis modus electionis. Et ita tradunt communiter Doctores & S. Rota *in Metenſi Monaſterij*, 5. Iulij 1621. & *in Treuerenſi Abbatiæ ſancti Maximini* 20. Nouembris 1624. & 24. Ianuarij 1625. quas refert Barboſa in præfatum *cap. Quia propter, num.2.* Cum ergo res de facili reuertatur ad ſuam primæuam naturam, *leg. filio quem pater, ff. de lib. & poſth. cap. Ab exordio 35. diſtinct.* & faciliùs tollantur ea quæ iure ſpeciali, quàm quæ iure communi valent, *leg. eius militis, §. Si militia, ff. de milit. teſtament.* videtur potuiſſe gremiales dicti Capituli vti præfato modo eligendi; præſertim cum ille non fuerit ſimpliciter

citer compromiſſum, ſed mixtus ex compromiſſo & ſcrutinio.

85 Secundò, quia ſi rectè res inſpiciatur, huiuſmodi electiones nullatenus dici poſſunt factæ per compromiſſum: ſiquidem, vt dicitur, factæ fuerunt per vota ſecreta, & compromiſſum quod præceſſit, ſolum fuit pro deſignandis electionibus, quod nullatenus eſt prohibitum in Ordinis Conſtitutionibus, ac proinde permiſſum cenſeri debet iuxta commune axioma, Permiſſa eſſe cenſentur omnia, quæ non ſunt prohibita. Oldradus *conſil.*28. Ancharanus *conſil.*243. Barboſa *axiomat.*178. *num* 1.

86 Maximè tertiò, quia præfatum compromiſſum non fuit aliud, niſi quædam renunciatio vocis actiuæ, quam habebant gremiales ad electiones faciendas, ac proinde eſto quod in vim compromiſſi non poſſent valere dictæ electiones, ſaltem in vim renunciationis propriæ vocis valere poſſunt; quia certa veritas eſt, quod actus qui non valet eo modo quo fit, valet eo modo quo valere poteſt, *cap. vnic. de deſponſ. impub. in ſexto.* Sanchez *libro quinto in Decalog. capite quarto, numero centeſimoquarto.* Eo videlicet, quia actus quando ex duplici capite fieri poteſt, ex vtiliori & firmiori factus cenſetur *l.*3. *de teſtament. mil. leg. Cum pater, ff. de iur. dot.* Reinoſ. *in obſeruat. pract. obſeru.*8. *num.* 10. Et quia in dubio de validitate actus, pro ipſa iudicandum *leg. quoties, ff. de reb. dub. leg. Si quando, ff. de legat.* Rolandus à Valle *conſil.* 61. *numero vigeſimotertio, libro tertio.* Et quia omnis interpretatio admittitur ad ſuſtinendum actum. Rota *deciſ.*469. *numero tertio, parte ſecunda Rec.* Rolandus *ſuprà numero vigeſimoſexto.* Potuiſſe autem præfatos Gremiales renunciare vocem actiuam, pro comperto eſt, tum ex Conſtitutionibus Ordinis, tum ex communi illa regula, Iuri ſuo quilibet renunciare poteſt, *leg. Si quis in conſcribendo, Cod. de Epiſcop. & Cler. l. penult. Cod. de pact. cap. tuis* 39. *verſ. Niſi, de teſtib. cap. Ad Apoſtolicam, de Regular. cap. Si de tertia, de priu leg.* Tiraquellus *de iure primogen. quæſt.*24. *num.*4. *cum ſeqq.*

87 Præſertim etiam quartò, quia Conſtitutiones Ordinum præſcribentes modum electionis ſolum per ſcrutinium, cum ſint correctoriæ iuris communis, eo quod ius commune permittit plures modos electionis, Conſtitutiones autem ſolum vnum vel alterum modum permittunt, ideo cum correctio in dubio ſit vitanda, *l. ſi quando, Cod. de inof. teſtam. l.*1. *Cod. de inof. dot.* Romanus *conſil.*40. *numero quinto, & conſil.*57. *numero ſecundo & tertio*, accipi debent vt minus corrigant quam fieri poſſit, itavt tantum corrigant quantum loquuntur, *l. ſi vero, §. de vir. ff. ſol. matrimon.* Rota *deciſ.*724. *numero decimoſexto, parte prima diu.* Sigiſmundus de Bononia *de election. Prælat. dub.*7.*n.*1. *verſ. Ex his & aliis:* ac proinde ſolùm intelligendæ, vt ſcilicet ſeruetur modus ille particularis electionis quando fieri poteſt, non verò quando res eſt valdè difficilis aut moraliter impoſſibilis, prout in præſenti caſu contigit: ſiquidem Gremiales Capituli hunc modum electionis ſuſcipere coacti ſunt pro maiori quiete Prouinciæ, & quia P. Generalis propter bella ingruentia in illis partibus nec poterat perſonaliter aſſiſtere, nec mittere Commiſſarium, qui ipſius perſonam gereret. Quia vt rectè Rolandus *conſ.*71. *num.* 34. quem ſequitur Sigiſmundus *ſuprà num.*5. conditores ſtatutorum noluerunt in hoc caſu diſponere, & ſtatuere contra ius commune, & adducit textum *l. quod vero contra, ff. de leg.* & communem Doctorum *in l. ſi conſtante, ff. ſolut. matrim.*

88 Id quoque elicitur ex declaratione Sacr. Congregationis, quam referunt Garzias *de benefic. part.* 5. *cap.*4. *num.*204. Sigiſmundus *ſuprà dub.*2. *num.*7. Caſtellinus *de elect. cap.*7. *num.*7. & Barboſa *in collect. Apoſtol. deciſ. collect.*277. Cum enim quæſitum ab ea fuiſſet, an in electione Prælatorum Regularium procedi poſſet alia via quam per ſcrutinium, vtpote per viam compromiſſi, aut quaſi inſpirationis, aut oporteret procedere per viam ſcrutinij tantum, vt poſſit ſatisfieri decreto Concilij iubentis vt vota ſint ſecreta. Eadem Sacr. Congregatio reſpondit, *Electionem horum Prælatorum debere fieri tunc per vota ſecreta, vt ſe habent verba Concilij.* Vbi manifeſtum videtur Sacr. Congregationem ſolum velle quod electio fiat per vota ſecreta, non curando de alio modo electionis, dummodo in illo hoc ſecretum ſeruetur; quod quia in præſenti caſu contigit, omninò videtur iudicandum pro valore harum electionum.

Maximè & principalius, quia communis & vera ſententia Doctorum eſt, electiones eſſe validas & tenere in foro conſcientiæ, licet omiſſæ ſint ſolemnitates iure humano introductæ, quando in illis concurrunt quæ iure diuino & naturali ſunt requiſita. Innocent. *in cap. Cum in iure, & cap. Quod ſicut, de election.* Baldus *in cap. Nihil eſt, num.* 9. *de election.* Nauarrus *lib.* 1. *conſil.*10. *num.*2. *de election.* Rota *in d. Treuerenſi Abbatiæ S. Maximini* 20. Nouembris 1624. coram Coccino, §. *Neque etiam obſtat in fine*, Sà *in ſumm. verb. Electio, num.* 5. Ioannes Valerius *different.* 8. *num.*1. Theſaurus *in Prax. part.* 2. *verb. Conclauis, §. Nota octauò.* Peirinis *tom.* 1. *de ſubd. quæſtione* 1. *cap.* 34. §. 6. *in* 5. *concluſ.* poſt Roſellam & alios. Id autem quod iure diuino & naturali requiritur ad electionem, præcipuè eſt conſenſus ipſe eligentium, Innocentius vbi ſupra, & præſertim *in d. cap. Quod ſicut, de election.* Panormitanus *in cap. Cum poſt, de elect. num. tertio.* Decius *in cap. Canon. de election. num. vigeſimo de Conſtit.* March. *quæſt.* 927. *num.* 3. *parte prima.* Sigiſmundus *ſup. dub.*3. *num.* 1. aptiſſimè ad intentum adiungens *num.* 2. hæc: *Si talis ergo qui contra formam Canonicam eligitur, confirmetur, eſt verus Prælatus, nec tenetur in foro conſcientiæ reſignare, quia habuit fundamentum naturale. Ius enim poſitiuum adinuenit ſolemnitates propter periculum animarum & deceptiones euitandas, quæ cum ceſſent in hoc caſu, non eſt de illarum defectu curandum.* Innocentius *in cap. Quod ſicut*, vbi quoque Bellamera *num.* 54. *verſ. ſi verò electio.* Panormitanus *in cap. Quia plerique, num.*31. *de Immun. Eccleſ.* Iaſon *in l. nemo poteſt, in* 2. *lect col.*15. *verb. Pro parte negatiua, ff. de leg.*1. Felinus *in cap.*1. *column.*11. *verſ. fallit ſextò, de Conſtitut.* Syluester *titul. Electio, quæſt.*10. Biax *in direct. election. part.*3. *cap.*20. *in fin.* Hæc Sigiſmundus. Ex quibus clarè elicitur ſuſtinendas eſſe electiones, de quibus in præſenti; ſiquidem celebratæ ſunt ſecretè & ex libero conſenſu Gremialium, & confirmatæ à Patre Generali. 89

Porrò non debere audiri Patres quoſdam eius Prouinciæ, qui huiuſmodi electionibus ſe opponunt, conſtat ex eo, quia illi conſenſerunt talibus electionibus & electis per ipſas. Ex hoc enim ſequitur repelli debere ab oppoſitione ſeu impugnatione ipſarum, propter ea quæ dixi in meis Conſultis *concluſ.*13. *num.*7. videlicet, quia vt habetur ex Regulis iuris *in* 6. *num.* 21. & ſumitur ex *l. ſicut, Cod. de action. & obligat.* quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt; quod Gloſſa ibidem intelligit etiam in electo iuxta *Can. dilectiſſimi* 8. *quæſt.* 2. Idemque confirmat Regula alia etiam iuris *in* 6. *num.*33. quæ deſumitur ex *leg. Nemo poteſt mutare ff. hoc titulo*, ſcilicet mutare conſilium quis non poteſt 90

in alterius detrimentum. Quam Regulam procedere etiam in electione probat Barboſa *ibidem*, ex iuribus & Doctoribus. Fauet etiam Regula illa generalis, ſcilicet nullus poteſt venire contra factum ſuum *arg. cap. diuerſis fallaciis, de Cleric. coniug. & cap. Propoſuit, de fil. presbyt.* Gloſſa *in d. reg. Quod ſemel.* Layman *in qq. Canon. de elect. quaſt. 116. in margine.* Conſonat etiam *cap. Concertationi, de appell. in 6.* vbi appellanti ab electione præſcribitur ſpatium dierum decem, & iis tranſactis ſolum conceditur vti iuris remediis, ſi tamen electioni non conſenſerit. Ita colligunt ex textu Lapus, Abbas, Archidiaconus, & alij Doctores, quos ibi refert & ſequitur Barboſa. Pro quo maximè facit declaratio quædam nouiſſima S. Congregationis Epiſcoporum & Regularium die 2. Decembris 1643. vbi ſic: *Propoſita fuit cauſa Prouinciæ Apuliæ inter PP. electores eiuſdem Prouinciæ, necnon P. Thomam à Grumo electum, & P. Magiſtrum Felicianum à Polignano eius procuratorem ex vna, & P. Magiſtrum Gregorium Capullum, &c. & Domini negotio maturè diſcuſſo fuerunt in voto inſtitutionem P. Capulli non poſſe, nec debere ab eis impugnari, cum ſemel in eam conſenſerint, nec obſtare Conſtitutiones.* Facit etiam, quod cum Eminentiſſimus D. Cardinalis Ginettus Ordinis noſtri Protector ſciuiſſet quendam Religioſum, qui ex vi Breuis Sanctiſ. Domini noſtri Vrbani inſtitutus fuerat Prouincialis cuiuſdam Prouinciæ, conſenſiſſe in electionem alterius, hunc & non illum vt legitimum Prouincialem anno 1643. declarauit.

Idem expectatur de benignitate V. Em. quam Deus, &c.

Decretum S. Congregationis ſuper præfata cauſa mihi authenticè datum.

94 *S. Congregatio S. R. E. Cardinalium, negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, auditis partibus ac Eminentiſſ. de Carpinea referente, cenſuit, nullitates vt ſuprà allegatas contra Capitulum PP. Carmelitarum Prouinciæ Aquitaniæ non fuiſſe iuſtificatas, ac propterea Prouincialem electum in ſui muneris poſſeſſione manutenendum eſſe, contrariis non obſtantibus. Datum Romæ 12. Septemb. 1653. M. Card. Ginettus. H. Archiep. Patracen. Secret.*

Dubium Secundum.

95 *De quadam electione reſtricta per Superiores ad determinatas perſonas.*

Casus.

96 *In Religione illuſtriſſima PP. Ciſtercienſium Congregationis Hiſpanicæ Diffinitorium, quod conſtat ex Generali, & ſex Diffinitoribus ex antiquioribus & grauioribus Monachis ſecundùm vſum in Religione receptum proponendi ſeu nominandi duas vel tres perſonas Religioſas Monaſteriis tam Monachorum, quàm Monialium ſibi ſubiectis, vt ex illis eligant Monachi, & Moniales Abbates ſeu Abbatiſſas, propoſuit & nominauit per electionem Abbatiſſæ Monaſterij duas vel tres Moniales, vt ex illis vnam ſibi in Abbatiſſam dicti Monaſterij Moniales eligerent, quod renuerunt facere, prætendentes talem modum nominationis eſſe illegitimum, nec poſſe ſuſtineri. Quæritur propterea an legitimus ſit, vel non, & an licitè potuerint Moniales præfati Monaſterij contradicere, & non venire ad electionem Abbatiſſæ modo ſibi aſſignato.*

Resolutio.

Reſpondeo prædictum modum nominationis ſeu 97
propoſitionis determinatarum perſonarum religioſarum, vt ex illis Monaſteria ſibi eligant Abbates, ſeu Abbatiſſas, eſſe legitimum & validum, ſuſtineri poſſe & debere, ac per conſequens præfatas Moniales contradicere non potuiſſe iuxta illum ad electionem Abbatiſſæ deuenire.

Primò ex Concilio Trident. *ſeſſ. 25. de Regular.* 98
cap. 7. vbi poſtquam aſſignauit aliquas conditiones
pro electione Abbatiſſarum neceſſarias., concludit in
fine: *In reliquis ſeruentur ſingulorum Ordinum vel Mo-*
naſteriorum Conſtitutiones. Prædictus autem modus no- 99
minationis pro electionibus faciendis obſeruari debuit ex Conſtitutionibus eiuſdem Congregationis approbatis à Sede Apoſtolica, ſcilicet per Cardinalem Poggium Iulij III. in Regnis Hiſpaniarum de latere Legatum, qui ſub anno 1553. pridie Kal. Maij litteris datis Matriti, prout habetur inter priuilegia eiuſdem Congregationis, approbauit & confirmauit ſequentes Conſtitutiones. *Item quod dicti octo Diffinitores nominent pro quolibet Monaſterio Congregationis duos Religioſos eiuſdem, ex quibus ſit obligatus quilibet ex Conuentibus dictorum Monaſteriorum eligere vnum in Abbatem & Prælatum & non aliquem alium.* Et inferiùs: *Item, quod ſi tempore intermedio dicti triennij contigerit aliquod, vel aliqua Monaſteria dictæ Congregationis quacumque ratione, ſeu cauſa vacare, Conuentus talis vel talium Monaſteriorum ſic vacantium ſit vel ſint obligatus & obligati ad eligendum, & eligant in Abbatem vel Abbates talis vel talium Monaſteriorum vnam duarum perſonarum in Capitulo Prouinciali proximè elapſo nominatarum pro tali, ſeu talibus Monaſteriis.* Ex quibus Conſtitutionibus, adiuncta etiam alia ex Capitulis generalibus anni 1608. & 1614. quæ habentur inter definitiones eiuſdem Congregationis *cap. 45. num. 10.* vbi ſic: *Las electiones de las otras Abadeſſas ſe hagan en la forma que ſe haçen las de los Abbades, que nueſtro Padre General en los Monaſterios de las Huelgas y Belen de Valladolid, y el Diffinitorio en los de Ieſus de Salamanca, San Miguel, Auiles, y Ferreyra, nombren, y propongan dos otres Religioſas primera que dellas elijan Abadeſſa*; ſatis liquet præfatum modum nominationis eligendarum in Abbatiſſas legitimum eſſe, nec potuiſſe præfatas Moniales illi ſe opponere. Electiones porrò Monialium in
Abbatiſſas fieri debere iuxta Conſtitutiones Religio- 100
num, ſupponunt communiter Auctores, ſpecialiter Tamburinus *de iur. Abbatiſſar. diſput. 28. p. 1. num. 3.* & quod ſtatuta concedentia huiuſmodi auctoritatem Superioribus, ſeruari debeant, ac valida ſint, tradũt in fortioribus terminis, ſcilicet poteſtatis abſolutæ eligendi omnes Prælatos immediatos pro tota Religione, Nauarrus *de Regul. comm. 3. num. 3.* Antonius Perez ſuper *Reg. D. Benedicti cap. 4.* optimè Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 7. num. 8. & lib. 10. cap. 3. per tot.* Sigiſmundus de Bononia *de elect. p. 3. dub.* 110. Lotterius *de re benef. lib. 2. quaſt. 15. num. 30. & 32.* Ex quo ad intentum tale ſumitur efficax argumentum, non ob-
ſtante quod ſecundum ius commune electio Prælato- 101
rum pertineat ad Monaſteria, ſeu Conuentus 1. *Congreg. 15. quaſt. vltim. cap. 1. de elect. cap. Indemnitatibus,*
de elect. in 6. Nihilominus Cõſtitutiones ferè omnium 102
Religionum, quibus præſcribitur quod Prælati immediati Monaſteriorum fiant per nominationem factam à Generalibus vel Prælatis Superioribus, validæ ſunt, & exequutioni demandantur: multo ergo magis Conſtitutio ipſa quæ ſolum præſcribit, quod Generalis & Diffinitores

Diffinitores nominent aliquas diſcriminatas perſonas, ex quibus vna eligatur, valida & obſeruanda erit.

103 Secundò id conſtat ex approbatione prædictæ Conſtitutionis facta à Clemente VIII. 14. Decembris 1604. litteris datis per modum Breuis, quæ habentur inter priuilegia dictæ Congregationis *n.*37. Ibi enim Pontifex motu proprio, ex certa ſcientia & matura deliberatione loquendo de Abbatum ſeu Præſidentium electione hæc habet: *In eorum quoque electione formam ſecundum Conſtitutiones eiuſdem Ordinis præſcri-*

104 *ptam ſeruari decernimus.* Cum autem prædictæ litteræ non fiat ad inſtantiam dictæ Congregationis, ſed ex certa ſcientia Pontificis, datur intelligi ipſum habuiſſe notitiam Conſtitutionis eiuſdem Congregationis, qua præcipitur dictus modus nominationis eligendorum ſeu eligendarum in Abbates vel Abbatiſſas Monaſteriorum, eamque approbare voluiſſe. Etenim iuxta ea quæ dicenda ſunt *tom.* 3. *verb. Clauſula*, *num.* 29. ex Naldo, & Tamburin. per huiuſmodi clauſulam *Ex certa ſcientia*, actus nullus validus creditur, ſi Princeps de

105 nullitate veriſimiliter habebat notitiam. Similiter cum dicta conceſſio ſit ex motu proprio, eſt valdè fauorabilis, & per conſequens eſt extendenda & amplianda. Gozadin. *conſ.* 8. *num.* 20. Gratian. *conſ.* 9. *num.* 178. *lib.* 1. Roman. *conſ.* 65. & Marta *de Clauſul. part.* 1. *clauſul.* 73. & tollit omnes ſubreptiones, vt per Canoniſtas *in cap. ſi motu proprio de preben. lib.* 6. Baldus *in l fin. Cod. de crimin. ſac.* Iaſon *conſ.* 184. Marta *ſuprà*, & Ego *ſuprà num.* 42. ex aliis. Habetur ergo pro comperto Conſtitutionem præfatam approbatam fuiſſe à Clemente VIII. in litteris relatis.

106 Tertiò, quia id videtur ſupponi à S. D. Vrbano VIII. qui in litteris datis Romæ 4. Aprilis 1628. in fauorem dictæ Congregationis præcipit quod octo Procuratores concurrerent ad Capitulum Generale dictæ Congregationis, non quidem electi more antiquo, ſed qui eſſent octo antiquiores ex iis qui à Capitulo Generali fuerint Monaſteriis præpoſiti & nominati, vt ex illis eligerent Abbates, & aliàs ab ipſis non fuerint electi; quo ſaltem implicitè & virtualiter approbare videtur Pontifex conſuetudinem Capituli Generalis, ſeu Diffinitorij nominantis, ſeu proponentis aliquas determinatas perſonas, vt ex iis eligantur Abbates, cum aliàs non poſſet ſubſiſtere gratia conceſſa ab ipſo.

107 Quartò ex conſuetudine veluti immemorabili huius Congregationis faciendi electiones Abbatum & Abbatiſſarum in prædicta forma, ſcilicet cum nominatione aliquorum in particulari, ex quibus vnus vel vna eligi debeant. Cuius conſuetudinis vetuſtas ad minus comprobatur per 90. fermè annos, à tempore videlicet Iulij III. & indulti de quo ſupra. Conſuetudinem, autem vtpote quia habet vim legis, magnam quoque vim habere in omnibus rebus compertum eſt apud omnes. Maximè verò quod illam habeat in materia electionis conſtat ex Panormitano *cap. Cum inter, de elect.* Tamburino *de iure Abb. tom.* 1. *diſp.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 17. Nec huiuſmodi conſuetudo exerceatur, quòd ea non ſubſiſtat cum ſcientia Papæ, oppoſitum enim probatur ex conceſſionibus Clementis, & Vrbani relatis.

108 Quintò ex acceptatione continua & inueterata prædicti modi electionis, præmiſſa videlicet nominatione aliquorum in particulari ab omnibus Monaſteriis, tam Monachorum quàm Monialium dictæ Con-

109 gregationis. Conſenſum autem ſeu acceptationem maximam vim habere in materia electionis, ita vt qui ſemel aliquam electionem vel modum electionis approbauit, contradicere poſtea non poſſit, habetur ex *cap. Nulli licere, de election. in* 6. *& cap. Concertationi, de appellat. in* 6. Vbi Doctores communiter, ſpecialiter pro materia electionis, Lanotius *de election. titulo* 4. *cap.* 19. *num.* 115. Sigiſmundus *ſuprà dub.* 48. *num.* 6. Conſonat etiam declaratio nouiſſima Sacr. Congregationis Epiſcoporum & Regularium 2. Decembris 1643. in caſu cuiuſdam electionis pro Ordine Prædicatorum, & alia Eminentiſſimi Cardinalis Ginetti eiuſdem anni ſuperiùs relata. Ex eis enim habetur non admitti poſſe reclamationem contra electionem aliquam, ſi ij qui reclamant antea in ipſam conſenſerunt. Colligitur etiam ex regula Iuris *in* 6. *num.* 21. quæ ſumitur ex *l. ſicut, Cod de act. & obligation.* quod ſemel placuit, amplius diſplicere non poteſt, quod Gloſſa ibidem intelligit etiam in electo iuxta *cap. dilectiſſimi* 8. *quæſt.* 2. quod maiorem habet vim ex modo promulgandi leges in prædicta Religione ſeruato: nam in Capitulo Generali ab omnibus Patribus examinatur, diſputatur, & vocatur definitio, poſtea omni Congregationi notificatur, & in ſequenti capitulo, ſi iuſtum videtur, & nullus in termino trium annorum reclamauerit, confirmatur & ſtabilitur, & hucuſque tunc vim legis talis definitio non habet. Cum ergo præfatum Monaſterium Monialium, ſicut nec alia eiuſdem Congregationis nunquam reclamaſſe reperiantur contra præfatam Conſtitutionem, cenſeri debent illam approbaſſe, & in ipſam conſenſiſſe, ac per conſequens 110
modo contradicere non poterunt, propter dicta. Ad quod etiam maximè accedit quod præfatus conſenſus habere videatur vim reſignationis proprij iuris ad eligendum alio modo, prout facilè ex Rotæ deciſionibus & Doctoribus confirmari poſſet. Imo & dictum 111
conſenſum de facto interueniſſe ex dicta temporis antiquitate vnà cum longiſſima obſeruantia præſumitur, vt firmat Rota in vna *Iuriſdictionis* 4. Martij 1616. coram D. Martino Andrea *num.* 22. ex Alexandro, Decio, Rollando, Gozadino & aliis. Denique addendum ex tali conſenſu, acceptatione, & non reclamatione colligi poſſe electiones Abbatum & Abbatiſſarum in prædicta Congregatione fieri aliquo modo ex compromiſſo facto à Monachis & Monialibus in Generalem & Definitores. Poſſe autem 112
dari electiones mixtas ex ſcrutinio & compromiſſo, ſæpè inculcauimus, vt communiter receptum & firmatum à Rota *in Metenſi Monaſterij* 5. Iulij 1621. *num.* 30. ex Henrico Caniſio *in comp. Decretal. tit. de elect.* §. *Ac in primis.*

Sextò, quia talis Conſtitutio rationabilis, licita 113
& honeſta proculdubio eſt. Primò, quia facta à viris grauiſſimis, Generali nempe & Definitoribus in grauiſſima & illuſtriſſima Congregatione: & pro Iudice ſeu Prælato ſemper iura præſumunt, *leg. vir bonus, ff. Iudicatum*, *leg. final. Cod. ad leg. Iul. rep.* Secundò, quia finis illius, ſcilicet quod particulares Monachi, ſeu Moniales dirigantur in electionibus faciendis à ſupremo Capite Congregationis, & ſex vel octo grauioribus & antiquioribus Patribus, vt vel ſic probiores & digniores perſonas eligant in Abbates & Abbatiſſas, eſt pium, honeſtum, & valdè conueniens reformationi Religionum. Tertiò, quia ſimilem conſuetudinem, conſentiente etiam Sede Apoſtolica inter alios Ordines habent Auguſtiniani, inter quos Reuerendiſſimus Generalis in aliquibus Conuentibus, præſertim *generalibus* vocatis, proponit tres Religioſos dicti Ordinis, coarctata vocalibus electione ad vnum ex eis, quod ſemper abſque vlla reclamatione ſeruatum fuiſſe dicitur. Item noſtri Carmelitæ, inter quos iuxta dicta *numero vigeſimoprimo*, ex Decreto plurium Capitulorum generalium, Generales habent auctoritatem nominandi Capitulis Prouincialibus aliquos determinatos, vt ex ipſis, & non aliis Prouinciales eligantur; Prouinciales etiam auctoritatem habent proponendi aliquos

aliquos Conuentibus, vt ex illis vnum ſibi in Priorem eligant.

114 Nec contra prædicta obſtat inde coarctari electionem, quod eſt contra libertatem illius, & textum *in cap. Cum terra, de election. & capit. Vbi periculum, §. Cæterum, de election. in 6.* Nam his iuribus ſolùm prohibetur Prælatos ſeu Superiores Religionum poteſtate ordinaria, aut etiam conſuetudine illegitimè introducta facere præfatam nominationem, coarctando electionem ad aliquas determinatas perſonas, non verò id prohiberi ſi fiat ex vi Conſtitutionis auctoritate Apoſtolica factæ, confirmatæ à Summis Pontificibus, & conſuetudinis legitimè introductæ, in quam præſentes intereſſe habentes, ſcilicet Monachi & Moniales voluntariè conſenſerunt, potentes contra ipſam reclamare, prout contingit in præſenti,

115 iuxta dicta in Superioribus. Vnde Auctores qui hunc modum reſtrictionis reprobare videntur, expreſsè excludunt caſum præſentem. Etenim Rodriquez *tomo ſecundo qq. reg. quæſtione quinquageſimaſecunda, articulo vndecimo in princip.* ſolùm loquitur pro caſu in quo talis coarctatio fiat ſine Sedis Apoſtolicæ aut delegati à latere licentia, ſed ſolum ad libitum Prælati, vel Præſidentis. Idem tenet expreſsè Miranda *tomo ſecundo Manual. Prælat. quæſtione vigeſimatertia, articulo vigeſimoſecundo, concluſione prima.* Eodem etiam ſenſu intelligitur Sigiſmundus de Bononia *ſuprà dubio quinquageſimotertio, numero quarto & quinto.* Similiter Barboſa *de Iur. Eccleſ. libro primo, capite decimonono, num. 233.* expreſsè aſſerens talem coarctationem irritare electionem, ſi fiat ſine vrgentiſſima cauſa & auctoritate Sedis Apoſtolicæ. Quod tamen non tenet in propoſito, vt dictum eſt. Similiter Bordonus *reſol. 16. num. 26.* etiamſi talem modum coarctationis reprobet, aſſerit tamen valere electionem quando electores contenti ſunt illo numero coarctato, quod contingit in propoſito propter acceptationem antiquiſſimam talis modi reſtrictionis, & non reclama-

116 tionem contra ipſum. Approbat etiam idem Bordonus ex Caſtellino *de electione capite tertio, numero ſeptimo*, quod quando electores præſtiterunt cauſam dictæ reſtrictionis, poteſt Superior id facere, quod forſan etiam contingit in præſenti, ſi forſan dicta Conſtitutio facta fuit ea occaſione, quod aliquando viderint Prælati Congregationis quod Monaſteria eligabant minus probas aut dignas perſonas.

117 Idem quod dixi ad ius commune, reſpondendum eſt ad declarationem Sacr. Congregationis, quam referunt Lauorius in ſuis *lucubrat. titulo quarto, capite ſecundo, numero decimoſexto.* Sigiſmundus & Bordonus relati per hæc verba: *An ſtante libertate electionis liceat Prælato ſuperiori proponere duos, vel tres ex quibus neceſſariò eligatur? Reſpondit non licere.* Vt enim conſtat ex illo verbo *Prælato*, manifeſtè loquitur S. Congregatio, quando talis coarctatio fit ſolum ad libitum Prælati, non autem quando fit ex Conſtitutione à Sede Apoſtolica approbata & confirmata, & ex conſuetudine legitima, ac acceptatione, ſeu conſenſu electorum, prout contingit in præſenti, vt dictum eſt.

Dubium Tertium.

118 *Simile præcedenti, An Reuerendiſſimus Generalis Eremitarum Sancti Auguſtini poſſit in Conuentibus vocatis* Generalibus *ſuæ Religionis coarctare electiones Prælatorum ad determinatas perſonas, tres videlicet, vel quatuor.*

Responsio.

119 Exiſtimo fieri poſſe id quod quæritur. Primò propter Conſtitutionem huius Religionis inter nuper impreſſas Romæ de anno 1649. *tertia parte, capite quarto, §. decimooctauo*, vbi dicitur: *Conuentibus generalibus prouidebit* (ſcilicet Generalis) *tam de capite, quàm de membris, tanquam iis qui ſub eius immediata cura, regimine, ac protectione poſiti ſunt, prout diffinitum fuit in Capitulo generali Neapoli celebrato.* Cùm enim vtatur verbo *Prouidebit*, quod eſt generaliſſimum & vniuerſaliſſimum, comprehendens ſub ſe omnes modos quibus priores inſtitui poſſunt, vtique etiam comprehenditur iſte, qui eſt per electionem faciendam de vno ex aliquibus ab eo ipſo deſignatis. Vnde optimè ad intentum Gonzalez *ſuper regul. 8. Cancell. gloſſa. 17. num primo*, circa verb. *Prouiſionem*, ſic habet: *Loquitur per hoc verbum* prouiſionem, *quod eſt amplius & generalius ac latiſſimum, continens in ſe omnes modos per quos Eccleſia prouidetur, ſcilicet nominationem, poſtulationem, electionem, præſentationem, confirmationem, inſtitutionem & collationem.* Gloſſa verb. *prouiſioni, in Clem. fin. de election. cap. Vt circa, in princip.* & ibi Gloſſa verb. *electiones, de election. libro ſexto.* Gloſſa verb. *prouiſionem, per text. ibi in capite primo, & in cap. Quorundam, verb. Prouiſionibus, eod. tit. de election. libro ſexto.* Geminian. *conſ. 15. num. tertio*, idem Gemin. Franchus & reliqui *in cap. Cum illis, §. 1. de præb. libro 6.* Lambertin. *de Iurepatr. libro ſecundo, parte prima, quæſtione prima princ. articulo 12. num. 1. & 2.* Felin. *in cap. In noſtra, corollar. 32. num. 28. de reſcript.* Cardin. *in Clem. Cauſam quæ, de elect. quæſtione 4.* Rebuffus *in concord. in rubr. de collat. §. Præfati ordinarij; gloſſ. verb. prouiſionem, & in Prax. benef. tit. de forma Vicariatus, num. 6.* Mandoſius *in reg. Cancell. 32. quæſt. 4. num. 3.* Rota *deciſ. 791. num. 9. part. 1. diu.* Item Rota *deciſ. 638. num. 4.* apud Farin. *in 1. collat. nouiſſ. ſeu part. 4. diu.* Barboſa *in appellat. de Iurepat. appell. 228. num. 1.* 120

Hanc porrò eſſe genuinam interpretationem verbi *Prouidebit*, conſtat ex Baldo *in cap. fin. num. 22. de præſcript.* vbi dixit, quod verbum *prouidere*, ſignat prouidentiam, per *l. Theopompus 14 ff. de dot. priuileg.* Quemadmodum ergo *prouidentia* latiſſimum & generaliſſimum eſt nomen comprehendens ſub ſe omnes ſpecies prouidentiæ, vt Theologi aſtruunt, ſic etiam verbum *prouidebit* ſignificabit omnem modum prouidentiæ, qui circa inſtitutionem Priorum dictorum Conuentuum haberi poteſt. Propter eandem enim cauſam Rota *deciſ. 4. in fin. de Iurepatron. in nou.* decreuit quod Clementina *Auditor, de reſcript.* quæ dat facultatem Auditoribus Rotæ, vt in cauſis beneficialibus coram illis pendentibus poſſint abſque alia noua commiſſione (vt euitetur circuitus) prouidere. Quod procedit etiam in Inſtitutione & confirmatione, tradit etiam Bellamera *deciſ. 620. alias 621.* Milis *in reper. verbo Patronus ſi perſonam idoneam, in fin.* Caputaq. *dec. 61. parte prima.* Gonzalez *ſupr. num. 3.* 121 122

Hanc quoque ampliſſimam ſignificationem verbi *prouidebit*, eſſe de mente dictæ Cōſtitutionis colligitur ex illis verbis eiuſdem, *tanquam iis qui ſub eius immediata cura, regimine, ac protectione poſiti ſunt.* Illis enim denotatur prouiſionem Priorum præfatorum Conuentuum relinqui omnimodæ diſpoſitioni & abſolutæ voluntati P. Generalis. Sicut cum dicitur aliquam Religionem eſſe ſub immediata cura & protectione Sedis Apoſtolicæ, denotatur Sanctam Sedem poſſe circa illam prouidere modo ſibi placito & conueniente rationi. 123

Ad quod accedit, quod etiam in Principibus ſecularibus, & vniuerſitatibus locorum, quibus ius competit prouidendi de Epiſcopatibus, Abbatiis & officiis ſecularibus, idem cernitur. Hi etenim nominant tres aut quatuor Papæ vel aliis ad quos ſpectat immediata prouiſio, qui ex ipſis vnum eligunt, vt tradunt Rebuffus *de Reg. auth. ad Prælat. nomin. §. 5.* Petrus 124

Gregorius

Gregorius Toloſ. *ſyntag. Iur. lib.* 17. *cap.*12. *num.* 24. *verſ. ſic hodie,& cap.*24. *num.*13. Couarru. *de ſponſal. part.*2. §.10. *num.* 15. latè Barboſa *in cap. Cum terra* 14.*n.*8.*de elect.* Lotterius *de re benef.lib.*2.*quaſt.*15. *n.*30.& 32. Fontanella *de pact.clauſ.*4. *gloſſ.*10. *part.*1. *num.*41.& 54. *verſ. Hac ferè omnia.* Quo ergo iure ſimilis auctoritas negabitur P. Generali, qui eſt Princeps ſupremus Religionis, & cui per verba ampliſſima eſt conceſſa?

125 Maximè id conuincitur ex eo quod, vt audio, talis eſt praxis huius grauiſſimæ Religionis; per praxim etenim leges declarantur, *l. ſi de interpretatione ff. de legib. l. Item ſi alias, l. ſed & Iulianus* 7. §. *Perinde ff. ad Macedonianum*, Baldus *in cap.*1.*in princ.num.*2. *de feud.* Aymon.*conſ.*101.*num.*3. Gutierrez *conſ.*2. *n.*10. & alij paſſim. Et ſi eſt praxis antiqua, vt ſupponitur, ab ea nullatenus recedendum, *l. Illud viſitatiſſimum* 19. & Baldus *ibid. ff. de excuſ.tut.* Gonzalez *ſup.reg.*8. *Cancel.gloſſ.*9.*num.*64.

126 Si dicatur huiuſmodi coarctationem electionis ad tres vel quatuor perſonas contrariam eſſe libertati electionis, & declarationi S. Congregationis, quæ communiter circumfertur. Sufficienter ad hoc reſponſum eſt ex dictis *in hoc cap.*15.*num.*21. ac ex iis quæ ad ſimilem obiectionem reſpondimus dubio præcedenti *num.*117.

CAPVT XVI.

De obligationibus Regularium ad manendum in Monaſteriorum clauſura.

SVMMARIVM.

1 *Omnes Religioſi ad aliquam clauſuram obligantur.*
2 *Egredientes è Monaſteriis ſine licentia qualiter peccent.*
3 *Maximè noctu egredientes.*
4 *Quæ licentia requiratur.*
5 *Non ſufficit licentia generalis.*
Quid tenendum ſecundum decreta Summorum Pontificum, ibid.
6 *Conuentus clauſura qualiter custodienda.*
7 *Apoſtata, fugitiuus, vel vagus quis ſit.*
8 *An iniuſtè grauatus poſſit licitè fugere è Monaſterio*, & n.9.
10 *Quid de damnato ad perpetuum carcerem, vel ad triremes.*
11 *Quæ pœna ſit recedentis à Conuentu ſine licentia iure communi.*
12 *Veri apoſtatæ pœnæ quales*, & n.13.
14 *Cooperantes ad fugam, vel apoſtaſiam Religioſi qualiter peccant.*
15 *Detinentes apoſtatas an ſint excommunicati.*
16 *Apoſtatæ, & fugitiui quomodo à ſuperioribus capiendi.*
17 *Incumbit ſuperioribus cura colligendi illos.*
An etiam Ordinariis. ibid.
18 *Redeuntes ad ordinem quomodo recipiendi.*
19 *Debita ab illis contracta à quibus ſoluenda.*
20 *Cui acquirant apoſtatæ, & fugitiui.*
Quid ſi intuitu beneficij aliquid acquiſierint. ibid.
21 *Bona illorum poſt mortem ad quem deueniant*, & n.22.
22 *Bona acquiſita per illicitam negotiationem ad quem ſpectent.*
23 *Poteſt Religioſus ex legitima facultate viuere extra ordinem, retento habitu.*
24 *Non tamen ſeruire beneficio, aut dignitati de ſola licentia ſuperioris.*
25 *An propter neceſſitatem parentum.*
26 *Qualiter Religioſus extra clauſtra delinquens puniendus ſit.*
27 *Quid poſſint Ordinarij circa illum.* ibid.
28 *Accedere ad Iaponium quibus Religioſis permiſſum.*
29 *Ad Indias miſſis quid prohibitum.*
30 *Regulares extra clauſtra an permittendi prædicare.*
31 *Bona regularium extra clauſtra decedentium ad quem ſpectent.*
32 *De Regularibus ad triremes damnatis.*
33 *Non poſſunt Regulares ſe alicuius loci, vel perſonæ ſeruitio mancipare.*
Niſi cum licentia, &c. ibid.
34 *Tenentur etiam extra Monaſteria degentes parere ſuis Superioribus.*

OMNES Religioſi, quicunque illi ſint, obligantur ad habendum aliquod genus Clauſuræ in Clauſtris, & Monaſteriis ſuorum ordinum. Id conſtat tum ex omnium Religionum vſu, tum ex *cap. Placuit, il* 2. *cap. Iuxta, cap. Monachi*, &c. Huiuſmodi autem Clauſura in duobus præciſè conſiſtit, ſcilicet in non egrediendo à Monaſterio ſine licentia ſuorum Superiorum, & in non apoſtatando, aut relinquendo Religionem, quam ſunt profeſſi, ideoque de ſingulis dicendum eſt. 1

Hinc primò, quicunque Religioſus ex ſuo Monaſterio ſine licentia Superioris egrediens grauiter peccat, & ſæpiùs mortaliter, niſi paruitas materiæ egreſſus ſolùm inducat culpam venialem. Id conſtat primò ex conſuetudine, & vſu omnium Religionum, quæ huiuſmodi egreſſum furtiuum vt grauem culpam ſemper puniunt. Secundò ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*4. vbi dicitur: *Non liceat Regularibus à ſuis Conuentibus recedere, etiam prætextu ad ſuos Superiores accedendi, niſi ab eis miſſi, vel vocati fuerint.* Quæ doctrina conformis etiam eſt antiquioribus Conciliis, ſpecialiter Chalcedonenſi *cap.*4. & aliis apud Gratianum 16. *quæſtione* 1. Tertiò ratione; nam cum Religioſi ex vi ſuæ profeſſionis ſubditi eſſe debeant Superiori, ita vt ab illo poſſint gubernari, manifeſtum eſt grauiter obedientiam offendere, qui à Conuentu ſine licentia Superiorum recedunt. Suarez 4.*tom.de Relig. tr.*8.*lib.*1.*c.*6. 2

Maximè hoc verum eſt loquendo de egreſſu nocturno à Monaſterio ſine licentia. Ratio eſt, tum quia Clemens VIII. in Decretis de reſeruatione caſuum, inter caſus reſeruabiles à Superiore conſtituitur iſtum de egreſſu nocturno Religioſi à Monaſterio ſine licentia: conſtat autem caſum reſeruabilem eſſe culpam mortalem. Tum etiam propter periculum infamiæ, ſcandali, detrimenti caſtitatis, quod ex tali egreſſione nocturna oriri poteſt. Suarez 4. *tom. de Relig. tractatu* 8. *lib.*1.*cap.*6.*num.*7. 3

Licentia autem hæc, quæ requiritur ad egrediendum è Monaſterio, regulariter loquendo debet eſſe explicita, aliquando verò ſufficit implicita, & interpretatiua. Prima pars conſtat ex vſu, vt credo, omnium Religionum. Secunda verò, quia poſſunt occurrere aliqui caſus, in quibus ſit Religioſus obligatus ex charitate exire è Monaſterio, vt ad abſoluendum aliquem moribundum, defendendum aliquem innocentem, ſuccurrendum domui vicinæ, quæ comburitur, &c. In quibus tamen non ſemper commodè peti poteſt licentia à Superiore. Suarez 4.*tom.de Relig. tract.*8.*lib.*1.*cap.*6.*num.*11. 4

Non poſſunt Religioſi exire à Monaſteriis ſine licentia ſpeciali ex vi alicuius licentiæ generalis, aut ſine cauſa approbata, aut licentia ſingulis vicibus impetrata, aut ſine ſocio arbitrio ſuperioris. Ita decreuit Clemens VIII. in Decretis pro reformatione omnium Regularium à Sacra Congregat. iuſſu SS. D. N. Vrbani 5

Papæ

Papæ Octaui approbatis,& innouatis,per hæc verba: *Nullus à Conuentu egredi audeat , niſi ex cauſa, & cum ſocio , licentiaque ſingulis vicibus impetrata , ac benedictione accepta à ſuperiore , qui non aliter eam concedat , niſi cauſa probata, ſociumque exituro adiungat , non petentis rogatu , ſed arbitrio ſuo , neque eundem ſæpius. Licentiæ verò generales exeundi , nulli omninò concedantur. Contrauenientes autem pœna graui etiam carceris ad Superioris arbitrium plectantur, eandem etiam Ianitor ſubeat, ſi ſciens , exeundi facultatem fecerit.* Sanctiſſimus quoque Dominus noſter Vrbanus VIII. ad inſtantiam Catholici Monarchæ Hiſpaniarum , in Bulla edita anno 1626. die 30. Iulij , reuocauit, caſſauit, & annullauit omnia priuilegia, prærogatiuas , & exemptiones Religioſorum in Regnis Hiſpaniarum exiſtentium , *per quæ iidem Religioſi ab eorum Prælatorum obedientia eximuntur , & ex eorum Monaſteriis, & Regularibus domibus ad eorum libitum, & cum ſociis ſibi benè viſis , & iam deſtinatis , etiam Superiorum ſuorum non petita licentia egrediuntur.* Vide *ſuprà cap.* 10. *num.* 26.

6 Ad huiuſmodi etiam Clauſuram in Monaſteriis magis commendandam præcipiunt Clemens VIII. & SS. Dominus noſter Vrbanus in Decretis adductis; Quod vt omnis ſcandalorum , & vagationis occaſio tollatur , Conuentus clauſura perpetuò , ac diligenter ſeruetur , ac proptereà à Superiore Ianitor conſtituatur , qui diligentia , ac morum integritate maximè commendetur. De ipſo quoque Ianitore , ſeu portæ communis Monaſterij Cuſtode iubent , Quod is ianuæ cuſtodiendæ ſemper aſſiſtat , eamque nemini Fratrum aperiat , niſi ſocium , & exeundi licentiam obtinuerit. Circa redeuntes autem ad Monaſteria hæc præcipiunt iidem Pontifices : *Cum autem quis in Conuentum reuertitur , Superiorem iterum adibit , benedictionem recepturus , qui à ſocio itineris rationem , & quid rei actum ſit , diligenter perquirat.* Sunt etiam quoad hoc peculiaria Statuta Religionum. Vide à nobis dicta *in lib. de reformat. Regul. cap.* 7. & 8.

7 Qui egreditur à Monaſterio ſine licentia cum animo redeundi , non eſt propriè , & rigoroſè apoſtata, ſed fugitiuus , vel vagus. Ratio eſt , quia eſſentialis ratio apoſtaſiæ conſiſtit in hoc , quod quis recedat à Religione animo deſerendi illam , vel nunquam ad illam reuertendi : vnde qui hunc animum non habuerit, non erit propriè apoſtata , ſed fugitiuus , Aragon. 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. Bannez *ibid.* Vnde etiamſi aliquis recedat à Conuentu ſine habitu , dummodò non habeat talem intentionem non redeundi , aut deſerendi religionem , non erit propriè apoſtata , ſed fugitiuus. Valentia 2. 2. *diſput.* 1. *quæſt.* 11. *punct.* 1. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 5. Nihilominus peccat grauiter mortaliter , tum propter dicta , tum ex natura ſtatus Religioſi, per quem tenetur ſubeſſe poteſtati , & imperio ſui Superioris. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 1. Pro quorum maiori luce nota primo, quod etiam ſi recedens à Religione animo non reuertendi ad illam non relinquat habitum , nec etiam habeat animum illum relinquendi, adhuc erit verè apoſtata. Sicut enim habitus non facit Monachum *cap. Porrectum eſt , cap. Ex parte , de Regularib.* ita è contra retentio habitus non tollet eſſe apoſtatam eum qui à Religione recedit dicto animo ad ipſam non redeundi. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 17. *q.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 4. poſt Angelum, Sylueſtrum , Caietanum, Rodriguez , & alios. Idem colligitur ex decretis Clement. VIII. *de caſuum reſeruat. pro Regularibus*, vbi inter caſus à Regularibus reſeruabiles ponit apoſtaſiam à Religione ſiue habitu dimiſſo , ſiue retento ; vbi manifeſtè ſupponitur poſſe eſſe apoſtaſiam, etiam habitu retento. Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 8. *quæſt.* 1. *num.* 12. Nota ſecundò quod quamuis communiter dicatur , vt nos etiam diximus , ad veram apoſtaſiam requiri animum non reuertendi ad Religionem vnquam , nihilominus ſatis probabiliter id extendi etiam ad eum qui recedit à Religione animo non reuertendi ad illam niſi poſt longum tempus , v. g. trium , aut quatuor annorum, aut donec aliquod negotium longum finierit , aut ad arbitrium ſuum. Ita Suarez *tom.* 4. *de Reli. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 22. & 23. Saltem tamen in foro externo ita iudicandum , prout colligitur ex texto *in §. Pauonum, Inſtit. de rer. diuiſ. & l.* 3. *§. Emanſor. & l.* 4. *§. edicta* Tamburinus *ſuprà n.* 13. ex aliis.

Poterit tamen Religioſus licitè fugere ex Conuen- 8
tu , ſi certò , & euidenter conſtat illum nimium iniuſtè vexari à ſuo Superiore , & vellet ire ad Superiorem Prælatum. Ratio eſt , tum quia ius defenſionis eſt naturale , tum quia in hoc caſu præſumitur licentia Superioris Prælati , ad quem accedit. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 5. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 6. Quomodo autem hoc non opponatur doctrinæ Concilij Tridentini dicitur à nobis inferiùs *num. ſequenti.*

Religioſus autem , qui in pœnam alicuius delicti, 9
à ſuo Superiore detinetur in carcere , non poteſt ex illo fugere , ſed eſt fugitiuus ſic faciendo. Ratio eſt, quia etſi ſæcularibus id liceret (de quo aliàs) Religioſis non licet , tum quia tenentur obedire Prælatis, quoad pœnas iuſtè inflictas , tum quia non poſſunt ſe abſtrahere à iugo , & obedientia ſuorum Superiorum. Ledeſma 2. *tom. Summ. tit.* 8. *cap.* 24. Sayrus *in Claui Regia lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 9. Limita hoc primò , ſi certò conſtet pœnam illam carceris iniuſtè inflictam , aut ſi cibus , & neceſſaria ad vitam in carcere negarentur. Quia non tenetur in iſtis quiſquam obedire Prælatis. Nauarrus *Commentar.* 4. *de Regular. num.* 64. Sayrus *in Claui Regia lib.* 12. *cap.* 18. *n.* 10. Nec diſceſſus à Conuentu in tali caſu eſt contra Decretum Concilij Tridentini adducti *ſup. n.* 2. Eo quòd non eſt credendum Concilium loqui de Religioſis à ſuo Superiore iniquè, & contra ius grauatis. Nauarr. *Comment.* 2. *de Regul. num.* 61. & *comment.* 3. *num.* 51. Sayrus *in Claui Regia lib.* 12. *cap.* 17. *num.* 40. Limita ſecundò , ſi pœna capitis , aut abſciſſionis alicuius membri Religioſi illi in carcere incluſo immineret. Quia tunc naturale ius conſeruandi vitam , & membra ſui corporis præponderare deberet iuri poſitiuo Religionis. Bannez 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. Solon. *ibid. controu.* 2.

De Religioſo damnato ad carcerem perpetuum, ali- 10
qui voluut poſſe fugere. Bannez 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 4. probabilius tamen eſt contrarium. Eo quòd pœna carceris , etiam perpetui , eſt conuenientiſſima ſtatui Religioſo , nec tam contraria iuri naturali , vt non poſſit cenſeri ad illam ſe obligaſſe Religioſum ex vi profeſſionis , quando crimen proportionatum perpetrauerit. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. q.* 22. *art.* 6. Num autem Religioſus damnatus ad triremes poſſit à carcere fugere , vt vadat ad Superiorem , vel Pontificem , veniam petiturus ? Aliqui reſpondent affirmatiuè. Bannez 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 4. Alij verò negatiuè. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. cap.* 8. *num.* 16. Ego autem magis inclinor in ſententiam Bannez , non ſolùm quia talis pœna eſt grauiſſima , & veluti quædam perpetua mors, ſed quia illa punire Religioſum delinquentum eſſe videtur contra decorum , & honeſtatem Religionis.

Propter receſſum Religioſi à ſuo Conuentu , etiam 11
ſine cauſa , & occaſione , non eſt aliqua cenſura , vel pœna lata iure communi. Ratio eſt, nam *cap.* 2. *ne Clerici vel Monach. in* 6. quod adducitur ab aliquibus, ſolùm loquitur de Religioſo dimittente habitum , vel accedente ad ſtudia ſine licentia. Suarez 4. *tomo de Relig. tract* 8. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 9. Nauarrus *Comment.* 2. *de Regul.* Quare circa talem cenſuram , vel pœnam conſulendæ ſunt Conſtitutiones Pontificum , & Religionum.

gionum. Caſar. *in Comp. priuil. verb. Apoſtata ab ordine.* Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.* 51. *art.* 1. In noſtra Carmelitana religione tales Religioſi diſcedentes à Conuentibus ſine licentia, habentur vt excommunicati, & vt tales puniuntur, & abſoluuntur ſecundùm conſuetudinem Religionis, eo vt credo, quia *part.* 3. *conſt. cap.* 1. §. 1. 2. & 3. dicuntur Puniendi vt Apoſtatæ, & vt tales cenſendi. Apoſtatas autem à religione excommunicatos eſſe, dicetur *infrà num.* 30. Religioſos etiam accedentes ſine licentia ad partes tranſmarinas, vbi pauci fideles reperiuntur, excommunicatos eſſe à iure excommunicatione Papæ reſeruata, diximus *ſuprà cap.* 9. *num.* 32.

12 Religioſus verè, & propriè Apoſtata (ille ſcilicet, qui vt diximus *ſuprà num.* 7. diſcedit à Conuentu, vel religione animo deſerendi illam, & nunquam reuertendi) præter alias pœnas à particularibus religionibus aſſignatas iure communi, ſi durante apoſtaſia Ordinem ſacrum recipiat, non poteſt in illo miniſtrare, ſed manet ſuſpenſus donec à Papa diſpenſetur, etiamſi poſtea redeat ad religionem. Ita habetur *in c. fin. de Apoſtat.* Suarez 5. *tom in* 3. *part. diſp.* 31. *ſect.* 6. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 21. Addunt aliqui eſſe excommunicatum à Iure per *cap.* 2. *ne Cleric. vel Monach. in* 6. Sed ibi ſolùm eſt ſermo de illo, qui habitum ſuæ profeſſionis temerè relinquit, quod eſt valdè diuerſum ab apoſtaſia, cum vnum ſine alio poſſit reperiri. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 12 *art.* 1. Suarez 5. *tom. in* 3. *p. diſp.* 31. *ſect.* 6. Addunt etiam alij hos Apoſtatas eſſe irregulares. Sed ex vi iuris communis hoc eſt falſum, cum de hoc nullus oſtendatur textus. Regulariter tamen loquendo ita eſt, quia vt in plurimum exercent Ordines ſacros cum aliqua cenſura. Hoc verò non eſt ex vi apoſtaſiæ præcisè. Suarez 5. *tomo in* 3. *part. diſp.* 31 *ſect.* 6. *num.* 2. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 25. & 26. Dici tamen poteſt, Apoſtatas, dum perſeuerant in Apoſtaſia, eſſe irregulares, quia ſunt ipſo iure infames, & vt tales non admittuntur vt teſtes. Graffis *lib.* 5. *de caſib. reſeru. cap.* 2. *num.* 26. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. quæſt.* 1. *de obed. cap.* 26. Prætereà alij volunt hos Apoſtatas expoſitos eſſe pœnis taxatis à Paulo IV. in Bulla anno Domini 1568. edita, quæ incipit: *Poſtquam Diuina bonitas.* Sed hæc Bulla videtur moderata, & ad formam Iuris, & Sacrarum Conſtitutionum reducta per aliam Pij IV. anno 1560. quæ incipit, *Sedis Apoſtolicæ.* Proſper Auguſt. *in addit.* ad Quarant. *in Summ. Bullar. verb. Apoſtata.* Addunt vlterius alij iſtos Apoſtatas non gaudere priuilegiis Religionum, propter Decretum Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 19. Sed ibi non eſt ſermo de quocumque Apoſtata, ſed de illo, qui dimittit habitum ſuæ religionis, & prætendit ſe per vim, metum, aut ante legitimam ætatem fuiſſe profeſſum, & de hoc dicitur, *Nullo priuilegio ſuæ Religionis iuuetur.* Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 8. *n.* 34. Alij etiam volunt Apoſtatas non gaudere priuilegio exemptionis, quo gaudent cæteri Religioſi. Eraſm. Chokier *de Iuriſdict. Ordinarij in exempt. p.* 1. *q.* 20.

13 Nihilominus prædicti Apoſtatæ Religionum incurrunt excommunicationem propter varia priuilegia Religionum, quibus Summi Pontifices prædictos Apoſtatas excommunicatione afficiunt, de quibus Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Apoſtata ab Ordine.* Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 20.

14 Cooperantes ad fugam, vel apoſtaſiam Religioſorum non ſolùm peccant grauiter contra ius naturale, eo quod cooperantur ad rem intrinſecè malam, & ſacrilegam, ſed etiam tenentur reſtituere ea lucra temporalia, quæ Religio amiſit propter fugam talis Religioſi, ſaltem quando id fecerunt vi, vel fraude. Ratio eſt, quia tunc fit graue nocumentum Religioni contra eius voluntatem, ergo peccatur contra iuſtitiam, ac per conſequens eſt obligatio reſtituendi damnum. Caietan. *in Summ verb reſtit. c.* 7. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 8. Non tamen tenentur Religionem ingredi pro illis, quos apoſtatare faciunt, aut alios quærere, qui pro illis Religionem ingrediantur. Ingreſſus namque Religionis nimis voluntarius eſſe debet, & propter vitæ perfectionis finem. Sotus 4. *de inſt. q.* 6. *art.* 3. Ledeſma 2. *p.* 4. *q.* 18. *art.* 2. An autem iure Eccleſiaſtico ſint excommunicari propter priuilegia Mendicantium iſti cooperatores, vide Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 3. *num.* 26.

15 Specialiter tamen detinentes in ſuis domibus Fratres Apoſtatas occultantes, ipſiſque fauorem impendentes, ſunt ipſo facto excommunicati. Propter multa priuilegia Religionibus conceſſa, de quibus Caſarubius *in Compend. priuileg. verb. Apoſtata ad Ordine,* Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij II* §. 13. *n.* 47. Aduertens, quod Epiſcopi retinentes Apoſtatas non poſſunt à Prælatis ordinis excommunicari. Quia illi habent priuilegium iure communi, quod excommunicari non poſſunt, niſi expreſſa mentio de illis habeatur, *c. quia periculoſum, de ſentent. excomm. in* 6. Sed quia in iſto *cap.* non eſt ſermo de excommunicatione, ſed de ſuſpenſione, & interdicto; ideo melius probatur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 5. & *ex c. Sedes Apoſtolica, de reſcript.* Pius quoque II. magnam prouiſionem fecit contra omnes Principes, Duces, alioſque Magnates fauentes Apoſtatis, & fratribus inobedientibus Ord. Carm. quod ſcilicet poſſit contra illos procedi per cenſuras Eccleſiaſticas, vſque ad inuocationem brachij ſæcularis. Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 51. *art.* 2. Detinentes etiam in ſuis Monaſteriis Apoſtatas Ord. Prædicatorum ſunt etiam à Papa excommunicati. D. Ant. 3. *p. tom.* 24 *c.* 7. Vinc. Filliuc. *tom.* 1. *q. mor. tract.* 15. *c.* 8.

16 Apoſtatæ, & fugitiui poſſunt vbique, etiam extra territorium, apprehendi à ſuo Superiore, incarcerari, & duci ad Monaſterium, inuocato ad hoc, ſi oporteat, adiutorio brachij ſæcularis. Tum ex vi Iuris communis, quod concedit hoc modo poſſe capi ſeruum fugientem vbicumque ſit, *l. ſi quis,* §. *differenti, ff. de acq. poſſeſſ.* & illum qui alteri eſt obligatus, *l.* 1. §. *per ſeruum, qui in fuga. ff. de acq. poſſ.* Tum etiam ex multis priuilegiis religionibus conceſſis, ſpecialiter Carmelitis, vt habetur in noſtro Mari magno, §. *Apoſtatas corrigi quoque Ordin.* Nauarrus *comment.* 3. *de Regul. num.* 50. Rodrig. *tom.* 1 *quæſt. Regul. quæſt.* 30. *art.* 6. Quod etiam eſt verum quando Fratres Apoſtatæ, & fugitiui detinerentur ab Epiſcopis, propter Conſtitutionem Pij V. quæ incipit, *Etſi Mendicantium.* Præſertim, quia qui debent aliis perpetuam obedientiam, poſſunt de manibus quorumcunque capi. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in conſtit.* 7. *Pij V. n.* 20. Addens hoc non ſolùm eſſe verum quando Religioſus fugit ſine licentia, ſed etiam quando iuit cum illa per certum terminum, & ille eſt tranſactus. Adde etiam, poſſe Prælatum Regularem auctoritate propria hoc facere, ſiue inuocatione brachij ſæcularis, ſiue Epiſcopalis. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *p. tract.* 5. *de Excomm. diſp.* 6. *dub.* 5. Imò etiam teneri Prælatos requirere Apoſtatas, & fugitiuos, conſtat ex *cap. fin de Regular.* vbi præcipitur, *vt præſidentes Capitulis celebrandis, ſeu Patres, ſeu Abbates, fugitiuos ordine ſuo requirant ſollicitè annuatim. Qui ſi in Monaſteriis ſuis recipi poſſunt ſecundùm ordinem regularem, Abbates, ſeu Priores eorum, monitione præuia per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad receptionem eorum, ſalua Ordinis diſciplina:* Id eſt, niſi fortè Monachus fugitiuus eſſet notabiliter ſcandaloſus, & periculoſus aliis fratribus, & aptè non poſſet capi, aut detineri. Syłueſt. *verb. Apoſtaſia, num.* 10. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 40. *art.* 5. Statuitur præterea in dicto *cap. final. de Regular.*

quòd in prædicto caſu, quo Monachus fugitiuus, aut Apoſtata, non poſſet in Monaſterio detineri, *vt apud eadem Monaſteria in locis competentibus, ſi abſque graui ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis religioſis domibus eiuſdem Ordinis, ad agendum ibi pœnitentiam talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur. Si verò huiuſmodi fugitiuos inobedientes inuenerint, eos excommunicent, & tamdiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos publicè nunciari donec ad mandatum ipſorum humiliter reuertantur.* Quæ omnia innouata ſunt à Sacra Congregatione Concilij iuſſu Sanctiſſ. Domini noſtri Vrbani edita anno 1624. Vnde licèt aliàs non eſſent in vſu, modò tamen non excuſantur Prælati ab executione ipſorum. Bonacina *de clauſura quæſt. 4. puncto 11. §. 2.* Aliàs incurrent pœnas in eodem Decreto aſſignatas. Bonacina *ibid.*

17 Cura recolligendi Fratres apoſtatas, & fugitiuos incumbit Prælatis ipſorum. Propter multa priuilegia religionibus conceſſa. *Compend. priuilegior. verb. Apoſtata.* Nauarrus *comment. 3. de Reg. num. 50.* Vnde quando Concilium Trident. *ſeſſ. 25 cap. 4.* hoc munus videtur remittere Ordinariis, intelligitur in caſu, quo prælati regulares pigri, & negligentes fuerint, aut forſan non fuerint in illis diœceſibus, vbi reperti ſunt Apoſtatæ fugitiui. Miranda *in Man. tom. 1. quæſt. 51. art. 3.* Sacra tamen Congregatio Concilij iuſſu Sanctiſſ. D. N. Vrbani edita in Decreto de Apoſtatis, & Eiectis præcipit ad intentum, vt fugitiui, & Apoſtatæ, ſiue habitum regularem deferant, ſiue non, poſſint, ac debeant ab Epiſcopo loci, vbi moram trahunt, in carceres conijci, ac Superioribus regularibus conſignari ſecundùm regularia inſtituta puniendi, vtque ipſi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, vt apprehendantur. Vide Decreta 4. *tomo Bull. inter conſtit. Vrbani num. 26.*

18 Apoſtatæ, & fugitiui ad Ordinem redeuntes, & humiliter precantes veniam, benignè ſunt recipiendi. Id enim & ratio naturalis, & clementia Eccleſiæ, & Religionis expoſtulat. Nauarrus *lib. 3. conſil de Regul conſil. 66. num. 1.* An redeuntes poſtea ad Religionem admitti poſſint ad officia illius, attendendum eſt ad Conſtitutiones, & Statuta talis Religionis. Stando enim in Iure communi non videtur hoc illis interdictum, poſita emendatione ſuæ vitæ. Nam *c. Perp tuas, de voto*, quod adduci ſolet in contrarium, non probat intentum, quia ſolum videtur loqui in caſu quo culpa perſeueret. Azor. *lib 12. inſtit. moral. cap. 17. quæſt. vltim.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 8. n 32.* poſt alios quos etiam ſequitur Tamburinus *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 8. quæſt. 9. num. 4.* In noſtra autem Religione, prout habetur *in Conſtitutionibus parte tertia, cap 1. num. 9.* qui ab Ordine apoſtatauit, non admittitur ad officium Prioris, vel Diffinitoris, niſi cum eo diſpenſetur per Generale Capitulum, vel per Priorem Generalem.

19 Monaſterium non tenetur ſoluere debita contracta à religioſo Apoſtata, vel fugitiuo, niſi in caſu, quo rediens ad Religionem, ſecum adduxerit aliqua bona, ex quibus poſſent ſolui talia debita. Ratio vtriuſque partis eſt, quia ſicut ratio naturalis dictat, quòd qui ſentit commodum, debeat etiam ſentire onus, iuxta *regul. Iuris in 6.* ſic etiam è contra, quod qui nullum commodum ſentit, nec ſentiat damnum. Nauarrus *lib. 3. conſiliorum, conſ. 73. num. 3.* Rodriquez *tom. 1. q. Regul. quæſt. 10. art. 11.* Pro debitis contractis ab aliis Religioſis, vide *c. 2. num. 18.*

20 Ea, quæ acquirit Religioſus apoſtata, vel fugitiuus, pertinent ad ſuam Religionem. Tum quia ita definitur *in cap. Abbas 18. quæſt. 2.* Tum quia iſti ſunt veri Religioſi, ac per conſequens debent Monaſterio acquirere. D. Antonin. *3. part. tit. 16. cap. 5.* Syluest. *verb. Apoſtat. quæſt. 9. num. 12.* Quod intellige etiamſi ſit in remotiſſimis Prouinciis, & apud Indos, imò etiamſi per longum tempus in poſſeſſione ſit ſuæ fugæ, aut libertatis. Lugo *tom. 3. de Iuſt. & iure, diſp. 2. ſect. 11. num. 235.* Item etiamſi acquirat contra voluntatem Religionis, aut peccando aliquo genere peccati, præter peccatum contra iuſtitiam. Solum enim hoc peccatum poteſt priuare Monaſterium ſuo iure. Roſella *in Summ. verb. Relig. 1. num. 1.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 33. num. 6.* Si autem moritur in apoſtaſia, vel fuga, bona quæ illi ſuperſunt, pertinent ad Cameram Apoſtolicam, propter Conſtitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, *Officij noſtri.* Nauarr. *lib. 3. conſil. in 1. edit. tit. de Regul. conſil. 80. num vnico, in 2. verò tit. de ſtat. Monach. conſ. 17.* Sanchez *lib. 7. in Decal. c. 33. num. 9.* Vide dicenda *num ſequenti.*

Si Religioſus apoſtata, vel fugitiuus in apoſtaſia, 21
vel fuga impetrauit beneficium alicuius Eccleſiæ, ea quæ acquirit intuitu talis Eccleſiæ, cedunt Eccleſiæ, quia illi acquirit, vt pars illius. Ea verò, quæ acquirit intuitu perſonæ, aut ſua induſtria, acquirit Religioni, cum perſona illa, & ſua induſtria, ſpectent ad Religionem. D. Anton. 3. *part. tit. 16. cap. 5. §. 1.* Azor. *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 12. cap. 16. quæſt. 8.* Bona verò poſt mortem veniunt ad Cameram Apoſtolicam, iuxta dicta *ſuprà num. præced.* Si autem in vita illa dedit Religioni, videtur non teneri ad reſtituendum ipſa Cameræ, niſi Camera petat, quia nemo tenetur ad pœnam ante condemnationem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 2. num. 27.* Vide dicta *cap. 10. num. 5.*

Quæ verò prædicti Apoſtatæ, aut alij quicumque 22
Regulares acquirunt per illicitam negotiationem, vel aliàs contra Sacros Canones, qualiter etiam pertineant ad Cameram Apoſtolicam, diximus *ſuprà capite decimo, numero quinto*, lege Nauarrum *in comm. de ſpoliis §. 7. à num. 3.* Suarez 4. *tom de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 2. à numero vigeſimotertio.* Qualiter etiam bona Regularium, etiam cum licentia, extra clauſtra degentium, pertineant ad eandem Cameram, poſt ipſorum mortem, dicemus inferiùs *num. 31.*

Poteſt Religioſus ex legitima facultate viuere extra 23
Monaſterium, retento habitu. Ratio eſt, quia nec hoc eſt intrinſecè malum, nec derogat votis profeſſionis, cum etiam ibi poſſit obſeruari Obedientia, Paupertas, & Caſtitas. Suarez 4. *tomo de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 7.* Quamuis autem iure communi poſſent Prælati Religionum hanc licentiam concedere, quia hoc ſpectat ad iuriſdictionem, quam habent ſupra ſubditos. Nauarrus *comm. 2. de Regular. num. 16. & 40. & comm. 4. num. 14.* Tamen iure nouo Clement. VIII. in decretis pro reformatione Regularium approbatis, & innouatis à S. Congregatione, iuſſu SS D. N. Vrbani, ſic habetur: *Ineatur ratio, qua ſublatis licentiis, ac facultatibus hactenus quibuſcumque conceſſis, degentes extra Conuentus clauſtra, ad ea quam primùm reuocentur, nec de cætero, niſi ex grauiſſima cauſa à Sede Apoſtolica probanda, huiuſmodi facultates concedi poſſint.* Vide *num. 25.*

Hinc video S. Congregat. Regularium licentiam 24
ſæpius concedere ad id ſolitam, prudentiſſimè tamen & cautiſſimè, ac cum certis conditionibus, videlicet manendi apud aliquem Epiſcopum, vt illi inſeruiat in negotiis & ſpiritualibus neceſſitatibus Epiſcopatus; ad ſubueniendum parentibus egenis & omni humano auxilio deſtitutis. Pro ſeruitio aliquarum Confraternitatum. Pro neceſſitate parentum ſenum, & ſimilibus. Pro ſeruitio tamen Principum ſecularium Sac. Congregatio non vult hoc admittere: vnde de anno 1644 iuſſit Generali eiuſdem Religionis vt exiſtentes extra clauſtra hoc titulo ad ea reuocaret.

Non poteſt Religioſus ſola licentia ſui Superio- 25
ris manere extra Monaſterium ad inſeruiendum alicui

Eccleſiæ

Eccleſiæ Parochiali, beneficio ſeculari, aut dignitati Eccleſiaſticæ. Probatur tum ex Decreto Clementis VIII. & Vrbani VIII. adducto tum ex multis iuribus, & auctoritatibus apud Sylueſtrum *verb. Relig. 7. quæſt. 3.* Caſu autem, quo Religioſi noſtri priuilegio Sedis Apoſtolicæ aliquod Beneficium ſimplex, vel curatum obtinuerint, etiamſi ea dimiſerint, non poſſunt ampliùs in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, abſque Generalis licentia admitti, aut ſine ea aliquod officium in Religione habere, ſub pœna excommunicationis ipſo facto. Ita enim conceſſit Sixtus IV. Carmelitis. Vide Specul. Ordin. *fol. 90.* Rodriguez *tom. 2. quæſt. 64. art. 3.* Dubito tamen an iſto priuilegio vtantur aliæ Religiones.

25 Quamuis etiam ob neceſſitatem Parentum poſſet Religioſus habitu retento manere extra Monaſterium ex vi iuris communis, D. Thom. 2.2. *quæſt. 101. art. 4.* Nauarrus *lib. 3. Conſil. de Regul. conſil. 54. 55. & alibi.* Tamen propter ius nouum adductum Clementis VIII. & Vrbani VIII. non poteſt hoc fieri, niſi de licentia Sedis Apoſtolicæ talem cauſam approbantis. Vide *num. 13.* Sed ponamus Religioſum habere parentes in extrema neceſſitate conſtitutos, an exiens à Conuentu ſine legitima licentia pro ipſorum ſuſtentatione ſit cenſendus apoſtata, vel fugitiuus. Reſpondeo quod ſi verè ſubſiſtit talis neceſſitas extrema, illa videlicet quæ ſit talis vt ſine exitu ipſius religioſi mox, aut breui tempore ſequenda ſit mors parentum, non ſolùm poſſe Religioſum exire ad ſubueniendum illis, etiam ſine licentia quacumque, ſi illam obtinere non poſſit, ſed etiam teneri ad id faciendum. Ratio eſt, quia caſus extremæ neceſſitatis eſt tam vrgens, vt in ipſo non ſolùm parentibus, ſed etiam extraneis teneamur ſubuenire. Pro quo vide dicto *cap. 2. num. 13.* & maximè dicenda *cap 24. num. 40.* vbi quid dicendum de caſu grauis neceſſitatis parentum. De quo etiam Nauarrus *in Comment. de Regularibus, ad cap. Nullam 18. quæſt. 2. num. 48.* Reginaldus *tom. 2. lib. 20. cap. 2. de obligatione filiorum, num. 13. §. Tertia conditio*, & nouiſſimè Portellus *in Reſponſionibus moral. tom. 2. caſu 72.* Vnde conſequenter licèt Religioſus exiens à Conuentu ſine legitima licentia ad ſubueniendum parentibus extremè indigentibus non ſit cenſendus apoſtata, aut fugitiuus, benè tamen in caſu neceſſitatis extra extremam. De caſu autem grauiſſimæ neceſſitatis idem videtur dicendum, ac de graui, & ita eam cum graui confundunt Portellus relatus & alij. Vide Tamburin. *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 8. quæſt. 6.*

26 Religioſus extra Clauſtra delinquens, puniendus eſt iuxta modum præſcriptum à Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 14.* ſcilicet: *Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra Clauſtra Monaſterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore infrà tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus à ſuo Superiore officio priuetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.* Vide Alder. *lib. 1. de Relig. diſcipl. cap. 3. à num. 35.* Vbi etiam probat, non poſſe Ordinarium contra Religioſum componere proceſſum, & ſi quos teſtes examinandos curauerit, vt de ſcandalo, & delicti notorietate conſtet, eorum depoſitionem tradendam eſſe Superiori, nec poſſe Religioſum ab Ordinario capi: quod ſi in ipſo delicto fuerit comprehenſus, ad ipſum Superiorem recta via deferendum. Vide dicenda *num. ſeq.* Quia tamen aliqui Superiores Religionum admoniti de delictis Religioſorum eos extra Epiſcoporum Diœceſim ex induſtria impunitos tranſmittebant, vel ipſi ad alias Prouincias ſe conferebant, & ita nec Religioſus delinquens ab Epiſcopo puniri poterat, nec Superior officio priuari, ideò Clemens Octauus in motu proprio anno 1596. edito, qui incipit, *Suſcepti muneris*, & eſt inter Bullas huius Pontificis 39. præcipit Omnibus, & ſingulis cuiuſcumque Ordinis Superioribus in virtute ſanctæ obedientiæ, & indignationis Apoſtolicæ, ac priuationis dignitatum, & officiorum per eos obtentorum, eo ipſo incurrendis pœnis, vt iuxta prædictum Decretum quilibet ipſorum Regularem non ſubditum Epiſcopo intra Clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentem, vt populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè puniat, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, & alias Decretum ipſum in omnibus, & per omnia exequatur. Cæterùm ſi Superior in Regularem delinquentem non animaduertit, quinimmò ſi illum impunitum ad alia ſuorum Ordinum loca, extra Epiſcopi Diœceſim, vt præfertur, tranſmiſerit, voluit, & ſimili motu, atque auctoritate decreuit, vt Superior, inſtante Epiſcopo, intra terminum ab Epiſcopo præfigendum, & ſub eiſdem indignationis, ac priuationis dignitatum, & officiorum, necnon & ſub inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda, ac vlteriùs priuationis actiuæ, & paſſiuæ vocis, ad quas à nemine præterquam à Romano Pontifice pro tempore exiſtente reſtitui poſſit, ipſo facto ſimiliter incurrendis pœnis, ipſum Regularem delinquentem à loco ad quem tranſmiſſus fuit, reuocare, & in quo deliquit, conſtituere, ſeu ſiſtere teneatur. Quod ſi hoc etiam facere prætermiſerit, per præſentes ſimiliter ſtatuit, vt Ordinarius loci ad quem Regularis delinquens tranſmiſſus fuerit, ſuper præmiſſis ab ipſo Ordinario loci in quo deliquit ſimiliter requiſitus, vel aliàs de illius delicto informatus, vt præfertur, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegatus prædictum Concilij Decretum omnino exequi, & in Regularem delinquentem ſeuerè animaduertere poſſit, & debeat. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Exemptio.* Vide dicta ſuprà *cap. 11. num. 8.*

Circa quæ aduerte primò, neque Decreto Concilij, neque Clementis, concedi Epiſcopo, quod poſſit per ſe, vel per alios ad capturam Religioſi etiam notoriè delinquentis procedere, ſed ſolùm quod debeat inſtare Prælato pro punitione ipſius, Laurentius de Peyrinis *tom. 1. Priuileg. Minim. in Conſtitut. 2. Sixti IV. §. 11. à num. 62.* licèt oppoſitum ſatis probabiliter teneant Barboſa *de poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 10. n. 19.* & Portellus *in Additionibus ad Dubia Regularium, verb. punitio Relig. extra Conuentum, n. 17.* quod intelligo in caſu quo Epiſcopus timeret fugam Religioſi. Secundò quod ad hoc quod Epiſcopus teneatur inſtare Prælato, vt puniat Religioſum, debet delictum eius eſſe notorium, & ſcandaloſum populo, ſic enim dicitur in Decreto Concilij, vnde non ſufficit, quod tale delictum ſit notum alicui, vel aliquibus paucis. Peirinis *num. 63.* Aduerte tertiò Conſtitutionem prædictam Clem. VII. ſolùm procedere quando Superior Religioſi notoriè delinquentis tranſmittit illud in alium locum, eo fine, vt impunitus remaneat: ſecus quando remittit illum in pœnam delicti commiſſi, vel vt decentiùs puniatur. Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 2. art. 6.* Peirinis *vt ſup. n. 69.* Quid verò dicendum ſit in caſu, quo Regularis exemptus percuteret clericum ſecularem extra clauſtra in Diœceſi Epiſcopi, an ſcilicet Epiſcopus poſſet illum denunciare excommunicatum, ex dictis ſuprà *n. preced. & cap. 11. præſertim num. 14. & 15.* decidi poteſt. Lege Sorbum *in Compendio Priuilegiorum Mendicantium, verbo Exemptio.* 27

Accedere ad Iapponium, & Regiones propinquas prohibitum eſt omnibus Religioſis, præterquam Patribus Ieſuitis à Gregorio XIII. anno 1585. Poſtea tamen Clemens VIII. in Bulla edita anno 1600. quæ incipit *Oneroſa*, concedit facultatem omnibus, & ſingulis Mendicantium Ordinum Magiſtris, Miniſtris, 28

ſeu Prioribus generalibus pro tempore exiſtentibus, *vt cùm neceſſitas poſtulauerit, quilibet Ordinis ſui ſpectatæ vitæ, & eruditionis Religioſos, quos nimirum ad prædicta officia, & miniſteria idoneos, & vtiles fore in Domino iudicauerint, per Luſitaniam dumtaxat, & ſuſcepta inde nauigatione in Indias, & Ciuitatem Goam, atque ad Superiores Ordinum in illis partibus exiſtentes tranſmittere, & tam ipſi ſic tranſmittendi, quàm alij ſupradictorum Ordinum Religioſi in eiſdem Indiarum partibus exiſtentes, & ad hoc munus obeundem à ſuis Magiſtris, Miniſtris, vel Prioribus Generalibus, ſeu aliis Superioribus electi, & approbati, tam ad Iapponias prædictas, quàm alias proximas, & adiacentes, etiam Chinæ, & finitimorum, & terræ firmæ Indiæ Orientalis Inſulas, Regiones, & Prouincias accedere.* Deinde monet Superiores Religionum, vt curent prædictas miſſiones vtiles eſſe ad infidelium conuerſionem, ipſoſque Religioſos miſſos, qualiter ſub obedientia ſuorum Superiorum, & Ordinariorum eſſe debeant. Ac tandem præcipit quibuſcumque Religioſis ſub excommunicationis ſententia Papæ reſeruata, & ſub aliis pœnis, *Ne ex inſulis Philippinis, ſiue ex qualibet alia Indiarum Occidentalium, vel quæ pro partibus Indiarum Occidentalium parte tunc habetur, parte ad illas pertinente, in Iapponias, ac alias illi proximas, adiacentes, & finitimas Inſulas, Prouincias, & Regiones prædictas tranſire audeant.* Et ſi qui aliter fecerint, redire teneantur ſub eiſdem pœnis: poſtea verò Paulus Quintus in Bulla, *Sedis Apoſt.* anno 1608. edita, quæ habetur *in Append. ad 3. tom. Bullar. fol.* 48. conceſſit omnibus Religioſis, etiam per aliam viam, quàm per Luſitaniam, ad dictas Iapponicas, & alias Indiarum Orientalium Regiones accedere poſſe, ſeruata in reliquis dictarum litterarum Clementis VIII. forma.

29 Religioſi autem ad Indiarum partes ad Fidem Catholicam prædicandam, ſiue alia Eccleſiaſtica miniſteria exercenda miſſi non poſſunt in itinere immorari, vel ad loca eis non deſtinata declinare, ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda. A Paul. V. in Bulla, *Accepimus*, anno 1609. quæ eſt inter Bullas huius Pontificis *num.* 56. *in* 3. *tom. Bullar.*

30 Regulares extra Clauſtra, & obedientiam Religionum ſuarum viuentes, ab Epiſcopis non permittantur prædicare, etiam quorumlibet priuilegiorum prætextu, donec ab ipſis Epiſcopis ſuper ea re ſancta Sedes Apoſtolica conſulatur. Concil. Trident. *ſeſſ.* 5. *cap.* 2.

31 Bona Regularium extra Clauſtra ſuorum Regularium locorum, etiam de licentia ſuorum Superiorum degentium, ad Cameram Apoſtolicam, tanquam ſpolia ipſius poſt ipſorum mortem ſpectant. Quia ita declarauit Greg. XIII. in Bulla, *Officij noſtri*, anno 1677. edita *in* 2. *tom.* Bullarij inter Bullas huius Pontificis *n.* 43. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 30. Vide ſuprà *n.* 20. 21. & 22.

32 Licitè poſſunt Regulares mitti ad triremes propter grauia delicta commiſſa. Ratio eſt, quia licèt pœna hæc acerbiſſima ſit, nihilominus conſuetudine admittitur, & aliquo modo eſt neceſſaria, quando delicta aliter caſtigari non poſſunt. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Subdit. q.* 1. *de obedient. c.* 27. Quidam volunt ad triremes damnatos eſſe priùs degradandos. Franciſc. Peña *in* 3. *part. directorij Inquiſitorum, commert.* 46. Quicquid de hoc ſit, Miniſtri triremium verberantes Religioſos ad eas damnatos, ſi modum non excedant, vel non verberent ex odio, & malignitate, aut tempus damnationis non ſit completum, non incurrunt in excommunicationem Canonis. Sic enim conſuetudine introductum videtur, præcipuè quia ideo traduntur à Religionibus, vt ſic puniantur. Nauarr. *Comment.* 3. *de regul. n.* 52. Mirand. *tom.* 1. *Manualis, q.* 52. *art.* 8. Non poſſunt à triremibus ad Religiones redeuntes iterum admitti ad Altare ſine diſpenſatione. Quia ſunt infames infamia Iuris, & per conſequens irregulares. Rodrig. *tom.* 1. *quæſtionum Regularium, quæſt.* 24. *art.* 6. Tol. *in Summa lib.* 1. *cap.* 62. Probabile tamen mihi eſt Prælatos Regulares poſſe cum prædictis diſpenſare, cum iuxta dicenda *c.* 18. *n.* 40. poſſint diſpenſare in omni irregularitate, excepta bigamia, mutilatione membrorum, & homicidio. Laurentius de Peirinis *vt ſuprà.* Cautè tamen in hoc procedendum eſt, ſi fortè ſit aliquid quod obſtet in contrarium, quod neſcio, maximè quoad forum exteriùs, aut vbi fuerit ſcandalum.

Nullus Regularis abſque ſui Superioris licentia poteſt ſe obſequio alicuius loci, vel perſonæ mancipare. Ita præcipitur in Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. c.* 4. In hac tamen licentia concedenda cautiſſimè procedendum eſt, præſertim cum ex S. Congreg. Decreto adducto ſuprà *n.* 23. concedere licentiam Religioſo, vt maneat extra Conuentum, pertineat ad eandem S. Congregationem. Qualiter autem poſſint Prælati Religionum prædictos Fratres alicuius extra Religionem ſeruitiis deputatos corrigere, & ad Ordinem reuocare: qualiter etiam nullus poſſit illos in ſocios aſſumere ſine licentia Prælatorum, præter multa, de quibus Rodrig. *tom.* 2. *q.* 64. *art.* 1. & Peirinis *tom.* 1. *Priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij II. §.* 11. *n.* 43. extat etiam magna conceſſio Sixti IV. pro Carmelitis in Bulla, *Dum attenta*, in Specul. Ord. *fol.* 89. qua concedit, quod generalis Magiſter, vel Priores Prouinciales, ac ipſorum Vicarij, illos ex Fratribus, de quibus auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum ipſius, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac aliis quibuſcumque prouiſum exiſtit, vel in poſterum contigerit prouideri, corrigere, ac etiam, non obſtante contradictione aliqua poſſint ad ſuum Ordinem reuocare, nec per litteras eiuſdem Sedis, ſeu Legatorum ipſius iam obtentas, vel de cætero obtinendas, aliquos de Fratribus ipſius Ordinis, præfatis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aut aliis teneantur in ſocios deputare, niſi dictæ litteræ Apoſtolicæ obtinendæ de indulto huiuſmodi, & ordine ipſo expreſſam fecerint mentionem, & aliàs id honeſtati Ordinis, & illorum ſaluti viderint expedire. Addit inſuper idem Pontifex ibidem: *Nullus autem Legatus etiam de latere noſtro miſſus, auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ ſpecialem de hoc indulto, & ordine noſtro non facientium mentionem, nulluſque Prælatus, nec aliqua perſona religioſa, vel ſecularis de Fratribus eiuſdem Ordinis ad ſua, ſeu Eccleſiæ negotia procuranda, vel ſecum manendum aliquos aſſumere valeat, niſi quos Generalis Magiſter in toto Ordine, & Priores Prouinciales in ſuis Prouinciis ipſorum, tanquam idoneos, & diſcretos ſibi duxerint aſſignandos, quos etiam ſubiacere volumus Ordinis diſciplinæ.* Ex quibus colligi poteſt deciſio cuiuſdam caſus, quem tractat Portel. *in reſponſ. mor. tom.* 1. *caſu* 91. de quodam Religioſo, quem Commiſſarius Bullæ Cruciatæ contra voluntatem ſui Prælati applicauerat ad ſui obſequium, mittendo illum ad quendam locum pro negotio quodam peragendo. Dicendum enim eſt, propter adducta ex Conc. Trid. & ex priuilegio Sixti V. relato, ſi talis Religio fruitur illo, id fieri non potuiſſe, niſi in caſu quo Commiſſarius Cruciatæ haberet aliud priuilegium derogans Concilio, & præfato priuilegio Sixti IV. Portel. *ſup.* Addens etiam in hoc non eſſe credendum dicto Commiſſario Cruciatæ, niſi oſtendiſſet tale priuilegium. 33

Quod Religioſi etiam extra Monaſteria exiſtentes teneantur parere ſuorum Superiorum præceptis, eorumque cenſuris ligentur, diximus *c.* 4. *n.* 27. Pro illis, qui tranſeunt ex vna Religione ad aliam, animo non manendi in clauſtris, vide dicenda *c.* 22. *n.* 29. 34

CAPVT

CAPVT XVII.

De obligationibus Regularium, ſi fiant Cardinales, Epiſcopi, Abbates, &c.

SVMMARIVM.

1 *Religioſi ſi ad Cardinalatum, Epiſcopatum, vel Abbatiam aſſumantur manent veri Religioſi.*
2 *Non abſoluuntur à votis obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis.*
3 *Manet in illis votum obedientiæ reſpectu Papæ.*
4 *Manet & votum caſtitatis magis roboratum.*
5 *Manet etiam votum paupertatis, & quomodo.*
6 *Quomodo poſſint diſponere de iis quæ habent.*
7 *Non ſubiacent cenſuris & pœnis impoſitis in ſuâ Religione.*
8 *Qualiter teneantur ad obſeruantias ſuæ Religionis. An teneantur habere ſocium ſuæ Religionis.* ibid.
9 *Habitum ſui ordinis geſtare debent, & quomodo.*
10 *An teneantur ad alia vota Religionis præter tria.*
11 *Quod officium canonicum recitare debeant.*
12 *Bona ipſorum poſt mortem ad quem pertineant.*
13 *Quid de Epiſcopo Titulari.*
14 *Quid de bonis priùs adquiſitis.*
15 *Quid dicendum de Religioſis ad prælaturas aliarum Religionum euectis.*
16 *De obligatione Regularium qui fiunt Parochi, vel beneficiati.*
17 *Quæ ſuppellex admittenda in præfatis aſſumptis.*
18 *Quibus gratiis, & priuilegiis Religionum potiantur.*
19 *An poſſint ſecum diſpenſare in obſeruantiis Regularibus.*
20 *Religioſi Capellani Papæ vel Principum quibus ſubiiciantur.*
21 *Aſſumpti præfati ad ordines ſuos reuertentes inhabiles ſunt ad officia.*
22 *An liceat Religioſo deſiderare, vel procurare Epiſcopatum.*

1 RELIGIOSI ad Cardinalatum, Epiſcopatum, vel Abbatiam extra Ordinem aſſumpti, manent veri Religioſi. Sumitur ex Gloſſa *capite 3. 16. quæſt. 1. in cap. vnico 18. quæſt. 1.* & ratio eſt, quia diſpoſitio ad aliquam perfectionem non tollitur ipſa adueniente, ſtatus autem Religioſus comparatur ad huiuſmodi dignitates, ſicut diſpoſitio ad perfectionem. S. Thom. 2. 2. q. 185. *art.* 8. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 16.

2 Hinc primò Religioſi ad tales Dignitates aſſumpti, non abſoluuntur à votis Obedientiæ, Paupertatis, & Caſtitatis in profeſſione emiſſis, tum quia vt diximus, manent verè Religioſi, ſicut antea; hæc verò vota ſunt de eſſentia ſtatus Religioſi, *cap. cum ad Monaſterium, in fin. de ſtat. Monach.* Tum quia cum aſſumuntur, non diſpenſantur in prædictis votis. D. Thom. cum Expoſitoribus 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 11. *ad* 4. & *quæſt.* 185. *art.* 8. Henriquez *lib.* 10. *de Sacram. Ord. cap.* 32. *num.* 5.

3 Votum autem obedientiæ, quod in prædictis manet, non eſt reſpectu Prælatorum ordinis, ſed reſpectu Papæ, ita vt vltra generalem obedientiam debitam ab omnibus fidelibus Summo Pontifici, & vltra obligationem, quam alij Cardinales, Epiſcopi, & Abbates habent ad obediendum illi, teneantur ex vi voti obedientiæ in profeſſione emiſſi illi ſpecialiter obedire. Ratio eſt, quia vt vidimus *cap.* 4. *num.* 31. Votum, quod religioſus emittit in profeſſione, emittitur Papæ, qui eſt ſupremus Generaliſſimus omnium Religionum, ac proinde cum à Papæ ſubiectione non liberentur aſſumpti à Religionibus, ſed tantùm ab inferioribus Prælatis, manebit votum obedientiæ ipſorum reſpectu Papæ. Henriquez *lib.* 10. *de Sacram. ord. cap.* 33. Suarez 2. *tom. de Relig. tract. de voto lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 10.

Votum etiam caſtitatis manet in prædictis aſſumptis à Religione, imò magis roboratum in Epiſcopis, eo quod per Epiſcopalem conſecrationem manet perſona magis dedicata, & conſecrata Deo, ita vt grauiùs peccet Epiſcopus violando caſtitatem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 16. 4

Quoad votum etiam paupertatis manent prædicti obligati ſicut antea. Tum propter eandem rationem. Tum quia per ſupradictas dignitates non datur illis dominium bonorum Eccleſiaſticorum, ſed ſolùm adminiſtratio ex voluntate Papæ, quod non repugnat voto paupertatis. Leſſius 2. *de inſt. capite quadrageſimo, dub.* 14. & alij. Quamvis Sotus, Vaſquez, Diana, & alij quos ſequuntur Tamburinus *de iure Abb. tom. tertio, diſputatione tertia, quæſtione 9. num.* 3. & Zacharias Paſqualigus *deciſ.* 267. oppoſitum velint. Hinc ea quæ acquirit in Epiſcopatu religioſus factus Epiſcopus, Cardinalis, vel Abbas, non ſibi, ſed Eccleſiæ cui præficitur acquirit. Sanchez *libro ſexto in Decalog. cap.* 6. *num.* 8. Quod etiam de acquiſitis iure hæreditatis intelligitur. Suarez *quarto tom. de Relig. tractat. octauo, libro tertio, capite* 16. *num.* 14. Etiamſi fuerit religioſus Religionis non ſuccedentis in hæreditatem, quia iam eſt capax ſuccedendi ratione Eccleſiæ, quam poſſidet. Suarez *quarto tom. de Religion. tractat. octauo, libro tertio, capite* 16. *num.* 15. Incipit autem Religioſus acquirere ſuæ Eccleſiæ à tempore confirmationis factæ à Pontifice. Quia ex tunc eſt à iuriſdictione religionis exemptus. Rodriguez *tomo ſecundo Summ. cap.* 70. *num.* 6. & *tom. tertio quæſtionum Regularium, quæſtione* 69. *articulo quarto*, Sanchez *libro ſeptimo in Decalog. capite* 23. *num.* 67. Hinc etiam naſcitur quòd non poſſit teſtari ſine licentia Papæ. Eo quod quidquid acquirit in Epiſcopatu, acquirit ſuæ Eccleſiæ cum ſola libera adminiſtratione, quæ finitur in morte. D. Thom. 2. 2. *quæſtione* 185. *articulo octauo*, Sanchez *libro ſexto in Decalog. capite ſexto, num.* 10. Hinc quoque probabilius eſt, quod ea, quæ Religioſus Epiſcopus prodigè, & ſuperuacaneè conſumit, teneatur ad reſtituendum, aut faciendum ea reſtitui eo modo, quo poſſit Eccleſiæ, cui erant acquiſita. Eo quod adminiſtratio bonorum Epiſcopatus, quam habet, ſolum eſt ad bonos & honeſtos vſus. Valentia 2. 2. *diſp.* 10. *quæſt.* 4. *punct.* 8. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 6. *n.* 13. 5

Poteſt tamen religioſus factus Epiſcopus diſponere inter viuos de ſui Epiſcopatus redditibus, eodem modo, quo Epiſcopus ſecularis. Ratio eſt, quia quamvis religioſus Epiſcopus non habeat verum dominium illorum redditũum (quidquid ſit, an etiam Epiſcopus ſæcularis illud non habeat) habet tamen liberam adminiſtrationem illorum in honeſtos vſus. Vnde vterque poteſt de illis diſponere ad moderatam ſui, & familiæ ſuſtentationem, ſecundum decentiam ſtatus, ad pia opera; eleemoſynas, &c. Leſſius *lib.* 2. *de Iuſt. cap.* 4. *dub.* 5. *num.* 29. Molina *tom.* 2. *de Iuſt. diſputat.* 276. *verſ. Religioſus in conuent.* Imò poteſt in quævis opera, & quomodo voluerit expendere id, quod minus ſumpſerit de redditibus Epiſcopatus, quàm in ſuam competentem ſuſtentationem poterat licitè expendere. Ratio eſt, quia iuſtè præſumitur Eccleſiam illi concedere talem licentiam. Nauarr. *lib. de Redditibus Eccleſiaſt. q.* 1. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.* 6. *num.* 14. 6

7 Quamuis prædicti aſſumpti ex Religionibus ad dignitates,Cardinalatus, Epiſcopatus, vel Abbatiæ,ſint obligati ad obſeruantiam trium votorum, vt dictum eſt *n.2.* non tamen ſubiacent cenſuris, aut pœnis impoſitis à religione contra tranſgreſſores. Eo quod non manent amplius ſub iuriſdictione religionis, aut Prælatorum ipſius. Sotus *vlt. de Iuſt. q.vlt. art.vlt.* Angles *in florib. 2.p. q.vnic. de vot. art.25.*

8 Tenentur tamen prædicti aſſumpti ad eas obſeruantias Regulares, ſiue regulæ, ſiue Conſtitutionum, quæ non impediunt munus, quod gerunt,quales ſunt oratio, moderata abſtinentia, ieiunia, &c. Ratio eſt, quia quemadmodum in naturalibus per aduentum formæ perfectioris non excluduntur diſpoſitiones conſeruantes formam imperfectiorem, niſi quatenus repugnant formæ perfectiori, ita etiam in moralibus, adueniente verbi gratia Epiſcopatu, qui eſt forma perfectior Monachiſmo, non deſtruuntur diſpoſitiones conſeruantes, ſcilicet obſeruantiæ regulares, niſi quatenus repugnant illi. S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 185. *artic.*8. Syluester *verb. Religio 6. quæſt.* 10. Huiuſmodi autem obligatio, ſeu debitum ſolum eſt ſecundùm decentiam, & honeſtatem; non tamen legale, aut obligans ad culpam, vel pœnam. Ratio eſt, quia religioſus factus Cardinalis, Epiſcopus, vel Abbas extra Ordinem, eximitur, & liberatur à iugo religionis, *cap. vnico* 18. *quæſt.*1. Nauarrus *lib.3. conſ. in prima edit. titulo de Regular. conſil.6. num.*11. *in 2. titulo de donat. conſil.6. num.*11. Valentia 2.2. *diſp.*10. *quæſt.*3. *part.*8. De hoc etiam debito ſecundùm decentiam, & honeſtatem, intelligo quod aliqui Authores volunt, religioſum factum, verbi gratia Epiſcopum,teneri habere ſecum ſocium ſui Ordinis. Propter eandem rationem. Sotus *vlt. de Iuſtit. & iure quæſt. vltima,artic. vltim.* Valentia 2. 2. *diſputat.* 10. *quæſt.*3. *punct.*8. Hoc etiam de exemptione legali Epiſcopi ab obſeruantiis regularibus, probabile eſt etiam extendi ab Epiſcopum titularem, & ad illum qui Epiſcopatum renunciauit. Ratio eſt, quia iſti omnes legitimè diſpenſati ſunt, & exempti ratione Dignitatis Epiſcopalis ab huiuſmodi obſeruantiis: dum ergo perſeuerauerit iſta dignitas, perſeuerat diſpenſatio. Præſertim, quia Epiſcopi titulares creantur, vt adiuuent alios Epiſcopos oues habentes in Pontificalibus, miniſtrando Ordines, Confirmationem, &c. De prioribus Azor. *tom.*1. *inſtit.moral. lib.*12. *cap.*10. *quæſt.*7. De poſterioribus Aragon. 2. 2. *quæſt.*88. *art.*11. Et de vtriſque *lib.6. in Decalog. cap.6. à num.*26. Addens benè *num.*30. quod ſi propria culpa degradarentur, ceſſaret dictum priuilegium Exemptionis.

9 Prædicti etiam aſſumpti tenentur habitum ſuæ religionis ex præcepto portare. Ratio eſt, quia obligatio portandi illum non eſt ex ſolo mandato Regulæ, aut Conſtitutionum, ſed ex iure Canonico, vt conſtat *ex cap penultim. finali de vita, & honeſt. Cleric.* & etiam ex conſuetudine rationabili, eo quod habitus religioſus eſt ſignum obligationis ad vota Regularia. Sà *in Summ. v. Epiſcopus.* Henriquez *lib.*10. *de Sacram. Ord. cap.*23. *num.*5. Conceſſum tamen eſt Epiſcopis regularibus à Clemente VIII. in Rituali Romano reformato,vt retento colore habitus ſuæ religionis, poſſint ſe conformare cum Epiſcopis ſæcularibus in forma, ſeu figura illius. Sanchez *lib.6. in Decal.cap.6. num.*22. Cardinales etiam ex Ordinibus regularibus aſſumpti poſſunt portare birretum rubrum, ex conceſſione Gregorij XIV. anno 1591. die 9. Iunij,Laërtius *in 2.tom. Bullar. fol.*696. Probabilius autem eſt prædictos aſſumptos, etiamſi habitum ſuæ Religionis dimiſerint, non incidere in excommunicationem à iure latam contra religioſos habitum ſuæ profeſſionis dimittentes, de qua nos ſuprà, *cap.*13. Eo quod textus *in cap.2. ne clerici vel monachi in 6.* vbi talis excommunicatio ſtatuitur, ſolùm videtur loqui de religioſo ſub obedientia Superioris Regularis exiſtente. Rodriguez *tom.1.quæſt.58.art.3.* Bonacina *de clauſura quæſt.2. punct.2. num.26.* Diana *tract.2. de Dub. Regul. reſol.50.* Loquimur autem de religioſis aſſumptis ad Epiſcopatum, vel Cardinalatum,non de promotis ad Parochiale munus. Quia iſti ſimpliciter ſunt ſubiecti Religioni, & ita incident in prædictam excommunicationem. Sanchez *lib.6. in Decalog. c.6. n.36.* Bonacina *vt ſuprà, num.25.*

Vota alia ſolemnia, præter tria generalia, quæ ſo- 10
lent in aliquibus Religionibus emitti, quale eſt Minimorum de vita quadrageſimali, & Patrum Societatis de obediendo ſpecialiter Summo Pontifici circa miſſiones, probabile eſt non obligare religioſos aſſumptos ad dignitates prædictas. Ratio eſt, quia illa vota emittuntur vt annexa; & acceſſoria Regulæ, quam profitentur religioſi, & ad perfectionem illius. Cùm ergo tales aſſumpti maneant liberi ab obligatione regulæ (niſi ſolùm ſecundùm decentiam, vt dictum eſt) ideo etiam manebunt liberi ab huiuſmodi Votis. Præſertim quia credendum eſt ſolum ea emiſiſſe religioſum pro tempore, quo eſt ſub iugo religionis. Sanchez *lib.6. in Decal. cap 6. num.15.* Oppoſitum etiam eſt probabile, & infertur ex doctrina Soti *vlt. de iuſt. & iur. quæſt.vlt. art vlt.* Suar. *4.tom. de Relig. tract* 8. *lib.*3. *cap.*17. *num.*8.

Prædicti etiam aſſumpti ex Religionibus ad Epiſ- 11
copatus, vel Abbatiæ dignitates non tenentur ſoluere Officium Diuinum iuxta ritum ſuæ Religionis, ſed ſuæ Eccleſiæ, cum conſtituantur capita illius. Sanch. *lib.6. in Decalog. cap.6. num.25.* Azor. *lib.12. Inſtit. moral. cap.7. quæſt.4.* Diana *tract.2. de Dubiis Regul. reſol.50.* Vnde occurrente feſto Regulæ in feſto Diœceſis, hoc debet præferri. Gauantus *in Comment. in Rubric. Breuiarij, tom.2. ſect.1. cap.5. titul.2. num.2.* Idem credo de aſſumptis ad Cardinalatum, quia ſunt quaſi Epiſcopi in Eccleſiis ſuorum titulorum, & præcipuè quia eximuntur ab obſeruantiis religionis, niſi ſolùm ſecundùm decentiam, vt diximus ſuprà, *num.8.* quarum vna eſt ſpecialis modus recitandi Officium Diuinum.

Bona Religioſorum, qui ad prædictas dignitates 12
Epiſcopatus, vel Abbatiæ ſunt aſſumpti, pertinent iure communi poſt eorum mortem ad Eccleſias quibus præfecti erant. Tum quia ita dicitur *cap.vnico* 18. *quæſt.*1. Tum quia prædictis Eccleſiis, non ſibi, aut Monaſteriis adquirunt, iuxta dicta ſuprà *num.* 5. D.Thom. 2. 2. *quæſt.*188. *artic.*8. Sotus 10. *de Iuſt. q. vlt. art.vlt. ad* 3. Quod etiam intelligitur de bonis, quæ iure hæreditario ad ipſos poſt aſſumptionem ad prædictas dignitates deuenerunt, & de adquiſitis donatione, propria induſtria, aut labore, propter eadem fundamenta. Leſſius 2. *de iuſt. cap.*41. *dub.*11. *n.*92. Azor. *tom.*1. *Inſtit. moral.lib.*12. *cap.*10. *quæſt.*6. An verò hoc etiam ſit verum ſuppoſita Conſtitutione Greg. XIII. circa ſpolia regularium extra clauſtra decedentium, de quo nos *c.præced. n.*31. aliorum iudicio remitto. Vide Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. alleg.*114. *num.*28.

Epiſcopum autem titularem regularem, quidam 13
dicunt adquirere Summo Pontifici,quia illi immediatè ſubeſt. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. allegat.*114.*n.*31. Quidam adquirere Religioni, cum nullam ſedem habeat cui poſſit adquirere. Sotus 10. *de iuſt. quæſt. vlt. art.vlt.* Sà *in ſumma verb. Religio, num.*52. Quidam verò dicunt per ſe, & ex vi iuris adquirere illi Eccleſiæ, cuius titulum habet: quia verò non poſſunt illi cum effectu applicari talia bona, in opera pia diſpenſanda eſſe. Suar. *4.tom.de Relig.tract.8.lib.3.c.17.n.5.*

Ea autem, quæ Religioſi ante aſſumptionem ad 14
prædictas Dignitates Cardinalatus, Epiſcopatus, vel Abbatiæ

Abbatiæ adquiſierunt, ad Conuentum, vel Religionem ſpectant. Tum quia habetur *in capite Statutum:* tum quia cùm illa adquiſierint quando erant membra Religionis, ipſi debebant adquirere, ſicut alij religioſi. Quod etiam conceſſit Clemens IV. Ordini Prædicatorum, & Alexander IV. Minoribus D. Antonin. *in tract. de ſuſpenſione, cap.*4. *num.*20. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.*8. *lib.*3. *c.*16. *num.*22. Caſſarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Epiſcopus, num.*2. Vnde conſequenter religioſus factus Epiſcopus hac lege ligatur, vt omnia quæ habet, debeat Monaſterio conſignare antequam ad eam dignitatem aſcendat. Henriquez *de Sacram. Ord. cap.*33. *num.*4. Rodrig. *tom.*3. *quæſt. regul. quæſt.*58. *art.*6. Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, quæſt.*1. *cap.*10. §. *vnic. concl.*2. Tambur. *de iure Abb. tom.*3. *diſp.*3. *quæſt.*9.*n.*8. Si verò talis Religioſus fuerit ex Ordine Prædicatorum, ſi priuſquam conſecretur non reſignauerit Religioni libros, & alia quæ habet tempore ſuæ promotionis, non ſolùm peccat mortaliter, ſed etiam eo ipſo eſt ſuſpenſus ab executione Pontificalis miniſterij, propter priuilegium relatum Clem. IV. & Alex. IV. Henriq. Peyr. & Tambur. relati. Gaudent autem hoc priuilegio Carmel. & alij qui habent communicationem priuilegiorum cum Dominicanis. Paſſar. *in Compend. priu. Minim. pag.*35. Peyrin. & Tambur. Addit Peyr. quod ſi in aliqua religione ſit Statutum quod nullus audeat conſentire electioni, vel prouiſioni de ſe factæ, niſi priùs facta reſtitutione Ordini omnium, quæ habet tempore quo conſenſit, ſi non præmiſſa tali reſtitutione conſenſerit, incidet in pœnas talis Statuti, etiamſi Papa illum in Conſiſtorio Epiſcopum pronunciauerit.

15 Religioſi ad Prælaturas alterius Religionis euecti authoritate Pontificia, tenentur non ſolùm votis communibus Religioſorum; eo quòd maneant veri Religioſi, ſed etiam ſpecialibus ſuæ Religionis, quæ non contradicunt muneri, quod gerunt. Non enim eſt aliqua ratio cur credantur in eis diſpenſari à Pontifice, cum ad prædictas Prælaturas alterius religionis aſſumuntur. Regula etiam, Obſeruantiis, & Conſtitutionibus ſuæ religionis, quatenus non contradicunt muneri, quod gerunt, aut inter ſubditos Religioſos, quos regunt, ſi non generant notabilem ſingularitatem, eodem modo tenentur ſicut antea, propter eandem rationem. Quoad habitum portandum, & ſocium ſuæ Religionis habendum, attendi debet ad vſum Religionis, ad cuius regimen aſſumuntur. Quoad Officij Diuini recitationem conformari debent Religioſis, cum quibus degunt. Quia & hoc æquitas rationis poſtulat, & ad bonum regimen illorum ſpectat. Hæc inferuntur ex dictis; authores enim parum confusè de huiuſmodi Religioſis loquuntur. Ea autem, quæ prædicti adquirunt ratione Prælatiæ, quam gerunt, ac religionis, cuius Religioſos gubernant, pertinent ad prædictam Religionem: quæ verò ſimpliciter, vel alio titulo, aut reſpectu perſonæ vel religionis, ex qua ſunt aſſumpti, acquirunt prædictæ Religioni vnde ſunt aſſumpti, & pro illa acquiſita cenſeri debent. Sanchez *lib.*7. *in Decal. c.*32. *num. vlt.*

16 Religioſi facti Parochi alicuius Eccleſiæ, vel ad alia beneficia inferiora prouecti extra Religionem, non ſolùm tenentur votis religionis generalibus, & præcepto portandi habitum, ſicut diximus de Epiſcopis, Cardinalibus, & Abbatibus ſuprà *num.*2. *&* 9. ſed etiam votis ſpecialibus, Obſeruantiis Regularibus, & conſtitutionibus ſuarum Religionum, quatenus non repugnant muneri, quod gerunt. Cùm nulla ſit ratio, quare ab illis excuſentur. Syluester *verb. Religio* 7. *quæſt.*11. Azor. *lib.*12. *inſtitut. moral. cap.*19. *quæſt.*15. Non verò tenentur ſoluere Officium Diuinum iuxta Ritum ſuæ religionis, ſed Eccleſiarum, quibus ſeruiunt. Quia hoc exigit æquitas, & munus paſtoris, quod habent in illis. Roſella *verb. Monach. num.*5. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*6. *num.*38. Videtur tamen neceſſarium ex præcepto Eccleſiæ *in cap.*2. *de ſtat. Monach. & cap. quod Dei timorem, eod. tit.* habere ſocium ſui Ordinis. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*6. *num. vltim.* Regulariter etiam ea quæ acquirunt, acquirunt Eccleſiæ cui ſeruiunt, non religioni. Tum à ſimili de Epiſcopo, tum quia cum iam ſint capita, & paſtores illarum Eccleſiarum, æquitas poſtulat, vt illis adquirant. Nauarrus *lib.*3. *conſil. in* 1. *edit. tit. de regul. conſ.*70. *num.*6. *in* 2. *tit. de ſtat. Monach. conſ.*13. *num.*6. Rodriguez *tom.*2. *quæſtionum Regularium, quæſt.*47. *art.*7. Niſi placeat loqui cum eadem diſtinctione, qua locuti ſumus de religioſis aſſumptis ad Prælaturas alterius Ordinis ſuprà, *num.*15. Vide Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*32. *num.*76. Pro aliis etiam obligationibus Parochorum Regularium vide Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Parochorum munera, præſertim à num.*28. & dicta à nobis *cap.*11. *num.*7. *&* 9. Vide dicenda *tom.*2. *cap.*18.

Prædicti aſſumpti ex Religionibus ad Cardinalatum, Epiſcopatum, Abbatiam, vel Parochiam, qui ditiorem ſupellectilem, & ampliorem familiam habent, quàm decet, peccant magis, quam alij Epiſcopi, Cardinales, Abbates, Parochi, &c. Ratio ſumitur ex voto paupertatis, quod prædicti Religioſi in ſua profeſſione emiſerunt, & à quo non ſunt abſoluti per aſſumptionem. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.*8. *lib.*3. *cap.*16. *num* 30. 17

Prædicti etiam aſſumpti gaudent gratiis, & priuilegiis ſuæ Religionis, quæ reſpiciunt commodum animæ, vel corporis ipſorum, non autem quæ redundant in damnum, aut incommodum religionis, aut Monaſterij. Ratio primæ partis eſt, quia verè manent Religioſi, & fauores ſunt ampliandi. Ratio verò ſecundæ, quia huiuſmodi priuilegia, & gratiæ ſemper conceduntur in fauorem Religionis, non in damnum, aut onus. Pro quo extat declaratio Sixti IV. *in monumentis Minimorum conceſſis an.*1365. Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*3 *cap.*18. 18

In caſibus, in quibus Prælati Religionum poſſunt diſpenſare cum Monachis quoad obſeruantias Regulares, poteſt Religioſus Epiſcopus (idem dico de Cardinalibus, & Abbatibus) ſecum diſpenſare. Quia hoc videtur rationi naturali congruum, ne teneatur adire Superiorem Religionis. Toletus *in ſumm. lib.*4. *cap.*4. 19

Religioſi cuiuſcumque ordinis, etiam mendicantium, quamuis Sedis Apoſtolicæ ſint Capellani, eorum ſuperioribus ſubiecti manent, ac ſi prædictæ Sedis Apoſtolicæ non eſſent. Ita ſtatuit Gregor. XI. anno 1373. in Bulla *Ad Romani Pontificis.* Hoc etiam intelligo de Capellanis Regum, aut Principum. Flauius Cherubin. *in Compend. Bull. tom.*1. 20

Archiepiſcopi, & Epiſcopi cuiuſcumque ordinis profeſſores poſtquam munus conſecrationis ſuſceperint, etſi à vinculo Eccleſiæ, cui præfuerant, per Sedem Apoſtolicam fuerint abſoluti, & facultatem reuertendi ad ſuam Religionem ab ipſa habuerint, ad dignitates, officia, ſeu Superioritates in illa obtinendas ſunt inhabiles. Ita Paul. IV. in Bulla, quæ incipit *In Sacra,* anno 1559. habetur *tom.*1. Bullar. Laërtij Cherubin. *part. vltim.* Quaranta *in ſumm. Bullar. verb. electio.* Laurentius de Peirinis *tom.*1. *priuileg. Minim. in conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 10. *num.*44. 21

Quamuis ſtatus Epiſcoporum perfectior ſit ſtatu quorumcunque Religioſorum, iuxta dicta *c.*1. *n.*1. de quo Suar. 3. *tom. de Religione, lib.*1. *cap.*18. Tum quia ſtatus Religioſus eſt perfectionis acquirendæ, ſtatus verò Epiſcopalis eſt perfectionis exercendæ. 22

Tum quia Epiſcopi ex vi ſui ſtatus ad excellentiſſima opera exercenda ordinantur, nempe ad docendum, prædicandum, & illuminandum, ad quæ ex vi ſtatus non ordinantur Religioſi, niſi ſolum miniſterialiter. Suarez vt ſupra. Nihilominus non propterea licitum eſt, Regulariter loquendo, appetere, & multò minus Procurare Religioſum Epiſcopalem dignitatem. Ratio eſt, tum propter magna pericula animæ, & etiam corporis, quæ regulariter loquendo, ſæpiſſimè occurrunt in recta adminiſtratione ipſius: tum quia vix ſine præſumptione, aut ſuperbia tam altus gradus dignitatis appeti poteſt. S. Thomas 2.2.q.185.*art.*1. Sotus 10. *de iuſt. & iure q.*2.*art.*1. Dixi *regulariter loquendo*, quia in caſu neceſſitatis Eccleſiæ, quando ſcilicet nullus eſſet, qui Epiſcopatum dignè adminiſtrare poſſet, aut vellet, propter pericula, tunc licitè poſſet Religioſus illum appetere. Quia bonum commune eſt priuato anteponendum, ac proinde priuatum periculum tunc negligendum, diuinæ gratiæ, & auxilio diuino innitendo. S. Thomas, & Sotus vt ſup. Valentia 3 *tom. diſp.*10.*q.* 3.*punct.*2. *concl.*3. Pro quorum maiori luce diſtinguendum eſt. Primò enim indignus Epiſcopatu, vel quia illiteratus, vel vitioſus eſt, Epiſcopatum deſiderans grauiſſimè peccat mortaliter, quia appetit id, quod non poteſt ſine peccato mortali adminiſtrare. Toletus *in ſumma lib.*5. *cap.* 3. §. *prima eſt.* Deinde etiam, qui dignus eſt, & appetit Epiſcopatum propter redditus temporales tanquam finem, etiam mortaliter peccat. Ratio eſt, non ſolum quia peruersè vult rem ſpiritualem, & ſuperioris Ordinis, eſſe medium in ordine ad rem temporalem, & inferioris Ordinis, ſed etiam quia ſic faciens, & ex vi talis ordinationis paratus eſt, ſi neceſſe fuerit dignitatem Epiſcopalem negligere, ſi bona temporalia non obtinentur. Sotus vt ſup. Sylu. *verbo Epiſcopatus*, §.4. Tertiò, qui appeteret Epiſcopatum (quamvis dignus) propter redditus, aut commoda temporalia, non tanquam finem ipſius Epiſcopatus, ſed tanquam finem ipſius appetitionis, ſaltem ſecundarium, etſi non peccaret mortaliter, cum non appeteret ſpiritualia propter temporalia, ad minus tamen peccaret venialiter, quia tale deſiderium ambitionis, auaritiæ, vel præſumptionis eſſet. Valentia *vt ſup.* §.*nihilominus.* Quartò, qui etſi dignus, efficaciter appeteret Epiſcopatum, non propter malum aliquem, aut inordinatum finem, ſed propter ſalutem animarum procurandam, adhuc peccaret. Eo quod magno periculo ſalutis, quale in adminiſtratione Epiſcopatus occurrit, ſe objicere præſumptuoſum, & temerarium eſt. S.Thom. vt ſup. Valentia *vt ſup.* §. *nihilominus tres.* Neque obſtat illud ad Timotheum 3. *qui Epiſcopatum deſiderat, bonum opus deſiderat.* Quia illud ſolùm eſt verum tempore neceſſitatis Eccleſiæ, quale erat quando S.Paulus id dixit. Præſertim quia Apoſtolus non dixit eum, *qui Epiſcopatum deſiderat, bene deſiderat, ſed bonum opus deſiderat.* Nam opus quod materialiter eſt bonum, ſi deſideretur temerariè, præſumptuoſè, & imprudenter, abs dubio illicitè, & peccaminoſè deſideraret. Valentia vt ſup. §.*caſus autem.* Toletus *vt ſup. n.*4. An verò hoc ſit peccatum mortale, aut ſolum veniale. Probabilius eſt ſæpius eſſe peccatum mortale. Sylu.*verb. ſuperbia, n.*7. Vnde Sotus *vt ſup.* dicit eſſe perinde atque ſe in fluuium cum periculo, & ſine neceſſitate conjicere. Valentia *vt ſup.* §.2. *concl.* Quod ſi dicas, Ego me credo ſobrium, pudicum, &c. cum aliis conditionibus à S. Paul. 1. *ad Timoth.* 3. pro Epiſcopo requiſitis, & Epiſcopatum pro ſalute animarum deſidero, & ſpero de Dei gratia mihi abſfuturum, quid ergo mihi deeſt cur illum concupiſcere non poſſim? Dico, ſi circa hoc Dei reuelationem habueris, credam tibi ſi non habueris, non conſentio. Credam potius te humilem non eſſe, qui talia de te cogitas nec Sanctum, cùm veri SS. Epiſcopatum laudabiliter fugerint. 23

Vide dicenda de Epiſcopis non admittendis ad Religionem *c.*24.*n.*11. & de illo, qui poſt votum religionis Epiſcopus electus eſt *eod.c.*24.*n.*27. Qualiter etiam nouitius poteſt eligi ad Epiſcopatum *ibid.n.*37.

CAPVT XVIII.

De obligationibus Prælatorum Regularium, & facultatibus, & Priuilegiis ipſorum.

SVMMARIVM.

1 *Prelati Regulares habent iuriſdictionem ordinariam in ſubditos.*
2 *Iuriſdictionem etiam quaſi Epiſcopalem.*
3 *Nomine Prelatorum in priuilegiis qui intelligantur.*
4 *Facultates conceſſæ Prelatis in priuilegiis an delegari poſſint.*
5 *Quæ conditiones requirantur ad Prelatos eligendos.*
6 *Debent eſſe litterati.*
7 *Illegitimi non poſſunt admitti.*
8 *Nec homicida.*
9 *Quæ antiquitas in ordine exigatur.*
10 *Quantum debeant durare in officiis.*
Conuenientius eſt quod ſupremi Prelati Religionum ſint perpetui. ibid.
11 *Tenentur Prelati legibus, & obſeruantiis religionum.*
12 *Ad reſidentiam etiam obligantur.*
13 *Habent poteſtatem adminiſtrandi bona Monaſteriorum, & qualiter.*
14 *Tenentur procurare obſeruantiam vitæ communis in ſubditis.*
15 *Qualiter teneantur ad correctionem ſubditorum.*
16 *Punire poſſunt illos, & quibus ſuppliciis.*
17 *Qualiter procedere debeant ad cognoſcenda illorum crimina.*
18 *In cauſis tamen ſpectantibus ad tribunal S.Inquiſitionis quid facere teneantur.*
19 *Poſſunt reſeruare ſibi aliquos caſus.*
20 *Qui ſint hi caſus reſeruabiles.*
21 *An poſſint alios reſeruare.*
22 *Poſſunt imponere cenſuras, & qui.*
23 *Non poſſunt eximere Religioſum ab obedientia ſui Prelati immediati.*
24 *Nec prouinciam fundare, aut diuidere.*
25 *Habent iuriſdictionem ordinariam delegabilem ad abſoluendum ſibi ſubditos.*
26 *Illis ſolùm, vel ab ipſis delegati poſſunt Religioſi confiteri.*
An etiam Pœnitentiariis Papæ. ibid.
27 *Quales debeant eſſe confeſſarij Religioſorum.*
28 *A quibus caſibus abſoluant Prelati ſuos ſubditos.*
29 *Cui teneantur Religioſi confiteri ſua peccata.*
30 *An poſſint Prelati abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis.*
31 *An à caſibus eidem reſeruatis.*
An ex priuilegio Pij V. ibid.
32 *An ex priuilegio Eugenij IV.*
33 *Sixti IV. priuilegium pro Carmelitis.*
34 *Eiuſdem Sixti IV. priuilegium pro Dominicanis.*
35 *Gregorij XIV. priuilegium pro clericis miniſtrantibus infirmis.*
36 *An à cenſuris Papæ reſeruatis abſoluant Prelati.*
37 *An à cenſuris ab homine latis.*
38 *Non à cenſuris, & caſibus contentis in Bulla cœnæ.*
39 *An à cenſuris propter ſimoniam.*

40 *Quid poſſint Prælati pro diſpenſatione in irregularitatibus.*
41 *Animaduertenda pro abſolutione, & diſpenſatione.*
42 *Diſpenſatio ſine cauſa conceſſa, illicita, & inualida eſt.*
43 *Quid circa irregularitates aduertendum.* ibid.
Nomine homicidij voluntarij quid intelligatur.
44 *An illud diſpenſari poſſit.*
45 *Quid intelligatur per particulam*, in foro conſcientiæ.
46 *An in pœnis priuationum, inhabilitatum, &c. diſpenſent Prælati.*
47 *Quid de irritatione votorum ſit dicendum.*
48 *Quid de commutatione illorum.*
49 *Quid de diſpenſatione.*
50 *Maximè de voto tranſeundi ad arctiorem Religionem.*
51 *Quæ conditiones requirantur ad diſpenſandum.*
52 *Vota ipſorum Prælatorum à quibus diſpenſari poſſint.*
53 *Quid dicendum de iuramentis, ſeu votis iuratis.*
54 *An diſpenſent Prælati in obſeruantiis regularibus.*
55 *An in præceptis Eccleſiaſticis.*
56 *Poſſunt priuilegia Religionum limitare, reſtringere, imò etiam tollere.*
57 *An poſſint benedicere Eccleſiaſtica ornamenta.*
58 *An conſecrare calices, aras, & patenas.*
59 *Quid de benedictione, ſeu reconciliatione Eccleſiarum.*
60 *An illegitimi poſſint diſpenſari à ſuis Prælatis.*
61 *An illegitimus diſpenſatus in ſeculo indigeat noua diſpenſatione in Religione.*
62 *Officia ad quæ illegitimi non poſſunt promoueri ſine diſpenſatione.*
63 *Quando Prælatus cenſeatur diſpenſare cum Subdito, cui confert aliquod officium.*
64 *Aliqui Abbates primam tonſuram & minores ordines conferunt.*
65 *Quid circa hoc decreuerit Concilium Tridentinum.*
66 *Recipere & profeſſare nouitios pertinet ad Prælatos cum monaſteriis.*
67 *An poſſint applicare bona opera ſuorum ſubditorum aliis.*
68 *Viſitare monaſteria qualiter teneantur Generales, & Prouinciales.*
69 *Tenentur procurare vt officium diuinum debitis horis ſoluatur.*
70 *Non cenſentur immunes à ſeruitio chori.*
71 *Nec poſſunt concedere ſtabilia bona ſuis fratribus.*
72 *Vitam communem obſeruare debent in cibo, & potu.*
73 *Circa redditus aut præſtationes quas aliqui ſolent habere quid præcipiatur à Summis Pontificibus.*
74 *De adminiſtratione bonorum Monaſterij tribus fratribus committenda.*
75 *Prædicti tres qualiter ſe debeant gerere in dicta adminiſtratione.*
76 *Prohibentur interpretari decreta Conc. Trid. & Summorum Pontificum.*
Quæ interpretatio ſit illis prohibita. ibid.
77 *De cellis & ſupellectilibus ipſarum, quid illis præceptum.*
78 *Non poſſunt permittere largitiones munerum.*
79 *Quid de examinatoribus deſtinandis in Religionibus.*
80 *Pro obſeruantia Regulæ & conſtitutionum qualiter admoneantur à Summis Pontificibus.*
81 *Poſſunt Prælati ſibi confeſſores eligere quos voluerint.*
82 *Non poſſunt ad inſtantiam & requiſitionem extraneorum alicui Religioſo officium aliquod concedere, vel pœnas remittere.*
83 *Quid facere debent Prælati circa receptionem criminoſorum confugientium ad eorum Eccleſias.*
An Religioſi gaudeant immunitate Eccleſiarum. ibid.
84 *Tenentur ſuperiores Religionum inſtituere ſtudia.*
85 *Studia etiam linguarum Hebraïcè, Græcè, &c.*
86 *Prælati inferiores quid poſſint circa leges Superiorum.*
87 *Quid Superiores circa leges inferiorum Prælatorum.*
88 *De confraternitatibus inſtituendis à Prælatis Regularium.*
89 *De indulgentiis illis applicandis.*
90 *An Prælati poſſint condere leges, aut præcepta.*
91 *An poſſint transferre ſubditos de vno loco in alium.*
92 *Viſitare Prouincias, vel Monaſteria per ſe, vel per alios.*
93 *Abſolutiones, & diſpenſationes quas tunc concedunt, quantum iuuent.*
94 *An poſſint commutare legata ad vnum vſum in alium.*
95 *Poſſunt aliqui ipſorum conſtituere fratres in notarios pro intimandis priuilegiis Religionis.*
96 *An poſſint concedere facultatem legendi libros prohibitos.*
97 *An poſſit vnus Prælatus duas vel plures prælatias habere.*
98 *Generalis Carmelitarum inſtituere poteſt Prouinciales titulares.*
99 *Non poſſunt ſuperiores mittere fratres ad partes tranſmarinas, in quibus pauci fideles reperiuntur, niſi, &c.*
100 *Tenentur ſemel in anno, & in quocumque capitulo ſuos ſubditos commonere de obſeruantia Conſtitutionum, & decretorum ad Officium Sanctæ Inquiſitionis pertinentium.*
101 *De aliis facultatibus prælatorum Regularium.*
102 *An teneantur facere profeſſionem fidei.*

1 PRO comperto eſt, Religioſorum familiis præfici debere Prælatos, & Superiores, qui ipſos ſpiritualiter, & temporaliter regant. Tum ex illo Prouerb. 11. *Vbi non eſt Gubernator, populus corruet.* Tum quia id exigit Obedientiæ votum, quod Regulares emittunt. Habent autem prædicti Prælati, & Superiores Religioſorum non ſolùm poteſtatem dominatiuam, qualem habent Patresfamilias in ſuos, ſed etiam Spiritualem iuriſdictionem; cum vtrumque ſit neceſſarium ad rectam gubernationem, Oeconomiamque ſpiritualem, & temporalem Religioſorum. Hæc verò Spiritualis Iuriſdictio, ſaltem de Iure Eccleſiaſtico, & à Summis Pontificibus deriuata illis conuenit. Eo enim ipſo quod Religioſos ab Epiſcoporum ordinaria Iuriſdictione, exemerunt illam Prælatis ipſorum conceſſiſſe cenſentur. Suar. *tom. 4. de relig. tract. 8. lib. 2. cap. 1.* Imò hanc Iuriſdictionem ordinariam eſſe, & non delegatam, eo quod competit ipſis virtute legis, vel conſuetudinis, non autem ex commiſſione, ſaltem temporali, eſt communiter receptum. Nauarr. *comment. 2. de Regul. à num. 63. & comment. 3. à num. 40.*

2 Hinc huiuſmodi Prælati, tam ſupremi, putà Generales, & Prouinciales, quàm infimi, videlicet Priores, Guardiani, Rectores, &c. habent in ſuos ſubditos Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt tradunt communiter Authores in Clem. 1. *de reb. Eccleſ. non alien. verb. proprij*, & ſumitur *ex capite*

Abbat is

Abbatis de priuil. in 6. Et ratio eſt, quia cùm prædicti omnes non ſubdantur Epiſcopis, ſed immediatè Papæ, loco ipſorum ſuccedunt quoad regimen ſuorum ſubditorum, ac proinde habent quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem, Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 2. & 13.*

3 Quando in priuilegiis Religioſorum conceditur aliqua facultas, ſeu poteſtas Prælatis, niſi aliud exprimatur, intelliguntur etiam Prælati Conuentuales, cùm ipſi ſint veri Prælati, & indefinita æquiualeat vniuerſali. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 22.* Si priuilegium conceditur Prælato inferiori, cenſetur etiam concedi Superiori, quia recta ratio dictat ita eſſe intelligendam mentem Pontificis. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2 c. 22. num. 2.* Extenduntur etiam priuilegia iſta ad Vicarios Conuentuum, illos ſcilicet, qui in Conuentibus ipſis non habent Superiorem. Quia iſti etiam ſunt veri Prælati. Rodrig. *tom. 1. q. 20. art. 2. & 3.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2 c. 22. n. 6.* Secus dici debet de quibuſdam Vicariis quarumdam Religionum, qui non ſunt verè Prælati, ſed inſtituti, vt adiuuent Prælatos, vt ſunt Vicarij Chori, &c. Rodrig. *tom. 1. q. 17. art. 6.*

4 Similiter facultates conceſſæ Prælatis Religioſorum in priuilegiis Pontificum, niſi oppoſitum declaretur, poſſunt ab ipſis aliis delegari. Tum propter aliqua priuilegia, quæ hoc concedunt. Tum quia Commiſſarius ex priuilegio perpetuo poteſt alteri ſuas vices committere. Cordub. *in ſum. Hiſp. q. 8.* Suarez *4. tom. de Relig. tract 8. lib. 2. c. 22. n. 8.*

5 Vt aliquis eligatur in Prælatum alicuius Religionis, præter illas conditiones, quæ ſecundum iura particularium Religionum ſunt neceſſariæ, & præter illas, quas adduximus *ſuprà c. 15. num. 25.* requiritur, quod habeat legitimam ætatem, quæ ad minus debet eſſe vigintiquinque annorum, iuxta *cap. cùm in cunct. de elect.* confirmatum à Concil. Trident. *ſeſſ. 24. c. 12. de reform.* Deinde debet eſſe Sacerdos, ex *c. 1. de ætat. & qualit.* Quod intellige, vel quod ſit Sacerdos quando eligitur, vel ſaltem poſtea fiat talis. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 3.* Probabile etiam eſt, loquendo de Generalibus, & Prouincialibus Religionum, requiri ad talia officia ætatem triginta annorum. Quia *in cap. cùm in cunctis, de elect.* & alibi requiritur ad Epiſcopatum illa ætas: ij verò Prælati præcipuè habent quaſi Epiſcopalem Iuriſdictionem. Miranda *in Man. tom. 2. q. 3. art. 1.* Cæterùm Sigiſmund. de Bononia *de elect. dub. 62. n. 1.* dicit hoc ſolùm eſſe de honeſtate, non de neceſſitate. Quod & ſequitur Bord. *in reſol. 21. n. 23.* ac Lauor. *in ſuis lucubr. tit. 4. c. 16. n. 6.* & propterea etiam eſt probabile, non requiri pro prouincialatu maximè, dictam ætatem triginta annorum, ſed minorem ſufficere. In ætate autem à iure pro Prælatis requiſita, nequeunt Superiores Religionum diſpenſare, propter *cap. cum in nobis olim, de elect. & cap. licet can. eod. tit. in 6.* Syluester *verb. caſus, cap. 22.* Deinde requiritur quod ſit profeſſus, quia ita habetur *in cap. cùm ad noſtram, de elect. & cap. cum cauſa, & cap. cum in magiſtrum, eod. tit.* Imò videtur requiri eſſe profeſſum profeſſione expreſſa, non tacita. Quia ita videtur haberi *in cap. nullus, de elect. in 6.* Requiritur etiam vt ſit profeſſus in ipſa Religione, in qua eligitur. Quia ita ſtatuitur *in Clem. 1. de elect.* & in Trident. *ſeſſ. 14. c. 10. de reform. & ſeſſ. 25. c. 21. de Regul.*

Solet tamen S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium diſpenſare cum aliquibus Religioſis in conditionibus requiſitis ad Prælaturas & officia Ordinis ex Conſtitutionibus, ſeu ſtatutis; prout fecit de anno 1646. pro 18. Maij, maximè quoad relectiones immediatas, prout video feciſſe cum Dominicanis Ruſſiæ in caſu quodam particulari de eodem anno 1646. pro die 23. Nouembris.

Peccant mortaliter Religioſi, qui eligi, ac præfici 6
ſe ſinunt ad Prælaturas, & officia animarum curam habentia ſine ſufficienti ſcientiæ, & litterarum peritia. Colligitur *ex cap. cùm in cunct. de elect.* & ex Concil. Trident. *ſeſſ. 22. c. 2.* S. Thomas *2. 2. quæſt. 2. art. 6.* Nauar. *in Man. c. 25. n. 12.* Si tamen inter eligendos vnus ſit litteratiſſimus, ſed prauis moribus implicatus, alius verò mediocriter doctus, ſed virtutibus præditus, aptior eſt iſte reputandus, quàm ille. Sotus *3. de iuſtit. & iur. q. 6. art. 2.* Pro gradu autem ſcientiæ quæ requiritur in Prælatis, & pro quibus Prælatis, conſule Sigiſmund. *de elect. dub. 63.* & dicenda *4. tom. verb. Prælatus, n..*

Illegitimi nequeunt eſſe Prælati in Religionibus, 7
niſi ex Papæ diſpenſatione. Quia ita habetur *in c. 1. de fil. Presbyt.* Nauar. *in cap. ſtatutum, n. 60.* Quod intellige etiamſi ſint occultiſſimè illegitimi, Syluester *verb. irregul. q. 20.* Corduba *lib. 1. Quæſtionarij, q. 38.* An autem ex priuilegio diſpenſare poſſint cum illis Religionum Prælati, dicetur *infra à num. 60.* Vide & dicenda *tom. 2. cap. 12. num. 21. & cap. 13. n. 50. & cap. 18. num. 34.*

Non poſſunt eligi in Prælatos Religionum, qui 8
homicidium aliquando perpetrarunt, iuxta Decretum Concil. Trident. *ſeſſ. 14. cap. 7.* in quo dicitur: *Cum etiam qui per induſtriam occiderit proximum ſuum, & per inſidias, ab altari auelli debeat, qui ſua voluntate homicidium perpetrauerit, etiamſi crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, ſed occultum fuerit, nullo tempore ad Sacros Ordines promoueri poſſit, nec illi aliqua Eccleſiaſtica beneficia, etiamſi curam non habeant animarum, conferri liceat, ſed omni Ordine, ac beneficio, & officio Eccleſiaſtico perpetuò careat: ſi verò homicidium non ex propoſito, ſed caſu, vel vim vi repellendo, vt quis ſe à morte defenderet, fuiſſe commiſſum narretur, quam ob cauſam etiam ad Sacrorum Ordinum & Altaris miniſterium, & beneficia quæcumque, ac dignitates, iure quodammodo diſpenſatio debeatur, committatur loci Ordinario, aut ex cauſa Metropolitano, ſeu viciniori Epiſcopo, qui nonniſi cauſa cognita, & probatis proceſſibus, ac narratis, nec aliter diſpenſare poſſit.* Poſſunt tamen illa officia, quæ actu habent quando committunt homicidium retinere, cum hoc non prohibeatur in dicto decreto Concilij. Nauar. *in Man. c. 27. n. 249.* Inſuper quando tale homicidium, quantumvis voluntarium, fuerit omninò occultum, ideſt nec deductum ad forum contentioſum, aut vllo modo deducibile, probabile eſt apud quoſdam, cum tali homicida poſſe diſpenſare Prælatos Religionum ad officia Ordinis. Propter dicenda inferiùs *num. 44.* Laurent. de Peyrin. *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 2. Iul. II. n. 102.*

Non requiritur ex vi Iuris communis aliqua anti- 9
quitas in Ordine ad officia, & Prælaturas, ſed ſtatim poſt profeſſionem factam redditur habilis ad illa. Ratio eſt, quia licet pro Abbatiſſis requirat Concil. Trid. *ſeſſ. 25. c. 7.* octo annos poſt profeſſionem, pro Abbatibus autem, ſeu Prælatis Religionum, neque in ipſo Concilio, neque in aliquo loco Iuris talis conditio petitur, fortaſſis quia ſexus virilis fortior, & perfectior eſt. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap 3. num. 16.*

Licet quoad durationem Prælatorum in ſuis offi- 11
ciis attendenda ſint ſpecialia iura, & conſuetudines Religionum, & præcipuè Summorum Pontificum Ordinationes, conuenientiſſimum tamen multis piis, & prudentibus viſum fuit, Prælatos Religionum, præſertim ſupremos, quales ſunt Generales, debere eſſe perpetuos. Ratio eſt propter multa incommoda, quæ ſequuntur ex limitato tempore officiorum, quinquennio ſcilicet, vel ſexennio. Primum eſt, quia tales

tales Prælati non poſſunt tam plenam, & abſolutam poteſtatem in ſuos ſubditos exercere, quàm ſi eſſent perpetui. Secundum eſt propter multas expenſas, quæ tempore Capitulorum, ſeu Congregationum à Religioſis fieri ſolent, multaſque ipſorum diuagationes itinerando. Tertium, propter euitandas multorum ambitiones, ſectas, rixas, odia, ſcandala, recurſus ad ſeculares, ſubordinationes, imò aliquando ſimonias, & illicitas conuentiones, quæ tempore Capitulorum fieri quandoque ſolent. Quartum, quia Prælati pro tempore limitato electi, ſi ſint ambitioſi, ſuam procurant reelectionem, ad quod oportet diſſimulare vitia vocem habentium in Capitulis, officia, & dignitates Ordinis indignis conferre, vt ſuffragia tempore electionis præſtent, ſubornanturque quandoque Principes, & Prælati extra Religionem xeniis, muneribus, & pecuniis Ordinum, vt adiutorium præbeant. Quintum, quia tempore limitato Generalatus, verbi gratia quinquennio, vel ſexennio, vix, aut nullo modo reformari poteſt Religio: cum ferè vnus annus expendatur in congregando Capitulo, alius in redeundo ab eodem, alius in præparandis neceſſariis pro tempore proximè futuri Capituli. Suarez 4. *tom. de Relig tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 7. *& lib.* 16. *de regul. Societ. cap.* 2. Mirand. *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 5. *&* 6. Legatur ſpecialiter Nauarr. *comment.* 3. *de Regul. num.* 3. *lib.* 3. *conſil. de iur. patronat. conſil.* 4. vbi piiſſimus, & doctiſſimus Doctor hæc dixit: *Licet ambitio, & dulcedo ſenſualitatis ſuaſerint multis Regularibus melius eſſe regimen triennale inuentum a recentibus Regularibus, vt per frequentes mutationes ambitioſi, & auari aliquando fiant Prælati, vel Prælatæ, multò profectò coram Deo, & Sanctis eius melius, & ſincerius eſt regimen illud antiquum, quod antiqui iidem Sanctiſſimi Patres Baſilius, Auguſtinus, Benedictus, Bernardus, & Eccleſia vniuerſa ſeruauit, quando longè Regulares erant meliores, quam nunc ſunt, &c.* Curent ergo Religiones, Apoſtolica Sede conſentiente, perpetuos ſibi Generales, ſicut antiquitus fieri ſolebat, habere.

11 Prælati Religionum, etiam Generales, tenentur obſeruare leges communes Religionis, & diſpoſitiones Capitulorum Generalium Cùm talia Capitula ſint ſupra ipſos. Imò hæc obligatio non ſolùm eſt quoad vim directiuam, ſed aliquo modo coactiuam, iuxta dicta ſuprà *c.* 8. *n.* 21. Tenentur etiam ad obſeruanda præcepta à ſe aliis impoſita. Tum ex communi principio, quòd Princeps tenetur obſeruare ſuas leges; tum quia lege naturæ obligantur ad bonum exemplum ſubditis præſtandum. Suarez *tom.* 4 *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. Vide dicenda infrà *n.* 54. *&* 86. 87.

12 Generaliter loquendo ea, quæ in Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 1. *&* 2. & aliis iuribus ſtatuuntur circa reſidentiam Prælatorum, intelligi debent ſuo modo de Prælatis Religionum, propter ſimilem rationem. Mirand. *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 5. Hinc Prælati Monaſteriorum tenentur aſſiſtere ſuis Monaſteriis tempore peſtis, vel hæreſis, etiam cum periculo mortis. Ratio eſt, quia ſunt quaſi Parochi illorum Monaſteriorum; Parochis autem non licet fugere in talibus euentibus. Sanch. *lib.* 6 *in Decal. c.* 2. *n.* 55.

13 Habent Prælati Religionum poteſtatem adminiſtrandi bona temporalia Monaſteriorum. Tum quia ita habetur in *cap. nullam* 19. *quæſt.* 2. Tum quia cum priuati Religioſi propter votum Paupertatis, quod habent, non poſſint tali facultate vti, nec tota communitas immediatè, vt de ſe patet, oportet quod hoc onus incumbat Prælato. Nauarr. *comment.* 3 *de Regular. num.* 5. *&* 6. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. Expendentes autem bona Monaſteriorum in vſus prauos, vanos, aut ſuperfluos, peccant contra votum Paupertatis, & ſunt proprietarij. Ratio eſt, quia non ſunt domini bonorum Monaſterij, ſed tantùm adminiſtratores in vtilitatem ipſius; atque ita ſolùm poſſunt expendere in ipſius vtilitatem, quia ad hoc ſolùm habent facultatem à Monaſterio, quod eſt dominus talium bonorum. Nauarrus *lib.* 3. *conſ. in prima edit. conſ.* 75. *num.* 2. *conſ.* 3. Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. Mor. lib.* 12. *cap.* 12. *quæſt.* 2. Qualiter autem alienare non poſſint bona Eccleſiarum, ſeu Monaſteriorum, diximus ſuprà *cap.* 10. *à num.* 1. Suarez *tom.* 4. *de Religion. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. 27. *&* 28. Imò nec poſſe bona vnius Monaſterij (intelligo immobilia, & mobilia pretioſa) in aliud transferre, non obſtantibus aliquibus Priuilegiis Religionum, videtur inferre ex Decretis ibi adductis, eo quòd huiuſmodi tranſlationes bonorum ſunt quædam ſpecies alienationis. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſt.* 2. *Iulij II.* §. 26. *num.* 76. Vide dicenda *tom.* 2. *cap.* 19.

Prælati, qui in quantum poſſunt, non curant ſuos ſubditos viuere vita communi abſque aliquo peculio, aut proprios, & ſuperfluos vſus vitare, non ſunt in bono ſtatu conſcientiæ. Ratio eſt, quia votum paupertatis id requirit, Summique Pontifices, & Concilia præcipiunt, iuxta dicta ſup. *cap.* 6. *num.* 60. Sylueſter *verb Relig.* 6. *q.* 7. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. c.* 19. *num.* 27. Vide Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 14

Poſſunt, & tenentur Prælati Regulares ſuos ſubditos corrigere, & punire; imò ſanguis eorum de manibus Prælatorum requiretur. Tum ex *cap. irrefragabili, de offic. ordin.* Tum ex eo quod ſint veri Paſtores, & Rectores Eccleſiarum. Graſſis 1. *part. Deciſ. lib.* 3. *cap.* 5, *num.* 133. Imò omittentes corrigere ſuos ſubditos ex negligentia, aut timore, facilè peccant mortaliter. Quia tenentur illos in via perfectionis inſtruere. Sà *in Summ. verb. Correptio, num.* 2. Addunt aliqui peccare etiam mortaliter Prælatos omittentes corrigere ſubditos in aliquibus peccatis venialibus, illis ſcilicet, quibus introducuntur conſuetudines contrariæ Religioni, quia hoc cedit in magnum detrimentum ipſius. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tractat.* 1. *cap.* 6. Diana *Tractat.* 2. *de dub. Regular. Reſolut.* 38. Nota etiam Prælatum non corrigentem ſuum ſubditum, peccare contra iuſtitiam, quia peccat contra obligationem ſui officij, quæ eſt ex iuſtitia. Vnde in Confeſſione non ſatis illis erit dicere ſe omiſiſſe correctionem proximi. Bañez 2. 2. *q.* 33. *art.* 3. *dub.* 1. *concluſ. vltim.* Vide dicenda *cap.* 27. 15

Poſſunt etiam prælati Regulares punire ſuos ſubditos pœna corporali proportionata eorum delictis. Ratio ſumitur ex poteſtate non ſolùm dominatiua, ſed etiam iuriſdictionis, quam ſuper illos habent. Hinc poſſunt illos damnare ad triremes, caſu tamen raro, & ad ſatisfaciendum publico ſcandalo ex delicto enormi. Quia ita habet conſuetudo multorum prudentum. Vide dicta *c.* 16. *num.* 32. Poſſunt etiam pœna exilij damnare Religioſos, cum in illa nulla ſit indecentia. Licet hoc magis procedat in Religionibus Monachalibus, in quibus Monachi acquirunt domicilium in Conuentu, vbi profeſſi ſunt, non ſic in Mendicantibus. Aldrete *lib.* 2. *de Relig. diſcipl. cap.* 27 *num.* 18. Tradere tamen illos immediatè brachio ſeculari vltimo ſupplicio afficiendos, niſi hoc illis per aliquod priuilegium concedatur, non videtur permiſſum. Quia hoc vix poteſt excuſari ab irregularitate. Idem dico de mutilatione membrorum, propter eandem rationem. Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 10. Vnde etiam multò minus poſſunt punire ſuos ſubditos pœnâ mortis. Ea enim à nullo iudice Eccleſiaſtico imponi poteſt. *cap. cùm non ab homine, de iudiciis.* Suarez *vt ſupra.* Ex priuilegio etiam Bonifacij VIII. conceſſo Prælatis Dominicanorum, poſſunt contra ſuos ſubditos procedere, iuris apicibus poſtpoſitis. 16

Dicuntur

Dicuntur autem iuris apices actu illi, qui potiùs reſpiciunt ſubtilitatem, quàm facti veritatem, & merita cauſæ. Flauius Chetub. *in Compend. Bullarij tom.* 1. Vnde licet ſeruari debeat in huiuſmodi iudiciis ea forma, quæ ex iure naturali, & gentium requiritur, procedi tamen poteſt, & debet ſine ſtrepitu, & figura iudicij ſecularis. Tum ex prædicto priuilegio. Tum ex congruentia, quia in Religionibus præcipuè attenditur ſincera, & plana cognitio criminum, potiùs ad ſalutem animæ, quàm ad puniendum, vt in eis credibile ſit Iudices procedere cum maiori charitate, & putiori intentione, & teſtes eſſe magis fide dignos. Caiet. 2.2. q. 70. *art.* 2. Sot. 5. *de iuſtit. quæſt.* 7. *art.* 2. Vide dicenda *cap.* 27. *n.* 26. Et Portellum *in Reſponſ. mor. tom.* 2. *caſu* 28. & 29. vbi plura vtilia Prælatis Regularibus, vt ſe defendant contra Aduocatos, & Cauſidicos Prælatos eoſdem impugnantes, eo quod in proceſſibus ab ipſis factis non obſeruent aliquos iuris apices.

17 Poſſunt præterea prælati Regulares ad cognoſcenda vel punienda delicta ſubditorum procedere iuridicè per viam accuſationis, iudicialis denunciationis, & inquiſitionis. Ratio eſt, quia hoc pertinet ad poteſtatem iuriſdictionis, quam habent, & eſt neceſſarium pro bono regimine Religionis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *de regim. Societ. cap.* 11. 12. & 13. Non tamen poſſunt interrogare de delicto alicuius in particulari, niſi de illo præceſſerit aliqua infamatio. Aliàs fieret illi iniuria, nec Iudex procederet iuridicè. Nauarrus *cap. inter verba, corollar.* 47. *num.* 179. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *cap.* 11. Poſſunt tamen ſubditum non plenè conuictum, & negantem delictum, cogere etiam per torturam, vt fateatur illud. Cum hoc iure naturali ſit licitum, & nullo iure prohibitum Religioſis. D. Anton. 3. *part. tom.* 9. *cap.* 7. §. 8. Syluester *verb. Inquiſit.* 2. *dict.* 9. Addunt aliqui, Religioſos non debere torqueri per violentas actiones inſtar ſecularium, ſed per ſtrictiorem carcerem, humi cubationem, ſtrictiora ieiunia, &c. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *de Regimine Societ. cap.* 11. Sed hoc intelligo regulariter; quando enim delictum fuerit enorme, & prædicta non ſufficiant, non video quare non poſſit applicari maior tortura. Vide dicenda *c.* 27. *num.* 16.

18 Quamuis propter priuilegia Religionum, ſpecialiter Clementis Septimi in Bulla anni 1530. eximentis Fratres Carmelitanos ab Inquiſitoribus hæreticæ prauitatis, etiam in caſu hæreſis, illoſque ſub poteſtate Sedis Apoſtolicæ conſtituentis, poſſent antiquitus Prælati Religionum, etiam in caſu hæreſis, de ſuis ſubditis iudicare, quod limitauit Pius Quartus in alia Conſtitutione anno 1561. ſolùm ad caſum, in quo Prælati Religionum in talium cauſarum cognitione Inquiſitores præuenirent. His tamen temporibus nullo pacto licet hoc facere, propter Conſtitutionem Pauli Quinti anno 1606. editam, vbi reuocat omnes facultates Superioribus Ordinum quoad hoc conceſſas, & ſimiles cauſas ad Tribunal Sanctæ Inquiſitionis ſolùm pertinere decernit. Præcipitque ſub magnis pœnis, tam prælatis Religionum, quàm Religioſis ſubditis, quod Religioſos de hæreſi ſuſpectos denuntient Inquiſitoribus, vel Ordinariis locorum viciniotibus. Vide Bullam *tom.* 3. *Bull. inter Bullas Paul. V. n.* 26. Vincentius Filliucius *tom.* 1. *tract.* 15. *c.* 8. Omnes etiam, ſinguli, & quicumque Religioſi, aut regulares Hæretici, ſeu de hæreſi quomodolibet ſuſpecti debent Inquiſitoribus denunciari ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, iuxta edictum S. Inquiſitionis, quod refert Peytinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 9. *Paul. V. n.* 27. Vbi etiam *num.* 28. refert Decretum Pij V. anno 1567. prohibentis ne à ſuis ſuperioribus poſſint per quinquennium à die recurſus moleſtari, vel inquietari Religioſi, qui pro tempore ad Officium S. Inquiſitionis recurrerint, vel in eo teſtimonium perhibuerint veritatis, inconſultis DD. Cardinalibus S. Inquiſitionis. Qualiter etiam regulares pœnitentiati à S. Officio inhabiles ſint ad Officia Religionum, conſtat ex Decreto S. Inquiſitionis *c.* 15. *n.* 39. relato.

Poſſunt prælati Religionum reſeruare ſibi caſus 19
ſuorum ſubditorum, ita vt ſolùm ab ipſis abſoluantur, cum veram habeant Iuriſdictionem ſpiritualem ſupra illos. Ad hoc autem requiruntur duæ conditiones; prima eſt, quod tales caſus ſint peccata mortalia; ſecunda, quòd ſint actus externi, cùm Eccleſia ſolùm huiuſmodi caſus reſeruare ſit ſolita, ſaltem de lege ordinaria. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 3. Num autem poteſtate abſoluta poſſit aliter fieri, Sotus *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.* 2. *art.* 5. Probabile etiam eſt hanc facultatem reſeruandi caſus extendi etiam ad Nouitios, quia verè ſunt ſubiecti Religioni. Adducitur etiam ad hoc viuæ vocis oraculum Paul. V. licet iam his temporibus, vt ſæpè dixi, nihil valeant viuæ vocis oracula, ſi aliquod priuilegium continent. Peytinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtit.* 10. *Vrban. VIII. num.* 9. Alij autem etiam ſatis probabiliter negant reſeruationem caſuum comprehendere nouitios. Quia ipſi non tenentur ad onera Religionis. Portell. *in dubiis Regular. verb. nouitij abſolutio, n.* 36.

Inſuper ex ſpeciali Decreto Clem. VIII. anno 20
1593. decernitur, Vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum abſolutiones ſibi reſeruet, exceptis iis, quæ ſequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout ſubditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint. *Veneficia, Incantationes, Sortilegia, Apoſtaſia à Religione, ſiue habitu dimiſſo, ſiue retento, quando eò peruenerit, vt extra ſepta Monaſterij, ſeu Conuentus fiat egreſſio. Nocturna, ac furtiua è Monaſterio, ſeu Conuentu egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta. Proprietas contra votum Paupertatis, quæ ſit peccatum mortale. Iuramentum falſum in Iudicio Regulari, ſeu legitimo. Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſequuto. Falſificatio manus, aut ſigilli Officialium Monaſterij, aut Conuentus. Furtum de rebus Monaſterij, ſeu Conuentus in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale. Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus. Occiſio, aut vulneratio, ſeu grauis percuſſio cuiuſcumque perſonæ. Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.* Adiungit præterea idem Pontifex ad maiorem cautelam, quòd ſi quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conſeruatione, aut pro conſcientiæ puritate reſeruandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto Ordine, aut Prouincialis in Prouincia matura diſcuſſione, & conſenſu: Proſper Auguſtin. *in addit. ad Quarant. in Summ. Bullar. verb. caſus reſeruat.* Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſput.* 28. *ſect.* 3. *n.* 13. & 14. & 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 18. Vide Decretum 4. *tom. Bullar.* in Conſtitut. Vrban. *num.* 26.

Vtrum autem, eſto quod non poſſint prælati Re- 21
gulares reſeruare ſibi alios caſus, præter iſtos, poſſint tamen cenſuras aliorum caſuum reſeruare, vt ſi prælatus præcipiat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ ſibi reſeruatæ, vt nemo, v. g. loquatur Monialibus: Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſput.* 28. *ſect.* 3. reſpondet affirmatiuè. Eo quod Pontifex ſolùm loquitur expreſsè de reſeruatione peccatorum, vt patet illis verbis, *peccatorum abſolutiones ſibi reſeruet.* Alij verò viri docti tenent contrariũ eo quod ex proœmio, & ratione legis ſumitur deciſio ipſius: conſtat autem rationem huius legis in proœmio ab ipſo Pontifice aſſignatam eſſe, quia ſi prælati non vtantur prudenter facultate

facultate reſeruandi ſibi caſus, *nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedij deſperationem.* Hæc verò ratio etiam procedit in reſeruatione cenſurarum, ac proinde videtur vtrumque prohiberi à Pontifice. Prima ſententia conformior eſt verbis Pontificis. Secunda vero intentioni, & ita, vt puto, probabilior. Sanchez *lib.6. in Decal. c.1. n.16.* Extat enim declaratio S. Congregationis Romæ 7. Iulij 1617. vbi expreſsè declaratur in prædicto decreto Clement. VIII. comprehendi etiam cenſuras. Vide Eraſm. Chokier *in tract. de Iuriſd. Ord. in exempt. p.4. quæſt.56.* Diana *tract.2. de dubiis Regul. reſol.49.* Vnde iam prior ſententia non poteſt in praxi teneri. Vide dicenda *cap. ſequenti, n.19. & infrà n.29.*

22 Poſſunt Prælati Religionum etiam locales, & Conuentuales excommunicare ſuos ſubditos. Quia omnes iſti habent Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt diximus *ſuprà n.2.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.9. n.6.* addens, etiam poſſe ſuſpendere. Quia qui poteſt in maius, poteſt in minus, maius autem eſt excommunicare, quàm ſuſpendere, idemque dicit de interdicto perſonali, licèt hoc non ſit in vſu. Irregularitatem vero non poſſunt imponere. Quia neque Epiſcopi illam imponunt, ſola enim Pontificis authoritate, & in caſibus à iure expreſſis incurritur, *cap. is qui, de ſent. excomm. in 6.* Suar. *tom.4. de Relig. tract. 8. lib.2. c.9. n.7.* Quamvis autem Prælatus peccet ponendo excommunicationem non ſeruata iuris forma, ſcilicet quod præcedat trina admonitio, quòd fiat in ſcriptis, & non diebus feriatis, quia ita habetur in iure per multa capita, excommunicatio tamen valida erit, dummodò præcedat aliqua monitio. Quia ita interpretatur conſuetudo legem canonicam. Sotus *in 4. diſt.22. q.1. art.5.* Suar. *5. tom. in 3. part. diſp.3. ſect.13. à n.1.* Prælati publicè excommunicati, vel ſuſpenſi non poſſunt ſuos ſubditos excommunicare, quia habent ligatam iuriſdictionem. Corn. *tom. 2. in 3. part. tract.5. diſp.2. dub.4.* Quando verò talis defectus eſt occultus, licet peccent ferendo cenſuras, validæ tamen ſunt. Quia Eccleſia non priuat illos tunc vſu iuriſdictionis propter euitanda maxima inconuenientia, quæ ex oppoſito ſequerentur. Idem Cornejo *vt ſuprà*, Bonac. *diſp.2. de cenſ. q.2. punct.5. à n.3.*

23 Non poſſunt Prælati Religionum, etiamſi ſint Generales, eximere aliquem Religioſum ab obedientia ſui Prælati immediati, putà Prouinciali, vel Priori, &c. Ratio eſt, quia hoc videtur à ſimili reſeruatum Sedi Apoſtolicæ *in cap. Frater noſter 16. q.1.* & vlterius eſt contra bonum regimen, & obſeruantiam Religionum. Syluester *verb. Caſus, q.1. caſ.5.* Miranda *in Man. tom.2. q.7. art.6.* Oppoſitum tamen videtur tenere Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.2. n.22.* Vide dicta *c.4. n.33.*

24 Nec poſſunt Prælati Regulares, etiam Generales, de nouo aliquam Prouinciam fundare, & erigere, ſeu iam erectam, atque fundatam diuidere ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Ita colligitur *ex cap. Felix 16. q.1. & cap. Præcipimus, ibid. & cap. de locorum, de conſecr. diſt.1.* Syluest. *verb. Caſus, q.1. caſ.8.9. & 10.* Miranda *tom.2. Man. q.7. art.11.*

25 Prælati Religioſi habent ordinariam iuriſdictionem ad abſoluendum ſibi ſubditos à peccatis, quia ſunt Paſtores Ordinarij illorum, & in eos tranſlata eſt cura, quam Epiſcopi, vel Parochi habent circa ſæculares. Suar. *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.15.* Poſſunt etiam hanc iuriſdictionem delegare. Quia quicumque habet poteſtatem Ordinariam, poteſt illam delegare. Suar. *vt ſuprà n.4.* Imò regulariter loquendo debent hanc authoritatem delegare, iuxta dicenda inferiùs ex decreto Clem. VIII. Suar. *vt ſup.*

26 Vnde non poſſunt Religioſi alteri confiteri, niſi ſuis Prælatis, aut deſignatis ab ipſis, propter rationem allatam. Suarez *tom.4. de Relig. tract. 8. lib.2. c.16. n.1.* Et quamvis non eſſet de iure communi, habent illud à Summo Pontifice, propter multa priuilegia. *Compend. priuileg. Mendic. verb. abſolutio Ord. quoad Frat. & verb. Confeſſores, & verb. Confeſſio.* Vnde etiamſi Religioſi ſint approbati ab Epiſcopis, non poſſunt audire confeſſiones Religioſorum, niſi à Prælatis ipſorum habuerint licentiam. Propter adductam rationem. Nauar. *in Man. c.4. n.1.* Extenditur etiam hoc ad habentes iuriſdictionem à Papa: Non enim credendum eſt Pontificem concedentem alicui facultatem quantumvis generalem audiendi omnium confeſſiones, velle quod audiat confeſſiones Religioſorum, inuitis eorum Superioribus; quia hoc eſſet in detrimentum diſciplinæ Regularis. Suarez *4. tom. de Relig. tract 8. lib.2. c.16. num. vltim.* Excipiunt tamen aliqui Pœnitentiarios Papæ, quia Papa, qui eſt ſupremus Prælatus Religionum, videtur hanc facultatem conceſſiſſe ſuis Pœnitentiariis. Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Conſtit.2. Iulij I I. n.62.* Et hoc videtur certum, cum prædicti pœnitentiarij ſint quaſi miniſtri, & Vicarij Papæ, repræſententque ipſum in foro pœnitentiali.

27 Ad audiendas tamen Religioſorum confeſſiones non requiritur approbatio Epiſcoporum, quia hoc erat de iure communi antiquo, & non eſt derogatum à Concil. Trident. *ſeſſ.23. c.15.* cùm ibi ſolùm ſit ſermo de confeſſoribus ſæcularium. Nauar. *in Man c.4.* Hoc etiam extendunt aliqui ad Equites militares D. Ioannis, D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, &c. quia ſunt verè Religioſi, ac per conſequens non comprehendi videantur decreto Concil. Trident. Diana *tract.2. de dub. Regul. reſol.30.* Attendendum tamen eſt tum ad conſuetudinem, quæ vt ipſe Diana docet eſt in contrarium, tum ad vſum quem iſti Equites habeant quoad hoc ante Concilium Tridentinum. Religioſi quoque itinerantes poſſunt confiteri cuilibet Confeſſario, ſiue Regulari, ſiue ſæculari, quia per licentiam itinerandi conceditur illis implicitè talis facultas. Miranda *in Man. tom.2. q.33. art.6.* pro quo etiam videatur Caſſarub. *verb. abſol. Ord. quoad Frat. §.23. & 35.* referens aliqua priuilegia circa hoc. Licet priuilegium Leon. X. quod ibi refert *num.23.* nihil iam valeat, cum fuerit viuæ vocis oraculum. Quod etiam eſt verum, etſi Confeſſarius, qui eligitur, non ſit ab aliquo Ordinario approbatus, ſed ſimplex Sacerdos, quia vt diximus, Religioſi non ſunt aſtricti confiteri approbatis ab Epiſcopis, cum ante Concilium aſtricti non eſſent, & per Concilium nihil ſit immutatum. Cordub. *ſuper Reg. S. Franc. c.7. quæſt.3. punct.1.* Suarez *de pœnit. diſp.28. ſect.4.* Sà *in Summ. verb. Confeſſ. num.6.* Religioſi verò hoſpites in aliquo Conuentu ſui Ordinis, Prælato illius Conuentus, vel alteri, qui ab ipſo habeat licentiam debent confiteri, cùm ille Prælatus ſit veluti Ordinarius illius loci, Suar. *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.17. num.2. & 3.* Quod ſi Religioſus hoſpes habet facultatem à proprio Prælato confitendi cum voluerit, poterit id facere etiam in alieno Conuentu. Poſſunt præterea Prælati Regulares dare ſuis ſubditis licentiam confitendi extraneo Religioſo. Quia quicumque habet poteſtatem ordinariam, poteſt illam delegare alteri, intellige ſi idoneus ſit. Diana *tom.3. tract. de dub. Regul. reſol.2.*

28 Poſſunt Prælati Religionum iure ordinario abſoluere ſuos ſubditos Sacramentaliter, non ſolùm à peccatis, & cenſuris non reſeruatis, ſed etiam à ſibi reſeruatis, vel per ſe ipſos, vel per alios, quos ipſi delegauerint. Ratio eſt, non ſolùm quia, vt dictum eſt, habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem ſupra ſuos ſubditos,

ſubditos, ſed etiam quia hæc eſt vis reſeruationis, vt qui reſeruat caſum, ab illo poſſit abſoluere. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8.lib.2.c.19.*

29 Non tamen propterea tenentur Religioſi confiteri ſua peccata, etiam reſeruata ſuis Prælatis. Ratio eſt, quia ipſi Prælati tenentur in ſingulis domibus deputare *duos, tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero maiori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius iudicauerit.* Ita Clemens Octauus *in decr. de caſ. reſeru.* Qui etiam adiungit, & declarat, vt ſi huiuſmodi Regularium Confeſſariis caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſoluere. Si verò contingat non vna vice, ſed pluribus Religioſum cadere in caſum reſeruatum, & Confeſſario petenti facultatem abſoluendi ab illo Superior neget, Religioſus autem cogatur celebrare, vel communicare, dicendum eſt, quòd ſi tunc ſolum timet Religioſus confiteri ſuum peccatum Prælato propter ruborem, verecundiam, vel aliquod incommodum ſimile, tunc tenetur ipſi confiteri antequam celebret, vel communicet. Quia huiuſmodi difficultates non ſunt ſufficientes ad deobligandum Religioſum à præcepto diuino confeſſionis, cum ſint parui momenti. Quando verò timet ſubditus Prælato ſuo confiteri, quia timet aliquod damnum multum graue, v. g. fractionem ſigilli, infamiam apud alios, vel aliud huiuſmodi, tunc poteſt habito actu contritionis communicare, vel celebrare, non confitendo tale peccatum ſuo Superiori. Quia grauia iſta incommoda excuſant illum ab obligatione confitendi. Si tamen habuerit alia peccata non reſeruata, ea alteri Confeſſori idoneo tenetur confiteri, à quo abſoluitur directè à peccatis non reſeruatis, & indirectè ab eo, quod propter iuſtam cauſam non tenetur Superiori confiteri, quamvis illi ſit reſeruatum, cum onere tamen illud confitendi poſteà cuicumque habuerit auctoritatem illud directè abſoluendi. Quod etiam credo facere poſſe, etiamſi non habeat alia peccata non reſeruata, niſi ſolùm alias confeſſa, ea ſcilicet de nouo confitendo. Tolet. *lib.3. Summ. c.13.n.8.* Suar. 4. *tom. de Relig.tract.8. lib.2.c.13.* Vide dicenda *cap. ſequenti, n.37.*

30 Poſſunt etiam prædicti Prælati Regulares abſoluere à cenſuris reſeruatis Papæ, quæ in iure ſunt commiſſæ Epiſcopis, qualis eſt abſolutio ab excommunicatione Canonis, *Si quis ſuadente, &c.* Eo quod habeant iuriſdictionem Epiſcopalem. A cenſuris autem, quæ Epiſcopis ſunt commiſſæ ex ſpeciali commiſſione, præſertim vt Legatis Summi Pontificis, qualis eſt illa, quæ habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.24. c.6.* non poſſunt iure communi abſoluere. Quia licet prædicti Prælati habeant Iuriſdictionem Epiſcopalem, hæc tamen non committuntur Epiſcopis, vt talibus, ſed vt Legatis Sedis Apoſtolicæ, vel ex ſpeciali commiſſione. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.20. n.9.* Similiter à cenſuris latis ab Epiſcopis (in caſibus, in quibus eas in Religioſos exemptos ferre poſſunt, iuxta dicta *ſup. c.11. num.14.*) non poſſunt abſoluere Prælati Regulares iure communi ſuos ſubditos. Ratio eſt, quia in illis actibus ſunt Epiſcopi Superiores Prælatis Religionum, quia vel pro illis ſunt Sedis Apoſtolicæ delegati, vel ſaltem pro illis ablata eſt exemptio à Religioſis. Non ergo poſſunt ab illis cenſuris abſoluere Prælati Religionum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.20. num.4.* An autem ex priuilegio poſſint ab illis abſoluere, lege Suarez *ibid. num.5.*

A caſibus autem, peccatis, aut criminibus Summo Pontifici reſeruatis, non poſſunt ex vi iuris communis abſoluere ſuos ſubditos Prælati Regulares. Cùm nullus inferior poſſit contra voluntatem Summi Pontificis ſuam iuriſdictionem exercere. Id tamen facere poſſunt primò Prælati Ordinis Prædicatorum, & qui eum ipſis communicant in priuilegiis, ex priuilegio Pij V. eiſdem conceſſo. Cum enim Trident. Concil. conceſſerit Epiſcopis, vt abſoluere poſſint in foro animæ, ſeu conſcientiæ ab omnibus peccatis, & caſibus occultis, & diſpenſare in irregularitatibus, prout *ſeſſ.24. cap.6.* habetur, ne Prælati dicti Ordinis in hac parte deterioris conditionis, quàm Clerici, aut ſæculares exiſtant, ideo Pontifex iſte conceſſit *Priori Conuentuali, & Superioribus Prælatis, vt ipſi per ſeipſos idem omninò poſſint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis ſibi ſubditos, quod poſſunt Epiſcopi in Clericos, & laïcos ſibi ſubditos, tam quoad abſoluendi & diſpenſandi huiuſmodi, quàm alias quaſcumque facultates.* Paſſarellus *in lib. priuileg. fol.127.* Sorbus *in comp. fol.45.* Quare licet à prædictis caſibus non poſſint Prælati ſuos ſubditos abſoluere ex vi Decreti Concil. Trident. iuxta dicta *c.10. n.35.* ex vi tamen huius priuilegij, & cum conditione ibi aſſignata, ſcilicet, quod id faciant *ipſi per ſeipſos*, & in caſibus occultis, id efficere poſſunt. Suar. 4. *tom. de Relig. tract 8.lib.2.c.12 n.8. & 9.* 31

Secundò id facere poterant olim ex priuilegio Eugenij IV. conceſſo Fratribus Minoribus de Obſeruantia Caſtellæ (quod poſtea Pius Secundus extendit ad totam familiam) quod refert Caſſarub. *in compend. priuil. Mendic. verb. Abſolutio extraordinaria quoad Fratres, num.3.* Sed quia hæc conceſſio fuit viuæ vocis oraculum, vt patet ex eodem Caſarubio *ibidem*, & extenſio, quæ dicitur eſſe facta à Pio Secundo non conſtat, an fuerit per Bullam, aut viuæ vocis oraculum; ideo his temporibus, in quibus à SS. D. N. Vrbano omnia viuæ vocis oracula abrogata ſunt, non licet vti tali conceſſione. Poſſunt tamen prædicti Prælati à prædictis caſibus ſuos ſubditos abſoluere, propter alias conceſſiones, quas modò afferimus. 32

Nempe pro Religione Carmelitarum ex priuilegio Sixti IV. in Bulla, quæ eſt mare magnum Religionis, & incipit, *Dum attenta*: vbi Pontifex refert priuilegium Eugenij Quarti, quo conceſſit Generali, vel ab eo deputatis, vt haberent circa omnes ſui Ordinis Fratres in Confeſſionibus eorum audiendis, & pœnitentiis iniungendis, aliiſque dumtaxat ſalutem animarum concernentibus exequendis eandem poteſtatem, & facultatem, qualem in præmiſſis Minores Pœnitentiarij Papæ in Romana Curia præſentes ex officio exercebant, & habebant. Et cùm in huiuſmodi conceſſione eis ab eodem Eugenio concederetur, ſuos dicti Ordinis Fratres ab omnibus abſoluere exceſſibus, cenſuris, & pœnis, niſi talia forent, propter quæ meritò eſſent ad Sedem Apoſtolicam deſtinandi, & propterea quæ ſint illa, propter quæ Fratres ipſi eſſent ad Sedem Apoſtolicam deſtinandi, ſæpè reuocaretur in dubium, vt abſoluentium, & abſoluendorum, diſpenſantium, & diſpenſandorum pro tempore puritati conſcientiæ conſuleret, declarauit prædictus Sixtus IV. *hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandos; reliquis verò omnibus, etiam ſimoniæ prauitate qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur, abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam, iuxta caſuum exigentiam impartiri.* Inſuper, quod in prædicta Eugenij prædeceſſoris Conſtitutione de Fratribus fit mentio, ad omnes vtriuſque ſexus dicti Ordinis profeſſores extendit. 33

tendit. Et præterea facultatem conceſſit Generali dicti Ordinis pro tempore exiſtenti, diſpenſandi cum dicti Ordinis profeſſoribus, defectum natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito coïtu prouenientem patientibus, necnon cum his, qui ex quavis cauſa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, poſtquam Ordinem ipſum profeſſi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiuſmodi non obſtante, irregulares ipſi ad quoſcumque etiam ſacros Ordines promoueri, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, & quod tam ipſi irregulares, quàm defectum natalium patientes prædicti ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia dicti Ordinis eligi, recipi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant. Vide Bullam in libro, cui titulus eſt, ſpeculum Ordinis Carmelitarum, *fol.* 84. Et aduerte priuilegia hæc non concedi omnibus Superioribus Religionis, vt patet ex contextu, ſed tantùm ibi expreſſis.

34 Tertiò ex priuilegio einſdem Sixti IV. in Bulla, quæ eſt mare magnum Prædicatorum, vbi priuilegia Gregor. XI. confirmat, quibus idem Gregorius facultatem conceſſerat Magiſtro, Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, & eorum Vicariis abſoluendi Fratres eiuſdem Ordinis; necnon Fratribus dicti Ordinis, quos ipſi Magiſter, Priores Prouinciales, & Conuentuales habuerint pro tempore in Confeſſores, abſoluendi ipſos Magiſtrum, Priores Prouinciales, ac Conuentuales ab exceſſibus, & cenſuris, niſi talia forent, propter quæ eſſent ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandi, ac cum eis deſuper diſpenſandi. Et cum ſimiliter propterea qui eſſent deſtinandi, perſæpè reuocaretur in dubium, declarauit: *Hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem prædictam meritò deſtinandos. Reliquis verò omnibus, etiam ſimonia qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur, abſolutionis beneficium, & diſpenſationis gratiam, iuxta caſuum indulgentiam impartiri.* Præterea etiam facultatem conceſſit Magiſtro, & Prioribus Prouincialibus, & Conuentualibus, ac eorum Vicariis defectum natalium ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito coïtu prouenientem patientibus, necnon cum his, qui ex quavis cauſa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum irregulares forent, & diſpenſandi cum dicti Ordinis Prædicatorum profeſſoribus, poſtquam ipſum Ordinem profeſſi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiuſmodi non obſtantibus, irregulares ipſi ad quoſcumque etiam Sacros Ordines promoueri, & in illis, & in altaris miniſterio miniſtrare: & tam ipſi irregulares, quam defectum natalium patientes prædicti, ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia eligi, recipi, & aſſumi, illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valerent. Ioan. Bapt. Confetr. *in priuil. Mendic.* referens Bullam Sixti IV. *fol.* 41. *in impreſſ. Colon.*

35 Quartò ex priuilegio Gregorij XIV. conceſſo Religioni miniſtrantium infirmis, vbi inter alia concedit Generali pro tempore exiſtenti, vt per ſe, vel per alium, ſeu per aliòs ad id per eum pro tempore deputatum, ſeu deputatos, omnes, & ſingulos eiuſdem Congregationis Socios, & perſonas ſub eius obedientia, diſciplina, & correctione pro tempore degentes, *ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis ante, vel poſt ingreſſum in dictam Congregationem per eos commiſſis, necnon à quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis, & ſæcularibus ſententiis, cenſuris, & pœnis, à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis* in foro conſcientiæ abſoluere poſſit. Et præterea ipſi conceſſit, quatenus huiuſmodi ſententiis innodatos, aut in locis Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſitis diuina Officia celebrantes, & ſuſcipientes, & cenſuris huiuſmodi ſic ligatos, & propterea, aut aliàs ex quacumque crimine, vel cauſa (præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, aut membrorum mutilationis) irregularitatem incurrentes, in foro conſcientiæ tantùm abſoluere, necnon cum eis, ſi opus fuerit, etiam cum rehabilitatione, & abſterſione inhabilitatis, ac infamiæ macula diſpenſare poſſit. Vide Bullam *in* 2. *tom. Bullar. Laërtij Cherub. fol.* 706.

Poſſunt præterea plures Prælati Religionum abſoluere ſuos ſubditos ab excommunicationibus, & cenſuris Papæ reſeruatis. Primò enim id poſſunt facere Generalis, & ab ipſo deputati ex priuilegio Eugenij IV. & Sixti IV. Carmelitanis conceſſo, vt patet illis verbis *ſuprà num.* 33. adductis. Vt habeant circa omnes ſui Ordinis fratres in confeſſionibus eorum audiendis, & pœnitentiis iniungendis, aliiſque dumtaxat ſalutem animarum concernentibus, exequendis, eandem poteſtatem, & facultatem qualem in præmiſſis Minores Pœnitentiarij Papæ in Romana Curia præſentes exercebant, & habebant. In qua etiam conceſſione eis conceditur, ſuos dicti Ordinis Fratres ab omnibus abſoluere exceſſibus, cenſuris, & pœnis, niſi talia forent propter quæ meritò eſſent ad Sedem Apoſtolicam deſtinandi. Sub qua limitatione ſolùm vult Pontifex comprehendere hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui dictas litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent dumtaxat. Secundò ex priuilegio eiuſdem Sixti IV. adducto *ſuprà, num.* 34. Vbi concedit Prælatis Ordinis Prædicatorum facultatem abſoluendi *ab exceſſibus, & cenſuris, niſi talia forent, propter quæ eſſent ad Sedem Apoſtolicam meritò deſtinandi.* Explicans verò caſus in quibus ſunt deſtinandi, dicit: *Declaramus, hæreticos relapſos, ſchiſmaticos, & qui litteras Apoſtolicas falſificaſſent, aut ad infideles prohibita detuliſſent, dumtaxat eſſe ad Sedem prædictam meritò deſtinandos. Reliquis verò omnibus, etiam ſimonia qualitercumque irretitis, poſſe per illos, quibus inibi conceditur abſolutionis beneficium, &c.* Confetrius *vt ſuprà, n.* 34. Tertiò id poſſunt facere ex Iulio II. qui idem quod Sixt. IV. conceſſit Prædicatoribus in Bulla *n.* 34. adducta, conceſſit ipſe, & iiſdem verbis Minimis S. Franciſci de Paula. Habetur Bulla *tom.* 1. *Bullarij Laërtij Cherub. pag.* 417. Excluſit autem conſpirationem in Romanum Pontificem. Laurent. Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. Tandem quartò, ex priuilegio Greg. XIV. conceſſo Religioni miniſtrantium infirmis, vt patet illis verbis *ſuprà, n.* 35. *Necnon à quibuſcumque excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis.* Vide Bullam 2. *tom. Bullar. Cherub. fol.* 706. Et aduerte priuilegium hoc ſolùm concedi Generali, & ab ipſo deputatis, non verò aliis ſuperioribus. 36

Probabile etiam eſt poſſe aliquos Prælatos Religionum abſoluere ſuos ſubditos à cenſuris, etiam ſpecialibus, & ab homine latis per ſententiam ſpecialem. Primò propter priuilegium illud Eug. IV. & Sixt. IV. Carmelitis conceſſum, de quo *n.* 33. diximus. Cùm enim ibi concedatur facultas Generali, vel ab ipſo deputatis abſoluendi ſubditos à quibuſcumque cenſuris, illis ſolùm exceptis caſibus, quæ ibi numerantur, cum exceptio regulæ firmet illam in contrarium, dici poſſe videtur, Prælatos poſſe ſuos ſubditos abſoluere, etiam à cenſuris ſpecialibus, & ab homine latis. Secundò idem colligitur ex illo ſimili priuilegio Sixti IV. pro Ordine prædicatorum, adducto *n.* 34. 37

propter eandem rationem. Tertiò ex illo Greg. XIV. pro miniſtrantibus infirmis conceſſo, ponderando illa verba *ſuprà, n.35.* allata, *cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine (non tamen nominatim) quomodolibet latis.* Quartò ex indultis Pauli III. in Bulla *licet debitum*, inter Bullas huius Pontificis *n.*48. vbi concedit Generali Societatis Ieſu, vt per ſe, vel alios ad id deputatos poſſit ſuos ſocios abſoluere, *A quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis, & ſæcularibus ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quomodolibet latis, & promulgatis.* Expendo enim illud *quomodolibet latis, & promulgatis.* Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul.q.*20.*art.*4. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*8.*lib.*2.*cap.*25. Qui addit hoc etiam intelligi debere quando aliquis religioſus nominatim denunciatus eſſet. Idem *ibid. n.*5.

38 A cenſuris verò, ſeu caſibus contentis in Bulla Cœnæ Domini, non poſſunt Prælati regulares abſoluere ſuos ſubditos, neque ex vi iuris communis, propter dicta *ſup.n.*31.neque ex vi facultatis conceſſæ Epiſcopis à Concil.Trid. *ſeſſ.*24.*c.*6. extenſæ poſtea à Pio V. ad Prælatos Ordinis Prædicatorum, iuxta dicta *ſuprà etiam, n.*31. Eo quòd talis facultas reuocatur omni anno per Bullam Cœnæ Domini. Sanchez *lib.* 2. *Decalog.c.*11 *n.*17. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*20.*n.*10. Neque etiam ex vi priuilegiorum Religionum, propter eandem rationem. Vnde quamvis aliqui teneant poſſe Prælatos religionum abſoluere Religioſos ab excommunicatione incurſa per peccatum hæreſis, propter aliqua priuilegia Religionum, quæ id concedunt, & non cenſentur reuocata per Bullam Cœnæ Domini,eo quòd in clauſula reuocatoria priuilegiorum dicitur: *Niſi in eis* (intellige priuilegiis) *etiam caſus præſentibus litteris expreſſi comprehendantur*, prout adiungebatur in Bullis Cœnæ Sixti V. & Clem. VIII. (Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*21. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul.q.*20 *art.*9. & 10.) Tamen quia huiuſmodi clauſula non apponitur in Bulla Cœnæ SS. D. N. Vrbani, ſed generaliter dicitur: *A prædictis ſententiis nullus per alium quàm per Romanum Pontificem, niſi in mortis articulo conſtitutus, &c. abſolui poſſit, etiam prætextu quarumvis facultatum, & indultorum quibuſcumque Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & quorumvis Ordinum,etiam Mendicantium, ac Militiarum Regularibus, &c. in genere, & in ſpecie conceſſorum, & innouatorum, ac concedendorum, & innouandorum.* Ideò nullo modo ab hoc, aut ab vllo caſu in Bulla Cœnæ Domini contentis abſolui poſſunt regulares à ſuis ſuperioribus. Ioannes de la Cruce *de voto obedientiæ dub.*14. Nec placet, quòd aliqui volunt in contrarium.Peyrinis *tom.*1. *priuil.Minim. in Conſtit.*4. *Sixti IV. §.*5. *à n.*10. & alij apud Dianam *tract. de abſolut. ab hæreſi, reſol.*6. vbi poſt multa tandem concludit ſententiam noſtram eſſe ſequendam propter declarationem Congregationis Cardin. 17. Nouembris anno 1618. Ex qua declaratione conſtat quid ſentiendum ſit de ſententia Portelli *in reſponſ. Moral. tom.*2. *caſu* 41. *n.*4. aſſerentis poſſe Prælatos regulares (intellige habentes priuilegia) abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ; hæreſi excepta. Pro qua citat Suarez & vtrumque Rodrig. Cautiùs ergo loquitur Bordonus *in reſolut. reſol.* 3. *n.* 3. dicens me relato cum Sigiſmundo, Naldo, Vecchio, Cruce, Zorbo, Tamburino, Zanardo, & Diana, nullatenus poſſe Prælatos Regulares abſoluere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ.

39 Comprehendi autem videntur ſub prædictis priuilegiis, præſertim illis, quæ adduximus ex Sixto IV. *n.*33. & 34. & ex Iulio Secundo pro Minimis *n.*36. abſolutiones à cenſuris incurſis à Religioſis propter ſimoniam,quam committere poſſunt (quod abſit) in officiis Religionis. Ratio eſt,quia prædicta priuilegia generalia ſunt, & non excludunt iſtũ caſum ſimoniæ, ſed potiùs illum includunt. Rodrig. *tom.*1.*q.*20.*art.*13. An verò prædicta priuilegia(excepto illo Greg. XIV.) derogata ſint à Pio V. in Bulla *Cum primùm*, relata à nobis *c.* 15. *n.* 33. vbi hic Pontifex confirmat excommunicationẽ Papæ reſeruatam à Paulo Secundo contra ſimoniacos in officiis Religionum, aliorum iudicio remitto. Vnde cautè nimis procedendũ eſt. Simoniacè autẽ ordinati non poſſunt abſolui ex vi prædictorum priuilegiorum. Ratio eſt, nam Sixtus V. in Conſtitutione aduerſus Clericos malè promotos reuocat omnia priuilegia Religionibus conceſſa quantùm ad abſolutionem à cenſuris propter hanc cauſam incurſis, quòd confirmauit quantùm ad ſimoniacè ordinantes, & ordinatos, Clemens VIII. vt diximus *cap.*14.*n.*5. Suar. 4. *tom. de Relig.lib.*2.*c.*21.*num* 9. Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij II. §.*29. *n.*88.

Quod attinet ad diſpenſationẽ in irregularitatibus 40
poſſunt Prælati regularium cum ſibi ſubditis diſpenſare, primò in omnibus illis, in quibus poſſunt Epiſcopi cum ſibi ſubiectis: & hoc eſt iure communi, quia ſcilicet habent iuriſdictionẽ quaſi Epiſcopalem, iuxta dicta *ſup.n.*2.Poſſunt etiam Prælati aliqui reſpectiuè diſpenſare in omnibus aliis irregularitatibus, etiam reſeruatis Papæ, exceptis tribus, videlicet bigamia homicidio voluntario, & mutilatione membrorũ. Primò ex priuilegio illo Eugenij IV. & Sixti IV.Carmelit. Generali conceſſo in illis verbis adductis *ſuprà, n.* 33. *Necnon cum iis,qui ex quavis cauſa, præterquam homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum, irregulares forent, poſtquam Ordinem ipſum profeſſi fuerint, vt defectu, & irregularitate huiuſmodi non obſtante,irregulares ipſi ad quoſcumque etiam ſacros Ordines promoueri, & in illis etiam in altaris miniſterio miniſtrare, & tam ipſi irregulares, quàm defectum natalium patientes prædicti, ad quaſcumque adminiſtrationes, & officia dicti Ordinis eligi,recipi, & aſſumi,illaque gerere, & exercere liberè, & licitè valeant, motu, ſcientia, & auctoritate prædictis concedimus per præſentes.* Secundò ex priuilegio Sixti IV. pro Ordine Prædicatorum, ab illis verbis: *Necnon cum his*, adductis *n.*34. Tertiò ex priuilegio Pij V. *ſup.n.*31. relato; ibi enim datur facultas Superioribus Religionũ, vt per ſe ipſos poſſint facere cum ſui Ordinis ſubditis, quod poſſunt Epiſcopi cum Clericis, & Laïcis, iuxta Conc. Trid.decretum.Cum ergo in dicto decreto ſic habeatur *ſeſſ.*24.*c.*6. *Liceat Epiſcopis in irregularitatibus omnibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentioſum, diſpenſare, & in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis.* Idem ergo facere poterunt Prælati Religionum circa ſuos ſubditos.Extat etiam quartò alia conceſſio eiuſdem Pij V. facta Clericis Regularibus Theatinis, quod ſcilicet poſſint abſoluere venientes ad iſtam religionem à quacumque irregularitate. (Intellige ſecluſis illis tribus.) Habetur hæc Bulla 2. *tom.* Bullarij inter Bullas Pij V. *loco* 33. Idem etiam habetur ex priuilegio illo Greg.XIV. pro miniſtrantibus infirmis adducto *ſup.n.*35. Vbi Generali pro tempore exiſtenti concedit facultatem abſoluendi in foro conſcientiæ ab omni irregularitate,præterquam in tribus illis aſſignatis. Idem habetur ex priuilegio illo Iulij II. Minimis conceſſo, de quo *ſup n.*36. Id tandem habetur ex priuilegio Pij IV.conceſſo Generali,& aliis Abbatibus, & viſitatoribus Congregationis Montis Oliueti Ordinis S. Benedicti. Vide priuilegium ſatis amplum *in* 2. *tom. Bullarij Laërtij*, *pag.* 8.

Ne autem Prælati errent in abſolutione à caſibus, 41
& cenſuris reſeruatis, vel diſpenſatione in irregularitatibus, propter prædicta, aut ſimilia priuilegia. Primò animaduertere debent ad formalia verba priuilegij,

legij, conceſſionis, vel indulti, quo vti volunt. Aliquando enim in illis certæ conditiones apponuntur, quibus non ſeruatis abſolutio, vel diſpenſatio nulla conſtat id ex illo Gregor. XIV. priuilegio, *n.* 35. adducto, vbi dicitur, *ita tamen, quòd ſic abſoluti, & diſpenſati pro tempore, ſi ex huiuſmodi Congregatione quandoque egrediantur, eo ipſo in priſtinas ſententias, & cenſuras relabantur, & reincidant.* Ecce conditionem pro validitate abſolutionis, & diſpenſationis, quæ etiam in aliis indultis apponi ſolet. Aliqua etiam ex prædictis priuilegiis reſtrictionem habent reſpectu Prælatorum, alia non, vt notauimus *n.* 33. *&* 37. Aliquando in illis conceditur abſolutio, vel diſpenſatio, niſi peccata fuerint commiſſa in contemptum clauium, vel cum fiducia talium priuilegiorum, aliquando verò non. Quando autem non exprimuntur, non debent intelligi incluſa. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. *à n.* 10. Quædam etiam priuilegia religionibus conceſſa expreſsè excludunt quod aliis communicentur, vt diximus *c.* 14. *n.* 19. Peirinis *tom.* 1. *in Conſtit. Pyrrhi, num.* 28. alia verò nihil de hoc. Præterea multa ex priuilegiis religionibus conceſſis per non vſum, ſeu per contrarium vſum, aut etiam per renunciationem omninò ſublata ſunt. Pro quo vide Bonacinam *in tract. de legibus, q.* 3. *punct.* 8. & dicenda *infrà, num.* 64. Secundò præcipuè animaduertere debent, an tale priuilegium, vel indultum aliquo modo vel ab ipſo Pontifice, qui illud conceſſit, vel à ſucceſſoribus reuocatum, vel moderatum ſit. Tunc verò tale cenſebitur quando prædictus Pontifex, vel eius ſucceſſores aliquem caſum, vel cenſuras ex prædictis ſibi reſeruauerint, apponendo clauſulam derogatoriam priuilegiorum, vt ſi dicant, *non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, &c.* Ratio eſt, quia per illam clauſulam annullatur priuilegium antiquum. Quando verò vel ipſe Pontifex, qui tale priuilegium conceſſit, aut eius ſucceſſores non apponunt in Bullis, vel decretis particulam illam derogatoriam priuilegiorum antiquorum, ſcilicet, *non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis,* ſed ſolùm præcipiunt, vel prohibent aliquid, ſibi abſolutionem reſeruantes, tunc antiqua priuilegia manent in ſua vi, & ratione illorum poſſunt abſolui tranſgreſſores. Ratio eſt, quia ſenſus illorum priuilegiorum non eſt, per ea dari facultatem ad abſoluendum ſolùm ab illis peccatis, quæ tunc reſeruata ſunt, quando priuilegium conceditur; ſed ab illis etiam, quæ reſeruata ſunt, vel fuerint quando fit confeſſio, & abſolutio præſtanda eſt: ergo licet reſeruatio ſit poſterior, nihil refert. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 5. *n.* 24.

42 Circa diſpenſationem in irregularitatibus ſpecialiter animaduertendum eſt, illam ſine legitima cauſa concedi non poſſe, nec licitè, nec validè, etiamſi talis cauſa in indulto conceſſo non exprimatur vt neceſſaria ad diſpenſationem. Ratio ſumitur ex natura diſpenſationis, quæ ſine cauſa conceſſa irrita eſt, & inualida. Nauar. *in Man. c.* 35. *n.* 74. Syluest. *verb. diſpenſatio.* Vnde peccatum Prælati diſpenſantis ſine rationabili cauſa eſt abuſus propriæ poteſtatis ei datæ non ad deſtructionem, ſed ad ædificationem. Graſſis 2. *part. deciſ. lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 30. Secundò animaduertendum, quod quamvis in aliquibus priuilegiis Religionum conceſſa videatur facultas diſpenſandi in omni irregularitate, ſemper tamen debent intelligi exceptæ illæ tres, bigamiæ, occiſionis voluntariæ, & abſciſſionis membrorum. Ratio eſt, quia caſus ſpeciales ſine ſpecifica expreſſione non reputantur conceſſi. Ita in ſimili Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 21. *n.* 2. Imò etiam ſemper debent intelligi excluſæ ab generali facultate diſpenſandi illæ irregularitates, quæ procedunt ex aliquo enormi corporis, vel etiam animæ vitio, quod poſſet ſcandalum generare fidelibus videntibus celebrare illud habentem, vt ſi aliquis ſit leprâ infectus, vel morbum caducum patiatur, aut ſit conuictus de peccato indicibili, &c. Ratio eſt iam adducta, quia cum caſus iſti ſint ſpecialiſſimi, non eſt exiſtimandum Pontifices voluiſſe illos includere in generalibus conceſſionibus. Miranda *tom.* 2. *Man. q.* 8. *art.* 5.

Nomine homicidij voluntarij, cuius diſpenſatio in prædictis priuilegiis excipitur, probabile eſt ſolùm intelligi homicidium iniuſtum, & illicitum, non homicidium iuſtum, & licitum, quod inducit irregularitatem, quæ vocatur ex defectu lenitatis, quam ſcilicet incurrunt Iudices, & miniſtri iuſtitiæ, & milites in bello iuſto. Ratio eſt, quia iſti non appellantur propriè homicidæ, iuxta doctrinam S. Auguſtini *lib.* 1. *de lib. arb. c.* 4. *&* 5. relatam à S. Thom. 1. 2. *q.* 88. *art.* 6. & ita hoc tenent Bañez 2. 2. *q.* 40. *art.* 2. *dub.* 4. Viuald. *in candelabr. aur.* 2. *part. tit. de irregul.* §. *de diſpenſ. quoad fratr.* 43

Loquendo verò de homicidio voluntario, etiam iniuſto, & illicito, occulto tamen, aliqui dicunt poſſe Prælatos Regulares diſpenſare in irregularitate propter illud contracta. Primò ex priuilegio quodam Martini V. conceſſo Benedictinis Monaſterij Valliſoletani, quod refert Caſarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. diſpenſatio, num.* 24. Sed quia hoc fuit viuæ vocis oraculum, vt ipſe Caſarubius habet, notans hoc priuilegium littera O, ideo his temporibus nihil valet. Secundò ex ſimili priuilegio Iulij II. conceſſo prædicatoribus, vt refert Miranda 2. *tom. Man. q.* 8. *art.* 10. Neſcio tamen quantùm valeat hoc priuilegium, & an ſit ſolùm viuæ vocis oraculum. Idem dico de alio priuilegio Sixti IV. conceſſo Carthuſienſibus, vbi conceditur Generali, & quinquaginta Prælatis inferioribus ab ipſo deputandis facultas diſpenſandi cum ſuis ſubditis in omnibus caſibus Pontificalibus. Omitto etiam quod hæc conceſſio limitatur excludendo diſpenſationem in homicidio voluntario circa altaris miniſterium. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 9. Nihilominus quando homicidium, etſi voluntarium, & illicitum, eſt ita occultum, vt nullo modo ſciri, aut probari poſſit, probabile eſt apud aliquos poſſe Prælatos Regulares irregularitate propter illud contracta diſpenſare. Ratio eſt, quia etiam eſt apud illos probabile, poſſe Epiſcopos in prædicto caſu diſpenſare, ac per conſequens etiam Prælatos Regulares, qui quaſi Epiſcopalem habent iuriſdictionem. Neque obſtat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *c.* 6. vbi diſpenſatio in homicidio voluntario, etiam occulto, negatur Epiſcopis; exponunt enim Concilium de homicidio voluntario occulto, quod aliquo modo probari poteſt, vel de illo, quod factum eſt per inſidias, aut proditoriè, iuxta *cap.* 7. *ſeſſ.* 14. eiuſdem Concilij. Auila *de cenſ. part.* 7. *dict.* 6. *ſect.* 5. *dub.* 5. Miranda *vt ſuprà.* Extat etiam priuilegium Pij V. conceſſum Congregationi Caſſinenſi, vt habetur *tom.* 2. Bullarij, inter Bullas Pij V. *num.* 129. vbi conceditur Prælatis iſtius Congregationis facultas diſpenſandi cum ſubditis in omnibus caſibus, & *ob quemvis exceſſum, & delictum publicum, vel occultum, caſu, ſeu data opera, quomodolibet ab eis, & ſingulis, etiamſi homicidium voluntarium, ſeu membri mutilatio, &c.* intellige in foro conſcientiæ tantùm, & dummodo tale homicidium factum non fuerit poſt ingreſſum Religionis, & ſemper ſint in illa permanſuri, donec vixerint; vt in eadem Bulla expreſsè declaratur. Cautiſſimè ergo in hiſce caſibus procedendum eſt. Addiderim etiam pro maiori cautela, quòd ſi hæc, quæ dixi, probabilitatem habent, tantùm intelligenda ſunt de homicidio voluntario, quod non eſt per aſſaſſinium, aut 44

proditoriè patratum; hoc enim genus homicidij adeò enorme, & malignum eſt, vt nunquam debeat credi eius diſpenſatio conceſſa in quibuſcumque priuilegiis, niſi expreſſa mentio fiat de illo. Laurent. de Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Conſtit.2. Iulij II. §.29. à n.103.* In caſu etiam, quo fieri poſſet huiuſmodi diſpenſatio, attendere oportet verba priuilegij, ne ſit defectus in aliqua circumſtantia pro illa neceſſaria, iuxta dicta *ſuprà, n.41.*

45 Eſt præterea aduertendum, quod cum his, & ſimilibus priuilegiis, aut indultis, conceditur facultas abſolutionis, vel diſpenſationis *in foro conſcientiæ*, licet per particulam illam intelligant aliqui, neceſſarium eſſe, quòd talis abſolutio, ſeu diſpenſatio detur in Sacramento pœnitentiæ. Nauar. *in Manual. cap. 26. num.31.* Suar. *5. tom. in 3. part. diſput.7. ſect.5. n.35.* Probabile tamen eſt per illud *in foro conſcientiæ*, non denotari hoc, ſed ſolùm, quòd talis abſolutio, vel diſpenſatio non ſuffragetur recipienti in foro exteriori, ſed ſolùm in foro interiori animæ. Henriq. *lib.3. de Indulgent.cap.3. litt.R.* Miranda *in Manual. 2.tom.2. quæſt.35. art.2.* Secus diceremus quando in indultis, & priuilegiis apponuntur iſtæ particulæ, vel ſimiles, *in foro pœnitentiali, auditis confeſſionibus, eorum peccatis, &c.* quia tunc clariùs denotatur talem abſolutionem debere dari in Sacramento pœnitentiæ. Vide Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minimor. in Conſtit. Pyrrhi, num.43.*

46 Poſſunt etiam Prælati Religionum diſpenſare cum ſubditis in foro conſcientiæ, in pœnis omnibus contractis ex quibuſlibet delictis, quales ſunt inhabilitationes ad Officia, Dignitates, &c. priuationes Officiorum, Dignitatum, vocis, loci, &c. Primò quidem ſi tales pœnæ non ſint Papæ reſeruatæ. Nam eo ipſo poſſunt in illis Epiſcopi diſpenſare, ac per conſequens Prælati Religionum, vtpotè habentes Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Caſus autem, in quibus Epiſcopi iure communi diſpenſare poſſunt quoad pœnas, ſunt *adulterium, & delicta minora adulterio, peracta tamen pœnitentia.* Ita declarauit Alexander Tertius *in cap. ac ſi Clerici; de iudiciis.* Miranda *in Manual. tom.2. q.9. art.3. & quæſt.31. art. 11.* Deinde quando prædictæ pœnæ ſunt Papæ reſeruatæ, licet in illis diſpenſare non poſſint Prælati ex vi decreti Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap.6.* quo conceditur Epiſcopis facultas diſpenſandi in illis, eo quod vt diximus *c.10. num. 35.* illud decretum ſolùm extenditur ad veros Epiſcopos. Nihilominus poſſunt in illis in foro conſcientiæ diſpenſare. Primò ex priuilegio Pij V. in hoc *cap. num.31. adducto.* Cùm ibi dicatur, *Prælatos Religionum poſſe per ſe ipſos facere idem in ſuos ſubditos quod Epiſcopi in ſuos.* Epiſcopi autem ex prædicto decreto Concilij poſſunt in huiuſmodi pœnis quando occulta ſunt delicta diſpenſare, eo quod illæ nomine ſuſpenſionum, vel irregularitatum comprehenduntur, vt notat Sorbus *in compend. verb. ingredi Monaſter. Monial. in annotat. à §. dico 4.* Vide Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib.2. cap.12. num.9.* Rodrig. *tom.1. qq. Regul. quæſt.61. art.9.* Aduertit tamen bene Sanchez cum aliis *lib. 6. in Decalogum, cap.15. num.78.* non poſſe Superiores Religionum hanc facultatem delegare. Eo quod Pius Quintus in hoc priuilegio ſolùm concedit Prælatis, vt per ſe ipſos id faciant. Deinde ſecundò, videtur aliquos Prælatos Religionum potiri hac facultate ex priuilegio Carthuſienſibus conceſſo à Sixto Quarto anno 1481. ſcilicet, vt Generalis per ſe, vel per quinquaginta Prælatos inferiores ab ipſo deputandos diſpenſare poſſit cum ſubditis in omnibus caſibus Pontificalibus, nullo excepto, in foro conſcientiæ tantùm, ſola diſpenſatio in homicidio voluntario conceditur cum limitatione, ſcilicet, citra altaris miniſterium. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib.2. c.11. n.9.* Aduerte tamen an hoc priuilegium ſit viuæ vocis oraculum, quia ſi tale eſt, vt ſæpè dixi, nihil iam valet. Tertiò id credo etiam poſſe facere Prælatos Religionum in eodem foro conſcientiæ ex vi omnium priuilegiorum, quibus illis conceditur facultas diſpenſandi cum ſuis ſubditis in omnibus pœnis. Cùm enim huiuſmodi priuationes, & inhabilitationes ſint pœnæ quædam, vt docet Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.78.* ſub generali nomine pœnarum comprehendentur. Horum autem priuilegiorum aliqua ſunt adducta in hoc *cap. num.33. & 35.* Vide dicta *cap. 19. num.35.* Vel ſi velis huiuſmodi pœnas eſſe irregularitates, dici poteſt poſſe in illis diſpenſari per priuilegia concedentia facultatem in irregularitatibus diſpenſandi, quæ adduximus *ſuprà, n.40.*

Poſſunt etiam prædicti Superiores vota ſuorum 47
ſubditorum irritare, non ſolùm indirectè, & ex parte materiæ, immutando illam, præcipiendo ſcilicet, vel prohibendo oppoſitum, ſed etiam directè tollendo obligationem, etiam ſine mutatione materiæ, & etiamſi votum ſit de re, quæ nullum præiudicium inferat Religioni. Ratio eſt, quia voluntas Religioſi ſubiecta eſt voluntati Superioris, & Religioſus eſt quaſi ſeruus reſpectu ſui Prælati. Ludou. Lop. *1. part. cap.48.* Suarez *2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap.7.* Extenditur hæc poteſtas ad illa vota, quæ ſunt circa materiam præceptorum. Quia etiam quoad illud nouum grauamen, pendet voluntas Religioſi à ſuo Superiore. Suarez *vt ſup. n.7.* Extenditur etiam ad illa vota, quæ facta ſunt auctoritate Superiorum, vel ab ipſis confirmata. Eo quod Prælatus dando talem licentiam, vel confirmando tale votum, non ſe priuat ſuo dominio, & poteſtate. Maior *in 4. diſtinct. 38. quæſt 4.* Syluester *verb. Votum quarto, quæſt.2.* Votum tamen tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem non poteſt irritari à Superiore, quia quoad hoc votum non pendet inferior à Superiore. Nauar. *conſ.4. aliàs 30. de vot.* Nouitiorum autem vota licet directè non poſſint irritari à Prælato, eo quòd in illis deficit ſubiectio ex voto obedientiæ, in quo fundatur hæc directa irritatio, indirectè tamen irritari poſſe illa vota, quæ gubernationi, & conuenienti Ordinis regimini obuiant, probabile eſt. Quia quoad hoc Prælatus habet iuriſdictionem ſupra Nouitium. Suarez *vt ſuprà, num.11. & 12.* Hinc ſequitur non peccare Religioſum petentem à ſuo Prælato voti irritationem. Quia vtitur iure ſuo. Idem Suarez *vt ſuprà, num.16.* Nec Prælatum irritantem ſine cauſa vota ſuorum inferiorum. Propter ſimilem rationem. Caietan. *verb. Votum, cap. vlt.* Sotus *7. de iuſtit. quæſt.3. art.1.* Nec tenetur Prælatus, qui votum irritat illud in aliud commutare. Quia eo ipſo quod irritatio voti, cadit ſub ipſius poteſtate, non eſt cur ad aliud votum obliget ſubditum, nec eſt cur ſubditus acceptet illud. Suarez *2. tom. de Relig. lib.6. de vot. cap.1.* Imò irritatio voti poteſt fieri inuito vouente. Propter auctoritatem dominatiuam, quam habet Prælatus. Idem Suarez *ibid.*

Poſſunt etiam Prælati Regulares commutare vota 48
ſuorum ſubditorum. Ratio eſt, quia hoc ſpectat ad poteſtatem Iuriſdictionis, quam habent. Palud. *in 4. diſtinct 38. quæſt.4. art.3. concluſ 5.* Aragon. *2.2. q.88. art.12. & quæſt.89. art 9.* Ad commutationem voti in melius bonum, dummodò euidenter conſtet de exceſſu non requiritur auctoritas Superioris, ſed ipſemet Religioſus poteſt id facere. Nam talis commutatio eſt conſentanea fini voti, qui eſt promouere homines ad meliora bona. Caietan. *2. 2. quæſt.88. art.12.* Cordub. *in ſumm. q. 149.* Ad commutationem autem voti in æquale requiritur auctoritas Prælati, & aliqualis cauſa. Quia promiſſio debet ſolui in propria ſpecie quantum eſt ex vi fidelitatis. Nauar. *conſ.18. de vot.*

Suarez

Suarez *tom.2. de Relig. lib.6. de vot. cap.19.* Ad commutationem verò in minus, & Prælati auctoritas, & multò maior cauſa requiritur. Propter eandem, & maiorem rationem. Quando autem commutatio voti facta eſt in melius non eſt in poteſtate vouentis ad prius votum iterum redire. Quia illa commutatio habet vim noui voti. Suarez *tom. 2. de Relig. lib.6. de vot. cap.20.* Quando vero facta eſt in minus eſt in poteſtate vouentis redire ad primum votum. Quia ſemper licet tranſire ad meliora. Idem Suarez *vt ſuprà.* Si verò facta eſt in æquale, vtrumque eſt probabile. Idem Suarez *vt ſuprà.*

49 Poſſunt etiam prædicti Prælati diſpenſare cum ſibi ſubditis in omnibus votis ſimplicibus ab ipſis factis, in quibus poſſunt diſpenſare Epiſcopi. Ratio eſt, quia habent Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Bonacina *vt infrà num.29.* In votis autem reſeruatis Papæ, qualia ſunt Religionis, Caſtitatis, & peregrinationis, non poſſunt diſpenſare. Quia nec in his poſſunt Epiſcopi. Bonacina *quæſt.2. de voto punct.7. §.4. num. 11.* Tum quia impertinens, vel inutilis eſſet talis diſpenſatio reſpectu Religioſorum: inutilis quidem loquendo de voto Religionis, & caſtitatis, cum illa ſint indiſpenſabilia; impertinens verò reſpectu voti peregrinationis, cum iſtud votum non poſſit fieri à religioſis, niſi in ordine ad licentiam Prælati, & ita ſi ipſe annuit, tenet votum, ſi non annuit, non tenet: impertinens ergo eſt diſpenſatio. Suarez *4.tom.de Relig tract.8. lib.2. cap.12. num.10.* In rigore tamen loquendo dicendum eſt, non poſſe Prælatos talia vota diſpenſare, cum nec iure communi, nec ex aliquo priuilegio id habeant. Miranda *in Manual. tom. 2. q.9.art.8.*

50 In votis tamen tranſeundi ad arctiorem Religionem benè poſſunt Prælati Regulares diſpenſare. Ratio eſt, quia talia vota non ſunt ſimpliciter vota religionis, ſed arctioris religionis. Caiet. *2. 2. q.88. art.8.* Diana *tract.2. de dub. Regul. reſolut.91.* Semper tamen requiritur cauſa rationabilis ad talem diſpenſationem. Syluester *verb. votum §.3.* Rationabilis autem cauſa poterit eſſe, ſi quis verè, & prudenter exiſtimet ſe meliùs poſſe ſeruire Deo in illa Religione, quàm in alia, quam vouerat. Sotus *7. de iuſtit. & iur. quæſt.4.art.3.*

51 Generaliter etiam loquendo ad hoc, quòd diſpenſatio voti facta à Superiore valida ſit, requiritur primò, quòd non fiat inuito vouente. Quia in hoc differt diſpenſatio ab irritatione, præſertim, quia diſpenſatio eſt quoddam beneficium, quod non fit inuito, iuxta *regulas Iuris 61. & 69. in 6.* Suarez *2, tom.de Relig. lib.6. de vot.cap.1.* Requiritur ſecundò, quòd non fiat ſine cauſa legitima. Quia diſpenſare in votis, eſt aliquo modo diſpenſare in iure diuino, & naturali, in quo non licet ſine cauſa, cum nullus inferior poſſit ſine illa in lege ſui Superioris diſpenſare. Sotus *1. de iuſt. q. vlt. art.2.* Cum autem ſubeſt cauſa diſpenſandi, & oportet diſpenſari videtur peccare Prælatum, qui non diſpenſat. Ita Sà *in Summ. verb. diſpenſatio n.2.* Vide Bonac. *de voto q.2.punct.7. §.4.num.53.*

52 Vota Prælatorum diſpenſari poſſunt à Superioribus Prælatis, ita vt vota Prioris, vel Guardiani à Prouinciali; vota verò Prouincialis à Generali diſpenſari poſſint. Quia iſti ſunt veri ipſorum Superiores. Prælatus autem Superior Religionis, verbi gratia Generalis, cum in Religione non habeat aliquem ſuperiorem, oportet, quòd à Papa diſpenſetur. Addunt aliqui poſſe diſpenſari à tota religione, quæ illi eſt ſuperior. Suarez *2. tom.de relig. lib.6.de vot.cap.11.* Probabiliter etiam aliqui aſſerunt ſupremum Prælatum Religionis, qui nulli in ipſa ſubiectus eſt, poſſe commiſſionem alicui Confeſſario dare, vt ſecum diſpenſet. Tum quia hoc eſt conforme intentioni Pontificum concedentium Religionibus priuilegia, & exemptiones; tum quia cum Prælatus Superior ſit ex numero Religioſorum exemptorum debet comprehendi in illis, quæ iure communi aliis conceduntur, aliàs eſſet peioris conditionis cæteris. Suarez *4. tom.de Relig. tract.8. lib.2. c.14.*

Poſſunt etiam Prælati Regulares irritare, diſpen- 53
ſare, & commutare iuramenta promiſſoria facta in honorem Dei à ſuis inferioribus. Quia illa ſunt quaſi quædam vota; vnde de illis iudicandum eſt ſicut de votis quoad hoc, Sanchez *lib. 3. in Decalog. cap.19. & 20.* Bonacina *diſput.4. circ.2. precept.q.1.part.1.* Idem dico de votis iuratis. Quia illa etiam moraliter reputantur pro votis. Suarez *2.tom.de Relig.lib.6. de vot. cap. 14.* Loquendo etiam de iuramentis, ſeu etiam votis iuratis factis à Religioſis in vtilitatem tertij; in iis rebus in quibus Religioſi ſunt ſubiecti Prælatis; credo etiam poſſe in illa cadere irritationem, diſpenſationem, & commutationem. Quia cum tales res fuerint ſub dominio Prælatorum, non potuerunt illa promittere inferiores, ac perinde iuramenta illa promiſſoria poterunt tolli à Superioribus, Bonacina *vt ſuprà num. 4.* Loquendo autem de illis iuramentis, aut votis iuratis factis à Religioſis de illis rebus, de quibus poſſunt diſponere, aut ſunt ſui iuris, non cadit in illa irritatio, diſpenſatio, aut commutatio Superiorum ſi fuerint in commodum alicuius tertij, & ab illo acceptata. Ratio eſt, quia Superior non poteſt tollere ius alterius; ille autem in cuius fauorem factæ ſunt hæ promiſſiones, acquiſiuit ius per acceptationem, Suarez *tom. 2. de Relig. lib.6.de vot. cap.15.* Bonacina *vt ſuprà num. 8.* De votis autem, ſeu iuramentis factis Sanctis probabile eſt poſſe à Prælatis irritari, commutari, & diſpenſari. Tum quia talia vota indirectè ſunt facta Deo. Tum quia cùm illa non ſint pro humana vtilitate Sanctorum, ſed potiùs ad Religioſorum cultum, videntur includi in aliis factis Deo. Idem Suarez *vt ſuprà.*

Licet non poſſint Prælati Religionum diſpenſare 54
cum ſuis ſubditis in ſubſtantialibus votis ſtatus Religioſi, vt colligitur ex *cap. Cùm ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* & ex Concil. Trident *ſeſſ. 25. de Regular, cap.1.* neque in aliquibus votis ſpecialibus, quæ fiunt in quibuſdam Religionibus, quale eſt votum Minimorum de non comedendis carnibus; quia etiam iſta Vota ſunt eſſentialia talibus Religionibus. Suarez *4.tom.de Relig.tract.8. lib.2. cap.12. à num.28.* Tamen in obſeruantiis aliis Religionum, ſiue ſint ex Regula, ſiue ex Conſtitutionibus, ſiue obligent ad culpam, ſiue non; poſſunt diſpenſare cum ſuis ſubditis; iuxta dicta *cap. 8. num. 23.* & pro caſibus ibi adductis, & *cap.7.num.29.* Tum quia hæc diſpenſatio frequenter eſt neceſſaria pro bono regimine Religionum; tum quia obſeruantiæ iſtæ non ſunt tam eſſentiales ſicut Vota generalia, aut particularia Religionum. Rodriguez *tom.1. qq. Regular. quæſt.26. art.1.* & Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. cap.12. à num.25. & 41.* Hæc poteſtas iure communi conuenit omnibus Prælatis, ſiue infimis, ſiue ſupremis; cum omnes illi habeant iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Si verò ſit reſeruata Superiori Prælato, non poterit inferior illa vti, cum ſit illi à Superiore ablata. Suarez *4.tom. de Relig tract.8. lib.2. cap.13.* Probabile autem eſt Prælatum Superiorem, aut ſupremum in Religione poſſe alicui confeſſario dare facultatem, vt ſecum in prædictis diſpenſet; propter dicta ſuprà *num. 52.* Suarez *vt ſuprà cap.14.* vel ipſum Prælatum ſupremum ſecum diſpenſare. Corduba *in addit.ad Sorb.verb Accedere ad Monaſterium Monial.* Pro iſta autem facultate Prælatorum regularium ad

diſpenſandum ſecum in obſeruantiis regulæ,& conſtitutionum, nota iure optimo concedi ipſis: tum quia id colligitur ex *c. fin. de pœnit. & remiſ.* tum ne ſint peioris conditionis, quàm ſubditi. Miranda *in Manual. Prælat. tom.2. quæſt.*31.*art.*9. Tamburin. *de iure Abb. tom.*3.*diſp.*4.*quæſt.*12. excipit tamen *ibi num.*7. eos Prælatos, quibus à Regula, vel Conſtitutionibus prohibitum eſt diſpenſare, niſi cum talibus perſonis, ſi ipſi non ſint tales. Multò magis excipi debent illi Prælati qui ab eadem Regula, vel Conſtitutionibus priuati, ſunt hac facultate, iuxta dicta *c.*8.*n.*23.

55 Circa diſpenſationem in præceptis Eccleſiaſticis, ſtando in iure communi, & ſecluſo etiam omni priuilegio, poſſunt Prælati cum ſuis ſubditis ea omnia facere, quæ poſſunt Epiſcopi cum ſuis. Vnde quemadmodum Epiſcopi poſſunt cum ſibi ſubditis diſpenſare in omnibus caſibus ſibi aliàs non prohibitis expreſsè, vel ex conſuetudine, iuxta *Clem. ne Romani, de electione cum gloſſ. ibi, & c.vnico de ætate & qualit. præficiendorum in* 6. Ita etiam, rationabili cauſa ſubſiſtente, poſſunt facere idem Prælati Regulares cum ſibi inferioribus. Propter rationem ſæpiùs aſſignatam, quod habeant auctoritatem quaſi Epiſcopalem. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*2. *cap.*12. *à num.* 18. Ioannes de Cruce *lib.* 1. *de voto Obedient. cap.*6. *dub.*21. Vnde priuilegia aliqua concedentia huiuſmodi facultatem Prælatis regularibus tantùm valent ad maiorem declarationem, & ſecuritatem, vel ſi aliquid de nouo concedunt, id eſt, vt faciliori modo detur diſpenſatio. Auctores citati. De priuilegiis autem iſtis vide Rodrig. *tom.* 1. *q.*42. *art.*7.*& quæſt.*21. *art.*10. & ea, quæ diximus *cap.*12. *à num.* 28. Circa hæc verò priuilegia cauendum eſt, an ſint reuocata, quia viuæ vocis oracula ſint.

56 Poſſunt Prælati Regulares limitare, reſtringere, imò etiam tollere ſuis ſubditis vſum quorumcunque priuilegiorum, etiam à Sede Apoſtol. emanantium, ita vt nequeant talibus priuilegiis vti. Tum ex conceſſione Leonis X. facta Minoribus, &. Auguſtinianis, & Clement. IV. Ciſtercienſibus, & Gregorij XIII. Societati Ieſu. Tum etiam ex ratione, quia nullo modo credendum eſt velle Summos Pontifices Regularis Obſeruantiæ maximoperè zelatores, vt Fratres priuilegiis eorundem Ordinibus conceſſis vti poſſint contra voluntatem ſuorum ſuperiorum. Comp. priuileg. Mendicant. *verb. priuileg. Fratr.* §.26. Miranda *in Manual. tom.* 2. *quæſt.* 43. *art.*4. Portellus *in dubiis Regul. verb. priuilegium,num.*78. Imò priuilegiorum interpretatio, & declaratio doctrinalis poteſt, & debet fieri à Prælatis Religionum, qua facta, eorum ſubditi tuta conſcientia ipſorum ſententiæ ſtare debent. Ratio eſt, quia hoc pertinet ad eorum officium, quod eſt eſſe paſtores, & Doctores ſuorum inferiorum. Præſertim ad hoc deſeruit conceſſio Leonis X. facta Minoribus, qua illis indulſit, quod in rebus dubiis, & ſcrupuloſis conſcientias Fratrum Minorum ſubditorum tangentibus, Generales, & Prouinciales, ſeu Cuſtodes cum conſilio aliquorum Patrum (ſi res magnæ importantiæ fuerint) poſſint auctoritate ſuæ Sanctitatis determinare in ſcrupulis, & rebus huiuſmodi, atque eorum determinationi ſubditi ſecura conſcientia poſſint, & debeant ſtare. Similiter amplians prædictam Conſtitutionem indulſit, quod Fratres ſcrupuloſi poſſint in omnibus dubiis ſuam conſcientiam tangentibus ſecura conſcientia ſtare determinationi ſui Guardiani, vel cuiuſcumque alterius Prælati. Caſarubius *in Compend. priuileg. verb. Declaratio*, §.4.*&* 5. Miranda *in Manual. tom.*2. *quæſt.*44. *art.*1. Quæ conceſſiones, quamvis viuæ voeis oracula ſint, valent tamen, etſi non vt gratiam aliquam concernentes, vt explicacatiuæ tamen iuris, quod habent Prælati, vt veri Paſtores, & Doctores ſunt ſuorum ſubditorum, iuxta dicta.

Prælati aliqui Regulares poſſunt benedicere omnia Eccleſiaſtica ornamenta, ſeu paramenta, in quibus Chriſma non interuenit pro ſuorum Fratrum vſu tantummodò. Ex priuilegio Leonis X. Caſarubius *in Compend. verb. Benedicere Eccleſiaſtica*, §.14. Miranda *in Manual. tom.*2.*quæſt.*40. *art.*1. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*2. *cap.* 30. *præſertim à num.*10. Aliqui etiam extendunt hoc ad ſimplices Sacerdotes, propter priuilegium Sixti Quarti, quo conceſſit Fratribus Minoribus Sacerdotibus, vt poſſint benedicere paramenta Altaris, Miſſalia, ac indumenta, exceptis Corporalibus. Ildefonſus à vera Cruce *in Compend. priuileg.* Credo tamen, quod conſuetudine ſit receptum, quod ſolùm ad Prælatos hoc ſpectet. Miranda *vt ſuprà.* Præterquam quòd, cum prædicta conceſſio Sixti Quarti ſit viuæ vocis oraculum, his temporibus nihil valet. Vide etiam Gauant. *in Theſaur. tom.*1. *part.*4. *tit.*19. *num.*22. Prælati autem, qui hoc poſſunt facere, non ſolùm ſunt ſupremi, videlicet Generales, & Prouinciales: ſed etiam ſunt Priores, Guardiani, aliique Prælati locales, ex dicto priuilegio Leonis X. Rodriguez 1. *tom. quæſt.*19. *art.*2. Omitto etiam alia priuilegia, quæ vulgò afferuntur, quia eorum quædam ſunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent, vt ſæpiùs dixi. Alia verò non ſolùm concedunt Regularium Prælatis facultatem benedicendi paramenta Eccleſiaſtica pro ſuis Fratribus, ſed etiam pro aliis. Quæ etiam nihil proſunt, non ſolùm propter eandem rationem, ſed etiam quia conſuetudine non ſunt recepta. Miranda *in Manual.*2.*tom. quæſt.*40. *art.*3. Præſertim quantum ad hoc de benedictione paramentorum pro extraneis, quòd nihil valeat, nec illam dare poſſint, etiam Abbates, omni conſuetudine in contrarium abrogata, probat Gauantus *in Commentar. in Rubr. Miſſal. tom.*1. *part.*4. *tit.*19. *n.*22. *& in Manual. Epiſc. verb. Abbas*, *à n.*29. 57

Conſecrare tamen Calices, Aras, aut patenas pro Miſſis celebrandis, nullatenus poſſunt Prælati Regulares. Ratio eſt, quia nec iure communi, nec ſpeciali priuilegio id habent. Suarez 4. *tom. de Relig. tract* 8. *lib.*2. *capite vltimo,à num.*2. Vnde priuilegium quoddam Innocentij Octaui, quod refertur conceſſum quibuſdam Abbatibus Conuentualibus Ciſtercienſibus, quod ſcilicet poſſint benedicere Calices, ſeu Patenas pro Miſſis celebrandis (præterquam quod non mihi conſtat, an ſit viuæ vocis oraculum, & per conſequens annullatum) vel non eſt in vſu receptum, vel eſto quòd apud Ciſtercienſes ſit in vſu, apud alias tamen Religiones non eſt receptum. Miranda *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 40. *art.* 4. Qui benè etiam *artic.*5. *&* 6. tractat, qualiter Religioſi ſe gerere debeant cum Epiſcopis circa benedictionem iſtorum. 58

Circa benedictionem Eccleſiarum, & Oratoriorum, reconciliationemque ipſorum extant conceſſiones Iulij II. pro Minimis, & Leonis X. pro Minoribus, ex quibus conſtare poterit, ad quæ ſe extendat auctoritas Prælatorum Regularium quoad hæc. Lege Caſarubium *in Compend. priuileg. Mend. verb. benedicere Eccleſiaſtica, num.*12.13. *&* 14. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 1. *Iulij II.* §.21.22.*& in Conſtit.* 18. *Leonis X.* Circa conſecrationem autem altarium, vel Eccleſiarum, Oleum Sanctum, & alia Epiſcopalia, vide priuilegium Sixti Quarti Carmelitis conceſſum. Caſarubium *vt ſuprà num.*5. *&* 6. & Speculum Ordin. *in Bulla Sixti IV.* 59

Quamvis Prælati Religionum non poſſint diſpenſare cum illegitimis ad Officia, & prælatias Ordinis obtinen- 60

obtinenda, propter priuilegia conceſſa Religionibus ante Conſtitutiones Sixti Quinti, quarum prima incipit, *Cum de omnibus*, altera verò *Ad Romanum Pontificem*. Quia hæc omnia priuilegia ab ipſo Sixto V. in prædictis Conſtitutionibus abrogata fuerunt. Poſſunt tamen cum prædictis illegitimis ad prælatias obtinendas diſpenſare, primò ex prædictis priuilegiis (quorum aliqua referunt Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. quæſt.*13. *artic.*6. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.*2. *Iulij I I.* §. 29. *num.*93.) ſecundùm moderationem factam à Gregor. XIV. in alia Conſtitutione, quæ incipit, *Circumſpecta Romani Pontificis prouidentia*, vbi moderans prædictas Conſtitutiones Sixti V. ſtatuit, Licere Generali, aut Prouinciali ſingulorum Ordinum, ac Congregationum, aut Hoſpitalium, ad quos dicta diſpenſatio ſpectat, iuxta tenorem priuilegiorum, & indultorum Apoſtolicorum eis conceſſorum, quæ dummodò vſu recepta, nec aliàs ſub vllis reuocationibus comprehenſa ſint, vt præfertur, in hac parte reualidauit, cum illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Prouincialis cum Generali, Prouinciali, ſeu intermedio Capitulo, & non alias, ſuffragantibus meritis dignos iudicauerint, ad honores, gradus, & dignitates obtinendas diſpenſare, ac diſpenſationes huiuſmodi ita factas, & inde ſequuta quæcumque, vt antea valere, ac tenere perinde, ac ſi dictæ Conſtitutiones non emanaſſent. Miranda *in Man. tom.* 2. *q.* 2. *art.*3. Secundò poſſunt diſpenſari prædicti illegitimi ad officia Ordinis obtinenda à ſuis Prælatis, propter priuilegium eiuſdem Gregorij XIV. conceſſum Congregationi Clericorum Regularium Miniſtrantium infirmis, quo vti poſſunt tam illi, quàm qui habent priuilegiorum communicationem cum illis, ſeruatis etiam ſeruandis, iuxta dicta *ſuprà num.*41. & 42. Aduertendo inſuper datum fuiſſe anno 1591. die 21. Septembris, ac perinde tempore poſteriùs fuiſſe ſupradicta Conſtitutione eiuſdem Gregorij, quæ eodem anno Idibus Martij edita fuit. Verba autem priuilegij habentur in Bulla ipſius Pontificis, *n.*17. & *in* 2. *tom. Bullar.* Laërtij Cherub. *fol.*706. Sunt autem ſequentia: Ac dicto præfecto Generali pro tempore exiſtenti, ſeu de illius licentia præfectis inferioribus aliorum locorum, ſeu Prouincialibus dictæ Congregationis pro tempore exiſtentibus, & illorum Vicariis, ac loca tenentibus, vt cum eiuſdem Congregationis perſonis defectum natalium etiam ex adulterio, ſacrilegio, inceſtu, & quovis alio nefario, & illicito, ac prohibito, & damnato coïtu prouenientem patientibus, poſtquam in dicta Congregatione vota emiſerint, vt defectu huiuſmodi non obſtante, ad quoſcumque ſacros, etiam presbyteratus Ordines promoueri, & in illis, etiam in altaris miniſterio miniſtrare, necnon ad quaſcumque adminiſtrationes, perſonatus, præeminentias, & Officia dictæ Congregationis eligi, admitti, & aſſumi, illaque gerere, & exercere. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.*2. *Iulij I I.* §. 29. *à n.*95. Diana *tract.*2. *de dubiis Regul. reſol.* 102. Limitant tamen aliqui traditam doctrinam, quod ſcilicet illegitimus Religioſus in ea religione, in qua ipſius pater eſſet, vel fuiſſet Prælatus, non poſſet admitti ad prædicta Officia ſine Papæ diſpenſatione. Tum à ſimili, vel maiori ratione ex Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *c.*15. & prædicta Conſtitut. Greg. XIV. ſuperiùs adducta. Miranda *in Man. tom.*1. *quæſt.*2. *artic.*10. Probabile tamen puto etiam cum tali Religioſo poſſe diſpenſari ad officia Ordinis. Tum ex verbis adductis Gregorij XIV. in priuilegio conceſſo Congregationi Clericorum Miniſtrantium infirmis, quæ eſt poſterior tempore, vt dixi, quàm illa alia, quæ adducitur in contrarium. Tum quia in Conſtitutione Gregorij, quæ adducitur, nullo pacto dicitur, quòd Religioſus illegitimus non poſſet admitti ad Prælatias in ea Religione, in qua pater eius eſt, vel fuit Prælatus, ſed ſolùm dicitur: *Dummodò tamen filius illegitimus, in Religione in qua pater, ſiue ante, ſiue poſt natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit, ipſo patre viuente non admittatur*, quod expreſsè prohibemus. Decretum autem Concilij, vel ſolùm intelligitur de Clericis ſæcularibus; nam cum ſit pœnale, non eſt cur extendatur etiam ad Regulares; vel eſto, quod ad regulares extendatur, ſolùm ex eo habebitur Religioſum illegitimum non poſſe eſſe Prælatum in eodem Monaſterio, in quo eius pater eſt, vel fuit Prælatus, non verò tolli quominus in eadem Prouincia, vel ſaltem Religione eligi poſſit. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*13. *art.*7. Aduerte etiam illegitimos, qui poſteà ſecuto Matrimonio legitimati ſunt, non comprehendi ſub priori Conſtitutione Sixti V. Quia ita declarauit ipſemet Pontifex in poſteriori alia, quæ incipit, *Ad Romanum Pontificem*.

61 Quando Religioſus illegitimus diſpenſatus fuit in ſæculo ad quæcumque beneficia, qualiacumque ſint, poſtea Religionem ingreſſus non eget noua diſpenſatione ad Prælaturas; illa enim diſpenſatio ſe extendebat ad iſta beneficia, & fuit quædam quaſi legitimatio. Miranda *in Man. tom.*2. *q.*2. *art.*5. Si tamen ſolùm diſpenſatus fuit vt beneficium curatum obtineret, indiget poſteà ad officia Ordinis noua diſpenſatione, quia illa prima non ſe extendebat ad iſta, ſed tantùm ad beneficium ſæculare. Nauar. *lib.*4. *conſil. tit. qui filij ſint legitimi, conſil.*1. Similiter diſpenſatus in Religione propter priuilegia adducta ad Officia, & Dignitates, non poteſt extra Ordinem illa habere. Quia prædicta priuilegia ſolùm ſunt in fauorem Religionis. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*13. *art.*13. Sanch. *lib.*5. *in Decalog. c.*5. *n.*16. Nec diſpenſatus ad dignitatem inferiorem poteſt cenſeri diſpenſatus ad Superiorem; quia permiſſio minoris non eſt permiſſio maioris. Secus videtur dicendum de diſpenſato ad maiorem dignitatem; talis enim eo ipſo cenſetur diſpenſatus ad minorem, quod ſolùm credo eſſe verum quando minor dignitas continetur ſub maiori, vt Prioratus ſub Prouincialatu, & Prouincialatus ſub Generalatu. Sorbus *in compend. priuil. Mendic. verb. Diſpenſ.* §. & *ideo Fratres.* Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Conſtit.*2. *Iulij I I.* §.29. *n.*99.

62 Officia, ad quæ illegitimi iure communi non poſſunt promoueri ſine diſpenſatione, ſunt dignitates, & prælatiæ, & beneficia curam animarum habentia. Ita habetur *in cap. fin. de filiis Presbyt.* Vnde nec poſſunt eſſe Generales, nec Prouinciales, nec Priores, Guardiani, &c. Poſſunt tamen eodem iure communi eſſe Magiſtri nouitiorum, Confeſſores, &c. & habere alia officia manualia, præter dignitates, Prælatias, & quæ curam animarum important. Vnde ſimiliter poſſunt eſſe Sacriſtæ, Procuratores. Sanchez *lib.*5. *in Decalog. cap.* 5. *num.*16. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij I I.* §.29. *num.*91.

63 Quando Prælatus habens poteſtatem diſpenſandi cum ſubdito Religioſo illegitimo, quem ſcit eſſe talem, confert illi aliquam prælatiam, vel Officium, cenſetur ſaltem in foro conſcientiæ cum illo diſpenſare, ſi ſeruentur aliæ conditiones, de quibus *ſuprà n.*41. & 42. Talis enim officij, vel Prælatiæ collatio eſt quædam virtualis diſpenſatio. Nauar. *in Manual. c.*25. *n.*74. Rodrig. *tom* 1. *qq. Regul. q.*13. *art.*16. Addunt alij etiam pro foro externo deſeruire talem diſpenſationem. Dum tamen pro eo foro probari poſſit adfuiſſe requiſita pro tali diſpenſatione. Quod facilè admitti poteſt. Sigiſm. de Bonon. *de elect. dub.* 81. poſt Mayolum, Suarez, Salas, & Sanchez. Semper tamen requiritur cauſa iuſta, & rationabilis. Quia hoc eſt commune omnibus diſpenſationibus. Nauar. *ibid.*

Syluester

Sylueſter *verb. Diſpenſatio*, vbi etiam agit de cauſis iuſtis talis diſpenſationis.

64 Aliqui Prælati Religionum, ſcilicet Abbates, ſolent primam Tonſuram, & minores ordines ſuis ſubditis conferre. Propter aliqua ipſorum priuilegia, de quibus agit Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 29. Hæc verò priuilegia neque per viam communicationis extenduntur ad illos Prælatos, quia nunquam fuerunt hoc modo intellecta. Suarez *vt ſupr. num.* 27. Num autem Abbates prædicti poſſint conferre dictos Ordines minores Nouitiis, dubium eſt apud multos. Vincent. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 9. *c.* 5. affirmatiuam verò partem tenet Suarez 4. *tom. de Relig. vt ſuprà num.* 12.

65 Abbates prædicti habentes facultatem dandi Ordines minores, aut primam Tonſuram, animaduertant, quod circa Decretum Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. quo habetur: *Abbatibus, & aliis quibuſcumque quantumvis exemptis non liceat in poſterum intra fines alicuius Diœceſis conſiſtentibus, etiamſi nullius Diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſubditus ſibi non ſit, Tonſuram, vel minores Ordines conferre, nec litteras dimiſſorias Clericis ſæcularibus, vt ab aliis ordinentur, concedant.* Declarauit S.Gregor. quod Abbates Regulares habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſtquam Sacerdotalem Ordinem, & munus Benedictionis ſuſceperint, poſſint Tonſuram, & Ordines Minores ſæcularibus Epiſcopi iuriſdictioni ſubditis conferre. Si modò ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, & à dicto Epiſcopo quiſque litteras dimiſſorias impetrauerit; ita vt ſatis non ſit id generatim ab Epiſcopo conceſſum eſſe, ſed hac conceſſione ſemper opus ſit ſingulis, &c. Poſſunt etiam ipſi Abbates eoſdem Ordines conferre aliis regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales Superiorum ſuorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, ac præterea aliis ſecularibus, qui aliorum Epiſcoporum iuriſdictionis ſubiecti ſint, dummodò Superiorum ſuorum dimiſſorias attulerint, ac ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci, in quo Ordines huiuſmodi cupiunt ſuſcipere. Quaranta *in Summa Bullarij, verb. Ordo*, Suarez *à num.* 20. Vide etiam dicta *c.* 14. *n.* 13. & Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Abbas, à n.* 34.

66 Pertinet etiam ad Prælatos Religionum recipere, & profeſſare Nouitios; cùm hoc ſit negotium magni ponderis in Religione. An verò poſſint ſe ſolis ſine conſenſu Conuentuum Nouitios recipere, & profeſſare, attendendum eſt ad conſuetudines, & particulares leges Religionum. Eis verò non ſtantibus, probabilius eſt hoc munus pertinere ad Prælatum, & Conuentum ſimul, ita vt neuter ſine alio id poſſit facere. Ratio eſt, quia in receptione, & profeſſione Nouitiorum interuenit mutuus quidam contractus inter ipſos ex vna parte, Conuentum, & Prælatum ex alia: ita vt ipſi promittant obedientiam, & ſubiectionem Conuentui, & Prælato; & ipſi viciſſim promittant ſolitam ſubuentionem illis præſtare. Ac proinde conſenſus omnium videtur neceſſarius. Nauarrus *lib.* 1. *de Conſtit. conſ.* 9. *& lib.* 3. *de Regul. conſ.* 36. *&* 61. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 15. *art.* 2. Vide dicta *cap.* 2. *num.* 25. Tenentur tamen dicti Prælati obſeruare in receptione, & profeſſione Nouitiorum non ſolùm conditiones aſſignatas à Sixto V. & de quibus dicemus *cap.* 24. ſed etiam quæ Clemens VIII. & SS. D. N. Vrbanus in Decreto Sacr. Congregat. Concilij *de Regularibus apoſtatis, & eiectis* decreuerunt 4. *tom. Bullar. inter Conſt. Vrbani num.* 26.

67 Poſſunt autem Religionum Prælati applicare aliis bona opera ſuorum ſubditorum, illiſque tribuere litteras talis communicationis. Hoc conſtat non ſolùm ex priuilegiis Vrbani V. quæ refert Caſarubius *in Compend. verb. Indulgent. exhibentibus, num.* 6. ſed etiam quia iure communi quilibet Prælatus cuiuſcumque Congregationis poteſt id facere. S.Thom. *in* 4. *diſt.* 20. *quæſt.* 1. *art.* 1. *& in addit. ad* 3. *part. quæſt.* 26. *art.* 1. Nauarrus *in tract. miſcell. de pſalt. ex Roſar. B. Virgin. num.* 4. *& de Iubileo not.* 31. Immò ſecundùm multorum opinionem, ſaltem in aliquo caſu poſſunt huiuſmodi opera benefactoribus applicari à Prælatis, etiam renitentibus ſubditis. Sotus *in* 4. *diſt.* 21. *quæſt.* 1. *art.* 4. Cordub. *in quæſtionibus lib.* 5. *de Indulg. quæſt.* 42. *art.* 5. apud quos plura de hoc. Vide etiam Sorbum *in addit. ad Compend. verb. Indulg. quoad ſecular.* 4.

68 Tenentur Prælati Regulares, Generales ſcilicet, & Prouinciales viſitare Monaſteria ſibi ſubiecta. Tum ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 20. Tum quia aliàs non poſſunt eorum reformationi incumbere. Suarez 4. *de Relig. lib.* 10. *de regimin. Societ. cap.* 11. Hæc autem obligatio eſt de iure naturali, & diuino, iuxta illud Prouerb. 27. *Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, tuoſque greges conſidera.* S.Thom. 2.2. *quæſt.* 185. *art.* 2. Caiet. *ibid.* Monaſteria autem viſitantes ante oculos habeant id, quod Sacr. Concil. Trid. *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. illis commendat his verbis: *Se Paſtores, non percuſſores eſſe meminerint, atque ita præeſſe ſubditis oportere, vt non in eis dominentur, ſed illos tanquam filios, & fratres diligant; elaborentque vt ipſos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos pœnis coërcere cogantur. Quos tamen, ſi quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, ſeruanda eſt ab eis illa Apoſtoli præceptio, vt illos arguant, obſecrent, increpent in omni bonitate, & patientia, cùm ſæpè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam auſteritas; plus exhortatio, quam comminatio, plus charitas, quàm poteſtas; ſin autem ob delicti grauitatem, quandoque virga opus fuerit, tunc cum manſuetudine rigor, cum miſericordia iudicium, cum lenitate ſeueritas adhibenda eſt.* In viſitationibus autem maximè cauere debent à munerum receptione, *ex cap. Romana, §. procurationes, de cenſ. in* 6. & ex Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 3. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſt.* 14. *Leon. X. num.* 7. Vide dicenda circa modum procedendi in viſitationibus *c.* 27. *à n.* 2.

69 Tenentur etiam Prælati, & ſub peccato mortali, facere vt officium Diuinum debitis horis, & ſtatutis temporibus perſoluatur in Conuentibus. *Clem.* 1. *de celebr. Miſſar.* Caietan. *verb. hora*, §. 4. Medina *c. de Orat. quæſt. de hor. canon. dub.* 2. Vide dicta *cap.* 12. *num.* 9.

70 Inter ea quoque, quæ ex Decretis Clem. VIII. & Sanctiſſ. D. N. Vrbani ſæpiùs adduximus, hæc Prælatis præcipiuntur, vt habetur etiam 4. *tom. Bull. inter Conſtitutiones SS. D. N. Vrbani num.* 26. *Nullus omnino prætextu cuiuſcumque priuilegij, vel Superioritatis, etiam Generalatus, à ſeruitio Chori cenſeatur immunis, niſi pro tempore, quo quis in proprij Officij munere actu fuerit occupatus.* Adiungitur tamen quod cùm Lectoribus, & Prædicatoribus Superiores iis tantum diebus, quibus eos legere, aut prædicare contigerit, diſpenſare poſſint. Et quòd idem quoque præſtare valeant cum ægrotis, & ſtudiorum cauſa legitimè impeditis. Præcipitur etiam quod in eos, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, ſalutari pœnitentia Superiores animaduertant ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum, alimenti etiam, ſi opus fuerit ſubtractione. Nota tamen quod cùm occupatis etiam in operibus charitatis, ſiue corporalibus, vt cum infirmariis, ſiue ſpiritualibus, vt cum Confeſſariis, iure etiam diſpenſari poterit, quia iſta opera præponuntur aliis

quibuſcumque

quibuſcumque. Suarez 4.*tom.de Relig. tract.*10. *lib.*1. *cap.*8.

71 Item pro obſeruantia Concilij Tridentini circa paupertatem Religioſam, ſtatuitur in eiſdem Decretis, Neque Superioribus, quicumque illi ſint, vllo pacto liceat, ciſdem Fratribus, aut eorum alicui, bona ſtabilia, etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti, aut cuſtodiæ nomine concedere. Vide dicta *cap.* 6. *à num.*19.

72 Deinde pro communitate, ſeu vita communi ſeruanda, ſingularitateque in victu fugienda, ſic ibidem decernitur: *Omnes etiam Superiores, quicumque illi ſint, eodem pane, eodem vino, eodemque obſonio, ſiue eadem (vt aiunt) pitantia, in communi menſa, prima, vel ſecunda, niſi infirmitatis cauſa impediti fuerint, veſcantur: neque ſingulare aliquid quo priuatim quiſque in cibum vtatur, vllo modo afferri poſſit, ſi quis in ea re peccauerit, nihil ea die alimenti percipiat, niſi panem, & aquam.* Pro quo nota, caſus neceſſitatis, puta infirmitatis, vel debilitatis, ſemper intelligi exceptos, nec comprehendi hoc Decreto. Quia ius naturæ hoc præſcribit.

73 Præterea circa redditus, aut præſtationes, quas Generales aliqui, aut alij Superiores Religionum ſolent habere, præcipitur quòd *Superiores omnes etiam Generalis, qui redditus, aut præſtationes peculiares ratione officiorum habent, eorum accepta, & expenſa in libro diſtincto fideliter, & diligenter adnotari curent, neque in alios vſus, quàm ratione officij ſui neceſſarios quicquam expendant. Cum verò contigerit ipſos in aliquo Conuentu commorari, eam pecuniæ quantitatem in commune conferant, ex qua ſibi, & iis, qui ſecum erunt, victus ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum ſuppeditetur.* Obligantur etenim, & præcipuè Vitæ Communis obſeruantia Prælati, de qua *c.*6. *num* 60. *& à num.*7.

74 Item, pro adminiſtratione bonorum Monaſterij non habenda à Superioribus, ſed ab aliis tribus, ſtatuitur in eiſdem decretis, quòd nullus ex Superioribus locorum adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemque pecuniarum, & redditnum ſui Conuentus, etiam nomine Conuentus per ſeipſum habere, ſiue exercere poſſit, ſed vniuerſum id onus tribus fratribus eiuſdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat, alter tanquam depoſitarius, pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter aſſeruet, alius de pecuniis, & rebus à Depoſitario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conuentui vniuerſo de neceſſariis, mandante tamen ipſo Priore, non ſecundùm proprium affectum, ſed iuxta charitatis regulam, veluti bonus diſpenſator prouideat, Officiorum huiuſmodi confuſione penitus interdicta. Vide dicta *eod. cap.*6. *num.*7.

75 Deinde pro prædictis tribus, prout ſuprà deſignatis, præcipitur, quod illi tres, tam impenſi, quàm accepti, ſingulis menſibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus eiuſdem Conuentus probatioribus, rerumque vſu peritis, rationem reddant. Deinde ipſimet rurſus præſentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, cum aduenerit; denique ipſe Generalis in quolibet proximo Capitulo Generali, ſaltem coram tribus Iudicibus ab ipſo Capitulo ad hoc Conſtitutis, illorum omnium, vniuerſamque ſuæ adminiſtrationis tam publicæ, quàm priuatæ, rationem reddere teneatur; cuius etiam exemplum authenticum ex actis Capituli deſcribatur, ad hoc, vt ad omne mandatum Sedis Apoſtolicæ Romam tranſmitti poſſit. Vt hoc decretum executioni mandetur in Conuentibus, qui non à Generali, ſed à Prouincialibus viſitantur, neceſſe eſt, vt quod in illa dicitur de Generali, intelligatur etiam reſpectiuè de Prouincialibus.

Præterea pro non interpretandis Decretis Concil. Trident. & prædictis Clement. VIII. & Sanctiſſ. 76
Domini Noſtri Vrbani, ſic illis præcipitur: *Superioribus autem, ne Concilij Tridentini, aut hæc noſtra Decreta declarare, interpretari, aut relaxare vllo modo poſſint, omninò interdicimus, & prohibemus, decernentes irritam, &c. Si quis autem contrà præſumpſerit attentare, is eo ipſo omni gradu, Officioque priuatus, & ad ea perpetuò inhabilis exiſtat.* Interpretatio, quæ hîc prohibetur, ſolùm eſt interpretatio iuridica, non doctrinalis. Laurentius de Peirinis *tom.*2. *priuil.Minim. in Conſtit.* 10. *Vrbani VIII. num.*6.

Item pro vita Communi ſectanda, & ſuperfluitate 77
etiam à Superioribus vitanda, illis intimatur, quod nullus etiam Superior cellas ſiue in clauſtro, ſiue alibi ſeparatas à communi dormitorio habeat, ſed vnuſquiſque vnica cella, eadem cum cæteris aliorum Fratrum coniuncta, nudis omninò parietibus, ac lecto, & menſa humilibus, vniformique ſuppellectili, quemadmodum Religioſos decet, contentus ſit. Poſſit tamen Generalis alicui ex Superioribus Conuentum, ſi eorum muneris, & officij neceſſitatem id exigere cognouerit, alteram etiam cellam concedere. De ſuperflua autem ſuppellectili Regularibus fugienda, vide dicta *cap.*6. *à num.*13.

Pro donationibus, ſeu munerum largitionibus non 78
permittendis Regularibus à ſuis Prælatis, ſic illis etiam præcipitur: *Curent Superiores, vt Conſtitutio interdicens largitiones munerum, & præſcribens hoſpitalitatis formam, ab omnibus in quolibet Conuentu inuiolabiliter obſeruetur.* Conſtitutio de qua in præſenti, fuit Clementis VIII. & videtur innouata in hoc Decreto à Sanctiſſ. D. N. Vrbano, & Sacra Congregatione: vide quæ circa illam dicimus *cap.*6. *à num.*52.

Item pro Examinatoribus deſignandis in Religio- 79
nibus, decernitur in prædictis Decretis, quatenus eligantur in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquot graues, & periti ex Fratribus cuilibet Prouinciæ, ſaltem tres, qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas Confeſſiones etiam ipſorum Fratrum, ac Lectores publicos diligenter ſimul examinent, priuſquam probentur, & ad huiuſmodi miniſteria admittantur. Horum etiam curæ ſit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promouendos ad quoſcumque Ordines, in quo ſeruetur decretum Congregationis Interpretum Sacri Concilij Tridentini. Hoc Decretum puto eſſe illud de quo nos egimus *cap.*24. *n.*12. circa licentias concedendas Religioſis ad ſuſcipiendos Ordines.

Demùm pro obſeruantia Regulæ, & Conſtitutio- 80
num Regularium ſic admonentur in prædictis Decretis Superiores: *Illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, vt memores ſint rationis, quam in nouiſſimo die reddituri ſunt pro grege ſibi commiſſo, ac propterea omni ſtudio inuigilent, vt quæ in eorumdem Ordinum Regulis, & Conſtitutionibus de oratione mentali, ſilentio, ieiuniis, Capitulo culparum, aliiſque ſpiritualibus exercitiis prudenter, ac piè ſancita ſunt, ea omnia, & ſingula ad vnguem obſeruentur, intelligantque ſuper his veluti fundamentis omnium Religionum ædificia conſtruenda, & amplianda eſſe, quæ vt faciliorem exitum ſortiantur, & fructus vberiores in animis fratrum producant, valdè opportunum erit, ſi in quolibet Conuentu ſingulis hebdomadis habeatur ſermo de Religioſa diſciplina, Regularique obſeruantia.* Vide dicta *cap.*7. *&* 8. quæ in noſtro opere

opere de Reformatione Regularium, præſertim *cap.* 5.6.*&* 7.diximus.

81 Poſſunt Prælati Religionum exemptarum ſibi Confeſſorem eligere, ſicut Epiſcopi, & Cardinales, Sà *in Summ. verb. Confeſſor.n.*1. Suarez 4. *tom. in* 3.*p. diſp.* 27. *ſect.* 2. *num.* 9. & colligitur *ex cap. vltim. de pœnit. & remiſ.* imò & poſſunt eligere Confeſſarium quemcumque Sacerdotem aliàs idoneum, ſiue Secularem, ſiue Regularem alterius Religionis. Pro quo vide Dianam *tom.* 3. *tract.*2. *de Dub. Regul. Reſol.* 1. *&* 3. Quod intellige,niſi per Conſtitutiones Ordinum aliud caueatur. Vide dicta *ſuprà num.* 27. Specialiter Prælati Carmelitæ, ſcilicet Generalis, & Prouincialis, & vices eorum gerentes, & qui eorum priuilegia participant,poſſunt à conceſſione Sixti IV.in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum ipſorum, abſolui à ſuis confeſſoribus *iuxta formam conceſſionis ſuper abſolutione, & diſpenſatione eiuſdem Ordinis facta*, quam retuli *ſuprà in hoc cap. num.* 33. Generaliter etiam loquendo quoad vſum ptiuilegiorum conceſſorum Religionibus, quibus conceditur facultas, vt abſoluantur Religioſi à ſuis Prælatis à caſibus, vel cenſuris, aut diſpenſentur in pœnis, ſeu irregularitatibus contractis, quamuis Prælati infimi, v. g. locales abſolui, & diſpenſari debeant à Prouincialibus, & iſti à Generali, Generalis tamen, cum non habeat Superiorem in Ordine extra Capitulum, poteſt ſibi eligere confeſſorem, cui committat talem facultatem. Non enim eſt alius modus, quo ipſe Generalis poſſit paſſiuè vti huiuſmodi priuilegiis, quibus priuari non debet, cum ſit præcipuum membrum Religionis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.* 23. *num.*8. Vbi etiam hoc videtur extendere ad Prouinciales, & Prælatos locales. Quid verò faciendum ſit in caſu quo in aliquo Conuentu Religioſorum, tam Prælatus, quàm Sacerdotes ſubditi incurrerent in cenſuram reſeruatam Pontifici, verbi gratia, ſi per mutuam rixam inciderent in cenſuram Canonis, *Si quis ſuadente*,tractat Rodrig. *tom.*1.*qq.Regul. quæſt.*20.*art.*12. Suarez *vt ſuprà num.*9. Quando verò Prælati eligunt aliquem in ſui confeſſorem,non eſt neceſſe, quod talis ſit aliàs approbatus; nam ſic eligendo eum approbare videntur, ſaltem pro ſua perſona. Laurentius de Peirinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Conſt.*4. *Sixti IV. num.*28.

82 Non poſſunt Prælati Regularium ad inſtantiam, & requiſitionem quarumcunque perſonarum extra ſuos Ordines exiſtenrium alicui Religioſo ſuæ Religionis aliquod Officium, vel dignitatem concedere, aut pœnas remittere. Primò enim Carmelitarum Superioribus id prohibuit Clem. VIII. in Bulla *quoniam nemo*, ann.1593. edita, per hæc verba. *Atque in virtute Sancta Obedientia, ac ſub excommunicationis lata ſententia pœna omnibus dicti Ordinis Fratribus, Superioribus, & Pralatis, quocumque titulo nuncupatis, etiam Generali, præſentibus, & futuris præcipimus, diſtrictéque mandamus, ne quempiam vllo tempore, precibus, litteris, vel fauoribus adducti, vel alias ad inſtantiam, ſeu requiſitionem, vel contemplationem Principum, vel Pralatorum, aut aliorum quorumcumque, tam ſecularium, quàm Eccleſiaſticorum, extra dictum gremium exiſtentium, etiam Cardinalium, Imperatoris, Regum, Ducum, ad cuiuſuis generis Prælaturas, gradus, honores, dignitates, adminiſtrationes, Functiones, & Officia pradicti Ordinis promouere, vel pœnas aliquas remittere audeant, ſeu præſumant.* Secundò id prohibuit Gregorius XIII. Prælatis Ordinis Prædicatorum in virtute Sanctæ Obedientiæ in Bulla, *Cùm nihil*, quod etiam confirmauit Clemens VIII. in alia Bulla, quæ incipit: *Religioſos viros*,anno 1592. edita. Idem quoque prohibuit idem Clemens Octauus Superioribus Camaldulenſibus in Bulla, quæ incipit *Ambitioſam*,anni 1596.& Hieronymianis in alia etiam Bulla, quæ incipit etiam, *Ambitioſam*,an.1600. & Cruciferorum Superioribus in alia Bulla an.1604. edita, quæ incipit: *Quoniam nemo*, & etiam Auguſtinianorum Prælatis in alia Bulla eiuſdem tituli, & anni. Paulus etiam Quintus idem prohibuit Superioribus Congregationis S.Saluatoris in alia Bulla eiuſdem tituli anno 1607. & Auguſtinianis in Bulla *Admonemur*, anno 1608. & Prælatis Monachorum Ciſtercienſium Italiæ in Bulla, *Aliàs per nos*, an.1613. & Cœleſtinorum Superioribus in Bulla *Quoniam nemo* anno 1616. edita, & Minimorum Præpoſitis anno 1619. in Bulla *Admonemur*, quam explicat Laurentius de Peirinis *tom.*1.*de ſubdito,quæſt.*2.*de Paupertate, cap.*2.§.11. animaduertens non interdici Prælatis facere aliquam gratiam ſuis ſubditis ad inſtantiam extraneorum, ſed ſolùm quoad gradus, honores, Dignitates, Officia, &c. ſeu pœnarum remiſſionem. Sed licèt hoc verum ſit ex Bulla Clem.VIII. pro Carmelitis, & aliis, quibus eadem ſit prohibitio, tamen cum Paul. V. in prædicta Bulla pro Minimis dicat, *vllam gratiam concedere*; & hoc condiſtinguat Pontifex à conceſſione Officiorum, Dignitatum, &c. non videtur ſecura prædicta interpretatio. Vide *c.*10.*n.*17. *& cap.*15. *num.*27.

Gregorius XIV. in Bulla *Cùm aliàs*, ann.1591.edita, moderatus eſt priuilegia conceſſa à ſuis prædeceſſoribus, præſertim Sixto V. & Pio V. quibuſcumque Principibus ſæcularibus, eorumque Curiis, & Magiſtratibus extrahendi ex Eccleſiis criminoſos, & delinquentes, præſcribens hunc modum Prælatis Religionum, qualiter in prædictis caſibus ſe gerere debeant: Vt Laicis ad Eccleſias, locaque Sacra, & Religioſa prædicta confugientibus, ſi fuerint publici latrones, viarumque graſſatores,qui itinera frequentata,vel publicas ſtratas obſident, ac viatores ex inſidiis aggrediuntur, aut depopulatores agrorum, quive homicidia, & mutilationes membrorum in ipſis Eccleſiis, earumve cœmeteriis committere non verentur, aut qui proditoriè proximum ſuum occiderint,aut aſſaſſinij, vel hæreſis, aut læſæ Maieſtatis in perſonam ipſiuſmet Principis rei, immunitas Eccleſiaſtica non ſuffragetur. Poſtea ſubiungit, *Sed vniuerſis, & ſingulis Venerabilibus fratribus noſtris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Eccleſiarum, & Monaſteriorum Prælatis, tam ſæcularibus, quàm cuiuſuis Ordinis Regularibus, diſtrictè præcipiendo mandamus, & præcipimus, vt Laicos in caſibus prædictis delinquentes ad eorum Eccleſias, Monaſteria, domos, & alia loca ſupradicta Sacra, ſeu Religioſa reſpectiuè confugientes, & in eis ſe recipientes, atque morantes, qui prædicta delicta, eorumve aliquod iudicio ſuo commiſiſſe videbuntur, quando à Curia ſæculari fuerint requiſiti, & quilibet eorum fuerit requiſitus, Miniſtris, & Officialibus Curia ſæcularis, abſque irregularitatis nota, aut alicuius cenſura Eccleſiaſtica incurſu tradi, & conſignari curent, & faciant, & quilibet eorum curet & faciat.* Vide Bullam 2.*tom.Bullarij Laertij fol.*694. Circa immunitatem verò, quam habent malefactores in locis Sacris, vide Peirinis *tom.*2. *priu. Minim. in Conſt.*4.*Clem. VIII. à n.*7.Eraſmum Chokier *tract.de iuriſd.Ord.in exempt.p.*4.*q.*65.& maximè Bonacinam *circa prim.precept.Decal q.*7.*de immun. Eccl.* Dianam *tract.de immun.Eccl.ſuper Bullam Greg.XIV.*Specialiter *reſol.*25.in qua quærit an Religioſi gaudeant dicta immunitate, in quo mihi videtur dicendum, quod ſi delinquant extra loca Sacra, vere gaudent hoc priuilegio ad ea confugientes, quia non eſt aliqua ratio aſſignabilis cur in hoc ſint peioris conditionis quàm laici, ſi tamen intra ipſa loca ſacra deliquerint, quamvis in rigore iuris poſſet illis talis immunitas, ſicut & laicis fauere, conſuetudine tamen & conſenſu 83

ſenſu Summorum Pontificum eſt receptum contrariũ.

84 Tenentur Superiores Religionum Mendicantium procurare, vt ſui ſubditi reddantur idonei per ſtudia litterarum ad audiendas confeſſiones, & concionandum. Ratio eſt, quia ipſi Religioſi Mendicantes, cùm ſint coadiutores Epiſcoporum, iuxta dicta *cap.4. num.19.* tenentur ſaluti proximorum conſulere. Bañez 2.2. *quæſt.33.art.3. dub.3.* dicens hanc obligationem eſſe ſub peccato mortali. Thom. de Ieſu *ſup. cap. Non dicatis, part.4 c.1.* Vide etiam *tract. noſtrum de reform. Regul. cap.11.*

85 Tenentur etiam Superiores Religionum inſtituere ſtudia linguarum in ſtudiis ſuorum Monaſteriorum ex Decreto Paul. V. in Bulla *Apoſtolicæ ſeruitutis*, anno 1610. in qua ſtatuit, & determinat, vt in cuiuſcumque Ordinis, & inſtituti Regularium, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, etiam quomodolibet exemptorum, & Apoſtolicæ Sedi immediatè ſubiectorum, ſtudiis omnibus trium linguarum huiuſmodi, Hebraïcæ videlicet, Græcæ, & Latinæ, in maioribus verò, ac celebrioribus etiam Arabicæ, Doctores, Regulares quidem, & eiuſdem Ordinis, ſi in illo harum linguarum ſufficientem notitiam habentes ſint, ſin minus, ſeculares, aut alterius Ordinis Regulares, qui illas actu, & diligenter doceant, habeantur, ſi ſtudia in Vrbibus, & locis exiſtunt, vbi linguarum prædictarum peritos conducendi facultas eſt. Studiis verò locorum, vbi huiuſmodi Doctores deſunt, cum primùm in aliis ſtudiis, vbi linguæ huiuſmodi docebuntur, ſcholares tantùm profecerint, vt docendis aliis idonei ſint, de iiſdem ſcholaribus prouideatur. Vnde etiam omnibus, & ſingulis Regularium Superioribus ſub indignationis Apoſtolicæ pœna præcipit, & mandat, & ſi ipſi negligentes fuerint, eorumdem Ordinum Regularium apud Sedem Apoſtolicam Protectoribus iniungit, eorum conſcientias deſuper onerando: Vt omni cura, & ſolicitudine quantò citiùs prouideant, vt ſcholæ linguarum huiuſmodi quamprimùm inſtituantur, ac Doctores prædicti deputentur, earumdemque linguarum lectionibus ſcholares aſſignentur, qui illis ſedulam, & aſſiduam operam nauent. Vt verò ſcholares alacriùs huic ſtudio incumbant, voluit, & decreuit, *Vt in promotione ad Doctoratus gradus, & ad alios ſui Ordinis honores, illi cæteris paribus præferantur, qui in cognitione trium ſaltem linguarum prædictarum profecerunt, ita vt ad illas docendas apti ſint.* Extat etiam Decretum S.Congregat.de propaganda fide ſub dat. 11. April. 1625. in quo præcipitur Generalibus, & aliis Superioribus Regularium, *Vt omnibus modis velint ſtudia linguarum à S. Vienn. Concil. & à felic. record. Paul. V. Conſtitut. præſcripta, & aliarum etiam, quæ magis ex vſu eſſe videntur, vt Illiricæ, & Græcæ vulgaris, in iis Monaſteriis, & Conuentibus erigere, & inſtituere, & erecta, ac inſtituta conſeruare, in quibus Religioſi artibus, & Theologiæ operam nauant.* Vbi etiam præſcribitur modus, & forma id faciendi. Eodem etiam anno ſub 17. April. Conſtitutio Paulina, & Decreta S.Congregat. eadem S. Congregat. præcipiente intimata ſunt Generalibus, & Capitulis Generalibus, quæ tunc Romæ celebrabantur.

86 Prælati inferiores non poſſunt diſpenſare in legibus latis à ſuis Superioribus, niſi quando expreſsè, vel tacitè, aut interpretatiuè hoc illis conceditur. Ita habetur *in c.inferior, d.21. c.ne Romani, de elect.* Nauarrus *in Man. prælud. 9. num. 15.* In pœnis tamen taxatis à Superioribus Prælatis, ſi eas non ſibi reſeruauerunt, poſſunt Prælati inferiores diſpenſare ex cauſa iuſta. Nam cùm ſint Ordinarij Religioſorum poſſunt circa illos facere omnia, in quibus non ſunt prohibiti. Medina 1. 2. *quæſt.97. art.4.* Sine vrgenti tamen, & rationabili cauſa id non poſſunt facere. Miranda *in Man. tom.2. quæſt.30. art.11.*

Prælati verò Superiores non ſolùm poſſunt facere circa leges, & pœnas latas, & impoſitas à Prælatis inferioribus quidquid facere poſſunt ipſi inferiores circa prædictas leges, & pœnas impoſitas à Prælatis Superioribus, vt per ſe patet; ſed etiam poſſunt prædicti Prælati Superiores reſtringere, & coarctare Iuriſdictionem inferiorum. Quia Prælati inferiores pendent in ſuo eſſe à Superioribus, & ſunt illorum ſubditi. Suarez 4. *tom. de Religion. tract.8. lib.2. cap.2. num.22.* Talis verò reſtrictio, vt licitè fiat, petit iuſtam cauſam. Cùm quilibet Prælatus habeat ius vtendi ſua Iuriſdictione, ac proinde ſi illa priuatur ſine cauſa aliqua, iniuria illi fit. Suarez *vt ſuprà num. 23.* Addens, etiam ſine cauſa poſſe fieri validè talem reſtrictionem non ſolùm in iis, quæ ex commiſſione, aut delegatione conueniunt Prælatis inferioribus, ſed etiam in iis, quæ de iure ordinario illis competunt. Quia Prælati ſuperiores hoc facientes habent maiorem, & potentiorem authoritatem. Immò dicit, propter eandem rationem, poſſe Prælatum ſuperiorem priuare ſuo Officio validè inferiorem, etiam nulla ſubſiſtente cauſa, licet peccet ita faciendo. Idem *ibid. num.26.* Quæ quidem ſtando in iure communi probabilia ſunt, ſecundùm tamen peculiares leges, & conſuetudines Religionum, ad illas pertinet iudicare, quid fieri, vel non fieri in caſibus ſimilibus poſſit. 87

88 Prælati Regularium (qui iuxta ipſorum priuilegia) poſſunt inſtituere Confraternitates ſuorum Ordinum, eaſque aggregare in quibuſcumque Eccleſiis, ſiue propriis, ſiue extraneis, ſeruare debent conditiones aſſignatas à Clem. VIII. in Bulla, quæ incipit, *Quæcumque à Sede Apoſtolica*, ann. 1604. edita, quæ eſt 115. inter Bullas huius Pontificis *in 3.tom. Bullar.* & poſtea etiam confirmata fuit à Paulo V. in alia Bulla, *Quæ ſalubriter*, anno 1610. & eſt 68. inter Bullas huius Pontificis. Prima conditio eſt, vt in vno loco vnam tantùm confraternitatem, & Congregationem inſtituere poſſint. Secunda, vt id fiat de conſenſu Ordinarij loci, & cum litteris eius teſtimonialibus, quibus Confraternitatis, & Congregationis erigendæ pietas, & Chriſtianæ charitatis Officia, quæ exercere cupit, apud eos commendentur. Tertia, vt huic Confraternitati, & Congregationi erigendæ, inſtituendæ, ſeu aggregandæ, ea tantùm priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta, quæ ipſi Ordini, & Religionis inſtituto erigenti, inſtituenti, ac communicanti, ſeu Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in ſpecie, non autem, quæ per extenſionem, ſeu communicationem ſibi quouis modò conceſſa ſint, & illa quidem non ſub generali forma verborum, vel ad inſtar, ſed expreſsè, & in ſpecie communicare valeant. Quarta eſt, quod ſtatuta harum Confraternitatum ſint priùs ab Epiſcopo Diœceſano examinata, & pro ratione loci approbata, & eiuſdem Epiſcopi Decretis, ac moderationi, & correctioni in omnibus ſemper ſubiecta remaneant. Quinta vt ſeruetur formula inſtituendi Confraternitates approbatas ab ipſo Pontifice. Sexta, vt Miniſtri, & Officiales dictarum Confraternitatum non vtantur priuilegiis, & facultatibus, niſi præuia recognitione Ordinarij, qui adhibitis duobus de eiuſdem Eccleſiæ Capitulo, illa iuxta Sacri Concilij Tridentini Decreta promulganda decernat. Septima, quod Miniſtri, & Officiales dictarum Confraternitatum poſſint excipere eleemoſynas iuxta modum, & formam per Ordinarium loci præſcribendam, remotis tamen

menſis, peluibus, & capſis, quæ in Eccleſiis, & Oratoriis dictarum Confraternitatum, & Congregationum publicè ad hoc exponi conſueuerunt. Deinde qualiter dictæ eleemoſynæ expendendæ ſint, ſic præſcribit. Eleemoſynas autem ſic collectas in reparationem, & Ornatum Eccleſiarum, tam Ordinum, Religionum, Inſtitutorum, inſtituentium, erigentium, & communicantium, ac Archiconfraternitatum, & Congregationum aggregantium, quàm Confraternitatum, & Congregationum erigendarum, inſtituendarum, & aggregandarum, & quibus communicationes fient, aut in alios earum pios vſus, arbitrio Vicarij in Vrbe, necnon Ordinariorum locorum reſpectiuè fideliter exponere, atque erogare procurent: vt omnes intelligant, cœleſtes Eccleſiæ Theſauros, non quæſtus, aut alicuius lucri gratia, ſed pietatis, & charitatis excitandæ gratia, ex Apoſtolicæ Sedis benignitate Chriſti fidelibus aperiri. Prætereà, aſſignatis caſibus à quibus poſſint Confratres abſolui à ſuis Confeſſoribus, & à quibus non, poſteà omnes inſtitutiones, & aggregationes Confraternitatum vbiuis locorum erectas, & inſtitutas, præcipit renouandas, iuxta formam ab ipſo præſcriptam, aliàs vult illas eſſe nullius roboris, & momenti, reuocatas & annullatas. Ac tandem pœnas contrauenientibus ſic apponit, *Quod ſi Miniſtri aliqui, Superiores, vel Officiales quocumque nomine nuncupati, Ordinum, Religionum, Inſtitutorum, ſeu Archiconfraternitatum, Congregationum, & Confraternitatum huiuſmodi quauis auctoritate, vel priuilegio, & Officio fungantur, & præfulgeant, contra præmiſſa in aliquo venire, vel facere præſumpſerint, Erectiones, Inſtitutiones, & Communicationes priuilegiorum, Indulgentiarum, facultatum ſpiritualiumque gratiarum, indultorum, & aliorum præmiſſorum conceſſiones, necnon aggregationes per ipſos faciendæ, ſeu renouandæ nullius ſint roboris, & momenti; & quilibet eorumdem Miniſtrorum, Superiorum, Officialium, & aliorum prædictorum priuationis Officiorum, quæ obtinet, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda pœnam, quæ ab alio, quàm à nobis, vel à Romano Pontifice pro tempore exiſtente remitti non poſſit, incurrat eo ipſo.* Ne autem ſit error aliquis in Inſtitutione Confraternitatum lege prædictam Conſtitutionem Clem. VIII. pro his, & aliis conditionibus ibi aſſignatis. Pro præcedentia verò Confraternitatum vide Quarantam *in Summa Bullar. verb. præcedentia.* Vbi etiam in quibus Epiſcopus, & in quibus Iudex laicus intromittere ſe poſſint circa has Confraternitates. Non poſſe autem compelli ab Epiſcopo, aut cenſuris aſtringi, vt accedant ad publicas proceſſiones, declaratum eſt pluries à Sact. Congregatione, apud eundem Quarantam vt ſuprà. Pro formula autem inſtituendi, ſeu aggregandi huiuſmodi Confraternitates, quam Pontifex præcipit obſeruari, vide Flauium Cherubinum *in Compend. Bullar. circa hanc Conſtitut. 115. Clem. VIII.* circa Confraternitates etiam B. Mariæ de Monte Carmelo, vide Conſtitutiones noſtras, *part. 4. cap. 28.* & ſpecialiter concordiam factam inter Carmelitas noſtros obſeruantes, & RR. Patres Diſcalceatos confirmatam à Paulo V. in Bulla *Ad ea,* anno 1617. edita, quæ habetur in lib. cui titulus eſt, *Priuilegia Fratrum Diſcalceatorum B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo.* Vide etiam pro Confraternitatibus multa apud Gauantum *in Manual. Epiſc. verb. Confraternitates.* Maximè vide dicenda *tom. 2. cap. 15.*

89 Gratias autem, ſiue Indulgentias, quas Carmelitarum Generalis applicare poteſt Confratribus Confraternitatis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, habemus ex Paul. V. in Bulla *Cùm certas,* anni 1606. die 30. Octobris, vide Bullam in lib. cui titulus eſt, *Priuilegia Fratrum Diſcalceatorum,* num. præcedenti relato.

Quamvis Prælati Religionum poſſint ſe ſolis per 90
præcepta, aut decreta, quæ ſolùm durent tempore ſui Officij obligare ſuos ſubditos etiam in conſcientia, ratione voti Obedientiæ, quod ſubditi fecerunt, & ratione Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, quam ipſi Prælati habent. Non poſſunt tamen iure communi condere leges, aut ſtatuta perpetua ſine Capitulo proportionato, ſcilicet Generali, Prouinciali, aut locali, reſpectu totius Religionis, Prouinciæ, aut Conuentus. Ratio eſt, quia vt docet S. Thom 1.2. *quæſt. 90. art. 1.* condere leges ſpectat ad Communitatem, nam cum legis impoſitio ſit res grauiſſima, vtpotè perpetuò durans, requirit Communitatis, cui imponitur, conſenſum, atque adeo ſine ipſo nihil fiet. Neque obſtat, quòd Prælati habeant Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, Epiſcopi autem ſoli, ſine conſenſu Capituli, condere poſſint leges, quia non habent in omnibus parem, aut ſimilem poteſtatem ſicut Epiſcopi, cuius ſignum eſt, quòd Epiſcopi immediatè habent ſuam poteſtatem à Papa, Prælati autem Religionum ab ipſa religione reſpectiuè. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. num. 4. 5. & 8.* Dixi verò, iure communi non poſſe condere leges, aut perpetua ſtatuta, quia ſaltem ex conſuetudine, lege, vel priuilegio id poſſunt habere, iuxta dicta *cap. 8. num. 3.* Vnde conſulenda ſunt iura particularia Religionum. Cum autem in noſtra Religione Carmelitarum *part. 2. Conſt. cap. 1. num. 9.* committatur priori Generali, quòd *poſſit omnia facere, quæ Diffinitores Generales facere poſſint abſolutionibus Priorum Prouincialium liberè, ſine culpa, & eorum inſtitutionibus pro libito, vbi fieri poteſt electio, & apertione ſigilli communis Ordinis dumtaxat exceptis*; videtur poſſe Generalem Carmelitarum per ſe ſolùm condere leges, aut ſtatuta perpetua, ſicut & Capitulum Generale cum ipſo id facere poteſt. Exprimi tamen ſemper debet ſe vti in hac parte Iuriſdictione, & poteſtate extraordinaria illi in prædicto loco Conſtitutionum conceſſa, ne credatur ſolùm poteſtate ordinaria vſum fuiſſe. An verò Prælati poſſint huiuſmodi leges, aut etiam præcepta imponere ſolo ſuo arbitrio, ſine conſilio eorum, qui iuxta Religionis morem illis aſſiſtunt, dicendum eſt, quod attinet ad leges, non poſſe ita facere; quia vt diximus, condere leges pertinet ad Communitatem. Loquendo verò de præceptis, attendenda ſunt iura, & conſuetudines particularium Religionum. Iure verò communi loquendo, in præceptis, quæ imponuntur particularia perſonis, niſi valdè grauia, oneroſa, aut extraordinaria ſint, ſufficit ſola authoritas, voluntas, & iudicium Prælati abſque alia conſultatione, quia eſſet valdè oneroſum pro his conſultationem cum aliis facere. Secus in grauioribus præceptis, quæ vel toti Cõmunitati, vel etiam priuato Religioſo imponuntur. Quia lege naturali prudentia dictat, quòd res grauis non fiat ſine maturo conſilio. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. n. 6.* Vbi etiam *n. 7.* quid dicendum, an quando conſilium eſt neceſſarium, ſit de ſubſtantia, & valore præcepti, ita vt ſine ipſo non teneat. Sed in hoc attendendum eſt ad particularia iura Religionum, ſicut in alio dubio, quod *ibid. n. 9.* tractat, an Capitulum Generale Religionis, Sede vacante ante electionẽ Generalis poſſit condere leges, ſeu ſtatuta perpetua. In Religione autem noſtra certa videtur affirmatiua, cum tale Capitulum ante electionem etiam Generalis habeat ſemper aliquod caput; Vicarium ſcilicet, vel Præſidentem, ratione cuius totam Religionem repræſentet. Secus verò eſſet, ſi caſu aliquo dato, non eſſet tale caput, tunc enim tale Capitulum acephalum eſſet, nec haberet poteſtatem prædictam. Audio etiam in grauiſſima Auguſtinianorum familia, præcepta

Superiorum durare etiam tranſacto tempore Officij, ſi à ſucceſſoribus non reuocentur, atque ita habere quaſi vim legis. Circa huiuſmodi autem præcepta lata à Superioribus nota, quod illis obligantur Superiores quoad vim directiuam, ita vt in conſcientia teneantur ad illa; tum quia caput debet conformari membris, tum quia aliter facientes reprehenduntur à Chriſto Matthæi 23. illis verbis: *Dicunt & non faciunt*, & à Paulo *ad Roman.* 2. illis: *Qui alium doces teipſum non doces, qui prædicas non furandum, furaris*; & infrà: *Propter quod inexcuſabilis es, &c.* S. Thom. 2.2. *quæſt.* 96. *art.* 5. Couart. *in cap. Alma mater, p.* 1. §. 1. *num.* 7. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſput.* 3. *quæſt.* 4. poſt alios. Caſu autem quo Superiores tranſgrediantur præcepta à ſe poſita pro aliquo caſu, non proptereà cenſentur ipſis derogare, quia exiſtimandum eſt quod ſicut potuerunt pro illo caſu diſpenſare cum ſubditis in talibus præceptis, ſic etiam ſecum. Secus verò ſi perſeuerent in obſeruantia ſuorum præceptorum, quia tunc videntur illis derogare, maximè ſi non cenſeantur vtilia, *l.* 1. *ff. de conſt. Princ.* Guttier. *Canon. qq. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 3. Tambur. *ſupr.* Pœnis autem impoſitis per præcepta Superiorum, non tenentur ipſi Superiores, quia nullus Superior tenetur pœnis à ſe impoſitis, aliàs obligarentur etiam quoad vim coactiuam ſuis præceptis, Tamburinus *ſuprà*, ex Saito, Leſſio, Suarez, & Salas.

91 Poſſunt prælati Religionum, videlicet Generales, & Prouinciales, transferre ſuos ſubditos de vno ad alium locum, videlicet Generales poſſunt mutare Religioſos de vna ad aliam Prouinciam, Prouinciales verò de vno ad alium Conuentum, ſicut Priores locales, ſeu Guardiani, aut alij prælati infimi ſuos ſubditos de vna ad aliam cameram. Ratio ſumitur, tum ex Iuriſdictione quaſi Epiſcopali, quam habent prædicti prælati in ſuos ſubditos, tum ex voto Obedientiæ, quod ipſi emiſerunt in ſua profeſſione. Nauarr. *comment.* 4. *de Regular. num.* 22. *& lib.* 1. *conſilior. conſil.* 9. *num.* 11. Id autem non debent facere ſine cauſa. Quia hoc videtur eſſe contra charitatem, & bonum regimen Religionis. Addunt aliqui, quod ſi Generalis abſque rationabili cauſa ſubditum transferat de ſua naturali prouincia in aliam, habeat iuſtam cauſam appellandi ad Sanctiſſimum vel protectorem. Nauarr. *lib.* 2. *Conſil. de appellat. conſil.* 5. *numer.* 6. *lib.* 1. *conſil.* 9. *num.* 11. Rodrig. *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 23. *art.* 3. Diſplicet tamen quod quidam ſubiungunt, ſcilicet quod ſubditus non teneatur obedire Generali illum transferenti ex vna prouincia in aliam. Non ſolùm quia in dubiis potiùs fauendum eſt Prælatis, quàm ſubditis, ſed etiam, quia cum per profeſſionẽ Religioſus promiſerit obedientiam Generali, non pro vna, aut alia prouincia, ſed pro tota Religione, ad quam eius juriſdictio extenditur, credendum eſt ſtare debere voluntati ipſius illum ſic transferentis.

92 Poſſunt, & debent Prælati Superiores, videlicet Generales, & Prouinciales, per ſe, vel per alios viſitare ſuam Religionem, vel prouinciam. Probatur ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 1. Vide dicenda *cap.* 27. *num.* 1. 2. *&* 3. Non tamen poſſunt mittere ad viſitandum Religioſum aliquem extraneum, vel Clericum ſecularem. Ratio eſt, quia oportet Viſitatorem inſtructum bene eſſe in regula, & Inſtitutis viſitandorum. Laur. de Peyr. *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 1. *de Obed. cap.* 18. Rodrig. *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 77. *art.* 9. *& tom.* 2. *quæſt.* 4. *art.* 2. *& quæſt.* 52. *art.* 7. Id autem rectè poſſunt facere Summus Pontifex, & Legatus à latere. Propter ampliorem facultatem, quam ipſi habent. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 52. *articul.* 7. *&* 9. Peyrin. vt ſuprà.

93 Abſolutiones autem, & diſpenſationes à cenſuris, & irregularitatibus, quæ communiter ſolent dari à prælatis Regularium tam in prædictis viſitationibus, quàm in aliquibus feſtiuitatibus ſolemnioribus, proſunt Religioſis in foro interno animæ, ſaltem pro cenſuris, & irregularitatibus dubiis, & oblitis, ſeu ignoranter incurſis. Alias prorſus vanæ, & inutiles eſſent tales abſolutiones, & diſpenſationes. Ledeſma *de ſtatu Religioſor. in communi, cap.* 4. Laurent. de Peyrin. *tom.* 1. *priuileg. Minimor. in Conſtitut.* 1. *Iulij II.* §. 16. *num.* 42. An verò proſint etiam pro cenſuris, & irregularitatibus certis, & manifeſtis, occultis tamen, & in foro conſcientiæ? Non video aliquem de hoc puncto diſputantem; ſed ſub aliorum cenſura dicerem, valere quidem ad omnia, ad quæ ſe extendere poſſunt auctoritas ordinaria, & priuilegia prælatorum. Verba enim illa, quibus in ſimilibus caſibus vtuntur prælati, ſcilicet, *abſoluo vos*, vel *diſpenſo vobiſcum*, piè ſanè videntur fauorabiliter amplianda.

Poſſe etiam Prælatos Regulares commutare legata facta ad vnum vſum, in alium, tenent aliqui, propter priuilegia Minoribus conceſſa, Sixti IV. & Leonis X. Rodrig. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 125. *n.* 9. Henriq. *lib.* 7. *de Indulg. c.* 22. Sed præterquam quòd hæc priuilegia viuæ vocis oracula ſunt, ac per conſequens his temporibus nullius momenti, vlteriùs non fuerunt authentica, vt teſtatur Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. commutare, n.* 1. *&* 2. Caſu tamen quo circa hoc ſit aliquod priuilegium, quod non video, ad minus tamen legitima cauſa talis commutationis neceſſariò requiritur. Beia 4. *p. caſuum, caſ.* 22. Peyr. *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 2. *Iulij II.* §. 26. *num.* 74. *&* 75. Vide *tom.* 2. *cap.* 19. *num.* 47. 93

Poſſunt aliqui Superiores Regulares in vnaquaque prouincia conſtituere vnum, vel plures Fratres ſui Ordinis, probatos tamen, ac fide, & doctrina idoneos, in Notarios publicos, pro intimandis mandatis, priuilegiis, conceſſionibus, & indultis Apoſtolicis Ordini conceſſis, quibuſcumque perſonis, ſiue Eccleſiaſticis, ſiue ſæcularibus, etiam Regibus, Ducibus, &c. vbi, & quoties opus fuerit. Ita enim conceſſit Pius V. Dominicanis anno 1571. die 21. Martij, in Motu proprio, qui incipit *debitum Paſtoralis*, in 2. tom. Bullar. Laërt. Cherub. in Pio V. num. 124. Vbi etiam animaduertit ipſe Cherub. idem conceſſiſſe Iulium III. ann. 1554. Hoc autem priuilegio gaudent alij Mendicantes propter communicationem priuilegiorum, quam inter ſe habent. Rodrig. *tom.* 3. *qq. Regular. quæſt.* 8. *artic.* 1. Niſi fortè per non vſum legitimum hoc priuilegium perdiderint, iuxta dicta *cap.* 3. *num.* 17. Aduerti autem oportet priuilegio hoc non poſſe vti, niſi Monaſteria, *quæ de obſeruantia ſint tantùm*, & ab illis perſonis, *quæ ſunt obſeruantiæ tantùm*; ſic enim explicat ſuam mentem Pontifex in hac Bulla. Aduertunt autem alij (Peyr. *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtitut.* 9. *Pij V.* quod iſti Notarij poſſunt creari non ſolùm à Generalibus, & Prouincialibus, ſed etiam à Superioribus localibus. Similiter, quòd informationes intrantium Religionem poſſunt fieri ab iſtis Notariis. Sed quoad primum, id eſt contra intentum Pontificis, ſolum enim concedit hanc facultatem *Magiſtro Generali, Vicariis, & Prouincialibus*, vt patet ex contextu Bullæ. Quoad ſecundum verò, licet ex priuilegio Clement. VIII. conceſſo patribus Dominicanis Conuentus S. Stephani Salmanticenſis, quod referimus *capite* 24. *numero* 14. poſſint fieri informationes ad mittendorum ad Ordinem *per aliquem eiuſdem Conuentus Religioſum ad hoc deputatum*, ex vi tamen huius priuilegij Pij V. non poteſt hoc fieri; quia, vt conſtat ex contextu Bullæ, ſolùm concedit hanc facultatem creandi Notarios ad notificandum, & intimandum 94

priuilegia Religionis. De modo autem creandi huiuſmodi Notarios, iuramento ab ipſis præſtando, & forma litterarum. Vide Peyrin. *tom.2. priuil. Minim. in Conſtit.9. Sixt.V.n.9.*

Præter dicta autem & plura alia quæ dico *tom.4. verb. Notarius Regularis*, in hoc loco adiungendum notabile priuilegium Gregorij XV. confirmatum poſtea ab Vrbano VIII. pro Abbate & Monaſterio Montis Caſſini Ordinis S. Benedicti circa creationem Notarij & Archiuiſtæ cum ampla facultate, &c. quod eſt huius tenoris.

Vrbanus Papa VIII.

Ad perpetuam rei memoriam. Piis Chriſti fidelium quorumlibet, præſertim verò ſub ſuaui Religionis iugo Altiſſimo famulantium votis, per quæ eorum Monaſteriorum ac rerum indemnitati & conſeruationi opportunè conſulitur, libenter annuimus, fauoribuſque & gratiis proſequimur, prout conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Alias ſiquidem à fel. record. Gregorio Papa XV. prædeceſſore noſtro emanarunt litteræ tenoris ſubſequentis, videlicet: Gregorius Papa XV. ad futuram rei memoriam. Exponi nobis nuper fecit dilectus filius Abbas Monaſterij Montis Caſſini Ordinis S. Benedicti, quod ſæpè pro conſeruatione iuriſdictionum dicti Monaſterij ſcripturas authenticas ex Archiuio eiuſdem Monaſterij extrahere, illaſque ad Vrbem & alia loca mittere oportet; cum autem ſicut eadem expoſitio ſubiungebat pro præmiſſorum faciliori exequutione dictus Abbas ſibi per nos vt infra indulgeri ſummoperè deſideret, Nos dictum Abbatem ſpecialibus fauoribus & gratiis proſequi volentes, à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis à iure vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus eius nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati eidem Abbati, vt vnum ex dicti Monaſterij Monachis approbatum ad id idoneum repertum qui ſcripturas prædictas recognoſcere & authenticare poſſit, in Archiuij huiuſmodi Archiuiſtam & Notarium Apoſtolicum facere & deputare; & caſu quo talem Monachum è dicto Monaſterio ad obediendum conſtitutionibus dicti Ordinis diſcedere contingat, idem Abbas alium Monachum ſimiliter approbatum & idoneum repertum illius loco ſubrogare & deputare liberè & licitè valeat, Apoſtolica authoritate tenore præſentium facultatem tribuimus & impartimur, non obſtantibus Conſtitutionibus & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon quatenus opus ſit, Monaſterij & Ordinis prædictorum etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Mariam maiorem ſub annulo Piſcatoris die XVI. Septembris MDC.XXII. Pontificatus noſtri anno ſecundo. Nunc autem nos celebri Monaſterij huiuſmodi, illiuſque inſignis Archiuij, ac rerum & iurium indemnitati & conſeruationi quantum cum Domino poſſumus peramplius conſulere, & modernum illius Abbatem ſpecialis gratiæ fauore proſequi volentes, à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis à iure vel ab homine quavis occaſione vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus eius nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, eidem moderno & pro tempore exiſtenti ipſius Monaſterij Abbati, quod de cætero perpetuis futuris temporibus vnum dicti Monaſterij Monachum, & in Sacris Ordinibus conſtitutum ab eodem Abbate idoneum repertum & approbatum in Archiuij huiuſmodi Archiuiſtam & Notarium Apoſtolicum, qui tam Scripturas ſuprà expreſſas, quam alia quæcumque inſtrumenta, documenta, priuilegia, litteras Apoſtolicas, conceſſiones, confirmationes, donationes tam Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, quam aliorum quorumcumque Principum regiſtra, collationes, prouiſiones, viſitationes, acta, proceſſus tam cauſarum Eccleſiaſticarum, quam prophanos, Ciuiles & mixtos, protocolla Notariorum, ac demum omnes & quaſcumque alias cuiuſvis generis ac ſpeciei, ac quocumque nomine munitas ſcripturas in dicto Archiuio nunc & pro tempore exiſtentes toties quoties occaſio tulerit, exceptis tamen materiis criminalibus, extrahat, exemplet, extendat, recognoſcat, publicet, & tranſumptet, ſolitoque Monaſterij & Archiuij prædictorum ſigillo ſignet & muniat, creare, conſtituere, & deputare, illoque vita functo, ſeu forſan è dicto Monaſterio ad obediendum conſtitutionibus dicti Ordinis diſcedente, alium ſimiliter Monachum deputare liberè & licitè poſſit & valeat: ita quod inſtrumentis, documentis, & aliis ſuperius expreſſis ſcripturis per eundem Monachum ſicut præfertur deputandum è dicto Archiuio pro tempore extractis, exemplatis, extenſis, recognitis, tranſumptis, publicatis, ſignatis, & authenticatis, eadem prorſus fides vbique tam in iudicio quàm extra in quocumque Tribunali Eccleſiaſtico & ſæculari adhiberi in omnibus & per omnia debeatur, prout adhiberi volumus & mandamus, perinde ac ſi illa in forma probante per litteras Compulſoriales, ſeruatis de iure, ſtylo & conſuetudine ſeruandis, legitimè extracta, ac alias cuiuſvis Notarij publici Almæ Vrbis noſtræ manu confecta, exemplata, & authenticata fuiſſent, Apoſtolica authoritate tenore præſentium licentiam & facultatem concedimus & impartimur. Decernentes ſic & non aliter in præmiſſis omnibus & ſingulis per quoſcumque Iudices Ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores & S. R. E. Cardinales etiam de latere legatos, Vicelegatos, Nuntios, iudicari & definiri debere, ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam, quavis authoritate, ſcienter vel ignoranter contigerit attentari: non obſtantibus omnibus illis quæ in dictis litteris conceſſa ſunt, volumus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Petrum ſub Annulo Piſcatoris die 31. Martij 1626. Pontificatus noſtri anno tertio. V. Theatinus.

Quamvis aliqui Prælati Religionum poſſent con- 96
cedere licentiam Religioſis legendi libros prohibitos, propter conceſſionem factam à Sixto IV. Ordini Prædicatorum, & Minorum, & Societati Ieſu à Pio V. & Gregor. XIII. cum quibuſdam conditionibus ibi aſſignatis (Rodriguez *tom.2. quæſt.82. artic.3.* Peregrinus *in compend. tit. lib. prohibiti,*) tamen huiuſmodi facultates, quatenus attinet ad hæreticorum libros *hæreſim continentes, vel de Religione tractantes*, reuocantur per Bullam Cœnæ Domini, quæ ſingulis annis legi ſolet, ſiquidem in illa reuocantur omnia priuilegia etiam Mendicantibus quomodolibet conceſſa. Quatenus verò attinet ad alios libros prohibitos, vel ſuſpenſos, etiam videntur reuocatæ huiuſmodi facultates, cùm Gregor. XV. in Bulla *Apoſtolatus*, anno 1623. edita, quæ habetur *in 4. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis num. 40.* reuocauerit omnes, & quaſcumque licentias legendi, & habendi libros prohibitos quomodolibet, quod etiam fecit Sanctiſſ. D. N. Vrbanus anno 1631. in Bulla etiam *Apoſtolatus, tom. 4. Bullar. in addit. num. 114.* reuocans prædictas licentias conceſſas quibuſcumque perſonis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, *cuiuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, qualitatis, & præeminentiæ, etiam ſpeciali nota, & mentione dignis.*

dignis. Video apud aliquos Laurent. de Peirinis *tom. 2. priuileg. Minimor. in Conſtitut. 9. Pauli V. à num. 9.* dicere prædicta Conſtitutione Gregorij (idem diceret de Conſtitut. Vrbani) ſolùm reuocari licentias particulares legendi huiuſmodi libros, non verò priuilegia Regularibus conceſſa. Sed quia in prædictis Conſtitutionibus reuocantur facultates conceſſæ etiam *per litteras Apoſtolicas, & aliter quomodocumque*, quo videntur etiam priuilegia comprehendi; ideo ſecutior eſt noſtra ſententia, & in praxi conſulenda, licet oppoſita ſit forſan ſpeculatiuè etiam probabilior, dummodò conſtet prædictas conceſſiones non fuiſſe factas viuæ vocis oraculo, aliàs omninò inualidæ iam eſſent his temporibus, vt ſæpiùs diximus, an verò talia fuerint, mihi notum non eſt.

97 Non poteſt vnus Religioſus habere duas Prælatias in Religione eadem, vel diuerſis, ſine authoritate Sedis Apoſtolicæ. Ratio eſt, quia ita habetur *in cap. multa, de præbend.* & in Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 2. & 4. & ſeſſ. 24. cap. 17.* Miranda *in Man. tom. 2. quæſt. 3. art. 3. & q. 7. art. 12.* Conſuetudo autem aliquarum Religionum, in quibus Generalis, vel Prouincialis eſt ſimul Superior immediatus alicuius Conuentus, tolerari poteſt, dummodo ſit legitimè præſcripta, vel à Sede Apoſtolica approbata.

98 Poſſunt Generales noſtri Carmelitani Ordinis inſtituere Prouinciales Titulares Angliæ, Hiberniæ, Scotiæ, Datiæ, Saxoniæ, & aliarum Prouinciarum, quæ olim in Religione verum, & reale ius, Dominium, Iuriſdictionemque habuere, vt conſtat ex Decreto Sacræ Congregationis Concilij an. 1592. Vnde in Capitulo Generali Cremonæ celebrato 6. Iunij 1593. admiſſi ſunt tales Prouinciales titulares ſub his legibus, & conditionibus. Primò, Reuerendi Prouinciales Titulares inſtituantur in Capitulo Generali quotieſcumque habentur Comitia; extra Comitia inſtituantur à Reuerendiſſimo Patre Ordinis. Secundò, Socios cum voce ſibi aſciſcere non valeant pro quibuſcumque Capitulis. Tertiò, de triennio in triennium mutentur, vel confirmentur à Reuerendiſſimo Patre Ordinis. Quartò, dum Reuerendiſſimus Pater fuerit aſſumptus, vel vita functus, Generalis Vicarius Apoſtolicus non poſſit eos arbitratu ſuo amouere, & alios inſtituere. Quintò, circa Prouincialem Terræ Sanctæ decreuerunt ſeruandam eſſe conſuetudinem Religionis. Sextò habeant locum, & vocem immediatè poſt Priores Conuentus, in quo degunt. Septimò, in Capitulo Generali, & coram Reuerendiſſimo Patre teneant locum Prouinciæ, cuius titulum habent. Octauò, ſi contigerit plures ſimul commorari, poſt Priorem Conuentus inter ſe vnuſquiſque teneat locum ſuæ profeſſionis, vel gradus. Nonò, ſubſint immediatè Reuerendiſſ. Patri Ordinis, ipſi, & eorum Socij. Video tamen hoc vltimum de Sociis ipſorum non eſſe in vſu. Decimò, in Capitulo Generali habeant vocem actiuam, & paſſiuam in omnibus in quibus cæteri Reuerendi Prouinciales de Iure, vel de conſuetudine habent. Vndecimò poſſint habere munia, & Officia in Conuentu, & Prouincia, in quibus degunt, quæ alioquin habere poſſent. Duodecimò priuati non ſint hoc titulo ob quodcumque Officium ſibi iniunctum, niſi Prouincialatum alium obtinuerint. Decimotertiò interſint omnibus, quibus alij Patres primarij, & diſcreti intereſſe debent in his Conuentibus in quibus habitant. Decimoquartò, ſi aſſumantur ad Prioratum, licet non teneantur renunciare titulo, teneantur tamen ſubeſſe diſpoſitioni, & obedientiæ Reuerendi Prouincialis Prouinciæ in qua Prioratum obtinent. Declarauit inſuper eadem S. Congregatio, non prohiberi prædictos titulares ferre ſuffragia in electionibus Superiorum Decreto Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 6.* vbi ſcilicet decernitur non licere, *Prouinciales, aut Abbates, Priores aut alios quoſcumque Titulares, ad effectum electionis facienda conſtituere.* Quo dat intelligi mentem Concilij ſolum fuiſſe tollere prædictos Titulares, quando ſolùm pro tempore electionis faciendæ, & ad hunc effectum ſunt electi, non verò titulares perpetuos, prout colligitur ex Epiſtola Secretarij eiuſdem Congregationis ad Vicarium Generalem Ordinis, quæ habetur in prædicto Capitulo Cremonenſi.

Superiores Religioſorum concedentes alicui ſibi ſubdito licentiam adeundi ad partes tranſmarinas, in quibus pauci fideles reperiuntur, niſi talis ſubditus ſit ſcientia, prudentia, & experientiæ vſu præditus, incidunt in excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam in Extrauaganti *Ad noſtrum*, Bonacina *in tract. de clauſura, quæſt. 2. punct. 4.* Qui bene etiam addit hanc excommunicationem non incurri, ſi ipſe Superior Ordinis, ille ſcilicet, qui in ipſa alium Superiorem non recognoſcit, vt puta Generalis, ad prædictas partes vadat, cum textus ſolù loquatur de Religioſis ſubditis. Vide dicta *c. 9. n. 31.* 99

Ex nouiſſimo etiam Decreto Sanctiſſ. D. N. Vrbani VIII. in Generali Congregatione S. R. Inquiſitionis habita 24. April. 1633. præcipitur omnibus Superioribus Religionum ſub pœna priuationis Officij, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrenda, aliiſque arbitrio Sanctitatis ſuæ infligendis, *vt in perpetuum ſemel ſaltem in anno, id eſt feria 6. poſt octauam Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis in publica menſa, vel in Capitulo ad hoc ſpecialiter conuocato, & inſuper in quocumque Generali, ac Prouinciali Capitulo, Conuentu, Dieta, vel alio quovis nomine nuncupato Capitulari Congreſſu, ſuos ſubditos, ac Religioſos commoneant de iniuncta omnibus obſeruantia, & executione* litterarum Apoſtolicarum, Conſtitutionum, & Decretorum ad Sanctum Officium Inquiſitionis pertinentium, præſertim Conſtitut. Iulij III. quæ incipit *Licet à diuerſis*, & habetur *tom. 1. Bullar.* inter Conſtitutiones huius Pontificis *num. 11.* & Conſtitut. Pij V. quæ incipit, *Si de protegendis*, & habetur *in 2. tom. Bullar.* inter Conſtitutiones huius Pontificis *num. 82.* & Conſtitut. Pij IV. quæ incipit, *Cum ſicut nuper, 2. tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *num. 31.* & Conſtitut. Gregor. XV. quæ incipit, *Vniuerſi Dominici gregis*, & eſt *in 3. tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *n. 34.* de qua, & nos *c. ſequenti n. 33.* & Conſtit. Greg. XIII. quæ incipit, *Officij noſtri Partes*, inter Bullas huius Pontificis *tom. 2. Bull. n. 21.* ſimul cum Conſtitutione Clement. VIII. quæ incipit, *Etſi alias*, & eſt *in 3. tom. Bullarij* inter Bullas huius Pontificis *num. 81.* ſimul etiam cum Conſtitut. Sanctiſſ. D. N. Vrbani VIII. quæ incipit, *Apoſtolatus Officium*, inter Bullas ipſius *4. tom. Bullar. num. 79.* De quibus nos egimus *cap. 10. num. 22.* Deinde etiam Conſtitut. Sixti V. quæ incipit, *Cæli, & Terræ creator*, & eſt inter Conſtitutiones ipſius *num. 17. in 2. tom. Bullar.* ſimul cum Conſtitutione Sanctiſſ. D. N. Vrbani, quæ incipit, *Inſcrutabilia*, & eſt inter Conſtitutiones ipſius *4. tom. Bullar. num. 113.* de quibus nos egimus *cap. 10. num. 27.* Præterea Conſtitut. Clem. VIII. quæ incipit, *Cùm ſicut, in 3. tom. Bullar. num. 42. & Gregor. XV. Conſtitut. 28.* quæ incipit, *Romani Pontificis, 4. tom. Bullar.* Item Pauli V. *Conſtitution. 26.* quæ incipit, *Romanus Pontifex*, de qua nos *in hoc capite, n. 18.* diximus, & eiuſdem *Conſtitut. 97.* inter Bullas ipſius, quæ incipit, *Regis pacifici*, ſimul cum alia Greg. XV. quæ incipit, *Sanctiſſimus Dominus Noſter auditis*, & eſt 29. inter Conſtitutiones ipſius, de quibus & nos *cap. 20. num. 12.* dicemus. Præterea Conſtitut. Gregor. V. quæ eſt 27. inter Conſtitu- 100

tiones ipſius, & incipit, *Romanus Pontifex in Specula*, ſimul cum alia Sanctiſſimi D. N. Vrb. VIII. de eadem materia, quæ incipit, *Alias fel. record. Gregorius Papa XV.* ſub datis Romæ 20. Decemb. 1631. de quibus nos *cap.3. num.* 21. Similiter eiuſdem Gregor. Conſtit.40. quæ incipit eodem modo, & de quibus nos *cap. praeſenti, num.*96. Inſuper Sanctiſſ. D. N. Vrbani Conſtitut. 37. quæ incipit *Sanctiſſimus Dominus Noſter ſollicitè animaduertens*, de qua & nos *cap.*12. *num.*39.*&* 40. Item eiuſdem Sanctiſſ. D. N. Vrbani Conſtitut.50. quæ incipit, *Sanctiſſimus Dominus Noſter pro debito ſui paſtoralis officij*. Ac demum eiuſdem SS. D. N. Conſtitut. ſub datis Romæ die 5. Nouembris 1631. quæ incipit, *Cum ſicut accepimus*: Ad adimpletionem autem huius decreti (vt puto) neceſſarium non eſt prædictas Conſtitutiones integrè legi, ſed ſolùm ſummatim quoad ſubſtantialia eis contenta. Præcipitur autem ab eodem SS. D. N. Vrbano eiſdem ſuperioribus, quatenus teneantur curare, & efficere, vt prædicti Decreti *exempla aliquo loco apud eos publico affigantur, & affixa conſeruentur, ita vt ab eiſdem ſubditis Religioſi videri, ac legi commodè queant. Deque huiuſmodi commonitione publico documento ſtatim certiorem facere Congregationem S. Inquiſitionis in Vrbe.*

101 Circa facultatem, quam habent Prælati Regularis, præſertim Ordinum Mendicantium recipiendi Tertiarios, vide dicta *cap.3. num.* 22. Circa ea, quæ poſſunt præcipere ſuis ſubditis, vide *cap.* 4. *per totum.* Qualiter etiam Religioſi nihil poſſint habere, recipere, dare, &c. ſine licentia ſuorum Superiorum *cap.6 ferè per totum.* Et qualiter ipſi Prælati non poſſint ſuis ſubditis aliquid ſuperfluum, aut impertinens permittere, *ibidem à num.*13. De aliquibus obligationibus Prælatorum Regularium, quæ habentur in iure, & Conciliis *cap.*9. Specialiter *num.*27. 32. *&* 34. & de iis, quæ habentur ex Conſtitutionibus Summorum Pontificum, & Decretis Sacr. Congregat. *cap.*10. *num.*1.2.16.20.21. De obligatione Prælatorum ad faciendum recitari Officium Diuinum in ſuis Eccleſiis *cap.* 12. *num.* 9. Circa facultatem diſpenſandi in illo cum ſuis ſubditis. *ibid. à num.*18. Pro iis, quæ facere poſſunt, aut tenentur circa ſuos ſubditos volentes recipere Ordines, *cap.*14. Pro electionibus ipſorum, *cap.*15. Pro cura, quam habere debent circa apoſtatas, & fugitiuos *cap.*16. *à num.*16. Pro obligatione, qaum habent examinandi Concionatores, nec permittendi prædicare Idiotas *cap.*10. *num.*1.

102 Quamvis ex vi cuiuſdam Conſtitutionis Pij IV. Regularium Prælati tenerentur emittere profeſſionem fidei, quia tamen ferè in omnibus Religionibus vſus eſt in contrarium, in illis non eſt talis obligatio. Sorbus *in Annotat. ad compend. priu. tit. profeſſio fidei.* Portellus *in Dub. Regular. verb. profeſſio, num.* 3. Idem probabiliter dico de Lectoribus etiam Sacr. Theolog. in Religionibus in quibus non eſt in vſu talis Bulla. Diana *tract. de Dub. Regul. reſol.*78.

CAPVT XIX.

De Confeſſoribus Regularibus, eorumque facultatibus, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Regulares munus confeſſariorum exercere poſſunt.*
2 *Præſentati tamen, & approbati ab Epiſcopis.*
3 *Quid ſi ſine legitima cauſa licentiam concedere renuant.*
4 *Præſentatio in vno Epiſcopatu non ſufficit pro aliis.*
5 *De priuilegiis quæ circa hoc dicuntur eſſe.*
6 *Quid de graduatis in Theologia, Lectoribus, Prælatis, &c.*
7 *Approbatio Confeſſariorum quomodo non perpetua.*
8 *An poſſit limitari ad tempus, locum, perſonas, &c.*
9 *Quomodo poſſint vel non ſuſpendi ab Ordinariis.*
10 *Approbatio Confeſſariorum non expirat morte concedentis.*
11 *Aliqui ipſorum audire poſſunt confeſſiones omnium.*
12 *An requiratur voluntas ſuorum ſuperiorum.*
13 *Quid de Confeſſariis excommunicatis, ſuſpenſis, &c.*
14 *A quibus caſibus poſſint abſoluere.*
An diſpenſare in irregularitatibus. ibid.
15 *An abſoluere à caſibus Papalibus.*
16 *Quomodo intelligenda decreta Sacr. Congregationis circa hoc.*
17 *Quid de caſibus Epiſcopi reſeruatis.*
18 *Quid de locis vbi publicatur Bulla Cruciatæ.*
19 *Nomen Ordinarij quomodo intelligendum in Iubilæis, & Bullis, præſertim Cruciatæ.*
An in illis cenſeatur conceſſa facultas diſpenſandi in irregularitatibus. ibid.
20 *Qualiter abſoluere poſſint Confeſſarij confratres confraternitatum ſuorum Ordinum.*
21 *An teneantur abſoluere à reſeruatis quando poſſunt id facere.*
22 *An poſſint diſpenſare in votis.*
23 *An illa commutare.*
24 *Quid de votis Papæ reſeruatis.*
25 *Quid de Coniugibus inceſtuoſis.*
26 *Quid de illis qui voto facto caſtitatis contraxerunt.*
27 *An abſoluere poſſint plenariè Religioſos ſui ordinis.*
28 *Saltem in articulo mortis.*
29 *An Religioſi poſſint ſibi confeſſarios eligere præter aſſignatos a ſuis ſuperioribus.*
30 *Qui credit ſe non eſſe idoneum ad confeſſiones audiendas, quid facere debeat.*
31 *Confeſſores qui in domibus laicorum confeſſiones audiunt, quid facere debeant.*
32 *Decretum Congregationis Sanctæ Apoſtolicæ viſitationis.*
33 *Confeſſores ſollicitantes ad illicita ſuos pœnitentes puniuntur à S. Officio.*
34 *Qui comprehendantur in conſtitutione Gregor. XV. contra iſtos ſolicitantes.*
35 *Quid ſtatuerit Gregor. XV. circa adminiſtrantes ſacramenta.*
36 *Quid Clemens Octauus circa confeſſarios Religioſorum.*

37 Quid

37 *Quid quando Religioſus habet caſum reſeruatum, & poſtulat Confeſſarium à Prælato.*
38 *Litteras Pœnitentiariæ an poſſint aperiri à Confeſſariis Regularibus.*
39 *An liceat eleemoſynas poſtulare à Pœnitentibus.*
40 *Quando committatur à confeſſario ſimonia.*
41 *Pœna audientis Confeſſiones ſine licentia, & authoritate.*
42 *Pœna Confeſſarij ſecretum Confeſſionis detegentis.*
43 *Pœna Confeſſarij abſoluentis à cenſuris, vel caſibus, quando non poteſt.*
44 *Omnes Confeſſarij tenentur apud ſe habere tranſumptum Bullæ Cœnæ.*
Curati Regulares tenentur intereſſe Congregationi caſuum conſcientiæ, ibid.
45 *A quibus examinandi Confeſſarij Regulares.*
De pœnis quas incurrunt non facientes conſcientiam ſuis pœnitentibus circa ſoluendas decimas, ibid.

1 Regvlares, ſeu Religioſos Sacerdotes de ſuorum Prælatorum licentia, ſæcularium confeſſiones audire poſſe, dummodò ad id, ſiue ex priuilegio, ſiue aliter, delegatam habuerint iuriſdictionem, res eſt in confeſſio apud omnes antiquioribus quibuſdam paucis exceptis, qui rem hanc licentioſè nimis tractarunt.

Excipiuntur Patres Capuccini, quibus ſpecialiter eſt prohibitum Confeſſariorum munus exercere. Quo tamen non obſtante ex licentia vel diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ id facere poſſunt. Pro quo vidi declarationes S. Congregationis Epiſcoporum & Regularium de anno 1646. pro 8. Iunij & 21. Sept. ac de anno 1647. pro 31. Maij & alias ſimiles.

2 Quamvis olim tempore Bonifacij VIII. in Extrauag. quæ incipit, *Super Cathedram*, dederit ipſe facultatem regularibus, vt ſolummodo à ſuis Prælatis præſentati Epiſcopis ſæcularium confeſſiones poſſent audire. Et tempore Benedicti XI. in alia ſua Extrauag. quæ incipit, *Inter cunctas, de priuilegiis*, etiam ſine præſentatione, aut licentia Epiſcoporum conceſſerit poſſe Regulares audire ſæcularium Confeſſiones. Et tempore Clem. V. quæ incipit, *Dudum de ſepult.* reuocatum fuerit decretum Benedicti, & renouatum illud aliud Bonifacij, iam tamen poſt tempora Concil. Trident. ad hoc quod Religioſi poſſint confeſſiones ſæcularium audire, requiritur præſentatio, & approbatio Epiſcoporum per hæc verba *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. Quamvis Presbyteri in ſua ordinatione à peccatis abſoluendi poteſtatem accipiant, decernit tamen Sancta Synodus nullum etiam Regularem poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, neque ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut alias idoneus iudicetur, & approbationem, quæ gratis detur, obtineat, priuilegiis, & conſuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obſtantibus, &c. Nauar. *cap. placuit*, *num.* 52. Quia verò poſtea aliquibus Religioſis conceſſum eſt indultum audiendi Confeſſiones ſæcularium abſque præuio examine Ordinarij, SS. D. N. Vrbanus in Bulla edita anno 1629. quæ habetur *tom.* 4. Bullar. inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 92. caſſauit omnia, & ſingula priuilegia quibuſcumque Religionibus, & Societatibus conceſſa. Vnde iam his temporibus nullum extat priuilegium aliquibus Religioſis conceſſum, quo poſſint ſæcularium confeſſiones audire, non præmiſſo examine Ordinarij. Nec ſufficit approbatio à Parocho, etiam pro ſubditis illius Parochiæ. Quia Concilium requirit approbationem Epiſcopi. Bonacina *de Sacrament pœnit. diſput.* 5. *quæſt.* 7. *punct.* 4. §. 1. *num.* 12. Nec etiam requiritur conſenſus Parochi in cuius Parochia Religioſus audire vult confeſſiones, ſi accepit facultatem audiendi confeſſiones independenter à Parochis, Bonacina *vt ſuprà, n.* 17. Barboſa *de officio Parochi, c.* 19. *num.* 22. & 23.

Aliqui dicunt non obſtante prædicto Concilij Tridentini decreto, quod ſi Epiſcopi, (quod abſit) ex indeuotione, mala voluntate, odio, aut abſque alia legitima, iuſta, & rationabili cauſa regularibus præſentatis coram ipſis, noluerint dare licentiam audiendi confeſſiones, poſſe nihilominus ſæcularium confeſſiones audire. Tum quia quoad hoc non eſt reuocata per Concilium Clementina illa, *Dudum de Sepulturis*, quæ hoc ſtatuit; tum quia non eſt credibile Concilij decretum procedere in hoc caſu. Nauar. *in Man. c.* 27. *num.* 264. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 6. 3

Præſentatio Confeſſariorum Regularium facta in vno Epiſcopatu non ſufficit pro aliis Epiſcopatibus. Colligitur ex Concilio Tridentino illis verbis: *Niſi ab Epiſcopis approbationem obtineat*; verbum enim illud (*Epiſcopis*) in plurali poſitum, ſatis inſinuat, quod non ſufficit vnius, aut alterius Epiſcopi approbatio, ſed eorum omnium, in quorum Diœceſibus Regulares audire volunt confeſſiones, *collect. priuil. Mendicantium in ſuo compendio, verbo abſolutio quoad ſæculares.* Suar. 4. *tom. ad tertiam partem*, *diſput.* 28. *ſectione* 7. 4

Affertur tamen priuilegium, quod Gregor. XIII. conceſſit Confeſſariis, & prædicatoribus Societatis Ieſu in Bulla, *Ad perpetuam* quod ab aliquo Ordinario ſemel approbari, & à ſuis Superioribus ad huiuſmodi munera deputati, quandocumque ſuum, ſiue in mari, ſiue in terra, iter faciendo, poſſint, non repugnantibus tamen Curatis Parochialium Eccleſiarum, Verbum Dei prædicare, & quorumcumque Chriſti fidelium confeſſiones audire, dummodo id non faciant in oppidis, & locis in quibus Ordinarij exiſtunt ſine eorum licentia deſuper obtenta. Suarez *quarto tomo, in tertia parte, diſput.* 28. *ſect.* 7. Enriquez *libro tertio de Sacrament. Pœnit. cap.* 6. *n.* 7. Verumtamen hoc priuilegium non ſolum videtur derogatum à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano propter dicta *ſuprà num.* 2. (licet aliqui id non admittant,) ſed etiam, vt quidam volunt, reuocatum fuit iam pridem ante tempora Vrbani, viuæ vocis oraculo, vnde cautè in hoc procedendum. Laurent. de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito*, *quæſt.* 1. *de obedient. cap.* 21. §. 2. Ad minus tamen videtur poſſe prædictos Confeſſarios Regulares audire vbique terrarum Confeſſiones ſubditorum illius Diœceſis, vbi ſunt approbati. Quia Curati poſſunt abſoluere ſubditos vbicumque repertos ac per conſequens idem facere poterunt Religioſi approbati, qui ſunt quaſi Parochi, ex Clement. *Dudum, de ſepultur.* Sotus *in* 4. *diſput.* 18. *quæſt.* 4. *artic.* 3. Ledeſma *tom.* 1. *Summ. de pœnit. c.* 12. *dub. vlt.* Hoc verò intelligo, dummodo ſubditus extra territorium repertus non mutauerit domicilium. Peyrinis *vt ſuprà.* Affertur etiam ad præſens intentum priuilegium Sixti IV. conceſſum Minoribus, quod omitto, quia fuit viuæ vocis oraculum, quod his temporibus nihil valet, Caſarubius *in compend priuileg. verb. abſolutio quoad ſæcular.* 1. *n.* 11. Vbi illud inter viuæ vocis oracula non authentica ſignata littera O, numerat. 5

Poſſe autem Confeſſarium Regularem approbatum in vna diœceſi, v. g. Toletana audire confeſſiones ſubditorum ipſius diœceſis cum eos reperit Neapoli, v. g. aut Mediolani, ſi illi non mutarunt domiciliũ. præter relatos Authores tenent etiam Sanch. Suarez, Henriquez, Peirinis, Vega, Numus, Tamburinus, & alij quos refert & ſequitur Diana 3. *p. tract. de dub. Reg.* & *tract.* 4. *de Sacram reſol.* 144. Et meritò ſanè

ſanè,quia iſte Confeſſarius habet iuriſdictionem in perſonas pœnitentium, atque ita non debet attendi ad territorium ſeu præſentiam in illo, ſed ad perſonam. Præſertim cum iuriſdictio voluntaria,qualis eſt iſta fori pœnitentialis, poſſit exerceri extra territorium, ex *l.2.ff. de offic. proconſ.* Quomodo autem non obſtent declarationes Sacræ Congregationis, & aliqui quos affert Garzias *de benef.p.1.cap.8.num.132.* agit Diana *ea reſol.144.*referens Acoſtam, & Vgolinum.

6 Etiam Regulares graduati in S. Theologia, vel Lectores, &c. debent Epiſcopis præſentari, & ab ipſis examinari, & approbari vt poſſint munus Confeſſariorum exercere. Ratio eſt, quia quamuis oppoſitum videretur inſinuari illis verbis Concilij, *Aut aliàs idoneus iudicetur*, tamen Pius V.in Bulla *Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. determinauit ſupradictum Decretum obſeruari debere ab omnibus Regularibus, *etiamſi ſint Doctores, aut in Theologia de Superiorum ſuorum licentia graduati, vel promoti, vel à ſuis Magiſtris Generalibus, vel Prouincialibus pro ſecularium confeſſionibus expoſiti.*Suarez *tom.4 in 3.part. diſput.28.ſect.4.* Quod Decretum reuocatum non eſt aut reductum ad terminos Concilij Tridentini, vt teſtatur Sacra Congregatio Cardinalium, de qua Quaranta *in Summ. Bull.verb.Confeſſor.* Idem dico de Superioribus Regularium, quia non habent beneficium parochiale ſuper ſeculares, prout requirit Concilium. Suarez *tom 4.in 3. part. diſp.28. ſect.4. num.21.* Vnde non ſunt audiendi oppoſitum aſſerentes, videlicet aliqui apud Henriquez *de Indulgent. cap.22.* & Ioannes Valerus *in differentiis vtriuſque fori,v.rb.nullitas,diff.5. num.3.*praxis enim Eccleſiæ eſt in contrarium.

7 Approbatio hæc pro confeſſariis Regularibus requiſita non eſt perpetua, ſed ſemel approbati ab vno Epiſcopo, poſſunt à ſucceſſore iterum examinari, & appobari, ſeu reprobari; non tamen ab eodem. Ita Pius V. in extrauag.*Romani Pontificis prouidentia*, anno 1571. iis verbis. Volumus tamen eos, qui ſemel ab Epiſcopo in Ciuitate, & Diœceſibus ſuis, præuio examine approbati fuerint, ab eodem Epiſcopo iterum non examinari; à ſucceſſore autem Epiſcopo pro maiori ſuæ conſcientiæ quiete examinari de nouo poterunt. Idem etiam habet declaratio Congreg. Cardinalium per hæc verba.Congregatio Concilij cenſuit Regulares ad audiendum ſecularium confeſſiones in ciuitate, & Diœceſi ab Epiſcopo præuio examine approbatos iterum ab eodem examinandos non eſſe; cæterum poſſe iterum à ſucceſſore examinari iuxta conſtit. S. mem. Pij V. dati Idibus Auguſti Pont. ſui anno 6. quæ à fel. rec. Greg. XIII. non eſt reuocata per reductionem priuilegiorum regularium ad terminos Conc. Trid. Viualdus *in Candel. aur. 1. part. tit. de Confeſſ.n.28.*Miranda *in Man.tom.1.q.45.art.7.*Quando tamen Religioſus ſemel approbatus in vna Diœceſi ab illa receſſit, ſi iterum reuertatur, non tenetur nouam quærere approbationem. Quia prima fuit,vt ſuppono, ſine temporis limitatione. Secus verò quando eſt nouus Epiſcopus, & ille vult illum de nouo examinare. Propter dicta. Bonac.vt ſup.*n.16.*

8 Approbatio confeſſariorum regularium poteſt ab Ordinariis, iuſta, & rationabili cauſa ſubſiſtente, reſtringi, & limitari ad certum tempus, locum, atque perſonas. Ratio eſt, quia ita determinatur in Clem. *Dudum,de ſepulturis*, nec reuocatum fuit per Concil. Trident.Suarez *tom.4.in 3.part. diſp. 28. ſect.7. dub.6.* Nauarrus *in Man.cap.4.num.4.*Si tamen id fiat ſine iuſta, & legitima cauſa, probabiliſſimum eſt talem reſtrictionem nihil valere.Henriquez *lib.3.de Sacram.pœnit.cap.6.n.5.& 9.*Miranda *in Manual.tom.1. quæſt.45. articulo 10.* referens hanc declarationem Cardinalium die 2. Iulij anno 1587. *Regulares, qui ad audiendas confeſſiones idonei generaliter ab Ordinariis, eorumque examinatoribus reperti, & approbati fuerint, generaliter quoque & indiſtinctè abſque vlla limitatione temporis, certorumve locorum, aut generis perſonarum admittantur in propria Diœceſi.De cæteris verò, qui non adeo idonei reperiuntur, ſi petierunt ſe admitti arbitrio Ordinariorum relinquitur, ipſos cum limitata facultate, prout eiſdem Ordinariis magis expedire videbitur, probare & admittere.* [Video etiam ſimilem declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium 1641. pro 13. Septembris. Eodem etiam die ad inſtantiam Procuratorum Generalium declarauit eadem Sacra Congregatio Regulares approbatos ab Ordinariis poſſe ſine licentia Parochi audire confeſſiones infirmorum in eorum domibus, relinquendo tamen fidem pro Parocho,quod tales infirmi confeſſi fuerint; nec id prohiberi poſſe ab Ordinario. Vnde eadem Sacra Congregatio 7. Nouembris 1642. reuocari fecit quandam prohibitionem, quam quidam Archipresbyter fecerat, ne adminiſtraretur Euchariſtia ægrotis, qui confeſſi fuerant noſtris Carmelitis.] Vide Gauantum *in Man.Epiſc.verb.Confeſſarius,n.12. & ſeq.*

Præterea Confeſſarij Regulares ſemel ab Ordinariis liberè approbati non poſſunt ab ipſis ſuſpendi ab audiendis confeſſionibus, *niſi ex noua cauſa, eaque ad Confeſſiones ipſas pertinente,aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum.* Similiter nec poſſunt ſimul omnes confeſſarij vnius Conuentus priuari ab Ordinariis facultate audiendi confeſſiones.Ita enim determinatum eſt à Sacra Congregat. 20. Nouembris 1615. cuius Decretum referunt Alphonſus Leo *in fin.2.p. de Iubil.pag.114.*Laurent. de Peirinis *tom.1. de priuileg.Minim. in Conſtit.2.Sixti IV.§.11. num.45.* Gauantus *in Manual.Epiſcop.verb.Confeſſar. num.23. & 24.* Vnde ſi contra hoc Decretum Confeſſarij Regulares ſuſpendantur ab audiendis confeſſionibus, puto, quod non tenentur obedire, cùm excedant in tali caſu Ordinarij limites auctoritatis quam habent. Peirinis *vt ſup.*Quod maximè eſt verum, ſi cum ipſo, & aliis dicamus facultatem, quam habent confeſſarij Regulares ad Confeſſiones audiendas, dari illis immediatè à Papa,& quod Ordinarij ſolum dent approbationem perſonæ, declarando illam eſſe idoneam ad hoc miniſterium. Rodrig. *tom. 1.q.58.art.1.* 9

Decretum autem illud, ſeu declaratio Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium pro 20.Nouembris 1615. huius eſt tenoris. *Cum Sacra Congregationi Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum innotuerit Confeſſarios Regulares grauiter conqueri,quòd ab Archiepiſcopis,Epiſcopis & locorum ordinariis ab audiendis confeſſionibus quauis de cauſa indiſcriminatim ſuſpendantur, & propterea ſæpe contingere vt ab eiſdem Archiepiſcopis,Epiſcopis & locorum Ordinariis omnibus ſimul vnius Conuentus Confeſſariis confeſſiones audiendi facultas adimatur. Illuſtriſſimi eiuſdem Sacræ Congregationis Patres rati vix fieri poſſe vt hæc ſine ſcandalo, magnaque animarum pernicie contingant, re maturè perpenſa ad omnem ſcandali materiam ſubmouendam, & quo magis ſpirituali piarum mentium conſolationi conſulatur, ſtatuunt & decernunt Archiepiſcopis, Epiſcopis aliiſque locorum Ordinariis, ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat, Confeſſarios Regulares, alias ab ipſis liberè approbatos ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſthac minimè licere, niſi ex noua cauſa, eaque ad Confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum: ſtatuerunt inſuper eoſdem Archiepiſcopos, Epiſcopos, locorumque Ordinarios Confeſſiones audiendi facultatem omnibus ſimul vnius Conuentus Regularibus Confeſſariis eadem Sacra Congregatione inconſulta, nullo pacto adimere poſſe.* Quod quidem decretum vt iidem Illuſtriſſimi Patres opportu- 10

num

num & neceſſarium duxerunt, ita inuiolabiliter iubent obſeruari. Romæ 20. *Nouembris* 1615. Conſonat aliud decretum eiuſdem S. Congregationis de anno 1647. ſub 14. Iunij.

10 Approbatio Confeſſariorum Regularium non expirat per mortem concedentis. Ratio eſt, tum quia iſta approbatio conceditur nomine dignitatis, quæ nunquam perit: tum quia id videtur ſupponi à Sacra Congregatione in decreto adducto *ſuprà num.*7. dum dicitur *poſſe iterum à ſucceſſore examinari*, non dicitur, *debere*. Vnde ſi ſucceſſor non reuocat, ſemper durat approbatio. Nauar. *cap. placuit, de pœnit. dub.* 6. *num.* 161. Suar. *lib. de leg. cap.*32. *num.*9. *& tom.*4. *in* 3. *part. diſput.*26. *ſect.*3. *num.*9. Deinde approbatio hæc non requirit ad ſui validitatem, quod detur in ſcriptis. Cùm Concilium non requirat hoc, nec ſit neceſſarium ad rationem priuilegij, Bonacina *vt ſuprà num.*32.

11 Confeſſarij Regulares Minores de obſeruantia, Carmelitæ, & qui cum ipſis communicant in priuilegiis exiſtentes in Diœceſibus vbi ſunt approbati, poſſunt omnium ſæcularium quarumcunque Diœceſum Confeſſiones audire. Ita conceſſit Nicolaus V. Minoribus, & poſtea Sixtus IV. maximè Vrbanus IV. Carmelitis conceſſit, vt de licentia Prælatorum Eccleſiæ poſſint audire Confeſſiones omnium Chriſti fidelium cauſa deuotionis ad ipſos recurrentium, de licentia tamen Prælatorum ipſorum fidelium (vt conſtat ex Bulla in ſpeculo Ordinis, *fol.*69.) & niſi talia commiſiſſent, propter quæ eſſet Sedes Apoſtolica meritò conſulenda. Cui conceſſioni *non reperitur ſimilis in priuilegiis* Mendicantium, inquit Caſſarub. *compend. priuileg. Mendicantium verbo abſolutio quoad ſæculares primo, num.* 19. Miranda *in Man. tom.*1. *quæſt.*45. *art.*14. Vide etiam Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.*9. *c.*2. *à num.*8. Audire tamen Confeſſiones aliorum Regularium, ſiue ſuæ, ſiue alienæ Religionis, non poſſunt ex vi prædictarum conceſſionum, niſi fortè ipſi religioſi, qui volunt audiri in Confeſſione licentiam habeant ſuorum Prælatorum. Ratio eſt, quia Confeſſores Religioſorum ſolum ſunt vel Prælati ipſorum, vel ab ipſis delegati, vnde non intelliguntur comprehenſi in illa generali conceſſione. Præſertim, quia non eſt credendum Pontifices conceſſiſſe hoc priuilegium vni Religioni cum præiudicio Prælatorum alterius. Syluest. *verb. Confeſſor* 2. *num.* 6. Armillà *verb. Abſolutio, num.* 23.

12 Regulares approbati ab Epiſcopis ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, ſi contra voluntatem ſuorum Superiorum audiant Confeſſiones, peccant; propter votum obedientiæ, quod ſic faciendo, tranſgrediuntur. Nauar. *in cap. de Pœnit. diſp.*6. *num* 73. Validè tamen abſoluunt. Cum reuera habeant poteſtatem Ordinis, & Iuriſdictionis, vt ſupponitur. Si verò in Religione ſit receptum Breue Iulij III. conceſſum Generali Prædicatorum (quo vti poſſunt Religiones habentes communicationem priuilegiorum cum illis,) videtur nec validè abſoluere. Eo quod in prædicto Breui Pontifex *reuocauit licentias, & immunitates conceſſas Religioſis eiuſdem Ordinis, quas Magiſter ipſe Ordinis reuocandas diiudicauerit, vndecumque emanatas.* Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.*45. *artic.*12. Ad minus tamen prædicti regulares approbati ab Ordinariis ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, poſſunt, ſuis Superioribus rationabili de cauſa reprobari, ſuſpendi, coarctari, &c. Nam quæcumque authoritas huiuſmodi Confeſſariis regularibus conceſſa, ſemper intelligenda eſt quoad vſum, & exercitium pendere à voluntate Prælatorum, ratione voti obedientiæ. Sotus *in* 4. *diſt.*18. *quæſt.*4. *articulo tertio*, Graſſis *tomo primo, concluſ. lib.*5. *de pœnitent. & remiſſ. conſil.*4. *num.*18. Vide dicenda *infrà num.*41.

Similiter prædicti Confeſſarij, ſi excommunicati, ſuſpenſi, &c. publici ſint, per ſententiam, (vel per notorietatem facti in caſu publicæ percuſſionis Clerici) nec licitè, nec validè abſoluunt, vt omnes admittunt, propter Extrauag. Martini V. *Ad euitanda.* Secus verò quando tales cenſuræ ſunt occultæ; tunc enim licet peccent ſic faciendo, cum per illas hoc prohibeatur, validè tamen abſoluunt. Eo quod pia mater Eccleſia tunc tribuit iuriſdictionem, ſupplendo defectum illius propter exiſtimationem communem. Iuxta *l. Barbarius, ff. de officio Prætoris.* Nauarrus *in Man. cap.*9. *num.*7. Cornejo 2. *tom. in* 3. *part. tract.* 5. *de excomm. diſputat.* 10. *dub. vlt.* 13

Prædicti Confeſſarij in primis abſoluere poſſunt ab omnibus caſibus, qui Summo Pontifici, Epiſcopis, aut aliis Superioribus reſeruati non fuerint. Quia vt habetur ex Regula Iuris *in cap. nuper, de ſentent. excommunic. & cap. etſi Clerici, de iudic.* quæ ſpecialiter non reſeruantur, iure conceſſa cenſentur. Miranda *in Manual. tom.*1. *quæſt.*46. *artic.*2. Deinde etiam poſſunt abſoluere ab omni excommunicatione minori. Cùm minus hoc ſit, quàm abſoluere à mortalibus, quod poſſunt facere. Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.*26. Similiter abſoluere poſſunt ab omni excommunicatione etiam maiori non reſeruata. Quia eo ipſo quod non reſeruatur, videtur remitti iuriſdictionem habentibus. Cornejo 2. *tom. in* 3. *part. tract.* 5. *de excomm. diſput.*11. *dub.*1. loquens de cenſura iuris nemini reſeruata, *& dub.* 3. loquens etiam de cenſura hominis nulli reſeruata. Vbi etiam refert aliquas exceptiones. Nunquam tamen poſſunt diſpenſare in irregularitate aliqua, ſecluſo ſpeciali priuilegio (quod non video alicui Religioni conceſſum reſpectu ſæcularium.) Quia irregularitas omnis de iure communi ſolum tollitur Papæ diſpenſatione, exceptis illis, quæ Epiſcopis & Prælatis Regularium, quoad ſibi ſubditos conceduntur. Syluester *verb. Diſpenſatio, quæſt.* 9. 10. *&* 11. Suarez 5. *tom. de cenſuris, diſput.*41. *de irregul. ſect.*2. Vnde nec poſſunt prædicti Confeſſarij diſpenſare in irregularitatibus propter priuilegium Pauli III. Societati Ieſu commiſſum, vt ſcilicet poſſint abſoluere *à pœnis Eccleſiaſticis.* Licèt enim aliquæ irregularitates ſint pœnæ Eccleſiaſticæ, vt ſunt illæ, quæ incurruntur celebrando cum cenſuris, tamen ſecundùm ſtylum Curiæ (qui facit legem) ſub Generali clauſula abſoluendi à pœnis non venit irregularitas, ſicut nec diſpoſitio, aut degradatio. Suarez *quarto tomo de Relig. tract.* 10. *lib.*9. *cap.*2. *num.*43. An verò virtute Bullæ Cruciatæ in aliqua irregularitate diſpenſare poſſint Confeſſarij, dicendum infrà *n.*18. *&* 19. 14

A caſibus etiam, ſeu cenſuris Papalibus, ſeu Papæ, aut Sedi Apoſtolicæ reſeruatis poterant olim abſoluere aliqui confeſſarij regulares certis anni diebus, & ſolemnitatibus, propter priuilegia Leon. X. & Pauli III. conceſſa Minimis S. Franciſci de Paula, quæ refert Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in conſtit.* 8. *Leon. X. & tom.*2. *in Conſtit.* 2. *Pauli III.* & Confettius *in Summ. priuil. Maris Magni, tit.*17. *c.*6. & præſertim (etiam quolibet anni tempore) ex priuilegio eiuſdem Pauli III. Ieſuitis conceſſo, quod refert Caſſarubius *in fine, Compendij pag. mihi* 545. quo vti poſſent omnes, qui habent communicationem priuilegiorum cum illis. Modò tamen poſt tempora Clem. VIII. extat decretum S. Congregationis eiuſdem Clement. mandato editum anno 1601. quo ſub grauiſſimis pœnis prohibetur omnibus Confeſſariis, tam ſæcularibus, quàm regularibus per vniuerſam Italiam extra Vrbem degentibus, ne quis ſub prætextu priuilegiorum, Indultorum aut facultatum, &c. poſſint abſoluere 15

ſoluere ab vllo ex caſibus clarè, vel dubiè in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita contentis, vel aliàs quomodocumque Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, aut in futurum per Sanctitatem ſuam, eiuſque ſucceſſores pro tempore in eadem Bulla, vel aliter reſeruandis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarij locorum hactenus reſeruarunt, vel in poſterum ſibi reſeruabunt, nullo caſu etiam neceſſitatis, vel impedimenti, niſi in mortis articulo, ſeu cum noua, vel ſpeciali Sanctitatis ſuæ, aut ſuorum ſucceſſorum, vel Ordinariorum, quoad caſus ab ipſis tantum reſeruatos reſpectiuè, impetrata in ſcriptis licentia. Quod decretum poſtea moderatum fuit à Sacra Congregatione eiuſdem Clementis Octaui ſpeciali mandato anno 1602. *Videlicet ſub eiuſdem prohibitione illos tantum in poſterum comprehendi caſus, qui in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta continentur. Præterea violationis immunitatis Eccleſiarum in terminis Conſtitutionis fel. record. Greg. XIV. quæ incipit, Cùm alias nonnullis. Violationis clauſuræ Monialium ad malum finem, Prouocantium, & pugnantium in duello iuxta Decretum S. Concilij Tridentini, & Conſtitutionem fel. rec. Gregor. Papæ XIII. incipientem, Ad tollendum. Iniicientium violentas manus in Clericos iuxta can. Si quis ſuadente 17. quæſt. 4. ac Iuris diſpoſitionem. Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos Ordinarij locorum ſibi reſeruarunt. In quibus omnibus iam enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confeſſiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat dictum Decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere.* Quaranta *in Bullar, verb. caſ. reſeruat.* Miranda *tom. primo Manual. quæſtione 46. articulo 4. & 5.* Quia verò tempore Paul. V. dubitatum fuit an per prædicta Decreta prohiberentur Regulares abſoluere à cenſuris Sedi Apoſtolicæ, & Epiſcopis reſeruatis, eſto à caſibus abſoluere non poſſent: ideo Sacra Congreg. de mandato eiuſdem Paul. V. declarauit anno 1617. die 7. Ianuarij, comprehendi etiam abſolutiones à prædictis cenſuris. Laurent. de Peirinis *tomo 1. priuileg. Minim. in Conſtit. 1. Iuly II. §. 32. num. 63.* Eraſmus Chokiet *in tractat. de Iuriſdict. Ord. in exempt. part. 4. quæſtione 56.* Barboſa *de offic. Parochi cap. 19. num. vlt.* Nota etiam quod quamuis in hac declaratione S. Congregationis ſub Paulo V. generaliter dicatur, non poſſe abſoluere Confeſſarios à caſibus Papæ reſeruatis, intelligendum tamen id eſt iuxta ſubiectam materiam, id eſt à caſibus illis Papæ reſeruatis, de quibus eſt ſermo in dictis Decretis Clementis VIII.

16 Ex quo infertur primò ab aliis caſibus, ſeu cenſuris Papalibus, ſeu Sedi Apoſtolicæ reſeruatis præter annumeratos in prædicta declaratione Sacræ Congregationis, poſſe Confeſſores omnes qui prædicto priuilegio Pauli III. vtuntur (vel aliis, ſi forſan habuerint,) abſoluere ſuos pœnitentes, ſiue extra, ſiue intra Italiam, ſiue in Vrbe, ſiue extra Vrbem, cum Exceptio Regulæ firmet illam in contrarium. Sequitur ſecundò, extra Italiam in Hiſpania, Gallia vel Germania poſſe eoſdem confeſſarios abſoluere ab omnibus caſibus Papalibus, à quibus alias abſoluere poterant ante iſtud Decretum. Cum prohibitio Decreti prædicti ſolum ſe extendat *per vniuerſam Italiam.* Quod etiam expreſsè habetur ex nouiſſima declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & regularium edita anno 1628. Nouembris die 17. & approbata à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. Ibi enim ſic dicitur, *Ab aliis vero caſibus* (ſcilicet præter caſus Bullæ Cœnæ, & reſeruatos Ordinariis) *& cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ſi quidem regulares habeant à Sede Apoſtolica abſoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe, iiſdem Sacra Congregationis Decretis hac de re editis iuſſu San. memoriæ Clement. VIII.* An vero idem ſit dicendum de Sicilia, Sardinia, & Corſica, quæ Inſulæ videntur Italiæ, tractat Diana *tract. 16. Miſcellaneo, reſol. 30.* Sequitur tertiò, nec intra, nec extra Italiam poſſe Confeſſarios Regulares abſoluere à caſibus in Bulla die Cœnæ Domini legi ſolita contentis, virtute ſuorum priuilegiorum. Non ſolum propter annuam ipſius Bullæ publicationem, in qua reuocantur quæcumque priuilegia. Sed etiam quia ita expreſsè declaratum eſt à prædicta Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium verbis inferiùs adducendis. Sequitur quartò Confeſſarios regulares Romæ degentes non comprehendi Decretis adductis Sacræ Congregationis ſub Clem. VIII. expreſsè enim ibi eſt ſermo cum Confeſſariis regularibus per *Vniuerſam Italiam extra Vrbem degentibus.* Naldus *in Sum. verb Bulla Cœnæ, n. 62.* & Peirinis *tom. 1. priu. Minim. in Conſt. 1. Iulij II. §. 32. n. 62.* Comprehenduntur tamen in Decreto S. Congregation. ſub S.D.N. Vrbano adducendo *n. ſeq.* tam Romæ, quàm vbiliber exiſtentes quantum ad ea, quæ in prædicto Decreto continentur. Barb. *vt ſup.*

Similiter licet à caſibus Epiſcopalibus, ſeu Epiſcopis reſeruatis, (de quibus Nauarrus *in Manual. capite 27. num. 272.*) poſſent olim aliqui Regulares Confeſſarij abſoluere ex priuilegiis maximè Sixti IV. & Vrbani IV. pro Carmelitis; his tamen temporibus nullatenus ab illis abſoluere poſſunt virtute ſuorum priuilegiorum. Primò propter reſponſionem Sacræ Congregationis Concilij Tridentini ad S. Cardinalem Boromæum anno 1577. Cum enim S. hic Cardinalis à Sacra Congregatione quæſiuiſſet, an Regulares ex priuilegio à Sede Apoſtolica impetrato, præſertim autem ex eo quod nominant Mare magnum, poſſint in caſibus, quos ſibi Epiſcopus reſeruauerit, abſoluere confitentes. Hac de re, vbi Congr. accuratè egiſſet, deinde ad SS. retuliſſet, Sanctitas ſua etiam de ſententia Congregationis cenſuit, ex *facultatibus per hoc Mare magnum, aliave priuilegia Regularibus conceſſa, factam eis non poteſtatem abſoluendi à caſibus ſibi ab Epiſcopo reſeruatis.* Confettius *in Summa mater. de priuileg. Mendicant.* Secundò ex Decreto Clem. VIII. & S. Congreg. adducto ſupra *num. 15.* Quaranta *in Summa Bullar. verb. caſ. reſeru.* Miranda *tom. 1. Manual. q. 46. art. 2.* Tertiò & principaliter ex Declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. ſupra *num. præcedenti*, qua declarauit ipſa Sacra Congregatio *per confirmationes priuilegiorum quas Regulares à Sede Apoſtolica poſt Sacrum Concilium Tridentinum obtinuerint, nequaquam reuixiſſe priuilegia prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis Decretis ſublata, atque extincta, ſi qua habebant, abſoluendi à caſibus Ordinario loci reſeruatis. Quemadmodum nec indulta abſoluendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi conſueuit, vtpote ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem, vires, aut robur acquiſiuiſſe ex ſubſequentibus priuilegiorum confirmationibus. Ac proinde Regulares cuiuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſariò exprimendi, nec intra, nec extra Italiam, in vim priuilegiorum, aut confirmationum eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps fortè obtinebunt, poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reſeruatis; ac ſi ſecus egerint, abſolutiones nullas, atque irritas fuiſſe, ac fore.* Barboſa *de offic. Parochi cap. 19 num. vlt. § illud Regularibus.* Poſt mortem tamen Epiſcopi, qui caſus ſibi reſeruauit, poteſt quilibet confeſſarius abſoluere. Quia tunc deſinunt eſſe reſeruati. Sà *in Summ. verb. abſolutio, num. 20.* Quaranta *in Summ. Bullar. verb. confeſſ. in addit. & verb. caſ. reſeru. in fine*, vbi hoc limitat ſolùm pro caſibus,

bus, quos Epiſcopi ſibi reſeruarunt, non vero pro illis, qui de iure ſunt reſeruati prædictis Epiſcopis.

18 In locis autem vbi publicatur Bulla Cruciatæ poſſunt confeſſarij virtute ipſius abſoluere pœnitentes iuxta tenorem ipſius Bullæ ab omnibus caſibus, & cenſuris ibidem contentis. Cum priuilegium illud non ſit pro confeſſariis, ſed pro pœnitentibus, vt poſſint ſibi eligere Confeſſorem, qui illos à caſibus in prædicta Bulla numeratis abſoluant. Tenent aliqui etiam ab irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, verbi gratia illis, quæ incurruntur ob celebrationem vel ſuſceptionem Sacri Ordinis cum excommunicatione, poſſe abſolui pœnitentes virtute prædictæ Bullæ. Eo quod in ipſa detur facultas abſoluendi *à quibuſcumque pœnis, & cenſuris*; irregularitates autem prædictæ ſunt pœnæ. Sotus *in 4. diſt. 22. q. 3. art. 1.* Medina *in Sum. 1. part. c. 11. §. 9.* Quia tamen in aliis Bullis eiuſdem Cruciatæ, qualis eſt illa anno 1628. à Paul. V. conceſſa, & à SS. D. N. Vrbano publicata, non eſt talis particula *à pœnis*, ideo nullatenus admitti poteſt ſententia relata. Licet videam viros doctos prædictam irregularitatem, quæ ſcilicet habet ſolum rationem pœnæ impoſitæ propter delictum numerare inter cenſuras. Cornejo *tract. 5. de cenſuris, diſp. 1 dub. 2.* quod non approbo.

19 In Iubilæis, ſeu Bullis etiam Cruciatæ, nomine *Confeſſoris approbati ab Ordinario*, reſpectu ſæcularium intelligendus eſt ille, qui approbatus eſt ab Ordinario loci, ſeu Diœceſis, vbi audienda eſt confeſſio; ſic enim reſponſum eſt à S. Congregatione Archiepiſcopo Valentino; *Approbatum ab alio quam à Valentino Archiepiſcopo in Diœceſi Valentina, non cenſeri approbatum ab Ordinario.* Proſper Auguſt. *in addit. ad* Quarantam *in ſumm. Bullar. verb. Confeſſor.* Bonacin. *de Sacram. Pœnit. diſp. 5. q. 7. punct. 4. §. 1. num. 21.* Quamvis multos referat pro contraria opinione, forſan quia non viderunt prædictam declarationem Sacræ Congregationis. Reſpectu vero regularium intelligi poteſt ille, qui eſt approbatus à ſuo Superiori regulari. Hoc fundatur in benigna interpretatione vocis *Ordinarius*. Vincent. Filliuccius *tom. 1. tract. 8. c. 10.* Bene addens, quod ſi in prædictis Iubilæis addatur *Ordinario loci*, vel *locorum*, tunc non poſſit interpretari nomine Ordinarij Prælatus Regularis. Confeſſarium autem regularem approbatum ab Ordinario pro viris tantum, & non pro fœminis, poſſe eligi à fœmina illius Diœceſis, habente priuilegium virtute Iubilæi, vel Bullæ, ad eligendum Confeſſorem ab Ordinario approbatum, apud aliquos probabile eſt. Cum verè talis Confeſſarius ſit approbatus ab Ordinario, & fauores ſint ampliandi. Henriquez *lib. 6. de Pœnit. c. 6. n. 8. & lib. 7. c. 12.* Bonacin. *vt ſupra num. 12.* Vide Dianam *tract. 2. de dub. Regul. reſol. 93. & tract. de Bulla Cruciata reſol. 9.* in prædictis etiam Iubilæis, aut Bullis, nunquam venit conceſſa diſpenſatio in irregularitate, niſi exprimatur. Quia hic eſt ſtylus Curiæ, vt nunquam intelligatur conceſſa facultas diſpenſandi in irregularitate, niſi illius fiat expreſſa mentio. Vide dicta *ſupra num. 14.* Nauar. *c. 27. n. 250.* Bonac. *de irreg. diſp. 7. q. 2. punct. 2. num. 7.* An autem quando in prædictis Iubilæis conceditur facultas abſoluendi ab omnibus caſibus Bullæ Cœnæ, conceſſa etiam intelligatur facultas abſoluendi ab hæreſi, etſi plures negent, probabilis tamen ſatis eſt ſententia affirmans, niſi quædam declaratio, quæ adduci ſolet ex Greg. XIII. pro negatiua parte authenticè conſtet. Diana *tract. de abſolutione ab hæreſi, reſol. 1.*

20 Confeſſarij Regulares, qui virtute priuilegiorum volunt abſoluere Confratres Confraternitatum ſuorum Ordinum, debent eſſe approbati à ſuis Superioribus, & Ordinariis, nec poſſunt illos abſoluere à caſibus contentis in litteris, quæ die Cœnæ Domini legi conſueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticæ, & clauſuræ Monaſteriorum Monialium, ſi videlicet ſine neceſſaria, & vrgenti cauſa, ac ſine Superiorum licentia, vel etiamſi cauſa, & licentia conceſſa abutentes, prædicta Monaſteria ingreſſi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & ſingularis certaminis, ſeu duelli, ac ab aliis etiam caſibus, tam à nobis, quam à noſtro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinariis reſpectiuè reſeruatis, & pro tempore reſeruandis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata abſoluere, nec ſuper irregularitatibus, tam ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occaſione delicti contractis, cum aliquo diſpenſare, prætextu dictorum priuilegiorum. Ita Clemens Octauus in Bulla, *Quæcumque à Sede*, anno 1604. edita, *in 3. Bulla, num. 115.* Vnde priuilegium Clement. VII. Confratribus Carmelitarum conceſſum, quod habetur *tom. 1. Bullar. inter Bullas huius Pontificis num. 31.* magna ex parte reuocatum iam eſt à Clem. VIII. Vide dicenda *tom. 2. cap. 15. à num. 16.*

Confeſſarij audientes ſæcularium confeſſiones tenentur illos abſoluere etiam à reſeruatis, ſi ad id habeant facultatem, niſi fortè propter iuſtam, aut legitimam cauſam eos ad ſuos Superiores remittere ſit conuenientius. Ratio eſt, quia licet vnuſquiſque poſſit renunciare proprio priuilegio, non tamen in caſu, quo id vergit in damnum, & præiudicium alterius, prout contingit in propoſito. Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 28. num. 2.* Nauar. *in Man. pral. c. 9. num. 12.* 21

Aliqui tenent poſſe confeſſores regulares diſpenſare cum ſæcularibus ſibi confitentibus in votis reſeruatis Epiſcopis. Primò, ex priuilegio Eugen. IV. conceſſo Monachis S. Benedicti. Secundò, ex alio eiuſdem Eugen. IV. conceſſo Monachis S. Benedicti Valliſoletani. Tertiò, ex Innoc. VIII. in ſimili priuilegio Minoribus conceſſo (exceptis votis peregrinationis vltra duas dietas.) Ac tandem ex Martino V. Rodriguez *tom. 1. q. 63. art. 3.* Miranda *in Man. tom. 1. q. 48. art. 3.* qui hoc limitat *art. 4.* ad vota ſolum iure communi Epiſcopis reſeruata. Verumtamen non video ſolitum fundamentum in priuilegiis adductis ad hoc quod confeſſores regulares vtantur prædicta facultate diſpenſandi cum ſæcularibus in votis. In primis enim priuilegium illud Eugen. IV. conceſſum Benedictinis obſeruantiæ Italiæ obſcurè ſatis loquitur ad intentum, vt proinde Rodrig. *vt ſuprà* dicat nihil valere ad illud, licet oppoſitum teneat Miranda *etiam vt ſuprà*. Deinde priuilegium aliud eiuſdem Eug. IV. conceſſum Benedictinis Valliſoletanis præterquam quod mihi non conſtat, an per Bullam, an vero viuæ vocis oraculo conceſſum ſit, habet quandam limitationem, ſcilicet quod confeſſarij poſſint vti prædicta conceſſione ſolum in ſuis Eccleſiis, & non alibi, vt aduerterunt Rodrig. *vt ſupra*, & Caſſarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. abſolutio quoad ſæcular. 2. num. 16.* Habet quoque aliam limitationem, ſcilicet pro tribus, aut quatuor confeſſariis ſolum, vt videre eſt in eodem Caſſarubio: Prætereà conceſſio illa Innoc. VIII. fuit viuæ vocis oraculum, & non authenticum, vt refert idem Caſſarubius *vt ſupra, n. 12.* De priuilegio illo Martini V. non mihi conſtare potuit, an per Bullam, an verò viuæ vocis oraculo conceſſum ſit, & ita conſulerem ab hac facultate abſtinendum, prout in ſimili conſuluit circa aliam conceſſionem Corduba *in annot. ad compend. priuileg. Mendic. verb. diſpenſ. §. 17.* 22

Poſſunt tamen confeſſores Regulares habentes communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Ieſuitis commutare prædicta vota, illa ſcilicet, 23

ſcilicet, quæ propriè Epiſcopalia ſunt, vt ait Laymanus *in Theolog. moral. libro 4. tractat.4.cap.8. num.17.*

23 Primo, ex priuilegio illo Eugen. IV. conceſſo Benedictinis obſeruantiæ Italiæ, quod refert idem Caſarubius *vt ſuprà num.19.* Secundò ex Paulo III. qui Patribus Ieſuitis confeſſariis facultatem conceſſit commutandi vota venientium ad ſe in alia pietatis opera (*Vltramarinis, Viſitationis liminum Apoſtolorum Petri, & Pauli de Vrbe, ac S. Iacobi in Compoſtella, necnon Religionis, & Caſtitatis votis dumtaxat exceptis.*) Extat hæc Bulla apud Caſarubium *in Compend.priuil.Mendicant.* Gregor. XIII. extendit etiam hoc priuilegium ad vota iurata, dummodo commutatio in alterius præiudicium non fiat. Omitto ad hoc intentum priuilegia aliquot, quæ adduci ſolent, quia ſunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent, propter ſæpius dicta.

24 Vota tamen Papæ reſeruata, qualia ſunt regulariter votum Religionis Caſtitatis, Peregrinationis ad Romam, Hieroſolymam, vel Compoſtellam, ex Extrauagant.*Etſi Dominici 2.de pœnitent.& remiſſ.*quando perfecta ſunt, & abſoluta, nec diſpenſari, nec commutari poſſunt à Confeſſariis. Cùm nullum circa hoc extet, quod ſciuerim, priuilegium. Dixi quando perfecta ſunt, quia quando deficiunt à perfectione voti, vel quia animus vouentis ſolùm fuit ſe obligare ad culpam venialem, aut ſolum ad pœnam, vel quia ex parte materiæ imperfecta ſunt, vt ſi ſit votum Religionis non approbatæ, vel partis voti Caſtitatis, ſcilicet Caſtitatis coniugalis, tunc etſi diſpenſari non poſſint à Regularibus, propter dicta *num.22.* videtur tamen poſſe commutari ab Epiſcopis, ac per conſequens à Confeſſariis Regularibus, qui habuerint communicationem priuilegiorum cum Benedictinis, & Ieſuitis, iuxta dicta etiam *n.23.* Peirinis *tom.1. de ſubdito,quæſt.1.de Obedient.c.21.§.1.* Dixi etiam, quando ſunt abſoluta, quia quando tantùm ſunt conditionata, & pœnalia, poſſunt commutari, ſecundùm aliquos. Eo quod talia vota, cum non ſint ſimpliciter voluntaria, quia non emiſſa ex deuotione, ad ipſa non præſumuntur reſeruata à Pontificibus. Cordub. *in Summ.quæſt.52.* Aragon 2.2.*quæſt.88. artic.12.*

25 Poſſunt (ſecundùm plures) Confeſſores aliqui Regulares cum coniugibus inceſtuoſis poſt contractum Matrimonium ad petitionem debiti diſpenſare ex priuilegio Martini V. conceſſo Benedictinis, & confirmato à Iulio II. & ex viuæ vocis oraculo Pij V. qui Minoribus conceſſit, *quod fratres Confeſſarij, ſi ſint viri docti, & iuxta formam Concilij Tridentini approbati, ex commiſſione Prouincialis diſpenſare poſſint in foro conſcientiæ tantùm ad petendum debitum cum his qui conſanguineum, vel conſanguineam ſui coniugis poſt Matrimonium carnaliter cognouerunt.* Rodriguez *tom.1. quæſtione 63. articulo 1.* Miranda *tom. primo,quæſt. 47. articulo primo.* Eſt vero aduertendum, quod cum omnia viuæ vocis oracula abrogata ſint hoc tempore à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, vt diximus *capite tertio, num. 21.* nihil iam valet prædictum viuæ vocis oraculum Pij Quinti. Vnde ex vi illius non habent Confeſſores Regulares tale priuilegium diſpenſandi cum coniugatis inceſtuoſis, habebunt tamen illud ex Martino V. & Iulio II. adductis Benedictini, & qui cum illis habent communicationem priuilegiorum, niſi fortè tales conceſſiones ſint etiam viuæ vocis oracula, quod mihi non conſtat. Securius tamen eſt huiuſmodi conceſſionibus non vti, vt conſuluit Corduba *in annotat. ad Collect. priuil. Mendic. circa quandam ſimilem conceſſionem Innoc.VIII.verb. Diſpenſatio,§.17.*

26 Similiter quamuis multi velint poſſe aliquos Confeſſores regulares diſpenſare cum illis, qui voto facto de caſtitate contraxerunt, ad petitionem debiti, propter viuæ vocis oraculum eiuſdem Pij V. (Rodriguez *tom.1. quæſtione 63. artic.2.* Miranda *in Manual. tom.1.quæſt.47.art. 2.*) Quia tamen huiuſmodi viuæ vocis oracula his temporibus abrogata ſunt, non poſſunt Confeſſarij vti prædicta conceſſione.

Confeſſores Regulares Ordinis Prædicatorum, & 27
Minorum, & qui cum ipſis communicant in priuilegiis, videtur poſſe ſemel in vita abſoluere plenariè Religioſos ſui Ordinis ex priuilegio Sixti IV. quod refert Caſarubius *in Compend.priuileg. Mendicant. verb. Abſolutio extraordinaria quoad fratres,num.6.* Sed adiunxit Pontifex hoc priuilegium eſſe intelligendum *in forma Confeſſionalis per ipſum edita*, quod Caſarubius ibidem intelligit de confeſſionali ab ipſo Pontifice facto in quadam Bulla, quæ incipit, *Etſi Dominici gregis*, quam etiam refert *in verb. Excommunicatio,§.alterum ſciendum*, vbi excipiuntur plures caſus à quibus vult Pontifex non poſſe abſolui Religioſos. Deinde id poſſunt facere in certis anni feſtiuitatibus ex aliis conceſſionibus Leonis X. factis Monialibus Sanctæ Claræ. Lege eundem Caſarubium *in Comp.v. Abſolutio extraord.quoad fratr. §. 8. & 9.* Aduerte tamen vſum iſtorum priuilegiorum debere eſſe dependentem à voluntate Superiorum, & non aliàs, iuxta dicenda *infra num.29.* ex Clem.VIII.Vrban.VIII. & aliis. Omitto alias conceſſiones Sixti IV. Eugenij IV. & Leonis, & quas refert idem auctor *ibidem §. 3.5. & 7.* quia ſunt viuæ vocis oracula, quæ his temporibus nihil valent. Alia etiam priuilegia refert Miranda *in Man. tom.2. quæſt.33. art. vlt.* quæ etiam non refero, quia mihi non conſtat an ſint viuæ vocis oracula, aut quæ conditiones in illis adiungantur. Vide Compendium priuilegiorum Ordinis D. Hieronymi, & Societatis Ieſu,*tit.diſpenſatio.*

In articulo etiam mortis poſſunt prædicti Confeſ- 28
ſores Regulares plenariè abſoluere Religioſos ex priuilegio Sixti IV. iam adducto, quod refert idem Caſarubius *ibidem §.6.* Affertur etiam priuilegium Benedicti XIII. conceſſum Benedictinis, ſed illud omitto, quia fuit viuæ vocis oraculum (Caſarubius, *vt ſuprà §.11.*) Alia etiam referuntur Innoc.VIII.& Nicolai V. Miranda *in Manual tom.2.q.33.art.7.* Illa tamen prætermitto, quia ſcire non potui an ſint, vel non viuæ vocis oracula. Specialiter tamen pro Carmelitis extat conceſſio Eugenij IV. in Bulla *Romani Pontificis*, quæ habetur in fine Conſtitutionum, in qua ſingulis fratribus dicti Ordinis, qui Regulam Carmelitarum ab ipſo moderatam obſeruauerint, omnium peccatorum ſuorum plenam remiſſionem per Superiores religionis, vel alium quemcunque idoneum Sacerdotem Ordinis concedit, cum certis tamen conditionibus ibidem aſſignatis. Peccata autem virtute prædictorum priuilegiorum in mortis articulo ſemel confeſſa, & abſoluta, etiamſi ſint reſeruata, non tenetur ea iterum infirmus confiteri, ſi non moriatur. In quo differt hic modus abſolutionis in articulo mortis per iſta priuilegia ab eo, qui fieret à quocumque Sacerdote, ſeu alio Confeſſore non habente illa. Sotus *in 4. diſt. 18. q.4.art.4.* Suarez *4 tom.de Relig. tract.8.lib.2.c.19.n.15.* Circa modum, & formam prædictæ abſolutionis præſtandæ, vide Miranda *in Man.tom.2.q.33.art.8.* Suar. *4.tom.de Relig.tr.8.lib.2.c.19.n.8.* An verò Indulgentia plenaria, quæ in articulo mortis per hanc formam abſolutionis Religioſis concedi ſolet, reuocata ſit à Paulo V. conſtat ex dictis *c.3. n.19.* Circa vſum etiam horum priuilegiorum, vide dicta *num. præcedenti.*

Non poſſunt Religioſi, cuiuſcumque Ordinis 29
ſint, eligere ſibi Confeſſorem aliquem præter illum, vel illos, qui à ſuis Prælatis eorum Confeſſionibus audiendis deſtinati ſunt, aut abſolui à caſibus prædictis Superioribus

Superioribus reſeruatis virtute Bullæ Cruciatæ, aut quorumcumque aliorum indultorum, aut priuilegiorum Religionibus conceſſorum. Non ſolùm, quia nunquam Pontifices hæc priuilegia concedere credendum eſt, niſi dependenter à voluntate Superiorum, quoad illorum vſum, aliàs Regulari diſciplinæ multùm inde derogaretur. Eſt enim Regula Iuris *in 6.c.2. de Pœnitent. & remiſſ.* ſub clauſula generali comprehendi particularia, quæ non eſſet quis veriſimiliter in ſpecie conceſſurus. Sed etiam, quia id expreſsè declaratum eſt à Clement. VIII. in Bulla *Romani Pontificis*, anno 1599. ad inſtantiam Procuratoris Generalis Carmelitarum edita, & habetur 3. *tomo Bullary n.64.* vbi habetur, talem conceſſionem Sanctæ Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantùm ad prædictum articulum eligendi Confeſſorem, & abſoluendi à caſibus reſeruatis, cum Fratribus, & Sororibus Monialibus Ordinis prædicti, ac aliorum quorumcumque Ordinum, & Congregationis cuiuſvis inſtituti Mendicantium, & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quam extra eam vbilibet locum minimè habere, neque cenſeri, ſed ſuæ intentionis exiſtere, quod iidem Fratres, & Moniales, quantùm ad Sacramentum pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem diſpoſitioni ſuorum Prælatorum ſubiecti ſint. Eiſdem tamen Prælatis, vt in vſu huiuſmodi poteſtatis ſe cum ſubditis benignos, & faciles exhibeant præcipit, & mandat. Quaranta *verb. Confeſſor.* Poſt quæ Sanctiſſ. D. N. Vrbanus Papa, anno 1630. die 19. Iunij, prædictam Conſtitutionem Clementis Octaui innouauit pro ordine Prædicatorum, ac aliis Religionibus (vt habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas Vrbani *num. 105.*) ac motu proprio ampliauit ferè per ſimilia verba, ſcilicet prædictam Bullam Cruciatæ, & alia quæcumque indulta Religionibus conceſſa, *Quantum ad prædictum articulum eligendi Confeſſarium, & abſoluendi à prædictis caſibus reſeruatis, etiam in Bulla Cœnæ Domini contentis, cum Fratribus, & Monialibus prædictis Fratrum Prædicatorum, ac aliorum quorumcunque Ordinum, Congregationum, Societatiſque & Inſtituti prædictorum Mendicantium & non Mendicantium, tam Prouinciæ Hiſpaniæ, quàm extra eam vbilibet conſtitutorum, locum minimè habuiſſe, neque habere, nec illis vllo modo ſuffragari potuiſſe, neque poſſe, ſed noſtræ intentionis fuiſſe, & eſſe, quod iidem Fratres, & Moniales, quantùm ad Sacramenti Pœnitentiæ, ſeu Confeſſionis adminiſtrationem ordinariæ diſpoſitioni ſuorum Prælatorum, & Sedis Apoſtolicæ, quoad ſibi reſeruata, ſubiecti ſint, earumdem tenore præſentium perpetuò declaramus.* Extant etiam pro hac parte Decreta Pij V. Gregor. XIII. & declaratio DD. Cardinalium facta ad inſtantiam Patriarchæ Valentini pro Monialibus Epiſcopo ſubiectis. Cordub. *in annotat. ſup. Regul. S. Franciſci c.7. quæſt.8. punct.2.* Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. cap.16.* Miranda 2. *tom. Man. q.34. art.15.* Vide Dian. *Tract.2. de dubiis Regul. Reſol.94.* & nota quod licet hic Auctor *in Tract. de Bulla Cruciatæ reſol.14.* aliqualiter inclinauerit in ſententiam contrariam noſtræ: Poſtea tamen viſa Bulla Sanctiſſ. D. N. Vrban. noſtram ſententiam tuetur, & dicit contrariam non eſſe probabilem *in additionibus ſecund. Reſol.9.*

30 Qui dubitat, an ſit idoneus ad audiendas confeſſiones, à Superiorum præcepto excuſatur; non autem ſi ſciat certò ſe ad id munus eſſe ineptum. Quia in dubiis ſtandum eſt iudicio Superiorum, non in euidenter malis. Eman. Sà *in Summ. verbo Confeſſor, num.10.*

31 *Confeſſores, qui in domibus Laicorum confeſſiones ex cauſa audierint, ſtatim Parochum admonere teneantur & fidem auditæ confeſſionis pro medico adueniente relinquere.* Ex Sac. Cong. die 2. Iulij 1587. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. priuil. Regul.* Vide *num. ſequenti.*

Extat etiam Romæ Decretum Congregationis S. Apoſtolicæ Viſitationis de mandato Sanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. quo præcipitur omnibus, & ſingulis Confeſſariis, tam ſecularibus, quàm cuiuſvis Ordinis, Congregationis, inſtituti, & Societatis, etiam de neceſſitate exprimendæ Regularibus, quocumque nomine nuncupatis, cuiuſvis gradus, & dignitatis in ſuo Ordine, ne impoſterum tam Virorum, quàm Mulierum cuiuſlibet qualitatis, vel conditionis exiſtant, præterquam ſi graui infirmitate detenti, vel detentæ ſint, Sacramentales Confeſſiones in illorum, ſeu illarum, vel etiam alienis ædibus audiant, niſi de licentia Illuſtriſſ. Cardinalis Vrbis Vicarij, ſeu Reuerendiſſimi D. eius Viceſgerentis, in ſcriptis concedendæ, exceptis tam Illuſtriſſimorum, & Reuerendiſſimorum DD. Cardinalium, & Principum virorum ſecularium, videlicet Oratorum, Regum, & magnorum Principum, necnon & Ducum, ac Roman. Pontif. qui fuerunt, vel pro tempore erunt Nepotibus, hoc etiam addito, vt iidem Confeſſarij in mulierum huiuſmodi Sacramentalibus confeſſionibus audiendis, cubiculi ianuam apertam, ac velum leuatum ſemper habeant, itavt conſpici, non autem audiri poſſint: Sacramentumque Confeſſionis huiuſmodi Confeſſarij ſeculares cum ſuperpelliceo, & ſtola, Regulares verò cum ſtola miniſtrent in Eccleſia, niſi ex rationabili cauſa audire aliquos in Sacrario, ſeu alio decente loco quandoque occurrat. Contrafacientes non ſolùm ſuſpenſionis à Confeſſionibus audiendis, verùm etiam alias pœnas arbitrio eiuſdem S. Congregationis eo ipſo incurrant. Inſuper Confeſſariis huiuſmodi ſub eiſdem pœnis iniungitur, vt ſi eos vigore facultatum eis conceſſarum, Confeſſiones infirmorum huiuſmodi in priuatis domibus audire contigerit, Parochum dictorum infirmorum huiuſmodi ante, vel ſaltem eadem die, qua Confeſſionem audierint, abſolutionemque infirmis impartiti fuerint, certiorem reddere debeant. Vide Auguſtin. Barboſam *de Offit. & Poteſt. Parochi cap.19. num.23.* 32

Confeſſores, qui (quod abſit) mulieres, dum eas in confeſſione audiunt, ad actus inhoneſtos prouocant, puniuntur à Tribunali S. Inquiſitionis. Ex Bulla Pij IV. quæ incipit, *Cum ſicut nuper.* Licèt enim ea tantùm ſit pro Regnis Hiſpaniarum, tamen Gregor. XV. in Conſtit. quæ incipit, *Vniuerſi Dominici*, ann. 1622. & habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *num.34.* illam extendit non ſolùm pro quibuſvis Chriſtiani orbis partibus, ſed ad multa etiam alia vitia concernentia. Primò enim quoad perſonas vult prædicta Conſtitutione comprehendi omnes, & ſingulos Sacerdotes, tam ſeculares, quàm quorumuis etiam quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectorum Ordinum, Inſtitutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cuiuſcumque Dignitatis, & præeminentiæ, aut quouis priuilegio muniti exiſtant. Deinde quoad delinquentes, voluit comprehendi ſupradictos, qui perſonas, quæcumque illæ ſint, ad inhoneſta, ſiue inter ſe, ſiue cum aliis quomodolibet perpetranda in actu Sacramentalis Confeſſionis, ſiue ante, vel poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu Confeſſionis huiuſmodi, etiam ipſa Confeſſione conſequuta, ſiue extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario, aut in loco quocumque vbi Confeſſiones Sacramentales audiantur, ſeu ad Confeſſionem audiendam electo, ſimulantes ibidem Confeſſiones audire, ſollicitare, vel prouocare tentauerint, aut cum eis illicitos, & inhoneſtos ſermones, ſiue tractatus habuerint. De quibus etiam delinquentibus loquens, vult quod *in officio Sanctæ Inquiſitionis ſeueriſſimè, vt infrà puniantur.* Poſtea verò grauiſſimis pœnis deſignatis, quibus tam enor- 33

me delictum puniri præcipit, probatum eſſe concedit, & declarat, teſtibus etiam ſingularibus, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis. Subiungit tandem pro Confeſſariis, qui talia cognouerint: *Mandantes omnibus Confeſſariis, vt ſuos pœnitentes quos nouerint fuiſſe ab aliis, vt ſuprà ſollicitatos moneant de obligatione denunciandi ſollicitantes, ſeu vt præfertur, tractantes, Inquiſitoribus, ſeu locorum Ordinariis prædictis. Quod ſi hoc officium prætermiſerint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confeſſarios ſollicitantes, ſeu tractantes vt ſuprà, iidem locorum Ordinarij, & Inquiſitores illos pro modo culpæ punire non negligant.*

34 In hac Conſtitutione non comprehenduntur mulieres ſollicitantes Confeſſarium. Quia ſolum loquitur de Confeſſariis ſollicitantibus. Peyrinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſtit. 4. Greg XV. n.* 8. Nec etiam comprehenduntur qui miniſtrantes Baptiſmum, Euchariſtiam, vel Matrimonium fœminæ, ipſam ſollicitarent. Quia Pontifex ſolùm loquitur de miniſtro Sacramenti pœnitentiæ. Sanctarellus *tract. de hæreſ. cap.* 46. *num.* 5. Bonac. *de onere denunc. diſp.* 6. *punct.* 3. *num.* 14. Verumtamen comprehenduntur non ſolùm confeſſores ſollicitantes fœminas, ſed etiam (quod abſit) ſollicitantes pueros ad aliquem actum inhoneſtum, quia id exprimitur illo verbo, *perſonas quæcumque illæ ſint.* Diana *tract. de denunciationibus, reſol.* 12. Et hoc *ſiue ſint in actu Sacramentalis Confeſſionis, ſiue ante, vel poſt immediatè, ſeu occaſione, vel prætextu confeſſionis, etiam ipſa Confeſſione non ſequuta,* vt ibi dicitur. Vnde Confeſſor, qui audiens in Confeſſione fœminam eſſe leuem, ipſaque ſiuꝛa, lenonem mittit ad domum ipſius, vt eam ſollicitet, comprehenditur hac Conſtitutione, cum hoc faciat occaſione Confeſſionis. Graffis *tom.* 1. *conſ. lib.* 4. *de cognat. ſpirit. conſ.* 1. *à n.* 37. *& de caſ reſ. lib.* 2. *c.* 12. *n.* 30. Idem dico ſi Confeſſarius ſollicitet fœminam, vt conſentiat alteri, aut vt tradat ei, verbi gratia, ſuam filiam. Quia hoc exprimitur illis verbis Conſtitutionis, *ſiue inter ſe, ſiue cum aliis.* Graffis *vt ſuprà n.* 41. *&* 42. Sanctar. *tract. de hæreſ. c.* 44. *n.* 19. Idem etiam dico ſi Confeſſarius non verbis expreſſis, ſed ſolùm tacitis, & occultis alliciat pœnitentes. Quia etiam hoc eſt abuti Sacramento pœnitentiæ. Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſt.* 4. *Greg. XV. n.* 21. Barboſa *de Offic. Parochi, c.* 19. *à n.* 39. Et quod magis eſt, comprehenduntur etiam illi, qui *extra occaſionem Confeſſionis in Confeſſionario, aut in loco quocumque vbi Confeſſiones Sacramentales audiuntur, ſeu ad Confeſſiones audiendas electo,* talia faciant. Quidquid malè dicat in contrarium Portel. *in addit. ad dubia Regularia, verb. ſollicit. fœminas, n.* 12. Limitatur tamen hoc vltimum de Confeſſionario, aut loco in Confeſſionem electo, ſi hoc fiat ſimulando Confeſſionem. Quia dicitur *ſimulantes ibidem Confeſſiones audire.* Vnde videtur dicendum, quod ſi quis in prædicto loco ſimilia perpetrauerit non ſimulando audire Confeſſiones, vt ſi per noctem, verbi gratia, in tali loco Confeſſarius faceret aliquid inhoneſtum cum aliquo ſuo pœnitente, non comprehenderetur iſta Conſtitutione. Rodrig. *tom.* 2. *q.* 27. *art.* 1. *&* 2. Quaranta *in ſum. Bullar. verb. Confeſſor, circa explicationem Bullæ Pij IV. adductam.* Deinde non comprehenditur Confeſſor ſollicitans ad alia peccata non carnalia, quia Conſtitutio ſolùm loquitur de ſollicitante *ad inhoneſta.* Peyrinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Gregor. XV. n.* 7. Nec qui conſentit mulieri ſollicitanti, quia iſte non eſt ſollicitator. Peyrinis *n.* 9. *&* 10. Inſuper, vt ex prædicta Conſtitutione habetur, tenentur Confeſſarij monere pœnitentes, quos ſciuerint ab aliis ſollicitatos, vt denuncient S. Officio, & illos non abſoluere ſi renuerint obedire. (Rodrig. *tom.* 2. *q.* 27. *art.* 1. Sanctarel. *vt ſuprà c.* 46.) Niſi fortè ſollicitati credant, Confeſſorem ſollicitantem eſſe fraternè corrigibilem, aut eſſe emendatum, aut confeſſum ſuum delictum coram Inquiſitoribus, aut timeant ex denunciatione periculum mortis, vulneris, truncationis membri, infamiæ, vel amiſſionis honoris. In his enim caſibus excuſari poterunt pœnitentes à denunciatione. Cautiſſimè tamen procedere debent Confeſſarij circa pœnitentes ab aliis ſollicitatos. Peyrinis *vt ſuprà à n.* 29. *& ſeqq.* Vide Dianam *tract. de denunciationibus*, vbi de hac præſertim. Et nota, quod in praxi non debent ſollicitati credere Confeſſarios ſollicitantes eſſe fraternè corrigibiles, aut emendatos, cum ſint de hæreſi ſuſpecti. Propterea tenentur illos ante quamcunque monitionem, ſeu correctionem S. Officio Inquiſitionis denunciare. Non tamen tenentur iſti ſollicitati manifeſtare ſuum crimen, ſi fortè Confeſſario ſollicitanti conſenſerunt, ſed denunciare ſollicitationem non detegendo ſuum defectum. Bonacina *vt ſuprà n.* 10. [Nota etiam quod cum quidam Epiſcopus cogere vellet Regulares ad obſeruandum id quod in dicta Conſtitutione Gregorij XV. §. *Mandantes*, continetur, ſub iuramento prohibitus eſt id facere à S. Congregatione Epiſcoporum & Regularium 7. Nouembris 1642.]

Præterea Gregor. XV. in Conſtit. de exemptorum priuilegiis, anno 1622. edita (4. *tom. Bullar.* inter Bullas Gregorij XV. *n.* 18.) ſtatuit, & declarauit, Vt deinceps tam Regulares, quàm ſæculares quomodolibet exempti, ſiue animarum curam perſonarum ſæcularium Monaſteriis, ſeu domibus Regularibus, aut quibuſvis aliis Eccleſiis, vel beneficiis, ſiue Regularibus, ſiue ſæcularibus incumbentem exerceant, ſiue alias Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent præuia Epiſcopi licentia, & approbatione; ſiue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant in his, quæ huiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, plenè in omnibus ſubiiciantur. Quia tamen dura videbatur huiuſmodi Conſtitutionis determinatio, ideò Sacra Congregatio Concilij cenſuit, *Conſtitutionem hanc nequaquam ſubiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, Epiſcoporum iuriſdictioni in his, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perſonis ſæcularibus adminiſtrandis iidem Regulares delinquunt.* Similiter cùm dubitaretur, an Epiſcopi poſſint Regularibus præſcribere, vt certis tantùm in locis, ac temporibus, aut certarum perſonarum Confeſſiones audiant, vel alias eorum priuilegia reſtringere, ac moderari in Sacramentis adminiſtrandis. Reſpondit eadem Sacra Congregatio, *Hac in parte Conſtitutionem nihil noui iuris induxiſſe, nec vllam nouam auctoritatem Epiſcopis attribuiſſe. Quod ſi aliunde Epiſcopis huiuſmodi facultas competat, illam non fuiſſe ab eadem Conſtitutione ſublatam.* Vide 4. *tom. Bullar.* poſt Conſtitutionem 18. Greg. XV. Nota etiam huiuſmodi Conſtitutionem iuſſu SS. D. N. Vrbani, ſuſpenſam fuiſſe pro Regnis Hiſpaniarum, vt conſtat ex Breui Nuntij Apoſtolici tunc temporis exiſtentis, nunc verò Eminent. Card. Saccheti, 21. April anno 1625. 35

Ex decreto etiam Clem. VIII. ſuper caſuum reſeruatione approbato, & innouato à S. Congregat. Concil. Sanctiſſ. D. Noſtri Papæ Vrbani VIII. die vigeſimaprima Septemb. 1624. ſtatuitur pro Confeſſariis Religioſorum, quod non liceat Superioribus Regularium Confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſeruatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſpontè, ac proprio motu id ab iis petierint. 36

Item

Item quòd Superiores in ſingulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero maiori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate prædíti, qui à non reſeruatis eos abſoluant, & quibus etiam reſeruatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius iudicauerit. Præterea decernitur, quòd tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarij, qui ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in Confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vtantur. Subiungitur etiam: Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graues quibuſdam peccatis, etiam non reſeruatis, à Confeſſariis imponendas, quæ ſubditos ab huiuſmodi perpetrandis cohibere poſſint. Atque ita per quoſcumque Regularium Superiores, quicumque illi ſint, obſeruari mandauit. Non obſtantibus, &c. Sanctitas ſua deinceps declarauit, quòd ſi huiuſmodi Regularium Confeſſariis caſus alicuius reſeruati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarij illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſoluere. Vide dicta *c.* 18 *n.* 29.

37 Circa quæ primò animaduertendum eſt, quod ſi ſubditus habens caſus reſeruatos petat confiteri alteri, non teneri Superiorem concedere illi facultatem, vt poſſit confiteri cuicumque voluerit; ſed poſſe deſignare aliquem, vel aliquos, cui, vel quibus ſolùm confiteatur. Ratio eſt, nam reſeruatio caſuum ad hoc fit, vt grauiora delicta grauiùs corripi, & meliùs emendari poſſint, ad quod requiritur, quòd Prælatus deſignet doctiores, & grauiores perſonas. Suarez *tom.* 4. *in tertia parte, diſput.* 30. *ſect.* 4. Longus *de caſib. reſeruat. part.* 1. *ſect.* 1. *articulo* 17. *num.* 10. Similiter quando Confeſſarius petit licentias abſoluendi aliquem à caſu reſeruato, non tenetur Prælatus, etiam pro prima vice, talem facultatem concedere, niſi talis Confeſſarius putetur idoneus pro illo munere exequendo. Quia non eſt credibile Pontificem voluiſſe hanc facultatem concedi Confeſſario non idoneo pro abſolutione talis caſus. Suarez *tom.* 4. *in tertia parte, diſp.* 30. *ſect.* 4. *num.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minimor. in Conſtitut.* 2. *Iulij I I.* §. 24. *num.* 59. ſi verò pœnitens pro ſecunda, aut tertia vice inciderit in caſum aliquem reſeruatum, & Prælatus Confeſſario petenti facultatem ad illum abſoluendum illam dare noluerit, ſi habeat neceſſitatem celebrandi, vel communicandi, quidam dicunt, habita contritione, vel probabili exiſtimatione eius poſſe communicare, non præmiſſa confeſſione, tanquam is, qui non habet copiam confeſſoris. Hoc verò ſolùm eſt admittendum quando timet, quòd Prælatus abutetur ſcientia Confeſſionis, & inde timeat aliquod malum, vel fractionem ſigilli, non tamen quando ſolùm ob ruborem, & verecundiam non vult confiteri Prælato. Quia in primo caſu habet ſufficientem excuſationem, non in ſecundo. Imò etiam in tali prædicto caſu poteſt, & vt credo, debet confiteri Confeſſario habenti facultatem abſoluendi à non reſeruatis, confitendo illi aliqua peccata non reſeruata, ſaltem aliàs confeſſa, & ſic celebrare, aut communicare. Quia tunc prædictus Confeſſarius abſoluere illum poterit ab omnibus peccatis, à non reſeruatis directè, à reſeruatis verò indirectè. Vide Suar. 4. *tom. de Relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 19. *n.* 22. *&* 23. Vide dicta *ſupra cap.* 18. circa facultatem, quam habent Prælati in caſibus reſeruandis *num.* 29.

38 Poſſunt (ſecundùm plures) Confeſſarij Regulares, qui communicant in priuilegiis cum Ieſuitis, approbati ab Ordinario legitimè ad Confeſſiones audiendas, etiam non graduati, litteras, ſeu breuia Sacræ Pœnitentiariæ, quæ Communiter Magiſtris Theologiæ, vel in Iure Canonico Doctoribus deſtinantur, auditis Confeſſionibus ad eos recurrentium, impoſitaque pœnitentia in litteris expreſſa, vel de iure imponenda, ac in foro conſcientiæ, quaſcumque ſiue verbo, vel ſcripto miſſas abſolutiones, diſpenſationes, & pœnitentiarum iniunctiones accipere, & exequi. Propter priuilegium Gregorij XIII. conceſſum Sacerdotibus Societatis Ieſu. Sorbus *in Compend. verb. Confeſſores, in fin.* Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. diſputatione* 34. *num.* 11. Vide Bullam inter Conſtitutiones Gregor. XIII. *num.* 75. *in* 2. *tom. Bullar.* & aduerte non eſſe ſecurum potiri hoc priuilegio, etiam per viam communicationis, illas Religiones, quorum Religioſi gradus Doctoratus admittunt, quia titulus ratione cuius hoc conceſſit Pontifex Patribus Societatis eſt, quia ipſi non ſolent ad tales gradus promoueri. Quæ ratio ceſſat in aliis Religionibus tales gradus admittentibus.

Licitum eſt Confeſſariis Regularibus eleemoſynas à pœnitentibus datas recipere, non ratione Confeſſionis, nec abſolutionis, ſed per modum ſimplicis eleemoſynæ. Cùm in hoc nulla deformitas reperiatur, quin potiùs rationi conſentaneum ſit, vt qui *in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt edant,* vt inquit Apoſtolus primæ Corinth. 9. Laur. de Peir. *tom.* 1. *de ſubdit. quæſt.* 1. *de Obed. cap.* 21. Iniungere autem Miſſas pro pœnitentia, licet res indifferens appareat, nihilominus non debet fieri à Confeſſariis, ne pœnitens ſuſpicetur ex auaritia iniunctam ſibi fuiſſe talem pœnitentiam, Conradus 2. *part. reponſ. q.* 358. Laurent. de Peirinis *vt ſupr.* Vide Bonac. *de Simon. q.* 4. §. 16. *n.* 10. 39

Qui verò pro Sacramentorum adminiſtratione pretium aliquod recipiunt, Simoniaci ſunt, *c. Cum in Eccleſia, c. Non ſatis, de Simonia.* Sanctus Thomas 2. 2. *quæſt.* 100. *art.* 2. Sylueſter *verb. Simonia, n.* 8. Et quamuis in Iure ſpecialis pœna non ſit illis deſignata, generales tamen Simoniacorum pœnas incurrunt, & ita deponuntur *cap. Sicut, de Simonia,* Aldrete *lib.* 2. *de Religioſ. diſciplin. cap.* 16. *num.* 47. Simonia committitur dando, vel accipiendo pecuniam pro leui pœnitentia iniungenda in Sacramento Confeſſionis; nam impoſitio pœnitentiæ eſt actus Clauium. Bonacina *de Simonia quæſt.* 4. §. 16. *num.* 5. 40

Sacerdos Regularis ſine Ordinarij facultate Confeſſiones audiens (præterquam quod confeſſio eſt nulla, propter dicta *ſup. num.* 2. ex Concilio Tridentino) committit crimen depoſitione dignum, *cap. Placuit, de pœn. diſt.* 6. Nauarr. *ibid.* Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 37. *art.* 1. Regularis etiam Confeſſarius ſine ſui Superioris licentia Confeſſiones audiens, præter particulares pœnas in ſpecialibus ſtatutis Religionum deſignatas, grauiſſima pœna inobedientium plectendus eſt. Sotus *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſt.* 4. *art.* 3. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 37. *artic.* 1. Qui verò non Sacerdos Confeſſiones audierit, punitur à S. Inquiſitione, iuxta dicta *cap.* 10. *num.* 22. Vide etiam *ſupra num.* 12. 41

Confeſſarij, qui (quod abſit) Confeſſionis ſecretum detegunt, olim perpetuò depoſiti omnibus diebus vitę ſuæ ignominioſè peregrinare cogebantur, *cap. Sacerdos, de pœnitent. diſtinct.* 6. Hodie verò ex Concil. Generali ſub Innocentio Tertio perpetuò deponendi ſunt. Sed ne in Ordinis Sacerdotalis ignominiam peregrini vagarentur, in arctum Monaſterium detrudi præcipiuntur, vt ibi pœnitentiam vſque ad mortem agant. Nauarrus *in d. c. Sacerdos, num. fin.* Aldrete *lib.* 2. *de Relig. diſciplin. cap.* 19. *num.* 2. Barboſa *de Offic. Parochi cap.* 19. *n.* 55. Non tamen huiuſmodi Sacerdotes ſunt irregulares. Suarez 4. *tom. in* 3. *part. diſp.* 32. *ſect.* 8. Aldr. *vt ſuprà num.* 3. 42

Confeſſarij abſoluentes aliquem à caſibus in Bulla 43

Cœnæ Domini contentis, excommunicationis ſententia innodantur in prædicta Bulla, §.23. Deinde Religioſi præſumentes abſoluere excommunicatos à Canone, niſi in caſibus à iure expreſſis, aut gratia Sedis Apoſtolicæ conceſſis, vel excommunicatos à ſententiis per ſtatuta Prouincialia, vel ſynodalia, ſunt ipſo facto excommunicati, & abſolutio reſeruatur Papæ. Vt habetur in Clementina *de priuilegiis, cap. Religioſi.* D.Anton. 3. *p. tit.*24.*c.*54. Caiet. *in ſum. tit. excomm. c.*64. Religioſi verò abſoluentes ab excommunicatione lata ab homine, non incurrunt in excommunicationem (intellige niſi talis excommunicatio lata etiam ſit contra abſoluentes) peccant tamen mortaliter, & inualidè abſoluunt. Sorbus *in addit. ad compend. priuileg. Mendic. verb. Confeſſ. & Confeſſ.* §.2. *notandum.*

44 Tenentur Confeſſarij omnes ad audiendas peccatorum Confeſſiones quavis auctoritate deputati, ſicut & *Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, aliique locorum Ordinarij, & Eccleſiarum Prælati, necnon Rectores, cæterique curam animarum exercentes, ac Presbyteri ſæculares, & quorumvis Ordinum Regulares,* habere penes ſe tranſſumptum Bullæ, quæ vocatur de Cœna Domini, eamque diligenter legere, & ſtudere. Ita enim præcipitur in eadem Bulla, vt patet in ea, quæ eſt SS.D.N. Vrban. VIII. & habetur inter Bullas ipſius 4. *tom. Bullar. n.*62. Quaranta *in ſumm. Bullar. verb. Excommunicatio in Bulla.* Barboſa *de Offic. Parochi c.*19. *n.*61. Tenentur etiam Curati Regulares intereſſe cum aliis Curatis Congregationi caſuum conſcientiæ. Ita enim determinatum eſt à Sacra Congregatione Epiſcop. Regul. 13. Octobris 1592. Et ita video Romæ obſeruari. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Cleri Conuentus, n.*2. *& verb. Parochorum munera, à num.*27.

45 Qualiter, & à quibus examinandi, & approbandi ſunt Regulares ad audiendas Confeſſiones nedum ſæcularium, ſed etiam Religioſorum eiuſdem Ordinis, vide decretum Clem. VIII. & S. Congreg. ſub SS.D.N. Vrbano, quod attulimus *c.*18.*n.*79. Pro pœnis etiam, quas incurrunt Religioſi Confeſſarij, qui ſuis pœnitentibus conſcientiam non faciunt de ſoluendis decimis, vide *c.*9. *n.*26.

CAPVT XX.

De Concionatoribus Regularibus, eorumque obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Non poſſunt Regulares concionari ſine examine.*
2 *Ad prædicandum in Eccleſiis ſuorum ordinum requiritur licentia Superiorum, & benedictio Epiſcoporum petita.*
Ad prædicandum verò in Eccleſiis quæ ſuorum Ordinum non ſunt, requiritur vlterius Epiſcopi licentia, ibid.
3 *An prædicti puniri poſſint ab Epiſcopo.*
4 *An per aliquas vices poſſit ſine tali licentia regularis doctus prædicare.*
5 *Licet Religioſis prædicare etiam in locis publicis.*
6 *An prædica... Epiſcopo Religioſi prædicare poſſint.*
7 *Concionatores ſemel præſentati, & approbati, an iterum præſentari, & approbari debeant.*
8 *Quæ priuilegia habeant circa officium diuinum, & ieiunia.*
9 *Religioſi prædicantes errores, quomodo puniendi.*
10 *Prohibentur prædicare aliquas indulgentias S. Mariæ de Populo, &c.*
Quid illis prohibeat Concilium Lateranenſe ſub Leone X. ibid.
Sub quibus pœnis. ibid.
11 *Quid moneat Concil. Trid.* ſeſſ.5.
12 *Concionatoribus de Immaculata Virginis Conceptione quid præceptum ſit à Summis Pontificibus.*
13 *Carmelitarum Concionatoribus qualiter liceat prædicare de ſpeciali protectione B. Virginis erga ſui Ordinis alumnos.*
14 *Non poſſunt admitti ad concionandum infames.*
15 *Concionatores in ſtatu peccati mortalis an peccent concionando.*
16 *Qualiter peccent concionando fabulas, facetias, aut aliquid ridiculum.*
17 *Quæ illis præcipiantur vel prohibeantur à Sacris Conciliis, & à Sacris Congregationibus.*
18 *De aliis ad ipſos ſpectantibus.*
19 *Quis teneatur Concionatori ſolitam eleemoſynam tribuere.*

NON poſſunt Regulares exercere munus Concionatorum, *niſi à Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia.* Ita enim habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.*5.*c.*4. Nauar. *in Man. c.*25.*n.*141. & 143. Vnde Regularis prædicans abſque ſui Superioris licentia peccat mortaliter. Nauar. *num.* 141. Incurrere etiam excommunicationem Papalem ex Leone X. in Concilio Lateranenſi, docent Zerola *in praxi, verb. Mendic. num.*2. *part.*1. Reginald. *lib.*18. *num.* 119. Priuantur etiam officio prædicandi ab eodem Leone X. vide Bullam *tom.* 1. *Bullar. inter Bullas Leonis, n.*21. Peccant etiam mortaliter Prælati, qui ſubditos non examinatos de vita, moribus, & ſcientia, aut non idoneos permittunt prædicare. Tum ex Concil. Trid. tum ex Leone X. tum ex ſcandalis, quæ inde ſolent euenire. Peyrin. *de ſubdito, q.*1. *de obed. c.*22. Vide circa hoc Decret. Clem. VIII. & Vrbani VIII. *c.*18. *n.*79. 1

Deinde quicumque Regulares ad prædicandum in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, *vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, ſine qua in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſint.* Ita habetur etiam in eodem Concil. *loc. cit.* Ad prædicandum verò in Eccleſiis ſuorum Ordinum non requiritur licentia Epiſcopi, ſed ſolùm ſuorum Superiorum licentia, & quod *cum ipſa perſonaliter ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur.* Concil. *ibid.* Ex quo habetur, vt prædicent regulares extra ſuas Eccleſias, requiri non ſolùm examen & approbationem Superiorum Religionum, de vita ſcilicet, moribus, & ſcientia, ſed etiam licentiam ipſorum, & vlteriùs Epiſcopi quoque licentiam; ad prædicandum verò intra ſuas Eccleſias minus requiri, ſcilicet examen, approbationem, & licentiam ſuorum Superiorum, & præſentare ſe Epiſcopis, ab eiſque benedictionem poſtulare. Hoc eſt, vt puto, quod Epiſcopus non contradicat, quod videtur exprimi à Concilio *ſeſſ.*24. *cap* 4. illis verbis: *Nullus autem ſæcularis, ſiue Regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, contradicente Epiſcopo, prædicare præſumat.* Miranda *in Manual. tom.*1. *q.*50. *art.*2. Peyrinis *tom.*1. *de ſubdit. q.*1. *de obed. c.*22. Vide circa hoc declarationes aliquot S. Congregat. Epiſcop. 2

Epiſcop. apud Gauant. *in Man. Epiſcop. verb. Concio ſacra*, *num.*16. 51. 52. 53. & 54. & dicenda *tom.*2. *cap.*1. *num.*17.

3 Nihilominus prædictos prædicatores Regulares, *qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint*, *in Eccleſiis*, *quæ ſuorum Ordinum non ſunt*, *tametſi Decreto Concilij contrafecerint*, *non poſſe tamen puniri ab Epiſcopo*, *ſed tantùm à ſuis Superioribus Regularibus*, declarauit S. Congregatio anno 1602. per verba adducta. Flau. Cherub. *in comp. Bullar. tom.*2. *ſuper Bull.*41. *Pij V.* Pôſtea verò Gregorius X V. in Conſtit. *de exemptorum priuileg.* anno 1622. edita declarauit, quod Epiſcopus tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus habeat auctoritatem coërcendi, ac puniendi quoſcumque exemptos, tam ſæculares, quàm Regulares, qui in alienis Eccleſiis, aut quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia, & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non perita illius benedictione, aut ipſo contradicente, prædicare præſumpſerint. Pro huius tamen Conſtitutionis moderatione Religiones ſupplicauerunt, & pro Regnis Hiſpaniarum ſuſpenſa eſt, vt diximus *cap.*19. *num.*35. Addunt plures Epiſcopum non poſſe hanc benedictionem negare, & quod ſi neget, nihilominus poſſe Regulares in ſuis Eccleſiis prædicare. Eo quod Concilium ſolùm dicit, quod *teneantur petere benedictionem*, nec dicit, & illam obtinere. Præſertim, quia benedictio iure petita, ſi iniuſtè negetur, videtur iure conceſſa. Henriquez *lib.*6. *de Pœnit. c.*13. *n.*4. dicens, hoc cenſuiſſe S. Congregationem anno 1597. Laurent. de Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito*, *q.*1. *de obed. cap.*22. Vide Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Regul. iura ſub Epiſcop. n.*35. & 36. referentem aliquas declarationes S. Congregationis Epiſcoporum, & Regularium circa hoc.

4 Non obſtante etiam prædicta doctrina Concilij, putant aliqui poſſe Regularem doctum, & idoneum prædicare pro duabus, aut tribus vicibus ſolùm de licentia Parochi in ſua Parochia. Henriquez *lib.*7. *de Indulgent. cap.*16. Hoc verò ſolùm admitterem, ſi pro tali perſona, aut occaſione præſumeretur licentia tacita, vel interpretatiua Epiſcopi, & eſſet in oppidis, vbi non ſunt Epiſcopi, ſed tantum Parochi; eſſetque hoc legitima conſuetudine receptum, alias non. Cautè enim procedendum, maximè poſt Conſtitutionem Gregor. X V. *num. præcedenti* adductam, vbi viget. Sed vide Barboſam *de poteſtate Epiſcopi allegat.*76. *num.*25.

5 Licitum eſt, per ſe loquendo, Religioſos prædicare, etiam in locis publicis, viis, & plateis. Ratio eſt, tum ex exemplo plurium Sanctorum, videlicet Antonij Paduani, Vincentij Ferrerij, & Petri Martyris id ſæpè facientium, vt ex hiſtoriis ipſorum conſtat: tum quia hoc, nec diuina, nec humana lege eſt prohibitum, aut intrinſecè malum. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*9. *cap.*1. *à n.*25. Vnde hoc poſſunt facere aliqui Religioſi, etiam ſine licentia Epiſcoporum. Ratio eſt propter multa priuilegia Religionibus conceſſa, præſertim Sixti I V. Carmelitis, Bonifacij I X. Prædicatoribus, Pauli I I I. Ieſuitis, & Clementis V. Prædicatoribus, & Minoribus, quibus etiam gaudent aliæ Religiones cum ipſis communicantes. Hæc autem priuilegia abrogata non ſunt à Concil. Trident. aut Conſtitutione Gregor. X V. adducta, cum ex illis ſolum habeatur non poſſe ſine licentia, aut benedictione Epiſcoporum prædicare Regulares in ſuis, aut alienis Eccleſiis. Compendium priuilegiorum Mendicandium *verb. Prædicatores.* Miranda *in Man. tom.*1. *q.*50. *art.*4. Nunquam tamen vti poſſunt hac facultate prædicandi alicubi contradicente Epiſcopo. Tum ex Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *c.*4. id expreſsè prohibente, tum quia prædicare verbum Dei, eſt proprium munus Epiſcoporum, atque ita ad minus exigitur, ne contradicant. Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regular. quæſt.*32. *art.*5.

Etiam prædicante Epiſcopo poſſunt Religioſi ſuo munere prædicandi vti. Ratio eſt, nam licet in Clement. *Dudum*, & in Extrauag. *Inter cunctas*, conce- 6
datur licentia Religioſis prædicandi, *hora illa dumtaxat excepta*, *in qua locorum Prælati prædicare voluerint*, *vel coram ſe facere ſolemniter prædicari.* Tamen cum in aliis priuilegiis Religionum, quale eſt illud Pauli III. pro Patribus Ieſuitis adductum, quo etiam gaudent qui cum ipſis communicant in priuilegiis, non ponatur talis limitatio, & licentia Epiſcoporum ad prædicandum ſupponatur, nec contradicant illa hora prædicare, poterit id fieri, niſi conſuetudine oppoſitum ſit receptum, aut aliunde conſtet Epiſcopo diſplicere talem concionem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*9. *de ſociet. c.*1. *num.*30. Vide tamen circa hoc S. Congregat. Concilij ſub Sanctiſſ. D.N. Vrbano præceptum apud Barboſ. *de Offic. Paroch. cap.*14. *num.*2. & aliam declarationem eiuſdem S. Congregat. apud Gauant. *in Manual. Epiſcop. verb. Concio ſacra*, *num.*52.

Prædicatores ſemel præſentati, & approbati ab 7
Epiſcopis non poſſunt ab eiſdem iterum compelli, vt præſententur, bene tamen à ſucceſſoribus, iuxta dicta de Confeſſoribus *cap. præced. num.*7. Propter ſimilem rationem, Miranda *tom.*1. *Manual. quæſt.*50. *artic.* 9. Sorbus *in annotat. ad compend. verb. Prædicatores.*

Habent aliqui Prædicatores Regulares, videlicet 8
Theatini, & qui cum ipſis communicant in priuilegiis, priuilegium Clement. V I I. circa Officium diuinum recitandum, de quo egimus *cap.*2. *num.*31. Habent etiam aliud Leonis X. priuilegium circa ieiunia, conceſſum Minoribus, & per conſequens aliis Religionibus, quæ communicationem priuilegiorum habent cum illis: quod ſcilicet prædicatores *actu prædicantes poſſint ſine ſcrupulo*, *ſeruato ieiunio*, *anticipare*, & *retardare horas comeſtionis*, & *ſerotinæ collationis*, *iuxta ſuam conſolationem.* Nauarrus *in Manual. c.*21. *num.*16. & *cap.*25. *num.* 201. Miranda *in Man. tom.*1. *q.*50. *art.*11. & 12. Quia tamen priuilegium hoc fuit viuæ vocis oraculo conceſſum, vt habet Caſſarubius *in compend. priuil. Mendic. verb. Ieiunium*, *num.*5. ideò nihil valet. Iure tamen communi, & cauſa rationabili ſubſiſtente poteſt fieri id, quod iſto priuilegio conceſſum erat.

Religioſi prædicantes errores, aut ſcandala diſſe- 9
minantes in populum, etiamſi in Monaſterio ſui, vel alterius Ordinis prædicent, ab Epiſcopis interdicuntur quoad officium prædicandi. Quod ſi hæreſes prædicauerint, contra eos ſecundum iuris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem debent procedere. Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *c.*2. Quaranta *in ſum. Bull. verb. Exemptio.* Similiter Leo X. in Bulla *Dudum*, quæ habetur in appendice Bullar. *fol.*21. præcipit in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, omnibus Religioſis cuiuſcumque Religionis, ne deinceps Indulgentias, & gratias S. Mariæ de Populo de Vrbe, ad ſæculares extendi prædicent, aut publicè, vel priuatè nuncient, niſi ſolùm ad Fratres, Moniales, Tertiarios, & familiares. Laërt. *in append. Bull. vt ſup.*

Item Concilium Lateranenſe ſub Leone X. *ſeſſ.*11. 10
prohibet Prædicatoribus, ne de cætero in ſermonibus ſuis publicis, alia quæque futura ex litteris Sacris conſtanter prædicent, nec illa à Spiritu ſancto, vel diuina reuelatione ſe habuiſſe affirmare, & alienas inanes diuinationes aſſeuerando, aut aliquo modo quæcumque tractanda aſſumant; ſed ex diuinæ vocis præcepto Euangelium omni creaturæ, cum

vitiorum deteſtatione, & virtutum commendatione, enucleent, atque declarent. Ruſuſque idem Concilium: Euangelicam veritatem, & Sacram Scripturam, iuxta declarationem, interpretationem, & ampliationem Doctorum, quos Eccleſia, vel diuturnus vſus approbauit, legendoſque hactenus recepit, aut in poſtetum recipiet, prædicent, & explanent. Neque quicquam eius proprio ſenſui contrarium, aut diſſonum adiiciant, ſed illis ſemper inſiſtant, quæ ab ipſius S. Scripturæ verbis, & præfatorum DD. interpretationibus ritè, & ſanè intellectis non diſcordant. Tempus quoque præfixum futurorum malorum, vel Antichriſti aduentum, aut certum diem Iudicij prædicare, vel aſſerere nequaquam præſumant, cùm veritas dicat non eſſe noſtrum noſſe tempora, vel momenta, quæ Pater poſuit in ſua poteſtate. Item ex eodem Concilio. Si quibuſdam eorum Dominus futura quædam in Dei Eccleſia, inſpiratione quapiam reuelauerit, &c. quoniam res magni momenti eſt, eo quod non de facili credendum ſit omni ſpiritui, ſed teſte Apoſtolo probandi ſunt ſpiritus, an ex Deo proueniant, volumus, vt lege ordinaria tales aſſertæ inſpirationes, antequam publicentur, aut populo prædicentur, ex nunc Apoſtolicæ Sedis examini reſeruatæ intelligantur. Quod ſi ſine moræ periculo id fieri non valeret, aut vrgens neceſſitas aliud ſuaderet, tunc eodem ordine ſeruato, Ordinario loci notificentur, vt ille, adhibitis ſecum tribus, aut quatuor doctis, & grauibus viris, huiuſmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire videbitur (ſuper quo eorum conſcientias oneramus) illud propalandi licentiam concedere poſſint. Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Concio Sacra, à n.35.* Tandem contra prædicatores in ſuo munere delinquentes ſic procedit idem Concilium. Vltra pœnas contra tales à iure ſtatutas, excommunicationis etiam ſententiam, à qua non niſi à Romano Pontifice præterquam in mortis articulo conſtituti, abſolui poſſint, eos incurrere volumus. Et vt eorum exemplo alij attentare ſimilia minimè audeant, prædicationis etiam officium eis eſſe interdictum perpetuò decernimus. Vide Bullam inter Bullas Leonis X. *num.* 21. Animaduertunt tamen aliqui huius Concilij cenſuras non fuiſſe receptas. Nauar. *in Man. c.*27. *num.*111. Suarez *tom.*5. *diſp.*22. *ſect.*6. Quod aliorum iudicio remitto. Vide dicenda *infrà num.*17.

11 Concilium quoque Tridentinum *ſeſſ.*5. *cap.*2. ſic monet prædicatores: *Plebes pro ſua, & earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis, docendo ea, quæ ſcire omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annunciandoque eis cum breuitate, & facilitate ſermonis vitia, quæ eos declinare, & virtutes, quas ſectari oportet, vt pœnam æternam euadere, & cœleſtem gloriam conſequi valeant.* Vide compendium priuilegiorum *verb. prædicatores*, & Simancas *de Cathol. Inſtit. tit.*49.

12 Concinatoribus de Immaculatæ Mariæ Virginis Conceptione, præter id quod illis antea præceptum erat à Sixto IV. ſcilicet, quod neutram opinionem, affirmatiuam ſcilicet, aut negatiuam condemnare præſumerent, ſub excommunicationis ſententia Papæ reſeruatæ; vlteriùs illis præcipitur à Pio V. in Bulla, quæ incipit, *Super ſpecula Domini*, anno 1570. edita, quatenus nemo cuiuſcumque Ordinis, gradus, conditionis, vel dignitatis exiſtat, in popularibus concionibus, vel vbicumque promiſcua virorum, & mulierum multitudo conuenire ſolet, de huius controuerſiæ alterutra parte diſputare, rationibus, vel Doctorum auctoritate, aſſerendo propriam ſententiam, & contrariam refellendo, aut impugnando, vel de hac ipſa quæſtione, cuiuſvis pietatis, aut neceſſitatis prætextu, vulgari ſermone ſcribere, vel dictare præſumat. Contra tranſgreſſores verò ſic procedit. Qui contrafecerit, ſuſpenſionis pœnam à diuinis abſque noua declaratione ipſo facto incurrat, ſi modo fuerit in Sacris conſtitutus, & quocumque prætereà gradu, ſiue dignitate, vel adminiſtratione fungatur, illis omnibus ſit ipſo iure priuatus, & ad eadem, vel ſimilia munera obtinenda, vel obeunda perpetuæ inhabilitatis cenſuræ, ipſo etiam facto ſit obnoxius, ſuper quibus niſi à Romano Pontifice pro tempore exiſtente diſpenſari, ſiue abſolui non poſſit. Et nihilominus aliis pœnis, ſi opus fuerit, à proprio Prælato pro delicti menſura infligendis ſubiiciatur, prout ſubiicimus. Poſtea verò Paulus V. in alia Bulla anno 1616. edita, quæ habetur in appendice 3. Bull. *fol.* 68. approbauit, & confirmauit prædictas Bullas Sixti IV. & Pij V. ac præterea adiunxit, quod ſi quis quovis modo contrauenerit, præter ſupra dictarum Conſtitutionum pœnas reſpectiuè ipſo facto incurrendas, etiam concionandi, publicè legendi, ſeu docendi, & interpretandi facultate, ac voce actiua, & paſſiua in quibuſcumque electionibus, eo ipſo, abſque alia declaratione priuatus exiſtat, necnon ad concionandi & publicè legendi, docendi, & interpretãdi munus perpetuæ inhabilitatis pœnas ſimiliter ipſo facto incurrat abſque alia declaratione, à quibus non niſi à nobis ipſis, vel Succeſſoribus noſtris Roman. Pontificibus pariter abſolui, ſeu ſuper iis diſpenſari poſſit, & nihilominus aliis pœnis noſtro, & eorundem Romanorum Pontificum Succeſſorum noſtrorum arbitrio infligendis ſubiiciatur, prout eum ſubiicimus per præſentes, & contra huiuſmodi tranſgreſſores etiam Regulares cuiuſvis Ordinis, & inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas, & ſæculares perſonas, cuiuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, vt præfertur, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & inquirant, atque in eos ſeuerè animaduertant. Nos enim iis, & eorum cuilibet contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, & inquirendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi liberam facultatem, & auctoritatem, iiſdem auctoritate, & tenore tribuimus, & impartimur, eoſque vt præfertur, procedere, inquirere, & punire præcipimus, & mandamus. Poſt quæ S. Congregatio S. Inquiſitionis coram eodem Paulo V. die 31. Auguſti anni 1617. præcepit omnibus, & ſingulis cuiuſvis Ordinis, & inſtituti Regularibus, & aliis quibuſcumque, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perſonis cuiuſvis conditionis, ſtatus, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſæcularis, etiamſi ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua earum eſſet neceſſariò mentio facienda, vt in poſterum, donec articulus huiuſmodi à S. Sede Apoſtolica fuerit diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, & Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, non audeant in publicis Concionibus, Lectionibus, Concluſionibus, & aliis quibuſcumque actibus publicis aſſerere, quod eadem Beatiſſima Virgo fuerit concepta cum peccato Originali. Contrafacientes autem eadem Sanctitas ſua voluit, & declarauit ſubiacere debere, & ſubiecit cenſuris, & pœnis contentis in ſupradictis Conſtit. ſuorum prædeceſſorum, & ſua, ipſo facto incurrendis. Per huiuſmodi tamen prouiſionem Sanctitas ſua non intendit reprobare alteram opinionem, nec ei vllum prorſus præiudicium inferre, eam relinquens in eiſdem ſtatu, & terminis, in quibus de præſenti reperitur, præterquam quoad ſuprà diſpoſita. Vlterius ſub eiſdem cenſuris, & pœnis mandans, quod negatiuam opinionem, videlicet, quod non fuerit concepta cum peccato originali, in prædictis publicis actibus aſſerentes, aliam opinionem non impugnent,

nec

nec de ea aliquo modo agant, ſeu tractent. Inſuper voluit, & expreſsè mandauit, vt extra hos caſus expreſſos publicorum actuum in reliquis omnibus ſupradictæ Conſtitutiones firmæ, & illæſæ remaneant, & exactè obſeruentur perindè ac ſi præſens Decretum non emanaſſet. Et ita decreuit, & mandauit vbique inuiolabiliter obſeruari, non obſtantibus in hac parte ſupradictis Conſtitutionibus, & aliis omnibus in contrarium facientibus. Volens, & decernens pro obſeruatione, & executione præſentis Decreti, & omnium in eo contentorum, quod contra huiuſmodi tranſgreſſores, etiam Regulares, cuiuſvis Ordinis, & Inſtituti, etiam quomodolibet exemptos, & alias quaſcumque Eccleſiaſticas, & ſeculares perſonas cuiuſcumque ſtatus, conditionis, gradus, Ordinis, aut dignitatis, tam Eccleſiaſticæ, quàm ſecularis, tam Epiſcopi, & Prælati, Superiores, aliique Ordinarij locorum, quàm hæreticæ prauitatis vbique locorum deputati Inquiſitores procedant, & in eos ſeuerè animaduertant, tribuens eis, & eorum cuilibet liberam facultatem, & auctoritatem contra eoſdem tranſgreſſores procedendi, ac pœnis coërcendi, & puniendi. Vide 4.*tom.*Bullar. in Paul.V.*num.*7. Poſteà verò Gregor. XV. in Generali Congregatione S. Inquiſitionis ann. 1622. & habetur inter Bullas Gregor.XV. *in* 4.*tom* Bullarij *num.* 29. prædictum Decretum Paul. V. extendit, & ampliauit etiam ad priuata colloquia, & ſcripta, mandans, & præcipiens omnibus, & ſingulis ſupradictis, ne de cætero, donec articulus huiuſmodi à Sede Apoſtolica diffinitus, vel per Sanctitatem ſuam, aut Sedem Apoſtolicam fuerit aliter ordinatum, neque etiam in ſermonibus, & ſcriptis priuatis audeant aſſerere, quod eadem Beata Virgo fuerit concepta cum peccato originali, nec de hac opinione affirmatiua aliquo modo agere, ſeu tractare, &c. Conceſſit tamen idem Pontifex in alia Bulla eodem anno (prout habetur in prædicto loco 4. *tomo Bullar.* inter Bullas huius Pontificis vt ſuprà) omnibus, & ſingulis Ordinis Prædicatorum Fratribus, vt de cætero in quibuſcumque priuatis eorum colloquiis, ſeu conferentiis, inter ſe dumtaxat, & non inter alios, aut cum aliis de materia eiuſdem Conceptionis B.Mariæ Virginis diſſerere, & tractare abſque vllo pœnatum in dictis Decretis contentarum incurſu, liberè, & licitè poſſint, & valeant. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Conceptio B. Virginis.*

13 Poſſunt Concionatores Carmelitarum in ſuis concionibus prædicare de ſpeciali protectione Beatiſſ. Virginis circa eos, eorumque Confratres, videlicet quod populus Chriſtianus poſſit piè credere, eandem Beatiſſimam Virginem, animas Fratrum, & Confratrum eiuſdem Ordinis in charitate decedentium, quæ in vita habitum geſtauerint, & caſtitatem pro ſuo ſtatu coluerint, Officiumque paruum recitauerint, vel ſi recitare neſciant, Eccleſiæ ieiunia obſeruauerint, & feria quarta, & Sabbato à carnibus abſtinuerint (niſi vbi in iis diebus Natiuitatis Domini feſtum inciderit) ſuis interceſſionibus continuis, piiſque ſuffragiis, & meritis, ac ſpeciali protectione poſt earum tranſitum, præcipuè in die Sabbathi (qui dies ab Eccleſia eidem Beatiſſimæ Virgini Mariæ dicatus eſt) adiuturam. Sic enim poſt varias Controuerſias diſcuſſum, & matura deliberatione decretum fuit à S. & generali Inquiſitione Eminentiſſ. DD.Cardinalium ſub Paulo Quinto anno 1613. & ab Eminentiſſ.Card. Millino tranſmiſſum ad Generalem Inquiſitorem Regni Luſitaniæ, ab eadem Inquiſitione authenticatum, & publicatum, vide Ioannem Pintum *in Hierarchia Carmelit. tract.* 5. *à cap.*4. & dicta ex Clem.VII.*cap.*3. *num.* 17.

14 Non poſſunt admitti ad munus concionandi, aut illud exercere infames infamiâ iuris, vel facti. Quia prædicare, & ſacrificare parificantur, *cap. Presbyteros qui, diſt.* 50. Indecens etiam videtur, vt tantum munus infamibus demandetur. Laurentius de Peirinis *tom.*2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 10. *Vrb. VIII. num.*5. Quod tamen limitare videtur, ſi tales poſt peractam pœnitentiam verè reſipiſcant, abſitque ſcandalum, & periculum recidendi, & id publicè non fiat: ſed neſcio quomodo poſſit aliquis concionari, & non publicè.

Concionatores in ſtatu peccati mortalis quantumuis occulti exiſtentes, peccare mortaliter, ſi ante debitam contritionem, vel Confeſſionem præmiſſam prædicent, docent aliqui auctores. Caietanus 3. *part. quæſt.* 64. *art.* 6. & indicant Nauar. *in Manual. cap.*25. *num.* 141. Oppoſitum tamen docent alij. Sotus *in* 4. *diſt.*1. *quæſt.*5. *art.*6. Medina *Cod. de pœnit. tract.*1. *quæſt.*5. Ad minus tamen ſemper credo tales peccare venialiter. Quia munus prædicandi eſt annexum Ordini, & præcipuè conſecrationi Epiſcopi, & actio illa eſt ſatis grauis, & in ea operatur homo vt Spiritus ſancti organum. Per accidens etiam peccabunt mortaliter, vel ratione ſcandali, ſi Concionatorum peccatum publicum ſit, vel quia inde fit, vt verbum Dei fiat contemptibile, & nullius æſtimationis. Suarez 3.*tom. in* 3.*part. diſp.*16. *ſect.*3.*in fine.* 15

Qui concionando fabulas, facetias, aut aliquid ridiculum miſcet, regulariter peccat ſaltem venialiter. Quia abutitur munere ſacro, miſcendo ſacra prophanis. Caietanus 2.2.*quæſt.*164.*art.*2.Nauar. *in Manual. cap.*25.*num.*142. Addens, nec ſemper hoc eſſe peccatum veniale, quando ſcilicet aliquod verbum breuiter ad aliquam honeſtam hilaritatem dicitur. Vide Bullam Leon. X. *vt ſuprà num.*10. *relatam.* 16

Prohibitum eſt à S. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium, ne Concionatores commendent pauperes in propriis Eccleſiis ſine licentia Epiſcopi; bene tamen intra propria Monaſteria. Ita refert Gauantus *verb. Concio ſacra, num.*42. Debent etiam Concionatores Regulares in concionibus ad populum vti Euangeliis, & Epiſtolis, quæ leguntur à Clero ſeculari eius Eccleſiæ, vbi degunt. Sic enim decreuit S.Congregatio Concil.apud Quarantam *in Sum.Bull. verb.priuil. Regular.* & diximus *ſuprà cap.*9. *num.*46. Nec poſſunt publicare Indulgentias, intellige non publicatas per ordinarios locorum. Sic enim habetur ex Concil. Trident. *ſeſſ.*21. *cap.*9. Imò publicantes falſas Indulgentias, ſeu indiſcretas, peccant omninò mortaliter contra præceptum Obedientiæ illis impoſitum in Clement. de priuileg. *cap. Religioſi.* Nec poſſunt eſſe quæſtores, ſeu eleemoſynarij (dicuntur autem quæſtores, qui quæſtum ſibi referunt. Baldus apud Barboſam *de poteſt. Epiſcop.alleg.*109. *num.*6.) Nam expreſsè habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.*5. *cap.*2. quod quæſtores *nec per ſe, nec per alium prædicare præſumant, & ſeſſ.* 21. *cap.* 9. talium nomen, vſus, & officium omninò extinguuntur. Licet eos ſoleat Sedes Apoſtolica concedere cum certis conditionibus, de quibus Zerola *in praxi, part.*1. *verb. Quæſtores*, & Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Quæſtores.* Prætereà prædicantes miracula falſa, non ſolum peccant mortaliter, quia committunt mendacium pernicioſum, cum ſic facientes tollant quantum in ſe eſt veritatem miraculorum Fidei, & ſint in cauſa, quòd fides illis non adhibeatur; ſed etiam videntur incurrere ſententiam excommunicationis Papæ reſeruatam, latam à Leone X. & Concil. Lateranenſi, de qua *ſuprà n.*10. Bonacina *circa* 8. *præceptum Decalog. diſput.*10. *quæſt.*1. *punct.* 2. *num.*7. Qui verò in prædicationibus falſum dicunt in citationibus, vt in numero capitum, nomine auctorum, vel loco vnius 17

Prophetæ alterum dicendo, non peccant mortaliter; cum non committant mendacium in doctrina, ſed in accidentibus, & ſine præiudicio proximorum. Caietanus 2. 2. *quæſt.* 110. *art.*4. Azor. 3. *part. lib.*13. *cap.*1. *dub.*6.

18 Pro excommunicatione, quam incurrunt Religioſi, qui aliqua in ſuis concionibus dicunt impedientes ſolutionem decimarum, vide *cap.*9. *num.*26. A quibus debeant examinari Concionatores Regulares, vide decretum Clement. VIII. & Vrbani VIII. *cap.*18. *num.*79. Quando poſſunt diſpenſari in ſeruitio Chori, *cap.*10. *num.*20. Qualiter poſſint prædicare in eorum Eccleſiis quando prædicatur in Eccleſia Cathedrali, vide declarationem S. Congregat. *cap.*12. *num.* 41.

19 Quia tamen ſæpius controuertitur quis teneatur Concionatori ſolitam eleemoſynam tribuere, an Epiſcopus, vel potius Communitas Ciuitatis, ideo placuit declarationem quandam S. Congregationis Epiſcoporum & Regularium de anno 1647. pro 12. Aprilis hic adiungere, quæ talis eſt. *S. Congregat. S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita, auditis partibus & Eminentiſſimo Cornelio referente, inhærendo declarationibus ſæpius factis à Sacra Congregatione S.R.E. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum, cenſuit Epiſcopo Terentino competere ius eligendi Concionatorem in ſua Cathedrali Eccleſia, non obſtante quacumque prætenſa conſuetudine etiam immemorabili in contrarium. Concionatori verò ſic ſolitam eleemoſynam ſoluendam eſſe à Communitate dictæ Ciuitatis, quæ hactenus ſoluit, donec ipſa legitimè probauerit non teneri. Romæ* 12. *Aprilis* 1647. *H. Archiepiſcopus Patracenſis Secretarius.*

Caput XXI.

De obligationibus Sacerdotum Regularium.

Svmmarivm.

1 *Sacerdotes Regulares crebriùs celebrare debent.*
2 *De tempore celebrandi.*
3 *An dici poſſit Miſſa ante dictum Matutinum.*
4 *Poſſunt Religioſi recipere ſtipendia pro Miſſis celebrandis.*
5 *An plura ſtipendia pro vna Miſſa.*
6 *Reductio Miſſarum ad minorem numerum ad quem pertineat.*
7 *An poſſit Sacerdos partem ſtipendij ſibi reſeruando, alteram partem aliis dare pro Miſſa celebranda.*
Declarationes S.Congregationis circa hoc, ibid.
Relicta pro onere Miſſarum qualiter inueſtienda, ibid.
8 *An Religioſi adminiſtrare poſſint Euchariſtiam.*
9 *An poſſint aſſiſtere matrimoniis.*
10 *An miniſtrare extremam vnctionem.*
11 *Audiendo Miſſam feſtis diebus in Eccleſiis fratrum ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ.*
12 *Simplices Sacerdotes quando poſſint miniſtrare Sacramentum Pœnitentiæ.*
13 *An abſoluant ab excommunicatione minori.*
14 *An poſſint celebrare Miſſas in quocumque loco cum Altari portatili.*
15 *An in grangiis, ſeu prædiis Monaſteriorum.*
16 *Sub dio, & extra Eccleſiam in caſu neceſſitatis.*
17 *Poſſunt Regulares dicere Miſſas quacumque hora debita.*
18 *Triduo ante Paſcha an dici poſſint Miſſæ priuatæ.*
19 *Quid poſſint Religioſi tempore interdicti.*
20 *Quid tempore ceſſationis à diuinis.*
21 *Decreta S. Congregationis Rituum.*
22 *Quid de Miſſis S. Gregorij dicendum.*
23 *Priuilegium pro Eccleſiis Hiſpaniæ.*
24 *An qui Miſſas nouas celebrant, poſſint oblationes accipere.*
25 *Miſſa votiua quando non dicenda*, & n.26.
27 Gloria in excelſis *quando non dicitur.*
Credo *quando omittitur*, ibid.
28 *Miſſa de* Requiem *quando poſſunt dici.*
29 *Conuentualis Miſſa nunquam omittenda.*
30 *In Canone Miſſæ nomine Antiſtitis non ſunt nominandi Superiores Regulares, ſed Epiſcopi.*
31 *In Altari priuati oratorij quando non celebrandum.*
32 *Miſſæ certis Regularibus conceſſæ, qualis eſt Miſſa B. Virginis de Monte Carmelo Carmelitis, à quibus dicenda.*
33 *In* Confiteor Deo *non ſunt adiungendi ſancti.*
34 *Pro reuerentia debita Eccleſiis quæ decreta ſint à S. Congregat.*
35 *Pro aliis ſpectantibus ad Sacerdotes.*

Religiosvs Sacerdos non ſolùm tenetur celebrare in præcipuis anni feſtiuitatibus, ſicut alij Sacerdotes etiam nullam curam animarum habentes, eo quod hoc congruit iuri naturali, ſecundum quod quilibet tenetur gratiam ſibi datam aliis communicare, & iuri diuino, in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*; ſed etiam tenetur regulariter id facere, tum propter ſcandalum, quod ſolet ſequi, ſi Sacerdos regulariter non celebret; tum etiam, quia regulariter Religioſi ſunt obligati ad Miſſas dicendas, vel propter ſtipendia accepta, vel propter eleemoſynas, quas à fidelibus acceperunt intuitu ſuffragiorum, & orationum eorumdem. Syluester *verb. Miſſa*, Sotus *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*1. *art.*10. 1

Quamvis de iure communi nulli licitum ſit noctu, & ante lucem celebrare, niſi ſolis Epiſcopis, iuxta gloſſ. *in cap. fin. de priuileg. lib.*6. Nauar. *in Man. cap.*25. *num.*85. Similiter nec liceat regulariter Miſſam poſt meridiem celebrare, niſi in caſu raro, & exiſtente rationabili cauſa. Suar. *tom.*3. *in tertiam partem, diſput.*80. *ſect.*4. Sunt tamen aliqua priuilegia circa hoc aliquibus Regularibus conceſſa. Primò enim Pius Secundus conceſſit Minoribus, vt poſſint celebrare vna hora ante auroram. Inſuper Leo Decimus conceſſit, vt de licentia ſuorum Superiorum, quorum conſcientiis ſe remittit, quomodo Fratres debeant vti hac gratia, poſſint celebrare illicò poſt Matutinum, & etiam poſt meridiem, præſertim diebus quando eſt de audienda Miſſa præceptum, & quando Fratres debent ambulare, ſeu quando de via veniunt, & non poſſunt ante meridiem applicare ad locum, vbi commodè poſſint Miſſam audire, vel honeſtè celebrare. Prætereà Sixtus Quartus conceſſit etiam Minoribus, quod Sacerdotes neceſſitatis cauſa poſſint ante, & poſt horam ſtatutam ab Eccleſia celebrare. Quæ priuilegia non videntur abrogata neque per Concil. Tridentinum, cum in eo ſolùm præcipiatur Ordinariis, vt compellant Regulares ne vtantur dictis priuilegiis, neque per Conſtitutionem Pij V. quæ incipit *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, quia illa ſolùm videntur eſſe contra illos, qui celebrabant noctu in vigiliis quarumdam feſtiuitatum, vel contra eos, qui regulariter, & abſque vlla cauſa poſt meridiem celebrant. 2

Rodrig.

Rodriq. *tom.* 1. *q.* 43. *art.* 2. *&* 5. Mirand. *in Man. tom.* 1. *quaſt.* 41. *art.* 10. *&* 11. Nihilominus quia S. Congregatio declarauit, *Ante diem, & horis indebitis celebrare non licet, etiam vigore priuilegiorum ante Concilium Tridentinum conceſſorum*, nihil iam valent prædicta priuilegia, eo præſertim, quia cum fuerint viuæ vocis oracula (vt patet ex Gaſarubio *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Miſſa* 2. *quoad tempus*) reuocata iam ſunt, vt ſæpè diximus. Conceſſio autem, quæ à Gregor. XIII. facta eſt pro Ieſuitis, parum, aut nihil continet priuilegij, vt benè Rodriguez *vt ſuprà, art.* 2. Miſſæ verò omnes Natiuitatis Domini (niſi aliter conſuetudine introductum ſit) poſſunt celebrari ante auroram, ſaltem iure communi. Vaſq. *tom.* 3. *in tertiam partem, diſp.* 232. *cap.* 3. *num.* 32. & ſine priuilegio etiam in aliquo ſolemni feſto, cum Concio non auditur niſi poſt Meridiem, vel ſi ratione itineris occurrat in die feſto tardiùs venire, poterit etiam celebrari aliquo tempore poſt meridiem. Vaſquez *num.* 37. Laurentius de Peirin. *de priuileg. Minimor. tom.* 1. *circa Conſtit. Pyrrhi*, §. 7. Scio etiam S. Congregationem Epiſcoporum & Regularium de anno 1646. pro 13. Iulij conceſſiſſe cuidam Archiepiſcopo, vt poſſet permittere vnam Miſſam celebrari duabus horis ante ſolem ortum pro laboratoribus agrotum.

3 Non eſt peccatum mortale dicere Miſſam ante Matutinum, ſeu Laudes (quamuis multi oppoſitum ſentiant. Gauantus *tomo* 1. *Theſaur. parte* 2. *tit.* 1.) Eo quod nullum eſt præceptum tam grauiter obligans. Sotus 10. *de iuſtit. quæſtione* 5. *art.* 4. Suarez 3. *tom. in* 3. *part. diſp.* 82. *ſect.* 1. Erit tamen veniale, ſi ſine aliqua rationabili cauſa id fiat; quia eſt aliqualis inuerſio ordinis Eccleſiæ conſuetudine introducti. Syluest. *verb. Miſſa* 1. *quæſt.* 1. De prima autem non eſt talis obligatio. Tolet. *in Summ. lib.* 1. *cap.* 1.

4 Poſſunt Religioſi Sacerdotes recipere ſtipendia pro Miſſis celebrandis, illa ſcilicet, quæ communi lege, aut conſuetudine fuerint taxata, ſeu quæ à viris timoratis peti, & dari ſolent. Cùm hoc nullo iure naturali, Diuino, aut Eccleſiaſtico ſit prohibitum. Suar. 3. *tom. in tertiam partem, diſp.* 86. *ſect.* 2. Excipiuntur ab hac regula Patres Societatis (& idem dico de aliis Religioſis, quibus ex vi ſuarum Conſtitutionum eſt illis prohibitum accipere ſtipendia pro Miſſis, & aliis actionibus ſpiritualibus.) Ratio eſt, quia *in Exam. cap.* 1. §. 3. *&* 6 *part Conſtit. Societ. cap.* 2. §. 7. prohibetur illis admittere *ſtipendium pro Miſſarum Sacrificiis, vel Prædicationibus, vel Lectionibus, vel illius Sacramenti adminiſtratione.* Vnde tales recipientes ſtipendia peccant contra paupertatem. Quia recipiunt aliquid contra voluntatem Superiorum, quod eſt actus proprietatis. Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 28. *num.* 7. Poterit tamen in hoc dari paruitas materiæ, ſicut in aliis votorum tranſgreſſoribus. Henriquez *lib.* 9. *de Euchar. cap.* 22. *num.* 3. Sanchez *vt ſuprà num.* 8. Vide dicta *c.* 6. *num.* 36. (Miſſæ autem dictæ à præfatis Regularibus contra præceptum ſuorum Superiorum proſunt illis pro quibus dictæ fuerunt, & non illis pro quibus Superiores præcipiunt applicari, iuxta dicta *ſuprà cap.* 4. *num.* 35. De quo Portellus *in Reſponſ. Moral. tom.* 2. *caſu* 22.)

5 Quamuis multi Theologi velint Sacerdotes pauperes (quod maximè procedit in Religioſis) accipere poſſe plura ſtipendia pro vna Miſſa, tot ſcilicet, quot fuerint ad ſuam ſtrictam, & congruam ſuſtentationem neceſſaria, Ludouic. Veia *in lib. reſp. ad caſus conſcientiæ Congregat.* 4. *caſ.* 3. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 2. *num.* 433. Hæc tamen ſententia iu praxi iam ſuſtineri non poteſt propter Decretum de celebratione Miſſarum Sacr. Congregat. Sanctiſſ. D. N. Vrban. VIII. auctoritate editum anno 1625. quod habetur 5. *tom. Bullar.* inter Conſt. Vrb. *n.* 42. vbi id prohibetur per hæc verba, *Vbi pro pluribus Miſſis, etiã eiuſdem qualitatis celebrandis plura ſtipendia, quantumcunque incongrua, & exigua, ſiue ab vna, ſiue à pluribus perſonis collata fuerunt, aut conferentur in futurum Sacerdotibus, Eccleſiis, Capitulis, Collegiis, Hoſpitalibus, Societatibus, Monaſteriis, Conuentibus, Congregationibus, domibus, ac locis piis quibuſcumque, tam ſecularibus, quàm Regularibus: Sac. Congregatio ſub obteſtatione Diuini Iudicij, mandat, ac præcipit, vt abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint; itavt alioquin ij, ad quos pertinet, ſuæ obligationi non ſatisfaciant, quinimò grauiter peccent, & ad reſtitutionem teneantur.* Diana *tract.* 14. *de celebrat. Miſſarum, reſolut.* 8. Et quamuis circa hoc multa fuerint à Summis Pontificibus conceſſa priuilegia Regularibus, illa tamen omnia reuocata iam ſunt ab eadem Sacra Congregatione, dicente: Eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibuſvis perſonis, Eccleſiis, ac locis piis, tam ſecularibus, quam Regularibus, cuiuſcumque Ordinis, Congregationis, & Inſtituti, quamcumque ob cauſam conceſſa, quibus indulgetur, vt certarum Miſſarum, vel Anniuerſariorum celebratione, aut aliquibus Collectis, ſeu Orationibus, plurium Miſſarum oneribus in futurum ſuſcipiendis ſatisfiat, Gauantus *in Theſaur. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 12. Diana *vt ſuprà reſolut.* 6. Num autem non obſtante huiuſmodi Sac. Congregationis Decreto, in caſu graui neceſſitatis citra extremam, poſſit Sacerdos pauper plura ſtipendia pro vna Miſſa recipere, iuxta ſui ſtrictam, & congruam ſuſtentationem (inhærendo maximè ſententiæ affirmanti ſacrificium Miſſæ eſſe infiniti valoris, ita vt pluribus applicatum, tantum quantum ad valorem, qui ex opere operato Miſſæ correſpondet, valeat ſingulis, ac ſi pro ipſis ſolis applicaretur, vt tenet Vaſq. *tom.* 3. *in tertiam partem, diſputatione* 231. & procurando aliis viis, & modis, per opera ſcilicet ſatisfactoria, Orationes, & Indulgentias recompenſare id, quod de fructu Miſſæ ex opere operantis proueniret vnicuique, ſi pro ipſo ſolo applicaretur) aliorum iudicio remitto, noſtram verò ſententiam in ſpeciali Tractatu de hac re, Deo duce, proferemus.

Quamuis etiam Abbates, & Generales Religionum poſſent olim in Capitulis Generalibus Miſſas 6
ad minorem numerum reducere, iuxta Decretum Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 4. nullatenus iam id poſſunt facere, propter Decretum Sac. Congregationis Concilij, iam adductum, quo ſtrictè prohibet, & interdicit S. Congregatio, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus vel aliàs quoquo modo reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis, ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur: quæ, re diligenter perſpecta, id ſtatuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit. Gauantus *vt ſuprà tit.* 12. *num.* 43. Poſſunt tamen Generales in Capitulis generalibus re diligenter perſpecta iuxta prædictum decretum Concil. Trident. facere reductiones Miſſarum, quæ ante prædictum Concilium relictæ erant non in limine fundationis, ſed pro alia cauſa. Ratio eſt, quia ita explicata erat iam pridem mens Concilij à S. Congreg. & in Decreto præſenti ſolùm prohibetur, & interdicitur reductio onerum Miſſarum, quæ *aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis*: ergo illa quæ ante Concilium, & non in limine fundationis impoſita erant, non prohibentur reduci. Sorbus *in Compend. priuil. Mendicantium verb. Miſſa*, §. *ſecundò notandum.* Diana *de celebrat. Miſſarum reſol.* 1. *&* 2. *tr.* 14. Quando autem id fiet

ſeruandæ

ſeruandæ ſunt conditiones à Concilio requiſitæ, & inter eas *quod eorum ſemper Defunctorum commemoratio fiat, qui pro ſuarum animarum ſalute legata ea ad pios vſus reliquerunt.* Ita enim præſcribitur à Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.4.* nec poteſt fieri reductio aliorum ſuffragiorum, ſed tantùm Miſſarum, quia ſic declarauit Sacra Congregatio, vt refert Sorbus *vt ſuprà.* Quamvis contrarium teneant Diana *vt ſuprà reſol.5.* cum aliis, quos refero *tom.4. verbo Miſſa, num. 32.* vbi propterea hanc partem probabilem eſſe cenſeo. Deinde non videtur per hoc decretum Sacræ Congregationis derogatum Epiſcopis, quin poſſint moderari Miſſas alicui Eccleſiæ relictas, nondum tamen ob tenuitatem eleemoſynæ ab eadem Eccleſia acceptas: nam decretum hoc loquitur manifeſtè de oneribus Miſſarum impoſitis. Non eſt autem onus impoſitum, niſi poſt acceptationem: & intentio eiuſdem ſola eſt, vt numerus Miſſarum relictus & acceptatus adimpleatur. Quare ante acceptationem non abſtulit Epiſcopis facultatem, quæ illis de iure communi competebat alterandi, & moderandi eas Miſſas. Ita habet Filibertus Marchinus *de Sacramento Ordinis, tractat. 3. part. 2. cap. 19. num. 32.* re, vt inquit cum multis viris doctis communicata.

7 Quamvis etiam alij Theologi dixerint, poſſe Sacerdotem accipere Miſſam celebrandam cum certa eleemoſyna, & poſteà alteri Sacerdoti eam Miſſam committere, retenta ſibi parte eleemoſynæ (Bonac. *de Sacrament. diſp.4. quæſt. vltim. punct. 8. num.18.*) Id tamen iam non licet propter Decretum Sacræ Congregationis loco citato, quo prohibet Sacerdoti, qui Miſſam ſuſcepit celebrandam cum certa eleemoſyna, ne eandem Miſſam alteri, parte eiuſdem eleemoſynæ ſibi retenta, celebrandam committat. Diana *vt ſuprà reſol.10.* Cum autem ab eadem Sacra Congregat. quæreretur, an permittendum ſit adminiſtratoribus Eccleſiarum, vt retineant aliquam eleemoſynarum portionem pro expenſis manutentionis Eccleſiæ, Altarium, inſeruientium, paramentorum, luminum, vini, hoſtiæ, & ſimilium? Similiter, an hoc Decretum habeat locum in beneficiis, quæ conſecuntur in titulum, id eſt, an Rector beneficij, qui poteſt per alium celebrare, teneatur Sacerdoti celebranti dare ſtipendium ad rationem reddituum beneficij? Præterea, an Sacerdotes, quibus aliquando offertur eleemoſyna maior ſolitâ pro celebratione Miſſæ, debeant dare eandem integram eleemoſynam iis, quibus Miſſas celebrandas committunt; an verò ſatis ſit, vt dent celebrantibus eleemoſynam conſuetam? Ad primum reſpondit eadem Congregatio, permittendum non eſſe, vt Eccleſiæ, ac loca pia, ſeu illorum Adminiſtratores ex eleemoſynis Miſſarum celebrandarum vllam vtcumque minimam portionem retineant; ratione expenſarum, quas ſubeunt in Miſſarum celebratione, niſi cùm Eccleſiæ, & loca ipſa alios non habent redditus, quos in vſum earumdem expenſarum erogare licitè poſſent; & tunc quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expenſarum, quæ pro ipſomet tantùm Miſſæ ſacrificio neceſſariò ſunt ſubeundæ, & nihilominus eo etiam caſu curandum eſſe, vt ex pecuniis, quæ ſuperſunt, expenſis *vt ſuprà* deductis, abſolutè tot Miſſæ celebrentur, quot præſcriptæ fuerint ab offerentibus eleemoſynas. Ad ſecundum reſpondit, non habere locum, ſed ſatis eſſe, vt Rector beneficij, qui poteſt per alium Miſſam celebrare, tribuat Sacerdoti celebranti eleemoſynam congruam ſecundum morem Ciuitatis, vel Prouinciæ, niſi in fundatione beneficij aliud cautum fuerit. Ad tertium debere abſolutè integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ſibi retinere poſſe. Vide Decreta hæc *4.tom.Bull. vt ſuprà,* & apud Peirin. *tom. 2. priuil. Minim. inter Conſt. Vrb.n.9.* Gauant. *in Theſ. tom.1. part. 3. tit.12. à num. 34.* Præcipitur etiam in eodem Decreto *de celebrat. Miſſ.* vt pecuniæ, ac bona mobilia Regularibus relicta cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ ipſo facto incurrenda, à die realis acquiſitionis ſtatim deponi debeant penes Ædem Sacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa quamprimùm inueſtiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expreſſa mentione oneris, quod illis annexum reperitur. Et quod ſi eadem bona immobilia deinceps alienari contigerit, eorumdem pretium ſub eadem pœna deponi, & in aliis bonis ſtabilibus etiam fructiferis cum eiuſdem oneris repetitione, atque annexione conuerti debeat. Inſuper præcipitur Regularibus, ne in poſterum prædicta onera perpetua ſuſcipiant Miſſarum ſine Generalis, vel Prouincialis conſenſu, & licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna priuationis Officiorum, quæ tunc obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad alia de cætero obtinenda, vocisque actiuæ, ac paſſiuæ abſque alia declaratione. Vide Decreta citata *vt ſuprà num. 5.* & Gauantum *tom.1. Theſaur. part. 3. tit.12. num.41. & 42.* Quamvis præterea multorum ſententia fuerit poſſe Sacerdotes non habentes eleemoſynas de præſenti, pro quibus offerant Miſſas, illas nihilominus anticipatè dicere, ipſas applicando pro illis, qui ſibi poſteà daturi ſint eleemoſynas, maximè ſi hoc fiat non ſuſpendendo effectum Sacrificij, ſed illum ex tunc applicando pro illis, qui eleemoſynas daturi ſint (Arag. *de iuſt.q.85. art.3. dub.1.*) Nihilominus, quidquid ſit de veritate huius ſententiæ ſpeculatiuè loquendo, in praxi tamen non eſt approbanda, tum propter aliqua, de quibus Bonacina *diſp.4. de Euchariſt. quæſt. vlt. punct. 7. §. 5. num.3.* tum præcipuè, quia huiuſmodi anticipata celebratio pro incerto eleemoſynam oblaturo eſt prohibita à Paulo V. & S. Congregat. Concil. 15. Nouembris 1605. Vide Gauantum *in Man. Epiſc. verb. Miſſa, num.33.* & Diana *tract. 14. de celebrat. Miſſ. reſol.15.* Anticipata autem celebratio eius Miſſæ, quæ die ſequenti dicenda erat, non eſt prohibita, cum potius Sacerdos ſic faciens ad inſtar boni debitoris anticipatè ſoluat. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. alleg.24. num.14.* Niſi fortè contrarium expreſsè declaretur à concedente eleemoſynam, vt probat Bonacina *vt ſuprà num.4.*

Quamvis iure communi prohibitum ſit Religioſis 8
adminiſtrare ſecularibus Sacramentum Euchariſtiæ abſque licentia parochi ſub pœna excommunicationis ipſo facto *in Clement. Religioſ. & de priuileg. & exceſſ. Prælat.* tamen ex priuilegiis Nicolai V. & Sixti IV. id poſſunt facere Religioſi Minores Confeſſores, & ex priuilegio Iulij II. Minimi, & ex Pio V. omnes Mendicantes, & eorum priuilegia communicantes, præterquam in die Paſchatis, tempore ſcilicet, quo ex præcepto Eccleſiæ tenentur ſeculares communicare. Rodriguez *tom. 1. quæſt.56. art.3.* Miranda *in Manual. tom.1. quæſt.42. art.1. & 2.* Qui autem communicauit aliquo die ex prædicto tempore in ſua Parochia, poteſt (ſecundum aliquos) etiam alio die eiuſdem Paſchatis communicare apud Regulares. Cùm iam adimpleuerit præceptum Eccleſiæ, nec aliud intendatur in prædicta exceptione. Vincentius Filliucius *tom.1. tract. 4. cap.9.* Barboſa *de offic. Parochi cap.20. num.10.* Laurentius de Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. in Conſt.1. Iulij II. §.37. num.86.* Qui etiam *num.90.* tenet etiam in die Paſchæ poſſe Religioſos miniſtrare Euchariſtiam peregrinis. Quod tamen negare videtur Barboſa *vt ſuprà num.23.*

Imò

Imò dicitur declaratum à Sacr. Congreg. Concil. non poſſe in die Paſch. ſumere in Eccleſia Regular. Euchariſtiam, eum qui ſatisfecit in Paſchate in Parochia. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Euchar. num.* 23. Vnde cautè procedendum. Presbyteri quoque ſeculares dicentes Miſſas in domibus Religioſorum Mendicantium poſſunt ex eorum licentia ſeculares communicare. Non ſolum, quia ita praxi obſeruatur, ſed etiam ob priuilegium Iulij II. Minimis conceſſum, in quo participant etiã Mendicantes Religioſi. Licet illud non ita claré contineat hanc conceſſionem. Caſarub. *in Compend. verb. Communicare, n.* 13. Medina *in Inſtruct. confeſſ. lib.* 1. *cap.* 11. §. 3. Henriquez *tom.* 2. *de Euchar. lib.* 7. *num.* 1. Similiter in caſibus neceſſitatis, ſcilicet articuli mortis, abſente Parocho, poſſunt Religioſi Sacramentum Euchariſtiæ tanquam Viaticum fidelibus miniſtrare. Quia tunc præſupponitur Parochorum licentia. Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 72. *ſect.* 2. Rodriguez *vt ſuprà art.* 5.

9 Poſſunt etiam prædicti Sacerdotes Regulares ex licentia Parochi Sacramento Matrimonij aſſiſtere. Quia hoc videtur ſupponi *in Clement. Religioſi, de priuileg.* Id tamen facientes ſine licentia prædicta ſunt excommunicati excommunicatione Papali in prædicta *Clement.* Miranda *tom.* 1. *Man. q.* 48. *per totum.* Vide dicta *cap.* 9. *num.* 31.

10 Quamvis etiam non poſſint Sacerdotes Regulares miniſtrare Sacramentum Extremæ-Vnctionis ſine licentia Parochi ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ *in prædicta Clement.* 1. *de priuileg.* In caſu tamen neceſſitatis, & abſentia Parochi, quando ſcilicet præſumitur licentia interpretatiua ipſius, poſſunt id facere, neque incurrent in prædictam excommunicationem. Syluest. *verb. Vnctio, quæſt.* 4. Sotus *in* 4. *d.* 23. *quæſt.* 2. *art.* 1. Similiter ex priuilegiis Sedis Apoſtolicæ in eadem Clement. poſſunt plures Regulares familiaribus ſuis, aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus hoc Sacramentum miniſtrare. Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.* 49. *art.* 1. referens varia priuilegia. Specialiter Alexand. IV. conceſſit Carmelit. poſſe miniſtrare Sacramenta, & dare ſepulturam ſuis familiaribus. *Speculum Ordinis fol.* 62. Et Sixt. IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare Magnum Carmelitarum, conceſſit eiſdem, quòd in caſu, quo Rectores parochialium Eccleſiarum difficiles ſe reddant in exhibitione Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis erga illos, qui dictis Fratribus conceſſi ſunt, illis ſine cauſa rationabili denegando, vel differendo dictorum Sacramentorum adminiſtrationem, illa petentibus poſſint exhibere. Speculum Ordinis *fol.* 87. Vide etiam alia ad hoc intentum in Peirinis *ſuprà relato, præſertim à num.* 97. Sed prædictos familiares Religioſorum ad Parochiam in Paſchate pro Communione mittendos eſſe declarauit S. Congreg. apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Euchariſt. num.* 24.

11 Audientes Miſſas in Eccleſiis Fratrum Mendicantium in Dominicis, & Feſtis diebus ſatisfaciunt præcepto Eccleſiæ de Miſſa audienda. Ex priuilegio Leon X. quod non eſt derogatum per Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. quatenus habet, quod Epiſcopi moneant populum, vt frequenter ad ſuas Parochias, ſaltem diebus feſtis, & Dominicis accedant. Quia Concilium id non præcipit, & quia ita declarauit S. Congregat. dum obtinetur. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 7. Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. fol.* 100. Animaduerte tamen prædictum Leon. X. voluiſſe id fieri *non contempto proprio Parocho.*

12 Sacerdotes regulares (ſicut & non Regulares) etiamſi ab Ordinariis, aut ſuis Prælatis licentiam non obtineant, poſſunt in caſu neceſſitatis extremæ, ſeu articulo mortis omnium quorumcunque ſecularium Confeſſiones audire, & ab omnibus caſibus, & cenſuris, quantumvis reſeruatis abſoluere. Quia in tali caſu omnes Sacerdotes habent auctoritatem ab Eccleſia, *cap. Quod de his, de ſentent. excommunic. & cap. paſtor.* Nauarrus *in cap.* 1. *de pœnit. dub.* 6. *num.* 73. Poſſunt etiam ſemper abſoluere à peccatis venialibus, ſeu etiam mortalibus aliàs confeſſis, cùm ad hoc ſufficiat iuriſdictio vniuerſalis, quæ eſt communis omnibus ſimplicibus Sacerdotibus. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 1. Peccabunt tamen, ſi ſine licentia Superiorum id faciant, quia non ſunt ſui iuris, ſed alterius, ſcilicet Prælati, ratione voti obedientiæ Nauarr. *in Sum. cap.* 4. *num.* 6. Graffis 1. *part. deciſ. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 87. Vide dicenda *cap.* 19. *num.* 12.

Quamvis probabiliter aliqui aſſerant ſimplices 13 Sacerdotes poſſe abſoluere ab excommunicatione minori, ſicut à peccatis venialibus, propter ſimilem rationem. Nauarrus *in Man. cap.* 27. *num.* 25. Probabilius tamen eſt oppoſitum, eo quòd talis abſolutio ſit actus alicuius Iuriſdictionis, quam non habent ſimplices Sacerdotes extra caſum extremæ neceſſitatis. Caietanus *in Sum. verb. Excommun.* Vincent. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 13. *cap.* 7.

Quamvis olim propter priuilegia Religionum, 14 ſpecialiter pro Carmelitis Vrbani V. & Sixti IV. vt habetur *in Speculo Ordinis fol.* 69. & 89. pro Prædicatoribus, & Minoribus *cap. in his, de priuileg.* & pro Minimis Iulij II. poſſint Regulares celebrare Miſſas in quocumque loco honeſto cum altari portatili, & viatico; hæc tamen antiquata iam ſunt per Concilium Trident. *ſeſſ.* 22. *in Decret. de obſeru. & vitand. in celebrat. Miſſ.* per illa verba: *Neve patiantur in priuatis domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad diuinum tantùm cultum dedicatis Oratoriis ab eiſdem Ordinariis deſignandis, & viſitandis, Sanctum hoc ſacrificium peragi, &c.* & in fine additur, *Non obſtantibus priuilegiis, exemptionibus, &c.* Nauar. *in Manual. cap.* 25. *num* 81. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 10. *cap.* 26. *quæſt.* 7. Sed Gregorius XIII. in Bulla *Vſum Altaris,* 3. *tom. Bullar. inter Bullas Gregorij num.* 57. conceſſit presbyteris Societatis Ieſu, vt in miſſionibus, quas faciunt, vti poſſent altari viatico, & ſuper illud vbique gentium, modò loca tuta ſint, & honeſta, iudicio Generalis, aut Prouincialis Miſſæ ſacrificium celebrare. An verò aliæ Religiones cum Societate communicantes fruantur dicto priuilegio? Suarez id negat *tom.* 3. *in* 3. *part. diſputat.* 81. *ſect.* 3. Alij verò affirmant, quibus aſſentior, dummodo hoc ſit cum conditionibus à Pontifice aſſignatis, & inter miſſiones. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit. Pyrrhi, num.* 28. In Oratoriis etiam, quæ ſolent eſſe in Religioſorum Monaſteriis, Clauſtris, Infirmariis, &c. videtur poſſe Religioſos celebrare ſacrificium Miſſæ. Propter priuilegia adducta, quæ quoad hoc non videntur reuocata per Concilium Tridentinum *loco adducto*, cùm ibi ſolùm videatur prohiberi, ne *in priuatis domibus omnino extra Eccleſiam* erigantur Oratoria, in quibus Miſſæ celebrentur ſine Ordinariorum licentia: prædicta autem loca nec ſunt priuatæ domus, nec omninò extra Eccleſiam, cùm nomine Eccleſiæ veniant etiam Religioſorum Clauſtra, vt colligitur *ex cap. Abbati, §. hac autem, d.* 54. *& c. Alma mater, de ſentent. excommunic. in* 6. *vbi Gloſſa verb. Monaſter.* Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 75. *art.* 1. & 2. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtit. Pirrhi num.* 31. Refertur etiam ad hoc priuilegium Gregorij XIII. conceſſum Societati Ieſu in Bulla, *Decet Romanum Pontificem,* anno 1575. ſcilicet quod *in Oratoriis, & Capellis, quæ ipſius Societatis Prouinciales per ſe in domibus, Collegiis,* &

& aliis locis, vbi aliqui Societatis reſidebunt, approbauerint, & ad diuinum duntaxat cultum deputauerint, Miſſæ, & alia Diuina Officia celebrari poſſint. Quo etiam vti poſſunt aliæ Religiones, quæ communicant in priuilegiis cum Societate. Reginaldus *in praxi lib.29. num.178.* Peitinis *vt ſuprà, num.29.* Afferens etiam priuilegium aliud conceſſum Benedictinis Valliſoletanis, de quo dubito an ſit, vel non, viuæ vocis oraculum. Vide Gauantum *Theſaur. tom.1. parte 1. tit.20. §. Addam.*

15 In grangiis quoque Monaſteriorum, ſeu in prædiis ipſorum, vtilitatis, & recreationis cauſa acquiſitis, poſſe fieri Oratoria, in quibus Diuina Officia celebrentur ſine licentia Ordinarij, non obſtante Concilio Tridentino *ſeſſ. illa 22. iam citata*, eo quod Concilium ſolùm loquatur de priuatis domibus, hæc autem prædia, ſeu grangiæ non ſint tales, docent aliqui Authores, propter aliqua priuilegia Religionibus conceſſa *tom.1. quæſtionum Regularium, quæſt.75. art.1. & 2.* & Laurentius de Peirinis *iam citatus.* Cauendum tamen ſimiliter eſt, ne huiuſmodi conceſſiones ſint viuæ vocis oracula, quia ſi tales ſunt, nullum robur, & firmitatem hoc tempore habent, vt diximus *cap.3. num.21.*

16 Propter neceſſitatem quoque iure communi permiſſum eſt celebrare abſque Epiſcopi licentia ſub dio, & extra Eccleſiam, ac Oratorium deſignatum, vt ſi Rex, aut Dux ſit in exercitu, vel claſſis Chriſtianorum appellat ad terram, vel ſi in itinere Eccleſia deſit, vel cum magna multitudo hominum in aliquo die feſto ad paruam aliquam Eccleſiam concurrit, modo tamen ſemper adſit altare viaticum, ſeu portatile ab Epiſcopo conſecratum. Probatur *ex canone primo, & can. concedimus, de conſecrat. diſtinctione prima.* Suarez *tom. 2. in 3. part. diſputatione 81. ſectione 3.* Vaſquez *ibidem diſputatione 233. capite 1.* Nunquam tamen licet propter quamcumque neceſſitatem celebrare ſupra mare, ſeu flumen in naui, propter periculum effuſionis ſanguinis ex motu nauis. Vaſquez *loco cit.*

17 Poſſunt etiam Regulares dicere Miſſas in diebus feſtiuis, & Dominicis quacumque hora debita, etiam antequam Rector parochialis Eccleſiæ celebrauerit. Quia ita declarauit Sacra Congregatio Concilij, prout retuli ſupra *cap.12. num.41.* & Pius V. *in Conſtit. Etſi Mendicantium.* Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in Conſtit. Pyrrhi num.26.*

18 Feria quinta maioris Hebdomadæ, ſaltem iure communi licitum eſt omnibus Sacerdotibus celebrare, ſecluſo ſcandalo, & in ſecreto, cum id nullo iure prohibeatur. Sotus *in 4 diſtinct 13. quæſtione 2. art.2. ad ſecundum,* Suarez *tom. 3. in 3. part. diſput.80. ſect.2.* In die autem Paraſceues peccatum mortale eſt, ſiue in publico, ſiue in ſecreto celebrare. Habetur *in cap. Sabatho, de conſecr. diſt.3.* Etiamſi in illo die occurrat feſtum Annunciat. B. V. Gauantus *in Theſaur. S. Rit. part.4. tit.9. num.24.* In die Sabbathi Sancti aliqui putant poſſe celebrari priuatim, & occultè, ſaltem ab ea hora, in qua incipit ſolemne Paſchale Officium, ob rationabilem cauſam. Vide Barboſam *de Offic. Parochi c.11. à n.49.* Gauantum *in Theſaur. vt ſupra, parte quarta, titulo 10. à num. 43.* An verò tunc debeant plures Miſſæ celebrari, ſi feſtum Annunciationis occurrat, Diana *tractat.14. de celebr. Miſſar. Reſolut 21.*

19 Non obſtante decreto Concilij Triden. *ſeſſ.25. c.12.* videlicet *Cenſuræ, & Interdicta nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſeruentur,* poſſunt Regulares tempore Interdicti generalis ſingulis diebus in Eccleſiis, & Monaſteriis Miſſas celebrare, & dicere Offic. Diuina ſicut prius, ſubmiſſa tamen voce, ianuis clauſis, excommunicatis, & interdictis excluſis, & campanis non pulſatis. Ita enim habetur iure communi ex Bonifac. VIII. *in cap. Alma mater, de ſent. excomm.* Sorbus *in Addit. ad compendium, verb. interdictum 3. §.3. tempore.* Peirinis *tomo primo priuileg. Minim. in Conſt. 2. Sixti IV. num.55.* Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Interdictum, à num.10.* Poſſunt etiam eodem tempore Interdicti ſolemniter celebrare Diuina ianuis apertis, & pulſatis campanis, excommunicatis expulſis, ſed interdictis admiſſis, ſic tamen quod illi, qui fuerunt cauſa Interdicti, altari nullatenus appropinquent, in feſtiuitatibus Natalis Domini, Paſchæ, ac Pentecoſtes, & Aſſumptionis Virg. Mariæ. Ita enim habetur etiam iure communi *in eodem cap Alma mater.* Sorbus *vt ſupra, §.12 ſecundum,* etiam hoc extendés ad feſtum SS. Sacramenti, & per totam octauam illius per vnam Extrauag. Martini V. Extenditur etiam probabiliter quoad aliquos Regulares, & alios, qui cum ipſis habent communicationem priuilegiorum, ad feſta Conceptionis, Viſitationis, & Natiuitatis B. Mariæ, & Natiuitatis S. Ioannis Bapt. & ad feſta Sanctorum reſpectiuè ſuarum Religionum, necnon aliorum Sanctorum, & Sanctarum ſub quorum inuocationibus Eccleſiæ regularium dedicatæ, & conſtructæ ſunt, ſeu quorum corpora in ipſis Eccleſiis recondita reſpectiuè exiſtunt, necnon hebdomadæ ſanctæ, & Reſurrectionis Dominicæ feſtiuitatibus, & per octauas earumdem omnium feſtiuitatum, necnon quoties Religioſi profeſſionem emiſerint, vel primam Miſſam celebrauerint, ſeu in ſuis Eccleſiis humana cadauera Eccleſiaſticæ ſepulturæ tradi contigerit, dummodo Interdicto cauſam non dederint, nec id eis contigerit ſpecialiter interdici, nominatim interdictis, & excommunicatis excluſis. Ita enim conceſſit Leo X. Monachis S. Benedicti, & ſeruitoribus Monaſteriorum, vt refert Caſarubius *in comp. priuileg. Mendicant. verb. Interdictum 2. num.10.* Etſi enim Concilium Tridentinum *eadem ſeſſ. cap. 22.* reuocet omnia priuilegia conceſſa quibuſcumque Regularibus, quæ Pius V. poſtea reualidauit in Conſtit. *Etſi Mendicantium,* & tandem Gregor. XIII. reuocauit & annullauit, quatenus contraria erant prædicto Concil. nihilominus priuilegium hoc Leonis X. probabile eſt non eſſe contrarium Concil. cum eius mens ſolùm videatur eſſe reuocare illa priuilegia, quæ à quibuſdam Religioſis dicebantur haberi de nullatenus ſeruando Interdicto quocumque, vt erant fratres milites S. Ioan. Hieroſ. virtute conceſſionis Anaſt. IV. Alex. III. & IV. & Vrb. III. Clem. III. & IV. & fratres Min. ex priuilegio Leon. X. Rodriguez *in expoſitione Bullæ cruciat. §.5. n.16.* Sorb. *in additionibus ad comp. priuileg. Mendic. verb. Interdict. 3. §. ſed alij DD.* Diana *Tract. 2. reſol.123.* Idem dico de alio priuilegio Iulij II. quod conceſſit Fratribus Minoribus, quod tempore Interdicti auctoritate ordinaria poſiti, poſſint ſepelire in Eccleſiis ſuis corpora Fratrum eiuſdem Ordinis decedentium, etiam cum cæremoniis ſolitis, ac pulſatis campanis, & cum Miſſis, & aliis diuinis Officiis in ſimilibus celebrari conſuetis. Sorbus *vt ſupra, §.16. Interdictum.* Pro aliis priuilegiis circa tempus Interdicti, etiam pro ſecularibus familiaribus, vel ſeruitoribus regularium, vide Caſarubium *vt ſupra, v. Interdictum 1.2. & 3.* Animaduerte tamen aliqua illorum conceſſa iam eſſe iure communi *in c. Alma mater.* Alia eſſe ſolum viuæ vocis oracula, vt illud Nicolai Franci Sedis Apoſtolicæ Legati, de admittendis quindecim perſonis tempore Interdicti, quæ proinde his temporibus nihil valent. Alia verò, etſi forſan in rigore valida ſint, quia tamen vel non ſunt in vſu apud Regulares, vel ſequitur ſcandalum apud ſeculares ex eorum vſu, ideo conſultius eſt illis non vti. Vide Nauarr. *in Manual. c.27. n.190.* Pro his

quoque,

quoque, & aliis, quæ facere poſſunt, & debent Regulares tempore interdicti, ſiue in locis, vbi publicatur Bulla Cruciatæ, ſiue vbi non publicatur, vide Sorbum *vt ſuprà*. Et dicenda *tom.2. cap.1. num.21. c.14. num.36. cap.15. num.36. cap.16. num.12. 23. & 27. & cap.17. num.6.*

20 Tempore etiam ceſſationis à diuinis poſſunt probabiliter etiam vti Regulares, de quibus num. præcedenti, priuilegio Leon. X. adducto, qui etiam loquitur de tempore talis ceſſationis. Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in Conſtit.2. Sixti IV. num.52.* Et alio etiam priuilegio Nicol. V. de eligendis ſex perſonis, quæ tali tempore aſſiſtant Miſſis, & diuinis Officiis, recipiantque Sacramenta, & ſi mori contigerit, Eccleſiaſtica ſepultura ſepeliantur, poſitis tamen quibuſdam conditionibus. Caſſarubius *in compend. priuileg. Mendic. verb. Interdictum* 1. §. 23. Sorbus *in addit. ad prædict. compend. verb. Interdictum tertio, §. ſeptimo Nicolaus V.* Attendendum tamen maximè eſt, an quando ponitur ceſſatio à diuinis, vel etiam interdictum auctoritate Apoſtolica, reuocentur priuilegia Regularium, quia tunc non licebit frui illis, ſicut neque quando ſcandalum aliquod inde emerſerit, propter ſingularitatem, nec ſi talia priuilegia non ſint in vſu.

21 Ex decreto Sacræ Congreg. Rituum, & mandato Sanctiſſ. Domini Noſtri Vrbani VIII. die 8. Aprilis 1628. iuxta dicta *cap.12. num.33.* prohibetur celebrari per totam Ciuitatem, vel Diœceſim, etiam de cuiuſcumque Ordinarij authoritate, Miſſam, vel feſtum cum Officio de ſancto eo quod in loco adſit Eccleſia Parochialis, vel Regularis, aut aliqua reliquia, ſed tantum in ipſius ſancti Eccleſia Titulari, ſeu vbi aſſeruatur inſignis reliquia, & non alibi. Inſignes autem reliquias declarauit eſſe Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua paſſus eſt Martyr, etſi ſit parua modo ſit integra, & non tam parua, & legitimè ab Ordinario approbata. Miſſas item quæ circumferuntur à S. Congregat. non approbatas, S. Gregorij pro viuis, & defunctis, XV. Auxiliatorum, & de Patre æterno, & quaſcumque alias, exceptis iis, quæ ſunt permiſſæ Regularibus tantum, veluti Roſarij, Sanctæ Mariæ de Carmelo (vide dicenda infrà *num.32.*) & alias, ſicut etiam Officia ab eadem non approbata, prohibuit, rejicit omnino & damnauit reſpectiuè, & pro prohibitis, reiectis, & damnatis haberi voluit. Quæ omnia decreuit, ſtatuit, & mandauit ſub pœnis contentis in Indice librorum prohibitorum ex decreto ſancti Concil. Trid. edito. Barboſa *de Offic. Parochi, c.11. num.29.* Vide dicta *cap.12. num.33.*

22 Non tamen putes prohibitas eſſe Miſſas triginta S. Gregorij ab ipſo pro defunctis inſtitutas 4. *Dial. cap.55.* Dici autem debent (ex eodem S. Gregorio per triginta dies continuos, ab vno, ſiue pluribus ſucceſſiuè ſacerdotibus, recitata Miſſa, quæ occurrit, vel de *Requiem*, iuxta rubricas Miſſalis, cum applicatione ſacrificij pro anima illa, pro qua dicuntur. Si intra hos triginta dies occurrat Paraſceue, Sabbathum Sanctum, aut etiam feria V. in Cœna Domini, diſcontinuantur prædictæ Miſſæ, cum Eccleſia prohibeat celebrare duobus primis, & in feria quinta Cœnæ iubeat Communionem Sacerdotum in Miſſa ſolemni: die quoque Paraſceue propriè non dicitur Miſſa. Bartholomæus Gauantus *tom.1. Theſaur. Sacror. Rit. p.1. tit.5.* Bonacina *de ſacram. diſp.4. quæſt. vlt. punct.7. §.3. num.7.* Barboſa *de Offic. Parochi, cap.11. num.29.* Imò etiamſi ob rationabilem, & honeſtam cauſam diſcontinuentur prædictæ Miſſæ, non perdent ſuum valorem, non ſolùm vt quædam Miſſæ ſunt, provt eſt certum apud omnes, ſed etiam provt ſunt tales Miſſæ à D. Gregorio inſtitutæ, quia ſic explicanda piè eſt mens ipſius Sancti, Bonacina *vt ſuprà*. Diana *tractat. 14. de celebratione Miſſarum, reſolut. 32.*

23 Cum in Eccleſiis, & Religionibus Hiſpaniæ vigeat conſuetudo, quod diebus Paſchalibus, & feſtiuitatibus maioribus celebret Miſſam conuentualem Antiſtes, vel alia perſona principalis; & Regula Miſſalis ordinet, quod omnibus diebus Dominicis infra annum Sacerdos qui celebrauerit Miſſam Conuentualem exeat ante celebrationem Miſſæ cum Pluuiali, vel Cappa, & cum miniſtris ad incipiendum in Altari maiori Antiph. *Aſperges*, & ad aſpergendum Aquam benedictam populo: concedimus, quod Antiſtes, ſeu alia perſona principalis celebrans Miſſam Conuentualem, præmiſſa facere non teneatur, ſed illa facere poſſit quilibet alius ſimplex Sacerdos, eius loco, & quod talis Sacerdos non deferat pluuiale, ſed Albam & ſtolam vel ſuperpelliceum & ſtolam, nec procedat aſſociatus cum Miniſtris, ſed ſolum cum Acolythis. Ita Gregor. XIII. in Bulla *Paſtoralis officij*, anno 1563. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Diuinum Officium.*

24 Qui Miſſas nouas celebrant, non poſſunt circuire Eccleſiam ad oblationem, ex decreto S. Concil. Trident. *ſeſſ.22.* Gauant. *in comment. in rubr. tom.1. p.2. tit.7.* Poſſunt tamen in medio Altaris ad populum conuerſi oblationes ab ipſo ſponte factas acceptare. Ita enim declaraſſe dicitur S. Congregat. Diana *vt ſuprà reſol.50.*

25 Miſſæ votiuæ non poſſunt dici die Dominica, aut in feſto duplici, ac per conſequens neque diebus, quibus prohibetur Feſtum duplex celebrari, ſcilicet infra Octau. Epiphan. Paſchæ, & Pentecoſtes, & in Vigiliis Natiuit. & Pentecoſt. ac in Feria quarta Cinerum, & Maiori hebdomada. Gauant. *in Theſaur. tom.1. p.1. tit.3. §. non eſt duplex*, licet hæc obligatio, ſecluſo ſcandalo, propter paruitatem materiæ videatur ſolùm eſſe ſub veniali. Miranda *in Man. tom.1. q.41. art.21. concl.3.* Diana *vt ſupra reſol.30.* Obligatus his diebus ad Miſſas votiuas, ſi in proximos dies non impeditos transferri nequeant, ſatisfacere videtur obediendo rubricis.

26 Quando Miſſa votiua exigitur, verbi gratia, de Aſſumptione B. Virg. Natiuitate, & huiuſmodi, poteſt dici Miſſa votiua de B. Virgine, provt in Miſſis votiuis, cum intentione ad honorem Aſſumptionis, Natiuitatis B. Mariæ, &c. Gauant. *in Theſaur. tom.1. p.4. tit.17. n.8.* Similiter ſi dicatur aliqua Miſſa votiua de aliquo Sancto, mutatur in Collecta verbum *Natalitia*, ſeu *Feſtum*, in verbum *Commemorationem*. Gauantus *in rubr. tom.1. p.4. tit.17.* Cùm Miſſa Roſarij ſolum dici poſſit à Patribus Dominicanis, & Miſſa Beatæ Virginis de Monte Carmelo ſolum etiam à Carmelitis, iuxta dicta *ſuprà n.21.* ſi quis alius habeat onus celebrandi tales Miſſas, ſatisfaciet dicendo Miſſam de B. Virgine votiuam, vt in Miſſali. Probat. Gau. *vt ſup. n.9.*

27 *Gloria in excelſis* nunquam dicitur in Miſſis votiuis, niſi in Miſſis Angelorum, & in Miſſis B. Virginis, quocumque Sabbatho, etiam Aduentus. Extra Sabbathum autem non dicitur, etiamſi ſit tempus Paſchale, vel infra Octauam, vel in Eccleſia, aut Altari Beatæ Virginis, niſi adſit ſpeciale priuilegium, provt Ædi Lauretanæ dicitur conceſſum. Gauantus *comment. in rubr. Miſſ. tom.1. p.1. tit.8.* Quod etiam habetur ex vſu antiquo noſtræ Religionis *p.1. Conſtit. cap.3. §.4.* eſto, quod oppoſitum ſtatutum ſit in cæremon. Ordin. *lib.2. rubric. 58. §.2.* Similiter etiam in Miſſis votiuis ſolemnibus, quæ pro re graui, vel publica Eccleſiæ cauſa cantari poſſunt (etiam in Dominicis) dicitur, *Gloria*, & *Credo* Cæremon. Ordin. *vt*

ſup. *Rubr.* 58. §. 2. & 5. Res autem grauis eſt, pro qua conuenit Epiſcopus cum Clero. Publica autem cauſa dicitur etiam ob quam Oratio fit ſolemnis Quadraginta horarum per gyrum, & quando fiunt Comitia Generalia, ſeu prouincialia Regularium. Ioannes Petrus Caſanoua *in Collectan. ex Gauant.* Et conſonat Cæremon. Ord. *lib.* 2. *rub.* 57. §. 2. & 5. Si verò adhibentur paramenta Violacea in Miſſa, non dicitur *Gloria*, neque *Credo*. Gauantus *in Theſaur. tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 8 Omittere autem etiam voluntariè *Gloria*, aut *Credo*, quando debet dici, etſi ſecundum aliquos non ſit peccatum mortale (intellige ceſſante Scandalo, aut contemptu) Filliuccius *tom.* 1. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 155. Diana *vt ſupra reſol.* 59. ad minus tamen eſt graue peccatum veniale, quia eſt omiſſio partis notabilis Miſſæ.

28 Miſſæ de *Requiem* priuatæ quocumque die dici poſſunt, præterquam in Dominicis, & Feſtis duplicibus. Vnde nec poſſunt dici in diebus, in quibus prohibetur fieri feſtum duplex, ex relatis ſuprà *n.* 25. Si Feſtum duplex cadat in idem aſſignatum pro Altari priuilegiato, & illud Feſtum ſit de præcepto, non poteſt in eo Altari dici Miſſa de *Requiem*. Gauantus *in Theſaur. S Rit. tom.* 1. *part.* 1. *tit.* 15. In Feſto autem duplici non de præcepto, celebrari poſſunt Miſſæ de *Requiem*, non quidem ſemper, & in omni caſu, aut ad arbitrium Sacerdotum vel petentium tales Miſſas, ſed vt impleantur voluntates defunctorum. Idem Gauantus vt ſupra. Miſſa quoque ſolemnis de *Requiem* poteſt celebrari in Dominicis, & Feſtis etiam de præcepto, quando corpus defuncti præſens eſt, & inſepultum. Gauantus *ibidem.* In die autem Paſchæ, & diebus primæ Claſſis, non conuenit hoc fieri. Ex Rituali Romano. Quando autem Miſſæ defunctorum certo die dicendæ, in eo dici non poſſunt, in ſequentem transferuntur. Barboſa *de Offic. Parochi c.* 11. *à n.* 24. Pro quo nota, quod quamuis Miſſa de Sancto, quoad valorem ex opere operato valeat defuncto quantum Miſſa de *Requiem*, ſed non quoad valorem ex opere operantis, quia hic ſumitur ex Orationibus Eccleſiæ, quæ in Miſſa de *Requiem* ſunt ſpecialiter pro defunctis aſſignatæ. Hic tamen exceſſus ſuppleri poteſt deuotione ſacerdotis, & interceſſione Sancti, de quo dicitur Miſſa. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *priuil. Min. in Conſtit.* 5. *Leon. X.* Gauantus *in Theſaur. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 12. *à num.* 19. Barboſa *vt ſupra num.* 25.

29 Neque pro Miſſa votiua, ſeu pro defunctis poteſt omitti Miſſa Conuentualis de die, nec conſuetudo in hoc admitti debet, vt probat Gauantus *vt ſuprà tom.* 1. *part.* 1. *tit* 4. vbi etiam alia ad intentum.

30 In Canone Miſſæ nomine Antiſtitis non ſunt nominandi Superiores Regularium, ſed tantum Epiſcopi loci in quo celebratur. Nec inferiores Epiſcopo. Gauantus *vt ſupra part.* 2. *tom.* 1. *tit.* 8. Imo habetur ex declaratione Cardinalium, quam refert Dian. *tract.* 14. *de celebr. Miſſ. reſol.* 40. peccare mortaliter Sacerdotem Regularem oppoſitum facientem. Quod quidem etſi durum videatur, credendum tamen eſt ita eſſe, ſi conſtet de prædicta declaratione.

31 In Altari priuati Oratorij, cui conceditur ex priuilegio Apoſtolico celebratio Miſſæ (exceptis ſolemnioribus feſtis) non poteſt celebrari in Natali Domini, Epiphan. Paſchate, Pentecoſte, Annunciatione, Aſſumptione Beatæ Virginis, Feſto SS. Apoſtol. Petri, & Pauli, & Omnium Sanctorum, Gauantus *in Comment. in rubric. Miſſ. tom.* 1. *p.* 1. *tit.* 20.

32 Miſſæ certis Regularibus conceſſæ, quales ſunt B. V. de Monte Carmelo Carmelitis, & Roſarij Dominicanis, imo & Sanctorum Ordinis, non poſſunt ab aliis dici, etiam in ipſorum Regularium Eccleſiis, Cum ſolum prædictis Regularibus, & non aliis conceſſæ ſint. Gauantus *in comment. in rubric. Miſſ. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 10. §. *intellige, quæ dicimus.* Vbi etiam quid dicendum de Capellanis ſæcularibus Monialium non vtentium Breuiario Romano, quantùm ad Officium, & Miſſam. Vide dicenda *c.* 25. *n.* 43. & Barboſam *de Offic. Parochi c.* 11. *n.* 34. Vide dicta *n.* 26.

Quando dicitur *Confiteor* in principio Miſſæ, non debet addi nomen Patroni loci, vel alterius. Cum Pius V. hoc expreſsè conceſſerit Eccleſiis Hiſpaniæ. Ergo ſine licentia Papæ non licet talis additio. Gauantus vt ſupra *part.* 2. *tit.* 3. §. *Confiteor Deo.* 33

Pro Eccleſiarum reuerentia maximè à Sacerdotibus curanda præcipitur à S. Congreg. Epiſcop. & Regular. Primò ne in Eccleſiis appendantur arma & ſagittæ. Secundò, ne intra Presbyterium detur locus Magiſtratibus, aut Officialibus Laicis. Tertiò ne Turcæ, aut mancipia permittantur ibidem tempore Diuinorum Officiorum. Quarto, ne conuocetur in Eccleſia ad conſultanda Laicorum negotia. Quintò, ne Diſputationes litterariæ Regularium extra Comitia generalia fiant in Eccleſia. Hoc autem vltimum video Romæ non obſeruari in aliquibus Eccleſiis Regularium, forſan, quia commodiorem locum ad prædictas Diſputationes litterarias faciendas non habent. Pro dictis autem lege Gauantum *in Man. Epiſc. verb. Eccleſia, n.* 48. & *verb. Eccleſiar. reuerentia, n.* 16. 23. & 29. & *verb. Regul. Iura ſub Epiſcop. n.* 47. Vide dicta à Nobis *cap.* 12. *num.* 41. 34

Vide pro illis, qui Miſſas celebrare audent non conſtituti in gradu Sacerdotali, dicta *cap.* 10. *n.* 22. circa obligationem quam habent Sacerdotes recitandi Officium Diuinum *cap.* 12. & pro his, quæ poſſunt facere in propriis Eccleſiis *ibid. num.* 4. Pro ſuſceptione Sacrorum Ordinum *cap.* 14. 35

CAPVT XXII.

De Regularibus tranſeuntibus ex vna Religione ad aliam.

SVMMARIVM.

1 *Tranſitus ex vna Religione ad aliam an licitus, vel conſulendus.*
2 *Legitima cauſa ſubſiſtente licitus eſt.*
3 *Prima conditio huius tranſitus quæ ſit.*
4 *Secunda quæ ſit.*
5 *Tertia quæ ſit.*
Quæ Religio cenſenda ſit perfectior. ibid.
6 *Quarta conditio quæ ſit.*
7 *Quæ ex conditionibus aſſignatis reddant irritum tranſitum ſi deficiant.*
8 *Tranſire ad Religionem æquè perfectam quam licentiam requirat*, & num. 9.
10 *Ad magis ſtrictam quæ licentia ſufficiat.*
11 *Tranſire ad laxiorem ad quem ſpectet.*
12 *Cauſa legitima tranſitus quales exiſtimanda.*
13 *An Prælatus negare poſſit licentiam tranſeundi ad arctiorem.*
14 *Quid quando religio perfectior deformata & relaxata eſt.*
15 *Quid decreuerit S. Congregatio.*
16 *Requiritur nouus Nouitiatus in iis tranſeuntibus.*
17 *Quem locum debeant habere.*
18 *Quid ſi ante profeſſionem redire vellent ad priorem Religionem.*
19 *Ad quæ teneantur tranſlati ad aliam Religionem.*

20 *Quæ*

20 *Quæ ſint prohibita illis.*
21 *Maximè mendicantibus.*
22 *An tranſeuntes illegitimè ſint apoſtatæ vel fugitiui.*
23 *Bona Religioſi tranſlati ad quam Religionem ſpectant.*
24 *Pœna recipientium fratres alterius Ordinis præter ordinem iuris.*
25 *Fratres Clerici poſſunt in eodem ordine tranſire ad ſtatum conuerſorum.*
26 *Qualiter peccet qui ingreditur in aliquam Religionem animo tranſeundi poſtea ad aliam.*
27 *Totus etiam conuentus tranſire poteſt ad arctiorem Religionem.*
28 *An Epiſcopus Regularis poſſit ad ſtrictiorem ordinem tranſire.*
29 *Nullus tranſiens ex vna Religione ad aliam poteſt viuere extra clauſtra.*

1 CERTA res eſt, quòd magna cauſa non ſubſiſtente, nec conſulendus tranſitus ex vna Religione ad aliam. Primò ex illo 1. Cor.7. *Quiſquis in vocatione qua vocatus eſt permaneat.* Secundò ex mente quoque antiquorum Monachorum, Caſſiani *Collat.* 14. *cap.* 5. D.Baſil. *Conſtit. Monaſt. cap.*34. & D.Bernard. *in epiſt.*1.*ad Robertum.* Tertiò, quia ex hoc tranſitu plerumque inquietudo, ſcandadalum, murmuratio, & infamia Religioſorum oriri ſolet. S.Thomas 2.2. *quæſt.*189.*art.*8.Suarez 4.*tom.de Relig.lib.*3.*cap.*9.

2 Legitima tamen cauſa ſubſiſtente licitum eſt tranſire ex vna Religione ad aliam cum conditionibus inferiùs aſſignandis. Tum ex iure naturali, quo licitum eſt votum proprium commutare in melius. Tum ex iure poſitiuo Canonico, *cap. Statuimus*, & *cap. Mandamus* 19.*quæſt.*3. *cap.Non eſt, cap.Sanè, cap. Significatum,* & *cap.licet,* vbi hoc ſupponitur. Suarez *vt ſuprà cap.*8.Sanchez *lib.*6. *in Decalog.cap.*7.*num.*2. & 3. Neque contraria eſt Conſtitutio Pij Quinti anni 1569. quæ incipit: *Quacumque Sacrarum*, vbi ſtatuit non poſſe recipi, nec retineri ab vlla Religione Fratres alterius, ſed remitti debere ad proprios Ordines; intentum enim Pontificis ſolum videtur eſſe, vt conſtat ex verbis ipſius, quod ex vi facultatum, aut Priuilegiorum aliquibus Religionibus conceſſorum non liceat talis tranſitus, Nauarrus *lib.*3. *conſil. tit. de Regul. conſil.*88. Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.*3. *cap.*12.

3 Vt iſte tranſitus ex vna Religione ad aliam licitus ſit, requiritur primò, quod non fiat temeritate, leuitate, odio, ira, contemptu, vel alia qualibet animi perturbatione, ſed ſtudio vitæ perfectioris, & ſine iactura, & detrimento Religionis, à qua receditur. Ita enim deciditur ab Eccleſia *in cap. licet*, *de Regularibus*, & eſt rationi naturali conforme, vt de ſe patet. Vt verò animus tranſeuntis ex vna Religione ad aliam, vel damnum, quod Religioni derelictæ inde cedit cognoſcatur, circumſtantiæ omnes prudenter examinari debent. D.Antonin.3.*part.tom.*1.*cap.*4. Sylueſter *verb.Religio* 4. *q.*1.

4 Secundò requiritur petitio licentiæ à Superiore. Quia ita deciditur *in dicto cap.licet,verſu quocirca*, ne bonum obedientiæ contemni videatur. Abulenſis *cap.*30.*Num.q.*73.Nauarrus *lib.*3.*conſ.tit. de Regular. conſ.*52.*vel* 59. ſufficit autem licentia petita, etſi non obtenta, quando iniuſtè illam negat ſuperior: ſic enim deciditur *in dicto cap. licet*, Rodriguez 1.*tom. qq.Regularium, q.*52. *art.*3. In dubio autem ſi iuſtè, vel iniuſtè negatur iſta licentia, ſtandum eſt iudicio Superioris. Caiet.2.2.*quæſt.*189. *art.*8. Sanch. *lib.*6. *in Decal.c.*7.*n.*16. Poteſt tamen tunc appellare ad alium Superiorem, à quo res decernatur, Syluester *verbo Religio* 4. *q.*1. Azor. *tom.*1. *Inſtit. moral. lib.*12. *c.*14. *q.*5. Hoc verò intellige de iure communi, nam noſtri Patres Carmelitæ Diſcalceati habent priuilegium à Paulo V. conceſſum anno 1610. die 3. Aprilis, vt non poſſint tranſire ad Carthuſiam, niſi petita licentia, & obtenta à Superioribus, ſub excommunicatione ipſo facto.

Tertiò requiritur ad hoc vt tranſitus ab vna ad aliam Religionem ſit validus, quod Religio, ad quam fit tranſitus, ſit perfectior. Ita enim habetur Capitibus ſupra adductis, præſertim *cap. licet, de Regul.* Eſtque rationi naturali conforme, vt ſicut ſemper datur locus, & via ad maiorem perfectionem, ſic etiam iis, qui ab ea recedunt, via præcludatur; tranſitus autem ad perfectiorem Religionem arguit deſiderium maioris perfectionis, ſicut receſſus ab illa indicat non velle maiorem perfectionem. Quid verò intelligatur nomine perfectioris Religionis, aut quæ ſit cenſenda perfectior, diſſentiunt Authores. Primò enim quidam, & ſatis probabiliter dicunt, eam eſſe putandam perfectiorem Religionem, quæ fuerit arctior, durior, & aſperior, ita Sanchez cum multis aliis *lib.*6. *in Decalog. cap.*7. *num.*21. Alij verò etiam probabiliter dicunt eam Religionem eſſe cenſendam perfectiorem quoad intentum, non quæ fuerit magis arcta, aſpera, & ſeuera quoad obſeruantias exteriores, ſed quæ habuerit perfectiorem finem, & media ad illum proportionata. Eo quod tota ratio, quare tranſitus iſte licitus eſt ex natura rei, & iure Eccleſiaſtico, eſt propter maiorem gloriam Dei, & maiorem perfectionem Religioſorum, quod maximè reperitur in Religione, quæ habet perfectiorem finem, & media proportionata. Vnde tranſire à perfectiori Religione ad arctiorem non erit aſcendere, ſed deſcendere, ſicut propter eandem cauſam non eſt licitum commutare votum de actu perfectioris virtutis in actum ſtrictioris. D. Thomas 2. 2. *quæſt.*189. *art.*8. Nauarrus *comment.* 4. *de Reg. num.*2. & 3. Suarez 4. *de Relig. lib.*3.*cap.*9.*num.*10. Ad iudicandum verò quæ Religio ſit perfectior, non tam attendenda eſt prima inſtitutio Religionis, & regulæ, quàm præſens obſeruantia, & modus, quo in illa Religione viuitur. Sic enim melius conſequitur ſuum intentum qui ad perfectiorem vitam anhelat. Azor. *lib.* 12. *Inſtitut. moral. cap.*14. *quæſt.* 3. & 8. Leſſius *de iuſtit. lib.*2. *cap.*41. *dub.* 13. 5

Quartò requiritur, vt religioſus poſſit ex vna religione ad aliam tranſire, quod illi non ſit à Sede Apoſtolica talis tranſitus interdictus. Etſi enim iure communi liceat omnibus religioſis tranſitus ad aliam religionem, ſeruatis tribus conditionibus aſſignatis, ſunt tamen ſpecialia iura, aut priuilegia interdicentia aliquibus talem tranſitum. Primò enim in Extrauaganti *Viam de Regularibus*, interdicitur ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruatæ, ne ex Religionibus Mendicantibus tranſitus fiat ad quamcumque aliam, niſi ad Carthuſiam. Suarez *tom.*2. *de Relig.tract. de voto, lib.*3.*c.*6.*n.*24. & 5. *tom. in* 3. *part. diſput.*22. *ſect.*5. *n.*17. Deinde Benedictus duodecimus in Bulla edita anno 1335. quæ incipit *Regularem vitam*, prohibet Fratres Mendicantes tranſire ad Monachos nigros, & Ciſtercienſes. Similiter Eugenius Quartus anno 1439. in Bulla, quæ incipit *Regularem vitam*, indixit Monachis Ciſtercienſibus, ne ad alium Ordinem, præter Carthuſianum tranſferent. Compendium Bullar. 1. *tom. fol.*59. Deinde Pius Quartus, & Pius Quintus ſuis litteris Apoſtolicis conceſſere Societati Ieſu, ne ab ea tranſire poſſit aliquis, niſi ſolùm ad Carthuſiam. Ita habetur in priuilegiis Societatis, *verb. apoſtata*, §.4. *Suarez tom.*5. *in* 3.*part. diſp.*22. 6

*diſput.*22. *ſect.*5. *num.*19. Patres quoque noſtri Diſcalceati Carmelitæ habent priuilegium, de quo ſuprà *num.*4. in quo illis interdicitur tranſitus ad quamcunque aliam Religionem, quocumque titulo, niſi ad Carthuſiam, & hoc petita, & obtenta licentia à Superioribus. Clerici autem Regulares Miniſtrantes infirmis etiam ad Carthuſianos tranſire non poſſunt ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Ita præcepit Paulus V. anno 1606. in Bulla *Romanum decet*, 3.*tom.Bull. inter Bullas Pauli V.num.*29. Pro his omnibus vide Sanch. *lib.*6. *in Decalog.cap.*7. *à num.* 28. Conſuli etiam debent varia Religionum priuilegia. Miranda *in Man. tom.*1. *quæſt.*31.*art.*7. Bonacina *de Clauſur.q.*2.*punct.*9. §.5.*diffic.*2.

7 Ex conditionibus aſſignatis, primæ, aut ſecundæ defectus non irritat tranſitum ex vna Religione ad aliam, nec reddit profeſſionem factam irritam, aut nullam, ſed ſolum illicitam, ſaltem ſtando in iure communi. Nullum enim eſt fundamentum in decretis adductis irritationis, cum illis non opponantur dictæ conditiones tanquam forma ſeruanda in iſto contractu, ſed vt modus ex præcepto Eccleſiæ requiſitus: cum ergo alias ex iure naturæ non ſit irrita talis profeſſio, quia eſt de meliori bono, ſcilicet de imperfectiori Religione ad perfectiorem (vt ſupponimus) non erit irrita profeſſio. Suarez 4.*tom.de Religione, libro* 3.*cap.*10. *num.*22. Defectus tamen tertiæ conditionis reddit nullum tranſitum, & irritat profeſſionem factam in Religione ad quam fit. Ratio eſt, quia tranſitus ad Religionem non perfectiorem nullo iure eſt permiſſus, & aliàs eſt ex natura ſua contra primam profeſſionem, per quam Religioſus eſt obligatus Religioni, in qua eſt profeſſus. Sanchez *lib.*6.*in Decal. cap.*7. *num.*93. Defectus verò quartæ conditionis aliquando irritat tranſitum, & profeſſionem factam de nouo in alteram Religionem, aliquando verò ſolùm reddit illam illicitam. Ratio eſt, quia in illis priuilegiis aliquando apponuntur verba irritantia tranſitum, vt in Extrauaganti *Viam, de Regularibus*, aliquandó vero ſolum prohibentia. Conſulantur verba priuilegiorum. Sanchez *vt ſup.n.*88.

8 Tranſire Religioſum ad Religionem æquè ſtrictam, & perfectam, quando non eſt aliqua cauſa talis tranſitus, ſolum ſpectat ad Pontificem. Eſt enim Summus Pontifex Prælatus Supremus omnium Religionum, & ita mutare Religioſum ex vna Religione ad aliam ſolum ſpectabit ad ipſum, ſicut ad Generalem mutare de Prouincia in Prouinciam, & ad Prouincialem de Conuentu in Conuentum. Azor. *lib.*12. *inſtit. Moral. cap.* 14. *quæſt.*9. Syluester *verb. Religio* 4. *quæſt.*2. Si verò Pontifex ſine cauſa aliqua hanc facultatem concederet, illicitè faceret. Tum quia hoc eſſet contra ius Religionis, à qua fit tranſitus. Tum quia huiuſmodi mutationes ſunt ex ſuo genere odioſæ, & parum vtiles. Suarez 4.*tom. de Relig. lib.*3.*cap.*11.*num.*8.

9 Quando verò ſubeſt cauſa legitima, poteſt Prælatus Pontifex inferior diſpenſare in tranſitu Religioſi ad Religionem æqualem. Ratio eſt, quia Prælatus Religionis habet poteſtatem diſponendi de rebus ſuæ Religionis, cauſa rationabili ſubſiſtente, ſine læſione voti emiſſi, & niſi illi ſit ab Eccleſia prohibitum. Sed in caſu tranſitus Religioſi ad Religionem æqualem eſt cauſa rationabilis, vt ſupponimus: rurſus per talem tranſitum nihil derogatur priori profeſſioni, quia commutatur in æquale, neque ab Eccleſia hoc eſt prohibitum, quia iura adducta ſolum loquuntur quando non eſt cauſa rationabilis diſpenſandi: ergo. Rodriguez *tom.*3.*quæſt.* 52. *art.*9. Suarez 4. *tom.de Relig.lib.*3.*cap.*11.*num.*2. Prælatus, qui poteſt in hoc diſpenſare, eſt Epiſcopus, quando Religioſus tranſire volens eſt ſubiectus Epiſcopo. Quia tunc Epiſcopus eſt verus Superior illius. Angelus *verb Religioſus num.*34. Sylveſter *verb.Religio* 4.*quæſt.*9. Quando verò Religioſus non eſt ſubditus Epiſcopo, ſed Prælatis Religionum, poterunt concedere iſtam licentiam Prælati Superiores Religionum, ſcilicet Generales, non tamen alij. Ratio eſt, quia dare iſtam licentiam eſt alienare illum Religioſum à tota Religione, quod ſolum ad Superiorem Prælatum ſpectare poteſt, cum alij ſolum habeant iuriſdictionem in vna Prouincia, vel in vno Monaſterio. Rodriguez 2.*tom. Summæ, cap.*6.*num.*8. Sanchez *lib* 6 *in Decal.cap.*7. *num.*63.

Hoc tamen non obſtante probabile mihi eſt, quod ad tranſitum Religioſi ad Religionem magis ſtrictam ſufficiat licentia Prælati immediati. Eo quod *in cap. licet*, ſolùm exigatur petitio licentiæ à Prælato. Prælatus autem immediatus verè Prælatus eſt, & aliunde hoc eſt permiſſum iure naturali, & diuino, vnde non eſt, cur alterius Prælati licentia requiratur. Nauar. *Comm.*4. *de Regul. num.* 10. Rodrig. *tom.*3. *quæſt.*52. *a.*13. 10

Tranſire autem ad laxiorem, aut minus ſtrictam Religionem, non ſolum eſt prohibitum Religioſis, vt conſtat ex iuribus adductis, ſed ſine cauſa vrgente, nec à Summo Pontifice id concedi poteſt, ſaltem quoad forum interius conſcientiæ. Ratio eſt, quia ille tranſitus eſt commutatio voti de meliori bono in minus bonum, quod cum ſit contra ius Diuinum, & Naturale, inualidè fit etiam à Summo Pontifice, ſi cauſa vrgens, ratione cuius in tali caſu diſpenſare poſſit, non ſubſiſtat. Nauarrus *lib.*3. *Conſil. tit. de Regular. conſil.*56. *vel* 88. & *Comment.*4. *de regular. num.* 10. Leſſ. *lib.*2.*de iuſt. cap.*41. *dub.*13. Cauſa tamen legitima ſubſiſtente, non ſolum Papa, ſed vt probabile eſt apud multos, etiam Prælati ipſo inferiores talem diſpenſationem dare poſſunt. Ratio eſt quoad Papam, quia ipſe poteſt ius naturale, aut diuinum interpretari, & cum cauſa rationabili in Votis quibuſcumque diſpenſare. Quoad alios verò Prælatos, quia ex nullo iure conſtat hanc diſpenſationem eſſe Papæ reſeruatam, Concilium enim Tridentinum cum *ſeſſ.*25. *de regular. cap.*19. decernit, quod nemo Regularis cuiuſcumque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem, loquitur de facultate obtenta ſine cauſa legitima, vt docet Nauarrus *lib.*5. *conſil. de Regul. conſil.*56. *num.*3. Leſſius 2. *de iuſt. cap.*41. *dub.*13. Similiter Extrauagans, *Viam ambitioſæ, de Regul.* prohibens ne Mendicantes tranſeant ad aliam Religionem præter Carthuſiam, intelligitur etiam de tranſeuntibus abſque diſpenſatione, & cauſa legitima, vt docent Leſſius *citatus*, & Sanchez *lib.*6.*in Decal. cap.*7. *num.*68. Cum ergo ex alio capite authoritas concedendi talem facultatem ſit ferè neceſſaria ad bonum regimen Religionis, & perfectam ſubiectionem inferiorum ad Superiores, credendum eſt poſſe Prælatos inferiores Papa illam concedere. Rodriguez *tom.* 3. *qq.Regularium, quæſt.*52. *art.*9. Leſſius *vt ſuprà.* Probabile hoc putat Suarez 4.*tom. de Relig. tract.*8. *lib* 3. *cap.*11. *num* 20. Prælati verò, ad quos ſpectat concedere hanc licentiam, ſunt reſpectu non exemptorum Epiſcopi; reſpectu verò exemptorum Prælati Superiores Religionum, videlicet Generales, non autem immediati, propter rationem adductam *ſuprà num.* 9. Sanchez *lib.*6. *in Decal.cap.*7. *num.*70. Suarez *vt ſup. n.* 16 approbans quoad hoc ſententiam Syluest. *verb Relig.*4.*quæſt* 2. 11

Cauſæ autem legitimæ tranſitus ex vna Religione ad aliam arbitrio prudentis diſpenſantis relinquuntur, cum nulla legitima hoc aliquo iure præſcriptum ſit. Magis autem generales cauſæ ſolent eſſe infirma, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura, 12

quæ

quæ Religionis ſtrictioris auſteritates ferre nequeat. Azor. *tom.1. Inſtit. moral. lib.12. cap.14.* Eſſe vtilem in vna Religione, & in alia oneroſum. Suarez 4.*tomo de Relig.tract.8.lib.3. c.11. num.21.* Magna neceſſitas parentum, quibus in vna Religione ſubueniri poteſt, & non in alia. Rodriguez *tom. 3. quæſtionum Regularium, quæſt. 52. art.9.* Si Religioſus indignè, & iniuſtè odio haberetur & malè tractaretur à Religioſis vnius Religionis. Azor & Rodriguez *citati*: eſſe infamatum in Religione ob aliquod crimen commiſſum, vt propterea neceſſum ſit eſſe ſemper pudore ſuffuſum, & triſtitia magna affectum. Diana *tract.2. de Dub. Regul. reſol.43.* De his verò, & aliis cauſis Suar. & Sanchez *vt ſup.*

13 Prælatus, qui abſque iuſta, & legitima cauſa negaret ſubdito facultatem tranſeundi ad arctiorem Religionem, peccaret mortaliter. Ita deducitur *ex cap. licet quibuſdam, de Regular.* vbi dicitur, *Prælatus ſubdito ſine difficultate, & prauitate qualibet debet tranſeundi licentiam indulgere, ne videatur propoſitum impedire diuinitus inſpiratum.* Sylu. *verb. Religio 4. quæſt.1. not.5.* Miranda *in Manual.1.tom. q.31. art.6.*

14 Quando aliqua Religio, etiamſi in ſe perfectior ſit, aut ſtrictior, deformata eſt, & relaxata, licitum eſt ex illa tranſire ad aliam magis reformatam, etiam minus perfectam, aut ſtrictam, ſeruatis tamen ſeruandis, vt ſuprà. Ratio eſt, quia finis propter quem omni iure licitus eſt tranſitus ex vna Religione ad aliam eſt, vt quis ducat perfectiorem vitam, quod contingit in propoſito caſu. S.Thomas 2.2. *q. 189. art.8.* Miranda *in Man.tom.1.q.31.art.4.*

15 Nouo etiam iure, ſeu Decreto Sacræ Congregationis Concilij *de Regularibus apoſtatis, & eiectis*, iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani Octaui anno 1625.edito ſic habetur: *Deinde vt apoſtatandi opportunitas Regularibus præripiatur ſtatuit, vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi prius Superiori legitimè conſtiterit, eam Religionem paratam eſſe illum recipere, qui licentiam petit; tumque regularis recta via ſe transferat ad arctiorem. Quod, vt reipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia inuigilet.* Hæc S.Congregatio. Quæ abdubiè etiam obligant in caſu, quo Religioſus tranſiret ad aliam Religionem æquè ſtrictam, vel laxiorem propter eandem, vel maiorem rationem.

16 Tranſlatus de vna Religione ad aliam debet de nouo in ea eſſe Nouitius, & in probatione per vnius anni ſpatium, & de nouo profiteri. Ratio eſt, quia Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. de Regul. c.15.* dum hoc generaliter præcipit fieri in quacunque Religione, etiam pro illis, qui in alia fuerunt Religioſi, intelligi debet. Nauarrus *lib.3.Conſil.de Regul. conſil.3. num.1.& conſil.49.num.2.* Miranda *in Manual. tom.1. quæſt.31.art.21.& 22.* qui etiam hoc extendunt ad caſum, quo aliquis transferretur ad alium Ordinem, vt eſſet ibi Prælatus. Alij verò hoc negant. Vide Eraſmum Chokier *in tract.de iuriſd.Ordin.in exempt. p.5. quæſt.14.* Eſt autem neceſſaria iſta noua profeſſio cum nouo Nouitiatu, etiam quando eſt tranſitus ab vna familia in aliam eiuſdem Ordinis, vt ſi à Diſcalceatis Carmelitarum ad Obſeruantes, vel Capucinos in Ordine Minorum, vel è contra fiat tranſitus. Ratio, quia licèt iſtæ Religiones cenſeantur vnæ ratione Regulæ, & Fundatoris, tamen ſimpliciter ſunt diuerſæ, & habent diuerſas auſteritates, vel ad minus diuerſum modum viuendi, atque ita neceſſarius eſt nouus Nouitiatus, tum ad illa experienda, tum ad hoc quod Religio ipſa experiatur etiam mores, & conditiones admittendorum ad illam.

Sæpius tamen S.Congregatio Epiſcoporum & Regularium ſolet concedere vt Nouitiatus iſte tranſeuntium de vna Religione ad aliam ſit breuior quam per annum, per aliquot videlicet menſes tantum, & cum quibuſdam conditionibus. Provt vidi de anno 1637. die 23. Nouembris,& an.1647.die 23.Auguſti. Nota etiam quod tranſitus iſte vnius Congregationis ad aliam eiuſdem Religionis non admittitur, niſi ſeruatis iuribus vtriuſque Congregationis, etſi aliquando ſoleat S.Congregatio Epiſcoporum & Regularium in eo diſpenſare, provt factum de anno 1648. die 17.Iulij.

Similiter tranſlatus de vno Ordine in alium debet habere locum profeſſionis factæ in Ordine, ad quem transfertur, non quem in priori habebat. Ratio eſt, quia ſolùm à tempore profeſſionis factæ in Religione, ad quam transfertur, eſt Religioſus illius, & numeratur inter membra ipſius. Rodrig. *tom.3. qq.Regular. quæſt.52. art.29.* Sanchez *lib.6. in Decalog. c.7.n.86.* Secus eſt, ſi tranſeat aliquis ad aliquam Religionem, vt ſit Prælatus ipſius: hic enim ſine dubio debet habere primum locum in Conuentu; cùm incongruum ſit Prælatum eſſe loco inferiorem ſuis ſubditis. Imò etiam volunt aliqui, quod finito Officio debeat habere locum immediatè poſt Prælatum, & non locum prioris profeſſionis factæ in priori Religione, aut poſterioris in poſteriori Religione emiſſæ. Hoc verò intelligo ſolùm ſecundùm quandam decentiam. In rigore enim conſuetudo, & Leges Religionis obſeruandæ ſunt. Nauarrus *lib.3. Conſil. tit. de Regular. in 1. edit. conſil. 61.* Rodriguez *tom.3. qq. Regul.quæſt.52. art.26.* Quid verò dicendum in caſu, quo Monachus exemptus transferatur ad prælatiam Monaſterij non exempti, an maneat exemptus, vel non? Vide Eraſmum Chokier *in tract. de iuriſd.Ord. in Exempt. part.5.q.14.* 17

Religioſus, qui legitimè ad aliam Religionem tranſiuit, ſi ante profeſſionem velit redire ad priorem Religionem, eſt in illa admittendus. Cum adhuc maneat cum vinculo profeſſionis factæ in Religione à qua diſceſſit, ſitque membrum illius. Syluester *verb.Religio 4.quæſt.5.Azor.tom.1.inſtit.Moral.lib.12. cap.14. quæſt.11.* Idem dico, etiam ſi iniuſtè, aut illegitimè ad aliam Religionem tranſiuit. Propter eandem, imò maiorem rationem. Sanch. *lib.6. in Decal. cap.7.num.105.* 18

Religioſus ad aliam Religionem modo legitimo tranſlatus, non ſolùm non tenetur ad obſeruantias prioris Religionis, vt de ſe patet, cum iam ſit ab illius iugo exemptus, ſed neque tenetur ad alia Vota ſpecialia in profeſſione prioris Religionis emiſſa, v.g. ſi erat ex Ord. Minimorum ad vitam Quadrageſimalem. Ratio eſt, quia illa vota annexa ſunt profeſſioni prioris Relig. ceſſante autem principali, ceſſant etiam acceſſoria. Suarez *tom. 2. de Relig. tractat. de voto, lib.6. cap.3. num.7.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.7. num.87.* Vnde ſimiliter ſi Religioſus Choro deſtinatus, nec in Sacris conſtitutus tranſeat ex Religione, in qua eſt conſuetudo quod tales dicant Officium Diuinum, ad Religionem, vbi non eſt talis conſuetudo, non tenetur illud recitare. Quia ceſſat ratio obligationis, nempe conſuetudo. Bonac. *de Hor.Canon.diſp.1. q.2.punct.2.num.2.* 19

Tranſeuntes ex vna Religione in aliam, etſi Canonici regulares ſint, ſunt omninò incapaces quorumcunque Beneficiorum ſecularium, etiam Curatorum. Ita habetur in Concil. Trident. *ſeſſ.14.cap.11.* Ratio huius deciſionis videtur eſſe, ne aliquis tranſeat ex vna Religione in aliam ſub ſpe obtinendi aliquod beneficium ſeculare. Leſſius 2. *de iuſtit. cap.41. dub.13. num.105.* Suarez 4.*tom. de Relig.tract 8. lib.3. cap.15.* Et intelligitur quamvis ad ſtrictiorem ſit tranſitus, quia generaliter loquitur Conſilium. Sanchez vt ſuprà *num.108.* 20

21 Deinde Mendicantes, qui auctoritate etiam Apoſtolica ad non Mendicantes tranſeunt, *ex Clement.* 1. *de Regular.* primò priuantur voce in Capitulo, etiamſi hoc illis ab aliis concedatur. Voce inquam actiua, & paſſiua, quia textus generaliter loquitur. Bonacina *de clauſur. q.* 2. *punct.* 9. §. 5. *num.* 2. Deinde priuantur etiam loco in eodem Capitulo. Sanchez *lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 123. Præterea non poſſunt aſſumi ad Prioratus, Adminiſtrationes, aut quæcumque alia Officia, etiam tanquam Vicarij, ſeu Miniſtri, vel locum aliorum tenentes: nec animarum curam, aut regimen poſſunt pro ſe, vel pro aliis exercere: & quidquid in contrarium geſtum fuerit, irritum eſt, & nullum. Ita decernitur *in præd, Clem.* 1. *de Reg.* Et ratio deciſionis eſſe poteſt, vt Mendicantes quietiùs in ſua vocatione perſtant. Azor. *lib.* 12. *Inſtit. moral. cap.* 14. *quæſt.* 12. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 7. *à num.* 109. Extat autem quædam declaratio Cardinalium limitans hanc deciſionem pro tranſeuntibus ad Carthuſianos per hæc verba: Omnes cuiuſcumque Religionis legitimè tranſlati ad Carthuſianos, poſſunt in eadem Carthuſienſi Religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum Procuratores eſſe. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 15. *n.* 6. Vide alia in Bonac. *vt ſuprà n.* 4. Suar. & Sanch. citati.

22 Tranſeuntes ex vna Religione ad aliam illegitimè, ſcilicet ſine cauſa, aut licentia, aut contra prohibitionem iuris, non ſunt veri Apoſtatæ, ſed fugitiui. Ratio primæ partis eſt, quia licet illicitè, & inualidè ab vna Religione recedant, tranſeunt tamen ad aliam, & ideò non dicuntur ſimpliciter recedere ab ſtatu Religioſo, quod requiritur ad veram Apoſtaſiam. Ratio verò ſecundæ partis eſt, quia indebite, & inualidè fugiunt ab obedientia ſuorum Superiorum. Leſſ. 2. *de iuſtit. cap.* 41. *dub.* 13. Azor. *lib.* 12. *Inſtit. moral. cap.* 17. *quæſt.* 7.

Vnde interrogatus, an quidam Religioſus qui cum licentia ſui Superioris tranſitum fecit ad Religionem laxiorem, eſſet cenſendus Apoſtata, reſpondi, nullatenus vt Apoſtatam cenſeri debere. Etſi enim Suarez 5. *tom. in* 3. *part. diſput.* 31. *ſect.* 6. *num.* 4. id affirmauerit, ipſique fauerint aliqui ex antiquioribus; nihilominùs communis ſententia eſt contraria, quam tenent quamplurimi Iuriſtæ, Summiſtæ & Theologi, quos refert & ſequitur Sanch. *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 8. *num.* 8. inter quos ſunt ex recentioribus Bañez, Aragon, Nauarrus, Sà, Valentia, Leſſius, Rodriguez, & Azor. Vnde iſta ſententia non ſolum ſpeculatiuè, ſed etiam practicè eſt probabiliſſima. Præſertim quia fundamentum cui innititur eſt ſolidum, videlicet quod tranſiens ad aliam Religionem, propria deſerta, non recedit ſimpliciter à vita Religioſa, ſed ſolùm à certæ Religionis inſtituto, cum in qualibet Religione tria vota religioſi inſtituti ſubſtantialia emittantur & obſeruari debeant. Dixi etiam nec eſſe cenſendum fugitiuum. Tum quia aliqui Doctores, quos tacito nomine refert Syluester *in Summ. verb. apoſtaſia, quæſt.* 4. *num.* 9. generaliter id negant de ſic tranſeuntibus. Tum etiam quia iſte tranſit cum licentia ſui Prælati, & cum obedientia ipſius. Non ergo reputari poteſt fugitiuus, cum fugitiuus ille ſit qui contra vel præter obedientiam ſui Superioris ab aliquo loco recedit. Fauet Sylueſter *ſup.* & Sanchez etiam *ſupra num.* 9.

23 Propoſitum etiam mihi eſt ſequens dubium. In quadam Religione eſt quoddam ſtatutum quo præſcribitur vt non admittatur ad illam aliquis Apoſtata aut deſertor alicuius Religionis: & quod acceptatio talis pertineat ad Generalem cum Viſitatoribus, Priore & reliquis deputatis Conuentus, quando Monaſteria viſitantur. Vnde dubitatur an poſſit ad illam admitti Religioſus alterius Religionis, qui legitimo modo & ſeruatis ſeruandis vult ingredi illam, à prædictis tamen Generali, Viſitatoribus, deputatis, &c. Et reſpondi affirmatiuè. Ratio ſumitur ex proprietate, & propria ſignificatione nominis *deſertor.* Deſertor namque is dicitur qui per prolixum tempus euagatus reducitur. Ita enim habetur *l. Deſertorem, ff. de re mil.* & comprobat Calepinus *in dict. verbo Deſertor.* Ex quo colligitur deſertorem propriæ Religionis non eſſe niſi illum qui per prolixum tempus ab ea euagatus fuerit. Confirmatur ex eo quod tale nomen ſæpius vſurpatur in malam partem, *vt Iſai.* 30. illis verbis: *Væ filij deſertores*: in quibus notantur Iudæi qui deſerto & ſpreto Dei conſilio quod acceperunt per Ieremiam, vt non fugiant Chaldæos in Ægyptum, ſed maneant in patria ſua, ſecuti ſunt ſuam voluntatem, fugeruntque in Ægyptum. Similiter ergo in præſenti vox *deſertor* ſolùm ſignificabit Religioſum vagum & profugum, ſuam Religionem deſerentem, non autem illum qui legitimè vult tranſire ad aliam Religionem. Confirmatur vlteriùs ex illa voce *apoſtata*, per quam explicatur illa alia *deſertor.* Etenim verba præcedentia declarant ſequentia, *l. vtrum, ff. de petit. hæred. l. qui filiabus, in princ. & l. ſi ſeruum, §. fin. ff. de legat.* 1. Caſtr. *conſ.* 347. *num.* 2. *verſ. Ad quartum, lib.* 2. Surdus *deciſ.* 288. *num.* 80. *cum ſeqq.* Farinac. *in praxi crimin. part.* 4. *conſ.* 30. *num.* 115. *& conſ.* 65. *num.* 110. Marc. Anton. *var. reſol. lib.* 3. *reſolut.* 1. *num.* 60. Tuſchus *tom.* 8. *litt. V. concluſ.* 144. *num.* 21. maximè Cephalus *conſil.* 156. *num.* 10. *& ſeq. & conſil.* 351. *num.* 38. Pariſius *conſil.* 23. *num.* 118. *lib.* 1.

24 Omnia bona Religioſi tranſeuntis, etiam cum licentia ſuorum Superiorum, ex vna religione ad aliam, ante profeſſionem in ſecunda religione factam acquiſita, vel quomodolibet ad illum pertinentia, pertinent ad primam religionem. Ratio eſt, quia ante profeſſionem in ſecunda factam, ſemper remanet membrum primæ religionis, & illi acquirit quidquid acquirit. Nauar. *comment.* 4. *num.* 24. *verſ.* 11. *& lib.* 3. *Conſ. conſil.* 55. *num.* 9. Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 15. *quæſt.* 3. *& cap.* 16. *quæſt.* 8. Multò magis hoc verum eſt de bonis religioſi tranſeuntis illegitimè ex vna religione ad aliam, non ſolùm enim bona, quæ acquirit ante profeſſionem, ſed etiam quæ poſt profeſſionem acquirit, pertinent ad primam Religionem, à qua diſceſſit. Quia cum tranſitus ille ſit illegitimus, & inualidus, nullum ius ex eo prouenire debet poſteriori religioni, Azor. *tom.* 1. *Inſtitut. moral. lib.* 12. *cap.* 15. *quæſt.* 3. Molin. *tom.* 1. *de Iuſtit. diſput.* 144. Vnde religioſus, qui transfertur ad aliam religionem, non poteſt ſecum deferre ex bonis, quæ ad vſum habebat, niſi ea ſolum, quæ ſibi gratioſè à Superioribus fuerint conceſſa. Nauar. *in cap. Non dicatis, num.* 30. *&* 31. *& in cap. ſtatuimus, num.* 24. *& alibi.*

25 Religioſi cuiuſcumque Ordinis, & Religionis extiterint, exceptis Carthuſianis, admittentes, ſiue recipientes Fratres alterius Ordinis præter ordinem Iuris, mortaliter peccant. Quia in re grauiſſima delinquunt. Eſt etiam excommunicatio lata contra recipientes Fratres aliquarum Religionum, propter priuilegia ipſis ab Eccleſia conceſſa, ſpecialiter Martini V. pro Mendicantibus tranſeuntibus ad Monachales, excepto Carthuſienſium Ordine. Vide Caſſarubium *in compend. priuil. verb. apoſtatæ ab Ordine.* Miranda *in Manual. tom.* 1. *quæſt.* 51. *art.* 2. Religioſi quoque Ordinis B. Mariæ de Mercede, etiam quarti voti prætextu non poſſunt recipere Min. de Obſeru. aut alterius Ord. ſtrictioris profeſſores. Ita Clem. VIII. in Bulla *Nuper ad nos*, anno 1596. edita, vbi declarat Regulam ſtrictioré iudicandam eſſe alia ratione, quàm

reſpectu

reſpectu quarti Voti. Deinde recipientes fratres Minimos ſunt excommunicati à Iulio II. in Bulla *Sacer Ordo*, anni 1508. Peyrinis *tom. 1. de Subd. quæſt. 1. de Obed. cap. 24.* Item ex priuilegio Alex. IV. nulli Religioſi profeſſores Ordinis paris arctitudinis, vel minoris aliquem de Fratribus Ordinis Carmelitarum ad eorum Ordinem admittere poſſunt, ſine conſenſu Generalis eiuſdem Ordinis, & ſi forſan aliquem aliter receperint, illum tenentur reſtituere. Inſuper ex priuilegio Ioan. XXII. Fratres Prædicatores, vel Minores, vel Auguſtiniani, non poſſunt ad eorum Ordines Fratres Carmelitanos recipere, vel retinere, ſine eiuſdem Generalis licentia, ſub pœna priuationis Officij vel Adminiſtrationis, & inhabilitatis ad alia ipſo facto. Speculum Ordinis *fol. 71.* Vide alia in Bonac. *de Clauſur. quæſtione 2. punct. 9. §. 5.*

26 Religioſus Clericus ad Chorum deputatus iuſſu, & auctoritate Superiorum poteſt tranſire ad Ordinem Laicorum, ſiue Conuerſorum in eadem Religione. Sicut enim Superiores poſſunt ſuis ſubditis maiores pœnas infligere, videlicet carceris, eiectionis, triremium, &c. ita etiam poterunt iſtam pœnam imponere. Azor. *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 10. cap. 6. quæſt. 7.* Ledeſma *2. part. Sum. tract. 9. cap. 4.* Hoc verò intelligo de Clerico ad Chorum deſtinato, qui nondum eſt in Sacris conſtitutus. Nam ſi eſt in Sacris, non poteſt ad inferiorem Ordinem dejici, etiamſi à ſuis Ordinibus ſuſpendatur. Sotus 10. *de iuſt. q. 9. art. 3.* Laurent. de Peirin. *tom. 1. de ſubdito, q. 1. de Obed. cap. 24.* Cauſæ autem propter quas Clericus non ordinatus, choro tamen deſtinatus, poſſit ad Conuerſos dejici, regulariter ſunt tres; nimirum punitio delicti, ineptitudo ad litteras addiſcendas, & maximus ardor vitæ humilioris. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 6 num. 81.* Prædictus autem Religioſus Clericus non ordinatus, ad Conuerſos tranſlatus, non tenetur dicere Officium Canonicum Clericorum. Cum totum fundamentum talis obligationis in aliis Religioſis Clericis Choro deſtinatis, nec in Sacris conſtitutis, ſit dicta deſtinatio ad Chorum, & conſuetudo, iuxta dicta ſuprà *c. 12. n. 3.*

27 Qui ingreditur in aliquam Religionem, animo tamen tranſeundi ad aliam poſt profeſſionem, vel poſtquam ſtudiorum curſum perfecerit, aut ad Preſbyteratum promotus fuerit, peccat grauiter ſic faciendo: tranſitus tamen ad aliam Religionem, ſi fiat legitimo modo, validus eſt. Ratio primæ partis, quia decipit Religionem in re graui. Ratio verò ſecundæ, quia vtitur iure ſuo. Bonac. *in tract. de Clauſur. quæſt. 2. punct. 9. §. 1. num. 2.* Imò videtur teneri ad reſtitutionem expenſarum, quas Monaſterium fecit in ipſo alendo, detractis iis, quæ ipſe proprio labore, & Miniſterio in vtilitatem Monaſterij fecit. Quia fecit damnum Religioni prædicto animo ipſam ingrediendo, & ita debet illud reſarcire. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 10. num. 2.* Bonacina *vt ſuprà.*

28 Totus etiam Conuentus poteſt ad arctiorem Religionem tranſire, ſeruatis ſeruandis. Tum quia eadem eſt ratio de tranſitu Conuentus, ac de tranſitu Religioſi. Tum quia id ſupponitur *in cap. recolentes, verb. cæterùm, de ſtatu Monach.* Rodrig. *tom. 3. quæſt. 52. art. 6.* Bonacina *in tract. de Clauſur. quæſt. 2. punct. 9. §. 2. num. 5.*

92 Epiſcopus etiam Regularis poteſt ad ſtrictiorem Religionem tranſire, cum licentia tamen Papæ. Ratio primæ partis, quia licitum eſt cuique maiorem perfectionem quærere; Religio autem ſtrictior ſemper præſupponitur maioris perfectionis, quàm laxior. Ratio ſecundæ ſumitur ex *cap. licet, de Regul.* Vbi generaliter vetitum eſt Epiſcopis ad Religionem tranſire abſque facultate Papæ. Bonac. *vt ſup. num. 7.* Quod idem dicendum eſt de Epiſcopis Regularibus, qui iam Epiſcopatui ex licentia Papæ renunciarunt. Propter eandem rationem. Si autem iſti redeant ad ſuam Religionem ſub obedientia Prælatorum ipſius, ſatis erit ad tranſitum faciendum licentiam petere à Superioribus Religionis, ſicut & alij. Sanch. *lib. 6. in Decal. cap. 7. num. 8.*

Ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 11.* ſic habetur: Quia verò Regulares de vno ad alium Ordinem tranſlati, facile à ſuo Superiore licentiam ſtandi extra Monaſterium obtinere ſolent, ex quo vagandi, & apoſtatandi occaſio tribuitur: nemo cuiuſcumque Ordinis Prælatus, vel Superior, vigore cuiuſvis facultatis aliquem ad habitum, & profeſſionem admittere poſſit, niſi vt in Ordine ipſo, ad quem transfertur, ſub ſui Superioris obedientia in Clauſtris perpetuò maneat. Ex quo Decreto in primis habetur, tam tranſeuntem ex vna Religione ad aliam, quam recipientem, animo non manendi intra Clauſtra perpetuò, grauiter peccare contra illud. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 15. num. 8.* Addens etiam *n. 9.* talem receptionem irritam non eſſe ex vi illius prohibitionis, cum Concilium non apponat clauſulam irritantem. Poterit nihilominus, non obſtante prædicto Decreto, Superior Religionis dare prædicto ſic tranſlato eas licentias exeundi extra Monaſterium, & ſtandi extra clauſtra, quæ aliàs licitè, & de iure concedi poſſent religioſis illius ordinis. Quia Concilium ſolùm videtur intendere, quod prædictis ſic tranſlatis non concedantur illæ licentiæ exiſtendi extra Clauſtra, quibus *vagandi, & apoſtatandi occaſio tribuitur.* Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 7. num. 83.*

CAPVT XXIII.

De obligationibus Religioſorum ab Ordine eiectorum.

SVMMARIVM.

1 *Incorrigibiles ejici poſſunt à Religionibus.*
2 *Quis cenſendus incorrigibilis.*
3 *Quid ex nouo iure decreti S. Congregationis requiratur ad incorrigibilitatem.*
4 *Titulo incorrigibilitatis ſolo ejici aliquis poteſt.*
5 *Sex Patrum conſilio ejiciendi.*
6 *Iniuſtè & inualidè eiectus cogere poteſt ordinem vt recipiatur.*
7 *Eiectos tenentur Prælati quærerè.*
8 *Qualis horum eiectorum ſtatus & conditio ſit.*
9 *Eiecti plenè correcti cogere poſſunt ordinem ad eos recipiendos.*
10 *An poſſint tranſire ad aliam Religionem.*
11 *Manent cum obligatione trium votorum.*
12 *Cum voto caſtitatis.*
13 *Cum voto Obedientiæ.*
14 *Manent etiam cum voto paupertatis, & quomodo.*
15 *Cui adquirant.*
16 *Eorum bona poſt mortem cui applicanda.*
17 *An teneantur ad alia vota præterita, obſeruantias Ordinis, Officium diuinum, &c.*
18 *Quibus pœnis afficiantur.*
19 *Non debent prouideri de alimentis à Religione.*
20 *Litteræ dimiſſoriæ ipſorum quales.*
21 *Caſus particularis de quodam Carthuſiano à Religione eiecto.*

22 *Referuntur decreta, ſeu declarationes S. Congregationis Concilij ad quadam dubia ſuper decreto eiuſdem Sacr. Congregationis iuſſu Vrbani VIII. edito de apoſtatis & eiectis, & ſequentibus vſque ad num. 41.*

1 CERTVM eſt poſſe Prælatos Religionum Religioſos incorrigibiles ab Ordine ejicere. Quia id ſupponitur *in cap. fin. de Regul. & cap. cum ad Monaſt. de ſtatut. Monach.* Conſtatque ex multis priuilegiis Religionum, de quibus Cord. *in Regul. D. Franciſci cap. 2. quæſt. 21. part. 1.* & habentur in priuil. Mend. *verb. Ejicere.* Ratioque id ſuadet, quia reſecandæ ſunt carnes putridæ, ne ſanas corrumpant, & ſcabioſa ouis à caulis repellenda, ne cæteras inficiat, vt docet S. Hieronymus *in Epiſtol. ad Galatas cap. 5.* Anteponique debet bonum commune Monaſterij bono priuato Religioſi. Azor. *tom. 1. Inſt. Mor. lib. 12. cap. 16. quæſt. 2.* Leſſius *2. de iuſt. cap. 41. dub. 14.*

2 Ad hoc vt Religioſus ſit, & dicatur incorrigibilis, tria hæc requiruntur iure communi, ſcilicet, quod crimina grauia ſæpiùs commiſerit, quòd monitus ſæpè non deſtiterit, & quòd pœnitentiam pro illis non acceptauerit. Ratio eſt, quia ille ſolùm dicitur incorrigibilis, cuius emenda non ſperatur: at verò vt alicuius emenda non ſperetur, tria illa requiruntur. Sayrus *de cenſur. lib. 5. cap. 21. num. 37.* Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 9. num. 4.*

3 Quamvis autem de iure communi loquendo ſolùm tria prædicta ſufficerent ad hoc, quod religioſus incorrigibilis diceretur, iure tamen nouo, & decreto S. Congregationis Concil. S. D. N. Papæ Vrb. VIII. iuſſu edito die 21. Septembr. ann. 1624. aliæ conditiones requiruntur, vt Religioſus ejici poſſit, & cenſeatur incorrigibilis, videlicet, vt in poſterum è religionibus nullus legitimè profeſſus ejici poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte Statutis, & Conſtitutionibus cuiuſque Religionis, & Ordinis etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam vnius anni ſpatio in ieiunio, & pœnitentia probetur in carceribus, proindeque vnaquæque Religio priuatos habeat carceres in qualibet ſaltem Prouincia. Elapſo autem anno, ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pertinacia perſeuerauerit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre, ejici tandem poſſit; ſed ab ipſomet Generali tantum de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in ſingulis capitulis, vel Congregationibus Generalibus, tumque non niſi inſtructo ſecundùm eorum ſtylum, & Conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad Sacrorum Canonum præſcriptum. Interea tamen vſque ad primum Generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam, ſi quempiam ex iuſtis, & neceſſariis cauſis expellere oportebit, & eiectio fieri poſſit à Generali cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, vt ſuprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infrà quatuor menſes à præſentis Decreti publicatione, ſeruata tamen in reliquis forma ſuperiùs præſcripta. Vide *4. tom. Bullar. inter Conſtitutiones Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani num. 26.* Et Bonacina *de clauſur. quæſt 2. punct. 12. §. 1.* [Nota tamen quod inter crimina grauia propter quæ aliquis poteſt ejici, non ſolum numerantur fornicatio, furtum, adulterium, &c. ſed etiam ebrietas ſcandaloſa, vt habet Portell. *in Reſponſ. mor. tom. 2. caſ. 35.*]

4 Ex quibus non ſolùm habetur nullum Religioſum in poſterum expelli poſſe, niſi ſeruatis prædictis conſtitutionibus, ſed etiam nullum expelli poſſe niſi titulo incorrigibilitatis, vt conſtat ex illis verbis: *In poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus ejici poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis.* Neque obſtant multa priuilegia Religionibus conceſſa, ob quæ propter alia delicta, præſertim illa, quibus in ſæculo reſpondet pœna mortis, ejici poterant, vt benè Azor. *tom. 1. Inſtitut. Moral. lib. 12. cap. 16. quæſt. 3.* Ius enim nouum Sacræ Congregationis adductum, omnia priuilegia in contrarium tollit, vultque ſolùm propter incorrigibilitatem Religioſum ejici poſſe. Eſtque hoc conforme iuri antiquo communi, in quo ſolùm propter incorrigibilitatem permittitur talis eiectio. D. Thom. *quodlibet 12. articul. vltim.* D. Bonau. *in Regul. D. Franciſci quæſt. 14.* [Vnde à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium declaratum video pro 1. die Iunij 1635. in cauſa Patrum Ciſtercienſium, non poſſe ejici ſcandaloſos, aut delinquentes, ſi non ſunt verè incorrigibiles.

5 Circa ſex illos Patres eligendos, de quorum ſolùm conſilio, & aſſenſu ejici poſſunt incorrigibiles, ex vi huius Decreti, cum difficile ſit Generalem quocumque ierit, illos ſecum deferre, dicitur ſupplicatum fuiſſe S. Congregationi, ipſamque reſpondiſſe, poſſe Generalem in qualibet Prouincia, in qua id opus fuerit, aſſumere ſex ex diffinitoribus illius pro hac cauſa. Laurentius Peirinis *tom. 2. de priuil. Minim. in Conſtit. 10. Vrban. VIII.* Conſonat etiam Decretum Capituli Generalis noſtri ordinis anno 1625. Romæ celebratum, vbi facultas Generali committitur eligendi ſex Patres ſibi bene viſos ad hunc effectum, vt habetur *part. 4. Conſt. cap. 21. §. 14.* Vide tamen dicenda *tom. 2. cap. 12. num. 8. & 19.*

6 Hinc, ſi Religioſus iniuſtè, aut illegitimè, modo prædicto non ſeruato, ejiceretur ab Ordine, non ſolùm ejiciens peccaret contra iuſtitiam, ſed & expulſus poſſet compellere Monaſterium vt ipſum admitteret, & alimenta præberet. Eo quòd iniuſte priuatus eſſet iure ſibi debito: ſicut enim Religioſus per profeſſionem ſe obligauit in Religione manſurum; ſic etiam & Religio ad illum retinendum, & alendum. Molina *tomo primo de Iuſtit. diſput. 140. §. quando Religioſus.* Sanch. *lib. 6. in Decalog. cap. 8. num. 7. & 8.*

7 Religioſos à Religione eiectos tenentur Prælati illius, ſcilicet Præſidentes in Capitulis celebrandis, Patres, Abbates, ſeu Priores, quærere illos annuatim, & reducere ad Religionem, quando ſalua Ordinis diſciplina admitti poſſunt. ita enim præcipitur *in cap. fin. de Regularibus,* quod quidem, licet in vſu non fuerit (vt aliqui volunt, Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap 9. num. 18.*) & alij dicant ſolùm extendi ad eos, qui iniuſtè ſunt eiecti (Azor. *lib. 17. Inſtitut. Moral. cap. 16. quæſt. 2. & cap. 17. quæſt. 2.*) illud tamen nouiſſimè innouauit Sacra Congregat. Cardinalium ſuprà adducta *num. 3.* & extendit ad illos etiam, qui iuſtè, & legitimè ſunt expulſi, dummodo in illis ſubſit ſpes euidens emendationis, per hæc verba: *Ac poſtremò cenſuit eſſe innouandam, & ſua Beatitudinis authoritate innouat Conſtitutionem fœlicis recordationis Gregor. IX. relatam in cap. fin. extr. de Regularibus. Ac prætereà declarat eam Conſtitutionem in iis quoque vendicare ſibi locum, ſeruandamque eſſe, qui iuſtè, diffinitiueque, ac iuris Ordine ſeruato, expulſi fuerint, dummodo tamen in expulſis huiuſmodi ſubſit ſpes euidens emendationis ex litteris teſtimonialibus Ordinarij, &c.* Additur prætereà in eodem *cap fin.* quod ſi tales eiecti non poſſint admitti ſalua Ordinis diſciplina, *vt apud eadem Monaſteria in locis competentibus; ſi abſque graui ſcandalo fieri poterit alioquin in aliis Religioſis domibus eiuſdem Ordinis ad agendum*

ibi

ibi pœnitentiam, talibus vita neceſſaria miniſtrentur. Et quod ſi illos inuenerint *inobedientes, eos excommunicent, & tandiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos pronunciari publicè, donec ad mandatum ipſorum humiliter reuertantur.* Quæ omnia licet forſan per non vſum abrogata iam eſſent, quia tamen de nouo innouata ſunt à S.Congregatione, vt ſupra executioni mandari debent à Superioribus Religionum.

8 Ex decreto etiam eiuſdem Sacræ Congregationis ſic electi, quandiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarij loci Iuriſdictioni, & obedientiæ ſubſint, proindéque Generalis illicò expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Inſuper ſtatuit, vt iidem Superiores nemini ex Religioſis expulſis litteras teſtimoniales concedant, illos ad Sedem Apoſtolicam reiicientes, vel iubentes aliam ingredi Religionem. Item declaratur, & præcipitur in eodem decreto Sacræ Congregationis, vt eiecti extra Religionem degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi. Ex illis autem verbis, *extra Religionem degentes*, inferri videtur ſolùm habere locum hoc decretum quantùm ad hanc partem in illis eiectis, qui non intrant in aliquam Religionem. Bonac. *de clauſur. q.2. punct.12. §.6.*

9 Quando conſtiterit huiuſmodi eiectos plenè correctos eſſe, poſſunt ipſi cogere Religionem, ex qua eiecti ſunt, vt eos admittat. Probatur ex deciſione *cap. fin. de Regular.* adiuncta declaratione S.Congregationis adducta *ſuprà n.7.* ibi enim præcipitur Prælatis, vt eos quærant, multò ergo magis obligantur eos recipere, ſi iam correcti redeant. Nauar. *lib.3. conſil.tit. de Regul. conſil.18. vel 51.* Molin. *tom.1. de Iuſtit. diſput.* 140. §. *quoad votum.* Neque in hoc admitti debet excuſatio aliqua poſt dictam declarationem S. Congregat. nam per eam innouatur dictum *cap. fin. de Regular.* quidquid dicant aliqui Authores, qui ipſam videre non potuerunt. Cordub. *in Regul. D. Franciſci, cap.2. quæſt.71. punct.2.* Leſſ. *2. de Iuſtit. c.41. dub.15. num.*112. & Sanchez *lib.6. in Decal. c.9. num.32.* Redeuntes tamen ad Religionem non tenentur nouam profeſſionem facere. Quia prior profeſſio non eſt extincta, ſed ſolùm ſuſpenſa pro aliquo tempore, Rodrig. *tom.1. qq. Regul. quæſt.30. art.28.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.9. num.33.* contra Nauarrum. An verò ſic redeuntes admitti debeant in eodem gradu antiquitatis, quem habebant ante eiectionem, & cum eiſdem prærogatiuis, pendet ex variis legibus Religionum; regulariter tamen, & ſecluſis particularibus circumſtantiis, dicendum eſt, quod cum meruerint eiici, digni quoque ſunt, vt eiuſmodi prærogatiuis priuentur. Suar. 4. *tom. de Relig.tract.8. lib.3.c.5.num.17.*

10 Tempore quo manent iſti eiecti extra Religionem, non poſſunt ad aliam, ſiue æqualem, ſiue laxiorem tranſire ſine licentia Superiorum ſuæ Religionis; & aliis conditionibus aſſignatis cap. præcedenti. Ratio eſt, quia vt dicemus, iſti eiecti, etiam tempore eiectionis perſeuerant Religioſi illius Ordinis à quo ſunt eiecti, & illi ſubiecti; non ergo poſſunt ſine licentia Superiorum eiuſdem Ordinis hunc tranſitum facere. Cordub. *in Reg. D. Franc. c.2. q.21. punct.3.* Suarez *tom.5. in 3. part. diſp.22. ſect 5. num.*20. Hoc verò intellige de iure communi; ſi enim permanet in ſua vi priuilegium quoddam Innoc. IV. conceſſum Minoribus, poſſunt iſti eiecti de Ordine Minorum, & aliorum ipſius priuilegia participantium, tranſire ad Ordines approbatos, præterquàm ad certas quaſdam Religiones, & cum certis quibuſdam conditionibus in eo expreſſis. Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.30. art.22.* Sanchez *lib.6. in Decal. c.9. §.39.* Crediderim tamen non eſſe in vſu huiuſmodi priuilegium. Nec ſcio an illud fuerit viuæ vocis oraculum, quia ſi tale eſt, his temporibus nihil valet.

11 Eiecti manent verè Religioſi, & cum onere trium votorum eſſentialium, ſicut antea. Colligitur hoc ex *cap. fin. de Regular.* & ratio ſuadet: cum per eiectionem non ſint diſpenſati, aut abſoluti à profeſſione, quam fecerant, aliàs ex ſuo delicto commodum reportarent, contra ea, quæ traduntur *cap.1. de poſtul. Prælat. & cap. Sedes Apoſt. de reſcript.* eſſentque melioris conditionis, quàm Religioſi facti Epiſcopi, aut Cardinales, quos manere veros Religioſos diximus *cap.17. num.1.* Nauarrus *comment. 2. de Regul. à num.34. & comment. 3. num.46* Azor. *tom.1. Inſtit. moral. lib.12. cap.16. quæſt.4. 7. & 11.* [Idem habens ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium, quam retuli *ſuprà num.4.* de quo etiam Tamburinus de iure Abbatum *tom.3. diſput.8. quæſit.8. n.5.* vbi pro ſigno quod eiecti non diſpenſentur in votis profeſſionis bene affert, quod poſteà quando ad Religionem reuertuntur, non emittunt nouam profeſſionem.]

12 Vnde manent cum eodem voto caſtitatis ſicut antea; cum in eo nullo modo ſint diſpenſati; manent etiam cum eodem voto obedientiæ, quantùm ad hoc quod teneantur obedire Superioribus, ſi eos velint ad Religionem reuocare. Siquidem habet ius illos reuocandi, cuius ſignum eſt quod in prædicto *cap. fin. de Regul.* innouato à Sacra Congregatione, vt ſuprà *n.7.* præcipitur *vt cenſuris cogantur ad Relig. reuerti.* Quod non eſſet, niſi ipſi eſſent ad hoc obligati ex vi voti obedientiæ. Sylueſter *verb. Apoſtaſia, quæſt.6. num.10. & verbo Relig.6.q 12.num.12.* Nauarrus *lib.3. conſil. in 2. editione, tit. de Regul. conſ.77.* Manent etiam cum eodem voto obedientiæ, quantum ad hoc quod eſt teneri morigeratè viuere, & reddere ſe aptos ad viuendum in Religione, & vt ad illam admittantur. Quidquid dicat Diana *tract. 2. de dubiis Regularium, reſol.60.* Cum ad hoc etiam ſint obligati ex vi ſuæ profeſſionis, in qua non eſt diſpenſatum. Sotus 7. *de iuſtit. & iure, q.2. art.5. ad 3.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.9. à n.25.* Tenentur etiam ex vi voti obedientiæ eſſe parati ad obediendum Prælatis religionis, quando ad ipſam fuerint reuocati. Propter eandem rationem. Molin. *tom.1. de iuſtit. diſp.140. §. quoad votum.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.30. art.19.*

13 Non tamen tenentur ex vi voti obedientiæ, quod emiſerunt, ſubiici Epiſcopis ſpecialiori modo, quam alij Clerici. Quamvis oppoſitum doceat cum Nauarro Suarez 4. *tom.de Relig.tract.8.lib.3.c.6.* & aliqui etiam velint amiſiſſe per expulſionem priuilegium exemptionis. Eraſmus Chokier *de iuriſd. Ordin. in exempt. p.1.q.2.* Ratio eſt, quia votum obedientiæ, quod emiſerunt, ſolùm erat obediendi Prælatis Religionum, non aliis. Molina *tom.1. de iuſtit. diſput.* 149. Leſſ. *2. de iuſtit.c.41.dub.25. num.*114. Nec etiam tenentur ex vi eiuſdem voti tranſire ad aliam religionem. Siquidem nullo modo illam vouerunt, ſicut neque Religionem in genere, ſed ſolùm illam determinatè, à qua expulſi ſunt. Sotus 7. *de iuſtit. q.2. art.1.* Nauarrus *comment.2. de Regul. num.36.* Hoc etiam videtur ſupponi à Sacra Congregatione in decretis adductis *ſuprà n 8.* dum præcipit ſuperioribus Religionum, ne huiuſmodi expulſis *litteras teſtimoniales concedant, iubentes ingredi aliam Religionem.* Vnde non tenentur obedire Superioribus iubentibus, vt tranſeant ad aliam religionem. Propter rationem adductam. Leſſius *de iuſtit. cap.41. dub.51.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul.q.30.art.22.*

14 Quoad votum paupertatis tenentur ad illud huiuſmodi eiecti, eo modo, quo ſtatus illorum patitur. Quia hoc eſt de eſſentia Religionis, quam ſunt profeſſi,

feſſi, & à qua non ſunt diſpenſati. Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.9. num.27. & 45.* Nauarrus *Comment.2. de Regular. num.35.* Vnde Eiecti nec habent, neque habere poſſunt dominium cuiuſvis rei. Quia hoc eſt directè contra Votum. [Vt etiam colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium adducta. De quo etiam Tamburinus *dicto quæſito.8.*] Nec vſum irreuocabilem, aut vſum Iuris, propter eandem rationem. Sed ſolum vſum facti, & incertum rerum ſibi ad victum, veſtitum, habitationem, & vitam neceſſariarum. Quia hoc non eſt contra votum paupertatis, nec profeſſi poſſunt carere his rebus. Quare ſi illæ à religione non concedantur, eo ipſo datur licentia quærendi, & habendi illas. Leſſius *2. de iuſt. cap.41. dub.15. num.112.* Nec poſſunt teſtari, ſi in illo ſtatu moriantur. Quia poteſtas teſtandi pugnat cum Voto paupertatis, & ſupponit dominium rei, non merum vſum, quem ſolum habent Eiecti. Leſſius *vt ſupra num.113.* Sayrus *in Clauſaur. Regul. lib.6. cap.9. num.28.* Hinc etiam non poſſunt facere expenſas magnas, ſuperfluas, nec donationes illicitas, aut rerum magni ponderis; & accipientes ab illis, tenentur ad reſtitutionem. Cum prædicti Eiecti non ſint domini eorum, quæ poſſident, ſed ſolùm adminiſtratores nomine Religionis in ordine ad vſus neceſſarios. Poterunt tamen res minoris momenti expendere, & donare, abſque eo quòd accipientes teneantur ad reſtitutionem. Quia quoad iſta cenſentur habere licentiam à prælatis Religionis, à qua ſunt expulſi. Leſſius *de iuſtit. cap.41. dub.15. n.113.* Molin. *tom. ſecundo de iuſtit. diſput. 276. & 520.*

15 Acquirunt iſti Religioſi Eiecti Monaſterio, vel Religioni, vnde ſunt expulſi. Cum Monaſterium, ſiue Religio, ex vi profeſſionis ab ipſis factæ, habeant ius ad omnia bona ab ipſis in poſterum acquirenda. Præſertim cum huiuſmodi Eiecti non ſint omnino à Religione derelicti, ſed ſolum ſeparati à communione, & commercio ipſius; cuius ſignum eſt, quod tenetur quærere illos, & ſi correcti reſipiſcant, admittere, vt diximus ſupra. Leſſius *2. de iuſtit. c.41. n.112.* Molina *tom.1. de iuſtit. diſput. 140.* Vnde etiamſi iniuſtè ſint eiecti, aut detenti extra Religionem, acquirunt ipſi. Quia mala voluntas prælatorum iniquè eiicientium Religioſos, aut extra Ordinem detinentium, non debet in damnum Religionis vergere. S. Antonin. *3. part. tit.16. c.5. §.4.* Angelus *in Summ. verb. Monaſterium, num.6.*

16 Huiuſmodi autem Eiectorum bona, poſt illorum mortem, ſi extra Religionem mori contigerit, applicari debent ad Cameram Apoſtolicam. Propter Conſtitutionem Gregorij XIII. tom. ſecundo Bullar. inter Bullas huius Pont. num 43. vbi ſtatuit, quòd ſpolia Regularium extra Clauſtra degentium pertineant ad prædictam Cameram. Sanchez *lib.7. in Decalog. c.33. n.21. & 31.* Bonacina *de Clauſur. q.2. punct.12. §.7.*

17 Quamuis aliqui probabiliter dicant huiuſmodi Eiectos teneri ad Obſeruantias omnes Regulares ſui Ordinis, quoad eas ſcilicet, quas poſſunt in ſæculo obſeruare, & ad alia vota ſupra tria eſſentialia, quæ in profeſſione ſuæ religionis emiſerunt, quale eſt illud Minimorum de vita Quadrageſimali, & Mercenariorum de redimendis captiuis; quia aliàs non paruum commodum ex ſua iniquitate reportarent. Probabile tamen etiam eſt ad iſta non teneri. Ratio eſt, tum quia iſta ſolùm videtur Religioſos vouiſſe pro tempore, quo in religione manerent, & vt acceſſoria, & annexa perſeuerantiæ in tali religione. Tum quia generaliter loquendo, votum deſinet obligare, quando eſt ita notabilis mutatio materiæ facta, vt reddatur notabiliter difficilior, & quã à principio præuiſa, non fieret votum, quod contingit in propoſito. Sotus 7. *de iuſt. & iur. q.2. art.1.* Nauarrus *Comment.3. de Regul. n.46. & lib.3. Conſ. tit. de Regul. conſil.51. vel 78. num.2.* Habitum verò religionis non tenentur portare prædicti Eiecti, cum illo iuridicè ſint priuati in pœnam ſuorum defectuum. Azor. *1. tom. inſtit. moral. lib.17. cap.18. quæſt.13.* Leſſius *2. de Iuſtit. cap.41. dub.15. num.112.* Imò illum portare non ſunt permittendi, quia hoc cederet in dedecus Religionis. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.3. c.6. n.14.* Quoad Officium Diuinum recitandum, vt diximus *cap.12. n.7.* tenentur iſti expulſi, ſi ſint in Sacris conſtituti, ſecus verò ſi ſolùm ſint profeſſi, etiam Choro deſtinati. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.6. num.12.*

Sic eiecti, quandiu in ſæculo ſteterint, non poſſunt 18 confeſſiones audire, nec prædicare, nec docere. Propter priuilegium Innoc. IV. quod refert Caſarub. *verb. Eiicere, num.1.* quo vti poſſunt tam Fratres, Minores, quam qui eorum priuilegia participant. Rodriguez *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.30. art.21.* Miranda *tom.1. Manual. quæſt.52. art.5.* Vnde inferunt aliqui ſic Eiectos quamdiu in ſæculo vixerint, eſſe infames, intelligo infamia facti. Rodriguez vt ſupra, Laurentius de Peirinis *tom.1. de Subdito quæſtione prima, de obedient. cap.25. §.1.* Ex hoc etiam inferri poteſt eſſe irregulares, cum infames omnes irregulares etiam ſint. Ad minus tamen manent *ſuſpenſi perpetuo ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi*, vt vidimus ſupra *num. octauo*, ex Decreto Sacræ Congreg.

Nec illis tenetur religio de alimentis prouidere. 19 Quia illa ſolum debent præſtari his, qui ſub regulari diſciplina ſunt conſtituti. Azor. *lib.12. Inſtit. moral. c.16.* Aldrete *lib.2. de Relig. diſcipl. c.26. num 27.*

Dandæ autem ſunt illis literæ dimiſſoriæ, quæ eie- 20 ctionis ſententiam contineant, qua etiam id locorum Ordinariis denuncietur. Aldrete *lib.2. de diſcipl. Relig. capite 26. num.23.* Addens monendos eſſe, nullo modo à Votis eſſe ſolutos, neque in illis diſpenſatos. Quod quidem conueniens reputo, ſed non neceſſarium. Quia illud ipſi ſcire tenentur, niſi forſan idiotæ ſint, aut ignorantes, vt puta Conuerſi: non tamen ſunt illis concedendæ litteræ teſtimoniales, quibus ab Sedem Apoſtolicam reiiciantur, aut ad aliam Religionem mittantur. Ex Decreto Sacræ Congregationis adducto ſup. *num.8.*

Placuit hoc loco adiungere alia quæ à Sede Apo- 21 ſtolica determinata ſunt circa eiectos è Religionibus poſt decreta illa in ſuperioribus relata. Primò enim in caſu particulari de quodam Carthuſiano de Religione eiecto propter culpas ab ipſo commiſſas, effugium è carceribus, vinculorum effractionem, & incorrigibilitatem, etſi non omnia quæ ex vi prædictorum decretorum obſeruari deberent, ad vnguem obſeruata fuiſſent, nihilominus Vrbanus VIII. de anno 1637. pro die 13. Ianuarij per Breue ſpeciale approbauit ipſius eiectionem attenta illius peruicacia, & *ne*, inquit Pontifex, *contagione peſtifera ſit cauſa perditionis*, non obſtantibus præfatis decretis. Quo indicatur de benignitate Sedis Apoſtolicæ moderari poſſe dicta decreta, quando in caſu particulari obſeruari ad vnguem non poſſunt: non interueniente autem eiuſdem S. Sedis authoritate, obſeruanda ſunt quantum fieri poteſt.

Maximè verò notanda ſequentia decreta, ſeu de- 22 clarationes S. Congregationis Concilij, quæ hoc anno 1553. edita ſunt, & mihi tradita à R. adm. P. Michaele de Alcantara Vicario generali Italiæ & Procuratore generali totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquiſitionis Qualificatore & S. Congreg. Indicis Conſultore ac viro doctiſſimo. Quæ etiam Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. Dominus

nus meus Franciſcus Paulucius eiuſdem S. Congreg. Secretarius mihi tradi voluit, vt pro communi vtilitate Religionum publicarentur. Ea autem hoc loco adiungam eiſdem verbis, quibus tradita mihi ſunt.

23 Declarationes S. Congreg. Eminentiſſimorum S. R.E. Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum ad quædam dubia ſuper decreto eiuſdem S. Congregationis iuſſu fel. record. Vrbani Papæ VIII. edito de apoſtatis, & eiectis factæ ad inſtantiam R. adm. P. Magiſtri Fr. Michaelis de Alcantara Vicarij generalis Italiæ, & Procuratoris generalis totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquiſitionis Qualificatoris, & Congregationis Indicis Conſultoris.

24 In vna Regularium Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum Procurator generalis Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum mediante interceſſione Eminentiſſimi Cardinis de Lugo Protectoris ſupplicauit pro ſua, vt inquit, & aliorum Superiorum Regularium inſtructione per hanc Sacram Congregationem reſponderi ad infraſcripta quæſita ſuper decreto de apoſtatis & eiectis, iuſſu Summi Pontificis ex ſententiis eiuſdem S. Congregationis edito ann. 1624. & impreſſo in Bullario nouo *tom. 4. pag. 267. verſ. Ad hæc.*

25 Primò, *an Regularis conſtitutus in carceribus ſpatio anni, & in triennio pœnitentiæ, ad finem vt tanquam incorrigibilis à Religione eiiciatur, ſi è carceribus fugiat (dicto carcerationis anno nondum expleto) & deinde ſit captus, poſſit tunc vti incorrigibilis eiici, an*
26 *vero quid aliud faciendum ſit?* Secundo, *an Regularis pluribus interpolatis vicibus pro reiteratis delictis in diuerſis temporibus commiſſis in carceribus detentus poſſit vnò carcerationis anno (vt ſuprà interpolatè expleto) tanquam incorrigibilis à Religione eiici, ſi poſt dictum annum carcerationis interpolatum animo indurato in*
27 *ſua pertinacia perſeuerans iterum delinquat?* Tertio, *an Generalis Ordinis poſſit delegare facultatem eiiciendi à Religione Prouincialibus pro eorum Prouinciis, ſeu Commiſſariis, vel Vicariis generalibus, & an delegatio ſit à Generali facienda in quolibet caſu, an vero in-*
28 *definitè in omnibus caſibus.* Quarto, *an ſex Patres de quorum conſilio & aſſenſu eiectio fieri debet ſint eligendi de tota Religione, an potius ſufficiat ex qualibet Pro-*
29 *uincia ſeu Regno.* Quintò, *Quod ſi à Religione huiuſmodi ſex. Patres non fuerint electi in Capitulo ſeu Congregatione generali, quid faciendum ſit vſque*
30 *ad primum Capitulum generale?* Sextò, *an ſufficiat vt Prælatus Conuentualis ſeu prouincialis conficiat proceſſum ſtylo Religionis ſeruato, & illius ſummarium tranſmittat Generali Ordinis, ſeu illius delegato, qui adhibitis ſex Patribus electis, quilibet illorum videat eundem proceſſum, & tranſmittat votum ſuum per lit-*
31 *teras eidem Generali, ſeu delegato.* Septimo, *an Generalis ſeu delegatus poſſit ferre ſententiam eiectionis à Religione, quando à tribus ex ſex Patribus electis, ſeu ab illorum maiori parte dicta ſententia approbetur, an potius ſit neceſſarium, vt omnes ſex dent votum, itaut ex defectu voti etiam vnius, non poſſit ſententia validè ferri.*

32 Die trigeſimoprimo Iunij anno milleſimo ſexenteſimo quingenteſimo tertio S. Congregatio Eminentiſſ. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum omnibus maturè perpenſis ad primum reſpondit, *Regulares delinquentes vti incorrigibiles eiici non poſſe à Reli-*
33 *gione anno carcerationis nondum expleto.* Ad ſecundum reſpondit, *non ſufficere annum carcerationis interpolatè expletum, ſed requiri ſpatium vnius anni continuum*
34 *& integrum.* Ad tertium reſpondit, *Generalem Ordinis non poſſe delegare facultatem eiiciendi è Religione Prouincialibus pro eorum Prouinciis, ſeu Commiſſariis,*
35 *vel Vicariis generalibus.* Ad quartum inhærendo declarationi aliàs factæ die 9. Auguſti 1625. à S. M. Vrbano Octauo approbatæ reſpōdit, *ſex Patres eligi poſ-*
ſe in vnaquaque Prouincia ſeu Regno. Ad quintum reſ- 36
pondit *recurrendum ad Sacram Congregationem in ſingulis caſibus.* Ad ſextum *proceſſus eſſe conficiendos iux-* 37
ta ſtylum & Conſtitutiones Religionis, & illorum tranſumptum authenticum eſſe tranſmittendum ad ſingulos ſex Patres electos, qui per litteras poſſunt votum dare. Ad ſeptimum *ſententiam eiectionis à Religione fieri debere ſaltem de voto maioris partis ſex Patrum electorum.*

Petrus Aloyſius Cardinalis Carafa Præfectus. Loco † ſigilli. 38

Franciſcus Paulutius S. Cardinalium Congregationis Secretarius.

Ego P. Fr. Ferdinandus de Galarza Notarius publi- 39
cus Apoſt. in Archiuio huius Romanæ Curiæ deſcriptus ac Secretarius R. adm. P. noſtri Magiſtri Fr. Michaelis de Alcantara Vicarij generalis Italiæ, & Procuratoris generalis totius Ordinis Beatæ Mariæ de mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquiſitionis Qualificatoris, Sacræ Congregationis Indicis Conſultoris, eiuſdem iuſſu fidem facio huiuſmodi copiam propria manu ex originali, quod quidem in Archiuio noſtro S. Religionis in hoc Conuentu Sancti Adriani remanet, accurate tranſumptam, poſteaque diligenter collationatam cum illo fideliter concordare, in cuius rei teſtimonium præſentes litteras nomine meo ſubſcripſi, meoque ſigno communiuj. Romæ in hoc præfato Conuentu Sancti Adriani, die octauo Auguſti, anno milleſimo ſexcenteſimo quingenteſimo tertio. Loco † ſigni. De mandato R. A. P. noſtri Vicarij & Procuratoris generalis Fr. Ferdinandus de Galarza P. & Secret. Notarius publicus & Apoſtolicus.

Fr. Michael de Alcantara Vicarius generalis Italiæ 40
& procurator generalis totius Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, S. Inquiſitionis Qualificator & Congregationis Indicis Conſultor, tenore præſentium fidem facimus & atteſtamur Emin. & Reuerendiſſ. D. Cardinalem de Lugo noſtri S. Ordinis Protectorem tranſumptum infraſcripti decreti nobis propria manu dediſſe, quod & ab Illuſtriſſimo D. Franciſco Paulutio S. Congregationis Concilij Secretario ſibi remiſſum, & eandem S. Congregationem nobis tradi præcepiſſe affirmauit, pro pleniori videlicet intelligentia declarationis ad quartum dubium ab ipſa ad noſtram inſtantiam nuper factæ. Tenor autem decreti talis eſt. Die 9. Auguſti 1625. *S. Congregatio Concilij Sanctiſ. D. noſtro approbante de-*
clarauit ſex Patres in ſingulis Capitulis vel Congrega- 41
tionibus generalibus eligendos, de quorum conſilio & aſſenſu Generalis poteſt Regulares incorrigibiles à Religione eiicere, & in vnaquaque Prouincia eligi poſſe, eoſdemque ſic electos, ſi Generalis tam longe abfuerit, vt vna conuenire non poſſit, debere ad eumdem tranſmittere ſummarium proceſſus, vna cum eorum voto, vt iuxta illud Generalis poſſit ad ſententiam expulſionis procedere. Interea tamen vſque ad primum generale Capitulum vel Congregationem proxime celebrandam Sanctitas ſua annuit, vt eiectio, ſeruata in reliquis forma decreti hac de re editi, fieri poſſit à Generali itidem cum conſilio & aſſenſu ſex Patrum, quos idemmet Generalis in qualibet Prouincia infra quatuor menſes elegerit. Datum Romæ in hoc noſtro Conuentu Sancti Adriani, die 21 Auguſti 1653.

CAPVT

Caput XXIV.

De Nouitiis,eorumque obligationibus, & priuilegiis.

Summarium.

1 *Nouitij qui appellentur.*
2 *Ad quæ teneantur tempore nouitiatus.*
Poſſunt recedere à Religione.
*An tunc teneantur ſoluere expenſas,*ibid.
4 *Gaudent priuilegio fori, Canonis, & exemptionis à gabellis.*
5 *In quibus poſſunt diſpenſari à Prælatis Religionis.*
6 *An poſſint ad ordines ſacros promoueri.*
7 *Quibus priuilegiis gaudeant quoad confeſſionem.*
8 *An poſſint abſolui à caſibus, & cenſuris reſeruatis.*
9 *Attendenda ſunt verba priuilegiorum.*
10 *Ab irregularitatibus an poſſint diſpenſari.*
11 *Epiſcopi non poſſunt admitti ad Religionem abſque Papæ licentia.*
12 *Quæ informationes, & de quibus faciendæ ſint pro nouitiis.*
13 *Qualiter moderata ea ſint à Pontificibus,* ibid.
14 *Quæ alia priuilegia conceſſa ſint Religionibus.*
15 *Quæ obſeruanda poſt conſtitutionem Clementis.*
16 *Crimnoſi non debent admitti ad Religiones.*
*An poſt profeſſionem admiſſam, ſi talia crimina interrogati celaſſent,poſſint expelli,*ibid.
17 *Obligati, ſeu grauati debitis,& ratiociniis non poſſunt licitè intrare Religionem.*
18 *Furioſi aut mente capti non poſſunt admitti.*
19 *Nec coniugati poſt Matrimonium conſummatum,niſi, &c.*
20 *Nec ſerui, vel qui non ſunt ſui iuris.*
21 *An etiam illegitimi.*
22 *An nouitiatus poſſit extra Monaſterium haberi.*
23 *Quid decreuerint Summi Pontifices Clemens VIII. & Sanctiſſimus Dominus noſter Vrbanus VIII.* & num.24.
25 *An deſcendentes ex genere infecto Hebræorum, vel Saracenorum.*
26 *An valida ſit profeſſio illorum qui aliquem defectum celauerunt.*
27 *Licitum eſt, & meritorium ſe ad Religionis ingreſſum obligare voto, vel iuramento.*
28 *Qui impedit vi, vel fraude quod aliquis fiat Religioſus, ad quid teneatur.*
29 *Inducere aliquem ad Religionem modo debito, ſanctum, & laudabile.*
30 *Quando receptio alicuius in Religioſum eſt ſimoniaca.*
31 *Quam pœnam incurrant recipientes nouitios ſimoniacè.*
32 *Probibitio Concilij circa donationes nouitiorum.*
33 *Qualiter de bonis ſuis diſponere poſſint.*
34 *Deciſio Concilij quomodo intelligenda.*
35 *Poſſunt nihilominus facere teſtamentum, ſeu contractus reuocabiles.*
36. *Donationes quando ſortiuntur ſuum effectum.*
37 *Quarum dignitatum capaces ſint nouitij.*
38 *Ad quæ debita contracta à nouitiis teneatur Monaſterium.*
39 *De bonis nouitiorum perſonis incertis debitis priuilegium Carmelitarum.*
40 *An propter parentes vel conſanguineos ſuccurrendos relinquenda ſit Religio.*
41 *Nouitij profeſſio an debeat differri.*
42 *Nouitij in articulo mortis an poſſint profiteri.*
43 *Decreta pro eorum inſtitutione.*
44 *Nouitij ex variis nationibus recipiendi, vt ad propagandam fidem mitti poſſint.*

Novitii in Religionibus appellantur illi qui nondum profeſſionem tacitam, vel expreſſam emiſerunt, ſed ſunt in Religione per aliquod tempus, quod vocatur approbationis, vt experimento cognoſcant auſteritatem regulæ, & Religionis,quam volunt profiteri, & videant ſi velint, an non, profeſſionem emittere. Ad quos tamen pertineat illos ad Religionem admittere, diximus ſup. *c.*18. *n.*66. Non eſt tamen aliqua ætas iure naturali, diuino, aut Eccleſiaſtico pro admittendis ad religionem determinata, ac proinde in quacumque ætate videtur poſſe recipi Nouitium, Suarez 3. *tom. de Relig. lib.*5. *c.*1. niſi obſtet peculiare ſtatutum religionis. 1

Non tenentur nouitij tempore Nouitiatus præceptis communibus Regulæ,Conſtitutionum,& Superiorum religionis. Quia pro illo tempore non ſunt partes Communitatis religioſæ, neque in Religioſorum Sodalitium admiſſi, ſed tantum verſantur in probatione ad experiendum, an velint, vel non, profeſſionem emittere. Cordub. *lib.*1.*quæſt.*3. *in* 5 *prob. prime opinionis.* Henriquez *lib.*7. *de Indul.c.*22. *num.*7. *& lib.*6. *de pœnitent. cap.*16.*num.*3. Ex graui tamen decentia ad prædicta omnia obligantur,eo quod etiam pro tempore Nouitiatus ſunt aliquo modo ſubiecti religioni, & participant de bonis ſpiritualibus ipſius. Quidam apud Azor. *lib.*12. *Inſtit. moral.c.*2. *quæſt.*10. Inſuper quantum ad ea quæ ſpecialiter ſpectant ad bonum regimen, & finem probationis ipſorum Nouitiorum, tenentur in conſcientia obedire Superioribus Religionum. Ratio eſt, quia quoad iſta habent prædicti Superiores poteſtatem, & Iuriſdictionem ſupra Nouitios, licet non ſit tanta, quanta ſupra profeſſos. Sanch.*lib.*6.*in Decalog.c.*10.*n.*22. Addens etiam *n.* 17. Poſſe prædictos ſuperiores præcipere aliquid nouitiis etiam ſub pœna excommunicationis. Quod tamen non niſi rarò admitterem, aut conſulerem. 2

Poſſunt Nouitij, ſi volunt, ab inſtituto Regulari incepto retrocedere, & ad ſæculum redire. Quia ad hunc finem inſtitutum eſt tempus Nouitiatus. Quo caſu non tenentur ſoluere expenſas, quas in ſuis alimentis Monaſteria fecerunt, etiamſi miniſteria ipſorum Nouitiorum in Religione æquiualentia non ſint prædictis expenſis. Tum quia aliàs non eſſet libera profeſſio, ſaltem in multis, qui ſæpius detinerentur ab egreſſu,ne ſoluerent tales expenſas. Tum etiam, quia religio liberè etiam & ſpontaneè facit illas, vt ſupponimus. Rodriguez *tom.*3.*quæſt.regular.q.*15.*art. vltim.* Azor.*lib.*12.*Inſtit.Moral.cap.*3.*q.*6.Si tamen quis praua intentione, & animo decipiendi Religionem in illam intraret, & poſteà recederet, crederem teneri ad expenſas dictas. Eo quod æquum non eſt, vt aliquis reportet commodum ex fraude, & malitia ſua. Indicat hoc Sanchez *lib.*6. *in Decal. cap.*10. *num.* 3. Addens etiam *num.*5. quod quando pactum eſt factum inter Conuentum, & Nouitios, quod Nouitij ſoluant prædictas expenſas, tunc ſiue perſeuerent, ſiue non, debent illas ſoluere. Vide Suarez 3. *tom. de relig. lib.* 5. *c.* 11. [Et declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium 2. Martij 1635. in qua decreuit conſanguineos cuiuſdam iuuenis,qui è Religione ante profeſſionem exierat,ſoluere debere Monaſterio expenſas ab ipſo factas.] 3

Gaudent Nouitij priuilegio fori, ita vt conueniri non poſſint pro vllo delicto coram Iudice ſeculari Quia ſunt aliquo modo ſub poteſtate, & Iuriſdictione Eccleſiaſtica religionis, gaudentque Canonis priuilegio 4

legio, ita vt illos percutiens innodetur excommunicatione, ac ſi percuſſerit Clericum, iuxta *cap. religioſus, de ſentent. excommunic. in* 6. Ludouicus Lopez 1. *part. Inſtruct. conſcient. c.*46. Azor. *lib.*12. *Inſtitut. Moral. cap.*2 *q.*11. Vnde Nouitij in religione delinquentes, à Superiori puniri debent, quia ſunt ſub illius poteſtate. Nauarrus *conſ.*5. *de for. compet.* Altrete *lib.*1. *de relig. diſcipl. cap.*7. *num.*33. Nec poſſunt conueniri coram Iudice Eccleſiaſtico, aut ab eo puniri, ſed ſolum à prælatis ſuæ religionis. propter eandem rationem. Molina *tom.*1. *de iuſtit. diſp.* 139. & *tom.*3. *diſp.*671. *n.*2. Sanchez *lib.* 6. *in Decal. c.*10. *num.*11. An verò poſſint puniri à Iudice ſeculari quando ingreſſi ſunt Religionem in fraudem, vel poſtquam ſint egreſſi propter delictum commiſſum tempore Nouitiatus, tractat Diana *tract.*1. *de Immunitate Eccleſiaſt. reſolut.*33. & 34. Inſuper, propter eandem rationem, eximuntur ex vi Nouitiatus à ſolutione Gabellarum. Molina *vt ſup.* Sanchez *vt ſup. num.*16. Diana *tract. de Immunitate Eccleſiaſt. reſol.*37.

5 Cum Nouitiis poſſunt diſpenſare Prælati Religionum exemptarum pro tempore Nouitiatus, non ſolum circa Obſeruantias regulares earundem religionum, ſed etiam circa obſeruantiam præceptorum Eccleſiæ, v. gr. ieiunij, auditionis Miſſæ, &c. Ratio eſt, quia etiam pro illo tempore Nouitiatus gaudent priuilegio exemptionis, & quoad ſpiritualia ſunt ſub cura prælatorum religionis, ſicut eſſent ſub Epiſcopis, ſi manerent in ſæculo. Suarez 4. *tom de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*14. *n.*8.

Poſſunt etiam nouitij, quantum eſt ex vi iuris communis ad Ordines Sacros promoueri, etiam durante nouitiatu. Quia nullus eſt Textus hoc prohibens, neque *cap. Monaſteriis* 19. *quæſt.*3. quod aliqui afferunt probat aliquid in contrarium: ſolum enim ibi prohibetur nouitiis portare habitum, & tonſuram profeſſorum. Suarez *tom.*5. *in* 3. *part. diſp.*50. *ſect.*5. *num.*13. Sanchez *lib.*9. *in Decal. cap.*10. *num.*19. Imo probabile eſt poſſe regulares prælatos dare dimiſſorias nouitiis vt ad Sacros Ordines promoueri poſſint ab Epiſcopis. Quia nouitij tempore nouitiatus manent ſub poteſtate, & iuriſdictione religionis. Diana *tract.*2. *de dubiis regular. reſol.*7. poſt alios, quos refert. Ordinandi autem ſunt nouitij ab Epiſcopo Diœceſis ipſorum nouitiorum. Henriquez *lib.*10. *de Sacram. Ordinis*, & 14. *de irregul.* Suarez *in* 2. *de relig. tract. de Voto, c.*11. *n.*9. Probabile etiam eſt poſſe etiam ordinari ab Epiſcopo in cuius Diœceſi eſt nouitiatus, quando nouitij habent firmum propoſitum permanendi in religione. Quia iſti tales iam quaſi mutarunt domicilium, & volunt eſſe in domicilio religionis, vel nouitiatus. Sanchez *lib.*6. *in Decal. c.*10. *n.*21. & 22. Naldus *verb. Ordo, num.*10. Vide dicta *c.*14. *præſertim* 10. 12. & 13. & maximè *num.*20. circa decretum Concilij Tridentini de non ordinandis, qui non habuerint beneficium Eccleſiaſticum, &c.

7 Nouitij poſſunt vti priuilegio Bullæ Cruciatæ, eligendo ſcilicet ſibi Confeſſorem, qui eos abſoluat à caſibus reſeruatis, non obſtante quod profeſſi non poſſint vti hoc, vel ſimilibus priuilegiis, & indultis. iuxta dicta ſuprà *c.*19 *n.*29. Ratio eſt, quia verba Bullæ, cum ſint generalia, etiam comprehendunt nouitios, nec ſpecialis ratio, propter quam profeſſi excluduntur, procedit in illis, cum non ſint ſimpliciter veri religioſi, nec ſimpliciter ſubiecti religioni. Suarez *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*16. *n.*10. Nihilominus probabilius eſt non poſſe confiteri inuito prælato religionis alicui Confeſſori habenti tantum approbationem ab Epiſcopo. Maximè quoad caſus reſeruatos à ſuperioribus religionis vbi ſunt nouitij. Quia per nouitiatum cenſentur mutaſſe territorium, & domicilium, & eſſe ſub iuriſdictione religionis. Cordub. *lib.*1. *q.*30. Suar. 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*17. *à num.*14. Licet alij probabiliter oppoſitum teneant. Miranda *in Manual. tom.*2. *q.*34. *art.*16. Diana *tract de dub. regul. reſol.*4.

Poſſunt etiam nouitij quarumdam religionum ab- 8
ſolui à prælatis ſuæ religionis à cenſuris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti à iure, vel ab homine ſaltem generaliter promulgatis. Propter multa priuilegia aliquibus religionibus conceſſa, quibus frui poſſunt tam ipſæ, quam aliæ, quæ cum ipſis communicant in priuilegiis, ſpecialiter Clem. IV. pro Minoribus, vt refert Caſarub. *in Compend. verb. Abſolut. Ord. quoad Fratres, n.*4. Referens etiam ibidem idem ad litteram haberi in Mari magno Prædicatorum. Sed pro hoc intento vide Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *c.*24. *à n.*5. Vbi priuilegia circa hoc adducit. & Laurentium de Peirin. *tom.*1. *priuil. M. n. in Conſt.* 2. *Iulij II.* §. 9. explicantem priuilegium eiuſdem Iulij 2. quoad hoc. Alia etiam afferri ſolent, ſed ea omitto, quia ſunt viuæ vocis oracula, quæ nihil iam valent. Extat tamen priuilegium Sixti IV. in Bulla, *Dum attenta.* Carmelitis conceſſum, in quo conceditur Generali, & Prouincialibus pro nouitiis volentibus aggregari religioni, qui ſuſpenſionis, aut interdicti, vel excommunicationis ſententiis à iure, vel à Iudice promulgatis generaliter ſint ligati, vt abſolutionis beneficium; obſeruata forma Canonica, poſſint impertiri. Adiungit etiam: Ipſoſque in Fratres recipere, ac eos, qui poſt aſſumptum Habitum, & profeſſionem emiſſam recoluerint ſe talibus in ſæculo fuiſſe ſententiis innodatos, ſecundum formam ipſam, vos Generalis Magiſter, & Prouinciales, Priores, ac vices veſtras gerentes valeatis abſoluere, & cum irregularibus diſpenſare: ſi forſan talibus innodati ſententiis, vel in locis interdicto ſuppoſitis diuina præſumpſerint Officia celebrare, vel Ordines receperint. Ita tamen, quod ſi aliqui, eiſdem ſententiis propter debitum ſint adſtricti, ſatisfaciant, vt tenentur. Volumus autem nihilominus quod poſtquam fuerint abſoluti huiuſmodi volentes aggregari prædictæ Religioni, niſi mox Ordinem veſtrum intrauerint, quacumque etiam eiuſdem Ordinis prælatorum licentia non obſtante, eo ipſo in priſtinas ſententias, à quibus eos totaliter abſolui contigerit, relabantur. Specul. Ordin. fol. 86. Ibidem etiam in verbis antecedentibus conceditur ab eodem Pontifice Generali, & Prouincialibus, vt ſuis Fratribus vndecumque abſolutione, & diſpenſatione indigentibus, ſiue priuſquam intrauerint in Ordinem, ſiue poſt in caſibus exceſſerint, pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut ſuſpenſionis incurrant ſententias à iure, vel iudice generaliter promulgatas, & huiuſmodi ſententiis innodati, aut in locis ſuppoſitis Eccleſiaſtico interdicto diuina Officia celebrantes, vel ſuſcipientes Ordines ſic ligati, notam irregularitatis incurrant, abſolutionis, & diſpenſationis beneficium valeant impartiri: niſi in caſibus in præſentibus litteris exceptis. Caſus autem iſti excepti ſunt, quos refert idem Pontifex inferiùs verbis adductis à nobis *in c.*18. *de prælatis, n.*33.

Attendenda vero ſunt verba priuilegiorum, pro- 9
pter quæ nouitij abſoluuntur, vel diſpenſantur. Alia enim volunt, quod ſi nouitij poſt abſolutionem datam non ingrediantur Religionem, vel in ea non profiteantur, reincidant in priores cenſuras, alia vero abſolute loquuntur. Aliqua loquuntur de nouitiis, qui iam habitum ſuſceperunt; aliqua vero de illis, qui illum volunt recipere. Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.*2. *cap.*24. *à num.*5. Peirinis *tomo* 1. *priuil. Minim. in Conſtitut.* 2. *Iulij. I I.* [Pro quibus generaliter loquendo iuxta ea quæ dico *tomo* 4. *verbo Nouitij, & Nouitiæ Religionem, num.*36.

num. 36. notandum quod priuilegia, quæ abſolutè, & ſine aliqua limitatione aut conditione conceduntur aliquam gratiam Nouitiis quoad abſolutionem, diſpenſationem, vel aliquid huiuſmodi, etiamſi poſtea à Religione recedant, cenſeri debere habuiſſe ſuum effectum: abſolutiones enim, diſpenſationes, &c. purè & ſimpliciter datæ non debent cenſeri conceſſæ ſolum ſub conditione aliqua de futuro, niſi in caſibus à iure expreſſis, vel quando in ipſis facultatibus id exprimitur. De quo latè Bartholomæus de Vecchis *in praxi Nouitior. diſput. 9. dub. 25.* & Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 6. quæſit. 27. à n. 19.* Ex Bonacina, Suarez, & aliis.]

10 Ab irregularitatibus etiam à Nouitiis contractis in ſæculo poſſunt diſpenſari à prælatis dictarum Religionum, propter aliqua ex prædictis priuilegiis, præſertim propter illud Clement. IV. pro Fratribus Minoribus, Iulij II. pro Minimis, & Sixti IV. pro Carmelitis, illis verbis iam adductis: *Cum irregularibus diſpenſare, ſi forſan talibus innodati ſententiis, vel in locis interdicto ſuppoſitis, Diuina præſumpſerint Officia celebrare, vel Ordines receperint.* Speculum Ordinis fol. 86. Item ibidem in verbis etiam adductis: *Et huiuſmodi ſententiis innodati, aut in locis ſuppoſitis Eccleſiaſtico interdicto Diuina Officia celebrantes, &c. notam irregularitatis incurrant.* Vide etiam Bullam Iulij Secundi adductam in Peirinis.

11 Non poſſunt admitti ad Religionem Epiſcopi, aut in Epiſcopali dignitate conſtituti abſque expreſſa licētia Papæ. Tum quia ita expreſsè definiuit Innocent. Tertius *in c. Niſi cum pridem, de renunciatione.* Tum quia ſtatus Epiſcoporum altior eſt ſtatu religioſorum, & ita ab illo ad illum non eſt tranſitus ſine diſpenſatione Summi Pontificis. Nau. *lib. 1. Conſ. conſ. 1. & 4. de renunciatione,* Miranda *in Man. tom. 1. q. 17. art. 3.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. alleg. 42. num. 23.* vel ſaltem renunciatione Epiſcopatus. Suarez 3. *tomo de Relig. lib. 1. cap. 19. à num. 13.* Prælati autem Epiſcopo inferiores ad Religionem poſſunt admitti propter oppoſitam rationem. S. Thomas 2.2. *q. vlt. art. 7.* Syluest. *verb. Relig. 2. quæſt.* 8. Suarez 3. *tom. de Relig. lib. 5. c. 4. num. 14.*

12 Maximè autem ſciendum eſt, iuuenes, aut viros adultos maiores ſexdecim annis, non aliter ad aliquam Religionem recipi poſſe, nec debere, niſi prius de eorum parentibus, Patria, deque anteacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata informatione & fide digna relatione, compertum, & exploratum ſit eos, nec aliquorum criminum, qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, aut grauiora, reos, vel ſuſpectos exiſtere, vt propterea damnati ſint, aut ne damnentur formident, neque ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum grauatos, vel reddendis ratiociniis ita obnoxios, vt ex huiuſmodi cauſa lis, vel moleſtia eis iam ſit illata, vel timendum ſit, quod inferatur, niſi denique conſtet ipſos non humana aliqua ratione, ſed tantum deuotionis, & pietatis feruore vitam religioſam ſponte & ex animo elegiſſe. Ita Sixtus V. in Conſtitut. incipiente, *Cùm de omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus*, ſub datis anno 1587. ſexto Calend. Decembr. Pontificatus ſui anno 3. Voluit autem idem Pontifex, vt iſtorum receptio, & admiſſio ſolum fieret in Generali, vel Prouinciali Capitulo, indubitata fide facta, tam ſuperioris Generalis, ſeu Prouincialis, quàm Definitorum conſenſu, de prædictis omnibus. Poſtea verò idem Sixtus Quintus in alia Conſtitutione. *Ad Romanum Pontificem*, Romæ duodecimo Calendas Nouembris 1588. moderans prædicta, ſubiungit: Cum vero in quibuſdam Religionibus Capitula Prouincialia, aut nunquam, aut non quotannis, ſed rarius celebrentur, quædam etiam Monaſteria, aut domus huiuſmodi remotiſſimis regionibus hæreticorum, aut infidelium tyrannidi finitimis ſita ſint, ne ij, quos extra Capitula ad habitum, vel profeſſionem Regulares admitti prohibuimus, tempus celebrandis Capitulis præfixum nimis diu expectare, aut ad ea cum maximo incommodo accedere cogantur, concedimus, & indulgemus, vt in qualibet Prouincia, ſaltem duo, vel ſi commodè fieri poterit, tria, aut plura Monaſteria, ſeu domus Regulares deputentur, quarum, ſeu quorum Superiores infra annum ſaltem ad inquiſitionem ſuper Nouitiis faciendam, & ad ipſos Religioſos iuxta formam præfatæ Conſtitutionis recipiendos, & ad alia quæ in ipſa Conſtitutione continentur peragenda inſimul congregentur. Quod ſi paucitas, aut nimia diſtantia Monaſteriorum, ne id quidem patiatur, ſaltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monaſterij, aut domus eius prouinciæ, huiuſmodi facultas, & auctoritas per Capitulum Generale, ſcilicet Monachorum, vel Prouinciale Mendicantium, & reliquorū Regularium eiuſdem Ordinis demandetur. Pro exteris autem, qui in locis à ſua patria longiſſimè remotis degunt, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur, ſi velint religionem intrare, conceſſit idem Pontifex exteros huiuſmodi ac aduenas, quamuis non liquidò conſtet de iis omnibus, quæ in Conſtitutione noſtra requiruntur, tamen ſi diligentia adhibita, nihil appareat, quod impediat, habiles reputandos eſſe. Vide Bullam apud Quarantam *in Summ. Bull. verb. Monaſteria, & Conuentus, &c.* Suarez 3. *tom. de Relig. lib. 5. c. 10.*

Poſtea vero Gregorius XIV. in Bulla *Circumſpecta* 13
Romani, anno 1590. apud eumdem Quarantam *vbi ſup.* aliam moderationem adhibuit prædictis Conſtitutionibus Sixti V. pro illis Monaſteriis, in quibus perpetua filiatio Religioſorum reperitur, videlicet, quod Superiores illorum Monaſteriorum de conſenſu ſui Capituli, præhabita ſimul cum his, de quibus in vnaquaque Religione, aut Monaſterio iuxta eius Conſtitutiones recipiendus interrogari ſolet, aliqua informatione, ſuper his, quæ in dictis Conſtitutionibus continentur, ad receptionem huiuſmodi procedere valeant, dum tamen antequam ad profeſſionem admittantur, plenaria, & eo modo, prout in dictis Conſtitutionibus habetur, inquiſitio fiat, quæ poſtea ab his, à quibus in prædictis Monaſteriis examinari ſolent, diligenter examinetur, & approbetur, & demum omnia in dicto Capitulo coram Superiore referantur. Volentes quòd ſuperiores prædicti cum eorum capitulo, aut vbi conſuetudo non fuerit celebrandi capitula, cum tribus, aut quatuor ad id in Generali Congregatione per vota ſecreta deputatis, ſeruatis eorum Regularibus Inſtitutis, ac ſupradictis omnibus, eandem in recipiendis Nouitiis habeant auctoritatem, quæ per dictas Conſtitutiones Prouincialibus capitulis eſt attributa.

Poſt quæ aliqua priuilegia conceſſa ſunt aliquibus 14
Religionibus (quibus tam ipſæ, quàm quæ ipſorum priuilegiis fruuntur, vti poſſunt circa formam ſignatam à Sixto V. in prædictis Conſtitutionibus ad recipiendum Nouitios ad habitum, & profeſſionem. Primo enim Clemens Octauus per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit *In his quæ*, anno 1597. conceſſit Dominicanis Conuentus Sancti Stephani Salmanticenſis, vt quoſcumque iuuenes, etiam decimumſextum ætatis ſuæ annum excedentes, ad habitum in eodem Conuentu admitti petentes, recepto ab eis iuramento, quod criminoſi, aut rationibus, vt præfertur obligati, furto, latrocinio, aut homicidio notati, aut aliis impedimentis in dicta Bulla Sixti V. contentis, detenti non ſint, recipereque poſtea per aliquem

eiuſdem

eiuſdem Conuentus Religioſum ad hoc deputatum ad inueſtigationem anteactæ illorum vitæ, ac morum, & reliquorum præmiſſorum, abſque ſtrepitu iudiciario, ſed per ſcrutinium ſecretum procedi facere, qui ad hoc deputaus proceſſum, & informationem cœptam, dictis Priori, ſeu Præſidenti, ac ſubpriori, ac Magiſtro Nouitiorum, & Studentium, à quibus approbari, & reprobari poſſit, referre fideliter debeat, liberè, & licitè poſſint,& valeant. Secundò idem Clemens Octauus per ſuam Conſtitutionem *Aſſidua*, ferè ſimile priuilegium conceſſit Clericis Miniſtrantibus Infirmis anno 1594. Tertio etiam Paul. V. anno 1612. conceſſit Fratribus Seruitis domus Montis Senarij, quod tres ex antiquioribus à Capitulo Conuentuali eiuſdem domus deputari poſſinr, qui eandem habeant facultatem in admittendis Nouitiis, quam habent Capitula Generalia, & Prouincialia, 3. *tom. Bullar. inter Bullas Pauli V. n.*76. Miranda *tom.* 1. *q.*21. *art.* 1. Laurent.de Peirin.*tom.*2.*priuilegiorum Minimorum,in Conſt.* 2. *Sixti V.* Cautè tamen procede, & attende vim & verba priuilegiorum.

15 Eſt etiam aduertendum, quod licet Sixtus V. in prædicta ſua Conſtitutione, illos qui non ſeruatis dictis conditionibus, ad habitum recepti fuerinr, inhabiles ad profeſſionem faciendam, ipſamque profeſſionem irritam, & nullam declarauerit, poſtea vero Clemens Octauus anno 1601. Conſtitutionem illam ad terminos iuris communis reduxit, quoad prædictam nullitatem profeſſionis, ſaluis ſemper pœnis contra tranſgreſſores inflictis. Quas ſic intimauit Sixtus V. *Inſuper quoſcumque Religioſos, eorumque Superiores, qui aliquas perſonas, vt dictum eſt, inhabiles poſt hanc Conſtitutionem publicatam receperint, voce actiua, & paſſiua, necnon Officiis, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuſcumque per eos obtentis, eo ipſo in perpetuum priuamus, & tam illis priuatos, quàm ad illa, & alia quæcumque in poſterum obtinenda perpetuò inhabiles, eorumque incapaces decernimus, & declaramus.* Quaranta *verb. Monaſteria, & Conuentus.* Miranda *in Man. Prælat.tom.*1. *quæſt.*17.*art.*3. & 8. Suarez 3.*tom.de Relig. lib.*5. *cap.*7. Imò aliqui volunt Prælatos recipientes ſine dicta informatione Nouitios, non incurrere dictas pœnas, ſi ſic recepti careant dictis defectibus, quia volunt, quod Bulla ſolum liget Prælatos recipientes nouitios ligatos à parte rei talibus impedimentis. Portellus *in dub. Regul. verbo Nouitij informationes, num.*6. Diana *tract.*2.*de dub.regular. reſ.*83.

16 Criminoſi non debent, aut poſſunt admitti ad Religiones,iuxta dicta ex Sixto V. *ſupra numer.* 12. Quod intellige iuxta moderationem ipſius Sixti in ſecunda Conſtitutione *ibidem* relata, *Cùm conſtiterit actis publicis Iudices, & curiam ſecularem ante ſuſceptionem habitus de ipſo crimine aduerſus eos accuſationem ſuſcepiſſe, vel inquiſitionem inſtituiſſe.* Et quamuis illos inhabiles ad profeſſionem eſſe voluerit idem Pontifex, poſtea vero Clemens VIII. vt etiam vidimus num.15. habiles ipſos fecit, ſaluis tamen pœnis contra recipientes ipſos à Sixto deſignatis, & ab eodem Clemente confirmatis. Si autem conſtiterit poſt profeſſionem emiſſam illos in ſæculo grauiſſimis, & ſcandaloſis criminibus notatos, & diffamatos fuiſſe, illaque interrogatos tacuiſſe, poſſunt expelli à Religione, iuxta priuilegium Leonis X. per ſuam Conſtitut. quæ incipit, *Cum ſicut nobis*, in qua conceſſit Generalibus, & Prouincialibus Ordinis Fratrum Minorum, & per conſequens aliis, qui communicant in priuilegiis cum ipſis, *vt fratres eiuſdem Ordinis, etiam profeſſos, qui grauiſſimis, & ſcandaloſis delictis notati, & diffamati fuerint, quæ fraudulenter, ac dolosè in eorum receptione ac profeſſionis emiſſione (monitione ſuper his per prædictos Prælatos præmiſſa) tacuerunt, non obſtante quod iam recepti ſint, & profeſſionem emiſerint, ne morbida, & infecta pecus ouile Domini corrumpat, & vt aliis cedat in exemplum, à domibus, & Conuentibus dicti Ordinis expellere, & remouere, liberè, & licitè poſſint, & valeant, &c.* Laurentius de Peirinis *tom.*1. *de ſubdito, quæſt.* 1. *de Obedientia, cap.* 25. §.3. Imo ad hoc vt præfati criminoſi poſſint à Religione expelli, non eſt neceſſe, quod eorum delicta ſint deducta per accuſationem in iudicium, vt volebat Sixtus; ſed ſufficit quod de illis fuerint diffamati, & notati, Rodriguez *tom.*3.*quæſtionum Regularium, quæſt.*17. *art.* 9. Peirinis *vt ſupra*, aliqua etiam notatu digna circa hoc animaduertens. Vide dicenda *num.* 25. & 26. & Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.*7. [Ex dictis autem reſolui poteſt caſus, quem tractat Portellus *in reſponſion. moral. tom.* 2. *caſu* 89. de quodam homicida, qui in quadam Religione profeſſus eſt, an ſcilicet profeſſio ipſius valida fuerit, & idem dicendum de ſimilibus criminoſis. Dico enim talis profeſſionem validam fuiſſe, ſiquidem fuit facta poſt Conſtitutionem Clementis VIII. de qua *ſuprà num.*15. & in qua moderando Conſtitutionem Sixti V. eam reduxit ad terminos Iuris communis; conſtat autem quod Iure communi talis profeſſio valida fuerit. Portellus *ſupra.* Potuit tamen ſi Religio gaudet priuilegio Leonis X. de quo *ſup. n.*16. iuxta ipſius formam cum ipſo procedere. An verò iuxta priuilegia Religionum diſpenſari potuerit talis homicida, conſule dicta *ſup. c.*18.*n.*4. *& ſeqq.* & dicenda 3. *tom.v.Irregularitas,n.*69 *&* 72.*verb.Abortus, n.*14. *&* 4. *tom.verb. Prælatus Regularis, n.*14. cum aliis locis ibi citatis.]

Obligatos, ſeu grauatos debitis, & ratiociniis, non poſſe licitè ſaltem, Religionem intrare, aut in ipſa profiteri, non ſolum propter Conſtitutionem Sixti V. adductam, & moderationem Clementis VIII. allatam, ſed etiam ratione naturali, conſtat in caſu, quo in ſæculo manentes facilè poſſent ſuis creditoribus ſatisfacere. Nam per talem ingreſſum, aut profeſſionem iniuria fit illis, quibus ſunt obligati. Syluester *verb. Ratiocinium.* Nauar. *conſ.* 2. *de regular. num.* 7. Quando autem debita ſunt incerti domini, aut debitor neque in parte poteſt ſatisfacere, nec ſperatur poſſe, manendo in ſæculo, tunc credo poſſe etiam licitè intrare Religionem, & in ea profiteri. Quia tunc nulla fit iniuria alicui per talem ingreſſum, aut profeſſionem. Miranda *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 17. *artic.* 7. Vide plura ad hoc in Sanchez *libro quarto in Decal. capite* 19. Vbi latè an iſtorum profeſſio iure communi, aut naturali ſit valida. Vide etiam Suarez *tomo tertio de Relig. libro quinto,capite* 7. Diana *tract.* 2. *de dub. regular. reſol.* 41. Qui etiam bene addit quod ſi poſt ingreſſum Religionis hæreditate, legato aut donatione religioſo aliquid adquiratur, tenetur Monaſterium illius debita ſoluere: [Pro quorum maiori luce nota primò eum qui non poteſt ſoluere debita, ſed ſperat quod manens in ſæculo, ea ſit ſoluturus breui tempore, non poſſe licitè intrare Religionem, debitis non ſolutis. Secus eſt ſi ſolum ſperet poſt longum tempus ſoluturum debita. Ratio primæ partis eſt, quia cum ſolutio debitorum ſit de Iure naturæ præcepta, præferri debet operibus conſilij, quale eſt ingredi Religionem, præſertim cum nefas ſit lucrum ſpirituale proprium cum detrimento tertij quærere. Quod autem hoc non ſit intelligendum quando debitum poſt longum tempus ſperatur ſoluendum, ſed quando breui tempore, quæ eſt ſecunda pars adducta, ex eo probatur non ſolum quia perſona debitoris non eſt ita pro debitis adſtricta vt ipſamet debita ſit & quaſi captiua inſtar ſeruorum creditori, ſed etiam quia quando ſe obligauit ad debita illa ſoluenda, neque explicitè, neque implicitè ſe obligauit ad ſubeundem tale, & tantum detrimentum quale eſt reddere ſe impotentem per 17

multum tempus ad procurandum ſtatum tam vtilem pro ſecuritate ſuæ ſalutis, qualeeſt ſtatus Religioſus. De quo Ludouicus Lopez *in Inſtruct.part.1.capite 29.* Azor.*tomo primo inſtit.Moral.libro 12.capite 1.quæſtione 5.*Diana *tomo ſecundo tract.2.de dub regularibus,reſolut.41.*Lugo *tomo primo de inſtit. & iur. diſputatione 21. ſectione 6.* poſt alios. Hoc autem breue tempus putat eſſe biennium. Sanchez *libro 4. in Decalog. cap.19. n.8.* quem ſequitur Lugo *ſupra.* Secundò nota, quod ſi talis grauatus debitis Religionem profiteatur,licet Religio non teneatur ſoluere illa ex bonis propriis, quia iuxta dicta *ſupra cap. 2. num.18.* Monaſterium non tenetur ad debita Religioſi, niſi ex licentia ipſius contracta fuerint, aut ipſi vtilia, cæterùm tenetur illa ſoluere non ſolum ex iis quæ Religioſus ſecum detulit ad Religionem, ſed ex iis quoque, quæ quouis modo Religioni obtinuerint ratione talis religioſi, ſcilicet hæreditate, legato, aut donatione, vt dictum eſt ex Diana, quem ſequitur Lugo *ſupra num.79.*poſt Sanchez,& alios. Adeo præfatum Religioſum in Religione exiſtentem labore aut alio modo honeſto & conformi ſtatui ſuæ Religionis teneri procurare ſolutionem illorum debitorum, cum ſtatus Religioſus non aliter excuſet à ſoluendis debitis, niſi quatenus impedit modum ſoluendi illa indecentem tali ſtatui. Lugo *ſup.n.81.* Addens etiam cum Sanchez *n.14* Prælatum non teneri ad dandam licentiam ad ſic laborandum, cum Prælatus nihil debeat creditoribus, & aliunde ratione profeſſionis Religioſæ ius habeat ad gubernandum ſubditum,& imponendum illi opera, & occupationes, quas voluerit.]

18 Furioſi, aut mente capti non poſſunt admitti ad Religionem, aut in illa validè profiteri. Cum non habeant ſufficientem libertatem, aut diſcurſum ad vouendum. Syluester. *verb. Religio 5. quæſt. 2.* Vnde ſi aliquis ſui compos Religionem ingreſſus eſt, & poſtea incidit in dementiam, aut furorem, nec profiteri poteſt, propter adductam rationem; nec tale tempus connumerari poteſt pro Nouitiatu; cum in illo non potuerit experiri rigorem religionis, quod eſt finis Nouitiatus. Syluester vt ſupra. Phreneſis autem tempore morbi ſuperueniens, etiamſi per aliquos dies duret non impedit curſum Nouitiatus. Hæc enim eſt praxis religionum Sanchez *libro quinto in Decal. c.4.n.55.*Vide dicta *c.2.n.24.*

19 Coniugati poſt matrimonium conſummatum non poſſunt admitti ad religionem, niſi alter coniux etiam Religionem ingreſſus fuerit, vel licentiam dederit ingrediendi, Propter indiſſolubilitatem matrimonij conſummati. Miranda *in Manual.quæſt.17.art.1.*Sed quando vnus coniux poteſt facere perpetuum diuortium, poteſt propria auctoritate religionem ingredi, & in ea profiteri,iuxta dicta *c.2.n.31.*Quid autem dicendum ſi ille qui poteſt facere diuortium perpetuum,vellet in ſæculo manere,& ſacris Ordinibus inſigniri.Vide Gutieres *in quæſtionibus Canonicis.*

20 Serui etiam, & qui non ſunt ſui iuris,niſi de licentia dominorum ad Religionem non poſſunt admitti. Quia ſeruus non eſt ſui, ſed ſui domini,atque ita non poteſt dare ſe religioni, prout fit in profeſſione.Sylu. *verb Religio 2.q.3.* Vnde ſi ſeruus Religionem aliquam ingreſſus repetatur à domino ſuo, erit illi reſtituendus cum omnibus, quæ attulit ſecum, propter eandem rationem.Sylu.*ibid.* Si verò contingat ſeruum profeſſum eſſe in religione fraudulenter, vt puta probando per falſos teſtes ſe eſſe liberum, licet domino ſuo ſit reddendus, propter traditam rationem; vere tamen manebit religioſus,& Religioni obnoxius quantum eſt ex parte ſua, quia ipſe ſe ad hoc aſtrinxit prout potuit.Sylu.*ibid.*Miranda *in Man.q.17.art.2.*Quando autem ex malitia, vel negligentia Religionis profeſſus eſt, Monaſterium ſatiſfacere debet domino ſecundum boni viri æſtimationem. Miranda vt ſuprà. Vida dicta *cap.2.n.21.*

Illegitimi non ſunt incapaces Habitus, & profeſſionis regularis his temporibus, & quantum eſt ex vi iuris communis, & Decretorum Pontificum, ſi non obſtent peculiares Conſtitutiones religionum.Ratio eſt, quia licet Sixtus V. in prædicta Conſtitutione *Cùm de omnibus, &c.* prohibuerit prædictos illegitimos ad habitum, & profeſſionem admitti, niſi certis quibuſdam conditionibus poſitis,eorumque profeſſionem inualidam, irritam, & caſſam declarauerit; poſteà tamen Gregor. XIX. ann. 1591. Pontificat. ſui anno 1.ſupradictam Conſtitutionem Sixti V. & aliam eiuſdem etiam Sixti ad hoc intentum, moderari volens, ſtatuit eos, qui quouis modo illegitimè procreati fuerint, ad habitum, & profeſſionem regularem admitti poſſe, quemadmodum admitti poterant, ſi ſupradictæ Conſtitutiones editæ non fuiſſent; ita tamen, vt cùm de recipiendis quomodocumque illegitimè natis ad habitum, & profeſſionem Ordinum quorumcumque ageretur, ij ad quos ſpectat huiuſmodi receptio, præter alia, de quibus ex dictarum Conſtitutionum præcepto circa quoſcumque etiam legitimos perquirere debent, diligenter vitam eorum, & mores inquirant, & ita demum eos recipiant, ſi tamen bonam indolem, & virtutis ſpecimen præſeferant, & tot eis merita ſuffragentur, vt natalium ſuppleant defectum, eorumque receptio religionis commodo, & vtilitati profutura videatur, & ſuper hoc ipſo ij, ad quos, vt dictum eſt, pertinet huiuſmodi receptio, matura deliberatione ita cenſuerint, & iudicauerint, dummodo tamen filius illegitimus in religione, in qua Pater ſiue ante,ſiue poſt Natiuitatem dicti filij profeſſus fuerit,ipſo Patre viuente,non admittatur. Ex quibus verbis infertur, quoſcumque illegitimos ad habitum, & profeſſionem admitti validè poſſe.ſeruatis tamen iſtis conditionibus à Gregorio XIV.deſignatis. Rodriguez *tomo tertio,quæſtione octaua articulo quarto & quinto.* An autem etiam licitè poſſint admitti tales illegitimi ſtando in vi iſtorum Decretorum Pontificum, videtur, quod non, quia Clemens Octauus in Bulla *in ſuprema Eccleſia*, anno 1602. edita non eſt moderatus pœnas taxatas à Sixto V.contra prælatos admittentes tales illegitimos ad habitum, & profeſſionem, per quod declaraſſe videtur, illicitam eſſe talem admiſſionem. Licet poſſit dici hoc feciſſe Clementem Octauum moderando Conſtitutiones Sixti V.non vero iſtam Gregor. XIV. Præterquam dici poteſt, hoc intelligi, ſi non ſeruentur conditiones à Gregorio determinatæ Hoc tamen aliorum iudicio remitto. [Bufones, hiſtriones, carnifices, ſatellites, lenones, aliique ſimiles non debent ad Religionem recipi.Quia ſunt infames, vel quaſi infames, & non decet Religionem ſimilibus dedecorari. Panormitanus *in cap. Cum decorem, de vit. & honeſtat. Cleric. num. ſecundo.* Tamburinus *de iure Abbatum tomo tertio, diſputatione ſexta quæſtione tertia num. trigeſimoprimo,*idem dicit *num. 35.* de illiteratis non recipiendis ad ſtatum Clericorum cum,debeant ſaltem ea ſcientia pollere, quæ ad diuinum Officium rectè perſoluendum requiritur. Ita ex Azorio Gonzalez, & Garzia.] 21

Quamuis nullus Nouitius admitti poſſit ad profeſſionem qui minori tempore quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, iuxta doctrinam Concilij Trident. *ſeſſ.25. cap. 15.* nihilominus aliqui volunt, iuxta dicta à nobis *cap.2. num.11.* poſſe Nouitium extra Monaſterium agere partem ſui Nouitiatus. Pro quo vide Suarez *3. tom. de Relig. cap. 14. à num. 13.* Hoc vero ſolùm intelligi poſſe videtur ex vi iuris communis, & extra Italiam 22

&

& Inſulas adiacentes, propter Decretum Clementis Octaui modò adiungendum, vbi præcipit, quod Nouitij ad habitum Regularem, & profeſſionem non admittantur in Italia, & Inſularum adiacentium finibus, niſi in Conuentibus deſignandis, quo videtur excludi ſententia prædicta affirmantium aliquam ſaltem partem Nouitiatus poſſe haberi extra Monaſterium. Illa enim pars Nouitiatus non haberetur in Conuentu diſignato. Res tamen aliqualiter dubia eſt, præſertim ſi expendantur verba Decreti afferendi, quibus ſolum videtur prohiberi *ne ad Habitum Regularem admittant* (intellige Superiores) *niſi in Conuentibus aſſignandis*, non verò prohiberi, quod poſt admiſſionem, aliqua cauſa rationabili vrgente, poſſit pars Nouitiatus extra prædictos Conuentus haberi. Vide Dianam *Tract. de dubiis Regular. reſol.84.& 89.*

23 Ex Decreto Clementis Octaui dato Romæ die 12. Mart. 1596. quod poſtea etiam confirmauit Sacra Congregatio Concilij in Decreto de Regularibus Apoſtatis, & Eiectis, iuſſu Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, quod habetur 4. *tomo Bull.* inter Conſtitutiones Vrbani *num.* 26. ſic præcipitur omnibus Generalibus, Prouincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, cæteriſque ſuperioribus Conuentuum intra Italiæ, & Inſularum adiacentium fines exiſtentium quibuſcumque, & quorumcumque Ordinum Mendicantium, vt de cætero neminem ſub quouis prætextu, aut colore ad habitum Regularem admittant, niſi in Conuentibus auctoritate Apoſtolica prope diem in vnaquaque prouincia deſignandis. Inſuper præcipitur, vt quoad eiuſmodi Conuentus, vt præfertur, deputati non fuerint, omnes præfatorum Ordinum Superiores à receptione quorumcunque Nouitiorum, ſiue ad habitum ſiue ad profeſſionem omninò abſtineant. Pœnas verò contra tranſgreſſores ſic decreuit idem Pontifex. Superior, qui huius Decreti tranſgreſſor extiterit, ipſo facto pœnam priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, vociſque actiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia in poſterum obtinenda, ſe nouerit incurriſſe, ac aliis etiam pœnis arbitrio noſtro ſubiaceat. Receptiones verò, & profeſſiones quaſlibet eorum, qui contra huiuſmodi Decretum noſtrum admiſſi fuerint, nullas, & irritas eſſe ex nunc decernimus, & declaramus. Priuilegiis, ſtatutis, & conſuetudinibus quibuſcumque in contrarium minimè obſtantibus. Deinde die 20. Menſis Iunij 1599. renouauit, & ampliauit idem Decretum idemmet Pontifex Clemens Octauus, præcipiendo eiſdem Superioribus iſta: Ne ſub cuiuſvis licentiæ, & facultatis impetratæ, vel impetrandæ obtentu, niſi per litteras in forma Breuis dumtaxat, & non aliàs, quemquam ad Habitum Regularem ſuſcipiendum, nec etiam Conuerſis, niſi in Conuentibus, Monaſteriis, & Domibus auctoritate eiuſdem Sanctiſſimi propediem in vnaquaque prouincia deſignandis, recipere, aut receptos ad profeſſionem admittere vllo modo audeant. Quinimò contra primam prohibitionem Sanctitatis ſuæ receptos, etiamſi imperfectum habitum, aut ſine caputio gerant, poſt præſentis Decreti in Romana Curia publicationem, omninò eiicere debeant. Superiorem autem, qui huius Decreti tranſgreſſor extiterit, ipſo facto pœnam priuationis omnium Officiorum, quæ tunc obtinebit, vocis actiuæ, & paſſiuæ, & perpetuæ inhabilitatis ad in poſterum obtinenda, eo ipſo incurrere voluit, ac decreuit, & aliis etiam pœnis, arbitrio Sanctitatis ſuæ imponendis ſubiacere. Receptiones verò, & profeſſiones quaſlibet eorum, qui contra huiuſmodi Decretum admiſſi fuerint, nullas, & irritas eſſe ad quemcumque effectum ex nunc decernit, & declarat. Declarauit autem hoc Decreto non comprehendi certas quaſdam religiones quas ibi expreſſit. Et inſuper quod prædicta facultas per Congregationem reformationis Apoſtolicæ concedenda eſſet. Poſt quæ idem Pontifex die 19. Maij 1602. volens vt ea, quæ pro Nouitiorum receptione, & inſtitutione de mandato Sanctitatis ſuæ præſcripta fuerunt, in poſterum accuratiùs, & exactiùs obſeruentur, vltra formam traditam in Conſtitutionibus fel. record. Sixti Papæ V. & etiam Sanctitatis ſuæ ſuper receptione Nouitiorum, decreuit, ac mandauit, ne in Conuentibus, ſeu Monaſteriis ad Nouitios recipiendos, Sanctitatis ſuæ, ſeu dictæ Congregationis Reformationis licentia hactenus deſignatis, & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis Nouitij ad Habitum recipi vllatenus poſſint, vel admitti, niſi prius ab ipſa Congregatione, vel à propriis locorum Ordinariis, aut ab illis, in quorum Diœceſi Nouitiatus exiſtunt, in quibus Nouitij recipiendi fuerint, expreſsè, & nominatim Nouitij ipſi recipiendi, & admittendi poſſint, licentiam in ſcriptis (gratis tamen in omnibus, etiam quoad ſcripturam concedendam) obtinuerint. Poſteà verò Sacra Congregatio Concilij ex Decreto Sanctiſſ. Domini N. Vrbani VIII. prout habetur in Decretis *de regularibus Apoſtatis, & eiectis*, anno 1624. abſtulit prædictam obligationem impoſitam à Clemente Octauo in Decreto adducto, quod ſcilicet Nouitij recipiendi ad Habitũ approbati prius eſſent expreſsè, & nominatim à Congregatione Reformationi Apoſtolicæ, vel à propriis locorum Ordinariis, innouando tamen quoad reliqua prædicta Decreta Clementis Octaui, diſtrictèque præcipiendo Prælatis Religionum *vt illa exactè obſeruent, atque vt obſeruentur efficiant, ſub pœnis ſtatutis in eiſdem Conſtitutionibus.*

Quia verò, illis obſtantibus, compertum poſteà 24
eſt multos in multis religionibus admiſſos eſſe ad profeſſionem, non habito Nouitiatu in locis, & Conuentibus approbatis, contra prædicta Clementis Octaui Decreta, ac perindè talium profeſſionem nullam, & irritam fuiſſe; ideo Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus Octauus huic malo prouidere cupiens, Motu proprio, & certa ſcientia, die XI. Aprilis 1632. commiſit, & mandauit Maiori Pœnitentiario, vel Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ceteriſque Ordinariis locorum, in quibus prædictorum Religioſorum Monaſteria conſiſtunt, ſiue ipſorum Religioſorum præfectis, vel ſuperioribus Generalibus, quatenus omnes, & ſingulos religioſos prædictos, qui ab habitum Regularem aliàs canonicè recepti, annum probationis in Monaſteriis, ſeu domibus regularibus ab id deſignatis minimè fecerunt, ſubindeque profeſſionem nihilominus emiſerunt, ad profeſſionem denuò, ſeruatis aliàs ſeruandis emittendam, quæ ſic emiſſa, illis, & eorum cuilibet, tam in foro interiori, quàm exteriori ſuffragari debeat, abſque nouo probationis anno, ex ſpeciali Sanctæ Sedis benignitate, auctoritate Apoſtolica recipiant, & admittant, eoſdemque, poſtquam profeſſionem denuò, vt præfertur, emiſerint, ad omnes gradus, honores, dignitates, præeminentias, & habilitates, quas ſi ab initio validè profeſſi eſſent, legitimè obtinerent, eadem auctoritate reſtituant, ac reſtitutos eo ipſo eſſe, & cenſeri declarent. Ita vt habeant eundem locum, ſeſſionem, & votum, prout haberent, ſi profeſſiones priores validæ fuiſſent, & nondum promoti ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, ſeruatis aliàs ſeruandis, promoueri, & tam ipſi, quàm alij ad eoſdem Ordines, iam ritè promoti, in ſuſceptis Ordinibus huiuſmodi, etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeant; necnon omnes actus, ſiue contractus, quos contraxerunt, & legitimè contraxiſſent, vel cum laicis, vel cum aliis Monaſteriis, ſeu alterius religionis viris, ſi nullum aliud paterentur vitium, vel defectum, niſi ex eo ſolm, quia

initi, & contracti ſunt inualidè ab iis, qui contra dictam Conſtitutionem in Domibus non deſignatis, ſiue ab eadem Sede non approbatis, profeſſi ſunt, auctoritate prædicta confirment, & approbent, ac validos omnino declarent, ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam, & amplam facultatem, dicta auctoritate conceſſit. Deinde Summus Pontifex præcipit Ordinum, Congregationum, & inſtitutorum huiuſmodi ſuperioribus Generalibus, quouemque nomine cenſeantur, ac procuratoribus etiam Generalibus, quatenus viſis præſentibus, loca, Monaſteria, vel Conuentus, in quibus Nouitij probationis annum agant, & alia, quæ dictus Clemens prædeceſſor ſuper hac re obſeruari iuſſit, obſeruentur, deſignari, ſiue confirmari omninò curent, & faciant. Ex vi cuius Decreti multi religioſi nouam fecerunt profeſſionem, alij verò habitum dimiſerunt. Quia verò ob prædicti decreti prætextum multi regulares ab Ordinaris locorum habitus, & profeſſionis relaxationem poſtulabant, cautum eſt à Sacra Congregatione Regularium, & nomine ipſius per Eminentiſſ. Cardinalem Ginettum protectorem noſtrum ad Archiepiſcopum Saccrenſem in Sardinia ſcriptum, quatenus in poſterum à talium fratrum relaxatione ad ſæculum, vel habitum Clericalem deſiſteret, nec illam admitteret, niſi iuxta diſpoſitionem Sacrorum Canonum Concilij Trident. & aliorum Decretorum Sedis Apoſtolicæ, imò quod eos quibus licentiam côceſſiſſet exeundi à religione ad eam reuocare quamprimum curaret, ex quo videtur haberi non poſſe concedi licentiam religioſis exeundi à Religione, eo quòd profeſſionem in locis non approbatis emiſerint ſed intentionem Sanctiſſimi eam eſſe, vt iterum profeſſionem emittant. Habeo apud me huiuſmodi Eminentiſſimi Cardinalis Ginetti epiſtolam authenticè comprobatam. Vide & dicenda *tom. 2. cap. 8. num. 25.* [Et nota declaratum eſſe à Sacra Congregatione ad inſtantiam noſtri Reuerendiſſ. P. Generalis Theodori Stratij 15. Maij 1638. prædictum Breue SS. D.N. Vrbani ſuffragari etiam illis qui poſt illud exierunt è Religione, & deinde ad illam reuerſi denuò profeſſionem expreſſam emiſerunt. Nota inſuper Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium declaraſſe 7. Iulij 1634. ad inſtantiam Procuratoris Generalis Patrum Dominicanorum, prædictos nulliter profeſſos, de nouo profiteri volentes non egere ad id ſuffragiis Gremialium Conuentuum. Quod etiam declaratum fuit iterum ab eadem Sacra Congregatione de anno 1635.

Tranſlatio autem Nouitiatus ex vno loco ad alium ſolùm fit authoritate Apoſtolica, loquendo videlicet. de nouitiatibus eiuſdem authoritate inſtitutis. Vnde ad S. Congregationem recurri debet pro huiuſmodi tranſlationibus, quæ ſolet ipſas concedere concurrentibus aliquibus cauſis, & ſub nonnullis conditionibus. Sicut fecit de anno 1647. pro prima die Februarij de quodam nouitiatu tertij ordinis S. Franciſci

25 Deſcendentes ex genere infecto Hebræorum, vel Sarracenorum, &c. poſſunt de iure communi admitti in religionibus (quidquid de ſtatutis particularibus Religionum) *ex c. eam te, de reſcript. & ex Conſtit. Gregor. XIII.* quæ incipit *Muneris noſtri*, anno 1683. Nauarrus *lib. 3. conſil. de Regul. conſ. 26. num. 4.* Rodriguez *tom. 3. quæſt Regular. quæſt. 11. art. 2.* Vnde nullus profeſſus poteſt (ſtando in iure communi) à Religione eiici præciſè, eò quod deſcendat ex maculato genere Iudæorum, aut Mahumetanorum, quamuis de hoc interrogatus in profeſſione celauerit, niſi forſan præceſſerit proteſtatio, de qua *num. ſequenti*, propter ibi dicenda. Statuta verò particularium religionum attendi debent quoad hoc. Sanchez 7. *de Matrimonio, diſputat. 37. quæſt. 4. num. 30. & lib. 5. Decalog. cap. 4. num. 73.* Laurentius de Peirinis *tom. 1. de Subdito, quæſt. 1. de Obedientia, cap. 25.*

26 Cum Nouitij ante Profeſſionem interrogantur, an habeant aliquem defectum, v.g. infirmitatem incurabilem, cum proteſtatione, quod ſi poſteà inuenti fuerint illum habere, profeſſio erit nulla, talis profeſſio inualida eſt, ſi prædictum defectum celauerint. Ratio eſt, quia deficit illi profeſſioni conſenſus ex parte Religionis requiſitus. Rodriguez *tom. 3. quæſt. 17. art. 9.* Sanchez *lib. 5. in Decal. c. 4. n. 57.* Vide dicta *c. 2. num. 23.*

27 Licitum eſt, & meritorium Voto, aut etiam Iuramento, ad Religionis ingreſſum, ſeu profeſſionem quempiam ſe obligare. Iuxta illud Pſalm. 75. *Vouete, & reddite Domino Deo veſtro.* Sylu. *verb. Relig. 2. q. 14.* Hinc qui tale Votum, vel iuramentum fecit, tenetur illud adimplere, iuxta illud Eccleſ. 15. *Si quid vouiſti Deo, ne moreris reddere.* S. Thom. *2. 2. q. 189. art. 3.* Caietan, & Expoſitores *ibidem* Hinc etiam qui promiſit abſolutè in Religionem intrare, ſi in vna, aut altera nolunt ipſum admittere, tenetur alias requirere, vt recipiatur. Tenetur enim facere totum id quod poteſt, vt votum impleat, S. Th. *2. 2. q. 189. art. 3. & 4.* Syluеſt. *verb. Relig. 2. quæſt. 16. & 17.* Qui verò promiſit ingreſſum in determinatam Religionem, ſi in aliquibus Conuentibus ipſius non admittitur, non tenetur aliam intrare. Cùm intentio ipſius ſolùm fuerit pro illa Religione determinatè. Syluеſt. *vt ſuprà*, Nauarr. *lib. 3. conſ. de voto, à conſ. 21.* Videtur tamen neceſſarium quod in multis Conuentibus, prædictæ Religionis procuret acceptari. Suarez *3. tom. de Relig. lib. 4. cap. 2. num. 8.* Qui etiam Voto, vel iuramento ſe obſtrinxit intrare aliquam Religionem, ſi in laxiori profiteatur, profeſſio tenet, iuxta caput *Qui poſt Votum, de Regular. lib. 6.* Peccauit tamen, quia fuit tranſgreſſor voti ſimplicis. S. Thom. *2. 2. q. 189 art. 9.* Syluеſt. *vt ſup. quæſt. 1. 18.* Qui verò poſt Votum Religionis in Epiſcopum fuit electus, tenetur vel diſpenſationem Voti à Papa impetrare, vel Religionem prius ingredi, cum ſtatus Religioſus non ſit incompoſſibilis cum Epiſcopatu Religioſus enim factus Epiſcopus, verè manet Religioſus. Caiet. *2. 2. q. 189 art. 3.* Syluеſt. *verb. Relig. 2. quæſt. 20.* Suarez *3. tom de Relig. lib. 1. c. 19.* Vide dicta *num. 11.* & dicenda *num. 37.*

28 Qui impedit vi, vel fraude, quod aliquis Nouitius non profiteatur, vel quod ſecularis non aſſumat habitum Religionis, tenetur ad minus ad tollendam vim, vel fraudem. Aliàs contra iuſtitiam faciet. Num autem ad reſtitutionem damni illati Religioni teneatur, Multi reſpondent affirmatiuè cum Scoto *in 4. diſt. 15.* Sylu. *verb. Reſt. 3. q. 1.* Alij verò negatiuè cum Soto, Ledeſma, & aliis, quos ſequitur Suar. *tom. 4. de Relig. tract 8. lib. 4. c. 3.* Vtrumque eſt probabile, ſed prius ſecurius. Semper tamen erit graue peccatum retrahere aliquem ab ingreſſu, vel profeſſione in aliquam Religionem, niſi id fiat bono animo, & intentione, vtputà ſi propter aliqua cauſas talis ſtatus illi conueniens non cenſeatur. Gerſ. *in Reg. mor. Alphab. 24. & 67. conſ. 2.* Vel quia Religio illa ſit notabiliter deformata, & relaxata. Cord. *ſuper Reg. D. Franciſci c. 2. quæſt. 2.* Hinc grauiter peccat Religioſus, qui Nouitio aliàs idoneo denegat votum, vel ſuffragium ad profeſſionem. Impedit enim illum à conſequutione boni ſpiritualis, quod eſt contra charitatem. Cord. *in Regula D. Franciſci cap. 2. quæſt. 1. & 11.* Imò Nouitius expulſus ſine iuſta cauſa ius habet agendi contra Religionem. Tum quia ſic expellens impediuit opus bonum ipſius. Tum quia inde reſultat vt in plurimum aliqua nota nouitio, quod eſt contra iuſtitiam. Caiet. *2. 2. q. vlt. art. 4. dub. 3.* Paſſarel. *in Priuil. Min. c. 43.* [Pro quorum maiori luce nota 1. Quod qui ſine vi, & fraude, ſed precibus,

cibus, aut ſuaſionibus impediuit ne aliquis ingrederetur Religionem, aut quod poſtquam in eam ingreſſus eſt vt Nouitius non profiteretur, non tenetur ad aliquam reſtitutionem faciendam Religioni: quia talis non peccauit contra iuſtitiam. Lugo *tom.1. de Iuſtit. & iure,diſp.9.ſect.3. num.1.* Quando verò huiuſmodi ſuaſiones ſint peccatum præſertim mortale, vide Suarez *tom.3. de Relig. lib.5.cap. 9.* & Molina *tom. 5. de Iuſtit.tract.4.diſput.51.num.2.* Secundò nota, ſatis probabile eſſe eum qui iniuſtè fuit in cauſa quod aliquis è Religione exiret, vel in ea non profiteretur, ex quo ſequuta eſt aliqua iactura Religioni, teneri ex iuſtitia ſuadere regreſſum ad Religionem illi, vel ſi nolit procurare alium æquè bonum qui, eius loco intret. Ita Adrianus *de reſtitut.ſub finem.* Antoninus, Palud. Scotus, Gabriel, Maior, Roſella, Syluester, & Paſſarellus quos refert Sanch.*lib.1.conſil.moral.c.3.n.1.* Quod probatur, quia qui poteſt reſtituere rem ablatam, vel æquiualentem, tenetur ad id faciendum. Non tamen tenetur ipſe ingredi loco illius. Tum quia ſtatus religionis debet eſſe voluntarius, non coactus. Tum quia damnum diuerſi generis non tenetur quis reſarcire cum damno ſuo ſuperioris generis, ſicut qui occidit ſeruum, non tenetur dare ſe in ſeruum, domino ſeu Patrono, Sanchez *num.10.* Lugo *ſupr. num.31.* Apud quos alia ad intentum.]

29 Inducere aliquem ad religionem modo debito, ſanctum & laudabile eſt. Quia hoc eſt illum promouere ad bonum ſpirituale animæ ſuæ. S. Thom. *2.2.quæſt.189 art.9.* Et expoſitores *ibidem.* Qui verò vi, vel metu cogunt aliquem ad Religionem non ſolum grauiſſimè peccant, quia ingreſſus Religionis debet eſſe liber, ſed etiam ſic coactus, vel compulſus, admitti non debet in Religionem. Propter eandem rationem, Syluester *2.Votum quæſt.12.* Nauarrus *in cap. ſtatuimus,à num.71. vſque ad 74. & lib.3. conſ.de Regular.conſ.5.* Imò profeſſio illius non eſt valida. Poteſt etiam in huiuſmodi inductionem committi ſimonia, ſcilicet ſi donis, & muneribus ex pacto datis, ſeu acceptis, inducatur aliquis ad Religionem. Reginald. *in praxi lib.18.num. 374.* Azor. *tom. 1. lib. 12. cap.1. quæſt.2.* Secus autem quando non intercedit pactum, ſed ex charitate dantur prædicta dona. Leſſius *lib.2. de Iuſt.cap.35.dub.12.num. 66.* Cogentes etiam fœminam aliquam, ſiue virginem, ſiue viduam, ad Religionem aliquam ſuſcipiendam ſunt excommunicati à Concilio Trident.*ſeſſ.25.cap.18.* Suarez *3.tom de Religion.lib.5.c.9.* vbi multa ad hoc intentum. Hanc tamen excommunicationem non incurrunt cogentes viros, ſeu pueros ad Religionem ſuſcipiendam. Cum Concilium ſolum loquatur de fœminis. Miranda *in Man. quæſt. 17.art.4.* Addunt aliqui, probabiliter ſanè, eſſe peccatum ſuadere alicui ingredi Religionem totaliter deformatam. Quia in ea eſt magnum periculum ſalutis. Lancell. *in Gnom vit.Relig.lib.1.art.2.*

30 Recipere aliquem in Religioſum vendendo illi Religioſum ſtatum, ſimoniacum eſt. Quia eſt vendere rem ſpiritualem pro temporali. Recipere tamen aliquid ad ſuſtentanda onera temporalia, quæ Religio ſuſcipit cum aliqua perſona, non eſt ex natura rei ſimoniacum. Quia tunc non accipitur temporale pro ſpirituali, ſed pro temporali, vt patet in dote, quæ datur in Matrimonio. Suar. *1.tom.de Relig.lib.4.de ſimon. c.17.* Vide etiam dicenda *c.ſequenti,num.5.*

31 Recipientes aliquem Nouitium ſimoniacè, iuxta dicta ſuprà *num.29. & 30.* & ipſe Nouitius ſic receptus, debet à Monaſterio expelli ſine reſtitutionis ſpe, & in locum arctioris Regulæ ad agendum pœnitentiam retrudi. Ex *capit. quoniam, cap. de Regularibus, de ſimonia.* S. Thom. *2.2.quæſt. 100. art. 6. ad 5.* Et ipſo iure ſunt excommunicati. Ex *Extrauagant.1. de Sim. inter commun.* Nauarrus *in Man. cap.27. num. 106.* Toletus *in Inſtruct.Sacerd.lib.1.cap.36.verſ.8.* Et licet non eſſent excommunicati, interim dum pœnitentiam agunt, ſunt ab Ordinis executione ſuſpendendi, *cap. dilectus filius, de ſimon.* Aldrete *lib. 2. de Relig. diſcipl c.16.num.46.*

Ex Conc.Trid.*ſeſſ.25. de Regul. c.16.* circa donationes Nouitiorum prohibetur, ne ante profeſſionem, excepto victu, & veſtitu Nouitij, vel Nouitiæ illius temporis, quo in probatione eſt, quocumque prætextu, à parentibus, vel propinquis, aut curatoribus eius, Monaſterio aliquid ex bonis eiuſdem tribuatur, ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat, nec facile, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit: quin potiùs præcipit Sancta Synodus anathematis pœna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante profeſſionem omnia reſtituantur quæ ſua erant. Suarez *3. tom. de Relig. lib. 5 cap.9. à num.16.* Circa quod Decretum notandum primò, hanc excommunicationem non incurri ipſo facto, ſed eſſe incurrendam, vt colligitur ex illis verbis, *ſub anathematis pœna.* Secundò, non prohiberi in hoc Decreto aliquid dare, vel accipere ex bonis propriis parentum vel tutorum Nouitij, ſed ſolùm ex bonis eiuſdem Nouitij. Laurentius de Peirinis *tomo 1. de ſubdit. q. 1. de Obedient.c.29.* Vide dicta *cap.11.num.12.* 32

Vnde ſimiliter Nouitij non poſſunt validè diſponere de bonis ad illos pertinentibus, niſi cum licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij, & intra duos menſes proximos ante profeſſionem. Nec talis diſpoſitio valida erit, aut alicuius valoris, etiamſi cum iuramento facta ſit, niſi ſequuta profeſſione. Ita decernitur in Concil.Trident.*ſeſſ.25.de Regul.cap.16.* Ratio huius deciſionis, ſeu intentum Concilij eſt conſulere libertati Nouitij, ſcilicet ne impediatur ab egreſſu à Religione, quam inchoauerat, ſed cogatur in ipſa profiteri, eò quod ſuis bonis ſe expoliauerit, Nauarrus *lib. 3. Conſil.in 1.edit.tit.de don.conſ.7.& 8.& in 2.edit. tit.de Regular.conſil.81.& 82.* Rodriguez *tom.1. Quæſt. Regul.quæſt.47.ab art.8.* 33

In hac verò deciſione comprehenduntur ſoli actu Nouitij, non verò illi, qui Nouitij eſſe volunt, & intuitu Religionis bonis ſuis renunciant. Ratio eſt, quia illa deciſio ſolum eſt de Regularibus, vt conſtat ex titulo totius illius ſeſſionis 25. Secundò, quia ita declarauit Sacra Cógregatio Cardinal. Paſſarellus *in priuil. Minimorum cap.37.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap.5. num.4.* Vide Portellum *in Dub.Regul.verb. Nouitiatus. num.41.* & Diana *Tract.2.de Dubiis Regular.Reſol 55.* Licet oppoſitum ſit etiam valdè probabile, ſi non obſtaret declaratio S. Congregationis. Eo quòd iſti, qui fieri volunt Religioſi, aliquo modo iam numerari poſſunt inter perſonas Regulares. Nauarr. *vt ſuprà,* Molina *tomo primo de Iuſt.diſputatione 149. & 139. & tom.3.diſp.604.num.2.* Intelligitur tamen prædicta deciſio Concilij de omnibus Nouitiis, ſiue maioribus, ſiue etiam minoribus ſexdecim annis, Cùm generaliter ſit ſermo de omnibus, & pro omnibus procedat ratio adducta. Suarez *vt ſupra n.7. & 8.* Licentia quoque, quæ deſideratur ad validitatem diſpoſitionis bonorum Nouitij, debet eſſe data ab Epiſcopo, vel eius Vicario, quia ita dicitur clarè in ipſo Concilio, niſi fortè in aliquibus Religionibus per conſuetudinem legitimè præſcriptam oppoſitum fuerit introductum. Cùm hæc deciſio ſolum ſit lex poſitiua, quæ per conſuetudinem abrogari poteſt, maximè quoad aliquas circumſtantias ipſius. Rodriguez *2. tom. Summ. cap. 7.n.1.* Vega *2.tom.Summ.cap.50.caſ.3.* 34

Poſſunt tamen Nouitij, non obſtante hoc decreto Concil. Tridentin. & ſine conditionibus ab ipſo 35

 præſcriptis,

præſcriptis, facere teſtamentum, codicillum,& quamcumque aliam voluntatem vltimam ex cauſa mortis, ſeu quemcumque alium contractum reuocabilem. Ratio eſt, quia cum intentum Concilij ſolùm ſit,ne ratione diſpoſitionis bonorum factæ à Nouitio, cogatur profiteri, aut non recedere à Religione, cenſendum eſt ſolùm velle comprehendere ſuo Decreto diſpoſitiones,ſeu contractus irreuocabiles, non verò reuocabiles,quales ſunt iſti, de quibus loquimur, cum poſſit illos reuocare Nouitius, quando voluerit, & ita liberè profiteri, ſeu recedere à Religione. Nauarr. *Comm. 2. num. 51. de Regul. & lib. 3. conſ. in 2. edit. tit. de Regul. conſ. 83.* Azor. *tom. 1. Inſtitut. moral. lib. 13. cap. 9. quæſt. 2.* Poſſunt etiam eodem modo facere aliquas donationes, & eleemoſynas parui momenti attentis facultatibus ipſorum. Ratio eſt,quia momentum Concil. ſolùm eſt,vt patet ex ipſius verbis, ne dicere queat, quod totam, vel maiorem partem ſuæ ſubſtantiæ Monaſterium poſſideat. Azor. *tom. 1. Inſtit. moral lib. 13. capite nono quæſt. 2.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 5. num. 22.* Idem dico de illis, quæ Nouitij dare ſolent pro ſua ſuſtentatione tempore Nouitiatus, vel Moniales in introitu Monaſterij. Quia hæc ſunt quaſi iura & ſtipendia debita. Suarez *quinto tomo, in tertia parte, diſputat. 22. ſect. 5 n. 15.* Sanchez vt ſupra. Idem etiam dico de illis contractibus,in quibus Nouitij nihil perdunt de ſuo,vt ſunt emptio,venditio, permutatio, locatio,& ſimiles. Nam per illos non deſtituuntur patrimonio, nec coguntur profiteri: Peirinis *tom. 1 priuileg. minimor. conſtit. 2. Sixti IV. § 11. num. 75.* Quid verò dicendum de renunciatione beneficij Eccleſiaſtici, & officiorum publicorum, vide Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 5. num. 36.* An autem poſſint ipſi Nouitij, aut illorum parentes vel tutores dare mutuo aliquid Monaſterio, Quidam negant. Credo tamen id fieri poſſe, quando datum fuit firma cautione, aut fideiuſſione quod poſſit recuperari. Hoc enim non videtur eſſe contra intentum Concilij. Ita aliqui Doctores Salmaticenſes, Rodriguez *ſecundo tomo Summ. cap. 7. num. vltimo.* Contrarius tamen videtur Suarez *3. tomo de Relig. lib. 5 cap. 9.*

36 Donationes autem, ſeu renunciationes factæ à Nouitiis cum ſolemnitate petita à Concilio non ſortiuntur ſuum effectum, niſi realiter ſequuta profeſſione. Vnde ſi poſt donationem, vel renunciationem moriatur Nouitius ante profeſſionem, talis donatio, vel renunciatio eſt nulla. Quia ita clarè deciditur in ipſo Concilio,dum dicitur tales donationes, vel renunciationes non habere effectum, *niſi ſecuta profeſſione.* Nauarr. *lib. 3 conſil. in 1. edit. tit. de regular. conſ. 1. in 2. verò tit. de ſucceſſ. ab inteſt. conſ. vlt.* Molina *tom. 1. de Iuſtit. diſp. 140. col. 1.* Imò requiritur quòd talis profeſſio ſit valida. Quia Concilium petit ſequi profeſſionem,& verba ſunt intelligenda cum effectu,ac proinde cum vera profeſſione. Rodriguez *2. tom. Summ. capite ſeptimo, numero 6.* Sanchez *lib. 7. in Decal. capite 5. numero 55.*

Video etiam S. Congregationem Epiſcoporum & Regularium de anno 1647. pro die 13. Nouembris conceſſiſſe quod in caſu quo quidam Religioſus Ordinis noſtri renunciationem non fecerat tempore legitimo ante profeſſionem, fieret poſtea à Conuentu cui bona ipſius Religioſi acquiſita erant in fauorem Patris eiuſdem Religioſi.

Nouitius non poteſt eligi in Prælatum, nec ad id munus ſufficit profeſſio tacita, ſed requiritur expreſſa. Iuxta dicta *cap. 18. num. 5.* Poteſt autem eligi ad dignitatem Epiſcopalem. Ex *cap. nullus, de elect. in 6. & cap. de indemnitatibus in princ. de elect in 6.* Selua *de Benefic. 3 part. quæſt 51.* Probabilius etiam eſt, poſſe illi conferri Beneficium ſeculare. Cum ſit capax habendi illud, & nullibi reperiatur prohibita talis collatio. Azor. *tomo primo Inſtit. moral. lib. 12. cap. 3. quæſt. prima*, Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 4. numero 22.* Hinc Beneficium, quod habet Nouitius, non debet prouideri ante tranſactum tempus nouitiatus, ſed debet curari vt per alium ſeruiatur. Cum adhuc ſit capax retinendi illud. Graffis *prima parte deciſion. lib. 3. cap. 5.* Beneficium quoque Regulare ſuſcipere poteſt, dummodo profeſſionem emittat. Concilium Tridentinum *ſeſſione decimaquarta de reformatione, capite decimo:* Sanchez *lib. 7. in Decalog. capite quarto num. 24.* Vide dicta *cap. 2. numero 17.*

Tenentur monaſteria ad debita contracta à nouitiis 38
ante profeſſionem, quando in ipſorum bona ſuccedunt. Quia commune eſt omnibus,qui in bona alterius ſuccedunt,quod adſtringantur debitis ipſius. Couarruuias in *4. Decret. 2. part. cap. 28. § 6. num. 14.* Hoc tamen intelligo iuxta quantitatem bonorum, quæ ex Nouitiis monaſterium acquiſiuit, ita vt non ſe extendat ad plura. Quia cùm hanc obligationem ſubeat monaſterium præciſè propter bona, quæ ex nouitio habuit, ratio dictat, quòd non ſe extendat vltra bona acquiſita. Roſella *in Summ. verb. Abbas.* Molina *tomo primo de Iuſtit. diſput. 140.* Pro maiori tamen cautela monaſterium adeat hæreditatem (vt dicitur) cum beneficio inuentarij, & ſic nunquam tenebitur, niſi intra vires hæreditarias, *l. fin. C. de iure deliberandi.* [Hinc collige teneri monaſterium ex bonis adquiſitis propter profeſſionem alicuius dare alimenta parentibus vel filiis profeſſi, & aliis quibus ipſe profeſſus ex iuſtitia tenebatur id facere Quia, tranſlatio bonorum profeſſi ad monaſterium non liberat à ſolutione onerum quibus profeſſus erat obſtrictus, ſed tranſeunt bona cum tota illa obligatione. Molina *lib. 2. de primog. cap. 15. num. 43.* Sanch *lib. 7. in Decal cap. 31. n. 2.* Lugo *tom. 1. de Iuſt. & iur. diſputatione 3. ſect. 10. n. 215.* Extendit id Lugo *num. 216.* ad coniugem profeſſi itaut monaſterium teneatur alere inopem coniugem profeſſi Quod negat Sanchez *ſupra num. 7.* Veruntamen quoad hoc animaduertendum an conſenſus quo coniux conſenſit vt alter coniux profiteatur,extendatur etiam ad renunciationem iuris quod habebat vt ſuſtentaretur ab illo; quod ex verbis & circonſtantiis ipſius eſt deſumendum. Si enim extendatur ad talem renunciationem,proculdubio vera erit ſententia Sanch. ſcilicet, non teneri monaſterium ad coniugem illum derelictum alendum. Si autem non extendatur, vera erit ſententia, quam tuetur Lugo propter oppoſitum fundamentum. Difficultas ſolum ſupereſt pro caſu diuortij,in quo iuxta dicta *cap. 2. num. 31. & ſuprà num. 19.* poteſt vnus coniux contra voluntatem alterius profiteri Religionem. Sed de hoc alias. Solùm quoad præſens attinet dicendum quod in caſibus in quibus tenetur Monaſterium ad debita ſoluenda profeſſi, tenetur ad id non ſolum ex bonis quæ cum ipſo profeſſo adquiſiuit, ſed ex aliis etiam quæ profeſſus poſt profeſſionem Religioni acquiſiuit, ſiue opera ſua, ſiue teſtamento, ſiue donatione. Molina *tom. 1. de iuſtit. diſp. 140* Sanch. *ſupra num. 4.* Lugo *ſuprà num. 215.* Deductis tamen expenſis, & alimentis profeſſi, niſi ea aliunde ſuis ordinariis obſequiis promeritus fuerit, vt iidem Authores habent.]

Pro bonis Nouitiorum perſonis incertis debitis, 39
extat priuilegium Sixti IV. Carmelitis conceſſum in Bulla *dum attenta*, vbi dicitur: *Quia verò nonnulli veſtræ Religionis habitum ſumentes diuerſis perſonis, quæ ſciri, & inueniri non poſſunt, interdum aliqua bona reſtituere tenentur; vobis Magiſter Generalis, & Priores Prouinciales, prioribus localibus concedimus, vt ſinguli veſtrum in locis ſibi commiſſis, bona ipſa in pios vſus conuertere valeant, prout ſecundum Deum viderint expedire.* Specul. Ordin. *fol. 90.* Vide Rodriguez *tom. 3. quæſt. 57. art. 4.* & Peirin. *tom. 1. priuileg. Minim.* in

in Conſtitut. 2. *Iul. II.* vbi refert ſimile priuilegium eiuſdem Iulij II. pro Minimis, & Clement. IV. pro Minoribus.

40 Non licet filiis abſque reatu peccati mortalis relinquere parentes in extrema, aut graui neceſſitate, & ingredi Religionem. Quia ingredi Religionem conſilium eſt, ſuccurrere autem parentibus ſic indigentibus, præceptum naturale. Diu. Thomas *quodlib.* 3. *artic.* 16. & *quodlib.* 10. *art.* 9. Syluester *verb. Relig.* 2. *quæſt.* 7. Suarez 3. *tom de Relig. lib.* 5. *cap.* 5. Limitant hoc aliqui, ſi abſque periculo peccati mortalis non poſſit filius in ſeculo permanere. Quia ſalus propria ſpiritualis anteponi debet vitæ temporali etiam parentum, Sanchez *lib.* 4. *in Decal. cap.* 20. *num.* 11. Laurentius de Peirinis *tom.* 1. *quæſt.* 1. *de Obedient. cap.* 9. Extenditur tamen doctrina tradita ad Religioſos iam profeſſos, tenentur enim ſuccurrere parentibus extremè indigentibus, dummodo certa ſit talis extrema neceſſitas, etiam egrediendo Religionem contra voluntatem ſuorum Superiorum, ſi non ſuperſit alius modus illis ſubueniendi. Ratio eſt, quia nulla obligatio Voti poteſt præminere obligationi ex iuſtitia, quæ currit in prædicto caſu. Caietanus 2.2. *quæſt.* 101. *art.* 4. Nauarrus *comm.* 3. *de Regular. num.* 48. & *in Summ. cap.* 14. *n.* 14. De caſu autem grauis neceſſitatis parentum, ſi Religioſus in Religione manens non poſſit illis ſuccurrere, nec Prælati velint prouidere, aliqui dicunt poſſe etiam è Religione exire, etiam ſine licentia. Valentia *tomo tertio, diſputat.* 7. *quæſtio* 1. *part.* 2. Corduba *in Regul. D. Franciſc. cap.* 2. *quæſt.* 6. *art.* 2. Hoc verò non conſulerem, quia cum Religioſus ſit mortuus mundo, & regulariter viuendo in ſæculo periculum ſubeat propriæ vitæ ſpiritualis, non debet propter grauem parentum neceſſitatem Votum profeſſionis effringere. Ad minùs tamen certum eſt, quod ad ſuccurrendam neceſſitatem grauem fratrum, vel ſororum, etiam pudicitia periclitantium, non poteſt Religioſus Religionem relinquere, licèt propter hoc habeat ſufficientem cauſam vt cum illo diſpenſetur. Sanchez *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 20. *num.* 33. Corduba *in Summ. quæſt.* 141. *art.* 2. Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 6. *à n.* 3. Vide dicta *cap.* 2. *num.* 13.

41 Non obſtante quod in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. ſic habeatur: *Finito tempore Nouitiatus Superiores, Nouitios quos habiles inuenerint ad profitendum, admittant, aut è Monaſterio ejiciant*: Nihilominus Superior Prælatus poteſt ex cauſa Profeſſionem differre in illis, qui habiles non ſunt inuenti, vt ſunt illi, qui non benè adhuc didicerunt. Ita enim refertur reſpondiſſe Sacram Congregationem Concilij ſub Pio Quinto ita declarante. Nauarrus *tomo primo, Con. lib.* 3. *de Regul. conſ.* 30. *num.* 1. Sorbus *in Compend. priuileg. verb. Nouitius*, §. *ſextò mandatum*. Si inhabilitas ex infirmitate proueniat, poterit prorogari tempus, donec duret ſpes recuperandæ ſanitatis, & vniuerſaliter tempus ad emittendam Profeſſionem, poſſe arbitrio Superioris prorogari, dicitur cenſuiſſe Sacram Congregationem Concilij 31 Maij 1597. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Sixti Quarti*, §. 11. *num.* 81. & 82. Vide Suarez 3. *tom. de relig. lib.* 5. *cap.* 13. Imò etiamſi ſine ſufficienti cauſa Nouitij Profeſſio differatur, quamuis in eo peccatum committatur contra decretum Concilij adductum, non video tamen cur profeſſio poſtea ſecuta, valida non ſit, cum Concilium illam non irritet, & ex alia parte quando ſtatutum mandat fieri aliquid certo tempore, actus contra factus non ſit irritus. Suarez *de legib. lib.* 5. *c.* 15. *n.* 10. Diana *Tract.* 2. *de dub. regular. reſolut.* 128.

Notanda diſpoſitio à S. Congregatione Epiſcoporum & Regularium facta de anno 1649. pro 26. Februarij. Cum enim nouitius quidam tempore approbationis, habitu retento, & cum licentia ſuperiorum ad domum paternam reuerſus eſſet, cauſa inuiſendi ſuos parentes ægrotantes; & ipſe etiam in morbum incidiſſet, itaut ad monaſterium per duos menſes regredi non poſſet, eadem S. Congregatio conceſſit quod admitteretur ad profeſſionem, hac tamen conditione vt tempus illud abſentiæ ſuppleret.

42 Nouitij in articulo mortis exiſtentes poſſunt profiteri ante annum probationis expletum, dummodo tamen in ætate legitima conſtituti ſint; ſicque lucrari Indulgentias, & gratias aliis Profeſſis conceſſas. Quia ita conceſſit Pius V. Monialibus S. Domin. ann. 1570. Vnde iſto Priuilegio potiri poſſunt omnes Religioſi habentes communicationem cum Dominicanis, quales ſumus nos Carmelitæ, ex Bulla Leonis X. adducta ſuprà *c.* 3. *n.* 17. Paſſarel. *in Comp. verb. Nouitius*. Mir. *in Man. tom.* 1. *q.* 22. *art.* 10. Vide dicenda *c. ſeq. n.* 39. Nouitij autem morientes ſepeliendi ſunt in monaſteriis, vbi ſunt Nouitij. Quia ita habetur conſuetudine. Syluester *verb Sepultura q.* 8. *dict.* 7.

43 Pro Inſtitutione Nouitiorum extant Decreta Clement. VIII. quæ habentur tom. 3. Bullar. poſt Bullam 83. huius Pontificis; & poſtea approbata, & innouata ſunt à Sacra Congregatione Concilij in Decretis *de Regularibus Apoſtatis, & Eiectis*, iuſſu Sanctiſſ. D. N. Vrban. Octau. die 21. Septembr. 1624. Adiuncta quoque ſunt in fine Conſtitutionum Carmelitarum Romæ impreſſarum anno Domini. 1626. Pœnæ autem tranſgreſſoribus illorum deſignantur ſic à Clemente VIII. *Si illi, qui inter Religioſos, gradu, & ordine Superiores ſunt, & alij ad quos ſpectat, in prædictis omnibus, vel eorum aliquo deliquerint, ſeu quouis modo contrafecerint, officiorum omnium, quæ tunc obtinebunt, priuationem, grauioreſque pro modo culpæ admiſſæ pœnas, ſe ſubituros certò ſciant.* Vnde circa obligationem horum Decretorum philoſophandum eſt eo modo, quo diximus de obligatione Regulæ, & Conſtitutionum capite ſeptimo & octauo. Cùm tamen hæc Decreta pro inſtitutione Nouitiorum multa ſint, multitudoque præceptorum ad culpam, mortalem præcipuè obligantium, conueniens non putetur Religioſorum conſcientiis, aut benignitati Summorum Pontificum, ideò non crederem prædicta Decreta obligare ad mortale, niſi quando aliquod, vel aliqua illorum fuerint de materia graui, grauiterque attinenti ad finem reformationis, quem Summi Pontifices intendunt. In quo aliorum iudicium expecto, doctiorumque ſententiæ me remitto.

44 Extat etiam Decretum Sacræ Congregat. de propaganda Fide, die 15. Decembris anno 1624. in quo admonentur Generales omnes, annuente Sanctiſſimo Domino noſtro Vrbano, vt præter ſtudia Linguarum alias à Sacra Congregatione Regularibus indicta, ſpeciali ſub Decreto præcipere velint, vt in Nouitiorum receptionibus in poſterum faciendis, aliqui ſemper ex variis nationibus, & linguis, pro modulo tamen ſuarum Religionum, vnà cum aliis, qui hactenus recipi conſueuerunt, ad habitum aſſumantur, qui peracto ſtudiorum curſu, & in ſimplici Sacerdotio conſtituti, & Epiſcopali dignitate ornati, ad eorum Prouincias propagandæ Fidei gratia mitti poſſint. Nam ſic facientes certò ſciant, ſe Chriſto Domino obſequium gratiſſimum, & acceptiſſimum præſtituros, & Fidei Catholicæ, & ſuarum Religionum generi, & amplificationi ſummoperè eſſe conſulturos. Laurentius de Peitinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtit.* 2. *Sixti V. num. vlt.*

Capvt XXV.

De Monialibus, earumque obligationibus, & Priuilegiis.

Svmmarivm.

1 *Moniales tenentur ad obſeruantiam votorum.*
2 *An etiam Vicariis obedire teneantur.*
3 *Obediunt Prioriſſis, & Abbatiſſis.*
4 *Etiam ſub mortali.*
5 *An liceat aliquid accipere pro earum ingreſſu.*
6 *De numero Monialium recipiendarum.*
7 *Modus paupertatis ipſis conuenientior.*
8 *Illarum profeſſio omninò ſpontanea debet eſſe.*
*Dos quando danda Monaſterio.*ibid.
9 *An non ſolum Virgines, ſed etiam Viduæ, & corruptæ admitti poſſint.*
10 *Velum profeſſionis, & conſecrationis quibus dandum.*
11 *Puellæ minores duodecim annorum an admittendæ.*
12 *De examine Monialium, quando, & à quibus faciendum.*
13 *Tenentur ad Officium diuinum.*
14 *An obligentur ad confeſſionem, & communionem ſingulis menſibus.*
15 *Pœna contrahentium cum illis.*
16 *Tenentur ad obſeruandam rigoroſam clauſuram.*
17 *Etiam Moniales ordinum militarium.*
*Quid de conuerſis & nouitiis ipſarum.*ibid.
*An poſſint expelli à Religione.*ibid.
18 *Locus clauſuræ qualis indicandus.*
19 *Pœna egredientium è clauſura.*
20 *Licentia egrediendi qualiter concedenda.*
*Cauſa concedendæ licentiæ.*ibid.
21 *A quibus concedatur.*
22 *Ceſſante aut finita cauſa, ceſſat & licentia.*
23 *De nouitiorum egreſſu.*
24 *Moniales non poſſunt intra clauſuram admittere aliquam perſonam.*
25 *Quis poſſit concedere licentiam ad hoc.*
26 *Cauſa legitima huius ingreſſus.*
27 *Pœna tranſgreſſorum.*
28 *An in aliquo caſu liceat his ingreſſus.*
29 *An pro puellis educandis.*
30 *An pro fœmina nobili, aut generoſa.*
31 *An pro viſitanda Moniali morti proxima.*
32 *An pro famulabus ſeu ſeruitricibus.*
33 *Licentiæ conceſſæ mulieribus quibuſcumque limitatæ, & renocatæ ſunt.*
34 *Loqui cum Monialibus furtiuè quale peccatum.*
35 *Loquentes cum illis ſine legitima licentia quam pœnam incurrant.*
36 *Viſitare ſeu inuiſere illas, an & quomodo licitum.*
*Qualiter Regularibus id ſit prohibitum.*ibid.
*An titulo docendi muſicam.*ibid.
37 *An ſcribere ad illas ſit prohibitum.*
38 *Moniales conuerſæ an ſint admittendæ.*
39 *Nouitiæ in articulo mortis ante legitimam ætatem an poſſint profiteri.*
*De aliis ſpectantibus ad Moniales nouitias.*ibid.
40 *De Prædicatoribus, Capellanis, & Confeſſariis Monialium.*
*De Confeſſariis ordinariis, & extraordinariis.*ibid.
41 *An liceat tranſitus Monialis de vna Religione ad aliam.*
42 *De abſolutione Monialium.*
43 *De Miſſis dicendis à Capellanis ipſarum.*
De modo conſtruendi noua Monaſteria Monialium. ibid.
44 *De earum regimine ex Concil. Trident.*
45 *De adminiſtratione bonorum ipſarum, Confeſſariis delinquentibus, & de electionibus quid ſtatuerit Gregorius XV.*
46 *Quæ decreuerit S. Congregatio Concilij pro prædictorum declaratione.*
47 *Impedientes viſitatores Monialium quam pœnam incurrant.*
48 *De bonis derelictis, & Monaſteriis ipſarum.*
49 *Clauſuram Monialium procurare debent Epiſcopi.*
50 *Comam nutrire, aut ſimilia an liceat Monialibus.*
51 *Ordinationes quarumdam Monialium.*
52 *Conditiones pro receptione, & decreto pro reformatione Religioſorum, an obligent illas.*
53 *An poſſint admitti vt teſtes.*
54 *Tres ſorores an admittendæ in Monaſteriis.*
55 *An ſimul poſſit Monialis accipere habitum, & profeſſionem emittere.*
56 *Dubium circa viſitationem Monaſterij Regularibus ſubiecti.*
57 *Reſponſio.*
58 *Fundamentum.*
59 *De mente Concilij.*
60 *De conſtitutione Bonifacij VIII.*
61 *Verba eiuſdem.*
62 *De Clementina* Attendentes.
63 *De Monaſteriis S. Claræ & SS. Conceptionis.*
64 *De conſtitutione Pij V.*
65 *Quid in praxi obſeruandum.*
66 *Declarationes S. Congregationis.*
67 *Vna ſpecialis ſub Vrbano VIII.*
68 *Doctorum ſententia.*
69 *Quibus circunſtantiis viſitanda Monaſteria Monialium.*
70 *An ſi nulla adſit ſuſpicio violata clauſura.*
71 *An id competat Vicariis Epiſcoporum.*
72 *Quid de Monaſteriis iuriſpatronatus Regij.*
73 *Reſolutio.*
74 *Fundamenta.*
75 *Specialia.*
76 *Specialiora.*
77 *Quid propter Bullam Gregorij XV.*
78 *Reſponſio.*
79 *De declaratione S. Congregationis.*
80 *An Bulla ſit vbique obligatoria.*

Moniales omnes cuiuſcumque Ordinis 1
ſint, ſiue ſubditæ Prælato Regulari, ſiue Dominis Epiſcopis, tenentur ad obſeruantiam Votorum, quæ promiſerunt, Regulæ, & Conſtitutionum ſuæ Religionis eodem modo, quo alij Religioſi, exceptis iis, quæ ipſorum ſexui, & fragilitati repugnant. Ratio eſt, quia ſunt veræ perſonæ religioſæ eiſdemque priuilegiis, ac religioſi viri gaudentes. Vnde tenentur ſuis Prælatis obedire, ſiue ſint Epiſcopi, quando illis ſunt ſubiectæ, ſiue Prouinciales, aut Generales Religionis, ſi illis ſubiiciantur, eo modo, quo cæteri alij Religioſi. Ratio eſt, quia verè emittunt Votum Obedientiæ prædictis Prælatis, ac proinde tenentur ad eadem, quæ Religioſi tenentur, reſpectiuè ad ſexum, Suarez *4. tom. de Relig. lib. 1. de Variet Relig. c. 12.*

Non tamen tenentur obedire Vicariis, quos ſolent ha- 2
bere, ſicut Prælatis. Non enim ſunt ipſarum Prælati, cùm nullam ſuper illas iuriſdictionem habeant, ſed vel ſuperintendentiam, vel quid huiuſmodi. Miranda *in Man. tom. 1. q. 21. art. 2.*

Tenentur verò Moniales obedire ſuis Prioriſſis, vel 3
Abbatiſſis in iis, quæ pertinent ad gubernationem domeſticam, & ciuilem. Ratio eſt, tum quia hæc obligatio neceſſaria eſt ad bonum regimen, & ordinem Monaſterij.

Monaſterij. Tum quia quamuis Prioriſſæ, vel Abbatiſſæ non habeant, nec poſſint habere iuriſdictionem ſpiritualem ſupra Moniales, iuxta dicenda *cap. ſeq.* habent tamen ſupra illas poteſtatem dominatiuam, domeſticam, & ciuilem, ſimilem illi quam habent pater in filios, & materfamilias in domeſticos. Sanctus Thomas *in 4. diſt. 19. q. 1. art. 1. q. 3. ad* 4. Sot. *in 4. diſt. 20. q. 1. art. 4.*

4 Hinc huiuſmodi obligatio obediendi Moniales ſuis Prioriſſis, vel abbatiſſis, eſt ſub mortali (intellige ſi materia, quæ precipitur ſit grauis.) Ratio eſt, quia tenentur obedire illis, ſicut filij parentibus, & ciues ſuis Magiſtratibus, eò quod habeant ſimilem poteſtatem; hi autem peccant mortaliter, quando tranſgrediuntur præcepta in materia graui ſibi impoſita. Victor. *relect. de poteſt. Eccleſ. q. 2. n.* 4. Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 1. num.* 18.

5 Pro ingreſſu in Monialium Monaſterium non licet aliquid accipere, tanquam pretium, benè tamen pro victu, ac veſtitu, ſeu congrua ſuſtentatione, tam in anno approbationis, quam poſt profeſſionem. Ratio primæ partis eſt, quia oppoſitum eſſet ſimoniacum. Ratio vero ſecundæ, quia hoc admittit conſuetudo, & æquitas rationis naturalis, cum alias Moniales non poſſent à Monaſterio ſuſtentari S. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art. 3. ad* 4. Nauarrus *in Man. c. 27. n.* 106. An verò hoc etiam intelligatur, quando Monaſterium eſt locuples? Sotus negat *lib. 9. de Iuſt. & iur. quæſt. 6. art.* 2. Affirmât verò Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de Simon. cap.* 17. Ad minus tamen ſæpius erit peccatum auaritiæ. Quotieſcumque autem licitum eſt accipere aliquid pro ingreſſu Religionis, licitum etiam eſt facere pactum de illo. Quia hoc nullo iure prohibetur, & multorum conſuetudine approbatur Suarez *vt ſuprà*. Bonacina *de Simon. q. 7. §. 4.* Vide dicenda *infra num.* 39.

6 Non poſſunt recipi plures Moniales in Monaſterio, quam quæ ex redditibus, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè poſſint ſuſtentari. Ita habetur *in cap. vnico, §. ſanè, de ſtat. Regul. in* 6. & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 3. ac in Conſtitut. Pij V. anno 1566. quæ incipit *Circa Paſtoralis Officij, &c.* Quod intelligunt aliqui, niſi Monialis ſecum afferat dotem, ex qua poſſit commodè ſuſtentari. Quia per hoc ſufficienter prouidetur intentioni Eccleſiæ. Nauarrus *lib. de reddit. Eccleſ. quæſt. 1. n.* 62. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c.* 11. Dicitur tamen Sacram Congregationem declaraſſe 6. die Septembris anno 1604. quòd ſi quæ ſupra ſtatutum numerum reciperentur, duplicem eleemoſynam afferre, & ſupra numerarium locum tenere deberent. Deinde Moniales, quæ ſupra numerum in quolibet Monaſterio conſtitutum recipiuntur, in locum Monialium decedentium nequaquam ſubrogari, neque impedimento eſſe, quin aliæ in locum earumdem ex numero demortuarum recipi eo modo valeant, quo in ſingulis Monaſteriis Moniales intra numerum poſſunt admitti: quinimmò eaſdem ſic ſupra numerum receptas, ſupranumerarias ſemper quoad hoc remanere, etiamſi in cæteris ab aliis nihil differant, ſed illis in omnibus pares, &c. Inſuper quod duplicis eleemoſynæ nomine intelligi ſemper debeat duplicata ſumma eius, quæ in receptione cuiuſque Monialis intra numerum in quolibet Monaſterio conſtitutum erogari pro tempore conſueuerit. Ita tamen, vt vbi ſumma, quæ confertur minor eſt ſcutis ducentis, ibi ſaltem ratione duplicatæ eleemoſynæ ſoluenda ſint ſcuta quadringenta. Quaranta *in Summa Bullar. verb. Monaſteria Monialium.* Vbi etiam affert aliam declarationem circa puellas admittendas in locum Monialium pro tempore vacaturum, neque promittendum talem locum niſi ſequuta reali vacatione, & cum quibuſdam aliis conditionibus, ſub grauibus pœnis ibi impoſitis. Vide etiam Peirinis *tomo 2. priuileg. Minimor. in Conſtit. 6. Pij V. num.* 9. Sed nota ex declaratione Sacr. Congregat. Epiſcop. & Regular. anno 1615. quod ſupernumeraria non poteſt admitti ſine licentia Sacr. Congregat. Gauant. *in Manual. Epiſc. verb. Monialium recept. num.* 11.

Modus paupertatis magis accommodatus Monialibus eſt, Monaſteria habere communes redditus, quibus poſſit omnibus illis ſubuenire. Ratio eſt, quia per mendicitatem, aut alio modo ſimili non poſſunt ita commodè, & honeſtè ſuſtentari. Quod idem de Monialibus Capucinis intelligi debet, propter eandem rationem. Præſertim cum in Decreto Concil. Tridenr. *ſeſſ. 25. cap.* 3. comprehendâtur, Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c.* 12. Habere tamen ſingulas, aut aliquas Moniales redditus aliquos, vel annuos cenſus tolerari non debet, niſi in caſu, quo vita communis obſeruari minimè poſſit, & cum conditionibus aſſignatis *c.* 6. de Voto Paupertatis, *à n.* 21. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 12. num.* 2. 7

Moniales omninò plena, & ſpontanea voluntate debent profiteri, ac proinde ante profeſſionem ex bonis Nouitiæ nihil tribui debet Monaſterio, præter victum, & veſtitum pro anno Nouitiatus. Vnde à S. Congregatione Card. declaratum eſt, etiam dotem non eſſe Monaſterio tribuendam ante profeſſionem. Cauſa tamen legitima ſubſiſtente, & cum licentia Epiſcopi, & data cautione, & ſecuritate de ipſa reſtituenda, poterit etiam dari ante profeſſionem. Suarez *infrà citandus num.* 4. Deinde cenſura innodantur illi, qui fœminas ad ſtatum Religioſum aſſumendum cogunt, *c. Puellæ 29. quæſt.* 1. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap. 16. 17. &* 18. Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap.* 11. Vide dicta *c. 24. n.* 29. & Gauantum *in Manual. Epiſc verb. Monialium receptio, à num. 1. vſque ad* 6. 8

Non ſolum virgines, ſed etiam viduæ admitti poſſunt, ſaltem iure communi, in Moniales. Ratio eſt, tum ex vſu antiquiſſimo Eccleſiæ, tum ex *c. Vidua* 20. *quæſt. 1. & c. Viduas 1. & 3. & cap. Vidua, cum ſeqq. 27. quæſt.* 1. Sed viduam non conuenire admitti ad habitum Monachalem virginum, declarauit S. Congreg. Epiſc. apud Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Monialium receptio, num.* 7. Fœminas autem illicitè corruptas, maximè ſi lapſus eſt publicus, decens non eſt admitti propter ſcandalum cæterarum niſi in ſpecialibus Monaſteriis mulierum pœnitentiæ ad illas deſignatis, & niſi fortè ſint aliquæ circumſtantiæ quæ tale ſcandalum minuant, aut tollant Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 11. n.* 2. 9

Quamuis velum Profeſſionis concedi poſſet non ſolùm Virginibus, ſed etiam viduis, quia vt dictum eſt ſupra, etiam viduæ admitti poſſunt in Moniales: nihilominus Velum Conſecrationis ſolùm poteſt dari iure cõmuni virginibus *cap. de Voto 10. q.* 1. & Concil. Triburienſe *cap.* 25. & Rothomagenſe *cap.* 9. apud Yuonem *p. 7. Decreti c.* 52. Sotus *in 4. diſt. 38. quæſt. 1 art.* 1. Sylueſter *verb. Conſecratio virginum.* Vid. o tamen Sac. Congregationem Epiſcop. & Regular. decreuiſſe tollendam eſſe conſecrationem. Inſuper concedendam non eſſe Monialibus mendicantium. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium conſec.* Caſu autem quod detur, fœminæ extra matrimonium corruptæ, etiamſi per violentiam, & ſine culpa ipſarum id factum ſit, capaces non ſunt talis veli, Leo Papa *in Epiſt. ad Epiſcopos Mauritaniæ cap. 2. & 5.* & refertur 32. *quæſt.* 5. Nùm autem fœmina occultè corrupta, & cum publica fama virginitatis poſſit illud recipere? Multi negant, alij verò probabiliter affirmant. Quia non tenetur ſe prodere, ſed poteſt in exteriori foro ita ſe gerere, ſicut in communi opinione habetur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 9. *lib.* 1. *cap.* 11. Congruum tamen videtur talem Monialem, etſi non ſe debeat prodere, debere tamen excuſare ſe. Miranda *in* 10

in tractat.de Sacr. Monial. quæſt. 9. *artic.* 8. & 7. Vbi addit in tali caſu poſſe Epiſcopum vti aliqua cautela, mutando ſcilicet nomen Virginitatis in nomen Caſtitatis, Nauarr. *in Manual. cap.*16.*num.*3. & *lib.*3. *conſ.conſ.* 4. *num.* 4. Pollutæ autem etiam voluntaria pollutione poſſunt conſecrari. Quia re vera adhuc virgines ſunt, cum retineant integrum clauſtrũ. Caietan. *in Summ. verb. Virginum conſecratio.* Sà *in Sum. verb.Conſecratio, num.*6. Velum autem hoc ſolùm datur ab Epiſcopis, & temporibus à iure ſtatutis, *d.c.de Vot.* & *cap.Virgines* 20. Circa ætatem autem, cum iura antiqua ſint contraria, conſuetudo attendenda eſt. Suarez 4.*tom de Rel.g. tract.* 9. *lib.*1. *cap.*11. Sà *in Summ. verb.conſecratio, num.*5. Quia tamen Sacra Congregatio Epiſcop. & Regular. decreuit conſecrandas agere debere ætatis 25. annum completum, ideo ſic faciendum, Gauantus *vt ſuprà.* Solet tamen S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium in hoc diſpenſare, prout video feciſſe de anno 1647. pro 23. Auguſti, & pro 5. Octobris 1647.

11 Puellæ minores duodecim annorum recipi poſſunt (ſecundùm aliquos) ad habitum Monialiũ, vt Nouitiæ. Tum ex conſuetudine Religionum; tum quia hoc non derogatur (vt aliqui volunt) à Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*c.*17. Ita etiam declaratum dicitur à S. Congregatione Cardinalium. Medina *de Sacrorum hominum continentia lib.*4. *controuerſ.*9.*c.*4. Miranda *in tract. de Sacr.Monial.quæſt. octaua, art.* 2. Quia tamen oppoſitum declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regular. ideò cautè procedendum. Gauantus *in Man. Epiſc.verb. Monialium reception.* 19.& 20. vide Dianam *Tract.* 2. *de Dubiis Regularium reſolution.* 42. & Portellum *in aditionibus ad Dubia Regularia verb. Clauſura Monialium*, §. *cuius ætatis num.*1. Nullatenus autem debent admitti ad profeſſionem ante decimumſextum ſuæ ætatis annum expletum. Concilium Tridentinum *ſeſſ.*25. *cap.*15. Vide dicenda *infrà num.*39.

12 Debent Moniales examinari ab Epiſcopo, vel eius Vicario, Epiſcopo abſente, vel impedito, antequam profiteantur, an coactæ, & ſeductæ ſint, ſciant quid agant, &c. Concil.Trident.*ſeſſ.*25. *cap.*17. Vide Barboſam *de poteſt.Epiſcop.Alleg* 100 *num.* 4. & Gauantum *in Manual.Epiſcop.verb Monialium.receptio, à num.*21. Imò aliqui dicunt bis examinandas eſſe, ſcilicet ante ſuſceptionem Habitus, & ante profeſſionem, propter declarationem Sacræ Congregat.Cardinalium. Thom. Zerol.*in prax.Epiſcop. verb. Monialis.* Conſuetudine tamen videtur receptum, quòd ſolum ſemel ante profeſſionem examinentur, Miranda *in tract.de Sacris Monialibus, quæſtione* 8.*artic.*4. Diana *tract.*2. *de Dub. Regular. Reſolut.*47. Quidquid tamen de hoc ſit defectus huius examinis non irritat profeſſionem Monialis, cum Concilium nihil dicat de inualiditate talis profeſſionis, vt ſolet, quod vult eſſe inualidam, atque ita ſolùm erit illicita, & peccaminoſa, & ita ſupponitur à Sacra Congregatione in quadam declaratione, quam refert Zerola *vt ſuprà.* Sanchez *lib.* 6. *in Decalogum, cap.*4. *num.*84. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. Allegat.*100 *num.*9. Vide dicenda *c.ſeq.num.*17. Examen porrò hoc faciendum ab Ordinario intra Monaſterium ad cancellos, ſeu crates Monialium, Campanillus *in diuerſor.iuris canon. rubric.cap.* 16. Gauantus *verb. Monialium profeſſio, num.*14. & 15.

13 Tenentur etiam Moniales omnes dicere Officium diuinum in Choro, ſicut alij Regulares, *ex Clem.* 1. *de celebr. Miſſarum.* vbi præcipitur, quòd in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, & Regularibus atque etiam Collegiatis, Horæ Canonicæ deuotè pſallantur, conuenienterque celebretur Diuinum Officium, diurnum pariter, atque nocturnum. Angelus *verb. Horæ Canonicæ*, §.25. & 26. Sylu.*ibid, n.*10. Tenentur etiam Moniales Choro deſtinatæ ad Officium Diuinum priuatè, & extra Chorum recitandum iuxta dicta *cap.* 12.*n.*8. Sotus 10.*de Iuſt.& iur. q.*5. *art.* 3. Nauarrus *in Man. cap.*25.*num.*96. Vide *infrà num.*43.

Iure communi non eſt aliquod præceptum obligans, ſaltem ſub mortali, ad hoc vt Moniales confiteantur ſingulis menſibus ſua peccata. Ratio eſt, quia ſi aliquod ius eſſet in hac parte, maximè Clement. *ne in agro*; illa autem non obligat ad peccatum, ſaltem mortale, vt indicat. Concil. Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 10. vbi referens in margine prædictam Clementinam, ſic loquitur circa Confeſſionem, & Communionem Monialium: *Attendant diligenter Epiſcopi, & cæteri Superiores Monaſteriorum Sanctimonialium, vt in Conſtitutionibus earum admoneantur Sanctimoniales, vt ſaltem ſingulis menſibus Confeſſionem peccatorum faciant, & Sacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipiant, vt eo ſalutari præſidio ſe muniant ad omnes oppugnationes Dæmonis fortiter ſuperandas. Præter ordinarium autem Confeſſorem, alius extraordinarius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter in anno offeratur, qui omnium confeſſiones audire debeat. Quod verò Sanctiſſimum Chriſti corpus intra Chorum, vel ſepta Monaſterij, & in publicâ Eccleſia conſeruetur, prohibet S. Synodus, non obſtante quocumque indulto, aut priuilegio.* Viuald. *in Candelabro aureo de Confeſſ.num.* 51. Zerola *in Praxi Epiſcop. verb. Moniales, ad ſeptimum dubium.* Vide dicenda *infrà num.*40. 14

Qui ſcienter contrahunt cum Monialibus, & ipſæ Moniales contrahentes ſunt excommunicati *in Clem.*1. *de conſang.& affinitate.* Tolet.*in Summ.lib.*1.*c.*40. Imò ſi quis Monialem vxorem acciperet, prohibetur cum alia contrahere in ſui peccati pœnam 27. *q.*1. *can. Hi verò.* Idem Tolet *lib.*7.*c.*15. 15

Specialiter tenentur Moniales omnes ad ſeruandam rigoroſam Clauſuram, id eſt nunquam excundum de Monaſteriis, propter ſpecialiſſimum Eccleſiaſticum præceptum illis impoſitum. Primò ex Bonifacio Octauo *cap.Periculoſo, in princip.de ſtat. Regular.in* 6. præcipiente, vniuerſas & ſingulas Moniales, præſentes, atque futuras, cuiuſcumque Religionis ſint, vel Ordinis, in quibuslibet Orbis partibus exiſtentes, ſub perpetua in ſuis Monaſteriis debere de cætero permanere Clauſura, ita quod nulli earum tacitè, vel expreſſè profeſſæ ſint, vel eſſe valeant, quacumque ratione vel cauſa (niſi fortè tanto, & tali morbo euidenter, eam laborare conſtaret, quòd non poſſet cum aliis abſque graui periculo, ſeu ſcandalo commorari) Monaſteria ipſa deinceps egrediendi facultas concedatur. Secundò, ex Conc.Trid.*ſeſſ.* 25. *de Regul. c.*5. vbi rigidiſſimis verbis eam inuiolabiliter ſeruari præcepit. Tertiò, ex Pio V. qui ad idem intentum duas Conſtitutiones edidit, alteram anno, 1566. alteram anno 1569. in prima explicans magis Decreta Bonifacij, & Concil. Trident. in ſecunda verò rigidius eandem Clauſuram præcipiens, iuſtas cauſas concedendæ licétiæ declarans, variiſque pœnis tranſgreſſores afficiens. Tandem quartò, ex Gregor.XIII. qui anno 1572. eandem Clauſuram confirmauit, explicans, quæ loca ſub illa claudantur. Sanchez *lib.*6.*in Decal.c.*15. Gauantus *in Man.Epiſc.verb.Monialium clauſura, à princ.* 16

Non ſolùm Moniales Ordinum Mendicantium, & Monachalium, ſed etiam Ordinum Militarium obligantur hoc præcepto Clauſuræ. Tum ex Conc. Trident.*ſeſſ.*25.*cap.* 22. vbi ea, quæ in Superioribus Decretis præceperat, quorum vnum erat de Clauſura Monialium, dicit debere obſeruari in omnibus Cœnobiis, ac Monaſteriis quarumcunque Sanctimonialium, etiamſi illæ ſub gubernio militiarum, etiam Hieroſolymitanæ viuant. Tum ex Pio Quinto in dicta Conſtitutione anno 1566. Nauarrus *Comment.*4. *n.*44. *verſ.*5. Rodriguez *tom.*1. *quæſt. Regul. quæſt.*44 *art.*2. 17

art.2. & 3. Tenentur etiam iſto præcepto Moniales Conuerſæ cuiuſcumque Ordinis ſint. Quia ita habetur expreſsè in dicta Conſtitutione Pij V. Nauarrus *vt ſuprà num.*45. Rodrig. *vt ſuprà art.*4. Non tamen tenentur iſto præcepto Nouitiæ. Quia non ſunt verè Moniales, nec prædictis decretis comprehenſæ. Nauarrus *vt ſuprà n.*47. Vide *infrà n.*22. Bene tamen tacitè profeſſæ. Quia ita decernit Pius Quintus in dicta Conſtitutione, ſequens Bonifacium VIII. Oblatæ autem ſi non ſint religioſæ non tenentur. Cum nulla lex illas obliget. Graſſis 1. *part. deciſ. lib.*4. *cap.*33. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. quaſt.*44. *art. vltim.* Mulieres verò in aliqua domo, vel Congregatione ſimul viuentes, & aliquem modum vitæ Religioſæ vouentes, hortandæ ſunt, vt ſolemniter profiteantur, & ex tunc tenebuntur ad clauſuram, vt cæteræ Religioſæ, ſi verò hoc noluerint facere, non licet eis aliquam in poſterum in ſuam Congregat. admittere, quod ſi aliquas receperint, profeſſiones, & receptiones illarum ſunt omninò irritæ, & nullæ. Ratio eſt, quia ita deciditur in prædicta Conſtitut. Pij V. Rodrig. *vt ſuprà art.*3. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.*15. *num.*14. Vtrum autem quædam Moniales, quæ faciebant profeſſionem ea conditione, vt non adſtringerentur clauſuræ, verè eſſent profeſſæ? Probabilius eſt, quod non, quia Pius V. videtur irritaſſe, & annullaſſe dictas profeſſiones. Miranda *in tract. de Sacris Monialibus*, *q.*1. *art.*4.

Circa Conuerſas autem nota, quòd licet illæ teneantur, vt dictum eſt, lege clauſuræ, itavt neque poſſint exire ad ornandum Altare in Eccleſia exteriori, prout declarauit S. Congregatio Epiſcop. & Regularium 17. Octob. 1592. Nihilominus vbi fuerit conſuetudo prædictas Conuerſas egrediendi è Monaſteriis pro queſtu, tolerari poteſt, habitis tamen neceſſariis licentiis, & dummodo tales Conuerſæ ſint ætatis ſaltem 40. annorum, nec pulchræ, nec foris pernoctent, neque plures quàm octo deſtinentur ad quæſtum, & quòd ſi deinde non egeant, ceſſent à quæſtu. Hoc declarauit eadem S. Congregatio, prout refert Gauant. *in Man. Epiſcop. verb. Monialium clauſura, à n.*18. Vbi etiam *num.*20. de Monialibus conuertitis, ſi egeant, quid ſentiendum. Vide & dicenda *tom.*2. *c.*8. *n.*29.

18 Hinc collige, neque poſſe expelli Moniales à Religione, etiam propter incorrigibilitatem; non ſolùm, quia Iura, & Decreta Summorum Pontificum, quæ de eiuſmodi expulſione loquuntur, & de quibus nos egimus *c.*23. de viris ſolùm intelligi, praxis Eccleſiæ hucvſque recepit, non de fœminis, ſed etiam quia S. Congregatio Epiſcop. & Regular. die 27. Maij 1603. declarauit: *Incorrigibiles eiici non poſſunt, neque transferri, inconſulta Sede Apoſtolica.* Quare, etſi ſtando in iure communi naturali Religionum, eiici poſſent è religionibus prædictæ incorrigibiles; attenta tamen Eccleſiæ conſuetudine, & prædicta declaratione, id fieri non poteſt ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu. Sanch. *lib.*6. *in Decal. c.*9. *n.*6. Gauant. *in Man. Epiſcop verb. Monial. clauſ. n.*23.

Locus clauſuræ, ex quo prohibitum eſt Monialibus egredi, eſt totus ille ambitus Monaſterij, qui ianua interiori clauſa continetur. Vnde ſi vltra interiorem ianuam exeant ad Eccleſiam, vel ad alia loca, vbi ſæculares intrant, Clauſuram violant. Ratio eſt, quia ita habetur in Bulla Gregor. XIII. ſuperiùs adducta. Nauarrus *comment.*4. *num.*44. *not.*4. *de Regul. & lib.*3. *conſ.*1. *edit. tit. de Regul. conſ.*66. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*44. *art.*3. Vnde ſi Monialis aſcendat ſupra tecti tegulas ſupra eam partem, quæ Monaſterium reſpicit; aut egrediatur ex aliqua domo priuata, in qua, ſiue iuſtè, ſiue iniuſtè Monaſterio egreſſa commoratur, non frangit clauſuram. Eo quod hoc non eſt egredi è Monaſterij ambitu. Nauar. *ibid.* & Sanchez *lib.*6. *in Decal. c.*15. *n.*7. & 9. Ingredi tamen domos Monaſterio contiguas, etiamſi in illis ſolùm ſint aliquæ fœminæ ſeruitio Monaſterij deputatæ, eſt Clauſuram violare. Propter contrariam rationem, ſcilicet quia hoc eſt egredi è Monaſterij ambitu, Nauar. *de Regul. comment.* 4. *n.*56. Bonacina *de clauſur. q.*1. *punct.*1. Idem dico, propter eandem cauſam, de ingreſſu in Eccleſiam exteriorem, ad quam ſcilicet ſæcularibus patet acceſſus. Bonac. *ibid.* Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Monialium clauſura, num.*10. 11. & 12. Quid porrò ſentiendum de Moniali quæ ſe ponit in rota, & facit illam volui verſus partem externam vbi non eſt clauſura, ipſa tamen non egreditur è rota? Probabile ſanè eſt non violare clauſuram, quia non egreditur ex ambitu, ſed ſe habet ac ſi eſſet in ipſo oſtio clauſuræ. Diana *tract.* 2. *de dub. Regul. reſol.*52. vbi etiam an in huiuſmodi violatione clauſuræ poſſit dari paruitas materiæ.

Moniales egredientes è clauſura Monaſterij, aut 19
eis licentiam aliquo alio modo (quàm dicetur) concedentes, comitantes, aut recipientes, excommunicationem latæ ſententiæ Papæ reſeruatam incurrunt, & priuationem omnium dignitatum, adminiſtrationum, & officiorum tunc obtentorum, & inhabilitatem ad alia. Quia ita habetur in dicta illa Conſtitutione Pij V. anno 1569. Incurrunt etiam iſtas pœnas omnes cooperantes iniuſtæ egreſſioni Monialium. Quia omnes iſti comprehenduntur ibi, Rodriguez *tom.*1. *q.*49. *art. vlt.* An verò huiuſmodi pœnæ incurrantur in foro conſcientiæ ante omnem iudicis ſententiam, vel illa expectetur? Conſtat ex dictis *ſuprà c.* 10. *à n.*29. Bonac. *de clauſur. q.* 1. *punct.*4. & 5.

Licentia egrediendi Moniales è Monaſterio, con- 20
cedi non poteſt, niſi grauiſſima cauſa perurgente. Ita habetur tam *in cap. periculoſo citato*, quam in Concilio Tridentino *ſeſſ.*25. *cap.*5. Maximè in dicta Conſtitutione Pij V. anno 1569. Vbi tres cauſæ aſſignantur, ſcilicet *magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ.* Nauar. *comment.*4. *num.*40. & 48. Imò quando huiuſmodi magno incendio occurri poteſt ſine egreſſu Monialis à ſuo Monaſterio, aut curari à lepra, aut epidemia ſine periculo aliarum, tunc non erunt ſufficientes cauſæ egreſſionis. Quia tunc ceſſat neceſſitas exeundi, quæ eſt finis huius conceſſionis. Rodrig. *tom.*3. *qq. Regul. q.* 31. *art.*1. Collect. *Priuilegiorum Mendic. verb. Clauſura Monialium caſ.*1. Nomine Epidemiæ non ſolùm intelligitur peſtis, ſed & morbus etiam alius contagioſus, qui ſolet aliis de familia periculum mortis afferre. Quia intentum Pij V. in illa exceptione eſt conſulere indemnitati Communitatis religioſæ, ne ſcilicet patiatur periculum mortis propter retentionem Monialis infirmæ, quod non ſolum procedit in infirmitate peſtis, ſed in alia etiam contagioſa, quæ ſoleat eſſe periculoſa toti familiæ, vel maiori parti ipſius. Rodrig. *tom.* 1. *q.*49. *art.*4. Sanch. *lib.*6. *in Decalog. c.*15. *num.*35. Vide & Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Monialium clauſura, n.*7. licet oppoſitum in praxi omninò ſequendum ſit ſi authenticè conſtet de quadam declaratione S. Congregationis in contrarium, quàm refert Diana *tract.* 15. *miſcell. reſol.*23. Probabile etiam eſt tres iſtas exceptiones epidemiæ, lepræ, & magni incendij, contentas in prædicta Conſtitutione extendendas eſſe ad alios caſus ſimiles, vel vrgentiores, quale eſt tempore belli periculum, quod imminet Monialibus, ne patiantur aliquod damnum à militibus, maximè infidelibus. Quia indictio taxatiua in decretis non excludit caſus ſimiles, vel vrgentiores. Nauar. *comment.*4. *num.* 48. Azor. *tom.*1. *Inſtitut. moral. lib.*13. *cap.*8. *q.*1. Non eſt autem caſus ſimilis cum vita vnius Monialis periculi

ticlitaretur non egrediendo è Monaſterio. Tum quia Pontifex in illa exceptione ſolùm conſulit vitæ, & incolumitati totius Communitatis, aut maioris partis ipſius, non vnius, aut alterius Monialis. Tum etiam quia magis præponderat bonum commune Religionis, aut Conuentus, quod poſitum eſt in exacta obſeruantia Clauſuræ, quàm bonum particulare vitæ vnius Monialis. Rodriguez *tomo* 1.*quæſt*.49.*art*.4. *&* 5. Sanchez *libro* 6. *in Decalog. cap.* 15. *num.* 39. Oppoſitum verò etiam credo probabile. Quia ſæpius hoc nullum præiudicium faciet bono communi Religionis, & lex naturalis conſeruandæ vitæ ſuperior eſt quocumque præcepto Eccleſiaſtico. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8.*libro* 1.*cap.*9. *num.*9. Quando Monialis alicuius Monaſterij eligitur in Abbatiſſam alterius, tunc etiam poteſt exire ex Monaſterio, & eſt cauſa ſufficiens concedendi illi talem licentiam. Ratio eſt, quia in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.*7. id videtur permiſſum, non obſtante quod *in cap.*5. multùm commendauerat Monialium Clauſuram. Nauarrus, & Rodrig. *vt ſuprà*, & Collect.*priuileg. Mendicant. verb. Clauſura Monialium*, *caſ.*3. Qui etiam hoc extendunt ad caſum quo Monialis deberet fundare aliud Monaſterium. Video tamen Sac.Congregat.Epiſcop.declaraſſe transferri non poſſe Moniales pro inſtructione noui Monaſterij, inconſulta Sede Apoſtolica: Neque ratione Prioratus aut alterius officij, ac ita intimatum fuiſſe Procuratoribus Generalibus ordinum, Diana *Tract.*2. *de Dub. Regular. Reſolut.*99. *&* 127. Caſtellin. *de elect. c.*17.*num.*6. Barboſa *de poteſtate Epiſcop. Allegat.*102. *num.*25.Gauantus *in Manual.Epiſcop.verb. Monialium Clauſur.num.*14. [Zerola *in praxi part.*2.*verb.Moniales*, §.8. Quamuis Portellus *in Reſponſion. moral. tom.*2. *caſu* 31.non admittat præfatam declarationem.] Quando cauſa egrediendi legitima non eſt, ſed fraude, vel fauore obtenta, non excuſat Monialem in conſcientia, cum talis licentia nulla ſit, Suarez 4. *tomo de Relig. tract.*8.*lib.*1.*cap.*9.*num.*14. Vide pro aliis caſibus Bonac. *de Clauſur.quæſt.*1.*punct.*9.

21 Cauſa autem aliqua legitima ex prædictis ſubſiſtente, poſſunt Prælati Religionum facultatem concedere exeundi è Monaſterio Monialibus ſibi ſubiectis, accedente tamen conſenſu Epiſcopi approbantis cauſam egreſſus. Ratio eſt, quia ita habetur in Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*5.& in ſupradicta Conſtitutione Pij V.Laurentius de Peirinis *tom.*1.*priuil. Minim. in Conſtit.*6. *Pij V.num.*22. Extat quoque Sac. Congregat. declaratio, qua dicitur: Moniales ſubiectæ iuriſdictioni Regularium exemptorum, ſi ſine licentia Ordinarij egreſſæ fuerint è Monaſteriis, debent ipſæ, & earum Superiores, de quorum licentia de Monaſteriis egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris remedia ab eorum Ordinario puniri, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, &c. Zerola 1.*part. prax. verbo Monialis.* Addunt aliqui conſuetudine receptum eſſe in Hiſpania, vt non requiratur talis licentia Epiſcopi, vel Ordinarij. Rodriguez *tomo* 1. *quæſt.*49.*artic.*6. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*15. *num.*28. Diligenter tamen intuendum eſt an hoc ſit vera conſuetudo, eo quòd lex Eccleſiaſtica non amittit ſuam vim niſi poſt longam præſcriptionem. Suarez *tomo* 4.*de Relig. tract* 8. *libro* 1. *cap.*9. *num.*14. Imò quando neceſſitas egreſſus vrgeret, & ratione longæ diſtantiæ Superioris non poſſet ad ipſum adiri abſque graui periculo, poſſet Monialis, Superiore inconſulto, è Monaſterio egredi, quia neceſſitas caret lege, & per Epichciam cenſeri poteſt hunc caſum non comprehendi in Decretis Concilij, & Pontificum. Syluester *verb. Relig.*7. *quæſt.*16. Rodriguez *tomo* 1. *quæſt.*49. *art.*2. Bonacina *de Clauſur. quæſt.*1. *punct.*8. Vide dicenda *cap ſequenti*, *num.*20.

22 Moniales tamen quomodolibet egreſſæ è Monaſteriis, vel propter morbos permiſſos, vel propter aliam cauſam, ea ceſſante, tenentur ſtatim redire. Ratio eſt, quia licentia non durat niſi durante cauſa egreſſionis. Rodriguez *tom.*1. *quæſt.*47. *art.*11. Sanch. *lib* 6.*in Decalog.cap.*13.*n.*60. *&* 61. Qui etiam bene addunt, breuem moram non eſſe contra hoc præceptum redeundi.

Quando tamen contingeret quod Monialis aliqua pro inſtructione alicuius Monaſterij ad illud duceretur, & in ipſo manere vellet, quomodo id ſit faciendum S.Congregatio Epiſcoporum & Regularium de anno 1646. pro die 5. Octobris commiſit Epiſcopo, *vt verificatis aſſertis, ac prauio conſenſu Capitulariter, ac per vota ſecreta ſanctimonialium vtriuſque Monaſterij, necnon ſoluta prius per conſanguineos, vel affines Oratricis integra dote ſecundo Monaſterio, petitam aggregationem, & filiationem pro ſuo arbitrio & prudentia concedat, prout magis in Domino conſpexerit expedire.* 23

Nouitiæ, vt dictum eſt *ſuprà num.*17. non tenentur hac lege de non exeundo à Monaſterio, niſi cum circumſtantiis adductis, ac proinde ſi exeant, non incidunt in pœnas adductas *ſuprà num.*19. An autem exeuntes à Monaſterio interrumpant Nouitiatum, & deſinant eſſe Moniales? Dicendum eſt, quod ſi ex cauſa rationabili, v.g. morbo graui curando, & ex licentia ſuperiorum, ac cum habitu exeant, non cenſentur interrumpere ſuum Nouitiatum, ſecus autem ſi ſine cauſa, licentia, aut habitu exeant. Ratio primæ partis eſt, quia talis egreſſus cum illis circumſtantiis arguit vnionem, & permanentiam in religione, affectumque perſeuerandi. Ratio verò ſecundæ eſt ex oppoſito, quia talis egreſſio potius arguit retroceſſionem ab obedientia, religione, vel habitu. Suarez 4. *tom.*1. *de Relig.tract.*8.*lib.*1.*c.*8. *num.*16. referens pro hoc quandam declarationem Cardinalium. Addens etiam, quòd ſi egreſſus Nouitiæ ſit de licentia Abbatiſſæ, malè tamen conceſſa, adhuc tamen per talem exitum non interrumpi Nouitiatum, quantum eſt ex vi iuris communis. Vide Barboſam *de poteſt. Epiſcop. Alleg* 101.*n.*23.*&* 28.Non poſſe tamen Nouitiis dari licentiam exeundi ad viſendos parentes, declarauit S. Congreg.Epiſc.Gauantus *Man.Epiſcop.verb. Monialium Clauſur.num.*13. 24

Moniales non poſſunt admittere intra Clauſuram ſui Monaſterij quamcumque perſonam cuiuſcumque generis, conditionis, aut ſexus. Ita habetur *in cap. periculoſo,in principio de ſtat.Regul. in* 6. & in Concil. Trident. *ſeſſ.*25.*cap.*5. & in Bullis Pij V. & Gregorij XIII.Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*8.*lib.*1.*cap.*10.Sanchez *lib.*6.*in Decalog. cap.*16.*per totum.* Num autem Reges, Reginæ, Imperatores, ſeu Imperatrices hoc præcepto comprehendantur, problema videtur. Bonacina *de Clauſur.quæſt.*4.*punct.*1.Non extenditur autem hæc prohibitio ad infantes pueros, ſeu puellas nondum habentes vſum rationis. Quia etſi Concilium Tridentinum videatur includere omnes cuiuſcumque ætatis, intentum tamen illius ſolùm extenditur ad illos, qui Moniales inducere poſſint ad peccandum. Nauarrus *in Summa cap.*28. Corduba *quæſt.*60. Oppoſitum tamen videtur haberi ex declarat.S.Congreg.Regul.apud Gauantum *in Manual.Epiſc.verb Monial. Clauſur.num.*31. Amentes verò adulti ſub hac prohibitione comprehenduntur, propter rationem contrariam, Nauarrus *Comment.*4.*n.*55.Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul.q.*46.*art.*1. 25

Licentiam verò ingrediendi dictam Clauſuram concedere poſſunt Epiſcopi, vel Superiores in caſibus neceſſariis, & reſpectiuè ad Monaſteria ſibi ſubiecta. Bonacina *vt ſuprà*, *punct.* 2. ex Concil.Trident *vt ſuprà*. Niſi aliud in particularibus religionibus ſit lege, vel conſuetudine receptum. Quod dixerim præcipuè propter 26

propter Monaſteria S. Claræ, & Conceptionis, Sanchez *lib.6. cap.16. num.20.* Puellas verò educationis gratia Monaſteria Monialium intrantes ingredi non poſſe ſine licentia Papæ, aut S. Congregationis, tradit Bonacina *de legibus, diſp.1.q.1. punct.3. num.20. & de clauſur. quæſt.4. punct.4. num.16.* Sed non video fundamentum in hoc auctore, aut in aliis ad hoc, niſi decretum S. Congregat. Epiſcop. quod affert Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Monial. educat. n.8.* quod forſan ſolùm intelligitur de illis Monaſteriis, in quibus non eſt conſuetudo tales puellas recipiendi, iuxta dicenda *num. 29.* Ipſi etiam ſuperiores ingredi poſſunt, ſi id faciant in caſibus neceſſariis, & à paucis, iiſque ſenioribus, ac Religioſis perſonis comitati. Gregor. XIII. in Bulla edita anno 1581. quæ incipit *Dubiis, quæ emergunt.* Abbatiſſa verò non poteſt dare hanc licentiam. Quia Concilium poſtquam dixit Epiſcopum, vel Superiorem licentiam hanc debere dare, ſubiunxit, neque *alius vllo modo id poſſit.* Quo excluduntur prædictæ Abbatiſſæ. Nomen enim maſculini generis etiam fœminas comprehendit, ex regula communi. Nauarrus *comment.4. de Regul. n.59.* Suarez 4. *tom. de Relig. tract* 8. *lib.1. cap.10. num.14.* Addens, neque ex commiſſione Prælati poſſe hanc licentiam Abbatiſſam, aut quemlibet alium concedere. Quia Concilium reuocat omnes facultates etiam in poſterum concedendas. Extat verò declaratio Sacræ Congregationis circa hoc, per hæc verba: *Vbi poſt Concilium fuerit conſuetudo introducta, vt Ordinarius det hanc licentiam in Monaſteriis Regularibus ſubiectis, obſeruandam eſſe. Vbi fuerit conſuetudo introducta, vt Epiſcopus habeat ſuperintendentiam aliquam ſuper conceſſione talium licentiarum, verbi gratia, quod debeant apud ipſum regiſtrari, obſeruandam eſſe, quamvis Epiſcopus non poſſit tunc licentiam improbare,* Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.10. n.15.* Qualis etiam debeat eſſe hæc licentia, vide Bonac. *de clauſ. q.4. punct. 2.*

26 Cauſæ legitimæ ingrediendi Monaſteria Monialium ſunt, primò neceſſitatum communium Monaſteriorum Monialium, quæ per ipſas ſuppleri non poſſunt, verbi gratia fabricatorum, portatorum lignorum, &c. Sanch. *lib.6. in Decal. c.16. n.43.* Secundò, neceſſitatum ſpiritualium, v. g. Confeſſarij, ſeu Sacerdotis miniſtrantis Sacramenta infirmis. Sanchez *ibid. num.44.* Vide *infrà num.40.* Idem dico tertiò quoad neceſſitates corporales, v. g. pro medicis, chirurgis, ſanguinis.

Pro maiori notitia eorum quæ dicta ſunt, placuit adiungere Epiſtolam quam vidi S. Congregationis Regularium ad Epiſcopum Aquilanum miſſam de anno 1647. pro 21. Februarij, his verbis: *Queſta S. Congregatione ha più volte dichiarato che le licenze ſolite concederſi da Superiori Regolari di parlare a monache, o di entrare nella clauſura di eſſe in quelli Monaſterij che ſono ſoggetti alla cura e governo de medeſimi Regolari, debbano eſſere approuate e ſottoſcritte anche dalli Ordinario, altrimente ſiano di niun valore e non ſuffraghino, non oſtante qualſivoglia preteſa conſuetudine, ancorche immemorabile in contrario. Onde dourà, V. S. fare che così puntualmente ſi oſſerui in coteſta Città e ſua dioceſe ſotto le pene e multe che giudicherà eſpedienti, e particolarmente ne' Monaſteri ſoggetti à Padri Celeſtini, oue s'intende che per ritrouarſi alcuni di eſſi fuori dell' habitato, vene poſſa eſſere maggior biſogno.* Idem etiam conſtat ex litteris eiuſdem S. Congregationis de anno 1646. pro 20. Aprilis ad Eminentiſſ. Cardinalem Neapolitanum. Ordinauit etiam eadem S. Congregatio de anno 1640. pro 6. Iulij quod parentes, fratres & conſanguinei in primo & ſecundo gradu non poſſent prohiberi inuiſere Moniales, cùm neceſſarium fuerit, dummodo diebus prohibitis id non fiat. Ordinatum etiam eſt ab eadem S. Congregatione 6. Iulij 1649. vt Ordinarij non imponerent pœnam excommunicationis alloquentibus Moniales ſine licentia, & quod impoſitam reuocarent.

Pœnæ verò contra ingredientes Monaſteria Monialium vltra caſum neceſſitatis, & ſine Superioris licentia, ſunt excommunicatio ipſo facto, Concil. Trid. *ſeſſ.25.c.5.* Illamque Summo Pontifici reſeruauit Gregor. XIII. in Bulla illa anno 1575. quæ incipit, *Vbi gratiæ.* Bonac. *de clauſ. q.4. punct.5.* Contra Prælatos verò, vel Moniales talem ingreſſum permittentes, vltra prædictam excommunicationem, eſt inflicta pœna priuationis dignitatum, & beneficiorum ſuorum, ac inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum obtinenda. Greg. XIII. in prædicta Bulla *Vbi gratiæ.* Prælatos etiam Monaſteria Monialium ſine prædictis conditionibus intrantes, ſi Pontificalis dignitatis fuerint, pro prima vice Eccleſiæ ingreſſu interdictos, pro ſecunda, à munere Pontificali, & à diuinis ſuſpenſos, ac deinceps ipſo facto abſque alia declaratione excommunicatos exiſtere; regulares verò omni officio, ac miniſterio priuatos, excommunicationi ſimiliter ſubiacere, ſtatuit Gregor. XIII. in prædicta Conſtitutione *Dubiis, quæ emergunt.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.16. à n.71.* Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Monial. clauſ. à num.46.* 27

Prædictis tamen non obſtantibus, volunt quidam, fœminas aliquas etiam viduas, ſeu maritatas, poſſe admitti intra Monaſteria Monialium, ob grauem cauſam, v.g. cùm vxor timens ſæuitiam viri, vult ab ipſo ſeparari, &c. Sed quia de hoc non video conſtantem aliquam declarationem Cardinalium, ſed potiùs varias, non auderem id conſulere, niſi vbi legitima conſuetudine id eſſet præſcriptum. Rodrig. *tom. qq Regul. q.56. art.10.* Sanch. *lib.6. in Decal. c.16. n.64.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. alleg.101. n.67.* Vbi hoc deciſum refertur. Vide Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb clauſura Monialium, n.2.* afferentem declarationem DD. Card. factam Epiſcopo Salmanticenſi, vbi id dicitur non poſſe fieri.] Nota verò in Luſitaniæ Regno contigiſſe, quod quædam fœmina maritata, quam maritus cum miniſtris iuſtitiæ inſequebatur ad mortem illi inferendam propter adulterium commiſſum, ad quoddam Monaſterium Monialium confugerit pro euitanda morte illi imminente, & Epiſcopus ſuper hoc conſultus reſponderit, vt fœmina illa intra clauſuram conſeruaretur: Collector autem Apoſtolicus innixus declarationi Sacræ Congregationis, quam è Roma dicebat ſibi tranſmiſſam, quam etiam refert Rodrig. *in Bullar. inter Bullas Clementis VIII.* & Portel. *ſuprà, ac in reſponſ. moral. tom.2. caſu 106.* extrahi fecerit ex dicto Monaſterio præfatam adulteram. Nihilominus Portel. ipſe eo *caſu* 106. innixus aliis declarationibus Sacræ Congregationis, & quod caſus tam vrgentis & grauis neceſſitatis effugiendi mortem tam proximè imminentem anteponi debeat legi poſitiuæ, probabiliter ſatis tenet conformiter ad aliorum doctrinam talem fœminam, aut eam in caſu prædicto intra clauſuram Monialium recipientes non incurriſſe pœnas impoſitas contra tranſgredientes talem clauſuram. Immò dici poſſet Sacram Congregationem declarantem oppoſitum ſolùm loqui de caſibus non tam vrgentibus, ſed paſſim & ordinariè occurrentibus, in quibus viri cum vxoribus litigant, aut rixantur ſub prætextu adulterij, &c. Declarationes verò quæ fauent huic opinioni, quas etiam refert idem Portellus eo *caſu* 106. ex impreſſis Antuerpiæ anno 1535. ſunt iſtæ, prima: *Quod mulier coniugata ſi ſit in Monaſterio Monialium, & conſtito quod ſi inde exierit verſabitur in periculo mortis, in Monaſterio relinqui debet.* Secunda: *Mulier quæ venit in ſuſpicionem adulterij* 28

apud maritum , & ob id timet ne ab eo vis aliqua inferatur, permitti debet, vt Monaſterium ingrediatur Monialium , ſi modò Conſtitutiones Monaſterij non repugnent. Tertia, *Mulieres quæ ſunt in diſcordia cum maritis , & eorum ſæuitiam timent , ſi ſunt extra culpam, quando iuſtam timendi cauſam habuerint, debent ſi ſunt in Monaſteriis tolerari.* De fide porrò quæ adhiberi debet huiuſmodi declarationibus Sacræ Congregationis, & quid ſi authenticæ non fuerint, latè dico 3. *tom. verb. S. Congregatio.*]

29 Poſſunt tamen in Monaſteriis Monialium admitti puellæ ſæculares, vt ibi honeſtè educentur, vel ſeruentur, de licentia tamen Superiorum , & dummodò de Monaſterio non exeant iterum reuerſuræ , ac concurrentibus aliis conditionibus à S. Congregatione Cardinalium præſcriptis, prout infrà. Ratio eſt, quia hoc nec eſt intrinſecè malum, & aliquo modo eſt neceſſarium pro Monaſteriis Monialium, cum multæ ex prædictis puellis habitum ſuſcipiant in Monaſteriis, vbi ſunt educatæ, ac per conſequens videatur permiſſum à Concil. Trident. quatenus permittit ingreſſum in Monaſteria Monialium de licentia Epiſcopi, vel Superioris *in caſibus neceſſariis*, *ſeſſ.25. cap.5.* Vnde à Sacra Congregatione anno 1575. declaratum dicitur, nullo Concilij decreto prohiberi, quo minùs puellæ in Monaſteriis Monialium educentur , ſi tamen eadem Monaſteria ante Concilium conſueuerint huiuſmodi puellas recipere , ſique à Superioribus Monaſteriorum ſcriptam licentiam impetrauerint , atque Abbatiſſæ, & reliquarum Monialium conſenſus acceſſerit. Tum verò ipſæ puellæ eo veſtitu in Monaſteria intromittantur, qui virginali pudori, & modeſtiæ conueniat, nullamque ſecum famulam adducant , nec manere in eis poſſint , niſi vſque ad ætatis ſuæ annum vigeſimumquintum , atque in eis dum erunt , eandem ſeruent clauſuræ legem , quam Moniales ipſæ , & ſi ſemel exierint, nullam habeant ad ea reuertendi facultatem. Nauarrus *comment. 4. num.67.* Laurentius de Peyrinis *tom.2. priuileg. Minim. in Conſtit. 6. Pij V. n.10.* Vide etiam alias declarationes circa hoc in Thoma Zerola *in praxi Epiſcop. verb. Moniales.* Videlicet, quod prædictæ puellæ non ſint ſupra numerum præfixum , & pro eis quolibet ſemeſtri anticipata alimenta ſoluantur , & quod ſint ſeparatæ à loco deſtinato Monialibus , & Nouitiis ad dormiendum , ac operibus manuum vacandum. Sanchez *lib.6. in Decal. cap.16. à num.61.* Bonacina *de clauſur. quæſt.4. punct.4. à num.15.* Vide dicta *num.25.* & Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Monial. educatio* , vbi nouas alias Sacræ Congregationis Epiſcopor. declarationes affert.

30 Fœminam tamen aliquam nobilem, & generoſam, v.g. Marchioniſſam, vel Duciſſam, ad Monaſterium admittere propter aliquam commoditatem ipſius , licèt quidam affirment, probabilius tamen alij negant. Ratio eſt , quia in hoc nulla eſt neceſſitas , & ex alia parte declaratum fuit à S. Congreg. hoc fieri non poſſe, vt refert Miranda *tract. de Sacr. Monial. q.2. art.7.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. alleg.102. n.67.*

31 Similiter non poteſt dari licentia matri, ſororibus, vel conſanguineis Monialis infirmæ , etiam morti proximæ , ingrediendi in Monaſterium ad illam viſitandam. Quia hic non eſt caſus neceſſitatis , & conſuetudo ita declarauit, maximè cum S. Congregatio id expreſſerit per hæc verba : *Non licet Epiſcopo licentiam dare matri, ſororibus , & conſanguineis Monaſterium ingrediendi cauſa viſitandi filias , vel ſorores, etiamſi ſint in mortis periculo.* Miranda *in tract. de Sacris Monialibus, q.2. art.8.*

Poſſunt tamen Moniales pro totius Monaſterij obſequio famulas ſæculares habere , quando non ſunt Conuerſæ , quæ iſtud miniſterium exercere poſſint, dummodo foras non exeant , & admittantur de licentia Superiorum. Ratio eſt , quia habere illas conueniens eſt , & neceſſarium Monialibus Choro deputatis , vt meliùs poſſint vacare diuinis. Ergo ſubſiſtente licentia Superiorum , & neceſſitate illas habendi, admitti poterunt. Nauar. *comment.4. num.66. & 67.* Sanchez *lib.6. in Decalog. c.16. n.66.* Quod etiam conceſſum video à Gregor. XIII. quibuſdam Monialibus. Peyrinis *tom.2. priuileg. Minim. in Conſtit.6. Pij V. num.31.* Imò etiam pro priuato miniſterio alicuius Monialis nobiliſſimæ ægræ valetudinis , aut nimiæ ſenectutis , ſi eius neceſſitati per Conuerſas Monaſterij ſubueniri commodè non poſſit , tenent idem quidam Auctores , & Rodriguez *tom.1. q.46. art.9.* propter eandem rationem , & antiquam conſuetudinem. Oppoſitum tamen tenet Miranda *in tract. de Sacris Monialibus , quæſt.2. art.9.* Vnde cautè in hoc procedendum. Maximè , quia à Sacra Congregat. Epiſcoporum, & regularium declaratum video , non poſſe introduci tales ancillas in ſeruitium infirmarum , ſeu decrepitarum , ſine licentia Sedis Apoſtolicæ. Gauantus *in Manual. verb. Epiſcop. verb. Monial. recept. num.14.* Vide & *num.15. & 16.* in eodem Gauanto.

Licentias conceſſas mulieribus quibuſcumque ingrediendi Monaſteria Monialium limitauit Paulus V. 33
in Bulla *Facultatum*, anno 1608. edita. Poſtea tamen in Bulla *Monialium* anno 1612. omninò reuocauit omnes tales licentias, præcipiens quibuſcumque mulieribus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſeruata, ne prædicta Monaſteria ingrediantur, & Monaſteriorum Abbatiſſis , ſeu Prioriſſis, & Superioribus ſub eadem , & aliis pœnis, ne talem ingreſſum permittant. Vide Bullam 3. *tom. Bullar. Laertij, num.74.* Peyrinis *tom.2. priuileg. Minim. in Conſtit.6. Pij V. num.5.* Poſt quæ SS. D. N. Vrban. in Bulla 5. *Sacroſanctum* , anno 1624. edita , vt habetur 4. *tom. Bullar.* inter Bull. Vrbani *n.29.* declarauit conſenſum Monialium, qui requiritur ad hoc quod fœminæ ſæculares ipſarum Monaſteria ingrediantur, *per eaſdem Moniales capitulariter , & per ſecreta ſuffragia præſtandum eſſe, alias licentiæ huiuſmodi, mulieribus , quibus conceſſæ fuerunt nullatenus ſuffragentur.* Bonacina *de clauſur. q.4. punct.5.* Loquitur autem Pontifex in caſu , quo fœminæ intrare velint ex vi licentiarum à Sede Apoſt. impetratarum.

Loqui cum Monialibus furtiuè, id eſt, ſine licentia 34
Abbatiſſæ, vel eius, ad quem ſpectat illam dare , regulariter eſt peccatum mortale , quia eſt contra ius Abbatiſſæ, vel Superioris Monialium , ſicut inter ſæculares loqui furtiuè cum virgine exiſtente ſub cura parentum. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.10. num.27.* Idem dico etiamſi locutio ſit per nutus , & ſigna , & etiamſi Monialis ipſa non loquatur, propter eandem rationem. Diana *tract.2. de dubiis Regular. reſol.48.* Probabiliter excuſantur in hoc pueri, & puellæ ante 14. annum, quia in illis non militat eadem ratio ac in aliis maioris ætatis. Diana *ibid.*

Inſuper ex mandato Sacræ Congregationis die 4. 35
Aprilis 1587. Regulares adeuntes Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto propoſuit , niſi Regulares illi haberent ex priuilegio , quod non poſſint excommunicari, & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pœna. Qui Regulares ſic excommunicati non poſſunt abſolui à ſuis Superioribus, ſed ab Epiſcopo , qui ſibi hanc abſolutionem reſeruauit. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib 1. cap.10. num.27.* Rodriguez *tom.1. quæſt.45. art.2. in fine* Extat etiam S. Congregat. declaratio , quod licentia adeundi ad colloquium cum Monialibus regularibus ſubiectis ſpectat ad ipſos Superiores Regulares,

niſi ex conſuetudine ad Epiſcopos pertineat. Quaranta *verb. Monaſt. Monial.* Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Monial. colloquutio, n.2. & 3.* Hoc verò intelligi non poteſt de regularibus, qui vt Moniales alloquantur, indigent licentia S.Congreg. vel Ordinariorum, iuxta dicenda *num. ſequenti*: ſolùm ergo intelligi hoc debet de ſæcularibus. Peyrinis *tom.2. priuil. Minim. in Conſtit.6. Pij V. n.38.*

36 Viſitare, vel inuiſere Moniales, niſi rationabilis, & manifeſta cauſa exiſtat, ac de illius, ad quem pertinet licentia, eſt peccatum. Quia prohibitum eiſdem verbis *in cap. Periculoſo, in princ. de ſtat. Regul. in 6.* Quod decretum innouatum eſt à Pio V. in Bulla, quæ incipit *Circa Paſtoralis Officij.* Nauarrus *comment.4. num.61.* Rodriguez *tom.1. q.45. art.4.* Hoc verò peccatum ex ſe, & ſecluſis circumſtantiis aliis extrinſecis, ſolùm videtur veniale. Quia materia ſolùm putatur leuis, & communiter ſaltem in Hiſpaniæ partibus ita habetur. Rodrig. *ibid.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.16. num.120.* Frequentare verò huiuſmodi acceſſum, ſeu quod idem eſt, ſæpius alloqui aliquam, vel aliquas Moniales, in Clericis, etiam ſæcularibus, vix excuſari poteſt à mortali. Ratio eſt, quia eſt illis prohibitum *in cap. Monaſteria, de vita, & honeſtate Clericorum.* Llamas *in methodo curationis, in appendice,* §.4. Alij verò dicunt eſſe ſolùm veniale, eo quod licet illæ pœnæ ſint graues, non tamen ſtatuuntur, niſi præmiſſa admonitione Epiſcopi. Nauarrus *in Summ. cap.25. num.10.* Sanchez *vt ſuprà.* Si tamen adſit ſcandalum, praua intentio, occaſio peccandi, vel mala ſuſpicio de fama Monaſterij, vt ferè ſemper ex frequenti iſta alloquutione Monialium conſurgit, ſine dubio eſt peccatum mortale, propter grauitatem materiæ. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.10. num.27.* Religioſis autem prohibitum eſt accedere ad Monialium Cœnobia, vel ipſas perſonas intra clauſuram exiſtentes alloqui, abſque licentia expreſſa Sacræ Congregationis, ſub pœna priuationis officiorum, & vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrendæ. Ita habetur in decreto Sacræ Congregationis anno 1590. edito, Sanchez *lib.6. in Decal. c.16 n.115.*

Quod decretum, licet innouatum ſit à Sacra Congregatione, ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. anno 1623. moderatum tamen fuit quoad hoc, ſcilicet facultatem tribuendo Ordinariis, *vt quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licitè poſſint concedere per quatuor vices ad ſummum quolibet anno, cuicumque Regulari, vt Moniales ſibi in primo, & ſecundo tantum conſanguinitatis gradu coniunctas conuenire, & alloqui poſſit.* Seruatis tamen quibuſdam conditionalibus in prædicto decreto contentis. Laurentius de Peyrinis *tom.1. priuileg. Minim. in Conſtit.6. Pij V. num.7.* Vide etiam *infrà num.40.* Inſuper præter prædictas pœnas peccare mortaliter regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam præſcriptam, declaratum eſt à S. Congregatione anno 1606. Idem Peyrinis *vt ſuprà num.36.* Præterea Regularem abſque legitima licentia accedentem ad Monaſteria Monialium regularibus ſubiectarum, ibique cum Moniali colloquentem, poſſe à Diœceſano Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato coërceri, & puniri, declarauit S. Congregatio, approbante SS.D.N. Vrbano. Vide *tom.4. Bullar. poſt Bullam* 18. *Gregorij XV.* Bonacina *in tract. de clauſur. quæſt.3. punct 4.*

Præcipitur etiam à S. Congreg. Epiſcop. & Regul. ne permittatur acceſſus ad Moniales ſub prætextu docendi ſonum cymbalorum, aut alterius inſtrumenti, aut muſicam, cantumve, ad crates. Permiſſum tamen, quod matres, patres, imò, & filij Monialium poſſint eas alloqui ſine licentia, non tamen in diebus prohibitis. Gauant. *in Man. Epiſcop. verb. Monial. colloquutio, n.47. & 48.*

37 Scribere autem epiſtolas ad Moniales non eſt ex ſe peccatum, quia nulla lex eſt communis hoc prohibens. Vnde ceſſante ſcandalo, aut mala aliqua circumſtantia talium epiſtolarum, non erit peccatum ad illas ſcribere. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. c.10. num.vlt.* Romæ autem hoc eſt interdictum; licet non videatur extra Romam obligare, quia non eſt lex Pontificia. Nauarrus *comment.4. n.61.* Quibuſdam tamen religioſis præceptum eſt à Gregorio XIII. ne huiuſmodi litteras ſcribant, quod illos obligat, non alios. Nauarrus *conſ.19. de ſentent. excommunic. in 2. editione.*

38 Moniales conuerſæ non eſſent admittendæ in religionibus ex vi Conſtitutionis Pij V. Eo quòd id manifeſtè prohibeat. Nauarrus *comment.4. num.56.* Licet alij teneant contrarium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.1. cap.8. num.19.* Quicquid de hoc ſit, conſuetudine receptum eſt in multis locis prædictas Moniales conuerſas in Monaſteriis admitti. Rodrig. *tom.1. quæſt.44. art.4.* Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.15. num.58.*

39 Moniales Nouitiæ in articulo mortis conſtitutæ profeſſionem emittere poſſunt, etiam ante annum probationis expletum, dummodo ſint legitimæ ætatis, iuxta dicta *cap. præcedenti, num.42.* Quia ita conceſſit Pius V. Monialibus Dominicanis in Bulla, quæ incipit *Summi Sacerdotij cura,* anno 1570. edita. Et habetur *in 2. tom. Bullarij, num.109.* Quod priuilegium non eſt reuocatum à Gregorio XIII. (Rodrig. *tom.3. qq. Regul. quæſt.15. art.6.*) Quia etſi demus ipſum reduxiſſe omnia priuilegia à Pio V. Regularibus conceſſa ad terminos Concilij Tridentini, hoc tamen ſolùm intelligi debet in caſibus communibus; non in caſu aliquo particulari concernente bonum ſpirituale animæ, Peyrinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſtit.8. Pij V. §.2.* Probabile etiam eſt talem Monialem ſic profeſſam in articulo mortis, ſi caſu non decedat è vita, verè profeſſam manere, nec noua indigere profeſſione. Cùm talis profeſſio valida fuerit, & ſolum illi defuerit complementum Nouitiatus, in quo Papa diſpenſat. Idem Peyrinis *vt ſuprà.* Quia tamen oppoſitum dicitur deciſum à S. Congreg. Cardin. ideò cautè procedendum. Gauant. *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium profeſſio, n 4. & 5.* Probabile etiam eſt Monaſterium ſuccedere in bona ſic profitentium, propter eandem rationem. Sanch *lib.5. in Decalog. cap.4. num.16.* Niſi obſtet prædicta declaratio S. Congregationis.

Pro eiſdem autem Monialibus Nouitiis nota, obſeruanda eſſe ea, quæ diximus de Nouitiis viris *c.24. num.32. & ſeqq.* Vnde præter victum, & veſtitum Nouitiæ, nihil tribui poteſt Monaſterio, ſub pœna anathematis dantibus, & recipientibus, ex Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.16.* Vide dicta *cap.24. num.32.* Similiter nec poſſunt prædictæ Nouitiæ validè diſponere de bonis ad illas pertinentibus, niſi cum conditionibus aſſignatis ab eodem Concilio *ibid.* ſcilicet, niſi fiat talis diſpoſitio, aut renunciatio cum licentia Epiſcopi, ſeu Vicarij, & intra duos menſes proximos ante profeſſionem. Vide dicta prædicto *cap.24. à num.33. vſque ad 36.* Præterea, iuxta dicta *ſuprà num.5.* licitum eſt accipere pro ſuſtentatione Monialis, recipiendæ non ſolùm id, quod eſt neceſſarium pro ſuſtentatione illius tempore Nouitiatus, prout ſupponitur à Concil. Trident. *loco citato*; ſed etiam id, quod fuerit neceſſarium pro alimentis ipſius per totam vitam. Ratio eſt, quia hoc non eſt accipere temporale pro ſpirituali, quod eſt ſimoniacū, ſed temporale pro temporali, ſcilicet pecuniam pro ſuſtentatione, quod iure naturali conceſſum eſt. Bonac. *de ſim.*

quæſt.7. §.4. Hoc autem, quod datur pro tali ſuſtentatione, quod ſolet appellari nomine dotis, debet primò, anno probationis durante, deponi penes idoneam perſonam, non affines, neque conſanguineos Monialium; & poſt profeſſionem, in bonis ſtabilibus, ſeu cenſibus implicari. Debet ſecundò ſolui in ære, non in bonis ſtabilibus. Præterea tertiò, nulla fiat dotium differentia inter indigenas, & aduenas. Quartò, expendi poteſt dos in vſus communes Monaſterio neceſſarios: ſi verò ſit ſupernumerarium in emptione bonorum ſtabilium conuertatur. Quorum declarationes à S. Congregat. Epiſcoporum, & Regularium factas refert Gauantus *in Manuali Epiſcop. verb. Monialium Nouitiarum alimenta, per totum*. Si verò diſcedat Nouitia, omnia quæ ſecum attulit reſtituenda ſunt. Concilium Tridentinum *ibid*. Idem fiat ſi moriatur ante profeſſionem; excepto habitu religioſo, qui non eſt reſtituendus, ſed tantùm pretium eius. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. allegat*. 101. *num*.39. & 40.

40 Circa Prædicatores, Capellanos, & Confeſſores Monialium extat decretum S. Congregationis anni 1590. quo præcipitur, quod ſi aliquando, mandato ſui Superioris, aliquos Religioſos ad prædicandum Verbum Dei, vel ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium, ſeu ſororum Eccleſiis, ſiue Oratoriis exterioribus, ſiue extra clauſtra exiſtentibus, mitti contigerit, nullo quæſito colore, Moniales, ſorores, aut quamlibet aliam perſonam intra clauſuram degentes alloqui poſſint. Confeſſariis autem ſimiliter interdixerunt, ne in ædibus Monaſterij, ſeu Domus, vel Monaſterio, ſeu Domui Monialium, aut ſororum contiguis pernoctent, aut alios pernoctare faciant, vel alias ſecum retineant; neve extra tempora generalium confeſſionum, quibus ſoli tantum Confeſſario refectionem diurnam accipere vix permittitur, & tunc demum videlicet, cum ſua habitatio, aut virorum Domus, vel Monaſterium in quo degit, à Monialium, ſeu ſororum Monaſterio, vel Domo nimium diſtat (niſi tamen & eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit) ibi nullo modo comedant, reficiantur, aut cibum ſumant. Quæ omnia, & ſingula ſub pœnis priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrendis, aliiſque eiuſdem Congregationis arbitrio præceptum eſt inuiolabiliter obſeruari. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monaſteria Monialium*, addens, Decretum hoc extenſum fuiſſe ad regulares S. Ioannis Ieroſolymitani, vt eadem S. Congregatio ſcripſit Vicario Neapolitano. Vide dicta *num*.14.

Circa eoſdem Confeſſarios Monialium animaduerte, illos non poſſe ingredi in earum Monaſteria ad aſpergendum domum in Sabbato Sancto, aut alio die. Neque vt comitentur medicos, aut alios operarios. Neque vt audiant Confeſſionem illius infirmæ, quæ poteſt accedere ad Sedem Confeſſionalem. Neque item prætextu ſepeliendæ Monialis, aut officium funerale peragendi. Adminiſtrata etiam extrema vnctione, non poteſt ibi remanere Confeſſarius. Nec etiam poteſt diuagare ad aliam partem Monaſterij, etiam occaſione viſitandi alias infirmas. Quæ omnia conſtant ex declarationibus Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regul. apud Gauant. *in Manual. Epiſcop. verb. Monial. clauſ. à num*.37. Qui etiam addit *n*.41. quod in caſibus, in quibus Confeſſarius eget ſocio, non eſt neceſſaria licentia pro eo expreſſa. Sanchez *lib*.6. *in Decalog*.*c*.16.*num*.47. & Diana *tract*.2. *de dub. regul. reſol*.51. Confeſſarios autem Ordinarios, etiam eos, qui Confeſſiones Monialium Regularibus ſubiectarum audiunt, tantum per triennium durare debere, nec ad id munus eligi poſſe habentes curam animarum, nec extraordinarios deſignandos eſſe pro particulari Moniali, ſed in communi declarauit S.Congregat. Epiſcop. & Regul. apud eundem Gauantum *vt ſuprà verb. Monialium cura ſpiritualis*, vbi multa de huiuſmodi Confeſſariis.

Notandum tamen circa huiuſmodi Confeſſores Monialium, S. Congregationem Regularium de anno 1647. pro 22. Februarij, ſic ſtatuiſſe circa Fratres & Moniales Ordinis Capuccinorum: *Attentis narratis, audito & conſentiente Generali Ordinis huiuſmodi cenſuit committendum prout, &c. Domino Archiepiſcopo Salzburgenſi, vt pro ſuo arbitrio & prudentia Oratricibus petitam licentiam pro Confeſſariis tantum extraordinariis ab eodem prius approbandis ad annum concedat, nec propterea facultas pernoctandi extra clauſtra nullatenus conceſſa cenſeatur*.

Licitum eſt Monialibus tranſire de vna Religione ad aliam, ſeruatis tamen conditionibus, de quibus diximus *c*.22. *à n*.3. Ratio eſt, quia iure antiquo id licebat *c*.1.20.*q*.4. vt docet ibi Gloſſ. *verbo Virgines*, & *c*.1. *in princ. verb. Perpetua, de ſtat. Regul. in* 6. & hoc non eſt hodie abrogatum, nec per Concil. Trid. nec per Conſtitutiones Pij V. Quia ſolùm loquuntur de egreſſu à Monaſterio, non de tranſitu ad aliam Religionem, propter cauſas iuſtas, Rodriguez *tom*.3. *qq. Regul. q*.52. *art*.6. Sanchez *lib*.6. *in Decalog. c*.7. *num*.6. Religioſa autem tranſiens de vna Religione ad aliam, non poteſt ſecum deferre, niſi quod à Religione, quam relinquit, ſibi fuerit permiſſum. Ratio eſt, quia iam illi ſunt omnia acquiſita. Nauarrus *in cap. Non dicatis, num*.30. & 31. & *in cap. Statuimus, num*.24. Idem dicunt aliqui de Moniali, quæ ex vno Monaſterio ad aliud tranſit ex licentia ſui Superioris, ſcilicet non teneri deferre ad illud dotem, quam primo Monaſterio dedit. Propter eandem rationem, Nauarrus *comment*. 4. *num*.24. *verſ*. 11. & *lib*.3.*conſil.conſ*.55.*n*.9. Rodrig. *tom*.2. *qq. Regul*.*q*.79. *art*.2. Oppoſitum verò videtur dicendum, quando Monialis tranſit de vna Religione ad aliam: videtur enim neceſſarium ſecum portare ſuam dotem, cum illam dederit Religioni propter ſui ſuſtentationem; vnde ſi Religio illi concedit facultatem tranſeundi ad aliam, videtur obligari ad præbendum illi, vnde poſſit in alia ſuſtentari. 41

Circa abſolutionem Monialium à caſibus reſeruatis, præter dicta in Superioribus *in cap. de Prælatis, à n*.31. *in cap. de Confeſſoribus, à n*.27. extant etiam peculiaria priuilegia, de quibus Caſſarub. *verb. Abſolutio extraord. quoad fratr*. Miranda *in tract. de Sacr. Monial. q*.10. *art*.4. Aduerte tamen aliquot illorum eſſe viuæ vocis oracula, quæ iam his temporibus nihil valent, quia reuocata ſunt. 42

Quoad Capellanos Monialium aduertendum eſt, illos debere dicere Miſſam de Sancto, de quo Officium fit à Monialibus; ſed cum Miſſali Romano. Vide dicta *c*.21.*n*.32. Nota etiam, Moniales in *Confiteor*, nihil mutare poſſe, neque dicere *tibi Mater, vobis ſorores, &c.* ſed *tibi Pater, vobis fratres*, ſicut viros. Gauant. 2. *tom. Theſaur. ſect*.5. *c*.17. *n*.12. 43

Circa erectionem Monaſteriorum Monialium, determinatum eſt à S. Congreg. Eminent. Cardinalium ſuper Epiſcopos, & regulares. Primò, ne erigantur noua Monaſteria, quibus ad minus 300. ſcutorum redditus annuus aſſignetur, pro duodecim ſuſtentandis. Secundò, ne erigantur ſine conſenſu Ordinarij. Tertiò, ne ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ indulto. Quartò, ne erigantur niſi in locis muro cinctis, & vbi copia Confeſſariorum adeſt, aut facultates conducendi Confeſſarium aliunde. Quintò, ne erigantur in iis locis, in quibus Monaſteria prius erecta laborant inopia. Sextò, quod prope Monaſteria tollantur omnes arbores altæ. Septimò, quod in colloquutorio nullo modo ſit porta, per quā aditus ſit in Monaſteria.

Similiter

Similiter pro Eccleſiis earundem Monialium præcipitur ab eadem Sacra Congregatione. Primò, quòd clauis feneſtellæ pro Communione Monialium perpetuò ſit apud Confeſſarium. Secundò, ne permittatur in earum Eccleſiis cantus ſimplex, vel figuratus à perſonis ſecularibus. Tertiò, quod in ſepultura Monialium, quæ intra Clauſuram eſt, non ſepeliantur extranei. Quartò, quod ſi viget conſuetudo ſepeliendi Moniales in Eccleſia exteriori, permittatur. Quintò, ne inſtituantur ibi Confraternitates laicorum. Pro quibus omnibus vide Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Monial. Monaſteria, & verb. Monialium Eccleſia.*

44 Circa regimen Monialium ita ſtatuit Concil. Trid. *Seſſ. 25. cap. 9. Monaſteria ſanctimonialium Sanctæ Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta, etiam ſub nomine Sancti Petri, vel S. Ioannis, vel alias quomodocumque nuncupentur ab Epiſcopis, tanquam dictæ Sedis delegatis gubernentur, non obſtantibus quibuſcumque. Quæ verò à deputatis in Capitulis Generalibus, vel ab aliis Regularibus reguntur, ſub eorum cura, & cuſtodia relinquantur, &c.*

45 Deinde circa adminiſtrationem bonorum Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, earumque Confeſſores, prouidit Gregor. XV. *in Conſtit. de Exempor. Priuilegiis*, anno 1622. quam pro Regnis Hiſpaniarum ſuſpenſam eſſe diximus *cap. 19 num. 35.* Primò omnes, & quoſcumque, tam Regulares, quàm ſæculares huiuſmodi, nullis priuilegiis, aut exemptionibus tueri ſe poſſe, quominus, ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes, aut circa Clauſuram, vel circa bonorum adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, ab Epiſcopo loci, ſimiliter tanquam ad hoc Sedis Apoſtolicæ delegato, quoties, & quando opus fuerit, puniri, & corrigi valeant. Deinde ſpecialiter circa Monialium Confeſſores decreuit, quod Confeſſores, ſiue Regulares, ſiue ſeculares, quomodocumque exempti, tam ordinarij, quàm extraordinarij ad confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubiectarum, audiendas nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. Specialiter etiam circa adminiſtrantes bona Monaſteriorum Monialium ſtatuit, quòd ſiue Regulares extiterint, ſiue ſeculares quomodolibet exempti, Epiſcopo loci, adhibitis etiam Superioribus Regularibus, ſingulis annis rationes adminiſtrationis, gratis tamen exigendas, reddere teneantur, ad idque iuris remediis cogi, & compelli queant. Subiungitque, quod liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, vt eiuſmodi Confeſſores, atque Adminiſtratores amoueant: iiſque Superioribus id facere detrectantibus, aut negligentibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amouendi quoties, & quando opus eſſe iudicauerint. Ac tandem circa electiones Præpoſitarum Monialium ordinauit, quòd ſimiliter poſſit Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatiſſarum, Prioriſſarum, Præfectarum, vel Præpoſitarum eorumdem Monaſteriorum, quocunque nomine appellentur, electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere, abſque vlla tamen ipſorum Monaſteriorum impenſa.

46 Circa quæ interrogatum eſt à Sacra Congregatione Concilij. Primò, an per eandem Conſtitutionem in illis verbis, *Poſſit Epiſcopus vna cum Superioribus Regularibus quarumcunque Abbatiſſarum, & cæteris electionibus per ſe, vel per alium intereſſe, ac præſidere,* ius Abbatiſſas confirmandi Epiſcopis attributum cenſeatur? Secundò, an Confeſſores Monialium ante editam Conſtitutionem deputati, debeant ab Epiſcopo examinari, & approbari? Tertiò, an Superiores Regulares ſimiliter ante ipſius Conſtitutionis publicationem electi, ſeu deputati, alia indigeant Epiſcopi approbatione pro Confeſſionibus Sanctimonialium ſibi ſubiectarum audiendis. Quartò, an Confeſſiones, quas audiunt Superiores Regulares electi, ſeu deputati, vel confirmati poſt publicationem, & ſcientiam tenoris dictæ Bullæ, non obtenta Epiſcopi approbatione, ſint nullæ, atque irritæ, necne? Quintò, an Regulares generaliter ab Epiſcopo approbati ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas cenſeantur etiam approbati ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum. Sextò, an Regularis ad audiendas Confeſſiones Monialium vnius Monaſterij ab Epiſcopo approbatus Confeſſiones Monialium alterius Monaſterij audire poſſit. Septimò, an Confeſſores Regulares extraordinarij ſemel ab Epiſcopo deputati, & approbati ad audiendas Monialium Confeſſiones pro vna vice infra annum ad præſcriptum S. Concil. Trident. poſſint virtute dictæ approbationis pluries tanquam Confeſſores extraordinarij earumdem Confeſſiones audire abſque noua Epiſcopi licentia? Octauò, cum in eadem Conſtitutione ſtatutum ſit, vt liceat Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regulares admonere, vt amoueant Confeſſores Monialium, atque Adminiſtratores bonorum ad earundem Monialium Monaſteria pertinentium, iiſque Superioribus facere detrectantibus, habeat Epiſcopus facultatem prædictos Confeſſores, & Adminiſtratores amouendi, quoties, & quando opus eſſe iudicauerit: an eiuſmodi cauſam Epiſcopus Superioribus Regularibus ſignificare teneatur? Nonò, an eadem Conſtitutio, qua parte ſupponit Epiſcopi iuriſdictioni ſubjici regulares delinquentes circa perſonas degentes intra ſepta Monaſteriorum Monialium, aut circa Clauſuram, vel bonorum adminiſtrationem eorundem Monaſteriorum, habeat locum in omnibus delictis, an verò ſolùm in notoriis, & cum ſcandalo populi? Item decimò, an liceat Epiſcopo in vim prædictæ Conſtitutionis punire Regulares, qui ad Abbatiſſæ electionem procedunt ante tempus ipſi Epiſcopo ſignificatum, aut die electionis eidem nullatenus prænunciata. Ad quæ ſic reſpondit eadem S. Congregat. Ad primum, ius confirmandi Abbatiſſas minimè fuiſſe Epiſcopis per Conſtitutionem attributum. Vide hoc de confirmatore electionum dicto *cap. 14. num. 35. & 36.* Ad ſecundum, Confeſſores quidem extraordinarios Monialium nullatenus poſſe poſt Conſtitutionem illarum Confeſſiones audire, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei iudicentur, & approbentur. Ordinarios verò Confeſſores ante Conſtitutionis publicationem deputatos poſſe, durante triennio ab eorum deputatione inchoando pergere in Confeſſionibus Sanctimonialium audiendis abſque alio examine, & approbatione Epiſcopi. Quod ſi contingat vt illorum facultas à Sede Apoſtolica vltra triennium prorogetur, tunc debere eos ab Epiſcopo examinari, & approbari. Vide circa hoc dicta *cap. 19. num. 27. 28. 29. & 35.* Ad tertium, Superiores Regulares electos, ſeu deputatos ante ipſius Conſtitutionis publicationem, quibus alioquin facultas competat audiendi Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, poſſe durante eorum Officio, pergere ſine alia Epiſcopi approbatione, in Confeſſionibus audiendis illarum tantùm, quæ ſponte ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui poſt Conſtitutionem eligentur, aut quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum Officiis, ſeu Dignitatibus, explero iam tempore à Conſtitutionibus

ſtitutionibus cuiuſcumque Ordinis, vel aliàs legitimè præfinito, ad aliud tempus confirmabuntur, nequaquam poſſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi prius à Diœceſano Epiſcopo idoneo iudicati, atque approbati fuerint. Vide etiam dicta *cap.*19. *num.*36. *&* 37. *& cap.*18. *num.* 29. Ad Quartum, Confeſſiones huiuſmodi nullas atque irritas eſſe. Ad Quintum, Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas, nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione. Ad Sextum, Regularem ad audiendas Confeſſiones Monialium vnius Monaſterij ab Epiſcopo approbatum, minimè poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterij. Circa reſtrictionem Confeſſariorum vide dicta *cap.*19. *num.*7. *& ſequentibus*, animaduertendo etiam multa ex ibi dictis de Confeſſariis ſecularium non procedere in Confeſſariis Monialium, propter huiuſmodi Conſtitutionem Gregorij, & Declarationes circa illam. Ad ſeptimum, Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro vna vice audiendas, haud poſſe pluries in vim approbationis eiuſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit. Ad octauum, non teneri eiuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam S. Congregatio ſeriò onerauit, ne facultate ſibi hac in parte attributa quoquo modo abutantur, eius rei in diſtricto Dei iudicio rationem reddituri. Ad nonum, Conſtitutionem habere locum in omnibus delictis, non autem in notoriis tantùm, & cum populi ſcandalo. Ad decimum, Regulares ex eadem Conſtitutione ita demum teneri Epiſcopo ſignificare diem electionis Abbatiſſæ, eumque vſque ad præfinitum tempus expectare, ſi antea ipſe expreſsè declarauerit ſe vti velle facultate ſibi in hac parte attributa, Abbatiſſarumque electionibus per ſe, vel per alium intereſſe ac præſidere. Poſt eam verò declarationem licere Epiſcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænunciata, ad Abbatiſſæ electionem procedunt. Vide 4.*tom.Bullar.* inter Bullas Gregor.XV. *num.*18. & circa curam Monialium in temporalibus, Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium cura in temporalib.* vbi etiam S.Congregat.Epiſcop.& Regul. Decreta circa hoc refert.

47 Impedientes Viſitatores Monialium quantumcunque in iis, quæ pertinent ad Officium viſitationis earumdem, ſunt excommunicati ipſo facto Clement. *Attendentes*, §. *fin.de ſtat.Monach.*Tolet.*in Sum.lib.*1. *cap.*40.*à num.*9. Vide etiam Gauantum *in Man.Epiſc. verb. Monialium Clauſura*, *à num.*64.

48 Circa bona Monialium derelicta ex Monaſteriis ipſarum deſtructis extat priuilegium Sixti Quarti in Bulla *Dũ attenta meditatione*,quo Carmelitis hæc concedit: Et cum aliquando contingat Monaſteria Monialium dicti Ordinis Monialibus deſtitui adeo, vt de eorum reformatione ſpes nulla ſuperſit, conuenientiuſque ſit, quòd illorum ſic deſtitutorum bona ad ipſos Fratres deueniant, quorum erant curæ commiſſa, quàm ad alios, illa quæ ſic deſtituta exiſtant, & deſtitui contigerit in futurum, cum eorum bonis omnibus, perpetuis vſibus Fratrum Domus dicti Ordinis, eiſdem deſtitutis Monaſteriis propinquioribus applicamus. Ita vt Fratres ipſi poſſint de illis, & de eorumdem Monaſteriorum ſtructuris, & ædificiis, pro eorum voluntate diſponere. Prouiſo, quòd illorum Eccleſiæ, & Oratoria ad prophanos vſus non redigantur, ſed in illis quandoque Diuina Officia celebrentur. Vide Bullam *in Speculum Ordinis fol.*87.

Pertinet ad Dominos Epiſcopos procurare in Monaſteriis Monialium ſibi ſubiectis, ipſarum Clauſuram, & inobedientes, atque contradictores per Cenſuras Eccleſiaſticas, & alias pœnas compeſcere. Concil. Tridentinum *ſeſſ.*25. *c.*5. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Exemptio.* Vnde pro hac Clauſura conſeruanda poſſunt ab ipſis Monialibus diſquirere ea, quæ ipſam concernunt, in colloquutorio, aut ad crates, vel feneſtram. Chokier *de iuriſdict.Ordin.in exemptos part.*4. *quæſt.*53. Inſuper Magiſtratus ſeculares non præbentes auxilium Epiſcopis circa prædictam Clauſuram, excommunicationem incurrunt. Ex Concil.Trident.*vt ſuprà*,Bonacina *de clauſur.quæſt.*1. *punct.*7. Vide apud Gauantum *in Manual.Epiſc. verb. Monial.Clauſur.num.*29 *&* 30. *& maximè à num.*56. 49

Comam nutrire prohibitum eſſe Monialibus quidam volunt. Conſuetudini tamen ſtandum eſt. Nullatenus verò permittendum vti tortis, ſeu comatis capillis, aut non coopertis comis. Suarez 4.*tom. de Relig tract.*9.*lib.*1.*cap.*12.*n.*4 *&* 5. 50

Pro Monialibus Monaſteriorum Ciuitatis Neapolis, & Salerni, extant Ordinationes quædam factæ, reformatæ, & modificatæ à S.Congregatione Regul. & à prædictis Monialibus perpetuò obſeruandæ, Quaranta *in Summ. verb.Monaſteria Monialium.* Vide & alias Ordinationes pro Monialibus apud Gauantum *in Man.Epiſcop.verb.Monial. communes leges.* 51

Conditiones aſſignatæ à Sixto V. pro receptione, & profeſſione Nouitiorum, de quibus nos *cap.præcedenti, num.* 12. non extenduntur ad Moniales. Ita enim declarauit ipſemet Sixtus Quintus in *ſecunda* Conſtitutione *Ad Romanum ſpectat*, citata à nobis *ibidem*. Idem dico de Decretis Clem.VIII. & Sanctiſſ. Domini Noſtri Vrbani circa receptionem, & inſtitutionem Nouitiorum, adductis etiam *eodem cap. num.*43. Nullum enim verbum ibi reperio, per quod inſinuetur ad Moniales extendenda. Nec video aliquid circa hoc iure communi determinatum. Standum ergo eſt peculiaribus inſtitutis, & conſuetudinibus Religionum, ſeu Monaſteriorum. Præſertim, quia iure *in cap.gener.de election. in* 6. in materia odioſa fœminæ non comprehenduntur. 52

Qualiter Moniales admitti poſſint vt teſtes in earum Monaſteriis, dicemus *cap.*27. *num.*15. 53

Ex quadam etiam declaratione S.Congreg. quam vidi de anno 1631. pro 24. Ianuarij, colligo admitti non poſſe tres ſorores in eodem Monaſterio, niſi ſine voce & cum duplicatione dotis. Quod etiam elicio ex alia pro 13.Septembris 1647. 54

In caſu quodam particulari cuiuſdam fœminæ, quæ volebat accipere habitum conuertitarum, & ſimul emittere profeſſionem, vide prudentiſſimè id conceſſiſſe eandem S.Congregationem de anno 1647. die 14.Iunij, vtique ad tollendam illi occaſionem redeundi ad ſeculum. 55

DVBIVM

DVBIVM.

Propoſitum mihi dubium fuit de quodam Monaſterio Monialium immediatè ſubiecto quibuſdam Regularibus, an ab ipſis ſolum viſitari poſſet quoad clauſuram, an etiam ab Epiſcopo ſeu Ordinario. Ad quod ſic reſpondi.

RESPONSIO.

57 Primò dicendum, quod ſtando in vi Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.* 5. ſatis probabile ſit non poſſe Epiſcopum viſitare dictam Clauſuram Monialium. Sic dico *tom.* 3. *verb. Epiſcop. quoad Regulares, num.* 13. Ex Nauarro, Sanchez & Bonacina, quibus fauent Miranda *in tract. de Sanctim. quaſt.* 2. *art.* 14. & Llamas *in method. Curat. in append.* §. 5. Fundamentum eſt,
58 quia Concilium eo loco ſolùm renouat Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in* 6. *decret. de ſtat. Regular. cap. vnic.* Quod incipit: *Periculoſo & deteſtabili*, & dicta Conſtitutio ſolùm loquitur de Monaſteriis immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ. Cum enim Pontifex non poſſit eſſe præſens in omnibus locis, in quibus dicta Monaſteria exempta & immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ reperiuntur, conueniens, & conſentanea fuit determinatio Bonifacij VIII. loco ſupracitato, quod dicta monaſteria gubernentur, viſitentur, & regantur authoritate delegata ab Ordinariis locorum. Quando verò monaſteria ſunt immediatè ſubiecta Regularibus, ceſſat dicta ratio conuenientiæ & congruitatis, ſcilicet quod viſitentur, & gubernentur ab Ordinariis locorum. Ad quod etiam facit idem Concilium *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. Etenim loquens de Monaſteriis monialium immediatè ſubiectis Regularibus in fine capitis ſic inquit: *Quæ verò à deputatis in Capitulis generalibus vel ab aliis Regularibus reguntur, ſub eorum cura & cuſtodia relinquantur.* Non ergo poſſunt ab aliis viſitari, ſtando videlicet in terminis Concilij Tridentini.

59 Quod autem Concilium ſolum renouare intendat Conſtitutionem Bonifacij VIII. patet per tenorem verborum dicto *cap.* 5. quæ ſic ſunt: *Bonifacij VIII. conſtitutionem qua incipit Periculoſo, renouans S. Synodus vniuerſis Epiſcopis ſub obteſtatione diuini Iudicij, & interminata maledictionis æterna præcipit, vt in omnibus Monaſteriis ſibi ſubiectis, ordinaria; in aliis verò Sedis Apoſtolicæ authoritate clauſuram Sanctimonialium vbi violata fuerit, diligenter reſtitui, & vbi violata eſt conſeruari maximè procurent.* Hæc Concilium Tridentinum, vbi maximè adnotanda ſunt verba illa ſcilicet, *renouans S. Synodus.*

60 Quod verò Conſtitutio Bonifacij VIII. tantum loquatur de Monaſteriis Monialium immediatè ſubiectis Sedi Apoſtolicæ & non Regularibus, patet per verba Pontificis loco citato, quæ ſunt ſequentis tenoris. *Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis vniuerſis diſtrictè in virtute ſanctæ obedientiæ ſub obteſtatione diuini Iudicij & interminatione maledictionis æternæ præcipiendo mandamus quatenus eorum quilibet in ciuitate & diœceſi propria in Monaſteriis Monialium ſibi Ordinario iure ſubiectis ſua authoritate, in iis verò quæ ad Romanam immediatè ſpectant Eccleſiam Sedis Apoſtolicæ authoritate.* Hæc ſunt verba dictæ Conſtitutionis in quibus adnotanda ſunt illa, ſcilicet *quæ ad Romanam immediatè, &c.* Cum ergo Concilium Tridentinum ſolum renouare intendat præfatam conſtitutionem, & illa ſolum concedat Epiſcopis vt authoritate delegata viſitent Monaſteria Monialium immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ, ſequitur quod munus viſitandi Monaſteria monialium immediatè ſubiecta Sedi Apoſtolicæ authoritate delegata, munus vero viſitandi Monaſteria immediatè Regularibus competat ipſis Regularibus. Ita Authores relati, quibus etiam adhærent Sayrus *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 35. *num.* 14. Filliuccius *tom.* 1. *tract.* 14 *cap.* 5. *num.* 73. *in fin.* Tamburinus *de iur. Abb. diſp.* 24. *quaſt.* 9. *n.* 5. etſi oppoſitum videatur ſenſiſſe *diſp.* 17. *q.* 3. *num.* 3.

Fundari etiam poteſt hæc doctrina in verbis aliis eiuſdem Conſtitutionis Bonifacij. Etenim poſt præallegata verba, hæc ſubiungit: *Abbates verò & alij tam exempti Prælati Eccleſiarum, Monaſteriorum & Ordinum quorumcunque in Monaſteriis huiuſmodi ſibi ſubiectis de clauſura conuenienti, vbi non eſt, ipſorum Monaſteriorum expenſis, & fidelium eleemoſynis quos ad hoc procurent diligentius facienda, & de ipſis monialibus includendis quamprimum commodè poterunt prouidere procurent.* En qualiter cura clauſuræ Monaſteriorum monialium ſubditarum Regularibus ipſorum Superioribus committatur. Miranda ſuprà *concl.* 3. & 4. Sanchez *in Decal. lib.* 6. *cap.* 15. *n.* 21. 61

Fundari etiam poteſt, ſicut aliqui ex Authoribus relatis animaduertunt, in Clem. *Attendentes, de ſtat. Monach.* vbi Clemens V. cum Concilio Viennenſi hæc determinat: *Hoc igitur ſacro approbante Concilio duximus ſtatuendum, vt ſingula Monialium Monaſteria per Ordinarios exempta, videlicet quæ ita Sedi Apoſtolicæ, quod nulli alij ſubiecta noſcuntur, Apoſtolica, non exempta vero Ordinaria authoritate, ac exempta alias per alios quibus ſubſunt, annis ſingulis debeant viſitari.* Quæ cum concludant cum iis quæ adduximus ex Concilio *cap.* 9. *ſeſſ.* 25. ſatis firmant intentum, videlicet in terminis Concilij viſitationem Monialium Regularibus ſubditarum, etiam quoad ſolam clauſuram, non ſpectare niſi ſolùm ad Prælatos Regulares, non verò ad Epiſcopos ſeu Ordinarios.

Hæc autem magis procedunt, ſi Monaſterium iſtud de quo in præſenti, ſit Inſtituti S. Claræ, & Sanctiſſimæ Conceptionis. Hæc enim Monaſteria præſeruata videntur ab eodem Concilio eadem *ſeſſ.* 25. *cap.* 22. illis verbis, *Si qui vero Regulares tam viri quam mulieres ſunt qui ſub arctiori regula vel ſtatutis viuunt, excepta facultate habendi bona ſtabilia in communi, eos ab eorum inſtituto, & obſeruantia Sancta Synodus amouere non intendit.* Cum enim Moniales iſtæ ex Regula, voto, & ſtatuto ſtrictiſſimam clauſuram obſeruent, ſecundum ipſam viuere debent, ac proinde ſolum ſubjici ſuis Superioribus Regularibus. Miranda *ſuprà art.* 3. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 16. *num.* 20. Hieronymus Rodrig. *in comp. reſol.* 26. *num.* 29. 62

Idem dicendum videtur in terminis Conſtitutionis Pij V. *Circa Paſtoralis*, quæ eſt octaua inter conſtitutiones ipſius *in* 2. *tom. Bullarij*, ibi: *Mandantes, &c. Epiſcopis quatenus in ciuitatibus, & diœceſibus propriis præſentes noſtras litteras publicari faciant, ac in Monaſteriis Monialium ſibi Ordinario iure ſubiectis, in iis verò quæ ad Romanam mediatè vel immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate vna cum Superioribus eorumdem Monaſteriorum clauſuram, vt præmittitur quamprimum poterint ſeruari procurent.* Nam etiam in hoc loco non datur hæc facultas Epiſcopis, niſi ſupra Monaſteria monialium ſibi *iure ordinario* ſubiecta, & ſuper alia quæ *ad Romanam ſpectant Eccleſiam*, non verò ſupra ea quæ ſubſunt Regularibus. Sanchez *ſup. c.* 15. *n.* 21. Bonac. *de clauſura q.* 1. *punct.* 6. *num.* 1. 63

Quidquid tamen de iis omnibus ſit, in praxi obſeruandum eſt Moniales etiam Monaſteriorum, quæ 64

Regularibus

Regularibus ſubjiciuntur, viſitari poſſe ab Epiſcopis, ſeu Ordinariis ratione clauſuræ. Tot enim declarationes Sacrarum Congregationum circa hoc punctum referuntur, vt nullatenus de eo dubitari poſſit.

66 Primò enim Barboſa *in cap.5. ſeſſ.25.* Concilij Tridentini declarationes Sacræ Congregationis, quas ibi affert, vna eſt: *Epiſcopus debet prouidere de iis quæ faciunt ad clauſuram Monialium, & aliis earum neceſſitatibus, vnde & Monaſteria Regularibus ſubiecta poteſt viſitare in his omnibus quæ ad clauſuram pertinent.* Et in declarationibus prætermiſſis ſuper idem *caput quintum*, refert vnam de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo quarto pro vigeſimaoctaua Aprilis, quæ talis eſt, *Congregatio Concilij cenſuit Epiſcopum non poſſe impediri à Regularibus quominus ingrediatur ſepta Monaſterij ipſis Regularibus ſubiecti, ad effectum videndi ſi clauſura ſeruata fuerit, necne.* Et aliam de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo pro 17. Iulij quæ eſt: *Congregatio Concilij cenſuit Epiſcopum poſſe moniales Regularibus ſubiectas in iis quæ clauſuram concernunt toties viſitare, quoties verè cognouerit expedire.* Gauantus etiam in man. Epiſ. verb. Monialium clauſura, *num 56.* refert hanc declarationem S. Congregationis Epiſcoporum de anno 1596. pro die 25. Iunij, *Viſitare poteſt Epiſcopus clauſuram non ſibi ſubditarum ſine aſſiſtentia Superiorum Monaſterij.* Et *num.*57. de anno milleſimo ſexcenteſimo decimo ſeptimo, pro 24. Nouembris, ſcilicet: *Etiamſi alias nunquam viſitata fuerit.* Et *num* 60. aliam de anno 1583. pro 25. Februarij, videlicet: *Et interrogare moniales Regularibus ſubiectas de pertinentibus ad clauſuram.* Ac *num.* 61. aliam de anno 1584. pro 28. Aprilis videlicet: *Et idcirco Monaſterium ingredi.* Affert etiam Sperellus in ſuis deciſionibus *deciſ.* 97. quem ſequitur Themudo à Fonſeca *in deciſ.* 63. & Ceſpedes *in tract. de exempt. Regul. c.*23. *dub.* 343. recentiorem aliam declarationem S. Congregationis Concilij huius tenoris: *Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum ad vtrumque dubium reſpondit, non ſolùm Epiſcopo, ſed etiam Generali eius Vicario ad hoc ſpeciale mandatum ad id habenti licere pro clauſuræ viſitatione ingredi ſepta Monaſteriorum monialium Regularibus ſubiectarum; tametſi nulla rationabilis violatæ clauſuræ ſuſpicio irrepſerit, & acriter reprehendit Emanuelem Rodriguez, quod hac de re tam audacter locutus fuerit. Ant. Card. Caietanus.* Ma-

67 ximè verò adeſt circa hoc declaratio alia ſub Vrbano VIII. die 26. Maij 1640. quam refert Barboſa *in collect. Doct. ad cap.5. ſeſſ. 25. de Regul. Concil. Trident. num.* 13. his verbis: *S. Congregatio Concilij cenſuit Epiſcopum Colimbrienſem vti Sedis Apoſtolicæ delegatum potuiſſe quoad clauſuram Monaſteriorum monialium Conuentus de Cellas Ordinis Ciſtercienſis Regularibus eiuſdem Ordinis ſubiectum viſitare, etiam aſſumpto ſecum Vicario generali & Confeſſario earundem monialium, monialeſque ipſas in iis quæ ad eandem Clauſuram pertinent, examini ſubiacere, remotis etiam ſuſpicione violatæ clauſuræ, ac quacumque Superiorum Regularium negligentia, ipſiſque inconſultis, & irrequiſitis. Ac inſuper eidem Epiſcopo licuiſſe Doctorem Collegij dicti Ordinis ex ſupradicta cauſa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurriſſe. I. Cardinal. Pamphilius.*

68 Idcirco generaliter loquendo, quod Epiſcopus poſſit viſitare moniales ſubditas Regularibus quoad clauſuram, communis ſententia Doctorum eſt, quam ſpecialiter tenent Zerola, Galletus, Armendariz, Piaſecius, Campanilis, Chokier, Naldus, Pellizarius, quos referunt & ſequuntur Barboſa & Ceſpedes locis relatis. Et idem Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. parte tertia, alleg.*102. *à num.*4.

69 Ex adductis tamen SS. Congregationum deciſionibus non ſolum infertur poſſe Epiſcopum dictas Moniales quoad clauſuram viſitare, ſed etiam cum quibus circumſtantiis id poſſit efficere, ſcilicet quoties id expediens iudicauerit, prout retuli ex declaratione S. Congregationis de anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſeptimo, pro 17. Iulij, & colligitur ex Galleto relato à Barboſa *d. alleg.* 102. *numero* 5. & 7. & Gauanto *ſupra numero quinquageſimo nono.* Deinde, etiamſi nunquam alias viſitata fuiſſet, ſicut ex Gauanto adduco & dico loco relato ex *tertio tomo, verb. Epiſcopus quoad Regulares, numero* 13. Item ſine aſſiſtentia Superiorum Monaſterij, vt eo loco dixi, & colligitur ex Gauanto *ſuprà numero quinquageſimo ſexto,* Naldo *in ſumma verb. Monialis, numero quarto,* & quem non reiicit Pellizarius *de monial. capite* 10. *ſectione prima, numero* 22. Etſi de hoc dubitari poſſit, cum oppoſitum declaretur à Pio V. in Bulla *Circa paſtoralis,* ſuperius adducta, vt notaui loco relato. Vnde Themudo relatus, cui adhærere videtur Ceſpedes *ſupra numero nono,* videntur dicere requiri huiuſmodi aſſiſtentiam Superiorum Regularium Monaſterij, ad 70 minus fieri poſſe congruentet declarauit Sacra Congregatio in illa Colimbrienſi de anno 1640. Præterea id fieri poſſe etiamſi nulla adſit ſuſpicio violatæ clauſuræ, prout dicitur in d. Colimbrienſi, & declaratur in illa alia relata ab Sperello, Themudo, & Ceſpedes, ac proinde non admittendam ſententiam Rodriguez quem reprehendit Sacra Congregatio, quia oppoſitum tenuit, & quem ſequuntur Miranda & Sanchez in Superioribus relati. Imo etiam poſſe Epiſcopum ingredi clauſuram Monialium ad effectum viſitandi, prout ex aliquibus declarationibus relatis & authoribus adductis etiam habetur, quidquid dicat Victorellus *in libro de orig. & clauſ. monial. verſus finem, §. An Epiſcopus Superioris licentia,* quem ſequi videtur Tamburinus *ſupra d. diſputatione* 24. *quæſtione* 9. *numero* 4.

Videtur etiam hanc eandem poteſtatem viſitan- 73
di clauſuram monialium ſubiectarum Regularibus competere Vicariis generalibus Epiſcoporum, prout ex Sellio *in ſelect. Can. cap.*8. *n.*27. tenet Barboſa *in Collect. DD. ad cap.5. ſeſſ.25. de Regular. Concil. Trid. num.*16. & ex Sperello *ſuprà deciſ.* 97. ſequitur Ceſpedes, apud quos an ad id requiratur ſpeciale mandatum, an verò ſufficiat generale.

Doctrina verò tradita an extendatur generaliter ad 72
omnia Monaſteria Monialium Regularibus ſubiecta, etiam ſi ſint priuilegiata, quia ſunt de iurepatronatus præſertim Regij, ratione fundationis, ſeu dotationis, vel ex alia cauſa onerosa, maior difficultas 71
eſſe poteſt. Ad quam dicendum, talia Monaſteria non videri comprehenſa in præfatis decretis, ſeu declarationibus Sacrarum Congregationum, ac per conſequens non poſſe viſitari ab Ordinariis, etiam ratione ſolius clauſuræ, niſi adſit expreſſa, & indiuidua reuocatio Papæ ob grauem cauſam concernentem bonum publicum, prout in ſimili de reuocatione priuilegiorum Regularium per contractum onerosum conceſſorum dico *tom.*4. *verb. priuilegia Regularium, num.*20. ex Suarez, Salas, Bonacina, Layman, & aliis. Primo quidem propter generalem 72
Regulam ex vulgatis iuribus excerptam, quod ſcilicet ſub generali diſpoſitione non veniunt ea quæ ſpeciali notâ digna ſunt. Secundo ſpecialiter, quia diſpoſitio quantumcunque generalis relinquitur ex ratione particulari, *l. cum prætor, §. dulciſſimis, ff. de legat.*2. *l. ſi de certa re, Cod. de tranſact.* Gironda *de priuil. ſeu exempt. ſignificat. num.* 277. Surd. *conſil.*389. *num.*9. & non comprehendit caſum ſpecialem. Gloſſ. *in lege tertia, Cod. de ſilentiar. libro duodecimo.* Caſſador. *deciſ. ſexta, numero vndecimo, ſuper regul.* Gonzalez *in regul.*8. *Cancel. gloſſ.*5. *numero ſexageſimoquinto,*

quinto, & gloſſ. trigeſima ſexta, numero trigeſimoquinto. Tertio etiam ſpecialiter, quia diſpoſitio generalis non comprehendit perſonas exemptas, Socinus *conſ. ſeptuageſimoquarto, numero vndecimo,* Barboſa *axiom. ſeptuageſimotertio numero vndecimo.* Quarto ſpecialius, quia patronatus laicales ex fundatione, dotatione, &c. ſortiuntur vim pacti & contractus, atque ita debent obſeruari ex naturali iuſtitia etiam à Superioribus reſpectu ſuorum inferiorum, vt dixi *numero* 20. relato. Et quia conuenit Eccleſiæ vt ſeruentur ad hoc, quod fideles ad ſimilia pia opera facienda alliciantur. Lambertinus *de Iurepatron. lib. 1. quæſt. 9.*
75 *num. 80.* Rota coram Seraphino *deciſ. 773. num. 1.* & coram Buratto *deciſ. 137. num. 3.* vbi etiam aliæ referuntur. Præſertim quia nec Papa ipſe intendat lædere concordata, ſed potius illa ſeruare, prout tradunt DD. per text. *in cap. 1. de probat.* vbi Felynus & Decius *num. 1.* & plures quos affert & ſequitur Gonzalez *ſuprà gloſſ. 28. num. 21.* Quinto adhuc ſpecialius, quia cum dicta priuilegia ſint obtenta titulo oneroſo, nunquam præſumendum eſt derogari. Creſcentius *deciſ. 2. & 5. de priuileg.* Mohedanus *deciſ. 23. in fin. de præbend. & deciſ. 11. de iurepatron.* & quamplures alij apud eundem Gonzalez *ſuprà gloſſ. 36. num. 36.* Vnde & maximè ad intentum, quia cum in Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 9.* plura Iurapatronatus ſublata, vel moderata fuerint, imò reuocata illa quæ ſunt ex priuilegio quocumque, ni-
76 hilominus illa quæ ſunt ex priuilegio conceſſo ex cauſa oneroſa, non ſunt reuocata, prout ex innumeris Sanctæ Rotæ deciſionibus probat Garzia *de benef. part. 5. cap. 9. num. 10.* Quæ eo fortius procedunt ſi ſint Patronatus Regij, propter altitudinem & excellentiam Regum, & Reginarum, qui ſicut di-
77 gnitatis altitudine præeminent, ſic prærogatiua gratiæ ipſos conuenit anteferri, *cap. fin. in princ. de offic. deleg. in 6. cap. ne reliqui, de priuil. in 6. capite ſolitæ, de maior. & obed.* Pariſius *conſ. 112. lib. 4. in fin.* Staphileus *de litt. Iuſt. § Petenti committi, num 8.* ita vt nunquam cenſeatur derogatum Iuriſpatronatus Regio ſub quibuſcumque derogationibus iuriſpatronatus laicalis, niſi exprimatur, vt *in regul. 41. Cancel.* & latè Couarruuias *in pract. quæſt. cap. 46 num. 3.*

78 Si dicatur, ſaltem reuocata fuiſſe huiuſmodi omnia priuilegia per Bullam Gregorij XV. *Inſcrutabile*, de anno 1622. edita, in qua reuocantur omnia priuilegia etiam *ex cauſa, aut titulo oneroſo, vel in limine fundationis, &c.* Reſpondeo in dicta Bulla nihil contineri quoad præſens intentum de viſitanda clauſura Monialium, præter id quod habetur *capite*
79 *Periculoſo, de ſtat. Regul. in 6.* & in Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de regul. cap. 5.* quæ vt dixi probabile valde eſt non aduerſari reſolutioni datæ, ſtando in terminis Concilij. Quod autem dicitur in eadem Bulla, & in declaratione Sacræ Congregationis *ad 13. dubium* circa illam, Regulares delinquentes circa clauſuram monialium puniri poſſe ab Epiſcopo, non arguit facultatem illi concedi ad viſitanda dicta Monaſteria, cum extra viſitationem, & ſine illa poſſint Epiſcopi punire taliter delinquentes. Adde in dicta Bulla & declarationibus Sacræ Congregationis circa illam non
80 reuocari priuilegia Iuriſpatronatus Regij, de quo eſt ſermo in præſenti. Nota etiam, quod hæc Bulla ſuſpenſa eſt pro Regnis Hiſpaniarum, prout dixi *tom. 1. ſumm. cap. 19. num. 53.* & in meis Conſult. *conſult. 40. num. 115. & 116.* vbi Breue Vrbani VIII. quo id declaratur, adduxi.

CAPVT XXVI.

De Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis Monialium.

SVMMARIVM.

1 *Duo genera Abbatiſſarum.*
2 *Earum electio ad quem pertineat.*
3 *Cuius ætatis debent eſſe vt eligantur.*
4 *Quanto tempore durat earum officium.*
5 *An vidua, ſeu corrupta eligi poſſit in Abbatiſſam.*
6 *An illegitima.*
7 *An bigama.*
8 *An poſſint Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ imponere Monialibus præcepta obligantia ad culpam.*
9 *Circa quam materiam.*
10 *An* in virtute Sanctæ Obedientiæ, *vel* Spiritus Sancti, &c.
11 *Sub pœna alicuius cenſuræ.*
12 *Exerceantne actus iuriſdictionis.*
13 *Poſſunt & debent cogere Moniales ad obſeruantiam Regulæ, & conſtitutionum.*
Punire illas, & inquirere de delictis ipſarum. ibid.
14 *Quam licentiam poſſint concedere dandi, vel recipiendi.*
15 *Quid poſſint circa vota ſubditorum.*
16 *Quid circa præcepta Eccleſiaſtica.*
17 *An poſſint recipere nouitias.*
Quid debeant facere ante profeſſionem nouitiarum. ibid.
18 *An poſſint admittere profeſſiones.*
19 *Non poſſunt præeſſe duobus Monaſteriis.*
20 *Quid poſſint facere circa egreſſum è clauſura Monaſterij.*
Vel circa ingreſſum. ibid.

DVo genera Prioriſſarum, ſeu Abbatiſſarum 1
diſtinguuntur. Aliæ enim ſunt Abbatiſſæ, quæ benedici poſſunt, & debent, quales ſunt Abbatiſſæ perpetuæ, & ſi quæ aliæ forſan ſunt, de quibus *capite indemnitatibus, §. verum, de elect. lib. 6. & Clem. Attendentes, §. ſtatuimus, de ſtatu Monachorum.* Aliæ verò ſunt, quæ non benedicuntur, quales ſunt, quæ regulariter reperiuntur in Monaſteriis, non perpetuò, ſed temporales, ad triennium ſcilicet, vel quadriennium electæ; iſtæ enim benedicendæ non ſunt de iure communi, niſi à Sede Apoſtolica aliud ipſius concedatur. Nauarrus *lib. 3. de ſtat. Monach. conſ. 1.* Quaranta *in Summ. Bull. verb. Abbatiſſa.* Vide etiam Gauant. *in Manual. Epiſc. verb. Abbatiſſa.*

Huiuſmodi Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electio 2
pertinet de iure communi ad Monaſterium: *Ex capite indemnitatibus citato, de elect. lib. 6.* Syluester *verb. Electio 3. quæſt. 6. num. 7.* Suffragium, ſeu vocem actiuam in prædicta electione ſolum habent Moniales profeſſæ, quæ ad minus duodecim annorum ætatis habeant, *ex eodem capite indemnitatibus,* Miranda *in Tract. de Sacris mon. quæſt. 7. art. 2.* Conuerſæ autem profeſſæ, licet de iure communi poſſint habere ſuffragium in hac electione, cum nullus textus id prohibeat, ex conſuetudine tamen, & ſpecialibus legibus Religionum non admittuntur. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 6. num. 18.* Is vero, qui electioni præeſt, Epiſcopus, ſiue alius Superior clauſtra Monialium non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtram vota ſingularum audiat, vel accipiat

piat. In reliquis autem ſeruentur ſingulorum Ordinum, vel Monaſteriorum Conſtitutiones. Ita habet Concil. Trident. *ſeſſ.25. cap.* 27. Vide dicta *in c. de electionibus*, maximéque quæ diximus cap. præcedenti, à *num.*45. in Conſt. Gregor. XV. & reſponſis Sacræ Congreg. ad dubia circa illam.

3 Vt aliqua eligatur in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam alicuius Monaſterij Monialium requiritur ætas quadraginta annorum, & octo poſt expreſſam profeſſionem. *Quod ſi his qualitatibus non reperiatur in eodem monaſterio, ex alio eiuſdem Ordinis eligi poteſt.* Si autem hoc incommodum Superiori videatur, *ex iis quæ in eodem Monaſterio annum trigeſimum exceſſerint*, & quinque ſaltem annos profeſſionis habuerint, *Epiſcopo, vel alio Superiore conſentiente eligatur.* Ita habetur in Concil. Trident. *ſeſſion. vigeſimaquinta, capite ſeptimo.* Suarez *tomo quarto de Religion. tractatu octauo libro ſecundo, capite ſexto à numero* 7. Addens etiam, defectum harum conditionum non reddere electionem nullam, aut irritam, ſed ad ſummum irritandam. Cùm Concilium non appoſuerit clauſulam irritatiuam, ſed ſolum prohibitiuam. Vide etiam ibidem duas Declarationes S. Congregat circa electionem Abbatiſſarum, & locum Concilij adductum.

4 Abbatiſſæ, & aliæ Præfectæ Monaſteriorum Monialium in Italia ad triennium tantummodo eligendæ ſunt, quod ſi ſecus actum fuerit, irrita, & nulla voluit eſſe omnia Gregor. XIII. *in Bull. Expoſcit debitum*, anno milleſimo quingenteſimo octuageſimo tertio edita 2. *tomo Bull. num.*80. Item abſtinere debent per triennium à die finitæ adminiſtrationis ſui officij. Ita habetur in eadem Bulla. Quaranta *in Summa, Bull. verbo Æbbatiſſa.* Vide alia apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verbo Monialium Officiales, à num.* 19.

Circa reelectiones ipſarum plures extant Sacræ Congregationis Regularium declarationes. Primo enim de anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo ſexto pro 23. Nouembris de quadam poſtulante reeligi, eadem Sacra Congregatio reſpondit: *Oratricem expleto ſolito triennio ſui officij, non poſſe ad illud immediate reeligi abſque expreſſa licentia eiuſdem S. Congregationis.* Similiter eodem anno reſcripſit ad quendam Epiſcopum, caſſam & irritam fuiſſe reelectionem cuiuſdam monialis in Abbatiſſam, & quod procederet ad electionem alterius. Et in ſimili alio caſu ſic etiam reſpondit eadem Sacra Congregatio vigeſimotertio Nouembris eiuſdem anni Eminentiſſimo Domino Cardinali Archiepiſcopo Neapolitano. Conſequenter etiam eodem anno pro ſeptimo Decembris, cum diſpenſatio in hoc poſtularetur ab eadem Sacra Congregatione pro reeligenda moniali quadam noſtrarum matrum Carmelitarum Diſcalceatarum, ſic etiam reſpondit: *Attentis narratis & inſtante Procuratore generali Carmelitarum Diſcalceatorum ſub quorum cura atque gubernio oratrices exiſtunt, benigne indulſit, vt præfata ſoror Iſabella à Spiritu ſancto ad præſens Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa eiuſdem Monaſterij elapſo currente triennio, immediate ad idem munus, ſeruata in reliquis forma à Sacr. Concilio Tridentino, Conſtitutionibus Apoſtolicis, & Monaſteriis præſcripta, ad aliud triennium per Oratrices capitulariter, & per ſecreta ſuffragia reeligi & confirmari poſſit & valeat: dummodo prius data per ipſam exacta computorum ratione præcedentis adminiſtrationis fuerit liberata, atque ſaltem duæ tertiæ partes ex integro num. vocalium in eandem concurrant, præmiſſis non obſtantibus.* Similis diſpenſatio conceſſa fuit ab eadem Sacr. Congregatione pro vndecimo Ianuarij anno milleſimo ſexcenteſimo quadrageſimo ſeptimo.

Multorum ſententia eſt, Monialem corruptam,
5 ſeu non virginem, aut viduam eligi non poſſe in Abbatiſſam ſine diſpenſatione, propter *caput inuenculas* 20. *quæſtione prima, & caput ſi quis omnem, §. nouimus peccatricem* 1. *quæſtione ſeptima*, & etiam, quia indecens eſt non virginem præeſſe virginibus, cum illis vix poſſit perſuadere virginitatem; ac proinde dato caſu, quod Monialis corrupta occultè eligeretur in Abbatiſſam, teneri ſe excuſare prout melius potuerit, ne ſuum defectum prodat. Rodriguez *tomo ſecundo quæſtione quinquageſima quarta, articulo primo*, Miranda *in Tractat. de Sacr. Monial, quæſtione ſeptima articulo ſexto.* Maximè, quia declaratum video à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium Viduam ſine licentia Sedis Apoſtolicæ non poſſe fieri Abbatiſſam. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. Monialium Officiales num. ſexto.* Diana *Tractat. ſecundo de Dubiis Regular. reſolut.* 99. Vnde ſpeculatiuè ſolum, & non practice videtur probabilis ſententia affirmans non eſſe neceſſariam prædictam conditionem virginitatis ad munus Abbatiſſæ, niſi ſolum in caſu, quo Monialis illa eſſet benedicenda, ſeu conſecranda benedictione ſpeciali virginum, de qua *c. precedenti, num.* 10. Sanchez *lib.5. de præcept. Decalog. cap.5. num.*22. poſt D. Antoninum, & Paludanum. Ad minus tamen conſuetudini videtur ſtandum, ſi illa derogata non ſit per prædictum Decretum Sacr. Congreg. Epiſcop. Suarez *quarto tomo de Relig. tractat.* 8. *libro* 2. *cap.*6. *num.*16.

Illegitima abſque diſpenſatione non poteſt eligi 6
(ſecundum plures) in Abbatiſſam, aut Prioriſſam. Ratio eſt, quia in *capite primo de Fil. Presbyt.* ſtatuitur, illegitimum inhabilem eſſe ad Eccleſiaſticas dignitates, inter quas computatur munus Abbatiſſæ. Nauarrus *Comment.* 2. *de Regular. num.* 60. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. capite quinto, num.* 19. [Et ita habetur ex quadam declaratione Sacræ Congregationis *Concilij vigeſimoſeptimo Aprilis* 1630. Si tamen ea non obſtaret.] Oppoſitum ſatis probabile cenſerem. Quia ita video declaratum à Sacr. Congregatione Epiſcopor. & Regular. apud Gauantum *in Manual. Epiſcop. verb. Monial. Official. numero ſeptimo*, eo quod in iure *Cap. Generali de Elect. lib. ſexto*, in materia odioſa fœminæ non comprehenduntur, cuius ſignum eſt quod Sixtus Quintus in ſua Conſtitutione contra illegitimos nullam mentionem de Monialibus fecit. Miranda *in tractat. de Sacris Monial. quæſt. ſexta, artic. tertio*, bene etiam addens, quòd caſu, quo prima opinio ſuſtinenda eſſet, poſſint Moniales illegitimæ habilitari ad Officia eodem modo, quo Religioſi, de quo diximus *capit. decimooctauo, num.*60. Vide Portell. *in Dub. Regular. verb. Abbatiſſa, num.*6.

Non poſſe eligi in Abbatiſſam Monialem bigamam 7
aſſerunt aliqui, eo quòd ſit eadem ratio de illis, ac de viris bigamis quantum ad hoc. Viuald. *in Candel. Sacram. in* 2. *edit. part.* 3. *cap.*5 *num. octauo.* Sanchez *lib. quinto de præceptis Decalog. cap.* 5. *num.*23. Atque ob eandem rationem infamis nequit eſſe Abbatiſſa, ſicut nec vir infamis poteſt eſſe Abbas Viuald. *ibidem num. vndecimo*, Sanchez *ibidem num.* 24. [Oppoſitum tamen quod attinet ad Monialem bigamam indicat Tamburinus *de iure Abbatiſſarum diſput.* 28. *quæſit.*13. videtur ergo ſtandum conſuetudini.]

Poſſunt Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ Monialium 8
imponere illis præcepta obligantia ad culpam, iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, mortalem ſcilicet, ſi materia fuerit grauis, venialem, verò ſi leuis. Ratio eſt, quia etſi prædictæ Abbatiſſæ non habeant veram, aut propriam poteſtatem, ſiue Iuriſdictionem ſpiritualem, cum fœmina non ſit capax illius, habent tamen veram poteſtatem Dominatiuam, hoc eſt adminiſtrandi, & regendi Monaſterium, perſonas, & bona illius, ac per conſequens Moniales tenentur illis obedire, ſicut aliis Prælatis. Victoria *relect. de poteſt. Eccleſiaſt. quæſt.*2.

*quæſt.*2. *num.*4. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*1. *num.*18.

9 Hæc verò præcepta, quæ poſſunt imponere, ſolùm ſunt circa ea, quæ ſpectant ad bonum commune politicum Monaſterij, vt ſcilicet pacificè abſque ſcandalis, & perturbationibus gubernetur. Ratio eſt, quia cum non habeant poteſtatem ſpiritualem, ſeu Iuriſdictionem ſupra Moniales, ac perinde non poſſint illis imponere præcepta ſpiritualia, ſcilicet ſpectantia ad finem ſpiritualem, videlicet perfectionem, & profectum ſpiritualem animæ, ad minùs poterunt alia præcepta ad prædictum finem boni regiminis Conuentus imponere. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul. quæſt.*15. *art.*1. Victoria *in Summ. Sacram. de clauibus, num.*325.

10 Vtrum autem poſſint etiam præcipere Monialibus aliquid in virtute Sanctæ obedientiæ, vel in virtute Spiritus ſancti, &c. Multi negant, eo quòd ſolùm habentes iuriſdictionem, ſeu poteſtatem ſpiritualem vti poſſunt iſto modo præcipiendi. Alij verò affirmant, eo quod Moniales verè emittunt votum obedientiæ ſuis Superioriſſis. Quæſtio hæc de modo loquendi apparet, & in ea ſtandum eſt conſuetudini approbatæ Monaſteriorum. In rigore tamen iuris loquendo probabilior eſt ſecunda ſententia, cum modus ille loquendi non importet neceſſariò iuriſdictionem ſpiritualem, & ex alia parte poſſit habere bonum ſenſum, ſcilicet in virtute Sanctæ obedientiæ mihi præſtitæ, vel in virtute Spiritus ſancti, qui me præfecit huic Monaſterio. Azor. *tom.*1. *Inſtit. moral. lib.*3. *c.*10.*q.*7. Cornejo *tom.*2. *in* 3. *part.tract.*5. *de excomm. diſp.*2. *dub.*5.

11 Non poſſunt autem præcipere aliquid Monialibus ſub pœna excommunicationis, vel alterius cenſuræ. Quia hoc ex vſu Eccleſiæ importat actum iuriſdictionis, cuius fœminæ non ſunt capaces. Sotus *in* 4. *diſt.*20. *q.*1. *art.*4. Henriq. *lib.*6. *de Pœnit. c.*2. *n.*4. An verò ex commiſſione Pontificis id poſſit facere, tractatur in materia de cenſuris. Vide Cornejo *vt ſuprà.*

12 Quando huiuſmodi Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ exercere videntur aliquos actus pertinentes ad Iuriſdictionem, v. g. dare beneficia, vel ſimilia, tunc non exercent verum actum iuriſdictionis, ſed ſolùm deſignant perſonam, vel materiam cui Pontifex dat beneficium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*9. *num.*13.

13 Poſſunt tamen, & debent prædictæ Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ cogere Moniales ſibi ſubditas ad obſeruantiam Regulæ, & Conſtitutionum; punire illas propter tranſgreſſionem, inquirere de delictis illarum, &c. Ratio eſt, quia vel hoc pertinet ad poteſtatem dominatiuam, vel ad id habent auctoritatem à confirmante Regulam, ſeu Prælatis Religionis. Vaſq. 1.2. *diſp.*166. *cap.*4.

14 Poſſunt etiam dare ſuis Monialibus eam facultatem dandi, vel recipiendi, quam habent alij Prælati Regulares, niſi ex conſuetudine, aut præcepto Superioris Prælati ſit eis denegata talis facultas. Ratio eſt, quia licet non ſint verè Prælatæ, habent tamen liberam adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterij. Sanchez *lib.*7. *in Decal. c.*19. Bonacina *de largit. mun. diſp.*3. *punct.*6. *n.*7.

15 Non tamen poſſunt diſpenſare in votis Monialium, ſeu illa commutare. Quia hoc pertinet ad Iuriſdictionem ſpiritualem, quam non habent. Poſſunt tamen prædicta vota irritare, propter poteſtatem dominatiuam, quam ſuprà Moniales habent. Sotus 7. *de iuſtit. & iur. q.*5. *art.*1. Nauar. *in Man. c.*12. *à n.*63. Quare diſpenſare, & commutare vota Monialium pertinet ad Superiores Religionum, iuxta dicta *cap.*18.*num.*48.

Abbatiſſam poſſe ex commiſſione Prælati diſpenſare cum Monialibus in ieiuniis, & quibuſdam legibus Eccleſiaſticis, aliqui volunt. Henriq.*lib.*6. *de pœnit. cap.*2. *num.*8. Alij verò negant, eo quod diſpenſare in prædictis legibus ſit actus Iuriſdictionis, quam non poſſunt habere, Sanch. *lib.*6. *in Decalog. cap.*1. *num.*24. 16

Non poſſunt Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ recipere Nouitias etiam conſentientibus Monialibus ſine ſuorum Prælatorum licentia. Quia hoc eſt actus Iuriſdictionis ſolùm ſpectans ad veros Prælatos. Caſſarub. *in compend. priuileg. verb. Abbatiſſa, n.*8. referens ad hoc Nicolai V. indultum. Miranda *in tract. de Sacram. Monial. quæſt.*8. *art.*1. Qui etiam Superiores debent taxare dotes Monialium recipiendarum, eo quod ipſi habeant poteſtatem, & Iuriſdictionem ſupra ipſos Conuentus Monialium. Miranda *vt ſuprà art.*8. Dotes autem non debent recipi ante profeſſionem. Concil. Trident. *ſeſſ.*25. *cap.*16. *iuxta dicta cap. præced. num.*8. Tenetur autem Præpoſita Monaſterij per menſem ante profeſſionem alicuius Monialis certiorem facere Epiſcopum, aliàs ab Officio eſt ſuſpenſa tandiu quandiu Epiſcopo videbitur. Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *c.*17. Tolet. *in Summ. lib.*1. *c.*50. Vide dicta *cap. præced.n.*8. Barboſ.*alleg.*100. & Gauant. *in Man.Epiſcop.verb.Monial. profeſſ. à num.*9. vbi plura ad intentum. 17

Quamvis admittere profeſſionem Monialium pertinet ad quos iura, & Conſtitutiones Religionum decreuerint, non tamen eſt contra ius commune, quod Abbatiſſa in ſuo Monaſterio profeſſiones Monialium admittat. Nam hæc acceptatio non eſt actus iuriſdictionis, ſed cuiuſdam Superioritatis. Azor. *lib.*12. *Inſtit. moral. c.*5.*q.*6. Sanch. *lib.*5. *de præcept. Decal. c.*4.*n.*76. Conſulantur ergo leges, & conſuetudines Religionum. 18

Ex Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *c.*7. *Duobus Monaſteriis nulla* (intellige Abbatiſſa) *præficiatur*. Et ſi qua duo, vel plura quocumque modo obtinet, cogatur, vno excepto, intra ſex menſes cætera reſignare. Poſt id verò tempus, niſi reſignauerit, omnia ipſo iure vacent. Is verò, qui electioni præeſt, Epiſcopus, ſiue alius Superior, clauſtra Monaſterij non ingrediatur, ſed ante cancellorum feneſtellam vota ſingularum audiat, vel accipiat. In reliquis ſeruentur ſingulorum Ordinum, vel Monaſteriorum Conſtitutiones. 19

Abbatiſſæ non poſſunt concedere Monialibus licentiam vllo modo egrediendi è Clauſura Monaſteriorum. Quia talem licentiam concedere Concilium Tridentinum, & Pius V. limitarunt ad Epiſcopum, & Superiorem Religionis, iuxta dicta *c.*25. *num.*21. Sanchez *lib.*6. *in Decalog. cap.*15. *num.*28. Nec etiam poſſunt ipſæ Abbatiſſæ exire, ſiquidem eadem obligatione clauſuræ, ac cæteræ Moniales tenentur. Vnde nec poſſunt è clauſura exire ad viſitandum ædificium Eccleſiæ, quod fabricatur, & ad videndum num ſibi placeat, aut dicendum cæmentariis qua forma conſtruendum ſit. Sanchez *vt ſuprà num.*52. Nec etiam ad viſitanda Monaſteria ſibi ſubiecta. Quia ita definitum eſt à Pio V. in Bulla quæ incipit *Decori, & honeſtati*. Nauarrus *comm.*4.*n.*47. *notab.*2. *&* 3. *de Regul.* Poſſunt tamen è clauſura exire prædictæ Abbatiſſæ, quando propter feudum tenentur præſtare iuramentum fidelitatis alicui ſæculari Principi, ſi illud per procuratorem præſtare nequeunt. Tum quia in hoc caſu de communi Monaſterij bono agitur. Tum quia ita conceditur à Bonifacio VIII. *in cap. periculoſo, §.verum quando, de ſtatu Regular. in* 6. neque hoc reuocatum eſt à Pio V. aut alio Summo Pontifice. Sanch. *vt ſuprà n.*51. Bonac. *de clauſur.q.*1. *punct.*9. *num.*9. Qui bene aduertunt cum Syluest. *in ſum.verb.Relig.*7.*q.*16.*dub.*2. adhuc in hoc 20

caſu eſſe licentiam Superioris petendam: quòd ſi illam neget, poſſe Abbatiſſam vti iure ſuo. Intellige tamen, dum certò conſtet iniuſtè denegare licentiam. Qualiter autem non poſſint prædictæ Abbatiſſæ licentiam ingrediendi Monaſteria concèdere, diximus *cap.25. num.25.*

Capvt XXVII.

De iudice Regulari, ſeu modo procedendi iudicialiter in cauſis Regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Triplici via poſſunt procedere Prælati Regulares ad cognoſcenda ſubditorum delicta.*
Via accuſationis, denunciationis, & inquiſitionis. ibidem.
Quid ſignificent iſta. ibid.
2 *Inquiſitione generali quando vtendū eſt,& quomodo.*
3 *Quid facere teneantur ſubditi in ea.*
4 *Procedit Iudex regularis ad inquiſitionem ſpecialem quando illi conſtat de delicto.*
5 *Etiamſi malefactor ſit occultus.*
6 *Non poteſt hoc modo procedere niſi præcedat infamia, vel quid ſimile.*
7 *Quæ indicia ſufficiant ad procedendum hoc modo.*
8 *Quæ ſemiplena probatio.*
9 *An in aliquo caſu procedere poſſit ad inquiſitionem ſpecialem ex ſe ſolo.*
10 *Quid quando inquiſitio fit non ad punitionem inquiſiti, ſed ad alios honeſtos fines.*
11 *Praxis inquiſitionis ſpecialis.*
12 *De interrogatione rei.*
13 *Quid ſi fateatur, vel neget delictum.*
14 *Quid ſi voluerit ſe defendere.*
15 *Quid facere debeat probationibus finitis.*
Teſtium diuiſio. ibid.
16 *Si delictum non ſit plenè probatum, quid agendum.*
An tortura applicanda. ibid.
17 *Si in tormentis non confiteatur reus delictum, quid faciendum.*
18 *Quid ante ſententiam diffinitiuam præmittendum.*
19 *De modo procedendi per iuridicam denunciationem.*
20 *Denunciatoris conditiones.*
21 *Denunciatione facta, quid facere teneatur Iudex.*
22 *Accuſationis conditiones.*
23 *An criminis occulti poſſit eſſe accuſatio.*
24 *Accuſatori quæ competant.*
25 *Qui non poſſint eſſe accuſatores.*
26 *Facta accuſatione quid agendum.*
27 *De forma actorum in iudicio Regulari.*
28 *Dubium de quodam ſtatuto Ordinis Minorum de Obſeruantia.*
29 *Reſponſio.*
30 *Roboratur eadem reſponſio.*
31 *Eſt conformis iuri diuino.*
32 *Quid de tali ſtatuto cenſendum.*
33 *An ex vi ipſius procedi poſſit ad punitionem.*
34 *Quid ſecundùm aliud ſtatutum.*
35 *Oppoſitio.*
36 *Dubium aliud de quodam Religioſo Romam veniente.*
37 *Reſolutio.*
38 *Confirmatur ex Sixto V.*
39 *Ex declaratione S.Congregationis.*
40 *Ex decreto Clementis VIII.*
41 *An iuuet præfatum Religioſum titulus recuſationis.*
42 *Vel titulus appellationis.*
43 *An ſit deuoluta cauſa ad Reuerendiſſ. Generalem.*
44 *Cauſa inchoata fauent iura.*
45 *Quid in terminis diſciplinæ Regularis.*

Svpposito ex dictis *cap.18. num.15.* poſſe, & debere Prælatos Regulares delicta ſuorum corrigere, & punire, quod maximè eſt verum pro tempore viſitationis illorum, quam tenentur iure communi & diuino facere, iuxta illud Luc. 12. & *tu aliquando conuerſus confirma fratres tuos*, & iure humano ex *capite Romano*, §. 1. *de cenſibus in 6. & can. relat.* 11. *quæſt.*1. & expreſſiùs ex Concil. Trid. *ſeſſ.*25. *cap.*1. & 8. (Rodrig. *tom.*2. *quæſt.*4. *art.*4.) triplici via poteſt Iudex Regularis ad hoc procedere, ſcilicet accuſationis, denunciationis, inquiſitionis, vt habetur *cap. qualiter, & quando* 2. *de accuſat.* Primo modo procedit, quando aliquis defert crimen alicuius ad vindictam iuſtam de eo capeſſendam. Secundo modo, quando aliquis defert crimen alterius, non ad vindictam capeſſendam, ſed ad ipſius emendationem, correctionem, ſeu pœnitentiam. Tertio modo, quando Iudex ipſe Regularis ex officio, & non ad inſtantiam alicuius procedit inquirendo de delicto commiſſo. Vnde iſte tertius modus procedendi ſolet vocari ex officio, & duo priores *ad inſtantiam partis.* Aldrete *de Relig. diſcipl. lib.*1. *cap.*4. 5. & 7. Suarez *tom.*4. *de Relig. lib.* 10. *de Regim. Societ. cap.*11. & 12. Deinde modus procedendi per inquiſitionem duplex eſt, ſcilicet Inquiſitionis generalis, & particularis, ſeu ſpecialis; generalis eſt, quâ in genere inquiritur an ſubditi ſeruent leges, aut ſtatuta Religionis, an committantur crimina, obſeruetur Regula, &c. ſpecialis verò eſt, cum de certa perſona, aut certo crimine inſtituitur inueſtigatio. Ad quam adiungunt aliqui tertiam inquiſitionem mixtam, quando ſcilicet de ſola perſona inſtituitur inueſtigatio, cum tamen de delicto habeatur certa notitia. Franciſcus Aretinus *in practic. crimin. cap.*10. Aldrete *vt ſuprà cap.*7. Rurſus denunciatio, quamvis variè diuidatur, melius tamen dicitur quod eſt duplex, ſcilicet Euangelica, & iudicialis. Prior eſt, quæ fit Prælato non vt Iudici, ſed vt Patri, non ad proceſſum formandum, ſed ad correctionem, vel emendationem. Poſterior verò eſt, quæ fit Prælato vt Iudici ad formandum proceſſum, & puniendum delinquentem. Suar. *vt ſup. c.*8. Thomas de Ieſu *in tract. de viſit. Regul.c.*4. De quibus omnibus ſigillatim dicendum eſt. 1

Et primò, loquendo de inquiſitione generali, ſeu de modo procedendi per illam, dicendum eſt, illa vti debere Prælatos Regulares in viſitationibus Prouinciarum, vel Monaſteriorum. Finis enim talium viſitationum eſt inquirere in generali de vitiis, & virtutibus Religioſorum. Suarez *vt ſuprà cap.* 11. Vnde ad hanc inquiſitionem generalem non requiritur, quod præcedat aliqua infamia, aut clamoroſa inſinuatio de aliquo crimine, aut denunciatio, ſeu accuſatio aliqua. Quia in hac inquiſitione generali procedit Prælatus ex officio, ob bonum commune Religionis, nec ſic procedendo alicui infert iniuriam. Aldrete *vt ſuprà cap.*1. *num.*3. Thomas de Ieſu *etiam vt ſuprà tract.*1. Nec etiam requiritur petitio iuramenti à Religioſis, ſaltem de iure communi (quidquid ſit de ſtatutis particularibus Religionum) nam hæc generalis inquiſitio non eſt perfectum iudicium, ſed præparatoria ad inquiſitionem ſpecialem, quæ perfectum iudicium eſt. Graſſis 2. *part. deciſ. lib.*3. *c.*28. *n.*5. Aldrete *vt ſup. n.*4. Ex noſtris autem Conſtitutionibus *p.*2. *c.*7. imponitur 2

præceptum

præceptum obedientiæ à Viſitatore, quod, vt ibidem dicitur, habet vim iuramenti. Deinde in huiuſmodi inquiſitione generali crimina occulta interroganda, aut patefacienda non ſunt, niſi de illis præcedat aliqua infamia, aut ſuſpicio probabilis. Ratio eſt, quia ſi talis infamia, aut ſuſpicio non præcedit, Iudex non interrogat iuridicè, cum non habeat plenam, aut ſemiplenam probationem, ac per conſequens nec ipſe poteſt interrogare, nec ſubditus occultum peccatorem manifeſtare. Quod intellige, etiamſi ſub iuramento interrogetur. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*10. *de Regim. Societ. cap.*11. *num.*7. Niſi ſolùm velit manifeſtare tale peccatum Prælato vt patri, & ſecretò ad emendationem fratris, quia vt ſic poteſt id facere, etiamſi non præcedat ſuſpicio, aut infamia. Suarez *vt ſuprà num.*8. Semper tamen præmittenda eſt, ſi ſit ſpes emendæ, & opportunitas, correctio fraterna, quia illa eſt de iure diuino, Matth.18. Rodriguez *tom.*2. *quæſt.*8. *art.*1. Peyrin. *tom.*1. *de ſubdito, quæſt.*1. *de obedientia, cap.*16. *poſt* 3. *concluſ.* Excipe Religioſos Ieſuitas, quia iſti cedunt iuri ſuo de correctione fraterna, ratione ſtatuti illorum, quod præcipit, quod qui nouerit peccatum ſocij, immediatè denunciet Prælato non præmiſſa correctione fraterna. Suarez *de fide, diſp.*8. *ſect.*6. Volunt etiam aliqui Prælatos teneri in huiuſmodi viſitationibus, ſeu inquiſitionibus generalibus monere ſubditos ne reuelent peccata omnino occulta, de quibus non eſt ſuſpicio, aut infamia. Nauarrus *corollar.*47. *num.*179. *cap. inter verba.* Hæc tamen cautio ſolùm videtur neceſſaria quando ſubditi ſunt indocti, aut non poſſunt doctiores conſulere. Docti enim ſciunt præcepta ſuperiorum nihil contra ius naturale, aut diuinum præcipere poſſe. Suarez *vt ſuprà n.*7. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regul. tract.*1. *cap.*1. *num.*5. Similiter in huiuſmodi Inquiſitionibus generalibus non tenentur Religioſi denunciare etiam ad præceptum Superioris, ea peccata, quæ conſtat iam eſſe emendata. Quia iam ceſſat finis denunciationis, quæ eſt emendatio fratris. Nauarrus *in Summa, cap.*25. *num.*46. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. quæſt.*6. *art.*2. Secus eſt de Prælatis, quibus incumbit, ne delicta etiam correcta impunita maneant. Rodriguez *vt ſuprà.* Peyrinis *etiam vt ſuprà.* Similiter ſi aliquid mali timet quis ſibi obuenturum ex denunciatione, niſi quando delicta eſſent in graue damnum communitatis, denunciare non tenetur. Quia hoc poſtulat ordo charitatis. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. quæſt.*6. *art.*3. Neque etiam tenetur aliquis denuntiare quæ audiuit à perſona non fide digna, aut appaſſionata, quia talibus non eſt credendum. Secus eſt, ſi audiuit à perſona fide digna, & Prælatus præcipiat, vt dicat quæ audiuit, & ipſe credit id eſſe verum, Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. q.*6. *art.*7. Peyrinis *vt ſupra* 4. *concluſ.*

3 Tenentur tamen ſubditi in huiuſmodi inquiſitione generali denunciare paternè Prælato, correctione fraterna, ſi fieri debeat, præmiſſa, iuxta dicta *num.*2. omnes defectus Religioſorum. Quia ſalutem ſpiritualem proximi omnes procurare tenemur omni meliori modo quo poſſumus. S. Thomas 2.2. *q.*33. *art.*8. Graffis 1. *part. deciſ. lib.*2. *cap.*69. *num.*15. Imò ſi fraterna correctione, vel paterna denunciatione Religioſus non eſt correctus, nec ſperatur corrigi, tenentur alij ipſum iuridicè ad Prælatum vt Iudicem, denunciare, ſi per teſtes idoneos probari poteſt delictum. Ratio primæ partis eſt adducta, videlicet, quod omnes tenemur procurare ſalutem proximi omni meliori modo, quo poſſumus. Ratio verò ſecundæ, quia nemo tenetur denunciare iuridicè quod probare non poteſt, *ex cap. plerumque* 2. *quæſt.*7. Nauarrus *cap. inter verba, concl.*6. Graffis 1. *part. deciſ. lib.*1. *cap.*69. *num.*15. Ad quod addunt aliqui, id eſſe verum etiamſi Prælatus oppoſitum præciperet. Quia hoc præceptum contineret intolerabilem errorem. Nauarrus *vt ſuprà.* Angelus *verb. excommunicatio* 3. Vide dicenda inferius *num.* 15. & 20. Si teſtes leues ſint, idonei non cenſentur, & ita qui hos tantum habet, non tenetur denunciare iuridicè; quia non habet teſtes idoneos ad probandum delictum fratris. Peyrinis *tom.*1. *de ſubdito, quæſt.*1. *de obedientia, c.*16. *ante* 4. *concluſ.* Demùm pro huiuſmodi inquiſitionibus generalibus, ſeu viſitationibus nota, quod Prælatus in illis admonitus ſolùm tanquam Pater, ſeu denunciatione paterna, non poteſt reum punire, ſed tantum monere, ſeu minis terrere, vt cautius ſe habeat. Angelus *in floribus, p.*2. *quæſt. de Correct. frat. art.*1. *diffic.*7. pro forma verò in huiuſmodi inquiſitionibus generalibus, ſeu viſitationibus ſeruanda, legantur particularia ſtatuta Religionum, & pro noſtra *part.*2. *Conſtit. cap.*5. & 6.

Ad inquiſitionem ſpecialem alicuius delicti procedere poteſt, & debet Prælatus Regularis, primò, quando ex viſitatione, ſeu inquiſitione generali conſtat illi aliquod crimen à ſubdito aliquo fuiſſe commiſſum: tunc enim contra ipſum ſpecialis fieri debet inquiſitio, & præuio iuramento teſtes interrogandi. Cum enim iam delictum ſit Iudici notorium, non poteſt prætermittere iuridicè contra delinquentem ſic infamatum procedere. Nauarrus *de Iudiciis, num.*87. Aldrete *lib.*1. *de Relig. diſcipl. cap.*7. *num.*6. Quod intelligo etiam in caſu, quo iniuſtè tale delictum Prælato ſit patefactum. Nam eo ipſo quod crimen deductum eſt in Iudicis notitiam, ſiue bene, ſiue male, eo ipſo tenetur contra illud procedere. Leſſius 2. *de Iuſtit. cap.*29. *dub.*15. *num.*125. Thomas à Ieſu *de viſitat. Regular. tract.*2. *cap.*4. *num.*7. Non tamen poteſt Prælatus ad hanc inquiſitionem ſpecialem procedere ex ſola notitia habita per epiſtolas, vel libellos ſine auctore, etiamſi in ipſis litteris notificarentur teſtes, qui delictum teſtificari poſſent. Quia huiuſmodi litteræ, aut libelli nullam inducunt infamiam, & habetur *ex cap. Inquiſitionis, extra de accuſ.* Leſſius *vt ſuprà num.* 136. Thomas de Ieſu *etiam vt ſuprà cap.*3. *num.*9. Poterit tamen generalis inquiſitio fieri ex huiuſmodi litteris ſine nomine, quia ad huiuſmodi inquiſitionem non requiritur infamia. Aldrete *de diſciplin. Regular. lib.*1. *cap.*7. *num.*31.

Secundò etiam poteſt Iudex Regularis ad inquiſitionem ſpecialem procedere, quando delictum eſt notorium, etiamſi malefactor ſit occultus, nec vlla infamia laboret. Ratio ſumitur ex communi vſu Reipublicæ Chriſtianæ, & Iudicum timoratæ conſcientiæ, qui ob bonum publicum, quando conſtat de delicto, quærunt ſpeciali inquiſitione de delinquente. Nauar. *cap. inter verba, concl.*6. *n.*124. Salon. *de Iuſt. & iur. contr.*7. *circa quæſtionem* 79. *art.*2. & alij. Qui bene aduertunt in hoc caſu Iudicem non debere facere inquiſitionem de ſingulari aliqua perſona, v.g. an Petrus fecerit hoc furtum, quia cum nulla de illo præcedat infamia, iniquè infameretur; ſed in communi ſolum. Thomas de Ieſu *de viſit. Regul. tract.*2. *c.*5. *à n.*6. 5

Regulariter etiam loquendò non poteſt Iudex Regularis iuridicè contra aliquem per ſpecialem inquiſitionem procedere, niſi infamia, ſiue clamoroſa inſinuatio, vel indicia manifeſta, aut ſemiplena probatio præcedant. Quia ſine aliquo iſtorum delicta reputantur occulta iudicio humano. S. Thom. 2.2. *q.*69. *art.*2. & 3. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tract.*2. *cap.*2. & habetur ex *cap. qualiter & quando, & cap. Inquiſitionis, de accuſat. & cap. licet Heli de Simon.* Infamia eſt quidam rumor ortus non à maleuolis, 6

ſed à probis, & honeſtis hominibus ſparſus inter multos. Clamoroſa verò inſinuatio, vel eſt idem quod infamia, vel eſt vox totius populi, vel publicus rumor inter multos ſubortus. Indicia autem ſunt illæ circumſtantiæ, ex quibus poteſt aliquo modo colligi quis ſit auctor criminis. Tandem ſemiplena probatio eſt vnius teſtis oculati, & iurati, omnique exceptione maioris teſtimonium. Thomas de Ieſu *vt ſuprà*. Ergo, vt diximus, ſi aliquod iſtorum non præcedat, non poteſt Iudex ad inquiſitionem ſpecialem procedere. Quod præter dicta, ex eo confirmatur primò, quia vt docet Sanctus Thomas 2. 2. *quæſt.67. art.3.* contra nullum poteſt Iudex via inquiſitionis (intellige ſpecialis) procedere, quando nullus eſt accuſator formalis, vel virtualis. Cum ergo in via inquiſitionis, de qua loquimur, nullus ſit accuſator, vel denunciator formalis, quia in hoc diſtinguitur hæc via à via denunciationis, & accuſationis, debet neceſſariò eſſe aliquis virtualis denunciator, vel accuſator, cuius munus ſolùm prædicta habere poſſunt. Secundò, & ad idem, quia iudicium ex tribus perſonis conſtat, ſcilicet accuſatore, reo, & Iudice: cum ergo inquiſitio hæc ſpecialis, iudicium quoddam ſit, ex eiſdem tribus conſtare debet, & cum accuſator in illo non adſit, aliqua quæ ipſum ſuppleant, adeſſe debent, Franciſcus Aretinus *in practic. crimin. cap.*14.

7 Imò ad hoc quod indicia ſufficiant ad procedendum via ſpecialis inquiſitionis, non debent eſſe leuia, ſed grauia. Quia cum in iure expreſsè caueatur, infamiam prærequiri ad inquiſitionem ſpecialem, *cap. cum oportet, cap. inquiſitionis, cap. qualiter & quando, de accuſat.* indicia autem leuia non æquiualeant infamiæ, abſdubiè requirentur indicia grauia. Quo in ſenſu accipiendus eſt Nauarrus *cap. inter verba, concluſ.6. num.*116. Imò etiam indicia grauia, & expreſſa æquiualentia infamiæ, ad hoc, vt ſufficiant pro inquiſitione ſpeciali, debent eſſe publica multis, & in delicto publico, tunc enim æquiualent infamiæ, & ex illis Iudex poteſt procedere ad inquiſitionem ſpecialem delinquentis. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*10. *cap.*12. *num.*12. Addunt aliqui, quod etiamſi delictum non ſit publicum, ſed occultum, ſi tamen contra bonum commune, vel ex eo imminet damnum tertiæ perſonæ, poſſe Iudicem ex ſolis prædictis indiciis ad ſpecialem inquiſitionem auctoris criminis procedere. Thomas de Ieſu *tract. de viſitat. Regul. cap.*7. *num.*2.

8 Similiter ad hoc, quod Iudex procedere poſſit ex ſemiplena probatione ad inquiſitionem ſpecialem, requiritur, quòd crimen ſit notorium, & malefactor occultus: nam ſi delictum notorium non ſit, tunc ſemiplena probatio non erit æquiualens infamiæ, atque ita inſufficiens ad procedendum inquiſitione ſpeciali, ſicut diximus ſupra de indiciis expreſſis. Nauarrus *in Summa cap.*25. *num.*3. Leſſius *lib.*2. *de Iuſtit. cap.*29. *dub.*16. *num.*146. Addunt etiam alij, quod in delictis, quæ ſunt contra bonum commune, & quando imminet proximo damnum graue ex peccato alterius, etiam occulto, poſſe ad inquiſitionem ſpecialem ipſius procedere Iudicem ex ſola ſemiplena probatione. Thomas de Ieſu *tract.*2. *de viſitatione Regul.cap.*9.*num.*6.

9 Excipi tamen ſolent aliqui caſus particulares, in quibus Iudex ex ſe ſolo, & ſine alio motiuo poſſit procedere ad inquiſitionem ſpecialem. Primus eſt, ſi delictum vergat in commune damnum Reipublicæ, vel Communitatis, verbi gratiâ, crimen hæreſis, vel apoſtaſiæ à fide, crimen læſæ Maieſtatis, conſpiratio in Principem, falſificatio monetæ, furta, homicidia, &c. Secundus eſt, quando delicta ſunt nimis grauia, & atrocia, verbi gratia, ſodomiæ, &c. Tertius eſt, quando crimen eſt commiſſum, vel detectum in iudicio, vt ſi aliquis coram Iudice, & Notario falſum teſtimonium dixerit, aut confeſſus fuerit aliquod crimen. Sotus *de detegendo ſecreto, memb.*2. *quæſt.*6. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tract.*2. *cap.*4. Cæterùm quod attinet ad crimen hæreſis, conſtat ex dictis *c.*18. *n.*18. illud non poſſe iudicari à Prælatis Regularibus. De falſificatione monetæ conſtat etiam ex dictis *c.*10. *n.*23. ad quos pertineat Iudices, ſaltem in Italia. Sed dato quod hæc delicta ad Iudices Regulares ex priuilegio aliquo, vel alio modo ſpectent, (& idem eſt de aliis criminibus in primo caſu relatis) dicendum eſt primò, quod quando illa ſunt omnino occulta, vel quia illa in ſe talia ſint, vel quia eſto, quod nota ſint, ignoratur tamen auctor, itavt nec de illo ſit infamia, ſemiplena probatio, aut indicia ſaltem leuia, tunc nullo modo licet Iudici ad inquiſitionem ſpecialem procedere. Ratio eſt, quia vt diximus *ſuprà num.*6. ad huiuſmodi ſpecialem inquiſitionem, cùm ſit quoddam indicium, petitur neceſſariò aliquid, quod habeat vim accuſatoris, & moueat Prælatum ad illam, ac perinde, ſi aliquod ex prædictis non adſit, procedere nequibit ad ſpecialem inquiſitionem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.*10. *cap.*12. *num.*4. Dico tamen ſecundò, ſufficere, quod præcedant aliqua indicia, ſaltem leuia, poſita notorietate talium delictorum, & qualitate illorum, ad hoc, quod Iudex procedere poſſit ad inquiſitionem ſpecialem auctoris. Ratio eſt, quia poſitis talibus circumſtantiis, hic & nunc reperit Iudex ſufficiens motiuum ad inquiſitionem ſpecialem; tunc enim ratio boni communis obligat, vt eius cura, & prouidentia habeatur, delictum publicum prouocat ſufficienter ad aliquam inquiſitionem, & indicia, ſaltem leuia delinquentis, ad inquiſitionem ſpecialem. Suarez *vt ſuprà num.*13. In aliis verò delictis, quæ non ſunt contra bonum commune, indicia debent eſſe non leuia, ſed grauia, vt diximus *ſuprà num.*7. Loquendo verò de delictis in ſecundo caſu relatis, quæ ſunt nimis grauia, & atrocia, dicendum eſt, non ſufficere talia eſſe, ad procedendum per ſpecialem inquiſitionem, niſi præcedat infamia, ſemiplena probatio, aut ſufficientia indicia, iuxta dicta *n.*6. Quia aliàs iniuria fieret proximo ipſum infamando. Suarez etiam *vt ſuprà n.*6. In delictis verò in tertio caſu relatis, cum iam illa ſupponantur manifeſta, nihil iſtorum requiretur, nec fiet iniuria delinquenti, contra illum ſpecialiter procedendo. Franc. Aret. *in pract. crimin. c.*14. Aldrete *lib.*1. *de Diſcipl. Regul. c.*7.*n.*14. *&* 15.

Præterea quando inquiſitio fit non ad punitionem inquiſiti, ſed ad alios iuſtos fines, ad quos eſt neceſſaria cognitio perſonæ, & qualitatum eius, vt cùm Prælatus quærit de habilitate, aut inhabilitate ſubditi ad aliquod officium, gradum, vel dignitatem, vel ad aliquod ſuffragium ferendum, vel habendum, poteſt ipſe ad inquiſitionem ſpecialem de delictis alicuius perſonæ determinatæ procedere, etiam non præmiſſa infamia, ſemiplena probatione, aut indiciis aliquot, ſicut inter ſæculares ſolet fieri ad contrahenda Matrimonia. Quia non poteſt aliter Prælatus ſatisfacere muneri ſuo, & bono communi religionis: nec in hoc modo procedendi ex motiuo boni communis procurandi, alicui facit iniuriam, Franc. Aret. *in pract. crimin. c.*14. Suar. *vt ſup. n.*17. Bene autem aduertit Aretinus debere in tali caſu aperiri crimina ſuperioribus ſecretò, & cum minima, qua fieri poteſt, famæ læſione. 10

Praxis autem Inquiſitionis ſpecialis, ſuppoſita infamia perſonæ, vel delicti, iuxta dicta in ſuperioribus, hæc eſt. Primò enim conſtituendus eſt Notarius, ſeu Secretarius à Prælato, qui omnes actus inquiſitionis fideliter cõſcribat, eiſque cum ipſo Prælato ſubſcribat. 11

Suarez

Suarez 4. *tomo de Relig. lib.* 10. *de Regim. Societ. cap.* 12. *num. vigeſimonono.* Deinde formatis articulis, & capitulis pro interrogatorio teſtium, ſecundùm illos interrogandi ſunt teſtes, clarè, & diſtinctè. Suarez *ibidem.* Qui etiam benè aduertit, quòd quamuis cum præcedit infamia delinquentis (idem dico cum præcedit ſemiplena probatio, aut grauia indicia, iuxta dicta *ſuprà num.* 6 *&* 7.) non ſit neceſſarium de illa inquirere in interrogatorio; bonum tamen eſt hoc facere ad magis conuincendum Reum. Interrogandi autem ſunt teſtes ſub iuramento, ſaltem iure communi loquendo, iuxta *cap. Cum dilecti, de accuſat.* niſi legitima conſuetudo Religionis oppoſitum teneat, ſcilicet ſolùm ſub præcepto Obedientiæ, vel excommunicationis. Suarez *ibidem.* Interrogari etiam debent de nomine, & cognomine eorum, *cap. Olim, de accuſat.* Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tractatu* 3. *c.* 7. Teſtes autem interrogati ſic tenentur ſub mortali veritatem fateri. Quia aſtringuntur iuſto Prælati præcepto. Nauarrus *capite Inter verba, concluſ.* 6. Leſſius 2. *de Iuſt. cap.* 39. *dub.* 6. *num.* 43. Quod intellige, vt ſupponitur, quando iuridicè interrogantur (prout ſemper debet credi quando Iudex eſt probus, niſi certò conſtet contrarium) id eſt ab habente poteſtatem, & præcedente infamia, ſemiplena probatione, ſeu notitia delicti, iuxta dicta *n.* 6 *&* 7. Quia non tenentur teſtificari cum legitimè, & iuridicè non interrogantur, Syluester *verb. Teſtis quaeſtione octaua, d. primo.* Leſſius 2. *de Iuſt. cap.* 30. *dub* 6. *num* 47. Sed nec tunc debent mentiri, cum mendacium nunquam ſit licitum, ſed dicere ſe neſcire, aut non vidiſſe, &c. tale delictum, mente intelligendo, ad manifeſtandum, vel propalandum in tali iudicio. Nauarrus *in Manual. cap.* 18. *num.* 61. *cap.* 12. *num. nono.* Ea verò, quæ per Sacramentalem Confeſſionem nouerunt, nullatenus debent, aut poſſunt reuelare. Quia obligatio ſigilli Sacramentalis multò maior eſt, quàm cuiuſcumque præcepti, Sotus *de rat. tegend. ſecr. membr.* 3. *quaeſt. vltim. concluſione quarta.* Idem dico ſi notitia quam habent teſtes de delicto fuit ſub ſigillo ſecreti, conſilij, vel auxilij petendi gratia. Quia obligatio ſeruandi ſecretum eſt maior, quam obediendi Prælato, Nauarrus *in Summa cap.* 25. *num.* 46. Secus verò eſt, quando id quod acceptum eſt ſub ſecreto, cedit in damnum corporale, vel ſpirituale Communitatis, vel graue alicuius perſonæ particularis. Quia tunc obligatio ſeruandi ſecretum, cedit obligationi tuendi bonum commune, vel graue priuatim alicuius particularis. Valentia *tomo* 3. *diſputatione* 5. *quaeſtione* 14. *p.* 1. Nec etiam tenentur teſtes teſtificari ea, quæ ab aliquo non fide digno, aut appaſſionato audierunt; ſecus verò ſi à perſona fide digna illa acceperunt, & Prælatus præcipiat, vt referantur ea, quæ ſciunt ex auditu, iuxta dicta *ſupra num.* 2. Nec etiam tenentur teſtificari cum ſuo notabili damno ſpirituali, vel temporali, quod prudenter timent euenturum ex teſtificatione, iuxta dicta etiam *ibidem* Peirinis *tomo* 1. *de Subdito, quaeſt.* 1. *de obedientia, cap.* 16. §. 3. *concluſione* 7. Teſtes non ſunt vllo modo cogendi à Iudice, vt dicant quod neſciunt, ſed libertimè ſinendi dicere veritatem; imò ſi ignorantes ſunt, monendi ſunt ab illo de modo teſtificandi, vel dandum illis tempus ad conſilium accipiendum à doctis. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 6. Debent etiam cum ferunt ſua teſtimonia interrogari de cauſa ſcientiæ, ſeu quomodo ſciant, quod dicunt, *c. cauſam, de teſtib.* Thomas de Ieſu *ibid. c.* 7. Apud quem alia ad intentum.

12 Poſt formationem proceſſus, ſeu informationis ſi nullus ſit teſtis, qui reum condemnet de delicto, poſſet abſolui ſi non præceſſiſſent prædictam informationem, vel proceſſum infamia, ſemiplena probatio, aut indicia ſufficientia reſpectiuè ad delictum, quia nulla eſſet tunc cauſa, quare vlterius contra illum procedi poſſet. Imò nunquam citandus eſt aliquis, vt tanquam Reus interrogetur, niſi delictum ſit ſaltem ſemiplenè, probatum vel ex teſtibus, vel ex indiciis, vel ex probata infamia. Franciſcus Aretinus *in Practic. crimin. de* 3. *ſubſtant. iudicij, capite* 1. Aliquo tamen ex prædictis præmiſſo, & multò magis ſi per teſtes, vel vnum ſolum omni exceptione maiorem conſtet de Reo crimínoſo, ante omnia citandus eſt; nam ſi Iudex Reum condemnaret non vocatum prius, non ſolùm condemnatio eſſet nulla, ſed etiam peccaret mortaliter. Nauarrus *in Manual. capite vigeſimoquinto, num decimotertio.* Non eſt tamen detrudendus in carcerem, niſi fuga timeatur, vel grauitas delicti hoc poſtulet. Secus enim grauiter Iudex peccaret. Nauarrus *de Iudic. num.* 51. *verſ. ex quo infertur.* Franciſcus Aretinus *vt ſuprà.* Incarcerato ergo, ſiue extra carcerem Reo, debet Iudex omnia teſtimonia, & probationes ſimul cum delicto, quod contra illum obiicitur, patefacere, tacitis nominibus teſtium, cum aliquo ſpatio temporis, etiam ſub iuramento, vt reſpondeat, Suarez 4. *tomo de Relig. libro decimo, cap. duodecimo.* Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tract.* 3. *cap.* 9. Reus autem iuridicè interrogatus tenetur veritatem confiteri ſub mortali, manifeſtando delicta, de quibus inquiritur. Tenetur enim obedire Prælato iuſta præcipienti. Sanctus Thomas 2. 2. *quaeſt.* [illegible] *&* 2. Nauarrus *de Pœnitent. diſtinct.* 1. §. *Non dico tibi, num.* 19. *& in Summa cap.* 18. *n.* 57. Etiamſi illi immineat periculum vitæ. Propter eandem rationem. Sotus *de tegendo ſecret. membr.* 2. *&* 5. *de Iuſtit. quaeſt.* 6. *articulo ſecundo.* Corduba *libro* 5. *quaeſtione* 43. *dub.* 3. Et propterea abſolutio à Confeſſore eſt illi deneganda. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tractatu tertio, capite decimo, num.* 8. Secus ſi non iuridicè interrogaretur, ſcilicet quia Iudex competens non eſſet, aut non eſſet infamia, ſemiplena probatio, aut indicia ſufficientia. Quia tunc iniuſtè præciperet reuelari ſibi crimen. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tract.* 3. *c.* 8. Addens benè etiam in hoc caſu non eſſe licitum reo dicere mendacium, quia hoc eſt intrinſecè malum, ac propterea nunquam licitum; poſſe tamen celare veritatem verbis æquiuocis, aut amphibologicis, dicendo ſcilicet, nihil ſcio, nihil feci, mente intelligendo, vt illud debeam manifeſtare, iuxta dicta de teſtibus *ſuprà n. præcedenti.* Vnde nunquam Reus tenetur delictum purè occultum, quod non eſt manifeſtum aliquo modo ex prædictis, manifeſtare. Quia de purè occultis nunquam legitimè interrogatur. Nauar *diſtinct.* 1. *de pœnit* §. *Non dico tibi,* Rodriguez *tom.* 2. *quaeſt. Regul. quaeſtione* 5. *art.* 4. Imo aliqui volunt peccare mortaliter ſic faciendo. Quia iniuſtè ſe infamat. Nauarrus *in Man. capite* 18. *n.* 57. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tract.* 3. *capite* 10. *n.* 7. Iudex etiam non poteſt reum de vno crimine conuictum, de aliis criminibus, aut etiam de ſociis interrogare, niſi de iis quoque præcedat aliqua infamia, ſemiplena probatio, vel indicia, iuxta dicta. Propter eandem rationem. Thomas de Ieſu *vt ſup. cap.* 8. *n.* 5. *&* 6.

Sumpta igitur confeſſione à reo, ſi fatetur delictum, poſſet in rigore contra illum proferri ſententia, licèt mitius cum illo procedi debeat, terminum ei concedendo, vt ſi quam habet excuſationem de delicto, quæ ſaltem illud minuat, eam afferat. Suarez 4. *tomo de Relig. libro decimo, capite duodecimo, n.* 31. Si verò interrogatus neget delictum, procedi vlterius debet ad conuincendum illum. Primò ratificatione teſtium, licèt hoc non ſit neceſſarium, maximè inter regulares, quando de fide teſtium moraliter conſtat. Secundò, alios de nouo accipiendo, ſi neceſſarium hoc videbitur ad moralem certitudinem veritatis. Suarez *vt ſuprà.* 13

14 Si verò Reus defendere ſe voluerit, poterit aliquem Religioſum deſignare Procuratorem, qui ſuo nomine, maximè ſi incarceratus fuerit, ſuam defenſionem ſuſcipiat. *Clement. Religioſus, de procurat* Aldrete *de Diſciplin. libro primo, capite vndecimo, num. decimoquinto.* Et, ſi voluerit producere teſtes aliquos in ſui defenſionem, terminus ad hoc neceſſarius eſt illi concedendus, & prædicti teſtes ab ipſo oblati iuxta ordinem præſcriptum examinandi ſunt. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tract. 3. c. 9. n. 6.* Similiter ſi Reus propriæ defenſionis cauſa petierit copiam probationum contra ipſum, debet etiam dari: imò ſi nomina teſtificantium contra illum poſtulauerit, licèt regulariter loquendo id negari debeat, iuxta dicta *ſuprà num. duodecimo*, in cauſa tamen grauiſſimæ culpæ, ex qua grauiſſimum damnum ipſi immineat, poterit hoc ipſi concedi. Rodriguez *tomo* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 16. *articulo* 1. Thomas de Ieſu *vt ſuprà.* Si verò timet, Iudex quod rei amici, vel partiales graue damnum teſti, vel teſtibus reuelatis illaturi ſint, poterit illos occultare, Aldrete *de Relig. diſciplin. libro primo, capite* 14. *num.* 10.

15 His peractis, probationibuſque finitis, Iudicis partes ſunt diligenter examinandæ, an Reus verè ſe defenderit, & teſtes per ipſum adducti certò probent illum non commiſiſſe crimen ſibi impoſitum, ita vt credere poſſit illum eſſe innocentem, & tunc illum debet abſoluere. Aldrete *libro* 1. *de diſciplin. cap.* 16. *num* 2. Si autem è contra videat crimen plenè probatum eſſe, & defenſiones pro Reo adductas, parum, aut nihil iuuare, eum condemnare debet pro criminis qualitate. Aldrete *ibi num.* 3. Tunc autem nec eſt neceſſaria, nec iuſtè adhiberi debet tortura. Quia in tali caſu ceſſat finis torturæ, qui eſt ſupplere defectum plenæ probationis. Nauarrus *capite decimo octauo, num. quinquageſimonono.* Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *c.* 12. *num.* 33. Tunc verò intelligitur delictum plenè probatum quando ad minimum per duos teſtes oculares, & conteſtes, & omni exceptione maiores teſtificatum eſt, iuxta illud Chriſti *In ore duorum, vel trium ſtet omne verbum.* Suarez *ibidem.* Teſtes *oculares* ſunt, qui oculis (idem eſt de auditu, quando delictum auditu percipitur, vt blaſphemia) delictum perceperunt. Franciſcus Aretinus *in Pract. crimin. cap.* 2. *de num. teſt.* Teſtes *conteſtes*, qui de eodem facto, loco, tempore, perſonis, aliiſque circunſtantiis ad facti ſubſtantiam attinentibus, & neceſſariis deponunt. Thomas de Ieſu *Tract.* 3. *de Viſitat. Regul. cap.* 7. *num.* 11. Teſtes verò *omni exceptione maiores* ſunt, quibus nulla exceptio opponi poteſt, per quam eorum fides minuatur. Aldrete *lib.* 2. *de Diſciplin. c.* 3. *n.* 6. Vnde teſtes de auditu, qui ſcilicet deponunt ſe audiuiſſe, vel fama percepiſſe, niſi illi, à quibus audiuiſſe dicunt, idem deponant, non faciunt plenam probationem. Thomas de Ieſu *vt ſuprà num.* 16. Similiter nec teſtes ſingulares, illi ſcilicet, qui de diuerſis numero factis, aut de diſtinctis temporibus, aut locis deponunt, non faciunt plenam probationem. Suarez 4. *tom. de Relig. lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 33. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tract.* 3. *cap.* 7. *num.* 5. Licet quando de eadem delicti ſpecie deponunt, in circunſtantiis loci, vel temporis variando, pluſquàm ſemiplenam probationem faciunt. S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 70. *art.* 2. *ad* 2. Sotus 5. *de iuſt. quæſtione* 7. *articulo* 2. Teſtes autem non omni exceptione maiores, & quibus exceptio opponi poteſt (ac per conſequens qui non faciunt plenam fidem) ſunt primò inimici inimicitia capitali, non leui inimicitia. [Tales autem raro credendum eſt reperiri inter Regulares, vt piè notat Portellus *in Reſponſionibus moral. caſu* 16. *quæſt.* 1. vbi etiam de ſignis inimicitiæ capitalis.] Secundò, minores natu viginti annis. Tertiò, viles perſonæ, & infames, & qui grauia delicta commiſerunt, niſi fuerint emendati. Quartò, dementes, & furioſi. Quintò, conſpiratores, qui ſcilicet ex pacto conuenerunt, vt vnus accuſet, ſeu denunciet, & alij ſint teſtes. Sextò, qui ſunt varij, & inconſtantes in ſuo teſtimonio. Septimò, mulieres; ſed inter Religioſos admittendæ ſunt Moniales, maximè pro delictis, quæ in earum Monaſteriis committuntur. Pro quibus, & aliis ad intentum vide Franciſcum Aretinum *in pract. c.* 1. *de ſecundo ſubſtant. ind.* Aldrete *de Diſciplin. lib.* 2. *cap.* 3. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tract.* 3. *cap.* 11.

Si verò delictum non ſit, penſatis penſandis, 16
plenè probatum, & Reus illud non confiteatur, diſtinguendum puto; aut enim tale delictum non eſt ex atrocibus, & capitalibus, quæ pœna corporali mortis, mutilationis, aut triremium puniri debent; aut eſt ex illis. Si primum, tunc puniendus eſt Reus pœna minori, quàm ſi tale delictum plenè probatum eſſet, & condemnandus ad illam. Hoc enim æquitas iuſtitiæ, & rigor obſeruantiæ regularis expoſtulat, ne ſub ſpe infirmæ probationis reddantur faciles Religioſi ad crimina perpetranda. Suarez 4. *tom. de Relig. libro decimo de Regim. Societ. capite duodecimo, num.* 33. Qui etiam benè addit, in hoc proceſſu per inquiſitionem mitiùs adhuc agendum eſſe in imponenda pœna, quàm ſi per accuſationem criminalem proceſſum eſſet. Si verò delictum ſit ex atrocioribus, & grauiſſimis, quibus in ſæculo pœna mortis, mutilationis, vel triremium applicatur, & ſint magna indicia, quæ Iudici ſuadeant Reum commiſiſſe crimen, quod negat, ita vt ſemiplenè probatum ſit, poteſt illum torquere, iuxta dicta *cap.* 18. *num.* 17. Aldrete *lib.* 1. *de Diſcipl. Relig. c.* 17. Vbi etiam de modo quo tortura applicanda eſt Religioſis.

Si Reus in tormentis adhuc non confiteatur de- 17
lictum, abſoluendus eſt. Dicitur enim tunc indicia purgaſſe, & quaſi obliteraſſe. Suarez 4. *tomo de Relig. lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 32. Aldrete *lib.* 2 *de Relig. Diſcipl. capite* 12. *num.* 6. Si verò confiteatur delictum, adhuc oportet, vt ratificet confeſſionem illius; cum Confeſſio facta in tormentis fragilis ſit, & incerta. Franciſcus Aretinus *in Pract. crimin. cap.* 12. *de confeſſ. per torturam.* Vbi etiam de tempore, quo facienda eſt hæc ratificatio, & quoties repetenda tortura, ſi noluerit ratificare, quod in illa confeſſus eſt.

Poſt quæ ſententia diffinitiua à Iudice ferenda 18
eſt contra Reum, & imponenda illi pœna, tum iure communi, tum iure particulari deſignata. Poterit autem ſuperior ſententiam ferre vel in ſcriptis, vel viua voce, dum tamen ad illam audiendam citetur Reus. Aldrete *libro primo, capite decimo octauo, num. quinto.* Ad quam etiam præcedere debet probationum legitima examinatio, an ſcilicet plenè conuictus ſit Reus, ita vt certò conſtet delictum ab ipſo commiſſum; indicia an ſint leuia, aut grauia; delictum an ſit contra bonum commune, an verò ſolùm in damnum tertiæ perſonæ, aut ſolius delinquentis, perſona delinquens an ſit Prælatus, contra Prælatos enim maior ſæpè deſideratur probatio, quam contra alios, quia hi multorum calumniis expoſiti ſunt. Qualitates etiam teſtium, defenſiones rei, excuſationes, exceptiones, & alia huiuſmodi ſedulò examinare debet Iudex, & ante omnia Deum exorare, vt mentem ipſius illuminet ad benè, iuſtèque iudicandum. De quibus Aldrete *libro* 1. *de Relig. diſciplin. capite decimo octauo, & lib.* 2. *cap.* 1. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 14.

Loquendo autem de alio modo procedendi Iudicis 19
regularis, ſcilicet per iuridicam denunciationem, ſic eſt in illa procedendum. Primò enim denunciator culpam defert ad Superiorem. Et namque denunciatio

iuridica

iuridica delatio alicuius criminis apud Iudicem competentem ad pœnam, vel correctionem inferendam delinquenti. Nauarrus *cap. Nouit, de Iudic. notab.* 5 *num. ſecundo.* Thomas de Ieſu *de viſitat. Regul. tractat.* 3. *capite ſecundo* §. 3. Debet autem prius denunciator fraternaliter correxiſſe, vel monuiſſe delinquentem, iuxta modum præſcriptum à Chriſto Domino, Matth. 18. qui conformis eſt legi charitatis, ne ſcilicet fama proximi lædatur, eius delictum priùs publicando, quam ipſe ſit monitus corrigi. Aldrete *libro primo de Relig. diſciplin. capite quinto*, §. *quarto.* Suarez 4. *tomo de Religion. libro decimo*, *cap.* 12. *num. trigeſimoſexto.* Si tamen ſit ſpes emendationis, iuxta dicta *ſuprà num. ſecundo*, imò ſi poſt fraternam correctionem emendatio fratris ſecuta eſt, non debet denunciari. Quia iam ceſſat finis denunciationis. Suarez *vt ſuprà, num. trigeſimoſeptimo.* Quando verò delictum eſt notorium, non eſt neceſſe vt priùs delinquens fraternè moneatur. Iuxta illud Apoſtoli 1. Timoth. 5. *Peccantes coram omnibus argue.* Sanctus Thomas 2. 2. *quæſtione trigeſimatertia*, *articulo ſeptimo.* Nauarrus *de reſtitut. libro ſecundo*, *capite quarto*, *num. ſexageſimoquarto.* Nec tunc, aut vnquam, peccatum deferendum eſt ad Superiorem vt Iudicem, ſi vt Patet ſperatur remedium adhibere poſſe. Omnia enim cum charitate tentanda ſunt, vt minori cum detrimento fratri ſubueniatur. Sanctus Thomas 2. 2. *quæſtione trigeſimatertia*, *articulo ſeptimo*, & Thomiſtæ *ibidem.* Similiter vt aliquis denunciet alium iudicialiter, neceſſarium non eſt vt præcedat infamia. *cap. Inquiſit. & cap. Qualiter*, *& quando*, quia in via inquiſitionis ideo requiritur infamia vt ſuppleat vicem accuſatoris, denunciator vero ſuſtinet vicem accuſatoris. Suarez *vt ſuprà, num. trigeſimoquinto* Si tamen præcedit infamia multo magis debent denunciari delicta. Thomas de Ieſu *de Viſitatione tractatu primo*, *capite decimoquinto*, vbi multa ad intentum. Vide etiam dicta *ſuprà num.* 3.

20 Denunciator, etſi non teneatur denunciare delictum, quod probare non poteſt, & per teſtes fide dignos iuxta dicta *ſuprà num tertio*, tamen ſi vult, poteſt denunciare, nec tenetur probare delictum, quod denunciat. Quod rationi conſentaneum eſt, tum ne plura crimina grauia in religioſis maneant impunita, ex eo quod nullus ea audeat denunciare, quia probari non poſſunt: tum quia in hoc differunt accuſator, & denunciator, quod ille tenetur probare delictum, non iſte. Sotus 5. *de Inſtit. & iure quæſtione quarta*, *articulo tertio*, *& quæſtione quinta, articulo quarto.* Bannez 2. 2. *quæſtione trigeſima tertia*, *articulo octauo*, *dub.* 3. Vnde ſi non probet, non ideo mulctandus. Non enim ſuſcipit ſupra ſe onus probandi, ſed tantùm præparat viam Iudici, vt ipſe inquirat, & probet, quod ſecus eſt in accuſatore. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regul. tractatu primo*, *capite decimoſexto*, *num decimotertio.* Similiter denunciator poteſt eſſe teſtis, ſi aliunde non habeat aliud impedimentum. Eo quod non procurat vindictam delinquentis, ſed correctionem. Nauarrus *in Manual. capite vigeſimoquinto*, *num. trigeſimotertio.* Sotus 5. *de iuſtit. quæſtione ſexta*, *articulo ſecundo*, *conſil.* 4. Secus eſt de accuſatore, neque enim ipſe, aut eius cognati, & domeſtici poſſunt eſſe teſtes, *capite* 12. 4. *quæſtione* 4. *libro tertio*, *c. teſtes.* Aldrete *lib.* 2. *de diſcipl. cap.* 3. *num.* 19.

21 Facta denunciatione, munus prudentis Iudicis erit diligenter expendere, tam perſonam denunciantis, quam denunciati, & an delictum ſit priùs fraternaliter correctum, an non, an publicum, an vero occultum ſi enim denunciator eſſet aliàs malignus, & pacis perturbator, aut denunciatus vir eximius, & probatæ per plures annos vitæ, non eſt admittenda denunciatio. Ne malignis occaſio calumniandi viros probos facilè concedatur. Thomas de Ieſu *de viſitat. Regul. tractatu primo*, *capite decimoſeptimo*, *num. primo.* Niſi fortè tunc denuncians munus accuſatoris, & ſub pœna talionis vellet ſubire. Rodriguez *tomo ſecundo*, *quæſtione ſexta*, *articulo octauo.* Similiter ſi videat denunciatum non fuiſſe fraternaliter monitum, aut eſto ita ſit, facilè per correctionem paternalem emendandum, illum corrigat, ſecretam aliquam pœnitentiam illi imponendo. Quia regulariter denunciatio iuridica inter Regulares admitti non debet, ſi per aliquod aliud emenda fratris ſperatur. Thomas de Ieſu *vt ſuprà num. quinto & ſexto.* Similiter quando delictum non eſt publicum, nec delinquens laborat infamia, non eſt iuridicè contra eum procedendum, ſed vel occultè puniendus, ſi emendationem promittat, vel dimittendus ſi culpam non fateatur. Sotus *Relect. de tegend. ſecret. memb.* 2. *quæſtione quarta*, *conſil.* 8. Suarez 4. *tom de Religion. libro decimo*, *capite duodecimo*, *num. trigeſimoſeptimo & trigeſimooctauo.* Quando verò delictum eſt publicum, vel Reus laborat infamia, aut contra eum eſt ſemiplena probatio, vel indicia ſufficientia, iuxta dicta *ſuprà à num.* 6. admittenda eſt denunciatio, & iuridicè contra Reum procedendum, eodem modo, quo diximus de inquiſitione ſpeciali *ſuprà à num.* 4.

Loquendo verò de tertio modo procedendi Iudicis Regularis, ſcilicet per accuſationem, licet ille relegandus ſit à Regularibus, vt potè, quòd Religioſorum paci, & tranquillitati videatur repugnare, vt proinde etiam in aliquibus Regnis non permittatur, eo vel maximè, quòd per denunciationem iuridicam ſuppleri poſſit (Thomas de Ieſu *de viſitat. Regul. tractatu primo*, *capite quarto*, *numero ſexto*,) nihilominus caſu, quo admittatur,) quia fieri poteſt ſine iniuſtitia, vt ſi qui iniuriam paſſus eſt contra iniuriantem agat ad iuſtam vindictam, & ſine peccato contra charitatem, vt ſi non ex odio, ſed vel ex affectu Religionis ne ſimiles iniuriæ in ea introducantur, vel ex affectu reſarciendi iuſtum honorem, vel nomen bonum fiat. Suarez 4. *tomo de Religion. libro decimo*, *capite duodecimo*, *num. quadrageſimoquinto*) iſtæ conditiones ad illam requiruntur. Primò vt fiat in ſcriptis. Secundò, vt exprimatur dies, & annus, quo intentatur. Tertiò, nomen accuſatoris, & accuſati. Quartò ſpecies delicti. Quintò locus, & etiam tempus, nempe annus, & menſis, quo delictum commiſſum eſt. Sextò, inſcriptio accuſantis. Colliguntur hæc ex *lege libellorum*, *ff. de accuſat.* Franciſcus Aretinus *in practica criminali de accuſat. capite ſexto.* Aldrete *libro ſexto de Religioſa Diſcipl. cap.* 4. Non tenetur tamen accuſator exprimere in libello diem commiſſi delicti, vt expreſsè habetur in prædicta *leg. libellorum.* Quia alioquin poteſtas accuſandi, & probandi nimis reſtringeretur, facilè enim fieri poteſt, vt quis diei, vel etiam hebdomadæ ſit oblitus. Quia ira cadit ſub ſenſum. Franciſcus Aretinus *vbi ſuprà.* 22

Accuſator poteſt crimen etiam occultum deferre, neque tenetur ex iuſtitia ſecretam præmittere correctionem, ſed ſufficit quod poſſit probare delictum. Hoc enim intereſt inter accuſationem, & denunciationem, vt habetur *in cap. Qualiter & quando, de accuſat.* Nauarrus *in Man. c.* 18. *num. trigeſimo.* Leſſius 2. *de iuſtit. & iur. capite trigeſimo*, *numero decimo.* Aliquando tamen eſſet contra charitatem nulla præmiſſa monitione accuſare. Leſſius *vt ſuprà.* Aldrete *libro primo de religioſa diſciplina*, *cap.* 3. *num.* 6. 23

Tenetur accuſator probare delictum quod defert ad iudicem. Ideo enim debet accuſatio fieri in ſcriptis, vt conſtet, quid illi probandum. Franciſcus Aretinus 24

in Practic.crimin. de accuſat. capite quinto. Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tractatu primo, capite quarto.* Nec poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua eſt accuſator, in quo differt à denunciatore, *in cap. In omni negotio, de teſtibus.* Sotus *de ſecret. membr. 2. quæſtione quarta & quinta, de Iuſtit. quæſtione ſexta, articulo ſecundo, concluſione quarta,* Nauarrus *in Rubric. de iudiciis num. decimonono.* Iurat de calumnia, ſcilicet quòd non calumniandi animo delictum opponat. Aldrete *libro primo de Religioſ. Diſciplin. capite quarto, num. decimotertio.* Vnde ſi repertus fuerit calumniator, id eſt, quod falſa crimina obiecerit, punitur eadem pœna, qua puniendus eſſet accuſatus, quæ vocatur pœna talionis. Sanctus Thomas 2. 2. *quæſtione ſexageſimaoctaua, articulo quarto.* Sotus *libro quinto de iuſtit. quæſtione quinta, articulo quarto.* Vt autem dicatur delictum probaſſe, & calumniatorem non eſſe, ſufficit quod prædictum delictum probauerit ſemiplenè, ſcilicet per famam, vel per vnum teſtem integrum, vel per alia indicia illis æquipollentia. Quia tunc iam tenetur Reus interrogatus à Iudice, ſi talis ſemiplena probatio illi intimata eſt, delictum confiteri, & puniri. Nauarrus *in Manual. capite vigeſimoquinto, titul. de pecc. Rei accuſat. & inquiſ. num. trigeſimoquinto, & ſeq.* Franciſcus Aretinus *in Practic. crimin. de accuſat. capite quinto.* Sed nec etiam quando nec ſemiplenè probat delictum quod obiecit, punitur accuſator, ſecundùm conſuetudinem, pari pœna talionis, ſed ſolùm minori pro arbitrio Iudicis, ne homines ab hoc actu accuſandi omninò deterreantur. Aretinus *vt ſupra.* Aldrete *libro ſecundo de Religioſ. diſciplin. capite 23. num. quinto.* Imò etiam ab hac pœna minori excuſatur accuſans, ſi probat, obieciſſe crimen, eo quòd haberet iuſtam aliquam cauſam per quam crederet illud eſſe commiſſum, vel non ex malitia feciſſe accuſationem. Nam calumniator verus ſolùm eſt, qui falſa crimina ſcienter intendit. Aldrete *vt ſuprà numero nono.* Aretinus *etiam vt ſuprà capite ſeptimo.* Vbi etiam in additionibus, de aliquibus caſibus in quibus accuſator deficiens à probatione, excuſatur.

25 Repelluntur à munere accuſatoris fœminæ, pupilli, & ſerui, & infames, ac inimici capitales, niſi quando agitur de proprio intereſſe, ſi arbitrio Iudicis taliter iudicabitur, *l. quia accuſarem, ff. de accuſat. cap. prohibentur, & Gloſſ. in capite primo de accuſat.* Nauarrus *libro quinto conſil. titul. de accuſat. conſil. 3. numero ſecundo.* Aldrete *libro primo de Religioſ. Diſciplin. capite quarto: numero ſeptimo.* Item laici Clericum accuſare non poſſunt, niſi ſuam, ſuorumque iniuriam proſequantur. Aldrete *ibidem*, qui etiam *numero nono*, qualiter Iudex Regularis ſe gerere debeat cum externus aliquem Religioſum accuſare voluerit. Et *numero decimotertio*, refert excommunicationem latæ ſententiæ à Leone X. in fauorem Ordinis Prædicatorum prolatam contra Religioſos, qui alios eiuſdem Ordinis ex quauis cauſa conueniant coram Iudice externo, & etiam contra Iudicem, ſi talem conuentionem admittat. Vide etiam Confectium *in Comp. Bull. Leon. X. tit. 6. cap. 1.*

26 Facta accuſatione, & à Iudice Regulari acceptata, ſi acceptari debet, procedendum eſt in cauſa eodem ferè modo quo diximus de denunciatione & ſpeciali inquiſitione vſque ad ſententiam diffinitiuam. Suarez 4. *tomo de Relig. libro* 10. *capite* 12. *num.* 45. Solum eſt aduertendum, quod etiam diximus *capite decimooctauo, numero decimoſexto.* Prælatos Religionum ex priuilegio Bonif. VIII. non teneri in cauſis Religioſorum procedere, apicibus, & rimulis iuris ſeruatis, ſed *ſecundùm conſuetudines approbatas, & generalia facta, & facienda Ordinis inſtituta.* Quod ipſe Pontifex exponit dicens: *Quòd licet Prælati omnes ad apices iuris ex ſupradicta Conſtitutione non teneantur, vt ſunt citationum interualla, dilationes interlocutoriæ, & cætera huiuſmodi, quæ non ſunt de eſſentia iuris, non tamen poſſunt in actis iudicialibus pro eorum arbitrio procedere, ſed iure diuino, ac naturali ad ſubſtantialem iuris ordinem tenentur.* Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regul. tractatu tertio, capite primo.* Quo etiam ſenſu aliqui Pontifices in ſuis Decretis appoſuerunt particulas, *ſimpliciter, ſummariè, de plano, & ſola veritate facti inſpecta.* Quæ ferè idem ſignificant. Nam *ſimpliciter* denotat procedendum excludendo calumniatorias, & doloſas dilationes, inaneſque exceptiones. *Summariè,* vt ſolum ea, quæ ad iudicij vim, & eſſentiam pertinent, adhibeantur. *De plano,* vt omiſſa ſolemnitate ſedendi, vel etiam feriatis diebus, poſtpoſitis vanis exceptionibus, tergiuerſationibus & appellationibus. *Sola veritate facti inſpecta* denotat, vt ſolemnitates accidentales iuris reiiciantur, ſeruatis ſolum, quæ de iure naturali, diuino, & iure gentium, qualia ſunt ſtatuta Religionum, ſeruanda ſunt Aldrete *lib. 1. de diſcipl. Relig. c. 8.* Thomas de Ieſu *de Viſit. Regul. vt ſupra.* [Quia verò Cauſidici aliqui nolunt admittere id quod diximus, ſcilicet, Prælatos Regulares non debere in proceſſibus ſuis Iuris ſolemnitates, & ſubtilitates obſeruare, ſed ſolum ea quæ de Iure naturæ, vel Iure gentium ſunt neceſſaria, ideo animaduertendum non ſolum quoad hoc extare priuilegium Bonifacij VIII. pro Prædicatoribus, quod retuli ſupra, ſed etiam eiuſdem Bonifacij VIII. pro Minoribus, & habetur Bulla in Bullario Rodriguez in Bonifacio VIII. Bulla 2. ea etiam refertur à Caſarubio *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Correctio Fratrum, numero ſexto,* vbi etiam *numero octauo* refertur eadem conceſſio Bonifacij IX. per Bullam pro Ordine Prædicatorum. Idem etiam conceſſit idem Bonifacius VIII. Ciſtercienſibus, vt patet in Bulla in Bullario Rodriguez inter Bullas Bonifacij VIII. *num. decimo.* Item Iulius II. Minimis, & Oliuetanis, Leo X. Camaldulenſibus, & Eugenius IV. Congregationi S. Iuſtinæ. Quæ omnia refert Cardinalis Lugo *tomo ſecundo de iuſtit. & iur. diſputatione trigeſimaſeptima, ſectione decimaquarta, num.* 162. & ea in præſenti adduxi vt conſtet non ſine temeritate negari poſſe Prælatos Regulares dictarum Religionum, & quæ cum illis communicant in priuilegiis, hoc etiam priuilegio potiri.]

Circa formulam, qua formanda ſunt acta pro- 27
ceſſuum Regularium vide Franciſcum Aretinum *in Practic. crimin. part. 3.* Aldrete *de Relig. diſciplin. libro tertio.* Thomas de Ieſu *de Viſitat. Regular. tractatu tertio, à capite ſecundo.* Circa modum etiam, quo facienda eſt purgatio canonica (licèt iam his temporibus parum ſit in vſu,) vide eundem Aretinum *vt ſuprà, & capite decimotertio, de purgation. Canonic* &c. pro noſtris Carmelitis *parte tertia Conſtitut. capite nono.* Pro pœnis etiam triremium, exilij, &c. vide dicta *capite decimo octauo, numero decimoſexto.* Pro pœna etiam carceris vide *caput decimumſextum, num. 9. 10.* Pro pœnis incontinentium, ſeu qui lapſi ſunt in peccatum carnis, vide *caput quintum, numero decimoſexto.* Sodomitarum *ibidem à numero vndecimo.* Eorum qui feminas ſolicitant in Sacramento Pœnitentiæ *caput decimumnonum, numero trigeſimotertio.* Qualiter etiam liceat, vel non liceat appellatio Regularibus *capite nono, numero quarto.* [Nota demùm pro pœnis infligendis à Iudice Regulari, quod cum ipſe in benigniorem partem inclinare debeat, ideo in caſu quo circa pœnam infligendam alicui Religioſo ſint diuerſæ opiniones, alia affirmans tali pœna eſſe dignum, verbi gratia, excommunicatione, &c. alia verò negans, hanc

excommunicatione, &c. alia verò negans, hanc poſteriorem ſequi debet, vtique quia eſt benignior, & magis fauorabilis Reo, cui iura ſemper fauent. Sayrus *in Claui Regia lib.1. cap.13. num. 22. in noua edit.* Portellus *in Reſponſion. Moral. tom.2. caſu* 40.]

Inſerenda hic quoque ſunt dubia quædam mihi propoſita ab aliquibus, & reſoluta circa huiuſmodi materiam de modo procedendi in cauſis Regularium.

Dubium Primum.

28 *Extat in Ordine Minorum de Obſeruantia hoc ſtatutum cap.6. §.2. inter Segouienſia ſtatuta:* Nullus Prælatus vltra ſemeſtre à die quo eius officium exſpirat computandum, poſſit reſeruare proceſſus, & actus iudiciales, & niſi intra prædictum terminum iuſtitiam fieri quiſquam poſtulauerit, perpetuum ſilentium imponatur. *Circa quod eſt dubium, an Religioſi inquiſiti, & proceſſati, non tamen puniti poſſint poſt dictos ſex menſes poſt exſpirationem officij Prælatorum immediatorum puniri, ſeu caſtigari.*

Reſponſio.

29 Reſpondeo, iure communi ita debere fieri, quia delicta puniri publicè intereſt, & Reipublicæ expedit ne maneant impunita, *l. Ita vulneratus*, §. *quod ſi quis, verſ. Cum neque impunita, ff. ad leg. Aquil. l. licitatio*, §. *quod illicitè, ff. de publican. leg. congruit* 13. *ff. de offic. Præſid. leg. Stichum*, §. *tametſi, ff. de ſolut.* Quia delictis & fraudibus non eſt via aperienda. Bartholom. Perettus *ad Extrauag. Ambitioſæ, de reb. Eccleſ. non alien. verb. Illis exceptis, num.*3. Celſ. Argel. *de contrad. legit. quæſt.* 10. *num.*104. Barboſa *axiom.*68. *num.*2. Delicti enim pœna timeri debet, vt ſupplicium vnius exemplum poſſit eſſe multorum, *l.*1. *Cod. ad leg. Iul. repet.* Cardoſ. *in prax. Iud. & Aduoc. verb. delictum, num.*8. vnde illud, *Oderunt peccare mali formidine pœnæ, cap. irrefragabili*, §. *cæterum*, vbi Gloſſa *verb. Metu pœnæ, de Offic. Ordin.* Vnde ex ipſo iure conſtat pluribus pœnis & ſæpius aliquem puniri poſſe quoties minor pœna eſt impoſita, & maior potuit imponi; *l. Cum ex vno, ff. de act. & oblig. & l. qui ſeruum, & l. quoties*, §.1. *eod. lib.1. & l. ad leg. Aquil. l. ſi vulnerato, ff. de vi bon. rapt. & cap. attendendum* 17. *quæſt.*4. *cap. Etſi Clerici, in fin. de Iudic.* Ex quo à fortioribus terminis colligitur multo magis id eſſe dicendum quando delicta nullo modo ſunt punita.

30 Accedit quod propterea attento iure Canonico delicta minimè præſcribuntur, vt probat quædam Gloſſa, Decius, Boſſius, & Nauarrus, quos refert & ſequitur Rodriguez *tom.2. qq. Regul. art.*11. adde Sparanium *tract.* 3. *cap.*15. *num.*1. Sylueſtrum *verb. Præſcriptio* 2. *quæſt.* 2. *&* 3. Azorium 3. *part. lib.*1. *cap.*20. *quæſt.*5. Diaz *in ſua pract. cap.* 150. vbi Salzedo; vnde Rodriguez *ſuprà*, & Peirinis *tom.* 1. *de ſubd. quæſt.*1. §.4. ponunt hanc concluſionem: Si aliquis Religioſus fuerit de aliquo crimine conuictus quod commiſerat ab hinc quindecim annis, & dicatur quod non fuerit punitus, poteſt nihilominus propter tale delictum puniri.

31 Eſt porrò totum hoc iuri diuino valde conforme. In ſacra namque Scriptura grauia peccata clamant ad Deum, vt patet in fratricidio *Geneſ.*4. illis verbis, *Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra*, Geneſ. 19. de peccato Sodomitarum: *Increuit clamor eorum coram Domino.* Exod.12. *Aſcenditque clamor eorum ad Deum*, & aliis locis. Iſte autem clamor peccatorum ad Deum non eſt aliud niſi vt puniantur ab ipſo quidem, vel ab ipſius miniſtris, quales ſunt Prælati Religionum.

Ex quibus infertur dici poſſe, tale ſtatutum vel 32
validum non eſſe, eo quod ſit contra ius commune, Canonicum & Ciuile, & parum conforme iuri Diuino: vel eſto quod poſſit vt validum ſuſtineri, ſolùm ſuſtineri debere, ita vt ius ipſum minus lædat quantum fieri poſſit. Hoc enim commune eſt omni legi ſeu ſtatuto Regulari, vt contrariari non poſſit iuri communi, & caſu quo propter Papæ confirmationem illi aduerſetur, ſtrictè accipi debeat, vt minus lædat commune ius, prout communis ſententia Doctorum tenet. Vnde de ſimilibus ſtatutis habet Peirinis *ſuprà* §. *Dico tertiò: Delicta nunquam præſcribi quoad hoc vt non poſſit ſemper Prælatus ex officio Iudicis, per viam ſcilicet inquiſitionis procedens delicta punire, ne de crimine infamatus in adminiſtratione diuinorum cum aliorum ſcandalo, & contra bonum commune toleretur; non poſſe tamen Prælatum per viam accuſationis ad inſtantiam partis delicta punire.* Quamuis ergo iuxta hunc Auctorem crimina non poſſint ex vi huius ſtatuti per accuſationem ad trutinam reduci, ſaltem poterunt & debent puniri quando punita non fuerint.

Poſito autem quod punita non fuerunt, & ſemper 33
proclamatum eſt à partibus & intereſſe habentibus, ſiue ab aliis petentibus adminiſtrari iuſtitiam, vt ſupponitur in caſu præſenti, manifeſtum videtur poſſe vlterius procedi etiam ex vi iſtius ſtatuti. Dicitur enim in ipſo: *Niſi intra prædictum terminum iuſtitiam fieri quiſquam poſtulauerit.* Dictio enim *niſi*, exceptiua eſt, & in effectu aduerſatur præcedentibus, vt *in l. actione*, vbi Bartholom. Iaſon, & cæteri, *C. de tranſact. & in regula Peccatum, de regul. iur. lib.6.* & tradunt Iaſon, Socinus & innumeri alij apud Barboſam *dict.*217. *num.*2. vbi etiam *num.*3. ex deciſionibus Rotæ & Doctoribus, quod hæc dictio ponitur *priuatiuè*, & *aduerſatiuè* ad præcedentia, & ita ſignificat neceſſariò oppoſitum antecedentis. Si ergo conſtet, quod infrà prædictum terminum poſtulata fuerit iuſtitia contra delinquentes, vtique non eſt impoſitum perpetuum ſilentium Prælatis, ſed poterunt ſemper contra illos procedere.

Videtur etiam ablata difficultas huius ſtatuti ex 34
eo quod in Congregatione generali Romana anno 1603. dictum ſtatutum ſic explicatur: *Item circa modum ædificādi proceſſus iudiciales ſeruentur omninò Conſtitutiones generales, quibus ſuperaddimus, quod tranſacto ſemeſtri proceſſus omnes comburantur, duabus tamen adhibitis conditionibus. Prima quod ſemeſtre intelligatur poſt concluſam & terminatan cauſam, pœnaque inflicta exequutionem per ſententiam diffinitiuam ſeu decretum. Et hoc pacto perpetuum in illa cauſa imponatur ſilentium.* Cum ergo in præſenti caſu pœnæ talium delinquentium non ſint exequutioni mandatæ, vt ſupponitur, vtique etiam tranſacto ſemeſtri poterunt Prælati procedere ad punitionem ipſorum.

Accedit, quod vt etiam in caſu ſupponitur, ſi 35
tales delinquentes puniti non fuerint, id contigit propter impedimenta poſita ab ipſis: propterea enim Prælati quibus incumbebat eorum punitio ipſos punire non potuere. Hic enim intrat regula illa, Impedito non currit tempus, *l.*1. §. *fin. C. de annali except. cap. Quia diuerſitatem, de conceſſ. præb. cap. fin. de elect.* Tiraq. *de retract. lign.* §.3. *gloſ.*4. *n.*6. & §.35. *gloſſ.*4. *n.*29. Quæ eo magis vrget ſi dolo forſan, aut fraude hoc impedimentum appoſuere; dolus enim & fraus nemini patrocinari debet, *l. nec ex dolo, ff. de dolo, l.*3. *ff. de tranſact. l. is qui dolo, ff. de rei vend.*

Dvbivm

Dubium Secundum.

36 *Prouincialis Prouinciæ S.Franciſci Minorum Conuentualium per viam denunciationis inquirit & procedit contra tres prætenſos reos de ſeditione, & indebita alienatione bonorum Conuentuum ſuæ Prouinciæ: ex prætenſis reis duo carceri mancipati ſunt, alter verò amicabiliter vocatus prout in proceſſu, renuit accedere, quinimò nocte intempeſta diſcedit à ſuo Conuentu, cauſa adhuc contra ipſum non incepta, & Romam ad Reuerend.P.Generalem prætextu recurſus & grauaminis ſeu appellationis accedit, non obſtante quod ad tollendam ſuſpicionem, & ad iudicium rectius proſequendum dictus P.Prouincialis petierit & obtinuerit à P.Generali Collegam & directorem, in quorum præſentia & iudicio proceſſus inchoatus & præſentatus, nondum tamen completus: modo virtute ſupradicti recurſus vnius ex tribus prætenditur à parte totam cauſam deuolui ad P. Generalem, reclamante Prouinciali quod virtute decreti Concilij Tridentini* ſeſſ.25.cap.4. *Regulares non poſſunt vagari ſine ſui Prælati licentia, etiam prætextu accedendi ad ſuos Superiores, quod decretum confirmatur à declaratione S. Congregatitnis Concilij ſub Sixto V. dum declarat non poſſe Regulares in Vrbem Romanam admitti etiam cauſa appellationis, ſed potius ad ſuos Ordinarios debere remitti donec cauſa cognita detur iuſtæ appellationi locus.*

Responsio.

37 POſita veritate relationis dico, ſtando in rigore iuris, talem Religioſum Romam venientem indebitè & illicitè id feciſſe. Primò, contra Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. cap.4.* illis verbis: *Nec liceat Regularibus à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi aut vocati fuerint.* Quod decretum ad minus intelligendum venit de Religioſis, qui abſque iuſta cauſa iniqui grauaminis id faciunt, vt habent Sanchez *lib.6. in Decalog. cap.8. num.17.* vel quando certò non conſtat iniquè vexari, nec eſt aliud remedium niſi Superiorem adire, vt habet Azor. *tom.1. Inſt.moral. lib.12. cap.11. quæſt.7.&* 8. vel cum vexationis iniuſtitia liquida eſt, nec poſſit prius licentiam petere à Prælato ſuo mediato ad eum accedendi, *leg. qui, tit. fugitiuus, ff.de ædil.edic.* Theſaurus *in Prax.p.2. verb. Religioſi,c.5.* de quo etiam Sanctarellus *tract.de apoſt. c.3.dub.1.* Diana *p.3.tract.2.reſol.56.*& alij apud ipſos, quæ omnia deficiunt in præſenti, vt ſupponitur.

38 Secundò ex Sixto V. qui cum in Bulla *Cùm de omnibus in 2.tom.Bull.num.71.* prohibuiſſet ne aliquis religioſus reciperetur intra aliquod Monaſterium etiã tanquam hoſpes, ſi licentiam non haberet à ſuo Superiore, poſtea in Bulla *Ad Romanum*, id explicans dicit: *quod ſi dicerent ſe ad Apoſtolicam Sedem confugere ob grauamina à ſuis Superioribus ſibi illata, & ideo ab ipſis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuiſſe, non propterea vllo modo recipi valeant niſi fide dignorum teſtimonio de petita ab eis licentia, & per ſuos Superiores denegata conſtiterit. In alma verò Vrbe noſtra Religioſi aduenæ & peregrini de grauioribus ſibi illatis conquerentes nullibi ſine huiuſmodi litteris aut licentia recipiendi erunt, niſi prius ad Congregationem dictorum Cardinalium ſuper negotiis Regularium à nobis deputatorum, ex perſonarum qualitate quid agendum ſit ſtatuatur.*

Tertiò ex declaratione S. Congregationis Epiſco- 39
porum & Regularium ſub eodem Sixto V. de anno 1587. quam retuli *cap.10. num 15.* ex Quaranta *in Summ. Bull. verb. Monaſteria*, vbi de Regularibus Romam venientibus temerè, leuiue cauſa. aut iniuſtè non vexatis, ſeu grauatis, dicitur remittendos eſſe ad ſuos Superiores ſeueriori pœna plectendos.

Quartò ex decreto Clementis VIII. quod retuli eo 40
c.10. confirmato à S. Congregatione ſub Vrbano VIII. vbi acceſſus ad Romam prohibitus eſt Regularibus ſine licentia legitima ſub pœna priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ ad biennium. Cum autem prædictus Religioſus ea ſolum de cauſa Romam venerit, vt correctionem ſui Superioris effugeret, incurriſſe videtur hanc pœnam, ſicut & alias deſignatas à Concilio Tridentino & Sixto V. locis relatis.

Nec iuuat præfatum Religioſum titulus recuſatio- 41
nis prædicti Patris Prouincialis. Iure enim Canonico recuſatio non admittitur à Iudice legitimo, niſi iuſta cauſa aſſignata & probata coram ipſo, vel ſaltem coram arbitris eligendis, *cap. Legitima, de appel. in 6. cap. 2. Requiris, & cap. Cùm ſpeciali, de appell.* de quo ex variis teſtibus & iuribus Sanchez *tom.2.conſ mor.lib.6.c.8.dub.3.* Peirinis *tom.1. de ſubd. q.1.de obed.c.19.§.1.&* 2. Supponitur autem nihil horum contigiſſe in præſenti caſu.

Multo minus iuuat prædictum Regularem titulus 42
appellationis, cum in hoc caſu non interuenerit, nec potuerit interuenire, cum non grauaretur iniuſtè. Ex quibus colligo cauſam præfati Religioſi nullo modo dici poſſe deuolutam ad Reuerend. Generalem, cum 43
nulla cauſa, præſertim inchoata, deuoluatur à Iudice inferiori ad Superiorem, niſi per legitimam recuſationem, vel appellationem, quæ in hoc caſu non fuerunt, & caſu dato quod propter negligentiam Iudicis inferioris quandoque deuoluatur ad Superiorem, *arg. cap.2.de conceſſ.præb.Clem.vnic.de ſuppl.negl. Prælat.* cum hæc non fuerit in præſenti, nullus datur locus dictæ deuolutioni.

Dixi *præſertim inchoata*, quia iura valdè fauent 44
cauſis inchoatis etiam à Commiſſariis, vt patet *ex cap Gratum, cap. Relatum, & cap. Licet vndique, de offic.deleg.* Suarez *lib.8. de legib. cap.31.* Bonacina *de legib. diſp.1.q.3.p.8.§.1.n.24.* ex aliis quæ maiori ratione applicari debent prædicto Patri Prouinciali, cum ipſe non vt Commiſſarius, ſed vt Iudex ordinarius cauſam inchoauerit.

Quod verò ſtando in terminis diſciplinæ & obſer- 45
uantiæ Regularis Reuerend. Pater Generalis non debeat admittere recurſum præfati Religioſi, ſed remittere iudicandum ad ſuum Prouincialem, ex eo conſtat, quia ex oppoſito datur occaſio ſubditis vagandi extra ſua Monaſteria, & contemnendi auctoritatem ſuorum Superiorum.

Laus Deo Beatæque Virgini Mariæ Carmelitarum Patronæ.

DE REFORMATIONE REGVLARIVM, SEV DE DISCIPLINA RELIGIOSA:

Ad normam, & Exemplar SS. Patrum, & priſcorum Monachorum.

CAPVT I.

Quàm neceſſarium ſit Religioſos omnes reformatè viuere, ex Patribus oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 *Quidnam Patres de Monachorum diſformatione, prauiſque moribus ſentiendum fore moneant.*
2 *Perditorum Religioſorum mores lamentatur Sanctus Ephrem.*
3 *Monachorum ſui temporis inordinatam vitam recenſet Hieronymus.*
4 *De malè abrenunciantibus ſæculo Monachis, quid dixerit Caſſianus.*
5 *Afferuntur verba Iſidori quorumdam Monachorum crimina deplorantis.*
6 *Quàm acriter Bernardus Monachorum vitia reprehendat.*
7 *Hugo Victorinus quid dixerit ad propoſitum.*
8 *Ioachimus Abbas ſui temporis, & futuri ſtatum Monachorum plorat.*
9 *D. Bonauentura refertur de prauis Religioſis, deprauatiſque Religionibus loquens.*
10 *Antonius item Paduanus carpens vitia regularium.*
11 *Eadem Regularium vitia lamentatur Dacrianus.*
12 *Sacerdotum, & Religioſorum caſum quibus modis plangat Laurentius Iuſtinianus.*
13 *B. Brigitta diſformationem religionum ſæpius plorat.*
14 *Notabilis è cœlo facta reuelatio Dionyſio Carth.*
15 *Idem pius Author ſæpè ſæpius Monachorum vitam reprehendit.*
16 *Deformatam Religionem ſui æui deplorat B. Thomas à Villanoua.*
17 *Thomas Campenſis improbos Religioſos infamibus proſequitur encomiis, eorumque miſerrimum ſtatum luget.*
18 *Trithemius quoque illorum vitia carpit.*
19 *Deprauatorum Monachorum vitia recenſentur à religioſo P. Petro Blemeuena Carthuſiano.*
20 *In Religioſorum teporem inuehitur Lanſpergius eiuſdem inſtituti.*
21 *Alia ſubiungit idem Author, quibus ſtatum deprauatorum Regularium lamentatur.*
22 *Quantum malum ſit deformata Religio? Ioannes Nider ad rem citatur.*
23 *Inter potiora mala Eccleſiam Dei labefactantia ploratuque digna Religioſorum relaxationem recenſuit Bellarminus.*
24 *Quæ à Patribus aduerſus Religioſorum relaxationem dicta ſunt, non ſuffragantur Nouatoribus.*
25 *Apparitio cuiuſdam Religioſi vita functi, ad propoſitum narratur.*
26 *Schema ſtatus Religioſi oppoſitum habens ex aduerſo ſchema Mundi.*

MEDIA illa, rationeſque viuendi, quibus monaſticus, regulariſque ſtatus, iuxta antiquorum Patrum normam, exemplarque reformandus, inſtituendulve ſit recenſuro, primum illud inueſtigandum occurrit; quidnam ſcilicet, ipſi Patres, Monachorum antesignani, de aliquorum diſformatione, defæcata vita, prauiſque moribus ſentiendum fore moneant. Vt vel ſic Religioſi omnes ad cor reuerſi, verum tramitem diſciplinæ regularis, monaſticæque perfectionis amplectantur; illis poſtpoſitis, quæ nos à tam ſancto itinere declinare faciunt. Ergo ex Patribus quidam miſeram quorundam Religioſorum cœtuum cladem plorant: alij ipſorum vitia palam recenſent: alij cauſas diſformatæ Religionis dinumerant: alij verò opprobriis, & pœnis tales dignos eſſe, grauiſſimè denunciant. Singulos ergo, iuxta ipſorum dignitatem, antiquitatemve (quod moris nobis eſt) referemus. 1

Adſtat primus S. Ephrem Syrus, in ſerm. aſc. de vita relig. qui ſui æui Monachorum deprauatam vitam ſic plorat: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lachrymarum, vt deplorem indeſinenter, diu noctuque magnam relaxationem inſtitui noſtri monaſtici, hac noſtra ætate, proh dolor, nimis inualeſcentem.* Et infrà perditorum Religioſorum mores depingens, lamentatur ſic: *Noſtra inſtitutio relictis viis rectis, per præcipitia fertur, aſperaſque per vias incedit. Non eſt mitis, non humilis, non quietus, non diſciplinatus. Non eſt (inquam) qui contumeliis, & iniuriis affectus patienter ferat: non eſt, qui maledictis, atque conuitiis vices referre non velit. Ac* 2

cuncti

cuncti contradictores ſunt ; cuncti iracundi, ac furibundi : cuncti indignabundi : cuncti ſegnes , ac deſides, cuncti veſtium ornamenta ſectantur : cuncti vani ſunt, & inanis gloriæ cupidi ; cunctique ſui amantes , &c.

Idem aduerſus eos , qui vitioſè viuunt , &c. improborum regularium vitia ſic recenſet : *Aſpicio præſentis diſciplinæ negligentiam , & ferre nequeo , at cum Propheta doleo , qui ait : Vidi præuaricantes , & tabeſcebam. Quæ enim nobis arma non intentauit inimicus , quibuſque fraudibus , ac dolis nos vincere , & occupare non eſt conatus ?* Et poſt pauca hæc ſubiungit : *Specie quidem & apparentia mundo renunciauimus , reuera autem quæ mundi ſunt, curamus. Habitu monachi ſumus , ſed moribus crudeles quidem & inhumani ; habitu humiles , & moribus peſtiferi , ac ſcelerati ; habitu Religioſi , & moribus exitioſi : habitu gratioſi, & moribus odioſi : habitu exercitatores ſeduli, moribus ignaui athletæ : habitu ſobrij , moribus prædones : habitu pudici , animo autem adulteri : habitu modeſti , moribus , & pectore vagabundi : habitu mites, moribus arrogantes ; habitu conſolatores , moribus contumelioſi : habitu conſiliarij , moribus obtrectatores : habitu ſimplices, moribus difficiles , & pernicioſi : habitu ab inuidia alieni , moribus inuidi , & homicidæ , habitu defenſores , & ſuſceptores ; moribus autem proditores.* Hæc, & plura piiſſimus Ephrem ſui ſæculi nonnullorum monachorum vitia deplorans.

3 Diuus quoque Hieronymus Eccleſiæ lumen epiſt. 4. quorundam Monachorum ſui temporis inordinatam vitam ſic recenſet in epiſtola quadam. *Vidi quoſdam , qui poſtquam renunciauere ſæculo , veſtimentis dumtaxat , & vocis profeſſione , non rebus , nihil de priſtina conuerſatione mutarunt. Res familiaris magis aucta , quam diminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum; idem apparatus , &c.* Hæc , & alia ſanctiſſimus Doctor Monachorum, Religioſorumque vitia retundens refert.

4 Ad hæc Ioannes Caſſianus collat. 4. cap. 20. ſic habet : *Denique , quod pudet dicere , ita pleroſque abrenunciaſſe conſpicimus , vt nihil amplius immutare de anterioribus vitiis , ac moribus comprobentur , niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam & acquirere pecunias geſtiunt , quas nec ante poſſederunt ; vel certè quas habuerant , retinere non deſinunt ; aut quod eſt lugubrius , etiam amplificare deſiderant.* Satis in hoc dolere ſe oſtendit Caſſianus effrænatam vitam quorundam Religioſorum ſui ſæculi.

5 Clarus circa id æuum fuit B. Nilus Chryſoſtomi diſcipulus , cuius ſenſum & verba ex *Aſcetico in principio* Ricardus Hallus nobilis Theologus *in lib. de propriet. monachorum in epiſt. dedicatoria* , veluti per paraphraſim ſic validit ad noſtrum intentum. *Sed tamen neque noſtris hoc ſolum Monachis proprium eſt , quin tempore B. Nili ſimilis per omnia morum corruptela extiterit . & olim cum adhuc Religio monaſtica vigeret , Sanctiſſimis quibuſdam viris , longe antequam eueniret , tale quid futurum eſſe præſignificatum ſit. Beatus igitur Nilus cum primorum Monachorum virtutes deſcripſiſſet , qui diuitiis paupertatem vt ſine animi diſtractione viuerent , præponebant , vt impetum frangerent cupiditatum , delicatis epulis tenuem frugalemque victum præferentes , quolibet cibo corporis neceſſitati ſatisfaciebant , mollibus indumentis , vſuique non neceſſariis reiectis , vt qui voluptatem humanam negligerent , ſimplici ac minimè operoſa veſte, qua frigus à corpore arcerent , induebantur. Mundum ignorabant , cum ab humanis eſſent perturbationibus remoti : apud eos non erat , qui magis alio vel egeret, vel abundaret , qui iudicaret , aut iudicaretur : habebat enim quiſque iudicem incorruptum , propriam conſcientiam. Non erant apud illos alij diuites , alij pauperes , non liqueſiebat alius fame , cum alius cruditate laboraret. Egentium enim inopiam , eorum qui abundabant , benignitas explebat. Par inter illos ius & æquabilitas , reiecta propter ditiorum cum tenuioribus communionem inæqualitas , imo verò tunc etiam erat inæqualitas , ex eo quod vt nunc propter inſaniam alij aliis ſtudeant anteferri , ita tunc humilitate alij alios vincere, & abiectiores eſſe contendebant, aberat odium, aberat inuidia , exulabat inanis gloria , exulabat arrogantia , omnes ſeditionis cauſæ erant ſublatæ. Ad eiuſmodi enim cupiditates erant velut mortui , atque omni ſenſu carentes , adeo vt ne in ſomnis quidem eas viderent. Cum enim ab initio memoriam eorum abiecisſent , ex quotidiana exercitatione , propoſitique conſtantia talem animi habitum ſibi comparauerant. Lucernæ erant profectò in tenebris fulgentes , & ſtellæ minimè errantes, quæ vitæ ſuæ ſplendore noctem illuſtrabant , ac veluti portus quidam tuti , qui profugium facilè omnibus à cupiditatum tempeſtatibus oſtendebant. Hæc, inquam , cum de laudibus priſcorum Monachorum dixiſſet , de ſui ſæculi hominibus addit ad extremum.* Verum accurata illa , & cœleſtis viuendi ratio non aliter quam imago , quæ deſcribentium negligentia paulatim in dies effecta deterior , ad ſummam diſſimilitudinem peruenit , & omnino defecit ab exemplari. Etenim qui mundo erant crucifixi , quique huic vitæ renunciauerant , atque homines eſſe deſierant , & deuictis cupiditatibus , ad cœleſtium illarum mentium naturam aſpirare contendebant , rurſum ad terrena negotia reuerſi , turpibus occupationibus rectè viuentium diligentiam inquinarunt. Et qui virtute celebres eſſe poterant, propria ſegnitie infames euaſerunt. Et qui aratri ſtiuæ manum admouerant , habitum grauem ſeruantes , propterea quod retro conuerſi ſint , & ſtudioſè complexi , quæ obliuiſci debuerant , apti regno Dei non extiterunt. Neque enim amplius apud nos frugalitas, ac vitæ ſimplicitas colitur , neque ſilentium, & quies quæ vtilis eſt , vt ab antiquis inquinamentis abſtrahamur , ſed negotiorum multitudo , quæ ſollicitudinem à rectè viuendi propoſito alienam adfert, in pretio eſt & honore , rerumque terrenarum cupiditati ſalutaria ceſſerunt inſtituta. *Hoc cum multis verbis , & quibus fieret modis explicuiſſet* : Quamvis, ait , id verbis non confiteamur, res tamen ipſa nos coarguit , quod hominum ſæcularium vitiis delectemur , quandoquidem eadem ſequimur inſtituta , ac magis etiam fortaſſis in corporis occupationibus immerſi ſumus , vt ferè iam pietatem quæſtum exiſtimemus , & nullam aliam ob cauſam priſcum illud, liberum , & beatum vitæ genus excolamus, niſi vt ex ficta Religione laborioſa miniſteria fugiamus , & genio indulgendi licentiam nacti , ſine interpellatione arbitratu noſtro nos oblectemus , magna cum impudentia ſimplicioribus , & ſuperbioribus nonnunquam inſultantes , quaſi virtutis ſtudium non humilitatis , & modeſtiæ , ſed tyrannidis materiam ſubminiſtret. Inde factum eſt , vt ab iis à quibus nos coli oportebat , tanquam importuna turba deſpiciamur, & vicinis atque obuiis hominibus in foro mixti ludibrio ſimus , vt qui nulla re cæteris , vt æquum erat præſtemus , nec eximia viuendi ratione , ſed tantum habitu differamus , & tamen eam gloriam furioſè apperamus, quæ debetur virtuti ; cum labores quibus virtus excolitur , negligamus , & veritatis perſonam dumtaxat tanquam in ſcena geramus. Et hodie non deſunt , qui grauem hunc habitum ſumant, cum animæ maculas nondum abluerint , nec veterum peccatorum notas mentibus ſuis impreſſas exemerint, ſed eas adhuc impudicis cogitationibus foueant, cumque nondum mores ad id quod profeſſi ſunt, accommodauerint , & diuinæ Philoſophiæ ſcopum

ignorent

ignorent, phariſaicum tamen ſupercilium tollunt, ſibique placent tanquam ſolo habitu virtus acquiratur, circumferunt inſtrumenta, quorum artem non didicerunt, & quam ne ſummis quidem labris guſtarunt ſcientiam, habitu profitentur. Ex quo fit, vt qui portus, & templa Dei, & oues eſſe debuerant, ſcopuli, & ſepulchra dealbata, & ad eorum quos deceperunt perniciem lupi deprehendantur. *Hactenus beatus Nilus luculentiſſimus ille quidem, vt omnia: Qui non tam ſuorum temporum corruptiſſimum ſtatum, quam noſtrorum graphicè deſcripſiſſe videtur.* Hactenus etiam & Ricardus Nilo ſuo omnimodè ſubſcribens. Quæ eò retuli, vt luce clarius innoteſcat in area Chriſti (Religionem dico) fuiſſe ſemper granum, & paleam, frumentum, & ariſtam, triticum, & zizaniam, bonos inquam, & magna laude dignos; prauos quoque, & reprehenſibiles quoſdam.

5 Idem proſequitur intentum Beatus Iſidorus lib. 2. de offic. c. 6. aliquorum etenim monachorum lamentatur ſic crimina: *Multos monachos cenodoxia moribus commaculat, multos abſtinentia inflat, extollit ſcientia. Faciunt enim bona; ſed propter famam, non propter vitam æternam, ſcilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius diſcordia oboritur, inuidiaque liuor de fraternis profectibus gignitur, amor temporalium rerum graſſatur, ſequentes terrenas concupiſcentias tanto inaniter, quanto ſæpius, vt ante humanos oculos impudenter. Tales itaque nequaquam monachi vocitandi ſunt, quia Deo ſola profeſſione, non actione coniunguntur.* Miſeram improborum Regularium vitam limato penicillo depingit.

6 Nec minus acriter dulcifluus Pater S. Bernardus monachorum vitia ſæpius carpit, arguit, & reprehendit. In ſermone etiam 15. in cœna Domini, ſic habet. *Sunt quidam in monaſterio morbo phrenetico laborantes, ad iram prompti, ad odium feſtini. Qui pruriginem cordis per ſcalpedinem linguæ trahunt ad ſcabiem cutis, mente corrupti, vagi, & inſtabiles, circumocelliones* (forſan circumcelliones) *ſuſurrones, guloſi, murmuroſi, inuidi, tumidi, & elati, Deo de bonis collatis ingrati, Adæ præuaricantis pellicia veſtiti, illius veſtimento ſalutis nudati, qui ſecundum Deum creatus eſt in iuſtitia, & ſanctitate veritatis. Iſti pelliculam veterem retinent, & fronte polita aſtutam rabido portant ſub pectore vulpem.* Et inferius, *Adhuc te alloquor ô monache, ô homo, velox es ad menſam, tardus ad Eccleſiam, potens ad potandum, ſed æger ad cantandum, peruigil ad fabulas, ſomnolentus ad vigilias, procax ad loquendum, ſed mutus ad pſallendum, promptus ad iram, & detractionem, tardus ad orationem, inuidiæ amator, Chriſti perſecutor, feſtucam reſpiciens, trabem non conſiderans; cæteros reprehendis, te ipſum non corripis; malitiæ inuentor, diſciplinæ deſtructor, amicus vitiorum, inimicus virtutum.* In Apologia quoque ad Guilelmum Abbatem, monachorum ſtragem ſic plorat. *Quis in principio cum Ordo cœpit monaſticus, ad tantam crederet monachos inertiam deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extiterunt monachi?* Et infrà. *Sic Macharius vixit? ſic Baſilius docuit? Antonius inſtituit? ſic Patres in Ægypto conuerſati ſunt.* In Epiſtola etiam 42. ſic habet. *Quo iſta monachi, vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale quid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo?* Et infra. *Labor, & latebra, & voluntaria paupertas hæc ſunt monachorum inſignia, hæc vitam ſolent honeſtare monaſticam. Veſtri autem oculi omne ſublime vident, veſtri pedes omne forum circumeunt, veſtræ linguæ in omnibus audiuntur conſiliis, veſtræ manus omne alienum diripiunt patrimonium.* Multa hic, & alibi S. Bernardus plena lamentis de ſui temporis religioſis protulit.

Ad hæc celebris author Hugo Victorinus 2. de clauſtro c. vlt. ſic dixit. 7 *Sunt quidam religioſi mente vagi, oculis attoniti, moribus diſſoluti, plana parietum inſpicientes; aliud cantant, aliud cogitant. Corpore ſunt in Choro, mente in foro. Nunc intus, nunc foris diſcurrunt. Pſalmodiæ verba proferunt, ſed ſenſum non aduertunt.* Explicans quoque illud Threnorum quarto. *Ecce quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum,* prauorum Sacerdotum, regulariumque moribus ſic accommodat. *Qui ſūt iſti lapides ſanctuarij diſperſi in capite omnium platearum, niſi Sacerdotes Chriſti, & miniſtri ſacri?* Et poſtea. *Iidem diſperſi plorantur, quaſi lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vacant.* Et poſt hæc improborum monachorum mores ſic luget. *Ecce iam penè nulla eſt ſæcularis vitæ actio, quam Sacerdotes Chriſti non adminiſtrent, nulla mundi negotia in quibus miniſtri altaris ſe non occupent, nulla rerum improbitas, quæ monachicus Ordo ſe non implicet, penè nulla illecebroſa vitæ blandities, quæ ſe caſtitas Sanctimonialium non maculet. Sanctuarij ergo lapides diſperſi ſunt in plateis cum religioſi quique læta mundi itinera ſectantur.* Satis hiſce declarat Hugo multorum monachorum, regulariumque vitia lamentationem lachrymoſam expoſtulare.

Accedit celebris ille Abbas Ioachim in apoc. 3. 8 qui à pluribus ſpiritu prophetico claruiſſe creditur. Ipſo ergo ſpiritu, aut experientia ductus multa protulit in commentariis ſuper Apocalypſim, quibus ſui temporis, & futuri ſtatum monachorum plorat. Legatur circa illud cap. 3. *Scio opera tua, quia nomen habes quod viuas, & mortuus es.* Quæ verba improbis monachis accommodat; ſicut & illa eiuſdem capitis: *Si ergo non vigilaueris, veniam ad te tanquam fur, & neſcies qua hora.* Maximè verò circa illa cap. 6. *Et ſtellæ Cæli ceciderunt ſuper terram,* ſic habet de monachis deprauatis, *Huiuſmodi monachorum caliginem deplorabat Hieremias Propheta, quando in perſona Ieruſalem lamentabatur dicens, Candidiores erant Nazarei niue, nitidiores lacte, rubicundiores ebore antiquo, Saphiro pulchriores denigrata eſt cutis eorum. Quaſi enim niue candidior, & nitidior lacte Nazareus eſt, cum is, qui ad vitam contemplatiuam obſeruandam accedit, in eadem claritate mentis, & ſerenitate conſiſtit. Sed veluti extinctus carbo, nigra efficitur cutis eius, cum pro eo quod à mundanis curis abſtinere cogitur, contriſtatus incedit, & conceptam in ſecreto malitiam in aperto demonſtrat.* Et infra. *Vnde, & per eundem prophetam dicitur: Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum. Obſcuratur aurum, cum ſplendor vitæ contemplatiuæ in Ordine monaſtico inaneſcit. Mutatur & color optimus, cum hi qui poſiti ſunt ad ſpeculanda cæleſtia, inhiare incipiunt lucra terrena. Diſperguntur lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, cum hi, qui pro ſe, & pro aliis tenere debuerant arctam ſemitam qua itur ad vitam, diſperguntur per latas vias, quibus itur ad perditionem.* Alia multa in dicto libro reperio, quibus etſi nouum quendam Ordinem monaſticum futuris temporibus venturum commendet, monachiſmi tamen præſentis lapſum deplorat.

Optimè quoque ad idem intentum ſeraphicus Bonauentura 9 in ſtimulo am. c. 11. de prauis Religioſis, deprauatiſque religionibus ſic loquitur. *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis imbrem lachrymarum, vt die, ac nocte plorare valeam Perfectorum ſtatum quaſi ad nihilū iam reductum. Nam terra culta diuinis conſiliis, & Chriſti exemplis, ſpinas & tribulos germinat pro*

frumento Breui compendio, rem totam peregit Seraphicus Bonauentura.

10 Sanctus etiam Antonius Paduanus Minoritarum decus in ſerm. 60. non minus grauiter plurium regularium vitia carpit in ſermone de Sexageſima. Explicans ergo illud Hieremiæ 18. *Nunquam deficiet nix de petra agri*, ſic loquitur ad intentum. *Ager eſt Eccleſia, petra agri religio ſupra petram fidei fundata, nix eſt munditia mentis, & corporis, quæ nunquam debet deficere de religione. Sed heu quanta ſciſſura, quanta ſchiſmata, quantæ diuiſiones, & diſſentiones ſunt in petra, id eſt, religione, ſuper quem ſi ceciderit diuini verbi ſemen, non fructificat, quia non habet humorem gratiæ Spiritus ſancti. Verè ibi ſciſſura, ibi lis in Capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in Clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in Dormitorio.* Et infrà de difformatis religioſis ſic loquitur. *Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt. Proh dolor, religio quæ deberet ſeruare ſpecies virtutum, aromata morum, deſtruitur, & efficitur forenſis apothecaria. Vnde vel deplorans ait: Demolita ſunt horrea, id eſt clauſtra canonicorum, diſſipata ſunt apotheca, id eſt abbatiæ monachorum.* Et interius. *Ecce habes, quod ex confuſione tritici: id eſt defectu charitatis, deſtruitur apotheca totius religionis.* Hæc cum aliis S. Antonius in dicta concione monachorum vitia carpens, & plorans.

11 Eadem quoque regularium vitia lamentatur Dacrianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic loquens *Væ, & iterum væ peruerſis, tepidis, negligentibuſque monachis, qui ſtatus ſui reuerentia contempta, votiſque violatis, in corporis, vanitatis, & paſſionum ſterquilinio iacere non erubeſcunt, neque formidant.* Alia inſuper ad hoc intentum ex hoc pio authore, capite ſexto huius opuſculi adducemus.

12 Iungam his Patribus S. Laurentium Iuſtinianum, qui in opere de compunctione, & planctu ſacerdotum, & religioſorum, caſum ſic plangit: *Heu quam rarus in præſenti generatione reperitur, qui cupiat eſſe perfectus. Sequuntur vt in plurimum voluntates proprias. Quæ à ſanctis dicta, vel geſta ſunt, impoſſibilia arbitrantur, perficere non curant, ſe emendare diſſimulant, conſuetudine ducuntur, linguam minime cohibent, continere ventrem expaueſcunt, omne eis licere putant, quod ipſis libet; vix compunguntur, ab oratione veluti à flagello fugiunt.* Et inferiùs ſic inquit. *Multiplicatus eſt talium numerus; ſed non eſt magnificata lætitia, imò in luctum conuerſum eſt gaudium. Quomodo temporibus iſtis religiones declinauerunt, quæ per tranſacta florebant curricula*, optimè ſentiri poteſt. In libro quoque de obedientia, eorundem religioſorum cap. 19. lamentabilem à priſcorum vita receſſum ſic recenſet: *Sunt multa cœnobia (& vtinam non numeroſior pars,) quæ non Sanctorum habitacula, ſed latronum ſunt dicendæ ſpeluncæ, ſpectacula dæmonum, & officinæ vitiorum. Ibi enim quiſque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non deſinit, nec curat vtrum quis fratrum ſuorum patiatur famem, frigore crucietur, & infirmitate langueſcat. Ibi procul dubio religionis deſtructus eſt cultus. Ibi inquam viget impietas, & negligitur fraterna dilectio, ibi impellente cupiditate fiunt ſacra venalia, rapinæ clam exercentur, diſſeminantur rixæ, iurgia frequentantur, concipiuntur æmulationes, detractiones, obloquutiones, & mendacia proferunt; ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes, & futuri iudicij metus.* Hæc inter alia S. Laurentius Iuſtinianus ſui temporis deprauatam monaſticen plorans, qui ſolus pro cauſa quam tuemur patronus ſufficeret.

13 Beata quoque Brigitta, fœmina ſanctiſſima, cœleſti lumine diuinarum reuelationum illuſtris, lib. 4. reuel. cap. 33. difformationem religioſorum ſæpius plorat. Ex libro 4. reuelationum pauca hæc intentui noſtro congruentia excepi. *Iam triſtitia eſt religioſorum regulas cernere mutatas in deteſtabiles abuſiones, & minimè teneri, ſicut Auguſtinus, Dominicus & Franciſcus ex inſpiratione Spiritus ſancti dictauerunt.*

14 Adeſt prætereà notabilis quædam è cælo facta reuelatio grauiſſimo authori Dionyſio Carthuſiano, ſanctitate celeberrimo, ſapientiæque decore fulgentiſſimo. In Dominica ergo tertia poſt Paſcha (prout in eius vita habetur) raptus in cœlum, more ſibi ſolito, cum pro Eccleſiæ fœlici exaltatione, hoſtiumque oppreſſione affectuoſiſſimè deprecatus eſſet Deum, repente ex perſona Eccleſiæ, auribus eius interioribus hæc vox inſonuit, dicens. *Audi fili mi, voces & gemitus matris tuæ; perpende ſingultus, & lamentationes doloroſiſſimæ, fideliſſimæ, & affectuoſiſſimæ matris. Pungunt, & penetrant me intolerabiles, amariſſimique dolores, ipſis quodammodo grauiores. Qualiter putas me excruciari, affligi, imo doloribus abſorberi, dum recolo qualis fuerim olim, quàm glorioſè potens, & inclyta, omnibus diuinorum chariſmatum affluentiis decorata, toto orbe terrarum longè, ac latè diffuſa, ſanctis prælatis vndique fulgens, ſtrenuiſſimis, ac virtuoſiſſimis principibus gaudens, & per eos de aduerſariis meis præclarè triumphans, innumerabilibus turmis deuotiſſimorum religioſorum vtriuſque ſexus coruſcans, collegiis quoque innumeris, & conſtitutis perſonis in ſacris ordinibus, in timore Dei, & obſeruantia regulari conuerſantibus perornata? Inſuper in quatuor mendicantium ordinibus gloriabar, in quibus abundaui perſonis litteratis, ac feruidis, regulariter exemplariterque viuentibus, per quos ſaluberrimè fructificaui ad conuerſionem, profectum, ac beatitudinem plurimorum. Sed heu, heu, heu, iam omnia ſunt euerſa, deformata, & lapſa. Obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus. Et ego ipſa olim tam gratioſa, & pulcra tam petens; ac ſplendida, deformis effecta ſum, exſanguis & hiſpida, egena, infirma, & conculcata, atque ad angulum occidentis redacta, & coarctata.* Hæc ſunt verba Eccleſiæ Sancto viro Dionyſio per diuinam reuelationem patefacta. Ex ipſis vero liquidò innoteſcit quantum malum, quam que deplorandum ſit religioſas perſonas deformare viuere.

15 Hanc forſan ob cauſam idem pius author Dionyſius non ſemel, ſed ſæpius monachorum vitam reprehendit. Ser. 5. de Paſcha ſic loquitur poſt alia: *Heu quid dicam, quia poſt confeſſionem, poſt celebrationem, mox ad priſtinas leuitates, loquacitates, riſus, negligentias incuſtodiam cordis ſenſuumque redimus? Vbi eſt timor Dei, vbi vera contritionis indicia, vbi digniſſimi Sacramenti fructus, gratia, & effectus? Sic imus de die in diem, & forte macilentiores, & aridiores, &c.* Item ſerm. 5. de octaua Paſchæ: *Proh dolor, multi ſunt religioſi, ſolo corpore de mundanorum hominum habitatione, conſortioque regreſſi, quorum conuerſatio non eſt in cælis, ſed mentis diſtractione diſcurrunt per vaſta terrarum, & vanis affectionibus detinentur in terris. Corporaliter ſedent in cœnobio, & mentis occupatione verſantur in mundo. Imo per cogitationes inutiles, per varias paſſiones, per terrenas cupiditates, curioſitates, euagationes, mundum in ſe tenent incluſum. Hi ſunt, qui ſæcularibus delectantur rumoribus, mundanorum hominum confabulationibus, qui non amant neſciri, imo per ſcripta, per munuſcula, per ſalutationes, per varios modos extraneorum ſibi mercantur notitias, reputationes, fauores, ac munera, &c.* Adhæc in ſerm. 5. Dominicæ 1. poſt Trinitatem tam acriter reprehendit aliquorum monachorum vitia, vt ea referre piis religioſis contumelioſum appareat, ac proinde libens omitto.

Audiatur

16 Audiatur in ſuper B. Thoms de villanoua noſtri ſæculi, Hiſpaniæque decus, Auguſtianæque familiæ ornamentum ſingulare. Hic ergo Sanctiſſimus Pater ſui æui deformatam religionem in ſerm. de D. Ioanne Baptiſta ſic plorat. *Vbi nunc in Religionibus illa puritas, illa innocentia, illa ſanctitas? vbi ille deuotionis feruor? ille pænitentiæ rigor? vbi ſolitudo illa? abſtinentia illa? modeſtia illa vbi veſtis neglectus? mundi cemptemptus, Iuſtitiæ Zelus? Væ nobis, quia ſolum nomen vacuum religionis, tonſuram, & habitum geſtamus, delicioſi, delicati, ſuperbi, voluptuoſi, inquieti, vagi, tepidi, ſine ſpiritu, ſine deuotione, negotiatores, detractores, deambulatores: facti ſumus ſicut populus, non tamen ſicut populus iudicandi.* Hæc ſanctiſſimus pater nouiſſimordm monachorum vitia referens, ſimulque, quam deplorandum ſit ipſorum ſtatus ſatis innuens.

17 Deuorus quoque, pius, & grauis auctor Thomas Campenſis 3.p. ſerm. ad nouit. ſerm. 1. improbos religioſos infamibus proſequitur encómiis, eorumque miſerrimum ſtatum ſic luget. *Væ vagis, & diſſolutis monachis, ſolo nomine, & habitu religioſis, qui crucem ſuam cum murmure portant, & inuitè obediunt, cellam malè cuſtodiunt, ſilentium leuiter frangunt, labores fugiunt, otia diligunt, orationes breuiant, fabulas prolongant, ad exteriora proni, ad interiora pigri, ad cogitandum bona torpidi, ad penſandum mala procliues, ad edendum, & bibendum alacres, ad ieiunandum triſtes, ad increpandum faciles, ad ſuſtinendum debiles, ad honores cupidi, ad humilia verecundi, à rigore diſciplinæ auerſi, & ad laxiora ſemper inclinati.* Dixerat autem ſuperis de illis: *O quam longè ſunt iſti à ſummo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à ſemitis iuſtorum, à ſanctitate religioſorum, & à ſpirituali gaudio deuotorum.* Recenſet rectè deuotus hic Pater improborum monachorum quotidiana vitia, ſimulque eorum caſum piè lamentatur.

18 Grauis quoque author Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius in ſermonibus, & homiliis ad monachos, ſæpius illorum vitia carpit, mores reprehendit, & miſerum eorum ſtatum luget. Ex homilia autem quadam pauca hæc excepi, quibus ſuam circa præſentem cauſam mentem exponit. *Video quoſdam è vobis ſacras abhorrere lectiones, vanitatibus deditos, & nihil minus curare, quam ſpiritualis militiæ perfectionem, quorum Deus venter eſt, & gloria in confuſione. Exiſtimatis viliſſimi nebulones, qui nihil ſpirituale ſapitis, quod Chriſtus iterum venturus ſit, vt ea vobis loquatur, quæ prædicatoribus ſuis dicenda commiſit?* Quaſi ex vngue leonem ex paucis his verbis, quàm acriter de deprauatis regularibus ſentiat, abundè ſatis expreſſit Trithemius.

19 Ad hæc religioſus pater Petrus Blomeuena grauiſſimi Carthuſianorum inſtituti alumnus, deprauatorum monachorum ſic recenſet vitia, vt ex opuſculis D. Dionyſij Carthuſiani habetur. *Videmus plerumque quotquot in religionum inſtitutis aut non proficiunt, aut minimè perſeuerant, malo fine concludi, ſuperbia agitari, viam humilitatis, veritatiſque aſpernari, monita pietatis deſpicere, indignè ferre pro exceſſibus emendationem, ſemper ad omnem auræ ſtatum mobiles, ſemper turgidos, ſemper magiſtris inobedientes, ſemper rebelles lumini ſempiterno. Vnde fit, vt continuè ſeipſis efficiantur deteriores, terreni, frigidi, aridi, vani, inſipidi, tenebroſi, capitoſi, animales, pueriles magni, & glorioſi in oculis propriis, & feri in oculis Dei. in quos Diabolus poteſtatem accipiens variis eos tentationibus agitare non ceſſat.* Religioſos deprauatæ vitæ, ſatis veraciter depingit hic author, eorumque miſerabilem ruinam omnibus lamentandam proponit.

Adhæret his Patribus, grauiſſimiſque authoribus Ioannes Lanſpergius Carthuſianus monachus, qui in ſermone quodam de ſolemnitate omnium Sanctorum, & in ſermone tertio, & feſto Sancti Hugonis in plurium religioſorum teporem multis inuenitur, maximè in ſermone quodam habito ad Patrum congregationem, miſeram aliquorum regularium ſortem referens, talia dicit, qualia vix credi queant, aut apud aliquem Catholicum authorem reperiri poſſint. Eius verba fideliter referam, eo ſolum animo, vt noſcatur, quantum pius iſte religioſus labefactatum monachorum ſtatum (quando talis fuerit) deplorandum cenſeat. *Periit* (inquit) *religio, periit regularis honor, parumque abeſt hodie apud nonnullos, vt monachum non recenſeant inter Chriſtianos. Non minor eſt & hodie monaſtici nominis ignominia, & perſecutio, quam fuit olim gloria. Contemnuntur, illuduntur, ſpoliantur, & quaſi ſacrificium in hoc fiat Deo, modis omnibus perſequutio illis infertur.* Gauderem ſanè iſta ſolum de monachis temporis huius authoris vera eſſe, ſed de noſtri quoque temporis regularibus, non tam propter eorum difformatam vitam, quam propter plurium ſæcularium impiam nequitiam, verificari: proh dolor, experientia clamat. Subiungit Lanſpergius: *Verum tanta hæc calamitas, Patres colendiſſimi, vnde in nos, vnde tanta venit deſpectio? Non aliunde profectò vt reor, quam à Deo. Quam multi enim à primo noſtro feruore excidimus. Quam multi à prima charitate lapſi ſumus. Certum èſt quam vbique deflorùerit, labefactataque ſit religio, apud nonnullos extincta penitus.* Poſt alia quoque notatu digna hæc addit. *Non abſque gemitu loquendum eſt, ac veſtra, ac bonorum omnium pace tanta erat apud religioſos, & hodie apud pleroſque tanta eſt tepiditas, tanta diſſolutio, tanta diſcordia, tanta, vt ita dicam, partialitas, tanta denique in eis vigebat paſſionum malarum, ac vitiorum immortificatio, & proprius amor, vt bonorum etiam quorumuis nomen offuſcarit. Deinde ſi eorum vitam omnem ſpectaueris, præter externa quædam in veſtibus religionis ſigna nihil offendi, nihil poterat audiri quo mundanis hominibus præſtarent. Quid igitur mirum, ſi Dominus pariter nos omnes de in ſibilum, in ſtuporem, in opprobrium, & (quod non ſemel minatus eſt) in direptionem cunctis gentibus? Quid inquam mirum, ſi prophanis hominibus, & honore, & nomine, nos inferiores habeat, quandoquidem mundanis hominibus Deo deuotis, quotus eſt monachorum, qui deuotione, pietate, ac moribus præſtet.*

Nec his contentus, quaſi non ſufficerent, alia 21
ſubiungit. *Iterum ne cogor meum vobis luctum offerre? Quotus, quæſo eſt in qualibet domo, de quo verè hodie prædicari poſſit, quod ſit vir ſimplex, rectus, ac timens Deum, ac recedens à malo. Quotus eſt hodie in pleriſque locis qui non pro cibo potuve cum Iſraelitis contra Moyſem, ideſt. prælatum obmurmuret, qui non ſuo detrahat, vel inuideat Prælato, qui denique malum aduerſus proximum ſuum non cogitet. Qui ſuo obedientiam, ac amorem ſinceriter Priori impendat, aut qui non machinetur aliquid mali in corde ſuo. Taceo, quod poſt concupiſcentias noſtras multi imus, & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, ibi fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes, hoc vno turpi verbo plerique ſe excuſant. Non eſt (inquiunt) hoc mortale peccatum. O ſi Dei, vel cuius ineſſet timor. ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurreret ei diſputatio, mortalene, an veniale eſſet peccatum; quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum, quod non execretur Dei timor.* Adhuc inferius. *Plangite nunc patres ſuper filios veſtros, in quibus ſanctus Dei timor aut receſſit, aut friget. Plangite, quod pro bona parte, etiam inter noſtrates, contentio, ſuſurra, inuidia, æmulationes, animoſitates interdum reperiuntur, atque iur-*

gia. *Nonnullos habetis carnales, animales plures, ſpirituales (vt vereor) non habetis multos. Plures habetis, qui de otio, de ſomno, de cibo potuve, de veſtitu, de domus negotiis, de fratrum defectibus, atque de ſuis inter ſe adinuentionibus (vt cætera prætercam) ſciunt, loquuntur, aut cogitant. De his (formido) bona pars eſt Ordinis. Sunt alij qui ſolutis vtcumque horis, & ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitiis ſpiritus ſcientes.* Hæc & alia grauis author Carthuſianus, quibus miſerandum ſtatum deprauatorum regularium ſui æui lamentatur.

22 Nec omitti iure poſſunt, quæ Ioannes Nider Ordinis Prædicatorum in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo exarata reliquit. Ea vero declarant ſatis quantum malum ſit deformata religio, quotque crimina à deformatis religioſis committantur. Sic ergo loquitur. *Sed heu, religionis forma decentiſſima penè iam in multis perdita eſt religionibus. Quomodo obſcuratum eſt aurum, mutatus eſt color optimus, diſperſi ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum, Filij Sion inclyti, & amicti auro primo; quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea? Et quamuis plus ſilere liberet & flere, quam aliquid dicere: tamen cum Iſaia cap. 1 zelo Domus Dei cogor clamare, Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vſque ad verticem capitis, non eſt in eo ſanitas. Derelicta eſt filia Sion, ſicut vmbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, ſicut ciuitas, quæ deuaſtatur. Vides enim, ſi deformatum intras monaſterium in quibuſdam ſicut in Cain fraternam inuidiam; in aliis Lamech incontinentiam; in aliis filiorum Cain auaritiam, in aliis cum Cham paternam irridere inſufficientiam. Quoſdam cum Nemroth primatum appetere; alios corrixari cum paſtoribus Loth, alios Iſmaeli ſimiles Iſaac domeſticum contemnere, alios cum Eſau guloſo, Iacob irridere propter paternam obedientiam. Et quod deterius eſt, quoſdam qui Ioſeph imitari ſtudent innocentiam, accuſari per inuidos apud patrem crimine peſſimo. At ſi exterioris hominis in monacho vis deformitatem aſpicere, reperies inter cœnobij ſuppoſita, in capitis vertice tonſuram indebitam, in viſu petulantiam, in lingua effrenem, in ore guloſum, in manu inſtabilem, ſecularem veſtitu, mimum riſu, ac inceſſu velut militem, & vt verbis vtar Hugonis venerabilis: In deformato Monaſterio omnia reperies, per quæ religionis forma corrumpitur. Quia ibi prælatus negligens, diſcipulus inobediens, iuuenis otioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis, religioſus cauſidicus, habitus pretioſus, cibus exquiſitus, rumor in clauſtro, lis in capitulo, diſſolutio in choro, & circa altare irreuerentia. Si vero aliquis formam religionis antiquæ inter perverſos renouare geſtiat per bonorum operum exercitia, vix credi poteſt, quanta talis ſuſtinere habet opprobria à maleuolis. Quia vt beatus Bernardus ait in apologetico, à talibus parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur, ſilentium triſtitia reputatur: Et è contra remiſſio diſcretio creditur, loquacitas affabilitas, cachinnatio iucunditas, mollities veſtimentorum & equorum faſtus honeſtus, ac lectorum ſuperfluus cultus reputatur munditia. Dicere poteſt quiſque deuotus religioſus, quem zelus domus Domini comedit, præfatas deformitates intuens, Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, & plorabo die, ac nocte interfectos filiæ populi mei.* Hæc, & alia pius, & grauis religioſus de deprauatis regularibus ſentiendum plorandumque cenſuit. Vtinam veridicus nunquam crederetur.

23 Claudat agmen Eminentiſſimus Cardinalis Bellarminus, qui in ſuo illo verè pio, aureoque libello de gemitu columbæ, inter potiora mala Eccleſiam Dei labefactantia, plorautque digna religioſorum relaxationem recenſuit capite ſexto. Vbi ſic loquitur. *Ordines religioſi, quemadmodum in ſuis bonis membris materiam præbent fidelibus omnibus gloriandi & Deum laudandi, ſic etiam contra, in membris malis fontem nobis aperiunt inconſolabilium lachrymarum. Vere enim ſcripſit S. Auguſtinus, non ſe vidiſſe meliores iis, qui in Monaſteriis profecerunt, neque deteriores iis, qui in Monaſteriis defecerunt. Regulares enim ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bonæ erant, erant bonæ valde, & quæ malæ, malæ valde.* Poſt alia hæc ſubiungit: *Multiplicari cœperunt regulares ſine numero, & multi non à Deo vocati ad ſtatum perfectionis, ſed aliis rationibus adducti, Monaſteria repleuerunt, & impletum eſt illud Iſaiæ nono, Multiplicaſti gentem, non magnificaſti lætitiam. Inde nata ſunt ſcandala grauia, & multiplicia omnibus nota, quæ materiam vberem præbent columbæ gemendi, & plangendi relaxationem, ne dicam corruptionem Ordinum Religioſorum.* Poſt alia refert tremendam valde viſionem, ſeu reuelationem S. Pachomio factam, ex qua miſeram ſortem, miſerandamque cladem plurium Religioſorum, ſimulque cauſas relaxationis illorum non ineptè colligit. Vide apud Dionyſium Exiguum Abbatem Romanum cap. 45. hiſtoriæ S. Pachomij. Ex ea verò, dictis quoque, ſimulque dicendis, liquidò innoteſcet, quam neceſſum ſit Religioſos omnes piè, reformatèque viuere, vtpote, cum illorum relaxationem ſancti Patres, aliique grauiſſimi Doctores inenarrabilibus lachrymis, lamentiſque proſequantur.

Ne tamen aliquis prauo malignitatis ſpiritu ductus ea, quæ Patres, & Doctores relati ſancto Religionis zelo dictitarunt, in prauum ſenſum retorquens, eò ab eis ſcripta autumet, vt ſplendidiſſimum Religionis ſacræ ſtatum, vel leui nebula obnubilent, præter dicenda cap. ſequenti, vbi ex ipſorum mente oſtendemus monachiſmum ſelectiorem Eccleſiæ partem (excipe Epiſcopalem dignitatem) eſſe, ſummis laudibus dignam, Orbi pretioſiſſimam, virtutum, & perfectionis exemplar; alia in præſenti pro antidoto veluti contra virulentam hanc exiſtimationem ſubiungere operæ pretium eſt. Et in primis id, quod pius, & celebris author Dominicus Grauina Dominicanæ florentiſſimæ vineæ frugifer palmes in ſuo *Vox turturis* opere nuncupato in præfatione cum Nouatoribus diſſerens ſcripſit, hìc apponenda. 24 *Quare non eſt, quod iſtis nebulonibus ſuffragetur, ſi obiiciant quod à quibuſdam Eccleſiaſticis tractatoribus, tum veteribus, tum recentibus clauſtralis diſciplina relaxata deploretur. Nulla enim eſt, quamuis laſſata, & defatigata Congregatio, quæ (vt B. Matri Therſiæ in eius vita reuelatum eſt) magno non ſit Eccleſiæ adiumento. Bos laſſus fortius figit pedem (ſcripſit Hieron. Epiſt ad Aug. Et in illa parte, quam pro exemplo perditionis ponunt Hæretici (dicit Auguſtinus lib. de Vnit. Eccleſ.) id eſt in Iſrael, fuerunt Sancti Prophetæ, ibi erat ille memorabilis Elias, vt de aliis taceam: Vnde & ſe ſolum Dei ſeruum exiſtimantem cum diceret, Relictus ſum ego ſolus: blanda obiurgatione à Domino reprehenſum legimus, dicente Domino:* Reliqui mihi ſeptem milia virorum, qui non curuauerunt genu ante Baal. Subiungit, & alia congrua intento, quibus diuerſiſſimam eſſe Catholicorum ſcribentium; ac garrulorum detractorum mentem notat. *Porro ſcribentium Catholicorum intentio à malignantium fine longo interuallo ſecernitur: illi enim ſcribunt aut loquuntur, vt medeantur; hi obloquuntur, vt criminentur: illi commiſerando, hi ſubſannando: illi aliquot, hi omnes perditos pronunciant: illi inſtitutum laudantes in aliquorum perſonas inuehuntur, iſti viros cum inſtituto inuoluunt. Aliud eſt ergo,*

ergo quod agitur typo calumniæ, aliud quod zelo diſciplinæ. Dices, interdum in nonnullis tractatoribus eſt exceſſus: nam & Petrus Venerabilis lib. 4. epiſt 8. quendam Antiſtitem reprehendens, quod è publico ſuggeſtu Cluniacenſes Monachos ſugillaſſet, ait: Non ita Epiſcopus Auguſtinus vera, vel falſa fratrum mala populo prædicauit, vel in ſuis ſcriptis prædicanda mandauit, cum dixit. Vbi oritur peccatum ibi moriatur: ne ad plures eius notitia, quam correctio extendatur, tranſeat. Sed in hoc exceſſu, etiam ſupereminet charitas: & quidem virga eorum correctio: ſed quâ conſolatur amor, ſed non emolliens; zelus ſed non immoderatè ſæuiens; pietas, ſed non pluſquam expediat parcens. Subiungit & alia non minus congrua. *Non ergo mirandum eſt de doctiſſimorum, & ſapientiſſimorum exceſſu, cum in Eccleſiæ columnis ſimilis obſeruetur, quem nihilominus abſorbet charitas, quæ operit multitudinem peccatorum. Adde & Patres non de omnibus, ſed de aliquibus, paucioribus forſan, vel minoris notæ, ſeu forſan maioris, quia ab aliis notati ſunt, locutos fuiſſe.* Quod præter dicenda in ſequentibus ſatis oſtendit relatus Pater Grauina dum in ſua illa turturis voce de florenti vſque ad hæc noſtra tempora Monachorum Mendicantium, & aliarum ſacrarum Religionum ſtatu diſertè, diſputat dicens: *Non eſt vinea iſta Religioſorum, ſicut vinea illa viri ſtulti à Salomone deſcripta, quam totam repleuerant ſpinæ, & urticæ, cum tot flores delegerimus, cum tot fructus collegerimus. Præclarè Sanctus Auguſtinus in Pſalm. 46. illam vocem impiorum dicentium, quod in Eccleſia vix inuenitur vnus, vel duo; ſed pauciſſimi boni, ſic confutat. Non audiamus tales voces, ne putemus paucos eſſe iſtos, multi ſunt, ſed inter plures latent. Et vt alibi idem Auguſtinus dixit: ſunt ibi & grana, accede, tenta, excute, adhibe oris iudicium.* Sancti quoque Vincentij Ferrerij in libello de vita ſpirituali Vaticinium pro Religioſis quibuſdam futuris (audens dico) quam pluribus noſtri ſæculi Regularibus, frementibus hæreticis, adaptari poteſt. Eorum porro ſtatum ſic deſcribit idem Sanctus. *Statum pauperrimum, ſimpliciſſimorum, & manſuetorum, humilium, & abiectorum, charitate ardentiſſima ſibi coniunctorum, nihil cogitantium, aut loquentium, nec ſaporantium, niſi ſolum Ieſum Chriſtum, & hunc* Crucifixum, *nec de hoc mundo curantium, ſuique oblitorum, ſupernam Dei, & Beatorum gloriam contemplantium, & ad eam medullitus ſuſpirantium, & ad inſtar Pauli dicentium;* Cupio diſſolui, & eſſe cum Chriſto, *& innumerabiles, ac ineſtimabiles theſauros diuitiarum cæleſtium, & ſuperdulces, & mellifluos riuos diuitiarum ſauitatum, ac iucunditatum ſuper omnia mirabiliter expanſos, & ſuperinfuſos, & per conuerſationes imaginari debes eos ipſos, vt cantes Canticum Angelicum cum iubilo citharizantium in citharis cordis ſui. Hæc imaginatio ducet te pluſquam credi poteſt in quoddam impatiens deſiderium aduentus illorum temporum.* Alia damus capite ſequenti, ad ea Lectorem remittentes. Nunc de hoc ſatis.

25 At tamen, quæ Humbertus vir clariſſimus, Fratrumque Prædicatorum Generalis Prior narrare ſolebat, prout Laurentius Beyerlink *in Theatro vitæ humanæ tom. 6. verbo Religioſus, Religio, §. Humbertus,* refert, hic adiungam. Narrare ſolebat hic Pater Religioſum quendam vita functum apparuiſſe aliquando nocte fratri, ſocioque ſuo, magno ſplendore collucentem, cumque eum ex cella eduxiſſet, oſtendiſſe magnum numerum hominum candida veſte, mirabilique luce micantium, qui pulcherrimas cruces humeris deferebant. Erat autem omnium iter in Cœlum. Poſtea modico interuallo alius ſequebatur ordo, iſque multo pulchrior, multoque lucidior, quorum vnuſquiſque ornatiſſimam crucem non iam in humeris, ſed manibus geſtaret. Deinde tertius ordo omnium longè ſplendidiſſimus & ſpecioſiſſimus, quorum item cruces forma, & pulchritudine reliquorum cruces ſuperabant, neque eas ipſi portabant, ſed ſuus, qui ſingulos præibat Angelus, vt ij alacres, & ludibundi ſequerentur. Quod ſpectaculum cum ille miraretur, expoſuit ei ſocius, primos illos eſſe, qui prouecta iam ætate Religioſam vitam amplexi fuiſſent; ſecundos, qui in virili; poſtremos autem, quos adeò expeditos, hilareſque vidiſſet, eos eſſe, qui in adoleſcentia.

26 Accipe etiam, Religioſe lector, Schema Religionis, ſiue ſtatus Religioſi, oppoſitum habens ex aduerſo Schema mundi. Quod ſibi ad maiorem in Religione virtutis profectum concinnauit aliquando Theodorus Stumpuuicius Carthuſianus Brugenſis, & refertur à Laurentio Beyerlink *in Theatro vitæ humanæ littera R. verbo Religioſus Religio.*

Religio eſt.	*Mundus eſt.*
A	
Acies ordinata.	Confuſus ordo.
Ager ſegetum.	Terra infelix.
Ager cui benedixit Dominus.	Pratum ſenticoſum.
Alterum baptiſma.	Lacus contagij.
Arbor ſycomorus.	Dulce venenum.
Arca Dei.	Nugæ ſeriæ.
Arca Noë.	Habitatio ferarum.
Arca purgationis.	Arca laborum.
Areola Aromatum.	Faſtuoſa miſeria.
Armatura fortium.	Pœnitentiæ ſtimulus.
Aureum thuribulum.	Segnis curioſitas.
B	
Balneum animarum.	Irriſa ſimplicitas.
C	
Caminus humiliationis.	Simulata virtus.
Caſtellum contra mundum.	Miſeranda fælicitas.
Caſtra filiorum Iſraël.	Bellum implacabile.
Cella pigmentaria.	Egens inopia.
Ciuitas Dei.	Babylon confuſa.
Ciuitas in monte poſita.	Latens præcipitium.
Ciuitas refugij.	Cæcorum regio.
Ciuitas vallata.	Labyrinthus errorum.
Cœnaculum Heliſei.	Infauſta ſecuritas.
Conciliatio Dei, & hominum.	Concors diſcordia.
Currus Iſraël.	Contentionum ſtrepitus.
D	
Deſertum Iſraël.	Deſertum horribile.
Dimicantium paleſtra.	Puteus odiorum.
Domini prælium.	Spirans mors.
Domus Dei.	Regnum dæmonum.
Domus Sapientiæ.	Domicilium Belial.
E	
Exercitium diſciplinæ.	Ignominioſa deiectio.

Religio eſt.	*Mundus eſt.*
F	
Fluuius orationum.	Inane ſuſpirium.
Fons ſignatus.	Fons curarum.
Fomes virtutum.	Fugarum forma.
Fornax Spiritus Sancti.	Caminus cupiditatum.
Fuga mundi.	Abditum rete.
G	
Gloria Chriſti.	Futilis excellentia.
H	
Holocauſtum medullatũ.	Honoratum dedecus.
Hortus aromatum.	Labor inefficax.
Hortus Aſſueri.	Tecta fouea.
Hortus concluſus.	Lacus inexplebilis.
Hortus deliciarum.	Mordax ſapientia.
Hortus irriguus.	Limoſa palus.
Hortus plantationũ Domini.	Ridiculus ambitus.
I	
Iter rectum.	Via colubri.
Iugum Chriſti ſuaue.	Amara dulcedo.
Iuniperus Heliæ.	Baculus arundineus.
L	
Lauacrum tonſatum.	Ignominioſus proditor.
Lima correctionis.	Silens lima.
Locus paſcuæ.	Aridum faſtidium.
M	
Manſio ſolitudinis.	Falſa lætitia.
Margarita pretioſa.	Saccus pertuſus.
Miniſterium Chriſti.	Pax inuida.
Mons Abarim.	Ima elatio.
Mons, & via Sion.	Fœdus carcer.
Mons Thabor.	Grata phreneſis.
Mors, & mors mundi.	Ægra ſanitas.
N	
Nauis inſtitoris.	Exarmata nauis.
O	
Officina virtutum.	Officina ſcelerum.
Onus Domini leue.	Scabra lenitas.
P	
Paradiſus voluptatis.	Paleſtra diſcriminum.
Petra refugij.	Statua Nabuchodonoſor.
Piſcina in Heſebon.	Breue diuerſorium.
Porta cæli.	Viuentium infernus.
Probatica piſcina.	Fluctus impetuoſus.
Q	
Quadriga Domini.	Tumultuoſa confuſio.
R	
Requies ſanctificata.	Turbulenta trepidatio.
S	
Sabbatum Domini.	Callis inexplicabilis.
Sanctuarium Dei.	Honor inglorius.
Sagena miſſa in mare.	Ineſcatus hamus.
Sal terræ.	Verus dolor.
Scala Iacob.	Prolixa breuitas.
Schola Chriſti.	Luciferi principatus.
Solium eleuatum.	Pompoſa vanitas.
Solitudo Ioannis in deſerto.	Inſomnis inertia.
Solitudo Sion.	Ignota nobilitas.
Sors Domini.	Contempta fides.
Spelunca Prophetarum.	Sepulchrum dealbatum.
Stadium currentium.	Vana ſpes.
T	
Tabernaculum fœderis.	Quies anxia.
Tabernaculum Iacob.	Caminus irarum.
Templum Salomonis.	Apparendi ſtudium.
Tentorium Iſraël.	Procelloſum pelagus.
Terra Orientalis.	Locus exilij.
Terra paupertatis.	Laqueus Diaboli.
Terra ſancta.	Præruptus mons.
Terreſtre cœlum.	Putre ædificium.
Thalamus nuptialis.	Longum funus.
Theſaurus abſconditus.	Famelica nauſea.
Tunica Chriſti.	Ventoſa proſperitas.
Turris Dauid.	Turris Babel.
V	
Vallis benedictionis.	Diues inopia.
Vallis nemoroſa.	Vepricoſum nemus.
Via aurea, & regia.	Velata ignorantia.
Via immaculata.	Stulta ſapientia.
Victoria mundi.	Procelloſus portus.
Vigiliæ ſolemnitatis perpetuæ.	Mœſtum gaudium.
Vinea dilecti.	Voluptas ſpecioſa.
Viridarium perpetuum.	Verus hypocrita.
Zelus animarum.	Perditio animarum.

Capvt II.

Idem intentum de neceſſitate reformationis Regularium ex aliis capitibus oſtenditur.

SVMMARIVM.

1 *Plures ſuppetunt cauſæ cur antiqui Patres Religioſi ſtatus deformationem plorauerint.*

2 *Religioſus ſtatus adeò inſignis, vt à cunctis fidelibus ab omni labe immunis deſiderari debeat.*

3 *Quænam SS. Baſilius Magnus, & Gregorius Nazianzenus dixerint Religionis bona recenſentes.*

4 *Verba D. Bernardi regularis diſciplinæ laudes proſequentis referuntur.*

5 *Hæretici ex eo Eccleſiam ipſam opprobriis proſequuntur, quòd Religioſos non rectè iuxta inſtituta ſua degere conſpiciant.*

6 *Quæ ſint conuitia hæreticorum aduerſus improbos regulares.*

7 *Religioſus ſtatus quo fine à ſuis primoribus Patribus inſtitutus.*

Religioſi, qui iuxta ſui ordinis inſtituta degere non curant, à ſæcularibus deſpiciuntur. ibid.

Religioſus obſeruantiæ non zelator hypocrita eſt. ibid.

8 *Ab ingreſſu in Religionem ſæculares homines retrahuntur ob vitia Religioſorum.*

9 *Quanti æſtimandum ſit hoc damnum.*

Religioſa profeſſio valde placet Deo; eiuſque deſertio ipſi è contra nimis exoſa. ibid.

10 *Religioſorum vita ſi ſanctiſſima non eſt, peſſima eſſe ſolet.*

11 *Regulares ſemel deformati, difficillimè ad veram rectæ Religionis formam reuocantur.*

1 NON mirum Patres iſtos, grauiſſimoſque Doctores præcedenti capite relatos tanto felle, tantaque verborum acerbitate deformationem religioſi ſtatus lugere, deprauataque quorumdam ſui temporis Monachorum vitia carpere, abominari, & deteſtari. Plures enim ſuppetunt cauſæ, cur ita fecerint; cur etiam & nos, eorum veſtigiis inhærentes, religiones cunctas, quoad omnia, & ſingula ipſarum membra, ad primum, & antiquum rigorem ſuæ diſciplinæ reuocari cupiamus, & ad hoc opuſculum ſcribendum allici poſſimus. Aliquot ergo cauſas reformationis regularis diſciplinæ neceſſitatem oſtendentes præſens caput proponet.

2 Prima omnium ea eſt, quòd religioſus ſtatus, monachiſmus, ſeu Monachorum, aut regularium ordo, adeò eximius, inſignis, præcelſus, & ſublimis ſit, vt iure optimo cunctis fidelibus ab omni labe purgatus, & ab omni vitioſa fæce immunis deſiderari debeat. Hoc liqueat ex Patribus, qui miris encomiis religioſam vitam, monaſticenque extollunt. Nazianzenus Epiſcopus orat. in laud. D. Baſilij, *Partem ſelectiorem, & ſapientiorem Eccleſiæ* vocat. Cum grano ſalis accipe, propter Epiſcoporum, Prælatorumque ſtatum. Hieronymus ad Marcell. *Florem & pretioſiſſimum lapidem inter Eccleſiaſtica ornamenta*, Monachorum gregem compellat: Ambroſius ad Vercel. *Angelorum militiam.* Climacus, *Cœlum terrenum.* Sanctus Ephrem Syrus *paren.* 50. inter innumera, ipſaque præclariſſima epitheta, Monachorum congregationem appellat; *Paradiſum refertum, fontem pulchrum, ciuitatem muris munitam, diadema pretioſum, nauem plenam regalibus diuitiis.* Sanctus Laurentius Iuſtinianus de obed. cap. 18. religioſorum cœtum ſic vocat: *Hortum concluſum, paradiſum deliciarum, thalamum nuptialem, cubile immaculatum, virtutum ſcholam, tabernaculum fœderis, reclinatorium ſponſi, bellatorum ſtationem, ſanctitatis domum, caſtitatis cuſtodem, pudicitiæ firmamentum, religionis magiſterium, & obedientiæ ſanctæ ſpeculum ſingulare.* Alibi quoque ſic: *Ipſa cœnobia ſunt præſidia munitiſſima, ſanctorum Angelorum vallata cuſtodiis, ignitarumque orationum roborata ſuffragiis.* Hæc, & alia ex multis Patribus ſciens prætermitto. Hinc etiam in Reuelationibus Sanctæ Brigittæ variis epithetis Religio honorificatur. Etenim *lib.* 2. *cap.* 18. vocatur *Domus Dei*, & *lib.* 4. *c.* 88. vocatur *Ancora capitalis*, & *c.* 102. vocatur *bonus portus*, & ante Regulam *c.* 3. vocatur *noua vinea.* Item Religioſi ipſi *lib.* 6. *c.* 35. dicuntur *operarij Chriſti.*

3 Omittere tamen non poſſum, quæ duo alij Eccleſiæ celeberrimi Doctores circa hoc intentum dixere. Ex quibus magnus Baſilius, in conſtitut. exercit. cap. 18. dum religioſi ſtatus bona connumerat, hæc habet: *Ibi contentio, ac lites abſunt. Communia verò vniuerſa ſunt, animæ, ſententiæ, corpora, & ea, quibus corpora nutriuntur, ac curantur. Communis Deus, communis pietatis negotiatio, communis ſalus, communia certamina, communes labores, orationes, corona. Multi vnus, & vnus non ſolus, ſed in pluribus. Quid huic vitæ comparandum? Homines ex diuerſis generibus, ac regionibus nati ad tantam identitatis ſinceritatem coaptati ſunt, vt vna anima in multis corporibus conſpiciatur, & multa corpora vnius animæ, ac ſententiæ inſtrumenta oſtendantur. Qui infirmus eſt corpore, multos habet affectu ægrotantes. Qui animâ ægrotat, multos habet ſanantes. Inter ſe mutuo æqualiter ſerui, æqualiter Domini. Tales ab initio Deus eſſe voluit, & ad hæc creauit. Hi vetus reuocant bonum primi parentis, Adæ peccatum occultantes. Imitantur Chriſtum cum Apoſtolis, imitantur Angelos, apud quos lis non eſt. Quid enim cum hoc bono comparari poteſt? Vbi pater quidem vnus imitans ſupernum parentem; filij verò multi beneuolentia circa præſidem vincere ſe mutuò ſtudentes. Reuera ad talem phalangem etiam ipſe diabolus deſperat, non ſufficiens ad tot certatores adeò compoſitè, ac per vnum planſum congregatos, & ita teſtitudine tectos, vt ictibus non pateant. Ecce quàm bonum, & quàm iucundum habitare fratres in vnum.* Hæc Baſilius religionis bona recenſens.

Secundus eſt Gregorius Nazianzenus; qui *orat.* 1. *in Iulian.* ſic Religioſos compellat. *Humiles, & terrenos, & ſupra terrena: hos inter homines verſantes, & rebus humanis ſuperiores; hos vinculis perpetuæ clauſuræ preſſos, & liberos, qui teneri ſunt, & teneri non poſſunt, quorum nihil in mundo, & quorum omnia, quæ mundo ſuperiora ſunt: quorum vita duplex eſt, altera contemplatiua, altera ſtudioſè culta, & expetita: hos inquam, propter mortificationem immortales, propter ſolutionem Deo coniunctos, ab amore alienos, & diuino, libidineque vacuo amore correptos: quorum fons lucis, & quorum iam radij ſplendoriſque traiectiones: quorum Angelici Pſalmorum cantus, & pernox ſtatio, & mentis ad Deum exceſſio: ante mortem in cælum ſe rapientes, quorum purgatio. Et tamen purgantur, quippè nullum aſcenſus & deificationis modum ſibi conſtituentes, quorum rupes, & quorum cœli: quorum abjici, ac proteri, & quorum thronis inſidere: quorum nuditas, & quorum incorruptibilitatis indumentum: quorum ſolitudo, & quorum ſæculi alterius frequentia, & celebritas; quorum voluptates compreſſæ, atque conſtrictæ, & quorum perpetua atque inexplicabilis animorum oblectatio; quorum lachrymæ peccati diluuium, & mundi expiamentum. Quorum extenſio manuum flammas extinguit, feras mulcet, gladiorum aciem retundit, atque hebetat; inſtructas acies in fugam vertit.* Hæc magnus hic Doctor monachiſmi profeſſoribus

adaptanda cenſuit. Alia ad hoc intentum tum ex eodem Gregorio, tum ex aliis Patribus eruditè concinnata reperiet Lector apud noſtrum Michaëlem Muñozium in *Propugnaculo Eliæ*, *lib.1. tit.2. cap.5. art.1. & 2.*

4 Iunge Bernardum, ex quo aliqua habes ex ſerm.4. dedicationis Eccleſiæ. Aliqua etiam in homilia ſuper *Simile eſt regnum cœlorum quærenti bonas margaritas.* Plura quoque variis in locis, & opuſculis. Quorus enim Pater hic eſt, in Monachorum vitiis, defectibuſque arguendis, totus conſpicitur, in monaſticæ profeſſionis defenſione. Specialiter in Epiſtola ad fratres de monte Dei (ſi hoc opuſculum Bernardi eſt) tam mirè, eleganterque regularis diſciplinæ laudes proſequitur, vt nihil aliud ad intentum deſiderari poſſit. Legatur ab illis verbis, *Altiſſima eſt profeſſio veſtra, &c.* Multis obuia ſunt, nec neceſſitas transcribendi. Ergo intentum claudens dicam: Si tot, tanta, tamque eximia, præclara, & inſignia ſunt, quæ de religioſo ſtatu Patres non leuiter, aut obiter, ſed ſerio, & ex propoſito proſecuti ſunt; quis eſt, qui tam mira dignitatis encomia intuens illum non moribus purum, virtutibus ornatum, omnique ſplendore ſanctitatis clarum deſideret? tantáne celſitudo næuum admittit? Labem compatitur? Rugamve ſuſtinere poteſt? Quis credet? Satius ergo dicemus, religioſorum cœtum, ſanctum, purum, immaculatum, & ab omni labe terrena alienum eſſe debere. Ac perinde abs re non erit, ſi pro viribus, illum, etiam quoad ſingulas regulares perſonas, ad ſui primordia reformationis reſtitui deſideremus.

5 Ad id ſecundo animum impellere poſſet, quod inimici Eccleſiæ (hæreticos dico) ex eo Eccleſiam ipſam conuitiis, & opprobriis proſequantur, quod Monachos, religioſos, regulareſque perſonas (aliquas quidem) non rectè iuxta inſtituta ſua degere conſpiciant. Ex quo peruerſi argumentatores, religiones ipſas, imo & Eccleſiam totam, non cum mediocri damno Catholicorum labefactare, & perturbare contendunt. Hoc vitium in hæreticis reperit Nazianzenus, dum orat.14. ſic loquitur: *Ob quorumdam culpam vniuerſus Ordo in inuidiam, & crimen vocatur: quodque omnium grauiſſimum eſt, hac criminatio non in nobis conſiſtit: verum ad magnum, & venerandum noſtrum myſterium tranſit.* Fateor quidem peſſimos, & peruerſos argumentatores in hoc deprehendi iſtos, cum ex priuata quorumdam regularium vita, qui nec melior, nec ſanior, nec maior pars illorum eſt, religionem totam, in qua innumeri ſanctiſſimi, perfectiſſimique reperiuntur, labefactari, & reprobari putant. Bene contra illos, pro ſanctis, reformatiſque religioſis D. Auguſtinus in Pſalm.99. defenſor exiſtit.

Sic enim loquitur ad intentum. *Tu qui vituperas, vide & ibi bonos. In illa vita communi fratrum, quæ eſt in Monaſterio, magni viri ſancti, quotidie in hymnis, & orationibus & in laudibus Dei. Inde viuunt, cum lectione illis res eſt. Laborant manibus ſuis, inde ſe tranſigunt, non auarè aliquid petunt; quidquid eis infertur à piis fratribus, cum ſufficientia, & charitate vtuntur. Nemo ſibi vſurpat aliquid quod alter non habeat. Omnes ſe diligunt, omnes inuicem ſe ſuſtinent.* Rurſuſque ad idem de ſanctimonialibus ſic loquitur: *Inuenis ſanctimoniales indiſciplinatas; nunquid ideò ſanctimonium reprehendendum eſt? Nunquid propter virgines malas, damnaturi ſumus & ſanctas?* Patiter ad intentum noſtrum impiis hæreticis reſpondere poſſumus. Nunquid propter paucos aliquos ex regularibus indiſciplinatè degentibus totus monachiſmus reprehendendus erit? Bonáne iſta argumentatio? Vnde locus? Verè Satanæ logica talem argumentationem confecit. Verumtamen, etſi improbi, calumnioſique argumentatores in hoc appareant hæretici; quis tamen dubitat, facilius illis ora obtrudi, ſi religioſi omnes, monaſticæque perſonæ rectè, & adamuſſim iuxta regulas, & inſtituta ſua ambulare conſpiciantur. Teſte enim Plutarcho *Optima inimici vindicta eſt, ſe honeſtum præſtare, ac virum bonum*: & Hieronym. ſuper Epiſtola ad Titum: *vt aduerſarij vita, & doctrina noſtræ ſanctitate perterriti, non audeant accuſare nos.* Merito ergo in id vnum incumbere religioſi omnes debemus, vt concordet vita noſtra cum nomine, profeſſioque ſentiatur in opere, vt vel ſic: *Is qui ex aduerſo eſt, vereatur nihil habens mali dicere de nobis*, iuxta Paulinam ſententiam ad Tit.

Porro quæ ſint ea conuitia, & opprobria, quæ hæretici recentiores præſertim, in improbos regulares, religioneſque ipſas dicunt, ex eorum libris, tertio, quoque verbo innoteſcet. Vviclephus (Vvaldenſi noſtro teſte) *Religioſorum ordines ad vnum à diabolo in Eccleſiam introductos, & Auguſtinum, Benedictum, & Bernardum, ad inferos eſſe damnatos, niſi pœnitentiam egerint, quod Monachi, & patres monachorum fuerint*, cenſuit. Lutherus paſſim monaſticen lacerat, & vt alia prætermittam, in ſuo obſcœno Epithalamio *Eos qui cœlibem vitam in Monaſteriis ducunt, idolo Molocho corpora ſua cremare*, dixit. Ioannes quoque Caluinus infamis hæreſiarcha, Monaſteria *lupanaria*, vota monaſtica *retia Sathanæ*, & monachos omnes, *Sophiſtas cucullatos* compellat. Philippus Melancton (ſimilis farinæ nebulo) vota, atque opera monachorum, *Obſeruationes fatuas, hypocriticas ſimulationes, traditiones phariſaicas, atque Mahumeticas* vocat. Centuriatores quoque Magdeburgenſes, religioſos omnes, *hominum monſtra, inimicos humanæ ſocietatis, & contra totam ſecundam tabulam delinqnentes*, appellat. Mitto quæ Eraſmus author etiam damnatus contra ſanctiſſimam monachorum aciem tela iecit; ea verò optimè pius princeps Albert. Pius lib.5. de Monachis retundit. Sed vnde obſecro tot conuitia, & tam iniuſta, portentoſi iſti homines in ſacros ordines, ſanctiſſimoſque religioſos iaciunt. Nonne ex deprauatis moribus, quos in aliquibus religioſorum conſpiciunt? Nonne quia plures iſtorum (hæreticos dico) ex monaſteriis ad hæreſim confugêre? Hi ſunt inter alios, Lutherus, Pomeranus, Bucerus, Pelicanus, Munſterus, Menius, Muſculus, Micomius, Oecolampadius, Martyr, Ochinus. Si autem religioſorum vitia ceſſarent, & iuxta regulam ſuam, antiquorumque monachorum normam, vitam gererent; proculdubio, nec ex Monaſteriis ad hæreſim confugerent, neque hæretici labem aliquam ipſis impingerent. Meritò ergo ex his improbis hæreticorum maledictis, quibus ſanctiſſimos religioſos lacerare contendunt, pro illorum reformatione, qui non ita adamuſſim regularem obſeruantiam ſeruant, laborandum duximus. 6

Maximè inſuper ad hoc faciendum pius quiſque animus allici poteſt, animaduertens, religioſum ſtatum eo fine, Deo afflante, à ſuis primoribus Patribus inſtitutum fuiſſe, vt tanquam viuum exemplar virtutum, & perfectionis, ſæcularibus omnibus proponatur: ad cuius imitationem vulgares alij Chriſtiani, ſuam vitæ rationem rectè moderentur. Ex hoc enim ingenuè elicitur, religioſos omnes monaſticum ſtatum profitentes, omnium virtutum ſpeculum, totiuſque ſanctitatis ſtudioſiſſimos fore, ratione ſui ſtatus debere. Ac perinde, intolerabile damnum Reipublicæ Chriſtianæ inferri, ſi religioſi (quod abſit) prauo vitæ exemplo cæteros ſæculares inficiant. Quod neceſſariò contingit, ſi religioſi ipſi laxe, deformatéque viuant. *Opus eſt* (inquit Plutarchus de educatione liberorum,) *vt patres non ſolum nihil peccando, verum* 7

rum etiam honeſtè ſingula peragendo, manifeſtum ſeſe filiis exemplar exhibeant, vt in eorum vitam, quaſi quoddam ſpeculum intuentes, ab operum ſimul, & verborum turpitudine ſe penitus auertant. Quæ quidem potiori iure de religioſis omnibus, reſpectu ſæcularium, dicere poſſumus. Tales enim (teſte Chryſoſt. ſerm.d: laud.mon. tom.5.) ſunt *veluti ignes, qui cum è loco editiori emicent, lucem vel eminus aduentantibus exhibent.* Vnde de improbis, & laxe viuentibus religioſis, cauſam eſſe totius ruinæ Eccleſiæ, ſatis clarè docuit Sanctus Thomas de Villa-noua Auguſtinianus nuper in Beatorum numerum relatus in ſerm. de S. Mich. ſic inquiens. *Væ diſcolis religioſis, quorum exemplo viuificandi erant ſimplices, & perduntur. Vnde hodie in Eccleſia tanta tepiditas, & iniquitas? Vnde tanta in omnibus auaritia, & cupiditas? Niſi quia in maioribus, & proceribus illius, vnde fulgere debuit ſanctitas, viget iniquitas.* Quomodo enim (vt Chriſti verbis ad S.Brigittam vtar) *aperietur via ad ſuauitatem adquirendam, ſi ille* (videlicet religioſus) *debilis eſt, qui debebat præcedere; & ille mutus eſt, qui debebat clamare?* Dixerat autem antea. *Omnis, qui quærit in eo videre pulchritudinem morum, & virtutum, recurrit retro, turbatur viſu, & abhorret accedere ad eum, propter lepram ſuperbiæ, & cupiditatis ſuæ. Si verò quærit eum audire, mutus factus eſt à laude mea, & garrulus ad laudem propriam.*

Hinc quoque talibus religioſis, qui iuxta ſui ordinis inſtituta degere non curant, maximum aliud damnum obuenire ſolet, quod à ſæcularibus, à quibus ſuſcipi, & venerari deberent, opprobrio, riſu, & deſpectu habeantur. *Quomodo enim* (loquitur Ambroſ. epiſt.6. ad Irinæ.) *poteſt obſeruari à populo, qui nihil habet diſcretum à populo, diſpar à multitudine? Quid enim in te miretur, ſi ſua in te recognoſcat? Si nihil in te aſpiciat quod vltra ſe inueniat? Si quæ in ſe erubeſcit, in te, quem reuerendum arbitratur, offendat!* Satius ergo erit, ſi religioſi omnes ſui ſtatus perfectionem attendentes, ſæcularibus omnibus virtutum exemplar ſe præbeant, quo & ſuo muneri, ſimulque honori ſatisfaciant. Vnde rectè concludit Ambroſ. *Supergrediamur igitur plebeis opinione, quæramus nobis viam inacceſſam ſermonibus inſolentium.* Optimè etiam Seraphicus Doctor S.Bonauent. cum eſſet Generalis ſui ordinis ad quendam Prouincialem in epiſtola quadam hæc ſcribit. *Cum diſciplina negligitur, inſolentia creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit vt ſancta religionis ſplendor præfulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreſcat, & nomen Domini blaſphemetur.* Ecce Bonauenturam clarè aſſerentem, ſcandalum oriri, ſanctitatem ſordeſcere, & nomen Domini blaſphemari, ſi religioſi, regulari diſciplina contempta, in inſolentem relaxationem ruant. Vnde ſanctiſſima noſtri ſæculi Virgo Thereſia, prout in eius vita c.7. habetur, tot mala, quot Eccleſia Dei patitur, in defectum religioſorum, qui (vt inquit) exemplaria virtutum debebant eſſe, refundit, his verbis. *No ſe de que nos eſpantamos aya tantos males en la yglesia, pues los que auian de ſer los dechados paraque todos ſacaſen virtudes, tienen tan borrada la labor, que el eſpiritu de los ſanctos paſſados dexaron en las Religiones.* Verba quidem ſumma diſcuſſione digna, vtpote à ſanctiſſima, piiſſimaque Virgine, & de ſtatu religioſo ſatis benemerita, prolata.

Accedit & alia ratio, propter quam, etſi alia non ſubeſſet, Religioſi cuncti veræ Reformationis amatores eſſent, & laxiori vitæ vale dicerent. Ea verò ex eo petitur, quod Religioſus non Reformatus, nec Regularis obſeruantiæ zelator, cum id, quod non eſt, habitu, & profeſſione repræſentet, hypocrita eſt, & ipſius (vt Iacobus *in ſua Epiſtola, c.1.* inquit) *Vana eſt Religio.* Hypocriſim cæterum à piis Religioſis omnino ablegandam ſatis comprobat illud Eccleſiaſtici 1. *Ne fueris hypocrita in conſpectu hominum.* Seu, vt quidam ex Græco vertit: *Ne ſis actor tragædiæ, ſeu comœdiæ; ne ſis hiſtrio, nec minus ad ora hominum.* Hypocrita enim dum aliam, & aliam perſonam induit, eſt velut mimus, & hiſtrio. Religioſus hypocrita veri margariti, virtutis ſcilicet, loco, vitrum apparentiæ ponit, vt bene Iſidorus Peluſiot. lib.2.epiſt.24. Vnde tritum illud, *Tanti vitrum, quanti margaritum* (de quo Tertull. *lib.4.contr.Marc.*) hypocritis quadrat. Quod ſatis à Deo in ipſorum morte reuelari ſolet. Ita hypocriſim Monachi cuiuſdam reuelauit Deus S.Euthymio, cum Angelum vidit horrenda ſpecie, tridente graui, animam illius è corpore extrahentem, teſte Niceph. *lib.14. c.52.* Ita hypocrita Monachus fingens ſe abſtinere cibis, cum occultè comederet, in morte coactus id ipſum publicè confiteri, atque addere: *Ecce nunc ad deuorandum draconi traditus ſum, qui cauda ſua mea genua, pedeſque colligauit, caput verò ſuum intra meum os mittens, ſpiritum meum ebibens extrahit.* Vti refert S.Greg. 4. *Dialog.38.* Ita hypocriſim ſuam detexit Doctor Pariſienſis; cum enim in vita probus ab omnibus haberetur, mortuus ex feretro proclamauit: *Iuſto Dei iudicio accuſatus, iudicatus, & condemnatus ſum.* Qua voce perculſus S.Bruno cum ſociis Ordinem Carthuſienſium inſtituit. Hypocritas tandem Monachos eſſe, qui non tendunt ad perfectionem, nouiſſimè probat Ioannes Euſebius *in Doctrin. Aſcetic.lib.1.doctrin.4.c.29.*

Horum porro hypocritarum nequitiam graphicè ſub apologis ſtruthionis, & auium; talpæ, & muris muli, & equæ declarauit S.Cyrillus, libri cuius titulus eſt *Apologi morales S.Cyrilli*, author. Libro enim 2. *c.22.* quod eſt contra eos, qui gaudent tantum videri, cum non ſint. *Struthio*, inquit, *poſitus inter aues, gloria cupidus, ſed exiſtentiæ vacuus, non oſtentationis, mox alarum altioribus ſparſis velis, maiores ſe pennas habere gloriabatur. Cui aues dixerunt, vanus quidem apparentiæ cortex, quem ſubſtantiæ medulla intus non implet, & propter hoc ſi alarum ſublimium pennoſa iactantia ſurſum corde leuaris, earundem potentia ventilatus iam corpore nos præcede maiori. Quo dicto, illis auolantibus, cum ipſe terreſtriori mole prægrauatus in terra retineretur, ſubridens pompoſum deſuper coruus clamauit, & dixit. Struthio frater vbi eſt pennarum ſuperbia? At ille reſpondit: Nimium pedum grauitas impedit, cum volandi vis adſit. Cui coruus, etſi aſinus pede ponderat, cur tamen tantilli capitis leuitas, & colli gracilitas non te leuant? Si quidem apparentia, & non ſubſtantia eſt in cauſa; quare ſic ergo gloriaris de ſarcina? Ala enim ſine volatu eſt barda. Et ſicut ſextus digitus manum fœdat, ſic ala te onerat. Igitur fœda res, & vanitas oneroſa eſt pompa. Nimirum nunc vides te imitari naturam ſtellarum micantium, & earum nutu, aut ſimilitudine formari, quæ cum apparent in cœlo, deſinunt. Tota namque ſtructura ad oſtentationem ſpectat. Verum non audiſti quid mus reſponderet talpæ de oculis glorianti, ſcilicet habere oculum, & non viſum, non minus eſſe quam monſtrum. Vnde apparere, & non eſſe, monſtruoſa cæcitas eſt. Nam cum in oculis adſit pompa, tenebris tamen ipſa perfunditur, & viſione priuatur. Similiter ſuperbientem ex ſexu mulum taliter equa confudit: apparentiæ quidem ſexum habes, ſed cares exiſtentiæ fructu, adulterina coniunctione plaſmatus. Sic orbata fructu pompoſitas cernitur, quia eſt ſuperbia peruerſa nequa bardus. Neſcis quod ſpeculū dum ex vna parte lucidū apparet, ex altera inimica lucis opacitate obſcuretur? Apparētia certè ſine exiſtētia mēdax eſt. Quibus auditis Struthio obmutuit.* Apologi huiuſmodi, etſi faceti, orationis tamen elegantiam,

tiam, & leporem, rerum grauitatem, ſententiarum acumen, dogmatum ſenſatam ſapientiam, & morum inſtitutionem continent, propterea ipſorum aliqui ad intentum noſtri operis in ſequentibus afferendi.

8 Ab ingreſſu quoque in religionem, reformatæque vitæ vſu ſæculares homines retrahi, eo ſolum, quod communia vitia, communiſque modus viuendi in religioſis cernantur, Patres plures, & experientia teſtis, plus æquo comprobant. Vt vel hinc etiam eliciatur neceſſitas reformationis religionum. De filiis Heli impiis, & ſceleratis, ſacra pagina 1. Reg. 2. ſic loquitur. *Erat peccatum puerorum grande nimis coram Domino; quia retrahebant homines à ſacrificio Domini.* Pariter ergo de difformatis lapſeque viuentibus religioſis affirmare poſſumus: eſſe ſcilicet, peccatum eorum grande nimis; eo videlicet, quod propter eorum exemplum, ſæculares à rectæ vitæ tramite, vel ingreſſu in religionem detineantur, vel retardentur. Quod quidem Illuſtriſſimi Petri Damiani l. 6. p. 3. verbis comprobare licet. *Quanti ſanguinis* (inquit) *reus eſt, qui ſub ſacri habitus ſchemate, talem ſe per ſuſceptæ profeſſionis incuriam exhibet, vt quærentes accedere, perversè viuendo diſturbet, Euangelica illi nimirum ſententia congruit, qua dicitur: Qui ſcandalizauerit vnum ex his puſillis, expedit ei, vt ſuſpendatur mola aſinaria in collo eius, & demergatur in profundum maris. Tolerabilius enim fuerat, vt ſolus in eius, quem reliquit mundi vertigine rotaretur, quam multos nunc à ſalutifera ſtationis reuocaret acceſſu.* Hæc verò dixit Damianus, quia vt ipſe ad illos monachos ſcribit: *Vir quidam à Mediolanenſi vrbe progrediens, dum me quæreret, per vos tranſitum habuit; ſed & habitare vobiſcum, vt ipſe profeſſus eſt, ſub eo nomine concupiuit. Qui dum laſſus itinere, moram velut quieſcendo protraheret, neſcio quos veſtrum aniles nugas, & otioſa deliramenta, perpendit profundere, & cum laicis ſcurriles iocos, & ludibria vidit, vt vana miſcere. Vnde factum eſt, vt non modò nos, noſtrumque, propter vos, contubernium omne contemneret; ſed & ipſum conuerſionis animum, quantum potuit funditus amiſit.* Ex his verò claré, liquidoque conſtat, prauos mores, deprauatamque aliquorum regularium vitam ſæcularibus multis, ne ad meliorem vitæ frugem reuocentur, ſcandalum eſſe. Ac proinde meritò nobis pro reformatione religioſorum omnium laborandum fore.

9 Ad hæc quanti æſtimandum damnum hoc ſit, quod pij ſæculares à monachatu arceantur, ob improbam Monachorum vitam, ex latiſſimo diſcrimine quod inter ſæculum, ſæculique vitam ex vna parte, & ſtatum religioſum, religioſamque vitæ rationem ex alia, verſatur, conſpicere claré licet. Quod verbis D. Anſelmi de ſimilit. vel Authoris libri de ſimilitudinibus apud ipſum viſionem cuidam ſancto viro Adamo factam referentis, comprobare libet. *Vidit vt aſſerere ſolebat Adam in infirmitate poſitus, & in extaſi fluuium vnum rapidum, in quem fluebant omnium fluxuum purgatura, & quarumcumque terreſtrium rerum lauatura. Videbatur itaque aqua ipſa nimis turbida, omnium immunditiarum ſpurcitia turpiſſima. Rapiebat in ſe quidquid attingere poterat, & deuoluebat tam viros, quam mulieres, diuites, & inopes. Fœda quidem attingens erat aqua, & tamen ex ea viuebant, & delectabantur, vt ille aſſerebat, qui eam ducebant. Prædux itaque Patris noſtri interrogatus ait: Torrentem mundum ſignificare, quo rapiuntur, qui illecebroſis ſpurcitiis inuoluuntur. Prædux ſubiunxit: Vis ne videre quid ſit monachatus? At ille. Volo. Duxit itaque eum quaſi in conſpectu cuiuſdam magni, & ampli clauſtri admodum ſpecioſi, & ait: Circumſpice, aſpexit ille. Et ecce parietes clauſtri illius obducti erant argento puriſſimo. Herba in medio virens erat, & ipſa argentea, mollis quidem, & redolens, & vltra humanam opinionem delectabilis. Hæc more alterius herbæ ſuper his quæ in ea pauſabant, leuiter flectebatur, & ſurgentibus illis ipſa quoque erigebatur. Vt quid immoror. Quidquid eſt iucunditatis ibi erat.* Ecce diſcrimen ampliſſimum inter vitam ſæculi, religioſamque œconomiam, vt vel hinc diſcant religioſi ſic viuere, vt à ſancto propoſito religionis ſæculares non abducant, ſed potius ad illud prouocent. Ac perinde correctione egere regulares, ſi qui ſunt, qui oppoſitum faciunt.

Roboratur intentum, ex eo quod, vt multis comprobari poteſt, Religionis profeſſio valde placet Deo, eiuſque deſertio ipſi è contra nimis exoſa. Pro quo tria exempla notatu digna affert D. Antonio relato Bzouius 13. *tom. Annalium, ſub anno* 1230. *num.* 6. Primum. Cum in Lutetia quidam inſignis Doctor Franciſcanæ familiæ ſe addixiſſet, matrem eius quæ inopia haud mediocri premebatur, idque ad alia beneficia addiderat, quod illius litterarium otium ſuis laboribus ſuſtentarat, multis lachrymis, & clamoribus ſuam orbitatem ac paupertatem lamentari cœpiſſe, ac tum filium, tum illius Ordinis Patres omnes tanquam inhumanos, & iniuſtos etiam accuſare. Quibus cum ille commotus iam in propoſito nutaret, & ante Crucifixi imaginem oraret, quaſi veniam petens ab eo diſcedendi ad matrem ſubleuandam, vidit è Chriſti latere perfoſſo manantem cruorem, ſimulque hanc vocem audiuit: *Ego carius nutriui quàm mater tua, quare non me deſerere debes, propter matrem tuam.* Quo ille, & ſtupefactus, & ita roboratus eſt, vt deinceps maternas omnes vel blanditias, vel quærelas facilè contempſerit. Terribile eſt ſecundum illud quod ſequitur. Cum quidam aliquando Franciſcani Ordinis votum ſuſcepiſſet, poſteà verò mutato conſilio factus eſſet Canonicus, poſt paucos menſes incidit in morbum lethalem. Admonitu sà ſuis de anima per confeſſionem expianda, reſpondit: nihil eſſe opus: quoniam ſibi oſtenſum eſſet, quia non poſſet confiteri. Apparuit enim, inquit, mihi Dominus iratus, dicens: *Vocaui, & renuiſti*; ideò vade ad pœnas inferni, quo dicto expirauit. Triſtis ſanè ac miſerandus huius exitus. Tertium dabimus *infrà c. 3. n. 7.*

10 Præterea religioſorum omnium vitam ſanctiſſimam eſſe debere, ex eo etiam innoteſcere valet, quod iuxta plurium, grauiſſimorumque ſenſum, ſi ſanctiſſima non eſt; peſſima eſſe aliquoties ſoleat. Quaſi enim per extrema ambulantes, ſi perfectam vitæ rationem non imbibant, deprauatam vitam ſæpius eligunt. Id clariſſimè habet Eccleſiæ lumen Auguſtinus epiſt. 137. inquiens. *Simpliciter fateor charitati veſtræ coram Domino Deo noſtro, qui teſtis eſt ſuper animam meam; ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodo difficilè ſum expertus meliores, quam qui in Monaſteriis profecerunt, ita non ſum expertus peiores, quam qui in Monaſteriis ceciderunt.* Idem habet Euſebius Emiſſenus hom. 2. ad monaſt. *Qui inter multos vitam agere conſtituerunt, aut cum grandi fructu, aut cum grandi periculo, vel etiam diligentes, vel negligentes ſunt.* Sic quoque Dionyſius Carthuſianus ſerm. 5. Dom. 5. poſt Natiuitatem inquit: *Qui diu in cœnobio eſt, aut optimus, aut peſſimus à ſanctis Patribus perhibetur, ita vt vix medium inueniatur.* Sermone quoque 4. de S. Stephano. *Qui in Congregatione verſatur, aut cum magno ſui aut aliorum periculo malè ſe habet, aut cum grandi ſui, & aliorum profectu bene ſe regit.* In ſermone etiam 4. de S. Laurentio: *In religioſis ſeipſos non reformantibus, nec dignè proficientibus, inueniuntur, & regnant peiores, periculoſioreſque paſſiones, quam in mundanis hominibus. Ita quod qui ſeipſos iuxta ſuæ profeſſionis exigentiam non frangunt, nec vincunt, nec coram Deo ſoliciti ſunt,*

qualiter

qualiter ſuæ ſatisfaciant vocationi, ac profeſſioni, fiunt deteriores, quam fuerunt, aut eſſent in ſæculo. Vnde bene Cardinalis Bellarminus *de G n. col. 2. cap. 6.* dixit: *Regulares ſimiles eſſe videntur ficubus Hieremiæ, inter quas, quæ bona erant, erant bona valdè, & quæ mala, mala valdè.* Huius autem ratio non incongruè redditur ex eo, quod cum regulares omnes ex vi ſtatus tendere in perfectionem teneantur; aut id faciunt, aut ſecus; ſi faciunt, ſanctiſſimi, perfectiſſimique euadunt. Sin autem non faciunt, cum iuxta ſui ordinis perfectionem non ambulent, neceſſe eſt ab ea deuiare, & in oppoſitum vitiorum tramitem miſerè declinare. Ac perinde vel nimium boni, vel nimis mali ſunt.

11 Huic etiam rationi altera ferè ſimilis adiungitur, ex qua perinde fit, maximoperè neceſſarium eſſe, religioſos omnes vitam reformatam agere. Conſtat enim ex plurium, grauiſſimorumque teſtimoniis, difficillimè regulares ſemel deformatos ad veram rectæ religionis formam reuocari. Pro quo celebris eſt epiſtola D. Bernardi epiſt. 96. ad Ricardum Fontanenſem Abbatem, & ſocios eius, per hæc verba: *Quanta audiuimus, & cognouimus ea, & fratres noſtri, vterque Gaufridus annunciauerunt nobis, quemadmodum nouiter recaluiſtis igne Dei, conualuiſtis de infirmitate, refloruiſtis in nouitate ſancta. Digitus Dei eſt iſte, ſubtiliter operans, ſuauiter renouans, ſalubriter mutans, non quidem de malis bonos, ſed de bonis faciens meliores. Quis dabit mihi, vt tranſeam, & videam viſionem hanc magnam? Nec enim minus mira, minuſue iucunda iſta promotio eſt, quam illa mutatio, niſi quod multo facilius reperies multos ſæculares conuerti ad bonum, quam vnum quempiam de Religioſis tranſire ad melius: Rariſſima auis in terris eſt, qui de gradu, quem forte in religione ſemel attigerit, vel parum aſcendat.* Quibus ſatis clarè intentum confirmat, præcipuè vltimis verbis, dum rariſſimam auem in terris appellat Monachum, qui de modo, quem ſemel arripuit viuendi, ad ſuperiorem aſcendat. Idem habet Seraphicus Doctor Bonauentura, ſic loquens in ſpeculo diſciplinæ. *Formam, quam primò quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.* Qua forſan de cauſa negotium reformationis regularium, qui ſemel laxè viuendi modum arripuere, adeò difficilè quibuſdam apparuit, vt neque apud Deum, neque apud homines, minoris meriti ſit, lapſam religionem reparare, quàm nouam, nouiterque inſtituere. Libet hoc doctiſſimi Dominicani Ioannis Nider in ſuo de reformatione religioſorum opuſculo *tract. 2. de cura & vtilit. reform. cap. 6.* verbis & viſione ab ipſo relata comprobare. Ergo ſic habet. *Ille, qui reformat, haud dubium, propriè dicitur, Deo cooperante, nouum conſtruxiſſe Monaſterium. Patet hoc per exemplum, quod ponit Gherardus in libro de vita Fratrum Prædicatorum, part. 5. Erat enim quidam cuiuſdam Monaſterij Monachorum nomine Guido Prior, qui idem Monaſterium antiquum ſua ſanctitate, & ſollicitudine reformauerat. Circa cuius infirmitatem corporis vltimam, videt quidam frater deuotus in ſomno, quod tanquam defunctus iaceret in medio chori, quem multitudo fratrum in albis circunſtabat in luminis claritate mirabili. Videbat etiam clauſtrum quoddam pulcherrimum, multum benè ædificatum, ornatumque, dictumque eſt illi: Hic ædificauit hoc Clauſtrum. Euigilans autem frater, & recolens, quod Guido, qui Monaſterium olim ſuum in temporalibus, & ſpiritualibus reformauerat, eſſet ægrotus, cogitauit eum moriturum in breui, ſtatimque vox facta eſt ad eum: Hic habitabit in Sion, & requieſcet in Hieruſalem. Et poſtmodum frater Guido defunctus eſt. Qua in re perpenditur, non impar eſſe meritum de nouo conſtruere Monaſterium, & lapſum reformare in moribus.* Hæc Niderus, bene perpendens ex viſione relata, non minoris meriti eſſe lapſam religionem, vel religioſam domum nouis moribus reformare, quam ipſam funditus à principio inſtituere. Ac perinde maximoperè curandum eſſe religioſis, ne ad miſerum deformationis barathrum deueniant, ex quo tam difficile, tantoque labore extrahi valent. Meritò quoque laborandum nobis, pro tanto bono conſeruando, quale eſt reformatio religioſi ſtatus: quod fiet, dum capitibus ſequentibus, Deo auſpice, media aliqua, rationeſque viuendi religioſè, & reformatè, tradiderimus.

CAPVT III:

Orationis iuge, & quotidianum ſtudium religiones conſeruat: in eoque deficere religiones perdit.

SVMMARIVM.

1 *Orationis exercitium à Chriſto commendatum, prædicatum à Patribus, & à Sanctiſſimis Religioſis.*
2 *Monachis illud maximè commendat Baſilius.*
3 *Hieronymus orationis exercitium Monachis ſæpius intimauit.*
4 *Auguſtinus Oratorij exercitij commendator egregius.*
5 *S. Ephrem Syri opera ferè omnia eo tendunt, vt neceſſitatem orationis pro Monachis oſtendant.*
6 *Ioan. Caſſianus orationis neceſſitatem pro iiſdem ſæpius adſtruit.*
7 *Oratio remedium vnicum ad perſeuerandum in perfectione, ex Ioan. Hieroſolymitano.*
8 *Oratio proprium, & indefeſſum munus Monachi.*
9 *De orationis ſtudio quæ ſcripſerit Nilus Abbas.*
10 *Neceſſarium Monachis iuge orationis exercitium.*
11 *Orationis exercitium Monachis vtiliſſimum, ex Bernardo.*
12 *Sententia ſelecta Abbatis Eſaiæ pro neceſſitate orationis Monachis intimanda.* 1
13 *Verba Ioannis Abbatis ad intentum referuntur.*
14 *Monachus ab antiquis Patribus per orationis exercitium definitus.*

DVM de mediis, quibus diſciplina regularis, & Monaſtica ſemel inſtituta conſeruatur, & regitur, quibuſque reſtauratur iam perdita, ſermonem inſtituo: quod primum præ oculis omnibus religioſis habendum puto, cæleſte eſt illud, admirabile, excellentiſſimumque orationis exercitium à Chriſto Domino commendatum, prædicatum à Patribus, & à ſanctiſſimis religioſis, qui vel vitam peregerunt, vel adhuc inter noſtrates viuunt, opere, & executione exhibitum: ſine hoc ſanctiſſimo orationis munere religio ſtare, aut ſtabiliri non poteſt: ita vt facilius crederem hominem ſine anima, quam religionem perfectam ſine oratione conſiſtere. Nec minus impropriè cadauer hominem, quam regularem ſine oratione religioſum perfectum appellare licet.
Hic ſcopus huius, & ſequentis capitis (ne dicam totius operis) ſicque ex celebrioribus Eccleſiæ Patribus, Monachicique inſtituti anteſignanis, muniendus, & roborandus. Faxit Deus intentum proſequar, & perficiam. 2

Primus loquatur magnus orientalium Monachorum reſtaurator Baſilius, qui cũ accuratè nimis in Monachis

inſtruendis

inſtruendis laboret, orationis exercitium illis maximè commendat. Primò ergo in conſtitutionibus Monaſticis *cap.2.* hunc titulum præfigit: *Oratio debet omnibus rebus anteponi.* Quod & in diſcurſu capitis, rationibus, & exemplis Monachis ſuadet; abs dubiè indicans, hunc eſſe primarium ſcopum religioſæ vitæ. In ſermone etiam de inſtitutionibus Monachorum celebrem illam ſententiam ad ipſos direxit. *Ad orationem nulla non vitæ pars opportuna habenda eſt.* In Regulis quoque fuſioribus, etſi omni negotio ſuum tempus eſſe dicat. *Orationi verò* (inquit) *& pſalmorum modulationi nullum non eſſe tempus idoneum, ita videlicet, vt vel in eo ipſo, dum manibus opus tractamus, & lingua nonnunquam munere hoc fungi poſſimus. Sin id minus, corde certè, in pſalmis, & hymnis, & canticis ſpiritualibus Deum collaudemus, atque ita orationi ſatisfaciamus.* Ac tandem idem Pater in moralibus pro regula 66. hanc poſuit. *Orationibus, & vigiliis eſt aſſiduè incumbendum.* Concluditque caput dicens: *Vigilate itaque omni tempore, orationi inſtate, vigilantes in ea, in gratiarum actione ſemper gaudete, ſine intermiſſione orate.* Quibus, ac aliis clarè ſatis innuit Baſilius orationis iuge, & continuum ſtudium Monachis, vt ſcopum proprium præfigi debere.

3 Accedit magnus Pater D. Hieronymus, qui ſicut Monaſticæ vitæ acerrimus fuit ſectator, ſic etiam orationis exercitium Monachis ſæpius intimauit. In epiſtola ergo ad Ruſticum, quem de Monachatu inſtruere conatur, ſic habetur. *Oratio ſine intermiſſione, vigil ſenſus, nec vanis cogitationibus patens, corpus pariter, & animus tendatur ad Dominum.* Rurſumque ſic loquitur. *Egredientes de hoſpitio armet oratio, regredientibus de platea occurrat ante ſeſſionem, nec prius corpuſculum requieſcat, quam animum paſcat.* In regula etiam Monachorum ex ipſius ſcriptis per Lupum de Oliueto collectis in capite de contemplatione, & oratione ſic habetur. *Si Monachus eſſe vis non videri, corpus pariter, animuſque tendatur ad Dominum: ſic teipſum in cælo, animo geſtiente procures, vt dum corpore moraris in terra, iam ad Chriſtum mente peruenias. Aſſueſcat quoque ad orationes, & pſalmos nocte conſurgere, mane hymnos canere, tertia, ſexta, nona hora ſtare in acie, quaſi bellatorem Chriſti; accenſaque lucerna ſacrificium reddere veſpertinum. Sic dies transeat, ſic nox inueniat laborantem: orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio.* Poſteriora hæc verba ex epiſtola eiuſdem Hieronymi ad Lætam mendicauit Lupus, vtriſque tamen Monachum ſine iugi oratione Monachum non eſſe ſatis innuit. In eadem quoque regula hæc inuenio. *Habeant, qui volunt ſuas oues, vaſe gemmato bibant, ſerico niteant, plauſu populi delectentur, & per varias voluntates, diuitias vincere nequeant. Noſtræ diuitiæ ſunt in lege Dei meditari die, ac nocte, ianuam pulſare, & ſæculum praeuntes calcare.* Pulchra ſanè verba, & regularium diuitias orationem eſſe, clarè micantia. Præterea in regula Monachorum ab ipſomet Hieronymo conſcripta, *cap.26.* Moniales etiam de eodem exercitio orationis ſic admonet: *Ad diuinorum contemplationem aſſiduam affectus aſtringatur.* Et rurſus. *O ineffabilis gloria! in fragili ſiquidem corpore Deum intueri poteſtis. Hic quaſo mens noſtra vigeat. Hac dies diei eructet verbum, & ſcientiam hanc nox indicet nocti. Angelicis choris, ſanctorum ſocietatibus hic ſtudeatis intereſſe, vt poſtmodum in corporis exitu, vobis gaudentes, læti tanquam notis occurrant.* En Hieronymum vtriuſque ſexus regulares de neceſſitate orationis ſolita elegantia monentem, vt vel ſic intelligamus omnes orationis iuge exercitium, Monachis proprium peculium eſſe: vt ſicut Angelis in cœlo commorantibus proprium munus eſt laudare Dominum; ſic & Monachis orare ipſum. Vnde ipſe Hieronymus *in Pſalm.115.* ſic concludit. *Quod faciunt Angeli in cælis, hoc Monachi faciunt in terris.* O fœlix orationis donum, quod Monachos in terra viuentes Angelis in cœlo degentibus æquat.

Hieronymum imitatur amicus Auguſtinus orationis exercitij commendator egregius *in Pſalm.99.* Primò enim magnos viros religioſos ideò tales eſſe deſcribit, quia: *Quotidie in hymnis, in orationibus, in laudibus Dei: inde viuunt, cum lectione illis res eſt.* 4
Iidem *de morib. Eccl. cap.31. l.b.1.* ſic ab ipſo vocantur: *Perfruentes colloquio Dei, cui puris mentibus inhæſerunt, & eius pulchritudinis contemplatione beatiſſimi, quæ niſi Sanctorum intellectu percipi non poteſt.* Clarius in ſermone ad fratres in eremo *ſerm.22.* (ſi forſan tale opus Auguſtinianum eſt) ſic loquitur *Valdè ſeruis Dei, & ſolitariis neceſſaria eſt oratio, per quam Deus placatur, per quam Deus ad nos inclinatur.* Adhuc melius infrà. *Orate igitur fratres mei in eremo, orate, & nolite deficere. Nam ſicut proprium eſt canibus latrare, ita proprium eſt eremi cultoribus orare. O fratres mei dilectiſſimi clamate in eremo, vlulate in hac vaſta ſolitudine, vociferari non quieſcatis, clamate orando, & nolite deficere. Clamate non ſolum voce, ſed maximè mente. Ecce enim ſemper auditis in deſerto aues cantantes, & laudantes Deum factorem ſuum.* His, & aliis Auguſtini ſententiis liquet ſatis proprium Monachi officium orationem eſſe.

Sancti quoque, & magni Patris Ephrem Syri opera ferè omnia eò tendunt, vt Monachos inſtruant, ſicque plura intentui noſtro deſeruientia miniſtrant. 5
In adhortatione ergo ad eos, qui in religionis ſe rudimentis exercent, de neceſſitate orationis pro Monachis hæc reperio. *Scutum Monachi inexpugnabile eſt hymnus in ore eius: ſomnus verò, ſi pluſquam hymnus diligatur, mors Monachi eſt.* Infrà ſic. *Admirabilis facies Monachi per orationem redditur.* Rurſus *Enſis acutiſſimus aduerſus Diabolum eſt pſalmus in ore Monachi.* Clarius inferius. *Tempus orationis Monachi indefinitum eſt, cum omni tempore benedicere Domino bonum ſit.* Vbi iugem, continuam, & perpetuam orationem Monacho exigit. Adhuc inferius. *Os Monachi aperiatur ſermoni diuino, ac cor eius meditetur eloquia Domini abſque diſtractione.* Et poſt pauca. *Diuinas laudes aſſiduè perſonet Monachus; Seraphim enim inceſſabili voce Deum glorificant. Canticum ſpirituale in ore tuo verſetur Monache, quo ſuperuenientium tentationum onere ſubleueris.* Inſuper in opuſculo de orando Deum, pius hic Pater miris modis orationis neceſſitatem, iugeque exercitium Monachis commendat. Inter alia hæc. *Videtis fratres, quid quantumque valeat oratio? Neque enim eſt alia in tota vita humana pretioſior oratione poſſeſſio. Ab hac vos nunquam ſeparari patiamini, ab hac nunquam receſſeritis.* Præterea in doctrina varia de humilitate comparanda idem Ephrem ſic loquitur. *Beatus ille Monachus, qui trium iſtorum ſatagit, vt ſcilicet vacet orationi, operi, & meditationi. Scriptum enim eſt, Vacate, & videte, quoniam ego ſum Deus. Et alibi; Et in lege eius meditabitur die ac nocte.* Demum in tract. de timore Domini eleganti metaphora exponit, qualiter Monachus continuæ orationi ſemper inſiſtere debeat. Sic verò loquitur. *Similis eſt Monachus viro ex alto demiſſo, qui funem excelſo interuallo pendentem arripit, & ſe illi appendit, & indeſinenter pro auxilio ad Dominum clamat.* Manifeſtè his verbis indicans, quod quemadmodum homo ille nunquam manum à fune mouebit, ſic nec religioſus ab oratione ceſſare debeat. His, & aliis, quæ omitto, venerandus Pater Ephrem orationis neceſſitatem pro religioſo ſtatu poſtulans,

ſatis

ſatis oſtendit Monachatum ſine hoc iugi exercitio vllatenus perſiſtere poſſe in debita perfectione.

6 His Patribus iungitur Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, qui cum totus in inſtituendis Monachis in ſuis operibus vacet, orationis neceſſitatem ſæpius aſtruit. Ex collatione ergo 9.c.2. grauiſſima hæc verba (vtinam omnium religioſorum cordibus impreſſa) ex Abbate Iſaac deſumpſi. *Omnis Monachi finis, cordiſque perfectio, ad iugem, atque indiſruptam orationis perſeuerantiam tendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis.* Inferius quoque *col.9. c.2.* ſic. *Sicut ad orationis perfectionem omnium tendit ſtructura virtutum, ita niſi huius culmine hæc omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma poterunt, vel ſtabilia perdurare.* His autem verbis, non modo Caſſianus finem religioſi eſſe iugem, & indiſruptam orationis perſeuerantiam comprobat, ſed ſine illa religionem ſtare non poſſe, clarius oſtendit. Hoc verò adeo tenaciter primis in lege noua Monachis animo adhæſit, vt (eodem Caſſiano teſte *l.2. de can.noct.orat.*) *Scripturarum diuinarum lectionibus, orationique, & operi manuum diebus, ac noctibus incubabant, vt neque eſcarum quis appetitus, vel memoria, niſi alia, tertiave die corporis interpellaret inedia.* Attendant hoc noſtri ſæculi religioſi, ſi qui ſunt, qui orationis, præſertim mentalis exercitio, valedixerint, & quantum ab antiquioribus Monachis diſtent, attendant.

7 Accedit Hieroſolymorum Antiſtes, Ioannes, noſtri Ordinis Carmelitici decus, qui in libro de inſtitutione Monachorum inter Bibliothecarios relato *cap.8. tom.9. Bibliothec.* cuius verus auctor eſt, dum Monacho remedium vnicum ad perſeuerandum in perfectione præſcribit, orationis iter illi oſtendit: *Orabis* (inquit) *ſi vis in perfectione perſeuerare, & dices, Deus Deus meus ad te de luce vigilo.* Ecce remedium vnicum perfectionis ab hoc Patre in orationis exercitio poſitum.

8 Iunge quoque celeberrimum antiquitatis Doctorem Sanctum Athanaſium, ex quo breuis ſententia totius ſtatus religioſi methodum referans, ex exhortatorio ad Monachos elicitur. *Orationes* (inquit) *ſola intercapedo lectionis intercidat.* Abs dubiè intermixtam, attemperatamque orationem cum lectione (iuxta illud, quod ex Hieronymo retulimus, *orationi lectio, lectioni ſuccedat oratio*) proprium, & indefeſſum munus Monachi eſſe pandens.

9 Iungitur his Patribus Sanctus Nilus Abbas antiquus, & venerabilis Monachus, & à Nicephoro in ſua hiſtoria, *l.14. c.14.* mirè commendatus. Ergo S. hic Pater multus eſt in orationis exercitio Monachis præſertim ſuadendo. Centum enim, & quinquaginta capita de orationis ſtudio conſcripſit, in quibus multifariam illud Monachis præſcribit. Ex Parænefibus autem aliqua ſelegi, quibus ſatius intentum noſtrum confirmat. Inter alia hæc 5.*tom.Bibl. Deum ſemper præſentem adeſſe exiſtima in omnibus, quæ agis. Semper recordare Dei, & cælum ſit cogitatio tua. Meditatione legis mentem colito: Extirpat enim malas cogitationes continuè frequentata. In morbis oratione prius, quam medicis, & pharmacis vtere. Omne, quod agis, oratione obſignato. Si vis eſſe templum Dei, ſacrificium aſſiduitatis, aſſiduam ſcilicet orationem, aſſiduè ipſi offeras. Sancta eſt orationis ara; pertrahit enim ad nos ſanctè ſanctum ſanctorum.* In inſtitutione quoque ad Monachos ſic habet. *Qui puræ orationis præſidio munitus non eſt, is armis in bello caret.* Pulchrè ſanè S. hic Pater intentui noſtro de orationis neceſſitate pro Monachis concinit.

Clarè etiam Antiochus Monachus, venerabiliſque Pater *2. t. Bibl. hom.106.* quàm neceſſarium ſit Monachis orationis iuge, & continuum exercitium, ſic exprimit. *Vacare orationi indiuiſè, ac iugiter, cum primis neceſſarium, & nobis perquam frugiferum eſt.* Et infrà. *Etenim iugis oratio, & continens per congreſſum cum Deo familiarem mentem auocat ab omni prudentia, faſtuque mundi, eamque præſentem Deo offert. Quocirca, qui cor ſuum ab omni ſorde expurgare contendit, illud perpetim accendat, & inflammet memoria Domini. Hoc ſolum iugem exercitationem habet, & opus nunquam intermittendum. Neque enim aliquando orandum quidem ſit, aliquando feriandum ab oratione, iis, qui curioſam peccatorum putrilaginem à ſe excutere cupiunt, ſed ſemper orationi incumbendum, interna quidem mentis loquutione, etiamſi extra oratorias ædes diuerſemur.* Clariſſimè ſanè, nec ineleganter, ex grauiſſimo Monacho, quam neceſſarium nobis ſit iuge orationis ſtudium, accipimus Monachi.

Aſtat & mellifluus Pater Bernardus Monachorum 11
decus, & totius ſpiritualis doctrinæ cœleſtis magiſter, qui antiquiorum quoque Patrum veſtigia ſequutus exercitium orationis, vt Monachis vtiliſſimum, & ſemper præ manibus habendum, illis ſæpius commendauit. Ex libro de ordine vitæ hæc accepi: *Ille qui ſe pro Deo duritiæ tradit Monachorum, aſſiduus debet eſſe in orationibus. Quapropter, ne pigeat te bone frater quantum potes, actibus ſanctis inſiſtere, vt laboris tui fructus quandoque poſſis recipere: Hoc ſolum attende, quod Monachus factus es, & ideo ea age, quæ Monachi ſunt.* Innuit ſatis his verbis orationis munus proprium eſſe regularium officium, cui ſemper incumbere conuenit: eodem quoque libro ſic habet. *Dei ſeruum* (Monachum) *ſine intermiſſione legere, & orare oportet, ne fortè mentem vitia ſibi præoccupent.* In opuſculo etiam, quod ſcala Clauſtralium dicitur, ſic loquitur idem Bernardus. *Cum die quadam corporali manuum labore occupatus, de ſpirituali hominis exercitio cogitare cœpiſſem, quatuor ſpirituales gradus animo cogitanti ſe ſubitò obtulerunt, ſcilicet lectio, meditatio, oratio, & contemplatio. Hæc eſt ſcala Clauſtralium, quâ de terra in cælum eleuantur.* Indicat hic Bernardus non alia via religionis perfectionem aſſequi poſſe regulares, niſi per orationis exercitium. Nec ſui oblitus idem proſequitur in ſpeculo Monachorum, dicens. *Ad interuallum debet ſtare ad orationem, vel corporis neceſſitati prouidere, ita tamen, vt vadens ſibi dici nouerit: Surſum corda.* Ecce quod, nec tempus corporis neceſſitati conceſſum tranſigi velit Bernardus ſine eleuatione mentis ad Deum, quæ eſt oratio eſſentialis. Vnde inferius ſic concludit. *In omni actu, vel cogitatu ſuo ſibi Deum adeſſe memores, & omne tempus, quo de ipſo non cogitat, perdidiſſe ſe computet.* Vbi iugem, & continuam Dei præſentiam, pro iugi, & continua oratione Monachis neceſſaria, computare videtur Bernardus.

Nec omittendus Eſaias Abbas inter Patres Biblio- 12
thecæ numeratus 2. *t. orat.1.* ex quo aliquot, pro neceſſitate orationis Monachis intimanda, celebres ſententias ſelegi. Primò ergo Monachos fratres ſuos, circa orandi exercitium, oratione prima ſic inſtruebat. *Qui mecum manere vultis, audite quæſo per Deum. In cella quiſque ſua degat cum timore Dei, curam propriam, & aſſiduam orationem non negligatis.* Rurſumque oratione 21. quid ſit, Monachum in cella manere, & à mundo procul aufugiſſe per orandi exercitium, ſic definit. *Is in cella rectè quietem, & ſilentium colit, qui ſupplex ante Deum proſtratus, aſſiduè vacat orationi. Id enim eſt à mundo procul aufugere.* Clarè ex hoc Patre habemus Monachi, qualiter orationis munus aſſiduè exequi debeamus.

Abbas quoque Ioannes dicere ſolitus erat: *Reli-* 13
gioſum ſimilem eſſe debere homini ad lauam ignem, & ad dexteram aquam habenti, vt cum primùm efferbuerit ignis, aqua extinguatur. Sic religioſus cum primum

ignis concupiſcentia, vel mala cogitationis exarſerit, ad orationem recurret. Rurſus idem. *Similis eſt religioſus ſedenti ſub arbore, ad quem ſi ſerpens acceſſerit, continuò aſcendit ad arborem, vt ſaluus fiat. Sic religioſus tentatione inſurgente ad orationem confugit.* Hæc Ioannes Abbas.

14 Tandem horum Patrum antiquiorum agmen claudant alij, qui Monachum per orationis exercitium definiunt, vel Monachum ſine oratione Monachum appellari renuunt, vt vel ſic regulares omnes agnoſcant, quàm ſibi neceſſaria ſit oratio, quamve indignè nomen religioſi portent, ſi qui orationi aſſiduè non incumbant. Ioannes cognomento Climacus *gradu* 1. ſic definit Monachum: *Monachus eſt, qui ſolum ad Deum acie mentis intentus, illum ſemper orat in omni tempore, loco, & re.* Et infrà. *Monachus eſt afflictus, & mœrens animus, qui iugi mortis memoria, ſiue vigilans, ſiue dormiens, ſeipſum ſemper exercet.* Accinit ad idem intentum Iſaac Presbyter ſic loquens. *Monachus eſt, qui ſedet extra ſæculum, & ſemper ſupplicat Deo, vt adipiſcatur bona futura.* Optimè quoque Sanctus Maximus confeſſor concinit ad intentum. *Monachus eſt, qui mentem ſuam à rerum terrenarum amore ſegregatam habet, atque per pſalmodiam, & precandi aſſiduitatem in Deo amando, & colendo perdurat.* Nec minus fauet Dacrianus Abbas, dum Monachum ſine ſpiritualibus exercitiis orationis, Monachum non eſſe in ſuo ſpeculo, ſic deſcribit. *Si interioribus tuis neglectis, exteriora tantum curas, & ſi ſacris lectionibus, aliiſque ſpiritualibus exercitiis non das diligentem operam, vt raro ad æterna aſſurgas, Monachus non es.* Luce clarius Patres iſti intentum noſtrum de neceſſitate orationis Monachis perſuadent. Ne tamen quiſquam hoc ſolum Monachis antiquis adſcribat; nouis autem religioſis (quaſi nos nouam formam, normamque viuendi habere debeamus) tale munus extraneum eſſe contendat, ex Patribus recentioribus, qui ferè noſtri ſæculi metas attigere, idem intentum ſequens quoque caput demonſtrabit.

CAPVT IV.

Idem intentum de neceſſitate orationis pro Monachis ex Patribus recentioribus probatur.

SVMMARIVM.

1 *Oratio præcipuum Religionis negotium.*
2 *Carmelitis iuge orationis exercitium à B. Alberto Hieroſolymorum Antiſtite præſcriptum.*
3 *D. Bonauentura, quàm obnixè exercitium orationis Religioſis omnibus perſuadere contendat.*
4 *Franciſcus Orationem filiis quaſi pro teſtamento reliquit.*
5 *D. Thomas Angelici exercitij orationis eximius commendator.*
6 *Promiſcua oratio, & lectio proprium Religioſi munus.*
7 *Omne tempus perditum exiſtimabat quod ſine oratione conſumpſerat S. Ludouicus Epiſc. Toloſ.*
8 *Monitum ſalutare Ioannis Rusbrochij.*
9 *Specialiſſimum opus Monachi, pura oratio.*
10 *Oratio robur & præſidium cœnobiorum.*
11 *Regulæ obſeruantiam ex orationis ſtudio dimanare admonet S. Thereſia.*
12 *Tria omni Religioſo neceſſaria, oratio, lectio, operatio.*
13 *Vita cœnobitica ad hoc potiſſimum deſtinata vt ibi Dei præconium peragatur.*
14 *Hieronymus Sauonarola laudatur ad intentum.*
15 *Monachus toto tempore quo obedientiæ legibus non obſtringitur, orationi det operam.*
16 *Orationis munus religioſis iniunctum, vt exponit Trithemius.*
17 *Religioſos orationis exercitium reſpuentes deplorat D. Bonauentura.*
18 *Virtutes in Religionibus plantari non poterunt, niſi oratione mediante.*
19 *Solitudo orationis ſchola.*

ORATIONIS neceſſitatem ex Patribus antiquioribus ſuadere capite præcedenti conati ſumus. Præſens idem tentat iter. Nec enim deſiderio noſtro ſatisfactum putamus, ſi in præcipuo negotio religionis, ſiue reformandæ, ſiue etiam tuendæ, inertes, deſides, aut negligentes reperiamur. Aliorum ergo Patrum teſtimonia capiat Lector.

Primus obuius venit B. Albert. Hieroſol. Antiſtes, & noſtri Ordinis Carmelitani decus, qui in regula ſuis fratribus conſcripta, *c.* 4. vitæ formulam, quam in poſterum tenere deberent, tradens, iuge orationis exercitium illis ſic præſcribit: *Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & in orationibus vigilantes, niſi aliis iuſtis occaſionibus occupentur.* Audiant hæc Carmelitæ omnes, tam qui obſeruantes, quàm qui primitiuam regulam profitentes nuncupantur, nouerintque ſinguli ad continuam orationem, & in lege Domini meditationem ex præcepto regulæ, nulla diſpenſatione prætenſa, aſtringi, & obligari. Etſi enim Eugen. IV. Pont. Max. in Bulla capitulum hoc regulæ, quoad manſionem in cellulis, benignitate Apoſtolica mitigauerit, concedens fratribus noſtris, quod *horis congruis, in eorum Eccleſiis, & illorum Clauſtris, ac per eorum ambitus manere, & deambulare licitè, & liberè valeant:* nunquam tamen à continua oratione, meditationéve, in regula nobis intimata, à Pontifice aliquo exempti, aut liberati ſumus. Proculdubio, quia hic eſt finis, propriuſque noſtræ religionis ſcopus, vt latè probat Thomas de Ieſu ex Greg. IX. Innoc. IV. Alex. IV. in Bullis Pontificiis. En finis, en portus, ad quem religioſi noſtri Carmeli montem conſcenderunt: ſciant ergo ab eo forſan aberrantes miſerè quoque à ſui ſtatus obligatione cadere. *Ignoranti enim* (ait Seneca) *quem portum petet, nullus ſuus ventus proprius eſt.* Iure ergo Reu. Sebaſt. Fontanus totius noſtri Ordinis Generalis Prior, *Cerem. Ord. l.* 2. *rubr.* 66. bis in die ab omnibus regularibus noſtris in communi choro orationem mentalem habere decreuit. Eſt enim (vt dicit) *mentalis oratio, ſeu meditatio, ſine qua, vt ſine anima, regularis vita nequaquam conſiſtere valet.* Ex quo non modò noſtris religioſis, ſed omnibus etiam, tam ſanctum exercitium neceſſarium eſſe liquet clarè.

Sed commentarij loco apponere liber, quæ ſcripſit 2
circa hunc textum Reu. Ordinis Præſul, litteris, & virtute venerandus Ioannes Soretinus *in expoſitione Paranetica Regulæ, text.* 8. *c.* 1. ſic. *Quietis pedibus ſiſtant, maneantque in cellis ſuis, vel iuxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, ſine intermiſſione orantes, die in lætitia; & nocte in tribulationibus. Optima coniugatio; maneant* (inquit) *in cellulis ſuis iugiter meditantes, quia iuge ſilentium, & ab omni ſtrepitu ſæcularium perpetua quies, cogit cœleſtia meditari.* Et *c.* 2. hæc ſcribens. *Sint igitur fratres in cellulis, vel iuxta eas circa mores ſuos iugiter meditantes, & in orationibus vigilantes, vt ſcilicet non ſurripiat eos callidus tentator, qui tanquam leo rugiens circuit quærens, quem deuoret. Vnde Athanaſius in exhortatorio ad Monachos.* Orationes ſi fieri poteſt ſola legendi occaſio interrumpat. *Omnis Monachi Religioſi finis, cordiſque perfectio*

ad

ad iugem, *atque indiſruptam orationis perſeuerantiam intendit*, *& quantum humanæ fragilitati conceditur*, *ad immobilem mentis tranquillitatem*, *perpetuamque puritatem enixè prouehitur*, *ob quam tam omnem laborem corporis*, *quam contritionem ſpiritus indefeſſè quærimus*, *& ingiter exercemus.*

3 Accedit Seraphicus Doctor D. Bonau. qui adeò propoſito noſtro ſuffragatur, vt non modo ſolus pro re tanta omnium religioſorum animis perſuadenda ſufficeret, ſed & aliquot eius verba grano ſalis condiri petant: obnixè enim, & rigoroſè exercitium orationis religioſis omnibus ſuadere contendit. In opuſculo de perfectione vitæ, *cap*. 5. ſic loquitur de oratione mentali regularium. *Reuera religioſus orationem aſſiduè non frequentans*, *non ſolum eſt miſer*, *& inutilis*; *quinimò coram Deo fert animam mortuam in corpore viuo. In opuſc de proc. relig. lib. 7. c. 11.* ſic fatur. *Vita religioſi ſine ſtudio deuotionis internæ*, *ſicut fauus ſine melle*, *ſicut murus abſque temperamento*, *& ſicut cibus abſque condimento.* Et rurſus infrà. *Omnis religio arida*, *& imperfecta eſt*, *& ad ruinam promptior*, *quæ ſpiritum diuinæ ſuauitatis non quærit*, *& præcipuum conamen ad ſtudium internæ puritatis non impendit.* Nec ſui oblitus eadem ferè repetit *in l. de ſex alis ſeraph. c. 3.* ſic dicens: *Cauenda eſt perturbatio ſtudij deuotionis*, *ex qua fulcitur omnis vera religio*, *& omne virtutis exercitium impinguatur Arida eſt omnis religio*, *quæ non oleo iſto ſaginatur. Inſtabilis eſt bonorum operum ſtructura*, *quæ deuotæ orationis frequentia non compaginatur*, *ſi ut paries lapidum ſine cemento. In omni religione vbi deuotionis feruor tepuerit*, *etiam aliarum virtutum machina incipit deficere*, *& appropinquare ruinæ* Ex alphabet. quoque Monachorum *lect.* 14. 21. 22. hæc habemus. *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas.* Et rurſus: *Chriſtus ſit vita tua*, *meditatio tua*. Iterumque. *Hymnos*, *& pſalmos canere*, *Monachorum eſt.* In collationibus etiam ex mente Ioannis Synaitæ ſic definit Monachum. *Monachus eſt qui ſolum*, *quæ Dei ſunt agit*, *cogitat*, *& loquitur*, *Chriſto vnitus in omni tempore*, *& loco*, *& negotio.* His indicans verbis ſubſtantiam Monachi in firma ad Deum adhæſione, quæ media oratione fit, poſitam eſſe. In regula quoque nouitiorum ipſos de oratione ſic inſtruit. *Stude ſemper expendere tempus tuum*, *aut in oratione*, *aut in lectione*, *aut in bona meditatione.* Inferiuſque tremendum ſupplicium religioſo ingiter non oranti ſic comminatur *Ora ergo chariſſime*, *& te in oratione exerce*, *quia pauperi non oranti æterna ſupplicia promittuntur. Ait enim Bernardus*: *Ora frater*, *inſtanter ora*, *quia ille dicitur habere tunicam mixtam ſanguine*, *qui carnem ſuam nutrit de pauperis ſudore.* Quod vtinam religioſi aliqui attenderent, ſaltem enim in gratiarum actione pro alimento ex ſudore pauperum mendicato, ingiter Deo vacarent. Ad idem intentum Sanctus iſte pater ſic loquitur *in ſpec. diſc p. 2. c. 1. Inſtent orationi feruenter*, *quæ nouam in horto Domini plantulam fouet*, *prouehit*, *& confirmat.* Et infrà: *Porrò*, *qui ad orationem eſt negligens*, *ſuæ ingratitudinis*, *& tepiditatis eſt teſtis. Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Hanc ob cauſam Sanctus hic Doctor cum eſſet ſui ordinis Generalis in epiſtola ad Prouincialem quemdam directa, ipſum *per aſperſionem ſanguinis Ieſu Chriſti*, *& per ſtigmata*, *vt ad orationis ſtudium fratres ſuæ curæ commiſſos efficaciter incitet*, *rogat*. Sentiens ſanè Sanctus & religioſus Præſul, religioſæ regulæ obſeruantiā ſtatūque religioſū ex aſſidua oratione neceſſariò pendere.

4 Neç mirum ſanè Sanctum Bonauenturam eximium adeo orationis exercitij prædicatorem extitiſſe, qui Beati Franciſci filius, & hæres, ſpiritum duplicem, tanquam alter Eliſeus poſſedit. Diuus etenim Franciſcus præclarus orationis zelator, eam filiis, quaſi pro teſtamento reliquit. Cum ſemel à quodam ſui ordinis alumno literarum ſtudium Bononiæ introductum agnoſceret, non modò acriter reprehendit, ſed dura maledictione, quam infœlix rei euentus ſequutus eſt, imperiuit. Franciſci irati ecce verba in eius actibus. *Tu vis deſtruere Ordinem meum? Deſiderabam ego*, *& volebam exemplo Domini mei fratres meos magis orare*, *quam legere.* Clarè innuens Seraphicus Pater totius ordinis diſpendium ex defectu orationis dimanare. Alibi quoque idem exercitium, vt prorſus neceſſarium viro religioſo, his verbis commendauit. *Gratia orationis viro religioſo maximè deſideranda eſt. Nullus enim ſine ea in Dei ſeruitio properare poteſt.* Veritatem amplexus, quam non modo ſacræ literæ, ſed experientia ipſa quotidie teſtatur.

5 Angelicus quoque Doctor Sanctus Thomas angelici exercitij orationis commendator eximius habeatur, quod & verbis, & opere compleuit. Adeò deditus orationi fuit: *Vt nunquam ſe lectioni*, *aut ſcriptioni dederit*, *niſi poſt orationem. Quin ſodali ſuo Fr. Reginaldo dicere ſolebat*: *quidquid ſciret*, *non tam ſtudio*, *aut labore ſuo peperiſſe*, *quam diuinitus traditum accepiſſe.* Hæc ex eius Legenda habentur. Ex hiſtoria quoque ipſius mirabilis hæc ſententia ab ipſo prædicata elicitur. *Religioſus ſine oratione*, *miles eſt in prælio ſine armis*, *& nudus.* Hinc in epiſtola adhortatoria ad quendam religioſum ſic loquitur. *Hæc eſt ergo monitio mea*, *& inſtructio tua. Tardiloquum te eſſe iubeo*, *& tardè ad loquutorium aſcendentem*, *conſcientiæ puritatem amplectere*, *orationi vacare non deſinas*; *cellam frequenter diligas*, *ſi vis in cellam vinariam introduci.* Nec mirum adeò ſedulè Angelicum Doctorem orationem religioſis intimaſſe, qui in ſua Summa Theologiæ exaratum reliquit, medium, quo diuina prouidentia hominibus neceſſaria prouidit, orationem eſſe, *vt ſcilicet homines poſtulando mereantur accipere*, *quod eis Deus omnipotens ante ſæcula diſpoſuit donare.* Innuens hiſce verbis viam regiam, per quam nobis, & omnibus religioſis præcipuè annona de cœlo venit, orationem eſſe.

6 Ad hæc S. Vincentius Ferrerius Hiſpaniæ noſtræ, & Prædicatoriæ familiæ decus, iam adiungitur, qui in opuſculo de vita & inſtructione ſpirituali, priſcorum Monachorum exempla ſequutus promiſcuam orationem, & lectionem vult proprium eſſe religioſi munus. *Iteratò* (*inquit*) *ad ſtudium redeas*, *vel ad lectionem*, *& iteratò ad orationem*, *& ſic alternando commutes.* Clarius capite vltimo eiuſdem opuſculi, inter perfectiones neceſſarias ſpiritualem vitam agentibus, hanc recenſet. *Diuitiſſima*, *& continua recordatio beneficiorum Dei eſt die*, *ac nocte ſtare in oratione.* Scitum, & facetum eſt illud magiſtri cuiuſdam, qui cum à nepote ſcientiarum cupido rogaretur, num ſibi liceret à meditatione ceſſare aliquando? Reſpondit ironicè: *Licet modo hoc nec die ſit*, *nec nocte*: *ſcriptum eſt enim in lege Domini meditandum die*, *ac nocte.* Id ipſum religioſo interroganti de ceſſatione ab oratione dicere poſſumus. Licere quidem, dummodo neque die, neque nocte ſit, quia iuxta placitum Vincentij, aliorumque Patrum, Religioſus debet *die*, *ac nocte ſtare in oratione.*

7 Vincentij mentem, ſpiritumque bibiſſe viſus eſt Sanctus Ludouicus Epiſcopus Toloſanus; vt enim ex eius vita habetur, dicere ſolitus erat: *Omne tempus perdidiſſe exiſtimo*, *quod ſine oratione*, *& diuinis contemplationibus conſumpſi.* Vera quidem ſententia, & religioſæ mentis muneris manifeſtum indicium.

8 Sed id clarius, & ſpecialiter pro Religioſis ſic expreſſit *in lib. 6. erudit. Relig. part. 4. cap. 9.* Præclarus auctor Vmbertus: *Licet omnes frequenter debeant orationi intendere*, *tamen Religioſi amplius*, *iuxta illud quod legitur*: *Cornelius vir Religioſus de-*

Deum ſemper. Habent Religioſi & magnam orandi neceſſitatem, & magnam opportunitatem. Magnam neceſſitatem, quia vehementius tentantur, ideo vigilare, & orare debent, ne per conſenſum intrent in tentationem. Item maiora bona habent, & ideo largitorem debent rogare pro eorum cuſtodia. Citò enim amitterentur, niſi ab eo cuſtodirentur. Item arduum eſt valdè, quod habent facere, ſcilicet ſemitam tenere, & vſque ad mortem in ea perſeuerare. Difficilius eſt tenere ſemitam, quam viam publicam. Vnde viro Religioſo multum eſt neceſſarium Dei adiutorium, & frequenter in oratione implorandum. Frequenter debet dicere illud Pſalmi: Perfice greſſus meos in ſemitis tuis, vt non moueantur veſtigia mea. *Præterea Religioſus, qui non habet proprium, corporales eleemoſynas non poteſt facere, ſicut diues. Ideo ſicuti diues, qui non poteſt multum orare, eleemoſynis hoc recompenſat: ſic Religioſus defectus eleemoſynarum corporalium orationibus debet recompenſare, vt ſic impleat illud,* omni petenti te tribue. *Item de eleemoſynis viuunt Religioſi, & orationes eorum multum petuntur, & in ſuffragiis eorum magna fiducia habetur; ideo oportet eos multum orare, ne ab eis homines decipiantur. Item habent magnam opportunitatem orandi, quia à negotiis ſæcularibus magis ſunt expediti, & propter loci congruitatem, & propter ſanctam ſocietatem.* Hæc ille ſatis ad intentum cauſas aſſignans propter quas ſpeciatim Religioſi orationis exercitio crebrius aliis vacare debeant.

8 Ioannes Rusbrochius piiſſimus auctor, altiſſimæque contemplationi deditus, in libello de ſeptem cuſtodiis ad Monialem Franciſcanam directo, *c.1.* tam ipſam, quam religioſos omnes de orationis iugi ſtudio, ſic monet. *Licet à Deo peccatorum veniam conſecuta ſis, nihilominus coram illius ſemper miſericordia perſeuerans, corde, & affectu intus vociferaberis: Deus propitius eſto mihi peccatrici. Animum tuum perpetua cum laude ad ipſum ſuſtolles, & affectum, ac deſiderium tuum cum diuina bonitate ad beatos, & mortales omnes perenni cum charitate latè extendes: cor verò tuum ingenti cum reuerentia coram ſublimi Dei omnipotentis maieſtate, & Domini Ieſu pedibus ſubmittes, ac humiliabis; in eoque verſaberis exercitio, & quendam illius habitum tibi efficies, ac comparabis: in quo omnes vitæ tuæ dies verſeris, ac ambules.* Hæc Rusbrochius. Quibus ſi adiungas in margine notari hæc verba: *Quotidiana religioſorum exercitia:* facilè elicies iugem orationem eſſe exercitium quotidianum regularium ex mente Rusbrochij.

9 Præterea D. Dionyſius Carthuſianus ſermonem quendam, qui eſt 7. de Dom. 2. poſt Natiuitatem, ad religioſos direxit de virtute, & modo orationis ab illis ſeruando: in quo inter alia hæc habet: *Multi Sanctorum affirmant ſummum, ac ſpecialiſſimum opus Monachi eſſe, puram Deo orationem indeſinenter offerre.* Et infrà approbat illud ex Caſſiano: *Omnis finis, atque perfectio Monachi ad iugem orationis perſeuerantiam tendit, & quantum humanæ fragilitati conceditur ad immobilem mentis tranquillitatem, puritatemque nititur.* Rurſus ſerm. 5. ad Religioſos de Dom. 4. Quadrageſ. ſic habet. *Si cupimus veraciter eſſe filij Hieruſalem, ſeu militantis Eccleſiæ, diſcamus cæleſtia contemplari, cæliformiter conuerſari, Angelicam in terris ducere vitam, atque futuram iam beatitudinem inchoare.* Et infrà: *Si ergo aſſiduè conemur nos actualiter Deo coniungere, eius laudibus omni hora inſiſtere, orationibuſque vacare, ad ſummæ, & increatæ pulchritudinis nos contemplationem dare, imo & in exterioribus, ſeu corporalibus occupationibus mentem ad Deum frequenter erigere, meditando, orando, pſallendo, tunc vtique cæleſtem agimus vitam, & futuram beatitudinem inchoamus, &c.* Sermone quoque 6. de Paſcha, ſic loquitur. *Magna hominis religioſi eſt iſta calamitas, quod non amplius delectetur loqui, & occupari Deo, orando, pſallendo, meditando, contemplando, &c. quàm cum hominibus.* Sermone quoque 4. de Dom. 18. poſt Trinitatem, ſic proſequitur. *Orando, meditando, pſallendo occupetur ſemper cor noſtrum in Deo, Dominum Deum cum Propheta oremus. Deduc me Domine in vias tuas, & ingrediar in veritate tua, lætetur cor meum, vt timeat nomen tuum. Itemque, Greſſus meos dirige ſecundum eloquium tuum, & non dominetur mei omnis iniuſtitia. Rurſus, notam fac mihi viam, in qua ambulem, & doce me facere voluntatem tuam.* Prætereà ſerm. 7. de Dom. 25. poſt Trinitatem ſic habet: *Ad hoc tendit inſtitutio regularis, atque profeſſio Monachalis, vt Monachus, quantum in vita præſenti fit poſſibile, indeſinenter Deo intendat orando, pſallendo, meditando, legendo, contemplando, &c.* Innumera tandem ex piiſſimo hoc Patre in ſermonibus de ſanctis, eis præcipuè, qui ad religioſos diriguntur, breuitati conſulens omitto.

His etiam Patribus D. Laurentius Iuſtinianus adhæret, qui ſicut feruore, zeloque animarum ſplendidiſſimus fuit, ſic quoque perfectionis monaſticæ ardentiſſimus fuit amator. Orationis ergo neceſſitatem pro religioſis aliquoties aſtruit. In libro de obedientia, *c.*17. orationem vocat, robur, & præſidium cœnobiorum. *Ipſa* (inquit) *cœnobia ſunt præſidia munitiſſima ſanctorum Angelorum vallata cuſtodiis, ignitariſque orationum roborata ſuffragiis.* Veriſſimè ſanè, ſine oratione namque langueſcit cœnobium, omniumque inimicorum pateſcit inſidiis. Hinc in libro de gradibus perfectionis religioſos ſic alloquitur: *Nullus perfectè enarrare ſufficit quàm neceſſaria ſit oratio cunctis, & quantum ad perfectionem venire anhelantibus omnino ſit congrua. Audeo etiam dicere neminem abſque illa poſſe ad ſalutem pertingere.* Hæc Laurentij Iuſtiniani verba, ſicut & alia ſimilia D. Bonauenturæ, hoc etiam capite allata, alicui forſan duriora apparebunt. Horum tamen Patrum auctoritas, ſimulque dicta, dicendaque veriſſima eſſe in aliquo ſenſu certiſſime ſuadent. 10

Quis tamen pro hoc intento de neceſſitate orationis confirmando, Sanctam Virginem Thereſam, noſtri ſæculi, ſacræque religionis iubar, & decus non deſideret? Quæ enim toti Hiſpaniæ, orbique toti, orationis, & myſticæ Theologiæ Magiſtra fuit, nonne religioſo ſtatui idem munus intimaſſe credetur? Siue ergo vitam ipſius, ſiue etiam libros de itinere perfectionis, aut etiam de manſionibus ab ipſa conſcriptos legeris, hunc ſcopum ſibi præfixiſſe inuenies, vt oratione exercitium religioſis cunctis neceſſarium aſtruat. Specialiter regulæ obſeruantiam ex orationis ſtudio dimanare ſic admonet. *Oremos ſin ceſſar, que conque ſe haga heſto, que es lo mas importante, no ſe dexaran de cumplir los ayunos, diciplinas, y ſilencio, que manda la orden.* Deinde exercitium iſtud orationis dicit eſſe fulcimentum, & ſcopum religionis: ideoque ſolitudinem maximoperè amplectendam eſſe. Sic vero loquitur. *Acoſtumbrarſe à ſoledad es gran coſa para la oracion, y pues eſte ade ſer el cimiento de eſta caſa, ya eſto nos juntamos, mas que à otra coſa, es meneſtèr traer eſtudio, en afficionar nos à lo que eſto mas nos ayuda.* Demum (vt vno verbo dicam) tota vita ipſius, geſta, dicta, & ſcripta cò tendunt, vt commoda, & vtilitates ex orationis exercitio prouenientia, cunctis, regularibus præſertim ſuadeat. Ad hunc quoque finem iugis orationis religionem Fratrum, & Monialium inſtituit, & quia magno cum feruore, totiuſque populi Chriſtiani exemplo id præſtat, ideo inter Eccleſiæ luminaria, vt ſidus ſplendiſſimum maximè fulget, in perpetuaſque æternitates ſacra hæc progenies fulgebit. 11

Iungam his Patribus graues alios Doctores, qui etſi Sanctorum numero nondum aſcripti teneantur, inter graues tamen auctores locum tenent, qui quaſi 12

manu

manu data Monacho proprium munus, & exercitium orationem eſſe, clarè tuentur. Ex quibus venerabilis Thomas de Kempis orationis neceſſitatem ſæpius religioſis commendat: In libro de ordinatione, & diſciplina Clauſtralium, *libro 5. cap. 1 & 2.* ſic loquitur. *Tria ſunt omni religioſo neceſſaria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt oratio, lectio, operatio. In iſtis omni die exercere ſe debet, & ſemper in aliquo horum occupare. Oratio illuminat, oratio purgat, oratio conſolatur, oratio lætificat, oratio impetrat fauorem, oratio alleuiat laborem, oratio nutrit deuotionem, oratio præbet fiduciam, oratio expellit pigritiam, oratio fugat dæmonem, oratio vincit tentationem, oratio ſemper eſt neceſſaria. ſicut gratia, ſine qua viuere ſpiritualiter non poſſumus.* Ruſuſque: *Non te pigeat orare, ſi vis à vitiis liberari.* Ex valle quoque liliorum, c. 17. lilia hæc flagrantia collegi: *Hæc tria in ordine valdè neceſſaria, Deo, & Angelis accepta; ſcilicet laborare manu contra otium; amare lectionis ſtudium contra cordis tædium: & continuare orationis vſum contra diaboli dolum.* In 2. p. ſerm. ad nou. ſerm. 4. ſic. *Beatus religioſus, cui ſacra lectio cibus, oratio potus, pſalmus iubilus, meditatio Chriſtus, ſpeculatio Deus: flabunt venti, & non nocebunt Deo vacanti, & oranti.* In enchiridio etiam Monachorum, c. 2. ſic Monachum inſtruit. *Inceſſanter orandum eſt, ne vincaris à vitiis, & in profundo malorum deſperando ſubmergaris.* Hæc, & alia pius, & grauis auctor ſatis clarè neceſſitatem orationis regularibus intimans.

13 Accedit Ioannes Lanſpergius deuotus auctor, Carthuſianuſque Monachus, oratorij exercitij commendator percelebris, in dialogo Monachi cum milite Lutherano ſic loquitur. *Ad hoc potiſſimum vita cœnobitica eſt deſtinata, quæ ferè ſemper noctu, diuque quantum corporalis concedit facultas, eo tendit, vt ibi (quod in cœlo fit) id eſt Dei præconium canendo, iubilando, gratias agendo, precando, meditando peragatur.* In libro etiam de vera religione, etſi diuerſos Ordines ad diuerſa munera in Eccleſia exercenda addictos eſſe dicat, omnes tamen ad munus orationis deſtinatos eſſe docet. *Nonnulli ad concionandum, & docendum, nonnulli ad miniſtrandum ægrotis, nonnulli ad tutandam fidem, nonnulli ad liberandos captiuos, &c. Omnes tamen ad Deum cantando, & orando, & gratias agendo, laudandum, ipſique mundo corde adhærendum ſunt deſtinati.* Ecce noſtri capitis ſcopum à Lanſpergio deſcriptum, Monaſtici ſcilicet muneris eſſe diu, noctuque indefeſſa vigilia orationibus inſudare.

14 Clariſſimè etiam Fr. Hieronymus Sauonarola inter Dominicanos Patres valdè inſignis, inter regulas quaſdam ab ipſo conſcriptas, quæ habentur in antiquis conſtitutionibus huius ſacri Ordinis, ſic habet ad intentum. *Principale ſtudium religioſi eſt, conari die, noctuque vt anima ſua ſit Deo coniuncta per orationem, & contemplationem, continuumque amorem actualem.* Inferius quoque ſic. *Cum omni, & ſumma diligentia, & ſolicitudine vacare debet orationi, & contemplationi, ita vt ſæpiſſimè eleuet mentem ſuam ad Deum, & oret cum breuitate, tam in Eccleſia, quam in menſa, tam in domo, quam in theatro, tam ſedendo, quam ambulando. Et frequentiſſimè dicat verſiculum illum, Deus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina. Item dicat: Miſericordia tua Domine ſubſequetur me, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ.* Tandem in fine ſic concludit. *Religioſi, qui iſta non conſiderant, ſed ambulant ſine conſideratione finis proprij, efficiuntur tepidi, inquieti, murmuratores, ambitioſi, iracundi, loquaces, ſenſuales, hiſtrioneſi, & duriores, quam ſæculares ad pœnitentiam. Et niſi Deus per ſuam miſericordiam eos reuocet, in alia labuntur præcipitia, à quibus nunquam poſteà liberantur.* Hæc, & alia grauis auctor.

His iunge Ioannem Gerſonem inſignem Pariſienſium Cancellarium, qui ſæpius religioſi munus orationem dixit. In reſponſione ergo apologetica ad quendam Carthuſianum Monachum monet, toto tempore, quo obedientiæ legibus non obſtringitur, orationi operam dare. Ad quod vtitur illo verſiculo. 15

Fac opus iniunctum, inde vacato tibi.

Subiungit tamen modum *Alphab. 19. lit. E. Conſulo tamen, vt iſta vacatio ſit taliter practicata in deuotionis otio, vt non reddatur inepta per lachrymas, aut alia læſiua corporis, vel mentis exercitia, &c.* Similiter tractatu de oratione, & eius valore religioſum etiam inſtruens, profeſſionem ipſius eſſe ad orationis munia exercẽda declarat his verbis, *Alphab. 77. lit. R. Recogites in meditatione tua profeſſionem in Monaſterio, videbis te conſtitutum, & peculiariter dicatum, vt ſis veluti quæſtor aliquis; qui pro languentibus, & indigentibus in hoſpitali magno totius vrbis, quærere debeas eleemoſynam, non tam corporaliter, quam ſpiritualiter ſuſtentantem.* Et paucis interiectis: *Meditare igitur vt columba ſimplex, & gemens, & ſit meditatio tua in conſpectu Dei ſemper.* Hæc Gerſon innuens ſatis munus proprium religioſi orationem eſſe.

Omnium tamen clarius, & diſtinctius, munus orationis religioſis iniunctum expoſuit celebris Benedictinus Abbas Ioannes Trithemius. In homilia ergo octaua ad Monachos, ſic loquitur: *Dominus, ac Saluator noſter Ieſus Chriſtus in Euangelio, fratres, volens nos continuos eſſe in orationibus, ita præmonuit, dicens: Oportet ſemper orare, & nunquam deficere. Hoc Domini conſilium, præ cunctis mortalibus, maximè decet Monachos, & omnes in quacumque religione clauſtrales, quorum omnis actio, & tota vita, imo quidquid faciant, aut oratio eſſe debet, aut ſaltem orationi conforme.* Ne tamen tepidus, aut imperfectus religioſus muneri ſibi iniuncto per horas ſolum canonicas, ſeu quotidianum officium Eccleſiaſticum, omiſſa oratione mentali, ſatisfacere putet, ſubiungit poſtea. *Non ſatis eſt Monacho in ſchola Chriſti Regis æterni ad perfectionem tendenti orationes canonicas perſoluere, nec ſufficit homini Deo per votum ſolemniter dicato preces Ordinis communes in conuentu adimplere, quoniam qui ſemper orare ſine intermiſſione præcipitur, vltra verbales, etiam ad ſpirituales orationes obligatur.* Hæc Trithemius, quæ ſi rectè expendantur, & Monachi officium, & intentum noſtrum his capitibus ſatis innoteſcit. 16

Cum tamen hæc ita ſint, & tam vnanimi, conſtantique aſſenſu Patres hi omnes his capitibus adducti, orationis neceſſitatem regularibus omnibus proponant, mirum erit ſi aliqui ex religioſis inueniantur tam ſanctum exercitium reſpuentes. At multos eſſe non tam ego, quam Diuus Bonauentura de perf. vitæ, cap. 5. plorat ſic inquiens. *Qui ſunt hodie, qui huiuſmodi meditationibus vacent? Qui ſint exploratores gaudij cœleſtis? Qui corde, & animo conuerſentur in cœlis? Rari ſunt. Vnde dici bene poteſt de quibuſdam religioſis illud verbum, quod B. Bernardus dicit, quorum ſtudium deberet eſſe cœlos deuotione penetrare, mente circuire ſupernas manſiones, ſalutare Apoſtolos & choros Prophetarum, Martyrumque admirari triumphos, omnibus his poſtpoſitis, turpi ſe mancipant corporis ſeruituti ad obediendum carni, & ad ſatisfaciendum gulæ, & ventri. Idem de proceſſu relig. lib. 7. c. 11.* de quibuſdam religioſis ait, quod *non ſolum non ſentiant, ſed nec quærant, nec deſiderent, neque curent, imo neque credant, ſed inuideant, & perſequantur in aliis deuotionis gratiam.* Paſchaſius quoque auctor grauis, & inter Bibliothecæ Patres relatos, dum illud Hieremiæ Thren. 4. *Diſperſi ſunt lapides Sanctuarij in capite* 17

pite omnium platearum, exponit miſeram ſortem quorumdam regularium, qui orationis ſanctæ exercitio vale dixerunt, ſic deplorat *in lament. Hierem. in 2. tom.auct.Bibl. Quid ergo putas ſunt lapides ſanctuarij in capite omnium platearum diſperſi, niſi Monachorum ſancta, & Deo conſecrata ſocietas? qui ſemper debent Dei apparere in ſecreto conſpectibus?* Et infrà. *Ideo diſperſi plorantur, quaſi lapides Sanctuarij in capite omnium platearum, quia dum per vitam, & orationem intus eſſe in contemplatione Dei ſemper debuerant, per vitam reprobam foris paſſim vcaant.* Innuens ſatis plures regularium eſſe qui orationis exercitium ferè contempſerint. Ioannes Lanſpergius in ſerm. quodam ad congregationem Monachorum habito, multos eſſe ex religioſis, qui ſanctæ orationis exercitium reſpuant, ſic habet. *Sunt alij, qui ſolutis vtcumque horis, & ordinis debitis, deinceps externis ſuis vacant, nihil prorſus de internis, parum de meditatione, aut contemplatione, parum de oratione mentali, aut exercitiis ſpiritus ſcientes.* Ecce iam multos eſſe ex regularibus, qui orationi non vacent, ex his Patribus habemus.

18 Hi ergo omnes, Patrum teſtimoniis adductis, ad tam ſanctum exercitium totis viribus trahendi, & reuocandi ſunt. Neque enim aliter vitia eradicare, virtuteſve in religionibus plantari poterunt, niſi ſancta oratione mediante. *Oratio enim* (teſte Caſſiodoro) *ſerenat cor, abſtrahit à terrenis, mundat à vitiis, ſubleuat ad cæleſtia, reddit capacius, & dignius ad accipienda bona ſpiritualia.* Vnde optimè B.Thomas de Villa noua *Conc. de Sept. Religioſus tepidus, ſi non orat, & laudat, quid accipiet?* Ac ſi dicat; ſine oratione religioſum virtutibus vacuum, vitiiſque plenum recenſeri. Rixoſos ergo, vagos, deſides, otioſos, impudicos, auaros, iracundos, guloſos, ſuperbos, ambitioſoſque regulares (ſi quos videris) hos omnes ſine oratione viuere, facilè ſuſpiceris. Si fortè etiam religionem aliquam deformatam diſcolis, vagiſque, ac inhoneſtis fratribus reſperſam conſpexeris, propter orationis egeſtatem, vel penuriam hoc illi malum eueniſſe credas. E contra verò religioſos humiles, pauperes, pudicos, obſeruantes, obedientes, temperatos, quietis amatores, fructum animarum zelantes, virtutibuſque plenos (quales multi ſunt) ex eo tales putes, quod orationi ſedulò incumbant. *Quemadmodum enim* (verbis Chryſoſtomi vtar *lib.1. de orando Deum*) *vbi regina quapiam ingreditur ciuitatem, neceſſe eſt, vt omnis opulentia pariter conſequatur, ſic videlicet poſtquam deprecatio venit in animam, omnes virtutes ſimul ingrediuntur.* Ergo bone religioſe, hoc tibi maximè in cura ſit, vt ad orationis ſtudiũ totis viribus anheles. Baſilius tibi loquitur. *Hæc vna recordatio ſi eſſet aſſidua, contra omnia vitia medelam præberet.* Faxit Deus, ita fiat.

19 Quia vero ſolitudo *Orationis ſchola*, iure à Patribus cenſetur, ideo quæ de ſolitudine commendanda Reuerendiſſimus Ordinis noſtri Præſul, antiquitate, & pietate Venerandus Nicolaus Gallicius in ſuo piiſſimo opere *Ignea ſagitta* compellato, *c.11.* ſcripſit, hic meritò apponenda. *In ſolitudine nobis omnia proſperè patrocinantur elementa. Firmamentum miro Ordine Planetarum, ac Syderum mirabiliter decoratum, nos ad ſuperiora, miranda ſua pulchritudine allicit, & inuitat. Aues Angelicam naturam quodammodo induentes, ſuauem cantus melodiam ad noſtrum ſolatium mirabiliter modulantur. Montes etiam iuxta Iſaia prophetiam, nobis mirificam ſtillant dulcedinem: ſed & colles noſtri conſortes fluunt lac, & mel, qua mundi huius amatores fatui non guſtabunt. Nobis autem ad laudem pſallentibus, Creatoris montes circumſtantes, fratres noſtri conuentuales, iuxta identitatem vocis, noſtra lingua plectra percutientes, ac vena organica in aëre modulantes, vna nobiſcum tono concordi reſonant Dominum collaudantes. Germinant radices, virent herba, frondes, & arbores nobis ſuo modo lætanter applaudentes; de hac autem iucunditate ſolitudinis ſecundum ſenſum tropologicum ſcriptum eſt in Iſaia:* Exultabit ſolitudo, & florebit quaſi lilium, germinans germinabit, & exultabit lætabunda, & laudans. *Et iterum in pſalmo:* Pingueſcent ſpecioſa deſerti, & exultatione colles accingentur. Hucuſque ille: Nos verò vlterius progrediamur.

CAPVT V.

Regulæ, & Conſtitutionum inuiolabilis obſeruantia religiones reformat: & in hoc deficere ipſas euertit.

SVMMARIVM.

1 *Regula, & conſtitutionum obſeruantia Religionibus omnino neceſſaria.*
2 *Eam ſæpius commendat ſanctus Ephrem Syrus.*
3 *Immenſa gloria regulas obſeruantium, ſecus verò grauiſſima pœna non obſeruantium adſtruuntur.*
4 *Theodori Studita legatum Monachis teſtamento relictum.*
5 *Albini Flacci conſilium ſalutare.*
Verba S.Caſarij ad hoc intentum. ibid.
6 *Ordo cuſtodit eos qui ſe cuſtodiunt. Bernardi dictum.*
7 *Petri Damiani monitum pro tyrone in militia ſpirituali.*
8 *Non pauca ex D.Bonauentura de perditione Regularium propter defectum regularis obſeruantia, referuntur.*
9 *Vita ſpiritualis Religionis ex obſeruantia regula naſcitur; illius interitus ex Regula contemptu.*
10 *Regula, & Conſtitutionum obſeruantiam ſuis mandat S. Ignatius Loyola.*
11 *Regula, & Conſtit. repetitam lectionem ſuis Monialibus proponit S.Thereſia.*
Verba B. Magdalena de Pazzi ad propoſitum referuntur. ibid.
12 *Silentij obſeruantia ex Patribus commendatur.*
Priſcorum Monachorum ſilentij quadam exempla recenſentur. ibid.
13 *Sancta Religio in loquacibus eſſe non poteſt.*
14 *Regula inſtitutiones ſunt pracepta vitalia.*
15 *Regula obſeruantia haredem conſtituit regni cæleſtis; eius contemptus in barathrum perditionis animas trudit.*
16 *Tres Sanctorum corona, quarum prima legis obſeruatoribus conceditur.*
17 *Viſio diuinitus facta Gerardo Monacho ad intentum.*
18 *Improbi Regulares aternas pœnas ob contemptum propria regula aſciſcunt.*
19 *Horribilia exempla de Religioſis Regula tranſgreſſoribus recenſentur.*
20 *Terribilis item euentus de Monachis quibuſdam gula, venerique deditis.*
21 *De aliis, qui ob leues culpas Purgatorij pœnis addicti ſunt.*

ERGO vel maximè orationis exercitium regularium Ordinum reformationi neceſſarium eſt, 1
vt vel ſic religioſi omnes ad propriæ regulæ, communiſque obſeruantiæ modum ſuauiùs ſe aſtringant: vnde poſtquam in præcedentibus capitibus orationis

orationis officium commendauimus, nunc in præſentibus regulæ, & conſtitutionum inuiolabilem, & peruigilem cuſtodiam ipſis omnino neceſſariam proponimus. Patrum ergo teſtimonia pro obſeruantia ſanctæ regulæ, & conſtitutionum perſcrutemur.

2 Adſtat primus Sanctus Ephrem Syrus, qui non ſemel, ſed ſæpius, regulæ, ac conſtitutionum regularium obſeruantiam religioſis commendat *adhort. 1. ad nouit. Si in cœnobio fratrum degeris, regulas conuentuales ne deſpexeris: Si ſolitariam vitam vixeris, caue optimas formas Anachoretarum, qui rectam tibi ſemitam ſtrauerunt, deſpexeris.* Et infrà. *In Monaſterio igitur reſidens, canonem, ſeu regulam cum omni reuerentia, & amore Dei ſequere.* Quod vlterius *in ſerm. B. Ab.* exemplo S. Abrami Eremitæ ſic comprobat. *Toto porrò tempore renunciationis ſuæ canonem, ſeu regulam ſemel arreptam, nunquam mutauit, ſed quinquaginta annorem ſpatio in vita religioſa ſtudio ſe exercuit.* Alibi quoque ſic Monachos inſtruit *in ſerm. aſcet. de vita relig. Modum, ac normam, quam illuſtres, perfectique illi noſtri Patres tradiderunt, omni conatu, ac ſtudio teneamus.* Et infra. *Vnam nobis regulam chariſſimi diligamus, per quam Deo grati, acceptique eſſe poſſimus; nobiſque ipſis, ac proximis noſtris prodeſſe valeamus.* In ſermone etiam quodam Aſcetico de vita Monaſtica, antiquos Monachorum patres, ex eo perfectiſſimos, probatiſſimoſque euaſiſſe commemorat, quod vnius regulæ acceptæ fuerint exacti obſeruatores. Sic Ephrem. *Propterea verò, & SS. probatiſſimique olim Patres, iactis firmiter vnius viuendi regulæ fundamentis, perfecti euaſerunt; ſi quidem illum canonem, ac regulam, quam ſemel arripuerant, ad finem vſque vitæ ſine impedimento aliquo retinuerunt.* Subiungit poſtea *Et ideò Deus quoque in illis habitauit, atque in eis eſt glorificatus, & quicumque illos videre, vel audire meruerunt, Deo gloriam dederunt.* Hæc, & alia S. Ephrem oſtendens ſatis vitam, perfectionemque regularium ex inuiolabili obſeruantia regulæ, & conſtitutionum pendere: è contra verò damnum religionum ex parum accurata legum cuſtodia prouenire. Demum parænesi prima quantum præmium obſeruanti Monacho reſeruatum ſit, ſic deſcribit: *Serua mandata Altiſſimi, ô Monache & Patrum conſtitutiones recole, pietatis pugil, hæc enim faciens regni cœleſtis hæres deſignaberis.*

3 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, ex quo aliqua pro noſtro intento confirmando deſumere poſſumus. Primò ergo in libro quarto de inſtitutis Monachorum renunciantium ſæculo *c. 33.* immenſam gloriam fideliter obſeruantibus regulam Ordinis promitti, & grauiſſimas pœnas non obſeruantibus præparari, ſic aſtruit. *Sicut namque immenſa gloria fideliter ſeruientibus Deo, ac ſecundum regulæ inſtitutionem ei adhærentibus repromittitur in futurum, ita pœnæ grauiſſimæ præparantur his, qui tepidè eam, negligenterque fuerint exequuti.* In collationibus quoque Monachum propriæ regulæ tranſgreſſorem, incorrigibilem euadere, & difficiliùs, ad perfectionem aſcendere, quam carnalis ſæcularis, vel etiam infidelis, grauiſſimis his verbis docet *coll. 4. cap. 19. Facilius ad ſalutarem conuerſionem, ac perfectionis faſtigium carnalis quis, id eſt ſæcularis, vel gentilis accedit, quam is, qui profeſſus Monachum, nec tamen viam perfectionis arripiens ſecundum regulam diſciplinæ, ab illo ſemel ſpiritualis feruoris igne diſceſſit.* Rationem ſic ſubiungit. *Ille namque* (ſcilicet carnalis vel gentilis) *corporalibus ſaltem vitiis humiliatus, atque immundum ſe ſentiens, contagione carnali, ad fontem veræ purificationis, ac perfectionis culmen, quandoque compunctus accurrit.* De Monacho verò regulæ tranſgreſſore ſic addit. *Qui ſemel, vt diximus, tepidè exorſus initio Monachi cœpit abuti vocabulo: nec tamen humilitate, ac feruore, quo debuit iter huius profeſſionis arripuit, infectus ſemel hac miſerabili lue, & in ea quodammodo reſolutus, ex ſe vlterius perfecta ſapere, nec alterius poterit monitis erudiri.* Proh dolor! Quàm horribilia ſunt hæc verba improbis, ac deprauatis religioſis ſuæ regulæ contemptoribus. Ex eis enim liquidò innoteſcit Monachum illum, qui propriæ regulæ obſeruantias ſpernit, quaſi à Deo deſpectum, difficilius, quam alter homo, quantumvis prophanus, & infidelis, ad perfectionis faſtigium peruenire poſſe. Cum verò tendentia in perfectionem proprium munus religioſorum ſit, attendant regulæ Monaſticæ contemptores, quantum malum ſibi aſciſcant ex culpabili tranſgreſſione legum religionis.

Ad idem Theodorus Studita in ſuo teſtamento 4
(prout in Bibliotheca Patrum habetur *t. 2.*) hoc legatum Monachis velut opulentiſſimam hæreditatem, his verbis reliquit: *Leges, ac ſcita maiorum, in primiſque Magni Baſilij, non migrabis, quin quodcunque ages, diſces vel ex ſacris literis, aut paterna tua conſuetudine geres.* Si conſilium hoc Monachi cuncti ſibi arriperent, propriæ vtilitati conſulerent, & perditioni religionis obuiarent.

Conſulit idem Albinus Flaccus Caroli Magni Ma- 5
giſter, *epiſt. 49.* Monachos namque in epiſtola quadam inſtruens, ſic loquitur: *Regularis vitæ obſeruationem diligentiſſimè cuſtodite: quatenus æternam benedictionis mercedem habere mereamini. Hæc eſt laus veſtra, iſte honor veſter apud homines, & retributio apud Deum.* Sanè hoc ita eſſe experientia comprobat. Quæ enim religio propriæ regulæ, inſtitutionumque arctiſſima obſeruantia tenetur, apud Deum, & homines vbique honoratur: quæ tamen illarum cuſtodiam ſpernit, leui nota apud omnes dignoſcitur.

Nec iure prætermitti poteſt, quod S. Cæſarius *in* 6
Regula Sanctimonialium ad hoc intentum ſcripſit: *Quia*, inquit *vos, Angelis deſiderò eſſe conſimiles, iterum atque iterum rogo, & per omnipotentem Deum vos conteſtor, vt nihil de ſancta Regulæ inſtitutione minui permittatis, ſed totis viribus eam cuſtodire, auxiliante Domino, laboretis, ſcientes quoniam vnuſquiſque propriam mercedem accipiet ſecundum ſuum laborem. Et hoc ante omnia rogo, vt admonitionem noſtram non tranſitoriè accipiat ſanctitas veſtra; quia non ex noſtra præſumptione loquimur, ſed ſecundum quod in ſcripturis canonicis legitur, & antiquorum Patrum libris abundantiſſimè continetur, vos cum grandi affectu, & cum vera charitate ſalubriter admonemus & quia legitis, quod, Qui vnum mandatum minimum neglexerit, minimus vocetur in regno cœlorum, nolite humilitatis noſtra verba, quaſi minima deſpicere, propter illud: quod ſcriptum eſt: Qui vos ſpernit, me ſpernit. Et illud, Qui ſpernit modica, paulatim defluit. Quomodo enim in quocumque carnali certamine tantum vnuſquiſque abiectior erit, quantum minor & infirmior perſona ſuperauerit, ita & in ſpirituali certamine in eum, qui negligens fuerit in minimis, implebitur illud, quod ſcriptum eſt: Qui vniuerſam legem ſeruauerit, offendat autem in vno, factus eſt omnium reus. Hoc enim ego cum grandi non ſolum timore, ſed etiam tremore cogitans, dum paueſcit animus meus, ne vobis vel aliqua peccata minuta ſubrepant, non ſolum admoneo, ſed ſupplico pariter, & conteſtor, & cum grandi charitatis affectu adiuro, ſic in illam æternam beatitudinem, ad conſortium Angelorum, omniumque Sanctorum, ſine confuſione venire ſimul, & cum ſancta Maria, & cum omnibus reliquis Virginibus coronæ gloriæ accipere, & cœleſtem agnum ſequi vos fœliciter videre promerear, vt toto corde, & animo mandata ſuperius comprehenſa ſtudeatis implere, per quæ ad æterna præmia poſſitis fœliciter peruenire.*

D. quoque Bernardus Monachorum vertex, non 7
ſemel,

6 ſemel, ſed ſæpius, quàm illis neceſſaria ſit obſeruantia regulæ religionis, ſimulque conſtitutionum Ordinis, ſatis expreſſit *de præc. & diſpenſ.* Quondam ſic. *Omnes magiſtram regulam ſequantur, nec ab ea temerè deuiatur à quoquam.* Vbi temeritatis notam regulæ tranſgreſſoribus indicit Bernardus. *Idem epiſt.* 321. *Rogo vos fratres, & multum obſecro, ſic agite, & ſic ſtate in Domino dilectiſſimi, ſoliciti ſemper circa cuſtodiam Ordinis, vt Ordo cuſtodiat vos.* Ac ſi clarius diceret; religio illa, in qua propriæ regulæ tranſgreſſio permittitur, nec ſeipſam, nec alumnos cuſtodire valet. Eſt enim regularibus regula, quod mœnia vrbibus. Vnde quemadmodum diſſipantibus mœnia vrbis diſpendium datur, ſic quoque regulæ, regulariumque ſanctionum contemptores, totius religionis interitus debitores ſunt. Quare illud Pſalmi 79. obiici poteſt tranſgreſſori regulæ. *Deſtruxiſti maceriam eius, & vindemiant eam omnes, qui prætergrediuntur viam.* Quid vero apud Bernardum ſit ordinem cuſtodire religioſos ſuos, ex alio eius loco inferius adducendo conſtabit, vbi ex diuina reuelatione Gerardo Monacho facta affert, nullum religioſum damnandum fore, qui ſuam regulam, Ordiniſque obſeruantias amauerit: quin potius regularis obſeruantiæ amatores, in Ordinem Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum aſſumendos eſſe. Præterea, quid de Monacho regularis diſciplinæ præuaricatore ſentiat ipſe Bernardus, ipſe palam profeſſus eſt in epiſt. 191. ad Papam Innocentium, vbi illum vocat, *Inimicum crucis Chriſti, Sanctorum, qui in circuitu eius ſunt, violentiſſimum oppreſſorem, & calumniatorem pauperum. Qui propria iam pene non habens, quæ deuoret, in proxima paſſim more tyrannico debacchatur. Monachum habitu mentiens, re exhibet vnum de prædonibus, omnino immemor regularium obſeruationum, legum, canonumque contemptor, frontoſus ad verecundiam, inſenſatus ad metum, inflexibilis ad pietatem, ad iram preceps, audax ad facinus, pronus ad iniurias.* Quid verò ſit ordo religioſus, & quam neceſſarium regulares in ſuæ regulæ obſeruantia permanere, expreſſit idem Pater in epiſtola ad Monachos Aſpenſes. *Stemus nos in ordine noſtro quicumque elegimus abiecti eſſe in domo Dei noſtri, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. Ordo noſter abiectio eſt, humilitas eſt, voluntaria paupertas eſt, obedientia, pax, gaudium in Spiritu ſancto. Ordo noſter eſt ſub magiſtro, ſub Abbate, ſub regula, ſub diſciplina. Ordo noſter eſt ſtudere ſilentio, exerceri ieiuniis, vigiliis, orationibus, opere manuum, & ſuper omnia excellentiorem viam tenere, quæ eſt charitas.* Ecce Bernardum clarè nobis quid ſit religio, & qualiter in ea, eiuſque regulari obſeruantia ſtandum ſit, depingentem. *Idem in Apologet.* magnam abuſionem eſſe regulam non cuſtodire, habitumque Monaſticum gerere, ſic exponit. *Magna abuſio eſt vt corpus regulariter induatur, & contra regulam ſuis veſtibus anima nuda deſeratur. Cum tanto ſtudio tunica, & cuculla corpori procurentur, quatenus cui deerunt, Monachus non putetur. Cum ſimiliter pietas, & humilitas, quæ ſpiritualia indumenta ſunt, non prouidentur?* Legatur idem Pater in tractatu de præcepto, & diſpenſatione. Ex quibus omnibus ſatis liquet, quam neceſſariæ ſint regulares obſeruantiæ religioſis omnibus, pro ipſorum, & Ordinis conſeruatione.

Illuſtriſſimus etiam Cardinalis Petrus Damianus
7 epiſt. 18. dum Atiprandum Monachum in militia ſpirituali tyronem commendat, hoc maximè ab illo exigit, vt regularem diſciplinam non deſerat: cõſequenterque, quam neceſſaria ſit religioſis, ſic oſtendit. *Caue ne per ætatis adhuc imbecillis obtentum, ſancti loci regulam violes, ne rigorem, atque ſeueritatem beatæ conuerſationis eneruès, ne mutari velis ſolitam ſeueritatis conſuetudinem, ne peregrina adinuentionis præſumas ſuperinducere nouitatem.* Inferius ſic: *Quantæ præſumptionis eſt ſi diſciplinæ quis regulam frangat, quam à ſanctis Patribus traditam non ignorat.* Hæc Damianus. *Idem lib. 6. epiſt. 32.* horribilia aliquot exempla quorumdam regularium, qui ob regulæ contemptum grauiſſimis à Deo ſupplieiis ſunt addicti, narrat; noſque inferius in hoc capite afferemus. Ex eis verò liquidò innoteſcet, religionum, religioſorumque miſeram ſortem ex inordinata tranſgreſſione regulæ, obſeruantiarumque procedere.

Ex Seraphico etiam Bonauentura non pauca colligi valent pro cauſa ſuſcepta de perditione regularium 8
propter defectum regularis obſeruantiæ. Pauca tamen ſubiungam. In libro de ſex alis Seraphim, *cap.* 3. de religioſo regularium obſeruationum contemptore, ſic habet. *Deformat religionis decorem, profectum ſpiritualem, & aliorum ædificationem ſolet impedire.* Eodem quoque libro ſic conſulit. *Principaliter cauenda, & dolenda eſt tranſgreſſio præceptorum Dei, deinde inuiolabilium præceptorum Sanctæ Eccleſiæ, deinde illorum, quæ ſub voto voluntario ſibimet quiſque fecit neceſſaria, vt regulares obſeruantiæ, maximè quæ ſub præcepto ſunt ſtatutæ. Idem in ſpec. diſc. p.* 1. *cap.* 2. religioſos omnes ſic monet. *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio, & aliis inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant: à qua nec exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione diuertant.* Eodem quoque libro ſic habet. *Optima religioſi perfectio eſt perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Rurſus alio loco ſic loquitur. *Nec aliquam non bonam conſuetudinem inducas, vel diſcas; nec aliquam bonam conſuetudinem neglectam per incuriam Diaboli, permittas in te, & in aliis, quibus cum modeſtia perſuadere poteris.* Rationem reddit P. Seraphicus. *Quicumque enim aliquod exemplum aliis relinquit, ſiue bonum, ſiue malum, particeps eſt imitatorum ſuorum, ſiue in ſupplicio, ſiue in præmio ſempiterno.* Rurſus idem Pater in epiſtola quadam ad Prouincialem quemdam ſui ordinis tranſmiſſa, damna, & incommoda, quæ ex fractione regulæ, & conſtitutionum, tam religioſis tranſgreſſoribus, quam religionibus ipſis prouenîunt, ſic recenſet. *Cum diſciplina negligitur, inſolentiæ creſcunt, ac per hoc negligentia circa exercitationem virtutum exterius procedit in ſcandalum, per eorum patentem ruinam, qui ſtare videbantur in oculis aliorum. Ex quo fit, vt ſanctæ religionis ſplendor præfulgidus in pallorem degeneret, ſanctitatis pulchritudo ſordeſcat, bonæ opinionis odor computreat, & nomen Domini blaſphemetur.* Hæc, & alia Seraphicus Doctor pro regularis obſeruantiæ inuiolabili cuſtodia, conſcripſit, ex quibus ſanè perſpectis nullus bonæ indolis religioſus non eliciet, regulæ, & conſtitutionum obſeruantiam religiones in ſuo nitore fouere, eas conſeruare: ex oppoſito verò regularis diſciplinæ tranſgreſſorem, ſe ipſum, & religionem perdere. Quia vt ipſe Pater de hac exterioris diſciplinæ negligentia loquitur, *Eſt ſignum neglectæ conſcientiæ, & interioris leuitatis.*

His Patribus iungitur S. Laurentius Iuſtinianus Ec- 9
cleſiæ iubar, & Venetorum decus, ex quo hanc ſententiam pro cauſa, quam tuemur, ex libro de compunctione, & planctu Chriſtianæ perfectionis ſeligere potui. *Qui religioſæ vitæ inſtitutionem ſumere elegit, ſanctitatis Regulam perficere conetur.* Ac ſi dicat, vita ſpiritualis religionis ex circunſpectiſſima obſeruantia regulæ naſcitur, illius verò interitus ex regulæ contemptu procedit.

Clariùs cæteris iſtorum Patrum veſtigia ſequitur
S. Ignatius de Loyola celeberrimæ Societatis Ieſuiticæ Patriarcha, Chriſtianique orbis alter ſol, dum regulæ, & conſtitutionum exactiſſimam obſeruantiam ſuis mandat his verbis, *Omnes conſtanti animo incumbamus,* 10

bamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia conſequi poſſimus, in abſoluta omnium conſtitutionum obſeruatione, noſtrique inſtituti ratione adimplenda, prætermittamus. Quibus verbis noſtrum, & ſuum intentum ſatis declarat, viamque oſtendit, per quam ſacra Societatis religio ab ipſo inſtituta, toti orbi, vt fulgentiſſimum ſydus, celeberrima redditur.

10 Nec omittam breuem, ſingularemque ſententiam, quam Sanctiſſ. Virgo Thereſia, noſtri ſæculi, & Ordinis decus, circa præſens inſtitutum protulit. Monialibus igitur ſuis regulæ obſeruantiam, ſimulque iteratam lectionem, ſic præſcribit *in mon. ad Moniales, Las ordenanza, y regla de ſu religion lean las muchas vezes, y guardenlas de veras.* Sentiebat abs dubiè Beata parens, in hoc puncto religionis fulcimentum conſiſtere, ac proinde, non ſolum obſeruantiam regulæ, & conſtitutionum; ſed ipſarum quoque ſæpius repetitam lectionem illis proponit. Vt enim teſtatur Vmbertus de Romanis Prædicatoriæ familiæ quondam Generalis *de mod. præd. l. 2. c. 9. Fit contra Regulam frequenter, quando non legitur regula.* Vnde vt ipſe dixit. *ibid. c. 4. Lectio diligens regulæ, & ſtatutorum propriæ profeſſionis, neceſſaria eſt religioſis.* Quod ideò aduertendum puto, ne forſan aliquis nolens intelligere, vt benè agat, regulam, & conſtitutiones ſui Ordinis legere negligat.

11 Nec prætermittenda Carmeli noſtri pretioſiſſima Gemma B. Magdalena de Pazzi, de qua in vita ipſius c. 125. hæc leguntur. *Non meno de ſanti voti teneua in eſtima, e riuerenza le Regole, & conſtitutioni, e tutti gl' ordini, e conſuetudini Religioſe del ſuo Monaſterio, ancorche minimi, e tutti gli reputaua volunta di Dio, dettati dallo Spirito ſanto, eſercitandoſi in tutti con gran prontezza, nè mai tralaſciando alcuno ordine, ſe da neceſſità d'infermità, è da qualche altra vbidienza, ò eſercitio di carità non era impedita. Il che quando le occorreua, non reſtaua d'interuenire col deſiderio, e ſpecialmente quando era impedita da infermità, ne ſentiua particolare afflittione, dicendo, che ciò le permetteua Dio, perche non era digna d'interuenire con altra all' vbidienze della Religione, e ſino à che haueua forze, ſi conduceua ancora con gran fatica à gl' ordini communi.*

12 Hæc vero, quæ ex Patribus adduximus, manifeſtè ſatis comprobant, Regulæ, & conſtitutionum regulatium obſeruantiam, omnino neceſſario exigi pro conſeruatione regularium Ordinum. Hoc ipſum caput ſequens demonſtrabit. Vtrumque tamen de regula, & obſeruantiis in communi, & in genere ſermonem tantum inſtituit. Deſiderari tamen adhuc poterat, vt ſingularum inſtitutionum regularium obſeruantiam ex Patribus confirmaremus. Quia tamen hoc longiorem deſiderat tractatum; de vnica ſolum, ipſaque ſpecialiſſima obſeruantia regulari, ſilentio nempe, ſermonem faciam ex Patribus. Prius tamen quid opere compleuerint, poſtmodum verò quid docuerint apponam. Igitur Agatho Abbas lapillo aſſiduè ori indito per tres annos ſilentium cuſtodiſſe, tradit Marulus lib. 4. cap. 6. Paulus quoque Monachus per triennium etiam nemini quidquam locutus eſt. Pambo Abbas illud Pſalm. 38. legens. *Dixi cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea*: multo tempore obſeruauit. Boonem in Thebaidis deſerto habitantem in ſummo ſilentio vixiſſe ſcimus. Theo etiam in cellula ſua clauſus annis triginta, ſilentij habuiſſe continentiam perhibetur. Hos, & alios plures refert Marulus, vt ſuprà. Qui ſimul lib. 6. c. 14. dum de reuelationibus infernarum pœnarum agit, quid Moniali cuidam loquaci (vtinam caſum vereantur omnes) acciderit, per hæc verba retulit. *Cum diem obiiſſet extremum, & in Eccleſia ſepulta eſſet, adituus nocte intempeſta Eccleſiam ingreſſus, vidit illam ante altare diſtentam ſecari per medium, partemque ſuperiorem igne cremari, inferiorem vero relinqui intactam* (forſan caſtitatem corpori ſeruarat.) *Mane igitur viſa fratribus narrans, dum locum, in quo eam vri conſpexerat oſtendit, deprehenſa ſunt in marmoris ſolo ardoris veſtigia.* En ſilentij exempla: en loquacis pœnam. Nunc vero quid Patres dicant, audiamus.

Diuus ergo Hieronymus religionem in loquacibus eſſe non poſſe hiſce declarat. 13 *Religio ſancta non poteſt eſſe in loquacibus.* Diuus etiam Auguſtinus *ad fratr. in erem.* adeo neceſſarium ſilentium putat Monachis, vt ſine eo Monachos non eſſe dicat. *Silentium, fratres, inter cætera vobis in eremo ſummè neceſſarium, quia qui non cuſtodit linguam ſuam, Monachus non eſt.* Clarius id expreſſit S. Bernardus. *Nemo* (inquit) *de religionis habitu ſibi blandiatur, qui adhuc linguam ſuam non didicit religare. Religa linguam tuam, ſi vis eſſe religioſus, quia ſine linguæ religatione, religio vana eſt.* Ad hæc Seraphicus Bonauentura de perf. vitæ c. 4. *Certè fruſtra* (audeo dicere) *ille religioſus gloriatur de poſſeſſione virtutis in corde, qui diſſipat diſciplinam ſilentij per inquietudinem multiloquij. Si quis* (teſte Scriptura) *putat ſe religioſum eſſe, non refrenans linguam ſuam, ſed ſeducens cor ſuum, huius vana eſt religio.* Plures tandem ex Patribus ſciens prætereo. Quorum plura exempla habet Laurentius Beyerlinck *in Theatr. vit. hum. tom. 6. littera R, verbo religioſus, Religio.* Vnum qui pro omnibus loquatur, ſilentiique vtilitates in religione exponat, producam. Ioannes hic eſt vulgò Climacus in ſcala. *Taciturnitas eſt mater orationis, captiuitatis reuocatio, ignis diuini amoris, obſeruatio cogitationum, ſpecula hoſtium lachrimarum amica, carcer luctus, memoria mortis operatrix, iudicij indagatrix, inimica fiduciæ, quietis coniux, ambitioſæ doctrinæ aduerſatrix, ſcientiæ adiectio, ſecretus in Deum profectus, occultus aſcenſus.* Ex aliis autem Doctoribus vnus etiam pro mille hæc protulit Thomas à Kempis *ſerm. 4. ad Nouit. In nullo ſtatu, & Ordine ſtabit pax & diſciplina, ſi non adſit cenſura ſilentij, quietis amica, quæ eſt deuotionis nutrimentum, contentionis obturatio, vanitatis fuga.* Et rurſus. *Eſt multum pro honore veſtro, & fama Ordinis, ſi pro reuerentia hoſpitum in præſentia eorum verecundi, & taciturni appareatis; plus enim ædificabitis bonis moribus, quàm curialitate ſermonis. Ex vno indiſciplinato verbo arguunt vos leuitatis, & imprudentiæ.* Appoſitè idem deuotus vir narrat in *Sermone tertio ad Nouitios*, duos fratres in domum cuiuſdam viri nobilis pio receptos hoſpitio fuiſſe, qui vtriuſque geſtum, & verba obſeruans, regreſſis illis, dixit: Videbatur mihi quòd vnus iſtorum aut nouiter ad Religionem venit, aut cito inde recedere velit. Quærentibus vnde ita colligeret. Reſpondit, ex diſſimili veſte, & geſtu in verbis, & moribus conijcio differentiam conuerſationis. Ita accidit, ſicut prædixit. Breui vnus Religionem reliquit. Hæc verò dixerim, tum, vt quanti apud Patres Regularis obſeruantia ſilentij habeatur oſtendam, tum vt quanti etiam iidem Patres alias quoque Religioſas ſanctiones habeant, credatur; ac perinde iure optimo huius, & ſequentis capitis intentum eſſe, Regulæ & conſtitutionum obſeruantiam religiones tueri, illarum verò tranſgreſſionem ipſas euertere.

Iam ergo ſancte religioſe quicumque ſis, *Cuſtodi legem, atque conſilium, & erit vita animæ tuæ*, conſulit 14 tibi Sapiens Prou. 3. Neque enim alia ratione vitam poteris diligere, & dies videre bonos, niſi regulæ, & conſtitutionum tuarum ſis diligens obſeruator. Audi quæ Moyſes populo Dei circa legis obſeruantiam intimauit Deuteron. 32. *Implete vniuerſa, quæ ſcripta ſunt legis huius, quia non in caſſum præcepta ſunt vobis, ſed vt ſinguli in eis viuerent* Hanc ob cauſam D. Hieron. Pachomij regulæ inſtitutiones, *Præcepta vitalia* nuncupauit, vt pote, quia ad vitã monachorũ conferãt. *Religio, Sacerdotium, Ordo, neminem per ſeſe, neque Sanctum,*

neque

neque Beatum efficiunt: quandoquidem boni, ac mali aquè hæc percipiunt; inquit Rusbrochius de vera contemplat. cap. 62. Hinc neque apud Deum, neque apud homines præmium aliquod accipies, quod ſub regula ſancta religioſi Ordinis viuas, niſi iuxta illius inſtitutiones iuſtè, ſanctèque conuerſatus fueris. Hoc tibi *Regularis* nomen, quo frueris, intimat. Religioſi quoque nomenclatura, idem præcipit. *Sicut enim* (inquit Humbertus de modo prædicat. cap. 6. lib. 2.) *dolia diſſipata religantur, vt ſint idonea ad vini capacitatem, ſic religantur viri per religionem, vt ſint apti ad ſpiritualem gratiam recipiendam. Sunt autem ſex quaſi circuli, qua valent ad religationem huiuſmodi doliorum. Primum eſt, propria Regula. Secundum propria Conſtitutiones. Tertium eſt, approbatæ conſuetudines. Quartum eſt, mandata Prælatorum. Quintum eſt, correctiones viſitatorum. Sextum eſt, ordinationes, &c.* Quare ne tanquam dolium diſſipatum non valeas vinum gratiæ retinere, reputes neceſſe, vt his circulis, corpore, animoque circumcingaris. Hac via tui Ordinis Rempublicam optimam, fœliciſſimamque reddas. Plutarchus namque refert ſeptem olim ſapientes inter ſe diſputantes in conuiu. *Quis populus, quanamve Reſpublica foret optima, & fœliciſſima? audiſſe* Biam reſpondentem, *In qua legem vniuerſi, tanquam Tyrannum metuunt.* Plato etiam apud Eborenſem, hæc habet. *Sine lege, nec domus, nec ciuitas, nec gens, neque hominum vniuerſum genus ſtare, nec rerum natura omnis, neque ipſe mundus poteſt.* Si ergo ſanctè religioſe, tuæ reipublicæ leges, regulam, ſanctioneſque ſerues, eam optimam, & fœliciſſimam facies, tibique cumulos ſanctitatis quamplures augebis, itavt in te Ariſtotelicum illud 5. politic. cap. 9. expleatur. *Viuere ſecundum leges, eſt ipſa ſalus.*

15 Vt tandem libentiori animo hoc onus regularis obſeruantiæ ſuſcipias, hoc vnum tibi perſuaſum putes, nulla alia ratione regni cæleſtis hæreditate potiturum facilius, quàm regulæ obſeruantia; eiuſque contemptu, æternas pœnas incurſurum. Etenim ipſius regularis obſeruantiæ contemptus, laxioris vitæ modus, difformataque religio in barathrum perditionis, æternaſque pœnas inferni animas trudit. Vtrumque hoc caput præſens tibi demonſtrabit. Et primum quidem, regularem obſeruantem religioſæ diſciplinæ, hæredem regni cœleſtis certò conſtitui, tibi ex Patribus addnctis S. Ephrem Syrus, Ioannes Caſſianus, Albinus Flaccus, & alij clarè oſtendunt.

16 Id quoque Sanctus Benedictus in prologo ſuæ regulæ habet. *Auſculta, ò fili præcepta Magiſtri, & inclina aurem cordis tui, & admonitionem tui pij Patris libenter excipe, & efficaciter imple, vt ad eum per obedientiæ laborem redeas, à quo per inobedientiæ deſidiam receſſeras.* Hebræi quoque Magiſtri (teſte Coſma Magallanio in Ioſuè 24.) tres Sanctorum eſſe coronas volunt, inter eas primariam eſſe, quæ legis obſeruationi incumbentibus conceditur. Sic verò dicunt. *Tres ſunt coronæ; corona ſacerdotij, corona regni, & corona legis. Corona autem legis aſcendit ſupra omnes. Sacerdotio dignus fuit Aaron; regno Dauid, Corona legis cuilibet datur eam obſeruanti, quæ mater eſt cæteris, cum ea reliquæ conſtent.* Hic quoque congruit illud, quod ex R. Eliezer referunt quidam, videlicet, Moyſen ex monte deſcendentem, legis tabulas ſecum tuliſſe; taliter tamen, quod donec Iſraëlitici populi peccatū viſum non eſt, non à Moyſe tabulas latas, ſed è contra Moyſem à tabulis elatum eſſe. Cum verò populi peccatum commiſſum fuit, nec ab ipſo Moyſe deportari potuerint, ſed eas manibus ſuſtinere non potens, abiecerit, & confregerit. Quod (ſi id verum eſt) manifeſtè concludit, legis obſeruantiam, obſeruantibus grauem non eſſe, ſed pennarum inſtar, eos ad cœlum ſubleuare: legis verò tranſgreſſionem, grauiſſimi ponderis inſtar ad inferna inclinare.

Manifeſtè etiam id D. Bernardus nobis intimauit. 17
Refert namque cœleſtem quandam viſionem ex diuina reuelatione Gerardo monacho factam, continentem, nullum ſui Ordinis (idem ſentio de aliis) damnandum fore, qui regulam, obſeruantiaſque dilexerit, quin potius in ordine Apoſtolorum, Martyrum, aut Confeſſorum ſortem accepturum. Bernardi verba viſionem referentis, hæc ſunt in doct. *Cogita Monachum illum, Gerardum nomine, qui infirmatus ad mortem, iacuit per triduum oculis clauſis in mentis exceſſu, & viſitatus ab Abbate, oculis apertis ait, Bona eſt obedientia. Ad tribunal Chriſti fui, animas Sanctorum vidi: ipſumque facie ad faciem vidi dicentem mihi: Ecce locus tuus inter fratres tuos, nullus tui Ordinis peribit, ſi Ordinem amauerit. Salui autem, qui de ordine tuo ſunt, aut in ordine Apoſtolorum, aut Martyrum, aut Confeſſorum ſortem accipient. Et hac dicens communione accepta diſceſſit.* Hæc Bernardus piam ſatis, conſolationeque plenam bonis religioſis viſionem referens. Similis huic alia etiam viſio tempore mortis D. Benedicti Occidentalium Monachorum Principis apparens, in qua quidam dixit. *Hæc eſt via, qua dilectus Domini benedictus cælum aſcendit.* Refert illam ex D. Greg. Bernardus, ipſamque de regula, ac modo viuendi à Benedicto tradito expoſuit, inquiens. *Quæ eſt via ab eius cella egrediens, niſi Ordo, quem ipſe vir Beatus inſtituit, & forma vitæ, quæ ab eo ſumpſit exordium. Qua nimirum via Domini dilectus aſcendit.* Tene ergo ſanctè religioſe, quod ex his viſionibus habes, & inferes, regiam, & rectam viam, qua religioſus quiſque æterna regna conſcendit, eſſe ſui Ordinis obſeruantiam. Teſtatur & idem noſtri ſæculi decus S. Thereſa, quæ mortem cuiuſdam religioſi noſtri ordinis referens, ipſum ſine vllo igne purgatorij ad cœlum euolaſſe, ex diuina reuelatione tradit. Cauſam verò tanti priuilegij propriæ profeſſionis, & regulæ obſeruantiam eſſe dicit. Hæc eius ſunt verba in eius vita cap. 38. Hiſpano ſermone. *Yo me eſpante de que no auia entrado in purgatorio, y entendi que por auer ſido fraile, que auia guardado bien ſu profeſſion, le auian approuechado las Bullas de Orden para no entrar en purgatorio.* Quod adeò ſingulare eſſe dicit, quod quamvis plurium animarum gloriam, & ſtatum poſt mortem ſibi reuelatum eſſe, ſolius tamen huius religioſi, B. Petri de Alcantara, & alterius Dominicani animas, hoc priuilegio immunitatis à purgatorio potitas eſſe, dicat. Ex his verò habemus quantum bonis religioſis obſeruantia religionis afferat, vtpotè, quæ non ſolum illis æternam beatitudinem præbeat, ſed ſine purgatorij pœnis ad cœlum euolare tribuat. Vnde meritò verba illa Pauli, *Quicumque hanc regulam ſecuti fuerint, pax & ſuper illos miſericordia,* ad Gal. 6. omnibus religioſis ſui Ordinis amatoribus accommodari poſſunt, quod facit Dorotheus, quem alij ſequuntur.

Hinc apud S. Brigittam *in Prologo Regulæ Saluatoris cap. 2. & 3.* Religiones, quæ ſuas Regulas contempſerunt, *vineæ diſſipatæ* nuncupantur. Et in eadem 18
Regula *cap. 28.* ſic Chriſtus reuelauit eidem Brigittæ. *Per illas vineas diſſipatas, de quibus modo dixi, prius quam Regulam audires, intelligo Regulas illas, quæ iam non tenentur, ſicut amici mei, inſpirante Spiritu veritatis, eas dictauerunt, ſed propter crapulam, & mundi delectationem à via recta receſſerunt.* De præmio autem eorum, qui præfatas Regulas corrigunt, eaſque perfectè obſeruare contendunt, ſic ſubiungit idem Chriſtus eidem Brigittæ. *Ego qui ſum omnium*

cordium ſcrutator, & omnium verborum auditor, ſi aliquos inuenero, qui Monaſterij ſui errorem corrigere tentauerint, ſuamque Regulam tenere in omnibus, quæ præcipit, ſcilicet in humili, & regulari habitu, in debitis abſtinentiis, in fuga proprietatis, in obſeruantia caſtitatis, & veræ humilitatis, atque in omnibus bonis conſuetudinibus, cooperabor eis, & circumdabo eos dilectione mea, ſicut circumdare ſolent vineam macerie ſua, daboque eis gratiam, vt libenter ſe contentos reddant de ſolis vitæ neceſſariis, ſuperfluitatem omnem contemnendo, per quod occiditur talpa radices corrodens, id eſt diabolica ſuggeſtio, bonas affectiones reſcindere cupiens prauis concupiſcentiis. Hæc ibi congrua ſatis propoſito noſtro.

18 E contra tamen, proh dolor! quam certo ſibi, improbi regulares, æternas pœnas, ob contemptum propriæ regulæ, & conſtitutionum aſciſcant, ex multis, variiſque viſionibus, diuiniſque reuelationibus oſtenditur. Et primò quidem Caſſianus iam adductus clarè id expreſſit. Deinde mors Samſonis ob inciſionem capillorum lege ſibi prohibitam (erat namque Nazaræus) illi obueniens, idem oſtendit. Sed proferamus in medium horribilia aliquot exempla à grauiſſimis viris relata, quibus innoteſcet, quam acriter Deus vindictam ſumat de regularibus ſuæ profeſſionis tranſgreſſoribus, in hac vita, & in futura. Caſus aliquot refert Illuſtriſſ. Card. Petrus Damianus lib. 6. epiſt. 32. cuius verba hæc ſunt. *Duo fratres, alter iuuenis, alter vero ſenex, in poſſeſſione Claſſenſis monaſterij, quæ Raueniana dicitur, ad cuſtodiam morabantur. Octaua ſanè die ante Natiuitatem Domini, ſexta ſcilicet feria, dixit iuuenis ad ſeniorem: Frater Leo (ſic enim vocabatur) quomodo viuemus hodie? Cui ſenex: Viue (inquit) vt velis: Ego enim, & vinum bibam, & in ſolo (vt ſcriptum eſt) pane non viuam. Erat autem ille vegetus, & obeſus, incolumis, & robuſtus. Factum eſt, appoſita menſa, vterque diſcubuit. Sed iſte, pane contentus, & aqua ſub regularis ſe ieiunij diſciplina cohibuit, ille verò vinum ſibi, & inſuper quod videbatur indulſit, qui profectò, ſi quod imminebat, agnoſceret, rigorem abſtinentiæ ad petulantis gulæ lenocinium non molliret. Octaua ſiquidem die cum Dominicæ Natiuitatis gloria, mundo tripudiante, clareſceret, ille defunctus eſt, & cum feſtiuitatis inuitante lætitia, cæteri prouocarentur ad menſam, ille offerebatur ad ſepulturam.* Ecce intempeſtiuam mortem, ob fractionem regulæ, Monacho obtigiſſe, teſte Damiano. Mortem quoque æternam contemptores ſuæ regulæ religioſos incurrere, poſt aliqua interiecta, refert idem author, horribiliorem alium caſum narrans per hæc verba. *In monaſterio B. Vincentij, quod non procul à monte, qui dicitur Petra Pertuſa diſtat, cernitur conſtitutum, vt ſub diſtricti cenſura rigoris quadrageſimale celebraretur initium, nimirum, vt per triduum non niſi modicum panis cum aqua omnes fratres comederent, nulla, niſi lectionum, ſine ordinum verba proferrent, nudis pedibus lugubres ac mœrentes incederent, expleto communi modulatione pſalterio mutua ſe ſcoparū caſtigatione purgarent. Quod cum fratres voto, & animo, ac ſpirituali iucunditate non ſegniter agerent, quidam inter eos extitit, qui clam edendo regulam violauit.* Poſt hæc, & alia interiecta, peſſimam iſtius peccatoris, ſanctæque tranſgreſſoris regulæ mortem narrans, hæc habet. *Mox vt ſacroſanctum Myſterium de manu Sacerdotis accepit, heu proh dolor! horreo referens: cum felle ſimul & animam exhalauit; quod videlicet fel vſque ad ſepulturam ex ore eius effluere non ceſſauit ideò, vt donec in feretro corpus iaceret exanime, iugiter ſanies illa pauimentum Eccleſiæ longius irrigaret. Hoc autem idcircò referre curauimus, vt audiant, & pertimeſcant non ſolum ij, qui diſciplinæ regulam per propriæ voluptatis impatientiam frangūt, ſed & illi quoque, qui crimen admiſſum ſub conſcientiæ ſuæ vberibus confouentes, confiteri ad obitū præſtolantur.* Hæc Illuſtr. Damian. vt inde elici valeat, quantum periculum mortis æternæ tranſgreſſores regularis diſciplinæ ſibi incurrant. Alium quoque caſum ſubinde refert de quodam Monaſterio, quod ſuaſu monachi cuiuſdam improbæ vitæ, licet dicacis, & accuratæ facundiæ, officia B. Virginis omiſit. Quas verò pœnas tale Monaſterium incurrerit, ſic narrat. *Mox aduerſus praſatum Monaſterium tot aduerſitatum grandines, tot vndique conflictuum exortæ ſunt tempeſtates, vt ipſis quotidie monachis minaces gladij necis exitium intentarent. Fiunt vndique deprædationes, atque rapinæ, conflagrantur cum ſegetibus areæ, familiares, ac ſerui ſancti loci crudeliter trucidantur, & non iam imago mortis, ſed mors ipſa graſſatur, adeò vt tæderet iam Monachos viuere, &c.* Eheu pœnas regularis obſeruantiæ omiſſæ tam improbis regularibus, quàm ipſis Monaſteriis propriæ diſciplinæ tranſgreſſoribus à Deo immiſſas.

Placuit tandem horribiliora adhuc exempla caſuum referre à grauibus, & fide dignis authoribus relata, quibus clarius conſtabit, quantum ſibi detrimentum, æternæque damnationis periculum incurrant improbi religioſi propriæ regulæ, diſciplinæque tranſgreſſores effecti. Primum affert Antonius Senenſis grauiſſimæ religionis Chronicon texens, & cuiuſdam conuentus caſum referens, quam etiamque adducit Martinus Delrius in ſuis magicis diſquiſitionibus l. 2. c. 2. ſect. 3. q. 3. per hæc verba. *In conuentu S. N. accidit, vt poſt Completorium, refectionis locum ingrederetur, cui erat illius cura commiſſa; qui mox in ingreſſu videt illum fratribus circumquaque refertum: & illi cappas habebant indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ, & illam expectarent, ſedebant. Accurrit ille ſine mora ad Priorem, & illud ei aperit. Prior fratrem delirum putat, vel ſomnia narrantem; attamen dum vrgetur, vadit, videt, & credit: & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum monaſterij grauioribus Patribus, & prudentioribus: de quorum conſilio ſacras veſtes aſſumit, & ſacrum Chriſti corpus deferendo, toto conuentu comitante, ſe illuc confert, & ad illum ſermone directo, qui honoratiore loco ſedebat, eos adiurat, vt aperiant, quinam ſint, & ad quid venerint, & quid velint, & vt ad hæc reſpondeant, illis præcipit in nomine illius Domini, quem geſtabat in manibus. Vt autem, quando Prior coram illis comparuit cum venerabili Sacramento, illi omnes aſſurrexerunt quidem, & capita inclinarunt, caputia tamen taliter demittentes, vt eum minimè viderent, & hoc facto, iterum ſederunt: ita iuſſi à Priore, vt reſponderent ad propoſita, inclinarunt. Tandem qui inter eos videbatur præcipuus, reſpondens dixit: quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis Religioſi; & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & aliis officiis donati, & quod omnes damnationis ſententiam acceperant: quoniam ambitio multa, ſuperbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos. Sed quod diuina permittente clementia, iuſſi fuerunt illuc venire, vt eos, & vniuerſos Ordinis cultores commonefacerent, vt vocationi facerent ſatis. Nam illi quia minimè id præſtiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis. Et in ſignum huius cuncti in eos aſpicerent. Et hoc dicto, omnes illi cappas aperuerunt, & ſinguli eorum flammis circumcincti, & incenſi viſi fuere: & tunc idem præcipuus, manu in menſa ſignum dedit, & ſic illa viſio euanuit, & totus conuentus manſit timore conſternatus.* Ecce horrendam viſionem, ex qua (ſi vera eſt) conſtat religioſos iſtos, eo quod ſuæ profeſſioni, & vocationi non facerent ſatis, æternis pœnis, & flammis addictos eſſe in æternum cremandos. Horribilem quoque aliam viſionem huic ferè ſimilem, ex litteris cuiuſdam 19

Sacerdotis

Sacerdotis ſide digniſſimi, refert idem Martinus Delrius per hæc verba.

Caſu accidit, vt acceptis tuis proximis litteris loquerer cum Fratre N. Philoſophia profeſſore, qui in Salernitano Monaſterio fuit Superior. Is mihi narrauit Fratrem Tiberium hominem ſanctimonia laude præſtantiſſimum, qui ſæpius hoc ſanctitatis titulo fuit ſuperior, ſibi coram rem ita narraſſe. Cum quidam die ſub nocte Frater Tiberius inuiſeret fratres, an in lecto de more accubuerint, tranſiuit per triclinium: vbi vidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de ſuperiore loco legentis, viditque pleroſque miniſtrantes. Tandem qui ſuperioris locum tenebat, facto ſuper menſam ſigno, ſic loquutus eſt: Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara. Et nunc etiam ſupereſt velut cicatrix immenſa, perinde ac ſi tacta eſſet. Hæc Delrius, terribilem ſanè caſum referens, quem ſi cum primo coniungas, quàm certò ſibi improbi religioſi propriæ regulæ, & profeſſionis tranſgreſſores pœnas æternas incurrant, clariùs elicies.

20 Nec iurè omitti poteſt euentus alius terribilis valde, imò & terribiliſſimus ab ipſo Martino Delrio de monachis quibuſdam, gulæ, venerique deditis, quorum alter à diabolo adhuc in hac vita degens igne aſſatus fuit, alter verò, etſi non talem ſubiit pœnam, pauore tamen nimioque terrore ab ipſo Cacodæmone fuit perterritus. Caſum per hæc verba, neque inelegantia refert Delr. diſq Mag. lib. 3. part. 1. quæſt. 3. ſect. 2. *In Flandria comitatu prioratus eſt. Tres ibi nomine tenus Monachi degebant neganſones, & concubinarij. Sua cuique nec pudor vllus aderat, ſimul belluari, & libidinari. Quadam die in ſeram noctem compotatione protracta, vnus qui minus ſceleroſus, ſat (ait) Baccho Venerique datum: Deo gratias ſaltem. Ego verò, ſubinfert alius procacior, Cacodæmoni gratias ago, & agendas cenſeo, cui operamur. Et cum riſu menſa relicta ruitur in cubilia. Singuli cum ſcorto vix decubuerant: Ecce tibi in triclinium, ianua reſerata, Dæmon magni, atri, & truci viri ſpecie, habitu venatorio, & cum eo coci duo paruuli, obambulat, lectos circumſpicit toruo vultu. Deinde horrenda voce: Vbi qui mihi gratias egit? Adſum: referam. Lecto abſtrahit pauitantem, & fermè præ metu animam efflantem. Traditum cocis iubet infigi veru, & luculento igne probè aſſari. Parent prompte. Aſſatur infelix, emoritur planiſſimè, cæteri fere præ formidine; aſſi corporis nidore cubiculum impletur. Demum venator ad ſuperſtites ſub ſtragulis trepidantes vix viuos. Digni vos etiam (ait) pari ſupplicio, nec deeſt voluntas mihi. Vetor vi maiore. Inuitus abeo, & moneo, reſipiſcite, aut manent terribiliora. Diſparent laruæ, nec tamen his aliis animus rediit, vel vox, niſi clara iam luce. Vbi ſurrexere, collegam inueniunt mortuum, (& ne viſum inane putes) plenè aſſum. Haud ſcio, an ab aliquot ſæculis quidquam ad exemplum vtilius acciderit, ſcio locum, & Ordinem, ſed vtrumque ſilentio inuoluo.* Hæc Delrius, tremendum ſatis horribilemque caſum referens, quem ſi adductis iam adiungas, ſimulque cum teſtimoniis SS. Patrum, quæ hoc capite adduximus conferas, inuenies certè, integram, & inuiolatam regulæ, & regularium ſanctionum cuſtodiam religiones, ipſarumque religioſos in æternum regnum cuſtodire: ex oppoſito etiam propriæ profeſſionis tranſgreſſores ſibimet, totique religioni interitum parare. Hoc ipſum caput ſequens etiam de minoribus obſeruantiis ſedulò demonſtrabit.

21 Interim tamen mitiora exempla de aliis qui ob leues culpas Purgatorij pœnis addicti ſunt, hic placuit apponere. Hildebert. Epiſcopus, & Hugo Monachus ſcribunt in vita S. Hugonis Cluniacenſis, ſæpe ab eo commonitum Durannum Monachum, qui poſtea Toloſanus Epiſcopus fuit, vt à ridiculis, quibus malè aſſueuerat, ſe temperaret, prædicens fore, niſi ſe in hac vita corrigeret, vt poſt mortem tumentibus labiis, & ſpumoſo ore appareret. Obiit non emendato vitio. Apparet, vti prædixerat Hugo, Sacerdoti Siguino, proferens ora tumida labiis vlceroſis. Petiit auxilium, vt è Purgatorio eripiatur; & per ſilentium ſeptem Monachorum per ſeptem dies accuratè ſeruatum S. Hugonis iuſſu, è pœnis Purgatorij ereptus eſt. Scribitur etiam in eius vita Monachum defunctum, nec dum humatum, duobus aliis Religioſioribus Monachis apparuiſſe, ac dixiſſe, duos ſolidos per licentiam ſacriſtæ ſub quo militabat, ſuo proprio expendiſſe arbitrio, dilatamque ſibi ex hoc requiem æternam: Abbati narrata res eſt, in Capitulo repetita, diſcuſſa culpæ grauitas, ne pro damnato flammis æternis oraretur. Inuenta eſt venialis, proinde, tum ſuffragiis ardentiorum precum, tum propenſiore eleemoſynarum largitione, quibus detinebatur vinculis ſolutus eſt. Cæſar etiam lib. 12. Mir. cap. 31. ſcribit de Priore Cœnobij Clareualenſis, qui quoniam valde ſollicitè ampliabat Monaſterij prædia, & de Sacerdote, qui cum puer eſſet, germano fratri obolum erat furatus, addictos Purgatorio. Heroltus quoque Dominicanus alium Religioſum narrat vſque ad diem iudicij mancipatum Purgatorio, quia tepide, & neglectim adimpleuerat pœnitentias impoſitas.

Caput VI.

Minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulſit ordinem, earum verò contemptus religiones diſſipat.

SVMMARIVM.

1 *Minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodia ſuffulcit ordinem, earum verò contemptus religiones diſſipat.*
2 *Verba D. Anſelm. Cantuar. Antiſtitis ad intentum referuntur.*
3 *Ordo qui negligit modica, paulatim decidet.*
4 *Plurium Religionum miſerabilis caſus ex contemptu minimarum obſeruantiarum.*
5 *Teſtimonia S. Scripturæ ad rem exponuntur.*
6 *Quanto conatu antiqui Monachorum Patres minimas obſeruantias Regularibus commendent.*
7 *Monitum ſingulare D. Ephrem de minimis obſeruantiæ punctis.*
8 *Gregorius Nazianz. huius inſtituti aſtipulator affertur.*
9 *Mens Chriſto dedita æquè & in maioribus, & in minoribus intenta eſt.*
10 *Omnia Religionis inſtituta, ſiue maxima, ſiue minima obſeruanda eſſe præſcribit Auguſtinus.*
11 *Ioannes Caſſianus affertur ad propoſitum.*
12 *Exultationem præbent Diabolo Monachi minima contemnentes.*
13 *Quid de minimis obſeruantiis dixerit D. Bernardus.*
14 *Parua negligentiæ, vt venena diaboli reſpuenda.*
15 *Quàm multus ſit D. Bonauent. vt moneat Monachos circa obſeruantiam rerum minimarum.*
16 *Qui timet Deum, nihil negligit.*
17 *Regulæ obſeruantia ad minimas quoque neligentias extendenda.*

Idem

18 *Idem verbis Dacriani Abbatis commendatur.*
19 *Quæ circa præſentem cauſam dixerint Bloſſius, & Trithemius.*
B. Magdalena de Pazzi, minimarum obſeruantiarum eximia zelatrix. ibid.
20 *Religio in rerum minimarum obſeruantia præcipuè verſatur.*
21 *Diuina viſione comprobatur idem intentum.*
22 *Quorundam Sacerdotum Regularium celeritas, & irreuerentia in Miſſa ſacrificio taxatur.*
Regularium indeuotio notatur circa ſeruitium Chori. ibid.
Reſpuuntur futiles quorundam excuſationes de minimis neglectis. ibid.
23 *Aduerſus eos qui conſuetudinem opponunt.*
24 *Item contra eos, qui dicunt hoc non eſſe peccatum mortale.*
25 *Quam ſit inutilis aliorum excuſatio, qui dicunt in minimis obſeruantiis diſpenſatum eſſe à Religione.*
26 *Quam malè ſentiendum ſit de conſuetudine delinquendi in regulæ obſeruantiis, quantumuis minimæ ſint.*
27 *Parænesis ad pios Regulares circa rerum minimarum obſeruantiam.*

1 Dilucidè ſatis capite præcedenti oſtendimus, regularem obſeruantiam, religiones ipſas, ipſarumque profeſſores in ſuo nitore, viriditateque tueri; è conuerſo tamen regularis diſciplinæ contemptum toti Ordini, eiuſque profeſſoribus exitioſiſſimum interitum adducere. Verum enimverò, ſciolus forſan aliquis, nec multum regulari diſciplinæ addictus, hæc ſolum de maioribus obſeruantiis, non de minoribus, aut minimis defectibus dictum putet. Vt verò de vtriſque idem iudicium reſpectiuè habendum eſſe conſtet, ideò pro minimis etiam obſeruantiis tuendis caput præſens inſtituitur.

2 Et quidem minimarum etiam obſeruantiarum cuſtodiam totum Ordinem fulcire, earumque contemptum totum etiam Ordinem euertere, adeò clarè Patres tradiderunt, vt nulla tergiuerſatione oppoſitum defendi queat. Clariſſima en verba S. Anſelmi Cantuarienſ. Antiſt. epiſt.6. ad mon. *Certiſſimum eſt, quod in multis Eccleſiis experimento didicimus, quia in Monaſterio, vbi minima diſtrictè cuſtodiuntur, vbi rigor monachorum inuiolabilis permanet, ibi pax inter fratres, & capituli proclamationes conquieſcunt. Vbi verò minimi exceſſus negliguntur, ibi totus Ordo paulatim diſſipatur, & deſtruitur.* En Anſelmum, & intentum noſtrum, & illud certiſſimum eſſe clarè proclamantem. Dixerat autem in antecedentibus. *Noſtra negligentia ſæpiſſimè incipit à minimis, in quibus nos callidus hoſtis ſolet decipere, cum nobis perſuadet ea non magni pendere. Inde namque ſequitur illud damnum execrabile, quod legitur: quia qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Poſt alia hæc ſubiungit: *Si ergo de virtute in virtutem, & de profectu ad profectum vultis aſcendere, ſemper timete in ſingulis minimis Deum offendere. Non debetis conſiderare, quàm parua res ſit, quam contra prohibitionem facitis, ſed quantum malum ſit inobedientia, quam pro parua re incurritis.* Hæc Anſelmus Ciſtrenſis Cœnobij regulares ſingulos monens, noſtrumque intentum clarè confirmans.

3 Audiatur ad idem Seraphicus Bonauent. q.18. cap. regul. rem totam vnico verbo concludens. *Ordo, qui negligit modica, paulatim decidet.* Nil breuius, certius, aut verius.

4 Clarius S. ille Florentinorum decus Antoninus; plurium etenim religionum miſerabilem caſum referens, dum lamentabilis huius ruinæ cauſam tradit, non aliam aſſignat, niſi minimarum traditionum, & obſeruantiarum contemptum, his verbis: *Præfatæ religiones, quæ cum magno feruore, & vitæ ſanctimonia initium habuerunt, minima negligentes traditionum paternarum, in proceſſu temporis paulatim defluxerunt, & exinanitæ ſunt vſque ad fundamenta in eis.* Hæc Antoninus. Quibus minimarum obſeruantiarum cuſtodiam religiones tueri, earum verò contemptum ipſas perdere manifeſtè liquet.

Idipſum quoque ſacræ Paginæ docemur teſtimoniis, 5
quæ potiori iure de religioſis perfectionis regulam profeſſis, quàm de ſæcularibus, qui ſolum communioribus legibus ducuntur, intelligenda veniunt. Primò etenim Cant.2. clamat ſponſus, *Capite nobis vulpes paruulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea noſtra floruit.* Vbi per *vulpes paruulas*, D. Bernard. ſerm.64. in Cant. parua quædam peccata, *ſpecie quidem virtutes, re autem vitia*, Monachis inſidiantia intelligit. Eas verò capi clamat ſponſus (ait Honorius) *Dum falſos fratres ad regulam iuſtitiæ corrigit, aut incorrigibiles de cœtu fratrum repellit, ne vineam ſuffodiant, id eſt ne congregationes iuſtorum ſubuertant.* Quemadmodum enim paruæ quædam beſtiolæ vinearum vires importuno morſu rodentes, & fructu priuant, totamque vineam perdunt; ſic etiam praui religioſi minimas obſeruantias Ordinis negligentes, & ſeipſos fructu diſciplinæ deſtituunt, & totam religionis ſtructuram diſſipant. Id ipſum ſecundò Eccleſiaſticus comprobat, dum inquit c. 19. *Qui ſpernit modica, paulatim decidet.* Quod quidem non ſolum in particularibus religioſis, ſed & in congregationibus ipſis cordatus quiſque quotidiana experientia compertum reperiet. Ea namque religioſa congregatio, quæ minimarum rerum obſeruantia nitet, in florido quoque ſtatu religionis viget, quæ verò miſerè minima ſpreuit; in maximis quoque deliquiſſe, & tandem à perfectionis faſtigio cecidiſſe, manifeſtè conſpicitur. Optimè ad id quoque Salom. Eccl 10. *In pigritiis (inquit) humiliabitur contignatio, & in infirmitate perſtillabit domus.* Ac ſi diceret, quemadmodum, vt ſæpius contingit, contignatio aliqua, vel tectum domus penitus corruit, ſi piger fuerit is, qui domum inhabitat, eo quod debitam reparationem impendere negligat, trabibus ex frequentia guttarum pluuiæ madefactis, ſic etiam religioſus ille, qui propter pigritiam paruas negligentias negligit, tandem in barathrum perditionis humiliabitur. In quem ſenſum trahitur hic locus ab Hugone, eum de regularibus vſurpans. In hunc quoque ſenſum exponit Caſſian. coll.6. cap. vlt. hunc locum, vt probet, quod nemo ſubitanea ruina collabitur, ſed aut parua inſtitutione, aut per longam mentis incuriam. Confirmat præterea ex illo Prouerb.16. *Ante contritionem præcedit incuria* (quamvis in Vulgata legamus: *Contritionem præcedit ſuperbia.*) Sed idem eſt ſenſus vtriuſque: Eſt enim, ac ſi diceretur. Antequam religioſa domus, vel familia è ſanctitatis faſtigio cadat, præcedit incuria obſeruantiæ regularis diſciplinæ, ex ſuperbia, quæ eſt radix omnium malorum regulariter.

Hinc Patres monachorum anteſignani magno co- 6
natu, & affectu obſeruantias has paruas, ſeu minimas, regularibus commendant. Ex quibus magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus monaſticis monachos inſtruens curam rerum minutarum, ſic monet. *Atque etiam intelligendum illud eſt, debere pietatis cultorem viliora etiam munera, magno cum ſtudio, magnaque cum animi alacritate, ſuſcipere, ſcientem nihil minutum eſſe, quod Dei cauſa fiat, ſed grande, & ſpirituale, & eiuſmodi, quod cœlum nobis, & præmia cœleſtia conciliat.* Optimè ſanè, & pulchra ratione fulcitum, quod & à religioſi mente diſcedere non deberet, *nihil* ſcilicet eſſe *minutum, quod Dei cauſa fiat.* Alibi quoque, ſcilicet in principio 2. tom. ſic habet: *Stude, vt maiorum virtutum compos efficiare, neque minores*

tamen negligito. Rurſuſque: *Nullum omnino ſit erratum, quod paruipendas, quamvis illud tenuiſſima Beſtiola minutius ſit.*

7 Ad idem intentum S. Ephrem Syrus nouitium monachum, circa obſeruantiam regulæ in minimis punctis, ſic monet. *In Cœnobio agens à legitima, & Apoſtolica regula ne declinaueris. Quæ enim parua eſſe videntur debita non afferunt exiguum, aut qualecumque detrimentum.* Quibus verbis, non ſolum minimarum obſeruantiarum cuſtodiam, *legitimam & Apoſtolicam regulam* vocat, ſed earum contemptum, magnum detrimentum afferre, totius ſcilicet Ordinis diſpendium (vt ex Patribus vidimus) monet.

8 S. quoque Gregorius Nazianzenus, Theologus nuncupatus, orat. 3. contra fœminas ſe ornantes, non incongruè noſtri inſtituti aſtipulator affertur. Religioſam namque fœminam monens, qualiter ſe in minimis habere debeat, ſic docet: *Illud velim ne ignores, rugam vnam tibi turpiorem eſſe, quam maxima vulnera iis, qui in mundo viuunt. Quo maiore ſtudio tibi proſpiciendum eſt, ne quid profeſſione tua indignum admittas. Neque enim tam notabilem, ac conſpicuam in ſordidis, quam in puris, vniuſque, & eiuſdem coloris veſtibus, labes aliqua fœditatem habet.* Luce clarius innuens minimos defectus maiorem maculam religioſis afferre, quam maiores culpas vulgaribus ſæculi hominibus.

9 S. Hieronymus Eccleſiæ iubar ſic iuuat noſtrum intentum in epiſtola ad Heliodorum: *Mens Chriſto dedita aquè, & in maioribus, & in minoribus intenta eſt, ſciens etiam pro otioſo verbo reddendam eſſe rationem.* Hæc ex Hieronymo.

10 Accedit Magnus Pater Auguſtinus in Epiſtola quadam regulares omnes exhortans, ſiue magna ſint, ſiue parua, religionis inſtituta obſeruanda eſſe. *Hac* (inquit) *ſaluberrima regula tenenda eſt, vt quæ non ſunt contra fidem, neque contra bonos mores, & habent aliquid ad exhortationem vitæ melioris, vbicumque inſtitui videmus, vel inſtituta cognoſcimus, non ſolum non improbemus, ſed etiam laudando, & imitando ſectemur.* Generalia ſunt hæc Auguſtini verba, ſicque generaliter accipienda, vt omnia religionis inſtituta, ſiue maxima, ſiue minima *imitando ſectemur,* vt ipſe loquitur.

Sed clariſſimè idem Auguſtinus *in epiſtol. ad Seleucian.* ait: *Minuta plura peccata ſi negligantur, occidunt.* Appoſitis etiam ſimilitudinibus *in lib. de decem corol. c. 11.* id ſic explanat. *Attendite, fratres mei, minuta ſunt, non ſunt magna; non eſt beſtia quaſi Leo, vt vno morſu guttur frangat; ſed beſtia plerumque minuta necant, ſi proiicitur quiſdam in locum pulicibus plenum, num quia non moritur? non ſunt quidem maiores, ſed infirma eſt natura humana, quæ etiam minutiſſimis beſtiis interimi poteſt. Sic & modica peccata attendite, quia modica ſunt, & cauete, quia plura ſunt; quam minutiſſima ſunt grana arenæ? Si arena amplius in naui mittatur, mergit illam vt pereat. Quam minutæ ſunt guttæ pluuiæ, nonne flumina implent, & domos deiiciunt? Ergo iſta nolite contemnere.*

1 Accedit Ioannes Caſſianus antiquus heremita coll. 6. c. 17. qui præter ea, quæ ſuperius adduximus, affert quoque alia propoſito noſtro congruentia. Sic ergo monet Monachos circa paruas, aut leues negligentias in regulari diſciplina cauendas. *Si parua, aut leuia negligantur, corrumpunt tigna virtutum, & poſthac influunt imbre largiſſimo vitiorum ſtillicidia paſſionum.* En fructus ex minimarum obſeruationum contemptu religioſis proueniens, corruptio ſcilicet virtutum, & colluuies vitiorum.

12 Satis quoque ad intentum deſeruiunt quæ Euſebius Emiſſenus hom. 5. ad Monachos ſcripſit. *Exultat aduerſarius noſter, quando nos videt maxima contempſiſſe, & in minimis poſtea vincit.* Vt vel hinc diſcant Monachi qui maiores obſeruantias ſolerti cura cuſtodiunt, minores quoque contemnendas non eſſe, ne gaudium, & exultationem aduerſario noſtro præbere videantur.

Dulcifluus quoque, & Sanctiſſimus Doctor Bernardus, totius bonæ doctrinæ prædicator egregius, 13
hanc etiam de minimarum obſeruationum cuſtodia Monachis ſæpius intimauit. Et primo quidem in tractatu de ordine vitæ celebrem hanc, pro hac cauſa tuenda, ſententiam protulit. *Mens Deo dicata, ſic caueat minora vitia vt maiora, quia à minimis incipiunt, qui in maxima proruunt.* Vtinam hæc à religioſa mente nunquam caderent. In ſermone quoque quodam idem Bernardus talia habet ad intentum, vt vix credi poſſit, quam ſeuera cenſura inurat eos, qui paruas negligentias corrigere non curant. *Cauete* (inquit) *deinceps fratres, ne quis parua reputet. Nemo dicat in corde ſuo leuia ſunt iſta, non curo corrigere, non eſt magnum ſi in his maneam venialibus, minimiſque peccatis. Hæc enim dilectiſſimi impœnitentia, blaſphemia in Spiritum ſanctum, blaſphemia irremiſſibilis.* Tremenda ſanè, & omnium religioſorum auribus terribilia verba, quibus Bernardus Monachum contemnentem minima ſuæ religionis ſtatuta, impœnitentem, blaſphemum, & irremiſſibilem compellate videtur. Ad hæc in ſermone alio exponens illud Ioannis. *Qui lotus eſt, non indiget, niſi vt pedes lauet,* hæc habet ad propoſitum. *Lotus eſt, qui grauia peccata non habet; cuius caput, id eſt intentio; & manus, id eſt operatio, & conuerſatio munda eſt: ſed pedes, qui ſunt animæ affectiones, dum in hoc puluere gradimur, ex toto mundi eſſe non poſſunt, quin aliquando vanitati, aliquando voluptati, aut curioſitati pluſquam oportet, cedat animus, vel ad horam: In multis enim offendimus omnes. Verumtamen nemo contemnat aut paruipendat. Impoſſibile enim cum eis ſaluari: impoſſibile eſt ea dilui, niſi per Chriſtum Ieſum, & à Chriſto. Nemo (inquam) pernicioſa ſecuritate dormitet: declinans in verba malitiæ ad excuſandas excuſationes in peccatis: quoniam (vt audiuit Petrus ab ipſo) niſi lauerit ea Chriſtus, habebimus partem cum eo.* Hæc & alia plura ad intentum ex Bernardo excipi valent.

Audiatur modo grauis author Cæſarius Præſul in 14
homil. ad mon. apud Dionyſ. Carthuſ. de ref. clauſtr. cap. 6. qui Monachum ſic monet circa obſeruantias, etiam minimas religionis. *Cum ſumma humilitate, & ingenti ſollicitudine admonemus, vt non ſolum peccata criminalia caueamus, ſed & paruas negligentias quotidie, quaſi venena diaboli reſpuamus.* Satis clarè in his habemus intentum, ſimulque *paruas negligentias, quaſi venena diaboli reſpuendas.* Pulchro etiam exemplo nauis, quæ etiam in portu conſiſtens minutis guttis ſubmergitur, rem totam declarat, inquiens. *Sicut nauis poſteaquam de pelagi fluctibus euaſerit, ſi in portu ſenecuata, ſeu cuſtodita non fuerit, de minutis guttis impletur, ac mergitur; ſic & Monachus deuictis huius mundi criminibus, quaſi pericuIoſis fluctibus, cum ad portum Monaſterij aduenerit, ſi ibi ſubrepentia, minuta, & quotidiana peccata de anima ſua ſentina exhaurire neglexerit, in ipſo portu Monaſterij crimen incurrit naufragij.* Hæc velim ab omnibus religioſis in mentis promptuario recondi, vt vel ſic non ſolum grauia peccata, ſed minimos quoque defectus ſibi fugiendos eſſe nouerint. Clarius idem Cæſarius, eodem quoque Dionyſio teſte in ſermone 6. ad Dom. 1. poſt Natiuit. ſic ait: *Qui ſola capitalia crimina cogitat, & contra ipſa tantummodo pugnare contendit, atque de paruis peccatis paruam, aut nullam ſollicitudinem gerit, non minus incurrit periculum, quam ſi maiora committeret crimina.* Hæc ille.

Sed

15 Sed quis Seraphicum D.Bonauenturam pro re tam ſancta loquentem non deſideret ? Multus igitur eſt ſanctus hic Doctor in monachis admonendis circa obſeruantiam regularem in minimis quoque inſtitutis. Et primò iam vidimus in hoc capite ipſum dicentem. *Ordo , qui negligit modica paulatim decidet.* Alibi quoque ſic habet. *Nec minimum eſt contemnere minima , quæ non minimam moribus maculam , eo turpius & neglectius habita ingerunt, quo vitari facilius cognita valuerunt.* In eodem quoque opuſculo , ſic. *Si curare parua negligimus ſenſibiliter, ſeducti audenter etiam maiora perpetramus.* In Alphabeto etiam ſuo monachum ſic inſtruit. *Time Deum offendere in minimis negligentiis , & defectibus.* Ruſus idem S.Doctor , dum de modeſtia religioſis neceſſaria loquitur , ſic habet. *Hæc, & ſimilia non ſunt vt minima temerè aſpernanda.* Rationemque ſubiungit. *Clara nonnunquam conuerſationis inſignia quædam in minimis offuſcant ineptiæ. Plerumque modicis paulatim per incuriam ſubrepentibus maculis, tota morum congeries inquinatur.* Demum in tractatu de ſpeculo diſciplinæ religioſum minima ſpernentem, tepidum vocat , & vt talem ab aliis dignoſcendum. *Tepidus* (inquit) *in conuerſatione , otioſa verba , & vanas cogitationes noxias eſſe non conſpicit : vitatis grandibus , reliqua omnia vix reputat imputanda.* Audiant hæc religioſi omnes , & ſi volunt eſſe quod dicuntur , Bonauenturæ verba timeant , & minimos defectus in obſeruantia regularis diſciplinæ omnino ſibi cauendos eſſe credant.

16 Pius quoque , & ſanctus author Dionyſius Carthuſianus non ſemel , ſed ſæpius intentum noſtrum confirmat. Sermone ergo 6. de Dom.3.Quadrag. ſic dicit. *Iuſtitia noſtra* (ſcilicet Monachorum) *eſt vt ea quæ Ordinis noſtri ſunt , ſtrenuè obſeruemus , & vocatione hac dignè coram Altiſſimo ambulemus.Sicque minora, imo, & minima , ſeruemus cum diligentia nobis poſſibili, ſicut maiora, & maxima. Dicit enim Scriptura : Qui timet Deum nihil negligit. Itemque , qui negligit modica , paulatim decidet.* Item ſerm 5. de Dom.12. poſt Trinitatem , hæc habet : *Vitanda eſt nobis omnis conſuetudo mala etiam in peccatis , quæ parua videntur, vt in euagatione oculorum tempore diuinorum , in viſu, & leuitatis cuiuſque indiciis , & præſertim in fractione ſilentij. In negligentiis quoque in orando , pſallendo, meditando, & celebrando, confitendo, &c.* Et infrà. *Quantumcunque etenim culpa modica videatur , tamen in conſuetudinem ducta valde grauatur.* Legatur ſermo 4. in feſto ſanctæ Catharinæ, vbi multa ad hoc intentum.

17 Adſtat modo Sanctus Laurentius Iuſtinianus diſciplinæ monaſticæ deuotiſſimus , qui & regulæ obſeruantiam Monachis ſuadens , ad minimas quoque negligentias cauendas extendi debere , ſic comprobat. *Qui enim in paruis negligens eſt , ſublimium donorum omnino indignum ſe facit , at qui in paruis fidelis exiſtit , ſpiritualium ditabitur multitudine gratiarum.* Appoſuit vobis , ô Monachi , Iuſtinianus ignem, & aquam, vt qui in paruis negligentes eſtis , ſublimium donorum indignos vos faciatis , qui tamen in paruis fideles exiſtitis , ſpiritualibus ditemini gratiis.

18 Dacrianus quoque Abbas inter Bibliothecæ Patres relatus , dum in ſuo monachorum ſpeculo ipſos ad propriæ regulæ obſeruantiam promptè , fideliterque exequendam hortatur , adeo id præſtat , vt qui huic muneri libenter non incumbit , indignus Monachi vocabulo ab ipſo reputetur , vt nouerint Monachi, etiam ad minimas obſeruantias eorum curam extendendam eſſe. *Si quæ humilia , & ſimplicia ſunt contemnere audes , Monachus non es , ſi ſpiritali patri in omnibus , quæ mala non ſunt , promptè , fideliterque obtemperare negligis , Monachus non es. Si à diuino officio , & cæteris actionibus conuentualibus te libenter ſubtrahis , monachus non es.* Clarius inferius. *Si rem etiam exiguam dare , mittere , recipere , & tenere abſque ſuperioris ſcitu , permiſſioneque præſumis : ſi ordinationes ſanctæ religionis, quantumuis modicæ ſint, parui facis , eaſque volens tranſgrederis , monachus non es.* Pulchrè certè , noſtroque propoſito congruenter ſatis.Vt verò nouerint religioſi omnes,quantum ſibi malum aſciſcant , cum minimas obſeruantias ſpernunt, ſimulque vitia , quæ ob talem neglectum incurrant , ſubiungam ſanè , quæ pius hic Abbas in eodem opuſculo appoſuit ; quibus & intentum noſtrum , & ea , quæ ſuperius diximus, innoteſcunt. *Peruerſi* (inquit) *Monachi , & delinquunt , & delinquere non oderunt , nec cauent. Leuium enim culparum , nec affectus extinguere , nec occaſiones vitare laborant : libertatem laxioris vitæ deſiderant : à diuino officio , cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent : delicatum , ſuperfluumque cibum , aut potum percipere geſtiunt : opportunitates nugandi exquirunt: inordinati riſus ſolatia affectant : ſæcularia audire, vana videre , curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardent , propriam complacentiam, ineptam lætitiam , otium , vaniloquia , fabulas, geſtus incompoſitos , cæteraque huiuſmodi vitia , aut non eſſe vitia , aut vix eſſe vitia , iudicant ; ſine ſcrupulo conſcientiæ ea admittunt. Nimirum inſenſibiles effecti, vulneribus acceptis , ſe ſanos exiſtimant ; ob idque , nec mala ſua plangere , nec vitam corrigere ſtudent. Sed quid dicunt ? Non ſunt (inquiunt) vulnera , aut ſi ſunt vulnera , admodum parua , & ferè nulla ſunt. O Monachos infelices , ô monachos dementes , ô Monachos non Monachos ! Nam quantumlibet parua vulnera videantur , quia tamen nec cauent , ne ea ſuſcipiant , nec poſtquam ſuſceperint , debitam curam adhibent , omninò mortifera redduntur. Vt interim omittam , quod etiam ex tali negligentia frequenter ipſi in ſuperbiam , rebellionem , inobedientiam , murmurationem , furorem , detractionem , odium , inuidiam, contemptum , & alia enormia peccata corruunt.* Audiant hæc, & obſtupeſcant negligentes religioſi (ſi qui ſunt) & in poſterum minimarum obſeruantiarum ſe cultores exhibeant , ac in ſimilia miſerè cadant. Vnde item Dacrianus , ſic tandem concludit. *Noli frater , noli hos imitari : nec ex veris Crucifixi diſcipulis , & dilectis Dei amicis ſunt , ſed nec poterunt , quandiu non deſierint eſſe tales , quales ſunt.* Vt ergo Crucifixi diſcipulus iure nomineris , neceſſe tibi eſt in minimis quoque regulæ obſeruantiis ſectatorem te præbere.

19 Nec grauabor ſanè , quæ duo Benedictini monachi circa præſentem cauſam , de minimis obſeruantiis à regularibus excolendis tradiderunt , in medium proferre. Alter eſt pius author Ludouicus Bloſſius in ſpec. mon. (niſi fortè ſit idem cum Dacriano relato , vt quidam putant) qui adeo minimarum obſeruantiarum Ordinis zelator fuit , vt monachum illarum contemptorem monachi nomine indignum cenſeat. Sic verò loquitur. *Si paruipendis conſtitutiones, & ordinationes ſacræ religionis , quantumuis paruæ ſint , monachus non es.* Alter eſt grauiſſimus Trithemius Abbas hom.12.de mon.qui comparans monachum aureo vaſi , in quo nullus næuus , nullave macula à Principe admittitur , ſic loquitur. *Parua in aureo vaſe macula multum in conſpectu potentis diſplicet : ſi curuum ſit fictile , nemo deteſtatur. Monacho delinquente in modicis , clamor multorum contra illum ingens oritur,quoniam auro conuerſatio eius comparatur.* Hæc Trith.antiquiorem patrum doctrinam ſequutus, manifeſteque monachos monẽs,vt paruas negligẽtias

quæ eorum ſanctitatem maculant, non ſpernant.

Harum autem minimarum obſeruantiarum eximiam zelatricem B. Magdalenam de Pazzi in medium producere æquum erit. Etenim prout in vita ſua *cap. 64.* habetur, *Quando inchinaua la teſta ab recitare* Gloria Patri, & Filio, &c. *Faceua vn'atto tanto intenſo di porgere la teſta al carnefice per la gloria di Dio, che vna volta, come ſopra è detto, rimaſe in tal penſiero eſtatica: & altre volta fu auuertito dalle ſue Nouitie, che in tal'atto diueniua, per queſto penſiero, pallida, è tremante, come ſe fuſſe in atto di martirio.* Et vltrà. *Non ſolo recitaua le diuine lodi, è gli vfficij con allegrezza, è diuotione, che ſopra è narrata; mà haueua ancora vn particolar zelo, che da tutte le creature, è ſpecialmente nel ſuo Monaſtero, dalle Monache ſi recitaſſero in Coro i diuini vfficij con ogni affetto, è riuerenza maggiore. Perciò, quando ſentina il cenno della campana, che chiamaua al Coro, faceua conto, che fuſſe la voce di Dio, è diceua all'altre, che ſeco ſi trouauano;* Ecco la voce di Dio, che ci chiama, non laſciamo d'vdirla, nè d'eſeguire quel, che vuole da noi; andiamo à lodare Dio. *E ſe vedeua, che alcuna fuſſe negligente n'ellandarui, ò che per piccola occaſione lo laſciaſſe, ne ſentiua grande amaritudine, è quando le ſi porgeua occaſione, glie ne daua lume. Medeſimamente ſe vedeua, che gli vfficij s'affrettaſſero, diceua:* A me non dà il cuore diſpedire le diuini lodi, come ſi ſpediſcono l'altre faccende del Monaſtero. Ecce quam ſedulè etiam minimarum obſeruantiarum cuſtodiæ addictiſſimam eſſe, hæc Beata Virgo ſe ali s oſtendebat.

20 Nec mirum ſanè adeò ſollicitè pro minimis obſeruantiis cuſtodiendis hos Patres ſedulò ſe præbuiſſe zelatores. Religio namque in illarum obſeruantia præcipuè verſatur. Hinc aliqui religionem, tam pro ſtatu, quàm pro virtute per huiuſmodi paruas obſeruantias (cæremonias intelligo) definiunt, ex quibus Albinus Flaccus, ſic: *Religio eſt, quæ ſuperioris cuiuſdam naturæ, quam diuinam vocant, curam, cæremoniaſque affert.* Angelicus quoque Doctor: *Religio eſt, per quam homines Deo cultum, & reuerentiam exhibent.* Laurentius etiam Iuſtinianus ferè eodem modo, ſic. *Religio eſt, quæ cuique ſuperiori curam, cæremoniamque affert.* Hinc quoque Seraphicus Bonauentura cæremoniarum obſeruantiam ſæpius religioſis intimauit. In ſpeculo diſciplinæ ſic habet de cæremonioſa inclinatione loquendo.

In inclinatione debet deuotio apparere, vt fiat humiliter, & profundè. Non eſt deuoti, ſed pigri, rigido ſtante corpore, tenui motu corporis inclinare. Eſt enim corpus, depreſſis aliquantulum renibus adeo demittendum, vt ipſum ferè ſuper genua, brachiis interpoſitis reclinetur. Alibi quoque qualiter religioſi verſum *Gloria Patri*, vel ſimilem memoriam Trinitatis Sanctiſſimæ, inclinati dicere debeant, ſimulque imperfectorum regularium quoad hoc vitia taxando, ſic docet. *Quando poſt pſalmum, vel hymnum Sanctæ Trinitati reuerentia exhibetur, humiliter, & decenter inclinent. Tunc enim tardius ſurgere, ſegniter, ac deformiter inclinare (vt quando corpore quidem demiſſo ſufficienter, vultus tamen indecenter erigitur, oculis erraticè circumlatis,) imperfectè quoque ad memoriam Trinitatis inclinationis venerationem exſoluere (quaſi ſit honoris differentia in perſonis) irreuerentiam arguit.* Alio quoque loco ſimile vitium in religioſis reprehendit, ſimulque quandam Reuelationem Beatæ Virginis ad hoc intentum adducit. *Sunt (inquit) qui culpabili admodum remiſſione traducti hunc reuerentiæ cultum Domino ſubtrahentes euacuant, dum aut reſident prorſus, vſque poſt factam memoriam Trinitatis, aut tunc etiam ſurgunt, & ſedili eleuando intendunt, quando fuerat inclinandum, aut ex negligentia non inclinant.*

Poſt hæc ſubiungit Dei Genitricis reuelationem ſic. *Quantum tamen ſit hæc noxa detrimenti B. Dei Genitrix ſeniori cuidam in choro pſallentium fratrum indicaſſe refertur, quæ inclinantibus ad ſanctæ memoriam Trinitatis ſuum ipſa filium ſingulis offerebat: quendam verò minimè inclinantem verſo ab eo vultu, veluti indignum hac gratia pertranſibat.* Hac forſan de cauſa, idem, Bonauentura ſpiritu Dei agi eos qui cæremonias religionum obſeruant, eos vero, qui illas reſpuunt, ſuperbos, & fatuos eſſe docet, inquiens: *Proinde, qui ſpiritu Dei aguntur, moralibus documentis intendunt, quæ tamen ſuperbi, & fatui contemnentes, nunc ſuperſtitiones, nunc cæremonias vocant, aut certè calumniis fucatis impugnant.* De iſtis etiam (vt puto) Ioannes Rusbrochius in tabern. c. 123. loquitur, dum inquit, improborum regularium vitia lamentans. *Si quis inter eos ſit pietati deditus, ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta, ac canonem monaſticum obſeruare velit, illum habent contemptui.* Maximè quoque de his loquitur Lanſpergius ſerm. 3. in ſolemnitate ſancti Michaëlis dicens. *Deuotio, & reuerentia faciunt, vt veniæ, genuflexiones, ſupplicationes, & inclinationes noſtræ, non ita perfunctoriæ, atque ſteriles, & ita penè ſint mortuæ, hoc eſt, intentione, ac ſpiritu carentes (ſicut quorundam eſſe timeo) ſed viuæ, atque ex pietatis, deuotioniſque feruore, quaſi modo primùm genitæ, ſint elicitæ, per intentionem tunc vrgentem Deo offerantur, atque in eum referantur.* Debent ergo Sancti, piique religioſi, his, & aliis diaboli retibus ſuperatis, ad normam ſui Ordinis attendentes, omnes obſeruantias, ſiue maximæ ſint, ſiue modicæ, eas præcipuè, quæ ad cultum Dei, Sanctorumque reuerentiam ſpectant, quaſque cæremonias vocant, ad vnguem integrè, fideliter, promptéque cuſtodire. Ad quod maximè aduertit Ioannes Nider in tract. 2. c. 22. dicens. *Quando reformatio non inchoatur cum cæremoniis, poſtmodum vix ſe permittunt religioſi ad altiora ſubleuari.* Vt ergo oppoſitum accidat, neceſſe eſt pios, ſanctoſque regulares cæremoniis plurimùm addictos eſſe.

Diuina quoque viſione poterit regularibus innoteſcere, quantum paruæ iſtæ negligentiæ in regularibus obſeruantiis ipſis noceant. 21 Fertur enim de Hugone Victorino, pio alias, & religioſo Doctore, magnam pœnam ſubiiſſe poſt mortem eo quod diſciplinas, quas communiter religioſi ſuſcipiunt, ipſe renuiſſet. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider tractatu tertio de fructibus religionis, cap. 8. *Diſciplinas regulares apud religioſos conſuetas deuotus, & litteratiſſimus Hugo de S. Victore, propter teneritudinem corporis in vita aliquando fugiſſe legitur, cum generaliter inferebantur conuentui. Vnde poſt mortem, quando ſtatim eius anima ad cœlum aſcendere debuit, vix aliquod dæmoniorum (quorum caterua magna in via aſtitit) euadere potuit, qui ei alapam non infligeret.* Ex quo liqueſcit, quod pro diſciplinis regularibus, quas omiſit, diabolicas alapas ſuſtinuit.

Hinc religioſus quidam, qui minus modeſtè in lecto iacuiſſe repertus eſt, Beatiſſimæ Virginis Mariæ fauorem, quem aliis ſociis ipſa præſtabat, obtinere non meruit, prout ex Patrum Dominicanorum hiſtoria, & Syluano Razzo *lib. 3. de miraculis Beatæ Virginis, num. 45.* refert in *ſua diſciplina regulari*: circa illa verba Regulæ Carmelitarum, *cingulo caſtitatis*, noſter Hieronymus Gratianus ſic, Leggeſi nell'hiſtoria di San Domenico, che venendo quel Santo dal Choro doppo Matutino, vidde nel Dormitorio tre Verginis riſplendenti, vna delle quali haueua in mano vn vaſo di criſtallo con acqua benedetta, l'altra vno ſpargolo, e la Signora di quelle andaua aſpargẽdo tutte le Celle de Frati, mẽtre eſſi dormiuano, e trapaſsõne vna ſenza gettarle l'acqua,

e deſiderando San Domenico ſapere chi loro foſſero, ſi getto loro à piedi dimandola del ſuo nome; riſpoſe la Signora, queſta è Cecilia, è queſt'altra è Caterina; & io ſono quella, alla quale ogni notte, cantate nella Salue, *Aduocata noſtra*, e tengo cura de'miei Frati mentre dormono; mà il Frate di quella Cella non giace in letto in quel modo, è con quella modeſtia, che conuiene. Et era coſi la verità, come egli ſteſſo confeſsò poi à San Domenico.

Addam & ad intentum congrua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, tom.6. verbo Religioſus Religio*, ex Surio in vita S.Roberti de ipſo ſic refert. *Nocte quadam S. Robertus Abbas Monaſterij Ordinis Ciſtercienſis in Anglia vidit malignum hoſtem ad chori aditum conſiſtere, & conari quidem ſæpius ingredi, ſed fruſtra tamen. Habebat formam ruſtici præcincti, longis, iiſque nudis tibiis, ferentis à tergo ſportulam, & ad pectus lignum funibus innexum. Cœpit porrò producto collo circumire chorum, oculos in fratres attente coniicere, ſi quid forſitan poſſet ſibi gratum in aliquo cernere. At viro Dei inſtantius orante, & fratres à torpore excitante, improbus explorator diu fruſtra expectans, cum nihil ſe proficere videret indignabundus ad chorum fratrum Conuerſorum ſe contulit, illic quoque cunctos curioſè contemplans. Si quos videret ſomnolentos, cachinnans ſpreuit: ſi noxiis cogitationibus occupatos, mirum in modum tripudians applauſit. Tandem inter nouitios reperit iuuenem quendam animo ad illicita euagantem; nec niſi ſolo corpore illic præſentem, immo etiam clandeſtinam fugam meditantem: animaduertens igitur illum ſuæ ſortis eſſe, fuſcinula apprehenſum in fiſcellam ſuam coniecit, & celeriter inde ſe præripuit. Cernens id vir ſanctus, multum pro illius ſalute anxius, & ſollicitus, mane diligenter eum iuſſit inquiri. Sed ille ante auroram vagus, & profugus, excuſſo ſuaui iugo Chriſti, ſecutus erat inimicum. Adiunxit autem ſe hominibus ſceleratis, deditiſque latrociniis non diu poſt captus eſt, & capite plexus miſerrimè è vita exceſſit.* Hæc ille. Ex quibus facilè innoteſcit quam ſedulè ſollicitus explorator Zabulus minimas etiam culpas in diuini officij miniſterio commiſſas exquirat.

21 Nec iure omittere potui, vt quæ de omnium cæremoniarum obſeruantia in genere dicta ſunt, ſpecialiter quoque paucis ad illas, quæ in officio ſacro Miſſæ, ritu Eccleſiæ obſeruari debent, applicarem. Lamentabilis etenim quorundam vtinam ſæcularium, & non regularium quoque Sacerdotum, quoad hoc vitioſa corruptela ſæpiſſimè cernitur. Tanta enim celeritate, indeuotione, & irreuerentia tremendum Euchariſticum ſacrificium tractant, vt cæremonias ad ipſius celebrationem ab Eccleſia inſtitutas, penitus vilipendant. Intolerabilis abuſus, corruptela, diabolicumque contagium, partem miniſtrorum Dei inficiens. Sacratiſſimum omnium officium aliqui Sacerdotes ſic peragunt, vt aliis prophanis actibus non diſſimile credere videantur. Neſcio prorſus quantum apud iſtos ius illud natura quoque duce, præſcriptum *ſancta ſanctè tractanda ſunt*, valeat. Conqueritur D. Auguſtinus ſerm.151. de temp. (quod & ipſe inquit: *Valde dolendum eſt*) quod aliqui ad Eccleſiam venientes, *cogunt Presbyterum, vt abbreuiet Miſſam, & ad eorum libitum cantet.* Conqueri & nos poſſumus, Presbyteros multos eſſe, qui ſic Miſſarum ſolemnia abbreuiant, vt deuotionem à piis ſæcularibus penitus tollant, nec ſine ſcandalo è templis eiiciant. Conqueritur de iſtis idem Auguſtinus, quod *Vnus punctus diei ad Dei officium, & reliquum diurnum ſpacium cum nocte ſimul, ad eorum deputetur voluptates.* Quid inde? Niſi quod idem S.Doctor ſubiunxit. *Non ſolum qui hæc faciunt, ſed etiam, qui conſentiunt facientibus, pereunt.* Quæ ideo dixit, vt Prælati, & Superiores tantum flagitium non permittant. Audiatur de hoc Bernardus, in ſpec. mon. *Monachus ſacris altaribus, ſi ſacerdos eſt, tanquam vnus ex ſummis Angelis in ſpiritu totus aſſiſtat.* Qualiter ergo ſummi Angeli officium exhibet Sacerdos, ſi totus, dum Miſſam legit, ſui muneris grauitate oblitus, corde tenuit, vt cito finiat, quantocius abſoluat, & ad ſæcularia, prophanaque negotia mox reuertatur? Vellem certè, plures tantundem temporis in ſacroſancto miniſterio inſumerent, quantum in quacumque corporis refectione, aut neceſſitate ipſius ſubuenienda, detinentur. Sed proh dolor! Plus apud iſtos valet quælibet corporalis vtilitas, quàm ſacratiſſima actio omnium ſacratiſſimarum excellentior. Audiant & Seraphicum Doctorem in ſpec. tr.1. p.2. cap.11. *Altaris miniſterium ob reuerentiam corporalis præſentiæ Saluatoris, munditiæ, reuerentiæ, diligentiæ, honeſtatis, & circumſpectionis ſtudium ſpeciale requirit.* Et inferius ſic: *Si agendis miniſteriis Regis ſtudioſiſſimam homines curam impendunt, quantum putes æterni Regis Miniſteriis impendendam?* Nouerint ergo Sacerdotes Domini, regulares præſertim, eam eſſe ſui muneris curam vt tremendum Miſſæ ſacrificium ea honeſtate, decentia, & reuerentia tractent, tam ſtrictimque cæremoniarum obſeruantiæ incumbant, vt cœleſtis Principis miniſtri rectè famulantes cenſeantur. Quin eam ob cauſam, quod aliqui indecenter tam ſanctum miniſterium peragant, à tam ſancta menſa aridiores, & macilentiores exire tradit Diuus Dionyſius Carthuſian. ſerm.5. de Paſcha per hæc verba: *Sic imus de die in diem, & fortè macilentiores, & aridiores, de opulentiſſima, pinguiſſima, delicatiſſima menſa recedimus, quam ad eam acceſſimus, quia irreuerenter, incuſtoditè, intimoratè, ingratè habemus nos. Cur non terrent nos Apoſtoli verba, Probet ſeipſum homo, &c.* Meritò proinde Concilium Aquiſgranenſe 2. *cap.* 132. & Rauennatenſe 4. *rubric.* 12. deuotionem in Miſſæ ſacrificio peragendo grauiſſimè commendant.

Idem quoque de ſeruitio Chori, opere quidem tam grato Deo, quam Religioſorum proprio dicere oportet. Pro quo etiam notabilem hunc caſum noſter Hieronymus Gratianus *in diſciplina regular. in cap. de orat. vocali; §.1. de Horis Canonicis*, ſic refert: *Voglio raccontare vna coſa accaduta à i noſtri tempi in vn Conuento de noſtro Ordine. Erano ſoliti dire il Matutino la ſera, e lo ſonauano con le campane à mezza notte: vna volta ritornando il Sacreſtano da ſonarlo, ſenti che nel Choro cantauano l'Inuitatorio, e ſi merauiglio, penſando, che i Frati ſi fuſſero leuati à Matutino perche non ſoleano farlo, & aprendo la porta del Choro, vide le ſedie piene di Frati con le cappe molto bianche, ma le mani e faccie loro erano oſſa ſpolpate di morti; ſpauentoſſi, e quello, che faceua l'officio, chiamollo, dicendo. Pare à voi, che ſtia bene, Padre, che ſi ſoni à mezza notte il Matutino, e non ſi leuino à dirlo, ingannando il popolo? Non faceuamo coſi noi altri antichi Frati di queſto Conuento. Apparecchiateui, Padre per la diſciplina, la quale gli diede, e tale con certe verghe di ferro, che il pouero Frate ſe ne mori frà tre gioni per lo ſpauento, e per il dolore delle percoſſe; e di li auanti non ardirono i Frati laſciare di leuarſi la mezza notte al Matutino.* Nec mirum tam ſollicitè Patres iſtos defunctos curaſſe, quod eorum ſucceſſores media nocte pro matutino recitando ſurrexiſſent. Eſt enim pia quorundam opinio, de qua Caſſiodorus *in pſalmum* 118. ad eum verſum, *Media nocte ſurgebam*, arbitrantium media nocte Chriſtum eſſe venturum ad iudicandum mundum. Quod etiam innuere videtur Paulus 1. *ad Theſſalonicenſes* 5. dum dicit: *Dies Domini ſicut fur in nocte venit*, & ipſe

Chriſtus Matth.25.in parabola Virginum illis verbis: *Media nocte Clamor factus eſt.* Merito ergo Religioſi iſti reprehenſibiles erant, qui laudabilem Eccleſiæ conſuetudinem à primordiis ipſius originem ducentem, iuxta Nicephorum *lib.* 3. *cap.* 17. non obſeruabant.

Iam vero quid forſan aliqui culpam ſuam palliantes, ad excuſandas excuſationes in peccatis, dum pro minimis obſeruantiis religionum ab ipſis neglectis arguuntur, reſpondere poſſunt? Primo enim plures minimos hos defectus committere non renuent, eo quod cum minimi ſint, parum, aut minimum de illis curandum putent. Sed iſti à Patribus adductis vbi ſuprà, culpabilis negligentiæ arguuntur. Ex D. etenim Baſilio habent, *Nihil minutum eſſe, quod Dei cauſa fiat.* Ex S. Ephrem, quod quamuis hæc parua ſint, *non afferunt exiguum, aut qualecumque detrimentum.* Ex D. Bern. audiunt iam, hoc eſſe *Blaſphemiam in Spiritum Sanctum, Blaſphemiam irremiſſibilem.* Rigidiſſima ſanè verba, ſed à D. Bern. prolata. Rurſumque: *Impoſſibile eſt cum eis ſaluari.* Ex Cæſario: *Paruas has negligentias, quaſi venena Diaboli reſpuendas eſſe.* Ex Bonauentura: *Minima hæc non minimam moribus maculam ingerere.* Ex Dacriano: *Monachum non eſſe, qui ordinationes ſanctæ religionis, quantumuis modicæ ſint, parui facit.* Rurſumque, *Quantumlibet parua vulnera videantur, quia tamen nec cauent, ne ea ſuſcipiant, nec poſtquam ſuſceperint, debitam curam adhibent, omnino mortifera redduntur.* Tandem contra iſtos militat celebris illa ſententia B. Cyrilli duodecimo de adoratione: *Nihil eorum, quæ ad Dei cultum pertinent, exiguum æſtimari debere.*

Maximè tamen iſtis præ oculis obiicienda grauitas pœnæ, quam Deus propter peccata venialia infligit. Nam vt omittamus ex Sacra ſcriptura ſæpius conſtare propter leuia peccata mortis pœnam inflictam aliquibus, prout de Propheta illo à Leone percuſſo 3. *Reg.* 20. Oza, Iuda Machabæo, & aliis refertur, ex vitis Patrum habetur, quendam Anachoretam ſanctum in Neapolitano deſerto à fera deuoratum propter veniale peccatum. Vnde Henricus Suſonius cap. 23. de Rupibus dixit: *Crede mihi, ſi quis exploratum haberet quanta luenda ſit pœna ob minimam, quæ inuito Deo ſumitur, naturæ oblectationem, prius quàm vel venialem perpetraret culpam, potius quotidie caput ſibi amputari, ac nouam inferri mortem ſineret.* Alij quoque propter ſimilem leuem culpam miſerandis morbis, & grauiſſimis ſuppliciis à Deo puniti ſunt. De Abbate Paulo id nobis diſertè protulit Caſſianus *collatione* 7. *cap.* 26. Et *cap.* 27. loquens de Abbatis Moyſis veniali culpa ſcribit. *Cum ipſe quoque ſingularis, & incomparabilis vir eſſet, ob reprehenſionem vnius ſermonis quem contra Abbatem Macharium diſputans paulò durius protulit, quadam ſcilicet opinione præuentus, tam diro confeſtim eſt traditus Dæmoni, vt humanas egeſtiones ori ſuo ſuppletus ingereret. Quod flagellum purgationis gratia ſe Dominus intuliſſe, ne ſcilicet in eo vel momentanei delicti macula reſideret, velocitate curationis eius, atque authore remedij demonſtrauit. Nam continuo Abbate Machario in oratione ſubmiſſo, dicto citius nequam ſpiritus ab eo fugatus abſceſſit.* De piiſſimo Gerardo ſcribit Odo Cluniacenſis Abbas *lib.* 1. *cap.* 10. cæcitate percuſſum à Domino eo ſolum quod puellam quandam aſpexiſſet. Similiter Beatum Eleazarum comitem manu ipſa Chriſti vulneratum legimus poſtquam etiam graui morbo correptus fuiſſet, quia ſub Rege Neapolitano penè coactus, quippe Dominus eius, militauerat contra Imperatorem. Sic in eius vita dicitur audiſſe Chriſtum ſibi dicentem: *Scias Eleazare in hoc bello cui armatus aſſuiſti expoſitum te fuiſſe amittendi gratiam meam; ſed quia eius te pœnitet, volo te flagellare*: tum ille inclinauit ſe, cœpitque dicere pſalmum quinquageſimum, ad ſingulos autem verſus Chriſtus eum ter, vt ſolitus ipſe erat, in dorſo fortiter cecidit. Grauiſſimis etiam Purgatorij pœnis cruciatos plures fuiſſe facilè reperiet Lector in Sancto Gregorio *lib.* 4. *Dialog. cap.* 50. & 51. Petro Damiano *epiſt.* 15. *ad Carolum.* Sancto Vincentio *ſermone de aqua benedicta.* Thoma Cantipratenſi *lib.* 2. *apum, cap.* 16. §. 5. Cæſario *lib.* 12. *cap.* 31. & Hiſtoriis Religionum, quorum aliqua exempla ſparſim in hoc opere inſerimus. Vbi iam ergo ſunt tepidi Religioſi qui culpas leues, eo quod leues ſint, contemnendas eſſe dicant?

23 Alij ſecundò conſuetudinem, melius dicam corruptelam, qui dicunt paruas has negligentias defectus non eſſe, opponunt. Sed hi audiant Auguſtinum de doct. Chriſt. dicentem: *Solet recta opinio prauam corrigere conſuetudinem.* Rurſumque in Enchir. cap. 82. *Peccata quamuis magna, & horrenda cum in conſuetudinem venerint, aut parua eſſe, aut nulla creduntur: vſque adeo, vt non ſolum non occultanda: verumetiam prædicanda, diffamandaque videantur.* Rurſuſque in ſerm. Domin. 4. aduentus. *Nolite fratres mei contemnere peccata, in quibus forte conſuetudinem iam feciſtis. Omne enim peccatum conſuetudine vileſcit, & fit homini quaſi nullum ſit.* Audiant quoque Bernard. ſuper Cantica dicentem: *Abſcindatur ferro acuto compunctionis vlcus inueteratæ conſuetudinis.* Et Iſidorum ſic. *Conſuetudo authoritati cedat: prauum vſum lex, & ratio vincat.* Audiant, & Cyprianum ſic dicentem. *Conſuetudo ſine veritate, vetuſtas erroris eſt: propter quod relicto errore ſequamur veritatem: ſcientes, quod veritas vincit, veritas valet, & inualeſcit in æternum: & viuit, & obtinet in ſæcula ſæculorum.* Maximè tamen attendant, quæ circa præſens intentum de minimis obſeruantiis cuſtodiendis, conſuetudine in contrarium non obſtante, Bonauentura Seraphicus in ſuo ſpeculo p. 1. tr. 2. c. 11. dixit. *Si plurium opponas ineptias in præmiſſis, habet æmulos plurimos vitium, rariſſimos diſciplina. Non à pluribus, ſed ab honeſtioribus forma ſumenda eſt.* Vel ſaltem ethnicum Senecam auſcultent, cap. 2. de beat vit. *Quæramus quid optimè factum ſit, non quid vſitatiſſimum: & quod nos in poſſeſſione fælicitatis conſtituat, non quod vulgo peſſimo veritatis interpreti probatum ſit.* Non ergo ſapienti excuſatione iuuari poſſunt religioſi, dum minimas obſeruantias ſuæ religionis ſpernunt, ſub prætextu prætenſæ conſuetudinis, vel corruptelæ introductæ.

24 Craſſioti tandem Minerua alij tertiò reſpondent, qui dum de negligentia in paruis, aut minimis obſeruantiis, regularibuſve cæremoniis, aut aliis reprehenduntur, dicunt: Non eſt hoc peccatum mortale: vel, Non obligamur ſub mortali peccato ad iſtas paruas, ſeu minimas obſeruantias Ordinis. Sed iſti audiant, quæ Ioannes Lanſpergius Carthuſianus in ſerm. quodam ad Cong. de talibus religioſis dixit: *Poſt concupiſcentias noſtras multi imus, & vbi nobis leuiſſimum foret deſideria noſtra frangere, fatigamur, immortificationem noſtram vbique in collo circumferentes; hoc vno turpi verbo etiam plerique ſe excuſantes. Non eſt (inquiunt) hoc peccatum mortale. O ſi Dei, vel cuiuis ineſſet timor, ſi diuinæ præſentiæ æſtimatio, nulla occurret ei diſputatio, mortale ne, an veniale eſſet peccatum! Quandoquidem vnum perinde, ac alterum vitaremus: quippe cum nullum ſit peccatum quod non execretur Dei timor.* Sanè neſcio quo pacto rectè iſti ſentiant de perfectione ſtatus religioſi. Illa etenim, vt ſegregari à ſæcularibus, non ſolum communia præcepta Decalogi, aut Eccleſiæ, ſed etiam obſeruantias Ordinis, quantumuis minimas reuereri tenemur. Accinit Carthuſienſis alius, Dionyſius ſcilicet

ſerm. 7.

ſerm.7. de Dominica 4. Aduentus. *Religioſo quotidie opus eſt pænitere, & venialia iſta mala deflere, ſi dignè cupit proficere, tam cordialiter, ac lachrymoſe, vt boni ſæculares de ſuis dolent, ac lachrymantur culpis mortalibus.* Deinde hæc ſubiungit noſtri capitis intentum redolentia. *Quid eſt, quod venialia noſtra peccata quotidie confitemur, & de eis nos pœnitere per ſigna quædam monſtramus: & tamen poſt confeſſionem, & celebrationem ad priſtinas leuitates, ad conſuetas negligentias labimur, nec creſcit in nobis dolor internus pro venialibus culpis, nec ſolicitudo, ac vigilantia mentis pro eis cauendis?* Audiatur & Bernardus, vel author Bernardi ſpiritum redolens ad monachos loquens, de vi ſolit. ad frat. de monte Dei. *Non ſolum vouiſtis omnem ſanctitatem, ſed omnis ſanctitatis perfectionem, & omnis conſummationis finem. Non enim eſt veſtrum circa communia præcepta languere, neque hoc ſolum attendere, quid præcipiat Deus, ſed quid velit: probantes quæ ſit voluntas Dei bona, & beneplacens, & perfecta. Aliorum eſt enim Deo ſeruire, veſtrum adhærere. Aliorum eſt Deo credere, ſcire, amare, reuereri; veſtrum eſt ſapere, intelligere, cognoſcere, frui.* Et infrà: *Ipſa eſt enim profeſſio veſtra quærere Deum Iacob, non communi hominum more.* Ac ſi clarius dicat: Solum ea, quæ ad culpam obligant fugere, commune vobis & ſæcularibus eſt; veſtrum tamen ſtatutum ampliora requirit: ſæculares ad præcepta, vos verò ad conſilia etiam vocamini, illi quaſi ſerui minoribus placent, vos quaſi filij, commenſaleſque Dei, maioribus non plenè placetis. Si ergo monachi, & religioſi ad maiora, quàm ſæculares, vocantur, ſaluandique, vel condemnandi non vt ſæculares, ſed vt Monachi ſunt, qua fronte ea, quæ ad peccatum non obligant, hac ſolum ratione rejicienda præſumunt: Eo vel maximè, quod licet huiuſmodi modicæ obſeruantiæ ad peccatum, lethale præſertim non ligent; earum tamen contemptus mortalem culpam inducit. Contemptus autem tunc admittitur, *quando voluntas renuit ſubjici ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc procedit ad faciendum contra legem, vel regulam*, inquit Sanctus Thomas 2.2. q.186. art.9. ad 3. Quod velim ab iſtis accuratè conſiderari, ne dum parua ſtatuta Ordinis tranſgrediuntur, grauiorum criminum apud Deum factores inueniantur. Simulque animaduertant quæſo, eiuſdem S.Thomæ verba quodlibeto 4. *Difficile eſt, quod homo præcepta ſeruet, quibus intratur in regnum, niſi ſequendo conſilia.* Et rurſus quodlib. 4. art. 23. *Conſilia parant viam ad præcepta ſeruanda.* Vt inde nouerint non abſque fundamento formidare poſſe, ſe à Deo auxilio efficaci ad obſeruationem præceptorum priuandos, cum propria ſui ſtatus ſic rejiciant. Propter quod meritò D. Hieronymus in reg. mon. per Lup. *Non ſunt contemnenda, quaſi parua ſint, ſine quibus maiora conſtare non poſſunt.*

25 Addiderim tandem, excuſationem aliam, qua frigidi quidam paruas, ſeu minimas obſeruantias cuſtodire nolunt, eo ſcilicet, quod in illis diſpenſatum eſſe à religione dicant, prorſus futilem, inutilemque reputari debere. Quod verbis doctiſſimi Ioannis Nider confirmare libet. Sic verò loquitur in tract. 1. de lapſu religionis, cap. 11. *Diſpenſatio, quæ hodie paſſim in multis religionibus fieri videtur, & diſſimulationes in continua non tentione ſilentij in interdictis locis, & temporibus, infractione continui ieiunij regularis, in perpeti comeſtione carnium, vbi prohibetur; in lineis veſtimentis, & culcitris penneis, ſeu lectorum vſu frequenti; in fuga à choro, & cantu diuini officij, in vſu tonſuræ, & habitibus prohibitis, in negligentia ſtudij literarum, imò potiſſimè in appropriatione pecuniæ, & ſimilium quæ in regula, & ſtatutis ſunt prohibita, non ſunt diſpenſationes, ſed diſſipationes, in quibus, nec Prælatus ſine cauſis ſupradictis poteſt diſpenſare, nec ſubditus diſpenſationem debet recipere.* Et infra: *Apud multos igitur veritatem obtinet iſta vulgaris diffinitio. Diſpenſare eſt cum licentia ad infernum intrare.* Inferius quoque ſic: *Quæ quæſo neceſſitas, aut communis vtilitas ſequitur ex ſuprà tactis diſpenſationibus? Sequitur namque diminutio rerum temporalium, linguæ loquacitas, ſolicitudo temporalium, lis, & rixa plurimorum, inobedientia & caſtitatis periculum, ac Patrum Primitiuorum fruſtratur ſancta intentio.* Concludit tandem intentum: *Hæc luce ſunt clariora videntibus, cæcis verò nihil eſt lucidum.* Iis etiam ego concludens, pios regulares ſupplex precor, vt hæc attendentes, paruis, ſeu minimis obſeruantiis addictos ſe credant, potius quam vana ſpe fictæ diſpenſationis ad barathra duci velint. Credant inſuper tam paruis obſeruantiis, quàm magnis aſtringi, audientes illud Chriſti Matth. 23. *Hæc oportuit facere, & illa non omittere.*

Neutiquam tamen lectorem fugere velim D. Dion. Carthuſ. grauiſſimi Theologi grauiſſima verba de ref. clauſtr. cap. 6. Quibus quam malè ſentiendum ſit de conſuetudine excedendi, ſeu delinquendi in regulæ obſeruantiis, quantumuis minimæ ſint, ſic docet. 26
Quamvis multa contineantur in regulis, aut ſtatutis religioſorum, ad quæ non tenentur de neceſſitate præcepti, ita quod ſtatim mortaliter peccent, quando in aliquo illorum fuerint negligentes, vt eſt obſeruatio ſilentij, ſurgere alacriter ad matutinas, otioſitates vitare, inutiliter hinc inde diſcurrere, atque ſimilia: verumtamen conſuetudo excedendi, ſeu aſſiduitas delinquendi in iſtis, & non curare, neque emendare, non poteſt à mortali excuſari peccato. Propterea religioſi deformati (notabile dictum) *in quibus parua aut nulla eſt rigoris, aut diſciplinæ obſeruantia, qui carnaliter viuunt, & mundanis vanitatibus pleni ſunt, otioſitati, & loquacitati vacantes, innumerabilia prorſus incidunt in vitia, non venialia ſolum, ſed & mortalia, imo tota vita eorum eſt quaſi quoddam peccare continuum: præſertim quia, & hæc ipſa bona, quæ agere videntur, tam negligenter, irreuerenter, & tepidè, tam inordinatè, atque indebitè agunt, vt magis ſit offenſiuum Dei, quam honoratiuum, & reconciliatiuum ipſius. Tales enim, qui in facibus ſuis iugiter manent, qualiter confitentur? qualiter celebrant qui ſe in nullo emendant, imo de multis, quæ mortalia ſunt, nullam ſibi conſcientiam facere comprobantur.* Acerbiſſima hæc verba à piiſſimo viro, doctiſſimoque Theologo, zelus domus Domini extorſit. Illa tamen ſæpius à deformatis, & negligentibus regularibus (ſi qui ſunt tales) ruminari vellem, vt vel ſic ſuum miſerum ſtatum exhorreant, & lugeant; ſimulque Sanctiſſ. & piiſſimi Doctoris verba audientes, tota facie confuſi erubeſcant.

Vos ergo ſancti, piique religioſi (quos plures eſſe 27
in ſacris religionibus cerno,) *in minimis quoque rebus omnia antiquæ conſuetudinis momenta ſeruate* (inquit Valerius.) Minimis his obſeruantiis veſtræ religionis ſubſtantiam niti credite. Accidentibus iſtis, Religionis perfectionem integrari penſate. Sine illis Monachi non putemini; illis tamen Monachos vos credam. Quales verò ſitis, qualeſve nos oporteat omnes eſſe, optimè depinxit Rusbrochius pius auctor in ſpec. ſal. c. 13. *Homines bonæ voluntatis, qui abſque fictione Dei honorem, & proprium ſpectant ſalutem, ſtudentque ſuum ſeruare Ordinem, & canonem monaſticum, ac inſtituta, & conſuetudines, quas audierunt, ſcriptáſque inueniunt à Patribus præcedentibus, qui monaſticos ordines verbis & actibus fundarunt, ac inſtituerunt, v.g. vt ſe habere debeant in choro, in capitulo, in refectorio, in dormitorio, in valetudinario, ſeu domo infirmorum. Item ſilendo, loquendo, ieiunando, & in accipiendis (vt aiunt) diſciplinis*

diſciplinis. Sicque ſani, & infirmi, ſemper ſecundum ſtatuta, ſeu canonem ſuum, & naturæ vires ſicut recta dictat ratio, ac vera diſcretio ſeſe gerunt, atque ex humili obedientia omni propriæ renunciant voluntati. Dum incolumes ſunt, ſemper boni quidpiam exercent: dum autem aduerſa laborant valetudine, manſuetudinem, ac patientiam retinent. Semper denique certant, & carnem, & ſanguinem, & quidquid mundi eſt, ſuperant. Hæc Rusbrochius modum, quo ſancti religioſi ſuum ordinem, quoad minima etiam inſtituta, ſeruant, deſcribens. Accinit Lanſpergius ſerm. 3. in feſto Paſchæ, conſulens qualiter ſe gerere debeat religioſus in his minimis obſeruantiis: *Fratres chariſſimi non inueniatur in nobis tepiditas illa omnis ſanctitatis aduerſatrix, pietatis deſtructrix, quæ in nonnullis Monachis reperitur, qui à ſolo peccato mortali volunt continere. Ideo ſemper diſputant vtrum ſit mortale: quod ſi non eſſe didicerint, non timent Deum ſuum offendere, gratiam eius ſpernere, ſpiritu debiliores, carne validiores, peccandoque frigidiores fieri. Non timent (inquam) in anima ſua peccatorum licet, vt dicunt venialium, ſordes colligere, Deo diſplicere, ingrati inueniri, atque mortalium ſeſe peccatorum periculis exponere. Fundamentum eſt maximè ruinoſum, ſuper quod nunquam aliquid boni poteſt ædificari, à ſolo peccato mortali velle abſtinere, venialia non curare. Heu quam ſæpè in tali homine, qui adeo frigidus eſt, vt venialia non horreat, quam ſæpè (inquam) in huiuſmodi homine peccata mortalia præſertim mentalia pro venialibus admittuntur.* Faxit Deus tales ſimus omnes qui regularium nomine gaudemus, concordetque vita noſtra cum nomine, profeſſioque ſentiatur in opere.

CAPVT VII.

Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria regularem obſeruantiam, monachiſmumque fœdat.

SVMMARIVM.

1 *Nihil magis fini religioſi ſtatus contrarium, quam Religioſorum nimia euagatio extra Monaſteria.*

2 *Monachus extra cellam eſt, ſicut piſcis extra aquam. Dictum D. Antonij.*

3 *Satanæ artificium eſt, Regulares à conuentibus extrahere, inutilem vagationem ſuadendo.*

4 *Vaga Monachorum deambulatio, plurium eſt occaſio malorum.*

5 *Aurea quædam fragmenta ex Hieronymo.*

6 *Quid dixerit Auguſtinus ad rem.*

7 *Monacho nil tam nociuum quam ciuitates circumire.*

8 *Spiritus acediæ maximè ſolet Monachos infeſtare, qui è cella ſua ſæpius protenduntur.*

9 *Monachi nomine indigni vicos, plateaſque ciuitatum circumeunt.*

10 *Quam periculoſum ſit inter ſæculi turbas agere pœnitentiam.*

11 *Cella nequaquam debet eſſe recluſio neceſſitatis, ſed domicilium pacis.*

Præclara quædam referuntur ex Auctore opuſculi de laude vitæ ſolitariæ. ibid.

Alia item ex S. Petro Cæleſtino, huic intento congruentia. ibid.

12 *Vagam Monachorum deambulationem acriter reprehendit Petrus Damianus.*

13 *Pericula quibus vagi religioſi ſe exponunt, ab Hugone Victorino recenſentur.*

14 *D. Bonauentura eiuſdem cauſæ pius patronus.*

Cellæ cuſtoditæ encomia, ex deuotiſſimo Auctore excerpta. ibid.

15 *Quæ ſcripſerit Guillelm. Peraldus aduerſus vagum Monachorum diſcurſum.*

16 *Monachus non eſt qui cum ſæcularibus eſſe gaudet.*

17 *Quid de Monachis vagis ſentiendum, ex Trithemio.*

18 *Vagus Monachus, velut auis è nido auolans facilè capitur retibus vitiorum.*

19 *Extra cellæ recluſionem perit regulæ obſeruantia.*

20 *Quæ ſpecialia vitia Monachus clauſuram crebro egrediens ſæpius contrahat.*

21 *Vitæ compoſitæ, indoliſque honeſtiſſimæ ſignum, poſſe ſecum in quiete cellæ commorari.*

22 *Miraculoſus euentus à D. Gregorio relatus de quodam Monacho vago.*

23 *Monachus curandæ infirmitatis cauſa Monaſterium egreſſus, fœminam viciauit.*

SI quod vnum vitium religioſorum noſtri, & 1
præteriti ſæculi bonos mores corrumpere, feruorem extinguere, aut bonam famam perdere poteſt, nimia eſt, ſuperflua, prorſus impertinens, & vana extra Monaſteria vagatio, & per vicos, ac plateas ciuitatum inquieta circuitio. Nihil magis perfectioni regulari aduerſum, fini religioſi ſtatus contrarium, honorique religionum oppoſitum credo imaginari poſſe. Si hoc ad tartara truderetur vitium, cunctique regulares, graui non vrgente cauſa, cœnobiorum cellis (vt multi ex eis faciunt) addicti forent, facilè crederem, in priſtino nitore religiones omnes eſſe poſſe. Hinc etenim orationis iuge exercitium manaret, vitaretur otioſitas, & regularis obſeruantiæ amor, ſtudiumque in dies magis, ac magis ſuccreſcens, cœlum vſque pertingeret. Manifeſta quoque experientia innoteſceret ſanctos, pioſque religioſos (quorum numeroſa pars in religionibus cernitur) ideo tales eſſe, quod Monaſterij clauſtra, cellaſque aſſiduè colant. At quantum detrimentum religionibus vagi, errones, deambulatoreſque regulares (ſi qui ſunt) pariant, ex Patribus, hoc & ſequenti capite afferendis, planè liqueſcet.

Audiatur primus celeberrimus ille primitiuæ Ec- 2
cleſiæ monachus, monachorumque ſanctiſſimus Archimandrita, Abbaſque Antonius, de quo celebris illa ſententia habetur. In Apopth. de quiet. lib. 2. 8. tom. Biblioth. *Monachus extra cellam, aut ſolitudinem eſt ſicut piſcis extra aquam.* In Apophthegmatibus Patrum in Bibliotheca relatis, ſic habetur. *Sicut piſces, ſi tardauerint in ſico, moriuntur, ita & monachi tardantes extra cellam, aut cum ſæcularibus immorantes, à quietis propoſito reuoluuntur. Oportet ergo ſicut piſcem in mari, ita & nos ad cellam recurrere, ne forte foris tardantes obliuiſcamur interioris cuſtodiæ.* Prudens ſanè conſilium, quod vtinam religioſis omnibus nunquam à mente excideret.

Adſtet ſecundus orientalium Monachorum Pater 3
Magnus Baſilius, in com. mon. cap. 8. ex quo plura ad intentum elici valent. In conſtitutionibus monaſticis, dum de euagatione monachorum loquitur, habet. *Qui huc, illucque continenti peregrinatione diſcurrit, neque ſtabilis certo vllo in loco diu conſiſtit, ſed crebra ex aliis in alia loca itatione, collectam illam, & conſtipatam animi in cogitando vim, aſſiduo iſto flatu, ac reflatu, veluti euentilat, atque diffundit, paulatimque corporis voluptates ſpectare inſueſcit; iſte*

qui

quis quæſo perſpicaciter excutere ſeipſum poterit? aut quæ minus honeſtè ſe habeant peruidere, & in melius reuocare? Ibidem quoque idem Baſilius monet Satanæ artificium eſſe regulares à conuentibus extrahere, inutilem vagationem ſuadendo. *Ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, Ordinemque religioſæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo monachos voluptatum illecebris illectos, variis, iiſque inſtabilibus cogitationibus faciendum obnoxios.* Rurſus ibidem clariùs ad intentum. *Amplectenda nobis maxima ex parte quies eſt, & ſuo cuique aſſignato ſibi ad habitandum loco, fortiter perdurandum; quo videlicet, hoc ipſo animi ſui ſtabilitatem teſtatam faciat.* Eodem quoque libro ex hac monachorum diſtractione mundanas cupiditates, tepiditatem, ſegnitiemque ad munia regularia exercenda naſci declarat, his verbis. *Non aliunde, quàm ex animi diſtractione, mundanæ cupiditates in nobis naſcuntur: à quibus cum variis poſtea tumultibus vexata mens noſtra fuerit, ſegniores ad capeſſenda recta officia reddimur.* Hæc, & alia Baſilius, ſatis eleganter monachis ſuadens egreſſum extra cœnobia, inutilemque illorum euagationem, innumera mala illis afferre.

4 S. quoque Ephrem Syrus Baſilij (vt ſolet) veſtigia ſequutus, & Monaſterij clauſuram monachis ſuadet, vagamque ipſorum deambulationem plurium malorum occaſionem eſſe ſæpius docet. Paræneſi prima ſic habet. *Graui inceſſu monachus atterat gradus Eccleſiæ; indecoro autem inceſſu è domo in domum non diuagetur.* Ibidem quoque ſic ſcribit. *Lignum vitæ æternæ in cœlis monachus ſtabilis, non errans.* Adhortatione etiam prima ſic hortatur monachum. *Abſtinere oportet in cœnobio degentem, atque deſiſtere à turbis, rebuſque mundanis, & non oberrare è cella in cellam.* De perfectione monachi ſic loquitur. *In plateis ciuitatis non inueniaris frequens, ne animo deprauatè affecto abſcedas.* Paræneſi autem 44. ſic loquitur iſte Pater. *Attende tibi ipſi chariſſime, ne fortè in negligentia, atque diſtractione perdas tempus tuum. Vineam plantaſti tibi, circumda illi materiam. Amœnum hortum comparaſti tibi, fructus eius ſerua vt lateris in nouiſſimis tuis. Quid enim prodeſt fratres, ſi hodie vitam quietam in cella degamus, cras autem in ciuitate, ac vicis remoremur, ea agentes, quæ non placent Deo? Quid prodeſt fratres, ſi vno die ædificemus, duobus autem deſtruamus.* Alibi quoque ſic locuitur ad idem intentum. *Gloria monacho eſt, dum ſe in loco ſuo, ac cella continet, neque huc, illucque inſtar ſtipulæ à vento raptata tranſportatur, atque vagatur.* In opuſculo etiam de monacho, & turture, ſic loquitur. *Quam ob cauſam te, ò monache, turturi viduato comparaui, ne & tu ad mundum conuerſus ea, quæ retro ſunt, reſpicias, neque cum mundanis demoreris, neque vias eorum addiſcas: recedatque anima tua à vero Deo ſuo, vero animarum noſtrarum ſponſo, laqueoſque in anima tua accipias, neque ad diuitias, & voluptates ſæculi reuertaris. Non enim, & Angelus, & homo eſſe potes, nec Deo ſeruire potes, & mammonæ.* In Apophthegmatibus quoque c. 95. ſic habetur, *Si quietus vixerit monachus in cella ſua, à multis turbis liberabitur: qui autem vecors eſt mente, ſi ad turbas acceſſerit, non refert emolumentum, at qui cogitatione perfectus eſt, vtilitatem percipiet: cæterum quietam, ac ſolitariam vitam degere præſtantius eſt.* Hæc, & alia multa S. hic Pater, quæ ſi rectè penſentur, inueniet ſatis bonus religioſus, quietem Monaſterij ſibi maximè congruam, vagationem verò extra illam noxiam valdè fore.

5 Audiatur præterea Eccleſiæ iubar, Monaſticique ſtatus zelator eximius Sanctus Hieronymus, ex quo aliqua aurea fragmenta pro intento noſtro roborando elicio. Ad Oceanum ſic habet: *Monachum, vel Clericum ſolitudo facit, non publicum.* Idem de ſolitudine. *Si cupis eſſe quod diceris Monachus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Rurſus clarius. *Interpretare igitur vocabulum Monachi, hoc nomen tuum, quid facis in turba, qui ſolus es?* Rurſus etiam ad Pammachium. *Quid tibi ea videre neceſſe eſt, quorum contemptu Monachus eſſe cœpiſti.* Ad idem ipſe Hieronymus in regula Monachorum per Oliuerum collecta. *Monachus eſſe, non loquendo, & diſcurſando, ſed tacendo, & ſedendo nouerit.* Hæc, & alia Sanctus Doctor congruentia ſatis propoſito noſtro de nimia Monachorum extra clauſuram deambulatione fugienda.

S. quoque Auguſtinus, vel auctor eius nomine inſignis, inter eius opera ad rem noſtram ſic habet. *Non in foro Monache, ſed in cella habitare debes, non familiam, ſed familiarum animas oratione paſcere debes Non eſt igitur tibi neceſſe multum loqui, nec inter homines conuerſari.* Piè ſanè, & congruè ſatis Monachorum inſtructioni loquitur.

Præterea S. Cyrillus Hieroſolymorum Antiſtes 6
in epiſtola ad Auguſtinum de miraculis D. Hieronymi (ſi verus auctor talis epiſtolæ eſt) ſic habet ad intentum. *Monacho nihil tam nociuum, deteſtabile, & mortale, quàm vicos, & ciuitates, & gentium multitudinem circumire.* Et infra ſimilem ſententiam illi, quam ex Antonio ſuprà attulimus, profert dicens. *Quod aqua piſcibus, Monachis idem præcipuè ſilentium operatur.* Abs dubiè innuens, quod quemadmodum piſcibus ex aqua egreſſis mortem ſors affert, ſic quoque regularibus impertinens è clauſura Monaſterij progreſſio mortifera ſit.

Fauet quoque maximè Ioannes Caſſianus anti- 7
quus Monachorum inſtitutor, qui libro 10. inſtitutionum, ſpiritu acediæ duci Monachos docet, qui à cella ſua ſæpius protenduntur. *Spiritus acediæ maximè ſolet Monachos infeſtare, vt paulatim protracti è cella actus ſuæ profeſſionis incipiant obliuiſci.* Collatione quoque 14. quantum ſibi damnum Monachi acquirant, ſæpius è clauſtro egredientes, hiſce declarat. *Variæ, ac effuſæ cogitationes à nemine prorſus quantumuis ſolicito, ac vigilanti, vel caueri poterunt, vel videri, niſi qui corpus, atque animum iugiter intra parietum ſepta concluſerit.* Hæc Caſſianus præ noſtræ cauſæ defenſor.

Ad idem intentum D. Iſidorus Hiſpalenſis An- 8
tiſtes de Monachis loquens, ſic illos hortatur. *Monachus græca etymologia vocatur, eo quod ſit ſingularis, monos enim græcè, ſingularitas dicitur. Ergo ſi ſolitarius interpretatur vocabulum Monachi, quid facit in turba, qui ſolus eſt?* Mentem, & verba Hieronymi imitatur Iſidorus lib. 7. orig. c. de monac. ſatiſque exponit Monachi nomine indignos eſſe, qui Monaſterio relicto turbas, vicos, plateaſque ciuitatis ſequuntur. Quare idem eorum vitia graphicè depingit inquiens: *Quintum genus eſt circumcellionum, qui habitu Monachorum vſquequaque vagantur, venalem circumferentes hipocryſim, circumeuntes prouincias nuſquam fixi, nuſquam ſtantes, nuſquam ſedentes.* Hæc Iſidorus Monachorum vagam deambulationem, eorumque crimina exinde naſcentia, optimè carpens.

Sanctus quoque, deuotiſſimuſque Bernardus, 9
Monaſticæ diſciplinæ propagator inſignis, non ſemel, ſed ſæpius Monachis clauſuram intimauit, illiſque & cellæ quietem, & damna ex inutili euagatione manantia, in propatulo poſuit. In ſermone 2. de Sancto Andrea, ſic habet ad intentum. *Merito ſiquidem ſtagnis Monaſteria comparantur, vbi quodãmodo incarcerati piſces euagandi non habent libertatem, quo videlicet parati ſint ſemper ad epulas ſpirituales*

Alio

Alio etiam ſermone, ſic habet. *Periculoſum eſt, ſi fortè quis velit, inter ſaculi turbas agere pœnitentiam, vbi nimirum alij venenatis perſuaſionibus, alij vndique exemplis peioribus, ad peccandum alliciant, alij adulationibus in vanam gloriam, alij detractionibus in impatientiam animum deiiciant* Et rurſus ſerm.3. de Circumc. *Oſtendat prudentia radius, quantas & quam importunas, præſertim in hac generatione nequam, opportunitates, & occaſiones peccati offerat mundus, & ingerat, quam debilis ſit ad illas humanus animus, &c.* Vbi tamen elegantius, enucleatius, & dulcius mala, quæ religioſis obueniunt extra cœnobia, bonaque ex prudenti, quietaque clauſura manantia recenſuit idem Bernardus, & in opere de modo bene viuendi ad ſororem, vbi ſic habet: *Moneo te, vt cum ſummo deſiderio Monaſterium diligas, & vt toto corde ſeculum poſtponas. Moneo te, vt in omni tempore in domo Dei permaneas, & vt nunquam ad ſaculum redire quæras. Quare? Quia in Monaſterio eſt vita contemplatiua, in ſaculo eſt vita laborioſa, in Monaſterio eſt vita ſancta, in ſaculo eſt vita crimino ſa, in Monaſterio eſt vita ſpiritualis, in ſaculo eſt vita carnalis, in Monaſterio eſt vita cœleſtis, in ſaculo eſt vita terreſtris, in Monaſterio eſt vita quieta, in ſaculo eſt vita turbulenta, in Monaſterio eſt vita pacifica, in ſaculo eſt vita litigioſa, in Monaſterio eſt vita tranquilla, in ſaculo eſt vita contentioſa, in Monaſterio eſt vita pacifica, in ſaculo eſt vita iurgiis plena, in Monaſterio eſt vita caſta, in ſaculo eſt vita luxurioſa, in Monaſterio eſt vita perfecta, in ſaculo eſt vita vitioſa, in Monaſterio eſt vita plena virtutibus, in ſaculo eſt vita plena vitiis.* Et poſt alia ſic ſubinngit. *Ecce in conſpectu tuo bonum, & malum. Ecce ante oculos tuos perditionem animæ, & ſalutem. Ecce ante te vitam, & mortem. Ecce ignis, & aqua, extende manum tuam, elige quód vis.* Hæc etiam tibi, ô religioſe, ſume, & quantum boni tibi Monaſterium tribuat, quantumque damnum inutilis euagatio extra cœnobium, accuratius expende. Hanc ob cauſam idem Bernard. in Pſalmum qui habitat, ſer.7. Monachos diſcurſantes, impudentes religioſos appellat, *Videat* (inquit) *quoſdam fratres diſcurrere, tam impudenter, tam irreligioſè ſecularibus ſeſe implicare negotiis, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hac vniuerſa ſubſtantia.* Hanc etiam ob cauſam idem Pater Monachum huc, illucque diſcurrentem, ſub onere Duma iacere, metaphora ſumpta ex vndecim oneribus Eſa.21. illis verbis: *Onus Duma ad me clamat ex Seir*, ſi exponit. *Si videris Monachum in clauſtro reſidentem, huc illucque reſpicere, oſcitare crebrius, manus, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc reſumere, poſtremo quaſi quibuſdam ſtimulis agitatū de loco in locum, de auditorio in auditorium curſitare, ſub onere Duma eum ſuſpirare non dubites.* Hæc, & alia Bernardus, quibus, ſi rectè penſentur, inuenietur ſanè cellæ, Monaſteriive clauſuram plurima bona religioſis parere: è contra verò egreſſum è cœnobio Monachum innumeris ſubiacere malis.

11 Nec iure omittere poſſum, quæ auctor opuſculi de laude vitæ ſolitariæ ad fratres de monte Dei, apud ipſum Bernardum, ipſius nomen (melius dicerem ſpiritum) oſtentans, de cellæ clauſura dixit: Cuius verba, etſi non pauca, quia tamen rei, quam intendimus maximè ſuffragantur, ſubiungere placuit. *Cella autem nequaquam debet eſſe reclusio neceſſitatis, ſed domicilium pacis, oſtium clauſum, non latebra, ſed ſecretum. Cum quo enim Deus eſt, nunquam minus ſolus eſt, quam cum ſolus. Tunc enim liberè fruitur gaudio ſuo, tunc ipſe ſuus eſt ſibi ad fruendum Deo in ſe, & ſe in Deo. Tunc in luce veritatis, in ſereno mundi cordis, vltro patet ſibi pura conſcientia, & liberè ſe infundit affecta de Deo memoria: & vel illuminatur intellectus, & bono ſuo fruitur affectus, vel ſcipſum defiet humana fragilitatis defectus. Propter hoc ſecundum formam propoſiti veſtri habitantes in cœlis, potius quam in cellis, excluſo à vobis toto ſaculo, totos vos incluſiſtis cum Deo. Cella ſiquidem, & cœli habitatio cognata ſunt: quia ſicut cœlum, & cella ad inuicem videntur aliquam habere cognationem nominis, ſic & pietatis. A celando enim cœlum, & cella nomen habere videntur: & quod celatur in cœlis, hoc & in cellis. Quod geritur in cœlis, hoc & in cellis. Quidnam eſt hoc? vacare Deo, frui Deo. Quod cum ſecundum ordinem piè, & fideliter celebratur in cellis, audeo dicere, ſancti Angeli Dei cellas habent pro cœlis, & æquè delectantur in cellis, ac in cœlis. Nam cum in cella iugiter cœleſtia actitantur, cœlum cella, & ſacramenti ſimilitudine, & pietatis affectu, & ſimilis operis effectu, proximum efficitur: nec iam ſpiritui oranti, vel etiam à corpore exeunti, à cella in cœlum longa, vel difficilis via inuenitur. A cella enim cœlum ſæpè aſcenditur, vix autem vnquam à cella in infernum deſcenditur, niſi ſicut dicit Pſalmiſta: Deſcendant in infernum, viuentes, videlicet ne deſcendant morientes. Hoc enim modo ſæpè cellarum incolæ in infernum deſcendunt. Sicut enim aſſiduè contemplando reuiſere amant gaudia cœleſtia, vt ardentius ea appetant, ſic & dolores inferni, vt horreant, & refugiant. Et hoc eſt, quod imprecantur inimicis ſuis orantes, ſcilicet vt deſcendant in infernum viuentes. Moriens autem vix, aut nunquam aliquis à cella in infernum deſcendit: quia vix vnquam aliquis, niſi cœlo prædeſtinatus, in ea vſque ad mortem perſiſtit. Filium enim gratiæ, fructum ventris ſui cella fouet, nutrit, amplectitur, & ad plenitudinem perfectionis perducit, & colloquio Dei dignum efficit, alienum vero, vel ſuppoſititium abdicat à ſe citius, & proiicit. Vnde ait Dominus ad Moyſen: Solue calceamenta pedum tuorum: Locus in quo ſtas, terra ſancta eſt. Morticinium enim mortuarum affectionum, vel hominem mortuum à corde locus ſanctus, vel terra ſancta nequaquam diu patitur. Cella terra ſancta, & locus ſanctus eſt; in qua Dominus, & ſeruus eius ſæpè colloquuntur, ſicut vir ad amicum ſuum. In qua crebrò fidelis anima verbo Dei coniungitur, ſponſa ſponſo ſociatur, terrenis cœleſtia, humanis diuina vniuntur. Si quidem ſicut templum ſanctum Dei, ſic cella eſt ſerui Dei. Et in templo enim, & in cella diuina tractantur: ſed crebrius in cella. In templo viſibiliter, & figuratiuè, aliquando Chriſtianæ pietatis ſacramenta diſpenſantur; in cellis vero, ſicut in cœlis, ipſa veritate, ipſo ordine, etſi nondum ipſa puritatis maieſtate, vel æternitatis ſecuritate res ipſa omnium ſacramentorum fidei noſtræ aſſiduè celebratur.* Hæc pius auctor, quibus, quam rectè de cellæ obſeruanti clauſura Monacho ſentiendum ſit, piè expreſſit.

Deſeruiunt ad intentum quæ S. Petrus Cœleſtinus Papa V. in opuſculo quinto de ſententiis Patrum Eremitarum cap.1. de fuga, & contemptu Mundi deſcripſit: *Venit aliquando Archiepiſcopus Theologus ad Arſenium cum quodam Iudice, & petebant ſermonem, ab eo. Quibus Arſenius dixit. Si dixero vobis ſermonem, cuſtodietis? Illi autem promiſerunt ſe cuſtodire. Et dixit eis: vbicumque audieritis eſſe Arſenium, approximare nolite. Item alia die miſit ad eum Archiepiſcopus, ſi aperiret ei. Senex autem reſpondit: ſi venis, aperio tibi; ſed ſi tibi aperuero, omnibus aperio; & tunc iam vltra hic non ero.* De quodam etiam Monacho ſcribit dixiſſe alij: *Vade, ſede in cella tua, & ipſa docebit te vniuerſa.* Item: *Homo fugiens homines ſimilis eſt vuæ maturæ, qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut vua acerba erit.* Item de quodam Eremita ſic dicente: *Initium malorum eſt extendere mentem. Bonum eſt fugere corporalia, quando enim eſt homo iuxta corporalia, ſimilabitur viro ſtanti ſuper lacum profundiſſimum, vt qua hora viſum fuerit, inimicus facilè eum deorſum impingat. Si autem à corporalibus longè fuerit,* ſimilabitur

ſimilabitur viro longè poſito à lacu; vt ſi conetur inimicus projicere eum deorſum, Deus auxilium ei tribuat. Præterea ex Diuo Antonio ſic dicente: *Qui ſedet in ſolitudine, & quieſcit, à tribus bellis eripitur, id eſt auditus, locutionis, & viſus, ac vnam tantum habet pugnam, ſcilicet cordis.* Præterea *cap. 2.* quod eſt de Monachi cella, ſic refert ex præfato Antonio. *Cum ſedes in cella, memor eſto diei mortis, cogita cladem, ſuſcipe dolorem, horreat tibi iſtius mundi vanitas: eſto modeſtus, & ſollicitus, vt ſemper in quiete permaneas. Cogita pœnas inferni, diem iudicij, & gloriam æternam, vt per hæc ſaltem noxias, & ſordidas cogitationes fugias.* De quodam etiam venerabili Monacho interrogato ab alio, quare ipſe in cella ſedens tædium pateretur, reſpondiſſe refert: *Quia nondum vidiſti gloriam æternam, nec tormenta inferni. Nam ſi hæc vidiſſes, etiamſi cella eſſet plena vermibus, ſuſtineres abſque tædio.*

12 Adſtipulatur ad idem Petrus Damianus Illuſtriſſimus Cardinalis, qui grauiſſimis verbis in ſuis epiſtolis Monachorum vagam deambulationem acriter reprehendit. Ergo in epiſtola ad Teuzonem Monachum ſic loquitur. *Si Monachus es, quid tibi cum vrbibus? Si eremita, quid tibi & ciuium cuneis? Quid cella, vel fora ſtrepentia, vel turrita conferunt propugnacula? Enimverò, qui tanquam deficientibus ſiluis ſolitudinem in vrbibus quærunt, quid aliud credendum eſt, niſi quod ſolitaria vita non perfectionem, ſed fauorem potius, & gloriam aucupentur?* Præterea in epiſtola ad Abbatem quendam, & Monachos ſic habet. *Errat, pater, errat, qui confidit ſe ſimul & Monachum eſſe, & curiæ deſeruire. Quam malè mercatur, qui Monachorum præſumit clauſtra deſerere, vt mundi valeat militam baiulare.* Exemplo quoque piſcis ex aqua educti rem totam confirmat. *Vndis erutus ſanus eſt piſcis: non vt ſibi viuat, ſed vt alios paſcat.* Ac ſi clarius dicat, quemadmodum piſcis ex aqua extractus non ſibi, ſed aliis cibus eſt; ſic Monachus cellam, Monaſteriumve egreſſus.

13 Accinit egregiè egregius auctor Hugo Victorinus Bernardo coætaneus, & de monaſtica diſciplina optimè meritus. In opere de clauſtro animæ lib. 3. ſic habet ad intentum. *Si Monachus es, quid facis in turba? Si amas ſilentium, cur declamantibus aſſiduè intereſſe delectaris?* Rurſus pericula, quibus vagi religioſi ſe exponunt, ſic deſcribit de cl. anim. lib. 1. cap. 4. *Qui diſcurrunt per alienas domos, qui foris ſpectacula ſequuntur, qui non ad neceſſitatem communem, ſed ad propriam voluntatem ſunt parati, qui cauſas itineris ſui non habent, ſed fingunt: tales dico ſicut ſunt faciles ad diſcurrendum, ita forſitan proni ſunt ad ea, quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.* In miſcellaneis etiam lib. 1. tit. 198. ſic dicit: *Gloriatio monachi, quando in loco ſuo permanet, & huc, illucque non vagatur.* Caue ergo ſanctè, pieque religioſe, ab inepta, & inutili euagatione extra Cœnobium, ne & tu ad ea pronus, & paratus ſis, *quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.*

14 Seraphicus quoque Doctor Bonauentura piæ cauſæ quam tuemur, pius patronus aſſiſtit. In alphabeto monachorum ſic habet. *Dilige ſolitudinem, & ſilentium, & inuenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.* Rurſus in eodem opuſculo. *Fuge homines, & ſæculi rumores; quia non potes eſſe ſatis Deo, & hominibus, æternis, & tranſitoriis.* In opere etiam quod Pharetra ab ipſo nuncupatur, euagationem regularium in inconſtantiam interiorem refundit inquiens. *Qui ſtatum mentis perdidit, ſubſequenter foras in inconſtantiam motionis fluit, atque exteriori mobilitate indicat, quod nulla interius radice conſtantiæ ſubſiſtat.* Ad idem quoque intentum antiqui Senecæ Sententiam affert. *Frequens migratio corporis, inſtabilis animi proprium eſt.* Et rurſus. *Vt animum poſſis continere, primo corporis tui fugam ſiſte.* Hæc, & alia Doctor Seraphicus noſtræ piæ cauſæ defenſor acerrimus.

Ad idem intentum deuotiſſimus Nicolaus Gallicius Ordinis noſtri peruetuſtus Generalis Præſul in ſuo aureis litteris digno opuſculo, *Sagitta ignea* nuncupato, ſic cum fratribus ſuis cap. 9. loquitur. *O quam ſecurè in cella cuſtoditur noſtra, quam vouimus, floſculus caſtitatis. Ecce in cella ſolitudinis, à triplici bello celamur, vt dixi, contra cogitationes tantum illicitas pugnaturi. Ecce in cella ſpiritualiter occupamur, ne per otium, quod inimicatur animæ, pudicitia maculetur. Ecce in cella quid facere, quid vitare oporteat, ne decepti ſeducamur à Spiritu ſancto, iuxta illud Prouerbiorum, Doctrina replebuntur cellaria, ſuauiter edocemur. Ecce in cella contemplationis aromaticæ Theſaurus inæſtimabilis, atque incomparabilis nobis oſtenditur, vt terrenis & caducis penitus contemptis, in eius feruenti appetitu animus noſter expeditus totaliter expandatur. Legitur autem in Iſaia, Oſtendit eis Ezechias cellam aromatum, auri & argenti, & odoramentorum, & vnguenti optimi: quæ nobis omnia in cella ſolitudinis à noſtro vero Ezechia, imò multo plura ſpiritualiter oſtenduntur. Ecce in cellam vinariam à Rege Regum introducti, ordinatam in nobis conſequimur charitatem. O quam bene appellatur cella vinaria: nam in ea Spiritus ſanctus veros cellitas vino deuotionis mirificè ſobriè inebrians, ſuauis contemplationis glorioſo lectulo efficit obdormire. Sed quid de cella referam, cum eam ſufficienter nequeam commendare? Certè inter cellam, & cœlum nullum ſcio medium, & ideo de hac ad illud faciliùs peruenitur.*

Nec minus pius, & deuotus author Thomas Campenſis, iure optimo inter Patres referendus, cellæ vtilitates, inutiliſque euagationis damna ſæpius monachis intimauit. Primò enim in alphabeto monachi ſimilia illis, quæ ex D. Bonauentura etiam in alphabeto monachi ſuprà retulimus, hæc habet. *Dilige ſilentium, & ſolitudinem, & inuenies quietem magnam, & conſcientiam bonam. Vbi enim multitudo, ibi frequenter eſt ſtrepitus, & magna diſtractio cordis.* Et rurſus. *Fuge quantum potes homines, & ſæculi rumores, quia nec potes eſſe ſatis Deo, & hominibus: æternis, & tranſitoriis.* In valle etiam liliorum, lilia hæc monachis colligit. *Fuge, dilecte mi, fuge. Quare? Propter multa pericula mundi, quæ ſæpe homini contingunt, qui in ſæculo conuerſatur. Nam qui Deo vacare appetit, libenter ſolus eſt, & orat, ſtudet, & ſcribit, & per multa bona exercitia à vitiorum periculis cuſtoditur, & tempus ſuum fructuosè expendit, & alios ædificat. Qui autem libenter foris ambulat, & hinc inde fabulari deſiderat, rarò eſt quin cor ſuum maculet & indeuotior ad cellam pacis amicam redeat.* Optimè ſanè, nec melius ad propoſitum deſiderari poteſt. In quodam etiam ſermone aurea hæc protulit ad intentum verba. *Beatus monachus deſolatus, cui mundus exilium, cælum patria, cella paradiſus eſt. Beatus religioſus Deo deuotus, ſæculo ignotus, cui oppidum carcer, clauſtrum refrigerium, ſolitudo ſolatium, ſilentium pacis hoſpitium.* In Enchiridio quoque monachorum, cap. 1. ſic habet. *O monache quid facis in cella? Lego, ſcribo, colligo mella. Hæc animæ meæ ſolatia. Bene dixiſti.* Paucis rem totam peregit. Ex iis autem, ſimulque ex inferius afferendis conſtabit planè, quantum ſibi damni vagi religioſi, quantumque vtilitatis cellæ clauſuræ addicti ſibi ex mente Campenſis adquirant. 15

Libet præterea, quæ Guillielmus de Peraldo in tractatu

tractatu de profeſſione monachorum, contra vagum, & curioſum monachorum diſcurſum ſcripſit, aliquibus non neceſſariis expunctis, hic tranſcribere, c.7. ſic loquitur. *Sequitur de vago, & curioſo monacho: de quo vane, & curioſe diſcurrente poteſt dici illud Hieremiæ 1. Dilexit mouere pedes ſuos, & non quieuit, & dormire non placuit. Monachos gyrouagos dicit D. Benedictus per omnia deteriores eſſe Sarabaitis. Ipſi ſunt diaboli imitatores, in cuius perſona dicitur Iob 1. Circuiui terram, & perambulaui eam. Ipſi etiam ſunt participes maledictionis Caïn, habentes caput cordis tremulum; trepidauerunt enim tremore, vbi non erat timor: præſentia mala, quæ non ſunt vera mala, ſed quaſi vmbra futurorum malorum, aſperitatem ſcilicet clauſtri formidantes, & fugientes. Ipſi ſunt vagi, & profugi, ab iis, qui eis occurrunt, dum diſcurrunt, deliciis, diuitiis, honoribus occiduntur, dum inordinatè ab eis talia concupiſcuntur. Sic dicit Caïn de ſe. Ero vagus, & profugus ſuper terram: omnis igitur, qui inuenerit, me occidet. Ipſi ſunt ſidera errantia, quibus caligo tenebrarum obſeruata eſt in æternis.* Hæc, & alia habet ad intentum noſtrum author iſte, quæ cap. ſequenti placuit referre.

16 Ex Dacriano Abbate, iure Bibliothecæ Patribus adiuncto, breui compendio rem totam, quam intendimus claudente, hæc elicio. *Si cum ſæcularibus eſſe gaudes, ſi extra monaſterium per vicos, & vrbes euagari deſideras, monachus non es.* Similia verba in ſpeculo Monachorum Ludouici Bloſſij reperio. Vnde vel idem eſt author cum Dacriano, vel vnus ex alio mutuauit ſententias. Quidquid dixeris, inuenies ſanè, ex horum authorum mente, Monachum deambulatorem, crebroque inter ſæculi turbas commorantem, Monachum non eſſe.

17 Claudat agmen celebris Abbas Trithemius, qui præcedentium Patrum mentem aſſequutus, graphicè ſanè quid de vagis Monachis nobis ſentiendum ſit, hiſce verbis deſcribit hom.12. de mon. *Monachorum eſt mundum fugere, & hominum turbas amore ſolitudinis omni tempore declinare. A ſolitudine monachus dicitur, ſicut ab vnitate vnus nominatur. Monachus eſſe non poteſt, qui frequentiam ſectatur populorum, & qui delectatur in vrbibus; monaſticam nedum guſtauit dulcedinem, qui Monachus eſt: cœnobij ſolitudinem ſine cauſa rationabili non debet deſerere. Quiſquis amat vagos in vrbe diſcurſus, conſcientiam ſuam deſeruit, & qui frequens eſt extra Monaſterium, puritatem interni profectus non cuſtodit.* Hæc Trithemius, quibus noſtrum intentum ſatis expoſitum liquidò conſtat.

18 Ex his autem planè conuincitur, non modo hos Patres acriter Monachos vagos, clauſuramque Monaſterij ſpernentes reprehendere; ſed eam eſſe huius reprehenſionis cauſam, quod extra cellam, monaſteriique ſepta egreſſi Monachi, plurium criminum occaſiones concipiant: è contra, cellæ, clauſtrorumque tectis protecti, & ſuæ profeſſionis cultores, & omnium virtutum fructus colligentes euadant. Nec obſcurè id Prou. 27. Salom. dixit: *Sicut auis tranſmigrans de nido ſuo, ſic vir, qui dereliquit locum ſuum.* Ac ſi diceret: Aues è nido auolantes, *Nunc viſco eas fallere, nunc retibus, aut laqueis captare contendimus,* (ſic loquitur D. Ambroſius men. cap. 18.) pariter virum (tu lege Monachum) è loco ſui cœnobij egreſſum, vitiorum retia comprehendunt. Quod exprimit idem Salomon, dum mulier illa, *garrula, & vaga, quietis impatiens, nec valens in domo conſiſtere pedibus ſuis, nunc foris, nunc in plateis, iuxta angulos* depingitur: ea enim *ornatu meretricio, & garrula* deſcribitur. Hoc autem adeo verum eſt, vt teſte Antiocho Monacho inter Bibliothecarios adducto, *Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem refert.*

Celebris quoque eſt ad intentum Beati Nili, qui Chryſoſtomi fuit diſcipulus, ſententia hom. 16. *Imperforabilis manet à ſagittis inimici, qui amat quietem; qui autem miſcetur multitudini, crebra ſuſcipiet vulnera,* Moyſes quoque Abbas etiam inter Bibliothecæ Patres relatus, non minus piam ad intentum protulit ſententiam. *Homo* (inquit) *fugiens hominem ſimilis eſt vua matura, qui autem cum hominibus conuerſatur, ſicut vua acerba eſt.* Ac ſi diceret ad intentum. Monachus extra Monaſteria, cellæque clauſuram conuerſans, nihil non acerbum, inſipidum, & iniucundum facere poteſt.

Ad idem Sancta Abbatiſſa Sincletices dixiſſe fertur, teſte Helinando apud Ioannem Nider tom. 2. c.17. *Sicut gallina deſerens nidum ſuum, facit oua ſua ſine pullis exire, ſic Monachus, vel virgo de loco ad locum tranſiens frigeſcit, & mortificatur.* Sanctus quoque Benedictus, 4. cap. ſuæ regulæ, enumeratis his quæ pertinent ad Monachi perfectionem, ſubdit. *Officina vbi hac omnia operemur, clauſtra ſunt Monaſterij, & ſtabilitas in congregatione.* Proculdubio indicans extra cellæ recluſionem regulæ obſeruantiam protſus perire. 19

Quænam vero ſpecialia vitia Monachus clauſuram crebro egrediens ſæpius contrahat, etſi plurium Patrum teſtimonia, quæ adduximus, diſertè pronuncient; clariora tamen forſan in medium producam. Deuotus Thomas Campenſis in dialogo nouitiorum, c.4. ſic habet ad intentum. *Niſi Monachus fugiat, & recedat à ſocietate mundana, incendetur celeriter igne carnalis concupiſcentiæ, & inquinabitur pice lubricalis vitæ, diſcurrendo per mortifera itinera gulæ, luxuriæ, auaritiæ, ſuperbiæ & inuidiæ, velut equus effrenis ſine timore, & tanquam inſenſatus ſine ratione.* Vnde ibidem tale conſilium Monacho egreſſuro è cœnobij clauſura præbet. *Oportet quod valde fortis ſit, & bene fundatus in virtutibus, atque in omni actione, & locutione incedat circumſpectus, qui fructificare debet in populo, & abſque periculo conſcientiæ conuerſari in ſæculo.* Clarius tamen, breuius, & ſuccinctius S. Thomas de Villanoua, Conc. 2. in 1. Dom. Quadr. vitia quæ Monachi extra cœnobium contrahunt, ſic expreſſit: *Monachum, vel religioſum extra cœnobium ducit Satan, vt ſic per plateas vagantem, libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo tepefaciat, & infrigidet.* Ecce mala ex inepta vagatione religioſis prouenientia à Thoma graphicè deſcripta. 20

Spiritum quoque puriſſimæ orationis, qualem in regularis diſciplinæ alumnis tota veneranda Patrum corona deſiderat, ab his euagatoribus Monachis neceſſario abeſſe Nicolaus Gallicius in ſua illa *Ignea Sagitta,* c.8. contra quoſdam quos ibi carpit, ſic expreſſit. *Vos autem Ciuitatum habitatores, qui cellulas ſeparatas in domum communem redegiſtis, quid in ea ſanctæ occupationis gratia, aliis alios intuentibus ſpirituale tractatis? Qua hora in lege Domini meditamini, & in orationibus vigilatis? Nonne vanitas, quam de die vagando, diſcurrendo, videtis, & auditis, dicitis, ac facitis, veſtra de nocte occurrit memoria? Eam cogitationibus illicitis, & immundis occupatis, vt in nullo, præterquam in ipſis, diſtractus animus valeat meditari. O quam fœlices eſſetis, ſi quilibet veſtrum poſſet cum Propheta verbo veraci dicere Saluatori:* Quomodo dilexi legem tuam Domine? tota die meditatio mea eſt; *& iterum:* Ab omni via mala prohibui pedes meos.

Ad hæc præter opera virtutum, ſancta exercitia, honeſtiſſimaque munia, quæ regularibus ex obſeruanti cellæ, clauſtrique clauſura, ex mente Patrum, quos adduximus, obueniunt, hoc vnum inſuper, maximumque bonum, commodumque ipſis contingit, 21

vt

vt ſcilicet virtutis, vitæ compoſitæ, indoliſque honeſtiſſimæ ſignum, & indicium maximum ſit poſſe ſecum in quiete cellæ, clauſtrique clauſura crebrò commorari. Docet id magnus Baſilius in ſuis conſtitutionibus, ſic inquiens: *Sedata animi, & requieta conſtitutio, virtutis eſt argumentum certiſſimum.* Habet id etiam author apud Bernardum in opuſculo de vita ſolitaria. *Cellam* (inquit) *pati, ſecumque commorari, in proficiente bonæ compoſitionis initium eſt, & certum bonæ ſpei argumentum.* Subſcribit Bonauentura in ſuo opuſculo de pharetra, cap.6. Senecæ præloquium approbans, dicentis epiſt.2. *Primum argumentum compoſitæ vitæ exiſtimo, poſſe conſiſtere, & ſecum morari.* Porro, quæ ethnicus Seneca ad intentum noſtrum dicit, placuit tranſcribere; ea enim doctrinæ plena ſunt. *Bonam* (inquit) *ſpem de te concipio: non diſcurris, nec locorum mutationibus inquietaris: ægri animi iſta iactatio eſt. Primum argumentum compoſitæ mentis exiſtimo, ſecum poſſe conſiſtere, ac ſecum commorari.* Rurſus hæc ſubiunxit ſatis etiam ad intentum. *Nuſquam eſt, qui vbique eſt. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa hoſpitia habeant, nullas amicitias. Non prodeſt cibus, nec corpori accedit, qui ſtatim ſumptus emittitur. Nihil æquè ſanitatem impedit, quam remediorum crebra mutatio. Non coaleſcit planta, quæ ſæpe transfertur. Nihil tam vtile eſt, quod in tranſitu proſit.* Veritatem quoque iſtam olfeciſſe videtur monachus ille, de quo S.Ephrem Syrus hæc refert in Apophthegmatibus. *Frater quidam dum de exeundo cœnobio impugnaretur, cum is ſanctum habitum accepiſſet, adducebant ei cogitationes exemplum eiuſmodi. Conſidera horti olera, & vide quod niſi ex areola plantas extraxerit, qui hunc excolit, alioque loco inſeruerit, in altum non excreſcent. Frater ergo cogitationi reſponſum dabat tale. Verumtamen, quæ euelluntur, non ita ſunt in tuto, vt ea, quæ in loco remanent. Eſto igitur & tu vnus ex iis, qui non euelluntur. Atque ita cooperante gratia vincebat tentationem.* Tu ergo pie, bone, ſancteque religioſe, ſi ſapis, hoc tibi vſurpa conſilium, cellæque clauſura contentus, & vitia eradicare, ſeminare virtutes, bonæque indolis, & honeſtatis ſpecimen præſtare poteris.

22 Nec poſſum non miraculoſum euentum à Diuo Gregorio relatum, de Monacho quodam vago, mobilitati, inconſtantiæque dedito, in hoc capite referre, vt vel ſic, ſi qui ſunt inquieti religioſi, cellæ, clauſtrique clauſura libentiùs ſe contineant. Caſum, viſionem, ſeu miraculum ſic refert Diuus Gregorius in 2. dialog.25. *Quidam Monachus mobilitati mentis deditus erat, & permanere in Monaſterio nolebat. Cumque eum vir Dei (videlicet S. Benedictus) aſſiduè corriperet, & frequenter admoneret, ipſe verò nullo modo conſentiret in congregatione perſiſtere, atque importunis precibus, vt relaxaretur innueret, quadam die idem venerabilis Pater, nimietatis eius tædio affectus, iratus iuſſit, vt diſcederet. Qui mox vt Monaſterium exiit, contra ſe aſſiſtere, aperto ore, draconem in itinere inuenit: cumque eum idem draco, qui apparuerat, deuorare vellet, cœpit ipſe tremens, & palpitans, magnis vocibus clamare dicens: Succurrite, ſuccurrite, quia draco iſte deuorare me vult. Currentes autem fratres draconem minimè viderunt, ſed trementem, atque palpitantem Monachum ad Monaſterium reduxerunt. Qui ſtatim promiſit, nunquam ſe eſſe à Monaſterio receſſurum, atque ex hora eadem in ſua promiſſione permanſit.* O quoties, bone Deus, draco iſte, Diabolus ſcilicet, vagis regularibus occurrit, eoſque ſpiritualiter deuorare, & ad inferorum viſcera trudere cupit. Adaperiat Dominus omnium noſtrorum oculos, vt illum conſpicere poſſimus, & ſanctorum Monachorum, tam noſtri, quam antiqui ſæculi veſtigiis innixi clauſtri ſepta, cellæque clauſuram omnes teneamus. Memores vtinam celebris illius antiquorum Patrum ſententiæ in vitis Patr. lib.6. *Quando intrabat Moyſes in nube, cum Deo loquebatur; quando autem exibat de nube, cum populo; ſic & Monachus, quando in cella ſua eſt, cum Deo loquitur, egrediens autem de cella, cum Dæmonibus eſt.*

De hoc inſtruimur, exemplo cuiuſdam Monachi, 23 qui curandæ infirmitatis cauſa Monaſterium egreſſus eſt: qui ſpiritu fornicationis actus, fœminam, quæ illi infirmo miniſtrauerat, vitiauit. Quod & ante egreſſum è cœnobio illi prædixerat Abbas Moyſes. Teſtatur caſum Marcus Marulus in ſuo opuſculo lib.4. cap.3. Quod ipſum narrat Seuerus Sulpitius dialog.1. accidiſſe alij Monacho à Diabolo arrepto, eo quod ſub prætextu ſaluandi cognatos Monaſterium deſerebat. Vtinam his terreamur; & clauſuræ cellæ amatores effecti, egreſſum è Monaſteriis formidemus. Idem quoque intentum cap. ſequenti confirmabimus.

CAPVT VIII.

Proſequitur idem intentum de nimia euagatione Regularium extra cœnobia euitandâ.

SVMMARIVM.

1 *Plura Patrum teſtimonia, quæ eo præcipuè tendunt, vt nulla excuſatio pro religioſis vagis admittatur, hoc capite recenſentur.*
2 *Quantum errent, qui prætendunt hanc euagationem licere, vt ſibi neceſſaria comparent.*
3 *Ex honeſta regularium deambulatione non ſolum ad eleemoſynas illis faciendas ſæculares non induci, ſed potius ad odium erga ipſos excitari.*
4 *Quid ſentiendum de aliis, qui egreſſum è Monaſteriis ſibi licere contendunt, quod circa pietatis, & miſericordiæ opera exerceri ſe extra cœnobia dicant.*
5 *Quam ſit futilis prædicta excuſatio.*
6 *Quantum ſibi damnum aſciſcant Monachi ſub prætextu charitatis clauſtra deſerentes.*
Aptiſſimum exemplum adducitur ad hoc intentum.
7 *Aliud exemplum de Monacho peregrinationis cauſa pia loca viſitante.*
8 *Reijcitur prætextus inuiſendorum, conſolandorumque parentum.*
9 *Memorabile Machetis Abbatis factum ad rem.*
10 *Quam fœcundus in hoc puncto Bernardus.*
11 *Aduerſus illos, qui ſuimet ſolam conſolationem carnalem quærentes, domos propinquorum viſitare contendunt.*
12 *Neque vt cordis anxietati, triſtitiæque medeantur, Religioſis egredi licet.*
13 *Quando Monachis egredi liceat.*
14 *Modus in hoc egreſſu ſeruandus.*
15 *Monachorum deambulatio inter ſæculares contemptum monachiſmi generat.*
16 *Quid de iis ſenſerit Eraſmus.*
17 *Religioſos quos paſſim ſæculares vident, mundo nondum mortuos, ſed viuentes probant.*
18 *Mala quibus Religioſi vagi irretiri ſolent.*
19 *Non omnibus indiſcriminatim in neceſſariis, ſed perítioribus tantum competit egreſſus è Monaſterio.*

20 *Importuna egreſſio è Monaſteriis apoſtatandi anſam tribuere ſolet.*
Exemplares aliquot caſus. ibid.

1 TANTI ponderis, & momenti obſeruantia de regularium decenti clauſura apud me habetur, vt plus cæteris in hac cauſa laborandum cenſeam. Hoc ipſum ex Patribus didici, qui dum reformationem, rectamve inſtitutionem Monachorum intendunt, totis viribus huic obſeruantiæ inhærent. Plura teſtimonia præcedenti capite congeſſi, reſtant tamen alia, quæ eo præcipuè tendunt, vt nullam cauſam, excuſationemve pro religioſis nimis vagis admittant. Quo magis ipſi vitium recognoſcant, & negligentes inuenti corrigantur, ad rectumque tramitem religioſæ clauſuræ reuocari poſſint. Id fiet, dum aliquot excuſationis cauſæ ab imperfectis religioſis adductæ diſcutiantur, qualiterque à Patribus religioſæ perfectionis anteſignanis æſtimentur, in medium producam.

2 Prætendunt primò deambulatores iſti regulares (ſi qui iam ſunt) hanc irreligioſam euagationem licere; vt ſibi victum, alimenta, corporiſque neceſſaria comparent, non enim alio modo ſecularium frigida corda ad eleemoſynas elargiendas emolliri inquiunt poſſe, niſi cum illis crebra, continuaque communicatio habeatur; ad quam neceſſe eſt cellæ clauſtrique clauſuram ſæpius derelinquere. Sed bone Deus! quantum iſti errant, & quam longè à veritate diſtant, dum victum, cæteraque corporis adiumenta ex irreligioſa vitæ ratione ſibi mendicare volunt! Satius illis foret ſi hæc, & alia ex rectè compoſita Monaſtica vita ſibi ſubſumerent. Ignoro prorſus quantum apud iſtos valeat illud Chriſti Domini, Matth. 6. *Nolite ſoliciti eſſe dicentes. Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quomodo operiemur, hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater veſter, quia his omnibus indigetis. Quærite ergo primum regnum Dei, & iuſtitiam eius, & hæc omnia adiicientur vobis.* Quæ vera adeò expreſsè noſtrum comprobant intentum, vt expoſitione non egeant. Vnde Laurentius Iuſtinianus de obed. c. 19. ex hoc loco intulit intentum, Monachos monens, quod iuxta promiſſionem Chriſti, quærentes primùm regnum Dei, & iuſtitiam ſoliciti non ſint circa corporis neceſſaria. *Nam quemadmodum* (inquit) *eſt liberalis promiſſor, æquè eſt fideliſſimus redditor: fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fidem.* Innuens Laurentius corporeas Monachorum neceſſitates potius per regularem obſeruantiam, quam per irreligioſam vitæ rationem mederi poſſe. Idem mihi ſonat celebris illa Lactantij ſententia de ira, cap. 12. *Religio, & timor Dei ſolus eſt, qui cuſtodit hominum inter ſe ſocietatem.* Ac ſi apertius diceret, religioſis, potius regulari obſeruantia, & timore Dei, quam magna ſolicitudine victualia quærere, conuenire. Ad idem quoque intentum S. Ephrem Syrus Paræn. 44. hæc habet. *Quid nobis, & ſæculo? Quid nobis & negotiationibus huius vitæ, qui mortui ſumus mundo?* Subiungit poſtea imperfectorum Monachorum excuſationem de alimento quærendo. *At de alimentis ſit ſermo?* Cui reſpondet. *Minus ad carnis miniſterium ſufficiunt, maximè adiuuante nos Domino.* Ac ſi diceret, corporeas Monachi neceſſitates, potius manuum labore, & quod magis eſt, ſpeciali Dei prouidentia veris religioſis promiſſa, quam vitioſa euagatione extra cœnobia comparandas eſſe. Optimè quoque Caſſianus de ſpir. aced. num. 10. cap. 7. expendit, Monachos iſtos, qui ſub prætextu alimenta quærendi, nimium extra clauſtra euagantur, neque apud ſæculares ipſos, inter quos obambulant, honeſtè incedere poſſe, aut inhoneſtos non apparere. Caſſiani en verba. *Nunquam poteſt, neque apud eos quidem, qui ſæculi homines ſunt, honeſtè incedere, qui nequaquam clauſtris cellæ inhærere contentus eſt. Sed neceſſe eſt eum inhoneſtum eſſe, dum neceſſaria victus requirit.* Vt vel hinc videant religioſi, vagam deambulationem extra cœnobia, etiam ad victum neceſſarium quærendum, inutilem eſſe.

Ex Patribus quoque recentioribus idem intentum confirmare libet. 3 Ex quibus D. Bonauentura experientia doctus teſtatur, ex inhoneſta regularium deambulatione, non ſolum ad eleemoſynas illis faciendas ſæculares non induci, ſed potius ad odium erga ipſos excitari. Ergo in epiſtola quadam ad Prouinciales ſui Ordinis tranſmiſſa, in qua de cauſis relaxationis religionum loquitur, hæc dicit: *Occurrit euagatio plurimorum, qui propter ſolatium ſuorum corporum grauando eos, per quos tranſeunt, non exempla poſt ſe relinquunt vitæ, ſed ſcandala potius animarum. Occurrit importuna petitio, quæ omnes tranſeuntes adeo abhorrent fratrum occurſum, vt eis timeant, quaſi prædonibus obuiare.* Vnde inferius ſtrictè præcepit iiſdem Prouincialibus, *Vt vagantes compeſcant ad quietem, & importunè petentibus imponant ſilentium.* Intelligebat ſanè S. hic Pater victum, alimentumve neceſſarium, nullatenus ex nimia vagatione fratrum, ſed potius ex honeſta clauſura procurari: cum potius vaga Monachorum deambulatio exoſos, & moleſtos ſæcularibus, quàm amabiles reddat. Vnde venerabilis Thomas de Campis de valle lil. cap. 18. ad noſtrum intentum hæc habet. *Vagus, & otioſus religioſus, qui otiosè circuit, donis cœleſtibus indignus efficitur, & aliis eſt moleſtus.* Optima certè compenſatio pro inquieta deambulatione; vt donis cœleſtibus priuetur religioſus, & ſæcularibus moleſtiam pariat. Quare hoc vnum religioſis mentibus inhærere debet, vt Deo toto corde inhærentes, reformationem ſui Ordinis ſectentur, hincque putent ſibi à Deo neceſſaria corporis prouenire. Vnde teſtatur Ioannes Nider tit. 1. de lapſu rel. cap. 12. *Vidi, & expertus ſum, quotieſcumque reformabantur Monaſteria virorum, aut fœminarum noſtris temporibus, ſemper quam antea ſe in temporalibus melius habuiſſe. Non ergo trepident timore, vbi non eſt timor hi, qui deformato verè renunciant ſæculo.* Optimè quoque noſtri ſæculi decus S. Thereſia modum, quo religioſi ſe gerere debeant circa corporis victum, alimentumque quærendum, præſcribit; affirmans, non induſtria humana, ſed recta in Deum intentione, obſeruantia ſcilicet regulari Ordinis, metiendum eſſe. Sic enim habet ad Moniales in lib. de vita perf. c. 2. *Iamas por artificios humanos pretendais ſuſtentaros, que morireis de hambre, y con raçon. Los ojos en vueſtro eſpoſo, que el os ha de ſuſtentar. Contento el, aunque non quieran, os daran de comer los menos vueſtros deuotos.* Hæc ſi attenderent regulares omnes, ſimulque illud Pſalmi, *Non eſt inopia timentibus eum. Diuites eguerunt, & eſurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono,* facilè ſibi perſuaſum haberent, victum, alimenta, corporiſque neceſſaria non per inutilem, inceptamque euagationem extra cœnobia; ſed per clauſuram honeſtam, ſanctæque religionis obſeruantiam, ſibi paranda eſſe. Ac proinde futilem excuſationem irreligioſæ euagationis, ex hoc capite deſumi.

Alij ſecundò forſan eam ob cauſam ſibi egreſſum 4 quotidianum è Monaſteriis licere contendunt, quod circa pietatis, charitatiſve, aut etiam miſericordiæ officia exerceri ſe extra cœnobia dicant. Quid verò de iſtis ſentiendum ſit, quidve illis non raro contingat, quam friuolaque ſit iſtorum excuſatio, non ſemel, ſed ſæpius depingit B. Thomas de Villanoua, de ſæculo noſtro, & Monaſtica diſciplina optimè meritus. In concione ſecunda de Dominica prima Quadrageſimæ, ſic habet

habet. *Religioſum, & honeſtum Monachum ſub charitatis prætextu, ad pacem inter fratres componendam, ad ſolatium infirmis exhibendum, & alia pietatis opera exercenda, extra cœnobium ducit Satan; vt ſic per plateas vagantem, libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus diſturbet, & à deuotionis feruore diſtrahendo, tepefaciat, & infrigidet.* Deinde in concione de D. Nicolao, improbos aliquos, quos arbores ſilueſtres, filioſque huius ſæculi vocat, commemorans, ſic inquit. *Tales ſunt religioſi negotiatores, qui deſerentes clauſtrum, ſilentium, & chorum, & cætera, quæ ſtatui ſuo principaliter conueniunt, tota die per vicos, & plateas negotiis quibuſdam pietatis (vt ipſi dicunt) implicantur. Quæ vtique opera, etſi aliis bona eſſent, ſibi tamen minimè conueniunt.* Præterea in concione prima de S. Dorothea ſui propoſiti non oblitus, ſic loquitur. *Videas Monachos clauſtro relicto, in media ciuitate vagantes, aliorum negotiis libenter implicari: alios pauperibus alendis, alios viduis viſitandis, alios populis erudiendis, alios amicitiis reconciliandis, non ſine grauiſſimo lampadis propriæ detrimento, indiſcretè incumbere; ſuamque diſperſionem charitatis zelo palliare.* De his tamen quid ſentiat ſubiungit. *Non eſt hæc charitas, ſed grandis ſtoliditas; propriæ vocationis terminos tranſgredi, propriam lampadem extinguere, vt alienas accendant: ſeipſos damnationi exponere, vt alios ſaluos faciant.* Et inferius. *Si accedat mandatum Prælati, vt aliis copiam faciat, confidenter obediat.* Quæ omnia ſi coniungas, elicies ſanè Monacho non licere, etiam ſub prætextu pietatis charitatiſque operum, Monaſteria crebro exire, niſi in caſu ſpeciali, Prælatique obedientia vrgente. Alioquin excuſatio inutilis putatur à viro Sanctiſſimo, Antiſtiteque celeberrimo.

5 Idem quoque intentum ex Patribus antiquioribus confirmare libet, vt inde videant deambulantes, vagique religioſi futilem eorum eſſe excuſationem, ſi ſub prætextu charitatis proximorum ſuas cellas, cœnobiaque relinquant. Ergo S. Ephrem Syrus in tractatu de Monacho, & turture, poſtquam vagam Monachorum inconſtantiam de vno loco ad alium properantium damnauit, ſic adſtruit. *Neque prætexueritis, ô Monachi errore ducti, mandata, & beneficia, curam ſenum, & hoſpitalitatem; non enim ab Angelis talia requirit Deus, ſed tantummodo vt ſemper laudetur, & honorificetur ab ipſis.* Ac ſi diceret, nullatenus ſub prætextu piorum operum cellæ quietem amittatis, cum muneris veſtri potius ſit in illa laudare Dominum, quam externis aliis operibus incumbere. Ad idem ait D. Hieronymus Eccleſiæ lumen, dum Paulinum inſtruit, Epiſcopi opus eſſe ſaluti aliorum proſpicere; Monachorum verò non niſi cœnobij clauſtra ſectari. *Si officium* (inquit) *vis exercere Presbyteri, ſi Epiſcopatus te, vel opus, vel honos fortè delectat, viue in vrbibus, & caſtellis, & aliorum ſalutem fac lucrum animæ tuæ. Sin autem cupis eſſe quod diceris Monachus, id eſt ſolus, quid facis in vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum?* Egregiè ſanè frigidam religioſorum retundit excuſationem, qui ſub prætextu ſalutis aliorum, propriam ſpernunt ſalutem, propriam quoque dimittendo cellam, clauſtrique ſepta. Hinc Caſſianus, antiquorum Monachorum mores deſcribens, ſpiritu acediæ agitari docet tales religioſos, qui cellularum clauſtra deſerentes, pia opera erga ſæculares prætendunt. Sic verò loquitur graui, & eleganti ſtylo de hoc Monachorum vitio lib. 10. cap. 2. *Honeſtas, ac neceſſarias ſuggerit ſalutationes fratribus exhibendas, viſitationeſque infirmorum, vel eminus, vel longius poſitorum. Quadam etiam pia ac religioſa dictat officia, illos, vel illas parentes debere inquiri, & ad ſalutandos eos crebrius properari. Illam religioſam, deuotamque Deo fœminam, omni præſertim parentum præſidio deſtitutam, magnum opus eſſe pietatis frequentius inuiſere, ac ſi quid ei ſit neceſſarium, quæ à propriis parentibus negligitur, atque deſpicitur, ſanctiſſimum procurare. Magiſque oportere in his operam pietatis impendi, quam infructuoſè, & ſine vllo profectu in cellula reſidere.* Hæc Caſſiani verba adeò vera ſunt, vt ſeipſis prodant vitium, & defectum illorum regularium, qui ſub prætextu ſimilium bonorum operum cellæ quietem clauſuramque ſpernunt; vt vel hinc tales cognoſcant, non charitatis calore, ſed acediæ ſtimulis agitari ſuperfluos diſcurſus, viſitationeſque intendentes. Hinc etiam Antiochus Monachus in homiliis, quæ in Patrum Bibliotheca habentur, ea referens, ob quorum ſuggeſtum Monachi Monaſteria egredi ſolent, illud affert. *Quod id fiat ob publicam vtilitatem procurandam, aut certè infirmos vt inſeruiſant.* Abs dubiè indicans ſæpè ſæpius excuſationem hanc diaboli ſuggeſtu prouenire: ac perinde rejiciendam eſſe à Monachis ſui inſtituti zelatoribus.

Porrò quantum ſibi damnum Monachiſmi profeſſores aſciſcant, ſub falſo prætextu charitatis, pietatiſve cœnobij clauſtra deſerentes, aptiſſimum exemplum ex vitis Patrum ab Humberto relatum, & in apohthegmatibus 8. tom. Bibliothecæ adductum, ſatis declarat. 6 *Cum tres facti fuiſſent Monachi, elegit vnus litigantes ad pacem reducere, alter infirmis ſeruire, tertius quieſcere in ſolitudine. Primus autem tædio victus venit ad ſecundum, & conferens cum eodem de ſtatu ſuo, inuenit & ipſum præ tædio deficientem, & concordantes venerunt ad tertium, narrantes ei tribulationes ſuas, & quærentes quid ipſe profeciſſet, & implens ſcyphum cum aqua turbata dixit eis: Reſpicite. Et reſpicientes in aqua, nihil viderunt. Tunc poſuit ſcyphum, & dimiſit aquam quieſcere, & cum quieuiſſet, dixit eis: Reſpicite. Et tunc reſpicientes viderunt vultus ſuos. Et dixit: ſic eſt, qui eſt in medio hominum; præ turba non videt peccata ſua; cum autem quieuerit in ſolitudine; cognoſcit illa.* Exemplum hoc manifeſtè ſatis exponit; quietem conſcientiæ, ſui cognitionem, & alia huiuſmodi bona impediri maximè ſi Monachi clauſtra egrediantur, etiam ſub vmbra charitatis, vel pietatis. Quod intellige, ceſſante obligatione præcepti, aut obedientia ſuperioris.

Libet etiam exemplum aliud proferre de Monacho 7
peregrinationis cauſa pia loca viſitante, Monaſteriumque, cui erat addictus, relinquente. Caſum per hæc verba refert Ioannes Nider Dominicanus ex Gaufrido ſuper Apocalypſim, & Vincentio in ſuo ſpeculo hiſtoriali. *Honorabilis quidam Ioannes nomine Sacerdos Eccleſiæ Lugdunenſis, propoſitum concepit Ordinem Ciſtercienſem in Monaſterio regulariſſimo intrare: mutato autem propoſito in eius recompenſam limina S. Iacobi viſitauit. A quibus domum propriam rediens fatigatus ex itinere in cubiculo obdormiuit. Cui Chriſtus cum Apoſtolo Petro, & Iacobo apparuit. Petro autem librum tenenti Chriſtus iubet, vt aperiat. Erat autem ſcriptus aureis literis, nomina prædeſtinatorum continens. Et cum Petrus legeret nomina plura, & ad Ioannem veniret prædictum, dicit Chriſtus, Tolle, tolle, dele eum, dele: quia meum futurum promiſerat, & reſiliit à promiſſo. Accedens autem Iacobus orabat: Domine, meus eſt peregrinus, ne deleas eum, obſecro. Cui Dominus: Meus, inquit, non peregrinus: ſed ciuis eſſe debuerat. Nonne maius eſt ciuem meum eſſe, quam tuum peregrinum? Et iterum Iacobus. Ne quæſo piiſſime, eũ deleas, obſecro, fideiubeo pro eo, quod propoſitum exequetur. Et Dominus: Quando? Cui Iacobus infra quindecim dierum ſpatium. Et tunc Ioannes euigilauit, & ſolotenus proſtratus, pro fideiuſſione B. Iacobo gratias egit cum lachrymis, dicens: Faciam prorſus B. Iacobe, quod pro me ſpopondiſti. Poſt fletum igitur iterum obdormiens vidit*

Chriſtum, & præfatos Apoſtolos, ac Petrum ad Chriſti iuſſum de libro legentem ita. Murenulas aureas faciemus tibi vermiculatas argento. Iterum euigilans ante dies promiſſionis mox Monaſterium Bonavallis intrauit. Vbi primus Abbas effectus, & poſt Eccleſiæ Valeriæ Antiſtes, in vita, & morte multis coruſcans miraculis. Ex quo caſu, diuinaque viſione liquidò manifeſtum fiet, plus Deo placere religioſum loci ſui ſepta tenentem, quam peregrè abeuntem, deuotionis etiam cauſa, dummodo præceptum ſuperioris abſit. Ac proinde admittendam non eſſe excuſationem foras exeundi religioſis, qui ſub ementito prætextu charitatis, pietatis, aut religionis etiam, cœnobij ſui clauſtra deſerunt.

8 Alij forſan tertiò ſunt, qui ex eo licentioſam ſibi exeundi extra cœnobia, permittendam eſſe facultatem velint, quod inuiſendorum, conſolandorumve parentum, fratrum, aut conſanguineorum cauſa exeant. Sed hanc excuſationem reiiciendam eſſe, & quid de illa ſentiendum D. Baſilius in conſtit. c.8. ſic inſtruit. *Illud etiam tenendum eſt, vt nequaquam quovis prætextu, viſendorum, conueniendorumque fratrum crebrò è Monaſterio velimus egredi. Siquidem diabolicum iſtud quoque commentum eſt, quando huiuſcemodi artificio vti aduerſarius ſolet, ad diſciplinæ noſtræ ſtabilitatem, ordinemve religioſæ huius vitæ labefactandum, ac peruertendum, atque hoc modo nos, voluptatum illecebris illectos, variis, iiſque inſtabilibus cogitationibus facere obnoxios ſtudet.* Concinnè ſatis hic depingit Baſilius futilem excuſationem hanc eſſe, & à Satana in cor Monachi immiſſam, vt eum voluptatum illecebris obnoxium reddat. Rurſus eaſdem viſitationes conſanguineorum damnans, ſic addit in quæſt. fuſis, diſp.32. *Nam ſupra hoc, quod illis nullam vtilitatem exhibemus, inſuper & noſtram vitam tumultibus, & turbatione replemus, & peccatorum occaſiones attrahimus.* Et in conſt. mon. cap.21. *Eoque promouet, vt habitum religionis tantum inſtar ſtatuæ circumferamus, illi nullo pacto virtutum ſtudio correſpondentes.* Alio quoque loco ſic admonet Monachum de huiuſmodi viſitationibus conſanguineorum. *Si mortuus es cum Chriſto à cognatis tuis ſecundum carnem, quid rurſus inter ipſos conuerſari cupis? Si verò quæ deſtruxiſti propter Chriſtum, rurſum ædificas propter cognatos tuos, tranſgreſſorem te ipſum conſtituis. Ne igitur ob cognatorum tuorum neceſſitatem receſſeris à loco tuo, nam diſcedens è loco, fortaſſis ex æquo diſcedes à moribus tuis.* Baſilij mentem aſſecutus videtur Hieronymus, qui in regula collecta per Lupum ſic habet. *Quanti Monachorum, dum patris, matriſque miſerentur, ſuas animas perdiderunt.* Quibus verbis mors ſpiritualis Monachorum egreſſui è Monaſteriis propter patrem, aut matrem tribuit. Quod expoſuiſſe videtur Iſidorus, dum de ſummo bono lib.1. ſcriptum reliquit: *Multi Monachorum amore parentum, non ſolum terrenis curis, ſed etiam forenſibus iurgiis inuoluti ſunt, & pro ſuorum temporali ſalute ſuas animas perdiderunt.* Bene ergo, conſultè ſatis, lepidèque nimis, ſanctus ille Franciſcanus Monachus Ægidius, cuidam volenti fieri religioſus dixit. *Vade ergo prius, & occide omnes cognatos tuos.* Ac ſi diceret, ſi propter illorum curam mors tibi ſpiritualis imminet, ſatius tibi erit, eos ſpiritualiter, per obliuionem ſcilicet, interficere, quam ab illis miſere occidi. Ad quod meo videri, non incongruè affertur illud Deut.33. vbi ſic dicitur. *Qui dixit patri ſuo, & matri ſuæ neſcio vos, & fratribus ſuis ignoro vos, & neſcierunt filios ſuos, hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt.* Hoc intellige ſpiritualiter, & myſticè de Monachis.

9 Extat circa hoc memorabile Macheris Abbatis factum, qui poſtquam quindecim iam annos in ſolitudine exegiſſet, & ad eum patris, matris, amicorumque litteræ ex Ponti Prouincia delatæ eſſent; eas non modo non lectas, ſed ne reſignatas quidem, ne vel inani eum gaudio lactarent, vel infructuoſa triſtitia afficerent, igni ſtatim comburendas tradidit. *Ite*, inquiens, *inanes cogitationes patriæ, pariter concremamini, ne me vlterius ad illa quæ fugi, reuocare tentetis.* Legatur Caſſian. lib.5.c.32.

Quis verò credat dulcifluum Bernardum in hoc 10
puncto ſterilem fore, qui in omni negotio ſpirituali fœcundum ſe præbet? Ergo ſermone 2. de mutat. aqu. in vin. hæc habet, circa expoſitionem verborum Chriſti, *Quid mihi, & tibi mulier?* Bernardum attendite. *Vt quid ergo fratres, vt quid ſic reſpondeat? Vtique propter nos, vt conuerſos ad Dominum iam non ſollicitet carnalium cura parentum, & neceſſitudines illud non impediant exercitium ſpirituale. Quandiu enim de mundo ſumus, debitores nos eſſe conſtat parentibus. At poſtquam reliquimus noſmetipſos, multo magis ab eorum ſollicitudine liberi ſumus.* Quod & confirmat exemplo cuiuſdam eremitæ, propinquitatis huiuſmodi iura etiam in fraterna neceſſitate denegantis. *Vnde* (inquit) *legimus fratrem quendam in eremo conuerſantem, cum ad eum carnalis frater, auxilij gratia aduentaret, reſpondiſſe, vt adiret alterum fratrem eorum, cum ille vtique iam obiiſſet. Cumque admiratus, qui venerat, reſponderet, quia ille obiit; eremita ſe quoque obiiſſe reſpondit.* Concludit ergo Bernardus. *Optimè ergo nos docuit Dominus, ne ſolliciti ſimus ſuper propinquos carnis noſtræ, pluſquam religio poſtulat, quando ipſe matri, & tali matri reſpondit: Quid mihi, & tibi mulier, &c.* Ecce Bernardum clarè docentem religionem propinquis præponendam eſſe. Ac proinde clauſuræ amorem maiori pretio apud regulares habendum, quàm inordinatum parentum, & aliorum affinium affectum.

Si verò Patres iſthæc de Monachis egredientibus 11
extra cœnobium, propter parentum, vel conſanguineorum aliqualia commoda dixerunt, quid ſperabamus dicturos de illis, qui ſuimet ſolam conſolationem carnalem quærentes, domos propinquorum viſitare contendunt? De his audiatur Ioannes Trithemius Monachus, & ipſe de Monachorum perfectione bene meritus. Homilia 12. de mon. ſic loquitur ad intentum. *Qui domos parentum circuit, & epulis delectatur proximorum, ſe non conſiderat Monachum. Qui dormit in domo cognati ſui, quærit ſolatia: & qui declinat religioſorum conuentus, pernicioſam ſequitur libertatem. Monachus in domo patris, & matris, quaſi agnus in medio luporum, & quaſi lupus, qui venatorum circumdatus eſt canibus. Si Monachus es, ſi Dei ſeruus, & miles, quid facis in domo parentum?* Grauia ſanè verba, & à religioſo quovis ruminanda, ne dum amorem parentum, cognatorumque ſectatur, propriæ profeſſioni, & ſtatui vale dicat. Vnde ſanctimonialibus, religioſiſque fœminis, quæ cognatorum communicationem auidius ſolent appetere, hæc intimat Hieronymus Sauonarola Dominicanus in opuſculo de tribus votis, cap.3. *Abeant hæ, quæ huiuſmodi ſunt ad legendum Sanctorum Patrum vitas, & reperient, quod nec filius propriam matrem, nec frater ſororem, nec ſoror fratrem videre volebant. Dicente Saluatore: Non veni pacem mittere, ſed gladium. Veni enim ſeparare hominem aduerſus patrem ſuum, & filiam aduerſus matrem ſuam, & nurum aduerſus ſocrum ſuum, & inimici hominis domeſtici eius.* Tandemque Magdalenam quandam Comitem Mirandulanam, habitum Monialis ſuſcipere volentem, ſic admonet. *Itaque chariſſima in Chriſto Ieſu filia, ſtatim vt intraueris religionem, debes relinquere omnes tuos exiſtentes foris; itavt non ſolum nolis eos amplius videre, ſed nec illorum recordari. Dicit enim Pater æternus, Audi filia, & inclina aurem tuam, & obliuiſcere populum*

populum tuum , & domum patris tui. Hæc ergo omnia ſibi dicta putent religioſi omnes , & domum patris obliuiſcentes, ſolum Patrem , qui in cœlis eſt , cellæ ambitu quærant. Nec ſub prætextu parentes , vel conſanguineos inuiſendi , clauſtri tecta deſerenda eſſe , vllatenus proponant.

12 Quartò præterea , forſan alij religioſi erunt , qui ex eo nimiam euagationem , & egreſſum extra conuentus ſibi licere putent , vt cordis anxietati , triſtitiæque medeantur. Iis tamen ex diametro opponitur Caſſianus collat. 24. cap. 5. cuius titulus , & intentum ſic ſe habet. *Quod euagatione corporis grauetur magis , quam releuetur cordis anxietas.* Vnde inter alia verba illius capitis hæc ſunt maximè notanda. *Hi ergo , qui necdum poſſunt , vel norunt voluntatum ſuarum inſtigationibus reluctari , cùm intra cellam fuerint anxiati , ſi progrediendi ſæpius libertatem ſibi remiſſa diſtrictionis lege , conceſſerint , acriorem aduerſus ſe peſtem, hoc vt putant, remedio ſuſcitabunt. Sicut gelidiſſimæ aquæ hauſtu vim internarum febrium quidam reſtinguere ſe poſſe credunt , cum vtique accendi ex hoc ignem illum conſtet , potius quam ſedari ; ſiquidem momentaneam illam eleuationem multò grauior conſequetur afflictio.* Ecce quomodo nullum leuamen ex inordinata egreſſione extra cœnobia regulares recipiant , ex mente Caſſiani , nec etiam cogitationum tumultibus , vitiorumque adumbrationibus , aliiſque animi anxietatibus medeatur monachus foras progrediendo. *Si enim* (Sancti Ephrem Syri verbis vtor paræn. 44) *dum in noſtra reſidemus , atque quieſcimus cella , vitiorum cogitationibus , rerumque adumbrationibus obſiſtere nequimus , quomodo non magis, faciliuſque capiemur , ſi in alienigenarum manubias nos ipſos coniecerimus :* Inepta ergo , prorſuſque inſipida excuſatio monachorum eſt , dum ob animi torporem vitandum egreſſum è cœnobiis prætendunt. Ad id Bernardus , ſeu author ſermonis ad fratres de mont. Dei. *Qui animi ægritudinem contendit expellere de loco in locum procedendo, quaſi qui vmbram ſuam contendit euadere fugiendo.* Optimè quoque Senec. ep. 28. *Licet vaſtum traieceris mare , licet, vt Virgilius, terræque , vrbeſque recedant, ſequentur te quocumque perueneris vitia.* Et Socrates à Seneca relatus. *Quid miraris nihil tibi prodeſſe peregrinationes, cum te circumferas ? Premit te eadem cauſa quæ expulit.* Vnde meritò hæc omnia monachis vagis (ſi qui ſunt) tædij auferendi , ſeu mitigandi cauſa , dicere poſſumus. Cum enim huiuſmodi tædium , animive triſtitia , ex propria immortificata voluntate ortum ducat, abs dubiè ex vago circuitu , inquietaque deambulatione medelam non accipit ; ſed augmentum ; vt ex Caſſiani verbis adductis innoteſcit.

13 Aſt tandem rationibus iſtis conuictus quis dicat, cum monachi clauſuræ votum non emiſerint , non eſt cur ad illam obſeruandam aſtringantur. Sed certe aliud eſt quotidiana , circumuagaque deambulatio monachorum , aliud verò honeſta , prudens , regulataque egreſſio è monaſterio. Primum prohibet ratio , abhorrent Patres , noſque in præſenti deteſtamur ? Secundum verò , vtpote rationi conſentaneum , nedum damnare , ſed potius approbare volumus, verbi D. Baſilij fidentes : *Neque vero tamen propterea perpetua eſt tanquam in cuſtodia permanendum : ſed quandocumque & res poſcit , & conſcientia non reprehendit, liberè eſt fidenterque prodeundum.* Ecce monache , non tibi perpetua cellulæ clauſura præcipitur ; *Sed quandocumque res poſcit , & conſcientia non reprehendit.* Res tamen nunquam quotidianam , & continuam tibi egreſſionem poſcit ; nec conſcientia , ſi recta eſt , hoc tibi vnquam approbare potuit. Vt verò , quando res poſcat , & conſcientia non reprehendat , ſcias , regulam tibi viuam præſcribo, legem ſcilicet , ſeu ſuperioris voluntatem , qui tibi tempus egrediendi deſignabit. Sed proh dolor ! quia vt teſtatur S. Ephrem Syrus paræn. 44. *Sunt nonnulli , qui prætextu obedientiæ , propriam quoque perficere concupiſcentiam quærunt , ſecundum hominem veterem.* His ſimilis eris, ô religioſe , ſi neceſſitatem ementitam prælato propoſueris , ſi ab illo importunis precibus licentiam exeundi obtinueris , ſi ipſe ob tui ſuperbiam , iram , animumque rebellem, talem tibi facultatem inuitus conceſſeris. Satius tibi erit , ſi honeſtiſſima , vrgentiſſimaque cauſa , non vrgente cellæ clauſura contentus viuas , te ſolo in Domino gaudens, Senecam auſcultans dicentem ep. 10. ad Luc. *Audeo te tibi credere. Vide quid de te ſperem : non inuenio , cum quo malim te eſſe, quam tecum.* Vel ſaltem ſanctorum religioſorum, cum quibus commoratis, ſocietate gaudeas, nullam aliam expetere velis Xenophontem audiens affirmantem, in lib. de Cyro. *In periculis fouet ſpem bonorum ſocietas.*

Si verò neceſſitas exeundi , præceptum Superioris, vel aliqua vrgens cauſa monachum è cella extractum per vicos, & plateas ciuitatis aliquandiu ambulare cogat , tunc ex Patribus antiquis, grauiſſimorumque religioſorum huius etiam noſtri ſæculi exemplo, modum excipiat Baſilium audiat iſta loquentem ſerm. 1. exercit. *Si ita contigerit te iuxta circumſtantiam negotiorum aliquando è cella proficiſci, armato pectore timore Dei, & inſerta in manu charitate Chriſti , deuictiſque per omnem continentiam voluptatum incurſibus, ſtatim neceſſitate expleta, reſili.* Ecce modum, ecce normam è Baſilio. Vel audiat Petrum Damianum in ſuo apologetico ſic loquentem. *Si occaſionis articulus accidat , vt egrediendi neceſſitas imminere videatur, non mox ad vagandum ſe leuiter proruat, non ad ſæculi vanitatem affixus mundo animus concaleſcat, ſed moroſè, & grauiter intra ſe deliberet dicens : Spoliaui me tunica mea, quomodo induar illa? Laui pedes meos , quomodo inquinabo illos?* Si placet tandem Eſaiæ Abbatis inter Bibliothecæ Patres numerati tom. 1. orat. 3. conſilium accipiat. *Si in ciuitatem , aut vicum proceſſeris , oculi tui deorſum aſpiciant , ne hoſtes , tibi in cella ſuſcites.* Multa ad hoc intentum legi in Nazianzeno oratione de pace. Multa quoque in aliis facilè obuia ſunt. Solum addam ex Baſilio adducto , quo animo , quoque affectu , ac iucunditate religioſus reditum ad conuentum expetere debeat. *Velocibus (inquit) alis vtere ad reditum , velut innocens quædam columba ad arcam, quæ te emiſit, transfugiens. Sicque perſuades tuis cogitatibus, contingere tibi non poſſe in vllo alio loco ſalutarem requiem.* Hæc faciendo , religioſe ſancte , viues , dicens cum Hieronymo, *Viderint quid alij ſentiant. Vnuſquiſque enim ſuo ſenſu ducitur. Mihi oppidum carcer, & ſolitudo paradiſus eſt.* 14

Nec prætermittendum , quod Religioſo è clauſura egredienti ſocius , & comes ſemper , & inſeparabiliter adhærere debeat. Id etenim Sanctorum Patrum , & præſertim Pachomij, Auguſtini , Benedicti, & aliorum monumenta docent. Id quoque facto ipſo docebat S. Carolus Cardinalis in Sanctorum album meritò relatus , vt traditur à Scriptoribus vitæ ipſius : quamquam enim in reſalutando nunquam deerat officio ſuo , vir humilis verè , atque humanus ; tamen obuios Religioſos ſine ſocio minimè reſalutabat ; quòd haud vllo honore dignos duceret eos , in quibus maximam Religionis , ac probitatis notam deeſſe videret. Nam omni improbitatis extincta ſuſpicione per ſocij præſentiam neceſſariò conficitur , vt Religioſus probus habeatur , Regularis obſeruantiæ cultor in omnibus, virtutis, ac morum honeſtate decoratus: proinde illo dignus honore, qui huiuſmodi Religioſis debeatur. Sic quoque Thomas 15

Contipraranus *lib.2.cap.21.§.1.* Quam ſit vera, inquit, hæc ſententia, væ ſoli, ego noui qui annis 30. vices Epiſcopi in diuerſis Prouinciis habui: qui in hoc articulo, quo Religioſi ſoli vadunt in viis, vel ſoli manent in curiis, horrenda mala, horrenda ſcandala, horrendaque pericula frequenter audiui, quæ nunquam ſuſtinuiſſent adiuncto ſocio, vel fecisſent. Hæc, & alia ad intentum Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ tom.6. littera R. verbo Religioſus Religio*, ſubiungens etiam S. Thomam Aquinatem dicere ſolitum fuiſſe, *Monachum ſolum Dæmonem eſſe ſolitarium.*

15 In hoc capite illud adiungam, quod ſcilicet vna ex præcipuis cauſis, quare religioſus nimiam euagationem fugere debeat; ea ſit, quod incauta, indecens, vagaque monachorum deambulatio inter ſæculares vilipendium, contemptumque monachiſmi generet.

16 Nec circa hoc curo de improborum hominum ſenſu, qui omnia in malignitatem vertunt, qualis fuit Eraſmus, qui teſte Alberto Pio lib.5. de monachis, eos accuſabat, inquiens: *Vndique offendi, eorum aliquos in vehiculis, aliquos in nauibus, in viis, &c.* Quia vt ipſe Albertus dicit: *Id efficit, tum eorum multitudo, tum munus illis iniunctum, non quippe prorſus ſecedendo ab hominibus, vitamque tantummodo contemplatiuam ducendo, quemadmodum monachi incolæ deſerti primo inſtituti ſunt, ſed etiam partim ad actiuam, & ad ea munia peragenda, quæ ad populi procurandam ſalutem pertinent.* Eraſmo ergo, & aliis prætermiſſis, pios teſtes aduocabo, qui cauſam noſtram tueantur.

17 Habet id Bernardus in paruis ſermonibus. Exponens namque illud Canticorum: *Dentes tui ſicut grex tonſarum*, per *Dentes* religioſos intelligit, ex eo inter alia, quod riſus, & contemptus ſint ſigna cum videntur. Sic vero loquitur. *Dentes clauſi ſunt, ne videantur: ſic, & nos materialibus velis circumcingimur, ne ſæcularium oculis, & acceſſui pateamus. Indecens eſt ſi appareant, niſi interdum forte ad riſum, quia nihil turpius, quam monachus per vrbes, & caſtella diſcurrens.* Ecce riſum, & contemptum religioſi ſtatus, ex nimia monachorum deambulatione. Habet idem piiſſimus Rusbrochius per hæc verba tabern. fœd. cap. 123. *Alij fratres hinc inde obambulant; alij viſitatum eunt filios ſuos, ſeu filias ſpirituales, quod vtilitatis quidem, aut parum, aut nihil habet; ſæpè verò etiam dedecus ingens, ac ignominiam parit.* Habet id etiam commune proloquium. *Nimia conſuetudo parit contemptum.* Si enim ſæculares religioſos omnes paſſim, & ſingulis momentis cernant, eos mundo nondum mortuos, ſed viuentes probant: ſicque facilè aſpernantur, quos ſolo habitu à ſe diſſitos conſpiciunt. Huiuſcemodi autem cauſam optimè tradidit Trithemius, hæc dicens. *Tot monachorum ſunt iudices, quot inſpectores adeſſe videntur. Omnium oculi ſæcularium in monachos ſuſpiciunt, & ſanctitatem, quam illos audiunt profeſſos, in operibus exquirunt. Plus offendit monachus in vno temerario verbo, quam homo ſæculo deditus in decem millibus. Quantumlibet enim leuis, & ſcurrilis homo videatur mundanus, monachorum tamen inſolentiam æquanimiter tolerare non didicit: quoniam omnes clauſtrales, non quales ſint, ſed quales eſſe deberent, ruſtica ſimplicitate credit. Vnde malum verbum, aut factum, apud illos, monacho ad damnationem aſcribitur, quod mundano homini ad veniam imputatur. Nec immeritò.* Cum igitur religioſi omnes famæ, & honoris integerrimi zelatores eſſe debeant: *Prouidentes* (vt inquit Paulus) *bona non tantum coram Deo, ſed etiam coram hominibus*; qualiter inter ſæcularium choreas, vrbium ſtrepitus, oppidorumque concurſum bene ſe habebunt. *Omnis vita* (inquit Auguſtinus, vel auctor nomen eius oſtentans) *religionis profeſſa, integritatis debet formam ſentire, ne quam expectat corona virtutis, pudor damni feriat.* Pigeat ergo ſanctum, probumque regularem, ſuæ ſaluti, bonæ famæ, authoritatique religioſæ derogare, clauſtra monaſterij ſine vrgentiſſima cauſa egrediendo.

Libet vltimo in calce huius capitis, Guillelmi de Peraldo verba in tractatu de profeſſione monaſtica, tranſcribere. Ea enim aliquot mala continent, quibus religioſi vagi irretiti ſolent. *Stella de cœlo cadit cum monachus cœleſtem conuerſationem deſerens ad ſæculum redit. Abel egreſſus in agrum occiſus eſt, ſic clauſtralis innocens, cum à clauſtro in mundum regreditur, morte culpæ occiditur. Coruus cum ab arca regreſſus eſt, ad illam non eſt reuerſus; cadaueribus enim eſt illectus: ſic aliquando monachus de monaſterio egrediens, & per mundum diſcurrens, amore carnalium deliciarum capitur, & retinetur. Egreſſa Dina filia Iacob curioſè, vt videret mulieres regionis illius, rapta eſt, & corrupta. Dina ratione ſexus infirma, ſignificat clauſtralem mente infirmum, qui de clauſtro egrediens, dum mundi concupiſcibilia curioſè conſiderat, amore eorum rapitur, & corrumpitur. Semei, dum manſit in Ieruſalem, vixit; poſtquam verò exiit de Ieruſalem ad requirendum ſeruos ſuos, occiſus eſt: ſic monachus, qui dum eſſet ſimplex clauſtralis, & in clauſtro remaneret, vita gratiæ vixit; poſtquàm verò adminiſtrationem, quam ambierat, obtinuit, occaſione eius per mundum diſcurrens, mortem culpæ incurrit. Piſcis extra aquam poſitus moritur: ſic monachus extra clauſtrum moram faciens, facilè corrumpitur.* Vtinam hæc legant, & perlegant religioſi omnes, & amore cellæ, clauſuræque regularis affecti extra monaſterium occaſiones peccandi non quærant. 18

Et ſciant caſu quo euagandum quandoque è monaſterio ſit, non indiſcriminatim omnibus, ſed peritioribus, & moribus probatioribus id potiori iure competere poſſe. Prout noſter ille Nicolaus Galleius *c.7.ſua Sagitta Ignea* iam relatæ ſic expreſſit. *Ecce Dominus, cuius prouidentia in ſui diſpoſitione non fallitur, cum Religionum multitudinem in horto militantis Eccleſiæ plantare vellet, alios cum Maria in ſolitudine, alios cum Martha in ciuitate proinde collocauit. Viros quoque ſcientia præditos, in ſcripturarum ſtudioſè ſententiis occupatos, ac moribus ſufficienter dotatos, in ciuitate conſtituit, vt populo verbi ſui ſollicitè pabulum miniſtrarent. Simpliciores verò, cum quibus eſt ſecreta eius ſermocinatio, ad ſolitudinem tranſmitti diſpoſuit cum propheta, qui dixit,* Ecce elongaui fugiens, & manſi in ſolitudine. Expectabam eum, qui ſaluum me fecit à puſillanimitate ſpiritus, & tempeſtate. 19

Quia tandem importuna egreſſio è Monaſteriis apoſtatandi anſam tribuere ſolet: idcirco exemplares aliquot caſus, quos Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ littera R, verbo Religioſus Religio, ſub verbo Apoſtatarum à Religione pœna*, retulit, quibus miſeri euentus talium Apoſtatarum deſcribuntur, hic placuit adiungere verbis ipſius. *Quidam cum Ordinem Carthuſianum eſſet ingreſſus, nec eſſet ſedulus cuſtos mentis ſuæ, facilem ſe præbuit Diabolicæ voluntati. Enim verò ſoror illum veniens inuiſere, cum copiam haberet ſermocinandi, multis ſermonibus impleuit miſerum fratrem, vt votis aſſentiret ſuis, & ſecum ad ſæculum repedaret. Ille ſtatim, abiecto habitu (licet in contrarium Sancti Patres hortarentur) retrorſum veſtigia intorquens, poſt Diabolum ambulabat. Sed, heu, non impunè. Fratre igitur, ac ſorore, læto animo ad ſæculum remeantibus, triſtis eis ſubitò ſuperuenit interitus. Cum enim nemus præterirent,* 20

quod

quod Cœnobio adiacet, repente inſiliunt rapidiſſimæ feræ nunquam illic prius cognitæ: quæ hos miſeros nimis mordaciter inuadunt, ſtrangulant, occidunt: & dicto citiùs in ventrem deglutiunt, paucis reliquiis permanentibus. Viderunt hæc paſtores, & agricolæ huic ſpectaculo non longè aberant: & ſtatim quæ geſta fuerant, nunciant Monaſterio. Illi audientes funeſtam cladem, & nimis amarum iudicium Dei, in communi omnes lachrymantur, & amaros gemitus effundunt ad cælos dicentes: Quàm terribilia ſunt opera tua Domine? Nimis profundæ factæ cogitationes tuæ: vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget, quam terribilis ſis in conſiliis ſuper filios hominum. Chronica Carthuſianorum *lib.6.* Recentiorem alium caſum ex Annalibus Societatis ſic refert idem Auctor. *Petrus Paradi, cum diuinæ ſe vocationis indignum reddidiſſet, nec in Societatis corpore contineri poſſet, ad extremum domum ſuam, haud tamen à votis liber, immuniſque, remiſſus eſt. Non tulit hominis audaciam cœleſtis vltio, in ipſo articulo temporis, quo ſe ad Eccleſiæ myſteria tractanda, proximiſque adminiſtranda conuertit, dirum ei morbi genus, & medicis ignotum immittitur: tantis enim vbique doloribus torqueri cœptus eſt, talemque in tumorem corporis membra conuertit, vt nullam caperet quietis partem, neque diurnæ, neque nocturnæ, præſertim nulla antegreſſa febri, nulla cauſa; vt in ea inueſtiganda, reperiendaque hæſitaret, deſudaretque omnis ars medicorum. Eius pes læuus intumuit, ſerpebatque in eodem tumor cum amplificatione doloris, & deportatus ad ægrorum hoſpitium chirurgis, medicisque committitur, quorum de ſententia erat, vt ipſe pes totus detruncaretur: Lata iam erat ſententia, & expedita iam ſcalpella, quæ chirurgus immitis in putreſcentem demergeret pedem, cum denique mens obſtinata reſipuit, & ſui miſertus æger aperuit oculos. Tum demum, ne totus & animo, & corpore funditus interiret, Rectorem Collegij Conimbricenſis accerſit, agnouit erratum, & profeſſus quam abiecerat obedientiam, ad omnia ſe paratum oſtendit. Mirum dictu, ſimul ac Rectoris amplexatus obſequium, & tumorem animi poſuit æger, tumor quoque corporis ſtetit, ſerpens putredo quieuit, tametſi antea medici confirmarant, nullam ad eum curandum morbum reperiri potuiſſe medicinam, niſi per ſcalpella, perpetuamque ſectionem, vt appareret malum inuectum à Deo, cuius comparatum ſapientia, vt in ſuo quiſque vitio plectatur, & noxæ pœna reſpondeat. Secandus tamen pes putridus fuit, & quod erat marcidum, excidendum. Quem ille, tantum ſubiturus ictum voluit noſtros, quos antea fugerat, intereſſe, & iis inſpectantibus exſecari; qui cum ſuper ferrum, manumque chirurgi Sanctiſſimum Ieſu nomen identidem inclamarent, tantum ille concepit animo robur, vt poſtmodum affirmaret, in excipiendo vulnere vix ſe vllum ſenſiſſe dolorem. Is poſtea ſibi reſtitutus, cæteros inter homines manſit, ſegregatus à noſtris, meritò quidem ſanus, nec Conimbricenſi Epiſcopo, à quo multum adhibebatur, inutilis: cæterum altero pede mutilus, quo diuini memoria beneficij, quoties gradum faceret, veniret in mentem, Societatis recordaretur amiſſæ.* Annal. Societat. *ann.*1554.

CAPVT IX.

Nimia cum ſæcularibus communicatio Religionum obſeruantiæ nocet.

SVMMARIVM.

1 *Quò tendant ea, quæ dicta ſunt de vaua Religioſorum euagatione extra cœnobia.*

2 *Hieronymus ſæpe ſæpius ſæcularium conſortia Religioſis interdicit.*

S.Nilus ad idem intentum refertur. ibid.

3 *Quid ſentiat D.Bernardus de communicatione Monachorum cum ſæcularibus.*

Hilarij verba. ibid.

4 *Errat, qui confidit ſe ſimul & Monachum eſſe, & Curiæ deſeruire.*

5 *D. Bonauentura Monachis vetat conſortia ſæcularium.*

6 *Idem interdicit Thomas de Kempis.*

7 *Trithemius vt Monachum doceat de communicatione cum ſæcularibus.*

8 *Reuelatio B.Thereſiæ ad propoſitum.*

9 *Quæ Patres Religioſis intimarint de familiaritate cum conſanguineis.*

10 *Iidem Patres Religioſos mundo mortuos exiſtimant.*

De damno quod Monachis conſanguineorum communio afferre ſolet. ibid.

Cauent Magiſtri ſpirituales ne Religioſi ſæcularibus negotiis ſe implicent. ibid.

11 *Religioſi ex ſæcularium conſortio nonniſi occaſiones peccandi arripiunt.*

Nicolaus Galitius Religioſos ſui Ordinis, quòd deſerta reliquerint, vt in vrbibus commorentur, amariſſimè deplorat.

Vulpis Apologus ad intentum ex Cyrillo. ibid.

12 *Aliquot ſpecialiora crimina, quibus expoſiti manent Religioſi cum ſæcularibus familiaritatem habentes, referuntur.*

13 *Mens Monachi ex familiaritate cum extraneis, multa vana, & ſcurrilia haurit.*

Inde caſtitatis non leue detrimentum. ibid.

14 *Ex hac nimia communicatione, Monachi ſuperfluis curis diſtenduntur.*

15 *Quid de huiuſmodi Monachis ſentiant Patres.*

16 *Circa has ineptias, & ſuperfluas curas quàm rectè ſenſerit Aluarez.*

17 *Qualiter Religioſi cum ſæcularibus, vbi neceſſitas requirit, ſe gerere debeant.*

EA quæ ſuperioribus capitibus diximus, de 1
regulari clauſura Religioſorum tenenda, vanaque euagatione extra cœnobia vitanda, eo tendunt vt in ſcopum, & finem; vt nimiam cum ſæcularibus neceſſitudinem, communionemve regularibus interdicant. Si enim Patres, aliique Doctores, & Sancti, tanto animi conatu Monachis extra Monaſterium deambulationem vetant, ideò faciunt, vt nimiam illis familiaritatem, & coniunctionem cum ſæcularibus prohibeant. Certè, ſi vrbes & oppida hominibus vacua forent, quaſi eremi eſſent: vnde nequaquam adeò acceſſum Patres præcluderent. Cum verò contra ſæcularibus, improbiſque hominibus plena ſint, non mirum quod adeo anxiè, & obnixè Monachis clauſuram, clauſtrique obſeruantiam præcipiant. Cuncta ergo, quæ duobus capitibus præcedentibus allata fuere, præſenti deſeruiunt inſtituto;

ſpecialiora tamen alia in medium producamus, more noſtro Patres in teſtes vocando.

Adeſt primus S. Hieronymus, qui ſæpè ſæpius ſæcularium hominum conſortia religioſis hominibus interdicit. Pauca ſubiungam. Ad Paulinum ſic loquitur. *Obſecro itaque te, vt quoniam ſanctæ ſororis tuæ ligatus es vinculo, & non penitus expedito pergis gradu, ſiue hic, ſiue ibi, multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia, veluti quaſdam catenas fugias voluptatum.* Et infra clarius. *Sæcularium, & maximè potentum conſortium deuita. Quid tibi neceſſe ea videre crebrius, quorum contemptu Monachus eſſe cœpiſti?* Item ad Ruſticum, ſic admonet Monachos. *Quid deſideramus vrbium frequentiam, qui de ſingularitate cenſemur?* Hæc, & alia ex Hieronymo obuia ſunt legenti.

Secundus eſt Sanctus Nilus *in Aſcetico* contra Monachos negociatores, ſic inuehens: *Nos vero cariſſimi, qui ſtudio virtutis incitati, vitæ, mundique cupiditatibus renunciauimus, nobiſque Chriſtum ſequendum propoſuimus, quid rurſum ſæculi negotiis implicamur? Cur quæ benè deſtruximus, reædificamus? Cur ea, quæ non decet, exercentes, malis conſiliis vtimur, & vanitatum ſtudio animos infirmiorum incendimus, & ſimplicioribus viam ad auaritiam patefacimus?*

3 Audiatur Bernardus, ex quo innumera ad intentum elici valent: pauca tamen ſciungam, aliis ad alium locum remiſſis. Ergo homilia 4. ſuper miſſus eſt, ſic ſentit de communicatione Monachorum cum ſæcularibus. *Video alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam rurſus ſæcularibus implicari negotiis, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis vtilitatis, verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes.* Rurſum quoque: *Itáne mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido cogniti fuerant, modo circumeuntes prouincias, & curias frequentantes, regum notitias, principumque familiaritates aſſecuti ſunt?* Ecce quam ſiniſtrè ſentiat Bernardus de Monachorum communicatione cum ſæcularibus. Idem quoque Pater Monialem quandam, quæ volebat congregationem deſerere, forſan vt ſæcularium communionem admitteret, ſic admonet de periculo. *Agnoſco filia, agnoſco, vtinam & tu mecum agnoſcas, ſerpentis virus, fraudulenti dolum, verſipellis aſtutiam, ſi ſola ouicula vmbras penetras, præda vis eſſe lupo. Sed audi me filia, noli te ſeparare à grege, ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.* Hæc, & alia D. Bernardus.

Potuerunt hi Patres in hac doctrina antiquiorem Hilarium ſequi *in Pſalm.* 118. ſic loquentem: *In cœleſtem ſcientiam eruditus es, quid tibi cum terrenis operibus, & geſtis? Auis effectus es, cur non in elemento naturæ tuæ moraris? Volucres enim cœli nuncupantur. Non iniuſtè ergo illis in poſſeſſione terrenæ habitationis inſidiæ ſunt. Sæculo renunciaſti: quid tibi cum ſæculi rebus? quid quæris captus in ſæculo? quid quæris iniuriam laquei in regione non tua? Dic potius, & vtere ipſe tu voce Pſalmiſtæ dicentis iſta,* Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ, & volabo, & requieſcam. *Natura auium eſt, vt non niſi cum volant, requieſcant. Tu autem iam factus es columba, volando requieſcis; id eſt in cœleſtem te ſedem, & cognitionem à laqueis terrenis fidelis anima efferendo.* Hæc Hilarius aurea ſanè.

4 Petrus quoque Damianus Cardinalis Illuſtriſſimus, Monachuſque celeberrimus ſic ſentit de nimia Monachorum cum ſæcularibus familiaritate, lib. 2. epiſt. 17. quendam ad Abbatem, & Monachos. *Errat pater, errat, qui confidit ſe ſimul, & Monachum eſſe, & curiæ deſeruire. Quam malè mercatur, qui Monachorum præſumit clauſtra deſerere, vt mundi valeat militiam baiulare, Vndis erutus ſanus eſt piſcis, non vt ſic viuat, ſed vt alios paſcat. Vocamur, attrahimur, ſed vt viuamus aliis, moriamur nobis. Amat venator ceruum, ſed vt ſibi faciat cibum: perſequitur capras, lepuſculos inſectatur, ſed vt ipſe benè ſit, illa nihil ſint. Amant homines & nos, ſed non nobis: ſibimet diligunt, in ſuas nos vertere delicias concupiſcunt. Quos nimirum dum proſequimur, quid aliud, quam Monachi noſtro, qui latebat intrinſecus, repudium damus. Mox enim ad ſummum tendentis vitæ ſtatus euertitur, rigor eneruatur diſciplinæ, atque ſilentij cenſura diſſoluitur. Et ad effluendum quidquid libido ſuggeſſerit, ora laxantur.* Lepidè ſatis depingit Damianus qualiter mors ſpiritualis Monachorum ex nimia cum extraneis communione procedat, ſimulque quam neceſſarium ſit talem communionem deteſtari.

Adſtat & Seraphicus Doctor Bonauentura qui, 5
vt bonus Monachorum pater, Monachis ipſis, quantum poteſt fieri, ſæcularium, extraneorumque conſortia vetat. Primò enim in epiſtola quadam ad miniſtros Prouinciales directa præcipit illis, vt religioſos *familiaritates ſæcularium quærentes arceant ad ſolitudinem.* Quia vt inquit, *inter cauſas, cur ſplendor Ordinis obſcuratur, Ordo exteriùs inficitur, & nitor conſcientiarum interiùs defœdatur, occurrit multiplicatio familiaritatum, quam regula prohibet, ex quo ſuſpiciones, infamationes, & ſcandala plurima oriuntur.* Satis inſinuans, quam prauè ſentiendum ſit de nimia regularium cum ſæcularibus familiaritate. Inſuper in quæſtionibus ſuper regulam inter ſigna perfectorum religioſorum illud ponit, *ſi à ſæcularium frequentia ſe ſubtrahant.* Rurſus alio loco inter cauſas diffomationis religionum, quibus (vt ipſe inquit) *ſtatus religionis deficit, vt non ſolum fiat deterior, ſed etiam quaſi deſperabilis, quod vix vnquam, niſi Deus ordinet aliter, reformetur,* ponit *frequentiam inter ſæculares, ex qua oritur multarum tentationum carnalium materia, & teporis, &c.* Clariora ſunt hæc, quam deſiderari poſſint. In ſoliloquiis verò ſic loquitur. *Grauis, & nimis perículoſa eſt mundana conuerſatio, quia ſecundum Bernardum periclitatur caſtitas in deliciis, humilitas in diuitiis, pietas in negotiis, veritas in multiloquio, charitas in hoc nequam ſæculo.* Et rurſus: *O anima debilis, & infirma, quæ tam facilis es ad decipiendum, tam prona ad cadendum, tam difficilis ad ſurgendum, an ignoras, quod ſicut difficile eſt arborem iuxta viam poſitam, fructus pulcherrimos, vſque ad maturitatem ſeruare; ſic difficile eſt hominem iuxta ſæculum viuentem, iuſtitiam immaculatam, vſque in finem conſeruare.* Hæc Bonauentura, pauca autem ex Chryſoſtomo mendicans, ex quibus, & aliis inferius adducendis, optimè noſcitur ſanctus hic Doctor, cauſæ quam intendimus patronus.

Venerabilis etiam Thomas de Campis doctri- 6
næ ſpiritualis præclarus magiſter, non ſemel, ſed ſæpius conſortium cum ſæcularibus, religioſis interdicit. In dialogo nouitiorum cap. 4. nouitium quendam Monachum circa veram religionis obſeruantiam inſtruens, hæc habet: *Ad cautionem tuam animaduerte quæ dico, ſi non vis decipi in via Domini, ſi intendis proficere, & in bono perſeuerare, fuge conſortia hominum ſæcularium, caue occaſiones tentationum, vt non videas, nec audias, quæ mundi ſunt: ne corpore aſſociatus eis, etiam mente inquineris.* Et infrà, ſaluberrimam regulam tradit, quæ ſi religioſorum omnium animis inſita eſſet, ad perfectionis apicem omnes euolarent. *Fuge, tace, quieſce, abſcondere, elongare, ama neſciri, diſce mori, lugè præterita, ſperne præſentia, meditare futura. Hæc breuis regula maneat in memoria tua, & docebit te vincere omnia terrena.* Inferius quoque

quoque ſic proximius ad intentum. *Noli affectare familiaritatem extraneorum qui habitum geris deuotorum, ſed per contemptum mundanorum, diſce ſcandere ad ſocietatem ciuium ſupernorum.* Alibi quoque ſic habet. *Quædam omnino fugere debes, vt fabulas leues, & ſæculi rumores, homines ſæculares, mulierum allocutiones, iuuenum familaritates, amicorum viſitationes, hoſpitum ſalutationes, quia iſta diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam, & qui talibus delectatur, ab internis bonis minoratur.* Rurſus in dialogo nouitiorum, ſic nouitium monachum monet. *Relinque notos, & amicos, parentes, & vicinos, vt Chriſtum inuenias, & Angelorum ſocius poſtmodum fias.* Hæc, & alia pius hic auctor ad intentum noſtrum, clarè ſatis dixit.

7 Accedit grauiſſimus Abbas Trithemius de ſtatu monachorum optimè meritus, ſic monachum docens de communicatione cum extraneis, hom. 11. de Mon. *Amicitiam ſæcularem hominum verus Chriſti monachus non quærit, nec amat, ſed deſpicit. Qui autem familiaritatem diſſimilium multiplicat, paulatim decidet à propoſito ſanctitatis. Maledictus homo clauſtralis, qui ponit in hominibus confidentiam ſuam, & receſſit à Domino cor eius. Non quæras amicitias hominum, ſed cura, vt inuiſibilium conſequaris conſortium Angelorum: non conueniunt monacho frequentes amicitiæ mortalium, per quas & vigor mentis diſſoluitur, & variæ occupationes ingeruntur.* Hæc in Trithemio inuenire potui ad noſtrum propoſitum.

Libet præterea diuinam reuelationem noſtri tem-
8 poris prophetiſſæ Beatæ Thereſiæ, ſuper hoc ſintentum à Deo factam referre. Anno igitur 1579. in Veſperis Pentecoſtes, dum maximum ſibi à Deo collatum beneficium recoleret in ſpiritu ſuſpenſa, à Deo audire meruit modum, & formam, qua nouiter ab ipſa inſtituta familia Patrum diſcalceatorum magis in dies creſceret. Modus verò à Deo præſcriptus, ſanctæque Virgini intimatus, quatuor continebat documenta. Ex quibus tertium illud erat. *Quod parum cum ſæcularibus agerent, & hoc propter bonum ipſorum animarum.* Verba Sanctæ Thereſiæ ipſius ſubſcriptione roborata, hiſpanè ſunt hæc. *Que trataſen poco con ſeglares, y eſto para bien de ſus almas.* Video documentum iſtud experientia comprobatum. Patres enim diſcalceati, tantæ Virginis proles, hoc, & alijs adiumentis inter Eccleſiæ religiones ſic lucent, vt pluribus aliis ſanctitatis, & perfectionis monaſticæ exempla præbeant. Reuelationem autem iſtam cælitus immiſſam fuiſſe confirmat ſimilis alia facta magno illi Arſenio, qui in palatio Imperatorum exiſtens, audiuit hanc vocem, *Arſeni fuge homines, & ſaluaberis.* Factus vero monachus hanc audiuit. *Arſeni, fuge, tace, quieſce: hæc enim non peccandi radices ſunt.* Referunt hoc inter plures Hieronymus, vel vt alij volunt Pelagius Diaconus in apophthegmatibus Sanctorum. Ex vtraque autem viſione infertur intentum noſtrum, quod ſcilicet nimia communicatio cum ſæcularibus, & extraneis, maximum documentum religioſis omnibus afferat.

9 Ad id quoque deſeruiunt, quæ alij Patres circa parentum, fratrum, conſanguineorumque conſortium vitandum religioſis intimarunt. Ex quo ea, quæ diximus, magis roborata, firmaque manebunt. *Si* enim eos, quos ſanguis, naturaliſque ratio coniungit, habitus regularis ſeparat; multò magis extraneos alios monachalis perfectio abhorrebit. Porrò quædam Patrum teſtimonia circa rem præſentem de familiaritate, etiam cum conſanguineis, monachis vitanda, capite præcedenti adduximus. Alia modo adiungam. S. Ephrem Syrus ad monachum hæc habet in doct. var. c. 53. *Admone parentes, atque conſanguineos tuos carnales, ne te frequentent: dum enim illi coram te de tuis loquuntur; diſtrahunt mentis in te officium: ſimul vero te etiam incontinentem, ſua doctrina, vel exemplo reddent. Verum ſatis eſt, ſemel, vel bis in anno ab iis viſitari. Si porro inutilem illorum conuerſationem penitus præſcideris, melius ages.* Hæc Ephrem. D. quoque Iſidodorus præter adducta capite præcedenti, hæc etiam habet ad propoſitum. *Vir ſpiritualis ita prodeſſe debet ſuæ propinquitati, vt dum illis gratiam carnis præſtare ſtudet, ipſe à ſpirituali propoſito nequaquam declinet.* Rurſus, *Sicut noſtra nobis non eſt odienda anima, ſed eius carnales affectus odio habere debemus, ita nec parentes odio à nobis habendi ſunt; ſed eorum impedimenta, quæ nos ab itinere noſtro præpediunt.* Subiungit poſtea myſticè hoc deſignaſſe vaccas Philiſtinorum Dei arcam geſtantes, quæ quamuis vitulos lactaneos haberent: recto tamen tramite, neque ad dexteram, nec ſiniſtram declinantes; Bethſames peruenerunt. *Nam ſicut illæ* (inquit Iſidorus) *pignorum affectibus à recto itinere minimè digreſſæ ſunt, ita & vir ſanctus mundo renuncians, parentelæ obtentu non debet à bono impediri propoſito.* Pulchrè etiam, vt ſolet D. Bernardus, qualiter monachus circa patrem, & matrem ſe gerere debeat, ſic oſtendit. *Sit monachus quaſi Melchiſedech, ſine Patre, ſine matre, ſine genealogia: nec patrem ſibi vocet ſuper terram. Imo ſic ſe exiſtimet, quaſi ipſe ſit ſolus, & Deus.* Bernardi quoque mentem ebibiſſe viſus eſt Bonauentura, ſic loquens. *Extra cognatos ergo quiſque, ac proximos debet fieri, ſi vult parenti omnium verius iungi.* Inferius quoque ex Chryſoſtomo de compunctione cordis, approbat iſtud dilemma: *Dico tibi monache, quid quæris matrem? aut ſancta eſt, aut peccatrix. Si ſancta eſt, gaudet, quia ſeruis Domino. Si peccatrix, dimitte illam, quia mortua eſt.* Si dicas; peccatrix eſt, & volo illam conuertere. Contra te habes deuotiſſimum Thomam Campeſem dicentem in dialog. nou. cap. 4. *Quidam ſub ſpecie pietatis inducti ſunt ad conuertendos amicos, & cognatos, & dum inter illos morari non timuerunt, inimici fraude circumuenti, ſuum propoſitum infregerunt.* Manet ergo ex his Patribus, vt firma, inconcuſſaque veritas, ſic religioſos deditos fore fugæ ſæcularium, vt etiam parentes, & propinquos, niſi maxima vrgeat neceſſitas, vitare teneantur.

Fauent etiam huic noſtro propoſito de nimia cum 10
ſæcularibus communicatione à religioſis vitanda, quæ alij Patres de monachis dixerunt. Eos namque ſic à ſæculi rebus abſtractos volunt, vt mundo mortuos exiſtiment. Sic vt ſemper monachi ſæcularibus dicere poſſint Euangelicum illud Luc. 16. *Inter nos, & vos chaos magnum firmatum eſt.* Ad quod intentum optimè Baſilius hæc habet, in conſt. mon. cap. 21. *A propinquis autem, amicis, parentibuſve, animi affectione nos tam longè oportet eſſe disiunctos, quam longè eos, qui iam ſunt vita defuncti à viuis videmus diſtare.* Et rurſus: *Qui enim vere ſe mundo crucifixerit, is mundo, & omnibus quæ in mundo ſunt, mortuus eſt.* Clarius S. Ephrem Syrus Baſilio coniunctiſſimus, ſic monachos monet paræn. 44. *Quid nobis, & ſæculo, qui mortui ſumus mundo?* Subſeruit optimè Abbatis Apollo celebris illa hiſtoria, ad fratremque ſuum reſponſio, quam his verbis refert Caſſianus collat. 24. capite 9. *Cum ad eum germanus ſuus intempeſta nocte veniſſet, implorans, vt de monaſterio ſuo pauliſper egreſſus, ad euellendum bouem, quem cœno plauſtri eminus inhærere, flebiliter querebatur, ei eſſet auxilio; quia eum nequaquam ſolus poſſet eruere, Abbas Apollo pertinaciter obſecranti? Cur ait iuniorem fratrem noſtrum, quem præteriens propiorem, quam me habueras, non rogaſti? Cumque ille, cum mortem olim ſepulti fratris oblitum, & ex nimia continentia, ac ſolitudinis iugitate, velut impotem mentis exiſtimans, reſpondiſſet: Quemadmo-*

dum

dum poteram, de ſepulchro eum, qui ante annos quindecim obiit, inuocare? Abbas Apollo: Ignoras ergo ait, me quoque ante annos viginti, huic mundo fuiſſe defunctum, nullaque iam poſſe de huius cellæ ſepulchro, quæ ad præſentis vitæ pertineant ſtatum, tibi conferre ſolatia? Hæc ſanctus hic Abbas ſatis oſtendens, religioſum poſt profeſſionem ſæculo, ſæcularibuſque hominibus, & negociis, conſanguineis etiam, defunctum fore: ac proinde nullam cum illis communionem, ſocietatemque habiturum.

Experientia quoque rerum magiſtra comprobatur intentum de damno, videlicet quod Monachis conſanguineorum communio afferre ſolet. Pro quo vnicus & ſingularis, ſed omni exceptione maior teſtis ſufficeret Sanctus Bernardus, cuius ſermone 64. in Cantica hæc ſunt verba: *Vidi ego hominem currentem bene, & ecce cogitatio (quidni vulpecula fuit) quantum, inquit bonum, quo ſolus fruor: ſi eſſem in patria, poſſem vtique impartiri fratribus, & cognatis, notis & amicis? Amant me, facile acquieſcerent ſuadenti. Vt quid perditio hæc? Vado illuc, & ſaluo multos ex illis, & me pariter. Nec verendum in loci mutatione. Etenim dum benefaciam, quid intereſt vbi, niſi quod illic proculdubio ſatius, vbi fructuoſius degam? Quid plura? It, & perit miſer, non tam exul ad patriam, quam canis reuerſus ad vomitum. Et ſe perdidit infœlix, & ſuorum acquiſiuit neminem. En vna vulpecula, videlicet, fruſtratoria ſpes, quam habuit in acquiſitione ſuorum. Potes tu quoque per te ipſum in te ipſo alias, atque alias, ſimiles huic inuenire, ſeu aduertere, ſi non negligas,* Hæc Bernardus, ſatis ad intentum.

Illud tandem pro coronide adiungendum, pro huiuſmodi nimia cum ſæcularibus communicatione fugienda prudentiſſimè Magiſtros ſpirituales cauere ſolitos eſſe, ne Religioſi perfectionis ſtudioſi vllis negotiis ſæcularibus ſe implicent. Qua de re Iulius Nigronius integrum tractatum aſceticum edidit, quo id latè proſequitur ex iuris communis decretis, ſeu Canonibus, Conciliorum diffinitionibus, Religionum conſtitutionibus, ac Sanctorum Patrum teſtimoniis. Ex quibus aliqua proferre liceat. Primò Ambroſianum illud. *Etenim is, qui imperatori militat, à ſuſceptionibus litium, actu negotiorum forenſium, venditione mercium prohibetur humanis legibus; quanto magis qui fidei exercet militiam ab omni vſu negotiationis abſtinere debet?* Ac illud Hieronymi. *Procuratores, & diſpenſatores domorum alienarum, atque villarum, quomodo poſſunt eſſe clerici qui proprias iubentur contemnere facultates?* Item quæ Petrus Cluniacenſis in epiſtola ad ſanctum Bernardum obiecit: *Contra monaſtici Ordinis inſtituta, cauſas ſæculares religioſi tractant; monachi cauſidici efficiuntur; accuſant, & accuſantur; teſtes fiunt, contra Apoſtolum iudiciis interſunt, atque ſub prætextu iuris proprij tuendi, cordibus in Ægyptum reuertuntur.* Illa quoque S. Thomæ Aquinatis præclara ex opuſculo *aduerſus impugnantes religiones, capite ſecundo*, vbi ſic, *Qui moritur alicui vitæ, ab illis operibus decidit, quæ illi vitæ congruunt; & qui viuere incipit aliqua vita, illa opera tunc fiunt illi maximè conuenientia, quæ illi vitæ competunt. Vnde Dionyſius capite ſecundo Eccl. hierarchiæ oſtendit, quod ante baptiſmum; per quem homo diuinam vitam accipit, non poteſt exercere diuinas operationes: quia ſicut ipſe dicit, oportet primum exiſtere, deinde operari. Sed religioſus per votum religionis ſæculo moritur, Deo viuens; ergo per hoc, quod religioſus eſt, indicuntur ſibi operationes ſæculares, ſicut mercationes, & alia negocia ſæcularia, non autem actiones diuinæ, quæ ſcilicet hominem in Deo viuentem requirunt.* Item pulchra illa D. Bonauenturæ in ſuo ſpeculo diſciplinæ: *De mundanis ſæcularium negociis expendendis, religioſus temerariè non ſe debet intromittere.* Et, *Non eſt militantis Deo, ſe iterum occaſione propinquorum, vel amicorum ſæcularibus implicare negotiis, quæ mundo moriens abdicauit, Impius eſt, qui animæ ſuæ, pro parentibus ſuis eſt crudelis.*

Ex his autem ſanctorum Patrum dictis, factiſque relatis hoc vnum facile intelligi datur: videlicet eam ob cauſam, congreſſum, communionemue cum extraneis, interdixiſſe monachis, quod ex illorum conſortio, non niſi peccata, anſamque, & occaſiones peccandi arriperent. Hoc ita, ex eorum teſtimoniis, comprobatum manet, vt teſtes alios non deſiderem. Aliqua tamen ad intentum expendenda ſunt. Offert ſe primò Arſenij reſponſio. Interrogatus enim cur tantopere acceſſum hominum deuitaret? reſpondit, *Non poſſum cum Deo, & hominibus ſimul eſſe* Capiton itidem interrogatus dixit, *Vereor ne ex hoc imbecillior ad ſuſtinendos inimici impetus reddar.* Vtrumque refert Marcus Marulus in opuſculo de religioſa viuendi inſtitutione, lib. 3. cap. 7. Id etiam Hieron. dum in epiſt. ad Paulinum dixit; *Multitudines hominum, & officia, & ſalutationes, & conuiuia, veluti quaſdam catenas fugias voluptatum.* D. quoque Baſilius mirè hoc monachorum damnum, ſic deſcribit: *Qui maiorem in modum ſæcularium hominum amicitia delectatur, eaque re aſſiduè cum illis eſſe in colloquiis cupit, is ex frequenti cum illis ſermone prauas eorum affectiones in animum facile inſinuauerit; & mente rurſum cogitationibus mundanis completa, à præclara illa, quam erat aggreſſus, inſtantia operis deſciſcet; & à ſe deinceps, præſcripta vitæ ſpiritualis ſtabilitate, quem animo effuderat vitæ prioris vomitum reſorbebit: atque adeo tandem ſaucius concidet.* Eleganter ſanè magnus Baſilius rem totam peregit. Clarius id facit Caſſianus de ſpir. aced. lib. 10. cap. 7. loquens enim de monacho cum ſæcularibus conuerſante, dicit: *Neceſſe eſt, eum inhoneſtum eſſe, adulationi quoque operam dare, nouitates etiam rumorum ſectari, cauſarum, fabularumque occaſiones conquirere.* Adſtipulatur. Iſaias Abbas Oratione 5. ſic dicens: *Quæ mundi ſunt, ne curioſius inquiratis, ne latrinis ſimiles ſitis, ad quas homines accedunt, vt ventris onera deponant, atque ita fœtore ſunt plenæ? Sed eſtote potius templa, & altaria Dei in ſanctitate, vbi mane, & veſperè thymiama adoleatur. Nunquam altare hoc ſit ſine thymiamate.* Concinit egregiè Sanctus ille Ioannes Climacus vulgo vocatus, grad. 3. ſic loquens. *Qui poſt abrenunciationem cum ſæcularibus verſatur, ſiue iuxta illos commanet: prorſus aut in eoſdem laqueos incidet, aut cor in eiuſmodi cogitatione inquinabit: aut certè, ſi non coinquinatus fuerit, eos qui inquinantur iudicans, atque condemnans, & ipſe inquinabitur.* Teſtatur idem D. Dionyſius Carthuſianorum decus in præfatione ſermonum de ſanctis ad Religioſos, dicens. *Quid olim fuit filiis Iſraël ruinæ occaſio Idolatriæ cauſa, niſi cum Amorrhæis communio? Sic religioſis incitamentum multiplicis caſus eſt, cum ſæcularibus confabulatio, ſocietas, & mixtura.* Sequitur Thomas Campenſis iam adductus, qui conſortia hæc ſæcularium monet monachos fugere, *Quia diſtrahunt mentem, & maculant conſcientiam, & qui talibus delectatur ab interris bonis minoratur.* Inter omnes tamen hos Patres clarius adhuc noſtrum intentum fulcit B. Thom. de Villanou. qui ex eo docet Diabolum curare monachum inter ſæculares verſari: *Vt libidine inficiat, curioſitate ſauciet, ambitione inflet, curis ſæcularibus diſturbet, & deuotionis feruore diſtrahendo, tepefaciat, & infrigidet.* Hæc Beatus Thomas.

Accedit grauiſſimus pro hac re teſtis Nicolaus Gallicius

Gallicius Ordinis noſtri Præſul Generalis à quadringentis fermè annis, qui proſpiciens eundem Ordinem (etſi ex Pontificia diſpenſarione) Eremos, ac deſerta loca Carmeli, Iordanis, Montis Nerei, & Terræ Sanctæ & alia reliquiſſe, ac Vrbes, oppida, & villas cum gentibus habitare cœpiſſe, inenarrabilibus lachrymis ex monte Ennatrot, quod ſibi deſertum pro habitatione elegerat, eorum ſtatum ſic deplorat *c.* 2. illius opuſculi, quod de hac re conſcripſit, *Ignea Sagitta* nuncupati. *Quis dabit capiti meo fontem lachymarum, vt die, noctuque plorans, gemens & ſuſpirans tuum contra eos excitem plantatorem, qui te de terra ſolitudinis eradicantes fructiferam, in terram ſalſuginis à malitia inhabitantium in ea miſerabiliter tranſplantarunt. Recordare, & ſuſpira, & ſuſpirans recordare quam digna, & quam ſancta eras in ſtatu priſtino, ac in oculis omnium mirabilis & famoſa, dum Patres noſtros Eremitas ſanctiſſimos in loco paſcuæ ſpiritualis optimè collocatos ſuper aquam refectionis mirabiliter educatos nutritiuo non ceſſabas pabulo ſaginare. Nunc vero conſidera, quod confidentem te in lachrymarum alueo forſan balneabit, quoniam talis facta es, vt filiorum tuorum, imo priuignorum peccatis exigentibus iam vniuerſis, & ſingulis appareas oneroſa. Propter hoc Hieremias planctum ſuum continuans te alloquitur dicens*: Filij tui inclyti amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea, opus manuum figuli? Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, vt te ad pœnitentiam prouocarent. Conſurge Iuda in nocte, in principio vigiliarum: effunde ſicut aquam cor tuum in conſpectu Domini, leua ad eum manus tuas pro animabus paruulorum, qui defecerunt in fame, in capite omnium platearum. Et infra *capite* 5. ſic ait: *Audite ergo Eremitæ ab Eremo nuncupati, qui in corde ciuitatis habitaculum elegiſtis, audite inquam, non quod ego, ſed quod propheta protulit.* Vidi, *inquit*, iniquitatem, & contradictionem in ciuitate, die, ac nocte circumdabit eam ſuper muros eius iniquitas, & labor in medio eius, & iniuſtitia, & non defecit de plateis eius vſura, & dolus. *O quam tuta, & ſecura exiſtit manſio veſtra, quæ tot excubiis vtique ſollicitis, tam interius, quam exterius, horis & momentis omnibus dignoſcitur cuſtodita. Ecce iniquitas ſuper muros diligenter excubans, vt non ſit in ea, qui ſe abſcondat à calore eius. Ciuitatis habitatores ambiens circumcingit, vniuerſos ſui ſigni charactere cupiens maculari. Sunt etiam, & alij iniquitatis ſatellites in medio, & in plateis Ciuitatis ſimiliter excubantes, quorum vocabula in generali exprimens Propheta, contradictionem, laborem, iniuſtitiam, vſuram, & dolum connumerat in hoc pſalmo. Sex audiſtis ciuitatis excubias à Propheta generaliter nominari, qui ad ſpecialia forſitan deſcendiſſet, niſi in infinitum vtique numerum proceſſiſſet. Animaduertite, fratres, quod manſionem veſtram ironicè tutam dixerim, cogitantes inter vos quot, & quales excubiæ, ſed & crudeles inſidiæ vos in ciuitate ſemper, & vbique circumcingentes muniunt, aſſociant, & ſequuntur. Ecce quomodo in ciuitate circumuallati eſtis. Nunc autem vide quomodo in ſolitudine muro ſuo inexpugnabili circumcingens Dominus armis ſuæ potentiæ ab hoſtium inſidiis liberat, ac defendit. In ſolitudine cæleſtes excubiæ nobiſcum ſtant in acie, in ſolitudine noſtri conciues ſuper muros ciuitatis veſtræ in Eremo fundatæ, cuſtodes conſtituti, tota die, ac nocte fideliter excubantes, non tacent nomen Domini collaudare. Ecce in ſecreto ſolitudinis veram ciuitatem, id eſt ciuium vnitatem fœliciter obtinemus, & vos ita non contenti aliam cupientes indiuiſionem, quæritis deſtruere vnitatem.* Hæc ille, ardentiori forſan, quam par eſt, ſtylo, cum conſtet Regulares plures inter medias vrbes, cum magno fidelium commodo habitare, ſed eo fine dicta, vt ſuperfluam cum ſæcularibus familaritatem veris Religioſis fugiendam eſſe demonſtraret.

Sed vel ob vnam dumtaxat cauſam, ſcilicet boni ſocij ſemper eligendi, debere ſanctos Religioſos ſæcularium conſortia vitare, inſigni vulpis aliquot animantia pro ſociis viæ accipientis, & cætera animalia reſpuentis apologo graphicè depingit, & ad oculum repræſentat Cyrillus *lib.* 1. *Apolog. Moral. cap.* 24. cuius titulus: *Cum ſocio electo proficiſcaris, aut conuerſeris. Vulpes*, inquit, *ad decliuem ætatem deducta, patrati reatus conſcia, cum ad ſatisfaciendum peregrinari velle, mox eius peregrinationis rumor increbuit, atque peregrinanti cani ſe in comitem dedit. Cui vetula dixit: Latratu, & morſu ſoles iniuriam prouocare, atque ideo non ibo tecum. Quo quidem repudiato, onager aiebat. Sequar te ſoror; cui illa: In ſereno inquit, doles & in tenebris gaudens, liuidus es. Si mihi malum ingrueret, lætareris: Si bonum contingeret, triſtareris. Vade ergo quia nolo in comitem luminis hoſtem. Quo reiecto, ſtatim ſe vrſus offerens aduenit, cui vulpes reſpondit: nimis furioſi pectoris es, & paratam vindictæ vngulam habes: ſi fortaſſis in me, vel in alium ira deſæuires vel rueres, tunc aut confunderes ſociam, aut ream hoſtiliter laniares. Tecum ergo non pergam. Tunc leoni id ipſum cum peteret; quæſo, inquit, chariſſime, vt mecum non venias, quoniam præcordialis validitate virtutis multum es præſumptuoſus, & audax. Tale quid fortè velles attentare; vnde vix, aut numquam pedem eriperem. Deinde dimiſſo leone, cum pauo ſe illi ſocium offerret, ei dixit: Nimium propter auream pennam deſideraris, & pompa effunderis, tecum non pergam, quoniam nolo caudam perdere ob tuam pennam, & pompam? Quo ſic repudiato, lupus ſe obtulit, & dixit: Quæſo, vt contritum recipias, & pœnitentem; cui illa: Rogo, vt dimittas facinora me lugentem. Quippe cum fure nullatenus vadam, ne tuæ damnationis, & criminis particeps fiam. Sed & porco mox ingerenti ſe dixit: Vade, quia nolo tua ſordeſcere fœditate. Tandem aſino multum ſe commendanti, reſpondit: Recede à me inſenſate: quoniam alicubi ſine ratione clamares, & lupis occurrentibus vna tecum confenderer. Omnibus ergo hiſce reiectis, vide quos vulpes ſibi ſocios aſciuerit. Cunctis igitur his cum rationis iudicio confutatis, conſurgens vulpes, ſecum hos in ſocios, eorum allecta precibus, duxit: Panteram, cuius os redolet: ſimiam, quæ in plenilunio gaudet; agnum mitem; leporem puſillanimem; herinaceum cutis ſpinoſæ; bouem de labore viuentem; arminium ſordes vitantem; formicamque prudentem. Cum quibus cùm hilariter pergeret, coruus obuius dixit: Quænam eſt hæc caterua? Cui illa: Electus, inquit, comitatus prudentis: nam cum electo electus eris; & qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit. Tum ille, rectè, inquit, indicaſti. Sed doce, cum quibus conuerſando quis proſperetur. Mox illa; Cum amatore, inquit, ſapientiæ, & Zelatore iuſtitiæ & cum amicitiæ fideli cultore. Quibus dictis vltra proceſſit.* Hæc ſi Religioſi ruminent, facilè inuenient intra domeſticos parietes ſocios ſibi congruos potius quàm inter extraneos, reperiri poſſe.

Placuit tamen aliquot ſpecialiora crimina referre, quibus maximè expoſiti manent religioſi cum 12
ſæcularibus familiaritatem nimiam, communionemve habentes. Occurrit primò, quod eiſdem actibus publicis, ſpectaculis, ludis, hiſtrionicíſque exercitiis, quibus ſæculares aſſiſtunt, occaſionem quoque, commoditatemque aſſiſtendi habeant regulares, ſi cum illis conuerſentur. Hæc verò omnia monachis detrimentum magnum afferre tradidit Ephrem Syrus, paræn. 1. ſic dicens: *Diabolicorum ſtrepitum monache, fugito; quoniam ſpectaculorum in*

in eo dæmonum eſt deceptio. Hinc etiam, quod agitationibus taurorum (barbarico certè, & gentilico more conſuetis) contra decreta Pontificia, religioſi aſſiſtendi anſam, & occaſionem arripiant. Hinc prætérea, quod comœdiis, mimis, ſaltibus, tripudiis, & aliis ſimilibus ludis ſcenicis, mulierumque prophanarum cantilenis, teſtes Monachi adſtent, occaſio, anſaque conceditur. De hoc vero, quid Concilia aſtruant, Patres ſentiant, piique Theologi, & Doctores doceant, longum eſſet recenſere. Aliqua tamen ſubiungam. Hugo Victorinus hæc habet de clauſtr. lib. 1. cap. 4. *Qui foris ſpectacula ſequuntur, &c. forſitan proni ſunt ad ea, quæ loci opportunitas ſubminiſtrat.* In miſcellaneis quoque, lib. 1. tit. 198. ſic habet. *Vtilius eſt audire baſiliſcum ſibilantem, quam mulierem cantantem.* Rationem dederat dicens: *Facies enim mulieris ſagitta eſt truculenta, infigit vulnus in animam, & venenum.* Thomas Campenſis ſic: *Vanis ludis intenti, crucis Chriſti ſigno contrarij, & à Sanctorum ſocietate, moribus, & actibus ſunt valdè remoti. Qui quaſi inſani gaudent in variis mundi ſpectaculis, in pſalteriis, & citharis, in tubis, & organis, currunt, & ſaltant pedibus, plaudunt manibus, cantant vocibus, rident dentibus, & præ lætitia cordis vix ſe capiunt in geſtibus corporis, quia ſummum bonum ſuum conſtituunt in ludis, & gaudiis præſentibus.* Poſtea autem, quid ſentiendum ſit de Monachis hæc facientibus, vel qui facientibus aſſiſtunt, ſic ſubiungit. *O quam longè ſunt iſti à ſummo bono, à dulcedine Dei, à melodiis Angelorum, à ſemitis iuſtorum, à ſanctitate religioſorum, & ſpirituali gaudio deuotorum. Veniet, veniet, cito mors ſuper eos, antequam ſciant: ceſſanit omnis ludus, & cantus in domibus eorum.* Antiochus quoque Monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, ſic habet ad intentum. *Aſſiſtere cantillantibus mulieribus vix æquè nobis incommodum aliud occurrit. Monaſteria nomine ipſo arcent nos, &c.* Manet ergo ex his Patribus compertum, Monachis omnibus incommodum magnum afferre huiuſmodi ineptis ludis circunſtantes adſtare. Ac perinde nimiam cum ſæcularibus communionem, vnde tale malum originem ducit, penitus fugiendam eſſe regularibus.

13 Deinde ex hac ſuperflua Monachorum cum extraneis familiaritate, quis non cernit, vana, ſcurrilia, iocoſa, mundanaque multa, mentem ſimplicis Monachi haurire, quæ illum in obliuionem ſui, Deique ſæpè ſæpius tradant? De hoc etiam Patres loquuntur. Dorothæus ſerm. 21. ſic habet. *Aſſueſce oculos non circumferre ad alienas, & vanas res; hoc enim labores omnes monaſticos deperire facit.* S. Ephrem, dum de perfectione monachorum agit, hæc ſcribit. *Non ridiculis vacandum: non verborum multiplicitate gaudendum: non tropis, figuriſque verborum frequentibus, non diuerſis aſpectibus, licet etiam voluptatem minimè ſuggerentibus, non etiam multiloquio gaudendum, etiamſi aſtantes rogent.* Rurſus in eodem libro ſic. *Ad verba otioſa noli relaxari, & ad narrationem inordinatas affectiones continentem ne conſederis. Multorum congreſſus oderis, quia confuſionem animi pariunt: ſilentium ama, vt in te, magiſtri inſtar ſit conſcientia. Fuge multiloquium, ne reddaris obliuioſus. Fuge conuiuia, ne fornicator, etiam ſine fœminis, euadas. Superfluas conuerſationes reiice, ne iudex efficiaris iniquus.* Rurſum etiam: *Monachus conculcans mundum, cum Chriſto familiariter agit: at rebus mundanis implicitus placere non poterit militiæ præfecto Chriſto.* D. quoque Benedictus occidentalium Monachorum Pater, in regula ſic habet: *Scurrilitas vero, vel verba otioſa, & riſum mouentia, æterna clauſura in omnibus locis damnamus, & ad tale eloquium diſcipulum aperire os, non permittimus.* Hæc inter alia Patres ad noſtrum intentum.

Caſtitatis porro vel totalem ruinam, vel non leue detrimentum ex huiuſmodi Regularium licentioſa cum ſæcularibus communione ſæpius ſuboriri, plus æquo omnibus pro comperto eſt. Sacrarum præſertim Deo in Cœnobiis Virginum flagitia quandoque ex ea pullulaſſe, quis non planget? Horrenda piacula, ſolo inferno digna, & quæ crebrius à Deo in hac vita puniri cernuntur. Vnius tantum Monialis crimen omnium ſororum pœna moleſtiſſima luebat in vno Monaſterio, vt refert Molinetus *in Chronic. Belgic. ann.* 1490. De quodam Sacerdote, qui impudica cum alia Moniali pertractabat, viſibiliter Dei iram expertum fuiſſe, habetur ex Bredembachio *lib. 1. cap. 4.* & authore *libri vitæ Petri Cluniacenſ. cap. 2.* Tremendum alium caſum non prætermittam. Erat quidam nobilis qui cum Moniali laſciuiens, cum ad eam noctu accederet, per Eccleſiam ingrediens funerales exequias cuidam defuncto à Clericis, & Religioſis fieri vidit. Interroganti autem quiſnam is defunctus foret, reſponſum datur eſſe talem (nomen videlicet interrogantis nominando.) Subriſit primò dicens, ſcio talem ſuperſtitem. Sed cum iterum idem percontaretur, ſimileque reſponſum audiret, obſtupeſcere cœpit. Nec inanis timor. Egredienti namque mox è templo horribiles duo, & nigri canes comites adhæſerunt, quos nec minis, nec armis à ſe abiicere potuit, quin in ipſum irruentes miſerum trucidarunt. Caſum refert Alfonſus Ribera Dominicanus *in Hiſtor. Sanctiſſ. Sacram. tract.* 16. §. 1. *n.* 10. ex Antonio Torquemada, & Villegas.

Præterea ex hac nimia communicatione monachorum cum hominibus ſæcularibus, præſertim principibus, & magnatibus, hoc vnum aliud malum, ipſumque intolerabile naſcitur; ſcilicet vt Monachi ipſi ſæcularium moribus imbuti eiſdem terrenis, & prophanis rebus caducis, ſuperfluiſque curis & ſollicitudinibus diſtendantur, immenſum ſibi damnum, ſanctæque religioni inferentes. De hoc conqueritur S. Bernardus feruentiſſimus zelator religioſæ profeſſionis his verbis, ſerm. 16. in Cant. *Ex his, qui religiosè veſtiti, & religionem profeſſi ſunt, nonnunquam audiuimus aliquos reminiſci, & iactare impudentiſſimè mala ſua præterita, quæ v. g. aliquando, vel fortiter, gladiatorio, vel literario geſſere conflictu, ſeu aliud quid ſecundum quidem mundi vanitatem fauorabile, ſecundum vero animæ ſalutem, nociuum, pernicioſum, damnoſum: ſæcularis adhuc animi indicium eſt hoc, & humilis habitus, qui geſtatur à talibus, non ſanctæ nouitatis eſt meritum, ſed priſcæ vetuſtatis operculum. Nonnulli alia, quaſi dolendo & pœnitendo rememorant, ſed gloriam intentione captantes, commiſſa ſua non diluunt, ſed ſeipſos illudunt. Nam Deus non irridetur.* Hæc Bernardus. Hugo quoque Victor. 2. de clauſtr. cap. 17. ſimilia crimina ex ſæcularium contagio Monachis ſæpius adhærere, hiſce deſcribit: *Contingere quandoque ſolet, vt Monachi, qui curias frequentant, cauſas audiant, iudicia perquirant, & ſi aliquando propria cauſa neceſſitates occurrant, ad curiam ſecuriores recurrant. Nec tantum ſuas, ſed etiam alienas defendunt cauſas, hoc amant, hoc frequentant, amant decreta Conciliorum, non ſecreta myſteriorum. Decreta, non pſalmos ruminant, fiunt oratores in cauſis; rhetoricis vtuntur coloribus. Laudari appetunt, quia pro multis loquuntur. Sed Monachus multum loquens, multis diſplicet. Coniugia copulant illicita; licita quandoque diſſoluunt. Quorum non nouerunt patres, atauos nominant, conſanguinitatis ordinem narrant; hunc ex illo deſcendiſſe confirmant. De incertis iudicant, teſtantur ſæpiſſimè quod ignorant, &c.* Iſtus quoque Abbas Ciſtercienſis in ſermone ad Monachos, qui habetur inter Bibliothecæ opera, ſic de ſimilibus conqueritur: *Quæ curia, quod conſilium,*

quodue 14

quodve colloquium eſt, cui Monachus noſter non interſit.

15 Quid vero de huiuſmodi aſſuetis Monachis ſentiant Patres, iam audiamus. D.Hieronymus ſic conſulit Paulinum: *Sæcularium, & maximè potentum conſortium deuita.* Gloſſa quædam à D. Thoma relata, ſic dicit: *Rigida vita, & prædicatio debet declinare mollium palatia, quæ frequentant mollibus induti, videlicet adulantes.* Magnus Gregorius 5. mor. c.6. ſic: *Nequaquam mens ad ſuperna attollitur, ſi curarum tumultibus continuè occupatur. Quid enim de Deo occupata obtineat, quæ de illo apprehendere etiam aliquid, vacans laborat?* Amicus eius S. Iſidorus Hiſpalenſis 3. ſent. c.11. hoc: *Qui ſimul, & terrenis parere curis & diuinis exerceri ſtudent, vtrumque complecti ſimul non valent: Nam duas curas pariter ineſſe pectori humano non poſſe; & duobus dominis ſeruientem, vtrique placere, difficile eſſe, &c.* Et infrà: *Niſi prius à ſecretioribus cordis expellatur importuna ſæcularium multitudo curarum, anima, quæ intrinſecus iacet, nequaquam reſurgit. Nam dum ſe per innumeras ſæculi cogitationes ſpargit, ad conſiderationem ſui, ſe nullatenus colligit.* Hugo Victorinus poſt relata, quæ adduximus ſuprà, de Monachis conqueſtus, quod ſæcularibus rebus inhærent, ſubiungit poſtea: *Proh dolor, vbi vera religio? vbi perfectionis integritas? Vbi charitatis inuenitur fundamentum?* Digito indicans hæc omnia nullatenus ſtare poſſe, ſi Monachus ſæcularibus iſtis næniis deditus ſit. Alibi quoque ſic habet, contra curiales iſtos monachos, *Ordo curiæ, & ordo clauſtri diuerſus eſt. Ibi ſedes in inſidiis cum diuitibus, in occultu, vt interficias innocentem: hic audis, Non ſedi cum concilio vanitatis, & cum iniqua gerentibus non introibo. Ibi inſidiaris, vt rapias pauperem, dum attrahis eum: Hic dicis, Odiui Eccleſiam malignantium, & cum impiis non ſedebo. Ibi dextera tua repleta eſt muneribus: hic lauas inter innocentes manus. Ibi laudatur peccator in deſideriis animæ ſuæ, & iniquus benedicitur: hic benedicitur Deus. Si vis eſſe monachus curialis, laudas quod non debes, defendis quod non expedit, operaris, quod non licet, loqueris, quod non decet.* Ecce monache, quanta tibi mala paraſti, ſi curialis es, aulicorumve numero cenſeris, ex mente grauiſſimi Hugonis. Hinc alter Hugo ſanctus, & Epiſcopus Lincolnienſis (teſte Surio in vita Hugonis,) cum inita pace inter Franciæ, & Angliæ reges, domum Arueriam Carthuſiani inſtituti veniſſet, rogatus à monachis de pacis conciliatæ conditionibus reſpondit, *Rumores audire, & referre monachis non licet.* Factis, verbiſque docens, quantum religioſi omnes ab huiuſmodi ſæcularibus rebus aufugere debeant. Hinc etiam Doctor Angelicus S.Thomas in epiſtola ad monachum quendam, ſic eum monet. *De verbis, & factis ſæcularium nullatenus te intromittas.* Seraphicus quoque Bonauentura eadem mutuatus, hæc dixit. *De mundanis ſæcularium negociis expediendis, religioſus temerariè non ſe debet intromittere.* Alibi quoque cauſas recenſet, quare religiones in Eccleſia defecerint: inter eas refert multitudinem ſæcularium occupationum. *Quæ corda diſtrahit, affectum deuotionis extinguit, mores alterat, interius occaſiones vitiorum inducit, & ne de ſua correctione, efficaciter cogitent ſemper noua impedimenta religioſis innectit. Donec tandem conſueſcant ſola exteriora cogitare, & obſcurato conſcientiæ oculo, etiam cum deſunt, occupationum cauſas impudenter quærere.* Optimè etiam Antiochus monachus Bibliothecæ Patribus inſerius: *Rerum alienarum ſatagere curioſius, & quæ ſuperuacanea ſunt, nec vllius frugis molliri, prorſus diſſentaneum videtur, nec conuenire ei, qui Deo contendit, quam maximè eſſe gratioſus.* Omnium tamen breuius, luculentius, & compendioſius Bernardus epiſt. 351. hæc expreſſit, dum de huiuſmodi externis, & impertinentibus occupationibus, fabulationibuſque dixit: *Aurem implent, euacuant mentem.*

De horum Religioſorum ſæcularibus negotiationibus, quid ſenſerit noſtra Magdalena de Pazzi ex ipſius vita *cap.* 126. ſic habetur. *Similmente le fu moſtrato dal Signore vn altro eſtaſi, che molto le diſpiaceuano quelle Religioſe, che continuamente ſtannò occupate in traffichi ſecolareſchi, ondo ella piena di ſpirito, de pietoſo ſdegno, diſſe queſte parole.* O queſti traffichi di coſe exteriori, che hà la ſpoſa di Gesù, e che le tolgono il tempo, e'l modo di poter fare il ſuo vero traffico con Dio, piacceia, piaccia à Dio, che non le tolgheno al fine la Diuina viſione; *E queſte parole minacceuole le proferiua con tanta grauità, è maeſtà, che metteua terrore, è ſpanento in chi l'udiua.*

Placuit tandem quæ pius, & deuotus religioſus, 16 recentior quidem, ſed doctrinæ grauitate venerabilis, circa has ineptas, curioſas, & ſuperfluas curas, & ſollicitudines religioſorum, dixit, huc transferre, pietatem namque ſimul cum veritate redolent, hic eſt Aluarez de Paz de vit. ſpirit. tom.1. lib.5. cap.18. *Profectò* (inquit) *indignum admodum eſt, & à vita ſpiritualium virorum alienum, religioſos curioſè verbis inquirere, quos aulicos rex ad aliquas dignitates promoueris, quos nobilium inſignibus affecerit, quos diuitiis auxerit. Indignum eſt tractare qui ex ciuibus coniugium inierint, qui honoris cauſa, aut primarum ſedium obtentu contenderint: qui in negotiis aut magnum lucrum fecerint, aut partas antea opes amiſerint. Videas alios ſedere, & de bellis, de magnatum diſcordiis, de ludis publicis, de ſæcularium ambitione, & de aliis huiuſmodi, ſine vlla circumſpectione tractare. Et ſi non veſtes religioſas videas, ſed ſolos ſermones audias, eos non religioſos, ſed merè ſæculares putabis. Faceſſant à noſtris colloquiis, ô religioſi, tot vana, tot inutilia, tot à ſanctiſſimo noſtro ſtatu diſcrepantia. Et ſi mundo mortui ſumus, & Deo viuimus, ea quæ mundi ſunt, relinquamus, & quæ viros decent ſpirituales, tractemus.* Idem tom.1.lib.2.c.8. hæc etiam ſcripſit. *Si quærerent religioſi charitatem, quæ à nobis ipſis incipere debet, non ſuſtinerent mundanorum vana colloquia, non lites ſæculares audirent, non nuptias & carnalia connubia, ſed ſpiritualia conciliarent. Non admitterent eſſe principes principum, gubernatores populorum, patroni delinquentium, teſtamentorum executores, aduocati cauſarum, quia iſtas diſſenſiones non efflagitat charitas, ſed tædium cellæ, lectionis, & orationis.* Hæc velim religioſi attenderent, & qui huiuſmodi vanis rebus ſæcularium noſcuntur implicitі, penitus reſipiſcant, ſuique memores voti, & profeſſionis, cum Deo potius, Angelis, Diuiniſque aliis in Cœlo comorantibus, ſuam comunicationem exerceant: non vero cum huius ſæculi hominibus, qui nihil niſi ſæculare in cor religioſorum ſeminare poterunt.

Denique, ſi quod humanum, & neceſſarium ſæpius 17 eſt regularibus, cum ſæculi hominibus communio conſortiumve aliquod haberi debeat, neceſſe, vt cum illis ſic ſe gerant, vt & ipſi ſæculares vtilitatem aliquam ſpiritualem percipiant; Religioſi etiam commodum aliquod pro anima ſua reportent. Id docet Bernardus in ſpeculo monachorum. *Si cum ſæculari loquendum eſt, tunc maximè adhibeat cuſtodiam ori ſuo, vt nihil proferat quod non ædificet audientem. Sic in cunctis ſe habeat, vt ædificet videntes, & nemo dubitet, cum viderit eum, vel audierit, quin verè ſit Monachus.* Optimè quoque Sanctus Laurentius Iuſtinianus ſic habet ad intentum: *Studeant Chriſti ſerui, ſemper de rebus neceſſariis, vel de animæ profectibus habere ſermonem. Maximam namque, & indeficientem loquendi materiam inuenient, ſi de miſeria præſentis vitæ, de periculis huius peregrinationis, de variis tentationum generibus, de diaboli fraudibus, de vitiorum deformitate, de virtutum ornamentis, & meritis, de mortis*

ineuitabili neceſſitate, de pœnis inferni, de Regno Dei, & præmio paradiſi: frequentius verò de Dei ineffabili charitate humano generi per Chriſtum, & in Chriſto exhibita. De huiuſmodi autem, tam pro Dei amore, & dilectione, quam pro audientium ædificatione & ſuimet profectu, Dei ſerui tractare non deſinant. Hæc faciendo Monachi, non ſolum conſortij ſæcularium nocumentum effugient, ſed etiam, tum ſibi, tum aliis ſpiritualem afferent vtilitatem. Faxit Deus.

CAPVT X.

Otioſitas Monachorum religioſam, & regularem vitam euertit.

SVMMARIVM.

1 *Regularium otioſitas, vitiorum omnium ſentina à Patribus cenſetur.*
2 *Verba D. Baſilij otioſitatem Monachorum reprobantis.*
3 *Monachus vt Chriſtum addiſcat, & animæ alimentum quærat, debet laboribus ſemper inſiſtere.*
4 *Monachus ſemper faciat aliquid operis, vt eum ſemper diabolus inueniat occupatum.*
5 *Auguſtinus libro de opere Monachorum per 33. capita digeſto Monachorum otia taxat.*
6 *Monachus debet eſſe neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris.*
7 *Otioſitatem Monachis fugiendam ſæpius inculcat Ioannes Caſſianus.*
8 *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportet.*
9 *Quæ dixerit D. Bernardus ad intentum.*
10 *Otioſitas inimica eſt animæ.*
11 *Quibus verbis Ioan. Soreth, quorundam Monachorum ſui temporis otia carpat.*
Parabola quædam ex opuſculo S. Petri Cæleſtini, circa otij fugam, & laborem Monachi. ibid.
12 *Nil pretioſius tempore, in quo quis promereri poteſt regnum Dei in perpetuum.*
13 *Monet Dionyſ. Carthuſ. ne aliquod temporis momentum infructuosè pertranſeamus.*
14 *Pernicioſum ſeruis Chriſti collegialiter viuentibus otium, ex S. Laurentio Iuſtiniano.*
15 *Cuiuſdam Monachi quæſitum, ſimulque ſenioris reſponſum ad rem, ex Thoma à Kempis.*
16 *Nil ita vires mentis eneruat, ſicut otium.*
Selecta quædam ex Iulij Nigronij tractatu aſcetico, de inerti otio fugiendo à quibuſuis religioſis viris. ibid.
17 *Quàm nociuum rationali naturæ etiam ab ethnicis cenſeatur otium.*
18 *Totam paſſionum, vitiorumque colluuiem ex otioſitate manare, cenſuere Patres.*
Bonis & Lupi Apologus ex Cyrillo refertur ad propoſitum. ibid.
19 *Afferuntur ſpecialiora aliquot crimina, quibus Monachi otio dediti expoſiti manent.*
20 *Otioſi Monachi gulæ, & ventris crapulæ expoſiti.*
21 *Caſtitatis violatio inſeparabilis comes otioſitatis Monachorum.*
Otioſi Regulares plurimùm à monaſtica perfectione deuiare conſpiciuntur. ibid.
22 *Otioſorum ſigna, & notæ, quibus ab aliis ſecernantur.*
23 *Religioſus quilibet Deo rationem redditurus iugis, & ſanctæ occupationis.*

1 NIHIL magis cum nimia regularium extra cœnobia euagatione, vanove cum ſæcularibus commercio coniunctionem habet, quam ipſorum regularium otioſitas: ſicut enim illa vitiorum omnium ſentina à Patribus cenſetur, ſic etiam inquietæ deambulationis monachorum, irreligioſæque cum ſæcularibus communicationis initium, & cauſa reputatur. Idipſum experientia teſtis comprobat; religioſi etenim ſancti, & deuoti, qui ad ſui ſtatus perfectionem anhelantes, ſemper alicui operi incumbunt, durè nimis euagationem extra cœnobia, conſortiumve eum ſæcularibus admittunt: Qui verò contrà otioſitati deſeruiunt (ſi qui ſunt) totis neruis vagam deambulationem, longamque eum extraneis fabulationem habere contendunt. Ideo poſt præcedentium capitum doctrinam, iure præſentis materia annectitur. Nec eſt animus, ad errorem Ioan. Vviclephi, Caluini, & Guillelmi de Sancto Amore ſatis à monaſticæ diſciplinæ coryphæis D. Thoma, S. Bonauentura, & Thoma Vvaldenſi noſtro reiectum, vel leuiter declinare; iſti enim, vt Ægyptij quondam Hebræos, religioſos omnes ad labores manuum, addictos eſſe volebant: nos autem ſolum intendimus ſanctam aliquam occupationem Monachis neceſſariam eſſe ſuadere: ſiue illa externam, ſiue ſolum ſpiritualem operationem contineat. Ergo ex Patribus, vt moris nobis eſt, intentum roboremus.

2 Adſtat primus Orientalium Monachorum reſtaurator egregius S. Baſilius, cuius reſponſione ad 36. interrogationem ex libro regularum hæc ſunt verba, otioſitatem monachorum reprobantia. *Cum Dominus noſter Ieſus Chriſtus dicat dignus eſt, non ſimpliciter, neque ſine alia exceptione, quilibet, ſed operarius cibo ſuo. Cumque Apoſtoli præceptum ſit, qui fatigari, & laborare nos iubet propriis manibus, quod bonum eſt, vt ſit nobis, vnde egentibus tribuamus: ſanè quin ſtudioſius ſit laborandum, re ipſa liquet. Neque enim cauſa ad inertiam, aut laboris fugam ſpectante, vita ſecundum pietatem inſtituta exiſtimari debet: ſed maxima potius ſubeundi certaminis, & maioris laboris, & in rebus difficilibus tolerantia, vt nobis quoque verè liceat dicere: In labore, & ærumna, in vigiliis multis, in fame, in ſiti. Cum non ad corporis caſtigationem modo, vtilis nobis huiuſmodi vitæ ratio ſit; ſed ad charitatem etiam erga proximum.* Et infrà: *Sicut igitur vnicuique ad vitæ ſuſtentationem neceſſarius eſt cibus quotidianus; item nihilominus vnicuique in opere faciendo neceſſaria induſtria eſt.* Hæc inter alia ad noſtrum intentum ſubminiſtrat Baſilius.

3 Accedit vt ſolet Sanctus Ephrem Syrus, qui paræneſim octauam de opere manuum ad Monachos ſcripſit. Cuius hæc ſunt prima verba. *Opus quoque manuum non negligas.* Inſuper in libro de perfectione, qua præditum eſſe Monachum decet, ſic loquitur ad intentum. *Ne ſinas monache corpus otioſum, ſicuti egit, qui vnum talentum accepit; remiſſionem quippe cum gratia nactus, & otio indulgens, condemnatuſque vt reus, Chriſti miles euaſit.* Et infrà: *Si inertes, ac pigri fueritis fratres, iam cauſam vaſtationis vos præbetis.* Inſuper alibi hoc exemplo Monachis otioſitatis fugam ſuadet. *Nonne ſi litteras diſceres, vexationem ſuſtineres? Si opificium aliquod ſæculi, nonne laborem ſubires? Quid propter Deum?* Ac ſi diceret, ſi propter litteras humanas addiſcendas, aut propter familiam alendam, ſæculi homines, nunquam otioſitati dant locum, quantò magis Chriſti diſcipulus Monachus, debet vt Chriſtum addiſcat, & animæ alimentum quærat, laboribus ſemper inſiſtere, otiaque fugere.

Magnus,

4 Magnus quoque Pater Hieronymus optimus adſtat teſtis; cuius ea ſemper cura fuit Monachos monens, vt eos ab exitioſiſſima peſte otij liberaret. Specialiter ad Ruſticum Monachum ſic loquitur. *Facito aliquid operis, vt te ſemper diabolus inueniat occupatum.* Rationem reddit in epiſt. ad Rupert. *Si Apoſtoli habentes poteſtatem de Euangelio viuere, laborabant manibus ſuis, ne quem grauarent, & aliis tribuebant refrigeria, quorum pro ſpiritualibus debebant metere carnalia, cur tu in vſus tuos ceſſura non præparas?* Et poſt pauca aliquot opera exteriora recenſens, quibus antiqui illi Monachi occupari ſoliti erant, ſubiungit: *Scribantur libri, vt & manus operetur cibum, & animus lectione ſaturetur.* Idem Hieronymus alio loco ſic habet: *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum non adquirit noua, ſed etiam peracta conſumit.* Et rurſus: *Sanctæ vitæ ratio proceſſu gaudet, & creſcit, ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Rurſumque: *Statue quot horis ſanctam ſcripturam addiſcere debeas, quanto tempore legere, non ad laborem, ſed ad delectationem, & ad inſtructionem animæ. Cumque hæc finieris ſpatia, & frequenter te ad figenda genua ſollicitudo animæ ſuſcitauerit, habeto lanam ſemper in manibus, vel ſtaminis pollice fila deducito, vel ad torquenda ſubtegmina in alueolis fuſi vertantur, aliarumque neta aut in globum collige, aut texenda compone.* Alia ex Hieronymo inferius afferemus. Ex illis autem luce clarius patefit, ex mente ipſius, religioſum virum ſemper bona aliqua occupatione detineri debere.

5 Iungitur his Patribus ſanctus Auguſtinus, ex quo vnum ſufficiat afferre, integrum ſcilicet librum per 33. capita digeſtum, de opere monachorum ad Aurelium Carthaginenſem Epiſcopum ſcripſiſſe. Contendit hic Pater grauiſſimis, acerrimiſque rationibus, aliquorum Monachorum otia taxare; quod ex ſacræ Paginæ teſtimoniis, variiſque exemplis corroborat, graphicè aliquando Monachos otioſos, & vagos; capitibus tonſos, comatos; & crinitos fratres (vt ipſe loquitur) depingens. In ſermonibus etiam ad fratres in eremo commorantes, qui vel Auguſtini ſunt, vel ex eiuſdem regula conſarcinati, ſermo 17. de vigilatione, & otioſitate vitanda inſtituitur: ex quo aliquæ grauiores ſententiæ colligi poſſent. *Vigilate* (inquit) *fratres, otioſitatem deponentes in cunctis. Quid enim otium eſt, niſi viui hominis ſepultura, vt ait paganus ille ſanctiſſimi Apoſtoli amicus chariſſimus?* Et infrà: *O fratres mei, ſemper occupatos vos eſſe deſidero, vt brauium ſalutis per gratiam Dei recipere mereamini. Hanc fugere cupiens ſanctus Monachorum Pater Antonius clamauit ad Dominum in eremo, & dixit: O Samaritane Domine Deus, ô animarum, & corporum verè cuſtos, ſuſcita in me gratiam tuam, & infunde ſeruo tuo miſericordiam, vt in eremo collocatus, in tuo conſpectu otioſus non maneam. Et audiuit: Antoni cupis Deo placere? Ora, & dum orare non poteris, manibus labora, & ſemper aliquid facito.* Et inferius: *Fuge otium, quod non eſt, & aperi oculos mentis, & corporis, videbiſque ſingulas creaturas ad officia ſingula deputatas.* Ac tandem omiſſis aliis: *Eia ergo, fratres dilectiſſimi, corona mea, & gaudium meum omnem otioſitatem expellite, ſemper aliquid boni facite, & quem tædet orare, vel pſallere; laborare manibus non deſiſtat.* Plura ad hoc intentum in dicto ſermone facilè reperiuntur.

6 Iunge Euſebium Emiſſenum, qui vno verbo totam Monachi œconomiam, intentumque noſtrum concluſit. *Religioſus debet eſſe neglector quietis, fugax voluptatis, appetitor laboris, patiens abiectionis, &c.* Hæc ille.

7 Ioannes quoque Caſſianus antiquus monaſticæ diſciplinæ cultor, otioſitatem Monachis fugiendam ſæpè ſæpius inculcat. Ergo totum librum 10. de ſpir. acediæ in eo ponit, vt aliquid operis ſemper illis faciendum iniungat. Specialiter cap. 8. D. Pauli exemplum adducens, qui manibus pro victu laborabat, ſic loquitur. *Cum itaque non gratis, qui Euangelium prædicabat, tam ſublime, ac ſpirituale opus exercens, cibum ſibi præſumeret, quid nos faciemus Monachi, quibus non ſolum nulla prædicatio verbi commiſſa eſt, ſed nec vlla quidem, niſi animæ noſtræ ſolius cura mandatur? Qua fiducia otioſis manibus gratis panem comedere audebimus, quem vas electionis Euangelica ſollicitudine, & prædicatione conſtrictus, ſine opere manuum comedere non præſumit?* Cap. etiam 23. celebrem illam ſententiam contra otioſos Monachos protulit. *Hæc eſt apud Ægyptum ab antiquis Patribus ſancta ſententia, operantem Monachum dæmone vno pulſari: otioſum verò innumeris ſpiritibus deuaſtari.* Capite etiam ſequenti grauiter commendat Abbatis Pauli exemplum, qui cum neceſſaria pro victu haberet, nec commodè poſſet ea, quæ laborabat, aliis erogare, ſemper tamen in labore manuum erat occupatus, & in fine anni totum igni tradebat. *Interim probans* (inquit Caſſianus) *ſine opere manuum, nec in loco poſſe Monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conſcendere.* Hucuſque Caſſianus, de quo etiam alia poſtea.

Ex D. Iſidoro Hiſpalenſi antiſtite hæc contra 8
otium Monachorum capere licuit 3. ſent. c. 20. *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere, orare, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditam ſpiritus fornicationis ſubripiat.* Breuis quidem, ſed vtiliſſima Iſidori ſententia.

Accedit Bernardus mellifluus, ſimilia ferè ac Iſido- 9
rus proferens in opuſculo de ord. vitæ: *Dei ſeruum* (inquit) *ſine intermiſſione legere, & operari oportet, ne fortè mentem otio deditam vitia ſibi præoccupent.* In apologia etiam ad Guillelmum Abbatem, ſæpius vt credo à Monachis relegenda, otioſitatis vitium ſic reprehendit. *Longas noctes dormitando conſumitis, & dies fabulando ducitis otioſos? An dicitis pax, & non eſt pax? Cur non verecundamini?* In epiſtola etiam ad fratres de monte Dei, ſi Bernardi eſt talis epiſtola, ſic habet. *Nulla vnquam inueniat ſeruum Dei, non dicam dies, ſed hora, niſi vel in exercitij labore, & proficiendi ſtudio; vel in experientia, dulcedine & fruendi gaudio.* Et infrà: *Nunquam otioſus ſit ſeruus Dei, quamvis à Deo feriatus ſit.* Hæc Bernardus.

Hugo quoque de ſancto Victore optimè de ſtatu 10
monachorum promeritus, ſic loquitur ad præſens. *Si à lectione ceſſatur, debet manuum operatio ſubſequi, quia otioſitas inimica eſt animæ.* Rurſus: *Antiquus hoſtis, quem à lectione, vel oratione vacantem inuenerit, facile ad vitia rapiet.* Breui ſanè compendio rem totam peragit.

His Patribus accedit D. Albertus Hieroſolymitanæ 11
Eccleſiæ Antiſtes, & regulæ noſtris Carmelitis traditæ, ex dictis S. Baſilij, Ioanniſque Patriarchæ egregius author, qui in dictæ regulæ c. 15. hæc habet contra otioſitatem monachorum. *Faciendum eſt vobis aliquid operis, vt ſemper vos diabolus inueniat occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat inuenire.* Et infrà: *Audiuimus quoſdam inter vos ambulantes, inquietè nihil operantes. His autem, qui eiuſmodi ſunt, denunciamus, & obſecramus in Domino Ieſu Chriſto, vt cum ſilentio operantes ſuum panem manducent. Hæc via ſancta eſt, & bona, ambulate in ea.* Quæ verba exponens Ioan. Soreth noſtræ religionis quondam Generalis Prior, ſic quorundam monachorum ſui temporis otia carpit in exp. reg. Carm. tom. 16. *Nonne vobis aptiſſimè his diebus præmiſſa diriguntur eloquia. Experientia clamante, audiuntur inter vos quidã ambulare inquietè, id eſt de loco ad locũ tota*

die vagari, & nihil manibus ſuis operantes, quod vtile ſit eis, vel aliis : ſed curioſè agentes, id eſt cum quadam ſuperflua, & inutili ſollicitudine quærentes de aliis quid Turca ? quid Sultanus ? quid Rex Portugaliæ agant ? Aut quanti ſit annona, ſeu tempus quale anno ſequenti ſit futurum ? Et his ſimilia, quibus otioſi, & curioſi animi dignoſcuntur. Curioſè namque agunt, qui ad hoc vacant, vt dicere, vel audire aliquid noui poſſint. Hæc Sorethus noſter Alberti regulam exponens ; ſimulque mentem ſuam circa otioſitatem fugiendam, religioſis denuncians.

Iuuant ad intentum quæ Sanctus Petrus Cœleſtinus Mundi miraculum quod Papatui renunciaſſet, in Opuſculo quinto de ſententiis Patrum Eremitarum circa otij fugam, & laborem Monachi ſcripſit. Etenim cap.3. ſic : *Quidam Monachus ex negligentia perdidit Regulam Monaſticam, & nunciauit cuidam ſeni. Qui dixit ei hanc parabolam : Quidam homo habuit poſſeſſionem & de negligentia eius ſentibus repleta eſt ; cum autem vellet eam excolere, dixit filio ſuo, vade, & purga agrum. Et veniens ille, videns multitudinem ſpinarum, dixit quando hæc omnia eradicabo, & purgabo ? Vnde proiecit ſe in terram, & cœpit dormire ; quod & fecit multis diebus. Poſtea autem venit pater eius, & inuenit eum nihil operantem : tunc ait ei, fili, ad menſuram latitudinis, quantum iaces in terra occupa per dies ſingulos, & operare : & ita paulatim perficies opus tuum. Qui & fecit, & in paruo tempore purgata eſt terra. Ita ergo, & tu frater paulatim operare, & non deficies ; quod & fecit.* Et infrà : *Cum moriturus eſſet quidam Monachus, aperuit oculos ſuos, & riſit vſque tertiò. Interrogantibus Monachis cur riſiſſet, dixit : primò riſi, quia omnes timetis mortem : ſecundò, quia non eſtis parati : tertiò riſi, quia ex labore ad requiem vado : & hæc dicens obdormiuit in Domino.* Item c.8. relatis aliis quæ nos etiam alibi notamus hæc habet : *Abbas quidam dixit fratribus ſuis, ad laborandum in hunc locum venimus : hic autem nullus eſt labor, eamus igitur vbi laborare poſſumus. Senex quidam habebat aquam duo milliaria diſtantem à cella : quò dum iret, defecit, & dixit ; quid mihi opus eſt hunc laborem ſuſtinere ? Veniam, & habitabo circa aquam. Et cum hæc dixiſſet, conuerſus vidit quendam ſequentem ſe, & numerantem veſtigia ſua : cui dixit, quis es tu ? Angelus Dei ſum, qui numero greſſus tuos, & retribuam tibi mercedem. Quod cum audiſſet ſenex confortatus eſt, & adhuc longiùs poſuit cellam ab aqua.* Et infrà ſic : *Erant quidam Monachi qui dicebantur Chitæ, id eſt orantes : quibus ſenex ait, quod eſt opus manuum veſtrarum ? at illi dixerunt, nos nihil operis facimus, ſed ſicut dicit Apoſtolus 1. Theſſ.5. ſine intermiſſione oramus. Et dixit ſenex : quando ergo manducatis, vel dormitis, quis orat pro vobis ? & non inuenerunt quid reſponderent ei : & dixit eis, parcite mihi, quia non facitis quod dicitis : Ego autem oſtendam vobis, quia operans manibus, ſine intermiſſione oro : ſedeo enim adiuuante Deo, & operor manibus, & dico, miſerere mei Deus, eſtne oratio, an non ? At illi, etiam : & ille ait, quando permanſero tota die laborans, & orans corde, vel ore, facio ſexdecim nummos, de quibus pono duo ad oſtium, & reliquos manduco ; qui autem accipit illos, orat pro me tempore comeſtionis, & dormitionis, & ſic adimpletur quod dicitur, ſine intermiſſione orate.*

11 Audiatur etiam Seraphicus Doctor Bonauentura religioſæ perfectionis feruentiſſimus zelator, qui ſæpius otium regularibus fugiendum, accuratè perpendit, in alphabeto hæc habet : *Omne tempus cum Deo vtiliter expendas. Nihil enim pretioſius tempore, in quo promereri potes regnum Dei in perpetuum.* Alibi quoque ſic inſtruit Monachum nouitium : *Nunquam debet otioſus vagari, nec rumoribus vacare, & verbis otioſis, nec luſui, & ſcurrilitatibus deditus eſſe ; quia hæc faciunt mentem vagam & inanem.* In epiſtola quoque inſtructoria ad Prouinciales, & cuſtodes de reformandis fratribus ſui ordinis, inter cauſas diſformationis religionum, otioſitatem aliquorum regularium connumerat, ſic : *Sanè perquirenti mihi cauſas, cur ſplendor noſtri ordinis quodammodo obſcuratur, ordo exterius inficitur, & nitor conſcientiarum interius defœdatur, &c. Occurrit quorundam fratrum otioſitas, quæ ſentina eſt omnium vitiorum : quamplurimi conſopiti, monſtruoſum quendam ſtatum inter contemplatiuam, & actiuam vitam eligentes, non tam carnaliter, quàm crudeliter ſanguinem comedunt animarum.* Hæc Bonauentura acerbè ſatis de monachorum otioſitate iudicans, illamque : *Monſtruoſum ſtatum inter contemplatiuam, & actiuam vitam* compellans.

13 Prætereà ſapientiſſimus Dionyſ.Carthuſ. ſic habet ſerm.7.de Dominica ſeptuageſimæ ad Religioſos : *Simus iugiter timorati, ſemper ſolliciti, inceſſabiliter cuſtoditi, nec aliquod temporis momentum infructuosè pertranſeamus, ſed orando, meditando, pſallendo, contemplando, ſtudendo, ſcribendo, aut aliud quidpiam vtile, præſertim quod à præſidente iniungitur, faciendo, omni hora ſalubriter occupemur.* Et infrà : *Nil æſtimemus tam nociuum, tam ſtolidum, vt inutilem temporis deductionem.*

14 Forſan tamen inter Patres cæteris accuratiùs otioſitatem Monachis fugiendam, S.Laurentius Iuſtinianus, non ſemel, ſed ſæpius intimauit. Primò ergo in libro de diſciplina monaſticæ conuerſationis integrum capitulum ſub hoc titulo, & ſcopo edidit. *Quod perniciosum ſit ſeruis Chriſti collegialiter viuentibus otium, quod magnopere deuitare debent.* Ex hoc capite ſpeciales ſententias proferre liceat. *A corpore, & otio cuncti currere debent, & potiſſimum ſerui Dei.* Infrà : *Non prætermittendum eſt vel breuiſſimum præſentis temporis ſpatium ſine ſpirituali fructu.* Inferiùs : *Quid reprehenſione dignius, quàm ornamenta ſumpſiſſe regalia, & in lutoſis operibus tota die verſari : Bellica quippe arripuiſſe arma, & ad prælium recuſare accedere propter metum, valde ridiculoſum eſt. Non tamen minus vituperabile es, mundo ſolo corpore, & hominum aſpectibus renunciaſſe, atque in monaſterio otioſam ducere vitam. Conſidera, ô ſerue nequam, piger, & otioſe, quod in ſtadio certaminis poſitus es. Oportet enim te pugnare, alioquin miſerabiliter occideris.* In libro quoque de triumphali Chriſti agone, cap.27. *Qui diuini amoris ardet incendio, in bonis actibus ſemper ſe occupare cupit, nunc interius, nunc exercetur exterius. Otium abhorret ſummoperè veluti charitatis inimicum, &c.* Hæc Iuſtinianus : nec his contentus alia protulit, quæ nos inferius congruentiori loco afferemus.

15 Egregiè quoque deuotus author Thomas Campenſis in vall. lil. c.18. ad intentum noſtrum, cuiuſdam monachi quæſitum, ſimulque ſenioris reſponſum affert. *Frater interrogauit ſenem : Quod eſt ſtatutum in Ordine pro pace, & deuotione maximè proficuum ? Reſpondit notabile verbum, Seruare à Patribus ſilentium ſtatutum, vitare tumultus hominum, & otium. Hæc tria in ordine valde neceſſaria ſunt, Deo, & Angelis accepta ; ſcilicet laborare manu contra otium ; amare lectionis ſtudium contra cordis tædium, & continuare orationis vſum contra diaboli dolum.* Hæc vtinam profiteamur omnes, vt vel ſic concordet vita noſtra cum nomine.

16 Grauiter etiam grauis author Ioannes Trithemius otioſitatis vitium reprehendit, ſimulque fugiendum monachis ſuadet. Homil.6. ſic habet : *Conſiſtens in cella tua, ſemper otium caueto, quoniam nihil ita vires mentis eneruat, ſicut otium. Si Deum ardenter amaueris, nunquam eris otioſus.* Homilia quoque 7.

ſic

ſic fatur. *Otioſitas inimica eſt animæ, & ideo certis temporibus occupari debent Monachi in labore manuum, certiſque horis in lectione diuina. Tunc enim verè ſunt Monachi, ſi labore manuum ſuarum viuant.* Rurſumque: *Ne igitur Monachi, panem veſtrum manducetis otioſi, ſemper vos aliquo labore honeſto, & vtili oportebit eſſe mancipatos, quo mens à tædio releuetur obſeruantiæ regularis.* Et infrà: *Monachus, quia miles eſt regis æterni, nunquam debet eſſe otioſus.* Rurſuſque laboris monachorum normam ſic deſcribit. *Labores monachorum ita ſunt moderandi, vt nunquam à diuinis vacent colloquiis, ſed inter opera manuum in corde meditatio ferueat ſcripturarum.* Hæc Trithemius, piè ſatis occupationem mentis, & corporis Monachis præſcribens.

Pro hac etiam cauſa ſtrenuè laborauit Iulius Nigronius deuotus author tractatum aſceticum de inerti otio fugiendo, fugandoque à quibuſvis Religioſis viris, & ſtudioſis Chriſtianæ perfectionis conſcribens. Ex quo proinde aliqua ad intentum noſtrum habere poſſumus. Primò ergo in principio, prologi loco hæc habet. *Tam acris, & frequens eſt inertis otij deteſtatio, qua Philoſophi morales, priſci Doctores Chriſtianorum, & cuncti magiſtri virtutis, tum religioſos viros, quibus perfectionis comparandæ impoſita lex eſt; tum Chriſtianos omnes, quibus animæ ſalutis cura debet eſſe, deterrent ab otiando; tam vehemens, & ardens cohortatio eorundem, ad aliquam honeſtam occupationem in omni parte vitæ, ac temporis retinendam eos extimulat, vt me cupiditas inflammata corripuerit, coëgeritque ad ſcribendum tractatum de inerti otio fugiendo, fugandoque ſtrenuè ab omnibus hominibus, quibus æterna ſalus chara eſt, non modo perfectio virtutis in optatis.* Deinde in ſequentibus ex Hugone Cardinali affert illa: *Stultus eſt otioſus, quia non declinat vitanda; ſtultior, quia non deſiderat appetenda, nec colligit merita: ſtultiſſimus, quia cumulat, & theſaurizat ſibi æterna ſupplicia.* Item illam otioſorum diffinitionem ab eodem Hugone allatam, *Vobis nihil proficientes, proximis non ſubuenientes, Deo non ſeruientes, hoſtibus non reſiſtentes, pœnitentiam non agentes, in poſterum non prouidentes.* Ac illud Cyrilli Alexandrini pro religioſis optimum conſilium: *Conſultiſſimum eſt operari, ne aliis ſis oneri, alienos ſudores in priuatam tuam vtilitatem conuertens, cum poſſis tuis laboribus viduæ, & pupillo ſubuenire, iiſque, qui ex fratribus ſunt infirmiores.* Illamque pulchram Chryſoſtomi in otium inuectiuam: *Otium malitiæ pars eſt; immo verò non pars, ſed cauſa, & mala radix. Omnem quippe malitiam docuit otium. Itaque cauendum, ne ſtultè quæſtiones iſtas indagemus: nempe quem ſit habiturus locum, qui nihil boni fecit. Nihil enim boni facere, hoc ipſum eſt malum facere. Dicas enim velim, ſi famulum haberes, qui etſi nec furaretur, nec conuitiaretur, nec contradiceret; immo nec inebriaretur, nec reliquorum malorum quidquam deſignaret; ſederet tamen perpetuò otioſus, nec aliquid eorum, quæ ſeruus hero ſuo præſtare debet, faceret, non flagellares modò non odio proſequendo otium, quod formica, & ape peiorem efficit hominem, qui vtique initio ſuæ conditionis poſitus in paradiſo eſt, vt operaretur, & cuſtodiret eum?* Inſuper & Ambroſianum illud: *Non otio, non ſomno merces paratur. Nullum opus dormientis eſt, nullus fructus otij; immò magis diſpendium. Otioſus Eſau amiſit primatus benedictionem.* Et alibi: *Non dormientibus, non otiantibus, ſed vigilantibus pollicentur præmia, & labori merces parata eſt.* Anſelmum quoque Monachos quoſdam admonentem: *Otioſitatem quoque ſicut rem inimicam animarum veſtrarum à vobis excludite; & vnuſquiſque conſideret, quia de ſingulis momentis vitæ noſtræ reddituri ſumus Deo rationem.* Ad hæc Petrum Bleſenſem Epiſcopum quendam ſic inſtituentem. *Nullum tempus feriatum habeas, ſed ſemper aut orationi, aut lectioni, aut alij honeſtatis ſtudio te impendas.* Et poſt: *Adhuc replico, ſemper ſis in exercitio Scripturarum, nullumque tempus te inueniat otioſum. Otium ſine litteris eſt viui hominis ſepultura.* Et maximè in ſequentibus verba Patri Maffei ſancti Ignatij vitam deſcribentis, quæ talia ſunt: *Otium, vt omnium vitiorum fomitem, ac ſeminarium in primis oderat. Itaque duos, treſve rei familiaris adiutores, cum ad ianuam alieno tempore confabulantes è ſuperiore loco aſpexiſſet, illicò iuſſit aceruum lapidum in proximo ſitum, in ſummam ædium contignationem ſine cunctatione transferre. Eoſdem tertio poſt menſe, cum ibidem iterum otiantes animaduertiſſet, illam ipſam lapidum congeriem, vt in eundem locum referrent, vnde aſportauerant, imperauit; amicè inſuper admonens, nihil in Dei famulatu perículoſius eſſe deſidia.* Plura tandem ad intentum in hoc Authore lector reperiet.

17 Nec mirum, patres tanto conatu monachis otij fugiendi doctrinam tradidiſſe: adeò enim malum, nociuumque rationali naturæ cenſetur otium, vt & Ethnici, Paganique Philoſophi, ſolo rationis ductu id enteа intimauerint. Xenophon in libro de Republica Lacædem. *Permulta ab otioſis, & abſurda patrari ſolent*: Euripides aiebat. *Idem eſt otioſus, & malus ciuis.* Cato: *Nihil agendo homines male agere diſcunt.* Ouidius: *Ignauum corrumpunt otia corpus.* Catullus: *Otium reges prius, & beatas perdidit vrbes.* Menander apud Stobæum: *Homo ſanus otioſus miſerior eſt, quam febricitans, & infirmus, nam corruptio animi, quam corporis miſerior eſt.* Quintilianus declamat. 4. *In facinus otioſus ardor erumpit.* Lucanus lib. 4. *Variam dant ſemper otia mentem: nam qui propria non curat, vel attendit; ad ſuperuacanea, & aliena neceſſariò ſe extendet.* Ex quibus omnibus meritò intulit Patritius lib. 1. de inſtitut. Reipubl. *Otioſi, & ignaui homines venenum ſunt ciuitatis, proni ad libidinem fiunt, & bonis inuident, aliena appetunt, denique ſeditioſi, & turbulenti euadunt.* Merito etiam adducti Patres, vt tantum malum à delicioſo paradiſo Dei, religione ſcilicet monaſtica, procul relegent, tam concordi, conſtantique omnium aſſenſu, otioſitatem opprobriis affecerunt, eamque à religioſis procul abeſſe curarunt.

18 Ex dictis autem, dicendiſque conſtabit, eam ob cauſam, Patres tam ſollicitè, & obnixè Monachis otia interdixiſſe, quod putent, totam paſſionum, criminum, vitiorumve colluuiem ex otioſitate manare. Id oſtendunt Ephrem, Hieronymus, auctor apud Auguſtinum, Hugo, Bonauentura, Iuſtinianus, & alij iam relati. Sed ſpecialius alij intentum concludunt. Ex quibus Ioannes Caſſianus de act. c. 21. ſic loquitur. *Qui ſectatur otium, replebitur paupertate; vel inuiſibili, quia neceſſe eſt otioſum quemquam, & diuerſis vitiis inuolutum teneri, & alienum ſemper exiſtere à contemplatione Dei.* Multa ad hoc propoſitum ex eodem omittam. Loquatur Hieron. in epiſt. ad Ruſtic. *In deſideriis eſt omnis otioſus. Ægyptiorum monaſteria hunc morem, tenent vt nullum abſque operis labore ſuſcipiant, non tam propter victus neceſſitatem, quam propter animæ ſalutem. Ne vagetur pernicioſis cogitationibus mens, & inſtar fornicantis Hieruſalem, omni tranſeunti diuaricet pedes ſuos.* Indicat Hieronymus, omni vitio expoſitum eſſe otioſum, ſicut meretricem omni viro. Clariſſimè inter alios S. Auguſtinus, vel qui nomen eius præſefert in opere ad fratres in eremo. *Per otioſitatem fratres, rigorem ſanctæ ſolitariæ religionis faſtidimus; per hanc erramus, ſæpè exire tentamur; per hanc accendimur frequenter ad luxuriam; per hanc animamur ad ſuperbiam; per hanc, ducimur ad mundi gloriam; per hanc tentamur delicatè paſci; per hanc ſuffocamur pretioſè veſtiri;*

veſtiri; per hanc ad ſuperfluam dormitationem trahimur; per hanc ad verba ſæcularia ducimur libenter audire. Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter ſanctorum conuentus deſtruit, pariens in eis luxuriam, nutriens in eis gulam, ſeminans inter eos zizaniam, generans inter eos homicidia, & omnia, quæ ſunt opera carnis. Quid ergo dicis, ô frater? Quid otioſè agere poteris, niſi opera carnis? Nunquam quis ciuis cœlorum erit, ſi otioſitatem amauerit. Omnia hæc, & veritatem continent, & ſpiritum Auguſtinianum redolere videntur. Accinit egregiè os aureum Chryſoſtomi ſic homil. 16. in epiſt. ad Epheſios. *Otium malitiæ pars eſt; imò verò non pars, ſed cauſa, & mala radix; omnem quippe malitiam docuit otium.* Bellè etiam Laurentius Iuſtinianus. *Nihil in ſancto propoſito otio deterius, quod non ſolum non adquirit noua, ſed etiam adquiſita conſumit. Sancta enim vitæ ratio proceſſu gaudet, & creſcit; otio autem, & ceſſatione torpeſcit, & deficit.* Nec plura teſtimonia quæram: res enim apud omnes comperta eſt, otium malorum omnium ſentinam originalem eſſe.

Argutum tamen, & acutum bouis, & lupi Apologum apud Cyrillum *lib.* 1. *Apolog. Moral. c.* 14. cui titulus eſt, *Quietem mentis dilige, & otium fuge,* hic apponam. *Hora veſpertina* (inquit) *bouem iugo oneratum otioſus, vaguſque lupus reperiens, quaſi compatiens illi dixit: Quandonam ſolutus beata libertate vagaberis, & fatigatus grata quiete refocillaberis otioſus? Cui ille reſpondit: Nimirum quando ſapientia relinquet naturam. Labores enim quandiu ſuſtinebit membrorum ſocietas, nunquam me rapiet vagationis captiua libertas, aut curioſitas cordis fluctuans tempeſtatibus. Nam vagatio quædam mentis eſt alienatio, & otium tempeſtas eſt cordis. Siquidem alienatus à virtute ſenſus, mox ſicut Cain profugus, vaguſque diffunditur, & veluti ſtatim procella vitioſitatis inuoluitur animus otioſus. Adhæc lupus adiunxit, Nunquam ergo quieſcit ſapiens? Reſpondit bos: Imo poſſidet eum ſecura quies. Nonne attendiſti quod ſuperior mandibula licet non moueatur, minimè ſit otioſa? Sic vtique ſapiens etiam nunquam otioſus, continuè aut mente exercitatur, aut corpore. Quid enim eſt otium, niſi perditio irreuocabilis horæ, effuſio vitæ, retrogradatio proficienti? Hinc gignit carnis deſidiam, parit ſuperbiam, accendit luxuriam, ſoluit linguam, nutrit indigentiam, & introducit rapinam. Egeſtatem namque operatur remiſſa manus, & qui ſectatur otium, eſt ſtultiſſimus. Etenim ſabbatizante Iſraële Cœlum non pluebat manna. Quin & aqua putreſcit immobilis, & immotus enſis rubigine mox ſordeſcit, pes quietus obſtupeſcit, & veſtem depoſitam dirus tinea dens corrodit. E contra Cœlum continuò currit, cor dum viuit nunquam quieſcit, naturalis virtus non dormit, & regina mundi prudentia ſemper agit. Propter hoc chariſſime, ego otium vitans, ſemper aut aro, aut comedo, aut rumino, aut ligatis nubecula ſenſibus, cibum digerens requieſco, & dormio. Quibus auditis lupus otioſus, vaguſque mox abiit confuſus.*

19 Specialius tamen ſpecialiora aliquot crimina referam, quibus Monachi otio dediti expoſiti manent, quibuſque aliquando irretiri, experientia fortè comprobabit. Vnum eſt vagabunda, vanaque egreſſio extra cœnobia, ſatis in ſuperioribus improbata. Otium etenim, ſi quandoque in monachis reperitur, ad inutilem, & ſuperfluam deambulationem extra clauſtra cogit. Id oſtendit auctor apud Auguſtinum iam relatus, illis verbis. *Per otioſitatem rigorem ſanctæ ſolitariæ religionis faſtidimus; per hanc, eremum ſæpè exire tentamur, &c.* Hoc ipſum tradit Caſſianus, id comprobans exemplo cuiuſdam Monachi otio dediti, qui non modò egreſſum ſui è Monaſterio quæritabat, ſed quod peius eſt, ad ſimile vitium prouocabat alios. *Hoc vnum,* inquit, *exemplum de iſtiuſmodi genere hominum, pro incipientium cautione, dixiſſe ſufficiat, quo pateat euidentius, quanta mala otioſitas in Monachi mente parturiat.* Omnium tamen clarius, & enucleatius Antiochus Monachus inter Bibliothecæ Patres relatus, qualiter otioſitas, ſeu acedia Monachum gyrouagum, & inquietum efficiat, his verbis, nec inelegantibus demonſtrat. *Tali ſuggerit Dæmon cogitationum intemperiem, nempe vt aliò emigret; & quia tempus omne, & labor omnis, vacua ſibi erunt frugis bonæ, & inania, ni ſe ad alia conferat loca. Is tandem nihil diſſimilis comperitur virgulto deſerti, quod vbi aliquantulum interquieuit, rurſus huc, illucque aſpiratione ventorum propellitur. Aut certè, quemadmodum planta procerior, & exoleſcens, genitali loco emota: ita & Monachus gyrouagus, ne vnius quidem virtutis frugem referet. Quemadmodum item nubes nullo aquæ humore concreta, venti agitatione percellitur: ita Monachus ſpiritu agitatus acediæ, nullam habet ſolidam requiem.* Hæc ille. Nec eſt cur plura afferantur, cum experimento conclamante conſtet, gyrouagos, ſeu deambulatores Monachos, otioſitatis morbo laborare, nec alicuius bonæ occupationis detentos negotio.

Deinde otioſos Monachos (ſi aliqui tales ſunt) gulæ, & ventris crapulæ expoſitos eſſe, plures Patres confirmant. Ex quibus auctor Auguſtini nomen oſtentans iam adductus, ſic: *Per otioſitatem, fratres, tentamur delicatè paſci.* Rurſus: *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ frequenter ſanctorum conuentus deſtruit, nutriens in eis gulam.* Clariùs Caſſianus libro iam adducto. *Mens otioſi nihil aliud cogitare nouit, quam de eſcis, ac ventre, donec inuenta quandoque ſodalitate cuiuſquam viri, vel fœminæ, æquali tempore torpentis, rebus eorum, ac neceſſitatibus inuoluatur; & ita paulatim reddatur noxiis occupationibus irretitus, vt tanquam ſerpentinis ſpiris obſtrictus, nunquam deinceps ad perfectionem profeſſionis antiquæ, ſe valeat enodare.* Eadem ferè, quæ Caſſianus, ſanctus Laurentius Iuſtinianus mutuata habet de ſobrietate, cap. 4. dicens: *Otioſi mens nihil aliud cogitare nouit, quam de eſcis, aut ventre, & qui otioſa mente perfruitur, niſi ſpiritualiter vixerit, more pecudum vitam ducit.* Vnde concludit: *Quiſquis ſobrietatem Deo offerre feſtinat, magno ſibimet debet moderamine præeſſe, vt non ad culpam caro per otium tranſeat.* Abs dubiè pro comperto habeus, religioſum otio deditum, gulæ, & ventris crapulæ ſeruum eſſe. Clariſſimè etiam Antiochus Monachus iam adductus, hoc vnum curæ eſſe Monacho otioſo adſtruit, vt ventrem impleat, tempuſque prandij, & comeſtionis expectet, hiſce. *His adde: Dæmon illi eſuriem ſuggerit tempore prolixiori ſuſtinendam. Ad eum modum ſupinus ille, ac ſecurus boni operis, ſcopum vnum expectat, nempe horam ſumendæ alimoniæ:* Rurſus. *Hæc eò facit, vt horas deterat, ac temporis fallat prolixitatem. Atque audito primum ſignifero, & indice prandij, quam alacer, quam promptus eò prouolat?* Hæc Antiochus. Hæc & illi, quibus ſatis clarè intentum noſtrum elucidant, habemuſque compertum, otioſum Monachum, gulæ quoque, & crapulæ vitio expoſitum eſſe. 20

21 Adhæc caſtitatis violatio inſeparabilis comes otioſitatis Monachorum à Patribus habetur. Hinc auctor apud Auguſtinum iam relatus. *Hæc eſt illa otioſitas peſſima, quæ ſanctorum conuentus deſtruit, pariens in eis luxuriam:* Et rurſus. *Quid otioſè agere poteris, niſi opera carnis?* Rurſuſque: *Per otioſitatem accendimur frequenter ad luxuriam.* Hinc ad caſtitatem ſeruandam pro antidoto, otij fugam ſuadent Patres. Quod inſigni exemplo deſcribit D. Hieron. narrans,

Monachum

monachum inhoneſtè tentatum, laboribus, & perſecutionibus fatigatum, carnis flammam extinxiſſe. Ipſius verba tranſcribam ex epiſt. ad Ruſtic. *Græcus adoleſcens erat in cœnobio, qui nulla continentia, nulla operis magnitudine, flammam poterat carnis extinguere. Hunc periclitantem Pater monaſterij hac arte ſeruauit. Imperat cuidam viro graui, vt iurgiis, atque conuitiis inſectaretur hominem, & poſt irrogatam iniuriam primus veniret ad querimoniam. Vocati teſtes pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat: Flere ille contra mendacium. Quid multa? Ita annus ductus eſt. Quo expleto interrogatus adoleſcens ſuper cogitationibus priſtinis, an adhuc moleſtiæ aliquid ſuſtineret? Papa* (inquit) *viuere mihi non licet, & fornicari libeat?* Certè, ſi monachum iſtum otioſum, & deſidem ſinerent, abs dubiè luxuriæ laqueis irretirent; quia tamen laboribus oppreſſum fatigabant, ideo à carnis tentationibus immunem fecerunt. Hinc etiam pulchrè D. Laurentius Iuſtinianus in lig. vit. de ſobr. cap. 4. *Semper aliquid agendum eſt, ne mens diſtracta per deſideriorum campos ſuis capiatur concupiſcentiis.* Hinc quoque Thomas de Campis ſerm 5. ad frat. ſic docet *Valet maxima ad caſtimoniæ decus promerendum ſobrietatis virtus, quæ laborare manibus prædicat, occupari ſemper in Dei opere adhortatur; quoniam otium, & deliciæ pradones ſunt caſtitatis.* Quid plura? Adeo certum, compertumque omnibus extat, otium parentem eſſe luxuriæ, vt ethnicum Ouidium non latuerit res. Inquit:

Otia ſi tollas periere Cupidinis arcus.
Contemptæque iacent, & ſine luce faces.

Ne dubitent ergo religioſi omnes caſtitatem cum otio non compati poſſe: inſidiatur enim otium inimicabiliter animæ, corporiſque munditiæ.

Eſt & aliud malum, quod ex præfata monachorum otioſitate oriri ſolet, vt vel propter ipſum ſolum fugiendum iure deberent Religioſi cum aſſiduis occupationibus aſſiſtere. Illud porro eſt quod prædicti otioſi plerumque vanis conuerſationibus, inutilibuſque ſermonibus diſtenti plurimum à monaſtica perfectione deuiare conſpiciantur. Hinc plura ex Patribus contra has impertinentes collationes inſurgentibus haurire poſſumus. Sed illud non prætermittendum, quod Caſſ. *lib. 5. renunciat. cap. 31.* de Machete monacho ſic refert. *Hic idem ſenex otioſarum fabularum Diabolum eſſe fautorem, ac ſpiritualium collationum impugnatorem ſemper exiſtere, his declarauit indiciis. Nam cùm fratribus quibuſdam de rebus neceſſariis, ac ſpiritualibus diſputare, eoſque videret letheo quodam ſopore demergi, nec poſſe ab oculis ſuis pondus ſomni depellere, otioſam repentè fabulam introduxit. Ad cuius oblectationem cùm eos euigilaſſe confeſtim, atque erectas aures ſuas habere vidiſſet, ingemiſcens ait, Nunc vſque de ſpiritualibus loquebamur, & omnium veſtrum oculi lethali dormitione deprimebantur: at cum otioſa fabula intromiſſa eſt, omnes expergefacti torporem ſomni dominantis excuſſimus. Vel ex hoc ergo perpendite, quinam collationis illius ſpiritalis fuerit impugnator, aut quis huius infructuoſæ, atque carnalis inſinuator exiſtat. Ille enim eſſe manifeſtiſſimè deprehenditur, qui malis adgaudens, vel iſtam fouere, vel illam impugnare non deſinit.* Hactenus Caſſianus. Ex cuius narratione habemus Dæmonem inſinuatorem otioſarum, infructuoſarumque fabularum eſſe: quod in noſtrorum temporum recreationibus illum conari mihi perſuaſiſſimum eſt. Confirmat meam poſitionem viſum S. Dominico exhibitum, permittente Deo. Etenim viſus eſt Dæmon in aula locutioni pro honeſta recreatione deputata exultare, geſtire, cachinnis ingentibus bacchari; magnum quæſtum eo ſe loco facere aſſerens è peccatis oris, atque linguæ: quem quæſtum poſtea perderet in Capitulo, vbi culpæ patefiunt humili confeſſione publica, & impoſitis à Priore pœnis eluuntur. Ante S. Dominici tempora ſanctus Cæſarius hanc prauam Dæmonis lætitiam in hoc genere agnouit, & indicauit ſuis in exhortationibus quibuſdam dicens: *Certum eſt, quod quando ea, quæ ad ſeculum pertinent, loquimur, aut nimiis murmurationibus, ac obtrectationibus nos mordemus, ille horas noſtras Deo ſubtrahi, & ſibi gaudet acquiri.* Cæterum Diabolum pelli, aut certè audaciam eius retundi, ac reprimi hoſtilem impugnationem per ſermones ſpirituales tempore recreationis, diſcimus ab ea viſione, quæ magno viro de ſenioribus facta eſt, quæ ſic refertur in eorum vitis. *Aliquando quamplurimi ſedebant fratres, & ſimul loquebantur inter ſe de ſanctis ſcripturis, quæ ad ſalutem pertinent animarum. Stabant autem circa eos S. Angeli lætantes, & hilari vultu conſiderantes. Delectabantur enim de eloquiis Domini. Cum autem aliud quodcumque loquequerentur, ſtatim ſancti Angeli recedebant longius indignantes, contra eos. Veniebant autem porci ſordidiſſimi, & volutabant ſe inter eos. Dæmones enim in ſpeciem porcorum delectabantur ſuper ſuperflua, & vaniloquia eorum. Beatus autem ſenior hæc videns abiit in cellulam ſuam, & per totam noctem cum grandi fletu, & vlulatu gemebat miſerias noſtras. Exhortabatur ergo ſanctos Patres per monaſteria, & commonebat fratres, dicens: Cohibite à multiloquio, & ab otioſis ſermonibus linguam per quam malus interitus animæ generatur.* Refert eandem viſionem Ioannes Subdiaconus lib. 1. de contemplat. §. 3. addens, quod cum repeterent fratres ſpiritualia colloquia, redibant Angeli, & eos lauabant, quos porci polluerant. Colloquia ſpiritualia ſanctos Angelos acceſſunt: horum aduentus, ac præſentia dæmones fugat, qui vel introducunt vaniloquium, vel certè contineant introductum. Igitur rectè dictum eſt ſermonibus ſpiritualibus dæmonem, vaniloquij ſuaſorem auctorem, & altorem extrudi. Hæc porro ex Iulio Nigronio *in tract. de recreat. Religioſ.* mutatis verbis accepi, vt vel ex eis nouerint Religioſi cuncti colloquia bona, pia, aut ſpiritualia miſcentes Angelos bonos pro ſociis habere, vaniloquia verò otioſè ſectantes, non niſi cacodæmonum conſortio promereri.

Cum vero hæc ita ſint, mirabile ſanè, & pluſquam mirabile erit, ſi aliqui ex religioſis reperiantur, 22
qui otioſitati vel leuiter inſeruiant. Quis enim tantum malum à Regularibus proſequendum credat? Quis vitiorum ſentinam, peccatorum parentem, omniumque ruinam virtutum, toto cœlo à religioſorum animis abeſſe non putet? Sed, proh dolor, non paucos in religionibus repertos, qui otij ſub ſtemmate vixerint, Patres arguunt, reprehendunt ſancti, & hæretici inimici noſtri, plenis buccis inclamant. Ne tamen inter ſanctos, pioſque religioſos ſanctis, piiſque laboribus ſemper addictos, otioſi iſti (ſi quidam ſunt) obtegantur, ſicut lupi veſtimentis ouium; neceſſe erit, otioſorum ſigna, notaſve, quibus ab aliis ſecernuntur, in medium afferre, vt dum ſe viuis coloribus depictos agnoſcunt, ad bonam frugem redacti ſemper alicui bonæ, ſanctæque occupationi animum corpuſque addicant. Ergo quæ ſigna, aut notas Patres de otioſis monachis protulerunt, in medium proferam. Ex quibus Caſſianus otioſum monachum ſic depingit lib. 10. de aced. c. 2. *Horrorem loci faſtidium cellæ, fratrum quoque, qui cum eo; vel eminus commorantur, tanquam negligentium, ac minus ſpiritualium, aſpernationem gignit, atque contemptum. Ad omne quoque opus, quod intra ſepta ſui cubilis eſt, facit deſidem, & inertem. Non eum in cella reſidere, nec operam ſinit*

impendere lectioni, nihilque ſe proficere conqueritur, atque ſuſpirat. Abſentia, longeque poſita magnificat monaſteria. Loca etiam illa magis ad profectum vtilia, & ſaluti congruentiora deſcribit. Conſortia quoque ibidem fratrum ſuauia, & plena ſpirituali conuerſatione depingit. Econtra vniuerſa, quæ habentur in manibus, aſpera, & non ſolum ædificationem nullam eſſe fratribus, qui morantur in loco, ſed neipſum quidem victum corporis, abſque ingenti labore quæri. Ecce, ſancti religioſi, ſigna quibus otioſos monachos inter vos forſan commorantes, agnoſcere poteritis. A fructibus eorum cognoſcetis eos. Clariora tamen ſigna otioſorum regularium depingit optimè S.Bernardus in ſerm. de ſeptem oneribus: *Si videris monachum in clauſtro reſidentem, huc, illucque reſpicere, oſcitare crebrius, manus, & pedes extendere, nunc librum ponere, nunc reſumere, proſtremo, quaſi quibuſdam ſtimulis agitatum, de loco in locum, de auditorio in auditorium curſitare; ſub onere, Dama eum ſuſpirare non dubites.* Hoc eſt, crede eum eſſe otioſum, & deſidem: & ſi id non fateatur, crede ſuperbum. Forſan clarius Seraphicus S.Bonau.2.part. ſpec. cap.5. otioſi religioſi mores, ſignaque denotat hiſce verbis: *Non curanda curat, neceſſaria negligit, & ſui oblitus aliena conſiderat, notat, & explorat. Si quod inſonuerit verbum, anhelat ſolicitus ad ſciendum, & honeſtate poſtpoſita, id ab inuitis, & celare forſan volentibus, inuerecundè requirit. Locis ſibi non conceſſis, congregationi & collocutionibus fratrum ſe ingerit non vocatus. Cum eum abeſſe putaueris, adeſt impudens lateri, adeſt auri, vt nec ſecretum valeas occultare ſermonem. Obſeruat angulos, vagis circumſpicit oculis, hæret ad ſingula, quæ occurrunt. Communes obſidet tranſitus, ſuperuenientium, & forenſium gaudet occurſu, rumoribus, & ſæcularibus verbis audiendis, & referendis intendit. Res ſibi non deputatas curioſè reuoluere non quieſcit, literas etiam alienas, ſi caſu apertas inueniat, inſpicere non veretur.* Graphicè ſanè, & concinnè, & ſpiritu diuino actus hæc retulit Bonauentura. Adeò enim veritati conſonant dicta, vt non niſi à ſimili ſpiritu pronunciati poſſent. Nec minus verè, enucleateque Antiochus Monachus, loco iam dicto, otioſi, & acedioſi Monachi opera, ſignave quibus ab aliis dignoſci poteſt, deſcribit ſic. *Circa horam ſextam; velut ex inſidiis dæmon aſſilit Monacho, tædioſam, ac formidabilem agoniam illi incutiens, vſque adeo, vt locum oderit, verius autem fratres ipſos inuiſos habeat, quibuſcum viuit. Ad opus quodlibet, ad diuinæ ſcripturæ lectionem, neſcio quam illi ingerit inſuauem, & hiulcam oſcitationem. His adde: Eſuriem ſuggerit tempore prolixiori ſuſtinendam. Ad eum modum, ac ſecurus boni operis, ſcopum vnicum ſpectat, nempe horam ſumendæ alimoniæ. Interim tamen ſumpto in manus libro, legit nonnihil, quem & ordine ſuo locat. Mox oculorum acie intendere incipit, inque feneſtras propius defigit. Quiddam rurſus legit, deinque ſuos admetitur, & enumerat quaterniones. Plicato mox libro obdormiſcit, Somni aliquantum vbi decerpſit, rurſus aſſurgit experrectus. Hæc eò facit, vt horas deterat ac temporis fallat prolixitudinem.* Hæc Antiochus. Hæc & Patres, otioſi Monachi vitioſa ſigna deſcribentes, vt & qui tali noxa conſpiciuntur affecti, & ſibimet verecundè proſpiciant, & ab aliis, piis, ſanctiſque religioſis, qui diu noctuque Deo ſemper laborant, noſcantur diſcreti.

23 Reſtat modò ſolum, vt à tali lue, talique nota quilibet religioſus abeſſe feſtinet. Regulæ propriæ, proprioque modo viuendi, ſemper bonam aliquam operis occupationem iniungenti, aptare ſe curet. *Lapidem ad amuſſim applicandum, non ad lapidem amuſſim*, aiebat Plutarchus. Quod eſt dicere ad intentum, Regularem quemlibet ad legis volunatem otium prohibentem, aptandum eſſe, non è contra legem ad propriam voluptatem trahendam. Amaſis (Herodoto teſte) legem apud Ægyptios condidit, vt ſinguli apud Prouinciarum præſides quotannis reddetent rationem proprij laboris, Quod, & Solon Athenienſibus præcepit. Sciat ergo religioſus quilibet Deo, & ſuperioribus redditurum ſe rationem iugis, & ſanctæ occupationis. Attendat tandem, quæ ad ipſum loquitur pius, & ſanctus Laurentius Iuſtinianus de diſcipl. monaſt. conuerſ. per hæc verba: *Animaduerte, ô ſerue Dei otioſe, O quiſquis es, qui ad ſeruitium poſitus, negligenter dies tuos peragis, quia decurrente tempore, pariter tu quoque letho appropinquas. Cum verò extremus aderit dies, cum ſupreprema mortis hora, te de corpore exire compellet, tunc (& vtinam non ſero) cognoſces, quanti æſtimare debueras præteritum, quod abſque vllo ſpirituali profectu inaniter conſumpſiſti tempus.* Et infrà: *Quomodo potes in medio tot periculorum, tam crudelium inimicorum, & tantarum inſidiarum, conſtitutus, ſecurus eſſe? Otioſum namque intuens aduerſarius irruit ſuper te, & nullo illi renitente, vinculis ſuæ malignitatis te tenens aſtrictum, ducit te quò vult.* Inferius ſic: *Omnia, quæ omnipotens creauit, ſiue in cœlo, ſiue in terra, iniunctum ſibi à Deo exhibent miniſterium, & tu, ô tepide, qui Angelicam vitam ducere crederis, qui ſanctitatis habitum induis, qui cœleſtia contemplari debes, qui laboribus pauperum, & eleemoſynis egenorum ſuſtentaris, vis eſſe otioſus? Suſpice Cœlum, & Solis, ac Lunæ, Stellarumque infatigabilem curſum contemplare. Terræ arbuſta, herbarum germina, cœlorum volatilia, terrarum reptilia, aquarum piſces, & omnium genera iumentorum, quadrupedum, & ſerpentium, diligenter attende. Et ſi quæ videris ab ingenita lege naturæ, vel ab impoſito conditoris ordine aliquantulum declinare, edicito. Hæc omnia coram vniuerſitatis Domino aduerſum te, teſtimonium dicent. Nihil enim de operibus naturæ otioſum reperies, & tu ſolus vis ab opere vacare, qui plus cæteris ex debito iuſtitiæ aſtringeris?* Inferius quoque: *Vt quid manum ſub axilla tenens, maximam tuæ vitæ partem otioſè conſumis? Proh pudor, quotidie ſedes per Monaſterij clauſtra, per angulos domus: vaniloquia tractando, & inutilia, atque pernicioſa cogitando. Diſcurris huc, illucque, nunc clamitando, nunc ridendo, nunc otioſa peragendo. Non aduertis, ô miſer, quod inertia tua, & infructuoſa conuerſatio, ſcandalum generat fratribus pro te laborantibus?* Hæc ſi puro corde, & animo auſcultarent regulares omnes, nullus, abſque dubio, otioſitati, deſidiæ, acediæve operam daret: ſed omnes ſuæ vocationis memores alicui operi incumberent. Vtinam Deus omnium noſtrum adaperiat oculos. Nunc ad alia procedamus.

CAPVT XI.

Litterarum exercitium Religionum perfectioni proficuum, reformationique vtiliſſimum eſſe.

SVMMARIVM.

1 *Intentum huius capitis, litterarum diuinarum ſtudium commendare.*
2 *Ignorantia Monachi mentem excæcat.*
3 *D. Hieronymus à Monachis inſcitiam penitus ablegandam cenſuit.*
4 *Clemens Alexand. pro hac cauſa adducitur.*
5 *Quàm vtile ſit ſacrarum litterarum exercitium monaſtici ſtatus profeſſoribus.*
6 *Quantum malum ex ignorantia Monachis eueniat.*
7 *Monitum Doctoris Angelici de modo ſalubriter ſtudendi.*
8 *Religioſorum ignorantia, & deſidia quantis à D. Bonauentur aceapitur.*
9 *Verba Thomæ à Kempis ad propoſitum referuntur.*
10 *Exercitium ſacrarum litterarum Monachis neceſſarium eſſe docet Trithemius.*
11 *Ad idem comprobandum quæ ſcripſerit Ioannes Nider.*
12 *Damna ex regularium inſcitia orta.*
13 *Primates Eccleſiæ Patres litterarum etiam humanarum ſtudioſiſſimi.*
14 *Quid obijciant quidam bonarum litterarum oſores.*
15 *Ignorantia per orationis exercitium tollitur.*
16 *Exempla, quibus conuinci videtur nociuam eſſe Regularibus ſcholaſticam exercitationem, referuntur, & reijciuntur.* & n.17.
18 *Primum documentum Monachi literarum ſtudioſis præ oculis habendum.*
19 *Qualiter Religioſus lectionem ſeu ſtudium cum oratione alternantibus vicibus exercere debeat.*
20 *Idipſum ex cæleſti reuolutione B. Antonio facta comprobatur.*
21 *Secundum documentum.*
22 *Tertium documentum.*
23 *Perditiſſima illorum Regularium conditio, qui ad inanem hominum gloriam aucupandam ſtudiis litterarum vacant.*
24 *Reuelatio facta S. Brigittæ ad propoſitum.*
Apologus Galli, & Vulpis apud S. Cyrillum ad rem. ibid.
25 *Regularium ſtudia Eccleſiæ, & ipſis Studentibus ſunt proficua, quæ ad Dei honorem ordinantur.*
26 *Afferuntur quæ S. Brigitta de probè & improbè doctis exarata reliquit.*

1 PATRES relati capite præcedenti, dum otioſitatem fugiendam Monachis prædicant præcipuè laborem corporalem illis intimare videntur. Sed vt ibi vidimus, dogma hoc iampridem Theologi contra fatuos hæreticos exſibilarunt. Cum quibus incunctanter affirmandum eſt, externum manuum laborem Monachis non eſſe ſub præcepto neceſſarium: mentique Patrum abundè ſatisfieri, ſi exercitiis ſpiritualibus, functionibuſque mentis, & quandoque corporis, iugem occupationem impendant. Quia verò inter iſta non infimum locum tenent litterarum exercitia, operæpretium duximus, poſt otij monaſtici deteſtationem, litterarum diuinarum ſtudium commendare. More ergo noſtro loquantur Patres.

Primus ſit S.Ephrem Syrus ſæpius à nobis adductus, & afferendus: ex eo enim plurima pro reformatione regularium excipi valent. Multa etiam contra Monachorum inertiam, & pro ſacris ſtudiis conſcripſit. Parenæſi 1. ſic loquitur. *Initium bonæ vitæ Monachi eſt cognitio Dei: ignorantia autem de Deo, Monachi mentem excæcat.* Et rurſus *Exercitatio Monachi ſit meditatio ſcripturarum.* Rurſus quoque. *Iners autem eſt Monachus, qui in his verſatus non fuerit.* Alibi quoque clarius ſic habet: *Qui mundi iſtius præceptores, atque interpretes agunt, ſtudioſè in lectionem ſapientiæ, quæ non eſt, incumbunt: cum ſapientia mundi ſtultitia ſit coram Deo. Quanto magis meditari nos decet, atque perdiſcere ad ſalutem animarum noſtrarum eloquia Dei?* Hæc tibi, ô religioſe, contra inertiam, & ignorantiam, profero ex Ephrem. 2

Aſtat magnus Pater Sanctus Hieronymus, qui ſicut inter totius orbis ſapientes ſapientiſſimi nomenclaturam accepit, ſic quoque à Monachis, & inſcitiam penitus ablegandam cenſuit. In epiſtola ad Florentium ſic loquitur. *Ama ſcientiam ſcripturarum, & carnis vitia non amabis.* Idem ad Ruſticum. *Sic viue in Monaſterio, vt clericus eſſe merearis; multo tempore diſce, quæ poſtmodum doceas.* Rurſumque, *Si Clericatus te titillat deſiderium, diſcas, quod poſſis docere.* Præterea ad Paulinum Monachum, ſeu prologo bibliorum, qui totus eſt in monendo Paulinum ad ſtudium ſacrarum litterarum, inter alia habet. *Oro te frater chariſſime, inter hæc viuere, iſta meditari, nihil aliud noſſe, nihil quærere. Nonne tibi videtur iam hic in terris regni cæleſtis habitaculum?* In regula quoque Monachorum collecta per Lupum de Oliueto ſic habet. *Crebrius lege, & diſce quamplurima, & tenente te codicem, ſomnus obrepat, & cadentem faciem pagina ſancta ſuſcipiat.* Ibidem quoque poſt pauca, *Poſt ſanctas ſcripturas, doctorum hominum tractatus lege, eorum dumtaxat, quorum fides nota eſt, quoniam eruditio timorem creat, imperitia confidentiam. Illorum igitur tractatibus, illorum delecteris ingeniis, & libris, quarum pietas non vacillant.* Et circa finem. *Quid enim eruditione lius; Quid ſuauius diſciplina? Quid dulcius Domino? Sit autem conuiuium Chriſtus; lectio Chriſtus; cogitatio Chriſtus. Quæ enim poteſt eſſe vita ſine ſcientia ſcripturarum, per quam etiam ipſe Chriſtus agnoſcitur? Qui cibi, quæ mella ſunt dulciora, quam Dei ſcire prudentiam?* Hæc ex Hieronymo excerpta commendant ſatis religioſis, diuinarum litterarum exercitia. 3

Clemens Alexandrinus lib.7. ſtromat. adſtet, ex quo breuem, pellucidamque ſententiam, pro cauſa, quam tueor, excipere valui. *Iam verò* (inquit) *tempus eſt, vt Græcis oſtendamus, eſſe ſolum verè pium, ac religioſum eum, qui eſt cognitione præditus.* Ecce ſancte religioſe, vt verè pius, ac religioſus dicaris, quod ſis ſcientia præditus, à te expectat Clemens. 4

Albinus quoque Flaccus grauis, & antiquus author, Caroliqué Magni magiſter, Monachos de eruditione ſacrarum litterarum ſic inſtituit, ad Monachos Ianuenſis Eccleſiæ loquens. *Armate voſmetipſos ſcientia veritatis, ſententiis Euangelicæ authoritatis, vt reſiſtere valeatis contradicentibus veritati.* Rationem verò ſic ſubiungit. *Quomodo pugnat inermis? Vel quomodo docere poteſt, qui diſcere noluit? Spirituales ſunt diuitiæ, ſapientia in corde.* Clarè hiſce verbis, quàm vtile ſit ſacrarum litterarum exercitium Monaſtici 5

ſtici ſtatus profeſſoribus indicans. Idipſum autem opere impleuit: Eboraci namque in Anglia ſacras litteras palam docuit. Quò ad ipſum audiendum ex Friſia S. Ludgerus conceſſit, tantumque profecit, vt ad ſuos reuerſus Friſiorum Apoſtoli nomen meruerit.

6 Sanctus etiam Anſelmus Cantuarienſis Antiſtes, in ſuo illo celebri carmine de contemptu mundi, ſic Monachis ſuadet ſacrarum litterarum ſtudia.

A ſtudiis ſacris tempora nulla vacent.
Vtilibus ſemper ſtudeant, & rebus honeſtis:
Res eſt ſegnities pernicioſa nimis.

Breuiter, & ſuccinctè, quantum malum ex ignorantia Monachis eueniat, exponit.

7 Accedit Angelicus Doctor; qui, ſicut religionis perfectionem cum ſummo ſtudio ſacrarum litterarum coniunxit, ſic etiam faciendum aliis religioſis intimauit. Primò ergo in opuſculo 68. quendam, qui ipſum S.Thomam de modo ſalubriter ſtudendi, conſuluerat, ſic admonet. *Tale à me ſuper hoc traditur conſilium, vt per riuulos non ſtatim in mare eligas introire: quia per faciliora ad difficiliora oportet deuenire.* Et infrà. *Ea, quæ legis, & audis, fac vt intelligas, de dubiis te certifices, & quidquid poteris, in armariolo mentis reponere ſatage, ſicut cupiens vas implere. Altiora te ne quæſieris. Iſta ſequens veſtigia frondes, & fructus in vineam Domini Sabaoth vtiles, porferes ac produces.* Ecce modum ſtudendi, & ipſarum litterarum ſtudium ſatis ab Angelico Doctore commendatum viro religioſo, qui ipſum de hoc puncto conſultabat. Inſuper in opuſculo 15. quod eſt validiſſimum propugnaculum pro Mendicantium Ordinibus, contra Guillelmum de Sancto Amore; & Sigerium quendam, Pariſienſes Magiſtros, multifariè ſacrarum litterarum vſum religioſis vtiliſſimum tradit. Specialiter cap. 2. multis Sanctorum Patrum teſtimoniis & exemplis confirmat, licere religioſis munus docendi. Et cum ad illud addiſcendi ſtudium neceſſarium ſit, protſus etiam ſcientiarum exercitium illis conſentaneum eſſe demonſtrat. Sicque concludit, *Monachis maximè docere, & ſtudere competit.* Ideoque in eodem cap. adſtruit, poſſe religioſum ab aliquibus obſeruantiis regularibus abſtinere, *vt vtilitati communi vacet dicendo.* Adhæc cap. 15. eiuſdem opuſculi affirmat, imitatores Iuliani Apoſtatæ eſſe, *qui religioſis ſtudium interdicunt.* Additque, *Eis præcipuè literarum ſtudium competit.* Quod non modo de ſacris litteris, ſed & de ſæcularibus ſcientiis etiam, dummodo ab illis; quæ nociua ſunt reſecentur, ex mente Hieronymi, & Auguſtini intelligit, his verbis. *Item, quod non ſolum ſtudio litterarum ſacrarum, ſed etiam ſtudio litterarum ſæcularium laudabiliter vacare poſſint religioſi expreſsè habetur per Hieronymum in epiſtola ad Pammachium Monachum. Si adamaueris captiuam mulierem, ſcientiam ſcilicet ſæcularem, & eius pulchritudine captus fueris, decalua eam, atque illecebras crinium, atque ornamenta verborum, cum vnguibus ſeca. Laua cum prophetali nitro, & tunc requieſcens cum illa dicito: Siniſtra eius ſub capite meo, & dextera illius amplexabitur me, & multos tibi fœtus captiua dabit, ac de Moabitide efficietur Iſraelitis. Ex quo patet, quod & Monachis liceat ſæculares ſciẽtias addiſcere, dummodo ea, quæ ibi reprehenſibilia inueniuntur, ſecundum regulam ſacræ Scripturæ reſecentur. Item Auguſtinus in 2. de doctrina Chriſtiana dicit: Philoſophi, qui vocantur, ſi qua fortè vero, & fidei noſtræ accõmoda dixerunt, maximè Platonici, non ſolum formidanda non ſunt, ſed ab eis tanquam ab iniuſtis poſſeſſoribus, in vſum noſtrum vendicanda.* Hæc omnia S.Thomas ex Hieronymo, & Auguſtino pro litterarum ſtudio religioſis commendando protulit; quæ non ſolum ſacrarum, ſed & humanarum etiam ſcientiarum, ſi rectè exerceantur, patrocinantur cauſam.

Accedit Seraphicus Bonauentura, qui in ſua illa 8
phatetra, tota fermè ex Patrum dictis compacta, ex mente Auguſtini, & Bernardi, religioſorum ignorantiam, & deſidiam ſic carpit, lib. 3. cap. 29. *Rectè dicimus eorum animos, qui nullis diſciplinis eruditi ſunt, nihilque bonarum artium hauſerunt, ieiunos, atque famelicos eſſe.* Et poſt hæc: *Quando excuſare ignorantia poſſit hominem, qui ſe magiſtrum infantium, & doctorem inſipientium profitetur? Ignorans vtique ignorabitur, & multos ignorare faciet, & ignorari.* En quid ſentiat Bonauentura de inſcitia regularium.

Venerabilis præterea Thomas de Campis, inter 9
piiſſimos myſticæ Theologiæ Patres iure cenſendus, circa ſtudium, & lectionem ſacrarum litterarum ſic admonet clauſtrales de diſcip. clauſt. lib. 5. *Tria ſunt omni religioſo neceſſaria, ſine quibus non poteſt diu ſtare in bona vita. Hæc ſunt oratio, lectio, & operatio. In iſtis omni die ſe exercere debet, & ſemper in aliquo horum occupari.* Et infrà: *Lectio debet eſſe quaſi oratio, & antequam legas, præcedat oratio. Lectio ſacra ignorantiam noſtram erudit, dubia ſoluit, errores corrigit, bonos mores inſtruit, facit cognoſcere vitia, hortatur ad virtutes, excitat ad feruorem, incutit timorem, recolligit mentem, recreat faſtidioſum animum.* Iſti ſunt ſacrarum literarum fœtus, quos ex illarum conturbernio religioſus acquirit. In opere etiam, quod Vallis liliorum vocatur, ſic loquitur ad intentum: *Quod multi habeant multa dubia, non eſt culpa, nec vitium ſacræ ſcripturæ, ſed cæcitatis mentis eorum, & negligentia ſtudij in ſacris libris, qui continent æternæ ſalutis neceſſaria documenta. Igitur canonicas ſcripturas libenter lege, & expoſitiones Doctorum cum diligentia aduerte, & intelligere ſtude.* Alia ibidem pius author.

Accinit ad hæc grauis author Ioannes Trithe- 10
mius, qui in libro exhortatorio ad Monachos ſæpius illis exercitium ſacrarum litterarum neceſſarium eſſe docet. Serm. 4. ſic loquitur: *Monemus quod Monachus in diuinis ſcripturis debet eſſe ſtudioſus, vt ſciat, quid eum ſancta mater Eccleſia iubeat credere, ac poſſit omnes errores fidei contrarios præcauere.* Clarius idem intentum proſequitur hom. 4. cuius ſcopus, & titulus eſt. *De lectione & ſtudio diuinarum ſcripturarum.* Vbi inter plurima alia hæc quoque: *Vos itaque fratres mei, ſi Dominum Ieſum in toto corde veſtro veraciter diligitis, ſi complacere illi ſuper omnia, vt veri milites deſideratis, ſi denique ad perfectionem vitæ monaſticæ cupitis proficere, in lectione diuinarum ſcripturarum debetis vos ſemper cum affectione feruida occupare.* Et infrà, *Vos autem maximè decet fratres, diuinas ſcripturas quotidie legendo, & diſcendo reuoluere; quibus & tempus copioſum ab occupationibus feriatum conceditur, & locus raritate occurrentium ſatis conueniens offertur. Idcircò vos hortor, & moneo, ſi veſtram ſalutem diligitis, vt diuinas lectiones in manibus ſemper habeatis, quatenus omne tempus quod vobis poſt orationis cultum ſine labore permittitur, ad ſacræ ſcripturæ ſtudium expendatur.* Inſuper Monachos litterarum ſacrarum ſtudia ſpernentes, ſtultos & perditiſſimos petrones, ſtultiſſimoſque tenebriones vocat, acerrimiſque increpat verbis addens. *Nihil infelicius Monacho indocto, qui ſtudium ſanctarum ſcripturarum vel negligit, vel contemnit, qui nunquam poteſt in vera cordis tranquillitate apud ſemetipſum purus conſiſtere, ſed compellitur inquietudine propria contra Monaſticæ conuerſationis integritatem, externis mentem, & inutilibus occupare.* Tandemque concludit: *Quanto Monachus in perdiſcendis ſcripturis fuerit ſtudioſior, tanto minus carnalium voluptatum ardoribus inflammatur.* Hæc cum aliis grauis author Trithemius protulit, quibus clariora propoſito noſtro nec deſidero.

Libet

11 Libet prætereà his Patribus adiungere, quæ Ioannes Nider Dominicanus, circa id, quod comprobare intendimus, ſcripta reliquit; concinnè namque ſubſeruiunt. *Octaua radix perditionis religioſæ eſt ſtudij religioſi omiſſio, quæ iam mendicantium Ordines, eos comparando ad præterita, multum tendere facit ad occaſum. Percepi idipſum ab ordine poſſeſſionatorum, & à viris optimæ conſcientiæ, ſe non diu reformatos eſſe manſuros, niſi ſtudium apud ſe reſuſcitarent. Habet igitur locum hodie in vtriſque illud Oſeæ 4. Conticuit populus meus, eo quod non habuit ſcientiam; quoniam tu ſcientiam repuliſti, repellam te, ne ſacerdotio fungaris mihi.* Et infrà, *Literatorum enim virorum carentia in monaſteriis, litteratis ſæcularibus ingreſſum vetat: Ordinis prælatos reddit contemptibiles; vitioſos neſcit corrigere, nec iuuenes credere, ſicut oportet, ſuis rectoribus.* Hæc author iſte, magis verè, quam eleganter, litterarum exercitium, Monachorum reformationi neceſſarium eſſe ſuadens.

12 Tandem, quæ Guillelmus de Peraldo vir doctus, & pius, circa Monachorum ſtudia, damnaque ex regularium inſcitia orta, dixit, in medium producam. *Negligentiam lectionis in multis monaſteriis, multa mala ſunt ſecuta. Primum ſubſecuta eſt inde cæcitas ignorantiæ, quæ inter maculas prima numeratur, propter quas à Dei miniſterio aliquis repellitur.* Rurſus: *Negligentia lectionis in multis monaſteriis collocauit Monachos in obſcuris, ſicut mortuos ſæculi. Quomodo immunditia caueretur, vbi quid eſſet immundum, non agnoſcebatur? Quomodo præcepta regularia obſeruarentur, vbi non intelligebantur? Quomodo ſemitam religionis tenere poterant, qui cæci erant? Difficiliùs eſt enim tenere ſemitam, quàm viam latam, & publicam.* Rurſus quoque, *Ex defectu ſapientiæ contigit in multis Monaſteriis vt ibi non ſanaretur, qui infirmus intrabat, vel qui infirmitatem incurrebat: ſicut enim ſalus eſt, vbi multa ſunt conſilia; ſic erit mors vbi nulla conſilia. Item ex eadem cauſa contigit, quod paruuli, qui intrabant Monaſteria illa, non proficiebant; imò pro defectu cibi, ſpiritualiter peribant. Si enim petebant panem, non erat qui frangeret eis; vnde pro eſurie, & ſiti anima eorum in ipſis defecit. Ex eadem etiam cauſa contigit, quod illi qui in Monaſteriis impugnabantur, vincebantur, cum non haberent gladium ſpiritus, ſcilicet verbum Dei, quo hoſtes maximè inuiſibiles ſuperantur. Ex eadem etiam cauſa conſecuta eſt in Monaſteriis ſimoniaca corruptio, tam in receptione Monachorum, quàm in inſtitutione Prælatorum. Item ex eadem cauſa contigit, vt Monachi carnales delicias quærerent, cum ſpirituales non haberent. Anima enim rationalis nobiliſſima eſt creatura, & ad æternas delicias creata, ſine deliciis eſſe non poteſt. Item ex eadem cauſa contingit, vt in Monaſteriis de rebus maximis cura minima, & de rebus minimis maxima cura haberetur. Corpora procurabantur ſplendidè, & non curabatur de animarum refectione. Si amittebatur aſina, quærebatur, & ſi peribat anima, non reputabatur.* Tandem ſic. *Monachi, qui ſunt in Monaſterio, vbi deeſt ſapientia, ſunt veluti cæci iuxta foueas magnas, quas non cauent, quia non vident.* Hæc inter alia auctor iſte grauis, paucis à me mutatis, vel interiectis, de inſcitia Monachorum, ignorantiaque quorundam regularium dixit, vt vel ſic agnoſcant omnes, litterarum peritiam vtiliſſimam eſſe religioſorum cœtui.

13 Quis tandem de re certiſſima vel leuiter dubitare poterit, cum conſtet Eccleſiæ primates Patres, Monachos fuiſſe, ſimulque litterarum humanarum etiam, ſtudioſiſſimos. Hoc ex ipſorum teſtimoniis, vel aliorum pro ipſis, liquidò innoteſcet. De Gregorio Nazianzeno, & Baſilio ſic Ruffinus lib. 11. hiſt. *Diuina volumina non ex propria præſumptione, ſed ex maiorum ſcriptis, & auctoritate, commentando peruoluebant.* De ſancto Ephrem Baſilij coætaneo, præclaroque eremi cultore, ſic loquitur Gregorius Nyſſenus eiuſdem Baſilij frater in vita S. Ephrem. *Omnem, & antiquam, & nouam ſcripturam, aſſiduo ſtudio ſtudioſè verſauit, accurateque ad verbum eſt interpretatus. Et ab ipſa procreatione mundi, vſque ad poſtremum gratiæ librum, quæ abdita, quæque arcana, ac recondita erant, ſpiritus adiutus lumine, commentariis illuſtrauit.* De magno quoque Hieronymo in eius legenda ſic habetur: *Quanquam variè morbis, doloribuſque tentaretur, tamen corporis incommoda, piis laboribus, & perpetua lectione, ac ſcriptione ſuperabat.* Hac de cauſa latinam Bibliorum verſionem conſignauit Eccleſiæ. Hebræas (vti Cato Græcas) litteras in ſenectute perdidicit; Bethelehem, & loca ſancta adiit, & veteres omnes græcos, latinoſque commentatores, teſte ſancto Auguſtino, legit. Sed quid de eodem Auguſtino referam? Quis vnquam diſcernere potuit, in quo, num in monaſtices perfectione, num in ſacrarum litterarum ſtudiis magis profecerit? Audiatur ipſe. *Tanta eſt Chriſtianarum profunditas litterarum, vt in eis quotidie proficerem, ſi eas ſolas, ab ineunte ætate, vſque ad decrepitam ſenectutem, maximo otio, ſummo ſtudio, meliori ingenio, conarer addiſcere.* En Auguſtini votum circa ſacrarum litterarum ſtudia De ſancto, ac venerabili Beda Benedictino Monacho loquatur ipſe, *Ego ſeptennis Monaſterium ingreſſus, ibi tota vita, omnem meditandis ſcripturis operam dedi, atque inter obſeruantiam diſciplinæ regularis, & quotidianam cantandi in Eccleſia curam, ſemper, aut diſcere, aut docere, aut ſcribere dulce fuit.* Quid de ſanctiſſimis Patribus, Chryſoſtomo, Gregorio, Cyrillo, Ildefonſo, Anſelmo, Bernardo ex antiquioribus, & ex recentioribus, Thoma, Bonauentura, Alberto, Bernardino, & aliis dicam? Niſi ſtatum religioſum, monaſticumve, ſacrarum litterarum ſtudiis coli, perfici, & augeri, opere ipſo demonſtraſſe. Sicqua nullum ſanæ mentis fore credam, qui diuinarum litterarum ſtudium perfectioni religioſæ obeſſe contradicat. Solum id hæretici effugiunt, qui eum ſua dogmata à Monachis euerti ſciant, litteris orbatos, peritiaque deſtitutos vellent; Catholici verò nec in ſomniis tale delirium patiantur.

Aſt nobis vehementer obiicient, bonarum littera- 14
rum quidam oſores, Patrum plures, antiqui, & noui æui, ipſarum litterarum ſtudia Monachis reprobaſſe, verbis, factiſque interdixiſſe. Celebre eſt illud Diui Hieronymi, quod habetur 16. quæſt. 1. *Monachus non doctoris habet, ſed plangentis officium.* Celebre quoque illud Auguſtini 8. confeſſ. cap. 6. *Surgunt indocti, & rapiunt regnum Dei, & nos cum noſtris litteris demergimur in profundum.* De ſancto quoque Benedicto narrat ſanctus Gregorius, quòd cum Romæ liberalibus litterarum ſtudiis traditus eſſet, à tali exercitio quantocius pedem retraxit, ne in immane præcipitium totus iret. Addens: *Receſſit igitur ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.* Auctor etiam eſt Caſſianus Theodorum monachum Sanctum, rudem quidem, ſed diuino lumine peritum, dicere ſolitum. *Plus in vitiis extirpandis, quam libris euoluendis opera ponendum eſſe.* Ad hæc Hugo Victorinus ſic inuehitur in monachum ſtudiis litterarum deditum. *Tu monache, ſemper ieiuniis, & fletibus inſiſtere debes, & tu philoſophari quaris? Simplicitas monachi, philoſoplia eius eſt.* Sanctus quoque Bernardus in ſermone de tentationibus manachorum, inter eas reponere videtur exercitium litterarum: ſic enim docet. *Scimus monachi officium eſſe, non docere, ſed lugere.* Et quod magis eſt, ſeipſum litteris, & lectioni addictum lamentatur, iſtis verbis. *Væ mihi, quia iſta dico, & iſta non facio.* Et infra: *Plus diligo lectionem, quam orationem. Verumtamen nihil aliud me docet diuina ſcriptura, niſi religionem amare, vnitatem ſeruare, charitatem habere. Ego*

autem

autem miſer, & miſerabilis, citius curro ad lectionem, quam ad orationem: libentius volo legere, quam miſſas auſcultare. Expectat me aliquis volens de neceſſitate ſua mihi loqui; ego verò librum aliquem accipio, logo in eo, & legendo amitto fructus charitatis. Petrus quoque Damianus inſignis auctor, Cardinalis, & Monachus, totam epiſtolam 17. in eo conſumit, vt Ariprandum Monachum à litterarum ſtudiis penitus amoueat. Demum Sanctus Ægidius B. Franciſci comes quondam dicebat: *Sufficit ſcientia bene, beatéque viuendi.* Quibus omnibus ea, quæ ſuperius diximus de litterarum exercitiis, euerti radicitus videntur.

15 Maximè id ſecundò ſtabiliri poſſet, quia ſi litterarum exercitium Monachis neceſſarium eſt, idem neceſſarium eſt, vt inſcitia, ignorantiave euertatur. Hanc verò potiùs per orationem tolli ſuadent Antonij, & Pauli antiquiores Monachi, qui ſine litterarum, gymnaſitque concurſu doctiſſimi euaſerunt. Et ex recentioribus Franciſcus vterque, Aſſiſius, & Calaber, Francus Senenſis, Didacus Complurenſis, & alij, qui ſcholaſticorum concurſus abhorrentes, perfectiſſimi Monachi euaſerunt, nec indocti, myſticæ ſolum Theologiæ ſtudio, quod orationis mentalis exercitio habetur. Quia ex Marci Maruli verbis in cp. de religioſa viuendi inſtit. lib. 2. cap. 2. idipſum comprobare libet. *Hormontis Nitriæ Abbas litteras non didicerat, & oblato ſibi libello, cum oraſſet, legere cœpit: neque minus doctrinæ illi vnius, aut alterius horæ contulit oratio, quam aliis, multorum annorum ſtudium.* Quam etiam vim habuiſſe Sancti Romualdi orationem in eodem loco idem Auctor deſcribit. *Romualdus Abbas Ordinis Camaldulenſis, cum ad Sutrij montis Monaſterium deueniſſet, & ibidem miſſam celebraret, aliquamdiu in ecſtaſi raptus ſtetit. Poſt hæc, Pſalmorum meruit effici expoſitor, quorum paulo antè, nec lector quidem ſatis idoneus fuerat. Dum enim ipſum Dei Verbum, quod tunc manibus contrectabat; intentius, aut etiam attentius conſiderat, ſanctorum verborum percipere meruit anagogem, latentemque ſub littera ſenſum. Plurimorum annorum ſtudium ad tantum diuinæ eruditionis profectum nunquam illum extuliſſet, ad quantum die vna Chriſti perduxit contemplatio.* Accinitque Hugo Victorinus dicens: *Ad ſacræ Scripturæ cognitionem, opus eſt intima compunctione, magis quam profunda inueſtigatione; ſuſpiriis, quam argumentis crebis gemitibus, quàm copioſis argumentationibus; lachrymis, quam ſententiis; oratione quam lectione; gratia lachrymarum, quam ſcientia litterarum; cœleſtium contemplatione, magis quàm terreſtrium ocupatione.* Si ergo ob vitandam ignorantiam litterarum exercitium in religionem inducimus, facilior nobis demonſtratur via, oratio nempe: ac proinde iuſtum videtur ſcientiarum vſum à Chriſti ſchola, quæ eſt monachalis profeſſio, relegare.

16 Id tandem non incongruè corroborant à viris probatis exempla relata, quibus nociuam eſſe regularibus ſcholaſticam exercitationem, conuinci videtur. Mirabile in primis eſt, quod ex actibus S. Franciſci graues auctores adducunt. Frater Ioannes de Stracia, tempore Sancti Franciſci, ex Ordine ipſius miniſter erat Bononiæ, vir doctus, & litteratus. Abſque licentia tamen ſancti Franciſci Bononienſe ordinauit ſtudium. Ob quod talem ab ipſo Franciſco increpationem meruit accipere. *Tu vis deſtruere Ordinem meum. Deſiderabam enim, & volebam exemplo Domini Dei, & fratres meos magis orare, quam legere.* Quin rediens Bononiam dira maledictione prædictum Ioannem affecit. Qui ſtatim infirmari incipiens, & decumbens, ad Sanctum Franciſcum miſit, vt retractaret maledictionem. Cui reſpondit, quod illam iam confirmaſſet Dominus Ieſus in Cælo, vt eſſet maledictus. Accidit quoque, vt ſubitò quædam gutta ignea, & ſulphurea, de alto ſupra corpus infirmi caderet, quem, & lectum, in quo iacebat perforauit: ſicque miſer maximo cum fœtore expirauit poſtea. Tremendum hunc caſum Fr. Antonius Perez Benedictinus ex *libro* exemplorum Patrum retulit. In libro quoque Coronæ Virginis nuncupato, & per Fratrem Mauritium de Villa Probata compoſito, hæc habentur in prologo. *Cum frater quidam valde religioſus tempore D. Innocentij IV. ſuper quendam ligatum Dæmoniacum deuotè oraret, cœpit clamare per os eius. O quot mala mihi facitis vos Prædicatores, & Minores? Sed breui nos vindicabimus de vobis. Cum eum frater per crucifixum adiuraret, vt diceret, quomodo? Coactus reſpondit: Duo de magnis principibus noſtris exierunt contra vos. Vnus, vt prælatos, & principes conciter contra vos. Alius, vt vos mutationibus locorum, & ædificiorum, & librorum, & opinionum impediat; & perturbet.* Ecce quomodo perturbatio librorum, & opinionum, quæ litterarum exercitium comitatur, effectus dicitur principis Dæmoniorum. In eodem quoque libro, ſermone 3. exemplum quoddam affertur, quod abs dubio intentum iſtud roborare videtur. Auctoris en verba: *Exemplum etiam de illo ſcholaſtico Pariſienſi, qui apparuit magiſtro ſuo poſt mortem, habens pallium ſuum ſchedulatum multis ſophiſmatibus, & plenum multis ſyllogiſmis. Et quærente magiſtro quomodo ſtabat? Dixit, quod cappa illa plus ponderabat, quam aliqua turris mundi, & quod intus indicibiliter vrebatur. Tunc magiſter eius dixit; cum deuotus mori, viſus ſis, quid hoc eſt? Ille dixit: Vis ne modicum experiri? Extende manum tuam. Quod cum feciſſet, ille ſcholaris diſtillat vnam guttam ſudoris in manu ipſius magiſtri. Et ſtatim cum magno dolore manus eius erat perforata. Et ipſe ſcholaris euanuit ab oculis eius. Tunc magiſter dixit:*

Linquo coax ranis, cras coruis, vanaque vanis,
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Et intrans religionem Clareuallenſem, arctam egit pœnitentiam. Hæc iſte auctor. Ex illis verò ſatis clarè elici videtur intentum. Ac perinde inutilia videri ea, quæ in fauorem litterarum, pro regularibus, ſuperius adduximus.

Verum enim verò, quæ nos attulimus, vt ſtudia ſcientiarum in religionibus inſerantur, ſolidiora, robuſtioraque ſunt. Quæ verò in contrarium obſtant, leuidenſia, lanea, teſtaceaque reputari debent. Ea enim, vt puto, tantum conuincunt, ea litterarum exercitia, in quibus religioſi, non Dei honorem, & gloriam, ſed ſolummodò humanam opinionem, vanumque ſæculi applauſum deſiderant, vana quoque, inutilia, immò & nociua reformationi eſſe. Et propter hanc cauſam munus docendi religioſis interdici à Hieronymo, & Bernardo adductis. Optimè quoque ab Hugone loco iam citato per hæc verba: *Si tamen Doctor eſſe deſideras, audi quod facias, Vilitas habitus tui, & ſimplicitas vultus, innocentia vitæ, & ſanctitas conuerſationis tuæ docere habent homines.* Solum ergo inhoneſtum, vitioſum, vanumque ſcientiarum ſtudium in religioſis carpi dignum eſt, vanas etenim, vaniloquas, loquaces, arrogantesque litteras penitus à religioſis, tanquam peſtifera dogmata relegandas cenſemus. Scientiam inflantem ſuperbi ſolum ſæculares amplexentur: ædificantem tamen doctrinam Monachi etiam proſequantur. Primus accubitus in menſis, ſalutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi, phariſæi quærunt. Regulares tamen, humilitate, paupertateque Crhiſti retenta, ſciant Chriſtum, & hunc crucifixum, contentioſam, altiſonã, tubiſque concrepantibus proclamatam ſcientiam, vt peſtem exhorreſcant. Qui ſecus faciunt, à Domino per B. Brigittam ſic corripiuntur. *Hæc eſt ſapientia eorum, loqui pulchrè, & agere*

malè : *ſtimulare ſe meum , agere nequiter contra me.* Et alibi de quodam religioſo tali morbo vanitatis infecto, ſic loquitur idem Dominus. *Melius eſt illi ad ſalutem cum deuota ſimplicitate orando legere Pater noſter, quàm de tam ſubtilibus , propter vanum mundi nomen ſophiſticè diſputare.* Et rurſus : *Iſte religioſus loquax non deſiderat medicinam , quia ſtercus ſcientiæ vanitatis eſt in ore eius.* Ergo tria maximè neceſſaria ſunt regularibus , vt litterarum vſus , & exercitium , tam ipſis , quàm religioni commodum , vtilitatemque afferant. Quæ omnia ordine ſolito , ex ſanctorum Patrum , grauiſſimorumque auctorum mente comprobare libet.

18 Primum ergo , & generale documentum , Monachis ſacrarum litterarum ſtudioſis præ oculis habendum , illud erit , vt ſemper orationem, & ſtudium ſic coniungant , vt ſibi viciſſim ſuccedant , mixtim tractentur , & alternis vicibus exerceantur , hoc monet Hieronymus epiſt. ad Lætam : *Sic dies tranſeat, ſic nox inueniat laborantem , orationi lectio , lectioni ſuccedat oratio.* Et in regula Monachorum per Lupum collecta ; idem ſubindicat. *Tunc ſcriptura vtilis eſt , cum abſque Chriſto non diſcitur , cum ſine Patre non probatur , cum ſine Spiritu ſancto , &c.* Abs dubiè docere volens Dei præſentiam , quæ per orationem habetur , iure cum ſtudio litterarum admiſceri. Idem imitatur Sanctus Athanaſius in exhortatione Monachorum, dicens. *Orationes ſolà intercapedo legendi intercidat.* Ad idem D. Bernardus. *Dei ſeruum ſine intermiſſione legere , & orare oportet.* Ecce mixtionem. Clarius in ſpeculo Monachorum : *Poſt lectionem eſt orandum , & ſi ad legendum accedat , non tam quærat ſcientiam quam ſaporem. Eſt autem ſcriptura ſacra puteus Iacob, ex quo hauriuntur aquæ , quæ in oratione funduntur. Nec ſemper ad oratorium eſt eundum, ſed in ipſa lectione poterit contemplari , & orare.* Ecce modum ſtudendi , tibi, ô Monache à Bernardo præfixum. Idem facit Anſelmus in ſuo carmine , ſic:

19 *Diſtinctiſque legant ſpatiis , operentur , & orent.*

Sanctus quoque Nilus Abbas in ſuis parænesibus. *In labores , & orationes oportet animam partiri : ſic enim non multos in nobis introitus inueniet Diabolus.* Rurſumque in cap. 57. de oratione. *Si es Theologus, verè orabis , & ſi eris Theologus , & verè orabis , Theologus verè eris.* Ac ſi diceret , tunc religioſum bonum Theologum euaſurum , cum Theologiam cum orationis exercitio attemperet. Idem , vt puto , ſibi volebat Bonauentura , cum dicebat. *Stude ſemper expendere tempus tuum , aut in oratione , aut in lectione.* Clarius hoc habet Thomas Campenſis *Lectio debet eſſe quaſi oratio , & antequam legas , præcedat oratio.* Et infrà : *In qua operatione oratio præeat , oratio intercurrat , oratio totum finiat.* Bellè quoque , & dilucidè Ioan. Trithemius hom. 7. *Labores Monachorum ita ſunt moderandi , vt nunquam à diuinis vacent colloquiis , ſed inter opera manuum , in corde meditatio ferueat ſcripturarum , quæ poſteaquam in odorem ſpiritus mentem perduxerit , mox in orationem deuotiſſimam commutetur.* Clarius tamen Aluarez de Paz doctus Ieſuita , ſic habet : *Religioſi , qui litteris vacant , lectiones , quas audiunt , priuatum ſtudium , quo occupantur, diſputationes , quas ineunt , & cætera ad litteras pertinentia , ab oratione incipiant , oratione interrumpant , in oratione definiant , &c.* Infra quoque, *Breues orationes in principio , & medio , & fine ſtudij litterarij fundantur.* Ecce modum ſtudendi , ecce intentum, mixturam exercitij litterarij cum oratione.

20 Omnium tamen clarius, ſimplicius (vt ſolet) & humano ingenio varietate gaudenti congruentius, S. Vincentius Ferrer. Hiſpaniæ , & grauiſſimæ Prædicatorum familiæ decus , qualiter religioſus omnis lectionem, ſeu ſtudium cum oratione alternantibus vicibus, ſeu permixtim exercere debeat , his verbis expoſuit. *Nullus quantumcunque pollent ingenio debet omittere ea , quæ, poſſunt eum ad deuotionem excitare : imò qui legit , & ſtudet , debet ad Chriſtum inflectere , cum ipſo loquendo , & ab ipſo intelligentiam poſtulando. Sæpè dum actu ſtudet , à libro debet ad horam oculos auertere , & oculis clauſis , ſe in Chriſti plagis abſcondere, & iteratò ſe ad librum conuertere. Etiam quandoque debet à ſtudio ſurgere , & in cœlum flexis genibus aliquam ignitam orationem cum breuitate ad Deum fundere , vel cellam egredi , Eccleſiam , clauſtrum , vel capitulum circumire , ſecundum quod Chriſtus confert, & aliquando oratione formata , vel informi , per gemitus, & ſuſpiria , de ebullitione cordis diuinum auxilium implorare , vota ſua , & deſideria altiſſimo præſentando, & Sanctorum ad hæc auxilium implorando. Et illud negotium quandoque agitur ſine pſalmis , & ſine quibuſcumque orationibus externis formatis verbo , quamuis hoc aliquando initium ſumpſerit , vel ex aliquo verſu pſalmi , vel loco alterius ſcripturæ , ſiue alicuius ſancti, nobis interdum Deo inſpirante interius. Dum autem ille feruor ſpiritus tranſierit , qui communiter parum durat, potes ad memoriam reuocare ea , quæ paulo ante ſtuderas, & tunc dabitur tibi clarior intellectus. Quo facto iteratò ad ſtudium redeas, vel ad lectionem, & iteratò ad orationem, & ſic alternando commutes. Nam per huiuſmodi commutationem in oratione maiorem reperies deuotionem, & in ſtudio intelligentiam clariorem.* Omnia hæc ſanctus, & religioſiſſimus Vincentius , ideo à me ſigillatim tranſcripta, quod credam facillimum , vtiliſſimumque modum ſtudendi , & orandi religioſis omnibus, his verbis expreſſum. Nec aliquem putaueris huiuſcemodi exercitio addictum , qui breui ſpatio doctus, & ſpiritualis non euadat. Nec mirum , quia vt Bonauentura quondam dixit : *Lectio dat materiam , & quaſi ſemen bonæ cogitationis , oratio rigat , & ad perfectum roborat , & cor illuminat ad intelligentiam.* Nullus ergo adeo hebes , ruſticus , aut tardus ingenio inter regulares inueniri poteſt , qui huiuſmodi exercitium amplexus , non breui ſufficienter doctus, gnarus litterarum , & myſticè ſapiens euadat.

21 Hoc ipſum quoque ex cœleſti reuelatione per Angelum facta B. Antonio antiquiſſimo Monachorum Patri innotuit. Caſum verò ex S. Ephrem verbis capere poſſumus. *Sanctus Antonius olim in eremo conſtitutus , ac torpori , variiſque cogitationum tenebris obnoxius, ſic ad Deum locutus eſt. Domine cupio ſaluari , & non me ſinunt cogitationes improbæ : Quid in tribulatione mea agam ? Et quo pacto ſalutem conſequar? Paululumque foras digreſſus , vidit quendam Antonius ſedentem , & operantem, ac deinde ceſſantem ab opere , & orantem , rurſuſque conſidentem , & catenas operantem, atque iterum opus ſuum relinquentem , atque orantem. Erat autem Angelus Domini ad dirigendum , inſtituendumque Antonium miſſus. Audiuitque Angelum ſibi dicentem : Sic fac , & viues.* Hoc ipſum religioſis ſtudentibus agendum puto ; itavt orationis , ſtudiique permixtum exercitium , alternantibus vicibus ſemper exequantur. Hinc etenim æternam vitam in veræ ſtudioſitatis præmium habebunt. Et hæc de primo documento regularibus litterarum ſtudioſis neceſſario, nunc ad alia procedamus.

22 Secundum documentum illud ſit , in eo præcipuè Monachum ſtudentem curam præſtiturum, vt id quod ſtudet , ſcit , legit, aut docet , in finem charitatis , amorem Dei , & proximorum dirigat. Id Patres docent , dum illud Pauli præ manibus verſant. *Scientia inflat , charitas ædificat.* Ad quod Ambroſius hæc : *Tunc ſcientia magna eſt , & vtilis , ſi charitate humilietur , vt amplius creſcat. Temperatur enim à dilectione , vt non ſatis mera ſit , & inebriet ſcientem, vt ſe extollat. Sicut enim vinum non temperatum admixtione aquæ mentem alienat , ita & ſcientia ſuperbum*

facit, *niſi fuerit temperata.* Ad idem D.Auguſt. *Scientia ad finem charitatis adhibita multum eſt vtilis, per ſe autem ipſam ſine tali fine, non modo ſuperflua, ſed etiam pernicioſa probata eſt.* Idem docuit Angelicus Doctor, cum enim contra religionum æmulos defendendum ſtatuiſſet, licere religioſis ſtudium litterarum, obiiciens ſibi illud Pauli, *Scientia inflat, charitas ædificat.* Subiungit: *Ad illud quod obiiciunt, quod ſcientia inflat, dicendum eſt, quod eſt intelligendum, quando ſcientia eſt ſine charitate. Vnde gloſſa ibidem dicit, ſcientia inflat, ſi ſola eſt.* Et infrà: *Addite ergo ſcientiæ charitatem, & vtilis erit ſcientia. Vnde in illis, qui charitatis operibus inſiſtunt, minus eſt pericu-loſa ſcientia.* Alibi quoque loquens de deuotione, & ſcientia ſic habet: *Dicendum, quod ſcientia, & quidquid aliud ad magnitudinem pertinet, occaſio eſt, quod homo conſideret de ſeipſo, & ideo non totaliter ſe Deo tradat. Et inde eſt, quod huiuſmodi quandoque occaſionaliter deuotionem impediunt. Et in ſimplicibus, & mulieribus deuotio abundat elationem comprimendo.* Addit tamen Sanctus Doctor: *Si tamen ſcientiam, & quamcumque aliam perfectionem homo perfectè Deo ſubdat, ex hoc ipſo deuotio augetur.* Idem dicam de charitate, quod ſi ad illam ſcientia religioſorum dirigitur, augebitur deuotio, & ſpiritualis dulcedo; ſin verò, ſolum inflatio vanitatis acquiritur. Vnde D. Bonauentura: *Cum charitas ædificando non erigit, ſcientia inflando peruertit.* Moxque: *Scientia cauenda eſt, ne inflet. Ergo amate ſcientiam, ſed anteponite charitatem, quia charitas ædificat, & non permittit inflari ſcientiam.* Optimè quoque Laurentius Iuſtinianus: *Cui præſto eſt ſcientia plurima, & ſacræ legis intelligentia perſpicua, deſitque illi bonitatis operatio, virtutum experientia, Dei, ac proximi fragrantia, parum ſibi, & cæteris proficit.* Ergo vt intentum ſatis euidens concludam, religioſi omnes litterarum ſtudiis addicti eſtote, verumtamen condimentum charitatis apponite, ne ſcientia veſtra inſulſa, & inſipida inueniatur. Dilectione Dei, & proximi feruete: *Hic Phyſica, quoniam omnes omnium naturalium cauſa in Deo creatore ſunt. Hic Ethica, quoniam vita bona, & honeſta non aliunde formatur, quam cum ea, quæ diligenda ſunt, quemadmodum diligenda ſunt, diligantur; hoc eſt, Deus, & proximus. Hic Logica, quoniam veritas, lumenque animæ rationalis, nonniſi Deus eſt. Hic etiam laudabilis Reipublicæ ſalus, &c.* Hæc Ioannes Niderus tit.8. de fructibus Relig. cap.10. quondam ex Auguſtino retulit.

22 Sit præterea tertium documentum pro ſtudentibus in religionibus apprimè, & quammaximè neceſſarium; vt ſcilicet omnia eorum ſtudia humilitate proficiant, humilitatéque totum ſuum incrementum accipiant: & vt vno verbo dicam, curare debent religioſi, vt totam, quam addiſcunt ſcientiam, humilitatis, & modeſtiæ ſapore ſic condiant, vt vanitatis, curioſitatis, inaniſve gloriæ cute detracta, acceptabile Deo fiat ſacrificium. Hoc ex Patribus facillimè comprobatur. Ex quibus Ambroſius: *Quem fructum habebit, aut cum inflatione ſcientia, aut cum humana gloria fides? &c.* Ac ſi diceret: Nullum. Optimè etiam Bernardus; quærens enim quo fine ſcientia acquiri debeat, ſic inquit. *Quo fine? Vt non ad inanem gloriam, aut curioſitatem, aut aliquid ſimile, ſed tantum ad ædificationem tuam, & proximi.* Et ſubiungit: *Sunt namque qui ſcire volunt eo fine tantum, vt ſciant, & turpis curioſitas eſt. Et ſunt qui ſcire volunt, vt ſciantur ipſi, & turpis vanitas eſt. Qui profectò non euadent ſubſannantem ſatyricum, & ei qui eiuſmodi eſt decantantem.*

Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire hoc ſciat alter.

Et ſunt item, qui ſcire volunt, vt ſcientiam ſuam vendant, verbi cauſa, pro pecunia pro honoribus, & turpis quæſtus eſt. Pulchrè etiam Bonauentura ex mente Gregorij, ſic habet lib.4. phar. cap.45. *Cum ſumma cura prouidendum eſt, ne accepta ſcientia, cum ignorantiæ tenebras illuminat, lumen humilitatis tollat.* Quod adeo neceſſarium eſt, vt vera ſapientia, & ad æternitatem proficua, nonniſi per humilitatem haberi poſſit. Docet id D.Auguſtinus ad Dioſcorum: *Non aliam ad capeſſendam, & obtinendam veritatem, & ſacram ſapientiam, viam munias, quàm quæ munita eſt ab eo, qui greſſuum noſtrorum, tanquam Deus, videt infirmitatem. Ea autem eſt prima humilitas; ſecunda humilitas; tertia humilitas; & quoties interrogares hoc idem dicerem. Itaque ſicut Demoſthenes, in eloquentia pronunciationi primas, ſecundas, tertias dedit: ita ego in Chriſti ſapientia primas, ſecundas, tertias dabo humilitati.* Hac forſan de cauſa D. Bernardus ſermone quodam dixit: *Neceſſe eſt, vt cognitio ſui ipſius præeat ſcientiam noſtram.* Quia ſcilicet humilitas neceſſaria eſt ad veram ſcientiam, maximè religioſis viris acquirendam. Ad quod pulchrè etiam Bonauentura: *Caſtitas, & humilitas ſunt pediſequæ ſapientiæ, iuxta viſionem Gregorij Nazianzeni: Si vis me, quæ ſum ſapientia, ſerua pediſequas meas. Munditia ergo cum humilitate eſt principalis columna ſapientiæ.* Et in alphabeto boni Monachi ſic: *Zachæe frater deſcende de altitudine ſæcularis ſcientiæ, & diſce in ſchola Dei viam humilitatis, &c.* Quin, vt intentum concludam, illius religioſi ſcientia, quæ humilitate, & modeſtia aptata, temperataque fuerit, plus Eccleſiæ, Ordinique confert, quam plurium aliorum, qui inſolenter, ſuperbè, vanè, aut inani gloria capti, ſcientias acquiſierint. Grauis, & pij religioſi hæc ſunt verba: *Magis iuuat Eccleſiam Dei vnus religioſus, qui ſanctè, modeſtè & circumſpectè ſcientiis ſtuduit, quam mille, qui inſolenter ſeipſos, & ſuum honorem quærentes, litteris vacauerint. Plures ille vna concione feruenti conuertet, quam iſti mille ſermonibus.*

23 Ex his ergo manifeſtè liquet, perditiſſimam eſſe illorum regularium conditionem (ſi qui ſunt, quod non credam) qui huiuſcemodi documenta ſpernentes, ad inanem hominum gloriam aucupandam, aliquemve honoris gradum adipiſcendum, non ad Dei honorem, ſtudiis litterarum vacant: *Horum ſtudia* (inquit Bernardus, vel quidam eius ſpiritum ſapiens de vit.ſolit. ad frat. de mont. Dei) *vana ſunt, nugigerula, verboſa, contentioſa, curioſa, ambitioſa; etiam ſanctum animum, vel iam perfectum diſſipant, & corrumpunt.* Plures illorum forſan linguoſi, loquaceſque concionatores ſeipſos, non Deum prædicantes, euadent. *Arrogantes iſti* (inquit Gregorius) *cum ſcientiam accipiunt, nihil ſe accepiſſe æſtimant, ſi hanc eos occultam habere contingat. Nuſquam quippe ſuum gaudium niſi in ore hominum ponunt.* Et rurſus: *Hanc partem ſuam omnis arrogans æſtimat, ſi ſcientiam non tam habeat, quàm oſtendat, quia nimirum omnes elati ſcientiam habere non appetunt, ſed oſtendere.* Et infrà: *Non enim loquendo curat, quid proſit, nec ſtudet vt malum quod cernit, corrigat, ſed bonum quod ſentit, oſtendat.* Nec mirum ſane, quia vt benè Bonauentura loquens de ſcientia iſtorum. *Eſt fluuius torridus, exſiccans flumina gratiarum: fluuius turbidus offuſcans ſplendores intellectuum; fluuius tepidus, tepefaciens amores effectuum: fluuius turgidus tumefaciens expreſſiones affatuum.* Iſti erunt vt in plurimum, ſcioli pauca ſcientes, & multa præſumentes, ſemidocti, aut ſemiliterati, ac perinde animarum ſeductores, vt Sancta Thereſia docuit, & experientia monebit. Demum, vt vir doctus, & pius diſertè dixit: *Scientia iſtorum* (ſi aliqui tales ſunt) *eſt ſcientia arrogans, & procax, & inuerecunda, ſeipſam exagerans, nouitates conſectans, magiſtros, ac præceptores paruipendens, &*

& aut minus ſubtiles, aut nimis ſcrupuloſos accuſans. Eſt ſcientia libertatis amans, obſeruantiæ inimica, relaxationis cupida, quæ diſciplinam fugit, mortificationem timet, ſeniorum monitiones auerſatur, regulas, vt non ſeruet, interpretatur. Eſt tandem non ſapientia deſurſum deſcendens, ſed terrena, animalis, diabolica. Et rurſum: *Eſt ſcientia ſuperba, & ambitioſa quæ in teneris annis, & in principio religioſæ vitæ, iam ad primas ſedes, ad cathedras, ad pulpita, & ad elationes aſpirat. Eſt ſcientia inuida laudis alienæ, ac condiſcipulorum ingenio, & profectibus mærens, quæ opinioni, ac laudi prouectiorum inuidet, ſubtilitatem, & diligentiam æqualium contemnit, minorem imperitiam, & ruditatem irridet, & ſola ab omnibus laudari, & in vniuerſorum ore verſari ſtudet. Eſt ſcientia curioſa nimis, nihil quærens, niſi quæ intellectus intemperantiæ ſatisfaciant, & oſtentationi, ac plauſui deſeruiant, non quæ fratrum ſaluti proficiant.* Quid tandem de iſtis dicam? Certè non aliud, niſi illis forſan euenturum, quod cuidam Religioſo ex reuelationibus S. Brigittæ accidiſſe nouimus. Dicebat quidam religionis cuiuſdam, quam ſciens non refero, Religioſus: *Ego addiſcere volo artes liberales & ſcientiam, ad hoc vt ex illa honorer, & dignitatem aliquam habere valeam.* Chriſtus Dominus de hoc, & ſimilibus ad S. Brigittam reſpondit. *Iudicabuntur ad pœnas infernales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere.*

24 Ex iis forſan vnus erat quidam magnæ æſtimationis, cuius vitia Beatiſſima Virgo Maria in quadam reuelatione ad S. Brigittam *lib. 3. cap. 21.* ſic expreſſit: *Quid vides in iſto, qui aſtat reprehenſibile? Reſpondit illa, Quod rariſſimè dicit Miſſam. Cui Mater. Non eſt ideò iudicandus. Sunt enim multi, qui factorum ſuorum memores rationabiliter abſtinent, & non minus mihi ſunt accepti. Sed quæ vides in eo alia? Et illa, Quod non habet veſtes à B. Benedicto inſtitutas. Cui Mater; Contingit multoties, quod conſuetudo quædam inchoata, & omnes, qui ſciunt eam eſſe malam, & imitantur, reprehendendi ſunt: qui vero ignorant inſtituta laudabilia, eſſentque libenter contenti de abiectioribus, ſi non conſuetudo longinqua præualeret, tales non ſunt faciliter, & improbè iudicandi. Sed audi, & indicabo tibi, quod in tribus aliis reprehendendus eſt. Primò, quod cor eius, in quo Deus quieſcere deberet, eſt in pectore meretricum. Secundò, quod dimiſit medicum ſuum, & concupiſcit multa aliena: promiſit abnegare ſeipſum, & ſequitur totam propriam voluntatem. Tertiò, quod Deus creauit animam ſuam pulchram quaſi Angelum, & ob hoc deberet habere Angelicam vitam, ſed modo anima eius habet imaginem illius Angeli, qui per ſuperbiam à Deo apoſtatauit. Hic apud homines magnus eſt, ſed qualis apud Deum, nouit Deus. Ipſe enim Deus eſt ſicut ille, qui clauſum aliquid habens in pugno, abſcondit illud ab aliis donec aperit pugnum. Sic Deus infirma eligit, & coronas eorum in præſentia abſcondit, donec vnicuique reddet ſecundùm opera ſua.*

25 Iſtorum etiam ſuperbè ſapientium ſtoliditatem perbellè ſubſannat Apologus galli, & vulpis apud Cyrillum, *lib. 2. Apologorum moral. cap. 15.* Cui titulus: *Contra tumentes ex ſcientia. Gallus*, inquit, *intelligens diſpoſitionem mutabilitatis cæleſtis; mox de ſua ſcientia tumidus, in arboris ramunculum aſcendit, & erecto collo alta voce cantauit. Quem cum vulpes audiſſet, ad eius cantum quàm citiſſimè accurrit, & ſtans deorſum ipſum ſalutauit, & dixit: frater mi audiui vocem exultationis tuæ, quæſo cantationis cauſam indica mihi. At ille protinus inquit, nimirum intelligentia ſupernæ diſpoſitionis dotatus, eam cum ſentio, ſtatim voce cantabili nulli inuidus pango. Tunc vulpes ſubridens ait, Ergo plenus es ſcientia, quæ eſt diuinorum ſublimium diſciplina. Quo audito gallus plus intumeſcens cantauit, moxque vulpes ſaltauit. Cui ille deſuper, vt quid ſaltaſti? Ipſa reſpondit, quia tu prius exultaſti. Gaudere namque cum gaudentibus licet. Doloſitatis deinde rete exponens, verbis callidis adiunxit: O galle, tu es gloria noſtra, tu es beſtiarum lætitia. Te nunc quæſo porrige, ſi dignaris, vt oſculer mirum intelligentiæ tuæ caput. At ille adulationis doloſa mellea lingua emollitus, ſtatim vitale caput improuidus ori famelico porrexit; quod auidè vulpes ſtringens deorſum miſerum traxit, & ſubiunxit: Galle, galle, vbi eſt ſapientia tua? Concepiſti ſuperbiam, & perdidiſti prudentiam, & dediſti pro nihilo vitam tuam. Cui Gallus: Quia gloriaris in malitia? At illa reſpondit: Non eſt malitia humiliare ſuperbiam, ſed ars vera. Sidus namque quanto ſplendidius, tanto demiſſius eſt, & quanto ſublimius, tanto apparet minus. Paruus oculus rimatur acutius, & in cauda vermiculi lucis clariſſima fulget decus. Porrò quid ſciuiſti, ſi te ignoraſti? aut ſi nouiſti, quomodo ſuperbiſti puluis & cinis? Quid plura? Nulla maior dementia eſt, quàm per ſcientiam cum inflaris, perdere ſapientiam. Quo dicto, ſtatim famelico ſuum ori ex præda officium dedit.* Audiant hæc, etſi primo aſpectu ridiculoſa, de ſua ſapientia inaniter glorioſi.

E conuerſo tamen illorum regularium ſtudia, quæ oratione concocta, humilitatis, & charitatis ardore digeſta, ad Dei honorem (prout multi faciunt) ordinantur, ſunt ipſis ſtudentibus proficua. Eccleſiæ quoque, & religioni ſalutaria eſſe conſpiciuntur, Dei regnum cumulant, Diabolique poſſeſſionem diripiunt. De iſtis Gregor. *Sancti partem ſuam reputant, ſi intus quidem ipſi de ſapientia gaudeant, foris autem alios ab errore compeſcant. Neque à ſe ita loquendo exeunt, vt gaudium mentis in oſtenſione ponant diſertæ locutionis; ſed bonum ſcientiæ in cordis ſecreto meditantur.* De iſtis etiam D. Bernardus, vel author ad fratres de monte Dei vbi ſuprà: *Studia hæc litteratoria non ſunt, non cauillantia, non diſputantia, non garrula, ſed ſpiritualia, pacifica; & humilia; humilibuſque conſentientia. Quæ etſi foris exercentur, intus potiùs aguntur in ſpiritu mentis, vbi renouatur homo de die in diem.* Et infrà: *Studia hæc ſilentium amant; quietem deſiderant cordis; in labore corporis paupertatem ſpiritus; & pacem in exterioribus preſſuris, & bonam conſcientiam in puritate cordis; & corporis.* Abs dubiè etiam de iſta iſtorum ſcientia loquebatur D. Laurentius Iuſtinianus de caſt. conſ. cap. 14. dicens. *Vtilis ſcientia, cum perducit ad ſapientiam, cum diuinitatis radios oſtendit, cum Verbi præbet notitiam; cum ad cæleſtia contemplanda animum attollit; cum ad Deum quærendum, & poſſidendum omnia cordis interiora inflammat.* Tandem hæc iſtorum regularium ſcientia viuis coloribus depingitur à pio, grauique, ac religioſo moderno, hiſce: *Eſt ſcientia modeſta, & humilis, quæ ſui contemptum, proximorum conuerſionem; & Dei laudem concupiſcit. Diligenter ſtudet; ita vt ſuo tempore valeat poni ſuper candalabrum, ſed ipſa, ſi Deo ita viſum fuerit, magis cupit latere, & eſſe ſub modio. Eſt charitatis plena, quæ de profectu condiſcipulorum gaudet; illos amat, illos reputat, illos laudat, & ſi doctiores, aut ingenioſiores habeantur, non mæret; ſed vehementer exultat. Eſt ſapiens, eſt diſcreta, & plena prudentiâ, non eſt violenta temporis deprædatrix, ſed ſuis horis contenta, alias libentiſſimè orationi, & muneribus obedientiæ concedit. Eſt ingenua, ac verecunda, & circunſpecta, quæ non libertatem, ac priuilegia, non exemptiones affectat, ſed in id ſemper tendit, vt regulam diligenter ſeruet, & tentat diſciplinæ cenſuram. Eſt denique ſapientia deſurſum deſcendens, &c.* Hæc, & alia, quæ ſciens omitto, boni, perfectique Religioſi 26

(quales multi ſunt) ſcientia meretur. His, & potioribus digna eſt præconiis, his gaudet epithetis, ac denique eſt vera ſcientiæ Dei participatio, Angelicæ imitatrix, humanæ conditionis conſolatrix optima. Vtinam omnes hac peritia frueremur. Concedat id nobis Deus Optimus Maximus, vt quilibet Hieronymianum illud verè fari poſſit, epiſt.11. ad Acher. *Sic ſtudeo tanquam ſemper victurus: ſic viuo tanquam cras moriturus.*

26 Cæterum pro capitis coronide omittenda hic non ſunt, quæ ſancta, & illuminata fœmina Brigitta de probè & improbè doctis in ſuis reuelationibus exarata reliquit. Etenim *lib.*1. *reuelationum, cap.*33. hæc habet: *Amici mei aliqui ſunt ſcholares mei, qui habent tria. Primò, conſcientiam intelligentem ſupra naturam cerebri. Secundò, ſapientiam ſine homine, quia perſonaliter docet intus. Tertiò pleni ſunt dulcedine, & diuina dilectione, qua vincent diabolum. Sed è contrario nunc addiſcunt homines. Primò, volunt eſſe ſcientes propter iactantiam, vt dicantur boni clerici. Secundò, volunt eſſe ſcientes, vt habeant diuitias. Tertiò, volunt eſſe ſcientes, vt obtineant honores, & dignitates. Propterea cùm adeunt ſcholas ſuas, & ingrediuntur, ego exeo ab eis, quia ipſi addiſcunt propter ſuperbiam, & ego eos docui humilitatem. Ipſi ingrediuntur propter cupiditatem, & ego non habui, vbi caput reclinarem. Ipſi ingrediuntur, vt habeant dignitates, inuidentes aliis ſe eſſe ſuperiores, & ego iudicabar à Pilato, & ab Herode deridebar. Ideò ego exeo ab eis, quia non addiſcunt doctrinam meam. Sed tamen quia mitis ſum, & bonus, do vnicuique quod petit. Qui enim petit à me panem, ipſe habebit: qui autem ſtramen, dabitur ei. Amici autem mei petunt panem, qui ſapientiam diuinam, in qua eſt charitas mea, quærunt, & addiſcunt. Sed alij petunt ſtramen, ideſt mundialem ſapientiam. Quia ſicut in ſtramine nulla eſt vtilitas, ſed eſt cibus animalium irrationalium: ſic in mundi ſapientia, quam ip[ſi] quærunt, nulla eſt vtilitas, nulla animæ refectio, niſi tantum nomen modicum, & labore vacuum. Quia cum homo moritur, omnis ſapientia eius annihilatur, & à quibus laudabatur, non poteſt videri. Vnde ego ſum quaſi magnus Dominus multos habens ſeruos, qui diſpenſant ex parte Domini, quæ omnibus neceſſaria ſunt: ſic Angeli boni, & mali ſtant ad imperium meum. Qui autem ſapientiam meam, ideſt, ſeruire mihi addiſcunt, his adminiſtrant boni Angeli, reficientes eos conſolatione, & delectabili labore. Sapientibus autem mundi aſſiſtunt Angeli mali, qui eis quod volunt inſpirant, & informant eos iuxta voluntatem eorum, & inſpirant cogitationes cum labore magno. Verumtamen ſi ad me reſpicerent, ego ſufficerem eis dare panem abſque labore, & mundum ad ſatietatem, de quo nunquam ſatiantur, quia dulce vertunt ſibi in amarum.* Deinde *lib.*2.*reuelat. cap.*25. ſic etiam ad intentum: *Diuina ſapientia non eſt præcisè in litteratura, ſed in corde, & bona vita. Quicumque cogitat ſedulè viam ad mortem, qualitatem ipſius mortis, & iudicium poſt mortem, hic ſapiens eſt. Quicumque abjicit à ſe vanitatem mundi, & ſuperflua, quicunque contentatur de ſolis neceſſariis, & laborat in amore Dei, quantum poteſt, hic habet edulium ſapientiæ, quo voluntas bona, & diuina præmeditatio ſapiunt melius. Quando enim homo cogitat mortem, & in morte nuditatem; quando homo perpendit iudicium Dei terribile, vbi nihil occultatur, nihil dimittitur impunitum; quando & cogitat mundi inſtabilitatem, & vanitatem; nunquid non tunc gaudet, & dulciter ſapit in corde reliquiſſe voluntatem ſuam Deo, & abſtinuiſſe ſe à peccatis? Nunquid non tunc confortatur caro, & ſanguis melioratur? id eſt omnis infirmitas animæ, ſcilicet acedia, & morum diſſolutio propellitur, ſanguis diuinæ charitatis fit recentior. Quia conſiderat rationabilius fore diligenda ea, quæ æterna ſunt, quàm quæ caſura. Ergo diuina ſapientia non eſt præcisè in litteratura, ſed in bono opere, quia multi ſapientes ſunt ſecundùm mundum, & ad deſideria ſua; ſed omnino inſipientes ſunt ad Dei mandata, & voluntatem eius, & refrenationem corporis ſui. Et hi non ſunt ſapientes, ſed inſipientes, & cæci, quia ſciunt ea, quæ caſura ſunt, & ad momentum vtilia. Æterna verò deſpiciunt, & obliuiſcuntur. Alij ſunt inſipientes ad mundi delectabilia, & honorem eius, & ſapientes ad conſiderandum quæ Dei ſunt, feruentes in obſequio eius. Hi veraciter ſapientes ſunt, quia ſapit eis præceptum Dei, & voluntas eius. Iſti veraciter illuminati ſunt, & apertos habent oculos, quia conſiderant ſemper, quomodo veniant ad veram vitam, & veram lucem. Alij verò ambulant in tenebris, & delectabilius eis videtur eſſe in tenebris, quàm viam inquirere, per quam venire poſſent ad lucem.* Ruminent hæc boni ſcholares Religioſorum, & inuenient modum rectè ſtudendi, & placendi Deo, fugientque ſæculi vanitatem, & ſuperbiam.

CAPVT XII.

Plures exempti, & priuilegiati in Religionibus obſeruantiam regularem euertunt.

SVMMARIVM.

1 *Taxantur Religioſi, qui ſub alicuius litteraturæ prætextu exemptiones quærunt.*
2 *Inæqualitas priuilegiorum inter Monachos, inuidiæ, odiique ſeminarium.*
3 *Verba S. Ephrem ad intentum.*
4 *Laudatur vitæ æqualitas inter Monachos à D. Chryſoſtomo.*
5 *Qualiter vitium ſingularitatis in exemptionibus fugiendum.*
6 *Vt Religionis perfectio non corruat, neceſſaria inter Religioſos æqualitas.*
7 *Singularitates, & exemptiones Monachorum vanæ oſtentationis ſigna eſſe demonſtrat Caſſianus.*
8 *Singularitates compeſcendæ velut peſtes Monaſteriorum, ex D. Gregorio.*
9 *Singularia priuilegia nociua charitati, & concordiæ Religionis.*
10 *S. Ignatius quàm cautè ſingularitates à familia Ieſuitica reiecerit.*
11 *Adducitur cœleſte documentum S. Virginis Thereſiæ ad rem.*
12 *Amatores ſingularitatum, & exemptionum, vnde ſibi præſidium ſumant.*
13 *Vbi infirmitas, debilitas, ſenectus, vel ſimilis alia neceſſitas vrget, ab obſeruantia regulari aliqualiter Monacho diſcedere licet.*
14 *Lamentabilis abuſus Religionum in quibus plures Religioſi abſque neceſſitate immunitatibus fruuntur.*
15 *Quæ Ioannes Rusbrochius de huiuſmodi exemptis dixerit.*
16 *Aliquot Religioſorum ſine cauſa exemptorum vitia ſpeciatim recenſentur.*
17 *Tremendus caſus à Ioan. Rusbr. ad intentum relatus.*
18 *Alterum iſtorum Regularium crimen refertur.*
19 *Specialiora quædam exemptorum Regularium crimina enumerantur.*

Qualiter

20 Qualiter intelligenda quæ hucuſque ex Patribus ſunt producta.

1 INter ea mala, quæ ex inordinato, vanove, aut ſuperbo ſcientiarum, aut litterarum vſu euenire poſſunt, & forſan ſæpe ſæpius euenient, illud in primis cenſendum venit, quod non pauci religioſi, ſub alicuius litteraturæ, ſcientiarumve peritiæ prætextu, ſuper omnes alios extolli cupientes, exemptiones, priuilegia, immunitateſque in ipſis religionibus quærant. Hoc ante nos expertus videtur D. Gregorius magnus, dum Paſt. cap. 23. dixit: *Sæpe dum quoſdam maior ſcientia erigit, à cæterorum ſocietate disiungit, & quo plus ſapiunt, eo à concordiæ virtute deſciſcunt.* Hac de cauſa, poſtquam de recto ſacrarum litterarum vſu regularibus permittendo ſermonem habuimus, placuit nunc de ipſorum exemptionibus, immunitatibuſque differere. Hoc igitur capitis huius intentum erit: videlicet multitudinem exemptorum in religionibus magna non perurgente cauſa, immunitatibus, ſeu priuilegiis, quoad obſeruantias regulares fruentium, reformationi religionum obſtare, regularemque obſeruantiam euertere. Hoc quidem cum grano ſalis intellectum (ne Sanctiſſimarum quarundam religionum legibus, vſui, laudabilique conſuetudini obuiam ire videamur) ex Patribus, morem ſolitum ſeruando, comprobare decet.

2 Audiatur primus magnus Baſilius, qui in ſermone de inſtitutione monachorum, inuidiæ, odiique materiam, ac ſeminarium appellat, quòd inter monachos, alioſque regulares, inæqualitas iſta ſit priuilegiorum, immunitatum, & exemptionum à communibus obſeruantiæ regulis. Hæc Baſilius. *Vbi æqualitatis defraudatio eſt, inuidia, odiique materia, ac ſeminarium extitit, iis qui defraudantur.* Vnde concludit: *Quemadmodum igitur Deus promiſcuè omnibus lucem impartitur, ſic imitatores Dei, charitatis ipſorum radium æqualiter communicare omnibus debent.* Ecce Baſilium de hac cauſa ſic ſentientem.

3 Accedit Sanctus ille, egregiuſque monaſticæ perfectionis zelotes Ephrem Syrus, ex quo pauca quædam, nec tamen inutilia, excipere valui. Adhortatione prima ad monachos hæc habet: *Æqualitas inter monachos extirpat ſuperbiam, & humilitatem ipſis familiarem reddit.* Quibus clarè denunciat ſingulares exemptiones monachorum ſuperbiam nutrire, & humilitatem extenuare. Vnde quondam ſic admonet monachum: *Frater, dignus es habitus ſancto indumento monaſtico? Ne extollaris aduerſus ſpectantes. Non enim videri aliquem primum eſſe, virtus eſt.* Attendat hæc monachus, nec velit primus inter fratres per priuilegia videri. Audiat & ſequentia. *Vide frater, ne fortè dum vis primus ſupra fratrem tuum eſſe, minimus inueniaris in futuro ſæculo. Tuncque audias, quod audiuit prædiues ille ambitioſus, qui vritur igne illo inextinguibili: fili recordare, quod recepiſti bona in vita tua. Scriptum eſt, quæ alta ſunt hominibus, abominabilia ſunt coram Deo: Numquid oblitus es dicentis, Qui cupit inter vos magnus fieri, ſit veſter miniſter. Cogita ergo, quod mortuus ſis mundo.* Hæc, & alia pius hic Pater, priuilegia, ſingularitateſque quorundam regularium damnans, æterniſque pœnis cum diuite epulone adiudicans.

4 Ex Chryſoſtomo etiam, qui os aureum eloquentiæ iure vocatur, aliqua, nec incongrua, propoſito noſtro inducere poſſumus. Laudat S. Doctor monachos, & cœnobitas, propter æqualitatis vitam, ſummamque conuenientiam quoad omnia in ipſis repertam, ac proinde reprobare videtur inæqualitatem ex huiuſmodi priuilegiis, & exemptionibus ortam. Chryſoſtomus ſic loquitur: *Nullus ibi* (inter monachos, & cœnobitas) *paupertatem exprobrat. Nullus diuitiis honeſtior eſt. Inde id, quod omnia perturbat, & peruertit, meum, & tuum, penitus eliminatum eſt. Cuncta quippe illis communia ſunt, menſa, domus, indumentum, & quod ſanè mirabilius eſt, vnus etiam idemque animus omnibus eſt. Omnes eadem ſunt nobilitate nobiles, omnes eadem ſeruitute ſerui, eadem libertate liberi. Vna ibi voluptas, vna iucunditas, vnæ deliciæ, vnum deſiderium, vna ſpes omnibus ineſt. Nulla ibi inæqualitas, cæterum ordo ſummus, & conuenientia, & ineffabilis concordiæ ſeruandæ diligentia, iugis, atque perpetua lætitiæ materia, &c.* Hæc Chryſoſtomus ad intentum.

Accedit etiam S. Mediolanenſium antiſtes Ambro- 5
ſius, qui in epiſtola ad Demetriadem Deo ſacram Virginem, tum ipſam, tum moniales omnes, monachoſque ſingulos, qualiter vitium ſingularitatis in exemptionibus, & priuilegiis religionum affectandis fugiendum ſit, ſic admonuit: *Prima humilitatis ratio in communis vitæ verſatur officiis, quibus & diuina clementia conciliatur, & ſocietas humana connectitur.* Expendat hæc religioſus, & ſi ſibi diuinam clementiam conciliandam quærit, *in communis vitæ officiis* ſe exerceat, exemptiones ab illis non ambiendo. Inferiuſque: *Pulchrè, & mirabiliter à pleriſque proficitur ad illam humilitatis fortitudinem, quæ ſe, & extra omnem conſtituit dignitatem, & mauult apta eſſe iniuriis accipiendis, quam idonea repellendis.* Carpit hiſce verbis Ambroſius peſſimam illorum conditionem, qui ideo dignitates, priuilegiaque in religionibus appeterent, vt ab iniuriis accipiendis immunes redderentur, & ad vindicandum aptiores, cum vtrumque ſit ſuperbiæ magnum argumentum. Inferius quoque: *Inter omnes igitur hominum lapſus, inter omnia commiſſa peccantium, nulla eſt grauior, quam ſuperborum ruina.* Quorum Ambroſi? Illorum certè, *Qui cupiditate extollentiæ ſingularis omnibus appetunt anteferri.* Inferius adhuc: *Hæc ſuperbia à Diabolo ſumpſit exordium:* Lege, religioſe ſancte totam iſtam epiſtolam Ambroſij; inſpicieſque clarè, qualiter excellentias, immunitateſve appetere, piorum animum, ſanctorum præcipuè, offendat.

Audiatur prætereà ſanctus Præſul Auguſtinus, 6
qui de monaſteriis loquens hæc habet: *Seruetur ibi parilitas æquabilitatis, conſtantia charitatis, & quando fortè ventus ex iſta parte, qua patet, irruerit, ſit ibi cauta gubernatio.* Ac ſi dicat, vt religionis perfectio non corruat, neceſſe eſt religioſos ipſos æquabiliter connecti, & æqua charitate confoueri. Vt enim ſubdit: *Si naues in portu bene ſibi applicentur, non ſibi colliduntur.* Proculdubio indicans, rixas, ſectioneſque monachorum, quibus *ſibi forſan colliduntur*, ex imparilitate priuilegiatorum poſſe oriri, qui cum omnibus præeſſe cupiant, neceſſe eſt ab aliis contradictionem, & repulſam pati. Vnde idem Auguſtinus alibi verba illa: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum*, dicit excitaſſe monachos, & monaſteria in orbe. *Iſta* (inqnit) *verba pſalterij, iſte dulcis ſonus, iſta ſuauis melodia, tam in cantico, quàm in intellectu etiam, monaſteria peperit. Ad hunc ſonum excitati ſunt fratres, qui habitare in vnum concupierunt. Iſte verſus fuit tuba ipſorum.* Vt hinc animaduertant regulares, ad hunc finem, præcipuè ad religionem vocatos fuiſſe, vt in vnum viuentes, non priuilegia, non exemptiones, non immunitates, prærogatiuamque ſupra alios quærant; ſed humili æqualitate contenti, incommunibus obſeruantiis degere cupiant, ſi veri, vel ſaltem perfecti monachi eſſe deſiderant. Vnde ſic ſubiungit: *Qui ergo ſic viuunt, vt vnum hominem faciant, vt ſit illis vna anima, & vnum cor, multa*

corpora, ſed non multa animæ; multa corpora, ſed non multa corda; rectè dicitur monos, ideſt vnus ſolus. Quare monachos illos, qui ſingularitatibus gaudent, nomine monachorum indignos videtur exiſtimare Auguſtinus.

7 Adſtipulatur Ioannes Caſſianus, qui non ſolum huiuſmodi ſingularitates, priuilegiaque monachorum damnat, ſed etiam vanitatis, gloriæ, atque vanæ oſtentationis ſigna eſſe, clarè demonſtrat. *Quidquid enim extra conſuetudinem præſumitur, vſumque communem, vt vanitatis, & gloriæ, atque oſtentationis morbo pollutum, antiquiſſima Patrum traditio notat.* Idque exemplo ſanctiſſimorum monachorum clarius confirmat dicens. *Nec quemquam ex his, quos merito ſcientiæ, ac diſcretionis nituiſſe peruidimus: vel quos ad imitandum, gratia Chriſti, velut ſplendidiſſima luminaria omnibus prælocauit, eſu panis, qui apud eos vilis habetur ac facilis, abſtinuiſſe cognouimus.* Ecce Caſſianus, non modo ſingularia priuilegia monachorum damnat, ſed nullum verum, & ſanctum religioſum fuiſſe dicit, qui ſimilibus prærogatiuis frueretur.

8 Aſtat præterea D.Gregorius Magnus, qui in epiſtola quadam ad Ioannem Subdiaconum Rauennæ, grauiſſimis verbis admonet, vt peculiaritatem, ſingulariaue priuilegia, & exemptiones à quibuſdam monachis compeſcat, tanquam peſtem monaſteriorum. Verba Gregorij ſunt hæc. *Hoc autem prædicto fratri, coepiſcopo noſtro, omnino dicere ſtude, vt peculiaritatem, à quatuor, aut quinque Monachis monaſterij ſtudioſiſſimè compeſcat; & hoc ipſum Monaſterium à tali peſte mundari feſtinet.* Rationem reddit. *Quia ſi illic peculiaritas à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Ecce ſingularia priuilegia peſtem religionis à D.Gregorio nuncupata: hincque iure optimo regulares ſimilia priuilegia ambientes, peſtiferos religioni, ex mente ipſius, quodammodo appellare licet. Nec ſui oblitus idem Pater, huiuſmodi rei cauſam tradit in Moralibus: *Omnes namque homines natura æquales ſumus. Si igitur hoc à mente deprimimus, quod temporaliter acceſſit, inuenimus citius, quid naturaliter ſumus. Manu ergo humillimæ conſiderationis deprimendus eſt tumor elationis. Si enim apud ſemetipſum mens deſcendit de vertice culminis, citius planitiem inueniet naturalis æqualitatis.* Quæ omnia magis vrgent religioſos omnes, qui non ſolum æquales ſunt natura, ſed profeſſione, regula, habitu, conuictuque communi. Adhuc tamen congruentius propoſito noſtro hæc habet in epiſtola quadam: *Si in rebus ſæcularibus ſuum cuique ius, & proprius ordo ſeruandus eſt, quanto magis in Eccleſiaſticis diſpoſitionibus, nulla debet eſſe confuſio, ne ibi diſcordia locum inueniat, vnde pacis debent bona procedere. Quod hac ratione ſeruabitur, ſi nihil poteſtati, ſed totum æquitati tribuitur.* In quibus non modò æquitatem, quoad fieri poteſt, in Eccleſiaſticis perſonis obſeruari petit, ſed & hoc congruere dicit, *ne ob id diſcordia locum inueniat.*

9 Audiatur præterea Seraphicus Bonauentura, qui ſicut noſtro ſæculo nunquam proximior fuit: ſic quoque cæteris clarius hoc vitium à religionibus exſtirpare contendit. Primò enim in pharetra ſua verba D.Gregorij ſuperius adducta repetit, & approbat: *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione eadem poterit permanere.* Ecce ſingularia priuilegia, exemptioneſque monachorum à Bonauentura reprobari, vt nociua charitati, & concordiæ religionis. Contra tamen, monachi perfectionem in communibus obſeruantiis ſitam eſſe, alibi ſic docet. *Optima religioſi perfectio eſt perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Et in alphabeto ſpirituali ſic. *Qui communia ſectatur, & ſingularia vitat, magis diligetur, & citius ad bonum finem perueniet.* Hinc etiam idem pater alibi monachum monet. *Sequi conuentum ſine murmure deſtructi corporis, & communem Ordinis rigorem cum cæteris tenere.* Rationem ſic ſubiungit. *Quia qui poſt te ad Ordinem veniunt, non attendunt, quid ante eos laboraueris, ſed ſolum accipiunt, quale eis exemplum præferas in præſenti, in laboribus, & vigiliis, in cibis, & aliis obſeruantiis Ordinis, in quibus vellent ſibi ſeniores ſuos præire. Alioquin, aut ſcandalizantur de ipſis, aut imitari eos incipiunt, parcendo corpori pluſquam expediat.* Ecce monachi; qualiter, nec propter antiquitatem in Ordine, nec propterea, quod plurimum in eo laboris perpeſſi ſitis, vos à communibus obſeruantiis velit Bonauentura excuſatos. 10

Iungatur his Patribus ſanctus Ignatius noſtri ſæculi decus, & Ieſuiticæ familiæ orbi celeberrimæ, anteſignanus, qui feruenti zelo obſeruantiæ regularis cupiens ſuos vigere; inter ea, quæ illis commendata reliquit, hoc vnum eſt: vt penitus ſingularitates, priuilegiaque in religione abiiciant. Vnde ingredientem Societatem interrogare præcipit, *An contentus fuerit eodem, atque alio modo in collegio agere, nulliſque priuilegiis, aut prærogatiuis minimum omnium, qui in eo fuerint anteire.* Non ergo rectis oculis aſpicere viſus eſt Sanctus hic Pater priuilegia, exemptioneſque multorum regularium, à communibus, & ordinariis regularis diſciplinæ documentis. 11

Nec iure omitti poteſt Eccleſiæ iubar, noſtræque religionis ſingulare ornamentum, ſancta Virgo Thereſia de Ieſu; quæ inter cœleſtia alia documenta fratribus & monialibus Carmelicolis tradita, hoc vnum de ſingularitate priuilegiorum, & exemptionum fugienda, ſæpius inculcauit. In documentis ſic habet. *Huia ſiempre la ſingularidad, quanto le fuere poſſible, que es gran mal de la communidad.* In libro quoque ab ipſa conſcripto de itinere perfectionis, ſolicitè curat paſſiones huiuſmodi, quibus religioſi appetunt peculiares exemptiones honoris, & reuerentiæ, vel ratione antiquitatis, vel maioris laboris in religione reprimendas, & coërcendas eſſe. Poſtea ſic concludit. *Eſto penſamientos, ſi vinieren, es meneſter ataiarlos con preſteza: que ſi ſe detinen en ellos, o los ponen en pratica, es peſtilencia de donde nazen grandes males en los Monaſterios.* Tandemque leges iſtas graduum, dignitatum, & exemptionum in religione, diabolicum inuentum compellat, dicens. *El Demonio inuenta las honoras en los Monaſterios, y pone ſus leies, que ſuban, y baxen en dignidades, como los del mundo.* Hæc Hiſpano ſermone à tanta Virgine conſcripta referre malui, quam ſi dum latina redderem, ſpiritu ſapientiæ, quo redolent, orbarem. Ex his tamen luce clarius infertur, quam prauè, ſiniſtreque de priuilegiis, exemptionibuſque inordinatis regularium, ex mente ſanctæ Virginis, aliorumque Patrum ſentiendum ſit. 12

Aſt præſidium magnum ſibi forſan putant amatores huiuſcemodi immunitatum in religionibus habere, eo quod à plurimis, ſanctiſſimis, religioſiſſimiſque familiis regularium, vſu, conſuetudine, legeque approbari dicant. Hinc plures Magiſtri, Doctores, Præſentati, Licentiati, Baccalaurei, Iubilati, Lectores Emeriti, ſimileſque iſtis, vel aliis nominibus decorati, in multis religionibus cernuntur. Quod non contingeret ſi priuilegia, exemptioneſve regularium religioſo ſtatui vel leuiter derogarent: nec id rationi, & æquitati diſſonum vllatenus æſtimari debet

bet. Vt enim prudens quidam, grauis, doctus, & diſertus, *Nihil æqualitate ipſa inæqualius.* Quorſum ergo inæquales meritis religioſi, æqua lance præmiorum decorandi erunt? Ad idem Antiſtenes Reipublicæ ruinam dicit, *Probos, & malos ſine diſcrimine degere.* Optimè etiam Socrates rogatus, *Quænam ciuitas rectè gubernari poſſit.* Reſpondit. *Ea, in qua innitantur boni præmiis* Præclarè etiam Cicero. *In homines moderatio profectò nulla eſt, ſi in ea diſcrimen nullum eſt bonorum, ac malorum.* Alexander quoque rogatus. *Quam rempublicam maximè probaret. Eam* (inquit) *in qua fortibus viris, ac meticuloſis congrua vtriſque redduntur.* Denique Theophraſtus rogatus. *Quiddam vitam humanam conſeruaret.* Reſponſum dedit, *Beneficentia, honor, & pœna.* Quæ omnia, aliaque, tum ex humanioribus, cum ſacris litteris deprompta facilia, æquum & conſentaneum rationi eſſe huiuſmodi ſingularia priuilegia ſingularibus concedere, ſuadere vi-
13 dentur.

Verumtamen hæc, & his ſimilia, probant quidem aliquando, & aliquibus occaſionibus, ſummum ius regularis obſeruantiæ ſeruandum non eſſe. Neque enim omnia poſſumus omnes; neque pares viribus natura cunctos effecit. Ergo hæc omnia duo ſatis ſuadent. Primum eſt, quod vbi infirmitas, debilitas, ſenectus, vel ſimilis alia neceſſitas vrget, ab obſeruantia regulari aliqualiter diſcedere Monacho liceat. *Neceſſitas enim caret lege.* Et optimè Hugo Victorin. *Non negat religio, quod requirit neceſſitas naturæ; prohibet tamen, quod appetit ſuperfluitas.* Et benè Caſſianus. *Diuerſum eſſe refectionis tempus, modum, & qualitatem pro impari corporum ſtatu, vel ætate, vel ſexu.* Et Sanctus Baſilius. *Ita amplectenda à nobis continentia eſt, vt eam cum viribus corporis commetiamur.* Et infrà. *Quamobrem conuenit vnumquemque, nec naturæ ordinem, neque præſcriptos à natura opifice limites tranſilire, potiúſque in his continere ſe, & corpus in actione aliqua occupatum tenere, illudque prouidere, ne ipſum, dum grauius, quàm par eſt, premit, opprimat.* Secundum eſt: quod in eis rebus, quæ, vel ad Ordinis obſeruantias, vel ad regularem diſciplinam tuendam non ſpectant, inæqualitas aliqua exemptionum, priuilegiorumque regularibus permitti poſſit. Vt enim benè D. Laurentius Iuſtinianus: *Sciat paſtoris prudentia ſingulis impertiri, quod cuique magis proficuum eſt; alioquin non ſine ſuo præterit damno. Curet quoque ſolerter qui præſidet, æqua diſcretionis lance, & non propria affectione, vel paſſione, ſingulorum diiudicare itinera.* Rationem ſubiungit eodem capite, *Non enim omnia vno medicaminis genere ſanantur corpora, neque cuncta animæ pari inſtitutione purgantur. Propterea inæquali modo, ſicut expedire cenſetur, dirigendæ ſunt, vt in virtutibus creſcant.* Ad quod deſeruit illud D. Hieron. in regula Monachorum. *Tantum tibi ieiuniorum aſſume, quantum ferre potes: diuerſus eſt enim hominum ſtomachus, alij amaris, alij dulcibus, alij auſterioribus, alij lenibus delectantur cibis.* His ergo præmiſſis, quoad cætera, quæ, vel obſeruantiam regularem redolent vel neceſſitas ſpiritualis, vel corporalis non contradicit, generalis regula ex patribus deducta habeatur æqualitatem in omnibus, regulares cunctos habere, adſtrictos eſſe, alioquin (vt Patres innuunt) & charitas violatur, & iuſta querimoniæ cauſa fratribus conceditur.

14 Cum hæc ergo ſic ſe gerant, lamentabilis profectò earum religionum abuſus eſſet, in quibus plures religioſi, nulla neceſſitate corporis, vel ſpiritus perurgente, immunitatibus, & priuilegiis huiuſcemodi fruerentur, quoad communes Ordinis inſtitutiones: vel ſi ad ſimiles exemptiones ſectandas, totis cordibus inhiarent religioſi. Apud iſtos non ordo, ſed inferorum more, ſempiternus horror adeſſet, dum alij hiſce cibis, alij diuerſis vterentur. Abundaret vnus, egeret alius: vnus extolleretur: deiiceretur alius: quidam choro, capitulo, & refectorio cogerentur adeſſe, alij verò ab iſtis omnibus immunem, & exemptam ducerent vitam. Diabolicum hoc eſſe inuentum ex hiſtor. S. Franc. narratum vidimus. Dum enim Franciſcani ſanctiſſimi in primo diis Ordinis Comitiis generalibus aſſiſterent; diaboli quoque comitia inierunt, vt Ordinem ſanctè pullulantem perimerent. Ex quibus vnus, cæteris callidior, deſtructionem Ordinis promiſit, propterea quod plures futuri eſſent, qui huiuſmodi immunitates à regularibus inſtitutis impoſterum ſectarentur. Magnum quoque ſuarum animarum diſpendium perpeti iſtos, ex reuelationibus Sanctæ Brigittæ habetur. Apparuit illi cuiuſdam religioſi anima ſcapulari quodam induta, & mirabiliter in omnibus membris deformata, & (vt videbatur) æternis ſuppliciis deſtinata: cauſam verò tradidit Chriſtus S. Brigittæ. *Quia ſuperbiendo præfert ſe cæteris.* Satis per hoc innuens, propter huiuſmodi irrationabilia priuilegia, religioſum illum æternis pœnis addictum fore. Nec mirum; quia vt bene Ioannes Niderus de ſimilibus priuilegiatis, qui communem obſeruantiam chori, & refectorij fugiunt, proprias cameras, tanquam ſæcularium domos habentes, dicit: *In talibus priuatis habitaculis fiunt comeſſationum ebrietates, & rerum communitatis diſpendia, vbi quilibet non communia propriis, ſed propria communibus antepoṅit. Ibi inepta ſolatia, chorus neglectus, ibi detractiones, & contra prælatum murmura, ſeminaria ibi inchoantur diſcordiæ; & conſpirationum vitia.* Hæc Niderus. Quæ ſi vera ſunt, non mirum religioſos tales inferni tartara deſcendere, ſi talia facere audeant.

Placeat præterea, quæ Ioannes Rusbrochius de 15
aliquibus iſtorum dixit, in medium adducere. *Inueniuntur ſolo nomine religioſi, quorum Prior, aut alius, vbi ad refectorium pulſat, tres, aut quatuor ex iunioribus veniunt, tametſi vnius Ordinis ſint omnes. Dominus Abbas cum ſua familia manet in domo ſua, alij malè habent, & edendis carnibus, ac aliis lautitiis, ſi quas habere poſſuntque, ſua curant corpora.* Et infrà. *Bona temporalia, & mundanos honores perplures eorum non mediocriter ambiunt. Et licet quidam ex eis, exiguam dent virtutibus operam, verumtamen & de ipſis virtutibus ſpirituales honores expetunt. Edere quoque, & bibere delicatè, & curioſum, & comptum ferre habitum libet: nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta, plus nimio pretioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Adhuc inferius, *Nemini iſtos corrigere licet: quippe qui præ ſuperbia, ſui reprehenſionem indignè ferunt. Quod ſi ob peccata ſua quopiam relegandi eſſent, potentum hominum implorant opem, & ſi nummos habent, facilè etiam quibuſcumque inuitis, à ſuperioribus ſuis permanendi impetrant facultatem. Si quis inter eos ſit pietati deditus, ſimplex, & timens Deum, & qui Patrum inſtituta, ac canonem monaſticum ſeruare velit, illum habent contemptui.* Hæc Rusbrochius de quibuſdam regularibus huiuſmodi priuilegiis prauè fruentibus. Vnde non mirum, vt quemadmodum ex reuelationibus Sanctæ Brigittæ habetur, iſti tales ad æterna tartara trudantur. Quod etiam roborari poſſet ex viſione relata capite 5. huius operis, vbi habetur omnes illos religioſos, qui vt apparet, damnati cernebantur ex huiuſmodi exemptis, & priuilegiatis fuiſſe. Sic enim ille, qui pro omnibus reſponſum dabat, dixit. *Quod omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi. & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, Baccalaurei, Lectores, & aliis officiis donati.* Ex quibus ſi vera ſunt, iam habetur, in quanto animæ

ſuæ periculo verſentur illi, qui ſine iuſta, & rationabili cauſa, importuna priuilegia in religionibus appetent, ambient, & quærent.

16 Nec poſſum non aliquot iſtorum regularium, qui ſpecialibus prærogatiuis, priuilegiiſque in religionibus ſine cauſa conſentanea, & æquiſſima ratione expenſa perfruentur, vitia ſpeciatim recenſere: quibus aliquandiu quidam forſan irretiti noſcentur, vel ſaltem quibus crebriùs expoſiti manent, vt vel ſic ruinam ſibi imminere timeant. Primum illud eſt, quod illorum plures, ſub prætextu alicuius infirmitatis, diuerſis cibis, alimentiſve, ac cæteri ex communitate, vtentur. Hos bene notauit Rusbrochius vbi ſuprà. Optimè etiam notat Bernardus, dum talem priuilegiatum Monachum ſic alloquitur. *Puta te quæſo monachum eſſe, non medicum, nec de complexione iudicandum, ſed de profeſſione. Parce obſecro, primum quidem quieti tuæ, parce deinde labori miniſtrantium, parce grauamini domus, parce conſcientiæ.* Et infrà: *Scandalizatur in tua ſingularitate frater, iudicans te ſuperciliosum, tanquam ſuperflua quæritantem.* Carpit optimè quoque iſtos Hugo Victorinus ſic loquens: *Ecce fratres, diabolus phyſicam docet. Ecce medicus factus eſt. De complexionibus loquitur, infirmitates diuerſas, ſi teneatur religio, generari prædicat. Sed quare hoc? non vt mederi velit, ſed vt occidere poſſit: non vt ægritudines curet, ſed vt ſecurius inferat mortem.* Quibus ſanè denotat religioſos iſtos, priuilegiis ineptis abutentes perperam ſub prætextu infirmitatis, vel debilitatis prætenſæ, religionibus importunos, & ſibimet noxios eſſe. Cum tamen potiùs obſeruantiæ regulari, quam propriæ commoditati addicti eſſe deberent. Bernardi conſilium ſibi aſſumentes, qui ad Fratres de ſancto Anaſtaſio in regione infirma habitantes, ſic loquitur. *Scio equidem quod in regione habitatis infirma, & multis aliqui ex vobis laborant infirmitatibus; ſed mementote quis dixerit: Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, vt inhabitet in me virtus Chriſti: Et cum infirmor, tunc fortior ſum. Compatior vtique, & multum ego compatior infirmitati corporum, ſed timenda multo magis, ampliuſque cauenda infirmitas animarum. Propterea minimè competit religioni veſtræ medicinas quærere corporales, ſed nec expedit ſaluti.* Et infrà: *Hæc omnia gentes inquirunt. Scimus autem, quod qui in carne viuunt, Deo placere non poſſunt. Spiritualia proinde ſpiritualibus comparanda, & quærenda portio humilitatis, & clamandum in toto corde: Sana animam meam Domine, quia peccaui tibi. Huic ſanitati, fratres dilectiſſimi, operam date, hanc ſectamini, hanc ſeruate, quia vana ſalus hominum.* Ecce ſanctè religioſe, qualiter imprudentem regularem, qui exquiſita, & contra ſuam religionem priuilegia anhelat, iſtis verbis carpat dulcifluus Bernardus.

17 Placuit ad hoc intentum tremendum caſum, à Ioanne Rusbrochio viro piiſſimo relatum, in medium afferre, vt qui ſub prætextu immunitatis, & priuilegiatæ conditionis contra regularem inſtitutionem à communibus obſeruantiis, præſertim quoad cibum, & potum (ſi qui tales ſunt) ſeparantur, ſciant ſibi reſeruatam vindictam. En verba Rusbrochij: *Tres guloſi Monachi circa Rhenum in quodam degebant Cœnobio, qui non contenti cibis communibus, eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volentes, ſeorſum à fratribus aliis ſemper edebant. Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa abrepti ſunt morte; vno præfocato, altero dum ſe lauaret, ſubmerſo in aquis. Vnus autem ex eis ſocio tertio, videlicet ſuperſtiti apparens, ait ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo ſi magna pateretur tormenta, extenſa manu guttam vnam ſudoris ſui in candelabrum ſtanneum, vel æneum, quod ibi fortè erat, cadere permiſit: quod momento celerius, perinde vt ſebum, vel cera in ardenti fornace, liquefactum eſt. Tantuſque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abeſſe cogerentur. Ille autem frater, qui hæc vidit, relicto eo monaſterio, Franciſcanus effectus eſt.* Videant ergo hæc, & contremiſcant, qui vana priuilegia in religionibus affectantes, cibaria extra communem menſam quærerent.

18 Alterum iſtorum regularium, qui priuilegia inordinata in ordinibus quærunt, crimen, ſatiſque commune abs dubiè erit, quod ipſi ſoli ſeipſos, tumidi, & elati aliis præferentes, prælaturas, ſuperioritates, ſimiliave officia in Ordine ambient; ita vt ſimplicioribus aliis, qui tales gradus exemptioneſque non ſunt aſſecuti, quamvis ipſis digniores, & meliores ſint, omnino præponi ſtudeant. De illis optimè Laurentius Iuſtinianus hæc prædicat. *Attendunt huiuſmodi præſentia, nec futura proſpiciunt. Magni æſtimant, ſi præponantur cæteris, ſi aliis imperent, ſi honoribus extollantur. Gaudent iuxta Domini ſententiam, vocari ab hominibus Rabbi, & à ſubditis, vt patres venerari: attendunt quid æſtimentur, non quid ſint; nec conſiderant ipſi elatione tumidi, mente fucati, intentione corrupti, & moribus perditi, quam ſit breue ipſorum gaudium, quam formidabilis ſtatus, quam fugitiui honores.* Iſtorum etiam mores criminoſos ſic prodit Ioannes Rusbrochius. *Nonnulli ſunt in religioſis Ordinibus nequam, aſtuti, & duplices, & ſimulant ſe quod non ſunt, & hos ſæpius contingit in ſublime tolli, aliiſque præponi, ac præfici. Tunc verò ipſi ſe produnt. Haud ſecus enim, quam ſi in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab anteceſſoribus ad ipſos iure, ac ſucceſſione hæreditaria deuoluta ſint, ſuper alios ſeſe efferunt, moxque ſanctitatis obliti, bona temporalia adminiſtrant, ſummque exercent dominatum.* De talibus præterea ſic loquitur Dominicanus Nidet. *Veniunt ad monaſterium de ſæculo, vt poſſint honorari, quia in ſua domo nonniſi contemptibiles potuerunt eſſe. Tales autem laborant, vt poſtmodum ad loca mittantur ditiora, aut murmurant contra diſpenſatores rerum temporalium, vt lautiora quærentes. Proprio nomine vocari erubeſcunt, gaudentes Abbates, Priores nuncupari, vel ſimilibus titulis inſigniri.* Tandemque, vt ſciamus quantum ſibi detrimenti acquirant iſti (ſi qui fuerint) ineptas exemptiones, immunitateſque ſub fine ſuperbiæ, & tumiditatis affectantes, ſic concludit: *Huiuſmodi pauperibus non Chriſtus promittit regnum, ſed infernum.*

19 Quis tandem, vt vera colligam, iſtorum, qui contra ſui ordinis inſtituta, improba priuilegia affectarent (ſi qui erunt) crimina recenſeat? Cùm magna ex parte difformatæ religionis duces conſpicerentur. Barbas nutrient ſæcularium hominum more, quia hoc decet, inquient, eorum authoritatem, quantumvis iuxta canonem monaſticum eas radi oporteret. Famulos in ſuis cameris, vel cellis, etiam ex ſæcularibus quærent, neſcientes Eſaiæ Abbatis doctrinam, *Si in monaſterio es, & ſeruum habes in quem imperium exerceas, habitum afficis contumelia.* Ipſas cameras, & cellas ſic ornari curabunt picturis, imaginibuſque, capſulis, repoſitoriis, vt Duci, vel Marchioni, quantavis fulgeat dignitate, ſuſcipiendo aptæ iudicentur. Cum Choro aſſiſtent, quod rarum erit, canere ſicut cæteri ſpernent. Inclinationes etiam, aliaſque cæremonias religionis canone intimatas, vel prorſus omittent, vel ſaltem magna ceruicis elatione facient. Optimè Dacrianus Abbas modum iſtorum ſic prophetat. *Libertatem laxioris vitæ deſiderant; à diuino officio cæteriſque actionibus conuentualibus abeſſe gaudent, delicatum, ſuperfluumque cibum, aut potum percipere geſtiunt; opportunitates nugandi exquirunt; inordinati riſus ſolatia affectant; ſæcularia audire, vana videre, curioſa in ſuos particulares vſus accipere ardet; propriam complacentiam, ineptam lætitiam, otium, vaniloquia, fabulas,*

fabulas, geſtus incompoſitos, cæteraque huiuſmodi, vitia aut non eſſe vitia, iudicant: ſine ſcrupulo conſcientiæ ea admittunt. Deinde illorum habitus ſic depingit Hugo Victorinus. *Alij iactando, & ventilando pannos ſuos, leuitatem mentis ſuæ ex ipſa habitus ſui mobilitate oſtendunt. Alij incedentes ſinuoſo ſyrmate terram verrunt, & lymbis dependentibus, imo retro conſequentibus caudis in ſimilitudinem vulpium, veſtigia ſua obducunt. Bene profectò, vt poſtquam tranſierint, pereat memoria eorum, ne ſint amplius in recordationem in terra viuentium.* Hæc Hugo. Ex quibus aliiſque, quæ omitto, liquidò, manifeſtéque iſtorum, qui ineptis, & contra ordinem immunitatibus extraordinariis vtentur, ſi quod Deus auertat, aliqui fuerint, crimina patefiunt; ſimulque, quantum religioſo ſtatui contraueniant; innoteſcit.

20 Hæc verò omnia, ſingulaque quæ ex Patribus, aliiſque authoribus in præſenti capite diximus, ſolum de illis, qui priuilegia, exemptiones, immunitateſque contra ſui Ordinis canonem ſuſcipere affectatent, intelligi velim. Aliorum autem regularium, qui iuxta ſui inſtituti leges, ſimilia priuilegia adepti ſunt, vitam, mores, conditionemque nec leuiter tangam. Scio etenim plures inter illos eſſe, quorum vita exemplaris, modeſta, religioſa, & humilis, ſuadet ſanè illorum immunitates non obeſſe, ſed prodeſſe religionibus. Illa namque non ad propriam commoditatem, ſed ad religionum authoritatem accipiunt. Dignitates iſtas non ad honorem proprium, ſed ad decorem ſuæ familiæ quæritant. Non proprium lucrum, ſed ſui inſtituti profectum affectant. Minoribus aliis non ſuperbiæ, tumiditatiſve ſigna, ſed veræ obſeruantiæ radios præoſtentant. Suntque ſuæ familiæ lux, ſal, ciuitas, refugium, firmamentum, & bonorum omnium firmiſſimum promptuarium. Vnde gloria, laude, corona potius, quam pœna, reprehenſionéque digni habendi ſunt.

CAPVT XIII.

Religioſorum ambitio Religionem deſtruit, humilitas autem ædificat.

SVMMARIVM.

1 *Quis ſit ſcopus huius capitis.*
2 *Religioſorum ambitio, quaſi peſtis diabolica, à D. Baſilio reprobatur.*
3 *Grauiſſimis verbis Monachorum ambitionem taxat S. Ephrem.*
4 *Sanctus Iſidorus adducitur ad idem intentum.*
5 *Idem crimen in Monachis deteſtatur D. Bernardus.*
6 *Nemo poteſt hoc ſæculo Monaſterium ſine ſui capitis periculo regere.*
7 *Primum Monachi rudimentum fugere prælaturas.*
8 *Quàm longè diſtent à veritate perfectionis Monaſticæ omnes ambitioſi.*
9 *Quantum damnationis incurrunt, qui officia, dignitateſque appetunt.*
10 *Afferuntur motiua, quibus Patres tantopere ambitionem Monachis prohibent.*
11 *Caſus ex Marulo depromptus ad propoſitum.*
Quæ Ioannes Euſebius pro huius rei confirmatione ſcripta reliquerit. ibid.
Infelix exitus cuiuſdam Epiſcopi Regularis Epiſcopatum ambitione obtinentis. ibid.
12 *Caſus terribilis, ſiue apparitio quorundam Religioſorum, qui fuerant Primates, & præcipui in quodam Monaſterio.*
Feſtiuus circa hoc ſimiæ & vulpis Apologus. ibid.
13 *Non ſibi ſolis, ſed etiam religioni perniciosiſſimi ſunt ambitioſi.*
14 *Tota vitiorum colluuies ambitioſi regularis animum inuadere ſolet.*
15 *Ambitioſi ſunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur.*
16 *Lepida deſcriptio ambitioſi Regularis.*
17 *Nihil mali non perpetrabunt ambitioſi, vt concupitam dignitatem conſequantur.*
18 *Religioſorum dignitates contemnentium humilitas commendatur.*
19 *Monachorum ſanctiſſimi dignitates refugiebant.*
20 *Occaſione Pontificatus incurritur à Regularibus ſanctitatis diſpendium.*
21 *Hirci & Ericij Apologus, vel recreationis gratiâ in hac cauſa refertur.*

INTER præcipua damna, quæ ex regularibus inordinatè priuilegiatis, & exemptis, à pluribus animaduerſum eſt religionibus obuenire poſſe, illud eſt ſatis compertum, quod illorum plures peſtifero ambitionis morbo allecti, officia, & Prælaturas tam in Ordine, quàm extra, ſollicitè anhelent. Tantum Reipublicæ damnum, vt nullum maius corruptæ religionis, & familiæ ſit ſignum. Vt enim optimè Plato dixit. *Si bonorum virorum extaret ciuitas, in ea haud aliter non imperandi gratiâ pugnaretur, quam nunc certetur imperandi cupiditate.* Hinc poſtquam caput præcedens, quam nociui ſint ſimiles exempti in religionibus comprobauit, nunc præſens dinumerat mala, quæ ex ambitione, & ſuperbia religioſis adueniant: quæ vero maxima commoda, ex ipſorum humilitate oriantur, narrare intendit. Audiamus ergo quid Patres de regularium ambitione ſentiendum dicant. 1

Primus D Baſil. Monachorum pater ſic loquitur in conſtitutionibus monaſticis capite decimo. Cuius titulus eſt: *Quod ab omni prorſus Cleri, aut præſidentiæ inter fratres appetitione abeſſe Monachus debet.* Deinde ſubiungit: *Inter fratres principatum nullo modo appetere Monachus debet. Siquidem diabolica iſta peſtis eſt, & libidinis dominandi labes.* Cap. quoque 25. cuius titulus eſt, *Quod honores, ſiue vllam præter ceteros prærogatiuam appetere Monachus non debet*, ſic etiam loquitur. *Prorſus autem ab omni ambitione alienum habere animum Monachus debet.* Et infrà: *Caueat igitur omni ratione pietatis cultor, ne honores conſectetur, cæteriſve ſe præponi velit. Omnis enim, qui ſeipſum exaltat humiliabitur, & qui ſe humiliat exaltabitur.* Hæc, & alia, quæ infrà adducentur, magnus Baſilius his capitibus expreſſit, reprobans ſanè diabolicam peſtem, vt ipſe dixit, ambitionis. 2

Sed & S. Ephrem Syrus, amicum coætaneum ſanctum Baſilium ſequitur: Ergo opuſculum quoddam confecit ſub hoc titulo, *Ad correctionem eorum, qui vitioſè viuunt, & honores appetunt.* In eo autem grauiſſimis verbis Monachorum ambitionem taxat, luget, carpit. Inter alia ſic: *Hei mihi, quis non ſuſpiret? Quis non lugeat? non adſunt opes, ſed non abeſt ſuperbia. Nuptias ſpreuimus, & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem ſimulamus, & animo honores repetimus.* Et poſt alia ſic: *Sæpè qui ante renunciationem domi ſuæ opifex fuerat, ignorabatque prius, quæ ipſius eſſet dextera, quave ſiniſtra, in Monaſterio litterarum ſtudioſus, & interpres, doctorque incedit. Frater ille altioribus intentus eſt, & ego ſublimiora ſpectare debeo. Frater ille honoribus ornatus* 3

tus eſt, quare non ego? Frater Magiſtratum aſſequutus eſt, quare non ego? Illi auctoritas commiſſa eſt, nonne & ego dignus ſum, cui hoc, atque illud credatur, & committatur? Poſt alia quoque ſic: *Os illud terribile, & incomprehenſibile, ac formidandum locutum eſt. Qui vult, inquiens, inter vos maior fieri, ſit omnium nouiſſimus, & omnium ſeruus. At nos cum nondum vel à limine religionem ſalutauerimus, inſoleſcimus, & vnus aduerſus alium extollimur. Cuncti volumus eſſe duces, cuncti cum auctoritate, cuncti cum imperio, cuncti reprehendere, cuncti præcipere, cuncti domini, cuncti curatores, cuncti œconomi, cuncti primi.* Concludit autem inferius ſic: *Ne quæſo, fratres chariſſimi, nos carnis perturbationibus ſuperari patiamur, vt per eas æternæ felicitatis iacturam faciamus. Ne propter caducum, ac momentaneum honorem gloria priuemur æterna. Ne propter contentiones, & ambulationes, atque rancores horribili condemnemur gehenna.* Hæc, & plura ſanctus Ephrem contra Monachorum ambitionem diſſeruit, & vellem ab omnibus excipi, vt ſic horrendum vitium fugarent.

4 Sanctus quoque Iſidorus ambitionem in Monachis tertio libro ſentent. capite decimonono, cui titulus eſt, *De profeſſione Monachorum,* ſic reprobat: *Qui ad hoc conuerſionem ſanctitatis prætendit, vt aliis quandoque præeſſe deſideret, iſte non diſcipulus Chriſti, ſed prauitatis ſectator exiſtit: quia non pro Deo, ſed pro ſæculi honore portare ſtudet crucis Chriſti laborem.* Et capite ſequenti: *Summa virtus monachi, humilitas; ſummum vitium eius ſuperbia eſt; à tunc autem ſe quiſque monachum indicet, quando ſe minimum exiſtimauerit.* Et infrà: *Omnis Dei ſeruus de ſuis meritis non debet extolli, dum poſſe videat ex inferioribus ſibi prælatiores alios fieri. Nouerit autem ſe alterius non præponere ſanctitati.* Hæc Iſidorus commendans claré religioſis humilitatem, damnanſque eorum ſuperbiam, extollentiamque ſupra alios.

5 Sanctus etiam Bernardus totis viribus ſæpius impium ambitionis crimen in monachis deteſtatur. Primò in ſermone quodam ſic loquitur: *Vnde tantus prælationis ardor? Vnde ambitionis imprudentia tanta? Vnde vaſania tanta præſumptionis humanæ?* Et rurſus: *Audeat ne aliquis veſtrum terreni cuiuſlibet reguli, non præcipiente, aut etiam prohibente eo, occupare miniſteria, percipere beneficia, negotia diſpenſare?* Ac ſi dicat, ſi nemo ita audax reperitur, quod cuiuſlibet Domini temporalis officia, aut miniſteria, ipſo non vocante, aut præcipiente, audeat vſurpare, quomodo virtuoſus Monachus ſpiritualia officia, prælaturas, dignitateſve à ſolo Deo concedendas, ſibi procurare non timet? Clarius in epiſtola ad Henricum Senonenſem Archiepiſcopum ſic ſentit de ambitione monachorum. *Sanè ſi attenditur rerum dignitas, hanc monachi abhorreat profeſſio.* Et infrà: *Quo iſta, ò Monachi? Vbi timor mentis? Vbi rubor frontis? Quis vnquam probatorum monachorum tale aliquid, aut verbo docuit, aut reliquit exemplo? Duodecim humilitatis gradus Magiſter veſter ediſſerit, propriiſque diſtinguit deſcriptionibus. In quo quæſo illorum docetur, aut continetur, vt hoc faſtu delectari monachus, has quærere debeat dignitates? Labor, & latebræ, & voluntaria paupertas, hæc ſunt Monachorum inſignia, hæc vitam ſolent nobilitare monaſticam.* Adhuc clarius ſororem quandam ſic monet: *Caue ergo ne velis aliis te præferre, quanto maior es, tanto te humilia in omnibus.* Attendant hoc monachi, videantque quantum à recto tramite veræ religionis aberrent, dignitates, officia, prælaturaſque ſi ambiant.

6 Loquatur Eminentiſſimus Cardinalis Petrus Damianus, qui Marinum ſuum patruelem monachum Claſſenſem ſic inſtruit in quadam epiſtola. *Ad locum porrò regiminis nunquam ambitioſus anheles; dum in proximo digreſſurus, diem propriæ vocationis ignores.* Inſuper epiſtola quadam Monachum quendam, quod ſe Abbatis dignitate abdicaſſet, vt prudentem nimis ſic commendat: *Nunc verè meus Abbas eſſe cœpiſti, cum præeſſe aliis deſiſti. Ecce de iugo multigenæ ſeruitutis ereptus, ingenuæ libertati es per Dei miſericordiam reſtitutus.* Et infrà: *Dic pater, dic inquam, videlicet vt expertus, quis poteſt hoc ferreo ſæculo monaſterium ſine ſui capitis periculo regere? imo quis poteſt ſimul cum Abbate, & monachum poſſidere. Mox enim, vt quis Abbas fieri incipit, Monachus eſſe deſiſtit, & quicumque abbatizandi culmen efflagitat, nihil eſt aliud, niſi quod monachum, velut importabile pondus, quærit abiicere, & ne apoſtata videatur, ſub fucato ſe vult colore regiminis palliare.* Lege alia in eadem epiſtola, quibus ſatis oſtendit quantum malum monacho ſit ambitioſa Prælatio.

Hos Patres imitatur, vt ſolet, ſanctus Bonauentura, qui in Alphabeto Monachi, quaſi pro primis rudimentis ſupponit, Monachum omninò fugacem fore cuiuſcumque prælationis gradus, ſic inquiens: *Magna ſuperbia altum petere gradum, ad alta ſemper diabolus ſuadet, honores ambire, fugere deſpectum, vt cadat aſcenſor eius retrorſum, cum ad breue dominatus fuerit.* Et in apologia pauperum ſic: *Eſt ſtatus prælationis ſimul excelſus, & periculoſus, & ideo ipſum appetere, ſimul eſt periculoſum, & ſtultum. Propter quod ait Auguſtinus: Locus ſuperior, ſine quo populus regi non poteſt, etſi ita adminiſtretur, vt decet, tamen indecenter appetitur.* Et infra, quaſi intentum concludens: *Ex his apertè colligitur, quod locus prælationis pro ſublimitate quidem gradus, & multiformitate periculi, à viris iam probatæ virtutis poteſt coactione, & formidine ſuſcipi: à peccatoribus verò, & infirmis, tota debet intentione vitari, & à nullis prorſus appeti.* Ecce iam religioſè regulam tibi in prælaturis accipiendis à Bonauentura præſcriptam, quam ſi ſeruaueris, ambitionis morbum fugabis. 7

Præterea piiſſimus author Dionyſius Carthuſianus ſerm. 6. in Dominica prima Quadrageſimæ, monachorum ambitionem ſic reprobat: *Cum ad Monachum ſpectet nihil honoris, & delectationis in mundo quærere, ſed abiectione, & ſubiectione gaudere, & quantum in ſe eſt velle ab omnibus deſpici, conculcari, vituperari, ſeque omnium vtiliſſimum reputare; conſtat, quam longè, & infinitè diſtent à veritate perfectionis monaſticæ omnes ſuperbi, & ambitioſi. Rurſus cum monachorum ſit in omni conuerſatione, actione, & intentione ad Deum directè conuerti, & nequaquam ad ſeipſum inordinatè reflecti, intendendo propria commoda, aut honores; omnis elatio, & ambitio debent à monachis in infinitum contemni, quia elati, & ambitioſi, quaſi in cunctis, quæ agunt, etiam quæ bona videntur, atque ex genere bona ſunt, ad ſeipſos reflectuntur inordinatè, ſuntque valdè obliqui, iniuſti, diſtorti, non plani, recti & iuſti.* Deinde ſerm. 5. de Dom. Palm. ſic habet: *O quam turpiſſimum, & coram Deo monſtrum eſt ſuperbus, & ambitioſus religioſus: cùm ad religioſos ſpecialiſſimè ſpectet omnis humilitas, plena ſubiectio, & omnium mundanorum contemptus, &c.* Item in ſerm. 7. de Dom. ſecunda poſt Trinitatem, cum multa de religioſorum ambitione dixiſſet, concludit: *Si ergo, ò religioſe, cupis verè proficere, tuæ profeſſioni ſatisfacere, puram, & rectam coram Deo intentionem habere, fuge hoc infernale venenum, & in ſincera, ac ſtabili humilitate te inuiolabiliter funda.* 8

Ad hæc Sanctiſſimus Laurentius Iuſtinianus innumera ferè in ſuis ſcriptis protulit, quibus ambitionem Monachorum omninò abſcidit. Ergo in libro de regimine prælatorum, poſtquam multa de ambitione dixerat, ſic concludit: *Nemo igitur primatum cupiat, nulluſque* 9

nulluſque aliis præeſſe deſideret. Rationem ſubiungit: *Si quis pro ſeipſo rationem reddere nequaquam ſufficit, quanto minus pro ſe, ſibique commiſſis.* Deinde: *Iudicium duriſſimum, inquit Sapiens, fiet his, qui præſunt. Nempe ſi hoc homines conſiderarent, minimè ambirent præeſſe, nec Eccleſiaſticæ dignitatis cathedram tanto cum ſtudio quæritarent.* Præterea: *Quamobrem quicumque humilitatis celſitudinem adipiſci deſiderat, prælationis fugiat cathedram, & ambitionem imperandi corde perhorreſcat.* Cap. quoque ſequenti, ſic habet. *Saluberrimum itaque conſilium hoc eſt, vt ſummo cum ſtudio omne prælationis deſiderium reſecetur à quocumque Deo placere cupienti, ſiue doctus, ſiue bonus, ſiue ſit prudens.* Rurſus infrà: *Quamobrem nullus ſibi percipere præſumat honorem hunc, neque precibus, neque adulatione, vel pretio, gubernandæ plebis onus quærat aſſumere. Sollicitè cuſtodiat quiſque cor ſuum ab omni tumore ſuperbiæ, atque præſidendi amore, ſibique metipſi cum ſilentio vacet.* Rurſus inferius: *O quantæ redargutionis, quantorumve ſuppliciorum eſſe cenſendi ſunt rei, qui nullo eos quærente, nemineque vocante, primatum Pontificalis officij ambiunt, & præſulatus honores adipiſci peroptant.* Hæc, & alia in S. Iuſtiniano attendant religioſi, quantumque damnationis incurrant, conſiderent, ſi officia, dignitateſque appetunt.

10 Iam ergo motiua, quibus Patres iſti tantoperè ambitionem officiorum, dignitatumve monachis prohibent, ſimulque inconuenientia maxima, quæ ex tali regularium ambitione ſequuntur, accuratius expendamus. Illud primum eſt, maximeque præ oculis habendum, nullo alio vitio maius periculum damnationis æternæ incurrere poſſe, quàm ſuperba appetitione officiorum. Id clarè habetur ex Patribus allatis. Quo ſenſu Ioannes ille Climacus nuncupatus meritò dixit: *Cœnodoxia, id eſt inanis gloria, pro honore miniſtrauit ignominiam; ſuis enim diſcipulis irata, confuſionem illis maximam indicit.* Hoc etiam ſenſu D. Bonauentura in apologia dixit: *Officium prælationis non eſt vera ſublimatio, ſed deiectio, non glorioſa excellentia, ſed periculoſa ruina, pro eo, quod potentes tormenta patientur, & duriſſimum iudicium his, qui præſunt fiet.* Vnde Chriſtus ad B. Brigittam: *Qui ambiunt honores, & prælationes, erunt participes omnium pœnarum, & peccatorum eorum, quos ſuſceperunt regere, & confuſio eorum erit ſine fine.* Bone Deus, quot ex Prælatis ambitionis cauſa forſan ad inferos truduntur, qui ſi humiliter in vita communi degerent, ad cœleſtia regna euolarent. De Antheo gigante fabula finxit, quod cum in terra iaceret, vires reſumebat, cum autem in ſublime leuatur, ſtrangulatur ab Hercule. Sic pluribus iſtorum fortè euenisſe dubium non eſt.

11 Placuit ad hoc intentum, caſum ex verbis Marci Maruli depromptum afferre, per ipſius verba ex D. Hieronymo mendicata: *In quanto ſalutis ſuæ diſcrimine verſentur hi, qui cæteris præſunt, venuſto admodum exemplo D. Hieronymus docere aggreſſus eſt. Senex quidam eremi cultor, & Spiritu ſancto plenus, nepotem ſuum quærentem, vtrum Epiſcopus electus munus accipere deberet, ſuper diſco ſatis altè à terra erecto diu fecit volutari. Cumque ille poſtremo caſum ſe timere dixiſſet, iuſſit vt deſcenderet, atque itidem ſuper latam mollioris ſoli planitiem ſeſe agitaret. Ex multa volutatione ſudanti, ac defeſſo, Surge inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius factu putas. Itaque edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit: ætatis vitio deliraſſe ſenem dicere poſſent improbi cauillatores, niſi rem ſaluberrimi conſilij plenam, miracula confirmarent. Conſtat enim iuuenem illum poſtea vita defunctum ſeni apparuiſſe, & poſtquam gratias egiſſet dixiſſe: Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum.* Ecce caſum, & mentem noſtram ſatis comprobari.

Pro ipſius autem confirmatione inſerere hic placuit, quæ Ioannes Euſebius *in doctrinis Aſceticis, lib. 3. cap. 20.* ſcripta reliquit: *Quadam anima ſerua, & ſponſa Chriſti Franciſcani Ordinis, ſanctimonia, miraculis, & cœleſtibus viſitationibus perilluſtris, cum à Domino poſtularet, an cuidam Religioſo expediret honorificis prælationum officiis ſe miſcere. Hæc diuinitus oracula accepit. Mea voluntas eſt, ne ſeruus meus vllum ambiat officium, imò nec vllam eius habendi voluntatem ſignificet, nec vllam cogitationem toleret, aut deſiderium; ſi tamen obedientia maiorum, diſpoſitioque Superiorum ad aliquod officium eum adegerit, pareat iubenti; & vt obligationi ſuæ ſatisfaciat, me in oratione conſulat, ego illi lumen impertiam, aderoque cum gratia mea, vt in omnibus ſciat meam exequi voluntatem. Ne pro amicis meis officia hæc à me petatis. Petite potiùs gratiam, & miſericordiam; pauci habent officia ex voluntate mea, pauci propter illa ſalui fiunt, & multi ſanctorum, qui ea habuerunt, non proinde plus ſancti fuerunt. Inuidus dæmon boni illius, quod amici mei poſſident, cum officiis carent, ſollicitat qui ad officia aſſumat illos, & nonnunquam mediis, quæ ſanctitudinis ſpeciem præſeferant. Multæ quippe fraudes in hoc poſſunt accidere. Dicunt à me in officiis collocatos, quod minimè ita eſt; imò potius meos ab hac occupatione remoueo propter eius ingens periculum. Plus enim places mihi in angulo domus poſſidere eos tanquam meos, quàm ſi miracula perpetraſſent, vbi cupiditas propria illos conſtituit. Relinquit vos vt à me ducamini, ego enim dabo vobis quod magis expediat; quandocumque enim voluero, facillimè corda moueo, vt ibi vos ſtatuam, vbi vobis magis expediet abſque veſtris diligentiis. Imò quanto magis obliti, & negligentes voſmetipſi fueritis, tanto magis memor, & ſollicitus ero vtilitatis veſtræ, & Eccleſiæ meæ. Illos qui mei ſunt humiliare ſoleo, abigens illos ab officiis quæ appetunt; nec enim attendo eorum inclinationi, ſed deſiderio, & vtilitati, vt integrè mei ſint. Memores eſtote, & grati filio meo, quoniam humilio vos; qui autem largiri cupit quod plus eſt, nequaquam vult auferre quod minus eſt, cùm vobis expedierit. Multis, quia probi ſunt, conferuntur officia, quibus carere, & caruiſſe præſtaret illis, magnum quippe priuilegium eſt neceſſarium regendis animabus. Sæpè permitto malos præeſſe aliis, iiſdemque munia conferri, ſiue vt hoc pacto remunerem paruula eorum obſequia, ſiue ne deſperatione tententur, ſi ſemper ſe deſpectos, derelictoſque videant, ſiue vt illos occupem in rebus terreſtribus, & mei filij expediti, & liberi ſint, vt orationi vacent, ſuoque profectui, & ſaluti inſiſtant, ſiue vt ij ipſi malint, qui officia, gubernaculaque poſſident, exerceant, humilient, & purificent eos, qui mei ſunt, ſiue vt filij mei agnoſcant quantum bonum ipſis prouiſerim, & quot culpis illos liberauerim, dum ſine officiorum onere illos conſeruauerim. Quæ officia multos, qui antea videbantur ſenſati, vanitate ſua infatuarunt. His officiis multi annectuntur labores, vituperia, inhonorationes, curæ, multaque alia onera, è quibus omnibus eripio ego meos, amouens illos ab officiis. Vnicum duntaxat munus volo, vt meos occupet, imitari ſcilicet filium meum* IESVM CHRISTVM *in vita, & morte. Et ego prouidebo quidquid illis vtile, & ſalutare erit. Confidant de me qui ſum Pater omnipotens, & ex corde diligo illos, atque præſtabo eis officia, & quidquid ſpiritualiter, & temporaliter ſalutarius erit. Sufficiens bellum habent filij mei in cellis ſuis cum carne ſua, & dæmone, abſque eo quod voluntate ſua in mundi diſcrimina ſe immergant per gubernandi curam. Docta quoque cælitus illa fœmina Prælatum ſui Ordinis ob geſtam præfecturam damnatum, exclamauit. Proh! quot in tartara detruſit hæc præſidendi paſſio.*

paſſio. Quam immenſa cæcitas. Quanta Dei miſericordia eſt, cum per ſanctam ſuam voluntatem, & per intercedentes creaturas officia ab aliquo ſemouet, priuans appetitum ſua ſuperficiali dulcedine, vt vtiliora tribuat. Quis hanc veritatem cæcis hominibus intimaret, quoniam qui ſanctiſſimus eſt, & prudentiſſimus; quique rectam intentionem habet, nec ambiuit munus, ſatis negotij habet, conſtitutus in aliquo officio, vt abſque conſcientiæ detrimento gubernacula adminiſtret. Deus protegat nos, atque eneruet, aut debilitet hanc peſſimam ambitionis feram, & omnem tollat cupiditatem iubendi, & excellendi in mundo. Hæc omnia Author ille congrua valde, ac pietate plena, ex prædicta reuelatione.

Rem comprobat infelix exitus cuiuſdam Epiſcopi Regularis Epiſcopatum ambitioſè obtinentis, qui apud ſanctam Brigittam *lib.3. reuelat. cap.28.* ſic miſertimè conquerebatur: *O, ô, ô, ablata eſt myrrha, & ecce apparet quod latebat ſubtus. Vbi eſt nunc honorabilis Epiſcopus? certè abeſt Epiſcopus, qui vnctus fuit oleo in officium Apoſtolicum, & in puritatem vitæ. Remanet verò ſeruus ſterquilinij pinguedine maculatus. Abeſt etiam ſacerdos, qui conſecratus fuit verbis ſanctis, vt mutaret inanimatum, & mortuum panem in viuificantem Deum. Remanet verò proditor fallax, qui vendidit eum propter cupiditatem, qui redemit omnes ex charitate. Abeſt quoque pauper frater, qui cum iuramento abnegauit mundum, ſed nunc pro ſuperbia, & oſtentatione mea ſum iudicatus. Verumtamen nunc compellor dicere veritatem, quod ille iuſtus iudex, qui iudicauit me, magis voluiſſet liberare me tam amara morte, ſicut tunc patiebatur, cum ſtaret in ligno crucis: ſed iuſtitia; cui obuiare non poterat, contradicebat, quam quod taliter fuiſſem, ſicut nunc experior iudicatus.* Hæc ibi alta conſideratione digna.

12 Extat etiam de hoc caſus terribilis, quem vt hiſtoriam notam refert Adrianus Mangorius. In quodam monaſterio religioſi quidam olim mortui, qui fuerant præcipui, & Primates, viris aliis religioſis apparuerunt dicentes: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara.* Ecce viſionem. Similis illi eſt alia, quam cap.5. & etiam præcedenti attulimus de quibuſdam aliis, qui ad inferos damnati apparuerunt dicentes: *Quoniam ambitio multa, ſuperbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos.* Huic quoque ſimilis caſus eſt, quem Petrus Damianus per hæc verba ſcriptum reliquit in epiſtola quadam iam relata: *In eodem Claſſenſi cœnobio, quod nunc incolis, ætate noſtra quidam monachus vicem Prioris obtinuit, qui Abbas ibidem fieri ardentiſſimè concupiuit, ſed dum ſatagit, dum conciliabula cogit, dum fabricat, & verſutiæ malleos infatigabiliter verſat, quod ſciens mens conceperat, ore neſciens effluebat. Ecce, inquit, in proximo comprehendam, mihi dabitur monaſterium: adeſt virga, accipiam, & præualebo. Inter hæc igitur verba defunctus, ſiniſtram de ſe fratribus ſpem reliquit.* Ecce patres, quam malum exitum ambitioſi regulares obtineant, quamque iuſtum ſit à tanto periculo animas noſtras liberare.

Audiatur circa hoc vel honeſtæ recreationis gratia feſtiuus ſimiæ, & vulpis Apologus apud S.Cyrillum *lib.2. Apologorum Moralium, cap.6.* cui titulus: *Contra ſuperbos qui volunt æquiparari Deo: Simia,* inquit, *videns agilem nautam velociter aſcendentem, cum eum imitari niteretur, coruus id animaduertens dixit ei, Sta in loco tuo chariſſima, ne in regionem extraneam eleuata, graui ruina corporis depereas. At illa verbis eius ſpretis aſcendens, ſtatim profunditatis altæ contuitu debilis cerebri imaginatione confuſa in præceps ruebat, & ceruice fracta nunquam de cætero vultum potuit eleuare. Denique cum Regem ſolio ſedentem conſpexiſſet, cœpit idem ipſa cupere, & eo abſente quaſi princeps alter in throno conſedit. Quo viſo vulpecula venit ad ſolium, & ſalutato ſophiſtico Rege tanquam miniſtra prouida ironicè flagitauit mandatum. Cui ſimia dixit, hoc tantum præcipio, vt læta gloriam meam cernas. At illa; ego autem conſulo tibi, vt hinc quàm citiſſimè deſcendas. Quod cum negligeret vanæ ſimilitudinis ſitibunda, ſtatim inde deiecta eſt canum dentibus laceranda. Tunc ad ſe reuerſa doloribus: Væ mihi,* inquit, *quia ſpreui conſilia ſapientum. Neſciebam quod vbi non eſt conſilium, deſit ſalus. Quæ cum audiſſet vulpes, appropinquauit, & dixit: Amodo quippe te video vexatione ſenſui reſtitutam: Verum cur cæteris animalibus Adæ natura ſubiectis, tu ſola commune iugum refugiens, eidem æquiparari conaris? At illa reſpondit: Mouet me ad hoc innata cupido. Nonne cunctis brutis humano corpori ſum plaſmata conformior? Tunc vulpes arguens inquit: Quamquam certè ſecundum figuram plus omnibus homini ſis conformis, tamen quia hæc in te ſimilitudo peruertitur, hinc tua forma difformior inuenitur. Quid enim ſimo naſo turpius? Aut bracca digitali deformius?*

Secundum damnum, maximumque incommodum 13
ex regularium ambitione proueniens, illud eſt, quod tales non modò ſibi ſolis, ſed & religioni ipſi perniciosiſſimi exiſtant. Quæ quondam de Caio Cæſare Seneca dixit, dicere & nos de ambitioſis poſſumus: *In ſua fata pariter, ac publica immiſit gloria, & ambitio, & nullus ſuper cæteros eminendi modus.* Nec mirum, quia vt benè Plato in ſua Republica dixit: *Vbi de Principatu contenditur, cum proprium hoc ſit, & inteſtinum bellum, tum eos, qui ita pugnant, tum reliquam ciuitatem perdit.* Quod etiam D. Leo Papa ſatius expreſſit, dicens: *Principatus, quem aut ſeditio extorſit, aut ambitus occupauit, ipſius initij eſt pernicioſus exemplo, & difficile eſt, vt bono peragantur exitu, quæ malo ſunt inchoata principio.* Idem ergo de ambitioſis regularibus fari poſſumus, quod non ſibi ſolis, ſed & aliis etiam perniciem afferent. Vnde de illis apud Beatæ Brigittæ reuelationes habetur: *Prælati, qui ambiunt honores ſimiliores ſunt meretricibus, quàm Prælatis, quia decipiunt animas malis exemplis ſuis.* De illis Cyprianus Martyr hæc habet: *Si ad munus aliquod Eccleſiaſticum vocentur, videas quoſdam ex illis facillimè vinci deliciis, impatientiores iniuriarum, appetentiores vindictæ, quam quiuis alius ſit ex media plebe.* De his quoque grauis, & ecſtaticus auctor Ioannes Rusbrochius ſic loquitur: *Nonnulli ſunt in religionibus nequam, aſtuti, ac duplices, & ſimulant ſe, quod non ſunt; & hos ſæpius contingit in ſublime tolli, aliiſque præponi, ac præfici. Tum verè ipſi ſe produnt. Haud ſecus enim, quàm ſi in mundo agant, bonaque cœnobiorum, & honor ab anteceſſoribus ad ipſos iure, ac ſucceſſione hæreditaria deuoluta ſint, ſupra alios ſeſe efferunt, moxque ſanctitatis ſuæ obliti, bona temporalia adminiſtrant, ſuumque exercent dominatum.* Optimè etiam Innocentius: *Ambitioſus ſtatim, vt eſt ad honorem promotus, in ſuperbiam extollitur, in iactantiam effrænatur, non curat prodeſſe, ſed gloriatur præeſſe.* Ecce habemus iam ambitioſos regulares (ſi qui ſunt) dum ad dignitatum faſtigia extolluntur, nec ſibi, nec aliis vtilitatem, ſed incommodum afferre.

Tertium, & maximum ex ambitioſa ſuperbia re- 14
ligioſorum inconueniens exoriri potens, ſatiſque notum, illud eſt, quod vt vno verbo dicam, tota ferè vitiorum colluuies ambitioſi regularis animum inuadere ſoleat. Id non modò experientia teſtis comprobat, ſed & Patres etiam diuino ſpiritu acti, cognouerunt, ex quibus D. Baſilius poſtquam monachos ambitionis labe notatos reprehendit, ſic loquitur:

Qui autem ab hoc vitio captiui tenentur, eos inuidos, contentioſos, inſimulatores, impudentes, calumniatores, aſſentatores, veteratores, humiles vbi non conuenit, illiberales, glorioſos, ſexcentis denique aliis huiuſcemodi turbis refertos exiſtere, neceſſe eſt. Veriſſima ſanè, ſed non minus vera, quæ de monacho ambitioſo inferius idem Pater ſubiunxit. *Illorum etiam interitum exoptabit, quo videlicet, ſublatis eis de medio, in deferendis muneribus neceſſario ſuffragia ad ipſum deueniant. Atque ex hoc etiam aliud ſequetur, quod iis, penes quos illa deferendi poteſtas erit, adulabitur, atque ita multa illiberaliter, ac ſeruiliter aget. Aduerſus inferiores vero, ſi aduerſentur, ſuperbè, ac præfidenter ſe geret. Dolos conſciens commachinabitur, perturbationeſque innumerabiles, ac ſuſpiciones ſibi accerſet, à ſeque animi tranquillitatem fugabit, & Deus pacis expelletur, vtpote cui locus in eo non ſit, vbi aquieſcat.* En totam vitiorum colluuiem ambitioſi animum poſſidere, expreſſit Baſilius. Concinit Caſſianus affirmans, eos qui fratribus præeſſe ſtudent, nec Prælatis ſuis, nec Deo obedire ſolitos. *Dum fratribus praeſſe feſtinant, nunquam ſenioribus ipſi ſubiiciuntur, & à ſuperbia inchoantes, dum inſtituere cupiunt, nec diſcere ipſi, nec agere ea, quæ ſunt Deo agenda, merentur.* Optimè etiam Ambroſius aſſeruit, ambitionem facere homines criminoſos. Sic enim loquitur ſuper Lucam. *Hoc ipſo pernicioſior eſt ambitio, quod blanda quædam eſt conciliatricula dignitatum, & ſæpè quos vitia nulla delectant, quos nulla potuit mouere luxuria, nulla auaritia ſubruere, facit ambitio criminoſos.* D. quoque Bernardus breuiter rem totam peregit. *Ambitio*, inquit, *facile malum, ſecretum virus, peſtis occulta, doli artifex, mater hypocriſis, liuoris parens, vitiorum origo, tinea ſanctitatis, excæcatrix cordium, ex remediis morbos creans, ex medicina languorem.* Pulchrè etiam, eleganter, & facetè Petrus Rauennas ambitionem deſcripſit. *Ambitio*, inquit, *eſt quædam ſimia; charitas enim patiens eſt pro æternis, ambitio pro caducis: charitas benigna eſt pauperibus, ambitio diuitibus: charitas omnia ſuffert pro veritate, ambitio pro vanitate: vtraque omnia credit, omnia ſperat, ſed longè diſſimili modo.* Habes ergo ſancte religioſe ex Patribus antiquioribus, totam ferè vitiorum turbam, ambitioſi regularis animam inuadere ſolitam.

15 Iunge ex recentioribus pium, & S. Dionyſium Carthuſianum ſerm. 7. de Dom. 2. poſt Trinit. ſic dicentem. *Fugiat omnis religioſus malum tam enorme, & inquietum* (loquitur de ambitione;) *cupiat ſubeſſe, & obedire, neſciri, & paruipendi, non praeſſe, apparere, aut dominari, &c.* Et poſt pauca. *Quoties hominibus præeſſe deſidero, toties Deum meum praire contendo. Nonne ex ambitione naſcuntur viles adulationes, adulatoriæ attractiones, pœnales, ac ſtolidæ ſuſpiciones, debitæ correptionis, ac correctionis omiſſio, perſonarum acceptio, inuidia, ſimulatio, falſitas, & multa prorſus ſimilia vitia æternaliter deteſtanda, omnique religioſo in infinitum odienda, ac fugienda, atque (vt breui concludam compendio) in omni penè, quod agitur, inordinata ad ſeipſum reflexio.* Item ſerm. 5. de S. Michaele. *Idcirco ſummè vitanda eſt omnis ambitio, ac inuidentia, quia ambitioſi, & inuidi virtuti, & gratiæ, atque extollentiæ inuident proximorum. Veretur enim ambitioſus, ne eum præcedat in honore, aut prælatione, qui eum præcedit in prudentia, gratia, & virtute. Hinc ambitioſi ſunt detractores, & aliorum bona denigrare conantur, ac eos deprimere, intantum, vt crebrò facta illorum veraciter virtuoſa, ac dona Spiritus ſancti illis collata, trahant in prius, attribuantque dæmonibus.* Hæc, & alia pius hic author in hoc, & aliis ſermonibus.

16 Nec ſilentio inuolui poteſt, quod grauis author Innocentius circa intentum noſtrum, ambitioſi monachi crimina recenſens cæteris enucleatiùs dixit per hæc verba: *Ambitioſus ſemper eſt pauidus, ſemper attentus, quid dicat, vel faciat, quod in oculis hominum valeat diſplicere. Humilitatem ſimulat, honeſtatem mentitur, affabilitatem exhibet, benignitatem oſtendit, ſubſequitur, & obſequitur, cunctos honorat, vniuerſis inclinat, frequentat Curias, viſitat optimates, aſſurgit, & amplexatur, applaudit, & adulatur. Benè nouit illud poëticum.*

Etſi nullus erit puluis, tamen excutit illum.

Promptus, & feruidus vbi placere cognouit, remiſſus, & tepidus vbi putauerit diſplicere. Improbat mala, deteſtatur iniqua, alia comprobat, & improbat, vt iudicetur idoneus, vt reputetur acceptus, vt laudetur ab hominibus, vt à ſingulis approbetur. Et ecce grauem intra ſe ſuſtinet pugnam, difficilemque conflictum, dum iniquitas pulſat animum, & ambitio continet manum, & quod illa ſuggerit faciendum, hæc fieri non permittit. Hæc doctus, grauiſque magiſter ambitioſi regularis vitia graphicè, lepidè, eleganterque deſcribens.

17 Sed quid malignam ambitioſorum indolem deſcribam, ſi ipſi nihil mali non perpetrabunt, vt concupitam dignitatem, prælaturamque conſequantur? Cui crimini colla non ſubdent? Loquitur Laurentius Iuſtinianus. *Pecuniarum pretio, adulatione verborum, ſimulationibus vanis, mercenariorum commercio, & amicitiis fictis, & etiam cum corporis periculo, & interitu animæ, honoris primatum adipiſci deſudant.* Legi quendam Tartarorum Principem, Chan vocant, cum Stephanus Poloniæ Rex obiiſſet, populuſque in Comitiis de rege creando deliberaret, ad Comitia, mediis legatis, hæc dixiſſe. *Potentem ſe eſſe, & poſſe myriades equitum educere è ſuis terris, Poloniæ tuendæ, vel augendæ. Item frugalem ſe eſſe, ac continentem, & ſine vllis ciborum deliciis, ſola equina, in fame contentum. Tertio, quod ad religionem attinet, tuus inquiebat, Pontifex, meus Pontifex eſto: tuus Lutherus, meus Lutherus eſto.* En quid non ſuadeat maleſuada ambitio, in quot crimina non detrudit, ad quæ barathra non deſcendit? Meritò ergo tantum à ſanctiſſimis religioſis propulſare curemus; quod & poſſeſſori ipſi, ſimulque clientibus, & nocumentum affert, & ſingulis vitiis oſtia pandit.

18 E contra tamen ſanctiſſimam humilitatem monachi, qui ſolum Deo contentus dignitatum faſtigia, honorumque celſitudines non quærit, quis non commendat, quis non ſummoperè laudibus extollit? Loquantur Patres. Sanctus Eprem Syrus ſic habet. *Monachus, qui non inſoleſcit, ſed ſubmittit ſeſe, fideliſſimam pacis mercedem accipiet, & Altiſſimi filius vocabitur, mediator factus. Suauiter verba ſua cum humilitate exprimens monachus, etiam ex lapideo corde lacrymas excutabit.* Rurſum alibi humilitatem monachi commendat exemplo cuiuſdam, qui propter eam, à Dæmonis vexatione liberatum fuiſſe quendam alium, tradit. Alibi quoque: *Magna*, inquit, *fœlicitas, & gloria eſt humilitas, & non eſt in ea lapſus, atque ruina.* Et inferius: *Sicut piſcibus aqua, ita monacho vita quieta in humilitate, & charitate.* Iſidorus etiam hæc ſcripſit. *Summa monachi virtus humilitas eſt. Tunc autem ſe monachum quiſque iudicet, quando ſe minimum æſtimauerit.* De hac etiam monachi humilitate loquens Bernardus hæc habet. *Sponſa humilitas, tanquam Nardus ſpargit odorem ſuum, amore calens, deuotione vigens, opinione redolens. Voluntaria eſt, perpetua eſt, fructifera eſt. Odor eius nec reprehenſione exterminatur, nec laude.* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus humilitatem religioſam ſic commendat. *Hæc humilitas ſancta eſt religionis ſtabilimentum, condimentum orationis, fomentum charitatis, ſalutis medium, compunctionis incentiuum, ornamentum prælationis, & totius forma virtutis.* Adhuc melius

A a in

in eodem libro ſic : *Pacatiſſimus ergo, atque ſecurus eſt humilitatis locus, quoniam habitatorem ſuum à caſu protegit, diſponit ad gratiam, & quamquam in præſidentiæ ſublimitate conſtitutum, prorſus periclitari non ſinit.* Sanctus etiam Doctor Dionyſius Carthuſienſis hæc dicit ſerm. 5. de Dom. 5. poſt Trinitatem : *Elatus Monachus eſt monſtrum turpiſſimum coram Deo, humilitas autem facit religioſum Deo, & ſuis confratribus valde amabilem.* Claudit agmen venerabilis Thomas Campenſis Monachi humilis ſic mores commendans: *Humilis frater prælatum ſuum non iudicat, ne Deum Iudicem offendat. Socium non contriſtat, ſeniorem honorat, imperfectum tolerat, pro tentato orat, ſuccurrit indigenti.* Et infrà : *Humilis ſubditus magno præmio coronabitur in cælis.* Vnde concludit caput : *Sola humilitas vniuerſos diaboli laqueos euadit, potentiamque proſternit. Quotquot decepti ſunt, & eiecti, per mentis elationem inflati ceciderunt. Eſto ergo humilis, & vilis in oculis tuis, ne Deo diſpliceas, & cum diabolo corruas. Nam cælum non ſuſcipit, niſi humiles, nec Deus elegit, niſi humiles, nec iuſtos approbat, niſi ſint humiles.* Ecce iam religioſe frater, ſuperbam ambitionem officiorum, & dignitatum tibi reprobatam, veramque humilitatem, quæ te in humilis ſubiectionis ſtatu conſeruat, magnis encomiis à Patribus tibi etiam commendatam.

Hinc monachorum ſanctiſſimi anteſignani humili monachorum ſtatu contenti, totis præcordiis officiorum faſtigia refugiebant. D. Bernardus à tribus opulentis ciuitatibus in Epiſcopum, à duabus in Archiepiſcopum electus nunquam adduci potuit, vt eam dignitatem admitteret. Beatum quoque Dominicum quatuor Epiſcopatus vario tempore oblatos, recuſaſſe legimus. Ipſum imitati Sanctus Thomas Aquinas, & Vincentius Ferrerius, Neapolitanam Cathedram ille, & iſte Valentinam, Ilerdenſem, & Cardinalatum reiecere. Bernardinus etiam Senenſis à tribus populis, Senenſi, Vrbinatæ, Ferrarienſique poſtulatus, nulli aſſenſit : quin Eugenio Papæ ſibi ſupra caput mitram imponenti, humiliter reſtitit. Alij autem Patres, & Monachi ſanctiſſimi, ſi Deo inſtigante dignitates aliquas ſuſceperunt, eas nihilominus non propria voluntate, ſed à Deo vocatos ſuſcepiſſe, tanquam à crimine ambitionis ſe purgantes, ipſi teſtati ſunt. Diuus Chryſoſtomus ſic de ſeipſo mitram detrectante loquitur. *Vbi exitium imminet, non nauis, ſed animæ, quo non in maris aquas, ſed in ignis æterni abyſſum corruendum eſt; vbi etiam mors manet, non corporis ſolum, ſed cum ipſo corpore etiam animi, quis admiretur, ſi me tanto diſcrimini exponere detrectem.* Legatur Anſelmus, qui in epiſtola ad Falconem Epiſcopum Beluacenſem, ſic habet : *Sciant ergo omnes ſicut mea conſcientia dicit coram Deo, quem inuocare teſtem mendacij nefas eſſe ſcio, quia non me rapit, aut alligat ad Archiepiſcopatum Anglorum cupiditas alicuius rei, ſed timor Dei me cogit pati, vt quamvis dolens, & timens ab Eccleſia Dei trahar.* Legatur etiam & Gregorius, qui in epiſt. ad Epiſcopos quoſdam hoc in primis eorum animis ſuadere contendit, quod nonniſi inuitus ad Paſtoralis curæ culmen euectus ſit. Sic verò loquitur : *Impar meritis, ac toto animo renitens paſtoralis curæ pondera portare compulſus ſum.* Adiungam & alios, de quibus Marcus Marulus mira egiſſe narrat, ne oblatam ſibi dignitatem acciperent. Iſaac monachus de Scythia tranſmigrauit in Ægyptum, vaſtæ ſolitudinis ſeceſſum, quæritans vt prælationem ſibi oblatam recuſaret. Lamon monachus deuotiſſima oratione Deum precatus eſt, vt ſe ex hac vita migrare iuberet, quem importunæ preces aliquorum ad dignitatem acceptandam cogebant. Exauditus eſt pro ſua reuerentia, & inuentus in oratione efflaſſe animam. Amonium Origenis diſcipulum aurem ſibi præcidiſſe ferunt, ne idoneus Epiſcopali officio haberetur : & cum nihilominus ad eam dignitatem ſuſcipiendam vrgeretur ab omnibus, etiam linguam ſibi amputaturum, niſi miſſum facerent, proteſtatus eſt. Hæc, & alia Marcus Marulus. Sanctus quoque Hugo Carthuſienſis, & Lincolnienſis Epiſcopus, teſte Dionyſio ſerm. 2. de eodem, cum ad Prioratum poſtularetur, ſapientiſſimè reſpondit : *Nunquam per vnum diem potui cuſtodire me ipſum.* Concludam ergo intentum Sancti Gregorij verbis in ſuo Paſtorali : *Hinc ergo præcipites colligant, cum quanta culpa, ex appetitu proprio, cæteris præferri non metuunt, ſi ſancti Viri plebium ducatum ſuſcipere, Deo etiam iubente, timuerunt.*

Tibi ergo conſulens, ſancte religioſe, officiorum dignitatumve faſtigia, ſiue intra, ſiue extra, omnino refugias, memineris Chriſtum petentibus ſedes reſpondiſſe : *Neſcitis quid petatis.* Laqueos diaboli officia, miniſteriaque reputa : *Date mihi* (inquit Abbas quidam Ciſtercienſis) *vnum de Monachis in ſacerdotium promotis, cui per occaſionem Pontificatus non tulerit diſpendium ſanctitatis. An neſcitis, quia honores mutant mores? Beatus Martinus dicebat maiorem ſe habuiſſe gratiam ante Epiſcopatum, quàm poſt Epiſcopatum. Beatus Gregorius Papa conqueritur in primo Dialogorum libro, & deplorat ſe cecidiſſe à priori conuerſatione ſua.* Grauius tibi ſit aliorum humeris ſuperponi, quam vni Prælato ſubmitti. Teſte enim D. Bernardo : *Stupenda eſt inſania animarum turbas cuſtodiendas colligere, & vnum ſuper propriam grauari habere Paſtorem.* Etiamſi videas officia, Prælaturaſque appeti ab aliis, renuas, fugias, & obnixè repellas. Vt enim optimè Seneca : *Nulla res nos maioribus malis implicat, quàm quod ad rumorem componimur; optima rati ea, quæ magno aſſenſu recepta ſunt, quorumque exempla multa ſunt.* Dicque cum Platone, & Homero ab ipſo relato : *Malle in alieno rure, apud alium virum ex qua fortis mancipium effici, & quidlibet perpeti, opinionibus iſtis illudi, & in ea miſeria verſari.* Scias cum Seneca : *Regnum eſſe nolle regnare cum poſſis.* Et cum Lypſio : *Qui rectè facit, non qui dominatur, erit Rex.* Aluarez de Paz Ieſuitam audi ſic loquentem : *Si quid habueris, cui laus, & honor debeatur, illud ſi potueris, prudenter aſcondas. Periculoſum eſt talentum ad laborandum abſcondere, & in ſudario ligare; at valde tutum eſt, cauſas accipiendi, honoris & laudis occulere, & quemque ſe ab occaſionibus elationis ſubtrahere.* Et infrà : *Occulta bona tua, ne ea fures, ſiue fauores humani deprædentur. Si Deo placitum fuerit, ipſe te manifeſtabit, ipſe te à latebris extrahet, & ſuper candelabrum ponet. Si autem ipſe non dixerit, aſcende ſuperius, caue ne aſcendas, ne honores, & laudationes inquiras, quia eas fortaſſe diabolus tibi ſuppeditabit, vt pereas.* Hæc ille, ſi tibi tamen forſan non diſplicuerit Prælaturæ onus, vt aliis ſpiritualiter proſis, virtute potius, ſanctæque obſeruantia religionis, quam fautoribus tale munus tibi adquirendum putes. Vt enim bene Plautus,

Virtute ambire oportet, non fautoribus,
Sat habet fautorum ſemper, qui rectè facit.

Conſultius tamen tibi erit ſi nec ſub prætextu vtilitatis aliorum onera officiorum inhies, conſiderans vix eſſe aliquem qui Deo, ſubditorumque voluntati ſatisfacere queat. En Petrum Damianum Cardinalem ſic loquentem : *Quis valeat ſola monachorum tædia ſuſtinere? Quis tot, & tam variis voluntatibus ſatiſfaciat? Quis ſemetipſum per tam diuerſa formarum monſtra componat.* Et infrà : *Si delinquentium vitia diſtrictæ animaduerſionis iudicio corrigit, impius; ſi circa eos remiſſius agit, à zelo Dei creditur alienus.* Tandem piè, ſanctèque

ſanctæque religioſe, D. Gregorij verba velim attendas: *Quid ſequendum eſt, & quid tenendum, niſi vt virtutibus pollens coactus ad regimen veniat; virtutibus vacuus, nec coactus accedat.* Hoc tibi dictum putes.

21 Et feſtiuum hirci, & ericij Apologum apud Cyrillum *lib.2. Apolog. Moral.cap.3.* vel recreationis gratia audias: *Hircus,* inquit, *ad fontem accedens vt ardentia ſiti viſcera refrigeraret, oculis in laticem nitore fulgentem coniectis, ſimilitudinem vultus ſui quam in eum emiſerat, reuerberantibus riui ſpeculis, mox ſuſcepit. Cumque videret caput altis cornibus ornatum, atque protenſam faciem pendente barba inſignem, corde hilari vocem exultationis emiſit, atque ſe in maximis magnificare cœpit, dicens: Quam decenter ſtaret eminens in cornuto capite corona panonica, torquata ceruix quam conuenienter deſcenderet facie ſubtus barbata. Hunc cum audiſſet Ericius, ſtans & ipſe in fonte deriſit amentem, & dixit: O ſi poſt tergum oculos haberes; te de corona, & torque nullo modo dignificares. Nimirum videres caudulam pudendam tuam, & mox humiliatus de faſtuoſo capite deponeres iactantiam. Vt quid dignificas te de maximis, & magnipendis miſeriam tuam? Pone te in libra iuſtitiæ, tunc videbis qualis ſis. Nempe pugillus es terra, & quid te extendit in regna? ô fauilla ignis, quare te erigis ſuper ſtellas? Porrò ſi te magni æſtimas, cum ſis parui, tentabis maiora, & ſufficientem mox te confundent maxima: Sed ſi te ipſum paruipendis, vbique tutus eris; quoniam humilitas parit timorem, & timor procurat ſecuritatem, & hæc cuſtodit ſalutem. Verum, ſi teipſum in altis dignificas, iam teipſum extra menſuram indicas. Quæſo igitur vt in iudicio non credatur vni, nec alicui minus, quam ſibi de bonis. Crede mihi, quia maximè ſe vilificat, qui ſe magnis dignificat. Sicut qui ſe indicat ſapientem, fit amens. Lux quidem luce confunditur, & altitudo altitudine curuatur, ſed altior ſtella mentitur aſpectibus, & cunctis inferior Luna ſuper omnia decoratur. Vbi ergo eſt profunda humilitas, ibi excelſa eſt dignitas; & vbi ex temetipſo eſt deiectio magna, ibi ex virtute tibi eſt dignificatio maxima. Nam dum mundanis honoribus nos iudicamus indignos, tum nos humilitas ſempiternis atque cæleſtibus reddit dignos. Quibus auditis, hircus eruditus, quia ſe deificauerat, erubuit.* Iucundos alios Apologos ad intentum reperiet Lector apud eundem Cyrillum, quos ſi legerit, vtilitatem non paruam delectabilitati coniunctam experietur. Legat præſertim *lib.2. cap. 11.* Apologum vrſi, ceruæ, & vulpis, & cap.4. eiuſdem libri, Apologum ſtruthionis, & gallinæ; ac cap.12. Apologum nubium, & terræ.

CAPVT XIV.

Sectæ, diuiſiones, partialitates, contentioneſve Religiones euertunt, regularique obſeruantiæ maximè obſunt.

SVMMARIVM.

1 *Ex praua Regularium ambitione maxima partialitates exoriuntur.*
2 *Vt in Religionibus ſeruetur concordia, partialitates procul amandentur.*
3 *Monachorum diſcordia multorum vitiorum radix.*
4 *Monachis abſque charitate & concordia nec proſunt obſeruantiæ regulares.*
5 *Monachorum contentiones & rixæ damnantur ab Auguſtino.*
6 *Quantum malum Religionibus afferant diſcordiæ.*
7 *Aurea D. Bernardi pro hoc intento ſententia.*
8 *Quiſquis ſe à cæteris ſegregat, ſimilis fit aui quæ è loco proprio euolauit.*
9 *Religioſorum diſſenſiones quanto mœrore proſequatur Richardus de S. Victore.*
10 *D. Antonij Paduani verba Monachorum diuiſiones deplorantis.*
11 *Profertur Dionyſius Carthuſianus ad intentum.*
12 *Euitandas Sanctimonialibus amicitias, & conuentiones ſingulares ſuadet ſancta Virgo Thereſia.*
13 *Indigni nomine Monachi ſunt ij apud quos vigent partialitates.*
14 *Quàm difficile ſit recenſere ſcelera quæ partialitates regularium ſequi poſſunt.*
15 *Vbi diſſenſiones, nec boni Religioſi præmiis afficientur, nec improbi pœnas debitas luent.*
16 *A Monachis ſeditioſis regularis obſeruantia vilipenditur.*
17 *Vbi diſſenſio eſt, ibi chorus non eſt.*
18 *Tremendum exemplum de quodam Monacho, ad rem.*
Viſio ad idem propoſitum. ibid.
19 *Paræneſis ad charitatem, & concordiam.*
20 *In Prælatis huiuſmodi diuiſiones intolerabile malum.*
21 *Curent Prælati commiſſum ſibi gregem illæſum à diſcordiis cuſtodire.*
22 *Qualiter Religioſi charitatem & vnionem conſeruare, & ſectas diuiſioneſque euitare poſſint.*

NVLLVM maius malum, nocumentumve ex praua Regularium ambitione exoriri poteſt, quam ſi (quod abſit) in aliquam religionem ſemel propter diaboli malitiam ingrediatur, maximè quoque in ipſa ipſorum Regularium diuiſiones, partialitateſque conſpici, ferè neceſſarium ſit. Teſtatur id S.Baſilius *cap.31. Conſtit.* ſic dicens: *Is ſatis ſe à charitate, humilitateque disiunctum declarat, qui primas deſiderat.* Antea ſic Plato: *Ciuitas in qua ciues ad expetendos Magiſtratus minimè ambitioſi ſunt, optimè, & procul à ſeditionibus permanet: contra verò, quæ aliter affectos habet ciues.* Sequitur Platonem diſcipulus Ariſtot. *Minores, vt fiant æquales; æquales verò vt fiant maiores, ſeditionem faciunt.* Teſtatur & id Sanctus Laurentius Iuſtinianus: *Vbi oro componuntur fraudes, iurgia fiunt, iuſtitia deprauatur, pietas perit, opprimitur innocens, ſupplantatur ſanctus, peccator laudatur, &c. Nonne in ciuitatibus, in quibus vnuſquiſque cæteris appetit eſſe potentior, facultatibus locupletior, opinione vulgi famoſior.* Bene etiam Thomas Campenſis: *Si omnes in clauſtris regere volunt, erit confuſio magna, & turbatio frequens, peribit diſciplina, &c.* Meritò proinde poſtquam caput præcedens religioſorum ambitionem damnauit, præſens iam partialitates, ſectas, & diuiſiones animorum, quæ ex ipſa exoriri poſſunt, abominabiles eſſe oſtendat. Loquantur ergo Patres, & quid de tanto malo ſentiendum ſit, proferant. 1

Magnus Baſilius multus eſt in præſenti negotio. 2
In ſermone etenim de inſtitutione Monachorum, illud in primis ſtabiliendum contendit, vt ſumma pax, ſummaque concordia inter eos habeatur. Ad quod tenendum prorſus neceſſarium cenſuit, ſectas, contentiones, ſingulareſque ſodalitates à conuentibus abeſſe. Hæc ſunt verba Baſilij: *Quoniam autem æquali prorſus inter ſe viciſſim charitate complecti omnes debent, iuſtitia violatur quotieſcumque in communi conuentu priuatæ aliquæ coitiones repe-*

riuntur, aut ſodalitates. Qui enim vnum aliquem,magis quam cæteros diligit, is quod non perfectè cæteros diligat, de ſeipſo indicio eſt. Quocirca ſimiliter ex conuentu reiicienda ſunt turpis, & indecora contentio, atque amor iſte ſingularis; ſiquidem ex contentione inimicitiæ, ex amore autem ſingulari, ſodalitateque, ſuſpiciones, inuidiaque oriuntur. Rurſus quoque ſic : *In hoc communi contubernio neutiquam patitur charitatis lex, aliquas coiri, aut amicitias, aut ſodalitates. Siquidem nullo modo fieri poteſt, quin affectiones iſtæ, quæ in hanc magis quàm in illam cohærent partem, plurimum incommodent communi omnium concordiæ.* In conſtitutionibus etiam monaſt[illegible] perfectiſſimam communionem religioſis neceſſariam appellat illam : *A qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt & eliminata. Itemque, vnde diſſenſio omnis, ac perturbatio omnis, contentio omnis abeſt, & rixæ. Contraque, vniuerſa communia,animi, mentes,corpora,communis Deus, communis pietatis mercatura, communis ſalus, communia certamina, communes labores, communia præmia, & certaminum corona, vbi multi vnus, & vnus non ſolus, ſed in pluribus.* Eodem quoque libro ſic loquitur idem Baſilius ad intentum : *Charitatem quidem habere inter ſe mutuam fratres debent, non ita tamen, vt duo, treſve ſeorſum à cæteris ſodalitatem inter ſe coeant. Quandoquidem hoc non charitas eſt, ſed ſeditio, & eorum, qui ſic coëunt, improbitatis indicium. Si enim commune decus diſciplinæ charum haberent qui tales ſunt, ſine dubio communem, æqualemque aduerſus omnes charitatem tenerent. Si verò ipſi à reliquis ſua ſponte abſciſſi, diſiunctique in cœtu, cœtum efficiant, vitioſa huiuſmodi amicitiæ conciliatio eſt, atque hoc profectò nihil eſt aliud, quam contra veterem diſciplinæ ſtabilitatem,conſtantiamque innouatio. Quocirca danda ſtudioſè opera eſt, ne vllus omnino in conuentibus, & ſodalitatibus, iſtiuſmodi locus detur.* Hæc Baſil. qui ſolus ſufficeret pro præſenti cauſa patronus.

3 Baſilio adhæret Sanctus Ephrem coætaneus, inter celeberrimos Eccleſiæ Patres iure numerandus, qui improborum Regularium ſui temporis mores deteſtans, quos vocat *crudeles, inhumanos, peſtiferos, ſceleratos, exitioſos, inimicos, ignauos, prædones, vagabundos, arrogantes, contumelioſos, obtrectatores, pernicioſos, proditores*, dum ſimilium vitiorum radicem quærit, non aliam, niſi Monachorum diſcordiam, prauamque ac contentioſam æmulationem eſſe tradit, dicens : *Vnde quæſo accidit tales non eſſe, niſi inde,quod mutuam inter nos dilectionem non habeamus? Niſi quia in nobis vera humilitas non eſt?* Paulo antè, Angelicam monachorum vitam in diabolicam,& mundanam tranſlatam ex ſimili ſectarum radice in cœnobiis, elicit : *Cum Angelicum feramus habitum, vna cum diabolo militiam gerimus : habitus quidem eſt Angelicus, at vita mundana. Nunquid inter Angelos in Cælis contentiones vigent,& æmulationes, ſicut nunc inter monachos videmus? Radices quippe egit inter eos æmulatio, & inuidia.* Rurſus ad idem de tanto vitio remouere monachos conatus, ſic dicit : *Ne in contentionibus fortes ſitis,& in pſalmodiis imbecilles. Nolite in cogitationibus eſſe vigiles,& ferarum inſtar, contueri inuicem, in precationibus autem dormitare. Ne ſitis in nugis adferendis valentes tanquam tauri, & in laudando, ac glorificando Deum debiles, vt vulpes. Ne in verborum contentionibus ſitis inuicti, & in rebus ſpiritualibus oſcitabundi.* Paræneſi quoque prima, rixas, & contentiones ex monachorum ſuperbia oriri affirmat. *Monachus* (inquit) *ſuperbus excitat rixas, & contentiones in Monaſterio.* Et infrà : *Monachus cum aliis colluctans abominationi erit, & coram honoratis viris dedecorabitur.* Hæc, & alia Sanctus iſte Pater de ſectis, & diuiſionibus Monachorum diſſeruit, quibus quantum mali religionibus afferant, ſatis oſtendit.

Adſtipulatur etiam Diuus Hieronymus, qui adeo 4
neceſſariam putat in monachis charitatem, quæ eorum partialitatibus opponitur, vt ſine ipſa, nec monachos, nec religioſos eſſe, nec aliquid illis obſeruantias regulares prodeſſe dicat. Hæc Hieronymus : *Charitas religioſos, charitas monachos facit : ſine hac monaſteria ſunt Tartara, habitatores ſunt dæmones, cum hac verò ſunt paradiſus in terris,& in eis degentes ſunt Angeli. Ideoque licet vos longa macerent ieiunia, abiecta, & nigra veſtis deformet, longa officiorum, & operum taxatur ſeries; ſi intus deſit charitas, ad infimum nondum religionis gradum peruentum eſt.* Ecce religioſe, quantum deteſtetur Hieronymus monachorum diſſentiones, & ſectas.

D. quoque Auguſtinus in ſermone de pace, inter 5
ſermones ad fratres in Eremo, ſi Auguſtiniani ſunt, multa dicit, quibus & concordia Monachorum commendatur, & illorum rixæ, & contentiones maximè damnantur. *O Pax*, inquit, *Eremitarum mater, Cœnobitarum pater, Monachorum ſoror,tu Patriarcharum vinculum, tu Prophetarum vehiculum, tu Apoſtolorum refugium, tu Martyrum ſolatium, tu Confeſſorum baltheum,tu Virginum tripudium,tu Viduarum ſpeculum, tu Coniugatorum ſpectaculum, tu Tyrannorum odium, tu Latronum ſuſpendium.* Infrà quoque Monachis concordiam ſuadens ſic loquitur : *O monache habeto pacem in cunctis : nam ſi fratri iraſceris, ſi proximum odis, tibi contradicis in oratione Dominica : clamat enim monachus, Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. O monache, ſi pacem non diligis, ſi proximum odis, quo iure, quo pacto, qua fronte, quid tibi petis dimitti, qui proximo rancorem non dimittis? Habeto ergo pacem cum omnibus.* Concludit vlterius : *Vos autem fratres ad inuicem pacem amate, quæ quidem pax cuſtodiat corda veſtra, & intelligentias veſtras, quæ exſuperat omnem ſenſum, Amen.* Ecce monache, pacem ſatis commendatam, rixaſve & contentiones, ſi quas habes, non obſcurè authoris iſtius verbis, reprehenſione damnatas.

Liceat poſt hos Patres antiquiorem Origenem re- 6
cenſere, qui quantum malum religionibus afferant diſſenſiones, & diſcordiæ,hiſce adſtruit verbis : *Diſcenda igitur nobis magnopere eſt conſonantia diſciplinæ, quia tanquam in muſicis, ſi harmonia chordarum fuerit conſonanter aptata, ſonum ſuauem modulati carminis reddit; ſi verò ſit aliqua in fidibus diſſonantia, ingratiſſimus ſonus redditur, & carminis dulcedo corrumpitur : ita & iis, qui Deo militant, ſi diſſenſiones, & diſcordias inter ſe habeant, ingrata erunt omnia, & nihil acceptum Deo videbitur, etiamſi multa bella conficiant, etiamſi ſpolia multa deferant, & multa munera offerant Deo.* Eleganter ſanè, & aptiſſimo exemplo declarat Origenes, obſeruantiam regularem penitus abeſſe,vbi diſſenſiones,& ſectæ regularium adſunt.

Audiatur præterea mellifluus Pater Bernardus, ex 7
quo paucas, & breues, ſed aureas, pro hoc intento ſententias excerpſimus. In ſermone quodam ex paruis, ſic habet : *Nihil tam horrendum, & horribile eſt, ſicut murmur, & diſſenſio in congregatione.* Deinde in tractatu de ordine vitæ, ſic alloquitur monachum; *Deteſtare ſuperbiam, fuge contentionem, Rectores Monaſterij dilige vt parentes, time vt Dominos, crede eſſe ſalutare, quod iniungunt.* Dixerat autem ſuperius : *Superbiendo, contendendo, dimicando, murmurando, detrahendo, ſuſurrando, negligendo, contemnendo, & proprias voluntates faciendo, infinitas Monachi, qui nunc ſunt, culpas incurrunt. Hinc eſt, quod ex horum magna multitudine, qui ſæculum deſerunt, rari*

rari valde inueniuntur, qui mortificatis vitiis aſcendere contendant ad perfectionem virtutum. Specialius tamen idem Pater in tractatu de modo viuendi ad ſororem, mirè veritatem hanc confirmat. *Volo*, inquit, *quod cognoſcas, quia nihil eſt turpius, quam lites inter religioſos, qui debent per concordiam, & dilectionem lucere in mundo ſicut luminaria in cœlo.* Et infrà: *Si detractio, & iurgia ſunt in clauſtro, vbi eſt taciturnitas Regularis? Vbi ſanctitas Religionis? Vbi ſilentium Ordinis? Vbi religioſitas Monaſterij? Vbi vinculum Charitatis? Vbi pax Vnitatis? Vbi concordia Fraternitatis? Vbi amor ſocialis? Heu proh dolor! Periit taciturnitas regularis, ablata eſt ſanctitas religionis, defecit ſilentium ordinis, ad nihilum deuenit religioſitas Monaſterij, annullata eſt charitas fraternitatis.* Et inferiùs: *Si illi qui in pace debent viuere, incipiunt contendere, litigare, detrahere, vbi eſt vita tranquilla, vbi quieta, vbi vita pacifica, vbi vita honeſta, vbi vita modeſta, vbi vita caſta, vbi vita contemplatiua, vbi Angelica.* Adhuc inferiùs: *Tu ergo cum conſilio vanitatis non ſedeas, & cum mala loquentibus non commiſcearis, non contendas, in nulla cauſa decertare ſtudeas. Contentio lites parit. Contentio pacem cordis extinguit. Contentio rixas gignit. Contentio iurgia ſeminat. Contentio faſces odiorum accendit. Contentio concordiam rumpit. Contentio conturbat oculum mentis, &c.* Tandem ſic concludit caput & intentum: *Igitur chariſſima ſicut ſuperius dixi, in nulla cauſa decertare ſtudeas, niſi vt ſoli Deo placeas.* Hæc inter alia ſanctus Bernardus, ſatis clarè Monachis pacem commendans, iurgiaque damnans.

8 Appoſitè etiam venerandus Antiochus *in Pandectis Sacræ Scripturæ, homilia* 80. *Tametſi ſumus multiplici varietate membrorum diſtincti, eadem ſit, & ſententia, & par voluntas, quum vnum, idemque ſimus corpus. Quemadmodum enim examen apum fauum ſibi conficit mellis; ita fratrum congregatio regnum repræſentat Dei. Sicut tubarum clangor bellantium promouet, & excitat alacritatem, ita & practicæ virtutis doctrina ſtudia diſcipulorum mirè exacuit. Nam quiſquis ſe à cæteris ſegregat, & in totum auellit, nihil differre videtur ab aui, quæ è nido proprio euolauit, eoque cogitur è loco permutare. Auicula quæ talis eſt, nihil difficile capitur per aucupes, aut venatoris inſidias. Omni enim ex parte aucupes illi, & ſpirituales captores, laqueos, ac ſcandala iniquitatis præſtruunt, & agglomerant illi vago, coruique rapaces iſtiuſmodi excauant, & terebrant oculos. Decora prorſus, & apte per omnia congruens fraterna eſt vnionis conſenſio cum animorum concordia; id quod locum habet, vel maximè vbi ſolida, ac perfecta charitas radices ſuas fixiùs impreſſit.*

9 Sed & grauis Auctor Richardus de ſancto Victore cœtus religioſos, in quibus diſſenſiones, diſcordiæque inueniuntur, non ſine lamentis, & mœrore deplorat ſic: *Heu in quos fines, imo fæces ſæculorum, homines deuenerunt. Cum ipſa religionis electio noſtro miſerabili tempore tanta diuiſione ſpargatur, vt vix vnus alteri conueniat in vnum, niſi fortè aduerſus Dominum, & aduerſus Chriſtum eius. Vbique apparent ſciſſuræ Ciuitatis Dauid, & in tantum iam hiant, vt vicinam ruinam omnino minentur. Seruatur ſub tunica vna, & veſte ſimili cor varium, & omnino diſſimile, ita vt de religione antiqua vix ſigna ſeruentur.* Hæc de ſui temporis Monachis plangit Richardus, faxit Deus de noſtri ſæculi regularibus nihil tale dicere poſſimus.

10 Iunge his Patribus ſanctum Antonium Patauinum, Minoritarum ornamentum, qui in ſermone de ſexageſima hæc habet: *Heu quanta ſciſſura, quanta ſchiſmata, quanta diuiſiones, & diſſenſiones ſunt in petra, ſcilicet religione. Super quam ſi ceciderit Diuini Verbi ſemen, non fructificat, quia non habet humorem gratiæ Spiritus ſancti, qui non in ſciſſuris diſcordiæ, ſed in veritatis habitat manſione.* Et infrà ſic: *Vbi ſciſſura, ibi lis in capitulo, diſſolutio in Choro, murmuratio in clauſtro, gula in Refectorio, carnis petulantia in dormitorio.* Inferiùs quoque ſic: *Talis religio eſt camera apothecaria. Poſtquam enim diſſident interius, laudes quærunt exterius. In foro enim communi, tanquam quidam Apothecarij, falſi religioſi, ſophiſticas ſpecies vendunt. Sancti videri volunt, ſed eſſe nolunt.* Hæc Antonius ſatis magna excuſſione, & ponderatione digna ad intentum.

Ad hæc Dionyſ. Carthuſ. ſerm. 6. de Pentecoſte ad religioſos, ſic habet: *Studeamus ſemper pacificè pariter conuerſari, imò & cum his qui odiunt pacem, pacati, & tranquilli conſiſtere, diſcordantes pacificare. Beati namque pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Turbatores verò, contentioſi, detractores; ſeminatores diſcordiæ, litigatores, pungitiui, mordaces, cuius, niſi filij diaboli comprobantur. Nam ſicut in pace factus eſt locus Dei, ita in perturbatione, contentione, & diuiſione eſt locus diaboli.* 11

Vltimò audiatur noſtri ſæculi decus Sancta Virgo Thereſia, quæ dum in conuentu Abulenſi Sancti Ioſephi in Veſpera Pentecoſtes moraretur, in extaſi, & raptu à Deo illuminata, quatuor ab ipſo verba ſuſcepit, Patribus diſcalceatis commendanda, quibus in dies magis & magis eorum noua planta religionis ſuccreſceret: Quorum primum illud erat, quod Prælati conformitatem voluntatum ſemper haberent. *La primera que las cabeças eſtuuieran ſiempre conformes.* Ne verò putaretur documentum hoc ſolum pro Prælatis, non tamen pro ſubditis, neceſſarium eſſe, ea propter ipſamet Virgo, alibi maxima ſollicitudine euitandas eſſe amicitias; & conuentiones ſingulares ſanctimonialium ſuadet. Inter alia ſic: *Eſtas amiſtades grandes, pocas veces van ordenadas, à ayudarſe à amar mas à Dios; antes creo las haze commenzar vandos en las religiones.* Et infrà: *Todas han de ſer amigas, todas ſe han de ayudar, y guardenſe, por amor de Dios de eſtas particularidades.* Adhuc inferius magnam curam adhibendam eſſe in obuiandis huiuſmodi partialitatibus in ſui initio, ſic docet: *En atajar eſtas parcialidades, es meneſter gran cuidado, desde el principio.* Tota hæc ſanctiſſimæ Virginis doctrina euidenter ſatis exponit, partiales diuiſiones, & contentiones regularium totius ruinæ religioſæ cauſam eſſe. 12

Nec mirum hos Patres tam ſolerti cura, & ſollicitudine, huiuſmodi contentioſas partialitates reprobaſſe, quia re bene perpenſa, nec monachi, apud quos illæ vigent (ſi aliqui ſunt) Monachi nomine digni erunt, nec multitudo ſcelerum ab illis abeſſe poterit. Primum optimè Dacrianus Abbas in ſuo ſpeculo monachorum ſic expreſſit: *Si inuidiam, odium, amarulentiam, indignationem à te pro viribus non repellis, ſi ſuſpiciones temerarias, querimonias pueriles, murmurationes ſceleratas non reiicis, Monachus non es. Si contentioſo, acrique diſſidio, inter te, & alterum fortè exorto, non mox de reconciliatione tractas, & quavis iniuria affectus, non ſtatim condonas, ſed vindictam expetis, aut voluntariam ſimultatem, minuſque ſinceram affectionem in corde retines, Monachus non es, Chriſtianus non es, abominabilis coram Deo es.* Hæc Dacrianus quoad primum. 13

Quoad ſecundum verò, adeo difficile eſt, ſcelera criminoſa, quæ partialitates regularium ſequi poſſunt, recenſere, vt non mirum ſi omittantur plura. *Magna è diſſenſionibus incommoda oriri ſolent*, dixit quondam Iulius Cæſar. Sanctus quoque Ephrem Syrus ſic: *Familiaritates ac colloquia eiuſmodi haud exiguum detrimentum pariunt animæ.* Ergo primum illud erit, diſpendium ſcilicet veræ charitatis, inter 14

vel aliud quid, præter pœnitentiam, loqui vellent. Mox ille expergefactus inuicem loquebatur; ſed rurſus, audito nomine pœnitentiæ, obrigeſcebat in ſenſibus, ſoporè correptus, donec horrendæ morti traditus, ad eum, cui deditionem fecerat, eſt infeliciter deuolutus. Poſtmodum verò per plures noctes nigra canum turba non ceſſabat ſepulturæ eius aſſiſtere, & quaſi depoſitum cuſtodire, itavt non minimo videntes horrore concuterent. Horribilis hic caſus à grauiſſimo, & fideliſſimo authore relatus, conuincit manifeſtè, quàm in proximò ſibi æternam damnationem pariant Monachi litigioſi, & partiales in religionibus. Vnde ipſe Damianus ſic ſubdit: *Heu quam pernicioſa res ſpiritus contumax, & litigioſus in Monacho!*

Idem confirmat viſio de qua in Hiſtoria Germaniæ in Annalibus Dominicanorum Colmarienſium, ad an. Dom. 1292. ſic habetur: *In Lombardia apparuerunt in aëre duo Monachi parui, albus, & niger, bonam horam ſe mutuo impugnabant, & poſtea in vallem, ſeu vaſtam ſolitudinem deſcenderunt.* Hæc vallis abſdubiè infernus eſt, locus ſanè rixantibus Monachis aptus.

19 Omninò ergo Deo dicati Patres, ſectas iſtas, partialeſque diuiſiones in noſtris cœtibus fugiamus, dicamus omnes, nos eſſe Ieſu Chriſti, non autem Cephæ, & Apollo. Schiſmata charitati aduerſantia omnino pellamus. Antiquorum Monachorum veſtigia ſectemur, in quibus nihil tale repertum fuit, quin potius Chryſoſtomo teſte: *Non eſt illis tumultus, non morbus, non ira; omnia tranquillitas, omnia pax.* Et infrà: *Propterea hos præſertim laudo, & admiror, tum propter alia, tum propter hanc dilectionem.* Audiamus Salomonem in prouerbiis: *Homo peruerſus ſuſcitat lites, & verboſus ſeparat Principes.* Et rurſus: *Labia ſtulti immiſcent ſe rixis, & os eius iurgia prouocat.* Et Paulum dicentem: *Non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis.* Et rurſus alibi: *Si inuicem mordetis, & comeditis, videte ne ab inuicem conſumamini.* Audiatur præterea Caſſiodor. *Summoperè iurgia fuge. Nam contra parem contendere anceps eſt; cum ſuperiore furioſum; cum inferiori ſordidum.* Cum ſpiritui, & non carni Monachi ſeruire debeamus, ideò ſchiſmata, diuiſioneſque non patiamur. Teſtatur enim Auguſt. *In Eccleſia carnales diuiduntur, ſpirituales omnino non diuiduntur, quia illis eſt cor vnum, anima vna, vnum velle, & nolle.* Porrò regulares non poſſe ſpirituales euadere, quantumlibet virtutibus polleant, ſi diſcordes ſint, clarè habet Gregorius vbi ſuprà, dicens: *Diſcordes admonendi ſunt, quia quantiſlibet virtutibus polleant, ſpirituales fieri nullatenus poſſunt, ſi vniri per concordiam proximis negligunt. Scriptum quippe eſt: Fructus autem ſpiritus eſt charitas, gaudium, pax. Qui ergo ſeruare pacem non curat, ferre fructum ſpiritus recuſat.* Ergo cum D. Bonauentura, mutuatis verbis ex Bernardo, loquar: *Iungant ſe animis, qui iuncti ſunt inſtitutis, inuicem ſe foueant, inuicem ſe defendant, inuicem onera ſua portent.* Quia vt ipſe alibi loquitur: *Quid pace honeſtius? Quid vnitate iucundius? Aut commodius ſocialitate? Quid charitate melius, aut pretioſius inuenitur? Glorioſiſſimum quidem, & potiſſimum liberalis animi, & conſcientiæ bonæ indicium, pacem proximi cuſtodire.*

20 Quamvis tamen in ſubditis, & inferioribus regularibus huiuſmodi diuiſiones, contentioneſque partiales minus malæ forent, in Prælatis tamen ſuperioribuſque religionum, tale crimen admittere, horrendum eſſet, & intolerabile malum. Teſtatur hoc ſanctus Ephrem Syrus dicens: *Nefas eſt maiores ſcandalo eſſe inferioribus, ipſiſque exemplo eſſe improbæ conuerſationis. Quoniam ſcriptum eſt: Væ qui potat proximum ſuum ſubuerſione turbida.* Habet & id dulcis Pater Bernardus in quodam ſermone, *Si ſubditi quandoque turbantur, prælatorum eſt in mente compoſita perdurare.* Id ipſum ſancta Virgo Thereſia ſuperius adducta ſentiebat, dicens; huiuſmodi diſſenſiones peſſimas eſſe in ſubditis, in ſuperioribus verò peſtiferas: *Si que es maliſſima coſa en todas las monias, y en las Preladas ſeria peſtilencia.* Quorum omnium ratio eſt, quia Prælatorum diſſidium in totius communitatis diſpendium redundat. Vt enim Chryſoſtomus concinnè diſſeruit: *Quemadmodum certantibus ventis mare concutitur, ſic Regibus aduerſantibus ſibi, populus regni vexatur.* Congruit Horatianum illud.

Quidquid delirant Reges plectuntur Achiui.

Concinitque Cicero. *Neque ciuitas in ſeditione poteſt eſſe beata, nec in diſcordia dominorum domus.* Eo præſertim, quod tales prælatorum ſeditiones, vtplurimum validiores ſunt cæteris. Teſtatur enim Ariſtoteles: *Tunc potiſſimùm paruæ ſeditiones inualeſcunt, cum inter Reipublicæ Principes agitantur.* Vnde meritò ſubiungit: *Itaque talibus malis initio occurrere, & Principum, potentiumque diſcordias protinus dirimere oportet.* Occurrant igitur ſacrarum communitatum Rectores tanto incommodo, quale ex illorum partialitatibus oriri poſſe conſtat.

Curent etiam Prælati, ſuperioreſque omnes à tali 21
labe commiſſum ſibi gregem illæſum cuſtodire; totis præcordiis in id anhelent. *Vt enim* (Plutarchus loquitur) *macula ſtatim eluenda, ne inhæreſcat, & difficilius eximatur, ita diſſenſio fratrum illico tollenda, ne gignat odium.* Id ipſum Gregorius admonet his verbis in epiſtola ad Subdiaconum Rauennæ: *Prædicto fratri, & Coëpiſcopo noſtro dicere ſtude, vt peculiaritatem à quatuor, aut quinque monaſterij Monachis, in quibus corrigi hactenus minimè potuit, ſtudioſiſſimè compeſcat, & hoc ipſum Monaſterium à tali peſte mundari feſtinet. Quia ſi illic peculiaritas à Monachis habetur, nec concordia, nec charitas in Congregatione eadem poterunt permanere.* Id ipſum quoque D. Oriſieſius antiquiſſimus Monachus in Bibliotheca relatus, Prælatis conſilium dabat, dicens: *Cauete ne alios diligatis, alios oderitis, nec hunc ſuſtentetis, & illum negligatis, & caſſus inueniatur labor veſter.* Imò hoc eſſe boni, rectique Prælati officium teſtatur Laurentius Iuſtinianus, talentum vocans: *Qui dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, pacem ſectatur.* Quæ tandem Epiſcopus Pacenſis Simancas ad aliud intentum dixit, huic propoſito accommodare libet: *Si forè Ciuitas, vel Prouincia factionibus diuiſa ſit, neutri parti præfectus Vrbis faueat, id enim ſcelus maximum eſſet; imò verò ſumma ope, ac diligentia curet, vt vtroſque ad amicitiam ducat, vel certè ad concordiam trahat.* Faxit Deus, vt ex his, quæ hoc capite diximus, Monachi omnes ſectis, diuiſionibuſque omninò contradicant, in id quoque Prælati præcipuè incumbant.

Sed placet vltimò modum præſcribere, quo ſancti 22
Religioſi charitatem, & vnionem conſeruare, & ſectas, ac diuiſiones euitare poſſint. Pro quo Patres ſic loquuntur. D. Gregorius homilia 39. ſuper Euang. *Omne quod odis tibi fieri, ne ipſe alteri facias. Sic enim & quod impendi nobis rectè volumus, hoc aliis impertiamur, & quod nobis fieri nolumus, hoc aliis facere ipſi deuitamus, charitatis iura illæſa ſeruantes. Charitas autem vera eſt, cum & in Deo diligitur amicus, & propter Deum diligitur inimicus.* Diſertè etiam Antiochus Monachus hortatur ad innocentiam vitæ, vt pax, & vnio Religioſa ſeruetur, dicens: *Vbi timor Domini, illic charitas, & fratrum concordia, vbi nullus relinquitur timori Dei locus, ibi contentio, ac Zelus; vbi reuerentia, ac pietas erga Deum, & amabilis erga proximum affectus, illic intermedius horum habitat*

Deus; vbi autem inuidia, ac malè morigera, & inobſequens ſubiectio; illic è regione ambitio regnat gloria inanis. Tria ſuper hoc conſulit Iſaias Abbas oratione ſeptima, ſic dicens: *Tres ſunt virtutes, quæ menti lucem præbent aſſiduè. Non noſſe cuiuſcumque hominis malitiam, & benefacere iis à quibus affecti ſumus iniuria, & ferre quæcumque accidunt ſine perturbatione: hæ tres virtutes, tres alias pariunt ſe ipſis meliores. Non noſſe hominis malitiam beneuolentiam gignit. Benefacere illis à quibus afficimur iniuria, pacem generat. Ferre ſine perturbatione quæcumque accidunt, parit manſuetudinem.* Ad vnionem quoque fraternam conſernandam optimè deſeruit quæ S. Bonauentura *in informatione Nouitiorum, cap. 14.* hoc vnico verbo ait: *Dilige fideliter, & aliorum certam dilectionem relinque illorum arbitrio, & diuinæ voluntati:* Magnopere etiam expendenda, & ruminanda ad intentum, quæ Ieſuitarum Princeps 10. *part. conſtitutionum* tradit, & refertur *Regula* 30. inter communes: *Caueant,* inquit, *ſibi omnes ab illo affectu, quo alia de aliis nationibus ſiniſtrè ſentire, aut loqui ſolent: quin potius & bene ſentiant, peculiari affectu diuerſas à ſua nationes proſequantur in Domino; ac proinde nemo bella, contentioneſue inter Chriſtianos Principes in colloquium inducat. Vſque adeò planè abhorreat ab hoc malo, vt ne eos quidem ſermones ſuis licere vellet, quibus aut de Principum agatur ſimultatibus, aut aliis aliæ nationes obloquantur. Ne quid igitur inter nos inimicum concordiæ, ſiue id ex ſtudio nationum, ſiue ex aliis redundet fontibus ſummè amariſſimis, cum ad latiores progreſſus omne nobis iter, atque aditum intercludant.* Plura alia in Patribus curioſus Lector reperiet.

CAPVT XV.

Sancti, rectique Prælati Religiones in ſuo nitore conſeruant; improbi verò regularem diſciplinam naufragari faciunt.

SVMMARIVM.

1 *Improbi Regulares improbos etiam ſibi ſuperiores præfici curant.*
2 *D. Gregorij Magni aliquot teſtimonia de damno, quod improbi Prælati Religionibus inferunt, in medium proferuntur.*
3 *Improborum Prælatorum vitam valde nociuam religioſis fore comprobat S. Ephrem Syrus.*
S. Bernardus veritatem hanc ſæpius inculcat. ibid.
4 *Graues ſententiæ pro hac parte ex S. Iſidoro producuntur.*
5 *Improbi Rectores improbos ſubditos gignunt.*
6 *Eandem veritatem confirmat Laurentius Iuſtinianus.*
7 *Dionyſius item Carthuſianus ruinam ſubditorum in Prælatorum negligentiam refundit.*
8 *Præcipua Religionis lapſæ cauſa prælatorum indignitas.*
Aduerſus negligentes Prælatos qualiter inſurgeret B. Magdalena de Pazzi. ibid.
9 *Quantum emolumenti religioſis cœtibus probi ſuperiores afferant.*
10 *Probi Religionum Prælati mille benedictionibus cumulantur.*
Piorum Prælatorum præcipua documenta, quibus ſubditos ſuos inſtruunt, deſcribuntur. ibid.
11 *Incommoda, quæ ex diſformatis Prælatis eueniunt.*
12 *Improbi ſuperiores quantas pœnas ſubituri.*
13 *Subditorum vitia corripere non audent peruerſi Regularium Superiores.*
Prælati negligentes in ſuorum ſubditorum correctione, quomodo in altera vita puniantur. ibid.
14 *Etſi miſericordia præſuli neceſſaria ſit, iuſtitiæ tamen zelus nequaquam omitti poteſt.*
15 *Damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire poſſunt Religionibus, coaceruatim recenſentur.*
16 *Multis opprobriis Sancti Patres diſformatos Paſtores proſequuntur.*
17 *Quanta cura ſtudendum vt ſancti Prælati religioſis cœtibus præficiantur.*
18 *Aduerſus eos, qui indignos ad Prælaturæ dignitatem aſſumunt.*
19 *Boni Prælati conditiones, & qualitates.*
Bonus Prælatus plus opere quàm ſermone agendum æſtimare debet. ibid.
20 *Imperiti, & inepti Prælati nota.*
21 *Singularis & eximia nota ſancti Prælati, quòd ſit vir orationi deditus.*
22 *Dionyſius & Lanſpergius Carthuſienſes adducuntur ad intentum.*
23 *Boni & viles Prælati, ii ſolum, qui ad regimen Religionis inuiti aſſumuntur.*
24 *Quæ Hugo Victorinus circa præſentem cauſam.*
25 *Dignitas nec ſollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.*

INTER ea incommoda, quæ ex partialibus Monachorum factionibus pullulare poſſunt, illud imprimis recenſeri debet, quod ſæpius mali, deprauatique regulares ad officia Ordinis adminiſtranda eligantur. Cum enim partiales regulares (ſi qui ſunt) improbi quoque ſint, improbos etiam ſibi ſuperiores præfici curant. Hac de cauſa cum præcedens caput rixas, & ſeditiones regularium damnarit, præſens nunc Prælatos improbos totius Religioſi ſtatus oſores, eſſe ſicut & bonos Rectores veræ quoque Religionis patronos iure vocari, ex Patribus comprobabit. Iam ergo ipſi, vt iudices recti noſtro more ſententiam dicant. 1

Ad quod vnus pro mille ſufficeret D. Gregorius Magnus, qui ſicut prælationis munere maximopere excelluit, ſic quoque ſæpius in ſuis ſcriptis boni, malique Prælati mores recenſet. Libeat ergo aliquot ipſius ſpecialiora teſtimonia, circa noſtrum intentum, de damno, quod improbi Prælati religionibus inferunt, in medium proferre. Primò ergo ſuper Euangelia, de infructuoſo Paſtore ſic loquitur: *Si fructus non habet operationis bonæ, etiam impedimentum præſtat ceteris, quia quicumque ſub ipſo ſunt, exemplo prauitatis illius, quaſi vmbra peruerſitatis eius premuntur.* Ad idem in ſuo Paſtorali celebrem hanc ſententiam protulit: *Cum Paſtor per abrupta graditur, ad præcipitium grex ſequitur.* Et rurſus ibidem: *Nemo amplius in Eccleſia nocet, quàm qui peruersè agens, nomen, vel ordinem ſanctitatis habet.* Rurſuſque: *Neceſſe eſt, vt eſſe munda ſtudeat manus, quæ diluere aliorum ſordes curat: ne tacta quæque deterius inquinet, ſi ſordida in ſe lutum tenet.* Deinde ſic habet: *Diſcant Prælati, quomodo etiam commiſſis ſibi exempla bene viuendi exterius præbeant. Scire enim debent, quod ſi peruerſa vnquam perpetrant, tot moribus digni ſunt, quot ad ſubditos ſuæ perditionis exempla tranſmittunt. Vnde neceſſe eſt, vt tanto ſe cautius à culpa cuſtodiant,* 2

quanto per praua, quæ faciunt, non ſoli moriuntur, ſed aliorum animarum, quas prauis exemplis deſtruxerunt, rei ſunt. Alibi quoque ſic idem Pater: *Ita ſibi regentium merita connectuntur, & plebium, vt ſæpè ex culpa præſidentium deterior fiat vita ſubiectorum.* Idem tangit in epiſtola ad Leonardum Hiſpalenſem, dicens: *Sentio, quod negligente me creſcat ſentina vitiorum.* Alia ex Gregorio prætermitto, quæ & in ipſo non difficilè reperiantur; quia & hæc ſatis indicant intentum, proclamantque ſatis qualiter mali prælati, ſuperioreſque religionum, vitam ſibi ſubditorum peruertant.

3 Ante D. Gregorium Sanctus Ephrem Syrus paræneſ.15. improborum prælatorum vitam valde nociuam religioſis fore, hiſce verbis comprobauit. *Oportet maiores minoribus formam præbere, atque exemplum ad omnem virtutem, vt non demus occaſionem quærentibus occaſionem. Nam ſi nos inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si nos temerarij, aut multiloqui, inſtabileſve fuerimus, quo pacto iuniores nobis grauitatem morum, ac tolerantiam, conſtantiamque docebimus.* Poſt hæc reiicit futilem improbi prælati excuſationem, ſic. *Sed dices mihi: Tametſi ego non faciam, dico tamen quod expedit fratri meo. Et quid prodeſt nobis chariſſime, alios admonere, ſi ipſi contraria agamus?* Ex quibus liquidò ſatis innoteſcit, plurima vitia inuadere religioſum cœtum, ſi illis improbus prælatus præficitur, nec excuſari, quod bene moneat, ſi bene monendo ſuæ rectæ vitæ ſpecimen non præbeat.

4 Accinit & Sanctus Bernardus, qui non obſcurè veritatem hanc ſæpius inculcat. Audiatur in expoſitione ſuper Cantica. *Parum eſt noſtris vigilibus, quòd non ſeruant nos, niſi & perdant; alto quippe demerſi obliuionis ſomno, ad nullam Dominicæ comminationis tonitruum expergiſcuntur, vt ſuum ipſorum periculum expaueſcant. Inde eſt, vt non parcant ſuis, qui non parcunt ſibi, perimentes pariter, & pereuntes.* Ecce ſubditorum ruinam à Vigilum negligentia exortam ex mente Bernardi. Vnde in ſententiis ſic habet: *Tria prælatis neceſſaria ſunt, vium fidei, & doctrinæ ſinceritas, vt inhabitent in eadem regione; & ſtudioſa bene operandi ſedulitas, vt vigilias cum paſtoribus celebrent; de ſalute ſubditorum diligens curioſitas, vt cuſtodiant gregem ſuum.* Quid diceret Bernardus de Prælatis contraria facientibus, facilè innoteſcet.

5 Graues quoque ſententias pro hac parte, grauis quoque Doctor Sanctus Iſidorus profert. Sic ergo loquitur ad inuentum de improbis prælatis, Sent. cap.38. *Sæpe per quos iuſtitia docetur, per ipſos peccati morbus irrepit, & mors ad plebem pertranſit, ſcilicet, vel dum mala docent, vel dum praua faciunt. Plerique Sacerdotes, & Clerici, prauè viuentes forma cæteris in malum exiſtunt, qui in bonis exemplum eſſe debuerunt.* Et infra: *Ex carnalium præpoſitorum exemplo plerumque fit vita deterior ſubditorum.* Rurſus: *Capite languente, cætera corporis membra inficiuntur. Vnde ſcriptum eſt: Omne caput languidum, & omne cor mœrens, à planta pedis vſque ad verticem, non eſt in eo ſanitas. Caput enim languidum, eſt doctor agens peccatum, cuius malum ad corpus peruenit, dum eo vel peccante, vel prauè docente, peſtifer languor ad plebem ſubditam tranſit.* Eodem quoque libro ſic: *Exemplis ſuis vitam bonorum corrumpunt.* Hæc Sanctus hic Pater propoſito noſtro deſeruientia protulit.

6 Præterea Seraphicus Bonauentura, inter cauſas quare religiones ab antiquo feruore defecerint, eam ſtatuit q.19. circa reg. *Quid cùm regimen Ordinis deuoluitur ad Iuuenes, tales nutriunt, quales ipſi ſunt.* Quod eſt dicere: Improbos Rectores, improbos ſubditos gignere. Hinc idem Sanctus Doctor in ſoliloquio inquit: *Semper timeo, quod dicit Gregorius in regiſtro. Ita ſibi regentium, & ſubditorum merita connectuntur, vt ſæpè ex culpa præſidentium, fiat deterior vita ſubditorum. Et ſæpe ex merito plebium, delinquat vita Paſtorum.* In ſua quoque pharetra ex Auguſtino ſic habet. *Omnis qui malè viuit in conſpectu eorum, quibus præpoſitus eſt, quantum in ipſo eſt, omnes occidit.* Rurſus ibidem ex diuo Greg. *Cum maiores ipſi voluptati deſeruiant, minoribus laſciuiæ fræna laxantur.* Hæc ex Bonauentura excerpſi, forſan curioſiùs inquiſitus, maiora dabit. Sed hæc ſufficiant.

Deuotiſſimus quoque Venetorum decor ſanctus 7
Laurentius Iuſtinianus, de diſcip. monaſt. conuerſ. cap.9. grauiſſimè veritatem hanc confirmat dicens: *Perſæpe ex admonitione inexperti ducis, in barathrum deductus eſt ſubditus deſperationis. Nonnunquam etiam ex imprudentia Paſtoris, qui ad ſummam virtutum arcem, & perfectionis faſtigium facilè conſcendiſſent, euanuerunt, nihil de fuga proficientes, ni conuerſatione. Et quod deterius eſt, à ſancto propoſito reſiliunt. Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex ſe fructum; ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce damnum ex improbis Prælatis non rarò veniens ſubditis, à ſancto prælato deſcriptum. Ex libro quoque de inſtitutione, & regimine prælatorum, multa pro hoc intento confirmando lector ſtudioſus excipere valeat, nunc autem pauca recipiat. Capite 4. de prælato curam ſubditorum negligente, ſic loquitur. *Curam quicunque, prout decet, adminiſtrare neglexerit, malus eſt, & penè innumerabilium criminum eſſe cenſendus eſt reus? quoniam pretioſum Domini theſaurum, nedum multiplicare deſpexit, verum etiam illum diſperſit, atque furibus, homicidis, & ipſius domini inimicis, quantum in ipſo fuit, diripiendum expoſuit. Accepit, inquam, vineam, vt vepres ex eadem euelleret, infructuoſas arbores eradicaret, illam coleret, ſepibus, propter ſpiritualium incurſus ferarum, circumdaret, in illa plantaret vineas fructuoſas, inſereret arbores, & ſemen verbi Dei ſpargeret, vt produceret ſpirituale germen delectabile Domino. Sed proh dolor, ex ipſius iniuria, delictorum ſentes profert, inculta manens, & latronibus diripientibus patet.* Et infrà ſic: *Perdit, qui talis eſt animam ſuam, & ſuorum, quantum in ipſo eſt, animas ſubiectorum, negligentia vtique ſua, exemploque ſuo.* Rurſus quoque capite ſexto ſic habet. *Indignum eſt, vt qui ad eruditionem, correctionemque inſtitutus eſt aliorum, habeat ipſe reprehenſibile aliquid, vnde ſit meritò corripiendus. Nam, quonam quæſo modo, poterit ſibi creditos ad mundi hortari contemptum, à lenociniis abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Hæc inter alia Sanctus hic Patriarcha, ſatis monens, quantum malum religionibus obueniat ex irreligioſis Prælatis.

Diuus quoque Dionyſius Carthuſianus in opuſcu- 7
lo de profeſſione monaſtica cap.5. cæteris clariùs ruinam ſubditorum in negligentiam prælatorum refundit. *Eccleſiaſt.10.* legitur: *Secundum Iudicem populi ſic & miniſtri eius, & qualis eſt rector ciuitatis, tales & habitantes in ea. Ex his verbis Patres concludunt, quod præcipua cauſa ruinæ ſubditorum, eſt negligentia, atque peruerſitas prælatorum, ſub quorum præſidentia, vel virtuoſa ſubditorum conuerſatio cadit, & perit, vel eorum, qui dudum iam lapſi ſunt, deformatio, ac ruina durat, ac perſeuerat.* Ecce clarè noſtrum intentum à Dionyſio confirmatum.

Ioannes quoque Niderus in opuſc. de religione, 8
cauſas lapſæ religionis referens, in primo loco, & ante alias prælatorum indignitatem, & malitiam conſtituit ſic. *Cauſa diſtractionis regularis obſeruantiæ quoad capita, indignorum & malorum prælatio, correctionis omiſſio.*

omiſſio, officialium inutilium multiplicatio, & larga in profeſſione diſpenſatio. Quoad ſubditos verò, prælatis exhibita rebellio, priuata temporalium appropriatio, incauta cum exteris conuerſatio, & ſtudij religioſi omiſſio. Ecce relaxationis cauſas,& inter eas primarium locum tenens improborum ſuperiorum vita, quod abunde ſatis ex Patribus adductis confirmatum manet.

Contra hos etiam negligentes Prælatos ſic inſurgebat in Raptu quodam B. Virgo Magdalena de Pazzis, prout in eius vita, cap.100. habetur: *Quanti veggo, che ſotto mantello di miſericordia laſciano andar impuniti i difetti proprij, e quei de' loro ſudditi, & inferiori; e per queſto s'eſpongono di gran pericolo d'andar all'Inferno: E riuolta à Dio ſoggiunſe. Ma che maggior immiſericordia può eſſere, che hauer miſericordia dell'offeſe, che ſon fatte à te, ſenza vſare mezzi, di far conoſcere la grauezza delle medeſime offeſe, e che ne ſortiſca in loro pentimento, & emendatione.* Et vltra: *Ancora i miei Chriſti non attendono à quello, che ſono obligati di fare, e non aprono gli occhi à vedere quello s'appartiene à loro di corregere, e d'emendare, laſciano ſcorrere le pouere anime in difetti, peccati e cecità, ſi che precipitano nel profondo d'ogni miſeria, & infelicità.*

8 E contra vero, quantum emolumenti religioſis cœtibus, ſancti, probi, reformatique Superiores afferant, & ipſa ratio ſuadet, & comprobat experientia, & Patres teſtantur. Ex quibus D. Gregorij celebris extat ſententia lib. 9. ep.in diſp.4.cap.8. *Præpoſitorum ſolicitudo ſubditorum eſt cautela.* Sermo erat ad Abbatem Lirinenſem: inde infra, *Studij tui cautelam, & tibi ad vtilitatis exemplum prodeſſe non dubium eſt.* Ad idem D. Iſidorus ſen. cap. 37. *Sacerdos, qui dignè agit, vt Sacerdotem decet, miniſterium eius, & ipſi, & alijs vtile eſt.* Quantum vero vtile ſit, eleganter id recenſet Sanctus Laurentius Iuſtinianus his verbis: *Præſul amator Iuſtitiæ, obtemperat legi Dei, præcepta cuſtodit, proximum diligit, nemini nocet, cunctis prodeſſe quærit, dirimit lites, fugit iurgia, tollit odia, afflictis compatitur, largitur propria, aliena non diripit, ſimpliciter graditur, pacem ſectatur, loquitur veritatem, hominis perſonam non accipit, rem alterius non concupiſcit, Deum colit, honorat Sanctos, veneratur iuſtos, parentibus defert, vniuerſiſque humanitatis præſtat obſequium.* Demum, ne actum agere videar, cœtus ille religioſus, qui ſanctum, rectumque prælatum (quales innumeri ſunt) aſſequitur, optimus, & feliciſſimus euadet. Refert Plutarchus in conuiuio ſeptem ſapientum, eos inter ſe mutuo diſputaſſe. *Quanam reſpublica foret optima, & feliciſſima.* Reſpondiſſeque Pittacum. *Vbi magiſtratum gerere non licet malis, licet bonis.* Sic ergo pium illum religioſorum cœtum, cui ſanctus ſuperior præficitur, ſimili encomio decantare poſſumus. Nec mirum, quia vt bene Seneca epiſt. 114. *Æquitas Principis omnia ſeruat in æquitate, & pace.*

9 Hinc talibus piis,ſanctiſque prælatis,qui in religionibus ſubditos doctrina, exemploque paſcunt,mille benedictiones imprecari poſſumus. Chriſtus ad Sanctam Brigittam de ſancto prælato hæc dixit. *Prælatus bonus, qui propter amorem Dei, & pro ſalute animarum, ſuſcipit onus regiminis, non curans de honore, duplicem mercedem habebit. Primo, quod particeps erit omnium bonorum eorum, quotquot perduxit ad portum. Secundo, quod gloria eius augebitur ſine fine.* Hæc bonus Paſtor Chriſtus pro bonis paſtoribus dixit. Iunge bonum alium paſtorem D. Iſidorum ſic loquentem 3.ſent.cap.48. *Qui in hoc ſæculo bene imperat, ſine fine in perpetuum regnat, & de gloria ſæculi huius, ad æternam tranſmeat gloriam.* Adde ſanctum alium paſtorem Laurentium Iuſtinianum de diſcipl. monaſtic. conſ. cap.9.ſic dicentem. *Qui paſtoris veri fungens officio animas, quas vitiorum labe fœdatas amiſit de ſæculo, ſpiritualium ſtudiorum dealbatas lauacro laborat largiri Deo, hic corona redimitus immortalitatis, inter choros Angelorum magnificè ſublimabitur.* Et infrà. *Dignus ſempiterna ſit gloria, qui non ſolum ſe, ſed etiam plurimos ſecum Chriſto propriis laboribus lucratus eſt. Tantorum prorſus erit particeps meritorum, quantorum ſalutis extiterit cauſa.* Alia ex Patribus adduci poſſent, quæ plurimis obuia erunt ad intentum. Legatur tamen Climacus, qui de ſancto Myna præpoſito cœnobij verba agens, refert, ſanctum eius corpus è pedibus duos fontes vnguenti optimi manaſſe, ita vt totus Mochorum chorus ſuauiſſimo repleretur odore. Quod ſanctitati huius ſancti prælati, piiſque ſudoribus, & laboribus pedum attributum eſt.

Horum porro piorum Prælatorum præcipua documenta, 10 quibus ſubditos ſuos religioſè inſtruunt, ſic deſcripſit pius quoque auctor Ricardus Halius Theologus Flander *in libro de proprietate Monachorum, in epiſtola dedicatoria*, vbi hæc expreſſit. Primum. *Vt hi, qui aliis præſint omnem operam daturi ſint, vt quas Leges, & conſtitutiones ſuæ fidei commiſſas acceperunt, eas curent quam accuratiſſimè à ſuis ſubditis obſeruari; fruſtra enim eſſet bonas leges ſancitas fuiſſe, niſi ſint & magiſtratus, qui eas in vſum atque praxim hominum deducant.* Secundum, *Quod vitium peculiaritatis, vt Legiſlator in Regula ſua Benedictus præcepit, ante omnia radicitus ex Monaſteriis extirpent, & euellant. Ex quo & caſtitas, & obedientia Monachorum in ſummum diſcrimen adducuntur, omniumque aliorum malorum colluuies naſci, & profundi ſolet.* Tertium, *Abbates ipſos vt aliorum ductores, & arietes gregis, verſatiſſimos eſſe oportet, ne aut quicquam aliis præcipiant in huiuſmodi, quod non ipſimet prius parati ſint facere, aut in quibus non fuerint ante probè exercitati, & edocti.* Quartum: *Prouideant præterea, & ſummo ſtudio procurent, vt quibus rebus Religio Carthuſiana hactenus viguiſſe dicitur, ſolitudine videlicet, ſilentio, & viſitatione perpetua, quæ hac dictione* (So ſi vi) *comprehendi ſolent, eaſdem iam poſtliminio in integrum reſtituant. Quod de frequenti viſitatione propterea admonui, quia ea in re maximum eſſe momentum, & ad ferendos bonos mores, & ad eoſdem confirmandos, ac ſtabiliendos eſſe noui.* Quintum. *Qui ſi & hoc diligenter curent, vt contemplandi, & mentaliter orandi modus in Monaſteria reuocetur, nihil erit,quod ab eis hac in parte deſideretur amplius.* Sextum, *Vt ſit mens ſana in corpore ſano,proprij illorum Abbates operam dabunt, vt ad laborem aliquem corporeum, quamuis Monaſterium eorum ſit ditiſſimum, fratres ſuos exerceant, ne quod plerumque accidit, ex humore cellarum, & ſedentaria vita incommodis in morbos quoſdam melancholicos incidant, ad quos pellendos magis eis opus erit Hippocratis fomentis,quam præceptorum documentis: & labor, & latebra, & voluntaria paupertas ſunt, vt ait Bernard. inſignia Monachorum.* Septimum, *Vt haberent ſinguli ad manum libros ſuæ profeſſioni aptos, & accommodatos, in quibus ad petram, ex qua exciſi ſunt, reſpicere poſſent: communibus monaſteriorum ſumptibus pulcherrimis typis excuderetur liber ille quem vulgo,* Vitas Patrum *appellant, vna cum Caſſiano, Climaco, Prato ſpirituali, Palladio, & cæteris id genus innumeris opuſculis. Neque enim dici poteſt quantopere appetitum hominum ſpiritualium varietas rerum, quæ in his continentur delectet, in quibus Euangelij, & doctrinæ Apoſtolicæ ipſam quaſi praxim licet cernere.* Hæc hic author magnum emolumentum Regularium Superioribus allatura, ſi ea opere expleant.

E conuerſo tamen incommoda, quæ ex difforma- 11 tis prælatis ſubditis religioſis eueniant, quis recenſebit? Primum illud ſit, quod malorum ſuperiorum exemplum non ſolum ſubditos, ſed & ſuperiores ipſos ad gehennam perducit. Hoc dæmones ipſi, veritate coacti, teſtati ſunt. Vt enim viri docti affirmant:

Cum

Cum prælati quidam comitiis quibuſdam aſſiſterent, principes quoque tenebrarum ſimile Concilium coëgere,& ad illos epiſtolam hæc continentem tranſmittunt. *Principes gehennarum, principibus Eccleſiarum, id quod nobis ipſis, & gratias vobis referimus, quia propter veſtram negligentiam, & mala exempla, quot vobis commiſſi, tot ad nos miſſi.* Horrendus caſus, & timendus valde à ſuperioribus religionum, ſi prauo exemplo, aut negligentia familiam ſibi creditam gubernent. Ad idem quoque ſimiliter induci poſſet caſus ille, quem ex Antonio Senenſi, & Martino Delrio capite quinto retulimus. Illi enim religioſi, qui in viſione illa poſt mortem, & ad inferorum pœnas traditi apparebant, verè fuerant in religione Superiores. Sic enim ipſi confeſſi ſunt dicentes: *Quod ipſi omnes fuerant eiuſdem Ordinis religioſi, & pro maiori parte Magiſtri, Priores, Superiores, &c.* Similiter qui, vt ex alia viſione ab eodem Martino relata, conſtat, dixerunt poſt mortem & damnationem æternam: *Ambitio, & crapula duxerunt nos ad tartara*, abſdubiè quoque in religione illa prælationis munere decorati fuerant. Ex quo iam liquet, gehennæ damnationem certiſſimè incurſuros improbos, & negligentes prælatos religionum. De illis meritò etiam intelligi poteſt os aureum Eccleſiæ Chryſoſtomus, dum ſuper epiſtolam ad Hebræos dixit: *Miror an fieri poſſit, vt aliquis ex Rectoribus ſit ſaluus, cum videam poſt minas, & præſentem ſocordiam, aliquos adhuc accurrentes, & ſe coniicientes in tantam molem Rectionis, & adminiſtrationis. Nam ſi ii, qui neceſſitate trahuntur, non habent quo confugiant, & quo ſe excuſent, ſi rem male adminiſtrent, & ſint negligentes, (nam & Aaron tractus eſt neceſſitate, & venit in periculum, & Moyſes rurſus venit in periculum, cum ſæpè recuſaſſet, & Saul cui fuerat creditum aliud imperium, poſtquam recuſauit, vocatus eſt in periculum, quoniam ipſum malè adminiſtrauerat; quanto magis iis, qui in hoc ſuum ſtudium ponunt, & in id irruunt? Qui eſt autem talis longè magis ſe omni priuabit veniâ. Timere enim oportet, & contremiſcere, & propter conſcientiam, & propter molem imperij, & neque, ſi ſemel trahantur, recuſare, neque ſi trahuntur, in ipſum irruere: imo vero etiam fugere, præuidentes magnitudinem dignitatis.* De iſtis etiam loquitur pius, & deuotus Ioannes Rusbrochius, dum inquit: *Tales paſtores, vel in tartara relegantur, vel pœnitentes ad immanes purgatorij pœnas.* Forſan propter illos D. Auguſt. dixit, & habetur diſtinct. 40. can. ante omnia: *Nihil apud Deum miſerabilius, & damnabilius eſſe, quam officium mali paſtoris in Eccleſia.*

12 Nec credi difficile erit improbos illos ſuperiores, acriores pœnas ſubituros, quàm ſi ſuperioritatis officio priuati, ſoli ſibi vixiſſent. Quod D. Gregorij verbis in ſuo paſtorali confirmare licet: *Qui ad ſanctitatis ſpeciem deductus, vel verbo cæteros deſtruit, vel exemplo, melius profectò fuerat, vt hunc ad mortem ſub exteriore habitu terrena acta conſtringerent, quam ſacra officia cæteris in culpa imitabilem demonſtrarent: quia nimirum ſi ſolus caderet, tolerabilior inferni pœna cruciaret.* Clarè indicans Gregorius, improbum Prælatum ſuæ malignitatis maiores pœnas ſubiturum.

13 Secundum quoque, maximumque incommodum ex inordinata Præpoſitorum vita prouenire potens, illud eſt, quod tales nec poſſint, nec audeant ſubditorum vitia, defectuſque corripere: Sicque tam ipſi, quam ordo in ſuo ſemper difformationis, & relaxationis ſtatu perſeueret. Hoc exprimit S. Ephrem ſuperius adductus, inquiens: *Si nos Prælati inobedientes ſimus, quomodo cæteris obedientiam demonſtrabimus? Si guloſi, aut ebrioſi, aut auari, quomodo inferiores nobis temperantiam, aut patientiam docere poterimus? Si temerarij, aut multiloqui, inſtabileſve fuerimus, quo pacto iuniores grauitatem morum, ac tolerantiam, conſtantiamque docebimus?* Hinc etiam D. Hieron. in ſtola quadam: *Quomodo poteſt præſes Eccleſiæ auferre malum de medio eius, qui in delictum ſimile corruit. Aut qua libertate peccantem corripere poteſt, cum tacitus ipſe ſibi reſpondeat, eadem ſe admiſiſſe, quæ corripit?* Sanctus quoque Laurentius Iuſtinianus ſic etiam ad intentum: *Si Prælatus habet aliquid reprehenſibile, quomodo quæſo poterit ſibi creditos ad mundi adhortari contemptum, à lenociniis abſtrahere vitiorum, atque à cupiditate temporalium?* Alibi quoque ſic: *Quonam quæſo animo, qua fronte, qua authoritate audebit peccantium redarguere vitia, vitiorum amator? Aut de ſpiritualibus loqui, cupiditatum carnalium ipſe ſectator?* Optimè tandem D. Iſidorus, dum cauſam tradit, quare mali præſules ſubditos corripere metuant, ſic loquitur: *Proh dolor, inde metuunt, quia vel amore rerum ſæcularium implicantur, vel quia aliquo facinoris onere confunduntur.* Vnde de iſtis inquit Dionyſius Carthuſienſis ſermone 5. de S. Simone, & Iuda, intelligi illud: *Errore Balaam mercede effuſi ſunt.* Quia ſcilicet: *Sibi commiſſos debitè increpare, atque corrigere negligunt, ne forte illos offendendo, ingratitudinem, moleſtiamque incurrant, aut ſi.is per illorum machinationem priuentur officiis, fauoribus, ſiue honoribus, in quibus regnat affectio commodi potius, quam honeſti.*

Quomodo autem Prælati iſti negligentes in ſuorum ſubditorum correctione à Deo in altera vitâ puniantur ex vnius Prælati poſt obitum apparitione relata in Chronicis Ordinis S. Hieronymi, facilè elicitur. Etenim, vt ibi habetur, Ferdinandus Iañez vnus ex primis eius Ordinis fundatoribus vitæ ſanctimoniâ clarus, poſt mortem apparuit fratri cuidam, habitu Monachali veſtitus, ſed lacerato, & detrito, vultu triſti, & nigricanti, miſerandus ſacrificia aliqua poſtulans, quoniam in Purgatorio detineretur non ob peccata vitæ ſæcularis, neque vitæ Religioſæ, ſed eo duntaxat, quod præ manſuetudine, & benignitate noluit videri nimis ſcrupuloſus, & minutus in corripiendis fratribus, quibus præerat, ne grauis illis eſſet; quod tamen non credebat culpam fuiſſe, imò prudenter egiſſe putabat.

Si autem religioſus Prælatus crimine proprio impeditus, contra delinquentium vitia iuſtitiæ virgam puniendo exercere non poteſt, quomodo Prælati iure, & nomine cenſebitur? Teſte enim Gregorio: *Prælatus debet eſſe contra delinquentium vitia, per zelum iuſtitiæ erectus, vt & bonis in nullo ſe præferat: & cum prauorum culpa exigit, poteſtatem ſui Prioratus agnoſcat.* Etſi enim compaſſio, & miſericordia præſuli religioſo neceſſaria ſit, iuſtitiæ tamen zelus omitti nequaquam poteſt, ſed vtrumque admiſceri. Optimè ad hoc Laurentius Iuſtinianus: *Hic itaque ſe habere debet in cunctis, vt nec iuſtitia compaſſionem repellat, neque compaſſio iuſtitiæ regulas prætermittat. Nam iuſtitia ſine compaſſione crudelitas eſt, & compaſſio abſque iuſtitiæ rectitudine, ignauia, & puſillanimitas iudicanda.* Quando ergo ſuperior regularis ſubditorum vitiis irretitus manet, abſdubiè ea punire non poteſt, ac perinde hoc magnum incommodum ex difformatis Prælatis, ſanctæ Religiones ſibi reportant. 14

Denique, quia longum valde eſſet damna, quæ ex inordinata vita Rectorum obuenire poſſunt religionibus, ſigillatim recenſere, ea quaſi coacervatim ex Laurentio Iuſtiniano accipiat lector: *Si homo (inquit) in regimine poſitus, ſuam tranſgreditur profeſſionem, aut delinquit publicè, notorium infert Eccleſiæ ſcandalum, honorandæ derogat dignitati, cæterorum præſulum denigrat famam, adimit authoritatem regimini,* 15

mini, vilem reddit cathedram ſanctitatis, &c. Inferius quoque notabilem hanc ſtatuit ſententiam. *Non poteſt non peccare grauiter, qui ad aliorum inſtitutionem deditus, palam offendit.* Doctiſſimus quoque Trithemius vnico verbo rem totam declarat. *Quoties* (inquit) *homo inquietus, turbulentus, & imperitus, Abbas Monachorum præficitur, mox regularis diſciplinæ integritas naufragatur.* Neſcio ſi idem D. Bernardus ſuſpicatus eſt, dum de improbis prælatis loquens: *Quorum zelus eſt,* inquit, *pro dignitate tuenda. Dignitati datur totum, ſanctitati parum, vel nihil.* Rurſus quærens de illorum ſubditis. *Quid interim faciunt oues?* Reſpondet. *Hoc quippe fateor, & paſcua ſunt dæmonum, non hominum.* Ac ſi diceret, nihil non dæmoniacum, nihil non diabolicum, nihil humanum in ſubditis improborum præſulum inuenitur.

16 Merito proinde ſancti Patres multis opprobriis, maledictis, ac conuitiis improbos, & difformatos paſtores proſequuti ſunt: ex quibus D. Iſidorus ſic. *Deteriores ſunt his, qui ſubſtantias aliorum, prædiaque diripiunt.* D. Bonauentura de illis ſic ſentit ex mente Bernardi. *Fures ſunt, & latrones, non cuſtodes; neque cultores in vineis.* Optimè quoque Laurentius Iuſtinianus. *Tales non propriè domini, ſed tyranni, & raptores ſunt; dum non ſubditorum, ſed propria quærunt commoda, diuitiarum videlicet, voluptatis, honoris, & famæ.* Alibi quoque ſic. *Negligens paſtor, & ſola temporalia concupiſcens, ſua quærens, & ſubditorum commoda paruipendens, vti fœtidum cadauer, in profundum demergetur abyſſi. Ibi cum tenebrarum Principe vltricibus traditus flammis æternis damnabitur cruciatibus.* Pius quoque author Rusbrochius de eis loquens, quos vel in Tartara relegari, vel pœnitentes ad immanes purgatorij cruciatus damnari dicit, ſic habet. *Tales vtique veri paſtores non ſunt, ſed lupi rapaces, non parcentes cuiquam, ſed communia Dei bona malè conſumentes.* Et alibi: *Tales ſemper, vbi rerum temporalium lucra ſperant, verſuti, rigidi, ac crudeles ſunt.* O bella, pulchraque encomia à Patribus improbis prælatis conceſſa.

17 Quis iam ignorat, quanta cura, ſolertiaque ſollicitudine ſtudendum ſit, vt ſancti, recti, reformatique Prælati religioſis cœtibus præficiantur. *Penſandum valde eſt* (inquit D. Gregorius) *ad culmen regiminis, qualiter quiſque veniat: atque ad hoc ritè perueniens, qualiter viuat; & benè viuens, qualiter doceat; & rectè docens, infirmitatem ſuam quanta conſideratione cognoſcat.* Ac ſi dicat, nihil magis Sanctæ obſeruantiæ zelatoribus incumbere debet, quam quod ſemper pios, & ſanctos paſtores, reformatoſque regulares monaſteriis præficiant. Vnde in quadam epiſtola ſic loquitur idem Gregorius. *Omni cura vigilandum eſt, vt Rector cogitatione ſit mundus, operatione præcipuus, diſcretus in ſilentio, vtilis in verbo, ſingulis compaſſione proximus, præ cunctis contemplatione ſuſpenſus, bene agentibus per humilitatem ſocius, contra delinquentium vitia per zelum Iuſtitiæ erectus.* Eleganter quoque idem proſequitur intentum mellifluus Bernardus ſic. *Neceſſaria eſt nauis iſta Prælatis, tribus compacta lateribus, vt ſit charitas de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta. Puritatem quidem cordis in eo prælatus habeat, vt prodeſſe deſideret, non præeſſe; vt proprium commodum, & honorem ſæculi, & aliud quidpiam ſuum in prælatione non quærat, præter ſolum beneplacitum Dei, & animarum ſalutem. Sed cum intentione pura irreprehenſibilis quoque neceſſaria eſt conuerſatio, vt forma factus gregis, incipiat facere, & docere, ne docens audiat à fratre: Medice cura te ipſum. Talis enim occaſio plurima damnatio prælati, plurima ſubditorum perditio eſt: oportet enim irreprehenſibilem eſſe eum qui præeſt; quoniam ea, quæ arguit in diſcipulis, oportet ſummopere vitare magiſtrum.* Nec minus eleganter, quid in bono prælato quærendum ſemper ſit, adſtruit Sanctus Laurentius his verbis. *Hoc præſidentibus neceſſarium eſt, qui amore iuſtitiæ, & ardore dilectionis proximi, debent opus, non dignitatem quærere; laborem, non delicias; non creſcere faſtigio, ſed humilitate decreſcere, vt fiant ſerui, & miniſtri hominum propter Chriſtum.* Rurſus quoque alibi: *Qui præſunt regimini, non pro accepto glorientur beneficio, ſed ex eo quærant fructum, non temporalem, & perfunctorium, ſed verum, ſed iucundum, ſed imprædabilem, ſed æternum. Omni inſuper, qua valent, induſtria, à ſe abdicent quæ ſibi aduerſantur, altum videlicet ſapere, æſtimationem ſui, proximi contemptum, mentis hebetudinem, delectationem præſentis vitæ, metum mortis, immoderatamque terrenarum rerum curam.*

18 Porrò in eos, qui indignos ad prælaturæ dignitatem aſſumunt, optimè inuehitur Richardus de ſecur. conſ. cap. 17. per hæc verba. *Quid quæſo eſt, quod facitis, qui eiuſmodi bruta, & beſtialia corda in ſublime attollitis, & velut in aëre ſuſpenditis? Si verè eos diligitis, cur eis non parcitis? quid quæſo eis aliquid aliud, quam ruinam paratis, dum eos ad alta ſuſpenditis, & quaſi in ramis portatis? Quid aliquis quiſque ſuo ſublimatori, vel potius ſubuerſori dicturus eſt in fine, in ipſo confinio ruinæ, niſi quia eleuans alliſiſti me? Conuerſentur volucres cœli in ramis, locumque teneant in ſummis, quos ſubleuat penna Sanctitatis. Beſtiæ ſub ramis locum teneant in imis; & qui pronos vultus habent per appetitum carnis, diſtrictionem ſentiant piæ ſeueritatis, & iuſtiæ humiliationis.* Caue ergo à ſimili conuitio, ô Monache, nec patiaris vnquam, quoad potueris, improbum aliquem, aut diſcolum, prælatum communitati præfici; & multo minus illi ſuffragium prælaturæ præſtes; ſciens quod (Aluarez de Paz ſic loquitur.) *Veniet Princeps Paſtorum, & ſuarum ouium ſtragem ab iſtis præfectis allatam, de manu illorum, qui eos præfecerunt, requiret.* Immò D. Gregorius nobis teſtatum relinquit. *Peccata reliqua ſingularis pœna meritum obtinet, qui verò carnalem præpoſitum conſtituit, tot incurrit pœnarum merita, quot ille fidelibus ſubditis præbet prauitatis exempla.* Satius ergo erit, ſi Laurentij Iuſtiniani conſilium accipias, qui prælatum in religione præficere debes: Sic autem monet Iuſtinianus. *Non petentis perſonam, non claram progeniem, non amicorum preces, non ſupplicantis adulationes attendas, ſed litterarum ſufficientiam, honeſtatem vitæ, bonorum teſtimonium, conſcientiæ rectitudinem, ac morum probitatem: Iſta profectò ſunt, quæ reddunt virum Eccleſiaſticæ idoneum dignitate, non quidem ad plenum, ſed quantum patitur humana fragilitas.* Hæc Iuſtinianus, quæ ſi feceris, non indignum aliquem, aliorumque pedibus merito calcandum (quod intolerabile religionis malum eſt) ad thronum prælaturæ euehes, aut attolles.

19 Si tamen boni prælati conditiones, ſimulque qualitates ſcire deſideras, vt vel illi in religioſis cœtibus prælationis ſuffragium præſtes, vel ad talem dignitatem, ſi potes, attollas, accipe ex Patribus. Ex quibus Gregorius, talibus notis ſanctum, perfectumque prælatum ſubindicat. *Qui nulla illicita perpetrat, ſed perpetrata ab aliis, vt propria deplorat; qui ex affectu cordis alienæ infirmitati compatitur, ſicque in bonis proximi, ſicut in ſuis profectibus, lætatur. Qui ita ſe imitabilem cæteris, in cunctis, quæ agit inſinuat, vt inter eos non habeat, quod ſaltem de tranſactis mens erubeſcat. Qui ſic ſtudet viuere, vt proximorum corda arentia doctrina valeat fluentis irrigare. Qui orationis, vſu, & experimento, iam didicit quid obtinere à Domino, quid poſcere poſſit.* Audi quoque D. Bernardum, qui vt bene expertus hu-

iuſcemodi

huiuſcemodi conditiones bono prælato præſcribit. *Nec præceps erit in ſententia, nec vehemens in vindicta, non in corrigendis remiſſior, non in parcendis ſeuerior, non puſillanimis in expectandis, non ſuperfluus in victu, non notabilis in veſtitu, non citus ad promittendum, non tardus ad reddendum, non prodigus dator, non tenax ad largiendum.* Pius quoque Dionyſius Carthuſienſis hæc habet. *Omnino oportet, vt præſidens tantæ ſit perfectionis, vt ſua bonitate aliorum malitiam, ſua humilitate, patientia, charitate, & ſapientia, ſibi ſubditorum ſuperbiam, iram, impatientiam, euerſionem, imprudentiam poſſit vincere. Alioquin non bonus, neque idoneus eſt medicus animarum.* Hæc, & alia ſermone quinto de Dominica 15. poſt Trinitatem. Eleganter etiam, vt ſolet, mores boni prælati, Sanctus Laurentius Iuſtinianus nobis depictos reliquit. Ipſum ergo appellat *Conſtantem in opere, lætum in corde, in ſermone eruditum, compoſitum in moribus, in ſe pacificum, iucundum in facie, in regimine prouidum, & in omni ſua actione diſcretum.* Alibi etiam qualiter futurus ſit prælatus, ſic deſcribit: *Sit diſcretione prouidus, experientia probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum ignarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus.* Demum alia ex Patribus ad hoc intentum libens omittens, ea quæ Abbas Trithemius vir ſatis expertus de regulari diſciplina monachorum ſcripſit, hic ſubſcribam. *Non puer, non indoctus, non carnalis, non indigens diſcretione, nec animo leuis, vel inexpertus ſpiritualium certaminum, in Abbatem ordinandus; ſed moribus canus, in diuinis ſcripturis eruditus, ſpiritu ambulans in vera conuerſatione ſanctitatis, pius, manſuetus, mente tranquillus, atque quietus, qui & improbis iudicium, & beneuolis nouerit exhibere miſerationem.* Hæc Trithemius, ex quo, Patribuſque relatis, boni ſuperioris qualitates accipere licet.

Iure etiam inter boni Prælati notas ea recenſeri debet, quod ipſe plus agere quam loqui, & plus opere, quam ſermone agendum æſtimare debeat, illud Eccleſiaſtici 4. ſemper præ mente habens: *Noli citatus eſſe in lingua tua, & inutilis, & remiſſus in operibus tuis.* Seu vt Arabicus textus habet: *Ne ſis tumidus in lingua tua, & iners & negligens in operibus tuis.* Quaſi dicat, Noli eſſe celer in mandando, tardus in operando, vt multa aliis ordines, & mandes; ſed nolis ipſe manum operi admouere. Verus enim familiæ, cœtus, & belli dux non dicet ſuis, Ite facite hoc milites. Sed, Eamus, faciamus commilitones, primuſque ſuis anteibit, & manum operi admouebit, vti dicebat, & faciebat Iulius Cæſar. Ad quod valde deſeruit Apologus Leonis, & aſini apud S. Cyrillum *lib. 1. Apologorum Moralium, cap. 16.* cuius titulus eſt: *Dic voce tenui, & age actu grandi. Leonem*, inquit, *ſocius aſinus antecedens, cum de longè Luporum turmam aſpiceret, eminus cœpit vocem emittere, vt eius granditate ventoſa grex inimicus diſcederet perculſus. At verò cum hoſtes à clamore hunc eſſe aſinum cognoſcerent, fixi ſtantes cœperunt ridere, ſcientes tantum ſonitum pectoris minimè reſpondere virtuti cordis. Tunc leo percepta voce ſtatim cucurrit ad ſocium, atque dixit: Amice quid tibi eſt, quod clamaſti? Cui ille: Mi frater, grex luporum apparuit, quem grandi voce perterrui, nec ſe mouet: Sed mox ad odorem tuum, non ſine mea admiratione diſparuit. At hæc Leo prudenter ſubridens: Si noſti, inquit, nequam lupus eſt callidus, clamorem deridet, ac virtutem tantum timet, latratum canis ſubſannat, dummodo morſum effugiat. Nimirum expertus miles tubam bellicam non paueſcit, ſed gladium: & eruditus Philoſophus nubis tonitruum non veretur, ſed fulgur. Quid enim eſt clamor, niſi pectoris euacuati, & oris ſonus effuſus? Nempe vacua magis ſonant, ventoſaque concrepant. Quapropter chariſſime, qui clamoribus vtitur, à ſapiente minimè timetur. Quoniam ventoſus, & vacuus ſine virtutis ſoliditate fore cognoſcitur. Clamore ſiquidem iracundiæ flamma in clibano cordis accenditur, de qua ſtatim fumus exoritur, & obfuſcata ratione, virtutis ſplendor fuſcatur. Ex lumine namque rationis oritur virtus. Quare magis prudenter id efficitur, quod inanis apparentiæ ſpreta voce, rei granditate finitur. Sic regularis cæli motus cum ſit actus virtuoſus, grandi virtute ſine ſono completur. Quo dicto de clamoroſa voce confuſus aſinus, à Leonis ſocietate diſceſſit.* Hæc ſi rectè expendantur; quamuis feſtiua, & ludicra appareant, contra Prælatos tamen multa clamantes, & parum, aut nihil operantes manifeſtè ſunt.

20 E conuerſo tamen, imperiti, & inepti prælati notas, præter adductas, alias quoque ex Bernardo tranſcribimus. Hæ ergo ſunt: *Gradus ſummus, & animus infimus, ſtatus ſupremus, & greſſus minimus, ſedes prima, & vita ima, lingua magniloqua, & manus otioſa, ſermo multus, & fructus nullus, vultus grauis, & actus leuis, ingens authoritas, & nutans ſtabilitas.* Hæc Bernardus. Vt verò vno verbo loquar, & quod expertus dicam, nullum maius indicium inepti, & imperiti prælati eſſe poteſt, quàm ſi ſolum rebus temporalibus, tranſitoriis, & terrenis deditus conſpiciatur, rebus autem ſpiritualibus, æternis, & animarum ſaluti pertinentibus, parum, aut nihil addictus videatur. Quæ prauitas quantum nocumentum religionibus afferat, expreſſit ſanè veriſſimè Guillelmus de Peraldo Dominicanus in tractatu de profeſſione Monachorum, ſic loquens. *Hæc negligentia multa Monaſteria, in quibus omnia honeſtè, & ſecundum ordinem fieri debuerunt, in tantam inordinationem, & confuſionem induxit, quod in eis eſt terra ſurſum, & cœlum deorſum, pedes ſunt ſupra, caput infra, facies eſt retro, inferiora effuſa ſunt extra. Deus ibi conculcatur, & terra deificatur, diabolus honorificè recipitur, Deus verò & contumelioſè repellitur, vel ignominioſè recipitur.* Et rurſum, *Si populum peccantem viderint, obticent; omnes de ſuo honore ſolliciti ſunt, de honore autem Dei nullus. Cadit aſina, & eſt qui ſubleuet: perit anima, & non eſt qui cogitet. Pedes ſunt ſupra caput, vbi viri ſpirituales deſpiciuntur, homines verò terrena ſapientes, ad regimen vtiles, & in honore habentur.* Hæc Peraldus.

21 Si verò vnicam, ſingularemque notam à me quiſpiam expoſcere velit, qua bonus, rectus, ſanctuſque Prælatus palam dignoſcatur, & cui merito prælationis onus imponi debeat, illud dicam, quod ſit vir orationi vacans, orationi intendens, orationique deditus: hoc enim vnico pharmaco, & ſuæ domui, cui præponitur mederi, ſibique veri bonique Paſtoris nomenclaturam conciliare poterit. E contra tamen ſi orationis præſidio deſtitutus ſit regularis prælatus, nec ſibi, nec aliis vtilis eſſe poterit. Audiatur Gregorius, qui ſæpius hanc veritatem nobis ſcriptam relinquit. In Paſtorali ergo cap. 10. dum quærit, *qualis quiſque ad regimen debet venire.* Sic reſpondet: *Qui orationis vſu, & experimento iam didicit, quod obtinere à Domino poſſit, cui prophetica voce iam quaſi ſpecialiter dicitur: Adhuc loquente te, dicam, Ecce adſum.* Rurſus alibi: *Qui de rebus dubiis ſemper ad tabernaculum recurrit, coram teſtamenti arca Dominum conſulit, exemplum proculdubio rectoribus præbens, vt cum foris ambigunt quid diſponant, ad mentem ſemper, quaſi ad tabernaculum redeant, & velut coram teſtamenti arca, Dominum conſulant.* Inferius quoque, quærens quantum Rector faci

ſacræ legis meditationibus eſſe debeat intentus? Reſpondet. *Omne hoc* (id eſt totum ſuum munus, & officium) *ritè à Rectore agitur, ſi ſuperna formidinis, & dilectionis ſpiritu afflatus, ſtudioſè quotidie ſacri eloquij præcepta meditetur.* Sanctus quoque Bernardus in epiſtola quadam Prælatum quendam de ſui officij munere inſtruens, orationis exercitium illi præcipuè his Verbis commendat. *In his duobus mandatis, verbi ſcilicet, atque exempli, ſummam tui officij, ac conſcientiæ ſecuritatem, pendere intellige. Tu tamen ſi ſapis, iunges & tertium ſtudium, videlicet orationis, ad complementum vtique trinæ illius repetitionis in Euangelio, de paſcendis ouibus, Ioan. 21. Manent itaque tria hæc, verbum, exemplum, oratio; maior autem his eſt oratio.* Hæc Bernardus. Ad idem Abbas Ioachim ſuper Apocalypſim, p. 1. expendens, quod Eliſeus iubeatur reſpicere in cœlum in aſcenſu patris Eliæ, dicit: *Neceſſe eſt, vt iugiter intueatur in cælum, vt ſine intermiſſione memor ſit Dei ſui quicunque prælatus, &c.* Iunge quoque D. Laurentium Iuſtinianum in lib. de inſtitutione prælatorum, cap. 10. ad noſtrum intentum ſic loquentem. *Prælatus ſit in oratione aſſiduus, & poſtulet pro ſeipſo à Deo. Conſilij donum exquirat, ad apprehendendum inſinuandumque, quid pernicioſum, quidve proficuum ſit, tam ſibi, quam cæteris ad ſe accedentibus; ne petra efficiatur ſcandali, &c.* Itemque rurſus: *Quoties populus ſpiritualiter, ſeu corporaliter fatigatur in prælio, ſi quando diuina præcepta grauiter peccando tranſgreditur, quandiu æquiſſima animaduerſione percutitur, ad orationis debet prælatus aduolare præſidium: ibique corde compunctus, proſtratus corpore, compaſſione plenus, ignitus charitate, deprecari Dominum, &c.* Rurſuſque clariùs: *Expedit illi, qui paſtorale gerit officium, Dei iugiter orando aſtare conſpectui, & nunc piè interuenire pro populo, nunc humiliter ſupplicare pro ſe.* Et infrà: *Quis enim valet per ſeipſum perſoluere debitum paſtoralis officij, niſi introrſus ſit imbutus, in ſpiritu roboratus, atque directus.* Adhuc inferius: *Fallitur profectò, quiſquis opus hoc pericoloſum, & grande, abſque deuotionis pabulo, & orationis præſidio, prout decet, conſummare ſe putat.* Hæc Iuſtinianus, pulcherrima ſane ad intentum, quod quærimus.

22 Placuit prætereà duos Carthuſienſes Patres intentum noſtrum docentes in medium proferre. Ex quibus D. Dionyſius, de modo, quo Abbas, vel ſuperior in religionibus reformandis ſe gerere debeat, ſic loquitur. *Quo maior res eſt reformatio communitatis, eo amplius dependet à Deo, & tanto plus neceſſarium eſt ſpeciale ſubſidium directionis, & cooperationis Spiritus ſancti. Abbas ergo, ſiue ſuperior ad reformationem ſuorum ſubditorum, verè, ac ordinatè volens procedere, imprimis humiliet ſe profundiſſimè coram Deo, propriam inſufficientiam totis præcordiis confitens, adiutoriumque diuinum lachrymosè, affectuoſiſſimè, & indeſinenter exorans, vt ſe illuminet, dirigat, & confortet, ad exhortandum ſalubriter, ad agendum exemplariter, ad conſummandum feliciter, ſubditorumque corda dignetur miſericordioſiſſimè intueri, mollificare, & aperire, ad audiendum, conſentiendum, ad perficiendum, quod eis ſuadetur, & ad quod tenentur.* Hæc Dionyſius. Pius & grauis quoque author Ioannes Lanſpergius Carthuſianus etiam, dum Priores, alioſque ſuperiores religionum inſtruit; qualiter ſe circa curam domus gerere debeant, ſic piiſſimè monet. *Ipſi quidem cuncta regant, magis tamen oratione, quàm diſcurſu. & occupatione. Ipſi oratione fruges ſerant, & arbores. Ipſi oratione tueantur pecudes. Ipſi oratione totam familiam, atque omne prorſus monaſterium gubernent, foueant, ac protegant. Felicius, fortiuſque olim in Amalechitas Moyſes oratione, quam Ioſue armis pugnauit; imo, vt vinceret, ille oratione impetrauit. Pari modo hoc faciunt Priores, orationum ſuarum vbertate, quod cæteri exequuntur diſcurſu, & ſolicitudine. Omnibus interſint officinis, omnibus aſſiſtant fratribus, nulli domus negotio deſint, orationum protectione. Oratione pericula abigant: Oratione animas ſibi creditas muniant, & ſentient, facto periculo, plus ſeſe oratione in quiete proficere, quam illa neglecta, corpore, & animo moueri.* Hæc pius auctor, pie ſane orationis exercitium prælatis Religionum commendans. Si ita fiat, vt par eſt, crederem abſdubiè ſanctos, rectoſque prælatos omnes euaſuros.

23 Hoc tandem in calce annotare libet, dum boni prælati conditiones quærimus, eos ſolum regulariter loquendo, bonos, & vtiles futuros prælatos, qui ad regimen religionis inuiti, coacti, penituſque renuentes ſubuehuntur. Hoc Philoſophi, & Patres ſæpius clamant. Plato de repub. aiebat: *Turpe eſt, vt quis ſponte ad imperandum accedat.* Lex quoque Valentiniani, & Marciani ſic habet: *Felicem fore rempublicam, ſi à nolentibus, & actus publicos recuſantibus gubernetur.* Alexander quoque Seuerus dicere ſolitus erat: *Inuitos, non ambientes, in rempublicam collocandos.* Quos imitatur Epiſcopus Pacenſis dicens: *Magiſtratus dandi ſunt hominibus Imperij minimè cupidis.* Ex Patribus ſatis hoc habet D. Gregorius, quærens enim, cur Moyſes tantumdem recuſaret Ducatum populi: Paulus autem non ita aduentum in Hieroſolymam, reſpondet; *Quia proſperis huius ſæculi, ex ſola iuſſione, aduerſis autem etiam ex deuotione militamus.* Optimè Ioannes Rusbrochius in libro de contemplatione capite 50. dixit: *Qui præ alio honorari appetit, nullo dignus honore eſt.* Et capite 55. *Qui ad dignitates ſpirituales electi ſunt, & vocati tanquam Aaron, hi veri ſunt Prælati, & placent Deo. Qui autem ipſi ſe eligunt, ac ingerunt, eos plane reiicit, reprobatque Deus.* Alia ex Patribus omitto.

24 Sed quod Hugo Victorinus celebris author circa præſentem cauſam, qualiter ſcilicet Religioſi circa prælaturas accipiendas, vel non, ſe gerere debeant, ſimulque aliorum Patrum circa hoc ſenſum non prætermittam. Hugo ſic habet, clauſtr. lib. 2. cap. 12. *Sunt quidam, qui ſciunt, & poſſunt, & volunt præeſſe; quidam qui ſciunt, & poſſunt, ſed nolunt: quidam qui nec ſciunt, nec poſſunt, ſed volunt; quidam qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt. Scire, & poſſe, & velle, charitatis eſt, vel ſuperbiæ: ſcire, & poſſe, & nolle humilitatis, vel inertiæ: nec ſcire, nec poſſe, ſed velle, cupiditatis, & ſtultitiæ: nec ſcire, nec velle, diſcretionis, & prouidentiæ. Qui enim ſciunt, & poſſunt & volunt præeſſe, ſi volunt prodeſſe, charitatis eſt: alioquin ſuperbia. Qui verò ſciunt, & poſſunt, ſed nolunt, humilitatis eſt, quod renuunt; inertia verò cum ſciunt, ſi omninò deſiſtunt. Qui autem nec ſciunt, nec poſſunt, ſed volunt, ambitionis videtur eſſe, quod volunt: ſtultitia ſi velint, quod nec ſciunt, nec poſſunt. Illi ſiquidem, qui nec ſciunt, nec poſſunt, nec volunt, prudenter agunt.* Hæc Hugo Vict. Diui Iſidori ſenſus libro tertio de ſummo bono, cap. 33. hic eſt. *Multis intercipit Satanas fraudibus eos, qui vita, & ſenſus cupiditate, vtilitate præſtantes, præeſſe, & prodeſſe aliis nolunt.* Sancti Bernardi mens epiſtola 86. hæc eſt: *Nec præeſſe refuge, dum prodeſſe potes, quia væ tibi ſi præes, & non prodes, ſed væ grauius, ſi quia præeſſe metuis, prodeſſe refugis.* Abbatis quoque Ioachim, in cap. 3. Apocalypſis hæc eſt ſententia ad hoc propoſitum. *Non eſt paruipendendi muneris habere materiam proficiendi in populo, pro quo paſſus eſt Chriſtus, nec quaſi humilitatis gratia, dum quis vocatur à Deo, nolle conſeruis ſuis fructuoſam impendere ſeruitutem. Quia ſicut ambitioſa voluntas*

deteſtabilis

deteſtabilis eſt, ita amor proficiendi remuneratione condignus. Sancti Thomæ ſenſus 2. 2. quæſt. 185. art. 12. & quodlibet 5. hic eſt per huiuſmodi ſententias expreſſus. *Primatum Eccleſiæ concupiſcere, neque iuſtum eſt, neque vtile. Quis enim ſapiens vult vltra ſe ſubiicere ſeruituti, & periculo tali, vt det rationem pro Eccleſia, niſi fortè, qui non timet Dei iudicium?* Rurſuſque, *Poteſt aliquis laudabiliter conſiderans proprium defectum, ex humilitate officium prælationis recuſare.* Præterea ſic habet, *Melior eſt intentio prælationem fugientium ſecundum proprium deſiderium, dummodo non adſit neceſſitas ex parte imponentis hoc onus.* Tandem ſic habet: *Quia ergo valde difficile eſt, purgatum ſe quemlibet poſſe cognoſcere, prælationis officium tutius declinatur.*

25 Ecce ſancti Religioſi modum vobis à patribus præſcriptum, quo prælationum dignitates accipiendæ, vel reiiciendæ erunt. Humilitatis pedibus prouoluti dignitatum faſtigia fugite. Obedientiæ tamen nexibus ligati, quæ veſtris humeris impoſſibilia non ſunt, ſubite, vt enim quidam Prudens dixit, *Ambienda dignitas non eſt, nec ſollicitè quærenda, nec proteruè repellenda.* Faxit Deus in omnibus Dei honorem, & gloriam quæramus.

CAPVT XVI.

Nimia bonorum temporalium cupiditas Religioſos deformat.

SVMMARIVM.

1 *Auaritia non modò ſæculares, ſed & Religioſos plures ſuo veneno inficit.*
2 *D. Baſilius omnem bonorum temporalium poſſeſſionem à Monachis ablegandam eſſe docet.*
3 *Non pauca contra auaritiam Monachorum ex Sancto Ephrem eliciuntur.*
4 *Hieronymus totus eò contendit, vt Heliodorum à diuitiarum amore abducat.*
5 *Quàm prauè ſentiendum de Monachis, qui congregandis pecuniis dediti ſunt.*
6 *S. Nilus de cupiditate fugienda qualiter Monachos admoneat.*
7 *Antiochus non minus cæteris cupiditatem Monachorum aſpernatur.*
8 *In quanto damnationis periculo verſentur cupidi Regulares.*
9 *Auari Monachi indoles exprimitur.*
10 *Pia Hug. Victorini verba ad intentum.*
11 *Auaritia quaſi peſtis à Monachis deteſtanda.*
12 *Cauſam relaxationis plurium Regularium, rerum temporalium abundantiam cenſet Dion. Carthuſianus.*
13 *Quam terribilia contra auaros Religioſos protulerit Laurentius Iuſtinianus.*
14 *Quædam ex S. Brigittæ reuelationibus ad propoſitum.*
15 *Quanto zelo vanam bonorum temporalium curam in Monachis deteſtetur Ioannes Rusbrochius.*
Superfluam Regularium ſupellectilem quanto odio proſecuta ſit B. Magdalena de Pazzi, ibid.
16 *Salutare monitum Hieronymi Sauanorolæ.*
17 *Quot laudibus extollant S. Patres Religioſam paupertatem.*
18 *Grauiſſimis Sanctorum Patrum exemplis Religioſa paupertas comprobatur.*
19 *Singularis deprecatio S. Paulini cum Barbari Nolam vaſtarent, adducitur.*
Priſcorum item Monachorum exempla pecunias ſibi oblatas reſpuentium, ibid.
20 *Omnia fermè vitia inuadunt animam Religioſi auari.*
21 *Alia auaritiæ Monachorum incommoda recenſentur.*
22 *Iunguntur vitia, quæ ex peculio Religioſorum procedere poſſunt.*
Quàm charitati aduerſetur cupiditas temporalium, ibid.
23 *Item quantum contrarietur paupertati Religioſæ.*
24 *Auari Religioſi etiam actiones ſacras, vtputa confeſſiones, &c. turpis lucri gratia exequuntur.*
25 *Horrendum aliud malum annumeratur,* & n. 26.
27 *Quàm certum ſit æterno ſupplicio dignum eſſe Regularem gulæ ventriq ue deditum.*
28 *Religioſi propter pecuniæ poſſeſſionem habitu exteriori religioſo ſtatui contrario vtuntur.*
29 *Quale detrimentum ſuæ ſalutis æternæ patiantur Religioſi veſtium culturæ nimium dediti.*
30 *Precluditur ementita quædam excuſatio.*
31 *Vitioſæ cupiditati prætextu neceſſitatis nihil concedi debet.*
32 *Pecuniis congeſtis miſerè priuantur Regulares auari.*
Æternam ſibi præparant gehennam, ibid.
33 *D. Cyrilli Apologus in præſenti cauſa.*

PESTILENS adeo eſt auaritia, nimiaque bonorum temporalium cupiditas, ſeu appetentia, vt non modò ſæculares fere omnes, ſed & Religioſos plures, veneno ſuo forſan inficere, ſauciare, & perdere poſſit. *Certè multis nomen pauperum* (dicebat Sanctus Hilarion) *occaſio auaritiæ fuit.* Nec mirum ſanè, dicente Propheta, *Omnes auaritiæ ſtudent.* Et Chryſoſt. *Omnium corda poſſidet, & tyrannica dominatione deuincit.* Tale ergo, ac tantum malum procul à religionibus abigendum, Patrum, antiquorumque Monachorum verbis & exemplis comprobemus. 1

Accedat primus Sanctus Baſilius egregius monaſticæ perfectionis inſtructor, qui in conſtitutionibus ſuis monaſticis clariſſimè omnem bonorum temporalium poſſeſſionem à Monachis ablegandam eſſe docet. Cap. ergo 35. ſic habet: *Debet autem pietatis cultor, qui eam, quam ſupra expoſuimus, in vita communitatem amplexus eſt, ab omni priuata rerum poſſeſſione liber eſſe.* Et infra: *Omnimodè fugiendum nobis eſt, ne priuatim omnino quidquam poſſideamus præter ea, quæ promiſcuè omnibus ſimul comparantur.* Alibi quoque ſic: *In ſocietate fratrum nihil priuatum haberi debet; qui enim dicit ſuum aliquid eſſe, is ſeipſum alienum reddit ab Eccleſia Dei.* Ecce tibi religioſe, conſultor adeſt Baſilius, & temporalium bonorum poſſeſſionem priuatam abdicare conatur. Hoc verò tibi ad perfectionem tui ſtatus conducere idem Baſilius ſic docuit: *Perfectiſſimam ego vitæ rationem illam appello, à qua priuata omnis rei cuiuſque excluſa poſſeſſio eſt, & eliminata.* Satis indicans, nunquam religioſum ad ſui ſtatus perfectionem debitam peruenire poſſe, niſi omnem rerum priuatam poſſeſſionem à ſe abjiciat. 2

Sequitur vt ſolet, ſanctus Ephrem Syrus, ex quo non pauca contra auaram cupiditatem Monachorum, diuitias, bonaque temporalia ſectantium elici poſſunt. Primò ergo in Paræneſi prima ſic loquitur: *Diuitias ne conſecteris monache, anguſta enim & ſtricta via.* Ac ſi dicat, quod monachus temporalibus diuitiis onuſtus, ianuam regni cœleſtis ingredi non poſſit. Vnde ſubiungit: *Diuitias manibus contrectans non intromittetur in portas regni cælorum.* Rurſuſque: *Mala eſt monachis auaritia, eos regno Dei priuans.* In tractatu quoque de monacho, & turture ſic habetur: *Mona-* 3

chus auarus, & diues mundanus profeſſor. Et infra, *Neque monaſticum habitum ferre poſſunt, qui ſecularibus diuitiis ſunt dediti. Non enim poſſibile eſt, Deo ſeruire & mammonæ.* Et inferius, *Si videris monachum diuitem, & auarum, opes caducas ſectantem, deplange illum, quoniam in nocte, ac tenebris talis ambulat.* Rurſuſque, *Cur igitur latiferas tibi diuitias conſciſcis, ô monache?* Rurſuſque ſic concludit. *Tu vero ô monache haſce diuitias ne appetas, nec poſſideas, neque congreges: nam monachi primum, & magnum mandatum ſecundum Deum eſt paupertas.* Tandem alibi, tentationem Satanæ eſſe dicit, monachis ſuperflua quærere, etiam ſub prætextu egeſtatis. *Sic monachum* (inquit) *inimicus tentat, vt qui large ac liberaliter ſuas opes in pauperes diſperſerit, viliſſima deinde queque, egeſtatis prætextu, iniuſtè perſequatur.* Hæc Ephrem, qui ſolus ſufficeret, vt improbam Monachorum auaritiam retunderet.

4 Accedit magnus Pater Hieronymus, qui in epiſtola ad Heliodorum, totus eo contendit, vt illum, vtpote monachiſmi ſtudioſum, à diuitiarum amore abducat. Hinc ferè in principio epiſtolæ ſic habet: *Qui in Chriſtum credis, & eius crede ſermonibus. Quærite primum regnum Dei, & hæc omnia ponentur vobis. Non pera tibi ſumenda eſt, non virga eſt. Affatim diues eſt, qui cum Chriſto pauper eſt.* Et infra circa medium, *Perfectus ſeruus Chriſti, nihil præter Chriſtum habet, aut ſi quid præter Chriſtum habet, perfectus non eſt. Et ſi perfectus non eſt, cum ſe perfectum fore Deo pollicitus ſit, mentitus eſt. Os autem, quod mentitur, occidit animam. Igitur, vt concludam, ſi perfectus es. Cur bona paterna deſideras? Dominum fefelliſti, ſi perfectus non es. Dominicis Euangelij vocibus conſonat, Non poteſtis duobus Dominis ſeruire: & audet quiſquam mendacem Deum facere, mammonæ, & Domino ſeruiendo. Vociferatur ille ſæpe: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me, & ego onuſtus auro arbitror Chriſtum me ſequi.* Alibi quoque ſic: *Monachum, quem ſenſeris tibi aut ſemper, aut crebrius de nummis loquentem, excepta eleemoſyna, quæ indifferenter omnibus patet, inſtitorem habeto, potius quam monachum.* In regula quoque hæc animaduertit, pro ſuppellectili religioſa. *Neque opus ſit clauibus, vt iam ipſis monſtretur exteriorum indiciis, quod nihil habetur extrinſecum præter Ieſum.* Grauiſſima hæc verba Sanctus Hieronymus ſcripſit: ille verò ſatis eleganter auaram cupiditatem quorundam religioſorum (neſcio cuius æui) reprehendit. Audiant, & perlegant, ſciantque quantum à perfectionis tramite abſint, qui ſemper pecuniis, boniſque temporariis congregandis inhiabunt. Vnde alio loco religioſos quoſdam cupiditati, auaritiæque deditos, ſolum habitu, & voce, non reipſa ſæculo renunciaſſe, ſic docet. *Vidi quoſdam, qui poſtquam renunciauere ſæculo, veſtimentis dumtaxat, & vocis profeſſione, non rebus, nihil de priſtina conuerſatione mutarunt, res familiaris magis aucta, quàm imminuta. Eadem miniſteria ſeruulorum, idem apparatus, &c.* Timeant ergo religioſi noſtri ne de illis, ſicut de antiquis hæc Hieronymi verba ſumantur, ſi infami auaritiæ vitio deſeruiant.

5 Ioannes quoque Caſſianus antiquus monaſticæ reformationis defenſor, quam prauè ſentiendum ſit de regularibus, qui congregandis pecuniis, boniſve terrenis dediti ſunt, habet his verbis. *Quod pudet dicere, ita pleroſque abrenunciaſſe conſpicimus, vt nihil amplius immutaſſe de anterioribus vitiis, comprobentur, niſi ordinem tantummodo, atque habitum ſæcularem. Nam & adquirere pecunias geſtiunt quas ante poſſederunt, vel certè, quas habuerant, retinere non deſinunt, aut quod eſt lugubrius, etiam amplificare deſiderant.* Indicat ſanè his verbis ſolùm habitu, non reipſa monachum eſſe, qui bonis temporalibus adquirendis ſtudet. Rurſuſque idem author. *Vitium cupiditatis, & auaritiæ, quod erga ſpecies pretioſas exercere nō poſſunt, circa viliores materias retinentes, non abſcidiſſe, ſed mutaſſe probant. Eadem, qua antea, libidine detinentur, quaſi differentia tantummodo metallorum, & non ipſa paſſio cupiditatis, habeantur in noxa.* In opere quoque de inſtitutis monachorum lib. 7. contra hoc vitium auaritiæ, quod ipſe græco nomine phylargyriam appellat, conſcribit. Vbi inter alia ſic loquitur: *Vitium hoc non aliunde in monacho ſumit principium, quam de corrupta, ac torpida mentis ignauia, & plerumque initio abrenunciationis malè arrepto, & erga Deum tepido amore fundato.* Vt inde non temerè iudicare cenſeamur, ſi monachum cupidum, corruptæ conſcientiæ, deprauatique ſpiritus dicamus. Capite quoque ſeptimo eiuſdem libri futilem eſſe, & inanem eorum monachorum excuſationem, qui ſub falſo prætextu neceſſitatis corporalis, pecunias congregant, grauiſſimis verbis oſtendit. Ea verò nos commodius infrà adducemus.

6 Ad hæc Sanctus Nilus antiquus, & grauis monachus, ſæpius de cupiditate fugienda monachos admonet. In parænesibus ſic habet: *Ne appetas bona, quorum vſus præterit, & poſſeſſio perit.* In oratione etiam de auaritia ſic: *Monachus, qui multa poſſidet, eſt velut nauis onerata, quæ in fluctuum tempeſtate facilè ſubmergitur; quemadmodum enim illa ſingulis vndis aſpergitur, ſic opulentus ſollicitudinibus opprimitur.* Et rurſus: *Monachus auarus laborat vehementer. Monachus auarus auro ſtudet arcam implere. Execrabilis eſt, qui facit Idolum: huic ſimilis eſt, qui auaritiæ vitio laborat.* Hæc, & alia ex ſancto monacho Nilo excipi valent.

7 Accedit Antiochus monachus inter Bibliothecæ authores iure relatus, qui non minùs cæteris, cupiditatem monachorum aſpernatur. *Monachus* (inquit) *inhians cumulandæ pecuniæ, enixiſſimè intendit operi, qui autem nullum quærit poſſidere peculium, nunc orationi ſtrenuam dat operam, nunc in lectione eſt totus. Monachus pecuniæ ſtudioſus theſaurum corradit, & indit marſupio.* Dixerat autem in antecedentibus: *Impoſsibile eſt, eum qui congerendæ pecuniæ ſit cupientior, ſecundum Deum vitam, vt inſtituat ſuam.* Hæc ex Antiocho excipere valui.

8 Sanctus quoque Theodorus Studites inter Bibliothecæ Patres Venerabilis, de auaritia à monachis fugienda, ſic illos monet in Epiſtola quadam. *Contenti præſentibus auerſemur cupiditatem congerendæ pecuniæ, nec vllum poſſideamus peculium.* Et infrà poſt aliqua. *Equidem, ſi ad hanc viuendi formulam conuerſabimur, in nobis glorificabitur Deus. Profeſſio noſtri huius propoſiti magni æſtimabitur, & aduerſarij quanticumque fuerint, ſuppudeſcent: denique ad conuerſionem inuitabuntur. Quod ſi non ad eum modum vixerimus, male nobis metuo, ne proſperata beatitudine, æternam reportemus condemnationem* Audiant hæc regulares cupidi, & auari (ſi qui ſunt) videantque, in quanto ſuæ damnationis periculo verſentur.

9 Ex eadem quoque Bibliotheca Abbas Marcus in conſultatione quadam, ſeu colloquio cum anima ſua, ſic arguit monachos, qui rerum caducarum poſſeſſioni multùm ſunt addicti. *Et nos, inquies, anima chara, nec aurum cumulamus, nec prædia poſſidemus, & ego reſpondebo tibi, nec aurum, nec prædia per ſe detrimentum afferre, ſed præpoſterum illorum vſum. Quidam enim diuites, cum diuitiarum amore minimè tenerentur, Deo placuerunt, vt ſanctus Abraham, & Dauid. Nos verò ſine diuitiis auaritiæ vitium in materia abiectiſſima nutrimus, non cumulamus aurum, ſed res viliſſimas congerimus. Principatus, & Dignitates non accipimus, ſed omni ratione gloriam, & laudem aucupamur.* Hæc Marcus ſatis verè auari monachi indolem exprimens.

Pius

10 Pius quoque author Victorinus, pia, etiam verba pro hoc intento habet lib. 1. Miſcellan. tit. 198. *Vt enim* (inquit) *nimio onere cumulata nauis, vndarum ictu obruitur, ſic multa poſſidens monachus, in via impeditur; nihil poſſidens quaſi aquila ad celſitudinem peruolat, tuncque ſolum deſcendit ad eſcas quando compellit neceſſitas. Nihilque poſſidens, vt curſor leuis, velociter ad brauium ſupernæ vocationis Dei perueniet. Nihil poſſidens monachus theſaurizat in cœlo, & canit Deo laudes die, ac nocte in timore Dei. Gloriatio monachi cum nullas rei præſentis vitæ poſſidere deſiderat.* Hæc, & alia Victorinus.

11 Sanctus quoque Bernardus plura pro pio intento piiſſimus Pater ſuppeditat, in tractatu de ordine vitæ auaritiam, vt peſtem deteſtandam monachis, ſic deſcribit. *Eſt & tertium genus peſtis huius, quando monachus ex ipſis neceſſariis, ſine quibus viuere non poteſt, plus deſiderat habere, quam neceſſe ſit; aut ea volumus in monaſterio poſſidere, quæ ſi eſſemus in ſæculo, minimè habere valeremus.* Hinc alibi ipſe Pater ſic habet. *Clericus, qui partem habet in terra, non habebit partem in cœlo. Clericus, ſi quippiam habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus. Verbi gratia, ſi aurum, ſi argentum, ſi poſſeſſiones, ſi variam ſupellectilem, cum iſtis pars eius Dominus fieri non dignatur.* Hinc etiam in Pſalm. Qui habitat, Monachorum auidè lucra captantium, bonaque temporalia ſollicitè exquirentium, ſic ſortem deplorat. *Videas fratres quoſdam, tam auidè lucra captare præſentia, tam ſeculariter tranſitoriis vtilitatibus adgaudere, ad terrenarum damna, vel minima facultatum, tam puſillanimiter turbari, tam carnaliter ſuper his detrectare, diſcurrere tam impudenter, tam irreligioſè ſecularibus ſeſe implicare negotiis, ac ſi hoc eſſet tota eorum portio, hæc vniuerſa ſubſtantia.* Belle miſeram conditionem cupidorum regularium deſcribit, & quantum malum ſit terrenis diuitiis inhiare docet, vt à tanto vitio religioſi omnes procul ſimus. Optimè etiam idem Bernardus ad monachos S. Bertini ſcribens, contra religioſos, qui magnis rebus contemptis, in paruis nimium delectantur, hæc habet. *Miſerabiliores ſumus omnibus hominibus nos Monachi, ſi pro tam exiguis tanta patimur detrimenta. Quid enim inſipientiæ, imo quid inſaniæ eſt, vt qui maiora reliquimus, minora cum tanto diſcrimine teneamus? Si mundum contempſimus vniuerſum, ſi abrenunciauimus affectibus propinquorum, ſi monaſteriorum carceri mancipauimus noſmetipſos, ſi denique non venimus voluntatem noſtram facere, ſed impoſuimus homines ſuper capita noſtra, quid non oportet fieri, ne fortè contingat hæc omnia nobis in inſipientia noſtra, & negligentia deperire?* Attendant hoc Monachi omnes, videantque quid ſentiat Bernardus de iis, qui quantumuis modicis rebus, animo, voluntateque adhæreſcunt.

12 Clariſſimè quoque Dionyſius Carthuſianus ſer. 6. de Dominica decima poſt Trinitatem, cauſam relaxationis plurium regularium rerum temporalium abundantiam cenſet, dicens: *Sic multis heu religioſis cauſa diſſolutionis, & negligentiæ, ac quotidianæ ruinæ, ſeu defectionis, eſt temporalium abundantia rerum, paxque carnalis. Dum enim temporalibus rebus abundant, ſeipſos ſuperfluè, ac lautè reficiunt, nec neceſſariis ſunt contenti, ſed curioſa requirunt. Lautè autem, & immoderanter refectos magis delectat confabulari, iocari, ridere, ludere, quam orationibus, meditationibuſque vacare, compunctioni, & diſcuſſioni propriæ conſcientiæ inſudare, ſeu lectioni, aut alteri exercitio virtuoſo, vtiliue labori inſiſtere. Et ita mente infrigidantur, vanitatibus diſſoluuntur, & noxiis cogitationibus immorantur, non formidantes, &c.* Item ſerm. 12. de natiuitate Domini, inter alia hæc habet. *Per quid adeo periit monaſtica omnis ſacra religio, ſicut per temporalium affluentiam rerum? Ex qua immoderantia, & exquiſitio ciborum, ac potuum, multaque alia vitia gulam conſequentia oriuntur.*

Adſtipulatur ad idem intentum Sanctus Laurentius Iuſtinianus, ſæpiùs docens, cupiditatem temporalium bonorum nullatenus regularibus ſectandam eſſe. In ſermone de ramis ſic habet: *Quicumque renunciantes ſæculo, ſanctæ religionis, ac paupertatis voluntariæ ſe voto ſtrinxerunt, nihil omninò poſſidere valent in terra; quippe cum illis cœleſtis hæreditas ſpondeatur.* Et infrà: *Diſce itaque, ô religioſe, nihil proprium habere in ſæculo, vt cœleſtem hæreditatem conſequi merearis in cœlo. Diſce inquam, nedum temporalium facultatum reiicere ſarcinam, verum etiam illarum à te abdicare affectum, ne irrita cenſeatur eſſe profeſſio tua. Sat tibi ſit Monaſterij communis ſubſtantia, de qua vnicuique neceſſaria miniſtrantur abundè. Ditior prorſus eris, ſi contempſeris omnia, quam ſi pecuniarum, & gemmarum millia poſſidebis.* Adhuc inferius: *Minimè religioſo congruit quidquam dicere ſuum, vbi omnia omnibus cenſentur eſſe communia.* In ligno quoque vitæ ſic habet. *O peſtis maligna, ô deteſtanda auaritia obedientia, & ſemper bonis animis exhorrenda, quid illæſum, quid inconcuſſum dimittis?* In libro etiam de obedientia, terribilia hæc contra auaros religioſos, eorumque cœnobia protulit: *Sunt multa cœnobia, quæ non ſanctorum habitacula, ſed latronum ſunt dicenda ſpeluncæ, ſpectacula dæmonum, & officinæ vitiorum.* Hæc verò opprobria, & conuitia in auaritiam monachorum refundit dicens: *Vbi enim quiſque priuata quærit commoda, pecunias cumulare non deſinit, &c. ibi proculdubio religionis deſtructus eſt cultus.* Ecce quantum malum ſanctis cœnobiis comparabunt regulares cupidi, vt propter auaritiam eorum, latronum ſpeluncas, ſpectacula dæmonum, & officinas vitiorum, ea compellet piiſſimus Iuſtinianus. 13

Fauent quoque noſtro propoſito aliqua, quæ in ſanctæ Brigittæ reuelationibus habentur, contra impiam cupiditatem, ſi in regularibus reperiatur. Primò enim tam ipſi, quam clerici ſic reprehenduntur à Chriſto. *Receperunt decem mandata mea, & compoſuerunt in vnum verbum? Quid eſt hoc vnum verbum? Porrige manum, & da pecuniam.* Et rurſus: *Ipſi denique pro muneribus libenter patientur peccantes in peccati.* Rurſus quoque de eis conqueritur Deus, *quod nunquam contentantur de obtentis.* In ſexto quoque libro reuelationum introducitur anima cuiuſdam religioſi ſcapulari induta, & miſerabiliter in omnibus membris deformata, de qua Chriſtus ad S. Brigittam: *Multi religioſi ſimulantes, quod non ſunt, & ſeruientes mundo ſub habitu religionis excluduntur ab illa æterna hæreditate. De talibus eſt iſte, cuius animam Diabolus nouem iuribus poſſidet.* Inter alia verò hæc recenſet: *Secundum eſt, quia deſiderat illa, quæ videt, neceſſariis non contentus. Sextum eſt, quia gloriatur in ſuperfluis, & habitu peregrino, cuius proprium deberet eſſe ipſa vera paupertas.* Iam inde quid ſentiendum ſit de tua cupiditate, & auaritia Religioſe, ſi forſan ibi cumulare non deſinis pecunias, bonaque temporalia, tu iudex eſto: libro quoque ſeptimo quidam monachus, & Beato Franciſco aduerſarius introducitur, ſic dicens: *Ego ſecundum regulam non poſſum licitè pecuniam tangere, neque aurum, vel argentum poſſidere, & ideo aliquem ſpecialem amicum habere volo, qui pecuniam, & aurum meum teneat ſecretè, vt illa pecunia vtar ego ad voluntatem meam.* De quo fratre, & ſimilibus ſic loquitur Chriſtus. *Illi qui ſunt de regula fratris aduerſarij, iudicabuntur ad pœnas æternales in profundo inferni, ſi ante mortem ſe noluerint corrigere.* Vnde liquidò 14

ſatis innoteſcit, quantum ſibi detrimentum, æternæque pœnæ periculum, Monachi pecuniæ negotiatores adquirant.

15 Ad hæc piiſſimus contemplator Ioannes Rusbrochius multa habet in ſuis operibus, quibus ſuperbam, & vanam bonorum temporalium curam in Monachis deteſtatur. In tabernaculo fœderis ſic habet inter alia, in quibus exceſſiſſe videtur plus æquo, forſan nimio zelo ductus. *Quæ primi illi fratres deſerebant, & reſpuebant, hodie à pleriſque quæruntur, & appetuntur. Siquidem bona temporalia perplures eorum non mediocriter ambiunt.* Et infra: *Edere quoque, & bibere delicatè, ac curioſum, & comptum ferre habitum libet; nec vlla apud eos, vel eſculenta, vel poculenta, vel veſtimenta plus nimio pretioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Et deinde. *Mendici, & pauperes dici volunt, & ſuam ſemper quæri inopiam; & tamen omnibus abundare rebus: Inter eos ſanè, & diuites, & pauperes reperire Monachos licet, quaſi in mundo verſentur, & alios videat quatuor aut quinque tunicas habere, alios vix vnam obtinere.* Inferius ſic: *Quidam ex eis lanam potiùs, quam oues, id eſt, ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt: & ſunt inter eos cupidi quidam, & vani, quos nihil explere queat. Siue enim frumentum, ſiue ſemen, ſiue oua, ſiue caſei, ſiue nummi, ſiue alia quælibet, quæ homines præſtare queant, offerantur, omnibus his indigere ſe aiunt.* Tandem ſic inquit: *Qui inter eos multa adquirere, & quæſtum facere nouit, charus in primis habetur, & hilariter accipitur.* Hæc pius author ſeuerè ſatis cupiditatem Monachorum ſui æui reprehendens. In opere etiam de vera contemplatione ſic habet. *Iam verò perplures inuenire licet in monaſtica, ac religioſa vita, qui Dei conſilia polliciti ſunt exequi; & tamen, nedum conſiliis, ſed ne præceptis quidem morem gerant. Polliciti enim ſunt paupertatem, nec quidquam ſe habituros proprij, &c. ſed reditus libentibus accipiuntur animis.* Et infrà, alia quoque habet contra Monachorum reditus, quæ nos inferius afferemus. Rurſum quoque: *In pleriſque cœnobiis, & congregationibus, diuitas ac inopes, haud ſecus, quam in mundo, viſuntur: & diuites quidem, quidquid libet, edunt, ac bibunt, cultis teguntur veſtibus, opes ſibi accumulant, &c.* Videant religioſi, quid ſentiat Rusbroch. de vana cupiditate, & ſuperbia.

15 Iſtis porrò Patribus, ac Doctoribus iure annumerari debet huius ſæculi, ac noſtri Ordinis inter Virgines ſplendidiſſimum ſydus B. Magdalena de Pazzi, de qua quanto odio proſecuta fuerit ſuperfluam regularium ſuppellectilem, quanroue amore ipſorum ſimplicitatem amplexata, ex eius vita c. 124. ſic habemus. *Come quella, che penetraua l'importanza, e'l bene della pouerta religioſa, e come dall'oſſeruanza di queſta ne dipende ogni bene, e perfezione della Religione, nell'iſteſſa maniera, che eſſa ſuiſceratamente amaua la ſua Religione, così deſideraua, che in eſſa riſplendeſſe perpetuamente la pouertà, e ſemplicità religioſa, sì nel vitto, e veſtito, come in tutte l'altre coſe, ancorche minime. Aueua vna ſua Nouizia fatto alcune figure più ornate che non era ſolito per donarle fuora à parenti: la bona Madre la ripreſe, e non volle che vſciſſero fuori, acciò non fuſſero vedute. Vn'altra Monaca aueua fatto per la Sacreſtia alcuni lauori, quali eccedeuano la ſolita ſemplicità; eſſendo la Beata Madre Maria Maddalena vna volta in ratto, gli preſe, e gli ſtracciò. Così quando vedeua alcuna coſa, che tendeſſe ad allargare vn minimo chè, queſta pouertà, e ſemplicità, ricorreua con gran zelo alle Superiore, & à Padri ſpirituali, e gli auiſaua, acciò non ſi laſciaſſe pullulare coſe, che offendeſſe queſta ſemplice pouertà: & in vn ratto, che hebbe, nel quale inteſe quanto piaceua à Dio queſta ſemplicità religioſa, e come queſta à guiſa di cagnuolo ſcuopriua i ladri, enimici della Religione, e teneua lontani, i ſecolari, e faceua la Religione abitatione di Dio, alla fine concluſe:* Guardaſi ciaſcuna, è ponga cua di non indurre, ſotto colore di compaſſione, in ſe la maledizione di qualche vanità. Guai, guai, e per mille volte guai à chi indurrà tal maledizione di vanita nella Religione; e maſſimamente doue regna vn poco di lume di ſemplicità. *E vn altra volta diſſe.* Chi non ama la pouertà, ſia ſchiſata come lebroſa, e come tale renuta. *Non poteua ſoffrire di ſentir biaſimare le coſe della Religione ſemplici, e pouere ſi nel vitto, come nel veſtito, e in tutte l'altre coſe, diceua, che quanto più le coſe della Religione ſono pouere, & abbiette, tanto ſi debbono più ſtimare, e cercare dalle Religioſe, perche hanno profeſſato pouertà, & i poueri apprezzano ogni coſa, ſapendo, che non ſi conuiene loro, coſe pregiate, e di valore: e ſoleua dire.* Chi ama l'humilità, e pouertà, non iſpende mai parole in dolerſi di coſa alcuna. *Altra volta diceua.* Chi è poſſeſſore della pouerta, ſempre penſa al pouero Chriſto; e tanto fa ſtima del corpo ſuo, quanto fa il Re della tela del ragno. *E quello, che ella diceua, lo conferma con l'eſempio, per che ſtimaua, & apprezzana ogni coſa, che dalla Religione l'etra data, ancorche minima: e quanto erano, più pouere più ſe ne gloriaua.* Aurea hæc pro paupertatis Regularis commendatione è tantæ Virginis penu libens hauſi.

Placuit vltimo Hieronymi Sauanorolæ verba referre, quibus religioſos omnes de paupertate ſectanda, auaritiaque fugienda ſic monet. *Ita debit religioſus paupertatem diligere in particulari, & in communi, vt ſtatuat firmiter in corde ſuo, nullo modo ſe velle aliquid poſſidere, nec aliquid ad vſum habere, niſi quod ei ſummopere neceſſarium fuerit, in tantum vt odio habeat omnes diuitias magnas, & paruas, etiam ipſa veſtimenta, ſine quibus honeſtè viuere non poteſt, gaudeatque de Monaſterij paupertate, & doleat de eius abundantia, cum deſiderio, vt pauperrimè viuat, vſque ad extremam neceſſitatem, quia verè pauper in paupertate gaudet.* Inferius quaque, Monachos oppoſitum agentes innumeris vitiis deditos eſſe affirmat; cuius verba capite quarto huius operis adduximus. 16

Quis tamen è contrario, vel leuiter, recenſere poterit, quæ ſancti Patres, & Doctores de paupertate religioſorum dicunt, quot laudibus extollant, quotque prædicent encomiis? Ex multis aliqua ſuccinctè referam. Sanctus Ephrem Syrus ſic: *Theſaurus Monachi paupertas voluntaria. Diuiniſſimus eſt Monachus in hac exercitatus.* Et rurſus, *Immortalis virtus Monachi eſt paupertas;* Rurſuſque: *Fideliſſimus regni cœlorum præco eſt Monachus, ab omni auaritia alienus: male autem peribit, qui auaritiæ morbo laborat.* Rurſus tandem. *Lumen in terris purum eſt Monachus, in quo non eſt reperta cupiditas!* Ioannes Climacus pauperem Monachum dominnm eſſe mundi dixit: Saluianus quoque, beatiores omnibus cenſet religioſos pauperes. Venerabilis Beda eos vocat *Poſſeſſionem Dei decantatam à Dauid Pſalm. 2. Poſſeſſionem tuam terminos terræ.* Dicit enim, *Terminos terræ accipere poſſumus ſolos perfectos, qui vera poſſeſſio Dei dicuntur, quia adeò ſe à terrenis elongauerunt, quod nihil in eis retinuerint, niſi quantum ad ſupplendam neceſſitatem vix ſufficit.* Diuus quoque Laurentius Iuſtinianus miris his encomiis religioſum voluntariè pauperem extollit, dicens: *Voluntaria paupertas reddit animum à curis ſæcularibus liberum, ad ſe cognoſcendum ſecumque habitandum aptiſſimum, ad vacandum orationi paratum, in parcitate lætum, in communicatione hilarem, in periculis ſecurum, & omni virtutum exercitatione diſpoſitum.* Et infrà, *Nemo proculdubio explicare valet, quantum expleatur* 17

tur gaudio, quanta potiatur pace, quibus ſpiritualibus reficiatur deliciis, quantis ſæpiſſimè internis recreetur conſolationibus, & quot diuinis quotidie illuſtretur ſplendoribus, qui deliberato animo renunciat ſponte ſeculo, militat Deo, nihil terrenum ambiens, nihil temporale poſſidens, nihilque, quod amorem ſuum vendicare queat, omninò reſeruans. Sed de hoc puncto mira Sanctus hic Pater, mira etiam alij quoque Patres, ita vt vanum ſit omnia recenſere. Vnico tamen verbo ſanctus Ignatius Ieſuitarum Patriarcha rem complectitur dum *in Regulis Summarij* 24. paupertatem, *vt matrem* à Religioſis diligendam eſſe dixit. Quo vnico epitheto quidquid alij de paupertate dixerunt, complexus videtur.

18 Id quoque ipſum grauiſſimis Patrum exemplis paupertatem ſectantium, auaramque cupiditatem bonorum temporalium reiicientium, luce clarius innoteſcet. Sanctus Hilarion monachus, monachorumque Pater, Conſtantio Imperatori ſibi decem auri libras offerenti, hordeaceum panem obtulit dicens; *Qui tali cibo aluntur, non maioris æſtimont aurum, quam lutum.* Orioni quoque quidam, à quo legionem dæmonum expulerat, dona non modica ſecum allata porrigenti, ait: *Non legiſti, quid Giezi, quid Simon paſſi ſunt?* Cumque Orion flens diceret: *Accipe, & da pauperibus.* Reſdondit: *Tu melius potes tua diſtribuere, qui per vrbes ambulas, & noſti pauperes: ego, qui mea reliqui, cur aliena appetam?* Sanctus quoque Baſilius etiam monachorum Princeps, cum Cæſareæ præfectus opes promitteret, recuſauit dicens: *Hæc homini Chriſtiano non conueniunt, ſed adoleſcentulis, hiſque, qui talibus promiſſis capiuntur.* De Abbate Arſenio hoc extat exemplum, verbis Sauaronolæ: *Cum eſſet magnus, & potens in curia Imperatoris, ſicut nullus in curia induebatur magis ſplendide, quam ipſe, ita poſtea factus monachus in eremo, omnibus aliis pauperius veſtiebatur. In tantum, quod cæteri monachi conſiderantes, quam longe inferioris conditionis in ſæculo fuiſſent, erubeſcant, ſi aliquando contingebat illis habere veſtem alicuius momenti.*

19 Præterea Sanctus Paulinus, ex opulento diuite voluntarius pauper effectus eſt. Et teſte Auguſtino, cum barbari Nolam vaſtarent, ſic in corde ſuo deprecabatur: *Domine, non excrucier propter aurum: vbi enim ſunt omnia mea, tu ſcis. Ibi enim* (inquit Auguſtinus) *habebat omnia ſua Paulinus vbi eum condere, & theſaurizare, Chriſtus monuerat.* Sanctus quoque Ephrem Syrus in ſuo teſtamento ſic. *Nec crumena, nec baculus, nec pera mihi vnquam fuit: nunquam aurum, aut argentum, aut vllam rem aliquam poſſedi: nam bonum regem ad ſuos diſcipulos audiui dicentem, Nihil in terra poſſederitis.* Vnde moriens idem Ephrem adiurauit ſuos, ne ſe veſte pretioſa inuoluerent, ac ſepelirent. Cum vero quidam in eius venerationem propenſior ſecus feciſſet, mox à Dæmone correptus eſt, licet ipſius Ephrem precibus liberatus, vt narrat Nyſſenus in eius vita. Abraham Ægyptius permultam hæreditatem à parentibus relictam ſic contempſit, vt nullus deſcendens in ſolitudinem, ibi cellam ſibi conſtruxerit, venditis paternis bonis, & mendicis liberaliter donatis. Nicardus Bernardi Clareuallenſis frater (teſte Marulo) cum à fratribus audiſſet: *Nicarde frater, nunc te ſolum totius ſumma reſpicit patrimonij; nos namque ius omne vni tibi cedentes, Chriſtum ſequimur.* Tunc ipſe, *Cælum vos ergo poſſidebitis* (inquit) *ego terram.* Nihilque moratus, poſt eos adiit Monaſterium.

10 Patrum vero, & priſcorum Monachorum exempla ampliſſimas hæreditates, & pecuniæ ſummas ſibi oblatas reſpuentium, ex Ricardo Hallo *in libro de proprietate monachorum cap.* 12. ſic damus. *Beatus Arſenius filiorum Theodoſij Magni, Arcadij, & Honorij Imperatorum olim præceptor, cum aula vale dixiſſet, vt vitam ſolitariam, atque eremiticam ageret, eique diuitis cuiuſdam Senatoris mortui teſtamentum eſſet allatum, in quo hæres ex aſſe ſcriptus eſſet, illud primum voluit conſcindere, dicens:* Ego prius mortuus ſum, quam ille, ipſe autem, qui modò mortuus eſt, quomodo me fecit hæredem? *Tum remiſit teſtamentum nihil accipiens. Et alius quidam ſenior pecuniam ſibi oblatam cum negaſſet ipſi eſſe neceſſariam, ne eam quidem accipere voluit, vt egentibus diſtribueret.* Duplex enim, *inquit*, mihi erit opprobrium, qui & cum non indigeo, eam accipio, & aliena tribuens vanam gloriam colligo. *Quidam verò cum grauiſſima lepra affligeretur, & quiſpiam eius miſertus, non nihil ei nummorum attuliſſet, vnde infirmitatem ſuam ac ſenectutem ſuſtentare poſſet, noluit accipere, ſed his verbis refutauit, dicens:* Tu poſt ſexaginta annos veniſti ad me auferre nutritorem, meum ecce tantum tempus habens in infirmitate mea nulla re indigui, Deo tribuente, & paſcente me. *Et non acquieuit accipere. Sed & alius cum nihil haberet præter librum Euangelij, ipſum vendidit in pauperum nutrimentum, dicens:* Se verbum illud vendere, quod iubet; vende omnia quæ habes, & da pauperibus. *Barlaam denique monachus, cuius vitam Ioannes Damaſcenus accuratiſſimè conſcripſit, pecuniam ſibi vltro à Ioſaphat Regis filio pro ſe, ac fratribus ſuis oblatam reſpuit, eique cauſam cur illam recuſaret percontanti, reſpondit:* Quoniam pecuniarum profeſſionem exitioſam eſſe ſcio, nec illos, nec me ita huiuſmodi laqueo implicabo. Quis autem non videt totum huius authoris diſcurſum intentum noſtrum comprobare.

Oportet iam aliqua ex multis, quæ ex auaritia, cupiditateque monachorum oriri poſſunt, recenſere, vt exinde religioſi omnes, eam, vt peſtem abiiciant, Chriſtique paupertatem certatim amplectantur. Et primò, vt vno verbo dicam, omnia ferme vitia, inuadere neceſſe eſt animum religioſi auari, pecuniarumque cupidi. Adſtruunt id Patres, S. Ephrem ſic: *Lumen in terris purum eſt monachus, in quo non eſt reperta cupiditas; cum ea radix ſit omnium malorum, & non producat fructus bonos.* Ecce omnia vitia in radice; in anima tua, ô Religioſe, ſi ſolam auaritiam cumulaſti. Ex verbis quoque Caſſiani in lib. de ſpiritu philargyriæ, ſeu amoris pecuniarum, ſæpius id accipere poſſumus, capite ſecundo ſic: *Hic morbus malorum omnium efficitur radix, multiplices fructificans fomites vitiorum.* Et capite ſexto ſic, *Nulli vilis deſpectuſque videatur hic morbus, receptaculum nemque vitiorum, malorumque omnium radix, & inextricabilis nequitiæ fomes efficitur, dicente Apoſtolo, radix omnium malorum eſt philargyria, id eſt amor pecuniæ.* Quænam vero ſint hæc vitia, quæ cupiditatem monachi comitantur, inferius ſic recenſet. *Pro hac non mendacij, non periurij, non furti facinus admittere perhorreſcit: non fidem frangere, iracundiæ furore noxio ſuppleri, ſi quaquam à ſpe quæſtus deciderit, non honeſtatis, non humilitatis modum tranſcendere pertimeſcit, ſitque ei per omnia, vt aliis venter, ita huic aurum, & ſpes lucri pro Deo.* Clariùs in ſequenti capite, in quot vitiorum præcipitia cadat monachus cupidus, & auarus, ſic deſcribit. *Nullam deinceps humilitatis, nullam charitatis, nullam obedientiæ, non dicam virtutem, ſed ne vmbram quidem virtutis retinere contentus, indignatur ad omnia, & ad ſingula opera murmurat, atque ſuſpirat. Nulla iam reuerentia ſeruata, velut equus duriſſimus, in præcipitium fertur infrenis.* Demum capite decimo ſic: *Pecunia poſſeſſa nunquam monachum in monaſterio reſidere, vel viuere ſub regulæ inſtitutione permittunt.* Abunde ſatis in his demonſtrat Caſſianus, totam turbam vitiorum irruere in animum Monachi cupidi, pecuniarum poſſeſſoris. Nec diſ- 11

D. Gregorius Magnus per hæc verba, *De auaritia proditio, fraus, fallacia, periuria, inquietudo, violentiæ, & contra miſericordiam obdurationes cordis oriuntur.* En ſatis habes religioſe ſancte, ex Patribus iſtis, quomodo tota vitiorum vorago cupidos regulares abſorbeat. Ac proinde mirabitur nullus, cur commune prouerbium, de quo Dionyſius Carthuſianus ſerm. ſexto de Dominica palmarum dicat, *Monachus habens obolum, non valet obolum.*

21 Placuit quoque incommoda alia, ex priuata poſſeſſione monachorum manantia, ex D. Baſilio recenſere. *Primum* (inquit) *ſocietatis exactam diſciplinam priuata poſſeſſione corrumpit, cum etiam ipſe magnopere de ſe indicio eſt, vt qui Deũ perpetuo iis alimenta ſupeditaturum diffidat, qui nomine ipſius congregati ſunt.* Et infrà: *Porro incommodum, quod iſtiuſmodi poſſeſſione naſcitur, nequaquam hic tantum ſiſtit, ſed vlterius etiam progreditur. Etenim qui proprium habere aliquid ſtudet, is ſine dubio nihil aliud quam diſiunctionem, ac defectionem à cæteris meditatur.* Inferius quoque recenſet mala ex bonorum temporalium peculiari poſſeſſione orta, dicens, *Impuris, ac prauis cogitationibus ſua intemperie exagitant, & conturbant. Idque contingit à dolo, ſimulatione, inuidentia, contentione, quæ vitia, & charitatem radicitus euellunt, & Deum ex eorum animis, in quibus ſunt fugat.* Ecce damna, quæ tibi religioſe, ex inordinata cupiditate bonorum temporalium aduenire, admonet Baſilius.

22 Placuit prætcrea, quæ Dionyſius Carthuſianus ex mente cuiuſdam Doctoris Colonienſis, in opuſculo de reformatione Clauſtralium dixit, vitia quæ ex proprietate, ſeu peculio religioſorum procedere poſſunt recenſens, hic adiungere. Hæc ſunt ipſius verba. *Si ſcire delectat, quare proprietas, ſiue peculium tam rigoroſè prohibetur in Monaſterio, attendite vitia, quæ inde ſequuntur: quæ prudentiſſimi ac deuotiſſimi viri, qui religiones inſtituerunt, conſiderauerunt, & per experientiam etiam didicerunt. Conſiderauerunt enim quod ex proprietate ſeu peculio, tanquam ex venenoſa radice, multa peccata proueniunt, vtputa contumacia, ſuperbia, contentio, partialitas, auaritia, vana gloria, inuidia, mendacium, luxuria, occupatio infructuoſa, multiplex diſſolutio, varia mentis diſtractio, acedia, negligenſque diuini officij perſolutio, atque ſimilia. Quoniam abundantes in peculio ad reſiſtendum ſuis ſuperioribus, fiunt audaces, nec diſciplinam, nec correptionem patienter ſuſcipiunt, partialitates efficiunt, & interdum comeſſationibus, & ebrietatibus vacant: ex quibus ad vitia carnis labuntur, & votum ſuum de caſtitate ſeruanda, ſceleratiſſimè frangunt. Sicque ad Diuina fiunt pigri, & accidioſi, opuſque Dei neglig̃eter perſoluunt, atque innumerabiles in defectuoſitates damnabiliter incidunt, non obſeruantes ſilentium, & ſæpe neque ieiunium, nec ad commune refectorium veniunt: ſicque quotidie magis excæcantur, & obdurantur.* Vnde infra ſic concludit: *Cùm ergo tot vitiorum peculium ſit origo, iuſtiſſimum, valdeque neceſſarium eſt, vt religioſis, ſecundum decreta Conciliorum, & Decretales Summorum Pontificum, Sanctorumque Patrum Regulas, penitus auferatur. Et ſi religioſi libenter permitterent, ſe à corporali purgari veneno, incomparabiliter libentius debent habere, vt ab hoc ſpirituali veneno æternam damnationem inducente purgarentur.* Hoc obſecro, religioſi attendant, legant ſæpius, ſæpiuſque ruminent, vt incommoda proprietatis, auaritiæque bene perpendant.

Quam verò charitati aduerſetur cupiditas iſta temporalium bonorum, ac proinde quanta cura, & vigilantia à monachis fugienda, Ricardus Hallus in ſuo *de propriet. monachorum opuſc. cap.* 10. ex Patribus, & Philoſophis graphicè ſic deſcribit, noſtro intento congruè ſatis. *Non dubitamus cum Auguſtino aſſerere, præcipuum venenum charitatis eſſe cupiditatem, ſiue ſpem rerum temporalium adipiſcendarum atque retinendarum, augmentum verò charitatis cupiditatis diminutionem: perfectionem, nullam cupiditatem. Hoc eſt enim quod alibi ad Deum loquens ait,* Minus te amat, qui aliquid tecum amat, quod non propter te amat. *Ex qua vna cupiditatis radice, quot mala pullulent, enumerare vix poſſum, cum Apoſtolus Paulus auaritiam dicat eſſe radicem* omnium malorum, *& Chriſtus Dominus faciliùs eſſe* camelum intrare per foramen acus, quam diuitem intrare in Regnum Cœlorum. *Quare non ſine cauſa Apoſtolus diuitibus præcepit non ſuperbirent, que ſperare in incerto diuitiarum: eſt enim, vt ait Auguſtinus:* Primus vermis diuitiarum ſuperbia, ex quibus deinde rixæ, contentiones, & innumera alia incommoda conſequuntur. *Diuitiarum enim*, inquit Chryſoſtomus, *ſequela eſt luxuria, ira intemperans, furor iniuſtus, arrogantia, ſuperbia, omniſque irrationabilis motus. Et alio in loco, quod omnia peruertit, & perturbat, meum eſt, & tuum. Idem diuitias fugitiuas, & homicidas appellare ſolet. Quare Seneca rectè, & conuenientiſſime ait homines victuros ſi hæc duo pronomina meum & tuum tollerentur. Hoc morbo cupiditatis periit Balaam, cuius animum turpi lucro deditum aſina brutum animal attritu pedis ſui redarguit, cum illectus promiſſis muneribus conatus eſt maledicere Iſraëli. Propter hunc eundẽ morbum Achab lapidatus eſt, quòd abſtuliſſet quædam de anathemate Hiericho. Hac etiam de cauſa tota domus Achab extincta eſt, quod vineam Naboth, ſimul ac vitam ei contra omnia iura diuina, & humana ſuſtuliſſet. Giezzi ideo percuſſus eſt lepra, quod clam Heliſæo pecuniam, & veſtes à Naaman Syro petiiſſet. Iudas laqueo ſuſpendit ſe, non ſolum, quia cum fur eſſet, & loculos penes ſe haberet, de pecuniis ſibi commiſſis, in ſuos vſus peculiares aliquid detraxerat, ſed multo etiam magis eo, quod Chriſtum Dominum triginta argenteis vendiderat. Ananias denique & Saphira ad pedes Diui Petri ceciderunt mortui, poſtquam de pretio agri, quod in commune conferre vouebant, defraudauiſſent. Harum diuitiarum tantus eſt æſtus, & tam inexplebilis ſitis, vt Chryſoſtomus appetitione diuitiarum maiorem accendi flammam, & vehementiorem multò fieri cupiditatem aſſerat. Gregorius auaritiã deſideratis rebus nõ expleri ſed augeri ſentit; nam more ignis, cum ligno, qui conſumit, quæ acceperit, excreſcit, & vnde videtur ad momentum flamma comprimi, inde cernitur paulo poſt dilatari. Hoc incommodum Plutarchus ita amplificat, vt tantum abeſſe dicat, vt à cæteris malis homines liberet, vt ne hoc quidem ipſum malum adimat ſui cupiditatem. Cum enim potus ſedet ſitim, cibus famem ſanet, & ille qui dicit da pallium Hypponacti, vehementer enim algeo, pluribus impoſitis palliis offenditur, ac deficit; at argenti cupidinem non extinguit argentum, nec aurum auri, neque ſi plura poſſideas, coercetur plura poſſidendi cupiditas, quin idem dicas diuitiis licebit, quod in medicum competit impoſtorem. Pharmacum tuum morbum auget. Denique, & illud Solonis eleganter in auaros dictum commemorat: Haud eſt finis opum fixus mortalibus vllus. Venio nunc ad anguſtias, & curas animi, quibus tanquam ſpinis punguntur, qui harum rerum cupiditate tenentur. Nam qui ad res terrenas aſpirant, non ſine labore quærunt, nec ſine difficultate inueniunt, ſine cura non ſeruant, ſine anxia delectatione non poſſident, ſine dolore non perdunt. Quod & poſt D. Proſperum Gregorius affirmat, ſed aliis verbis, nimirum: Si ad terrena concupiſcenda cor inhiet, ſecurum, tranquillumque eſſe nullatenus poteſt, quia aut non habita concupiſcit, vt habeat, aut adepta metuit, ne amittat, & dum in aduerſis ſperat proſpera, in proſperis formidat aduerſa, huc illucque quaſi quibuſdam fluctibus voluitur, ac per modos varios rerum alternantium mutabilitate verſatur. Beatus verò Nilus eum, qui auaritiæ morbo laborat, nunquam à cura, & ſollicitudine liberum eſſe vult, nec auaritiæ cum charitate vllum fœdus eſſe poſſe. Charitas enim æquo, & libenti animo ſe fraudari patitur, facultates*

cultates

cultates ſuas ſola impartit, atque interdum etiam magno animo abiicit, auaritia autem contrarium omnino efficere conſueuit, nunquam ſine fluctibus eſt mare, nec auarus ſine ira, & mœrore. Auarus in Cœlum contendens, huic ſimilis eſt, qui pedibus ſuis vinculo conſtrictis currere conatur. Ex hac ſiti diuitiarum fit etiam, vt Monachus in manuum laboribus ſit diligentiſſimus, eoſque pro ſeria opera habeat, pro perfunctoria precationem, & lectionem, & ſi quid aliud ſpirituale eſt. Qui ad huiuſmodi affectus patrocinium illud quoque Apoſtoli dictum oſtendit, Qui non laborat, non manducet; cum tamē è contra illa, quæ ex animæ virtute ſunt pro ſerio opere habere debeat, pro leuiore autem, atque perfunctorio ea, quæ manibus conficiuntur. Hac Nilus. Hunc vero hominem ita cupiditatibus malis irretitum, multis curis diſtrictum, animi anxium, & omni perturbationum generi obnoxium, Dei, ac proximi charitate flagrare quiſnam dixerit? Eſt igitur harum rerum maximum impedimentum monacho, quo minus ad charitatis perfectionem poſſit peruenire. Hæc etſi aliquantulum prolixa, quia tamen vtilia intento, prætermittenda non cenſui.

23 Specialiora tamen aliqua recenſebo, quæ ex inordinata cupiditate bonorum temporalium monachis oriri poſſunt. Et in primis occurrit, quod ſæpius illi, qui bonorum temporalium poſſeſſione in religionibus gaudebunt, vſualibus, mobilibus, fluentibuſque bonis non contenti, etiam perpetuos, ſtabiles, & immobiles redditus, annuoſque cenſus ſibi exquiſitis modis procurent. Hæc autem, num religioſæ paupertati contradicant, num Decretis Pontificum, & Conciliorum, maximè Trident. nouæque reformationi Clementis Octaui nouiſſimè à Sanctiſſimo Domino Vrbano Papa Octauo approbatæ, & confirmatæ contraueniant, aliorum iudicio relinquo, alij iudices ſunto. Theologi viderint, quam difficilè cum illis cohæreant. Mihi tamen hoc ſolum dicere incumbit, perfectioni videlicet paupertatis regularis omnino contrariati. Quod quidem, præter adducta Patrum teſtimonia, confirmant alia. D. Anſelmus in Carmine de contemptu mundi, ſic monet monachos de huiuſmodi cenſibus reſpuendis:

Quærebat cenſus aliquis, captabat honores:
At nunc vileſcant cenſus, honorque ſibi.

Sanctus quoque Laurentius Juſtinianus identidem monachum monet de huiuſcemodi redditibus, immobilibuſque bonis aſpernandis, dicens: *Sat tibi ſit, ô monache, Monaſterij communis ſubſtantia, de qua vnicuique neceſſaria miniſtrantur.* Abbas quoque Trithemius adeo pernicioſos huiuſmodi cenſus Monahis cenſet, vt totam ipſorum perditionem ex illis pullulare videatur aſſerere, ſic loquitur: *Poſteaquam cenſus monachi habere cœperunt, & redditus, priſtina mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitiis rerum temporalium ſuperbia.* Prӕterea pius Ioannes Rusbrochius multus eſt in hac parte. Primo enim, vt vidimus, hos redditus, annuoſque cenſus, monachoſque illos habentes damnat. Alibi rurſum acerrimè, vt ſolet, in illos ſic inuehitur: *Eſt & aliud quoddam in multigeno religionis monaſticæ ſtatu inuenire vitium, plane diabolicum, puta quod res terrenæ* (ſic corrigo authorem) *cōmunes non ſunt, ſiue eas res inter ſeſe non communicent. Enim vero ex bonis communibus, alij inopes, alij locupletes, alij domini, alij ſerui ſunt.* Et infra, *Qui multum habent peculij, aut de rebus communibus, iis liberiores facere ſumptus, aut plura ſibi coaceruare, aut reponere licet.* Inferius quoque: *Cœnobia huiuſmodi ſuperbia, infidelitate, auaritia, indignatione, ira, odio laborant.* Tandemque propter illam cauſam ſic concludit. *Chriſtus hodie à multis neſcitur, vita, inſtitutiones, actuſque illius, cunctis illis inuiſa ſunt, qui vitiis ſeruiunt, & propria ſunt dediti voluntati.* Hæc Rusbrochius. De Beata quoque noſtra Florentina Magdalena de Pazzi hæc ſcripta videntur in vita ipſius, *cap. 126. Vn altra volta parlando con le ſorelle diſſe, O ſorelle, io non intendo, come i Religioſi poſſino con buena conſcientia auere entrate particolari, e che gli officij del Monaſteros habino à mantenere con l'entrate, e lauori particolari, talche bene ſpeſſo ſoltiſce, che piu ſono attaccati alle coſe del mondo i Religioſi che i ſeculari.* E ſoggiuge: *O Gesù mio fate mi patire ogni pena, perche tante ſpoſe à vo i conſegrate ſi diſpongono all'oſſeruanza del viuer commune, perche vo i mi fate veder, con mio gran trauaglio molto di quelle meſchine deſcendere nell'Inferno.* Alia quoque ex aliis auctoribus prætermittam, hoc vnum ſolum recenſens; quod nec in antiquioribus vitæ monaſticæ profeſſoribus tales redditus, aut cenſus annui exemplo, vel doctrina approbati inueniuntur, nec video qualiter cum illis paupertatis Religioſæ perfectio (forſan nec ſubſtantia) conſiſtere poſſit.

Ad hæc ſecundo forſan malum aliud, ipſumque grauiſſimum ex inordinata cupiditate pecuniarum, temporaliſque ſupellectilis Monachis continget, quod ex ſeipſo quantum vitium ſit illorum cupiditas, ſatis oſtendit. Hoc vero malum in eo ſitum eſt, vt religioſi cupidi, & auari, actiones ſacras illas, quas ob amorem Dei, & proximi facere tenebantur, vtputa confeſſiones audire, conciones, &c. non niſi turpis lucri gratia forſan exerceant. Peſtis hæc adeo deteſtari debet, vt propter eam ſolam fugiendam cupiditatem pecuniarum deteſtari quoque debeant monachi. De ea ſic loquitur Laurentius Iuſtinianus: *Vbi impellente cupitate fiunt ſacramenta venalia, &c. ibi prorſus deeſt timor Dei, zelus animarum, charitatis bonum, proficiendi deſiderium, contemptus ſui, orationis guſtus, religionis delectatio, dulcedo virtutum, conſcientiæ pax, æternorum ſpes, & futuri iudicij metus.* Vocat Iuſtinianus ſacramenta fieri venalia, quando, ſiue illa, ſiue quaſcunque alias actiones ſacras, quas regulares exercent, non ob Dei laudem, proximique vtilitatem ſpiritualē, ſed vt ſibi temporalia bona adquirant, exequuntur. Apud iſtos animarum zelus vigere non poteſt, eodē Iuſtiniano dicente: *Cumulandi amor, aggregandique diuitias, contrarius eſt ſaluti fidelium.* Rupertus quoque c. 21. in Ioſue affirmat Achan illum, de quo habetur, ſacrilega rapina pallij coccinei, ſiclorum argenti, & regulæ aureæ ſcandalizaſſe populum, figuram eſſe cupidorū regulariū ſi ſub ſpecie pietatis, militiæq; ſpiritualis ſacra ſua venalia faciant. Ruperti do verba: *Dum enim ſub ſpecie pietatis pulchri incedētes, atque religioſi, auaritiæ ſtudent, quæ eſt ſimulachrorum ſeruitus & cuncta militia ſpiritualis faciunt venalia, quid aliud, quam anathema furantur, & mentiuntur, & abſcondunt inter vaſa ſua, imò inter conſcientias ſuas?* Vnde concludit, hoc vitium cauſam eſſe, quare ſæcularium vitia non ſanentur. Erant illi ſimiles quibuſdam antiquis (Sarrabaytæ, vel Renuytæ nuncupabantur) quos Diuus Iſidorus appellat circumcelliones, qui eodem Iſidoro teſte, *per mundum vagabantur venalem circumferentes hypocriſim.* Et infrà eorum cupiditatem recenſens, *Fimbrias, & philacteria ſua magnificant, gloriam captantes ab omnibus.* Et inferius, *Omnes petunt, ab omnibus exigunt, aut ſumptum lucroſum egeſtatis, aut ſimulata pretium ſanctitatis.* Inferiuſque: *Certatim in operibus laborantes, non vt indigentibus diſtribuant, ſed vt adquirant pecunias, quas recondant.* Tandemque, *Faciunt bona, ſed propter famam, non propter vitam æternam; ſcilicet vt aut affectent gloriam laudis, aut perueniant ad faſtigium deſiderati honoris. In his ſæpius amor temporalium rerum graſſatur, ſequentes terrenas concupiſcentias tanto inaniter, quanto ſæpius.* Quæ omnia imitari, neceſſe eſt improbos monachos, ſi qui ſunt, qui propter lucrum temporale, 24

&c

& pecuniarium, ſimilemve inhoneſtum finem, actiones ſacras ſacramentorum, concionum, & miſſarum exerceant. Vnde de illis quæ D. Iſidorus de antiquioribus dixit, dicere & nos poſſumus. *Tales nequaquam monachi vocitandi ſunt qui Deo ſola profeſſione, non actione coniunguntur.* De illis bene Bernardus ſuper Cantica. *Chriſti opprobria, ſputa, flagella, clauos, lanceam, crucem, hæc omnia in fornace auaritiæ conſtant, in acquiſitione turpis quæſtus, & pretium vniuerſitatis ſuis marſupiis includere feſtinant.* Bene etiam de illis Abbas Ioachimus Apocalypſ. cap. 18. dixit, *Quod vendunt orationes, & miſſas pro denariis, facientes domum orationis apothecam negotiationis, facientes inquam forum publicum, & ſpeluncam latronum.* Et poſt aliqua: *Ecce hi omnes ſunt negotiatores, terræ qui commutant dona Dei pro rebus temporalibus, & caducis.* Similes quoque erunt iſti rerum ſpiritualium maletractatores Ioanni Bugen Hagio impoſtori Luthetano, qui ad Daniam ſe conferens, vt hæreſis zizania ſeminaret, dicebat ſic: *Tu meum habeas, Dania Euangelium, ego tuos nummos. Vale.* Pari paſſu, iſti Euangelium dabunt, ſed nummos accipient. *Quidam ex eis lanam potius, quam oues, id eſt ſuum magis lucrum, quam animarum ſalutem quærunt.* Dicebat Rusbrochius, Satius illis foret, ſi quod S. Thadæus quondam cuidam Regi ſibi ob Euangelij prædicationem aurum offerenti reſpondiſſe ferunt, dicerent. *Si noſtra reliquimus, quomodo accipiemus aliena?* Hinc Seraphicus Doctor Bonauentura in epiſt. ad Prouincialem quendam tranſmiſſa, inter alia præcipit, *Vt toti ſæculo clareſcat, quod non commoda rerum, ſed lucra quærimus animarum.* Quod fiet religioſe ſancte, ſi vt decet, actiones ſacras, quas exerces, ſolum ob Dei laudem, proximorumque ſalutem exequaris. Quod erit, ſi auaram, torpidamque cupiditatem pecuniarum à corde tuo omnino abſcindas.

25 Adſtat quoque horrendum aliud malum, quod ex inordinata cupiditate bonorum temporalium, pecuniæ præſertim, monachis accidere poſſet, quod vnum ſufficeret, vt cupiditatis vitium iure deteſtarentur. Illud vero eſt gulæ vitium, ad quod ſæpius cupidi, & auari religioſi procliues eſſe poſſunt, plus æquo cibo, potui, comeſſationibuſque ſuperfluis vacantes. Contra hoc vitium in monachis præſertim, multa Patres ediderunt. Ex quibus Hugo Victorinus & ipſe monachus, ſic loquitur. *Cum legas deliquiſſe Ionatham in guſtu mellis, Eſau in edulio lentis, Sodomitas in ſaturitate panis, putaſne, ſine periculo eſſe, tot carnium ferculis, tot piſcium generibus, tot frixurarum diuerſitatibus delectari? Nonne ſic differt Palatium à refectorio, ſicut Ægyptus à deſerto? Si igitur in deſerto ſumus, mirandum eſt, ſi ollas carnium ſuſpiramus.* Hæc Hugo. D. quoque Bernardus eleganter ſic concinit. *Quid prodeſt ciborum varietatibus exquirendis quotidianam expendere curam? Legumina, inquit, ventoſa ſunt, caſeus ſtomachum grauat, lac capiti nocet, potum aquæ non ſuſtinet pectus, caules nutriunt melancholiam, colerā porri accendunt piſces de ſtagno aut de lutoſa aqua meæ penitus complexioni non cōgruunt. Quale eſt hoc, vt in totis fluuiis, agris, hortis, cellariiſue reperiri vix poſſit, quod comedas? Puta te, quæſo, monachum eſſe, non medicum, &c.* Hæc, & alia ſanctus hic Pater contra monachos illos, qui vulgaribus, & communibus cibariis non contenti, exquiſita lautitia expetant. Quod abſdubiè ex magna pecuniæ cupiditate ſæpius originem ducet. Iſtos ſimiles eſſe vult Lyran. Iſraëlitis. *Qui tentauerunt Deum in cordibus ſuis, vt peterent eſcas animabus ſuis.* Vnde de illis ſic loquitur: *Per iſtos, qui flagrarunt deſiderio carnium, ſignificantur religioſi mendicantes, qui poſt factā profeſſionem in paupercula religione, in qua nihil eis permittitur quantum ad vitam præſentem, niſi auſteritas & paupertas: tamen volunt nimis lautè viuere, ac delicatè, & frequenter hoc contingit illis qui in ſæculo minus habuerunt, & acriter murmurant contra illos, qui pro victu illorum procurando fideliter laborant.* Hæc Lyranus. Damna porro, quæ ex ingluuie, gulaque, religioſorum illis obuenient expreſſit bene Sanctus Laurentius Iuſtinianus per hæc verba. *Hebetatur intellectus, dormitat ratio, mens diſſoluitur, negligitur cordis cuſtodia, noxiæ cogitationes ebulliunt, deſideria voluptuoſa inficiunt, laſciuit caro, abundat riſus, contentiones fiunt, & rixæ, ſcurrilia verba proferuntur, & vana, detractoria, atque elata. Tunc quippe nequaquam delectat legere, non orare, non meditari, non ſcribere, ſed neque placet, quod ſit commendationis, quod virtutis, quod meriti. Efficitur profecto ex hoc homo contrarius ſibi, inutilis proximo, legi inobediens, inimicus Dei, contemptor gratiæ, corruptor naturæ, pudicitiæ hoſtis, pelagus vitiorum, reus mortis, æternoque ſupplicio dignus.* Hæc Iuſtinianus. En tibi mala, quæ comparaſti tibi, religioſe ſancte, ſi quod abſit per inordinatam gulam, ex cupiditate pecuniæ tibi pullulantem, pecces; fuge ergo matrem, ne tales ſoboles ex ea ſuſcipias.

Ad idem quoque valent, quæ Dionyſius Carthuſianus ſerm. 7. de Dominica ſecunda aduentus, guloſos reprehendens, dixit: *Nos miſeri, qui etiam nunc poſt religionis ingreſſum, poſt voluptatum abnegationem, poſt pœnitentialis vitæ profeſſionem, volumus in omnibus abundare vſque ad ſatietatem, exquiſitis refici alimentis, & corporaliter, atque ſuperfluè repauſare: Quod ſi paruum quid videatur deeſſe, protinus murmuramus, indignamur, obloquimur, etiam præſidenti, ſpiritualique Patri Vicario Chriſti. Inſuper carnalitatem, teporem, defectum noſtrum, impudenter, ne dicam mendaciter, excuſamus, impotentiam allegantes, quaſi experientia non demonſtret, ac doceat huius oppoſitum, cum vſque in præſens ſint quidam verè deuoti, ac feruidi notabilem abſtinentiam, magnaſque corporis afflictiones ſtrenuè exercentes.* Et rurſus, *Idcirco manemus in fæcibus noſtris, & rudes, incircumciſi, carnales, irreformati, paſſionatique ſumus. Et quod ſummè periculoſum cenſetur, quo in religione diutius viuimus, eo penè tepidiores, & negligentiores efficimur.* Inferius quoque: *Non ita nos cibo repleamus, ac potu, vt ad diſſolutiones, cachinnos, loquacitates, contentiones, animoſitates, pigritias, ſomnolentias dilabamur, ſed ad Dei obſequium fortiores reddamur.* Gulæ propterea definitio à prudenti vulpecula apud Cyrillum *lib. 4. Apolog. Moral. capite 4.* tradita optima eſt. *Gula infirmitatis eſt fons, pœna libidinis, deſipientiæ ſemita, mortis ianua, & nunquam vllis epulis contenta.* 26

Contraria ſatis his guloſis B. Magdalena de Pazzi noſtri Ordinis decus erat. De ipſa enim in vita eiuſdem c. 123. ſic legitur. Oltre al cibarſi parciſſimamente guſtaua auere cibi groſſi, e di vil prezzo, e diceua, che queſti erano ſecondo lo ſtato di pouertà, che le monache profeſſauano; e ſe per mancanza di condimento erano inſipide, non ſi doleua mai, mà diceua, che la pouertà religioſa le condiua, e glie ne faceua parer ſaporiti. Se tal volta li dauano à menſa, per ſtraordinario, cibi delicati, gli laſciaua, e diceua, che non erano buoni per il ſuo ſtomaco, e che non erano coſa da lei. Medeſimamente ſe gli erano mandati di fuori, gli raſſegnaua alla Superiora, acciò li diſtribuiſſe all'altre, ò di ſua licenza li diſtribuiua eſſa; e tanto guſtaua d'hauer coſe da poueri, che tra l'altre mortificationi, che le daua la Superiora, le apportaua molta conſolatione quando era mandata in refettorio alle menſe à chiedere, per l'amor di Dio, vn poco di pane alle ſorelle, e poi mangiarlo in terra in mezzo del refettorio; e da ſe ſteſſa molte volte, quando non era potuta interuenire alla prima menſa con le monache, andaua alla cucina, e ſi faceua fare vna ſcudella di quello che era auanzato nelle ſcudelle dell'altre, dicendo, che la voleua per vna pouerina; e fattagliela, ſe la portaua à mangiarla in refettorio, e diceua, che la pouerina era 27

lei

uentaua per oſſeruarla più perfettamente, e renderſi più ſimile che poteua à Gesù Crocefiſſo.

27 Quam certum tamen ſit, æterno ſupplicio dignum, eſſe Regularem gulæ, ventrique dedidum, vt Iuſtinianus aſſeruit, ex vero exemplo, quod pius deuotuſque Ioannes Rusbrochius retulit, conjici poteſt. *Tres, inquit, guloſi monachi circa Rhenum, in quodam degebant cœnobio; qui non contenti communibus, ſed eſcas ſingulares ſibi miniſtrari volentes, ſeorſum à fratribus aliis ſemper edebant. Quorum duo ſubitanea, ac improuiſa arrepti ſunt morte, vno præfocato, dum ſe lauaret, ſubmerſo in aquis: vnus autem ex eis ſocio tertio ſuperſtiti apparens ait, ſe damnatum eſſe. Interrogatus ab illo, cui apparuit, ſi magna pateretur tormenta, extenſa manu guttam vnam ſudoris ſui in candelabrum ſtanneum, vel æneum, quod ibi fortè erat, cadere permiſit; quod momento celerius, perinde vt ſeuum, vel cera in ardenti fornace liquefactum eſt. Tantuſque inde extitit fœtor, vt illius loci monachi tribus diebus à cœnobio abeſſe cogerentur.* Hæc Rusbrochius. Ex quibus liquidò innoteſcet, quæ per inordinatam ingluuiem monachis nocumenta ſequantur, meliuſque illis fore, parſimoniam potius in cibo, & potu, antiquorum ſequi monachorum (quos Marcus Marulus refert) quam tali vulnere animas ſuas perimere. Ac perinde conſultum ſatis illis erit, ſi pecuniarum poſſeſſionem fugiant, quæ tanti mali initium, radixque eſt.

28 Huic quoque vitio affine aliud eſt, ex eadem radice improbæ cupiditatis contingenter eueniens, quod ſcilicet religioſi ſæpius propter bonorum temporalium, pecuniæ præſertim, poſſeſſionem, habitu, ornatuque exteriori, religioſo ſtatui contrario, vtantur. Contra hoc vitium ſic loquitur Diuus Baſilius. *Si in eo ſtudendum eſt nobis, vt omnium infimi ſimus, ſine dubio, & quod in hoc genere indumentorum infimum eſt, id ſummopere eſt nobis amplectendum: vt enim gloriæ cupidi, gloriam & inanitatem ex veſtium cultu, ac ſplendore aucupantur; ſic videlicet humilis, & religioſæ vitæ ſtudioſi, ex veſtimenti quoque vilitate debent venari humilitatem, & eam conſectari.* S. quoque Ephrem Syrus ad monachum quendam ſic loquitur. *Veſtium ornatu ne delecteris.* Et in doctrina varia ſic: *Superfluus veſtium ornatus mortem conciliat.* Legatur D. Paulinus Epiſtola ſeptima ad Seuerum, vbi monachos molliora veſtimenta quærentes multo cum felle carpit, & arguit. Legatur & Benedictus in regul. ſic habens. *Ne monachi cauſentur de veſtimentorum colore, aut groſſitudine, ſed quales inueniri poſſunt in prouincia, quæ degunt, aut quod vilius comparari poteſt.* Optimè etiam Hugo Victorinus ſic monachos inſtruit. *Debent amatores religionis opere demonſtrare, quantum ipſi terrena deſpiciant, nec carnem, quæ moritura eſt, cultu ſuperſtitioſo excolere, ſed pompæ indumentorum, morum ornamenta anteferre. Veſtimenta plus vilia, quam pretioſa, plus groſſa, quam ſubtilia, plus aſpera, quam mollia, plus fuſca, quam nitida, plus neglecta, quam accuratè compoſita.* Vnde Bern. hoc vitium in monachis ſui temporis ſic deplorat. *In hoc habitu non iam calor, ſed color requiritur, magiſque cultui veſtium, quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, quando à monachis pretium affectatur in veſtibus, non neceſſitate, nec ſaltem forma religionis retenta in habitu ornari appetunt milites Chriſti: qui dum ſe præparare ad prælium, & contra aëreas poteſtates prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſarij valde formidant, in mollitie veſtimentorum pacis potius prætendentes indicium, vltrò ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes.* Ioannes quoque Rusbrochius iam adductus, religioſos iure carpit: *Quod curioſum, & comptum ferre habitum licet, nec vlla apud eos veſtimenta plus nimio pretioſa habentur, quæ obtinere poſſint.* Alibi etiam deplorat, *Quod ipſe etiam externus habitus quantum maximè fieri poteſt, ad hominum mundanorum conſuetudinem formatur, nec quicquam fermè ab eorum habitu diſtat colore.* Deplorat & illud B. Thomas de Villanoua, verbis relatis à nobis c. 1. huius libri.

De quo & Sorethius *in Regul. text.* 10. *cap.* 5. ſic conqueritur: *In ipſo quoque fratrum habitu, iam non calor, ſed color quæritur magiſque cultui, veſtium, quam virtutum inſiſtitur. Pudet dicere, vincuntur in ſuo ſtudio mulierculæ, cum à fratribus pretium affectatur in veſtibus, cum ſine neceſſitate, nec ſaltem forma Religionis retenta, in habitu ornari, non armari appetunt milites Chriſti, qui dum ſe præparare ad prælium contra aëreas poteſtates, prætendere paupertatis inſigne debuerant, quod vtique aduerſa ij valde formidant, in mollitie veſtimentorum potius præferentes indicium vanitatis, vltro ſe hoſtibus, ſine ſanguine tradunt inermes. Hodie quæritur ad induendum non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inueniri poteſt, non quod frigus expellat, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta Baſilij regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius, oſtentari.* Deinde ſic lachrymatur. *Heu me miſerum! cur adhuc viuo videre Ordinem noſtrum, ſcilicet qui primus fuit in Eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis Ordinibus; nullus vicinior ei, quæ in cœlis eſt Ieruſalem, mater noſtra, ſiue ob decorem caſtitatis, ſiue propter charitatis ardorem, cuius Prophetæ inſtitutores, cuius hi, quos Paulus toties ſanctos appellat, inchoatores extiterunt. Fuſi ſumus nunc exterius, & de Regno Dei, quod intra nos eſt, relictis veris, ac perennibus bonis, foris quærimus vanam conſolationem, & vanitatibus, & inſaniis falſis, ac iam religionis antiquæ non ſolùm virtutem amiſimus, ſed nec ſpeciem retinemus. Ecce enim habitus noſter (quod & dolens dico) qui humilitatis eſſe ſolebat, indignè à fratribus noſtris temporis in ſignum geſtatur ſuperbiæ. Vix iam in noſtris Prouinciis inuenitur, quo veſtiri dignemur. Miles cum fratre ex eodem panno partitur ſibi cappam, & chlamydem, omnis de ſæculo quantumcumque honoratus, etiamſi Rex, etiam ſi Imperator fuerit, ille tamen noſtra non horrebit indumenta, ſi ſuo ſibi modo præparata fuerint, & aptata. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori, & exterior ſuperfluitas interioris vanitatis indicium eſt, mollia indumenta animi mollitiem indicant. Non tanto ſtudio curaretur corporis cultus, niſi prius neglecta fuiſſet mens inculta virtutibus. Operiuntur huiuſmodi impietate, & iniquitate ſua.* Hæc ille, etſi dura ſatis, eatenus verò æſtimanda, quatenus non omnes, ſed aliquos infirmioris notæ fratres tangere credendū ſit. 29

Quale tamen ſuæ detrimentum ſalutis æternæ patiantur religioſi, ſi veſtium culturæ ſint nimium dediti, habetur ex reuelatione Sanctæ Brigittæ facta. Ex qua liquet animam cuiuſdam religioſi, inter alia damnari, *Quia gloriabatur in ſuperfluis, & habitu peregrino.* Extat quoque viſio, & reuelatio cœleſtis, quam B. Odo Abbas Benedictinus retulit, ex qua liquet, quantum Deo diſpliceat monachorum inhoneſtus, & nimium comptus ornatus. *Cum apud Turones in Eccleſia Beati Martini monachi degerent, cœperunt deſciſcere à moribus, & inſtitutis monaſticis, propriamque ſectando voluptatem, vitam profeſſionemque ſuam corrumpere. Abiecto enim monachorum ſolito habitu, fucatos atque fluxos, & pallio ornatos induerunt cucullos, & tunicas, calceis vtebantur adeo rotundis, & nitidis, vt vitrei videri poſſent. Quibus, cum vellet Deus finem imponere, nocte quadam omnibus ſomno correptis, vnus ex eis vigilans, duos viros vidit in dormitorium ingredi; vnum manu tenentem gladium, alterum imperantem ei, vt quos ipſe digito demonſtraret gladio percuteret. Cumque ille etiam eum, qui videbat, cadere vellet, adiuro te, inquit, per Deum viuentem, ne me interficias. Illico retraxit ille gladium, & hic ſolus ex omnibus euaſit.* Hæc Sanctus Odo: ex quibus elici valet quantum Dei iræ ſibi aſciſ-

cant

cant regulares, nimium ornatum in veſtibus affectantes. Alia quoque viſio cuidam monacho contigit, in qua vidit B. Benedictum pro monacho moribundo compellatum, qui ſpreta ſimplicitate veſtis religioſæ, habitum inhoneſtum aſſumpſerat, reſpondiſſe, *Hominem quidem ſe videre, ſed habitum non agnoſcere, itaque alterius inſtituti hominem, eiuſque cauſam diſcutere ſe non debere, nec in eius vitam inquirere.* Hæc & alia Surius ex quibus, & adductis, conſtare liquido poteſt, magnum malum regularibus eſſe veſtibus inordinatis ornari, ac perinde fugiendum auaritiæ, cupiditatiſque vitium, ex quo, & pecuniarum poſſeſſione, tantum detrimentum naſcetur.

30 Præcludere tandem oportet ementitam quandam, ſimulatamque excuſationem, qua ſibi regulares quidam pecunias, bonaque temporalia, plus æquo procurare dicent. Eſt autem excuſatio hæc ſub prætextu indigentiæ, neceſſitatiſque futuræ obiecta. Dicent enim fortè, cœnobia, aut conuentus, non ſibi in neceſſariis prouidere, vel ſi aliquatenus prouident, talem tamen morbum oblongum inter ſenectutem, ſimilemve indigentiam accidere poſſe, vt niſi propriis diligentiis adiuuentur, miſerè ſint perituri, ob quod vitandum damnum ſibi putabunt licere pecuniæ copiam, librorum, aliorumque temporalium bonorum ſupellectilem reſeruare. Sed gaudeo ſanè, quia nec noua eſt, ſed antiqua, prætenſa hæc, & palliata cupiditatis monaſticæ excuſatio. Eam enim ſimilibus verbis Ioannes Caſſianus antiquus Eremita, loquens de monachis cupiditatis vitio infectis exaratam reliquit. Sic verò loquitur: *Philargyria, ſeu cupiditas pecuniarum, cum remiſſam tepidamque poſſederit monachi mentem, iuſtos quoſdam, & velut rationabiles ei colores, ob quos reſeruare ſibi aliquid pecuniæ debeat, vel parare, deſcribit. Nam & ea, quæ præbentur in monaſterio, queritur non eſſe ſufficientia, & ſano, robuſtoque corpore vix poſſe tolerari. Quid faciendum, ſi valetudo mala corporis emerſerit, & conditum non fuerit aliquid peculiare, quo ſuſtentetur infirmitas? Præſtationem monaſterij eſſe pertenuem, & negligentiam erga ægrotantes maximam. Si proprium aliquid non fuerit quo cura corpori valeat adhiberi, miſerè moriendum. Ipſum etiam veſtimentum, quod præbetur, non ſufficere, niſi procurauerit, vnde ſibi aliud valeat exhiberi. Poſtremò, nec diu poſſe in eodem loco, vel monaſterio commorari, & niſi parauerit ſibi viatici ſumptus euectioniſque tranſmarinæ mercedem, non poſſe cum voluerit tranſmigrare, &c.* Et infra: *Tunc deinde vita longæua promittitur, ſenectus incurua, infirmitates diuerſæ, atque prolixæ, quæ tolerari in ſenecta non poſſint.* Hæc Caſſianus. Ecce eandem excuſationem, quam neſcio ſi aliqui religioſi noſtri temporis, auaritiæ forſan, & cupiditatis morbo infecti, ſibi vſurpant, ab hinc 1200. annis ab improbis fuiſſe monachis traditam.

31 Idem intentum piiſſimus Ioannes Soterh in expoſitione Regulæ Carmelitar. cap. 9. circa illa verba, *Abdicatione proprietatis*, his verbis proſequitur. *Auaritiæ morbus poſterius ſuperueniens, & extrinſecus animæ accedens, quanto facilius caueri poteſt, ac reſpui, tanto neglectus, & intromiſſus ſemel cordi fit pernicior, & cunctis vitiis difficilius propellitur, malorumque omnium radix eſt. Igitur ſi remiſſam, tepidamque poſſideat viri Religioſi mentem, per quoſdam velut rationales illi colores, licet obliquos, vel reſeruare aliquid pecuniæ, vel comparari deſcribet; nam ea, quæ præbentur in monaſterio queretur non eſſe ſufficientia, etiam ſano, robuſtoque corpore, vix poſſe tolerare negligentiam erga ægrotantes maximam. Itaque cum eiuſcemodi cogitationibus laqueauerit mentem, qualiter ſaltem vnum denarium acquirere poſſit excogitat. Cumque ei ad votum ceſſerit, fames excreſcit, & ſic pecuniæ incremento rabies cupiditatis augetur: deinde vita longæua promittitur, ſenectutis incuruatio, infirmitates diuerſæ, ac prolixæ, quæ niſi maior ſumma fuerit in iuuentute præparata, tolerari in ſenectute non poſſunt.*

Sed quis non videat frigidam hanc excuſationem, 32 ipſamet teſtante comprobari. Etſi enim aliquid naturæ fragilitati concedi queat, vitioſæ tamen cupiditati, ſub velo naturalis neceſſitatis obiectæ, nihil concedi debet. Hoc ex ipſiſmet Caſſiani verbis clareſcit, dum monachum tali excuſatione munitum, *remiſſam, tepidamque mentem* poſſidere aſſeruit. Indicat id quoque Diuus Gregorius dicens: *Sæpè quod auaritia ex appetitu ſuggerit, neceſſitatem putat, & cum minora ſufficiant, docet maiora deeſſe.* Præſertim id verum habet, quia ſi naturæ neceſſitati conſulitur, vt iſti ſimulant, certè *natura paucis contenta redditur.* Indicat hanc rationem, ſolo ipſo rationis ductu Seneca epiſtola ſeptima ad Lucillum, dicens: *Frugalitas autem paupertas voluntaria eſt. At neceſſaria deerunt? Deeſſe non poterunt, quia natura minimum petit.* Ecce monachi excuſationem veſtram ab ethnico quoque reiectam. Sed eſto, nobis aliqua in corporeis neceſſitatibus deſint, nunquid ideo infamis auaritiæ ſerui erimus? Cupiditatis mancipia vocabimur? Non ideo, Patres, paupertatem profeſſi ſumus, vt nihil omnino nobis deſit. *Fœdum enim eſt* (inquit Bonauentura) *profanumque mendacium ſatanæ, paupertatis voluntarium profeſſorem ſe aſſerere, & rerum penuriam pati nolle.* De his quoque ſic loquitur Bernardus. *Vidimus pauperes aliquos qui ſi veram paupertatem haberent, non adeo puſillanimes inuenirentur, & triſtes. Sed hi ſunt, qui pauperes eſſe volunt, eo tamen pacto, vt nihil eis deſit, & ſic diligunt paupertatem, vt nullam inopiam patiantur.* Indicat ſanè his verbis Bernardus iſtos tales non veros, & perfectos pauperes eſſe. Deinde ignoro prorſus, quantum valeat apud iſtos illud Chriſti, *Primùm quærite regnum Dei, & hæc omnia adjicientur vobis.* Et illud, *Nolite ſolliciti eſſe in craſtinum.* Prorſus etiam ignoro, qualiter apud iſtos firma, roborataque ſpes permaneat, cum (verbis D. Baſilij vtar) *Deum iis alimenta ſuppeditaturum diffidant, qui in nomine ipſius congregati ſunt.* Nec video, quomodo religioſi iam totos ſe Deo animo, corde, & corpore tradiderint, cùm ſic rebus caducis inhiantes ſuam profeſſionem relinquant. *Similis eſſe debet monachus* (loquitur Ephrem) *viro ex alto demiſſo qui funem excelſo interuallo pendentem arripit, & indeſinenter pro auxilio ad Dominum clamat, ſciens ſe, ſi defecerit & vtriuſque manus perdiderit, præcipitem illico ruiturum, & moriturum.* Si ergo religioſus omnis indeſinenter à Dei auxilio, poteſtateque pendens eſſe debet, quorſum pro temporalibus angitur, pro caducis torquetur, & pro terrenis cœleſtem paupertatem commutat? Hoc docet Euangelica Veritas, patres aſtruunt, veri, perfectique monachi ſtatus hoc requirit.

Addiderim præterea, ſæpius, diuina prouidentia 33 diſponente, iſtos, qui ſub futuræ neceſſitatis, vel indigentiæ prætextu, propriæ profeſſionis, & paupertatis religioſæ limites tranſgrediuntur, his etiam pecuniis, quas ſibi confœderant, miſerè priuari. Forſan expertus loquar. Sed extat de hoc memorabile exemplum, quod refert Guillelmus de Peraldo in tractatu de profeſſione monachorum, de hortulano quodam, qui ſimili ſpiritu cupiditatis ductus, pecuniam ſibi indebitè reſeruauit, quam tamen ſibi nihil profuiſſe, ex angelica reuelatione innotuit, ſimulque cupiditatis eius vitium reprehenſione dignum fuiſſe probatur. Hæc ſunt Peraldi verba, *Suggeſtum eſt ei inſpiratione ſpiritus maligni, vt colligeret aliquam pecuniam, quam cum ſeneſceret, vel ægrotaret, poſſet expendere. Et fecit ſic: Contigit autem eum infirmare in pede, & expendit quidquid habebat in medicis, curarique non potuit. Tandem vnus ex peritis medicis dixit,*

xit, eum non poſſe curari, niſi per pedis abſciſſionem. Et cum quadam die medicus eſſet allaturus inſtrumenta ſua ad pedem abſcindendum, nocte præcedenti hortulanus pœnituit de nummis collectis, & quod non dederat eos pauperibus. Et ſtatim Angelus Domini aſtitit ei dicens, Vbi ſunt nummi, quos collegiſti, & vbi eſt pes, quem tractaſti? Qui cum pœniteret, & miſericordiam peteret, Angelus Domini tetigit pedem eius, & ſanatus eſt. In mane vero medicus veniens inuenit hortulanum in agro ſanatum, & operantem. Et glorificauit Deum. Ecce caſum, ex quo liquidò innoteſcit, Deo maximè diſplicere monachum, qui ſub vmbra neceſſitatis venturæ, contra regularem paupertatem peculium congregat. Ipſoque facto oſtendiſſe, in Deo plus ſanctum religioſum, Deique prouidentiæ, quam pecuniis fidere oportere. Ac perinde euaneſcere vt futilem, & inanem eorum excuſationem, qui præ timore neceſſitatis futuræ, præſentem profeſſionem prætermittent.

33 Sed quod horribilius eſt, cupidos Religioſos æternam proinde ſibi præparare gehennam, non temerè formidari poteſt. De quo noſter Gratianus *in ſua diſciplina Regulari cap. 9.* §. 1. notabilem hunc caſum ſic refert. *Santaſi morendo vn frate di più di ſettant'anni di età, e vedendo, che più non v'era ſperanza di vita, chiamò il compagno, che lo ſeruiua, è diſſegli, che diſcuſiſſe certa parte del ſuo giubbone, e ne cauaſſe diciaſſette dopponi d'oro, e prendeſſe vn coltello, egli apriſſe la carne ſua propria in vn fianco, & iui gli e li poneſſe, e ritornaſſe à cuſire. Il frate ſuo compagno ſi riſe della ſciocchezza del vecchio, vennelo à dire a i Superiori, i quali viddero i diepponi, ma il vecchio ſi morì co'l ſuo deſiderio, e Dio sà doue andò quell'anima.*

34 Reſtat tandem duas alias euaſiones retundere; quibus frigidi aliqui regulares fortè putabunt, magnam bonorum temporalium copiam ſibi illicitam non eſſe. Nec propriam ſententiam proferam; ſed quid ſentiant grauiores alij dicam. Prima eſt, quia dicent tales, etſi habeant plurium bonorum temporalium copiam, affectionem tamen internam ad res ipſas temporales non habere. Sed hanc rejicit Hieronymus Sauanorola ad Comitem Mirandulanum ſic dicens. *Nec permittas te ſeduci ab aliquibus, qui dicunt, quod paupertas non conſiſtit in hoc, quod non habeamus res exteriores, ſed in hoc, quod non habeamus affectionem, & amorem ad illas: quia quanquam hoc verum ſit, tamen & difficillimum, & ferè impoſſibile eſt, poſſidere res exteriores, & non habere amorem, & affectum ad illas: propter quod Sancti, etſi habebant totum amorem ſuum in Chriſto, nihilominus ſpoliabant ſe huiuſmodi rebus, ſcientes, quod poſſeſſio illarum eſt multorum peccatorum occaſio, & hoc apertiſſimè apparet in religioſis, qui in monaſterio, & in cella habent abundanter ea, quibus opus habent; quia ſunt tepidi in diuino amore, vagi, rari in oratione, ſenſuales, loquaces, murmuratores, iracundi, impatientes, inſatiabiles, inquieti, inuidi, otioſi, ſuperbi, & inobedientes. Et hoc euenit illis, quia dereliquerunt primum religionis fundamentum, quod eſt ipſa paupertas, non conſiderantes neceſſariam eſſe omni volenti ſeruire Chriſto in religione, vt ſit pauper non ſolùm corde, ſed opere, in omnibus huius mundi rebus.* Secunda euaſio eſt quorumdam, qui dicent ſe poſſe plura bona temporalia, & pecunias poſſidere, quia non habent dominium, ſed vſum illorum. Hoc tamen ſic reiicit D. Dionyſius Carthuſ. ex graui quodam Doctore. *Magis noceret religioſo habere vſum peculij ſine proprietate ciuili, quàm habere proprietatem ſine vſu. Proprietas neque in ſe eſt peccatum, neque ad peccandum inducit, niſi per vſum rei. Eius exemplum eſt, quod puero, vel furioſo non noceret proprium habere cultellum, dummodo non haberet libertatem vtendi illo. Habere tamen libertatem vtendi ad placitum communi cultello, eſſet furioſo, ſeu puero valdè periculoſum. Quemadmodum ergo ſtultum, & deriſibile eſſet, ſi quis paterfamilias prohiberet filio ſuo habere proprium cultellum, ne cum illo ſe læderet, nihilominùs daret illi licentiam vtendi ad placitum communi cultello domus: ſic ſtultum videtur, & deriſibile, ſi pater ſpiritualis filio ſuo ſpirituali prohibeat poſſidere aliquid proprium, & nihilominus aſſignat ei aliquam portionem de communibus bonis conuentus, conceditque vſum illius. Quia libertas vtendi illa portione eſt ſibi magis periculoſa, quàm eſſet ei proprietas eiuſdem ſine vtendi licentia.* Et infrà: *Quantum ad progreſſum de malo in bonum, parum, aut nihil refert, an habeatur vſus ſine proprietate, vel cum proprietate.* Hæc iſtè author. Quæ, obſecro, attendant regulares omnes, nulloque palliato colore, cupidam ſibi, auaramque bonorum temporalium poſſeſſionem prætendant, *ad excuſandas excuſationes in peccatis.* Sed propriæ profeſſioni attendentes, ſciant cum S. Hyppolito martyre, *Conſummationis mundi, & extremæ ætatis illius ſignum eſſe, ſi monachi expetunt quæ ſunt mundi.* Sed de hoc etiam capite ſequenti.

Interim tamen, vel vt ſic aliquantulum lectoris animum recreemus, illuſtrem Cyrilli Apologum corui, & vulpis, quo auaritiæ incommoda graphicè deſcribuntur, hic placuit inſerere *ex lib. 3. Apolog. Moral. cap. 1.* Coruus ergo optans ditari, modum quæſiuit à vulpe. Cui illa: *Totum,* inquit, *officium diteſcendi in tribus aſſiduis vitiis, & in vno continuo tormento conſiſtit, videlicet in inſatiabili cupiditate, in inquieta rapacitate, in illiberalitate continua, & in timore perpetuo. Hæc enim ſunt inſtrumenta artis diteſcendi, ſcilicet, ſemper cupere, cum enim cupiditas deerit, mundanæ diuitiæ minorantur, ſed vbi ſemper hæc aderit, augentur. Minorato ſiquidem appetitu, caro marceſcit; & eo addito, mox reſarcita pingueſcit. Nam ob hoc exceſſiua oneratur pinguedine porcus, quia inextinguibilem patitur appetitum. Alterum verò eius officium eſt vndecumque, & quomodocumque rapere: propter hoc enim æſtiuo tempore cum plurimi fluuij deficiant, Nilus auctus fines ſuos tranſgreditur. Quoniam vndecumque contingit humiditas, vi caloris rabientis hauritur. Tertium eſt, nihil vnquam donare. Ex quo namque ſurſum altiſſimæ arbores rapiuntur, niſi quia foris minimè in fructum effunduntur? Atque ideo inteſtinum canum ſemper eſt vacuum, eo quod chili, mox cum ſuſceperit, ſit effuſiuum. Vltimum verò eſt, timore ſollicito ſemper parta ſeruare. Plures etſi non auatis, negligentia tamen perditis diuitiis caruerunt. Audax enim Pauo caudam auream perdidit, pauidus lepus propriam pellem cuſtodiuit. Hæc igitur, frater mi, oportet diligenter ſeruare, ſi mundi huius diuitias cupis acquirere. Scilicet, vt ſis ſemper cupidus illas affectando, violentus in rapiendo, auarus in tenendo, timidus in ſeruando. Vbi hæc coruus audiuit, digeſtam ſententiam protulit. O certè infeliciſſimæ paupertatis fallaces diuitias mundiales, & omni cum ſtudio ſapienti deteſtandas; vtpote quarum dilectio cupiditas eſt, acquiſitio rapacitas, poſſeſſio illiberalitas, & conſeruatio timiditas eſt horrenda. Sed quid cupiditate ſceleſtius? quid rapacitate iniquius? quid illiberalitate deformius & timeditate moleſtius? Sperno de cætero immoderatas diuitias Crœſi, & Aſſueri, opum magnalia, & aurea ſcuta repudio Salomonis. Mea verò diuitiæ ſint, ſine cupiditate quietum, ſine rapacitate iuſtum, ſine illiberalitate benignum, abſque timiditate ſecurum me poſſidere.* 35

Capvt XVII.

Superfluitas bonorum temporalium etiam in ipſis communitatibus, religioſorum reformationi eſt contraria.

Svmmarivm.

1 *Auaritia non ſolum à Regularibus perſonis, ſed etiam à communitatibus Regularibus eſt ableganda.*
2 *Adducuntur verba D. Baſilij in præſenti cauſa.*
3 *Lugendus Religioſorum ſtatus, qui cum in ſæculo poſſeſſiones reliquerint, in religione tamen ad diuitias anhelant.*
4 *Sanctus Gregorius Nazianzenus, qualis Monachorum vita ſuo tempore, qualis noſtro futura ſit deſcribit.*
5 *Euſebius cupidam quorumdam Monachorum auaritiam grauiſſimis verbis carpit.*
6 *Monachus, qui in terris poſſeſſiones quærit, Monachus non eſt.*
7 *Superfluas Monaſteriorum diuitias acriter damnat Bernardus.*
8 *Aduerſus quoſdam Monachos Eremitas inuehitur Petrus Damianus, quòd ſuperfluis monaſterio bonis acquirendis inhiarent.*
9 *Quæ iuſtus Abbas Ciſtercienſis circa copioſam temporalium ſupellectilem ſcripta reliquerit.*
10 *Iunguntur quæ Abbas Ioachim ad hoc protulit intentum.*
11 *Inter cauſas diſformationis Religionum hanc recenſet Bonauentura.*
12 *Idem comprobatur ex quadam reuelatione ſanctæ Brigittæ.*
13 *Quam ſeuerè idipſum in communitatibus Religioſis reprehendat Ioannes Rusbrochius.*
14 *Profertur teſtimonium Ioannis Trithenij ad propoſitum.*
15 *Inter radices cur Religio perit & deformatur, hanc recenſet Iſidorus.*
16 *Quænam ſint cauſæ quare tam accurate ſancti Patres ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem Religioſis communitatibus interdixerint.*
17 *Odium & inuidia ſæcularium aduerſus communitates Regularium inde amplius augetur.*
18 *Exinde magis communitates religioſæ in ruinam temporalem tendunt.*
19 *Exemplo confirmatur.*
20 *Inconueniens aliud.*
21 *Afferuntur ad idem intentum quæ dixit venerabilis P. Ioannes Soreth.*
Cæleſtis item reuelatio. ibid.
22 *Magnum aliud incommodum ex ſuperflua bonorum temporalium poſſeſſione Monaſteriis ipſis quandoque eueniens.*
23 *Cupiditatis vitium ſemel admiſſum difficillimè amputatur.*
Paupertatis religioſæ commendatio; & è contra proprietatis abominatio. ibid.
24 *Opum damna ex Apologo.*

1 Abundè ſatis caput præcedens cupiditatem, & auaritiam à regularibus perſonis, Patribus teſtantibus, relegauit; præſens vero etiam à communitatibus ipſorum regularium, monaſteriis ſcilicet, conuentibus, aut collegiis, abigendam fore ſpecialiùs comprobabit. Anſam hinc tollemus aliquibus, ſi ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem priuatis perſonis, & regularibus nolint permittere; ipſorum tamen cœnobiis magnam copiam iſtorum bonorum tolerandam eſſe, verbis, aut factis conentur defendere. Hoc ergo contra perfectam reformationem religioſorum militare accuratius oſtendamus. Ad quod in primis omnia quæ capite præcedenti adducimus, deſeruire poterunt; ſi enim ſuperflua bonorum temporalium poſſeſſio religioſos non decet, nec decebit etiam communitatem ipſam religioſam, quæ ex pluribus particularibus componitur. Nihilominus ſpecialiter de communitatibus regularium loquemur.

Ergo primus, vt ſolet, loquatur D. Baſilius, magnus, & egregius reformationis monaſticæ defenſor. 2
In ſermone ergo de inſtitutione monachorum ſic loquitur. *Conuenit igitur, vt quemadmodum qui in balneum ingrediuntur, veſtimentis ſe omnibus denudant, ita & qui colendæ pietatis cauſa ad ſolitariam vitam accedunt, omni rerum vitæ huius materia exuti, genus vitæ, quod eſt ſecundum philoſophiam, ingrediantur.* Loqui autem Baſilium, non modò de ſpecialibus religioſis, ſed etiam de ipſis cœnobiis, conuentibuſve, in quibus degunt, ex ſequentibus elicio. *Siquidem earum rerum, quæ ſunt cum materia coniunctæ ſolicitudo, procuratioque magnopere mentem, atque animum diſtrahunt.* Quæ ratio non minus in communitatibus religioſis, quam in ipſis regularibus perſonis vim habet.

Adſtipulatur S. Ephrem Syrus, qui in opuſculo quodam 3
aduerſus quoſdam religioſos edito, eorum ſtatum eo maximè luget, quod cum in mundo poſſeſſiones, diuitiaſque reliquerint, in religione tamen, pro ipſorum poſſeſſione multum anhelent. Eius verba, paucis diſpunctis, ſic habent. *Hei mihi, magis delectat confabulari, iocari, ridere, laudare. Quis non ſuſpiret? quis non lugeat? quo pacto Angelicum hoc inſtitutum, ac Ordinem confundimus? Reliquimus mundum, & quæ mundi ſunt ſapimus. Reliquimus domos, & earum cura, atque ſolicitudine quotidie abſumimur. Videmur quidem paupertatis amatores, & habendi cupiditate detinemur, atque abſorbemur. Ore quidem, ac verbo paupertatem colimus, mente autem auaritiæ morbo laboramus. Quis igitur noſtram conditionem, atque inſtitutum non doleat?* In ſerm. quoque aſcetico de vita relig. ſic habet. *Attendamus nobis ipſis, ne duplici pœna in iudicio mulctemur, maximè ſi poſt ſæculi abdicationem adhuc ea, quæ mundi ſunt ſapiamus, ſi poſt pecuniarum, opumque contemptum, de eis adhuc ſollicitè ſimus, &c.* Attendant hoc religioſi, & videant qualiter illis etiam pro communi conuentu ſollicita pecuniarum inquiſitio interdicatur, oppoſitumque conantibus, duplex pœna comminata ſit ab Ephremo.

Accedit S. Gregorius Nazianzi Epiſcopus, qui, & 4
ipſe monachus, monachorum quoque, & cœnobitarum vitam deſcribens, qualiſnam ſuo tempore fuerit, qualiſve noſtro futura ſit, ſic docet. *Vita eorum ſunt opes in egeſtate, poſſeſſiom peregrinatione, gloria in contemptu, patientia in infirmitate, proles egregia in cœlibatu. Qui delicias aſpernari pro deliciis habent, qui regni cœleſtis cauſa humilitatem amplectuntur, qui in mundo nihil habent, & mundo ſuperiores ſunt, qui cum in carne ſunt, extra carnem tamen viuunt, qui pro portione Deum habent, qui propter regni ſpem inopia laborant, & propter inopiam regnant.* Hæc ſanctus hic Pater, quæ ſi attendant aliqui ex religioſis, non magno conatu bona temporalia, pecuniarumque abundantiam, ſibi, ſuiſve, cœnobiis coaceruabunt, cum opes noſtras in egeſtate, poſſeſſioneſque in peregrinatione ſitas eſſe, Nazianzenus moneat.

Euſebius quoque author epiſtolæ ad Damaſum de 5
morte D. Hieronymi, & habetur 4. tom. Operum ipſius, cupidam auaritiam quorumdam monachorum grauiſſimis verbis carpit, & reprehendit. Primò ergo nihil peius in mundo eſſe, quam malum monachum, affirmauit, inquiens: *Nulla certè in mundo tam crudelis beſtia,* quam

quam malus monachus. Cauſam ſubiungit: *Nam corrigi non patitur, nec veritatem vnquam audire poteſt. Et vt breuiter dicam, omnes præminent malitia.* Vt autem præcipuam cauſam tradat, cur tam malignus, incorrigibilis, & crudelis beſtia, monachus prauus ſit, totum hoc in auaritiam refundit, hiſce verbis. *Heu quantum in quibuſdam ſpiritualibus, habitu, & nomine, creuit cupiditas, qui certe ſunt lupi rapaces in veſtimentis ouium.* Concludit tandem. *Vbi ſacerdos, & monachus cupidus eſt, ab eodem pluſquam à ſerpente fuge.* Ne autem putaretur, ſolum loqui de monachis, qui priuatim ſibi nummos, & bona temporalia congregant, ſed etiã de illis, qui ſuperfluè, & auarè nimis monaſteria ipſa ſupra modum ditare contendant, hæc addit. *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria miro modo, & opere, ex pauperum mercede ædificare, in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent. Ibi cor, ibi mens, ibi ſemper ſua eſt cogitatio, vt aliena poſſint exſpoliare marſupia.* Neutiquam author hic improbare valet religioſam eorum monachorum, regulariumque curam Deo, Sanctiſque templa, Eccleſias, monaſteriaque extruentibus: hoc enim pium, & laudabile eſt. Improbat tamen eorum ſolicitudinem, & cupiditatem, qui ſub horum prætextu, pauperum bona, nobiliumve hæreditates ſibi aſciſcunt, vel ſuperfluas, impertinentes, vanaſque diuitias ſub prætextu ſuſtentationis acquirunt: hi enim reprehenſibiles valde eſſent, & vitio auaritiæ notabiliter infecti.

6 Ad hæc D. Gregorius Magnus in ſuo 3. lib. Dialogorum, ſanctiſſimi cuiuſdam Iſaac ſerui Dei virtutes, & miracula referens, inter alia in hoc maximè ipſum commendat, *Quod cum eum crebro diſcipuli humiliter admonerent, vt pro vſu monaſterij poſſeſſiones, quæ offerebantur, acciperet; ille ſolicitus ſuæ paupertatis cuſtos, fortem ſententiam tenebat dicens. Monachus, qui in terris poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Hæc Sanctus Gregorius de hoc eximio viro, ſatis ſuperque laudans eius factum, & dictum: *Monachus, qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Quod ſi plures, vt æquum eſt, ruminent, non nimis ſolicite, auide, & cupide exquiſitas diuitias, poſſeſſiones, hæreditateſque ſibi quærent, cum ſanctus hic vir à D. Gregorio commendatus, neque pro vſu monaſterij poſſeſſiones, quæ offerebantur acciperet. Fauet quoque in epiſtola quadam. *Si peculiaritas* (inquit) *à monachis habetur, nec concordia, nec charitas in congregatione poterit permanere.* Alibi quoque ſic habet idem Gregorius. *Quid eſt habitus monachi, niſi deſpectus mundi, quomodo ergo mundum diſpiciunt, qui in monachali habitu poſiti, aurum quærunt?* Hæc, & alia Magnus Gregorius, ſatis exoſam habere indicans cupidam auaritiam monachorum, etiam ſub prætexru communitatis augendæ.

7 Nec minus fauet D. Bernardus, qui in ſua illa celebri apologia ad Guillelmum Abbatem, ſæpius, meo videri, à monachis perlegenda, vanas, ſuperfluaſque monaſteriorum diuitias damnans, ſuperfluam quoque monachorum in illis acquirendis ſolicitudinem condemnat: ſic verò loquitur. *Abſit vt credam, tantas ſanctos Patres, quantas video in pleriſque monaſteriis, vanitates, ac ſuperfluitates præcepiſſe, vel conceſſiſſe. Miror etenim, vnde inter monachos tanta intemperantia in comeſſationibus, & potationibus, in veſtimentis, & lectiſterniis, & equitaturis, & conſtituendis ædificiis inoleſcere potuit, quatenus, vbi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius fiunt, ibi Ordo melius teneri dicatur, ibi maior putetur religio. Ecce enim parcitas putatur auaritia, ſobrietas auſteritas creditur; ſilentium triſtitia reputatur. E contra remiſſio diſcretio dicitur, effuſio liberalitas, loquacitas affabilitas, chachinnatio iucunditas: mollities veſtimentorum, & equorum faſtus honeſtas, lectorum ſuperfluus cultus munditia.* Et infra: *Quis in principio, cum Ordo cœpit monaſticus, ad tantam crederet inertiam monachos deuenire? O quantum diſtamus ab his, qui in diebus Antonij extitere monachi!* Et inferius: *Quæritur ad induendum, non quod vtilius, ſed quod ſubtilius inuenitur: non quod repellat frigus, ſed quod ſuperbire compellat: non denique iuxta regulam, quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, imo vanius oſtentari.* Multa alia S. hic Pater in dicta apologia, contra ſuperfluam ſolicitudinem monachorum in diuitiis, delitiis, temporalibuſque bonis habendis, ſcripſit; quæ tranſcripſimus, ſufficiant, vt quantum ex mente Bernardi à vero religionis tramite iſti aberrent, notum ſit. Quia tamen ſuperfluam, vanamque hanc bonorum poſſeſſionem, ſolis priuatis religioſis, non autem monaſteriis eorum interdici, aliquis forſan putabit, ex ſermone ad fratres de monte Dei, etiam de ipſis domibus religioſis loqui manifeſtè liqueſcet, ſic verò loquitur. *Iam enim ſubintrauit de ære alieno ſumptuoſa, & quantum pudor ſinit, ambitioſa ædificatio, & abiecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, ſicut Salomon dicit ab Altiſſimo creata, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtates, in quibus tantum compaſſum eſt à talibus, vt penè omnes in hoc effecti ſimus animales. Dimiſſam enim nobis à patribus noſtris iure hæreditario formam paupertatis, & ſancta ſimplicitatis ſpeciem; verum decorem domus Dei alienantes à nobis, & à cellis noſtris, per manus artificum exquiſitorum cellas non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum.* Et infra: *Ergo obſecro, in peregrinatione ſæculi huius, in militia hac ſuper terram ædificamus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deferendum.* Optimè etiam ſermone quarto ſuper miſſus eſt, hæc habet: *Video & alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotiis, rurſus cupiditatibus terrenis immergi: Cum magna cura erigere muros, & negligere mores, ſub prætextu quoque communis vtilitatis verba vendere diuitibus, & matronis ſalutationes, &c.* Alia ſanctus hic Pater, ex quibus liquidò innoteſcit, quam malè ſentiat de auara cupiditate aliquorum monachorum, ſi ſibi nimis amplas magnificas, pretioſaſque cellas, aut domos ædificent ad habitandum in hac peregrinatione, etiam *ſub prætextu communis vtilitatis*, vt dicit.

Grauiſſimus quoque author Card. Petrus Damianus 8
in epiſtola ad quoſdam Monachos eremitas, contra illos, quòd ſuperfluis monaſterio bonis adquirendis inhiarent, ſæpius inuehitur. *Hoc etiam* (inquit) *me non leuius mouet, quia prætergreſſo nihilominus inobedientiæ limite, eleemoſynas à ſæcularibus indifferenter accipitis, poſſeſſionis ira funiculos inhianter extenditis; & vt cuncta breuis ſermo concludat, in occulto ſimul, & publico, fieri diuites feſtinatis.* Et infra: *Porro autem ad quid diuitiarum lucra congerimus? an quia hæc in noſtros vſus expendere, natura modico contenta prohibente, non poſſumus: quod prodigi valeant, anxia ſemper ſollicitudine perquirimus.* Vnde inferius concludit: *Spernite diuitias, ne perpetuò mendicetis, eſtote voluntariè pauperes, vt ſine fine regnetis.* Ex quibus non incongruè elici valet Illuſtriſſimum Monachum Damianum, toto animo, cordeque reprobare nimiam bonorum temporalium cupiditatem, etiam ſub prætextu communitatis monaſterij ampliandæ.

Nec omittam, quæ Iuſtus Abbas Ciſtercienſis in ſermone quodam ad Ciſtercienſes Monachos, circa copioſam bonorum temporalium ſupellectilem ſcripta reliquit. *Noſter* (inquit) *ordo bonum habuit fundamentum humilitatis, & ſpontaneæ pauperatis: Super hoc fundamentum noſtri priores ædificauerunt conſimilem ſtructuram, ſcilicet humiles domos, priuata laboris habitacula, tenuiſſima temporalis vitæ ſubſidia. Nos verò ſicut in dicibus noſtris videtur, tranſiuimus terminos, quos poſuerunt patres noſtri. Nos iam non humiles domos, ſed ſpatioſas, & ſpecioſas aulas inſtruimus. Ipſa noſtra habitacula*

vrbibus ſimilia ſunt , & iam , vt vulgo dicitur , in chimino poſita, commeantibus quadriuiatim patent. Et inferius. *Primi Ciſtercienſes diuitias fugerunt , nos quærimus , paupertatem quæſierunt , nos fugimus.* Inferius quoque : *Prouideamus famæ noſtræ, propter nimiam libertatem noſtram iam valde periclitanti. Caueamus, ne nomen Dei per nos blaſphemetur inter gentes. Diuitias congregare , dignitates ambire, negotiationes exercere , vrbana fora frequentare , ſine præuaricatione noſtri Ordinis non poſſumus.* Hæc Iuſtus Abbas, re , & nomine iuſtus , vt temporalium bonorum cupiditatem à Ciſtercienſi familia (alioquin grauiſſima , & religioſiſſima) procul abigeret , ſcripta mandauit. Vtinam religioſi omnes ſibi hæc dicta intelligant, opereque exequantur.

9 Iungam quoque libenter , quæ Abbas Ioachim ſuper Apocalypſ. capite tertio , ad noſtrum protulit intentum. Dum enim grauiſſimæ cuiuſdam religionis interitum lamentatur , in eam cauſam refundit : *Quia dum diuites eſſe voluerunt , ſub regula paupertatis facti ſunt delicati , & teneri ; facti ſunt inualidi, & infirmi ; facti ſunt, quibus lacte opus ſit , non ſolido cibo. Nec mirum : Quis enim vnquam inter diuitias , & delitias potuit tenere inopem vitam , & caſtitatis propoſitum , vbi multi ſunt cibi? Taceo , quod intra vrbes, & vicos plura monaſteria ſita ſunt, & præſto ſunt , quæ monachorum mentes alliciant , & nonnullis , proh dolor , captiuitatis oculos eruant , & in gazam ducant.* Taceo & ego etiam alia , quæ tibi grauis iſte author , & à pluribus Propheta reputatus non tacet. Eaque ex magna copia diuitiarum religioſis naſci, aſſeuerat.

10 Omnium tamen Patrum clariſſimè huic noſtro inſtituto fauet Seraphicus Doctor S. Bonauentura. Primò enim in quæſtionibus circa regulam, cum quæſiſſet. *Cum ſecundum Patres laudentur Monachi in caſellis & in vilibus habitaculis habitaſſe , quid eſt quod altas , & magnas domos erigitis , oratoria ſumptuoſa , & areas latas magno pretio comparatis , cum ſitis pauperes , & mendici , & contemptores mundanorum eſſe debeatis?* Cauſaſque aſſignaſſet , cur religioſis ædificare domos , templa , oratoriaque liceat , ſubiungit tamen. *Non tamen intendo in his excuſare niſi quæ valdè neceſſaria ſunt : Vbi autem ſuperfluitas , curioſitas , & irreligioſitas , & regulæ , & paupertati noſtræ derogantes eſſent ſtructuræ, reprehendo tecum. Quintuplicis enim peccati rei ſunt qui ſuperflua in ædificiis , & aliis quibus vtimur , procurant , & acquirunt. Primo propter tranſgreſſionem profeſſionis, quia pompis renunciantes ſæculi , in proprietate , & humilitate vera promiſerunt Deo famulari. Secundo , propter malum exemplum, quo alij diſcunt ab eis ſimilia facere ; vel ſcandalizantur, quando vident eos , qui huiuſmodi pro Chriſto ſpernere deberent , quærere , vel ſectari. Tertio propter inquietudinem fratrum , propter huiuſmodi ædificia , & procurationes : quia & deuotio extinguitur , & diſciplina religionis plurimum diſſipatur. Quarto , propter ſpoliationem aliorum pauperum , quibus ſæpè eleemoſyna præcipiuntur , & huiuſmodi ſtructuræ fiunt , ex quibus illi deberent veſtiri , & paſci ; dum quod iſtis datur , eis negatur ; quia ad dandum vtrique ſæpè deficit dantis largitas & facultas. Quinto , quia quando nimis vrgemus homines ad dandum , perdunt deuotionem ad nos prius habitam , quod nec de prædicatione , nec exemplis , nec aliis , quæ facimus , ædificantur. Vnde cum vident nos accedere , terrentur , & timent , quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue ſit eis dare , & erubeſcant negare , &c.* Hæc, & alia tam piè , quam verè aduerſus auaram cupiditatem monachorum , bona temporalia, etiam communia, ſupra modum augere conantium ſcripſit. Inferius etiam inter cauſas difformationis religionum recenſet *Nimias opes , ex quibus fiunt carnales , ſuperbi , & multipliciter vitioſi.* In epiſtola quoque quadam ad ſui ordinis Prouincialem quendam , ſic loquitur : *Quoniam paupertas eſt noſtris religioſis prærogatiua , &c. Sumptuoſitatem ædificiorum , librorumque , veſtium , ac ciborum ſic ſtudeas amputare quod à profeſſionis excellentia vitæ obſeruantia non diſcordet.* In alia quoque epiſtola ad miniſtros prouinciales ſui Ordinis tranſmiſſa , inter cauſas relaxationis religioſæ , ſuperfluam bonorum temporalium abundantiam , etiam in communitatibus recenſens , ſic loquitur. *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa , & curioſa , quæ pacem fratrum inquietat , amicos grauat , & hominum peruerſis iudiciis multipliciter nos exponit.* Solus hic ſanctus Doctor religioſus , religioſorumque ſuperior , cauſam , quam intendimus , abundè confirmaret ; ex eoque elicere omnes poſſumus, quam contrarium ſit reformatis religioſis pluribus bonis temporalibus, etiam in communitatibus abundare.

Porrò bonorum temporalium abundantiam etiam in 11
communitatibus , & ſub prætextu bonorum operum reformationi religioſæ contraire , ex quadam diuina reuelatione B. Brigittæ fœminæ ſanctiſſimæ facta , liquido innoteſcet. Reuelationis en verba: *Videbatur Æthiops teterrimus in quodam monaſterio , inter velatas moniales exiſtere , cum nigro velo , & habitu monachali , de quo, admirante ſponſa* (ſcilicet B. Brigitta) *Chriſtus loquebatur dicens. Scriptum eſt in Euangelio meo , quod cauendum eſt de illis , qui ambulant in veſtimento ouium , intus autem ſunt lupi rapaces. Si nunc dico tibi , quod ille Æthiops, qui apparebat inter moniales cum habitu monialium , ipſe eſt Dæmon cupiditatis , qui ſuadet eis aggregare poſſeſſiones , & caſtra , & plures diuitias, vt ex illis lautius viuant & diſtribuant largas eleemoſynas, vti ſub tali religioſa ſpe recedentes à paupertate mihi grata , diſſoluantur paulatim , donec præuaricantes regulam , & priorem obſeruantiam , perdant animas. Ideo ſcito , quod niſi vigilanter caueant ab iſto lupo cupiditatis , contentando ſe de his quæ habent , & nihil plus volendo accreſcere in poſſeſſionibus , & terrenis diuitiis , inficientur ab eo , etiam ſanæ oues iſtius gregis damnabiliter , & poſtea à lupis dilaniabuntur immiſericorditer. Magis enim mihi placet , quod in paupertate quieta , & ſancta , quam profitebantur, viuant , & contententur , quam quod terrena cura regiminis temporalis implicantes ſe , de diſtributione eleemoſynarum bonorum aliorum inaniter glorientur.* Hæc Chriſtus , cuius verba ſi religioſi cœtus attenderent , nequaquam multo conatu in congregandis diuitiis inſiſterent , cum etiam ſub prætextu eleemoſynæ elargiendæ hoc Chriſto prohibitum ſit.

Similiter , quod nec ſub prætextu Diuini cultus (in- 12
tellige vani , & ambitioſi) ſuperflua bonorum poſſeſſio religioſis expediat , Chriſtus Dominus ad S. Brigittam in ſancta Ciuitate Ieruſalem orantem, *lib.7. reuelat. c. 20.* ſic affatus , ſatis manifeſtauit. *Certiſſimè ſciant dicti fratres , quod tam ipſi , quam cæteri religioſi , quibus Regula prohibet habere proprium , & tamen habent aliquod proprium contra Regulam ſuam , volentes per hoc me placare , quod inde aliquam partem mihi conferunt , eorum munera abominabilia ſunt mihi , & exoſa , nec aliqua remuneratione bona ſunt digna. Magis enim mihi gratum , & placitum eſt , quod paupertatem beatam quam profeſſi ſunt, ſecundum Regulas ſuas diligenter obſeruent , quàm quod totum aurum , & argentum , ac etiam omnia metalla , quæ in mundo ſunt , mihi præſentarent.*

His iungitur pius auctor Ioannes Ruſbrochius hic 13
enim , vt capite præcedenti vidimus , auaritiam monachorum ſeuerè ſatis reprehendit ; vt verò non ſolum de particularibus religioſis , ſed de communitatibus etiam ipſis loqui innoteſceret , multa ſubdit. Inter alia hæc: *Ædes quidem ſacras , & cœnobia magnificè extruunt, hominesque rebus locupletes ſibi potius alliciunt , & adiungunt , quàm vel ad Deum , vel ad virtutum ſtudia cohortentur.* Et infra : *Licet ſeptem milliaria non niſi vnum complectantur cænobium , quidquid inter ea vndecumque colligitur , id facilè in illius vſus ceſſerit.*

His

His autem verbis manifeſtum eſt damnare hunc ſanctum auctorem, vanam, & auaram cupiditatem monachorum, ſi ſuis cœnobiis ſuperflua, & ſuperabundantia bona temporalia, non contenti neceſſariis, exquirant. Neque enim cenſendus eſt damnare eos, qui ſibi modeſta clauſtra, ædes, & Eccleſias etiam eleemoſynis congregatis, extruunt, quia iſti potius laudandi ſunt.

14 Omnium tamen clariſſimè grauis author Ioannes Trithemius, vanam, & ſuperfluam bonorum temporalium poſſeſſionem reformationi monaſteriorum contrariam eſſe teſtatur. Homil. 7. ad monachos ſic loquitur. *Poſteaquam cenſus monachi habere cœperunt, & redditus, priſtina mox ſimplicitatis ſtudia defecerunt, creuitque paulatim cum diuitiis, rerum temporalium ſuperbia. Quamdiu fuerunt pauperes monachi, Deum in veritate coluerunt, poſtea verò quum diuitiis abundaſſe cœperunt, ſimplicitatem fugauit duplicitas. Integritas namque obſeruantiæ regularis abundantiam peperit rerum temporalium, ſed paulatim diuitiæ monachorum puritatem Ordinis funditus extinxerunt.* Ecce clarè inſignis Benedictinus caſum religionis, in magnam copiam bonorum temporalium refundit; vt vel ſic falſi teſtes inueniantur, qui oppoſitum verbis, vel factis docuerint. Adhuc clarius ſermone ſecundo ad monachos. Cum enim grauiſſimum ſuum Benedictinum Ordinem adeo illuſtraſſe orbem dixerit, vt quindecim & ſexcentos Diuos cœlo dederit, à ſuoque ſplendore tam ſanctum Ordinem paulatim decidiſſe cauſam aſſignaret, ſic habet. *Contulit monachis religio ſancta diuitias, donec matrem filia ſuffocauit. Nam vt ſcriptura dicit, omnes, qui volunt diuites fieri incidunt in tentationes Diaboli, incraſſatus eſt dilectus, & recalcitrauit, impinguatus, & dilatatus terrenis poſſeſſionibus, dereliquit inſtitutionis primæ ſancta ſtudia; abiit poſt vanitates falſas, quem copia rerum temporalium, diuitiis ſpiritualibus inopem, & miſerum fecit.* Nihil clarius, aut verius expectari poteſt, vt inde eliciatur, ex abundanti copia diuitiarum religiones, religioſaſque communitates à vero tramite obſeruantiæ deficere.

15 Demum Ioannes Niderus in tractatu de radicibus cur religio perit & deformatur, vnam ex illis cupiditatem monachorum recenſet, viſioneque ex cœlo facta in quodam monaſterio ſuum, & noſtrum intentum corroborat. Sic verò loquitur. *Quartadecima radix eſt diuitiarum improportionata augmentatio, per quam videmus hodie grauiſſimè collapſa in religione monaſteria: nec mirum, quod abjicitur paupertatis votum per diuitiarum inordinatum appetitum. Ex radice hac monaſterium S. Martini Turonis, in moribus adeo collapſum fuit, tempore magni Caroli, ita vt ibi monachi viuerent nimis delicioſè, induerentur ſericis veſtibus, & calceamentis aurei coloris. Vnde duo Angeli ingreſſi ſunt dormitorium, & vno digitum extendente, alius monachos indicatos percutiebat. Vigilans hoc videns, fugit, & Angelum ne ſe occideret, per nomen Dei adiuratum emolliuit, vt refert Sanctus Odo Abbas, & Vincentius in ſpeculo hiſtoriali, lib. 24.* Hæc iſte author, quibus non incongruè fulcitur intentum.

16 Iam ergo, quænam ſint cauſæ inſpiciamus, quare tam accuratè Patres iſti, ſanctique Doctores, ſuperfluam, & copioſam bonorum temporalium poſſeſſionem, religioſis cœtibus interdixerunt. In quo in primis ratio occurrit, ex eo communitates regularium à ſuperabundanti bonorum poſſeſſione abſtinere, quod ob eam cauſam ſæculares ægrè id ferentes, inuidia, detractatione, odio, murmurationibuſque aduerſus religioſos inſurgant. Cum enim videant ipſos, ſub prætextu paupertatis Chriſtianæ, rerumque temporalium contemptu, omnia ſibi coacervarim cumulare, aduerſus illos indignantur, & fremunt. Hoc videre licet in deuota illa, piaque diſputatione inter mundum, & religionem habita, & S. Bernardini Senenſis concionibus tom. 1. inſerta. In qua ſic loquitur mundus. *Antiquis temporibus regularis vita mirandis virtutibus erat inſignita, contenta radicibus, & pilis veſtita, ſed vt patet omnibus, modo non eſt ita. Degebant in abditis ſuis primitiui, erant pleni meritis, cordis exceſſiui, planè nunc aduertis, quod deriuatiui ab eorum ſemitis ſunt valdè decliui. Monachi antiquitus ſe legi diuinæ ſubiecere penitus, ſed hos paulatiuè cæcauerunt redditus, & burſæ vicinæ, & ſic acres primitus fracti ſunt in fine.* Inferius quoque ſic, *Iamiam vellus ouium vertunt in lupinum, cellam in palatium, ſolum in caminum, olus in conuiuium: meloteѕ in linum, lac in eſum carnium, & aquam in vinum mutant, nec officium recitant diuinum. Si prodire videris abbates iſtorum, vadunt cum tot faleris, & turmis equorum, & cum tot armigeris, & turba curſorum. Principes hos dixeris, & duces Caſtrorum, non patres putaueris monaſteriorum.* Hæc, & alia objicit mundus contra religionem in dicta diſputatione. Huius etiam Spiritus fuit quidam hæreticus miles apud Ioannem Lanſpergium in dialogo habito cum monacho. Sic enim de ſimilibus religioſis loquebatur iſte. *Quod ad paupertatem voluntariam attinet, quam eos colere oporteret, vndequaque corradunt, atque coacervant ſibi bona temporalia, vt nedum nullam patiantur inopiam, vel defectum, ſed interim etiam multa habeant ſuperflua.* Hæc impius Lutheranus ex ore, menteque ſæcularium loquens. Porrò ſcandalum non ſolum ab impio Lutherano, ſed etiam ab Eccleſiaſticis Patribus cognitum eſſe, Seraphicus D. Bonauentura teſtatur in epiſtola ad quendam Prouincialem ſui Ordinis, ſic loquens. *Cum Euangelici culminis obſeruata perfectio, hactenus ſpectabiles & amabiles nos mundo reddiderit, omnique fauore, ac reuerentia dignos, ecce iam nunc multitudine in procliua tendente & remiſſius agentibus his qui præſunt, vitiorum quadam ſentes cernuntur ſuccreſcere, quæ dum ſacrum hoc, Venerandumque collegium deſpicabile, & oneroſum reddunt populis, conuertunt in ſcandalum, quod cunctis debuerat eſſe in exemplum.* Et poſt hæc receſens cauſas, ſic loquitur: *Nam frequentia diſcurſus, & importunitas quæſtus, viles nos & graues efficiunt; pro eo videlicet, quod dum paruis nolumus eſſe contenti, & ædificia ſumptuoſa conamur erigere, vilia ſummo ſtudio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus.* Hæc Bonauentura adeò clarè, vt ſolus ſufficiat pro re quam intendimus.

Nec vnum omittam, quod nec Patres omiſerunt ſilentio ſcilicet odium hoc, & inuidiam ſæcularium, aduerſus prædiuites, copioſoſque cœtus religionum, eo magis augeri, ſi fortè in ipſis cernantur, qui in ſæculo, aut tanta copia non potirentur bonorum, aut magna potius inopia laborarent. Et enim ſi aduerſus omnes monachos, etiam qui in ſæculo diuites, magnates potenteſque fuerunt, inuidia, odioque ſæculares, cum eos in religioſis cœtibus plus æquo abundare cernunt, exardeſcunt: *Quid cenſendum* (loquitur Caſſianus) *de his, qui nunquam poſſeſſas pecunias cupiunt congregare?* Certè incomparabile ex hoc gignitur odium erga religionem, inuidia contra tam ſanctum ſtatum, grauiſque murmuratio ſæcularium aduerſus religioſos. Hinc de illis queritur D. Hieronymus. *Quod in illis res familiaris magis aucta, quam diminuta.* Hinc optimè Caſſianus, *Si paupertate prauentus, nihil quod dimitteres habuiſti, multo magis adquirere non debes, quod antea non poſſediſti.* Ac ſi clarius diceret: Verearis, ô monache, tot diuitiis in conuentu abundare, cum in ſæculo vix pane ſuſtentari poſſis. Alibi quoque pudendum dicit, aliquos ſic abrenunciaſſe ſæculo, vt tamen *Acquirere pecunias geſtiant, quas nec antea poſſederunt.* Huc iam congruet illud Bernardi, *Itane mundum ſibi, & ſe mundo crucifixerunt, vt qui antea vix in ſuo vico, vel oppido cogniti fuerunt, modo Regum notitias, Principumque familiaritates aſſecuti ſunt?* Rurſuſque, *Plerique in domo Dei non patiuntur haberi contemptui, qui in ſua non niſi contemptibiles eſſe potuerunt.* Alibi quoque tertium genus auaritiæ monachorum, quam peſtem ibi vocat, in eo poſitam eſſe dicit, *Quod ea volumus in monaſterio poſſidere, quæ ſi eſſemus in ſæculo, minimè habere valeremus*

valeremus. De his etiam Hug. Victor. *Qui ante conuerſionem lectulum proprium nuſquam habebant, nunc ſi forte voluntas eis fuerit eundi aliquò, ornamenta lectuli ſecum portant.* Ecce religioſi, qualiter ne in hanc ſæcularium contumeliam cadatis, neceſſe vobis ſuperflua à veſtris communitatibus etiam abdicare.

18 Præterea ſecundò, ex hac ſuperflua temporalium bonorum copia in communitatibus regularium ortum ducet, vt illæ, quo magis illis coaceruandis ſtudent, eo magis in ruinam temporalem tendant, & in miſerum caſum procliuiores ſint. Hoc quidem experientia teſtis in Eccleſiæ religionibus docuit, de quo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ. Antiquitus etiam monachi peruerſi quidam, quos Ægyptiorum lingua Sarabaytas, ſiue Venuytas appellatos fuiſſe teſtatur D. Iſidorus, iam omninò exinaniti defecerunt; eos autem cupidos, aggregatoreſque pecuniarum fuiſſe, tradit idem Iſidorus affirmans, *Ab Anania, & Saphira, in exordio Eccleſiæ pullulaſſe, & certatim in operibus laboraſſe, non vt indigentibus diſtribuerent, ſed vt adquirerent pecunias, quas reconderent.* Vnde fas eſt ſuſpicari, propter hoc vitium extinctos, & exinanitos fuiſſe, vt innoteſcat inde bonorum temporalium copiam ſuperfluam religiones euertere. Vnde meritò Timotheus inter bibliothecarios numeratus lib. 2. ad Eccleſiam Catholicam, ſic monet de præſenti cauſa. *Non eſt itaque, quod competere quiſquam, aut non obeſſe diuitias religioni putet. Impedimenta hæc ſunt, non adiumenta, onera non ſubſidia, poſſeſſione enim, & vſu opum non ſuffulcitur religio, ſed euertitur, ſecundum illud, quod Dominus ipſe dicit: Sollicitudo iſtius ſæculi, & fallacia diuitiarum ſuffocant verbum Dei.* Hinc etiam præclariſſima Virgo S. Clara Seraphici Ordinis, & totius Eccleſiæ lumen ſolita dicere erat monialibus ſuis. *Tum Collegium firmum, ac ſtabile futurum, ſi propugnaculis, ac manibus paupertatis muniretur.* Haud dubiè damnans vulgarium opinionem, quæ non niſi opulentum cœnobium, ſtabile, ac firmum credit. Rationem verò tradit Dionyſius Carthuſienſis ſermone ſexto de Dominica decimaquinta poſt Trinitatem, dicens: *Iuſto Dei moderante, ac permittente iudicio, magna multoties damna religioſis contingunt, à quibus, ſi ab omni auaritia ſe arcerent, Deus bonus, Iuſtus, & ſapiens eos vtique præſeruaret. Et tunc eſſent hominibus cunctis magis amabiles, exemplares, honorabiles, & præclari, nec dubium quin & plura in eleemoſynas eis darentur, nunc autem contemnuntur, & blaſphemantur à multis.* Ad idem Sanctus Pater Ignatius in ſuis conſtitutionibus, *Paupertas (inquit) vt murus religionis firmus diligenda, & in ſua puritate conſeruanda eſt.* Indicans ſana, quod è contra diuitiarum opulentia, auaraque monachorum cupiditas, etiam pro communitatibus ampliandis, religionem euertat.

19 Hoc etiam, quod dicimus de euerſione temporali cœnobiorum ex inordinata cupiditate regularium orta, exemplo quodam, quod ex Cyrillo refert Marcus Marulus in ſuo opuſculo de exemplis, placuit confirmare per eius verba. *Fuit monaſterium quoddam in Thebaidis partibus ducentarum ferè fœminarum, ſanctarum vtique, ſi non auaritia felicitate ſanctitatis decorem polluiſſent. Conſuetudo peſſima apud illas inoleuerat, nullam in collegium admittendi, quæ certum pecuniæ numerum non offerret. Cuidam ex iis, cuius Deo deuotus animus, à tam prophana negotiatione abhorrebat, apparuit in ſomnis D. Hieronymus iubens, vt cæteris pergeret nunciare, niſi ab ea exactione deſtiterint, vltionem à Deo paratam, iam ipſarum capitibus imminere. Cumque hæc in conuentu omnium narrata eſſent, ridiculè excepta ſunt, exiſtimantibus deliramentum eſſe muliérculæ. Altera deinceps, item tertia nocte, eadem viſa rurſum replicantem, iam odio habitam probris agitantes eiecere, Deo pro illa prouidente, ne ſcilicet ſicut Loth cum Sodomis diſperiret, iuſtus cum impiis. Vix etenim mulier ſepta monaſterii egreſſa fuerat, cum monaſterium ipſum terribili fragore funditus concuſſum, reliquas oppreſſit ruina, vt ex tanto numero, nec vna quidem ſaltem, poſt caſum illum ſit inuenta. Itaque concuſſis mirabiliter artubus vna omnes tam paruo temporis momento extinctæ tunc demum auaritiæ cum vita finem fecere.* Hæc Marulus. Caſus iſte ſuadet ſatis intentum, nimiſque exemplariter monet, qualiter auaræ cupiditatis regularium, ipſorum cœnobia ſæpius euertat.

Nec omitti debet inconueniens aliud quod ex magna temporalium bonorum copia communitati Religioſorum ſæpius contingere queat. Quod ſcilicet, dum diuitiarum, pecuniarumque opulentia abundant, ſollicitè nimis magna, ſumptuoſaque ædificia, ampliſſimas domos, magnifica clauſtra (ne dicam Palatia) ampliſſimaſque cellas ſibi ad habitandum, viuendumque conſtruant. Etſi enim religioſis cunctis iure, meritoque concedatur, vt ſibi honeſtas domos, honeſta clauſtra, honeſtaſque cellas ædificent, iſtorum tamen ſuperfluam ambitionem, ſumptuoſitatem, & opulentiam Patres meritò, jureque condemnant. E quibus Sanctus Ephrem Syrus ſic iſtorum ſortem luget. *Reliquimus domos, & earum cura, atque ſollicitudine abſumimur.* Euſebius etiam, vt vidimus, iam dixit: *Sunt nonnulli, qui totum ſuum fructum exiſtimant, Eccleſias, & monaſteria miro modo, & opere ex pauperum mercede ædificare: in quibus tanta viget cupiditas, vt terram ſibi, & omnia deficere putent.* Quibus verbis clarè ſatis ambitioſam ſumptuoſitatem, ex pauperum mercede damnat. D. Gregorius etiam iam adductus meritò huc inſeritur, dum dixit. *Monachus qui in terra poſſeſſiones quærit, monachus non eſt.* Ex Diuo Bernardo iam etiam conſtat in hoc capite ex epiſtola ad Guillelmum, & ex ſermone ad fratres de monte Dei, quàm prauè de ambitioſa cellarum ædificatione ſentiat. Alibi quoque de talibus regularibus plorat, quod *cum magna cura contendant erigere muros, & negligere mores.* Hugo quoque celebris author ſic loquitur ad intentum. *Ædificia fratrum non ſuperflua ſint, ſed humilia, non voluptuoſa, ſed honeſta, vtilis eſt lapis in ſtructura, ſed quid prodeſt in lapide cælatura?* Et de monachis ad oppoſitum conantibus, ſic loquitur. *Monachi ſibi clauſtra faciunt, quibus homo exterior teneri poſſit, vtinam clauſtra facerent, quibus homo interior ordinate teneretur.* Præterea, quæ pius Ruſbrochius, Iuſtuſque Abbas Ciſtercienſis de hoc dicant, ex Superioribus innoteſcunt. Optimè tamen Seraphicus Sanctus Bonauentura in Epiſtola ſæpiùs adductus ad quemdam ſui ordinis Prouincialem, fauet ad intentum. Inter alia etenim, quæ illi ad obſeruantiam Ordinis in ſuo nitore conſeruandam præcipit, illud eſt, vt ſumptuoſitatem ædificiorum à ſuis religioſis ſtudeat amputare. *Quoniam* (inquit) *paupertas eſt noſtræ religionis prærogatina ſublimis, ne nobilis hæc margarita conculcando porcis viliter exponatur, diſcurſuum cauſam, & quæſtuum, ſumptuoſitatem ædificiorum, &c. ſic ſtudeas amputare, quod à profeſſionis excellentia vitæ obſeruantia non diſcordet.* Vnde tandem pulchrè ſatis Venerabilis Thomas de Kempis qualiter religioſus circa huiuſmodi ſumptuoſa ædificia monaſteriorum, ſe gerere debeat, ſic monet. *Non optes, vt monaſterium tuum abundet diuitiis, & altis ædificiis, ſed vt floreant omnes fratres bonis moribus, & virtutibus ſanctis. Etſi alicubi pulchra, & ſumptuoſa videas, excuſare potes, & tolerare pro honore Dei, & reuerentia loci, ſed non debes ſimilia affectare.* Optimum ſanè conſilium, & paupertati religioſæ, Euangelicæque perfectioni conſentaneum ſatis. 20

Placuit ad idem intentum, quæ Venerabilis Pater Ioannes Soreth noſtræ religionis quondam Generalis, vitæque religioſiſſimæ exemplar, regulam noſtram Carmeliticam exponens dixit, huc afferre. Igitur in expoſitione parænetica Regulæ expendit caput illud ipſius. *Iuxta ſitum loci quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas,* dicens, *Non dixit palatia, quæ ſunt ampla domus, in quibus vagari poſſunt, ſed cellulas, diminatiuum à cella, quaſi diceret habeant ſinguli paruas cellulas.* Rurſus quoque dum illud, *oratorium prout commodius fieri poterit, &c.* Sic dicit. *Non dixit templum, quod eſt amplum tectum, ſed oratorium, quia religioſa loca* 21

decet

decet eſſe moderata. Infr. *Cur pauperes & mendici quærimus oratorium immenſas altitudines, immoderatas longitudines, ſuperuacuas latitudines, ſumptuoſas diſpoſitiones, curioſas depictiones habens, quæ dum in ſe orantium retorquent aſpectum, impediunt mentis affectum. Alia ratione hoc faciunt ſæculares, qui ſapientibus ſunt debitores, & carnalis populi rectores. Hi enim hebetis plebis, cuius non valent ſpiritualibus documentis excitare deuotionem, corporalibus excitant ornamentis. Nos verò, qui de populo exiuimus, qui mundi quæque ſpecioſa, ac pretioſa pro Chriſto reliquimus, qui omnia pulchra, lucentia, canore mulcentia, ſuaueolentia, dulce ſapientia, tactu placentia, cuncta denique oblectamenta corporea arbitrati ſumus vt ſtercora, vt Chriſtum lucrifaciamus, quorum quæſo, in his deuotionem intendimus? quem quæſo ex his fructum inquirimus? ſtultorum admirationem, an ſimplicium oblationem? & vt aptius loquar, an totum facit hoc auaritia, & non quærimus fructum, ſed donum. Sed quæris quomodo? miro, inquam modo, tali quadam arte diſpergitur æs, vt multiplicetur, expenditur vt augeatur, & ſic effuſio copiam parit: ipſo quippe ſumptuoſarum rerum viſu, ſed & mirandarum vanitatum accenduntur magis ad offerendum quam ad orãdum. Opes opibus hauriuntur. ſic pecunia pecuniam trahit, quia vbi amplius copia cernitur, ibi offertur libentius.* Et inferius. *Quid putas in his omnibus quæritur. An pœnitentium compunctio? an intuentium admiratio? Quæritur nitor in parietibus, & non decor veritatis in ſpiritibus.* Hæc, & alia magnus h c Pater noſtræ religionis antiſtes; quæ omitti non potuerunt, quia vtiliter ſatis propoſito noſtro deſeruiunt.

22 Maximè ad intentum deſeruit cœleſtis quædam reuelatio, in qua de ſacrorum Templorum ædificiis Beatiſſima Dei genitrix ad ſanctam Brigittam *lib. 3. reuelat. cap. 18.* ſic habet. *Quando Eccleſia in tantum lata eſt, quod capit ingredientes, quando muri tantum in altum excreuerint, quod non coarctant introeuntes, quando murorum ſpiſſitudo tam fortis eſt, quod non à quolibet vento diſſoluatur, quando tectura tam firmiter compacta eſt, quod non ſtillat, ſufficit eis ædificaſſe, Nam placet Deo magis cor humile in humili Eecleſia, quam alti muri, in quibus corpora ſunt intra, ſed coraa ad extra. Propterea non habent neceſſe arcas auro, & argento implere propter ædificia, quia non profuit Salomoni ædificaſſe tam ſumptuoſa ædificia, ex quo neglexit eum diligere, propter quem ædificabantur.* His autem, etſi magnificas, & illuſtres Deo æ les conſecrari non prohibeatur, Religioſis tamen ambitioſa ædificia, & à ſancta ſimplicitate aliena non conuenire, proculdubio monemur.

23 Tertio quoque magnum aliud incommodum ex nimia bonorum, ſuperfluaque poſſeſſione, monaſteriis ipſis quandoque prouenie t, vt ſcilicet tam communitates ipſæ, quam priuati religioſi, negotiationibus, ſollicitudinibus, litigiis, aliiſque ſæcularibus curis plus æquo diſtendantur. Quæ quidem maximoperè pacem religioſam, vitamque regularem perturbare Parres docent. Ex quibus Baſilius ſic: *Earum rerum, quæ ſunt cum materia coniuncta, ſollicitudo procuratioque, magnopere mentem, atque animum diſtrahunt.* Alibi quoque ſic. *Hoc vno pauperes à diuitibus differimus, quod ſecuri ſumus, atque eos vigilantes, nos dormientes ridemus. Præterea in magna quiete agentes eos in magna rerum perturbatione conſtitutos aſpicimus.* Hæc Baſilius, ex quibus elicitur, cœtus, conuentuſque regularium, ſi diuitiarum copiam affectent, neceſſario *in magna rerum perturbatione conſtitutos* eſſe, quod teſtatur Baſil. D. etiam Bernardus pari modo ſentit, & loquitur ad intentum dicens. *Video alios, quod non ſine dolore videri debet, poſt aggreſſam Chriſti militiam, rurſus ſæcularibus implicari negotiis, rurſus cupiditatibus terrenis immergi, cum magna cura erigere muros, & negligere mores. Sed & contra Imperatoris ſui edictum, & concupiſcere aliena, & ſua cum lite repetere, non audientes Apoſtolum ex Imperio Regis tubicinantem, Hoc ipſum delictum eſt in vobis, quod cauſas habetis.* Ecce quam prauè de religioſorum cupidis negociationibus ſentiat Bernardus. Forſan ex ipſo mutuauit Eugenius Papa dicens. *Nullus monachorum pro lucro terreno de monaſterio, nefandiſſimo auſu præſumat exire, nec quibuſcunque negotiis ſe implicare.* Nec mirũ ei hoc apparebit, qui religioſi ſtatus inſtitutum perſpexerit, quod non ad litigia, ſolicitudines, inutileſque negociationes ordinatur, ſed (loquitur Laurentius Iuſtinianus) *vt diuinis commodius valeant vacare obſequiis, intereſſe laudibus, orationibus inſtare, curis ſæcularibus omnino ſemotis.* Pulchrè tandem Cardinalis beatus Damianus, poſtquam, vt vidimus, cupiditatem religioſorum damnauit, pro damnationis cauſa ſollicitudines iſtas, curaſque ſæculares propoſuit dicens. *Hæc facientes, amariſſimis nos terrenæ cõcupiſcentiæ motibus laceratis, non ſolum vobis, ſed, & poſteris, dulcitudinem quietis adimitis, curarum ſæcularium vos laqueis innodatis, & quod detrimentum eſt, pugnandi ſemper cum ſæcularibus, vel potius materiam ſeruiendi conſtituitis, non conſiderantes illud egregij prædicatoris, quod veris abrenunciatoribus ait, Habentes alimenta, & ex quibus tegamur, iis contenti ſumus. Nam qui volũt diuites fieri, incidunt in laqueos diaboli, & tentationes, ac deſideria multa inutilia, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.* Hæc Damianus, ex quibus, & adductis liqueſcit ſanè, ex eo magnam diuitiarum copiam etiam religioſis ipſis communitatibus nociuam eſſe, quod inde pluribus litigiis, negociationibus, ſollicitudinibus, aliiſque ſæcularibus curis, plus æquo intermiſceri ferè neceſſarium ſit.

Caueant igitur Communitates omnes Regularium à 24
tanta labe, tantoque vitio, quod & in ſæcularibus odium, & in ipſis religionibus perditionis cauſas gignit. Studeant paupertati religioſæ, quæ anima eſt totius perfectionis. Parcè, & limitatè bona temporalia pro religioſorum neceſſitatibus prouideant, ſuperfluam tamen & ſuperfluentem ipſorum bonorum copiam penitus fugiant. Sciant præterea, cupiditatis vitium ſemel admiſſum, difficillimè amputari. Eſt enim vitium hoc ex illis (teſte Caſſiano) *Quæ vix ad ſanitatis concedunt remedia peruenire, ſiue quod à Domino non merentur curare celeri medicina, qui ab his ſauciati ſunt, vel certè, quod male fundati virtutum ſtructuram, & perfectionis culmen ſuſcipere indigni ſunt.* Communitatem quoque religioſam, non ex eo fœlicem putent monachi, quod temporalibus diuitiis abundet, ſed ex eo potius, quod in paupertate fundata, ad frugalem ſufficientiam neceſſaria poſſideat. Sic refert Plutarchus in conuiuio ſeptem Sapientum eos diſputaſſe. *Qui populus, quænamve reſpublica foret optima, & fœliciſſima.* Ad quod benè Thales, *Vbi neque diuites nimis, neque pauperes, ſunt ciues.* Optimè quoque Pittacus ad ſimile quæſitum reſpondit. *In qua, neque reperiuntur ſuperuacanea, neque deſiderantur neceſſaria.* Paucis contenti vitam ſuam cœtus religioſi agant, ſi enim paucioribus contenti viuant, vitam Angelicam ducent. *Nam* (inquit Chryſoſtomus) *in hoc ab Angelis differimus, quod ipſi non egent, vt nos? Igitur quanto paucioribus indigemus, tanto magis Angelis appropinquamus, quanto pluribus, tanto magis ad hanc caducam vitam deflectimus.* E contra vero, rebus temporalibus plus iuſto inhiantes monachi, male ſentire de cœleſti vita comprobantur. Hinc Ephrem Syrus ad eoſdem, *Bene ſentite de Regno, ac Paradiſo, & mox res terrenas contemnetis.* Congruit bene Laurentius Iuſtinianus, ſic loquens: *Quid oro, locupletius, quam nihil habere, & omnia poſſidere, carere rebus ſuperfluis, & vti neceſſariis; proprium ſpernere patrimonium, & Chriſti eſſe hæredem.* Quod quidem aſſequentur Communitates omnes, ſi ad maturam limitatamque indigentiam vixerint, nihil ſuperfluum admittentes. Audiant quoque ipſummet Iuſtinianum ſic monentem monachos de paupertate promiſſa ſeruanda. *Abijcite quæſo, tenebrarum opera quamdiu dies eſt, deponite onus grauiſſimum proprietatis. Spopondiſtis paupertatem, exoluite, ſufficiat vobis habere ad neceſſitatem indumenta, & victus. Fiduciam veſtram erigite in eo, qui pollicitus eſt dicens: Nolite ſolliciti eſſe animæ veſtræ, quid manducetis, neque corpori veſtro quid induamini. Scit enim Pater veſter, quia iis*

omnibus

omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnũm Dei, & iuſtitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis. Nam quemadmodum eſt liberalis promiſſor, æquè eſt fidelis redditor. Fiet iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fidem. Tandem, quæ ethnicus, & gentilis Seneca, chriſtianè certè quondam dixit, communitatibus religioſis, regularibuſque cunctis libens dicam. *Indixiſtis pecuniæ odium, hoc profeſſi eſtis, hanc perſonam in iuſtis, agenda eſt. Iniquiſſimum enim eſt, vos pecuniam ſub gloria egeſtatis adquirere.* Hæc Seneca.

23 Sed pro paupertatis Religioſæ commendatione, infamiſque proprietatis abominatione exclamantem piiſſimam Virginem Magdalenam de Pazzi in extaſi quadam quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecoſtes habuit, prout ex ipſius vita, c. 122. elicitur, ſic audiamus. *Feliciſſimi quelli, che puramente vanno ſeguitando te ſenza poſſedere coſa alcuna tranſitoria, ſendo che haueranno per premio te, che ſei ricchezza d'ogni ricchezza, teſoro d'ogni teſoro, è la richezza infinita del Paradiſo. Ma chi comprarà il Paradiſo? Oue ſi trouarà danaro, che queſta agguagli? Che ſi può dare in prezzo di bene sì grande? O chi lo crederebbe? il nulla, il nulla. Per l'amor di Dio non poſſeder nulla, non bramar nulla di queſto mondo, non volere altro che Dio,* Dominus pars hæreditatis meæ. *Digo di più: Anzi non voler Dio, ſe non per Dio: ô altiſſima, è ricchiſſima pouertà. Di queſta ſorte hanno prezzo in mano da comprar il Cielo quelli, che ſon poueri, perche queſti teſori ſi comprano con vna ſomma pouertà, è quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in lei i ſuoi teſori, con quali può comprare il Paradiſo. Chi non amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran doni?* Beati pauperes ſpiritu, &c. Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum. Cõcupiſcit, & deficit anima mea. *Dico del deſiderio della poſſeſſione del Cielo, ò del deſiderio della poſſeſſione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cielo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prezzo hoſteuole per così gran Regno* Et vltrà: *O felici Religioſi, che ſono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol eſſere egli ſteſſo, poiche per amor ſuo con voto ſolenne hanno laſciato tutte le altre coſe: ô ricca pouertà che me fai poſſeſſore del ſommo bene. Ma per il contrario guai a quei Religioſi, che con atto proprietario ſi ritengano alcuna coſa, trafficando con quella, comi chi non ha tale obligo: ohimè, che in tal modo vergono à rifiutare la lor parte, che è Dio, volendo è tenendo altre coſe fuori di lui, contro alle promeſſe fattegli Ma Dio voglia che poi alla morte, quando ſi verra alla diſcuſſione, non ſiano rifiutati dallo ſteſſo Iddio, ſeparati da lui ſommo bene. O poueri Religioſi tanto ciechi dello ſtato loro. O ſemplicità, ò pouertà tanto ſcaduta nelle Religoni, tanto poco conuſciuta, & oſſeruata da chi ti profeſſa. Dio sà ſe meriterà ſcuſa tal cecità in quella diſcuſſione diuina, doue non ſolo i difetti, ma ancora molte coſe, che noi ſtimiano virtù, appariãno diffetti, è vitij.* Spiritum eſtlantia hæc prætermittenda non erant in præſenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cyrillum *lib. 3. Apolog. c. 5.* ſic recenſet. *Non ſunt niſi pœnalitates naturæ. Nam cum ſic poſſeſſores ſuos illudant, & ad huiuſmodi calamitates adducant, quid niſi virus putandæ ſunt? Hunc ſiquidem edentant, illum excaulant, huic cerebrum vaſtant, illi vitalia perforant, iſti genitalia vorant, alterum excoriant, alterum denudant. Nonne ſic auaritiæ ingenioſa via viris imprudentibus collecta diuitiæ poſſeſſores ſuos plurimis vitiis lacerant, amatores deprauant, dum os lingua magniloqua, contuitum inuidentia, caput ignauia, ventrem gula, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia totum vaſtant? O malum bonum, tam odioſum! O beata paupertas! O ſtultè dilectum malum! O infelix opulentia! De cætero paupercula pellis, ditiſſima mihi eſt, & vilis magis mihi placet, quàm pretioſa. Malo certè jam eſſe Simia ſine cauda, quam Pauo cum cauda.* Alia ibi de vulpe, hyena, gallo, & caſtore idem Cyrillus lectu quidem gratioſa, & ad intentum congrua profert.

CAPVT XVIII.

Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit.

SVMMARIVM.

1 *Magnum Religionum detrimentum, quòd in eis Tyrones non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur.*

2 *Libros ſpeciales ſingulareſve tractatus de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt Patres.*

3 *Nouitius ſi non inſtruatur, nequam & inutilis euadet.*

4 *Quantum interſit nouitiorum inſtructio; & quàm culpabilis circa hoc negligentia.*

5 *Qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.*

6 *Graues ſententiæ ex Laurentio Iuſtiniano pro præſenti cauſa.*

Proferuntur aliorum Patrum teſtimonia ex Iulio Nigronio, de neceſſitate, & vtilitate Magiſtri ſpiritualis. ibid.

7 *Decreta Clementis VIII. & Vrbani item VIII. ad intentum adducuntur.*

8 *Quanta ſollicitudine Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij regulari diſciplina imbuantur.*

9 *Quibus virtutibus ornatus eſſe debeat Magiſter nouitiorum.*

10 *Affertur breuis inſtitutio, quam S. Nilus ad iuniores Monachos ſcripſit; & qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant.*

11 *Specialiora aliquot documenta pro nouitiorum informatoribus.*

12 *Alia quædam documenta ex Aluarez de Paz de neceſſitate orationis Tyronibus, & Nouitiis religionum.*

13 *Moneantur Nouitij otioſitatem fugere, & ſpiritualibus exercitiis ſemper intendere.*

14 *Omni ſingularitate poſtpoſita Nouitij ſemper communia ſectentur.*

Peculiares amicitiæ è quolibet cœnobio exterminandæ. ibid.

15 *Magiſtri nouitiorum clientulos ſuos ad amorem Regulæ, & conſtitutionum Ordinis maximè inclinent.*

16 *Nouitij ne propter aliorum ignauiam à recto tramite deſciſcant.*

17 *Nouitiorum informatores, non indiſcriminatim omnes ad profeſſionem admittant.*

18 *Magiſtri pietas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere.*

19 *De variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profeſſionis quorumdam Religioſorum.*

20 *Quid ſentiant Patres de indiſciplinatis Religionum nouitiis.*

Signa, & mores, quibus malè inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit. ibid.

21 *De nouitiis, qui Religionem ſemel cœptam deſerere tentantur, exempla quædam,* & n. 22.

23 *Nouitios de egreſſu tentatos quid retinere poſſit.*

24 *De quodam fratre qui Dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat.*

25 *Alia quædam exempla referuntur pro retinendis in ordine ſemel ſuſcepto nouitiis ſummoperè congrua,* vſque ad num. 32.

QVÆ

1 QVæ quondam Ariſtoteles in ſuis Politiis ſcripta reliquit videlicet, *Iuuentutis diſciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum:* Mihi in mentem attulere, præcipuam cauſam, quare ſi Religionum aliquæ ab antiquo forſan feruore deſciuerint, eam fore, quod in eis iuniores tyrones, ſeu nouitij, non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam religionem.* Rurſuſque: *Peruerſus, & inſolens, in onus religionis, & diſſolutionem admittitur.* E contra vero ſanctæ religiones, quæ in ſuo antiquo nitore, ſplendoreque perſiſtunt: ideo eſſe, quia adoleſcentum animos regulari diſciplina educandos, & informandos curant. Teſte enim Diotogene in libro de ſanctitate: *Adoleſcentium educatio, fundamentum eſt totius Reipublicæ.* Hanc ob cauſam caput hoc, opuſculi noſtri vltimum, eò tendet, vt reformationem religionum in eo maxime ſitam eſſe probemus, quod nouitij, & alij iuuenes rectè inſtituantur, ſicut & difformationem eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes inſtruendos adhibeatur.

2 Id quidem Patres non obſcurè indicarunt, cum tam ſolerti cura, & ſollicitudine libros ſpeciales, ſingulareſve tractatus, de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & paræneſes plures ad nouitios monachos, de eorum inſtructione ſcripſit. S. Baſilius Ephremo coëtaneus, non ſolum de inſtitutionibus monachorum ſermones, conſtitutiones, monaſticas regulas fuſius, & breuius diſputatas, ſed & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Caſſianus antiquiſſimus author, & monachus, de inſtitutis renunciantium librum ad monachos edidit, qui eſt quartus inter ipſius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothecæ habetur, inſtitutionem vnam ad monachos, alteram ad Iuniores monachos compoſuit. Eſaias Abbas author inter Bibliothecæ Patres relatus, ad fratres Iuniores inſtitutionem fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de inſtitutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionyſius Carthuſianus dialogum, ſeu exhortatorium nouitiorum innata ſibi pietate compoſuit. Venerabilis quoque Thomæ de Kempis dialogus nouitiorum, manuale iuuenum, & plures ſermones ad nouitios de eorum inſtitutione extant. Ex quibus, & aliis Patribus floſculos quoſdam inſtructioni tyronum, ſeu iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deſeruientes, more noſtro carpemus.

3 Primus S. Ephrem Syrus in ſuis adhortationibus ad monachos rem hanc non obſcurè ſubindicat. Parænesi 16. ſic habet: *Si puero onus ſupra vires impoſueris, nocebis ipſi, & ſi inſtruere eum omiſeris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & diſcretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè ſatis indicat, nouum monachum non inſtructum religioſa diſciplina, nequam ſibi, & religioni inutilem prorſus euadere. Alibi quoque ſic: *Si acciderit fratrem aliquem ad monaſticam, ac ſolitariam vitam quacumque occaſione venire, & non ſe ſobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.* Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religioſum, qui in primoribus annis bona diſciplinæ inſtructione non regitur.

4 Secundus adſtat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui ſicut totus cernitur in erudiendis monachis, ſic etiam quantum interſit, illorum, iuniorum præſertim inſtructio, quamque nociua ſit, & culpabilis negligentia quoad hoc, exprimit hiſce verbis: *Inter prouerbia dicitur, quibus non eſt gubernatio decident, vt folia: ſalus autem eſt in multo conſilio. Contemplamini ſententiæ vim fratres. Opus enim nobis eſt auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil eſt miſerabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his qui nullos duces, nullos authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non eſt gubernatio, decident vt folia. Folium à principio ſemper virens, ſemper germinans, ſemper delectabile eſt, non multò poſt areſcit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo eſt, qui à nemine regitur. A principio feruentiſſimus ad ieiunia, ad vigilias, ad quietem, ad obedientiam, & ad quæcunque cætera bona, paulo poſt, extincto eo feruore, ſi nullum habuerit ſui gubernatorem, aut fautorem, qui extinctum ignem ſuſcitet, & accendat, deſiccatur & cadit, & demum deſtitutus, ab hoſtibus ſuis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipſum graſſantur.* Hæc, & alia Dorotheus, vt oſtendat, quantum ſibi nanciſcantur mali monachi, iuniores præcipuè, ſi ſine recta inſtructione diſciplina regulari imbuantur, abſdubiè contrarium dicturus, ſi eos ſancta, religioſaque inſtructione confirmatos agnoſceret.

Hos Patres ſequitur Seraphicus D. Bonauentura. Ex 5 quo in primis celebrem illam ſententiam in ſpeculo diſciplinæ habemus: *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in nouæ conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam cauſam ruinæ quarundam religionum; in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis: *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes ſibimet dimittuntur ſine fræno retrahente a noxiis, & ſine virga ad ſalubria compellente, aut ex negligentia ſeniorum, aut ex nociua condeſcenſione. Sicut imprudens medicus, qui ne contriſtet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de proceſſu religionis, proceſſum, & progreſſum illius *in feruore nouitiatus conſtituit.* Abſdubiè indicans, quod ſicut difformatæ religionis eſt cauſa, & origo praua iuuenum educatio; ſic quoque perfectæ religionis progreſſus, in recta illorum inſtructione conſtitui debet.

Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ex quo graues 6 ſententias pro præſenti cauſa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi: *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuſcularum virgæ tenerrimæ, quæ ad poſſidentis libitum huc, illucque abſque contradictione flectuntur; at verò ſi induruerint, nequeunt ſe emollire.* Et infrà: *Vinea quippe ſpiritualis Domini Sabaoth eſt inchoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat, ſolerti eſt excolenda peritia. Nam ſi inculta remanſerit, dilatat quidem palmites ſuos, ſed nulla vtique bonorum vbertate fœcundos. Proinde omni ſedulitate exercendi ſunt in religione rudes, ne pereffluant, ne torpeant, ne obdureſcant.* Ad idem intentum in libro de diſciplina monaſtica religionis hæc habet inter alia: *Paſtores ſolerter vigilent, cum primum ſuſceperint nouum militem recenter poſitum in monaſterio, ipſum ſpirituali reficere exhortationis pabulo, & ſalutari recreare poculo, antequam mentis patiatur ariditatem, & immundorum ſpirituum experiatur inſultus. Qui autem hoc agere neglexerit, ſibi ipſi iudicium, & ſubdito graue inducit diſpendium. O quot ex incuria Paſtorum ignorantes, quæ Dei ſunt, & quæ ſancto congruunt ſtatui, à ſancto retrocedunt propoſito! Heu quanti, ariditate ſpiritus confecti, & deuotionis guſtu alieni, quia ſicut oportuit, in primordio conuerſionis ſpiritualis non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ſatis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progreſſus efficere, inſtructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit cap. ſequenti, ſimulque ſuperioris doctrinæ rationem reddit, dicens: *Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex ſe fructum; ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam, quam intendimus, vnico verbo S. Laurentij Iuſtiniani comprobatam.

Plurium aliorum Patrum teſtimonia, quæ Iulius Ni- 7 gronius *in tractatu de neceſſitate, & vtilitate magiſtri ſpiritualis,*

ſpiritualis, congerit, hic placuit in medium proferre, vtpote valde propoſito noſtro vtilia. Ex iis eſt vnus S. Baſilius *in tractatu de abdicatione rerum.* Vbi ſic: *Acerrima in omnes partes animi circumſpectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ ſtudiis certiſſimum ducem ſequare, eiuſmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere ſciat commonſtrare.* Alius eſt Gregorius Nyſſenus *in libro de Virginitate cap.*23. ſic ſcribens: *Vt qui alicuius nationis ſermonem diſcere inſtituit, minimè per ſe ſatis eſt, vt à ſeipſo erudiatur, ſed ab iis, qui illius ſermonis periti ſunt, inſtituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi conſuetudine progreſſus peregrini ſermonis particeps efficitur, ſic opinor, ſi hæc vita non naturæ via progreditur, ſed nouo quodam inſtituto aberrat, eam perfectè à nemine poſſe percipi, niſi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ ſtudia propoſita ſunt, rectius ab eo perficerentur, qui illi deditus eſt, ſi à Doctoribus, magiſtriſque ſcientiam illarum rerum perciperet, quarum ſtudio tenetur, quàm ſi per ſe ad rem aggrederetur. Non enim in principiis inſtitutio hæc eſt, vt ex neceſſitate quis res an vtiles ſint ad ſuum iudicium deferat, quandoquidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra diſcrimen poſitum eſt.* Item S. Iſidorus Peluſiota *lib.*1. *epiſt.*2. ſic monens. *Si probus monachus fieri ſtudes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipſius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos eſſe velis: quin potius iis mentem tuam, & conſilium ſubmitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & coluerunt, à quibus munus iſtud facilè perdiſces.* Maximè verò S. Hieronymus *epiſt.*4. *ad Ruſticum*, hoc pacto eum inſtituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipſe te doceas; & abſque Doctore ingrediaris vitam, quam nunquam ingreſſus es: ſtatimque in alteram partem declinandum ſit, & errori pateas, pluſque, aut minus ambules, quam neceſſe eſt: ne aut currens laſſeris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò poſt, vbi probaſſet neceſſarium eſſe magiſtrum aliquem vnum in arte diſcenda, ex politia apum, gruum, hominum, ex gubernatione Eccleſiæ ac nauis ſubjicit hæc. *Et ne plures replicando faſtidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, ſed viuere debere in monaſterio, ſub vnius diſciplina patris, conſortioque multorum.* Præterea Ioannes Caſſianus *col.*2. *cap.*11. vbi diſcretionis virtutem in eo conſtituit, *Si ſeniorum veſtigia ſubſequentes, neque agere quidquam noui, neque diſcernere noſtro iudicio præſumamus, ſed quemadmodum nos vel traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur.* Qua inſtitutione formatus, non modo ad perfectam diſcretionis rationem quiſque peruenit, verum etiam munitus à cunctis inſidiis inimici tutiſſimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis magiſtris ſpiritualibus recentioribus, videlicet Ioan. Gerſone, Ioan. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto Turrecremata, & aliis in ſequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimò ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus ſuper receptionem, & educationem nouitiorum dixit, ſimulque noſter Sanctiſſimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari præcepit, vt vel ſic quantum detrimenti religionis ex inculta iuuentute nouitiorum proueniat, quantumque è contrario emolumentum ex religioſa illorum inſtructione naſcatur, innoteſcat, in propatulò ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem diſciplinam in ſingulis religionum Monaſteriis propagandam, Nouitiorum inſtitutio maximè vtilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuiſſe compertum ſit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem ſupra numerum quem capere, atque alere Monaſteria ipſa poſſint, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an vere eſſet ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi inſeruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcirco, vt huiuſmodi incommodo deinceps occurreretur, præcipitur omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum inſtitutione, atque educatione, necnon in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia quæ in ſacris Canonibus, ac decretis, præſertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificiis, & cuiuſcumque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus continentur, tam in aliàs deſignatis, quam nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſteriis, & conuentibus, hæc quæ ſequuntur inuiolatè obſeruari, & exequi perpetuò curent.* Poſt hæc, varia, & diuerſa documenta circa nouitiorum inſtructionem opponit Pontifex, quibus & ſanctum zelum reformationis religioſæ præ ſe fert, ſimulque intentum noſtri capitis grauiſſimè confirmat.

8 Ex quibus omnibus luce iam clariùs innoteſcit, quanta cura, ſollicitudineque Paſtores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, aliique Tyrones, & adoleſcentuli regulari diſciplina imbuantur. Neque enim alia ratione optima religionis œconomia conſiſtere valet, neque ipſi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere poſſunt. Vtrumque in ſimili forma concluſit Epiſcopus Pacenſis. *Cum ea ſit optima Reipublicæ gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ eſſe debet omnibus magiſtratibus, vt pueri, & adoleſcentuli rectè educentur, & inſtruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere poſſunt, quam recta educatione. Nam vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè ſanè; ſunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipſarum religionum, ex quibus ſuos prouentus in poſterum percepturæ ſunt; ſi prudenti cultura à Dominis excolantur, optimū certè fructum referent, ſin autem ſpinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Bieſſius) *tanquam agri, ex quibus Reſpublica ſuos omnes fructus perceptura eſt, diligentiſſimè colantur, & rebus optimis ſerantur. Prohibeantur inſeri quæcumque Reipublicæ noxia ſunt, & inſita confeſtim à Magiſtratibus euellantur: nam ſemina virtutis admodum rara ſunt.* Hoc ipſum (Plutarcho teſte) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eiſdem parentibus natos, quorum alterum gulæ aſſuefecit, domeſticis deliciis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò oſtenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta appoſuit, leporemque dimiſit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem ſequutus eſt, catulus verò domi enutritus, cibaria quæſiuit. Tuncque dixit, *Videte, ô Ciues, cum ex eodem ſint genere, quam diſſimiles ob educationem inter ſe euaſerint.* Pari ergo paſſu adoleſcentes, ſeu iuuenculi religionum, quamvis ætate, moribus, genereque ſint ſimiles, ſi tamen illorum alter à maioribus rectè inſtruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otioſus, vitiiſque omnibus deditus procedet. Vnde non immerito totius religionis lapſum ex praua iuuenum, ſeu tyronum educatione, originem trahere diximus. Quod & in ſimili forma odoratus eſt Cicero dicens, *Si legere, & audire voletis externa, maximas Reſpublicas per adoleſcentulos labefactatas reperietis.*

9 Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, ſeu Tyronum, tales magiſtros, ſeu pædagogos, quales tantæ neceſſitati ſubueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos eſſe prudentia dictauerit. De quo optimè S. Laurentius Iuſtinianus, præſcribens ſimul quibus virtutibus ornatus eſſe debeat, qui tale munus ſubire dignus ſit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere qui pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægrus, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus eſt medico; adoleſcenti idiotæ, ne in ſua perſeueret ignorantia accommodandus eſt pædagogus: ita in via Dei nouiter*

imbuendo

imbuendo, ne fallaciis ſatanæ ſeducatur, & pereat, ſpiritualis ei adhibendus eſt pater, qui diſcretione ſit prouidus, experientiâ probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus. Et infrà: *Ab vno quilibet incipiens eſt erudiendus magiſtro, quem oportet illius, qui inſtruendus eſt, habere notitiam priſtinæ conuerſationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipſum prætereà latêre non debet quales ipſius ſint cogitationes, quibus tentationum ſtimulis agitetur. quibuſve deuotionibus reficiatur, & ita de vniuerſis interioris, & exterioris hominis actibus, geſtibus, ſermonibus, & affectibus illius imbutus exiſtat, ac ſi eſſent propria. Horum etenim, ſi ſpiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorſus ſuperuacuè laborabit.* Qualiter tamen ſe gerere debeant magiſtri nouitiorum in religionibus, ipſe Iuſtinianus alibi ſcriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitæque emendationem, eorum quibus ſpiritualiter præſunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc demulcendo ſermonibus blandis, interdum ratione perſuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo miniſterium ſuum perficiant.* Et infrà: *Primo quidem moneant, deinde terreant, poſtremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet: *Quiſquis diuina inſpiratione compunctus, relictis ſæculi huius actionibus, ad Deum conuerti feſtinat, ita cum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuerſatione delectetur perſiſtere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magiſtri nouitios religioſos inſtruere debeant, ſic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum diſcrimine tyrones, & veterani in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *eſt velut infans recèns natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, id eſt ſpiritualis magiſtri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc eſt mitiora onera petit, cuius puſillanimitas acrem reprehenſionem non ſuſtinet, ſed ſi aliquo delinquat, mel, & lac blandioris ſermonis, & manſuetiſſimæ correptionis expoſcit. Antiquus vero eſt veluti adoleſcens, aut vir, qui ſine tanta magiſtri ſpiritualis cura religioſè viuit. qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuſcula nunc ſata, aſſidua irrigatione indiget, & aut nimium ſolis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non ſuſtinet, & ſi fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut inſurgat magna tentatio, ſtatim areſcit. Profeſſus quaſi arbor procera, & optimè radicata ſine aqua continuæ exhortationis perſeuerat.* Hæc ille.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem inſtitutionem, quam S. Nilus ad iuniores monachos ſcripſit, eorum quoque magiſtris, & pædagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoſcant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modeſtiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat ſine tumultu, cùm vrget neceſſitas. Sileat inter ſeniores, æquales diligat, minoribus amanter conſulat, ab improbis, carnique deditis, & curioſis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in ſermone caueat arrogantiam, in mutua conſuetudine ſe nemini anteponat. Ne ſit promptus ad riſum, pudore ſe ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aſpiciat, cœlum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem, hominum honores ne admiretur, eorum præſertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ honorum eſt cauſa pulcherrima. Dum rectè agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantùm requirat. Quod ſi alios docet, & iuuat, repoſitam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus perſoluens, remunerationem à Deo ſperet in muneribus ſempiternis.* Hæc Nilus. In quibus ſi religioſorum nouæ plantulæ inſtituantur, & religiones ipſæ maximoperè ſuccreſcent, & magiſtri, aut Pædagogi ſuo muneri ſatisfacient.

11 Oportet etiam ſpecialiora aliquot documenta magiſtris morum in religionibus ex Patrum ſententia intimare, vt eorum labor fructu deſiderato non orbetur. Illud primum ſit, vt nouitij religioſi in orationis exercitio inſtruantur, informentur, actuentur. Adſtruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, ſic inquiens: *Inſtent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè ſine orationis exercitio conſumi, deficere, & ſiccari. Vnde addit: *Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Speciale tamen tempus ad id munus illi deſignat dicens: *Diſcant ergo vna ſaltem diei, vel noctis hora tempus, & otium vendicare, quando ad ſe reuerſi, mentiſque cubiculum introgreſſi, orent in abſcondito Patrem ſuum.* Si vero talis hora ad ſomni requiem expoſcatur à natura, *ſurripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna ſola hora contenti videantur, ſubiungit: *Hæc, & aliæ quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ ſunt.* Abſdubio indicans, tota die, totaque nocte, ſi per naturam liceret, orationis exercitio aſſueſcendos eſſe tyrones. Optimè quoque de hac inſtructione ſic loquitur ſanctus Laurentius Iuſtinianus. *A pædagogo erudiantur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius: *Quoniam rudis nouitius, quaſi cæcus de tenebris mundialis conuerſationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur, manu ducendus eſt prudenter, donec aſſuetus mentali exercitationi, valeat percipere per ſeipſum, quod abſque præceptore non poterat. Diligentiſſimè igitur redire ad ſe doceatur, & per iugem meditationem commorari ſecum.* Et infrà. Quaſi materiam oſtendens, de qua nouitiis iugis, & continua futura eſt orationis meditatio, ſic loquitur: *Proponatur itaque illi ad ſedulo meditandum Domini* IESV *humana conuerſatio. Nihil autem ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio ſicut Chriſti vita, & potiſſimum ipſius paſſio glorioſa.* Inferius quoque in idem ſic habet: *Sedeant quippe ſecus pedes* IESV, *non tamen ante Ieſum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quam vbi ſunt pedes Ieſu.* Et poſt alia, vtilitates quas ex hac iugi oratione, meditationeque in vita IESV CHRISTI hauriat nouitius, ſic exponit: *His cogitationibus refectus, ac lacte ſpirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiſcitur quæ reliquit in ſæculo, & omnibus ſe priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc ſubdit ſanctus hic Pater: *Hæc fundamenta in principio conuerſationis cuiuſcumque nouitij iacienda ſunt. Hæc nempe ſunt rudimenta, quibus imbuendus eſt nouus miles Chriſti, &c.* Tandem totum fermè caput in inſtruendis nouitiis in huiuſmodi interiori orationis exercitio conſumit.

12 Ad idem intentum Aluarez de Paz in ſuo opere de vita ſpirituali, ſic loquitur: *Nouitius orationis, & ſanctæ meditationis tenax, frequentiſſimè Chriſtum crucifixum habeat. Ipſi ſuas miſerias, & tribulationes aperiat, neceſſaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquiſitionem poſtulet: recogitet ſeriò peccati fœditatem; ſæculi vanitatem, &c.* Et infra rationem huius documenti ſic aſſignat: *Nam ſancta oratio, ac meditatio eſt magiſtra ſcientiæ, quam nouitius neſcit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, frænum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc eſſe primitus iniungendum nouitio, addit: *Ab oratione ergo nouus Chriſti miles nouam militiam incipiat.* Tandemque: *Si enim in vita ſpiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis conſuetudinem capiet, qua ſublata, neſcio ſanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religioſus hic author ad intentum noſtrum de neceſſitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum ſcripſit.

13 Maximè quoque ſecundo nouellæ plantationes in religionibus à ſuis magiſtris admonendi ſunt, vt otioſitatem fugientes, ſacrarum litterarum ſtudiis, vel aliis exercitiis ſemper, ſemperque vacent. Ad hoc deſeruiunt, quæ in capite de otioſitate deuitanda adduximus, ſpecialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Baſilius in ſuis regulis interrogans: *Nunquid expediat his, qui nouitij accedunt, ea quæ de ſacris Scripturis ſunt, confeſtim ediſcere?* Reſpondet: *Quæ ad vſum namque pertinentia ſunt, ea vt vnuſquiſque ex diuinis litteris ediſcat, & rectum eſt, & neceſſarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis conſtitutionibus aſſueſiat.* Clarius D. Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ nouos religioſos ſic inſtruit: *Nunquam otio torpeant, ſed ſemper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiſcendo, aut aliis, non quæ ipſi elegerint, ſed quæ iniuncta fuerint, faciendis intendant.* Optimè quoque Dionyſius Carthuſianus in ſuo nouitiorum Dialogo, ſic inſtruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indeſinenter fructuosè te occupa, orando, pſallendo, ſeu meditando quocumque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici poſſunt.

14 Tertio quoque ſolerti cura, ſollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, ſeu nouitiis religionum, vt omni ſingularitate poſtpoſita, ſemper communia ſectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deſeruiunt; ſed D. Bonauentura benè loquitur ad intentum noſtrum in ſuo ſpeculo diſciplinæ inquiens: *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Et rurſus: *Turpis omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Caueat vir conſtans, & honeſtus ne conſuetudinum Ordinis temerarius violator exiſtat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & ſingularitatis erit diuerſitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturam D. Bernardus, ſingularitatem iſtam in monachis ſic reprehendit in expoſitione ſuper Cantica: *Non vultis eſſe contenti vita communi, non ſufficit vobis regulare ieiunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura, quam vobis partimur in veſtimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui veſtri curam ſemel nobis credidiſtis, quid rurſum de vobis vos intromittitis? Nam illam, qua toties Deum conſcientiis veſtris teſtibus, offendiſtis, propriam ſcilicet voluntatem veſtram, ecce nunc iterum magiſtram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſeniorum conſilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior eſt obedientia quàm victima?* Inferius quoque, quantum malum hoc ſit, ſic exponit: *Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſet vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto ſufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tanti ponderis ſolum priſcos Patres audire videamur, non tamen recentiores magiſtros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuenſis vir pius, & doctus in tractatu aſcetico *de peculiaribus paucorum amicitiis è quolibet cœnobio, præcipuè Religioſorum, exterminandis, cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ ſpiritualis, & inſtructionis nouitiorum magiſtris hæc ſcripſit pro eorundem inſtitutione valde neceſſaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demonſtrabitur, quam multis nominibus vniuerſæ Communitati cœnobij pernicioſæ, ac deteſtandæ ſint, cum omnes enumeratæ amicitiarum ſpecies, tum potiſſimum quinta iuniorum ob frequentiam, & pericula, non ab omnibus expenſa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noſter locutus eſt, cum eas euertere diſputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, ſi ad nimietatem declinet, non minus ipſiſmet Religioſis, ac ſanctæ Religionis domibus pernicioſa eſt, quam eſſent inimicitiæ, ac manifeſta diſſidia: niſi quod iſta palam, & ſine vllo fuco Religionis deſtruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis eſt Magiſtrorum ſpiritualium vox, & ſententia. Veteres, ac mediæ ætatis magiſtros obſeruet lector in decurſu diſputationis: recentiores nonnullos recenſebo, atque locos indicabo, vnde plura, ſi velit, poſſit exhortator, & inſtructor excerpere. Ioannes à Capiſtrano Ordinis Minorum de obſeruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à ſuis ſuſpecta conſortia, & familiaritatem cum mulieribus, addit hæc verba notatu digniſſima:* Intelliguntur autem ſuſpecta conſortia non ſolum de mulieribus, ſed etiam de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcumque, ſiue cum ſæcularibus perſonis, ſiue etiam cum fratribus ipſis noſtri Ordinis nouitiis, ſiue profeſſis. Et ideo tam Vicarij, quam Guardiani ſint ſolliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Schotus Clericus regularis (qui mortuus eſt Cardinalis) functus officio Præpoſiti ſalutaribus documentis epiſtolam pleniſſimam ſcripſit ad Ordinem ſuum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens ſuos, ne laxari morum diſciplinam patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum ſibi ipſis, deinde aliis quamplurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & ſocietates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil eſſe poteſt pernicioſius. Hinc diſſenſiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & ſuſurrationes, & conatus quidam occulti ad ſuadendum aptiſſimi eam vitam, quam ſibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares ſancti Pauli de nouitiis conſtituentes, in quibus propter ætatem maius eſt periculum, ſic magiſtro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos conſuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter diſiungat: in familiaritatem profeſſorum venire prohibeat. *Ioannes à Ieſu Maria Carmelita diſcalceatus, in inſtructione Magiſtri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipſi obſeruanda in eorum educatione, locat ſingularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenij ſimilitudinem, vel aliam quamvis ob cauſam, non ſine aliorum nota, occaſionibus oblatis, vel quæſitis ſimul verſari aſſueſcunt. *Ioannes Tulius ex Ordine Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo ſancto Doctore meritò damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici ſancti Saluatoris ſub eodem vexillo militantes, conſtituunt:* Ne ſub ſpecie fraternæ charitatis, habeatur aliqua frequens conuerſatio ſingularis. *Seruatius Ordinis Præmonſtratenſis ſub eiuſdem Auguſtini Regula, monet Prælatos, vt magno ſtudio, & induſtria diſſocient eos, qui conſpirant in malum, & concordant inter ſe. Beatus Ignatius noſtræ familiæ architectus inſtituit quandam vtiliſſimam animæ apertionem, in qua quiſque Superiori tanquam patri, ac magiſtro cor patefacit, & rationem conſcientiæ ſecretò reddit. In ea illud eſt in rem præſentem, vt ſubditus ſignificet: An alicui plus ſit familiaris, quam aliis. Iam tunc vir ſanctus, ac prudens obſtruere cœpit aditum huiuſmodi peculiaribus amicitiis, ne in ſuum Ordinem irreperent. Præſtiterunt id alij poſtea. Iulius Pacius in libello Italicè edito de mortificatione, ſuadens indifferentiam in conuerſando, diſſuaſit priuatas amicitias. Secutus eſt Lucas Pinellus in libro, quem Italicè item ſcripſit de Religioſa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Chriſti, caput habet, quo Chriſtum inducit Religioſos à nimia familiaritate paucorum ſodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco Societatem vniuerſam, monuit primum ſuos, ne huic generi familiaritatum feneſtram vllam aperirent; deinde in libro induſtriarum ad curandum animi morbos, caput ſcripſit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares perſonas in gubernatione cum aliorum offenſione retenturi viderentur. Bernardinus Roſignolius opere Latino de diſciplina Chriſtianæ perfectionis, monuit potiſſimum adoleſcentes*

Sancti

Sancti Baſilij teſtimoniis , vt priuatas ſodalitates , amoremque ſingularem defugerent. Prodiit in Hiſpania Alphonſus Rodricus, qui prima parte ſuorum exercitiorum de perfectione , virtutibuſque Chriſtianis Hiſpanicè primum ſcripta , deinde in alias linguas etiam Latinam tranſlata collegit in tractatu quarto varias ſpecies huius pernicioſæ amicitiæ, quas optimis rationibus ſuadet ab ordine quocumque Religioſo , quamlongiſſimè arceri oportere , atque ego proximo capite recenſui, & explicaui. Caput integrum , & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita ſpirituali eiuſque perfectione impendit in deteſtationem nimiæ familiaritatis , quæ primarius partus eſt huius deteſtabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthaſaris Aluarez , viri valde ſpiritualis , atque experti refert illius ſenſum de his amicitiis, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire , etiamſi aliàs bonæ videantur : Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco ſtrictam . & particularem cum aliquo amicitiam , præcipuè quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex ſuo ſenſu diſputans de perfectione charitatis docet eos qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiuſmodi eſt vtilitas , & voluptas , excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis , & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio perſonarum. Ioannes Buſæus in Germania dedit in lucem Panarion , hoc eſt Arcam medicam : in qua ſub nomine eiuſdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam , remedia multa præſcribens è Sanctorum Patrum deprompta narthecijs. E Belgio prodiit Medicus Religioſus Caroli Scribanij, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates , & eidem morbo applicat medicamenta ſalutaria. Verum ne ſine methodo aliqua gradiamur, damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitiis , ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis , violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum & extraneorum. Hæc , & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos ad amorem Regulæ, Conſtitutionum , cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios , & iuniores inſtiruerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cella progredi , ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua authoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere , quæcumque fuerint ab eo præcepta , tanquam ſi à Deo ſint cælitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ , & inſtitutionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè , vt enim optimè S. Cyprianus : *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur, ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequium, & ſubiectio , & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtituit nouitios de re propoſita. *Religionem ſanctam ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit feruentiſſimo , ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecioſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque : *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur , perfectioni in ſilentio & in aliis inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant.* Clarius Aluarez de Paz ſic loquitur ad propoſitum. *Regulam, & inſtituta ſuæ religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præſtare contendant.* Alia ex variis authoribus huic themati deſeruientia facilè legentibus obuia erunt.

16. Nec omittam quinto , in eo quoque præcipuè magiſtros morum diſcipulos ſuos nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam defectuſve aliorum , quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto tramite, & itinere incœpto deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios; Paræneſi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renuncians ad fratres ingreſſus ſis , incideriſque in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens , conſpexeriſque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atque incompoſitè incedentes , aut quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas.* Et infrà. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo : Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper , quoniam à dextris eſt mihi, commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis , ego qui ſum minor quid agam ? Sed Dominum audi dicentem , multi ſunt vocati , pauci verò electi. Saluari igitur exopta , vt ſis vnus inter electos.* Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem , ſimul breuem admonitionem ad mores nouitij ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodiis , & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe , & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te vel puer compulerit, ſequaris ipſum , & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens , corde ora. Obedientiam vero, & caſtitatem tui corporis, tanquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam verò in cælos.* Hæc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura ſic inſtruit nouitios de eo, quod intendimus. *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Kempis in ſuo dialogo nouitiorum , circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire , noli pereuntes imitari ; ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quare cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam intrant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

Ad hæc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiatuum in Religionibus intentos eſſe oportere, vt non omnes qui habitum religionis ſuſcipiunt , indiſcriminatim ad profeſſionem admittant? ſed eos dumtaxat, quos bona indole, & ingenij docilitate præditos, religioſæ œconomiæ aptos , & bene morigeratos aſpexerint; cæteros autem, charitatis ordine ſeruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Baſilius in ſuis regulis, monens eos quos in ſæculi vitioſa vita degiſſe viſi fuerint , maximoperè probandos eſſe. *Qui ipſorum mores ſint, num conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quidvis præcipiti, ad religionem veniant ? Et ſi quid* (inquit) *ineſſe in ipſis ſtabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus, ſin minus repudiemus.* Rationẽ ſubdit dicens: *Siquidem in iis, qui iſtiuſmodi ſunt magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet, qui præter id, quod nullã ipſi vtilitatem inueniunt , cæteris etiam ſunt detrimento, quod inſtitutum noſtrum falſis probris, & nequiſſimis maledictis magnopere infament.* Idem Baſilij intentum grauiſſimis verbis proſequitur D. Bernardinus Senenſis Minoritarum decus ; ſermone enim de Sacra Religione hortatur religioſos , ne ad Societatem omnes indiſcriminatim habitum poſtulantes admittant. *Non ſicut quidam* (inquit) *qui inconſideratè recipiunt omnes , quorum fructus eſt infamia & ſcandalum ſuæ religionis.* Rurſuſque : *Pleroſque temporibus noſtris ſub pallio charitatis , vel potius vanitatis deceptos vidi , paſſim & inconſideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis , & fructus fuit* 17

fumus, & fœtor, & impeditiuum obſtaculum eorum qui cum Dei honore, & ſui, ac proximorum ſalute ingreſſi fuiſſent religionem. Ideo autem magnam in cautelam ſeruari vult Bernardinus, quia, vt ipſe loquitur: *Experientia teſte, quidam ad religionem venientes in principio videntur agni, & modico elapſo tempore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religioſis communitatibus pariat, qui indiſcriminatim diſcolos, & male morigeratos ad habitum religionis admittit, exprimit idem Bernardinus. *Pudet enim, & iuſtè prudentem virum, aſſumere religionem, & ſtatum, in quo ante ſe præcedere videt multos homines infames, & ſceleratos, & tamen in breui tempore apoſtatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauentura rebellem, contumacem, & contentioſum iuuenem, tanquam ouem morbidam à grege Religionis ſegregandum docet. *Si quis* (inquit) *ſufficienter expectatus, & monitus mores corrigere, ac religionis formam induere negligit, præſertim ſi rebellis, aut contentioſus extiterit, non eſt proficientium numero aggregandus. Infidelis ſi ſit, diſcedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregem contaminet.* Et ruſus: *Peruerſus, & inſolens, in onus Religionis, & diſſolutionem admittitur.* Prudentiſſima etiam Virgo Thereſia de IESV ſollicite nimis in libro de itinere perfectionis, religioſas nouitias ſtricto examine diſcutiendas eſſe, & ineptas ab Ordine eiiciendas monet, dicens: *E meneſter gran informacion para recebirlas, y larga probacion para hazerlas profeſſas.* Et poſtea, *Entienda vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas.* Quod ipſum grauiſſimis verbis per totum caput proſequitur, clare monens, non omnes, ſed ſelectiores fœminas, probatique ſpiritus ad religionem admittendas fore. Superioreſque religionum, qui ſæculari pietate moti, id non faciunt, poſt mortem pœnis puniendos prædicit.

18 Dixit tamen, charitatis ordine ſeruato, male morigeratos nouitios ab Ordine expellendos eſſe, quia quandoque Magiſtri, ſeu præceptoris patientia, pietas, & charitas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere, vt exemplo cuiuſdam è vita S. Pachomij, probat S. Dionyſius Carthuſienſis, ſer. 6. de Dom. 13. poſt Trinitatem, his verbis. *In vita S. Pachomij legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomij quidam iuuenis monachus, nomine Syluanus, multum inordinatè ſe habens, & leuis, alios quoque quoſdam iuniores ſibi alliciens, atque inficiens. Propter quod ſeniores voluerunt fratrem illum expellere, & de hoc ſæpè loquebantur Pachomio, qui Beatiſſimus pater & vir Apoſtolica Sanctitatis rogauit fratres illos patientiam ad tempus habere cum iuuene illo, & orare pro ipſo, & ipſe Pachomius pro eodem inſtanter orauit. Paulò poſt Deus omnipotens, & benignus, tanta compunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore, tam profundiſſima humilitate impleuit mentem Syluani, quod iugiter in omni bono plorauit, nec tempore refectionis à lachrimis potuit ſe refrenare; ita vt S. P. Pachomius teſtaretur de illo, quod nullus in toto ſuo monaſterio ſic ſuam eſſet humilitatem ſecutus, vt frater Syluanus. Quo poſt paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis ſanctis eſſe ſuſceptam.* Hoc ergo ſibi exemplum Magiſtri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priuſquam aliquem à religioſa ſocietate repellant, pietatis, charitatiſque cum illo modum obſeruent.

19 Placuit ad idem intentum, quæ Guillelmus de Peraldo in tract. de conuerſione monachorum dixit, dum de variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profeſſionis quorumdam religioſorum ageret, huc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit ex ſuperbia recipientium, qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur, ad ſeculum reuertatur. Qui videntur tali fatuitate laborare, quaſi laboraret ille, qui verecundaretur de hoc quod in meſſe ſua palea non inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat, quis palea, quis granum exiſtat, ad impetum enim huiuſmodi venti palea diſcedit, granum verò locum minimè dimittit. Superuacaneum eſſet tempus probationis, ſi omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis a Deo vocatis pauci ſint electi. Non eſt mirum ſi non omnes, qui probantur, ad profeſſionem admittantur. Qui vult vineam habere bonam, cum diligentia palmites, ex quibus plantanda eſt, eligit, ſic qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad profeſſionem recipit.* Et infra, *Oportet, vt religio deſpumetur, ad hoc, vt in puritate ſua ſeruetur. Vbi deeſt deſpumatio, ibi impuritas multa.* Et infra, *Aliquando hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratione nepotulos ſibi aggregant, quos in religione recipi faciunt, non vt ſaluentur, ſed vt ditentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios ſuos in religione ponunt, vt ab eis ſe expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam quàm animarum ſalutem. Hi in ingreſſu nihil ſpirituale intendentes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, poſt ingreſſum Crucis Chriſti inueniuntur inimici, ventri ſuo, non Domino* IESV CHRISTO *in monaſterio ſeruientes.* Hæc, & alia de religioſus hic author, manifeſtè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos, ad profeſſionem admittendos fore, & quanta cura, ſollicitudoque in eorum inſtructione adhibenda ſit.

Vt autem Religionum Superiores in re tam neceſſaria, 20
qualis eſt educatio puerorum, non ſegniter, aut oſcitanter, ſed ſollicite nimis ſe gerant, audiant tandem, quæ aliqui Patres, & Religioſi, de indiſciplinatis, maleque inſtructis adoleſcentibus, & nouitiis Religionum ſentiant, vt vel ſic accuratiùs in tanti ponderis negotium erigantur, vel ſaltem agnoſcant rectè Diogenem dixiſſe, *Filij malè educati ſummi hoſtes Patribus in ſenectute ſunt.* Ergo D. Bernardus ſuper Cantica, exponens illud, *Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas,* vitia, quæ irrepere ſolent Nouitiorum animos, qui ceu nouellæ plantationes in domo Domini ſunt plantati, ſi rectè non ſint diſciplina regulari imbuti, ſic recenſet. *Mox, vt in corpore ſolet euenire febricitantibus, ſubit quidam animi rigor, & vigor lenteſcit, languor fingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio, ſpiritus extinguitur, deferueſcit nouitius feruor, ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſſimulatur lex, abdicatur ius, fas proſcribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremo imprudentiæ manus, præſumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpiſſimus, plenus ille ignominia, & confuſione. Saltus de excelſo in abyſſum, & de pauimento in ſterquilinium, de ſolio in cloacam, de cœlo in cœnum, de clauſtro in ſæculum, de Paradiſo in infernum.* Hæc D. Bernardus, diuino certè numine flatus, de iis, qui in nouitiatibus religionum non rectè obſeruantia, prout decet, religioſa, diſciplinaque regulari ſunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ, poſtquam rectè inſtructorum tyronum virtutes recenſuit, quos inter alia vocat *Altiſſimi filios, fideles ſanctæ religionis propagines, fratrum lætitiam, conſociorum ſolatium, ſui inſtructoris gloriam.* Male quoque imbutos diſciplina regulari, prauéque moribus religioſis inſtructos, ſic appellat. *Duræ ceruicis, diſciplina manſueſcere neſcientes, tepidos, curioſos, ſuperbos, qui quam ſuauis eſt Dominus non guſtantes, ſæculari dumtaxat depoſito habitu, non affectu, adhuc in moribus, in verbis, in geſtibus, & propriarum voluntatum pertinacia ſæculo fidem ſeruant, vt monſtro mirabilius, ſed religioſa veſte, hominem videas ſæcularem. Hi ſunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles, & acerbi, ſociorum onus, & ſcandalum, ſui afflictio, & confuſio inſtructoris.*

Porrò ſigna, & mores, quibus male inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit, inter alia hæc ſtatuit. *Tepidus in conuerſatione, & remiſſus publicos mores, & doctorum monita negligit; ea quæ Dei ſunt, languidè operatur, ſi quod inchoat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium, & quæcunque conuentualia occurrit, otio gaudet,*

labore

labore vel modico læditur, & facilè ſe infirmum, vel ad modicum ſe fatigatum prætendit; ſed amore priuato ſe diligens, quæ carnis ſunt ſapit, & proſequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus hærens, ſi quid minus vel negligenter actum inſpexerit, illud in exemplum ad ſuæ velamen tepiditatis, aſſumit. Ficta ei, & indeuota confeſſio, rara, & breuis compunctio, inſipida & ſine intentione oratio, incircumſpecta, & ſine ædificatione lectio, obedientia moroſa, & ſine deuotionis affectu vix aliqualis impletio. Hæc Bonauentura; tremenda ſanè, & horribilia, de nouitiis prauè educatis, & inſtructis: vt vel ſic contremiſcant ſuperiores, qui negligentes in eorum inſtructione inuenimur. Demum Guillelmus de Peraldo de talibus ſic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus eſſe videntur, qui religionem intrant, & ſe non emendant: qui malus eſt in religione, eſt quaſi malus latro Chriſtum in cruce blaſphemans, opere licet non ſermone. Qui de cruce clauſtri tranſiturus eſt ad cruciatum inferni, talis valde infelix eſt; quia in Dei vinario moritur, in eius ſeruatorio corrumpitur, in loco ſalutis damnationem ſuam operatur, quod alij eſſet aurum, hoc ei eſt plumbum, &c.* Hæc velim religioſi omnes placidè auſcultemus, & noſtri muneris finem inſpicientes, rectè, ſanctè, reformatéque noſtri inſtituti modum impleamus.

21 Addere hic tandem placet exempla aliqua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, littera R. verbo Religioſus, Religio*, pro Nouitiis qui Religionem ſemel ceptam deſerere tentantur deſcripſit, & verbis ipſius. Huius generis illuſtre exemplum eſt apud Antonium de Hugone Abbatem Bonæuallis Ordinis Ciſtercienſis, qui ſub Clemente III. claruit circa annum Domini 1186. Hic ſæculum cum reliquiſſet, cœpit religiosè admodum conuerſari in Monaſterio: tentatus tamen valdè fuit de egreſſu Religionis. Hæc cogitans intrauit Templum, & orans deuotè cum lachrymis, vidit ſupra altare Matrem miſericordiæ veſtitam lumine ſicut veſtimento. Et viſum eſt ei, quod videret Ieſum filium eius iuxta eam, & quomodò annunciatus fuerat ab Angelo, & Virgine natus, & paſtoribus nunciatus, circumciſus, & à Iudæis poſtea captus, flagellatus, illuſus, & crucifixus, & exinde reſurgentem intuetur, & aſcendentem in cœlum. Hæc eo aſpiciente, dixit ei Domina noſtra: Viriliter age, & confortetur cor tuum in Domino, & certus eſto talibus tentationibus te modò non pulſandum. Antonin. 2. *p. Chron. tit.* 17. *c.* 2. §. 14.

22 Sub hoc eodem ſancto, & venerabili viro Hugone Abbate Bonæuallenſi factus eſt Religioſus quidam iuuenis valde feruens in principio, qui poſtea valdè tentatus cogitabat ad ſæculum redire. Cui cum Abbas, qui audierat eius tentationem in confeſſione, multum ei ſuaderet de remanendo, & nihil proficeret, dixit Abbas: Fili miſerere animæ tuæ placens Deo, ne perdas gloriam tibi paratam. Ego enim ſpondeo tibi, & fideiuſſorem tui in hoc me conſtituo, quod ſi tu remanſeris, ſanctorum Angelorum ſocius æternus eris. Ad quæ verba confortatus permanſit, & optimè conuerſatus eſt. Qui duobus annis ante mortem grauiſſima infirmitate laborauit, ſed ad eum conſolandum miſſus eſt S. Job cum magna claritate; qua totum infirmatorium repletum eſt. Ego ſum, inquit Iob, quem Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis miſit ad conſolandum te: ſicut ego in tali infirmitate patiens fui, ſic & tu. Et ideo florebis mecum in gloria, & cras eris mecum; & metes quod ſeminaſti. Quod & factum eſt. Et non multo poſt apparuit ei in gloria gratias agens Abbati per cuius admonitionem permanſerat in Ordine. *Idem ibid.*

23 Cœleſtis gloriæ magnitudo, quæ Religioſos manet poſt hanc vitam, tentatos de egreſſu retinendi vim habet, vti Franciſcano cuidam Nouitio contigiſſe legimus. Is enim cum Religionis oneribus premeretur, & præterea ita à Dæmone oppugnaretur, vt iam vix ſuſtineret, & de ſæculo repetendo indignas aleret cogitationes, hoc vno cœleſti remedio ſanatus eſt. Nocte quadam dum in templo ante Venerabilem Euchariſtiam pertranſiens, adorandi cauſa genu, corpuſque inflectit, illo ipſo momento raptus, ac defixus eſt in eiuſmodi viſione. Aſpiciebat longum agmen multorum hominum ordine præcedentium, eodem habitu, eademque forma. Omnibus veſtes erant candidæ: vultus autem, & manus, & pedes, quæ corporis partes è veſte eminebant, ita ſplendidæ ac radiantes, vt cum ipſa Solis luce certarent. Omnes autē neſcio, cui tanquam hoſpiti recens aduenienti obuiam ire, eumque cum feſtiua gratulatione amplecti, atque etiam cum honore deducere videbantur. Quæ ille cum timore, & horrore perfuſus ſpectaret, ab vno illorum inquirens, quidnam id eſſet, cognouit Franciſcanam eſſe Familiam, quæ ad ſuum quendam, quæ tunc è vita migrarat, in cœlum comitandum prodiiſſet. Viuere autem omnes in cœlo lætiſſimos, & feliciſſimos, atque honorem illum candidarum veſtium, quas videret, datum eis eſſe pro Religioſo, quem in terris geſtarent, habitu; fulgorem autem corporis pro carnis incommodis: ac ipſum quoque eiuſdem gloriæ participem futurum, ſi in ſuſcepto conſilio fortem ſe, & conſtantem præſtitiſſet. Atque id quidem ille deinceps facile effecit, ita enim confirmatus eſt, vt nunquam amplius vacillarit. *Platus lib.* 2. *cap.* 18.

In vita Laurentij Iuſtiniani ſcribitur de quodam Fratre; qui importunis dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat, prius tamen vltimum ſalutis ſuæ refugium Laurentij opem, & conſilium explorare ſtatuiſſe. Ad Laurentium ergo ſe conferens: Ecce, Pater, inquit, niſi adiuues me, ad ſæculum redeo. Tum Laurentius acceptum aqua decoctum lauri ramuſculum Fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto planta; & ſi quidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua. Abiit ille, & plantauit & reuixit. Et de miraculo gaudens memoriam virgæ Aaron, & palmæ Macarij reuocauit. Bern. Iuſtinianus *in vita cap.* 4. 24

Quodam tempore dum in die natalitio S. Andreæ Apoſtoli iam meridianis horis Fratres quieſcerent, ſubito quidam frater apertis oculis cæcatus cœpit tremerė, voces ingentes emittere, quibus vocibus teſtabatur, ferre ſe non poſſe, quod patiebatur. Concurrentes fratres viderunt cæcum apertis oculis trementem & clamantem, & à præſentibus alienum, nihil quod foris agi poterat, ſentientem. Eumque in manibus leuauerunt, atque ante altare S. Andreæ Apoſtoli proiecerunt, ipſique pro eo in oratione proſtrati ſunt. Qui ſtatim ad ſe reuerſus, quid paſſus fuerat, confeſſus eſt: quia ſenex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandum dimiſit dicens: Quare fugere voluiſti de Monaſterio? Cumque euadere de canis morſibus nullo modo potuiſſem, venerunt quidam Monachi, & eundem ſenem pro me rogarunt. Qui ſtatim iuſſit canem abſcedere, & ipſe ad me reuerſus ſum. Qui etiam confeſſus eſt, quia eo die, quo iſta pertulit, conſilium habuerat de eodem Monaſterio fugere. D. Greg. *lib.* 9. *Regiſt c.* 38. 25

Alius quoque Monachus diſcedere de eodem Monaſterio S. Andreæ latenter voluit. Cumque hoc mente tractaſſet, voluit oratorium ingredi, ſed ſtatim dæmonio traditus vehementiſſimè vexatus eſt. Relinquebatur vero à dæmonio, ſi extra oratorium ſtetiſſet, & nihil patiebatur aduerſi. Si verò conatus fuiſſet ingredi, ſtatim maligno ſpiritui traditus vexabatur. Cumque hoc ſæpius fieret, culpam ſuam confeſſus eſt, quia egredi de Monaſterio cogitabat. Tunc collecti pro eo Fratres, ſeſe per triduum in precibus aſtrinxerunt, atque ita curatus eſt, vt ad eum poſtmodum nunquam ſpiritus malignus accederet. Dicebat autem ſe eundem beatum Apoſtolum, dum vexaretur vidiſſe, ſeque ab eo increpatum eſſe, cur voluiſſet abſcedere. 26

Ad hæc accidit, quod refert Ioannes Euiratus in Prato ſpirituali. Acceſſimus, inquit, ad Eunuchorum 27

Monaſterium,

Monaſterium iuxta S. Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipſius Monaſterij Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monaſterium Virginum eſt fermè quadraginta. In hoc ergo Monaſterio quinque Virgines ſibi inuicem condixerunt, vt noctu de Monaſterio fugerent, & acciperent viros. Nocte vero quadam cum dormirent ſanctimoniales omnes, illis conſultantibus, vt veſtimenta ſua acciperent, & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ ſunt. Quo facto, non amplius exierunt è Monaſterio, ſed confeſſæ peccata ſua, gratias egerunt Deo dicentes, Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, ne animæ noſtræ perirent. Pratum ſpirituale *cap.* 13.

28 In hiſtoriis Sanctorum Patrum refertur de quodam fratre, qui cum incidiſſet in tentationem, oppugnationis moleſtia victus, diſciplinam Monaſticam perdidit; & cum iterum vellet obſeruantiæ Regularis principia reſumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in ſeipſo: Quando ego me in ſtatu inueniam, quo aliquando fui? Deficienſque animo, ne aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam ſenem, narrauit ei quæ circa ſe agerentur. Senex audita defectionis cauſa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit poſſeſſionem, & eius negligentiâ in ſentes redacta eſt, ac repleta tribulis, & ſpinis. Viſum eſt autem ei poſteà, vt eam excoleret, dixitque filio ſuo: Vade & purga agrum poſſeſſionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum reſpexiſſet, vidit multitudinem tribulorum, & ſpinarum in eo excreuiſſe, & animo deficiens ſibi, ipſe ſic locutus eſt: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & projiciens ſe in terram dormiuit. Hoc autem fecit multis diebus. Poſt hæc venit viſum pater eius quod fecerat, inuenitque ipſum nihil effeciſſe; & dixit ei, Quare vſque modo nihil feciſti? Reſpondit iuuenis patri ſuo: Mox vt operi appropinquaui, viſa tribulorum, ac ſpinarum tanta copia, deterrebat à ſuſceptione laboris, & præ animi anguſtia proſtratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad menſuram latitudinis fili, quam iacens in terra occupas, per ſingulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu puſillanimus efficieris. Quod cum audiſſet iuuenis, conſilium patris ſecutus eſt, & paruo tempore purgata, & exculta poſſeſſio eſt. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia ſedens faciebat ſicut edoctus fuerat à ſene, & requiem inueniens promouebatur per Chriſtum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de patientia.*

29 Olim Eccleſia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthuſiam eſt ingreſſus. Hic poſt aliquantos menſes, cum nouus ille feruor iam penè intepuiſſet, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longè diſtat à vomitu: Huic tepori importuna ſe diaboli tentatio ſociabat, & tam frequens, tamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempeſtates tam aſſiduas ferre non poſſet. Non enim recurrebat ad orationis ſuffragia, nec piorum Patrum monita capiebat. Victor igitur Diabolus miſerum eò perduxit, vt nocte iam inſtante clam turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo ſuper murum, qui cœnobium cingit, horto ſuo proximum, cum vellet ſe deorſum mittere, vidit magiſtrum ſuum qui illum in nouitiatu iam pridem inſtruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad ſe venientem multa luce conſpicuum, & magna circundatum gloria dicentem ſibi: Quorſum, inquit, ô fili, tu fugere maturas in perditionis tuæ periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perſeuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipſe percipies, ſi in Ordine in finem vſque laudabili conuerſatione duraueris. Ille territus primum, deinde apprimè animatus, ſeſe ad mentem reduxit ſaniorem, cellam ſuam introiuit, habitum reſumpſit, & virtute, ac longanimitate proficiens feliciſſimo eſt fine conſummatus. Dion. Carthuſ. *in exhortat. nouitiorum.*

In hac ipſa domo Carthuſiæ, quæ eſt mater noſtra, 30
(inquiunt iidem Dorlandus, & Dionyſius Carthuſiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui ſuadente diabolo, ac iam etiam poſſidente; ſub nocturno ſilentio fugere ad ſæculum moliebatur, cumque per cæmeterium clauſtri tranſitum haberet, audiuit de ſepulchro cuiuſdam nuper defuncti patris vocem manifeſtam dicentem ſibi: Quo fugis, ô miſer? quo fugis? Prædico tibi ſi hinc abieris, filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac ſtupefactus reſipuit, & ad ſe reuerſus cellam repetiit, & in ea vſque in finem laudabiliter perſeuerauit. Idem *ibidem.*

Nouitius quidam in ſuperiori Alemania, cum Car- 31
thuſienſem eſſet Ordinem ingreſſus, nec ſatis firmaſſet mentem in obſequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum reſolutus: O, inquit, ſi nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, ſed ſtatim me ſæculo redderem quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi piſa, & fabas, & duriſſimam Ordinis diſciplinam. Sine pecunia tamen nuſquam tuta, nuſquam honeſta profectio eſt. Cum vndique per cellam circumſpiceret, vidit (mirabile dictu) illos ipſos aureos iacere ſibi ſub oculis probatæ monetæ & publicæ. Tunc ille ſtupidus nimium: Vnde hi nummi tam ſubitò prouenerunt, hoc præſertim in loco, vbi nunquam pecunia conſueta eſt inueniri? Certè hoc artificium Zabule tuum eſt, hi doli ſunt tui, quo me ab Ordine ejicias faciaſque extorrem. Nunc magis ipſe manebo, & vt tibi crepent oculi, me perſeuerantem videbis, & quæ ſancta ſunt æmulantem. Pecunia vero tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibid.*

Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordi- 32
ne ſemel ſuſcepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum noſtrum congrua, mutuatis ex ipſo verbis excerpſi; vt ex eiſdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmentur, ad maiorem Dei gloriam, ſuarumque animarum ſecuriorem ſalutem. Qui præſentis operis finis, & ſcopus eſt.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad perſonas Religioſas vtriuſque ſexus ſpectantibus.

Tomi primi Pars ſecunda.

CAPVT I.

De ſpecialibus obligationibus, iuribus & priuilegiis Regularium Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes Regulares à mendicitate dicti.*
Ii dicuntur, quorum Cœnobiis ex Regula vel Conſtitutionibus non eſt permiſſum bona ſtabilia habere. ibid.
Alij ſunt ex Regula, alij ex Conſtitutionibus. ibid.
Quinam ſint? ibid.
Non ſunt dicendi Mendicantes illi, qui etſi pane Mendicato viuant, ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt. ibid.
Sicut è contra Mendicantes dicentur illi, qui etſi ex priuilegio bona immobilia poſſideant, hoc tamen eſt illis prohibitum ex Regula, vel Conſtitutionibus. ibid.
Alij ſunt à iure, alij ex conceſſione, vel declaratione Sum. Pont. ibid.
Priores ſunt tantùm quatuor, ſcilicet Prædicatores, Minores, Auguſtiniani, & Carmelitæ. ibid.
Poſteriores autem Seruitæ, Minimi, Ieſuatæ, & Ieſuitæ. ibid.
2 *Licitum eſt Mendicantibus ex Conc. Trid. in domibus ſuis bona immobilia poſſidere.*
Exceptis Minoribus de Obſeruantia, & Capuccinis. ibid.
Comprehenduntur in hoc priuilegio Carmelitæ Diſcalceati. ibid.
Ex particularibus tamen ipſorum Conſtitutionibus prohibitum eſt Monaſteriis ipſorum bona immobilia poſſidere. ibid.
3 *Non eſt aliqua lex, aut præceptum quibus teneantur Mendicantes ex mendicato viuere.*
4 *Poſſunt tamen viuere hoc modo, quando illis deſunt neceſſaria ad vitam.*
Nec poſſunt à quæſtuatione prohiberi. ibid.
De licentia ſuorum ſuperiorum. ibid.
Eam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi petant. ibid.
Non eſt prohibitum illis colligere fructus antequam Curatus ſuas primitias. ibid.
Contra prohibentes eos mendicare procedi poteſt. ibid.
5 *Etiamſi eleemoſynas ſuperfluas peterent, non ſunt indicandi ab Ordinariis.*
6 *Bona Minorum de Obſeruantia pertinent ad Papam, vel ad eos, qui ea dederunt.*
Solum habent vſum facti ipſorum, non dominium, aut vſum iuris. ibid.
Poſſunt tamen recipere legata. ibid.
Quorum bonorum, & ad quem vſum? ibid.
7 *Domus profeſſa Societatis Ieſu, & Monaſteria Carmelitarum Diſcalceatorum bona immobilia non poſſident.*
Secus Collegia ipſorum. ibid.
Quamuis in bona ſuorum Religioſorum non ſuccedant. ibid.
8 *Moniales bona immobilia poſſidere poſſunt in communi.*
Etiam Moniales S. Claræ. ibid.
9 *Error eſt dicere teneri Mendicantes manibus laborare, nec poſſe docere, concionari, & confeſſiones audire, &c.*
Inſtitui ſunt ad prædicta munia exercenda. ibid.
10 *Finis ipſorum eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex actiua, & contemplatiua.*
Monachorum verò ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, &c. ibid.
11 *Tenentur ex charitatis præcepto ſaluti proximorum ſubuenire.*
An obligari poſſint à Papa ex vi voti ipſorum ad eundum in terras infidelium? ibid.
12 *Multa illis priuilegia conceſſit Pius V. in Bulla,* Etſi mendicantium.
13 *Plures tenent eam eſſe reuocatam à Greg. XIII. in Conſt.* In tanta.
14 *Quidam putant hanc Gregorij Conſtitutionem publicatam non eſſe.*
Publicata tamen fuit. ibid.
15 *Alij dicunt non eſſe receptam.*
Quomodo id accipiendum? ibid.
16 *Solum eſt reuocata Conſtitutio Pij V. quatenus contraria Conc. Trid.*
17 *Quomodo intelligenda facultas conceſſa mendicantibus ad concionandum?*
18 *Quomodo poſſunt audire confeſſiones ſecularium?*
19 *Quomodo confeſſiones monialium, & aliorum fratrum?*
20 *Adminiſtrant Euchariſtiam, niſi in Paſchate.*

21 *An ſuſpendantur interdicta in feſtiuitatibus Sanctorum Ordinum Mendicantium?*

22 *An Prælati Mendicantium concedant licentias ingrediendi Monaſteria monialium?*

23 *An DD. Epiſcopi poſſint ſe intromittere circa adminiſtrationem bonorum monialium?*

24 *Examen puellarum Deo dicandarum faciendum, & quomodo ab Epiſcopo.*

25 *An poſſint mendicantes à quocumque Epiſcopo Ordines ſuſcipere?*

26 *Quid de Officiis, Miſſis, Concionibus, lectionibus in Eccleſiis mendicantium?*

Declaratum dicitur, non poſſe exponere Sanctiſſimum Sacramentum ſine cauſa ab Ordinario approbata. ibid.

27 *Quomodo controuerſia ſuper præcedentia ab Ordinariis terminanda?*

28 *Admittendi mendicantes ad curam animarum in Conuentibus, quibus talis cura imminet.*

29 *Quarta funeralis an ab ipſis ſoluenda.*

30 *Quid de quarta relictorum pro ornamentis, &c.*

31 *Sepultura libera pro ſecularibus in Conuentibus mendicantium.*

Qualiter ſe gerere debeant cum Curatis circa corpora ſepelienda, Crucem portandam, &c.

32 *Non obligantur ad contributionem onerum.*

33 *Quid declaratum circa contributionem pro ſeminario?*

34 *Quid de oneribus perſonalibus, cuſtodia portarum, murorum, &c.*

35 *Libera facultas Mendicantium ad quaſtuandum.*

36 *Quomodo, aut quando Ordinarij intromitti poſſint in delictis Fratrum?*

37 *Quomodo DD. Epiſcopi non debeant intromitti in ipſorum gubernio.*

Quando cognoſcere poſſint de delictis aliquorum fratrum. ibid.

38 *Puniunt Prælati ipſorum fratres confugientes ad Ordinarios.*

39 *Non debent recipi ab Ordinariis ſub eorum protectione.*

Nec detineri inuitis Superioribus. ibid.

40 *Bona ipſorum extra clauſtra decedentium, ſeu ad clauſtra reuertentium ad quos pertineant.*

41 *Quid facere poſſint Epiſcopi circa uniones Eccleſiarum factas monaſteriis fratrum.*

42 *Qui poſſint in Eccleſiis ſic vnitis Curam animarum exercere.*

Quid circa ſalarium ſeruientium dictis beneficiis? ibid.

43 *Non poſſunt impediri à pulſatione campanæ, celebratione Miſſarum, mortuorum aſſociatione, & aliis Officiis huiuſmodi.*

44 *Quid declaratum circa pulſationes Campanarum.*

45 *Licentia pro conſtruendis domibus mendicantium quomodo danda.*

46 *Aſſociare corpora defunctorum, & mandatum, ſeu prædicationem in die Cœna Dom. quomodo facere poſſint.*

47 *Quomodo officia mortuorum non facienda à Parochis in Eccleſiis fratrum.*

Libera ſepultura in illis. ibid.

Non ſepelienda corpora defunctorum ad quæ aſſocianda vocati fuerint fratres ſine ipſis. ibid.

48 *De candelis quæ fratribus dantur, non debetur portio canonica.*

Qualiter diuidi debeant candelæ, & intorſitia. ibid.

49 *Vſus non faciendi teſtamenta ſine parochis.*

50 *Ad quas proceſſiones accedere debeant Regulares.*

51 *Quomodo facienda proceſſiones à Regularibus in ſuis Eccleſiis.*

Quam præcedentiam debeant habere. ibid.

52 *Gaudent Mendicantes communicatione ſuorum Priuilegiorum.*

Non tamen pœnarum, aut cenſurarum. ibid.

An conceſſa vni Monaſterio cenſeantur aliis conceſſa. ibid.

53 *Vni fratri priuato conceſſa, non cenſentur conceſſa aliis.*

54 *Secus quando priuilegium vni fratri conceſſum inutile eſſet, niſi alteri communicaretur.*

Priuilegium aliquid debet operari, & eſſe vtile. ibid.

55 *Communicatio priuilegiorum intelligenda eſt reſpectiuè.*

56 *Quando priuilegium vni Ordini conceſſum repugnat obſeruantiæ alterius, non communicatur illi.*

57 *Religio cui communicantur priuilegia, poteſt ſe illis defendere contra eam cui primò conceſſa ſunt.*

58 *Reuocata cenſentur à Conc. Trid. quoties in eo ponitur clauſula derogatoria illorum.*

Quid autem quando non ponitur talis clauſula. ibid.

59 *Quomodo, & pro quibus perſonis ſuſpendantur per Bullam Cruciatæ.*

60 *An ſuſpendantur in anno Iubilæi centeſimi.*

61 *Gaudent Mendicantes priuilegiis aliorum Ordinum.*

62 *An extendatur hoc ad priuilegia concedenda.*

63 *Teneantur obſeruare decreta Generalia Clem. VIII. pro reformat. Regular.*

64 *An poſſint obtinere beneficia.*

65 *An idem dicendum de fratribus Minoribus.*

66 *An hoc procedat in Mendicantibus tranſeuntibus ad non mendicantes.*

67 *Non procedit in illis.*

Priuantur etiam voce, & loco in Capitulis. ibid.

An reddantur inhabiles ad officia, & ad quæ officia. ibid.

68 *Mendicantes ad alios mendicantes tranſeuntes, ſeu non mendicantes ad mendicantes, non afficiuntur dictis pœnis.*

69 *Non poſſunt conſentire electioni, poſtulationi, &c. de ſe in diſcordia factis ad aliquam Prælaturam extra ſuum Ordinem.*

Quid dicendum de beneficio parochiali? ibid.

70 *Poſſunt Mendicantes iure communi eſſe Vicarij Epiſcoporum.*

Cum licentia Superioris, & vtilitate Monaſterij. ibid.

Non autem fratres Minores. ibid.

71 *Poſſunt etiam exercere munus Prouiſoris Epiſcopi.*

72 *Qualiter Coadiutorias obtinere poſſint.*

73 *Qualiter alia beneficia, penſiones, & de aliis requiſitis ad ea.*

74 *An teneantur comparere ad allegandum priuilegium exemptionis coram DD. Epiſcopis, ſeu Ordinariis.*

75 *Notanda in calce Capitis.*

76 *Dubium primum circa quandam proceſſionem fieri ſolitam per quoſdam Regulares.*

77 *Priuilegium ingrediendi fœminas in clauſtra tempore proceſſionis.*

78 *Indefinita æquiualet vniuerſali.*

79 *Declaratio Pij V.*

80 *Oracula viuæ vocis.*

81 *Obſtantia contra dicta.*

82 *Solutio prima.*

83 *Secunda.*

84 *Priuilegia per non vſum an deperdantur.*

85 *Dubium alterum.*

86 *Reſponſio.*

87 *Ex Paulo V.*

88 *Maximè ex Clemente VIII.*

Deinde

89 *Deinde conſuetudine.*
90 *Eſt alterum ius naturale.*
91 *Obſtantia in contrarium.*
92 *Solutio.*
93 *Facere proceſſiones ſpectat ad Curatos.*
94 *Declaratio S. Congregationis Rituum circa proceſſiones faciendas.*
5 *Dictio* Niſi *quid importet.*
96 *Reſpondetur obiectioni.*

1 MENDICANTES Regulares à Mendicitate ſic dicti, ij dicuntur quorum Cœnobiis ex Regula, vel Conſtitutionibus nequaquam eſt permiſſum bona ſtabilia, ſeu immobilia (qualia ſunt fundi, prædia, poſſeſſiones, annui redditus, &c.) etiam in communi habere, ſed eorum Religiſi ex eleemoſynis ſibi datis, vel oſtiatim quæſitis, victum, & alimenta comparant. Gloſſa *in cap. ex eo, verb. Mendicantes, de exceſſibus Prælatorum in 6.* Gloſſa *in cap. quorumdam, de elect. in 6. verb. Mendicantes*, Ioannes Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 12. c. 25.* Vnde fit primò Mendicantes alios eſſe ex Regula, alios ex Conſtitutionibus. Mendicantes ex regula (inquit Azorius vt ſup.) ſunt Franciſcani de Obſeruantia: Dominicanos enim, Auguſtinianos, & Carmelitas ſolùm vocat Mendicantes ex Conſtitutionibus; nam Regula S. Auguſtini ſub qua Dominicani, & Auguſtiniani viuunt, & Regula S. Baſilij, ſub qua, vt ipſe inquit) Carmelitæ, permittunt fundos, prædia & alia bona ſtabilia. Sed quod ad Carmelitas attinet, non bene dicit Azorius ſub Regula S. Baſilij viuere, cum luce clarius ſit ſub regula à B. Albert. Patriarcha Hieroſolymitano tradita degere. Malè etiam affirmat Carmelitas non eſſe Mendicantes ex Regula. Ipſorum namque Regula ab Innoc. IV. correcta, & explicata nihil de permiſſione bonorum ſtabilium continet, imò expreſſe habet c. 13. *Et quia vos oportet frequenter mendicare, &c.* Abbas Lapus *alleg. 45.* Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmelit. p. 3. dub. 6.* Vide etiam Annales noſtros. Infertur etiam ſecundò non eſſe dicendos Ordines Mendicantes eos qui tametſi pane mendicato viuant, ex Regula tamen, & Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt: ſicut è contra, eos eſſe dicendos Mendicantes, qui quamuis ex priuilegio ſtabilia bona in communi poſſideant, ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus ea habere nequeunt, quia vt dictum eſt, ratio Mendicantis Ordinis in eo ſita eſt, vt ex Regula, vel Conſtitutionibus hoc illis non ſit permiſſum. Azorius vt ſupra, §. *ex his perſpicuè.* Rurſus Mendicantes alij ſunt à iure, alij ex Conſtitutionibus Summorum Pontificum. Priores ſunt tantùm quatuor, videlicet Dominicani, Franciſcani, Auguſtiniani, Carmelitæ. Hi enim & hoc ordine numerantur *in c. Religionum, de Relig. Domib. in 6. §. ſanè*, & à Pio V. in Conſtitutione *Romanus Pontifex*, anni 1567. Poſteriores vero ſunt Seruitæ quos in prædicta Conſtitutione comprehendit idem Pontifex: Minimi, quos etiam tales declarat in alia Conſtitutione *Apoſtolicæ Sedis*, eodem anno: fratres Ieſuati S. Hieronymi, vt idem Pontifex habet in alia Conſtitutione *Romanus Pontifex*, & Ieſuitæ ex alia etiam Conſtitutione eiuſdem Pij V. *Dum indefeſſe*, ſub anno 1571. Azor. *vt ſupra, §. 2. Quæritur.* De Ordine autem, ſiue antiquitate inter ipſos Mendicantes non eſt locus diſputandi. Solùm enim ordine quo à iure, & Pontificibus referuntur, illos referre volui.

2 His tamen non obſtantibus, vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 5.* licitum eſt Mendicantibus in domibus ſuis, tam virorum quam mulierum, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, bona immobilia in communi poſſidere. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 4.* illis verbis: [Concedit S. Synodus omnibus Monaſteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat.] Vnde cenſendum eſt Concilium authoritate qua pollebat diſpenſaſſe in poſſeſſione communi bonorum immobilium cum omnibus Mendicantibus, ſiue iis ex Regula, Conſtitutionibus, aut alio modo interdicta prius fuiſſet. Hoc enim ſonant verba illa vniuerſalia *omnibus Monaſteriis*, & indefinita illa vox vniuerſali æquipollens *Mendicantium*, & exceptio illa *exceptis, &c.* quæ firmat regulam in omnibus aliis. Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 23. §. 8. Quæritur.* Propter quam cauſam comprehenduntur etiam ſub hoc priuilegio noſtri PP. Diſcalceati Carmelitæ, cum Concilium generaliter loquatur de omnibus Mendicantibus, & Monaſteriis, exceptis Minoribus. Nec obſtat quod obiicit Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmel. part. 3. cap. 8. dub. 6.* quod Concilium ſolum loquatur de iis quibus ex Conſtitutionibus erat prohibitum habere bona immobilia, Carmelitis autem ex Regula illis hoc prohibebatur. Dicendum enim eſt, Concilium nomine Conſtitutionis intelligere etiam Regulam, vt dicunt Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. quæſt. 62. art. 14.* & Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 12. num. 2.* & ratio id ſuadet, quia ſi nomine Conſtitutionum non intelligeret Regulam, fruſtra feciſſet exceptionem de fratribus Minoribus, & Capuccinis, cùm illis ex vi Regulæ prohibitum ſit habere prædicta bona immobilia. Vide Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 47. n. 2.* Et nota ex peculiaribus Conſtitutionibus eorumdem PP. Diſcalceatorum prohibitum eſſe Conuentibus illorum bona immobilia poſſidere, vt patet ex Conſtitutionibus Hiſpan. *p. 1. c. 7. n. 11.* Quod ſine dubio propter ſtrictiorem obſeruantiam paupertatis ſtatutum fuit.

Vnde non eſt aliqua lex aut præceptum quibus te- 3
neantur ex mendicato viuere Mendicantes. Eo enim ipſo quod à Sede Apoſtolica diſpenſati ſunt in poſſeſſione bonorum ſtabilium, diſpenſatur in poſſeſſione tot bonorum ſtabilium quot ſufficiant ad eorum ſuſtentationem, ac per conſequens deobligantur ab onere Mendicandi, ne obligentur ad ſuperflua quærenda, vel tenenda, quæ nullatenus habere poſſunt, iuxta dicta *tom. 1. c. 6. n. 13.* Vide ibi dicta *n. 43.* Imò in caſu quo Mendicantes eſſent in ſua puritate non poſſidendi bona ſtabilia, non erant obligati ad viuendum ex eleemoſynis oſtiatim mendicatis, ſed poterant viuere ex ſibi vltro oblatis, & datis, vel aliquo alio modo quæſitis. Ex vi enim mendicitatis ſolùm obligabantur ad non habendum bona ſtabilia. Azorius *vt ſup. §. 9. quæritur.*

Poſſunt nihilominus, ſiue habeantur, ſiue non, præ- 4
dicta bona viuere ex mendicitate, quando ſcilicet adhuc deſunt illis neceſſaria ad vitam. Vt latè dixi *tom. 1. c. 6. n. 33. & 44.* Quibus iungitur Pius V. in Conſtitutione *Etſi mendicantium*, anno 1567. edita, & de qua inferius dicetur, ac S. Congregationis declaratio anno 1587. qua dicitur: *Fratres Mendicantes nullatenus à quæſtuatione, quæ de licentia ſuorum Superiorum fit & in dies fieri contingit, prohibetur.* Hanc porrò licentiam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi eam videre velint, declarauit enim Sacra Congregatio Concilij, Regulares mendicantes teneri ad oſtendendum Ordinario licentiam quærendi eleemoſynas à ſuis Superioribus ſibi datam. Quæ etiam Sacra Congregatio ad Rectores Eccleſiæ Bononienſis reſpondens declarauit, Non eſſe prohibitum Regularibus colligere frumentum, vuas, ligna, & ſimilia antequam Curatus habuerit ſuas

primitias. Vnde ad huiuſmodi quæſtuationes non requiritur licentia Epiſcopi, cum Mendicantes ſic quæſtuantes vtantur iure ſuos Prohibentes autem eos mendicare incidunt ſecundum aliquos in excommunicationem latæ ſententiæ. Ad minus tamen ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis conceſſo in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum Ordinis, contra Ordinarios impedientes dari nobis eleemoſynas propter lites, & proceſſus inter illos, & noſtros exortos, acerrimè procedendum dixit iis verbis: [Quod ſi per quoſcumque proceſſus, lites, & controuerſias quomodolibet inter ipſos fratres prænominatos, & Eccleſiarum Rectores, & Ordinarios emergentes Ordinarij ipſi ſeu quicũque alij ad inhibitionem Eleemoſynarũ per Chriſti fideles fratribus ipſis faciendarũ quocumque modo fuerint prolapſi, volumus, & præſentium patrocinio decernimus, quod omnes, & ſinguli tales inhibentes ipſo facto excommunicationis incurrant ſententiam, & contra tales ipſi Carmelitarum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini Protectores, & Auditor Cameræ Apoſtolicæ, qui ſunt, & pro tempore erunt, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis ad prædictorum Fratrum requiſitionem poſſint, & debeant quilibet eorumdẽ per ſe ſic ac contra hæreticos procedere.] Nec his obſtat Concilium Trident. dum *ſeſſ.21.cap.9.& ſeſſ.25.c.2.* quæſtorum nomen, & officium omnino abolendum ſtatuit. Non enim id ad Mendicantium Ordines referri debet, vt declarauit Pius V. in conſtitut. ſuprà relata: intentum enim Concilij ſolum eſt tollere illos, qui Eleemoſynas quærunt publicando Indulgentias eis conceſſas, vel prædicando. Rodriguez *tom.2.qq.Regul. q.57.art.7.* Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in conſtit.4. Sixti IV.§.8.à n.40.*

Hinc S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium de anno 1640. pro 27. Ianuarij in fauorem fratrum Minorum Conuentualium hoc edidit decretum. *Sacris inhærens declarationibus alias deſuper editis cenſuit fratres Conuentuales S. Franciſci tanquam Mendicantes nequaquam poſſe ab Ordinariis locorum, ſeu aliis Regularibus prohiberi, quominus per ſeipſos in locis vbi habent Conuentus eleemoſynas quærant, ſed tantùm ſi extra loca vbi Conuentus exiſtunt quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.* Idem etiam habetur ex alia declaratione eiuſdem S. Congregationis 13. Iulij 1646.

5 Hic notandum aliquos eſſe, qui volunt poſſe Ordinarios impedire ne Mendicantes ſuperfluas eleemoſynas petant. Laurentius de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag. mihi.59.* Sed licet Mendicantes ita facientes peccent, & propterea à ſuis Superioribus debeant coerceri, iuxta dicta *tom.1. cap.6. num.43.* non video tamen qualiter competat Ordinariis iudicare an eleemoſynæ, quas petunt, ſint vel non ſint ſuperfluæ. Cum non ſint iudices ipſorum.

6 Minores autem de Obſeruantia, ſiue Capuccini, cum non ſolùm in particulari, ſed neque in communi habere poſſint bona ſtabilia, & bonorum quæ poſſident dominium pertineat vel ad Papam, vel ad eos, qui ipſa contulerunt, vt diximus *tom.1.c.6.n.5.* Ideo ſolum eorum quæ poſſident habent vſum facti, non dominium, aut vſum iuris. Quia ſolum habent facultatem vtendi illis inſtar ſeruorum ad nutum eorum ad quos pertinet dominium, vel vſus iuris, quod eſt vſus facti, (Azorius *tom.1.inſtit.moral. lib.12.c.p.24.*) Nihilominus poſſunt recipere legata, non quidem bonorum ſtabilium, cum illorum non ſint capaces ratione mendicitatis non diſpenſatæ, ſicut eſt in aliis Mendicantium Ordinibus, ſed aliarum rerum, & bonorum ad proprios duntaxat neceſſarios vſus (qua ratione domos ad habitandum iure poſſident) v.g. pecuniarum, librorum, ſuppellectilium ad cultum diuinum, litterarum ſtudium, vel alias impenſas, iuxta modum illis præſcriptum à Nicolao III. *in cap. exiit, de verbor. ſignificat. in 6.* Azor. *vt ſupra,* Sorbus *in additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium, verbo Legata.* Vide dicenda *capite 19.num.45.*

Similiter Domus Profeſſæ Societatis Ieſu bona immobilia etiam in communi poſſidere non poſſunt, quamuis à Concilio Tridentino non excipiantur. Ratio eſt, quia ipſa Societas in ſecunda Congregatione Generali anno 1565. can. 2. ceſſit iuri ſuo prouenienti ex dicta conceſſione Concilij. Quod rectè potuit facere, cum ea conceſſio non fuerit fauor aliquis Religionum, cuius renunciatio cedat in dedecus, & iniuriam ſtatus Religioſi, quale eſt priuilegium fori Ordini Clericali conceſſum. Aliqui etiam credunt ad hanc faciendam renunciationem acceſſiſſe auctoritatem Pontificiam, & ſaltem generalis approbatio habetur à Gregorio XIII. in Extrauaganti *Aſcendente*, anni 1584. Sanchez *lib.6. in decalog.cap.18.à num.11.* Collegia autem eiuſdem Societatis bona immobilia poſſident, & ſine illis fundari non poſſunt, aliàs enim vix poſſent in eis ſtudentes ali, aut conſeruari, ſeu bona ſtudia florere, cum temporalium rerum ſolicitudo quietem ad ſtudium neceſſariam impediat. Suarez *4.tom. de Religione, tract.9.lib.4. c.11.* Iure tamen ſuccedendi in bona ſuorum Religioſorum carent, vt conſtat ex Greg. XIII. in Bulla *Quanto fructuoſius*, & in Bulla *Aſcendente*, ac ex Congregat. General.3.*can.4.* Sanchez *lib.7. in Decalogum, c.12. n.1.* Vide dicenda *cap.19.num.13.* Pariter etiam RR. PP. Diſcalceati Carmelitæ, etiamſi in Collegiis pro ipſorum ſuſtentatione annuos redditus poſſideant, non tamen in Conuentibus, quia illis quæcumque bonorum immobilium poſſeſſio denegatur. Collegia quoque ipſorum iure ſuccedendi in bona fratrum ſunt priuata. Conſtitutiones PP. Diſcalceatorum Hiſpan. ex Capitulo Generali Paſtranæ 1604.*part.1.c.7.n.11.& 13.* 7

Moniales autem Ordinum Mendicantium prædicta bona immobilia in communi poſſidere poſſunt. Concilium enim loco adducto generaliter diſpenſat in hoc cum *omnibus Monaſteriis, & domibus tam virorum quàm Mulierum, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum.* In quo etiam comprehenduntur Moniales S. Claræ, tam quæ primæ Regulæ, quam quæ ſecundæ, & Vrbanæ Regulæ nuncupantur. Cum Tridentinum in eo Decreto in conceſſione habendi bona in communi expreſſerit omnia virorum, & Monialium Monaſteria, & ſolùm exceperit Fratres Minores de obſeruantia, ſeu Capuccinos, non autem Moniales ipſorum. Sic etiam dicitur à Sac. Congregat. Cardinalium declaratum. Rodriguez *tom.3.quæſt. Regular. quæſt.29.art.14.* Sanchez *de præceptis Decalogi lib.7.c.12.n.2.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Moniales S. Claræ,* afferens duas declarationes S. Congregationis quoad hoc.

Error eſt aſſerere Mendicantes non poſſe docere, concionari, confeſſiones audire, & Sacramenta adminiſtrare, ac debere ſuis mánibus laborare ad quærendum ſibi victum, & veſtitum. Ita enim determinauit Alexander IV. in Bulla *Non ſine multa.* Pontificat, anno 3. edita contra Gulielmum Giraldum, Odonem, & alios Pariſiẽſes. Vide Bullam in Bzouio *tom.13. Annal. ſub anno 1257. à num.5.* Guillelmus propterea à Papa Romam euocatus damnatus eſt, omni Eccleſiaſtici ordinis functione, & redditibus exutus, & liber quo talia aſſerebat igni traditus fuit. Bzou. *num.4.* Decens etiam eſt Mendicantes Religioſos prædictis muneribus attendere. Quia ipſi inſtituti ſunt non tanquam Monaſtici Ordines ad ſolitariam vitam agendam tantummodò, ſed ad ſalutem animarum procurandam, conſeruandam, & augendam, ad quæ prædicta munia valdè conducunt. S. Thomas *opuſc.10.* Azor. *tom.2.inſtit.moral.lib.13.c.1.* 8

Finis

10 Finis proprius Mendicantium Regularium, & per quem à Monachis diſtinguuntur, eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex contemplatione,& actione, Magdalenam, & Martham imitantium, & præſertim erga proximi ſalutem procurandam: Monachi autem finis contemplatio, & ſolitudo eſt. Id conſtat ex eorum inſtitutione, ſicut enim Monachi ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, & orationi inſtituti ſunt ex primæua ſui origine (ſic enim de illis loquimur) ſic & Mendicantes, quatuor præſertim Ordines,quibus hoc nomen primum tributum eſt, inſtituti ſunt ad vacandum tum vitæ contemplatiuæ in Choro, & diuinis Officiis, tum actiuæ erga ſalutem proximorum procurandam, confeſſionibus, prædicationibus, doctrina, & miniſterio Sacramentorum. Panormit. *in capite cauſam, el primo de iudic. num.*2. Suarez 4. *tom. de Relig.tract.*6.*lib.*1. *cap.*8.

11 Hinc iuxta dicta *tom.*1. *cap.*1. *num.*17. tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire, confeſſionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. & vt ibidem etiam dictum, ſunt coadiutores Epiſcoporum. Inſuper propterea, vt aliqui probabiliter dicunt, poſſunt ex vi voti obedientiæ, quod emiſerunt, à Papa obligari ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. Sotus 7. *de iuſt. quæſt.*2. *art.*1. Suarez 4.*tom. de Relig.tract.*10. *lib.*6.*cap.*4.*num.*22 Et ſi Ieſuitarum obligatio ratione ſpecialis voti, quod emittunt, multò maior ſit quoad hoc,vt idem Suarez *ibidem*, & conſtabit ex dicendis *cap.*4.*num.*10.

12 Pro priuilegiis autem Mendicantium maximè diſcutienda ſunt ea quæ Pius V. in Bulla. *Etſi Mendicantium Ordines*, anno 1567. edita (quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num.*41. & apud Peirinis *tom.*2. *priuileg. Minim. inter Conſtit. huius Pont. num.*7.) recenſuit. Cum enim is Pontifex re & nomine Pius conſideraſſet grauamina ab Ordinariis, & Eccleſiarum Prælatis ipſis Mendicantibus illata ſub prætextu præſertim Concilij Tridentini decretorum, volens ab iis moleſtiis ipſos liberare,26. ex prædictis grauaminibus relatis, motu proprio, & ex certa ſcientia, ſic illis obuiando decernit. [Nos igitur motu proprio,non ad alicuius inſtantiam, ſed de mera deliberatione, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine declaramus, Canonem *ſeſſ.*4. *cap.*4. per quem omnibus Regularibus etiam in ſuorum Ordinum Eccleſiis, contradicente Epiſcopo, prædicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiuſmodi quando à ſuis Generalibus, vel eorum miniſtris Prouincialibns ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere poſſe, imò volumus, quòd in ſuis Eccleſiis quando eis placuerit, licitè & abſque vllo impedimento, vel contradictione, etiam Epiſcopi, niſi ipſe prædicauerit, prædicare poſſint. Quod verò in *ſeſſ.*23. *c.* 15. circa confeſſiones a Regularibus non audiendas ſtatuitur, etiam dictorum Ordinum Fratres à præfatis ſuis Generalibus, vel Miniſtris Prouincialibus ad audiendas Confeſſiones vtriuſque ſexus Chriſti fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat, ita vt à Confeſſionibus audiendis tam intra eorum Eccleſias,& domos quàm extra minimè prohibeantur, ſuper hoc litteras fel. rec. Pauli Papæ IV. etiam prædeceſſoris noſtri, concedentes eiſdem Fratribus Mendicantibus Regularis obſeruantiæ poſſe Confeſſiones Secularium perſonarum, etiam extra domos,& Monaſteria ſua,& vbilibet audire,approbando & de nouo concedendo.Statuimus etiam,quod ille qui ſemel in vna Diœceſi admiſſus per Epiſcopum fuerit, ſemper in eadem Diœceſi habeatur pro admiſſo, nec amplius examinari, vel præſentari in dicta Diœceſi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quàm quoad Confeſſiones audiendas: nec aliquid pro prædictis exigi, vel recipi debeat. Confeſſores verò Monialium, quæ degunt ſub cura Regularium,ab Ordinario examinari nolumus, quemadmodum neque etiam Fratrum examinari debent. Lectores inſuper ex eiſdem Fratribus,& in Theologia graduati,qui cum licentia ſuorum Superiorum ad gradum admiſſi fuerint, cum de ipſorum doctrina ambigendum non ſit, tam Confeſſiones audituri, quàm prædicationis munus ſubituri ab Epiſcopis minimè examinentur. Ipſique Chriſti fideles Sacramentum Euchariſtiæ, Reſurrectionis Dominicæ feſtiuitate dumtaxat excepta, ſumere, eiſque illud per Fratres huiuſmodi adminiſtrari valeat, nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios aut Eccleſiarum Rectores præfatos,ſeu alios quoſcumque (illorum licentia minimè requiſita) etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & aliis pœnis cogi vel compelli poſſint,ſeu debeant,etiam decernimus, & declaramus. Et licet in *ſeſ.*25.*c.*12. caueatur quod cenſuræ, & interdicta Eccleſiaſtica etiam à locorum ordinariis promulgata mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicari debeant,tamen ſi tempore celebrationis alicuius ex feſtis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis feſtiuitatibus, iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apoſtolica, interdictum huiuſmodi emanauerit,illud in præfatis feſtiuitatibus, & earum octauis ſuſpendimus. Cumque inhoneſtum ſit quemlibet in alienam meſſem falcem iniicere; cumque Monialium Monaſteria non niſi de Epiſcopi, vel ſuperioris licentia, & in caſibus neceſſariis aliquis ingredi præſumat, vt *ſeſ.c.*5. prohibetur, hoc tantum in Monaſteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipſis pleno iure ſubſunt, in quibus in caſibus neceſſariis ipſis dare licentiam poſſint, & non in aliis Monaſteriis.Ita vt in præfatis Monaſteriis, quæ Ordinariis ipſis pleno iure non ſubſunt, ipſi Ordinarij illa ingredi non poſſint, prout in Regulis earum, ſeu de iure ſtatuitur; & in eis aliquos proceſſus aduerſus Moniales ipſas,ſeu fratres huiuſmodi propterea, ſeu aliàs ipſorum Ordinum Superioribus irrequiſitis; quoquo modo formare,aut facere poſſe omnino prohibemus,ita vt aliquam iuriſdictionem ſeu aliquod quodcumque dominium in Moniales, & Fratres huiuſmodi reſpectiuè habere, exercere, aut exequi nullatenus poſſint, aut debeant, immo illas, & illos omnes ab eorum ſuperioritate, dominio, & iuriſdictione, & poteſtate eximinus, & liberamus, pro vt eis conceſſum eſt per ſua priuilegia à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres ſint excluſi à ſuperioritate, & iuriſdictione Ordinariorum reſpectiuè huiuſmodi, vt etiam in illarum, vel illorum ſyndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in diſponendis illorum facultatibus, vel ad alia ſibi non competentia facienda vllatenus non ſe intromittant. Nec etiam Ordinarij ipſos Regulares præfatos citare, & iuriſdictioni ſuæ ſubiicere, ac eorum conuentus occupare, ipſos ab eis expellendo, ac in ipſos iuriſdictionem aliquam, & poteſtatem exercere, vt præmittitur, aut ipſos carceribus mancipare, & contra eos aliud facere poſſint, vt ſuæ ditioni ſubiiciantur. Volumus etiam puellarum Deo dicandarum, an ſcilicet coactæ, vel ſeductæ fuerint, examen faciendum, non niſi infra quindecim dies poſtquam iuxta Concilium Trident. Epiſcopi, vel eorum Vicarij requiſiti fuerint, fieri poſſit. Quibus elapſis amplius in hoc illis ſe intromittere non liceat. Cuius occaſione nec Epiſcopus, nec eius Vicarius intra ſepta Monaſteriorum ingrediantur, ſed ſtent ante cratem ferream; & interrogationes alias quam eas, quas præfatum Concil. Trid. iubet eis fieri, omnino prohibemus; ac ſimiliter volumus quod puellæ, ſeu nouitiæ ipſæ ad alias interrogationes reſpondere minimè teneantur. *Seſſione verò* 23. *cap.*8. Neminem niſi à proprio Epiſ-

*omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnum Dei, & in-
ſtitiam eius, & hæc omnia adjicientur vobis. Nam quemad-
modum eſt liberalis promiſſor, æquè eſt fidelis redditor. Fiet
iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fi-
dem.* Tandem, quæ ethnicus, & gentilis Seneca, chriſtia-
nè certè quondam dixit, communitatibus religioſis, regu-
laribuſque eunctis libens dicam. *Indixiſtis pecuniæ odium,
hoc profeſſi eſtis, hanc perſonam induiſtis, agenda eſt. Ini-
quiſſimum enim eſt, vos pecuniam ſub gloria egeſtatis adqui-
rere.* Hæc Seneca.

23 Sed pro paupertatis Religioſæ commendatione, infa-
famiſque proprietatis abominatione exclamantem piiſſi-
mam Virginem Magdalenam de Pazzi in extaſi quadam
quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecoſtes ha-
buit, prout ex ipſius vita, c. 122. elicitur, ſic audiamus. *Fe-
licisſimi quelli, che puramente vanno ſeguitando te ſenza poſ-
ſedere coſa alcuna transitoria, ſendo che hauer anno per premio
te, che ſei ricchezza d'ogni ricchezza, teſoro d'ogni teſoro, è
la richezza infinita del Paradiſo. Ma chi comprarà il Pa-
radiſo? Oue ſi trouarà danaro, che queſta aggnagli? Che ſi può
dare in prezzo di bene sì grande? O chi lo crederebbe? il nul-
la, il nulla. Per l'amor di Dio non poſſeder nulla, non bra-
mar nulla di queſto mondo, non volere altro che Dio,* Domi-
nus pars hæreditatis meæ. *Digo di più: Anzi non voler Dio,
ſe non per Dio: ô altiſſima, è ricchiſſima pouertà. Di queſta
ſorte hanno prezzo in mano da comprar'il Cielo quelli, che ſon
poueri, perche queſti teſori ſi comprano con vna ſomma pouer-
tà, è quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in
lei i ſuoi teſori, con quali può comprare il Paradiſo. Chi non
amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran
doni?* Beati pauperes ſpiritu, &c. Quam dilecta tabernacula
tua Domine virtutum. Cōcupiſcit, & deficit anima mea.
*Dico del deſiderio della poſſeſſione del Cielo, ò del deſiderio
della poſſeſſione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cie-
lo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prez-
zo baſteuole per così gran Regno.* Et vltrà: *O felici Religioſi,
che ſono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol eſſere egli
ſteſſo, poiche per amor ſuo con voto ſolenne hanno laſciato
tutte le altre coſe: ô ricca pouertà che me fai poſſeſſore del
ſommo bene. Ma per il contrario guai à quei Religioſi, che
con atto proprietario ſi ritengano alcuna coſa trafficando con
quella, come chi non hà tale obligo: ohimè, che in tal modo ver-
gono à rifiutare la lor parte, che è Dio, volendo è tenendo al-
tre coſe fuori di lui; contro alle promeſſe fattegli Ma Dio vo-
glia che poi alla morte, quando ſi verrà alla diſcuſſione, non
ſiano rifiutati dallo ſteſſo Iddio, ſeparati da lui ſommo bene.
O poueri Religioſi tanto ciechi dello ſtato loro. O ſempli-
cità, ò pouertà tanto ſcaduta nelle Religoni, tanto poco
conoſciuta, & oſſeruata da chi ti profeſſa. Dio sà ſe merite-
rà ſcuſa tal cecità in quella diſcuſſione diuina, doue non ſo-
lo i difetti, ma ancora molte coſe, che noi ſtimiano virtù, ap-
parianno diffetti, è vitij.* Spiritum eſtlantia hæc prætermit-
tenda non erant in præſenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cy-
rillum *lib. 3. Apolog. c. 5.* ſic recenſet. *Non ſunt niſi pœnali-
tates naturæ. Nam cum ſic poſſeſſores ſuos illudant, & ad hu-
iuſmodi calamitates adducant, quid niſi virus putandæ ſunt?
Hunc ſiquidem edentant, illum ex culant, hic cerebrum va-
ſtant, illi vitalia perforant, iſti genitalia vorant, alterum
excoriant, alterum denudant. Nonne ſic auaritiæ ingenio-
ſa via, viris imprudentibus collecta diuitiæ poſſeſſores ſuos
plurimis vitiis lacerant, amatores deprauant, dum os lingua
magniloqua, contuitum inuidentia, caput ignauia, ventrem gu-
la, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia to-
tum vaſtant? O malum bonum, tam odioſum! O beata pauper-
tas! O ſtultè dilectum malum! O infelix opulentia! De ca-
tero paupercula pellis, ditiſſima mihi eſt, & vilis magis mihi
placet, quàm pretioſa. Malo certè iam eſſe Simia ſine cauda,
quam Pauo cum cauda.* Alia ibi de vulpe, hyena, gallo, &
caſtore idem Cyrillus lectu quidem gratioſa, & ad in-
tentum congrua profert.

CAPVT XVIII.

Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit.

SVMMARIVM.

1 *Magnum Religionum detrimentum, quòd in eis Tyrones non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur.*

2 *Libros ſpeciales ſingulareſue tractatus de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt Patres.*

3 *Nouitius ſi non inſtruatur, nequam & inutilis euadet.*

4 *Quantum interſit nouitiorum inſtructio; & quàm culpabilis circa hoc negligentia.*

5 *Qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.*

6 *Graues ſententiæ ex Laurentio Iuſtiniano pro præſenti cauſa.*

Proferuntur aliorum Patrum teſtimonia ex Iulio Nigronio, de neceſſitate, & vtilitate Magiſtri ſpiritualis. ibid.

7 *Decreta Clementis VIII. & Vrbani item VIII. ad intentum adducuntur.*

8 *Quanta ſollicitudine Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij regulari diſciplina imbuantur.*

9 *Quibus virtutibus ornatus eſſe debeat Magiſter nouitiorum.*

10 *Affertur breuis inſtitutio, quam S. Nilus ad iuniores Monachos ſcripſit; & qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant.*

11 *Specialiora aliquot documenta pro nouitiorum informatoribus.*

12 *Alia quædam documenta ex Aluarez de Paz de neceſſitate orationis Tyronibus, & Nouitiis religionum.*

13 *Moneantur Nouitij otioſitatem fugere, & ſpiritualibus exercitiis ſemper intendere.*

14 *Omni ſingularitate poſtpoſita Nouitij ſemper communia ſectentur.*

Peculiares amicitiæ è quolibet cœnobio exterminandæ. ibid.

15 *Magiſtri nouitiorum clientulos ſuos ad amorem Regulæ, & conſtitutionum Ordinis maximè inclinent.*

16 *Nouitij ne propter aliorum ignauiam à recto tramite deſciſcant.*

17 *Nouitiorum informatores, non indiſcriminatim omnes ad profeſſionem admittant.*

18 *Magiſtri pietas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere.*

19 *De variis cauſis temera, & infructuoſa profeſſionis quorumdam Religioſorum.*

20 *Quid ſentiant Patres de indiſciplinatis Religionum nouitiis.*

Signa, & mores, quibus malè inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit. ibid.

21 *De nouitiis, qui Religionem ſemel cœptam deſerere tentantur, exempla quædam,* & n. 22.

23 *Nouitios de egreſſu tentatos quid retinere poſſit.*

24 *De quodam fratre qui Dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat.*

25 *Alia quædam exempla referuntur pro retinendis in ordine ſemel ſuſcepto nouitiis ſummoperè congrua;* vſque ad num. 32.

QVÆ

1 QVÆ quondam Ariſtoteles in ſuis Politiis ſcripta reliquit videlicet, *Iuuentutis diſciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum:* Mihi in mentem attulere, præcipuam cauſam, quare ſi Religionum aliquæ ab antiquo forſan feruore deſciuerint, eam fore, quod in eis iuniores tyrones,ſeu nouitij, non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam religionem.* Rurſuſque: *Peruerſus, & inſolens, in onus religionis, & diſſolutionem admittitur.* E contra vero ſanctæ religiones, quæ in ſuo antiquo nitore, ſplendoreque perſiſtunt: ideo eſſe, quia adoleſcentum animos regulari diſciplina educandos, & informandos curant. Teſte enim Diotogene in libro de ſanctitate: *Adoleſcentium educatio, fundamentum eſt totius Reipublicæ.* Hanc ob cauſam caput hoc, opuſculi noſtri vltimum, eò tendet, vt reformationem religionum in eo maxime ſitam eſſe probemus, quod nouitij, & alij iuuenes rectè inſtituantur, ſicut & diſformationem eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes inſtruendos adhibeatur.

2 Id quidem Patres non obſcurè indicarunt, cum tam ſolerti cura, & ſollicitudine libros ſpeciales, ſingulareſue tractatus, de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & paræneſes plures ad nouitios monachos, de eorum inſtructione ſcripſit. S.Baſilius Ephremo coëtaneus, non ſolum de inſtitutionibus monachorum ſermones, conſtitutiones, monaſticas regulas fuſius, & breuius diſputatas,ſed & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Caſſianus antiquiſſimus author, & monachus,de inſtitutis renunciantium librum ad monachos edidit, qui eſt quartus inter ipſius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothecæ habetur, inſtitutionem vnam ad monachos, alteram ad Iuniores monachos compoſuit. Eſaias Abbas author inter Bibliothecæ Patres relatus, ad fratres Iuniores inſtitutionem fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de inſtitutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionyſius Carthuſianus dialogum, ſeu exhortatorium nouitiorum innata ſibi pietate compoſuit. Venerabilis quoque Thomæ de Kempis dialogus nouitiorum,manuale iuuenum, & plures ſermones ad nouitios de eorum inſtitutione extant.Ex quibus,& aliis Patribus floſculos quoſdam inſtructioni tyronum, ſeu iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deſeruientes, more noſtro carpemus.

3 Primus S. Ephrem Syrus in ſuis adhortationibus ad monachos rem hanc non obſcurè ſubindicat. Paræneſi 16. ſic habet: *Si puero onus ſupra vires impoſueris,nocebis ipſi, & ſi inſtruere eum omiſeris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & diſcretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè ſatis indicat, nouum monachum non inſtructum religioſa diſciplina,nequam ſibi, & religioni inutilem prorſus euadere. Alibi quoque ſic: *Si acciderit fratrem aliquem ad monaſticam, ac ſolitariam vitam quacumque occaſione venire, & non ſe ſobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.*Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religioſum, qui in primoribus annis bona diſciplinæ inſtructione non regitur.

4 Secundus adſtat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui ſicut totus cernitur in erudiendis monachis, ſic etiam quantum interſit, illorum, iuniorum præſertim inſtructio, quamque nociua ſit, & culpabilis negligentia quoad hoc, exprimit hiſce verbis: *Inter prouerbia dicitur,quibus non eſt gubernatio decident,vt folia: ſalus autem eſt in multo conſilio. Contemplamini ſententiæ vim fratres. Opus enim nobis eſt auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil eſt miſerabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his qui nullos duces, nullos authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non eſt gubernatio, decident vt folia. Folium à principio ſemper virens, ſemper germinans, ſemper delectabile eſt,non multò poſt areſcit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo eſt, qui à nemine regitur. A principio feruentiſſimus ad ieiunia,ad vigilias,ad quietem, ad obedientiam, & ad quæcunque cætera bona, paulo poſt, extincto eo feruore, ſi nullum habuerit ſui gubernatorem, aut fautorem, qui extinctum ignem ſuſcitet, & accendat, deſiccatur & cadit, & demum deſtitutus, ab hoſtibus ſuis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipſum graſſantur.* Hæc, & alia Dorotheus, vt oſtendat, quantum ſibi nanciſcantur mali monachi, iuniores præcipuè, ſi ſine recta inſtructione diſciplina regulari imbuantur, abſdubiè contrarium dicturus, ſi eos ſancta, religioſaque inſtructione confirmatos agnoſceret.

5 Hos Patres ſequitur Seraphicus D. Bonauentura. Ex quo in primis celebrem illam ſententiam in ſpeculo diſciplinæ habemus: *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam cauſam ruinæ quarumdam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit, his verbis: *Ideo tot ordines confunduntur, quia pueriles mentes ſibimet dimittuntur ſine fræno retrahente a noxiis, & ſine virga ad ſalubria compellente, aut ex negligentia ſeniorum, aut ex nociua condeſcenſione. Sicut imprudens medicus, qui ne contriſtet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de proceſſu religionis, proceſſum, & progreſſum illius *in feruore nouitiatus conſtituit.* Abſdubiè indicans, quod ſicut diſformatæ religionis eſt cauſa, & origo praua iuuenum educatio; ſic quoque perfectæ religionis progreſſus, in recta illorum inſtructione conſtitui debet.

6 Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus,ex quo graues ſententias pro præſenti cauſa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi: *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuſcularum virga tenerrimæ,quæ ad poſſidentis libitum huc, illucque abſque contradictione flectuntur; at verò ſi indurruerint, nequeunt ſe emollire.* Et infra: *Vinea quippe ſpiritualis Domini Sabaoth eſt inchoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat, ſolerti eſt excolenda peritia. Nam ſi inculta remanſerit, dilatat quidem palmites ſuos, ſed nulla vtique bonorum vbertate fœcundos. Proinde omni ſedulitate exercendi ſunt in religione rudes, ne pereffluant, ne torpeant, ne obdureſcant.* Ad idem intentum in libro de diſciplina monaſtica religionis hæc habet inter alia: *Paſtores ſolerter vigilent, cum primum ſuſceperint nouum militem recenter poſitum in monaſterio, ipſum ſpirituali reficere exhortationis pabulo, & ſalutari recreare poculo, antequam mentis patiatur ariditatem, & immundorum ſpirituum experiatur inſultus. Qui autem hoc agere neglexerit, ſibi ipſi iudicium, & ſubdito graue inducit diſpendium. O quot ex incuria Paſtorum ignorantes,quæ Dei ſunt, & quæ ſancto congruunt ſtatui, a ſancto retrocedunt propoſito! Heu quanti, ariditate ſpiritus confecti, & deuotionis guſtu alieni, quia ſicut oportuit, in primordio conuerſionis ſpiritualis non fuerunt imbuti,vocationis gratiam,quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ſatis innuens,rectam educationem nouitiorum maximos progreſſus efficere, inſtructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit cap. ſequenti, ſimulque ſuperioris doctrinæ rationem reddit, dicens: *Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu,vberem producit ex ſe fructum; ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam,quam intendimus, vnico verbo S.Laurentij Iuſtiniani comprobatam.

7 Plurium aliorum Patrum teſtimonia, quæ Iulius Nigronius *in tractatu de neceſſitate, & vtilitate magiſtri*

ſpiritualis, congerit, hic placuit in medium proferre, vtpote valde propoſito noſtro vtilia. Ex iis eſt vnus S.Baſilius *in tractatu de abdicatione rerum.* Vbi ſic: *Acerrima in omnes partes animi circumſpectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ ſtudiis certiſſimum ducem ſequare, eiuſmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere ſciat commonſtrare.* Alius eſt Gregorius Nyſſenus *in libro de Virginitate cap.23.* ſic ſcribens: *Vt qui alicuius nationis ſermonem diſcere inſtituit, minimè per ſe ſatis eſt, vt à ſeipſo erudiatur, ſed ab iis, qui illius ſermonis periti ſunt, inſtituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi conſuetudine progreſſus peregrini ſermonis particeps efficitur, ſic opinor, ſi hæc vita non natura via progreditur, ſed nouo quodam inſtituto aberrat, eam perfectè à nemine poſſe percipi, niſi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ ſtudia propoſita ſunt, rectius ab eo perficerentur, qui illi deditus eſt, ſi à Doctoribus, magiſtriſque ſcientiam illarum rerum perciperet, quarum ſtudio tenetur, quàm ſi per ſe ad rem aggrederetur. Non enim in principiis inſtitutio hæc eſt, vt ex neceſſitate quis res an vtiles ſint ad ſuum iudicium deferat, quandoquidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra diſcrimen poſitum eſt.* Item S. Iſidorus Peluſiota *lib.1. epiſt.2.* ſic monens. *Si probus monachus fieri ſtudes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipſius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos eſſe velis: quin potius iis mentem tuam, & conſilium ſubmitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & coluerunt, à quibus munus iſtud facilè perdiſces.* Maximè verò S.Hieronymus *epiſt.4. ad Ruſticum*, hoc pacto eum inſtituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipſe te doceas; & abſque Doctore ingrediaris vitam, quam nunquam ingreſſus es: Statimque in alteram partem declinandum ſit, & errori pateas, pluſque, aut minus ambules, quam neceſſe eſt: ne aut currens laſſeris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò poſt, vbi probaſſet neceſſarium eſſe magiſtrum aliquem vnum in arte diſcenda, ex politia apum, gruum, hominum, ex gubernatione Eccleſiæ ac nauis ſubjicit hæc. *Et ne plures replicando faſtidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, ſed viuere debere in monaſterio, ſub vnius diſciplina patris, conſortioque multorum.* Præterea Ioannes Caſſianus *col.2. cap.11.* vbi diſcretionis virtutem in eo conſtituit, *Si ſeniorum veſtigia ſubſequentes, neque agere quidquam noui, neque diſcernere noſtro iudicio præſumamus, ſed quemadmodum nos vel traditio illorum, vel vitæ probitas informarit, gradiamur.* Qua inſtitutione formatus, non modo ad perfectam diſcretionis rationem quiſque perueniet, verum etiam munitus à cunctis inſidiis inimici tutiſſimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis magiſtris ſpiritualibus recentioribus, videlicet Ioan. Gerſone, Ioan. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto Turrecremata, & aliis in ſequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimò ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus ſuper receptionem, & educationem nouitiorum dixit, ſimulque noſter Sanctiſſimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari præcepit, vt vel ſic quantum detrimenti religioni ex inculta iuuentute nouitiorum proueniat, quantumque è contrario emolumentum ex religioſa illorum inſtructione naſcatur, innoteſcat, in propatulo ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem diſciplinam in ſingulis religionum Monaſteriis propagandam, Nouitiorum inſtitutio maximè vtilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuiſſe compertum ſit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem ſupra numerum quem capere, atque alere Monaſteria ipſa poſſint, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an verè eſſet ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi inſeruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcirco, vt huiuſmodi incommodo deinceps occurreretur, præcipitur omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum inſtitutione, atque educatione, necnon in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia quæ in ſacris Canonibus, ac decretis, præſertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificiis, & cuiuſcumque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus continentur, tam in aliàs deſignatis, quam nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſteriis, & conuentibus, hæc quæ ſequuntur inuiolatè obſeruari, & exequi perpetuò curent.* Poſt hæc, varia, & diuerſa documenta circa nouitiorum inſtructionem opponit Pontifex, quibus & ſanctum zelum reformationis religioſæ præ ſe fert, ſimulque intentum noſtri capitis grauiſſimè confirmat.

8 Ex quibus omnibus luce iam clariùs innoteſcit, quanta cura, ſollicitudineque Paſtores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, aliique Tyrones, & adoleſcentuli regulari diſciplina imbuantur. Neque enim alia ratione optima religionis œconomia conſiſtere valet, neque ipſi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere poſſunt. Vtrumque in ſimili forma concluſit Epiſcopus Pacenſis. *Cum ea ſit optima Reipublicæ gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ eſſe debet omnibus magiſtratibus, vt pueri, & adoleſcentuli rectè educentur, & inſtruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere poſſunt, quam recta educatione. Nam vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè ſanè; ſunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipſarum religionum, ex quibus ſuos prouentus in poſterum percepturæ ſunt; ſi prudenti cultura à Dominis excolantur, optimũ certè fructum referent, ſin autem ſpinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Bieſſius) *tanquam agri, ex quibus Reſpublica ſuos omnes fructus perceptura eſt, diligentiſſimè colantur, & rebus optimis ſerantur. Prohibeantur inſeri quæcumque Reipublicæ noxia ſunt, & inſita confeſtim à Magiſtratibus euellantur: nam ſemina virtutis admodum rara ſunt.* Hoc ipſum (Plutarcho teſte) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eiſdem parentibus natos, quorum alterum gulæ aſſuefecit, domeſticis deliciis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò oſtenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta appoſuit, leporemque dimiſit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem ſequutus eſt, catulus verò domi enutritus, cibaria quæſiuit. Tuncque dixit, *Videte, ô Ciues, cum ex eodem ſint genere, quam diſſimiles ob educationem inter ſe euaſerint.* Pari ergo paſſu adoleſcentes, ſeu iuuenculi religionum, quamvis ætate, moribus, genereque ſint ſimiles, ſi tamen illorum alter à maioribus rectè inſtruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otioſus, vitiiſque omnibus deditus procedet. Vnde non immeritò totius religionis lapſum ex praua iuuenum, ſeu tyronum educatione, originem trahere diximus. Quod & in ſimili forma odoratus eſt Cicero dicens, *Si legere, & audire voletis externa, maximas Reſpublicas per adoleſcentulos labefactatas reperietis.*

9 Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, ſeu Tyronum, tales magiſtros, ſeu pædagogos, quales tantæ neceſſitati ſubueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos eſſe prudentia dictauerit. De quo optimè S.Laurentius Iuſtinianus, præſcribens ſimul quibus virtutibus ornatus eſſe debeat, qui tale munus ſubire dignus ſit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere quis pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; ægrotus, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus eſt medico; adoleſcenti idiotæ, ne in ſua perſeueret ignorantia accommodandus eſt pædagogus: ita in via Dei nouiter*

imbuendo

imbuendo, ne fallaciis ſatanæ ſeducatur, & pereat, ſpiritualis ei adhibendus eſt pater, qui diſcretione ſit prouidus, experientiâ probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus. Et infrà: *Ab vno quilibet incipiens eſt erudiendus magiſtro, quem oportet illius, qui inſtruendus eſt, habere notitiam priſtinæ conuerſationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipſum præterea latere non debet quales ipſius ſint cogitationes, quibus tentationum ſtimulis agitetur, quibuſve deuotionibus reficiatur, & ita de vniuerſis interioris, & exterioris hominis actibus, geſtibus, ſermonibus, & affectibus illius imbutus exiſtat, ac ſi eſſent propria. Horum etenim, ſi ſpiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorſus ſuperuacuè laborabit.* Qualiter tamen ſe gerere debeant magiſtri nouitiorum in religionibus*, ipſe Iuſtinianus alibi ſcriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitæque emendationem, eorum quibus ſpiritualiter præſunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc demulcendo ſermonibus blandis, interdum ratione perſuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo miniſterium ſuum perficiant.* Et infrà: *Primo quidem moneant, deinde terreant, poſtremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet: *Quiſquis diuina inſpiratione compunctus, relictis ſæculi huius actionibus, ad Deum conuerti feſtinat, ita eum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuerſatione delectetur perſiſtere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magiſtri nouitios religioſos inſtruere debeant, ſic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum diſcrimine tyrones, & veterani in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *eſt velut infans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, id eſt ſpiritualis magiſtri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc eſt mitiora onera petit, cuius puſillanimitas acrem reprehenſionem non ſuſtinet, ſed ſi aliquo delinquat, mel, & lac blandioris ſermonis, & manſuetiſſimæ correptionis expoſcit. Antiquus vero eſt veluti adoleſcens, aut vir, qui ſine tanta magiſtri ſpiritualis cura religioſè viuit, qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes prafert. Nouitius, vt arbuſcula nunc ſata, aſſidua irrigatione indiget, & aut nimium ſolis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non ſuſtinet, & ſi fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut inſurgat magna tentatio, ſtatim areſcit. Profeſſus quaſi arbor procera, & optimè radicata ſine aqua continua exhortationis perſeuerat.* Hæc ille.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem inſtitutionem, quam S. Nilus ad iuniores monachos ſcripſit, eorum quoque magiſtris, & pædagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoſcant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modeſtiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat ſine tumultu, cùm vrget neceſſitas. Sileat inter ſeniores, æquales diligat, minoribus amanter conſulat, ab improbis, carnique deditis, & curioſis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in ſermone caueat arrogantiam, in mutua conſuetudine ſe nemini anteponat. Ne ſit promptus ad riſum, pudore ſe ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aſpiciat, cœlum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem, hominum honores ne admiretur, eorum præſertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ honorum eſt cauſa pulcherrima. Dum rectè agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantum requirat. Quod ſi alios docet, & iuuat, repoſitam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus perſoluens, remunerationem à Deo ſperet in muneribus ſempiternis.* Hæc Nilus. In quibus ſi religioſorum nouæ plantulæ inſtituantur, & religiones ipſæ maximopere ſuccreſcent, & magiſtri, aut Pædagogi ſuo muneri ſatisfacient.

Oportet etiam ſpecialiora aliquot documenta magiſtris morum in religionibus ex Patrum ſententia intimare, vt eorum labor fructu deſiderato non orbetur. Illud 11
primum ſit, vt nouitij religioſi in orationis exercitio inſtruantur, informentur, actuentur. Adſtruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, ſic inquiens: *Inſtent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè ſine orationis exercitio conſumi, deficere, & ſiccari. Vnde addit: *Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Speciale tamen tempus ad id munus illi deſignat dicens: *Diſcant ergo vna ſaltem diei, vel noctis hora tempus, & otium vendicare, quando ad ſe reuerſi, mentiſque cubiculum introgreſſi, orent in abſcondito Patrem ſuum.* Si vero talis hora ad ſomni requiem expoſcatur à natura, *ſurripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna ſola hora contenti videantur, ſubiungit: *Hæc, & alia quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ ſunt.* Abſdubiè indicans, tota die, totaque nocte, ſi per naturam liceret, orationis exercitio aſſueſcendos eſſe tyrones. Optimè quoque de hac inſtructione ſic loquitur ſanctus Laurentius Iuſtinianus. *A pædagogo erudiantur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius: *Quoniam rudis nouitius, quaſi cæcus de tenebris mundialis conuerſationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur, manu ducendus eſt prudenter, donec aſſuetus mentali exercitationi, valeat percipere per ſeipſum, quod abſque præceptore non poterat. Diligentiſſimè igitur redire ad ſe doceatur, & per iugem meditationem commorari ſecum.* Et infrà. Quaſi materiam oſtendens, de qua nouitiis iugis, & continua futura eſt orationis meditatio, ſic loquitur: *Proponatur itaque illi ad ſedulo meditandum Domini* Iesv *humana conuerſatio. Nihil autem ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio ſicut Chriſti vita, & potiſſimum ipſius paſſio glorioſa.* Inferius quoque in idem ſic habet: *Sedeant quippe ſecus pedes* Iesv, *non tamen ante Ieſum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quam vbi ſunt pedes Ieſu.* Et poſt alia, vtilitates quas ex hac iugi oratione, meditationeque in vita Iesv Christi hauriat nouitius, ſic exponit: *His cogitationibus refectus, ac lacte ſpirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiſcitur quæ reliquit in ſæculo, & omnibus ſe priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc ſubdit ſanctus hic Pater: *Hæc fundamenta in principio conuerſationis cuiuſcumque nouitij iacienda ſunt. Hæc nempe ſunt rudimenta, quibus imbuendus eſt nouus miles Chriſti, &c.* Tandem totum ferè caput in inſtruendis nouitiis in huiuſmodi interiori orationis exercitio conſumit.

Ad idem intentum Aluarez de Paz in ſuo opere de vi- 12
ta ſpirituali, ſic loquitur: *Nouitius orationis, & ſanctæ meditationis tenax, frequentiſſimè Chriſtum crucifixum habeat. Ipſi ſuas miſerias, & tribulationes aperiat, neceſſaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquiſitionem poſtulet: recogitet ſeriò peccati fœditatem; ſæculi vanitatem, &c.* Et infra rationem huius documenti ſic aſſignat: *Nam ſancta oratio, ac meditatio eſt magiſtra ſcientiæ, quam nouitius neſcit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, fænum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc eſſe primitus iniungendum nouitio, addit: *Ab oratione ergo nouus Chriſti miles nouam militiam incipiat.* Tandemque: *Si enim in vita ſpiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis conſuetudinem capiet, quæ ſublata, neſcio ſanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religioſus hic author ad intentum noſtrum de neceſſitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum ſcripſit.

13 Maximè quoque ſecundo nouellæ plantationes in religionibus à ſuis magiſtris admonendi ſunt, vt otioſitatem fugientes, ſacrarum litterarum ſtudiis, vel aliis exercitiis ſemper, ſemperque vacent. Ad hoc deſeruiunt, quæ in capite de otioſitate deuitanda adduximus, ſpecialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Baſilius in ſuis regulis interrogans: *Nunquid expediat his, qui nouitij accedunt, ea quæ de ſacris Scripturis ſunt, confeſtim ediſcere?* Reſpondet: *Quæ ad vſum namque pertinentia ſunt, ea vt vnuſquiſque ex diuinis litteris ediſcat, & rectum eſt, & neceſſarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis conſtitutionibus aſſueſiat.* Clarius D. Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ nouos religioſos ſic inſtruit: *Nunquam otio torpeant, ſed ſemper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiſcendo, aut aliis, non quæ ipſi elegerint, ſed quæ iniuncta fuerint, faciendis intendant.* Optimè quoque Dionyſius Carthuſianus in ſuo nouitiorum Dialogo, ſic inſtruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indeſinenter fructuosè te occupa, orando, pſallendo, ſeu meditando quocumque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici poſſunt.

14 Tertio quoque ſolerti cura, ſollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, ſeu nouitiis religionum, vt omni ſingularitate poſtpoſita, ſemper communia ſectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deſeruiunt; ſed D. Bonauentura benè loquitur ad intentum noſtrum in ſuo ſpeculo diſciplinæ inquiens: *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Et rurſus: *Turpis omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Caueat vir conſtans, & honeſtus ne conſuetudinum Ordinis temerarius violator exiſtat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & ſingularitatis erit diuerſitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturam D. Bernardus, ſingularitatem iſtam in monachis ſic reprehendit in expoſitione ſuper Cantica: *Non vultis eſſe contenti vita communi, non ſufficit vobis regulare ieiunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura, quam vobis partimur in veſtimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui veſtri curam ſemel nobis crediḋiſtis, quid rurſum de vobis vos intromittitis? Nam illam, quâ toties Deum conſcientiis veſtris teſtibus, offendiſtis, propriam ſcilicet voluntatem veſtram, ecce nunc iterum magiſtram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſeniorum conſilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior eſt obedientia quàm victima?* Inferius quoque, quantum malum hoc ſit, ſic exponit: *Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſet vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto ſufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tanti ponderis ſolum priſcos Patres audire videamur, non tamen recentiores magiſtros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuenſis vir pius, & doctus in tractatu aſcetico *de peculiaribus paucorum amicitiis è quolibet cœnobio, præcipuè Religioſorum, exterminandis, cap. 5.* Vbi è pluribus vitæ ſpiritualis, & inſtructionis nouitiorum magiſtris hæc ſcripſit pro eorundem inſtitutione valde neceſſaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demonſtrabitur, quam multis nominibus vniuerſæ Communitati cœnobij pernicioſæ, ac deteſtandæ ſint, cum omnes enumeratæ amicitiarum ſpecies, tum potiſſimum quinta iuniorum ob frequentiam, & pericula, non ab omnibus expenſa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noſter locutus eſt, cum eas euertere diſputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, ſi ad nimietatem declinet, non minus ipſiſmet Religioſis, ac ſanctæ Religionis domibus pernicioſa eſt, quam eſſent inimicitiæ, ac manifeſta diſſidia: niſi quod iſta palam, & ſine vllo fuco Religionis deſtruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis eſt Magiſtrorum ſpiritualium vox, & ſententia. Veteres, ac mediæ ætatis magiſtros obſeruet lector in decurſu diſputationis: recentiores nonnullos recenſebo, atque locos indicabo, vnde plura, ſi velit, poſſit exhortator, & inſtructor excerpere. Ioannes à Capiſtrano Ordinis Minorum de obſeruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à ſuis ſuſpecta conſortia, & familiaritatem cum mulieribus, addit hæc verba notatu digniſſima:* Intelliguntur autem ſuſpecta conſortia non ſolum de mulieribus, ſed etiam de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcumque, ſiue cum ſæcularibus perſonis, ſiue etiam cum fratribus ipſis noſtri Ordinis nouitiis, ſiue profeſſis. Et ideo tam Vicarij, quam Guardiani ſint ſolliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scotus Clericus regularis (qui mortuus eſt Cardinalis) functus officio Præpoſiti ſalutaribus documentis epiſtolam pleniſſimam ſcripſit ad Ordinem ſuum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens ſuos, ne laxari morum diſciplinam patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum ſibi ipſis, deinde aliis quamplurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & ſocietates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil eſſe poteſt pernicioſius. Hinc diſſenſiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & ſuſurrationes, & conatus quidam occulti ad ſuadendum aptiſſimi eam vitam, quam ſibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares ſancti Pauli de nouitiis conſtituentes, in quibus propter ætatem maius eſt periculum, ſic magiſtro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos conſuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter diſiungat: in familiaritatem profeſſorum venire prohibeat. *Ioannes à Ieſu Maria Carmelita diſcalceatus, in inſtructione Magiſtri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipſi obſeruanda in eorum educatione, locat ſingularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenij ſimilitudinem, vel aliam quamvis ob cauſam, non ſine aliorum nota, occaſionibus oblatis, vel quæſitis ſimul verſari aſſueſcunt. *Ioannes Tullius ex Ordine Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo ſancto Doctore meritò damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici ſancti Saluatoris ſub eodem vexillo militantes, conſtituunt:* Ne ſub ſpecie fraternæ charitatis, habeatur aliqua frequens conuerſatio ſingularis. *Seruatius Ordinis Præmonſtratenſis ſub eiuſdem Auguſtini Regula, monet Prælatos, vt magno ſtudio, & induſtria diſſocient eos, qui conſpirant in malum, & concordant inter ſe. Beatus Ignatius noſtræ familiæ architectus inſtituit quandam vtiliſſimam animæ apertionem, in qua quiſque Superiori tanquam patri, ac magiſtro cor patefacit, & rationem conſcientiæ ſecretò reddit. In ea illud eſt in rem præſentem, vt ſubditus ſignificet: An alicui plus ſit familiaris, quam aliis. Iam tunc vir ſanctus, ac prudens obſtruere cœpit aditum huiuſmodi peculiaribus amicitiis, ne in ſuum Ordinem irreperent. Præſtiterunt id alij poſtea. Iulius Pacius in libello Italicè edito de mortificatione, ſuadens indifferentiam in conuerſando, diſſuaſit priuatas amicitias. Secutus eſt Lucas Pinellus in libro, quem Italicè item ſcripſit de Religioſa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Chriſti, caput habet, quo Chriſtum inducit Religioſos à nimia familiaritate paucorum ſodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco Societatem vniuerſam, monuit primum ſuos, ne huic generi familiaritatum feneſtram vllam aperirent; deinde in libro induſtriarum ad curandum animi morbos, caput ſcripſit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares perſonas in gubernatione cum aliorum offenſione retenturi viderentur. Bernardinus Roſignolius opere Latino de diſciplina Chriſtianæ perfectionis, monuit potiſſimùm adoleſcentes*

Sancti

Sancti Baſilij teſtimoniis, vt priuatas ſodalitates, amoremque ſingularem defugerent. Prodiit in Hiſpania Alphonſus Rodricus, qui prima parte ſuorum exercitiorum de perfectione, virtutibuſque Chriſtianis Hiſpanicè primum ſcripta, deinde in alias linguas etiam Latinam tranſlata collegit in tractatu quarto varias ſpecies huius pernicioſæ amicitiæ, quas optimis rationibus ſuadet ab ordine quocumque Religioſo, quamlongiſſimè arceri oportere, atque ego proximo capite recenſui, & explicaui. Caput integrum, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita ſpirituali eiuſque perfectione impendit in deteſtationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus eſt huius deteſtabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthaſaris Aluarez, viri valde ſpiritualis, atque experti refert illius ſenſum de his amicitiis, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiamſi aliàs bonæ videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco ſtrictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex ſuo ſenſu diſputans de perfectione charitatis docet eos qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiuſmodi eſt vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio perſonarum. Ioannes Buſæus in Germania dedit in lucem Panarion, hoc eſt Arcam medicam: in qua ſub nomine euſdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præſcribens è Sanctorum Patrum deprompta narthecciis. E Belgio prodiit Medicus Religioſus Caroli Scribanij, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta ſalutaria. Verum ne ſine methodo aliqua gradiamur, damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitiis, ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum & extraneorum. Hæc, & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos ad amorem Regulæ, Conſtitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores inſtituerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta (inquit) obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cella progredi, ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua authoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere, quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquam ſi à Deo ſint cœlitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & inſtitutionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè, vt enim optimè S. Cyprianus: *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur, ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequium, & ſubiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtituit nouitios de re propoſita. *Religionem ſanctam ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit feruentiſſimo, ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecioſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque: *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio & in aliis inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant.* Clarius Aluarez de Paz ſic loquitur ad propoſitum. *Regulam, & inſtituta ſuæ religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præſtare contendant.* Alia ex variis authoribus huic themati deſeruientia facilè legentibus obuia erunt.

16. Nec omittam quinto, in eo quoque præcipuè magiſtros morum diſcipulos ſuos nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam defectuſve aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto tramite, & itinere incœpto deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios; Parænesi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renuncians ad fratres ingreſſus ſis, incideriſque in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens, conſpexeriſque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atque incompoſitè incedentes, ac ea quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas.* Et infrà. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi ſunt vocati, pauci verò electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos.* Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem, ſimul breuem admonitionem ad mores nouitij ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodiis, & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manantem in anima tua combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te vel puer compulerit, ſequaris ipſum, & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens, corde ora. Obedientiam vero, & caſtitatem tui corporis, tanquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam verò in cœlos.* Hæc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura ſic inſtruit nouitios de eo, quod intendimus. *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Kempis in ſuo dialogo nouitiorum, circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari, ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quare cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam intrant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

Ad hæc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiarum in Religionibus intentos eſſe oportere, vt non omnes qui habitum religionis ſuſcipiunt, indiſcriminatim ad profeſſionem admittant; 17
ſed eos dumtaxat, quos bona indole, & ingenij docilitate præditos, religioſæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aſpexerint; cæteros autem, charitatis ordine ſeruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Baſilius in ſuis regulis, monens eos quos in ſæculi vitioſa vita degiſſe viſi fuerint, maximopere probandos eſſe. *Qui ipſorum mores ſint, num conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quidvis præcipiti, ad religionem veniant? Et ſi quid (inquit) ineſſe in ipſis ſtabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus, ſin minus repudiemus.* Ratione ſubdit dicens: *Siquidem in iis, qui iſtiuſmodi ſunt magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet, qui præter id, quod nullā ipſi vtilitatem inueniunt, cæteris etiam ſunt detrimento, quod inſtitutum noſtrum falſis probris, & nequiſſimis maledictis magnopere infament.* Idem Baſilij intentum grauiſſimis verbis proſequitur D. Bernardinus Senenſis Minoritarum decus; ſermone enim de Sacra Religione hortatur religioſos, ne ad Societatem omnes indiſcriminatim habitum poſtulantes admittant. *Non ſicut quidam (inquit) qui inconſideratè recipiunt omnes, quorum fructus eſt infamia & ſcandalum ſuæ religionis.* Rurſuſque: *Pleroſque temporibus noſtris ſub pallio charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, paſſim & inconſideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit*

fumus, & fœtor, & impeditiuum obſtaculum eorum qui cum Dei honore, & ſui, ac proximorum ſalute ingreſſi fuiſſent religionem. Ideo autem magnam in cautelam ſeruari vult Bernardinus, quia, vt ipſe loquitur: *Experientia teſte, quidam ad religionem venientes in principio videntur agni, & modico elapſo tempore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religioſis communitatibus pariat, qui indiſcriminatim diſcolos, & male morigeratos ad habitum religionis admittit, exprimit idem Bernardinus. *Pudet enim, & iuſtè prudentem virum, aſſumere religionem, & ſtatum, in quo ante ſe præcedere videt multos homines infames, & ſceleratos, & tamen in breui tempore apoſtatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauentura rebellem, contumacem, & contentioſum iuuenem, tanquam ouem morbidam à grege Religionis ſegregandum docet. *Si quis* (inquit) *ſufficienter expectatus, & monitus mores corrigere, ac religionis formam induere negligit, præſertim ſi rebellis, aut contentioſus extiterit, non eſt proficientium numero aggregandus. Infidelis ſi ſit, diſcedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregem contaminet.* Et ruſus: *Peruerſus, & inſolens, in onus Religionis, & diſſolutionem admittitur.* Prudentiſſima etiam Virgo Thereſia de IESV ſollicite nimis in libro de itinere perfectionis, religioſas nouitias ſtricto examine diſcutiendas eſſe, & ineptas ab Ordine eiiciendas monet, dicens: *E meneſter gran information para receuirlas, y larga prolacion para hazerlas profeſſas.* Et poſtea, *Entienda vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas.* Quod ipſum grauiſſimis verbis per totum caput proſequitur, clare monens, non omnes, ſed ſelectiores fœminas, probatique ſpiritus ad religionem admittendas fore. Superioreſque religionum, qui ſæculari pietate moti, id non faciunt, poſt mortem pœnis puniendos prædicit.

18 Dixit tamen, charitatis ordine ſeruato, male morigeratos nouitios ab Ordine expellendos eſſe, quia quandoque Magiſtri, ſeu præceptoris patientia, pietas, & charitas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere, vt exemplo cuiuſdam è vita S. Pachomij, probat S. Dionyſius Carthuſienſis, ſer. 6. de Dom. 13. poſt Trinitatem, his verbis. *In vita S. Pachomij legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomij quidam iuuenis monachus, nomine Syluanus, multum inordinatè ſe habens, & leuis, alios quoque quoſdam iuniores ſibi alliciens, atque inficiens. Propter quod ſeniores voluerunt fratrem illum expellere, & de hoc ſæpè loquebantur Pachomio, qui Beatiſſimus pater & vir Apoſtolicæ Sanctitatis rogauit fratres illos patientiam ad tempus habere cum iuuene illo, & orare pro ipſo, & ipſe Pachomius pro eodem inſtanter orauit. Paulò poſt Deus omnipotens, & benignus, tanta compunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore, tam profundiſſima humilitate impleuit mentem Syluani, quod iugiter in omni bono plorauit, nec tempore refectionis à lachrimis potuit ſe refrenare; ita vt S. P. Pachomius teſtaretur de illo, quod nullus in toto ſuo monaſterio ſic ſuam eſſet humilitatem ſecutus, vt frater Syluanus. Quo poſt paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis ſanctis eſſe ſuſceptam.* Hoc ergo ſibi exemplum Magiſtri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priuſquam aliquem à religioſa ſocietate repellant, pietatis, charitatiſque eum illo modum obſeruent.

19 Placuit ad idem intentum, quæ Guillelmus de Peraldo in tract. de conuerſione monachorum dixit, dum de variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profeſſionis quorumdam religioſorum ageret, huc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit ex ſuperbia recipientium, qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur, ad ſeculum reuertatur. Qui videntur tali fatuitate laborare, quaſi laboraret ille, qui verecundaretur de hoc quod in meſſe ſua palea non inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat, quis palea, quis granum exiſtat, ad impetum enim huiuſmodi venti palea diſcedit, granum verò locum minimè dimittit. Superuacaneum eſſet tempus probationis, ſi omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis a Deo vocatis pauci ſint electi. Non eſt mirum ſi non omnes, qui probantur, ad profeſſionem admittantur. Qui vult vineam habere bonam, cum diligentia palmites, ex quibus plantanda eſt, eligit, ſic qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad profeſſionem recipit.* Et infra, *Oportet, vt religio deſpumetur, ad hoc, vt in puritate ſua ſeruetur. Vbi deeſt deſpumatio, ibi impuritas multa.* Et infra, *Aliquando hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratione nepotulos ſibi aggregant, quos in religione recipi faciunt, non vt ſaluentur, ſed vt ditentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios ſuos in religione ponunt, vt ab eis ſe expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam quàm animarum ſalutem. Hi in ingreſſu nihil ſpirituale intendentes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, poſt ingreſſum Crucis Chriſti inueniuntur inimici, ventri ſuo, non Domino* IESV CHRISTO *in monaſterio ſeruientes.* Hæc, & alia de religioſis hic author, manifeſtè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos, ad profeſſionem admittendos fore, & quanta cura, ſollicitudoque in eorum inſtructione adhibenda ſit.

Vt autem Religionum Superiores in re tam neceſſaria, 20
qualis eſt educatio puerorum, non ſegniter, aut oſcitanter, ſed ſollicite nimis ſe gerant, audiant tandem, quæ aliqui Patres, & Religioſi, de indiſciplinatis, maleque inſtructis adoleſcentibus, & nouitiis Religionum ſentiant, vt vel ſic accuratiùs in tanti ponderis negotium erigantur, vel ſaltem agnoſcant rectè Diogenem dixiſſe, *Filij malè educati ſummi hoſtes Patribus in ſenectute ſunt.* Ergo D. Bernardus ſuper Cantica, exponens illud, *Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas,* vitia, quæ irrepere ſolent Nouitiorum animos, qui ceu nouellæ plantationes in domo Domini ſunt plantati, ſi rectè non ſint diſciplina regulari imbuti, ſic recenſet. *Mox, vt in corpore ſolet euenire febricitantibus, ſubit quidam animi rigor, & vigor lenteſcit, languor fingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio, ſpiritus extinguitur, deferueſcit nouitius feruor, ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſſimulatur lex, abdicatur ius, fas præſcribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremò imprudentiæ manus, præſumitur ille temerarius, ille pudendus, ille turpiſſimus, plenus ille ignominia, & confuſione. Saltus de excelſo in abyſſum, & de pauimento in ſterquilinium, de ſolio in cloacam, de cælo in cœnum, de clauſtro in ſeculum, de Paradiſo in infernum.* Hæc D. Bernardus, diuino certè numine flatus, de iis, qui in nouitiatibus religionum non rectè obſeruantia, prout decet, religioſa, diſciplinaque regulari ſunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ, poſtquam rectè inſtructorum tyronum virtutes recenſuit, quos inter alia vocat *Altiſſimi filios, fideles ſanctæ religionis propagines, fratrum lætitiam, conſociorum ſolatium, ſui inſtructoris gloriam.* Male quoque imbutos diſciplina regulari, prauéque moribus religioſis inſtructos, ſic appellat. *Duræ ceruicis, diſciplinæ manſueſcere neſcientes, tepidos, curioſos, ſuperbos, qui quam ſuauis eſt Dominus non guſtantes, ſeculari duntaxat depoſito habitu, non affectu, adhuc in moribus, in verbis, in geſtibus, & propriarum voluntatum pertinacia ſeculo fidem ſeruant, vt monſtro mirabilius, ſed religioſa veſte, hominem videas ſecularem. Hi ſunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles, & acerbi, ſociorum onus, & ſcandalum, ſui afflictio, & confuſio inſtructoris.*

Porrò ſigna, & mores, quibus male inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit, inter alia hæc ſtatuit. *Tepidus in conuerſatione, & remiſſus publicos mores, & doctorum monita negligit; ea quæ Dei ſunt, languidè operatur, ſi quod inchoat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium, & quæcunque conuentualia occurrit, otio gaudet,*

labore

labore vel modico læditur, & facilè ſe infirmum, vel ad modicum ſe fatigatum prætendit; ſed amore priuato ſe diligens, quæ carnis ſunt ſapit, & proſequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus hærens, ſi quid minus vel negligenter actum inſpexerit, illud in exemplum ad ſuæ velamen tepiditatis, aſſumit. Ficta ei, & indeuota confeſſio, rara, & breuis compunctio, inſipida & ſine intentione oratio, incircumſpecta, & ſine ædificatione lectio, obedientia moroſa, & ſine deuotionis affectu vix aliqualis impletio. Hæc Bonauentura; tremenda ſanè, & horribilia, de nouitiis prauè educatis, & inſtructis: vt vel ſic contremiſcant ſuperiores, qui negligentes in eorum inſtructione inueniuntur. Demum Guillelmus de Peraldo de talibus ſic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus eſſe videntur, qui religionem intrant, & ſe non emendant: qui malus eſt in religione, eſt quaſi malus latro Chriſtum in cruce blaſphemans, opere licet non ſermone. Qui de cruce clauſtri tranſiturus eſt ad cruciatum inferni, talis valde infelix eſt; quia in Dei vinario moritur, in eius ſeruatorio corrumpitur, in loco ſalutis damnationem ſuam operatur, quod alij eſſet aurum, hoc ei eſt plumbum, &c.* Hæc velim religioſi omnes placidè auſcultemus, & noſtri muneris finem inſpicientes, rectè, ſanctè, reformatéque noſtri inſtituti modum impleamus.

21 Addere hic tandem placet exempla aliqua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, littera R. verbo Religioſus, Religio*, pro Nouitiis qui Religionem ſemel ceptam deſerere tentantur deſcripſit, & verbis ipſius. Huius generis illuſtre exemplum eſt apud Antonium de Hugone Abbatem Bonæuallis Ordinis Ciſtercienſis, qui ſub Clemente III. claruit circa annum Domini 1186. Hic ſæculum cum reliquiſſet, cœpit religioſè admodum conuerſari in Monaſterio: tentatus tamen valdè fuit de egreſſu Religionis. Hæc cogitans intrauit Templum, & orans deuotè cum lachrymis, vidit ſupra altare Matrem miſericordiæ veſtitam lumine ſicut veſtimento. Et viſum eſt ei, quod videret Ieſum filium eius iuxta eam, & quomodò annunciatus fuerat ab Angelo, & Virgine natus, & paſtoribus nunciatus, circumciſus, & à Iudæis poſtea captus, flagellatus, illuſus, & crucifixus, & exinde reſurgentem intuetur, & aſcendentem in cœlum. Hæc eo aſpiciente, dixit ei Domina noſtra: Viriliter age, & confortetur cor tuum in Domino, & certus eſto talibus tentationibus te modò non pulſandum. Antonin. 2. *p. Chron. tit.* 17. *c.* 2. §. 14.

22 Sub hoc eodem ſancto, & venerabili viro Hugone Abbate Bonæuallenſi factus eſt Religioſus quidam iuuenis valde feruens in principio, qui poſtea valdè tentatus cogitabat ad ſæculum redire. Cui cum Abbas, qui audierat eius tentationem in confeſſione, multum ei ſuaderet de remanendo, & nihil proficeret, dixit Abbas: Fili miſerere animæ tuæ placens Deo, ne perdas gloriam tibi paratam. Ego enim ſpondeo tibi, & fideiuſſorem tui in hoc me conſtituo; quod ſi tu remanſeris, ſanctorum Angelorum ſocius æternus eris. Ad quæ verba confortatus permanſit, & optimè conuerſatus eſt. Qui duobus annis ante mortem grauiſſima infirmitate laborauit, ſed ad eum conſolandum miſſus eſt S. Job cum magna claritate; qua totum infirmatorium repletum eſt. Ego ſum, inquit Iob, quem Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis miſit ad conſolandum te: ſicut ego in tali infirmitate patiens fui, ſic & tu. Et ideo florebis mecum in gloria, & cras eris mecum; & metes quod ſeminaſti. Quod & factum eſt. Et non multo poſt apparuit ei in gloria gratias agens Abbati per cuius admonitionem permanſerat in Ordine. *Idem ibid.*

23 Cœleſtis gloriæ magnitudo, quæ Religioſos manet poſt hanc vitam, tentatos de egreſſu retinendi vim habet, vti Franciſcano cuidam Nouitio contigiſſe legimus. Is enim cum Religionis oneribus premeretur, & prætereà ita à Dæmone oppugnaretur, vt iam vix ſuſtineret, & de ſæculo repetendo indignas aleret cogitationes, hoc vno cœleſti remedio ſanatus eſt. Nocte quadam dum in templo ante Venerabilem Euchariſtiam pertranſiens, adorandi cauſa genu, corpuſque inflectit, illo ipſo momento raptus, ac defixus eſt in eiuſmodi viſione. Aſpiciebat longum agmen multorum hominum ordine præcedentium, eodem habitu, eademque forma. Omnibus veſtes erant candidæ: vultus autem, & manus, & pedes, quæ corporis partes è veſte eminebant, ita ſplendidæ ac radiantes, vt cum ipſa Solis luce certarent. Omnes autẽ neſcio, cui tanquam hoſpiti recens aduenienti obuiam ire, eumque cum feſtiua gratulatione amplecti, atque etiam cum honore deducere videbantur. Quæ ille cum timore, & horrore perfuſus ſpectaret, ab vno illorum inquirens, quidnam id eſſet, cognouit Franciſcanam eſſe Familiam, quæ ad ſuum quendam, quæ tunc è vita migrarat, in cœlum comitandum prodiiſſet. Viuere autem omnes in cœlo lætiſſimos, & feliciſſimos, atque honorem illum candidarum veſtium, quas videret, datum eis eſſe pro Religioſo, quem in terris geſtarent, habitu; fulgorem autem corporis pro carnis incommodis: ac ipſum quoque eiuſdem gloriæ participem futurum, ſi in ſuſcepto conſilio fortem ſe, & conſtantem præſtitiſſet. Atque id quidem ille deinceps facile effecit, ita enim confirmatus eſt, vt nunquam amplius vacillarit. *Platus lib.* 2. *cap.* 18.

In vita Laurentij Iuſtiniani ſcribitur de quodam Fratre; qui importunis dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat, prius tamen vltimum ſalutis ſuæ refugium Laurentij opem, & conſilium explorare ſtatuiſſe. Ad Laurentium ergo ſe conferens: Ecce, Pater, inquit, niſi adiuues me, ad ſæculum redeo. Tum Laurentius acceptum aqua decoctum lauri ramuſculum Fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto planta; & ſi quidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua. Abiit ille, & plantauit & reuiruit. Et de miraculo gaudens memoriam virgæ Aaron, & palmæ Macarij reuocauit. Bern. Iuſtinianus *in vita cap.* 4. 24

Quodam tempore dum in die natalitio S. Andreæ Apoſtoli iam meridianis horis Fratres quieſcerent, ſubitò quidam frater apertis oculis cæcatus cœpit tremerè, voces ingentes emittere, quibus vocibus teſtabatur, ferre ſe non poſſe, quod patiebatur. Concurrentes fratres viderunt cæcum apertis oculis trementem & clamantem, & à præſentibus alienum, nihil quod foris agi poterat, ſentientem. Eumque in manibus leuauerunt, atque ante altare S. Andreæ Apoſtoli proiecerunt, ipſique pro eo in oratione proſtrati ſunt. Qui ſtatim ad ſe reuerſus, quid paſſus fuerat, confeſſus eſt: quia ſenex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandum dimiſit dicens: Quare fugere voluiſti de Monaſterio? Cumque euadere de canis morſibus nullo modo potuiſſem, venerunt quidam Monachi, & eundem ſenem pro me rogarunt. Qui ſtatim iuſſit canem abſcedere, & ipſe ad me reuerſus ſum. Qui etiam confeſſus eſt, quia eo die, quo iſta pertulit, conſilium habuerat de eodem Monaſterio fugere. D. Greg. *lib.* 9. *Regiſt c.* 38. 25

Alius quoque Monachus diſcedere de eodem Monaſterio S. Andreæ latenter voluit. Cumque hoc mente tractaſſet, voluit oratorium ingredi, ſed ſtatim dæmonio traditus vehementiſſimè vexatus eſt. Relinquebatur verò à dæmonio, ſi extra oratorium ſteriſſet, & nihil patiebatur aduerſi. Si verò conatus fuiſſet ingredi, ſtatim maligno ſpiritui traditus vexabatur. Cumque hoc ſæpius fieret, culpam ſuam confeſſus eſt, quia egredi de Monaſterio cogitabat. Tunc collecti pro eo Fratres, ſeſe per triduum in precibus aſtrinxerunt, atque ita curatus eſt, vt ad eum poſtmodum nunquam ſpiritus malignus accederet. Dicebat autem ſe eundem beatum Apoſtolum, dum vexaretur vidiſſe, ſeque ab eo increpatum eſſe, cur voluiſſet abſcedere. 26

Ad hæc accidit, quod refert Ioannes Euiratus in Prato ſpirituali. Acceſſimus, inquit, ad Eunuchorum 27 Monaſterium,

Monaſterium iuxta S. Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipſius Monaſterij Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monaſterium Virginum eſt fermè quadraginta. In hoc ergo Monaſterio quinque Virgines ſibi inuicem condixerunt, vt noctu de Monaſterio fugerent, & acciperent viros. Nocte vero quadam cum dormirent ſanctimoniales omnes, illis conſulentibus, vt veſtimenta ſua acciperent, & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ ſunt. Quo facto, non amplius exierunt è Monaſterio, ſed confeſſæ peccata ſua, gratias egerunt Deo dicentes, Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, ne animæ noſtræ perirent. Pratum ſpirituale *cap.* 13.

28 In hiſtoriis Sanctorum Patrum refertur de quodam fratre, qui cum incidiſſet in tentationem, oppugnationis moleſtia victus, diſciplinam Monaſticam perdidit; & cum iterum vellet obſeruantiæ Regularis principia reſumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in ſeipſo: Quando ego me in ſtatu inueniam, quo aliquando fui? Deficienſque animo, nec aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam ſenem, narrauit ei quæ circa ſe agerentur. Senex audita defectionis cauſa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit poſſeſſionem, & eius negligentiâ in ſentes redacta eſt, ac repleta tribulis, & ſpinis. Viſum eſt autem ei poſteà, vt eam excoleret, dixitque filio ſuo: Vade & purga agrum poſſeſſionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum reſpexiſſet, vidit multitudinem tribulorum, & ſpinarum in eo excreuiſſe, & animo deficiens ſibi, ipſe ſic locutus eſt: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & projiciens ſe in terram dormiuit. Hoc autem fecit multis diebus. Poſt hæc venit viſum pater eius quod fecerat, inuenitque ipſum nihil effeciſſe; & dixit ei, Quare vſque modo nihil feciſti? Reſpondit iuuenis patri ſuo: Mox vt operi appropinquaui, viſa tribulorum, ac ſpinarum tanta copia, deterrebar à ſuſceptione laboris, & præ animi anguſtia proſtratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad menſuram latitudinis fili, quam iacens in terra occupas, per ſingulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu puſillanimus efficieris. Quod cum audiſſet iuuenis, conſilium patris ſecutus eſt, & paruo tempore purgata, & exculta poſſeſſio eſt. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia ſedens faciebat ſicut edoctus fuerat à ſene, & requiem inueniens promouebatur per Chriſtum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de patientia.*

29 Olim Eccleſia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthuſiam eſt ingreſſus. Hic poſt aliquantos menſes, cum nouus ille feruor iam penè intepuiſſet, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longè diſtat à vomitu: Huic tepori importuna ſe diaboli tentatio ſociabat, & tam frequens, tamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempeſtates tam aſſiduas ferre non poſſet. Non enim recurrebat ad orationis ſuffragia, nec piorum Patrum monita capiebat. Victor igitur Diabolus miſerum eò perduxit, vt nocte iam inſtante clam turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo ſuper murum, qui cœnobium cingit, horto ſuo proximum, cum vellet ſe deorſum mittere, vidit magiſtrum ſuum qui illum in nouitiatu iam pridem inſtruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad ſe venientem multa luce conſpicuum, & magna circundatum gloria dicentem ſibi: Quorſum, inquit, ô fili, tu fugere maturas in perditionis tuæ periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perſeuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipſe percipies, ſi in Ordine in finem vſque laudabili conuerſatione duraueris. Ille territus primum, deinde apprimè animatus, ſeſe ad mentem reduxit ſaniorem, cellam ſuam introiuit, habitum reſumpſit, & virtute, ac longanimitate proficiens feliciſſimo eſt fine conſummatus. Dion. Carthuſ. *in exhortat. nouitiorum.*

In hac ipſa domo Carthuſiæ, quæ eſt mater noſtra, 30
(inquiunt iidem Dorlandus, & Dionyſius Carthuſiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui ſuadente diabolo, ac iam etiam poſſidente, ſub nocturno ſilentio fugere ad ſæculum moliebatur, cumque per cæmeterium clauſtri tranſitum haberet, audiuit de ſepulchro cuiuſdam nuper defuncti patris vocem manifeſtam dicentem ſibi: Quo fugis, ô miſer? quo fugis? Prædico tibi ſi hinc abieris, filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac ſtupefactus reſipuit, & ad ſe reuerſus cellam repetiit, & in ea vſque in finem laudabiliter perſeuerauit. Idem *ibidem.*

Nouitius quidam in ſuperiori Alemania, cum Car- 31
thuſienſem eſſet Ordinem ingreſſus, nec ſatis firmaſſet mentem in obſequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum reſolutus: O, inquit, ſi nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, ſed ſtatim me ſæculo redderem quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi piſa, & fabas, & duriſſimam Ordinis diſciplinam. Sine pecunia tamen nuſquam tuta, nuſquam honeſta profectio eſt. Cum vndique per cellam circumſpiceret, vidit (mirabile dictu) illos ipſos aureos iacere ſibi ſub oculis probatæ monetæ & publicæ. Tunc ille ſtupidus nimium: Vnde hi nummi tam ſubitò prouenerunt, hoc præſertim in loco, vbi nunquam pecunia conſueta eſt inueniri? Certè hoc artificium Zabule tuum eſt, hi doli ſunt tui, quo me ab Ordine ejicias faciaſque extorrem. Nunc magis ipſe manebo, & vt tibi crepent oculi, me perſeuerantem videbis, & quæ ſancta ſunt æmulantem. Pecunia vero tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibid.*

Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordi- 32
ne ſemel ſuſcepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum noſtrum congrua, mutuatis ex ipſo verbis excerpſi; vt ex eiſdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmentur, ad maiorem Dei gloriam, ſuarumque animarum ſecuriorem ſalutem. Qui præſentis operis finis, & ſcopus eſt.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad perſonas Religioſas vtriuſque ſexus ſpectantibus.

Tomi primi Pars ſecunda.

CAPVT I.

De ſpecialibus obligationibus, iuribus & priuilegiis Regularium Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes Regulares à mendicitate dicti.*
Ii dicuntur, quorum Cœnobiis ex Regula vel Conſtitutionibus non eſt permiſſum bona ſtabilia habere. ibid.
Alij ſunt ex Regula, alij ex Conſtitutionibus. ibid.
Quinam ſint? ibid.
Non ſunt dicendi Mendicantes illi, qui etſi pane Mendicato viuant; ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt. ibid.
Sicut è contra Mendicantes dicentur illi, qui etſi ex priuilegio bona immobilia poſſideant, hoc tamen eſt illis prohibitum ex Regula, vel Conſtitutionibus. ibid.
Alij ſunt à iure, alij ex conceſſione, vel declaratione Sum. Pont. ibid.
Priores ſunt tantùm quatuor, ſcilicet Prædicatores, Minores, Auguſtiniani, & Carmelitæ. ibid.
Poſteriores autem Seruitæ, Minimi, Ieſuatæ, & Ieſuitæ. ibid.
2 *Licitum eſt Mendicantibus ex Conc. Trid. in domibus ſuis bona immobilia poſſidere.*
Exceptis Minoribus de Obſeruantia, & Capuccinis. ibid.
Comprehenduntur in hoc priuilegio Carmelitæ Diſcalceati. ibid.
Ex particularibus tamen ipſorum Conſtitutionibus prohibitum eſt Monaſteriis ipſorum bona immobilia poſſidere. ibid.
3 *Non eſt aliqua lex, aut præceptum quibus teneantur Mendicantes ex mendicato viuere.*
4 *Poſſunt tamen viuere hoc modo, quando illis deſunt neceſſaria ad vitam.*
Nec poſſunt à quæſtuatione prohiberi. ibid.
De licentia ſuorum ſuperiorum. ibid.
Eam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi petant. ibid.
Non eſt prohibitum illis colligere fructus antequam Curatus ſuas primitias. ibid.
Contra prohibentes eos mendicare procedi poteſt. ibid.
5 *Etiamſi eleemoſynas ſuperfluas peterent, non ſunt iudicandi ab Ordinariis.*
6 *Bona Minorum de Obſeruantia pertinent ad Papam, vel ad eos, qui ea dederunt.*
Solum habent vſum facti ipſorum, non dominium, aut vſum iuris. ibid.
Poſſunt tamen recipere legata. ibid.
Quorum bonorum, & ad quem vſum? ibid.
7 *Domus profeſſæ Societatis Ieſu, & Monaſteria Carmelitarum Diſcalceatorum bona immobilia non poſſident.*
Secus Collegia ipſorum. ibid.
Quamuis in bona ſuorum Religioſorum non ſuccedant. ibid.
8 *Moniales bona immobilia poſſidere poſſunt in communi.*
Etiam Moniales S. Claræ. ibid.
9 *Error eſt dicere teneri Mendicantes manibus laborare, nec poſſe docere, concionari, & confeſſiones audire, &c.*
Inſtituti ſunt ad prædicta munia exercenda. ibid.
10 *Finis ipſorum eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex actiua, & contemplatiua.*
Monachorum verò ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, &c. ibid.
11 *Tenentur ex charitatis præcepto ſaluti proximorum ſubuenire.*
An obligari poſſint à Papa ex vi voti ipſorum ad eundum in terras infidelium? ibid.
12 *Multa illis priuilegia conceſſit Pius V. in Bulla,* Etſi mendicantium.
13 *Plures tenent eam eſſe reuocatam à Greg. XIII. in Conſt.* In tanta.
14 *Quidam putant hanc Gregorij Conſtitutionem publicatam non eſſe.*
Publicata tamen fuit. ibid.
15 *Alij dicunt non eſſe receptam.*
Quomodo id accipiendum? ibid.
16 *Solum eſt reuocata Conſtitutio Pij V. quatenus contraria Conc. Trid.*
17 *Quomodo intelligenda facultas conceſſa mendicantibus ad concionandum?*
18 *Quomodo poſſunt audire confeſſiones ſæcularium?*
19 *Quomodo confeſſiones monialium, & aliorum fratrum?*
20 *Adminiſtrant Euchariſtiam, niſi in Paſchate.*

21 *An ſuſpendantur interdicta in feſtiuitatibus Sanctorum Ordinum Mendicantium?*

22 *An Prælati Mendicantium concedant licentias ingrediendi Monaſteria monialium?*

23 *An DD. Epiſcopi poſſint ſe intromittere circa adminiſtrationem bonorum monialium?*

24 *Examen puellarum Deo dicandarum faciendum, & quomodo ab Epiſcopo.*

25 *An poſſint mendicantes à quocumque Epiſcopo Ordines ſuſcipere?*

26 *Quid de Officiis, Miſſis, Concionibus, lectionibus in Eccleſiis mendicantium?*

Declaratum dicitur, non poſſe exponere Sanctiſſimum Sacramentum ſine cauſa ab Ordinario approbata. ibid.

27 *Quomodo controuerſia ſuper præcedentia ab Ordinariis terminanda?*

28 *Admittendi mendicantes ad curam animarum in Conuentibus, quibus talis cura imminet.*

29 *Quarta funeralis an ab ipſis ſoluenda.*

30 *Quid de quarta relictorum pro ornamentis, &c.*

31 *Sepultura libera pro ſecularibus in Conuentibus mendicantium.*

Qualiter ſe gerere debeant cum Curatis circa corpora ſepelienda, Crucem portandam, &c.

32 *Non obligantur ad contributionem onerum.*

33 *Quid declaratum circa contributionem pro ſeminario?*

34 *Quid de oneribus perſonalibus, cuſtodia portarum, murorum, &c.*

35 *Libera facultas Mendicantium ad quæſtuandum.*

36 *Quomodo, aut quando Ordinarij intromitti poſſint in delictis Fratrum?*

37 *Quomodo DD. Epiſcopi non debeant intromitti in ipſorum gubernio.*

Quando cognoſcere poſſint de delictis aliquorum fratrum. ibid.

38 *Puniunt Prælati ipſorum fratres confugientes ad Ordinarios.*

39 *Non debent recipi ab Ordinariis ſub eorum protectione.*

Nec detineri inuitis Superioribus. ibid.

40 *Bona ipſorum extra clauſtra decedentium, ſeu ad clauſtra reuertentium ad quos pertineant.*

41 *Quid facere poſſint Epiſcopi circa uniones Eccleſiarum factas monaſteriis fratrum.*

42 *Qui poſſint in Eccleſiis ſic vnitis Curam animarum exercere.*

Quid circa ſalarium ſeruientium dictis beneficiis? ibid.

43 *Non poſſunt impediri à pulſatione campanæ, celebratione Miſſarum, mortuorum aſſociatione, & aliis Officiis huiuſmodi.*

44 *Quid declaratum circa pulſationes Campanarum.*

45 *Licentia pro conſtruendis domibus mendicantium quomodo danda.*

46 *Aſſociare corpora defunctorum, & mandatum, ſeu prædicationem in die Cœnæ Dom. quomodo facere poſſint.*

47 *Quomodo officia mortuorum non facienda à Parochis in Eccleſiis fratrum.*

Libera ſepultura in illis. ibid.

Non ſepelienda corpora defunctorum ad quæ aſſocianda vocati fuerint fratres ſine ipſis. ibid.

48 *De candelis quæ fratribus dantur, non debetur portio canonica.*

Qualiter diuidi debeant candelæ, & intorſitia. ibid.

49 *Vſus non faciendi teſtamenta ſine parochis.*

50 *Ad quas proceſſiones accedere debeant Regulares.*

51 *Quomodo faciendæ proceſſiones à Regularibus in ſuis Eccleſiis.*

Quam præcedentiam debeant habere. ibid.

52 *Gaudent Mendicantes communicatione ſuorum Priuilegiorum.*

Non tamen pœnarum, aut cenſurarum. ibid.

An conceſſa vni Monaſterio cenſeantur aliis conceſſa. ibid.

53 *Vni fratri priuato conceſſa, non cenſentur conceſſa aliis.*

54 *Secus quando priuilegium vni fratri conceſſum inutile eſſet, niſi alteri communicaretur.*

Priuilegium aliquid debet operari, & eſſe vtile. ibid.

55 *Communicatio priuilegiorum intelligenda eſt reſpectiuè.*

56 *Quando priuilegium vni Ordini conceſſum repugnat obſeruantiæ alterius, non communicatur illi.*

57 *Religio cui communicantur priuilegia, poteſt ſe illis defendere contra eam cui primò conceſſa ſunt.*

58 *Reuocata cenſentur à Conc. Trid. quoties in eo ponitur clauſula derogatoria illorum.*

Quid autem quando non ponitur talis clauſula. ibid.

59 *Quomodo, & pro quibus perſonis ſuſpendantur per Bullam Cruciatæ.*

60 *An ſuſpendantur in anno Iubilæi centeſimi.*

61 *Gaudent Mendicantes priuilegiis aliorum Ordinum.*

62 *An extendatur hoc ad priuilegia concedenda.*

63 *Tenentur obſeruare decreta Generalia Clem. VIII. pro reformat. Regular.*

64 *An poſſint obtinere beneficia.*

65 *An idem dicendum de fratribus Minoribus.*

66 *An hoc procedat in Mendicantibus tranſeuntibus ad non mendicantes.*

67 *Non procedit in illis.*

Priuantur etiam voce, & loco in Capitulis. ibid.

An reddantur inhabiles ad officia, & ad quæ officia. ibid.

68 *Mendicantes ad alios mendicantes tranſeuntes, ſeu non mendicantes ad mendicantes, non afficiuntur dictis pœnis.*

69 *Non poſſunt conſentire electioni, poſtulationi, &c. de ſe in diſcordia factis ad aliquam Prælaturam extra ſuum Ordinem.*

Quid dicendum de beneficio parochiali? ibid.

70 *Poſſunt Mendicantes iure communi eſſe Vicarij Epiſcoporum.*

Cum licentia Superioris, & vtilitate Monaſterij. ibid.

Non autem fratres Minores. ibid.

71 *Poſſunt etiam exercere munus Prouiſoris Epiſcopi.*

72 *Qualiter Coadiutorias obtinere poſſint.*

73 *Qualiter alia beneficia, penſiones, & de aliis requiſitis ad ea.*

74 *An teneantur comparere ad allegandum priuilegium exemptionis coram DD. Epiſcopis, ſeu Ordinariis.*

75 *Notanda in calce Capitis.*

76 *Dubium primum circa quandam proceſſionem fieri ſolitam per quoſdam Regulares.*

77 *Priuilegium ingrediendi fœminas in clauſtra tempore proceſſionis.*

78 *Indefinita æquiualet vniuerſali.*

79 *Declaratio Pij V.*

80 *Oracula viuæ vocis.*

81 *Obſtantia contra dicta.*

82 *Solutio prima.*

83 *Secunda.*

84 *Priuilegia per non vſum an deperdantur.*

85 *Dubium alterum.*

86 *Reſponſio.*

87 *Ex Paulo V.*

88 *Maximè ex Clemente VIII.*

Deinde

89 *Deinde conſuetudine.*
90 *Eſt alterum ius naturale.*
91 *Obſtantiæ in contrarium.*
92 *Solutio.*
93 *Facere proceſſiones ſpectat ad Curatos.*
94 *Declaratio S. Congregationis Rituum circa proceſſiones faciendas.*
5 *Dictio* Niſi *quid importet.*
96 *Reſpondetur obiectioni.*

1 MENDICANTES Regulares à Mendicitate ſic dicti, ij dicuntur quorum Cœnobiis ex Regula, vel Conſtitutionibus nequaquam eſt permiſſum bona ſtabilia, ſeu immobilia (qualia ſunt fundi, prædia, poſſeſſiones, annui redditus, &c.) etiam in communi habere, ſed eorum Religiſi ex eleemoſynis ſibi datis, vel oſtiatim quæſitis, victum, & alimenta comparant. Gloſſa *in cap. ex eo, verb. Mendicantes, de exceſſibus Prælatorum in 6.* Gloſſa *in cap. quorumdam, de elect. in 6. verb. Mendicantes*, Ioannes Azor. *tom. 1. Inſtit. Moral. lib. 12. c. 25.* Vnde fit primò Mendicantes alios eſſe ex Regula, alios ex Conſtitutionibus. Mendicantes ex regula (inquit Azorius vt ſup.) ſunt Franciſcani de Obſeruantia: Dominicanos enim, Auguſtinianos, & Carmelitas ſolùm vocat Mendicantes ex Conſtitutionibus; nam Regula S. Auguſtini ſub qua Dominicani, & Auguſtiniani viuunt, & Regula S. Baſilij, ſub qua, vt ipſe inquit) Carmelitæ, permittunt fundos, prædia & alia bona ſtabilia. Sed quod ad Carmelitas attinet, non bene dicit Azorius ſub Regula S. Baſilij viuere, cùm luce clarius ſit ſub regula à B. Albert. Patriarcha Hieroſolymitano tradita degere. Malè etiam affirmat Carmelitas non eſſe Mendicantes ex Regula. Ipſorum namque Regula ab Innoc. IV. correcta, & explicata nihil de permiſſione bonorum ſtabilium continet, imo expreſſe habet c. 13. *Et quia vos oportet frequenter mendicare, &c.* Abbas Lapus *alleg. 45.* Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmelit. p. 3. dub. 6.* Vide etiam Annales noſtros. Infertur etiam ſecundò non eſſe dicendos Ordines Mendicantes eos qui tametſi pane mendicato viuant, ex Regula tamen, & Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt: ſicut è contra, eos eſſe dicendos Mendicantes, qui quamuis ex priuilegio ſtabilia bona in communi poſſideant, ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus ea habere nequeunt, quia vt dictum eſt, ratio Mendicantis Ordinis in eo ſita eſt, vt ex Regula, vel Conſtitutionibus hoc illis non ſit permiſſum. Azorius vt ſupra, §. *ex his perſpicuè.* Rurſus Mendicantes alij ſunt à iure, alij ex Conſtitutionibus Summorum Pontificum. Priores ſunt tantùm quatuor, videlicet Dominicani, Franciſcani, Auguſtiniani, Carmelitæ. Hi enim & hoc ordine numerantur *in c. Religionum, de Relig. Domib. in 6. §. ſanè*, & à Pio V. in Conſtitutione *Romanus Pontifex*, anni 1567. Poſteriores vero ſunt Seruitæ quos in prædicta Conſtitutione comprehendit idem Pontifex: Minimi, quos etiam tales declarat in alia Conſtitutione *Apoſtolicæ Sedis*, eodem anno: fratres Ieſuati S. Hieronymi, vt idem Pontifex habet in alia Conſtitutione *Romanus Pontifex*, & Ieſuitæ ex alia etiam Conſtitutione eiuſdem Pij V. *Dum indefeſſe*, ſub anno 1571. Azor. *vt ſupra, §. 2. Quæritur.* De Ordine autem, ſiue antiquitate inter ipſos Mendicantes non eſt locus diſputandi. Solùm enim ordine quo à iure, & Pontificibus referuntur, illos referre volui.

2 His tamen non obſtantibus, vt dixi *tom. 1. c. 6. n. 5.* licitum eſt Mendicantibus in domibus ſuis, tam virorum quam mulierum, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, bona immobilia in communi poſſidere. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 4.* illis verbis: [Concedit S. Synodus omnibus Monaſteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat.] Vnde cenſendum eſt Concilium authoritate qua pollebat diſpenſaſſe in poſſeſſione communi bonorum immobilium cum omnibus Mendicantibus, ſiue iis ex Regula, Conſtitutionibus, aut alio modo interdicta prius fuiſſet. Hoc enim ſonant verba illa vniuerſalia *omnibus Monaſteriis*, & indefinita illa vox vniuerſali æquipollens *Mendicantium*, & exceptio illa *exceptis*, &c. quæ firmat regulam in omnibus aliis. Azorius *tom. 1. lib. 12. cap. 13. §. 8. Quæritur.* Propter quam cauſam comprehenduntur etiam ſub hoc priuilegio noſtri PP. Diſcalceati Carmelitæ, cùm Concilium generaliter loquatur de omnibus Mendicantibus, & Monaſteriis, exceptis Minoribus. Nec obſtat quod obiicit Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmel. part. 3. cap. 8. dub. 6.* quod Concilium ſolum loquatur de iis quibus ex Conſtitutionibus erat prohibitum habere bona immobilia, Carmelitis autem ex Regula illis hoc prohibebatur. Dicendum enim eſt, Concilium nomine Conſtitutionis intelligere etiam Regulam, vt dicunt Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. quæſt. 62. art. 14.* & Sanchez *lib. 7. in Decalog. c. 12. num. 1.* & ratio id ſuadet, quia ſi nomine Conſtitutionum non intelligeret Regulam, fruſtra feciſſet exceptionem de fratribus Minoribus, & Capuccinis, cùm illis ex vi Regulæ prohibitum ſit habere prædicta bona immobilia. Vide Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 47. n. 2.* Et nota ex peculiaribus Conſtitutionibus eorumdem PP. Diſcalceatorum prohibitum eſſe Conuentibus illorum bona immobilia poſſidere, vt patet ex Conſtitutionibus Hiſpan. *p. 1. c. 7. n. 11.* Quod ſine dubio propter ſtrictiorem obſeruantiam paupertatis ſtatutum fuit.

Vnde non eſt aliqua lex aut præceptum quibus teneantur ex mendicato viuere Mendicantes. Eo enim ipſo quod à Sede Apoſtolica diſpenſati ſunt in poſſeſſione bonorum ſtabilium, diſpenſatur in poſſeſſione tot bonorum ſtabilium quot ſufficiant ad eorum ſuſtentationem, ac per conſequens deobligantur ab onere Mendicandi, ne obligentur ad ſuperflua quærenda, vel tenenda, quæ nullatenus habere poſſunt, iuxta dicta *tom. 1. c. 6. n. 13.* Vide ibi dicta *n. 43.* Imò in caſu quo Mendicantes eſſent in ſua puritate non poſſidendi bona ſtabilia, non erant obligati ad viuendum ex eleemoſynis oſtiatim mendicatis, ſed poterant viuere ex ſibi vltro oblatis, & datis, vel aliquo alio modo quæſitis. Ex vi enim mendicitatis ſolùm obligabantur ad non habendum bona ſtabilia. Azorius *vt ſup. §. 9. quæritur.* 3

Poſſunt nihilominus, ſiue habeantur, ſiue non, prædicta bona viuere ex mendicitate, quando ſcilicet adhuc deſunt illis neceſſaria ad vitam. Vt latè dixi *tom. 1. c. 6. n. 33. & 44.* Quibus iungitur Pius V. in Conſtitutione *Etſi mendicantium*, anno 1567. edita, & de qua inferius dicetur, ac S. Congregationis declaratio anno 1587. qua dicitur: *Fratres Mendicantes nullatenus à quæſtuatione, quæ de licentia ſuorum Superiorum fit & in dies fieri contingit, prohibentur.* Hanc porrò licentiam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi eam videre velint, declarauit enim Sacra Congregatio Concilij, Regulares mendicantes teneri ad oſtendendum Ordinario licentiam quærendi eleemoſynas à ſuis Superioribus ſibi datam. Quæ etiam Sacra Congregatio ad Rectores Eccleſiæ Bononienſis reſpondens declarauit, Non eſſe prohibitum Regularibus colligere frumentum, vuas, ligna, & ſimilia antequam Curatus habuerit ſuas primitias 4

primitias. Vnde ad huiuſmodi quæſtuationes non requiritur licentia Epiſcopi, cum Mendicantes ſic quæſtuantes vtantur iure ſuo. Prohibentes autem eos mendicare incidunt ſecundum aliquos in excommunicationem latæ ſententiæ. Ad minus tamen ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis conceſſo in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum Ordinis, contra Ordinarios impedientes dari nobis eleemoſynas propter lites, & proceſſus inter illos, & noſtros exortos, acerrimè procedendum dixit iis verbis: [Quod ſi per quoſcumque proceſſus, lites, & controuerſias quomodolibet inter ipſos fratres prænominatos, & Eccleſiarum Rectores, & Ordinarios emergentes Ordinarij ipſi ſeu quicũque alij ad inhibitionem Eleemoſynarũ per Chriſti fideles fratribus ipſis faciendarũ quocumque modo fuerint prolapſi, volumus, & præſentium patrocinio decernimus, quod omnes, & ſinguli tales inhibentes ipſo facto excommunicationis incurrant ſententiam, & contra tales ipſi Carmelitarum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini Protectores, & Auditor Cameræ Apoſtolicæ, qui ſunt, & pro tempore erunt, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis ad prædictorum Fratrum requiſitionem poſſint, & debeant quilibet eorumdẽ per ſe ſic ac contra hæreticos procedere.] Nec his obſtat Concilium Trident. dum *ſeſſ.21.cap.9.& ſeſſ.25.c.2.* quæſtorum nomen, & officium omnino abolendum ſtatuit. Non enim id ad Mendicantium Ordines referri debet, vt declarauit Pius V. in conſtitut. ſuprà relata: intentum enim Concilij ſolum eſt tollere illos, qui Eleemoſynas quærunt publicando Indulgentias eis conceſſas, vel prædicando. Rodriguez *tom.2.qq.Regul. q.57.art.7.* Peirinis *tom.1. priuileg. Minim. in conſtit.4. Sixti IV.§.8.n.40.*

Hinc S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium de anno 1640. pro 27. Ianuarij in fauorem fratrum Minorum Conuentualium hoc edidit decretum. *Sacris inhærens declarationibus alias deſuper editis cenſuit, fratres Conuentuales S. Franciſci tanquam Mendicantes nequaquam poſſe ab Ordinariis locorum, ſeu aliis Regularibus prohiberi, quominus per ſeipſos in locis vbi habent Conuentus eleemoſynas quærant, ſed tantum ſi extra loca vbi Conuentus exiſtunt quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.* Idem etiam habetur ex alia declaratione eiuſdem S. Congregationis 13. Iulij 1646.

5 Hic notandum aliquos eſſe, qui volunt poſſe Ordinarios impedire ne Mendicantes ſuperfluas eleemoſynas petant. Laurentius de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag. mihi. 39.* Sed licet Mendicantes ita facientes peccent, & propterea à ſuis Superioribus debeant coerceri, iuxta dicta *tom.1. cap.6. num.43.* non video tamen qualiter competat Ordinariis iudicare an eleemoſynæ, quas petunt, ſint vel non ſint ſuperfluæ. Cum non ſint iudices ipſorum.

6 Minores autem de Obſeruantia, ſiue Capuccini, cum non ſolum in particulari, ſed neque in communi habere poſſint bona ſtabilia, & bonorum quæ poſſident dominium pertineat vel ad Papam, vel ad eos, qui ipſa contulerunt, vt diximus *tom.1.c.6.n.5.* Ideo ſolum eorum quæ poſſident habent vſum facti, non dominium, aut vſum iuris. Quia ſolum habent facultatem vtendi illis inſtar ſeruorum ad nutum eorum ad quos pertinet dominium, vel vſus iuris, quod eſt vſus facti, (Azorius *tom.1.inſtit.moral. lib.12.c.p.24.*) Nihilominus poſſunt recipere legata, non quidem bonorum ſtabilium, cum illorum non ſint capaces ratione mendicitatis non diſpenſatæ, ſicut eſt in aliis Mendicantium Ordinibus, ſed aliarum rerum, & bonorum ad proprios duntaxat neceſſarios vſus (qua ratione domos ad habitandum iure poſſident) v.g. pecuniarum, librorum, ſuppellectilium ad cultum diuinum, litterarum ſtudium, vel alias impenſas, iuxta modum illis præſcriptum à Nicolao III. *in cap. exiit, de verbor. ſignificat. in 6.* Azor. *vt ſupra*, Sorbus *in additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium, verbo Legata.* Vide dicenda *capite 19. num.45.*

7 Similiter Domus Profeſſæ Societatis Ieſu bona immobilia etiam in communi poſſidere non poſſunt, quamuis à Concilio Tridentino non excipiantur. Ratio eſt, quia ipſa Societas in ſecunda Congregatione Generali anno 1565. can. 2. ceſſit iuri ſuo prouenienti ex dicta conceſſione Concilij. Quod rectè potuit facere, cum ea conceſſio non fuerit fauor aliquis Religionum, cuius renunciatio cedat in dedecus, & iniuriam ſtatus Religioſi, quale eſt priuilegium fori Ordini Clericali conceſſum. Aliqui etiam credunt ad hanc faciendam renunciationem acceſſiſſe auctoritatem Pontificiam, & ſaltem generalis approbatio habetur à Gregorio XIII. in Extrauaganti *Aſcendente*, anni 1584. Sanchez *lib.6. in decalog. cap.18. à num. 11.* Collegia autem eiuſdem Societatis bona immobilia poſſident, & ſine illis fundari non poſſunt, aliàs enim vix poſſent in eis ſtudentes ali, aut conſeruari, ſeu bona ſtudia florere, cum temporalium rerum ſolicitudo quietem ad ſtudium neceſſariam impediat. Suarez *4. tom. de Religione, tract.9. lib.4. c.11.* Iure tamen ſuccedendi in bona ſuorum Religioſorum carent, vt conſtat ex Greg. XIII. in Bulla *Quanto fructuoſius*, & in Bulla *Aſcendente*, ac ex Congregat. General. *3. can.4.* Sanchez *lib.7. in Decalogum, c.12. n.1.* Vide dicenda *cap.19. num.13.* Pariter etiam RR. PP. Diſcalceati Carmelitæ, etiamſi in Collegiis pro ipſorum ſuſtentatione annuos redditus poſſideant, non tamen in Conuentibus, quia illis quæcumque bonorum immobilium poſſeſſio denegatur. Collegia quoque ipſorum iure ſuccedendi in bona fratrum ſunt priuata. Conſtitutiones PP. Diſcalceatorum Hiſpan. ex Capitulo Generali Paſtranæ 1604. *part.1.c.7.n.11.& 13.*

Moniales autem Ordinum Mendicantium prædicta bona immobilia in communi poſſidere poſſunt. Concilium enim loco adducto generaliter diſpenſat in hoc cum *omnibus Monaſteriis, & domibus tam virorum quàm Mulierum, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum.* In quo etiam comprehenduntur Moniales S. Claræ, tam quæ primæ Regulæ, quam quæ ſecundæ, & Vrbanæ Regulæ nuncupantur. Cum Tridentinum in eo Decreto in conceſſione habendi bona in communi expreſſerit omnia virorum, & Monialium Monaſteria, & ſolùm exceperit Fratres Minores de obſeruantia, ſeu Capuccinos, non autem Moniales ipſorum. Sic etiam dicitur à Sac. Congregat. Cardinalium declaratum. Rodriguez *tom.3. quæſt. Regular. quæſt.29. art.14.* Sanchez *de præceptis Decalogi lib.7.c.12.n.2.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Moniales S. Claræ*, afferens duas declarationes S. Congregationis quoad hoc.

8 Error eſt aſſerere Mendicantes non poſſe docere, concionari, confeſſiones audire, & Sacramenta adminiſtrare, ac debere ſuis manibus laborare ad quærendum ſibi victum, & veſtitum. Ita enim determinauit Alexander IV. in Bulla *Non ſine multa.* Pontificat. anno 3. edita contra Guiliellmum. Giraldum, Odonem, & alios Pariſiẽſes. Vide Bullam in Bzouio *tom.13. Annal. ſub anno 1257. à num.5.* Guillelmus propterea à Papa Romam euocatus damnatus eſt, omni Eccleſiaſtici ordinis functione, & redditibus exutus, & liber quo talia aſſerebat igni traditus fuit. Bzou. *num.4.* Decens etiam eſt Mendicantes Religioſos prædictis muneribus attendere. Quia ipſi inſtituti ſunt non tanquam Monaſtici Ordines ad ſolitariam vitam agendam tantummodò, ſed ad ſalutem animarum procurandam, conſeruandam, & augendam, ad quæ prædicta munia valdè conducunt. S. Thomas *opuſc.10.* Azor. *tom.2. inſtit. moral. lib.13. c.1.*

Finis

10 Finis proprius Mendicantium Regularium, & per quem à Monachis diſtinguuntur, eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex contemplatione, & actione, Magdalenam, & Martham imitantium, & præſertim erga proximi ſalutem procurandam: Monachi autem finis contemplatio, & ſolitudo eſt. Id conſtat ex eorum inſtitutione, ſicut enim Monachi ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, & orationi inſtituti ſunt ex primæua ſui origine (ſic enim de illis loquimur) ſic & Mendicantes, quatuor præſertim Ordines, quibus hoc nomen primum tributum eſt, inſtituti ſunt ad vacandum tum vitæ contemplatiuæ in Choro, & diuinis Officiis, tum actiuæ erga ſalutem proximorum procurandam, confeſſionibus, prædicationibus, doctrina, & miniſterio Sacramentorum. Panormit. *in capite cauſam, el primo de iudic. num.* 2. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 6. *lib.* 1. *cap.* 8.

11 Hinc iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 1. *num.* 17. tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire, confeſſionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. & vt ibidem etiam dictum, ſunt coadiutores Epiſcoporum. Inſuper propterea, vt aliqui probabiliter dicunt, poſſunt ex vi voti obedientiæ, quod emiſerunt, à Papa obligari ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. Sotus 7. *de iuſt. quæſt.* 2. *art.* 1. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 6. *cap.* 4. *num.* 22 Etſi Ieſuitarum obligatio ratione ſpecialis voti, quod emittunt, multò maior ſit quoad hoc, vt idem Suarez *ibidem*, & conſtabit ex dicendis *cap.* 4. *num.* 10.

12 Pro priuilegiis autem Mendicantium maximè diſcutienda ſunt ea quæ Pius V. in Bulla. *Etſi Mendicantium Ordines*, anno 1567. edita (quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num.* 41. & apud Peirinis *tom.* 2. *priuileg. M.nim. inter Conſtit. huius Pont. num.* 7.) recenſuit. Cum enim is Pontifex re & nomine Pius conſideraſſet grauamina ab Ordinariis, & Eccleſiarum Prælatis ipſis Mendicantibus illata ſub prætextu præſertim Concilij Tridentini decretorum, volens ab iis moleſtiis ipſos liberare, 26. ex prædictis grauaminibus relatis, motu proprio, & ex certa ſcientia, ſic illis obuiando decernit. [Nos igitur motu proprio, non ad alicuius inſtantiam, ſed de mera deliberatione, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine declaramus, Canonem *ſeſſ.* 4. *cap.* 4. per quem omnibus Regularibus etiam in ſuorum Ordinum Eccleſiis, contradicente Epiſcopo, prædicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiuſmodi quando à ſuis Generalibus, vel eorum miniſtris Prouincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere poſſe, imò volumus, quòd in ſuis Eccleſiis quando eis placuerit, licitè & abſque vllo impedimento, vel contradictione, etiam Epiſcopi, niſi ipſe prædicauerit, prædicare poſſint. Quod verò in *ſeſſ.* 23. *c.* 15. circa confeſſiones a Regularibus non audiendas ſtatuitur, etiam dictorum Ordinum Fratres à præfatis ſuis Generalibus, vel Miniſtris Prouincialibus ad audiendas Confeſſiones vtriuſque ſexus Chriſti fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat, ita vt à Confeſſionibus audiendis tam intra eorum Eccleſias, & domos quàm extra minimè prohibeantur, ſuper hoc litteras fel. rec. Pauli Papæ IV. etiam prædeceſſoris noſtri, concedentes eiſdem Fratribus Mendicantibus Regularis obſeruantiæ poſſe Confeſſiones Secularium perſonarum, etiam extra domos, & Monaſteria ſua, & vbilibet audire, approbando & de nouo concedendo. Statuimus etiam, quod ille qui ſemel in vna Diœceſi admiſſus per Epiſcopum fuerit, ſemper in eadem Diœceſi habeatur pro admiſſo, nec amplius examinari, vel præſentari in dicta Diœceſi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quàm quoad Confeſſiones audiendas: nec aliquid pro prædictis exigi, vel recipi debeat. Confeſſores verò Monialium, quæ degunt ſub cura Regularium, ab Ordinario examinari nolumus; quemadmodum neque etiam Fratrum examinari debent. Lectores inſuper ex eiſdem Fratribus, & in Theologia graduati, qui cum licentia ſuorum Superiorum ad gradum admiſſi fuerint, cum de ipſorum doctrina ambigendum non ſit, tam Confeſſiones audituri, quàm prædicationis munus ſubituri ab Epiſcopis minimè examinentur. Ipſique Chriſti fideles Sacramentum Euchariſtiæ, Reſurrectionis Dominicæ feſtiuitate dumtaxat excepta, ſumere, eiſque illud per Fratres huiuſmodi adminiſtrari valeat, nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios aut Eccleſiarum Rectores præfatos, ſeu alios quoſcumque (illorum licentia minimè requiſita) etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & aliis pœnis cogi vel compelli poſſint, ſeu debeant, etiam decernimus, & declaramus. Et licet in *ſeſ.* 25. *c.* 12. caueatur quod cenſuræ, & interdicta Eccleſiaſtica etiam à locorum ordinariis promulgata mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicari debeant, tamen ſi tempore celebrationis alicuius ex feſtis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis feſtiuitatibus, iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apoſtolica, interdictum huiuſmodi emanauerit, illud in præfatis feſtiuitatibus, & earum octauis ſuſpendimus. Cumque inhoneſtum ſit quemlibet in alienam meſſem falcem iniicere; cumque Monialium Monaſteria non niſi de Epiſcopi, vel ſuperioris licentia, & in caſibus neceſſariis aliquis ingredi præſumat, vt *ſeſ. c.* 5. prohibetur, hoc tantum in Monaſteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipſis pleno iure ſubſunt, in quibus in caſibus neceſſariis ipſis dare licentiam poſſint, & non in aliis Monaſteriis. Ita vt in præfatis Monaſteriis, quæ Ordinariis ipſis pleno iure non ſubſunt, ipſi Ordinarij illa ingredi non poſſint, prout in Regulis earum, ſeu de iure ſtatuitur; & in eis aliquos proceſſus aduerſus Moniales ipſas, ſeu fratres huiuſmodi propterea, ſeu aliàs ipſorum Ordinum Superioribus irrequiſitis, quoquo modo formare, aut facere poſſe omnino prohibemus, ita vt aliquam iuriſdictionem ſeu aliquod quodcumque dominium in Moniales, & Fratres huiuſmodi reſpectiuè habere, exercere, aut exequi nullatenus poſſint, aut debeant, immo illas, & illos omnes ab eorum ſuperioritate, dominio, & iuriſdictione, & poteſtate eximinus, & liberamus, pro vt eis conceſſum eſt per ſua priuilegia à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres ſint excluſi à ſuperioritate, & iuriſdictione Ordinariorum reſpectiuè huiuſmodi, vt etiam in illarum, vel illorum ſyndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in diſponendis illorum facultatibus, vel ad alia ſibi non competentia facienda vllatenus non ſe intromittant. Nec etiam Ordinarij ipſos Regulares præfatos citare, & iuriſdictioni ſuæ ſubiicere, ac eorum conuentus occupare, ipſos ab eis expellendo, ac in ipſos iuriſdictionem aliquam, & poteſtatem exercere, vt præmittitur, aut ipſos carceribus mancipare, & contra eos aliud facere poſſint, vt ſuæ ditioni ſubiiciantur. Volumus etiam puellarum Deo dicandarum, an ſcilicet coactæ, vel ſeductæ fuerint, examen faciendum, non niſi infra quindecim dies poſtquam iuxta Concilium Trident. Epiſcopi, vel eorum Vicarij requiſiti fuerint, fieri poſſit. Quibus elapſis amplius in hoc illis ſe intromittere non liceat. Cuius occaſione nec Epiſcopus, nec eius Vicarius intra ſepta Monaſteriorum ingrediantur, ſed ſtent ante cratem ferream, & interrogationes alias quam eas, quas præfatum Concil. Trid. iubet eis fieri, omnino prohibemus, ac ſimiliter volumus quod puellæ, ſeu nouitiæ ipſæ ad alias interrogationes reſpondere minimè teneantur. *Seſſione verò* 23. *cap.* 8; Neminem niſi à proprio Epiſ-

omnibus indigetis. Primum igitur quærite regnum Dei, & iu-
ſtitiam eius, & hæc omnia adjicientur vobis. Nam quemad-
modum eſt liberalis promiſſor, æquè eſt fidelis redditor. Fiet
iuxta ipſius ſponſionem, ſi tamen verbis illius adhibeatis fi-
dem. Tandem, quæ ethnicus, & gentilis Seneca, chriſtia-
nè certè quondam dixit, communitatibus religioſis, regu-
laribuſque eunctis libens dicam. *Indixiſtis pecuniæ odium,*
hoc profeſſi eſtis, hanc perſonam induiſtis, agenda eſt. Ini-
quiſſimum enim eſt, vos pecuniam ſub gloria egeſtatis adqui-
rere. Hæc Seneca.

23 Sed pro paupertatis Religioſæ commendatione, infa-
famiſque proprietatis abominatione exclamantem piiſſi-
mam Virginem Magdalenam de Pazzi in extaſi quadam
quam anno 1585. in quinta die Octauæ Pentecoſtes ha-
buit, prout ex ipſius vita, c. 122. elicitur, ſic audiamus. *Fe-*
licissimi quelli, che puramente vanno ſeguitando te ſenza poſ-
ſedere coſa alcuna tranſitoria, ſendo che hauerànno per premio
te, che ſei ricchezza d'ogni ricchezza, teſoro d'ogni teſoro, è
la richezza infinita del Paradiſo. Ma chi comprarà il Pa-
radiſo? Oue ſi trouarà danaro, che queſta agguagli? Che ſi può
dare in prezzo di bene sì grande? O chi lo crederebbe? il nul-
la, il nulla. Per l'amor di Dio non poſſeder nulla, non bra-
mar nulla di queſto mondo, non volere altro che Dio, Domi-
nus pars hæreditatis meæ. *Digo di più: Anzi non voler Dio,*
ſe non per Dio: ô altiſſima, è ricchiſſima pouertà. Di queſta
ſorte hanno prezzo in mano da comprar'il Cielo quelli, che ſon
poueri, perche queſti teſori ſi comprano con vna ſomma pouer-
tà, è quanto più l'anima è pouera, tanto più Iddio infonde in
lei i ſuoi teſori, con quali può comprare il Paradiſo. Chi non
amarà la pouertà, poiche è cagione, che Dio ci dia tanti gran
doni? Beati pauperes ſpiritu, &c. Quam dilecta tabernacula
tua Domine virtutum. Concupiſcit, & deficit anima mea.
Dico del deſiderio della poſſeſſione del Cielo, ò del deſiderio
della poſſeſſione della pouertà tua, che mi vale quanto il Cie-
lo, poiche con quella vuoi, che mi compri il Cielo, & è il prez-
zo baſteuole per così gran Regno Et vltrà: *O felici Religioſi,*
che ſono tanto honorati da Dio, che la lor parte vuol eſſere egli
ſteſſo, poiche per amor ſuo con voto ſolenne hanno laſciato
tutte le altre coſe: ô ricca pouertà che me fai poſſeſſore del
ſommo bene. Ma per il contrario guai à quei Religioſi, che
con atto proprietario ſi ritengano alcuna coſa, trafficando con
quella, come chi non ha tale obligo: ohimè, che in tal modo ver-
gono à rifiutare la lor parte, che è Dio, volendo è tenendo al-
tre coſe fuori di lui, contro alle promeſſe fattegli Ma Dio vo-
glia che poi alla morte, quando ſi verra alla diſcuſſione, non
ſiano rifiutati dallo ſteſſo Iddio, ſeparati da lui ſommo bene.
O poueri Religioſi tanto ciechi dello ſtato loro. O ſempli-
cità, ô pouertà tanto ſcaduta nelle Religoni, tanto poco
conuſciuta, & oſſeruata da chi ti profeſſa. Dio sà ſe merite-
rà ſcuſa tal cecità in quella diſcuſſione diuina, doue non ſo-
lo i difetti, ma ancora molte coſe, che noi ſtimiano virtù, ap-
parianno diffetti, è vitij. Spiritum efflantia hæc prætermit-
tenda non erant in præſenti.

24 Opum demum damna Simia rogata à Vulpe apud Cy-
rillum *lib. 3. Apolog. c. 5.* ſic recenſet. *Non ſunt niſi pœnali-*
tates naturæ. Nam cum ſic poſſeſſores ſuos illudant, & ad hu-
iuſmodi calamitates adducant, quid niſi virus putanda ſunt?
Hunc ſiquidem edentant, illum excæcant, huic cerebrum va-
ſtant, illi vitalia perforant, iſti genitalia vorant, alterum
excoriant, alterum decaudant. Nonne ſic auaritiæ ingenio-
ſa via viris imprudentibus collectæ diuitiæ poſſeſſores ſuos
plurimis vitiis lacerant, amatores deprauant, dum os lingua
magniloqua, contuitum inuidentia, caput ignauia, ventrem gu-
la, libidine genitalia, corpus infamia, & virtutum inopia to-
tum vaſtant? O malum bonum, tam odioſum! O beata pauper-
tas! O ſtultè dilectum malum! O infelix opulentia! De ca-
tero paupercula pellis, ditiſſima mihi eſt, & vilis magis mihi
placet, quàm pretioſa. Malo certè iam eſſe Simia ſine cauda,
quam Pauo cum cauda. Alia ibi de vulpe, hyena, gallo, &
caſtore idem Cyrillus lectu quidem gratioſa, & ad in-
tentum congrua profert.

Caput XVIII.

Iuniorum, & tyronum recta educatio Religiones reformat, educatio autem praua deſtruit.

Summarium.

1 *Magnum Religionum detrimentum, quòd in eis Tyrones non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur.*

2 *Libros ſpeciales ſingulareſve tractatus de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt Patres.*

3 *Nouitius ſi non inſtruatur, nequam & inutilis euadet.*

4 *Quantum interſit nouitiorum inſtructio; & quàm culpabilis circa hoc negligentia.*

5 *Qui diſciplinam in nouæ conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.*

6 *Graues ſententiæ ex Laurentio Iuſtiniano pro præſenti cauſa.*

Proferuntur aliorum Patrum teſtimonia ex Iulio Nigronio, de neceſſitate, & vtilitate Magiſtri ſpiritualis. ibid.

7 *Decreta Clementis VIII. & Vrbani item VIII. ad intentum adducuntur.*

8 *Quanta ſollicitudine Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij regulari diſciplina imbuantur.*

9 *Quibus virtutibus ornatus eſſe debeat Magiſter nouitiorum.*

10 *Affertur breuis inſtitutio, quam S. Nilus ad iuniores Monachos ſcripſit; & qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant.*

11 *Specialiora aliquot documenta pro nouitiorum informatoribus.*

12 *Alia quædam documenta ex Aluarez de Paz de neceſſitate orationis Tyronibus, & Nouitiis religionum.*

13 *Moneantur Nouitij otioſitatem fugere, & ſpiritualibus exercitiis ſemper intendere.*

14 *Omni ſingularitate poſtpoſita Nouitij ſemper communia ſectentur.*

Peculiares amicitiæ è quolibet cœnobio exterminandæ. ibid.

15 *Magiſtri nouitiorum clientulos ſuos ad amorem Regulæ, & conſtitutionum Ordinis maximè inclinent.*

16 *Nouitij ne propter aliorum ignauiam à recto tramite deſciſcant.*

17 *Nouitiorum informatores, non indiſcriminatim omnes ad profeſſionem admittant.*

18 *Magiſtri pietas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere.*

19 *De variis cauſis temeræ, & infructuoſæ profeſſionis quorumdam Religioſorum.*

20 *Quid ſentiant Patres de indiſciplinatis Religionum nouitiis.*

Signa, & mores, quibus malè inſtructus nouitius, vel digito demonſtrari poſſit. ibid.

21 *De nouitiis, qui Religionem ſemel cœptam deſerere tentantur, exempla quædam,* & n. 22.

23 *Nouitios de egreſſu tentatos quid retinere poſſit.*

24 *De quodam fratre qui Dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat.*

25 *Alia quædam exempla referuntur pro retinendis in ordine ſemel ſuſcepto nouitiis ſummoperè congrua,* vſque ad num. 32.

Quæ

1 QVæ quondam Ariſtoteles in ſuis Politiis ſcripta reliquit videlicet, *Iuuentutis diſciplina neglecta facit magnum Reipublicæ detrimentum:* Mihi in mentem attulere, præcipuam cauſam, quare ſi Religionum aliquæ ab antiquo forſan feruore deſciuerint, eam fore, quod in eis iuniores tyrones, ſeu nouitij, non rectè diſciplina regulari in primoribus annis imbuantur. *Puer enim* (inquit Bonauentura) *qui dimittitur voluntati ſuæ, confundit matrem ſuam religionem.* Rurſuſque: *Peruerſus, & inſolens, in onus religionis, & diſſolutionem admittitur.* E contra vero ſanctæ religiones, quæ in ſuo antiquo nitore, ſplendoreque perſiſtunt: ideo eſſe, quia adoleſcentum animos regulari diſciplina educandos, & informandos curant. Teſte enim Diotogene in libro de ſanctitate: *Adoleſcentium educatio, fundamentum eſt totius Reipublicæ.* Hanc ob cauſam caput hoc, opuſculi noſtri vltimum, eò tendet, vt reformationem religionum in eo maximè ſitam eſſe probemus, quod nouitij, & alij iuuenes rectè inſtituantur, ſicut & difformationem eo fonte manare, quod parua, aut nulla cura circa iuuenes inſtruendos adhibeatur.

2 Id quidem Patres non obſcurè indicarunt, cum tam ſolerti cura, & ſollicitudine libros ſpeciales, ſingulareſve tractatus, de nouitiorum inſtructione ſcripſerunt. S. Ephrem Syrus multus in hac parte extitit, adhortationes enim, & paræneſes plures ad nouitios monachos, de eorum inſtructione ſcripſit. S. Baſilius Ephremo coëtaneus, non ſolum de inſtitutionibus monachorum ſermones, conſtitutiones, monaſticas regulas fuſius, & breuius diſputatas, ſed & admonitiones ad iuniores monachos tradidit. Ioannes etiam Caſſianus antiquiſſimus author, & monachus, de inſtitutis renunciantium librum ad monachos edidit, qui eſt quartus inter ipſius opera. Iunge S. Linum Abbatem, qui prout in 5. tom. Bibliothecæ habetur, inſtitutionem vnam ad monachos, alteram ad Iuniores monachos compoſuit. Eſaias Abbas author inter Bibliothecæ Patres relatus, ad fratres Iuniores inſtitutionem fecit. Ad hæc etiam Hugo Victorinus celebris author, de inſtitutione nouitiorum tractatum edidit. Sanctus quoque, & pius author Dionyſius Carthuſianus dialogum, ſeu exhortatorium nouitiorum innata ſibi pietate compoſuit. Venerabilis quoque Thomæ de Kempis dialogus nouitiorum, manuale iuuenum, & plures ſermones ad nouitios de eorum inſtitutione extant. Ex quibus, & aliis Patribus floſculos quoſdam inſtructioni tyronum, ſeu iuniorum proficuos, eorumque rectæ educationi deſeruientes, more noſtro carpemus.

3 Primus S. Ephrem Syrus in ſuis adhortationibus ad monachos rem hanc non obſcurè ſubindicat. Parænesi 16. ſic habet: *Si puero onus ſupra vires impoſueris, nocebis ipſi, & ſi inſtruere eum omiſeris, nequam, & inutilis euadet. Sic quoque nouitium monachum cum iudicio, & diſcretione gubernare oportet.* Quibus verbis clarè ſatis indicat, nouum monachum non inſtructum religioſa diſciplina, nequam ſibi, & religioni inutilem prorſus euadere. Alibi quoque ſic: *Si acciderit fratrem aliquem ad monaſticam, ac ſolitariam vitam quacumque occaſione venire, & non ſe ſobrium, vigilantemque præbuerit, protinus deuorabit eum diabolus.* Ecce diabolo traditum ab Ephremo nouum religioſum, qui in primoribus annis bona diſciplinæ inſtructione non regitur.

4 Secundus adſtat Dorotheus Abbas inter Patres Bibliothecæ iure venerandus, qui ſicut totus cernitur in erudiendis monachis, ſic etiam quantum interſit, illorum, iuniorum præſertim inſtructio, quamque nociua ſit, & culpabilis negligentia quoad hoc, exprimit hiſce verbis: *Inter prouerbia dicitur, quibus non eſt gubernatio decident, vt folia: ſalus autem eſt in multo conſilio. Contemplamini ſententiam iſtam fratres. Opus enim nobis eſt auxilio præter Deum, opus coadiutoribus. Nihil eſt miſerabilius, nihilque quod citius expugnari queat, his qui nullos duces, nullos authores habent ad viam Dei. Ait enim: quibus non eſt gubernatio, decident vt folia. Folium à principio ſemper virens, ſemper germinans, ſemper delectabile eſt, non multò poſt areſcit, & languet, cadens contemnitur, & conculcatur. Talis homo eſt, qui à nemine regitur. A principio feruentiſſimus ad ieiunia, ad vigilias, ad quietem, ad obedientiam, & ad quæcumque cætera bona, paulo poſt, extincto eo feruore, ſi nullum habuerit ſui gubernatorem, aut fautorem, qui extinctam ignem ſuſcitet, & accendat, deſiccatur & cadit, & demum deſtitutus, ab hoſtibus ſuis captiuus trahitur, qui vt voluerint, in ipſum graſſantur.* Hæc, & alia Dorotheus, vt oſtendat, quantum ſibi nanciſcantur mali monachi, iuniores præcipuè, ſi ſine recta inſtructione diſciplina regulari imbuantur, abſdubiè contrarium dicturus, ſi eos ſancta, religioſaque inſtructione confirmatos agnoſceret.

Hos Patres ſequitur Seraphicus D. Bonauentura. Ex 5
quo in primis celebrem illam ſententiam in ſpeculo diſciplinæ habemus: *Formam, quam primum quis recipit, vix deponit, & qui diſciplinam in noua conuerſationis initio negligit, ad eam poſtmodum difficilè applicatur.* In tractatu quoque de informatione nouitiorum, totam cauſam ruinæ quarumdam religionum, in prauam puerorum, nouitiorum, & iuuenum educationem refundit; his verbis: *Ideo tot ordines confunduntur, quia puerilès mentes ſibimet dimittuntur ſine fræno retrahente à noxiis, & ſine virga ad ſalubria compellente, aut ex negligentia ſeniorum, aut ex nociua condeſcenſione. Sicut imprudens medicus, qui ne contriſtet ægrum, quem curare deberet, patitur eum nociua comedere; ex quibus grauius, & diutius infirmatur.* In tractatu quoque de proceſſu religionis, proceſſum, & progreſſum illius *in feruore nouitiatus conſtituit.* Abſdubiè indicans, quod ſicut difformatæ religionis eſt cauſa, & origo praua iuuenum educatio; ſic quoque perfectæ religionis progreſſus, in recta illorum inſtructione conſtitui debet.

Accedit ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ex quo graues 6
ſententias pro præſenti cauſa elicere valemus. Ex libro de obedientia hæc excepi: *Sunt* (inquit) *nouitij in via Dei, tanquam arbuſcularum virgæ tenerrimæ, quæ ad poſſidentis libitum huc, illucque abſque contradictione flectuntur; at verò ſi indurauerint, nequeunt ſe emollire.* Et infra: *Vinea quippe ſpiritualis Domini Sabaoth eſt inchoantium noua plantatio, quæ vt fructum afferat, ſolerti eſt excolenda peritia. Nam ſi inculta remanſerit, dilatat quidem palmites ſuos, ſed nulla vtique bonorum vbertate fœcundos. Proinde omni ſedulitate exercendi ſunt in religione rudes, ne pereffluant, ne torpeant, ne obdureſcant.* Ad idem intentum in libro de diſciplina monaſtica religionis hæc habet inter alia: *Paſtores ſolerter vigilent, cum primum ſuſceperint nouum militem recenter poſitum in monaſterio, ipſum ſpirituali reficere exhortationis pabulo, & ſalutari recreare poculo, antequam mentis patiatur ariditatem, & immundorum ſpirituum experiatur inſultus. Qui autem hoc agere neglexerit, ſibi ipſi iudicium, & ſubdito graue inducit diſpendium. O quot ex incuria Paſtorum ignorantes, quæ Dei ſunt, & quæ ſancto congruunt ſtatui, à ſancto retrocedunt propoſito! Heu quanti, ariditate ſpiritus confecti, & deuotionis guſtu alieni, quia ſicut oportuit, in primordio conuerſionis ſpiritualis non fuerunt imbuti, vocationis gratiam, quam habere meruerunt, perdiderunt.* Hæc, & alia ſanctus Laurentius Iuſtinianus, ſatis innuens, rectam educationem nouitiorum maximos progreſſus efficere, inſtructionis verò defectum, omni illorum perditioni viam aperire. Quod tandem innuit cap. ſequenti, ſimulque ſuperioris doctrinæ rationem reddit, dicens: *Terra etenim, quæ ſagaci excolitur agricultoris manu, vberem producit ex ſe fructum; ſi autem hæc eadem negligenti tradatur, ac neſcienti operario, repentè vrticis repletur, & vepribus.* Ecce rem totam, quam intendimus, vnico verbo S. Laurentij Iuſtiniani comprobatam.

Plurium aliorum Patrum teſtimonia, quæ Iulius Ni- 7
gronius *in tractatu de neceſſitate, & vtilitate magiſtri*

ſpiritualis, congerit, hic placuit in medium proferre, vtpote valde propoſito noſtro vtilia. Ex iis eſt vnus S.Baſilius *in tractatu de abdicatione rerum.* Vbi ſic: *Acerrima in omnes partes animi circumſpectione operam dato, vt aliquem tibi virum inuenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ ſtudiis certiſſimum ducem ſequare, eiuſmodique, qui rectum iter ad Deum volentibus pergere ſciat commonſtrare.* Alius eſt Gregorius Nyſſenus *in libro de Virginitate cap.23.* ſic ſcribens: *Vt qui alicuius nationis ſermonem diſcere inſtituit, minimè per ſe ſatis eſt, vt à ſeipſo erudiatur, ſed ab iis, qui illius ſermonis periti ſunt, inſtituitur, atque hoc pacto breui ex audiendi conſuetudine progreſſus peregrini ſermonis particeps efficitur, ſic opinor, ſi hac vita non natura via progreditur, ſed nouo quodam inſtituto aberrat, eam perfectè à nemine poſſe percipi, niſi optimo viro duce vtatur, atque alia omnia quæcumque huic vitæ ſtudia propoſita ſunt, rectius ab eo perficerentur, qui illi deditus eſt, ſi à Doctoribus, magiſtriſque ſcientiam illarum rerum perciperet, quarum ſtudio tenetur, quàm ſi per ſe ad rem aggrederetur. Non enim in principiis inſtitutio hæc eſt, vt ex neceſſitate quis res an vtiles ſint ad ſuum iudicium deferat, quandoquidem rerum incognitarum periculum facere audere, non extra diſcrimen poſitum eſt.* Item S. Iſidorus Peluſiota *lib.1. epiſt.2.* ſic monens. *Si probus monachus fieri ſtudes, ne eam rationem ineas, vt tuo ipſius arbitrio viuas, ac mores tuos tibi vni probatos eſſe velis: quin potius iis mentem tuam, & conſilium ſubmitte, qui & vita, & tempore diuinam vineam iam ante foderunt, & coluerunt, à quibus munus iſtud facilè perdiſces.* Maximè verò S.Hieronymus *epiſt.4. ad Ruſticum,* hoc pacto eum inſtituens. *Mihi quidem placet, vt habeas Sanctorum contubernium, nec ipſe te doceas; & abſque Doctore ingrediaris vitam, quam nunquam ingreſſus es: ſtatimque in alteram partem declinandum ſit, & errori pateas, pluſque, aut minus ambules, quam neceſſe eſt: ne aut currens laſſeris, aut moram faciens obdormias.* Et paulò poſt, vbi probaſſet neceſſarium eſſe magiſtrum aliquem vnum in arte diſcenda, ex politia apum, gruum, hominum, ex gubernatione Eccleſiæ ac nauis ſubiicit hæc. *Et ne plures replicando faſtidium legenti faciam per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te, non tuo arbitrio dimittendum, ſed viuere debere in monaſterio, ſub vnius diſciplina patris, conſortioque multorum.* Præterea Ioannes Caſſianus *col.2. cap.11.* vbi diſcretionis virtutem in eo conſtituit, *Si ſeniorum veſtigia ſubſequentes, neque agere quidquam noui, neque diſcernere noſtro iudicio præſumamus, ſed quemadmodum nos vel traditio illorum, vel vita probitas informarit, gradiamur.* Qua inſtitutione formatus, non modo ad perfectam diſcretionis rationem quiſque peruenit, verum etiam munitus à cunctis inſidiis inimici tutiſſimus permanebit. Hoc etiam idem Author, ex aliis magiſtris ſpiritualibus recentioribus, videlicet Ioan. Gerſone, Ioan. Auila, Didaco Perez, Smaragdo, Ioanne Trithemio, Vmberto Turrecremata, & aliis in ſequentibus probat intentum.

7 Placuit vltimò ad idem intentum, quæ Summus Pontifex Clemens Octauus ſuper receptionem, & educationem nouitiorum dixit, ſimulque noſter Sanctiſſimus Vrbanus Octauus promulgari, & executioni mandari præcepit, vt vel ſic quantum detrimenti religionis ex inculta iuuentute nouitiorum proueniat, quantumque è contrario emolumentum ex religioſa illorum inſtructione naſcatur, innoteſcat, in propatulo ponere. Sic ergo loquitur Pontifex. *Cum ad regularem diſciplinam in ſingulis religionum Monaſteriis propagandam, Nouitiorum inſtitutio maximè vtilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad grauem illam, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum viuendi rationem relaxandam maiorem vim habuiſſe compertum ſit, quam vel nimiam in recipiendis Nouitiis facilitatem ſupra numerum quem capere; atque alere Monaſteria ipſa poſſint, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an vere eſſet ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi inſeruiendi: vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcirco, vt huiuſmodi incommodo deinceps occurreretur, præcipitur omnibus, & ſingulis ad quos ſpectat, vt in recipiendis Nouitiis, & in eorum inſtitutione, atque educatione, necnon in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia quæ in ſacris Canonibus, ac decretis, præſertim Sacri Concilij Tridentini, Pontificiis, & cuiuſcumque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus continentur, tam in aliàs deſignatis, quam nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſteriis, & conuentibus, hæc quæ ſequuntur inuiolatè obſeruari, & exequi perpetuò curent.* Poſt hæc, varia, & diuerſa documenta circa nouitiorum inſtructionem opponit Pontifex, quibus & ſanctum zelum reformationis religioſæ præ ſe fert, ſimulque intentum noſtri capitis grauiſſimè confirmat.

8 Ex quibus omnibus luce iam clariùs innoteſcit, quanta cura, ſollicitudineque Paſtores, & Prælati Religionum intendere debeant, vt nouitij, aliique Tyrones, & adoleſcentuli regulari diſciplina imbuantur. Neque enim alia ratione optima religionis œconomia conſiſtere valet, neque ipſi Tyrones aliter, perfectionis apicem pertingere poſſunt. Vtrumque in ſimili forma concluſit Epiſcopus Pacenſis. *Cum ea ſit optima Reipublica gubernatio, quæ ciues meliores facit, hoc primum curæ eſſe debet omnibus magiſtratibus, vt pueri, & adoleſcentuli rectè educentur, & inſtruantur optimè. Nec enim alia ratione meliores homines euadere poſſunt, quam recta educatione. Nam vt Seneca inquit, educatio mores facit.* Et verè ſanè; ſunt namque Nouitiorum ingenia, dum ad religionis doctrinam accedunt, tanquam agri, aut fundi ipſarum religionum, ex quibus ſuos prouentus in poſterum percepturæ ſunt; ſi prudenti cultura à Dominis excolantur, optimũ certè fructum referent, ſin autem ſpinas, & tribulos germinabunt. *Puerorum ingenia* (inquit Bieſſius) *tanquam agri, ex quibus Reſpublica ſuos omnes fructus perceptura eſt, diligentiſſimè colantur, & rebus optimis ſerantur. Prohibeantur inſeri quæcumque Reipublicæ noxia ſunt, & inſita confeſtim à Magiſtratibus euellantur: nam ſemina virtutis admodum rara ſunt.* Hoc ipſum (Plutarcho teſte) Lycurgus ille legum lator exemplo confirmauit. Duos namque educauit catulos, ex eiſdem parentibus natos, quorum alterum gulæ aſſuefecit, domeſticis deliciis nutriens: alterum autem ad venationem exercuit. Vt verò oſtenderet quantum educatio paruulorum proficeret, adductis ciuibus in concionem, gulæ irritamenta appoſuit, leporemque dimiſit. Ergo catulus ad venationem edoctus, leporem ſequutus eſt, catulus verò domi enutritus, cibaria quæſiuit. Tuncque dixit, *Videte, ô Ciues, cum ex eodem ſint genere, quam diſſimiles ob educationem inter ſe euaſerint.* Pari ergo paſſu adoleſcentes, ſeu iuuenculi religionum, quamvis ætate, moribus, genereque ſint ſimiles, ſi tamen illorum alter à maioribus rectè inſtruatur, egregius euadet, alter verò non rectè educatus, tepidus, otioſus, vitiiſque omnibus deditus procedet. Vnde non immerito totius religionis lapſum ex praua iuuenum, ſeu tyronum educatione, originem trahere diximus. Quod & in ſimili forma odoratus eſt Cicero dicens, *Si legere, & audire voletis externa, maximas Reſpublicas per adoleſcentulos labefactatas reperietis.*

9 Prouideant ergo Superiores, & Prælati Religionum, iuuenum, ſeu Tyronum, tales magiſtros, ſeu pædagogos, quales tantæ neceſſitati ſubueniendæ, iuuentutique erudiendæ congruos eſſe prudentia dictauerit. De quo optimè S.Laurentius Iuſtinianus, præſcribens ſimul quibus virtutibus ornatus eſſe debeat, qui tale munus ſubire dignus ſit. *Quemadmodum* (inquit) *in itinere qui pergens ignoto, ne erret à recto calle, eget ductore; agroto, ne diuturno languore fatigatus, à vita deficiat, opus eſt medico; adoleſcenti idiotæ, ne in ſua perſeueret ignorantia accommodandus eſt pædagogus: ita in via Dei noviter imbuendo*

imbuendo, ne fallaciis ſatanæ ſeducatur, & pereat, ſpiritualis ei adhibendus eſt pater, qui diſcretione ſit prouidus, experientiâ probatus, ordinatus moribus, grauitate maturus, decoratus honeſtate, ſanctarum ſcripturarum gnarus, auſterus in ſe, proximo compatiens, orationi aſſiduus, corde mitis, eloquio verax, & in omni, ſi poſſibile eſt, ſpirituali diſciplina prouectus. Et infrà: *Ab vno quilibet incipiens eſt erudiendus magiſtro, quem oportet illius, qui inſtruendus eſt, habere notitiam priſtinæ conuerſationis, corporalis valetudinis, naturalis complexionis, & quotidiani exercitij. Ipſum præterea latêre non debet quales ipſius ſint cogitationes, quibus tentationum ſtimulis agitetur. quibuſve deuotionibus reficiatur, & ita de vniuerſis interioris, & exterioris hominis actibus, geſtibus, ſermonibus, & affectibus illius imbutus exiſtat, ac ſi eſſent propria. Horum etenim, ſi ſpiritualis pater neglexerit habere notitiam, prorſus ſuperuacuè laborabit.* Qualiter tamen ſe gerere debeant magiſtri nouitiorum in religionibus, ipſe Iuſtinianus alibi ſcriptum reliquit. *Circa profectum* (inquit) *animarum, reformationem morum, vitæque emendationem, eorum quibus ſpiritualiter præſunt, inuigilent: nunc minis terrendo, nunc demulcendo ſermonibus blandis, interdum ratione perſuadendo, interdum authoritate mandando, aliquando puniendo, nonnunquam parcendo miniſterium ſuum perficiant.* Et infrà: *Primo quidem moneant, deinde terreant, poſtremo verò puniant.* Optimè quoque D. Bonauentura ex D. Gregorio hæc habet: *Quiſquis diuina inſpiratione compunctus, relictis ſæculi huius actionibus, ad Deum conuerti feſtinat, ita cum charitate ſuſcipiendus eſt, & blandis per omnia conſolationibus refouendus, vt in ea, quam elegit, Deo adiuuante, conuerſatione delectetur perſiſtere.* Grauiter etiam Aluarez de Paz modum, quo magiſtri nouitios religioſos inſtruere debeant, ſic delineat. Inter alia hoc vnum commendans, vt magno cum diſcrimine tyrones, & veterani in religione tractentur. *Nouitius* (inquit) *eſt velut infans recens natus, cuius teneritas maiorem curam nutricis, id eſt ſpiritualis magiſtri, cuius infirmitas delicatiorem cibum, hoc eſt mitiora onera petit, cuius puſillanimitas acrem reprehenſionem non ſuſtinet, ſed ſi aliquo delinquat, mel, & lac blandioris ſermonis, & manſuetiſſimæ correptionis expoſcit. Antiquus vero eſt veluti adoleſcens, aut vir, qui ſine tanta magiſtri ſpiritualis cura religioſè viuit, qui duriora laborum onera portat, & pro leui etiam culpa acerrimas increpationes præfert. Nouitius, vt arbuſcula nunc ſata, aſſidua irrigatione indiget, & aut nimium ſolis ardorem, aut nimium noctis gelicidium non ſuſtinet, & ſi fere quotidiana præfecti admonitio deficiat, aut inſurgat magna tentatio, ſtatim areſcit. Profeſſus quaſi arbor procera, & optimè radicata ſine aqua continuæ exhortationis perſeuerat.* Hæc ille.

10 Sed operæ pretium duxi, breuem inſtitutionem, quam S. Nilus ad iuniores monachos ſcripſit, eorum quoque magiſtris, & pædagogis intimare, vt ex mente huius Patris agnoſcant, qualiter iuuenes in religionibus enutriri debeant. *Iuuenis* (inquit Nilus) *colat quietem in corpore, modeſtiam in vultu, moderationem, atque ordinem in voce. Ad cibum, & potum accedat ſine tumultu, cùm vrget neceſſitas. Sileat inter ſeniores, æquales diligat, minoribus amanter conſulat, ab improbis, carnique deditis, & curioſis recedat, pauca loquatur, plus cogitet: in ſermone caueat arrogantiam, in mutua conſuetudine ſe nemini anteponat. Ne ſit promptus ad riſum, pudore ſe ornet, colloquia mulierum vitet, vultu terram aſpiciat, cœlum animo, fugiat contentiones docendi, ne ambiat dignitatem, hominum honores ne admiretur, eorum præſertim, qui verum honorem ignorant. Virorum prudentium vtatur familiaritate, quæ honorum eſt cauſa pulcherrima. Dum rectè agit, & in virtute proficit, laudem à Deo tantùm requirat. Quod ſi alios docet, & iuuat, repoſitam apud Deum mercedem expectet, & tanquam debitum Deo opus perſoluens, remunerationem à Deo ſperet in muneribus ſempiternis.* Hæc Nilus. In quibus ſi religioſorum nouæ plantulæ inſtituantur, & religiones ipſæ maximopere ſuccreſcent, & magiſtri, aut Pædagogi ſuo muneri ſatisfacient.

11 Oportet etiam ſpecialiora aliquot documenta magiſtris morum in religionibus ex Patrum ſententia intimare, vt eorum labor fructu deſiderato non orbetur. Illud primum ſit, vt nouitij religioſi in orationis exercitio inſtruantur, informentur, actuentur. Adſtruit id Seraphicus Doctor Bonauentura de tyronibus, & nouitiis loquens, ſic inquiens: *Inſtent orationi feruenter, quæ nouam in horto Domini plantulam fouet, prouehit, & confirmat.* Innuens clarè ſine orationis exercitio conſumi, deficere, & ſiccari. Vnde addit: *Fruſtra profectus virtutum ſine oratione ſperatur.* Speciale tamen tempus ad id munus illi deſignat dicens: *Diſcant ergo vna ſaltem diei, vel noctis hora tempus, & otium vendicare, quando ad ſe reuerſi, mentiſque cubiculum introgreſſi, orent in abſcondito Patrem ſuum.* Si vero talis hora ad ſomni requiem expoſcatur à natura, *ſurripienda erit* (inquit) *carni.* Ne tamen hac vna ſola hora contenti videantur, ſubiungit: *Hæc, & alia quietis, & temporis opportunitates, quæ occurrunt, minimè negligendæ ſunt.* Abſdubiè indicans, tota die, totaque nocte, ſi per naturam liceret, orationis exercitio aſſueſcendos eſſe tyrones. Optimè quoque de hac inſtructione ſic loquitur ſanctus Laurentius Iuſtinianus. *A pædagogo erudiantur nouitij, qualiter, quando, & vbi orare debeant, quid meditari, quid legere.* Alibi clarius: *Quoniam rudis nouitius, quaſi cæcus de tenebris mundialis conuerſationis procedens, ad lumen fulgentis veritatis reuerberatur, manu ducendus eſt prudenter, donec aſſuetus mentali exercitationi, valeat percipere per ſeipſum, quod abſque præceptore non poterat. Diligentiſſimè igitur redire ad ſe doceatur, & per iugem meditationem commorari ſecum.* Et infrà. Quaſi materiam oſtendens, de qua nouitiis iugis, & continua futura eſt orationis meditatio, ſic loquitur: *Proponatur itaque illi ad ſedulo meditandum Domini* Iesv *humana conuerſatio. Nihil autem ita fructuosè ad meditandum inexperto offertur nouitio ſicut Chriſti vita, & potiſſimum ipſius paſſio glorioſa.* Inferius quoque in idem ſic habet: *Sedeant quippe ſecus pedes* Iesv, *non tamen ante Ieſum. Sedeant humiliter, & deuote, ac pure, &c. Nullus enim alius locus debetur nouitio, quam vbi ſunt pedes Ieſu.* Et poſt alia, vtilitates quas ex hac iugi oratione, meditationeque in vita Iesv Christi hauriat nouitius, ſic exponit: *His cogitationibus refectus, ac lacte ſpirituali nutritus, nimio iucundatur gaudio, obliuiſcitur quæ reliquit in ſæculo, & omnibus ſe priuat exterioribus delectationibus.* Vt vero hoc orationis exercitium primum fundamentum nouitiatus reputetur, hæc ſubdit ſanctus hic Pater: *Hæc fundamenta in principio conuerſationis cuiuſcumque nouitij iacienda ſunt. Hæc nempe ſunt rudimenta, quibus imbuendus eſt nouus miles Chriſti, &c.* Tandem totum ferme caput in inſtruendis nouitiis in huiuſmodi interiori orationis exercitio conſumit.

12 Ad idem intentum Aluarez de Paz in ſuo opere de vita ſpirituali, ſic loquitur: *Nouitius orationis, & ſanctæ meditationis tenax, frequentiſſimè Chriſtum crucifixum habeat. Ipſi ſuas miſerias, & tribulationes aperiat, neceſſaria ad vitæ reformationem petat, vitiorum extinctionem, ac omnium virtutum acquiſitionem poſtulet: recogitet ſeriò peccati fœditatem; ſæculi vanitatem, &c.* Et infra rationem huius documenti ſic aſſignat: *Nam ſancta oratio, ac meditatio eſt magiſtra ſcientiæ, quam nouitius neſcit, dux viæ, quam ignorat, medicamentum vitiorum, quibus ægrotat, fœnum tentationum, munditia peccatorum.* Vt vero moneat, hoc eſſe primitus iniungendum nouitio, addit: *Ab oratione ergo nouus Chriſti miles nouam militiam incipiat.* Tandemque: *Si enim in vita ſpiritualis initio, orationi, meditationique non vacat, nunquam meditationis conſuetudinem capiet, qua ſublata, neſcio ſanè quo pacto proficiet.* Hæc, & alia Religioſus hic author ad intentum noſtrum de neceſſitate orationis Tyronibus, & nouitiis religionum ſcripſit.

13 Maximè quoque ſecundo nouellæ plantationes in religionibus à ſuis magiſtris admonendi ſunt, vt otioſitatem fugientes, ſacrarum litterarum ſtudiis, vel aliis exercitiis ſemper, ſemperque vacent. Ad hoc deſeruiunt, quæ in capite de otioſitate deuitanda adduximus, ſpecialiora tamen in medium proferamus. Magnus ergo Baſilius in ſuis regulis interrogans: *Nunquid expediat his, qui nouitij accedunt, ea quæ de ſacris Scripturis ſunt, confeſtim ediſcere?* Reſpondet: *Quæ ad vſum namque pertinentia ſunt, ea vt vnuſquiſque ex diuinis litteris ediſcat, & rectum eſt, & neceſſarium: cum ad maiorem animi expletionem in pietate, tum etiam vt ne humanis conſtitutionibus aſſueſiat.* Clarius D. Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ nouos religioſos ſic inſtruit: *Nunquam otio torpeant, ſed ſemper, aut lectioni, aut orationi, vel officio addiſcendo, aut aliis, non quæ ipſi elegerint, ſed quæ iniuncta fuerint, faciendis intendant.* Optimè quoque Dionyſius Carthuſianus in ſuo nouitiorum Dialogo, ſic inſtruit nouitium. *Nunquam in te des otio locum, indeſinenter fructuosè te occupa, orando, pſallendo, ſeu meditando quocumque perrexeris, &c.* Alia ex Patribus facilè ad intentum elici poſſunt.

14 Tertio quoque ſolerti cura, ſollicitudineque animaduerti debet Tyronibus, ſeu nouitiis religionum, vt omni ſingularitate poſtpoſita, ſemper communia ſectentur. Ad hoc multa, quæ adduximus cap. 12. deſeruiunt; ſed D. Bonauentura benè loquitur ad intentum noſtrum in ſuo ſpeculo diſciplinæ inquiens: *Optima religioſi perfectio eſt, perfectè communia quæque conuentualia ſeruare.* Et rurſus: *Turpis omnis pars vniuerſo ſuo non congruens. Caueat vir conſtans, & honeſtus ne conſuetudinum Ordinis temerarius violator exiſtat; alias in victu, & moribus nouitatis nota, & ſingularitatis erit diuerſitas fugienda.* Optimè etiam ante Bonauenturam D. Bernardus, ſingularitatem iſtam in monachis ſic reprehendit in expoſitione ſuper Cantica: *Non vultis eſſe contenti vita communi, non ſufficit vobis regulare ieiunium, non ſolemnes vigiliæ, non impoſita diſciplina, non menſura, quam vobis partimur in veſtimentis, & alimentis; priuata præfertis communibus. Qui veſtri curam ſemel nobis crediſtis, quid rurſum de vobis vos intromittitis? Nam illam, qua toties Deum conſcientiis veſtris teſtibus, offendiſtis, propriam ſcilicet voluntatem veſtram, ecce nunc iterum magiſtram habetis. Nonne illa vos natura docet non parcere, rationi non acquieſcere, non obtemperare ſeniorum conſilio, vel exemplo, non obedire nobis? An ignoratis, quia melior eſt obedientia quàm victima?* Inferius quoque, quantum malum hoc ſit, ſic exponit: *Non habet callidus hoſtis machinamentum efficacius ad tollendam de corde dilectionem, quam ſi efficere poſſet vt in ea incautè, & non cum ratione ambuletur.* De hoc etiam puncto ſufficiant hæc ex his Patribus adducta.

Sed ne in re tanti ponderis ſolum priſcos Patres audire videamur, non tamen recentiores magiſtros, pro multis audiendus Iulius Nigronius Genuenſis vir pius, & doctus in tractatu aſcetico *de peculiaribus paucorum amicitiis è quolibet cœnobio, præcipuè Religioſorum, exterminandis, cap. 3.* Vbi è pluribus vitæ ſpiritualis, & inſtructionis nouitiorum magiſtris hæc ſcripſit pro eorundem inſtitutione valde neceſſaria. *Ad tertium caput deuenimus, quo demonſtrabitur, quam multis nominibus vniuerſæ Communitati cœnobij pernicioſæ, ac deteſtandæ ſint, cum omnes enumeratæ amicitiarum ſpecies, tum potiſſimum quinta iuniorum ob frequentiam, & pericula, non ab omnibus expenſa. Grauiter admodum Iacobus Aluarus noſter locutus eſt, cum eas euertere diſputatione aggrederetur, dicens:* Quæ amicitia, & familiaritas, ſi ad nimietatem declinet, non minus ipſiſmet Religioſis, ac ſanctæ Religionis domibus pernicioſa eſt, quam eſſent inimicitiæ, ac manifeſta diſſidia: niſi quod iſta palam, & ſine vllo fuco Religionis deſtruunt. *Sed quid Aluarum produco? Communis eſt Magiſtrorum ſpiritualium vox, & ſententia. Veteres, ac mediæ ætatis magiſtros obſeruet lector in decurſu diſputationis: recentiores nonnullos recenſebo, atque locos indicabo, vnde plura, ſi velit, poſſit exhortator, & inſtructor excerpere. Ioannes à Capiſtrano Ordinis Minorum de obſeruantia, vir magnæ probitatis, & experientiæ, præcipiens vitari à ſuis ſuſpecta conſortia, & familiaritatem cum mulieribus, addit hæc verba notatu digniſſima:* Intelliguntur autem ſuſpecta conſortia non ſolum de mulieribus, ſed etiam de ſuſpectis familiaritatibus quibuſcumque, ſiue cum ſæcularibus perſonis, ſiue etiam cum fratribus ipſis noſtri Ordinis nouitiis, ſiue profeſſis. Et ideo tam Vicarij, quam Guardiani ſint ſolliciti diligenter, & attenti. *Bernardinus Scotus Clericus regularis (qui mortuus eſt Cardinalis) functus officio Præpoſiti ſalutaribus documentis epiſtolam pleniſſimam ſcripſit ad Ordinem ſuum: quam dedit in lucem Antonius Caracciolus ex eadem Religione. In ea monens ſuos, ne laxari morum diſciplinam patiantur, inter cætera hæc habet.* Itaque, qui relaxationem quærunt, primum ſibi ipſis, deinde aliis quamplurimis nocent. Hinc enim peculiares amicitiæ, & ſocietates quædam prohibitæ in Congregationibus fiunt, quibus nihil eſſe poteſt pernicioſius. Hinc diſſenſiones, & contentiones oriuntur, hinc odia, & ſuſurrationes, & conatus quidam occulti ad ſuadendum aptiſſimi eam vitam, quam ſibi delegerunt, videlicet laxiorem, dum aliis quoque pro regula tradere, & approbare nituntur, &c. *Clerici regulares ſancti Pauli de nouitiis conſtituentes, in quibus propter ætatem maius eſt periculum, ſic magiſtro eorum præcipiunt.* Solutam quandam inter eos conſuetudinem, & libera colloquia ne permittat: præcipuas inter aliquos amicitias prudenter diſiungat: in familiaritatem profeſſorum venire prohibeat. *Ioannes à Ieſu Maria Carmelita diſcalceatus, in inſtructione Magiſtri nouitiorum, inter maximè cauenda illis, & ipſi obſeruanda in eorum educatione, locat ſingularem familiaritatem eorum:* Qui vel ob ingenij ſimilitudinem, vel aliam quamvis ob cauſam, non ſine aliorum nota, occaſionibus oblatis, vel quæſitis ſimul verſari aſſueſcunt. *Ioannes Tullus ex Ordine Canonicorum Regularium ſancti Auguſtini, reducit ad carnalem dilectionem, ab eo ſancto Doctore meritò damnatam, affectum priuatum erga paucos. Canonici ſancti Saluatoris ſub eodem vexillo militantes, conſtituunt:* Ne ſub ſpecie fraternæ charitatis, habeatur aliqua frequens conuerſatio ſingularis. *Seruatius Ordinis Præmonſtratenſis ſub eiuſdem Auguſtini Regula, monet Prælatos, vt magno ſtudio, & induſtria diſſocient eos, qui conſpirant in malum, & concordant inter ſe. Beatus Ignatius noſtræ familiæ architectus inſtituit quandam vtiliſſimam animæ apertionem, in qua quiſque Superior tanquam patri, ac magiſtro cor patefacit, & rationem conſcientiæ ſecretò reddit. In ea illud eſt in rem præſentem, vt ſubditus ſignificet: An alicui plus ſit familiaris, quam aliis. Iam tunc vir ſanctus, ac prudens obſtruere cœpit aditum huiuſmodi peculiaribus amicitiis, ne in ſuum Ordinem irreperent. Præſtiterunt id alij poſtea. Iulius Pacius in libello Italicè edito de mortificatione, ſuadens indifferentiam in conuerſando, diſſuaſit priuatas amicitias. Secutus eſt Lucas Pinellus in libro, quem Italicè item ſcripſit de Religioſa perfectione ad imitationem aurei libelli Thomæ Kempis de imitatione Chriſti, caput habet, quo Chriſtum inducit Religioſos à nimia familiaritate paucorum ſodalium reuocantem. Sub idem tempus Claudius Aquauiua, regens quinto loco Societatem vniuerſam, monuit primum ſuos, ne huic generi familiaritatum feneſtram vllam aperirent; deinde in libro induſtriarum ad curandum animi morbos, caput ſcripſit pro curanda inclinatione ad amicitias: tum ad gubernandos alios non eligebat eos, qui peculiares affectiones ad particulares perſonas in gubernatione cum aliorum offenſione retenturi viderentur. Bernardinus Roſignolius opere Latino de diſciplina Chriſtianæ perfectionis, monuit potiſſimum adoleſcentes*

Sancti Baſilij teſtimoniis, vt priuatas ſodalitates, amoremque ſingularem defugerent. Prodiit in Hiſpania Alphonſus Rodricus, qui prima parte ſuorum exercitiorum de perfectione, virtutibuſque Chriſtianis Hiſpanicè primum ſcripta, deinde in alias linguas etiam Latinam tranſlata collegit in tractatu quarto varias ſpecies huius pernicioſæ amicitiæ, quas optimis rationibus ſuadet ab ordine quocumque Religioſo, quamlongiſſimè arceri oportere, atque ego proximo capite recenſui, & explicaui. Caput integrum, & amplius Iacobus Aluarus de Paz in tomo primo de vita ſpirituali eiuſque perfectione impendit in deteſtationem nimiæ familiaritatis, quæ primarius partus eſt huius deteſtabilis amicitiæ. Ludouicus Pontanus in vita Balthaſaris Aluarez, viri valde ſpiritualis, atque experti refert illius ſenſum de his amicitiis, qui dicebat ingens detrimentum inde prouenire, etiamſi aliàs bonæ videantur: Præterea in rebus valde fugiendis ob perniciem collocabat primo loco ſtrictam, & particularem cum aliquo amicitiam, præcipuè quam tota Communitas notet. Idem Pontanus ex ſuo ſenſu diſputans de perfectione charitatis docet eos qui hac ratione amant, ex motiuis mundanis carnalibus, cuiuſmodi eſt vtilitas, & voluptas, excedere limites communis amoris, cum non exiguis damnis, & inordinatione propriæ perfectionis, ac impingere in vitium, quod dicitur acceptio perſonarum. Ioannes Buſæus in Germania dedit in lucem Pananon, hoc eſt Arcam medicam: in qua ſub nomine eiuſdem nimiæ familiaritatis, huic morbo facit medicinam, remedia multa præſcribens è Sanctorum Patrum deprompta nartheciis. E Belgio prodiit Medicus Religioſus Caroli Scribanij, qui capite integro exagitat nimias cum vno, alterove familiaritates, & eidem morbo applicat medicamenta ſalutaria. Verum ne ſine methodo aliqua gradiamur, damna, quæ Communitati afferuntur ab his amicitiis, ad quatuor capita reuoco, diminutionem charitatis, violationem iuſtitiæ, diſciplinæ Regularis euerſionem, offenſionem, & ſcandalum domeſticorum & extraneorum. Hæc, & alia pius iſte author ex ſuo, & aliorum ſenſu.

15 Adiicio etiam quartum documentum pro magiſtris nouitiorum apprimè neceſſarium. Illud vero eſt, vt clientulos ſuos ad amorem Regulæ, Conſtitutionum, cæremoniarumque Ordinis maximè inclinent. De hoc multa cap. 5. & 6. dicta manent. Sed ex Caſſiano, quanta cura, & ſollicitudine antiqui monachi nouitios, & iuniores inſtituerint, vt inde nos idem exemplum accipiamus, hæc excepi. *Tanta* (inquit) *obſeruantia obedientiæ regula cuſtoditur, vt iuniores abſque præpoſiti ſui ſcientia, vel permiſſu, non ſolum non audeant cella progredi, ſed ne ipſi quidem communi, ac naturali neceſſitati ſatisfacere, ſua authoritate præſumant. Sicque vniuerſa complere, quæcumque fuerint ab eo præcepta, tanquam ſi à Deo ſint cælitus edita ſine vlla diſcuſſione feſtinant. Vt nonnunquam etiam impoſſibilia ſibimet imperata, fide ac deuotione ſuſcipiant, &c.* Ecce mores, quibus antiquiores monachi iuniores Tyrones circa regulæ, & inſtitutionum regularium amorem inſtituebant. Nec mirum ſanè, vt enim optimè S. Cyprianus: *Sicut in ſenibus ſobrietas, & morum perfectio requiritur, ita in adoleſcentibus, & iuuenibus obſequium, & ſubiectio, & obedientia ritè debetur.* Quare Seraphicus Bonauentura ſic inſtituit nouitios de re propoſita. *Religionem ſanctam ad quam eos Dominus ſua miſeratione vocauit feruentiſſimo, ac fideliſſimo ſtudeant amore diligere, eique tanquam ſpecioſiſſimæ, ac Deo dilectiſſimæ ſponſæ, fide inuiolabili adhærere.* Rurſus quoque: *Communem Ordinis obſeruantiam ſequantur, perfectioni in ſilentio & in aliis inſtitutis plenius obtinendis inſiſtant.* Clarius Aluarez de Paz ſic loquitur ad propoſitum. *Regulam, & inſtituta ſua religionis aſſiduè legant, quæ legerint, intelligant, quæ intellexerint, ament, & cupiant, quæ concupiuerint, opere præſtare contendant.* Alia ex variis authoribus huic themati deſeruientia facilè legentibus obuia erunt.

16\. Nec omittam quinto, in eo quoque præcipuè magiſtros morum diſcipulos ſuos nouellaſque plantas religionum inſtruere debere, vt ſcilicet non propter ignauiam defectuſve aliorum, quos imperfectè in religione incedere viderint, ipſi à recto tramite, & itinere incœpto deſiſtant. Hoc ipſum accuratè nimis aduertiſſe noui ſanctum Ephrem Syrum in ſuis adhortationibus ad Nouitios; Parænesi namque quarta ſic habet. *Chariſſime, ſi ſæculo renuncians ad fratres ingreſſus ſis, incideriſque in cœnobium complurium fratrum, cum his viuere, & Domino noſtro Ieſu Chriſto ſeruire cupiens, conſpexeriſque ibi fratres quoſdam immodeſtè, atque incompoſitè incedentes, aut quæ non placent Deo loquentes; tu caue, ipſis, aut eorum ſermonibus attendas.* Et infrà. *Tu autem Deum præ oculis habe. Scriptum quippe eſt in pſalmo: Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper, quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. Et, ne te Diabolus callidus dicere doceat, quod ſi ſenes iſti improbæ ſint conuerſationis, ego qui ſum minor quid agam? Sed Dominum audi dicentem, multi ſunt vocati, pauci verò electi. Saluari igitur exopta, vt ſis vnus inter electos.* Rurſus quoque ſic habet idem Ephrem, ſimul breuem admonitionem ad mores nouitij ſpectantem adducens. *Toto corde tuo attende pſalmodiis, & lectioni diuinarum ſcripturarum, & vtilitatem ex his manantem in animam tuam combibe, ſicut infans matris ſugit vbera. Ex his quippe virtutum diſces præmia. Manſuetum te præbe, & morigerum, atque prudentem. Manſuetum quidem, vt ſi te vel puer compulerit, ſequaris ipſum, & opere tuo confecto tacens reuertere in cellam tuam, ac labris ſilens, corde ora. Obedientiam vero, & caſtitatem tui corporis, tanquam pretioſam margaritam conſerues in Domino. Veſtium ornatu non delecteris, & parentum diuitiis non efferaris. Oculos in terram defixos habe, animam verò in cælos.* Hæc inter alia S. Ephrem noſtro propoſito ſubſeruientia. D. quoque Bonauentura ſic inſtruit nouitios de eo, quod intendimus. *Ab obſeruantia Ordinis, non exemplari leuium, vel negligentium aliquorum diſſolutione, diuertantur.* Præterea Venerabilis Thomas de Kempis in ſuo dialogo nouitiorum, circa præſentem cauſam nouitium quendam ſic inſtruit. *Si videris quoſdam à via veritatis aberrare, & retro poſt Satanam abire, noli pereuntes imitari, ſed bonos, & feruentes ſtudeas ſemper æmulari. Quare cum paucis ſaluari, qui per anguſtam portam intrant ad vitam. Nam Chriſto teſte, lata & ſpatioſa eſt via, quæ ducit ad perditionem, & multi ſunt, qui intrant per eam.* Hæc Thomas, quibus perbellè ſatis munitur noſtrum intentum.

Ad hæc vltimo iungendum eſt in hoc præcipuè magiſtros morum, ſeu nouitiatuum in Religionibus intentos eſſe oportere, vt non omnes qui habitum religionis ſuſcipiunt, indiſcriminatim ad profeſſionem admittant? ſed eos dumtaxat, quos bona indole, & ingenij docilitate præditos, religioſæ œconomiæ aptos, & bene morigeratos aſpexerint; cæteros autem, charitatis ordine ſeruato, ab Ordine expellant, & repudient. Docet hoc magnus Baſilius in ſuis regulis, monens eos quos in ſæculi vitioſa vita degiſſe viſi fuerint, maximoperè probandos eſſe. *Qui ipſorum mores ſint, num conſilio inſtabili, & ad conſtituendum quidvis præcipiti, ad religionem veniant? Et ſi quid* (inquit) *ineſſe in ipſis ſtabilitatis cognouerimus, eos tuto admittamus, ſin minus repudiemus.* Rationē ſubdit dicens: *Siquidem in iis, qui iſtiuſmodi ſunt magnopere ſuſpecta haberi inconſtantia debet, qui præter id, quod nullā ipſi vtilitatem inueniunt, cæteris etiam ſunt detrimento, quod inſtitutum noſtrum falſis probris, & nequiſſimis maledictis magnopere infament.* Idem Baſilij intentum grauiſſimis verbis proſequitur D. Bernardinus Senenſis Minoritarum decus; ſermone enim de Sacra Religione hortatur religioſos, ne ad Societatem omnes indiſcriminatim habitum poſtulantes admittant. *Non ſicut quidam* (inquit) *qui inconſideratè recipiunt omnes, quorum fructus eſt infamia & ſcandalum ſuæ religionis.* Rurſuſque: *Pleroſque temporibus noſtris ſub pallio charitatis, vel potius vanitatis deceptos vidi, paſſim & inconſideratè omnes ad religionem recipientes. Quorum finis, & fructus fuit* 17

fumus , & fœtor , & impeditiuum obſtaculum eorum qui cum Dei honore , & ſui, ac proximorum ſalute ingreſſi fuiſſent religionem. Ideo autem magnam in cautelam ſeruari vult Bernardinus , quia , vt ipſe loquitur : *Experientia teſte , quidam ad religionem venientes in principio videntur agni , & modico elapſo tempore reperiuntur lupi.* Quantum vero damnum religioſis communitatibus pariat, qui indiſcriminatim diſcolos , & male morigeratos ad habitum religionis admittit , exprimit idem Bernardinus. *Pudet enim , & iuſtè prudentem virum , aſſumere religionem , & ſtatum , in quo ante ſe præcedere videt multos homines infames , & ſceleratos , & tamen in breui tempore apoſtatantes, & deteriores effectos.* Merito ergo S. Bonauentura rebellem , contumacem , & contentioſum iuuenem , tanquam ouem morbidam à grege Religionis ſegregandum docet. *Si quis* (inquit) *ſufficienter expectatus , & monitus mores corrigere , ac religionis formam induere negligit , præſertim ſi rebellis , aut contentioſus extiterit, non eſt proficientium numero aggregandus. Infidelis ſi ſit, diſcedat, ne vna ouis morbida contagione mortifera totum gregem contaminet.* Et rurſus : *Peruerſus , & inſolens , in onus Religionis, & diſſolutionem admittitur.* Prudentiſſima etiam Virgo Thereſia de IESV ſollicite nimis in libro de itinere perfectionis , religioſas nouitias ſtricto examine diſcutiendas eſſe , & ineptas ab Ordine eiiciendas monet , dicens : *E meneſter gran information para receuirlas , y larga probacion para hazerlas profeſſas.* Et poſtea, *Entienda vna vez el mundo, que teneis libertad para hecharlas.* Quod ipſum grauiſſimis verbis per totum caput proſequitur , clare monens , non omnes , ſed ſelectiores fœminas , probatique ſpiritus ad religionem admittendas fore. Superioreſque religionum , qui ſæculari pietate moti , id non faciunt , poſt mortem pœnis puniendos prædicit.

18 Dixit tamen, charitatis ordine ſeruato , male morigeratos nouitios ab Ordine expellendos eſſe, quia quandoque Magiſtri, ſeu præceptoris patientia, pietas, & charitas ſolet peruerſum iuuenem ad Deum conuertere , vt exemplo cuiuſdam è vita S. Pachomij, probat S. Dionyſius Carthuſienſis, ſer. 6. de Dom. 13. poſt Trinitatem, his verbis. *In vita S. Pachomij legitur, quod fuit in cœnobio illo Pachomij quidam iuuenis monachus , nomine Syluanus, multum inordinatè ſe habens, & leuis, alios quoque quoſdam iuniores ſibi alliciens, atque inficiens. Propter quod ſeniores voluerunt fratrem illum expellere, & de hoc ſepè loquebantur Pachomio, qui Beatiſſimus pater & vir Apoſtolicæ Sanctitatis rogauit fratres illos patientiam ad tempus habere cum iuuene illo , & orare pro ipſo , & ipſe Pachomius pro eodem inſtanter orauit. Paulò poſt Deus omnipotens , & benignus, tanta compunctione, & gratia, tanto deuotionis feruore , tam profundiſſima humilitate impleuit mentem Syluani , quod iugiter in omni bono plorauit, nec tempore refectionis à lachrimis potuit ſe refrenare ; ita vt S. P. Pachomius teſtaretur de illo , quod nullus in toto ſuo monaſterio ſic ſuam eſſet humilitatem ſecutus, vt frater Syluanus. Quo poſt paucos annos moriente, dixit Pachomius animam eius cum gaudio ab Angelis ſanctis eſſe ſuſceptam.* Hoc ergo ſibi exemplum Magiſtri Nouitiorum præ oculis ponant, vt priuſquam aliquem à religioſa ſocietate repellant , pietatis, charitatiſque cum illo modum obſeruent.

Placuit ad idem intentum, quæ Guillelmus de Peraldo
19 in tract. de conuerſione monachorum dixit, dum de variis cauſis temeræ , & infructuoſæ profeſſionis quorumdam religioſorum ageret, huc transferre. Sic ergo loquitur. *Aliquando accidit ex ſuperbia recipientium , qui verecundantur, quod aliquis, qui ad eos ingrediatur , ad ſeculum reuertatur. Qui videntur tali fatuitate laborare, quaſi laboraret ille, qui verecundaretur de hoc quod in meſſe ſua palea non inueniretur. In his, qui in religione ad probationem recipiuntur, ventus tentationis indicat , quis palea , quis granum exiſtat, ad impetum enim huiuſmodi venti palea diſcedit, granum verò locum minimè dimittit. Superuacaneum eſſet tempus probationis, ſi omnes, qui probantur, in cellario approbarentur, cum de multis a Deo vocatis pauci ſint electi. Non eſt mirum ſi non omnes , qui probantur , ad profeſſionem admittantur. Qui vult vineam habere bonam , cum diligentia palmites, ex quibus plantanda eſt, eligit, ſic qui veritatem religionis diligit, probatos cum diligenti electione ad profeſſionem recipit.* Et infra, *Oportet, vt religio deſpumetur , ad hoc, vt in puritate ſua ſeruetur. Vbi deeſt deſpumatio, ibi impuritas multa.* Et infra, *Aliquando hoc accidit ex recipientium carnalitate, qui cum Dei ordinatione filios non habeant, Diaboli procuratione nepotulos ſibi aggregant , quos in religione recipi faciunt, non vt ſaluentur, ſed vt ditentur.* Inferius quoque. *Aliquando hoc accidit, quod parentes carnales filios ſuos in religione ponunt , vt ab eis ſe expediant, potius intendentes corporalem eorum prouidentiam quàm animarum ſalutem. Hi in ingreſſu nihil ſpirituale intendentes, nec ea intelligentes, quæ in regula continentur, poſt ingreſſum Crucis Chriſti inueniuntur inimici , ventri ſuo, non Domino* IESV CHRISTO *in monaſterio ſeruientes.* Hæc, & alia de religioſis hic author, manifeſtè comprobans, non omnes nouitios in religione receptos , ad profeſſionem admittendos fore , & quanta cura, ſollicitudoque in eorum inſtructione adhibenda ſit.

Vt autem Religionum Superiores in re tam neceſſaria, 20
qualis eſt educatio puerorum, non ſegniter, aut oſcitanter, ſed ſollicite nimis ſe gerant, audiant tandem , quæ aliqui Patres, & Religioſi, de indiſciplinatis, maleque inſtructis adoleſcentibus, & nouitiis Religionum ſentiant, vt vel ſic accuratiùs in tanti ponderis negotium erigantur, vel ſaltem agnoſcant rectè Diogenem dixiſſe, *Filij malè educati ſummi hoſtes Patribus in ſenectute ſunt.* Ergo D. Bernardus ſuper Cantica, exponens illud, *Capite nobis vulpeculas, quæ demoliuntur vineas*, vitia, quæ irrepere ſolent Nouitiorum animos , qui ceu nouellæ plantationes in domo Domini ſunt plantati, ſi rectè non ſint diſciplina regulari imbuti, ſic recenſet. *Mox, vt in corpore ſolet euenire febricitantibus, ſubit quidam animi rigor, & vigor lenteſcit, languor fingitur virium, horror auſteritatis intenditur, timor ſollicitat paupertatis, contrahitur animus, ſubtrahitur gratia, protrahitur longitudo vitæ, ſopitur ratio , ſpiritus extinguitur , deferueſcit nouitius feruor , ingraueſcit tepor faſtidioſus, refrigeſcit fraterna charitas, blanditur voluptas, fallit ſecuritas, reuocat conſuetudo. Quid plura? Diſſimulatur lex, abdicatur ius, fas præſcribitur, derelinquitur timor Domini. Dantur poſtremo imprudentiæ manus, præſumitur ille temerarius , ille pudendus, ille turpiſſimus , plenus ille ignominia , & confuſione. Saltus de excelſo in abyſſum, & de pauimento in ſterquilinium , de ſolio in cloacam , de cælo in cœnum , de clauſtro in ſæculum, de Paradiſo in infernum.* Hæc D. Bernardus, diuino certè numine flatus, de iis, qui in nouitiatibus religionum non rectè obſeruantia, prout decet, religioſa, diſciplinaque regulari ſunt imbuti, dixit. D. quoque, & Seraphicus Bonauentura in ſuo ſpeculo diſciplinæ, poſtquam rectè inſtructorum tyronum virtutes recenſuit, quos inter alia vocat *Altiſſimi filios , fideles ſanctæ religionis propagines, fratrum lætitiam, conſociorum ſolatium, ſui inſtructoris gloriam.* Male quoque imbutos diſciplina regulari, prauéque moribus religioſis inſtructos, ſic appellat. *Duræ ceruicis , diſciplinæ manſueſcere neſcientes , tepidos , curioſos , ſuperbos, qui quam ſuauis eſt Dominus non guſtantes , ſæculari duntaxat depoſito habitu , non affectu, adhuc in moribus, in verbis , in geſtibus , & propriarum voluntatum pertinacia ſæculo fidem ſeruant , vt monſtro mirabilius, ſed religioſa veſte, hominem videas ſæcularem. Hi ſunt filij diffidentiæ, adulterina plantatio, fructus inutiles , & acerbi , ſociorum onus, & ſcandalum , ſui afflictio , & confuſio inſtructoris.*

Porrò ſigna , & mores , quibus male inſtructus nouitius , vel digito demonſtrari poſſit , inter alia hæc ſtatuit. *Tepidus in conuerſatione, & remiſſus publicos mores, & doctorum monita negligit ; ea quæ Dei ſunt , languidè operatur, ſi quod inchoat bonum, vix perficit, tarde ad diuinum officium , & quæcunque conuentualia occurrit , otio gaudet,*

labore

labore vel modico læditur, & facilè ſe infirmum, vel ad modicum ſe fatigatum prætendit; ſed amore priuato ſe diligens, quæ carnis ſunt ſapit, & proſequitur ex affectu. Aliorum quoque defectibus, non virtutibus hærens, ſi quid minus vel negligenter actum inſpexerit, illud in exemplum ad ſuæ velamen tepiditatis, aſſumit. Ficta ei, & indeuota confeſſio, rara, & breuis compunctio, inſipida & ſine intentione oratio, incircumſpecta, & ſine ædificatione lectio, obedientia moroſa, & ſine deuotionis affectu vix aliqualis impletio. Hæc Bonauentura; tremenda ſanè, & horribilia, de nouitiis prauè educatis, & inſtructis: vt vel ſic contremiſcant ſuperiores, qui negligentes in eorum inſtructione inueniuntur. Demum Guillelmus de Peraldo de talibus ſic loquitur. *Deteriores furibus, & latronibus eſſe videntur, qui religionem intrant, & ſe non emendant: qui malus eſt in religione, eſt quaſi malus latro Chriſtum in cruce blaſphemans, opere licet non ſermone. Qui de cruce clauſtri tranſiturus eſt ad cruciatum inferni, talis valde infelix eſt; quia in Dei vinario moritur, in eius ſeruatorio corrumpitur, in loco ſalutis damnationem ſuam operatur, quod alij eſſet aurum, hoc ei eſt plumbum, &c.* Hæc velim religioſi omnes placidè auſcultemus, & noſtri muneris finem inſpicientes, rectè, ſanctè, reformatéque noſtri inſtituti modum impleamus.

21 Addere hic tandem placet exempla aliqua, quæ Laurentius Beyerlinck *in Theatro vitæ humanæ, littera R. verbo Religioſus, Religio*, pro Nouitiis qui Religionem ſemel ceptam deſerere tentantur deſcripſit, & verbis ipſius. Huius generis illuſtre exemplum eſt apud Antonium de Hugone Abbatem Bonæuallis Ordinis Ciſtercienſis, qui ſub Clemente III. claruit circa annum Domini 1186. Hic ſæculum cum reliquiſſet, cœpit religiosè admodum conuerſari in Monaſterio: tentatus tamen valdè fuit de egreſſu Religionis. Hæc cogitans intrauit Templum, & orans deuotè cum lachrymis, vidit ſupra altare Matrem miſericordiæ veſtitam lumine ſicut veſtimento. Et viſum eſt ei, quod videret Ieſum filium eius iuxta eam, & quomodò annunciatus fuerat ab Angelo, & Virgine natus, & paſtoribus nunciatus, circumciſus, & à Iudæis poſtea captus, flagellatus, illuſus, & crucifixus, & exinde reſurgentem intuetur, & aſcendentem in cœlum. Hæc eo aſpiciente, dixit ei Domina noſtra: Viriliter age, & confortetur cor tuum in Domino, & certus eſto talibus tentationibus te modò non pulſandum. Antonin. 2. *p. Chron. tit.* 17. *c.* 2. §. 14.

22 Sub hoc eodem ſancto, & venerabili viro Hugone Abbate Bonæuallenſi factus eſt Religioſus quidam iuuenis valde feruens in principio, qui poſtea valdè tentatus cogitabat ad ſæculum redire. Cui cum Abbas, qui audierat eius tentationem in confeſſione, multum ei ſuaderet de remanendo, & nihil proficeret, dixit Abbas: Fili miſerere animæ tuæ placens Deo, ne perdas gloriam tibi paratam. Ego enim ſpondeo tibi, & fideiuſſorem tui in hoc me conſtituo, quod ſi tu remanſeris, ſanctorum Angelorum ſocius æternus eris. Ad quæ verba confortatus permanſit, & optimè conuerſatus eſt. Qui duobus annis ante mortem grauiſſima infirmitate laborauit, ſed ad eum conſolandum miſſus eſt S. Job cum magna claritate, qua totum infirmatorium repletum eſt. Ego ſum, inquit Iob, quem Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis miſit ad conſolandum te: ſicut ego in tali infirmitate patiens fui, ſic & tu. Et ideo florebis mecum in gloria, & cras eris mecum; & metes quod ſeminaſti. Quod & factum eſt. Et non multo poſt apparuit ei in gloria gratias agens Abbati per cuius admonitionem permanſerat in Ordine. *Idem ibid.*

23 Cœleſtis gloriæ magnitudo, quæ Religioſos manet poſt hanc vitam, tentatos de egreſſu retinendi vim habet, vti Franciſcano cuidam Nouitio contigiſſe legimus. Is enim cum Religionis oneribus premeretur, & præterea ita à Dæmone oppugnaretur, vt iam vix ſuſtineret, & de ſæculo repetendo indignas aleret cogitationes, hoc vno cœleſti remedio ſanatus eſt. Nocte quadam dum in templo ante Venerabilem Euchariſtiam pertranſiens, adorandi cauſa genu, corpuſquè inflectit, illo ipſo momento raptus, ac defixus eſt in eiuſmodi viſione. Aſpiciebat longum agmen multorum hominum ordine præeedentium, eodem habitu, eademque forma. Omnibus veſtes erant candidæ: vultus autem, & manus, & pedes, quæ corporis partes è veſte eminebant, ita ſplendidæ ac radiantes, vt cum ipſa Solis luce certarent. Omnes autē neſcio, cui tanquam hoſpiti recens aduenienti obuiam ire, eumque cum feſtiua gratulatione amplecti, atque etiam cum honore deducere videbantur. Quæ ille cum timore, & horrore perfuſus ſpectaret, ab vno illorum inquirens, quidnam id eſſet, cognouit Franciſcanam eſſe Familiam, quæ ad ſuum quendam, quæ tunc è vita migrarat, in cœlum comitandum prodiiſſet. Viuere autem omnes in cœlo lætiſſimos, & feliciſſimos, atque honorem illum candidatum veſtium, quas videret, datum eis eſſe pro Religioſo, quem in terris geſtarent, habitu; fulgorem autem corporis pro carnis incommodis: ac ipſum quoque eiuſdem gloriæ participem futurum, ſi in ſuſcepto conſilio fortem ſe, & conſtantem præſtitiſſet. Atque id quidem ille deinceps facile effecit, ita enim confirmatus eſt, vt nunquam amplius vacillarit. *Platus lib.* 2. *cap.* 18.

In vita Laurentij Iuſtiniani ſcribitur de quodam Fratre; qui importunis dæmonis tentationibus victus ad ſæculum redire proponebat, prius tamen vltimum ſalutis ſuæ refugium Laurentij opem, & conſilium explorare ſtatuiſſe. Ad Laurentium ergo ſe conferens: Ecce, Pater, inquit, niſi adiuues me, ad ſæculum redeo. Tum Laurentius acceptum aqua decoctum lauri ramuſculum Fratri tradidit: Accipe, inquiens, & in horto planta; & ſi quidem reuireſcet, ſecurus eſto de perſeuerantia tua. Abiit ille, & plantauit & reuiruit. Et de miraculo gaudens memoriam virgæ Aaron, & palmæ Macarij reuocauit. Bern. Iuſtinianus *in vita cap.* 4. 24

Quodam tempore dum in die natalitio S. Andreæ Apoſtoli iam meridianis horis Fratres quieſcerent, ſubitò quidam frater apertis oculis cæcatus cœpit tremere, voces ingentes emittere, quibus vocibus teſtabatur, ferre ſe non poſſe, quod patiebatur. Concurrentes fratres viderunt cæcum apertis oculis trementem & clamantem, & à præſentibus alienum, nihil quod foris agi poterat, ſentientem. Eumque in manibus leuauerunt, atque ante altare S. Andreæ Apoſtoli proiecerunt, ipſique pro eo in oratione proſtrati ſunt. Qui ſtatim ad ſe reuerſus, quid paſſus fuerat, confeſſus eſt: quia ſenex quidam ei apparuit, & canem nigrum ad eum dilaniandum dimiſit dicens: Quare fugere voluiſti de Monaſterio? Cumque euadere de canis morſibus nullo modo potuiſſem, venerunt quidam Monachi, & eundem ſenem pro me rogarunt. Qui ſtatim iuſſit canem abſcedere, & ipſe ad me reuerſus ſum. Qui etiam confeſſus eſt, quia eo die, quo iſta pertulit, conſilium habuerat de eodem Monaſterio fugere. D. Greg. *lib.* 9. *Regiſt. c.* 38. 25

Alius quoque Monachus diſcedere de eodem Monaſterio S. Andreæ latenter voluit. Cumque hoc mente tractaſſet, voluit oratorium ingredi, ſed ſtatim dæmonio traditus vehementiſſimè vexatus eſt. Relinquebatur vero à dæmonio, ſi extra oratorium ſtetiſſet, & nihil patiebatur aduerſi. Si verò conatus fuiſſet ingredi, ſtatim maligno ſpiritui traditus vexabatur. Cumque hoc ſæpius fieret, culpam ſuam confeſſus eſt, quia egredi de Monaſterio cogitabat. Tunc collecti pro eo Fratres, ſeſe per triduum in precibus aſtrinxerunt, atque ita curatus eſt, vt ad eum poſtmodum nunquam ſpiritus malignus accederet. Dicebat autem ſe eundem beatum Apoſtolum, dum vexaretur vidiſſe, ſeque ab eo increpatum eſſe, cur voluiſſet abſcedere. 26

Ad hæc accidit, quod refert Ioannes Euiratus in Prato ſpirituali. Acceſſimus, inquit, ad Eunuchorum Monaſterium, 27

Monaſterium iuxta S. Iordanem, ego & frater meus Sophronius. Narrauitque nobis Abbas Nicolaus ipſius Monaſterij Presbyter, dicens: In regione mea (erat autem ex Lycia) Monaſterium Virginum eſt fermè quadraginta. In hoc ergo Monaſterio quinque Virgines ſibi inuicem condixerunt, vt noctu de Monaſterio fugerent, & acciperent viros. Nocte vero quadam cum dormirent ſanctimoniales omnes, illis conſultantibus, vt veſtimenta ſua acciperent, & fugerent, continuo quinque omnes à dæmonio correptæ ſunt. Quo facto, non amplius exierunt è Monaſterio, ſed confeſſæ peccata ſua, gratias egerunt Deo dicentes, Gratias agimus magnorum indultori munerum Deo, qui flagellum hoc nobis induxit, ne animæ noſtræ perirent. Pratum ſpirituale *cap*. 13.

28 In hiſtoriis Sanctorum Patrum refertur de quodam fratre, qui cum incidiſſet in tentationem, oppugnationis moleſtia victus, diſciplinam Monaſticam perdidit; & cum iterum vellet obſeruantiæ Regularis principia reſumere, illa animi tribulatione impediebatur, & dicebat in ſeipſo: Quando eo me in ſtatu inueniam, quo aliquando fui? Deficienſque animo, ne aggredi quidem Monachi vllum opus valebat. Veniens ad quendam ſenem, narrauit ei quæ circa ſe agerentur. Senex audita defectionis cauſa, adhibuit ei tale exemplum. Homo quidam habuit poſſeſſionem, & eius negligentiâ in ſentes redacta eſt, ac repleta tribulis, & ſpinis. Viſum eſt autem ei poſteà, vt eam excoleret, dixitque filio ſuo: Vade & purga agrum poſſeſſionis illius. Venit filius, vt purgaret: Sed cum reſpexiſſet, vidit multitudinem tribulorum, & ſpinarum in eo excreuiſſe, & animo deficiens ſibi, ipſe ſic locutus eſt: Et quando hæc omnia euellere, & expurgare potero? & projiciens ſe in terram dormiuit. Hoc autem fecit multis diebus. Poſt hæc venit viſum pater eius quod fecerat, inuenitque ipſum nihil effeciſſe; & dixit ei, Quare vſque modo nihil feciſti? Reſpondit iuuenis patri ſuo: Mox vt operi appropinquaui, viſa tribulorum, ac ſpinarum tanta copia, deterrebar à ſuſceptione laboris, & præ animi anguſtia proſtratus in terra dormiebam. Cui pater. Ad menſuram latitudinis fili, quam iacens in terra occupas, per ſingulos dies operare, & ita paulatim proficiet opus tuum, nec tu puſillanimus efficieris. Quod cum audiſſet iuuenis, conſilium patris ſecutus eſt, & paruo tempore purgata, & exculta poſſeſſio eſt. Tu verò ita Frater paulatim operare, & non deficies. Quo audito Frater ille abiit, & cum omni patientia ſedens faciebat ſicut edoctus fuerat à ſene, & requiem inueniens promouebatur per Chriſtum Dominum. *In vitis Patrum, lib. de patientia.*

29 Olim Eccleſia Cathedralis Gratianopolitana Canonicum habuit, qui corde compunctus maiorem Carthuſiam eſt ingreſſus. Hic poſt aliquantos menſes, cum nouus ille feruor iam penè intepuiſſet, cœpit de vomitu cogitare. Semper enim tepor non longè diſtat à vomitu: Huic tepori importuna ſe diaboli tentatio ſociabat, & tam frequens, tamque continua, vt nouella plantatio, & parum adhuc gratiarum fluentis irrigata, tempeſtates tam aſſiduas ferre non poſſet. Non enim recurrebat ad orationis ſuffragia, nec piorum Patrum monita capiebat. Victor igitur Diabolus miſerum eò perduxit, vt nocte iam inſtante clam turpem fugam meditaretur. Sedente igitur illo ſuper murum, qui cœnobium cingit, horto ſuo proximum, cum vellet ſe deorſum mittere, vidit magiſtrum ſuum qui illum in nouitiatu iam pridem inſtruxerat, quique iam obierat mortem. Hunc vidit è cœlis ad ſe venientem multa luce conſpicuum, & magna circundatum gloria dicentem ſibi: Quorſum, inquit, ô fili, tu fugere maturas in perditionis tuæ periculum? Mane, inquit, mane, & in Ordine perſeuera, & ego tibi promitto perpetuæ felicitatis regnum, quod ipſe percipies, ſi in Ordine in finem vſque laudabili conuerſatione durauerìs. Ille tertitius primum, deinde apprimè animatus, ſeſe ad mentem reduxit ſaniorem, cellam ſuam introiuit, habitum reſumpſit, & virtute, ac longanimitate proficiens feliciſſimo eſt fine conſummatus. Dion. Carthuſ. *in exhortat. nouitiorum.*

30 In hac ipſa domo Carthuſiæ, quæ eſt mater noſtra, (inquiunt iidem Dorlandus, & Dionyſius Carthuſiani) fuit ante nos nouitius quidam, qui ſuadente diabolo, ac iam etiam poſſidente, ſub nocturno ſilentio fugere ad ſæculum moliebatur, cumque per cæmeterium clauſtri tranſitum haberet, audiuit de ſepulchro cuiuſdam nuper defuncti patris vocem manifeſtam dicentem ſibi: Quo fugis, ô miſer? quo fugis? Prædico tibi ſi hinc abieris, filius gehennæ, & perditionis alumnus eris. In hac voce correptus, ac ſtupefactus reſipuit, & ad ſe reuerſus cellam repetiit, & in ea vſque in finem laudabiliter perſeuerauit. Idem *ibidem*.

31 Nouitius quidam in ſuperiori Alemania, cum Carthuſienſem eſſet Ordinem ingreſſus, nec ſatis firmaſſet mentem in obſequium Dei, cœpit de vomitu cogitare. Et iam in liquidum reſolutus: O, inquit, ſi nunc haberem ad manus aureos decem, nequaquam hic vltra perdurarem, ſed ſtatim me ſæculo redderem quod reliqui. Odi enim hunc Ordinis rigorem, odi piſa, & fabas, & duriſſimam Ordinis diſciplinam. Sine pecunia tamen nuſquam tuta, nuſquam honeſta profectio eſt. Cum vndique per cellam circumſpiceret, vidit (mirabile dictu) illos ipſos aureos iacere ſibi ſub oculis probatæ monetæ & publicæ. Tunc ille ſtupidus nimium: Vnde hi nummi tam ſubitò prouenerunt, hoc præſertim in loco, vbi nunquam pecunia conſueta eſt inueniri? Certè hoc artificium Zabule tuum eſt, hi doli ſunt tui, quo me ab Ordine ejicias faciaſque extorrem. Nunc magis ipſe manebo, & vt tibi crepent oculi, me perſeuerantem videbis, & quæ ſancta ſunt æmulantem. Pecunia vero tua tecum abeat in perditionem. Ita *ibid*.

32 Hæc omnia, vt dixi, exempla pro Nouitiis in Ordine ſemel ſuſcepto retinendis ex Laurentio Beyerlinck *in Theatro vit. human.* loco relato, ad intentum noſtrum congrua, mutuatis ex ipſo verbis excerpſi; vt ex eiſdem magis, ac magis tyrones in Religionibus confirmentur, ad maiorem Dei gloriam, ſuarumque animarum ſecuriorem ſalutem. Qui præſentis operis finis, & ſcopus eſt.

SVMMA

SVMMA QVÆSTIONVM REGVLARIVM, SEV DE CASIBVS CONSCIENTIÆ

ad perſonas Religioſas vtriuſque ſexus ſpectantibus.

Tomi primi Pars ſecunda.

Capvt I.

De ſpecialibus obligationibus, iuribus & priuilegiis Regularium Mendicantium.

SVMMARIVM.

1 *Mendicantes Regulares à mendicitate dicti.*
Ii dicuntur, quorum Cœnobiis ex Regula vel Conſtitutionibus non eſt permiſſum bona ſtabilia habere. ibid.
Alij ſunt ex Regula, alij ex Conſtitutionibus. ibid.
Quinam ſint? ibid.
Non ſunt dicendi Mendicantes illi, qui etſi pane Mendicato viuant, ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt. ibid.
Sicut è contra Mendicantes dicentur illi, qui etſi ex priuilegio bona immobilia poſſideant, hoc tamen eſt illis prohibitum ex Regula, vel Conſtitutionibus. ibid.
Alij ſunt à iure, alij ex conceſſione, vel declaratione Sum. Pont. ibid.
Priores ſunt tantùm quattor, ſcilicet Prædicatores, Minores, Auguſtiniani, & Carmelitæ. ibid.
Poſteriores autem Seruitæ, Minimi, Ieſuatæ, & Ieſuitæ. ibid.
2 *Licitum eſt Mendicantibus ex Conc. Trid. in domibus ſuis bona immobilia poſſidere.*
Exceptis Minoribus de Obſeruantia, & Capuccinis. ibid.
Comprehenduntur in hoc priuilegio Carmelitæ Diſcalceati. ibid.
Ex particularibus tamen ipſorum Conſtitutionibus prohibitum eſt Monaſteriis ipſorum bona immobilia poſſidere. ibid.
3 *Non eſt aliqua lex, aut præceptum quibus teneantur Mendicantes ex mendicato viuere.*
4 *Poſſunt tamen viuere hoc modo, quando illis deſunt neceſſaria ad vitam.*
Nec poſſunt à quæſtuatione prohiberi. ibid.
De licentia ſuorum ſuperiorum. ibid.
Eam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi petant. ibid.
Non eſt prohibitum illis colligere fructus antequam Curatus ſuas primitias. ibid.
Contra prohibentes eos mendicare procedi poteſt. ibid.
5 *Etiamſi eleemoſynas ſuperfluas peterent, non ſunt iudicandi ab Ordinariis.*
6 *Bona Minorum de Obſeruantia pertinent ad Papam, vel ad eos, qui ea dederunt.*
Solum habent vſum facti ipſorum, non dominium, aut vſum iuris. ibid.
Poſſunt tamen recipere legata. ibid.
Quorum bonorum, & ad quem vſum? ibid.
7 *Domus profeſſæ Societatis Ieſu, & Monaſteria Carmelitarum Diſcalceatorum bona immobilia non poſſident.*
Secus Collegia ipſorum. ibid.
Quamuis in bona ſuorum Religioſorum non ſuccedant. ibid.
8 *Moniales bona immobilia poſſidere poſſunt in communi.*
Etiam Moniales S. Claræ. ibid.
9 *Error eſt dicere teneri Mendicantes manibus laborare, nec poſſe docere, concionari, & confeſſiones audire, &c.*
Inſtituti ſunt ad prædicta munia exercenda. ibid.
10 *Finis ipſorum eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex actiua, & contemplatiua.*
Monachorum verò ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, &c. ibid.
11 *Tenentur ex charitatis præcepto ſaluti proximorum ſubuenire.*
An obligari poſſint à Papa ex vi voti ipſorum ad eundum in terras infidelium? ibid.
12 *Multa illis priuilegia conceſſit Pius V. in Bulla*, Etſi mendicantium.
13 *Plures tenent eam eſſe reuocatam à Greg. XIII. in Conſt.* In tanta.
14 *Quidam putant hanc Gregorij Conſtitutionem publicatam non eſſe.*
Publicata tamen fuit. ibid.
15 *Alij dicunt non eſſe receptam.*
Quomodo id accipiendum? ibid.
16 *Solum eſt reuocata Conſtitutio Pij V. quatenus contraria Conc. Trid.*
17 *Quomodo intelligenda facultas conceſſa mendicantibus ad concionandum?*
18 *Quomodo poſſunt audire confeſſiones ſæcularium?*
19 *Quomodo confeſſiones monialium, & aliorum fratrum?*
20 *Adminiſtrant Euchariſtiam, niſi in Paſchate.*

89 *Deinde conſuetudine.*
90 *Eſt alterum ius naturale.*
91 *Obſtantia in contrarium.*
92 *Solutio.*
93 *Facere proceſſiones ſpectat ad Curatos.*
94 *Declaratio S. Congregationis Rituum circa proceſſiones faciendas.*
5 *Dictio Niſi quid impertet.*
96 *Reſpondetur obiectioni.*

1 MENDICANTES Regulares à Mendicitate ſic dicti, ij dicuntur quorum Cœnobiis ex Regula, vel Conſtitutionibus nequaquam eſt permiſſum bona ſtabilia, ſeu immobilia (qualia ſunt fundi, prædia, poſſeſſiones, annui redditus, &c.) etiam in communi habere, ſed eorum Religiſi ex eleemoſynis ſibi datis, vel oſtiatim quæſitis, victum, & alimenta comparant. Gloſſa *in cap. ex eo, verb. Mendicantes, de exceſſibus Prælatorum in* 6. Gloſſa *in cap. quorumdam, de elect. in* 6. *verb. Mendicantes*, Ioannes Azor. *tom.* 1. *Inſtit. Moral. lib.* 12. *c.* 23. Vnde fit primò Mendicantes alios eſſe ex Regula, alios ex Conſtitutionibus. Mendicantes ex regula (inquit Azorius vt ſup.) ſunt Franciſcani de Obſeruantia: Dominicanos enim, Auguſtinianos, & Carmelitas ſolùm vocat Mendicantes ex Conſtitutionibus; nam Regula S. Auguſtini ſub qua Dominicani, & Auguſtiniani viuunt, & Regula S. Baſilij, ſub qua, vt ipſe inquit) Carmelitæ, permittunt fundos, prædia & alia bona ſtabilia. Sed quod ad Carmelitas attinet, non bene dicit Azorius ſub Regula S. Baſilij viuere, cum luce clarius ſit ſub regula à B. Albert. Patriarcha Hieroſolymitano tradita degere. Malè etiam affirmat Carmelitas non eſſe Mendicantes ex Regula. Ipſorum namque Regula ab Innoc. IV. correcta, & explicata nihil de permiſſione bonorum ſtabilium continet; imò expreſſe habet c. 13. *Et quia vos oportet frequenter mendicare, &c.* Abbas Lapus *alleg.* 45. Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmelit. p.* 3. *dub.* 6. Vide etiam Annales noſtros. Infertur etiam ſecundò non eſſe dicendos Ordines Mendicantes eos qui tametſi pane mendicato viuant, ex Regula tamen, & Conſtitutionibus bona immobilia habere poſſunt: ſicut è contra, eos eſſe dicendos Mendicantes, qui quamuis ex priuilegio ſtabilia bona in communi poſſideant, ex Regula tamen, vel Conſtitutionibus ea habere nequeunt, quia vt dictum eſt, ratio Mendicantis Ordinis in eo ſita eſt, vt ex Regula, vel Conſtitutionibus hoc illis non ſit permiſſum. Azorius vt ſupra, §. *ex his perſpicuè.* Rurſus Mendicantes alij ſunt à iure, alij ex Conſtitutionibus Summorum Pontificum. Priores ſunt tantùm quatuor, videlicet Dominicani, Franciſcani, Auguſtiniani, Carmelitæ. Hi enim & hoc ordine numerantur *in c. Religionum, de Relig. Domib. in* 6. §. *ſanè*, & à Pio V. in Conſtitutione *Romanus Pontifex*, anni 1567. Poſteriores vero ſunt Seruitæ quos in prædicta Conſtitutione comprehendit idem Pontifex: Minimi, quos etiam tales declarat in alia Conſtitutione *Apoſtolicæ Sedis*, eodem anno: fratres Ieſuati S. Hieronymi, vt idem Pontifex habet in alia Conſtitutione *Romanus Pontifex*, & Ieſuitæ ex alia etiam Conſtitutione eiuſdem Pij V. *Dum indefeſſe*, ſub anno 1571. Azor. *vt ſupra*, §. 2. *Quæritur*, De Ordine autem, ſiue antiquitate inter ipſos Mendicantes non eſt locus diſputandi. Solùm enim ordine quo à iure, & Pontificibus referuntur, illos referre volui.

2 His tamen non obſtantibus, vt dixi *tom.* 1. *c.* 6. *n.* 5. licitum eſt Mendicantibus in domibus ſuis, tam virorum quam mulierum, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, bona immobilia in communi poſſidere. Ita enim decernitur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. illis verbis: [Concedit S. Synodus omnibus Monaſteriis, & domibus, tam virorum, quam mulierum, & Mendicantium, exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capuccinorum, & eorum qui Minores de Obſeruantia vocantur, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut priuilegio Apoſtolico non erat conceſſum, vt deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat.] Vnde cenſendum eſt Concilium authoritate qua pollebat diſpenſaſſe in poſſeſſione communi bonorum immobilium cum omnibus Mendicantibus, ſiue iis ex Regula, Conſtitutionibus, aut alio modo interdicta prius fuiſſet. Hoc enim ſonant verba illa vniuerſalia *omnibus Monaſteriis*, & indefinita illa vox vniuerſali æquipollens *Mendicantium*, & exceptio illa *exceptis, &c.* quæ firmat regulam in omnibus aliis. Azorius *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 23. §. 8. *Quæritur.* Propter quam cauſam comprehenduntur etiam ſub hoc priuilegio noſtri PP. Diſcalceati Carmelitæ, cum Concilium generaliter loquatur de omnibus Mendicantibus, & Monaſteriis, exceptis Minoribus. Nec obſtat quod obiicit Thomas de Ieſu *in expoſit. Regulæ Carmel. part.* 3. *cap.* 8. *dub.* 6. quod Concilium ſolum loquatur de iis quibus ex Conſtitutionibus erat prohibitum habere bona immobilia, Carmelitis autem ex Regula illis hoc prohibebatur. Dicendum enim eſt, Concilium nomine Conſtitutionis intelligere etiam Regulam, vt dicunt Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. quæſt.* 62. *art.* 14. & Sanchez *lib.* 7. *in Decalog. c.* 12. *num.* 2. & ratio id ſuadet, quia ſi nomine Conſtitutionum non intelligeret Regulam, fruſtra feciſſet exceptionem de fratribus Minoribus, & Capuccinis, cùm illis ex vi Regulæ prohibitum ſit habere prædicta bona immobilia. Vide Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 8. *cap.* 47. *n.* 2. Et nota ex peculiaribus Conſtitutionibus eorumdem PP. Diſcalceatorum prohibitum eſſe Conuentibus illorum bona immobilia poſſidere, vt patet ex Conſtitutionibus Hiſpan. *p.* 1. *c.* 7. *n.* 11. Quod ſine dubio propter ſtrictiorem obſeruantiam paupertatis ſtatutum fuit.

Vnde non eſt aliqua lex aut præceptum quibus teneantur ex mendicato viuere Mendicantes. Eo enim 3
ipſo quod à Sede Apoſtolica diſpenſati ſunt in poſſeſſione bonorum ſtabilium, diſpenſatur in poſſeſſione tot bonorum ſtabilium quot ſufficiant ad eorum ſuſtentationem, ac per conſequens deobligantur ab onere Mendicandi, ne obligentur ad ſuperflua quærenda, vel tenenda, quæ nullatenus habere poſſunt, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 6. *n.* 15. Vide ibi dicta *n.* 43. Imò in caſu quo Mendicantes eſſent in ſua puritate non poſſidendi bona ſtabilia, non erant obligati ad viuendum ex eleemoſynis oſtiatim mendicatis, ſed poterant viuere ex ſibi vltro oblatis, & datis, vel aliquo alio modo quæſitis. Ex vi enim mendicitatis ſolùm obligabantur ad non habendum bona ſtabilia. Azorius *vt ſup.* §. 9. *quæritur.*

Poſſunt nihilominus, ſiue habeantur, ſiue non, prædicta bona viuere ex mendicitate, quando ſcilicet adhuc deſunt illis neceſſaria ad vitam. 4
Vt latè dixi *tom.* 1. *c.* 6. *n.* 33. & 44. Quibus iungitur Pius V. in Conſtitutione *Etſi mendicantium*, anno 1567. edita, & de qua inferius dicetur, ac S. Congregationis declaratio anno 1587. qua dicitur: *Fratres Mendicantes nullatenus à quæſtuatione, quæ de licentia ſuorum Superiorum fit & in dies fieri contingit, prohibentur.* Hanc porrò licentiam debent oſtendere Ordinariis, ſi ipſi eam videre velint, declarauit enim Sacra Congregatio Concilij, Regulares mendicantes teneri ad oſtendendum Ordinario licentiam quærendi eleemoſynas à ſuis Superioribus ſibi datam. Quæ etiam Sacra Congregatio ad Rectores Eccleſiæ Bononienſis reſpondens declarauit, Non eſſe prohibitum Regularibus colligere frumentum, vuas, ligna, & ſimilia antequam Curatus habuerit ſuas primitias

primitias. Vnde ad huiuſmodi quæſtuationes non requiritur licentia Epiſcopi, cum Mendicantes ſic quæſtuantes vtantur iure ſuos Prohibentes autem eos mendicare incidunt ſecundum aliquos in excommunicationem latæ ſententiæ. Ad minus tamen ex priuilegio Sixti IV. Carmelitis conceſſo in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum Ordinis, contra Ordinarios impedientes dari nobis eleemoſynas propter lites, & proceſſus inter illos, & noſtros exortos, acerrimè procedendum dixit iis verbis: [Quod ſi per quoſcumque proceſſus, lites, & controuerſias quomodolibet inter ipſos fratres prænominatos, & Eccleſiarum Rectores, & Ordinarios emergentes Ordinarij ipſi ſeu quicũque alij ad inhibitionem Eleemoſynarũ per Chriſti fideles fratribus ipſis faciendarũ quocumque modo fuerint prolapſi, volumus, & præſentium patrocinio decernimus, quod omnes, & ſinguli tales inhibentes ipſo facto excommunicationis incurrant ſententiam, & contra tales ipſi Carmelitarum, Prædicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini Protectores, & Auditor Cameræ Apoſtolicæ, qui ſunt, & pro tempore erunt, & Inquiſitores hæreticæ prauitatis ad prædictorum Fratrum requiſitionem poſſint, & debeant quilibet eorumdẽ per ſe ſic ac contra hæreticos procedere.] Nec his obſtat Concilium Trident. dum *ſeſſ.21.cap.9.& ſeſſ.25.c.2* quæſtorum nomen, & officium omnino abolendum ſtatuit. Non enim id ad Mendicantium Ordines referri debet, vt declarauit Pius V. in conſtitut. ſuprà relata: intentum enim Concilij ſolum eſt tollere illos, qui Eleemoſynas quærunt publicando Indulgentias eis conceſſas, vel prædicando. Rodriguez *tom.2.qq.Regul. q.57.art.7.* Peirinis *tom.1. priuileg. Minim.in conſtit.4. Sixti IV.§.8.à n.40.*

Hinc S. Congregatio Epiſcoporum & Regularium de anno 1640. pro 27. Ianuarij in fauorem fratrum Minorum Conuentualium hoc edidit decretum. *Sacris inhærens declarationibus alias deſuper editis cenſuit fratres Conuentuales S. Franciſci tanquam Mendicantes nequaquam poſſe ab Ordinariis locorum, ſeu aliis Regularibus prohiberi, quominus per ſeipſos in locis vbi habent Conuentus eleemoſynas quærant, ſed tantùm ſi extra loca vbi Conuentus exiſtunt quæritare voluerint, teneri ſuorum Superiorum licentiam Ordinario oſtendere.* Idem etiam habetur ex alia declaratione eiuſdem S. Congregationis 13. Iulij 1646.

5 Hic notandum aliquos eſſe, qui volunt poſſe Ordinarios impedire ne Mendicantes ſuperfluas eleemoſynas petant. Laurentius de Franchis *in Controuerſ. Epiſcopor. & Regular. pag. mihi.39.* Sed licet Mendicantes ita facientes peccent, & propterea à ſuis Superioribus debeant coerceri, iuxta dicta *tom.1. cap.6. num.43.* non video tamen qualiter competat Ordinariis iudicare an eleemoſynæ, quas petunt, ſint vel non ſint ſuperfluæ. Cum non ſint iudices ipſorum.

6 Minores autem de Obſeruantia, ſiue Capuccini, cum non ſolùm in particulari, ſed neque in communi habere poſſint bona ſtabilia, & bonorum quæ poſſident dominium pertineat vel ad Papam, vel ad eos, qui ipſa contulerunt, vt diximus *tom.1.c.6.n.5.* Ideo ſolum eorum quæ poſſident habent vſum facti, non dominium, aut vſum iuris. Quia ſolum habent facultatem vtendi illis inſtar ſeruorum ad nutum eorum ad quos pertinet dominium, vel vſus iuris, quod eſt vſus facti, (Azorius *tom.1.inſtit.moral. lib.12.c.p.24.*) Nihilominus poſſunt recipere legata, non quidem bonorum ſtabilium, cum illorum non ſint capaces ratione mendicitatis non diſpenſatæ, ſicut eſt in aliis Mendicantium Ordinibus, ſed aliarum rerum, & bonorum ad proprios dumtaxat neceſſarios vſus (qua ratione domos ad habitandum iure poſſident) v.g. pecuniarum, librorum, ſuppellectilium ad cultum diuinum, litterarum ſtudium, vel alias impenſas, iuxta modum illis præſcriptum à Nicolao III. *in cap. exiit, de verbor. ſignificat. in 6.* Azor. *vt ſupra*, Sorbus *in additionibus ad Compendium priuilegiorum Mendicantium, verbo Legata.* Vide dicenda *capite 19.num.45.*

7 Similiter Domus Profeſſæ Societatis Ieſu bona immobilia etiam in communi poſſidere non poſſunt, quamuis à Concilio Tridentino non excipiantur. Ratio eſt, quia ipſa Societas in ſecunda Congregatione Generali anno 1565. can. 2. ceſſit iuri ſuo prouenienti ex dicta conceſſione Concilij. Quod rectè potuit facere, cum ea conceſſio non fuerit fauor aliquis Religionum, cuius renunciatio cedat in dedecus, & iniuriam ſtatus Religioſi, quale eſt priuilegium fori Ordini Clericali conceſſum. Aliqui etiam credunt ad hanc faciendam renunciationem acceſſiſſe auctoritatem Pontificiam, & ſaltem generalis approbatio habetur à Gregorio XIII. in Extrauaganti *Aſcendente*, anni 1584. Sanchez *lib.6. in decalog.cap.18.à num.11.* Collegia autem eiuſdem Societatis bona immobilia poſſident, & ſine illis fundari non poſſunt, aliàs enim vix poſſent in eis ſtudentes ali, aut conſeruari, ſeu bona ſtudia florere, cum temporalium rerum ſolicitudo quietem ad ſtudium neceſſariam impediat. Suarez *4.tom. de Religione, tract.9.lib.4. c.11.* Iure tamen ſuccedendi in bona ſuorum Religioſorum carent, vt conſtat ex Greg. XIII. in Bulla *Quanto fructuoſius*, & in Bulla *Aſcendente*, ac ex Congregat. General. 3. *can.4.* Sanchez *lib.7. in Decalogum, c.12. n.1.* Vide dicenda *cap.19.num.13.* Pariter etiam RR. PP. Diſcalceati Carmelitæ, etiamſi in Collegiis pro ipſorum ſuſtentatione annuos redditus poſſideant, non tamen in Conuentibus, quia illis quæcumque bonorum immobilium poſſeſſio denegatur. Collegia quoque ipſorum iure ſuccedendi in bona fratrum ſunt priuata. Conſtitutiones PP. Diſcalceatorum Hiſpan. ex Capitulo Generali Paſtranæ 1604. *part.1.c.7.n.11.& 13.*

Moniales autem Ordinum Mendicantium prædicta bona immobilia in communi poſſidere poſſunt. Concilium enim loco adducto generaliter diſpenſat in hoc cum *omnibus Monaſteriis, & domibus tam virorum quàm Mulierum, etiam quibus aut ex Conſtitutionibus ſuis erat prohibitum.* In quo etiam comprehenduntur Moniales S. Claræ, tam quæ primæ Regulæ, quam quæ ſecundæ, & Vrbanæ Regulæ nuncupantur. Cum Tridentinum in eo Decreto in conceſſione habendi bona in communi expreſſerit omnia virorum, & Monialium Monaſteria, & ſolùm exceperit Fratres Minores de obſeruantia, ſeu Capuccinos, non autem Moniales ipſorum. Sic etiam dicitur à Sac. Congregat. Cardinalium declaratum. Rodriguez *tom.3.quæſt. Regular.quæſt.29.art.14.* Sanchez *de præceptis Decalogi lib.7.c.12.n.2.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Moniales S. Claræ*, afferens duas declarationes S. Congregationis quoad hoc.

8 Error eſt aſſerere Mendicantes non poſſe docere, concionari, confeſſiones audire, & Sacramenta adminiſtrare, ac debere ſuis manibus laborare ad quærendum ſibi victum, & veſtitum. Ita enim determinauit Alexander IV. in Bulla *Non ſine multa.* Pontificat. anno 3. edita contra Gulielmum. Giraldum, Odonem, & alios Pariſiẽſes. Vide Bullam in Bzouio *tom.13. Annal. ſub anno 1257. à num.5.* Guillelmus propterea à Papa Romam euocatus damnatus eſt, omni Eccleſiaſtici ordinis functione, & redditibus exutus, & liber quo talia aſſerebat igni traditus fuit. Bzou. *num.4.* Decens etiam eſt Mendicantes Religioſos prædictis muneribus attendere. Quia ipſi inſtituti ſunt non tanquam Monaſtici Ordines ad ſolitariam vitam agendam tantummodò, ſed ad ſalutem animarum procurandam, conſeruandam, & augendam, ad quæ prædicta munia valdè conducunt. S. Thomas *opuſc.10.* Azor. *tom.2.inſtit.moral.lib.13.c.1.*

Finis

10 Finis proprius Mendicantium Regularium, & per quem à Monachis diſtinguuntur, eſt profiteri ſtatum vitæ mixtæ ex contemplatione, & actione, Magdalenam, & Martham imitantium, & præſertim erga proximi ſalutem procurandam: Monachi autem finis contemplatio, & ſolitudo eſt. Id conſtat ex eorum inſtitutione, ſicut enim Monachi ad vacandum Deo, ſilentio, ſolitudini, & orationi inſtituti ſunt ex primæua ſui origine (ſic enim de illis loquimur) ſic & Mendicantes, quatuor præſertim Ordines, quibus hoc nomen primum tributum eſt, inſtituti ſunt ad vacandum tum vitæ contemplatiuæ in Choro, & diuinis Officiis, tum actiuæ erga ſalutem proximorum procurandam, confeſſionibus, prædicationibus, doctrina, & miniſterio Sacramentorum. Panormit. *in capite cauſam, el primo de iudic. num.2.* Suarez *4. tom. de Relig.tract.6.lib.1. cap.8.*

11 Hinc iuxta dicta *tom.1. cap.1. num.17.* tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire, confeſſionibus, prædicationibus, lectionibus, &c. & vt ibidem etiam dictum, ſunt coadiutores Epiſcoporum. Inſuper propterea, vt aliqui probabiliter dicunt, poſſunt ex vi voti obedientiæ, quod emiſerunt, à Papa obligari ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. Sotus *7. de iuſt. quæſt.2. art.1.* Suarez *4.tom. de Relig.tract.10. lib.6.cap.4.num.22* Etſi Ieſuitarum obligatio ratione ſpecialis voti, quod emittunt, multò maior ſit quoad hoc, vt idem Suarez *ibidem*, & conſtabit ex dicendis *cap.4.num.10.*

12 Pro priuilegiis autem Mendicantium maximè diſcutienda ſunt ea quæ Pius V. in Bulla. *Etſi Mendicantium Ordines*, anno 1567. edita (quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Bullas huius Pontificis *num.41.* & apud Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. inter Conſtit. huius Pont. num.7.*) recenſuit. Cum enim is Pontifex re & nomine Pius conſideraſſet grauamina ab Ordinariis, & Eccleſiarum Prælatis ipſis Mendicantibus illata ſub prætextu præſertim Concilij Tridentini decretorum, volens ab iis moleſtiis ipſos liberare, 26. ex prædictis grauaminibus relatis, motu proprio, & ex certa ſcientia, ſic illis obuiando decernit. [Nos igitur motu proprio, non ad alicuius inſtantiam, ſed de mera deliberatione, & ex certa ſcientia noſtris, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine declaramus, Canonem *ſeſſ.4. cap.4.* per quem omnibus Regularibus etiam in ſuorum Ordinum Eccleſiis, contradicente Epiſcopo, prædicationis officium interdicitur, Mendicantium Ordinum fratres huiuſmodi quando à ſuis Generalibus, vel eorum miniſtris Prouincialibus ad id deputati fuerint, non comprehendere, neque eos afficere poſſe, imò volumus, quòd in ſuis Eccleſiis quando eis placuerit, licitè & abſque vllo impedimento, vel contradictione, etiam Epiſcopi, niſi ipſe prædicauerit, prædicare poſſint. Quod verò in *ſeſſ.23. c. 15.* circa confeſſiones a Regularibus non audiendas ſtatuitur, etiam dictorum Ordinum Fratres à præfatis ſuis Generalibus, vel Miniſtris Prouincialibus ad audiendas Confeſſiones vtriuſque ſexus Chriſti fidelium approbatos, vt præmittitur, minimè comprehendat, ita vt à Confeſſionibus audiendis tam intra eorum Eccleſias, & domos quàm extra minimè prohibeantur, ſuper hoc litteras fel. rec. Pauli Papæ IV. etiam prædeceſſoris noſtri, concedentes eiſdem Fratribus Mendicantibus Regularis obſeruantiæ poſſe Confeſſiones Secularium perſonarum, etiam extra domos, & Monaſteria ſua, & vbilibet audire, approbando & de nouo concedendo. Statuimus etiam, quod ille qui ſemel in vna Diœceſi admiſſus per Epiſcopum fuerit, ſemper in eadem Diœceſi habeatur pro admiſſo, nec amplius examinari, vel præſentari in dicta Diœceſi debeat, tam quoad prædicationes faciendas, quàm quoad Confeſſiones audiendas: nec aliquid pro prædictis exigi, vel recipi debeat. Confeſſores verò Monialium, quæ degunt ſub cura Regularium, ab Ordinario examinari nolumus, quemadmodum neque etiam Fratrum examinari debent. Lectores inſuper ex eiſdem Fratribus, & in Theologia graduati, qui cum licentia ſuorum Superiorum ad gradum admiſſi fuerint; cum de ipſorum doctrina ambigendum non ſit, tam Confeſſiones audituri, quàm prædicationis munus ſubituri ab Epiſcopis minimè examinentur. Ipſique Chriſti fideles Sacramentum Euchariſtiæ, Reſurrectionis Dominicæ feſtiuitate dumtaxat excepta, ſumere, eiſque illud per Fratres huiuſmodi adminiſtrari valeat, nec ad illud faciendum per locorum Ordinarios aut Eccleſiarum Rectores præfatos, ſeu alios quoſcumque (illorum licentia minimè requiſita) etiam ſub cenſuris Eccleſiaſticis, & aliis pœnis cogi vel compelli poſſint, ſeu debeant, etiam decernimus, & declaramus. Et licet in *ſeſ.25.c.12.* caueatur quod cenſuræ, & interdicta Eccleſiaſtica etiam à locorum ordinariis promulgata mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicari debeant, tamen ſi tempore celebrationis alicuius ex feſtis Sanctorum Ordinum eorumdem, ac aliis feſtiuitatibus, iuxta eorumdem Ordinum priuilegia Apoſtolica, interdictum huiuſmodi emanauerit, illud in præfatis feſtiuitatibus, & earum octauis ſuſpendimus. Cumque inhoneſtum ſit quemlibet in alienam meſſem falcem iniicere; cumque Monialium Monaſteria non niſi de Epiſcopi, vel ſuperioris licentia, & in caſibus neceſſariis aliquis ingredi præſumat, vt *ſeſ.c.5.* prohibetur, hoc tantum in Monaſteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipſis pleno iure ſubſunt, in quibus in caſibus neceſſariis ipſis dare licentiam poſſint, & non in aliis Monaſteriis. Ita vt in præfatis Monaſteriis, quæ Ordinariis ipſis pleno iure non ſubſunt, ipſi Ordinarij illa ingredi non poſſint; prout in Regulis earum, ſeu de iure ſtatuitur; & in eis aliquos proceſſus aduerſus Moniales ipſas, ſeu fratres huiuſmodi propterea, ſeu aliàs ipſorum Ordinum Superioribus irrequiſitis; quoquo modo formare, aut facere poſſe omnino prohibemus, ita vt aliquam iuriſdictionem ſeu aliquod quodcumque dominium in Moniales, & Fratres huiuſmodi reſpectiuè habere, exercere, aut exequi nullatenus poſſint, aut debeant, immo illas, & illos omnes ab eorum ſuperioritate; dominio, & iuriſdictione, & poteſtate eximinus, & liberamus, pro vt eis conceſſum eſt per ſua priuilegia à Sede præfata obtenta. Et ita præfatæ Moniales, ac Fratres ſint excluſi à ſuperioritate, & iuriſdictione Ordinariorum reſpectiuè huiuſmodi, vt etiam in illarum, vel illorum ſyndicis, aut Procuratoribus deputandis, vel in diſponendis illorum facultatibus, vel ad alia ſibi non competentia facienda vllatenus non ſe intromittant. Nec etiam Ordinarij ipſos Regulares præfatos citare, & iuriſdictioni ſuæ ſubiicere, ac eorum conuentus occupare, ipſos ab eis expellendo, ac in ipſos iuriſdictionem aliquam, & poteſtatem exercere, vt præmittitur, aut ipſos carceribus mancipare, & contra eos aliud facere poſſint, vt ſuæ ditioni ſubiiciantur. Volumus etiam puellarum Deo dicandarum, an ſcilicet coactæ, vel ſeductæ fuerint, examen faciendum, non niſi infra quindecim dies poſtquam iuxta Concilium Trident. Epiſcopi, vel eorum Vicarij requiſiti fuerint, fieri poſſit. Quibus elapſis amplius in hoc illis ſe intromittere non liceat. Cuius occaſione nec Epiſcopus, nec eius Vicarius intra ſepta Monaſteriorum ingrediantur, ſed ſtent ante cratem ferream, & interrogationes alias quam eas, quas præfatum Concil. Trid. iubet eis fieri, omnino prohibemus, ac ſimiliter volumus quod puellæ, ſeu nouitiæ ipſæ ad alias interrogationes reſpondere minimè teneantur. *Seſſione verò 23. cap.8.* Neminem niſi à proprio Epiſcopo

copo ordinari poſſe ſtatuens, in Regularibus locum non habere omnino declaramus. Ita quod fratres huiuſmodi præfatos etiam Sacros Ordines à quolibet Antiſtite gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, Ordinarij loci minimè requiſita licentia, in locis ſeu domibus Fratrum huiuſmodi, aut alibi recipere poſſint. Et inſuper ſeſſ.22. decretum, per quod populum ſæpe ad ſuas Eccleſias ſaltem Dominicis, & maioribus feſtiuis diebus conuenire debere monet, inſequendo volumus quod fratribus Mendicantibus huiuſmodi non ſolùm prohiberi non poſſit, ne Miſſas, & alia Diuina Officia faciant in eorum Eccleſiis, verum etiam in quibuſcumque aliis vbi celebrare Miſſas ſolitum eſt, etiam ipſis non vocatis, ſeu ad id requiſitis, celebrare valeant; ac etiam quod Conciones, & lectiones Sacræ Scripturæ, & Sermones pro mortuis etiam in Eccleſiis facere, ac eleemoſynas pro celebrandis huiuſmodi Miſſis, & aliis diuinis Officiis peragendis, ſi eis illas donari, ſeu relinqui contingat, recipere. Necnon Miſſas, & Diuina Officia huiuſmodi etiam in diebus Dominicis, vel feſtiuis, etiam antequam Rector Parochialis Eccleſiæ celebrauerit, celebrare, & facere, & quando eis videtur, etiamſi tunc in Eccleſia Cathedrali prædicetur, prædicare, ac etiam quicumque vtriuſque ſexus Chriſti fideles totius anni tempore illas, & illa in Eccleſiis fratrum huiuſmodi audire poſſint, ipſique Chriſti fideles vllatenus deſuper moleſtari, aut impediri per locorum Ordinarios, ſeu Rectores Parochialium Eccleſiarum, aut alios quoſcumque vllo pacto, cauſa, vel occaſione non valeant, ſeu debeant, ſed præfati Chriſti fideles audiendo Miſſas, & alia diuina Officia in Eccleſiis fratrum huiuſmodi diebus Dominicis, aut feſtiuis, præcepto Eccleſiæ de illis audiendis ſatisfeciſſe cenſeantur. Controuerſias autem omnes de præcedentia, quæ eadem *ſeſſ.25. cap.* 13. per Epiſcopum terminari mandantur, non niſi durantes per illum dirimi; finitas autem nullo pacto innouari poſſe ſtatuimus. Cumque licet *cap.*11. *ſeſſ.*25. ſtatuat quod in domibus Virorum, ſeu Mulierum quibus animarum perſonarum ſæcularium cura imminet, nulli etiam ad nutum amouibiles inibi deputentur, niſi de Ordinarij conſenſu, ſine præuio examine huiuſmodi præcedente, ad curam huiuſmodi admitti poſſe omnino volumus præfatos regulares. Quartam autem funeralium de qua *ſeſſ.25. c.*13. nequaquam ſoluere teneantur Monaſteria, quæ à quadraginta annis citra fundata exiſtunt, poſtquam Concilium ipſum loquitur tantum de Monaſteriis ante annos quadraginta fundatis, quæ ipſam quartam ſoluere conſueuerunt, & vbi ſolui conſueuit, id tantùm ceræ, & aliorum quæ in aliquibus partibus deferri contigerit, tempore quo defunctorum corpora ad ſepulturam deferuntur, non autem de Miſſis, ſeu Legatis, vel aliis Fratribus ipſis, ſeu Monialibus huiuſmodi relictis, aut alias quomodolibet donatis, ſolui debet, ſicque intelligi Concilij decretum quoad quartam huiuſmodi ſoluendam debere decernimus. Vbi verò non eſt cõſuetudo ſoluendi quartam huiuſmodi, de nullo ſuprascriptorum ſolui debere declaramus: Nec ad quartam, ſeu aliam partem omnium, quæ etiam pro ornamento Eccleſiæ, palliorum, planetarum, cortinarum, pannorum, & aliorum quæ dictis Eccleſiis relinqui, vel dari contigerit, etiamſi pro victu fratrum, aut aliàs relinquantur, aliquid contribuere teneantur. Ac etiam ius ſepulturæ ſolui tantùm conſuetum Curatis, & non aliquid aliud eis ſolui debeat, quamuis partes ad earum libitum Eccleſiis Ordinum huiuſmodi, ſeu eorum Fratribus alia quæcumque tribuant, ſeu eleemoſynas elargiantur quando ſepeliuntur ibidem corpora mortuorum huiuſmodi. Nec propterea impediri debeant quin poſſint Defunctorum corpora præfata ad eorum Eccleſias tumulanda deferri facere. Inhoneſtum quoque eſſe cenſentes Mendicantium Ordines ad aliquorum onerum contributionem teneri, illos, illorumque loca, etiamſi curam animarum habeant, ac quæcumque beneficia illis vnita ad contributionem pro Seminario, aut decimarum aliquarum ſolutionem, immò illos, & eorum domos, Monaſteria, beneficia, & loca quæcumque, & ab illis quomodolibet dependentia, eorumque poſſeſſiones, vineas, agros, & prata, ac alia bona quæcumque, tam ad ipſos, quàm ad Moniales præfatas, etiam largitione fidelium, ſeu aliàs iuſtis de cauſis ab eis acquiſita, ac pecuniis empta, vel aliàs quomodolibet pertinentia minimè teneri, illoſque & illas à quibuſcumque decimis, primitiis, quartis, mediis, & aliis fructuum partibus, necnon ſubſidiis charitatiuis, etiam per nos conceſſis ad quorumcumque etiam Regum, Principum, & Dominorum temporalium inſtantiam, quacumque etiam vrgentiſſima, & de neceſſitate exprimenda cauſa, ac etiam aliis quibuſcumque oneribus, tam ordinariis, quàm extraordinariis, etiam ratione fructuum, olerum, virgultorum, lignorum, beneficiorum, & aliarum quarumcumque rerum, tam pro victu, quam veſtitu, aut aliàs ſibi neceſſariarum quomodolibet etiam auctoritate Apoſtolica nunc, & pro tempore impoſitis, ita vt penitus, & omnino ad alicuius rei contributionem minimè teneantur, omnino eximimus, & liberamus, illoſque & illa ad illos & illa, etiamſi ſæculares, & aliæ perſonæ quæcumque in eas exigendi poſſeſſione fuerint, minimè teneri debere volumus. Nec ſub *cap.*12. *ſeſſ.*25. comprehendi poſſe, vel debere decernimus. Quod verò de vſu quæſtorum eleemoſynarum auferendo loquitur *ſeſſ.*25. *cap.*8. id ad Mendicantium ordines nullo modo referri poſſe, vel debere etiam decernimus, quin potiùs cum eleemoſynis huiuſmodi viuere cogantur, eis id facere liberum omnino eſſe declaramus. Quoniam verò ex nimia Epiſcoporum ſibi arrogata auctoritate ipſi perſonas regulares ſuæ iuriſdictioni ſubiicere omnino ſtudent, ac decreto Concilij præfati *ſeſſ.*25. *cap.*14. edito, quo cauetur quòd ſi regularis intra clauſtra exiſtens, extra ea ita notoriè deliquerit, vt populo ſcandaloſus ſit, termino ab Epiſcopo præfigendo à ſuo Superiore omnino puniatur; ſin minus ab Ordinario delinquens puniri poſſit, confiſi, variis, indebitiſque grauaminibus regulares afficiunt: Ordinarios præfatos aliquid contra regulares in Clauſtris degentes huiuſmodi quouis prætextu, occaſione vel cauſa innouare non poſſe, vel debere, nec aliquos proceſſus contra ipſas perſonas regulares formare, aut facere poſſe volumus, niſi propter manifeſtum ſcandalum, & ſuorum ordinum Superioribus prius conſultis, & negligentibus, alioquin omnia, & ſingula contra præmiſſa facta, & geſta ac facienda in futurum, pro nullis, & infectis habeantur. Neque etiam ſe intromittant vllo pacto, aut aliqua ratione in gubernatione Conuentuum, tam Fratrum, quàm Monialium huiuſmodi, & illorum correctionibus, ſed omnia iſta, & alia neceſſaria ad correctionem, & gubernationem fratrum, aut Monialium huiuſmodi, eorum Generalibus, ac Miniſtris, ſeu Prouincialibus vel aliis eorum, aut earum reſpectiuè Superioribus, etiam ratione computata faciendi cum ſyndicis Conuentuum huiuſmodi omnino relinquantur, nec vllo modo in prædictis per ſe, vel alios ſe intromittant. Fratres quoque ſi contigerit eos ad huiuſmodi Ordinarios recurſum habere à præfatis Generalibus, Miniſtris, ſeu Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, & aliis Superioribus caſtigari, & puniri poſſe, & debere: neque ipſos Ordinarios præfatis Superioribus ordinum huiuſmodi vllatenus inhibere, quiuimo præfatos Superiores proceſſus contra Fratres ſuos, & Moniales huiuſmodi quando opus fuerit circa delictorum

delictorum inquiſitionem , vel caſtigationem facere poſſe decernimus, inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit , auxilio brachij ſæcularis. Inhibemus etiam ipſis Ordinariis , ne Fratres extra clauſtra degentes ſub eorum protectione recipiant , eoſque inuitis ſuis Superioribus detineant. Prohibemus quoque eiſdem Ordinariis , ne aliquo modo ſe intromittant in bonis dictorum Fratrum extra clauſtra ſuorum Monaſteriorum pro tempore degentium ſiue decedentium , & quamuis in habitu , ſiue abſque habitu moriantur , volumus quòd eorum bona mobilia , & immobilia ad Ordinem quem profeſſi ſunt pertineant , diſponenda iuxta Conſtitutiones , ſeu Ordinationes præfatorum Ordinum, neque illa Ordinarij præfati occupare præſumãt, imò huiuſmodi ad habitum Religionis reuertentium bona omnia Monaſteriis ipſis , cum ea quæ acquirit Monachus , de iure Monaſterio acquirantur, pertinere etiam decernimus. Ac ipſi Ordinarij ne quaſcumque vniones etiam perpetuas à Sede prædicta , vel aliàs vt præfertur hactenus factas , & pro tempore faciendas de beneficiis Eccleſiaſticis , ſeu illorum Fratribus, quin ſuum ſortiantur effectum , impediant , omnino etiam prohibemus , & cenſuras Eccleſiaſticas , & alias pœnas per eos in contradictores pro tempore latas,nullius eſſe roboris , vel momenti , ſimiliter decernimus , & declaramus. Inſuper volumus , quod præfati Regulares , quibus cura animarum eſt , poſſint per ſeipſos iuxta ſuorum Superiorum Ordinationem , aut alios Vicarios, ſeu Capellanos ſæculares , ipſorum Regularium nutu amouibiles,ab eis deputatos , & ab Ordinario pro idoneis nominatos , & approbatos , præfatam curam exercere , neque in eorum deputatione , vel amotione, neque alicuius partis fructuum conſignatione pro præfatis Capellanis , ſeu Vicariis ſæcularibus , ſi per tales curam exerceri contigerit , Epiſcopi vllo pacto ſe intromittant. Prohibemus inſuper eiſdem Ordinariis , ac aliis quibuſcumque perſonis , ne impediant ipſos Fratres , quando eis placuerit tam in diebus Dominicis , ſeu feſtiuis , aut aliis totius anni temporibus campanas pulſare , & etiam, tempore quo ipſi celebrauerint Miſſas celebrare , necnon mortuorum corpora aſſociare, & illa per fratres ipſos quando in Eccleſiis ſuis præfatis delata fuerint abſque præſentia Rectorum Eccleſiarum huiuſmodi ſepelire facere,& Officia mortuorum huiuſmodi peragi poſſe , neceſſariamque præſentiam Rectorum , aut aliorum Clericorum, qui infirmi libere ſua poſſint condere teſtamenta , minime eſſe,ac ipſos Regulares legata , aut quæuis alia ſibi in teſtamentis relicta exigere , & obtinere poſſe ; neque aliquod ius in contrarium eſſe decernimus , & declaramus. Licentias vero pro conſtruendis domibus Regularibus quæ 3. cap. ſeſſ.25. niſi de Ordinarij licentia conſtrui prohibentur , gratis omnino dari , & non niſi legitima ſubſiſtente cauſa Superioribus explicanda illas recuſari poſſe. Necnon Fratres præfatos etiam ſolos mortuorum corpora aſſociare,ac mandatum in die Cœnæ Domini fieri ſolitum in Eccleſiis ſeu domibus Fratrum cuiuſlibet Ordinis prædictorum ſolemniter facere,& prædicta die prædicare, hora qua eis videbitur,nec per locorum Ordinarios,aut Rectores Eccleſiarum , ſeu alios quoſcumque prohiberi poſſe etiam decernimus,& declaramus. Mandantes etiam vniuerſis locorum Ordinariis ne mortuorum Officia agere Rectores Parochialium in Eccleſiis ipſorum fratrum contra illorum voluntatem permittant. Ac moniales dictis Fratribus ſubditas , vel perſonas ſepulturam in eorum Eccleſiis eligentes,nulla ſoluta Parocho portione ſepelire , vel ſi Fratres ad mortuorum corpora aſſocianda vocati fuerint , illa abſque Fratrum huiuſmodi præſentia ſepeliri facere audeant,vel præſumant. Cumque maximè deceat, liberam eſſe cuiuſvis teſtantis voluntatem, prauum illum vſum paruo adhuc tempore,vt præfertur, introductum , per quem teſtamenta abſque Presbyterorum præſentia fieri interdicuntur , omnino abrogamus. Poſtremò quod *cap.13.ſeſſ.25.*cautum fuit, quod omnes ſcilicet,tam Clerici,quàm Regulares quicumque ad publicas proceſſiones vocati , accedere compellantur , id quoad Fratres præfatos , de illis tantum proceſſionibus intelligi volumus , ad quas ſecundum conſuetudinem antiquam locorum ſoliti ſunt accedere, vel quæ pro bono pacis Eccleſiæ, vel pro victoria contra Infideles inducuntur. Quod etiam de illis Conuentibus , qui collegia nuncupantur,minimè intelligi volumus , in quibus Fratres ſub arctiori clauſura degunt, ita vt nec in Choro canteut,nec ad mortuos accedant, ſed tantùm ſtudiis,& lectionibus vacent.]

Circa quam Conſtitutionem , vel Bullam id primò 13
notandum , plurium ſententiam eſſe , imò & communiter teneri eam reuocatam eſſe à Gregor. XIII. in alia Conſtitutione , quæ incipit *In tanta*, quæ habetur in 2. tomo Bullarij inter Conſtitutiones illius *n.9.* vbi de prædicta Conſtitutione,& aliis quæ à prædicto Pio V. Prædeceſſore manauerant , ſic habet. Nos hac tanta varietate cognita quæ etiam ex multiplici Litterarum,& Conſtitutionum editione procedit,præſentibus, & futuris diſcriminibus occurrere volentes, de nobis attributæ poteſtatis plenitudine ſtatuimus, & ordinamus de prædictis , & aliis omnibus Litteris , & Conſtitutionibus, quæ ab eodem Prædeceſſore eiſdem de rebus pro quorumcumque Regularium , & Mendicantium Ordinibus, & Congregationibus quomodolibet emanarunt , ac omnibus , & quibuſcumque in eis contentis eam deinceps diſpoſitionem atque deciſionem pro ſubiecta materia futuram eſſe,quæ ſiue ex iure veteri , ſiue ex ſacris dicti Concilij decretis , ſiue alias legitimè ante dictarum Litterarum , & Conſtitutionum editionem erat,& ſi ipſæ non emanaſſent futura fuiſſet. Ad quam diſpoſitionem , & deciſionem, ſuumque priſtinum , & integrum ſtatum , ac terminum illa omnia reducimus. Quin etiam tollimus , & abrogamus omnia irritantia , & alia decreta , necnon prohibitiones, declarationes , mandata,& quæcumque alia ipſis Litteris,& Conſtitutionibus appoſita, & aliàs eorum occaſione, &c. Hæc Gregor. XIII.

Nihilominus plures tenent hanc Gregor. Conſti- 14
tut. non obligare ex defectu legitimæ publicationis, cum enim edita fuerit ſub anno Incarnationis Dominicæ 1573. dicunt publicatam non eſſe , niſi poſt annum 1588. Vide Llamas *1.p. Methodi,cap.7.§ 6.* Peirinis *tom.2. priuileg. Minim. Conſtit.7. Pij V. num.2.* qui referunt Nauarrum *Man. cap.27. in fine, & cap.2. num. 5.* quatenus dicere videtur non fuiſſe publicatam hanc Gregorij Conſtitutionem. Sed errant in hoc.Nauarrus enim non loquitur de hac Conſtitutione Gregorij , ſed de alia moderatione dictæ Conſtitutionis Pij V. ab ipſo Pio V. edita , imò ipſe tam in dicto *cap.27. in fine* , quàm *cap. 25. num.68.* ſupponit eſſe publicatam hanc Gregorij Conſtitutionem. Quorſum enim eam referret ſi publicata non eſſet ? Adde quòd in præd.2.tomo Bullarij in fine huius Conſtitutionis Gregorij loco citato dicitur publicata locis ſolitis in Curia die 23. Martij 1573. non ergo ex defectu publicationis infirmatur eius auctoritas.

Alij videntur dicere apud dictum Peirinis non eſſe 15
praxi receptam. Sed nec id probare poſſunt , nec video aliquod fundamentum ad id aſſerendum , imo potiùs ad dicendum contrarium , cum praxis Eccleſiarum , & Religionum eam obſeruet. Niſi dicatur eam non eſſe receptam in alio præterquam quoad reuocationem priuilegiorum contrariorum Concil. Trident. iuxta dicenda numero ſequenti. Quo ſenſu videntur intelligi Henriquez , & Thomas de Ieſu relati *tom.1.* huius Summæ *cap.3.n.11.*

Dicendum ergo eſt Gregorium XIII. in dicta Con- 16
ſtitutione

ſtitutione *In tanta*, ſolùm reuocaſſe præfatam Conſtitutionem Pij V.quatenus per ipſam conceditur aliquid contrarium decretis Concilij Tridenrini, non tamen quatenus conceditur aliquid non contrarium ipſis decretis. Ita enim dicitur à Sacra Congregatione declaratum. Rodriguez *tom.* 1. *quaſt. Regular.q.* 8. *art.*9.*quaſt.*41.*art.*7.*& quaſt.*39.*artic.* 2. Sorbus *in annotat. ad compend. priuileg. Mendic. verb. priuilegia Fratrum*, §. *Et licet Greg. XIII.* Molfetus 2. *part. Summa,tract.*13.*cap.*9.*num.*30.Quod etiam habetur in quadam deciſione Rotæ coram Decano, & eſt *Licenſis Quartæ funeralium* 15. *Iann.*1618. apud Barboſam *de officio, & poteſt. Episc. alleg.* 86. *num.*17. & Tamburinum *de Iure Abbat.tom.*1. *diſp.*15. *quaſt.* 17.]Nec etiam eſt reuocata quantum ad ea quæ dictus Pontifex Pius in dicta Conſtitutione dixerat non aliquid de nouo concedendo,ſed explicando Concilium Tridentinum. Miranda 2.*tom. Manual. q.*48. *art.* 8. Peirinis *tom.*2.*priuileg.Minim.in Conſt.*7.*Pij V. num.*3. Reſtat ergo videre quænam ex dictis Priuilegiis à Pio V.conceſſis,aut quomodo hoc tempore robur habeant.

17 Et primò facultas conceſſa Mendicantibus prædicandi in Eccleſiis ſuorum Ordinũ,etiam contradicente Epiſcopo,limitanda eſt iuxta dicta *tom.*1.*cap.*20.*n.*2. *&* 3.ita ſcilicet vt non requiratur ad hoc licentia Epiſcopi,bene tamen ipſius benedictio,ſaltem petita,vt habetur ex Conc.Trid *ſeſſ.*5.*cap.*2.Fauent litteræ in forma Breuis à SS.D.N. Vrbano miſſæ ad Eminentiſſima Cardin. Sandoual, quas refert Barboſa *in Collectan. Bullar.verb. Epiſcopus prædicator, & circa prædicatores* 11.

18 Deinde facultas conceſſa Mendicantibus ab hoc Pontifice ad audiendas confeſſiones ſæcularium ſolum cum approbatione Generalium, vel Prouincialium, cum ſit contraria decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. nullo modo ſubſiſtit, valet tamen quantum ad hoc quod idem Pontifex ſubiungit,quod ſcilicet ille qui ſemel eſt in vna Diœceſi ab Epiſcopo admiſſus, amplius præſentari ibidem non debeat, aut examinari ab eodem Epiſcopo, bene tamen à ſucceſſore, vt declarauit Sacra Congregatio apud Quarantam *in ſumma Bullarij verbo confeſſor.*Vide dicta *tom.*1. *cap.* 19. *num.* 7. illud autem quod ſubiungit Pontifex de non exigendo, vel recipiendo aliquid pro examine ad confeſſiones audiendas (intellige ab Epiſcopo, vel eius officialibus) manet omninò in ſua vi.

19 Illud de Confeſſoribus Monialium, quæ ſub cura Regularium degunt, non examinandis ab Ordinario, vacat in Italia, & aliis partibus, vbi Conſtitutio Gregorij XV. *de exemptor. priuilegiis* viget, cum in illa præcipiatur quod prædicti Monialium Confeſſarij approbari ab Epiſcopo eſſe debeant,iuxta dicta *tom.*1. *cap.* 25. *num.*45.*&* 46. in partibus autem, ſeu Regnis Hiſpaniarum, vbi illa Conſtitutio ſuſpenſa eſt, iuxta dicta *tom.*1 *capite* 19.*num.*35.valet dicta conceſſio, vel declaratio Pij V. quòd ſcilicet Confeſſarij Monialium non debeant ab Epiſcopis examinari. Declarationes autem quædam S. Congregat. quas refert Barboſa in Collectan. Bullar.verb. Confeſſarius Monialium 2. & ego dicto *cap.*25. *num.* 46. quæ videntur contrariæ huic doctrinæ; cum ſint factæ pro explicatione dictæ Conſtitut. Gregor. XV. ſolum habent vim ſicut ipſa extra Hiſpaniam. Pariter etiam illud de Fratribus pro Confeſſionibus aliorum Fratrum audiendis non examinandis ab Epiſcopis vbique valet iuxta dicta *tom.* 1. *cap.*18.*n.*27. Illud autem de lectoribus, ſeu graduatis non examinandis ab Epiſcopis, reuocatum eſt ab eodem Pio V. iuxta dicta *tom.*1. *cap.*19.*n.*6. & ita modo non ſubſiſtit.

20 Facultas portò adminiſtrandi Sacramentum Euchariſtiæ fidelibus præterquam in feſtiuitate Paſchatis, quam hic Pontifex concedit Mendicantibus,cum in Concilio Tridentino nihil de hoc habeatur,manet in ſua vi iuxta priuilegia antiquiora ipſorum Mendicantium, de quo 1. *tom. capit.*21. *num.* 8. Vide etiam Nauatrum *in ſumma cap.* 21. *n.* 52. Azorium *tom.* 1. *lib.*7.*cap.vlt.quaſt.*7. Suatez *tomo* 3.*in* 3. *part. diſp.*72. *ſect.*2. *dub.* 2. Qualiter verò id non liceat in die Paſchatis,vide declarationem Sacr. Congregat.in Barboſa *Collectan.Bullar.verb.Euchariſtia.*

Similiter facultatem ſuſpendendi interdicta Eccleſiaſtica in feſtiuitatibus SS. Ordinum Mendicantium, ac aliis feſtiuitatibus iuxta eorum priuilegia,cum probabile ſit non eſſe contrariam Concilio iuxta dicta *tomo* 1. *cap.* 21. *num.* 19. probabile etiam erit manere in ſua vi his temporibus.De quo bene Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Sixti IV.* à *num.* 50. plures alios referens. Nec obſtat probabilitati huius opinionis declaratio quædam S. Congregationis, quam referunt Garzia,Armendariz,& Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Priuilegium*, in qua oppoſitum declaratur,Tum quia de illa mihi authenticè non conſtar, tum propter conceſſionem Clem. VIII. factam Minoribus, quam referunt Rodriguez *tom.*2. *quaſt. Regul. quaſt.*112.*artic.*2.& Peirinis *vt ſupra*, *num.*51. Ad minus tamen videtur ſtandum conſuetudini legitimè præſcriptæ, & ea vtendum, excluſo ſcandalo. Nota tamen hanc conceſſionem Clem. VIII. ſolùm eſſe pro feſtiuitatibus Sanctorum Ordinis. 21

Id quod etiam habetur in dicta Conſtitutione Pij V.de licentia pro ingrediendo Monaſteria Monialium pleno iure ſubditarum Mendicantibus in caſibus neceſſariis, non concedenda ab Epiſcopo,ſed à Prælatis Religionum,etiam videtur in ſua vi, cum non ſit contrarium Concilio Tridentino,quia ſolùm petit *ſeſſ.*25. *capit.*5. quòd talis ingreſſus non fiat *ſine Epiſcopi, vel ſuperioris licentia.* Quod debet intelligi, cum paritione accommoda, id eſt, Epiſcopi in Monaſteriis Epiſcopo ſubiectis,vel *Superioris*, intellige Regularis, in Monaſteriis Regularibus ſubiectis. Neque obſtat declaratio Sacr. Congregationis adducta *tomo* 1. *cap.*5. *n.* 26.vbi habetur, quòd ſi fuerit conſuetudo introducta quòd talis licentia concedatur ab Ordinario, vel quòd ipſe habeat aliquam ſuperintendentiam ſuper conceſſione ipſius, obſeruanda ſit. Hoc inquam non obſtat, quia etſi verum ſit, quod vbi fuerit talis conſuetudo,obſeruari debeat,tamen id non erit ex vi Concilij,ſed ex vi talis conſuetudinis,quæ habet vim legis. Non ſtante tamen tali conſuetudine priuilegium Pij V. videtur ſubſiſtere,cùm id non ſit contrarium, ſed potius conforme Concilio Tridentino.Suarez 4. *tomo de Relig. tractat.*8. *libro primo,capit.*10.*num.* 15. Magis tamen obſtare videntur duæ aliæ declarationes Sacr.Congregationis apud Barboſam *in Collect.Bullar. verb. Monialium clauſura circa ingreſſum*, in quibus dicitur tales licentias obtineri debere non ſolùm ab Epiſcopis vbi eſſet talis conſuetudo. Quare iis declarationibus ſtandum videtur,ſi authenticè de illis conſtet, aliàs conſuetudini legitimè præſcriptæ, non obſtantibus iis quæ dixi dicto *cap.*25. *num.*25.antequam huiuſmodi declarationes vidiſſem. 22

Quoad illud quòd Epiſcopi non poſſint ſe intromittere circa adminiſtrationem bonorum Monialium, ſeu aliquod dominium, aut iuriſdictionem exercere, vide limitationem à Gregor.XV.factam in Conſtitut. *de exemptor. Priuilegiis,* de qua dicto *tom.*1. *cap.* 25. *num.*45. quam etiam ſuſpenſam dixi pro Regnis Hiſpaniarum eodem *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. vnde extra Hiſpaniam obſeruari debet. 23

Circa puellarum Deo dicandarum examen faciendum ab Epiſcopo,non niſi infra quindecim dies poſtquam requiſitus fuerit, & illis tranſactatis non ſe in hoc intromittendum,& alias circumſtantias dicti examinis faciendi priuilegium adductum Pij V. videtur 24

in ſuo robore manere, cum nullo modo contrarium appareat, ſed conforme decreto Concilij Tridentini *ſeſſion.25.cap.*17. Solùm aduertendum Sacr. Congregationem, vt dicitur, declaraſſe poſſe Epiſcopum ob iuſtam cauſam, vel ſuſpicionem, quòd ſtante puella intra Monaſterium non liberè ſuam voluntatem manifeſtabit, illam examinare in Eccleſia Monaſterij exteriori, vel in alia proxima, præſentibus duabus matronis, ætate grauibus, & honeſtis, non conſanguineis, vel coniunctis puellæ. Vide dicta *tom.*1. *cap.* 25. *num.*12. Zerolam 1. *part. praxis, verb. Monialis*, Peirinis *tom.*2. *priuileg. in Conſtit.*7. *Pij V.* §.8. *num.*10. & circa illud de examine faciendo ad cratem ferream, Gauantum *in Manual. Epiſc. verb. Monial. profeſſ. n.*14 *&* 15.

25 Priuilegium autem illud, ſeu potiùs confirmatio priuilegij antiqui Mendicantium, quòd poſſent Sacros Ordines ſuſcipere à quolibet Antiſtite gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, Ordinarij loci minimè requiſita licentia in locis, ſeu domibus Fratrum, omninò vacare videtur, quia contrarium decreto Concilij Tridentini *ſeſſ.*6. *cap.*5. *& ſeſſ.*23. *cap.* 8. ac decreto Sac. Congregationis ſub Clem. VIII. iuxta dicta *tom.*1. *cap.*14. *num.*11. *&* 12.

26 Id verò quod de Miſſis, ſeu Officiis diuinis à Mendicantibus celebrandis; concionibus, lectionibus, & ſermonibus pro mortuis in Eccleſiis eorum faciendis, eleemoſynis pro Miſſis, & Officiis diuinis recipiendis; & prædictis Miſſis & Officiis diuinis quacumque die, & tempore dicendis; & audiendis à Chriſti fidelibus ſubiunxit idem Pontifex Pius V. omninò manet in ſua vi, & robore, tum quia nullo modo contrariatur Concilio Trident. tum quia ita vſu, & praxi in Eccleſia Dei receptum. Vide dicta *tom* 1. *cap.* 12. *num.* 41. *cap.*21. *num.*12. & Peyreinis *tom.*1. *Priuileg. Minim. in Conſtit.* 21. *Leonis, num.* 1. *&* *in tom.*2. *ſuper hanc Conſtitutionem Pij V.* §. 10. *num.* 11. Hic tamen obiter notandum ſæpius declaratum eſſe à S. Congregat. Epiſcopor. & Regular. non poſſe Regulares exponere Sanctiſſ. Sacramentum publicè adorandum ſine cauſa ab Ordinario approbata. Barboſa *in collect. Bullar. verb. Regulares* 1. Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Euchariſt. num.* 53. *&* 54. *&* *verbo Regular. iura ſub Epiſcop. num.*19. *&* 20. Vbi etiam qualis futura ſit hæc cauſa, & qualis modus, quo exponi debeat. Quæ decreta obſeruari debent, niſi forſan publicata non ſint, & conſuetudine legitima oppoſitum alicubi habeatur.

27 Video tamen S. Congregationem Epiſcoporum & Regularium 21. Iunij 1605. ſcripſiſſe Epiſcopo Tertonenſi non ſibi placere quod frequenter & ſine licentia ipſius Epiſcopi Regulares illius diœceſis exponerent ſanctiſſimum Sacramentum ad ipſorum libitum.

28 Id etiam quod additur ab eodem Pontifice de controuerſiis ſuper præcedentia per Epiſcopum terminandis, ſed non poſtquam ſopitæ ſunt, ſed quamdiu durant, cum non aduerſetur Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.*13. Sed potius ſit declaratio ipſius, omnino ſubſiſtit. Pro quo vide Rodriguez *tom.*3. *quæſt. Regular. quæſt.*37. *art.*4. Peirinis *tom.* 1. *Priuilegiorum Minimorum, in Conſtit.*2. *Sixti IV. num* 58.

29 Id quoque de Regularibus Mendicantibus admittendis ad curam animarum perſonarum ſæcularium in domibus Religioſis virorum, ſeu mulierum, quibus talis cura imminet, manet etiam in ſuo robore, cum contrarium non ſit Concilio Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 11. vbi de hac re agitur. Obſeruari tamen debent, quæ ibi à Concilio præſcribuntur iuxta dicta *tom.*1. *cap.* 11. *num.* 9. Quibus adde ex Conſtitutione Gregorij XV. *de exemptor. Priuilegiis*, prædictos Regulares, ſiue animarum curam perſonarum ſæcularium Monaſteriis ſeu domibus Regularibus, aut quibuſvis aliis Eccleſiis, vel beneficiis, ſiue Regularibus, ſiue ſæcularibus incumbentem exerceant, ſiue aliàs Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent, præuia Epiſcopi licentia, & approbatione, ſiue quoquo modo in dictæ curæ exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant, in iis, quæ eiuſmodi curam ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati plenè in omnibus ſubiiciantur, & infra. Ita vt Epiſcopi in ſupraſcriptis caſibus, & in prænominatas perſonas in præmiſſis omnibus, & ſingulis, aut circa ea quoquo modo delinquentes, quoties, & quando opus fuerit, etiam extra viſitationem, per cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas vti eiuſdem Sedis Delegati procedere, omnemque iuriſdictionem exercere liberè, & licitè valeant. Peirinis *tom.* 1. *Priuileg. Minim. in Conſtitut.* 2. *Sixti IV.* §. 11. *num.*27. Nota etiam id quod ſæpius dictum, maximè *tom.*2. *cap.* 19. *num.* 35. quòd ſcilicet in Regno Hiſpaniarum huiuſmodi Conſtitutio ſuſpenſa eſt, ac proinde in illis iudicandum ſecundum ius commune Concilij Tridentini.

Pariter id quod Pontifex decernit, de quarta funerali non ſoluenda à Monaſteriis, quæ à 40. annis citra fundata exiſtunt, etiam manet in ſuo robore, cum Concil. Trident. non contradicat. Concilium enim *ſeſſ.*25. *cap.*13. ſolùm iubet illam ſolui à quibuſcumque Monaſteriis, quæ illam ſoluere eſſent ſolita ante annos 40. Vide dicta *tom.*1. *cap.*3. *n.*11. Peirinis *ſuper hanc Conſtitutionem in tom.*2. *Priuileg. Minim.* §. 13. *num.*14. *&* *tom.*1. *in Conſtitut. Pyrrhi, num.*54. 30

Idem dico de quarta relictorum pro ornamentis Eccleſiæ, palliis, planetis, cortinis, pannis, victu Fratrum, &c. cum nihil circa hoc in Concil. Trid. reperiatur, & conforme ſit Priuilegiis antiquis Mendicantium, ſpecialiter Sixti IV. pro Carmelitis, qui in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt mare magnum, ſic habet: Etſi fortè per nos aut Sedem Apoſtolicam de piè legatis, diſpoſitis; & relictis in genere vel ſpecie decima, vel alia portio, ſeu quarta alteri piæ, vel non piæ cauſæ ex quauis cauſa hactenus conceſſa foret, aut in poſterum concedi, & ſolui aut dari vel mandari continget, Fratres prædictos, & illorum domos ac eis legata, & relicta, aut aliàs in eorum fauorem diſpoſita in conceſſione, & mandatis huiuſmodi decernimus, & volumus non includi, niſi de ipſis Fratribus & præſenti decreto, & voluntate noſtra, non per generales clauſulas quæ etiam ſpecialem mentionem importare viderentur, ſed vera & ſpecificata mentio fiat in eiſdem.] Declaratum etiam eſt à S. Congregat. Epiſcoporum & Regularium non poſſe Ordinarium exigere à Regularibus quartam legatorum piorum, niſi eam ſoluere eſſent ſoliti, aut à quadraginta annis citra eam exegerint. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Quarta.* 31

Pariter etiam id quod Pontifex dicit de libera ſepultura ſæcularibus in Eccleſiis Mendicantium tribuenda, cum non aduerſetur vllo modo Concilio Trident. etiam manet in ſuo vigore, maximè cum conforme ſit priuilegiis antiquis Mendicantium, ſpecialiter Sixti IV. in mari magno pro Carmelitis, & aliorum Summorum Pontificum apud Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 58 *art.*3. Circa modum autem quo ſe gerere debeant Regulares cum Parochis circa ſepelienda corpora ſæcularium in ſuis Eccleſiis, & Crucem portandam, omiſſis variis priuilegiis, extat decretum Sacræ Congregationis Eminentiſſ. Cardinal. negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſit. in quo conformiter ad decretum Lateranenſis Concilij, vbi ſtatutum & ordinatum erat vt Fratres Ordinum Mendicantium, cæterique Religioſi Regulares non poſſent intrare Parochias cum Cruce ad leuanda funera eorum, qui apud Eccleſias domorum, & locorum eorumdem ſuam elegerint ſepulturam, niſi prius præmonito, 32

Lauretus *ibid. quæſt.* 95. Vtrumque verò elicitur ex *c. peruenit, de immun. Eccleſ.* Multò minus obligari poſſunt ad pugnandum contra hoſtes pro defenſione Reipublicæ, cum id ſit eis prohitum, *cap. petitio tua, de homicid. vol. c. clerici, de vit. & honeſt. cleric.* niſi quando magna neceſſitas eſſet ad defendendum Rempublicam, vel conſequendam inſignem victoriam contra iniuſtè bellantes. Laur. *vt ſup.* Bonacina *de irreg. diſp. 7. quæſt. 4. punct. 4. num.* 11. An verò tunc occidentes, vel mutilantes fiant irregulares, tractant prædicti Lauretus, & Bonacina poſt Molinam *de iuſtit. tract. 2. diſp.* 109.

Illud inſuper de libera facultate Mendicantium ad eleemoſynas quærendas, manere in ſua vi, vtpotè quia conforme priuilegiis ipſorum, & declarationibus Sac. Congregationis, nec contrarium Concil.
36 Trid. conſtat ex dictis in hoc capite *num.* 4.

Quantum ad illud de Ordinariis non intromittendis in delictis Regularium Mendicantium, niſi quando ea fuerint notoria, & ſcandaloſa, & tunc monitis Superioribus ipſorum, & negligentibus illos punire, etiam manet in ſuo robore, & vigore iuxta dicta *tom. 1. cap. 16. num. 26. & 27.* cum limitatione tamen à Clemente VIII. poſita, & ibidem relata. Pro quo etiam extat declaratio Sacræ Congregationis apud Quarantam *in ſumma Bullarij, verb. confeſſor.* Lecto enim memoriali oblato nomine Fratrum Mendicantium Regni Neapolitani conquerentium qualiter ab Ordinariis grauarentur contra ſua priuilegia, & ſacros Canones Concil. Trident. Reſpondit Sacr. Congregatio; *Ordinarij in cognitionibus cauſarum Fratrum Mendicantium, tam ciuilium, quam criminalium minimè ſeſe ingerant, pariter nec in viſitatione eorundem Fratrum, vel Eccleſiarum ſuarum, niſi quatenus eis per Concilij Tridentini decreta conceditur.*

37 Quod etiam dico de eo quod ſubiungit idem Pontifex Pius de Epiſcopis non ſe intromittendis in gubernatione Mendicantium, illud enim etiam manet in ſua vi, iuxta declarationem Sacræ Congregationis adductam: limittandum tamen eſt propter Conſtitutionem Gregorij XV. *de exemptor. priuilegiis*, quæ vt dixi *tom. 1. cap. 19. num.* 35. pro Regnis Hiſpaniarum ſuſpenſa eſt, ita vt in aliis Regnis extra Hiſpaniam poſſint Ordinarij cognoſcere de delictis eorum, qui curam animarum exercent, iuxta dicta *ſuprà num.* 28. aut ſi deliquerint circa perſonas intra ſepta degentes; aut circa clauſuram, vel adminiſtrationem bonorum Monialium, iuxta dicta *tom. 1. cap. 25. num.* 45. & etiam petere rationem ab adminiſtrantibus bona prædictarum Monialium adhibitis etiā Superioribus Regularium, eoſque, & confeſſarios amouere, ſi admoniti Superiores id facere neglexerint, iuxta ibidem dicta.

38 Idem pariter dicendum de facultate conceſſa ab eodem Pio V. Prælatis Mendicantium ad caſtigandum, ſeu puniendum Fratres, qui ad Ordinarios confugerint; manet enim in ſuo vigore, cum tam iure communi, quam propter priuilegia Mendicantium illis maximè interdictum ſit à correctione ſuorum Superiorum appellare ad Iudices extraneos, iuxta dicta *tom. 1. cap. 9. à num.* 4.

39 De illo etiam quod ſubiungitur, videlicet de non recipiendis ab Ordinariis Fratribus noſtris extra clauſtra degentibus ſub eorum protectione, nec eis inuitis Superioribus detinendis, elarum eſt manere etiam in ſuo vigore. Vide dicta *tom. 1. cap. 16. num.* 15. & multa priuilegia Mendicantium apud Caſarubium *in compend. Priuileg. Mendicant. verb. apoſtata ab Ordine*, cum annotationibus Cordubæ, & Sorbi *ibidem*, & præſertim magnum priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis, circa quod Sorbus notauit ſe credere quod non reperiatur alibi, eo enim pro capiendis, excommunicandis, & incarcerandis noſtri Ordinis apoſtatis Fratres noſtri conſtituuntur Ordinarij etiam in Curia, illis verbis: *Apoſtatas quoque veſtri Ordinis iuxta Alexandri IV. Conſtitutionem, & noſtram præſentem conceſſionem excommunicare, capere, incarcerare, & alias ſubdere diſciplinæ rigori poſſitis per vos, aut etiam alios à vobis deputatos in quocumque habitu, & loco, etiamſi in Curia noſtra eos contigerit inueniri, in qua ſicut extra nos* (alibi habetur *extra vos*) *ſuper veſtros ſubditos ratione profeſſionis, tam tacitè, quàm expreſſè emiſſæ Ordinarios proprio motu, & ſcientia ſimilibus authoritate apoſtolica deputamus, inuocato ad hoc, ſi opus fuerit, brachij ſæcularis auxilio.* Ex quo videtur, etiamſi apud quoſcumque Reuer. Epiſcopos inueniantur, eadem auctoritate vti poſſe Prælatos noſtros.

Id verò quod ſubiungit Pontifex de bonis Regularium extra clauſtra decedentium, moderatum eſt à Greg XIII. iuxta dicta *tom. 1. cap. 26. num. 20. 21. & 31.* Quatenus autem decernit, quod ſi ad Religionem reuertantur, bona ipſorum ad Religionem pertineant, non video immutatum, & ideo videtur manere in ſua vi. Peirinis *tom. 2. Priuileg. Minim. ſuper hac Conſtitutione Pij V. §. 22. num.* 22. 40

Circa id quod addit Pontifex de vnionibus Eccleſiarum notandum, Concilium Tridentinum *ſeſſ. 7. c. 6.* hæc ſtatuiſſe: *Vniones perpetuæ à quadraginta annis citra factæ examinari ab Ordinariis, tanquam à Sede Apoſtolica delegatis poſſint, & quæ per ſubreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, irritæ declarentur. Illæ verò quæ à dicto tempore citra conceſſæ nondum in toto, vel in parte ſortitæ ſunt effectum, & quæ deinceps ad cuiuſuis inſtantiam fient, niſi eas ex legitimis, aut alias rationabilibus cauſis eorum loco Ordinariis vocatis, quorū intereſt, verificandis, factas fuiſſe conſtiterit, per ſubreptionem obtentæ præſumantur: ac propterea niſi aliter à Sede Apoſtolica declaratum fuerit, viribus omnino careant.* Et conformiter ad iſta *ſeſſ. 24. cap. 13.* etiam dicitur de huiuſmodi Eccleſiis vnitis, *& quæ v ita ſunt reuideantur ab Ordinariis.* Quorum decretorum prætextu cum aliqui Domini Ordinarij grauarent Mendicantes qui Eccleſias Parochiales, ſeu alia beneficia ſuis Eccleſiis habeant, vnita, propterea Pontifex Pius decernit quod non poſſint Epiſcopi dictas vniones factas vel faciendas impedire, declarans cenſuras, & pœnas pro eo latas nullius eſſe roboris, & momenti. Quod eatenus valere hoc tempore poterit, quatenus contrarium non fuerit repertum Concilij decretis. 41

Decernit etiā ibidem Pontifex quòd in prædictis Eccleſiis poſſint Mendicantes curam animarū exercere, vel per ſeipſos, vel per alios ſæculares ab ipſis amouibiles, approbatos tamen ab Ordinario, abſque eo quòd Epiſcopi in hoc, aut in ſalario prædictorum aſſignando ſe vllo modo intromittant. Quod etiā catenus manet in ſuo vigore, quatenus non contrarietur vel Concilio Tridētino, vel Conſtitutioni Gregor. XV. iuxta dicta *ſuprà n. 28.* Vide dicenda *c. 18. n. 8. & ſeqq.* 42

Id quoque de non impediendis Mendicantibus à pulſatione Campanæ, celebratione Miſſarum, mortuorum aſſociatione, ſepultura, & Officiis ipſorum faciēdis abſque præſentia Parochorum, legatorum receptione, & obtentione, etiam manet in ſua vi, cum nihil, quod ſciam, in Conc. Trid. contrarium habeatur, & vſu receptum, & vt decernit Pontifex, nullum ius in contrarium ſit. Vide dicta ſupra *num. 26. 30. & 31.* Nota etiam declarationem Sacræ Congregationis apud Quarantam *in Summ. Bullar. verb. confeſſ.* in qua præcipitur quòd Ordinarij non impediant Fratres pulſare Campanas, ad matutinum, ad horas, & ad Miſſam, antequam pulſetur Campana maioris Eccleſiæ, præterquam in die Sabbati Sancti. Inſuper Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium declaraſſe dicitur Defunctorum hæredes pro defuncto ad ſepulturam aſſociando numerum Sacerdotum 43

ſibi

ſibi bene viſum conuocare poſſe, & numerum ceræ ſibi etiam bene viſum ad cadauer ſepulturæ aſſociandum, quolibet contrario prætextu per Parochum deducto non obſtante. Barboſa *de Offic. Paroch.cap.26.à num.*57. vbi etiam alia ad intentum.

44 Circa pulſationem tamen Campanarum plures aliæ extant declarationes Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bullar.verb. Campana.* Prima eſt. Campanæ in Sabbato Sancto non poſſint in aliqua Eccleſia pulſari ante pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel matrice, tam in Eccleſiis ſecularibus, quàm Regularibus, etiam Sancti Ioannis Hieroſolymitani, etiam propè, & extra muros exiſtentibus, & etiam in Eccleſiis Confratrum, & etiamſi adſit Eccleſia Collegiata, quæ habeat omnimodam præcedentiam ſupra matricem. Secunda eſt. Campanæ in aliis diebus præter Sabbatum Sanctum pulſari poſſunt ante Salutationem Angelicam, indifferenter ante, vel poſt pulſationem in Eccleſia Cathedrali, vel matrice, niſi fortè adeſſet conſuetudo vt non pulſetur antea.

45 Illud de licentiis pro conſtruendis domibus Regularibus gratis dandis, nec ſine legitima cauſa recuſandis, non video vllo modo reuocatum, aut contrarium Concil. Trid. ac propterea ſtat in ſua etiam vi, iuxta decreta tamen poſteriora Clem. VIII. & Greg. XV. ac SS. Domini Noſtri Vrbani, de quibus *tom.1.cap.9. num.*34. *&* 35.

46 Sicut & illud de aſſociatione corporum Defunctorum, mandato in die Cœnæ Domini fieri ſolito, prædicatione ea die facienda, iuxta decretum tamen Sacræ Congregationis de quo ſuprà *num.*31. Maximè tamen ſtandum eſt in hoc conſuetudini legitimè receptæ. Notandum etiam Parochum nullatenus excludendum, quamuis ad ſepeliendum cadauer ſoli Fratres à defuncto accerſiri iubeantur. Ita enim decretum eſt à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, Barboſa *de offic.Parochi cap.*26.*num.*61.

47 Id quoque de Officiis mortuorum non faciendis à Rectoribus Parochialium in Eccleſiis Fratrum contra ipſorum voluntatem, libera ſepultura ibidem habenda, & non ſepeliendis corporibus defunctorum ad quæ aſſocianda vocati Fratres fuerint ſine ipſis, cùm Concilio contrarium non ſit, in ſua vi, & vigore ſubſiſtet, nec video derogatum. Potius declaraſſe dicitur Sac.Congregationem, quod quoties cadauera ad Eccleſias Fratrum Mendicantium deferuntur, Officia mortuorum, ac reliqua munera, quæ in huiuſmodi Monaſteriis fieri ſolent, non à Canonicis, neque à Clero, ſed ab eiſdem Fratribus obiri, ac peragi debere. Peregrinus 2.*par.ſui Compend. tit.ſepultura.in ſcholio* §.3. Peirinis *tom.1. Priuileg. Minim.in Conſtit.*2.*Iul.II.*§.22.*num.*57. Vide tamen dicta *tom.1.c.*12.*n.*41. qualiter ſcilicet quando Regulares vocantur ad ſepeliendum aliquod cadauer, debent accedere ad Parochialem Eccleſiam, vbi Clerus Congregari conſueuit, iuxta declarationem Sac. Congr. ibidem adductam. Cui etiam conſonant aliæ SS. Congr. declarationes apud Barboſam *de Offic. Parochi c.*26.*n.*64. *&* 65. [Et vna quam vidi pro Min. Conuent. ſub die 4. Maij 1641.] Quia tamen ſæpiùs video fieri oppoſitum multis in locis, ideo legitimæ conſuetudini ſtandum eſt.

48 Obiter circa huiuſmodi funera defunctorum obſeruandum, primò de candelis quæ Fratribus dantur nullam deberi portionem Canonicam. Ita enim conceſſit Sixt. IV. Minoribus. Caſarubius *in Compen. priuileg. Mendic. verbo Canonica portio*, *n.*6. Secundò, candelas, & intorſtitia quæ per viam deferuntur circa cadauera in quibuſcumque priuatis Eccleſiis, diuidenda eſſe pro æquali portione inter Parochos, & miniſtros aliarum Eccleſiarum, ac propterea quando huiuſmodi intorſtitia, ſeu candelæ in præfatis Eccleſiis pro celebrandis Diuinis Officiis præſente corpore accenduntur, finito officio extinguenda, & cuique medietatem conſignandam. Ita deciſum eſt à Congreg. RR. Præfectorum Vrbis, approbante SS. D. N. Vrbano. Barboſa *de Officio Parochi cap.*25. *num.*42. Patriæ tamen conſuetudo extra Romam conſulenda eſt.

Abrogat prætereà Pontifex vſum non faciendi teſtamenta ſine Parocho, quia hoc auaritiam redolet, quæ procul abeſſe debet ab Eccleſiaſticis; de quo Peirinis *tom.*1. *Priuil. Minim. in Conſt.*10. *Leonis X.*§.2. licèt acrius quàm par eſt de hoc puncto ibi loquatur. 49

Demum circa id quod diſponit Pontifex de acceſſu Regularium ad proceſſiones, cum S. Congregatio, vt viſum eſt *tom.*1. *cap.*9. *n.*47. conformiter ad huiuſmodi decretum Pontificium loquatur, dicendum eſt illud manere in ſuo vigore, imò ex eo quòd in præfato decreto Sac. Congregationis ipſe ſe referat ad huiuſmodi Bullam Pij V. apertè conſtat eam non eſſe reuocatam à Greg. XIII. vt dictum eſt ſupra *num.*16. niſi quatenus ſtatuit aliquid quod ſit contra Concilium Tridentinum. Peirinis *tom.*2. *Priuileg. Minim. in Conſtit. hac Pij V.* §. 29. *num.*25. Declaratum eſt etiam à S. Congregat. per publicas proceſſiones intelligi etiam eas, quæ pro bono publico indicuntur. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Præcedentia,verſ. de præcedentia in proceſſionibus.* [Item declarauit Regulares illorum Conuentuum qui collectanei nuncupantur, in quibus videlicet fratres in arctiori clauſura degunt, ita vt nec in Choro cantent, nec ad mortuos accedant, non teneri ad proceſſiones. Hanc declarationem referunt Sorbus *in addit. ad Compend. priuileg. Mendicant. verbo Proceſſione,* §.*Ac tenentur*, & Portell. *in reſponſ. moral.tom.*2.*caſu* 107.] 50

Hic obiter notandum nullo iure prohibitum eſſe Regularibus præſertim Mendicantibus, proceſſiones facere, ſeu inſtituere in ſuis Eccleſiis, imò id ſupponitur in declaratione Sac. Congregat. quam retuli *tom.*1. *cap.*12. *num.*41. & in hac Bulla Pij V. dum illis conceditur facere, ſeu celebrare diuina officia; proceſſiones enim partes quædam ſunt Officij diuini, cum ad cultum Dei, & Sanctorum ordinentur. Cæterum circa ſpatium, per quod fieri debent huiuſmodi proceſſiones, declaratum dicitur à S. Congreg. Regularibus habentibus clauſtra non licere facere proceſſiones extra illa; clauſtra verò non habentibus, non niſi intra ambitum, hoc eſt, propè muros Eccleſiarum, extra ambitum autem Eccleſiarum, non niſi de licentia, conſenſu, aut cum Cruce Parochiali. Barboſa *in Collect.Bull. v.proceſſio, & v.regul.*1. Gauant. *in Man.Epiſc.v. proceſſio, num.*46. 47. *&* 48. Vbi etiam animaduertitur id intelligendum ſeclusis particularibus priuilegiis, qualia Dominicanis pro proceſſionibus Sanctiſ. Sacramenti, & Roſarij in quibuſdam locis dicuntur conceſſa. Feſtus *in Conſtitut. ſui Ordin. part.* 1. *cap.* 23. Barboſa *de Offic. & poteſt. Parochi, cap.*12. *num.*14. [Circa horam faciendi dictas proceſſiones declaratum video à Sacra Congregatione Epiſc. & Regularium 15. Septembris 1634. non licere Curato facere proceſſionem alicuius Confraternitatis ea hora, quia Patres Dominicani faciunt ſuam Sacri Roſarij, poſito quod confraternitas Roſarij ſit antea inſtituta in eo loco. Quod de aliis ſimilibus confraternitatibus religionum videtur intelligendum.] Pro præcedentia autem, quam debent obſeruare Regulares in proceſſionibus cum Regularibus alterius Ordinis, & aliis Monaſteriis eiuſdem, vide declarationes S. Congregat. apud dictum Barboſam *verb.Regulares quoad proceſſiones* 4. *& verb.Regulares quoad præcedent.*5. & Gregor. XIII. Conſtitutionem 84. *Expoſcit*, in 2. tom. Bullar. vbi decernit præcedentiam inter Mendicantes ſumendam eſſe ex quaſi poſſeſſione, quando verò de illa non conſtat, antiquiores in loco debere præcedere, Lauretus de Franchis *in Controuerſiis Epiſcopor. & Regul. ſuper dict. Conſtit.Gregorij pag.mihi* 17.18.19.20.*&* 21. 51

Gaudent

52 Gaudent Mendicantes communicatione priuilegiorum, ita vt priuilegia vni ipſorum Religioni conceſſa, etiam aliis communia ſint. Etenim præter dicta *tom.1.cap.3.num.*17.Leo X. in Conſtit.*Dudum per nos*, anno 1519.edita, quæ habetur in 1.*tom.Bull. num.* 32. inter Bull. huius Pontificis omnia priuilegia,& indulta Mendicantibus conceſſa, & concedenda ſingulis ipſorum ordinibus communicauit, & Pius V. in Bulla *Romanus Pontifex* anno 1567.omnes,& ſingulos Ordines Mendicantes omnibus & ſingulis priuilegiis Mendicantium, eiſdem conceſſis gaudere poſſe, & debere declarauit, Rodriguez. *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 55. *art.* 1. Confetius *in ſumma priuilegiorum Maris Magni,cap.* 5. Non tamen propterea in pœnis, & cenſuris impoſitis vni Ordini Mendicantium alij communicant. Non ſolùm quia iuxta Regulam iuris in 6. *odia debent reſtringi*, *& fauores ampliari*, ſed etiam quia Summi Pontifices communicationem priuilegiorum concedentes, nihil (quod viderim) de pœnis aut cenſuris communicandis dixere. Confettius *vt ſupra*. Sorbus *in additionib. ad Compend. priuileg. Mendicant. verb. commun. priuil.* §. *notandum autem*, Qui etiam bene ſubiungit,quod in pœnis laicorum eſt talis communicatio,id eſt, quòd quando priuilegium aliquod conceditur vni Religioni, cum pœnis aliquot contra ſeculares illud non admittentes, vel reprobantes,&c. tale priuilegium aliis Religionibus habentibus cum illa communionem communicetur. Priuilegia autem vni domui vel Conuentui alicuius Religionis conceſſa, communicari etiam aliis domibus eiuſdem Religionis, ac per conſequens etiam aliis domibus aliarum Religionum, quæ cum illa communicant in priuilegiis,tenent aliqui auctores, quia quamuis Leo X. declarauerit communicationem priuilegiorum ſolùm intelligendam eſſe de priuilegiis generaliter conceſſis Congregationibus, perſonis, & locis, & non conceſſis domibus, vel perſonis particularibus. Nihilominus Pius IV. ipſo Leone poſterior ad inſtantiam Catholici Monarchæ Philippi II. conceſſit Ordini S. Hieronymi in Hiſpania, quod conceſſa vni, aut quibuſdam Monaſteriis eiuſdem Ordinis,cenſeantur conceſſa aliis eiuſdem Ordinis Monaſteriis, quod etiam poſteà Sixt. V. confirmauit: Rodrig. *tom.1.qq.regul. q.55.art.9. & 18.*Portel.*in dub. regul. verb. communicat.priuileg.num.6. & verb.priuil. n.* 20. Nihilominus quia hoc valdè exorbitat à iure communi, & ipſius metas maximè excedit, limitandum eſt, vt ſolùm verum ſit quando in aliis Conuentibus,ſiue eiuſdem, ſiue alterius Religionis participantis eadem priuilegia militat eadem ratio, vel ſaltem ſimilis, vel æquiualens,propter quam Pontifex ille conceſſit priuilegium. Si enim talis ratio, eadem,ſimilis, vel æquiualens non militat,incongruum videtur Pontificem talis priuilegij communicationem intendiſſe. Quis enim credat quòd priuilegium conceſſum vni Monaſterio ratione paupertatis ipſius,conceſſum credatur alij diuiti, vel opulento? Aut quod priuilegium conceſſum alicui Monaſterio propter numeroſitatem Fratrum illius, aut magnam populi deuotionem,quæ erga illud eſt ratione alicuius Imaginis verbi gratia deuotiſſimæ in eo exiſtentis, communicatum credatur a Pontifice alij Conuentui paucos Fratres habenti, aut in quo nulla talis, vel ſimilis deuotionis Imago reperitur? Ad quod expendo verba priuilegij Pij IV. adducti, dicit enim ſe extendere priuilegia vni domui dicti Ordinis Hieronymianorum conceſſa ad *omnia, & ſingula Monaſteria Ordinis quibus in ſpecie conceſſa non ſunt, & in quibus alia cauſa conceſſionis, & indultorum prædictorum aliàs, quam vt præfertur, ſuberant.* Quo ſanè denotat aliquam cauſam, eandem, ſcilicet, ſimilem, vel æquiualentem ſubeſſe debere in aliis Monaſteriis, vt priuilegia ſibi conceſſa ad illa extendantur, quo etiam ſenſu intelligo priuilegium ſimile Iulij II. & Clem. VII. Minimorum Ordini conceſſum.

Priuilegia quoque vni Fratri Mendicantium, vt perſonæ priuatæ conceſſa,nullo modo aliis communicantur. Tum quia ita declarauit Leo X. ſuprà relatus, tum quia oppoſitum non ſolùm maximè iuris communis metas excederet, ſed multa ex eo abſurda ſequerentur,& tota Religionum obſeruantia funditus euerteretur, vt per ſe patet. Rodrig. *tom.* 1. *quæſt. regul. quæſt.55.art.* 18. Portellus *in Dub. regular. verb. priu. communic.num.*21. Dixi vni Fratri, *vt perſonæ priuatæ*, quia priuilegia conceſſa alicui Fratri Mendicantium, non vt priuatæ perſonæ, ſed ratione officij, Generalatus videlicet,vel Prouincialatus, in ordine ſcilicet ad ſuos ſubditos, videntur communicari aliis in quibus eadem,ſimilis,vel æquiualens ratio procedit.Sic enim priuilegium conceſſum Priori domus Sancti Stephani Dominicanorum Salmanticæ circa modum faciendi informationes pro receptione nouitiorum, de quo *tom.1.cap.*24. *num.* 14. dixi, communicari poſſe videtur aliis,vbi eadem,ſimilis, vel æquiualens cauſa conſpiciantur.Portel.*in Dub.regul.verb.priuileg.communicat.num.*20.*&* 21. 53

Quando autem priuilegium vni Fratti conceſſum inutile eſſet, ſi alij non communicaretur,communicari illud poſſet. Exemplum commune eſt de eo qui habet priuilegium dicendi Miſſam tempore interdicti, quam tamen dicere non poteſt ſine miniſtro. Similiter ſi alicui conceſſa eſſet facultas recitandi matutinum diei ſequentis immediatè poſt meridiem, quod ſine ſocio commodè facere non poſſet,probabile eſt tale priuilegium ſocio communicari,quia priuilegium aliquid debet operari,& eſſe vtile,*cap.in his, de priuil.l* 1. *C. de Theſauris,lib.*10.*l.*1.*ff.ad municipalem,& de incolis,leg. ſi quando.ff.de legatis*,quod non haberent iſta priuilegia,ſi non communicarentur. Suarez *de leg.lib.*8.*c.*11. *num.*7.*&* 8.Portellus *in Dub.Regul. verb. priuil. communicat.num.*19. 54

Priuilegiorum Mendicantium communicatio intelligenda eſt reſpectiuè ad Religionem cui communicantur, ita ſcilicet, vt quæ conceduntur pro Generalibus, Prouincialibus, Prioribus, Vicariis, &c. intelligantur communicata illis,qui etſi non eodem nomine,eodem tamen munere fruuntur. Similiter priuilegia pro feſtiuitatibus Sanctorum vnius Ordinis conceſſa cenſentur etiam conceſſa pro Feſtiuitatibus Sanctorum alterius Ordinis,Caſarubius *in Compend priuileg.Mendic. verb.feſtiuitas,num* 14.Rodrig. *tom.*1.*quæſt.regul. q.*55. *art.* 20. Portel.*in Dub. regul. verbo communic. priuil. num.* 7. 55

Quando priuilegium vni Ordini Mendicanti conceſſum repugnat obſeruantiæ alterius, iſtæ Ordo cui repugnat, non poteſt illo priuilegio vti, neque enim æquum eſt credere Pontifices concedere Religioni alicui quod in diſſipationem, & deſtructionem illius cederet. Rodriguez *tom.*1.*quæſt.regul.quæſt.*55.*art.* 22. Portellus *in Dub. regul. verb. communicat. priuileg. num.* 8. 56

Cum per communicationem Priuilegiorum Mendicantium ad inuicem ita fiant priuilegia propria illius Religionis cui communicantur,ac illius cui primò erant conceſſa, ideo Religio cui communicantur poteſt ſe illis defendere contra ea, cui primò erant conceſſa. Vnde ſi aliqua Religio ex Mendicantibus velit fundare Monaſterium circa Monaſterium alterius Religionis ex eiſdem Mendicantibus,poteſt hæc Religio defendere ſe contra illam,priuilegio conceſſo à Summis Pontificibus de non fundando Monaſterio alterius Ordinis iuxta Monaſterium ipſius intra ſpatium tot cannarum, etiamſi caſus eſſet, quo illud priuilegium primò eſſet conceſſum illi alteri Religioni, & ſibi ſolùm per communicationem.Ratio eſt, quia per communica- 57

communicationem fiunt priuilegia propria Religionis cui communicantur,& tam independentia ab alia, ac ſi ipſi eſſent ſpecialiter conceſſa.Corduba *in Annotationib.ad priuileg. Mendic.v.communicat.priuileg.§.tandem,* Portellus *dub.regul. verb. priuileg. communicat. num.*14. Secùs autem philoſophandum de familiaribus , quia ipſis non communicantur priuilegia Fratrum vt propria, & independentia, ſed vt dependentia ab illis,vt dicetur cap.16.n.34. Corduba *vt ſuprà.*Confettius *in Summ.priu.Maris magni,cap.*5.

58 Prædicta,& alia quæcumque priuilegia Mendicantium reuocata cenſentur à Concil. Trident. toties quoties in ipſo aliquid decernitur cum derogatione ſaltem generali priuilegiorum , vt ſi dicat *non obſtantibus,&c.* vel ſimilia verba. Cuius exempla plura affert Ioannes de Cruce *de ſtatu Relig. lib.*2.*c.*3. *dub.*6. Talis autem derogatio priuilegiorum aliquando ponitur in fine capitis , vel decreti , vt patet ex *ſeſſ.*5.*c.*2. *ſeſſ.*23.*c.*12. & aliis locis : aliquando verò ponitur in fine ſeſſionis in qua multa capita ſeu decreta comprehenduntur , vt patet ex *ſeſſ.*25. *de Regular.cap.*22. Portellus *in dub. Regular. verb.Concil.Trident.*Quando autem decernitur, ſeu præcipitur aliquid à Concil. ſine derogatione priuilegiorum , tunc etiamſi illud ſit contrarium dictis priuilegiis, nihilominus probabile eſt quòd non cenſeantur propterea reuocata. Exempli gratia *in ſeſſ.*22. *c.*4. præcipitur quod nullus habeat vocem in Capitulis, niſi ſit in Subdiaconatus Ordine conſtitutus , quia ergo ibi non reuocantur priuilegia Regularium , ideo qui hoc priuilegium habuerint, poſſunt illo vti , prout declaratum dicitur à Sacra Congr. Nec obſtat quòd in eodem Concil. *ſeſſ.*25. *cap.vltim.* dicatur : *Hæc omnia , & ſingula in ſuperioribus decretis contenta obſeruari S. Synod. præcipit in omnibus Cœnobiis , ac Monaſteriis , Collegiis ac domibus quorumcunque Monachorum , ac Regularium , &c. non obſtantibus eorum omnium , & ſingulorum priuilegiis ſub quibuſcumque,&c.* Hæc enim reuocatio priuilegiorum ſolùm cadit ſupra priuilegia contraria decretis aliarum ſeſſionum Concilij. Nec enim ſine cauſa credendum eſt Concilium dixiſſe *in ſuperioribus decretis contenta* , non verò *in ſuperioribus ſeſſionibus.* Nec etiam obſtat Bulla Pij V. pro obſeruantia eiuſdem Concilij, qua etiam reuocantur omnia, & quæcumque priuilegia prædictis decretis Concilij contraria. Hæc enim reuocatio regulanda , & intelligenda eſt ad terminos decretorum ipſius Concilij , ita ſcilicet , vt intelligatur ſolùm de iis , quæ ſtatuuntur à Concilio cum derogatione priuilegiorum , non de iis, quæ ab illo ordinantur ſine tali derogatione. Tum quia finis prædictæ Bullæ ſolùm eſt obſeruantia decretorum Concilij , iuxta ipſorum qualitatem : tum quia Conſtitutio quæ fit ad roborandum aliam,debet intelligi ſecundùm eam , & concludendum in terminis ipſius , vt habetur ex *Auth.Conſtitutio quæ in noua, §.inde, verb. in illis.* Rodriguez *tom.*1.*qq.Regul. q.*8. *art.*6. *& tom.*3. *q* 23. *art.*5. Thomas de Ieſu *de procuranda omnium ſalute lib.*12. *cap.*8. *tit.ſequitur collectio, verſ. Illud tamen,* referens etiam Nauarrum *in Manual.cap.*27. *num.*190.& Sà in Summa *verb.gratia,* etſi non ita clarè loquantur. Ioannes de Cruce *de ſtatu religioſ. lib.*2. *cap.*3. *dub.*6. Hæc autem ſolùm probabiliter , & in terminis opinionis probabilis dicta ſunt. Oppoſitum enim, videlicet dicto *cap.*22. *ſeſſ.*25. reuocata eſſe omnia priuilegia Religionum etiam contraria decretis aliarum ſeſſionum , quibus non apponitur derogatio priuilegiorum , eſt etiam ſatis probabile , & ſecurius , maximè propter dictam Bullam Pij IV. & ita id ſecutus ſum *tom.*1. *cap.*14. *n.*19.poſt Mirandum *in Man.tom.*1.*q.*38.*art.*4.& alios.

59 In Regnis vbi publicatur Bulla Cruciatæ non ſuſpenduntur per illam priuilegia Mendicantium , & aliorum Regularium , niſi ea ſolùm quæ impedire poſſent, vel retardare expeditionem ipſius Bullæ, quia ſcilicet ſunt circa eaſdem materias in ea contentas, verbi gratia abſoluendi à reſeruatis, commutandi vota, &c. quia intentum Summi Pontificis in tali ſuſpenſione priuilegiorum id ſolùm videtur eſſe , ne propter alia priuilegia circa eaſdem materias impediatur finis prætenſus ab ipſo, qui eſt contributio certæ pecuniæ pro bello contra infideles. Caſarub. *in Comp. priuil. Mend. verb. priuil Fratr. q.*2. *&* 3. Miranda *in Man. tom.*2.*q.*45. *art.*7. Nec prædicta priuilegia conceſſa Superioribus Mendicantium, quantum ad ſuos Fratres ſuſpenduntur. Ita enim declaratur in ipſa Bulla. Caſarubius , & Miranda *ibidem.* Sorbus *in Comp. verb.Cruciata, §.Quoad aliud.* Suſpendi tamen prædicta priuilegia quoad ſæculares multorum eſt opinio, ſpecialiter Nauarri *lib.*5. *conſil.*16. *num.*1. *de Priuil.* eo quod in dicta Bulla à tali ſuſpenſione ſolùm excipiant conceſſa Superioribus Mendicantium quoad eorum Fratres tantùm,exceptio enim firmat Regulam in contrarium. Sed valde probabile eſt non ſuſpendi dicta priuilegia Mendicantium quoad ſæculares.Ratio eſt non ſolùm quia illa cum ſint maximè fauorabilia non debent cenſeri ſuſpenſa , niſi de illis ſpecifica mentio fiat , ſed etiam quia per Bullam non ſuſpenduntur gratiæ aut priuilegia Ordinibus conceſſa , ſed ſolùm Monaſteriis, Eccleſiis,Hoſpitalibus, locis piis, &c.hæc autem priuilegia abſoluendi à reſeruatis,commutandi vota, &c. conceſſa ſunt Ordinibus ipſis , & Religionibus. Vnde exceptio illa de Superioribus Mendicantium, quantum ad ſuos Fratres , intelligitur iuxta ſubiectam materiam,videlicet de conceſſionibus factis Monaſteriis, Eccleſiis, locis piis , &c. pro viſitantibus illa : his enim priuilegiis non fruentur ſæculares ſaltem carentes Bulla. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul.q.*61.*art.*14.Sanchez *lib.*4.*de præcept.decal.cap.*54. *n.*62. Diana *de Bulla Cruciata reſol.*100.

60 Nec etiam ſuſpendi dicta priuilegia in anno Iubilæi centeſimi tenent plures, ſpecialiter Henriq. *lib.*3. *de Indulg.cap.*28.*num.*7.*& c.*21. *num.*3. Sanchez *lib.*4. *in Decalog. cap.*54. *num.*62. Diana *de Bulla Cruciatæ reſol.*100. contrarium aliis opinantibus. Sed meo videri attendendum ad verba Bullæ Iubilæi, quæ mutari, & alterari poſſunt voluntate Pontif. Si enim in illa ſolùm ſit reuocatio generalis priuilegiorum,nulla facta mentione priuilegiorum Mendicantium,cum nulla ſint valde fauorabilia , & ad bonum commune fidelium ordinata, & per conſequens ſpeciali notâ digna , vera erit prima opinio : ſi autem ſpecialis mentio , & reuocatio fiat priuilegiorum Mendicantium, vera erit ſecunda.

61 Gaudent etiam Mendicantes priuilegiis quoque aliorum quorumcunque Ordinum,etiam non Mendicantium. Ita enim conceſſit Carmelitis Clemens VII. in Bulla, quam retuli *tom.*1. *c.*3.*n.*17. quam etiam refert Confertius *in Collect.Literar.Apoſtolicar.in Clement.VII. n.*5. & Minoribus idem Clemens VII. vt referunt Caſarubius *Compend.priuil. Mendicant.verb. communic. priuil. n.*19. & Miranda *tom.*2. *Man. q.*46. *art.*1. Fauent etiam aliæ conceſſiones Gregorij XIII. & Sixti V. pro eiſdem Minoribus , quas refert Confertius *vt ſuprà in Greg.XIII. n.*6. *& in Sixto V. n.*5. Pro Eremitis etiam S.Auguſtini fauet ad intentum priuilegium Alex. VI. quod referunt Caſarubius *vt ſup. n.*21. & Miranda etiam *vt ſup. art.*3. Vnde hac communicatione priuilegiorum quarumcunque aliarum Religionum gaudent non ſolùm Mendicantes, ſed & quicumque etiam alij , quibus Mendicantium priuilegia communicata ſunt. Rodriguez *tom.*1. *qq. Regul.q.*55.*art.*17.

62 Extenditur id quoque ad priuilegia concedenda etiam Ordinibus quibuſcumque non Mendicantibus,

illis

illis enim perfruuntur ipſi Mendicantes iuxta dicta *tom.1.c.3.n.17.* Colligitur id ex priuilegio Clem.VII. pro Minoribus numero præcedenti relato. Maximè tamen, & clariùs ex priuilegio eiuſdem Clem.VII. pro Carmelitis etiam numero præcedenti relato. Vide Mirandam *in 2.tom. Man.quæſt.46. art.5.* & nota pro huiuſmodi communicatione priuilegiorum, quæ dicta ſunt numeris præcedentibus, videlicet 52.53.54. 55.57. & præſertim num. 60. Quod confirmat id quod habetur in priuilegio adducto Clement. VII. pro Minoribus, & Carmelitis, vbi dum illis communicat priuilegia etiam concedenda quibuſcumque aliis Religionibus, dicit id intelligi debere de priuilegiis *ſuæ profeſſioni non contrariis*; neque enim Pontifices Regularis obſeruantiæ maximi zelatores concedere volunt Religionibus ea, quæ ipſarum profeſſioni contraria ſunt.

63 Tenentur Mendicantes obſeruare decreta generalia pro reformatione Regularium edita à Clem.VIII. anno 1599. & 1604. quæ habentur in 3. tom. Bullar. inter Conſtit. Clem.VIII. num.60. & poſtea fuerunt innouata à S. Congregatione Concil. *in decretis de apoſtatis, & eiectis* ſub SS. D. N. Vrb. VIII. inter Conſtitutiones ipſius 4.*tom. Bullar. num.*26. Etenim titulus illis præfixus eſt *pro Reformatione Regularium tam Monachorum, quam mendicantium cuiuſcumque Ordinis, &c.*

64 Mendicantes nulla beneficia obtinere poſſe quidam affirmant, quos ſequitur Rodriguez *tom.1. qq.Regul. q.34. art.3.* quia cum emittant votum abdicationis proprietatis, incapaces ſunt redditu um, & prouentuum annualium. Horum tamen doctrina nullo modo placet, nam vel loquuntur de beneficiis ſæcularibus, vel de Regularibus; ſi de prioribus, conſtat ex dictis *tom.1.cap.2. num.17.* & ex dicendis hoc 2.*tom. cap.2. n.11. & 12.* Religioſos etſi Mendicantes capaces eſſe illorum, licet de facto ſine diſpenſatione Papæ illa habere non poſſint. Si verò ſermo ſit de beneficiis Regularibus ex toto *c.18.* conſtabit illorum capaces eſſe omnes Religioſos etiam Mendicantes, & vſu conſtat plura ab illis obtineri. Nec hoc repugnat voto paupertatis ipſorum, ſicut nec Monachorum, Hoſpitalariorum, aut Canonicorum Regularium, qui ſimilia beneficia poſſident; nam licet non poſſint iure communi annuos redditus, vel prouentus habere in particulari, ex conceſſione tamen tacita, vel expreſſa Eccleſiæ, quando tales beneficiati viuunt extra Monaſteria, vel Conuentus, vt rectè, & commodè prædictis beneficiis inſeruire queant, poſſunt illos habere, non vt ſibi proprios, ſed quoad vſum, & adminiſtrationem. Suarez 4.*tom. de Relig. tract.*8. *lib.3.c.19.n.1.* Quomodo autem in Indiis officium Parochorum exercere poſſint, diximus *c.18.n.32.*

65 Limitant aliqui doctrinam de capacitate Mendicantium ad beneficia, vt non procedat in Fratribus Minoribus, ſed illis ſit prohibitum iure communi beneficia curata habere. Corduba *in Reg. S. Franc. c.2. q.20.punct.2.* Verumtamen etſi tam Minores, quàm alij quicumque Mendicantes iuxta dicta non poſſint de facto ſine licentia Sedis Apoſtolicæ prædicta beneficia curata habere, iure tamen communi non eſt aliqua differentia inter Minores, & alios Regulares, quoad hoc. Clementina enim *Exiuit, de verb.ſignific.* quæ ad hoc intentum adduci ſolet, ſolùm illis prohibet habere redditus annuos, quæ prohibitio commodè ſatis intelligitur, dum intra Monaſteria viuunt, ſecus verò ſi ad beneficia curata promouerentur. Sicut nec propterea illis interdicitur promotio ad Epiſcopatus, cum tamen Epiſcopi facti ampliores redditus habeant. Sanchez *lib.7. in decal.cap.29.n.37.*

66 Melius limitatur prædicta doctrina de capacitate Mendicantium ad beneficia curata, vt non procedat in Mendicantibus tranſeuntibus ad non Mendicantes. Propterea quod in Clem.1. *de Regularib.* talibus tranſeuntibus etiam auctoritate Apoſtolica interdicitur exercere pro ſe, vel pro aliis, curam ſeu regimen animarum. Ex quo infertur interdici illis beneficia curata quæcumque poſſidere, cum illis annexa ſit talis cura. Vide dicta *tom.1.c.22.n.20. & 21.* & dicenda inferius. Imò generaliter loquendo quicumque Regularis etiamſi Canonicus Regularis fuerit, ad aliam quamcunque Religionem tranſlatus incapax eſt ad beneficia ſæcularia etiam, iuxta dicta *eo cap.22. n.20.* ex Concil. Trid. *ſeſſ.14. cap.11.*

67 Mendicantes ergo ad non Mendicantes tranſeuntes etiam auctoritate Apoſtolica vocem, & locum in Capitulo non habent, etiamſi hoc ſibi ab aliis liberè concedatur: nec poſſunt ad Prioratus, adminiſtrationes, aut quæcumque Officia etiam tanquam Vicarij, vel miniſtri, vel locum aliorum tenentes aſſumi, aut curam, & regimen animarum exercere. Ita enim decernitur *in Clement.1.de Regularibus.* Circa quæ præter dicta *tom.1.cap.22.n.21.* aduertendum primo prædictos Mendicantes tranſeuntes priuari loco, & voce ſolùm in Capitulo, non in Choro, aut Refectorio; quia textus ſolum loquitur de Capitulo. Rebuffus *Prax.benefic.tit.de diſpenſ.cum Regul. num.54.* Bonacina *tract. de clauſura, quæſt.2. punct.9.§.5. diff.1. n.3.* Rurſus hæc priuatio vocis, & loci videtur intelligenda, tam in Religione ad quam tranſeunt, quam extra illam, ſi contingeret tales habere aliquam adminiſtrationem in Eccleſia ſæculari. Quia textus generaliter loquitur, & interpunctio illius id indicat. Bonacina *ibid. num.2.* Rurſus prædictos tranſeuntes inhabiles effici ad munera prædicta non ſolum intra Religionem, ſed etiam extra illam. Quia textus generaliter loquitur, & vtitur particula *quæcumque*, quæ eſt vniuerſalis. Sanchez *lib. 6. in Decalogum, cap.7. n.126.* Præterea nomine officiorum, ad quæ inhabiles redduntur, intelligi videtur omnia, & quæcumque munia per Religioſos fieri ſolita, vt ſunt Sacriſtæ, Oeconomi, Oſtiarij, Prædicatoris, Lectoris Theologiæ, vel aliarum facultatum; quia textus interdicit quæcumque officia; hæc vero munia ſunt talia. Nauarr. *Comm.4. de Regul.num.4.* Azor. *lib.12. Inſtit. moral. cap.14. q.12. verſ. quæres.* Idem dicendum videtur de Vicariatu Epiſcopi (cuius muneris gerendi capaces eſſe Mendicantes inferius dicetur) quia interdicuntur illis officia quæcumque, etiam vt Vicariis. Sanchez *vt ſuprà, num.130.* Cum tamen gradus Præſentatus, vel Doctoratus non ſint officia, ſeu adminiſtrationes, non videntur illis prohiberi. Sanchez *n.132.* Bonacina *vt ſup. num.4.*

68 Mendicantes autem ad alios Mendicantes tranſeuntes, ſeu non Mendicantes tranſeuntes ad Mendicantes non afficiuntur dictis pœnis prædictæ Clement.1. *de Regularibus*, quia illa expreſſe loquitur ſolùm de Mendicantibus ad non Mendicantes tranſeuntibus. Nauarrus *lib.3. conſil.57. in prima editione, & conſ.66. in 2.* Azor. *lib.12. inſtitut.moral.cap.14. quæſt.12.* imo ſi mendicans illegitimè profeſſus tranſeat, & poſtea reuertatur, non videtur affici prædictis pœnis, quia Clement. ſolùm loquitur de tranſitu legitimè profeſſi, & videtur intelligenda ſolum pro tempore quo manſerit extra ſuum ordinem Mendicantem. Bonacina *vt ſupra num.5.* Incapaces tamen erunt omnes illi beneficiorum ſæcularium, etiam Curatorum, iuxta dicta *n.66.* ex decreto Concilij.

69 Mendicantes non poſſunt etiam ſuorum Prælatorum licentia obtenta conſentire electioni, poſtulationi, vocationi, ſeu prouiſioni de ſe in diſcordia factis ad aliquam extra ſuum ordinem prælaturam. Ita enim deciditur *in cap. quorundam, de elect. in 6.* & ratio deciſionis eſt, vt abſtineant à litibus, quæ poſſent

Ff 2 ſuboriri

ſuboriri ex eligentium diſcordia. Lambertinus *de iurepatronatus lib. 2. part. 1. quæſt. 7. artic. 20. num. penult.* Rodriguez *tom. 2. qq. Regular. quæſt. 55. art. 2.* Nomine autem prælaturæ quidam volunt intelligi etiam beneficium Parochiale, forſan quia Parochi etiam vocantur Prælati. Quia tamen deciſio huius capitis exorbitãs eſt à iure antiquiori, ideo non eſt extendẽda vltra verborum proprietatem. Parochi autem ſolum dicuntur large, & improprie Prælati, quia Prælati proprie illi dicuntur, qui in vtroque foro iuriſdictionem habent, vt docent Angelus, Syluester, & alij Summiſtæ. Quare non videtur comprehendi hac deciſione munus Parochi. Sanchez *lib. 7. in Decal. c. 29. n. 56.* Comprehenduntur tamen Epiſcopatus, Abbatiæ, & aliæ Prælaturæ extra Ordinem. Idem Sanchez *num. 49.* Qualiter autem per prædictam electionem, prouiſionem, ſeu vocationem in diſcordia factam nullum ius adquiratur prædictis Mendicantibus, ſic habetur ex dicto capit. *Quorumdam. Præſenti Conſtitutione ſancimus, vt nulli Religioſo Prædicatorum, Minorum, Eremitarum, S. Auguſtini, aut quorumlibet Mendicantium Ordinum, ex electione, poſtulatione, prouiſione, ſeu vocatione ad aliquam extra adminiſtrationem ſui ordinis Prælaturam in diſcordia de ſe facta ius de cætero adquiratur, nec eorum aliquis tali electioni, poſtulationi, prouiſioni, aut vocationi quoquo modo valeat conſentire: etiamſi magiſtri, aut miniſtri, vel Prioris Generalium eorumdem ad id acceſſerit licentia, vel conſenſus.*

70 Poſſunt etiam Mendicantes iure communi eſſe Vicarij Epiſcoporum, vt diximus de Religioſis *tom. 1. cap. 9. num. 14.* Ratio eſt, quia nullum ius commune extat hoc illis prohibens; etenim Clement. 1. *de Regularibus*, quæ adduci ſolet in contrarium, ſolum loquitur de Mendicantibus qui ad non Mendicantes tranſierunt, quare potius ſupponit non tranſeuntes poſſe eſſe Epiſcoporum Vicarios. Omitto etiam non ita clarè etiam tranſeuntibus hoc interdici. Clement. *in pleriſque, de elect.* nihil loquitur ad intentum. Vnde videtur contrarium aſſeuerantes non benè legiſſe prædictas Clementinas. Melius eas legit, & intellexit Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 13. num. 88. & 89.* Cum tamen munus Vicarij ſit officium ad iudicia pertinens, & Religioſi non poſſint talia officia recipere niſi de licentia Superioris, & cum vtilitate Conuentus, vt ibidem diximus: ideo has duas conditiones pro Vicariatu exercendo neceſſarias eſſe etiam ibidem diximus: ſufficit autem licentia immediati Prælati, vel alterius Superioris, cum omnes ij ſint verè Prælati, & pro vtilitate Monaſterij ſufficiens ea eſt, quæ Monaſterio contingit, ex eo quod aliquis Frater ipſius in tam honeſto obſequio Eccleſiæ, & Epiſcopo inſeruiat. Sanchez *vt ſupra num. 91. & 92.* Fratres autem Minores nullo modo poſſunt eſſe Vicarij Epiſcoporum, propter abdicationem omnium ſecularium negotiorum illis commendatam in Clement. *exiuit, de verbor. ſignific.* Sbrozius *de Vic. Epiſcop. lib. 1. quæſt. 38. num. 5.* Portellus *in Dub. Regular. verb. Religioſus, num. 5.* Religioſis etiam Societatis Ieſu id prohibitum ſine licentia Generalis. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 13. num. 95.*

71 Multò magis poſſunt Mendicantes exercere munus prouiſoris Epiſcopi, quod diuerſum eſſe ſolet à Vicario, non ſolum quia nullum extat ius illis hoc prohibens, ſed etiam quia hoc officium non eſt ita litibus, ac forenſibus ſtrepitibus expoſitum, ſicut munus Vicarij Epiſcopi. Vnde multo maiori ratione licebit mendicantibus. Portellus *in dub. Regul. verb. Religioſus, ſeu Regularis, num. 5.*

72 Coadiutorias autem Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum, eas ſuſcipere poſſunt quarum munera, vt principales, exercere poſſunt ſola licentia Prælatorum, ſicut è contra nequeunt abſque diſpenſatione creari Coadiutores in eis prælaturis, vel beneficiis quibus vt principales abſque eadem diſpenſatione præeſſe nequeunt, iuxta dicenda de Monachis *cap. ſeq. num. 10.* Azor. *tom. 2. inſtit. moral. lib. 3. cap. 2. quæſt. 8.*

Pro aliis autem beneficiis, ſeu penſionibus, ſeu requiſitis pro obtentione beneficiorum, ac capacitate nouitiorum ad ipſa, vide dicenda *c. 5. ſeq. à n. 11.* 73

Quoad exemptionem Mendicantium à iuriſdictione Ordinariorum, præter dicta *tom. 1. cap. 11.* notandum, quod quamvis ibidem *num. 15.* dictum ſit, Regularem ab Epiſcopo citatum vt compareat, decens eſſe vt compareat, & coram eo priuilegium exemptionis allegando, poſtea diſcedere, nihilominus loquendo de Mendicantibus, aſſerendum eſt eos non teneri ad comparendum, aut exhibendum coram Ordinariis priuilegium ſuæ exemptionis. Ratio eſt, quia licet quando exemptio non eſt notoria ita debeat fieri, vt colligitur *ex cap. cum perſona, de priuileg. in 6.* quando tamen notoria, eſt non eſt id neceſſarium, vt elicitur *ex Clem. Paſtoralis, de ſentent. & re iudic. § notorium quippe.* Nauarrus *cap. cum contingat, de reſcript. cauſ. 6. num. 6.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25. num. 6.* Quia ergo exemptio Mendicantium clara eſt, & notoria, cum à multis annis ſint in poſſeſſione illius, ideo citati ab Epiſcopis non tenentur comparere, nec coram eis exhibere ſuæ exemptionis priuilegium. Syluester *in Sum. verb. exemptio, quæſt. 7.* Sanchez *2. tom. conſil. mor. lib. 6. cap. 9. dub. 4.* Id etiam declarauit Sixtus IV. in mari magno Carmelitarum, verſ. *Exemptionem quoque ordinis*, & ita id notauit Corduba *in annotat. ad priuileg. Mendicant. verb. priuileg. Fratrum, §. quoad §. 10.* Quare cum Mendicantes coram Ordinariis conuenirentur, nullatenus debent oſtendere priuilegium ſuæ exemptionis coram ipſis, quia hoc eſſet conſtituere illos iudices, quod intendunt, ſed reſpondere (intelligo humiliter & modeſtè) ſe illos audire, vel ſe exemptos eſſe ab ipſorum iuriſdictione, & propterea declinare ab illa. Quo facto, ſtatim recurrant ad Conſeruatores, vt Ordinarios inhibeant, & illos ab ipſis defendant, iuxta modum præſcriptum in Bullis Conſeruatoriis, & Conſeruatorum auctoritatem, de quo *c. 1c.* Sanchez *vt ſupra dub. 5.* 74

In calce huius capitis congruum videtur apponere ea quæ reſpondi ad dubia aliquot mihi propoſita circa proceſſiones faciendas à Regularibus in ſuis Eccleſiis, conformiter ad dicta *ſuprà num. 51.* 75

Primvm Dvbivm.

De quodam Monaſterio Ordinis Prædicatorum quod ſolitum erat facere proceſſiones SS. Roſarij per vnum Clauſtrum Monaſterij, & poſtea propter aliquas rationabiles cauſas voluit illas facere per ſecundum clauſtrum, de quo quæritur, an ſtante priuilegio eiuſdem Religionis, quod ſcilicet cum faciunt proceſſiones in ſuis Monaſteriis, poſſint mulieres ingredi clauſtrum per quod fiunt, poſſit etiam idem fieri quando proceſſiones ſolitæ fieri in vno clauſtro mutantur ad aliud illi contiguum, in quo nec ſunt officinæ publicæ, nec cellulæ fratrum. 76

Reſponſio.

Tale priuilegium videtur competere Ordini Prædicatorum. Ratio eſt quia Pius V. in Bulla *Decet Romanum*, an. 1570. quam refert Confettius *in collect. litt.* 77

lit. Apoſtol. in Pio V. num. 6. Sorbus *in addit. ad Compend. priuil. Mend. verb. Ingredi Monaſteria*, §. *Item eſt ponderadum*, Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in conſt.* 6. *Iulij I I.* §. 3. *num.* 5. & ego *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 12. declarauit pro Congregatione Montis Virginis (quo etiam priuilegio fruuntur Mendicantes) per prohibitionem factam Religioſis non admitten-
78 di fœminas intra ſua Monaſteria, non tolli quominus poſſint ipſæ ingredi clauſtra Religioſorum quando in eis proceſſiones fiunt, dummodo ingrediantur cum aliis perſonis fidelibus. Cum enim ibi indefinitè id concedatur pro proceſſionibus, & indefinita æquiualeat vniuerſali, vt colligitur ex Gloſſa *in cap. Actor. de dol. & contum. verb. Ad terminum*, ideo de omnibus proceſſionibus, ſiue in primo, ſiue in ſecundo clauſtro factis intelligi debet. Præſertim quia iuxta communem Regulam vbi lex non diſtinguit nec nos diſtinguere debemus: in hoc autem priuilegio nulla fit diſtinctio de proceſſionibus in primo vel ſecundo clauſtro. Ad quod accedit quod fauores & priuilegia ampliari debent, idque confirmatur vſu vt credo omnium Religionum.

79 Idem confirmari poteſt ex declaratione eiuſdem Pij V. viuæ vocis oraculo facta, quam referunt Rodriguez *tom* 1. *qq. Regularium, q.* 48. *art.* 3. Quaranta *in ſum. Bul. verb. Monaſteria & Conuentus*, Sanchez *lib* 6. *in Decal cap.* 17. *num.* 22. & Bonacina *de Clauſur. q.* 5. *punct.* 4. *in* 3. *propoſ.* qua declarauit quod per litteras ſuas, illas ſcilicet quibus prohibuerat ingreſſum mulieribus in Monaſteria Religioſorum, non intelligit quod mulieribus præcludatur aditus accedendi ad Monaſteria & loca Regularium, ac eorum clauſtra,
80 quando in eis Miſſæ & alia diuina officia celebrantur, ac quando proceſſiones fiunt etſi enim Oracula omnia viuæ vocis reuocata ſint his temporibus à Summis Pontificibus Gregorio XV. & Vrbano VIII. id tamen iuxta dicta à me *tom.* 1. *cap.* 3. *n.* 21. non videtur intelligendum de illis viuæ vocis oraculis quæ ſunt meræ declarationes & non conceſſiones, quale eſt præſens.

81 Nec obſtat contra dicta, quod hoc priuilegium videatur ceſſaſſe in dicto Conuentu Ordinis Prædicatorum ob non vſum illius vſque ad hæc tempora. Nam poteſt dici primò, quod quamvis dictum priuilegium non fuerit in vſu formaliter & expreſſe, vt
82 dicam quantum ad ſecundum clauſtrum, ſed ſolum quantum ad primum; nihilominus æquiualenter, & vniuerſaliter etiam dici poteſt fuiſſe in vſu quantum ad dictum ſecundum clauſtrum: ſiquidem primum & ſecundum clauſtrum eiuſdem rationis ſunt quoad præſens, ac per conſequens non poſſe dici ceſſaſſe dictum priuilegium ob non vſum. Dici etiam poteſt non vſos fuiſſe vſque modò Religioſos dicti Monaſterij dicto priuilegio pro ſecundo clauſtro ipſius,
83 ſed tantum pro primo, propter incommoditatem quæ tunc erat ad id faciendum, quia facilius erat facere dictas proceſſiones per primum, quam per ſecundum clauſtrum. Non ceſſare autem priuilegium per non vſum priuatiuum, niſi quando adeſt commoditas ad illo vtendum, eſt communis ſententia Doctorum, vt docet Portellus *in dub. regul. verbor. priuilegij ceſſatio per non vſum*, *num.* 57. de quo etiam aliqua dicam *cap.* 15. *num.* 17. ex aliis authoribus.

DVBIVM SECVNDVM.

An fratres Carmelitani Congregationis Mantuanæ, Eccleſiæ S. Chryſogoni poſſint facere proceſſionem ſolennem glorioſiſſimæ Virginis Mariæ de Monte Carmelo, cuius confraternitas in ea Eccleſia canonicè & legitimè inſtituta eſt, in Dominica proxima feſto Commemorationis ſolennis eiuſdem in menſe Iulij, ſi hoc illis ſpecialiter non prohibeatur à Superioribus.

RESPONSIO.

Affirmatiuè reſpondendum ex multis. Primo qui- 84
dem ex Bullis Pontificiis Pauli V. fel. record. in quibus id non tam de nouo conceditur, quam ſupponitur: etenim in Bulla *Quia certas*, ſub datum Romæ 30. Octobris 1606. ſic dicitur: *Necnon ipſis confratribus & conſororibus, qui ſimiliter pœnitentes & confeſſi ac Sacra communione refecti proceſſioni in vna Dominica cuiuſlibet menſis per dictam Confraternitatem de Ordinarij loci licentia faciendæ deuotè interfuerint, & ibi vt præfertur, orauerint, ſeptem annos & totidem quadragenas*, ſcilicet *concedimus*. Et in alia eiuſdem Pontificis quæ incipit: *Piorum hominum*, ſub datis 31. Auguſti 1609. vbi ſimiliter Indulgentiam plenariam concedit confratribus *qui* (inquit Pontifex) *ſicut accepimus in vna ex Dominicis menſis cuiuſlibet pro cuiuſlibet loci inſtituto Chriſti fidelium frequentia celebrem ac ſolennem proceſſionem in eorum Eccleſiis, Capellis, vel Oratoriis ad Virginis eiuſdem commemorationem piè peragere ſolent, ſpeciali aliquo munere decorare omnibus & confratribus & conſororibus dictarum Confraternitatum verè pœnitentibus & confeſſis ac ſacra communione refectis, qui prædictæ proceſſioni in vna ex Dominicis cuiuſlibet menſis in qualibet ex prædictis Eccleſiis, Capellis, vel Oratoriis peragendæ interfuerint.* Et poſt alia: *Volumus autem, quod ſi alias dictis confratribus & conſoribus dictæ proceſſioni intereſſentibus, &c.* Ac in alia eiuſdem Pontificis, quæ incipit *Alias volentes*, ſub datis 19. Iulij 1614. vbi præfatam Indulgentiam ad confraternitates eiuſmodi *in poſterum perpetuis futuris temporibus erigendas* extendit, ibi: *Sicut tunc accepimus in vna ex Dominicis cuiuſlibet menſis pro cuiuſlibet loci inſtituto Chriſti fidelium frequentia celebrem ac ſolennem proceſſionem in eorum Eccleſiis, Capellis, vel Oratoriis ad Virginis eiuſdem commemorationem piè peragere ſolebant.*

Maximè fauet Clemens VIII. in alia Bulla quæ 85
incipit *de ſalute Dominici*, ſub datum Romæ die 17. Iunij 1595. vbi pia opera exerceri ſolita per confratres Confraternitatis B. Mariæ de Monte Carmeli referens, ait: Et inter alia in vna Dominica cuiuſque menſis, *& in ſingulis feſtiuitatibus B. Mariæ Virginis, & nominatim die* 16. *Iulij quo Religio fratrum Carmelitarum ſolennem commemorationem ipſius B. Mariæ Virginis facere ſolet, necnon in ſecundo Feſto Pentecoſtes ſolennem proceſſionem frequenti aliorum etiam Chriſti fidelium concurſu facere conſueuerint.* Et infra, Intereſſentibus *proceſſionibus per dictas Confraternitates, vt præfertur, faciendis, die videlicet ſecundo Pentecoſtes & die* 16. *menſis Iulij, vel quia aliquibus in locis proceſſio huiuſmodi Domicico die poſt dictum diem* 16. *Iulij fieri ſolet, dicto Dominico die ſingulis annis, &c.* plenariam Indulgentiam concedit.

Secundo ratione conſuetudinis faciendi talem pro- 86
ceſſionem. Conſuetudo enim parem vim habet cum

lege, *l. de quibus*, *ff. de legibus*, §. *ex non ſcripto*, *Inſt.*
de iur. natur. gent. cap. fin. de conſuet. & aliis iuribus.
Eſt enim quaſi alterum ius naturale, ac proinde om-
90 nia poteſt. Baldus *conſ. 433. lib. 5.* Surdus *de alim. tit. 1.*
num. 7. Maximè quando eſt immemorabilis, qualis
iſta videtur. Siquidem ſaltem inſtituta credi poteſt de
anno 1543. ante 100. annos à præſenti. Eo namque
anno huiuſmodi Confraternitas vnita fuit cum alia
de Sanctiſſimo Sacramento, prout ex Cam. Fan. *lib. 3.*
cap. 25. refert Octauianus Panzirolus in libro cui ti-
tulus *Teſori naſcoſti delli alma Citta di Roma*, lo-
quens de Eccleſia S. Chryſogoni.

91 Nec obſtat quod in prædictis Pontificiis Diploma-
tibus non habeatur quod dicta proceſſio fieri ſoleat
extra Eccleſiam ipſam, vel ambitum ipſius. Primò
enim quia eo ipſo quod tales proceſſiones vocantur
92 *celebres* & *ſolennes* à Paulo V. in dictis Bullis *Piorum*
hominum, & *Alias volentes*, ac à Clemente VIII. vo-
centur *ſolennes*, ſupponi videtur eas fieri extra ambi-
tum Eccleſiæ. Proceſſiones enim factæ ſolum intra
Eccleſiam, vel ambitum ipſius potius *priuatæ* quam
ſolennes dici poſſunt. Secundò, quia ſi conſuetudo eſt
optima interpres, *l. minimæ, ff. de legib. l. ſi de interpr.*
ff. eod. tit. c. Cum dilectus, de conſuet. DD. communiter,
cum conſuetudo ſit talis, non ſolum in dicta Eccle-
ſia, ſed etiam in Vrbe, in Eccleſia SS. Syluestri & Mar-
tini in Montibus, & in pluribus aliis per Orbem
Chriſtianum diſperſis, in Regnis præſertim Hiſpa-
niarum, prout refert Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 35.*
diffic. 5. num. 9. ex Portello *in dub. reg. verb. Proceſſiones,*
num. 8. in quibus ſimiles proceſſiones extra Eccleſias
etiam ad magnam diſtantiam fieri ſolent, dicendum
videtur ita fieri poſſe. Vnde propter eandem cauſam,
ſcilicet conſuetudinis, declarauit Sacra Congregatio
Concilij teſte Peyrinis *in conſtit. ſui Ordin. Minim.*
tom. 2. conſt. 7. Pij V. num. 13. quem refert Barboſa *de*
offic. & poteſt. Epiſc part. 3. alleg. 78. num. 7. quod pro-
ceſſiones Roſarij poſſunt fieri per totam Ciuitatem, ſi
ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſeruata,
& in quatuor feſtiuitatibus B. Mariæ, nimirum Nati-
uitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſum-
ptionis. Quantum ergo magis id dicendum de con-
ſuetudine valde antiquiori?

93 Ad quod tertio accedit, quod cum facere proceſ-
ſiones per Parochiam ſpectet ad Curatos, vt habet
Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi quæſt. 1. cap. 12. n. 13.*
cum dicta Eccleſia S. Chryſogoni ſit Parochialis, vti-
que poterit etiam de iure communi facere dictam
proceſſionem per totam Parochiam. Præſertim quia
proceſſiones fieri poſſe extra ambitum Eccleſiæ de li-
centia & conſenſu Parochi cum Cruce Parochiali,
declarauit S. Congregatio Rituum in vna Hiſpalenſi
ſub die 26. Februarij 1628. quam referunt Sellius *in*
ſelect. Canon. cap. 110. num. 32. Nouarius *in lucern. regul.*
verb. Proceſſiones, num. 24. & Barboſa *ſupra*, vbi etiam
de alia declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis
die 15. Decembris 1632. quæ ferè ſimilis eſt præce-
denti.

94 Vrget tamen valde declaratio hæc Sacræ Congre-
gationis Rituum in Hiſpalenſi modo relata, & de qua
relati authores. In ea enim expreſsè dicitur: *Extra*
vero ambitum Eccleſiæ non licere neque Regularibus, ne-
que Confraternitatibus facere proceſſiones niſi de licen-
tia, conſenſu, aut Cruce Parochi. Quod etiam habetur
in alia Limenſi relata, die 15. Decembris 1632. apud
eundem Barboſam. Ex eis enim deſumitur argumen-
tum quod DD. vocant à contrario ſenſu, quod eſſe
validum ſumitur ex *l. 1. §. huius rei, ff. de offic. eius cui,*
&c. l. qui de teſtamento, §. *mulier*, & pluribus aliis
iuribus, & DD. Imo & aliqui eorum vocant hoc ar-
gumentum fortiſſimum. Riminald. *conſ. 485. num. 25.*
vol. 5. Farinac. *in prax. crim. part. 4. conſ. 30. num. 219.*
Rota *deciſ. 445. n. 55.* apud Barboſam *in loc. commun.*
argum. iur. loc. 27. n. 1. vbi dicit quod hoc argumentum
eſt fortiſſimum, & quod per illud probatur, dicitur
probari per textum, & caſum legis. Argumentum
porrò ſic formatur: Ex prædictis Sacræ Congrega-
tionis Rituum declarationibus clarè habetur, quod
neque Regulares, neque Confraternitates poſſunt
facere proceſſiones extra ambitum Eccleſiarum, *niſi*
de licentia, conſenſu, aut cum cruce Parochi. Ergo
cum adfuerit *licentia* & conſenſus Parochi, ac crux
ipſius Parochi, poterunt fieri dictæ proceſſiones *ex-*
tra ambitum Eccleſiarum. In hoc autem caſu hæc ad-
ſunt. Ergo.

Quod etiam roboratur ex vi & energia dictionis 95
niſi, eſt enim *limitatiua* iuxta notata per Flamin. Pariſ.
de reſignat. lib. 5. quæſt. 6. num. 185. & exceptiua, vt *in*
leg. actione, C. de tranſact. & in regul. peccatum, de regu-
lis iur. in 6. & ibi tradunt DD. ex quibus innumeros
affert Barboſa *in tract. de Dict. dict. 217. num. 2. & 14.*
Cum ergo Sacra Congregatio in dictis declarationi-
bus negauerit Regulares ſeu Confraternitates poſſe
facere proceſſiones extra ambitum Eccleſiæ, cum
poſtea adiungit, *niſi de licentia, conſenſu, &c.* profectò
cenſeri debet limitaſſe, & exceptuaſſe ſuas declara-
tiones, vt non intelligantur quando adeſt talis licen-
tia, conſenſus, &c. prout in præſenti caſu contingit;
ſiquidem Prior dicti Conuentus eſt principalis Paro-
chus eius Eccleſiæ Parochialis, & ipſe facit proceſſio-
nem cum cruce illius.

Nec refert ſi contra prædicta omnia dicatur, in di- 96
ctis Bullis non haberi quod Monaſteria & Eccleſiæ
vbi inſtitutæ ſunt tales Confraternitates, ſoleant fa-
cere dictas proceſſiones, ſed ſolùm quod ipſæ Con-
fraternitates ſoleant facere illas. Tum quia conſuetu-
do dictas proceſſiones faciendi maximè eſt pro ipſis
Eccleſiis & Monaſteriis quæ illas facere ſolent. Tum
quia dictæ Eccleſiæ & Monaſteria ſunt capita dicta-
rum Confraternitatum, & veluti patroni ipſarum,
quippe quod illas erexerunt, & fundum ac Capellam
eidem aſſignarunt, vbi ſe poſſent congregare, & pie-
tatis opera exercere. Monaſterium autem vel alium
aſſignantem fundum vbi Oratorium vel Capella con-
ſtrui debet, acquirere ius patronatus illius, & eligendi
ac præſentandi poteſtatem, elicitur ex Rocho de Curt.
in rubr. de Iurepatr. in verb. Eccleſiam fundauit, n. 2. 3.
& 18. & Triuiſano *deciſ. 55. num. 2. lib. 2.* Tum deni-
que quia ipſæ Confraternitates gubernari debent per
Regulares in proceſſionibus quas faciunt, prout ſup-
ponunt Sacra Congregatio Rituum, & Sacra Congre-
gatio Epiſcoporum, quas refert Gauantus *ſup. num. 49.*
Optimè etiam ad intentum Rota coram Coccino in
Bonon. Capellæ 25. Maij 1609. *deciſ. 472. n. 6.* inquit
quod *poſſeſſio Confraternitatum præſumitur iure fami-*
liaritatis, & propterea nullius conſiderationis. Et ſanè
abſurdum videtur quod Confraternitas aliqua à Re-
gularibus in ſuis Eccleſiis erecta poſſit facere proceſ-
ſionem extra Eccleſiam, non verò ipſum Monaſterium.
Cæterum valde notandum vt dixi, hæc omnia ſolùm
procedere poſſe caſu quo à Superioribus, Summi
Pontificis videlicet miniſtris, vel aliis huiuſmodi
prohibitum non fuerit, etiam oretenus, ob aliquam
rationabilem cauſam talem proceſſionem facere. Stan-
te enim tali prohibitione, ei humiliter obſequendum,
nec vllo modo eidem contraueniendum. Quod non
animaduertentes aliqui, & oppoſitum facientes, de
ordine Sanctiſſimi puniti fuerunt.

CAPVT

Capvt II.

De ſpecialibus obligationibus, muneribus, & priuilegiis Monachorum.

SVMMARIVM.

1 *Monachi nomen dupliciter ſumitur.*
2 *Monachi nomine in iure omnes Religioſi veniunt.*
Etiam Canonici Regulares. ibid.
Vnde Conſtitutio aliquid ſtatuens de Monachis, ad omnes religioſos trahitur, niſi, &c. ibid.
3 *Quoad obligationem votorum, Regulæ, Conſtitutionum, tendentia ad perfectionem, & ſimilium, qualiter de illis philoſophandum.*
4 *Poſſunt ad quamcunque dignitatem ſupremam promoueri.*
Etiam Epiſcopalem. ibid.
Cum licentia ſui Superioris. ibid.
Quid autem ſi eam neget? ibid.
5 *Etiam ad Papatum.*
An ad id requiratur licentia Abbatis. ibid.
6 *Non poſſunt promoueri ad dignitates ſæculares non curatas.*
7 *Quid de præfectura alicuius Collegij?*
8 *Quid de regimine Hoſpitalis, & in quibus caſibus.*
9 *Poſſunt exercere munus Vicarij Epiſcopi.*
10 *An eſſe Coadiutores?*
11 *Poſſunt iure communi habere beneficia curata.*
12 *Secus hodie.*
13 *An requiratur neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ?*
14 *An requiratur aptitudo ad concionandum?*
15 *An in loco vbi Monaſterium habet populum ſibi ſubiectum.*
16 *Requiritur licentia Abbatis, & qualis ea ſit.*
17 *An poſſint præſtare conſenſum electionibus, & poſtulationibus de ſe factis?*
18 *Non ſunt capaces Monachi beneficiorum ſimplicium iure communi.*
19 *Cui ſubiiciantur beneficiis ſeruientes.*
20 *Nequeunt habere penſiones ſine diſpenſatione Papæ.*
Qualis debeat eſſe hæc diſpenſatio. ibid.
21 *Quid de Beneficiis Nouitiorum?*
22 *Tempore Nouitiatus ſunt capaces beneficiorum.*
23 *Per profeſſionem vacant quæcumque beneficia.*
24 *Monachi Baſiliani quomodo reformati, & quibus priuilegiis ornati.*
25 *Benedictini plurimis gaudent priuilegiis, & quomodo intelligenda.*
26 *Ciſtercienſes quoque, & quomodo etiam intelligenda.*
27 *Quibus Monachis prohibitum eſt Confeſſorem eligere virtute Cruciatæ, aut aliorum priuilegiorum.*
28 *Carthuſiani quando approbati, & quibus priuilegiis gaudent.*
29 *Quid de Monachorum aliarum Religionum priuilegiis?*
30 *Non poteſt Monachus locum habere in duobus Monaſteriis.*
31 *Regula Monachorum legenda, & in vulgari ſermone exponenda in Capitulo.*
32 *Silentium à Monachis quibus locis obſeruandum, & ſub quanta obligatione.*
33 *Carnes comedere quomodo prohibitum monachis, maximè Carthuſianis.*
34 *Tenentur S. Euchariſtiam ſumere prima Dominica cuiuſlibet menſis.*
35 *An teneantur accedere ad proceſſiones.*
36 *Abbates qui conſecrandi, & qui benedicendi, & quid conſecratio, ſeu benedictio.*
Qui, & quando poſſunt benedicere populum ſolemniter. ibid.
37 *An poſſint tonſuram, & minores Ordines conferre.*
Chriſma conficere. ibid.
38 *Iura Epiſcoporum præſcribere, & qualiter.*
39 *Aliqui ipſorum vtuntur Mitra, Annulo, & Pontificalibus inſigniis, & quando*
40 *Qui deferunt Epiſcoporum inſignia, alios præcedunt.*
41 *An gaudeant nomine Ordinarij, ſeu Diœceſani.*
42 *An poſſint benedicere veſtes ſacras, & ornamenta.*
43 *An comprehendantur decreto Concil. Trid.* ſeſſ. 24. c. 20. verſ. ad hæc.
44 *An teneantur rationem reddere DD. Epiſcopis.*
45 *Carentes cura, & Conuentu non ſunt cogendi reſidere.*

MONACHI nomen quod à voce græca μόνος, id eſt, vnus ſolus, aut ſolitarius, deriuatur, dupliciter ſumitur, primò latè pro quocumque Religioſo cuiuſcumque Ordinis ſit, ſecundò ſtrictè pro illis, qui tribus votis aſtricti bona ſtabilia in communi poſſident, & in vitæ ſolitariæ ſtudio quieti, ſilentio, orationi, & contemplationi incumbunt. Abbas *in cap. ex parte, de poſtulando*, Azorius *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 19.* In præſenti loquimur de Monachis in hac ſecunda acceptione, quales ſunt Baſiliani, Benedictini, & Carthuſienſes. Ex Benedictinis autem prodierunt poſtea Ciſtercienſes, & alij. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 3.* 1

Nihilominus nomine Monachi in iure canonico omnes Religioſi veniunt, etiam Canonici Regulares, præſertim in fauorabilibus, niſi aliud ex diſpoſitione manifeſtè conſtet, & niſi aliqua ſpecialis ratio diuerſitatis appareat. Abbas *in cap. ex parte, de poſtulando*, Gloſſa *in cap. Canonica, de ſentent excommunicat.* Peyrinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 12. Iulij II. num. 2.* ac proinde Conſtitutio Pontificia, ſiue Canonica aliquid de Monachis ſtatuens ad omnes religioſos trahitur, niſi aliud ibi exprimatur, vel manifeſta diuerſitatis ratio conſpiciatur. *Azor. tom. 1. inſtitut. moral. lib. 12. cap. 19.* §. 10. *Quæritur.* Laurentius de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regularium in quæſtionib. 9. 3.* 2

Quoad obligationem votorum, Regulæ, Conſtitutionum, ſeu ſtatutorum Ordinis, philoſophandum de illis eſt, ſicut de aliis Regularibus, iuxta dicta *tom. 1. cap. 4. 5. 6. 7. & 8.* Et quoad obligationem tendendi ad perfectionem, ſeu procurandi illam, iuxta dicta *ibid. cap. 1.* Quoad obligationem autem obſeruandi ea, quæ in iure, vel Conciliis habentur, attendendum eſt ad dicta *ibid. cap. 9.* præſertim cum ſæpius in iure ſub Monachorum nomine expreſsè illis aliquid præcipiatur, vel interdicatur, vt patet ex *c. 2. ne Clerici, vel Monachi, cap. Monachi, el 2. 16. q. 1. cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor. Clem. ne in agro, de ſtatu Monachor.* & aliis iuribus dicto *cap. 9.* relatis. Cum etiam Monachi veri Religioſi ſint ob trium votorum eſſentialium Religionis profeſſionem, nomine Religioſorum veniunt, ac per conſequens comprehenduntur in iuribus, & decretis Summorum Pontificum, Conciliorum, & S. Congregationis, quæ adducta ſunt dicto *cap. 9. & 10.* Tenentur etiam obſeruare decreta Generalia Clem. VIII. 3

 approbata,

approbata, & innouata à Sacr.Congreg. Concilij ſub SS.D.N. Vrbano VIII. de quibus cap. præcedenti, *n.63*. vt patet titulo illis præfixo, ſcilicet *pro reformatione Regularium tam Monachorum, &c.*

4 Monachi poſſunt ad quamcunque dignitatem ſupremam promoueri, ſiue dignitas illa ſit Epiſcopalis, vt patet 18. *quæſt.*1. *cap.vnico,cap. nullus,de elect.lib.6.* Iacobus Graffis *in deciſionibus, part.*2. *lib.*3. *cap.*20. *num.*1. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*32. Cum licentia tamen ſui Superioris ex *cap. Religioſus, in princip. de elect. in 6. & cap.*1. *diſtinct.*58. *quod eſt D. Gregorij, lib.*7. *epiſt.*8. dicentis: *Nullus ad Eccleſiaſticum officium ex Monaſterio producatur monachus, niſi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulit Epiſcopo.* Et ratio eſt, quia Monachus non habet velle, aut nolle, *cap. ſi Religioſus, vt ſuprà.* Sanchez *vt ſupra num.*57. Vide infrà *num.*16. Quam ſi nollet concedere poſſet compelli propter bonum publicum ad conſentiendum. Ad quod facit *cap. nullus de iurepatron.* Abbas *in cap. quod Dei, de ſtatu monach. num.*12. Syluest. *verb. Relig.*7.| *quæſt.*9. Iacobus Graffis *in deciſionibus parte ſecunda, lib.*3. *capite* 20. *num.*1.

5 Siue etiam dignitas illa ſit Papalis, vt notat Gloſ. *cap. quam ſit* 18. *quæſt.*2. Iacobus Graffis *in deciſ. part.*2.*lib.*3.*cap.*20. *num.*1. Ad quod etiam plures volunt requiri licentiam Superioris, itavt ſine illa nullum ius in Pontificatum adquirere dicant. Quibus non aſſentior, quia eo ipſo quo eſt in Papam legitimè electus, nulli ſuperiori creato ſubeſt. Syluester *in Summ. verb. votum* 3. Roſella *verb. votum* 2. *ad finem.* Quare bene Gloſſa relata dicit, quod ſi Monachus factus eſt Papa renuente Abbate, ipſemet debet ſe compellere redire, quaſi dicat non poſſe ad id ab alio compelli, cum nullum habeat ſuper ſe Superiorem.

6 Non poſſunt autem promoueri ad dignitates ſæculares quæ non ſunt curatæ, vt ſunt Decanatus, Præpoſituræ, Canonicatus. Ratio ſumitur tum ex *cap. in nona actione* 16. *quæſt.*7. vbi præſcribitur homines diuerſæ profeſſionis in vno officio non eſſe ſociandos, tum ex *cap. quod Dei timorem,de ſtatu Monachorum*,vbi in curæ animarum fauorem traditur poſſe regulares ad beneficium Parochiale aſſumi: ergo non ad iſtas dignitates, quæ non ſunt beneficia parochialia, tum propter dicenda inferius de beneficiis ſimplicibus. Sunt etenim huiuſmodi dignitates quaſi beneficia ſimplicia, cum non importent curam animarum. Fauet etiam *cap. cum de beneficio, de Prabendis in 6.* Hoſt. *in cap. quod Dei, de ſtatu Monach.*Graffis *in deciſionibus, p.*2.*lib.*3.*c.*20.*n.*4. Sanch. *lib.*8. *in Decalog. c.*19.*n.*72. *&* 75.

7 Poſſunt tamen ſtando in iure communi promoueri ad præfecturam alicuius Collegij, cui non incumbit propriè, ſed tantum impropriè animarum cura. Tum à ſimili de dignitate Epiſcopali, ad quam in omnium ſententia promoueri poſſunt, tum etiam à ſimili de Eccleſia Parochiali, ad quam etiam, vt dicetur inferius, aſſumi poſſunt. Videtur enim ſuo modo procedere eadem ratio, ſicut enim ad Parochiam promoueri Monachi poſſunt propter vtilitatem quæ ſperatur futura ex ipſis in animabus illius Parochiæ; ſic etiam eodem modo in præſenti. Azot. *tom.*1. *inſtit. moral. lib.*12.*c.*19.*q.*13.Rodrig. *tom.*3. *qq. Regul. q.*53. *art.*2. Dixi ſtando in iure communi, quia propter declarationem S.Congregationis ſub Gregorio XIII. afferendam infra *n.*12. aliqui putant eſſe derogatum. In illa tamen nihil video clarum circa hoc, ſed tantum circa beneficia habentia curam animarum. Huiuſmodi autem præfecturæ non includunt propriè curam animarum,ſed impropriè tantum,ſcilicet in pertinentibus ad Collegium. Vide Sanch.*lib.*7.*in Decal.c.*29.*n.*73.

Poſſunt etiam Monachi promoueri ad regimen Hoſpitalium in aliquibus caſibus. Primus quando Hoſpitalia ſpectant ad Religionem quæ fundatur ſuper Hoſpitalitate, vt Cruciferorum, S. Antonij Viennen. & ſimilium. Ex quo enim illa Religio eſt fundata ſuper Hoſpitalitate, hoc principale ſtudium per quod operibus pietatis ad ſeruiendum Deo ſe dedicauit, nihil Religioſis ipſis obſtat quo minus plura Hoſpitalia erigant, & in illis Hoſpitalitatem ſeruent, & Religioſos ſuos ibi deputent ad Hoſpitalitatem ibi ſeruandam, & ipſa Hoſpitalia regenda. Secundus, quando Hoſpitale eſt annexum Eccleſiæ Curatæ, ita quod Rector vnius ſit Rector alterius, iuxta *cap. quod Dei,de ſtatu Monachor.* iuncto *cap. ſuper eo,de prabendis in 6.* Tertius quando Hoſpitale eſt annexum Religioni, vel quia de menſa Monaſterij, vel in proprietatem ipſi conceſſum, tunc enim poſſunt poni Monachi ad regendum illud Hoſpitale. Si enim pro vtilitate Monaſterij mitti poſſunt Religioſi ad litigandum, multo magis ad curandum infirmos. Quartus, quando Hoſpitale ipſum eſt Collegiatum Religioſorum. Iacobus de Graffis *in deciſionibus, part.*2. *libro tertio, cap.*20.*num.*13. 8

Poſſunt Monachi exercere munus Vicarij Epiſcopalis, cum nullibi id interdicatur. Et patet ex eo quod dixi *cap. præcedenti, num.*70. de Mendicantibus. Si enim Mendicantes admitti poſſunt ad hoc munus, multo magis Monachi, cum minor ſit in his difficultas. Azor. *tom.*2. *inſtit. moral. lib.*3. *c.*43. *q.*10. & alij quos refert, & ſequitur Sbrozius *de Vicario Epiſcopali, lib.*1. *q.*38. *n.*4. Qui *n.*11. aliis relatis dicit idem eſſe dicendum de Vicario Capituli Sede vacante, vel Locumtenente Vicarij, propter ſimilitudinem rationis. 9

Etiam poſſunt conſtitui Coadiutores Epiſcoporum, ſola Abbatis licentia. Cum enim poſſint Epiſcopatum aſſumere veluti principales, multo melius vt Coadiutores. Azor. *tom.*2.*inſtit.moral.lib.*3.*c.*2.*q.*8. Idem dico propter eandem rationem de Coadiutoriis beneficiorum, quæ Monachi recipere poſſunt,ſicut è contra, de eis beneficiis, quæ vt principales obtinere non poſſunt, neque etiam poterunt vt Coadiutores. Sanch. *lib.*7. *in Decal.c.*19. *n.*84. 10

De beneficiis autem Curatis ſæcularibus loquendo (nam de beneficiis Regularibus latè dicetur cap.18.) dicendum eſt, iure communi poſſe Monachos ad illa promoueri abſque vlla diſpenſatione. Probatur ex *cap. quod Dei timorem,de ſtatu Monach.* vbi id expreſsè habetur illis verbis: *Per antiquos canones etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum Parochialium regimen in Presbyteros ordinari*, & colligitur ex *cap. in Parochia* 16. *quæſt.* 1. Nec obſtat Bulla Pauli IV. *Poſtquam diuina bonitas*, anni 1558. qua omnes Regulares priuat beneficiis ſæcularibus, quia ad ius commune redacta eſt poſtea per Pium IV. in Bulla *Sedis Apoſtolicæ ſolertia*, anni 1560. Selua *de benefic.* 3. *p. q.*11.*n.*133. *& q.*70.*n.*6. *&* 7. Graffis *in deciſ. part.*2. *lib.*3. *cap.*20. *num.*6. Azorius *tom.*1. *inſtit. moral. lib.*12. *cap.*19. *quæſt.*13. *& tom.*2. *lib.*3. *cap.*2.*quæſt.*8. 11

Dixi iure communi loquendo, nam hodie nullus Regularis eſt capax beneficij curati abſque Pontificis diſpenſatione. Tum quia ita praxis obſeruat, tum propter declarationem Sacræ Congregationis tempore Gregorij XIII. per hæc verba. *SS. D. N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis Regularibus etiam de licentia ſui Generalis abſque permiſſu Summi Pontificis aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multoque minus beneficium curatum ad tempus.* Sanch. *lib.*7. *in Decal. c.*29.*n.*71. 12

Videtur tamen requiri neceſſitas, vel vtilitas Eccleſiæ curatæ ſæcularis, vt ipſi Monachi præfici poſſint. 13

Quia

Quia hæc iuris conceſſio dimanauit fauore boni animarum, cui proſpicere Monachorum munus eſt: ſi ergo ad hoc neceſſarij, vel vtiles non fuerint, ceſſabit conceſſio. Leſſius 2. *de inſtit. cap.*41. *dub.* 12. *num.*99. Azorius *tom.*1. *inſtit. moral. lib.*12. *cap.*19. *quæſt.*13. *ad fin.*

14 Hinc plures volunt Monachum ineptum ad prædicandum, ineptum quoque eſſe, vt aſſumatur ad beneficium curatum ſæculare, quia *in cap. quod Dei timorem*, hoc indicari videtur. Roſella *verb. Monachus, n.*4. Syluestr. *verb. Relig.*7. *q.*4. Sed valde probabile eſt id non requiri, dummodo Monachus aptus ſit animarum curæ, & doctrinæ, etiamſi non concionetur. Quia nomine prædicationis *in d. cap. quod Dei timorem*, commodè intelligi poteſt prædicta cura, & doctrina animarum, Angles *in Summ. verb. diſpenſatio, num.*3. Sanch. *lib.*7. *in Decal. c.*29. *n.*40.

15 Plures quoque volunt Monachum non poſſe præfici curæ animarum in loco, vbi Monaſterium habet populum ſibi ſubiectum. Quia ita expreſsè habetur *in c.*1. *de capellis Monach.* Angel. *verb. Monachus, num.*5. Syluestr. *verb. Relig.* 7. *q.*7. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*34. *art.*4. Verumtamen quia rationi diſſonum videtur, vt cum Monaſterium non habet populum ſubiectum ibi poſſit præfici Monachus, non autem quando ille populus eſt ſubiectus Monaſterio, ideo videtur dicendum, textum ſolùm prohibere quod Monachus ibi præficiatur ſi non adſit neceſſitas, vel ſine conſenſu Epiſcopi; nam, vt dictum eſt, ſine neceſſitate non debet monachus præfici Eccleſiæ ſæculari, nec ſine conſenſu Epiſcopi. Abbas *cap. dilecto, de capellis Monachor.* Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*42.

16 Requiritur etiam ad hoc vt Monachus præfici poſſit Eccleſiæ ſæculari curatæ Abbatis ſui licentia. Idem enim conſtat *ex cap. ſi Religioſus, in princip. de elect. in* 6. vbi ſic: *Si Religioſus*, cuius arbitrium non ex ſua, cum velle, vel nolle non habeat, ſed ex illius quem vice Dei ſupra caput ſuum poſuit, & cuius imperio ſe ſubiecit, voluntate dependet, electioni de ſe ad prælationem aliquam extra ſuum Monaſterium vel ſuam Eccleſiam celebratæ, ſui Superioris qui dare ipſam valeat, non petita licentia, & obtenta præſumpſerit conſentire, conſenſus ſic præſtitus non teneat, & in pœnam præſumptionis illius electio eadem ipſo facto iuribus vacuetur omnino. Quamvis autem textus ſolùm loquatur de electione ad prælaturam, attamen ratio in ipſo explicata, ſcilicet *quod velle, vel nolle non habeat*, etiam procedit in ordine ad quodcumque beneficium. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*35. *art.*5. Adeo etiam vt quidam, vt dictum eſt *n.*5. extendant hoc ad caſum in quo Monachus ad Papatum aſſumeretur. Nec ſufficit licentia generalis conceſſa per ſuperiorem, vt conſentiat ſuæ electioni quandocumque electus fuerit, quia licet in prædicto *cap. ſi Religioſus*, nihil de hoc exprimatur, attamen in *Clement.* 1. *de elect.* id habetur expreſsè iis verbis. [Cum conceſſa Religioſo à Superiore ſuo licentia, vt electioni vel prouiſioni (ſi quam de ipſo contigerit fieri) ſuum dare poſſit aſſenſum, ambitionis vitio viam paret, nullius eam exiſtere volumus firmitatis.] Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*59. Cum autem in dicto *cap. ſi Religioſus*, nihil dicatur circa Superiorem Religioſi à quo obtinenda eſt licentia, videtur dicendum quemcumque Superiorem, videlicet vel ſupremum, ſcilicet Generalem, vel etiam Prouincialem, aut immediatum Prælatum ad hoc ſufficere, niſi aliud in Religionis Conſtitutionibus ſtatuatur, cum quilibet eorum ſit verus Superior, & cuilibet etiam ſubiiciatur Monachus. Ioannes Andreas *in cap. ſi Religioſus, num.*1. Sanchez *vt ſuprà num* 65. Ex priuilegio tamen Eugenij IV. pro Monachis Congregationis S. Iuſtinæ in Bulla *Regularem vitam*, apud Rodriguez *tom.*1. *Bullarij, inter Bullas Eugenij num.* 10. habetur, nullum Monachum eiuſdem Congregationis poſſe beneficium aliquod extra dictam Congregationem impetrare, aut acceptare ſine licentia Capituli dictæ Congregationis, vel Præſidentis cum maiori parte viſitatorum, ſub magnis pœnis ibi contentis. [Ex dictis autem colligitur ad hoc quod iure communi Monachus præfici poſſit beneficio ſæculari Curato, requiri tum neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ cui præficitur, tum licentiam ſui Superioris. Adde etiam requiri vlteriùs, ne id ſit prohibitum illis per ſtatuta ſuæ Religionis, qualiter Societatis IESV Religioſis prohibitum eſt, vt habet Sanchez *ſuprà num.*36. Imò etiam videtur requiri quod Eccleſia illa ſit actualiter curata, non habitualiter tantùm; hoc enim priuilegium conceſſum eſt Regularibus in fauorem curæ animarum, quod ceſſaret ſi actualiter Eccleſia non eſſet curata. Sanchez *ſuprà num.*41. Tamburinus *de iure Abbatum, tom.*3. *diſput.*9. *quæſit.*8. *num.*8. Adde etiam videri requiri quod Eccleſia præſcriptione quadragenaria non ſit ſolita regi per ſæculares cum excluſione Regularium. Selua *de benefic.* 3. *part. quæſt.*11. *num.*133. Sanchez *ſuprà num.*42. Tambur. *ſuprà num.*9.]

Generaliter etiam præcipitur Monachis, & quibuſcumque Religioſis non mendicantibus, ne electionibus, poſtulationibus, prouiſionibus, aut vocationibus à minori parte numero ad prælationes quaſlibet de ſe factas (hoc ipſo quod à minori parte proceſſerint, nullum prorſus tribuunt ius eiſdem) ſuum audeant præſtare conſenſum, etiamſi ſuper hoc aſſenſus, vel licentia ſuorum interuenerit Prælatorum.] 17
Ita enim deciditur *cap. quorundam, de elect. in* 6. Vbi etiam irritum, & inane, quidquid ſecus factum fuerit, declaratur. Videtur autem loqui textum tam de Prælaturis intra Ordinem, quàm extra, cum dicat ad *Prælationes quaſlibet*, per quod denotantur Prælaturæ intra, & extra Ordinem, præſertim quia in priori parte capitis, cum loqueretur de mendicantibus, in alia prohibitione expreſſit ſolùm prælaturas extra Ordinem. Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul. q.*55. *art.*2. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*49. Vbi etiam alia ad intentum.

Loquendo autem de beneficiis ſimplicibus ſæcularibus inter ea connumerando Canonicatum Eccleſiæ ſæcularis, veriſſima ſententia eſt monachum iure communi eſſe illorum incapacem. Primò ex *cap. in nona actione* 16. *q.*7. vbi habetur *in vno eodemque officio non debet diſpar eſſe profeſſio*, quaſi dicatur, quod in Eccleſia ſæculari, vbi ſæculares ſunt beneficiati, non debent eſſe Monachi qui ſunt diſparis profeſſionis. Secundò ex *cap. ſuper eo, de Regularibus*, vbi de eis dicitur, *nec amplius in Eccleſiis ſæcularibus debent aſſumi.* Tertiò ex cap. *Quod Dei timorem*, vbi ſolùm in curæ animarum fauorem ſtatuitur, quod Monachus aſſumi poſſit ad beneficium curatum ſæculare. Fauent etiam *cap. cum de beneficio, de præbendis in* 6. & *Clem. vnica de ſupplend. negligent. Prælat.* Nauar. *comment.* 4. *num.*23. *init. de Regularibus*, Azorius *tom.*1. *inſtit. moral. lib.*12. *cap.*19. *quæſt.*13. & *tom.*2. *lib.*6. *cap.*4. *quæſt.*22. Nec poteſt Epiſcopus in hoc diſpenſare, quia nullibi id illi conceditur. Roſella *verb. Monachus, num.*4. Azor. *tom.*1. *inſtit. moral. vt ſuprà in fine, quæſt.*13. Sed ſolus Papa, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*2. *num.*17. Sanchez *lib.*7. *in Decalog. cap.*29. *num.*76. 18

Tam Monachi, quàm quicumque alij Regulares beneficiis huiuſmodi curam animarum habentibus inſeruientes, aut Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrantes, in his quæ huiuſmodi curam, 19

ſeu

eodem tom.1. Bullarij *n.4.* Monaſterium ſancti Saluatoris de lingua huius Ordinis pluribus immunitatibus præſertim à iuriſdictione Ordinariorum, collectis, & exactionibus decorauit, & ſub S. Petri protectione ſuſcepit. Qualiter autem hæc priuilegia modò ſubſiſtant, ex dictis tum hoc primo tomo, tum etiam ex inferius dicendis conſtabit.

25 Monachi etiam Benedictini quamplurimis gratiis, priuilegiis, & immunitatibus à Sede Apoſtolica conceſſis gaudent, quorum aliqua relata in Bullario Rodrig. hic referenda ſunt. Primò enim Vrban. II. anno 1092. in Bulla *Cum vniuerſis*, Cauenſe Cœnobium Ordinis S.Benedicti multis priuilegiis decorauit, & inter alia quod ab omni tam ſæcularis, quàm Eccleſiaſticæ perſonæ iugo liberum eſſe decreuit, quod qualiter recipiendum *tom.1. cap.3.* eſt dictum. Item Gregor. IX. in Bulla *Apoſtolica Sedis benignitas*, Abbati S.Facundi. Ordinis S.Benedicti conceſſit, quod ipſe, & eius ſucceſſores indumenta Sacerdotalia Monaſterij benedicere, ac Monachos, & Clericos ſæculares Monaſterio ipſi pleno iure ſubiectos vſque ad Acolytathus Ordinem promouere poſſet. Circa quod vide dicta *tom.1. cap.14. num.14. & cap.18. num.65.* Deinde Nicolaus III. in Bulla *Deuotionis veſtræ*, eidem Abbati S. Facundi conceſſit, vt poſſeſſiones, & alia bona mobilia, & immobilia, quæ eſſent Religioſorum antequam Religionem profeſſi eſſent, feudalibus dumtaxat exceptis, poſſent petere, recipere, & retinere. De qua materia infrà *cap.18.* Eidem etiam Abbati S.Facundi Benedictus XII. in Bulla *Deuotionis veſtræ*, Cœleſtini III. Bullam confirmando indulget, vt non liceret alicui perſonæ præter Romanum Pontificem, aut Legatum Cardinalem eos excommunicare, aut interdicere, & quod tempore interdicti generalis eis liceret in Eccleſiis ſuis, excluſis excommunicatis, & interdictis, clauſis ianuis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, Clericis, & familiæ ipſorum diuina officia celebrare, & debita peragere ſepulturæ, & quod liberi eſſent à decimis certis ſoluendis, nec aliquis ædificaret infra Parochias Eccleſiarum ad dictum Monaſterium pertinentium abſque Abbatis conſenſu. Item Martinus V. in Bulla *In decore*, Conuentui S. Benedicti Valliſoletani conceſſit exemptionem à cognitione, ſeu executione quorumcumque negotiorum, ſeu commiſſionum, dummodo ad fidem Catholicam non pertinerent. Maximè Eugenius IV. eidem Monaſterio S. Benedicti Valliſoletani magna priuilegia conceſſit circa abſolutionem Monachorum, & diſpenſationem cum eiſdem, quæ tamen prætermitto, quia ſolum viuæ vocis oraculo conceſſa videntur, & conceſſiones huiuſmodi hoc tempore vacant, iuxta dicta *tom.1. cap.3. num 21.* Item in Bulla *Iniunctum nobis*, facultatem tribuit recipiendi reliquias à quibuſcumque perſonis: Item in Bulla *Diſpoſitione diuina*, Congregationi S.Iuſtinæ facultatem tribuit recipiendi quaſcumque donationes, ſeu legata; multa etiam eidem Ordini S. Benedicti idem Pontifex ſtatuta, & priuilegia magna conceſſit, vt patet ex pluribus eiuſdem Pontificis diplomatibus in eodem Bullario Rodriguez in Eugen. IV. Item Calixtus III. eidem Conuentui Valliſoletano indulta dedit circa contributiones de bonis ipſius in Bulla *Speciali gratia*. Alexand. VI. Monaſterio Montiſſerrati priuilegium conceſſit in Bulla *Sanè merita, &c.* vt in dicto Monaſterio immediatè poſt duas horas poſt mediam noctem Miſſam celebrare poſſent. Hoc tamen priuilegium vacare videtur hoc tempore propter declarationem Sacræ Congregationis adductam *tom.1. cap.21. num.2.* Clemens VII. eidem Congregationi Valliſoletanæ in Bulla *Deuotionis augmentum*, priuilegia indulſit circa contributiones, & partitiones decimarum ipſis Monachis non auditis non faciendas. Paulus III. in Bulla *Exponi nobis*, Congregationi eidem magnum etiam priuilegium conceſſit circa abſolutionem, & diſpenſationem faciendam cum ſubditis prima die lunæ Quadrageſimæ. Pius V. in Bulla *Decet ex benigno, &c.* Facultatem conceſſit Congregationi Caſſinenſi alienandi eius bona. Quod tamen priuilegium hoc tempore vacat, propter dicta *tom.1. cap.10. à num.1.* Deinde Sixtus V. in Bulla *Iniunctum nobis*, amplam communicationem priuilegiorum Congregationum Caſſinenſis, & Valliſoletanæ, & Ordinum ſancti Hieronymi, & Ciſtercienſium Congregationi ſancti Benedicti in Luſitania conceſſit: extendit etiam hoc priuilegium idem Pontifex ad litteras conſeruatorias dictarum Congregationum, & Religionum in alia Bulla *Alias ſiquidem*. Pariter Clemens Septimus in Bulla Romanus Pontifex, Congregationi ſancti Benedicti Valliſoleti communicauit priuilegia Ordini conceſſa. Vide etiam alia priuilegia Abbatibus horum Monachorum conceſſa apud Barboſam *in collectan. Bullar. verb. Abbas 3.*

Pariter etiam pro Ordine Ciſtercienſi Innocentius Quartus in Bulla *Cum à nobis petitur, &c.* illis conceſſit ne quiſquam in familiares, ſeruientes, ac benefactores Ordinis illius, ſeu in eos qui molunt in molendinis Monaſteriorum, vel coquunt in furnis illorum, ſeu aliàs cum Monachis communicant excommunicationis ſententiam promulgaret, & ſi talis excommunicatio proferatur, irrita ſit, & inanis. Loquitur autem Pontifex de illis qui in fraudem priuilegiorum dicti Ordinis à Sede Apoſtolica conceſſorum id faciunt. Vide dicenda *capite 16.* de familiaribus Regularium. Item idem Pontifex Innocentius Quartus in Bulla *Cum nuper dixerimus*, declarat decretalem ab ipſo editam de exemptis ratione delicti, ſeu contractus, aut rei de qua contra ipſos agitur, ritè poſſe coram Ordinariis conueniri, intelligendam eſſe ſine præiudicio libertatum, & immunitatum Ordinis Ciſtercienſis. De qua materia dictum eſt *tomo primo, capite tertio, numero octauo, & capite vndecimo, à numero ſecundo, præſertim numero decimo.* Conceſſit etiam eiſdem Ciſtercienſibus idem Pontifex, & poſtea id ipſum confirmauit Pius Secundus, vt poſſeſſiones, & alia bona mobilia, exceptis feudalibus quæ perſonas Fratrum profeſſionem facientium ſi remanſiſſent in ſæculo ratione ſucceſſionis, vel quocumque alio iuſto titulo contigiſſent, petere, ac retinere liberè valerent. De quo etiam capite decimo octauo dicetur. Poſtea Alexander Quartus in Bulla *Deuotionis veſtræ*, ipſiſmet Ciſtercienſibus conceſſit, quod in grangiis, & locis, quæ adeò diſtant ab Eccleſiis Parochialibus, quod ad eas pro audiendis diuinis Officiis non poſſent commodè habere recurſum, liceret illis, dummodò Parochiani earundem Eccleſiarum non intereſſent, diuina celebrare ſine præiudicio iuris alieni, de quo vide dicta *tom.2. cap.21. num.15.* Item idem Pontifex in Bulla *Preclaræ Religionis*, vt nullus ipſorum poſſit alij alterius Religionis, vel Presbytero ſæculari confiteri abſque ſui Abbatis licentia. De quo *tom.1. cap.18. num.26.* Præterea ipſe Pontifex eiſdem Ciſtercienſibus conceſſit in Bulla *Circa ſacrum*, ne tenerentur quibuſcumque Nunciis, Archiepiſcopis, vel Epiſcopis quaſcumque procurationes pecuniarias ſoluere. Prohibuit etiam iiſdem idem Pontifex in Bulla *Virtutum meritis*, appellationem extra Ordinem, de quo etiam *tom.1. cap.9.* eſt dictum. Inſuper Vrbanus Quartus in Bulla *Deuotionis augmentum*, eiſdem Ciſtercienſibus conceſſit, quod tempore interdicti poſſent, excommunicatis, & interdictis excluſis, diuina officia etiam alta voce, apertis ianuis, & pulſatis campanis in Monaſteriis, quæ à ſæcularium 26

habitatio

habitationibus remota ſunt celebrare. De quo dictum eſt *tom.1.cap.21.num.19. & 20.* Item Gregor. Decimus ann. 1275. in Bulla, *In veſtitu deaurato*, poſt egregiam Ordinis Ciſtercienſium commendationem eum à decimarum extraordinariarum, & exactionum onere liberauit. Vide dicta *tom.1.cap.3.num.14.& 15.* Præterea Nicolaus III. in Bulla *Honeſtis deſideriis*, ipſis indulſit, vt poſſent audire confeſſiones pauperum infirmorum, qui ad Hoſpitalia infra ſepta Monaſteriorum deputata confluunt per aliquem, vel aliquos idoneos Monachos deputandos, eiſdemque Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare. Vide dicenda hoc 2. tomo, capit.6. de Hoſpitalariis. Item Bonifac. Octauus in Bulla *Series oblata*, inhibuit ne aliqui Prælati, cum ipſos in Eccleſiis Monaſteriorum Ciſtercienſium ſolemnia celebrare contigiſſet, poſſent oblationes factas à Monaſteriis ipſis aſportare, ſed eas ibi dimittere. Item Bulla *ad Augmentum*, conceſſit, vt Prælati ipſorum poſſent ad correctionem monialium procedere, ſtimulis, & apicibus iuris poſtpoſitis, appellatione interdicta, *tomo primo, capit. 18. num.16.* & in Bulla *In Eccleſia fundamento*, eos à decimis, & primitiis ſoluendis exemit. Item Clemens Sextus in Bulla *Militanti Eccleſiæ*, tres Abbates Iudices Conſeruatores deputauit pro defenſione rerum mobilium, & immobilium, iuriſdictionum, & poſſeſſionum eorumdem Ciſtercienſium. De qua materia infrà cap.10. Vrban. V. in Bulla *Sacra veſtra*, illis indulſit, quod in caſtris, & fortalitiis, ad quæ tempore belli recurrerent, in locis tamen congruis, & honeſtis, erigere poſſent Altare portatile, & ibi Miſſas, & diuina Officia celebrare. Vide dicta *tom.1.cap.21. num.14.* Item Martinus V. in Bulla *Militanti Eccleſiæ*, amplum priuilegium illis conceſſit circa exemptionem à decimis ſoluendis. Ioannes XXIII. in Bulla *Etſi quibuſlibet*, priuilegia à Summis Pontificibus Prædeceſſoribus eiſdem conceſſa confirmauit. Eugenius IV. in Bulla *Iniunctum nobis*, Reformatori Ordinis Toleti, & ſucceſſoribus magnam etiam facultatem conceſſit circa abſolutionem, & diſpenſationem dandam Religioſis. Quibus etiam in aliis Bullis magna quoque priuilegia indulſit, ſtatutaque dedit. Sixtus IV. in Bulla *Sacroſanctæ*, magnum etiam priuilegium eiſdem Ciſtercienſibus, eorumque familiaribus continuis, Procuratoribus, &c. conceſſit circa abſolutionem eorum in mortis articulo. Præcipuè Gregorius XIII. in Bulla *Superna diſpoſitione*, circa ipſorum reformationem plura ſtatuta fecit, priuilegiaque conceſſit. Item Gregorius XIV. in Bulla *Romanus Pontifex*, ampliſſimam extenſionem priuilegiorum aliarum Congregationum Congregationi S. Bernardi Hiſpaniarum communicauit. Bullarium Rodriguez *tom.1. & 2.* in præfatis Pontificibus.

27 Prohibitum tamen illis eſt in Regnis Caſtellæ, & Legionis ab Alexandro VI. in Bulla *Romanus Pontifex*, in Bullario Rodriguez *tom.1. Bulla* 14. inter Bullas huius Pontificis, ne prætextu Cruciatæ, aut aliarum quarumcunque litterarum Apoſtolicarum confeſſorem eligere abſque licentia Superiorum ſuorum poſſent. Vnde comprehenduntur in doctrina tradita *tom.1.noſtræ Summæ,c.19.num.29.* Idem ordinatum eſſe videtur à Iulio III. pro Congregatione S. Benedicti Valliſoletani in Bulla *Suadet*, in Bullario Rodriquez *tom.1.num.5.* in Iulio III. Quibus adde decretum S. Congregationis in cauſa Caſtellæ, & Portugalliæ, vbi id decernitur de Bulla Cruciatæ generaliter pro omnibus Regularibus vtriuſque ſexus quoad caſus reſeruatos; apud Barboſam *in Collect. Bull. verbo Cruciata*.

28 Carthuſiani ab Alexandro III. in Bulla *Cum vos*, in 2. tomo Bullarij Laërtij Cherubini n.7. approbati ſunt, ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcepti, & in poſſeſſionibus quas habebant confirmati. Prohibuit etiam Pontifex ſub anathematis pœna, ne quis intra terminos ipſorum hominem capere, furtum, ſeu rapinam committere, vel homicidium facere auderet, aut homines ad domos illorum venientes, vel ab eis redeuntes quomodolibet perturbare. Quod priuilegium quantum ad capturam hominum, ſi intelligatur de delinquentibus, correctum à Gregor. Decimoquinto videtur, iuxta dicta *tomo primo, capit.18. num. 83.* Conceſſit etiam eiſdem, vt infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum quas habent, nullus Religioſus quodlibet ædificium conſtituere, vel poſſeſſiones adquirere poſſet. Contrarium tamen apparet Romæ, vbi multa Cœnobia Regularium intra dictam mediam leucam reperiuntur. Item Honor. III. in Bulla *Cum dilecti*, in eodem tomo 1. Bullarij Laërtij *num. 3.* ne ab aliquibus temerè moleſtarentur, ad calumniæ iuramentum, vel ferendum teſtimonium cogerentur, præcepit. Vide dicta *tom. 1. capite 11. num. 24.* Gregor. IX. in Bulla *quoties à nobis* in eodem 1. tom. Bullar. num. 3. oblatos Carthuſienſis Ordinis etiam ſub protectione S. Petri ſuſcepit, & eiſdem libertatibus, & immunitatibus quibus ipſi gaudent gaudere decreuit. Pro quo vide dicenda hoc 2. *tomo, capite octauo.* Item Vrbanus V. in Bulla *Sincera* in eodem 1. *tomo* Bullarij *num. ſecundo*, facultatem tribuit vtendi Altari portatili pro celebratione Miſſarum in locis ad Ordinem ſpectantibus. Pro quo indulto vide dicta *tom.1. cap. 21. num. 14.* Præterea Bonifac. IX. in Bulla *Sacroſancta*, eodem tomo 1. Bullarij, num.3. ipſos exemit à iuriſdictione, viſitatione, & correctione Epiſcoporum, & aliorum omnium. Pro quo etiam vide dicta *tom.1. cap.3.num.8. & cap.11.à num.2.* Martinus V. in Bulla *fons paruulus*, in eodem tomo 1. Bullarij num. 4. illos à ſolutione primitiarum, & decimarum exemit. De quo vide dicta tomo 1. cap.3. num.15. Greg. XI. conceſſit eiſdem, vt omnia priuilegia Domui Carthuſiæ Gratianopolitanæ, & aliis domibus conceſſa ad alias domos in poſterum ædificandas extenderentur. Quam etiam extenſionem, & expreſſionem conceſſit illis Pius II. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. communicat. priuil.num.36.& 37.*

29 Aliarum Congregationum monachorum priuilegia non refero, quia etſi illas magna veneratione dignas æſtimem, ipſarum tamen priuilegia fere ſimilia ſunt iis, quæ ex Baſilianis, Benedictinis, Ciſtercienſibus, & Carthuſianis ſunt relata.

30 Non poteſt monachus locum habere in duobus monaſteriis. Ita enim deciditur *in cap. ne nimia, de Religioſ. domibus.* Tunc autem dicitur habere locum in duobus monaſteriis, quando in vtroque habet vocem in Capitulo, & ſedem in Choro. Azorius *tom.1. inſtit. moral. libro 12. capite 19. §.12. Quæritur.* Nec quando monachus eligitur in Abbatem alterius monaſterij poteſt in ſuo habere vocem, & locum niſi illa Monaſteria ſint annexa, Abbas *in capite primo de priuilegiis.* Azorius *vt ſuprà.*

31 Is qui præeſt Monachis, debet per ſe, vel per alium vulgari ſermone Regulam exponere in Capitulo. Ita enim habetur in Clement. *Ne in agro*, de ſtatu Monachorum, illis verbis, *Regula quoque cum in capitulo legitur ab illo qui præeſt ipſi Capitulo, vel alio cui hoc ipſe iniunxerit, propter iuniores vulgariter exponatur.* Vbi vnum ſupponitur, videlicet Regulam legi in capitulo, aliud verò præcipitur, ſcilicet eam exponi debere in vulgari ſermone propter iuniores.

32 Tenentur ad ſilentium ſeruandum Monachi in Oratorio, Dormitorio, & Refectorio; in clauſtro verò ad certas temporum horas. Ita enim habet Innocen-

tius

tius III. *in cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachorum. In Oratorio verò, Refectorio, & Dormitorio continuum ſemper ſilentium obſeruetur, in clauſtro quoque certis horis, & locis.* Hanc verò obligationem non eſſe ſub mortali certum eſt, cum nunquam tam rigoroſè ſit recepta, Graffis *in 2. part. deciſ. lib. 3. c. 22. n. 1.* An verò ſit ſub veniali, licet in rigore iuris ita ſit dicendum, cum ſit præceptum Pontificium, ad communem tamen acceptionem Religionum attendendum eſt, iuxta dicta *tom. 1. c. 7. à n. 10.* Hæc autem obſeruantia maiorem obligationem inducere videtur Carthuſianis, quàm aliis Monachis.

33 Prohibitum eſt Monachis in iure carnes comedere ſine cauſa rationabili, & aſſenſu Abbatis, *ex cap. carnem, de conſecr. diſt. 5. & cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monachor.* Graff. *1. part. deciſionum, lib. 3. c. 5.* non tamen videtur hoc præceptum obligare ad mortale, niſi quando quis carnes edit ex contemptu Regulæ, vel contra ſpeciale Superioris præceptum. Syluest. *verb. Religio 7. q. 14.* Graff. *vt ſup.* Secus dicendum de Carthuſienſibus propter magnum rigorem, quo hæc obſeruantia apud illos habetur. In Monaſteriis autem aliorum Monachorum, in quibus conſuetudo habet quod comedantur carnes, ſcientibus Superioribus, & patientibus, ſine vllo peccato id fit. Cenſetur enim conſuetudine immutatam eſſe iuris diſpoſitionem, Graff. *vt ſup. n. 10.* De vſu lineorum, vide dicta *tom. 1. c. 9. n. 21.* Et nota illud præceptum præcipuè dirigi ad Monachos in prædicto *cap. cum ad Monaſt.* Similiter de obligatione confitendi ſemel in menſe, vide *ibid. n. 22.*

34 Tenentur Monachi prima Dominica cuiuſlibet menſis in Monaſteriis venerabile Sacramentum ſumere, niſi ex cauſa (quam Abbati, aut Priori, aut Pœnitentiariis monaſteriorum aperiant) abſtineant ad eorum arbitrium. Ita enim decernitur *in Clem. ne in agro, de ſtatu Monachorum.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 19.* Aduertens etiam hanc legem cum ſit humana, conſuetudine abrogari poſſe. Vbi autem conſuetudine abrogata non fuerit, obligat ad culpam, cum ſit præceptum Papale in illa Clementina. Addit eſſe mortale Iacobus Graffis *in 1. part. deciſ. lib. 2. c. 38. num. 36.* Sed non credo cum tanto rigore acceptam eſſe hanc legem ſaltem apud omnes. Ipſi tamen viderint.

Teneri accedere ad proceſſiones publicas, & generales, imò ad id compelli poſſe ab Epiſcopo Monachos quantumvis exemptos, habetur ex declarationibus S. Congregationis apud Barboſam in Collect. Bullar. verbo Monachus I. Veruntamen ſi de illis, aut earum ſenſu certò non conſtat, poterunt Monachi vti conſuetudine legitimè præſcripta.

36 Monachorum Abbates non omnes conſecrandi, aut benedicendi, ſed ii tantum qui ſuæ Eccleſiæ more conſecrari, aut benedici ſolent, *ex cap. alienationes 12. q. 2.* Sunt enim Abbates quidam benedicti, alij non benedicti, vt ex vſu conſtat, & colligitur ex *cap. 1. de ſupplend. neglig. Prælat.* Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 29. num. 2.* Hæc porrò benedictio, ſeu conſecratio, etſi decentius die Dominica dari debeat, aliis tamen diebus, in quibus Minores Ordines conferuntur, dari poteſt, cum non ſit tanta quanta Epiſcopi, nec maior, quam Eccleſiæ, vel altaris conſecratio, quæ tamen aliis diebus quam Dominicis fit, *capite tua, de conſecrat. Eccleſiæ, vel Altaris.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 20.* Non reiteratur hæc benedictio, quia etſi characterem non imprimat, æquiparatur tamen in hoc benedictioni nuptiali, & aliis benedictionibus Eccleſiaſticis, quæ circa eandem rem permanentem non iterantur. Nauarrus *conſil. 2. de ſtatu Monachorum*, Suarez *vt ſuprà.* Vnde à Sacr. Congregatione declaratum eſt, quod Abbas ſemel benedictus cum vſu bireti, ſi transferatur ad aliam Abbatiam habentem vſum mitræ, non indiget alia benedictione, ſed poteſt per ſeipſum mitram capere. Barboſa *in collect. Bullar. verb. Abbas 1.* Fit hæc benedictio Abbatis poſt electionem, & confirmationem ipſius, ſicut conſecratio Epiſcopi, quæ etiam fit poſt electionem, ſeu deſignationem, & confirmationem. Azor *vt ſuprà.* Vnde Abbas non conſtituitur per benedictionem, ſed per electionem, & confirmationem; benedictio enim ſe habet vt quoddam ornamentum, ſeu conſecratio perſonæ in ea dignitate conſtitutæ. Suarez *vt ſuprà.* Fit benedictio Abbatis ab Epiſcopo, duobus aſſiſtentibus Abbatibus, vel ſine Epiſcopo à tribus ad minimum Abbatibus, vt conſuetudine habetur. Syluester *verb. Abbas, q. 1.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 5. tract. 9. c. 13. §. vnico, num. 17.* Video tamen declaratum dici à S. Congreg. quod ſolùm ab Epiſcopo recipere debeat benedictionem. Barboſa *in collectan. Bullar. verb. Abbas 1.* ideò cautè procedendum. Poſſunt autem illi ſolemnem benedictionem impertiri populo in Eccleſiis ad ipſos pleno iure ſpectantibus poſt Miſſarum perfecta ſacrificia, poſt veſpertinas preces, aut matutinas decantatas, non autem alibi publicè, aut per vias, Ciuitates, aut Caſtella, vel Villas, *ex cap. Abbates, de priuileg. in 6.* pro quo video priuilegium Cœleſtini V. & Eugenij IV. Cœleſtinis conceſſum, vt Abbas de Sulmona, eiuſque ſucceſſores ad Miſſas in Conuentibus benedictionem ſolemnem facere poſſent, dummodo ibi non ſit præſens aliquis Epiſcopus, vel ſuperioris ſtatus perſona. Bullarium Rodrig. *tom. 1.* Bulla 18. in Eugen. IV. Vide etiam priuilegium Innoc. VIII. pro aliquibus Abbatibus Ciſtercij, de quo infrà. Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap 20.*

37 Poſſunt etiam aliqui ipſorum tonſuram, & minores Ordines conferre, iuxta dicta, & cum conditionibus aſſignatis, præſertim ex decreto Sacræ Congregationis *tom. 1. noſtræ Summæ, cap. 18. num. 64. & 65.* De quo etiam Suar. *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 29.* Barboſa *in Collectan. Bullarij, verb. Abbas 1.* Extat etiam conceſſio Innocentij VIII. pro Abbate Ciſtercij, & quatuor primis Coabbatibus eius in Bulla *Expoſcit* in Bullario Rodriguez tom. 1. inter Bullas Innocent. VIII. *num. 5.* qua illis concedit facultatem dandi quatuor minores Ordines ſuis ſubditis, & quod magis eſt, Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines. Sed hæc facultas à Concilio Trident. *ſeſſ. 23. cap. 8. & 10.* maximè 12. ſublata videtur. Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 18. artic. 3. & 4.* Declaratum etiam eſt à Sacr. Congregat. Concil. Abbatem habentem priuilegium faciendi ea omnia, quæ ſpectant ad Epiſcopum, non poſſe chriſma conficere, nec ſacros Ordines conferre. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Abbas 1.*

38 Poſſunt item Abbates iura Epiſcoporum præſcribere legitima conſuetudine, quantum ad iuriſdictionem, non quantum ad poteſtatem Ordinis, *ex cap. Aqua, de conſecr. Eccleſ.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. c. 20.* Non tamen teneri Monachos aſſociare, & reaſſociare eorum Abbates, ſicut tenentur facere Canonici cum Epiſcopis, dum ad Eccleſiam veniunt ſolemniter celebraturi, habetur ex declaratione Sacr. Congregationis apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Monachus 1.*

39 Abbas Ciſtercij, & quatuor primi Coabbates eiuſdem Ordinis habent priuilegium ad vtendum mitra, & annulo, & aliis Pontificalibus inſigniis. Ita enim ſupponitur in Bulla Innoc. VIII. *Expoſcit*, in Bullario Rodrig. tom. 1. Bulla 5. Innocent. VIII. quamvis hic Pontifex nihil circa hoc illis concedat. Vnde Abbates alij infulati, alij non infulati dicuntur,

An prædicti teneantur intereſſe diuinis officiis, quæ diebus Sanctorum Patronorum Ciuitatis in Eccleſia Cathedrali celebrantur. ibid.

29 *An Epiſcopus poſſit Eccleſias Parochiales illis vnitas viſitare, etiamſi Generalis ibi ſedem habeat.*

1 CANONICI Regulares ſic dicuntur, quia non ſolùm Apoſtolorum Canonem, ſeu Regulam in commune ſua bona conferendo ſequuntur, propter quod vocantur Canonici, ſed etiam quia inſtar Monachorum, & aliorum Regularium tria vota emittunt, & ſe Deo arctiùs obligant, propter quod Regulares nuncupantur, & coniunctim Canonici regulares appellantur, vt diſtinguantur ab aliis Canonicis non regularibus, ſed ſæcularibus. Couar. *in Clement. ſi furioſus, de homicidio, p.1.num.1.* Azor. *tom.1. inſtit.moral.lib.12.c.22.*

2 Dicuntur etiam canonici à canonia, quæ eſt ſpirituale ius, ratione cuius aliquis habet ſtallum in choro alicuius Eccleſiæ, & locum in Capitulo, vt colligitur *ex cap. dilecto, de præbendis.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.9.lib.1.c.9 n 6.*

3 Habet hæc Religio beneficia Eccleſiaſtica, ſimplicia, Canonicatus, Abbatias, Præpoſituras, Perſonatus, Prioratus, officia, adminiſtrationes, &c. Azor. *tom.1. inſtit.moral.lib.12.c.22.§.7.quæritur.* Laurerus de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regul. in quæſt.* q.87. De quibus aliqua dicemus tum in hoc capite, tum in *cap.*18.

4 Sunt eiuſdem Ordinis, & Religionis ii qui Cathedralibus Eccleſiis inſeruiunt, ac ii, qui Monaſteriis aſſiſtunt. Cum eundem habitum gerant, & eandem profeſſionem emittant. Auguſt. Ticinenſis *in propugnaculo Canonici Ordinis, p.3. c.5.* Rodrig. *tom.3. qq. Regul.q.49.art.3.*

5 Sunt verè, propriè, & eſſentialiter Religioſi, ſiquidem promittunt tria vota eſſentialia Religionis, ſicut alij Regulares, ſub approbata regula, S. Auguſtini videlicet, & conſtitutionibus. Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.1. art.3.* Quamvis intra genus religionis laxior habeatur hæc Religio, quam monachorum, vt habetur *in cap. quod Dei timorem, de ſtatu Monach.* Azor. *tom.1.inſtit.moral lib.12.c.22.*

6 Quamvis dubium ſit an nomine monachorum comprehendantur, probabilius tamen eſt, quod in pœnalibus, & odioſis non comprehendantur, cum lex pœnalis, & odioſa ſtrictè ſit explicanda, bene tamen in fauorabilibus, propter oppoſitam rationem. Rodrig. *tom.1.qq.Regul.q.1.art.3.*Azor.*tom.1.inſtit.moral.lib.12. c.22.* Idem dico de iis, quæ per ſe ſolùm reſpiciunt ſubſtantiam, vel decentiam ſtatus Religioſi, in iis enim nomen Monachi etiam extenditur ad canonicos regulares, vt conſtat *ex cap. ex parte, de poſtulando.* Nauar. *comment.3. de Regul.n.4. & 41.* Suar.4 *tom.de Relig.tract.9.lib.1.c.7.n.10.*

7 Inſtitutum proprium Canonicorum Regularium, per quod à Monachis diſtinguitur, eſt vacare officiis, & miniſteriis diuinis. Sunt enim, iuxta doctrinam S.Auguſtini, huiuſmodi canonici, clerici, quorum proprium munus id eſt, Monachorum enim inſtitutum eſt vitæ ſolitariæ, quieti, ſilentio, & orationi incumbere, vt dixi *ſuprà, c.1. n.10.* Suarez 4. *tom. de relig.tract.9. lib.1.c.7. à n.6.* Sanch. *lib.5. in Decalog. c.7.n.20.* Etſi enim tam Monachi, quam Canonici vitam contemplatiuam profiteantur, Canonici tamen ſunt inſtituti ad contemplatiuam circa miniſteria Eccleſiaſtica publica, monachi autem ad contemplatiuam priuatam. Vnde Canonicis Regularibus per ſe ineſt Clericatus; Monachis autem quaſi per accidens. Nauar.*comment.4.de regul.n.*1. Hinc oritur, quod vita monachorum regulariter, ſeu ex ſuo genere ſit auſterior, quàm canonicorum, in his quæ pertinent ad corporis tractationem, vt ſunt victus, veſtitus, lectus, & ſimilia. Suar.*ibid.n.9.* licet quoad eſſentiam, & ſubſtantiam ſuam religio canonicorum videatur perfectior, quam monachorum, ratione perfectioris finis iam aſſignati. Idem Suar.4.*tom. de Relig.tract.8.lib.3. c.10 n.7.* Differt autem illorum inſtitutum à Mendicantium, quod mendicantium Ordinum finis, vt dixi *c.1. n.10.* eſt vacare tam actiuæ, quàm contemplatiuæ vitæ ſub exercitiis vtriuſque; Canonicorum verò finis non videtur includere aliquid de actiua vita, vel ſi illam includit, ſolùm eſt ſecundariò, & minùs principaliter. Differt autem eorum finis, ſeu ſcopus à ſcopo, & fine clericorum regularium, quia etiamſi illi ad diuinum quoque cultum in diuinis miniſteriis, & officiis detineantur, ſed id eſt ad modum ſimplicium clericorum, & in ſimplici Eccleſia, vel ſimplici Superiore, non ad modum dignitatum, vel quaſi dignitatum in Eccleſiis Cathedralibus, & ſub Superioribus dignitatem ſpecialem habentibus, prout contingit in canonicis. Suar 4. *tom. de relig. tract.9.lib.1.c.8.n.10.*

8 Hinc etiam regulariter loquendo licitus eſt tranſitus ex canonicis regularibus ad Monachos, ſeruatis tamen iis de quibus egimus *tom. 1. c. 22.* eſt enim vt diximus Religio Monachorum auſterior, & ſtrictior quàm canonicorum, vt etiam habetur *in cap. quod Dei timorem, ad finem de ſtatu Monach.* Nec obſtat quod *in cap.mandamus* 19. q.3. prohibeantur canonici profeſſi tranſire ad monachos. Quoniam vt Gloſſa explicat, id locum habet in iis Canonicis qui leuitate animi, aut temeritate, aut facultate non petita tranſire volunt. Azor.*tom.1.inſtit moral.lib* 12.*c.22.* §.6. *quæritur.* Sanch. *lib.8. in Decalog. c.7.n.21.* Niſi dicatur cum aliis, ideo prohibitum in illo cap. tranſitum canonicorum ad monachos, quia eorum religio videatur perfectior, & habere perfectiorem finem, qui eſt miniſteriis diuinis vacare, vt diximus, etiamſi ſit minus ſtricta, & auſtera. Vide Nicolaum à IESV in ſua Apologia *propoſit.* 61. & Laym. *in Theolog. moral. lib.4 tract.5.c.6.n.11.*

9 Ordo Canonicorũ Regularium præcedit Monachos tum quia ſunt Clerici, qui Monachos præcedunt, tum ex ſententia Romæ à DD. Cardinalibus ſuper hac controuerſia data, & à Pio IV. confirmata. Nauar.*in comment.4. de regul.* Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Canonici regul. n.15.*

10 Gaudent pluribus priuilegiis à Sede Apoſtolica illis conceſſis. Primò enim Sixt. IV. in Bulla *Dum ad vniuerſos*, in 1. tom. Bullar. *n.*10. omnia priuilegia illis à prædeceſſoribus Summis Pontificibus, Imperatoribus, Regibus, & Principibus conceſſa confirmauit, & approbauit, aliis etiam de nouo conceſſis, exemptione à iuriſdictione quorumcumque, ſubſidij, & exactionum præſtatione, & aliis immunitatibus. Specialiter eiſdem conceſſit, vt contra bona ipſorum præſcribi non poſſit, niſi ſpatio 60. annorum. De his, & aliis ipſorum priuilegiis Barboſa *in Collect. Bullar. verb. canonici regulares* 15. Deinde Canonici Regulares Lateranenſes à Greg. XV. in Bulla *Iniuncti nobis*, 4. tom. Bullar. *n.* 33. omnium priuilegiorum à prædeceſſoribus illis conceſſorum confirmationem obtinuerunt, dummodo tamen, &c. Et communionem gratiarum, & priuilegiorum Congregationis Caſſinenſis, & Congregationis Canonicorum regularium S.Saluatoris Bononienſis. Barboſa *vt ſup.verb. Canonici regulares Lateranenſes.n.*16. Item Canonici regulares Præmonſtratenſes à Ioanne XXII. in Bulla *in Apoſtolica*, in 1. tom. Bull. Rodriguez inter Bullas Ioannis XXII. *n.*4. à ſolutione decimarum exempti ſunt, & à Greg.XIII.in Bulla *Romanus Pontifex*, in 2. tom. Bullarij eiuſdem Rodrig. Bulla XV. confirmationem priuilegiorum Ordini conceſſorum obtinuerunt, quatenus tamen, &c. Inſuper à Clement. VIII. in

Bulla *Romanus Pontifex*, in 2. tom. Bullarij prædicti Rodriguez *num.* 20. confirmationem priuilegiorum Ordinis, & communicationem priuilegiorum Ordinis Ciſtercienſium habuerunt. Præterea Canonici regulares S. Saluatoris à Greg XII. in Bulla *Excitat noſtræ*, in 1. tom. Bullar. *num.* 2. priuilegiis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini, & Canonicorum regularium decorati ſunt. Alia etiam priuilegia habuerunt à Iulio II. Conſtitut. 30 Quibus etiam poſtmodum à S. Congregatione conceſſum eſt vti poſſe birreto nigro loco albi. Barboſa *in collect. Bullar. verb. Canonici Regulares S. Saluatoris*, *n.* 18. Demum Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis præter alia priuilegia id ſpecialiter habent, vt veniant appellatione eorum, qui in ſtricta clauſura viuunt, ad effectum ne ad publicas proceſſiones accedere cogantur. Ob decretum S. Congregationis Concilij Amendariz *in additionibus ad recopilat. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 14. *l.* 24 § 31. *de proceſſion. n.* 6. Barb. *in collect. Bullar. verb. Canonici regulares S. Crucis Conimbricenſis*, vbi etiam alia de ipſis.

11 Prohibentur hi canonici medicinam, vel leges audire, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 9. *n.* 3. Hoc enim ius, vt teſtatur Gloſſa *in cap. quod Dei timorem, in verbo laxiori, de ſtat. Monac.* locum habet in canonicis regularib s perinde ac Monachis. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 22. §. 5. *quæritur.*

12 Prohibentur etiam munus aduocati exercere, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 9 *n.* 12. *ex c. ex parte, de poſtulando*, præſertim quia tam indecens hoc apparet reſpectu canonicorum Regularium, quàm reſpectu Monachorum. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 5. *quæritur.* Hoc tamen intellige, ſi non adſint duæ conditiones, ſcilicet præceptum Superioris, & vtilitas Monaſterij, illis enim concurrentibus poterunt canonici munus Aduocati exercere, vt colligitur *ex d. cap. ex parte, de poſtulando.* Sanchez *lib.* 6. *in decalog. cap.* 13. *à n.* 1. *cum ſeqq.*

13 Iubentur in vna domo habitare, ad menſam communem edere, & ſub eodem tecto dormire. Colligitur *ex cap. quoniam, de vita, & honeſtate Clericorum*, Gloſſa *ibi.* Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 22. §. *quintò quæritur.*

14 Obligantur etiam ſecundum quoſdam ſicut Monachi ea parte Clementinæ *Ne in agro*, de ſtatu Monachorum, §. *ſanè ſingulis*, quæ ſic habet. [Sanè ſingulis menſibus tam in Monaſteriis, quàm extra ſublata occaſione quacumque ad confeſſionem ſaltem ſemel accedant omnes, & ſinguli Monachi, & in prima Dominica menſis cuiuſlibet in Monaſteriis ſemper communicent, niſi ex cauſa fortè, quam Abbati, Priori, aut Pœnitentiariis Monaſteriorum non differant intimare, eorumque iudicio vel abſtineant, vel accedant. Regula quoque cum in Capitulo legitur ab illo qui præeſt, vel ab alio cui hoc ipſe iniunxerit, propter iuniores vulgariter exponatur. Nouitiis etiam fidelis deputetur inſtructor, tam in diuinis officiis, quam in obſeruantia Regulari.] Hæc omnia vim, & locum habere in Canonicis Regularibus ait Oldradus *conſil.* 222. quem ſequitur Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 5. *quæritur.* Non videntur autem ad id maiori obligatione, quam ipſi Monachi aſtringi, ſed æquali, vel ſimili, ac proinde eodem modo philoſophandum de illis, ac cap. præc. num. 34. dictum manet.

15 Non eſt huiuſmodi Canonicis interdictum comedere carnes, neque etiam eo modo, quo de Monachis dixi *capite præced. numero trigeſimotertio* Quia Canonicorum Religio non petit illas auſteritates. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 22. §. 6. *quæritur.*

16 Poſſunt habere, & de facto habent huiuſmodi Regulares Canonici beneficia Regularia à Prælatis ſui Ordinis conceſſa. De quibus qualiter conferantur, an ſint vel non manualia, an in titulum, an duo ſimul eidem dari poſſint, & alia huiuſmodi, dicimus in cap. 2. loquendo de Monachis, & dicemus *cap.* 18. Nota tamen prohibitionem Sac. Congregationis ſub Gregor. XIII. quam affero ibidem *num.* 12. ſpecialiter loqui de Canonicis Regularibus, ita ſcilicet, vt illis non liceat habere curam animarum, aut beneficium curatum, etiam ad tempus ſine licentia Papæ. Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regul. in Quæſt. quæſt.* 86. [Nihilominus valde animaduertendum Gabrielem Pennotum *lib.* 2. *Hiſtor. Tripart. Canonic. Regular. cap.* 72. contendere non obſtante relata declaratione Sacræ Congregationis ſub Gregorio XIII. poſſe Canonicos Regulares aſſumi ad beneficia ſæcularia Curata cum ſola licentia ſuorum Superiorum. Eo quod præfata declaratio Sacræ Congregationis ſub Gregorio non fuit promulgata, aut inter præfatos Canonicos fuit practicata. Vnde Rota *in vna Papienſi Iuris patronatus, 6. Martij* 1598. *coram Seraphino*, determinauit oppoſitum: ſimiliter ſanctus Carolus Borromeus Canonicum quendam Regularem poſt dictam declarationem ad Eccleſiam quandam Parochialem ſæcularem aſſumpſit, & Sacra Congregatio de anno 1602. declarauit: *Canonicum Regularem non prohiberi obtinere beneficia curata ſæcularia, niſi fuerint ex iis tranſlatis, de quibus in capite vndecimo, ſeſſ. decimaquarta Concily Tridentini.* Hæc & alia præfatus Pennotus & Tamburinus *de Iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 9. *quæſit.* 8. afferens etiam conſilium Vincentij Parentij Iuriſconſulti ſuper hac re. Audio etiam plures ex iſtis Canonicis in variis Italiæ locis huiuſmodi beneficiis ſæcularibus ſeruire ab Epiſcopis in hoc munere conſtitutos.

Accipientes autem, vel tenentes aliquod beneficium requirens reſidentiam, in eo reſidere tenentur, 17
vt ex multis Canonibus elicitur *cap.* 1. 18. *quæſt.* 1. *cap. licet olim, de priuileg. cap. ne pro cuiuſlibet* 16. *quæſt.* 1. *cap. ſi quis iam tranſlatus*, 25. *quæſt.* 2. *Clement. Ne in agro*, § *ſanè, de ſtat. Monach.* Rodrig. *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 53. *artic.* 3.

Religioſi canonici Eccleſiæ Cathedralis regularis capaces ſunt vt ſint delegati ad exequendas litteras Pontificis, vel eius Legati, quæ à perſonis in dignitate conſtitutis, vel Canonicis Eccleſiæ Cathedralis ſunt neceſſariò exequendæ, iuxta *cap. ſtatutum, in principio de reſcriptis in* 6. Ratio eſt, quia cùm ipſi ſint veri Canonici, nomine canonicorum veniunt, maximè in fauorabilibus, aliàs ratione religionis eorum conditio deterior eſſet. Abbas *capite cauſam quæ, num.* 9. *de iudic.* Sanch. *libro* 6. *in decalog. cap.* 13. *num.* 83. Quod etiam intelligit caſu quo Monachus ex legitima diſpenſatione eſſet canonicus Eccleſiæ Cathedralis ſæcularis, propter eandem rationem. 18

Poſſunt etiam ad eas dignitates extra Ordinem promoueri, ad quas & Monachi, iuxta dicta *cap. præc. à n* 4. Id tamen maximè notandum, quod licet iure antiquo *cap. quod Dei timorem*, ſecularia beneficia curata obtinere poſſent, dummodò ſi commodè fieri poſſet, ſocium regularem ſecum haberent, Syluester *verb. Religio* 7. *quæſt.* 3. & 4. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 41. *num.* 98. propter dicta tamen cap. præcedenti *num.* 12. ex decreto Sac. Congregationis, & praxi Curiæ Romanæ ad id requiritur Sedis Apoſtolicæ licentia. Vide pro hac praxi Gonzalez *de menſib & alternatiua Epiſcop. gloſſ.* 7. *à num.* 53. Iuxta quæ Epiſcopus Monachos, & regulares canonicos, ſi abſque tali licentia ad Parochias ſeculares ſuo monaſterio non vnitas promoti ſint, inde remouere poteſt. Layman *in Theolog. moral lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 11. Poſſunt tamen iſti Canonici, 19

ſicut

ſicut & Monachi, iuxta dicta dicto cap. præcedenti, de licentia ſuorum Superiorum promoueri ad quamcumque dignitatem ſupremam, ſiue Epiſcopalem, ſiue etiam Papalem, præfecturam Collegij, regimen Hoſpitalium, munus Vicarij Epiſcopalis, & Epiſcopi coadiutoriam. Neque enim video rationem cur Monachis id liceat, non autem canonicis regularibus, præſertim cum iſti minus auſteram vitam profiteantur quam Monachi.

20 Canonici Regulares Eccleſiarum Cathedralium profeſſionem fidei facere debent, iuxta decretum Concilij Tridentini *ſeſſ.24.c.12.* alioquin fructus non faciant ſuos, nec illis poſſeſſio ſuffragetur, prout in eodem Concilio ibidem dicitur. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi alleg 61. n.6.* Forma autem huiuſmodi profeſſionis aſſignata fuit à Pio I V. in Bulla *Iniunctum nobis*, quam affert Sorbus *in fine Compendij priuil. Mendic.*

21 Prohibitio illa compaternitatis, ſeu compatrinatus, de qua *tom.1.cap.9. num.31.* etiam extenditur ad Canonicos regulares, ita vt illi (ſicut nec alij religioſi) non poſſint eſſe compatrini. Etſi enim hoc munus ſolùm interdicatur Monachis, *cap. non licet, & cap. Monachi, de conſecrat. diſtinct. 4 & cap. peruenit* 18. *quæſt.2.* tamen quia quoties leges diſponentes de Monachis fundantur in Religione, & non continent aliqua verba, quibus excludantur Canonici, comprehenduntur ipſi Canonici, ideo in hac etiam prohibitione comprehenduntur. Nauarrus *comment.4. de Regul. num.65.* Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.12. artic. 2.*

2 Comprehenduntur etiam in communi illa prohibitione religioſis facta de non admittendo fœminas intra Monaſteria, de qua *tom.1. c.10. n.9.* Lex enim, finis, & ratio legis illos comprehendit. Nauar. *comment.4. de regul.n.65.* Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.48. art.4.* Sanch. *lib.6. in Decalog. c.17. n.31.* Si tamen Canonicus aliquis regularis in domo aliqua priuata etiam monaſterio contingua habitaret, tunc mulier honeſta, ac ſuſpicione carens illi poſſet in ea domo inſeruire, quia nullus eſt textus id interdicens, nec illa domus eſt verè Monaſterium. Nauar. Rodrig. & Sanchez relati.

23 Pari etiam ratione comprehendi videntur in prohibitione de non aſſiſtendo agitationibus taurorum fieri ſolitis, maximè in Hiſpaniarum Regnis, de qua *tom.1. c.10. num.7.* præſertim propter illa verba Clement. V I I I. *Cæteriſque cuiuſcumque Ordinis, & inſtituti Regularibus*, quæ etiam tangunt Canonicos iſtos, cum verè Regulares ſint. Rodrig. *tom.1. qq. Regul. q.68. art.3.*

24 Quamvis autem propter eandem rationem videretur ipſis prohibitum arma tenere ſine licentia Abbatis intra ſepta Monaſterii, & incidere in excommunicationem Clement. *Ne in agro*, de qua *tom.1. cap.9. num.27.* Nihilominus graues Doctores aſſerunt ipſos hac prohibitione non comprehendi, forſan quia non ita illis hoc indecens videtur ſicut Monachis. Gloſſa *in dict. Clement.* Nauar. *in Manual. cap.27. num. 159.* Toletus *in ſumma, lib.1. cap.39.num 6.*

25 Expreſſius tamen eſt illis prohibitum munus Procuratoris obire, niſi duabus conditionibus concurrentibus, ſcilicet Superioris licentia, & vtilitate Monaſterij. Cùm enim *cap. Monachi, el 2. 16. quæſt.1.* Monachis id prohibitum eſſet, & aliqui Canonici Regulares non de illis, ſed tantum de Monachis id intelligi deberent dicere, Innocentius I I I. *in cap.2. de poſtulando*, expreſsè determinat idem iudicium habendum eſſe de Canonicis, ac de Monachis, quantum ad præſens. Idem enim conſtat ex Clement. *Religioſus.* Syluest. *verb. Aduocatus, quæſt.6.* Sanchez *lib 6. in Decalog. cap.13. num. 1.* Illis autem conditionibus concurrentibus poterunt procurare nedum in foro Eccleſiaſtico, ſed etiam in ſæculari, vt colligitur *ex cap.1. & 2. de poſtulando.* Sanchez *vt ſupra num.4.*

Nec tantum non poſſunt huiuſmodi Canonici munus Procuratorum exercere, niſi concurrentibus dictis conditionibus, ſed neque poſſunt *Procuratorem conſtituere, aut ſubſtituere, etiamſi per conſtituentem hoc ſibi expreſſè fuerit commiſſum.* Ita enim deciditur in Clement. *Religioſus.* Fundatur hæc deciſio in eo quod Religioſus non habet velle, aut nolle; ſubſtituere autem eſt actus ſubſtituentis. Si autem adſit Superioris licentia, poſſunt prædicti Canonici Procuratorem conſtituere. Ita enim colligitur ex prædicta Clement. Cum autem ibi nihil dicatur de vtilitate Monaſterij, ſicut dicitur in prohibitione num. præcedenti adducta de munere Procuratoris non obeundo, videtur non requiri, & ita ſine illa ſolùm cum licentia Superioris poſſe id fieri. Gloſſa *in Clement. Religioſus, verbo ſubſtituere.* Sanchez *lib.6. in Decal. cap.13.num.12.* 25

Canonicis Congregationis S. Saluatoris præceptum eſt à Pio V. in ſua Conſtitutione, quam confirmauit Greg. X I I I. ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ac priuationis perpetuæ vocis actiuæ, & paſſiuæ, ne per ſex menſes ante electionem aliquis audeat pro ſe, vel pro aliquo quemquam ſubornare, vt refert Caſtellinus *de elect. Prælat. cap.6. num.9.* De qua autem ſubornatione id ſit intelligendum, vide dicta *tom.1. cap.15. num.24.* & dicenda hoc *tom 2. c.12. num.31.32. & 35.* Quod dixerim, quia ſi in hac conſtitutione ſolùm prohibeatur huiuſmodi Canonicis ſubornatio, poteſt intelligi de ſubornatione praua, & iniqua, de qua dictis locis; non autem de bona, & honeſta, de qua etiam ibid. Si autem prohibeatur aliquis alius ſermo, tractatus, aut ratiocinatio de electione futura, etiam comprehenduntur bona, & honeſta ſubornatio, quia ante prædictos ſex menſes non credatur conueniens. Mihi autem legere non licuit prædictam Conſtitutionem, & ideo ſub hac diſtinctione loquor. 27

Declaratum eſt à Sacr. Congreg. Eminentiſſ. DD. Cardinalium, Canonicum regularem iuſſu ſui Superioris degentem in ædibus Parochialis Eccleſiæ Congregationi vnitæ, in qua curam animarum exercet, & Sacramenta adminiſtrat, ſi delictum non concernens curam animarum, nec adminiſtrationem Sacramentorum commiſerit, non poſſe ab Epiſcopo puniri vigore decreti Concilij *c.3. ſeſſ.6. de reform.* quaſi extra Monaſterium degat. Item, Canonicos regulares curam animarum exercentes in Eccleſiis vnitis eorum Monaſteriis, non poſſe ab Epiſcopo compelli ad intereſſendum diuinis Officiis, quæ diebus Sanctorum Patronorum Ciuitatis in Eccleſia Cathedrali celebrantur. Item Canonicos regulares non teneri aſſociare, & excipere Abbatem ex eius domo, dum ad Eccleſiam venit ſolemniter celebraturus. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Canonici Regul. n.15.* 28

Præterea declaratum eſt à Sacr. Congregatione 29 poſſe Epiſcopum ex decreto Concil. Trid. *ſeſſ.7. c.7. de reform.* Eccleſias Parochiales vnitas Monaſterio canonicorum regularium viſitare, tametſi Generalis in eo ſedem ordinariam principalem habeat. Armendar. *in addit. ad recop. leg. Nau. lib.1. tit.6. l.7. §.2. n.2.* Barboſ. *in collect. Bullar. verb. viſitare Epiſcopus quando poſſit Eccleſias, & loca regul.2.* Per quod videtur limitata, vel moderata doctrina generalis tradita *tom.1. cap.11. num.9.*

Alia cauſa eſt monachi, alia Clerici. Idem dico de nomine Fratrum, quia illud Monachis vulgò accommodatur, non Clericis. Suar.4.*tom. de Relig. tract.9. lib.1.cap.7.num.10.* Comprehenduntur autem nomine Religioſorum, ſeu Regularium, cùm verè Religioſi, & Regulares ſint. Imò cum Clerici ſint, etſi regulares, comprehenduntur ſub diſpoſitionibus factis in iure pro Clericis, quia eſſe Regulares non eſt additum diminuens, ſed potius augens obligationes Clericorum. In fauorabilibus autem, & in his quæ reſpiciunt ſubſtantiam, vel decentiam ſtatus Religioſi, nomen monachorum extenditur etiam ad illos, ſicut dictum eſt de Canonicis Regularibus capite præcedenti, num.6. S.Thom. *opuſc.19.cap.2.*Suarez *vt ſuprà.* Ea etiam, quæ in Iure de Canonicis Regularibus dicuntur, non videntur extendenda ad Clericos Regulares, niſi quatenus diſponunt de re, quæ ſolùm fundatur in Religioſo ſtatu clericali, quatenus talis eſt, vel continet fauorem Religionis, vt ſic. Suarez *vt ſuprà cap.9. num.13.*

5 Hinc huiuſmodi Clerici Regulares non tenentur ſicut Monachi abſtinere à lineis indumentis, etiamſi in Iure hoc præcipiatur Monachis, *capite Cum ad monaſterium, de ſtatu monachorum.* Etenim huiuſmodi auſteritas non eſt ita expediens Clericis ſicut Monachis, iuxta dicta capite præcedenti, *n.7.*& 15. Quod etiam ſupponit S.Thom. *opuſc.19. c.3.* Suar.4.*tom. de Relig.tract.9.lib.1.c.7.n.9.*

6 Similiter nec tenentur abſtinere à carnibus, etiamſi hoc quoque præcipiatur Monachis, dicto *capite Cum ad Monaſterium, de ſtatu monachorum.* Etenim nec huiuſmodi auſteritas viuendi neceſſaria eſt Clericis, quantumvis Regularibus. Cuius ſignum eſt, quòd nec in Regula ſancti Auguſtini, nec in alia Regularium Clericorum (quod ſciam) talis abſtinentia præcipitur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.9. lib.1. c.7.n.9.* Vide dicta de Canonicis Regul. cap. præced. num.15.

7 Abſtinere tamen debent ab officio aduocandi, iuxta dicta de eiſdem Canonicis Regularibus *cap.præcedenti, num.12.* & ita id habet expreſsè de eiſdem Canonicis S.Thom.*opuſc.19 c.2.* & ratio eſſe poteſt, quia cùm huiuſmodi prohibitio fundetur in decentia ſtatus Religioſi Clericalis, ac proinde etiam expreſsè ſolùm detur de Canonicis *in cap. ex parte, de poſtulando*, extendi etiam debet ad Clericos Regulares. Hac enim ratione hæc eadem prohibitio, quæ ſolùm data erat pro Monachis 16. *q.1. cap. Monachi, el 2.* extenſa fuit à Papa ad Canonicos Regulares in dicto *cap.ex parte.* Hoc tamen intellige ſi non adſint duæ conditiones ibi aſſignatæ, & *tom.1. cap.9. num.12.* videlicet vtilitas Monaſterij, & Abbatis imperium.

8 A mercatura etiam, & ſimilibus negotiationibus omnino abſtinere debent, iuxta dicta *tom.1. cap 9. num.39.* & præter ibi dicta, quòd hæc obligatio ſit ſub peccato mortali, niſi paruitas materiæ aliquando excuſet, conſtat ex verbis Papæ *in cap. conſequens, diſtinct.88.* vbi poſtquam aliquos Clericos huic vitio deditos eſſe narrauit, ſubiunxit: [Proinde huiuſmodi, aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinendum, & ab omnis cuiuſlibet negotiationis ingenio, cupiditateque ceſſandum, aut in quocumque gradu ſint poſiti, mox à Clericalibus officiis cogantur abſtinere, quoniam domus Dei domus orationis, & eſſe, & dici debet, ne per officia negotiationis potius ſit latronum ſpelunca.] Quibus actibus verbis, & pœna graui depoſitionis quam imponit, ſatis inſinuat hoc eſſe peccatum mortale. Quod idem dico de pœna excommunicationis, vel ſimili, quæ in aliis Canonibus impoſita eſt propter hoc crimen, præcipuè de pœna degradationis, quæ imponi videtur propter idem *in cap.Clericus, diſt.91.* huiuſmodi enim pœnæ, etiamſi ſolùm dicantur infligendæ, ſolùm propter peccatum mortale deſignari ſolent. Negotiantes autem, ſeu mercaturam exercentes per alios, excuſari poterunt probabiliter ceſſante ſcandalo, à peccato mortali, cum lex non videatur eſſe contra illos. Quo ſenſu accipiendi ſunt aliqui Auctores id docentes apud Dianam *tractatu* 8. *de contract. & cambiis, reſol.72.* Licet à veniali peccato, propter indecentiam, diſtractionem, periculum cupiditatis, & peccandi contra paupertatem, quæ in tali exercitio quaſi neceſſariò reperiuntur, excuſari vix poſſint, etiamſi per alios negotientur.

Obligantur præterea quidam illorum ſpecialibus votis, quæ vltra tria communia aliis Religioſis in profeſſione emittunt. Etenim profeſſi Societatis Ieſu ſex alia vota emittunt, videlicet obedientiæ ſpecialis erga Summum Pontificem, non permittendæ relaxationis paupertatis, non prætendendi directè, vel indirectè dignitatem, vel prælationem in Societate, non procurandi dignitatem extra Societatem, denunciandi ambientes, & audiendi conſilium Generalis, vel alterius ad id deputati, ſi in Epiſcopos, vel Præſides alicuius Eccleſiæ eligantur. Clerici etiam Regulares minores quartum votum emittunt, vt dicitur, de non petendo prælaturam extra Religionem. Clerici autem Regulares miniſtrantes infirmis plura etiam vota, & inter ea vnum præcipuum emittunt, de perenni miniſterio ægrotantibus exhibendo. Quorum votorum obligatio, quamvis præcipuè ex modo quo in iſtis Religionibus accipiantur, & ex eorum Statutis, ſeu conſtitutionibus penſanda ſit, ex generalibus tamen principiis diſcurrienda eſt. 9

Et primò votum Religioſorum Societatis de obedientia Summo Pontifici intelligitur circa miſſiones ad partes infidelium, vt habetur in Bullis Pontificiis, & conſtitutionibus Societatis. Suar.4.*tom. de Relig.tract.10.lib.6. cap.4. num.4.* Sanch. *de precept. decalog.lib.6. cap.18. num.1.* Continet autem nouam obligationem extenſiuam vltra communem omnium fidelium; nam reliqui fideles non tenentur obedire Papæ mittenti eos ad ſeminandum Euangelium inter infideles, & ad partes valdè remotas, niſi in caſu raro, & ſpeciali, in quo neceſſitas boni communis id poſtularet. Sanchez *vt ſuprà, num.5.* Dato etiam quòd in illo caſu tenerentur ſeculares obedire Pontifici id præcipienti, hoc non eſſet ex vi voti obedientiæ, quemadmodum Religioſi Societatis, ſed ratione iuriſdictionis, quam Pontifex in illos habet. Suarez *vt ſuprà num.22.* Continet etiam hoc votum nouam obligationem vltra communem, quam habent alij religioſi ratione voti obedientiæ ab ipſis emiſſi, quia etſi omnes religioſi teneantur ex vi voti obedientiæ quod emittunt in profeſſione obedire Papæ, tanquam ſupremo Generali omnium religionum, iuxta dicta *tom.1.cap 4. num.31.* id tamen intelligitur, vt ibidem dictum eſt, in iis, quæ concernunt Regulam: ire autem ad partes infidelium ad conuertendos illos, non concernit, ſaltem regulariter, Regulam, iuxta dicta eo *cap.4. num.15.* Ludouicus Lopez 1.*part. inſtructor. cap.56.* Rodriguez 2. *tom. Summ. cap.9. num.5. & tom.3. qq Regul.quæſt.19. art.7.* Dato etiam quod ad id tenerentur Mendicantes ex vi ſuæ inſtitutionis, quia ex inſtitutione ſua ordinantur ad actiones circa proximos, iuxta dicta ſuprà *c.1.n.11.* non tamen eo modo, & cum illis circumſtantiis quibus Religioſi Societatis, qui id promittunt ſe facturos, *ſine excuſatione, non petito viatico, quocumque gentium, &c.* Suar. *vt ſupra, à n.22.* Sanchez *etiam vt ſupra à num.5.* apud quos plura alia ad intentum. 10

11 Deinde votum illud de non permittenda relaxatione paupertatis obligat ad non permittendam relaxationem circa paupertatem in Societate inſtitutam, quia hæc exprimitur in verbis quibus hoc votum emittunt. Sanch. *lib.6. in decalog. c.19. n.7.* Circa materiam autem illius diſſidium video inter Doctores Societatis. Suarez enim *4.tom.de relig.tr.10.lib.6.c.9 n.*18.eam extendi dicit ad totam materiam paupertatis, prout cadit ſub votum in Societate factum, etiam circa collegia, & domos probationis. Sanchez verò *vt ſuprà n.*8. ſolùm dicit intelligi de paupertate quoad redditus, & bona ſtabilia domorum profeſſarum. Conueniunt autem, quod ſi caſus eſſet, attentis circumſtantiis temporum, & locorum, quod eſſet vtilius Societati talem modum paupertatis relaxare, licitè id fieri poſſet, quia tunc ceſſaret hoc votum, quia deſineret eſſe melioris boni, imò eſſet impeditiuum maioris. Suarez *num.*11. Sanchez *num.*10. Quando autem Pontifex præciperet dictæ paupertatis relaxationem, abſdubiè admitti deberet, non ſolùm quia tunc vtilior, & conuenientior æſtimati deberet. Sed quia Societas non ſe obligauit ad reſiſtendum Pontifici, ſed ad non permittendum quantum eſt ex parte ſua prædictam relaxationem. Sanchez *num.9.* Si verò Pontifex non præcipiendo, ſed indulgendo prædictam relaxationem inducere vellet motu proprio, probabilius eſt non poſſe acceptari à Societate; nam ex vi huius voti videtur ſe obligaſſe non ſolùm ad illam non procurandam, ſed etiam ad eam vltrò oblatam non acceptandam. Sanchez *ibidem*, contra Suar. *n.*16. apud quos alia circa hoc.

Item votum illud non prætendendi prælationem aliquam, aut dignitatem in Societate obligat hos Religioſos ad nihil faciendum ea intentione vt prælatio, vel dignitas ſic facientibus conferatur: hoc enim exprimunt verba quibus id votum emittunt, videlicet: *Promitto nunquam acturum, vel prætenſurum, nec indirectè quidem, vt in aliquam prælationem, vel dignitatem in Societate eligar, vel promouear.* Sanchez *lib.6. in decalog. c.*18. *n.*16. Vnde non obligat illos ad non deſiderandum prælationes, vel dignitates. Quia votum tantùm eſt de non agendo, vel procurando, non eſt de non deſiderando. Vaſquez 1. 2. *quaſt.* 74. *art.8.diſp.*115 *c.*13. Suarez 4 *tom. de relig.tr.*10 *lib.6. c.7.n9.* Nec etiam ad non faciendum aliquid quo reddantur capaciores, vel digniores dignitatum, vel prælationum, niſi hoc proueniat ex animo inducendi eum qui poſſit prælationem dare. Quia niſi hoc animo fiat non videtur ibi eſſe nec indirecta prætenſio dignitatis, vel prælationis. Suarez *n.*10. Sanchez *n.*19. Etiam obligat ad non auferenda impedimenta quæ obuiare poſſunt collationi dignitatis, vel prælationis, niſi fiat modo dicto, propter eamdem rationem. Sanchez *n.*21. Obligantur tamen ex vi huius voti religioſi Societatis non ſolum ad fugiendam prætenſionem illicitam, & ambitioſam prælationum, ſeu dignitatum, qualis eſſet illa qua prætenderetur propter excellentiam, & poteſtatem, ſed etiam ad licitam, & aliàs honeſtam, qualis eſſet illa qua prætenderetur, v.g. propter fructum aliorum. Id enim exprimi videtur ex generalibus verbis quibus votum emittitur, & eſt conforme intentioni Societatis, vt ſcilicet ambitioni aditus præcluderetur. Suar. *n.6.* Quid verò per dignitates, & prælationes in hoc voto intelligitur, conſtabit ex dicendis *c.*13. *n.*2. & de eo Sanchez *vt ſuprà n.*25. Suar. *etiam vt ſuprà n.* 14.

13 Præterea votum illud de non procurandis prælatione, aut dignitate extra Societatem, imò nec conſentiendi in electionem niſi obedientia cogente (ita enim emittitur hoc votum in hac religione) habet pro materia omnem prælationem, ſeu dignitatem extra Societatem, id eſt Epiſcopatum, Abbatiam, Vicariatum generalem Epiſcopi, & ſimilia quæ important prælationem, & iuriſdictionem in foro externo, Cardinalatum etiam, & ſimilia quæ important dignitatem, vel in tota Eccleſia, vel in aliqua particulari. Suar. 4. *tom. de relig.tract.*10.*lib.6.cap.*8.*n.*1. Sanch. *lib.6.in decal.c.*18. *num.*28. apud quos multa circa hoc votum. Vide dicenda *cap.*13. *poſt num.*4.

Similiter votum illud de denunciando ambientes prælationes, & dignitates habet pro materia omnes ambientes dictas prælationes, & dignitates, ſiue in ſocietate, ſiue extra illam. Ita enim docet praxis, & vſus huius Religionis. Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*10.*lib.6. cap.*10.*num.*2. Sanchez *lib.6 in decalog.cap.*18.*num.*54. 14
Obligat tantum quando eſt moralis certitudo de ambitione ſocij, non ſolum quia in forma voti dicitur, *ſi quem ſciam*, quæ verba certitudinem moralem important, ſed etiam quia ſine illa iniuria fiet proximo ipſum propalando. Suar. *num.* 11. Sanchez *num.* 55. Etiamſi delictum ſit occultum. Quia bonum commune præponi debet particulari, ambitio autem eſt graue Religionis detrimentum. Sanchez *num.* 56. Eo autem caſu, quo delictum ſit occultum, non eſt deferendum Prælato tanquam Iudici, ſed tanquam Patri, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*27. Si autem conſtat religioſum eſſe emendatum, ita vt nullum recidiuæ periculum ſubſit, non obligat hoc votum denunciandi, iuxta dicta in ſimili dicto *cap.* 27. *n.*2. Quia tunc ceſſat finis denunciationis. S. Thom. *quodlib.*11. *art.*13. Syluest. *verb. denunciatio, q.*1. Sotus *de ſecreto membr.*2.*q.*4.*poſt dub.*5. *concluſ.*4. Multa etiam de hoc votum tangentibus apud Suar. & Sanchez, *vt ſupra.*

Vltimum votum in Societate Ieſu emiſſum explicatur his verbis. Promitto ſi quando acciderit, vt hac ratione in Præſidem alicuius Eccleſiæ promouear, pro cura quam de animæ meæ ſalute, ac muneris mihi impoſiti adminiſtratione gerere debeo, me eo numero, ac loco habiturum Præpoſitum Societatis Generalem, vt nunquam conſilium audire detrectem, quod vel ipſe per ſe, vel quiuis alius de Societate, quem ad id ipſe ſibi ſubſtituerit, dare mihi dignabitur. Conſiliis verò huiuſmodi ita me pariturum ſemper eſſe promitto, ſi ea meliora eſſe quàm quæ mihi In mentem venerint, iudicabo.] Sanchez *lib.6. in decalog. cap.*18. *num.*61. Intelligitur autem hoc votum non tantum circa adminiſtrationem redditiuum, & aliarum rerum ad prædictam dignitatem pertinentium, ſed etiam circa ſpiritualem propriæ perſonæ progreſſum. Hoc enim totum includi videtur verbis adductis. Sanchez *num.*63. Non tamen videtur ex vi huius voti neceſſarium petere tale conſilium, ſed ſolum vt in verbis allatis exprimitur, audire illud, & ſequi, &c. Qualiter autem promoti ad dignitatem extra Religionem non ſubiiciantur Superioribus illis, dictum eſt *tom.*1. *c.*17.*n.*2. 15

Circa votum Clericorum Regularium minorum, videlicet non petendi Prælaturam extra Religionem, id ſolum videtur notandum, pro obligatione ipſius attendendum eſſe tum ad verba quibus votum emittitur, tum ad vſum, & praxim Religionis inter probiores, & doctiores, tum ad particulares Conſtitutiones, & ſtatuta illius. Forſan etiam ad imitationem Societatis hoc votum emittitur, & ita pari ratione reſpectiuè de ipſo loquendum. Vide dicenda *c.*13.*poſt n.*4. 16

Demum votum illud Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis, videlicet de perenni miniſterio ægrotantibus exhibendo, explicandum videtur iuxta normam approbatam à Clem. VIII. in Bulla *Superna diſpoſitione*, anni 1600. inter Bullas huius Pontificis *num.*75. vbi ponitur forma profeſſionis ipſorum, quæ quoad præſens votum eſt, *perpetuò inſeruiendi pauperibus infirmis, quos etiam peſtis inceſſerit, ſecundum formam viuendi contentam in litteris Apoſtolicis Religionis, & eius Conſtitutionibus.* Cum autem in Conſtitutionibus ab eodem Pontifice in dicta Bulla approbatis modus 17

modus inſeruiendi tam ſpiritualiter, quam corporaliter illis præſcribitur, ad illum obſeruandum tenentur ſub mortali, vel veniali, iuxta quantitatem materiæ, & communem acceptionem Religionis, iuxta dicta *tom.1.c.7.*

18 Emittunt etiam iſti Religioſi quatuor alia vota ſimplicia, videlicet nunquam agendi, vel aſſentiendi vt mutetur, vel alteretur modus ipſis præſcriptus inſeruiendi ægrotis, nunquam dandi operam, aut conſentiendi, vt adminiſtrationem redditNuum, aut Noſocomiorum dominium habeant, non procurandi prælaturas in Religione, aut extra, & manifeſtandi ambientes illas. Quorum tria ſimilia ſunt iis quæ Societatis Religioſi emittunt, de quibus ſupra dixi. Aliud vero ſecundum Generales regulas metiri debet, attendendo tum ad formalia verba, quibus emittitur, tum ad modum, quo eius obſeruantia inter probiores, & doctiores ſumitur. Pro hac autem obligatione manifeſtandi ambitioſos deſeruire poſſunt dicta *tom.1.c.19.n.34. & c.27.n.19.*

19 . Decorati ſunt ab Eccleſia multis, variiſque priuilegiis huiuſmodi Clericorum Regularium Ordines. Primo enim Theatini approbati ſunt à Clemente VII. in Bulla *Exponi nobis*, anno 1524. cum facultate Præpoſitum eligendi, alios ad Religionem recipiendi, necnon ſtatuta edendi, & corrigendi, ac priuilegiis, exemptionibus, immunitatibus Canonicorum Lateranenſium donati. Extat Bulla in 1. tomo Bullarij Laërtij Cherubini inter Conſtitutiones Clementis VII. *num.11.* Item idem Pontifex in alia Bulla *Dudum pro parte*, in eodem tomo 1. Bullarij inter Conſtitut. ipſius *num.* 38. alia priuilegia eiſdem conceſſit, videlicet Præpoſitis ipſorum, vt cum Clericis ſubditis occupatis prædicationi verbi Dei, audientiæ confeſſionum, & Theologiæ, ac Canonum ſtudiis, aut infirmitate, vel infirmorum curatione impeditis, poſſent diſpenſare in officio diuino recitando, certum pſalmorum, & orationum numerum ſolum dicendo. De quo priuilegio dixi *tom.1.c.12.n.32.* Item ſuper ieiuniis etiam quadrageſimalibus, licet in hoc non videam ſpecialem gratiam, propter dicta *tom.1.cap.18. n.55.* Inſuper omnia priuilegia omnium ordinum Fratrum tam Mendicantium, quàm non Mendicantium conceſſa, & concedenda illis communicauit. Poſtea Pius V. in Bulla *Ad immarceſſibilem*, anno 1567. plura ipſorum priuilegia confirmans, alia etiam elargitus eſt, & inter ea quod ad proceſſiones cogi non poſſent inſtar aliorum qui in ſtrictiori clauſura viuunt. De quo dixi *tom.1.cap.1.num.47.& in hoc 2.tom.cap.1. num.50.* Declaratum etiam dicitur à Sacr. Congregat. Concilij quod ipſorum Religio quamdiu bona ſtabilia non poſſidet, non comprehenditur decreto de non alienandis bonis Regularium, de quo *tom.1.cap.10.n.2.* Sed cum in illo decreto non ſolum prohibeatur alienatio bonorum ſtabilium; ſed etiam mobilium pretioſorum, ſi prædicta declaratio extenditur ad bona mobilia pretioſa ſpecialem gratiam continet, ſi autem ſolum ad ſtabilia, cum illi ipſa non poſſideant, nihil gratiæ continere videtur. Dicitur etiam à S. Congregatione approbata iſtorum Patrum conſuetudo de non accipiendo pluuiali à principio Veſperarum, ſed ſolum à Capitulo, ſed non illa de non faciendo commemorationem de Patrono Eccleſiæ. De illis Rodrig. *tom.1. qq. Reg. q.3. art.14.* & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici Regulares Theatini.*

20 Clerici Regulares Societatis Ieſu, ſeu Patres Ieſuitæ, approbati primum fuerunt à Paulo III. in Conſtitut. *Regimini*, anno 1540. in 1. tomo Bullarij inter Conſtitut. huius Pontificis *num.25.* Deinde à Iulio III. in Conſtitut. *Expoſcit debitum.* Ampliſſimis priuilegiis decorati ſunt à Paulo III. anno 1545. in Bulla *Cum inter cunctas*, in Bullario Rodriguez *tom.2.* inter Bullas huius Pontificis *num.7.* videlicet circa facultatem concionandi in quibuſvis Eccleſiis, locis, ac plateis communibus, ſeu publicis, de qua vide dicta *tom.1.cap.20. num.5.* Sed aduerte hanc facultatem ſolum concedi deputatis ad id munus per Generalem pro tempore exiſtentem, non autem deputatis per alios prælatos. Circa facultatem audiendi confeſſiones, de illa eodem *tom. 1. cap.19.num. 2.* dictum eſt non ſubſiſtere niſi præmiſſa approbatione Ordinarij, & ſic etiam declaratum dicitur à Sacra Congregatione Concilij. Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Clerici Regulares Societatis Ieſu.* Circa facultatem abſoluendi ab omnibus caſibus, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, de qua etiam dicto *cap.19. à num.15.* dixi, qualiter moderata ſit iis temporibus. Item circa facultatem commutandi vota, de quo dixi eodem *cap.19.num.23.* Præterea circa facultatem dicendi Miſſas ante diem, circa tamen diurnam lucem, & infra horam poſt meridiem, de qua etiam *tom.1.c.21.num.2.* dixi, & nunc dico reuocatam propter decretum Sacræ Congregationis ibi adductum, ſi tamen aliquid priuilegij contineat, prout dicunt aliqui de ſimili conceſſione illis à Gregor. XIII. facta, de qua infra: hanc autem conceſſionem non facit Pontifex Paulus abſolutè, niſi *quando, & quoties ſtante legitimo impedimento; moderno, & pro tempore exiſtenti Præpoſito veſtro id neceſſarium, vel alias in Domino expedire viſum fuerit.* Maximè idem Pontifex Paulus III. in Bulla *Licet debitum*, in 1. tom. Bullar. Laërtij inter Bullas huius Pontificis *num.48.* & in Bullario Rodriguez *tom.2. Bulla 8.* diuerſa priuilegia, & indulta S. Ignatio Loyola eo tempore Generali, ſuiſque ſucceſſoribus, ac aliis eiuſdem Religionis alumnis conceſſit. Poſtea Pius V. in Bulla *Dum indefeſſa*, anno 1571. in 2. tomo Bullar. Laërtij *num.* 131. & in Bullar. Rodriguez *tom.2.num.5.* declarauit Societatem Ieſu, ſeu ipſorum Ordinem vnum ex Mendicantibus eſſe, eorumque gratiis, & priuilegiis conceſſis, & concedendis perfrui. Item Gregor. XIII. præcipuus huius Religionis promotor in Bulla *Quæcumque*, anno 1576. in 2. tomo Bullar. *num. trigeſimoſexto*, ipſos exemit ab onere accedendi ad proceſſiones, & Bulla *Saluatoris*, eodem anno, & in eodem *ſecundo tomo num.39.* vbique Eccleſias, & domos ædificare permiſit, non obſtante priuilegio aliis Ordinibus conceſſo, & concedendo, quod prope eorum loca noua Monaſteria conſtrui nequeant. A ſolutione, & præſtatione decimarum, & onerum illos etiam exemit idem Pontifex Gregor. in Bulla *Paſtoralis officij*, in ſecundo tomo Bullar. *num.51.* Aduertit tamen Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici Regular. Societatis Ieſu*, Leonem XI. modificaſſe hanc conceſſionem circa decimas prout de Iure, & Gregorium XV. reduxiſſe ad terminos Conſtitutionis Gregor. XIII. ac tandem SS. Dominum Noſtrum Vrbanum VIII. Conſtitutionem Leonis ſeruari voluiſſe, niſi quatenus de Iure, vel conſuetudine exempti reperirentur. Item idem Gregor. XIII. in Bulla *Æquum reputamus*, inter Conſtitutiones ipſius *num.1.* & in 2. tomo Bullar. Rodriguez *num.18.* ampliſſimam facultatem illis conceſſit circa Iudices Conſeruatores, de qua latè in hoc 2. *tom. cap.10.* dicetur. Item in Bulla *Vnigeniti Dei, &c.* in ſecundo tomo Bullar. Rodriguez *num.* 19. facultatem illis tribuit medendi citra adustionem, & inciſionem per ſeipſos faciendam, de ſuorum Superiorum licentia, quando Medici ſæculares commodè haberi non poſſunt. De quo dixi *tom.1.c.9.num.15.* Sed aduerte ibi errorem, non enim debes legere *citra aduſtionem & combuſtionem*, vt ibidem ex Sanchez tranſcripſi, ſed *citra aduſtionem, & inciſionem*, vt habet Bulla. Item in

Bulla

huius Pontificis *num.75.* Regulam illorum reformauit iuxta formam ab ipſis ſtabilitam, & Paulus V. in Bulla *Romanum*, anno 1606. *num.20.* ipſis prohibuit tranſitum ad alias Religiones etiam Carthuſienſium ſine Sedis Apoſtolicæ licentia. Ac demum Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus VIII. in Bulla *Sacroſanctæ*, anno 1623. *in 4.tom. Bullar. num.10.* circa illos ſtatuit, quod profeſſi ad Sacerdotium deſtinati in domibus Nouitiarum, vel aliis diſtinctis ex illorum perpetuis redditibus viuere poſſent. Ac in alia Bulla *Romanus Pontifex*, anno 1628. quæ eſt *num.85.* modum illis præſcripſit circa electionem Præfecti Generalis, Conſultorum, & Arbitri Congregationis. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. quæſt.3. art.15.* Barboſa *in Collect. Bullarij, verb. Clerici Regulares miniſtrantes Infirmis.*

25 Clerici Regulares minores gaudent priuilegiis Clericorum Regularium Theatinorum, ex Gregorij XIV. conceſſione in Conſtitut. *Romanus*, anno 1591. in 2.tom.Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.2.* Et ex Sixto V. in Bulla *Sacræ Religionis*, anno 1588. eodem 2. tom.Bullar. inter Bullam Sixti *num.81.* non ſolum Congregationis approbationem, ſed etiam facultatem habuerunt ſtatuta pro eius bono regimine condendi, tria vota emittendi, alios ad religionem recipiendi, officium ſecundum Rom. Eccleſ. vſum recitandi, Sacramenta miniſtrandi, & domos conſtruendi, quæ qualiter intelligenda ſint ex dictis, & dicendis conſtabit. Barboſa *in Collect.Bull.verb.Clerici regulares minores.* Aduertit etiam Laertius Cherubinus in annotationibus ad prædictam Bullam Sixti V. emittere hos Patres etiam quartum votum de non petendo prælaturam extra Religionem. Pro quo vide *cap.13. poſt num.4.*

26 Præterea Clerici Regulares Congregationis Matris Dei Lucæ ſub Gregor. XV. de Concilio S.Congregationis Cardinalium in Religioſos approbati fuere. Variis etiam primùm à Clem. VIII. gratiis, & priuilegiis honeſtati ſunt. Quæ refert Barboſa *in Collect. Bull verb.Cleric.Congregationi. Matris Dei Lucæ.* Specialiter ab eodem Greg.XV. in Bulla *Ad vberes*, ſub die 4. Ianuarij 1623. habent omnia & ſingula priuilegia, immunitates, libertates, facultates, exceptiones, & alias gratias, ac indulta tam ſpiritualia, quam temporalia conceſſa aliis Congregationibus Clericorum Regularium Mendicantium (non tamen Societatis Ieſu) necnon Eccleſiis, & locis Regularibus quibuſcumque, etiam per viam communicationis, &c. Huius Religionis fundator fuit Ioannes Leonardius Diœceſis Lucenſis multis virtutibus, ſigniſque Sanctitatis clarus, vt propterea Gregor. XV. de ipſius vita confici proceſſum, vt poſſet in Beatorum numerum adſcribi, iuſſerit.

27 Tandem Clerici Regulares Scholarum piarum nuncupati, quorum inſtitutum eſt, vt colligitur ex Paulo V. in Bulla *Ad ea*, anno 1617. edita in 4.tom. Bull. *num.3.* gratis, & nullo ſtipendio, mercede, ſalario, aut honorario, pueros in primis elementis, grammatica, computo, ac præcipuè in fidei Catholicæ rudimentis erudire, bonis, atque piis operibus imbuere, ac Chriſtiano more educare, à Gregor. XV. in Bulla *Ad vberes fructus*, anno 1622. edita in 4.tom. Bull. *num.* 14. priuilegiis Mendicantium decorati fuerunt, & poſtea à S.D.N.Vrbano VIII. exempti à proceſſionibus, & aliis actibus publicis. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Clerici pauperes Congregat. Matris Dei Scholarum piarum.*

CAPVT V.

De Regularium Militarium Iuribus, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Militares, ſeu milites regulares qui vocentur.*
Tria hominum genera in eis reperiuntur. ibid.
2 *Clerici profeſſi horum Ordinum ſunt veri, & indubitati Religioſi.*
Idem de Monialibus Cruciatis. ibid.
3 *Aliquid notabile ab huiuſmodi Clericis ludo lucrantes tenentur ad reſtitutionem.*
4 *An Conuerſi illorum ſint verè Religioſi.*
5 *Milites S.Ioannis veri religioſi ſunt.*
6 *Alij etiam Milites, qui tria vota emittunt, ſunt verè religioſi.*
7 *Per ſolenne votum militum S. Ioannis diſſoluitur matrimonium ratum.*
Secus de voto aliorum militum. ibid.
8 *Per vota religionis S.Ioannis diſſoluitur matrimonium ſequens.*
Secus per vota aliorum. ibid.
9 *An vota iſtorum ſint ſimpliciter ſolemnia.*
10 *In quo conſiſtat eorum obedientia, paupertas, & caſtitas.*
11 *Venereos actus exercentes quomodo peccent.*
12 *Ratione voti obedientiæ ad quid obligentur.*
13 *Ad quid ratione voti paupertatis.*
14 *Sunt perſonæ Eccleſiaſticæ*
15 *Status eorum venit in Iure ſub nomine Regulæ, & religionis approbatæ.*
16 *Simonia committitur in venditione, vel emptione habitus Militiarum.*
17 *Non comprehenduntur decreto Concil.Trid.* ſeſſ.25. cap.15.
De militibus tamen S.Ioannis dicitur oppoſitum declaratum. ibid.
Et quod comprehendantur ſub prohibitione de non accedendo ad Monaſteria monialium. ibid.
18 *An comprehendantur decreto eiuſdem Conc.* ſeſſ.6. cap.3.
19 *Milites S. Ioannis eximuntur à contributione pro ſeminariis.*
*Comprehenduntur tamen decreto eiuſdem Conc.*ſeſ.25. cap.19. ibid.
Eximuntur omnes huiuſmodi milites ſacris Ordinibus non initiati à conſtitutione Pij V. de agitationibus taurorum. ibid.
Secus de clericis horum Ordinum dicendum. ibid.
20 *Excluduntur milites iſti à conſtitutione Clem.VIII. de largitione munerum.*
21 *Non comprehenduntur Religioſorum nomine quoties in inſtitutione maioratuum apponitur clauſula excluſiua religioſorum.*
Quid dicendum de militibus S.Ioannis. ibid.
22 *Milites commendatarij non ſunt dicendi habere titulum redditum annuorum.*
Habent illos in adminiſtrationem, & commendam. ibid.
Et quoad vſum æquiparantur iis, qui habent dominium, vel quaſi. ibid.
23 *Idem dicendum de bonis patrimonialibus.*
24 *Non ſunt domini prædictorum.*
25 *Iura reddituum, quæ commendatariis competunt, non ſunt beneficia Eccleſiaſtica.*

Secus

Secus de illis, quæ Clericis ob miniſterium Eccleſiaſticum conferuntur. ibid.

Sed neque illa ſunt ſimpliciter beneficia Eccleſiaſtica. ibid.

26 *An commendæ ſint materia ſimoniæ.*

Quomodo peccet qui illas vendiderit. ibid.

An ad id requiratur aſſenſus Sedis Apoſt. ibid.

27 *An poſſint fructus, & redditus huiuſmodi commendarum tuta conſcientia percipi ab iis, qui actu non militant, ſed otioſè viuunt.*

28 *Quomodocumque ij carent dominio iſtorum.*

Solum habent vſum in ordine ad licita, & honeſta. ibid.

Quid ſi ea ludo, aut alio modo inutili perdant? ibid.

Quantum ludere poſſint. ibid.

An poſſint donare concubinis. ibid.

An ipſæ teneantur ad reſtitutionem eorum quæ acceperunt. ibid.

29 *An poſſint hi Milites inſtituere maioratus.*

30 *Peccant aliquid expendentes contra voluntatem ſuorum Superiorum.*

31 *Maximè peccabunt contra paupertatem, ſi tempore viſitationis infideliter ſe geſſerint.*

32 *Clerici harum Militiarum, & Moniales ad officium diuinum tenentur.*

Secus de ipſis Militibus dicendum. ibid.

Tenentur tamen certas Orationes recitare. ibid.

Sub qua culpa. ibid.

33 *An poſſint de bonis quæ habent teſtari.*

34 *Quid de Clericis horum Ordinum.*

35 *Commendatariis perpetuis ipſorum quænam competant.*

36 *Tenentur de redditibus commendarum eleemoſynas facere.*

37 *Tenentur etiam habitum ſuarum Religionum ſemper portare.*

An ſub cenſura. ibid.

38 *Gaudent priuilegio Canonis.*

39 *Item priuilegio fori.*

Quid verò de nouitiis, & iis, qui in ordine S. Ioannis portant mediam Crucem. ibid.

40 *Item immunitate à gabellis.*

41 *An filij Militum S. Ioannis, & militum aliorum Ordinum extra Matrimonium ſint illegitimi.*

42 *Per ipſorum profeſſionem non vacant beneficia, aut penſiones.*

43 *An ſint capaces eorum beneficiorum, & penſionum, quibus alij Religioſi capaces non ſunt.*

44 *An emittentes votum ingrediendi Religionem ſatisfaciant aſſumpto habitu iſtorum militum, maximè S. Ioannis.*

Quid de tranſitu ad hos Ordines. ibid.

45 *An confiteri poſſint hi milites Confeſſario non approbato.*

46 *Apoſtaſiæ crimen incurrent Religionem deſerendo.*

47 *An poſſint tranſire ad alias Religiones.*

48 *Non peccant accedentes ad Sacramenta pœnitentiæ, & communionis enſe, & pugione accincti, ſi de hoc ſit conſuetudo.*

49 *An, quomodo, & à quibus viſitari debeant Eccleſiæ horum Ordinum.*

50 *Quæ munera poſſint exercere Priores Eccleſiarum illorum.*

51 *De Monialibus ipſorum quid dicendum, maximè quoad clauſuram.*

52 *Milites S. Ioannis quibus priuilegiis gaudeant.*

53 *Quid declaratum ſit circa illos.*

54 *Milites S. Iacobi de Spatha quibus gaudeant priuilegiis.*

55 *Item Milites S. Iacobi de Alcantara, & S. Mariæ de Calatraua.*

56 *Item Milites S. Benedicti de Auis.*

57 *Item Milites S. Lazari.*

58 *Item Milites S. Stephani.*

59 *Quid de Militibus S. Spiritus.*

60 *De ordine militari B. Mariæ de Monte Carmelo.*

Quibus priuilegiis, & indulgentiis potiatur. ibid.

61 *De Ordine militiæ Conceptionis B. Mariæ Virginis, eiuſque priuilegiis.*

MILITARES Regulares ij vocantur qui tribus Religionis votis adſtricti ad militandum contra infideles ſunt inſtituti, & obligati. Quales ſunt Ordinum S. Iacobi, S. Ioannis, Calatrauæ, Alcantaræ, &c. Inter quos tria hominum genera reperiuntur. Alij ſunt viri nobiles, qui tanquam quidam Sacri milites inſtar Machabæorum pro fide ac lege Chriſti cum Turcis, & Sarracenis fortiter dimicant. Alij ſunt Clerici, qui ad diuina miniſteria obeunda recepti in ipſorum Ordinum Domibus in Choro cantant diuinas laudes, Miſſas dicunt, Confeſſiones audiunt, & ſolent Eccleſiis ipſis Ordinibus ſubiectis præfici. Alij vero ſunt, qui ad modum Conuerſorum Religionum Mendicantium, ſeu Monachalium, tum Clericis, tum Militibus in obſequiis domeſticis inſeruiunt. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 13. *c.* 3. §. 1. *quæritur.* Sunt quoque alij Ordines Militares, qui tantum duo vota Religioſa emittere videntur, videlicet obedientiæ, & caſtitatis coniugalis, quales ſunt S. Mauritij, & S. Stephani, de quibus etiam dicendum eſt. 1

Et quidem loquendo de Clericis Profeſſis horum militarium Ordinum, certum, & indubitatum eſt, eos eſſe verè, & ſimpliciter Religioſos. Eo quod caſtitatem ſimpliciter vnà cum paupertate, & obedientia ſolenniter ſub Regula, vel formula ab Eccleſia approbata profitentur. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 1. *art.* 6. Azorius *tom. inſtit. moral. lib.* 13. *c.* 3. §. *ſciendum.* Idem dico de Monialibus Cruciatis horum Ordinum. Propter eandem rationem. Rodriguez *vt ſup.* De Nouitiis autem tam virorum, quam fœminarum philoſophandum eodem modo, ac de Nouitiis viris, ſeu fœminis aliarum Religionum, de quibus *tom.* 1. *cap.* 24. *&* 25. diximus. 2

Vnde male Alcozer. *lib. de ludo, c.* 39. affirmat quod ſi prædicti extra clauſtra viuentes aliquid ludo amittant, non teneri ad reſtitutionem id lucrantes. Cum enim iſti Clerici ſint veri, & indubitati Religioſi, non poſſunt ludo perdere aliquid niſi de licentia ſuorum Superiorum, quæ non eſt præſumenda niſi in aliqua re moderata, iuxta harum Religionum vſum, Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 8. *num.* 38. 3

Loquendo etiam de illis qui ad modum Conuerſorum Religionum Mendicantium, & Monachalium, Clericis, & militibus inſeruiunt, dicendum eſt quod ſi aliqui illorum tria vota, ſicut Clerici, vel milites ipſi profiteantur ſub Regula approbata, vt veri Religioſi cenſendi ſunt, ſicut de ipſis Clericis diximus, & de militibus dicemus. Si autem prædicta vota non emittant, nec ſub Regula viuant, nullatenus Religioſi cenſendi erunt. Huiuſmodi videntur eſſe Fratres Ordinis D. Ioannis portantes mediam Crucem albam, qui vt merè ſæculares reputantur, viuunt enim ſine Regula, & cum ſuis bonis, & vxoribus, & propterea iſti nec priuilegio fori gaudent, neque à tributis ſunt exempti. Rodriguez *tom.* 2 *qq. Regul. q.* 62. *art.* 18. Bobadilla *in politica, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 233. Licet alij putent etiam iſtos fori priuilegio gaudere, eo quod militant ſub Religione habente hoc priuilegium. Aloyſius Riccius *in praxi tom.* 4. *reſol.* 177. *n.* 3. Vide Dianam *tract.* 1. *de immunit. Eccleſiaſt. reſol.* 51. 4

De Militibus verò S. Ioannis pro comperto eſt veros Religioſos eſſe ex vi ſuæ inſtitutionis. Quia habent 5

habent verum, & totale votum caſtitatis, verum etiam votum paupertatis, cum ſint incapaces dominij, imò & vſus ſine ſuperiorum facultate, & verum votum obedientiæ, etiam in re tam ardua, & difficili, qualis eſt aggredi quæcumque pericula belli propter fidei defenſionem. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 1. art. 6.* Suarez. 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 4. num. 5.* [Vnde ipſis Declaratum video à Sacra Congregatione Epiſcoporum & Regularium 10. Maij 1641. verè exemptos eſſe à iuriſdictione Ordinarij.]

6 De aliis porrò Militibus horum Militarium Ordinum, quamuis multi negent eſſe veros Religioſos; nihilominus communior, & probabilior ſententia docet oppoſitum. Supponitur autem eos tria vota Religionis, obedientiam ſcilicet, caſtitatem, & paupertatem vouere. Qui enim ſolum duo ex iſtis, videlicet obedientiam, & caſtitatem promittunt, quales videntur eſſe Milites S. Mauritij, & S. Stephani, vt inferiùs *num. 57. & 58.* dicetur, abſdubiè verè Religioſi non ſunt. De aliis autem id probatur. Primò, quia ita ſupponi videtur in Bullis Pontificiis, quas refert Didacus de Motta in ſpeciali opere de hac re, *lib. 1. & 2.* Secundò, quia emittunt vota obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis, quatenus conducunt ad finem qui eſt vitam exponere pro fidei, & Eccleſiæ defenſione. Tertiò, quia ſtatus illorum eſt ſtatus perfectionis, cum non ſit ſtatus vitæ ordinariæ, ſed obſeruantiæ conſiliorum Euangelij, cum traditione perpetua in obſequium Dei, & ad prædictum finem. Nauarrus *conſil. 11. de Regularibus, quod incipit, Quidam eruditiſſimus.* Suarez *tomo 4. de Relig. tractat. 9. lib. 1. cap. 4. num. 9.* & alij.

7 Hinc per ſolenne votum Religionis quod faciunt milites S. Ioannis diſſoluitur matrimonium ratum non conſummatum præcedens; quia re vera eſt ſolemne votum religionis approbatæ, atque ita gaudere debet priuilegiis talis. Nauarrus *conſ. 1. de Conuerſ. coniug.* Azorius *tom. 1. inſtit. moral. lib. 13. cap. 6. §. quartò quæritur.* Loquendo autem de voto quod alij Equites militarium Ordinum faciunt, non diſſoluitur per illa Matrimonium ratum. Impoſſibile enim eſt, vt Matrimonij vinculum diſſoluatur per illud votum quod ſimul ſtare poteſt cum Matrimonio, quale eſt horum Equitum. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. c. 4. n. 28.*

8 Similiter licet per vota Religionis S. Ioannis dirimatur Matrimonium ſubſequens, cum verè ſit votum ſolemne, & omnimodæ caſtitatis, per vota tamen aliorum militarium Ordinū non dirimitur. Motta *lib. 2. c. 2. §. 19. n. 18.* Diana *tract. 2. de Dub. Regul. reſol. 30.*

Propterea quidem etſi appellet ſolemne votum Ordinis S. Ioannis, vota tamen aliorum Ordinum militarium non appellat ſimpliciter ſolemnia, ſed ſolum quoad aliqua, videlicet quoad perpetuitatem. Suarez 4. *tomo de Relig. tractat. 9. libro primo, capite 4. num. 29.* De quo non multùm curandum dummodo talia vota ſufficientia dicantur ad conſtituendam veram Religionem, iuxta dicta *num. 6.*

9 Conſiſtit autem generaliter loquendo, & præſcindendo à particularibus obligationibus horum Ordinum, eorum obedientia in hoc quod debeant obedire Magiſtris, & Superioribus in iis, quæ ad externa opera vitæ actiuæ ſpectant, & ad militiam ordinantur. Paupertas, quod non habeant dominum omnino liberum bonorum quæ poſſident, ſed dependens à voluntate, & licentia ſuæ Religionis. Caſtitas autem in militibus S. Ioannis in omnimoda abſtinentia à venereis etiam per actum coniugalem, in aliis verò militibus in abſtinentia ab eiſdem venereis extra Matrimonium, & etiam in Matrimonio quando, & eo modo qui fuerit neceſſarius ad finem illorum, qui eſt defenſio fidei, & Eccleſiæ in bello, & ipſis præceptus à Superioribus, Suar. 4. *tom. de Relig. tract. 9. lib. 1. cap. 4. num. 16.* De variis modis quibus profeſſionem emittunt milites, tractat Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 5.*

Hinc conſequenter tam milites S. Ioannis quomodocumque venereos actus exercentes, quàm aliorum Ordinum Milites extra Matrimonium peccantes, tenentur confiteri prædictam circumſtantiam voti caſtitatis emiſſi. Eorum namque peccata carnis duplici conſtant malitia ſpecie diuerſa, ſcilicet contra caſtitatem, vel temperantiam, & contra virtutem Religionis, ſeu votum, quæ eſt ſacrilegij. Ayala *in libello Ordinis S. Iacobi.* Rodriguez *tomo 1. quæſt. Regular. quæſt. 13. art. 2.* Diana *tractat. 2. de Dub. Regul. reſolut. 30.*

Ratione etiam voti obedientiæ, quod emittunt, videntur obligati ad non diſponendum de ſuis perſonis, niſi de licentia expreſſa, vel ſaltem implicita ſuorum Superiorum, Magiſtrorum videlicet, &c. cum ratione talis voti quodammodo non ſint ſui, ſed Religionis. Vnde non licet illis ſe homagio, confœderatione, aut iuramento aſtringere alicui perſonæ, obligare ſe alicui feudo, maximè iuramento præſtito, loquendo de feudo per quod obligentur ad aliquod ſeruitium reale, ſiue perſonale, quod dedeceat ipſorum perſonas, implicare ſe bellis Chriſtianorum, ſine Superiorum licentia, &c. Rodrig. *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 71. art. 2.*

Ad quid autem teneantur ratione voti paupertatis, 10
quod etiam emittunt, & quæ poſſint facere non obſtante prædicto voto, in ſequentibus dicetur.

Sunt etiam ſimpliciter dicendi Eccleſiaſticæ per- 11
ſonæ, cùm ſint veri Religioſi, vt diximus. Nauarrus *in tract. de redditibus Eccleſ. quæſt. 1. monit. 55. & 9. 3. monit. 27. & 29 & conſil. 10 & 23. de Regularib.* Et eſto Religioſi non eſſent, adhuc dici poſſe videtur, eſſe perſonas Eccleſiaſticas, cum ſint ſpeciali modo Deo dicatæ, & ſub Regula Religioſa viuentes. Quæ ratio etiam probat idem de illis militibus, qui non tria, ſed tantum duo vota emittunt.

Item eorum ſtatus venit in Iure ſub nomine Re- 12
gulæ, & Religionis approbatæ. Tum quia id videntur probare teſtimonia Pontificum eos approbantium, tum etiam quia profeſſio in his Ordinibus valida eſt, ergo Religio ipſa approbata in Iure, cum *ex cap. vlt. de Relig. domib.* omnis profeſſio facta in Religione non approbata non eſt valida. Suarez *tom. 4. de Relig. tractat. 9. lib. 1. capite 4. num. 27.*

Vnde ſimoniæ peccatum committitur in venditio- 13
ne, vel emptione habituum horum Ordinum. Tum quia ſunt veræ Religiones, vt diximus: tum quia eſto tales non eſſent, nihilominus habitus ipſi dant ius ad multa priuilegia Eccleſiaſtica, ac per conſequens habent annexionem cum re ſpirituali. Azor. *tom. 1. moral. lib. 13. c. 2. §. At verior.* Nihilominus, ſi pecunia vel aliquid aliud detur pro prædictorum Ordinum habitu, non vt pretium, ſed alio titulo, non eſſet ibi ſimonia, quæ ſolum committitur dum datur, vel promittitur temporale pro ſpirituali, tanquam pretium illius. Diana *tract. 2. de Dub. Regul. n. 64.* Quid verò dicendum de Commendis quæ huiuſmodi militibus dari ſolent, an ſcilicet ſint, vel non materia ſimoniæ, conſtabit inferius *num. 16.*

Non comprehenduntur in decreto Conc. Trid. 14
ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 15. vbi ſtatuitur, vt in quacumque Religione, tam virorum, quam mulierum profeſſio non fiat ante 16. annum, nec in minori tempore quam poſt annum approbationis. Ratio eſt, quia etſi verba Concilij generalia ſint, nihilominus Sacra Congregatio Cardinalium declarauit non comprehendere *Ordines Regulares militares*, abſdubiè quia reſpectu illorum talis obſeruantia neceſſaria, aut accommodata non eſt. Azorius *tom. 1 inſtit. moral. lib. 13. cap. 4. §. 2. quæritur.* Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 9. lib. 1. capite 4.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. miles Regularis 2.* Dicitur tamen milites S. Ioannis Hieroſolymitani comprehendi

comprehendi in prædicto decreto ex peculiari ipſorum ſtatuto & declaratione S. Congregationis. Armendariz *lib.7.de Relig.num.* 16. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Milites S. Ioannis Hieroſolymitani.* Vbi etiam de illis refert idem Barboſa declaratum eſſe ab eadem Sacra Congregatione, comprehendi decretis Concilij, etiam vbi de eis non fit expreſſa mentio, niſi ſpecialibus priuilegiis poſt Concilium muniantur. De qua declaratione, vel ſaltem de ipſius intelligentia multùm dubito, cum iſti milites S. Ioannis valde priuilegiati ſint, & exempti, vt colligitur ex Pio IV. *in Bulla Romani intereſt*, quæ eſt 29. inter Bullas huius Pontificis in 2. tomo Bullar. Dicitur etiam declaratum à Sacr. Congregat. Epiſcop. & Regular. præfatos milites S. Ioannis comprehendi ſub decreto, quo Regularibus prohibetur acceſſus ad Monaſteria Monialium. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Eques Hieroſolymitanus.*

18 Nec etiam comprehenduntur in decreto eiuſdem Concilij *ſeſſ. 6. cap. 3.* vbi habetur, quod nemo ſæcularis Clericus vel Regularis, cuiuſvis priuilegij prætextu tutus cenſeatur, quominus ſi deliquerit extra Monaſterium degens, ab Ordinario loci viſitari, puniri & corrigi valeat. Quoniam pœna, & odia iure, vel ſtatuto contra Religioſos conſtituta, non trahuntur ad eos. Vnde Pontifices ſæpius illos expreſſe à communibus ſtatutis odioſis excipiendos declararunt, vt conſtabit inferius de Greg. XIII. in ſtatuto de ſpectatoribus agitationis taurorum, & de Clem. VIII. in prohibitione de largitione munerum. Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 4.*

19 Specialiter milites S. Ioannis excipiuntur à Concil. Trident. *ſeſſ. 23. cap.* 18. ne teneantur contribuere pro ſeminariis. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 1. artic. 6.* Comprehenduntur tamen decreto eiuſdem Concilij *ſeſſ. 25. cap.* 19. vbi agitur de Regularibus prætendentibus ſe per metum ingreſſos religionem, aut per vim, vt refert ex declaratione S. Congregationis Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Eques Hieroſolymitanus, & verbo Milites S. Ioannis Hieroſolymitani*, citans etiam Armendariz. Similiter Gregor. XIII. eximit omnes huiuſmodi milites ſacris Ordinibus non initiatos à Conſtitutione Pij V. & pœnis in ea contentis contra eos qui agitationibus taurorum aſſiſtunt, vt dictum eſt *tom. 1. cap. 10. num. 7.* & docet Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. quæſt. 68. art. 2.* Nec comprehenduntur in Conſtitutione Clementis VIII. de qua *ibidem.* Eſto enim prædicta Conſtitutio Pij V. Monachos, & Fratres, ac cuiuſcumque Ordinis, & inſtituti Regulares comprehendere voluerit, non tamen huiuſmodi odiis, niſi exprimantur. Rodriguez *vt ſup. art. 2.* Includuntur tamen in hac prohibitione Clerici horum Ordinum militarium, ſicut omnes alij Regulares, cum communibus legibus aliorum Regularium comprehendantur. Rodriguez *vt ſupra.*

20 Excluduntur etiam à Clemente VIII. in conſtitutione *de largitione munerum Regularibus interdicta*, vt patet illis verbis (*non tamen militiæ*) & ita tenet Diana *tract. de paupert. Religioſ. reſolut.* 23. Imò ex eo quod Pontifex in hac Conſtitutione omnes Religioſos comprehendat, excipiat autem hos milites, colligitur eos eſſe veros Religioſos, iuxta dicta *ſuprà num* 6. cum exceptio firmet regulam in contrarium. Diana *ibidem.*

21 Nec etiam comprehenduntur Religioſorum nomine, quoties in inſtitutione maioratuum apponitur clauſula excluſiua Religioſorum. Etſi enim Religioſi ſint, viuunt tamen ſæculari modo, imò ſplendidè, & paupertas quam profitentur eſt ampliſſima, nec in eis procedunt rationes, quæ in aliis Religioſis, & ita capaces ſunt obtinendi maioratus. Molina *tom 3. de iuſt. diſp.* 623. *num.* 5. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap.* 15. *num.* 5. 47. & 49. Quod intellige niſi Conſtitutiones Ordinum obſtent, & quoad milites S. Ioannis, niſi in inſtitutione maioratus appoſita ſit aliqua clauſula, qua denotetur poſſeſſorem illius debere ducere vxorem, quia hoc repugnat his militibus. Maioratuum ergo inſtitutores rectè, & prudenter in ipſa inſtitutione adiicere ſolent clauſulas, quibus id explicetur. Molina *de Hiſpanor. primogen. lib. 1. cap. 13. num. 98. & 99.*

22 Cum autem ratione voti paupertatis quod emittunt, dominij incapaces ſint, ideo milites Commendatarij reddituum annuorum, quos habent, non ſunt dicendi habere titulum, propriè loquendo, nam appellatione tituli in hac parte intelligitur dominium, vel quaſi dominium. Habent ergo prædicta in adminiſtrationem, & commendam. Propter hanc enim cauſam Commendatarij vocantur. Quoad vſum tamen æquiparantur iis, qui dominium, vel quaſi dominium, id eſt titulum habent, quia ſcilicet illis bonis fruuntur Superiorum permiſſu, ſoluendo aliquam penſionem Religioni, vel ſaltem aliqua faciendo quo denotetur vſum illorum bonorum à voluntate Superiorum pendere. Azorius *tom. 1. lib. 13. cap. 4.*

23 Idem, & propter eaſdem rationes, dicendum de bonis patrimonialibus, quæ ſcilicet hæreditate, aut propria opera, aut donatione acquiſierint milites iſti, ſiue ante profeſſionem, ſiue poſt illam, eorum ſcilicet non habere proprietatem, aut dominium, ſed ſolùm vſum ad voluntatem Superiorum. Nauarrus *comment. 2. de Regularib. num. 56. & apolog. ad lib. de redditib. quæſt. 3. monito 12.* Motta *tract. de confirmat. Ordin. milit. S. Iacobi lib. 2. cap. 2. & in lib. inſtruct. vt Commendatarij tendant ad perfect. cap. 4. §. 4. num. 49.*

24 Neque audiendi ſunt quidam, etſi alias docti, qui admittunt huiuſmodi Commendatarios (eos ſcilicet quibus permiſſum eſt contrahere Matrimonium) eſſe veros dominos prædictorum bonorum. Molina *tom. 1. de iuſt. diſput.* 141. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap.* 8. *num.* 28. Hi enim Theologi dum mites, & ſuaues eſſe volunt in huiuſmodi milites, acres tamen, & acerbi ſunt in illos, eis tollentes veram rationem Religioſorum, impoſſibile enim eſt veram rationem Religioſi cum proprietate, & dominio, præſertim expedito componere. Vnum ergo de duobus affirmare debent, vel prædictos milites Religioſos non eſſe, quod non eſt dicendum, vt conſtat ex dictis, vel dicendum eos non habere bonorum ſuorum proprietatem, aut dominium, ſaltem liberum, & expeditum, quia hoc eſt de eſſentia veri Religioſi. Alias ſolùm Religioſos de nomine, & eorum, quorum vana eſt, & lubrica Religio, eos appellare liceret.

25 Iura etiam annuorum redditium, quæ huiuſmodi equitibus commendata ad vitam conferuntur, & Commendæ vocantur, non ſunt verè, & ſimpliciter beneficia Eccleſiaſtica. Ratio eſt, quia etſi ex decimis Eccleſiaſticis colligantur, & perſonis Eccleſiaſticis dentur, & à Magiſtro Ordinis, nihilominus non dantur ob munus aliquod Eccleſiaſticum, ſeu adminiſtrationem factam, ſed ob militiam, in qua ſe debent exercere, ac proinde non ſunt propriè beneficia Eccleſiaſtica. Præſertim quia beneficia Eccleſiaſtica habent annexam obligationem officij diuini perſoluendi, tonſuram, & Clerici veſtem portandi, quod deficit in huiuſmodi Equitibus. Mandoſius *comment. ſuper regul. 3. Cancellar. quæſt. 11. num. 4.* Azorius *tom. 1. inſtit. moral. lib. 13. cap. 3.* Iura autem redditúum qui in huiuſmodi militaribus ordinibus Clericis conferuntur ob miniſterium Eccleſiaſticum, quo ipſi Clerici inſeruiunt Ordinum Eccleſiis, ſunt vera beneficia Regularia, cum nihil illis ad rationem beneficij neceſſarium deficiat. Azorius *vt ſupra.* Nihilominus adhuc illa nō dicenda ſimpliciter beneficia Eccleſiaſtica, quia non ſunt perpetua, ſed amouibilia, & dependentia

à

à voluntate Superiorum. Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 19. à num.* 104. Vide dicenda *cap.* 18. *num.* 6.

26 Ex quo fit quod etſi Commendæ Clericales, illæ ſcilicet, quæ dantur propter ſpiritualem adminiſtrationem, vel ſpirituale miniſterium, curam videlicet animarum, ſint materia ſimoniæ, ita vt ſi vendantur, vel emantur, ſimonia committatur, Commendæ verò aliæ quæ huiuſmodi militibus dantur non propter ſpiritualem adminiſtrationem, aut functionem, ſed titulo merè laico, ſcilicet ob militiam gerendam, vt ſubſidia videlicet, vel ſtipendium ipſius, non ſunt materia ſimoniæ, cum ſint res temporales. Suarez *tom. 1. de ſimonia, cap.* 27. Bonacina *de ſimonia quæſt.* 4. Nihilominus ſi vendantur ſiue à Rege, Principe, vel Magiſtro Ordinis, qui illas diſtribuunt, graue peccatum committitur. Tum quia prædicti non ſunt Domini, ſed diſpenſatores illarum, tum quia ſic dabuntur indignis, quod eſt intrinſecè malum, vtpotè contra finem inſtitutionis illarum. Suarez, & Bonacina *vt ſuprà*. Cum autem ſint bona Eccleſiaſtica, videtur caſu quo aliquando vendantur, vendi, aut alienari non poſſe ſine aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, propter Extrauag. *Ambitioſæ*, vbi bonorum Eccleſiaſticorum alienationes prohibentur. Couarrum. 2. *var. cap.* 16. *num.* 3. Riccius *in prax. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 76. & 79. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſp.* 2 *quæſt. vnica, punct.* 2. *num.* 13.

27 An verò huiuſmodi fructus aut redditus, quos habent iſti milites Commendati poſſint tuta conſcientia percipere actu non militantes; nec arma capientes, ſed otioſè, vel vitioſè in Curiis Principum, & vrbibus degentes, meritò dubitant plures. Multi volunt eos non poſſe tales fructus, aut redditus tuta conſcientia recipere. Quia ipſis ſunt conceſſi, vt contra Sarracenos, & alios Eccleſiæ hoſtes prælientur, & quod datur ob aliquam cauſam, ea non ſubſiſtente, nihil valet. Aliis autem dicta opinio duriuſcula videtur, & fundamentum ipſius infirmum, eo quod licet prædicta bona militibus iſtis dentur cauſa militiæ, ſed non ea conditione, & lege, vt actu militent. Ad hoc inclinare videtur Azorius *tom. 1. inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 4. §. 7. *quæritur*. Verumtamen mihi videtur huius deciſionem pendere, tum ex ſtatutis horum Ordinum, tum ex modo quo ipſis prædicta bona conferuntur. Si enim vel ex prædictis ſtatutis, vel ex modo quo ipſis dicta bona conceduntur, habetur eos teneri actu militare, vt illis potiantur, ſine dubio non poſſunt actu non militantes, ſed otioſè, vel vitioſè ſine vllo militiæ exercitio viuentes illis potiri. Si autem ex ſtatutis Ordinum, vel modo quo prædicta bona ipſis conceduntur, nihil tale habeatur, etſi non teneantur actu militare, tenentur tamen eſſe in præparatione animi ad militandum quoties ipſis iniunctum fuerit, vel occaſio, aut neceſſitas poſtulauerit. Alias omnino nugatoriè, & vanè militum nomine, & præmio gaudere poſſent.

28 Sed ſiue actu militent, ſiue non huiuſmodi Equites, prædictorum bonorum, & quorumcumque aliorum ſibi ex patrimonio, vel alio modo competentium dominio carent, ratione voti paupertatis quod emiſerunt, vt dictum eſt: vnde ſolùm habent vſum illorum in ordine ad licita, & honeſta, non tanquam ſuorum, ſed tanquam ſibi commiſſorum, ac commendatorum, nutu, & voluntate Superiorum, prout alij Religioſi, quia hoc ſolùm permittit votum paupertatis. Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 4. §. *octauò quæritur*, & §. *nono quæritur*. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. quæſt.* 58 *art.* 5. Nauarrus *lib. de redditibus, quæſt.* 1. *num.* 95. & 96. & *quæſt.* 3 *n.* 30. & 31. & *Apolog. ad lib. de redditib. n.* 6. Quidquid dicat in contrarium Sanchez *lib. 7. in decalog. cap.* 8 *num.* 29. Vnde ſi fructus, aut redditus huiuſmodi ludendo, aut alio vano, inutili, ſeu futili modo impendendo perdant, non ſolùm peccant grauiter, vel leuiter, iuxta capacitatem materiæ, ſicut alij Religioſi contra votum paupertatis, ſed etiam ij, in quos ipſi prædicta bona transferunt ad reſtitutionem tenentur, vt docent aliqui apud Azorium *vt ſupra*, §. *decimò quæritur*, quia talia bona non ſunt ipſis conceſſa niſi in ordine ad honeſtos, & licitos vſus, nec voluntas Superiorum eſt, aut poteſt eſſe, vt in vanos, & inutiles ea expendant. Verum eſt huiuſmodi Equitibus militaribus, tum ratione nobilitatis, tum ratione finis Religionis militaris, qui non eſt ſtrictam obſeruantiam ſeruare, ſed militiam pro Chriſto quando opus fuerit ſectari, licere ſæpius ludere ludis honeſtis aliquam pecuniæ quantitatem, & facere aliquas, & plures expenſas quæ aliis Religioſis non licent, quod iuxta prudentis arbitrium, tum ex vſu inter timoratos, tum ex conceſſu Prælatorum metiendum eſt. Donare tamen concubinis non poſſunt, ita vt illorum donatio etiam iuramento firmata, ſit irrita, vt docent multi, quos ſequitur Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. q.* 27. *art.* 11. *in fine*. Cæterum probabiliter, vt credo, excuſari poſſunt à reſtitutione facienda eorum quæ ab illis acceperunt, tam prædictæ concubinæ, quàm alij cum quibus illicitè luſerunt, eo quod Religiones iſtæ vſu, & praxi nihil de iſtis rebus malè donatis curare videantur, ita vt eas quaſi remittere cenſendæ ſint.

Hinc etiam valdè probabile eſt, poſſe hos milites etiam Commendatarios, ſiue de bonis patrimonialibus, ſiue de reddititibus Commendarum maioratus inſtituere, non ſecus atque alios ſæculares, ſi hoc illis ſpecialiter non ſit prohibitum. Non quidem quia prædictorum bonorum dominium habeant, vt malè quidam putant, ſed quia Religiones iſtæ militares, & Prælati ſupremi ipſarum hoc videntur permittere. Molina *tom.* 3. *de iuſt. diſp.* 604. *fin.* Sanchez *lib.* 7 *in decalog. cap.* 8. *n.* 31.

Peccabunt tamen mortaliter contra votum paupertatis, ſi in his, aut aliis vſibus expendant prædicta bona contra ſuorum Superiorum beneplacitum. Hoc enim ad minus eſt neceſſarium pro voto paupertatis, quod emiſerunt. Iſta *in Confeſſionario, in interrogationibus circa votum*. Motta *in lib. inſtructionis, vt Commendatarij tendant ad perfectionem*, & Sanchez *lib.* 7. *in decalog. c.* 8. *n.* 3. 30

Peccabunt etiam mortaliter contra votum paupertatis, ſi tempore, & occaſione quibus Religiones ipſæ, ipſorum Prælati, vel viſitatores iuſſerint, non præſentauerint inuentaria rerum, quas poſſident, aut in eis conficiendis infideliter ſe geſſerint aliqua occultando, quia paupertas ab eis promiſſa hoc ad minus requirit. Iſta *in Regula Commendatariorum D. Iacobi, in proœmio, & in confeſſionario, in interrogationibus circa votum*. Quod tamen benè intelligit Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 7. *num.* 34. quando notabilis eſſet mora in inuentario conficiendo, & quando occultatio eſſet rei notabilis, aliàs ſolùm peccatum veniale committent, magis, vel minùs leue, iuxta maiorem, vel minorem grauitatem materiæ. 31

Ex alumnis horum militarium Ordinum tenentur ad Officium diuinum, ſeu horas Canonicas Clerici in ſacris Conſtituti, & Moniales, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 2. & 3. & *c.* 25. *num.* 13. De clericis autem non in Sacris conſtitutis, ſed ad Chori ſeruitium deputatis Philoſophandum videtur eodem modo, ac de aliis Religioſis, iuxta dicta eodem *cap.* 12. *num.* 3. Milites autem horum Ordinum non ſunt obligati ad Officium diuinum, quia etſi ſint Religioſi, iuxta dicta, non tamen ſunt addicti Choro, cultui diuino, aut Eccleſiaſticis miniſteriis, ſed militiæ. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 13. *cap.* 4. §. *quintò quæritur*, Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de horis canonicis, cap.* 19. Quod etiam verum puto de militibus commendatis, ſeu 32

Commendatariis horum Ordinum, cum nec ratione Religionis militaris ad id obligentur, vt dictum eſt, nec ratione Ordinis ſacri, cum illo careant, nec ratione beneficij Eccleſiaſtici, cum Commenda beneficium Eccleſiaſticum non ſit, nec conſuetudinis, quæ non extat, vt credo. Quod dixerim contra Bonacinam *de bonis canonicis diſp.1. quæſt.2. punct.4.n.3.* Clerici autem horum Ordinum militarium beneficia Regularia quantumuis manualia habentes ad Officium diuinum tenentur, tum ratione Ordinis ſacri, tum ratione beneficij. Bonacina *ibidem num.2.* Imò milites ipſi tenentur recitare eas Orationes, quas loco Horarum Canonicarum Regula ipſis præſcribit. Iſla *ſuper Regulam Commendat. D. Iacobi c.6.* Qui licet dicat hanc obligationem eſſe ſub mortali, alij tamen id negant. Nauarrus *cap. quando, 7. num. 23.* Sanchez *2. tom. conſ. moral. lib.7.c.2. dub.5.* Conſulenda ſunt tum verba Regulæ, tum dicta *tom.1.c.7.* de obligatione Regularium ratione Regulæ ſui Ordinis.

33 Probabile eſt poſſe huiuſmodi Equites Ordinum militarium de ſuorum redditnum fructibus, & de aliis bonis ipſorum teſtari, ſi vſu, conſuetudine, vel Conſtitutionibus particularibus non ſit illis hoc interdictum, ſed permiſſum. Ratio eſt, quia etſi ratione voti paupertatis id non ipſis liceret, ſi tamen talis vſus, conſuetudo, aut Conſtitutio hoc illis prohibens non exiſtat, videtur illis à Religione permitti, ac per conſequens licitè fieri. Nec obſtat Conſtitutio Pij V. *Sacroſanctum*, anno 1568. edita, quæ eſt inter Conſtitutiones huius Pontificis 2.tom. Bullar.73. quia in ea ſolùm reuocat omnes & quaſcumque licentias, ſeu facultates teſtandi his Equitibus conceſſas, non tamen Ordinis Conſtitutiones vel vſum, aut conſuetudinem legitimè præſcriptas. Azorius *tom.1. inſtit. moral. lib.13.c.5.* Adde Gregor. XIII. reuocaſſe prædictam Conſtitutionem Pij V. concedendo illis facultatem teſtandi, iuxta priſtinam eorum conſuetudinem. Sanchez *lib.7. in Decalog.c.8.n.30.* Vide dicenda *infrà à num.54.*

34 Clericos etiam horum Ordinum Militarium extra clauſtra viuentes de licentia Superiorum poſſe teſtari cum quibuſdam conditionibus, aſſerunt Iſla *in Reg. horum Commendatariorum c.20.* Motta *in lib. inſtruct. vt Commendatarij tendant ad perfectionem, c.4.§.4.num.52.* Cum tamen iſti ſimpliciter veri, & indubitati ſint Religioſi, teſtari autem prohibitum Religioſis ſit, iuxta dicta *tom.1.c.9.n.19.* ideo ad priuilegia, Conſtitutiones, & legitimas eorum conſuetudines attendere oportet, Sanchez *lib.7. in decalog.c.8.n.37.*

35 Commendatariis perpetuis Ordinum militarium competunt ea quæ veris Prælatis competere poſſunt. Rodriguez *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.27. art.12.* Quod intellige quantum ad diſpoſitionem redditnum ſuarum Commendarum, ſeruato iure Ordinis, & voto paupertatis, non tamen poſſunt alienare, nec locare niſi ſeruatis ſeruandis. [Hinc etiam declarauit Sacra Congregatio Epiſcoporum & Regularium 5. Iulij 1640. pro Ciſtercienſib. quod gubernatio ipſorum ſpectaret ad eorum Superiores, non verò commendatarios.]

36 Tenentur de redditibus Commendarum eleemoſynas elargiri, & ſuarum Eccleſiarum neceſſitatibus ſuccurrere, eo quod prædicti reddítus ſunt bona Eccleſiaſtica ex decimis, vel primitiis Eccleſiaſticis deducta, etſi illis applicata pro bello contra infideles gerendo, atque adeo dum tale bellum non inſtet, tenentur pauperibus, & Eccleſiarum indigentiis ſubuenire, aliàs defraudatores, & vſurpatores erunt bonorum Eccleſiaſticorum. Martinus de Ayala *in Compend. Ordin. milit. D. Iacobi.* Rodrig. *tom.2. quæſt. Regul. quæſt.75. art.5.* Specialiter de Commendatoribus, quibus commiſſa ſunt, vel commendata Hoſpitalia, vel Hoſpitalitas ſic ſcribunt graues Auctores. *Notandum eſt illud quod traditur à Rebuffo, ſcilicet aduerſus Commendatarios. Hoſpitalitas (inquit) debita non ſeruatur, ſed tota amittitur; nam quoties quiſque commendatarius Hoſpitalem ſe exhibeat, aliorum ſit iudicium, quæ tamen plurimùm eſt commendata, vt Gloſſa, & Doctores ſcribunt. Hodie quidem Commendatarij tantum abſunt ab hac Hoſpitalitate, vt quæ poſſunt à pauperibus eripiant: vnde quia Hoſpitalitas deceſſit, ſucceſſit indictio fiſci, Decimarum, & aliorum onerum præſtatio, vt in ſacris Canonibus habetur: hoc tollit fiſcus quod non accipit Chriſtus.* Azor. *tom.1 lib.2.c.22.§. vndecimò quæritur.* Rodriguez *tom.2. quæſt. Regul. q.84. art.2.*

Tenentur etiam habitum ſuarum Religionum ſemper portare. Tum propter particulares ipſarum Conſtitutiones, tum etiam quia non eſt certum comprehenſos non eſſe in lege communi, *cap.2. ne Clerici, vel Monachi in 6.* vbi excommunicatione maiori innodantur Religioſi habitum ſuæ Religionis temerè dimittentes, de quo diximus *tom. 1. cap. 13.* Cum enim ſint verè Religioſi, dubitari iure poteſt an in prædicta lege comprehendantur, etſi ex alia parte, cum ipſi quoad odia, & rigores nomine Religioſorum non veniant, probabile ſatis ſit non comprehendi. Pro his etiam militibus beneficia Eccleſiaſtica obtinentibus extant duæ Conſtitutiones Sixti V. in 2. tomo Bullarij *n.92.* circa habitum quem portare debent. Rodriguez *tom.2. quæſt. Reg. quæſt.76. art.2.* Declaratum autem eſt à S. Congregatione Militem Regularem ſi fuerit Canonicus, non poſſe ſupra habitum Canonicalem deferre Crucem Ordinis militaris. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. miles Regularis 2. & verbo Canonicus Protonotarius.* 37

Gaudent priuilegio canonis, ita vt illos percutiens incidat in excommunicationem latæ ſententiæ, *can. ſi quis* cum ſint verè Religioſi, & perſonæ Eccleſiaſticæ. Garzia *de Benefic. 1. part. c.4.* Diana *tract. de immunit. Eccleſiaſt. reſol.72.* Portellus *in Dub. Regul. verbo manus violenta, n.7.* Nec id negari poteſt niſi ab opinantibus non eſſe verè Religioſos. Vnde etiam videtur extendendum hoc priuilegium ad Nouitios eorum, cum etiam tempore Nouitiatus perſonæ Eccleſiaſticæ ſint, & in fauorabilibus Nouitij æquiparentur profeſſis, iuxta dicta *tom.1.c.3.n.16.* 38

Pariter etiam fori priuilegio gaudent hi milites, propter eaſdem rationes, vt poſt multos Auctores tenet Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg. 12. n.45.* quorum aliqui etiam hoc extendunt ad Nouitios. Vide Mottam *de Confirmat. Ord. D. Iacobi lib.2. cap.2. §.9.* Dianam *tract. de immunit. Eccleſiaſt. reſol.72. & tract. de paupert. Religioſ. reſol.23.* Quid verò dicendum de Equite Hieroſolymitano, qui percuſſit aliquem Clericum, qualiter ſcilicet Epiſcopus ſe gerere debeat circa illum, habetur ex declaratione S. Congregat. apud Aldanum *in Compend. Canon. reſolut. lib.2. tit.3. num.3.* & Barboſam *in Collect. verb. Eques Hieroſolymitanus.* Quid etiam dicendum de iis qui in Ordine S. Ioannis mediam Crucem portant, conſtat ex dictis *ſupra num.4.* 39

Idem etiam affirmandum de immunitate à gabellis, eſſe ſcilicet prædictos Milites ab illis immunes. Propter dicta, nempe quia ſunt verè Religioſi, vel ſaltem Eccleſiaſticæ perſonæ. Flores de Mena *lib. 2. quæſt. 21. n.205.* Diana *in tract. de immunit. Eccleſiaſtica, reſol.49.* Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.14.* qui etiam *n.15.* id priuilegium extendendum dicit ad vxores viduas horum Militum. 40

Eorum filij, videlicet quomodocumque habiti à Militibus S. Ioannis, & ab aliis Militibus Ordinum extra matrimonium, ſunt illegitimi, cum ſint filij religioſorum, & ita habetur *in l. 11. Tauri.* Rodrig. *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.13. art.2.* Vnde conſequenter 41

dicendum

dicendum filios horum militum ante matrimonium habitos, etiamſi ex copula cum ſoluta, non eſſe naturales, cum ſint ſacrilegi contra votum caſtitatis, nec legitimari per ſubſequens matrimonium, propter eandem rationem. Rodriguez *ibid.* Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. reſolut.* 30.

41 Per ipſorum profeſſionem non vacant beneficia aut penſiones quas antea habebant. Ratio eſt, quia *cap. Beneficium, de Regularibus in* 6. decernens beneficia (idem dico de penſionibus) vacare per profeſſionem Religioſorum, cum ſit odioſum, non videtur intelligendum de huiuſmodi Militibus, qui etſi, vt dictum eſt, eſſentialiter Religioſi ſint, modum tamen Religioſorum non ſeruant: propterea enim à ſimilibus odiis, vt dictum eſt, eximuntur. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 5. *&* 9. aliter tamen loquens de Militibus S. Ioannis, ſed mihi videtur æquales eſſe quoad hoc omnes hos milites, propter rationem allatam, niſi pro ipſis ſit aliqua ſpecialitas.

43 Probabile etiam eſt capaces eſſe eorum beneficiorum, & penſionum quibus alij Religioſi, iuxta dicta *cap.* 2. capaces non ſunt. Tum quia non comprehenduntur in odioſis ſpectantibus ad Regulares, tum quia, etſi Religioſi ſint, modum tamen religioſum non tenent, cum non omnino mutent ſtatum, & redditus quaſi proprios obtineant. Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 103. & fauet Azor. *tom.* 1. *inſtit. mor. lib.* 13. *cap.* 3. *quæſt.* 2. *ad finem.* Vide tamen declarationem S. Congregat. adducendam infra num. 54. Et nota dictis non obſtare quod ſæpius à Sede Apoſtolica concedatur aliquibus militibus horum Ordinum facultas ad habendum penſiones, vt dicetur infra *num.* 58. *&* 60. hoc enim fieri potuit ob maiorem ſecuritatem conſcientiæ.

44 Quamuis autem veri Religioſi ſint, vt dictum manet, nihilominus illi qui votum emiſerunt ingrediendi Religionem, non determinando religionem, non ſatiſfaciunt aſſumpto habitu iſtorum militum. Nam eorum religio in genere religionis adeo laxa eſt, vt potius modum viuendi ſæcularem habeat, illi autem qui religionem ingredi promittunt, intendunt profiteri ſtatum arctiorem, & Cœnobiticum intra clauſtra, & magis ſeparatum à faſtu, & curis ſæcularibus. Corduba *in Summ. quæſt.* 148. Sanchez *lib.* 4. *de præceptis decalog. cap.* 16. *num.* 11. *&* 12. Qui etiam benè addunt eos qui emiſerunt tale votum, ſufficienter ſatisfacere ingrediendo Religionem Clericorum horum Ordinum Militarium, ſicut & Canonicorum Regularium, cum illi veram vitam Regularem in Cœnobiis inſtar aliorum Religioſorum ducant. Addo non eſſe improbabile quod qui votum emiſit Religionis, nullam determinando, ſatisfaciat voto, ingrediendo Religionem S. Ioannis, quia illa inter militares eſt ſtrictior, vtpotè cum milites illius votum ſimpliciter caſtitatis emittant, & non ſolùm coniugalem, vt alij Ordines Militares. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *artic.* 11. Diana *tract.* 16. *Miſcellan. reſolut.* 38. Declaratum autem dicitur à Sacr. Congregatione, per licentias clauſtralibus conceſſas ad ingrediendum quamcumque Religionem, non licere tranſire ad non clauſtrales, quales ſunt Militares, & Hoſpitalarij. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. Monaſteria, & Conuentus, verſ. quoad tranſitum.*

45 Licet aliqui credant hos milites gaudere priuilegio aliorum Regularium, de quo *tom.* 1. *cap.* 18. *n.* 27. quod ſcilicet poſſint confiteri peccata ſua Confeſſario etiam non approbato ab Ordinario (Ioannes Sanctius *in ſelectis diſp.* 49. *n.* 10. cui annuere videtur Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. reſolut.* 30.) Nihilominus quia in hoc attendenda eſt conſuetudo, tam ea quæ fuit inter hos milites ante Conc. Tridentin. quàm poſt illud, & hæc ſit in contrarium, vt ipſe Diana teſtatur, nullatenus aſſentiendum eſt huic ſententiæ, ſed vt falſa reiicienda.

Apoſtaſiæ crimen incurrent ſi Religionem, quam profeſſi ſunt derelinquant. Motta *lib.* 2. *cap.* 1. §. 6. *num.* 5. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regular. reſ.* 30. Quando autem ſint apoſtatæ dicendi, conſtat ex dictis *tom.* 1. *cap.* 16. 46

Poſſunt etiam tranſire de Religione in qua ſunt ad aliam, ſed dicunt id fieri debere cum licentia magni Magiſtri Religionis. Motta *lib.* 2. *cap.* 1. §. 6. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regular. reſolut.* 30. Verumtamen attendenda ſunt quoad hoc tum Iura, & priuilegia particularium Religionum militarium, tum circa conditiones huius tranſitus ea quæ dicta ſunt *tom.* 1. *cap.* 22. 47

Non peccant iſti Milites accedentes ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Communionis enſe, & pugione accincti, ſi hoc ſit conſuetudine introductum in eorum Religionibus; talis enim conſuetudo nihil habet indecentiæ, poſito quod ſtatus quem profitentur eſt, præparatos eſſe ad bellum gerendum pro fide Catholica, quod rectè enſe, & pugione denotatur. Ioannes Sancius *in ſelectis diſput.* 45. *num.* 3. Diana *tract.* 2. *de Dub. Regul. reſol.* 30. 48

Quoad viſitationem Eccleſiarum Ordinum Militarium applicanda videtur doctrina tradita *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 7. *&* 9. quod ſcilicet Epiſcopi, aut alij locorum Ordinarij nullam habeant facultatem viſitandi Eccleſias, aut Monaſteria quibus non imminet cura animarum, benè tamen illa, vel illas, quibus talis imminet cura, in eis quæ ad dictam curam & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, propter ibidem adducta ex Concil. Trid. & declarationibus Sac. Congregationis. Quibus iungitur Conſtitutio Pij V. pro Eccleſiis Militum S. Ioannis Hieroſolymitani. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 74. *num.* 26. Accedit etiam alia declaratio Sac. Congregationis apud eumdem Barboſam *in Collect. Bullar. verb. excommunicatio*, in qua declaratur poſſe Epiſcopum excommunicare Fratrem Capellanum Religionis Hieroſolymitanæ, qui cum adminiſtraſſet redditus Parochialis ſæcularis, & citatus ab Epiſcopo ad reddendam rationem, noluit comparere. Vide etiam aliam declarationem Sac. Congregat. Regular. apud eundem Barboſa *vt ſup. verb. Viſitare Epiſcopus quando poſſit*, *& cap.* 2. Quia tamen aliquæ Eccleſiæ iſtorum Ordinum dicuntur eſſe nullius Diœceſis, & Magiſtri illarum in illis habere iuriſdictionem non ſolùm Epiſcopalem, ſed etiam temporalem (de quo Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 36. *art.* 3. *&* 4) ac per conſequens non includi in decretis Concil. Tridentini, ideo conſulenda ſunt tum priuilegia illorum, tum vſus, & praxis. Conſtitutio autem Gregor. XV. quæ huiuſmodi priuilegiis aduerſari videtur, pro Hiſpaniæ Regnis ſuſpenſa eſt, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 35. De priuilegiis autem ipſorum dicetur infra à *num.* 52. 49

Priores Eccleſiarum Ordinum Militarium dicuntur poſſe exercere munera aliqua Epiſcopalia, ſcilicet Benedicere ornamenta, & concedere Reuerendas ſæcularibus ſuorum Prioratuum. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.* 36. *art.* 6. Vide tamen dicta *tom.* 1. *cap.* 14. *num.* 13. *& cap.* 18. *num.* 57. 50

De Monialibus aliorum Ordinum Militarium eodem modo Philoſophandum, ac de aliis, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 25. Specialiter quoad obligationem obſeruandæ clauſuræ, abſque dubio ea ligari (quidquid immeritò quidam dubitarint) conſtat ex Tridentin. *ſeſſ.* 25. *cap.* 22 illis verbis: *Quarumcumque ſanctimonialium, etiamſi illæ ſub gubernio militiarum, etiam Hieroſolymitanæ viuant, & quocumque nomine appellentur*, & ex Conſtitutione *Circa paſtoralis*, Pij V. illis verbis: *Cuiuſcumque Ordinis, vel militiarum, etiamſi Hieroſolymitanæ ſint:* verbum enim illud *etiamſi Hieroſolymitana*, in vtroque decreto poſitum ſignificat à fortiori comprehendi 51

Moniales aliarum militiarum. Nauarrus *Comment.4. num.44.verſ.5.nota de Regularibus*. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap.15. n.10.* Etiam dato caſu, quo ante Concilium, & Pium V. conſuetudo fuiſſet clauſuram non obſeruare. Quia Concilium dicta *ſeſſ.25. cap.22.* iubet obſeruari decreta illius ſeſſionis, inter quæ vnum eſt de huiuſmodi clauſura, non obſtantibus *etiam conſuetudinibus immemorabilibus*: & Pius V. in ſua illa Conſtit. *Circa Paſtoralis*, præſcribit eandem clauſuram, etiamſi *nec vnquam in earum Monaſteriis, ſeu Domibus, etiam ab immemorabili tempore ea ſeruata fuerit*. Nauarrus *vt ſupra num.4. verſ. 8. nota*, Rodriguez *tom.1. qq.Regul.q.44. art.2. & 3.* Sanchez *lib.6.in decal.cap.15. n.12.*

52 Gaudent præterea huiuſmodi militares Ordines variis priuilegiis à Sede Apoſtolica conceſſis. Specialiter milites S.Ioannis Hieroſolymitani ab Anaſtaſio IV.in Bulla *Chriſtiana*, in 1. tom.Bull.inter Bullas huius Pontificis *num.2.* ſub Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcepti, priuilegiis quoque bona etiam ſtabilia poſſidendi, Hoſpitalia conſtruendi, Decimas non ſoluendi, tempore generalis interdicti celebrandi, & aliis decorati ſunt. Deinde Pius IV. in Bulla *Circumſpecta*, tom.2.Bull. *num.9.* priuilegia ab antiquioribus Pontificibus illis conceſſa confirmans alia de nouo conceſſit. Exempti etiam ſunt ab eodem Pio IV. in Bulla *Romani intereſt*, *num.20.* à Conſtitutione illa de bonis ex illicita negotiatione acquiſitis, vt dictum eſt *tom 1.cap.10. num.5.* Item SS.D.N.Vrban.VIII.in Conſtitutione *Vniuerſalis Eccleſiæ*, 4.tom.Bull. *n.15.* priuilegia, indulta, facultates, & exemptiones illis conceſſa à Romanis Pontificibus prædeceſſoribus confirmauit, & approbauit. A viſitatione Epiſcoporum exemptæ ſunt eorum Eccleſiæ ex priuilegio Summorum Pontificum, præterquam ſi ſint curatæ, vt declarauit Sacr.Congregatio Concilij apud Armendariz *in addit. ad recopilat. legum Nauarræ,lib.1.titul.6. de viſitat.lib 5.§. 1. num. 6.* & Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. milites S. Ioannis*. Inſuper vbi habent iuriſdictionem ſpiritualem, & temporalem non poſſunt Ordinarij ſe interponere ad viſitandum, ex declaratione S. Congregationis, teſtibus eodem Armendariz *lib.2.§. 2. num. 94.* & eodem Barboſa *vt ſupra, verb. Eques Hieroſolymitanus*. Inſuper ex decreto Sac. Congregationis Concilij confirmato à SS.D. N. Vrbano VIII. in Bulla *Exponi nobis*, tomo 4. Bullar. *num.* 78. Conſtitutio Gregor. XV. de conſeruatoribus, de qua latè *cap.10.* non afficit hos Equites Hieroſolymitanos, niſi quoad Iudices Conſeruatores, eidemque Religioni adhuc ius eiuſmodi Iudices conſeruatores eligendi competit. Extat etiam Bulla Pij V. in Bullario Rodriguez *tom.2.num.24.* vbi priuilegia & exemptiones huius Religionis confirmantur, & declarantur, & alia Gregorij XIII. in eodem *tom.2.*Bullar. Rodriguez *num.14.* circa idem intentum, & alia Sixti V.in eodem Bull.*num.18.* de eadem re.

53 Specialiter ex declarationibus S. Congregationis, quas affert Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres S. Ioannis Hieroſolymitani*, huius Religionis Fratres, ſiue eorum Vicarij in Parochialibus Religioni vnitis, & ab ea dependentibus non tenentur, neque compelli poſſunt ad contributionem Seminarij, ſolutionem Cathedratici, Synodatici, ſiue charitatiui ſubſidij. Tenentur tamen ad proceſſiones accedere, & capellani ipſorum, qui adminiſtrarunt redditus Parochiæ ſæcularis citati ab Epiſcopo in viſitatione ad reddendam rationem, ſi non compareant poſſunt ab Epiſcopo excommunicari. Refertur etiam ab eodem Barboſa ibidem *verbo Vicarius perpetuus Parochialis* 8. *& verbo Vicarius amouibilis* 9. declaratum eſſe à Sac. Congregatione Vicarios etiam amouibiles Eccleſiarum Parochialium vnitarum, & dependentium à Religione Hieroſolymitana poſſe ab Epiſcopo examinari, & approbari, ſimpliciter ſcilicet, non autem ad tempus, nec poſſe eos pro libito ſubiicere nouo examini, niſi ſuperueniente rationabili cauſa & ſuſpicione ignorantiæ. Refert etiam idem auctor *dicto verbo fratres S. Ioannis Hieroſolymitani, vt ſuprà*, Pium V. in Bulla *Circumſpecta*, anno 1561. conceſſiſſe prædictis Fratribus Capellanis Hoſpitalis S. Ioannis Hieroſolymitani, quod poſſent a quocumque Catholico Antiſtite ſub Romanæ Sedis obedientia conſtituto ſacros Ordines etiam extra tempora à iure ſtatuta, tribus diebus feſtiuis ſuſcipere, & in quibuſcumque tam ſæcularium, quam Regularium Eccleſiis abſque alicuius licentia etiã in Altari portatili celebrare. Verumtamen hæc Bulla non eſt Pij V. ſed Pij IV. cum contineat priuilegium contrarium Concil. Trident. & Bullæ ipſius Pij IV. reuocatoriæ priuilegiorum Concilio contrariorum, ideo cautè procedendum, etiamſi à poſterioribus Pontificibus hoc, & alia priuilegia huius Religionis confirmata dicantur; cum Pontifices non confirmare ſoleant dicta priuilegia, niſi quatenus contraria non fuerint dicto Concilio.

Milites S. Iacobi vulgo de Spatha, inſtante Catholico Monarcha Philippo II. à Gregor. XIII. in Bulla *Romani Pontificis num.30.* obtinuerunt, vt non obſtante Conſtitutione Pij V. qua illis ſublatæ erant licentiæ, & facultates ad teſtandum, nihilominus teſtari poſſent ex vi prædictarum facultatum. Declaratum etiam dicitur à Sac. Congregatione, non emittentes inter illos omnia tria vota ſubſtantialia Religionis, minimè incapaces eſſe Beneficiorum ſæcularium, ſiue ſimplicium, ſiue Curatorum, nec etiam penſionum. Garzia *in additionibus ad ſuum tractatum de benefic.part.1.cap.4.num.22.* Barboſa *in Collect. Bullar. verb. milites S. Iacobi de Spatha*. De aliis etiam, qui prædicta tria vota emittunt, idem etiam probabile eſſe, dictum eſt *ſupra num.43.* 54

Milites præthereà S. Iacobi de Alcantara, & Sanctæ Mariæ de Calatraua fruuntur gratiis, & priuilegiis ordinis Ciſtercienſis. Illi quidem ex priuilegio Leonis X. Conſtitut. 44. tom. 1. Bullar. iſti autem ex Iulio II. Conſtitut. 16. in eodem tom. 1. Bullar. Inſuper ex Greg XIII. in Conſtitut. *Romani Pontificis*, eodem modo ac milites S. Iacobi de Spatha obtinuerunt poſſe vti licentiis, & facultatibus ad teſtandum per Pium V. reuocatis. 55

Milites item S. Benedicti de Auis in Regno Portugalliæ perfruuntur omnibus priuilegiis conceſſis & concedendis Militibus S. Iacobi de Spatha, de Calatraua, & Alcantara, ex Gregor. XIII. in Conſtit. *Ex Apoſtolica, num.32.* De his Rodriguez *tom.1.quæſt. Reg. in fine*. 56

Milites S. Lazari multis, magniſque priuilegiis, & gratiis decorati ſunt à Pio IV.in Bulla *Inter aſſiduas*, *num. 94.* quæ tamen poſtea Pius V. ſucceſſor declarauit, reformauit, ſeu reuocauit in Bulla *Sicuti bonus*, *num. 28.* Huic porrò militiæ alia ſub S. Mauritij nomine vnita eſt à Greg. XIII. in Bulla *Pro commiſſa*, *num.7.* cui etiam priuilegia quædam concedit in Bulla *Chriſtiani populi, num.6.* Ex ea autem habetur hos milites S. Mauritij ſolùm duo vota, caſtitatis ſcilicet coniugalis, & obedientiæ emittere, ac perinde veros Religioſos non eſſe. 57

Ordinis quoque militaris S. Stephani Milites charitatem, caſtitatem coniugalem, & obedientiam expreſſe promittunt, vt conſtat ex Bulla Pij IV. *His quæ*, *tom.2.* Bullar. *num.60.* Cum autem ibi nihil habeatur de voto paupertatis, ideo videtur eſſentialiter religioſos non eſſe, quamuis ob profeſſionem Regulæ S. Benedicti religioſi in dicta Bulla à Pontifice appellentur. Variis etiam priuilegiis, videlicet exemptionis à iuriſdictione ordinariorum, diſponendi de acquiſitis, 58

dummodo

dummodo quintam illorum partem Conuentui relinquant, retinendi, & transferendi penſiones vſque ad certam quantitatem, & aliis ab eodem Pio IV. in dicta Bulla decorati ſunt.

59 Pro militibus etiam S. Spiritus in Regno Galliæ extant duæ Conſtitutiones Pauli V. inter Conſtitutiones ipſius *num.* 42. *&* 44. in quarum vna Pontifex diſpenſat in duobus ſtatutis huius ordinis voto, & iuramento firmatis, altero de Communione S. Euchariſtiæ facienda die Congregationis generalis dicti Ordinis, & admiſſionis ad habitum alicuius, altero de exteris non admittendis in milites; in alia verò facultatem Henrico IV. Regi concedit ſtatuta pro illius proſpero regimine neceſſaria, & vtilia edendi, corrigendi, & immutandi. Nihil tamen de priuilegiis huic militari Ordini conceſſis ibi inuenio.

60 Ordo tamen militaris ſub titulo, habitu, & Regula Ordinis noſtri B. Mariæ de Monte Carmelo ab eodem Paulo V. in Bulla *Romanus Pontifex*, *ex num.* 41. inſtitutus poſtulante eodem Henrico IV. Galliarum Rege, priuilegia plura ab ipſo Pontifice habet, videlicet facultatem penſiones habendi, exemptionem ab impoſitionibus, & grauaminibus, ac ſuperioritate quorumcunque Ordinariorum, & gratiam indulgentiæ plenariæ tam in die, quâ in ordine recepti fuerint Milites, quam ſingulis annis die 16. Iulij, qua feſtum B. Mariæ Virg. de Monte Carmelo ſolemniter celebratur, ac in articulo mortis. Quas indulgentias non contineri ſub generali reuocatione indulgentiarum ab eodem Paulo V. facta conſtat, tum quia illa reuocatio facta fuit anno 1606. hæc autem conceſſio anno 1607. vel 1608. tum quia prædicta reuocatione ſolùm videntur comprehendi indulgentiæ conceſſæ aliis Ordinibus non militaribus.

61 Demùm ſub SS.D.N. Vrbano VIII. Ordo militiæ Chriſtianæ ſub titulo Conceptionis Beatæ Mariæ Virginis Immaculatæ, & Regula S. Franciſci inſtitutus, plura etiam ab ipſo priuilegia conceſſa habet, videlicet exemptionis ab Ordinariorum iuriſdictione, facultatis ad habendum penſiones certæ quantitatis pecuniæ, poteſtatis condendi ſtatuta, & indulgentiarum. Conſtant hæc, & alia ad hanc militiam pertinentia ex duabus conſtitutionibus eiuſdem Vrbani in 4. tom. Bull. *num.* 11.

CAPVT VI.

De Regularibus Hoſpitalariis, eorumque iuribus, priuilegiis, & obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Regulares Hoſpitalarij qui ſint.*
Plures Religiones habẽt & habuerũt Hoſpitalia. ibid.
2 *Veri Religioſi ſunt omnes, ſi emittant tria vota eſſentialia.*
Qui ea emittant. ibid.
3 *Aliqui etiam quartum votum faciunt.*
4 *Gaudent variis priuilegiis à Sede Apoſtolica.*
Cruciferi quibus gaudent. ibid.
Fratres S. Antonij Viennenſis. ibid.
S. Spiritus in Saxia. ibid.
Fratres B. Ioannis de Deo. ibid.
5 *Prouident aliqui ipſorum aliqua beneficia.*
6 *Hoſpitalia regularia ſubire debent conditiones Beneficij regularis.*
7 *Quæ illis præcipiantur in Conc. Vienn. & à Clem. V.* & num. 8.
9 *Quæ à Conc. Trid.* & n. 10.
11 *An Hoſpitalia Regularia exempta ſint ab Ordinariorum iuriſdictione.*
Quid circa ipſa declaratum. ibid.
12 *Quoad regularem obſeruantiam eorum qui Hoſpitalibus aſſiſtunt, non ſubiiciuntur Ordinariis.*
13 *Quid determinatũ ſit pro Fratrib. B. Ioãnis de Deo.*
14 *Quid etiam pro habitu ab ipſis deferendo.*
15 *An ſint vel non materia ſimoniæ Adminiſtrationes, ſeu Rectoriæ Hoſpitalium.*
16 *Bona ipſorum an alienari poſſint ſine ſolennitate requiſita.*
17 *An Rectores Hoſpitalium gaudeant priuilegio fori.*
Quid de Rectoribus Hoſpitaliũ non regulariũ. ibid.
18 *An ad illos tranſire poſſint aliæ Religiones.*

REGVLARES Hoſpitalarij ij ſunt in præſenti, quorum Ordines ſuper Hoſpitalitate fundati ſunt, vel ſaltem Hoſpitalia habent, & in eis curam infirmorum, vel Peregrinorum exercent, eos charitatiuè medicando, vel ſuſcipiendo, quales ſunt Cruciferi, Fratres Sancti Antonij Viennenſis, S. Spiritus in Saxia, S. Ioannis de Deo, &c. de quibus ſigillatim hoc capite dicendum. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 4. *artic.* 14. Obiter etiam de aliis, qui etſi inter Mendicantes, Monachales, ſeu militares computentur, Hoſpitalium tamen quorumdam curam habent, hac enim ratione de illis modò agendum. Inter quos etiam recenſentur Fratres Ordinis SS. Trinitatis, quibus Hoſpitalitas competere videtur ex Regula, cum in ea, quam ab Innocentio III. acceperunt in Bulla *Operante*, anno 1198. in tomo 1. Bullar. *n.* 1. bonorum ſuorum partem operibus miſericordiæ applicare præcipiantur. Hinc plura habent Hoſpitalia. Ordinis etiam grauiſſimi Prædicatorum Fratres Hoſpitalia habuiſſe conſtat ex Bullis Martini V. & Bonifacij VIII. quas refert Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regul. quæſt.* 61. *art.* 3. aliorum etiam Ordinum Fratres Hoſpitalia habere pro comperto eſt. 1

De iis id primò certum, & indubitatum, verè, & eſſentialiter Religioſos eſſe, ſi emittant ſaltem tria vota eſſentialia Religionis, videlicet obedientiam, caſtitatem, paupertatem, prout Mendicantes, Monachos, & Canonicos Regulares emittere ſuperioribus capitibus dictum eſt. Horum enim trium votorum emiſſio ſtatum Religioſum conſtituit, iuxta ſæpius dicta, tam in primo, quam in hoc ſecundo tomo Summæ. Illa autem emittere Cruciferos ſupponit Pius V. in Bulla *Nihil in Eccleſia*, anno 1568. edita, in 2. tomo Bullar. *num.* 59. Fratres S. Antonij Viennenſis Bonifac. VIII. in Bulla *Sanè inter dilectos*, anno 3. ſui Pontificatus, & Fratres S. Spiritus in Saxia Innoc. III. in Bulla *Inter opera*, in 1. tomo Bullar. *num.* 7. ac demum Fratres B. Ioannis de Deo Paul. V. in Bulla *Romanus Pontifex*, anno 1611. edita in 3. tomo Bullar. *num.* 69. vbi tria vota obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis, & quartum ſeruiendi infirmis emittentes, verè, & propriè Religioſos, & Regulares eſſe, ac pro talibus habendos declarauit. 2

Emittunt etiam aliqui ipſorum, videlicet Fratres B. Ioannis de Deo ex Clement. VIII. in Bulla *Romani Pontificis*, anno 1566. in 3. tomo Bullar. *num.* 44. & Paulo V. in Bulla ſuperius relata, votum inſeruiendi infirmis. Siue autem ex voto, ſiue ex Regula, vel Conſtitutionibus particularibus, tam hi, quam alij dicto miniſterio, vel ſimili de Peregrinorum ſuſceptione incumbant, iuxta regulas generales, de quibus *tom.* 1. *cap.* 7. *&* 8. dictum eſt, quanta ſit obligatio ad id faciendum, penſari debet. 3

Gaudent variis priuilegiis à Sede Apoſtolica illis conceſſis, etenim Cruciferi ab Vrbano III. anno 1187. in Bulla *Cum Anteceſſor*, in 1. *tomo* Bullar. exemptionem à certis decimis, facultatem recipiendi ad Religionem, & fabricandi Cæmeteria, ac Oratoria habuerunt, 4

runt. Deinde Greg. XIV. in Bulla *Romanus Pontifex 2. tom. Bullar.n.*13. ptiuilegia alias illis conceſſa confirmauit, ac omnia, & ſingula priuilegia Mendicantium, & non Mendicantium Ordinum conceſſit. Similiter Fratres S. Antonij Viennenſis à Sanctiſſ. D.N.Vrbano VIII. anno 1624. omnium Regularium Mendicantium, & non Mendicantium priuilegiorum communicatio conceſſa eſt, teſte Barboſa *in Collect. Bullar.verb. Fratres Sancti Antonij Viennenſis.* Item Fratres S.Spiritus in Saxia à Sixto I V. in Bulla *Religionis zelus*, anno 1483. *in 2. tom. Bullar.num.*22. ſub ſancti Petri protectione ſuſcepti ab omni Ordinariorum iuriſdictione exempti, & priuilegiis Monachorum Sanctæ Iuſtinæ decorati ſunt. Fratres autem Beati Ioannis de Deo exempti ſunt ab Ordinariorum iuriſdictione per Paulum Quintum Conſtirutione *Romanus* 1619. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Fratres B.Ioannis Dei.*

5 Habent aliqui ipſorum facultatem pronidendi non ſolum Hoſpitalia Religionis, ſed etiam beneficia aliqua Regularia annexa. Id enim ſupponitur de Cruciferis à Pio V. in Bulla *Nihil in Eccleſia*, de qua *ſuprà num.*2. quibus tamen Pontifex ipſe præſcribit modum, & formam id faciendi. De Fratribus etiam S. Antonij Viennenſis id etiam ſupponi videtur à Summis Pontificibus Gregor.XV. & Vrbano V I I I. in Conſtitutionibus relatis à Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres S.Antonij Viennen.* & de Fratribus S. Spiritus in Saxia ex Sixto I V. in Bulla *Etſi vniuerſis, in* 1.*tom.Bullar.* inter Bullas huius Pontificis *n.*12.& vt dicitur ex Paulo I V.Pio I V.Pio V. De huiuſmodi autem Regularium beneficiorum natura,conditionibus,& alia ad ipſa ſpectātibus,lege dicēda *c.*18.

6 Huiuſmodi autem Hoſpitalia Regularia Regularibus conceſſa ſubire debent conditiones beneficij Regularis, maximè quoad amouibilitatem, & inconſtantem naturam ipſorum, ita ſcilicet, vt ii quibus conceduntur, amoueri poſſint à Superioribus Religionis, iuxta dicenda *cap.*18. Hoc enim neceſſarium eſt, tum propter vota paupertatis, & obedientiæ, quæ emittunt Religioſi, etiam Hoſpitalarij, tum propter naturam beneficiorum Regularium, quibus aſſimilantur.Rodriguez *tom.*2.*qq. Regul.q.*84.*art.*1.

7 Præ oculis habenda ſemper eſt Hoſpitalariis Regularibus, Hoſpitalium præcipuè Rectoribus Conſtitutio Clement. V. ſeu Concilij Viennenſis,quæ incipit: *Quia contingit, lib.*3. *Clement. de Religioſis domibus, cap.*2. vbi ſic habetur. Quia contingit interdum quod Xenodochiorum, Leproſariorum, Eleemoſynariorum, ſeu Hoſpitalium Rectores, locorum ipſorum cura poſtpoſita, bona, res, & iura ipſorum interdum ab occupatorum, & vſurpatorum manibus excutere negligunt, quinimo ea collabi, & deperdi, domos, & ædificia ruinis deformari permittunt, & non attento, quod loca ipſa ad hoc fundata, & fidelium erogationibus dotata fuerunt, vt pauperes infectique lepra reciperentur inibi, & ex prouentibus ſuſtentarentur illorum, id renuunt inhumaniter facere, prouentus eoſdem in vſus ſuos damnabiliter conuertentes: cum tamen ea, quæ ad certum vſum largitione ſunt deſtinata fidelium, ad illum debeant,non ad alium (ſalua quidem Sedis Apoſtolicæ auctoritate) conuerti: Nos autem incuriam, & abuſum huiuſmodi deteſtantes, hoc Sacro Concilio approbante ſancimus, vt ii ad quos id de iure, vel ſtatuto in ipſorum fundatione locorum appoſito, aut ex conſuetudine præſcripta legitimè, vel priuilegio Sedis Apoſtolicæ pertinet, loca ipſa ſtudeant in prædictis omnibus ſalubriter reformare, ac occupata, deperdita, & alienata indebitè in ſtatum reduci debitum faciant, & ad ipſorum miſerabilium perſonarum receptionem, & ſuſtentationem debitam iuxta facultates, & prouentus locorum ipſorum Rectores prædictos compellere non omittant. In quo ſi fortè commiſerint negligentiam, vel defectum, Ordinariis locorum iniungimus, vt etiamſi pia loca prædicta exemptionis priuilegio munita conſiſtant: per ſeipſos, vel alios impleant omnia præmiſſa, & ſingula, & Rectores eoſdem, vtique non exemptos propria, exemptos verò, & alios priuilegiatos Apoſtolica ad id auctoritate compellant, contradictores cuiuſcumque ſtatus, aut conditionis exiſtant, ac præbentes eiſdem circa præmiſſa conſilium, auxilium, vel fauorem, per cenſuram Eccleſiaſticam, & aliis iuris remediis compeſcendo,nullum tamen per hoc exemptionibus, ſeu priuilegiis ipſis, quoad alia præiudicium generando. Hæc in dicta Conſtitutione.

Subdit alia Concilium, quæ quia ſolùm pro Hoſ- 8
pitalibus ſæcularibus dicta videntur, vt notat Gloſſa *in hac Clement. verb. præmiſſa*, & Rodrig. *tom.*2. *qq. Regul.q.*84 *art.*2. ideo prætermittuntur. Sequentia tamen ad Regulares Hoſpitalarios diriguntur: *Præmiſſa verò ad Hoſpitalia militarium Ordinum, aut Religioſorum, etiam aliorum extendi minimè volumus: quorum tamen Hoſpitalium Rectoribus in ſancta Obedientia virtute mandamus, vt in illis ſecundùm ſuorum Ordinum inſtituta, & antiquas obſeruantias prouidere pauperibus,& Hoſpitalitatē debitam in illis tenere procurent: ad quod per Superiores eorum arcta diſtrictione cogantur, ſtatutis, aut conſuetudinibus quibuſlibet non obſtantibus in præmiſſis.* Rodrig.*vt ſup.* §.*Notandum.*

Notanda etiam ſunt verba Concilij Trident. *ſeſſ.*7. 9
*cap.*15. quibus etiam prædicta Clementina innouatur, videlicet: Curent Ordinarij, vt Hoſpitalia quæcumque à ſuis adminiſtratoribus, quocumque illi nomine cenſeantur, etiam quomodolibet exemptis fideliter, & diligenter gubernentur, Conſtitutionis Concilij Viennenſis, quæ incipit *Quia contingit*, forma ſeruata, quam quidem Conſtitutionem eadem Sancta Synodus innouandam duxit, & innouat cum derogationibus in ea contentis. Et etiam *ſeſſ.*22. *cap.*8. vbi hæc habentur. Epiſcopi etiam tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, in caſibus à iure conceſſis, omnium piarum diſpoſitionum, tam in vltima voluntate, quam inter viuos, ſint executores, habeant ius viſitandi Hoſpitalia, Collegia quæcumque, ac confraternitates laïcorum, etiam quas ſcholas, ſiue quocumque alio nomine vocant, non tamen quæ ſub Regum immediata protectione ſunt, ſine eorum licentia, Eleemoſynas Montis pietatis, ſiue Charitatis, & pia loca omnia quomodocumque nuncupentur, etiamſi prædictorum locorum cura ad laïcos pertineat, atque eadem pia loca exemptionis priuilegio ſint munita, ac omnia, quæ ad Dei cultum, aut animarum ſalutem, ſeu pauperes ſuſtentandos inſtituta ſunt, ipſi ex officio ſuo, iuxta Sacrorum Canonum ſtatuta cognoſcant, & exequantur, non obſtantibus quacumque conſuetudine, etiam immemorabili, priuilegio, aut ſtatuto. Et eadem *ſeſſ. cap.*9. vbi ſic. Adminiſtratores, tam Eccleſiaſtici, quàm laïci fabricæ cuiuſvis Eccleſiæ etiam Cathedralis, Hoſpitalis, Confraternitatis, Eleemoſynæ, Montis pietatis, & quorumcumque piorum locorum, ſingulis annis teneantur reddere rationem adminiſtrationis Ordinario, conſuetudinibus, & priuilegiis quibuſcumque in contrarium ſublatis, niſi ſecus fortè in inſtitutione, & ordinatione talis Eccleſiæ, ſeu fabricæ expreſsè cautum eſſet. Quod ſi ex conſuetudine, aut priuilegio, aut ex conſtitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda eſſet, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis adminiſtratoribus minimè ſuffragentur. Hæc Concilium.

Et ſimiliter *ſeſſ.*25. *cap.*8. vbi poſt commendatam 10

Hoſpitali

Hoſpitalitatem omnibus beneficiariis tam ſæcularibus, quam Regularibus, ſubiungit. [Illis verò qui Hoſpitalia vulgo nuncupata, ſeu alia pia loca ad Peregrinorum, infirmorum, ſenum, pauperumve vſum præcipuè inſtituta in commendam, adminiſtrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam Eccleſiis ſuis vnita obtinent, vel ſi Eccleſiæ Parochiales hoſpitalibus fortè vnitæ, aut in Hoſpitalia erectæ, earumque patronis in adminiſtrationem conceſſæ ſint, præcipit omnino, vt impoſitum illis onus, officiumve adminiſtrent, atque Hoſpitalitatem quam debent, ex fructibus ad id deputatis actu exerceant, iuxta Conſtitutionem Concilij Viennenſis, aliàs in hac eadem Synodo ſub fel. record. Paulo III. innouatam, quæ incipit, Quia contingit. Quod ſi Hoſpitalia hæc ad certum peregrinorum, aut infirmorum, aut aliarum perſonarum genus ſuſcipiendum fuerint inſtituta, nec in loco vbi ſunt dicta Hoſpitalia ſimiles perſonæ, aut perpaucæ reperiantur, mandat adhuc, vt fructus illorum in alium pium vſum, qui eorum inſtitutioni proximior ſit, ac pro loco, & tempore vtilior conuertantur, prout Ordinario cum duobus de Capitulo, qui rerum vſu peritiores ſint, per ipſum deligendis, magis expedire viſum fuerit, niſi aliter fortè, etiam in hunc euentum in eorum fundatione, aut inſtitutione fuerit expreſſum, quo caſu quod ordinatum fuit, obſeruari curet Epiſcopus, aut ſi id non poſſit, ipſe, prout ſupra, vtiliter prouideat. Itaque ſi prædicti omnes & ſinguli cuiuſcumque Ordinis, & Religionis, & dignitatis, etiamſi laici fuerint qui adminiſtrationem Hoſpitalium habent, non tamen Regularibus ſubiecti, vbi viget Regularis Obſeruantia, ab Ordinario moniti, Hoſpitalitatis munus adhibitis omnibus ad quæ tenentur, neceſſariis, re ipſa obire ceſſauerint; non ſolùm per Eccleſiaſticas cenſuras, & alia iuris remedia ad id compelli poſſint, ſed etiam Hoſpitalis ipſius adminiſtratione, curaue perpetuò priuari poſſint; aliique eorum loco ab iis ad quos ſpectabit, ſubſtituantur. Et prædicti nihilominus, etiam ad fructuum reſtitutionem quos contra ipſorum Hoſpitalium inſtitutionem perceperunt, quæ nulla eis remiſſione, aut compoſitione indulgeantur, in foro conſcientiæ teneantur, nec adminiſtratio, ſeu gubernatio huiuſmodi locorum vni, & eidem perſonæ vltra triennium deinceps committatur, niſi aliter in fundatione cautum reperiatur, non obſtante, quoad omnia ſupradicta, quacumque vnione, & exemptione, & conſuetudine in contrarium, etiam immemorabili, ſeu priuilegiis, aut indultis quibuſcumque. Super quæ Rodriguez, vt ſuprà ſic habet: Vnde Prælati Regulares debent curare, vt in Hoſpitalitate non is habeatur delectus perſonarum, vt diuites potiſſimùm inuitentur, qui cum fœnore reddant quod acceperunt. Sed cum Regularium perſonarum domus nemini quantum per facultates licuerit clauſas eſſe deceat, profectò illis maximè patere debent, qui Dei voce, Sanctorum Patrum cohortationibus, exemplis, Sacrorum Conciliorum præcepto, & auctoritate nobis commendati ſunt. Qua in re, ne vlla fraus fieri poſſit, ineatur aliqua ratio Prælato Regulari probanda, qua ei conſtare poſſit, in quas perſonas fructus illi erogati fuerint. Quos autem comperterit Prælatus vel iniquè diſtribuendo, vel in ſuorum commodum conuertendo, vel inutilibus, & ſupervacaneis ſumptibus faciendis malè in adminiſtratione verſari, eos pro modo culpæ puniat, & ad reſtitutionem legitimè compellat, & ab officio etiam ſi ei videbitur amoueat.] Hæc ibi.

11 Ex quo fit quod quamuis Hoſpitalia Regularium propter priuilegia quorumdam ex ipſis exempta eſſent omnino ab Ordinariorum iuriſdictione, ſicut & alia loca ipſorum, modo tamen poſt Concilium Tridentinum ſtandum eſt prædictis decretis ipſius, pro quo etiam Armendariz *in addit. ad recopilationem legum Nauarræ, lib. 1. titul. 6. de viſitat.* & Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Hoſpitalarius*, has referunt declarationes Sacræ Congregationis Concilij. Prima, Hoſpitalia omnia, & pia loca quocumque nomine nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum, poteſt Epiſcopus viſitare, corrigere, & reformare in caſibus à iure conceſſis, ſcilicet ob negligentiam, vel ob dilapidationem bonorum, vtque teſtatoris voluntas ſeruetur. Secunda, Hoſpitale aliquod viſitare volenti ſi opponatur exceptio quod ſub immediata Regum protectione exiſtat, non ad ſæcularem Iudicem, ſed ad Epiſcopum talis exceptionis cognitio, & definitio pertinet. Tertia, Hoſpitalium ſub immediata Regum protectione exiſtentium nomine non comprehenduntur, niſi ea quæ expreſsè reperiuntur ſub immediata Regum protectione. Quarta, Hoſpitalia etiam vnita, in quibus Eccleſiæ ſunt, vbi aſſiduè diuina Officia celebrantur, & bona eorum non ſunt diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari. Quinta, Hoſpitalia, & cætera loca pia viſitat Epiſcopus vigore Concilij *ſeſſ. 22. cap. 8. de reform.* Sexta, Hoſpitalis computa, ſtante conſuetudine, Epiſcopus vna cum Magiſtro prædicti hoſpitalis recognoſcere tenetur. Aliam etiam eiuſdem Sacræ Congregationis declarationem refert Barboſa ſuper Concil. Trident. *ſeſſ. 22. cap. 8.* qua conſtat declaratum fuiſſe Epiſcopum Abulenſem poſſe viſitare quoddam Hoſpitale de Olmedo, non obſtante quod adminiſtratio illius ad religioſos S. Hieronymi ſpectabat. Vide etiam alias Sacr. Congregationis declarationes apud eundem Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Adminiſtratores*, circa obligationem, quam habent adminiſtratores hoſpitalium ad reddendam rationem Epiſcopis.

Quoad regularem tamen obſeruantiam eorum Regularium qui hoſpitalibus aſſiſtunt, non ſubiiciuntur Ordinariis. Ideo enim declaratum fuiſſe videtur ab eadem Sac. Congregatione hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus S. Ioannis de Deo non eſſe exempta à iuriſdictione Ordinarij, niſi ſolùm quoad regularem obſeruantiam. Barboſa *in Collect. Bullar. verbo Hoſpitalarius.*

Pro prædictis autem Fratribus B. Ioannis de Deo 12
extat decretum Sacr. Congreg. Epiſcop. & Regular. quo decernitur, non poſſe per Ciuitates, & oppida, deferre pallium, ſed in itinere dumtaxat, cum pileo nigro, dummodo pallium huiuſmodi ſit coloris habitus cum bauaro nigri coloris, & latitudinis ſex digitorum, eique ſporta ſemper feratur. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Fratres Beati Ioannis de Deo.*

Pro habitu etiam ab ipſis deferendo extant decreta 13
Summorum Pontificum Pij V. Sixti V. Gregor. XIV. S. Congreg. & executoria quædam in Hiſpaniæ ſupremo Conſilio Matriti obtenta, de quibus Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 76. art. 4.*

Hoſpitalium adminiſtrationes, ſiue Rectoriæ, ſi 14
habeant ſpirituales functiones, curam ſcilicet animarum, Sacramentorum adminiſtrationem, &c. materia ſunt ſimoniæ, & ſi vendantur, aut emantur, peccatum ſimoniæ committitur. Quia ſunt res ſpirituales. Si autem tantùm habeant temporales functiones, curam videlicet infirmorum, vel gubernationem, œconomicam domus vel familiæ, quamuis non ſint materia ſimoniæ iuris naturalis, aut diuini, cum nullam ſpiritualem functionem includant, vt ſupponitur, videtur tamen eſſe materia ſimoniæ iuris Eccleſiaſtici, *ex cap. Saluator 1. quæſt. 3.* vbi videtur prohiberi venditio officij adminiſtratoris rerum Eccleſiaſticarum, qualia ſunt bona hoſpitalium Religioſorum, de quibus in præſenti. Suarez *tom. 1. de relig. lib. 4. de Simonia, cap. 17. à num. 11.*

Bona

16 Bona hoſpitaliũ pertinentium ad Regulares alienari non poſſunt, niſi loquendo de bonis mobilibus non pretioſis, & eo modo, quo dictum eſt *tom.*1. *cap.*10. *à num.*1. & in hoc 2. *tom. cap.* 19. *à num.* 54. Sunt etenim bona Eccleſiaſtica, & Regularium, vnde de illis eodem modo philoſophandum eſt, ac de aliis bonis Regularium. Imò & bona cuiuſcumque hoſpitalis auctoritate Epiſcopi fundati, & erecti alienari nequeunt ſine ſolemnitate à Iure requiſita. Sunt enim, vel cenſentur eſſe Bona Eccleſiaſtica piorum locorum. Quaranta *in Summ.Bullar.verb Alienatio, n.*28.*&* 41. Bonacina *de contractib.diſp.*3.*quæſt.*8.*punct.*4.*n.*21.

17 Rectores hoſpitalium Regularium, imò etiam aliorum hoſpitalium auctoritate Ordinarij erectorum gaudent priuilegio fori, non ſolùm ſi illi Regulares ſint, ſed etiam ſi tales non fuerint, quia cenſentur perſonæ Eccleſiaſticæ, ſicut & ipſa hoſpitalia Eccleſiaſtica ſunt. Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcopi alleg.*12.*n.*40. Diana *tractat.*1.*de immunit.Eccleſiaſt.reſol.*66.

18 Declaratum eſt à Sac.Congregatione apud Quarantam *in Summ. Bullar.verb. Monaſteria, & Conuentus,* §. *quoad tranſitum*, & Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. Clauſtrales*, non licere Regularibus Clauſtralibus tranſire ad non Clauſtrales hoſpitalarios ex vi licentiarum generalium tranſeundi ad quamlibet Religionem. Si tamen Hoſpitalarij fuerint clauſtrales, credo non comprehendi hoc decreto, quod ſolùm loqui videtur de non clauſtralibus.

CAPVT VII.

De Eremitis, eorumque obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Eremitæ nomen vnde ſumptum.*
*Tria perſonarum genera comprehendit.*ibid.
2 *Quia tria vota ſubſtantialia Religionis non emittunt, Religioſi non ſunt.*
*Poſſunt tamen analogicè, & aliquo modo Religioſi nuncupari.*ibid.
3 *Vnde nec ſunt inhabiles ad matrimonium.*
Nec modus viuendi illorum irritat matrimonium. ibid.
*Teſtamentum condere poſſunt.*ibid.
4 *An ſint dicendi perſonæ Eccleſiaſticæ.*
5 *An gaudeant priuilegio fori.*
6 *An priuilegio Canonis.*
7 *An exemptione à gabellis.*
8 *Qui ſint illi de quibus declaratum eſt à S. Congregatione non eſſe tolerandos ab Ordinariis.*
Modus viuendi quorumdam iſtorum expoſitus eſt multis periculis.
9 *Qui votum vitæ Eremiticæ promiſerunt, an validum ſit eorum votum.*
Qui, & quando tenentur illud adimplere ibid.
*Vita Eremitica commendata eſt iure communi.*ibid.
*Quid ad hoc requiratur.*ibid.

1 EREMITARVM nomen quod ab Eremo, ſeu ſolitudine ſumptum eſt (idem enim eſt Eremita, ac Eremicola) tria perſonarum genera in præſenti denotare poteſt. Primum Religioſorum, qui vel propter vitam Eremiticam, quam in prima ſui inſtitutione gerunt, vel quia etiam modo in locis deſertis degunt, Eremitæ vocantur, quales ſunt non ſolùm Carmelitæ, qui Eremitæ Montis Carmeli ob talis Montis habitationem in Bullis Pontificum nuncupantur, & modo aliqui ipſorum (Patres videlicet Diſcalceati) magna cum populi Chriſtiani ædificatione in quibuſdam Eremis commorantur, Auguſtiniani, qui etiam Eremitæ dicuntur, Camaldulenſes, Eremitæ S. Hieronymi, B. Petri de Piſis, Montis Serrati, & alij huiuſmodi. Secundum, eorum qui etſi tria vota ſubſtantialia Religionis non emittant, tamen ſub ſpeciali obedientia alicuius Superioris Eccleſiaſtici, verbi gratia Epiſcopi, ex voto, vel pacto alicui Eccleſiæ, Eremitorio, vel loco ſacro deputati deſeruiunt, vel in communitate, vel ſeparatim. Tertium eorum qui neque ſub obedientia ſpeciali alicuius Superioris Eccleſiaſtici, neque ex profeſſione alicuius Regulæ, vel Religionis inſtitutione, ſed ex mera voluntate in Eremis, aut locis deſertis morantur. De hoc ſecundo, & tertio genere Eremitarum loquimur in præſenti, eo quod aliquam ſpecietenus Religioſorum formam ſeruent; nam de primo cum verè Religioſi ſint ſub Monachis, vel Mendicantibus comprehenſi, ſatis eſt dictum in ſuperioribus. Syluester *verb. Eremita*, Suarez 4.*tom.de Relig.tract.*9.*lib.*1.*cap.*2.

2 Non ſunt prædicti Eremitæ verè, & propriè Religioſi. Cum tria vota Religioſi ſubſtantialia non emittant, nec profiteantur aliquam Regulam approbatam, vel dato quod caſtitatem, aut aliquod genus paupertatis, vel obedientiæ promittant, id eſt mere priuatè, & non ſolemniter, ſed per modum voti ſimplicis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*9 *lib.*1. *cap.*2. Poſſunt tamen ſecundum quid, analogicè, & lato modo Religioſi nuncupari, ſi aliquod, vel aliqua ex votis eſſentialibus Religionis emittant, quatenus imperfectè, & incompletè rationem ſtatus Religioſi participant. Idem Suarez *tom.*3.*de Relig lib.*2.*cap.*2.*num.*18.

3 Vnde etiam nec ſunt inhabiles ad Matrimonium contrahendum, nec modus ille viuendi irritat Matrimonium ratum: cum hæc ſint ſolùm priuilegia votorum ſolenniuм, quæ in Religione approbata emittuntur. Si tamen votum ſimplex caſtitatis emiſerunt, illicitè matrimonium contrahent, ſicut generaliter per votum ſimplex caſtitatis non dirimitur, ſed impeditur Matrimonij contractus. Cornejo *tom.*2.*in* 3.*part.tract.* 6.*de impedim. Matrim. dub.*40. Hinc etiam teſtamentum condere poſſunt, ſeu teſtari, cum non ſint Religioſi, nec tribus ſubſtantialibus votis Religionis ligati. Sylueſter *verb. teſtament.*1.*quæſt.*3. Molina *tom.*1. *de iuſt. diſp.*141.*colum.*1. Sanchez *lib.*7.*in decalog.cap* 8.*n.*40.

4 Eremitæ tertij generis aſſignati non ſunt dicendi perſonæ Eccleſiaſticæ, niſi alias ſint ſacris initiati, cum nec Religioſi, nec Clerici ſint, nec ſpecialiter Deo dicati, aut alicui miniſterio Eccleſiaſtico addicti. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 62. *artic.* 20. *& tom.*3 *quæſt.*74. *art.*11. Eremitas autem ſecundi generis exiſtimo inter perſonas Eccleſiaſticas numerari debere, cum ſub obedientia ſpeciali Superioris Eccleſiaſtici ſpecialiter Deo dicati, & miniſterio Eccleſiaſtico deſtinati viuant, vt propterea ab aliquibus *infra num.*6. referendis priuilegio etiam Canonis perfrui dicantur. Layman. *in Theolog.moral.lib* 1. *tract.*5.*part.*2. *cap.*5.*num.*4. Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſc. & Regul.in Quæſt.quæſt.*41. vbi etiam idem videtur dicere de Eremitis ſecundi generis.

5 Nec gaudent priuilegio fori, ſed ſubiecti manent poteſtati ſæculari prædicti Eremitæ tertij generis, niſi forſan in ſacris conſtituti ſint, propter dicta ſupra, quia ſcilicet non ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, aut ſub obedientia Eccleſiaſtici Superioris, aut Deo ſpecialiter dicati, vel alicui miniſterio Eccleſiaſtico addicti viuant. Rodriguez *tomo* 2. *quæſt. Regul. quæſt.* 62. *art.* 20. Eremitas autem ſecundi generis probabile eſt, propter oppoſitam rationem, priuilegio fori gaudere, ſicut etiam priuilegio Canonis, vt infra dicetur. Fauent Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.*

allegat. 12. *num.*43. Lauretus de Franchis *num. præced.* relatus.

3 Eodem etiam modo de priuilegio Canonis philoſophari poteſt, ita ſcilicet, vt Eremitæ tertij generis aſſignati illo non fruantur, nec illos percutientes in ſententiam excommunicationis incidant, niſi forſan in ſacris conſtituti fuerint. Eremitas autem ſecundi generis prædicto priuilegio potiri. Ratio eſt ex dictis, quia iſti, & non illi ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ Deo ſpecialiter dicatæ, & Eccleſiaſtico obſequio addicti. Suarez *tom.5.in 3.part.diſp.22.ſeſſ.1.num.22.* Nauarrus *in Manual.cap.22.num.79.* Layman. *in Theolog. moral. lib.1.tract.5.part.2.cap.5.num.4.*

4 Pari modo de exemptione à gabellis, collectis, & tributis videtur dicendum, ita vt Eremitæ ſecundi generis, ſicut priuilegio Canonis, & fori potiuntur, eo quòd ſint perſonæ Eccleſiaſticæ, ſic etiam propter eandem rationem, exemptione hac à gabellis, & tributis gaudeant, Eremitæ autem tertij generis, propter oppoſitam rationem, non fruantur hac exemptione. Fauet Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcop.alleg.12. num.42.& 43.*

5 Ex quo fit declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quam affert Barboſa *in Collect.Bullar. verb. Eremita*, qua dicitur, Eremitas tam fœminas quàm viros Eremiticam vitam ducentes non eſſe tolerandos ab Ordinariis, intelligi debere de Eremitis tertij generis; eorum namque modus viuendi multis periculis expoſitus eſt, & inter eos multi reperti ſunt ſcelerate viuentes. Eremitæ autem ſecundi generis, cum eorum viuendi modus laudabilis ſit, & honeſtus, non videntur comprehendi hoc decreto. Vide dicenda *n.ſeq.*

6 Ex quo etiam fit quod illi qui voto promiſerunt vitam Eremiticam gerere, ſi de vita quam gerunt Eremitæ ſecundi generis intelligatur, votum validum eſt, & obligatorium, cum ſit de re honeſta, & laudabili. Si autem de vita quam gerunt Eremitæ tertij generis intelligatur, votum videtur nullum, quia eſt de re non ſolùm periculoſiſſima, ſed etiam quæ videtur ab Eccleſia reprobata, vt patet ex decreto Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium adducto. Fateor quidem quod ſi aliquis in orationis, & aliarum virtutum exercitio ſatis verſatus amore vitæ ſolitariæ, & contemplationis in ipſa exercendæ tale votum emiſiſſet, accedente Ordinarij conſenſu, teneretur illud adimplere. Quia in tali perſona modus ille viuendi melior eſſet, & accedente conſenſu Ordinarij videretur permiſſus. Sanchez *lib.4.operis moral.c.16. n.10.* Præſertim quia vita Eremitica commendata videtur iure communi, vt patet 16. *quæſt.1.cap. qui verè*, vbi ſic: *Qui verè, puréque ſolitariam eligunt vitam, digni ſunt conuenienti honore.* Videtur tamen ad hoc requiri viuere ſub obedientia Epiſcopi, vel Ordinarij, vt colligitur ex 11. *quæſt.3.cap. ſi autem, & ex diſt.99. c.nulla ratione.* Vide Lauretum de Franchis *in Controu. Epiſcoporum & Regular. in Quæſt.quæſt.41.*

CAPVT VIII.

De Conuerſis, Laicis, Oblatis, Donatis, ſeu Commiſſis Regularibus, eorumque Iuribus, Obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Conuerſi, Laici, Donati, Oblati, ſeu Commiſſi qui ſint.*
2 *Qui tria vota ſubſtantialia emittunt, ſunt verè Religioſi.*
3 *Qui ea non emittunt, etiamſi vnum, vel duo, non ſunt veri Religioſi.*
4 *Requiritur etiam quod tria vota ſub approbata regula emittant.*
5 *Dicuntur perſonæ Eccleſiaſticæ ſimpliciter, vel aliquo modo, iuxta ipſorum conditionem.*
6 *An gaudeant priuilegio canonis.*
7 *An priuilegio fori.*
8 *An exemptione à gabellis, & tributis, & quæ conditiones ad id requirantur.*
9 *Qui ſint illi qui non ſunt veri Religioſi.*
10 *Vxorati an poſſint eſſe oblati.*
11 *Quid exigatur, vt fruantur priuilegiis fori, & immunitatis à gabellis.*
12 *An ſint capaces proprij.*
13 *Conditiones ad eos ex Concilio Tridentino requiſitæ.*
14 *Cui adquirant.*
15 *Qui cenſeantur bona etiam futura Monaſterio dicaſſe.*
16 *An poſſint teſtari.*
17 *Ad quem deueniant bona Oblati grauati onere, quod transeant ad aliquem trium, ſi ſine filiis deceſſerint.*
18 *An poſſint ad Prælatias, ſeu dignitates Ordinum aſſumi.*
Quid ſi ſtatuta Religionis id permittant. ibid.
19 *An poſſint eſſe ſocij, aut diſcreti, & habere vocem actiuam*
20 *Quæ officia poſſint habere.*
21 *An poſſint ad alias Religiones tranſire.*
22 *An debeant permitti ad ſacros Ordines promoueri.*
Quid ſi aliquis oppoſitum fecerit. ibid.
23 *Tenentur ad certas Orationes recitandas.*
24 *Decreta Clem. VIII.& Vrban.VIII.pro ipſorum receptione, educatione, &c.*
Quomodo intelligenda. ibid.
25 *Non poſſunt Conuerſi recipi, aut profeſſionem emittere, niſi in Conuentibus approbatis à Sacr. Congregat.*
Quid ſi aliqui contra formam prædicti decreti fuerint recepti, aut profeſſi. ibid.
26 *Pœna contra tranſgreſſores.*
27 *Gratia conceſſa per SS.D.N. Vrbanum Carmelitis.*
28 *Quomodo intelligenda prædicta decreta.*
29 *Circa fœminas Oblatas, ſeu Donatas, quid declaratum.*
30 *Quibus priuilegiis gaudeant Conuerſi.*
Quibus gaudeant Oblati, ſeu Donati, maximè Carmelitarum. ibid.
31 *Quid de aliorum Ordinum Oblatis, & Donatis.*
Quid de fœminis, ſeu Nouitiis. ibid.
32 *Quomodo intelligatur priuilegium Gregor. IX. pro Oblatis Carthuſienſium, & Sixti Quarti pro Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Auguſtini.*
33 *Conceſſio Calixti III. pro Conuerſis.*
Item alia Leonis X. ibid.
An valeant hoc tempore. ibid.
Conceſſio Sixti Quarti pro Conuerſis Auguſtinianis. ibid.
34 *An iure communi poſſint Conuerſi tangere ſacra vaſa, & veſtes, &c.*
35 *Conceſſio pro Conuerſis Bigamis, aut homicidis.*
Quid de illa ſentiendum. ibid.
36 *De quodam conuerſo ſuſcipiente Ordines ſacros.*
37 *Impetratio Breuis pro hoc caſu fuit ſubreptitia.*
38 *Huius rationes*, & n.39.
40 *Declaratio S. Congregationis.*
41 *Breue illud irritum eſt, & inualidum.*
42 *Amplia primò,*
43 *Amplia ſecundò.*

An

44 *An incurrerit aliquam cenſuram.*
45 *Cenſura an incurrantur ab operante bona fide.*
46 *An incurrerit irregularitatem.*
47 *Celebrans an peccauit mortaliter.*
48 *An ſaltem incurrerit aliquam ſuſpenſionem, mala fide celebrando.*
49 *Facultas obtenta pro quo foro deſeruiat.*
50 *Dubium de quodam oblato.*
51 *An poterit validè contrahere Matrimonium.*
52 *Forma profeſſionis talis oblati an includat tria vota ſubſtantialia.*
53 *Solum votum obedientiæ an ſufficiat ad veram profeſſionem religioſam.*
54 *Diſcrimen inter votum obedientiæ huius oblati, & aliorum plurium religioſorum.*
55 *Modus committendi oblatorum merè ſæcularium.*
56 *Declaratio S. Congregationis.*
57 *Verba impropria & inuſitata forma profeſſionis religioſæ quid indicent.*
58 *Obiectio.*
59 *Oblati non emittentes tria vota, nec profitentes aliquam Regulam, non ſunt veri religioſi.*
60 *Ampliatio.*
61 *An obſtent verba ſtatuti.*
62 *Concluditur validè potuiſſe hunc Oblatum matrimonium contrahere.*
63 *Obiicitur quadam prætenſa Bulla Martini V.*
64 *Soluitur obiectio, & probatur talem Bullam non extare.*

1 CONVERSI, ſiue Laici, illi dicuntur, qui ſe, & ſua Religioni obtulerunt, habitu mutato, professione emiſſa, extra Chorum tamen, & obſequiis humilioribus Monaſteriorum ſunt addicti. Oblati verò, ſeu Donati, aut Commiſſi, qui etiam apud noſtros vocantur Semifratres, ij ſunt qui ſe, & ſua dicarunt Monaſterio, habitu tamen non mutato, ſaltem ſimpliciter. Abbas *in cap. non eſt, de Regul.* Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. quæſt. 21. art. 1.* Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 7. num. 9.* Rurſus huiuſmodi Oblati, ſeu Donati in aliquibus Religionibus, ſeu locis, tria vota eſſentialia Religionis emittunt, in aliis verò non niſi duo tantum, vnum, vel nullum. Ij etiam, qui profeſſionem emittunt, aliquando id faciunt expleto anno Nouitiatus, vt inter noſtros in Prouinciis Hiſpaniarum, aliquando non niſi poſt multum tempus ad arbitrium Superiorum, vt in Congregatione RR. PP. Diſcalceatorum Ordinis noſtri, inter quos ad profeſſionem ſolemnem poſt ſex annos, & ad ſimplicem poſt duos admittuntur. Ex 2. *part. Conſtitut. cap. 3. n. 2. &* 5. De omnibus iis ſigillatim eſt modò dicendum.

2 Et primò certum, tam Conuerſos, ſeu Laicos, quàm Oblatos, Donatos, ſeu Commiſſos, eſſe, & fore verè cenſendos Religioſos, ſi tria vota Religionis eſſentialia, obedientiam ſcilicet, caſtitatem, & paupertatem promittant, horum enim votorum emiſſio eſſentiam Religioſi ſtatus conſtituit, vt ſæpe viſum eſt tam in hoc, quam in 1. tomo huius Summæ. Specialiter cum Gregor. XIII. anno 1575. pro Congregatione S. Benedicti Valliſoletani declarauerit eos qui in præfata Congregatione ſub habitu Donatorum tria prædicta vota emittunt, eſſe verè Religioſos. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. q. 69. art. 8. & quæſt. 52. art. 7.*

3 Sit etiam ſecundò certum, eos ex prædictis qui tria prædicta Religionis vota non emittunt, etiamſi vnum, aut duo emittant vota, habitum ordinis deferant, & ſub obedientia ſint Prælatorum illius, verè Religioſos non eſſe, cum in eo quod eſt eſſentiale ſtatui Religioſo deficiant. Id enim conſtat ex toto operis huius decurſu.

4 Nec ſufficit ad hoc quod prædicti Conuerſi, Laici, Oblati, Donati, &c. ſint, & dicantur verè Religioſi, quod prædicta tria vota emittant, niſi etiam promittant illa ſub Regula aliqua, & Religione approbata, iuxta dicta *tom. 1. cap. 2. num.* 1. & colligitur *ex cap. vnico, de voto, & voti redemp. in 6.* Vnde ſi aliquis voueret hoc modo: *Promitto obedientiam, caſtitatem, & paupertatem*, niſi adderet *ſecundùm regulam* huius, vel illius Ordinis, &c. non eſſet verè Religioſus. Nauarrus *lib. 3. conſil. tit. de Regul. conſil. 49.* Rodriquez *tomo 3. quæſt. Regul. quæſt. 21. art. 1. & quæſt. 78. art. 2. in fine.* Vbi ſupponit aliquarum Religionum Oblatos ita profiteri, quod mihi incertum eſt.

5 Nihilominus tam prædicti Conuerſi, Laici, Oblati, Donati, ſeu Commiſſi veram profeſſionem dicto modo emittentes, quàm alij qui non eam emittunt, ſi tamen ſe, & ſua Religioni perpetuò offerant, & in Monaſteriis viuant, habitu aliqualiter mutato, ſunt dicendi perſonæ Eccleſiaſticæ. Et quidem loquendo de prioribus res eſt indubitata, cum illi ſint verè Religioſi, Religioſi autem Eccleſiaſticæ perſonæ ſint. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. allegat. 12. num.* 38. & alij quos citat. De poſterioribus autem id conſtat, quia ſunt perſonæ Deo dicatæ, & deuotæ, habitu, & habitatione Religioſis ſimiles, multaque de ipſis participantes. Couarruuias *in capit. Alma mater, 2. part. §. 2. num* 8. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regul. quæſt.* 123. *artic.* 1. *& tomo 3. quæſt.* 1. *art.* 8. Si autem huiuſmodi Oblati in Monaſteriis non viuant, aut habitum aliquo modo non mutent, ſolùm ſecundùm quid, & largo modo perſonæ Eccleſiaſticæ dici poterunt, cum cenſeantur perſonæ Deo ſimpliciter dicatæ. Gloſſa *verbo Mutato habitu*, & alij Canoniſtæ quos ſequitur Rodriguez *vt ſuprà.*

6 Hinc non ſolùm prædicti Conuerſi, Laici, Oblati, ſeu Donati, qui veram profeſſionem emittunt (cum ſint verè Religioſi) ſed etiam ij qui, vt dictum eſt, ſe, & ſua Monaſterio tradiderunt, & in ipſo viuunt, habitu aliqualiter mutato, gaudent priuilegio Canonis *Si quis ſuadente*, ita vt illos percutientes in excommunicationem incidant. Sunt enim, vt dictum eſt, perſonæ Eccleſiaſticæ. Quod ſecus videtur dicendum de iis qui in domo ſua manent. Hoſtienſis *in c. non eſt dubium, de ſent. excomm.* Rodriguez *tom. 3. q. Regul. q. 21. art. 4.*

7 Idem dico, & propter eandem rationem, de priuilegio fori, ita ſcilicet, vt eo potiantur non ſolùm ij qui verè profeſſionem emittunt, ſed & illi quoque, qui etſi illam non emittant, ſe tamen & ſua Monaſterio tradiderunt, & in eo viuunt, habitu ſaltem aliqualiter mutato. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 12. n. 39.* & alij apud ipſum. Vide tamen conditiones à S. Congregatione ad hoc requiſitas, de quibus *infra n. ſeq.*

8 Pariter etiam de exemptione à gabellis, & tributis ſecularibus exempti ſunt Conuerſi, & Oblati prædicti, qui veram profeſſionem trium votorum emittunt, cum ſint verè Religioſi, & Eccleſiaſticæ perſonæ. Flores de Mena *variar. lib. 2. quæſt. 21. num.* 199. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 12. *num.* 38. Illi etiam Oblati, qui etſi veram profeſſionem non emittant, ſe tamen & ſua Monaſterio tradiderunt, & in eo degunt habitu aliquo modo mutato, vt dictum eſt, cum ſint verè perſonæ Eccleſiaſticæ, iuxta ſuperius dicta, etiam gaudent eodem priuilegio. Vt autem tam ipſo, quam priuilegio fori potiantur, animaduertendæ ſunt declarationes Sacræ Congregationis Concilij circa hæc, quas referunt Aldan. *in Compend. Canon. reſol. lib. 1 tit. 10. n. 14 & 15.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Oblati.* Prima eſt, Oblati alicuius Religionis

priuilegio, ac exemptione ita demum debent potiri, ſi in forma iuris valida perpetuò, irreuocabiliter, plenè, & cum effectu ſe ipſos, & bona ſua omnia præſentia, & futura, nulla prorſus, quamuis minima eorum portione neque in proprietatem, neque in vſumfructum ſibi reſeruata, Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutauerint. Quod ſi omnia prædicta ſimul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à ſæcularibus exactionibus frui poſſe, vt in ſequentibus caſibus. Primo, cum quis obtulit perſonam cum reſeruatione bonorum. Secundò cum obtulit perſonam nulla bonorum facta mentione, quippe quæ non includuntur in ſimplici oblatione perſonæ. Tertiò, cum obtulit perſonam, & aliquam tantum partem bonorum, quamuis maiorem. Quartò, cum obtulit bona omnia præſentia, & perſonam, reſeruato vſufructu. Quintò, cum obtulit perſonam, & bona omnia, præſentia tantùm. Sextò, cum obtulit perſonam, & bona omnia, præſentia, & futura, ſed poſtea à Superiore Religionis aliquam eorum partem quamuis minimam, in emphyteuſim recipit. Septimò, cum obtulit bona, vel partem eorum abſque perſona, quo caſu perſona offerens fori priuilegio non gaudet, ſed bona in Religionē cum effectu tranſlata ſunt immunia à vectigalibus, dummodo offerens vſumfructum eorum ſibi non retineat, eo namque caſu bona immunia non ſunt, etiam quoad proprietatem. His tamen omnibus caſibus quibus Oblati à priuilegio, & exemptione à iure communi excluduntur, ſeruanda eſt eiuſdem Religionis conſuetudo, cuius vigore ipſi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquiſiuiſſent. Secunda, Oblati, qui omnia ſupradicta adimpleuerint fori, priuilegio, & ſupradicta exemptione gaudent, ſiue ante, ſiue poſt de licentia Superioris Religionis Matrimonium contraxerint. Tertia, Oblati etiam quoad delicta ante oblationem commiſſa fori priuilegio gaudent, & à iuriſdictione Iudicis laici liberati ſunt, punirique debent à Iudice Eccleſiaſtico, ſi modò abſque fraude, ideſt, non animo effugiendi ſæcularis Iudicis punitionem, ſe, & ſua obtulerint; quod ſi fraus ſubſit, poſſunt à Iudice laico puniri pœna confiſcationis bonorum, & alia pecuniaria, ſed non corporali, illique remanent ſubiecti quoad cauſam, & bona, ſed non quoad perſonam; debet tamen Iudex Eccleſiaſticus, ſi delicti qualitas id expoſcat, tradere tales in fraudem Oblatos Iudici ſæculari corporaliter puniendos. Aldana, & Barboſa *vt ſupra*.

9 Ex huiuſmodi autem declarationibus habetur primò id quod ſupra *numero* 1. dictum eſt, eſſe ſcilicet aliquos ex huiuſmodi Oblatis, ſeu Donatis, qui non ſunt verè Religioſi, nec tria vota eſſentialia Religionis emittunt, ſiquidem ſupponitur à S. Congregatione aliquos illorum proprium habere, & vxorem ducere poſſe, quæ repugnant verè Religioſo.

10 Sequitur ſecundò poſſe vxoratos admitti in Oblatos Religionum profeſſionem non emittentes, imò poſt oblationem factam, poſſe de licentia Superioris Religionis Matrimonium contrahere. Intellige tamen ſi fortè votum caſtitatis non emiſerunt. Ita enim ſupponitur in ſecunda declaratione adducta. De quo Couarruuias *in cap. Alma mater, 2. part. §. 2. num.* 8. Rodrig. *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 2. *art.* 8. & alij apud ipſum.

11 Sequitur tertiò quod ad fruendum priuilegio fori, & immunitatis à gabellis, & ſæcularibus exactionibus requiritur, vt oblatio prædictorum ſit perpetua & irreuocabilis, prout habetur in prima declaratione adducta. Eſtque id iuri communi conforme *cap. per exemptionem, de priuileg. lib.6. cap. cum plantare, §. vltim. cap. tuarum.* Vt ex communi Doctorum affert Rodriguez *tom.3. quæſt. Regul. q.1. art.8.*

Sequitur quartò, quod licet tam Conuerſi quam Oblati veram profeſſionem emittentes capaces non ſint proprij, cum ſint veri Religioſi, quibus repugnat proprium habere, iuxta dicta *tom.1. cap.6.* Sanchez *lib.7. in decalog. cap.34. num.1.* Illi tamen Oblati, ſeu Donati qui profeſſionem non emittunt, proprij capaces ſunt, vt ſupponitur in prima declaratione S. Congregationis ſuprà adducta. Sanchez *vt ſup.* Priuantur tamen ab eadem S. Congreg. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus ſæcularibus, vt in dicta declaratione habetur. 12

Quia verò in Concilio Trident. *ſeſſ.24. cap.11.* priuilegia, & exemptiones Oblatis conceſſa, vel concedenda limitantur ſolum ad eos qui intra ſepta Monaſteriorum, & ſub eorum Obedientia viuunt, ideo ad hoc quod prædicti Oblati his priuilegiis fruantur, prædicta conditio neceſſaria eſt. 13

Similiter licet prædicti, tam conuerſi, quam Oblati, ſeu Donati qui profeſſionem trium votorum faciunt, non adquirant ſibi, ſed Religioni, cum quidquid Religioſus acquirit Monaſterio adquirat, iuxta dicta *tom.1. cap.6.* nihilominus alij Oblati, ſeu Donati, qui profeſſionem non emittunt, ſibi adquirere poſſunt, quando ſcilicet non tradiderunt Religioni ſiue Monaſterio niſi ſolum bona præſentia, non futura, & in eorum bona legitimi ipſorum hæredes ſuccedunt, in ea videlicet quæ Monaſterio non obtulerunt. Sanchez *lib.7. in decalog. cap.* 34. *num.* 1. Priuantur tamen à Sacra Congregatione verbis adductis *num.*8. priuilegio fori, & immunitate à gabellis, & exactionibus ſæcularibus. 14

Oblati qui tantùm ſimpliciter bona ſua Monaſterio dedicarunt, non cenſentur dedicaſſe bona futura, quia in ſimplici dedicatione bonorum non comprehenduntur, niſi præſentia. Tapia *Auth. ingreſſi, verb. ſui, cap.10. num.14.* Sanchez *lib.7. in decalog. cap.34. num.1.* 15

Quamuis tam conuerſi, quam Oblati, ſeu Donati qui veram profeſſionem trium votorum faciunt non poſſint teſtari, quia iſti ſunt veri Religioſi, quibus teſtari eſt prohibitum, iuxta dicta *tomo 1. cap.9.* Nauarrus *comment.2. num.45.* Sanchez *lib.7. in decalog. cap.8. num.41.* & communiter omnes. Oblati autem, ſeu Donati non emittentes profeſſionem, ſi aliqua bona ſibi reſeruarunt, de illis teſtari poſſunt, cum ſint veri Domini ipſorum, ſecus autem ſi ſe, & omnia ſua præſentia, & futura Monaſterio tradiderunt, cum iſti nihil habeant proprium, de quo teſtari poſſint. Rodrig. *tom.3. quæſt. Regul. quæſt.69. art.8.* Nec video quomodo Sanchez, vt ſuprà *num.42.* oppoſitum dicere poſſit. 16

Si aliquis fiat Oblatus (ex iis, qui vt dictum eſt, veram profeſſionem non emittunt) grauatus eo onere vt illius bona tranſeant ad aliquem tertium, ſi ſine filiis deceſſerit, talia bona non veniunt ad Monaſterium. Tum quia adhuc facta tali oblatione poteſt vxorem ducere, & habere filios: tum quia eſto id non eſſet priuilegium, tamen *authent. de Sanctiſſ. Epiſcop. § ſed & hoc præſenti*, vbi deciditur, tali grauato profitente Religionem, illa bona pertinere ad Monaſterium, ſolum loquitur de Religioſis. Angelus *verb. hæres, n.16.* Tabiena *q.12. n.13.* Sanchez *lib.7. in decalog. cap.16. num.28.* Quid autem ſit dicendum ſi talis Oblatus veram profeſſionem emiſiſſet, conſtabit ex dicendis c. vlt. num.28. 17

Non poſſunt præfati Conuerſi, ſeu Oblati, quamuis profeſſionem in Religionibus emiſerint, ad Prælatias, ſeu dignitates illarum aſſumi, ſeu eligi. Quia ad hæc munera non poſſunt aſſumi niſi in Sacris conſtituti, iuxta dicta *tom.1. capit.18. num. 5. & cap.1. de ætat.* 18

& qualit. & Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. Vnde meritò Minores, inter quos prædicti ad dicta munera aſſumebantur, hunc vſum reliquerunt in capitulo quodam Generali, præſente, vt dicitur Gregor. IX. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Laici Fratres.* Si tamen caſu aliquo, ſiue in hac, ſiue in alia Religione ad prælatias aliquis conuerſus aſſumatur, de illo philoſophandum eodem modo, ac de Abbatiſſis dictum eſt *tom.* 1. *cap.* 16. quod ſcilicet exercere non poſſint actus veræ iuriſdictionis ſpiritualis, cuius capax non eſt laicus, vt ſunt imponere cenſuras ſuis ſubditis, diſpenſare in votis illorum, aut illa commutare, bene tamen imponere illis præcepta etiam obligantia ad culpam, iuxta grauitatem, vel leuitatem materiæ, cogere ad obſeruantiam Regulæ, vel Conſtitutionum, punire illos propter tranſgreſſionem, irritare vota, &c. quia hæc pertinent ad poteſtatem dominatiuam cuius capax eſt laicus & Conuerſus. Suarez 4. *tom de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *c.* 3. *n.* 20. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *par. tr.* 5. *de excommunicat. diſp.* 2. *dub.* 5.

19 Nec poſſunt in Religionibus prædicti Conuerſi, Laici, aut Oblati, quamtumuis profeſſi, eſſe ſocij, aut diſcreti pro Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus, ſeu eſſe Definitores, aut illa munera exercere; quibus annexum eſt habere vocem actiuam, aut paſſiuam pro electionibus Prælatorum, qualia ſunt eſſe ſocios, ſeu aſſiſtentes Generalium, vel Prouincialium. Ratio ſumitur ex *Clement. vt ij qui, de ætate, & qual.* ac ex Concilij Tridentini *ſeſſione* 22. *cap.* 4. vbi habetur, nullum habere vocem in Capitulis niſi in Subdiaconatus Ordine ad minus conſtitutus ſit, etiamſi hoc ſibi ab aliis liberè concedatur. Cum ergo prædicta munera importent facultatem habendi vocem in Capitulis pro electionibus Prælatorum, non poterunt competere Laicis Conuerſis, ſeu Oblatis prædictis. Rodriguez *tomo primo quæſtionum Regularium, quæſtione* 15. *articulo ſecundo.* Vide dicta *tomo primo, capite* 15. *numero tertio, & quarto.* Pro electionibus autem aliorum Officialium Conuentuum facilius tolerari poteſt conſuetudo, ſi legitimè præſcripta ſit in aliquibus Religionibus, quod prædicti ad illas vocentur, & in illis habeant vocem.

20 Poſſunt nihilominus prædicti Laici, Conuerſi, Oblati, &c. habere in Religionibus officia alia manualia, quibus nec competit cura animarum, nec eſt annexum habere vocem actiuam, vel paſſiuam pro electionibus Prælatorum, vt ſunt eſſe Procuratores Monaſteriorum, Sacriſtas, Oeconomos, &c. Cum enim hæc nullo iure prohibeatur illis concedi, aut præcipiatur ſolum in Sacris conſtitutis conferri, ideo ſi particularia ſtatuta Religionum non contradicant, poterunt ipſis concedi. An verò Laici, vel Conuerſi Sacriſtæ munus gerentes poſſint tangere Sacra Vaſa, corporalia, aut veſtes; dicetur inferius num. 33. & 34.

21 Conuerſi, Laici, ſeu Oblati, &c. profeſſi poſſunt ad alias Religiones tranſire, ſicut & alij Regioſi, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 22. cum conditionibus ibidem aſſignatis 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 1. De Oblatis autem, ſeu Donatis non emittentibus profeſſionem trium votorum, ſed ſe & ſua Monaſterio donantibus, aliqui dicunt non poſſe hunc tranſitum facere; quia ſunt quaſi ſerui Monaſteriorum, quibus ſe donarunt. Verumtamen ſicut fundamentum eorum eſt falſum; ſic & doctrina. Nec enim ſunt ſerui Monaſteriorum, ſed pij, & deuoti oblatores ſui, & ſuorum bonorum ad pias actiones exercendas, & quamuis hoc faciant per pactum, ſeu donationem irreuocabilem, habent tamen illam conditionem tacitè imbibitam, niſi ad meliorem, ſeu ſtrictiorem Religionis frugem ſe recipere voluerint, ſicut idem contingere dicitur in quacumque obligatione cum homine facta. Suarez *vt ſupra, num.* 2. Sanchez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 9. Addit etiam Suarez, poſſe ad quamcumque Religionem ipſos tranſire, cum enim verè Religioſi non ſint, quæcumque Religio erit perfectior ſtatu quem habent.

Non debent permitti Conuerſi, ſeu Oblati etiam 22 profeſſi ad ſacros Ordines promoueri, tum vt ſequantur ſuam vocationem, iuxta præſcriptum Apoſtoli 1. *Corinthior.* 7. tum vt auferatur anſa vel occaſio ambitionis, quæ vtplurimum ad talem promotionem deſiderandam eos ſolet impellere. Vnde in decretis Clementis Octaui pro inſtitutione Nouitiorum in Monaſteriis deſignatis, vel deſignandis; quæ etiam approbata ſunt à Sacra Congregatione Concilij ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, & habentur ſimul cum decretis de apoſtatis, & eiectis; dicitur: *Qui ad Conuerſorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis non poſſint.* [Vnde à S. Congregatione Regularium 10. Februarij 1634. permiſſa fuit tranſlatio cuiuſdam conuerſi ad ſtatum Clericalem ſolum pro caſu quo in ſtatu laicali non feciſſet profeſſionem tacitam, vel expreſſam.) Credo etiam circa hoc omnes Religiones laudabilia ſtatuta habere. Caſu autem quo aliquis Conuerſus tonſurâ Clericali fecerit ſe tonſurari; aut ad Sacros Ordines ſine legitima facultate promoueri, his omnibus iure priuandus eſt. Tum quia inobediens, & rebellis non debet eſſe potioris conditionis quam obediens, ac per conſequens iſte non debet eſſe potioris conditionis, quàm alij quieti; & obedientes Conuerſi, qui ſua profeſſione contenti talia non ambiunt.] Tum quia in eo in quo quis deliquit, in eo debet puniri: cum ergo iſte peccauerit Ordinibus male ſuſceptis, prædicto modo debet puniri. De quo Caſarubius *in Compend. priu. Mendic. verb. Laici Fratres.* Rodrig. *tom.* 2. *qq. Regul. q.* 123. *artic.* 3. In eo etiam caſu talis Conuerſus illegitimè ordinatur, cui non permittitur tonſura Clericali vti, aut exercere Ordines ſuſceptos, nec tenentur ad Officium diuinum more Clericorum recitandum, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 12. *num.* 4. cum ſolùm ad illud teneantur Religioſi Choro addicti, aut pro Ordinatis admiſſi. Caſarubius *vt ſuprà.* [Addo vlterius congruenter ſatis dici conuerſum ſic ordinatum non debere permitti Canonicum officium perſoluere. Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, quæſt.* 3. *cap.* 7. *num.* 27. poſt alios, quos refert. Caſu verò quo conuerſus ad ſtatum Clericorum tranſeat, ſiue licitè, ſiue illicitè id factum fuerit, non requiritur reiteratio Nouitiatus proportionati Clericatui, vt expreſsè tenet Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 4. *diſput.* 6. *quæſit.* 17. *num.* 8. conformiter ad doctrinam Rodriguez, Suarez, Sanchez, Bartholomæi à S. Fauſto, & Peyrinis aſſerentium non requiri pro legitimo anno Nouitiatus; quod Nouitius experiatur omnes aſperitates Religionis, niſi ſolum in genere manendo ſub obedientia Prælati pro eo anno.]

Adde quod S. Congregatio Epiſcoporum & Regula- 23 rium de anno 1645. pro 29. Septembris, de quodam Conuerſo, qui bona fide tranſierat ad ſtatum Clericalem ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, dum ſupplicaret pro rehabilitatione reſcripſit Generali eiuſdem Ordinis, & duobus Definitoribus, vt conſtito ipſi quod idem Orator non fraudulenter & doloſe, ſed bona fide minores & Sacros Ordines ſuſcepiſſet, & probata idoneitate eiuſdem coram Ordinario loci, præuio rigoroſo examine, eundem Oratorem ad exercitium præfatorum Ordinum reſtituerent. Similiter de alio Conuerſo bona fide etiam Ordinato, & poſtea ſuſpenſo, ſtatuit de anno 1648. pro 17. ſeu 19. Iunij rehabilitari poſſe præuio rigoroſo examine. De quadam etiam Conuerſa moniali, quod transferri poſſet ad Choriſtarum

gradum,

gradum, vidi litteras eiuſdem Sacræ Congregationis de anno 1647. pro die 8. Nouembris ad Epiſcopum tranſmiſſas. Vidi alia in fine huius Capitis in caſus contingentia.

23 Tenentur Conuerſi, Laici, Oblati, ſeu Donati ad certas orationes, Pater noſter, & Aue Maria, iuxta inſtitutum Regulæ vel conſtitutionem ſuorum Ordinum, iuxta dicta *tom.1. cap. 12. num.4.* Quanta autem, aut qualis ſit obligatio illas recitandi, qualeve peccatum illas omittere, ex dictis eodem *tom.1.cap.7.&* 8. vbi agitur de obligationibus Religioſorum, ratione Regulæ & conſtitutionum penſari debet.

24 Pro receptione, educatione, ſeu inſtitutione Donuerſorum, Oblatorum, ſeu Donatorum qui profeſſionem veram trium votorum emittunt, animaduertendæ ſunt conſtitutiones Clem. VIII. approbatæ à Sacra Congregatione Concilij ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. & habentur cum decretis eiuſdem Sacræ Congregationis de *Apoſtatis & eiectis*, quæ ſunt huiuſmodi, præter alias ibi aſſignatas pro omnibus Nouitiis, ſiue Clericis, ſiue Conuerſis. Prima, ſi quis annum 25. excedens ad habitum regularem admitti poſtulauerit, & talis eruditionis expers inuentus fuerit, in Conuerſorum tantum, quibus litterarum ſcientia non eſt neceſſaria, numerum referatur: ipſi autem Conuerſi non recipiantur ante 20. ætatis ſuæ annum, & niſi ſaltem præcipua doctrinæ Chriſtianæ capita nouerint. Secunda, quia quarumdam Religionum mos eſt nedum Conuerſos ad profeſſionem admittere, verum, & Oblatos, vt vocant, recipere, circa ipſorum Oblatorum receptionem vnaquæque Religio ſuas peculiares Conſtitutiones, ſpecialiaque inſtituta obſeruare teneatur. Tertia, cum autem, licet Clericorum bene inſtruendorum cura debeat eſſe præcipua, Conuerſorum tamen religioſa inſtructio non ſit prætermittenda, quin potius æquanimiter amplexanda, quandoquidem ſatis exploratum eſt iſtorum etiam, cum Regulam profiteantur eamdem, perfectam educationem tum Religioni decorem, & ornamentum, tum aliis Chriſti fidelibus ædificationem, exemplum, atque vtilitatem afferre, Conuerſis ipſis à Clericorum nouitiatu ſeparatus ad dormiendum locus (quantum commodè fieri poterit) aſſignari præcipitur. Illi tamen hac ſeparatione non obſtante Magiſtro Nouitiorum, ſeu Superioribus Monaſteriorum, & Conuentuum, iuxta cuiuſque Ordinis ſtatuta, & Conſtitutiones, ſubditi eſſe, & obedientiam præſtare debebunt, à quo non tantum circa corporalia obſequia probandi & exercendi, verum etiam pro eorum capacitate, & commoditate, de ſpiritualibus, præſertim de modo mentaliter orandi, diligenter inſtruendi erunt, quod vt commodius fiat, ad Capitula & ſpirituales conciones, quæ per Magiſtros Nouitiis fieri ſolent, accerſiri debeant, & in Eccleſiis ſtatutis horis conueniant, niſi tunc in ſuis officiis actualiter occupati fuerint. Tempore verò probationis elapſo, ij tantum qui non ſolùm religioſæ perfectionis capaces, ſed ad laborem corporalem apti nouo ac diligenti examine reperti fuerint (dummodo ætatis ſuæ annum quoad clericos decimumſextum, quo verò ad conuerſos vigeſimum primum exceſſerint) ad profeſſionem admittantur. Sed qui ad conuerſorum habitum recepti fuerint, ad clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſint. Superior cuiuslibet conuentus, in quo Nouitiatus fuerit conſtitutus, particularem librum habeat, in quo vniuſcuiuſque Nouitij profeſſio regiſtretur, illamque Nouitius profeſſus propria manu, & duo teſtes qui præſentes fuerint ſubſcribant. Conuerſus verò litterarum ignarus profeſſus in eorumdem teſtium, qui ſe ſubſcripſerint præſentia, propria manu ſignum Crucis apponat, aſſerueturque liber, & cuſtodiatur in Archiuio, vbi ſcripturæ ad Monaſterium, ſeu conuentum pertinentes reponi conſueuerunt. Circa quæ decreta, ſeu Inſtitutiones illud generaliter animaduertendum duxi, illa non videri obligare niſi ſolùm pro conuentibus deſignatis, ſeu deſignandis à Sede Apoſtolica pro Nouitiatibus, vt patet tum ex titulo illis præfixo, tum ex §. 1. & 2. vbi videtur ſolùm ſermonem eſſe de prædictis conuentibus. Quare cum decretum Clem. VIII. de non recipiendis Nouitiis niſi ſolum pro conuentibus deſignatis, non obliget niſi in Italia, & inſulis adiacentibus, ſolum ibi obſeruandæ erunt prædictæ Inſtitutiones. Similiter cum ab obſeruatione talis decreti Clement. VIII. excipiantur Carthuſiani, Minores ſtrictioris obſeruantiæ, Capuccini S. Franciſci, Reformati S. Dominici, Diſcalceati Carmelitarum, Fulienſes, Eremitæ Eremi Camaldulenſis, & Montis Coronæ, Clerici Regulares Theatini, Societatis Ieſu, S. Pauli decollati, Somaſchi, & Miniſtri infirmorum, ideo etiam exempti videntur ab obligatione harum Inſtitutionum, cum illæ, vt dixi, ſolùm pro Conuentibus à Sede Apoſtolica deſignatis, ſeu deſignandis pro Nouitiatibus editæ videantur.

25 Non poſſunt Conuerſi, etiamſi imperfectum habitum, aut ſine capuccio gerant in Religionibus quibuſcumque, ſiue Mendicantibus, ſiue non Mendicantibus (præter aſſignatas num. præcedenti) in Italia & Inſulis adiacentibus recipi, niſi in Conuentibus aſſignatis pro Nouitiatibus à Sede Apoſtolica, & receptiones, ac profeſſiones illorum extra dictos Conuentus factæ irritæ ſunt, & nullæ iuxta dicta *tom.1.c.24. n.23.* Quia tamen vt ibidem *n.24.* dictum, Sanctiſſimus Dominus Noſter Vrbanus VIII. pro remedio illorum qui illegitimè, & inualidè profeſſionem fecerant, non habito Nouitiatu in prædictis locis deſignatis, Motu proprio prouidit, vt de nouo ad profeſſionem admitterentur, & cum huius rei occaſione multi profeſſi ad ſæculum redire vellent, nouiſſimè Sacra Congregatio Concilij anno 1636. huic malo prouidere volens ſtatuit, Quod ſi aliqui contra formam præfatorum decretorum recepti, & profeſſi è Religione infra quinquennium exire, vel Superiores extra eam reſpectiuè illos eiicere voluerint, eadem Sanctitas ſua decreuit, vt tam ipſi profeſſi quam Superiores reſpectiuè teneantur iura, quæ ſibi fauere viſa fuerint, prius deducere coram eadem Sacra Congregatione, quæ ex ſpeciali etiam ſuæ Sanctitatis facultate ſuper hoc conceſſa prouidebit. Inhibendo prætetea Primatibus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prælatis inferioribus iuriſdictionem exercentibus, ac quibuſcumque Iudicibus Ordinariis, & delegatis, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, etiam de Latere Legatis, Sediſque Apoſtolicæ Nunciis, ne in poſterum in hoc quoquo modo ſe ingerant abſque ſpeciali eiuſdem Sanctitatis commiſſione, ſub pœna ipſo facto incurrẽda, quoad Epiſcopos, Archiepiſcopos, Patriarchas, & Primates interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, quoad Abbates, Prælatos inferiores, ac alios Iudices prædictos excommunicationis latæ ſententiæ, quo verò ad Nuncios, & ad Sacræ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, indignationis ſuæ Sanctitatis, & pœnarum arbitrio eiuſdem, imponendarum. Hæc ibi.

26 Item ibidem pro maiori cautela contra delinquentes ſtatuit, ac decreuit, quod ſi iidem, vt ſupra recepti, & profeſſi iuribus ſuis minimè deductis coram Sacra Congregatione Concilij, & ſine illius expreſſa licentia è Religione exire, vel Superiores Religionis eos eiicere auſi fuerint, ipſi recepti, & profeſſi, tanquam apoſtatæ puniantur, & pro talibus habeantur,

necnon contra eoſdem, iuxta formam decreti de Regularibus apoſtatis, & eiectis, eiuſdem Sanctitatis ſuæ iuſſu ab eadem S. Congregatione ſub die XXI. Septembris 1634. editi procedatur, & Superiores, qui eiecerint pœnam ſuſpenſionis à diuinis, necnon priuationis omnium Officiorum quæ tunc obtinebunt, ac perpetuæ inhabilitatis ad ea in poſterum obtinenda, vociſque actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto abſque alia declaratione incurrant. Hæc ibi. Circa quæ decreta id maximè notandum, quod licet ſtando in rigore illorum verborum *recepti, & profeſſi*, per ea non videantur comprehendi niſi ij ſolum, qui in locis, ſeu Conuentibus non deſignatis pro Nouitiatibus recepti, aut profeſſi fuerint, non verò ij qui etſi recepti, & profeſſi fuerint in dictis locis, ſeu Conuentibus deſignatis, nihilominus curſum Nouitiatus peregerunt in aliis locis non deſignatis (quod idem dico de decretis Clem. VIII. adductis tom. 1. cap. 24. num. 23. quia in eis, ſtando in rigore verborum ſolum videtur prohiberi admiſſio ad habitum, receptio ſeu profeſſio in Conuentibus non deſignatis, non verò Nouitiatum agere, aut habere, ita vt qui in Conuentu deputato fuit receptus, etiamſi in non deputato Nouitiatum peregerit, validè profeſſus videatur) attendendo tamen ad Motum proprium Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani VIII. quod dicto cap. 25. num. 25. attulimus, & per quod explicantur dicta decreta Clem. VIII. dicendum tam per ipſum, quam per decreta prædicta comprehendi non ſolum eos, qui recepti, & profeſſi fuerint in locis non deſignatis, ſed etiam illos, qui in talibus locis non deſignatis Nouitiatum peregerunt, etiamſi aliàs in locis deſignatis recepti, & profeſſi fuerint. Quod conſtat tum ex illis verbis dicto n. 24. relatis, *Annum probationis in Monaſteriis, ſeu domibus Regularium ad id deſignatis minimè fecerunt*: tum ex aliis, quæ ſunt in principio illius Motus proprij, quibus ſuam, & Clem. VIII. mentem declarat, quæ ſunt huiuſmodi. *Cum itaque ſi ut accepimus, quamplures Ordinum, Congregationum, & Inſtitutorum Regularium profeſſores ad habitum Regularem recepti; probationis annum in Monaſteriis, ſeu domibus Regularibus ad id deſignatis, vel ab Apoſt. Sede approbatis minimè fecerint; proindeque iuxta Conſtit. fel. record. Clement. VIII. prædeceſſoris noſtri, deſuper editam profeſſio per eos deinde emiſſa inualida exiſtat. Nos Religioſos prædictos, &c.* Tum denique ex titulo præfixo ipſi Motui proprio, qui eſt, *ſuper profeſſionibus per Regulares emiſſis, non facto in locis deſignatis Nouitiatu.* Quare dicendum, iuxta mentem tum Sanctiſſimi Domini Noſtri Vrbani, tum Clem. VIII. eos qui in locis non deſignatis Nouitiatum peregerunt, etiamſi in eiſdem habitum ſuſceperint, aut profeſſionem emiſerint, dictis decretis comprehendi.

27 Non obſtante etiam tali decreto de non admittendis ad profeſſionem Nouitiis etiam Conuerſis, niſi in locis à Sede Apoſtolica deſignatis pro noſtro Ordine, obtentum à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano per Breue ſpeciale anno 1634. negotio prius commiſſo S. Congregationi Regulari, & Eminentiſſimo Cardinali Ginetto, vt alij Conuentus deſignarentur, videlicet in Prouincia S. Alberti in Sicilia Conuentus Placiæ; Melacij, Sicli, Siracuſæ, Mazarini; in Prouincia Romana Conuentus Tranſpontinæ, S. Martini in Montibus, Præneſte, Velitrarum, Roncilionis; in Prouincia Lombardiæ Conuentus Mediolani, Cremonæ, Nouariæ, Montis Calerij, Nouarum; in Prouincia Venetiarum Conuentus Vicentiæ, Roboteti, Dezenſani; in Prouincia Thuſciæ, Conuentus Piſarum, Prati, Montis Politiani, Emporij; in Prouincia Romandiolæ, Conuentus Anconæ, Cæſenæ, Arimini, Senogalliæ; in Prouincia Neapolis, Capuæ, Nuceriæ, Apuliæ, Beneuenti, Salerni, Auerſæ; in Prouincia Apuliæ Conuentus Licij, Bitunti, Neriti, Batuli, Monopolis; in Prouincia S. Angeli in Sicilia, Conuentus Marſale, Alcami, S. Nicolai de Bononia, Calatanixete, Racalbuti; in Prouincia Calabriæ Conuentus Coſentiæ, Rhegij, Caroleorum, Catanzarij; in Prouincia Aprutij Conuentus Terami, Ortone, Bilantis; in Granciis Conuentus Neapolis, Conuentus Summæ, Surrenti, & Concordiæ. In quibus poſſint recipi, & admitti ad habitum, & expleto probationis anno ad profeſſionem Fratres Conuerſi, ſeu Laici, ſeruata forma decreti Sanctiſſ. D. N. ſuper receptione, & educatione Nouitiorum vltimo loco editi, necnon felicis record. Sixti V. ac aliarum Conſtitutionum Apoſtolicarum, & decretorum pariter ſimilis memoriæ Clementis VIII. Inſtitutionumque generalium ſuper receptione, & educatione eiuſdem Clementis, nec non ſanct. mem. Pauli V. auctoritate editarum. Hæc ibi.

Cum autem in ſupradictis omnibus decretis ſolum 28
fiat ſermo de iis qui profeſſionem emiſſuri ſunt, ideo quod attinet ad Conuerſos, Oblatos, ſeu Donatos, ſolum intelligenda erunt de illis qui vt diximus veram profeſſionem trium votorum emittunt, non de Oblatis, ſeu Donatis; qui ſe, & ſua Religioni tradunt, nullâ facta profeſſione, quare nulla eſt lex, vel prohibitio, quo minus iſti Oblati, ſeu Donati qui profeſſionem non emittunt, ad Religionem admitti poſſint, etiam in Monaſteriis, vbi non ſunt prædicti Nouitiatus à Sede Apoſtolica approbati.

De fœminis illis, quæ in Monaſteriis Monialium 29
Oblatæ, ſeu Donatæ nuncupantur, eodem modo loquendum videtur, ac de viris Oblatis, ſeu Donatis, reſpectiuè tamen ad earum ſexum. Præter ea autem quæ de ipſis dicta ſunt *tom. 1. cap. 25. num. 17.* notandæ ſunt aliquæ declarationes Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, quas refert Barboſa in Collectan. Bullar. verbo *Conuerſa*. Prima, Conuerſas non habent regulariter Moniales Sanctæ Claræ. Secunda, Conuerſæ quæ ad Monaſteriorum pauperum ſubleuamen ad conquirendas eleemoſynas mittuntur, 45. ætatis annum excedant, & extra clauſuram minimè pernoctent, niſi in caſu neceſſitatis, & tunc hoſpitio excipientur in ædibus proximorum, conſanguineorum, aut aliarum piarum matronarum. Tertia, Conuerſæ Moniales ad quæſtuandum mitti poſſunt, ſi aliter Moniales ſuſtentari non poſſint, dummodo ad minus 40. ætatis annum excedant, non ſint pulchræ, nec modo aliquo extra Monaſterij clauſuram pernoctent, & in illis Monaſteriis, quæ dictas Conuerſas ad quæſtuandum mittunt, manuteneri non poſſunt, deinceps nec puellis Monaſticum habitum tradere, nec educationis cauſa illæ in eis introduci poſſunt abſque Sedis Apoſt. ſpeciali licentia. Quarta, Conuerſæ non debent permitti vt exeant, aut videri ſe ſinant ad effectum claudendi, vel aperiendi ianuam Monaſterij, ſed id munus alteri extra clauſuram degenti committatur. Quinta, Conuerſa ſupernumeraria debet prædita qualitatibus neceſſariis capitulariter, votiſque ſecretis Monialium admitti, dotem duplicatam ſoluere à Conuerſis perſolui ſolitam, ac tempore debito profeſſionem emittere. Barboſa vt ſupra. Pro iſtis etiam fœminis Oblatis, ſeu Conuerſis vide Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regularium, q. 44. art. 4.*

Gaudent prædicti Conuerſi Priuilegiis ſuarum Re- 30
ligionum, iuxta dicta *tom. 1. c. 3. n. 18.* vbi etiam idem dictum eſt de Oblatis profeſſionem emittentibus, quia ſunt verè Religioſi; ſpecialiter tamen Gregor. IX. in Bulla, *Quoties à nobis*, quæ habetur in 1. tom. Bullar. Laërtij inter Bullas huius Pontificis *n. 2.* Oblatis

Carthuſia

Catthuſianorum conceſſit vt eiſdem libertatibus, & immunitatibus gauderent, quibus ipſi Fratres gaudebant. Deinde Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Carmelitarum, eorum Oblatis copioſam conceſſionem fecit omnium priuilegiorum Fratribus conceſſorum illis verbis. *Et ne Oblati, & Oblatæ eiuſdem Ordinis ſuum iure deuotionis ad Ordinem ipſum fruſtrentur effectum, omnia, & ſingula circa Fratres, & Sorores, & Mantellatas; ſeu Pinzocheras nuncupatas perſonas prædicta in præſentibus litteris ſtatuta conceſſa, & ordinata, aut illis, & Fratribus prædictis in eorum commodum, & fauorem indulta, ad eaſdem dicto Ordini nunc, & pro tempore Oblatas, & commiſſas vtriuſque ſexus perſonas eiſdem ſcientia, & motu, & auctoritate extendimus, & ampliamus, ac in eis locum habere debere proinde ac ſi pro eiſdem Oblatis, & Commiſſis perſonis, & circa illas emanaſſent, decernimus; volumus; & ordinamus.* Vide pro vſu huius priuilegij dicta tom. 1. cap. 21. num. 19. & 20. & in hoc ſecundo tomo cap. 1. num. 21. vbi conſtabit an ſit vel non reuocatum. Similiter pro tempore interdicti hanc illis conceſſionem fecit. *Et quia ex conceſſione continetur dictorum Innocentij IV. Alexandri IV. & Gregor. XI. prædeceſſorum, quod liceat eis cùm interdictum generale terræ fuerit, dummodo cauſam non dederint interdicto, clauſis ianuis, excommunicatis, & interdictis excluſis, ſubmiſſa voce Miſſas, & alia diuina officia celebrare, eorumdem Fratrum deuotioni non plenè conſulitur, conceſſionem eandem extendendo eiſdem Fratribus, vt liceat eis habere Altare portatile cum debita reuerentia, & honore, ſuper quo in locis ad hoc conuenientibus, & honeſtis, præterquam in Eccleſiis ab Ordinarij obedientia non exemptis, quoties id eis contigerit interdici, poſſint Miſſas & alia diuina Officia in quorumcumque præſentia celebrare, & interdicti tempore ad diuina huiuſmodi cum eis mantellatas, & Pinzocheras, ac Oblatas, Commiſſaſque perſonas, & ipſorum Fratrum, ac Monaſteriorum Monialium Ordinis prædicti Procuratores, Aduocatos prædictos, & negotia gerentes vtriuſque ſexus admittere, præfatis ſcientia, motu, & auctoritate indulgemus.* Pro quo priuilegio ſeu vſu ipſius, & an ſit reuocatum, vide dicta tom. 1. cap. 21. n. 14. 19. & 20. Præterea idem Sixtus IV. in Bulla *Dum fructus vberes*, quæ etiam eſt Mare magnum Eremitarum S. Auguſtini, Oblatis eiuſdem Ordinis ferè ſimilia videtur conceſſiſſe. Meminerunt autem vtriuſque conceſſionis Caſarubius *in Compend. priuilegior. Mendicant. verbo Oblati Fratrum*, & Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. quæſt. 21. art. 3.* Meminit etiam vterque alterius conceſſionis Eugenij IV. circa abſolutionem iſtorum, quam tamen omitto, quia viuæ vocis oraculo fuit facta, & per conſequens iis temporibus inutilis, vt ſæpe dixi, niſi de nouo concedatur.

31 Quia tamen Leo X. in Conſtit. *Dudum*, quæ eſt in 1. tom. Bullar. Laërtij *num. 32.* omnia priuilegia Conuerſis, & Oblatis Ordinum Mendicantium conceſſa communia eſſe voluit omnibus prædictis cuiuſcumque prædictorum Ordinum Conuerſis, & Oblatis. Ideo his priuilegiis conceſſis Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum S. Auguſtini gaudere poſſunt ratione communicationis Priuilegiorum Oblati Prædicatorum, & Minorum, vt in ſpecie de Oblatis Minorum habet Caſarub. *Compend. priuil. Mendicant. verb. Oblati Fratrum, vel Monialium, num. 3.* quod idem credo de Oblatis fœminis, cum illæ etiam nominentur à Sixto in priuilegio pro Carmelitis *num. præcedenti* adducto. Imo etiam idem videtur dicendum de Nouitiis, tam Oblatorum, quam Oblatarum (profeſſionem videlicet trium votorum emittentium) ſaltem in multis Religionibus, & quoad ea quæ ſpectant ad bonum ſpirituale animæ: præſertim cum Nouitij in fauorabilibus pro veris Religioſis habeantur. Vide dicta *tom. 1. c. 24. præſertim n. 8.*

Dubitari tamen poteſt, an priuilegia illa Gregor. IX. pro Oblatis Carthuſienſium, & Sixti IV. pro Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Auguſtini intelligantur ſolum de Oblatis illis, qui profeſſionem trium votorum emittunt, an verò etiam de illis, qui ſine tali profeſſione ſe, & ſua Monaſteriis obtulerunt modo ſuperius num. 27. dicto. Et quidem cum priuilegium Gregorij IX. expreſsè loquatur ſolum de Oblatis qui trium votorum profeſſionem emittunt in Ordine Carthuſienſium, vt patet ex ipſa Bulla, ideo non poteſt extendi ad eos, qui talia vota non faciunt. Cum autem priuilegia Sixti IV. Indiſtinctè loquantur de Oblatis Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Auguſtini, non determinando pro illis qui profeſſionem emittunt, vel non emittunt, imo comparent illos cum Tertiariis Fratribus de Pœnitentia, ſeu Pinzocheris, qui neque tria prædicta vota emittunt, ideo probabile eſt ad vtrumque genus Oblatorum extendi. Veruntamen quia adhuc inter iſtos qui veram profeſſionem trium votorum non faciunt, poſſunt eſſe aliqui qui non ſeruent conditiones à Sacra Congregatione Concilij ſuprà numero 8. aſſignatas, quia ſcilicet non omnino bona ſua Monaſteriis obtulerint, alij vero qui illas ſeruent, ideo prædicta priuilegia extendenda ſolum credo ad hos poſteriores, non ad illos. Nam eo ipſo quod Sacra Congregatio ſolum iſtos potiri vult priuilegio fori, & immunitatis à ſæcularibus exactionibus, etiam velle videtur eos ſolum potiri poſſe aliis priuilegiis Religionibus conceſſis, ac eos ſolum eſſe vere, & ſimpliciter Donatos, ſeu Oblatos. Etſi hoc non ſit omnino certum, cum Sixtus IV. in prædictis priuilegiis vniuerſaliter loquatur de Oblatis, ſeu Donatis, & poſſet dici Sacram Congregationem ſolum excludere prædictos à priuilegio fori, & immunitatis ab exactionibus ſæcularibus, non ab aliis priuilegiis, maximè concernentibus animæ vtilitatem. Pro vſu tamen horum priuilegiorum, & an ſint, vel non reuocata, vide vt dixi *tom. 1. cap. 22. num. 14. 19. & 20. & in hoc 2. tom. c. 1. n. 21.*

Conceſſit Calixtus III. Conuerſis Fratrum Minorum, vt poſſent tangere Calices, & lauare corporalia, & alia Eccleſiaſtica, cùm expedierit. Item Leo 32 X. conceſſit eiſdem Conuerſis ſociis Generalium, vel Prouincialium, vt eo tantum tempore quo ſocij ſunt, & extra loca, & Conuentus cum inſeruiunt Miſſis prædictis Prælatis poſſint propriis manibus tractare vaſa ſacri miniſterij, ſcilicet Calices, & corporalia explicando, & plicando poſt Miſſam, ſicut Clerici in ſacris conſtituti. In conuentibus autem vbi ſunt alij Fratres, id concedere recuſauit. Caſarubius *in Compend. priuileg Mendicant. verb. Laici, n. 1. & 3.* Rodriguez *tom. 2. quæſtionum Regularium, quæſt. 127. artic. 2.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Laici Fratres, num. 1.* Veruntamen cum iſtæ conceſſiones ſint viuæ vocis oracula, vt Caſarubius notat, iis temporibus poſt reuocationem ſimilium conceſſionum factam à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano VIII. nullæ ſunt, niſi de nouo concludantur, vt ſæpe dictum eſt. Extat tamen alia conceſſio Sixti IV. pro Fratribus profeſſis Conuerſis Ordinis S. Auguſtini Congregationis Lombardiæ, qua illis conceſſit quod dum Sacriſtiæ curam gererent, ſcilicet dum Sacriſtarum officium exercerent, poſſent tangere Calices, Patenas, & Purificatoria, cum neceſſe eſſet. Quæ conceſſio, quamuis neque per Bullam, neque per Breue facta ſit, quia tamen ab ipſo Papa videtur ſubſcripta, ideo non apparet eſſe viuæ vocis oraculum, ac per conſequens hoc tempore ſubſiſtere. Eam refert Confettius *in collectanea litterarum Apoſtolicarum, inter priuilegia Sixti Quarti n. 9.*

34 Pro quo notandum quod, ſecluſo priuilegio, ſacra
vaſa, & veſtes dum in eis continetur Corpus, vel
Sanguis Chriſti tangi, præterquam à Sacerdote, vel
Diacono, graue peccatum eſt, *ex cap. non oportet,*
diſt.23. Palud. *in 4. diſt.13. quæſt.1. art.4.* Suar. *in 3.*
part. tom.3. diſp.81. ſect.8. Tangere autem illa cum
in eis non continetur Corpus, aut Sanguis Chriſti,
etiam eſt illicitum *ex cap. in ſancta, diſtinctione prima,*
de conſecrat. cap. ſacratas, aliiſque iuribus *diſtinctio-*
ne vigeſimatertia. Huius tamen præcepti tranſgreſ-
ſio, ſecluſo contemptu, ſolum eſt venialis, quia pro
leui irreuerentia communiter æſtimatur. Suarez *vt*
ſuprà. Imò ſi rationabilis cauſa, vel moralis neceſ-
ſitas adſit, nulla erit culpa id facere. Sotus *in 4. di-*
ſtinct.13. quæſtione ſecunda, articulo tertio, ad tertium.
Layman. *in Theolog. moral. lib.5. tract.5. capite 6.*
num. 18. *&* 19. Ad tollendos tamen ſcrupulos
ſolet ad id peti licentia à S. Congregatione Rituum,
vt patet ex Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Li-*
centia.

35 Affertur etiam alia conceſſio facta Laicis Fratri-
bus etiam olim homicidis, & bigamis, vt poſſent
miniſtrare Sacerdotibus celebrantibus, etiam veſtiti
ſuperpelliceo lineo. Ita Portellus *in dub. Regul. ver-*
bo Laici Fratres, num.2. ex Compend. D. Hieron.
Hiſpan. *verb. Laici Fratres,* §.2. Veruntamen ſcire
non potui an hæc conceſſio ſit viuæ vocis oraculum,
& per conſequens his temporibus inualida, aut non.
Deinde dico, cum irregularitas non priuet exercitio
Ordinum, niſi vt ordines ſunt, id eſt, eo modo,
quo à Clericis exerceri ſolent, vt habet Cornejo
tomo ſecundo, tract. de irregularit. diſput.5. dub.4.
quicumque irregulares, etſi homicidæ, & bigami
poſſunt miniſtrare Sacerdotibus celebrantibus, non
eo modo quo Clerici, ſed vt Laici. Quia vero mini-
ſtrare cum ſuperpelliceo lineo indicare videtur id
fieri ad modum Clericorum, ideo forſan obtenta eſt
talis conceſſio. Cuius tamen qualitatem, vt dixi,
ignoro.

36 Libet pro capitis coronide adiungere reſolutio-
nem caſus mihi propoſiti de quodam Conuerſo Or-
dinis Sanctæ Mariæ de Mercede, qui impetrauit breue
à Sanctiſſ. vt poſſet ſuſcipere Ordines ſacros, non
exponendo quod eſſet laicus, & poſtea bona fide ſuſ-
cipiendo illos, & in ipſis miniſtrando; ſuper quo
conceſſa eſt facultas Eminentiſſimo Cardinali de la
37 Queua ad abſoluendum & diſpenſandum ipſum. Et
quidem impetratio talis breuis, ſeu indulti à Sanctiſ-
38 ſimo ſine dubio fuit ſurreptitia. Tum quia impetrans
tacuit id quod ſecundum ſtylum Curiæ exprimi debe-
ret, ſcilicet poſtulantem eſſe laicum, ſeu Conuerſum,
in quo conſiſtit ratio ſurreptionis. Couarruuias
reſol.1. cap 20. n.5. Sanchez *lib.8. de matrim. diſp.21.*
num.13. & ſeqq. Layman. *lib.1. tract.4. c.22. num.18.*
39 & ego *tom.4. verb. Littera Apoſtolica, num.3.* Tum
etiam quia reſcripta gratiæ tunc cenſentur ſurrepti-
tia quando tacetur veritas per ſe & intrinſecè ad rem
pertinens, & quæ ſi exprimeretur, gratia non conce-
deretur à Principe, vel non eodem modo, *cap. poſtu-*
laſti, & cap. ſuper litteris, de reſcript. Couarruuias
ſuprà, Vaſquez *tract. de benefic. cap.3. §.4. dub.3.*
Sanchez *ſuprà num.17.* Layman. *ſuprà num.19.* quod
contingit in propoſito: ſiquidem Papa non conce-
deret dictum breue, ſeu indultum ſuſcipiendi ſacros
Ordines, ſi ſciret poſtulantem eſſe laicum, & con-
uerſum, vel ſaltem ſi concederet, non abſolutè id
40 faceret, ſed ſub aliquo onere aut conditione. Vnde
video Sacram Congregationem Epiſcoporum & Re-
gularium 10. Februarij anno milleſimo ſexenteſi-
mo trigeſimo quatto, permiſiſſe tranſlationem cuiuſ-
dam Conuerſi ad ſtatum Clericalem, ſuppoſito ſolùm
quod in ſtatu laicali non feciſſet profeſſionem taci-
tam, vel expreſſam, denotans ſe id non permiſſurum,
ſi talis fuiſſet verè profeſſus, prout ſupponitur iſte de
quo in caſu. Conſequenter etiam tale breue, ſeu in- 41
dultum irritum eſt & inualidum, vt conſtat ex *cap.*
Ad aures, cap. Conſtitutus, cap. ſuper litteris, de
reſcript. & cap. vlt. de fil. Presbyt. in 6. Italicus 1.
part. deciſ. lib.4. cap.6. num.89. Layman. *ſuprà,*
cap.22. num.17. Barboſa *in collect. DD. in d. cap.*
ſuper litteris, num.6. etiamſi ſurreptio, vel obreptio 42
per ignorantiam & bonam fidem contingat, quia
hoc non eſt pœna, ſed prouenit ex defectu volun-
tatis, vel intentionis Papæ, *d. cap. ſuper litteris, &*
cap. conſtitutus, de reſcript. Sanchez *ſuprà num.14.*
56. & ſeq. Layman. *etiam ſuprà, n.18.* Theſaurus *in*
praxi, p.2. verb. Gratia, c.8. §. Amplia quod ſurreptio,
& ego *ſup. n.4.* etiamſi huiuſmodi ignorantia non 43
fuerit niſi in curiali, vel ſollicitatore talis breuis, ſeu
indulti, prout ſupponitur in præſenti, quia etiam in
hoc caſu procedit ratio adducta, ſcilicet defectus in-
tentionis conferentis, *cap. Si motu proprio, de præbend.*
in 6. Corduba *in ſumm. quæſt.45. opin.1. punct.1. rat.1.*
Sanch. *ſup. n.57.*

Quamvis autem ordinatus ex vi præfati breuis, ſeu 44
indulti Apoſtolici irriti & inualidi incurrere deberet
cenſuram ſuſpenſionis impoſitam à Pio II. in Bulla
Cum ex Sacrorum, in primo tom. Bullarij, in hoc Pon-
tifice *n.6.* & Sixto V. in Bulla *Sanctum & Salutare,*
num.19. eo quod ibi imponitur hæc cenſura contra
illos qui ad ſacros Ordines ſe fecerunt promoueri
ſine legitima licentia, prout dixi *tom.1. c.14. num.3.*
tale autem breue, ſeu indultum Papæ non eſt legiti-
ma licentia, cum, vt dixi, ſit irritum & nullum, nihi-
lominus credo non incurriſſe ſuſpenſionem, aut ali-
quam cenſuram Religioſum iſtum Ordines ſacros
ſuſcipiendo. Ratio eſt, quia vt conſtat ex memoriali 45
ipſius ad Sacram Congregationem porrecto, ipſe bo-
na fide ſuſcepit præfatos Ordines ſacros: cenſura au-
tem ſuſpenſionis, aut quælibet alia ſimilis, non in-
curritur niſi ab operante ex mala fide & cum peccato.
Non enim incurritur cenſura niſi propter contuma-
ciam: contumacia vero non eſt cum adeſt ignorantia
probabilis, ſeu bona fides. Suarez *de cenſur. diſp.4.*
quæſt.8. Corneus *tom.2. in 3. part. tract 5. de cenſur.*
diſp.13. dub.2. Bonacina *de cenſur. diſp.1. q.2. punct.1.*
præſertim n.6. poſt alios. Et in ſpecie quod ſuſcipiens
ſacros Ordines illegitimè bona fide, aut ſine dolo non
incurrat hanc ſuſpenſionem, tenent Nauarrus *in cap.*
Accepta, de reſt. ſpol. oppoſ.8. & lib.1. conſ. de temp.
Ordin. conſ.9. Quaranta *in ſum. Bullar. verb. Ordo,*
verſ. quibus ſic, Rodrig. *tom.3. quæſtionum regul. q.23.*
art.11. & alij plures. Nec etiam incurrit præfatus 46
Religioſus aliquam irregularitatem ſuſcipiendo præ-
fatos ſacros Ordines. Tum quia bona fide illos ſuſce-
pit; irregularitas autem ex delicto, qualis eſt iſta, non
incurritur, niſi propter peccatum, iuxta dicenda
tom.3. verb. Irregularitas, n.4. poſt Nauarrum, San-
chez, Coninch, Bonacinam & Dianam. Tum etiam
quia nulla irregularitas eſt in iure impoſita contra
eos qui ſine legitima licentia ſe faciunt ad Ordines
promoueri. Eſt autem certum, & communis ſenten-
tia Doctorum *ex cap. Is qui, de ſent. excom. in 6.* nul-
lam eſſe irregularitatem, quæ in iure non ſit expreſſa:
quamvis etiam poſtea celebrando in prædictis Ordi- 47
nibus illegitimè ſuſceptis, & conſtito illi quod breue
illud, ſeu indultum Papæ irritum eſſet & nullum, ſine
dubio peccaret mortaliter, ſiquidem ſciens & prudens
id faceret contra Eccleſiæ prohibitionem, qua prohi-
bentur celebrare legitimè non ordinati; nihilominus
ſic celebrando etiam mala fide, non incurreret aliquam
ſuſpenſionem, cum nulla ſuſpenſio ſit à prædictis Pon- 48
tificibus, aut iure communi impoſita contra eos qui
celebrant, cum legitimè ordinati non ſint, nec etiam
irregula

irregularitatem,quia hæc ſolùm incurri poſſet, propterea quod affectus cenſura ſuſpenſionis celebraret, iſte autem Religioſus vt ſupponitur,propter ſuſceptionem Ordinum ex bona fide non incurrit ſuſpenſionem. Ita à ſimili Rodriguez *tom.3. qq. Regul. q.23. art.4.* Quaranta *in ſumma Bullar. verb. Ordo, §. notandum quod*, Peyrinis *tom.1. priuil. Minim. in conſtit. 1. Iuly I I. §.16. n.29. & 30.*

49 Ex quo colligo facultatem conceſſam Eminentiſſ. & Reuerendiſſ. D. Cardin. à S. Congregatione, ſolùm deſeruire poſſe pro foro externo; ſiquidem cum Orator dicat ſe bona fide ſuſcepiſſe Ordines, non videtur vt dictum eſt, aliquam cenſuram, aut irregularitatem in foro interno contraxiſſe. Animaduertat etiam Eminentiſſimus non ſibi videri concedi tam amplam facultatem quantam Orator petit, prout conſtat ex verbis memorialis & reſcripti Sacr. Congregationis.

Dubium Aliud.

50 *De quodam commiſſo, ſeu Oblato Ordinis Sancti Hieronymi, qui poſt profeſsionem ab Ordine dimiſſus matrimonium contraxit.*

Responsio.

51 Hunc Commiſſum, ſeu Oblatum ab Ordine ſuo dimiſſum per ſuperiores ipſius poſt profeſſionem in eo Ordine emiſſam, potuiſſe valide matrimonium contrahere, elici videtur ex eo quod non erat verus religioſus.

Primò quidem, quia Oblati, ſeu Commiſſi huius Religionis non geſtant habitum proprium illius, ſed valde diuerſum, non ſolum ab eo quem geſtant Clerici,ſed ab eo quoque quem geſtant fratres Conuerſi. Etenim vt conſtat ex Ordinario eius Religionis, c.40. Religioſi Monachi portant cucullam albam & ſcapulare griſeum: conuerſi autem portant ſcapulare & mantellum; Commiſſi autem ſolum mantellum griſeum: atqui etſi habitus non faciat Monachum, ſeu Religioſum iuxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.14. de reformat. cap.6.* nihilominus eſt teſſera, ſymbolum & nota ſtatus, quem vnuſquiſque profitetur. Concil. Aquiſgran. *cap. 125.* Tanta ergo differentia habitus Commiſſorum huius Religionis ab aliis monachis, ſeu fratribus, ſatis arguit eos non eſſe veros Religioſos.

52 Secundo & principaliter, quia non promittunt in profeſſione tria vota eſſentialia Religionis, ſcilicet obedientiam, paupertatem & caſtitatem. Quod patet manifeſtè ex forma profeſſionis illorum extracta ex ſtatutis huius Religionis, *cap.14. num.70.* vbi poſt relatam formam profeſſionis monachorum & Conuerſorum, quæ eſt huiuſmodi: *In nomine Domini amen. Anno à Natiuitate eiuſdem, &c. Indictione, &c. die, &c. menſis, &c. Ego Don (ſi ſit monachus) vel frater (ſi ſit Conuerſus) N. de tali loco promitto obedientiam Deo omnipotenti, B. Mariæ Virgini, Sanctiſſimo Patri noſtro Hieronymo, ac tibi Patri Don N. de tali loco Priori huius Monaſterij N. talis Diœceſis, tuiſque ſucceſſoribus (ſalua ſemper obedientia Capituli generalis, ac Præpoſiti) & de viuendo ſine proprio in caſtitate ſecundum Regulam S. Auguſtini, ac morum meorum conformationem iuxta ſtatuta Apoſt. Ordinis vſque ad obitum meum. Actum, &c.* Poſtea ponitur hæc valde diuerſa pro forma profeſſionis Commiſſorum. *In Chriſti nomine amen. Ego frater N. de tali loco pro amore Dei & remedio animæ meæ committo & dono me ipſum & omnia bona mea præſentia & futura, actiones & iura quæ mihi competunt, vel competere poterunt quomodolibet in futurum, Deo Omnipotenti, & Beatæ Mariæ Virgini, & Sanctiſſimo Patri noſtro Hieronymo, & tibi Patri Don N. de tali loco, Priori huius Monaſterij Sancti Ordinis monachorum Eremitarum S. P. Hieronymi, nomine dicti Monaſterij, & Ordinis hanc commiſſionem & donationem recipienti, & promitto obedientiam tibi & ſucceſſoribus tuis (ſalua ſemper obedientia Capituli generalis & Præpoſiti) quod ſi aliquo tempore (quod Deus auertat) hinc abire ſine licentia tentauero, liceat ſeruis Dei eiuſdem Ordinis, qui hic fuerint me plena ſui iuris authoritate inquirere, & coactè ac violenter in ſuum ſeruitium reuocare. Actum, &c.* Cum ergo in iſta forma profeſſionis Commiſſorum non fiat aliquod votum Deo, nec exprimantur vota caſtitatis & paupertatis, ſicut in forma profeſſionis monachorum & Conuerſorum, ſanè denotatur Commiſſos huius Religionis non haberi pro veris Religioſis,quales ſunt monachi & Conuerſi.

Nec refert ſi dicatur, præfatos commiſſos ſeu Oblatos emittere ſaltem in ſua profeſſione votum 53
obedientiæ, vt patet illis verbis formæ profeſſionis recitatæ: *Et promitto obedientiam tibi & ſucceſſoribus tuis. &c.* ſolum autem votum obedientiæ ſufficere ad veram profeſſionem Religioſorum, eo quod in illo includantur vota paupertatis & caſtitatis,eſt communis ſententia DD. ſpecialiter Azor. *lib. 12. inſtit. moral. cap 4. quæſt.2.* Rodriguez *tom.2. ſumm. cap.8. num.13.* Sà *in ſumm. verb. Relig. num. 18.* Sanchez *lib.5. in Decalog. cap.3. num.2.* & Bordon. *reſolut. quæſtione prima, numero primo, & ſeq.* quibus ego adhæreo *tomo primo, capite quarto, numero primo,* conformiter ad Doctrinam D. Thom. 2.2. *quæſt.186. art.8. & quæſt.104 articulo tertio*, & conſtat ex eo quod plures veræ Religiones ſolùm in profeſſionis forma exprimunt votum obedientiæ, non verò caſtitatis, aut paupertatis, vt patet in Canonicis Regularibus S. Saluatoris, Camaldulenſibus, Caſſinenſibus, Baſilianis, Prædicatoribus, Oliuetanis, Ciſtercienſibus & Reformatis S.Bernardi relatis ab eodem Bordono ſuprà. Non ergo excludi poteſt hic Commiſſus, ſeu Oblatus à vera ratione Religioſi, eo quod ſolum votum obedientiæ in ſua profeſſione videatur emiſiſſe.

Reſpondeo enim latiſſimum diſcrimen eſſe inter 54
votum obedientiæ quod huius Ordinis Commiſſi emittunt, ac illud quod prædictarum Religionum Religioſi emittere ſolent. Primò quidem quia vt patet ex formis profeſſionis illorum adductis, Canonici Regulares S.Saluatoris promittunt obedientiam *Deo & B. Mariæ, & B. Auguſtino*, Baſiliani etiam promittunt obedientiam *Deo,B. Mariæ,& B Baſilio.* Prædicatores ſimiliter promittunt obedientiam *Deo, B. Mariæ, & B. Dominico.* Votum autem huiuſmodi Commiſſorum non eſt votum obediendi *Deo*, ſed ſolum obediendi Priori huius Conuentus & ſuis ſucceſſoribus. Et ita non eſt votum obedientiæ religioſæ, quæ ſolum eſt reſpectu Dei, qui eſt obiectum virtutis religioſæ; ſed ſolum obedientiæ quaſi politicæ, & œconomicæ; ac propterea non includit vota paupertatis, ſicut includit votum aliorum Religioſorum. Præterea dicti Canonici Regulares & Baſiliani promittunt ſuam obedientiam ſecundum Regulam B. P. Auguſtini; & Caſſinenſes, Ciſtercienſes, Reformati ipſorum, Oliuetani, Camaldulenſes ſecundum Regulam S. Bened. At verò Commiſſi huius Religionis non promittunt obedientiam ſecundum aliquam regulam, ſiue eiuſdem Religionis, ſiue aliam approbatam ab Eccleſia. Ac propterea tale votum non includit alia duo, quemadmodum includit illa votum obediendi ſecundum Regulas; eo quod in Regulis continentur, prout ex Rodriguez, Azo-

rio , & Sà habet Sanchez ſuperiùs relatus, & tenet Bordonus ſupra circa profeſſionem Oliuetanorum. Eſt igitur lariſſimum diſcrimen inter votum obedientiæ Commiſſorum huius Religionis , & votum obedientiæ Religioſorum aliarum Religionum , in quarum profeſſione ſolum exprimitur votum obedientiæ; ac proinde in voto obedientiæ illarum includi poterunt duo alia vota caſtitatis & paupertatis , non vero
55 in voto obedientiæ iſtorum Commiſſorum.

Propterea ex verbis illis profeſſionis horum Commiſſorum : *Committo & dono meipſum, & omnia bona mea præſentia & futura, actiones & iura, quæ mihi competunt , vel competere poterunt quomodolibet in futurum Deo omnipotenti, &c.* liquidò etiam elicitur eſſe Oblatos merè ſæculares, & non religioſos. Etenim hic modus ſe committendi eſt proprius Oblatorum merè ſecularium , eorum videlicet qui ante vel poſt oblationem poſſunt contrahere matrimonium , quod pro-
56 prium eſt ſecularium. Hoc autem colligitur ex declaratione Sacræ Congregationis Concilij , quam referunt Aldana *in compend. Canon. reſol. libro primo, titulo decimo, num.* 14. Barboſa *in collect. Bullar. verb. Oblati, & in collect. Apoſtol. deciſ. collect. ſeptuageſimonono* , & Ioannes Maria Nouarius *in luc. Regular. verb. Oblati*, & ego *ſuprà num.* 8. quatenus ibi præſcribitur eadem fere forma ſe offerendi Religioni : & additur *Oblati qui omnia ſupradicta adimpleuerint, fori priuilegio & ſupradicta exemptione gaudent, ſiue antè ſiue poſt de licentia Superiorum Religionis matrimonium contraxerint.* Sunt ergo merè ſeculares , ſiquidem matrimonium contrahere poſſunt. Vnde in declaratione eiuſdem Sacræ Congregationis Concilij de anno 1627. quam refert Peirinis *tom. 3. priu. Min. in addit. ad Conſt. Iulij II. numero* 34. de quodam ſimili oblato dicitur: *Quamuis matrimonio copulatum gaudere priuilegio*
57 *fori, &c.*

Ad hæc, verba illa *Committo meipſum, & omnia bona mea, &c.* cum prorſus inuſitata ſint in profeſſione vera Religioſorum, & includantur alias in votis obedientiæ & paupertatis , ſatis indicant non pertinere ad formam profeſſionis religioſæ, ſed ſolùm ad formam donationis , ſeu oblationis perſonæ merè ſecularis & laicæ. Similiter illa : *Si aliquo tempore hinc abire ſine licentia tentauero, liceat &c. me inquirere, & coactè, ac violenter in ſuum ſeruitium reuocare* , cum ſimiliter ſint inuſitata & inſolita pro formis profeſſionis Regularium , ac id totum includatur in voto obedientiæ Religioſæ, cum per illam vouens deſinat eſſe ſui iuris, & fiat Religionis , liquidò etiam oſtendunt non denotare religioſam profeſſionem. Quod etiam colligitur ex verbo illo *ad ſuum ſeruitium*, quod ſimiliter indicat Oblatos , ſeu Commiſſos iſtos potius eſſe quaſi ſeruos Religionis quàm veros Religioſos. Vnde Syluester in ſum. verb. Oblatus, de illis dicit, *quod efficiun-*
58 *tur quaſi ſerui Monaſterij.*

Nec obſtat quod iſti Commiſſi, ſeu oblati per ſuam donationem ſeu commiſſionem mutent inſtitutum vitæ, prout colligitur ex illis verbis *pro amore Dei & remedio animæ meæ* ; mutent quoque habitum, & dent ſua bona Religioni. Quia hæc omnia non inducere profeſſionem bene docent Ananias *cap. ſtatuimus, num.* 6. *de Regular.* & Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 1. *n.* 15.
59 & fauet *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 33. *num.* 19.

Hinc generaliter loquendo , Oblatos ſeu commiſſos non emittentes tria vota Religionis , ſcilicet obedientiam , paupertatem & caſtitatem, ſeu non profitentes Regulam alicuius Religionis , non eſſe veros Religioſos habetur ex Rodriguez *tom.* 3. *qq. Regular. q.* 21. *art.* 1. Nauarro *lib.* 3. *conſ.* 49. *tit. de Regular.* Graffio *in deciſ. aur. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 87. ex Panormitano & aliis , Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 10. *n.* 1. altero Rodriguez *in compend. reſolut.* 504. *num.* 1. Pelizario *in man. Regul. tom.* 1. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 41. & ſequor ego ſupra , & *tom.* 4. *verb. Oblati.* Imò addunt Nauarrus, Rodriguez ac Graffius relati, quod etiamſi Oblati ſeu commiſſi emitterent tria vota Religionis,
ſi tamen non emitterent illa ſecundum aliquam Re- 60
gulam approbatam ab Eccleſia, ſed illam excludendo, non eſſe veros Religioſos. Cum ergo Oblati iſtius Religionis de qua in præſenti , non profiteantur aliquam Regulam, ſed eam veluti excludant , vt patet ex forma profeſſionis illorum , nullatenus poſſunt Religioſi cenſeri.

Nec obſtat quod in ſtatutis huius Religionis *c.* 14. 61
relato *n.* 66. dicatur debere habere annum probationis. Et in Ordinario *c.* 39. *n.* 356. dicitur debere inſtrui eo anno probationis de principalibus in Regula, & conſtitutionibus contentis. nam hic approbationis annus & exercitatio in Regula & conſtitutionibus prudenter requiri potuerunt ab hac Religione, tum vt probentur eorum mores , & poſſint & ipſi reſilire, & à Religione dimitti ſi ipſis placuerit : tum etiam vt interim pie & religioſe viuant, & conformiter religioſis cum quibus cohabitant.

Ex dictis porro elicitur, Oblatum ſeu Commiſſum 62
de quo in præſenti caſu agitur, valide ſaltem potuiſſe contrahere matrimonium , eo quod , vt probatum manet , verus Religioſus non erat , & quia ita ſupponitur in declarationibus S. Congregat. relatis, & colligitur ex Rodrig. *tom.* 3. *qq. Reg. q.* 1. *art.* 8. Couarruuia ab ipſo citato, Graffio *ſup. n.* 87. id referente ex Gloſſa *in c. vt lex* 27. *q.* 1. Pelizario etiam *ſup.*

Si demùm obiiciatur contra prædicta , quod vt di- 63
citur ab aliquibus, Martinus V. in quadam Bulla vocauit huiuſmodi Oblatos *Religioſos.* Reſpondeo me non vidiſſe talem Bullam, etſi magna cum diligentia illam quæſiuiſſem. Potius vidi aliam eiuſdem Martini V. quæ incipit *Etſi cunctorum*, & habetur *in tom.* 9. *oper. D. Hieronymi*, cum Regula eiuſdem S. Doctoris , & apud Tamburinum *de Iur. Abb. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 7. *n.* 2. in qua Pontifex ſtatuit quod omnes profeſſores huius Ordinis profiteantur tria ſua vota principalia Religionis. Ex quo ſequitur huiuſmodi Oblatos, qui non profitentur tria vota Religionis , vt patet ex forma profeſſionis ipſorum relata, non eſſe *veros profeſſores huius Religionis*, ac proinde nec veros religioſos. Pontificis hæc ſunt verba *: Statuentes nihilominus harum ſerie, & etiam ordinantes quod de cetero Lupus ipſe , eiuſque ſucceſſores Præpoſiti generales , Priores , monachi, fratres & profeſſores, ac Conuentus & Monaſteria dicti Ordinis monachorum Eremitarum S. Hieronymi , quæ nunc ſunt & erunt in poſterum, profiteantur vota ſua tria principalia Religionis.* Deinde dato nec conceſſo quod tempore Martini V. præfati Commiſſi ſeu Oblati tria illa vota profiterentur , ac per conſequens veri Religioſi dici poſſent , nihilominus à tempore Pauli V. qui de anno milleſimo ſexcenteſimo vndecimo , pro decimo die Maij approbauit & confirmauit dictum modum profitendi Commiſſorum , Oblatorum , ſeu Donatorum huius Religionis, vbi nihil prorſus habetur de profeſſione trium votorum, dicendum erit iuxta dicta & probata, non poſſe vocari veros Religioſos, ac per conſequens valide contrahere poſſe verum matrimonium. Imò etiam licitè ſi à Prælatis Ordinis fuerint dimiſſi , vt contigit in caſu præſenti.

CAPVT

CAPVT IX.

De Dominis Cardinalibus Regularium Protectoribus, eorumque facultatibus, iuribus & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Eminentiſſimorum DD. Cardinalium prærogatiua maxima.*
Ipſorum varia epitheta. ibid.
Prouinciis, Regnis, Nationibus, & Religionibus Protectores aſſignantur. ibid.
2 *Dati ſunt Religionibus ad earum defenſionem.*
Viſio S. Franciſci circa illos. ibid.
3 *Ipſorum auctoritas varia pro varietate temporum.*
4 *An ſint iudicandi vt veri Prælati Religioſorum.*
Quid circa hoc decreuit Greg. X I. ibid.
5 *Poſſunt DD. Protectores dici aliquo modo Superiores Ordinum quibus præficiuntur.*
Sunt Commiſſarij Apoſtolici, Vicarij, Delegati & Locumtenentes Papæ in his quæ pertinent ad bonum regimen, & gubernium Religionis. ibid.
6 *Maximo honore, amore, & reuerentia proſequendi à Religioſis quos protegunt.*
7 *Illis iure credendum cum dicunt ſe habere viua vocis oraculum à Papa.*
Quando, & quomodo fides adhibenda Cardinalibus in Iure. ibid.
8 *Eorum præcipuum munus eſt Superiorum auctoritatem conſeruare.*
Non debent ſe immiſcere quando Superiores ſui Officij debito ſatisfecerint. ibid.
9 *Poſſunt ſuam auctoritatem interponere quando à Superioribus Ordinum requiſiti fuerint.*
Pro conſeruatione ſcilicet auctoritatis Superiorum, coercenda ſubditorum pervicacia, aut introducenda vita regularis. ibid.
10 *Poſſunt etiam ſuam auctoritatem in negotiis Ordinum interponere, quando id neceſſarium fore cognouerint.*
Ad conſeruandum tamen auctoritatem Superiorum, Ordineſque protegendos. ibid.
11 *Monentur adhibere in negotiis Ordinum loco Notarij aliquem ex Regularibus ipſorum.*
12 *Quibus facultatibus vtantur.*
13 *Protector Carmelitarum ampliſſimam facultatem habet.*
14 *Etiam protectores aliorum Mendicantium ea facultate vti poſſunt.*
Sunt Protectores Mendicantium conſeruatores illorum pro omnibus cauſis quæ contingere poſſunt. ibid.
15 *Quando, aut quomodo admittere poſſint appellationes Fratrum.*
16 *Facienda ſunt huiuſmodi appellationes gradatim.*
17 *An ex DD. Protectoribus appellari poſſit ad Sacram Congregationem Regularium.*
18 *An poſſint licentiam concedere Fratribus veniendi Romam.*
19 *An protectores Mendicantium procedere poſſint contra aſſerentes confeſſos Mendicantibus iterum teneri confiteri Rectori Parochiali.*
An contra illos qui negauerint illis eleemoſynam non eſſe faciendam. ibid.
An hæc potius pertineant ad DD. Inquiſitores. ibid.
20 *Auctoritas Protectorum videtur delegabilis in baſibus neceſſitatis, quibus ipſi perſonaliter aſſiſtere non poſſunt.*
Si autem huiuſmodi cauſa concernerent viſitationem, vel reformationem Religioſorum, Religioſis eiuſdem Ordinis deleganda ſunt. ibid.
21 *Qualiter beneficia à DD. Protectoribus collata compenſari debeant.*

EMinentiſſ. DD. Cardinalium prærogatiua maxima eſt in Eccleſia Dei, vtpote qui ſummæ dignitatis, videlicet Pontificiæ, *Collaterales* ſunt, *& Coadiutores*. S. Bernardus *lib. 4. de conſiderat. Cardines Orbis*. Ioan. de Lignan. *in tract. de bello, pag. 9. Pars corporis Papæ*. Gigas *de penſ. quæſt. 7. num. 12. & 13. Principes terræ*. Canoniſtæ *in cap. Paſtorali 12. quæſt. 1. Columna Eccleſiæ*. Marcus Mantuan. *lib de Conc. num. 64. Lumina Eccleſiæ*. Idem Mantuan. *ibid. Stella Eccleſiæ*. Alban. Cardinal. *libro de Cardinalatu quæſt. 8. Eccleſiæ Senatores*. Azor tomo ſecundo inſtit. moral. *lib 4. cap. 5. quæſt. 20. Reges*, vel pro Regibus habendi, Paris de Puteo *in tract. de Syndic. in §. an ſit Iudex, num. 2.* Vnde variis, & honorificentiſſimis titulis nuncupati nouiſſimè à SS D N. Vrbano titulo *Eminentiſſimorum* decorati ſunt. Quemadmodum autem ex cœleſti Hierarchia adminiſtratorij illi Spiritus nedum hominibus, ſed Regnis, & Prouinciis Tutelares à Deo conceduntur, vt docent S. Baſilius *lib. 4 contra Eunomium*, Theodoretus *orat. 10 in Danielem*, Nazianzenus *orat. ſecunda de Theologia*, & alij, ſic etiam ex terreſtri, & Eccleſiaſtica Hierarchia Cardinales à Papa prouinciis, Regnis, Nationibus, & Religionibus protectores aſſignantur. 1

Dati ergo ſunt Religionibus à Summis Pontificibus ad earum defenſionem, conſeruationem, dilatationem, tutelam, & protectionem, vt vel ex nomine ipſo Protectorum conſpicitur, contra aduerſantes præcipuè. Peirinis *de ſubdito Religioſo, tom. 1. de obedientia, quæſt. 1. cap. 18. §. 1. 2 & 3.* Quod bellè confirmat S. Franciſci Minorum Patriarchæ cœleſtis viſio qua monitus à Deo eſt petere ſui Ordinis Cardinalem Protectorem à Papa Honorio III. *Vidit enim in ſomnis gallinam pullos plurimos ſub alis congregare, à ſupervolitantibus miluis defendere volentem, nec tamen omnes potuiſſe, pluresque proinde patuiſſe rapinæ, magna vero alterius volucris ſub alis pericula ſubterfugiſſe.* Expergefactus autem vir Sanctus dum ſomnij interpretationem peteret à Domino eam ita accepit, *vt intellexerit ſe per gallinam, Diſcipulos per pullos, & Cardinalem in Protectorem aſſumendum per volucrem magnarum alarum demonſtrari.* Sic Lucas Vadingus *in annalibus Minor. anno 1217. numero ſecundo, ex legenda trium Sociorum.* Hoc autem munus rectè in eodem Ordine Minorum primus obiuit Cardinalis Hugolinus, poſtea Pontifex Greg. IX. qui ſuper Minores conſtitutus factus eſt, quaſi vnus ex eis, nihil tam curans, quam vt à moleſtiis, & iniuriis vbique terrarum defenderentur, ab Eccleſiarum Prælatis fouerentur, amicè reciperentur, & per vniuerſas Orbis Prouincias ad omnium ſalutem diſtenderentur. Vadingus *vt ſupra numero 8.* 2

Ipſorum auctoritas varia pro varietate temporum, iuxta Pontificum decreta, ipſorum DD. Card. affectum, ſeu conditionem, rerumque indigentiam fuit aliquando amplior, aliquando ſtrictior. Prædictus enim Cardinalis Hugolinus primus Minorum Protector quaſi ſummam in Ordinem poteſtatem exercuit tempore Honorij III. poſtea tamen Pontifex factus, & Gregorius IX. vocatus, eam valde reſtrinxit, prout etiam fecit Gregorius XI. in Bulla inferius referenda, quod & poſtea approbarunt Sixtus IV. & Iulius II. Item Vrbanus IV. ampliſſimam auctoritatē Protectoribus conceſſit illis immediatè Moniales ſubiiciens, 3

ſubiiciens, quam etiam poſtea moderati ſunt Martinus V. & Iulius II. De quo Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Protector Ordinis*, Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.* 42. *art.* 1. *&* 2. His autem temporibus ſtandum eſt tum conſuetudini legitimè præſcriptæ, tum variis decreris Summorum Pontificum, & Sacrarum Congregationum, quibus eorum auctoritas aliquando declaratur, tum præcipuè litteris quibus Summus Pontifex hoc munus Protectorum eiſdem DD. Cardinalibus tribuit, & ſecundum illa iudicandum in præſenti.

4 Primò ergo videtur dicendum, prædictos Cardinales Ordinum protectores non eſſe vocandos Prælatos Religioſorum ſtricto modo, quales ſunt Priores, Prouinciales, & Generales, & alij ſimilibus nominibus vocati. Colligitur ex Bulla Gregor. IX. vbi Card. protectori Ordinis Minorum diſtrictè inhibuit ne ſe intromitteret in pertinentibus ad officia, & gubernationem, ſeu correctionem Fratrum dicti Ordinis, niſi in certis caſibus, & quod Fratres prædicti ad protectorem tanquam ad prælatum pro licentiis, vel aliis ſimilibus gratiis recurrentes punirentur, Caſarubius *in Compend. priuil. Mendic. num.* 1. Secundò ex Greg. XI. in Bulla *Cunctos Christi*, quæ habetur in 1. tom. Bullarij Cherubini, inter Bullas Gregorij *num.* 4 quam etiam approbauit & inſeruit Sixtus IV. in alia Bulla *Sacra Minorum*, in Bullar. Rodriguez tomo primo, in Sixto IV. *numero quinto*, in qua etiam prædictis DD. protectoribus prohibuit ſtatuta Ordinis corrigere, diſpenſare, ſeu immutare, prælatos, ſeu Officiales ponere, aut deponere, ad lecturam, vel gradum aliquos promouere aut ab eiſdem remouere, de loco ad locum aliquem Fratrem mutare, aut licentiam aliquò eundi impartiri, quemquam punire, aut à pœna liberare, res Ordinis alieni concedere, conceſſas amouere, de rebus, aut correctione Fratrum niſi in quibuſdam caſibus, ſe aliquatenus intromittere, quæ omnia indicant eos non eſſe veros Ordinum Prælatos, ſtricto modo loquendo, quia ſi tales eſſent, prædicta negati ipſis non deberent. Nec obſtat has limitationes ſolum pro Protectoribus Ordinis Minorum factas fuiſſe, non pro aliis Ordinum protectoribus. Non ſolum quia cum prædictæ limitationes factæ ſint à Summis Pontificibus in gratiam, & fauorem Minorum, vt ex ipſis Bullis conſtat, & Mendicantes omnes communicatione gratiarum, & priuilegiorum potiantur, ſaltem omnes Mendicantes, & quicumque alij eorum priuilegiis fruentes, hac etiam gratia frui debent. Sed etiam quia, vt bene Laërtius Cherub. 1. tom. Bull. inter Bullas Greg. XI. *num.* 4. notauit, aliorum Ordinum protectores maiores his facultates non habent. Tertiò id etiam conſtabit ex litteris protectionis ſub Paulo V. & Sanctiſſ. D. N. Vrbano aliis DD. Protectoribus conceſſis, de quibus infrà, in quibus non niſi ad determinatos caſus eorum auctoritatem, & poteſtatem extendi declaratur. Id denique quartò conſtat, quia is ſolum ſtricto modo dicitur Prælatus, qui habet ordinariam iuriſdictionem in ſubditos, vt docet Abbas *capite Decernimus, de iudiciis, num.* 16. *& capite tua nos, de cleric. agrotante.*

5 Poſſunt nihilominus prædicti DD. Protectores dici Superiores Ordinum quibus præficiuntur, & largo modo Prælati, quatenus ſunt Commiſſarij Apoſtolici, Vicarij delegati, Locumtenentes Papæ in his quæ pertinent ad bonum regimen, & gubernium Religionum modo inferius explicando, pro conſeruanda ſcilicet prælatorum auctoritate, & quando ab ipſis requiſiti fuerint, vel ipſi Domini Protectores id neceſſe eſſe cognouerint, iuxta inferius dicenda. Omnis enim habens curam animarum aliorum, etſi delegatam, dici poteſt Prælatus. Gloſſa *in cap. tua nos, de cleric. agrotante.* Syluester *in Summ. verb. Prælat. num.* 1. [Vnde video Sacram Congregationem Epiſcoporum & Regularium 22. Februarij 1636 præcepiſſe Syluestrinis, vt ordinationes D. Protectoris proponerentur in Capitulo Generali, & quod ſi ſine iuſta cauſa illæ quæ ſpectarent ad bonum regimen Religionis non acceptarentur, eadem S. Congreg. de remedio opportuno prouiſura eſſet.]

Propterea maximo honore, amore, & reuerentia proſequendi ſunt à Religioſis quos protegunt, vtpote qui ipſorum tutelæ, patrocinio, & conſeruationi à Papa deſtinati ſunt. Hinc in litteris protectionis ſub SS. D. N. Vrbano conceſſis ſic habetur. *Mandantes propterea Priori Generali, ac aliis ſuperioribus, nec non vniuerſis religioſis perſonis quibuſcumque dicti Ordinis in virtute S. Obedientiæ, vt te in eorum Protectorem iuxta tenorem præſentium recipientes, ea qua debent reuerentia proſequantur.* 6

Hinc illis iure credendum, & fides adhidenda quādo dicunt ſe habere viuæ vocis oraculum à Papa. Hoc enim conueniens eſt muneri quod gerunt, & eorum dignitati, ac auctoritati. Maximè, quia in cauſis Cardinalibus commiſſis, & demandatis eorum dicto fides adhibetur. Card. Alban. *tract. de Cardin. quæſt.* 42. ex Lupo, Baldo, Saliceto, Azor. *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 10. Præſertim tertiò, quia aliis etiam Cardinalibus de ſtylo Curiæ credendum eſt, vt tradit Tuſchus *verb. Cardinalis, concluſ.* 103. *n.* 2. De quo Nauarrus *lib.* 1. *conſil. de offic. Iud. delegat. conſ.* 9. *numero* 7. Farinac. 2. *part. deciſ. part.* 1. *deciſ.* 339. Bella mera *concluſ.* 635. Maſcard. *de probat. concluſ.* 269. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 3. *Gregor. XIII. num.* 4. Quod limitant plures, niſi ſit in præiudicium tertij. Abbas *part.* 2. *conſil.* 18. *num.* 2. *& cap. quod ſuper, de fid. inſtrum. num.* 5. *& cap. ſicut nobis, de ſent. excommunic. in* 6. Tuſcus *vt ſuprà num.* 3. Gloſſa *in cap. ſicut nobis, de ſent. excommunicat. verbo alio modo*, & alij. Nec obſtant dicta *tom.* 1. *capite* 3. *numero* 21. videlicet, quod quamuis Gregor. XV. per ſuam conſtitutionem *Romanus Pontifex*, anno 1622. reuocauerit omnia viuæ vocis oracula præterquam à DD. Cardinalibus firmata, nihilominus S. S. D. N. Vrbanus anno 1631. omnia prædicta viuæ vocis oracula etiam à Cardinalibus firmata caſſauit, & abrogauit. Nam in primis hæc reuocatio oraculorum viuæ vocis ſolùm eſt de illis quæ priuilegia, facultates, licentias, & gratias continent, non de aliis, vt eodem loco dictum eſt. Quare reſpectu aliorum integra manet auctoritas Cardinalium, & illis fides adhibenda. Deinde in prædictis litteris ſolùm eſt ſermo de gratiis, indultis & priuilegiis viuæ vocis oraculo à Sede Apoſtolica præteritis temporibus conceſſis, non de iis, quæ in poſterum, & in futurum à Summis Pontificibus concedi poſſunt. Quare ſaltem reſpectu iſtorum procedit tradita doctrina, quod videlicet credendum ſit DD. Cardinalibus, præſertim Ordinum Protectoribus, cum dixerint ſe habere viuæ vocis oraculum à Sanctiſſimo. 7

Eorum præcipuum munus in eo ſitum eſt, vt Superiorum Ordinum auctoritatem conſeruare curent, adeo vt in negotiis eorumdem Religioſorum ſe non debeant immiſcere, quando Superiores ipſorum ſui officij debito ſatisfecerint, ac gubernio, & regimini ſubditorum ſufficienter incubuerint. Sic enim habetur in litteris protectionis ſub Paulo V. quas affert Laërtius Cherubinus tertio tomo Bull. in Paulo V. *num.* 53. *aliàs* 54. & ſub SS. D. N. Vrbano. [Volumus autem, ac tibi in virtute S. Obedientiæ mandamus, vt Superiorum dicti Ordinis auctoritatem quantum fieri poterit conſeruare cures, & propterea cum ipſi Superiores eorum officij debito ſatisfecerint, ac gubernio, 8

&,

& regimini ſubditorum ſufficienter incubuerint, tu in negotiis eorundem Religioſorum te non immiſceas.] Ex quo à contrario elici videtur, quod cum prædictis DD. Cardinalibus certò conſtiterit Ordinum Superiores ſui Officij debito non ſatisfacere, aut gubernio, & regimini ſubditorum ſufficienter non incumbere, poſſe ſe in negotiis Religioſorum immiſcere.

9 Poſſunt ſimiliter ſuam auctoritatem interponere quando à Superioribus Ordinum requiſiti fuerint. Sic enim habetur in prædictis litteris protectionis ſub Paulo V. & Sanctiſſ. D. N. Vrbano. Quod intelligo pro conſeruatione auctoritatis & iuriſdictionis Prælatorum, iuxta dicta, & pro reprimenda, aut coërcenda ſubditorum peruicacia, aut ſuperbia erga Prælatos, aut pro introducenda in Monaſteriis vera vitæ Regularis obſeruantia, eradicandiſve, aut ſubmouendis abuſibus contrariis reformationi.

10 Item poſſunt ſuam auctoritatem in negotiis Ordinum interponere, etiam à Superioribus non requiſiti, quando id neceſſarium fore cognouerint. Sic enim habetur in dictis litteris protectionis ſub Paulo V. & SS. D. N. Vrbano; quo etſi facultas valde ampla ipſis concedi videatur, limitanda tamen iuxta ſupradicta, & finem muneris protectoris, qui eſt conſeruare auctoritatem ſuperiorum ordinum, ipſoſque Ordines defendere, conſeruare, & protegere.

11 Monentur tamen prædicti DD. Protectores, vt quoties in negotiis Ordinum ſe immiſcuerint, ſiue à Superioribus requiſiti, ſiue quia id viderint ipſi eſſe neceſſarium, per ſeipſos, quoad fieri poterit, id facere curent, adhibito ad ſcribendum quando opus fuerit in eiſdem negotiis, ſeu cauſis loco notarij aliquo ex Regularibus dictorum Ordinum. Sic enim habetur in litteris protectoris relatis ſub Paul. V. & SS. D. N. Vrban. Quod iure præſcribunt Summi Pontifices boni nominis Religioſorum zelatores, ne ſi prædicti DD. Protectores in cauſis, & negotiis Regularium gerendis, aut ſcribendis familiaribus propriis, aut aliis ſæcularibus pro Notariis, Secretariis, aut Scribis vtantur, bona fama Religioſorum denigretur, & Sacri Regulares Ordines apud ſeculares vilipendantur.

12 Conceditur etiam prædictis DD. protectoribus in dictis litteris ſub Paulo V. & SS. D.N. Vrb. conceſſis vti omnibus facultatibus, iuriſdictionibus, honoribus, & oneribus ſolitis & conſuetis, ac quibus alij Protectores vſi ſunt, ac vti quomodolibet potuerunt, ſeu etiam debuerunt. Quæ auctoritas, & facultas licet limitanda ſit iuxta dicta, & contenta in prædictis litteris, ſcilicet pro conſeruanda auctoritate ſuperiorum Religionis, & in caſu quo ab ipſis requiſiti fuerint, vel ipſi protectores cognouerint id eſſe neceſſarium, nihilominus poſtulat, vt explicemus ad quæ extendi poſſit iure, vel conſuetudine.

13 Et primò Cardinalis Protector Ordin. Carmelit. ampliſſimam facultatem habet circa publicationem priuilegiorum eiuſdem Ordinis, quæ habentur in Mari magno, & defenſionem eorundem Fratrum, in quibuſcumque cauſis, & contra quoſcumque quantumcumque qualificatos, vt patet illis verbis Sixti IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Carmelitarum, & extat authenticè apud ipſos, & Rodrig. *tom. 1. Bullar. inter Bullas Sixti IV. num.* 37. illis verbis: [Et nihilominus dicti Ordinis Protectori qui pro tempore erit, & cuilibet in dignitate Eccleſiaſtica conſtituto; & Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Eccleſiæ Canonico per vniuerſum Orbem qui deſuper prædicti Ordinis Glorioſiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Priores, & Fratres, ac illorum, ſeu ad commodum eorum Romanæ Eccleſiæ ſyndicos deſuper requiſitus fuerit per Apoſtolica ſcripta in ſolidum mandamus, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios præmiſſa, vbi & quando opus fuerit ſolenniter publicantes, ac eiſdem Fratrum Glorioſiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Ordini, illiuſque domibus & profeſſoribus in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant eos pacifica poſſeſſione, vel quaſi priuilegiorum, & conceſſionum huiuſmodi gaudere, non permittentes eos ſeu teſtamentorum executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem per Ordinarios, & Rectores prædictos, aut quoſcumque alios indebitè moleſtari, aut eis grauamina, iniurias, atque damna inferri, ſeu quomodolibet irrogari, ac etiam ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta, contra quoſcumque cuiuſcumque qualitatis, vel conditionis exiſtant, & quacumque Eccleſiaſtica, etiam Patriarchali, Archiepiſcopali, aut Epiſcopali, aut mundana forent dignitate, & exemptione muniri, in quibuſcumque cauſis per eos mouendis, quacumque ratione, vel cauſa quæ excogitari poſſet eis miniſtrent iuſtitiæ complementum: exequentes quod per eos fuerit ordinatum, & illos quos cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe conſtiterit, illis irretitos eſſe declarent, & faciant, & mandent interdictos, ſuſpenſos, & excommunicatos publicè nunciari, & ab omnibus arctiùs euitari, ac legitimis ſuper his habendis ſeruatis proceſſibus illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauare procurent. Contradictores auctoritate Apoſtolica, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus prædicti Bonifacij VIII. quibus cauetur ne quis extra ſuam Ciuitatem, & Diœceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & in illis vltra vnam dietam à fine ſuæ Diœceſis ad iudicium euocetur, ſeu ne Iudices à Sede Apoſtolica deputati extra Ciuitatem, & Diœceſim in quibus deputati fuerint, contra quoſcumque procedere, aut alij, vel aliis vices ſuas committere præſumant, & de duabus dietis in Concilio generali, necnon quæ incipit ſuper Cathedram Bonifacij præfati, & dudum Viennenſis Concilij, ac recolendæ memoriæ Calixti Papæ III. etiam prædeceſſoris noſtri litteris, aliiſque Apoſtolicis ac etiam in Prouincialibus, & Synodalibus Conciliis editis ſpecialibus, & generalibus, &c.

Circa quæ id primò notandum quod quamvis prædicta facultas ſolum protectori Carmelitarum concedatur, nec ſimilis reperiatur in aliis litteris, ſeu Bullis Mare magnum appellatis aliorum Mendicantium, nihilominus etiam protectores aliorum Ordinum Mendicantium, propter excommunicationem priuilegiorum, dicta facultate vti poſſunt. Secundò in prædicta conceſſione protectores conſtitui Conſeruatores Ordinis pro omnibus cauſis quæ Ordini contingere poſſunt, vt patet illis verbis, *in quibuſcumque cauſis per eos mouendis, quacumque ratione, vel cauſa quæ excogitari poſſet, eis miniſtrent iuſtitiæ complementum.* Et ideo quæ *cap.* 10. dicentur de facultatibus conſeruatorum Religionum, etiam ſuo modo applicari debent ad protectorem. Imò etiam probabile mihi eſt, quod quamvis auctoritas, & facultas aliorum Iudicum conſeruatorum reſtricta valde, & limitata ſit his temporibus propter decretum Sacræ Congregationis Concilij ſub Gregor. XIII. & conſtit. Clement. VIII. & Gregor. XV. de quibus cap. 10. auctoritati tamen protectori conceſſæ in iis litteris nullatenus per illa derogetur, ac proinde in ſua vi manere. Ratio eſt, quia per præfatum decretum Sacræ Congregationis, & conſtitutiones Clem. VIII. 14

&

& Gregor. XV. ſolum limitatur facultas, & auctoritas conceſſa Iudicibus conſeruatoribus modo communi, & ordinario à Religioſis deſignatis, aut deputatis in vim litterarum conſeruatoriarum, ſeu priuilegiorum ipſorum, non illa quæ à Papa immediatè ſine vlla deſignatione, deputatione, aut inſtantia Religionis protectori conceditur, qualis eſt iſta in præſenti. Præſertim quia cum Cardinalis protector perſona ſit ſpecialiſſimâ notâ digna, cum agitur de limitanda ipſius auctoritate, ſpecialis de ipſo mentio fieri deberet, quæ non fit in prædictis decreto, & conſtitutionibus. Imò in conſtitutione Gregorij XV. pœna ſuſpenſionis ponitur Conſeruatoribus limites ſuæ auctoritatis excedentibus, quam tamen non incurrere Cardinales, niſi de ipſis ſpecialis mentio fiat, tradunt Cardinalis Alban. *de Cardinalatu, quæſt.*42. ex Ioan. Andr. Azor. *tom.*2. *inſtit. moral. lib.*4. *cap.*5. *quæſt.*10.

15 Poſſunt etiam prædicti DD. Protectores admittere appellationes Fratrum, qui à ſuis Superioribus grauati ad illos recurrunt, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*9. *n.*4. Ratio eſt, quia à Sede Apoſtolica conceſſa eſt Religioſis huiuſmodi appellatio, ac per conſequens ipſis DD. Protectoribus conceditur eam admittere. Primò enim Gregor. XIII. in Bulla *Quoniam noſtro*, apud Confetrium *in Collectan. litter. Apoſtolic. & priuileg. in Gregor. XIII. num.*1. & apud Cherub. *in* 2. *tom. Bullar. Gregor. XIII. num.*27. expreſsè concedit Fratribus Minoribus de Obſeruantia, quod *ſi à Prælatis ſuis grauari prætendant, ad Generalem Miniſtrum ipſius Ordinis, ſeu illius Protectorem, aut viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, ſiue Romanum Pontificem ſucceſſorem noſtrum ſupremum in Eccleſia Dei Iudicem, ſicut antiquitus ſemper conſuetum fuit, recurſum habeant.* Inſuper Sixtus V. in Bulla, ſeu Conſtitut. *Ad Roman. ſpectat, in* 2. *tom. Bullar. ſub n.*71. id ſupponit dum de Regularibus Romam venientibus ſub prætextu grauaminum dicit: *In alma verò Vrbe noſtra Religioſi aduenæ & peregrini de grauaminibus ſibi illatis conquerentes nullibi ſine huiuſmodi litteris, aut licentia recipiendi erunt, niſi priùs ad Congregationem dictorum Cardinalium ſuper negotijs Regularium à nobis deputatorum, vel ad ſuos Protectores remittantur, vbi ipſis auditis pro rerum, & perſonarum qualitate quid agendum ſit ſtatuetur.* Clarius à Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium declaratum id eſt, prout ex Confetrio *in Summa priuileg. Maris magni, tit.*6. *de foro competenti*, his verbis habetur. [Quoniam nonnulli Regulares vagandi ſtudio, ſiue dum imminentem admiſſorum criminum pœnam ex ſuis conſtitutionibus, aut aliàs debitam ſibi metuunt, falſa, & commentitia grauamina cauſati non ad immediatè ſui Ordinis Superiores, vel à grauamine Prioris ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, prout cuiuſque Religionis conſtitutionibus diſponitur, ſed ad hanc Romanam Curiam abſque licentia ſæpius fugiunt, potius quam recurrant, ex quo Ordinum diſciplina relaxatur, Prælati contemnuntur, & ipſi in dies audaciores euadunt, placuit Sacr. Regularium Congregationi ex ord. Sanctitatis ſuæ ſtatuere, vt ſi quis Regularium in poſterum temerè, leuive ex cauſa hanc almam Vrbem, ſeu Curiam abſque ſui Superioris licentia, & ſupradicta forma prætermiſſa adire præſumpſerit, ad ſuos eoſdem Superiores ſeueriori pœna plectendus remittatur.] Maximè pro Carmelitis id declarauit Clem. VIII. in Bulla 110. *in* 3. *tom. Bullar.* illis verbis: *Si ſe à Prælatis grauari prætendant, ad Priorem Generalem ipſius Ordinis, ſeu illius Protectorem, aut Viceprotectorem in Romana Curia, vel ad nos, ſiue Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem ſupremum in Eccleſia Dei Iudicem, ſicut antiquitus ſemper facere conſueuerunt, recurſum habeant.* Et idem Pontifex in Bulla *Quoniam noſter*, anno 1604. edita, & pro Seruitis in alia Bulla eiuſdem initij anno 1593. eiſdem verbis. Sorb. *in Compend. priuil. Mendicant. verb. appellat.* Thom. de Ieſu *de viſitat. Regul. tract.* 3. *cap.* 17. Peyrin. *tom.* 1. *de ſubdito, quæſt.* 1. *de obedientia, cap.* 20. Vbi etiam alia ad intentum.

Circa quæ illud aduertendum, appellationem hanc 16
ad D. Cardinalem Protectorem faciendam eſſe gradatim, id eſt, à Priore, Guardiano, ſeu immediato Prælato ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, & à Generali ad protectorem: tum quia id eſt iuri conforme: tum quia ita colligitur ex declaratione S. Congregationis ex Confetrio adducta *num. præcedenti*, quod etiam refert Sorbus *in compend. priuileg. Mendicant. verbo Appellare*, & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Religioſus, prope finem.* Qualiter autem, aut quomodo permiſſa ſit Regularibus huiuſmodi appellatio, dicto *tom.*1. *c.*9 *à num.*4. manet dictum.

Dubiæ autem quæſtionis eſt, an ex Protectore 17
appellari poſſit ad S. Congregationem Regularium, cum enim Protector Iudex ſit à Papa conſtitutus in cauſis Regularium ſuæ protectionis, videtur quod ex ipſo non admittatur appellatio, niſi ad Papam. Verumtamen probabilius apparet contrarium, ſcilicet à Domino Protectore appellari poſſe ad S. Congregationem Regularium. Ratio eſt, non ſolùm quia ita dicitur declaratum à S. Congregatione, prout refert Sorbus *in Compend. priuileg. Mendic. verb. appellare*; ſed etiam quia Tribunal S. Congregationis inſtitutum eſt à Sixto V. ad prædictorum Regularium cauſas nomine Papæ definiendas, & terminandas. Quare quemadmodum ex Protectore ad Papam appellari poteſt, ſic ad eandem S. Congregationem, quæ eundem Papam repræſentat. Fauet Thomas de Ieſu *de viſitat. Regular. tract* 3. *cap.*17. *num.*3. & 7. & pro eo affert declarationem Sacr. Congregat. Regul. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Religioſus.*

Poſſunt præterea præfati DD. Protectores conce- 18
dere licentiam veniendi Romam Fratribus ſuæ protectionis. Ita enim conceſſit Clemens VIII. in decretis pro reformatione Regularium, *in* 3. *tom Bullar. num.*60. quæ etiam edita ſunt iuſſu Pauli V. anno 1607 & confirmata à S. Congregatione Concilij ſub SS. D. N. Vrbano in decretis de apoſtatis, & eiectis, ibi: [Nullos Fratres Româ venire Superiores permittant, niſi prius à Generali, vel Protectore duntaxat licentiam in ſcriptis impetrauerint. Si quis autem ſine huiuſmodi facultate Romam venire præſumpſerit, voce actiua, & paſſiua biennio priuatus exiſtat, ſubiturus etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas, quæ item omnia aduerſus eos qui ſupradictos admiſerint, & receperint, ſine vlla exceptione locum habeant. Vbi etiam adiungitur poſtea: Decretum illud, quo Fratres Romam petere cum Generalis Protectoris licentia duntaxat permiſſum eſt, Sanctitas ſua extendi ad Prouincialem decreuit, itavt Prouincialis ipſe ex cauſa communi totius Prouinciæ duntaxat facultatem eiuſmodi facere valeat, declarauitque pœnam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ contra facientibus inflictam, Sanctitati ſuæ reſeruatam eſſe, interdicta omnino eorum Superioribus ſingulis, etiam Generali, ac Protectori facultate illâ moderandi, ac relaxandi.] Decet autem DD. Protectores non vti hac facultate, niſi in caſu raro, & Fratres ab ipſis facultatem Romam veniendi poſtulantes ad Generales remittere, qui ob notitiam quam de Fratribus ſuis habent, melius diſcernere poterunt an conueniens ſit talem facultatem ipſis elargiri.

Item poſſunt DD. Protectores Carmelitarum, & 19
aliorum

aliorum Mendicantium procedere contra aſſerentes, quòd confeſſi Mendicantibus, iterum eadem peccata Rectori Parochialis Eccleſiæ teneantur confiteri, veluti contra de hæreſi ſuſpectos, & contra prædictos Eccleſiarum Rectores, & Ordinarios, qui propter proceſſus, lites, & controuerſias inter ipſos, & Fratres Mendicantes exortas, inhibitionem fecerint eleemoſynarum illis faciendarum, ſicut contra hæreticos. Ita enim habetur ex Sixto IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Carmelitarum, & extat in 1. tomo Bullarij Rodriguez, inter Bullas Sixti IV. *num.* 37. Hæc tamen intelligenda veniunt ex vi prædicti Priuilegij Sixti IV. Si enim in commiſſione Inquiſitorum ſimiles cauſæ illis ſint applicatæ cum reuocatione priuilegiorum Mendicantium, ad Inquiſitores prædictos pertinebit de iis iudicare.

20 Auctoritas quam habent Domini Protectores videtur delegabilis in caſibus neceſſitatis, quibus ipſi perſonaliter aſſiſtere non poſſunt. Colligitur ex litteris protectionis ſub Paulo V. & SS. Domino Noſtro Vrbano VIII. illis verbis: [Quando autem ab ipſis Superioribus requiſitus fueris, vt in eiſdem negotiis auctoritatem tuam interponas, vel neceſſe fore cognoueris, vt eandem auctoritatem in eiſdem negotiis exerceas, tunc id liberè facere poſſis, ſed quoad poteris per te ipſum hoc facere cures.] Expendo enim *quoad poteris per teipſum*, quo ſanè denotatur per alium, vel alios id facere poſſe. Et ratio eſt, quia vel prædicta auctoritas eſt ordinaria, vel delegata: ſi ordinaria, delegabilis eſt, quia omnis iuriſdictio ordinaria eſt delegabilis; ſi autem ſit ſolùm delegata, quia illam habent ſolum per nominationem, vel delegationem à Papa factam, cum ſit non ad cauſam determinatam, ſed ad vniuerſitatem cauſarum, ſcilicet, toties, quoties fuerint à Superioribus requiſiti, vel id cognouerint ipſi eſſe neceſſarium, abſdubiè delegabilis etiam erit, quia delegati ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare poſſunt, vt tradunt Gloſſa *in cap. cum cauſam, de appellat.* Sylueſter *verbo delegatus, num.* 12. In quo id ſolùm aduertendum, quod ſi huiuſmodi cauſæ concernerent viſitationem, vel reformationem alicuius Prouinciæ, vel Monaſterij, tunc non poſſunt DD. protectores ſuas vices delegare aliis quàm eiuſdem Ordinis Religioſis. Primò quia viſitator, ſeu reformator aliquorum Religioſorum debet eſſe inſtructus in Regula ipſorum, vt colligitur *ex cap. Officij, de elect.* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 21. *de reformat. & Clem.* 1. *de elect.* Secundò, quia ſic araretur in boue, & aſino contra id quod habetur Deuteron. 22. & expendit Gloſſa *in dicto cap. Officij, de elect. verbo incommittenti.* Tertiò ex priuilegio Innocent. VIII. pro Ciſtercienſibus. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 77. *art.* 9. Peirinis *tom.* 1. *de ſubdito Religioſo, quæſt.* 1. *de obedientia, cap.* 18. §. 2. vbi plura ad intentum.

21 Quamuis autem in beneficiorum compenſationem, quæ à DD. Protectoribus Regulares ſuſcipiunt, defenſionis ſcilicet, conſeruationis, protectionis, & tutelæ, ſacrificia, orationes, & opera ſatisfactoria pro ipſis offerre Deo debeant, gratitudinis, & obſeruantiæ debitæ cauſâ, vt iure propterea in Ordine noſtro quotidie in Oratione quadam, quæ poſt Completorium dicitur, pro ipſis totus Ordo Dominum deprecetur. Verumtamen Clem. VIII. in Conſtitutione de largitione munerum ſtrictè, & ſub grauiſſimis pœnis prohibet Regularibus aliqua ipſis donare, aut pro ipſis excipiendis aliquas pecunias erogare, & illis etiam talia recipere, præcipiens quoque, vt quæ receperint, ſiue ab aliquo Religioſo particulari, ſiue à prælato, ſiue à Conuentu, aut toto Ordine, ſua non faciant, ſed ad reſtitutionem illorum in vtroque foro teneantur, adeo vt reſtitutione ipſa realiter non facta, neque etiam in foro conſcientiæ abſolui poſſint. Quæ quidem etſi cum grano ſalis, & epicheia accipienda ſint, maximè quia prædicta Conſtitutio non multum vſu recepta eſt, laudabilis tamen eſt modeſtia plurium prædictorum DD. Protectorum qui eam quaſi ad vnguem obſeruant, & à propriis familiaribus obſeruari faciunt, vt ſic enim Religioſis proprietatis, & ambitionis occaſio omnino præcluditur.

CAPVT X.

De Conſeruatoribus Religionum, ſeu Regularium perſonarum.

SVMMARIVM.

1 *Conſeruator quis ſit, aut dicatur.*
Eſt Iudex delegatus à Papa datus ad defendendum aliquos contra manifeſtas iniurias, iudiciali non vtens indagine. ibid.
2 *Aliquando dantur ſpecialiter contra raptores, & predones.*
In præſenti autem ad defenſionem Regularium. ibid.
3 *Habent plurimi Regulares facultatem nominandi, ſeu deſignandi illos.*
Priuilegium Sixti IV. pro Carmelitis. ibid.
4 *Priuilegium Pij V. pro Prædicatoribus.*
An ſit reuocatum. ibid.
5 *Priuilegium Iulij II. & Clement. VII. pro Minimis.*
Priuilegium Greg. XIII. pro Ieſuitis. ibid.
6 *Conſeruatores Religionum non ſunt ablati per Concil. Trident.*
7 *Quis ſit Iudex ex Trid. ſeſſ. 7. cap. 14.*
8 *Quid de ipſis Conſeruatoribus ſentiendum.*
9 *Poſſunt ex priuilegiis eligi ad id munus quæcumque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ.*
10 *Qui ſunt illi, qui habent talem dignitatem.*
11 *Epiſcopi, & eorum Superiores eligi poſſent ex vi dictorum priuilegiorum.*
12 *Etiam DD Cardinales.*
Maximè Protectores Ordinis Carmel. ibid.
13 *Vicarij Generales Epiſcoporum quoque.*
14 *Item Prælati, ſeu Superiores etiam immediati Regularium.*
Quid tamen de Guardianis Ordinis Minorum. ibid.
Quid declaratum à Sacra Congregatione pro Superioribus Regularium. ibid.
15 *De aliis, qui nomine dignitatis comprehenduntur.*
16 *An Canonici etiam.*
17 *An perſonatus habentes.*
18 *Tenentur Conſeruatores electi acceptare tale munus.*
19 *Deſignato vno Conſeruatore pro vna cauſa, non poteſt alius pro ea nominari.*
21 *Nec habere pro Conſeruatore eum qui eſt ſub eius iuriſdictione, Regibus, & Reginis exceptis.*
22 *Conſeruatores ſolùm poſſunt iure communi contra manifeſtas iniurias, & violentias procedere.*
Quæ dicatur manifeſta iniuria, aut violentia. ibid.
Per priuilegia tamen amplior facultas conceditur conſeruatoribus. ibid.
An ſit hoc tempore id derogatum. ibid.
23 *An extendatur hoc etiam ad iniurias non ſolùm illatas, ſed etiam quæ probabiliter inferendæ timentur.*
24 *An ad ea, quæ iudicialem requirunt indaginem.*

25 *An ſint ex priuilegiis Iudices Ordinarij.*
26 *An poſſint Subdelegatos creare.*
27 *Quo loco poſſint exercere ſuam iuriſdictionem.*
28 *An poſſint procedere contra Clericos, & Laicos.*
29 *De quibus cauſis cognoſcere poſſint.*
30 *An quando ſunt rei, vel etiam actores.*
31 *An poſſint cogere apoſtatas, & ſubtrahentes ſe à iugo Ordinis.*
32 *Procedantur criminaliter, ciuiliter, vel mixtè.*
33 *Poſſuntue vti cenſuris.*
34 *Conſeruatorum auctoritas an impediri poſſit ab Ordinariis, aut Legatis à latere.*
35 *Coarctata eſt à Sacra Congregatione Concilij iuſſu Gregorij XIII. facultas Regularium ad eligendum conſeruatores.*
36 *A Clem. VIII. etiam in conſtitutione* Sanctiſſimus.
37 *Maximè à Gregor. XV. in Conſtit. etiam* Sanctiſſimus, & n. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. *&* 46.
47 *Quomodo declarata eſt prædicta moderatio à Sac. Congregatione.*
48 *Quid Leo X. in Conc. Lateranenſi ſtatuerit.*
49 *Quid tenendum eſt his temporibus.*
50 *Eligendi in conſeruatores debent eſſe in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti.*
Quid ſi illam primò habuerunt. ibid.
51 *Vel perſonatus obtinentes.*
52 *Canonici Eccleſiarum Cathedralium.*
53 *Præcipuè tamen ad hoc quod eligantur, debent eſſe prius electi Iudices Synodales in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis,* & n. 54.
54 *Quas qualitates habere debent hi Iudices.*
55 *Quamplures Iudices Synodales deſignandi.*
56 *Quid ſi aliquis ex illis moriatur.*
Quouſque duret Iudicis Synodalis officium. ibid.
Quid ſi abſentetur. ibid.
57 *An conſeruatores poſſint ſuam auctoritatem delegare.*
Poſſunt facere citationes, & denunciationes per alios. ibid.
58 *Quid tenebantur Regulares facere poſt editam Conſtitut. Greg.*
An eo tempore elapſo poſſint etiam conſeruatores eligere.
59 *Non poſſunt ſemel legitimè electi durante quinquennio amoueri.*
Niſi ex cauſa approbanda à Sede Apoſtolica, vel Ordinariis. ibid.
60 *Quomodo auctoritas conſeruatorum hoc tempore ſit coarctata.*
61 *Non poſſunt hoc tempore procedere cum Regulares ſunt actores in cauſis ciuilibus.*
62 *Nec poſſunt procedere niſi in manifeſtis iniuriis, ſeu violentiis.*
Quare debet apparere primum iniuriam, ſeu violentiam eſſe manifeſtam. ibid.
Quid ſi de hoc dubitent. ibid.
63 *Nec poſſunt procedere iudiciali indagine.*
64 *Intra quem terminum, ſeu ſpatium loci.*
65 *An procedere poſſint ad defenſionem ſeruitorum, ſeu familiarium.*
66 *Quid de Procuratoribus, & Syndicis Minorum.*
67 *Quid de defenſione bonorum.*
68 *Pro defenſione priuilegiorum.*
69 *Controuerſia inter conſeruatores, & Ordinarios quomodo decidenda.*
70 *Conſeruatores excedentes limites ſuæ iuriſdictionis qualiter puniantur.*
71 *Pars quæ id procurauerit, excommunicationem incurrit.*
72 *Impedientes, vel moleſtantes conſeruatores, quam pœnam incurrant.*
73 *Non eſt prohibitum Regularibus petere Iudicem à Principibus ſæcularibus.*
Concurrentibus quibuſdam conditionibus. ibid.
74 *Poteſt conſeruator recuſari, vt ſuſpectus.*
75 *Appellari poteſt ab eius ſententia.*
76 *Quomodo munera ab eis non accipienda, & expenſæ vitandæ.*
77 *Quid de Aſſeſſoribus, Notariis, & aliis perſonis, quæ vocantur à conſeruatoribus ad teſtimonium perhibendum.*
78 *De Conſeruatorum priuilegiis.*
79 *Quid declaratum à S. Congregatione circa electionem conſeruatorum.*
80 *Dubia quædam circa præſentem materiam.*
81 *Reſponſio ad primum.*
82 *Ad ſecundum.*
83 *Ad tertium.*
84 *Ad quartum.*
85 *Ad quintum.*
86 *Ad ſextum.*
87 *Notandum.*
88 *Breue SS. D. N. Innocentij PP. X.*
89 *Præfatio ad ipſum.*
90 *Breue.*
91 *Monitorium Auditoris Cameræ.*
92 *Qui monendi.*
93 *Reſponſio Reuerendiſ. P. Generalis Ieſuitarum.*

CONSERVATOR ſecundùm Ius commune eſt Iudex delegatus à Papa ad defendendos aliquos contra manifeſtas iniurias, iudiciali non vtens indagine. Ita habetur *in capit. ſtatuimus, de offic. Iudic. deleg. in 6.* Azor. *tom. 2. lib. 5. cap. 35. quæſt. 1.* Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Conſeruator, verſ. ſunt autem.* Dicitur Iudex delegatus, quia Conſeruator non eſt Ordinarius, cum iuriſdictio illi conceſſa non competat ratione officij, ſed delegationis. Molina *de iuſtit. tom. 6. diſp. 29. num. 1.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg. 76. num. 2.* Cum quibus aduerte id eſſe intelligendum niſi in Bulla conſeruatoria expreſsè concedatur, vt conſeruator ſit Iudex Ordinarius. Dicitur à Papa datus, quia ſolùm Papæ eſt hos Iudices Conſeruatores deſignare. Rodriquez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 65. artic. 2.* Peirinis *tomo 2. priuileg. Minimor. in Conſtitut. 5. Gregorij XV. §. 1. numer. 7.* Dicitur ad defendendos aliquos contra manifeſtas iniurias, quia hic eſt finis per ſe intentus à iure communi in inſtitutione Conſeruatorum, & propterea Defenſores etiam vocantur. Sorbus, *vt ſupra.* Dicitur verò *iudiciali non vtens indagine*, ad denotandum modum quo debet procedere talis Iudex Conſeruator in iure communi ſtando, de quo dicitur in ſequentibus, Peirinis *vt ſupra*, §. 6. *num.* 40. 1

Quamuis autem ſecundum Ius commune conſeruator ſolùm ſit Iudex, vt dictum eſt, ad defendendos aliquos contra manifeſtas iniurias, nihilominus aliquando datur ſpecialiter, vt defendat aliquos contra raptores, & prædones, aliquando etiam ſpecialiter contra eos qui aliquorum priuilegia infringunt. Innocentius *capit. ſtatuimus, de offic. deleg. in 6.* Eraſmus Chokier *in tract. de Iuriſdict. Ordin. in exempt. p. 1. quæſt.* 39. *num. 1.* Aliquando autem, vt in præſenti materia, item ſpecialiter ad tuendos Regulares ab iniuriis illis illatis, eorum iura, bona, & priuilegia defendendo. Sorbus *vt ſupra, §. tamen Conſeruator.* Peirinis, *vt ſupra, §. 1. num. 1.* Conſeruatores ergo prout in præſenti illi dicentur qui dati ſunt Regularibus, vt eorum iura, bona, & priuilegia ab iniuriis defendant. 2

Habent enim plurimi Regulares à Summis Pontificibus 3

tificibus facultatem nominandi, & deſignandi Conſeruatores, qui ipſorum priuilegia publicent, ac eiſdem efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant eos pacifica poſſeſſione priuilegiorum gaudere, non permittentes per quoſcumque indebitè moleſtari. Sic enim conceſſit Sixtus IV. quatuor Ordinibus Mendicantium. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verbo conſeruatores Ordinum, num.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 65. *art.* 3. Verba autem noſtri Maris magni, ſeu eiuſdem Sixti IV. Bullæ quibus etiam quid aliis Mendicantibus conceſſum ſit habetur, poſt relata priuilegia, & indulta Ordini conceſſa ſunt huiuſmodi. [Et nihilominus dicti Ordinis Protectori qui pro tempore erit, & cuilibet in dignitate Eccleſiaſtica conſtituto, & Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Eccleſiæ Canonico, per vniuerſum Orbem qui per prædicti Ordinis Glorioſiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Priores, & Fratres, ac illorum, ſeu ad commodum eorum Romanæ Eccleſiæ ſyndicos deſuper requiſitus fuerit, per Apoſtolica ſcripta inſolidum mandamus quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios præmiſſa, vbi, & quando opus fuerit ſolemniter publicantes, ac eiſdem Fratrum Glorioſiſſimæ Dei Genitricis ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli Ordini, illuſque domibus, & profeſſoribus in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant eos pacifica poſſeſſione, vel quaſi priuilegiorum, & conceſſionum huiuſmodi gaudere, non permittentes eos, ſeu teſtamentorum executores, & hæredes prædictos contra illorum tenorem per Ordinarios, & Rectores prædictos, aut quoſcumque alios indebitè moleſtari, aut eis grauamina, iniurias, atque damna inferri, ſeu quomodolibet irrogari, etiam, ſummariè & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, ſola facti veritate inſpecta, contra quoſcumque cuiuſcumque qualitatis, vel conditionis exiſtant, & quacumque Eccleſiaſtica, etiam Patriarchali, Archiepiſcopali, aut mundana forent dignitate, & exemptione muniti, in quibuſcumque cauſis per eos mouendis, quacumque ratione, vel cauſa quæ excogitari poſſet, eis miniſtrent iuſtitiæ complementum: exequentes quod per eos fuerit ordinatum, & illos quos cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe conſtiterit, illis irretitos eſſe declarent, ac faciant, & mandent interdictos, ſuſpenſos, & excommunicatos publicè nunciari, & ab omnibus arctiùs euitari, ac legitimis ſuper his habendis ſeruatis proceſſibus illos quoties opus fuerit iteratis vicibus aggrauare procurent. Contradictores auctoritate Apoſtolica, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus prædicti Bonifacij VIII. &c.

4 Specialiter etiam Patres Dominicani à Pio V. in Bulla *Ad hoc nos Deus*, quæ eſt inter Bullas huius Pontificis *ſub num.* 41. priuilegium habent, quo Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, ac aliis perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, necnon Metropolitanarum, & aliarum Eccleſiarum Cathedralium Canonicis, & eorundem Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Officialibus ſeu Vicariis hæc ſcribit. [Et vt Fratres, & Moniales à præmiſſis moleſtiis, & perturbationibus ſubleuati, quietiùs Altiſſimo famulari, & vberiores fructus quotidie in agro Domini pro Chriſtianæ Religionis defenſione, & ampliatione proferre poſſint, tam vos omnes, & ſingulos ſupradictos, quàm quaſcumque alias perſonas in dignitate Eccleſiaſtica vbilibet, & in quibuſvis mundi partibus conſtitutas, quoſcumque locorum Ordinarios, ac eorum Vicarios, & Officiales, necnon Canonicos Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum per eoſdem Fratres, ſeu Moniales, ac dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum Superiores, & domorum Priores, ac eorum ſingulos pro tempore eligendos, in eorum, & dictorum eorumdem priuilegiorum, indultorum, conceſſionum, & gratiarum, & ſingulorum aliorum præmiſſorum Conſeruatores, & Iudices vnicos, qui quamdiu dictum officium exercueritis, & ipſi exercuerint, à nemine quominus illud exerceatis, & exerceant, ſub aliquo prætextu, ac ſub excommunicationis, ſiue ſuſpenſionis à diuinis latæ ſententiæ, quam eo ipſo incurrere volumus, & declaramus reſpectiuè, pœna impediri, vel moleſtari poſſitis, & poſſint, dicta auctoritate deputamus. Ita quod vos, ſeu alij quicumque ſic electi ſub excommunicationis, ſeu ſuſpenſionis latæ ſententiæ pœna huiuſmodi, quam ſtatim quod munus, ſiue officium Conſeruatoris huiuſmodi acceptare, & debitè, ac plenariè exequi neglexeritis, & neglexerint, abſque alterius declarationis miniſterio incurrere volumus, nec ab aliquo quàm à Nobis, & pro tempore exiſtente Romano Pontifice (præterquam in mortis articulo) abſolui poſſe, eoſdem Priores, Superiores, & Fratres, ac Moniales, etiam tertij habitus oblatos, & alios præfatos, ac eorum ſingulis aduerſus inferentes eis, aut eorum Procuratoribus, Agentibus, Seruitoribus, & familiaribus in præmiſſis, & eorumdem aliquo, moleſtias, ſiue perturbationes aliquas, ſeu iniurias, grauamina, vel damna in perſonis, rebus, & bonis, ſeu exigendo ab eis vectigalia, datia, pedagia, gabellas, aut alia onera defendere, perſeuerare,] legendum videtur *preſeruare, ac omnem eorum iuriſdictionem exercere. Necnon ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas contra rebelles & inobedientes cum effectu promulgare, ac omnibus facultatibus Conſeruatoribus dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum, illiuſque Fratribus, & perſonis per quaſcumque litteras Apoſtolicas quomodolibet conceſſis, vti, ac priuilegia Superioribus, Prioribus, & Fratribus, ac Monialibus præfatis pro tempore conceſſa eis obſeruari facere debeatis, & debeant.* Circa quam Conſtitutionem nota, quod licet videatur reuocata à Gregorio XIII. in Bulla *In tanta*, quæ eſt 9. inter Conſtitutiones Gregorij, vt expreſsè aſſerit Lauretus de Franchis in Controuerſiis Epiſcop. & Regular. *ſup. dictam Bullam Gregorij, pag. mihi* 14. cum ibi reuocet Pontifex quaſcumque Conſtitutiones à Pio V. editas in fauorem quorumcumque Regularium etiam Mendicantium; nihilominus quia forſan hæc reuocatio à Gregorio facta ſolùm eſt accipienda quoad ea, quæ contra Concilium Tridentinum conceſſerat Pius, iuxta dicta *num.* 16. vel ſaltem non alio modo eſt recepta, ideo hanc conceſſionem Pij V. quoad Iudices Conſeruatores non omittendam duxi.

Item Iulius II. Minimis conceſſit in Bulla *Aliàs* 5
venerabilem, anno 1507. edita, quæ eſt apud Peirinis *tomo* 1. *priuileg. Minimor. inter Conſtitut. Iulij II. numer.* 4. *Quod Fratres dicti Ordinis Conſeruatores Minimorum etiam Canonicos Cathedralium Eccleſiarum, & Officiales, ac Vicarios ipſorum eligere, & quod tales in Conſeruatores taliter per eos electi, ex nunc per nos deputati cenſeantur, poſſintque contradictores quoſcumque excommunicare, & cenſuras iteratis vicibus, aggrauare, ac loca quacumque Eccleſiaſtico ſubiicere interdicto, ac omnia alia quæ poſſunt Conſeruatores, ab aliis Fratribus aliorum Ordinum Mendicantium, iuxta priuilegia eis ſuper hoc conceſſa electi.* Et Clemens VII. in Bulla *Conqueſtionem*, anno 1524. edita, apud eumdem Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. inter Conſtitutiones Clem. VII. num.* 1. magnam etiam conceſſionem eiſdem Minimis fecit. De aliis etiam Priuilegiis circa hoc Religionibus conceſſis, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.* 106. *n.* 52.

Ac tandem Gregorius XIII. in Bulla *Æquum reputantes*, quæ eſt inter Bullas huius Pontificis *in 2. tom. Bullar. num.* 1. amplam valdè circa hoc Societati Ieſu conceſſionem fecit, de qua minutatim plura in ſequentibus dicetur aduertendo Religiones habentes communicationem priuilegiorum omnium aliorum Ordinum frui priuilegiis Societatis, quamuis tempore poſterior ipſis ſit, iuxta dicta *tom. 1. cap. 3. num.* 17. Imò ſpecialiter Religiones non habentes Conſeruatores poſſe illos eligere, ſi habeant communicationem priuilegiorum cum aliis Conſeruatores habentibus, declaratum dicitur à S. Congregatione, Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Conſeruator.*

6 Nec conſeruatores Religionum, aut ipſorum priuilegia per Concil. Trid. ablata ſunt. Conſtat enim Concilium *ſeſſ.* 7. *cap.* 14. ſupponere quod Regulares extra Monaſterium degentes, etiamſi in partibus Iudicem habeant, conueniri debeant in ciuilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum coram Ordinariis, in aliis tamen locis coram Iudice (Conſeruatorem intellige ſecundum quoſdam) ſi illum habuerint. Clarius *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. vbi cum magnam limitationem adhibuiſſet circa conſeruatores, & eorum facultatem, poſtea declarat ſe non loqui de locis, aut perſonis Regularibus. Similiter cum *ſeſſ.* 14. *cap.* 20. voluiſſet cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum cognoſcendas, nihilominus S. Congregatio Concilij declarauit non propterea ſublatos eſſe conſeruatores. Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in conſtit. 5. Greg. XV.* §. 1. *num.* 4. Barboſa *de officio & poteſtat. Epiſcop. alleg.* 106. *n.* 42. *&* 43. & alij apud ipſos.

7 Dixi autem per Iudicem, de quo ſermo eſt in Conc. Trident. *ſeſſ. 7. cap.* 14. non intelligi (ſecundùm quoſdam) conſeruatorem, quia re vera conformius textui eſt, ibi non loqui Concilium de Iudice conſeruatore, ſed de alio Iudice Apoſtolico deſignato pro Religioſis extra clauſtra degentibus, ac proinde ex mente Concilij Regulares extra clauſtra degentes conueniri debere coram Ordinariis in cauſis ibi deſignatis. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 65. *artic.* 13. §. *ſecundò eſt notandum.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 105. *num.* 43. Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 10.

8 Ex harum igitur Religionum priuilegiis inferri poteſt doctrina circa materiam horum conſeruatorum earumdem, & aliarum, quæ cum ipſis communicationem priuilegiorum habent. In qua primum dicetur de eo quod tum iure communi, tum ex priuilegio Regularium conſeruatoribus ipſis competit. Poſtea verò de eo in quo moderatio facta eſt maximè poſt Gregor. XV. Conſtitutionem *Sanctiſſimus*, de qua infra.

9 Primo igitur circa qualitatem horum in Iudices conſeruatores eligendorum conſtat ex prædictis priuilegiis poſſe tale munus exercere quamcumque perſonam in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutam. Sic enim habetur in prædicta Bulla Sixti IV. verbis allatis *num.* 3. & in Bulla Pij V. verbis relatis *n.* 4. ac Clement. VII. pro Minimis, ac demùm Gregor. XIII. pro Ieſuitis. Qualiter autem hoc non ſufficiat poſt Conſtit. Greg. XV. editam inferiùs dicetur.

10 Cum autem iuxta dicenda *cap.* 13. *n.* 2. dignitas ſit adminiſtratio (intellige rerum Eccleſiaſticarum) cum iuriſdictione, in hoc enim diſtinguitur à perſonatu, quod perſonatus, vt ibidem dicetur, eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione. Ideo omnes illi qui talem adminiſtrationem cum iuriſdictione habuerint, eligi poterunt in Conſeruatores. Monera *de conſeruatoribus c.* 5. *q.* 7. *n.* 84. Peirinis *tom.* 8. *priuileg. Minim. in conſtit. 5. Greg. XV.* §. 2. *n.* 8.

11 Ex quo ſequitur Epiſcopos, & ipſorum Superiores; ſcilicet Archiepiſcopos, Primates, Patriarchas, & etiam Abbates poſſe eligi ex vi prædictorum priuilegiorum Religionum in Iudices Conſeruatores, non ſolùm quia ſunt perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, ſed etiam, quia ad illos diriguntur aliquæ ex prædictis literis conſeruatoriis, videlicet illæ Clement. VII. pro Minimis, & Pij Quinti pro Dominicanis: in litteris autem Gregor. XIII. pro Ieſuitis expreſsè fit mentio de Epiſcopis, & Archiepiſcopis. Monera *de conſeruatoribus cap. 5. quæſt. 6. num.* 79. *&* 80. [Id etiam quod attinet ad Epiſcopos, conſtat ex quadam declaratione Sacræ Congregationis Epiſcoporum & Regularium pro 2. Decembris 1642. quam vidi, & de iis omnibus id tenet Tamburinus de Iure Abbatum *tom.* 3. *diſp.* 17. *q.* 1. *num.* 11.]

12 Imò etiam DD. Cardinales ex vi prædictorum priuilegiorum in Iudices Conſeruatores eligi poſſunt. Quia etſi expreſsè non nominentur in illis, cum tamen maximam habeant dignitatem, neceſſe eſt inter dignitates habentes comprehendi. Monera *de conſeruatoribus cap.* 5. *quæſt.* 3. *à num.* 33. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minimor. in conſtitut. 5. Gregor. XV.* §. 2. *num.* 12. Imò Cardinales Protectores Carmelitarum, & eorum, qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent, ſunt ipſorum conſeruatores Ordinarij, iuxta dicta cap. præced. *num.* 13. *&* 14.

13 Sequitur etiam Vicarios Generales Epiſcoporum poſſe eſſe ex vi iuris communi & prædictorum priuilegiorum Iudices conſeruatores, cum ſint perſonæ in dignitate conſtitutæ, & ad illos dirigantur litteræ conſeruatoriæ Clement. VII. relatæ pro Minimis, dum dicitur: *Necnon eorumdem Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum Officialibus, ſeu Vicariis in ſpiritualibus Generalibus*: pariter etiam nominentur in litteris Pij Quinti pro Dominicanis dum dicitur: *Et quoſcumque locorum Ordinarios, ac eorum Vicarios, & Officiales.* Ac in Bulla Gregor. XIII. pro Ieſuitis. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 65. artic.* 3. & alij apud Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 106. *num.* 13. Eſto autem hoc non eſſet verum ex vi iuris communis, vt plures auctores apud ipſum Barboſam relati ſatis probabiliter defendunt, ex vi tamen priuilegiorum, quæ adducta ſunt, id eſt certum.

14 Similiter, ex vi iuris communis, & prædictorum priuilegiorum, eligi poſſunt in Conſeruatores Regularium Prælati, ſeu Superiores etiam immediati ipſorum Regularium, v. g. Priores, Guardiani, &c. Ratio eſt, quia etiam illi ſunt perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ, eorum enim munus eſt dignitas, iuxta dicenda *capit.* 13. *num.* 2. Accedit quod prædictæ litteræ conſeruatoriæ Clementis VII. pro Minimis diriguntur etiam ad Priores, quo etiam videntur denotari Superiores immediati conuentuum religioſorum. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 65. art.* 3. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minimor. in conſtitut. 5. Gregorij XV.* §. 2. *num.* 11. [Tamburinus *ſuprà quæſt.* 4. addens ad id non requiri licentiam alterius ſuperioris, nec vtilitatem aliam Monaſterij, præter eam quæ eſt communis omnium, quod ipſorum conſeruatores potiùs ſint Regulares, quàm ſæculares.] Dixi tamen ex vi iuris communis, & prædictorum priuilegiorum, primò quia forſan Guardianis, ſeu Prælatis Minorum id eſt prohibitum à Clement. V. in Clement. *Exiuit de Paradiſo*, vt tractat Rodriguez *ibid.* Secundò quia à Sacra Congregatione Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum Archiepiſcopo Turritano interroganti an Regulares vnius Conuentus, Monaſterij, vel

domus

domus aliquem Priorem, ſeu Guardinum, vel quemuis alium quauis dignitate Regulari fulgentem in ſuum Conſeruatorem eligere, vel deputare poſſent, reſponſum eſt, non poſſe, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *num.* 15. (Vbi nota falsò referri hanc declarationem ab eodem Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Conſeruator*, vt credo errore Typographi.) Gauantus *in Manual. Epiſcoporum, verbo Conſeruatores.* Eraſmus Chokier *de iuriſdict. Ordinarior. in exempt. part.* 1. *quæſt.* 39. *num.* 5. Video tamen Abbati Ordinis Oliuetani conceſſum eſſe à S. Congregatione poſſe eligi in conſeruatorem, ſi Epiſcopus in Synodo eum deputauit Iudicem ſynodalem. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Abbas Oliuetanus* 6. & *verb. conſeruator.*

15 Infertur etiam Archidiaconum, Archipresbyterum, Primicerium, Præpoſitum, & Decanum Eccleſiarum, imò etiam Viceecancellarium Papæ, Camerarium, Summum Pœnitentiarium, Clericos Cameræ, Auditorem Curiæ cauſarum dictæ Cameræ, Auditores Rotæ, Referendarios, & Protonotarios eligi poſſe, tum iure communi, tum ratione prædictorum priuilegiorum, in conſeruatores, ſiquidem hi omnes habent dignitatem Eccleſiaſticam. Moneta *de Conſeruatoribus cap.* 5. *quæſt.* 7. Peirinis *tomo ſecundo priuileg. Minim. in conſtitut. Gregor. XV.* §. 2. *num.* 15. & 17. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi allegat.* 106. *num.* 3.

16 Canonici etiam, ſaltem ex vi prædictorum priuilegiorum eligi poſſunt in conſeruatores, eſto canonicatus nec dignitas, nec perſonatus eſſet, de quo alias. Nam in prædicta Bulla Sixti IV. pro Carmelitis, verbis *ſupra num.* 3. relatis dicitur: *Et Metropolitanæ, vel alterius Cathedralis Eccleſiæ Canonico, &c.* & Bulla Clement. VII. pro Minimis dirigitur etiam ad Metropolitanarum, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum Canonicos, quod idem habetur in Bullis Pij V. pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Ieſuitis, Rodriguez *tomo* 1. *quæſt. Regular. quæſtione* 65. *artic.* 2. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi alleg.* 106. *num.* 11. De quibus autem canonicis id ſit intelligendum, maximè poſt conſtitutiones Clement. VIII. & Greg. XV. ex dicendis
17 *num.* 52. conſtabit.

Quamuis autem in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti eligi valeant in conſeruatores Religionum, tum iure communi, tum propter priuilegia adducta, perſonatus autem, ſeu perſonatus habentes non videtur poſſe eligi in conſeruatores à Regularibus ex priuilegiis ipſorum. Ratio eſt, quia etſi iure communi *c. vltim. de offic. & poteſt. Iudic. delegat. in* 6. id fieri poſſit, nullum tamen ex priuilegiis adductis, nec alia, quæ viderim, mentionem de ipſis facit, quo denotari videtur excludi ab hoc munere à Summis Pontificibus reſpectu Regularium. Quid tamen dicendum ſit poſt tempora Clement. VIII. & Gregor. XV. dicetur inferius. [Illi etiam Regulares, qui Superiores, Vicarij, ſeu Priores Clauſtrales vocantur, qui videlicet in ſuis Monaſteriis habent ſupra ſe alium ſuperiorem localem, cum non ſint perſonæ in dignitate conſtitutæ, eligi nequeunt in conſeruatores, Tamburinus *ſupra quæſt.* 4. *num.* 7. ex Rodriguez, Miranda, Paſſarello, Moneta, & Peirinis.

18 Tenentur conſeruatores electi à Regularibus acceptare tale munus non ſolùm ex charitate ad euitandas iniurias, & violentias illis illatas, ſeu inferendas, ſed etiam ex ſpeciali mandato Summorum Pontificum, qui id ipſis præcipiunt, & aliquando ſub grauibus pœnis. Etenim Iulius II. id præcipit Fratribus ſub pœna excommunicationis perſonis requiſitis à Minoribus. Similiter Leo X. in fauorem Mendicantium diſtrictè id præcipit conſeruatoribus ab ipſis requiſitis. Clarius Pius V. in conſeruatoria Dominicanorũ relata conſeruatoribus ab ipſis electis idem præcipit ſub excommunicationis, & ſuſpenſionis latæ ſententiæ pœna; ſoli Papæ reſeruata. Quare rei erunt peccati mortalis, niſi aliqua graui cauſa excuſentur, non acceptantes tales conſeruatorias. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 65. *artic.* 4. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 4. *Iulij II. num.* 30 Nota tamen conſeruatorias, has litteras Pij V. pro Dominicanis non eſſe certæ auctoritatis, propter dicta *ſuprà num.* 4.

19 Deſignato autem vno conſeruatore pro vna cauſa, non poteſt pro ea alius nominari, quia iam talis perſona nominata auctoritatem habet ad illam cauſam à Sede Apoſtolica; & propterea non poteſt illa priuari (intellige ſine graui ratione de nouo vrgenti.) Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. q.* 65. *art.* 5. Nauarrus *lib.* 1. *conſil. de Offic. Iudic. delegati.*

20 Licèt aliqui credant conſeruatoris officium extingui, & expirare per obitum concedentis, quoad negotia non cœpta, Chokier *de iuriſdict. Ordinar. in exempt. part* 1. *quæſt.* 39. *num.* 14 Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 106. *num* 50. In Religionibus tamen, ad earum priuilegia attendendo, non ceſſat munus conſeruatorum ob mortem Papæ concedentis, quia eliguntur virtute conceſſionis factæ Religioni, quæ eſt perpetua; vnde tale priuilegium eſt reale, non perſonale, & ita vſus obtinuit. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 65. *art.* 6. Miranda *in Man. tom.* 2. *quæſt.* 47 *artic.* 6. Nota tamen etiam quoad hoc derogata videri priuilegia Religionum his temporibus poſt conſtitutionem Greg. XV. de qua inferius, eo quod per illam innouetur Conſtitutio Bonif. VIII. quæ incipit, *Hac Conſtitutione*, ſeu *cap. fin. de offic. & poteſt. Iudic. delegat. in* 6. vbi habetur [officium quorumcumque conſeruatorum quoad non cœpta negotia per obitum concedentis expirare.] Nihilominus tamen dici poteſt in hoc cap. ſolùm eſſe ſermonem de Conſeruatoribus perſonalibus conceſſis priuatis perſonis, non de realibus conceſſis Religionibus, hæ enim cenſentur perpetuæ, (Miranda, *vt ſupra*) ac per conſequens non eſſe hoc reuocatum per dictam conſtitutionem Gregor. XV. præſertim quia illa ſupponitur Regulares ſibi eligere, ſeu aſſumere in Conſeruatores, & præcipitur, vt durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari non poſſint, nulla facta mentione de obitu Papæ concedentis priuilegia ad tales electiones faciendas.

21 Nemo poteſt iure communi eſſe conſeruator ſui conſeruatoris, nec habere pro conſeruatore eum qui eſt ſub eius iuriſdictione, dominio, vel diſtrictu Eccleſiaſtico, vel temporali, Regibus, & Reginis exceptis. Ita enim deciditur expreſsè *in dict. cap. vltim. de offic. & poteſt. delegat. in* 6. Eraſmus Chokier *de iuriſdict. Ordin. in exempt. part.* 1. *quæſt.* 39. *num.* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 105. *num.* 14. Vnde mirum mihi eſt in Hiſpania (vbi abſque vllius nationis iniuria ſapientiſſimi vigent Doctores) vidiſſe quoſdam Prælatos Regulares qui ad inuicem munus conſeruatorum exercebant. Etſi enim priuilegia admittant electionem cuiuſcumque perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, intelligi tamen id debet, iuxta conditiones à iure communi requiſitas, quarum vna eſt quod vnus non ſit Conſeruator ſui Conſeruatoris.

22 Prædicti Conſeruatores attento iure communi, & ſecluſis particularibus priuilegiis, ſolùm poſſunt procedere contra manifeſtas iniurias, & violentias. Ita enim deciditur *cap.* 1. & *vltim. de offic. & poteſt. delegat. in* 6. Dicitur autem manifeſta iniuria illa quæ per facti euidentiam ita notoria eſt, vt examinatione non egeat, vel ſi egeat, probari tamen poteſt clarè, & certitudi-

certitudinaliter per multos teſtes, ita vt negari non poſſit. Tuſcus v. manifeſtum, *concluſ.75.num.*7. Ioan. Monach. *cap.1.n.3.de iudic.deleg.* Violentia verò dicitur iniuria cum vi, & impetu perſonis, vel rebus facta. De qua, & quod quintuplex ſit, vide Menoch. *in prælud. de recuperand.poſſeſſ. à num.* 38. Vide *etiam* Tuſcum v. vis, & violentia, *concluſ.* 214. Nihilominus amplior, & extenſior facultas conceditur conſeruatoribus Religionum per priuilegia adducta. Verbis enim Sixti IV. pro Carmelitis adductis mandatur ipſis conſeruatoribus, *ne permittant eos indebitè moleſtari, aut eis grauamina, iniurias atque damna inferri, ſeu quomodolibet irrogari.* Similiter in Bulla Conſeruatoria Clementis VII. pro Minimis dicitur, *Ne permittatis eoſdem ſuper libertatibus, priuilegiis, indultis, rebus, & bonis prædictis, ab eiſdem, & quibuſlibet aliis indebitè moleſtari, vel eis grauamina, vel damna, ſeu iniurias irrogari, aut coram quibuſcumque Iudicibus Ordinariis, vel delegatis, etiam Apoſtolicis, quauis occaſione, vel cauſa etiam criminali eoſdem Fratres trahi, &c.* Item in Bulla Pij V. pro Dominicanis ſupra etiam relata (etſi eam certæ auctoritatis non eſſe dictum ſit *ſupra numero* 4.) prædictis Conſeruatoribus præcipitur, vt eos defendant aduerſus inferentes eis *moleſtias ſiue perturbationes aliquas, ſeu iniurias, grauamina, vel damna in perſonis, rebus, & bonis, &c.* In Bulla etiam Greg. XIII. pro Ieſuitis relata ampliſſima facultas eiſdem Conſeruatoribus conceditur, videlicet *de quibuſlibet moleſtiis, iniuriis, damnis nunc præſentibus, & futuris.* Ex quibus habetur eos poſſe cognoſcere de omnibus cauſis, tam manifeſtis, quam non manifeſtis. Farinacius 2. *part. deciſ.* 616. *num.* 3. *&* 4. Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſt.* 5. *Greg. XV.* §. 6. *num.* 34. *&* 48. Conſtabit autem ex dicendis *num.*62. qualiter id his temporibus moderatum ſit.

23 Extenditur hoc ad iniurias non ſolùm illatas, ſed etiam ad illas, quæ probabiliter inferendæ timentur. Quia defenſoris munus vtraſque reſpicit. Et ita in priuilegio illo Sixti IV. pro Carmelitis vniuerſaliter, & indefinitè dicitur, non permittentendum eos *indebitè moleſtari, aut eis grauamina inferri,* quod tam de futuris, quam de præteritis iniuriis verificatur. Clarius in conſeruatoria Clem. VII. pro Minim. eſt ſermo de *damnis præſentibus, & futuris.* Quod idem habetur in conſeruatoria Gregor. XIII. pro Ieſuitis. Molina *tom.* 6. *diſp.* 29. *num.* 2. Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælat. quæſt.* 47. *artic.* 7. Vnde poteſt conſeruator ſi videat aliquos paratos cum armis ad damnificandum aliquod Monaſterium in illos excommunicationem ferre, vt deſiſtant. Azor *tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 34. *quæſt.*7. Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. allegat.* 106. *num.*54.

24 Similiter quamuis prædicti conſeruatores ſtando in iure communi non poſſint cognoſcere de iis quæ iudicialem requirunt indaginem (id eſt quæ requirunt cauſæ cognitionem, & examinationem propter eius dubietatem. Gloſſa *in cap.* 1. referendo,) vt habetur expreſſè *cap.* 1. *& vltim. de offic. & poteſt. iudic. delegat. in* 6. vt propterea dicto capit. vltim. pœna ſuſpenſionis per annum puniantur, qui oppoſitum fecerint, & colligitur ex dictis: ſi enim ius commune ſolùm permittit quod conſeruatores iudicent de manifeſtis iniuriis, & violentiis, cum manifeſtum non indigeat iudiciali indagine, ſeu examinatione, ideo conſequenter non permittit illos cognoſcere de iis, quæ iudicialem requirunt indaginem, quia hæc non ſunt manifeſta, ſed dubia. Nihilominus ex priuilegiis aliquorum Regularium maior, & amplior auctoritas aliquibus conſeruatoribus conceditur. Specialiter ex illo Clem. VII. pro Minimis, vbi dicitur debere illos facere iuſtitiæ complementum prædictis Minimis, *in illis videlicet, quæ iudicialem requirunt indaginem, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura iudicij, in aliis verò prout qualitas eorum exegerit.* Similiaque habentur in Bulla conſeruatoria Ieſuitarum à Greg. XIII. data, de qua *ſupra num.* 5. Vbi manifeſtè ſupponit conſeruatores procedere poſſe iudiciali indagine, & quocumque alio modo neceſſario Nec incongruè idem etiam elicitur ex illis verbis Sixti IV. pro Carmelitis relatis *num.*3. *ac etiam ſummariè, & de plano, ſine ſtrepitu, & figura Iudicij.* Verbum enim illud *ac etiam,* denotare videtur conſeruatoribus tribui facultatem procedendi in defenſione Carmelitarum prout qualitas cauſæ exegerit, *ac etiam de plano, &c.* Eſto autem hæc verba alium habere poſſent ſenſum, tamen propter communicationem priuilegiorum qua gaudent prædicti Carmelitæ, conceſſione Clem. VII. & Gregor. XIII. vti valerent. Sorbus *in compend. priuil. Mendicant. verbo Conſeruatores,* §. *tamen Conſeruator.* Quo modo autem etiam circa hoc moderata ſit conſeruatorum iuriſdictio his temporibus, infra *num.*63. dicetur.

Pariter etiam quamuis communi iure conſeruatores 25
ſint ſolùm Iudices delegati, iuxta dicta *ſupra num.* 1. ex priuilegiis tamen aliquorum Regularium ſunt Iudices Ordinarij. Primò, quia in repetita Bulla Greg. XIII. pro Ieſuitis tales expreſsè vocantur. Secundò, quia in prædictis priuilegiis conceditur conſeruatoribus facultas ad delegandum ſuam auctoritatem, ille autem qui delegare poteſt, Ordinarius vel quaſi eſt. Id verò patet in illis verbis Sixti IV. pro Carmelitis in Bulla ſæpius relata, *per ſe, vel alium, vel alios.* Et in Bulla Clem. VII. pro Minimis illis verbis, *per vos, vel alium, ſeu alios.* Ac in conſeruatoria Greg. XIII. pro Ieſuitis verbis illis, *per ſe, vel alium ſeu alios.* Tertiò quia aliqui ſaltem illorum dantur ad vniuerſitatem cauſarum. Iudex autem ad vniuerſitatem cauſarum deſignatus Ordinarius eſt, iuxta dicenda *capit.*13. *numero* 16. At verò Iudices conſeruatores aliquorum Regularium ad vniuerſitatem cauſarum deſignatos eſſe, conſtat ex illis verbis Sixti Quarti pro Carmelitis, *in quibuſcumque cauſis per eos mouendis, quacumque ratione, vel cauſa quæ excogitari poſſet, eis miniſtrent iuſtitiæ complementum.* Idem etiam colligitur ex conſeruatoria Clem. VII. pro Minimis, & Pij V. pro Dominicanis, ac Gregor. XIII. pro Ieſuitis. Moneta *de conſeruatoribus capit.* 1. *numero* 11. *& cap.* 7. *numero* 40. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.*106. *numero* 2. *&* 3. Vnde non erit neceſſe quod in citationibus inſerant litteras Conſeruatorias, ſed ſufficiet inſtar aliorum Iudicum Ordinariorum, quod de eis conſtet in actis Notarij Curiæ Ordinarij. Peirinis *tomo* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 5. *Gregor. IV.* §. 1. *numero* 2.

Præterea, quod ex dictis ſequitur, quamuis con- 26
ſeruatores ſecundum ius commune Subdelegatos creare non poſſint, conſeruatores tamen quorumdam Regularium, quorum priuilegia *num. præced.* ſunt relata, & aliorum, qui cum ipſis communicationem in priuilegiis habent, Subconſeruatores inſtituere poſſunt. Tum ex dictis priuilegiis, tum ex eo quod, vt ibidem dictum eſt, ſunt ordinarij. Vnde *in cap. final. de offic. & poteſtat. iudic. delegat. in* 6. expreſsè dicitur, *Vices ſuas nulli alij committere poſſint, niſi hoc eis competierit ex beneficio litterarum.* Moneta *de Conſeruatoribus cap.* 7. *quæſt.* 2. *numero* 58. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 65. *art.* 10. Huiuſmodi autem Subconſeruatores debent habere omnes conditiones pro Conſeruatoribus requiſitas. Ita enim colligitur *ex cap. ſtatutum,* §. *in nullo, de reſcript. in* 6. Gloſſa *ibidem verb. deſignatis,* & Gloſſa *in cap. fin. de offic. & poteſt. iudic. delegat. in* 6. *verbo*

ſuperius,

ſuperius, vbi inquit, *ſubdelegatus talis eſſe debet, qui poſſit delegari*. Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 5. Gregor. XV. §. 2. num. 5.* [Nota tamen me vidiſſe declarationem Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium pro 2. Decembris 1642. qua declarauit non potuiſſe conſeruatorem PP. Cœleſtinorum elegiſſe pro ſui abſentia quendam Subconſeruatorem. Sed quia non conſtat an id declaratum ſit à Sacra Congregatione, propterea quod ille Subconſeruator non habuerit prædictas conditiones, aut quia PP. Cœleſtini non potiantur tali priuilegio, ideo dum de eiuſdem Sacræ Congregationis mente non conſtiterit, ſuſtineri debet ſententia quam adduximus, ſcilicet Conſeruatores quorumdam Regularium poſſe Subdelegatos conſtituere. Prout tenent non ſolùm Authores relati, ſed etiam Miranda, Sorbus, & Paſſarellus, quos refert & ſequitur Tamburinus *ſup. q. 1. n. 6.*]

Inſuper licet ſtando in eodem iure communi con-
27 ſeruatores nequeant ſuum munus exercere, niſi *intra Ciuitates, ſeu Diœceſes in quibus deputati fuerint.* Quia ita habetur *in cap. vltim. de offic. & poteſt. iudic. delegat. in 6.* nihilominus ex dicta conſeruatoria Gregor. XIII. pro Ieſuitis, & Clem. VII. pro Minimis colligitur poſſe extra dictas Ciuitates, & Diœceſes contra delinquentes procedere. Ponitur autem in eis terminus, dummodò id non ſit vltra tres dietas. Sorbus *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Conſeruatores Ordinis, §. item Conſeruator.* Peirinis *tom. 3. priuileg. Minim. in Conſt. 5. Gregor. XV. §. 6. num. 48.* Eſt autem vna dieta iter vnius diei, id eſt, viginti milliaria. Portellus *in Dub. Regul. verb. conſeruatores, num. 5.* A quo autem ſpatio computandæ ſunt iſtæ dietæ, vide Rodriguez *tom. 1. quæſtionum Regul. quæſt. 61. art. 7.* Qualiter etiam hoc limitatum ſit Conſtit. Gregor. XV. inferius *n. 64.* dicetur.

Neque ſolùm poſſunt in prædictis cauſis conſerua-
28 tores contra Clericos procedere, ſed etiam contra laicos. Verba enim illa Sixti IV. *cuiuſcumque qualitatis, & conditionis*, & illa Clementis VII. *ab eiſdem, & quibuſlibet aliis*; ac illa Gregor. XIII. *à quibuſcumque perſonis, tam Regularibus, quam Eccleſiaſticis*, valde vniuerſalia ſunt, etiam laicos comprehendentia. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 65. art. 11.* Miranda *tom. 2. quæſt. 47. art. 7. concluſ. 3.*

Item poſſunt ex vi prædictorum priuilegiorum
29 cognoſcere de omnibus cauſis, tam criminalibus, quam mixtis atque ciuilibus. Propter vniuerſalitatem illorum verborum Sixti IV. pro Carmelitis, *In quibuſcumque cauſis per eos mouendis, & quacumque ratione, vel cauſa*, & illorum Clement. VII. pro Minimis, *de quibuſlibet moleſtiis, iniuriis, &c.* ac illorum Greg. XIII. pro Ieſuitis, *vt in quibuſcumque cauſis, tam ciuilibus, quam criminalibus, ac mixtis.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 65. art. 12.* Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſtit. 5. Greg. XV. §. 6. num. 48.* An verò hoc limitatum, & coarctatum ſit quoad debita ciuilia, dicetur *infra num. 61.* & de aliis limitationibus *num. 60.* & ſequentibus.

Inſuper poſſunt conſeruatores cognoſcere de præ-
30 dictis cauſis, ſiue Regulares ſint rei, vel actores, etiam ſtando in iure communi. Nam *in cap. fin. de offic. & poteſt. iudic. delegat. in 6.* expreſsè præcipitur conſeruatoribus, *ne aliquos vltra vnam dietam à fine diœceſum eorumdem trahere præſumat*, in quo ſupponitur poſſe trahere intra vnam dietam. Verbum autem trahere, proprium eſt actoris reum ad iudicium trahentis. Ioannes Andreas *dict. cap. fin. num. 2.* Moneta *de Conſeruatorib. cap. 7. quæſt. 6. num. 338.* Poſſe autem defendere eos quando ſunt rei, manifeſtum eſt apud omnes, & conſtabit ex dicendis. Ex priuilegiis autem poſſe cognoſcere dictos conſeruatores de cauſis Regularium vtroque modo, conſtat ex conſeruatoria Greg. XIII. pro Ieſuitis (qua conceſſione tam ipſi, quam alij qui cum ipſis communicant in priuilegiis fruuntur) illis verbis, *etiam in eis, in quibus actores, vel conuenti rei forent.* Qualiter autem hæc limitata ſint poſt Conſtitutionem Greg. XV. infra dicetur *à n. 60.*

Poſſunt quoque apoſtatas, & ſubtrahentes ſe ab 31
obedientia Ordinis, cenſuris Eccleſiaſticis ad Religionem reuocare, propter conſeruatoriam Clem. VII. pro dictis Minimis, vbi habetur: Item articulum ab aliis inchoatum proſequi. Ita enim habetur in conſeruatoria Clem. VII. pro Minimis, & Gregor. XIII. pro Ieſuitis: citare per edictum vbi tutus non patet acceſſus ad perſonaliter citandum. Ex prædictis conſeruatoriis Clem. VII. pro Minimis, & Greg. XIII. pro Ieſuitis. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſtit. 5. Gregorij XV. §. 6. num. 48.* Hæc tamen regulanda iuxta dicenda inferius circa Conſtitut. Clem. VIII. & Gregor. XV. ac decreta S. Congregationis.

Circa modum autem quo Conſeruatores procede- 32
re debeant, an ſcilicet criminaliter, ciuiliter, vel mixtè, dicendum videtur iure communi non poſſe procedere criminaliter, aut mixtè, ſed ſolùm ciuiliter. Ratio eſt, quia procedere criminaliter eſt cognoſcere de delicto propter vtilitatem publicam, & mixtè eſt cognoſcere de illo tum propter vtilitatem publicam, tum propter priuatam, procedere verò ciuiliter eſt cognoſcere de delicto propter priuatam vtilitatem. Nauarr. *in Rubric. de iudiciis, n. 31.* Moneta *de Conſeruatoribus c. 7. q. 2. à n. 208.* Cum autem conſeruatores inſtituantur propter priuatam eorum vtilitatem, quibus aſſignantur ad defenſionem, ideo ſolùm videtur poſſe procedere, ſaltem iure communi, ciuiliter, non criminaliter, aut mixtè. Moneta *vt ſup. num. 253. & 267.* Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſtit. 5. Greg. XV. §. 6. num. 43. & 44.* An verò ſtando in vi priuilegiorum Ordinum poſſint alio modo procedere, attendendum eſt ad verba formalia conſeruatoriarum, in eis autem quas mihi videre permiſſum eſt nihil reperi, quo colligi poſſit eos alio modo quam ciuiliter poſſe procedere. Verbum enim illud, *inuocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachij ſecularis*, quod in multis huiuſmodi conſeruatoriis reperitur, non cogit, vt dicamus oppoſitum, cum ſufficienter exponi poſſit de auxilio neceſſario intra limites modi procedendi ciuiliter.

Pro prædictis verò cauſis etiam ciuiliter tractan- 33
dis, poterunt cenſuris Eccleſiaſticis vti. Iure quidem communi *ex c. ſanè, el 2. de poteſt. iudic. deleg.* & ſupponitur *in c. auctoritate, de priuileg. in 6.* & etiam, quia quoties mandatur alicui negotium, mandatur etiam id ſine quo illud impleri non poteſt, præſertim quia fruſtra datur iuriſdictio, quæ non eſt cum coactiua coniuncta. Azor. *tom. 2. lib. 5. c. 35. q. 10.* Moneta *de Conſeruatoribus c. 7. n. 279.* Iure quoque ſpeciali propter priuilegia Conſeruatoria Religionum, vt patet in Bulla Sixti pro Carmelitis, Clem. VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Greg. XIII. pro Ieſuitis. Cum autem contra Epiſcopos procedent adhibere debent diligentiam, vt modeſtè, patienter, & reuerenter ſe gerant, vt colligitur ex dicto *c. ſanè*, Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in conſtit. 5. Greg. XV. § 6. n. 45.*

Conſeruatorum auctoritas tanta eſt, vt impediri non 34
poſſit ab Ordinariis, nec à Legatis de latere in eorum iuriſdictione, ſed in cauſis eiſdem commiſſis maiores ſint prædictis Ordinariis, & Legatis. Ita enim videtur colligi *ex c. 2. de poteſt. iudic. deleg. in 6.* & tradit Sanch. *tom. 2. Conſil. mor. lib. 6. c. 9. dub. 6. n. 4* poſt Ancharanum, Ruinum, & Mandoſium ab eo relatos. Quare contra prædictos, & etiam Nuncios Apoſtolicos, tueri ſe poterunt Regulares per ſuos Conſeruatores, ſi ad hoc ſe extenderint eorum Conſeruatoriæ, & iuxta limitationes afferendas.

35 Quamuis tamen hæc quæ dicta ſunt, vera ſint ſpectando vel ius commune loquens de Conſeruatoribus, vel iura particularia Religionum, iuxta priuilegia illis conceſſa, nihilominus variè poſtea à Sede Apoſtolica alterata, immutata, vel reuocata fuerunt. Primò enim Sacra Congregatio Concilij iuſſu Gregorij XIII. vt dictum eſt *in tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 11. declarauit quod Regulares *in Ciuitatibus Italiæ exiſtentes ſibi Conſeruatores eligerent coram quibus conuenirentur, ac ſemel electos non niſi in Capitulis Prouincialibus mutarent, eorumque nomina intra menſem à die electionis Epiſcopis locorum Ordinariis indicarent, alioquin coram ipſis Ordinariis conueniri poſſent.* Quatanta in Summ. Bullar. verb. *Priuilegia Regul.* Quibus limitata eſt, & coarctata facultas Regularium in Italia exiſtentium ad eligendum Conſeruatores, ita ſcilicet, vt ſemel electos non niſi in Capitulis prædictis mutarent, aſtrictique eſſent ad indicandum intra menſem nomina ipſorum Ordinariis, quod ſi non feciſſent, poſſent coram ipſis Ordinariis conueniri. Limitata etiam videbatur in hac declaratione auctoritas ipſorum Conſeruatorum, quatenus in illa ſupponi videtur eos ſolùm eligendos pro cauſis in quibus Regulares ſunt rei, *Coram quibus conuenirentur*, non autem quando ſunt actores.

36 Poſtea tamen Clem. VIII. in Conſtitutione *Sanct.* 1592. quæ habetur in 3. tomo Bullar. inter Conſtitutiones huius Pontificis *n.* 3. & apud Eraſmum Cliokier *in tract. de iuriſd. Ordinar. in exemp. part.* 1. *quæſt.* 39. *num.* 5. & apud Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *num.* 54. in primis reuocauit, & declarauit nullas omnes, & quaſcumque Iudicum conſeruatorum deputationes qui qualitates non haberent requiſitas à Bonifac. VIII. in conſt. quæ incipit, *Statutum*, & habetur *in cap.* 11. *de reſcrip. in* 6. vbi ſic habet idem Bonifacius: *Sancimus igitur, vt nullis niſi dignitate præditis, aut Perſonatum obtinentibus, ſeu Eccleſiarum Cathedralium Canonicis cauſa auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ, vel legatorum eiuſdem de cætero committantur.* Deinde declarauit prædictos conſeruatores debere eſſe electos, & deſignatos in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis, iuxta decretum Concilij Tridentini. Quod eſt dicere, neceſſarium eſſe quod hi qui eliguntur in conſeruatores, electi prius, & deſignati ſint in prædictis Conciliis. Quo ſenſu intelligendum eſt id quod dixi *tom.* 1. *c.* 3. *num.* 11. Decretum autem Conc. Trident. de quo hic loquitur Pontifex eſt *ſeſſ.* 25. *c.* 10. *de reformatione*, vbi *ſtatuit S. Synodus in ſingulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis aliquot perſonas, quæ qualitates habeant, iuxta Conſtitut. Boniſac. VIII. quæ incipit*, Statutum, *& alioquin ad id aptas deſignari, vt præter Ordinarios locorum, iis etiam poſthac cauſæ Eccleſiaſticæ, ac ſpirituales, & ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in partibus delegandæ committantur.* Hæc Concilium. Pontifex autem vult, vt ex huiuſmodi perſonis eligantur Conſeruatores pro Regularibus. Quoad negotia tamen incepta, vel quoad ea, in quibus illæ Conſeruatoriæ, ſeu Conſeruatoriarum deputationes ſuum ſortitæ erant effectum, ſeu executionem, nihil innouauit Pontifex. Voluit tamen, vt Conſeruatoriæ per Sedem Apoſtolicam impoſterum concedendæ ſolùm ad Conſeruatores, & Iudices qui qualitates à Bonifacio VIII. requiſitas habuerint, & in præfatis Conciliis electi, & deſignati ſint, & non aliis dirigantur, aliter verò expeditæ litteræ nullius ſint roboris, & momenti. Hæc Clem. VIII. in dicta Conſtitutione. Per quam quid derogatum ſit iuri communi, & priuilegiis Regularium circa Conſeruatores, inferius videbitur poſt Gregorij XV. Conſtitutionem.

37 Prædictus enim Gregor. XV. in Conſtitutione *Sanctiſſimus*, anno 1621. edita, quæ habetur in 4. tomo Bullar. inter Conſtitutiones huius Pontificis *num.* 9. & apud Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. inter conſtit. huius Papæ n.* 5. & apud Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcop. n.* 55. veſtigiis Clem. VIII. inhærendo in primis reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes Iudicum Conſeruatorum electiones vſque ad id tempus factas, illis verbis. SS. in Chriſto P. & D. N. D. Gregorius diuina prouidentia Papa XV. ex certis rationabilibus cauſis animum ſuum mouen. & de voto venerabilium Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium Concilij Trident. Interpretum, partim felicis recordationis Clem. Papæ VIII. prædeceſſoris ſui veſtigiis inhærendo reuocauit, ac nullas, & inualidas decreuit omnes, & quaſcumque Iudicum Conſeruatorum electiones, nominationes, ſeu deputationes, tam in vim litterarum Conſeruatoriarum, iuxta formam in quinterno Cancellariæ deſcriptam, quàm in vim quorumcumque priuilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapſum Apoſtolica auctoritate conceſſorum, ſeu alias quocumque iure, vel titulo hactenus factas pro quibuſcumque Conuentibus, Capitulis, Militiis, etiam S. Ioannis Hieroſolymit. Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monaſteriis, Hoſpitalibus, aut aliis quibuſvis piis tam ſæcularibus, quàm cuiuſvis Ordinis, etiam Mendicantium, ſeu inſtituti, vel Societatis Regularibus locis, quantumvis exemptis, etiam de neceſſitate exprimendis, ſeu illorum perſonis cuiuſvis qualitatis, ſeu conditionis exiſtant.

Deinde qualitates pro futuris Conſeruatoribus ſic 38 deſignauit. In futurum verò Sanctitas ſua, hac generali, & perpetuò valitura Conſtit. ſtatuit, & decreuit, vt Iudices Conſeruatores huiuſmodi, ſiue principales, ſiue ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari non poſſint, niſi non ſolùm habeant qualitates requiſitas, & deſcriptas in Conſt. ſimilis record. Bonif. Papæ VIII. etiam prædeceſſoris ſui, quæ incipit *Statutum*, ita vt vel dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel Perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant, ſed etiam in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis iuxta decretum Concilij prædicti Iudices electi, ſeu deſignati ſint. Quodque deinceps litteræ Conſeruatoriæ per Sedem Apoſtolicam concedendæ, ſupraſcriptis tantum dirigantur, & ſi quæ litteræ aliter expedientur, illæ, ac deputationes huiuſmodi, omniaque exinde ſequenda nullius ſint roboris, vel momenti.

Poſtea pœnas contra eligentes Conſeruatores ſecus 39 quam iuxta formam præſcriptam ſic aſſignat. Et nihilominus qui ſecus quam iuxta formam ſuperius præſcriptam Conſeruatores huiuſmodi cum effectu eligere, nominare, ſeu deputare, aut electis, nominatis, ſeu deputatis vti auſi fuerint, Regulares quidem voce actiua, & paſſiua ſint ipſo iure priuati adeo, vt habilitationem à nemine præterquam à Romano Pontifice conſequi valeant. Reliqui verò aliis pœnis arbitrio Sanctitatis ſuæ coerceantur, & prædictorum omnium Conuentus, Monaſteria, ac loca huiuſmodi, eorumque perſonæ, ac bona careant conſeruatore ad annum, ita vt illorum cauſæ interea coram locorum Ordinariis dumtaxat cognoſci, ac definiri debeant.

Admonitos præterea volens locorum Ordinarios, vt 40 in Synodis eligant quamplures perſonas aptas ad id munus: de eo, & quid faciendum ſit ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit, ſic definit. Cæterum, vt latius pateat conſeruatorum huiuſmodi deligendorum facultas, Sanctitas ſua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœceſanis, quamplures perſonas ex habentibus qualitates in prædicta Conſtit. eiuſdem Bonif. prædeceſſoris contentas, & alioquin ad id aptas, deſignari procurent, & ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum vſque ad futuram Prouincialem, aut Diœceſanam Synodum.

Qualiter

41 Qualiter autem Regulares ſe gerere debeant poſt electos Conſeruatores, & quid illis interdicatur, ſic deſcribit Pontifex. Inſuper Sanctitas ſua, inhærendo hac in parte decreto ſimilis recordationis Gregor. XIII. etiam prædeceſſoris ſui, ſtatuit, & ordinauit, vt Regulares, ac perſonæ huiuſmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra ſex menſes à die publicationis in Vrbe præſentis Conſtit. inchoandos, debeant ſibi eligere, ſeu aſſumere conſeruatores, iuxta formam ſuperius propoſitam, eiuſque electionis, ſeu aſſumptionis documentum infra tempus huiuſmodi penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapſo, quandiu conſeruatores ſecundum formam præſentis Conſtitutionis non elegerint, coram eiſdem Ordinariis conueniantur. Quodque conſeruatores huiuſmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſtolica, aut locorum Ordinariis, prout iiſdem Regularibus, & aliis ſupradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeant.

42 Circa auctoritatem verò prædictorum Conſeruatorum & ipſius limitationem, & coarctationem hæc decernit. Ad hæc ſtatuit Sanctitas ſua, vt coram ipſis Conſeruatoribus Regulares, ac perſonæ ſuprascriptæ conueniri quidem, aut trahi debeant, ſed alios conuenire, aut trahere non poſſint, ita vt memorati cõſeruatores in cauſis in quibus Regulares, & alij actores fuerint, nullam prorſus iuriſdictionem habeant, ſed iis tantum in quibus rei extiterint. Neque extra ciuitates ſeu Diœceſes in quibus fuerint deputati, contra quoſcumque procedere præſumant.

43 Qualiter etiam lites, & controuerſiæ inter Conſeruatores, & Ordinarios exoriendæ dirimi debeant ſic præſcribit. Si qua verò inter Iudices conſeruatores huiuſmodi, & locorum Ordinarios controverſia ſuper competentia iuriſdictionis orta fuerit, nequaquam in cauſa procedatur, donec per arbitros in forma iuris electos ſuper iuriſdictionis competentia fuerit iudicatum.

44 Pro pœnis autem Conſeruatorum in ſuo officio excedentium, & innouatione alterius Conſtitutionis eiuſdem Bonifac. VIII. ſic habet. Quod ſi qui conſeruatores ſiue in hac parte, ſiue aliàs quomodolibet ſuos limites exceſſerint, per annum ab officio conſeruatoris huiuſmodi ſuſpenſi ſint, & pars quæ hoc fieri procurauit, ſententiam excommunicationis incurrat, iuxta formam alterius Conſtitutionis eiuſdem Bonifac. prædeceſſoris, quæ incipit, *Hac Conſtitutione*, quam Sanctitas ſua in his omnibus, quæ præſenti Conſtitutioni non aduerſantur, innouauit, & innouat.

45 Qualiter quoque, & cum quibus Conditionibus poſſint Regulares à Principibus, ſeu Magiſtratibus ſæcularibus Iudices alios habere, ſic decernit. Per hoc tamen non intendit Sanctitas ſua prohibere, quominus Regulares, & alij ſupradicti, in caſibus à iure permiſſis petant Iudicem non ſuſpectum à Principibus, ſeu Magiſtratibus ſæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt Regulares, & alij prædicti ſint actores, non autem rei; vtque agant contra laicum, non autem contra Eccleſiaſticum, vel alias à iuriſdictione ſæculari exemptum, atque vt cauſa, in qua Iudex deputatur, fuerit profana, non autem Eccleſiaſtica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum diſpoſitionem laicus, vt præfertur eligendus, Iudex competens exiſtat.

46 Demum derogat contrariis, priuilegia omnia in contrarium tollit, & omnes litteras conſeruatorias ad formam præſentis Conſtitutionis reducit, vt videre eſt locis relatis.

47 Poſt hanc Conſtitutionem editam, cum dura videretur maximè quoad illam clauſulam in qua ordinabatur, vt Regulares coram prædictis conſeruatoribus conueniri, aut trahi deberent, ipſi autem non poſſent alios trahere, aut conuenire, ita vt memorati conſeruatores, in quibus Regulares, & alij actores fuiſſent, nullam prorſus iuriſdictionem haberent, ſed in iis tantum in quibus rei extitiſſent; ad Sacram Congregationem Concilij recurrerunt dubitando, *An per hæc verba ſublata ſit facultas quam habent conſeruatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis iniuriis, & violentiis quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus deijciuntur, & propriis bonis frui, aut vti impediuntur.* Ad quod eadem Sacra Congregatio anno 1624. reſpondit Eiuſmodi verbis minimè ſublatam eſſe facultatem quam habent conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis, ac violentiis, dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. delegati in 6. Habetur hæc deciſio in 4. tomo Bullar. inter Conſtit. Greg. XV. poſt nonam, & apud Peirinis, & Barboſam relatos.

48 Prætermitto Leonem X. in Concilio Lateranenſi aliqualiter etiam ſuorum prædeceſſorum circa Conſeruatores Regularium priuilegia moderaſſe, dum in Bulla *Dum intra*, anno 1506. edita declarauit Cõſeruatores pro tempore Regularibus à Sede Apoſtolica deputandos, doctrina & probitate præſtantes, & in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutos eſſe debere, & coram eis nullum trahi poſſe vltra duas dietas à loco ſuæ ſolitæ habitationis. Hoc, inquam, prætermitto, quia totum hoc magis declaratum eſt in prædictis Clem. VIII. Greg. XV. & S. Congregationis decretis, & ideo illis ſtandum.

49 Ex huiuſmodi autem tum Summorum Pontificum Clem. VIII. & Gregorij XV. tum Sacrarum Congregationum decretis elici poteſt quid his temporibus tenendum ſit circa huiuſmodi Conſeruatores, & qualiter moderanda, vel intelligenda ea quæ ſuperius dicta ſunt illis competere iure communi, & propter priuilegia Regularium, ac quomodo faciendæ in poſterum electiones talium Conſeruatorum, cum antea factæ irritæ, & nullæ declarentur.

50 Primò enim quoad qualitates perſonæ eligendæ in Iudicem Conſeruatorem, ſicut iure communi, & propter priuilegia Religionum dictum eſt *ſupra num. 9.* poſſe etiam quancumque perſonam in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutam eligi, ſic etiam modo poſt prædicta decreta eſt dicendum. Etenim Cõſtitutio Bonifac. VIII. quæ incipit, *Statutum*, de qua Clemens VIII. & Gregor. XV. in prædictis Conſtitutionibus, id exprimit. Videtur autem requiri, vt prædicti actu habeant talem dignitatem; ſi enim illam dimiſerint, non ſunt ad id munus eligibiles. Maſſobrius *de Synod. Diœceſ. cap. 3. dub. 13.* Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in conſt. 5. Gregor. XV. §. 2. num. 20.*

51 Quamuis autem ſupra *num. 17.* dictum ſit obtinentes Perſonatum non poſſe eligi in conſeruatores vi priuilegiorum Religionum, ex vi tamen Conſtitutionum Bonifac. VIII. Clem. VIII. & Gregor. XV. eligi poſſunt, vt conſtat ex ipſis, in quibus expreſſe nominantur *Perſonatum obtinentes.*

52 Similiter quamuis Canonici Eccleſiarum Collegiatarum forſan poſſent olim propter aliqua Regularium priuilegia in conſeruatores eligi, modò tamen poſt prædictas Conſtitutiones Clem. VIII. & Greg. XV. id fieri non poteſt, ſed neceſſe eſt tales Canonicos Eccleſiarum Cathedralium exiſtere, quia ita habetur in dicto *cap. ſtatutum*, & conſtitutionibus Clementis, & Gregorij. Vide Monetam *de conſeruatoribus cap. 5. quæſt. 8. à num. 118.* Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſt. 5. Greg. XV. §. 2. num. 10.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 106. num. 12.* de quo etiam infrà dicitur.

53 Præcipuè tamen poſt Conſtitutiones prædictas Clem. & Greg. ad hoc quod aliqui eligantur in conſeruatores, requiritur quod prius fuerint electi in Iudices,

ces, (vt vocant) Synodales in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis. Ita enim decernitur à Clem. VIII. & Greg. XV. in prædictis conſtitutionibus. Quia verò in illis mentio fit de Conc. Trident. notandum hoc Concilium *ſeſſ.* 25. de reformatione, cap. 10. hæc ſtatuere [Quoniam ob malitioſam petentium ſuggeſtionem, & quandoque ob locorum longinquitatem, perſonarum notitia quibus cauſæ mandantur, vſque adeo haberi non poteſt, hincque interdum Iudicibus non vndequaque idoneis cauſæ in partibus delegantur: ſtatuit Sancta Synodus, in ſingulis Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis aliquot perſonas, quæ qualitates habeant, iuxta Conſtitutionem Bonif. VIII. quæ incipit, *Statutum*, & alioquin ad id aptas deſignari, vt præter Ordinarios locorum, iis etiam poſthac cauſæ Eccleſiaſticæ, & ſpirituales, & ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in partibus delegandæ committantur, & ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in eius locum vſque ad futuram Prouincialem, aut Diœceſanam Synodum: ita vt habeat quæque Diœceſis quatuor ſaltem, aut etiam plures probatas perſonas, ac vt ſuprà qualificatas, quibus huiuſmodi cauſæ à quolibet legato, vel nuncio, atque etiam à Sede Apoſt. committantur.

54 Huic ergo Concilij decreto innitentes Clemens VIII. & Gregor. XV. Pontifices ſtatuerunt in præfatis Conſtitutionibus, nullum eligi poſſe in Conſeruatorem Regularium, niſi aliquem ex prædictis Iudicibus in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis deſignatis. Voluit autem Concilium, vt prædicti habeant qualitates pro conſeruatoribus requiſitas à Bonif. VIII. in Conſt. *Statutum*, quæ adductæ ſunt *num.* 36. & præterea quod ſint perſonæ alioquin aptæ, id eſt ſecundum ſcientiam, ætatem, & mores, iuxta *cap. cum in cunctis, de elect.* Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtit.* 5. *Gregorij XV.* §. 2. *num.* 18. Cùm autem in dicto cap. ſeu Conſtit. *Statutum*, ſolùm admittantur Canonici Eccleſiarum Cathedralium, manifeſtius fit id quod ſupra dictum eſt, quod ſcilicet Canonici Eccleſiarum Collegiatarum his temporibus eligi non poſſint in conſeruatores, cum nec poſſint eligi in Iudices Synodales, prout etiam declaratum dicunt à S. Congregatione Maſſobrius *de Synod diœceſ. cap* 4. *&* Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſt.* 5. *Greg. XV.* §. 2. *n.* 19.

55 Quia tamen contingens eſt, vt propter paucitatem Iudicum Synodalium in Conciliis Prouincialibus, aut Diœceſanis deſignatorum, & multitudinem Religionum in ea Diœceſi conſiſtentium, illi non poſſint attendere negotiis dictarum religionum, & propterea pati cogantur aliquod detrimentum, ſeu iacturam, ideo Pontifex verbis relatis *num.* 40. admonitos eſſe vult Ordinarios, *vt in Synodis Prouincialibus, aut Diœceſanis quamplures perſonas ex habentibus qualitates in prædicta Conſtitutione Bonifacij contentas, & alioquin ad id aptas deſignari procurent.* Nec incongruè dici poteſt verbum illud *Admonitos voluit*, denotare præceptum, tum propter grauitatem negotij, tum quia videtur per illud ſignificare obligationem ſaltem ex charitate, & vt credo, ex iuſtitia, ad id faciendum, Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſt.* 5. *Greg. XV.* §. 4. *num.* 22.

56 Ad maiorem etiam cautelam ordinat Pontifex, vt ſi aliquem ex deſignatis Iudicibus mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius cum conſilio Capituli alium in eius locum vſque ad futuram Prouincialem, aut Diœceſanam Synodum. Ex quo habetur primò huiuſmodi Iudicum Synodalium officium vſque ad aliam futuram Synodum durare. Ita enim colligi videtur, tum ex decreto Concilij, tum ex huiuſmodi conſtitutione. Secundò, quod ſi Iudex Synodalis non moriatur, ſed per longum tempus abſentetur, idem faciendum eſſe ac ſi mortuus eſſet, prout dicitur declaratum à S. Congreg. De quibus, & aliis concernentibus Peirinis *tom.* 2. *priuileg. Minim. in Conſtitut.* 5. *Greg. XV.* §. 4. *num.* 22.

Deinde cum in hac conſtitutione Gregorij verbis relatis *num.* 38. manifeſtè diſtinguatur inter conſeruatores principales, & ſubrogatos, & *num.* 44. innouetur conſtitutio Bonifac. VIII. quæ incipit, *Hac conſtitutione*, quæ eſt *in cap. fin. de offic. & poteſt. Iudic. delegat. in* 6. vbi expreſsè habetur, poſſe eos conſeruatores, quibus *hoc eis competierit, ex beneficio litterarum* vices ſuas aliis committere, ideo Conſeruatores Regularium, quibus ex priuilegiis competit aliis ſuas vices delegare, id facere etiam poſſunt poſt Conſtitutionem iſtam Gregor XV. cùm in illa nihil quoad hoc derogetur. Quidquid in contrarium dicat Lauretus de Franchis in controuerſ. Epiſcopor. & Regul. ſupra hanc Conſtitutionem Gregor. pag. mihi 177. Aduerte tamen, iure communi, & ſecluſo quocumque priuilegio licere Conſeruatori citationes, & ſententiarum denunciationes per alios facere. Ita enim habetur in prædicto *cap. fin. de offic. & poteſt. Iudic. deleg. in* 6. Barboſa poſt alios *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 106. *num.* 45.

57 Poſt editam huiuſmodi Conſtitutionem tenebantur Regulares in Italia *infra* duos menſes, extra Italiam verò infra ſex eligere ſibi Conſeruatores, iuxta formam in illa deſcriptam, eiuſque electionis inſtrumentum infra idem tempus penes acta curiæ Ordinariorum exhibere, alioquin eo termino elapſo, quandiu Conſeruatores iuxta prædictam formam elegiſſent, coram ipſis Ordinariis conuenirentur. Ita enim decernitur in prædicta Conſtitutione verbis relatis *num.* 41. inhærendo decreto S. Congregationis ſub Gregor. XIII. de quo *num.* 35. Hoc autem abſdubiè ſtatutum à Papa fuit, vt certò conſtare poſſet de Conſeruatore à Regularibus electo, tum ad tollendas fraudes, quæ in hoc poſſent accidere, Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſtitut.* 5. *Gregorij XV.* §. 5. *num.* 31. Poſtea nihilominus declaratum eſt à S. Congreg. Regulares, qui in tempore eis à Gregor. XV. præfixo Conſeruatores eligere non curauerunt, dicto tempore elapſo quandocumque eis libuerit, eos eligere poſſe. Barboſa *in Collectan. Bullarij, verbo Regulares* 1.

58 Non poſſunt Regulares ſemel legitimè deputatos Conſeruatores amouere, durante quinquennio à die deputationis, niſi ex cauſa approbanda à Sede Apoſtolica, vel Ordinariis. Ita enim decernitur in prædicta Conſtitutione verbis relatis *num.* 41. Dixi legitimè deputatos, quia non legitimè deputatos mutare poterunt. Cauſa autem amotionis poterit eſſe negligentia, impotentia, inimicitia, vel ſimilis. Peirinis *tom.* 2. *priuil. Minim. in Conſt.* 5. *Greg. XV.* §. 5. *num.* 32.

59 Loquendo autem de auctoritate, ſeu iuriſdictione huiuſmodi Iudicum Conſeruatorum Regularium, in multis videtur coarctata per decreta relata Summorum Pontificum, & SS. Congregationum. Cùm enim iuxta dicta ſupra numeris 22. 23. 24. 29. & 30. poſſent cognoſcere de omnibus cauſis, tam ciuilibus, quàm criminalibus, ſeu mixtis, tam in eis, in quibus rei, quàm in quibus actores Regulares erant, & de quibuſcumque iniuriis, moleſtiis, violentiis, tam manifeſtis, quàm non manifeſtis, ſine iudiciali indagine, vel cum illa, prout cauſa requireret; modo tamen, iuxta præſcriptum Conſtit. XV. ſolùm poſſunt cognoſcere de illis cauſis in quibus Regulares ſunt rei, non actores, & iuxta præſcriptum prædictæ S. Congregat. etiam in his in quibus actores fuerint, quoad iniurias tantùm manifeſtas, & violentias, ſecundùm formam *cap. fin. de offic. & poteſt. Iud. delegat. in* 6. quod incipit, *Hac Conſtitutione*, & innouatur à Greg. XV. in eis quæ Conſtitutioni ipſius non aduerſantur.

60 Ex quo ſequitur primò, non poſſe procedere hoc tempore

tempore Conſeruatores Regularium cum ipſi Regulares ſunt actores in cauſis ciuilibus eorum qui aliquam pecuniæ ſummam, vel aliquam rem ipſis debent ex locationibus, legatis, teſtamentis, &c. petentes, vt eam ſoluant. Ratio eſt, quia exceptio illa poſita à Greg. XV. in prædicta Conſtitutione, Sed alios conuenire, aut[trahere non poſſunt: ſeu illa, Ita vt memorati Conſeruatores in cauſis in quibus Regulares actores fuerint nullam prorſus iuriſdictionem habeant, nullum alium congruentiorem ſenſum poteſt habere præter iſtum. Cum enim Sac. Congregatio, vt viſum eſt decreuerit non eſſe per hæc verba ſublatam facultatem quam habebant conſeruatores defendendi Regulares à manifeſtis iniuriis, ſeu violentiis, &c. quo illos poſſe vt actores agere coram Conſeruatoribus ſuis permittit, ne dicatur gloſſam eſſe contrariam textui, dicendum videtur Gregorium in ſua Conſtitutione ſolùm negaſſe Conſeruatoribus facultatem procedendi in huiuſmodi cauſis ciuilibus debitorum, quando Regulares ſunt actores, non tamen in aliis cauſis. Maximè quia hoc eſt conforme tum iuri communi quo ſtatuitur, quod *Actor ſequatur forum rei*, tum Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. Moneta *de Conſeruator. cap. 7. quæſt. 6. num.* 343. Peirinis *tom. 2. priuil. Minim. in Conſtit. 5. Greg. XV. §. 6. num.* 50. [Nota tamen quod ſi in ſolutione prædictorum debitorum manifeſta iniuria, ſeu violentia fiat ipſis Regularibus, prout ſæpe contingere poterit, poterunt dicti Conſeruatores contra tales debitores procedere. Ratio eſt, quia vt conſtat ex verbis Sacræ Congregationis adductis *ſupra num.* 47. Conſeruatores poſſunt defendere Regulares & alios *à manifeſtis iniuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus deiiciuntur, & propriis bonis frui, aut vti impediuntur*: quod contingit quando debitor non ſoluit id quod tenetur, quia tunc impedit ne creditor fruatur, aut vtatur propriis bonis. Et ita hanc partem defendunt vterque Rodriguez, Portellus, & Ioannes de Cruce, quos refert & ſequitur Diana 3. *part. tractatu* 1. *reſ.* 20. licet aliqui ipſorum videre non potuerint Conſtitutionem Gregorij XV. relatam.]

62 Sequitur ſecundò, nec poſſe procedere hoc tempore prædictos Conſeruatores, ſiue in ciuilibus, ſiue in criminalibus, ſiue quando Regulares ſunt rei, ſiue quando actores, niſi in manifeſtis iniuriis, & violentiis, ita enim habetur in præfata Conſtitutione Gregorij adiuncta declaratione S. Congregationis, & ſimiliter Conſtitutione Bonifacij VIII. quæ incipit *Hac Conſtitutione*, & eſt *cap. fin. de offic. & poteſt. iudic. deleg. in 6.* quæ per prædictam Conſtitutionem Gregorij innouatur, & in qua id expreſſe habetur. Quare neceſſarium eſt ad effectum, vt procedere valeat conſeruator, quod ante omnia appareat, iniuriam ſeu violentiam fuiſſe manifeſtam, & notoriam; vbicumque enim iuriſdictio competit alicui reſpectu certæ qualitatis, debet ante omnia eidem de illa qualitate conſtare. Miranda 2. *tom. quæſt.* 47. *art.* 8. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *num.* 18. Si autem Conſeruator dubitet de illa notorij qualitate, vel clarè de ea non appareat, poterit ante omnia examinare ſummariè, an violentia, ſeu iniuria de qua agitur, notoria ſit, & ſuper eam probationes recipere ad fundandam ſuam iuriſdictionem, itaut ſi inueniat eam notoriam, procedat, aliàs ſe incompetentem pronunciet. Barboſa *ibidem num.* 20. vbi etiam ſequentibus numeris alia affert ad intentum. Generaliter etiam conſeruator poteſt eam adhibere indaginem quæ in notoriis adhiberi ſolet, & debet. Quia cum committitur iuriſdictio, committitur quoque id ſine quo illa exerceri non poteſt. Moneta *de Conſeruatoribus c. 7. quæſt. 3. num.* 90. *&* 93. Molina *tom. 6. diſput. 29. num.* 2.

63 Ex quo etiam ſequitur tertiò, nec poſſe hoc tempore Conſeruatores in cauſis Regularium, maximè cum ipſi Regulares actores fuerint, iudiciali indagine procedere. Ratio eſt, tum quia in manifeſtis, de quibus ſolum, vt dictum eſt, iudicare poſſunt prædicti Conſeruatores, non requiritur, aut admittitur iudicialis indago, tum quia Sacra Congregatio in decreto adducto *num.* 47. dum admittit Regulares vt actores agere poſſe coram ſuis Conſeruatoribus, ſubdit, *Dummodo obſeruent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innoc. IV. & Bonifac. VIII. relatis in cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* Conſtat autem in prædicto *cap.* 1. quod eſt Conſtitutio Innoc. IV. prohiberi expreſſè ne conſeruatores ad illa *quæ iudicialem indaginem exigunt, ſuam poſſint extendere poteſtatem.*

64 Similiter loquendo de termino, ſeu ſpatio intra quod exerceri poteſt auctoritas Conſeruatorum, licet ſecundum priuilegia aliquarum Religionum, iuxta dicta ſupra *num.* 27. exerceri poſſet extra Ciuitates, & Diœceſes, in quibus deputati fuiſſent, hoc tamen tempore nullatenus extra Ciuitates, ſeu Diœceſes in quibus deputati ſunt, procedere poſſunt. Ita enim habetur in dicta Conſtitutione Gregor. XV. verbis relatis *num.* 42. & in altera Conſtitutione Bonifac. VIII. quæ incipit, *Hac conſtitutione*, & eſt *cap. fin de offic. iudic. deleg. in 6.* quod innouatur dicta Conſtitutione Greg. XV. Qualiter autem id ſit intelligendum, vide Monetam *de conſeruatoribus cap. 7. quæſt. 2. num.* 61. Peirin. *tom. 2. priuileg. Minim. in conſt. 5. Greg. XV. §. 6. num.* 57.

65 Videtur etiam poſſe procedere Conſeruatores ad defenſionem ſeruitorum, ſeu familiarium aliquorum Religioſorum in manifeſtis iniuriis, ſeu violentiis, modo tamen aſſignato, ſeu iuxta præſcriptum dictæ Conſtitutionis Greg. XV. & decreti S. Congregationis. Ita enim ſumi videtur ex priuilegio Pij V. pro Dominicanis ſuperius relato n. 4. illis verbis, *ad erſus inferentes eis, aut eorum Procuratoribus, agentibus, ſeruitoribus, & familiaribus in præmiſſis, aut eorundem aliquo moleſtias, iniurias, grauamina, &c.* Quod intellige niſi hæc Conſtitutio Pij V. concedenda ſit renocata à Greg. XIII. propter dicta ibidem. Quo caſu iuuare poteſt eiuſdem Gregor. XIII. pro Ieſuitis Bulla ſuperius *num.* 6. relata, vbi etiam fit mentio de familiaribus ipſorum (*Clericis tamen charactere inſignitis.*) Limitari videntur hæc priuilegia ex doctrina Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 11. ad ſeruitores qui Monaſteriis *actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt*, vt ibi dicitur. Rodriguez *tom. 1. quæſtionum Regularium, quæſtione* 65. *articulo* 17. Forſan dici poſſet huiuſmodi conceſſiones, vtpotè poſt Concilium factas, ipſi derogare. Vide etiam priuilegium Pij IV. pro Militibus Sancti Ioannis apud eundem Rodriguez, vt ſupra *art.* 12. & cautè procede in re ſatis incerta, & rarò vſitata, maximè quia non video pro illa clarum priuilegium.

66 Specialiter etiam Procuratores, & Syndici Fratrum Minorum habent à Clement. VII. in Bulla *Dum conſideramus*, apud Caſarubium *in Compend. priuileg. Mendic. verbo Procuratores Fratrum, num.* 13. Rodriguez *tom. 3. quæſtionum Regularium, quæſtione* 39. *artic.* 4. priuilegium, [vt in quibuſvis cauſis, & rebus ipſos Syndicum, & Procuratorem concernentibus, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, non niſi coram Iudicibus Conſeruatoribus domorum illarum quarum ipſe Syndicus, & Procurator fuerit, de iuſtitia reſpondere teneantur, &c. Inhibendo ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna vniuerſis, & ſingulis Iudicibus Commiſſariis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus quacũque auctoritate fulgentibus, ne de cauſis contra dictos Syndicos, & Procuratores motis, & mouendis, directè vel indirectè quouis quæſito colore, ſeu prætextu ſe intromittere quomodolibet audeant, &c.] Videtur tamen hoc intelligendum de cauſis ſpectantibus ad iſtos non vt ſingulares

gulares

gulares perſonæ ſunt, ſed quatenus Syndici, & Procuratores, & cum ſit magnum priuilegium, videndum, an ſit, vel non conſuetudine abrogatum. Portellus *in Dub. Regul. verb. Syndicus Minorum, num. 5.*

67 Similiter procedere poſſunt Conſeruatores Regularium, in manifeſtis tamen iniuriis, & violentiis, ac iuxta præſcriptum Conſtitut. Gregor. XV. & Sacræ Congregationis ad defenſionem quorumcunque bonorum mobilium, ſeu immobilium, iurium, ſeu poſſeſſionum Regularium ſibi ad defenſionem commiſſorum ex priuilegio Eugenij IV. pro Hieronymianis Monaſterij S. Mariæ Guadalupæ, quod refert Rodriguez *tomo primo quæſtionum Regularium, quæſtione 65. articulo duodecimo*, & dicit extendendum eſſe ad omnia Ordinis D. Hieronymi Monaſteria, Clem. VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Gregor. XIII. pro Ieſuitis, de quibus ſupra. [Pro quo video Sacram Congregationem Epiſcoporum Regularium 1. Iunij 1635. declaraſſe in fauorem cuiuſdam Archipresbyteri, qui cum Conſeruator eſſet Regularium, ipſorum bona defenderat.]

68 Maximè tamen pro defenſione priuilegiorum ſeu indultorum eorumdem, iuxta præſcriptum modum à Gregor XV. & Sacræ Congregationis procedere poſſunt ex priuilegiis Sixti IV. pro Carmelitis, Clem. XII. pro Minimis, & Greg. XIII. pro Ieſuitis, de quibus ſupra.

69 Controuerſiæ ortæ inter conſeruatores, & Ordinarios ſuper competentia iuriſdictionis, per arbitros in forma iuris electos decidendæ, & interim in cauſa non procedendum. Sic enim habetur in præfata Conſtit. Greg. XV. verbis relatis *numero* 43. idemque ſtatuitur in Conc. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. Peirinis *tom. 2. priuileg. Minim. in Conſt. 5. Greg. XV.* §. 7. *num.* 58.

70 Conſeruatores limites ſuæ iuriſdictionis excedentes per annum ſunt ſuſpenſi ab officio Conſeruatoris. Ita enim habetur in prædicta Conſtitutione Gregor. XV. verbis relatis *numero* 44. conformiter ad prædictum *cap. fin. de offic. deleg. in* 6. vbi declarantur ſuſpenſi per vnum annum ab officio. Moneta *de Conſeruatoribus cap.* 7. *quæſt.* 12. *num.* 60. Miranda *in ſecundo tomo man. Prælat. quæſt.* 47. *articulo* 9. Denotatur autem in prædicto *cap. fin.* requiri quod *Scienter* de aliis quàm manifeſtis iniuriis, & violentiis ſe intromiſerint ad incurredam talem ſuſpenſionem. Ex quo videtur ſequi illam non incurri ab iis qui ex ignorantia etiam craſſa id fecerint, iuxta dicta *tomo primo, capite decimo, numero* 33. Licet autem in Conſtitutione Gregorij non apponatur illa particula, cum tamen in eo §. ſe remittat Pontifex ad formam Conſtitutionis Bonifac. VIII. dicendum videtur quod iuxta eamdem formam incurratur ſuſpenſio. Cum verò hæc ſuſpenſio ſit temporalis, ſcilicet per vnum annum, eo tranſacto ſtatim abſque alia abſolutione ceſſat, iuxta communia principia de ſuſpenſione. Suarez *tomo quinto de cenſuris, diſputatione* 26. *ſectione* 1. *num.* 14. Bonacina *diſp.* 3. *de ſuſpenſione, punct.* 3. *num.* 1.

71 Pars quæ procurauerit quod Iudices Conſeruatores excedant limites ſuæ auctoritatis, excommunicationis ſententiam incurrit, à qua non poteſt abſolui, *niſi ei, quem ſic fatigauit indebitè, primo ſatisfaciat integraliter de expenſis.* Ita enim habetur in dicto *cap. fin. de offic. indic. delegat. in* 6. quod innouat Gregor. XV. Conſtit. relata. Vbi notandum hanc excommunicationem non incurri niſi à parte procurante, id eſt ab eo qui eſt pars in iudicio, reus ſcilicet, vel actor, non à tertia perſona. Quia in textu dicitur, *pars verò hæc procurabit.* Nauarrus *in Manual. cap.* 27. *num.* 125. Rodriguez *tomo primo quæſtionum Regularium, quæſt.* 65. *artic. vlt.* Nec incurritur hæc excommunicatio ex ſola procuratione, niſi ſequatur effectus procuratus. Cum ſolum propter illum prohibeatur, & illo non poſito non cenſeatur conſummata. Suarez 5. *tom. in* 3. *part. diſputatione* 23. *ſect.* 4. *num.* 10. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *numero* 49. Ab ea autem ante compenſationem expenſarum nemo poteſt abſoluere, niſi ſolus Papa, poſt compenſationem verò Epiſcopus poterit. Moneta *de Conſeruator. cap.* 7. *numero* 591. Barboſa *vt ſupra.*

72 Impedientes, vel moleſtantes Conſeruatores Regularium ne ſuum officium exerceant, incidere videntur in excommunicationem, ſeu ſuſpenſionem à diuinis latæ ſententiæ, ex conceſſione Pij Quinti pro Dominicanis, verbis relatis *numero quarto.* Sed quia hæc Bulla dubiæ auctoritatis eſt, propter dicta ſupra ibidem, ideo ad alia priuilegia Religionum, ſi quæ fuerint, attendendum eſt.

73 Non eſt prohibitum Regularibus in caſibus à iure permiſſis petere Iudicem non ſuſpectum à Principibus, ſeu Magiſtratibus ſæcularibus, dum tamen hæc tria copulatiuè concurrant, videlicet, vt ipſi ſint actores, non rei, vtque agant contra laicum, non contra Eccleſiaſticum, aut alias à iuriſdictione ſæculari exemptum, & vt cauſa ſit profana, non Eccleſiaſtica, & in ea iuxta Sacrorum Canonum diſpoſitionem laicus eligendus Iudex competens exiſtat. Ita enim decernitur in prædicta Conſtitut. Gregor. XV.

74 Poteſt Conſeruator recuſari vt ſuſpectus, ſi cauſa de qua agitur talis ſit, in qua ipſe valeat reum grauare; nam in his terminis, & ſimilibus recuſatio admittitur, etiam in notoriis, vt ſi verbi gratia, maiorem pœnam imponat delicto quàm iure mereatur. Panorm. *in c. ſi quis contra Clericum, de foro competenti num.* 11. Farinac. 1. *part. prax. crimin. quæſt.* 21. *num.* 130. Per arbitros autem in forma iuris electos ſuper ſuſpicione iudicandum eſt, iuxta doctrinam Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *num.* 32. [Si verò Conſeruatores exequantur pœnam à Iure impoſitam, nequeunt vt ſuſpecti recuſari. Quia tunc ſe habent vt meri executores. Azor. *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 5. *cap.* 34. *quæſt.* 11. Eraſmus Chokier. *de iuriſdict. Ordin. in exempt. part.* 1. *quæſt.* 39. *numero* 33. conſequenter etiam quod ad Regulares proprius ſpectat, ſi præfati Conſeruatores contra eos procedant limites ſuæ facultatis excedendo recuſari poſſunt per text. *in cap. Si quis contra Clericum, de foro competenti, cap. Secundò requiris,* § 3. *de appellat.* Tambur. *ſup. quæſit.* 3.

75 Poteſt etiam ab eiuſdem ſententia appellari. Tum quia ita praxi receptum eſt, tum quia etſi in notoriis admittatur appellatio, quia tamen in infligenda pœna poteſt Conſeruator excedere, & procedere in cauſa dubia, ideo admittitur appellatio. Farinac. *in prax. crim. quæſt.* 21. *num.* 118. *vſque ad* 128. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 106. *num.* 33. Appellandum autem eſt ad ſolum Papam, quia Conſeruator eſt Iudex à Papa delegatus. Tuſchus *verbo Conſeruatores, concl.* 760. *num* 6. Ancharan. *conſil.* 72. *num.* 1. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 106. *num.* 4. Quando autem ab ipſis appellari poteſt, aut debet, vide Monetam *de Conſeruatoribus c.* 9. *n.* 180.

76 Circa munera ab huiuſmodi Conſeruatoribus non accipienda, & expenſas euitandas Bonif. VIII. in Conſtitut. quæ incipit, *Hac Conſtitutione*, quæ eſt *fin. de offic. & poteſt. indic. deleg. in* 6. & innouatur in prædicta conſtit. Gregor. XV. præcipit obſeruandum, quod ipſe aliàs præceperat in alia conſtitutione Iudicibus deleg. quæ habetur *in cap. ſtatutum, de reſcriptis in 6.* § *inſuper*, vbi ſic. [Inſuper vt gratis, & cum omni puritate iudicium coram ipſo procedat, nullum munus, vel quicquid aliud niſi forſan eſculentum, vel poculentum mera liberalitate oblatum, quod paucis conſumi poſſit diebus, vel niſi cum ipſum propter

cauſam

cauſam ſibi commiſſam contigerit extra ſuum domicilium proficiſci, moderatas expenſas recipere ab eiſdem partibus qualitercumque præſumat. Prouiſurus attentè quod in ipſis expenſis modum nequaquam excedat, nec plus ab vna parte, quàm ab alia exigat, cum commune gerat negotium vtriuſque: quandoque (vbi cauſæ ſibi commiſſæ vtilitas, vel neceſſitas non exegerit) occaſionem propter habendas expenſas proficiſcendi extra domicilium non aſſumat: ſed & vbi notabiliter fuerint pauperes litigantes, etiam nil prorſus exigat ab eiſdem.]

77 Circa aſſeſſores autem, & notarios prædictorum conſeruatorum, & illas perſonas, quæ teſtimonij cauſa vocantur ab eis idem Bonifac. VIII. in dicto c. fin. quod innouatur per Conſtitutionem Gregor. XV. præcipit obſeruandum id quod ipſe aliàs præceperat de Iudicibus delegatis in illa conſtitutione, ſeu *c. ſtatutum de reſcriptis in 6.* vbi ſic habetur. Aſſeſſorem autem, vt quandoque faciunt aliqui fraudulenter, niſi eo indigeat, quod conſcientiæ relinquatur eiuſdem, ſibi nequaquam adiungat, alioqui de ſuo proprio prouidere teneatur eidem. Si autem indigeat, ipſum neutri parti ſuſpectum aſſumens ei de competenti ſalario, prouidè moderando ab eo, faciat à partibus communiter prouideri. Notarium vero, vel Notarios in cauſa ſibi commiſſa ſcribentes qui vtplurimum in exigendo ſalario metas rationis excedunt, (vt ad ipſius ſpectat officium) prouidenter refrenet. Nec cum ipſis, aut cum aſſeſſore præfato lucrum participet vllo modo. Si quid autem contra Conſtitutionem præſentem receperit, ad ipſius reſtitutionem integram teneatur, nulla eorum quibus reſtitutio facienda fuerit, remiſſione vllatenus profutura eidem. Pro ferendo quoque teſtimonio (prætextu cuius aliqui alios fraudulenter interdum à Iudicibus vocari procurant, vt eos laboribus, & expenſis fatigent, aut extorqueant aliquid ab eiſdem) nullum vllatenus conuocet, niſi quando conditio, & ſtatus cauſæ requirent. Sed nec tunc (niſi à producente) competenter vocato pro teſtimonio veniendo, & redeundo faciat miniſtrari expenſas. Quicquid autem contra præmiſſa, vel eorum aliquod contigerit attentari, ſit ipſo iure irritum & inane.]

78 Horum conſeruatorum priuilegia ſunt primum, quod omnium ieiuniorum, orationum, ac ſacrificiorum, ac quorumcumque aliorum bonorum in Religione faciendorum, & recitandorum participes ſunt, illis communicata ſunt, & eſſe debent, ſic enim conceſſit Iulius II. Conſeruatoribus Minimorum in Bulla *Alias venerabilem*, apud Peirinis *tom. 1. priuil. Minimor. in Iulio II. Conſtitut.* 4. Sorbus *in Compend. priuil. Mendicant. verbo Conſeruatores Ordin.* §. *Clemens VII.* Secundum, quod Conſeruatores per prædictos Minimos capitulariter pro tempore electi ſemel in vita, & in morte plenariam omnium peccatorum Indulgentiam conſequuntur: [Ac quinquies orationem Dominicam, & toties ſalutationem Angelicam recitando, omnes, ac ſingulas Indulgentias quas diebus Indulgentiarum omnium Eccleſiarum dictæ Vrbis, & extra illius muros pro ſtationibus deputatarum conſequuntur Eccleſias Vrbis, & extra muros huiuſmodi viſitantes, plenè, ac integrè conſequantur, & conſequi poſſint, ac ſi indulgentiarum huiuſmodi diebus Eccleſias Vrbis, & extra muros huiuſmodi, & earum quamlibet perſonaliter viſitarent.] Sic enim conceſſit idem Iulius II. in alia Bulla apud eundem Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Iulio II. num.* 1. Similiter Clemens VII. conceſſit moderno, & pro tempore Generali Minimorum, vt Conſeruatoribus plenariam omnium ſuorum peccatorum Indulgentiam ſemel dumtaxat ſingulo quoque triennio elargiri poſſet, ipſiſque conſeruatoribus; vt de licentia dicti Generalis eligere poſſent Confeſſarium idoneum eiuſdem Ordinis, qui eos ab omnibus caſibus etiam Epiſcopalibus, & cenſuris Eccleſiaſticis abſoluere poſſet, pœnitentia ſalutari iniuncta. Ita habetur inter priuilegia Minimorum apud Peirinis *tom. 1. inter. Conſt tut. Clem. VII. n.* 9. Sed quia hæc conceſſio non fuit niſi per viuæ vocis oraculum facta, ideo hoc tempore quo omnes tales conceſſiones reuocatæ ſunt à Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano, nihil valet. Si autem innouetur ab aliquo Pontifice, Confeſſarius ille approbatus debet eſſe ab Ordinario iuxta doctrinam Concilij *ſeſſione 23. cap. 15.* Rurſus quantum ad abſolutionem à caſibus Epiſcopalibus cauenda eſt tranſgreſſio decreti S. Congregationis ſub Clem. VII & SS. D. N. Vrbani, de quo tom. 1. c. 19. n. 17. Vide Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 9 Clem. VII* §. 2.

Extat tandem decretum Sacræ Congregationis 79 Concilij, vel declaratio ab ipſa facta apud Barboſam *in Collectan Bullar. verbo Conſeruator*, vbi habetur debere Regulares conſeruatores eligere in ſingulis Diœceſibus, in quibus Monaſteria, Conuentus, ſeu domos Regulares habent. Cum autem hæc deciſio Sacræ Congregationis facta fuerit anno 1628. & 1635. videtur inferri per illam (ſi certa eſt) declarari Conſtitutionem Greg. XV. & quod non ſufficiat vnus conſeruator pro multis Diœceſibus.

Hic adiungam quorumdam dubiorum reſolutiones 80 circa hanc materiam Conſeruatorum, quæ mihi propoſita ſunt. Primum ad quem pertinet illos nominare, an ad Prælatum, an etiam ad Monaſterium. Secundum, an poſſint eligi duo Conſeruatores, vel neceſſarium ſit vnum ſolum eligere, alio reuocato. Tertium an ſi Prælatus nominat Conſeruatorem, poſſit in albo relinquere nomen in patentibus litteris, vt alius nomine ipſius ponat nomen eius quem voluerit deſignare. Quartum an poſſit eligi in Conſeruatorem qui non fuerit ex Iudicibus diœceſanis. Quintum an electus in Conſeruatorem teneatur oſtendere Ordinario facultatem. Sextum an poſſit excommunicare Epiſcopum, vel eius Vicarium generalem.

Reſpondeo ad primum, quod licet ſtando in iure 81 communi nominatio Cōſeruatorum pertineat ad prælatum cum communitate, eo quod res hæc grauis valde ſit, & quà talis ſpectat ad Prælatum & communitatem, nihilominus quia priuilegia Regularium quantum ad hoc (quorum aliqua retuli *ſup. n.* 3. 4. *&* 5.) valde ampla ſunt, poſſunt id facere Prouinciales, & alij Prælati, vel ſaltem conſuetudini ſtandum eſt.

Ad ſecundum reſpondeo, quod quantum eſt ex vi 82 prædictorum priuilegiorum poſſunt ſimul plures eligi, quia verba quibus hanc facultatem concedunt Pontifices Regulares ampla valde ſunt, vt dixi, & ita ſtando in dictis priuilegiis poſſunt Regulares vno conſeruatore electo alium etiam nominare. Non tamen poſſunt mutare eum vel eos, quem vel quos priùs elegerunt, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſtolica, vel Ordinariis approbanda, & poſt quinquennium. Ita enim declarauit Gregorius XV. in Conſtitutione *Sanctiſſimus*, anno milleſimo ſexcenteſimo vigeſimo primo, quem retuli *tomo primo, cap. tertio, num. vndecimo, &* *ſupra n.* 37. per hæc verba. *Quodque Conſeruatores huiuſmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſtolica aut locorum Ordinariis, prout iiſdem Regularibus, & aliis ſupradictis libuerit approbanda, durante quinquennio à die deputationis amoueri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeant.*

Ad tertium reſpondeo id fieri poſſe, ſi tamen data 83 litterarum nominationis prædictæ falſa fuiſſe comprobetur (prout in relatione huius caſus refertur) credo tales litteras pro falſis reputandas, ac per conſequens nullius vigoris eſſe, ſaltem quoad forum externum.

Ad quartum reſpondeo negatiuè. Ita enim habe- 84 tus expreſſe in dicta Conſtitutione Gregorij XV. illis

verbis : *In futurum verò Sanctitas ſua hac generali & perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuit & decreuit vt Iudices Conſeruatores huiuſmodi, ſiue principales ſiue ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari non poſſint, niſi non ſolum habeant qualitates requiſitas deſcriptas in Conſtitutione ſimilis record. Bonifacij Papæ VIII. etiam prædeceſſoris ſui, quæ incipit Statutum, itaut vel dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant, ſed etiam in Conciliis Prouincialibus aut diœceſanis iuxta decretum Concilij prædicti Iudices electi ſeu deſignati ſint.* Idem etiam ſtatuerat Clemens VIII. in Conſtitutione *Sanctiſſimus*, anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo ſecundo, *in 3.tom.Bullar.n.3.*

85 Ad quintum reſpondeo affirmatiuè. Ita enim declarauit S.Congregatio ſub Gregorio XIII.pro Regularibus in Italia exiſtentibus, prout retuli *ſupra n.35.* & generaliter pro omnibus Gregorius XV. in dicta Conſtitutione illis verbis : *Eiuſque electionis, ſeu aſſumptionis documentum penes acta Curiæ Ordinariorum exhibere & dimittere teneantur.* De quo Peitinis *tom.2. priuil.Minim.conſtit.5.Greg.XV.n.31.*

86 Ad ſextum reſpondeo etiam affirmatiuè, propter dicta etiam ſupra n.33.ex priuilegiis Sixti IV.pro Carmelitis, Clementis VII. pro Minimis, Pij V. pro Dominicanis, & Gregorij XIII.pro Ieſuitis.De quo etiam Azor.Moneta,& Peitinis ibidem relati, quibus addo Barboſam *de offic.& poteſt.Ep.alleg.*106*.num.*36.Procedere tamen debent contra Ordinarios modeſtè, patienter, & reuerenter, prout dixi ex *num.33. ex cap. Sanè,el 2.de poteſt.Iud.deleg. & cap.Authoritate, de priuileg. in ſexto*, & tenet Barboſa *ibidem num.37.& cap. Quia Pontificali,de offic.deleg.in 6.* Addo cum ipſo ibidem ex Miranda *in man. Prælat.q.47.art.8. concl.5.§. aduerto*, Epiſcopos non irrogare iniuriam Conſeruatoribus, poſtulantes ab eis, vt oſtendant ſuas litteras,nec teneri eis obedire niſi eas oſtenderint : imo ſi eas non oſtenderint, non poſſe dictos Conſeruatores excommunicare Epiſcopos,quod eſt valde notandum pro caſu præſenti. Vide alia in Barboſa *ibidem.*

87 Permaximè tamen animaduertendum, quod cum in meis Conſultis Venetiis apud Babam anno 1651. editis *in conſul.*40. latè egerim de quadam grauiſſima controuerſia acerrimè in Vrbe agitata inter Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum D.Don. Ioannem de Palafox & Mendozam Epiſcopum Angelopolitanum in Indiis Occidentalibus per ſuum Procuratorem diligentiſſimum Licentiatum Maganum ex vna parte, & ex alia admodum RR.PP.Ieſuitas grauiſſimæ Prouinciæ Mexicanæ, & pro ipſius deciſione plures Congregationes ab Eminentiſſimis Cardinalibus & aliis Prælatis iuſſu Sanctiſſ. D.N.Innocentij Papæ X.habitæ fuiſſent, tandem vt huic controuerſiæ finem imponeret idem Sanctiſſimus litteras dedit in forma Breuis 27. Maij anni currentis 1653.quas hoc loco apponere operæ pretium eſt, eo quòd in ipſis contineantur multa ſpectantia ad Iudices Conſeruatores, de quibus in hoc capite agitur.Eo etiam, vt ſi aliqua in dicto Conſulto, aliiſve meis Scriptis reperiantur contraria menti eiuſdem Sanctiſſimi, cenſeantur à me retractata & correcta conformiter ad litteras eiuſdem,quas à Reuerendiſſimo Patre Generali Societatis video reuerentiſſimè & religioſiſſimè ſuſceptas. Quæ omnia continentur in Breui Romæ apud Typographiam R. Cameræ Apoſtolicæ impreſſo, huius tenoris.

BREVE SANCTISSIMI
D. N. INNOCENTII
PAPÆ X.

In nomine Domini Amen.

PRÆSENTI publico Inſtrumento cunctis vbique pateat euidenter, & ſit notum, quod anno à Natiuitate Domini milleſimo ſexcenteſimo quinquageſimo tertio, Indictione ſexta, die verò vigeſima tertia menſis Auguſti, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Innocentij diuina prouidentia Papæ Decimi anno eius nono, Pro Illuſtriſſimo, & Reuerendiſſimo D.Don Ioanne de Palafox, & Mendoza Epiſcopo Angelopolitano in Indiis Occidentalibus; Contra Reuerendiſſimum Patrem Caſſuuinum Nichiel Præpoſitum Generalem, necnon Adm. R. P. Pirrum Gherardum Procuratorem generalem Societatis Ieſu, & alios Clericos Regulares eiuſdem Societatis in dicta Angelopolitana Diœceſi commorantes, & eorum quemlibet, tam coniunctim, quam diuiſim, & alias omni, &c. In officio Ioannes Radica Sanctiſſimi D.N.Papæ Curſor, retulit in ſcriptis ſe die decima ſexta huius intimaſſe,& exequutum fuiſſe perſonaliter monitorium in Actis expeditum ſuper paritione,exequutione,& obſeruantia plurium litterarum Apoſtolicarum in eo præinſertarum, tradita copia collationata dicto Reuerendiſſimo Patri Generali, & Procuratori generali, prout in dicto monitorio originali,quod facto reproduxit,prout in octo foliis,quæ facto dedit tenoris ſequentis, videlicet. Innocentius Papa Decimus. Ad futuram rei memoriam. Aliàs à Nobis emanarunt litteræ in ſimili forma Breuis tenoris ſequentis, videlicet Innocentius Papa Decimus. Ad futuram rei memoriam. Cum ſicut accepimus aliquæ fuerint ortæ differentiæ inter Ven. Fratrem Ioannem Epiſcopum Angelopolitanum, ſiue Populi ſanctorum Angelorum in Indiis Occidentalibus ex vna & Dilectos filios Clericos Regulares Societatis Ieſu partibus ex altera de & ſuper munere prædicationis Verbi Dei, tam in propriis eorumdem Clericorum Regularium,petita ſolum Epiſcopi Benedictione,quam in alienis Eccleſiis petita, & obtenta ab eodem Epiſcopo Diœceſano licentia exercendi, necnon ſuper Confeſſionibus Laicorum audiendis præuio examine, ſiue approbatione eiuſdem Epiſcopi Diœceſani, quæ dicti Clerici Regulares in vim priuilegiorum prædictæ Societatis Apoſtolica auctoritate conceſſorum ſibi proprio iure licere prætendebant, & deſuper in partibus fuerit deuentum ad plures actus iudiciales, & pro parte Clericorum Regularium huiuſmodi ad electionem Conſeruatorum priuilegiorum huiuſmodi : Nobiſque tam dicti Ioannis Epiſcopi, quam eorumdem Clericorum Regularium nomine pro ſopiendis differentiis huiuſmodi, quædam dubia deciſionem differentiarum prædictarum, necnon Iuriſdictionem ordinariorum in exemptos, & ipſorum Clericorum Regularium exemptionem à iuriſdictione ordinarij concernentia fuerint propoſita,ad quæ ambæ partes reſponderi,& quid deſuper obſeruandum ſit auctoritate noſtra Apoſtolica ſtatui, & ſtabiliri deſiderabant.Nos qui omniū fidelium,& præſertim Eccleſiaſticorū quieti libenter incumbimus,differentias prædictas, totumque negotium particulari Congregationi aliquorum Ven.fratrum noſtrorum S.R.E.Cardinaliū,

&

& dilectorum filiorum Romanæ Curiæ Prælatorum examinan. commiſimus, qui auditis ſæpius Procuratoribus prædictis Ioan. Epiſcopi, necnon Procuratore generali Societatis prædictæ, negotio maturè diſcuſſo omnibus dubiis, & petitionibus hinc inde propoſitis reſponderunt, prout ſequitur, videlicet. Sacra Congregatio à Sanctiſſimo Domino Noſtro deputata ſuper controuerſiis vertentibus inter Epiſcopum Angelorum in Indiis occidentalibus,& Religioſos Societatis Ieſu, ſæpius auditis Procuratoribus ab eodem Epiſcopo ad Vrbem delegatis; necnon ipſius Societatis Procuratore generali, negocioque accuratè diſcuſſo, cenſuit prædictos Religioſos nequaquam poſſe in Ciuitate, & Diœceſi Angelopolitana perſonarum ſecularium confeſſiones audire ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani, nec verbum Dei prædicare in Eccleſiis ſui ordinis, non petita ipſius Benedictione, nec in aliis Eccleſiis ſine eius licentia, nec in Eccleſiis etiam ſui ordinis ipſo contradicente, & contrauenientes ab Epiſcopo tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegato coerceri, & puniri poſſe etiam cenſuris Eccleſiaſticis in vim Conſtitutionis ſan.mem.Gregor.XV. quæ incipit Dei prouidentia. Ac proinde memoratis Religioſis qui huiuſmodi approbationem,ac licentiam ſe obtinuiſſe non docuerint, potuiſſe Epiſcopum, ſeu eius generalem Vicarium præcipere ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, vt à Confeſſionibus audiendis, & verbi Dei prædicatione abſtinerent, nec ob eam cauſam licuiſſe dictis Religioſis quaſi à manifeſtis iniuriis, & violentiis eligere Conſeruatores, eoſque vt prædicitur electos in Epiſcopum eiuſque Vicarium generalem indebitè, ac nulliter excommunicationem fulminaſſe. Cæterum Sacra Congregatio ſerio in Domino hortatur,ac monet Epiſcopum, vt Chriſtianæ manſuetudinis memor erga Societatem Ieſu,quæ laudabili ſuo Inſtituto in Eccleſia Dei tam fructuoſe laborauit,ac ſine intermiſſione laborat,paterno ſe gerat affectu,eamque in regimine Eccleſiæ ſuæ pervtilem Adiutricem agnoſcens benignè foueat,ac priſtinæ ſuæ beneuolentiæ reſtituat,quemadmodum Sacra Congregatio ipſum facturum confidit, ſibique certò pollicetur, cum eius zelum, pietatem, ac paſtoralem ſollicitudinem compertam habeat. Datum Romæ die 16. Aprilis anno 1648. & præmiſſorum occaſione pro parte prædicti Ioannis Epiſcopi, necnon Religioſorum Societatis Ieſu in eadem Congregatione propoſita fuerunt diuerſa dubia de mandato Sanctiſſimi reſoluenda,quæ quidem Sac.Congregatio ſæpius auditis, vt in præmiſſis ab eodem Epiſcopo ad Vrbem miſſis, necnon Procuratore Generali ipſius Societatis, negocioque maturè perpenſo, ad ſingula dubia ab vtraque parte propoſita reſpondit, ordine quo ſequitur. Primò an in caſu quo Epiſcopus præcipiat decreta aliqua Concilij Tridentini à Regularibus obſeruari, & executioni demandari, Regulares quicumque etiam Societatis Ieſu ſub prætextu, quod huiuſmodi Præcepta infringant ſua priuilegia poſſint eligere Conſeruatores? Congregatio reſpondit, ſi Epiſcopus præcipiat Regularibus etiam Societatis Ieſu, vt decreta aliqua Concilij Tridentini obſeruent, ac exequantur in illis caſibus, in quibus per ipſum Concilium, vel Conſtitutiones Apoſtolicas Regulares exempti ſubiiciuntur iuriſdictioni, & correctioni Epiſcopi,minimè licere ipſis Regularibus ob eam cauſam Conſeruatores eligere. Secundo, An quando Ordinarius procedit iuris ordine ſeruato aduerſus Regulares prædictos in caſibus, in quibus per Concilium Tridentinum, vel Conſtitutiones Apoſtolicas ipſi ſubiiciuntur, poſſint Conſeruatores Iudices aſſignare? Reſpondit, vt ad proximum non poſſe. Tertiò, an Regularibus etiam Societatis Ieſu aſſerentibus ſe habere priuilegia, quo minus obediant Epiſcopo in executione decretorum iuris communis Concilij Tridentini, & Conſtitutionum Apoſtolicarum,ordinarij debeant ipſis adhibere fidem, abſque exhibitione huiuſmodi priuilegiorum? Reſpondit,ordinarios non teneri huiuſmodi aſſertioni fidem adhibere abſque integrali priuilegiorum exhibitione. Quartò,an in caſu quo Regulares quicumque etiam Societatis Ieſu exhibeant aliqua priuilegia, & ordinarij iudicent ea non ſuffragari caſui, de quo agitur, & ad rem non facere, Regulares prædicti poſſint, & debeant prouocare ad Summum Pontificem,vel in partibus Indiarum remotiſſimis ad Metropolitanum, ſiue ordinarium viciniorem, vel potius poſſint hoc caſu eligere Iudices Conſeruatores? Reſpondit, ſi verba priuilegiorum ſint obſcura,& ambigua,non licere recurrere ad Metropolitanũ, vel Viciniorem Epiſcopum,nec Conſeruatores eligere ſed Summum Pontificem pro interpretatione eſſe adeundum. Quintò, Vtrum Conſtitutio fel.rec.Greg.XV. circa Conſeruatores Regularium publicata ann.1621. cum declarationibus Eminentiſſimorum S. Congregationis Conc.Trid.interpretum deſuper editis æquè afficiat,& cõprehendat Religioſos Societatis Ieſu,ac reliquos Regulares, ita vt omnia alia prædicta Societatis priuilegia fuerint reducta ad terminos dictæ Conſtit. & ſic in poſterum debeant ab iis eligi Conſeruatores iuxta formã, & tenorem prædictæ Conſtitutionis? Reſpondit, huiuſmodi Conſtit. cum declarationibus, vt præfertur, editis æquè afficere Religioſos Societatis Ieſu, atque aliorum ordinum,& Conſeruatores ad illius præſcriptũ eſſe eligendos,non obſtantibus quibuſuis priuilegiis;quippè quæ omnia ſunt redacta ad terminos ipſius Cõſtit. Sextò,an Regulares prædicti grauati ære alieno,vel ad ratiocinia, vel Teſtamentorum executores poſſint conueniri coram ordinario,ſi Conſeruatores non nominauerint intra tempus habile ab Ordinario præſcriptum? Reſpondit,Regulares in cauſis præfatis coram Ordinario loci eſſe conueniendos, ſi ad præſcriptum Conſtit.ſan.mem.Greg.XV.Conſeruatores non elegerint, ipſiuſque electionis documentũ intra præfinitum tempus in actis Curiæ ipſius Ordinarij non exhibuerint ac dimiſerint. Septimò,an dicti Regulares Conſeruatores ad ſua priuilegia tuenda aſſumentes teneantur ante exercitium commiſſionis præſtare cautionem coram Ordinario, ſiue alio Iudice Competenti de Iudicio ſiſti, & iudicatum ſoluendo, caſu quo in lite ſiue Cauſa ſuccubuerint? Reſpondit, non teneri. Octauò,an quando Epiſcopi iura,vel decimas Cathedralium aduerſus Regulares prædictos dote ſua ſpoliantes Eccleſias coram Iudice competente tuentur,libroſque,memorialia, & allegationes producũt ius Eccleſiarum Cathedralium exprimentes, & acquiſitiones Religioſorum, aliaque id generis adnumerantes, huiuſmodi ſcriptorum occaſione poſſint Regulares nominare Conſeruatores prætendentes iniuriam ſibi inferri in referendo immoderatas acquiſitiones? Reſpondit, ſi Epiſcopi pro tuendis iuribus Cathedralium Eccleſiarum coram Iudice Competenti huiuſmodi ſcripta producant, & Regularium immoderatas acquiſitiones veraciter, & modeſtè referant, non licere Regularibus ob eam cauſam ad Conſeruatores recurrere. IX. Vtrum Regulares quicumque etiam Societatis Ieſu poſſint adminiſtrare Sacramentum pœnitentiæ ſecularibus abſque licentia Epiſcopi diœceſani,etiamſi in aliena diœceſi approbati ſint? Reſpondit,Regulares etiam Societatis Ieſu in vna diœceſi ab Epiſcopo approbatos ad Confeſſiones perſonarum ſecularium audiendas, nequaquam poſſe in aliena diœceſi huiuſmodi Cõfeſſiones audire,ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani. X. An Epiſcopus contra dictos Regulares audientes in ſua diœceſi Confeſſiones ſecularium abſque eius approbatione, vel Concionatores abſque licentia Epiſcopi intra & extra proprias Eccleſias poſſit procedere, eos à talibus miniſteriis

remouendo, ſiue præceptis, & aliis Iuris remediis coercendo? Reſpondit, eiſdem Regularibus, qui Confeſſiones perſonarum ſecularium audiunt ſine approbatione Epiſcopi loci, vel prædicant in Eccleſiis ſui Ordinis non petita illius benedictione, aut in aliis Eccleſiis abſque ipſius licentia, vel in Eccleſiis etiam ſui ordinis ipſo contradicente, poſſe Epiſcopum in vim Conſtitutionis felic. record. Gregorij XV. quæ incipit, Inſcrutabili Dei prouidentia, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatum adminiſtrationem Sacramenti pœnitentiæ, ac munus prædicatiouis interdicere, eoſque iuris remediis coercere, & punire. XI. An quando Epiſcopo conſtat dictas licenrias obtentas non fuiſſe, ipſe poſſit præcipere, vt donec licentiam intra præſcriptum tempus exhibeant à tali miniſterio abſtineant, & an requirendus ſit per Epiſcopum pro his exhibendis Prouincialis in alia diœceſi, vel longiſſimè exiſtens, vel ipſi Regulares Confeſſarij, vel eorum ſuperiores eiuſdem Diœceſis, in qua prædicta exercent? Reſpondit, poſſe Epiſcopum ſic præcipere, nec pro huiuſmodi licentiis requirendum eſſe Prouincialem, ſed ſatis eſſe ipſos Religioſos requirere, aut eorum ſuperiores in diœceſi Epiſcopi exiſtentes. XII. An ſi contingat, vt aliquis prædictorum Regularium inſurgat contra Epiſcopum in propria diœceſi maledictis cum ſcripto, vel dicto Populum ſcandalizando, poſſit ab Epiſcopo puniri, & qua animaduerſione, & quid ſi huiuſmodi delinquens tranſiuerit ad aliam diœceſim hoc caſu ſeruandum ſit; & qua pœna puniendus ſit Regularis, qui commorans in vna Diœceſi ſpargat famoſos libellos contra Ordinarium alterius diœceſis? Reſpondit, ſi Regularis intra Clauſtra degens extra ea in caſibus in dubio expreſſis ita notoriè deliquerit, vt Populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante teneri ſuperiorem Regularem intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeuerè illum punire, ac de punitione Epiſcopum certiorem facere: alioquin ſic delinquentem ab Epiſcopo puniri poſſe ad præſcriptum Concilij Tridentini cap. 14. ſeſſ. 25. de Regul. quod ſi delinquens ad aliam diœceſim migrauerit, ſeruandum eſſe quod præcipitur in Conſtitutione ſan. mem. Clementis Octaui incip. *Suſcepti muneris ratio*. XIII. An Conſeruatores nominari, & electi à Regularibus prædictis ante exercitium ſuæ Religionis teneantur electionis authenticum documentum exhibere coram Ordinario ſub pœna nullitatis actuum? Reſpondit, vtique teneri. XIV. An priuilegia, quæ ſunt contra iuriſdictionem Ordinarij, & quibus gaudent, & gaudere prætendunt Regulares prædicti, debeant Epiſcopis notificari, ſiue inſinuari? Reſpondit, Regulares teneri huiuſmodi priuilegia Epiſcopo exhibere, ſi eis vti voluerint. XV. An prædia ruſtica metallorum, fodinæ ſacchari, opificinæ à Regularibus Societatis, vel aliis poſſeſſa, vel aliæ Domus ſeculares, in quibus videlicet vnus, vel duo Regulares tantum commorantur, gaudeant priuilegio Collegiorum, ſeu Conuentuum? Reſpondit, non gaudere. XVI. Vtrum Regulares prædicti apothecas quarumcumque mercium, macella, & ſimilia, præſertim propè Collegia, ſiue Conuentus exercentes poſſint ab Ordinario ſub cenſuris inhiberi, ne huiuſmodi exerceant? Reſpondit, non poſſe Epiſcopum hoc prohibere Regularibus exemptis, ſed ſi in præmiſſis ita notoriè delinquant extra clauſtra, vt Populo ſcandalo ſint, ſeruandum eſſe, quod dictum eſt ſupra in reſponſione ad duodecimum. XVII. Vtrum Regulares, etiam Patres Ieſuitæ in ſuis prædiis, opificinis, aliiſque ſuis Domibus ſæcularibus ſitis intra limites Parochialium ad ſe non ſpectantium, poſſint adminiſtrare Sacramentum Baptiſmatis, ſolemnis Matrimonij, extremæ Vnctionis, & Euchariſtiæ in feſto Paſchatis famulis mercenariis Ruſticis, ſiue aliis id genus hominibus ſecularibus abſque Ordinarij, vel Parochi licentia? Reſpondit, non poſſe. XVIII. Vtrum Patres Societatis in Ciuitate, & Diœceſi Angelorum poſſint conſecrare vaſa ſacra, altaria, & ſimilia, in quibus Vnctio requiritur? Reſpondit itidem non poſſe. Pro parte verò Religioſorum Societatis Ieſu propoſita fuerunt infra ſcripta dubia. Primo, An Epiſcopi in partibus Indiarium poſſint ex integro totum vnum Monaſterium vel Collegium ab audiendis Confeſſionibus ſuſpendere? Reſpondit, Epiſcopos Indiarum poſſe quidem omnibus ſimul vnius Monaſterij, vel Collegij Confeſſariis adimere facultatem audiendi Confeſſiones perſonarum ſecularium, etiam inconſulta Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium negotiis præpoſita, cum decretum ab ea editum ſub die 20. Nouembris 1615. ex intentionis defectu, & conuenientia morali non extendatur ad Regiones illas tam longè ab Vrbe diſſitas. Verum ab hac generali ſuſpenſione, quæ vix ſine ſcandalo, & animarum pernicie contingere poteſt, abſtinendum eſſe Epiſcopis, niſi grauiſſima ſubſiſtente cauſa, ſuper quo Sacta Congregatio illorum conſcientias grauiter voluit eſſe oneratas. Secundo, An Epiſcopus Regularem pro confeſſionibus ſemel approbatum ſine noua cauſa ſuſpendere poſſit ab ipſis confeſſionibus audiendis? Reſpondit, Regulares alias liberè ab Epiſcopo præuio examine approbatos ad audiendas confeſſiones perſonarum ſecularium, ab eodem Epiſcopo ſuſpendi non poſſe ſine noua cauſa, eaque ad confeſſiones ipſas pertinente. Tertiò, An Bulla Pij Quinti trigeſimaquarta in ordine, tomo ſecundo Bullarij, conceſſa inſtante, & ſupplicante Sereniſſimo Rege Catholico, non ad petitionem Regularium ſit reuocata in Bullis Summorum Pontificum, in quibus exemptiones Regularium mitigantur? Reſpondit, agendum cum Sanctiſſimo, an velit declarare Bullam non eſſe reuocatam, illam tamen non ſuffragari, niſi in locis, vbi eſt defectus Parochorum. Quarto, An Epiſcopus poſſit cum cenſuris procedere contra Regulares exemptos, ſi inobedientes fuerint in confeſſionibus audiendis, vel prædicationes verbi Dei, & hoc, an vigore Concilij Tridentini, vel per aliquem Canonem? Reſpondit, poſſe procedere non quidem in vim Concilij Tridentini, ſed in vim Conſtitutionis Greg. XV. quæ incipit Inſcrutabili Dei prouidentia. Quintò, An licentia audiendi confeſſiones, & prædicandi ab Epiſcopo per litteras miſſiuas, an ſolum per litteras patentes Cancellariæ concedi poſſit? Reſpondit, poſſe concedi etiam per litteras miſſiuas, vel oretenus, ſi ita Epiſcopo videbitur. Sextò, An talis licentia oretenus ſine ſcriptis cōcedi poſſit? Reſpondit, vt ad proximum. Septimò, An facultas eligendi conſeruatores conceſſa Societati à Gregorio XIII. ſuffragetur illis in locis, in quibus non adſunt Iudices ſynodales? Reſpondit, vbi non adſunt Iudices ſynodales priuilegium Gregorij XIII. non ſuffragari, quoad hoc, vt Societas non teneatur ex illis eligere Conſeruatores, dummodo tamen in reliquis ſeruetur forma Conſtitutionis Greg. XV. hac de re editæ. Octauò, An Conſeruatores Societatis Vicarios Generales Epiſcoporum auctoritate Apoſtolica per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas cōpellere poſſint virtute Bullæ Greg. XIII. incip. Æquum reputamus. Dat. vltima Februarij 1573. Reſpondit, poſſe à manifeſtis iniuriis, & violentiis eos compeſcere etiam cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis. Datū Romæ die 16. Aprilis 1648. Quapropter, vt præmiſſa firmiùs ſubſiſtant, & inuiolabiliter obſeruentur. Nobis pro parte Ioannis Epiſcopi huiuſmodi fuit humiliter ſupplicatum, vt illa auctoritate Apoſtolica confirmare de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur D. Ioan. Epiſcopi votis hac in re annuere, illumque ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & eundem Ioannem Epiſcopum

ſcopum à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, huiuſmodi ſupplicationibus inclinati præinſerta reſponſa, ſeu reſolutiones auctoritate prædicta tenore præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque Apoſtolicæ firmitatis vim, & robur adiicimus, & inuiolabiliter obſeruari mandamus, ſalua tamen ſemper in præmiſſis auctoritate dictæ Congregationis, decernentes ſic, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios, etiam Delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales, etiam de Latere Legatos iudicari, ac diffiniri debere, ac irritum & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus Apoſtolicis, ac in vniuerſalibus, prouincialibuſque & ſynodalibus Conciliis editis generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus & ordinationibus, nec non Eccleſiæ Angelopolitanæ, ac Societatis prædictæ, etiam iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quauis firmitate roboratis ſtatutis, conſuetudinibus, priuilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis eidẽ Eccleſiæ, & Societati, ſub quibuſcumque verborum tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, ac decretis etiam irritantibus, etiam motu proprio, ac etiam conſiſtorialiter, & alias quomodolibet in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innouatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi pro ſufficienti illorum derogatione de illis eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ab verbum, non autem per clauſulas generales idẽ importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, illorum omnium, & ſingulorum tenores præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habẽtes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris ad effectum præmiſſorum ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem ſub Annulo Piſcatoris, die 14. Maij 1648. Pontificatus noſtri anno 4. Et ſubinde cum Clerici Regulares Societatis prædictæ prætendẽtes ex pluribus capitibus præinſertas noſtras litteras non eſſe iuſtificatas, nouam deſuper à Nobis audientiã obtinuiſſent. Nos negotium huiuſmodi particulari Congregationi nonnullorum Ven. fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, ac dilectorum filiorum Rom. Curiæ Prælatorum examinan. & definien. commiſimus, qui partibus etiam in contradictorio pluries auditis, earumque oppoſitionibus maturè perpenſis, eaſdem præinſertas noſtras litteras eſſe iuſtificatas, ac proinde illarum executionem nullatenus eſſe impedien. aut retardandam decreuerunt. Noſque deinde decretum huiuſmodi, ac omnia, & ſingula in eo confirmauimus. Poſtmodum vero petita etiam ab ipſis Clericis Regularibus dictæ Societatis noua audientia ſuper eorũ Conſeruatorũ electione, & deputatione, emanauit itidem à particulari Congregatione nonnullorum Ven. fratrum noſtrorum eiuſdem S. R. E. Cardinalium, ac dilectorum filiorum R. Rom. Curiæ Prælatorum à nobis ſuper hoc ſpecialiter deputatorum Decretum tenoris ſequẽtis, videlicet. Propoſito dubio in cauſa vertente inter Epiſcopum Angelopolitanum, & PP. Societatis Iesv, An ex aliis cauſis, quam in breui expreſſis fuerit locus electioni Conſeruatorum. Congregatio particularis nonnullorum S. R. E. Cardinalium, & Rom. Curiæ Prælatorum à S. D. N. ſuper hoc ſpecialiter deputata, repetito mandato, vt pareatur Breui in eo, in quo non fuerit paritum, cenſuit non fuiſſe locum electioni talium Conſeruatorum, & in hac cauſa perpetuum ſilentium eſſe imponend. prout præſenti decreto imponit. Datum Romæ die 17. Decembris 1652. Cum autem ſicut eiuſdem Ioannis Epiſcopi nomine nobis nuper expoſitum fuit ipſe decretum præinſertum, quo firmius ſubſiſtat, Apoſtolicæ noſtræ confirmationis robore communiri ſummopere deſideret. Nos eiuſdem Ioannis Epiſcopi votis hac in re benignè annuere, ac illum ſpecialibus fauoribus, & gratiis proſequi volentes, & à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatus exiſtit, ad effectum præſentium dumtaxat conſequen. harum ſerie abſoluentes, & abſolutum fore cenſentes, ſupplicationibus eius nomine nobis ſuper hoc humiliter porrectis inclinati, Decretum præinſertum, ac omnia, & ſingula in eo contenta Apoſtolica auctoritate ten. præſentium confirmamus, & approbamus, illiſque inuiolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adiicimus, ac illa inuiolabiliter obſeruari mandamus. Decernentes ſic, & non aliter in præmiſſis per quoſcumque Iudices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales etiam de Latere Legatos iudicari, & definiri debere, ac irritum, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus omnibus illis, quæ in eiſdem præinſertis noſtris literis voluimus non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorem, ſub Annulo Piſcatoris die 27. Maij 1653. Pontificatus noſtri anno 9.

G. Gualterius.

Loco † ſigilli.

De mandato Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. A. C. ſiue R. P. D. Baranzoni eius in Ciuilibus cauſis Locumtenentis, & ad inſtantiam Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Don Ioannis de Palafox, & Mendoza Epiſcopi Angelopolitan. Ciuitatis, ſiue Populi Sanctorum Angelorum in Indiis Occidentalibus.

Intimetur Reuerendiſſ. Patri Caſſuuino Nichiel præpoſito Generali Societatis Iesv, omnibuſque aliis, & ſingulis, etiam Clericis Regularibus, Miniſtris, Aſſiſtentibus, Procuratoribus, & Officialibus eiuſdem Societatis in executione præſentium nominan. & cognominan. qualiter S. D. N. Innocentius Papa Decimus ſuis Apoſtolicis litteris in forma Breuis, ac ſub Annulo Piſcatoris expeditis prius ſub die 14. Maij 1648. ſeu, &c. deinde confirmatis cum alio ſimili Breui expedito die vigeſimoſeptimo Maij 1653. ſeu, &c. decidit, reſoluit, ac determinauit plures differentias, controuerſias, & cauſas inter ipſum Illuſtriſſ. D. inſtantem ex vna, & RR. Clericos Regulares Societatis Iesv Prouinciæ Mexicanæ in prædictis Indiis Occidentalibus ſuſcitatas, & olim pendentes, & ſic ſemel, & iterum ſeruari, & exequi mandauit, vt in præinſertis litteris Apoſtolicis in actis, & proceſſu cauſæ ſuis loco, & tempore exhiben. latius continetur.

Ideo moneantur iidem Reuerendiſſ. Pater Caſſuuinus Nichiel Præpoſitus Generalis dictæ Societatis Iesv, omneſque alij etiam Clerici Regulares, Miniſtri, Aſſiſtentes, Procuratores, & Officiales eiuſdem Societatis, & eorum quilibet in executione præſentium nominan. & cognominan. & ſua quomodolibet, tam coniunctim, quam diuiſim, & alias omni, &c. intereſſe putan. ſibique in totum, vel in parte contentorum in prædictis litteris Apoſtolicis quouis modo tangen. & incumben. etiam omni, &c. quatenus infra triduum proximum ſub pœna ducatorum mille auri de Camera ipſi Cameræ Apoſtolicæ applican. & pro illis mandari executiui, ac in iuris

ſubſidium excommunicationis, ſuſpenſionis à Diuinis, interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, aliarumque cenſurarum, & ſententiarum, necnon ſub eiſdem excommunicatione, ſuſpenſione, interdicto, & aliis cenſuris, & pœnis arbitrio illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. A. C. ſiue dicti, aut alterius pro tempore exiſtentis eius in Ciuilibus cauſis Locumtenentis, etiam omni meliori modo debeant, & eorum quilibet debeat verè, realiter, & in effectu litteras Apoſtolicas prædictas, omniaque & ſingula in eis contenta quæcumque obſeruaſſe, adimpleuiſſe, & totali executioni demandaſſe, illiſque in omnibus, & per omnia iuxta eorum formam & tenorem omnino paruiſſe, & obediuiſſe, & pro paritione, & executione prædictis videndis & audiendis fieri, ferri, & promulgari quaſcũque ſententias declaratorias, & diffinitiuas de, & ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis eorum quomodolibet neceſſarias, & opportunas, decernique, & relaxari quodcumque mandatum de manutenendo, & quatenus opus ſit, & non alias, &c. de quo, &c. omni, &c. de immittendo, ac de reintegrando executiuum ad factum, & quodcumque aliud deſuper neceſſarium, & opportunum, & alias prout, quando, & quoties opus fuerit, & facti neceſſitas, & indigentia rei exigat, ac iuris ordo dictabit, eidemque D. A. C. ſiue dicto eius D. Locumtenenti videbitur, & placuerit expedire, & cum eodem Illuſtriſſ. D. inſtante, deducen. circa præmiſſa omne ius ſuum, omnemque actionem ſibi de iure quomodolibet competen. iuri ſtetiſſe, iuſque, & iuſtitiam fieri, & adminiſtrari vidiſſe, præmiſſo, & omni alio meliori modo, præſentibuſque omnino paruiſſe, & ſi quis, &c. compareat, &c. alioquin, &c. Et inſuper ſupradictis omnibus, & ſingulis monitis, vel monendis, vt ſupra in executione præſentium nominan. & cognominan. inhibeatur, ne viſis, receptis, aut exequutis præſentibus ſub iam dictis ſententiis, cenſuris, & pœnis audeant, nec præſumant, nec eorum aliquis audeat, vel præſumat in præiudicium dicti Illuſtriſſ. D. Epiſcopi Inſtantis, & contra formam, ſeriem, & tenorem præinſertarum litterarum Apoſtolicarum, & contentorum in eis quicquam attentare, nec innouare, minuſque attentari, nec innouari facere per ſe, nec per alios, ſub quouis prætextu, cauſa, ingenio, vel quæſito colore quoniam in vim earumdem litterarum Illuſtriſſ. Dominus ita mandauit, & nihilominus ſi quis, &c. compareat, &c. alioquin, &c. Datum Romæ ex ædibus noſtris die 8. Auguſti 1653. Præinſertæ litteræ Apoſtolicæ cum ſuo originali reuiſæ concordant, Ioachimus Valtrinus officialis deputatus, &c. H. Datarius. Loco † ſigilli D. Datarij. Franciſcus Iacobus Belgius Notarius. Loco † ſigilli. Eiſdem anno, indictione, menſe, & Pontificatu quibus ſupra, die vero decimanona Auguſti pro Reuerendiſſ. Patre Generali Ven. Societatis Iesv, contra quoſcumque legitimè comparituros prò Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Epiſcopo Angelorum in Indiis Occidentalibus. In officio Adm. R. P. Pirrus Gherardus Procurator Generalis dictæ Societatis in termino eiuſdem Monitorij, cum præinſerta copia duarum litterarum Apoſtolicarum expeditarum in forma Breuis ſub diebus 14. Maij anni 1648. & 27. Maij 1653. ſeu, &c. emanatarum ſuper terminatione certarum differentiarum, ſeu controuerſiarum, alias verten. inter dictum Illuſt. & Reuerend. D. Epiſcopum ex vna, & RR. Clericos Regulares dictæ Societatis commorantes in Diœceſi Angelopolitana pro Animarum ſalute expediti per acta mei de præſenti menſe Auguſti, ac dicto Reuerendiſſ. P. Generali per vnum ex Sanctiſſ. Domini Curſoribus intimari continen. quatenus ſub certis in eo contentis pœnis debeat verè, realiter, & cum effectu litteras Apoſtolicas prædictas, omniaque & ſingula in eis contenta quæcumque obſeruaſſe, adimpleuiſſe, & totali executioni demandaſſe, illiſque in omnibus, & per omnia iuxta eorum formam, & tenorem omnino paruiſſe, & obediuiſſe, & alias latius, vt in copia dicti Monitorij, ad quod, &c. dixit dictum Reuerend. Patrem Generalem, ipſumque comparentem omnes litteras Apoſtolicas, quarum executio ipſis dirigatur, ſeu ad ipſos quomodolibet ſpectare dignoſcatur, ab initio earum expeditionis ſupra caput reuerentiſſimè prout tenentur recipere, ſeque promptos, & paratos, & promptiſſimos, & paratiſſimos pro illis omnimodè obſeruandis animo, & corde, ac verbis, & facto ſemper, & omni tempore exhibuiſſe, & exhibere, proindeque pro illarum obſeruantia opus non fuiſſe, nec eſſe compulſu litterarum Monitorialium, in reliquis ſi quid aliud vltra prædicta ex aduerſo prætendatur, quod non creditur, citra conſenſum in iuriſdictionem, niſi ſi, & quatenus opus ſit, & non alias dixit ad illa non teneri, nec obligatos exiſtere, ac illis, & quoad illa nihil fieri, niſi docto de legitimo mandato ex aduerſo comparentis, ſeu comparentium, & ſer. ſer. ver. ver. aliàs, &c. omni, &c. modo, &c. Super quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis petitum fuit à me Notario publico infraſcripto, vt vnum, vel plura publicum, ſeu publica conficerem, & traderem Inſtrumentum, & Inſtrumenta. Actum Romæ in officio mei Notarij infraſcripti, diebus, & anno prædictis, præſentibus DD. Dominico Buratto, & Mutio Gallo Connotariis, Teſtibus ad præmiſſa vocatis, habitis, atque rogatis.

Loco † ſigni.

Ego Franciſcus Iacobus Belgius Virdunen. Cur. Cauſ. Cam. Apoſt. Not. de præmiſſis rogat. præſens Inſtrumentum ſubſcripſi, & publicaui req.

Capvt XI.

De Patronis Monaſteriorum, ſeu Eccleſiarum Regularium, eorumque facultatibus.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus eſt poteſtas alicui conceſſa præſentandi ad beneficium in aliqua Eccleſia.*
Patronus eſt ille qui habet tale ius. ibid.
Duplex eſt ius patronatus, Eccleſiaſticum, & laicum, ibid.
Quid vtrumque. ibid.
2 *Vt aliquis ſit Patronus, aliquot conditiones ſunt neceſſariæ.*
3 *Interueniente etiã auctoritate, & conſenſu Ordinarij.*
Quid autem ſi Ordinarius non conſenſerit. ibid.
4 *Poteſt ius patronatus præſcriptione acquiri.*
Non ſic reſpectu electionis Prælatorum. ibid.
5 *Eſt honorificum, vtile, & oneroſum.*
6 *Eccleſia quæ eſt iuris patronatus vniri non poteſt ſine conſenſu Patroni.*
7 *An ſit materia ſimoniæ, & quomodo.*
Quid de actu iſtius iuris, ſcilicet præſentatione ad beneficia. ibid.
8 *Tranſire tamen poteſt cum re vendita.*
Dummodo ratione illius res cariùs non vendantur. ibi.
9 *Non poteſt Patronus ius patronatus in alios transferre, niſi modo, & caſibus à iure expreſſis.*
10 *Tribus modis poteſt ex vno ad alium tranſire.*

An

11 *An tranſeat in Monaſterium, ſi patronus fiat Religioſus.*
*Quæ Monaſteria ſint capacia.*ibid.
*An tunc debeat præſentare Religioſus, vel potius Monaſterium, vel Superior.*ibid.
12 *Nouitius Patronus per ſeipſum debet id facere.*
13 *Quid ſi Monachus fundaret, conſtrueret, vel dotaret Eccleſiam.*
14 *Quis debeat præſentare, Superior, vel Monaſterium.*
15 *Præſentatio beneficij facta à Religioſo ſine licentia an ſit irrita.*
16 *Quid quando Religioſus præſentat vt procurator.*
17 *Catholici Reges Hiſpaniarum Patroni ſunt in illis partibus.*
*Præterea in illis præſentant.*ibid.
*An debeant præſentare digniores.*ibid.
18 *An poſſit quis de bonis incertis fundare Eccleſiam reſeruando ſibi ius patronatus.*
19 *Quid dicendum de fundatoribus Capellarum.*
*An habentes facultatem nominandi Capellanos ſint patroni.*ibid.
20 *Tenentur Patroni ad beneficia præſentare digniores.*
*An idem de patronis laicis.*ibid.
21 *Præſentare indignum ſemper eſt peccatum mortale.*
*Quas pœnas incurrat ſic faciens.*ibid.
22 *Patroni an poſſint variare.*
23 *Conditiones appoſitæ à fundatore iuris patronatus qualiter obſeruandæ.*
*Inſignia non auferenda.*ibid.
*Quid de aliis benefactoribus, qui ſolum ius ſepulturæ habent.*ibid.
24 *Conditiones appoſitæ contra ius naturale, vel diuinum non obſeruandæ.*
*Quid ſi ea ſint contra ius poſitiuum.*ibid.
25 *Num poſſint Patroni ſeipſos præſentare.*
*An pater filium.*ibid.
*An quando plures ſunt compatroni.*ibid.
26 *An poſſint exigere aliquod ſeruitium, vel tributum.*
Quid ſi conſuetudo ſit in contrarium ibid.
27 *An requiratur quod concordent omnes Patroni in præſentando.*
*Quid ſi diſſentiant.*ibid.
28 *Præſentantes aliquem apoſtatam quam pœnam incurrunt.*
29 *Quando faciendus eſt concurſus inter præſentatos.*
30 *Quæ declarata ſint circa Patronos.*

1 IVs Patronatus eſt poteſtas alicui conceſſa præſentandi inſtituendum ad beneficium Eccleſiaſticum in Eccleſia pro eo quod eam fundauit, conſtruxit, vel dotauit. Rodriguez *tom.2. quæſt. Regul. q.121. art.1.* Vnde patronus erit ille qui habuerit tale ius, & Patronus Monaſteriorum Regularium ille qui habuerit tale ius in Monaſteriis, ſeu Eccleſiis Regularium, de quo in præſenti. Non enim loquimur de iure patronatus ciuili, ſcilicet quod iure ciuili introductum fuit, & conuenit Patrono reſpectu liberti, ſeu bonorum eius, ſed de iure patronatus Canonico. Hoc autem ius patronatus eſt duplex, Eccleſiaſticum ſcilicet, & laicum. Ius patronatus Eccleſiaſticum eſt, quod competit perſonæ Eccleſiaſticæ vel ratione dignitatis, aut beneficij ſui: putà, quia eſt Epiſcopus, Præpoſitus, Decanus, vel ratione fundationis, conſtructionis, vel dotationis à ſe factæ ex bonis Eccleſiaſticis. Laicum eſt, quod conuenit alicui, ſeu laicæ, ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ, ratione fundationis, conſtructionis, vel dotationis ex bonis propriis, ſiue patrimonialibus. Couarruuias *cap.36. pract. qq. num.2.* Layman. *in Theolog. moral. lib.4. tract.2. cap.13. num.4.*

2 Ad hoc quod aliquis ſit Patronus, ſeu vt habeat prædictum ius patronatus in prædictis Monaſteriis, ſeu Eccleſiis Regularium, requiritur primò quod illud acquiſierit vno ex tribus modis ſupra aſſignatis, ſcilicet fundatione, conſtructione, vel dotatione. Franciſcus Leo *in Theſaur. fori Eccleſ. par.2. cap.6. num.25.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.70. num.1.* Fundatione quidem, quando aſſignauit fundum vbi conſtitui deberet, *cap. nobis, de iurepatronatus.* Iulianus Viuianus *in praxi iuris patronatus, par.1. lib.1. cap.1. à num.32.* Barboſa *vt ſuprà num.2.* Conſtructione, quando fecit expenſas pro conſtruenda de nouo Eccleſia. Azorius *inſtitut. moral. part.2. lib.6. cap.11. quæſt.10.* Zerola *in praxi Epiſc. verbo ius patronatus, pag.179.* Dotatione autem quando eam fundatam, & conſtructam dotauit ſufficienter arbitrio Ordinarij. Viuian. *dict. part.1. lib.1. c.1. à n.51.* Barboſa *vt ſuprà à n.9.* Hinc verſus,

Patronum faciunt dos, ædificatio, fundus.

Rodriguez *tom.2. quæſt. Regul. quæſt.49. art.7.* Layman. *in Theolog. moral. lib.4. tract.2. cap.13. n.1.* Dotans autem inſufficienter ad arbitrium Ordinarij non adquirit ius patronatus, ſed dicitur benefactor. Declaratio Sac. Congregat. apud Garziam *de Benefic. p.5. c.9 n.52.*

Ex prædictis tribus cauſis acquiritur ius patronatus, interueniente tamen auctoritate, & conſenſu Ordinarij, & non aliter, *ex cap. nobis, de iure patronat.* Iulianus Viuianus *part.1. lib.1. cap.1. num.24.* Barboſa vt ſuprà *num.20.* Ordinarij videlicet illius loci, in quo fundatur Eccleſia. Viuianus *num.30.* Barboſa *n.23.* Si autem ſuum conſenſum præſtare noluerit, poteſt ad eum præſtandum compelli à Superiori, Archiepiſcopo ſcilicet, vel Primate. Viuianus *in praxi iuris patronatus lib.2. c.1. n.19. & 20. alias 21. in 2. edit.* Azorius *inſtit. moral. part.2. lib.9 c.3. q.10.* 3

Poteſt item ius patronatus etiam à laicis præſcriptione, vel conſuetudine acquiri, *ex cap. querelam, de elect. & ex cap. generali 13.* Barboſa *vt ſuprà n.17.* poſt alios. Quod tamen limitandum videtur vt non verificetur reſpectu electionis Prælatorum, ita vt nulla conſuetudine, aut præſcriptione iuuari poſſit patronus ad habendum ſuffragium in aliqua electione Prælati Regularis. Ratio eſt, nam id eſt expreſsè contra Canones Eccleſiaſticos, Eccleſiaſticam vtilitatem, & diſciplinam. Nauarr. *comment.3. de Regular. num 60.* Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.6. n.19.* Quod ſic confirmatur, nam Ius eligendi Prælatum Regularem competit ſolùm eis qui ſunt de collegio, *cap. Quia propter, de elect. & cap. ex eo* Siue ergo ſæcularis ſit, ſiue etiam Clericus patronus, non poteſt hoc ius habere. Suarez *vt ſupr. n.9.* Barboſa etiam *vt ſup. n.19.* 4

Hoc Ius patronatus habet multa ex iure Canonico ratione quorum honorificum, vtile, & oneroſum dicitur. Honorificum quidem, quia Patrono conuenientia obſequia præſtari debent, & præſertim illi conceditur honorificus locus in ſua Eccleſia. Vtile, quia ſi patronus ad egeſtatem deueniat, Eccleſia debet ei ſuccurrere maiori cura, & obligatione quàm aliis pauperibus, capite *Quicumque*, cum ſequentibus. Cui adiungitur ſaltem ex conſuetudine Religionum, quod pro huiuſmodi patronis, tum viuis, tum defunctis Orationes, ſuffragia, & ſacrificia fieri ſoleant, prout debent fieri ad minus titulo gratitudinis, cum ſint inſignes benefactores Monaſteriorum. Oneroſum autem, quia patronus licitè poteſt defendere ſuam Eccleſiam, ne bona eius dilapidentur, modo præſcripto in *cap. filiis, 16. q.7.* Quæ omnia veluti ex natura rei ſequuntur ex beneficio quod Patronus fecit Eccleſiæ eam fundando, conſtruendo, vel dotando. Innoc. *in cap. præterea 2. de iure patronat.* Suarez *tom.1. de Relig. lib.4. de Simonia, cap.28. n.1.* Layman. *in Theolog. moral. lib.4. tract.2. cap.13. n.8.* 5

Inſuper Eccleſia quæ eſt iuris patronatus, vniri non poteſt alij Eccleſiæ ſine conſenſu patroni. Quippe præiudicium fit iuri præſentandi quod habet in illa, 6

cum vel tollitur omnino, vel minuitur, vel ſaltem notabiliter mutatur. Et ideo vt rata ſit talis vnio requiritur conſenſus patroni. Conſtat ex *cap. ſuggeſtum, de iure patronatus*. Nauar. *lib.3.conſil.in 1.edit.tit. de iure patronatus, conſ.3.num.2.* Azor.*tom.2.inſtit.moral.lib.6. cap.28. q.12.* Quod eſt verum ſiue patronus ſit ſæcularis, ſiue Eccleſiaſticus. Sanchez *lib.7. in decalog.c.29. num.168.*

7 Quamvis autem Ius patronatus ratione horum fauorum, ſcilicet honoris, vtilitatis, & defenſionis, non ſit materia Simoniæ, cum ſint res temporales. Suarez *tom.1.de Relig.lib.4. de Simonia,cap.28.n.3.* Nihilominus ſumptum quatenus eſt ius præſentandi ad Eccleſiaſtica beneficia in Eccleſia fundata, conſtructa, vel dotata, materia Simoniæ eſt, ac ſubinde peccatum Simoniæ illud vendere *ex cap.de iure, & ex cap. præterea*, vbi id habetur expreſsè: eſt enim aliquid ſpirituale beneficium ad quod conferendum ordinatur. Suarez *vt ſuprà n.5.* Bonacina *de Simonia q.411.n.3.* Qui etiam ſatis probabiliter dicunt non ſolùm committi Simoniam iure humano introductam in venditione Iuris patronatus, propter prædicta iura, ſed etiam iuris diuini. Nam poſita inſtitutione Eccleſiæ ius hoc eſt aliquid ſpirituale. Specificatur enim ad modum potentiæ à ſuo obiecto, quod eſt beneficium Eccleſiaſticum, quod etiam eſt quid ſpirituale. Idem dicendum de actu illius iuris, ſcilicet præſentationem ad beneficium materiam eſſe Simoniæ. Eſt enim ſpirituale, quia per ipſum res ſpiritualis, ſcilicet beneficium, confertur, & procedit à principio ſpirituali, ſcilicet iure patronatus. Redoanus *de Simonia 3.part.c.13 à n.21. & c.14. per totum.* Suarez *vt ſuprà, n.11.* Vnde præſentans non poteſt ob præſentationem imponere aliquod onus præſentato, ad quod alias non teneretur, vt ſi obliget illum ad tuendum ius præſentantis, & ad litem pro ipſo proſequendam. Cùm enim præſentatio ſit res ſpiritualis, gratis debet dari, non ob mercedem. Vgolinus *tab. 1. cap.49.* Suarez *vt ſuprà n.14.*

8 Sed quamvis Ius patronatus vendi non poſſit, tranſire tamen poteſt cum re vendita, dummodo ratione illius res illa cariùs non vendatur. Ratio primæ partis eſt, quia ius Canonicum quod hanc gratiam patrono fecit, vt præſentaret beneficia in Eccleſia propter fundationem, conſtructionem, aut donationem ipſius, ſimiliter illam conceſſit pro hæredibus, & ſucceſſoribus, *cap. ex litteris, cap. cum ſaculum, de iure patron.* Ratio verò ſecundæ eſt, quia alias iam venderetur illo maiori pretio ipſum ius patronatus. Tabiena *verbo ius patron. à num.7.* Suarez *tom.1. de Relig. lib.4. de Simon. cap.28.n.12.& 13.*

9 Non poteſt Patronus ius patronatus in alios transferre, niſi modo, & caſibus à iure expreſſis. Ratio eſt, non ſolùm quia in ſpiritualibus non poſſunt laici niſi quod eis à iure permittitur, ſed etiam quia ipſa natura Iuris patronatus pendet ab inſtitutione iuris Canonici, & ita ad nihil extendi poteſt, niſi quod illi à iure conceditur. Menochius *conſ.90.* Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.de Simon.c.28.n.25.*

10 Hinc tantum tribus modis, aut caſibus poteſt ius patronatus ex vno ad alium tranſire. Quia in his tantum hæc facultas Patrono conceditur à iure. Primus eſt hæreditario ad hæredes, ſiue neceſſarios, ſiue voluntarios, *cap.conſiderandum, & c.ſi plures 16. q.7.* Secundus eſt, per liberalem donationem, quia vnuſquiſque poteſt in alium transferre ius ſuum, *c.Circa, de iure patron.* Requiritur autem ad hoc Epiſcopi conſenſus, niſi in caſu quo donatio fiat loco Religioſo, vt colligitur *ex c. vnico de iure patron. in 6. & cap.illud.* Tertius eſt, quando transfertur ius patronatus cum re vendita, iuxta cap.*ex litteris*, & cap. *Cùm ſaculum, de iure patron.* De quibus, & aliis ad intentum Suar. *tom.1. de Relig.lib.4.de Simon.c.8.à n.15.& deinceps.*

Si ius patronatus conueniat alicui iure perſonæ, ſi fiat Religioſus tranſit in Monaſterium, quia Monaſterium ſuccedit in omnia iura Religioſi. Rodriguez *tom. 2.qq.Regul.q.122.art.2.§. At contrarium.* Sanch. *lib.7. in Decalog. cap.14. n.2.* Si tamen ius patronatus conueniat alicui non ratione perſonæ, ſed ratione bonorum ſuorum quibus eſt annexum, tunc ſi fiat Religioſus tale ius pertinebit ad quem pertinent bona, ſcilicet vel ad Monaſterium, ſi eſt capax ſuccedendi, vel ad illum ad quem bona illa transferuntur. Acceſſorium enim ſequitur principale. Rodriguez *vt ſuprà § quantum ad primum*, Sanchez etiam *vt ſuprà num.5.* Quæ autem Monaſteria capacia ſint ſuccedendi in bona Religioſi, maximè in ius patronatus, dicetur cap.vltimo *n.11.& 22.* Si verò ius patronatus conueniat alicui, ita vt induſtria perſonæ ſit electa ad tale munus, tunc ſi fiat Religioſus, etſi ſecundum decentiam, & æquitatem, Monaſterium, ſeu Superior non debeant præſentare ſaltem ſine conſilio talis Religioſi, vt de ſe patet, tamen ius præſentandi non Religioſo, ſed Monaſterio, vel Superiori competit, quia Religioſus non habet velle, neque nolle, vt habetur in iure. Adeo vt ſi fundator iuris patronatus dixiſſet tale ius cõpetere debere Petro v.g. ita vt ſi fiat Religioſus nominet inuito Prælato, talis conditio reiici debeat, ac ſi non fuiſſet adiecta, quia ſcilicet eſt contra ius commune, vt Religioſus aliquid agat inuito Prælato, vt in ſimili dictum eſt *tom.1. c.6.n.34.* Rodrig. vt ſuprà §. *Quantum ad tertium.* Vide infrà *n.15.*

Nouitius autem patronus habens ius præſentandi ad aliquod beneficium per ſe ipſum, debet id facere, cum ſimpliciter non ſit Religioſus, nec ſuum ius in Monaſterium tranſtulerit. Gloſſa *in cap. Beneficium, verbo conferendum, in fin.* Sylu. *verbo Religio 5. q.11.* Sanch. *lib.7. in decalog.cap.4. num.12.* 11

Si Monachus fundaret, conſtrueret, vel dotaret Eccleſiam, ius patronatus quod inde reſultaret, Monaſterio ſuo acquireret. Ex generali regula, quod quidquid Monachus acquirit, Monaſterio acquirit. Lambertinus *de iure patronatus lib.1. part. 1. quæſt.8. art.9.num.7.* Sanchez *lib. 7. in decalog. c.14.num.4.* 12

Quoties ius patronatus tranſit in Monaſterium, neque ſolus Abbas, ſeu Superior præſentare poteſt, niſi hoc habeat ex præſcripta conſuetudine, vel priuilegio, ſed id eſt totius Conuentus, cuius maior pars conſentire debet, vt præſentatio legitima ſit. Habetur *ex cap. Nouit, & c. Quanto, & cap.ea noſcitur, de his quæ fiunt à Prælato.* Lambertinus *de iure patronat. lib. 2. part. 1. q.2.art.12.num.2.& 3.* Sanch. *lib. 7. in decalog. cap.14 .num.7.* Quod ſi præſentatio fiat à ſolo prælato abſque maioris partis conſenſu, probabilius eſt irritam eſſe. Quia etſi *in cap. ea noſcitur*, ſolùm dicatur, *Inſtitutiones huiuſmodi conuenit euacuari*, quod ſolùm denotat præſentationem eſſe irritandam, attamen *in cap. Nouit, de his quæ fiunt à Prælat.* abſoluè decernitur *carere robore firmitatis.* Lambertin. *vt ſuprà num.* 8. Sanchez etiam *vt ſuprà num.8.* 13

Præſentatio beneficij facta à Religioſo ratione iuris patronatus quod illi competebat dum eſſet ſæcularis, non ſolùm eſt illicita, ſi fiat ſine licentia Prælati, quia vt dictum, eſt Religioſus non habet velle, vel nolle, ſed etiam eſt inualida, quia per profeſſionem ius patronatus iam non eſt ſuum, ſed Monaſterij. Lambertin. *de iure patron. lib.2. part.1. quæſt. 2. art.11. num. vltim.* Sanchez *lib.7. in Decalog.cap.14.n.10.* 14

Quando autem præſentatio, vel electio non competit Religioſo ratione iuris patronatus, ſed ex eo quod conſtitutus eſt à vero patrono, aut veris electoribus procurator ad præſentandum, aut eligendum, tunc etſi præſentatio, aut electio ab ipſo facta ſine licentia prælati illicita ſit, quia Religioſus, vt dictum manet, non habet velle, aut nolle, probabile tamen eſt 14

validam

validam eſſe, non ſolùm quia nullo iure irritatur, ſed etiam, quia cum tunc non faciat Religioſus nomine ſuo, ſed vt procurator nomine alterius, non conſideratur ad validitatem actus perſona ipſius Religioſi, ſed illius qui illi ſuas vices commiſit. Sanch. 7. *in decalog. cap.* 14. *à num.* 11.

17 Catholici Reges Hiſpaniarum patroni ſunt in illis partibus Eccleſiarum Collegiatarum ſæcularium, & Regularium, multarum ſcilicet, & ita in illis præſentant Abbates, & alios Præpoſitos, ex conceſſione Adriani VI. Nauarrus *in cap. Nullam, diſt.* 18. *quæſt.* 2. Rodriguez *tomo ſecundo quæſt. Regular. quæſt.* 122. *articulo quarto.* Præſentare tamen debent ſuæ Regiæ Maieſtati dignos, iuxta *cap. Monaſterium,* 16. *q.* 1. Nauarrus & Rodriguez *ibidem.* An verò digniores debeant eſſe ij, qui præſentandi ſunt, conſtabit ex n. 20.

18 Poſſe aliquem de bonis incertis, quæ pauperibus ſunt reſtituenda, fundare Eccleſiam reſeruando ſibi, ſuiſque ſucceſſoribus ius patronatus, etſi aliqui negant, alij probabiliter affirmant. Quia etſi illa bona non ſint ſimpliciter ipſorum, cum poſſint tamen illa in pia opera diſtribuere, ſi ex eis fundent, vel dotent aliquam Eccleſiam ſibi, & ſucceſſoribus prædictum ius patronatus reſeruando, nulli faciunt iniuriam. Henriquez 1. *part lib.* 7. *de Indulgentiis, c.* 33. *num.* 5. Rodriguez *tom* 2. *qq. Regul. q.* 122. *articul.* 5.

19 Præter dictos patronos, habentes ſcilicet facultatem præſentandi in Eccleſiis à ſe fundatis, conſtructis, vel dotatis ad beneficia, ſunt alij qui patroni etiam vocantur, eo quod etiam aliquam Eccleſiam, Conuentum, vel Capellam Regularium fundarunt, conſtruxerunt, vel dotarunt, & tamen prædictam facultatem præſentandi non habent, ſed à principio fundationis, conſtructionis, vel dotationis, Miſſarum aliquarum, vel officiorum diuinorum ſolemnia in dictis locis quotannis celebrari inſtituerunt. Et hi non propriè, prout in præſenti, patroni dicuntur. Iſti autem, qui facultatem habent nominandi Capellanos in aliqua Eccleſia vel Capella, ratione fundationis, conſtructionis, vel dotationis propriùs merentur nomen patronorum, maximè cum Capellaniæ Epiſcopi auctoritate inſtitutæ ſint. Tales namque Capellaniæ, etſi amouibiles ſint ad nutum Epiſcopi, vel patroni, hoc tamen non obſtat quominus beneficia Eccleſiaſtica, vel quaſi beneficia dicantur, ad inſtar beneficiorum Regularium, quæ etiam, vt dictum ſæpius eſt, reuocabilia, & manualia ſunt. De hoc Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 10. *cap.* 4. *quæſt.* 4. Suarez *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de orat. cap.* 22. *num.* 11. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. [Pro quo nota quòd huiuſmodi Capellaniæ ſi in Monaſteriis ſint fundatæ, præſumuntur eſſe beneficia Regularia, niſi aliàs per ſæculares ſolitæ ſint regi. Rebuffus *in praxi beneficiorum, in proœmio tit. quotuplex ſit beneficium, num.* 6. & Sanchez *lib.* 7. *in decalog. cap.* 29. *num.* 29. De iis autem Capellanis plura dico 4. *tom. verb. Miſſa, n.* 43.]

20 Tenentur patroni quicumque illi ſint ad beneficia præſentare digniores. Colligitur ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 18. illis verbis: *Si verò Iurispatronatus Eccleſiaſtici erit, ac inſtitutio ad Epiſcopum, & non ad alium pertineat, is quem patronus digniorem inter probatos ab examinatoribus indicabit, Epiſcopo præſentare teneatur.* Et ratio eſt, quia licet beneficia primò, & per ſe inſtituta ſint in vtilitatem Eccleſiæ, nihilominus ſunt etiam præmia illorum qui in Eccleſia virtute, & doctrinâ proficiunt. Sicut ergo propter hanc rationem electores ad beneficia tenentur eligere digniores, ſic etiam Patroni præſentantes, qui ſuccedunt prædictis electoribus. Molina *lib.* 2. *de primogen. cap.* 5. *num.* 69. Aragon. 2. 2. *quæſt* 3 *art.* 2. & *quæſt.* 62. *art.* 2. Sanchez *lib.* 2. *conſil. moral. cap.* 1. *dub.* 5. Sunt autem aliqui, qui probabiliter credunt, patronos laicos, eos ſcilicet, quibus competit ius patronatus ratione fundationis, conſtructionis, vel dotationis factæ ex bonis propriis, ſeu patrimonialibus; ſatisfacere plerumque obligationi ſuæ, ſi libero præſentandi iure præditi, ſolùm dignos, & idoneos, non autem digniores præſentent. Si quidem hac gratia, vel fauore ab Eccleſia decorati videntur ob obſequia præſtita ipſi fundatione, conſtructione, vel dotatione, vt poſſint quos voluerint præſentare, dummodo poſitiuè cognoſcant eos dignos, & idoneos eſſe, & periculum nullum Eccleſiam ſubituram ex illorum prouiſione. Ita etiam videtur colligi ex loco Tridentini adducto, vbi ſolùm eſt ſermo de patrono Eccleſiaſtico, non de laico. Imò poſteà ſermonem faciens de patrono laico dicit: *Si ius patronatus laicorum fuerit, debeat qui à Patrono præſentatus erit, ab eiſdem deputatis vt ſuprà, examinari, & non niſi idoneus repertus fuerit, admitti.* Quo denotare videtur Concilium, poſſe patronum laicum præſentare ſolummodò dignum, & idoneum. Garzias *lib.* 7. *cap.* 16. *num.* 19. Rodriguez *tom.* 1. *Summ. cap.* 106. *concl.* 6. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 15. *num.* 7. Addens benè aliam rationem eſſe de Prælatis, & patronis Eccleſiaſticis; nam illis ex officio incumbit Eccleſiæ meliori modo proſpicere, ac per conſequens beneficia ex bonis Eccleſiaſticis fundata, ſine vlla perſonarum acceptione dignioribus conferre.

21 Præſentare autem indignum, ſi dignus haberi poteſt, ſemper eſt mortale peccatum. Tum ex grauitate pœnarum, quæ Canonico iure indigni electioni, & collationi decretæ ſunt, *cap. cum in cunctis, de elect. cap. graue nimis, de præbend.* Tum ex incommodis, quæ exinde Eccleſiæ accidere ſolent. Petrus Nauarrus *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 119. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 15. *num.* 1. Pro pœnis autem quas incurrunt patroni indignos præſentantes, vide Syluestrum *in Sum. verb. ius patronatus, quæſt.* 7. & Sanchez *tom.* 1. *conſil moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 6. *à num.* 15.

Patroni iuris patronatus laici poſſunt variare, id eſt poſtquam vnum præſentarunt, præſentare etiam alterum, quo caſu iudicio Epiſcopi relinquitur, vter eorum tanquam magis idoneus præferri debeat. Ita enim ſupponitur *in cap. quod autem, de iure patronatus.* In patronatu autem Eccleſiaſtico qui primò præſentatus eſt, ſi idoneus ſit, inſtitui debet. Propter deciſionem *cap. cum autem, eodem tit.* Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 6.

22 Cõditiones appoſitæ a fundatoribus Iuris patronatus, ob cultum ſcilicet diuinum, ſui memoriam, commodum, vel honorem ſuæ familiæ, nullatenus mutari poſſunt. Tum quia piæ, & honeſtæ voluntates defunctorum obſeruari debent, *l.* 1. *C. de SS Eccleſ. cap. vltima voluntas,* 13. *quæſt.* 2. Tum etiam quia fundatorem erexiſſe ius patronatus illis conditionibus, arguit inter ipſum, & præfectos Eccleſiæ illas admittentes interceſſiſſe pactum de illis non alterandis, ac perinde contra iuſtitiam peccare aliter facientes. Vnde inſignia fundatoris poſita in Eccleſia, vel Capella, quam fundauit, conſtruxit, vel dotauit, ſepulchrum pro ſe, & deſcendentibus, ſeu hæredibus in ea poſitum, & ſimilia nullatenus auferri poſſunt, etiamſi familia extincta ſit, ad conſeruandam memoriam fundatoris, & ne alij pij homines ab huiuſmodi piis operibus arceantur. Lambertin. *de iurepatronat. quæſt.* 5. *principali, art.* 4. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 13. *num.* 14. & 15. Secus videtur dicendum de aliis benefactoribus, qui Eccleſiam, vel Capellam non fundarunt, conſtruxerunt, aut dotarunt, ſed ſolùm ibi ius ſepulturæ ſibi compararunt, & ſuis hæredibus. Etſi enim his, & eorum hæredibus inuitis alios ibi ſepelire non liceat, quia talia ſepulchra inſtar hoſpitij, & fundi ipſorum cenſentur; poſtquam

tamen

tamen tota ipſorum progenies eſt extincta, probabile eſt poſſe ibi ſepulturam aliis concedi. Tum quia ſicuti morte vſufructuarij eiuſque deſcendentium redit vſusfructus ad proprietarium, iuxta *l. corruptione*, *C. de vſufructu*, ita etiam ius ſepulturæ, mortuo benefactore, & eius hæredibus, redibit ad Eccleſiam. Tum etiam, quia alioquin impedirentur alij quominus Eccleſiam ornare, & beneficiis augere poſſint. Angelus *in Sum. verb. Sepultura, num.* 41. Armilla *num.* 24. Rodriguez *tom.* 3 *quæſt. Regular. quæſt.* 58. *art.* 10. Declaratum tamen dicitur à S. Congregatione in cauſa RR. PP. Diſcalceatorum noſtri Ordinis fundatorem alicuius Monaſterij non poſſe hanc legem imponere Fratribus, vt in Collecta quæ pro Rege dicitur, etiam ipſius fundatoris nomen exprimeretur. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. fundatio.*

24 Conditiones autem aliæ aſſignatæ à fundatore iuris patronatus, quæ fuerint contra ius naturale, aut diuinum, inualidæ ſunt, nec obſeruandæ: cum naturale, & diuinum indiſpenſabilia ſint, nec vllo modo contra ea aliquid effici poſſit. Maior *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 9. *&* *quæſt.* 3. *ad* 4. Lambertinus *de iure patronatus lib.* 1. *p.* 1. *quæſt.* 9. *princip. art.* 1. *num* 37. *&* 38. Hinc ſi fundator poneret pro conditione quod ad beneficium admittatur indignus, talis conditio obſeruanda non eſt, vtpote contra ius diuinum, & naturale. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 63. *art.* 2. Sotus 3. *de iuſtit. quæſt.* 6. *art.* 2. *ante* 10. *concluſ.* Si autem pro conditione poneret quod poſſet præſentari dignus, omiſſo digniori, valida eſſet, & obſeruanda, quia talis conditio non eſt contra ius naturale, aut diuinum in caſu, quo beneficium fundatum eſt non ex bonis communibus Eccleſiæ (quia vt ſic digniori dari debet) ſed ex bonis ipſius Patroni, ſeu fundatoris. Maior *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 3. *ad* 4. Sanchez *tom.* 1. *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 18. Similiter ſi appoſita conditio ſit de non præſentando niſi de ſua familia, aut progenie, valida etiam erit, & obſeruanda, cum non ſit contra ius naturale, aut diuinum, eo quòd fundatio talis beneficij non eſt ex bonis communibus Eccleſiæ, quæ omnibus debentur, ſed de bonis particularibus, quæ poteſt quiſque dare cui voluerit. Couarruuias *Reg. peccatum*, 2. *p.* §. 7. *num.* 5. Sanchez *vt ſuprà num.* 14. Semper tamen ſupponenda eſt dignitas perſonæ præſentandæ, & ideo indignus quantumvis de illa familia præſentari non poteſt, nec conditio de illo præſentando valida erit, iuxta dicta, & præſertim, quia indignus ſemper eſt, aut præſumitur Eccleſiæ nociuus. Nauar. *Miſcellan.* 43. *num.* 76. Ledeſma 2. *part.* 4. *quæſt.* 18. *art.* 2. Si autem conditiones appoſitæ à fundatore Iuris patronatus ſolùm ſint contra ius poſitiuum, penſandum eſt an Ordinarius, de cuius conſenſu fundatur, iuxta dicta ſuprà *num.* 3. poſſit in prædictis conditionibus diſpenſare, vel non; ſi enim diſpenſare poteſt, cenſetur diſpenſaſſe, & ita validæ erunt: ſi autem non poteſt in eis diſpenſare, nec cenſetur diſpenſaſſe, nec ipſæ conditiones valere poſſunt. Vide Sanch. vt ſuprà *à num.* 4.

25 Non poſſunt Patroni ſeipſos præſentare ad beneficia curata. Ratio ſumitur ex deciſione *cap. per noſtras de iure patronat.* vbi quamuis ſolùm ſit ſermo de perſonatibus, tamen quia ratio textus, ſcilicet *quod nullus ſe ingerere debeat Eccleſiaſticæ prælationis officiis*, etiam ſe extendit ad prædicta beneficia, ideo ad illa non ſe poterunt præſentare patroni, etſi alias idonei ſint. Syluester *in Summ. verb. Ius patronatus. quæſt.* 7. Angelus etiam *in Summ. eodem verb. num.* 19. Poteſt tamen pater patronus præſentare filium aliàs idoneum, nullo enim iure id prohibetur. Lambertinus *de iurepatronat. lib* 2. *par.* 1. *quæſt* 8. *art.* 12. plures referens, Sanchez *tom.* 1 *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 74. *num.* 4. Ad beneficia tamen ſimplicia poteſt ſe patronus præſentare, quia textus dicti *cap. per noſtras*, non loquitur de ſimplicibus beneficiis, nec ratio ipſius ad ea ſe extendit. Lambertinus *vt ſuprà art.* 2. *dicta quæſt.* 8. Sanchez etiam *vt ſuprà num.* 16. Imò etiam quando plures fuerint compatroni, poteſt vnus ipſorum ab aliis præſentari ad beneficia etiam curata, quia iam ceſſat ratio dicti *cap. per noſtras*, cum talis non ſe ingerat. Lambert. *d. quæſt.* 8. *art.* 5. Molin. *lib.* 2. *de primog. cap.* 4. *num.* 61.

26 Nec poſſunt patroni vltra alimenta illis debita, ſi ad egeſtatem deueniant, iuxta dicta ſuprà *num.* 5. exigere aliquod ſeruitium, vel aliquid temporale, cenſum ſcilicet, vel tributum, niſi concurrant duæ conditiones, altera, quod in limine fundationis id ſit appoſitum, & altera, vt interuenerit licentia Diœceſani. Conſtat hoc *ex cap. præterea, el* 2 *de iure patron.* Lambertinus *de iure patron. lib.* 1. *p.* 1 *quæſt.* 9. *art.* 1. *num.* 81. *vſque ad* 85. Syluester *in Summ. verb. ius patronatus, quæſt.* 3. Angelus *ibidem num* 25. Limitatur tamen ab aliquibus, ſi conſuetudo ſit immemorialis in contrarium. Tum quia conſuetudo immemorialis arguit quod in ipſa fundatione ſit factum legitimè. Tum quia Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 9. vbi id prohibet, ſolùm reprobat conſuetudinem non immemorialem, & *ſeſſ.* 24. *cap.* 14 vbi id etiam reprobat, ſolùm loquitur cum Epiſcopis, ipſis præcipiens vt conſuetudines in hoc non laudabiles reiiciant, & aboleant. Lambertinus *de iure patron. lib.* 3. *quæſt.* 3. *art.* 6. Sanch. *tom.* 1. *conſ. mor. lib.* 2. *cap.* 3. *dub* 52. *num.* 6. *&* 7.

27 Quando ſunt plures patroni eiuſdem iuris patronatus, vel quia omnes ſimul fundarunt, conſtruxerunt, vel dotarunt Eccleſiam, vel quia ad omnes æquè peruenit ius præſentandi ad beneficia, non requiritur quod omnes concordent in vnum præſentandum. Sed eligi debet præſentatus à maiori parte ipſorum. Ita enim habetur *ex cap. quoniam, de iure patronat.* Lambertin. *de iure patron. lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 4. *art.* 2. Syluest. *verbo ius patronatus, quæſt.* 11. Quod ſic eſt accipiendum. Si illi plures patroni præſentant non per modum Collegij, aut Communitatis, ſed vt dicitur, vt ſinguli, ſatis eſt quod maior pars ipſorum non ſimpliciter, ſed reſpectu alterius comparris præſentent, id eſt, ſi ſunt ſeptem, & tres præſentarunt Petrum, duo Ioannem, & alij duo Franciſcum, ſufficiunt illi tres, quia licet non ſint maior pars illius numeri abſolutè, ſunt tamen maior pars reſpectu aliorum. Si autem præſentant per modum Collegij, vel vniuerſitatis, tunc requiritur maior pars abſolutè. Lambertinus *vt ſuprà, art.* 2. Syluest. *etiam vt ſuprà quæſt.* 13. Si verò patroni diuidant vota ſua æqualiter, ita vt ſi ſint quatuor, duo præſentent vnum, & duo alterum, datur optio inſtituenti, Epiſcopo ſcilicet, vel Prælato. Lambert. *vt ſuprà quæſt.* 5. *art.* 1. Sanch. *tom.* 1. *conſil. mor. lib.* 2. *cap* 3. *dub.* 101.

28 Patroni Beneficiorum Eccleſiaſticorum, ſiue laici, ſiue Clerici, qui aliquem apoſtatam ad beneficium de eorum iure patronatus exiſtens tunc vacans præſentauerint, iure præſentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice priuantur, & præſentationes ſunt eo ipſo irritæ, & inanes. Ex Paulo IV. in Bulla *Poſtquam, in tom.* 1 *Bullar. num.* 14.

29 Patroni laici ſi plures Clericos præſentauerint, concurſus fieri debet inter ipſos præſentatos tantum, & ex idoneis ab examinatoribus approbatis idoneus ab Epiſcopo eſt eligendus, ex declaratione Sac. Congregat. apud Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancell. gloſ.* 6. *num.* 138. Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Patronat.* Idem dicendum reſpectiue, de Prælato Regulari ſi ad ipſum quemadmodum ad Epiſcopum ſpectauerit eligere ad beneficia ex præſentatis a patronis laicis Monaſterij.

Pro

30 Pro variis declarationibus Sacr. Congregationis circa ius patronatus videndi inter alios Garzia *de beneſic. part. 5. cap. 9. & part. 12. cap. 2.* Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. gloſ.* 18. *num.* 46. & Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. ius patronatus, per totum, verb. Patronus, ac verb. Præſentatus.* [De Patronis Monaſteriorum Regularium habentibus ius ad præſentandum in illis aliquam perſonam pro habitu Religionis ſuſcipiendo, Philoſophandum eſt ſicut in ſuperioribus diximus, reſpectiuè tamen ad præfatum munus patroni. Si tamen caſus eſſet quo aliquis patronus præfatorum Monaſteriorum præſentaret aliquam perſonam vt fieret Religioſa in dictis Monaſteriis, & Religioſi, ſeu Religioſæ illorum nollent illi dare ſuffragium pro receptione iuxta morem ſolitum Religionis, eo quod perſona illa non eſſet apta, aut idonea, tunc talis præſentatio inutilis eſt, & tenetur patronus aliam perſonam dignam præſentare. Tum quia patroni nequeunt præſentare indignos, iuxta dicta *ſuprà num.* 21. Tum etiam quia ius quod habent patroni ad præſentandum aliquam perſonam ad aliquam Religionem, non tollit ius quod habet Religio ad examinandum, probandum, imò & reprobandum talem perſonam, ſi idonea non fuerit, vt conſtat à ſimili ex Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 9. de reform.* Portell. *in Reſponſ. moral. tom. 2. caſu* 105.

31 Demum nota poſſe Prælatos Regulares aſſenſum præbere ad acquiſitionem iuris patronatus in eorum Eccleſiis, ſeruatis tamen conditionibus ad ius patronatus requiſitis, de quibus in ſuperioribus eſt dictum. Ita enim deciſum eſt à Rota *diuerſ. par. 2. deciſ.* 85. quam ad hoc intentum afferunt Garzia *de beneſ. par. 5. cap. 9. num.* 71. Barboſa *de officio & poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 70. num.* 31. & Tamburinus *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 9. quæſit.* 21. Poſſunt etiam inſtituere in Eccleſiis, & Capellis ſibi pleno iure ſubiectis præſentatos à patronis. *Clem. 1. §. Quidam præterea, & §. Quidam, de exceſſibus Prælat.* Eraſmus Chokier *de iuriſdict. ordin. in exempt. par. 4. quæſt.* 80. Tambur. *de iure Abbat. tom. 3. diſp. 9. quæſt.* 22. Secus dic de Eccleſiis ſeu Capellis ad ipſos non pleno iure ſubiectis: quia tunc inſtitutio ſpectat etiam ad Epiſcopum. Tamburinus *ſuprà* ex Chokiero, Barboſa, & aliis.]

CAPVT XII.

De Capitulis, Dietis, ſeu Congregationibus perſonarum Regularium, eorumque obligationibus, & priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Capitulum, Dieta, ſeu Congregatio Regularium quid ſit.*
Quotuplex ſit. ibid.
2 *Cuiuſcumque auctoritas conſiſtit in maiori, & ſaniori parte.*
Quæ vocetur maior, & ſanior pars. ibid.
3 *Non poſſunt Capitula ſtatuere aliquid contra ius commune.*
4 *Poſſunt tamen ea omnia facere reſpectiuè, quæ tota Religio, tota Prouincia, vel totus Conuentus.*
5 *Debent celebrari tempore, & loco ſtatutis.*
Qua hora. ibid.
6 *Capitulum Generale omnimodam habet auctoritatem.*
Condere poteſt leges obligantes totam Religionem. ibidem.
Quomodo comparetur cum Præſide, vel Generali. ibid.
Non poteſt ſtatuere aliquid contra ius commune. ibid.
An poſſit illud declarare. ibid.
7 *Poteſt Generalem deponere, eligere, punire, & eius auctoritatem immutare.*
An exercere omnes actus iuriſdictionis quos Generalis ibid.
8 *Pertinet ad ipſum ſex Patres eligere pro eiiciendis incorrigibilibus.*
An ſine illis fieri poſſit eiectio. ibid.
9 *Non poteſt noua ſtatuta ſupra Regulam imponere.*
10 *Poteſt tamen Regulam collapſam reſtituere ad eam obligando ſubditos.*
11 *Reſtringere, limitare & tollere priuilegia.*
12 *Reſeruare caſus aliquos, iuxta decretum Clem. VIII.*
13 *Debent Capitula Generalia ſæpius celebrari.*
Si tamen in eis agatur de reformatione Ordinum, non de aliis negotiis. ibid.
14 *Quid de Congregationibus intermediis dicendum.*
15 *Intimari debent in quocumque Capitulo, ſeu Congregatione litteræ Apoſtolicæ ad S. Officium Inquiſitionis ſpectantes.*
Sub pœnis. ibid.
16 *Gremiales Capitulorum quas debent habere conditiones.*
17 *Specialiter Socij quibus qualitatibus ornati eſſe debeant.*
18 *Capitula Prouincialia, ſeu Congregationes Prouinciales quando celebrandæ.*
Quæ facere poſſint. ibid.
19 *An eiicere incorrigibiles.*
20 *Quam auctoritatem habent in Indiis.*
21 *An in Capitulis Prouincialibus, vel ſaltem Generalibus diſpenſari poſſit cum illegitimis.*
Qualiter, aut quibus conditionibus. ibid.
22 *De Congregationibus Prouincialibus intermediis.*
23 *De intimatione litterarum Apoſtolicarum ad S. Inquiſitionem pertinentium facienda in ſingulis Capitulis, ſeu Congregationibus, ſub pœnis, &c.*
24 *De capitulo Conuentuali, & eius auctoritate.*
De aliis ad ipſum ſpectantibus. ibid.
25 *De electionibus quæ fieri ſolent in capitulis.*
26 *Textus cap.* Quia propter, de elect.
27 *Quot conditiones requirantur ad electionem Prælatorum, iuxta dictum cap.* Quia propter.
28 *Notanda circa illas.*
29 *De habilitate eligentium, ſeu ſuffragatorum.*
Quid ſi inhabiles aliqui admittantur. ibid.
30 *An inhabilis eiici debeat antequam talis ſententialiter ſit declaratus.*
Quid faciendum dum tempore electionis ad interrogationem Præſidis opponitur alicui electori aliqua inhabilitas. ibid.
Peccat inhabilis in electione dans ſuffragium. ibid.
31 *Spectat ad Præſidem Capituli dirigere ad electiones faciendas iuxta decreta Summorum Pontificum*
32 *An poſſit inducere electores ad eligendam certam perſonam.*
33 *In electionibus quæ obſeruanda iuxta decreta Summorum Pontificum.*
34 *Debent eſſe ſecreta ſine publicatione votorum, etiam poſt electiones.*
35 *Omnino libera à coactione, pactis, ſeu promiſſionibus.*
36 *An illis debeant aſſiſtere Præſides magnæ auctoritatis.*
37 *Non decet præſides eligi ad aliquod Officium.*
38 *Quid debeant facere circa fugitiuos, aut eiectos ab Ordine.*
39 *De confirmatore, & eius munere.*
40 *Electio non legitimè facta confirmari non debet, nec poteſt.*
41 *Priuilegium Ordinis Prædicatorum circa hoc.*

Intra

42 *Intra quod ſpatium temporis debeat electio confirmari.*
43 *Electio illius qui requiſitus ante electionem conſenſit illi antequam fieret, caſſanda eſt.*
44 *Quid de electione per ſortes, an irrita, vel irritanda.*
Quid quando ſortes, ipſam electionem præceſſerunt. ibid.
45 *Electio ex vi renunciationis facta antequam renunciatio acceptata fuiſſet à Superiore irrita eſt, nec confirmanda.*
46 *Electio in qua eſt electus qui cauſam ſcandali præbiturus eſt annullari debet.*
Electio vſurarij, aut publici aleatoris irrita dicitur. ibid.
47 *Electio facta per abuſum ſæcularis poteſtatis irrita eſt & nulla.*
Quæ electio dicitur facta per talem abuſum. ibid.
48 *Poteſt electus ſine nota ambitionis petere confirmationem.*
Quid ſi importunè, & affectuosè petat. ibid.
49 *Decretum electionis mittendum ad Confirmatorem.*
50 *Quid ſit poſtulatio, & quomodo differat ab electione.*
Quid ad illam requiratur. ibid.
Qui ſunt habiles vt poſtulentur. ibid.
51 *Qui effectus naſcantur ex poſtulatione.*
52 *An licitus ſit modus creandi Prælatos per poſtulationem.*
53 *Quid ſit nominatio, & qualiter differat ab aliis modis creandi Prælatos.*
54 *De praxi celebrandi capitula.*
55 *Formula celebrandi capitula Prouincialia in Ordine Carmelitarum.*
56 *Dubia aliqua circa Capitula & electiones.*
57 *Primum de electione facta abſentibus aliquibus gremialibus.*
58 *Reſolutio huius dubij.*
59 *Fundamentum primum.*
60 *Fundamentum ſecundum.*
61 *Non obſtat talis abſentia.*
62 *Nec proteſtatio facta.*
63 *Nec ſtatutum quoddam Capituli.*
64 *Lex primo non acceptata poteſt poſtea acceptari.*
65 *Nec obſtat non vſus dicti ſtatuti.*
66 *Quale priuilegium non ceſſet per non vſum.*
67 *Confirmatio facta limitate non obſtat.*
68 *Dubium ſecundum de alia electione, an cenſeri deberet confirmata.*
69 *Non videtur ſimpliciter confirmata.*
70 *Fundamentum.*
71 *Tacitè & implicitè videtur confirmata.*
72 *Fundamentum.*
73 *Roboratur.*
74 *Vlterius confirmatur.*
75 *Adhuc amplius.*
76 *Non obſtant verba litterarum.*
77 *Conditiones turpes habentur pro non appoſitis.*
78 *Alia ratio.*
79 *Tertium dictum.*
80 *Fundamentum.*
81 *Electio eſt voluntatis, confirmatio neceſſitatis.*
82 *Electio quando confirmanda.*
83 *Iniuria fit electo & electoribus ſi non confirmetur electio canonica.*
84 *Eſt contra bonum regimen Ordinis.*
85 *Inconuenientia quæ ex eo ſequuntur.*
86 *Quartum dictum.*
87 *Fundamentum.*
88 *Requiritur proceſſus.*
89 *Ex auctoribus.*
90 *Ex legibus municipalibus huius Religionis.*
91 *Ex ratione etiam.*
92 *Ius ad rem quomodo tollatur.*
93 *Alia ad intentum.*
94 *Aliud dubium.*
95 *Reſponſio ad illud.*
96 *Acceſſorium ſequitur principale.*
97 *Maximè quando venit in neceſſariam conſequentiam.*
98 *Conceſſo fine cenſentur media conceſſa.*
99 *Conceſſa iuriſdictione conceduntur neceſſaria.*
100 *Impoſitio cenſuræ eſt actus iuriſdictionis.*
101 *Separatio à corpore Religionis eſt pœnalis, & odioſa.*
102 *Res de facili reuertitur ad ſua principia.*
103 *Subſcriptio grauiſſimi P. Antonini Dianæ,* & n. 104.

1 CAPITVLVM, Dicta, ſeu Congregatio Regularium prout ad præſens attinet eſt adunatio ipſorum Regularium pro aliqua re, ſeu negotio ad Religionis ipſorum ſtatum pertinenti. Diuiditur in Generale, Prouinciale, & Conuentuale. Generale Capitulum eſt pro negotiis totius Ordinis, Prouinciale pro negotiis Prouinciæ, & Conuentuale pro negotiis conuentuum. Quibus accedunt Congregationes intermediæ, quæ aliquando ſunt Generales pro negotiis totius Religionis, & aliquando prouinciales ſolùm pro negotiis vnius Prouinciæ. De his ſigillatim dicendum, primò ſcilicet de iis quæ Capitulo competunt etiam Regularium in communi, deinde de iis quæ capitulo generali, tertio de iis quæ capitulo Prouinciali, ac quarto de iis quæ capitulo conuentuali conueniunt. [In primis ſupponendum celebrationem capitulorum, quantum eſt ex parte ſua, valdè congruentem eſſe, vt diligentius Reformationi attendatur. Secundò Religionibus, vt defectus corrigantur. Tertiò vt legitimè Superiores ab illis qui ipſis ſubiici debent, eligantur, *cap. in ſingulis, de ſtat. Monachor. Concil. Trid. ſeſſ.* 15. *cap.* 20. & 22. Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 1. *quæſit.* 1.]

2 Cuiuſcunque capituli auctoritas, & poteſtas conſiſtit in maiori, & ſaniori parte, ita quod totum capitulum facere dicatur quod maior, & ſanior ipſius pars fecerit, *ex cap. Cum in cunctis, de his quæ fiunt,* &c. Sylueſt. *in Summa, verbo capitulum, num.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt.* 41. *art.* 1. aſſerens circa hoc in *art.* 2. priuilegia Clementis III. & Celeſt. III. pro Carthuſienſibus. Quæ regula in eo quod ad Regulares attinet, deficit, quod quando maior pars capituli delinquit, & propterea eſt ſua auctoritate priuata, tunc tota capituli poteſtas reſidet in minori parte, quæ non delinquit, prout notat Panormitanus *in capite primo, de his quæ fiunt*, Syluester, & Rodriguez, vt ſuprà, iuxta id etiam quod diximus *tom.* 5. *cap.* 15. *num.* 6. Maior, & ſanior pars ea vocatur quæ innititur maiori rationi, & pietati. Syluester *loco citato*, §. 1. *quæritur.* Rodrigu. *tom.* 3. *quæſt. Reg. quæſt.* 13. *art.* 9. Vnde videtur ad diſquirendum quæ ſit maior, vel ſanior pars, inquirere rationes, & motiua quæ habuerunt ſuffragatores ad aliquid faciendum. Hoc tamen ſolùm verum in geſtis publicis capituli, in occultis tamen prout ſunt electiones, cum Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 6. præcipiat vt fiant ſecretò, & vt eligentium nomina nunquam publicentur, conſequenter prohibet diſquiſitionem quæ antiquitus fiebat ad ſciendum ſi ſanior pars elegerit, ac perinde in electionibus maior pars erit ſanior pars, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 13. *num.* 10 & habent Tabiena *in ſumm. verb. electio* 1. *num.* 19. Caſtellinus *de elect. Canon. præl. cap.* 5. *num.* 49.

3 Non poſſunt Capitula quæcumque illa ſint ſtatuere aliquid quod ſit contra ius commune, vel Sacros Canones. Tum quia ita id habetur *in cap. quod ſuper his, tit. de maior. & obed.* Tum quia cum quæcumque capitula inferiora ſint Papæ non poterunt aliquid ſtatuere contra prædictum Ius commune, aut Canonicum, quod conditum eſt pro omnibus à Papa. Nauarrus *tom.* 1. *conſil. tit. de Conſtit. conſ.* 9 *n.* 14. Suarez *de legibus lib.* 4. *c.* 19. Caſtellinus *de elect. Canon. prælat. cap.* 1. *num.* 3. Vide infrà *num.* 6. [Et nota quod caſu quo

capitulum

capitulum aliquod, ſiue generale, ſiue prouinciale ſtatuta aliqua conderet contra ius commune, illa eo ipſo eſſent nulla, & irrita, niſi ex ſpeciali priuilegio Sedis Apoſtolicæ facta fuiſſent. Cum ſolùm Sedes Apoſtolica poſſit iuri communi derogare. Ita ſumitur ex Panorm. & Decio *in cap. Si duobus, de appellat.* Duardo *in Bulla Cœnæ, lib.1.cap.1.quæſt.1.num.2.* & Tamburino *de iure Abbat. tom. 3. diſp.3. quæſt. 2.* Et eſt deciſum à Rota coram Ludouiſio *deciſ.* 267. & aliis ab eo allegatis, & *in dec.* 103. *n.7. par.2. diuerſ.* Secus verò dicendum ſi hæc ſtatuta confirmata eſſent à Papa. Nec ſufficit à legato, vt volunt Gratianus *diſceptat. forenſ. cap.9.num.10.in fin.* & Tamburinus *ſuprà*, propter aliquas deciſiones Rotæ. Addit etiam ex præfata Rotæ deciſione coram Ludouiſio, quod hæc cõfirmatio Papæ debet eſſe in forma ſpeciali, non in forma communi.]

4 Poſſunt tamen ea omnia facere reſpectiuè, quæ tota Religio, tota Prouincia, vel totus Conuentus facere poſſunt. Ita ſcilicet vt capitula Generalia facere poſſint quæ totus Ordo, Prouincialia quæ tota Prouincia, Conuentualia, quæ Conuentus ipſi. Hoc enim conforme eſt tum iuri naturali, cum Capitula generalia conſtent ex ſupremo capite, & præcipuis membris totius Religionis, Prouincialia ex Capite, & præcipuis membris Prouinciæ, & Conuentualia ex Capite, & præcipuis membris Monaſterij: tum iuri poſitiuo communi: tum ſpeciali quorumcumque Ordinum.

5 Debent celebrari tempore, & loco à Regula, & conſtitutionibus Ordinum deſignatis. Pro quo vide dicta *tom. 1. cap. 15. num.* 19. Quoad horam tamen, quia fieri debent, extant duæ declarationes Sacr. Congregationis, quæ licet ad congregationes capitulares Eccleſiarum Cathedralium, vel Collegiatarum directæ videantur, comprehendunt tamen ob identitatem rationis Capitula Regularium. Prima eſt, *Congregationes capitulares debent fieri peractis diuinis Officiis, & præſertim Miſſa maiori.* Barboſa *in collect. Bullar. verb. Congregationes capitulares.* Secunda eſt ferè ad idem, explicatiua tamen prioris. *Congregationes capitulares haben. de non ſunt eo tempore, quo diuina officia celebrantur, niſi cauſa vrgens in aliud tempus differri non pateretur.* Barboſa *ibidem.*

6 Capitulum Generale in Religionibus, Dicta, ſeu Congregatio generalis omnimodam, & plenam auctoritatem habet. Tum ex iure communi, quia repræſentat totam religionem, tum ex Priuilegiis Summorum Pontificum diuerſis Religionibus conceſſis, præſertim Innocentij VIII. Ciſtercienſibus, Martini V. Eugenij IV. & Leonis X. Camaldulenſibus, Rodriguez *tom. primo quæſt. Regular. quæſt. quadrageſima prima, articulo ſecundo,* Suarez 4. *tom. de Relig. tractatu decimo, libro decimonono, capite primo.* Hinc primo condere poteſt leges, ſeu conſtitutiones totam Religionem obligantes, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num.* 90. Cum enim hæc poteſtas ſit in Religionibus, abſdubiè erit in capitulis, Dictis, ſeu congregationibus generalibus, quæ vt dixi ipſas Religiones repræſentant. Reſidet etiam hæc auctoritas in capitulo generali etiam ante electionem generalis, vt eo *cap. 18. num.* 90. diximus, quia Regulariter ſupponitur capitulum cum Præſide, vel Vicario Generali, ac per conſequens cum capite. Si autem caſus eſſet quo capitulum acephalum, ſeu ſine capite eſſet, Præſide ſcilicet, aut Vicario, tunc nec totam Religionem repræſentaret, nec leges condere poſſet. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 8. num.* 8. Quando autem capitulum cum generali præſenti ſit, ſi maior pars capituli concordet in lege ferenda, quamuis generalis diſſentiat, præualet ſententia capituli, & lex tenet, quia poteſtas adæquata eſt in capitulo, ſeu maiori illius parte, & generalis ſolùm eſt vnus ex habentibus ſuffragium. In quo differt capitulum generale comparatum cum ſuo generali à Concilio generali comparato ad Papam; nam cum generalis ſit ſubditus capitulo, etiamſi ipſe nolit, tenebit lex à capitulo facta: at verò cum Papa non ſit ſubditus concilio generali, ſed ſupra illud, non tenebit lex à Concilio facta, Papa renuente. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. num.* 4. Legibus autem, ſiue ſtatutis factis in capitulis generalibus parere debent omnes, etiam ipſi generales, non ſolùm propter dicta tom. 1. cap. 8. num. 21. ſed etiam quia vt modo dictum eſt, generales ſunt ſubditi capituli generalis, vt generalis, & ita ipſi obedire tenentur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 8. n.* 18. Non poſſunt capitula generalia ſtatuere aliquid contra ius commune, iuxta dicta de capitulis in communi ſuprà *n.* 3. cum Ius commune ſit à Papa, & capitula omnia Regularium inferiora Papæ ſint. Rodriguez *tom. 3. qq. Regul. q. 17. art. 20. §. nec contra hoc obſtat.* Peyrinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitut. Pyrrhi, §.* 4. Poſſunt tamen conſtitutiones Iuris communis declarare, & innouare, & vbi pœna deficit, apponere, vel augere. Quia hoc potius eſt adiuuare ius commune, quod licitum eſſe dicitur *in c. 1. de nou. oper. nunciat.* Peirinis *vt ſuprà.*

Poteſt item capitulum generale eligere generalem, ipſum deponere, punire, illius auctoritatem minuere, & augere. Hoc enim colligitur ex ſumma auctoritate capituli, & ex ſubiectione generali erga ipſum. Suarez 4. *tom. tract. 10. lib. 10. cap.* 4. Hinc etiam valdè probabile mihi eſt, poſſe tempore quo durat, omnes actus iuriſdictionis exercere quos generalis efficere poteſt, quod planè ſequitur ex ſuprema poteſtate generalis capituli, & de congregatione generali Societatis IESV docet idem Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. c. 4. num.* 15. licet vt idem Suarez *ibidem num.* 16. in vſu huius poteſtatis debeat capitulum conformare ſe conſtitutionibus Ordinum. Idem etiam mihi probabile eſt de quacumque etiam facultate, ſeu auctoritate Generalibus, & Collegis competenti, poſſe ſcilicet illum exercere capitulum, cum ſit ſuperius ipſo generali, & vt dixi *tom. 1. c. 18. n.* 3. ſi priuilegium conceditur prælato inferiori, cenſetur etiam conceſſum Superiori. [Electio autem generalis confirmatur à Summo Pontifice, vel ſpecialiter, vel propter priuilegia Religionum, vt colligitur ex noſtris conſtitutionibus *part. 4. c. 4. n.* 3. & habet Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub. 101. n.* 3. 8

Pertinet etiam ad capitulum, ſeu congregationem generalem eligere ſex Patres ex grauioribus Religionis, de quorum conſilio, & aſſenſu eiici poſſint profeſſi eiiciendi à Religione; ita enim decernitur à Sacra Congregatione Concilij in decretis *de Apoſtatis & eiectis*, ſub SS. D. N. Vrbano VIII. anno 1624. editis, quæ habentur 4. tom. Bull. inter conſtitutiones Vrbani *num.* 16. & de quibus diximus *tom. 1. c. 23. num.* 3. Neque enim licet Generali ſe ſolo profeſſos incorrigibiles eiicere, vt habetur in prædictis decretis, cum reuocatione quorumcumque priuilegiorum. Aduertit tamen Peirinis *tom. 3. priuil. Minim. in conſtit.* 10. *Vrbani VIII. §. 4. num.* 1. quod cum difficile valdè exiſtimatum fuiſſet generalem ſecum ducere ſemper prædictos Patres pro expulſione facienda, quando caſus occurriſſet, ſupplicatum eſſe Sacræ Congregationi pro remedio, ipſamque reſpondiſſe, poſſe generalem, vel Viſitatorem generalem in qualibet Prouincia in qua id opus fuerit aſſumere ſibi ſex ex Diffinitoribus illius, de quorum conſilio, & aſſenſu poſſet prædictos incorrigibiles eiicere, ita etiam nos idem diximus *tom. 1. c. 23. n.* 5. Verumtamen cum ipſe non afferat huiuſmodi decretũ declaratum, ſed ſolùm dicat id audiuiſſe à Religioſis fide dignis, qui tamen falli poſſent, non videtur ipſi credendum, præſertim quia anno 1635. proximè præcedenti cum Conſtitutiones 9

quædam cuiuſdam grauis Religionis SS. D. N. pro approbatione Apoſtolica oblatæ eſſent, Eminentiſſ. quidam Cardinalis, & Reuerendiſſ. alij Prælati quibus cura eas examinandi à ſua Sanctit. commiſſa fuit noluerunt ſimilem explicationem admittere, aut approbare, quo ſuſpecta valdè redditur declaratio illa S. Congreg. à Peirinis relata, & quæ habetur in noſtris conſtitutionibus *part.4.c.21. §.14.* nec ea vti nos poſſe credo, dum clarius de ea non conſtiterit. Rectè ergo in congregatione noſtrorum PP. Diſcalceatorum Hiſpaniæ cautum eſt, vt huiuſmodi expulſio non fiat niſi à Generali cum ſex Diffinitoribus. Conſtitut. PP. Diſcalceat. *part.3.c.7 n.11. & 13. adiunctio n.1.*

9 Non poteſt capitulum etiam generale noua ſtatuta arctiora, quæ ſimpliciter ſint ſupra Regulam Ordinis imponere. Quia vt dictum eſt *tom.1. cap.4. num.13.* votum Obedientiæ Religioſorum ſolum obligat illos ad ea quæ concernunt Regulam, ſiue explicitè, ſiue implicitè: quare ea quæ ſunt ſimpliciter ſupra Regulam, cum illam non concernant (hoc enim eſt eſſe ſupra illam, nam quæ concernunt non ſunt ſupra illam) non poſſunt præcipi à Prælatis Religionum. Angelus *verb. Religioſus, num.20.* Syluester *verb. Religio 6. quæſt.6.* Peirinis *tom.1. de ſubdito Religioſo, q.1. de obedientia, §.1.* Excipe quando Regula præcipiat (vt dicitur de Regula Minorum & conſtit. Societatis Iesv) obediendum eſſe Superioribus etiamſi ſupra Regulam aliqua præcipiant. Eo enim caſu id quod præcipitur eſt conforme Regulæ, iuxta dicta præd. *tom. c.4. n.13.*

10 Poteſt tamen generale capitulum Regulam iam collapſam, & relaxatam ad priſtinum ſtatum reſtituere obligando ſubditos ad obſeruantiam illius ſic reſtitutæ. Ratio eſt, quia hæc reſtitutio ſeu reintegratio Regulæ concernit ipſam, nec eſt ſupra ipſam, imò maximè concernens ipſam, iuxta dicta *tom.1. c.7. num.19. & 20.* Syluester *verbo Religio 6. quæſt.6.* Corduba *in expoſit. Regulæ S. Franciſci c.10. q.2. punct 6.* Peirinis *tom.1. de Religioſo ſubdito, q.1. de obedientia, §.3.*

11 Auctoritatem etiam habet capitulum generale reſtringendi, limitandi, imò etiam omnino tollendi in Religione vſum quorumcumque priuilegiorum Apoſtolicorum. Si enim, iuxta dicta *tom.1. c.18. num.56.* Prælati ipſi, generales maxime, id poſſunt facere, multò melius id etiam facere poterit capitulum generale quod eſt ſupra omnes Prælatos, præcipuè, quia horum priuilegiorum reſtrictio, moderatio, & ablatio conducere valdè poteſt ad Ordinis reformationem. Rodriguez *tom.1. quæſt. Regul. q.17. art.5.*

12 Poſſunt etiam capitula generalia matura diſcuſſione præmiſſa reſeruare in Religionibus caſus aliquos graues pro Religionis conſeruatione, aut conſcientiæ puritate. Ratio eſt, quia etſi Clemens VIII. in decreto pro reformatione caſuum anno 1593. prohibuerit ne Superiores Religionum poſſent alios caſus reſeruare præter quoſdam ſpecialiter relatos *tom.1. c.18. n.20.* tamen ipſemet Pontifex in eodem decreto permittit hanc facultatem reſeruandi alios præter dictos capitulis generalibus, & Prouincialibus, non quidem dando nouam poteſtatem capitulis ad id faciendum, ſed non auferendo eam quam iure communi, vel iuxta ſua priuilegia habebant. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.18. n.15.*

13 Debent Capitula generalia ſæpius celebrari, & licet in hoc ſeruari debeant conſtitutiones Ordinum maximè auctoritate Apoſtolica confirmatæ, ſtando tamen in iure communi videtur dicendum, generalia capitula celebrari debere de triennio in triennium, tum à ſimili de Conciliis Prouincialibus, quæ Concilio Lateranenſi *ſeſſ.10. cap.10.* & Trident. *ſeſſ.24. cap.2.* quolibet triennio præcipiuntur celebrari, tum vt crebrius quam fieri poſſet agatur de reformatione Ordinis, Regulæ obſeruantia, morum correctione, & controuerſiarum deciſione; hic enim præcipuus eſt finis celebrandorum Generalium Comitiorum. Rodriguez *tomo tertio quæſt. Regul. quæſt.47. art.2. & 3.* Vbi piè deplorat quod in capitulis generalibus, & prouincialibus omne tempus in electionibus, & prouiſionibus Prælatorum, & Officialium expendatur, & parum in iis quæ pertinent ad morum reformationem. Affirmans vlterius Generales, & Prouinciales in hoc negligentes non liberari à peccato mortali. Capitula autem generalia, in quibus parum, aut nihil de Ordinis reformatione agitur, ſed aliis negotiis, prætenſionibus ſcilicet Officiorum, graduum, & dignitatum, vix deberent celebrari. Neque enim pro eiuſmodi rebus graues expenſas fieri, aut longa itinera peragi conuenit Religioſis.

14 Ad generalia Capitula accedunt Congregationes aliquæ intermediæ, quæ aliquo modo generales dici poſſunt, vel quia conſtant ex eiſdem Gremialibus, vel ſaltem ex Definitoribus, ſeu Aſſiſtentibus generalibus. De iis autem nihil particulare dici poteſt, niſi quod, cum ſecundum ordinum ſtatuta habeant dictæ Congregationes eandem auctoritatem, ac generalia Capitula, eodem modo de illis philoſophandum eſt: ſi autem habeant minorem auctoritatem (quia maiorem habere non poſſunt) ex prædictis ſtatutis pendet notitia eorum ad quæ ſe poſſunt extendere.

15 Debent in quocumque generali Capitulo, Congregatione, Dieta, ſeu Conuentu Prælati Religionum monere ſuos ſubditos de iniuncta omnibus obſeruantia, & executione litterarum Apoſtolicarum, Conſtitutionum, & decretorum ad Sanctum Officium Inquiſitionis pertinentium, prout habetur ex decreto SS. D. N. Vrbani VIII. in generali Congregatione S. R. Inquiſitionis 24. April. 1633. Vbi prædictæ litteræ, Apoſtolicæ Conſtitutiones, & decreta continentur. Quod præcipitur ipſis Superioribus ſub pœna priuationis Officij ac vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurrendæ, ac aliis arbitrio S. ſuæ infligendis pœnis. Vide *tom.1. c.18. n.100.*

16 Gremiales ſeu Capitulares Patres Capitulorum, ſeu Congregationum generalium, qui vt in plurimum ſolent eſſe capita Prouinciarum, Prouinciales ſcilicet, Procuratores, vel alij ſimilibus nominibus vocati, eorumque Socij, ſeu Diſcreti debent habere conditiones aſſignatas *tom.1. cap.15. num. 4. & 5.* videlicet quod ſint clerici in ſacris conſtituti, liberi à cenſura, impedimento canonico, priuatione vocis, aut inhabilitate ad munus eligendi, non excommunicati maiori excommunicatione, ſuſpenſi ab officio, interdicti, aut irregulares. Nota tamen declaratum dici à Sacr. Congregat. pro Minimis Regularem ſuſpenſum à diuinis poſſe eligere, quia electio non pendet ab ordine, ſed à regularitate. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Regul.* 1. Item eligentes indignum priuantur poteſtate eligendi, *cap. cum in cunctis, de elect.* Præterea illi, qui per abuſum poteſtatis ſæcularis aliquem elegerunt priuati ſunt ea etiam vice poteſtate eligendi, *cap. quiſquis, de elect.* Syluester *in ſumma verbo Electio 1. quæſt.4.* Qui autem dicantur elegiſſe per abuſum ſæcularis poteſtatis, inferius declarabitur *n.47.* dum de electionibus quæ confirmandæ non veniunt ſermo erit.

17 Specialiter Socij, ſeu Diſcreti, qui ſimul cum Prouincialibus, aut Prouinciarum Superioribus Capitulorum generalium Gremiales ſunt, debent etiam prædictas conditiones habere. Item cum habere dignitates, vel perſonatus, quibus animarum cura non ſubeſt, ad minus requirat ætatem 22. annorum,

vt docet Concilium Trident. *ſeſſ.24.cap.12.* huiuſmodi autem Socij, ſeu Diſcreti perſonatus quidam ſint, ideo prædicta ætas pro ipſis eſt ad munus neceſſaria, maximè cum habeant vocem actiuam in electionibus, quæ ex eodem Trident. *ſeſſ.22. cap.4.* Ordinem Subdiaronatus requirit, qui ante prædictam ætatem non conceditur. Rodriguez *tom.1.quæſt.Regul.quæſt.15.art.2.* Non poſſunt illegitimi non habita prius diſpenſatione eligi in Socios, ſeu Diſcretos pro Capitulis generalibus. Ratio eſt non ſolum quia ſunt perſonatus, qui illegitimis concedi non poſſunt, iuxta *c.p.fin.de filiis preſbyterorum*, ſed etiam quia prædicti Socij, vel Diſcreti etiam debent habere vocem paſſiuam ad prælaturas, dignitates, & perſonatus Ordinis, quorum ſunt incapaces illegitimi, iuxta *cap.1.& fin. de filiis presbyterorum*, Rodriguez *tom.1.quæſt. Regular.quæſt.13. art.19.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitut.2. Iulij §.29. num.91.* Generaliter etiam prædicti Socij, ſeu Diſcreti eas habere debent conditiones ad id munus, quas ſingulorum Ordinum ſtatuta requirunt, quæ cùm ſint diuerſæ, nequeunt omnes dilucidari, ſufficiat ergo conditiones iure communi pro illis deſignatas recenſere. [Nota tamen huiuſmodi Socios Priorum, Guardianorum, &c. in aliquibus Religionibus ſublatos eſſe, vel propter inconuenientia, quæ oriri ſolent in Conuentibus circa ipſorum electionem. Vnde Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 5. Maij 1634. conceſſit Patribus Dominicanis Prouinciæ Sanctæ Catharinæ facultatem celebrandi Capitulum Prouinciale ſine prædictis Sociis. Apud plures etiam Religiones huiuſmodi Socij eliguntur per ſortes ex conceſſione Apoſtolica, prout fit in Congregatione Ciſtercienſium in Italia ex Gregor. XIII. & in Religione Canonicorum Regularium S. Saluatoris ex Sixto V. Sigiſmundus de Bonouia *de elect. dub.27. num. 5. & 6. & dub. 113. num. 2.* Qui modus eligendi ſocios mihi valdè placet ſi à Sede Apoſtolica approbatur, ad euitandum rumores qui in electionibus aliis contingere ſolent. Circa officium, ſeu munus horum ſociorum conſulenda ſunt ſtatuta Religionum, & Sigiſmundus *dicto dub.113.*]

18 Capitula prouincialia, ſeu Congregat. Prouinciales, eodem modo celebranda ſæpius ſunt pro Ordinis reformatione, regulæ, ac regularium obſeruantiarum perfectiori cuſtodia, morum reformatione, ac controuerſiarum deciſione, ſicut diximus de generalibus capitulis, iure quidem communi de triennio in triennium, iure tamen particularium Religionum, iuxta earum ſtatuta, & conſtitutiones. Vnde pari modo de illis reſpectiuè, ac de Capitulis, ſeu Congregat. Generalibus philoſophandum eſt. Poſſunt ergo condere leges, ſtatuta, & decreta perpetuò duratura pro Prouincia, obligantia Fratres omnes Prouinciæ, Prouincialem quoque, ipſum Prouincialem eligere, deponere, punire, ipſius auctoritatem minuere, & augere, omniaque facere, quæ ipſe prouincialis facere poſſet. Quæcumque priuilegia etiam Apoſtolica Fratribus conceſſa limitare, reſtringere, & etiam omninò tollere, reſeruare caſus aliquos propter grauia crimina. Non tamen imponere noua ſtatuta arctiora, quæ ſimpliciter ſint ſupra Regulam. Nec præcipere, aut ordinare aliquid contra ius commune, bene tamen illud declarare, & innouare, ac pœnas adiungere. Quæ omnia à ſimili conſtant ex dictis de auctoritate capitulorum generalium.

19 Eiicere autem profeſſos etiam incorrigibiles, aut deſignare Patres, de quorum conſilio eiiciantur, non eſt munus prouincialis capituli, nec ad hoc pertingit eius auctoritas. Etſi enim propter varia Religionum priuilegia id olim facere poſſet, modo tamen omnia prædicta priuilegia reuocata, & annullata ſunt à Sac. Congreg. Concilij in decretis de apoſtatis, & eiectis ſuprà relatis, vbi totum hoc negotium remittitur ſoli Generali de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in ſingulis capitulis, vel Congreg. generalibus, iuxta dicta ſuprà *num.8.*

Habent item capitula prouincialia Religionum in Indiis auctoritatem dandi licentiam ſuis Fratribus, vt officium Parochi exerceant, Sacramenta miniſtrando, &c. in quo etiam includitur facultas prædicandi, ſepeliendi Indos, aſportandi eorum corpora cruce alta, & habendi ſcholas puerorum. Sic enim conceſſit Pius V. ad inſtantiam Philippi XI. Hiſpaniarum Regis. Rodriguez *tom. 1.quæſt.Regul.quæſt.35. art.1. & quæſt.41. art.1.* Vbi etiam de aliis priuilegiis Capitulorum Prouincialium Mendicantium in illis Indiarum partibus, quæ non refero, quia dubium mihi eſt, an ea ſint viuæ vocis oracula conceſſa, quia ſi talia ſint, nihil hoc tempore valent. 20

Poſſunt etiam generalis, & prouincialis cum capitulis generalibus, prouincialibus, ſeu intermediis iuxta tenores priuilegiorum ſuis Ordinibus conceſſorum, ſi talia illis fuerint ante tempora Gregor. XIV. conceſſa, vſu recepta, nec reuocata, cum illegitimis diſpenſare ad honores, gradus, & dignitates obtinendas, cum illis tamen quos ſuffragantibus meritis dignos iudicauerint. Ita enim conceſſit ipſe Gregor. XIV. anno 1591. in Bulla *Circumſpecta*, in 2. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num. 3.* Cùm enim Sixtus V. Conſtitutione *Cum de omnibus*, anno 1587. edita, quam aliquatenus moderatus eſt ſequenti anno alia Conſtitutione *Ad Romanum*, illegitimos ad gradus, honores, & dignitates inhabiles declarauerit, nec poſſe cum eis diſpenſari niſi à ſola Sede Apoſtolica, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis Religionibus conceſſis, poſtea Gregor. XIV. has Sixti Conſtitutiones modo dicto moderatus eſt, vt etiam dictum manet *tom. 1. capite 18. num. 60.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 13. artic. 6. & 9.* [Fauet Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub. 76. num 4.* vbi etiam *num. 5.* quid intelligatur nomine intermedij capituli.] Nomine autem capituli generalis, prouincialis, ſeu intermedij capituli probabile eſt non intelligi totum capituli corpus, ſeu omnes Gremiales, ſed ſolum Definitorium, tum quia quod Definitorium agit à toto capitulo actum dicitur, tum quia cum diſpenſatio cum illegitimis negotium ſit requirens ſecretum, cum eius reuelatio aliquando infamiam, & ſcandalum parturire ſoleat, credi oportet nomine capituli, cum quo generalem, vel prouincialem diſpenſare poſſe cum illegitimis vult Pontifex, intelligi poſſe ſolum Definitorium. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 13. art. 9.* Electo autem aliquo illegitimo in Prælatum, vel ſimile officium in aliquo capitulo generali, prouinciali, vel intermedio, ſi ibi ſit generalis, vel prouinciales potentes illum habilitare, habilis, & diſpenſatus ſaltem in foro conſcientiæ debet reputari ipſa electione, ſi eligentes ſciant eum eſſe illegitimum. Ratio eſt, quia eum eligere illegitimum in Prælatum non præmiſſa diſpenſatione ſit peccatum mortale, credendum eſt electores cum illum eligunt, cum ipſo diſpenſare in tali impedimento, ne dicamus ipſos peccaſſe mortaliter. Rodriguez *tom.1.quæſt.Reg. quæſt.13. art.6.* Port. *in dub. Regul. verb. illegitimus, num.7.* In foro autem externo nec illegitimum iſtum manere diſpenſatum, nec electionem validam eſſe, tenent plures, propter differentiam quæ eſt inter Papam, & Prælatos inferiores; nam Papa præbens aliquid ei quem ſcit iure humano ad id inhabilem ipſo facto ſine expreſſione diſpenſationis, cenſetur habilis, non ſic Prælati inferiores. Nauarr. *in Man. cap. 25. num.74.* Rodriguez *tom.2. quæſt.Regul.quæſt.13. art.16.* 21

Rem tamen aliorum iudicio relinquo, inclinor enim valde ad credendum prædictum illegitimum etiam in foro externo manſiſſe diſpenſatum tacita, & virtuali diſpenſatione, alias dicere cogeremur in foro externo peccaſſe mortaliter electores qui eum ſcientes eſſe illegitimum in Prælatum elegerunt. Quomodocumque autem diſpenſatio fiat cum illegitimo, requiritur cauſa rationabilis, puta quod ſit nobilis, litteratus, bonus Religioſus, vtilis Religioni, &c. Tum ex verbis Gregor. XIV. adductis, *ſuffragantibus meritis*, quo denotat ſine meritis cum eo diſpenſari non poſſe, tum ex generali regula, quod ad diſpenſationem ſemper requiritur cauſa, vt dictum eſt *tom.1.* Videtur etiam requiri quod ipſe illegitimus explicet qualitatem illegitimitatis, ſi videlicet ſit ſpurius, naturalis, ſacrilegus, inceſtuoſus, quia iſtæ conditiones poſſunt faciliorem, & difficiliorem reddere diſpenſationem. Rodriguez *tom.1. qq. Regul. q.13. art.17.* Portel. *in dub. Regul. verb. illegitimus, n.11.* referens etiam Mirandam. An vero ipſi Prælati ſine Capitulis prædictis poſſint cum illegitimis diſpenſare, vide dicta *tom. 1. cap.18. num. 60.* & nota Portellum *in dub. Regul. verb. illegitimus, num.9. & 10.* afferre aliqua priuilegia pro parte affirmatiua. Sed de illis parum curandum, quia forſan ſunt viuæ vocis oracula quæ his temporibus nihil valent, tum quia eſto non eſſent talia, reuocata ſunt à Sixto V. in prædictis Conſtitutionibus, & moderata à Gregor. X I V. in Conſtitutione allata, quatenus ſolum permittit vſum illorum in Capitulis, & cum Capitulis, vt dictum eſt. Vide Rodrig. *tom.1. qq. Regul. quæſt.13. art.6.*

22 De Congregationibus Prouincialibus intermediis iudicandum eſt, ac de Congregationibus generalibus etiam intermediis, & habent eandem, ſimilem, maiorem, vel minorem auctoritatem cum Prouincialibus capitulis, iuxta diuerſorum Ordinum diuerſa ſtatuta, & Conſtitutiones.

23 Debent in quocumque Capitulo Prouinciali, Congregatione, Dieta, vel Conuentu Prælati Religionum monere ſuos ſubditos de obſeruantia, & executione litterarum Apoſtolicarum, & conſtitutionum, ſeu Decretorum ad S. Officium Inquiſitionis pertinentium, ſub pœnis ſuprà *num.15.* aſſignatis, prout habetur ex decreto SS. D. N. Vrbani ibidem relato.]

24 Capitulum etiam conuentuale, illud ſcilicet quod celebratur ab immediato Prælato Monaſteriorum cum Fratribus illius eam auctoritatem, & poteſtatem habet, quam ipſi concedunt Conſtitutiones, & conſuetudines Religionum. Iure tamen communi loquendo hæc competunt illi. Primò, confunditur cum nomine Conuentus, itavt quandoque promiſcuè nominentur, quamvis rigoroſè loquendo Conuentus dicatur Religioſorum, Capitulum verò ſæcularium. Cardin. *de rebus Eccleſ. non alien. & in Clem. 1. §.1.* Ioan. Bertachinus *1. part. Repert. verb. Conuentus.* Ex quo infertur poſſe id totum facere Capitulum conuentuale quod facit conuentus, præſertim cum conſtet ex nobiliori parte Monaſterij. Deinde Capitulum hoc congregare pertinet ad Superiorem, Priorem ſcilicet, vel digniorem, aut antiquiorem. Bertachinus *vt ſuprà, verb. Capitulum.* Poteſt fieri ex duobus, vel tribus tantum Fratribus. Gloſſa *10. quæſt.1. cap.1. verb. Congregatio*, Bertachinus *vt ſup. verb. Collegium, num.70.* Sine Prioris ſui conſenſu contrahere, vel aliud facere non poteſt. Ioan. Andr. *in cap. cum omnes, de Conſtit.* Paulus de Caſtro *in l.1. §. in filij, ff. ad Trebell.* Succedit Prælato in adminiſtratione, & eſt illius ſucceſſor. Ioannes de Imola *ſuper Clem. de procuratoribus, n.12.* Spectat ad Præſidem Capituli Conuentualis legere, & exponere Regulam Ordinis etiam vulgari ſermone propter iunio-res. Ita enim ſupponitur *in Clement. ne in agro, de ſtatu Monach.* verbis adductis *c.2. n.31.* De aliis autem circumſtantiis, loco ſcilicet, vel tempore celebrandi Capitulum hoc Conuentuale, qui poſſint, vel non eidem intereſſe, de culpis Fratrum in ipſo diſquirendis, & animaduertendis, tum ex dictis, & dicendis de Capitulis Generali, & Prouinciali, tum ex particularibus Religionum Regulis, Statutis, & Conſtitutionibus, ſeu etiam legitimis conſuetudinibus ipſorum deſumi poteſt quid dicendum.

25 Pro electionibus quæ regulariter fieri ſolent in Capitulis, ſeu Congregationibus Generalibus, Prouincialibus, ſeu localibus, attendenda ſunt quæ *tom.1. cap.15.* dicta manent, quia tamen electiones per ſcrutinium quaſi communes ſunt in omnibus Religionibus, maximè poſt Concil. Trid. & huiuſmodi electionum conditiones aſſignatæ ſunt *in cap. Quia propter, de elect.* ideò accuratius illas debemus expendere, & quæ ex illis ſubſtantiales ſint enucleare. Maximè quia, quæ iure Pontificio decernuntur in Titulo *de electione, & electi poteſtate*, circa electionem Canonicam Prælatorum Eccleſiaſticorum veniunt obſeruanda in electionibus prælatorum Regularium. Suarez *tom.4. de Relig. tract.8. lib.2. c.5. n.1.* Caſtel. *de elect. canon. Prælat. c.1. n.1.*

26 Textus autem dicti *cap. Quia propter de elect.* ſic ſe habet. [Quia propter diuerſas electionum formas, quas quidam inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent Eccleſiis viduatis, ſtatuimus, vt cum electio fuerit celebranda præſentibus omnibus qui debent, & volunt, & poſſunt commodè intereſſe, aſſumantur tres de Collegio fide digni, qui ſecretò, & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant, & in ſcriptis redacta mox publicent in communi, nullo prorſus appellationis obſtaculo interiecto, vt is collatione habita eligatur, in quem omnes, vel maior, & ſanior pars Capituli conſenſerit.]

27 Ex quo habetur ad electionem per ſcrutinium de qua in prædicto *cap. Quia propter*, multa eſſe neceſſaria. Primum, quod fiat per congregatos in vnum, neque enim ſufficit, vt quolibet in ſua camera exiſtente fiat electio. Colligitur ex illis verbis, *præſentibus omnibus.* Secundum quod ſcrutatores aſſumantur per Collegium, non enim debent ſe ingerere, quia ſic redderentur ſuſpecti. Colligitur ex illis verbis *Aſſumantur tres de Collegio.* Tertium, quod ſcrutatores aſſumantur tres, & non pauciores. Quia in textu dicitur *Aſſumantur tres.* Quartum, vt dicti ſcrutatores ſint de Collegio. Id enim exprimitur in textu *de Collegio.* Quintum, vt ſingulorum electorum vota exquirantur ſecretè. Id enim etiàm exprimitur illis verbis: *Qui ſecretò, & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant.* Sextum, vt inquiſitio fiat *ſigillatim*, ita ſcilicet vt non accedant ſuffragatores bini, aut terni, ſed ſigillatim, quia hoc verbū *ſigillatim* habetur in textu. Septimum, vt vota omnium exquirantur. Id enim denotat verbum illud textus *vota cunctorum.* Octauum vt vota exquiſita redigantur in ſcriptis publicis, aut priuatis. Hoc enim denotatur illis verbis, *& in ſcriptis redacta.* Nonum, vt vota ſcripta in communi, id eſt in Capitulo publicentur. Sic enim dicitur in textu, *mox publicent in communi.* Decimum vt iſta publicatio votorum fiat *mox*, id eſt in continenti, nullo actu contrario interueniente poſt ſcripturam, & poſtquam vota fuerint redacta in ſcriptis, ſiquidem illa particula *mox* habetur in textu. Vndecimum, quod facta votorum, & ſuffragiorum publicatione ſtatim fiat collatio ſuffragiorum reſpectu numeri, meriti, & zeli. ad inquirendum quiſnam haberet maiorem, atque ſaniorem ſuffragiorum partem, quia dicitur in textu, *vt is*

collatione

collatione habita. Duodecimum, vt dicta collatio fiat mox poſt ſuffragiorum publicationem, nullo actu extraneo intermiſſo, vt vult Gloſſa in dicto capite *Quia propter.* Terriumdecimum, vt collatione facta fiat electio per vnum nomine Capituli. Hoc enim indicatur in textu dum dicitur, *vt is collatione facta eligatur.* Quartumdecimum, vt electio ſupradicta ſtatim poſt collationem fiat, nullo actu extraneo interueniente. Sic enim videntur intelligi verba illa *is collatione facta eligatur.* Quintumdecimum, vt electio fiat de eo, in quem maior, & ſanior pars totius Capituli conſenſerit, vt exprimitur in textu. Decimumſextum, vt electio ſit verbalis, neque enim alio modo videtur poſſe intelligi textus. Decimumſeptimum, vt dicta electio ſolemniter publicetur. Hoc enim etiam inſinuant verba textus. Decimumoctauum, vt ſeruetur ordo prædictorum ſucceſſiuè per ordinem vt numerata ſunt, alias non valeat electio. Neque enim ſine cauſa textus prædicta omnia modo prædicto deſcribit. Ita habet Panormitanus in dicto *cap. Quia propter*, quem ſequitur Sylueſter *in Summ. verb. electio 2. num.12* & recentiores præſertim Miranda *tom.2. Manual. Prælator. quæſt. 23. artic. 29.* Qui omnes, Panormitanus præſertim, & Sylueſter, volunt has omnes conditiones ſubſtantiales eſſe etſi aſſignent alias non ſubſtantiales, ſcilicet primam, quod electioni præfigatur dies; ſecundam, quod ſcrutatores ſint fide digni, tertiam, quod fiat electio in Eccleſia de cuius Prælato fit electio: quartam, quod fiat poſt ſepulturam prædeceſſoris.

28 Circa quæ aliqua animaduertenda ſunt, primum, diſpoſitionem huius capitis comprehendere etiam electionem omnium Prælatorum Regularium, vt dictum eſt, eis enim mortuis, vel deficientibus Eccleſiæ illorum dicuntur viduatæ, & ſine paſtore, *cap. ne pro defectu, de elect.* Deinde circa illam conditionem de aſſumptione trium, ſufficienter ſaluari ſi tribus antiquioribus Capituli hoc munus committatur vſu, & conſuetudine Religionis, non deſignatione, aut nominatione, prout in noſtra Religione in praxi ſeruatur. Item circa illa de tribus tantum ſcrutatoribus aſſumendis, non videri de ſubſtantia electionis quod ſint tantum tres, ſed poſſe eſſe quatuor, cum per hoc nihil fiat contra finem legis: cui ſententiæ fauent duæ declarationes Sacræ Congregationis Cardinalium, quas affert Suarez *quarto tomo de Relig. tract.8. lib.2. cap.5. num.10.* Item circa illas conditiones de votis ſingulorum ſecretè exquirendis, & ſcribendis, notandum duobus modis accipi poſſe, primo vt electores coram ſcrutatoribus voce proferant, quem eligunt, & ipſi ſcrutatores, vel aliquis illorum id ſcribat, ſecundo, vt vnuſquiſque eligentium ſecretò ſcribat, vel ſcriptum deferat ſuum votum ad ſcrutatores. Licet autem prior modus conformior ſit deciſioni *cap. Quia propter*, verba enim illa, *vota cunctorum diligenter exquirant, & in ſcriptis redacta mox publicent*, eum denotare videntur, & per conſequens in praxi obſeruari poſſit, nihilominus poſterior modus conformior eſt decreto Concilij Tridentini *ſeſſione vigeſimaquinta, cap.6.* vbi electionem Prælatorum dicit fieri debere *per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur*; magis enim ſecreta, & minus publicationis periculo expoſita erunt vota, ſi vnuſquiſque ſuum votum ſcribat charactere aliquantulum immutato. Vnde iſte modus etiam in praxi obſeruari poteſt, prout in aliquibus Religionibus fit. Præterea circa publicationem votorum, debere fieri ab ipſis ſcrutatoribus, vel ab vno aliis conſentientibus. Circa conditionem de collatione ad ſciendum quæ ſit maior, vel ſanior pars, notandum quod cum Concil. Tridentin. vt ſupra requirat, *vt nomina eligentium nunquam publicentur*, & collatio de ſaniori parte non poſſit fieri ſine publicatione eligentium, ideò ſemper maiorem partem præſumendam ſaniorem. Circa 13. de electione facienda per vnum nomine Capituli, cum non exprimatur quis debeat eſſe ille vnus, quidam dicunt, eſſe ſcribam, alij vnum de ſcrutatoribus, alij verò, quod probabilius eſt, Capituli Præſidem, vel primam vocem habentem, etenim veluti ex natura rei ad illum videtur hoc munus ſpectare. Debet autem is dicere: *Ego nomine omnium eligentium eligo te N. in Prouincialem, Priorem, &c.* hoc enim eſt conformius textui, & ita præceptum obſeruari in Capitulis Prouincialibus Ordinis noſtri à Reuerendiſſ. Generali Theodoro Stratio. Vbi autem legitima conſuetudine id non fuerit in vſu, licet ratione talis & legitimæ conſuetudinis permitti poſſit, introduci tamen debet propter deciſionem prædicti capitis *quia propter*, & etiam capitis *ſicut, de elect.* De his omnibus Suarez 4. *tom. de Relig. tract.8. lib.2. c.5.* Quibus addendum quod cum in prædicto *cap. Quia propter*, nihil dicatur de modo, quo ſcrutatores debeant ferre ſuffragia, credendum eſt eodem modo, ac alios ſuffragatores id facturos, ita tamen, vt ad inuicem munus ſcrutatorum exerceant.

Ideò autem in prædicto capite mentio non ſit 29
de habilitate, ſeu capacitate eorum, qui ſuffragia habent in Capitulo, quia ex aliis iuribus conſtat eos debere eſſe habiles, & liberos ab omni impedimento, cenſura, vel inhabilitate, de quo *tom.1. cap.15.* Pro cuius maiori luce, & quia circa hoc ſæpius controuerſiæ, & contentiones in electionibus oriri ſolent, notandum primò, quod quando, ſiue vnus, ſiue plures inhabiles ad electiones admittuntur ignoranter, valida eſt electio, etiamſi poſt illam conſtet de eorum inhabilitate; in hoc enim tenet regula illa *vtile per inutile non vitiatur*, & altera, *factum legitimè retractari non debet, licet caſu poſtea eueniat à quo non potuit inchoari*, de Regul. iuris Regul. 75. præſertim quia cùm in negotiis vniuerſitatis tota poteſtas reſideat in his qui habiles ſunt, ideo quamvis alij inhabiles ignoranter admiſceantur, ii qui habiles ſunt, totum Capitulum, & legitimum repræſentare poterunt. Innocent. *in cap. illa, num.2. de elect.* Imola *numero quarto*, Hoſtienſis *column. prima*, Suarez *quarto tomo de. Relig. tractatu octauo, libro ſecundo, capite quarto, num.9.* Similiter quando admittuntur prædicti inhabiles maiori parte Capituli illorum inhabilitatem ſciente, ſed eſt poteſtas in Capitulo ad diſpenſandum cum illis, etiam eſt valida electio, quia cenſendi ſunt virtualiter diſpenſari ab ipſo capitulo, ac per conſequens validè elegiſſe. Ad quod deſeruit doctrina tradita *tom.1. c.18. n.63.* de Prælato conferente alicui illegitimo aliquod officium; ſciens enim ſubditum habere tale impedimentum, & conferens officium, cenſetur ſuper illo diſpenſare, ſi poteſt. Sic enim videtur dicendum in præſenti. Quando verò à maiori parte Capituli inhabilitatem ſciente, nec potente ipſo Capitulo ſuper inhabilitate diſpenſare admittuntur iſti inhabiles, tunc irrita eſt electio, quia tunc habiles non cenſentur voluiſſe eligere ſine dictis inhabilibus. Innocentius, Imola, Hoſtienſis allati, Sylueſter *verb. electio 1. n.17. in fine.* Scio aliquos velle hoc ſolùm verificari in caſibus à iure expreſſis, ſcilicet de excommunicato *in cap. fin. de procur.* & de laico *in cap. Maſſana, de electionibus.* Sed verior, & communior ſententia eſt, quod in omni caſu electio in qua ſcienter admittuntur inhabiles modo dicto eſt irrita, & nulla.

Nullus tamen elector poteſt, aut debet excludi ab 30
electione

electione ſub prætextu alicuius inhabilitatis, delicti, aut cenſuræ, etiam cauſa pendente, niſi prius fuerit ſententialiter condemnatus. Ante ſententiam enim in foro externo pro habili habetur. Hoſtienſis, Ioannes Andreas, & Felitius *cap. minimè, de accuſ.* Caſtellinus *de elect. canon. Prælat. cap.5. num.1.* [Nec Præſes Capituli, aut quicumque alius ſuperior poteſt id facere propter cauſam ſibi ſoli cognitam. Propter eandem rationem. Rodriguez *tom.2. quæſt.21. art.11.* Sigiſmundus *dub.95. num.8.*] Peccabit tamen elector qui inhabilitate aliqua quantumvis occulta affectus accedit ad electionem ab illa inhabilitate non diſpenſatus, iuxta dicta *tom.1. cap.15. num.5.* Quare ſi dum tempore faciendæ electionis, interrogante Præſide electores an ſciant aliquem ex illis habere aliquem defectum, vel impedimentum, propter quod nequeat eſſe de gremio Capituli, aliquis opponat alij aliquam inhabilitatem, debet, quantum tempus permiſerit, fieri inquiſitio de ea, & ſi confeſſione, vel euidenti probatione conſtaret veram eſſe oppoſitionem, ſtatim debet eiici à Capitulo talis inhabilis, ſi ſine ſcandalo fieri poteſt. Si autem conſtaret certò inhabilitatem illi electori oppoſitam, falſam, vel nullam eſſè, retinendus eſt in gremio ſic accuſatus. Quando verò res eſt dubia, cum in dubiis iuuet poſſeſſio, & fauendum potius ſit reo, quàm actori, admitti poteſt, & debet, cum proteſtatione tamen facta illi, quod ſcilicet admittitur ad eligendum, ſi & in quantum appareat poſtmodùm eum debuiſſe admitti. Panormitanus *in cap. Cumana, de elect.* Syluest. *in Summ. verb. electio 1. quæſt.15.* Peyrinis *tom.1. de ſubdito, quæſt. de obedientia, cap.31. §.6. concl.2.* plures alios referens. Idem dicendum quando inhabilitas obiecta eſt certa, ſed eſt ſcandalum ſi eiiciatur talis inhabilis; tunc enim admitti poteſt cum ſimili proteſtatione, vt habent præfati auctores; non tamen ſine illa, ne videatur ſcienter admiſſus, & ſic corruat tota electio. Syluest. *ibid.* Vide dicta *tom.1. cap.15. num.7.*

31 De Præſide tam Capitulorum, quam electionum, quæ in ipſis fieri ſolent, præter dicta *tom.1. cap.15.* illud addendum, ad ipſum tanquam caput, & Superiorem in Capitulo ſpectare dirigere Gremiales ad electiones legitimè faciendas, maximè iuxta decreta Clementis VIII. confirmata à Sacra Congregatione Concilij ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano Octauo, quæ ſunt huiuſmodi. [Vt omnis officiorum ambitûs occaſio præcludatur caueant omnes à directa, vel indirecta vocum, ſeu ſuffragiorum procuratione, tam pro ſeipſis, quam pro aliis, cum in Capitulis locorum, tum in cæteris, præſertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, ſeu alibi. Quicumque ſecus fecerit, præter alias pœnas, & cenſuras hactenus contra huiuſmodi ambientes inflictas, quas in ſuo robore permanere volumus, in pœnam priuationis officiorum quæ obtinent eo ipſo incidant, & ad futura quæcumque pariter inhabiles habeantur, ſuper quo cum eis diſpenſari à nemine poſſit niſi à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, & pro qualitate culparum grauiùs etiam plectantur. Porrò ſupradictas omnes pœnas ad complices, ac ſimpliciter ſcientes, & non reuelantes extendimus.

32 Hoc tamen decreto, & aliis ſimilibus non obſtantibus, iuxta dicta *dict. c.15. num.24.* expediens erit, & ſæpius neceſſarium pro bona directione electionis, ad quam procurandam Præſides præcipuè tenentur, vt electores inſtruant, moneant, & hortentur modeſtè, charitativè, & religioſè, eis etiam ſuauiter ſuadendo, & inducendo ad eligendum perſonam digniorem Capituli, ipſius virtutes veras, & regimini neceſſarias oſtendendo, hoc enim facientes rem Deo gratam, & valde vtilem Religionibus, nec contrariam prædictis decretis, aut aliis ſimilibus, facient. Caſtellinus *de elect. cap.3. num.6.* [Nota tamen quod quamvis electores non teneantur ſtare atteſtationi, ſiue teſtimonio Præſidis quantum ad maiorem, vel minorem idoneitatem eligendorum, maximè ſi eis conſtat contrarium, vel credunt illum ignorantia, vel paſſione duci; in re tamen dubia poſſunt cum ipſo conformari, vtpote perſonæ qualificatæ & melius informatæ de eligendorum qualitatibus, & quia quoad hoc punctum de maiori idoneitate ſufficiunt leues probationes, & ſuſpiciones. Ita Sigiſm. *ſup. dub.95.* ex Rotæ deciſionibus.]

Item ibidem [In Superiorum, & officialium om- 33
nium electionibus forma præſcripta à Sacro Concilio Tridentino, & Ordinis Conſtitutionibus inuiolabiliter ſeruetur, iurentque electores ſecundùm veritatem cuiuſque conſcientiæ probiores, ac magis idoneos ſe electuros, ac propterea priuſquam ad electionem deueniatur, in primis, & ante omnia prælegantur Conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum. Ad officia, gradus, & prælaturas illi præcipuè eligantur qui poſſint, & conſueuerint Regulas Ordinis, & Conſtitutiones obſeruare, præſertim quæ pertinent ad ſeruitium Chori, ac veſtitum, & victum communem. Eligantur in Capitulo Generali, vel Prouinciali aliquot graues, & periti ex Fratribus cuiuſlibet Prouinciæ, ſaltem tres qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confeſſiones etiam ipſorum Fratrum ac lectores publicos diligenter ſimul examinent, priuſquam probentur, & ad huiuſmodi miniſteria admittantur. Horum etiam curæ ſit examinare, & probare tam quoad doctrinam, quàm mores promouendos ad quoſcumque Ordines, in quo ſeruetur decretum Congregat. Interpretum S. Concilij Tridentini hac de cauſa nuper editum, & promulgatum.

Similiter, quia iuxta Concilij Trident. decretum 34
ſeſſ.25. cap.6. electiones fieri debent *per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur*, Præſidis munus eſt curare vt electio omninò ſecretè fiat. Vt enim prædicto *tom.1. c.15. n.17.* dictum manet, ipſi ſuffragatores aſtringuntur præcepto nunquam publicandi ſua vota etiam electione finita, & ſi conſentiente Capitulo, vel vnus electorum publicè ſuum votum manifeſtaret, electio irrita redderetur. Vnde prudenter in aliquibus Religionibus, vt in noſtra (præcipiente Reuerendiſſimo Theodoro Stratio Generali) cautum eſt, vt electione finita ſchedulæ votorum ſtatim comburantur, ne ex charactere cognoſci poſſit ille qui votum dedit: imò etiam conditio hæc comburendi ſchedulas poſt factum ſcrutinium videtur eſſe tam neceſſariò requiſita, vt defectus illius irritet electionem, propter declarationem Pij V. apud Rodrig. *tom.2. Bullar. poſt Bullas Pij V. inter viuæ vocis oracula ipſius n.4.* Caſtel. *de elect. canon. Prælat. c.4. n.62.*

Præcipuè tamen Præſidis munus eſt curare, vt ele- 35
ctiones omnino liberè fiant, de quo *tom.1. cap.15. num.21.* Vnde Præſes qui poſt vota recepta credens electum eſſe aliquem qui ſibi non placet, iubet vt ad aliam electionem procedatur, peccat grauiter mortaliter, contra deciſionem *cap. Quia propter,* relati, vbi præcipitur, vt facta collatione ſuffragiorum fiat electio, id eſt, vt ſtatim poſt ſuffragiorum collationem vnus nomine Capituli eligat illum in quem omnes, vel maior pars ſuffragatorum conuenerunt. Nauar. *lib.1. conſil. titul. de elect. conſil.5.* Portell. *in reſponſionibus moralibus, part.2. caſu 16.* Imò in tali caſu tenetur Præſes ad reſtitutionem damni illati electo, cum ratione ſuffragiorum haberet ius ad illam dignitatem, ſeu officium, de quo fiebat electio.

Rebellus

Rebellus *de oblig. iuſtit.* 1. *part. lib.* 3. *q.* 2. Portellus *vt ſuprà.* Similiter grauiter peccabit Præſes qui ante electionem dixerit ne dentur ſuffragia tali Religioſo, quia non eſſet illum confirmaturus. Hoc enim manifeſtè eſt contra libertatem electionis. Portell. *etiam vt ſuprà.* Pariter Præſes qui in electione aliqua vtitur precibus importunis, promiſſionibus, aut verbis aſperis, vt eligatur verbi gratiâ Petrus, grauiter peccabit, & electio nulla erit. Quia preces importunæ maximè Superioris, promiſſiones, & ſimilia cauſant inuoluntariam electionem, Sanch. *lib.* 4. *de matrimonio, diſp.* 10. *num.* 2. *& diſp.* 7. *num.* 5. 6. *& ſeq.* Portellus *etiam vt ſuprà.* Item ſi paciſcatur cum electoribus quod ſi eligatur Petrus, verbi gratia, præſes condonabit & non puniet culpas quorundam qui puniri debebant, peccatum ſimoniæ committet, quia eſt promiſſio rei temporalis, ſcilicet remiſſionis pœnæ, pro re ſpirituali, ſcilicet voto, vel ſuffragio. Suarez *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 37. Leſſius *de iuſt. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 21. *num.* 19. Portellus *vt ſuprà.* Præterea ſi faciat pactum cum aliquo dicendo, Da tu huic ſuffragium, & ego illud tibi dabo, ſimoniam committit: ſit enim clara pactio, ſeu conuentio in materia beneficiorum, ſeu quaſi beneficiorum, qualia ſunt Prælaturæ in Religionibus, quod iure Canonico veluti ſimoniacum eſt prohibitum, iuxta dicta *tom.* 1. *c.* 15. *num.* 19. Excuſari tamen poteſt ſi illa ſolùm dicantur non per modum pacti, ſed per modum demonſtrationis rei futuræ faciendæ gratioſè, & non ex conuentione. Rodrig. *tom.* 3. *qq. Regul. q.* 63. *art.* 4. Portellus *in dub. Regul. verb. ſimonia, num.* 1. Quo ſenſu, & non alio intelligi poteſt id quod docent aliqui in contrarium. Quos tacito nomine refert, & ſequitur Sanchez *tom.* 1. *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 44. Sed neque huiuſmodi oblationes rei futuræ admitti debent, tum quia ſimoniam ſapiunt, tum quia ſubornationis ſpeciem præſeferunt, illis enim alliciuntur Religioſi ad dandum ſuffragium aliis, quod alias non facerent. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tractatu trigeſimoſeptimo, different. vigeſimaprima, numero primo.* Diana *tractatu ſecundo, de dub. Regul. reſolut.* 126. Facilius tamen permitti poſſunt in præſidentibus capitulorum, ſi fiant non per modum pacti, vt dictum eſt, nec per modum ſubornationis, ſed ad ſedandos animos quorundam, & procurandum quietè, & pacificè digniorum electiones. Vt ſi prædicti præſides ad quos ſpectat dirigere electores ad digniorum electionem alicui renuenti dare ſuffragium digniori dicant, Da huic votum pro hoc officio, quia in alia occaſione tibi prouidebitur, vel tui cura habebitur, &c.

36 Propter prædictam cauſam, videlicet conſeruandæ omnimodæ libertatis in electionibus, dubitant aliqui an licita ſit conſuetudo quarundam Religionum, quod ſcilicet Generales, vel eorum Commiſſarij aſſiſtant electionibus prælatorum inferiorum. Nam electores ob timorem reuerentialem Generalium, vel Commiſſariorum ipſis ſuffragia dabunt non ad ſuam, ſed ad prædictorum ſupremorum prælatorum voluntatem. Caſtel. *de elect. can. c.* 14. *n.* 61. Verumtamen ſi prædicti præſidentes ſinant electores libere omnino ſuffragia dare, prout debent facere iuxta dicta, conueniens ſatis eſt, vt ſint ex grauioribus patribus Religionum, vt auctoritate qua pollent dirigant dictos electores ad faciendum electiones canonicè, pacificè, & iuxta Ordinum ſtatuta.

37 Non decet præſidem Capituli in eo eligi ad aliquod officium. Tum quia ob timorem, & reuerentiam ipſius electio non erit omninò libera. Tum quia præſumeretur fraus, & dolus. Miranda *in man. tom.* 2. *quæſt.* 22. *art.* 7. Caſtellinus *de elect. canon. c.* 13. *à num.* 30.

38 Tenetur præſidens Capitulorum Regularium quærere annuatim ſuos Religioſos fugitiuos, aut electos. Ita enim decidit *in cap. fin. de Regularibus,* quod eſto vſu receptum non fuerit prius, quia tamen à Sacræ Congregationis Concilio ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Vrbano Octauo innouatum eſt in decreto *de apoſtatis, & eiectis,* ideo obligat ad ſui obſeruantiam, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 23. *num.* 7. Imò in iure naturali ſtando, & ſecluſo quocumque poſitiuo, tenentur iam prædicti præſides in Capitulis, cum in illis præcipuè agendum ſit de profectu ſpirituali Religioſorum, quam alij Prælati præfatos fugitiuos quærere, & iuxta Regulæ, & Conſtitutionum præſcriptum corrigere, & punire, & reuocare eiectos ſi ſpes emendationis in illis ſubſit. Vide Sanch. *lib.* 6. *in decal. c.* 9. *n.* 18.

39 Circa Confirmatorem etiam electionum id notandum, quod præter dicta *tom.* 1. *cap.* 15. *num.* 35. *&* 36. quod etiam quando electores iurarunt ſe electuros digniorem (prout debent iurare, iuxta dicta eodem *cap.* 15. *num.* 15.) ſi tamen dignum, etſi minùs dignum, elegerunt, tenetur Confirmator illum Confirmare. Ratio eſt, quia talis electio in foro externo valida eſt (eſto electores fuerint periuri in illa) ergo confirmanda, quia confirmatio cum ſit actus externus electioni in foro externo validæ conformari debet. Couatruuias *Reg. peccatum,* 2. *part.* §. 7. *num.* 4. Sanchez *tom.* 1. *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 1. *dub.* 6. *num.* 3. Quod intellige ſecundum ius commune; ſi enim intra particularia Religionum ſtatuant Confirmatorem poſſe caſſare electionem digni, ſi viderit dimiſſum eſſe digniorem, prout dicitur eſſe in Ordine Prædicatorum, poterit id fieri. Salon. 2. 2. *quæſt.* 6. *art.* 2. *ad* 3. *controuerſ.* 3. Sanchez *vt ſuprà num.* 4. Hoc tamen intelligo ſi euidenter conſtaret relictum eſſe digniorem, aliàs enim ad euitandas lites, & contentiones melius eſſet confirmare electionem digni, ſicut iure communi eſt licitum, & conformare ſe Confirmatorem electoribus. Confirmare autem indignum nullo pacto licet Confirmatori, iuxta dicta eodem *cap.* 15. *num.* 36. & videtur à ſimili de Epiſcopo confirmante indignum incidere in pœnas *cap. cum in cunctis, de elect.* §. *fin.* Sanchez *vt ſuprà num.* 27.

40 Electio quæ non fuit ritè, & legitimè facta confirmari nequit, quia vt habetur *ex cap. inter dilectos, de fide inſtrument.* §. *cum ergo,* cum principale non tenet, nec acceſſorium tenet: Confirmatio autem eſt iuris prius habiti per electionem corroboratio, vnde eſt quaſi acceſſorium. Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito, q.* 1. *de obedientia, cap.* 21. §. 11. *in* 2. *probat.* 8. *concl.* Caſtellinus *de elect. Canonica Prælator. cap.* 14. *num.* 5. Vnde talis confirmatio irrita eſt, ſicut & ipſa electio, propter eandem rationem. Peyrinis *ibid. concluſ.* 8. Quare Confirmatoris munus eſt conſiderare proceſſum, ſiue formam electionis, & modum in ea ſeruatum diſquirere, an aliquis defectus in electione fuerit ratione cuius irrita ſit, & nulla, ac per conſequens non confirmanda. Caſtellinus *vt ſuprà num.* 6.

41 Extat tamen quoad hoc notabile priuilegium Ordini Prædicatorum conceſſum ab Alexandro IV. & Sixto IV. quod ſcilicet quando electio facta de Prouinciali, aut Priore ex aliqua cauſa non contingeret confirmari, poſſet Superior ad quam confirmatio talis electionis pertinebat, id eſt Confirmator, eligere aliquem de illis Fratribus quos ipſi electores, vel maior pars eorum per litteras ſuas ab eo petierint, quando ad ipſum pro electi confirmatione tranſmitterent. Caſtel. *de elect. Canonic. Prælator. cap.* 2. *n.* 6. *&* 12. Quo priuilegio tam Prædicatores quàm alij Mendicantes, & cæteri, qui cum ipſis communi-

cationem priuilegiorum habent potiri poterunt. Niſi obſtent Conſtitutiones,& ſtatuta particularia illorum, aut tali priuilegio ſcienter renunciauerint, aut eo vſi non ſint illius habita ſcientia, iuxta dicenda *cap.* 15. *num.*17.

42 Tempus trium menſium conceditur iure communi confirmatori ad diſquirendum de validitate electionis,*cap.quàm ſit,de elect.& electi poteſt.in 6.* Caſtellinus *de elect.Canonic.Prælator.c.*14. *num.*11. Quando autem interponitur in forma debita appellatio, ne ordinatius confirmator procedat ad confirmationem iam ſecutæ electionis, ad Papam, nequit ordinarius confirmator confirmare durante prædicta appellatione,*cap.ſi poſtquam,eodem tit.* Caſtellinus *vt ſup. n.*4.

43 Electio illius qui requiſitus ante electionem conſentit electioni de ſua perſona faciendæ priuſquam fiat, eſt caſſanda. Ita enim colligitur ex *cap. cum poſt petitam, de elect. & elect. poteſtate*, & ratio deciſionis eſt quia talis præſumitur enormiter ambitioſus. Syluester *in Sum.verb electio* 1. *num.vndecimo*, Caſtellinus *de electione canon. Prælator. cap.*4. *num.* 6. Poſt alios. [Electio etiam per dolum,aut fraudem,qualis contingeret in caſu quo Præſes electionis paulo ante ipſam abſtulerit aliquos Gremiales de Conuentu, vel poſuerit in ipſo alios de nouo ad dandum ſuffragia, non debet confirmari. Quia fraus & dolus nulli debet patrocinari,*cap.Sedes Apoſtolica, de reſcript. & cap. Ex litteris, de dolo & contumacia.* Portellus *in Reſponſionibus moral.tom.ſecundo,caſu* 74. addens à tali electione antequam fieret potuiſſe appellare quemcumque Religioſum cui intereſſet talis electio; *canon. Non ſolent, quaſt.* 6. Vide quæ dico 3. *tom. verbo Appellatio & Appellare, numero* 22. & 4. *tom. in Relectione circa validitatem cuiuſdam capituli, dubio primo.*]

44 Similiter electio facta per ſortes confirmari non poteſt. Quia eſt irrita, & nulla. Tum ex *capite finali de ſortilegiis*,vbi dicitur,*Sortis vſum in electionibus perpetua prohibitione damnantes.* Tum quia eſto quod ex vi prædicti *capitis fin.* electio non ſit irrita, prout aliqui probabiliter tenent, tamen quia eſt contra formam *capitis Quia propter, de elect.* vbi aſſignatis duobus modis electionis, ſcilicet per ſcrutinium, & per compromiſſum,de quibus *tom. primo, capite* 15. *num. vndecimo* dictum manet, ſubiungitur, *Aliter electio facta non valeat.* Tum denique quia ita credo eſſe receptum in omnibus Religionibus maximè poſt dedecretum Concil. Tridentin.*ſeſſ.*15.*cap.*6.Suarez *tom.* 1.*de Relig. libro* 2. *de ſuperſtit.cap.*12. *num* 9. Caſtellinus *de elect.canon. Prælator. cap.*4. *num.* 7. An autem quando electio non fuit facta per ſortes, ſed per ſuffragia ſecreta, nihilominus electores ante ipſam conuenerunt vt is poſtea eligeretur, in quem ſors cecidérit, & miſſis ſortibus illum elegerunt ſuper quem ſors cecidit, an inquam, hæc electio ſit irrita, vel irritanda, vel non confirmanda maius dubium eſt. In quo credo dicendum talem electionem in ſe irritam non eſſe. Ratio eſt, quia ipſa in ſe formaliter, vt ita dicam, ſine ſortibus facta eſt, ſortes enim anteceſſerunt illam, ſi ergo alias nullo alio defectu vitiata fuit, irrita non erit. Confirmatur, quia Pontifex in dicto *cap. fin. de ſortileg.* dicit ſe confirmare electionem pariter factam per ſortes antecedentes ipſam. quod autem confirmatur ſupponitur non eſſe irritum, aut nullum. Fauet Suarez *vt ſupra num.* 10. dum inquit non omnem actionem ordinatam ad electionem factam per ſortes eſſe irritam. Nihilominus puto irritandam prædictam electionem, nec à Confirmatore confirmandam. Tum quia eſto in ſe libera fuerit, & ſine ſortibus, ab illis tamen dependens fuit, & illis innixa. Tum quia fuit ex pacto & conuentione hac facta inter electores, ſi ſors ceciderit ſuper te, dabo tibi ſuffragium meum, ſi ſuper me,dabis mihi ſuffragium tuum, quæ aliquo ſaltem modo ſimoniam redolent, iuxta dicta *tom.*1. *c.*1. *n.*29. Fauet ad intentum gloſſa *in d.cap.fin. de ſortileg. verbo ad gratiam*, vbi inquit electionem, de qua in præd. cap. quæ vt dixi facta eſt ſortibus antecedenter miſſis, debere caſſari, & propterea Pontificem dixiſſe, *electionem factam de ipſo ad gratiam confirmationis admittimus.* Maximè tamen fauet Caſtellinus vt ſupra dum aſſerit quamcumque electionem prælatorum in qua ſiue ante, ſiue poſt, ſiue in ipſo actu electionis admittitur vſus ſortis, eſſe ipſo iure nullam. Ad minus tamen prædicti electores ſunt grauiter puniendi, tum propter dicta, tum quia faciunt electionem vtminimum dubiam: tum quia ſorti committunt quod ipſi magna diſcretione deberent facere.

Electio facta ex vi renunciationis alicuius prælaturæ antequam fuerit acceptata à Superiore illius qui renunciauit, nulla eſt,atque irrita, ac per conſequens nullatenus confirmanda. Ratio eſt, quia prælatura non vacat ex vi ſolius renunciationis antequam acceptetur. Riccius *in praxi rer.quotidianarum,tom.*3. *reſolut.* 399. Caſtellinus *de elect.canon.Prælat.c.*4.*n.*60. poſt multos alios. 45

Electio in qua eſt electus, qui cauſam ſcandali præbiturus eſt in populo illius loci cui præficiendus eſt in prælatum venit annullanda, & caſſanda, ex deciſionibus Sacræ Rotæ, quas refert Caſtellinus *de elect.canon.cap.*4. *num.*67. Qui etiam *num.* 58. aſſerit electionem vſurarij, vel publici aleatoris eſſe ipſo iure nullam. Vnde talium electio confirmari non debet. 46

Electio facta per abuſum ſæcularis poteſtatis irrita eſt, & nulla, ac per conſequens non confirmanda, & conſentiens tali electioni ineligibilis eſt, nec abſque diſpenſatione ad aliquam dignitatem eligi valet. Electores quoque ab officiis, & beneficiis ſuſpenduntur per triennium, eligendi poteſtate priuati. Ita enim habetur *cap. quiſquis,de elect.* Ea porro electio dicitur per abuſum ſæcularis poteſtatis facta, quæ fuit facta per interuentum Principis, ſeu poteſtatis ſæcularis, ſiue ad inſtantiam ſæcularis poteſtatis. Bellamera *part.*1. *lib.*1. *decretal. ſup. hoc capite.* Caſtellinus *de elect. canon. capit.*5. *num.*33. & 34. [Nota etiam videri electionem fieri per abuſum ſæcularis poteſtatis, cum electores Principis, aut ſæcularis poteſtaris præſentiam requirunt vel eius conſenſum ſuper eligendis certis perſonis, vel vt aliquod munus in ea exerceret. Ita Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub.*53. *num.*1. poſt Innocentium, Panormitanum, Suarez, Alterium, & alios. Vbi etiam alia ad intentum.] 47

Poteſt electus canonicè in Prælatum confirmationem à confirmatore petere ſine nota ambitionis. Quia habet ius ad Prælatiam ad quam eſt legitimè electus. Ioan. Andr. *in cap. publicato, de elect.* Mandagot.2.*part.ſui tractat. de elect. cap.*59. Si tamen importunè, & affectuoſè inſtet pro confirmatione, non effugiet ſaltem apud homines ambitioſi notam, cum onus humeris Angelicis impar ſubire tam obnixè procuret. Caſtellinus *de elect. canon. Prælator. cap.* 14. *num.*65. 48

Decretum electionis, quod ab aliquibus vocatur ſcrutinium, ab aliis verò acta Capituli, & eſt ſcriptum continens ſeriem, ſiue formam electionis celebratæ cum expreſſione nominis electi, & numeri eligentium, mittendum eſt ad Confirmatorem, ſi ſit abſēs,vt videat an electio ſit cōfirmanda necne. Eſt enim ad minus de ſolemnitate electionis. Mandagotus *de elect.*1.*par.c.*38. Caſtellinus *de elect.can.Prælat.c.*12.*n.*30. 49

Prædictum

Prædictum autem decretum ſiue teſtimonium authenticum, litteræ teſtimoniales, aut fide digni teſtes de prædictis dici poſſunt de neceſſitate electionis prout confirmandæ. Quomodo enim Confirmator confirmare poteſt electionem abſens niſi aliquo ex prædictis modis illi conſtet fuiſſe ritè & legitimè factam? Quando autem Confirmator præſens eſt, neutrum illorum eſt de ſubſtantia electionis, aut confirmationis, cum ſine illorum aliquo poſſit Confirmatori conſtare electionem eſſe legitimè factam, Syluester *in Sum. verb. electio 1. n.21.*

50 In gratiam quorundam Regularium, in quorum Capitulis aliquando creantur Prælati ſolum per poſtulationem, notandum ex Abbate *in rubr. de poſtulatione*, quod poſtulatio eſt *quædam gratia petitio facta Superiori de promouendo aliquem ad Prælaturam, ad quam iure communi propter defectum aliquem eligi, ſeu promoueri non poterat.* Vnde licet electio latè ſumpta comprehendat poſtulationem, vt colligitur ex *cap. vnic. de poſtul. Prælat. in 6.* & ſub nomine electionis generaliter ſumptæ cadat poſtulatio (Panorm. *in cap. in cauſis, de elect. num.2.*) nihilominus differunt primò quod per poſtulationem poteſt poſtulari aliquis qui per electionem eligi non poteſt, v. g. illegitimus. Conſtat hoc ex *cap. innotuit nobis, de elect. & electi poteſt.* Caſtel. *de elect.canon. Prælat.c.1.n.12.* Differunt ſecundo, quod per electionem Canonicè factam conſentiunt electores in electum tanquam in ſponſum Eccleſiæ, ad quam eligitur, per poſtulationem verò ſolum dirigunt vota ſua ad Superiorem, vt ex gratia poſtulatum admittat. Panorm. *in tit. de poſtul. prælat. in princ.* Syluest. *in Summ. verb. electio 2. n.3.* Tertiò differunt, quod poſtulatus ex vi poſtulationis nullum ius adquirit ad Prælaturam, benè tamen electus. Panormit. *cap. poſtulationem, de poſtul.* Caſtell. *vt ſuprà n.16. & 17.* Requiruntur ad poſtulationem multa. Primum, quod fiat ab iis, qui poſtulare poſſunt. Secundum, vt porrigatur illi, qui eam admittere poteſt. Tertium, quod fiat de eo, qui promoueri poteſt. Quartum, quòd ſit concors, id eſt ab omnibus Gremialibus Capituli, vel ſaltem à duabus partibus. Syluester *in Summ.verb. poſtulatio prælat.n.2.* Angelus *in Summ. eod.verb.* Illi poſtulare poſſunt, qui poſſunt eligere. Syluester *ibid. n.4.* Angelus *ibid. n.2.* poſt Hoſt. Cui poſtulatio fieri poteſt eſt ille, qui poteſt diſpenſare in defectu, vel impedimento, quod habet poſtulatus, vt ſi is eſt illegitimus, vel carens perfecta ætate, ab eo porrigi debet poſtulatio pro ipſo, qui potuerit in huiuſmodi defectibus diſpenſare. Syluest. *n.5.* Angelus *n.1.* Illi autem promoueri, ſeu poſtulari poſſunt, qui non habent aliquem defectum indiſpenſabilem ab eo cui porrigitur ſupplicatio. Quare indigni poſtulari non poſſunt. Mandagotus *in tract. de elect. Prælat. 1.part. cap.53.* Caſtel. *de elect. canon. Prælat. c.1. n.9.* Nec irregulares, aut homicidæ, niſi pœnitentiam egerint. Mandagotus *ibid.* Idem dico de criminoſis, putà periuris, & inobedientibus. Syluest.*n.3.* Angel.*dict. verb.poſtulatio.* Poſtulari etiam non poſſunt, qui non fuerint in Religione profeſſi, niſi neceſſitate cogente, & caſu quo eſſent inſtructi in Regula Ordinis. Syluest.*vt ſup.* Tabiena *in Summ. verb. poſtulatio, num.3.* Apud quos etiam de aliis, qui poſtulari nequeunt.

51 Ex poſtulatione autem ii effectus naſcuntur. Primus, quod poſtulatus admiſſa poſtulatione ab eo cui porrigitur cum conditionibus aſſignatis, ſtatim conſequitur ius ad Prælatiam, ac ſi fuiſſet electus, & confirmatus. Panorm. *in c. 1. de poſtul.* Angel. *in Summ. verb. poſtulatio, n. 4.* Tab. *in Sum. eod. verb. num.6.* Vnde non indiget alia electione, vel confirmatione. Angelus, & Tabiena *ibid.* Syluest. *in Summ. verb. poſtulatio, n.6.* Secundus effectus eſt, quod caſu quo poſtulatio cum electione concurrat, licèt cæteris paribus electio præponenda ſit poſtulationi, ſi tamen poſtulatio habet duas tertias, ſeu duas partes ex tribus Capituli, electio autem non niſi maiorem partem, tunc poſtulatio præponitur. Ita enim colligitur *ex cap. ſcriptum eſt, de elect.* Gloſſa *ibid. verb. maiorem.* Tab. *in Sum. vt ſuprà n.2.* Similiter poſtulatio facta concorditer ab omnibus, vel ſaltem à duabus partibus ex tribus non poteſt reiici à Superiore, nulla legitima electione exiſtente. Panorm. *tit. de poſtulat. cap. poſtulationem, n.2.* Caſtel. *de elect. canon. Prælat. cap.2. num.3.*

Cum autem, vt dictum eſt, iure communi permiſſus, & licitus ſit modus creandi Prælatos per poſtulationem, ideo non ſolùm in Religionibus vbi is vſus introductus eſt, ſed etiam in aliis vbi non eſt introductus, recipi poteſt, niſi obſtent Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatæ, quæ hunc modum inſtituendi Prælatos reprobent. 52

Eſt etiam alius modus creandi, ſeu inſtituendi Prælatos, qui vocatur Nominatio, quæ etiam largo modo poteſt dici electio, quia qui nominat alium, priùs ipſum mente elegit. Panorm. *in cap. quod ſicut, de elect. in notab.* Tabien. *in Summ. verb. poſtulatio, num.7.* 53

Quamvis autem triplex vocetur huiuſmodi Nominatio, illa tamen quæ dicitur ſolemnis, & eſt propriè Nominatio, eſt quando duo, vel plures nominantur Principi, vt ex eis eligatur vnus. Tabiena *ibidem.* Similiter eſt Nominatio quando omnes concordant in aliquo eligibili aſſumendo, & vadunt ad eum, à quo petendus eſt conſenſus, ſcilicet ad Superiorem, & requirunt eius conſenſum, vt cum ipſo diſpenſet. Gloſſa 7. *in cap. bona memoria, de poſtul. Prælat.* Caſtellin. *de elect. canon. Prælat. c.2. n.14.* Sed Syluest. *in Summ. verb. Nominatio*, eam eſſe dicit, quando duo, vel tres, qui ſunt ſolemniores in Capitulo, vel alibi, nominantur Superiori, & petitur vt de aliquo eorum prouideat. De hac autem Nominatione loquendo videtur aliquod ius per illam adquiri nominatis. Syluest. *ibid.* Vel ad minus non poſſe nominantes variare poſtquam Superiori eſt præſentata Nominatio. Tabiena, & Syluest. *vt ſupra.* Qualiter differat, vel conueniat is modus creandi Prælatos cum electione, vel poſtulatione, ex dictis facilè conijcitur. Similiter an poſſit, vel non eſſe in vſu Religionum, conſtat etiam ex dictis, cum iure communi ſit permiſſus, & in vſu aliquorum Regularium.

Pro praxi autem celebrandi Capituli Prouincialis in noſtro Ordine Reuerendiſſ. Generalis Theodorus Stratius formam hanc breuem ex Sacris Canonibus, & Ordinis conſtitutionibus compilatam fecit, quam etiam Præſidentibus Capitulorum obſeruandam tranſmiſit, & in poſterum tranſmittendam curabit. Hanc ergo hic placuit adiungere, etſi enim pro noſtris ſolùm edita ſit, aliis tamen Religionibus inutilis non erit. 54

Modus celebrandi Capitulum Prouinciale in Ordine Carmelitarum.

PRimo loco ſciendum, quòd ad patrem Prouincialem pertinet tertio ſuæ functionis anno conuocare capitulum prouinciale Dominica 3. poſt Paſcha Reſurrectionis celebrandum, niſi P. Ordinis diſpoſuerit de præſidente, cum expreſſa facultate conuocandi Capitulum. Celebrandum eſt autem capitulum ex Prioribus, & Vicariis Conuentuum electis, vel legitimè inſtitutis, & eorum ſociis ritè à Conuentibus electis, cùm Prouinciali officium depoſituro, & ſuo ſocio viſitationis, necnon cum præſidente, & ſocio per eum eligendo, qui vnus tantùm eſſe poteſt, 55

quamvis

quamuis præſes à patre Generali fuerit inſtitutus etiam cum Compræſidente. Quod pariter intelligi debet de Præſide auctoritate Apoſtolica in forma communi confirmato, quia confirmatio in forma communi nullum ius nouum tribuit, cum non ſit ampliatio, ſed corroboratio iuris quæſiti, faciatque rem confirmatam auctoritatis maioris, & quòd magis timeatur.

Poſſunt etiam intereſſe Capitulo Prouinciali Magiſtri in S. Theologia, qui promotionem tenuerunt per Ordinem ſibi factam, complendo curſus ſuos ſecundum ſtatuta Ordinis in prouincia, in qua collati fuerint. Socij quoque prouincialis, qui electi fuerint pro Comitiis Generalibus celebrandis locum habent, & vocem in capitulo prouinciali ipſa Comitia Generalia ſequenti, eſto quod illis non interfuerint, modo oſtendant, quòd legitimo impedimento non valuerint intereſſe. Et ſimiliter P. Prouincialis, aut Vicarius Prouincialis abſolutus in Comitiis Generalibus immediatè præcedentibus, necnon Vicarius electus in cuſtodiam Prouinciæ pro abſentia Prouincialis ituri ad Comitia Generalia, quamuis ipſe prouincialis non acceſſerit, ſed prouinciam cuſtodierit. Eſt etiã de gremio capituli Prouincialis electus quoad res, quæ poſt eius legitimam, & canonicam electionem fieri contigerit.

Et quia in Congregationibus, in quibus non eſt ordo, plerumque multa tumultuosè fiunt, & diſſenſiones ſuboriuntur, ne in Capitulis Prouincialibus ſit inter Gremiales vlla confuſio, & contentio, Primum in ſeſſionibus locum tenebit P. Præſes, ſecundum Prouincialis ab officio abſoluendus, etiam poſtquam abſolutus fuerit, & Prouincialis electus poſt publicatam eius electionem, qui prouincialem ab officio abſolutum præcedet: tertium Diffinitores, & ſi admiſſi fuerint aliqui ex gratia in Diffinitorio, vel ob longam conſuetudinem, vel ob aliquod ſtatutum particulare prouinciæ, iſti cedent locum Diffinitoribus ordinariis. Quartum magiſtri in Theologia, quintum priores locales non magiſtri: ſextum ſocius præſidentis, & poſt eum Socius Prouincialis officium depoſituri, niſi fuerint magiſtri, & vltimum locum ſocij priorum, ſi ſimiliter non fuerint magiſtri.

Vigilia vigiliæ, ſcilicet die Veneris, ſi nondum conſtiterit de præſidente cum facultate conuocandi, & celebrandi Capitulum à patre Ordinis conſtituto, de mandato prouincialis ſtatim poſt decantatas Veſperas per ſonum campanellæ ter pulſatæ, fiat ſignum Congregandi Capitulum, quo audito omnes Fratres conuenient ad locum deputatum, & eis conſidentibus, prouincialis verbum habebit opportunum, quo expleto, præſentabuntur, & publicabuntur litteræ patris Ordinis, ſi quæ datæ fuerint, virtute quarum aliquis ſit inſtitutus præſes, qui ſtatim pro tali ab omnibus eſt habendus, illique debita præſtanda Obedientia, primò à prouinciali, deinde ab aliis ſucceſſiuè. Qui præſidens deinceps ſuo fungetur officio. Ante publicationem autem litterarum Generalis, nullo modo rebus ad Capitulum pertinentibus ſe immiſcere, vel vllam præeminentiam prætendere poterit. Quod ſi nullæ fuerint litteræ patris Ordinis præſentatæ, Prouincialis pronunciabit, & declarabit præſidentem primum, & maiorem ex Diffinitoribus præcedentis Capituli, ſi fuerit Magiſter, nullo Diffinitore exiſtente magiſtro, antiquiorem magiſtrum in prouincia,

Poſt hæc Præſidens eliget ſibi ſocium, quem maluerit, non habentem canonicum impedimentum; qui tamen prius non dederit ſuffragium in electione Socij alicuius prioris ituri ad idem Capitulum. Qui Socius poterit etiam deſeruire pro Secretario Capituli, licet P. Præſidens facultatem habeat nominandi alium Secretarium, quem magis idoneum ad tale munus iudicauerit. Qui tamen, niſi aliàs fuerit de Gremio, non habebit locum, & vocem in Capitulo; cùm enim eius officium ſit nudum Miniſterium, poteſt eſſe extraneus, & etiam laicus. Præſtabit iuramentum Secretarius de officio ſuo fideliter peragendo. Deinde P. Præſidens notificabit Gremio nouæ electionis prouincialis die craſtina futuræ cauſam, vel ex completo officio, vel ex aſſumptione, vel morte, vel ex priuatione, vel ex renunciatione, vel ex quacumque alia, & quòd ad implorandum diuinum auxilium pro negotio tam graui ritè peragendo pernecceſſarium præcantanda eſt Miſſa de Spiritu Sancto, omneſque Gremiales debent, & tenentur Sacrum facere, vel ſaltem Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento refici.

Deinde cum conſilio Diffinitorum faciet officialium Capituli tabulam, inſtituendo ſcilicet &, nominando Priorem ipſius Capituli, Superiorem, ſeu moderatorem chori, Concionatores, publicarum concluſionum defenſores, cauſarum criminalium, & ciuilium Auditores, admittendorum ad Confeſſiones, & ad ſtudia, promouendorum ad gradus, & ad Ordines, & recipiendorum ad habitum Religionis examinatores, librorum reuiſores, & curſorem Capituli. Qua coram gremialibus lecta, vnumquemque officialem ad munus ſibi impoſitum perficiendum adhortabitur, eamque in loco publico affigi curabit.

Poterit etiam eadem die, ſi gremio placuerit, pro prima ſeſſione, & actione capitulari, vnà cum Diffinitoribus examinare litteras Sociorum Priorum, necnon eorumdem Priorum culpas audire, atque accuſationes, & informationes contra eos captas, & præſentatas recipere, & ſi quæ ab eis culpæ fuerint confeſſæ, vel per tam ſufficientem teſtium depoſitionem probatæ, quòd eis nulla competat apparens defenſio, propter quas culpas ſecundum ſtatuta Ordinis, ſeu ſacros Canones, aut Pontificias Conſtitutiones vocem amiſerint, ſtatim, nulla alia aſſignata pœna, excludentur è capitulo.

Quod ſi culpæ non fuerint confeſſæ, nec ſufficienter probatæ, vel contra aliquos alios Gremiales facta fuerit oppoſitio de aliquo impedimento canonico, propter quod admittendi non ſint in capitulo, de quo tamen non ſufficiens exhibebitur probatio, quia tunc non datur tempus faciendi defenſiones, nec ſumendi nouas informationes, Gremiales contra quos factæ fuerint tales oppoſitiones, non poterunt excludi à capitulo, ſed erunt admittendi cum proteſtatione quod admittantur ſi, & quatenus de iure admitti poterunt.

Antequam Gremiales procedant ad aliquam electionem præparetur in loco pro electionibus faciendis deputato Altare cum Crucifixo, & vrna, in qua recipienda ſint ſuffragia, necnon tot ſchedulæ de eadem charta, eiuſdemque longitudinis, & latitudinis, & ſine vllo puncto, vllóue ſigno notatæ, quot erunt neceſſariæ pro omnibus electionibus, in quibus ex vna parte ſit eadem manu ſcriptum iuramentum de eligendo meliore, mandato Clementis VIII. præſtandum, ſub hac forma: Ego N. teſtem inuoco IESVM CHRISTVM, qui me iudicaturus eſt, quod eligo, quem ſecundùm dictamen meæ conſcientiæ cenſeo probiorem, & magis idoneum. Ex altera verò parte ſcripta ſint hæc verba; *Ego eligo in N. Patrem N.* ita vt nihil deſit ſcribendum, niſi nomen electi.

Aduertendum etiam eſt, quod de mandato eiuſdem Clementis VIII. prius quam deueniatur ad aliquam electionem, prælegendæ ſunt Conſtitutiones de qualitatibus. & requiſitis eligendorum, & quod ad prælaturas illi præcipuè ſunt eligendi, qui poſſint, & conſueuerint Regulas, & Conſtitutiones Ordinis obſeruare, præſertim quæ pertinent ad ſeruitium Chori, ad veſtitum, & ad vitam communem.

Dic

Die Sabbati, non obſtante cuiuſcumque abſentia, valde manè cantata Miſſa ſolemni de Spiritu Sancto, habito ſermone, & commendatis Fratribus, benefactoribus, familiaribus, patronis, ac litteras confraternitatis habentibus, defunctis ſingulorum Conuentuum circa capitulum Prouinciale vltimò celebratum, accedent ad locum pro electionibus faciendis præparatum omnes Gremiales, cum aliis Fratribus, cantando Hymnum *Veni creator Spiritus*. Quò vbi peruenerint, excluſis omnibus, qui non habent locum in capitulo, conſidentibus Præſidente, Prouinciali, Diffinitoribus, & aliis de Gremio, pater Secretarius capituli ſurgens dicat. Hi ſunt Reuerendi patres, qui in electionibus huius capituli vocem, & locum habebunt, Ad. R.P.M.Fr.N. Præſidens Capituli, Ad. R.P.Mag. Fr. N. Prouincialis P. M. Fr. N. primus Diffinitor, nominando ſingulos electores per ordinem, quibus ex commiſſione Patris Præſidentis præcipiet, ne vllus in virtute ſanctæ Obedientiæ ante completas omnes ſeſſiones, & actiones Capitulares, & abſolutas gratiarum actiones, è loco Capituli, abſque expreſſa eiuſdem Præſidentis licentia diſcedat.

Pronunciatis per Secretarium, & publicatis patribus vocalibus, ter eos alta voce interrogabit P. præſidens, an ſciant in aliquo eſſe defectum, vel impedimentum, propter quod non debeat eſſe de Gremio, & ſi in aliquo repertum fuerit aliquod impedimentum, confeſſum, vel ſufficienter probatum, iſte eiicietur ſtatim antequam vltra procedatur.

Deinde pro maiori electionum, quæ in capitulo faciendæ ſunt, firmitate, & conſcientiæ Gremialium tranquillitate, eſto nihil fuerit oppoſitum, eos abſoluet, & cum eis diſpenſabit, in hunc modum. Omnes gremiales genuflexi dicent, *Confiteor, &c.* & pater præſidens ſubiunget, *Miſereatur veſtri, &c, Indulgentiam, &c.* Ego N. in quantum Regularium priuilegia ſe extendunt, abſoluo vos à quauis ſententia excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, & à quibuſuis ſẽtentiis, & pœnis, & quatenus opus ſit diſpẽſo vobiſcum ſuper quauis irregularitate (exceptis cenſuris, ſententiis, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in iſto capitulo pertinentes contractis, vel ad forum contentioſum deductis) ad effectum legitimæ electionis, voſque legitimos vocales declaro. In Nomine Patris, &c.

Sic abſolutis, diſpenſatis, & legitimatis vocalibus procedendum eſt primò ad electionem quatuor Diffinitorum. Quare vnuſquiſque gremialis de manu præſidis, vel Secretarij capituli accipiet vnam ex præparatis ſchedulis, & in ea propriâ manu ſcribet nomina quatuor patrum de Gremio, quos eligat in Diffinitores, immutato quantùm fieri poterit charactere, ne agnoſcatur à patribus, qui viſuri ſunt, & lecturi ſuffragia.

Et licèt ſecundùm noſtras Conſtitutiones omnes ſimplices Sacerdotes, qui habent quinque annos expletos profeſſionis, & ſunt in ætate triginta annorum, eſſe poſſint Diffinitores, nihilominus non omnes ad tantum munus apti ſunt; ad eos enim ſpectat, vnà cum P. Præſidente, ſingulis Prouinciæ Conuentibus de idoneis prælatis prouidere, de delictis, & exceſſibus patris etiam Prouincialis cognoſcere, illumque cogere ad reddendam rationem de receptis, & datis pro Prouincia: ſtatuta facere pro regimine Prouinciæ, & in toto triennio futuro prouinciali in grauioribus negotiis aſſiſtere. Quare curabunt patres Gremiales eligere in Diffinitores patres magis inſignes prudentia, vſuque rerum ſpectabiles, & qui præſertim ſint in Sacra Theologia graduati, vel qui ſaltem in aliquibus Conuentibus Superioris munus laudabiliter geſſerint.

Cum autem de iure communi in electionibus per ſcrutinium faciendis, tres ſint aſſumendi Scrutatores de Collegio, tot ex electoribus capituli P. Præſidens de aſſenſu veterum Diffinitorum contra quos nihil opponat aliquis ex gremialibus aſſumet, & ſi quis recuſatus fuerit, P. Præſidens de aſſenſu pariter Diffinitorum illius loco alium nemini ſuſpectum aſſumet. Horum Scrutatorum munus (vbi genuflexi ante præſidem iurauerint, ſe fideliter accepturos, & publicaturos ſuffragia, & quia ad officium ſuum pertinent, ſincera cum mente præſtituros, ad menſamque præparatam acceſſerint) erit ſingula vota eligentium complicata in vrna recipere, eadem extrahere, enumerare, aperire, legere, & publicare.

Declaratis igitur ſcrutatoribus, P. Secretarius Capituli ſurgens dicat RR. Patres in nomine Domini ad danda ſuffragia accedite. Et in continenti primus omnium pater præſidens accedens ad Altare, genuflectat coram Crucifixo, & genuflexus ſignans ſe Cruce in nomine Patris, &c. legat iuramentum à tergo ſchedulæ ſcriptum, deinde ſurgens, & duobus digitis clauſum ſuum ſuffragium oſtendens in vrnam mittet, factaque inclinatione Altari, ad ſuum locum redibit. Quod idem faciant ſucceſſiuè alij Gremiales. Et hic modus, hæcve forma dandi ſuffragia in omnibus aliis electionibus ſeruanda eſt.

Cum autem ſecundum noſtras Conſtitutiones, & ſecundùm ius commune, non poſſit fieri electio, niſi per præſentes; ſciendum, quod ſi aliquis ex Gremialibus tempore electionis fuerit in Conuentu, vel in oppido, aut in Ciuitate, in qua celebrabitur electio; ſed ita ægrotans, vt non valeat perſonaliter ad locum electionis accedere, pro præſenti nihilominus habendus eſt, & patres Scrutatores ad eum pro recipiendo eius ſuffragio ſe conferre debent.

Receptis omnibus ſuffragiis in vrna, vnus ex Scrutatoribus illa extrahet, numerabit, & euoluet, eaque viſa, & aliis duobus oſtenſa leget, & publicabit, & interim dum ſchedulæ perleguntur, Secretarius Capituli vnumquodque ſuffragium in ſcriptis excipiet, electorum nomina prænotando, quod etiam à diuerſis aliis Gremialibus ſaltem tribus à præſidente deſignandis, pariter fiet.

Poſt ſingulorum publicationem ſuffragiorum, ſi plures quam quatuor nominati fuerint Diffinitores, facienda eſt à Scrutatoribus collatio numeri ad numerum, vt appareat, quinam iuxta noſtras Conſtitutiones remanſerint legitimè electi, illi ſcilicet in quos plures quàm in alios conſenſerint gremiales; quamuis non ſolùm iſti, ſed etiam omnes alij, qui pauciora habuerint vota, adnotandi ſint in libro Prouinciæ per ordinem ſecundùm numerum maiorem ſuffragiorum, vt ex eis poſſit ſuppleri numerus Diffinitorum, ſi caſus euenerit faciendi ſupplementum.

Publicatis ſuffragiis Diffinitorum, P. præſidens ter alta voce interrogabit Gremiales, vt moris eſt in Religione, an habeant illam electionem pro legitima, & canonica. Licet enim ſuppoſita præfata abſolutione, & legitimatione vocalium, & diſpenſatione, nihil (ſaluis exceptionibus, de quibus ſupra) poſſit illis obiici, propter quod non ſint habendi legitimi vocales, poteſt tamen opponi contra ipſam electionem, quod non fuerit Canonicè facta, & propterea nulla, vel annullanda. Hic autem eſt aduertendum, quod qui interrogati à præſidente nihil dixerint contra electionem, ſed in eam, vel expreſsè, vel tacitè conſenſerint, illam poſtea ſecundùm ſacros Canones impugnare nequeunt, niſi ex noua cauſa, vel veteri, ſed nouiter eis manifeſtata.

Si aliquid igitur oppoſitum fuerit contra electionem Diffinitorum, P. Præſidens oppoſitionem cum antiquis Diffinitoribus ſtatim ſummariè examinabit, determina-

determinabitque, an electio ſit firmanda, & ad aliam procedendum. Si autem nulla fiet oppoſitio, dicet: Ego N. nomine meo, & nomine omnium iſtorum Gremialium eligo in Diffinitores præſentis Capituli noſtræ Prouinciæ N. RR. Patres Frat. N. & Frat. N. &c. Et incontinenti hi quatuor patres electi accedent ad patrem præſidentem, & coram illo genuflectent, & ipſe eos confirmabit, dicens: Ego N. auctoritate qua fungor, confirmo vos in Diffinitores præſentis Capituli, dans vobis omnem auctoritatem, & poteſtatem, quam cæteri Diffinitores huiuſmodi Capitulorum ſecundùm ſtatuta noſtri Ordinis habere ſolent. In nomine Patris, &c. Qui ſic confirmati, deoſculata manu præſidentis, ſedebunt iuxta prouincialem, ordinem inter ſeipſos conſuetum ſeruantes. Antiqui autem Diffinitores recedant tunc à Capitulo, niſi alio titulo ſint de gremio.

Sic electis, & confirmatis nouis Diffinitoribus, & in ſuo loco conſidentibus ad dexteram, & ſiniſtram præſidentis, prouincialis officium depoſiturus coram præſidente, & toto Gremio dicet culpas ſuas, & humiliter, ac manſuetè audiet reprehenſiones, correctiones, & accuſationes Fratrum, & ſi compertus fuerit reus talis culpæ, propter quam ſecundùm ſtatuta Ordinis amiſerit vocem, expellendus erit; nulla tamen ei iniungenda pœnitentia, donec fuerint eius culpæ in Diffinitorio viſæ, & diligenter diſcuſſæ.

Et quia extat decretum in multis Capitulis Generalibus noſtri Ordinis factum, videlicet in Capitulo Patauij celebrato anno 1532. in celebrato Vincentiæ 1539. in celebrato Romæ anno 1564. in celebrato Placentiæ anno 1575. & in celebrato Romæ anno 1580. vt videre eſt in libro Ordinis, in vſuque poſitum in tota Religione, quod nullus poſſit eligi in prouincialem, qui non ſit ex nominatis, & præſentatis à patre Ordinis; procurabit præſidens legi, & publicari Gremialibus litteras Patris Generalis de ab eo nominatis, & præſentatis, vt vnum ex eis eligant in Prouincialem.

Deinde prælectis Conſtitutionibus de requiſitis eligendi in prouincialem; procedent patres Gremiales ad eius electionem per ſecreta ſuffragia, ſeruata forma, de qua ſupra in electione Diffinitorum, & eos aduertet P. Præſidens, ne in ſcribendo nomine electi addant aliquod verbum; alioquin eorum ſuffragium erit nullum, & nullius valoris, & ſi lectis, publicatiſque per ſcrutatores ſuffragiis, & facta (ſi plures fuerint nominati) collatione numeri ad numerum, conſtiterit aliquem habuiſſe plura vota quàm omnes alij ſimul, iſte, ſi ad interrogationem præſidentis contra electionem nulla facta fuerit obiectio, erit prouincialis. Si verò in primo ſcrutinio nullus habuerit plura vota quam omnes alij ſimul, tendandum erit ſecundum ſcrutinium, & ſi neque in iſto creabitur prouincialis, tertium erit tentandum, & hac tertia vice, etiamſi nullus plura habuerit ſuffragia, quàm omnes alij ſimul; qui tamen plura habuerit, quàm alij ſingulatim, prouincialis erit, & ſi plures in ſuffragiis æquales fuerint, ille præponetur, qui primum locum tenebit in Ordine, attenta tamen antiquitate profeſſionis, vel gradus.

Et quia in electione prouincialis omnia ſunt ſeruanda quæ pro electione Generalis noſtræ Conſtitutiones diſponunt, & in electione Generalis, facta votorum publicatione, & collatione, & conſtito in quem maior pars conſenſerit, habens primam vocem ſuo & omnium eligentium nomine decretum electionis interponit, quod vtique Sacris Canonibus conſonum eſt, ſic etiam ſtatim ac in electione prouinciali publicata fuerint vota, & facta eorum collatione apparuerit in quem maior pars conſenſerit, & ad interrogationem præſidentis iteratam nulla fiet obiectio, P. Præſidens interponet decretum electionis in hanc formam. Ego N. nomine meo, & nomine omnium eligentium eligo, & denuncio Patrem Magiſtrum N. Prouincialem huius Prouinciæ.

Et iſtud decretum nullatenus eſt omittendum, quia DD. dicunt, in eo eſſentialiter conſiſtere electionem. Quamobrem referunt, quod in electione Petri Barbi Veneti in Pontificem, qui vocatus fuit Paulus ſecundus, Cardinalis Beſſarion Tuſculanus Epiſcopus primum in Collegio locum habens vnumquemque ordine interrogans: Num ea placeret electio? Et cum ab omnibus prona aſſenſione placere reſponſum eſſet, conuerſus ad Petrum dixit, Patres hi te in Pontificem elegerunt, & ego omnium nominibus te eligo. Idque fecit, vt quæ ſunt neceſſaria ad electionem legitimam viderentur in ea conueniſſe. Quamobrem electio, quæ fit per ſecreta vocalium ſuffragia, videtur ſolum eſſe quoddam electionis præambulum neceſſarium ad inueſtigandam Gremialium voluntatem, & ad cognoſcendum in quem ipſi conſenſerint. Quare illud decretum deſcribendum eſt inter acta Capituli.

Pronuntiato prædicto decreto, abſoluta eſt vtique, & completa Prouincialis electio. Aduertendum tamen, quod quamvis Prouinciales extra Italiam, dum in ea commoratur Generalis, ſtatim ac ſunt electi ſuum officium exercere poſſint, licet cum obligatione obtinendi à Generali confirmationem infrà quatuor, vel ſex menſes ad ſummum: Prouinciales tamen Italiæ nequeunt exercere ſuum officium, niſi habita prius confirmatione à Generali. Quare interim prouincia regenda eſt per Priorem Conuentus, vbi celebratum fuerit Capitulum, ſi erit Magiſter. Sin minus, per antiquiorem Magiſtrum, qui tanquam Vicarius prouinciam adminiſtrabit. Niſi Pater Generalis fuerit extra Italiam; tunc enim prouinciales electi in Italia poterunt exercere officium cum eadem obligatione obtinendi confirmationem à Generali infra quatuor, vel ſex menſes. Quod ſi electus in natione, in qua fuerit Generalis, ante confirmationem per ſe, vel per alium, in totum, vel in partem, ea quæ ſunt ſui officij exercuerit, ſecundum ius commune eo ipſo priuatus eſt, vel priuandus iure, quod ei per electionem quæſitum fuerat. At ſi prouincialis electus fuerit extra Europam, cum ob nimiam diſtantiam, itinerisque difficultatem, ac incertitudinem nequeat illi præſcribi determinatum tempus ad procurandam confirmationem officij à Generali, poterit ſeruatis ſeruandis confirmari à præſidente Capituli, obligatus tamen erit obtinere quamprimum poterit aliam confirmationem à Generali.

Prouinciali electo, ſtatim præſidens, etſi infrà futurum proximum triennium non ſit celebrandum Capitulum Generale, procedet ad electionem Sociorum Prouincialis, & Diffinitoris pro ipſo capitulo Generali, ac etiam Vicarij prouinciæ pro abſentia prouincialis ituri ad Capitulum Generale, & omnes iſtæ electiones fieri debent per vota ſecreta, & ſeruata forma, de qua ſuprà. Electo prouinciæ Vicario, alium ad cuſtodiam prouinciæ pro caſibus fortuitis ſua auctoritate ſubſtituet prouincialis electus, qui primi per mortem, vel aliter deficientis, vel à prouincia abſentis vices ſuppleat, & auctoritatem habeat ad quæcumque.

Circa electionem Sociorum duo ſunt aduertenda. Alterum, quod nullus Gremialis, ſiue Generalis, ſiue Prouincialis, ſiue quiſquis alius habiturus vocem in Capitulo Generali, in electione Sociorũ vocem habet actiuam, & ſi in ea ſuffragium dederit, vocem actiuam amittet in Capitulo Generali. Alterum, quod cum omnes

omnes quatuor Diffinitores accedere teneantur ad Congregationem intermediam faciendam in Dominica 3. poſt Paſcha Reſurrectionis, & contingere poſſit, vt tunc temporis Socij accedant ad Capitulum Generale, & ita non valeant interuenire dictæ Congregationi, nullus Diffinitor poteſt eligi in Socium Prouincialis pro Capitulo Generali.

Electus Prouincialis tenetur in ipſo Capitulo vnum Socium Prouinciæ eligere, quem ſemel electum, ſine iuſta cauſa mutare non poteſt, & Socius electus in eodem Capitulo debet Prouinciali fidelitatem iurare. Quamuis autem ſit in Prouincialis poteſtate eligere Socium, quem ipſe maluerit, nihilominus quia talis Socius debet ſemper ſupradictæ Congregationi intermediæ cum quatuor Diffinitoribus intereſſe, etiamſi Prouincialis cum ſuis Sociis acceſſerit ad Capitulum Generale, conſequens eſt, vt Socius Prouinciæ non poſſit eligi aliquis, qui fuerit electus Socius Prouincialis pro Capitulo Generali, vel qui ſit vnus ex quatuor Diffinitoribus. Debet etiam Prouincialis cauere, ne ſibi Socium viſitationis eligat Magiſtrum aliquem, de quo probabilem habeat ſuſpicionem, quod poſt eum ad Prouincialatus officium aſpiret, quia Socius talem habens prætenſionem, tempore viſitationis facilè per fas, & nefas ſtudebit Priores ſibi reddere beneuolos, minuſque ſincerè tractabit negotia Prouinciæ.

Abſolutis præfatis electionibus coram toto gremio comburendæ ſunt ſchedulæ ſuffragiorum, deinde intonato per Præſidem hymno, *Te Deum laudamus,* illum alioſve proſequentes Gremiales ducent Prouincialem electum ad Eccleſiam, vbi ante Altare maius tapetis appoſitis ſe proſternet, & proſternatus manebit, donec præfatus Hymnus percantetur, & dicantur à præſide conſuetæ Orationes. Quibus abſolutis, cum Pius quartus in quadam ſua Conſtitutione decreuerit, vt perquoſcumque quibus de Monaſteriis, Conuentibus, Domibus & aliis quibuſcumque locis Regularium quorumcumque Ordinum, quocumque nomine, vel titulo prouidebitur, publica Orthodoxæ fidei profeſſio fiat: etſi quoad prælatos Regulares iſta fidei profeſſio non ſit in vſu, nihilominus cenſemus illam à prælatis noſtri Ordinis faciendam eſſe. Quare prouincialis electus ſtatim ambabus manibus ſuper Miſſale extenſis, in manibus præſidentis Capituli profeſſionem fidei geneflexus, cum iuramento alta, & intelligibibili voce ſequenti forma emittet.

Ego F. N. prouincialis electus prouinciæ N. Ordinis B. Mariæ Virg. de Monte Carmeli Regularis obſeruantiæ firma fide credo, & profiteor omnia, & ſingula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo Sancta Romana Eccleſia vtitur, videlicet. Credo in vnum Deum patrem omnipotentem factorem cœli, & terræ: viſibilium omnium, & inuiſibilium. Et in vnum Dominum Ieſum Chriſtum Filium Dei vnigenitum. Et ex patre natum ante omnia ſecula: Deum de Deo: lumen de lumine: Deum verum de Deo vero. Genitum non factum, conſubſtantialem patri: per quem omnia facta ſunt. Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de cœlis. Et incarnatus eſt de Spiritu Sancto ex Maria Virgine, & homo factus eſt. Crucifixus etiam pro nobis ſub Pontio Pilato, paſſus, & ſepultus eſt. Et reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas. Et aſcendit in Cœlum, ſedet ad dexteram Patris. Et iterum venturus eſt cum gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum Sanctum Dominum, & viuificantem, qui ex Patre, Filioque procedit. Qui cum Patre, & Filio ſimul adoratur, & conglorificatur, qui loquutus eſt per Prophetas. Et vnam Sanctam Catholicam & Apoſtolicā Eccleſiam. Confiteor vnum Baptiſma in remiſſionem peccatorum. Et expecto reſurrectionem mortuorum. Et vitam venturi ſæculi. Amen. Apoſtolicas, & Eccleſiaſticas traditiones, reliquaſque eiuſdem Eccleſiæ obſeruationes, & Conſtitutiones firmiſſimè admitto, & amplector. Item Sacram Scripturam iuxta eum ſenſum, quem tenuit, & tenet Sancta Mater Eccleſia, cuius eſt iudicare de vero ſenſu, & interpretatione Sacrarum Scripturarum, admitto, nec eam vnquam, niſi iuxta vnanimem conſenſum Patrum accipiam, & interpretabor.

Profiteor quoque ſeptem eſſe verè, & propriè Sacramenta nouæ legis à Ieſu Chriſto Domino noſtro inſtituta, atque ad ſalutem humani generis, licet non omnia ſingulis neceſſaria; Baptiſmum, Confirmationem, Euchariſtiam, Pœnitentiam, extremam vnctionem, Ordinem, & matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptiſmum, Confirmationem, & Ordinem ſine ſacrilegio reiterari non poſſe. Receptos quoque, & approbatos Catholicæ Eccleſiæ ritus in ſupradictorum omnium Sacramentorum adminiſtratione recipio, & admitto. Omnia, & ſingula, quæ de peccato originali, & de iuſtificatione in ſacroſancta Tridentina Synodo definita fuerunt, amplector, & recipio Profiteor pariter in Miſſa offerri Deo verum, proprium, & propitiatorium Sacrificium pro viuis, atque defunctis, atque in Sanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento eſſe verè, realiter, & ſubſtantialiter corpus, & ſanguinem vnà cum anima, & diuinitate Domini noſtri Ieſu Chriſti, fieriqueconuerſionē totius ſubſtantiæ panis in corpus, & totius ſubſtantiæ vini in ſanguinem: quam conuerſionem Catholica Eccleſia tranſubſtantiationem appellat. Fateor etiam ſub altera tantum ſpecie totum, atque integrum Chriſtum, verumque Sacramentum ſumi. Conſtanter teneo Purgatorium eſſe, animaſque ibi detentas fidelium ſuffragiis iuuari. Similiter & Sanctos vnà cum Chriſto regnantes venerandos atque inuocandos eſſe, eoſque Orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum reliquias eſſe venerandas firmiſſimè aſſero.

Imagines Chriſti, & Deiparæ ſemper Virginis, necnon aliorum Sanctorum habendas, & retinendas eſſe, atque eis debitum honorem, & venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam poteſtatem à Chriſto in Eccleſia relictam fuiſſe, illarumque vſum Chriſtiano populo maximè ſalutarem eſſe affirmo. Sanctam Catholicam Apoſtolicam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem, & magiſtram agnoſco, Romanoque Pontifici B. Petri Apoſtolorum Principis Succeſſori, ac Ieſu Chriſti Vicario veram obedientiam ſpondeo, & iuro. Cætera item omnia à Sacris Canonibus, Oecumenicis Conciliis, ac præcipuè à Sacroſancta Tridentina Synodo tradita, definita, & declarata indubitanter recipio, atque profiteor; ſimulque contraria omnia, atque hæreſes quaſcumque ab Eccleſia damnatas, reiectas, & anathematizatas ego pariter damno, rejicio, & anathematizo. Hanc veram Catholicam fidem extra quam nemo ſaluus eſſe poteſt, quam in præſenti ſponte profiteor, & veraciter teneo, eandem integram, & inuiolatam vſque ad extremum vitæ ſpiritum conſtantiſſimè, Deo dante, retinere & confiteri, atque à meis ſubditis, vel illis, quorum cura ad me in munere meo ſpectabit, teneri, doceri, & prædicari quantum in me erit, curaturum.

Ita ego F. N. ſpondeo, voueo, & iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia.

Emiſſa hac fidei profeſſione, ſurgens Prouincialis accedet ad Altare, illudque oſculabitur reuerenter. Poſtmodum præſentato ei aſperſorio, ipſe primò ſe, deinde alios Fratres aſperget, & facta aſperſione, in loco ſibi ante Altare præparato ſedebit ad manum ſiniſtram Præſidentis, & ſinguli Fratres

tres ad eum accedent, & flexis genibus, manus eius humiliter, & reuerenter in obedientiæ ſignum oſculabuntur.

Præſtita obedientia Prouinciali electo, P. Præſidens incipiet cum Diffinitorio tractare de regimine Prouinciæ.

Sunt autem, ſi reſpiciamus id, quod habemus expreſſum in noſtris Conſtitutionibus, quinque tantum Patres de corpore Diffinitorij cum voto deciſiuo, videlicet P. Præſidens, quatuor Diffinitores, & vnus cum voto conſultiuo, prouincialis, ſcilicet abſolutus; nihilominus vſu receptum eſt etiam in Religione, quod cum voto deciſiuo ingrediantur Diffinitorium Socius P. Præſidentis, & Prouincialis electus, etiam ante confirmationem, & in nonnullis Prouinciis, etiam Socius viſitationis electus in Capitulo à Prouinciali electo.

Locus pro Diffinitorio deputatus, decens ſit, & ſecretus,& in eo paratum Altariolum cum Crucifixo, vrna, & tot ſchedulis, quot ſufficiant pro electionibus omnium Priorum, ſcriptis cum iuramento, & electione, modo quo ſupra, ita vt ſolùm deſideretur nomen eligendi, licet ſufficiat ſemel tantùm præſtare iuramentum in principio de eligendis omnibus, & ſingulis prioribus Probioribus, & magis idoneis.

Dictum locum ingreſſus P. Præſidens, cæteris de corpore Diffinitorij omnibus genuflexis ante Altare ad inuocandum Spiritus ſancti adiutorium, incipiet ſine nota *Veni creator ſpiritus*, & alternatim totum recitabunt. Præſidens, *Emitte ſpiritum tuum, &c. Domine exaudi, &c. Dominus vobiſcum, &c. Oremus. Deus, qui corda fidelium, &c.* Deinde ſurgentes accedant ad menſam ibi paratam, ſuper qua commodè ſcribere poſſunt, & in qua ſint omnia pro actionibus Diffinitorij neceſſaria, & per ordinem conſidebunt.

Omnibus conſidentibus, ſinguli iurabunt, quod abſque licentia totius Diffinitorij nihil in eo tractatum, vel prolatum alicui extraneo reuelabunt, & primus omnium iurabit P. Præſidens,& ſi prædictum ſilentium non ſeruauerint, priuationem vtriuſque vocis ad ſexennium incurrent. Deinde prælectis Conſtitutionibus de requiſitis eligendorum procedent in nomine Domini ad electiones per vota ſecreta faciendas.

Et quia Prioribus incumbit cura animarum, quæ eſt ars artium, & ſcientiarum, & nihil magis officit Religioni quam ad regimen animarum indignos, vel minùs idoneos aſſumi, antequam aggrediantur electiones Priorum, Patres de diffinitorio ſeriò diſcurrent, & tractabunt de ſingulis Conuentibus, quibus de Superioribus fuerit prouidendum, & de Patribus ad regimen magis idoneis. Quare examinabunt inuentaria ſtatus Conuentum, quæ ſecum deferre debent Priores ad Capitulum præſentibus Sociis, vt ex eorum inſpectione aliquo modo conijcere poſſint Diffinitores, quinam Priores benè, & malè ſe geſſerint in ſuorum Conuentuum regimine, & quinam digni ſint, vt in eodem Conuentu confirmentur, vel in aliis inſtituantur.

Curabit P. Præſidens, ne vllus eligatur in Priorem, qui non habeat omnia ſecundum ſtatuta Ordinis requiſita, & præſertim qui ob aliquam infirmitatem habitualem nequeat in diebus per noſtras Conſtitutiones prohibitis à carnibus abſtinere, ieiunia Ordinis ſeruare, vitam communem in Refectorio ſequi, & Officio diuino de die, & de nocte in Choro intereſſe. Per habitualem autem infirmitatem non debemus intelligere ſenectutem, imò cum ſenes, vtplurimum iudicio, prudentia, & dexteritate polleant, magis quam iuuenes, ſi in aliquo peculiaris obſeruantiæ, & reformationis zelus effulſerit, ei poterit alicuius Conuentus regimen committi, modò non ſit adeo confectus ſenio, quod ad tale munus prorſus inhabilis reddatur. Cæterum ſi Diffinitores cenſuerint aliquem habituali infirmitate affectum eſſe valdè præſtantem in adminiſtratione, & Conuentibus proficuum, poterunt illum à Patre Ordinis poſtulare, illi cauſas notificando, propter quas cum illo ſuper Conſtitutionibus fuerit diſpenſandum.

Cætera, quæ facere debent Diffinitores videri poſſunt in noſtris Conſtitutionibus *punct.* 4. *cap.* 19. *à num.* 4. Sed de vno præſertim eos admonitos eſſe volumus, vt ſcilicet non obſtante quacumque conſuetudine in contrarium cogant Prouincialem abſolutum ab officio ad reddendam rationem de receptis à Prouincia, & de expenſis tempore ſui Prouincialatus, tam ordinariis, quam extraordinariis.

Debent etiam de mandato Clementis VIII. eligere tres ſaltem Patres graues, & peritos, qui admittendos ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confeſſiones etiam Fratrum ac lectores publicos diligenter ſimul examinent, priuſquam probentur, & ad huiuſmodi miniſteria admittantur. Horum etiam cura erit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores promouendos ad quoſcunque Ordines, in quo ſeruandum erit decretum Congregationis Interpretum Sacri Concil. Trident. hac de cauſa editum, & promulgatum.

Diſpoſitis omnibus per Diffinitorium, finaliter acta Capituli conſcribentur in libro Prouinciæ, & ad pulſum nolæ Capitularis congregabuntur omnes Fratres in vnum locum, & ibi auctoritate Præſidis, ac Diffinitorum abſoluentur omnes Priores, qui ſtatim ſigilla officiorum ſuorum Præſidenti, & Diffinitoribus reddent. Deinde præſidens vocabit ſigillatim per Secretarium nominibus propriis omnes Priores inſtituendos, qui vocati coram eo genuflectent, & ipſe ſingulis tradendo ſigillum Prioratus dicat: Auctoritate noſtra, & de vnanimi conſenſu Diffinitorum præſentis Capituli facimus, & ordinamus te N. Priorem noſtri Conuentus N. dantes tibi curam animarum, &c. Et Prior inſtitutus cum humilitate, & reuerentia ſigillum recipiet, manum præſidentis oſculando, & dicendo: Deo gratias. Et ſi ille fuerit abſens, dicet præſidens in tertia perſona: Facimus, & Ordinamus Patrem N. Priorem Conuentus N. Deinde dandæ erunt vnicuique litteræ teſtimoniales de iniuncto illi officio, Præſidentis ſigillo munitæ.

Vbi priores ſic fuerint inſtituti, omnes genuflexi in manu præſidis facient profeſſionem fidei, vnus quidem alta, alij ſubmiſſa voce in hanc formam. Ego Frat. N. Ordinis Carmelitarum Prior inſtitutus Conuentus N. firma fide credo, & profiteor omnia, &c. vt habetur ſuprà in profeſſione emittenda à Prouinciali. Deinde vnuſquiſque alta voce, vnus poſt alterum iuramentum præſtabit his verbis. Ego idem Frat. N. ſpondeo, voueo, iuro. Sic me Deus adiuuet, & hæc ſancta Dei Euangelia. *Et* finaliter conſcribantur acta Capituli in libro Prouinciæ.

Vnum aliud etiam in Capitulo Prouinciali tanquam neceſſarium pro legitima receptione Nouitiorum aduertendum eſt, quod ſcilicet quando noſtræ Conſtitutiones tribuunt ſoli Generali, vel Prouinciali poſſe ſine conſenſu cuiuſcumque iuuenes ex ſæculo ad Nouitiatum, & ad profeſſionem recipere, ſunt intelligendæ de minoribus ſexdecim annis, maiores enim extra Capitulum Generale, vel Prouinciale, ſiue Clerici ſint, ſiue Laici, non ſunt recipiendi, niſi fiat iuxta duas Conſtitutiones Sixti V. diligens inquiſitio de eorum patre, patria, & anteacta vita, & ex accurata informatione, & fide digna relatione conſtiterit, eos non

eſſe aliquorum criminum, &c. reos, nec ſuſpectos, neque grauatos ære alieno, &c. nec reddendis ratiociniis obnoxios, &c. quodque non humana aliqua ratione, &c. Religionem eligunt. Deinde notificata iſta informatione duorum, vel trium, vel plurium, ſi commodè fieri poterit, Monaſteriorum, quæ deputata fuerint in Prouincia à Superioribus, ab eis approbentur, & recipiantur ad habitum regularem. Quare P. Præſidens curabit in ipſo Capitulo deputari duo, vel tria, vel plura, ſi commode fieri poterit, Monaſteria, quorum Superiores, ſaltem ſemel in anno ad dictam approbationem, & admiſſionem faciendam ſimul congregentur.

Vbi autem Congregatio intermedia Diffinitorialis Dominica 3. poſt Paſcha Reſurrectionis, iuxta diſpoſitionem noſtrarum Conſtitutionum, pro aliis negotiis celebrabitur, in ea etiam à P. Prouinciali cum conſenſu Diffinitorum, & ſui Socij, prædicta nouitiorum approbatio, & admiſſio fieri poterit, perinde enim erit, ac ſi in Capitulo prouinciali fieret.

Quod ſi paucitas Monaſteriorum, aut nimia eorum diſtantia in aliqua prouincia, vel Vicaria, vt in Braſilia, tot Monaſteria deputari non patiatur, Capitulum prouinciale ſaltem tribus ex antiquioribus Patribus vnius Monaſterij dictam facultatem approbandi, & admittendi ad habitum præfatos Nouitios demandare poterit.

Cæterum exteri ex longinquis partibus, vel ex locis hæreticorum, ſeu infidelium aduenientes, etiamſi de præfatis omnibus liquidò non conſtiterit, tamen ſi diligentia adhibita nihil apparuerit, quod eos impediat, ex declaratione eiuſdem Sixti V. habiles reputandi ſunt ad Religionem.

Profeſſionem autem eorum, qui non ſeruata dicta forma recepti fuerint, Sixt. V. irritam, & nullam declarauit, & Superioribus inobedientibus inhabiles recipientibus nonnullas pœnas impoſuit in prima Conſtitutione, quam tamen quoad nullitatem profeſſionis Clemens VIII. in alia ſua Conſtit. moderatus eſt, & ad terminos iuris communis reduxit, ſaluis pœnis contra inobedientes.

Poſt hæc facienda eſt commemoratio Fratrum, familiarium, Patronorum, & litteras Confraternitatis habentium virorum, & mulierum per ſingulos Conuentus, & ſpecialiter illorum qui capitulum prouinciale eleemoſyna notabili adiuuerint, & illis recommendatis, recitabitur Pſalmus, *Ad te leuaui oculos meos*, cum aliis precibus conſuetis. Poſt quas P. Præſidens incipiet alta voce, *Te Deum laudamus*, quem proſequentes Fratres accedent ad Chorum, vbi terminato dicto hymno, P. Præſidens ſolitas orationes recitabit. Deinde coram toto gremio publicabuntur acta Capituli, quorum copiam P. Præſidens ex papyro prouinciæ de verbo ad verbum fideliter extractam, & ab ipſo Præſide, Prouinciali electo, & Diffinitoribus ſubſcriptam, curabit tranſmitti ad Patrem Ordinis pro confirmatione.

Publicatis actis Capituli, omnes Fratres coram Præſidente proſtrati dicent, *Confiteor Deo, &c.* & ipſe ſubiunget, *Miſereatur veſtri, &c. Indulgentiam, &c.* eoſque abſoluet, & diſpenſabit prout in Breuiario, & in fine dicet, *Benedictio Dei omnipotentis Patris, &c.*

Vnum tantum aduertendum eſt, quod ſcilicet in quouis capitulo prouinciali debet publicari tum conſtitutio Clem. VIII. de largitione munerum Regularibus interdicta, tum decretum Congregationis generalis Sanctæ Romanæ, & vniuerſalis Inquiſitionis habitæ in Palatio Apoſtolico coram Sanctiſſ. D. N. Vrb. VIII. ac Eminentiſſimis, & Reuerendiſſ. Dominis S. R. E. Cardinalibus aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus Generalibus à S. Sede Apoſtolicâ ſpecialiter deputatis, & commonendi ſunt omnes de obſeruantia, & executione Apoſtolicarum conſtitutionum, & decretorum ad ſanctum Officium Inquiſitionis aduerſus hæreticam prauitatem pertinentium; & præſertim conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ in prædicto decreto referuntur.

Vt ſciant Fratres noſtri, ad quid abſolutio, & diſpenſatio vocalium à P. Præſidente Capituli ante electiones facta proſit. Notandum eſt, quod plures Prælati Regulares virtute diuerſorum priuilegiorum, quæ ſibi à Sede Apoſtolica ſunt conceſſa, & præſertim indulti cuiuſdam Pij V. qui eis, quoad ſuos Fratres eandem abſoluendi, & diſpenſandi facultatem impartitus eſt, quam Epiſcopis dedit in quoſcumque ſibi ſubditos in foro conſcientiæ Conc. Trid. *ſeſſ. 24 cap. 6. de reform.* poſſint abſoluere Fratres, & alias quaſcumque perſonas ratione profeſſionis, & habitus eis ſubditas, à quibuſvis maioris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione latis, etiam Sedi Apoſt. reſeruatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, ac etiam cum eis diſpenſare ſuper quibuſcumque irregularitatibus, præterquam ex homicidio voluntario, & bigamia, & membrorum mutilatione.

Et hæc facultas extendi poteſt, nedum ad cenſuras, ſententias, & pœnas ante dicta priuilegia reſeruatas, ſed etiam ad reſeruatas poſt, dummodò reſeruatio non fuerit facta cum expreſſa priuilegiorum Regularium derogatione, ſicut reſeruata fuit à Sixto V. abſolutio ab excommunicatione contra ſimoniacos in ſuſceptione Ordinum lata.

Licet autem præfata facultas abſoluendi, & diſpenſandi, ſi reſpiciamus priuilegium Pij V. & nonnulla alia, ſit limitata ad forum conſcientiæ; nihilominus, quia in nonnullis aliis priuilegiis conceditur, nulla addita limitatione, & nullo expreſſo foro, eſt valdè probabilis ſententia multorum DD. qui affirmant Superiores prædictos Regulares ea in vtroque foro vti poſſe.

Eſt etiam aduertendum, quod etſi Prælati prædicti Regulares facultatem abſoluendi, & diſpenſandi à Pio V. conceſſam aliis committere, & delegare non valeant, quia dictus Pontifex expreſsè concedit eis, vt per ſeipſos abſoluant, & diſpenſent; quia tamen per alia priuilegia eadem facultas eiſdem abſolutè conceſſa eſt, & eſt communis DD. ſententia quod Commiſſarius perpetuus poteſt alteri vices ſuas committere, hæc autem poteſtas data eſt Prælatis per priuilegia perpetua, eiſque propriè dicitur competere ex officio, quia ratione officij, & dignitatis conuenit, poſſunt eam aliis committere, & delegare, nec deſunt priuilegia, quæ illis hanc delegandi poteſtatem concedunt, idque eſt in vſu apud Religiones.

Cæterum Religioſi omnes ſuam debent reſpicere Regulam, & Conſtitutiones, an per eas dicta facultas in aliquo fuerit pro bono regimine ſuæ Religionis limitata, & coarctata. Poteſt namque vnaquæque Religio priuilegia in ſui fauorem conceſſa non recipere, vel limitare, & coarctare, ſecundum quod magis ſibi expedire iudicauerit. Quare in noſtris Conſtitutionibus ſublata eſt Prioribus localibus facultas abſoluendi in foro fori ſuos ſubditos incurrentes in excommunicationem Canonis *Si quis ſuadente diabolo* etiam ob percuſſionem leuem.

Quoniam autem in forma abſolutionis vocalium extat iſta clauſula, Exceptis cenſuris, ſententiis, pœnis, & irregularitatibus ob defectus ad electiones faciendas in iſto Capitulo pertinentes contractis. Pro illius intelligentia ſciendum, quod ſi quis in Ordine ad aliquam electionem in Capitulo faciendam,

tinuiſſet litteras commendatitias extra Religionem, vel ſubornaſſet, aliquid dediſſet, aut promiſiſſet, vel quid aliud feciſſet, propter quæ in aliquam cenſuram, ſententiámque, &c. incurriſſet, nequaquam abſolutus eſſet.

56 Quamvis autem plura dubia circa capitula, & electiones in ipſis celebratas variis in locis reſoluam, præſertim *tom. 1. cap. 15. & tom. 3. verb. Electio*, placuit nihilominus tria alia dubia mihi propoſita circa quædam capitula quarundam grauium Religionum hic apponere.

PRIMVM DVBIVM.

57 *Eſt de electione cuiuſdam Prouincialis facta in quodam capitulo abſentibus aliquibus Gremialibus, qui ante tempus electionis proteſtati ſunt contra illam Præſidi ſi admitteret ad ſuffragia ferenda quoſdam Diſſinitores, qui tamen ad illa admiſſi fuerunt.*

RESPONSIO.

58 ET teneo validam ac canonicam eſſe prædictam electionẽ. Primò ex generali principio, quod in dubio de validitate actus præſumitur potius, vt validus quàm vt irritus pronunciari debeat, ſecundũ Gloſſam rece-
59 ptam *in l. In contrahenda, ff. de regul. Iur*, quod maximè procedit cum talis electio facta ſit ſub Præſide grauiſſimo Religionis, pro quo ſtare debet præſumptio quod legitimè ſe geſſerit, arg. *cap. quid culpatur*
60 *23. quæſt. 1.* Secundò ſpecialiter, quia eſt non ſolum iuxta ſtatuta Religionis, ſed etiam iuxta ius commune, cap. Quia propter, de elect. Eo enim loco ſolùm petitur (quod ad præſens dubium attinet) quod electio celebretur *præſentibus omnibus qui debent & volunt & poſſunt commode intereſſe.* Prædicti enim Diſſinitores non ſolum, vt ſuppono, volebant intereſſe, ſed etiam poterant, imò & debebant id facere, vtpote quia erant legitimi electores, vt tales approbati in capitulo Generali Toletano anni 1633. & à Præſide illius capituli Prouincialis, quo volente & iudicante admiſſi fuerunt.

61 Neque obſtat abſentia prædictorum Gremialium nolentium adeſſe electioni, quia cum illi qui adfuerunt ſint maior pars capituli, potuerunt ad electionem procedere: ſtari enim debet iudicio partis maioris & ſanioris, præſertim cum alij vocati fuerint & citati, & ſine neceſſitate vrgenti noluerunt intereſſe, *c. 1. de his quæ fiunt à maiori part. cap.* Gloſſa *in cap. Cum inter 21. verb. capituli*, Abbas *cap. Cum nobis 19. n. 10. de elect.* Layman. *in qq. Canon. de Prælat. elect. q. 24.* Vnde tales abſentes non debent numerari inter Capitulares, Layman *ibid.*

62 Nec etiam obſtat proteſtatio illa facta, quæ videtur eſſe quædam virtualis appellatio à capituli celebratione. Tum quia cenſeri potuit friuola propter dicta. Tum quia eſto friuola non fuerit, cum à Præſide iudicatum fuerit contra illam, potuit ad electionem procedere: ſiquidem talis appellatio extraiudicialis fuit, quæ effectum ſuſpenſiuum non patit, Layman. *ſupra quæſt. 115. ex aliis.*

63 Similiter nec obſtat quod illud ſtatutum Toletani capituli, in quo concedebatur pro dictis definitoribus vox, in capitulo acceptatũ non fuerit à dicta Prouincia. Quia etiam hoc admiſſo potuit de nouo illud acceptare, & facto ipſo illud acceptauit ipſa Prouincia repræſentata per capitulum, cui aderat maior pars
64 Gremialium. Vt enim dicam 4. *tom. verb. leges Regularium, num. 17.* lex quæ antea non fuit acceptata poteſt de nouo ſubſequenti tempore acceptari, cum per illam non acceptationem non fuerit extincta, ſed ſolum ſuſpenſa. Suarez *de legib. lib. 4. cap. 16. num. 13.* Bonacina *de legib. diſp. 1. quæſt. 1. punct. 4. num. 37. &* 38. ex Nauarro, Salas & aliis. Quin & debuit acceptari, vtpotè honeſta & rationabilis facta à Capitulo generali, & intimata à Præſide Capituli, veluti generali Commiſſario Ordinis.

Pariter non obſtat quod per non vſum dicti ſtatuti 65
illa Prouincia videatur ceſſaſſe. Etenim ad hoc quod per non vſum tollatur obligatio legis requiritur quod contra illam præſcriptum fuerit per longum tempus, quod ſaltem eſt decennium, *leg. vlt. C. de præſcript. long. temp.* prout ex Suarez, Molina, Azor, Reginaldo, & aliis firmat Bonacina *ſupra punct. vlt. §. 5. n. 5.* à tempore autem talis ſtatuti facti vſque ad præſens non prætererunt decem anni.

Addo quod cum illud ſtatutum contineat priuile- 66
gium Definitorum, vt poſſent habere vocem in capitulis Prouincialibus, & priuilegium quod non cedit in aliorum grauamen, quale eſt illud, non ceſſet per non vſum ipſius etiam per longiſſimum tempus, prout ex doctrina Abbatis *in cap. Ioannes, de Cler. coniug.* & Suarez *de legib. lib. 8. & cap. 34. n. 16. & 17. ac aliorum dicam. 4. tom. verb. Priuilegia Regularium*, ideò hoc priuilegium, aut lex illud continens nunquam ceſſabit.

Quod additur de confirmatione dicti ſtatuti facta 67
limitatè ſolum à S. D. N. Vrbano patum veget; quia certum eſt capitula generalia Religionum poſſe ſeipſis facere ſtatuta obligantia Religioſos ſuos, & confirmationem illorum à ſummo Pontifice ſolum eſſe neceſſariam pro maiori ipſorum ſtatutorum firmitate & perpetuitate.

SECVNDVM DVBIVM.

De electione cuiuſdam Prouincialis in quodam 68
Capitulo celebrata, quam Generalis ad quem ſpectabat confirmatio approbauit dicendo, pergratam illi fuiſſe, &c. *Cæterum eius confirmationem diſtulit vſque ad aduentum ipſius in Prouinciam, poſtea tamen ipſam caſſauit.*

RESPONSIO.

Dicendum primò, non videri per prædicta ſimpli- 69
citer & abſolutè confirmatam præfatam electionem. Ratio eſt, quia licet pro confirmatione non requirantur determinata verba, aut determinata forma, ſed ſufficiat aliquod dictum, vel factum quo confirmator voluntatem confirmandi declaret, vt bene Archid.
cap. vt quis duas, in fin. de elect. in 6. Innocent. *de* 70
ſentent. & re iud. cap. cum Bertholdus, Sigiſmundus de Bononia *in tract. de elect. & poteſt. Præl. dub. 94. n. 4.* Tamburinus *de iure Abbat. tom. 1. diſp. 6. q. 3. n. 1. & 2.* & alij: nihilominus cum confirmatio ſit iuris adquiſiti per electionem corroboratio, Hoſtienſ. *in ſum. lib. 2. tit. de confirm. vtili vel inutil. §. Quid ſit*, Caſtellinus *de elect. can. c. 14. n. 4.* ita vt illa nullum ius nouum tribuat, ſed antiquum conſeruet. Felynus *cap. inter dilectos, n. 14. de fid. inſtr.* Sanch. *lib. 6. de præc. moral. cap. 1. n. 26.* Ideò vt aliqua ſit ſimpliciter & abſolute confirmatio, neceſſe eſt quod ſimpliciter corroboret & conſeruet totum ius adquiſitum electo per electionem. Cum autem ius adquiſitum per electionem prædicto N. fuerit ad officium Prouincialatus exercendum ſimpliciter & illimitatè per totum triennium, quia hoc tempus eſt ſecundum ius & conſuetudinem

Religionis

Religionis illius (vt ſuppono) præſcriptum pro tali munere, & hoc non corroboretur aut conſeruetur verbis relatis, niſi ſolum ad tempus, *pro interim* ſcilicet & vſque ad acceſſum Generalis ad illam Prouinciam, vt patet ex litteris patentibus, ideo non poteſt ſimpliciter & abſolutè dici confirmata præfata electio.

71 Dicendum ſecundò, ſatis probabile eſſe præfatam electionem cenſeri debere veluti tacitè & implicitè confirmatam, non ſolum quia per biennium ſe geſſerit vt Prouincialis dictus N. ſciente & conſentiente & facto ipſo approbante Generali; ſed etiam ex dictis
72 litteris patentibus. Primò quia clauſula illa, *Id quod nobis pergratum fuit*, reſpicit omnia antecedentia, nempe *nobis ſignificatum fuit iuxta ſtatuta ex Regula noſtra præmiſſis præmittendis ritè & canonicè, ac tanquā idoneos electos fuiſſe in Prouincialem R. P. F. N.* ſiquidem eſt clauſula in fine quæ reſpicit præcedentia, denotat ergo Generalis ſibi pergratum fuiſſe quod prædictus electus eſſet rite & canonice, & tanquam idoneus in Prouincialem, quod ſine dubio ſignum eſt approbationis & confirmationis ſaltem tacitè & implicitè. Ac-
73 cedit quod ibi dicitur *Mandamus vt pro talibus habeantur*, ſcilicet dictus N. vt Prouincialis, & alij ibi numerati vt collegæ, quo etiam præceptum illud ſanctæ obedientiæ quæ præcipit dictæ Prouinciæ fratri-
74 bus, vt prædicto N. ſic electo (ideſt ritè & canonicè electo, prout dictum erat) *debitam de iure & ex Regularibus noſtris inſtitutis reuerentiam, & obedientiam exhibeant*; quo idem pariter inſinuatur. Iuuat etiam quod ex vi prædictarum litterarum præfatus Pater
75 per biennium ſe geſſerit vt Prouincialis, ab ipſo Generali Prouincialis appellatus fuerit, & ipſo præſente Prouincialis locum tenuerit, quo etiam denotatur pro legitimè electo, & confirmato Prouinciali habitum fuiſſe ſemper.

76 Nec obſtant verba illa, *nihilominus liberam illis pro interim ſuorum officiorum adminiſtrationem concedimus*, quibus indicatur authoritatem illi & aliis collegis ſolum ad tempus & *limitatè* à Generali concedi, ac per conſequens nullo pacto confirmari eorum electiones per quas electi erant ad illa officia *illimitatè*, & per totum triennium exercenda. Reſponderi enim poteſt huiuſmodi limitationem eſſe vitioſam, ſeu impertinentem, ac per conſequens haberi pro non
77 adiecta, ad inſtar conditionum turpium appoſitarum contractui, quæ habentur pro non adiectis, *ex tot. tit. de condit. appoſ.* Vnde ſimiliter turpes conditiones adiectæ legatis non vitiant, ſed vitiantur, ac proinde iis reiectis valet legatum, *l. 1. leg. ſi quis ita, l. ſi quis ita conſtitutus, leg. Quæ ſub conditione, l. conditiones quæ, & leg. conditiones contra, ff. de cond. inſt. & leg. 3. tit. 4. p. 6.* Ergo idem dicendum eſſe in hoc caſu conſtat tum ex dictis, ſcilicet probabile eſſe dictas litteras patentes confirmatorias eſſe officij Prouincialatus; tum ex dicendis, ſcilicet non potuiſſe
78 Generalem differre confirmationem per tanti temporis ſpatium, biennium ſcilicet, donec veniret in Hiſpaniam. Ex hoc enim rectè ſequitur prædictam limitationem fuiſſe impertinentem & vitioſam, ac per conſequens habendam pro non adiecta. Præſertim quia improprietates ſunt reſtringendæ ad conſequentias, *leg. quod verò contra, ff. de legibus, l. 1. C. de dot. promiſ.*

79 Dico tertiò nullatenus potuiſſe Generalem per tanti temporis ſpatium detinere confirmationem prædictam, ſed debuiſſe quamprimum ad ipſius notitiam peruenit electio, eam prout de iure caſſare
80 vel confirmare. Ratio eſt quia eo ipſo quod electio illi præſentata eſt cum teſtimonio capituli quod fuerit legitimè facta, & ritè & canonicè electus prædictus N. tanquam idoneus, vt colligitur ex ipſis litteris

patentibus Generalis, ibi: *ritè & canonicè & tanquam idoneos electos, &c.* & ſine appoſitione alicuius, ſtatim tenebatur eam confirmare, *capite poſtquam, de elect.* & ibi Abbas *in princip.* vbi dicit id fieri debere *ſine dilatione*, Tambutinus *de iur. Abbat. tomo primo, diſput. ſexta, quæſito ſecundo, num. ſexto*, ibi: *debet ſine dilatione confirmari.* 81
Rota coram Papa Gregorio *deciſ. 240. num. duodecimo.* Secundo quia licet electio ſit voluntatis, confirmatio tamen eſt neceſſitatis. Ioan. Andr. *in d. capite poſtquam, de elect.* Butrius *ibidem num. quinto*, Decius *num. primo*, id eſt tenetur confirmatus ex debito confirmare electum communi teſtimonio pro idoneo approbatum, qualis fuit R. Pater N. teſtimonio capituli in quo electus eſt. Debitum autem quod- 82
cumque quamprimum ſolui debet. Tertio ex *capite quam ſit, de elect. in ſexto*, vbi electo aſſignatur ſpatium trium menſium ad petendam confirmationem, quo virtualiter Eccleſia manifeſtat nolle quod confirmatio differatur vltra trimeſtre, vt ibi in principio capitis dicitur: *Quam ſit Eccleſiis ipſarum diſpendioſa vacatio, quàm periculoſa etiam eſſe ſoleat animabus, non ſolum iura teſtantur, ſed etiam magiſtra rerum efficax experientia manifeſtat.* Sentit ergo Eccleſia debere confirmatorem quamprimum ſaltem intra trimeſtre confirmare electionem: vnde Caſtellinus *de elect. cap. 14. num. 11.* expreſsè ait: *Ideo iure aſſignatur illi* (ſcilicet confirmatori) *ad confirmandum tempus trium menſium*, quod ipſum ego aſſerui *ſup. num. 42.*
Quartò quia poſita electione perſonæ dignæ, & quod 83
nullus ipſi opponatur, vt ſupponitur in præſenti, iniuria fit tum electo, tum electoribus, ſi non confirmetur electio, vt habet Layman. *in ſuis quæſt. can. de Præſ. elect. cap. 10. in princ.* Debebat ergo Generalis quamprimum electionem confirmare, nec differre ad 84
biennium, prout fecit. Tandem quintò, quia oppoſitum eſt contra bonum regimen Religionis, propter multa incommoda quæ ex tali modo procedendi ſequi poſſunt. Primum quia aperiretur via tyrannidi Generalis ſupra Prouinciales, & Religionem, ſi ipſe 85
poſſet differre confirmationem Prouincialium quoadvſque voluerit. Secundum, quia hac via poſſent Generales ſibi voces pro capitulis generalibus procurare, confirmando eos qui ſibi ſunt beneuoli, & differendo confirmare illos quos exiſtimant aduerſarios. Tertium, quia etiam datur locus auaritiæ: ſi enim ſemel concedatur quod poſſit differri confirmatio electionis perſonæ dignæ, id facient Generales, & electi procurabunt eos pecunia emollire. Tandem quartum, quia feruor & obſeruantia Religionis paulatim decreſceret, cum certum ſit fratres non ita promptè obedientiam præſtituros Prouincialibus non confirmatis, & quorum confirmatio differtur ad tam longum tempus.

Dico quartò, nullatenus potuiſſe Generalem prædictum P. deponere ab officio, niſi iudicialiter & ſeruata iuris forma. Eo modo quo inter Regulares ſeruari debet, apicibus iuris poſtpoſitis, &c. Colligitur primo ex Gloſſa *in dict. cap. Quam ſit, de elect. in 6.* 86
verb. vacetur, vbi cum decerneretur quod electio il- 87
lius qui intra trimeſtre confirmationem non poſtulauit, eo ipſo vacetur, Gloſſa dicit, *per ſententiam*: ex hoc enim à minori ad maius ſumitur argumentum in præſenti: ſi enim, vt vacetur electio illius, qui non poſtulauit confirmationem intra illud tempus, requiritur ſententia, multo magis requiritur, vt vacetur electio eius qui illam poſtulauit, virtualiter obtinuit, per biennium poſſedit, & interim pro legitimo poſſeſſore habebatur, qualis fuit prædictus N. ſi autem requiritur ſententia, requiritur etiam forma iudi- 88
cialis per proceſſum, quæ correlatiua ſunt. Baldus *in capite Ad audientiam, de conſuet.* Caſtr. *conſ. 401. numero tertio, libro primò.* Colligo ſecundò

ex Portello *in reſponſ. caſ. moral. punct. ſecundo, caſ. quarto, num. tertio*, vbi expreſsè noſtram ſententiam tenet, quia (inquit) eſt de iure naturali, diuino & humano, &c. vſque ad *& audiatur*. Item ex eodem Portello *in dub. Regul. verb. Electio, in addit. ad addit.*
89 *num. 5.* vbi expreſsè ait in caſu etiam, quo electus eſſet indignus non poſſe illum Præſidem, ſeu confirmatorem excludere niſi prius audiatur, & probetur eius inſufficientia, quod probat ex *cap. Indemnitatibus, in 6. & cap. Venerabilem, & cap. Nihil, de elect.* Colligo tertiò ex Rodriguez 2. *tom. qq. regul. quæſt. 51. art. 12.* vbi probat neminem priuari poſſe voce paſſiua ad electionem niſi vocatum, auditum, & conuictum de culpis ſufficientibus, & ſeruato ordine iuris, quod à fortiori magis procedit in præſenti, cū præfatus electus non ſolùm habuerit vocem paſſiuam, ſed etiam per electionem maius ius ad Prouincialatum quàm alij, concurrentibus præſertim circumſtantiis, quæ de facto concurrerunt concordis & vnanimis electionis
90 ſine oppoſitione tacitæ confirmationis, &c. Colligi etiam quartò poteſt ex legibus municipalibus huius Religionis *cap. 1. num. 9. 10. & 11.* vbi depoſitio Prælati committitur capitulo & ſociis, vbi ſcilicet Prælatus tali depoſitione *ſeſe dignum inuenerit*, ſcilicet per confeſſionem delicti, vel per totalem probationem,
91 vt iuris eſt. Ratio etiam eſt, quia electus canonicè ante ſuam confirmationem, ex vi ſolius electionis habet ius ad rem, ad officium ſcilicet ad quodd eſt electus, vt colligitur ex Extrauag. *Sedes Apoſtolica*, & cenſet ex DD. ſpecialiter Azor. *tom. 1. lib. 6. cap. 14.*
92 Ius autem ad rem non poteſt ab aliquo niſi per indignitatem, inhabilitatem, aut culpam tolli iuridicè, & formato proceſſu, vt probatur, & cōmuniter recipitur à Theologis & Canoniſtis, & de ſe patet. Ergo. Ex hoc autem manifeſte fit non potuiſſe præfatum P. Generalem dictum N. ſpoliare officio Prouincialatus,
93 niſi iudicialiter & modo dicto. Et ſanè vt vno verbo dicam, prorſus irrationabile videtur quod vir grauis, doctus, qualificatus, electus legitimè & concorditer ad Prouincialatum, tacite confirmatus, biennali poſſeſſione roboratus, pro Prouinciali cōmuniter habitus, & reputatus, ab officio deponatur ex cauſa irrogante infamiam, ſcilicet propter delicta, non auditus, vocatus, aut citatus, & in forma iuris iudicatus

94 DVBIVM TERTIVM.

Propoſitum mihi etiam eſt aliud dubium circa confirmationem electionis Vicarij Generalis PP. Diſcalceatorum Ordinis S. Mariæ de Mercede faciendam per Reuerendiſſimum P. Generalem eiuſdem Ordinis. Ad quod ſic reſpondi.

RESPONSIO.

95 POſito quod Reuerendiſ. P. Generalis Ordinis S. Mariæ de Mercede habet facultatem confirmandi electionem Vicarij generalis PP. Diſcalceatorum eiuſdem Ordinis, conſequenter etiam habet authoritatem faciendi ea omnia quæ ad cōfirmationem electionum Regularium ſunt requiſita. Quæ retuli *tom. 1. ſum. cap. 25. num. 35. & 36. & ſup. num. 39. & ſeqq.*
96 Sunt enim illa omnia acceſſoria tali muneri. Acceſſorium autem ſequitur naturam ſui principalis, *leg. etiam, Cod. de Iure dot.* Regula Acceſſorium, *de regul. iur. in 6.* & ibi Doctor. etiamſi acceſſorium eſſet dignius quam principale. Roman. *conſ. 330. num. decimotertio*, in fin. Tuſchus *concl. 76. num. 26.* Multò magis
97 quando acceſſorium venit in neceſſariam conſequentiam principalis, *leg. ſecunda, ff. de iuriſdict. omn. Iud.* Federicus de Sen. *conſ. 163. & conſ. 186.* Aym. *part. ſecunda in princip. num. ſexageſimoquarto.* Quia ergo in neceſſariam conſequentiam Confirmatoris venit quod electus à ſubditis pro legitimo Prælato habeatur, ideo poteſt confirmator illos ſub cenſuris obligare, vt pareant ipſi; quia conceſſo fine cenſentur conceſſa media per quæ peruenitur ad finem, ex *cap.* 98
cum infirmitas, de pœnit. & cap. Quoniam, de ſent. excom. in 6. Et conceſſa iuriſdictione cenſentur conceſſa om- 99
nia quæ ad eam exercendam ſunt neceſſaria, ex *d. l. 2. ff. de iuriſd. omn. iud.* Et quia impoſitio cenſuræ eſt actus iuriſdictionis Eccleſiaſticæ externæ. *cap. cum ad* 100
Eccleſiar. de offic. Ordin. Laym. *lib. 1. tract. 5. p. 1. cap. 3. num. 1.* Cum igitur P. Generalis vetus, & legitimus confirmator ſimilium electionum ſit, poterit abſque dubio vti hac poteſtate imponendi cenſuras, vt ſubditi obediant Prælato electo. Tanto magis quod ſeparatio PP. Diſcalceatorum à corpore Religionis, cum fuerit odioſa & pœnalis Generali, & corpori
Religionis, cui erat antea vnita, debet reſtringi, vt 101
minus quoad fieri poteſt lædat aut reſtringat authoritatem Generalis, qui de iure communi Inſtitutionis Religionis eſt ſupremum caput illius, iuxta communes regulas, quod odia ſunt reſtringenda, *l. cum quidam, ff. de lib. & poſth. cap. Renonantes 22. diſt. cap. Odia, de reg. Iur. in 6.* Cum ergo ante ſeparationem haberet hanc authoritatem, etiam poſt illam cenſendus eſt habere. Eo quoque quod res de facili reuertitur ad ſuam primæuam naturam. *l. filio quem Pater, ff. de lib. & poſth. cap. Ab exordio 3.* Seraphin. *de priuil.* 102
Iuram. priuil. 58. num. 8. Stephanus Grat. *diſcep. for. cap. 544. num. 31.*

Subſcripſit etiam huic meo voto grauiſſimus, & doctiſſimus Pater Diana his verbis. *Idem ego cenſeo* 103
Antoninus Diana Clericus Regularis; nam ſi in concordatis inter PP. Calceatos & Diſcalceatos euidenter habetur quod Reuerendiſſ. Generalis Calceatorum debeat confirmare electionem Reuerendiſſ. Generalis Diſcalceatorum, ſi valida tamen fuerit eius electio, ſequitur conſequenter ex hoc quod poſſit præcipere etiam ſub cenſuris ea omnia quæ neceſſaria ſunt ad cognitionem validitatis ſupradictæ electionis; nec enim aliquis poteſt peruenire ad finem niſi per media. Ita ſentio, ſaluo, &c. Romæ in Domo S. Syluestri Montis Quirinalis, die, 19. Martij 1653.

CAPVT XIII.

De prælaturis, gradibus, honoribus, dignitatibus, perſonatibus, præpoſituris, officiis, & adminiſtrationibus Regularium perſonarum, illorumque obligationibus.

SVMMARIVM.

1 *Prædicta, vt diſtincta nominantur ſæpius in Conſtitutionibus Summorum Pontificum.*
2 *Dignitas eſt adminiſtratio cum Iuriſdictione.*
Perſonatus eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione. ibid.
Officium eſt adminiſtratio ſine præeminentia, aut iuriſdictione. ibid.
3 *Præpoſitura ſecundum alios eſt munus præcedendi, ſed communius accipitur pro prælatione.*
4 *Prælatura coincidit cum dignitate, eſtque munus habendi adminiſtrationem cum iuriſdictione.*

Quid

Quid decreuerit SS. Dom. N. Vrbanus circa Religioſos promittentes non procurare, &c. huiuſmodi dignitates. ibid.

Prælati poſſunt eſſe delegati ad litteras Pontificias exequendas. ibid.

5 *Honorum nomine quæ intelligantur.*

6 *Graduum nomine quæ intelligenda.*

7 *Officia, adminiſtrationes, & functiones pro eodem ſumuntur, & important munus ſine præminentia, aut iuriſdictione.*

Confundi ſolent cum Prælatiis, ſeu dignitatibus. ibid

8 *Hierarchia Religioſa aſſimilatur Eccleſiaſticæ.*

Conſtat ex quaſi ſimilibus perſonis. ibid.

9 *Ex Prælatis alij ſunt habentes iuriſdictionem ordinariam, alij delegatam.*

10 *Generalis dignitas quæ aliquo modo correſpondet Patriarchali, per legitimam electionem creatur.*

Niſi incommoda, & inconuenientia oppoſitum ſuadeant. ibid.

11 *Quæ ætas requiratur pro Generali eligendo.*

Requiritur quod ſit profeſſus profeſſione expreſſa in ipſa Religione. ibid.

Requiritur etiam conditio Sacerdotij. ibid.

Non videtur neceſſaria iure communi aliqua antiquitas in ordine. ibid.

12 *Habent Generales in Religionibus ſupremam auctoritatem.*

An dicenda ſit hæc poteſtas immediatè pendens à Papa, an verò à Capitulo generali. ibid.

13 *Habent auctoritatem prouidendi officia, ſeu beneficia Religionum, iuxta Regulam tamen, & conſtitutiones illarum.*

Debent eligere digniores. ibid.

Quid de electione digni, reiecto digniori. ibid.

14 *An Generalibus competat facultas condendi leges, aut conſtitutiones perpetuò duraturas.*

Poſſunt condere decreta, ſeu ſtatuta duratura tempore Generalatus. ibid.

Declarare Leges, & Conſtitutiones Ordinis. ibid.

15 *An mortaliter peccantes ſaltem publicè teneantur explicare circumſtantias Generalatus.*

16 *Commiſſarij Generales Ordinum regulariter loquendo ſolum habent auctoritatem delegatam.*

Quando fiunt per electionem conſtitutionum, aut iure Ordinum, habent auctoritatem ordinariam. ibid.

Qui ex illis, & quomodo amoueri poſſint. ibid.

Qui etiam poſſint delegare ſuam iuriſdictionem. ibid.

17 *Pari modo de Vicariis Generalibus philoſophandum eſt.*

18 *Quando expirat eorum auctoritas morte Generalis.*

19 *De Viſitationibus quid dicendum.*

20 *Aſſiſtentium, Conſiliariorum, Diffinitorum, & Sociorum auctoritas quanta ſit.*

21 *Quidam habent ſolum votum conſultiuum, alij etiam deciſiuum.*

Quid ſit habere votum conſultiuum, ſeu deciſiuum ibid.

22 *Conuenientius eſt vt iuniores prius loquantur.*

An teneantur detegere defectus promouendorum. ibid.

Quando maior pars illorum aliquid decreuit, tenentur omnes ſubſcribere. ibid.

An reuelare poſſint ſecreta Diffinitorij. ibid.

23 *An Generales poſſint ſine illis negotia grauia decidere.*

24 *Tenentur iuxta eorum conſcientiam reſpondere.*

Quid quando hoc ſciunt eſſe contra voluntatem Generalis, vel nihil effecturos. ibid.

25 *Procuratoris Generalis munus magna præminentia eſt.*

Aliquando fit per electionem, aliquando ſine illa, aliquando habet munus prælatiæ adiunctum, aliquando non. ibid.

26 *Prouinciales ſunt præfecti Prouinciarum habentes ſupremam iuriſdictionem in illis.*

Eorum munus dignitas eſt. ibid.

Quomodo creentur. ibid.

Habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. ibid.

Poſſunt ſuam auctoritatem delegare. ibid.

27 *Quid de Commiſſariis, ſeu Vicariis Prouincialibus dicendum.*

28 *Quid de Viſitatoribus Generalibus, vel Prouincialibus.*

Tempore actualis viſitationis ad quem pertineat regimen Conuentus, vel prouinciæ. ibid.

Duplex eſt iuriſdictio, alia contentioſa, alia voluntaria. ibid.

29 *Apoſtata, vel excommunicati à quo abſoluendi tempore viſitationis.*

30 *Auctoritas viſitatorum pendet ex litteris patentibus commiſſionis.*

Quando dantur cum clauſula plenitudinis poteſtatis quid poſſint facere. ibid.

31 *Quando poſſunt delegare ſuam iuriſdictionem.*

32 *Rebellantes contra illos, aut illis contradicentes quas pœnas incurrunt.*

33 *Geſta à viſitatoribus quanto tempore durare debeant.*

34 *Non debent formare proceſſus contra Prælatos in rebus minimis.*

Secus in Religionibus arctioribus. ibid.

35 *Quando procedere debeant via inquiſitionis generalis, aut ſpecialis.*

36 *De Aſſiſtentibus, Diffinitoribus, Conſiliariis, ſeu Sociis Prouincialium quid dicendum.*

37 *Superiores immediati Conuentuum ſunt verè Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

Eorum munus dignitas appellari poteſt. ibid.

Habent iuriſdictionem ordinariam delegabilem. ibid.

Quæ conditiones ad illos requirantur. ibid.

Quam etiam facultatem habeant. ibid.

38 *An ſæculares præfici poſſint Monaſteriis Regularium.*

39 *Quid de Vicariis in capite conuentuum.*

40 *Quid de Vicariis, ſeu Superioribus qui in ipſis Conuentibus Superiorem agnoſcunt.*

An eorum munus dicendum ſit perſonatus, vel officium. ibid.

41 *Quæ poſſint facere in abſentia Prælatorum à Conuentibus.*

42 *An gradus poſſint conferri Religioſis.*

Tenentur graduati ſequi chorum, non obſtante quocumque priuilegio. ibid.

Non poſſunt vti aliquo priuilegio ſui gradus, niſi actu legant, vel prædicent. ibid.

Quid intelligatur pro actu legere. ibid.

Inepti, & idiotæ peccant grauiter gradus prædictos petentes, aut retinentes. ibid.

43 *Procuratoris munus quid ſit.*

Spectat ad illum bona Monaſterij ſolùm exigere, non autem conſeruare, aut expendere. ibid.

Ad quos id ſpectat. ibid.

44 *Adminiſtratores bonorum Monaſterij amouibiles ſunt.*

45 *Sacriſtæ munus, ſeu officium in quo verſetur.*

Quas obligationes habeat. ibid.

46 *De Sacriſtis Conuerſis.*

47 *De Magiſtro Nouitiorum, & eius obligationibus.*

Quid circa illum decreuerit Clem. VIII. ibid.

48 *Quomodo id intelligendum veniat.*

49 *Non poſſunt Prælati, aut officiales Religionum excuſari ignorantiâ in iis, quæ pertinent ad eorum munera.*

50 *Illegitimi quas dignitates, perſonatus, beneficia, ſeu officia habere non poſſint.*

Quæ officia habere poſſint. ibid.

51 *Quid faciendum cùm alicui conſtat ſe eſſe electum ab*

vno qui erat inhabilis ad eligendum.

52 *Quid quando electo conſtat ſe fuiſſe inhabilem, vt eligeretur pro tempore quo electus fuit.*

53 *Prælato intruſo qualiter ſit, vel non obediendum.*

54 *Prælatis prohibitum eſt teſtari.*

55 *Profeſſio fidei facienda eſt à promiſis de Prælaturis.*

56 *Quid de Prælaturis non electiuis dicendum.*

Sintne manuales, & amouibiles. ibid.

1 CONTINGIT ſæpius, vt in conſtitutionibus Summorum Pontificum, & ſpecialibus Religionum, prædicta omnia etiam vt diſtincta nominentur, ideo de ſingulis agendum in hoc capite, etſi enim ſæpiſſimè confundantur, cum tamen in Bullis Pontificum ſigillatim cenſeantur, valdè probabile eſt ea diſtingui, & accipienda eſſe in propria & primæua ſignificatione. Portellus *in dub. Regul. verb. Officia Ordin. in addit. num. 2.*

2 Hæc tria *Dignitas*, *Perſonatus*, *Officium*, ſic diſtinguntur. *Dignitas* propriè eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, cuiuſmodi ſunt omnes prælatiæ Religionum, v.g. Generalatus, Prouincialatus, Prioratus, Abbatia, Guardianatus, &c. Omnes enim prælati habent adminiſtrationem cum iuriſdictione, tam in foro interno, quàm externo, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18.* *Perſonatus* eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione, qualis eſt ea quæ reperitur in aliquibus Clericis qui præcedunt Canonicos in Eccleſiis Cathedralibus, ſeu Collegialibus, & in Religionibus in Diffinitoribus, & aliis huiuſmodi. *Officium* autem propriè eſt in adminiſtratione ſine præeminentia, aut iuriſdictione, qualis reperitur in Sacriſta, Procuratore, Vicario Conuentus, ſeu Superiore in præſentia prælati. Syluester *verb. Dignitas*, Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 23. art. 9. & quæſt. 13. artic. 18.*

3 *Præpoſitura* ſecundum aliquos eſt munus præcedendi. Ita Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 23. art. 9.* Sed communi vſu potius videtur importare munus prælationis, iuxta illud ad Heb. 13. *Obedite Præpoſitis veſtris.* Si autem ſolùm munus præcedendi denotat, coincidet cum perſonatu.

4 *Prælatura*, vt diximus, coincidit cum dignitate, & eſt munus habendi adminiſtrationem cum iuriſdictione, qualis competit in Religionibus omnibus Superioribus, Generalibus ſcilicet, Prouincialibus, Prioribus, Guardianis, Abatibus, & ſimilibus, & diuerſis nominibus vocatis: omnes enim huiuſmodi ſunt in dignitate conſtituti. Sanchez *lib. 6. in decalog. cap. 3. n. 38.* Hinc huiuſmodi prælati poſſunt eſſe delegati ad litteras Pontificis, vel eius Legati exequendas, quod munus conuenire non poteſt niſi perſonis in dignitate conſtitutis, iuxta *cap. ſtatutum, in principio de reſcriptis in 6.* Sanchez *ibidem*, poſt alios. An verò id liceat prælatis Ordinis Minorum tractant. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 65. art. 3. in fine*, & Sanchez *lib. 6. in decalog. c. 13. num. 81.*

Hic notandum Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Vrbanum VIII. Motu proprio edito 21. Maij 1635. publicato tamen 20. Nouemb. 1636. declaraſſe quoſcumque Regulares cuiuſvis Ordinis, Congregationis, & inſtituti etiam S. Societatis Ieſu per quamcumque tranſlationem ad aliam Religionem, etiam hactenus factam, & per quamcumque expulſionem, ſeu habitus Regularis dimiſſionem, non eſſe liberos à voto, promiſſione, ſeu iuramento ab eis emiſſo, de non petenda, nec procuranda, minuſve acceptanda aliqua dignitate, aut ſuperioritate extra eorum Religionem, ſed eos hactenus, & pro tempore, vt præfertur, tranſlatos, expulſos, ac à delatione habitus Regularis abſolutos, vel priuatos, quarumcumque dignitatum huiuſmodi proinde incapaces, & ad illas petendas, acceptandas, & obtinendas inhabiles remanere in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi tranſlati, expulſi, ſeu à delatione habitus liberati non fuiſſent. Quæ placuit hîc animaduertere (etſi non in proprio loco, quia huius Motus proprij notitia non niſi poſtquam typis mandabatur hæc ſecunda pars Summæ ad me peruenit) propter aliquot Regulares tale, vel ſimile votum emittentes, quorum aliquos retuli ſup. *c. 4. n. 13. & 16. & 25.*

Honorum nomine vix aliud poteſt intelligi, quam perſonatus, qui vt diximus, important honorifica in Religionibus. Vnde leges priuantes honoribus intelligendæ videntur de iſtis. Portellus *in dub. Regular. verb. officia ordinis, num. 2.* 5

Gradus ſunt tituli honorarij, in Vniuerſitatibus, vel Collegiis ſtudiorum cauſa conceſſi, cuiuſmodi ſunt Doctoratus, Magiſterium, Baccalaureatus, &c. Vnde vel coincidunt cum Perſonatibus, & honoribus, vel pro iiſdem communiter accipiuntur. 6

Officia etiam, adminiſtrationes, & functiones pro eodem ſumuntur, & important, vt diximus, munus ſine præeminentia, aut iuriſdictione. Maximè autem confunduntur cum Prælatiis, ſeu Dignitatibus, adeo vt communi vſu pluſium Religionum, & etiam aliquarum Conſtitutionum, ſeu decretorum Summorum Pontificum illorum nomine, officiorum præſertim, veniant etiam Prælatiæ, ſeu dignitates, dum ponitur pœna priuationis officiorum, &c. Portellus *in dubiis Regular. verb. officia Ordinis, in addit. num. 2.* 7

Pro Prælatis autem notandum, Hierarchiam Religioſam aſſimilari Eccleſiaſticæ, quemadmodum enim Hierarchia Eccleſiaſtica conſtat ex Parochis, Epiſcopis, Archiepiſcopis, Patriarchis, & Primatibus, qui omnes Summo Pontifici ſubduntur, ſic Hierarchia Religioſa conſtat Confeſſoribus, qui ſunt veluti Parochi habentes ſolum iuriſdictionem in foro interno conſcientiæ, Prioribus, Guardianis, Rectoribus, &c. qui ſunt quaſi Epiſcopi, quia habent iuriſdictionem etiam externam quaſi Epiſcopalem, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 2.* Prouincialibus, qui ſunt veluti Archiepiſcopi habentes ſub ſe Superiores immediatos Monaſteriorum, qui vt diximus quaſi Epiſcopalem auctoritatem habent, & Generalibus qui ſunt veluti Primates, & Patriarchæ, cum ſub ſe contineant Prouinciales, & hi omnes ſub Summo Pontifice tanquam Paſtore vniuerſali. Rodriguez *tom. 1. q. Regul. qq. 12. art. 5.* 8

Item pro eiſdem Prælatis, Dignitatibus, ſeu Præpoſitis Religionum notandum, quod alij ſunt habentes iuriſdictionem Ordinariam, vt ſunt Generales, Prouinciales, Priores, Abbates, & alij ſimiles, etſi diuerſis nominibus vocati, alij verò delegatam, vt ſunt Commiſſarij vel Viſitatores Generales, vel Prouinciales. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 13. artic. 20.* Vicarij autem iſtorum aliquando habent iuriſdictionem Ordinariam, aliquando delegatam: Ordinariam quidem quando non ex delegatione, ſed vel electione, vel Conſtitutione, conſuetudine, aut iure Ordinis eis competit Vicariatus: delegatam vero quando à prædictis nominantur, & delegantur. Vide dicta *tom. 1. cap. 18. num. 3.* 9

Supremum caput intra Religionem qui regulariter Generalis nuncupatur, cuius dignitas, vt dictum eſt, Patriarchali, ſeu Primatiali in Hierarchia Eccleſiaſtica correſpondet, per legitimam electionem creandum eſt, hoc enim probat vſus, & inſtitutio Religionum, & eſt conſentaneum tum iuri Canonico dum de huiuſmodi Prælatorum electionibus agit, tum iuri naturali, vt Religio in Paſtore ſibi eligendo conſenſum præbens maiori cum amore ipſum ſuſcipiat, & obediat, de cuius ſufficientia publicum dedit per electionem teſtimonium. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 3. num. 2.* Quo non obſtante, quando incommoda, vel inconuenientia cernentur ex Capituli celebratione propter 10

pter bella, peſtem, vel ſimilia mala, & ad euitandas Ordinis expenſas, prudenter à maioribus Ordinis ſupplicari deberet Papæ pro digniori, & magis benemerito Religioſo in Generalem ab ipſo inſtituendo, & ipſe Pontifex annueret, prout fecit SS. D.N. Vrbanus VIII. anno 1632. Reuerendiſſ. Mag. Theodorum Stratium in Generalem noſtri Ordinis creando, quem digniorem, & probatiorem à grauioribus Ordinis Patribus nouerat.

11 Probabile etiam eſt, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 5.* requiri pro Generali eligendo ætatem 30. annorum, cum hæc ætas requiratur pro Epiſcopis, *c. cum in cunctis, de elect.* Dignitas autem Generalis ſit quaſi Epiſcopalis, imò ſæpius maioris oneris, & laboris propter ſubditos diuerſarum nationum, & regionum. Requiritur etiam quod ſit profeſſus, ex *cap. cum ad noſtram, de elect. capit. cum cauſa, & capit. cum in magiſtrum, eodem titulo.* Profeſſione expreſſa, ex *capit. nullus, de elect. in ſexto*, & in ipſa Religione in qua eligitur in Generalem, ex *Clement. 1. de elect.* & Concilij Tridentini *ſeſſione 14. capite decimo, & ſeſſione vigeſimaprima, capite vigeſimo primo.* Requiritur item ex vi iuris communis conditio Sacerdotij ad Generalem ex *cap. 1. de ætate, & qualitate.* Non tamen videtur neceſſaria ex eodem iure communi aliqua antiquitas in Ordine pro prædicta Generalatus prælatione. De quibus, & aliis conditionibus egimus dicto *tom. 1. cap. 18. num. 5 & 9.* Suarez *4. tom. de Religion. tractatu 8. lib. 2. cap. 3.* Qualiter etiam illegitimi, irregulares, excommunicati, & ſimilibus cenſuris, aut pœnis obſtricti non poſſint in prælatos eligi, quod maximè procedit de Generalatus officio, bene tamen ſaltem iure communi ex radice, aut genere infectis orti, dictum eſt eodem *tom. 1. c. 15. n. 25.*

12 Habent prædicti Generales in Religionibus ſupremam auctoritatem, & iuriſdictionem Ordinariam, tum internam in foro conſcientiæ, tum externam in foro contentioſo, iuxta Regulam tamen, & Ordinum Conſtitutiones, & iuxta dicta *tom. 1. c. 18. fermè per tot.* An autem dicenda ſit poteſtas immediate pendens à Papa, ita vt Capitulum Generale ſolum deſignet perſonam, an verò immediatè ab ipſo Capitulo, probabilius videtur dicendum, regulariter loquendo hanc poteſtatem immediatè eſſe à Capitulis Generalibus, quæ illam à Papa acceperunt. Ratio eſt, quia regulariter loquendo Capitula Generalia ſuperiora ſunt Generalibus, cum Generales à Capitulis eligantur, & deponantur, & decretis ipſorum obedire teneantur, imo poſſit eorum auctoritas ab ipſis reſtringi, & limitari: ergo mediis ipſis Capitulis hæc auctoritas à Papa communicatur Generalibus. Idemque ſuadetur ex differentia quæ eſt inter Papam, & Concilium generale ex vna parte, ac Generalem, & Capitulum generale ex alia, quod Papa eſt ſupra Concilium generale, & ita ab ipſo nihil accipit, ſed ſolum immediatè à Chriſto, Generalis autem eſt ſubditus Capituli, & ita ab ipſo poteſt immediatè auctoritatem recipere. Suarez *4. tom. de Relig. tr. 10. lib. 10. c. 4.*

13 Habent etiam prædicti Generales auctoritatem officia ſeu etiam beneficia Religionum, iuxta earum tamen ſtatuta, & leges prouidendi. In quo maximè notandum iuxta communem ſententiam, teneri prædictos eligere ad præfata officia, ſeu beneficia digniores, & meliores, attentis circumſtantiis. Tum propter dicta *tom. 1. cap. 15. à num. duodecimo*: tum etiam quia cum ſint diſpenſatores, & non domini bonorum Religionum, tenentur de ipſis diſponere, prout melius, & vtilius eiſdem Religionibus fore iudicauerint, alias iniqui diſpenſatores erunt, & contra iuſtitiam grauiter peccabunt. Rebellus *part. 1. lib. 3. quæſt. 4. concl. 5.* Turrianus *tom. 2. in 2. 2. diſput. 22. dub. 4. num. 1.* Portellus *in Dub. Regular. verb. electio, num. ſexto.* Electio autem digni, relicto digniori, bona ſolum eſt in foro externo quoad homines, non in interno, & quoad Deum, iuxta dicta *eo cap. 15. num. 12.* Diana *tract. 15. reſol. 61.*

14 Quamuis leges, aut Conſtitutiones perpetuò duraturas condere pro Ordinibus non competat iure communi Generalibus, iuxta dicta *tomo primo, capite 18. num. 9.* iure tamen particulari Religionum id habent aliqui illorum, iuxta ibidem dicta de Generali Carmelitarum, quod etiam de Generali patrum Ieſuitarum affirmat Suarez *4 tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. capite 13. num. 14.* Poſſunt etiam condere Decreta, ſeu Statuta duratura tempore Generalatus, cum id pertineat ad munus prælatorum quod gerunt, & ad obedientiam à ſubditis illis promiſſam. Suarez *quarto tom. de Relig. tractatu 8 lib. 2. capite 8. num. 4.* Inſuper poſſunt iure communi leges, & Conſtitutiones Ordinis, & Capitulorum generalium, ac dubia circa ipſas interpretari, & declarare. Quia hoc etiam ſpectat, & eſt neceſſarium ad eorum munus pro bono Ordinum regimine. Portellus *in Dub. Regul. verb. Generalis Ordinis.* [Circa durationem Generalatus officij conſule dicta *tomo primo, capite 18. numero decimo.* Pro caſibus autem in quibus poteſt deponi Generalis, attendantur Conſtitutiones Religionum, ſicut in noſtra, Ordinis Conſtitutiones *part. 4. cap. 5. num. primo.* In iure autem communi ſtando generalis qui inſufficiens eſt ſuo muneri deponi debet, *l. Si quos Iudices, C. de offic. Præfect. præt. Orient. vel Illyr.* Gloſſa *in capite 1. verb. inſufficientem, de renunciat. in ſexto.* Doctores *in cap. Si pro debilitate, de offic. delegat. & in l. 1. ff. de offic. eius cui, & in l. Si longius, ff. de iud.* Maſcardus *concluſ. 593.* Sigiſmundus de Bononia *de elect. Dub. 102.* Huiuſmodi autem inſufficientia inſurgere poteſt ex multis capitibus. Primò ſi ſit notorius ſuæ Regulæ tranſgreſſor, *cap. Cum ad Monaſterium, verſ. quod ſi præter hæc, de ſtat. Monach.* Secundò ſi ſit notoriè criminoſus, *cap. Si quis Abbas 18. q. 2.* Tertiò ſi notabiliter negligens in officio ſuo, *cap. dictum, diſtinct. 81. cap. 1. diſtinct. 86. cap. Quoniam, in fin. diſtinct. 100. cap. Si quis Epiſcopi, §. Ecce cum honoris 1. quæſt. 1. cap. Placuit 11. quæſtione 3.* quæ maximè procedunt ſi ſit incorrigibilis in præfatis defectibus. Quartò ſi ſit ita ſenio confectus, vt non poſſit attendere ſuo officio, *can. 1. diſtinct. 85.* vel ita ægrotus vt ad id ſit inhabilis, *cap. Atius 15. q. 6.* De his Panormitanus *in c. Monachi, num. 5. de ſtat. Monach.* Gloſſa *in d. cap. 1. de renunciat. in 6* Sigiſmundus de Bonon. *de elect. dub. 102.* vbi plura ad intentum.]

15 Sunt qui credant Generales Ordinum mortaliter peccantes teneri in confeſſione explicare hanc circumſtantiam Generalatus. Eo quod ipſi præcipuè ſint quaſi Epiſcopi, qui cum ratione ſtatus ſpecialiter vitæ perfectionem ſequi teneantur, tenentur Epiſcopatus circumſtantiam in omni peccato mortali confiteri. Fagundez *præcept. 2. lib. 4. cap. 3. num. 8.* Nugnus *in addit. ad tertiam partem, tomo 2. quæſt. 9. art. 2. dub. 3. concluſ. 2. & 3.* Hoc tamen ſolum verum puto in peccatis publicis, propter circumſtantiam ſcandali, & obligationem quam prædicti Epiſcopi, & Generales habent paſcendi ſubditos verbo, & exemplo. Fillincius *in tract. 30. tomo ſecundo, cap. 7. n. 125.* Diana poſt alios, quos refert, *tract. de circumſt. aggrauantibus, reſ. 6.* Idem reſpectiuè, & ſuo modo dicendũ eſt de aliis prælatis, propter eandem, vel ſimilem rationem.

16 Commiſſarij Generales Ordinum regulariter loquendo ſolum habent auctoritatem delegatam circa ea quæ illis committuntur, cum ſolum illam habeant per delegationem, vel nominationem factam à Generalibus, iuxta dicta ſupra. [Vnde tales non ſe debent ingerere in iuriſdictionem ordinariam Prælatorum, niſi in gradu appellationis, prout declarauit Sacra Congregatio

Congregatio Epiſcoporum & Regularium 5. Octob. 1616. & 16. Ianu. 1643. quod notandum duxi propter aliquos Commiſſarios, qui in Ordine noſtro in aliquibus Conuentibus conſtituuntur.] Quando autem Commiſſarij fuerint tales per electionem, Conſtitutionem, aut Iura Ordinum, vt contingit in Ordine Minorum, qui auctoritate Apoſtolica quando Generalis eſt ex familia ciſmontana eligunt ex vltramontanis vnum in Commiſſarium, vel è contra, quando generalis eſt vltramontanus eligunt ipſum ex Ciſmontanis, tunc tales habebunt auctoritatem Ordinariam, iuxta dicta etiam ſupra. Hinc priores amoueri poſſunt à Generalibus, cum auctoritas ab illis pendeat in eſſe, fieri, & conſeruari. Poſteriores vero non niſi ex culpa, quia ipſa non exiſtente, iniuria illis fiet ſi ſpolientur à Generali Commiſſariatu, quem iure Ordinis, vel per electionem poſſident. Similiter priores non poſſunt ſubdelegare, cum habentes iuriſdictionem delegatam ſubdelegare non poſſint. Niſi quando in commiſſione id eis committeretur, quia tunc nomine Generalis ſubdelegarent, vel ipſi eſſent Delegati ad vniuerſitatem cauſarum, & non pro cauſa aliqua determinata; quia Delegatus ad vniuerſitatem cauſarum ſubdelegare poteſt, vt tradunt Gloſſa *in capite cum cauſam, de appell.* Syluest. *verbo delegatus, num. duodecimo.* Rodriguez *tomo primo quæſtionum Regular. quæſt. 51. art. 3. & 4.* Poſteriores vero cum ſint verè Ordinarij, ſuam auctoritatem delegare poſſent.

17 Pari etiam modo de Vicariis generalibus philoſophandum eſt; ſi enim ſolum per nominationem à Generali factam fiant, ſolum habebunt iuriſdictionem delegatam amouibilem à generalibus, nec poterunt illam ſubdelegare niſi in caſibus aſſignatis pro Commiſſariis: ſi autem iure Ordinis, vel electione facti fuerunt, vt contingit in Vicario Generali Congreg. Mantuanæ Ordinis noſtri, tales iuriſdictionem habent ordinariam aliis ſubdelegabilem, nec amouibilem, niſi propter culpas, iuxta dicta de Commiſſariis.

18 Prædictorum autem Commiſſariorum, ſeu Vicariorum generalium auctoritas, quando ipſi iuriſdictionem ordinariam habent, non expirat morte generalis. Ordinaria enim iuriſdictio non expirat morte ſiue concedentis, ſiue alius cuiuſquam. Quando tamen iſti ſolum delegatam iuriſdictionem habent, expirat morte Generalis concedentis. Rodriguez poſt alios *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 9. art. 1.* Portellus *in dubiis Regularibus, verbo Generalis.* Subiungens quod ſi Viſitatores inceperunt ſuum munus exercere, debent illud finire etiam Generali mortuo. Hoc tamen potius videtur ius particulare Ordinis Minorum quàm commune.

19 De Viſitatoribus Generalibus inferius dicetur loquendo de Viſitatoribus Prouincialibus.

20 Generalibus proximè accedere videntur ij qui ipſis aſſiſtunt pro regimine Religionum, variis nominibus nuncupati, videlicet Aſſiſtentes, Conſiliarij, Definitores, Socij, &c. cum quibus prædicti Generales grauiores Religionis cauſas decidere debent. Et quamuis eorum auctoritas iuxta Religionum diuerſitatem diuerſa etiam ſit, aliqua tamen, quæ magis communia videntur tangemus.

21 Eorum ergo quidam cum Generalibus in prædictis cauſis habent votum deciſiuum, alij verò ſolum conſultiuum. Aſſiſtentes enim Patrum Societatis ſolum votum conſultiuum habent (niſi caſu aliquo) Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 10. cap. 1. num. 6.* Alij vero etiam deciſiuum, vt noſtrorum PP. Diſcalceatorum Diffinitores ex Bulla *Paſtoralis officij*, Clem. VIII. anno milleſimo quingenteſimo nonageſimo tertio, quæ habetur inter priuilegia ipſorum, & tertio tomo Bullar. inter Bullas huius Pontif. *fol. mihi* 32. Habere votum conſultiuum cum Generali, eſt quod tota rei deciſio, & iudicium à Generali fiat, conſultis tamen, & auditis aſſiſtentibus: habere autem votum deciſiuum, quod rei deciſio pendeat etiam à ſententia, & aſſenſu Aſſiſtentium. Aſſiſtentes porro, ſiue conſultiuum, ſiue deciſiuum ſuffragium habentes non ſunt dicendi aſſeſſores, quia aſſeſſorum munus ſolum eſt aſſiſtere Iudici ipſum inſtruendo pro deciſione cauſæ; hi autem aſſiſtentes non inſtruunt Iudicem, ſed vel cum ipſo cauſam decidunt, vel conſilium præbent pro deciſione.

22 Hi Aſſiſtentes, Diffinitores, vel Socij, ſi voce tenus ſuffragium, vel conſilium præbeant, licet vſus Regionis obſeruari debeat, conuenientius eſt, vt à minoribus, ſeu iunioribus incipiatur, quemadmodum fit in multis Tribunalibus; nam maioribus, vel ſenioribus incipientibus, periculum eſt, vt illorum auctoritate minores moti loquantur, non ſecundum propriam ſententiam, ſed iuxta maiorum, & ſeniorum placitum: Rodriguez *tomo ſecundo quæſtionum Regularium, quæſtione quadrageſimaquinta, articulo tertio.* Portellus *in Dubiis Regularium, verbo Diffinitores, ſeu conſiliarij, num. primo.* Tenentur detegere Præſidi, ſeu Generali defectus publicos, ſi eos ignoret, eorum qui proponuntur ad dignitates, & officia Ordinum, ne indigni admittantur. Bonum enim publicum Religionis id requirit. D. Thom. 2. 2. *quæſtione 69. art. 2.* Palud. *in 4. diſtinct. 29. quæſt. vlt.* Imò etiam defectus occultos non emendatos, quia bonum publicum Religionis præponderare debet bono priuato famæ Religioſi. Quod intellige quando aliter obuiari non poſſet illius defectuoſi electio, & talis defectus nociuus eſſet communitati. Ludouicus Beia *in reſponſ. moral. part. 3. caſu* 38. Portellus *in Dub. Regular. verb. Diffinitores, ſeu Conſiliarij, num. ſecundo, & tertio.* Licet autem non teneantur ſubſcribere niſi propriæ ſententiæ, quando tamen maior pars illorum aliquid decreuit, poſſunt, & debent ij, qui diſſenſerunt cum illis ſubſcribere. Tum ne pax Religioſa turbetur, tum quia humilitas præſcribit, vt eo caſu vnus alij ſe ſubmittat: tum quia quod maior pars decernit, à toto corpore dicitur deciſum, ac per conſequens omnes tunc debent ſubſcribere. Rodriguez *tomo ſecundo quæſtionum Regularium, quæſtione 45. articulo decimo*, Portellus *in Dub. Regular. verb. Diffinitores, ſeu Conſiliarij, num. quarto.* Reuelantes ſecreta Diffinitorij contra præceptum præſidis, & etiam præcepto non exiſtente, cum res ipſa id poſtulat, grauiter puniendi Quia ſunt peccant contra bonum commune Ordinis. Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. quæſt. 36. artic. 3.*

23 In Religionibus vbi hi Aſſiſtentes, Diffinitores, Conſiliarij, vel Socij habent votum deciſiuum ad res graues decidendas non poſſunt Generales ſententiam aliquam grauem contra delinquentes Regulares ferre ſine conſenſu illorum, & ſententia ab eis lata ſine maioris partis conſenſu nullius eſt valoris, & momenti. Sunt enim prædicti Aſſiſtentes coniudices cum Generali in prædictis cauſis grauibus, & ita ſine ipſis nihil fit. Rodriguez *tomo ſecundo quæſtionum Regularium, quæſtione 45. artic. 2.* In Religionibus autem vbi prædicti ſolum habent votum conſultiuum, licet peccent Generales ſine illorum conſilio grauia aliqua decernentes, quia operantur contra finem intentum ab illis Religionibus in inſtitutione talium Aſſiſtentium, reuera tamen ſententia illorum valida erit, quia non petitio conſilij non videtur eſſe contra formam ſubſtantialem ſententiæ. Rodrig. *vt ſup.* Conſulenda nihilominus ſunt particularia iura Religionum, quæ ſi non fuerint, prædicta obſeruanda ſunt.

24 Tenentur prædicti Aſſiſtentes, &c. iuxta eorum conſcientiam reſpondere, alias infideles erunt mu-

neri

neri quod gerunt, etiamſi exiſtiment Generales velle eos conſentaneè ipſorum voluntati aſſentiri, aut tacere, aut nihil effecturos ſuam ſententiam proferendo, vel ſolum ceremoniæ cauſa interrogari, propter eandem rationem. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regul. quæſt. 45. art. 4. & 6.* ſubiungit teneri tacere, ſi eis à Generalibus ita præcipiatur. Sed hoc eſt verum in dubiis, & probabilibus, tunc enim præcepto Superiorum ſtandum. Quando tamen certum & euidens fuerit illos poſſe, & debere circa rem propoſitam ſuum ſenſum aperire, tunc non tenentur Superiorum præcepto ſtare, quia tale præceptum iniquum eſt, & non obligat, iuxta dicta *tom. 1. cap. 4. à num. 2.* Si vero Generalis diceret ſe habere iuſtas cauſas ad aliquid faciendum, vel illis ſilentium imponendum, cum res ſit dubia, & incompertta, credendum illi eſt. [Vide circa hæc Sigiſmundum *ſupra dub. 112. per totum*, ac Tamburinum *de iure Abbat. diſput. 1. quæſit. 2.* vbi de illis hæc maxime notanda ſcribit: *Cum maxima igitur ſpiritus liberalitate, modeſtia, humilitate, & grauitate, & vrbanitate qua decet, viros graues, doctos & Religioſos ſuarum Religionum Principatum repræſentantes in prædictis Congreſſibus & Capitulis incolumi atque inuiolata ſemper manente veritate ſententiam ſuam proferant cum vero Dei zelo & communis boni vtilitate, cogitantes ſe de tali ſententia rationem reddituros eſſe in tremendo Dei iudicio.* Nota etiam propterea neceſſarium eſſe vt præfati non ſigillatim, ſed collegialiter vniti votum ſuum præbeant, ita vt aliàs facientes eorum aſſenſus, vel diſſenſus nulli & inualidi ſint, *cap. in Geneſi, de elect. & l. 1. C de decim. lib. 10.* Rota *in recent. p. 2. deciſ. 382. n. 3.* Decius, Panormitanus, Felinus, & alij apud eundem Tamburinum.

25 Procuratoris Generalis munus magnæ præeminentiæ eſt in Religionibus, Mendicantibus præſertim, in quibus ad eum pertinet orare in Capella Domini Papæ, & eidem Capellæ debito tempore intereſſe, quaſi totius Ordinis, vel Generalis perſonam repræſentando. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 53. art. 2.* Inſtituitur, vel per electionem, vel per nominationem à Generalibus factam. Aliquando habet adiunctum munus prælatiæ, vel Superioritatis reſpectu aliquorum, hoſpitum ſcilicet, vel aliorum, & tales nominari poſſunt inter dignitates, quia vt diximus in principio huius capitis, dignitas eſt adminiſtratio cum iuriſdictione, quando autem tale munus prælatiæ, vel Superioritatis non habuerit, vt contingit in Ordine noſtro, munus Procuratoris Generalis erit ſolum perſonatus, non dignitas, iuxta dicta ibidem. An illegitimi poſſint hoc munus ſubire inferius dicemus.

26 Prouinciales ſunt Præfecti Prouinciarum Religionum habentes in illis ſupremam iuriſdictionem, & poteſtatem iuxta Regulam, & Conſtitutionum ſtatuta. Eorum munus dignitas appellanda eſt, cum ſit adminiſtratio cum iuriſdictione, iuxta dicta ſupra *num. 2.* Fiunt vel per electionem Prouincialum, vt in noſtra, & aliis pluribus Religionibus, vel per nominationem à Generali, vt in Societate Ieſu, qui poſterior modus inſtituendi illos commodior ſatis eſt ad euitanda incommoda, quæ ambitio parturire ſolet. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. cap. 3.* Quomodocumque autem fiant, ſcilicet, vel per electionem vel per nominationem à ſupremo prælato, Ordinis habent iuriſdictionem ordinariam, & non tantum delegatam. Quia ſunt Ordinarij Paſtores, & veri prælati Prouinciarum, & Regularium in eis exiſtentium. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 10. lib. 10. cap 5.* Habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſubditos, iuxta dicta *tom. 1. cap. 18. num. 2.* S. Thom. *2. 2. quæſt. 23. artic. 7.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Prælati iuriſdictio.* Imò aſſimilantur Archiepiſcopis, iuxta dicta ſupra *num. 8.* cum habeant ſub ſe Superiores immediatos Conuentuum qui habent etiam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 12. articul. 5.* Poſſunt ſuam auctoritatem delegare, iuxta inſtituta tamen ſuorum Ordinum, omnis enim qui habet iuriſdictionem Ordinariam eam delegare poteſt, cùm eo ipſo quod habeat illam ordinariam, habeat vt propriam, ac per conſequens aliis eam dare poſſit. Portellus *in Dub. Regul. verbo Prælati poteſtas, in addit. num. 6.*

27 De Commiſſariis, ſeu Vicariis Prouincialibus eodem modo philoſophandum eſt reſpectiuè, ac de Commiſſariis, & Vicariis Generalibus de quibus ſupra.

28 Circa Viſitatores tam Generales, illos ſcilicet qui ad viſitandas Prouincias veniunt, quam Prouinciales, eos videlicet qui intra eandem prouinciam Conuentus viſitant, dicendum eſt eos eſſe Iudices Ordinarios, vel Delegatos, amouibiles, vel inamouibiles cenſendos iuxta dicta de Commiſſariis, & Vicariis Generalibus, & Prouincialibus. Similiter de eorum auctoritate, an ſit vel non ſit delegabilis, expiret, vel non expiret morte concedentis, eodem modo, ac de prædictis Commiſſariis, & Vicariis philoſophandum, cum re ipſa Viſitatores iſti, Commiſſarij quidam, & Vicarij ſint. Addendum quod tempore actualis Viſitationis ſtando in iure communi, & præſcindendo à particularibus ſtatutis Religionum totum regimen externum contentioſum Prouinciæ, vel Conuentus pertinet ad Viſitatorem, non ad Prouincialem, aut prælatum Conuentus. Ratio eſt, quia Viſitatori committuntur omnes cauſæ, & lites Prouinciæ, vel Conuentus, ergo pro illo tempore non pertinent ad Superiorem prædictæ Prouinciæ, vel Conuentus, alias eſſet inordinata confuſio inter Religioſos, dum vnus vni, Prouinciali ſcilicet, vel Priori, obedire vellet, alius Viſitatori. Portellus *in Dub. Regul. verb. prouincialis, in addition. ad addit.* Pro quo notandum duplicem eſſe iuriſdictionem, aliam contentioſam, aliam voluntariam: contentioſa eſt, quæ inter contradictores, actorem ſcilicet, & reum exercetur: voluntaria eſt quæ exercetur in volentes, & non contendentes cum aliquo. Exemplum prioris eſt facere proceſſus, examinare teſtes, proferre ſententiam, &c. Poſterioris autem, abſolutio Sacramentalis, diſpenſatio voti irregularitatis, &c. Dico ergo, tempore actualis Viſitationis poſſunt Prouinciales, vel Priores, quorum prouincia, vel Conuentus viſitantur, exercere actus iuriſdictionis voluntariæ, non autem contentioſæ. Ratio primæ partis eſt, non ſolum quia per viſitationem non priuantur Prouincialis, aut Prior verbi gratia, ſuis officiis, cum adhuc maneant prouincialis, & Prior, & habeant ſigilla illorum, ſed etiam quia per exercitium talis iuriſdictionis voluntariæ non impeditur, aut turbatur officium Viſitatoris, poteſt ergo illam exercere. Ratio verò ſecundæ, quia alias iniuria fieret Viſitatori intromittendo ſe in pertinentibus ad ipſius officium, quod eſt vt dicimus, cauſas, & lites iudicare. Vide Sanchez *lib. 3. de Matrimonio, diſput. 8.* Portellum *in Dub. Regular. verb. Prouincialis, in additione ad additionem.*

29 Hinc poſſunt prælati prædicti tempore quo prouinciæ, vel Conuentus ipſorum à Viſitatoribus viſitantur, abſoluere apoſtatas, vel excommunicatos etiam in foro externo, dummodo non ſit hoc in cauſa litigioſa, quia per hoc non fiet iniuria Viſitatori. Non tamen poterunt facere aliqua quibus impediatur Viſitatoris auctoritas, videlicet transferre, vel mutare aliquem Fratrem de vno loco ad alium, ne adſit viſitationi, aut ne proferat teſtimonium, &c. Portell. *vt ſup.*

30 Auctoritas horum Viſitatorum pendet maximè ex litteris patentibus Commiſſionis, ſi enim in illis ſit reſtricta, & limitata, non poſſunt vltra illam aliquid agere, ſi autem ſit cum plena poteſtate, poterunt facere quidquid iure vel conſuetudine Religionis receptum eſt. Vnde facere non poterunt etiã poſita prædicta clauſula plenitudinis poteſtatis, ea quæ vel iure, vel conſuetudi-

ne

ne Ordinum ſolis Generalibus, vel Prouincialibus perſonaliter competunt. Hæc enim cum ſint ſpeciali notâ digna in conceſſione generali non veniunt,iuxta communem iuris regulam inter regulas iuris *num.*81. Vnde nec poterunt facere quæ ad ſolum Generale, vel Prouinciale Capitulum ſpectant, propter eaſdem rationes. Rodrig. *tom.*1. *qq. Regul. q.*54. *art.*1.*&* 4.

31 Cum mittuntur ad viſitandam totam vnam Prouinciam cum plenitudine poteſtatis, poſſunt ſubdelegare, quia etſi ſint Delegati, cum tamen ſint Delegati ad vniuerſitatem cauſarum, maximè cum plenitudine poteſtatis, videtur conceſſa poteſtas ad ſubdelegandum, iuxta dicta ſupra. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regularium,quæſt.*4.*art.* 3. Subiungens id non procedere quando committitur facultas, vt perſonaliter viſitent aliquod Monaſterium. Tunc enim videtur electa induſtria perſonæ, ac perinde eorum auctoritas aliis delegari non poteſt. Felinus *in cap.quoniam,§. his autem, de offic. delegati.*

32 Rebellantes in Viſitatores, aut illis contradicentes,ipſo iure ſunt excommunicati in Ordine Minorum excommunicatione Papæ reſeruata, & priuati officiis quæ actu habent, voce actiua, & inhabiles ad officia, &c. provt ordinauit Greg. XIII. Rodriguez *tom.*1.*qq. Regul. quæſt.*54. *art.* 4. Quo priuilegio etiam frui poſſunt aliæ Religiones communicantes cum Minoribus in priuilegiis. Non tamen incident in prædictas pœnas qui Viſitatoribus contradixerint in iis, in quibus excedunt auctoritatem quam habent. Rodrig. *vt ſup. art.* 4.

33 Geſta à Viſitatoribus reſcindi, mutari aut alterari non poſſunt ab inferioribus finita viſitatione; nam licet poteſtas eorum extinguatur temporè viſitationis completo, durat tamen auctoritas eorum à quibus miſſi, & quorum virtute ſunt facta. Vnde ſaltem iis perſeuerantibus in officiis ſuis, geſta à Viſitatoribus debent permanere. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regularium,quæſt.*54.*art.*4.afferens ad hoc Bullam Greg.XIII. pro Minoribus. Non tamen debent perpetuò durare, niſi ipſi, vel ij à quibus miſſi ſunt, poteſtatem haberent condendi leges, quia tunc decreta, & geſta ab ipſis vim legis habere poſſent, & per conſequens perpetuò durare.

34 Non debent prædicti Viſitatores formare proceſſus, ſeu querelas contra Prælatos pro rebus minimis. Alias auctoritas Prælatorum valdè minueretur, & contemneretur. Portellus *in Dub. Regular.verbo Prouincialis,in addit. ad addit. num.* 7. In Religionibus autem arctioribus de leuioribus culpis poteſt formari proceſſus, quia ſi in talibus Religionibus hæ culpæ diſſimularentur, perfectus rigor, & obſeruantia illarum paulatim decideret. Portellus *ibidem.* Nec etiam debent prædicti prælati puniri propter culpas ſine dolo, aut malitia commiſſas,ne fiat odioſum, & contemptibile munus prælatorum. Rodriguez *in addit. ad Sum. verb. delictos,c.*103. Portellus *vt ſup. n.*7.

35 Quando autem debeant procedere via inquiſitionis generalis, aut ſpecialis, & de aliis obſeruandis à Iudice Regulari in Regularium cauſis. Vide dicta *tom.*1. *cap* 27.

36 De Aſſiſtentibus, Diffinitoribus, Conſiliariis, ſeu Sociis Prouincialium videtur eodem modo Philoſophandum reſpectiuè ac de aſſiſtentibus, Definitoribus, Conſiliariis, ſeu Sociis Generalium,de quibus ſuprà diximus à *n.* 20. Vide dicta *n.*4. *& ſequent.*

37 Superiores immediati Conuentuum, vel Monaſteriorum, qui Abbates, Priores, Guardiani, Rectores, vel ſimilibus nominibus nominantur, ſunt verè Prælati. Angelus, & Syluester *verbo Prælatus.* Suarez *quarto tom. de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*2. *num.*2. Habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, iuxta dicta *tom.*1. *cap.*18. *n.*2. de quo etiam Suarez relatus *præd. cap.*2. *num.*9. Eorum munus dignitas appellari poteſt, cum ſit adminiſtratio cum iuriſdictione, iuxta dicta *in cap. num.*2. Angelus *tit. delegatus,§.*3. Habent iuriſdictionem ordinariam delegabilem, iuxta dicta *n.*9. Eo quod habeant iuriſdictionem ex officio, ſeu *lege Canonica.* Nauarr. *in cap. non dicatis,num.*95. *in Dub. Regular. verbo Prælati poteſtas, in addit. num.*2. Vnde quando ſiue in Regulis, ſiue in Conſtitutionibus Ordinum, ſiue in Bullis, aut Priuilegiis Summorum Pontificum nominantur indiſtinctè Prælati, etiam illi intelliguntur. Portellus *in Dub.Regul.verbo Guardianus, n.*1. Requiritur ad minus ætas 25. annorum pro illis; etenim ex Concilio Trident. *ſeſſ.*24. *cap.*12. nemo ad dignitates quaſcumque,quibus animarum cura ſubeſt promoueri debet,niſi qui ſaltem prædictum 25. annum attigerit. Colligitur etiam ex eo quod debent eſſe Sacerdotes, qui etiam talem ætatem exigunt. Rodriguez *tom.*1. *quæſt. Regul. quæſt.*15. *art.*2. Circa poteſtatem quam illi habent abſoluendi etiam à caſibus reſeruatis, diſpenſandi, irritandi vota, &c. Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 18. Maximè quam habent iſti Prælati immediati Dominicanorum, & aliorum Ordinum,qui cum ipſis communicant in priuilegiis ex Pio V. Poſſunt enim circa ſuos ſubditos per ſeipſos omnem auctoritatem exercere,quam Epiſcopi habent à Concilio erga ſuos, quantum ad abſoluendi, & diſpenſandi facultatem, vt diximus præd. *cap.*18. *num.*31. Cum autem ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. concedatur Epiſcopis facultas diſpenſandi in irregularitatibus, & ſuſpenſionibus ex delicto occulto prouenientibus,poterunt prædicti prælati vti hac facultate, quæ verè magna eſt, per ſeipſos tamen ſolos, & in caſibus occultis, vt diximus dicto *cap.*18.*n.*31. Vide Portellum *in Dub. Regul. verb. Abbas,num.*6.*& in additionibus n.*3. Poſſunt etiam ſeipſos licentiare, ſeu vti omnibus illis licentiis, ſeu quaſi diſpenſationibus, quas poſſunt concedere ſubditis, non enim ſunt peioris conditionis illis. Miranda *tom.*1. *Manual. Prælat. q.*19. *art* 7. ex Corduba, Caietano, & Sanch.*lib.*8.*de Matr,diſp.*3. *concl.* 4. Portellus *in Dub. Regul. verb. Abbas, num.*9.

Poſſunt præfici Conuentibus Regularibus, Papæ auctoritate intercedente, etiam Clerici ſæculares ob Summam Pontificis auctoritatem. Id tamen prohibitum eſt fieri à Conc. Trid. *ſeſſ.*25. *cap.*21. & meritò ſanè, non ſolùm quia aliàs iniuria quodammodo fieret Religioſis, ſed etiam quia vix poſſent talia Monaſteria prudenter, & pacificè gubernari. Rodrig. *tom.*2. *quæſt.* 52. *art.* 7.*&* 9. [Huiuſmodi prælati immediati Monaſteriorum, ſcilicet Priores, Guardiani, &c. non poſſunt eſſe perpetui in dictis officiis, ſed triennales, aut quadriennales, iuxta diuerſa Statuta Religionum. Ratio ſumitur *ex cap. Monaſterium*, §. *tales, de ſtat. Monach.* Panormitanus ibi, & *cap.Cum inter* 1.*num.*2. *de elect.* Sigiſmundus *de elect. dub.*114. *num.*7. Quod firmat Rota *deciſ.*302. *num.*1. *in fin. in* 2.*part. recent.* Addit Sigiſmundus quod ſi in aliqua Religione *ex* Apoſt. ſanctione, Statuto, aut conſuetudine haberetur contrarium, adhuc poſſent tales prælati ex rationabili cauſa amoueri à ſuis Superioribus, quia nunquam Sedes Apoſtolica conſueuit talia officia approbare, *cap. Ad noſtram*, *& cap. Porrecta*, *de confirm. vtil. vel.inutil.* Addit ſecundò, quod ſi Pontifex ex certa ſcientia, & cum cauſæ cognitione, ſpecialique derogatione *d.cap.Ad noſtram*, *& cap. Porrecta*,confirmaret alicui perſonaliter aliquam ex prædictis Prælaturis in perpetuum, tunc profectò ille non poſſet deponi,propter *cap.*1.*&* 2.*eod.tit.* Gloſſam, Innocentium, & Rotæ deciſionem quos ibi, & *dub.*39. *n.*6. refert. Nota verba illa ſpecialique derogatione *d.cap. Ad noſtram*, *&c.* quibus denotare videtur talem Papæ confirmationem debere eſſe non ſolum ex certa ſcientia,

ſcientia, & cum cauſæ cognitione, ſed cum ſpeciali etiam derogatione Iuris communis in prædictis capitibus.]

39 Inter Superiores immediatos Conuentuum iure veniunt connumerandi ij qui Vicarij Conuentuum, & Vicarij in Capite appellari ſolent, illi ſcilicet qui in Conuentibus ipſis non habent Superiorem. Sunt enim verè prælati, *vt tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 3. diximus. Rodriguez *tom. primo quæſtionum Regularium, quæſtione* 12. *art.* 6. Vnde etiam ſunt dicendi habere dignitatem Eccleſiaſticam. Rodrig. *ibid.* Cum autem ſint vere prælati omnia illa poterunt facere, quæ alij prælati immediati Conuentus, Priores, Abbates, Guardiani, &c. nuncupati facere poſſunt. Portellus *in Dub. Regul. verbo Vicarius in capite.*

40 Illi autem Vicarij Conuentuum qui in ipſis Conuentibus Superiorem agnoſcunt, qui inter noſtros Carmelitas Superiores vocantur, non ſunt vere prælati, ſed ſolum inſtituti vt prælatos adiuuent in eorum munere, vt diximus dicto *cap.* 18. *num.* 3. Vnde nec ſunt dicendi habere dignitatem Eccleſiaſticam, cum nullam habeant iuriſdictionem, nec poſſint facere quæ alij prælati Ordinis facere poſſunt. Dubitari tamen poteſt an huiuſmodi Vicariatus, vel Superioratus dicendi ſint perſonatus, an vero officia, ſeu adminiſtrationes, & quia hoc valde pēdet ex diuerſis ſtatutis Religionum, dicendum mihi videtur, quod ſi tales iuxta ſuarum Religionum ſtatuta præter adminiſtrationem qua funguntur habeant aliquam præeminentiam, vel præcedentiam vltra eam, quæ ipſis competit ratione ſuæ profeſſionis, dicendi erunt perſonatus, vt enim vidimus ſupra *num.* 2. perſonatus eſt præeminentia, ſeu præcedentia ſine iuriſdictione. Si autem non habeant illam, eorum munus dici debet officium, ſeu adminiſtratio, propter ibidem dicta. Credo tamen prædictos in Ordine noſtro dicendos eſſe perſonatus, quia ſcilicet habent præeminentiam, ſeu præcedentiam ſine iuriſdictione, præcedunt enim omnes ſimplices Sacerdotes etiam ipſis in Ordine antiquiores, regant Monaſteria Priore extra Conuentum in Ciuitate, vel Oppido exiſtente, & iure Ordinis tempore Capituli Prouincialis, ſi non eligantur pro Sociis, manent Vicarij Conuentuum. Quæ omnia præeminentiam denotant.

41 Circa ea autem, quæ poſſunt facere iſti Vicarij Conuentuum, vel Superiores tempore abſentiæ à Conuentibus Priorum, Guardianorum, &c. quando ſcilicet ſunt in Ciuitate, vel Oppidis, licet in hoc attendendum ſit ad particularia ſtatuta, & conſuetudines Religionum, mihi videtur dicendum ſaluo doctiorum iudicio, poſſe ea facere in caſibus occurrentibus quæ ipſi Priores, Guardiani, &c. ſi eſſent præſentes, facere poſſent. Ratio mihi eſt, quia eo tempore prædicti Præſidentes Monaſteriorum vel ſunt prælati, vel quaſi prælati, vel gerentes munus prælati, non enim pro tempore illo Monaſteria ſine capite ſunt, ergo omnia quæ facere poſſunt prælati, facere poſſunt ipſi. Vnde Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta,* quæ eſt Mare magnum Ordinis noſtri, dum facultatem concedit abſoluendi venientes ad Ordinem à cenſuris, ipſam tribuit §. 6. Generalibus, Prouincialibus, & Prioribus, ac vices eorum gerentibus: & ſimilis conceſſio quoad abſolutionem Fratrum à cenſuris reperitur in Mari magno Prædicatorum pro Prioribus, & vices eorum gerentibus in Conuentibus, vt habet Caſarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verb. abſolut. Ordinar. quoad Fratres,* §. *aduertendum.* Ex hoc autem videtur ſequi ſupponere Pontifices huiuſmodi Vices gerentes Prælatorum Conuentuum in eorum abſentia auctoritate prælatorum fulgere. Sed vt dixi, obſeruandæ ſunt Conſtitutiones, & conſuetudines Religionum. [Nota autem quod cum Priores ſint in duplici differentia, alij, qui vocantur Conuentuales, alij qui ſolum dicuntur clauſtrales. Ex quibus Priores Conuentuales ſunt, qui conuentibus, vel Monaſteriis vti veri Prælati præficiuntur: Clauſtrales vero illi qui poſt Prælatos Monaſteriorum in illis inſtitui ſolent ad adminiſtrationem & regimen Conuentuum, de quibus *Clem. Ne in agro,* §. *Cæterum, de ſtat. Monach cap. Cum ad Monaſterium, de ſtat. Monachor. & can. Nullam,* 18. *quæſt.* 2 Nauarrus ibidem *num.* 4. Gonzalez *in reg.* 8. *Cancellariæ, gloſſ* 8. *num.* 113. *&* 118. Tamburinus *de Iure Abbat. tom.* 3. *diſput.* 9. *quæſit.* 3. Ideo prædicti Priores Clauſtrales idem videntur eſſe, ac Subpriores, ſeu Vicarij Conuentuum habentes ſupra ſe in eiſdem Conuentibus alios Superiores, de quibus diximus.]

Pro graduatis Religioſis, Magiſtris, Baccalaureis, vel ſimilibus dicendum falſo aſſeruiſſe Rebuffum *tit. diſpenſ. cum irregular, num.* 27. titulum doctoratus in Theologia, vel iure Canonico non debere tribui Religioſis, contrarium enim praxi, & vſu Eccleſiæ, & plurium Religionum conſtat. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 74. *artic.* 1. Pro quo extant priuilegia Bonifac. IX. & Innoc. VIII. pro Prædicatoribus. Rodriguez *ibid.* Tenentur ſequi Chorum non obſtante quocumque priuilegio eis conceſſo, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 70. *& cap.* 10. *num.* 20. Non poſſunt vti aliquo gradus ſui priuilegio, niſi actu legant, vel prædicent, propter decretum Clementis VIII. & SS. D. N. Vrbani, de quo *tom. primo, cap. octauo, num.* 25. Vbi etiam quid intelligatur per actu legere. Ex quo videtur dicendum quod Magiſtri in Religionibus non poſſunt habere vocem actiuam, vel paſſiuam in Capitulis niſi actu legant, vel prædicent; habere enim talem vocem eſt priuilegium quoddam, non ius commune, cum non ſint prælati. Excuſari tamen poterunt à legendo, vel prædicando, ſi valdè ſenes, infirmi, vel impediti ſint, iuxta dicta eodem *cap.* 10. *num.* 20. Similiter illud actu legere, vel prædicare trahi poteſt ad ſimiles caſus, quales ſunt libros edere, caſus conſcientiæ reſoluere, & ſimilia Dictio enim *dumtaxat* in decretis non excludit caſus ſimiles, vel vrgentiores, vt diximus *tom.* 1. *c.* 25. *num.* 20. Maximè cum intentum Pontificum in illo decreto videatur eſſe quod Magiſtri, & graduati Religionum exerceantur ſemper in aliquo litterario exercitio, ſi volunt vti graduum ſuorum priuilegiis. Notandum præterea id quod dixi *cap.* 8. *num.* 25. videlicet ineptos, & idiotas peccare mortaliter gradus prædictos petentes, aut retinentes. Contrarij enim ſunt intentioni Eccleſiæ, & Religionum in huiuſmodi graduum inſtitutione, quæ eſt vt illi declarent, & defendant myſteria fidei contra infideles, & dubiis inter fideles emergentes ſatisfacere poſſint, quod nequeunt facere prædicti inhabiles. Syluester *verb. Doctor,* q 4. Emanuel Sà *in Summ. verbo docere, num* 2. Sanchez *tom.* 1 *conſil. moral. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 57. [Nota tamen quod licet, vt dictum eſt, Regulares poſſint ad Doctoratum Theologiæ, & Iuris Canonici promoueri, de licentia ſuorum Prælatorum, quia nullibi interdicitur harum facultatum ſtudium, aut talium graduum aſſumptio, prout tenent Caietanus, Syluester, Tabiena, Armilla, Nauarrus, & alij quos referunt, & ſequuntur Sanchez *tom.* 2. *in decalog. lib* 6. *cap.* 14. *num.* 44. & Tamburinus *de iure Abbat. tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſit.* 6. *n.* 39. Nihilominus ipſe Tamburinus ibidem dicit non poſſe promoueri ad gradus Doctoratus in Iure Ciuili, aut medicina, eo quod *in cap. Non magnopere, & c. Super ſpecula, ne Clerici vel Monachi,* interdicatur ipſis Iuri Ciuili, aut medicinæ ſtudere. Ex quo colligi videtur etiam eſſe illis interdictum talium facultatum gradus ſuſcipere. Pro quo refert Sanch. *ſuprà num.* 43. Sed Sanchez eo loco ſolum loquitur ex ſententia

Rebuffi, non ex propria. Ex propria enim ſententia dicit infrà *num.*45.*&* 46. quod Religioſus qui licitè, id eſt exiſtens in ſæculo, vel illicitè, id eſt poſtquam eſt Religioſus, his facultatibus operam dedit, poterit ſuſcipere gradus illarum, eo quod nullibi id prohibeatur, & in præfatis capitibus *Non magnopere*, & *Super ſpecula*, ſolùm ipſis interdicatur auditio Iuris Ciuilis, aut medicinæ, non promotio ad gradus harum facultatum. Pro quo refert Calderinum, Felinum, Nauarrum, Salzedo, & Rodriguez.]

43 Procuratoris munus officium eſt, non dignitas aut perſonatus, cum meram adminiſtrationem ſine iuriſdictione, aut præeminentia importet, in quo ratio officij conſiſtit, vt ſuprà *num.*2. *&* 7. diximus. Ad Procuratorem ſpectat ſolum bonorum, ac redditiuum Monaſteriorum exigendorum cura. Vnde ipſe pecunias, aut res collectas conſeruare, aut expendere non poteſt. Sic enim ſtatuit Clem. VIII. in decretis *pro Reformat. Regular.* quæ habentur inter Bullas huius Pontificis 3. tom. Bullar. num.60. & poſtea confirmata ſunt à Sac. Congregatione Concilij iuſſu SS. D. N. Vrbani in decreto de Regularibus apoſtatis, & eiectis, vbi ſic habetur. *Nullus ex Superioribus locorum adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemque pecuniarum, & redditunm ſui Conuentus, etiam nomine Conuentus, per ſe ipſum habere ſiue exercere poſſit, ſed vniuerſum id onus tribus Fratribus eiuſdem Conuentus à Generali ita demandetur, vt vnus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat, alter tanquam Depoſitarius pecunias ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter aſſeruet; alius de pecuniis, & rebus à Depoſitario acceptis, Priori, & Fratribus ac Conuentui vniuerſo de neceſſariis, mandante tamen ipſo Priore, non ſecundum proprium affectum, ſed iuxta charitatis Regulam veluti bonus diſpenſator prouideat, officiorum huiuſmodi confuſione penitus interdicta.* Ex quo habetur nullum ex Superioribus locorum poſſe exercere munus Procuratoris, aut habere per ſeipſum adminiſtrationem bonorum Monaſterij, quia hoc ſpectat ad ipſum Procuratorem. In Ordine autem Minorum non poſſunt Fratres eſſe Procuratores Monialium ſuarum. Id enim eſt illis prohibitum. Porrellus *in Dub. Regular. verb. Procurator Monialium.*

44 Huiuſmodi autem adminiſtratores bonorum Monaſteriorum amoueri poſſunt ad nutum Superiorum. Tum ex Concil. *ſeſſ.*25. *cap. ſecundo*, tum ex Sac. Congreg. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. officiales.* Illorum electio ſpectat ad Superiores Monaſterij, etiam in caſu, quo Monaſterium ſubiectum ſit Epiſcopo. Sic colligo ex declaratione Sacræ Congregationis apud Lauretum de Franchis *in Controuerſ. Epiſcop. & Regular. pag. mihi* 164.

45 Sacriſtæ munus (quod etiam officium dici debet, non dignitas aut perſonatus, cum non importet iuriſdictionem, aut præeminentiam) conſiſtit in attendendo rebus pertinentibus ad cultum diuinum, & celebrationem Miſſarum iuxta varias Ordinum Regularium Conſtitutiones. Videtur ad ipſum ſpectare vt decreta Sac. Congregationis Rituum edita die octauo Aprilis milleſimo ſexenteſimo vigeſimo octauo, de quibus *tom. primo, cap. duodecimo, num. trigeſimotertio, & cap. vigeſimoprimo, num. vigeſimoprimo* diximus, affixa habeantur, & conſeruentur in Sacriſtia, præcipitur enim à Sac. Congregatione ibidem, vt affigantur in Sacriſtiis omnium Eccleſiarum, tam Regularium, quam ſæcularium, ibique perpetuo affixa ſeruentur. Adiuncta ſunt poſtea prædicta decreta Miſſali, ac Breuiario Romano, quo ſufficienter adimplera videtur intentio Sac. Congregat. reſpectu talibus Miſſali, & Breuiario vtentium, non tamen reſpectu illarum Religionum, ſeu Eccleſiarum, quæ propriis Breuiariis, & Miſſalibus vtuntur, vt ſunt Carmelitæ, & ita iſtis videtur neceſſarium prædicta decreta *in Sacriſtiis* perpetuò conſeruare. Præcipitur etiam à Pio Quinto, in Bulla *Cum primum*, anno milleſimo quingenteſimo ſexteneeſimo ſexto edita, quæ eſt in ſecundo tomo Bullarij *num. quinto*, vt vidimus *tom.*1. *cap.*10. *num.*6. in virtute S. Obedientiæ Religioſis (quod ſpectare videtur ad Sacriſtas) vt in Eccleſiis deputent aliquem qui pauperes mendicantes, ſiue eleemoſynam petentes tempore Miſſarum, prædicationum, aliorumque diuinorum Officiorum foras eiiciant. Peyrinis *tom.*1. *priuil. Minim. in Conſtit.*4. *Iulij II.* §.1. *num.*2.

Habent Sacriſtæ Conuerſi profeſſi facultatem tangendi Calices, & Patenas, & Purificatoria in neceſſitate à Sixto IV. vt refert Confettius in Collectan. litterar. Apoſtol. Mendic. in Sixto IV. num.9. id priuilegium concedente Fratribus Auguſtinianis Prouinciæ Lombardiæ pro tempore quo Sacriſtiæ gerunt curam. Vide dicta *cap.*8. *num.*33. *&* 34. 45

Magiſtri Nouitiorum officium (neque enim dignitas, aut perſonatus appellari poteſt propter dicta in Superioribus) valdè neceſſarium in Religionibus eſt propter nouitiorum inſtructionem, & educationem, iuxta decreta Clem. VIII. approbata, & confirmata à Sacra Congregatione Concilij ſub Sanctiſſimo Domino Noſtro Papa Vrbano. Debet talis Magiſter Nouitiorum habere Socium, & cum ipſis in Nouitiatu commorari, Nouitios inſtruere, docere, & curare, ne cum Nouitiis vllam alij Fratres communicationem habeant, aut ad locum vbi ſunt ingrediantur, loci clauem habere, eorum confeſſiones audire, ipſis ſemper aſſiſtere, & alia facere quæ in prædictis decretis continentur, ſpecialiter ſequentia, quæ tam ad ipſum Magiſtrum Nouitiorum, quam ad eius Socium ſpectant. Nouitiorum Magiſtro Socius ſi per Nouitiorum inſtruendorum multitudinem neceſſarius fuerit, vita, & moribus quoad fieri poterit conſimilis deputetur, qui in his quæ ad Nouitiatus regimen ſpectant, dicto Magiſtro immediatè ſubiectus exiſtat, eliganturque tam Magiſter quam Socius per Prouinciale Capitulum per triennium ad minus onus huiuſmodi ſubituri. Quod ſi aliquo caſu extra tempus capitulare noua loca Nouitiatus concedi contingat, tunc electionem Magiſtri Nouitiorum, & ſocij huiuſmodi in his nouis locis per Generalem, vel Prouincialem, ſeu Miniſtrum, aut eorum Viſitatores, ſeu Vicarios, de Definitorum tamen, vel grauiorum aliorum Patrum conſenſu fieri permittatur; idemque ſeruetur, ſi intra triennium, alterum, vel vtrumque vrgenti aliqua de cauſa ex illis locis amoueri, vel mori contigerit, in cuius, vel quorum locum alij conſimiles ſubrogari debeant. Tam Nouitiorum Magiſter, quam Socius ab iis omnibus officiis, oneribuſque vacationem habeant, quæ Nouitiorum curam, & regimen impedire valeant. Ipſe Magiſter Sacerdotali Ordine ſit initiatus, ac in quinto ſaltem ſupra trigeſimum ætatis ſuæ anno conſtitutus, & per decennium à profeſſione emiſſa in religione perſtiterit. Socius verò trigeſimum annum excedat, ſintque ambo doctrina, & quantum per Superiorum diligentiam, & vires fieri poterit, vitæ etiam anteactæ exemplo præſtantes, orationis prætetea, & mortificationis operibus addicti, prudentia, charitateque referti, non ſine affabilitate graues, zelum Dei cum manſuetudine præſeferentes, ab omni cordis, ac animi perturbatione, ira præſertim, & indignatione, quæ in ſe, & erga alios charitatem impedire conſueuerunt, quamlongiſſimè alieni, & tales demum, qui in omnibus ſe ipſos bonorum operum

operum exemplum præbeant ; vt ij qui eorum curæ ſubſunt, non tam metuant, quam reuereantur. Nec illis vnquam detrahere quicquam poſſint. Habeat etiam Magiſter plenam,& abſolutam poteſtatem circa Nouitiorum inſtitutionem, ac Nouitiatus regimen, ita vt in illis nemini (Viſitatoribus, ac Superioribus maioribus, vel etiam localibus exceptis) quouis colore ſe ingerere liceat. Curam adhibeat deligentem, vt Nouitij omnes in Regulari diſciplina ſedulo exerceantur, agnoſcantque præcipuè diuinæ qua digni facti ſunt vocationis præſtantiam, & excellentiam, quæ vera ſit, atque perfecta votorum ſolemnium, & quam neceſſaria cuiuſque Ordinis Conſtitutionum obſeruantia, modum in Oratione, tum vocali, tum mentali fructuosè perſiſtendi, illicitas paſſiones,& vitia (ad quæ natura per peccatum labefactata omni tempore prona eſt atque procliuis) per ſenſuum cuſtodiam, & mortificationem cohibendi, auſteritatem, ieiunia, cilicia, diſciplinas, conſcientiæ puritatem, crebram illius diſcuſſionem, Sacramentorum frequentiam, confeſſionis præſertim, quæ bis ſaltem ſingulis menſibus fiat per aperitionem quotidianam motuum internorum cordis, & tentationum manifeſtationem, per exercitium humilitatis circa viliora miniſteria,per modeſtiam in omnibus actionibus, diuturnumque ſilentium.Hæc ibi.

48 Circa illa tamen verba *Habeat etiam Magiſter plenam, & abſolutam poteſtatem circa Nouitiorum inſtitutionem, &c.* aduertendum hic non concedi ipſis poteſtatem aliquam iuriſdictionis in foro externo, hæc enim ſolum competit veris Prælatis. Vnde nec poſſunt cenſuras Nouitiis imponere,cum hoc ſit actus iuriſdictionis.Habent tamen in illos iuriſdictionem in foro interno conſcientiæ, cum iuxta prædicta decreta illorum confeſſiones audire debeant. Neque ad hoc munus Confeſſarij Nouitiorum requiritur, vt puto, approbatio Ordinarij, aut Epiſcopi, ſed ſufficit approbatio Superioris Ordinis,ſicut ad audiendas confeſſiones aliorum Religioſorum, iuxta dicta *tom. primo cap. 18. num. vigeſimoſeptimo.* Cum enim Nouitij tempore Nouitiatus maneant ſub cura, & iuriſdictione prælatorum, Religionis, iuxta dicta eodem *tom. primo, capite vigeſimoquarto, num. 4. & 5.* ſicut prælati Religionum poſſunt concedere facultatem ſimplici Sacerdoti ad audiendas Confeſſiones Profeſſorum, ſic & Nouitiorum. Nullatenus tamen admittendum eſt id quod aliqui (Portellus *in Dub. Regul. verb. Nouitij annus, num. 35.*) dicunt, videlicet, Magiſtrum Nouitiorum negare poſſe ſuffragium Nouitio indigno ob defectum ſolum cognitum in confeſſione. Hoc enim abſdubiè eſt contra reuerentiam, & ſigillum Sacramenti, ſi enim ſemel admittatur vti poſſe confeſſarium ſcientia habita in confeſſione quantumuis occultè in damnum pœnitentis, retrahentur multi à confeſſione integra ſuorum peccatorum facienda. Vide in ſimili dicta *tom. 1. c. 15. n. 14.*

49 Non poſſunt prædicti de quibus in præſenti capite loquuti ſumus ſiue Prælatias, ſiue officia, vel adminiſtrationes in Religionibus habentes ſint, excuſari ignorantia in iis, quæ ſpectant ad eorum officia rectè gerenda. Tenentur (inquit Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regul. quæſt. 72. art. 2.*) *in his quæ ſuam gubernationem, officium, & regimen, & adminiſtrationem reſpiciunt diligentiſſimè ſe informare de omnibus decretis, & conſtitutionibus, & reformationibus, quæ in diem à Sede Apoſtolica manabunt, alioquin ignorantia non excuſaret eos.* Portellus *in Dub. Regul. verb. Prælat. n. 17.* Quod maximè procedit in foro externo ; nam quoad internum ratione tum humanæ infirmitatis, tum multitudinis legum, & Decretorum, ipſorumque confuſione quandoque excuſari poterunt. Portellus *ibid.*

Illegitimi non poſſunt habere ſine diſpenſatione in Religionibus prælatias, dignitates, aut perſonatus, aut beneficia curam animarum habentia. Ita enim habetur *cap. 1. & fin. de filiis Presbyt.* Etenim ex prædicto *cap. 1.* eſt ſermo de prælatiis,in *c. autem finali*,eſt ſermo de dignitatibus, perſonatibus, & aliis beneficiis curam animarum habentibus. Vnde nec poſſunt eſſe Generales, Prouinciales, Priores, Guardiani, aut ſimiles Superiores etiam locorum curam animarum habentes, quia iſta ſunt prælatiæ, & dignitates à quibus arcentur in prædictis capitibus. Nec Commiſſarij, Vicarij, aut Viſitatores generales, vel Prouinciales, quia iſti etiam ſunt Prælati tempore quo durant, & eſto non habeant aliqui illorum niſi iuriſdictionem delegatam ea tamen eſt Superior iuriſdictione ordinaria Prouincialium, vel Prælatorum conuentualium. Nec etiam poſſunt eſſe Procuratores Generales, Diffinitores, Aſſiſtentes, Socij, vel Conſultores generalium, vel Prouincialium, quia iſti ſunt perſonatus, cum eorum munus importet præeminentiam, ſeu præcedentiam ſine iuriſdictione. [Licet quod attinet ad diffinitores oppoſitum teneat Sigiſmundus de Bononia *de elect. dub. 72.* propter Conſtitutionem quandam Sixti V. Sed tu vide quæ dixi *tom. 1. cap. 10. num. 33.* circa verba illius Conſtitutionis.] Item nec poſſunt eſſe Superiores ſaltem in Ordine noſtro, aut Vicarij conuentuum in illis Religionibus in quibus habent aliquam præeminentiam, quia tunc erunt perſonatus, & etiamſi nullam habeant præeminentiam, quando in abſentia prælatorum conuentuum ipſi ſunt præſidentes, quia hoc eſt eſſe prælatos. Poſſunt tamen illegitimi eſſe Procuratores conuentuum, Magiſtri Nouitiorum, Sacriſtæ, & habere alia officia manualia, illa ſcilicet, quæ nec prælatiam, nec dignitatem, perſonatum, aut curam animarum important ; hoc enim modo intelligendum eſt id quod diximus *tom. 1. cap. 18. num. 62.* Pro quo etiam, vide Syluestrum *Summ. verb. Prælatus, num. 3.* Rodrig. *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 13. art. 18. 19. & 20.* Portellum *in Dub. Regul. verb. illegitimi.* Qualiter hi illegitimi diſpenſati poſſint eſſe ſocij, ſeu diſcreti pro Capitulis, diximus *cap. 12. num. 17.* Nota etiam declaratum eſſe à Sacra Congregatione Regularem illegitimum, ſed ad inſtantiam Patris legitimatum in infantia per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum Dominorum de Campegiis non poſſe eligi generalem in ſua Religione. Barb. *in Collectan. Bullar. verb. Regulares 1.*

Quando alicui prælato conſtat ſe eſſe electum ab vno qui erat inhabilis, & priuatus voce actiua, ſi ſciente maiori parte Capituli illum defectum admiſſus eſt, tenetur renunciare, quia electio illa fuit nulla iuxta dicta *cap. 12. num. 19.* ſi verò admiſſus eſt ignoranter, ignorante ſcilicet maiori parte capituli illum defectum,non tenetur renunciare, quia illa electio valida fuit, iuxta *ibidem* dicta. Maximè quia ille elector tolerandus erat,ac per conſequens geſta ab ipſo ſunt valida, *l. Barbarius ff. de officio Prætoris.* Suarez *tom. 1. de legibus, lib. 5. cap. 9. num. 5.* Portellus *in Dub. Regul. verb. electio num. 17.* 50

Quando autem alicui prælato conſtat ſe tempore electionis non habuiſſe vocem paſſiuam, quia ſcilicet erat excommunicatus excommunicatione maiori, quamuis occulta, tenetur quamprimum petere abſolutionem ab excommunicatione qua eſt irretitus,& poſtea curare, vt officium ſibi de nouo conferatur ab eo, qui poteſt illud conferre. Ratio eſt quia prior collatio fuit inualida, & perinde ac ſi facta non fuiſſet. Nauarrus *cap. 27. num. 21.* & alij apud Bonacinam *diſputatione 2. de excommunicat. quæſt. 2. punct. 4. §. 1. num. 11.* Quod tenet verum etiam ſi ignoraret inuincibiliter ſe eſſe excommunicatum, quia quamuis illa ignorantia eum excuſare poſſit à culpa, non 51

poteſt tamen facere illum habilem ad id ad quod inhabilis erat. Leſſius *lib.1.de iuſtit.cap.34.dub.22.n.127.* & alij quos ſequitur Bonacina *vt ſupra num.2.* Quamuis tamen hæc ſententia probabilior, & ſecurior ſit, contraria tamen probabiliter practicari poteſt, quod ſcilicet ſufficiat auferre impedimentum, & ſecretè acceptare officium abſque alia noua collatione, ſed ex vi præteritæ conualeſcens, ita tamen vt impedimentum ſit omnino occultum, & vt id in nullius cedat præiudicium (prout contingeret in caſu quo illud officium alteri tribui deberet qui in electione illius habuit pauciora vota) & quod impetretur diſpenſatio non ſolum illius impedimenti, ſed etiam intruſionis, per quod etiam fuit inhabilis ad idem officium. Sanchez *lib. octauo de Matrimon. diſputatione ſeptima, num.duodecimo.* Portellus *in reſponſ. caſ. moral. part.1. caſ.1.*

53 Prælato intruſo, & non canonicè electo, ſi res ſit dubia obediendum eſt, quia in dubiis poſſeſſio illi fauet, iuxta dicta *tom.1. cap.4.num.25.* Sanchez *lib.6. in decalog.cap.3.num.4.29.* & 30. Prælato tamen prædicto cum certò, & publicè conſtat ille defectus, non eſt obediendum, cum careat iuriſdictione, iuxta dicta etiam eodem *tom.1. cap.4. num.38.* Si autem defectus ille ſit occultus, & ſubdito conſtet certo de prædicto defectu, tenetur in publico obedire illi propter vitandum ſcandalum, in ſecreto tamen tenetur ipſius mandatis obtemperare, quia verè caret auctoritate præcipiendi. Syluester *verbo beneficium 3. poſt principium.* Portell. *in reſponſ. caſ. moral. part. ſecunda, caſ. 16. num.7.*

54 Prohibitum eſt prælatis Regularibus, ſicut & aliis Religioſis teſtari, ſeu teſtamentum condere. Quia prohibitio generalis teſtandi omnes Religioſos comprehendit, & ratio qua particulares in hac prohibitione comprehenduntur, procedit etiam in prælatis, nempe quia non habent dominium, aut proprium. Graffis 1 *part.deciſion. lib.3. cap.5.num.59.* Leſſius 2.*de iuſtit. cap.19. dub.4.num.40. & cap.41. dub.8. num.73.* Vide dicta *tom.1.cap.9 num.19.*

Profeſſio fidei facienda eſt à quibuſcumque prouiſis de prælaturis quorumcumque Monaſteriorum, ſeu domorum Regularium, etiam Militum, ex Pio IV. in Bulla *Iniunctum nobis*, quæ habetur in 2. tom.Bullar. inter Bullas ipſius num.89. vbi decretum Concil. Tridentini *ſeſſ.24 cap.12.* etiam ad prælatos Regulares extendit. Quia tamen hoc non eſt vſu receptum in multis Religionibus, ideo in illis non eſt obligatio ad id faciendum. Vt habent Sorbus *in annotat. ad compend. priuil. Mendic. verb. profeſſio fidei, §. & eſt primò notandum.* Vbi etiam refert Cardinales, & alios doctiſſimos ita conſuluiſſe, Tamburinus *de iure Abbatum tom.1. diſp.8.quæſt.3.num.3.* Portellus *in Dub. Regular. verb profeſſio fidei*, & alij apud Dianam *tract.2. de Dub. Regular. reſol. 78.* Nihilominus de mandato Reuerendiſſ. Generalis Ordin. noſtri Theodori Stratij introducta eſt obſeruantia prædictæ Bullæ, cum qua etiam eſt modus faciendi talem profeſſionem, qui habetur cap.præcedenti, in formula celebrandi capitula in Ordine noſtro.

55 Prælaturæ non electiuæ, quæ ſcilicet non dantur per electionem, ſed per nominationem Superioris, Generalis ſcilicet, vel prouincialis, ſunt manuales, ita vt mutari poſſint, etiam ſine cauſa, quando Superioribus bene-viſum fuerit. Ita enim colligitur *ex cap. cum ad Monaſterium, de ſtat. Monachor.* Nec ipſi prælati amoti conqueri iure poſſunt, ſiue agere quidquam contra ſpoliatores Superiores. Cum iſti nullam illis iniuriam faciant eos amouendo à dictis prælaturis, ſed vtantur iure ſuo. Riccius *in praxi, tom.4. reſolutione 51. num.4.* Sigiſmundus de Bononia *in tract. de elect. p.1.cap.7.dub.49.num.6. & 14.* Diana *tract.2. de Dub. Regul. reſol.117.* Conſulendum tamen eſt famæ tum Religionis, tum Religioſi amoti, aliàs iniuſta eſſet talis remotio. Diana *ibid.* Dixi loquendo de prælaturis non electiuis, quia in aliis prælaturis obſeruanda ſunt ſtatuta Religionum, earumque legitimæ conſuetudines. Stando autem in Iure communi nullus prælatus amoueri poteſt à ſua prælatura, niſi iuſta & rationabili cauſa exiſtente. Ratio eſt quia quamuis Religioſi nihil habeant proprium, nec etiam velle aut nolle; nihilominus quia iniurioſum videtur auferre ab aliquo id quod poſſidet ſine rationabile cauſa, & quia talis ſpoliatio occaſionem præbet malè iudicandi de perſona ſpoliata, ideo non poſſunt prælati Regulares ad beneplacitum ſuperiorum ſolum amoueri. Id etiam colligitur ex *cap. Nullam poteſtatem 18. quæſt.2. & c. Monachi, in fin. de ſtat. Monachor.* vbi Gloſſa *verbo Non mutentur*, & Panormitanus *num.8. verſ. In gloſſ. penult.* ibi: *Qui per electionem.* Azor. *p.1. lib.3.cap.26.quæſt.15.* Sigiſmundus *ſupra.*

Ex dictis autem in toto hoc cap. elici poteſt quod 56
quia principatuum ſeu regiminum tres ſunt formæ, vt docent Aritoſteles *Ethicor. cap.10. & 3. politicor. cap.5.* & Plato *lib.16.* de Regno, ac D. Thomas *de regimine principum cap.1.* & alij plures, ſcilicet *Monarchia*, quæ eſt regimen per vnum commune caput, & *Ariſtocratia*, quæ eſt per paucos, & optimates, & *Democratia*, quæ eſt per multos & populares; ideo Religiones omnes iuxta earum inſtitutum aliquo ex tribus modis regiminum, vel vno cum mixtione aliorum gubernantur: Et quidem militantes ſub Regula S. Benedicti ex ſua primæua inſtitutione Monarchia regebantur, vt conſtat ex *cap.3.* Regulæ, & ex *cap.65.* & ita habent Perez *in Regulam S. Benedicti, cap.65. num.2.* Peirinis *tom.2. de Prælato quæſt.1.cap.2.num.3.* Tamburinus *tom.3. de Iure Abbat. diſput.1.quæſt.2.num.1.* quamuis prout de facto contingit, non gubernentur niſi Ariſtocratia, vt notat *num.4.* Baſiliani etiam ſeu viuentes ſub Regula Diui Baſilij etiam Ariſtocratia gubernantur, prout colligitur ex Regula *cap. 45. & 48. & 54.* & ex Regula Breuiori *cap.112.* Peirinis *ſupra num.1.* Tamburinus *n.5.* Auguſtiniani etiam ſeu viuentes ſub S. Auguſtini Regula Ariſtocratia quoque gubernari videntur. Peir. *num.5.* Tambur. *num.6.* Militantes autem ſub Regula S. Franciſci quatenus eſt ex vi Regulæ Democratia regi videntur, prout colligitur ex *cap.27.* Regulæ, & tradunt Peirinis ſupra *n.8.* & Tamburinus *n.7.* quãuis de facto potius Monarchia mixta gubernari videantur, prout habet Corduba *in cap. 8. Regulæ.* Ordo autem noſter Carmelitarum, licet ex vi Regulæ primitiuæ B. Alberti Democratia fuerit, eo quod *in c.2.* Regulæ aſſignatio cellularum dicatur fieri debere per diſpoſitionem Prioris, *& de aſſenſu aliorum Fratrum, vel ſanioris partis*, idemque colligi videatur ex eadem Regula, prout ab Innocentio IV. declarata, correcta, & mitigata fuit. Siquidem *cap. 2.* dicitur, poſſe habere Religionem loca in Eremis, vel vbi donata fuerint, *ſecundum quod Priori, & Fratribus videbitur expedire:* nihilominus in præſenti Religionis regimen Ariſtocraticum eſt, ſicut & Congregationum Patrum Diſcalceatorum, ſiquidem ex antiquo Ordinis vſu Generalis regit Religionem cum Sociis ſibi aſſiſtentibus, Prouincialis cum Diffinitoribus, & Priores Conuentuum cum Clauariis. Et ita Ariſtocratiam eſſe modum regiminis noſtræ Religionis tenent Thomas à Ieſu *ſuper Regula Carmelitarum.* Peirinis *ſupra num. ſeptimo*, licèt addat ſe audire accedere ad Monarchiam. Sed neſcio à quo id audiuit, nec quo fundamento id dici poſſit. De regimine porro aliarum Religionum agunt Auctores relati, & ex dictis elici poteſt qualis ſit. Si enim ab vno ſolo Prælato ſine conſilio aut conſortio aliorum gubernentur, erit Monarchia:

ſi

ſi vero cum conſilio, aut conſortio paucorum & principaliorum, erit Ariſtocratia; ſi multorum, & vulgarium, erit Democratia.

CAPVT XIV.

De Tertiariis Regularium, eorumque obligationibus, & Priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Tertiariorum quotuplex genus?*
*Alij ſunt in Religione viuentes cum tribus votis eſſentialibus.*ibid.
2 *Alij etiam tria vota faciunt, ſed non in Religione, aut ſub Regula approbata.*
3 *Alij neque in Religione viuunt, neque tria vota emittunt, ſed Regulam aliquam approbatam obſeruant.*
4 *Sunt inter eos viri, & fœmina diuerſis nominibus appellati.*
5 *Tertiarij primi generis ſunt verè, & propriè Religioſi.*
*Gaudent multis priuilegiis.*ibid.
6 *Tertiarij ſecundi generis non ſunt vere Religioſi.*
*An debeant tolerari.*ibid.
7 *Tertiarij quoque tertij generis non ſunt verè Religioſi.*
Nec modus viuendi ipſorum poteſt appellari Religio. ibid.
*Benè tamen Ordo approbatus.*ibid.
*An latè, & analogicè Religio.*ibid.
8 *Habent facultatem recipiendi ſuos Tertiarios Minores S. Franciſci.*
9 *Dominicani.*
10 *Auguſtiniani.*
11 *Carmelitani.*
12 *Seruitæ.*
13 *Minimi.*
14 *Poſſunt huiuſmodi Tertiarij Fratres, aut Sorores tertij Ordinis dici.*
15 *Profitentur Tertiarij aliquam Regulam approbatam.*
16 *Geſtant habitum Ordinum, quorum ſunt Tertiarij.*
*Qualis ſit futurus talis habitus.*ibid.
17 *Proprium etiam modum profitendi habent.*
*Qualis is ſit.*ibid.
18 *An emittant aliqua vota.*
19 *Qualiter peccent tranſgreſſores ſuæ profeſſionis.*
20 *An peccent tranſgredientes Regulam.*
21 *Quomodo facienda ſit illorum profeſſio.*
22 *Ante illam debet precedere aliquod tempus probationis.*
23 *An ſint apoſtatæ recedentes ab hoc ſtatu.*
24 *Differt valde hoc inſtitutum Tertiariorum à Confraternitatibus.*
25 *An ſint dicendi perſonæ Eccleſiaſticæ.*
26 *Conceſſa illis ſunt multa priuilegia.*
27 *Moderata tamen à Leone X. in Concilio Lateranenſi.*
28 *Qualiter hæc moderatio accipienda.*
29 *Quomodo id declaratum à S. Congr. Epiſc. & Regul.*
30 *Tertiarij tripliciter viuere poſſunt.*
31 *Diuerſimodè ſentiendum de viris, ac fœminis.*
32 *Maritati, & maritatæ excluduntur à Tertiariis.*
33 *An poſſint ſepulturam vbi voluerint eligere.*
Qualiter, & de quibus id ſit intelligendum. ibid.
34 *Quo priuilegio circa Sacramenta potiantur.*
Quid de Euchariſtia, pœnitentia, & extrema vnctione. ibid.
35 *Quid dicendum de exemptione à foro ſæculari.*
36 *Quid de facultate audiendi diuina tempore interdicti.*
37 *Quæ priuilegia ipſorum cenſentur abrogata.*
38 *Quid de mulieribus collegialiter viuentibus.*
39 *An Tertiarij gaudeant priuilegio Canonis.*
40 *Quæ conditiones requirantur pro illis.*
*Maximè pro habitu Pinzocherarum.*ibid.
41 *Quomodo ſubiiciantur directioni Superiorum Ordinum.*
42 *An poſſint habere aliquos Superiores ex ſe ipſis.*
43 *De indulgentiis Tertiariorum.*
44 *Ad quem ſpectet cognoſcere de qualitatibus, ſeu conditionibus pro Tertiariis requiſitis.*

Tertiarij fuerunt, & ſunt in multiplici differentia, licet ad triplex genus reduci poſſint. Aliqui enim ſunt Tertiarij in Religione viuentes, & tria vota Religionis eſſentialia emittentes ſub Prælatorum obedientia. Hi ſunt illi, quibus Leo X. anno milleſimo quingenteſimo vigeſimo primo, Bulla *inter cætera*, quæ in primo tomo Bull. inter Bullas huius Potificis eſt 42. Regulam S. Franciſci aptauit, & accommodauit, & quos poſtea Pius V. anno 1568. in Bulla *Ea eſt officij*, quæ eſt in ſecundo tomo Bullar. inter Bullas huius Pontificis 63. reformauit, ac Generali, & Prouincialibus Minorum de obſeruantia ſubiecit, licet poſtea hanc Pij V. Conſtitutionem moderatus fuerit Sixtus V. in Conſtitut. *Romani Pontificis*, anno 1586. in eodem ſecundo tom. Bullar. inter Conſtitutiones Sixti numero vigeſimo octauo. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, num.* 24. Peirinis *tom.* 3. *priuileg. Minimor. in Conſtitut.* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 31. 1

Alij erant, & forſan modò ſunt Tertiarij, qui etſi tria vota eſſentialia facerent, aut fecerint, ſed non emiſerunt illa ſub aliqua Religione, aut determinata Regula à Sede Apoſtolica approbata, quorum aliqui in Congregatione viuunt, ſeu viuebant: alij vero non in Congregatione, aut Communitate, ſed in Eremitoriis, & ſeparatim, cum habitu tamen Religioſo ab aliquo Regulari accepto, vel quem ipſi propria auctoritate acceperunt. Caſarubius *vt ſupra*, §. *Tertius inſuper.* Soſa *in tract. de Profeſſ. Tertiarior. pag.* 201. Miranda *in manual. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 36. *artic.* 3. 2

Alij ſunt Tertiarij, qui neque tria vota eſſentialia Religionis emittunt, nec in Communitate aut Collegialiter viuunt, ſed Regulam Carmelitarum, S. Dominici, S. Franciſci, vel alterius Religionis approbatæ ſeruant in propriis domibus, & quandoque, maximè feminæ, in communi aliqua domo habitantes, quorum aliqui emittunt votum ſimplex caſtitatis, vel obedientiæ, alij nullum niſi forſan obedientiæ. Caſarubius *vt ſupra*, §. *ex prædictis omnibus.* Peirinis etiam *vt ſupra*, *num. trigeſimoquinto.* 3

Sunt autem inter iſtos Tertiarios maximè primi, & tertij generis, viri, & feminæ, & ſicut viri vocantur Fratres Tertiarij, de pœnitentia, Mantellati, Corrigiati, ſic fœminæ vocantur Sorores Tertiariæ, de Pœnitentia, Mantellatæ, Corrigiatæ, Pinzocheræ, Beatæ, &c. Caſarubius *vt ſupra*, *à* §. *Aliter breuius*, *&* §. *ſciendum eſt vlterius.* Peirinis etiam *vt ſupra num. trigeſimoquinto & trigeſimoſexto.* De quibus ſigillatim dicendum eſt, maximè quod hæc materia intricatè ſatis, & confusè à quibuſdam tractetur. 4

Et primò, loquendo de Tertiariis primi generis, ſeu de quibus primo loco dixi, illi ſunt verè, & pro-

prie Religioſi, cum tria vota eſſentialia Religionis emittant, & ſub obedientia, & iuriſdictione Prælatorum viuant. Ita etiam declaraſſe videtur Leo X. in Bulla relata, dum illis Regulam, modum profitendi, & recipiendi Nouitios, ſeu Nouitias, ieiunia, orationes, & ſimilia præſcribit, & Pius V. etiam in prædicta Bulla vbi illorum ſtatum Religionem appellat, ac Sixt. V. in Bul. quoque relata. Vnde illi vt verè perſonæ Eccleſiaſticæ, & Religioſæ exempti ſunt ab omni iuriſdictione Sæculari, & Eccleſiaſtica Epiſcoporum, & gaudent priuilegio Canonis, & fori, habentque multa priuilegia, quæ Clemens VIII. in Bulla *Ratio Paſtoralis*, anno 1597. edita, in 3. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.* 51. innouat, & confirmat. Caſarub. *in Compend. priuileg. mendicant. verb. Tertiarij, num.* 24. §. *Quoad ſecundum gradum Tertiariorum*, Peirinis *tom.* 1. *priuileg. minim. in Conſtitut.* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 31. Portell. *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num.* 1.

6 Tertiarij autem ſecundi generis tria vota eſſentialia Religionis emittentes, ſed non ſub aliqua Regula, aut Religione approbata, ſiue in communitate, ſiue priuatim, aut ſeorſim in Eremitoriis, non ſunt verè Religioſi, nec vnquam tales fuerunt. Ratio eſt, quia ad hoc, quod tria vota eſſentialia Religionis conſtituant aliquem Religioſum requiritur quod illa fiant ſecundum certam, & determinatam Regulam, & ſub Religione aliqua à Sede Apoſtolica approbata, vt colligitur *ex cap. vnico, de voto, & voti Redempt. in* 6. vt dictum eſt *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Cum ergo iſti non emiſerint prædicta vota ſub aliqua Regula, aut Religione approbata, nullo pacto erunt veri Religioſi. Nauar. *Comment.* 1. *de Regul. ſuper cap. Cui portio, num.* 18. *& in Conſiliis lib.* 3. *de Regul. conſil. mihi* 12. Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 36. *artic.* 3. *prima concluſ.* Quod etiam eſt verum quamuis iſti emiſiſſent prædicta vota in manibus Epiſcopi. Quia eſſentialiter requiritur ad profeſſionem veræ Religionis, quod ſub determinata Regula, & Religione approbatis fiat. Sanchez *libro quinto in decalog. capite* 4. *num.* 74. Portellus *in reſponſ. caſ. mor. part.* 1. *caſ.* 16. *num.* 8. Addunt aliqui hos eſſe ſublatos à Leone X. in Bulla *Dum intra mentis.* Peirinis *num.* 32. Sed nihil tale in dicta Bulla inuenire potui. Alij volunt non eſſe huiuſmodi homines permittendos. Caſarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, n.* 24. §. *tertius inſuper.* Rodrig. *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 72. *artic.* 1. §. 2. *concluſio.* Verumtamen niſi ſcandaloſè viuant, aut habitum alicuius Religionis portent, cum tria illa vota quæ emiſerunt pia ſint, & honeſta, & illos obligent, etſi non vt ſolemnia, ſaltem vt ſimplicia, non video cur permitti non poſſint. Fatendum tamen eſt poſt tempora Pij V. huiuſmodi Congregationes virorum Regularium formam præſeferentium ſine ſolemni profeſſione ſub aliqua ex Regulis approbatis abolitas, & ſublatas eſſe, vt patet ex Bulla *Lubricum vitæ*, anno 1568. edita, quæ eſt in 2. tomo Bullar. inter Bullas huius Pontificis *num.* 76. Portellus *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, in addit. num.* 4. aduertens bene hanc Pij V. Conſtit. ſolum de Congregationibus virorum, non de congregationibus fœminarum loqui.

7 Tertiarij autem tertij generis (de quibus principaliter hic eſt ſermo) non ſunt veri Religioſi, tam de viris, quam de fœminis loquendo. Ratio euidens eſt quia non promittunt tria vota eſſentialia Religionis, & ſine quibus Religio non ſtat, iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 2. *num.* 1. Caſarubius *in Compend. verbo Tertiarij.* Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 72. *art.* 2. Gloſſa, *in Clement. de ſent. excommunicat. cap. ex eo*, & Gloſſa *in Clement. de Religioſis domibus in* 6. *verb. obedientia*, & alij. Et ita ſibi, & non congregationibus, in quibus ſunt, acquirere poſſunt. Angelus *verb. Religioſus, num.* 53. Sylueſter *verb. Religio* 6. *quæſt.* 1. *dict.* 2. Vnde nec modus iſte viuendi poteſt appellari Religio, quia Religio denotat religationem per tria vota. Poteſt tamen appellari Ordo, quia Ordo prout in præſenti ſolum ſignificat modum viuendi ordinatum ſub certis Regula, & ceremoniis, quæ huic modo viuendi competunt, cum ſit ſub regula, & ceremoniis Religionis, & ita nomine Ordinis à pluribus Summis Pontificibus appellatur, vt videre eſt in aliquibus ex referendis. Carillus *lib.* 3. *de Tertiariis, cap.* 5. Portell. *in dub. Regul. verb. Tertiarij, num.* 4. Ioannes Silu. *in tract. de Tertiariis Carmelitarum.* Imo talis viuendi modus appellari poteſt Ordo approbatus ab Eccleſia. Eſt enim approbatus à Summis Pontificibus, præſertim Nicolao IV. pro Tertiariis Ordinis Minorum, Innocent. VII. pro Tertiariis Dominicanorum, Martino V. pro Seruitis, Eugenio IV. & Martino V. pro Tertiariis Auguſtinianis, Sixto IV. pro Tertiariis Carmelitarum, & Iulio II. pro Tertiariis Minorum. Portellus *vt ſupra.* Addere etiam poſſumus modum viuendi illorum Tertiariorum, qui vnum vel duo vota emittunt, de quibus infra, quamuis ſimpliciter ſtatus religioſus dici non poſſit, aliquo tamen modo, lata ſcilicet ſignificatione, & analogicè religioſum dici poſſe, quatenus imperfectè, & incompletè rationem ſtatus religioſi participant. Suarez 3. *tom. de Relig. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 17. *&* 18. vbi ſpecialiter loquitur de illis mulieribus Tertiariis quæ in Hiſpania Beatæ vocantur. Ioannes Silueira *in tract. de Tertiariis Carmelitarum.* Vide dicta *tom.* 1. *cap.* 3. *num.* 22. & nota eos Tertiarios, quos eo loco dixi eſſe veros religioſos ſi tria vota eſſentialia ſub obedientia Prælatorum emittant, eſſe illos de quibus ſupra *num.* 1. *&* 5. eſt dictum.

8 Habent facultatem admittendi, ſeu recipiendi huiuſmodi Tertiarios Ordines Mendicantes, & primò Minores. Nam S. Franciſcus huius Sacri Ordinis Patriarcha inſtituit Fratres, & Sorores tertij Ordinis, eiſque Regulam præſcripſit Nicolaus IV. Pontificatus ſui anno 2. in Bulla *Supra montem*, quam refert Caſarubius *in ſuo Compend. priuil. Mendicant. fol. mihi* 563. & habetur in 1. tom. Bullar. inter Bullas huius Pontificis numero 2. Et quamuis ipſe Caſarub. *in Compend. verbo Tertiarij, num.* 24. §. *ſciendum eſt vlterius*, dicat quod ſolus S. Pater Franciſcus Fratres, & ſorores tertij Ordinis, ſeu de pœnitentia inſtituerit, vt propterea de eo canat Eccleſia, *Tres Ordines hic ordinat, &c.* alij tamen etiam hoc tribuunt S. Dominico, vt dicetur inferius, & dicunt ſolum illa de B. Franciſco dici ab Eccleſia, quia ipſe primus omnium fuit, & S. Dominicus ad ipſius imitationem. Corduba *in annotation. ad Compend. priuil. Mendic.* §. *Quoad vltimum notabile.* Hæc autem Regula à Sancto Franciſco tradita Tertiariis ſæcularibus eſt, quam poſtea Leo X. anno milleſimo quingenteſimo vigeſimo primo, Bulla *Inter cætera*, aliis Tertiariis Sancti Franciſci, qui verè Religioſi ſunt, aptauit, & accommodauit, vt dixi *num. primo.* Poſſe autem religioſos Minores tales Tertiarios recipere, ſeu admittere, ſupponunt communiter Summi Pontifices in ſuis Bullis, ſpecialiter inferius afferendi, videlicet Bonifac. VIII. Eugenius IV. Martin. I. & Sixtus IV. Quibus iunge Gregor. IX. Innoc. VIII. Iulium II. Alexand. VI. & Leonem X. apud Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. Tertiarij Fratres*, licet forſan aliqui horum ſolum loquantur de Tertiariis verè religioſis Ordinis Minorum, de quibus *n.* 1. dictum eſt.

9 Patres etiam Dominicani Tertiarios vtriuſque ſexus Fratres, & Sorores de pœnitentia nuncupatos habent, ac facultatem eos recipiendi, ac admittendi: imo vt dicitur, S. Dominicus ipſorum Patriarcha etiam tertium Ordinem tertiariorum inſtituit

Digitized by Google

tuit. S. Antonin. 3. *p. hiſtor. tit. 23. cap. 14. §. 2.* Corduba *in Annot. ad Compend. priuileg. Mendic. §. quoad vltimum notabile.* Rodrig. *tom 3. qq. Regul. q. 72. art. 2.* Vnde de tertiariis Ordinis Prædicatorum loquuntur Bonifac. VIII. Eugen. IV. Martin. V. Nicolaus V. & Sixt. IV. referendi inferius, ſpecialiter Sixt. IV. in Bulla *Sacroſancta*, anno 1475. & in Bulla *Iniunctum nobis*, anno 1478. apud Confettium *in Collect. litter. Apoſtol. Mendicant. in Sixto IV. n. 8. & 10.* ſupponit in dicto Ordine eſſe tertiarios vtriuſque ſexus. Maximè Innoc. VII. in Bulla *Sedis Apoſt.* quæ eſt vnica in Bullario Laertij tom. 1. vbi Regulam pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis S. Dominici approbat.

10 Auguſtiniani etiam Patres Tertiarias habent, ac facultatem illas admittendi, & recipiendi ad inſtar Mantellatarum, ſeu Pinzocherarum Ordinum Minorum, & Prædicatorum, ex Bonifacio IV. Eugenio IV. & Martino V. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. q. ſeptuageſimaſecunda, art. 3.* quorum Bullæ habentur in noſtro Mari magno, Bulla 41. 42. & 43. Idem colligitur ex Iulio II. in Bulla *Præ cæteris*, apud Laurentium Empoli *in Bullar. Eremitar. Sancti Auguſtini, in Iulio II. Conſtitut. 7.* Maximè ex Sixto IV. in Mari magno ipſorum *in prædicto Bullario, in Sixto IV. Conſtitut. 5.* Aduertit tamen ipſe Rodriguez ibidem ſe non inuenire in priuilegiis Eremitarum D. Auguſtini, aut Carmelitarum, habere Tertiarios vtriuſque ſexus, ſed ſolum fœminas. Verumtamen quoad Carmelitas attinet valde decipitur, conſtat enim ex Sixto IV. in Bulla *Cum attenta*, anno 1476. cuius verba relata ſunt *tom. 1. cap. 3. num. 22.* & iterum poſtea referentur, poſſe recipere quaſcumque mulieres, & vtriuſque ſexus perſonas. Quod attinet autem ad Patres Auguſtinianos, licet aliud non extaret, quàm quod in dicta Bulla Sixti IV. conceditur Carmelitis priuilegium, ſcilicet recipiendi perſonas vtriuſque ſexus, cum hoc dicat Pontifex ſe concedere *ad inſtar Mantellatarum, ſeu Pinzocherarum, aut Fratrum de pœnitentia tertij Ordinis Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon Eremitarum S. Auguſtini*, ſupponere videtur etiam Auguſtinianos Patres habere Fratres de pœnitentia, & vtriuſque ſexus tertiarios. Video tamen pro illis clarius priuilegium extare Pauli II. anno 1470. qui Generali, Prouincialibus, ac prioribus congregationis Lombardiæ eiuſdem Ordinis in Bulla *Expoſcit veſtra*, conceſſit facultatem exhibendi viris Mantellum, ſeu habitum mantellarum nigri coloris, & habitui Fratrum eiuſdem Ordinis in colore conformem, ad inſtar aliorum Ordinum. Ioannes Baptiſta Confettius *in Collectan. litterarum Apoſtolicarum, in Paulo II.* vbi etiam refertur Innocent. VIII. viuæ vocis oraculo conceſſiſſe Fratri Benigno de Ianua Vicario Generali eiuſdem Congregationis, vt huiuſmodi Mantellati, ſeu Mantellatæ ſola latione Corrigiæ priuilegiis eiuſdem inſtituti potirentur. Id etiam colligitur ex Mari magno eorumdem Patrum apud Confettium *in Collect. Litterar. Apoſtol. Mendic. in Sixto IV. num. 29.* & in Bullario Empoli relato, vbi vtens hac voce *Mantellatæ perſonæ coniugatæ*, quæ etiam ad viros extenditur, innuere videtur de Tertiariis vtriuſque ſexus loqui.

11 Carmelitani etiam noſtri facultatem eandem habent admittendi, & recipiendi ad habitum Ordinis prædictos Tertiarios Fratres & Sorores vtriuſque ſexus. Nam quod attinet ad mulieres, id conſtat ex Nicolao V. in Bulla *Cum nulli fidelium*, quam refert Ioannes Baptiſta Confettius *in Collectan. Litterarum Apoſtolicar. & priuileg. Regul. Mendicant. in Nicolao V. Bulla 1.* vbi ſic ad intentum. *Ne Conuentus Religioſarum Virginum, Viduarum, Beguinarum, Mantellatarum, aut aliquæ particulares ex iis ſub habitu, & protectione Ordinis Beatiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli degentium, aut quæ in poſterum offerentur abſque Apoſtolicæ auctoritatis munimine viuere videntur, harum tenore præſentium decernimus, vt Ordo præfatus, ac eiuſdem Ordinis Magiſter Generalis, & Priores Prouinciales circa præfatarum receptionem, vitæ modum, admiſſionem, & protectionem illis eiſdem, & prorſus ſimilibus priuilegiis gaudeant, quibus Ordines Prædicatorum, & Eremitarum S. Auguſtini gaudent, & vtuntur. Dummodo Virgines, Viduæ, Beguinæ, Mantellatæ prædicta continenter, & honeſtè viuant, ieiunentque, ac omnia alia faciant, & obſeruent.* Hæc ibi. Quod verò attinet non ſolùm ad mulieres, ſed etiam ad perſonas vtriuſque ſexus, id conſtat ex Bulla Sixti IV. *Dum attenta*, ſuperius relata, vbi ſic ad intentum. Et vt Virgines, & Viduæ, & Coniugatæ perſonæ, Mantellatæ, ſeu Pinzocheræ dicti ordinis nuncupatæ prædictæ tanto feruentius iuxta earum viuendi ritum, & morem ſub cura, & ſecundùm inſtituta dicti ordinis, ac ordinata per Bonifacium IX. in ſua obedientia nuncupatum, & Martinum V. ac Eugenium IV. prædeceſſores prædictos confirmata quoad Moniales Virgines, & Viduas, coniugatas, & Mantellatas Pinzocheras ordinis Eremitarum S. Auguſtini, & per præfatum Nicolaum V. etiam prædeceſſorem noſtrum quoad omnia, & ſingula indulta, priuilegia, & Indulgentias Ordinum Prædicatorum, & Eremitarum ad Virgines, Viduas, Coniugatas perſonas, Mantellatas, Pinzocheras Ordinis Beatiſſ. Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli extenſa, & ad quas Virgines, Mantellatas, Pinzocheras dicti Ordinis Beatiſſimæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli ſingula priuilegia, & Indulgentias Ordini Minorum conceſſa, & indulta motu, & ſcientia ſimilibus quoad omnia extendimus, & extenſa volumus, & mandamus. Vt eo attentius diuinis ſtudeant vacare beneficiis quanto maioribus priuilegiis, & fauoribus prædictæ Sedis cognouerint ſe fore refectas, motu, ſcientia, & auctoritate prædictis volumus, & eiſdem perſonis concedimus quod omnibus, & ſingulis priuilegiis, immunitatibus, fauoribus, gratiis, & indultis in ſpiritualibus, & temporalibus prædictis Ordinibus, videlicet Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum Sancti Auguſtini, & eorum Fratribus, & pro Fratribus Beatiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmeli conceſſis, & concedendis, & quibus illi in genere quomodolibet potiuntur, & gaudent, tam in vita, quam in mortis articulo etiam circa peccatorum remiſſionem, & iniunctarum pœnitentiarum relaxationem, vti, potiri, & gaudere, ac participes eſſe poſſint, & debeant. Liceatque Fratribus prædictis eiſdem Pinzocheris, & Mantellatis perſonis in earum etiam domibus quoties opus fuerit confeſſionibus diligenter auditis de abſolutionis beneficio prouidere, & Euchariſtiæ, ac extremæ vnctionis Sacramenta miniſtrare, & dum eos, vel eas decedere contigerit, illarum cadauera ad eorumdem Fratrum Eccleſias tumulanda deferre, etiam Eccleſiarum Parochialium perſonarum eorumdem Rectorum licentia deſuper minimè requiſita, & contradictione quacũque non obſtante. Et ne oblati, & oblatæ eiuſdem Ordinis ſuo iure deuotionis ad Ordinem ipſum fruſtentur effectu, omnia, & ſingula circa Fratres, & Sorores, & Mantellatas, ſeu Pinzocheras nuncupatas perſonas prædictas in præſentibus litteris ſtatuta, conceſſa, & ordinata, aut illis, & Fratribus prædictis in eorum commodum, & fauorem indulta ad eaſdem dicti Ordinis nunc, & pro tempore oblatas, & commiſſas vtriuſque ſexus perſonas, eiſdem ſcientia, & motu, & auctoritate extendimus, & ampliamus, ac in eis locum habere debere perinde ac ſi pro eiſdem oblatis, & commiſſis perſonis, & circa illas emanaſſent, de-

cernimus, volumus, & ordinamus. Hæc ibi. In quibus ſi expendantur verba illa *coniugata perſona*, & iterum *coniugatas perſonas*, & poſtea *Mantellatis perſonis*, quæ vtriuſque ſexus perſonas indicant, maximè cum poſtea ſubiungatur, *& dum eos, vel eas decedere contigerit*, ſufficienter denotat ſe loqui de Tertiariis vtriuſque ſexus. Ad tollendum tamen omne dubium, & ſcrupulum in ſequentibus verbis eiuſdem Bullæ clariùs exprimit ſe loqui de Tertiariis tam viris, quàm fœminis. [Statuentes præterea Apoſtolica auctoritate, & præſentium tenore concedentes volumus, & ordinamus, quod de cætero perpetuis futuris temporibus tam magiſtro Generali quam cuilibet dicti Ordinis Officiali, Prioribus dicti Ordinis ſecundum morem, & inſtituta eiuſdem Ordinis in quibuſcumque Prouinciis conſtitutis, tam præſentibus, quam futuris ſit licitum, ac permiſſum quaſcumque mulieres, & vtriuſque ſexus perſonas, ſi alias ſint idoneæ, & aliud canonicum non obſiſtat, quæ habitum Regularem prædicti Ordinis ad inſtar Mantellatarum, ſeu Pinzocherarum, aut Fratrum de pœnitentia tertij Ordinis, Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum necnon Eremitarum S. Auguſtini habere voluerint, & geſtare, tam Virgines, ac Matronas, quam Viduas, ac Mantellatas, ſeu Pinzocheras, & vtriuſque ſexus perſonas dicti Ordinis Carmelitarum recipere & admittere, ac earum ſingulis habitum regularem, ac Regulam eiuſdem Ordinis Carmelitarum ad inſtar huiuſmodi Mantellatarum, ſeu Pinzocherarum vtriuſque ſexus Ordinum, & vtriuſque ſexus perſonarum Ordinum Fratrum Minorum, & Prædicatorum, necnon & Eremitarum S. Auguſtini præfatorum, prout ſecundum Deum ſaluti animarum earumdem perſonarum ſalubrius viſum fuerit expedire etiam exhibere: quæ ſic receptæ, & in poſterum recipiendæ auctoritate præfata gaudeant, & gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quàm omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuſcumque præfato Ordini Beatæ Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiuſque Fratribus, ac perſonis per Sedem Apoſtolicam iam conceſſis, & quæ in poſterum concedentur, quatenus huiuſmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, Indulgentiæ, ac quæcumque alia priuilegia ipſis Prioribus, & Fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere poſſunt, ſeu poterunt, & Priores, & Fratres, ac loca ipſa ſint capacia, eorumdem Conſtitutionibus Apoſtolicis, ac ſtatutis, & conſuetudinibus tam veſtri, quam aliorum Ordinum quorumcumque, & aliis contrariis non obſtantibus quibuſcumque.] Habetur hæc Bulla in Mari magno Ordinis (imò ipſa eſt Mare magnum) & in Bullario Rodriguez *n.57.* ita vt mirum ſit ipſum loco ſuperius relato dixiſſe ſe non inueniſſe in priuilegiis Carmelitarum habere Tertiarios vtriuſque ſexus, cum conſtet hoc ex eadem Bulla Sixti IV. quam ipſe affert. Vnde propterea ſic nouiſſimè cauſa vtrinque agitata, & ſententia data pronunciatum eſt ann. 1635. die 13. Aprilis Vliſſipone ab Illuſtriſſ. Laurentio Tramalo Collectore Generali Luſitaniæ, decernente ſub pœnis excommunicationis, ſuſpenſionis, ac aliis pecuniariis, ne quis attentet publicè negare Carmelitarum Ordinem Tertiarios habere, aut facere poſſe.

12 Habent etiam Seruitarum Ordinis Patres Tertiarios, ſeu Sorores, vt colligitur ex Paulo II. in Bulla *Expoſcit veſtra*, Auguſtinianis Congregationis Lambardiæ conceſſa, de qua ſupra *n.10.* ibi enim id ſupponitur. Similiter id colligitur de Tertiariis vtriuſque ſexus ex Leone X. in Bulla *Dudum per nos*, anno 1519. edita, vbi Fratres omnes Mendicantes, inter quos Seruitas recenſet, etiam quoad perſonas vtriuſque ſexus de Pœnitentia æquales eſſe in priuilegiis concedit. Confectius *in Collectan. Litterarum Apoſtolicarum Mendic. in Leone X. Bulla* 18. Maximè id conſtat ex Martino V. in Bulla *Sedis Apoſtolicæ, quæ eſt in Apendice ad Bullarium inter Conſtitutiones huius Pontificis n.1.* Vbi approbat Regulam pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis Seruitorum B. Mariæ Virginis. De qua plura in ſequentibus afferentur. Vide Bullam loco relato.

Item Minimorum S.Franciſci de Paula Religio ſuos 13
Tertiarios vtriuſque ſexus habet, vt conſtat ex Iulio II. in Bulla *Dudum ad ſacrum*, anno 1506. edita, quæ habetur apud Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim.* & ex forma profeſſionis eorumdem viuæ vocis oraculo ab eodem Iulio comprobata, etiam apud eundem Peirinis *ibid.* Item ex Leone X. in Bulla *Ea quæ*, an. 1513. edita apud eundem etiam Peirinis, vt ſupra, *inter Bullas Leonis X. num. 1.* Miranda *in man. tom. 1. quæſt. 39. art. 2.*

Poſſunt etiam huiuſmodi Tertiarij Religionum 14
Fratres, aut Sorores tertij Ordinis nuncupari. Tum propter dicta *tom. 1. cap. 3. n. 22.* Tum ſpecialiter quoad Minimorum Ordinem quia in Bulla II. relata expreſsè nominatur hæc Congregatio tertiariorum Tertius Ordo Minimorum, tum denique quoad noſtros Carmelitanos, Eremitas S. Auguſtini, & alios habentes tertiarios, non ſolùm propter communicationem priuilegiorum, ſed etiam quia tota ratio, quare in Ordine Minorum, Prædicatorum, & Minimorum reperitur tertius Ordo, eſt quia in illis eſt Ordo virorum, ſeu Fratrum Religioſorum, Ordo fœminarum Religioſarum, ſeu Monialium, & Ordo Laicorum qui Regulam dicti Ordinis ſuo modo obſeruant, quæ omnia etiam procedunt in Ordinibus Carmelitarum, & Eremitarum Sancti Auguſtini.

Profitentur huiuſmodi Tertiarij aliquam Regulam 15
ab Eccleſia approbatam. Nam tertiarij Minorum profitentur Regulam à Nicolao IV. illis conceſſam, de qua *ſupra num.8.* Tertiarij Prædicatorum Regulam ab Innoc. VII. approbatam in Bulla ſupra *num.9.* relata. Tertiarij Eremitarum S. Auguſtini, Regulam, vt puto S. Auguſtini illis accommodatam, & applicatam. Tertiarij Carmelitarum Regulam ipſorum à B. Alberto Hieroſolymitano Patriarcha traditam, & ab Innocent. IV. Eugenio IV. & aliis Pontificibus confirmatam: hoc enim conceſſit Sixtus IV. in verbis relatis *num.11.* illis ſcilicet, *ac Regulam eiuſdem Ordinis Carmelitarum, &c. exhibere.* Tertiarij Minimorum Regulam S.Franciſci de Paula à Leon. X. in Bulla *Dudum ad Sacrum*, de qua ſupra *num.13.* confirmatam. Ac tandem tertiarij Ordinis Seruitarum Regulam à Martino V. pro illis approbatam, quæ habetur, vt dixi in Appendice Bullarij Laertij Cherubini inter Conſtitutiones ipſius *num.1.* Quibus Regulis etiam adiunguntur particularia ſtatuta, & ordinationes à prælatis Religionum pro prædictis Tertiaris facta, quæ ſtatui ſæcularium, & Ordini aliquo modo Religioſo, vel quaſi Religioſo, quem profitentur, apta, & accommodata cenſentur.

Habent etiam prædicti tertiarij habitum ordinum 16
quorum ſunt tertiarij, non quidem eundem omninò, ſed ſimilem, ad denotandum eos etſi ſæculares, illorum tamen ordinum tertiarios eſſe. Primò enim Tertiarij Minorum habent habitum à Nicolao IV. in Bulla *Super montem*, relata, vbi *cap.3.* ſic habetur. [Fratres inſuper ipſius fraternitatis, de humili panno in pretio, & colore, non prorſus albo, vel nigro communiter veſtiantur, niſi fuerit ad tempus in pretio per viſitatores de conſilio Miniſtri ob cauſam legitimam, & apertam, cum aliquo diſpenſatum. Chlamydes quoque ac pelles abſque ſcolaturis, ſciſſas, vel integras, affibulatas tamen vel patulas, vt congruit honeſtati,

clauſaſque

clauſaſque manicas Fratres habeant ſupradicti. Sorores etiam chlamyde induantur, & tunica de huiuſmodi humili panno factis, vel ſaltem cum chlamyde habeant guarnellum ſeu placentinum coloris albi, vel nigri, aut paludellum amplum de canabe, ſiue lino abſque vlla criſpatura conſutum. Circa humilitatem verò panni, & pellitones Sororum ipſarum, iuxta conditionem cuiuſlibet earumdem, ac loci conſuetudinem poterit diſpenſari. Bindis, & ligaturis ſericis non vtantur, pelles dumtaxat agninas, burſas de corio, & corrigias ſimpliciter abſque ſerico vllo factas, & non alias, tam Fratres habeant quèm Sorores, depoſitis cæteris (iuxta B. Petri Apoſtolorum principis ſalubre conſilium) vanis huius ſæculi ornamentis.] Aduertit tamen Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Tertiariis*, §. *Quoad primum gradum*, conſuetudinem, vel potius corruptalem interpretaſſe in diuerſis prouinciis, & Regnis diuerſas formas habituum. Vide Rodrig. *tom. 3. quæſt. Regul. quæſt. 72. art. 4.* Dominicanorum etiam Tertiarij habitum habent præſcriptum ab Innocent. VII. in Bulla relata *num. 9.* Seruitarum à Martino V. in Bulla *num. 12.* relata. Minimorum autem tertiarij habitum geſtant aliquo modo, ſcilicet quoad materiam, & colorem ipſis Fratribus ſimilem. Auguſtinianorum tertiariis conceſſit Paulus II. relatus *ſupra num. 10.* vt Mantellum, ſeu habitum mantellatum nigri coloris conformem deferre, & accipere poſſent, & Innoc. VIII. etiam ibid. relatus declarauit, ſola delatione, & retentione corrigiæ, licet habitum Mantellatarum quem ſuſceperunt, cum licentia prioris non retineant, neque continuè deferant, potiri priuilegiis, &c. ex quo videtur hunc eſſe proprium habitum horũ tertiariorum ordinis S. Auguſtini. Quia tamen hoc videtur fuiſſe viuæ vocis oraculum, vt notat Caſarubius *in Comp. verb. Tertiarij, n. 29.* ideo his temporibus quando omnia viuæ vocis oracula à SS. D. N. Vrbano reuocata ſunt, parum videtur iuuare. De noſtris quoque Carmelitarum Tertiariis, cum iuxta Sixti IV. Bullam *Dum attenta*, verbis relatis *num. 11.* habitum Regularem Ordinis noſtri ſuſcipere debeant, ideo ipſo induuntur, commodato tamen pro ipſis. Vnde proprius ipſorum habitus, meo iudicio, eſt ille, qui quoad formam ſimilis eſt ſæcularium habitui; quoad materiam tamen, & colorem ſimilis eſt habitui (non dico Cappæ) Fratrum noſtrorum. Quod idem cenſeo dicendum de Tertiariis aliorum Ordinum. Rodriguez *tom. 3. quæſt. Regul. quæſt. 72. art. 4. §. Quantum autem.* Pro habitu Pinzocheratum vide *infrà n. 40.*

17 Proprium etiam modum profitendi habent Tertiarij. Nam Minorum Tertiarij iuxta prædictam Nicolai IV. Regulam promittere debent ſe diuina præcepta ſeruaturos, ac etiam ſatisfacturos, vt conuenit, de tranſgreſſionibus, quas contra hunc viuendi modum commiſerunt, cum interpellati fuerint, & ad viſitatoris voluntatem. Dominicanorũ Generali Thomæ de Vio Caietano conceſſit Iulius II. ann. 1509. in Bulla *Conſiderantes*, apud Peirinis *tom. 1. priuil. Minimor. inter Conſtit. Iulij II. n. 13.* quod mulieres prædicti Ordinis, quæ Sorores de pœnitentia nuncupantur, & collegialiter viuunt, ſi ipſi placuerit, & illæ id cuperent, tria vota Religionis in manus ipſius, aut illorum, quos ad hoc duxerit deputandos, emittere licitè valeant. At ex Bulla Innocent. VII. relata peculiarem modum profitendi habent illorum Tertiarij, quo profitentur de cætero viuere ſecundum formam, & Regulam Ordinis de pœnitentia B. Dominici. Similiter Seruitarum Tertiarij ſuum, & particularem modum profitendi habent à Martino V. in Bulla relata illis præſcriptum. Carmelitarum verò Tertiarij Regulam Ordinis profitentur ſicut alij Fratres, & Moniales, eo excepto quòd votum paupertatis non emittunt, ſed ſolum caſtitatis, iuxta eorum ſtatum, & obedientiæ ad Superiores Religionis, eos ſcilicet quibus prædictorum Tertiariorum cura commiſſa eſt. Tertiarij tandem Minimorum ſequi debent formam profeſſionis, quam pro ipſis approbauit viuæ vocis Oraculo Iulius II. teſtante Bernardino Cardinali iſtius Ordinis Protectore, prout conſtat ex litteris datis anno 1507. apud Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. inter Conſtit. Iulij II. num. 18.* & eſt huiuſmodi: [Ego N. promitto Deo omnipotenti, totique Curiæ Cœleſti, & tibi Patri, & mores meos, ac vitam melius emendare, & Ordinis Minorum vtriuſque ſexus fidelium regulæ per S. D. N. Iulium Papam II. confirmatæ ſalutifera præcepta pro poſſe obſeruare, & Frat. Franciſco de Paula, ſuiſque ſucceſſoribus eiuſdem ordinis Minorum Generalibus Correctoribus pro tempore exiſtentibus obedire, necnon prædictæ Regulæ ſalubribus conſiliis, ac monitis me conformare, & prædicti Ordinis honorem, & vtilitatem fideliter procurare.]

Ex quo infertur Tertiarios quoſdam vota aliqua 18 ſimplicia emittere in ſua profeſſione, alios non. Vota enim emittunt Tertiarij Carmelitæ (ſaltem in aliquibus locis) votum ſcilicet caſtitatis iuxta eorum ſtatum, & obedientiæ, vt dictum eſt, & refert Ioannes Silueira *in tract. de Tertiariis Carmelitarum.* Aliorum verò Ordinum Tertiarij nullum votum propriè, quod ſciam, emittunt, ſed vel promittunt diuina præcepta ſeruare, & ſatisfacere pro tranſgreſſionibus, vt faciunt Tertiarij Minorum, quod non eſt propriè votum, vt Portellus *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num. 5.* poſt alios docet, vel promittunt mores, ac vitam in melius emendare, prout Minimorum Tertiarij, quod etiam proprium votum non inducit, vt teſtatur Peirinis *num. præced.* relatus, vel denique promittunt de cætero viuere ſecundum Regulam Religionum, prout faciunt Tertiarij Dominicanorum, & Seruitarum, quod ſimiliter propriè votum non eſt, vt *num. ſeq.* dicetur. Non videtur autem neceſſarium ſimpliciter, niſi ſolum ex vſu Ordinis noſtri, quod Tertiarij noſtri prædicta duo vota emittant, cùm nec alij Tertiarij Prædicatorum, & Minorum id faciant, præſertim cum ita ſit declaratum à Sac. Congregatione, vt *infra à num. 27.* dicetur. Qualiter autem ad fruendum priuilegiis Religionum ex nouo iure Concil Lateranenſis, & decreto Sac. Congregat. requiratur in fœminis Tertiariis voti caſtitatis emiſſio, ſicut in viris, quod collegialiter viuant, aut cum clauſtralibus habitent, dicetur etiam ibid.

Hinc ſequitur qualiter peccent Tertiarij tranſgreſ- 19 ſores ſuæ profeſſionis. Qui enim vota emittunt, ſi contra ea delinquant peccant peccato ſacrilegij, & contra virtutem Religionis, ac tenentur in confeſſione illam circumſtantiam, vtpotè nouam ſpeciem malitiæ continentem, confiteri. Hoc enim commune eſt cuicumque peccato, quod eſt tranſgreſſio voti cuiuſlibet. Tertiarij autem, qui nullum votum emittunt in profeſſione, ſi tranſgrediantur ea quæ promittunt, nullum peccatum committunt. Ratio eſt, quia etſi vtantur verbo *promitto*, illud tamen, tum ex parte intentionis Pontificum hunc modum viuendi approbantium, tum ex parte Prælatorum Ordinum in quorum manibus fit hæc profeſſio non inducit obligationem ad culpam. Quare illud *promitto*, vel idem valet ac *propono*, vel ſi aliquo modo promiſſionem inducat, ſolum eſt promiſſio quædam communis, & generalis, ſimilis illi, quam in Baptiſmo omnes faciunt non peccandi, quæ non inducit ſpecialem obligationem. Portel. *in Dub. Regul. verb. Tertiarij, num. 5.* Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 18. Iulij II. §. 2.*

Vnde quamuis obligatio Regulæ reſpectu Religioſorum aliquam culpam ſaltem venialem inducat, iuxta

iuxta dicta *tom.1. cap.7.* reſpectu tamen Tertiariorum nullam culpam inducere videtur. Propter dicta *num. præced.* Et ideo Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum nec etiam ad veniale obligat illos. Nam etſi Pontifex in ea declaret non obligare ad mortale, & nihil dicat de veniali, credo tamen ita fuiſſe receptam, vt nec ad veniale obliget, prout indicat Portell. *num.præcedenti*, & relatus Barboſa *in Collectan. Bullar. verbo Fratres, & Sorores Tertiariorum Ordinum.* Idem exprimitur clarè ab Innocent. VII. in Regula pro tertiariis Dominicanorum, à Martino V. in Regula pro Tertiariis Seruitarum. Idem dico de Tertiariis noſtri Ordinis, eo quòd ad inſtar Tertiariorum Prædicatorum, & Minorum approbentur à Sixto IV. De Tertiariis Minimorum hoc etiam dicit Peirinis *num. præcedenti* adductus. De Tertiariis quoque Auguſtinianorum etſi id mihi non conſtet, puto idem eſſe dicendum. Declarant tamen Innocent. VII. & Matt. V. in Regulis relatis, imò & Nicolaus IV. etiam in Regula adducta obligari Tertiarios ad ſuſtinendam pœnam illis infligendam à Superioribus, propter tranſgreſſiones Regulæ, quod idem dicendum de aliis Tertiariis.

21 Facienda eſt huiuſmodi Tertiariorum, ſiue virorum, ſiue fœminarum profeſſio in manibus alicuius Superioris eorum Ordinum, vel habentis à Superiore aliquo auctoritatem. Vnde in Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum *cap.2.* hoc munus dicitur pertinere ad Miniſtros ad receptionem talium deputatos in Bulla etiam Sixti IV. vbi de noſtris Tertiariis verbis adductis *ſuprà num.11.* manifeſtè ſupponitur id munus pertinere ad Superiores ordinis, quod idem dicendum de Tertiariis Prædicatorum, Auguſtinianorum, & Seruitarum, ac ita exprimitur in Bullis Innoc. VII. & Martini V. relatis. Fauet etiam decretum S. Congregationis Epiſcoporum, & Regul. afferendum infra, vbi dicitur de Tertiariis, *Ad habitum admittantur à Superioribus Regularibus* (Capuccinis exceptis) *ad id priuilegium habentibus.* Etſi enim expreſsè in his locis non fiat ſermo de profeſſione, ſed de admiſſione, quia tamen principalior admiſſio fit in profeſſione, ideo de illa videntur intelligenda.

22 Præcedere etiam debet profeſſionem Tertiariorum aliquod tempus probationis ad modum Nouitiatus. Sic enim decernitur in prædita Regula Nicolai IV. pro Tertiariis Minorum, *poſt vnius anni ſpatium cum aliquorum Fratrum conſilio recipiatur, &c.* & colligitur idem eſſe dicendum de tertiariis aliorum Ordinum, tum quia illi ſunt ad inſtar Tertiariorum Ordinum Minorum, tum quia cum in Bullis Pontificiis quibus conceditur prælatis facultas recipiendi Tertiarios dicatur, vel ſupponatur illos debere eſſe perſonas idoneas, & pro talibus habitas, videtur quaſi iure naturæ neceſſarium aliquod tempus ad iudicandum de idoneitate illorum. Inter huiuſmodi qualitates pro Tertiariis requiſitas computandæ ſunt illæ, quas S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium deſignauit an. 1616. de quibus *infrà num.29.*

23 Infertur autem ex dictis huiuſmodi Tertiarios, ſiue tertiarias, de quibus in præſenti, ſi ab eo ſtatu recedunt etiam in perpetuum, ſiue habitum deſerentes, ſiue Matrimonio ſe copulantes, non eſſe apoſtatas. Quia apoſtaſia eſt receſſus à ſtatu verè Religioſo, horum autem ſtatus Religio non eſt, nec vt talis ab Eccleſia approbatus. Bannez *2.2. quæſt.11.art.1.dub.1. concl.1.* Sanchez *lib.6.in decalog. cap.8. num.6.* Peccabunt tamen tum contra votum ſimplex caſtitatis ſi illo emiſſo Matrimonium contraxerint, tum in dimiſſione habitus, ſi illum in profeſſione facta ſemper geſtare promiſerint.

24 Infertur etiam ex dictis valdè multumque differre hoc inſtitutum Tertiariorum à Congregationibus, ſeu Confraternitatibus, de quibus *cap. ſequenti.* Nam Tertiariorum inſtitutum eſt Ordo ſub certis Regula, & ceremoniis ab Eccleſia approbatis, Confraternitatum autem, ſeu Congregationum inſtitutum Ordo non eſt, cum non ſit ſub certa Regula, aut Ceremoniis ab Eccleſia approbatis, licet enim ex facultate à Pontificibus emanante inſtituantur, & aliquæ conditiones pro earum inſtitutione, & conſeruatione à Pontificibus etiam aſſignentur, *vt cap. ſeq.* dicetur, illæ autem non ſunt Regula aliqua ex approbatis ab Eccleſia, ſed mera ſtatuta. Differunt etiam in profeſſione, nam Tertiarij veram profeſſionem, vel aliquorum votorum, vel ſaltem ſeruandi communia præcepta, vt dictum eſt, emittunt, non ſic confratres. Tertiò, differunt ex parte habitus, nam regulariter loquendo (vt omittamus abuſus qui in hoc caſu ſæpius videntur) habitus Tertiariorum eſt quaſi ipſemet habitus illius Ordinis cuius ſunt Tertiarij, accommodatus, & aptatus modo ſæculari; habitus verò Confratrum non eſt tam habitus, quàm ſignum habitus illius Ordinis. Confratres enim Confraternitatis Carmelitarum ſolum habent pro habitu paruulum ſcapulare Ordinis occultum. Tertiarij autem habitum, ſeu ſcapulare publicè geſtant oblongum, imò tota ipſorum veſtis ſimilis eſſe debet habitui Religioſorum, ſaltem in colore, & materia. Vnde de Tertiariis, ac Confratribus loquuntur Pontifices, ac de hominibus diuerſorum inſtitutorum, vt patet ex Iulio II. in Bulla *ſupra num.10.* relata, vbi de Ordine S. Auguſtini loquens dicit in eo eſſe quatuor gradus, videlicet Fratrum, Monialium, Mantellatarum, & ſola zona præcinctorum, per Mantellatas Tertiarias intelligens, per zona præcinctos abſque dubio Confratres. Idem habet Leo X. in alia Bulla in prædicto Bullario Eremit. S. Auguſtini *in Leon. X. num.1.* Idem etiam ſupponunt communiter auctores de Tertiariis, ac Confratribus, tanquam de diuerſis hominum generibus loquentes, vt patet inter alios in Ioanne Baptiſta Confettio *in Summ. declar. priuil. Maris magni, c.15.& 16.*

Nihilominus ſimpliciter, & abſolutè dicendi ſunt 25
Tertiarij perſonæ ſæculares non Eccleſiaſticæ, ſic enim ſupponunt Pontifices dum eorum Congregationem, ſeu Ordinem, ſæcularium, vel Laicorum appellant; Vt ſunt Paulus II. in Bulla *Expoſcit veſtra, num.10.* relata, & Leo X. in Concilio Lateranenſi ex Bulla inferius *n.27.* referenda, vbi eos ad onera quæ Laicis incumbunt perferenda teneri, & in foro ſæculari coram iudicibus ſæcularibus conueniri poſſe poſſe declarauit, quod non feciſſet, ſi eos perſonas Eccleſiaſticas dici poſſe iudicaret. Imò hoc videtur fuiſſe intentum SS. Franciſci, & Dominici, qui hoc inſtitutum ſaltem ſub nomine Tertiariorum primi erexerunt, vt ſcilicet eſſet Congregatio quædam Laicorum, quæ ſuo etiam modo ad perfectionem tenderet, ſicut tendunt Religioſi: Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num.24.§. quoad primum gradum.* Quo tamen non obſtante inconueniens non eſt dicere Tertiarios poſſe appellari perſonas Eccleſiaſticas ſecundum quid, & aliquo modo: tum quia annexæ ſunt Ordinibus à Sede Apoſtolica approbatis. Tum quia eorum inſtitutum eſt Ordo, vt dictum eſt *ſup. n.7.* imò & Ordo approbatus, vt ibidem etiam dictum manet, tum quia mutant habitum, & ſtatum, ac traditam ſibi Regulam approbatam obſeruant, ac aliqua, & multa participant de ſtatu Religioſo. (Rodriguez *tom.2. quæſt.65. art.5.*) ad modum quo ſupra eodem *num.7.* dictum eſt Pinzocheras, ſeu Beatas vnum, vel duo vota emittentes in lata ſignificatione, & analogicè Religioſas dici poſſe, vt habet Suarez loco citato, tum quia illos appellare videtur Eccleſiaſticas perſonas Sixtu IV. in Bulla *Sacroſancta,* pro

Tertiariis Dominicanorum edita apud Ioan. Baptiſt. Confertium *in Collect. Litter. Apoſt. & priuil. Regul. in Sixto IV. num.* 8.

26 Quamuis autem plura ipſis ab Eccleſia, & Summis Pontificibus antiquitus conceſſa ſint priuilegia, & immunitates, nam Sixt. IV. verbis adductis *ſuprà num* 11. noſtris Tertiariis conceſſit [vt gaudere poſſint, & debeant tam exemptionis priuilegio, quam omnibus immunitatibus, libertatibus, Indulgentiis, & aliis priuilegiis quibuſcumque præfato Ordini B. Dei Genitricis Mariæ de Monte Carmeli, eiuſque Fratribus, ac perſonis per Sedem Apoſtolicam iam conceſſis, & quæ in poſterum concedentur, quatenus huiuſmodi exemptionis priuilegium, immunitates, libertates, indulgentiæ, & quæcumque alia priuilegia ipſis Prioribus, & Fratribus Ordinis de Monte Carmeli competunt, vel competere poſſunt, ſeu poterunt, & Priores, & Fratres, ac loca ipſa ſint capacia.] Idemque ferè pro Auguſtinianorum Tertiariis conceditur à Paulo II. in Bulla *Expoſcit veſtra, ſupra num.* 10. relata, & à Sixto IV. in Bulla *Dum vberes*, ann. 1474. edita apud Confertium *in Collect. litterar. Apoſtolic. & priuileg. Mendicant. in Sixto IV. num* 20. & ante illos à Bonifac. IX. Martino V. Eugenio IV. vt habetur in noſtro Mari magno Bulla 41. 42. 43. licet ſolum loquantur de Tertiariis fœminis, & pro Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis Prædicatorum à Sixt. IV. in Bulla *Sacroſancta*, de qua *ſupra num. præced.* idem videatur concedi quoad priuilegia & immunitates tam fori, quàm perſonarum, & rerum. Pro Minorum etiam, & eorumdem Prædicatorum Tertiariis vtriuſque ſexus extat conceſſio in Bulla aurea, vt gaudeant eiſdem priuilegiis conceſſis, & concedendis ipſiſmet Ordinibus. Vide Caſarubium *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num* 9. & Cordubam *in annotationibus ad Compend. verb. Tertiarij*. Quod etiam extendi videtur ad Minimos, cum ipſi ex Iulio II. in Bulla *Dudum ad ſacrum*, anno. 1506. edita ampliſſimam communicationem Priuilegiorum Mendicantium habeant.

27 Nihilominus Leo X. in Concilio Lateranenſi, & Sacra Congregatio Concilij anno 1608. & Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium anno 1616. prædicta priuilegia moderati ſunt. Etenim dictus Leo X. in Bulla *Dum intra mentis*, data in publica ſeſſione in Lateranenſi Eccleſia celebrata die 19 Decembris anno 1516. quæ habetur in 1. tomo Bullar. inter Bullas Leonis X. *num.* 22. dum priuilegia Mendicantium moderatur, ſic de Tertiariis loquitur. *Fratres autem, & Sorores tertij Ordinis, necnon Mantellati, Corrigiati, Pinzochera, Cordellati, & alij quocumque nomine nuncupati in propriis domibus habitantes, ſepulturam vbi voluerint eligere valeant. Sed die Paſchatis tantum Eucharistiam, necnon Extremam vnctionem, cæteraque Eccleſiaſtica Sacramenta (pœnitentiæ Sacramento dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote recipere, & ad onera, quæ Laicis incumbunt, perferenda teneantur, ac in foro ſæculari coram Iudicibus ſæcularibus conueniri poſſint. Et ne cenſura vileſcat Eccleſiaſtica, & minoris auctoritatis interdicti ſententia reputetur, iidem dicti tertij Ordinis ad diuina audienda in Eccleſiis ſuorum Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, ſi cauſam dederint interdicto, vel cauſam ipſam nutriuerint, ſeu foueant, aut dantibus auxilium, conſilium, vel fauorem quoquo modo præſtiterint. Collegialiter autem viuentes, ſeu cum Clauſtralibus habitantes, ac mulieres virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam ducentes, priuilegiis quibus fratres Ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum geſtant, gaudere debeant.*

Quale autem futurum ſit illud votum mulierum de quo locutus fuerat, videlicet an ſolemne, an verò ſimplex, quia de hoc dubium emergebat, declarat in alia Bulla *Nuper in ſacro*, in eodem loco Bullar. regiſtrata, & anno 1518. edita. *Quod de voto ſolemni Religionis minimè intelligi debeat, ita vt mulieres virginalem, aut cœlibem vitam ſimpliciter viuentes etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes, priuilegiis, & immunitatibus prædictis in omnibus, & per omnia frui, & gaudere debeant.* Sed quia non obſtante tali declaratione adhuc vertebatur in dubium, an ſub illo voto ſimplici caſtitatis includerentur alia duo, ſcilicet obedientiæ, & paupertatis, & dato quod non includerentur, an reuocatum eſſet priuilegium illud exemptionis à Leone X. conceſſum per Bullas Pij V. *Ea eſt officij noſtri, in* 2. *tom.* Bullar. in Pio V. *num.* 63. vbi Fratrum, & Sororum tertij Ordinis reformatio habetur, & Greg. XIII. quæ incipit *Ex benigna*, quam refert Confertius *in Collect. Litter. Apoſt. & priuil. Mendic. inter Conſtitutiones Greg n.* 7. ideo ad Papam negotium deductum eſt, & eius ſolutio remiſſa Sacræ Congregationi Concilij, quæ reſpondit ſub an. 1608. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigatos, alioſque ſimiles ita demum Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto ſub dicto habitu vitam traduxerint. Quemadmodum cauetur Conſtit. Conc. Lateran. ſub Leone X. quæ habetur *ſeſſ.* 11. in fine. Hoc autem mulierum votum alia duo, ſcilicet paupertatis, & obedientiæ nequaquam includit. Quinimò huiuſmodi mulieres, ſi vitam Virginalem, aut cœlibem ſimpliciter, expreſſeque vouerint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, vel ſeorſum habitantes, ſupradictis priuilegiis Ordinis, cuius tertiæ Regulæ habitum deferunt, exemptioneque ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, quemadmodum idem Leo poſtea declarauit Conſtitutione edita 1. Martij anni 1518. Quod ſi Fratres, Sororeſve tertij Ordinis quid amplius prætendunt, vigore conſuetudinis poſſe ius ſuum proſequi in iudicio ordinario. Hæc ibi. Soſa *in tract. profeſſ. Tertiar. pag.* 202. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 37. & 38.

Cum autem adhuc nouæ difficultates orirentur circa prædictorum Tertiariorum priuilegia, S. Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum octo annis poſt ſupradictum decretum, anno videlicet 1616. ſtatuit, iuxta multas eiuſdem Congregationis reſponſiones, non poſſe Sacerdotes Regulares audire Confeſſiones Sacramentales mulierum tertij Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur, niſi ab ordinario approbati fuerint ad Confeſſiones ſæcularium audiendas, neque poſſe illas communicare in Paſchate. Quoad ſepulturam autem, & alia priuilegia, Fratres Tertiarios, & ſimiles ita demum Ordinis cuius tertiæ Regulæ habitum aſſumpſerunt, priuilegiis potiri, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres Virginalem, ſeu cœlibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam traduxerint, prout cauetur Conſtitutione Concilij Lateranenſis ſub Leone X. quæ habetur *ſeſſ.* 11. in fine. Hoc autem mulierum voto, alia duo, ſcilicet paupertatis, & obedientiæ non continetur, & decedentes ſine electione ſepulturæ ita demum in Eccleſiis Ordinum ſui habitus ſepeliantur, ſi communis ſepultura pro ipſis in eis reperiatur, alias in Parochialibus ſepeliantur. Ad habitum admittantur à Superioribus 28

perioribus Regularibus, exceptis Capuccinis ad id priuilegium habentibus. Ad illum autem non admittantur niſi ſpectatæ vitæ fuerint, & annorum ſaltem 40. quæ de proprio habeant, vt inde ſufficienter viuere poſſint, & non cum aliis viris, quam cum conſanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu ſibi coniunctis cohabitent, & ab Ordinario loci licentia prius impetrata, qui non aliter eam concedat quam ſi ei de prædictis qualitatibus diligenti præuio examine conſtiterit. In habitu verò deferendo omnino abſtineant à velo ſupra caput, quod ſuperiutum vocant; à pectorali, vulgo ſottogola, & à patientia. Supradictis vero decretis mulieres tertij Ordinis, quæ Collegialiter viuunt, non comprehendi, quinimò eas diſpoſitioni Conſtitutionis Pij V. quæ incipit *Circa paſtoralis*, penitus ſubiacere expreſsè declarat Eraſmus Cochier *in tract. de iuriſdict. Ordinar. in exempt. tom. 1. part. 1. quæſt.* 17. Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 4. Sixti IV. §. 7. n.* 39. Barboſa *in Collect. Bull. Verb. Tertiaria, & Tertiarij.*

30 Ex quibus decretis, ac Bulla Leonis X. in Concilio Lateranenſi edita plura ſequuntur notatu digna his temporibus pro huiuſmodi Tertiariis. Primum, tam Papam, quàm Concilium, & SS. Congregationes ſupponere hos Tertiarios, de quibus loquimur, tripliciter viuere poſſe, videlicet primo *Collegialiter*, ſecundo cum *Clauſtralibus*, tertio *in propriis domibus*. Hi dicuntur *Collegialiter* viuere, qui in aliqua communi domo, aut Collegio ſub habitu, & Regula Tertiariorum, non tamen vt Religioſi vixerint. Quare hi Tertiarij *Collegialiter* viuentes, de quibus Papa, Concilium, & Sacræ Congregationes in præſenti, nec ſunt illi de quibus *num.* 1. *&* 5. dictum eſt, eſſe verè, & propriè Religioſos, nec ſunt illi de quibus *n.* 6. è contrario dictum eſt non eſſe verè, & propriè Religioſos, etiamſi tria vota eſſentialia Religionis emittant, eo quod illa non emittant ſub aliqua Regula aut Religione approbata, ac proinde huiuſmodi virorum Congregationes abolitas eſſe à Pio V. Quod dixerim ne credatur Collegia ſeu domos communes Tertiariorum ſub Regula, & habitu Tertiariorum degentes prohibita à Pio V. cum potius permiſſa videantur à Leone Papa, Concilio Lateranenſi, & Sacris Congregationibus adductis. Hi autem dicuntur cum *Clauſtralibus* viuere qui ſub Regula, & habitu Tertiariorum tantum, cum Religioſis tamen morantur. De quibus multi (inquit Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. ſup.*) in Religione Minimorum reperiuntur. Illi verò dicuntur *in propriis domibus* habitare, qui ſiue in propriis, ſiue alienis domibus, ſigillatim tamen, ſeorſim, & ſeparatim ab aliis Tertiariis viuunt, quales ſunt multi, præſertim in Hiſpania, & Italia.

31 Secundum, in prædicta Bulla Leonis, & decretis Sacrarum Congregationum diuerſimodè decerni de viris, ac fœminis Tertiariis. Vt enim viri Tertiarij priuilegiis quibus Fratres Ordinis cuius ſunt Tertiarij fruantur, requiritur quod *Collegialiter* viuant, aut *cum Clauſtralibus* habitent, vt dictum eſt, ita vt ſi ſeparatim, ſeorſim aut ſingulatim viuant, non poſſint prædictis priuilegiis frui, aut gaudere. Ita enim clarè decernitur in dicta Bulla Leonis, & decretis Sacrarum Congregationum. At verò ad hoc quòd fœminæ Tertiariæ, Pinzocheræ, Beatæ, vel ſimilibus nominibus cognominatæ prædictis priuilegiis fruantur, ſeu vtantur, non requiritur, quod Collegialiter viuant, aut cum Clauſtralibus habitent, ſed quod *Virginalem cœlibem, aut caſtam vidualem vitam* ducant, voto ſimplici ſolius eiuſdem virginalis, cœlibis, aut caſtæ vidualis vitæ facto, & ſub habitu illius Ordinis, etiamſi in conſanguineorum, aut affinium, aut propriis domibus, vel ſeorſim habitent. Ita enim etiam decernitur in prædicta Bulla, & decretis. Declaratum etiam dicitur à S. Congreg. non debere Epiſcopum explorare voluntates Tertiariarum, ſi domi degunt, & ibi votum cœlibatus emittunt. Barboſa *in Collect. Bull. verb. Tertiaria, & Tertiarij.* Quod obiter animaduerto ne credatur huiuſmodi Tertiarias eſſe veluti Moniales interrogandas ab Epiſcopis, an coactæ, vel ſeductæ ſint, ſicut de Monialibus dictum manet *tom. 1. cap. 25. n.* 12.

32 Tertium, quod viri vxorati, aut fœminæ maritatæ, à prædictis priuilegiis Ordinum quorum ſunt Tertiarij excluduntur, eo quod ſolùm admittantur ad illa viri *Collegialiter* viuentes, aut *cum Clauſtralibus* habitantes, qui vt manifeſtum eſt, vxores habere non poſſunt dum taliter viuunt, & fœminæ quæ *virginalem, cœlibem, aut caſtam vidualem vitam* ex voto ducunt, idest virgines, ſolutæ, aut viduæ, quo denotatur maritatas excludi.

33 Quartum, quod huiuſmodi Tertiarij, mares, aut fœminæ in propriis domibus habitantes, ſepulturam vbi *voluerint eligere valent*, vt habetur in Bulla Leonis, & Concil. Lateranenſi. Quod videtur poſitum à Papa, & Concilio, ne crederetur prædictos neceſſariò ſepeliendos eſſe in domibus Ordinum quorum ſunt Tertiarij. Videtur etiam id intelligendum quoad fœminas ſolum de illis, quæ nec *virginalem, cœlibem, aut caſtam vidualem vitam* ducunt ex voto; nam de huiuſmodi quæ talem vitam gerunt, videtur permitti ſepeliri poſſe in Eccleſiis ſuorum Ordinum. Caſarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. mulieres, n.* 6. *&* 7. Quod tamen limitat S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium adducta de decedentibus ſine electione ſepulturæ, & quando communis ſepultura pro ipſis in eis reperitur. Ita vt etiamſi ſine electione ſepulturæ decederent, ſi tamen communis ſepultura pro ipſis in Eccleſiis Ordinum, quorum ſunt Tertiariæ non reperiatur, ſepeliri debeant in Parochiis, vt in dicto decreto habetur. Gauantus *in Man. verb. Tertiarij, num.* 11. *&* 12. vbi etiam aliam declarationem Sac. Congregat. refert. Declaratum etiam eſt à Sac. Congregat. apud Barboſam *in Collectan. Bullar. verb. Regulares quoad ſepulturam* 8. poſſe Regulares in eorum Eccleſiis ſepelire, abſque Parochi interuentu, Tertiarios collegialiter viuentes, aut cum Clauſtralibus habitantes, necnon mulieres virginalem, aut cœlibem, aut caſtam vidualem, expreſſo voto, & ſub dicto habitu vitam ducentes. Quod ſi Tertiarij, vel Tertiariæ his careant qualitatibus, non eſſe ſepeliendos in Eccleſia Regularium, niſi ipſi dum vixerint in ea elegerint ſepulturam, & tunc Parochum etiam eſſe adhibendum. Vide eundem Barboſam *ibidem, verb. Tertiaria, & Tertiarij.*

34 Quintum, quod quoad Sacramenta recipienda, licet viri *Collegialiter* viuentes, aut *cum Clauſtralibus* habitantes, & fœminæ *Virgines, cœlibem, aut caſtam vidualem vitam* ex voto ducentes, poſſint vti priuilegiis ſuorum Ordinum, tamen viri ſeparatim viuentes, aut fœminæ prædictam vitam non gerentes, quales ſunt maritatæ, aut aliæ quæ non habent prædictum votum, Euchariſtiam in die Paſchatis, extremam vnctionem, & alia Eccleſiaſtica Sacramenta (Sacramento pœnitentiæ dumtaxat excepto) à proprio Sacerdote ſuſcipere tenentur. Ita enim decernitur in prædicta Bulla à Leon X. & Concilio Lateranenſi. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Mulieres, num.* 6. *&* 7. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q.* 65. *art.* 10. Gauantus *in man. Epiſcop. verb. Regular. iura ſub Epiſcop. num.* 53. Ex quo ſequitur quod Euchariſtiam vltra diem Paſchatis, & Sacramentum pœnitentiæ ſemper poſſint recipere ab alio quam à proprio Sacerdote, iuxta ſua priuilegia. Declarauit autem prædicta Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium, vt ſuprà viſum eſt, *Non poſſe*

Sacerdotes

Sacerdotes Regulares audire Confeſſiones Sacramentales mulierum tertij Ordinis, quæ de pœnitentia dicuntur, niſi ab Ordinario approbati fuerint ad Confeſſiones ſæcularium audiendas, neque poſſe illas communicare in Paſchate. Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. Regular. iura circa Tertiarias, num.* 1. Ex quo videtur dicendum ſub aliorum cenſura poſſe Sacerdotes Regulares audire confeſſiones Sacramentales virorum tertij Ordinis collegialiter, aut cum Clauſtralibus viuentium, etiamſi ab Ordinario approbati non fuerint (intellige, ſi ex vi priuilegiorum ſui Ordinis id facere poterant, eo quod Sac. Congregatio ſolum requirit huiuſmodi approbationem Ordinarii pro confeſſariis audientibus Confeſſiones mulierum, non autem Virorum Tertij Ordinis. Neque obſtat quod in Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. decernatur nullum Confeſſarium etiam Regularem poſſe audire Confeſſiones ſæcularium, niſi vel habeat beneficium Parochiale, vel approbationem ab Epiſcopis. Hoc enim videtur intelligendum de communibus ſæcularibus, non de Tertiariis Religionum, quia licet ſimpliciter ſæculares ſint, ſunt tamen aliquo modo perſonæ Eccleſiaſticæ, & eiuſdem Ordinis cum Regularibus eiuſdem Ordinis. Sed vt dixi, aliorum ſententiæ me ſubmitto. Declaratum etiam eſt à Sac. Congregatione apud Barboſam *in Collect. Bull. verb. Regulares* 1. Regulares non debere extra Conuentum miniſtrare Sacramenta ſuis Tertiariis, præter Sacramentum Pœnitentiæ.

35 Sextum, quod licet quoad exemptionem à foro ſæculari, Ordinario, & oneribus quæ laicis incumbunt immunes non ſint Tertiarij, viri in propriis domibus habitantes, & fœminæ prædictam vitam *Virginalem cœlibem, aut caſtam vidualem* ex voto non ducentes, viri tamen *Collegialiter* viuentes, aut *cum Clauſtralibus* commorantes, & fœminæ prædictam vitam, &c. ex voto ducentes, ab eis liberi, & immunes ſunt, ſi priuilegiis ſuarum Religionum, vt dictum eſt potiantur. Ita enim ſupponitur in prædicta Bulla Leonis X. & decretis Sacrarum Congregationum adductis. Extat etiam pro Tertiariis viris habitantibus in domibus propriis alia declaratio Sac. Congregat. Epiſc. & Regul. apud Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Tertiarij, num.* 1. Alia autem declaratio eiuſdem Sac. Congregat. quam ibidem *num.* 2. affert idem Gauantus, qua decernitur, quod Tertiariæ non viuentes ſimul Ordinario ſubiectæ ſint, intelligenda eſt iuxta ſenſum alterius declarationis ſuperius allatæ, ſcilicet de Tertiariis fœminis non ducentibus Virginalem cœlibem, aut caſtam vidualem vitam ex voto. Vide eundem *ibidem num.* 8. 9. *&* 10.

36 Septimum, quod licet prædicti viri *Collegialiter viuentes*, aut *cum Clauſtralibus* commorantes, & fœminæ prædictam vitam, vt dictum eſt, ex voto gerentes, poſſint vti priuilegiis ſuarum Religionum etiam quoad diuina audienda tempore interdicti in Eccleſiis illarum, illi tamen viri Tertiarij qui in domibus propriis habitant, & mulieres Tertiariæ vitam illam *Virginalem, &c.* ex voto non ducentes, *ad diuina audienda in Eccleſiis ſuorum Ordinum tempore interdicti nullatenus admittantur, ſi cauſam dederint interdicto, vel cauſam ipſam nutriant, ſeu foueant, aut dantibus auxilium, conſilium, vel fauorem quoquo modo praſtiterint.* Ita in prædicta Bulla Leonis X. Quo videtur denotari quod ſi prædicta non fecerint, admitti poſſint ſaltem ex vi iſtius Bullæ.

37 Octauum (quod generaliter aduertendum eſt pro priuilegiis Tertiariorum) quod cum in dicta Bulla Leonis, & decretis adductis prædicta obſeruari præcipiantur *non obſtantibus, &c.* ideo Tertiariorum priuilegia, quatenus contraria fuerint prædictæ Bullæ, & decretis, omnino irrita, caſſa, & nulla cenſenda erunt.

Nonum, circa vltima verba prædicti decreti, ideo à Sac. Congregatione dictum eſſe *prædictis decretis mulieres tertij Ordinis, quæ Collegialiter viuunt, non comprehendi, quinimò eas diſpoſitioni Conſtitutionis Pij V. quæ incipit* Circa paſtoralis. *penitus ſubiacere:* quia in prædicta Conſtitutione Pij V. quæ habetur *in* 2. *tom Bullarij, num.* 8. inter Bullas huius Pontificis decernitur, quod mulieres Tertiatiæ in Congregatione viuentes moneantur ab Ordinariis, & Superioribus, vt votum ſolemne emittant, quod ſi non emiſerint, non poſſint vllam aliam in futurum admittere. Quo videtur intentum Pontificis fuiſſe omnino extinguere Congregationes iſtas mulierum, votum ſolemne non emittentium, & ita declaratum dicitur à Sac. Congregatione anno 1596. Piaſecius *in ſua Praxi, part.* 2. *cap.* 3. *num* 57. Peyrinis *tom.* 1. *priuileg. Minim in Conſtit.* 4. *Sixti IV.* §. 7. *num.* 35. & propterea forſan à Sac. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium ordinatum eſt, vt in Eccleſiis Tertiariarum, quæ profeſſionem ſolemnem non emittunt trium votorum, nec in clauſura viuunt, non permittatur Eucharistia, Gauant. *in Manual. Epiſcoporum, verb. Euchariſtia, num.* 3. 38

Quoad priuilegium Canonis *Si quis ſuadente*, cum nihil dicatur in prædictis Bulla, & decretis, iudicandum eſt ſecundum Regulas iuris communis. Atque adeo dicendum Tertiarios viros *Collegialiter* viuentes, aut *cum Clauſtralibus* commorantes, aut Tertiarias, quæ Virginalem, cœlibem, aut caſtam vidualem vitam ducunt ex voto, & cum habitu, gaudere hoc priuilegio. Cum etiam gaudeant aliis priuilegiis Ordinum ſuorum, iuxta dicta. Præſertim quia hoc non tam eſt priuilegium, quam ius commune competens cunctis perſonis Deo dicatis. De aliis autem Tertiariis vtriuſque ſexus, viris quidem ſeparatim viuentibus, aut mulieribus ſine tali voto vitam ducentibus, difficilior eſt reſponſio. Nihilominus probabile eſt etiam gaudere priuilegio dicti Canonis, cum ſint perſonæ, etſi non ſimpliciter Religioſæ, aut Eccleſiaſticæ, aliquo tamen modo, ſecundum quid tales, & Deo dicatæ, ac habentes modum viuendi approbatum à Sede Apoſtolica. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo Tertiarij, num.* 24. §. *aliter breuius*, ſi tamen habitum proprium Tertiariorum, ſeu tertij Ordinis portent. Portellus *in Dub. Reg. verb. Tertiarij, n.* 3. 39

Inter qualitates requiſitas, vt Tertiarij, ſiue mares, ſiue fœminæ, ad habitum admittantur, computandæ etiam ſunt illæ quas Sac. Congregatio Epiſcop. & Regul. circa fœminas obſeruari præcipit, vt dictum eſt *num* 29. eæ autem ſunt ſex. Prima, quod non recipiantur ad habitum *niſi ſpectatæ vitæ fuerint*, id eſt, bonis moribus, ſeu virtutibus ornatæ. Secunda, quoad ætatem, quod ſint *annorum ſaltem* 40. Tertia quod habeant *de propio vt inde ſufficienter viuere poſſint.* Quarta, quod non habitent *cum aliis viris, quàm cum conſanguineis, vel affinibus in primo tantum gradu.* Quinta, quod *ab Ordinario loci licentia prius impetrata* (intellige recipiantur) *qui non aliter eam concedat, quam ſi ei de prædictis qualitatibus diligenti prævio examine conſtiterit.* Sexta quod *in habitu deferendo omnino abſtineant à velo ſupra caput, quod ſuperiutum vocant, & à pectorali, vulgo ſottogola, & à patientia.* Cum autem in huiuſmodi decretis non apponatur clauſula irritatoria, nec vtatur Sac. Congregatio verbo *non poſſint admitti*, aut ſimili, ſed ſolum, *non admittatur*, videtur defectum huiuſmodi qualitatum, aut aliquarum ex ipſis non irritare profeſſionem, ſeu receptionem prædictarum mulierum, licet peccatum committant tranſgreſſores horum decretorum. Quoad id tamen de patientia quæ prohibetur deferri à mulieribus Tertiariis, 40

quod, attinet ad Pinzocheras, ſeu Beatas noſtri Ordinis videtur limitandum, vt ſcilicet non illam deferant eo modo quo Fratres, ac Moniales Ordinis, ſed breuiores, & ſtrictiores. Cum enim prædicta patientia ſit proprius habitus Ordinis noſtri, & ex conceſſione Summorum Pontificum prædictis Pinzocheris, ſeu Beatis habitum Ordinis communicare poſſimus, credendum eſt S. Congregationem non voluiſſe vt abſtinerent omnino à tali patientia, ſed ſolùm modo dicto. Vnde Gauantus in Man. Epiſcoporum, verbo Tertiarij, notat ideo appoſitam eſſe hanc legem à Sac. Congregatione circa mulieres Tertiarias, *ne videantur eſſe Moniales*. Conſonat alia declaratio Sac. Congregationis apud Barboſam *in Collectan. Bull. verbo Confratres*, vbi aſſeritur poſſe Confratribus ſæcularibus concedi habitum patientiæ, quæ ſolis Religioſis propriè conuenit. Si enim Confratribus id conceditur, multo potiori ratione Tertiariis concedi debet, qui magis accedunt ad ſtatum Religioſum.

41 Subiiciuntur prædicti Tertiarij, viri ſcilicet non collegialiter viuentes, & fœminæ non ducentes vitam cœlibem, Virginalem & caſtam modo dicto, directioni, & gubernationi Superiorum Ordinum quorum ſunt Tertiarij, non quidem propter iuriſdictionem quam ſupra ipſos habeant, cum ſint perſonæ ſimpliciter ſæculares, ſed propter curam ſpiritualem, & ſpecialem diligentiam quam de ſalute ſpirituali ipſorum tenentur habere, cum ſint aliquo modo membra Religionum, quarum ſunt Tertiarij. Caſarub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. Tertiarij, num.* 24. §. *Quoad primum gradum.* Miranda *in Man. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 6. Vnde illos punire non poſſunt, nec illi peccant non obediendo Superioribus, Port. *in Dub. Regul. verbo Tertiarij, num.* 6. Loquendo autem de aliis Tertiariis, viris quidem collegialiter viuentibus, aut cum Clauſtralibus habitantibus, & mulieribus prædictam vitam cœlibem, &c. ex voto ducentibus, cum exempti ſint à iuriſdictione Ordinarij, & ſæculari videntur ſubiici iuriſdictioni Prælatorum Ordinum, atque ita poſſe illos corrigere, punire, &c. ſicut alios ſubditos Religioſos, ne dicamus eos ſub nullius iuriſdictione eſſe. Vnde propter hanc cauſam poſſunt illos priuare habitu Ordinis, vt docet Pottellus *vt ſupra n.* 10.

42 Poſſunt nihilominus omnes iſti Tertiarij ad inſtar modi, qui obſeruatur communiter in Confraternitatibus, habere veluti Superiores aliquos ex ſe ipſis, vt eorum curam habeant ad conuocandum eos, corrigendum, &c. Id enim rationi, & intentioni Summorum Pontificum hunc modum viuendi approbantium conueniens videtur. Caſarub. *in Comp. verb. Tertiarij, vt ſupra.* Hi autem vocantur ab Innoc. VII. in Bulla ſæpius relata pro Tertiariis, Dominicanorum Magiſtri, ſiue Directores, reſpectu virorum: Prioriſſæ, ſeu Subprioriſſæ, reſpectu fœminarum. Et à Martino V. in Bulla etiam ſæpius relata pro Tertiariis Seruitarum, Correctores, Subcorrectores, ſeu Vicarij reſpectu virorum, & Prioriſſæ reſpectu fœminarum. Qui Superiores ab ipſis Tertiariis eligi, vel nominari debent, vel ſaltem à Superioribus Religionum, cum conſilio tamen ipſorum Tertiariorum, prout rationi, & æquitati congruum eſt, & ſupponunt Innocent. VII. & Martinus V. in Bullis relatis.

43 Quoad indulgentias conceſſas huiuſmodi Tertiariis, conſtat Clem. VII. conceſſiſſe moderno, & pro tempore Generali Minimorum, vt Tertiariis plenariam omnium ſuorum peccatorum indulgentiam ſemel dumtaxat ſingulo quoque triennio elargiri poſſet, ipſiſque Tertiariis, vt de licentia dicti Generalis eligere poſſent vnum Confeſſorem idoneum eiuſdem Ordinis qui eos ab omnibus caſibus, etiam Epiſcopalibus, & cenſuris Eccleſiaſticis abſoluere poſſet, pœnitentia ſalutari iniuncta. Ita habetur inter priuilegia Minimorum apud Peirinis *tom.* 1. *inter Conſtitutiones Clement. VII. num.* 9. Sed quia hæc conceſſio non fuit viuæ vocis oraculo facta, ideo hoc tempore quo omnes huiuſmodi conceſſiones viuæ vocis oraculo factæ à SS. D. N. Vrb. reuocatæ ſunt, nihil valet. Si autem innouetur ab aliquo Pontifice, Confeſſarius ille approbatus debet eſſe ab Ordinario, niſi forſan pro Tertiariis viris, vt dixi *ſup. n.* 34. Ruſus quantum ad abſolutionem à caſibus Epiſcopalibus cauenda eſt tranſgreſſio decreti S. Congregationis ſub Clem. VIII. & Vrbano VIII. de quo *tom.* 1. *c.* 19. *n.* 17. niſi fortè dici poſſet, huiuſmodi Tertiarios prædicto decreto non comprehendi, eo quod quamuis ſimpliciter ſæculares ſint, ſunt tamen aliquo modo perſonæ Eccleſiaſticæ, & eiuſdem Ordinis, cuius ſunt Tertiarij. Vide Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in conſt.* 9. *Clem. VIII.* §. 2. Hæc autem intellige ſecundum moderationem factam à Leone X. & S. Congreg. de quibus ſupra, ſcilicet de Tertiariis, de quibus ibi dicitur gaudere poſſe priuilegiis Religionum.

44 An Tertiariis conueniant qualitates, quas ſupra dictum eſt eſſe neceſſarias ad fruendum priuilegiis Tertiariorum, Ordinarij loci iudicium ſpectandum eſt. Ex Cong. Epiſcop. & Regul. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Tertiariæ, & Tertiarij.*

45 Adde quod S. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium relato decreto de anno 1616. illis adiunxit de anno 1646. pro 7. Decembris ad litteras ſcriptas ad Eminentiſſ. Cardinal. Archiepiſcopum Bononienſem: *Venendoci repreſentato & in coteſta città alcune Tertiarie, lequali non viuono collegialmente, ma nelle loro caſe ſiano ſtate admeſſe all'habito contra la forma preſcritta dalla S. M. di Pio V. nella ſua Conſtitutione* Cura Paſtoralis, *promulgata nell'anno* 1556. *è contra li decreti generali di queſta S. Congregatione, & in ſpecie che le medeſime prima di veſtirſi non habbiano giuſtificato auante li Ordinario i requiſiti dell'età, coſtumi, cohabitatione, aſſegnamenti per viuere & altro, nè ottenutane licenza neceſſaria da lui, è che in oltre con ſcandalo publico, è con indecenza del loro ſtato vadino vagando, & occupandoſi in miniſterij vili. Queſti Eminentiſſimi mi hanno commeſſo di ſcriuere à V. E. affinche eſſendo vero l'eſpoſto reſti ſeruita di formarne proceſſo ſeruatis ſeruandis, è quelle che ritrouerà ſenza i requiſiti neceſſarij, è veſtite contra la conſtitutione è decreti ſudetti, le priui dell'habito con l'authorità che à tale effetto ſe le communica dalla medema Congregatione, lo ſignifico à V. E. col mezo di queſta, & io le bacio humilmente le mani.*

46 Quærenti etiam Epiſcopo Oppidano menſe Decembris 1646. an Tertiariæ quæ habent requiſita, & faciunt votum caſtitatis in manu ſuperiorum Religionis, inconſulto Epiſcopo, debeant gaudere omnibus priuilegiis, quibus gaudent tertiariæ admiſſæ iuxta decreta generalia; & ſi nihil videatur reſponſum, notatum tamen in margine memorialis hoc inueni: *Habent priuilegium à Concilio generali Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſ.* 11. *in fine, cui decreto Sac. Congregatio non derogat.* Quærenti etiam, an Ordinarius teneatur concedere licentiam accipiendi habitum, & emittendi profeſſionem feminis habentibus requiſita, ſimiliter in margine veluti reſponſum eſt, *Inclinat in affirmatiuam mentre entri l'arbitrio, niſi ordinarius habeat cauſam recuſandi.*

CAPVT

CAPVT XV.

De Confratribus, & Confraternitatibus Regularium perſonarum, eorumque obligationibus, & Priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Nomen Confrater, vel confraternitas, aliis confratria, vnde ſumptum.*
Quid ſignificet. ibid.
2 *Quid ſint huiuſmodi confraternitates.*
3 *Quæ ſint dicendæ pia, Eccleſiaſtica, & Religioſa.*
4 *An gaudeant priuilegio fori.*
An earum bona alienari poſſint ſine ſolemnitate. ibid.
5 *An ſint immunes à ſolutione gabellarum.*
An gaudeant beneficio reſtitutionis. ibid.
6 *An ad præſcribendum contra ipſarum bona requiratur tempus 40. annorum.*
7 *Quid antiquiores Pontifices circa earum inſtitutionem decreuerint.*
Quid verò Clem.VIII. ibid.
8 *Vna tantum confraternitas in vno loco inſtituenda.*
Quomodo id intelligendum. ibid.
9 *De Ordinarij conſenſu.*
Cum litteris teſtimonialibus eiuſdem. ibid.
10 *Quæ priuilegia, & indulgentiæ, & quomodo eis communicanda.*
11 *An aliis potiri poſſint.*
12 *Qualiter poſſint pro eiſdem fieri ſtatuta.*
Quomodo ſubiaceant correctioni Epiſcopi. ibid.
13 *Formula præſcripta à Clem. VIII. obſeruanda.*
14 *Quomodo gratiæ, & indulgentiæ promulgandæ.*
15 *Quomodo eleemoſynas poſſint petere.*
In quæ opera erogandæ. ibid.
16 *Facultas confeſſariorum confraternitatum.*
17 *Quæ priuilegia dicantur eſſe in vſu.*
18 *Quæ cenſeantur contraria Concil.Trid.*
19 *Omnes confraternitates ante Clem. VIII. inſtitutæ renouandæ ſunt.*
Alioquin nullius ſunt roboris, & momenti. ibid.
Quid tamen circa hoc declaratum ſit à S.Congregat. ibid.
20 *Litteræ pro inſtitutione confraternitatum omnino gratis dandæ.*
21 *Pœnæ contra tranſgreſſores prædictorum decretorum.*
Confraternitates contra præfatam formam inſtitutæ nullæ ſunt, & irritæ. ibid.
22 *Quæ circa confraternitates declarata ſint à Sac. Congr.*
23 *Quid circa earum præcedentiam.*
24 *Non poſſint cogi accedere ad proceſſiones.*
25 *Proceſſiones confraternitatum per quas vias extendendæ.*
26 *Qualiter accedere debeant ad funeralia mortuorum.*
Quid de confraternitate Roſarij. ibid.
An poſſint aliquid recipere pro acceſſu. ibid.
27 *Quod ius habeant DD. Epiſcopi viſitandi confraternitates.*
Altaria, & cappellas illarum in Eccleſiis Regularium conſtructa. ibid.
28 *Contribuere debent pro Seminario puerorum.*
29 *De capellanis confraternitatum.*
30 *An poſſit dari aliquid pro receptione alicuius confratris.*
An poſſit fieri ſtatutum de hoc. ibid.
31 *Confraternitates ditionis Mediolanenſis quæ ſtatuta obſeruent.*
32 *De confraternitate Beatiſſ.Virginis Mariæ de Monte Carmelo.*
33 *Quæ gratiæ eiſdem conceſſæ ſint ab antiquioribus Pontificibus.*
34 *Quid ei conceſſerit Vrb.IV.*
An maneat in ſua vi. ibid.
35 *Quid Clem. VII.*& n.36.
37 *Ex iis quædam ſublata ſunt, alia moderata, alia manent in ſua vi.*
38 *Quid de illis indulgentiis pro quibus manus adiutrices requiruntur.*
39 *Greg.XIII.conceſſiones.*
40 *Pauli V.conceſſiones, antiquioribus reuocatis.*
41 *Indulgentia pro proceſſione.*
42 *Quæ notanda circa prædicta.*
43 *Habitus, ſeu ſcapularis geſtatio.*
44 *Deſcriptio in libro confraternitatis.*
45 *Seruanda caſtitas.*
46 *Recitandum Officium Canonicum, vel ieiunandum, &c.*
47 *Quis inſtituere poſſit hanc confraternitatem.*
48 *An hæc facultas ſit delegabilis.*
49 *Concordia inter noſtros, & RR. PP. Diſcalceatos.*
50 *Quæ conditione concedenda ſit facultas inſtituendæ confraternitates in alienis Eccleſiis.*
51 *De grauiſſima Roſarij Confraternitate.*
Indulgentia illi conceſſa. ibid.
52 *Sixti IV. approbatio pro vſu recitandi Roſarium.*
Leon.X.conceſſio. ibid.
53 *Innocentij VIII. conceſſio.*
54 *Raimundi Cardinalis Legati conceſſio.*
55 *Leonis X. approbatio, & conceſſio priuilegiorum.*
56 *An pro receptione in confratres ſit aliquid accipiendum.*
57 *Prædicta confraternitas à S. Dominico inſtituta.*
58 *Quid conceſſerit ei Clem VII.*
59 *Decreta, ſtatuta, & conceſſiones à Pio V. pro hac confraternitate facta.*
60 *Sixti V. confirmatio.*
61 *Notanda circa prædicta.*
62 *Circa proceſſionem huius confraternitatis declaratio.*
63 *De confraternitate Chordæ Seraphici P. S. Franciſci.*
A Sixto V. inſtituta. ibid.
Gratiæ, & indulgentiæ eidem conceſſæ. ibid.
64 *Conditiones ab hoc Pontifice pro ea deſignatæ.*
65 *De confraternitate corrigiatorum S.Auguſt.*
Quid conceſſerit Eugen.IV.pro illa. ibid.
Quid Greg.XIII. ibid.
Nihil debet ſolui pro aggregatione. ibid.
66 *Vnio confraternitatum Caſtellæ Archiconfraternitati Beat. Mariæ de Conſolatione Conuentus Bononienſis.*
Cum certis gratiis, & priuilegiis. ibid.
67 *Conceſſiones Greg.XIV. & Greg.XV.*
68 *Controuerſiæ exoriri ſolent inter Regulares & confraternitates.*
69 *Pacta & conuentiones inter illos ſeruari debent.*
70 *Rebus eodem modo manentibus.*
71 *Confraternitates ſunt veluti membra monaſteriorum.*
72 *Quaſi iure familiaritatis.*
73 *Oblationes quibus cedant.*

1 NOMEN Confrater, vel confraternitas, aliis confratria, à *Con*, & *Frater*, vel *Fraternitas* compoſitum, ſignificat coniunctionem, vel communionem in Fraternitate, ſicut conſanguineus, vel conſanguinitas, compater, vel Compaternitas ſignificant coniunctionem, vel communionem in ſanguine, vel paternitate, eo ſcilicet quòd confratres, vel confraternitates coniunctionem, vel communionem aliquam habeant.

2 Sunt autem huiuſmodi confraternitates Congregationes quædam fidelium Laicorum ad pias, & deuotas exercendas actiones. Illæ enim Congreg. merè prophanæ quæ neque auctoritate Epiſcopi, neque ad pias actiones exercendas ſunt inſtitutæ, quales ſunt aliquæ congregationes Mercatorum, Artificum, Scholaſticorum, &c. inter Confraternitates prout in præſenti non numerantur. Huiuſmodi autem confraternitates ad pias, & deuotas actiones exercendas ordinatæ, aliæ ſunt à Regularibus inſtitutæ, aliæ à Laicis; ruſus aliæ Epiſcopi auctoritate, ſeu conſenſu inſtitutæ ſunt; aliæ verò ſolùm priuatarum perſonarum conſenſu. Item aliæ proprias Eccleſias, ſeu Oratoria habent; aliæ non niſi capellas, aut Altaria in aliis Eccleſiis. De quibus omnibus agendum.

3 Quamuis confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtitutæ piæ, Eccleſiaſticæ, & Religioſæ ſint dicendæ, vt colligitur *ex cap. de Xenodochiis, tit. de Religioſis domibus, & c. Ad hac, eod. tit.* Illæ tamen quæ abſque Epiſcopi auctoritate inſtitutæ fuerint, minimè Eccleſiaſticæ, aut Religioſæ ſunt cenſendæ: ex eo quod qualitatem hanc vt Eccleſiaſticæ, ſeu Religioſæ fiant, ſecundum Ius canonicum tribuere non poſſunt priuati abſque Prælati auctoritate, ex dicto *cap. Ad hac, de Religioſ. domibus.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. allegat.* 75. *à num.* 25. Poſſunt tamen dici piæ, cum in eis opera pietatis exerceantur, & ad illa exercenda ordinatæ ſint. Barboſa *ibid. num.* 27. Perſonæ autem ipſæ confratrum non ſunt dicendæ Eccleſiaſticæ, cum nec habitum, nec ſtatum mutent, nec ſe ita ſpecialiter Deo deuoueant ſicut requiritur ad Eccleſiaſticæ perſonæ rationem. Capiſt. apud Rodriguez *tom.* 3. *quaſt. Regul. quaſt.* 21. *art.* 4. *in fine.*

4 Hinc prædictæ confraternitates Epiſcopi auctoritate inſtitutæ gaudent priuilegio fori, itaut ſi ipſarum corpora conueniantur, ad forum Eccleſiæ pertineat cognitio, quia verè ſunt Religioſæ, & Eccleſiaſticæ: ſimiliter earum bona alienari non poſſint ſine ſolemnitatibus requiſitis in rerum Eccleſiaſticarum alienationibus, quia verè ſunt bona Eccleſiaſtica. Bonacina *de contract. diſp.* 3. *q.* 8. *punct... num.* 21. Barboſa *dicta allegat.* 75. *num.* 31. Quod ſecus dicendum de aliis confraternitatibus ſine conſenſu Epiſcopi inſtitutis. Perſonæ autem confratrum non gaudent hoc priuilegio, cum non ſint Eccleſiaſticæ, iuxta dicta *ſuprà.*

5 A ſolutione etiam Gabellarum immunia ſunt ſi vendantur bona prædictarum confraternitatum Epiſcopi auctoritate inſtitutarum, cum ſint Eccleſiaſtica, & ad pios vſus ordinata. Molina *tom.* 3. *de iuſt. diſp.* 671. *in princip.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 75. *num.* 35. Quod etiam extendit ad bona illarum confraternitatum, quæ Epiſcopi auctoritate inſtitutæ non fuerint, eo quod in Authent. *Item nulla communitas, Cod de Epiſc. & Cler.* exemptio à gabellis, & aliis tributis omnibus piis locis, & cauſis concedatur, & huiuſmodi confraternitatum bona ad pios vſus deſtinentur. An autem gaudeant beneficio reſtitutionis in integrum, idem Barboſa *vt ſuprà num.* 36. An ex iis quæ ipſis relinquuntur quarta canonica debeatur, *à n.* 43. & an ab illis relictis quarta falcidia deduci poſſit *n.* 50.

Hinc etiam ad præſcriptionem rerum pertinentium ad confraternitates, quæ Epiſcopi auctoritate inſtitutæ ſunt, tempus quadraginta annorum neceſſariò requiritur, cum bona Eccleſiaſtica ſint, & per conſequens talium priuilegiis gaudere debeant. Conſtat enim res Eccleſiarum minori ſpatio quam 40. annorum præſcribi non poſſe, *cap. ad aures, capite. Illud, cap. De quarta*, cum multis ſimilibus, de præſcriptionibus. Nec improbabile eſt hoc etiam priuilegium extendi ad bona quoque confraternitatum quæ ad pios vſus inſtitutæ ſunt, ſiue cum Epiſcopi auctoritate, ſiue ſine illa. Molina *de iuſtitia tractatu ſecundo, diſput.* 72. *verſ. Hoc verò priuilegium.* Barboſa *dicta alleg.* 75. *n.* 55. 6

Quamuis à pluribus Romanis Pontificibus nonnullis Regularibus Ordinibus, Sæcularibuſque Congregationibus, eorumque Superioribus conceſſæ fuerint variæ facultates erigendi, vel inſtituendi confraternitates, vel etiam eas ſibi aggregandi, eiſque priuilegia, & indulgentias communicandi; cum nulla forma certa, vel ratio præſcripta eſſet, qua id fieri deberet, nonnullæ prauæ conſuetudines irrepſerant, multaque incommoda inde prouenerunt, ſiue negligentia Superiorum, ſiue aliorum officialium inſtituentium, erigentium, ſeu aggregantium prædictas Confraternitates. Proptereà Clemens VIII. anno 1604. in Conſtitutione *Quacumque à Sede*, die 7. Decembris eiuſdem anni edita, quæ habetur in 3. tom. Bullar. inter Conſtitutiones Clement. VIII. num. 115. & apud Quarantam *in Summa Bullar. verb. confraternitates*, quam poſtea confirmauit, & ad Canonicos, & Capitulum Eccleſiæ Lateranenſis de Vrbe extendit Paulus V. in Bulla *Quæ ſalubriter*, anno 1610. inter Bullas ipſius 3. tom. Bullar. n. 68. ſequentia decreuit. 7

Primò, prædictos omnes facultatem habentes inſtituendi, erigendi, ſeu aggregandi confraternitates, vnam tantum confraternitatem in eorum, & aliis Eccleſiis, & locis inſtituere, & aggregare poſſe. Gauantus *in Man. Epiſcop. verb. confraternitas, num.* 1. Tamen à Sac. Congregatione ſuper Indulgentiis declaratum, Superiores Regulares, quibus à Paul. V. conceſſa eſt facultas nouas inſtituendi Confraternitates (qualis eſt Generalis Carmel. vt dicemus) poſſe ſuper huiuſmodi diſtantia inter confraternitates, tam quoad antiquas confirmandas, quàm ad alias de nouo inſtituendas diſpenſare, ob iuſtam cauſam ab Ordinario loci approbandam in ſcriptis. Ita indicatur in noſtris Conſtitutionibus *part.* 4. *c.* 28. §. 2. Declarationem autem ipſam refert Laur. de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regul. fol. mihi* 66. Vbi ſimul habetur eandem S. Congregationem declaraſſe poſſe confirmari à Superioribus Regularium plures Confraternitates ab antiquo inſtitutas canonicè in Eccleſiis Regularibus Collegiatis duodecim Fratrum, & in eodem loco, etiamſi ſint eiuſdem nominis, & inſtituti, iuxta formam tamen huius Conſtitutionis. Confraternitatem tamen ſancti Sacramenti conceditur erigi poſſe in omnibus Eccleſiis parochialibus. Laur. *vt ſuprà.* 8

Nota etiam quod cùm Confraternitas S. Antonij de Padua Ciuitatis Ianuenſis conquereretur cum Sac. Congregatione Epiſcoporum & Regularium quod in ea ciuitate erecta fuiſſet alia confraternitas ſub eodem titulo cum præiudicio ſuæ confraternitatis, & contra formam Bullæ Clementis VIII. ideo ipſa Sac. Congregatio reſcripſit ad Emin. Card. eiuſdem ciuitatis Archiepiſcopum de anno 1646. pro die 4. Maij, vt capta ſuper hoc puncto 9

puncto informatione curaret obſeruantiam dictæ Conſtitutionis.

Secundò, huiuſmodi Confraternitates inſtitui aut aggregari non poſſe à prædictis, niſi de conſenſu Ordinarij loci, & cum litteris eius teſtimonialibus, quibus confraternitatis erigendæ, ſeu aggregandæ pietas, ſeu inſtitutum, & Chriſtianæ charitatis officia quæ exercere cupit, vel conſueuit, commendentur. Ita ſcilicet vt cum confraternitas de nouo erigenda eſt, id fieri non poſſit ſine conſenſu Ordinarij loci. *Et cum litteris eius teſtimonialibus quibus confraternitatis erigendæ, & inſtituendæ pietas & chriſtianæ charitatis officia quæ exercere cupit, apud eos commendentur.* Cum verò confraternitas non erigitur, aut fundatur, ſed alij Archiconfraternitati aggregatur, id non poſſit fieri niſi *præuio ſimiliter loci Ordinarij conſenſu, & cum eius litteris teſtimonialibus quibus eiuſdem confraternitatis, & congregationis aggregandæ inſtitutum, pietas, & chriſtianæ charitatis officia quæ exercere conſueuit, apud eos commendentur.* Gauantus *vt ſupra n.* 5. Vide autem circa huiuſmodi conſenſum Ordinarij dicenda infrà *n.* 19. Cum verò ipſemet Pontifex inſtitutiones, & aggregationes confraternitatum alio modo factas nullius roboris, & momenti eſſe declarauerit, vt inferius videbitur, iam Congregationes iſtæ ſine conſenſu Ordinarij loci erectæ, aut erigendæ non erunt vocandæ confraternitates, nec priuilegiis, aut indulgentiis veris confraternitatibus conceſſis, de quibus etiam poſtea, gaudere, aut frui poterunt. Poterunt tamen vocari Congregationes piæ, ſeu pia loca, ſi ad pias actiones gerendas ordinantur, vt dictum eſt ſuperius. Declaratum etiam à Sac. Cong. Epiſcoporum, & Regularium, non licere Clericis Societatis Iesv, nec Regularibus Ordinis S. Dominici inſtituere Confraternitates nouas ſæcularium ſine Ordinarij licentia. Barb. *in collect. Bullar. verb. confraternitas.* An verò ad confirmandas antiquas confraternitates requiratur etiam conſenſus Ordinarij, vide dicenda infrà *num.* 19. & Lauretum de Franchis ibi afferendum.

10 Tertiò, decernit Pontifex in prædicta conſtitutione quod prælati, ſeu ſuperiores confraternitates inſtituentes, vel aggregantes, illis ea tantùm priuilegia, indulgentias, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta, quæ ipſi Ordini, Religioni, inſtituto, erigenti, inſtituenti, ac communicanti, ſeu Archiconfraternitati, & Congregationi aggreganti nominatim, & in ſpecie, non autem per extenſionem, vel communicationem ſibi quouis modo conceſſa ſunt, & illa quidem non ſub generali forma verborum, vel ad inſtar, ſed expreſsè, & in ſpecie communicare valeant. Gauantus *in Manual. Epiſcop. verb. confraternitates, n.* 4. Vnde prædicti inſtitutores confraternitatum non poſſunt dicere, *Communicamus huic confraternitati omnes gratias, & priuilegia, indulgentias, &c. quæ tali Ordini, aut confraternitati ſunt conceſſa, aut quibus per communicationem potitur.* Sed debent dicere, *Communicamus tales, & tales gratias Ordini, vel confraternitati noſtris conceſſas, quæ ſunt iſta, & iſta, &c.*

11 Hic tamen dubitari poteſt, eſto non poſſint ab inſtitutoribus confraternitatum communicari ipſis niſi ſolum gratiæ ipſis Ordini, vel Archiconfraternitati conceſſæ, non verò eæ, quæ per communicationem priuilegiorum ipſis competunt, an ſaltem ipſæ confraternitates inſtitutæ illis potiantur. Ex vna enim parte videtur quod non, cum nulla alia ratione videatur prohibitum à Pontifice vt non fiat communicatio gratiarum, quæ ſolum per communicationem priuilegiorum competunt inſtitutorum Ordinibus, vel Archiconfraternitatibus, niſi quia non vult quod illis potiantur confraternitates inſtitutæ, vel aggregatæ. Ex alia verò parte cum Pontifex non declaret ſe abrogare, aut caſſare prædictas gratias, quæ per communicationem priuilegiorum confraternitatibus competunt, videtur illis poſſe vti prædictas confraternitates inſtitutas. Quæ poſterior pars cum ſit in materia fauorabili, mihi probabilis videtur, & quod ſolum prohibuit Pontifex prædictam communicationem gratiarum ſolum per communicationem competentium Ordinibus, vel Archiconfraternitatibus inſtituentibus, vel aggregantibus confraternitates, tum propter tollendam confuſionem quæ in communicatione gratiarum hoc modo facta reperitur, tum propter incertitudinem, quæ ſæpius eſſe ſolet in tali communicatione priuilegiorum, ſeu gratiarum. Aliorum tamen iudicio rem relinquo.

Quartò præcipit Pontifex, vt ſtatuta talium confraternitatum inſtituendarum, ſeu aggregandarum ſint priùs ab Epiſcopo Diœceſano examinata, & pro ratione loci approbata, & eiuſdem Epiſcopi decretis, ac moderationi, & correctioni in omnibus ſemper ſubiecta remaneant. Loqui autem videtur ſolum Pontifex de illis ſtatutis, quæ edita ſunt ab inſtituentibus, ſeu aggregantibus dictas Confraternitates, & quæ illis impartiuntur, vt patet ex textu Bullæ, non de illis ſtatutis, quæ ipſæ Confraternitates inſtitutæ pro ſuo bono regimine fecerint. Atque ita ex vi huius decreti non requiri prædictum Epiſcopi examen, vel approbationem ad ea ſtatuta, quæ confraternitates ipſæ inſtitutæ poſtea fecerint. 12

Quintò, ordinat vt prædicti confraternitatum inſtitutores, ſeu aggregatores, in inſtitutione, ſeu aggregatione ipſarum teneant formulam ab ipſo Pontifice nouiſſimè approbatam, & ſecundum ipſam priuilegia, & indulgentias ipſis communicent nominatim, & expreſsè, vt ſuprà dictum eſt. Quæ autem, & qualis ſit iſta formula, de qua Pontifex hic loquitur, ſcire non potui. Verumtamen Flau. Cher. *in Compe. d. Bul. ſuper prædicta Bulla Clem. VIII. num.* 15. formulam quamdam refert, quam dicit eſſe in vſu. Ea etiam ſolum pro aggregatione Confraternitatum, non pro inſtitutione facta videtur. etſi ex illa quoque qualis futura ſit ea, qua pro inſtitutione Confraternitatum vti debent inſtitutores, dignoſci poteſt. 13

Sextò, decernit vt prædictæ gratiæ, & indulgentiæ communicatæ, præuia tamen recognitione Ordinarij loci (qui adhibitis duobus de eiuſdem Eccleſiæ Capitulo illa iuxta Sacri Concilij Tridentini decretum promulganda decernat) promulgari valeant. Gauantus *vt ſuprà num.* 4. Vbi aduertendum non præcipi à Pontifice, vt Confraternitates non poſſent vti prædictis gratiis, & indulgentiis ſine prædicta recognitione Ordinarij, & c. duorum de Capitulo, ſed quod non poſſint illas promulgare ſine hac recognitione. 14

Præcipit ſeptimò, vt licet Officialibus, & Miniſtris Confraternitatum poteſtas ſit excipiendi eleemoſynas iuxta modum, & formam per Ordinarium loci præſcribendam, hoc tamen ſit, *remotis menſis, peluibus, & capſis, quæ in Eccleſiis, & Oratoriis dictarum Confraternitatum, & congregationum publicè ad hoc exponi conſueuerunt.* Prædictas autem eleemoſynas erogandas & expendendas vult in reparationem, & ornatum Eccleſiarum dictarum Confraternitatum, tam inſtituentium, & aggregantium, quam inſtitutarum, & aggregatarum, aut in alios in earum pios vſus arbitrio Vicarij S. ſuæ in Vrbe, & Ordinariorum locorum reſpectiuè. 15

Declarat octauò, confeſſarios qui virtute priuilegiorum dictarum Confraternitatum eligi poſſunt, ſi fuerint ſæculares, debere eſſe approbatos à Vicario Vrbis in ipſa Vrbe, & extra illam à locorum Ordinariis. Si verò fuerint Regulares, non ſolum à prædicto 16

dicto Vicario Vrbis,& Ordinariis locorum reſpectiuè, ſed etiam à ſuis Superioribus. Inſuper quod prædicti Confeſſarij Confratres confitentes abſoluere valeant à criminibus, caſibus, cenſuris, iuxta formam dumtaxat dictorum priuilegiorum [quatenus tamen (inquit Pontifex) ſint in vſu, & Sacris Concilij Trident. decretis, ac Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum, & noſtris Conſtitutionibus non aduerſentur, nec reuocata, aut ſub aliquibus reuocationibus comprehenſa ſint, iuxta formã,& tenorẽ dumtaxat abſoluere valeant. Decernimus inſuper vt iidem confeſſarij prædictos Confratres cuiuſcumque gradus, ſtatus, conditionis, & præeminentiæ, etiamſi ſpeciali nota digni fuerint, à caſibus contentis in litteris quæ die Cœnæ Domini legi conſueuerunt, necnon violationis immunitatis, & libertatis Eccleſiaſticæ, & clauſuræ Monaſteriorum Monialium, ſi videlicet ſine neceſſaria, & vrgenti cauſa, ac ſine Superiorum licentia, vel etiamſi cauſa, & licentia conceſſa abutentes, prædicta Monaſteria ingreſſi fuerint, necnon violentæ manus iniectionis in Clericum, & ſingularis certaminis, ſeu duelli, ac ab aliis etiam caſibus, tam à nobis quam à prædicto noſtro in Vrbe Vicario, & locorum Ordinariis reſpectiuè reſeruatis,& pro tempore reſeruandis, & etiam à quauis excommunicatione ab homine lata abſoluere, & ſuper irregularitatibus, tam ex aliquo defectu prouenientibus, quàm occaſione delicti contractis cum aliquo diſpenſare, prætextu dictorum priuilegiorum nullo modo poſſint.

17 Circa quæ valdè vtile erit cognoſcere quando priuilegia dicantur eſſe in vſu Religionum, vel Confraternitatum, quod non modo pro hac materia, ſed pro aliis etiam deſeruire poteſt. Primò ergo illa priuilegia dicentur eſſe in vſu Religionum, vel Confraternitatum, quæ ſunt in viridi obſeruantia, & quibus Religio vel Confraternitas actualiter vtitur, hoc enim certum eſt apud omnes. Secundò etiam dicentur eſſe in vſu Religionis, vel Confraternitatis, quando etſi illis non vtantur, illorum tamen ſcientiam, aut cognitionem non habent, aut ſi habent, non eſt oblata occaſio illis vtendi, aut fuit impedimentum ad vtendum illis, tunc enim quaſi habitualiter dicuntur eſſe in vſu. Tertiò etiam dicuntur eſſe in vſu, quando etſi Religio, aut confraternitas illis actualiter non vtatur, etiam data occaſione, & potentia ad illud,& cum illorum notitia, contra illa tamen non eſt præſcriptum tempore legitimo: cùm enim priuilegia Religionum ſint quædam bona ipſarum, & contra bona ipſarum, vt potè Eccleſiaſtica, non detur præſcriptio iure communi niſi ſpatio 40. annorum, *cap. accedenti, de priuileg.* de quo etiam ſuprà *n.6.* ideo contra priuilegia Regularium non datur præſcriptio niſi dicto ſpatio: dum autem non eſt præſcriptum contra illa, dicuntur eſſe in vſu ſaltem habitualiter, quatenus poteſt eſſe vſus illorum, ſic ſentio probabile ſub doctiorum cenſura. Ita enim colligo ex Corduba *in Compend. priuileg. verb. Abſolutio quoad ſæculares* 1. §. *quoad*, & §. *decimonono*, Rodriguez *tom. primo quæſt. Regul. quæſt. octaua, articulo tertio, quarto, & quinto.* Portellus *in Dub. Regul. verbo priuilegij ceſſatio per non vſum, num.57. & 58.* Peyrinis *tom.1. priuileg. Minimor. in Conſtit. 15. Iul. II.* §.3.

18 Similiter circa illud quod in conſtitutione Clementis dicitur de huiuſmodi priuilegiis Religionum, & Confraternitatum, quod ſcilicet poſſint illis vti Confeſſarij, dummodo non aduerſentur decretis Concil. Trident. dubitari poteſt tam pro hac, quàm pro aliis materiis, quæ decreta ſint iſta, quibus aduerſantia priuilegia tolluntur. Pro quo notandum, quod inter decreta Concilij alia ſunt quibus ita aliquid decernitur, et tamen priuilegia contraria non reuocentur: alia verò quibus etiam priuilegia contraria reuocantur. Quando ergo Papa confirmat priuilegia, quatenus decretis Concilij Tridentini non aduerſantur, intelligendus eſt de illis decretis, quibus priuilegia reuocantur, non de illis quibus etſi aliquid decernatur, id non eſt cum reuocatione priuilegiorum. Cum enim priuilegia non reuocet, videtur relinquere illa in ſua vi, & quod dicta decreta ſolùm pro non priuilegiatis locum habeant. Sic ſentiunt probabiliter Rodriguez *tom.1. quæſt. Regul. quæſt.8. art.6.* Portel. *in dub. Regul. verbo priuilegij confirmatio, num.61.* & fauet Suarez *lib.8. de legib. cap.8. ad finem.* Stando ergo in hac ſententia probabile eſt priuilegia circa abſolutionem confratrum quibus vti non permittit Pontifex confeſſariis ipſorum in hac conſtitutione, intelligi illa quæ aduerſantur decretis Concil. Trid. habentibus derogationem priuilegiorum in contrarium, non autem de illis quæ aduerſantur aliis decretis non habentibus prædictam derogationem priuilegiorum. Vide dicta *cap.1. n.58.*

Præterea nonò decernit Pontifex, vt omnes confraternitates quæ vſque ad illud tempus inſtitutæ, & aggregatæ erant, nouas inſtitutionum, & aggregationum litteras iuxta formam ab ipſo præſcriptam infra annum ſi in Europa ſint, & infra biennium ſi extra Europam à die publicationis prædictæ Conſtitutionis impetrare tenerentur, alioquin (inquit) dicto tempore elapſo, erectiones, inſtitutiones, & quæcumque communicationes priuilegiorum, facultatum, indulgentiarum, aliarumque ſpiritualium gratiarum, & indultorum, & aggregationes illarum vigore ipſis conceſſæ nullius ſint roboris, & momenti, ac reuocatæ & abolitæ cenſeantur eo ipſo. Ex quo infertur Confraternitates quaslibet ante huius conſtitutionis promulgationem erectas, ſeu aggregatas, ſi in prædicto ſpatio temporis vnius, vel duorum annorum reſpectiuè innouatæ non fuerunt iuxta formulam ab ipſo Pontifice præfixam, nullius momenti, aut valoris eſſe, ſaltem in ratione confraternitatum, & quantum ad indulgentias, & priuilegia titulo confraternitatum conceſſa. Vnde à Reuerendiſſ. Generali Theodoro Stratio pro Ordine noſtro prouiſum eſt, vt prædictæ confraternitates de nouo inſtituerentur, iuxta prædictam Clement. VIII. formulam, litteris ſuper hoc ad Prouinciales miſſis. Extat tamen declaratio Sac. Congregationis ſuper indulgentiis, quam refert Lauretus de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Regul. pag. mihi* 65. in qua decernitur, Superiores Regulares, quibus conceſſa eſt à Papa facultas nouas inſtituendi Confraternitates ſecundum formam huius conſtitutionis, poſſe confirmare ſine Ordinarij conſenſu confraternitates iam pridem ante publicationem illius canonicè erectas in propriis Eccleſiis Regularibus Collegiatis, vbi ad minus eſſent duodecim Religioſi de familia: ad inſtituendum autem nouas Confraternitates in Eccleſiis, ſiue ſæcularibus, ſiue Regularibus, & confirmandum antiquas in Eccleſiis vbi non ſunt prædicti duodecim Religioſi, requiri prædictum conſenſum Ordinarij cum aliis requiſitis. Circa quam declarationem notandum eam editam fuiſſe anno 1607. ſub Paulo V. Cum autem ipſe Paulus in Bulla afferenda infra *num.40.* facultatem nouam conceſſerit ſub anno 1606. Generali noſtro, & eo abſente Vicario Generali inſtituendi confraternitates iuxta præſcriptum Conſtit. Clem. VIII. ideo gratia conceſſa in hac declaratione vti poſſunt noſtri generales. 19

Decimò ſtatuit Pontifex in dicta Conſtitutione, vt litteræ pro inſtitutione, ſeu aggregatione dictarum confraternitatum, & communicatione gratiarum *gratis omnino, ac nulla prorſus mercede, etiam à ſponte dantibus accepta expediri, & concedi debeant.* Gauantus *in Manuali Epiſcoporum, verbo Confraternitates, n.5.* 20

Ac

21 Ac demum vndecimò contrauenientes quoſlibet Miniſtros, Superiores, & Officiales Ordinum, ſeu Archiconfraternitatum, aut confraternitatum, priuationem officiorum quæ obtinent, & inhabilitatem ad illa, & alia in poſterum obtinenda ſolum à Summo Pontifice relaxanda declarat incurriſſe eo facto, ac inſtitutiones Confraternitatum, & communicationes gratiarum, & priuilegiorum aliter factas nullius eſſe roboris, & momenti. Quomodo autem huiuſmodi pœnæ priuationis, & inhabilitatis intelligendæ ſint, & à quibus diſpenſari poſſint, conſtat ex dictis *tom.* 1. *cap.* 10. *num.* 30. 31. 35. Pro Confraternitatibus autem inſtitutis, aut aggregatis contra formam huius conſtitutionis, cum nullæ, & irritæ declarentur, nullum aliud remedium ſupereſt, niſi quod de nouo inſtituantur, & aggregentur iuxta prædictam formam, vt ſuperius dictum eſt, vel confirmentur, ſi adſint conditiones requiſitæ à Sacr. Congregatione in declaratione allata *num. præcedenti*, aliàs in malo ſtatu conſcientiæ Superiores ad quos id ſpectat verſantur: tum quia contra Pontificiam intentionem confraternitates ab ipſo reprobatas fouent, tum quia falsò eis communicatas eſſe indulgentias, & gratias prædicant.

22 Præterea circa confraternitates ſunt multa, & diuerſa ſtatuta, & decreta à Sacr. Congregatione Epiſcoporum, & Regularium edita. Primum, quod non licet Regularibus inſtituere confraternitates cum vſu ſaccorum ſine Ordinario loci. Sac. Congregatio 6. Decembris 1616. Gauantus *in Man. Epiſcoporum, verbo Confraternitas*, *num.* 2. Secundum, quod Officiales quotannis eligantur, & cum ſecretis ſuffragiis. Eadem S. Congregatio 18. *Iulij* 1594. Gauantus *vt ſuprà*, *num.* 10. Tertium, quod electio Officialium ad confratres, confirmatio autem ad Epiſcopum ſpectat, exceptis iis, quæ ſub immediata Regum poteſtate exiſtunt. Eadem S. Congregatio 11. *Auguſt.* 1617. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. electio*, Gauantus *vt ſuprà*, *num.* 11. Quartum, quod nihil inde emolumenti accipiatur, neque Officiales ipſi eligant ſucceſſores. Eadem S. Congregatio 24. *April.* 1585. Gauantus *ibid. num.* 13. Quintum, quod in Oratoriis confratrum non retineatur Euchariſtiæ Sacramentum. Eadem S. Congregatio 21. *Martij* 1595. Gauantus *ibid. num.* 21. Additur in alia S. Congregationis deciſione apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Confraternitas*, non poſſe id fieri à confraternitatibus Laicorum, niſi ex cauſa, & licentia Ordinarij. Sextum, quod neque exponatur Oratio quadraginta horarum ſine licentia Epiſcopi. Eadem Sac. Congregatio 20. *Auguſt.* 1601. Gauantus etiam *ibid. num.* 23. Septimum quod Parochus intra cuius fines eſt Eccleſia Confraternitatis: debet adeſſe funeribus quæ fiunt in dicta Eccleſia, & idem debet cantare Miſſas ſolemnes, alioquin cantet Capellanus. Eadem Sac. Congregatio 20. *Auguſt.* 1601. Gauantus *vt ſuprà*, *num.* 41. Cui conſonat alia S. Congregationis declaratio 18. *Maij* 1602. de qua idem Gauantus *verb. Parochorum munera*, *num.* 21. Octauum, quod non inſtituatur Confraternitas in Eccleſia Monialium. Eadem Sac. Congregatio Epiſcoporum, & Regularium 6. *Nouembris* 1595. Gauantus *in prædicto Manuali Epiſcoporum, verbo Monialium clauſura, num. decimoquinto.*

23 Vidi etiam declarationem S. Congregationis Epiſcoporum & Regularium de anno 1622. pro 19. Auguſti, in qua prohibetur confraternitatibus ſepelire mortuos, exponere Sanctiſſimum feria V. in cœna Domini, & celebrare miſſam in Sabbato ſancto.

24 Circa earum præcedentiam Greg. XIII. an. 1583. decreuit eas præcedere debere. quæ ſunt in poſſeſſione, & vbi de huiuſmodi poſſeſſione non conſtat, eas quæ prius vſæ ſacris ſunt. Gau. *in Man. Epiſc. verbo præcedentia, n.* 2. *&* 3. Si autem contingeret quod Confraternitas quæ prius quam altera ſaccis vſa eſt, ad proceſſionem accederet ſine ſacco, non gauderet prærogatiua præcedentiæ. Siquidem præcedentiam obtinere volens habitum ſuo gradui conuenientem geſtare debet. Butr. *in cap.* 1. *per illum tex. de auth. & vſu pallij*, *num.* 8. quem citat ad hoc Præpoſit. *cap. Concilia* 7. §. *Epiſcopos, diſt.* 17. *num.* 3. & alios allegat Gratian. *in Diſceptat. forenſ. cap.* 298. *ſub num.* 65. Ita Flauius Cherubinus *in compend. Bullar. in Bulla* 84. *Greg. VIII.*

25 Non poſſunt Confraternitates cogi ab Epiſcopo accedere ad Proceſſiones. Sic enim fuit reſcriptum à S. Congregatione Concilij ad Epiſcopum Scalenſem, vt refert Quaranta *verbo præcedentia, in fine*, & Gauantus *verbo proceſſio, num.* 13. Niſi adſit conſuetudo, vt colligitur ex quadam declaratione Sac. Congreg. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verbo Confratres.* Poſſunt tamen ab ipſis inuitari, prout etiam declaratum referunt Franciſcus Leo *in Theſaur. par.* 1. *cap.* 8. *num.* 18. & Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcopi allegat.* 78. *num.* 24. Quando autem accedunt ad proceſſiones publicas, incedunt ante Regulares, vt declaratum refert idem Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Confraternitas.*

26 Proceſſiones Confraternitatum non debent extendi per vias, ſed circa muros Regularium, qui eas regunt. Ita enim dicitur deciſum à S. Congregationibus. Gauantus *in Manual. Epiſc. verb. Proceſſio, num.* 49. Quo tamen non obſtante video hic Romæ inſignem Confraternitatem B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo in S. Martini de Montibus Cœnobio ſitam extendere proceſſionem quæ fit à prædicta Confraternitate in menſe Iulij vſque ad Baſilicam S. Mariæ Maioris, & per vicinas plateas. Vnde vel ſpeciali conceſſione, vel conſuetudine id haberi credendum. Declaratum etiam dicitur à S. Congreg. poſſe confraternitates Laicorum, & eorum Capellanos facere ſolitas proceſſiones, quando non fiunt in parochiali, & primaria Eccleſia, & in eorum Eccleſia prædicare facere à Prædicatore approbato ab Ordinario, & benedicere palmas, ignem, & aquam. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Confraternitas.*

27 Non poſſunt eædem confraternitates accedere ad funeralia mortuorum, niſi ſpecialiter, & expreſsè vocentur, & quando accedunt in actu aſſociationis cadauerum, nullo modo poſſunt erigere crucem. Ita enim deciſum dicitur à S. Congregatione. Barboſa *de offic. & poteſt. Parochi, cap.* 26. *num.* 61. Video tamen Pium V. in Bulla anno 1569. edita quæ habetur in 2. tom. Bull. inter Bullas huius Pontificis *num.* 86. decreuiſſe poſſe confratres confraternitatis Roſarij Beatæ Virginis Mariæ ad quaſcumque proceſſiones accedere, & in quibus corpora defunctorum ad ſepeliendum deferuntur cum eorum inſigniis, cuiuſvis etiam Superioris licentia minimè requiſita. Quando autem accedunt, non debent ſoluere Parocho quartam funeralem de candelis. Sic enim deciſum eſt à S. Congregatione Epiſcop. & Regul. apud Barboſam *de offic. Parochi cap.* 25. *num.* 40. Similiter cum accedunt ad prædicta funeralia mortuorum, poſſunt recipere aliquid non per modum pretij, quia hoc eſſet ſimoniacum, cum eſſet vendere rem ſpiritualem, ſcilicet orationes, vel ſuffragia pro pecunia; ſed per modum congruæ ſuſtentationis, vel eleemoſynæ. Suar. *tom.* 1. *de Relig. lib.* 4. *de ſimonia, c.* 15. *n.* 7.

28 Habent Epiſcopi ius viſitandi Confraternitates laicorum, iis exceptis quæ ſub Regum immediata protectione ſunt. Ita enim habetur in Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *c.* 8. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.* 75. *num.* 2. 16. *&* 19. item confraternitates laicorum erectas in Eccleſiis Regularium, non obſtante quacumque contraria conſuetudine. Ita enim decreuit S. Congregat.

Epiſcop. & Regular. 17. Iulij 1615. Altaria tamen, & capellas in Regularium Eccleſiis etiam per ſæcularium confraternitates conſtructas viſitare non poteſt Epiſcopus. Ex declaratione S. Congregationis Epiſcop. & Regul. Barboſa *in Collect. Bull. verb. Altare.* Quod intellige quatenus ſpectant ad Regulares ipſos, etenim prout ſpectant ad Confratres Capellæ ipſorum poſſunt ab Epiſcopo viſitari. Ex alia declaratione eiuſdem S. Congreg. apud eundem Barboſam *vt ſuprà verb. Confraternitas.* [Notanda etiam eſt alia declaratio S. Congregationis Epiſcoporum & Regularium 31. Ianuarij 1642. qua declarauit Ordinarium non poſſe viſitare confraternitatem quandam erectam in quadam Eccleſia PP. Dominicanorum, qui faciebant totam expenſam altarium dictæ confraternitatis, eò quod ipſa nullos redditus habere, ſed totam facultatem viſitandi dictam confraternitatem apud Superiorem Monaſterij manere.

28 Tenentur confraternitates habentes redditus Eccleſiaſticos etiam intra Regularium Eccleſias exiſtentes contribuere pro ſeminario puerorum, de quo Concil. Trid. *ſeſſ. 23. c. 18.* Ita enim dicitur deciſum à S. Congreg. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg. 77. num. 10. & in Collectan. Bull. verb. Confraternitas*, vbi etiam aliam deciſionem Sacræ Congregationis affert, qua id magis explicatur. Gauantus *in Man. verb. Seminarium Clericorum n. 33.*

29 Pro capellanis confraternitatum declaratum eſt à S. Congregatione. Primò capellanos Societatum, qui habent curam celebrandi Miſſas per totum annum non debere prohiberi ab Archipreſbyteris Eccleſiarum, vbi ſunt fundatæ Societates, quin ipſi etiam celebrent in diebus feſtis ipſarum Societatum. Secundò, Capellanos confraternitatum non poſſe ſuo arbitrio ſine expreſſa licentia Epiſcopi proceſſiones facere. Barboſa in *Collect. Bullar. verb. Capellanus.* Tertiò, non poſſe prædictas confraternitates per ſuos capellanos in Eccleſiis quas habent facere ſolemniter celebrare, confeſſiones audire, ſepelire, Sacramenta miniſtrare, & ſimilia, quæ ad ſolum Parochum ſpectant, abſque expreſſa licentia Ordinarij, & Parochi. Barboſa *vt ſupra, verb. Confraternitas.*

03 Pro receptione alicuius confratris videtur dari non poſſe aliquid tanquam pretium, quia hoc olet ſimoniam, cum ſimoniacum ſit dare pretium pro re ſpirituali. Eſſe autem confratrem multa iura ſpiritualia inuoluit, videlicet ad priuilegia, indulgentias, & gratias Confraternitatis. Vnde non placet quod in contrarium docet Sanchez *tom. primo conſil. moral. lib. 2. cap. 3. dub. 23. num. octauo*, eo ductus fundamento, quod Confraternitas non eſt Religio, ſed Congregatio ad benefaciendum. Etſi enim ita ſit, nihilominus quia Confraternitatibus adiuncta ſunt prædicta iura ſpiritualia, ideo materia ſimoniæ reputanda ſunt. Poteſt tamen dari aliquid pro dicta receptione per modum eleemoſynæ, vel alio ſimili titulo, quia id nullo modo eſt illicitum. Nauar. *de Oratione in Miſcellaneo mihi 6. de Pſalterio, & Roſario, num. 1.* An autem licitum ſit ſtatutum confratriæ, quo præcipitur ne quis intret eam niſi certum quid ſoluat. Nau. *in dicto Miſcellaneo, num. 4.* reſpondet negatiuè. Mihi tamen placet ſpeculatiuè loquendo licitum eſſe tale ſtatutum, dummodo illud quod datur, non detur vt pretium receptionis, vt dictum eſt, ſed pro pia aliqua cauſa, videlicet pro alendis pauperibus, aut ſimili, & quod tale ſtatutum non intelligatur niſi ſolum pro iis qui facultatem habent ſoluendi illam quantitatem, ne excludantur pauperes à piis operibus, quæ in confraternitatibus fiunt. Syluester *verbo Confraternitas, num. 2.* In praxi autem, ſi tale ſtatutum approbatum fuerit ab Epiſcopo, vel legitima conſuetudine introductum, ſeruari debet. Sanchez *vt ſuprà.* Vide Lauretum de Franchis *in controuerſ. Epiſcop. & Reg. pag. mihi 70.* 31

Pro confraternitatibus ditionis Mediolanenſis edita ſunt multa decreta, & ſtatuta à Conciliis Prouincialibus Mediolanenſibus, quæ hic placuit inſerere, quia etſi in aliis locis obligationem non inducant, pia tamen documenta omnibus præbent. Primò ergo decernitur, vt electio officialium fiat præſente Parocho, vel alio Sacerdote deputato ab Epiſcopo, niſi aliud videatur Epiſcopo. Secundò, quod electione officialium prorogata ſine Ordinarij licentia, acta omnia ſint deinceps nulla. Tertiò, quod non admittantur in confraternitatibus, qui doctrinam ignorant Chriſtianam. Quartò neque homines facinoroſi. Quintò, neque turpis vitæ, aut infamiæ labe notati. Sextò, qui adſcripti, & moniti non ſe emendarint, amoueantur. Septimò, amictus ne detur alicui, niſi præſente Parocho, vel alio Sacerdote, qui amictum ſtata prece benedicat. Octauò, neque amictum domi, aut alibi quàm in ſchola aſſeruet, & confratriæ dimittatur, quocumque caſu ille decedat. Nonò arma ne quis gerat vnà cū ſacro amictu. Decimò, ſi concedatur in Oratoriis vbi ſeruatur Euchariſtia, Sacerdos ibi ab Ordinario approbatus reſideat. Vndecimò, prohibetur item proceſſio Sanctiſſimi Sacramenti. Duodecimò, in Dominicis, & feſtis diebus Miſſæ ſacrificium ne fiat ibi niſi tempore, & hora ab Ordinario præſcribenda. Decimotertiò, feria quinta, & Sabbato ſancto nec ibi Miſſa celebretur, neque cuiquam, ne ipſis quidem Confratribus à Dominica Palmarum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè, Euchariſtiam miniſtrare liceat. Quartodecimò, neque in Natali Domini, Aſcenſione, Pentecoſte, Aſſumptione B. Virginis, & omnium Sanctorum feſto. Quintodecimò, nullæ benedictiones ibi fiant candelarum, ramorum, ouorum, frugum, ſub pœna Sacerdoti benedicenti ſuſpenſionis à diuinis eo ipſo, confratribus autem arbitrio Epiſcopi. Sextodecimò, officium Beatæ Virginis tantum, & ſubmiſſa voce recitent, non autem cantent. Decimoſeptimò, Veſperas eodem modo. Decimooctauò, officia recitent, vel ante, vel poſt officia Cathedralis, & Parochialis Eccleſiæ, neque impediant Doctrinam Chriſtianam. Decimononò, non benedictionem, neque thurificationem ſibi inuicem, vel aliis impartiantur. Vigeſimò, neque liceat ſine licentia Epiſcopi quæritare eleemoſynam. Vigeſimoprimò oneribus ſatisfaciant, aut in propria Parochiali, aut in Eccleſiis intra eius Parochiæ fines ab Epiſcopo deſignatis, niſi teſtatores aliud ſtatuerint. Vigeſimoſecundò anniuerſaria, & quæ ſeptimo, vel trigeſimo die fiunt officia in Parochialibus fiant, niſi habeant ius ſepulturæ. Vigeſimotertiò, & tum Parocho quoque præſente, qui officium peragat, & quando ſcilicet ibi cadauer eſt ſepultum. Vigeſimoquartò, duplicata eo caſu detur Parocho eleemoſyna. Vigeſimoquintò, ne inuitent Confratrem tacitè vel expreſsè, vt ibi eligat ſepulturam in eorum Eccleſiis in quibus eſt ius ſepulturæ ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ. Vigeſimoſextò, & quicquid inde detrimenti cœperit Eccleſia Parochialis, ſeu alia cui ſepeliendi ius competebat, totum reſarciant. Vigeſimoſeptimò neque poſſint aſſociare funus vllum, niſi qui obiit vnus ſit ex ipſis, vel facultatem in ſcriptis obtinuerint ab Ordinario, quibus caſibus nihil conſequantur. Vigeſimooctauò, Pſalmodia ad mortuorum corpora, thurificatio, atque aſperſio laicis Confratribus ne permittatur. Vigeſimononò, ſepultura nemini in eorum Oratoriis Eccleſiiſve concedatur, niſi Epiſcopo conſtet id eis licere, vbi verò ius ſepulturæ conceſſum eſt Confratribus, nemini alij, neque iure electionis, ſed neque ipſis quidem Confratribus, niſi per ſex menſes ante obitum ſint adſcripti. Trigeſimò, ad ſolemnes Cleri proceſſiones accedant. Trigeſimoprimò, fiat

fiat proceſſio quotannis ab omnibus ſimul Confratriis in Ciuitate, in Diœceſi verò in propriis locis, ſumpta ab iiſdem Sac. Communione, in gratiarum actionem de dono indulgentiæ conceſſo à Sede Apoſtolica. Trigeſimoſecundò, dignior locus detur antiquiori Confratriæ quæ habitum prius aſſumpſerit de Epiſcopi, aut Papæ facultate, & ſolita fuerit ante obire ſupplicationes, licet tempore ſit inferior, & minoribus gaudeat priuilegiis. Trigeſimotertiò, cum proceſſiones agunt, Sacerdotem ſecum habeant. Trigeſimoquartò, neque crucem quæ per Clericos præferri ſolet, deferant, ſed imaginem Crucifixi, & Sanctorum. Trigeſimoquintò, noctu ne obeant ipſi proceſſiones ſine licentia Epiſcopi, & cum certis regulis. Trigeſimoſexto à laicis confratribus non celebrentur exequiæ. De quibus & aliis ad intentum, Gau. in *Man. Epiſc. verb. Confraternitates*.

32 Loquendo autem ſpecialiter de confraternitatibus Ordinum Mendicantium, ea quæ ſub Vexillo B. Virginis Mariæ de Monte Carmelo militat, antiqua valdè in Eccleſia Dei eſt, cum conſtet Greg. decimumtertium in Bulla *Vt laudes*, anno 1577. edita retuliſſe, & confirmaſſe indulgentias eidem Confraternitati conceſſas ab Hadriano II. Stephano V. Sergio III. Ioanne X. & XI. Sergio IV. Maximè ipſe Innocent. IV. qui anno 1243. Pontificatum aſcendit Confratriam dictam ingredientibus tertiam partem ſuorum peccatorum in Domino relaxauit, vt refertur à Greg. XIII. in prædicta Bulla, & Sixto V. in Bulla *Dum attenta*, anno 1477. Inſuper Vrban. IV. qui ſub anno 1161. Pontifex factus eſt, conceſſit Fratribus noſtris anno 1. ſui Pontificatus, vt Confratrum poſſent audire Confeſſiones, vt refertur ab eodem Sixto IV. in alia Bulla etiam ſub titulo *Dum attenta*, anno 1476. Vt enim in noſtris Annalibus tom. 2. dicimus, hæc Confraternitas propagari cœpit tempore B. Simonis Stoch Ordinis Generalis, qui priuilegium ſcapularis & adiutorium Fratrum & Confratrum poſt mortem à B. Virgine impetrauit. Huius enim ſingularis priuilegij occaſione magnopere euulgata eſt B. Virginis deuotio, & Confraternitas. Cui etiam plures Summi Pontifices magna priuilegia conceſſerunt.

33 Primò enim Innocentius IV. vt dictum eſt, & ante ipſum Hadrianus II. Stephanus V. Sergius III. Ioannes X. & XI. & Sergius IV. vt refertur in prædicta Bulla Gregor. XIII. omnibus Chriſti fidelibus verè pœnitentibus, contritis, & confeſſis, qui Confratriam Ordinis aſſumerent, & eam intrarent, tertiam partem omnium peccatorum in Domino relaxarunt. Quia tamen Paul. V. ann. 1606. vt infrà videbitur, omnes indulgentias Confratrum antiquas caſſauit, nouis aliis adiunctis, & conceſſis, ideo hæc remiſſio peccatorum quæ verè indulgentia eſt, prout conceſſa ab hoc Pontifice nullius eſt momenti. Maiorem tamen indulgentiam Paulus Pontifex conceſſit, videlicet plenariam, ingredientibus prædictam Confraternitatem, vt ex dicendis conſtabit.

34 Deinde Vrb. IV. ann. 1. ſui Pontificatus magnam Fratribus, & Confratribus noſtris conceſſionem fecit, videlicet quod Sacerdotes Ord. noſtri poſſent confratrum noſtrorum ad ſe recurrentium confeſſiones audire, de ſuorum (id eſt ipſorum confratrum) Prælatorum licentia, niſi ij fortè talia commiſiſſent propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet conſulenda. Huic conceſſioni (inquit Caſar. *in Comp. priu. Mend. verb. abſolutio quoad ſæculares* 1.) non reperitur ſimilis in priuilegiis Mendicantium. Ea enim conceditur vt ſine vlla approbatione Ordinarii poſſint Fratres noſtri ſæcularium confeſſiones audire, & à caſibus etiam Epiſcopalibus abſoluere. Sed quoad primum derogatum eſt per Concil. Trident vt dictum eſt *tom. primo, cap. decimonono, à num. 2.* Quoad ſecundum verò etiam eſt omnino ſublatum propter decreta S. Congregat. adducta *eod. c. 19. n. 17.*

Præterea Clemens VII. ann. 1530. pridie Idus Auguſti in Bulla *Ex clementi*, quæ habetur in 1. tomo 35
Laërtij Cherubini inter Bullas huius Pontificis num. 31. plures gratias, & indulgentias confraternitatibus noſtris conceſſit. Primò etenim ſingulare illud priuilegium de adiutorio à B. Virgine præſtando animabus Fratrum, & Confratrum poſt eorum mortem approbauit, & innouauit. Id autem priuilegium illis verbis à Pontifice in Bulla relatis continetur. Sanè pro parte dilectorum Filiorum Nicolai Audeth Generalis, ac Prouincialium, & Priorum domorum Ordinis B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, necnon confratrum vtriuſque ſexus Confraternitatum in Eccleſiis domorum eiuſdem Ordinis inſtitutarum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod aliàs felic. recordat. Ioannes XXII. & Alexand. V. Romani Pontiff. prædeceſſores noſtri vniuerſis, & ſingulis Chriſti fidelibus qui Confraternitatem de Monte Carmelo ingredi, ſeu Confratrum Confraternitatum huiuſmodi numero aſcribi, ipſiuſque Ordinis ſtatuta obſeruare, ac habitum dicti Ordinis deferre, ſeque Fratres, & Sorores dicti Ordinis appellare, ita quod ſi mulier Virgo caſtitatem, vidua verò continentiam, coniugata tamen matrimonij iura prout Sancta Eccleſia præcipit tempore earum ingreſſus inuiolabiliter ſeruare velle promitterent, & obſeruarent, tertiam partem ſuorum peccatorum in Domino relaxarunt, ac ipſa glorioſiſſima Dei Genitrix ſemper Virgo Maria, ipſorum Confratrum, ſeu Religioſorum, ac Sororum animas, poſt eorum tranſitum, ſuis interceſſionibus continuis, piis ſuffragiis, & ſpeciali protectione adiuuabit. Quodque Fratres ipſi gratiarum earumdem prædeceſſorum participes fieri volentes, horas Canonicas, iuxta formam ab Alberto Patriarcha dicto ordini conceſſam, & ordinatam recitare, ignati verò litterarum, diebus quibus S. Eccleſia ieiunare præcipit, ieiunare, necnon quarta feria, & Sabbatho toto tempore vitæ eorum, præterquam die qua aliquarum ex feriis prædictis natiuitatem Domini Noſtri Ieſu Chriſti occurrere contigerit, à carnibus abſtinere deberent. Hæc ibi.

Inferius etiam ampliſſima hæc priuilegia eiſdem 36
Confratribus conceſſit. Omnibuſque, & ſingulis vtriuſque ſexus Confratribus, & cuilibet eorum aliquem Preſbyterum idoneum ſæcularem, vel cuiuſuis Ordinis etiam Mendicantium, & de obſeruantia regularem in ſuum poſſint eligere confeſſorem, qui vita eis comite, eos & eorum quemlibet à quibuſuis etiam maioris excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris & pœnis, à iure vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa pro tempore latis, & quibus etiam pro tempore irretiti fuerint, etiamſi illorum abſolutio Sedi prædictæ ſpecialiter, vel generaliter (præterquam per litteras in Cœna Domini legi ſolitas) reſeruata foret, ac quorumcunque votorum, & iuramentorum, necnon Eccleſiæ præceptorum tranſgreſſionibus, periuriorum, ſimoniæ, & homicidij mentalis, vel caſualis reatibus, manuum violentarum in quaſvis perſonas Eccleſiaſticas, non tamen Epiſcopos, vel eorum Superiores, de præterito iniectionibus, ieiuniorum, Horarum Canonicarum, diuinorum officiorum, ac pœnitentiarum iniunctarum, in toto vel in parte omiſſionibus, omnibuſque aliis eorum peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis quantumcunque grauibus, & enormibus, etiam talibus propter quæ Sedes prædicta meritò conſulenda foret, in caſibus dictæ Sedi qualitercumque reſeruatis (exceptis contentis in dictis litteris Cœnæ Domini) ſemel in vita, & in mortis articulo, de aliis verò dictæ Sedi non reſeruatis

uatis caſibus toties quoties opportunum fuerit, eorum confeſſionibus diligenter auditis abſoluere, illiſque pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem iniungere. Vota verò viſitationis quæcumque vltramarina (liminum Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum de Vrbe, ac Sancti Iacobi in Compoſtella, necnon Religionis, & caſtitatis votis dumtaxat exceptis) in alia pietatis opera commutare, & iuramenta quæcumque ſine tertij præiudicio relaxare, ac omnium eorum peccatorum ſemel in vita, & in mortis articulo, vt præfertur, etiamſi tunc non ſubſequatur, plenariam remiſſionem, & abſolutionem auctoritate Apoſtolica impendere poſſit. Liceatque omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus Confratribus prædictis, & cuilibet eorum, habere Altare portatile cum debitis reuerentia, & honore, ſuper quo in locis ad hoc congruentibus, & honeſtis, etiam non ſacris, & quauis etiam Apoſtolica auctoritate interdictis, ſeu tempore ceſſationis à diuinis, dummodo cauſam non dederint huiuſmodi interdicto, ſeu ceſſationi, & per eos non ſtet quominus pareatur Apoſtolico interdicto, etiam antequam illuceſcat dies, circa tamen diurnam lucem, ſeu circa meridiem, cum qualitas negotiorum pro tempore ingruentium id exegerit, in eorum præſentia, clauſis ianuis, excommunicatis & interdictis excluſis, non pulſatis campanis, & ſubmiſſa voce Miſſas, & alia diuina officia per Sacerdotes ſæculares, vel Regulares huiuſmodi celebrare, ac quocumque tempore Euchariſtiam, & alia Sacramenta Eccleſiaſtica à quocumque maluerint Preſbytero idoneo, & vbicumque ſine Rectoris Parochialis Eccleſiæ præiudicio, recipere & adminiſtrare liberè, & licitè valeant, & ſi contingat eos, vel eorum aliquem, tempore interdicti huiuſmodi ab humanis decedere, corpora eorum Eccleſiaſticæ cum aliqua, honeſta tamen funerali pompa tradi poſſint ſepulturæ. Quodque ſingulis quadrageſimalibus, & aliis cuiuſlibet anni temporibus, & diebus Stationum Baſilicarum, & Eccleſiarum Almæ Vrbis Romæ, & extra illius muros, vnam, vel duas Eccleſias, aut vnum, duo, vel plura Altaria in partibus illis, vbi eos, ſeu eorum aliquem reſidere, ſeu quò declinare contigerit, quas, vel quæ ipſi, vel quilibet eorum duxerint eligendas, vel eligenda, deuotè viſitando, tot, & ſingulas, ac ſimiles indulgentias, & peccatorum remiſſiones conſequantur, quas conſequerentur, ſi ſingulis diebus eaſdem ſingulas dictæ Vrbis, & extra eam Eccleſias pro Stationibus huiuſmodi deputatas perſonaliter viſitarent. Hæc ibi.

37 Circa quæ notandum aliqua ex iſtis omninò ſublata eſſe, alia moderata, alia verò in ſua vi, & robore permanere. Primò enim illud de eligendo confeſſore intelligendum eſt dummodo ille ſit approbatus ab Ordinario iuxta decretum Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. & Bullam Clementis VIII. prout ſuprà *num.* 16. dictum manet. Similiter quoad cenſuras, & caſus reſeruatos, à quibus abſolui poſſe à prædicto confeſſario Confratres concedit hic Pontifex, vide limitationem Clementis VIII. loco citato; quoad hoc enim priuilegia hæc Clementis VII. etiam moderata ſunt. Vide etiam dicta *tom.* 1. *cap.* 19. *n.* 20. Quoad illud de facultate commutandi vota, & iuramenta, exceptis illis de quibus ibi eſt ſermo, non video vllam reuocationem, & ita manet, vt credo, in ſua vi. Notandus tamen error qui in prædicta Bulla quoad hoc punctum videtur eſſe. Cum enim dicitur, *Vota vero viſitationis quæcumque vltramarina (liminum Beatorum Petri, &c. exceptis)* errore Scriptoris ita factum eſſe videtur, ita vt dici deberet: *Vota verò quæcumque (viſitationis vltramarinæ, liminum Beatorum Petri, &c. exceptis.)* Intentum enim Pontificis illud videtur eſſe, vt quæcumque vota, exceptis viſitationis vltramarinæ, liminum Apoſtolorum, S. Iacobi in Compoſtella, Religionis, & caſtitatis, poſſent commutari in alia pietatis opera. Hic enim eſt communis modus concedendi hanc facultatem. Alias enim ſi prout in prædicta Bulla iacet, eſſet legendum, ſequeretur poſſe prædictos confeſſarios commutare Confratrum vota viſitandi S. Sepulchrum, non autem recitandi ſemel coronam Virginis, quod eſt abſurdum. Circa illud priuilegium pro tempore interdicti modo ibi aſſignato non videtur fuiſſe reuocatum à Concil. ſed in ſuo vigore permanere. Etſi enim Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. iuſſerit interdicta omnia à Regularibus obſeruari debere, tamen nec ibi, nec in *cap.* 22. vbi reuocantur priuilegia contraria, loquitur de Confratriis, aut Confratribus, ſed ſolum de Religioſis. Illud verò de altari portatili ea parte qua dicitur etiam in locis non ſacris poſſe eſſe vſum illius, videtur reuocatum à Concil. *ſeſſ.* 22. *in decret. de obſeruand. & vitand. in celebratione Miſſarum*, quatenus ibi ordinatur, *ne in priuatis domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad diuinum tantum cultum dedicata oratoria*, Sanctum ſacrificium peragatur cum reuocatione priuilegiorum in fine. Quamuis hoc non ſit ita certum vt oppoſitum probabiliter dici non poſſit, aſſerendo Concilium ſolùm loqui contra eos, qui regulariter, aut continuò vtuntur prædicto Altari portatili extra Eccleſiam, non de iis qui in caſu particulari, & rarò contingenti, ſcilicet in caſu interdicti, eo vtuntur. Illud de ſepultura tempore interdicti non video eſſe reuocatum. Fauet Gauantus *in Man. Epiſcoporum, verbo interdictum, num.* 50. Reuocatæ tamen ſunt illæ Indulgentiæ pro diebus Stationum Romæ à Paulo V. vt inferius dicetur.

Demum idem Pontifex concedit in dicta Bulla 38
omnibus aliis, qui gratiis eorumdem Confratrum gaudere voluerint, vt aliquam eleemoſynam, ſiue charitatem, prout eis, ac præſidentibus Confraternitatum huiuſmodi viſum fuerit, dando, & largiendo gratiarum huiuſmodi participes fiant. Quia tamen Pius V. anno 1567. in Bulla *Etſi Dominici*, quæ habetur in 2. tom. Bullar. inter Bullas ipſius *num.* 30. omnes indulgentias pro quibus porrigendæ ſunt manus adiutrices caſſauerit, & annullauerit, ideo prædicta conceſſio, ſaltem quoad Indulgentias nullius eſt roboris, & momenti, niſi forſan ea faciant in quæ Greg. XIII. infra referendus huiuſmodi Indulgentias propter eleemoſynas, & manus adiutrices lucrandas, commutauit. Et hoc non quoad Indulgentias perſonales, quia iſtæ ſunt poſtea à Paulo V. reuocatæ, & coarctatæ, ſed quoad locales, v. g. pro Eccleſias noſtras viſitantibus. Quoad alia verò priuilegia, non video tam manifeſtam derogationem in dicta Bulla Pij V. & propterea nihil audeo decernere, aliorum iudicium expectans.

Poſtea Greg. XIII. anno 1577. in Bulla *Vt laudes*, 39
referens gratias, & priuilegia Ordini, ac Confraternitatibus noſtris conceſſa, quæ approbat, & confirmat, ſic dicit. *Idemque Ioannes XXII. pro animabus quæ in Purgatorio exiſtunt, & habitum huius Religionis geſtarunt, vel eorum Confraternitatem ingreſſi fuerint, vel Confratrum numero aſcripti in honorem eiuſdem B. Mariæ Matris Dei die Sabbati poſt eorum tranſitum, interceſſionibus continuis, piis ſuffragiis, & meritis, ac ſpeciali protectione adiuuandis publicauit, corroborauit, & confirmauit.* Inferiùs etiam quæ Clemens VII. poſt Ioannem XXII. & Alexand. V. Fratribus, & confratribus conceſſit referens, ea etiam approbauit, & confirmauit, clauſula tamen porrigendi eleemoſynas, & manus adiutrices dempta, & in alia opera commutata. Videlicet, *quod hi Chriſti fideles, qui illas conſequi voluerint, Eccleſias viſitando ſint contriti, & confeſſi, ac loco eleemoſynæ prædictæ, iuxta prædeceſſo-*

rum

rum prædictorum voluntatem eroganda ſepties orationem Dominicam, itidemque ſalutationem Angelicam recitent, vel habitum dicti Ordinis, ſi ut in literis Apoſtolicis piæ memoriæ Ioannis Papæ XXII. ac Alexandri V. necnon Pij V. prædeceſſorum noſtrorum continetur geſtent, vel veſperas pro defunctis recitent, aut ante Sanctiſſimi Domini Noſtri Ieſu Chriſti Corpus terram exoſculentur, ac pro hæreſum extirpatione, ſanctæque Matris Eccleſiæ tranquillitate, Chriſtianorumque Principum pace, & vnione pias ad Deum preces effundant, & alias iuxta dictorum prædeceſſorum noſtrorum litterarum ſeriem orent, aliaque peragant. Hæc Gregor. XIII. in præd. Bulla.

Tandem Paulus V. Romæ apud S. Petrum die 30. Octob. anno 1606. in Bulla *Cum certas*, reuocatis, & caſſatis omnibus, ac ſingulis indulgentiis, peccatorum remiſſionibus, ac pœnitentiarum relaxationibus conceſſis confraternitati noſtri Ordinis, nouas has indulgentias ipſi conceſſit, his verbis. Omnibus vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, qui dictã Confraternitatem vbique locorum, tam hactenus canonicè vt præfertur, inſtitutam, quam deinceps vt infra inſtituendam de cætero ingredientur, & habitum receperint, die primo eorum ingreſſus ſi verè pœnitentes, & confeſſi Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, plenariam. Ac tam ipſis pro tempore deſcribendis quam iam deſcriptis in dicta Confraternitate Confratribus, & Conſororibus, etiam verè pœnitentibus, & confeſſis, ac Sacra Communione refectis, qui in feſto principali Commemorationis eiuſdem Beatæ Mariæ, die 16. menſis Iulij, aut iuxta ritum nonnullorum locorum die Dominica immediatè ſequenti celebrari ſolito Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, ac pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, ac Sanctæ Matris Eccleſiæ exaltatione pias ad Deum preces effuderint, etiam plenariam. In mortis quoque articulo eiſdem vtriuſque ſexus confratribus, qui pœnitentes, & confeſſi, ac Sanctiſſima Communione refecti, nomen Ieſu ore, ſi potuerint, ſin autem corde deuotè inuocauerint, plenariam ſimiliter omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus, necnon ipſis confratribus, & conſororibus qui ſimiliter pœnitentes, & confeſſi, ac Sacra Communione refecti Proceſſioni in vna Dominica cuiuſlibet menſis per dictam confraternitatem, de Ordinarij licentia faciendæ deuotè interfuerint, & ibi (vt præfertur) orauerint, ſeptem annos, & totidem quadragenas. Ipſis vero, qui ab eſu carnis his diebus quibus confratres dictæ Confraternitatis ex illius inſtituto veſci non ſolent, abſtinebunt, trecentum dies. Qui autem qualibet die ſepties orationem Dominicam, & toties Salutationem Angelicam ad honorem ſeptem gaudiorum eiuſdem Beatæ Mariæ Virginis recitauerint, quadraginta dies, necnon etiam qui cum habitu eiuſdem Confraternitatis pœnitentes, & confeſſi ſemel in menſe Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum ſumpſerint, & vt præfertur, orauerint, quinque annos, & totidem quadragenas. Iis vero confratribus, & conſororibus qui pœnitentes, & confeſſi in qualibet ex feſtiuitatibus eiuſdem Beatæ Mariæ Virginis dictum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in Eccleſia, vel Capella dictæ Confraternitatis deuotè ſumpſerint, & vt ſupradictum eſt, orauerint, tres annos & totidem quadragenas, qui autem cum lumine dictum Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum quando ad infirmos defertur comitati fuerint, & pro eiſdem infirmis pias ad Deum preces effuderint, quinque annos, & totidem quadragenas. Qui vero corpora defunctorum, tam Confratrum, & Conſororum, quam aliorum ad ſepulturam aſſociauerint, & pro eorum animabus ad Deum orauerint, centum dies. Quoties vero prædicti confratres, & conſorores officium eiuſdem B. Mariæ Virg. deuotè recitauerint, centum dies. Qui vero Miſſis, & aliis diuinis officiis in Eccleſia, vel capella, aut oratorio dictæ confraternitatis pro tempore celebrandis, & recitandis, ſiue Congregationibus publicis, vel priuatis eiuſdem Confraternitatis vbiuis faciendis interfuerint, aut pauperes hoſpitio ſuſceperint, aut eis in eorum neceſſitatibus, vel in periculo peccandi exiſtentibus auxiliati fuerint, aut eleemoſynas temporales, vel ſpirituales eis dederint, vel pacem cum inimicis propriis vel alienis compoſuerint, ſeu componi fecerint, vel procurauerint, aut deuium aliquem ad viam ſalutis reduxerint, & ignorantes Dei præcepta, & ea quæ ad ſalutem ſunt docuerint, aut quodcumque aliud pietatis, vel charitatis opus exercuerint, toties pro quolibet prædictorum piorum operum centum dies de iniunctis eis, ſeu alias quomodolibet debitis pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus. Ac dilecto filio nunc, & pro tempore exiſtenti Priori Generali dicti Ordin. Carmelitarum, vel illo abſente eius Vicario Generali vt huiuſmodi Confraternitatem B. M. de Monte Carmelo vbiuis locorum extra Vrbem erigere, & inſtituere, illique omnes ſupradictas Indulgentias, & gratias ſpirituales, (ſeruata tamen forma præſcripta in Conſt. felic. record. Clementis prædeceſſoris ſuper dictarum confraternitatum aggregationibus, & inſtitutionibus edita) communicare ſimiliter liberè, & licitè poſſit, & valeat auctoritate Apoſtolica tenore præſentium facultatem concedimus, & impartimur.

Quia tamen in hac Bulla ipſis confratribus, & conſororibus aſſiſtentibus Proceſſioni in vna Dominica cuiuſlibet menſis per dictam confraternitatem faciendæ ſeptem annos, & totidem quadragenas conceſſerat, vt præmiſſum eſt, poſtea ſub an. 1609. plenariam Indulgentiam eiſdem conceſſit, verè tamen pœnitentibus, confeſſis, & S. Communione refectis, & orantibus pro Chriſtianorum Principum concordia, hæreſum extirpatione, ac S. Matris Eccleſiæ exaltatione. Item anno 1614. ſupplicante Theodoro Stratio eo temporis Procuratore Generali, nunc vero Priore Generali Ordinis extendit prædictam Indulgentiam ad Confraternitates omnes ſub inuocatione B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo in quacumque Mundi parte de cætero canonicè erigendas. 41

Circa prædictas autem Pauli V. Indulgentias aliqua notanda. Primum, quod per huiuſmodi reuocationem Indulgentiarum non ſunt reuocatæ, aut caſſatæ illæ quæ conceſſæ erant Eccleſiis Ordinis noſtri, iuxta dicta *tom. 1. cap. 3. num. 59.* Pro quo vide Gauantum *in Man. Epiſcop. verb. Indulgentia, num. 25.* Secundum, probabile forſan eſſe, nec etiam reuocatas eſſe Indulgentias conceſſas confratribus defunctis, aut in articulo mortis conſtitutis, propter ea quæ dicta ſunt citato loco, in hoc tamen aliorum iudicio me remitto. Tertium, quod licet ad lucrandas prædictas Indulgentias ſufficiat facere ea quæ à prædicto Pontifice deſignantur, ad fruendum tamen ſingulari priuilegio, quod vulgo Bullæ Sabbatinæ nuncupatur, videlicet de auxilio, & patrocinio à B. Virgine præſtando animabus Confratrum in Purgatorio exiſtentibus poſt ipſorum mortem, præcipuè die Sabbati, requiruntur ſequentes conditiones. 42

Prima eſt, habitum, ſeu ſcapulare B. Virginis in vita geſtare. Ita enim habetur in Bullis Ioannis XXII. Alex. V. Clem. VII. Greg. XIII. ac in decreto S. Inquiſitionis Romanæ anno 1613. qui habitus, ſeu ſcapulare coloris griſei debet eſſe, ſaltem pro prima vice ab aliquo Prælato Ordinis, ſeu ab ipſo auctoritatem 43

ctoritatem habente, benedictum. Declaratur autem in noſtris Conſtitutionibus *part. quarta capite* 28. *num.* 7. Superiorem qui poteſt habitum benedicere, & hanc facultatem delegare, eſſe Generalem Ordinis pro tota Eccleſia, Prouinciales pro ſuis Prouinciis, Priores verò locales poſſe quidem id facere per ſeipſos, non tamen aliis delegare hanc facultatem. Debere autem dari tale ſcapulare, vel habitum à Superioribus Ordinis, colligitur à ſimili de chorda D. Franc quam debere ſimiliter à ſuperioribus eiuſdem Ordinis dari confratribus eius confratriæ expreſſit Sixtus V. in Bulla *Diuinæ charitatis*, anno 1587. apud Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 58. *artic.* 1. Vbi etiam de benedictione talis chordæ à Superioribus facienda. Hic autem notandum à S. Congregatione declaratum eſſe, prout refert Barboſa *in Collect. Bullar. verb. confratres*, poſſe concedi confratribus ſæcularibus habitum patientiæ, quæ ſolis Religioſis propriè conuenit. Quod intelligo quoad formam, & materiam, non quoad longitudinem, ſeu latitudinem.

44 Secunda, ſaltem ex conſuetudine, & conformiter ad noſtras Conſtitutiones *part.* 4. *cap.* 28. *num.* 7. imò conformiter ad Bullam Pauli V. *ſupra num.* 40. deſcribi in libro confraternitatis. Quia tamen in Bulla Greg. XIII. & verbis adductis *num.* 39. ſub diſiunctione ponitur, vel ingredi confraternitatem, vel confratrum numero aſcribi, non videtur prædicta conditio eſſentialis, licet ſine dubio obſeruanda pro maiori cautela, maximè quia ſimilis conditio pro confraternitate chordæ S. Franciſci videtur neceſſaria, vt aſſert Rodriguez *tom. primo qq. Regul. quæſt.* 58. *articulo primo*, & pro omnibus confraternitatibus id habet Flauius Cherubinus *in Compend. Bullar. in Sixto V. num.* 13. *ſcholio* 2.

45 Tertia, ſeruare caſtitatem reſpectiuè ad ſtatum in quo ſunt confratres, & conſorores. Hæc enim conditio à Summis Pontificibus relatis deſignatur. Quæ non ſic eſt intelligenda, vt Confraternitatem ingredientes, teneantur votum caſtitatis emittere, quemadmodum Fratres in profeſſione, ſed quod caſtitatem pro ſuo ſtatu colant. Nec ita eſt intelligenda quod ſtatum mutare nequeant. Confratres enim ſoluti, & Conſorores Virgines ad nuptias tranſire poſſunt, & tunc ad coniugalem caſtitatem, non ad Virginalem tenebuntur. Vnum etiam aliud pro hac (idem dico pro ſequenti) conditione aduertendum eſt, quod ſcilicet quamuis aliquis humana fragilitate ductus ſemel, bis, aut pluries contra caſtitatem peccauerit, ſi tamen pœniteat, firmiterque proponat iterum eam ſeruare, vt huius priuilegij particeps efficiatur, non propterea incapax ipſius efficietur.

46 Quarta conditio eſt, recitare officium Canonicum, ſi illud recitare nouerint, ſin autem non nouerint, loco officij, Eccleſiæ ieiunia obſeruare, & feria 4. & Sabbatho à carnibus abſtinere, niſi vbi in his diebus Natiuitatis Domini feſtum inciderit. Sic enim habetur in prædicta Bulla Clem. VII. referentis Ioannem XXII. & Alexand. V. & in decreto adducto S. Inquiſitionis Romanæ an. 1613. & indicatur in lectionibus officij Commemorat. ſolemnis B. Virg. Mariæ de Monte Carmelo à S. Congregatione Rituum approbatis. Licet autem in prædicta Clem VII. Bulla ex Ioanne XII. & Alexand. V. dicatur hoc officium debere eſſe *horas Canonicas iuxta formam ab Alberto Patriarcha dicto Ordini conceſſam, & ordinatam*, quia tamen in prædicto decreto S. Inquiſitionis Romanæ dicitur *Officiumque paruum recitauerint*, denotari videtur, Eccleſiam auctoritate qua pollet explicaſſe officium illud canonicum ad lucrandum hanc gratiam requiſitum ſufficienter ſuppleri per officium paruum Beatæ Virginis, ita vt non recitantibus magnum officium, ſufficiat paruum Beatæ Virginis recitare. Probabile eſt etiã confeſſarios poſſe cũ legitimè impeditis prædicta requiſita in alia opera pia æquiualentia commutare. Id enim de benigniſſima Virgine Maria hanc gratiam concedente, & de Summis Pontificibus etiam approbantibus credi debet.

47 *Solus Pater Generalis Ordinis pro tempore exiſtens, & in ſua abſentia eius Vicarius Generalis, ex indulto Pauli V. poteſt vbique locorum extra Vrbem ſeruata forma præſcripta à Clem. VIII. de qua infra, Confraternitates habitus erigere, & inſtituere, illiſque Indulgentias, & gratias ſpirituales auctoritate Apoſtolica liberè, & licitè communicare. Vicarius autem Generalis Congregationis Mantuanæ, vt pluries declarauit Sacra Congregatio ſuper Indulgentiis, ſolum in Eccleſiis ipſius Congregationis, ex indulto eiuſdem Pauli V. Quoniam autem in Ordine noſtro duo alij ſunt ſupremi Generales præter noſtrum Diſcalceatorum primitiuam Regulam profitentium, vnus Congregationis Hiſpaniæ, alter Congregationis S. Eliæ, eadem Sacra Congregatio ſuper Indulgentiis declarauit vtrumque eorum liberam habere facultatem inſtituendi vbique locorum Confraternitatem noſtram.* Ita in noſtris conſtitutionibus *part.* 5. *cap.* 18. *num.* 1. Quæ placuit hic tranſcribere pro maiori luce dicendorum.

48 Dubitari tamen poteſt an Pater Generalis (idem dico de PP. Generalibus PP. Diſcalceatorum, & Vicario Generali Congregat. Mantuanæ reſpectiuè) poſſint confraternitates noſtras inſtituendi facultatem aliis delegare. Videtur enim probabile quod ſic, quia iuxta dicta *tom.* 1. *cap.* 18. *num.* 4. Commiſſarius ex priuilegio perpetuo poteſt aliis ſuas vices delegare, facultas autem hæc inſtituendi confraternitates eſt priuilegium perpetuum, præſertim quia Paul. III. conceſſit Generali Societatis, vt *omnes gratias, conceſſiones, & indulta ſibi conceſſa à Sede Apoſtolica exercere poſſit per Vicarios, aut perſonas ad id ſibi bene viſas.* Suarez 4 *tom. de Relig. tract.* 8. *lib* 2. *cap.* 22. *num.* 8. Similiter Sixt. V. in Bulla *Dum ineffabilia*, ann. 1586. edita, quæ eſt *in* 2. *tom. Bullar.* inter Bullas Sixti V. *num.* 21. facultatem conceſſit omnibus Fratribus Ordinis Prædicatorum deſignandis à Generali, vel Vicario Generali eiuſdẽ Ordinis inſtituendi confraternitates Roſarij vbique. His enim priuilegiis videtur vti poſſe Generales Ordinis noſtri. Nihilominus Reuerendiſſim. Theodorus Stratius Generalis Ordinis cautius, & prudentius per ſe ſolum inſtituit etiam abſens confraternitates, in illis ſcilicet locis, quos Prouinciales deſignant, committendo tamen ipſis vt loca deſignent cum conditionibus à Clem. VIII. requiſitis.

49 Item cum vnica tantum inſtituti noſtri confraternitas erigi poſſit in eodem loco, iuxta dicta *ſupra* ex Clem. VIII. *num* 8. ideo ad conſeruandam bonam pacem inter noſtros, & Patres noſtros Diſcalceatos an. 1616. die 24. Aug. Romæ Reuerendiſſ. Magiſter Sebaſtianus Fantonis prior generalis Ordinis, Reuerendiſſ. P. Fr. Ferdinandus à S. Maria Præpoſitus generalis noſtrorum PP. Diſcalceatorum Congregationis Sancti Eliæ, ac Admod. Reuerend. Pater Franciſcus à Sanctiſſ. Sacramento Procurator Generalis Congregationis Hiſpaniarum eorumdem PP. Diſcalceatorum in hanc deuenerunt concordiam his verbis deſcriptam in Bulla Pauli V. *Ad ea per quæ*, an. 1617. die 24. Aprilis, qua prædicta concordia ab hoc Pontifice approbatur, & confirmatur. Ideo prædicti Patres Reuerendiſſ. P. Magiſter Generalis, & Reuerendiſſ. P. Præpoſitus generalis, & Procurator Generalis Hiſpaniæ ſub vna Beatiſſimæ Virginis tutela militantes, vt charitas mutua ſine vllius offenſione foueatur, ſponte, &c. & omni, &c. nominibus prædictis conuenerunt, & paciſcuntur hoc propoſito medio, videlicet, vt vbi Fratres Carmelitani erectam iam habeant

beant

beant confraternitatem, poſſint Diſcalceati ſanctum Scapulare petentibus concedere, ſodaleſque ita admittere, vt eo ipſo confraternitati Patrum Carmelitarum adſcripti cenſeantur, & ſint, & eaſdem indulgentias, priuilegia, facultates, aliaſque ſpirituales gratias, & indulta conſequantur modo quo ſupra. Item quoad proceſſiones, tam præcipuam menſis Iulij ad Sanctiſſimæ Virginis Commemorationem ſolemnem fieri ſolitam, quàm alias, quæ in aliqua Dominica ſingulorum menſium fiunt, quibus aſſiſtentibus confratribus, & conſororibus plenaria Indulgentia per SS. D.N. Paulum Papam V. ſub die 3. Auguſti 1609. in perpetuum conceſſa eſt, & poſtea ab eodem ſub die 19. Iulij 1614. ad omnes in poſterum erigendas in quauis mundi parte confraternitates extenſa, ita pariter conueniunt, & paciſcuntur, vt vbi confraternitas in domibus Fratrum Diſcalceatorum fuerit erecta, nolintque ipſi dictam proceſſionem, ſeu proceſſiones facere, poſſint PP. Carmelitani eam, vel eas celebrare, illique vel illis aſſiſtentes confratres lucrentur Indulgentiam, ac ſi in eorum domo eſſet confraternitas, & è conuerſo ſi in domibus PP. Carmelitarum fuerit erecta confraternitas, nolintque ipſi proceſſionem celebrare, poſſint PP. Diſcalceati eam facere, confratreſque aſſiſtentes cõſequantur Indulgentiam prædictam, quia ſic inter eos actũ, &c. Hæc ibi. Habetur hæc Bulla in lib. cui titulus eſt *Priuilegia Ordinis Fratrum Carmelitarum Diſcalceatorum, à pag.* 126.

Statuta etiam ſunt hæc pro inſtitutione prædictarum confraternitatum in noſtris conſtitutionibus *p.* 4. *c.* 28. *n.* 3 [Et ne quod in fauorem noſtræ Religionis à Summis Pontificibus conceſſum fuit, aliquando in illius detrimentum vergat, Reuerendiſſ. Pater in poſterum confraternitatem noſtram in exteris Eccleſiis, præſertim aliorum Regularium non inſtituat, niſi ſub hac expreſſa conditione, quod ſi temporis ſucceſſu noſtra Religio domum in eodem loco fundauerit, inſtitutio confraternitatis in aliena Eccleſia facta eo ipſo penitus expiret, nulliuſque reddatur valoris, & momenti, & valeat P. Generalis nouam erectionem in noſtra Eccleſia ſeruatis ſeruandis facere, & niſi etiam ſub iuramento promittant tum Superiores exterarum Eccleſiarum, in quibus inſtituenda fuerit confraternitas, tũ confratres, quod nec directè nec indirectè, nec per ſe nec per alios vllo vnquam tempore impedient, quominus poſſimus nos, ſi ſe obtulerit occaſio, nouum ibi Monaſteriũ acquirere, imò expreſsè proteſtentur ſe ad id quatenus opus fuerit, ex nunc pro tunc ſuũ præbere conſenſum. [Hæc ibi. Vnde declaratum video à Sac. Congregatione Epiſcoporum & Regularium ſub 15. Septembris 1634. confraternitatem noſtram erectam in quadam Eccleſia Patrum Auguſtinianorum ſuſpendi debere, vt poſſet inſtitui in Eccleſia noſtri Ordinis.

51 Grauiſſima Roſarij B. Virginis Mariæ confraternitas, quam clariſſima Dominicanorũ PP. familia habet, iuxta Nauar. *in Miſcellaneis de Pſalterio, & Roſario Virginis Matris, Miſcellaneo* 4. cœpit anno 1476. à quodam egregio Doctore Prouinciali eiuſdem Ordinis, nomine Iacobo Spenger, qui ſimul vocatur Prior Monaſterij Prædicatorum Coloniæ, quibuſdam Statutis ſuper ingreſſu, & obligatione Confratrum adiectis, quam Alexander Legatus ad inſtantiam Imperatoris Federici III. & eius vxoris Auguſtæ confirmauit, & indulgentias auxit. Hæ autem indulgentiæ, prout conſtat ex Bulla Leonis X. inferius referenda, ſunt confratribus, ſeu conſoribus in ſingulis quinque Beatæ Virginis Mariæ feſtiuitatibus, ſcilicet Annunciatione, Viſitatione, Aſſũptione, Natiuitate, & Purificatione centũ dies Indulgentiæ, & quoties Roſarium per ſe, vel per aliũ legerent, vel legi facerent, ſeu Sabbatis, & feſtiuis diebus decantationi *Salue Regina*, quod in dicta Eccleſia cantabatur, intereſſent, quadraginta dies.

Deinde Sixtus IV. in Bulla *Ea quæ ex fidelium*, anni 1479. in 1. tom. Bullar. inter Bullas eiuſdẽ Sixti *n.* 18. ad inſtantiã Ducis, & Duciſſæ Britanniæ approbauit antiquum vſũ orandi, qui dicitur Pſalterium, ſeu Roſarium B. Virginis, quo ſcilicet toties Angelica Salutatio *Aue Maria* dicitur, quot ſunt Pſalmi in Pſalterio Dauidico, ſcilicet 150. ſingulis decem Salutationibus orationem Dominicã ſemel præponendo, concedens inſuper pro qualibet quinquagena prædicti Pſalterij quinque annos, & totidem quadragenas Indulgentiæ. Conſtat etiam ex Leone X. in Bulla *Paſtoris æterni*, anno 1520. edita *in Apendic. ad Bullarium n.* 2. inter *Bullas Leonis* eundem Sixt. IV. voluiſſe, & ordinaſſe, quod omnes, & ſinguli confratres vtriuſque ſexus confraternitatem prædictã ſeruantes, tam in dicta Ciuitate Colonienſi, quam vbicumque locorũ verè pœnitentes, & confeſſi, qui orationem Dominicam, & Salutationem Angelicã prædictam modo præmiſſo dicerent in ſingulis Natiuitatis, Annunciationis, & Aſſumptionis eiuſdem B. V. Mariæ feſtiuitatibus Indulgentiam ſeptem annorũ, & totidem quadragenarum conſequerentur.

Succeſſiuè Innocentius VIII. cùm anno 1483. vel 1484. Bartholomæus de Comatiis Generalis eorumdem Patrum Dominicanorum Capitulum Generale Romæ celebraret, vt conſtat ex prædicta Bulla Leonis X. Bartholomæo Generali viuæ vocis oraculo, omnibus qui tunc erant, & in futurum eſſent de dicta confraternitate, & per hebdomadam dicerent Pſalterium B. Mariæ Virginis, huiuſmodi plenariam omnium peccatorũ ſuorũ remiſſionẽ ſemel in vita, & ſemel in mortis articulo, ac etiam receptis per litteras ad beneficia dicti Ordinis, non autem quæſtu, ſed deuotionis cauſa, conceſſit, de qua conceſſione per litteras teſtimoniales ipſius Bartholomæi, ſui ſecreti ſigilli ſeu ſignati vſualis impreſſione munitas conſtat. 52

Inſuper, vt etiam ex eiuſdem Leonis Bulla conſtat, *Raymundus tit. S. Mariæ nouæ Presbyter Cardinalis tunc per Germaniam dictæ Sedis Legatus, eiſdem Confratribus, & conſororibus, pro qualibet Roſario centum dies Indulgentiarum perpetuò, & ſimiliter plures, ac diuerſi locorum Ordinarij ſinguli Indulgentiam 40. dierum conceſſerunt, prout etiam in Raymundi Cardinalis Legati, necnon Alexandri Epiſcopi, & Nuncij, & Ordinariorum huiuſmodi ſingulis deſuper confectis litteris dicitur pleniùs contineri.* 53

Poſt quæ idem Leo X. in Bulla relata confraternitatem, ritum, ſeu modum orandi, & prædictas Indulgentias per Sixtum, Innocentium Legatum, & Ordinarios prædictos conceſſas approbauit, aliaſque Indulgentias, & priuilegia his verbis conceſſit. De omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorũ eius auctoritate confiſi, Ioanni Duci, Mariæ Duciſſæ, Sibyllæ Marchioniſſæ, Ioanni Præpoſito, Priori, ac Fratribus Prædicatoribus, & eorum ſingulis, ac vniuerſis, aliiſque vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus dictæ confraternitatis confratribus, & conſororibus, vbilibet exiſtentibus, tam præſentibus, quàm futuris, verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu confitendi propoſitum habentibus, qui ter in hebdomada dictum Roſarium deuotè orauerint, vt præfertur, pro qualibet vice alios decẽ annos, & totidẽ quadragenas de iniunctis eis pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus. Ac quod omnes prædicti eorũ ſinguli in Paſcha Reſurrectionis, & feſtiuitatibus prædictis, ac tribus diebus ſingulis feſtiuitatũ earumdem præcedentibus, cuicumque Presbytero domus Ordinis Prædicatorũ Fratrum profeſſorũ per eorum ſingulos pro tempore eligendo peccata ſua confiteri valeant, ipſeque Presbyter eorũ confeſſionibus diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos ab omnibus, & ſingulis excõmunicationibus, aliiſque Eccleſiaſticis ſentẽtiis, cẽſuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occaſione, vel cauſa latis, 54

& promulgatis , necnon ſacrilegiis , inceſtibus, adulteriis,pœnitentiarum iniunctarum, & diuinorum officiorum,& ieiuniorum omiſſionibus,aliiſque eorũ peccatis,criminibus,exceſſibus, delictis , quantumcunque grauibus,& enormibus,in ſingulis etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis caſibus (contentis in Bulla ſingulis annis die Cœnæ Domini legi conſueta, dumtaxat exceptis)abſoluere,& eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem iniungere, ac iuramenta quæcumque ſine alicuius præiudicio relaxare,& vota quæcumque(vltramarinis, viſitationis liminum Beatorum Petri, & Pauli præfatorũ,ac S.Iacobi in Compoſtella, necnõ Religionis,& caſtitatis votis dumtaxat exceptis)in alia pietatis opera commutare liberè poſſit , Ordinarij , & Archidiaconi loci , ac Rectorum Parochialium, & cuiuſvis alterius licentia deſuper minimè requiſita.Qualiter autem hæc priuilegia abſoluendi Confratres moderata , vel ablata iam ſint , vide dicta ſuprà *n.*37.

56 Ordinauit inſuper , ac ſtatuit , pro receptione , & conſcriptione aliquorum Confratrum , ſiue Conſororum in dicta Confraternitate,nihil omninò temporale exigi debere , ſed ſponte oblata dumtaxat recipi poſſe. Vide dicta *ſup n.*30.

57 Refert etiam idem Pontifex prædictam Confraternitatem iam olim, prout in hiſtoriis legitur,à S.Dominico inſtitutam fuiſſe , & in diuerſis mundi partibus prædicatam ſequentibus ſignis.Quod etiam corroborant quæ de hac hiſtoria referunt Dominicani Patres, ſpecialiter Abrahamus Bzouius *tom.*13. *Annal. circa ann.*1213. *n.*9. *& ſequentibus* , vbi de quadam victoria meritis Beatæ Virginis Dei Matris accepta , aliiſque miraculis Roſarij inſtitutum comprobantibus, ex variis auctoribus agit.

58 Poſtea Clemens VII.in Bulla *Etſi temporalium*, anno 1534.edita,*in tom.* 1.Bullar.inter Bullas huius Pontificis *n.*40. dictam Confraternitatem , Indulgentias, & priuilegia illi à Prædeceſſoribus conceſſa approbauit , & confirmauit. Declarauit etiam ſatis eſſe Roſarium in hebdomadæ curſu recitari : & quia Leo X. conceſſerat viſitantibus quinque Altaria cuiuſcũque Eccleſiæ,vel vnum,aut duo quinquies, ſi quinque defuiſſent, Indulgentias Stationum Almæ Vrbis , idem approbauit , & confirmauit. Item auxit Indulgentias conceſſas à Sixto IV. recitantibus Roſarium Beatæ Virginis. Animaduertit autem Laërtius Cherubinus Collector Bullarum in hac Bulla Clem. VII.;eam approbatam fuiſſe à Paulo III.& Iulio III.

59 Item ſub anno 1569.Pius V. duas edidit Bullas,ſeu Conſtitutiones circa huiuſmodi Confraternitatem. Priorem 28.Iunij , & poſteriorem die 17. Septembris, quæ habetur *in 2.tom. Bull.*inter Bullas huius Pontificis *n.*86.In priori decernit ſolum Priorem Generalem, aut ab eo deputatos,& Ambroſium Saluium Prouincialem prouinciæ Neapolitanæ poſſe Confraternitatẽ prædictam in quibuſcumque Eccleſiis erigere,nullum Confratrẽ pro ingreſſu in Confratriã aliquid ſoluturum , poſſe Confratres ad quaſcumque proceſſiones accedere , in quibus corpora Defunctorum ad ſepeliendum deferuntur,cum eorum inſigniis,cuiuſvis etiã Superioris licentia minimè requiſita,prohibens ne dictis Generali , ſeu deputandis, & Ambroſio prædicto, aut ipſis Confratribus in præmiſſis aliquid moleſtiæ inferatur,ac illis concedens Indulgentias à prædeceſſoribus,præſertim Leon.X.conceſſas.In poſteriori autem prædictum Pſalterium, ſeu Roſarium B. Virginis,omniaque indulta,Indulgentias , & priuilegia per quoſcũque Summos Pontifices, ſeu Legatos conceſſa confirmauit , & approbauit facultatem percipiendi legata, ac ſequentes Indulgentias conceſſit , his verbis. Et inſuper quo quiſque ad ſe numero Confratrum præfatorum aggregandum promptior, & alacrior fiat. De omnipotentis Dei miſericordia,ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis Confratribus prædictis per deputatos prædictos deſcriptis,verè pœnitentibus, & confeſſis, qui prima vice qua deſcripti fuerint,Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in aliqua Eccleſia,aut Capella dictæ Confraternitatis perceperint,& vnam ſaltẽ quinquagenam Roſarij recitauerint , & pro tranquillitate Sanctæ Matris Eccleſiæ orauerint,necnon qui in mortis articulo conſtituti ſalutaris pœnitentiæ , & viatici Sacramento muniti fuerint,plenariam omnium,& ſingulorum peccatorum ſuorum Indulgentiam,& remiſſionem miſericorditer in Domino concedimus,& elargimur.Qui verò in Reſurrectionis Domini Noſtri Ieſu Chriſti , Annunciationis , & Aſſumptionis Beatæ Mariæ præfatum Euchariſtiæ Sacramentũ ſumpſerint, & partem Roſarij,vt præfertur,recitauerint,decem annos,& totidem quadragenas.Eiſdem autem Confratribus qui in reliquis Domini Noſtri Ieſu Chriſti,& Beatæ Mariæ Virginis præfatorum feſtis diebus,in quibus Sacra ipſius Roſarij myſteria recenſentur,vnam ſaltem Roſarij quinquagenam recitauerint,necnon aliis omnibus , & ſingulis vtriuſque ſexus Chriſti fidelibus, etiam nõ confratribus,qui in eiuſdem Roſarij Proceſſione, quæ menſe quolibet fieri conſueuit, deuotè interfuerint,& pariter confratribus præfatis, qui ipſum Roſarium integrum qualibet hebdomada deuotè recitauerint,ſeptem annos , & totidem quadragenas de iniunctis ſibi pœnitentiis,etiam miſericorditer in Domino relaxamus.Hæc ibi.

Præterea Sixtus V.in Bulla *Dũ ineffabilia, an.*1586. 60
edita,quæ eſt *in 2.tom.* Bullarij inter Bullas Sixti *n.*21. confirmauit,& approbauit Indulgentias, priuilegia,& indulta dictæ confraternitati à ſuis Prædeceſſoribus conceſſa,& pro potiori cautela ea de nouo conceſſit, & innouauit. Facultatem item conceſſit Fratribus dicti Ordinis Prædicatorum per magiſtrum,& Vicarium Generales pro tempore deputandis,inſtituendi prædictas confraternitates Roſarij eiſq; erectis omnes gratias,& indulta elargiendi. Inſuper ſequentes eiſdẽ confratribus indulgentias conceſſit,iis verbis.De omnipotentis Dei miſericordia,ac Beatorũ Petri,& Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi,omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus confratribus ſingularum confraternitatũ Roſarij huiuſmodi,tam hactenus erectarum, quàm in poſterũ erigendarũ,vt præfertur, vbicumque nunc, & pro tempore exiſtentibus,& in dictis confraternitatibus pro tempore deſcriptis,& deſcribendis,itinerantibus,vel nauigantibus,ac ſeruientibus,totum Roſariũ, infirmis verò,aut aliàs legitimè impeditis,tertiam eius partem deuotè recitantibus,necnon temporibus debitis, & ab Eccleſia ſtatutis confitendi,& communicandi firmum propoſitum habentibus , qui Capellam B. Mariæ Roſarij in Eccleſia ipſius B.Mariæ ſupra Mineruã de Vrbe eiuſdẽ Ordinis Prædicatorũ inſtitutã, vel alias Eccleſias, ſeu Capellas vbicumq; dicta confraternitas canonicè fundata fuerit,diebus quibus feſta myſteriorũ eiuſdẽ Roſarij celebrantur viſitare,& proceſſioni,quæ prima Dominica cuiuſlibet menſis fieri ſolet, intereſſe non poterint,plenariam omniũ peccatorũ ſuorum Indulgentiam,& remiſſionem auctoritate, & tenore prædictis,concedimus,& elargimur.Illiſq;omnes,& ſingulas Indulgentias,& peccatorum remiſſiones etiã plenarias, aliis confratribus, & Sororibus capellas,ſeu Eccleſias Roſarij huiuſmodi dictis diebus viſitantibus, ac dictæ Proceſſioni intereſſentibus,ſpecialiter,vel generaliter conceſſas, & in futurũ concedendas,in omnibus,& per omnia, perinde, ac ſi dictas capellas , ſeu Eccleſias dictis diebus perſonaliter viſitarent,& proceſſionibus huiuſmodi intereſſent, auctoritate,& tenore prædictis communicamus,ac communicatas eſſe ſpecialiter , vel generaliter decernimus , & declaramus. Hæc ibi.

Circa

61 Circa prædicta notandum primò S. Congregationem Epiſcoporum declaraſſe 13. Maij 1603. facultates conceſſas PP. Dominicanis pro Societate Roſarij locum non habere in Societatibus eiſdem extra eorum Eccleſias. Gauantus *in Man. Epiſcopor. verb. Confraternitates, n.*8. Notandum 2. Ioan. XXIII. conceſſiſſe Fratribus Ordinis Prædicatorum, quod confratres ipſorum poſſent ſepelire tempore interdicti in Eccleſia, vel Cœmeterio eorumdem Fratrum, niſi fuerint excommunicati publicè, vel nominatim, ibique diuina celebrare, ſeu audire. Ita Caſarub. *in Comp. priu. Mendic. verb. Interdictum* 3. *n.*5. iungens quod cum prædicti Prædicatores hac gratia frui vellent, re diſcuſſa in inſigni vniuerſitate Salmantina declaratum fuit ſolùm debere iſta conceſſione vti iuxta cap. *Vt priuilegia, de priuilegiis, & exceſſibus*, eos cõfratres, qui adhuc manentes in ſæculo eorum Ordini ſunt oblati, mutato habitu ſæculari, & qui bona ſua dederunt inter viuos, retento ſibi vſufructu, ſic enim deciditur in dicto cap. *Vt priuilegia.* Veruntamen cum conceſſio Ioannis XXIII. poſterior fuerit hac deciſione iuris communis, non video cur iuxta illam debeat intelligi. Dubium tamen mihi ingerit an hi confratres Fratrum Prædicatorum ſint iidem ac confratres Roſarij. Hoc tamen ſcire ſpectat ad prædictos Patres. Tertiò notandum, quod quamuis Paulus V. omnes, & ſingulas Indulgentias tam confraternitati Roſarij, quam aliis confraternitatibus à ſuis prædeceſſoribus conceſſas reuocauerit, nouas indulgentias, & priuilegia concedens, pòſtea tamen ad inſtantiam Ordinis Prædicatorum dictam reuocationem ad terminos iuris reduxit, concedens, & indulgens, vt Roſarij confraternitas vti poſſet, & gaudere Indulgentiis aliàs eidem à Summis Pontificibus conceſſis, prout antea vtebatur, & non aliàs. Hoc patet ex Bulla eiuſdem Pauli V. *Cum olim*, anno 1608. edita.

62 Circa proceſſionem autem huius Confraternitatis notandum, quod licèt iuxta dicta *tom.*1. *cap.*12. *num.*41. à S. Cong. declaratum ſit non licere Regularibus facere proceſſiones ſui Ordinis extra Eccleſias ſuas, & ambitum illarum, circa proceſſionem tamen Roſarij refert Feſtus *in Conſtit. ſui Ordinis, punct.*1. *cap.*23. declaraſſe S. Congregationem poſſe dictam proceſſionem fieri per totam Ciuitatem, ſi ita habeat conſuetudo à 10. retro annis ſeruata, in quatuor feſtiuitatibus B.V. Mariæ, nimirum Natiuitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis.

63 Circa Confraternitatem chordæ Seraphici Patris S. Franciſci conſtat ex Sixto V. in Bulla *Diuinæ charitatis altitudo*, anno 1587. edita, quæ habetur apud Rodrig. *tom.*1. *qq. Reg. q.*58. *art.*1. *& in Bullario eiuſdem Auctoris tom.*2. *Bulla* 8. *in Sixto V.* eam inſtitutam fuiſſe ab eodem Sixto V. in Eccleſia S. Franciſci Aſſiſienſis, in qua ſub Altari maiori corpus eiuſdem S. Franciſci requieſcit, conceſſiſſeque facultatem Clementi Bontadeſio Generali Minorum prædictam Confraternitatem inſtituendi in quibuſcumque Eccleſiis eorumdem Minorum, tam Conuentualium, quam de obſeruantia, & Capuccinorum, cum variis Indulgentiis, & peccatorum remiſſionibus. Sequentes autem exprimit idem Pontifex in dicta Bulla iis verbis: *Necnon de omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius auctoritate confiſi vtriuſque ſexus Confratribus Chordigerorũ huiuſmodi præter Indulgentias Religioni præfatæ conceſſas in mortis articulo, necnon quoties proceſſionibus Archiconfraternitatis Chordigerorum huiuſmodi ſingulis menſibus fieri ſolitis interfuerint, iiſdem quidem Confratribus plenariam omnium peccatorum ſuorum Indulgentiam, & remiſſionem perpetuo conceſſerimus.* Bulla autem eiuſdem Sixti, qua prædictam Confraternitatem erexit habetur in 2. tomo Bullar. inter Bullas Sixti *n.*13. vbi etiam varias Indulgentias eidem Confraternitati concedit, præſertim eas, quæ Archiconfraternitati Confalonis conceſſæ erant, nec reuocatæ.

Declarat autem idem Pontifex chordam debere eſſe cinctam, & ſuſceptam à Superioribus Ordinis. Deinde vult eſſe benedictam ab eiſdem Superioribus, Guardianos etiam atque Præſidentes intelligendo. Requiritur etiam vt ipſi Confratres in Confratriam ingrediantur, & in libris ipſius ſcribantur. Rodriguez vt ſuprà *tom.*1. *qq. Regul. quæſt.*5. *art.*1. Flauius Cherubinus *in Comp. Bull. in Sixto V. num.*13. *ſcholio* 2. Pro indulgentiis autem huius Confraternitatis chordæ S. Franciſci, conſule Portellum *in Reſponſion. moral. tom.*2. *caſu* 44.

Circa Confraternitatem Confratriæ Corrigiatorũ 65
S. Auguſtini notandum, quod Eugenius IV. Romæ anno Domini milleſimo quadringenteſimo trigeſimo confirmauit licentiam datam à Fratre Gerardo de Ariminio Generali Ordinis Eremitarum D. Auguſtini Fratri Cæſario de Roma eiuſdem Ordinis Profeſſori vt Corrigiatorum poſſet inſtituere Confratrias. Poſtea auctoritate Greg. XIII. Prior Generalis Ord. Fratrum Erem. D. Auguſt. Confraternitatem vtriuſque ſexus fidelium Cinctuatorum, & Cinctuatarum S. Auguſt. & S. Monicæ nuncupatam in Eccleſia S. Iacobi Ciuitatis Bononienſis fundatam auctoritate Eugenij IV. vniuit ſimili Confraternitati ſub inuocatione B. Mariæ Virg. de Conſolatione nuncupatæ, in eadem Eccleſia canonicè inſtitutæ. Quam vnionem, & incorporationem Greg. XIII. Romæ apud D. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 10. Iunij an. Incarnationis Dominicæ 1575. Pontificatus ſui anno 4 motu proprio, & ex certa ſcientia confirmauit, & idem Greg. XIII. in quadam Bulla data Romæ apud D. Petrum ſub annulo Piſcatoris die 12. Nouemb. anno Domini 1578. Pontificatus ſui anno 8 præcipit in virtute S. Obedientiæ omnibus ad quos ſpectat, ne dictæ Confraternitati, ſic vt præfertur pro tempore aggregatæ, ad quidquam ſoluendum dictæ Confraternitati S. Iacobi ratione aggregationis huiuſmodi ſoluere teneantur. Hæc ad litteram Rodriguez *tom.*2. *q.*58. *art.*2. 66

Poſtea verò Greg. Pettechenus Cardinalis auctoritate Apoſtolica ſibi conceſſa reſcriptum in forma Breuis edidit. Quo in omnibus Eccleſiis Domorum, & Conuentuum Fratrum Ordinis Eremitarum S. Auguſtini in Prouincia Caſtellæ iam erectis, ſeu de cætero erigendis, ac earum ſingulis vnam Confraternitatem vtriuſque ſexus Chriſti fidelium Corrigiarorum, ſeu Cinctutiatorum D. Auguſtini, eiuſque D. Matris Monicæ in Capella, ſeu Altari à Priori, & Conuentu ſpecialiter ibi eligendo de nouo perpetuò, & ad perpetuam rei memoriam gratis, vbique, & alias ſeruata forma dictarum litterarum Papæ Greg. XIII. erexit, inſtituit, & fundauit, ac erectam, fundatam, & inſtitutam cenſeri, & omnino eſſe voluit, illaſque, & earum ſingulas, ſic vt præfertur erectas, & fundatas Archiconfraternitati B. Mariæ de Conſolatione Corrigiatorum, ſeu Cinctutiatorum S. Auguſtini, & eius Matris S. Monicæ, in Eccleſia Domus, ſeu conuentus Fratrum S. Iacobi dicti Ordinis Bononienſis, vt præfertur, inſtitutæ ſpecialiter, & expreſsè, etiam gratis, & perpetuò aggregauit, vniuit, & incorporauit. Ac ſingularum confraternitatum ſub dicta inuocatione erectarum huiuſmodi vtriuſque ſexus confratribus, & eorum quibuſlibet omnia, & ſingula priuilegia, conceſſiones, & indulta, tam ſpiritualia, quam temporalia, ac etiam peccatorum remiſſiones, & Indulgentias etiam plenarias, & perpetuas, vel quaſcumque alias qualitercumque, & quomodolibet qualificatas, & nuncupatas per quoſcũque Summos Pontifices litteris Apoſtolicis variis temporibus ſingulis Archiconfraternitatis prædictæ confratribus quomodolibet, & ex quauis cauſa cõceſſas, & largitas, perpetuò etiã communicauit, & ad ſingulas ex nunc dicta auctoritate Apoſtolica extendit, & ampliauit, illiſque omnibus, & ſingulis eorũ quælibet gaudere debere, & de illis aliiſq; ſpiritualibus ſuffragiis,

operibus meritoriis dictæ Archiconfraternitati,& illius vtriuſque ſexus confratribus conceſſis,& per eos alioſque totius Ordinis Eremitarum D.Auguſtini Fratres vbilibet pro tempore quomodolibet participes fecit, & participare debere dicta auctoritate Apoſtolica declarauit. Hæc etiam idem Rodrig. *dict.art.2.*

67 Poſtea etiam Greg. XIV. in Bulla quæ incipit *Cum ſicut accepimus*, declarauit poſſe confratres vtriuſque ſexus corrigiatorum D. Auguſtini, vti, frui, & gaudere indulgentiis,& gratiis ſpiritualibus Ordini eiuſdẽ S. Auguſtini conceſſis, omniumque bonorum, quæ fiunt in dicto Ordine participes eſſe, dummodo inter alia tenerentur quotidie recitare tredecim *Pater noſter*, & totidem *Aue Maria*, & vnum *Salue Regina* pro ſalute Romani Pontificis, ac fœlici ſtatu S. Matris Eccleſiæ, vel neſcientes dicere ipſum *Salue Regina*, loco ipſius quinque *Aue Maria*. Ampliorem quoque gratiam quarumdam Indulgentiarum in alia Bulla cõceſſit idem Pontifex eidem Confraternitati, prout refert Rodriguez *vt ſup.art.2.* Omnium tandem gratiarum, & priuilegiorum huius confraternitatis approbatio, & confirmatio habetur ex Greg.XV. in Bulla *Iniuncti nobis*, in Bull.Eremitar.S.Auguſtini Laurentij Empoli *in eodem Greg. num.2.* [Demum circa titulos quibus vocari ſolent confraternitates laicorum, notanda eſt declaratio Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, qua 23.Martij 1540. declarauit pro Fratribus conuentualibus Spoleti, quod quædam confraternitas S.Ioſephi titulo cognominata in Eccleſia Parochiali erecta, relinqueret præfatum titulum, eo quod priùs erecta fuerat alia confraternitas apud prædictos Patres ſub eodem titulo.

68 Quia tamen ſæpius contingere ſolet,vt controuerſiæ oriantur inter Religioſos conuentus ſeu Monaſterij in quo fundata eſt Confraternitas, & Confratres ipſos eiuſdem Confraternitatis, ideo expediens erit aliqua animaduertere. Primò quidem quod *pacta*, & conuentiones inter Conuentus & Confratres obſeruari debent: cum nihil ſit tam naturale,aut humanæ politiæ tam congruum quam pacta inita inter homines,conuentioneſque ſeruare, *c.1.& c.qualiter,extra de pact.l.1.& l.Iuris gentiũ 7 §.Prætor ait, ff.eod.l.ex empto, ff.de act.empt.*Rota *in impreſſ.Venet.an.*1636.*deciſ.*410. *n.*1.Mantica *in conſ.*126.*n.*1. Imò nulla maior ſit iuſtitia quàm pacta ſeruare, vt ait Baldus *in conſ.*434. *n.*1.*vol.*1.Cyriac.*controuerſ.*239.*n.*13.*& controuerſ.*453. *n.*26. Et dictum illud *Pacta ſeruabo*, proceſſit de ore Dei per organum Prætoris,ſecundum Baldum *in rubr. Extra de conſt.in princ.* & Alexandro Magno ſcripſiſſe Ariſtotelem eius præceptorem, ô Alexander obſerua fidem datam,& fœdera confirmata,alias malus exitus tibi manebit, refert Curtius ſen. *in conſ.*68.*ſub n.*2.

69 Limitari tamen id debet,rebus in eodem modo manentibus; etenim ob notabilem rerum mutationem, pacta mutari poſſe certa veritas eſt,quam probat textus *in c.ſuggeſtum, de decim.in c.quanto, de cenſib.in l. forma* 4.*§.Illam,ff.de cenſ.*& *in l.Cum quidam, ff.de vſur.* Bartol.Brixien.*q.*48.*&* 50.Anchar.*conſ.*402.*n.*3.4 *&* 6. Natta *conſ.*548.*n.*21.22. *&* 23.*& n.*26. *& ſeqq.* Socinus.*conſ.*51.*n.*6.*&* 7.*lib.*3. Eſt quoque in iure exploratiſſimum,quod conuentio & promiſſio quælibet intelligitur rebus ſic ſtantibus,*l.quod ſeruum*,vbi latè Iaſ.*n.*6. *ff.de cond.ob cauſ.*Honded.*conſ.*29 *n.*88.*lib.*1. Menoch. *conſ.conſ.*887.*n.*29.*lib.*9.Gratian.*diſcep.*884.*n.*21.*tom.*5.

70 Secundo maximè conſiderandum pro huiuſmodi litibus extinguendis,quod huiuſmodi Confraternitates in Eccleſiis Regularium inſtitutæ ſunt veluti membra ipſius Monaſterij tanquã capitis, & patroni fundatoris illarũ. Quemadmodũ enim qui fundat Capellã, vel Oratorium,vel aſſignat fundum pro illis, eſt,& dicitur patronus,& habet poteſtatem eligendi & præſentandi, Rochus de Curt.*rub.de Iurep.verb.Eccleſiam fundauit, n.*2.3.*&* 18. Triuiſ.*dec.*55.*n.*9.*lib.*2. ſic etiam Monaſterium fundans Confraternitatem eſt & cenſetur patronus illius. Vndè optimè Rota *in Bonon.Capella,* coram Coccino *dec.*472.*n.*6 dicit,quod Confratrum poſſeſſio in Eccleſiis Regulariũ *præſumitur iure familiaritatis, & propterea nullius conſiderationis.*Socin.Sen. *conſ.*60.*n.*7. *lib.*1.Alex.*conſ.*6.*num.*14.*&* 15.*lib.*3. vbi Apoſtillat. *in verb.familiaritatis,*allegat concordantes.Aym. *conſ.*61. *n.*2.Latè Surdus *conſ.*6.*n.*10.*lib.*1.

Tertiò ſimiliter animaduertendũ,quod oblationes factæ ſacello,imagini,vel capellæ Eccleſiæ vbi adeſt cõfraternitas, cedunt Rectori, ſeu Parocho aut ſuperiori regulari illius Eccleſiæ, qui eſt veluti Parochus in ea Eccleſia.Abb.*in c.Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prel.n.*2. Reginald.*in prax.punct.*2.*lib.*19. *lect.*3.*ſub n.*85. Lopez *de contract.lib.*2.*c.*44. Ferrettus *conſ.*143.*n.*3.*lib.*3. Mat. Ant.*var.reſol.lib.*1.*reſol.vlt. caſ.*2.vbi quod propterea non pertinent ad diſciplinatos, in quorum Oratorio fiunt.Bonacina *tom.*2.*ſum.moral.diſp.vlt.q.*5.*punct.vlt. propoſ.*2.& Thomat. alios recenſens *tract.*10. *de diſp. ad pias cauſas,tit.*4.*n.*80.*& c.*36.*eiuſd.tit.n.*212.*&* 215. Alia dico 4. *tom.verb.Oblatio.* 71

CAPVT XVI.

De familiaribus, ſeu Seruitoribus Regularium perſonarum,eorumque priuilegiis.

SVMMARIVM.

1 *Familiares, ſeu ſeruitores Regularium qui dicantur.*
Quid ad illos requiratur. ibid.
2 *Non ſunt perſonæ Regulares.*
An ſint perſonæ Eccleſiaſticæ. ibid.
3 *Varia priuilegia eiſdem à Summis Pontificibus ſunt conceſſa.*
4 *Quid conceſſerit Alexand.IV.Seruitoribus Hoſpitalis S.Ioannis.*
5 *Quid idem Alexander pro ſeruitoribus Fratrum Minorum.*
6 *Quid Vrbanus IV.pro familiaribus Carmelitarum.*
7 *Quid Clem.IV.pro ſeruitoribus Minimorum.*
8 *Quid Martinus V.pro Familiaribus Monachorum S. Benedicti.*
9 *Quæ Sixtus IV.pro Carmelitarum ſeruitoribus.*
10 *Quid Iulius II.pro Minimorum Famulis.*
11 *Quid Leo X.pro eiſdem.*
12 *Specialiter pro tempore interdicti ab Alexand. IV. Clem.IV.Sixt.IV.*
Innocentij VI.conceſſio pro Familiaribus Carthuſienſium. ibid.
*Vrb.V.pro eiſdem.*ibid.
Conceſſio pro Familiaribus Fratrum Prædicatorũ. ibid.
13 *Qualiter ea moderata ſit à Leon.X. in Conc. Later.*
14 *A Conc.Trid.ſeſſ.24.c.11.*
Quomodo ea intelligenda. ibid.
15 *Quæ ex dictis priuilegiis modò ſubſiſtant.*
Poſſunt Familiares dictas conditiones habentes à Regularibus recipere Sacramenta. ibid.
16 *Vt recipiant Sacramentum pœnitentiæ neceſſaria eſt in confeſſario approbatio Ordinarij.*
An oppoſitum ſit probabile. ibid.
17 *An confeſſarij poſſint eos abſoluere à caſibus Ordinario reſeruatis.*
18 *Quid de Sacramento Matrimonij.*
19 *Quid de Sacra Eucharistia tempore Paſchatis.*
20 *Quid de Sacramento extremæ vnctionis.*
21 *An pro adminiſtratione Sacramentorum Euchariſtiæ, & extremæ vnctionis Familiaribus requiratur Epiſcopi approbatio.*

An

22 *An ſepultura poſſit illis concedi.*
23 *An poſſint excommunicari, aut interdici ab Epiſcopo, quando, & quomodo.*
24 *Quibus priuilegiis frui poſſint, præſertim in mortis articulo.*
25 *Quid de Indulgentiis dicendum.*
26 *An poſſint in illegitimitate diſpenſari.*
27 *Quid poſſint facere tempore interdicti.*
28 *An ea veniant intelligenda etiam de Seruitricibus Monialium.*
29 *Impediantúrne iſta per Bullam Cruciatæ in locis vbi publicatur.*
30 *Secluſo omni priuilegio an poſſint Miſſis inſeruire tempore interdicti.*
31 *Qui aſſumpti ſunt in fraudem legis, vt potiantur dictis priuilegiis, non potiuntur illis.*
32 *Nec etiam qui ſeruiunt particularibus Religioſis non deſignatis à Prælatis.*
33 *An gaudeant familiares Regularium facultate habendi conſeruatores.*
34 *Non poſſunt familiares Fratrum vti ſuis priuilegiis contra ipſos Fratres.*
Secus eſſet ſi talia priuilegia eſſent illis æquè principaliter conceſſa. ibid.
35 *Quid ſi Fratres perdiderint talia priuilegia.*

1 FAMILIARES, ſeu Seruitores Regularium in præſenti appellantur illi qui ipſis inſeruiunt, & cum illis cohabitant, ita vt ſint ipſorum quaſi commenſales. Ita enim colligitur *ex cap. vltim. de verbor. ſignificat. in* 6. Rota Romana diuerſ. *part.* 2. *deciſ.* 303. *num.* 2. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 4. *num.* 14. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.* 5. *num.* 2. Non tamen videtur ſimpliciter neceſſarium, vt aliquis familiaris cenſeatur, quod propter ſtipendium, vel mercedem inſeruiat. Nam ſi aliquis gratis ſeruire velit Monaſterio, familiaris vtique erit. Felinus *cap. in litteris*, Suarez *vt ſuprà*. Requiri tamen videtur ad familiaris rationem in præſenti, quod continuò, vel quaſi continuò in Regularium domibus cohabitet. Quia alias non vocabitur de familia, ac per conſequens nec familiaris. Prout in ſimili de familiari Epiſcopi loquuntur Bonacina *de Sacrament. diſp.* 8. *quæſt. vnica, punct.* 4. *num.* 18. Barboſa *vt ſup. num.* 6. Sed ægrotus, & qui pro aliquo tempore ad propria negotia, vel Monaſterij pertractanda abſens eſt, familiaris nomen non perdit. Gloſſa *in cap. vltim. de verb. ſignific. in* 6. & Suarez *vt ſuprà*.

2 Conſtat huiuſmodi familiares Regularium perſonas Regulares non eſſe, cum vota ſolemnia, vt ſupponimus, non emittant. An autem Eccleſiaſticæ perſonæ dicendæ ſint, dubium eſſe poteſt, cum pertineant ad perſonas Eccleſiaſticas, & ſint quaſi bona ipſarum. Nihilominus eſto quod ſecundum quid Eccleſiaſtici iuris dici poſſint, propter rationem allatam, abſolutè tamen, & ſimpliciter dicendi ſunt ſæculares, ſeu laïci, quemadmodum etiam familiares Epiſcoporum, quia aliàs clerici non ſunt, vt ſupponitur in declaratione S. Congregat. Epiſcop. & Reg. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. familia*, in qua dicitur, familiares Epiſcopi etiam laïcos fori priuilegio gaudere, quo ſupponitur Epiſcoporum familiares, ſi aliàs clerici non fuerint, pro laicis perſonis haberi.

3 Nihilominus varia, ac plurima eiſdem ſeruitoribus, ſeu familiaribus Regularium, ſeu potius ipſis Regularibus in ordine ad prædictos Summi Pontifices conceſſere priuilegia, quæ placuit primum referre, vt poſtmodum quænam ex illis, aut quomodo reuocata ſint, dici poſſit. Alexand. ergo IV. Generali, Prouincialibus, Prioribus, & Fratribus Carmelitis conceſſit facultatem eis miniſtrandi Eccleſiaſtica Sacramenta, ac tradendi eos Eccleſiaſticæ ſepulturæ ſine alieni iuris præiudicio. Habetur Bulla in Mari magno Ordinis, *n.* 18. & illius meminit Caſarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares ſeu famuli Fratrum, n.* 2. Rodriguez *tom.* 2. *quæſtionum Regularium, q.* 67. *art.* 1.

Idem Alexand. IV. confirmauit litteras Honorij, 4
& Innocentij Prædeceſſorum, quibus auctoritate Apoſtolica interdixerunt, vt nemini liceret ſine ſpeciali mandato Romani Pontificis ſeruientes Fratribus Hoſpitalis S. Ioannis, ſiue Clericos, ſiue laicos, donec in ſeruitio domus fuerint, excommunicationi, vel interdicto ſubiicere, & ſi qua ſententia in præfatos aliter lata fuerit, eam irritam eſſe, & inanem cenſuit. Caſarubius in *Compend. priuil. Mendic. verb. familiares, n.* 10.

Idem etiam Alexander conceſſit, quod ſi quando in 5
perſonas, vel terras, vbi reſiderint Fratres Minores, excommunicationis, ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, pueri Fratrum ſeruitiis deputati, negotiorumque ſuorum geſtores, ſeu Procuratores, & operarij qui in locis Fratrum huiuſmodi operibus eorum perſonaliter conſtituti extiterint, prædictis ſententiis excommunicationis, vel interdicti obnoxij nullatenus habeantur, ibique poſſint audire diuina iuxta formam quæ à Sede Apoſtolica eſt conceſſa, eo caſu, ſcilicet tempore interdicti, niſi prædictæ perſonæ cauſam dederint, vel excommunicari, ſeu interdici eas contingat. Caſarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. interdictum* 3. *n.* 1.

Similiter Vrb. IV. conceſſit Preſbyteris Ordinis noſtri, vt familiarium noſtrorum audire poſſent Confeſſiones de ſuorum licentia Prælatorum, & eis pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem iniungere, niſi fortè talia commiſiſſent propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet meritò conſulenda. Habetur Bulla in eodem Mari magno Ordinis, *n.* 19. Illius etiam meminit idem Caſarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. abſolutio quoad ſæculares* 1. *n.* 9.

Item Clemens IV. conceſſit Fratribus Minoribus, 6
vt his qui in eorum morantur obſequiis, cuncta liberè miniſtrare poſſent Sacramenta, & ipſos cum deceſſerint in ſuis cœmeteriis ſepelire. Item quod ſi quando in terras, in quibus reſident Fratres Minores, vel in eorum perſonas excommunicationis, ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, pueri ſeruitiis Fratrum deputati, negotiorum quoque geſtores, & operarij, qui in locis Fratrum pro eorum operibus perſonaliter continuò extiterint, huiuſmodi ſententiis obnoxij minimè habeantur, ibique poſſint audire diuina, iuxta formam quæ ipſis locis in eo caſu à Sede Apoſtolica eſt conceſſa, niſi iidem cauſam dederint, vel contingeret eoſdem excommunicari ſpecialiter, ſeu interdici. Caſarubius *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares, ſeu famuli Fratrum, num.* 3. & 4. adiungens etiam *n.* 5. Greg. XI. feciſſe ſimilem conceſſionem familiaribus ordinis Prædicatorum, etſi nō explicet an extendatur ad vtramque conceſſionē Clem. IV. Sorb. *in Additionibus ad Compend. verb. familiares.*

Item Martinus V. conceſſit Monachis S. Benedicti obſeruantiæ Hiſpan. vt confeſſiones quorumcunque familiarium ſuorum, tam laicorum, quam Regularium, & ſæcularium intra, & extra ſepta ſuorum Monaſteriorum commorantium audire, necnon dictis familiaribus, tam intra, quam extra ſepta præfata commorantibus, Eccleſiaſtica Sacramenta, quoties fuerit opportunum, miniſtrare valerent. Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. familiares*, *n.* 10.

Maximè tamen Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ 7
eſt Mare magnum Carmelitarū, ipſis ſuis ſeruitoribus, & familiaribus hæc conceſſit. His verò qui veſtris immorantur obſequiis cuncta liberè miniſtrare poſſitis Eccleſiaſtica Sacramenta, & ipſos cū decedētes in veſtris cœmeteriis ſepelire. Si quando autē in terras in quibus reſidetis, vel in earum perſonas excommunicationis, ſeu

ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, pueri veſtris ſeruitiis deputati, negotiorum veſtrorum Procuratores, & operarii qui in veſtris locis eorum operibus perſonaliter continuo inſtiterint huiuſmodi ſententiæ obnoxij minimè habeantur, ibique poſſint quemadmodum Fratres diuina audire, iuxta formam quæ locis ipſis, & eorum vtriuſque ſexus perſonis in eo caſu à Sede Apoſtolica eſt conceſſa, niſi eidem interdicto cauſam dederint, vel excommunicari ſpecialiter, vel interdici contingat eoſdem. Hæc ibi.

10 Poſtea Iulius II. bulla *Dudum*, conceſſit, quod famuli domorum Ordinis Minimorum, & cæteri eiuſdem ordinis habitum portantes, & in articulo mortis in dictis domibus ſepulturam eligentes omnibus, & ſingulis priuilegiis Ordini illi conceſſis gaudere poſſent. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo familiares, num.* 8. Perinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in Iulio II. conſtit.* 1.

11 Eiſdem quoque Minimis Leo X. in Bulla *His quæ*, anno 1513. edita, apud Perinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. inter Conſtitutiones Leonis X. num.* 4. hanc amplam conceſſionem fecit. [Vt Fratres Ordinis Minimor. huiuſmodi dictarum domorum famulorum pro tempore in habitu ſæculari eis deſeruientium quoties opus fuerit, etiam Paſchatis tempore, & in mortis articulo in eorum domibus, & Eccleſiis huiuſmodi confeſſiones audire, ipſiſque, & eorum cuilibet Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis Sacramenta miniſtrare; ac illis, & cuilibet eorum inhumationis, & ſepulturæ beneficia, cuiuſvis licentia ſuper hoc minimè requiſita impendere licitè valeant. Ita quod ſingulæ perſonæ huiuſmodi, & prout dicti fratres, priuilegiis, & indultis huiuſmodi in eorum mortis articulo frui, & gaudere valeant, ac ſi eis expreſsè conceſſa fuiſſent, eiſdem auctoritate, & tenore præſentium extendimus, & ampliamus.]

12 Specialiter pro tempore interdicti non pauca Summi Pontifices iis Regularium familiaribus priuilegia conceſſerunt. Etenim præter Alexandrum IV. *num.* 5. relatum, Clem. IV. *num.* 7. & Sixtum IV. *num.* 9. Eugenius IV. conceſſit Monachis S. Benedicti Congregat. Hiſpaniæ, quod tempore interdicti generalis, vel ſpecialis à iure vel ab homine quomodocumque lati, liberè, & licitè in ſuis Monaſteriis, ſiue Eccleſiis, aut Capellis eorumdem poſſent recipere ad audiendam Miſſam, & alia diuina officia omnes, & ſingulos familiares, Officiales, & Seruitores quorumlibet Monaſteriorum huiuſmodi, ac eis Euchariſtiam & alia Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare, eorumque corpora tumulare, ſeu tumulari facere, dum tamen nullus iſtorum dederit cauſam interdicto, ſecreto tamen modo, ianuis clauſis, & campanis non pulſatis. Item Innoc. VI. conceſſit Carthuſienſibus, vt tempore generalis interdicti liceret eis recipere ad diuina familiares ſuos, & alios ſæculares infra ſepta Prioratuum, & domorum ſuarum habitantes. Similiter Vrbanus V. conceſſit præfatis Carthuſienſibus, vt perſonas dicti Ordinis cum ſeruitoribus ſuis aliunde venientibus, & mercenarios in grangiis, & cellariis ſuis reſidentes poſſent tempore interdicti recipere ad diuina, dummodo huiuſmodi interdicti cauſam non dederint, nec id eis contingat ſpecialiter dici. Caſarub. *in Compend. priuil. Mendicant. verbo interdictum* 3. *num.* 11. 12. *&* 13. Similiter Alexand. IV. vel VI. in Bulla *Vt in veſtris*, apud Peirinis *tom. priuil. Minim. inter Conſtit. Alexandri VI. num.* 4. Fratribus Ordinis Prædicatorum conceſſit, quod ſi quando in perſonas, vel terras vbi reſiderent, excommunicationis, vel interdicti ſententiam contingeret promulgari, pueri illorum ſeruitiis deputati, & operarij qui in locis ipſorum eorum operibus perſonaliter conſtituti inſtitiſſent, huiuſmodi ſententiis obnoxij non haberentur, ibique poſſent audire diuina iuxta formam quæ in locis ipſis eo caſu à Sede Apoſtolica eſſet conceſſa, niſi eidem cauſam dediſſent, vel excommunicati ſpecialiter, ſeu interdicti eſſent.

13 Moderata poſtea ſunt huiuſmodi prædicta priuilegia pro Regularium familiaribus ipſis conceſſa. Primò enim Leo V. in Concilio Lateranenſi anno 1516. Bulla *Dum intra mentis*, apud Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. inter Conſtit. Leonis X. num.* 26. declarauit Regulares non poſſe miniſtrare Sacramenta eorum obſequio inſiſtentibus, niſi illorum durante obſequio, & quod operarij eorum ſeruitiis inſiſtentes ſententiis excommunicationis promulgatis illaqueati eſſent, & eſſe cenſerentur, ſi illis cauſam dediſſent, aut dantibus conſilium, auxilium vel fauorem præſtitiſſent.

14 Maximè tamen moderata ſunt à Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 11. his verbis. [Quoniam priuilegia & exemptiones quæ variis titulis pleriſque conceduntur hodie, perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere cognoſcuntur, decernit Sancta Synodus, vt ſi quando iuſtis, grauibus, & ferè neceſſariis ſuadentibus cauſis aliquos honorariis titulis Protonotaritatus, Acolytatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut aliis huiuſmodi in Romana Curia, vel extra inſignibus decorandos eſſe placuerit; necnon alios cuicumque Monaſterio oblatos, vel quomodocumque addictos, aut ſub nomine ſeruientium militiis, aut Monaſteriis, Hoſpitalibus, Collegiis, aut quocumque alio titulo aſſumi; nihil ex iis priuilegiis detractum eſſe Ordinariis intelligatur, quo minus ij, quibus ea iam conceſſa ſunt, vel in poſterum concedi contigerit ipſis Ordinariis tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis plenè in omnibus, & quoad capellanos Regios iuxta Conſtit. Innoc. III. quæ incipit, Cum capella, ſubiecti exiſtant, exceptis tamen iis qui prædictis locis, aut militiis actu ſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt, ſiue iis qui legitimè, & ſecundum Regulam earumdem militiarum profeſſionem fecerint, de qua Ordinario conſtare debeat; non obſtantibus, &c.] Circa quæ Concilij verba notandum primò, tres illas conditiones requiſitas à Concilio, ſcilicet actu ſeruire Religioſis, & intra eorum ſepta, ac domos reſidere, ac ſub eorum obedientia viuere, requiri coniunctim, ſeu copulatiuè, vtitur enim Concilium particulis *&*, & *que*, quæ coniunctionem ſignificant. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit. I. Iulij II.* §. 15. Secundò verba illa, *ſubque eorum obedientia, &c.* non intelligi de obedientia religioſa, ſed de obedientia ſeruili, qualem habent ſerui reſpectu Dominorum ſuorum. Alias prædicti familiares non ſæculares, ſed fratres eſſent: conſtat autem ex ſequentibus verbis Concilium diſtinguere illos ab eis qui veram profeſſionem fecerint. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 11. Tertiò, probabile eſſe Concilium non loqui de quibuſcumque priuilegiis, ſed de illis tantum, quæ *perturbationem in Epiſcoporum iuriſdictione excitare, & exemptis occaſionem laxioris vitæ præbere cognoſcuntur*, vt idem Concilium in principio illius capitis dicit. Quare illa priuilegia familiarium Regularium quæ nihil horum parturire poſſint, qualia erunt indulgentiæ, & ſimiles remiſſiones peccatorum, non videntur modificata à Concilio, ſed derelicta in ſua vi iuxta tenorem ipſorum. Rodriguez *tomo primo quæſtionum Regularium, quæſt.* 55. *artic.* 21.

15 Ex his ergo colligi poteſt quibus priuilegiis gaudeant, aut gaudere poſſint huiuſmodi familiares, ſeu ſeruitores Regularium habentium dicta priuilegia, vel communicationem cum illis in priuilegiis. Primò enim familiares, ſeu ſeruitores prædicti, qui iuxta moderationem Leonis X. *num.* 13. allatam actualiter

prædictis

prædictis Regularibus inſeruiunt, & qui iuxta moderationem etiam Concilij Tridentini *num.* 14. adductam actu illis ſeruiunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt, poſſunt à prædictis Regularibus Sacramenta recipere. Sic enim conceſſerunt Alexand. IV. Carmelitis, vt viſum eſt *num.* 3. Clemens IV. Minoribus, vt ſupra *num.* 7. eſt dictum, Sixtus IV. Carmelitis, vt ex *num.* 9. conſtat, Martinus V. Benedictinis *num.* 8. & Leo X. Minimis *num.* 11. Eſt etiam id conforme iuri communi in Clementina *Religioſi, de priuilegiis & exceſſibus priuilegiator. cap.* 1. vbi cum interdictum fuiſſet Religioſis Sacramenta fidelibus miniſtrare ſine licentia Parochi, ſubditur §. *fin. Sanè Religioſis illis quibus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſum, vt familiaribus ſuis domeſticis aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus Sacramenta poſſint Eccleſiaſtica miniſtrare, nullum ex præmiſſis volumus quoad hoc praiudicium generari.* Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. Regular. quæſt.* 67. *art.* 1. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit. Iulij II.* §. 25. *n.* 1. Portellus *in Dub. Regul. verb. famuli, n.* 1.

16 Vt autem Sacramentum pœnitentiæ familiaribus prædictis dictorum Regularium miniſtretur, neceſſaria eſt in confeſſario approbatio ab ordinario. Conſtat enim ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *capite* 15. *nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſecularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, &c.* idoneus iudicetur. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 67. *artic.* 1. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *n.* 18. Nihilominus non caret probabilitate aſſerere prædictos Regulares approbatos à Prælatis Ordinis ſolum, abſque eo quod approbationem ab Ordinariis habuerint, poſſe audire confeſſiones prædictorum ſuorum familiarium. Nam cum non ſolum ex priuilegiis, ſed etiam ex iure communi *Clement. Religio*, §. *ſanè, vt num.* 15. dictum eſt, id poſſint facere, videtur non derogatum à Concil. Trident. quod vt quidam volunt nihil innouauit quoad hoc, ſed ius antiquum explicauit. Craz *lib.* 2. *de ſtatu Relig. cap.* 6. *d. b.* 1. *concl.* 1. Peirinis *tom.* 1. *priuileg. Minim. in conſtit.* 1. *Iulij II.* §. 15. *n.* 12. Hoc autem præcipuè eſt verum loquendo de familiaribus, qui ſunt verè de familia Regularium, & commenſales. Ita enim deciſum dicitur à Congregatione. Bullarium Rodriguez *tom.* 2. *in Gregor. XIII. in fine.* Peirinis *vt ſupra*, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.* 25. *num.* 65. *& in Collect. Bullarij verb. Confeſſarios priuò*, vbi hanc declarationem Sacræ Congregationis affert. *Confeſſarij Regulares in Monaſteriis, & Collegiis Regularium, vbi regularia inſtituta ſeruantur, poſſunt abſque licentia Epiſcopi audire confeſſiones eorum ſecularium, qui ſunt verè de familia, & communes commenſales, non tamen illorum, qui tantum deſeruiunt in Monaſteriis.* Vide Armendariz locis ab eodem Barboſa relatis.

17 Volunt aliqui dictos Confeſſarios abſoluere poſſe prædictos familiares à caſibus locorum Ordinariis reſeruatis. Peirinis *tom.* 1. *priuil. Minim. in Conſtit.* 1. *Iulij II.* §. 15. *num.* 14. Sed in primis non video circa hoc ſpeciale priuilegium à Summis Pontificibus antiquioribus conceſſum. Etſi enim Vrbanus IV. *num.* 6. adductus facultatem dederit Carmelitis noſtris abſoluendi familiares ſuos, niſi fortè talia commiſiſſent propter quæ Sedes Apoſtolica eſſet conſulenda. Hæc tamen conceſſio reuocata videtur per decreta S. Congreg. de quibus *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 15. dictum eſt. Deinde eſto quod Clem. VIII. id conceſſerit Carthuſienſibus, vt habet Peregrinus 1. *part. ſui Compend. tit. abſolutio quoad ſeculares*, §. 3. nihilominus decreto S. Congregat. Regularium ſub SS. Domino noſtro Vrbano, de quo *tom.* 1. *cap.* 19. *num.* 17. dixi, talis conceſſio videtur reuocata.

Quamuis autem generaliter ex vi dictorum priuilegiorum concedatur prædictis regularibus facultas adminiſtrandi Sacramenta ſuis familiaribus cum conditionibus tamen aſſignatis, nihilominus quoad Sacramentum matrimonij vacat hæc conceſſio. Ratio eſt tum quia Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *c.* 1. ad hoc Sacramentum requirit præſentiam Parochi, tum quia Sacramentum propriè non miniſtratur à Sacerdotibus, ſed ipſi contrahentes ſunt miniſtri ipſius: tum quia, vt puto, cum hac limitatione intellecta ſemper ſunt prædicta priuilegia Er ita vbi Regulares Parochi officium non exercent, nec ſuorum familiarium Matrimoniis aſſiſtere poterunt. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *n.* 19. 20. *&* 21. 18

Cum autem in priuilegio illo Leonis X. pro Minimis, de quo *num.* 11. dicatur eos poſſe ſuis familiaribus etiam Paſchatis tempore Euchariſtiam, & alia Sacramenta miniſtrare, dicendum videtur tam prædictos Minimos, quam quoſcumque alios Regulares cum ipſis communicationem priuilegiorum habentes id poſſe facere. Cum nullam videam huius priuilegij reuocationem, & conforme ſit iuri communi *in Clement. Religioſi*, §. *ſanè.* 19

Similiter, quoad extremæ vnctionis Sacramentum illud poſſunt miniſtrare prædicti Regulares ad id priuilegium habentes, iuxta dicta ſuperius, vel qui cum ipſis communicant in priuilegiis præfatis, ſuis familiaribus præfatas conditiones habentibus. Ex prædictis priuilegiis Alex. IV. pro Carmelitis, Clem. IV. pro Minoribus, Martini V. pro Benedictinis, & Leonis X. pro Minimis. Rodriguez *tom.* 2. *quæſt.* 67. *art.* 1. Vnde priuilegium quoddam Nicolai Franci Nuncij Apoſtolici cum poteſtate Legati à latere conceſſum Benedictinis Hiſpaniæ ad miniſtrandum Sacramentum Extremæ vnctionis illis qui intra ſepta Monaſteriorum infirmati fuerint, non tam videtur intelligi de familiaribus habentibus prædictas conditiones à Leone X. & Concil. Trid. aſſignatas, quia pro iſtis iure communi eſt id conceſſum, quàm de aliis ſecularibus, quos intra dicta Monaſteria infirmari contigerit. Rodriguez *vt ſupra, & tom.* 3. *q.* 79. *art.* 1. Dubitari tamen poteſt an inter viuæ vocis oracula recenſendum, & per conſequens his temporibus inutile. 20

Pro adminiſtratione autem prædictorum Sacramentorum Euchariſtiæ, & Extremæ vnctionis familiaribus nulla requiritur approbatio ab Epiſcopo, cum iure communi pro illis non requiratur, ſed ſolum poteſtas Ordinis, quæ eſt in omnibus Sacerdotibus, & iuriſdictionis quam Summi Pontifices concedunt dictis priuilegiis. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *c.* 4. *num.* 17. 21

Pariter etiam quoad ſepulturam poterunt Regulares habentes præfata priuilegia, vel cum ipſis communicantes in priuilegiis ipſam concedere prædictis familiaribus, qui præfatas conditiones habuerint. Ita enim habetur ex conceſſionibus Alexand. IV. & Sixti IV. pro Carmel. Clem. IV. pro Minoribus, & Leonis X. pro Minimis. Rodriguez *tom.* 2. *quæſtionum Regularium, quæſtione* 67. *art.* 2. Portellus *in Dub. Regul. verb. ſepultura, n.* 2. 22

Non poſſunt prædicti familiares, ſeu ſeruitores eorum durante obſequio iuxta limitationem Leonis X. adductam, & actu inſeruientes, & intra Regularium ſepta, ſeu domos reſidentes, ac ſub eorum obedientia viuentes, iuxta limitationem Concil. Trident. adductam, ab Epiſcopis excommunicari, aut interdici, niſi cauſam dederint excommunicationi, aut dantibus conſilium, auxilium, vel fauorem præſtiterint, iuxta limitationem Leonis X. etiam adductam, aut niſi ſpecialiter excommunicati, aut interdici contingeret. Ita enim habetur ex conceſſionibus adductis Alexand. IV. pro Fratribus Hoſpitalis S. Ioannis 23

Hieroſolymitani, Minoribus,& Dominicanis, Clem. IV. pto Minoribus, Sixri IV. pro Carmelitis, eiſque gaudere poſſunt ram illi, quam qui cum ipſis communicanr in priuilegiis. Rodrig. *tom. 2.quaſt. Regul.q.67. art.3.*Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in Conſt.1.Iulij II.§. 15.n.13.*Portellus *in Dub.Regul.verb.famuli, num.4.*

Inſuper prædicti familiares Minimorum,& aliorum Regularium habentium communicationem in priuilegiis cum ipſis, præfatas conditiones habentes frui poſſunt in eorum mortis articulo priuilegiis, & indultis Fratribus conceſſis.Ita enim conceſſit Iulius II. in Bulla *Dudum*, *num.*10.relata: eſtque magnum priuilegium, etſi illud non extendendum credo, niſi ſolum ad ea quæ pertinent ad animarum ipſorum ſalutem: extenditur tamen id priuilegium ad cæteros ſeculares habitum Ordinis portantes, & in articulo mortis in domibus Fratrum ſepulturam eligentes,propter conceſſionem eiuſdem Iulij II. in dicta Bulla. Rodriguez *tom.2.quaſt. Regul.quaſt.67.artic.2.* Peirinis *tom.1.priuil.Minim.in præd.Bulla Iulij II.§.15.num.18.*

24 Pro indulgentiis tamen eiſdem familiaribus conceſſis conſule Rodriguez *tom.2.quæſtionum Regularium, quaſtione 67.artic.3.*Cauendum ramen eſt an illæ conceſſiones quas ibi refert,viuæ vocis oracula ſint, quia ſi talia fuerint, nullius momenti erunt hoc tempore, quo à SS. D. N. Vrbano VIII. reuocata ſunt, iuxta dicta *tom.1.cap.3.num.21.*

25 Volunt quidam poſſe Regulares quoſdam diſpenſare cum prædictis familiaribus (quod intellige de habentibus conditiones aſſignatas ſuperiùs) in illegitimitate, ſeu natalium defectu proueniente etiam ex inceſtuoſo, vel alio quouis damnato, ſacrilego, atque illicito coitu, ad hoc quod poſſent qualecumque beneficium regulare cum cura, & ſine cura quorumcumque Monaſteriorum, vel Prioratuum obtinere, dummodo beneficium perpetuum non ſit. Ex priuilegio Pauli III. Hieronymianis conceſſo. Rodriguez *tom.1. quaſt. Regul.q.13. articulo* 23.Portellus *in Dub. Regular.verb.illegitimus,num.*13.Sed tamen cauendum eſt an hoc priuilegium ſit ſolum viuæ vocis oraculo conceſſum, quod mihi conſtare non potuit. Si enim tale fuerit, nullius eſt momenti his temporibus propter dicta,ſicut etiam nullius eſt momenti aliud Sixti IV. Priuilegium, quod refert idem Rodriguez *tom.1. quæſtione 67. art.6.* quo conceditur Fratribus Minoribus facultas abſoluendi familiares à quibuſcumque peccatis, cenſuris, &c. ac diſpenſandi in irregularitatibus, quia hæc conceſſio eſt viuæ vocis oraculo facta, vt habet Caſarubius *in Compend. priuil. Mendicant. verb. Abſolutio extraordinaria quoad fratres*, propterea enim notat illam littera O, quæ apud ipſum denotat viuæ vocis oraculum. Placet tamen quod ipſe Rodriguez ſubiungit dicto *tom.1.quæſt.13. art.24.* ſcilicet quod prædicta diſpenſatio (caſu quo fieri poſſet ex vi talis priuilegij) dari poſſet extra Capitulum,cum talis conceſſio nihil tale dicat de capitulo, & limitatio Greg. XIV. circa legitimationem, ſeu diſpenſationem illegitimorum in Capitulo faciendam, ſolum loquatur de Fratribus, non de familiaribus. Vide alia apud eundem *ibid.*

Maximè tamen præfati familiares Regularium conditiones ſæpius aſſignatas habentes poſſunt tempore interdicti generalis in Eccleſiis Regularium, quorum ſunt familiares, audire Miſſam, & alia diuina Officia iuxta formam, quia ipſi Regulares id facere poſſunt, niſi interdicto cauſam dederint, aut ipſi eſſent ſpecialiter excommunicati, aut interdicti. Id enim conſtat ex priuilegiis ſuperius adductis, videlicet Alex. IV. pro Dominicanis,Clem.IV. pro Minoribus,Sixti IV. pro Carmelitis, Innocentij VI. & Vrbani V. pro Carthuſienſibus, ac Eugenij IV. pro Benedictinis Hiſpaniæ. Qualiter autem eo tempore, aut quo modo liceat Regularibus diuina Officia celebrare, dictum eſt *tom.1. cap.21.num.19.& 20.*Eo etiam tempore poſſunt dictis familiaribus adminiſtrari Sacramenta, & ſi mori contigerit, concedi ſepultura. Ita enim habetur in prædicta conceſſione Eugenij IV. & in alia Clem. IV. pro Minoribus. His autem priuilegiis gaudere poſſunt tam nominati Regulares, quàm alij, qui cum ipſis habent communicationem priuilegiorum. Caſarub. *in Compend. priuil. mendicant. verb. interdictum 3.* Rodriguez *tom.2.quaſt. Regul. quæſt.114.art.1.* Corduba *in Annotationibus ad Compendium, verb. interdictum 3.*Sorbus *ibid.§.5.Tertiarij.*

26 Ea porro quæ dicta ſunt de familiaribus Religioſorum tempore interdicti, intelligenda etiam videntur reſpectiuè de ſeruitricibus Monialium dictorum Ordinum eiſdem conditionibus ſuppoſitis. Ratio eſt,quia Moniales regulariter gaudent priuilegiis Religioſorum ſui Ordinis reſpectiuè, ac per conſequens etiam ipſarum ſeruitrices. Sorbus *in Addit. ad compend. priuileg. mendicant.verb.interdict.3.§.5. Tertiarij, & §.& notandum.*Pro quo etiam extant aliqua priuilegia,præſertim Leonis X. apud Caſarubium *in Compend.priuileg.Mendicant. verb. interdictum 1. num.25. & interdictum 2. num.11.*

27 Similiter ea quæ dicta ſunt de priuilegiis horum familiarium tempore interdicti, intelligi debere pro illis locis in quibus non publicatur Bulla Cruciatæ, in locis enim vbi publicatur, cum per illam ſuſpendantur priuilegia Mendicantium quoad ſæculares, non poſſunt illis vti, volunt aliqui, ſpecialiter Sorbus *in Additionibus ad Compend. priuil.Mendicant.verb.interdictum 3. §.2. concluſio.* Rodriguez *in explicat. Bullæ Cruciatæ §.39.* Sed tu vide dicta *cap.1.n.59.*

28 Secluſo autem omni priuilegio, & ſtando in iure communi, cum Religioſi iuxta dicta *tom.1. cap.21. n.19.& 20.* poſſint tempore interdicti modo ibi aſſignato Miſſas celebrare, poſſunt pro inſeruiendis Miſſis vti eiſdem famulis, vel pueris ſæcularibus, qui neceſſarij ad id fuerint, iuxta doctrinam Nauarr. *in Manual. c.27. n.181.* Sorbi *in Compend. priuileg. Mendic. verb.interdict.3.§.Tertia concluſio.*

29 Generaliter etiam aduertendum, illos ſeruitores, vel familiares Regularium, qui etſi actu inſeruiunt, & cum aliis aſſignatis conditionibus, aſſumpti tamen ſunt in fraudem legis, vt potiantur dictis priuilegiis, non potiri illis, quia fraus nulli prodeſſe debet. Nauarr. *in Man.cap.27. num.180.* Rodriguez *tom.2. quæſtionum Regularium, quæſt.67.artic.1.*

30 Neque etiam videtur poſſe frui dictis priuilegiis familiares, ſeu famulos dictorum Regularium,qui ſeruiunt particularibus Religioſis ex eorum libito aſſumptos, & non à Prælatis deſignatos, ſed tantum illos qui vel inſeruiunt toti communitati, vel Conuentui, vel etiam particularibus Religioſis, deſignati tamen à Prælatis, vel Superioribus. Hos enim ſolùm approbat Religio, & ita ſolùm pro illis intelligenda ſunt Summorum Pontif. priuilegia, Rodriguez *tom.2.qq. Regul.q.67.art.1.*

31 Gaudere etiam videntur aliqui familiares quorumdam Regularium, & aliorum qui cum illis communicationem habent priuilegiorum, facultate habendi Conſeruatores, qui eos defendant in manifeſtis iniuriis, ſeu violentiis, iuxta limitationes factas tum à Summis Pontificibus Clem.VIII. & Greg.XV. tum à Sac. Congregatione, propter priuilegia Pij V. pro Dominicanis, & quia illud dubiæ auctoritatis eſt, ſaltem propter priuilegium Greg.XIII. pro Ieſuitis. Rodriguez *tom.1.qq.Regul. q.65. art.17.*Portellus *in Dub. Regul. verbo Conſeruatores, num.*10. Vide dicta in cap. 10.num.65. & cautè procede, vt ibi dixi.

32 Circa hæc tamen & alia ſimilia priuilegia notandum, non poſſe familiares fratrum vti ſuis priuilegiis

contra

contra ipſos Fratres. Quia quod in fauorem ipſorum Fratrum principaliter conceſſum eſt (quod ſcilicet ipſorum familiares vtantur ipſorum priuilegiis) non debet contra ipſos, ſeu in eorum diſpendium retorqueri, iuxta Regulam Iuris. Corduba *in Additionib. ad Comp. priuileg. Mendicant. verb. Communicatio priuilegior. §. eandem quoad hanc.* Confetrius *in Summa priuil. Maris magni, cap. 5.* Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 55. art. 21.* Secus dicendum eſſet ſi huiuſmodi priuilegia æquè primo, principaliter, & independenter à Regularibus eſſent conceſſa familiaribus prædictis. Tunc enim æqualiter, & ex æquo eſſent participabilia tam à familiaribus, quam à Fratribus, & ita vti poſſent illis etiam contra prædictos Fratres. Corduba,
33 & Rodriguez *ibidem.*

Similiter ſi fratres perdiderint talia priuilegia per non vſum, reuocationem, aut alio modo, etiam familiares illa perdent. Quia ea communicantur familiaribus dependenter à fratribus, & acceſſorium ſequitur principale. Cord. *in Additionibus ad Comp. priuileg. Mendic. verb. communicatio priuil. § Tandem quoad hanc,* Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. q. 55. art. 21.*

Capvt XVII.

De Regularium Procuratoribus, ſeu negotiorum ipſorum geſtoribus, ipſorumque priuilegiis.

Svmmarivm.

1 *Etiam pro Procuratoribus Regularium Summi Pontifices priuilegia conceſſerunt.*
Qui ſint tales Procuratores. ibid.
2 *Quæ priuilegia conceſſerit Clemens IV. Procuratoribus Fratrum Minorum.*
Quid Innocentius VI. Auguſtinenſibus pro ſuis Procuratoribus. ibid.
Quid Sixtus IV. pro Procuratoribus Carmelitarum. ibid.
3 *Quid idem Sixtus IV. pro Procuratoribus minorum tempore interdicti.*
Quid Alexand. IV. Fratribus Prædicatoribus pro ſuis Procuratoribus. ibid.
4 *Quid Iulius II. pro Procuratoribus Ordinis Minorũ.*
Quid Martinus IV. pro Procuratoribus Minorum in Curiis Eccleſiaſticis. ibid.
5 *Qualiter hæc moderata ſint à Leone X. in Cõcil. Lateranenſi.*
An etiam moderata ſint à Concilio Tridentino. ibid.
6 *Quid poſſint prædicti Procuratores tempore interdicti.*
7 *An eo tempore poſſint illis adminiſtrari omnia Sacramenta, & concedi Eccleſiaſtica ſepultura.*
8 *Quid ſi lata fuerit ſententia excommunicationis, vel interdicti, an ea comprehendantur dicti Procuratores.*
9 *Quibus gratiis fruantur Procuratores Minorum.*
10 *Quibus Aduocati Carmelitarum.*
11 *An medici fratrum Minorũ aliqua gratia perfruantur.*
12 *Syndici fratrum Minorum ſub procuratoribus videntur comprehendi.*
Qua auctoritate potiantur. ibid.
13 *Quibus priuilegiis.*
Qualiter ea intelligenda. ibid.
14 *An ſuſpendantur per Bullam Cruciatæ.*

1 Sollicitè, & accuratè Summi Pontifices vetuſtiores, Regulares præſertim Mendicantes propenſiori charitate, & affectu amplectentes, attendentes inſuper illos ſuis ſanctis ſtudiis, honeſtiſque laboribus ſalutem animarum procurare, plura, variaque priuilegia nedum ipſis, ſed ipſorum Tertiariis, Confratribus, Conſeruatoribus, & familiaribus contulerunt, vt ex dictis conſtare poterit. *Iuſtus enim & honeſtus labor præmiis, ac ſplendore decoratur,* vt dicebat Cicero 1. *de Orat.* Propterea etiam Procuratoribus ſecularibus, ſeu geſtoribus negotiorum ipſorum aliqua etiam priuilegia dederunt, quæ in hoc capite diſcurienda ſunt: videndum quænam illorum, aut qualiter reuocata, vel non fuerint. Sunt autem Procuratores illi qui aliena negotia mandato ſibi à Domino facto gerenda ſuſcipiunt, *cap. aluator 1. q. 3. in l. 1. ff. de Procurator.* Rodriguez *tom. 3. qq. Regul. q. 40. vel 41. art. 1.*

Primò enim Clem. IV. conceſſit Minoribus, quod ſi 2
quando in terras in quibus reſident ipſi fratres, vel in eorum perſonas excommunicationis, ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, negotiorum geſtores huiuſmodi ſententiis obnoxij minimè habeantur. Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verbo familiares, num. 4.* Eandem etiam conceſſionem fecit Alexand. IV. eiſdem negotiorum geſtoribus, ſeu Procuratoribus fratrum Minorum. Caſarubius *in Compend. verb. interdict. m 3. num. 1.* Similiter idem Clem. IV. conceſſit quod Procuratores negotiorum fratrum Minorum poſſint tempore interdicti in locis prædictorum Fratrum audire diuina, niſi ipſi Procuratores cauſam dederint interdicto, vel excommunicari ſpecialiter, ſeu interdici contigerit eoſdem. Caſarubius *in Compend. priuil. Mendicant verb. Procuratores, num. 2.* Item Innocentius VI. conceſſit Fratribus Auguſtinenſibus quod tempore interdicti poſſint Procuratores iurati negotiorum Conuentuum, & locorum dicti Ordinis, etiamſi ſæculares, & laici exiſtant, intereſſe diuinis Officiis vnà cum prædictis fratribus, dummodo ipſi non dederint cauſam interdicto, nec ſint ſpecialiter interdicti. Idem Caſarubius *num. 6.* Præterea Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, quæ eſt Mare magnum Carmelitarum, pro tempore etiam interdicti conceſſionem Innocentij IV. Alex. IV. & Greg. XI. extendendo ad Procuratores, & Aduocatos, ac negotia gerentes, ſic habet. Et quia ex conceſſione dictorum Innocentij IV. Alexand. IV. & Greg. prædeceſſorum, quod liceat eis, cum interdictum generale terræ fuerit, dummodo cauſam non dederint interdicto, clauſis ianuis, excommunicatis & interdictis excluſis, ſubmiſſa voce Miſſas, & alia diuina Officia celebrare, eorumdem fratrum deuotioni non plenè conſulitur, conceſſionem eandem extendendo, eiſdem Fratribus, vt liceat eis habere Altare portatile cum debita reuerentia, & honore, ſuper quo in locis ad hoc conuenientibus, & honeſtis, præterquam in Eccleſiis ab Ordinarij obedientia non exemptis, quoties id eis contigerit interdici, poſſint Miſſas, & alia diuina Officia in quorumcumque præſentia celebrare, & interdicti tempore ad diuina huiuſmodi cum eis mantellatas, & pinzocheras, ac oblatas, commiſſaſque perſonas, & ipſorum fratrum, ac Monaſteriorum Monialium Ordinis prædicti Procuratores, Aduocatos prædictos, & negotia gerentes vtriuſque ſexus admittere, præfatis ſcientia, motu, & auctoritate indulgemus. Hæc ibi.

Item idem Sixtus IV. Fratribus Minoribus conceſ- 3
ſit poſſe tempore interdicti admittere ad diuina Procuratores ipſorum. Caſarubius *vt ſupra num. 7.* Præterea Alexand. IV. in Bulla *Vt in veſtris*, apud Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. inter Conſtitutiones Alexand. VI. num. 4.* conceſſit fratribus Ordinis Prædicatorum, quod ſi quando in perſonas, vel terras, in quibus reſiderent

ſiderent excommunicationis, ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, Procuratores negotiorum ipſorum huiuſmodi ſententiis obnoxij nullatenus habeantur, & in ipſorum locis audire poſſint diuina iuxta formam quæ in locis ipſis in eo caſu à Sede Apoſt. eſt conceſſa, niſi eiſdem cauſam dediſſent, vel excommunicari ſpecialiter, aut interdici contigeret.

4 Item Iulius II. in Bulla *Alias venerabilem*, apud Peirinis *tom. 1. priuileg. minim. inter Conſtitut. Iulij II. n. 4.* decreuit quod Procuratores, & Procuratrices, Tutores, & Tutrices domorum Ordinis Minimorum, omnium, & ſingulorum ipſorum ieiuniorum, orationum, & ſacrificiorum, ac quorumcunque aliorum bonorum in toto Ordine faciendorum, & recitandorum participes forent, & illis communicata eſſe deberent. Item Martin. IV. conceſſit Procuratoribus fratrū Minorum in Curiis Eccleſiaſticis, & ciuilibus laborantibus pro defenſione Ordinis Prædicatorum Fratrum, Eccleſiarumque ſuarum, ſingulis annis indulgentiam centum annorum. Caſarubius *in Compendio priuilegiorum Mendicantium, verbo Procuratores, num. 4.* quod etiam *num. quinto* refert feciſſe Nicolaum IV.

5 Aliquatenus moderata hæc ſunt à Leone X. in Concilio Lateranenſi, & Bulla *Dum intra mentis*, vbi ſtatuit Procuratores, & negotiorum geſtores Regularium Mendicantium ſententiis excommunicationis promulgatis illaqueatos cenſendos, ſi illis cauſam dediſſent, aut dantibus conſilium, auxilium, vel fauorem præſtitiſſent. Moderata etiam videntur decreto Concilij Tridentini *ſeſſione 24. cap. 11.* adducto *cap. præcedenti num. 14.* quatenus dicit omnes quomodocunque Monaſteriis addictos Ordinariis ſubiectos eſſe debere, exceptis iis qui actu ſeruiunt Monaſteriis, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia viuunt. Sed in hoc loco non videtur loqui Conſilium niſi de illis qui ſeruiunt, aut addicti ſunt tanquam famuli, aut ſeruitores, non de Procuratoribus, aut negotiorum geſtoribus, qui regulariter loquendo maioris notæ, & æſtimationis ſunt quàm prædicti famuli, aut ſeruitores, & ideo ipſorum priuilegia non videntur à Concilio modificata, aut coarctata, ſaltem in foro conſcientiæ ſolum ad eos qui actu ſeruiunt Monaſteriis, & intra eorum ſepta, aut domos reſident, & ſub obedientia ipſorum viuunt.

6 Poſſunt ergo in foro conſcientiæ prædicti Procuratores Regularium habentium dicta priuilegia, vel communionem priuilegiorum cum ipſis, tempore interdicti generalis ad diuina Officia cum ipſis Regularibus adeſſe, ex conceſſionibus adductis Alex. IV. pro Dominicanis, Sixti IV. pro Minoribus & Carmelitis, & Innocentij VI. pro Procuratoribus iuratis Auguſtinianorum, ac Clem. IV. etiam pro Minoribus. Si tamen cauſam interdicto non dederint, aut non ſint ſpecialiter interdicti, aut excommunicati. Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuileg. Mendicant. verb. interdictum 3. §. 5. Tertiarij.* Quomodo autem Regularibus liceat celebrare Officia diuina eo tempore dictum eſt *tom. 1. c. 21. n. 19.*

7 Poſſe etiam prædictis Procuratoribus Regularium tempore interdicti adminiſtrari omnia Sacramenta, & concedi Eccleſiaſticam ſepulturam, ſi deceſſerint è vita, tenet Sorbus *in Annotationibus ad Compend. priuil. Mendicant. verb. interdictum 3. §. 5. Tertiarij.* Veruntamen non video expreſſum priuilegium quoad hoc pro prædictis Procuratoribus, & ita non eſt id faciendum, niſi conſtet de illo, & quod non ſit viuæ vocis oraculum. Neque ſequitur ex doctrina tradita cap. præcedenti pro familiaribus, quia iſti procuratores, & negotiorum geſtores non ſunt propriè famuli, aut familiares Monaſteriorum, neque etiam ſequitur ex eo quod ipſis concedatur, vt dictum eſt, poſſe aſſiſtere diuinis, quia vt bene Portellus *in dub. Regul. verbo interdictum, num. 72.* tria iſta per interdictum prohibita, ſcilicet Sacramenta, diuina, & ſepultura, ſunt diuerſa, & vno conceſſo non conceditur aliud.

Si tamen in terris vbi fratres degunt generaliter 8
lata fuerit ſententia excommunicationis, vel interdicti, non comprehenduntur dicti Procuratores, ſeu negotiorum geſtores in foro conſcientiæ, niſi cauſam dediſſent, aut excommunicarentur, vel interdicerentur ſpecialiter. Ita enim habetur ex conceſſionibus Alex. IV. pro Dominicanis, Clem. IV. pro Minoribus, & Sixti IV. pro Carmelitis, quibus etiam fruuntur aliæ Religiones quibus communicata ſunt priuile- 9
gia Mendicantium.

Fruuntur etiam Procuratores domorum Minimorum, & alij aliorum Regularium habentium communicationem in priuilegiis cum illis illa gratia à Iulio II. ipſis conceſſa, quod ſcilicet omnium, & ſingulorum ieiuniorum, orationum, & Sacrificiorum, ac quorumcunque aliorum bonorum operum, quæ in Religionibus quarum ſunt Procuratores fiunt, participes reddantur.

Ex ſpeciali etiam illo priuilegio Sixti IV. adducto *n. 2.* etiam Aduocati Carmelitarum (idem dico de aliis Religioſis cum ipſis communicationem priuilegiorum habentibus) poſſunt admitti modo dicto tempore interdicti ad diuina. Sorbus *in Annotat. in Compend. priuileg. Mendic. verb. interdictum 3. §. 5. Tertiarij,* Portel. *in Dub. Regul. verb. interdictum, n. 70.*

Pro Medicis etiam ordinariis fratrum Minorum 10
refertur priuilegium Alexand. VI. quo illis dicitur conceſſiſſe priuilegia, & gratias, quibus gaudent Syndici, & Procuratores. Quia tamen mihi non conſtat an priuilegium hoc ſit, necne viuæ vocis oraculum) quia ſi tale fuerit nullius eſt momenti hoc tempore, ideo nihil affirmare, vel negare poſſum in hac difficultate. Vide Rodrig. *tom. 2. q. Regul. qq. 114. art. 3.*

De Syndicis autem fratrum Minorum (qui ſunt Pro- 11
curatores Sedis Apoſt. ipſius nomine conſtituti ad Fratrum negotia expedienda) loquendo, videntur ſub procuratoribus conſtituti, ita vt quæ de procuratoribus dicta ſunt, illis applicari poſſint. Vnde Rodriguez *tom. 3. quæſt. 40. vel 41. art. 1.* eos vocat propriè procuratores. Quod confirmat priuilegium Sixti IV. in Bulla aurea, vbi concedit quod procuratores, & Syndici Monialium S. Claræ, & Tertij Ordinis Fratrum, & Sororum S. Franciſci eiſdem priuilegiis, gratiis, fauoribus, conceſſionibus, indultis ſpiritualibus, & temporalibus procuratoribus, & Syndicis Fratrum Minorum, & Prædicatorum conceſſis, & concedendis gauderent. Caſarubius *in Comp. priuil. Mendicant. verb. Procuratores fratrum, n. 10. & verbo Communicatio priuil. n. 2.* Ex quo videtur haberi eos vt veros procuratores iudicandos. Nihilominus peculiaria quædam ipſis competunt tam quoad eorum auctoritatem, quàm quoad priuilegia illis conceſſa, quæ breuiter expedienda ſunt, cum de hoc patres ipſi Minores multa, & doctiſſimè ſcripſerint. Quoad auctoritatem enim ex Bullis Summorum Pontificum illis competit recipere, vendere, diſpenſare, alienare, iudicialiter repetere, &c. nomine Papæ, & Eccleſiæ bona pertinentia ad ipſos Fratres. Sorbus *in Annotationib. ad Comp. priuil. mendicant. verb. Procuratores fratrum, §. ita quod Syndicus,* Portellus *in dubiis Regul. verbo Syndicus, & in additione ad idem verbum.*

Quoad priuilegia autem Sixtus IV. in Bulla *Aurea* conceſſit, vt dictum eſt, Syndicis Monialium S. Claræ, quod eiſdem priuilegiis, immunitatibus, gratiis, fauoribus, conceſſionibus, indultis ſpiritualibus & temporalibus conceſſis, & concedendis Procuratoribus, & Syndicis fratrum Minorum, & Prædicatorum,

torum gauderent. Caſarubius *in Compend. priuileg. mendicant. verb. Procuratores fratrum, n.* 10. Rodriguez *tom.* 3. *quæſt. Regul. q.* 39. *art.* 3. Similiter Clem. VII. in Bulla *Dum conſideramus*, anno 1526. edita apud eundem Rodrig. *ibid. art.* 4. conceſſit vni Syndico, & Procuratori Ordinis Minorum cum illius vxore, & liberis, quod de cætero omnibus, & ſingulis indulgentiis, & peccatorum remiſſionibus, fauoribus, & gratiis quibus Fratres Ordinis Obſeruantiæ prædicti vtuntur, potiuntur, & gaudent, ſeu vti, potiri & gaudere poterunt, fruantur. Caſarubius *vt ſuprà n.* 12. Rodrig. *ibid.* Inſuper idem Clem. VII. in eadem Bulla magnam conceſſionem illis fecit, quod ſcilicet in quibuſvis cauſis, & rebus ipſos concernentibus, ciuilibus, criminalibus, & mixtis, non niſi coram Iudicibus Conſeruatoribus domorum illarum, quarum Syndici fuerint, de iuſtitia reſpondere teneantur, præcipiens ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna vniuerſis, & ſingulis iudicibus, commiſſariis Eccleſiaſticis, & ſæcularibus quacumque auctoritate fungentibus, ne de cauſis contra dictos Syndicos motis, & mouendis directè, vel indirectè ſe intromittere audeant. Caſarub. *ibid. n.* 17. *etiam ibid.* Hoc tamen priuilegium non videtur intelligendum niſi de cauſis prædictos Syndicos tangentibus, quatenus Syndici ſunt, non quatenus tales perſonæ ſunt, vel ad minus ſtandum eſt conſuetudini, cum ſit magnum priuilegium, & valde exorbitans à iure communi. Portell. *in Dub. Regul. verb Syndicus Minorum, n.* 5.

Notandum priuilegia horum ſæcularium videri
14 ſolùm intelligenda pro locis in quibus non publicatur Bulla Cruciatæ. in locis enim vbi publicatur, cùm per illam ſuſpendantur priuilegia Mendicantium quoad ſæculares, videtur non poſſe procuratores iſtos illis vti, vt volunt plures, ſpecialiter Sorbus *in Addition. ad compend. priuil. Mendicant. verbo interdictum* 3. §. 2. *concluſ.* Rodriguez *in explicat. Bullæ Cruciatæ*, §. 5. *num.* 39. verumtamen vide dicta *cap.* 1. *num.* 59. & iuxta ea intelliges quænam, aut qualia ex iſtis rtiuilegiis ſuſpendantur, vel non, in dictis locis, in quibus publicatur Bulla Cruciatæ pro huiuſmodi Procuratoribus.

CAPVT XVII.

De Beneficiis Regularibus.

SVMMARIVM.

1 *Duo ſunt genera beneficiorum, Sæcularium, & Regularium.*
Quæ ſunt beneficia ſæcularia, & quæ Regularia. ibid.
Cur Regulares non debeant habere beneficia ſæcularia. ibid.
Quid ſit vtrumque beneficium. ibid.
2 *Regulares capaces ſunt beneficiorum Regularium.*
3 *Debent prouideri Regularibus eiuſdem Ordinis cuius ſunt.*
Non poſſunt duo Religioſi diuerſorum Ordinum permutare beneficia. ibid.
4 *Debent Religioſi quibus conceduntur eſſe profeſſi.*
Vel ſaltem profeſſuri. ibid.
An ſufficiat eſſe tacitè profeſſos. ibid.
5 *Nec Religioſus vnius Monaſterij capax eſt beneficij Regularis alterius Monaſterij.*
6 *Non ſunt beneficia Regularia Regulariter loquendo beneficia ſimpliciter.*
Sed tantùm manualia. ibid.
Quando ſint talia. ibid.
7 *Prouiſio beneficiorum Regularium electiuorum pertinet ad capitulum conuentus.*
Ad quem pertineat prouiſio beneficiorum Regularium collatiuorum. ibid.
8 *Requiritur ſemper pro illis examen, & approbatio Epiſcopi.*
9 *Subſunt Regulares beneficiati iuriſdictioni Epiſcopi in iis quæ ſpectant ad id munus.*
10 *Quid dicendum de Regularibus inſeruientibus beneficiis ſimplicibus.*
11 *Non debent vocari ad concurſum.*
12 *Cogi poſſunt Religioſi ad acceptandum beneficium Regulare.*
Dummodo poſſint ibi ſuſtentari. ibid.
Debet eis aſſignari congruum ſalarium. ibid.
14 *Tenentur Religioſi beneficiarij votis generalibus Religionis, & aliis obligationibus aliorum, quatenus non repugnant muneri quod gerunt.*
Quid de Officio diuino, habitu portando, & Socio habendo. ibid.
15 *Cui adquirant ea quæ adquirunt.*
De fructibus beneficij quibus debeant prouidere. ibid.
16 *An teneantur obedire Superioribus Regularibus.*
17 *Quo tempore vacent iſta beneficia.*
An poſſint amoueri Religioſi beneficiis ſeruientes. ibid.
Quæ cauſa requiratur vt amoueantur ibid.
18 *Num vacent talia beneficia morte Abbatis, vel Superioris.*
19 *An beneficia Regularia electiua poſſint tolli abſque cauſa.*
20 *Quid ſi talia beneficia fuerint aliquando perpetua.*
21 *Quid ſi illa fuerint à Papa conceſſa.*
22 *Quid quando conceſſioni illorum accedit confirmatio Papalis.*
23 *Priuilegium Benedicti* 12. *ad intentum.*
24 *An poſſint Eccleſiæ vniri Monaſteriis.*
Quid de beneficiis dicendum, maximè poſt Conc. Trid. ibid.
25 *Caſu quo vniantur à quibus gubernari debeant.*
26 *Quid declaratum a Sacra Congregatione.*
27 *Quid etiam circa viſitationem Eccleſiarum vnitarum monaſteriis.*
Quid circa ſalarium. ibid.
28 *Bona adquiſita à Religioſo in beneficio, an poſſint deferri ad Monaſterium.*
29 *An poſſit idem Religioſus habere duo beneficia.*
30 *Eo ipſo quod Eccleſia Monachis conceſſa eſt, conceditur facultas conferendi ipſam, & ponendi in ea Rectorem.*
31 *An beneficia Regularia poſſint ſeminario vniri.*
32 *Quid poſſint Religioſi in Indiis circa beneficia.*
33 *In quæ debeant beneficiary Regulares redditus ſuos expendere.*
34 *Illegitimi an ſint capaces beneficiorum.*
35 *Beneficiarij ex Carmelitis aſſumpti non admittuntur in capitulis, niſi de conſenſu Generalis.*
36 *Quomodo intelligendum priuilegium Calixti III.*
37 *An Regulares ſint capaces penſionis.*
38 *An prouiſi de beneficiis Regularibus teneantur facere profeſſionem fidei.*
39 *Collatores beneficiorum nihil accipere poſſunt.*
40 *An teneantur regulares beneficiarij adire congregationes caſuum conſcientiæ.*

DVo ſunt genera beneficiorum, ſæculatinm, & Regularium. Beneficia ſæcularia
dicuntur, quæ ſæcularibus dari ſolent 1
ex debito, inſtitutione, aut legitima conſuetudine. Regularia verò quæ Religioſis addicta ſunt ex fundatione Ordinarij, aut ſuperioris inſtitutione, aut legitima etiam conſuetudine. Rodrig. *tom.* 1. *q. Reg. q.* 34. *art.* 1. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *c.* 19. *n.* 2. In peæſenti ſolum eſt ſermo de beneficiis Regularibus, nam de ſæcularibus loquendo iam diximus.

diximus *tom.1.c.2.n.17.* quod quamuis Religioſi capaces ſint ad illa poſſidenda de facto,tamẽ illis non conceduntur ſine Papæ licentia,vel diſpenſatione. Suarez *vt ſup.n.26.& 27.* [Sicque etiam video declaratum à Sacra Congregatione Epiſcoporum , & Regularium 26. Ianuarij 1635. Sed nota quæ dico de Canonicis Regularibus *hoc 2. tom. in Addit.ad n.16. c.3.* Excipe etiam caſum neceſſitatis,quando ſcilicet neceſſitas vrgeret , nec eſſent aliqui ſæculares idonei pro beneficiis ſæcularibus obtinendis ; tunc enim Regularibus conferri poſſent,ſicut è conuerſo,*c.inter quatuor,de Relig.domib.*Gonzal. *ad reg.8.Cancellar. gloſſ.8. n.43.* Garzia *de beneficiis p.7. c.10. n.16.* Tambur. *de iure Abbat. tom.3.diſp.9.quæſit.2.n.5.*]Ratio autem quare prædicta licentia,vel diſpenſatio requiratur ad hoc vt Religioſus beneficium ſæculare obtineat,ſumitur tum ex parte ipſius beneficij, quod petit conferri iis quibus iure, vel conſuetudine eſt deſtinatum ; tum ex parte ipſius Religioſi , quia cum eius ſtatus non ordinetur ad huiuſmodi Clericorum miniſteria gerenda , non debet ſe in illis immiſcere , ſolùm ergo agemus de beficiis Regularibus. Definitur autem beneficium prout abſtrahit à ſæculari,& Regulari hoc modo, *Ius recipiendi redditus ex bonis Eccleſiæ, ratione ſpiritualis officij , Eccleſiaſtica auctoritate conſtitutũ.*Layman.*in Theol.morali 4.p. tract.2.c.1.*

2 Regulares ergo capaces ſunt beneficiorum Regularium , quod ex ipſis terminis eſt manifeſtum , cum beneficia iſta ſolum Regularibus conferantur,& ab eis ſolum miniſtrentur,ex hoc enim euidenter ſequitur,capaces eſſe illorum. Syluest. *verbo religio 6.* Nau. *Comment.5.de Regularibus,n.23.*Et vlterius declaratur, quia nihil eſt in Religioſo , quod repugnet beneficij Regularis adminiſtrationi. Obedientiæ enim votum non repugnat , cum beneficia hæc voluntate Superiorum concedantur,nec caſtitas, vt per ſe patet, nec paupertas, cum beneficiarius Regularis nihil proprij habeat, ſed tantum vſum , adminiſtrationem , ſeu diſpenſationem bonorum beneficij.

2 Debent tamen prouideri beneficia Regularia non Regularibus alterius Ordinis , ſed ipſiſmet eiuſdem cuius ſunt.Ita enim habetur *cap.cum ſingula 32.de præbend. in 6.* & in Concilij Trident. *ſeſſ.14.c.10.* Rodriguez *tom.1. quæſt. regul.q.34. art.3.* Vnde non poſſunt duo Religioſi diuerſorum Ordinum permutare beneficia Regularia quæ poſſident , etiam de licentia ſuorum Superiorum. Quia neuter eſt capax beneficij alterius Ordinis , nec Superior vnius habet auctoritatem ſupra beneficium alterius.Sanchez *lib.7.in Decal. c.29.n.31.*

3 Debent etiam Religioſi quibus conceduntur , eſſe Profeſſi, vel ſaltem habitum Religioſum ſuſcepturi,& in ea Religione profeſſuri. Ita enim habetur in Concil. Trident.*ſeſſ.14. c.10.* & declaraſſe dicitur Sacram Congregationem. Quod ſic videtur intelligendum, quod ſcilicet, ſi iſti Religioſi profeſſi non ſint, beneficia regularia ipſis concedi non poſſint , niſi conuentione facta , vt intra certum tempus ad Religionem ſuſcipiendam, & profitendam teneantur , ſicut beneficia curata quando dantur non Sacerdotibus, ſub ea conditione dantur,vt intra certum tempus ad ſacerdotium promoueantur.Sanchez *lib.7.in Decalog.c.4.n.24.* Vide etiam Barboſam in *Collectan. Bullar. verb. beneficium regulare 5.* Vbi aliquas etiam affert S. Congregationis declarationes ad intentum. Addit Rodriguez *tom.1. quæſt. regular. quæſt.34. art.3.* debere tales eſſe expreſſe profeſſos. Vide declarationem Sacr. Congregat. apud Gonzal.*adReg.8.Cancellariæ,gloſ.8.n.78.*Barboſam *in Collect.Bullar.verb.Abbatia.*

Similiter nec Religioſus vnius monaſterij capax eſt Beneficij Regularis alterius monaſterij eiuſdem Ordinis. Ita enim habetur *c.cum ſingula,§. prohibemus, de præbendis in 6.*Rodriguez *tom.1.qq.Regul. q.34.art.8.* Sanchez *lib.7.in decal.cap.29.n.29.*Quare non poſſunt duo Religioſi diuerſorum Monaſteriorum eiuſdem Ordinis permutare beneficia Regularia quæ poſſident de licentia ſuorum ſuperiorum. Quia neuter eſt capax alterius beneficij, & ſuperior vnius non habet authoritatem ſupra beneficium alterius.[Vnde nec Summus Pontifex ſolet concedere licentiam Regularibus aſſequendi beneficium alterius Religionis,niſi transferendo illos ad Monaſterium , ad quod ſpectat illud beneficium.Barboſa *de iure Eccleſiaſtico lib.3.cap.13.n.159.* Tambur.*de iure Abbat.tom.3. diſp.9.quæſit.6.n.8.*

Non ſunt beneficia Regularia regulariter loquendo 4
dicenda beneficia ſimpliciter,ſed ſolum manualia.Ratio eſt , quia regulariter non ſunt firma , & perpetua, qualia ſunt beneficia ſæcularia , ſed amouibilia ex voluntate Superioris , cum Regularis ex eo quod beneficium accipiat,non eximatur à ſui Superioris obedientia , qui poteſt illum à beneficio amouere. Rodriguez *tom.1.quæſt.Regul.quæſt.34. art.2.* Sanchez *lib.7.in Decalog.c.29.n.106.*Dixi regulariter, quia aliquando beneficia regularia non ſunt manualia , & amouibilia,& tunc erunt ſimpliciter beneficia : videlicet quando vel ex inſtitutione eorum , vel ex recepta conſuetudine, vel ex priuilegio Pontificio fuerint perpetua. Nauarrus *Comment.2.de Regularibus,n.6.*Suarez *4.tom.de Relig.tract 8.lib.3. cap.19. n.20.* Similiter quando beneficij Regularis collatio non pleno iure ſpectat ad Superiorem Monaſterij, vel ipſum monaſterium , ſed ſimul ad Epiſcopum,vel alium prælatum , tunc tale beneficium perpetuum erit , & ſimpliciter beneficium, non manuale, ſeu amouibile. Suarez *vt ſuprà num.23.* In dubio autem omnia beneficia præſumuntur ſæcularia. Thomas Zerola *in praxi Epiſc.2.part. verb. beneficium, verſ.19.*ac per conſequens perpetua. [Vt autem beneficium aliquod mutetur ex ſæculari in Regulare,aut è contra, aliquæ conditiones requiruntur.Prima vt tempore ad legitimam præſcriptionem à Iure perito adminiſtratum ſit per Regulares quidem, vt ex ſæculari fiat regularis, & per ſæculares vt ex Regulari fiat ſæculare,*cap. Ad aures, & c. De quarta,de præſcrip.* Secunda vt poſſidentes beneficium ſint in eo inſtituti, ſi enim de facto abſque vlla inſtitutione illud poſſiderent, non poſſet habere locum hic tranſitus, *cap. Cum de beneficio,de præbend.in 6.*Tertia eſt vt ſint in eo beneficio inſtituti Rectores, *cap.Cum de beneficio,* relato. Quarta eſt , quod tranſeat beneficium in Regulare vt adminiſtretur à Regularibus tanquam Regulare , non tanquam ſæculare. Quinta eſt , vt conferens animo & intentione beneficium conferat, vt velit imprimere illum ſtatum beneficio , quem exprimit,ita vt in collatione dicat Regulari Confero tibi beneficium ſæculare , & ſæculari, Confero tibi beneficium Regulare. Vltima eſt,vt id beneficium Regulare poſſideatur bona fide à ſæculari , & ſæculare à Regulari. Quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit. De iis Sanchez *lib.7.in decalog.cap.29. n.16. & ſequentibus,&* Tamburinus *de iure Abbat.tom.3. diſp.9.q.3.*ex aliis.

Prouiſio beneficiorum Regularium , quæ electiua vocantur,id eſt, quæ per electionem Canonicam ſuffragiis electorum fiunt, pertinet ad capitulum Conuentus,accedente confirmatione Superioris, ſicut generaliter quidquid fit per electionem à Regularibus. Prouiſio autem beneficiorum Regularium,quæ collatiua vocantur , quia ſcilicet inſtar ſæcularium conferuntur auctoritate Superioris , ſpectat vel ad Superiorem ſolum , vel ad ſuperiorem cum capitulo, iuxta varia ſtatuta , & conſuetudines Religionum. Vbi autem de his non conſtaret,ſtando in iure communi pertinet ad ſuperiorem cum conſenſu maioris partis Conuentus, cùm ſit hæc ex grauioribus Monaſterij , Sanchez *lib.7.in decalog.cap.vigeſimonono, num.108.*Suarez

tom.4.de Religion. tract.8. lib.3. capite 19. num.4. Vide declarationem.§.Congregat.apud Barboſam *in Collect. Bullar.verb. ura animarum.*

8 Semper tamen requiritur examen, & approbatio Epiſcopi pro huiuſmodi beneficiariis Regularibus curam animarum habentibus. Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici p.1.c.8. n.20.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.allegat.74.n.18.& 24.* Dicitur etiam declaratum à S.Congregat.Concilij,quod quoties denuo Religioſi ad curam animarum exercendam deputantur, eſſe iterum ab Epiſcopo examinandos, & approbandos.Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Abbas 1.§. vlt.* Vtrumque autem colligitur ex Trid. *ſeſſ.25. c.11.* illis verbis, *Nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles deputentur niſi de eiuſdem*(ſcilicet Epiſcopi)*conſenſu ac prævio examine,&c.*

9 Item prædicti beneficiarij Regulares ſubſunt immediatè iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Epiſcopi in his quæ ad curam, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent.Ita enim colligitur ex Tridentino *ſeſſ.25.c.11.* & ex declaratione Sacræ Congregationis apud Barboſam *in Collectan.Bullar.verb.fratres S.Ioannis Hieroſolymitani*, & clarius habetur ex Conſtitut. Gregor.XV. de exemptorum priuilegiis, quæ extat 4. tom. Bullar. inter Bull. huius Pontificis n.18. vbi ſic habetur: *Statuimus, & declaramus,vt deinceps tam Regulares, quam ſeculares quomodolibet exempti, ſiue animarum curam perſonarum ſecularium Monaſteriis,ſeu domibus Regularibus,aut quibuſvis aliis Eccleſiis,vel beneficiis,ſiue Regularibus,ſiue ſecularibus incumbentem exerceant, ſiue alias Eccleſiaſtica Sacramenta, aut vnum ex illis miniſtrent,prævia Epiſcopi licentia, & approbatione, ſiue quoquo modo in dicta cura exercitio,aut in eorumdem Sacramentorum,vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerant, in his quæ eiuſmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, plenè in omnibus ſubiiciantur.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi part.3. alleg.74. num.18. & 27.* Nota tamen hanc conſtitutionem ſuſpenſam eſſe pro Regnis Hiſpaniarum,vt diximus *tom.1. cap.19.n.35.*

10 Cæterum loquendo de Regularibus inſeruientibus de licentia ſuorum Superiorum beneficiis ſimplicibus, quæ tamen membra ſunt Monaſteriorum, ſeu Religionis, declaratum video à S. Congregat. non poſſe viſitari ab Ordinariis. Armendariz *in additionibus ad recopilat.leg. Nauar. lib. 1.tit. 6. de viſitat. l.5.§.2. n.96.* Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Regulares 1.*

11 Non tamen debent vocari ad concurſum per edicta Regulares electi, vel nominati ad Beneficia Regularia ſeruienda; ſed ſufficit quod examinentur, & approbentur ab Ordinariis. Ita enim determinatum eſt à S. Congregatione Concilij, vt teſtatur Sixtus V. in Bulla *Ex iniuncto*, in Bullario Rodriguez *tom.2. Bulla 22. in Sixto V.* vbi ad inſtantiam Congregationis S. Benedicti Portugaliæ id decernit. Habetur id etiam ex alia declaratione eiuſdem Sacr. Congregat. apud Gonzalez *ad Regul.8. Cancell. gloſſ.6. num.162.* & Barboſam *in Collectan. Bullar. verb.examen.*

12 Cogi poteſt Religioſus à Prælato ad acceptandum beneficium Regulare. Quia hoc præceptum iuſtum eſt, nec excedit latitudinem obedientiæ Religioſæ, cum gubernatio beneficiorum Monaſterij valdè pertineat ad vtilitatem eiuſdem. Nauar.*Comment.4.de Regularibus, num.23.* Suarez *tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.19. num.5.* quod extenditur etiam ad beneficium tenue, & paucos redditus habens, dummodo poſſit ex illis ſuſtentari Religioſus. Propter eandem rationem, Nauarrus, & Suarez *vt ſupra*,Rodriguez *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.34. art.3.* addit non poſſe cogi ad accipienda beneficia ſæcularia, nec Regularia aliorum Ordinum, nec alterius Monaſterij eiuſdem Ordinis. Sed hæc limitanda ſunt: nam, vt credo, cogi poteſt Religioſus ad accipienda prædicta omnia, ſi ab habente auctoritatem illa conferantur, & cedat in bonum, & vtilitatem ſuæ Religionis, quia hoc concernit Regulam,quam profeſſus eſt Religioſus,& cum prædictis conditionibus res eſt licita, & honeſta talia beneficia acceptare.

Debet aſſignari prædictis Religioſis ſeruientibus Beneficiis, ſeu Eccleſiis Parochialibus congruum ſalarium pro ipſorum ſuſtentatione, ne ex ſalarij paruitate aliunde quærere vnde viuant, & curam animarum negligenter curare cogantur. Colligitur ex Conc. Trident. *ſeſſ. de reformatione cap.7.* Rodriguez *tom.1. quæſt. Regular. quæſt.36. art.2.* referens conceſſionem Sixti V. Congregationi S. Benedicti Portugalliæ factam, qua illis conceditur vt ſalario decenti beneficiariis deſignato, reliqui fructus in vſus Monachorum conuerti poſſint: & aliam cuiuſdam Rainutij Papæ auctoritate potientis Congregationi S. Eliſij circa huiuſmodi ſalaria pacta pro illis tribuendis, & non maioribus, etiam locorum Ordinariis, & illorum viſitatoribus aliter præcipientibus. Quia tamen hæc poſterior conceſſio contraria videtur decreto Concilij Tridentini adducto, ideo cautè in hoc negotio procedendũ,maximè quia non conſtat an ſit viuæ vocis oraculum, quia ſi talis eſſet nihil valeret, iuxta dicta *tom.1. num.21.* De priori autem conceſſione Sixti V. conſtat fuiſſe per Bullam quam refert idem Rodriguez *in Bullar. tom.2. inter Bullas Sixti V. num.24.* Vbi vlterius Pontifex ſtatuit ne in dictis Eccleſiis Monachi ad vitam inſtituantur, & quod prædicti Presbyteri ſæculares ab Ordinariis locorum approbati ſint; inſuper quod ſalarium illud bene viſum ſit eiſdem Ordinariis. Vide dicenda infrà *num.27.* 13

Religioſi ſic Beneficiarij non ſolùm tenentur votis Religionis generalibus, præcepto portandi habitum, votis ſpecialibus ſuorum Ordinum, ſed & obſeruantiis Regularibus, & Conſtitutionibus ſuarum Religionum, quatenus non repugnant muneri quod gerunt, iuxta dicta *tom.1. capite 17. num.16.* cum verè maneant ſub iugo Religionum ſuarum, quantum in priuata domo, & extra Monaſterium fieri poteſt. Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.3. cap.19. num. 6.* Non tamen tenentur ſoluere Officium diuinum iuxta ritum ſuarum Religionum,ſed Eccleſiarum quibus ſeruiunt,vt etiam loco citato diximus, vbi etiam quid de Socio ſit dicendum. Si tamen redditus, ſeu ſalarium pro ſocio habendo non ſufficerent, ab hoc onere immunes erunt, niſi in caſu, quo ſocius alio honeſto modo ſuſtentari poſſet. 14

Quæ adquirunt hi Beneficiarij intuitu Eccleſiæ cui ſeruiunt, eidem Eccleſiæ adquirunt: quæ autem adquirunt, non intuitu Eccleſiæ cui ſeruiunt, ſed intuitu Religionis cuius ſunt, vel aliunde, adquirunt Religioni. Hoc enim ſuadetur tum ex iis quæ diximus *prædicto tom. cap.17. numero 15. & 16.* de quo etiam Sanchez *libro ſeptimo in decalog. cap.32. num.76.* Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. libro tertio, capite 19. num.8.* De fructibus autem Beneficiorum quibus potiuntur, cum concedantur intuitu Eccleſiarum quibus ſeruiunt, debent tanquam boni diſpenſatores primùm prouidere ipſis Eccleſiis, deinde pauperibus ſibi ſubiectis; ſi quid vero poſtea ſuperfuerit, licet ſecurius ſit debere eos Eccleſias ſuas augere, probabile tamen eſt poſſe ſuo Monaſterio donare, quia eſt opus Religionis, & miſericordiæ, nullo iure prohibitum, ſed potius 15

potius, vt apparet, permiſſum, eo quòd prædictorum bonorum fiunt diſpenſatores. Suarez vt ſupra *numero* 10.

16 Similiter hi Religioſi Beneficiarij licet quoad ea quæ pertinent ad ſtatum Religioſum, & obſeruantiam Regularem, ſeu quæ non contradicunt beneficiisque obtinent, teneantur obedire ſuis ſuperioribus, cum verè illis ſint ſubiecti, in his tamen rebus quæ fuerint contrariæ, ſeu repugnantes prædictis beneficiis, cum ipſi ex iuſtitia ratione muneris ſuſcepti teneantur facere quicquid ad illa ſpectat, non debent obedire ſuis Prælatis, Suarez 4. *tom. de Relig. tr.*8. *lib.*3. *c.*19. *n.*18. In his autem quæ pertinent ad vtilitatem beneficiorum, & rectam ipſorum adminiſtrationem, tenentur obedire illi, vel illis, cui, vel quibus ſubiecta eſt illa Eccleſia, ſcilicet Prælato Ordinis, ſi illi pleno iure ſubiecta fuerit; Epiſcopo, ſi ipſi ſubiiciatur, vel vtrique, ſi ad vtrumque ſpectat. Suarez *vt ſup. num.*19. Rodriguez *tom.* 1. *queſt. Regul. q.* 34. *art.*6. & 7.

17 Vacant beneficia Regularia manualia collatiua quoties Superior reuocat collationem. Hoc enim eſt eſſe manualia, ſcilicet pendere à nutu Superioris. Federicus. *in tract. permutationum, quaeſt.*16. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*29. *numero* 107. Etiamſi beneficium collatum ſit à Superiore pro toto vitæ tempore, quia non obſtante tali conceſſione manet beneficium ſub Superioris poteſtate. Selua *de beneficiis* 3. *parte, quaeſt.*68. *num.*4. Sanchez *vt ſuprà num.*124. Etiam ſi Superior promiſerit ſe non reuocaturum conceſſionem, quia talis promiſſio eſt irrita, cum ſit contra ius, & naturam beneficij manualis, quod petit eſſe reuocabile ad nutum Superioris. Selua *vt ſuprà, quaeſt.*69. *num.*1. Sanchez *vt ſupra numero* 125. Imò ad hoc quod talis reuocatio valida ſit, non requiritur aliqua cauſa, quia Prælatus vtitur iure ſuo erga rem, & perſonam ſibi ſubditam. Sanchez *ibid. num.*111. Additur ex declaratione S. Congregat. Conc. poſſe Abbates Ordinum inuito Epiſcopo reuocare abſolutè ad Monaſterium Religioſos exercentes curam animarum in Eccleſiis, quæ ſunt vnitæ ipſis Monaſteriis, Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Abbas* 1. Ad hoc autem quod licitè, & prudenter fiat reuocatio requiritur aliqua cauſa rationabilis, non quidem culpa ipſius beneficiarij, ſed quæcumque vtilitas, vel commoditas Religionis, aut Eccleſiæ; prudens enim gubernatio id exigit. Suarez 4. *tom. de Relig. tract.*8. *lib.*3. *cap.*19. *num.*21. Si autem ſcandalum aliquod, vel infamia Religioſi beneficiarij ſequatur ex tali reuocatione, tunc requiritur maior cauſa, vt ſcandalo, vel infamiæ obuietur. Caſu etiam quo conſtaret reuocationem factam eſſe malo animo, malitia, aut odio poſſet Religioſus ſpoliatus implorare auxilium Superioris Prælati contra eum qui prædicto modo ipſum ſpoliauit beneficio. Leſſius 2. *de iuſtit. & iure, cap.*41. *dub.*12. *numero* 98. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*29. *numero* 115. In aliis tamen occaſionibus etiamſi ſine cauſa ſpolietur Regularis beneficio non poteſt agere contra Superiorem ſpoliantem coram Superiori prælato, niſi ſolum proponendo, aut ſupplicando pro reſtitutione. Sanchez *ibidem*, Suarez 4. *tom. de Relig. tract.* 8. *lib.*3. *cap.*19. *num.*21. Quod eſt verum quamuis collatio ſpectet ad Abbatem, & Conuentum, quia etiam in tali caſu Abbas ſolus poteſt reuocare Monachum beneficiarium, cùm hæc ſit natura beneficij manualis. Sanchez *num.*112.

18 Non tamen vacant prædicta beneficia Regularia morte Abbatis, vel ſuperioris conferentis. Quia per ſolam mortem non inducitur reuocatio, *cap. ſi delegatus, de offic. delegat. in* 6. Abbas *cap. finali, n.*6. *de precariis.* Felin. *cap. per tuas, numero* 4. *de maior. & obed.* Secus ſi beneficij conceſſio eſſet ſolùm ad beneplacitum Abbatis, vel Superioris, quia beneplacitum expirat morte concedentis, *cap. ſi gratioſè, de reſcript. in* 6. Sanchez *lib.*7. *in decal. c.*29. *n.*113.

De beneficiis autem Regularibus electiuis multi 19
dicunt abſque legitima cauſa tolli non poſſe à beneficiariis, ac proinde eſſe perpetua. Ita aliqui Canoniſtæ, quos ſequitur Sanch. *lib.*7. *in decalog. c.*29. *n.*118. Sed meo videri conſuetudo tum patriæ, tum Religionis in hoc attendenda eſt, multa enim officia in religionibus per electionem conceſſa reuocari poſſunt, ſaltem à ſupremo Prælato ſine alia cauſa, quàm ea quæ ſpectet ad bonum regimen Ordinis.

Quoties autem beneficia huiuſmodi Regularia 20
fuerint perpetua, & non manualia, ſcilicet ex inſtitutione, conſuetudine, vel priuilegio Summi Pontificis, non poſſunt Religioſi illa poſſidentes remoueri ſine culpa ipſorum. Quia hæc eſt qualitas, aut natura beneficij perpetui. Selua *de beneficiis* 3. *part. quaeſt.* 69. *num. vlt.* Nauarrus *comment.*2. *de Regularibus, num.*65. Vnde in talibus caſibus poteſt Religioſus ſpoliatus agere contra Superiorem ſpoliantem, vtpote contra iniuſtè procedentem. Nauarrus *ibidem.* Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*29. *num.*122. & 123. Idem dico quando talium beneficiorum collatio non pertinet pleno iure ad ſuperiorem Religionis, ſed ſimul ad Epiſcopum, vel alium Prælatum. Sicut enim ea non poſſunt per ſolam voluntatem à Superiore Ordinis prouideri, ſic nec ab ipſo tolli. Vnde ſunt perpetua. Suarez 4. *tom. de Relig. tr.*8. *lib.*3. *c.*19. *à num.*22.

Quando verò huiuſmodi beneficia Regularia ex 21
natura ſua manualia à Papa immediatè conferuntur, ſi dentur cum *clauſula* vt retineantur toto vitæ tempore, reuocari non poterunt ab inferiori Prælato, cum euidenter conſtet de voluntate ſupremi Prælati, quod non reuocentur. Innocentius *capite cum inter R, ſtatim in principio, de elect.* Felinus *capite conſtitutus, num.*10. *de reſcript. & capite per tuas, numero quarto, de maior. & obedient.* Si verò non apponatur talis clauſula, mihi probabilius eſt poſſe reuocari. Quia cum natura dictorum beneficiorum ſit eſſe manualia, & amouibilia, ſi Pontifex oppoſitum non explicet, cenſendus eſt noluiſſe illorum naturam alterare, ſed relinquere illam vt prius, maximè cum hoc cedat in fauorem obedientiæ promiſſæ à religioſo, cui Pontifices fauent ſemper, niſi aliud exprimant. Abbas *cap. ad noſtram, num.*7. Lapus *allegat.*26. & alij.

Idem dico quando conceſſioni factæ à Prælatis be- 22
neficij Regularis manualis alicui Religioſo accedit confirmatio Pontificia, poteſt enim etiam tunc Prælatus reuocare conceſſionem, cum per talem confirmationem Pontificiam, niſi aliud in ipſa exprimatur, non alteretur, aut mutetur natura ipſius beneficij. Quod etiam intelligo (quidquid in contrarium dicant Sanchez *lib.*7. *in decalog. c.*29. *n.*130. & alij ab ipſo citati) adhuc in caſu quo Pontifex ex certa ſcientia confirmaret conceſſionem, propter rationem adductam, & quia certa ſcientia Papæ confirmantis ſolum iuuat ad hoc quod reſcriptum, vel Breue non poſſit argui de ſurreptione.

Fauet ad intentum Extrauagans *Rurſus*, Benedicti 23
12. vbi determinatur, quod habentes Beneficia in ordine Monachorum nigrorum S. Benedicti ex collatione, prouiſione, vel ordinatione Sedis Apoſtolicæ vel Legatorum, ſeu executorum vel prouiſorum eiuſdem Sedis, vel per litteras prædictorum, ſubſint in omnibus, & per omnia ſuis Prælatis, & poſſint ab eis reuocari, prout ſi ea haberent à ſuis Abbatibus. Sanchez *libro ſeptimo in Decalog. capite vigeſimonono, numero* 137. Conſulantur etiam aliorum Ordinum Monachorum priuilegia.

24 Licet Epiſcopus ſtando in iure communi antiquo poſſet vnire Eccleſias ſuæ Diœceſis, ex *capit. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat. & capit. expoſuiſti, de præbendis*, vt fatentur communiter Doctores, & poſſet etiam conſequenter vnire alicui Religioni Eccleſiam, ſeu Beneficium ſuæ Diœceſis, vt conſtat *ex Clement. 1. de rebus Eccleſiæ non alienandis*, Azorius *tom. 2. inſtitut. moral. lib. 6. cap. 28. quæſt. 19.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 29. num. 147. & ſequentibus*: id tamen modò poſt Concil. Trident. dupliciter limitatum eſt, primò vt Beneficium non ſit extra Diœceſim, in qua eſt Monaſterium, etenim in eodem Concilio *ſeſſ. 14. cap. 9.* id prohibetur. Secundò, ne Beneficium illud vniendum ſit curatum, quia id etiam interdicitur in Concil. *ſeſſ. 24. cap. 13.* Cum autem ſolum in prædictis duobus caſibus limitauerit, aut abſtulerit Concilium Epiſcopis auctoritatem vniendi, dicendum eſt in aliis caſibus poſſe ea vti, ac per conſequens vnire Beneficia Monaſteriis, ſicut iam etiam factum ab Archiepiſcopo Hiſpalenſi refert Sanchez *num. 187.* Poterunt ergo Beneficia ſimplicia vniri Monaſteriis, prout colligitur ex dicta *Clement. 2. de rebus Eccleſ. non alienandis.* Idem Sanchez *tom. 1. conſil. moral. lib. 2. cap. 2. dub. 3.* Debet autem talis vnio fieri ex cauſa legitima. Sylueſter *in Summ. verbo alienatio, quæſt. 10.* Videtur autem id proprium eſſe Epiſcoporum, vt colligitur *ex capite ſicut vnire, de exceſſ. Prælatorum.* Azor. *tom. 2. inſtitut. moral. lib. 6. cap. 28.* Licet Sanchez etiam Abbatibus, & aliis Prælatis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentibus hanc etiam facultatem concedat in Eccleſiis plenè ſibi ſubiectis *n. 160.* Vbi in ſequentibus de conditionibus ad id neceſſariis.

25 Caſu autem quo ſiue ab Epiſcopo, ſiue à Papa hæc vnio beneficiorum monaſterio fiat, gubernari poterunt per Religioſos ſicut alia beneficia Regularia, iuxta dicta in ſuperioribus. Fauent Felinus *cap. in noſtra, corol. 40. num. 42. notab. 3. de reſcript.* Selua *de beneficiis 3. part. quæſt. 11. num. 126.* referens quandam Rotæ deciſionem. Manebunt autem ſubditi ſuo prælato, ſicut de aliis beneficiariis Regularibus dictum eſt *num. 14. & 16.*

6 Hinc declaratum dicitur à S. Congregat. Concilij Canonicum Regularem iuſſu ſui Superioris degentem in ædibus Parochialis Eccleſiæ Congregationi vnitæ, in qua curam animarum exercet, & Sacramenta adminiſtrat, ſi delictum non concernens curam animarum, nec adminiſtrationem Sacramentorum commiſerit, non poſſe ab Epiſcopo puniri vigore decreti Concil. *cap. 3. ſeſſ. 6.* Barboſa *in Collect. Bull. verb. Canonici Regul. n. 15.* Quod etiam videtur dicendum de aliis Regularibus ſeruientibus ſimilibus Parochiis, iuxta dicta *tom. 1. capite 11. num. 8.*

7 Declaratum etiam dicitur, poſſe Ordinarios locorum viſitare curatas Eccleſias, ſi ſint vnitæ Monaſteriis, & in eis ponere Vicarios perpetuos, ſiue temporarios, iuxta diſpoſitionem *cap. 7. ſeſſion. 7.* Concil. Tridentini. Ita ex declaratione Sac. Congregat. Garzia *de benefic. part. 11. cap. 2. num. 12.* Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Curati.* Pro ſalario autem illis aſſignando, vide Bullam Pij V. *Ad exequendum, in 2. tom.* Bullar. *num. 47.* quæ etſi reuocata fuerit à Gregor. XIII. in Bulla, *In tanta, num. 4.* inter Bullas Gregorij; nihilominus in ſuo robore manere dicitur, tum ob reualidationem ipſius ab eodem Gregor. factam, tum ob declarationem S. Congregat. De quo Gonzalez *ſupra 8. regul. Cancellar. de menſ. & alternat. gloſ. 5. §. 4. num. 79.* Cherubinus *in Compend. Bullar. ſupra dictam Bullam 47. Pij V.* Lauretus de Franchis *in controuerſiis Epiſc. & Regular. pag. mihi 14.*

28 Religioſus reuocatus à beneficio Regulari quod gerebat, poteſt ea bona quæ habebat ex prædicto beneficio vſui ſuo applicata ad Monaſterium deferre. Quia etſi fuerint ex fructibus beneficij, cum ſibi fuerint legitimè applicata, ſequuntur ipſum quocumque ierit. Debent ergo cum ipſo ad monaſterium venire, non vt liberam eorum adminiſtrationem ſicut prius habeat, ſed vt incorporentur cum aliis bonis Monaſterij, iuxta præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum. Suarez *4. tom. de Relig. tract. 8. lib. 3. c. 19. n. 11.*

29 Duo, vel plura beneficia eidem Regulari à Superiori Ordinis concedi non poſſunt, niſi vnum ex eis ab alio dependeat, vel ad inuicem ſint annexa. Ita enim deciditur *cap. cum ſingula, in princ. de præbend. in 6.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. q. 14. art. 9.* Vnde ad id requiritur Sedis Apoſtolicæ auctoritas, vt ibidem habetur. Nauarr. *Comment. 4. num. 23. de Regular.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 22.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 8. n. 8.*

30 Eo ipſo quod Eccleſia conceſſa Monachis eſt, ipſo iure intelligitur conceſſa ipſis facultas conferendi ipſam, & conſtituendi in ipſa Rectorem. Ita poſt alios Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 36. art. 1.* afferens pro hoc puncto priuilegia Leonis X. Camaldulenſibus, Iulij II. Oliuetanis, & aliorum Pontificum.

31 Beneficia Regularia, ſiue dentur in titulum, ſiue in commendam, non poſſunt ſeminario vniri, ſecus verò ſi ſtatum mutauerunt. Ex deciſione Sacr. Congregat. apud Barboſam *in Collect. Bullar. verb. Beneficium, regul. 5.*

32 Ex conceſſione Pij V. anno 1567. ad inſtantiam Philippi II. Hiſpaniarum Regis poſſunt Capitula omnia Prouincialia Indiarum quorumcunque Ordinum etiam non Mendicantium dare licentiam ſuis Fratribus, vt officium Parochi exerceant, Sacramenta miniſtrando, &c. In quo etiam includitur facultas prædicandi, ſepeliendi Indos, aſportandi eorum corpora Cruce alta, habendi ſcholas puerorum. Rodrig. *tom. 1. quæſt. Regul. quæſt. 35. art. 1.* Vbi alia ad intentum.

33 Poſſunt prædicti beneficiarij Regulares tam liberè impendere de redditibus ſuis in eleemoſynas, & pia opera, præſertim ſpectantia ad ſuas Eccleſias, ſicut & beneficiarij ſæculares. Ratio eſt, quia etſi ſint Domini illorum redditum, ſunt tamen Procuratores, non œconomi, & diſpenſatores illorum. Nauarr. *comment. 2. num. 6. fin. corollar. 9. de Regul.* Rodrig. *ex tom. 2. quæſt. Regul. q. 58. art. 8.* Non tamen propterea poſſunt facere expenſas ſuperfluas, aut donationes illicitas, ſed eas tantum quæ neceſſariæ, vtiles, vel conuenientes fuerint beneficiis, quæ poſſident, & ſtatui ipſorum. Vnde licitè poſſunt diſponere de prædictis bonis ad moderatam ſuſtentationem ſecundum ſtatum, eleemoſynas, & pia opera. Giaffis *1. p. deciſ. lib. 3. c. 5. n. 43.* Sanch. *lib. 6. in decal. cap. 6. n. 14.* Nec aſſentior aliis, qui dicunt non obligari hos Religioſos beneficiarios conſtit. Clem. VIII. *de larg. munerum.* Bonac. *de larg. munerum punct. 2. n. 2.* Etenim quantum ad donationes ſuperfluas, & illicitas eodem modo ac alij aſtringuntur prædicta conſtitutione, neque eſt aliqua ratio cur quoad illas eximantur.

34 Illegitimi non ſunt capaces ante diſpenſationem cum illis factam alicuius beneficij ſæcularis, ſiue Regularis. Ita habetur *ex c. 1. & c. finali de filiis Presbyterorum.* Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. q. 13. art. 11.* Nec etiam Vicariatus Epiſcopalis, cum dignitas quædam ſit, à qua arcentur. Abbas *in cap. 1. de filiis Presbyterorum.* Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. q. 13. art. 13.* [An autem idem dicendum ſit de excommunicatis, ſuſpenſis, interdictis, ita vt illi inhabiles etiam ſint ad beneficia etiam Regularia, dico 3. *tom. verbo Beneficium,*

& Beneficiati, *n.*4. *& ſequentibus.* An verò hæreſis, Apoſtaſia, Sodomia, ſimonia, concubinatus, periurium, & ſimilia crimina reddant inhabiles ad beneficia, præter ea quæ dico in ſpeciali de illis in hac ſumma, conſule Barboſam *de iure Eccleſiaſtico lib.*3. *c.*13. *n.*130. *& ſequentib.* ac Tamburinum *de iure Abbat. tom.*3. *diſp.*9 *q.*7. poſt plures Rotæ deciſiones, & alios Authores quos referunt.

36 Prædicti Beneficiarij regulares ex ordine noſtro aſſumpti, etiamſi Beneficia dimiſerint, in capitulis, vel Congregationibus Ordinis non admittuntur, niſi de conſenſu Generalis, iuxta dicta *tom.*1.*c.*16.*n.*24. ex priuileg. Calixti III. quod habetur in Mari magno ordinis, Bulla 39. vbi hæc ad intentum. Hac irrefragabili conſtitutione perpetuò valitura conſtituimus, ſtatuimus ac etiam ordinamus, quod nullus dictorum profeſſorum beneficia ſæcularia, ſeu etiam Regularia, ex noſtra, vel prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, aut Sedis Apoſtolicæ, vel legatorum eius conceſſione, vel indulto, aut alias quouis modo in titulum, vel in commendam pro tempore obtinentium, aut qui futuris temporibus quælibet obtinebunt, etiamſi illa ſimpliciter, vel alio quouis modo dimiſerint, in prædictis capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, aut Congregationibus, ſeu negotiis, officiis, vel aliis adminiſtrationibus dicti ordinis, niſi Generalis pro tempore conſenſu interueniente, quomodolibet admittatur, ſub excommunicationis pœna, quam admiſſi, & admittentes, prout in his ſcriptis ferimus, incurrant ipſo facto, & ſi dicti beneficiati vltro admitti quouis quæſito colore contra voluntatem Generalis prædicti procurauerint, ſimili modo irregularitatis, & inhabilitatis maculas incurrant, beneficiiſque per eos obtentis ipſo facto priuati exiſtant, & aliis perſonis idoneis per illos ad quos ipſorum collatio pertinere dignoſcitur conferantur, dictique beneficia, ſeu officia ambientes, vel procurantes perpetuò inhabiles, & ineligibiles abſque alicuius regreſſus ſpe maneant, & pro talibus perpetuò habeantur. Quæ etiam confirmans Sixtus IV. in Bulla *Dum attenta*, hæc etiam habet. Prouidam verò Calixti Papæ III. prædeceſſoris præfati conſtitutionem, quæ incipit *Ad futuram rei memoriam. Ad Roman. Pontificem*, qua voluit quod nullus dicti ordinis profeſſorum Beneficia ſæcularia ſeu etiam Regularia quorumuis Romanorum Pont. aut Sedis Apoſtolicæ, vel legatorum eius conceſſione, vel indulto quouis modo in titulum, vel commendam pro tempore obtinentium, aut quæ futuris temporibus quomodolibet obtinebunt, etiamſi illa ſimpliciter, vel alio quouis modo dimiſerint, in capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, aut Congregationibus, ſeu negotiis, officiis, vel aliis adminiſtrationibus dicti ordinis, niſi Generalis pro tempore conſenſu interueniente, quomodolibet admittatur, ſub excommunicationis pœna, quam admiſſi, & admittentes ipſo facto incurrant, auctoritate, ſcientia, & motu prædictis, etiam Archiepiſcopali, & Epiſcopali dignitate fulgentibus, aut Monaſteria aliqua vel Prouinciam in commendam obtinentibus, locum habere decernimus, atque prædictas litteras, & omnia, & ſingula in eis contenta ad eos qui in dignitatibus huiuſmodi ſunt conſtituti extendimus, diſtinctè præcipiendo ſub pœnis in dicta conſtitutione contentis omnibus, & ſingulis prædicta beneficia, aut dignitates quauis auctoritate, vel indulto obtinentibus, vt nullo modo de adminiſtratione Fratrum, aut domorum, aut Prouinciarum, ſeu Conuentuum, aliorumque bonorum ſe impediant abſque dicti Ordinis Magiſtri Generalis expreſſa licentia, non obſtantibus quibuſcumque litteris etiam à Sede Apoſtolica impetratis, vel impoſterum impetrandis, quibus ex certa ſcientia, & motu proprio derogamus, & per præſentes derogari volumus, etiamſi de illis habenda foret mentio ſpecialis, vt ſingula bona Ordinis, videlicet Prouinciæ, Eccleſiæ, domus, & ſuppoſita, & vtriuſque ſexus profeſſi, vt teneantur, ſub integra Magiſtri Generalis exiſtant obedientia.

Cæterum verba illa Calixti 3. *Etſi dicti beneficiati*, 37
&c. dubia mihi ſunt, an ſcilicet ſolum intelligantur de iis qui beneficiati cum ſint, procurant admitti in prædictis Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, prout videtur textus requirere, an verò etiam de iis qui procurant ad prædicta beneficia promoueri, vt ibi dicitur *contra voluntatem Generalis.* Et licet ad vtrumque ſenſum facilè trahi poſſent, credo in priori ſenſu ſumenda, illa autem quæ ſequuntur, ſcilicet *dictique beneficia, ſeu officia ambientes*, *vel procurantes*, *&c.* ad vtroſque extendi, per verbum *beneficia* ad eos, qui illa ambiunt, vel procurant, & per verbum *officia* ad eos, qui beneficiati cum ſint, officia nihilominus Ordinis procurant, qui omnes grauiſſimis illis pœnis à Pontifice afficiuntur.

Non ſunt capaces Regulares penſionis propriè di- 38
ctæ ſuper beneficio Regulari ſui Monaſterij ponendæ à Superiori ipſius ſine diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ. Primò, quia attento Romanæ Curiæ vſu, propriæ, & veræ penſiones, quibus beneficia ipſa onerantur ad certam redditum partem alteri dandam, ſola Pontificia auctoritate conceduntur, vt dictum eſt *c.*2. *n.*10. Secundò, quia *in Clem. vnica de ſupplend. neglig. Prælator.* ita videtur decerni. Archidiaconus *c.fin. n.*2. *de offic. Ordin. in* 6. Sanchez *lib.*7. *in decal. c.*29. *n.*95. Loquendo autem de impropria penſione, quæ ſcilicet non imponitur beneficio, ſed ipſi beneficiario, credo poſſe imponi à Prælato Regulari conferente Religioſo beneficium Regulare, ſi videlicet ex cauſa rationabili imponat illi vt partem fructuum beneficij ſoluat alicui Religioſo, vel det pro fabrica Monaſterij, vel alterius operis pij, amouibiliter à voluntate ipſius Superioris. Ratio eſt, tum quia hoc nullo modo eſt contrarium voto paupertatis, aut obedientiæ Religioſæ, quin potius illis conforme, tum quia in hoc caſu beneficium non eſt eo onere penſionis affectum, ſed perſona, tum quia ſecundum aliquos id etiam poſſunt facere Epiſcopi, tum denique quia cum beneficia Regularia non conferantur vt perpetua, ſed vt manualia, ſicut ipſa ſubſunt diſpoſitioni Superioris, ita & fructus illorum, ac per conſequens poterit de illis diſponere quando & quomodo voluerit. Poterit ergo de prædictis fructibus partem aliquam applicare alij Religioſo, vel pio operi. Azor. *tom.*2. *inſtit. moral. lib.*8. *c.*6. *q.*1. *verſ. extra omnem controuerſiam.* Leſſius *ſecundo de iuſt. c.*41. *dub.*11. *n.*94. Sanchez *vt ſupra n.*99. Idque, vt audiui, vſu receptum eſt in Religione S. Spiritus in Saxia, vt à Reuerendiſſ. Præceptore huius Religionis beneficia huiuſmodi cum talibus penſionibus conferantur, idque fieri poſſe conſultus à quodam Religioſo illius reſpondi.

Prouiſi de beneficiis Regularibus videntur etiam 39
obligati ad profeſſionem fidei faciendam, ſicut & alij quicumque prouiſi de beneficiis quibuſcunque curam animarum habentibus, iuxta Concil. Tridentini decretum *ſeſſ.*24. *c.*12. Concilium enim loquitur de quibuſcumque prouiſis ad beneficia curam animarum habentia, quamuis non exprimat an id de beneficiis ſæcularibus ſolùm, an verò etiam de Regularibus intelligi debeat. Deſidero tamen aliorum ſententiam in hoc audire, cum nullum vſque modò viderim.

Collatores beneficiorum quacumque dignitate 40
præfulgeant, nihil pro collatione, ſeu quauis alia diſpoſitione beneficiorum quouis quæſito colore, directè, vel indirectè, etiam ſub nomine annatæ, aut cuiuſvis alterius portionis fructuum à ſponte dantibus,

bus, vel offerentibus accipere, aut exigere poſſunt. Ita enim habetur ex declaratione Sac. Congregat. Garzia *de benefic. part. 8. c. 1. n. 75. & 76.* Barboſa *in Collect. Bullar. verb. collatio.* Apud quos etiam de Notariis, à quibus fiunt inſtrumenta collationis.

41 Videtur teneri prædictos beneficiarios curam animarum gerentes adire Congregationes, quæ iuſſu Epiſcopi ad caſus conſcientiæ diſſerendos habentur, etiamſi ſint in Parochialibus Hieroſolymitanæ Religionis. Tum ex dictis *tom. 1. cap. 19. num. 44.* tum ex declaratione Sacr. Congregat. apud Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. Congregat. diuerſ. p. 5.*

CAPVT XIX.

De bonis, & poſſeſſionibus quibus capacia ſunt Monaſteria Regularium perſonarum, ſeu in quæ ſuccedere poſſunt, & de eorum adminiſtratione.

SVMMARIVM.

1 *Quæ Monaſteria habere poſſint bona ſtabilia.*
2 *Quæ bona Fratribus ſint permiſſa.*
3 *Per bona ſtabilia quæ intelligantur.*
4 *Monaſteria immobilium capacia an, & quando poſſint poſſidere feudum.*
Quid ſit feudum. ibid.
Quotuplex eſt ſeruitium per feudum requiſitum. ibid.
Quid quando feudum habet dignitatem annexam. ibid.
5 *Capacia etiam ſunt emphyteuſis.*
Quoties penſionis ſolutio non repugnat illis. ibid.
Quid ſit emphyteuſis. ibid.
An poſſint dare bona immobilia Monaſteriorum in feudum, ſeu emphyteuſim. ibid.
6 *Capacia etiam ſunt iuriſdictionis temporalis.*
7 *Item poſſidendi maioratus.*
8 *De quibus maioratibus id intelligendum.* ibid.
9 *An Regnum, Ducatum, Marchionatum, &c.*
10 *An maioratus inſtitutos fauore agnationis.*
11 *An fideicommiſſa.*
Quid ſit fideicommiſſum. ibid.
12 *Capacia item ſunt poſſidendi ius patronatus.*
13 *Item ius nominandi ad emphyteuſim.*
14 *Tribus etiam modis acquirere poſſunt.*
Donatione, emptione, & ſucceſſione. ibid.
Quæ domus Religioſæ adquirere non poſſint ſucceſſione. ibid.
Iura feudorum adquirere poſſunt. ibid.
15 *Iura etiam emphyteuſis.*
Quando id intelligendum. ibid.
16 *Item iuriſdictionem temporalem.*
17 *Quomodo ſuccedant in maioratus.*
18 *Quid de aliis maioratibus.*
19 *An poſſint eos adquirere emptione, vel donatione.*
An poſſint dicta Monaſteria primogenia inſtituere. ibid.
20 *Quomodo adquirere poſſint fideicommiſſa.*
21 *Quomodo iura Patronatus.*
De quibus, aut quomodo ibid.
22 *An donatione, ſeu tranſlatione eorum qui illa habebant.*
23 *Quid quando ius patronatus competit Monaſterio ſolùm ratione perſonæ Religioſi.*
24 *An ſuccedant prædicta monaſteria in ius nominandi ad emphyteuſim.*
25 *An ſuccedant in legitimam debitam profeſſo.*
26 *An in iura ſuitatis, & agnationis, iura ſanguinis, & cognationis, &c.*
27 *Tranſeantne ad prædicta monaſteria bona quæ habebat profeſſus in ſæculo cum pacto non alienandi.*
28 *An illa quæ habebat grauatus eo onere, vt ſi moreretur abſque filiis, tranſirent ad aliquem tertium.*
29 *Quid dicendum de vſufructu, quem habebat ille qui profeſſionem emiſit.*
30 *Quid dicendum de precario.*
31 *Tranſeunt ad prædicta monaſteria omnia bona, de quibus Religioſus ante profeſſionem non diſpoſuerat, ſiue ab ipſo ſunt adquiſita.*
32 *Poteſtne contraria conſuetudine derogari huic iuri ſuccedendi.*
33 *An id fieri poſſit iure ciuili.*
34 *Non ſuccedunt prædicta monaſteria in beneficiis Nouitij.*
35 *Nec in bona profeſſi qui tempore Nouitiatus renunciauit illis.*
36 *Nec in bona Nouitij quæ ſunt legitima filiorum, quos habet in ſæculo.*
37 *Nec in bona Profeſſi quæ ſunt legima patris.*
38 *A quo tempore debeantur talia bona tradi patri.*
39 *Nec etiam ſuccedent ante mortem patris in hæreditatem quæ contingere poterat filio poſt patris mortem.*
40 *Nec etiam ſuccedent in bona relicta à Religioſo ſubſtitutis aliis poſt ipſum.*
41 *Nec in vſumfructum quem habet pater in bonis aduentitiis filij.*
42 *An ſuccedant in ius petendæ renouationis emphyteuſis, aut in ius retractus ſanguinis.*
43 *Quid ſi aliquis profeſſus eſt propter dolum, & cupiditatem Prælati ad illius bona inhiantis.*
44 *Adquirere etiam poſſunt prædicta Monaſteria bona temporalia, ſi hæredes inſtituantur.*
45 *Capacia etiam ſunt legati.*
46 *Legata relicta particularibus Religioſis tranſeunt ad monaſteria.*
47 *Legata relicta ad certum vſum an poſſint ad alios applicari*
48 *An bona inuenta, quorum Dominus ignoratur, illis applicari poſſint.*
Quid de aliquibus priuilegiis Religionum ſentiendum, ibid.
49 *Quid de bonis incertis, malè adquiſitis ex contractu, furto, aut alia defraudatione.*
50 *Quid de bonis monaſteriorum Monialium deſtitutorum.*
51 *Damnificantes, ſeu occupantes bona Regularium quibus pœnis ſubiaceant.*
52 *Adminiſtratio bonorum monaſterij ad quem pertineat.*
53 *Adminiſtratio tres actus includit.*
54 *Alienare quæ bona poſſint Religioſi.*
Præſertim donando illa. ibid.
55 *De alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum.*
Qui contractus nomine alienationis intelligantur. ibid.
56 *Transferre etiam bona vnius monaſterij in aliud fieri non poteſt à Regularibus.*
57 *Alienari poſſunt ab ipſis ſine S. Congregationis licentia mobilia non pretioſa.*
Item mobilia etiam pretioſa quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. ibid.
Quid de mancipiis.
Quid de oblationibus factis ſacris Imaginibus. ibid.
58 *In quibus caſibus etiam de immobilibus facere poſſunt Regulares alienationem ſine licentia S. Congregationis.*

59 *An pecunia prohibita ſit alienari, & quando.*
60 *An repudiari poſſit, ſeu non acceptari legatum, vel hæreditas.*
61 *Non effugiunt pœnas Extrauagantis, & decreti S. Congregationis, qui res monaſteriorum alienant, dicentes id facere ſaluo S. Apoſtolicæ conſenſu.*
62 *Quæ ſolemnitas requiratur ad alienationem rerum Eccleſiaſticarum.*
An quoad hoc reuocata ſint priuilegia Regularium. ibid.
63 *Quanto tempore præſcribatur contra bona Regularium.*
64 *Reſolutio cuiuſdam dubij.*
65 *Qualis ea ſit.*
66 *Quomodo intelligenda.*
67 *Fundamenta.*
68 *Ratio generalis.*
69 *Corroboratio.*

1 CVM certum ſit ex dictis *tom.1. cap.6. num.5. & in hoc tom. cap.1. à num.2.* omnia Monaſteria Regularium etiam Mendicantium, tam virorum, quàm mulierum (exceptis Capuccinis S. Franciſci, Minoribus de Obſeruantia, qui à Concilio Tridentino excepti ſunt, & domibus profeſſis Societatis Ieſu, ac etiam Conuentibus noſtrorum PP. Diſcalceatorum Hiſpaniæ propter peculiares ipſorum leges) poſſe bona ſtabilia, ſeu immobilia poſſidere, & multo magis bona mobilia, ideo de huiuſmodi bonis in præſenti dicendum. Primò in genere de bonis quorum capacia ſunt. Secundò, de modis quibus ea adquirere poſſunt. Ac tertiò, ad quem, vel quos pertineat illorum adminiſtratio.

2 Eſt autem ſermo de ipſis Monaſteriis, aut Conuentibus, non de Fratribus, aut Religioſis in particulari, quia de iſtis dictum eſt *tom.1. cap.6. num.19.* non poſſe habere bona aliqua immobilia, etiam à voluntate Superiorum dependentia, vel reuocabilia, iuxta decreta Concil. Tridentini, & Summorum Pontificum ibi adducta, niſi forſan per accidens in aliquo caſu, vt ibi etiam à *num.21.* dictum manet: poſſe tamen mobilia bona ad vſum facti reuocabilem, & amouibilem rerum neceſſariarum ſtatui, & perſonæ habere, iuxta ibidem dicta *num.3. & 16.* De Religioſis autem Societais Ieſu qui ſola biennij vota emiſerunt, ſpecialis eſt ratio, propter ſpecialem modum paupertatis huius Religionis, de quo Sanchez *lib.7. in decalog. cap.27.*

3 Per bona autem ſtabilia quæ prædicta Monaſteria Regularium poſſidere poſſunt, intelliguntur domus, vineæ, prata, prædia, annui redditus, cenſus, iura, & actiones ad aliqua faciendum, vel recipiendum quæcumque bona, ſiue mobilia, ſiue immobilia. Abbas *in cap. Nulli, de reb. Eccleſ. non alienand. num.9. & 10.* Suarez *4. tom. de Relig. tract.8. lib.2. cap.27. num.16. & 17.* Vnde per ſtabilia bona non ſolùm intelliguntur ea quæ fixam habent radicem, vt ſunt fundi, prædia, domus, ſed etiam iura fructifera, vt ſunt cenſus, quibus annui redditus correſpondent, ſeruitutes, & ſimilia bona, quæ incorporalia dicuntur. Suarez *de defenſ. fidei lib.4. cap.18. num.1.*

4 Capacia item ſunt prædicta monaſteria, quæ in communi bona immobilia poſſidere poſſunt, poſſidendi etiam feudum, quando ſeruitium petitum in feudo eſt tale quod poſſit à monaſterio exhiberi, ſecus autē quando tale eſt, quod exhiberi nequeat. Pro quo notandum, feudum eſſe ius habendi rem aliquam immobilem quoad dominium vtile cum onere obſequij, vel ſeruitij exhibendi principali habenti dominium directum talis rei. Quando ergo tale obſequium, vel ſeruitium exhibendum eſt tale, quod à monaſterio exhiberi poſſit, tunc capax erit feudi, ſecus verò quando non poteſt ab ipſo exhiberi. Ratio eſt, quia feudum habet annexum illud onus: quando ergo monaſterium capax eſt ſubeundi tale onus, capax etiam erit feudi; quando autem incapax eſt oneris ſubeundi, incapax quoque erit feudi. Molina *tom.1. de iuſtitia, diſp.140. verſ. Regulam*, Leſſius *2. de iuſt. cap.41. dub.10. num.84.* Sanchez *lib.7. in Decalog. cap.15. num.36.* Extat inſuper priuilegium Cœleſtini V. ſuæ Congregationi, de quo Rodriguez *tom.1. q.38. art.3.* vbi etiam de aliis circa hoc. Tunc autem erit Monaſterium capax talis oneris ſubeundi cum ſeruitium præſtandum patrono directo feudi eſt reale, conſiſtens in pecunia, vel alia re tradenda, vel ſi ſit perſonale, non dedeceat religionem illud ſubire, vel caſu quo dedeceat, poſſit per ſubſtitutum exhiberi. Sanchez *vt ſuprà.* Vnde feudi petentis ſeruitium incertum ad arbitrium domini capacia non ſunt monaſteria, cum poſſet tunc à domino poſtulari ſeruitium quod non poſſet, vel non deceret à monaſterio exhiberi. Menochius *conſ.54. num.15.* Sanchez *vt ſuprà num.44.* Limitatur tamen tradita doctrina de capacitate monaſteriorum ad poſſidendum feudum, ad feudum quod non habet dignitatem annexam, cuius incapax eſt monaſterium, vt regni, Ducatus, Marchionatus, & Comitatus. Cum enim monaſteria capacia non ſint huiuſmodi dignitatum, vt dicetur inferiùs *num.8.* ſic neque feudi cui annexæ ſunt. Molina *vt ſuprà.* Azor. *tom.1. inſtit. moral. lib.12. cap.8. quæſt.5.* Quando autem ſuccedat monaſterium in feudum Nouitij, dicetur *infrà num.14.*

Capacia etiam ſunt prædicta monaſteria bona immobilia poſſidentia emphyteoſis, ſicut & feudi, quoties penſionis ſolutio non repugnaret, aut eſſet indecens monaſteriis. Pro quo etiam notandum, emphyteoſim eſſe ius habendi rem aliquam immobilem quoad dominium vtile cum onere ſoluendi realem aliquam penſionem domino in recognitionem directi dominij. Quoties ergo talis penſionis ſolutio non repugnat, aut indecens eſt monaſterio, capax erit emphyteoſis. Ratio eſt, quia cum generaliter loquendo prædicta monaſteria capacia ſint poſſidendi bona immobilia, cum emphyteoſis inter illa numeretur, nec poſſit eſſe aliqua ratio ſpecialis, niſi repugnantia, aut indecentia ſolutionis penſionis, ſi hæc non eſt, nulla erit. Nauarrus *comment.2. num.55. fin. de Regular.* Azor. *tom.1. inſtitut. moral. lib.12. cap.8. quæſt.4.* Poſſunt etiam dare bona immobilia monaſteriorum tam in feudum, quàm in emphyteoſim, quod intellige ſeruata ſolemnitate requiſita pro alienatione bonorum Eccleſiæ, de quo *infra à num.1*, Pro quo videtur extare priuilegium Leonis X. Societati de Vibe, quod refert Rodriguez *tom.1. quæſt. Regul. quæſt.38. art.2. ex Compend. priuilegiorum Societatis Ieſu.* Licet dubitem, an illo poſſint frui Regulares. Caſu autem quo emphyteuta, ille ſcilicet qui habet bona illa à principali domino, penſionem non ſoluat, cadere in commiſſum, & poſſe expelli auctoritate Prælati, habent plures, & habetur ex priuilegio Pij V. conceſſo Fratribus SS. Trinitatis. Syluester *verb. emphyteuſis, numero 2.* Rodriguez vt ſupra. 5

Sunt quoque capacia prædicta Monaſteria iuriſdictionis temporalis, prout colligitur *ex cap. cum dilectus, de ordine cognit. ex cap. Abbate ſanè, de ſentent. & re iudicat. in 6.* & ex quadam lege recopilationis *lib.4. tit.3. lib.1. recop.* Experientia quoque ipſa, qua conſtat in partibus Hiſpaniarum multa Monaſteria poſſidere villas, & caſtra cum iuriſdictione. Et ratio eſt, quia nihil eſt in iuriſdictione temporali, quod impediat quominus Monaſteriis conuenire poſſit. Si enim dicatur indecens eſſe Religioſos 6

ſæcularia

ſæcularia negotia pertractare, aut iuriſdictionem criminalem exercere, maximè vbi interuenit cauſa ſanguinis, id ſolum probat hanc iuriſdictionem à Religioſis mediatè ſolum, & per ſubſtitutos, aut delegatos exerceri debere, quod eſt verum, & colligitur ex *cap. finali, ne Clerici, vel Monachi in 6.* Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regul. quæſt. 78. art. 12. §. neque obſtat alia decretalis.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 15. num. 12.*

7 Pariter etiam videtur dicendum prædicta Monaſteria poſſidendi Maioratus capacia eſſe, tam loquendo de Maioratibus non habentibus iuriſdictionem temporalem annexam, quàm de illis qui habent illam. Tum quia capacia ſunt quorumcunque bonorum, & iurium immobilium, vt colligitur ex *authent. ingreſſi, C. de Sacroſanctis Eccleſiis*, & Conc. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3.* Tum quia nihil eſt in maioratibus quod repugnet ſtatui Religioſo Monaſteriorum, vt diſcurrenti per ſingula parebit, & conſtat ex dictis *num. præced.* Rodriguez *tom 2. q. 78. art. 12.* poſt alios. An autem de facto in huiuſmodi maioratus ſuccedant monaſteria, dicetur inferius *n. 17.* Intelligitur autem doctrina tradita de maioratibus inferioribus, non de his qui ſummam dignitatem, aut iuriſdictionem annexam habent, pro qua petitá videatur induſtria perſonæ ſingularis, propter dicenda *num. ſequenti.*

8 Nihilominus nòn videntur prædicta monaſteria habere poſſe, aut capacia eſſe habendi maioratus illos, qui ſummam, aut ſupremam dignitatem, aut iuriſdictionem habent annexam, vt ſunt Regnum, Ducatus, Marchionatus, Comitatus. Ratio eſt, quia huiuſmodi dignitates, ſeu maioratus, ea munera, & miniſteria habent annexa, quæ vix aut nullo modo per ſubſtitutas perſonas exerceri poſſint, vt propterea tam iure gentium, quam ex inſtitutione harum dignitatum videantur perſonales, & ad illas induſtria perſonarum requiſita, ita vt per ſubſtitutos adminiſtrari non poſſint. Rex enim perſonaliter debet adeſſe Curiæ, Comitiis, bello, &c. Duces etiam, Marchiones, & Comites perſonaliter ſeruire debent exercitui, aſſiſtere Regi, Curiæ, Bello, &c. Gloſſa *cap. ſcripſit, verb. dignitas, 27. quæſt. 2.* Tiraquell. *d. nobilitat. c. 25. n. 3.* Molina *lib. 1. de primog. cap. 13. n. 18.* Specialiter aliqui qui ſuſtinent poſſe monaſteria maioratus alios inferiores poſſidere, id negant de iſtis. Auendagno iunior *l. 40. Tauri, gloſ. 4. n. 39. & 45.* Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 78. art. 12. §. præterea licet*, vbi inquit. Hoc autem ceſſat in primogeniis, quæ dignitates has ſupremas annexas non habent, ſed tantum Vaſſallos, & iuriſdictionem, cuius iuriſdictionis ſeruitium, & miniſterium non eſt perſonale, & per ſubſtitutos poteſt exerceri.

9 Probabile etiam valdè eſt, prædicta monaſteria capacia etiam eſſe habendi maioratus inſtitutos fauore agnationis, familiæque conſeruandæ, durante ſcilicet vita Religioſi, cui talis maioratus competebat. Ratio eſt, quia Religioſus non perdit iura ſanguinis, nec ex eo quod Religioſus eſt, deſinit eſſe de genere, familia, & agnatione ſua, nec perdit nobilitatem quam habebat, vt dixi *tom. 1. c. 2. n. 16.* ergo ratione ipſius capax erit Monaſterium poſſidendi huiuſmodi maioratus, cum monaſterium poſſideat illa bona, ſeu iura quæ Religioſis competunt, aut competere poſſunt, ſiue ante, ſiue poſt profeſſionem. Quod intellige pro tempore quo viuit Religioſus, ita vt poſt illius mortem tranſeat maioratus ad alium agnatum vocatum in inſtitutione illius. Rodriguez *tom. 2. quæſt. Reg. quæſt 78. art. 12. §. neque etiam obſtat*, & probabile id putat, etſi probabilius contrarium, Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 15. n. 19.*

10 Multo magis certum eſt prædicta Monaſteria capacia eſſe habendi, aut poſſidendi fideicommiſſum (id eſt ius habendi aliquam hæreditatem alicui relictam eo onere vt alteri poſtea reſtituatur) ratione Religioſi ad quem ſpectabat, etiamſi illud relictum eſſet familiæ, aut agnatis. Ratio eſt, quia cum Religioſus familiam & agnationem ſeruet, vt *num. præced.* dictum eſt, & ex alia parte monaſteria capacia ſint cuiuſcumque hæreditatis Religioſo competentis, abſdubiè ratione illius capax erit talis fideicommiſſi. Mantica *de coniectur. vlt. voluntat. lib. 8. titul. 12. n. 25. & 27.* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 15. n. 21.*

Sunt quoque præfata Monaſteria capacia habendi iuſpatronatus, quod vt dixi *cap. 11. n. 1.* non eſt aliud, quàm poteſtas præſentandi inſtituendum ad beneficium Eccleſiaſticum in Eccleſia, pro eo quod eam fundauit, vel conſtruxit, vel dotauit. Ratio eſt, quia nihil eſt in tali iurepatronatus, vel exercitio ipſius, quod repugnet Religioſorum domibus, vel indecens illis ſit: cùm ergo ex alia parte prædicta monaſteria capacia ſint quorumcunque iurium, ſeu bonorum etiam immobilium, capacia etiam erunt huiuſmodi iuriſpatronatus. Et ita id ſupponunt Lambertinus *de iure patronat. lib. 1. part. 1. quæſt. 8. art. 9. n. 7.* Rodriguez *tom. 2. quæſt. Regul. quæſt. 122. art. 2.* Sanchez *lib. 7. in decal. cap. 14. num. 5.* quomodo autem in illud ſuccedant, *inferius n. 21.* dicetur. 11

Inſuper præfata monaſteria capacia ſunt habendi ius nominandi ad emphyteoſim, quam Religioſi habebant ante profeſſionem. Nihil enim eſt in hoc iure, aut exercitio ipſius quod repugnet, vel indecens ſit monaſteriis: caſu ergo quo Religioſi ante profeſſionem tale ius habuiſſent, cum poſt profeſſionem nullum temporalium bonorum ius maneat in ipſis, ſed totum tranſeat ad monaſterium, tranſibit etiam & iſtud. Molina *tom. 2. de iuſtit. diſp. 482. verſ. vtrum autem Religioſus.* Sanchez *lib. 7. in Decalog. cap. 14. n. 16. & 17.* [Vnde de moniali quadam olim coniugata, quæ in tali ſtatu non fecit nominationem in re emphyteutica, prout poterat facere, non poſſe illam facere poſtea dum eſt monialis, reſoluit Portellus *in Reſolutionibus moral. tom. 2. caſu. 38.*] Quando etiam ſuccedat in hoc ius monaſterium, dicetur *infra n. 24.* 12

Prædicta autem bona, ſeu iura, quorum capacia eſſe monaſteria Regularia, quæ immobilia poſſidere poſſunt, dictum eſt, tribus præſertim modis, aut aliquo ipſorum acquiri poſſunt à monaſteriis, videlicet donatione, emptione, & ſucceſſione, ad quos tres modos acquirendi reduci poſſunt alij. His autem modis acquirere poſſe monaſteria, conſtat tum ex iure communi, & praxi Eccleſiæ, tum ex multis priuilegiis Religionum. Praxis Eccleſiæ nota eſt apud omnes. Ius commune habetur *in c. nullum 18. quæſt. 2.* de quo Suarez *3. tom. de Relig. lib. 2. c. 26.* Priuilegia quoque Religionum multa afferri poſſent, de quibus Caſarubius *in Compend. priuileg. Mendicant. verb. Bona, verb. Eleemoſyna, verb. Hæreditas, verb. Legatum, & verb. Poſſeſſiones Fratrum.* Portellus *in Dub. Regular. verbo Bona, verb. Eleemoſyna, & verb. Legatum.* Excipitur ab hoc vltimo acquirendi modo, qui eſt per ſucceſſionem, religio Societatis Ieſu quoad collegia; etſi enim annuos redditus, & bona ſtabilia poſſideant, nihilominus priuata ſunt iure ſuccedendi in bona ſuorum religioſorum, iuxta dicta *cap. 1. n. 7.* Quod idem dico de Collegiis noſtrorum PP. Diſcalceatorum Congregationis Hiſpaniæ, nequeunt enim in Fratrum hæreditatem ſuccedere, vt ibi diximus. Prædicta ergo Collegia, quantum ad hoc punctum ſuccedendi intelligi debent excepta. De aliis eſt ſermo in præſenti. 13

Igitur acquirere poſſe prædicta Monaſteria iura feudorum, ſeu feuda ipſa, ſucceſſione, eo quòd aliquis feudum poſſidens ingrediatur, & profiteatur Religionem, patet quia cum Monaſteria ſuccedant in omnia iura profeſſi, quorum capacia ſunt ipſa Monaſteria, cum illa capacia ſint poſſidendi feudum quando 14

ſeruitium

ſeruitium per illud poſtulatum eſt tale, vt ab ipſis exhiberi poſſit, iuxta dicta *num.*4. abſdubiè tranſibit etiam feudum talis profeſſi, cum aliis ipſius bonis ad Monaſterium. Confirmatur, quia Nouitius minimè amittit feudum per ingreſſum Religionis, ſicut nec alia bona, cuius ſignum eſt, quod egrediens Religionem retinet omnia illa. Ergo quemadmodum cum profitetur Religionem in alia bona ipſius ſuccedit Religio, ſi eſt capax ſuccedendi, ſic & in feudum, ac perinde ſucceſſione acquiret Monaſterium feudum. Azor. *tom.*1, *inſtit. moral. lib.*12. *c.*8. *q.*5. Rodrig. *tom.*1. *quæſt. Regul. q.*38. *art.*3. *&* *tom.*2. *q.*62. *art.*10. *&* *q.*78. *art.*12. *verſ. Tertiò probatur.* Poſſe etiam donatione acquiri conſtat ex priuilegio Celeſtini V. facto Congregationi Celeſtinorum, de quo Rodrig. *dict. tom.*1. *q.*38. *art.*3. Vbi etiam de alio ſimili priuilegio conceſſo Cõgregationi S. Georgij in Alga. Emptione autem poſſe acquiri, conſtat ex dictis, quæ enim ſucceſſione, & donatione acquirere poſſunt Monaſteria, etiam emptione acquirent, poſita ipſorum capacitate.

15 Idem etiam de emphyteoſi dicendum videtur, poſſe ſcilicet prædicta Monaſteria bonorum immobilium capacia acquirere illam ſucceſſione, ob profeſſionem videlicet in Religione alicuius talem emphyteoſim poſſidentis, quando ſcilicet, vt dictum eſt *num.*5. penſio ſoluenda non eſt indecens, aut repugnans Monaſterio. Cùm omnia iura, & bona profeſſi, vt dictum eſt, ad Monaſterium tranſeant. Nauarr. *comm.*2. *num.*55. *fin. de Regular.* Molina *tom.*1. *de iuſtit. diſp.* 140. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*15. *à num.*53. apud quos etiam, quæ & qualis ſit hæc emphyteoſis, in quam Monaſteria prædicta ſuccedant. Poſſe etiam acquirere Monaſteria donatione ſibi ab aliis facta, vel etiam emptione, ex eo conſtat, quod in eo nulla apparet repugnantia, aut indecentia, quare id fieri non poſſit.

16 Pariter de iuriſdictione temporali dicendum eſt, eam ſcilicet acquirere poſſe prædicta Monaſteria bonorum immobilium capacia, tum ſucceſſione ratione Nouitij in Religione profitentis, tum emptione, & donatione, cum in hoc nulla ſit repugnantia, aut indecentia. Maximè quia cum poſſint his tribus modis acquirere villas, caſtra, ſeu pagos, quibus annexa eſt talis iuriſdictio temporalis, eiſdem etiam modis illam acquirent.

17 De Maioratibus autem loquendo, quamuis vt dictum eſt *num.*7. prædicta Monaſteria aliquos illorum habendi capacia ſint, quaſi in actu primo, & in potentia, nihilominus in illos non ſuccedunt ratione profeſſorum in Religione. Primò, quoties à primo maioratus inſtitutore adiecta eſt clauſula ne in illum ſuccedant Monachi. Talis enim conditio iuſta eſt; & valida, cum non eò tendat, vt à ſtatu Monachali retrahat, ſed vt familia conſeruetur. Couarruu *lib.*1. *variar. c.*19. *n.*10. Molina *tom.*1. *de iuſt. diſp.*207. *concl.*2. *&* *tom.*3. *diſp.*623. *n.*3. & alter Molina *de Hiſpan. primog. lib.*2. *cap.*12. *num.*54. In tali autem caſu ſtatim à die profeſſionis poſſeſſoris maioratus deuoluitur ipſe maioratus ad ſequentem vocatum, non aliter, quàm ſi poſſeſſor naturaliter mortuus fuiſſet. Ea enim profeſſio æquiparatur morti naturali. Quemadmodum ergo ſi talis poſſeſſor maioratus naturaliter moreretur, deuolueretur ad ſequentem vocatum, ſic etiam in præſenti, cum Monaſterium ſit excluſum. Molina *tom.*3. *de iuſt. diſp.*623. *n.*2. Sanchez *lib.*7. *in decalog. cap.*15. *num.*10. Secundò, etiamſi à primo inſtitutore maioratus non ſit appoſita prædicta clauſula excluſiua Monachorum, quoties veriſimiliter præſumitur ex ſignis, vel conditionibus in inſtitutione poſitis, nullatenus voluiſſe prædictum inſtitutorem, vt maioratus ad monaſteria peruenirent. Cùm enim talis voluntas rationabilis ſit, valida erit, ſicut dictum eſt de voluntate expreſſa per clauſulam excludentem. Molina *lib.*1. *de primogeniis, cap.*13. *à num.*81. *vſque ad* 94. Graſſis 2. *p. deciſ. lib.*3. *cap.*19. *num. penult.* Molina Societat. Ieſu *tom.*3. *de iuſtit. dicta diſp.*623. *n.*4. Quo etiam caſu iudicandus erit profeſſus maioratum obtinens quaſi naturaliter mortuus, & tranſibit maioratus ad alium vocatum, vt dictum eſt ſuprà, propter eandem rationem. Signa autem talis voluntatis inſtitutoris maioratus erunt, ſi petat arma, & nomen ſuum à ſucceſſoribus in maioratu obſeruari, ſaltem eo modo honorifico, ac ſplendore, quo à Religioſis id fieri nequeat, aut non deceat. Si habens filium Monachum tempore quo inſtituebat maioratum nullam de ipſo mentionem fecit, ſed ſolùm de aliis filiis, filiabus, aut conſanguineis. Si petat quod ſucceſſor in maioratu vadat perſonaliter cum Rege ad bellum, & ſimilia. Sanchez *lib.*7. *in decalog. c.*15. *n.*23. *&* 26.

18 In alios autem maioratus, in quorum inſtitutione non apponitur clauſula expreſsè excluſiua Monachorum, neque ſunt ſigna præſumptionis talis excluſionis, ſiue habeant, ſiue non habeant annexam iuriſdictionem, dummodo non ſint ex illis qui ſummam dignitatem, vel iuriſdictionem important, de quibus *ſuprà n.*8. ſuccedere poſſunt prædicta Monaſteria. Ratio eſt, quia cum illorum capacia ſint iuxta *dicta n.*7. & ex alia parte regula generalis ſit ex *authent. ingreſſi, Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* quod Monaſteria in omnia profeſſi bona, & iura ſuccedant, non eſt cur à tali ſucceſſione excludantur, maximè quia priuari Monaſteria tali ſucceſſione, quædam pœna videatur iuris communis reſtrictiua, pœna autem irrogari nequit niſi ſit in iure expreſſa. Quæ ſententia, quoad maioratus iuriſdictione carentes receptiſſima eſt apud auctores. Molina *lib.*1. *de primogeniis, c.*13. *n.*95. & alter Molina Ieſuita *tom.*3. *de iuſtit. diſp.*623. *n.*3. Quoad maioratus verò iuriſdictionem habentes eſt probabiliſſima. Auendañus iunior *l.*40. *Tauri, gloſſ.*4. *n.*39. Rodrig. latè & doctè 2. *tom. quæſt. Regul. q.*78. *art.*12. vbi in fine concludit ita iudicatum eſſe in Senatu Pintiano in cauſa cuiuſdam maioratus.

19 Ex quibus conſtat prædicta Monaſteria acquirere poſſe ſucceſſiones, & in perſona profeſſorum in aliquos, & plures maioratus ſuccedere. An verò ſimiliter eos poſſint acquirere emptione, vel donatione, pendet ex cognitione naturæ dictorum maioratuum, de quo aliàs. Cum autem capacia ſint ſaltem aliquorum, vt dictum eſt, niſi natura ipſorum maioratuum repugnet, etiam emptione, vel donatione eos acquirere poterunt. Idem etiam videtur dicendum de inſtitutione primogenij; etſi enim Religioſus particularis primogenium inſtituere non poſſit, quia eſt actus dominij, & quia is, qui non poteſt contrahere, nec vltimam voluntatem facere, primogenium inſtituere non poteſt, vt docent Tapia *authent. ingreſſi, verb. ideoque nec de his, c.*1. *n.*73. Molina *tom.*3. *de iuſtitia, diſp.*604. *n.*4. Monaſteria autem cum capacia ſint dominij, & poſſint contrahere, videntur poſſe illud inſtituere, ſaltem in iure communi naturali ſtando. Quamuis quia primogenium eſt res prophana, abſtinere ab ipſius inſtitutione debeant etiam Monaſteria, niſi ex pia aliqua, & honeſta cauſa. Molina *lib.*2. *de primog. c.*9. *n.*67. & alter Molina Ieſuita *d. diſp.*604. *n.*5.

20 Pari etiam ratione poſſunt prædicta Monaſteria fideicommiſſa ſucceſſione acquirere, cum capacia ſint illa poſſidendi, iuxta dicta *ſuprà n.*10. & tenent Mantica, & Sanchez *ibid. relati.* Emptione quoque, & donatione illa etiam acquirere poſſe videntur, niſi obſtet natura, aut qualitas ipſorum.

21 De iurepatronatus loquendo, cum illius capacia ſint prædicta monaſteria, iuxta dicta ſuprà *n.*11. ideo ſucceſſione acquiri poteſt ab ipſis, ſicut & alia profeſſi iura, vt Lambertinus, Rodriguez, & Sanchez *ibid.* relati docent. Intelligendum autem hoc erit de iure patron. ſeu præſentandi, quod iure ſingulari, aut perſonali

pertinebat ad profeſſum, ſic enim illud competebat ipſi non iure ſingulari, aut perſonali, ſed quatenus erat in ſæculo pars alicuius communitatis, vel Collegij, cum ratione profeſſionis deſinat eſſe talis pars, non tranſiet ad monaſterium. Gloſſa *in cap. beneficium, v. conferendum, in additionibus, de Regul. in* 6. Sanch. *lib.*7. *in decalog. c.*14.*n.*1. Similiter acquiretur monaſterio ius patronatus quod acquireret Monachus iam profeſſus fundans, conſtruens, vel dotans Eccleſiam. Cum quidquid Monachus acquirit, Monaſterio acquirit. Lābert. *de iure patr. l.*1.*part.*1.*q.*8.*art.*9.*n.*4. Addit Sanch. vt ſuprà *n.*4. id eſſe quādo Monachus ex legitima licentia fundaret, conſtrueret, vel dotaret Eccleſiam. Verumtamen etiamſi non adſit talis licentia, ſed demùm, quod Monachus ſine illa illegitimè, vel peccaminosè contra votum obedientiæ, vel paupertatis fundaret, conſtrueret, vel dotaret talem Eccleſiā, adhuc ius patron. quod acquiſiuerat, tranſit ad Monaſterium, iuxta dicta *tom.*1.*c.*6.*n.*40. Præterea acquirere poſſunt ſucceſſione prædicta monaſteria ius patronatus quod eſt annexum aliquibus bonis profeſſi, in quæ ſuccedunt ipſa Monaſteria. Cum enim acceſſorium ſequatur naturam principalis, ſi Monaſterium ſuccedit in bona profeſſi, ſuccedet etiam in ius patronatus illis annexum. Rodriguez *tom.*2.*quæſt. Regul. q.*122.*art.*2.

22 Acquirere etiam poſſunt prædicta Monaſteria ius patronus donatione, ſeu tranſlatione facta ab eo qui illud habebat, & erat patronus cum facultate donandi. Cum enim illius habendi capacia ſint, iuxta dicta *ſupra n.*11. non eſt aliqua ratio quare ipſis donari non
23 poſſit, modo tamen aſſignato *c.*11.*n.*10. Non tamen poſſunt acquirere illud emptione, cum ſit inuendibile, & materia ſimoniæ, iuxta dicta eodem *c.*11.*n.*7.

Quando ius patronatus competit Monaſterio ſolùm ratione perſonæ Religioſi in ipſo profeſſi, ita vt illud ſit annexum perſonæ, ſequitur ipſam, ita vt poſt mortem ipſius expiret ius patronatus, & ipſo tranſlato ad aliud Monaſterium tranſeat idem ius cum illo; ſi autem eſt annexum bonis, durat quantum durant illa bona. Quorum ratio eſt, quia acceſſorium, & annexum alicui ſequitur ipſum, Rodriguez *tom.*2. *quæſt. Regul. q.*122.*art.*2. Sanchez *lib.*7.*in decal.c.*14.*n.*6. Ad quem autem pertineat ius præſentandi, quando ius patronatus tranſit ad Monaſterium ratione perſonæ Religioſæ, an ſcilicet ad illum, an verò ad Monaſterium, dictum eſt *c.*11.*n.*11.15.*&* 16.

24 Succedent etiam prædicta Monaſteria in ius nominandi ad emphyteuſim competens profeſſionem emittenti, iuxta dicta *ſupra n.*12. quod intellige niſi tale ius ſit perſonale, vel ex coniecturis eliciatur electam eſſe induſtriam perſonæ. Emptione etiam, & donatione etiam acquiri poteſt à prædictis Monaſteriis, cum in hoc nulla ſit repugnantia, vel indecentia.

25 Succedent inſuper prædicta Monaſteria in legitimam debitam profeſſo, cum ſuccedant in omnia iura ipſius. Sed hic notandum, nequaquam patre ſuperſtite deberi legitimam filio profeſſo, eo quod viuentis nulla ſit hæreditas, *l. qui ſuperſtitis, ff. de acquir. hared. & l.*1.*§. ſi impuberi, ff. de collat. bonor.* & tradunt Decius, Felinus, & alij quos refert Tapia *authent. ingreſſi, verb. ſua, c.*4.*n.*10. quod videtur limitandum, niſi pater vergeret ad inopiam diſſipando bona ſua, aut in caſu quo filius exiſtens in ſæculo poſſet à patre poſtulare legitimam filij viuente patre, cum ius filij tranſlatum ſit in Monaſterium. Tapia *ibid.n.*11. Sanchez *lib.*7.*in decalog.c.*10. *num. vltim.*

26 Præterea ſuccedent in iura ſuitatis, & agnationis, iura ſanguinis, & cognationis, qualitates, & prærogatiuas profeſſi, quatenus, & eo modo quo ipſi, & Monaſteriis ipſis competere poſſunt. Conſtat *ex l. fin. Cod. de Epiſcop. & Cleric.* conſtabit etiam ex infrà dicendis. Mant. *de Coniectur. vltim. volunt. lib.*8. *tit.*12. *numero* 25. Molina *lib.*1. *de primog. capite* 13. *num.*47.

Tranſeunt etiam ad prædicta Monaſteria bona illa 27
quæ habebat profeſſus in ſæculo, cum pacto non alienandi, niſi per tale pactum exprimeretur hæc tranſactio. Quia ſi talis expreſſio non habetur, nomine alienationis ſolùm videtur importari alienatio voluntaria, non illa quæ per legem inducta eſt, qualis eſt de qua in præſenti. Molin. *lib.*1. *de primogen capite* 13. *numero* 77. Tapia *authent. ingreſſi, verb. ſua, capite* 12. *num.*38.

Tranſeunt præterea ad dicta Monaſteria bona illa 28
quæ habebat aliquis grauatus eo onere, vt ſi moreretur abſque filiis, tranſirent ad aliquem tertium, & ipſe nullis filiis relictis Monaſterium ingreditur. Ratio eſt, quia ita deciditur *in authent. de ſanctiſſ. Epiſcop. §. ſed & hoc præſenti*, quæ approbatur *cap. in præſentia, de approbat.* & communi Pontificum conſenſu. Cuius etiam deciſionis ratio eſt, quia vel Monaſterium habetur loco filij, vt tradunt poſt alios Medina *lib.*2. *de primog. c.*9. *n.*4. Leſſius 2. *de iuſtitia cap.*41.*dub.*41.*num.*84. vel quod ea conditio, ſi abſque liberis deceſſerit, videatur turpis, vtpote auertens à Religioſo ſtatu, ac per conſequens habeatur pro non adiecta, vt habent etiam Angelus *verb hæres num.*21. & ibi Tabiena *q.*16.*n.*17. Armilla *verb. hæreditas, n.*22. vel quia ita præſumitur voluntas teſtatoris, aut relinquentis talia bona, vt volunt Molina *tom.*1.*de iuſt. diſput.*190 *verſ quando quis*, Sanchez *lib.*7. *in decalog. c.*16. *n.*8. Addo oppoſitum eſſe dicendum in caſu quo conſtaret expreſſe de voluntate teſtatoris, aut relinquentis talia bona. Sanchez *ibid n.*12.

Item tranſit ad prædicta Monaſteria vſusfructus 29
quem habebat ille qui profeſſionem emiſit in illis. Cum enim in *auth. ingreſſ. Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* decidatur omnia bona, iura & actiones monachi tranſire in monaſterium, nec ibi, aut alibi excipiatur vſusfructus, idem de illo dici debet. Syluester *verbo Religio* 6.*q.*1.*dicto* 2. *& verbo hæred.n.*1.*q.*7. *& verb. Religio, n.*21. Nauarrus *Comment.*2.*n.*38.*de regul.* Graffis 2. *p. deciſ. lib.*3.*c.*19.*n.*43. Quod etiam videtur verum de patris vſufructu in filij bona aduentitia, quando talis pater profeſſionem emittit, cum nulla ſufficiens ratio diſcriminis inter hunc, & alios vſusfructus aſſignari poſſit. Molina *tom.*1. *de iuſt. diſp.*9. *ad finem, & diſput.*140.*columnn.*3. Leſſius 2.*de iuſt.c.*41.*dub.*10.*n.*83.

Tranſire etiam videtur ad prædicta Monaſteria pre- 30
carium, quod erat illius qui Religioſus effectus eſt, cùm ſit eadem ratio de hoc ac de aliis iuribus. Sanchez *lib.*7. *in decal.c.*15.*n.*60. Nota autem precarium eſſe ius habendi aliquam rem ſolum pro tempore quo is qui eam conceſſit, voluerit. De quo Azor. *tom.*3. *lib.*7. Bonac. *de contract. q.*14.

Denique generaliter loquendo prædicta Monaſte- 31
ria ſuccedunt in omnia Religioſi bona, de quibus ipſe ante profeſſionem legitimè non diſpoſuerat, ſiue ab ipſo quomodolibet ante, vel poſt profeſſionem acquiſita ſunt, iuxta dicta ex illa generali regula. Quidquid Monachus acquirit Monaſterio acquirit, *tom.* 1. *capite* 6. *numero* 40. Conſtat quoque hoc ex §. *Si qua mulier, authent. de ſanctiſſ. Epiſcop. & §. illud quoque, authent. de Monachis, & authent. ſi qua mulier, & auth. ingreſſi, Cod. de ſacroſ. Eccleſ. & c. Si qua mulier, & c. quia ingredientibus* 19. *q.*3. Nauarrus *Comment.*2. *de Regul. n.*55. Sanchez *lib.*7.*in decal.c.*12.*n.*4. [Lugo *de iuſt. & iure tom.*1.*diſp.*3.*ſect.*9.*n.*190.*&* 192.] Et ratio omnium eſt, quia cum religioſus per profeſſionem ſe totaliter Deo dedicet, conſequenter etiam dedicat ei omnia quæ poſſidet, & ita monaſterium ſuccedit in omnia iura, & facultates quæ profeſſo competere poſſunt. Rodriguez *tom.*2. *qq. Regul q.*80.*art.*2. Tamburinus *de iure Abbatum tom.*3. *diſp.*11.*quæſit.*4. *n.*7.

Vnde in his, in quæ ex profeſſi perſona ſuccedunt, illis actionibus agere poſſunt quæ profeſſo ante ingreſſum competerent. Siquidem in omnia eius iura ſuccedunt. Syluest. *verb. religio 6. quæſt. 2.* Angelus *in ſumma, verb. religio, num. 59.* [Vt verò ſciatur quæ bona ſunt illa, quæ ex filio familias in Religione profeſſo tranſeant cum ipſo ad religionem, notandum ex communi Doctorum ſententia, quadruplex eſſe filiifamilias peculium, nempe caſtrenſe, quaſi caſtrenſe, aduentitium, & profectitium. Caſtrenſe dicitur illud quod in caſtris, ſeu bello acquiritur.

Quaſi caſtrenſe, quod ex publico aliquo officio. Aduentitium, quod neque ex bello, neque ex officio aliquo publico, nec ex bonis paternis aut patris intuitu, ſed aliunde adquiritur, vt donatione, legato, ſucceſſione materna, opera propria, aut ex artificio. Profectitium verò, quod pecuniis, aut rebus patris, aut patris occaſione adquiritur. Ex quibus peculiis caſtrenſe, & quaſi caſtrenſe pertinent ad filium quoad proprietatem, & vſumfructum. Aduentitium pertinet ad filium quoad proprietatem, & ad patrem quoad vſumfructum. Profectitium verò pertinet ad Patrem, tam quoad proprietatem quàm quoad vſumfructum. Ergo ad intentum filiofamilias profeſſo tranſeunt cum ipſo ad Religionem peculium caſtrenſe & quaſi Caſtrenſe: quia hæc ſunt omnino ipſius filij. Profectitium nullo modo tranſit ad Monaſterium, quia eſt omnino patris. Aduentitium autem tranſit quoad proprietatem ad Monaſterium, cum quoad proprietatem ſit filij. In quo conueniunt DD. ſpecialiter Sanchez *lib. 7. in decal. c. 13. n. 37.* & Lugo *tom. 1. de iuſtit. & iure, diſp. 3. ſect. 9. num. 196.* Ad verò tranſeat quoad vſumfructum, etſi aliqui affirment, meritò tamen communis ſententia tenet contrarium, ſcilicet non tranſire hoc modo ad Monaſterium, ſed manere apud patrem, eo quòd re vera hoc modo ſit patris, & pertineat ad patriam poteſtatem, quæ non ſoluitur per profeſſionem filij. Sanchez *ſupra num. 39.* poſt plures alios, quos ſequitur Lugo *ſuprà.*

Dubitari autem ſolet, an libri quos pater filio dederat ſtudiorum cauſa, tranſeant cum ipſo ad Monaſterium. Et dicendum quod ſi filius erat iam Doctor, & iam exercebat munus aliquod in Republica, vel in procinctu erat ad illud exercendum, tunc libri illi cenſentur vt bona Caſtrenſia filij, & ipſe veluti emancipatus, ac proinde tranſibunt cum ipſo ad Monaſterium. Si verò nondum abſoluerat ſua ſtudia, cenſentur bona profectitia, ſicut & alia ſupellex à patre filio conceſſa, vtpote manenti ſub patris poteſtate, ac proinde non tranſibunt cum filio ad Monaſterium. Ita Lugo ſuprà ex doctrina Molin. *tom. 1. de iuſtit. & iure, diſp. 239.*

Nota præterea probabile valdè eſſe, bona quæ adquirunt Nouitij tempore Nouitiatus, eſſe bona quaſi Caſtrenſia, eo quòd Nouitij per Nouitiatum veluti egreſſi ſunt de patria poteſtate, & cenſentur Clerici, quorum priuilegium eſt, vt quæ poſt Clericatum adquirunt, ſint bona quaſi Caſtrenſia, ac proinde etiam talia bona tranſibunt cum ipſis ad Monaſterium, ſi profeſſionem emiſerint. Sanchez *dicto c. 13. n. 49.* Lugo *ſup. n. 196.*

32 Poteſt tamen contraria conſuetudine legitimè præſcripta derogari huic iuri ſuccedendi prædicta Monaſteria in bona ſuorum profeſſorum, ſicut derogatum dicitur apud Gallos, ita vt ipſorum bona pertineant ad conſanguineos propinquiores. Ratio eſt, quia hoc ius ſuccedendi, etſi ſatis conforme ſit iuri naturæ, cùm ratio poſtulet; vt qui ſe dicat Deo, omnia etiam ſua ipſi etiam dedicet, nihilominus ſolo iure humano, vt patet ex loc. cit. *n. præced.* introductum eſt, iuri autem humano conſuetudo legitimè præſcripta derogare poteſt. Couar. *de pact. p. 3. §. 2. num. 4. ad fin. & cap. 1. fine, de teſtam.* Azor. *tom. 1. inſt. mor. lib. 12. c. 8. quæſt. 1.*

Quamuis autem iure Pontificio abrogari poſſit tale ius ſuccedendi in bona profeſſorum cauſa rationabili ſubſiſtente, cùm Pontifex dominus ſit, vel ſupremus adminiſtrator bonorum Eccleſiæ, iure tamen ciuili id fieri non poteſt, quia cum Principes temporales, à quibus dimanat ius ciuile, non habeant iuriſdictionem in Eccleſiaſticas perſonas, aut bona ipſarum, neque etiam habent poteſtatem ad auferendum id quod ab Eccleſia Monaſteriis eſt conceſſum. Couarruu. *de pactis 3. p. §. 2. n. 4. verſ. Illud ſanè.* Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 77. art. 2.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 12. n. 18.* plures alios referens, & impugnans oppoſitum ſentientes. 33

Non tamen ſuccedunt prædicta Monaſteria in beneficia Nouitij qui in illis emiſit profeſſionem; vacant enim talia beneficia per profeſſionem, vt habetur ex *c. Beneficium, de Regul. in 6.* vt dictum eſt *tom. 1. p. 1. c. 2. n. 17.* nec in penſiones, propter eandem rationem. Gigas *de penſionib. q. 5. n. 6.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 4. n. 13.* Vide dicta *hoc 2. tom. c. 2. n. 21.* 34

Nec etiam ſuccedent prædicta Monaſteria in bona profeſſi, quando ipſe tempore Nouitiatus modo aſſignato *tom. 1. c. 24. n. 32.* vel alio modo ante ingreſſum in Religionem renunciauit hæreditati ſuæ, aut bonis, quæ ad ipſum pertinebant. Eo enim ipſo, quo talem renunciationem legitimè fecit, nullum ius remanet in ipſo ad prædicta bona, ac per conſequens nec Monaſteria illa ſuccedent. Quia tamen adhuc facta renunciatione hæreditatis remanet in renunciante ius ad aliqua alia bona, ideo in ipſa ſuccedet Monaſterium. Quæ autem ſint hæc bona non comprehenſa in renunciatione hæreditatis, tractant Azor. *tom. 2. inſt. moral. lib. 2. c. 18. q. 8.* Molina *tom. 2. de iuſt. diſp. 579.* Rodrig. *tom. 2. qq. Reg. q. 78. art. vlt.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 7.* 35

Nec etiam ſuccedent prædicta Monaſteria in illa bona Nouitij profeſſionem emittentis, quæ ſunt legitima filiorum, quos habet in ſæculo. Prædicta enim bona non ſpectant ad ipſum profeſſum, ſed ad filios ipſius, ac per conſequens nec ad Monaſterium, quod ſolùm ſuccedit in iura profeſſi. A quo autem tempore debeatur dicta legitima filiis, an ſcilicet à tempore profeſſionis patris, an ſolùm poſt mortem ipſius? Probabilius eſt, ſtatim ac parens profitetur, deberi. Talis enim profeſſio eſt quædam mors ciuilis ipſius, & ratione illius fictione iuris deſinit eſſe in rerum natura. Sylu. *verbo hæreditas 1. q. 7. n. 10. dicto 6. & verb. Religio 6. q. 1. dicto 1.* Angelus *in ſumma, verb. Religioſus, n. 49. & verb. hæreditas, n. 22.* Nau. *comment. 2. n. 48. & 54. de Regularib.* Quod etiam verum habet in filiis illegitimis in regnis, in quibus ſuccedunt in bona parentum. Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. c. 8. q. 7.* Molina *tom. 1. de iuſt. diſp. 140. verſ. à regula illa.* Tempore etiam quo illa bona poſſidentur à Monaſterio, tenetur miniſtrare alimenta filiis illius profeſſi, quando ſcilicet pater eos teneretur alere, quia ſuccedit Monaſterium in onera bonorum illius profeſſi, & talia bona ſunt adſtricta huic oneri. Sanch. *lib. 7. in decalog. c. 10. n. 8.* Pro quota autem bonorum parentis profeſſi aſſignanda filiis in alimenta, vide Syluestrum, & Angelum *vt ſup.* 36

Pariter nec ſuccedent in ea bona profeſſi quæ ſunt legitima patris ipſius, propter eandem rationem, quia ſcilicet talia bona non ad filium profeſſum, ſed ad patrem ſpectant. 37

Debentur etiam ea bona à tempore profeſſionis filij, ſicut dictum eſt ſuprà de profeſſione patris, propter eandem rationem. Tapia *authent. ingreſſi, verb. ſua, c. 4. fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. c. 8. q. 8.* Interim tamen tenebitur Monaſterium alimenta patri præbere, ſicut etiam dictum eſt ſuprà de filiis, cum eadem ſit ratio. Sanchez *lib. 7. in decalog. c. 10. n. 11.* 38

Nec etiam ſuccedent ante mortem patris in hæreditatem quæ contingere poterat filio profeſſo poſt 39

eiuſdem

eiuſdem patris mortem. Quia cum ius ſuccedendi non competat alicui niſi poſt obitum eius cui ſuccedendum eſt, profeſſus nequit hoc ius in Monaſterium transferre ante obitum illius cui ſuccedit. Gloſſa. *final. c. vnico, 18. q. 1.* Felinus *c. in præſentia, n. 56. de probat.*

40 Similiter nec ſuccedent propter profeſſionem Religioſi in bona relicta illi, ſubſtitutis aliis poſt ipſum. Ratio eſt, quia cum in hac inſtitutione non claudatur conditio *ſi abſque liberis deceſſerit*, non militat in illa diſpoſitio *cap. in præſentia, de prob. & §. ſed & hoc præſenti, authent. de ſanctiſſ. Epiſc. de qua ſuprà n. 28.* quæ loquitur exiſtente huiuſmodi conditione. Talia ergo bona non venient ad Monaſterium, niſi ſolùm pro tempore vitæ talis profeſſi, & poſt illam ad ſubſtitutos. Molina *tom. 1. de iuſtit. diſp. 190. colum. penult.* Sanch. *lib. 7. in decal. c. 16. à n. 80. & 82.*

41 Item nec ſuccedent in vſumfructum quem habet pater in bonis aduentitiis filij, filio profeſſionem emittente. Quia profeſſio facta à filio iuri patris quod antea habebat derogare non poteſt, nec patri adimere ius quod in filij bonis acquiſierat. Syluest. *verb. Religio 6. q. 1. dicto 5.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 8. §. Tertiò quæritur, & tom. 2. lib. 2. c. 22. §. Quintò quæritur.*

42 Præterea nec videntur ſuccedere poſſe in ius petendæ reuocationis emphyteoſis, nec in ius retractus ſanguinis, quæ habebat ille, qui in Religionem ingreſſus eſt. Videtur enim ceſſare ratio horum iurium, quæ eſt ne res illa à proprio ſanguine, ſeu genere alienetur, cum ille profeſſus non iam ſibi, ſed Monaſterio acquirat, & Monaſterium non ſit de genere, aut familia illius, Sanchez poſt alios *lib. 7. in decal. c. 14. n. 24. 26. & 27.*

43 Qualiter etiam non ſuccedant Monaſteria in bona Religioſi, qui etſi validè profeſſus eſt, tamen id fuit propter fraudem, dolum, & cupiditatem Prælati ad illa inhiantis, dictum eſt *tom. 1. c. 2. n. 19.*

44 Acquirere etiam poſſunt prædicta Monaſteria bonorum immobilium capacia bona temporalia iure hæreditario, ſeu vt hæredes, ſi tales ex teſtamento inſtituantur Religioſi ipſorum. Ita enim colligitur *ex l. fin. §. hoc etiam, C. de Epiſcop. & Cleric.* vbi decernitur quoſlibet tales Religioſos eſſe ſucceſſionis hæreditariæ capaces. Et ratio eſt, quia id non repugnat voto paupertatis, cum ipſi Religioſi non ſibi, ſed Monaſteriis acquirant, quæ tamen, vt dictum eſt in *hoc cap. num. 1.* illa poſſunt poſſidere. Nauarrus *comment. 2. num. 43. de Regul.* Molina *tom. 1. de iuſt. diſp. 140. colum. 8. verſ. non ſolùm bona, & diſp. 154. poſt principium.* Extenditur etiam hoc ad Collegia Societatis Ieſu & ad domos profeſſas, etſi enim prædicta Collegia in ſuorum bona non ſuccedant, vt dictum eſt ſuprà *num. 13.* poſſunt tamen inſtitui hæredes: ſimiliter, licet domus profeſſæ immobilia poſſidere non poſſint, vt dictum eſt *cap. 7. num. 7.* hæredes quoque poſſunt inſtitui, ſiue bonorum mobilium, ſiue ſtabilium, non vt iſta retineant, ſed vt vendant. Molina *tom. 1. de iuſt. diſput. 195. verſ. à regula propoſita,* Sanchez *lib. 7. in decalog. cap. 27. n. 1. & 15.* Non tamen extenditur ad Minores de Obſeruantia, & Capuccinos, quia hoc eſt illis expreſsè prohibitum ab Eccleſia *in c. exiit, de verb. ſignif. in 6.* Rodriguez *tom. 2. qq. Regul. q. 78. artic. 2.* Sorbus *in Compend. priuil. Mendic. verb. hæreditas.* Vide dicta *tom. 1. p. 1. c. 6. n. 45.*

45 Capacia etiam ſunt prædicta Monaſteria, quæ immobilia poſſident legatis. Quippe certa res eſt iis omnibus poſſe legari, qui poſſunt hæredes inſtitui, vt expreſsè habetur *Inſt. de legatis, §. legari, & l. regia, tit. 9. part. 6.* prædicta autem Monaſteria, vt viſum eſt, hæredes poſſunt inſtitui. Extenditur hoc ad Minores de obſeruantia, & Capuccinos; etenim etſi illi, illorumque Monaſteria hæredes inſtitui nequeant, legari tamen illis poteſt, *c. exiit, de verb. ſignif. in 6.* Et ratio eſt, quia legatum eſt quædam donatio à defuncto relicta ab hærede præſtanda, *§. legatum, Inſtit. de legat. & l. regia 1. tit. 9. part. 6.* at prædicti Patres, eorumque Cœnobia capacia ſunt, vt ſibi donetur: ergo & quod ſibi legetur. Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 125. art. 6.* Sorbus *in Compend. priuil. Mendic. verb. legatum,* Portellus *in dub. regul. verb. legatum.* Extenditur etiam ad domus profeſſas Societatis Ieſu, etenim etiam illæ legata recipere poſſunt, ſicut & inſtitui hæredes, vt *num. præcedent.* dictum eſt, eſto bonorum immobilium capaces non ſint, vt ibidem etiam dictum.

46 Legata relicta particularibus Religioſis tranſeunt ad Monaſterium, cum ipſi acquirant quidquid acquirunt, iuxta dicta *tom. 1. c. 6. n. 4.* Vbi etiam *n. 36.* quid dicendum ſit de legato relicto Religioſo ea conditione, vt ad ipſum, non autem ad Conuentum ſpectet, maximè ſi teſtator vlteriùs procedat, dicendo ſe velle, vt dominium illius rei pertineat ad Religioſum, & quod ſi ſecus fiat, pertineat ad extraneum. Vide ibi dicta.

47 Legata relicta Monaſteriis ad certum vſum, v.g. pro indumentis Fratrum, poſſe conuerti à Prælatis in alium vſum, v.g. panem, & vinum emendum, tenent Rodrig. *tom. 2. qq. Regul. q. 125. artic. 9.* & Peirinis *tom. 1. priuil. Minim. in Conſtit. 2. Iulij II. §. 16. num. 72.* Sed tu vide dicta *tom. 1. cap. 18. num. 94.* Neque enim iure communi id fieri poteſt; ſolus enim Papa poteſt vltimam teſtatoris voluntatem alterare. Rodriguez ibid. Nec de hoc video ſolidum aliquod priuilegium, quæ enim ibi adducuntur à Rodriguez, & Peirinis, ſunt viuæ vocis oracula, quæ hoc tempore nihil valent, vt ſæpè dixi. Priuilegium autem Iulij II. quod ibi affert Peirinis ſatis obſcurum eſt, & limitatum. Sunt tamen docti aliqui qui putant legatum relictum pro indumento Fratrum, poſſe conuerti in cibos ipſorum, etiam ſtando in iure communi. Iis tamen non aſſentior, propter dicta, niſi in caſu talis neceſſitatis, in qua prudenter exiſtimari poſſit voluntatem teſtatoris eam fuiſſe.

48 Applicari etiam poſſunt Monaſteriis egenis Regularium bona inuenta, quorum dominus facta ſufficienti diligentia pro ipſo inueniendo ignoratur. Cum enim talia bona reſtitui debeant pauperibus (Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 14. num. 49.* Molina *tom. 3. diſp. 746.*) non eſt cur excludantur Monaſteria egena neceſſariis carentia, Bonacina *de contract. diſp. 1. q. 3. punct. 4. num. 5.* poſt alios. Si autem lege, vel conſuetudine ſit introductum, vt inuenta, quorum facta ſufficienti diligentia, ignoratur dominus, alicui pio operi applicentur, ita eſt faciendum. In Hiſpaniarum verò Regnis applicata ſunt aliqua ex huiuſmodi inuentis Religionibus SS. Trinitatis, & S. Mariæ de Mercede, Pontificia, & Regia auctoritate, ita ſcilicet vt habeant ius illa petendi, ac propterea ſi alij operi pio non ſint applicata ab inuentoribus, ſed maneant in propria ſpecie, debeant reddi petentibus, cum illis ſint applicata. Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. q. 38. artic. 4.* Extat etiam conceſſio Clement. IV. pro Minoribus, quod ſcilicet cum aliqui aſſumentium habitum ipſorum fuerint obligati ad reſtitutionem aliquorum bonorum diuerſis perſonis, quæ ſciri, & inueniri non poſſunt, Miniſtri, & Cuſtodes, & eorum Vicarij, eorumque ſinguli in locis ſibi commiſſis poſſint bona huiuſmodi in pios vſus conuertere, prout ſecundum Deum viderint expedire. Rodrig. *vt ſup.* Caſatub. *in Compend. priuileg. Mendic. verb. bona, n. 4.* Similis etiam conceſſio extat Sixti IV. pro Carmelitis, quâ Generali, Prouinciali, & Prioribus localibus concedit quod prædicta bona Ordinem ingredientium poſſint in pios vſus conuertere. Cordub. *in Annotat. ad Compend. priuileg. Mendic.* Circa conceſſionem autem Clement. IV. (& idem eſt de conceſſione Sixti IV.) aduertit Rodrig. vt ſuprà, ſolum pro Minoribus qui de rebus intrantium in Religione nihil accipere poſſunt, deſeruire, non pro aliis Religionibus, quia ſecundum ius

commune id fieri poteſt. Veruntamen etiam pro aliis Religionibus, Carmelitarum ſcilicet, & eorum qui cum ipſis in priuilegiis communicant, deſeruit: nam licet iure communi prædicta bona inuenta, & incerti domini applicari poſſint pauperibus, ac per conſequens monaſteriis egenis, & neceſſariis carentibus, vt dictum eſt, non tamen diuitibus, & in nullo egentibus (ſi talia fuerint aliqua Monaſteria) pro illis ergo dici poteſt deſeruire talem conceſſionem. Licet hoc ſolum ſub dubio dictum ſit, & ſub doctiorum cenſura.

49 Idem dicendum de aliis bonis incertis malè adquiſitis ex contractu, furto, aut alia defraudatione, quorum facta diligenti inquiſitione ignoratur dominus, poſſe ſcilicet applicari Monaſteriis egenis Regularium. Tum quia poſſunt applicari pauperibus, vt habent Leſſius *lib. 2. de iuſt. cap. 14. dub. 6.* Bonac. *de contract. diſp. 1. quæſt. 3. p. 4. num.* 8. & 9. Tum ex priuilegio Alexand. IV. pro Minoribus, quo tam ipſi, quàm alij qui cum ipſis communicationem priuilegiorum habent participare poſſunt. Conceſſit autem illis, vt de male adquiſitis, & incertis relictis poſſint recipere quæcumque eis data fuerint. Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. v. Bona, n. 2.* Rodrig. *tom. 1. q. Regul. q. 38. art. 1.* Portell. *in dub. Regul. v. Bona, n. 3.*

50 Applicari etiam poſſunt bona Monaſteriorum Monialium deſtitutorum Monaſteriis Fratrum aliquarum Religionum, & earum quæ cum ipſis communicationem priuilegiorum habent. Etenim Carmelitis noſtris id conceſſit Sixtus IV. in Mari magno verbis allatis *tom. 1. cap. 25. n.* 48. & quoad Monaſteria S. Claræ Minoribus ferè ſimilia, quod idem dicitur haberi in Mari magno Prædicatorũ & Auguſtinianorum. Additur tamen in prædicta conceſſione pro Carmelitis, & Minoribus: *Prouiſo tamen quod eorum* (ſcilicet monaſteriorum prædictorum monialium) *Eccleſia, & Oratoria ad prophanos vſus non redigantur, ſed in illis quandoque diuina officia celebrentur.* Quæ clauſula conformis eſt Sacris Canonibus. Nam 19. q. 3. *c. quæ ſemel*, Monaſteria nunquam poſſunt fieri ſæcularia habitacula, & res quæ ad ea pertinent reſeruari debent. Caſarub. *in Compend. priuil. Mendic. verb. bona, n. 7.* Rodrig. *tom. 1. qq. Regul. q. 38. art. 6.*

51 Contra damnificantes, ſeu occupantes bona Regularium variis pœnis Summi Pontifices procedunt. Primò Eugen. IV. conceſſit Congregationi Montis Oliueti, quod quæcumque perſona *bona mobilia, ſeu immobilia, poſſeſſiones, domos, molendina, aquas, piſcarias, iura, iuriſdictiones, & alia quæcumque ad præfatam Congregationem, & illius Monaſteria pertinentia perturbare, vel fatigare præſumpſerit, niſi infra tres dies poſtquam huius indulti certior facta fuerit, ſe correxerit, aut debitam cautionem de reſtituendo, & ſatisfaciendo præſtiterit, excommunicationis ſententiam ipſo facto incurrat, à qua niſi à Summo Pontifice, aut in mortis articulo beneficium abſolutionis nequeat obtinere.* Compend. Societ. & Ciſterc. Rodrig *tom. 1. qq. Regul. quæſt. 38. art. 7.* Portel. *in dub. Regul. v. bona, n. 1.* Item Iulius II. ſimilia concedens præcipit omnibus Chriſti fidelibus, vt nemo ipſorum bona Ordinis S. Auguſtini occupare, ſeu damnificare auderet, quod tam de attinentibus ad perſonas Fratrum, quàm de pertinentibus ad loca, ſeu Conuentus, & poſſeſſiones eorumdem, intelligi voluit, & quod ſi contrarium facientes admoniti à Fratribus prædicti Ordinis non reſtituerint omnia integrè, aut vexare deſtiterint infra tridui ſpatium, excommunicationis ſententiam incurrant, à qua non niſi per Summum Pontificem abſolui poſſint. Caſarubius *in Comp. priuil. Mendic. verb. Bona, n.* 10. Rodrig. *vt ſup.*

52 Iuxta primæuam inſtitutionem Religionum tota adminiſtratio bonorum Monaſterij erat apud Abbatem, ſeu Superiorem, vt colligitur ex *capit. Nullam* 18. *quæſtione* 2. Cum enim illa non poſſet commodè per totam communitatem exerceri, congruens fuit alicui committi, & maximè Prælato, vt debitus ordo, & perfecta obedientia in omnibus ſeruaretur. Suarez 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 26.* Nauar. *Comment. 3. de Regul. num. 5. & 6.* Quod intelligitur tam quoad acquiſitionem, ſeu receptionem, quàm quoad conſeruationem, ſeu alienationem. Suar. *ibid.* Nunc autem attendendum eſt ad leges, vel Conſtitutiones Religionum, vel conſuetudines rationabiles in ipſis receptas, quibus limitatur, vel declaratur dicta auctoritas Superiorum Monaſteriorum. Vide dicta *tom. 1. cap. 18. n. 13.* Et nota adminiſtratores bonorum Monaſteriorum non teneri reddere rationem Ordinariis. Ex declarat Sac. Congregat. apud Barboſ. *in Collect. Bullar. verb. Adminiſtratores.* Poſſe etiam amoueri ad nutum Superiorum, tum ex Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 2.* tum ex alia declaratione apud eundem Barboſ. *verbo Officiales.*

Adminiſtratio autem prædictorum bonorum Monaſterij tres præcipuè actus includit, ſcilicet receptionem, conſeruationem, & alienationem. Sub prima comprehenditur omnis modus acquiſitionis prædictorum bonorum. Sub ſecunda, omnis actio quæ pertinet ad gubernationem, beneficentiam, augmentum, cuſtodiam, & vſum talium bonorum. Sub tertia autem omnis conſumptio, diſtractio, ſeu alienatio. Suar. 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 26. num. 1.* De prima dictum eſt in toto hoc capite, vbi de iis quæ Monaſteria acquirere poſſunt, manet diſcuſſum. De ſecunda etiam conſequenter eſt dictum; nam ea quæ poſſunt acquiri, ſeu poſſideri, conſequenter poſſunt conſeruari, gubernari, cuſtodiri, &c. Solum ergo reſtat aliquid dicendum de tertia. 53

Et primò loquendo de bonorum mobilium alienatione, dicendum generaliter, poſſe prædicta Monaſteria, vel ipſorum Superiores iuxta varias Religionum leges, vel conſuetudines de illis diſponere, alienando, diſtrahendo, conſumendo, vendendo, fideliter tamen, & in vtilitatem Monaſterij. Ita enim colligitur ex *cap. nullam* 18. *q.* 2. & ex ratione ipſa qua conſtat, bonum regimen Monaſterij tam in ſpiritualibus, quàm temporalibus conſiſtere non poſſe ſine huiuſmodi facultate. Suar. 4. *tom. de Relig. tract. 8. lib. 2. c. 26. à n. 8.* Eſt autem hîc ſolum ſermo de bonorum mobilium non pretioſorum alienatione, quia mobilia pretioſa ſunt quaſi immobilia, quantum ad alienationem, & de illis poſtea. Quaranta *in Summ. Bullar. verb. alienatio, n. 42.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg. 95. n. 39.* Rurſus ſermo eſt ſtando in iure cõmuni, nam propter Conſtitutionem Clement. VII. de largitione munerum, 3. tom. Bullar. inter Conſtitutiones ipſius num. 28. valde ſtricta, & coarctata eſt huiuſmodi facultas quantum ad dandum, vel donandum aliqua, vt patet illis verbis. *Regularibus perſonis vtriuſlibet ſexus omnem, & quamcunque largitionem, & miſſionem munerum penitus interdicimus. Sub qua prohibitione comprehendi volumus omnia, & ſingula Capitula, Conuentus, & Congregationes, tam ſingulorum Conuentualium, Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſiturarum, Præceptoriarum, Domorum & locorum; quàm Prouincialia, aut Generalia cuiuſlibet Prouinciæ, ſiue vniuerſi Ordinis, Societatis, aut inſtituti, eorumque, vel earum Camerarios, Commiſſarios, & quoſcumque officiales, & ſingulares perſonas, ipſos etiam Ordinum, Congregationum, & Societatum huiuſmodi Superiores quaſcumque dignitates obtinentes, etiam Generales, & Prouinciales, Magiſtros, Miniſtros, & quocumque nomine Præfectos, necnon Conuentuum, Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſiturarum, Præceptoriarum, Domorum, & locorum quorumcumque Abbates, Præpoſitos, Præceptores, etiam maiores, Guardianos, Miniſtros, Rectores, atque Abbatiſſas,* 54

ſas, Prioriſſas, & alio quouis titulo Præſidentes, tam ipſis Regularibus, quam laicorum Ordinariis, ſeu quibuſuis Superioribus ſub eſtis vtriuſlibet ſexus ad vitam, vel ad tempus deputatos. Adeo vt nemo vnquam eorum, vel earum directè, vel indirectè, palam, vel occultè, tam communi, quam particulari, & proprio nomine, etiam ſub quouis ſtatuti, vel conſuetudinis, ſeu verius corruptelæ, aut alio prætextu, vel quacumque cauſa, niſi in generali Capitulo, aut alia Generali Congregatione re maturè diſcuſſa vnanimi conſenſu omnium, Superiorumque permiſſu cauſa approbata fuerit, quicquam tale attentare valeat. Id autem ita abſolutè, & generatim vetitum intelligatur, vt neque omnino fas ſit quicquam donare, tam ex fructibus, redditibus, & prouentibus, collectis, vel contributionibus, aut obligationibus, ſiue eleemoſynis, aut ſubſidiis certis, vel incertis, ordinariis, ſeu extraordinariis, menſa, ſeu maſſa communis, vel cuiuſuis fabricæ, & Sacriſtiæ, quorum bona communiter, vt præfertur, adminiſtrantur, ſeu quæ rationibus reddendis ſunt obnoxia, quàm ex pecuniis etiam quæ à ſingulis quouis modo acquiſitæ in commune conferendæ omnino ſunt. Nec ſi per viam voluntariæ contributionis in commune congerantur. Nec ſi forſan priuatim, & nominatim cuilibet Religioſo à ſuis Superioribus, vel à propriis affinibus, propinquis, familiaribus, amicis, aut beneuolis, vel à piis Chriſti fidelibus, etiam eleemoſynæ, aut charitatis, & illius propriæ perſonæ intuitu attributa, ſeu quoquo modo per quemlibet Religioſum ſuo Monaſterio, domui, aut loco acquiſita, eique vt ad libitum de his diſponat per Superiores conceſſa fuerint, præterquam leuiora eſculenta, aut poculenta, aut ad deuotionem, vel Religionem pertinentia munuſcula, communi tantum, nunquam verò particulari nomine (vbi Superiori ac conſenſu Conuentus videbitur) tradenda, ſed & huiuſmodi miſſiones munerum ipſis Religioſis vtriuſlibet ſexus, non ſolum per ſe, verùm etiam per alios, tam directè quàm indirectè prohibitas declaramus. Quia tamen hæc Conſtitutio in aliquibus locis non ſatis vſu recepta eſt, vel ad minus non eo rigore quo verba ipſius ſonant, ideo ab illius expoſitione ſuperſedendum duxi. Illam verò exponunt Soſſa *in ſpeciali tractatu de hac re*, Sorb. *in Comp. priuileg. Mendicant. verb. dare*. Bonacina *in ſpeciali etiam tractatu de hac re*. Diana *in tract. 6. de paupert. Religioſa*, & alij.

55 Circa alienationem autem bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum Monaſteriorum, de quibus diximus *tom. primo, cap. 10. à num. 1.* non poſſe fieri à Regularibus quantumuis priuilegiatis ſine licentia Sacræ Congregationis Concilij, exceptis caſibus à iure permiſſis, quia res eſt multis, & quotidianis difficultatibus implicata, aliqua vlterius animaduertenda ſunt. Primò ergo notandum, prohibitionem de rebus Eccleſiæ non alienandis, de qua in præſenti, comprehendere etiam domus profeſſas Societatis Ieſu, prout declaratum dicitur à Sacra Congregatione Concilij. Barboſa *in collect. Bullar. verb. Domus.* Secundò notandum, nomine alienationis in præſenti intelligi actum, quo dominium rei directum, aut indirectum, vtile, vſusfructus, poſſeſſio, aut ius in alterum transfertur, vel abdicatur. Rodriguez *tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 27. art. 1.* Bonacina *tractat. de alienat. bonor. Eccleſiaſt. quæſt. vnica, punct. 2. num. 1.* Vnde non ſolum donatio, aut venditio, ſeu alius quilibet contractus gratuitus, aut oneroſus, quo rei dominium in alterum transfertur, prohibita ſunt dictis Regularibus ſine prædicta licentia, ſed etiam omnis alius contractus, vbi transfertur dominium vtile, retento directo. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num. 15. & 16.* Prohibita etiam eſt pignoratio, vt dixi *dicto cap. 10. n. 4.* Locatio, ſeu conductio vltra triennium, modo ibi deſignato. Impoſitio cenſus vitalitij, aut acceptio pecuniarum ad cambium cum ſolutione lucri ceſſantis, vt *dicto cap. num. 3.* dictum eſt. Prohibetur etiam hypotheca, tum quia expreſſè ponitur inter contractus prohibitos tam in Extrauaganti *Ambitioſæ*, quàm in decreto Sacræ Congregationis: tum quia qui non poteſt alienare, nec etiam poteſt hypothecare. Barboſa *de officio, & poteſt. Epiſcopi allegat. 19. num. 85.* Quod tamen intelligo de hypotheca ſpeciali, quando ſcilicet aliqua res in ſpeciali hypothecaretur, non de hypotheca generali, quando omnia bona ſubiiciuntur hypothecæ. Molina *de contractibus diſp. 466. num. 2.* Layman. *in Theologia moral. lib. 3. tractat. 4. cap. 10. n. 2.* Licet alij etiam ad hypothecam generalem hoc extendant. Quaranta *vt ſuprà, num. 17.* Similiter conceſſio in feudum, vel emphyteuſim, niſi concurrentibus tribus conditionibus ſimul, ſcilicet in caſibus à iure permiſſis, de bonis ſolitis ab antiquo concedi in emphyteuſim, ac cum euidenti Eccleſiæ vtilitate. Quaranta *vt ſuprà, num. 19.* Barboſa *de officio, & poteſtat. Epiſcopi, vt ſupra num. 22.* Item alienatio rei ſterilis, ſeu domus, ex qua nihil vtilitatis percipitur, quia adhuc illa eſt res immobilis. Bonacina vt ſupra *n. 9.* Quaranta *num. 17.* Declaratum etiam dicitur à Sacra Congregatione Epiſc. & Regul. non conuenire Regularibus ſtabilia vendere pro fabrica Monaſterij, vel ad effectum emendi cenſus. Barboſa *in Collectan. Bullar. verb. ſtabilia.* Item alienari non poſſunt ſine prædicta licentia bona mobilia pretioſa, vt dictum eſt *dicto cap. 10. n. 4.* illa ſcilicet quæ ſeruando ſeruari poſſunt, vt colligitur ex prædicta Extrauag. *Ambitioſæ*, Couarruuias *2. variar. cap. 17 num. 2.* Bonacina *de Contractib. diſp. 3. quæſt 8. punct. 4. num. 4. & in tract. de alienatione bonorum Eccleſiaſtic. diſp. 2. quæſt. vnica, punct. 2. num. 2.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop.* vt ſuprà *n. 39.* Illa autem bona dicuntur ſeruando ſeruari poſſe, quæ per triennium durant, vſu non conſumuntur, vel fructificant, vt ſunt vaſa aurea, vel argentea, grex pecudum, armentum boum, &c. Bonacina, & Barboſa relati. Peirinis *tom. 1. priuileg. Minimorum Conſt. IX. Iul. II. num. 10.*

Pariter etiam prohibitum eſt Regularibus, iuxta dicta 56
tom. 1. cap. 18. num. 13. transferre bona vnius Monaſterij in aliud, loquendo de bonis immobilibus, aut mobilibus pretioſis, quæ ſcilicet ſeruando ſeruari poſſunt, cùm iſta tranſlatio ſit quædam alienationis ſpecies. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſtic. diſputatione ſecunda, quæſt. vnica, punct. 1. num. 9.* Quare aliqua priuilegia Religionum quibus id permitti videtur, de quibus Rodriguez *tom. 2. quæſt. 125. artic. 9.* & Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. Conſtit. II. Iulij II. num. 76.* quoad huiuſmodi bona transferenda vacant propter decretum Sacræ Congregationis adductum, quo reuocantur omnia priuilegia Regularium in ordine ad alienationes prædictorum faciendas. Non vacant tamen quoad tranſlationem bonorum mobilium non pretioſorum, aut pretioſorum, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Horum enim alienatio non eſt prohibita Regularibus, vt inferiùs dicetur. Idem dico de permutatione, ſeu commutatione, quia permutatio eſt alienatio. Quaranta *in Summa Bullarum, verb. alienatio, n. 15.* Vnde non poteſt fieri à Regularibus ſine licentia Sacræ Congregationis, niſi de rebus mobilibus non pretioſis, aut quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Idem de precario, ſeu precaria dicendum, quia etiam per illud, vel illam transfertur res quoad dominium vtile. Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtic. deciſ. 64.* Quaranta *vt ſuprà n. 15.* Idem dico de iuribus, actionibus, ſeu ſeruitutibus quæ ſunt quædam bona incorporalia, ac per conſequens comprehenduntur generali prohibitione, Sylueſter *verb. alienatio, quæſt. decima*, Bonacina *vt ſupra num. 19.* Idem de Oratorio, ſeu Capella Eccleſiæ, etſi enim poſſit vſus ſepulturæ alicui in illis concedi, nam ad hunc vſum ordinantur, non tamen poſſunt vendi ſine prædicta licentia Sac. Congregationis, quia ſunt

bona immobilia Regularia, Riccius *deciſ.*42. Quaranta vt ſuprà *num.*26. Bonacina etiam vt ſuprà *n.*12.

57 Nihilominus alienari poſſunt à Regularibus ſine S. Congregationis licentia mobilia non pretioſa, vt dictum eſt ſupra *num.*54. verbi gratia vinum, frumentum, veſtes tritæ, & alia huiuſmodi. Quia in decreto S. Congregationis dicto *cap.*10.*num.*2.adducto, ſolùm prohibetur bonorum mobilium pretioſorum alienatio ſine eiuſdem S.Congregationis licentia. Alienari quoque poſſunt ſine prædictæ Congregationis licentia bona mobilia etiam pretioſa, quæ tamen ſeruando ſeruari non poſſunt. Ratio eſt, quia etſi hoc non exprimatur in dicto decreto Sac. Congregationis, colligitur tamen ex Extrauaganti *Ambitioſæ*, quam roborare curat prædictum decretum; etenim in prædicta Extrauaganti expreſsè conceditur alienatio illorum, quæ ſeruando ſeruari non poſſunt. Molina *de contractibus diſputatione* 465. *num.*1. Quæ autem ſunt iſta quæ ſeruando ſeruari non poſſint, dicendum eſt ea eſſe quæ non durant triennio, vel vſu conſumuntur, & non fructificant. Riccius *prax. fori Eccleſiaſt. deciſ.*62. *in* 1. *edit. & reſolut.*59. *in* 2. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg.*95.*num.*38. Vnde declaratum dicitur à S. Congregatione, poſſe Superiores Monaſteriorum, non obſtante decreto de rebus Regularium non alienandis, ex fructibus bonorum pingues eleemoſynas facere, putà decem rubiorum tritici, & ſimilium, quia fructus non comprehenduntur in dicto decreto. Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Superior Regularis.* Similiter pecunia data pro dote Monialis, quamuis non poſſit alienari, aut diſtrahi in alios vſus, quàm vt de fructibus illius ſuſtentari poſſit, poteſt tamen abſque licentia Sacr. Congregat. inſumi in emendo agro, vel vinea, vt de fructibus ipſius Monialis ſuſtentetur. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſput.*2. *quæſt. vnica, puncto* 2. *num.*5. Computantur etiam inter bona mobilia non pretioſa, ſeu quæ ſeruando ſeruari non poſſunt, mancipia, & his ſimilia, cùm morbis, morti, & aliis ſimilibus caſibus ſint obnoxia. Secus autem quando illa ſunt annexa, vel affixa prædiis, aut domibus, tanquam illorum partes; tunc etenim ſicut ipſa prædia, & domus ſunt bona immobilia, & ſic iſta inter immobilia numerantur. Molina *de contract. diſput.*465. Bonacina vt ſupra *num.*4. Pariter etiam computantur inter bona mobilia non pretioſa oblationes ſacræ factæ Imaginibus Sanctorum, quæ in aliquibus Eccleſiis reſeruantur, niſi fortè ſint aureæ, vel argenti magni valoris. Riccius *vt ſupra deciſ.*101. Bonacin. vt ſuprà. Poſſunt etiam commodari ad breue tempus bona monaſteriorum, ita vt merus vſus illorum concedatur, non autem dominium directum, aut indirectum, cum per dictam *Extrauagantem*, & decretum Sacræ Congregationis ſolùm alienationes prohibeantur, id autem quod commodatur, non alienatur. Riccius *deciſ.*74 *&* 68. Bonac. vt ſupra *n.*32.

58 Imò etiam tam de rebus immobilibus, quam mobilibus pretioſis facere poſſunt Regulares alienationes ſine licentia Sacr. Congregat. primò quando ſunt relictæ Monaſterio per fideicommiſſum cum onere, quod poſt aliquod tempus alij reſtituantur, tranſacto enim illo tempore res iam non eſt Monaſterij. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio*, *num.*45. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.*95. *num.*61. vbi hunc caſum refert inter eos qui iure ſunt permiſſi. [Ad quod reducitur etiam caſus quo res relicta eſſet Monaſterio cum obligatione illam permutandi, aut cum res ex neceſſitate debet alienari, verbi gratia, quia eſt indiuiſim in manu ſæcularis, qui illam vult vendere; aut cum venit ad Monaſterium cum pacto reuendendi illam. De iis caſibus latè & doctè Bordonus *in ſuis Reſolutionibus*, *Reſolut.*27. *à num.*3. *vſque ad* 12. ex aliis Authoribus.] Secundò quando res iniuſtè detinetur à Monaſterio. Quaranta *ibid. num.*43. §.11. *limita.* Tertiò probabiliter, ſaltem ſecundum aliquos, in remiſſione caducitatis emphyteuticæ. Quaranta *vt ſupra num.*44. Barboſa etiam vt ſupra *num.*64. *&* 65. qui etiam hunc caſum ponit inter eos, in quibus fieri poteſt alienatio ſine Sedis Apoſtolicæ conſenſu. Licet oppoſitum ſecurius, & probabilius cenſeam, cum talis remiſſio ſit remiſſio iuris rei immobilis competentis Monaſterio, quæ eſt quædam ſpecies alienationis. Vide in ſimili dicenda *n.*60.

De pecunia autem, an prohibita ſit alienari, cum 59
ex vna parte comprehendi videatur inter mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, ex alia verò inter mobilia non pretioſa communiter reputetur, quia de ſe non fructificat, aliqua dicenda ſunt. Et primò, pecunia quæ ad quotidianos vſus neceſſaria eſt, & pro quotidianis neceſſitatibus deſeruit, inter mobilia non pretioſa, quæ ſeruando ſeruari non poſſũt, connumeratur, ac proinde alienari poteſt ſine prædicta S. Congregationis licentia. Syluester *verb. alienatio, num.*7. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num.*25. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſiaſt. diſput.*2. *quæſt. vnica, punct.*2. *num.*5. Pecunia autem quæ deſtinata eſt ad emptionem ſtabilium, cenſuum, vel mobilium pretioſorum, vel quæ eſt fructifera, ſeu non otioſa, qualis eſt pecunia in montibus, vel cenſibus collocata, vel in banchis campſorum cum vtilitate repoſita, inter bona immobilia, ſeu mobilia pretioſa, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, connumeratur, ac per conſequens ſine dicta licentia alienari non poteſt. Sylueſter, Quaranta, & Bonacina relati. [Et Tamburinus *de iure Abbat. tom.*3. *diſput.*13. *quæſt.*1. *num.*4. licèt Bordonus *ſupra num.*51. oppoſitum teneat loquendo præſertim *num.*52. de pecunia conſignata in banco S. Ambroſij Mediolanenſis, ſiue à particulari Religioſo, ſiue à Conuentu. Melius loquitur *num.*55. dum pecuniam quæ peruenit ad Monaſterium ex extinctione cenſus alicuius, dicit non poſſe alienari, ſed iterum inueſtiri debere: quia annui redditus computantur inter immobilia.] Idem dico de magna quantitate pecuniæ, quæ ſeruatur in aliquo Monaſterio, ſcilicet non poſſe alienari abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ. Et ita fuit reſolutum à Rota Romana in vna Venetiarum, vbi fuit quoque dictum hoc procedere, licèt præfata pecunia eſſet conuertenda in vtilitatem Eccleſiæ. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.*95.*num.*43. Similiter idem quoque aſſerendum de pecunia data pro dote Monialis, maximè cum detur Monaſterio, vt de fructibus ipſius illa poſſit ſuſtentari, illa enim non poteſt expendi niſi in eos vſus pro quibus data eſt. Bonacina vt ſupra, *& de Contract. diſput. tertia*, *quæſt.* 8. *punct.*4.*n.*2.

An autem Prælatus Monaſterij cum ipſo poſſit re- 60
pudiare, ſeu non acceptare legatum, vel hæreditatem monaſterio relictã, non incurrendo in pœnas dictæ Extrauag. *Ambitioſæ*, aut decreti Sacræ Congregationis? Licèt multi ſatis probabiliter teneant partem negatiuam, vt ſunt Molina *de Contract. diſput.*468. *n.*11. Nihilominus etiam eſt probabile, poſſe id fieri non incurrendo dictas pœnas. Ratio eſt, quia in dicta Extrauag. & decreto ſolùm prohibentur alienationes; non acceptatio autem, ſeu repudiatio rei non incorporatæ, non eſt alienatio, *l. alienationis, ff. de verbor. ſignif.* quia alienatio eſt diſtractio rei iam appropriatæ. Legatum autem, vel hæreditas non ſitur appropriata niſi quando ſunt acceptata. Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.*96. *in* 1. *edit. & in* 2. *deciſ.*82. Quaranta *in Summa Bullar. verb. alienatio, num.*43. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. alleg.*95. *n.*52. Vbi etiam hunc caſum refert inter eos, qui iure ſunt permiſſi. Verum quidem eſt, poſſe Prælatum, imò & ipſum monaſterium grauiter peccare non admittendo tale legatum, vel

vel hæreditatem, niſi ex cauſa valdè rationabili id fieret, Prælatum quidem contra iuſtitiam, quia ex iuſtitia tenetur conſulere vtilitati proprij monaſterij, monaſterium autem contra charitatem, vel aliam virtutem, prodigè renunciando emolumento, quod ex illa hæreditate, vel legato ſucceſſoribus euenire poſſet. Bonacina *de contract. diſput. 3. quæſt. 8. punct. 4. n. 38.* Poſſet propterea forſan monaſterium poſtea vti priuilegio reſtitutionis in integrum. Molina, & Bonacina vt ſuprà, Layman. *in Theologia moral. lib. 3. tract. 4. cap. 10. num. 7.* Dixi autem ſatis probabile eſſe, incurri dictas pœnas Extrauag. *Ambitioſæ*, & decreti Sacræ Congregationis à Prælato qui repudiaret talem hæreditatem, vel legatum, quia quamuis dominium illius non ſit acquiſitum monaſterio, eſt tamen illi acquiſitum ius ad rem illam habendam, quemadmodum ergo ſi Prælatus renunciaſſet iuri cuicumque monaſterij, incurreret dictas pœnas, ſic renunciando huic iuri, & ita in hanc partem magis inclinor, prout etiam faciunt Quaranta vt ſuprà relatus, & Barboſa etiam relatus *n. 54.* cum Naldo, & aliis. [Conſequenter etiam videtur Prælatos Regulares poſſe tranſigere ſuper re litigioſa, aut quæ ſit magni diſpendij monaſterio. Ratio eſt, quia res litigioſa non dicitur Religioni incorporata, ac per conſequens videtur poſſe illi cedere, præſertim ad euitandum detrimentum, quod ex lite proueniet monaſterio. Bordon. *Reſol. 27. n. 59.*

61 Notandum non effugere pœnas Extrauagantis, & decreti Sacræ Congregationis eos Regulares, qui res monaſteriorum alienant, aut contractum celebrant alienationis, dicentes id facere ſaluo Sedis Apoſtolicæ, aut Sacræ Congregationis conſenſu. Ratio eſt, tum quia proteſtatio eſt contraria facto: tum quia quoties aliquid pertinet ad formam actus: debet ipſum actum præcedere, conſenſus autem Sedis Apoſtolicæ pertinet ad formam alienationis rerum Eccleſiaſticarum. Quaranta *in Summa, Bullarij verbo alienatio, num. 8. & 9.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtit. IX. Iulij II. num. 14.* Bonacina *de alienat. bonorum Eccleſiaſt. diſput. 2. quæſt. vnica, punct. 4. num. 5.* Si tamen non tradatur poſſeſſio rei alienatæ, non incurrentur dictæ pœnæ, quia tunc poſſeſſio manebit apud monaſterium, & ille cui traditur talis res, ſolùm habebit ius ad illam, & conditionatum, nempe ſuppoſito aſſenſu Sedis Apoſtolicæ, non abſolutum, aut ius in re.

62 Præterea aduertendum, quod licèt iure communi ad alienationem rerum Eccleſiaſticarum requiratur iuris ſolemnitas, quæ continet quatuor, ſcilicet auctoritatem Prælati, tractatum circa alienationem faciendam, conſenſum Capituli, & ſubſcriptionem ſingulorum, ſaltem per notarium, Quaranta *in Summ. Bullarum, verbo alienatio, num. 4.* Peirinis *tom. 1. priuileg. Minim. in Conſtitut. IX. Iuly II. num. 7.* Verumtamen quia plures Religiones priuilegia habent ad faciendum alienationes ſine prædicta ſolemnitate, qualiter Carmelitæ habent à Gregor. XIII. in Bulla *Ex incumbenti*, anno 1576. in 2. tom. Bullar. num. 34. & facultatem illas faciendi, dummodo ſint in commodum, & vtilitatem monaſteriorum, & ex conſenſu duarum ex tribus partibus Fratrum, vel Monialium, accedente etiam conſenſu, vel ratihabitione Generalis: inſuper Religioſi Societatis Ieſu alium etiam modum ſolemnitatis habent ab eodem Greg. XIII. illis præſcriptum, de quo Molina *de contract. diſput. 468. §. Quarta concluſio*: ideo quælibet Religio, iuxta formam priuilegiorum quæ habet poſt Extrauagantem *Ambitioſæ*, à Sede Apoſtolica impetrata, poteſt facere prædictas alienationes, habita tamen licentia Sedis Apoſtolicæ, vel Sacræ Congregationis, cum quoad illud reuocata non ſint eorum priuilegia, ſi illa habent. Decretum enim S. Congregationis Concilij, de quo ſæpe dictum eſt, & relatum *tom. 1. cap. 10. num. 2.* ſolùm reuocare videtur priuilegia Regularium quantum ad hoc quod eſt facere alienationes ſine conſenſu eiuſdem Sacræ Congregationis, non quantum ad alia, quæ pertinent ad ſolemnitatem illarum. [Pro Religionibus autem non habentibus priuilegium ad alienandum cum ſola licentia Sedis Apoſtolicæ, notandum ad talem alienationem requiri quatuor prædicta, ſcilicet authoritatem Prælati, tractatum circa alienationem, conſenſum Capituli, & ſubſcriptionem ſingulorum, ſaltem per Notarium. De quibus conditionibus non ſolùm Quaranta, & Peirinis, ſed etiam Tamburinus *de Iure Abbat. tom. 3. diſput. 13. quæſt. 4.* Maximè nota, quod quando alienatio fit interueniente Papæ authoritate, tunc neque conſenſus, neque tractatus requiruntur: quia Papæ auctoritas facit inferioris authoritatem ceſſare. Vnde tunc ſolemnitates non requiruntur. Tamburinus *ſupra num. 9.* ex Panormitano, Rebuffo, Riccio, & Rotæ deciſione. Quæ maximè dixerim propter Religionem noſtram, in qua video in vſu eſſe, vt alienationes ſolùm fiant de licentia Sedis Apoſtolicæ, omiſſa omni alia ſolemnitate. Semper tamen requiritur conſenſus Prælatorum Superiorum, ſcilicet Generalis, vel ſaltem Prouincialis. Tum ex vſu Religionum. Tum ex aliquibus priuilegiis ipſarum. De quibus idem Tamburinus *ſuprà quæſt. 8.* Similiter etiam requiritur ſemper ad tales alienationes legitima cauſa, ita vt ea non ſubſiſtente, illæ ſint inualidæ. Bordon. *in ſuis Reſolutionibus, reſolut. 27. num. 21. & ſequentibus*, vbi etiam de quatuor aliis conditionibus aſſignatis: *& num. 36.* an poſita licentia Papæ aliæ conditiones ſint requiſitæ.]

63 Non præſcribitur contra bona Regularia, cùm ſint etiam Eccleſiaſtica, niſi ſpatio 40. annorum *c. de quarta de præſcription.* & hoc de iure communi. Ex priuilegio autem Eugen. IV. conceſſo Monachis Congregationis S. Iuſtinæ Ordinis S. Benedicti maior gratia ipſis, & aliis Religionibus communicationem priuilegiorum cum ipſis habentibus conceditur per hæc verba, prout ex Bulla ipſius Eugenij in Bull. Rodriguez tomo primo, Bulla ſeptima inter Bullas Eugen. *num. 7.* habetur. *Inſuper cum plerumque contingat in Curia, aut neglectu Prælatorum qui hactenus bona Monaſteriorum dictæ Congregat. antequam præfata Congregat. vnirentur gubernauere, aut poſtmodum ex ignorantia, vel alia quauis cauſa à pleriſque ipſorum Monaſteriorum bona in præiudicium animarum ſuarum indebitè detineri, & occupari, præſertim ſub colore præſcriptionis, aut aliàs quocumque modo, ex quo non modica iactura conſueuit præfatis Monaſteriis euenire. Nos volentes de remedio opportuno prouidere in fauorem obſeruantiæ Regularis, ex certa ſcientia, motu proprio, ac de plenitudine poteſtatis Apoſtolicæ volumus, ſtatuimus, & decernimus, quod contra præfata Congregationis Monaſteria, loca, perſonas, & bona aliqua non currat præſcriptio, niſi poſt lapſum ſexaginta annorum, quod quidem indultum tam in caſibus, rebus, & bonis præteritis, quàm futuris, poteſtate, & ſcientia ſimilibus extendi, & locum habere omninò volumus.* Rodriguez *tom. 3. quæſt. 35. art. 2.* Portel. *in dub. Regul. verb. præſcriptio*, apud quos etiam alia priuilegia habentur, quæ non refero, quia mihi non conſtat, an ſint, vel non ſint viuæ vocis oraculo conceſſa, & per conſequens his temporibus inualida.

64 In fine huius capitis apponenda videtur reſolutio cuiuſdam dubij mihi propoſiti. Caſus fuit, quod quidam in ſuo teſtamento legauit cuidam Monaſterio Regularium quoddam officium temporale, quod habebat in Ciuitate, & erat vendibile. Cum autem Monaſterium vellet illud obtinere, prohibitum eſt à Magiſtratu Ciuitatis, ne caperet illius poſſeſſionem, niſi cum onere illud vendendi. Quærebatur ergo an ad talem venditionem requiſitus eſſet conſenſus Sedis Apoſtolicæ. Et reſpondi ſic.

RESPONSIO.

Responsio.

65 Reſpondeo negatiuè. Ratio eſt, quia talis alienatio non eſt voluntaria, ſed potius neceſſaria & coacta; alienatio autem à Sede Apoſtolica prohibita Eccleſiaſticis ſine conſenſu ipſius, ſolùm eſt alienatio voluntaria, non neceſſaria, *l.1. ff. de fund. dot. l. alienationis, ff. famil. hercisc. l. Diuus, ff. de pet. hered.* Quaranta infra referendus. Bordonus *reſol.27. n.3. & 7. & contron.26. n.*10. Megala ab ipſo relatus, & Pelizarius *tom.2. man. tract.6. c.8. n.27. &* 50. Tum etiam, quia coactus vendere ad ſoluenda debita annexa rei quæ peruenit ad Eccleſiam, non tenetur expectare conſenſum Sedis Apoſtolicæ, Redoanus *q.51. c.8. n.*18. quem citat & ſequitur Quaranta *in ſumm. Bullar. verb. Alienatio, num.*36. Pelizar. *ſup. n.*50. Ergo neque coactus à Principe vendere aliquod ſtabile illi nouiter adquiſitum tenetur expectare eundem conſenſum. Tum prætérea, quia ſi Teſtator reliquiſſet illud officium Monaſterio, hac adiecta conditione, vt illud deberet vendere, ſine dubio id facere debebat, *arg. l.1. & 3. C. quando decret. opus non eſt*, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.95. num.*61. poſt Quarantam & Hugolinum.
66 Theſaurus *in prax. p.2. verb. alienatio, cap.1. § tertius caſus.* Ergo etiam in præſenti, ſiquidem voluntas Principis non videtur minoris authoritatis, quàm voluntas Teſtatoris. Tum quoque, quia bona grauata per fideicommiſſum alienari poſſunt inconſultâ S. Congregatione, aut Sede Apoſtolica, prout dixi *ſuprà n.*58. cum Quaranta & Barboſa, ac ſequitur Pelizarius *ſupra num.*57. Ergo etiam in præſenti.

Credo tamen conuerti debere pretium illius officij venditi in aliud bonum ſtabile, vtile monaſterio. Quia regula illa generalis, ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, ex *l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut.* vbi Bartol. Bald. Angel. & alij, optimè quadrat ad intentum, cùm pretium talis officij, ſeu pecunia, in qua venditur, ſubrogetur ipſi officio. Accedit etiam quod iuxta veram ſententiam pecunia recepta ex redemptione cenſus Eccleſiæ, computatur inter bona immobilia ipſius, itaut abſque ſolemnitate non poſſit alienari, ſed commutari in bona ſtabi- 67
lia, prout tradunt Syluester *verb. Alienatio, n.7.* Quaranta *ſupra n.*25. Redoanus *de reb. Eccleſ. non alien. q.16. n.*13. Vaſqu. *opuſ. de red. Eccleſ. cap... §.2. dub.13. n.*45. Bonacina *de alienat. bonor. Eccleſ. diſp.2. q. vnic. punct.2. n.*6. Tertiò de pecunia, Peyrinis *de priuil. minor. d. Conſt.9. Iul. II. num.*11. Riccius *in prax. p.1. reſol.58. n.2.* Rota *in vna Veneta nullitatis contractus, 13. Nouembr. 1602. coram Pamphilio*, quos affert & ſequitur Paſqualigus *in qq. moral. cent.2. q.173. n.*6. Eſt autem eadem ratio in præſenti de pecunia in qua venditum eſt tale officium: vbi autem eſt eadem ratio, eadem debet eſſe iuris diſpoſitio, *l. illud, ff. ad l. Aquil. l. ſi poſtulauerit, §.2. ff. ad l. Iul. de adul.* & aliis iuribus & DD. Ita vt vbi eſt eadem ratio, dicatur adeſſe eandem legem, non ſolum extenſiuè ſed comprehenſiuè, prout ex iuribus & Doctoribus probat Barboſa *in axiom. Iuris, axiom.197. n.*7.

Et ratio generalis eſt, quia res vendita repræſen- 68
tatur in illa pecunia, in qua eſt vendita, *l. quia qui pretio, ff. de vſufruct. & quemadm. quis vtat. fruat.* Pecunia namque ſubſtituitur pro re cum qua fit commutatio, & ideo quamuis de ſe mobilis ſit, induit tamen conditionem rei inalienabilis, tanquam ſi immobilis eſſet, quia ſuccedit loco illius, *arg. ex l. Ita conſtante, ff. de iur. dot.* & per ea, quæ notant DD. *in l. fin. eiuſdem tituli, & in cap.1. cauſ.12. q.3.* Vnde ſi fundus legatus poſt mortem teſtatoris euincatur dato pretio, hoc pretium tanquam ſubrogatum in locum fundi debetur legatario, *l. qui ſolidum, §.1. ff. de legat.2.*

Quod & corroboratur ex eo, quod actus & res 69
quælibet ex ſuo principio iudicatur, *l. Pomponius, ff. de negot. geſt. l. ſi procuratorem ff. mandati, & l. nam, origo, ff. quod vi aut clam.* Eſt enim principium de ſubſtantia principiati, & fundamentum illius, vt notant Oldrad. *conſ.*200. Tuſchus *litt. P, concl.702. num.*1. Cum ergo principium talis pecuniæ, in qua officium hoc fuit venditum, ſit ipſum officiū, debemus de ipſa iudicare ſicut de illo, ac per conſequens erit tam inalienabilis ſine debita ſolemnitate, ſicut & ipſum officium.

Laus Deo, Beatiſsimæque Virgini Mariæ de Monte Carmelo.

INDEX

INDEX RERVM MAGIS NOTABILIVM,

Quæ in Prima & Secunda Parte huius Tomi Primi Summæ continentur.

Prior numerus Paginam, poſterior Numerum marginalem deſignat.

A

ABbates non poſſunt Ordinare ſibi non ſubditos.p.88.n.13. Niſi dimiſſorias ſuorum Superiorum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint. ibid. Abbates aliqui Regulares primam tonſuram, & minores Ordines ſuis ſubditis conferunt.p.130. n.64. Cum certis conditionibus. ibid. n.65. Abbates alij benedicti, alij non. p.341.n.36. Quid facere poſſint. ibid. An Tonſuram, & minores Ordines conferre. ibid. n. 37. An iura Epiſcoporum præſcribere. ibid. n.38. Quibus gaudeant priuilegiis aliqui ipſorum. ibid.n.39. Quam habeant præcedentiam.p.342.n.40. An gaudeant nomine Ordinarij.ibid.n.41. Benedicantne veſtes,& Ornamenta Sacra.ibid.n.42. De ipſorum reſidentia. ibid.n.45. Vide verbo *Prælati*.

Abbatiſſarum duplex genus. p.191. n.1. Illarum electio pertinet iure communi ad Monaſterium. ibid. n.2. In illa ſolùm habent vocem Moniales profeſſæ. ibid. Non Conuerſæ. ibid. Quis in talium electione præſideat, & qualiter. ibid.& p.187.à n.45. Requiritur pro illas ætas quadraginta annorum, & octo poſt profeſſionem.p.192.n.3. Quid ſi in vno Monaſterio non reperiatur talis. ibid. In Italia ſolùm durant per triennium.ibid.n.4. Vacare debent per trienniũ.ibid. An vidua, vel corrupta eligi poſſit.ibid.n.5. An illegitima.ibid n.6. An bigama.ibid. n.7. Poſſunt imponere Monialibus præcepta obligantia ad culpam. ibid. n.8. Ea ſcilicet, quæ ſpectant ad bonum commune politicum Monaſterij. p.193.n.9. Etiam in virtute S.Obedientiæ, vel Spiritus ſancti. ibid. n.10. Non tamen ſub pœna excommunicationis, &c. ibid. n.11. Poſſunt, & debent cogere Moniales ad obſeruantiam Regulæ, & Conſtitutionum. ibid. n.13. Concedere illis facultatem dandi, & accipiendi, ſicut Prælati. ibid. n.14. Niſi hoc ſit illis ſpecialiter prohibitum.ibid. An poſſint diſpenſare in aliquibus legibus Eccleſiaſticis, ibid. n. 16. Nulla præfici poteſt duobus Monaſteriis.ibid. num. 19. Non poſſunt concedere Monialibus licentiam egrediendi è Monaſteriis, nec ipſæ exire.ibid.n.20. An aliquo caſu exire poſſint.ibid. Vide verbo *Moniales*.

Abſentes vocandi ad electiones.p.92.num.8. Poſſunt de iure communi eligere per procuratorem. p.93. num.8.

Abſoluere poſſunt Prælati Regulares ſuos ſubditos à peccatis.p.121.n.25. Etiam à ſibi reſeruatis.ibid. n.28. Hæc tamen facultas regulariter debet delegari.p.122.num.29. Poſſunt etiam illos abſoluere à cenſuris Papæ reſeruatis, quæ iure ſunt commiſſæ Epiſcopis.ibid.n.30. Nõ ab illis, quæ ſunt commiſſæ Epiſcopis vt Legatis Sedis Apoſt. ſaltem iure communi. ibid. A caſibus Papæ reſeruatis non non poſſunt abſoluere Prælati Regulares ſuos ſubditos, iure communi. ibid.n.31. Benè tamen aliqui ipſorum ex priuilegiis, ibid. & ſeq. n.33.34.& 35. Idem de cenſuris. p.123. n.36. Probabiliter etiam à cenſuris ab homine latis. ibid. n.37. Non à caſibus, ſeu cenſuris Bullæ Cœnæ Domini. p.124. n.38. Vide verbo *Prælati*.

Abſoluentes à caſibus in Bulla Cœnæ Domini contentis ſunt excommunicati.p.147.n.43. Et excommunicati à Canone, niſi in caſibus iure expreſſis, vel excommunicati per Statuta Prouincialia, aut Synodalia. ibid. Abſoluentes, vel Sacramenta miniſtrantes pro pretio, vel aliquid dantes, aut accipientes pro leui pœnitentia iniungenda, ſunt ſimoniaci. ibid.n.40. Vide verbo *Confeſſarij Regulares*, & verbo *Confeſſarij pro Religioſis*.

Abſtinentia Regularibus commendatur. p.298.n.25. & ſeqq.

Accuſatione quando procedat Iudex Regularis.p.199. n.22. Conditiones pro illa neceſſariæ. ibid. Releganda à Religioſis. ibid. Vide verbo *Iudex Regularis*.

Accuſator poteſt crimen etiam occultum deferre. p.199 n.23. An teneatur præmittere correctionem. ibid. Tenetur probare delictum. ibid. & ſeq. n.24. Non poteſt eſſe teſtis in alia cauſa.ibid. Iurat de calumnia.ibid. Quid requiratur, vt dici poſſit probare delictum.ibid. Quomodo puniendus, ſi non probet. ibid. Qui repellantur à munere Accuſatoris. p.220.n.25. Vide verbo *Denunciator*.

Actiones ſacræ, quo fine fiendæ à religioſis. p.297. num.24.

Adminiſtratio bonorum Monaſterij iure communi pertinet ad Prælatos.p.19.n.13. Expendentes autem in vanos, aut ſuperfluos vſus, ſunt proprietarij. ib. Tribus debet committi hæc adminiſtratio, ex Decretis Summorum Pontificum.p.231.n.74. Hi tres tam impenſi quàm accepti ſingulis menſibus reddant rationem. ibid. num. 75. Adminiſtratio bonorum Monaſterij ad quem pertineat. p.472. numer.52. Tres actus includit Adminiſtratio.ibid.numero 53.

Adminiſtratores bonorum Monialium cui debeant reddere rationem. p. 187. num. 45. Vide verbo *Moniales*.

Adoleſcentum educatio. p.309. num. 1. Quid de illa Patres ſentiant. ibid. præſertim à n.3. Qui pro illa ſcripſerunt. ibid.n.2.

Index Rerum Notabilium.

Aduocati munus nequeunt exercere Religioſi, niſi propter vtilitatem monaſterij, & iubente Prælato. p.58.n.12.

Aduocati Regularium an aliquibus priuilegiis fruantur.p.458.n.9.

Ædificia monachorum honeſta.p.306.n.20.& 21.

Æqualitas inter Religioſos commendatur. p.169. à n.1.& ſeqq.

Ætas ſexdecim annorum ad profeſſionem requiritur. p.6. n.10. Pro Nouitiatu neceſſaria includit diem ſuperadditum in Biſſextili. ibid. Pro profeſſione, computanda eſt à die natiuitatis extra vterum. ibid. Si profeſſio eſt inualida ratione defectus ætatis legitimæ,non obligat adhuc vt votum ſimplex. p.9. n.28. Ætas pro Prælatis requiſita. p.118. n.5. Pro Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis.p.192.n.3. Ætas pro Ordinibus ſuſcipiendis.p.86.n.1.

Alienare bona Monaſteriorum prohibitum eſt Regularibus ſub excommunicatione, & aliis pœnis. p.64. n.1. Priuilegiis abrogatis. ibid. n.2. Contractuum irritatio. ibid. Accipere pecunias ad cambium etiam prohibitum. ibid. n.3. Quæ ſint bona alienari prohibita.ibid.num.4.Caſus in quibus eſt alienatio. ibid.

Alienatio bonorum prohibita Monaſteriis Regularium.p.472.à n.54. Qui contractus alienationis nomine intelligantur. p.473.n.56. Mobilia non pretioſa alienari poſſunt.p.471.n.47. An mobilia pretioſa.p.474.n.57. In quibus caſibus non requiritur licentia S. Congreg. ibid.n.58. An poſſint alienari ſaluo,vt dicitur,S.Apoſt.conſenſu.p.475.n.61. Quæ ſolemnitas requiratur ad alienationem. ibid. n.62.

Alimenta religioſis vnde comparanda. p.242. num. 2. & 3. Non ex nimia euagatione. ibid.

Ambientes, ſeu procurantes pro ſe, vel pro aliis Officia in Religionibus, graues pœnas incurrunt. p.95.n.24. Poſſunt tamen Religioſi procurare quod officia dentur dignis.ibid. Contra procurantes Officia, Gradus, &c. mediis fauoribus extraneorum. p.96.n.27.

Ambitio à regularibus omninò debet abeſſe. p.272. n.18. & p.273. & ſeq. Quid de illa Patres ſentiant. p.273. n.3. & ſeqq. Damna quæ ex illa oriuntur. p.275.n.10. Ambitioſi vitia.p.276.n.13.

Amor Dei monachatus finis. p.265. n.22. Finis ſtudiorum monachi.ibid.

Annunciationis feſto,ſi veniat triduo ante Paſcha, an dicenda Miſſa.p.156.n.18.

Annus Nouitiatus, vide verbo *Nouitiatus.*

Antiquitas in Ordine quomodo cōputanda. p.8.n.25.

Anticipatio celebrationis Miſſarum quomodo licita. p.154.n.7.

Antiſtes nominandus in Canone Miſſæ quis ſit. p.158.n.30.

Anxietati cordis quomodo medendum.p.244.n.12.

Apparitio cuiuſdam Religioſi poſt mortem. p.209. num.25.

Appellare à correctione Superiorum maximè prohibitum Religioſis.p.56.n.4.& 5.Non ſolùm ad Iudices Laicos,& non competentes,ſed etiam ad alios. p.57.n.6.In caſu tamen notabilis, & euidentis iniuriæ licita eſt appellatio ad Iudices competentes. ibid.n.7.Suſpenditur executio.ibid.An, & quo ordine appellare poſſint ad Sedē Apoſtolicā.ibid.n.7. Oportet in appellatione grauamina exprimere.ibid.

Apologus ſtruthionis.p.213.col.2.Vulpis, & aliorum. p.251. col.2.Bouis,& Lupi.p.258.col.1.De gallo,& vulpe. p.267.n.25. De Simia. p.276. n.12.

Apoſtatarum à Religionibus infœlix exitus. p.246. num.20.

Apoſtata eſt, qui diſcedit à Conuentu, vel Religione animo nunquam reuertendi.p.109.n.12.Varias pœnas incurrit. ibid.& num.13. Cooperantes ad apoſtaſiam non ſolùm grauiter peccant, ſed etiam tenentur ad damna inde ſequuta. ibid.num.14.Apoſtatas detinentes, occultantes, &c. ſunt excommunicati. ibid.n.15.Apprehendi poſſunt, & debent apoſtatæ à Superioribus.ibid.& ſeq.n.16.& 17.Imò ab Ordinariis. ibid. Redeuntes benignè ſunt recipiendi.p.110.num.18.Quæ adquirunt in apoſtaſia, pertinent ad Religionem, niſi, &c.ibid.n.20. Ipſorum bona poſt mortem veniunt ad Cameram Apoſtolicam. ibid. num.21. Vide verbo *Fugere*, & *Fugitiuus.*

Approbatio Confeſſariorum Mendicantium pro ſæcularibus qualis debeat eſſe. p.324. n.18. Pro Fratribus, & monialibus. ibid. n.19. Pro Confratribus. p.433.n.16.Pro Tertiariis. ibid. & p.436.n.34. Pro familiaribus Regularium. p.434.n.21. Approbatio Confeſſariorum Regularium in vno Epiſcopatu non ſufficit pro aliis. p.139.n.4. Non eſt perpetua. p.140. n.7. Poteſt ex rationabili cauſa reſtringi, & limitari.ibid. n.8. Non exſpirat per mortem concedentis.p.141.n.10.Nec requirit quod detur in ſcriptis.ibid. Confeſſarij approbati ab Ordinario,nomine qui veniant.p.145.n.19.Qui confitetur non approbatus, quâ pœnâ puniendus. p.147.n.41. Vide verbo *Confeſſarij Regulares*, & verbo *Confeſſarij pro Religioſis.*

Arma tenentes Monachi intra ſepta Monaſterij ſine licentia Abbatum ſunt excommunicati. p.59.n.27. Secus habentes illa extra Monaſteria. ibid. Aut venientes ad Monaſteria cum illis. ibid. In ſtatu etiam Mediolanenſi illa habere ſub grauiſſimis pœnis eſt prohibitum.ibid.

Aſſiſtentes Generalium aliqui habent votum deciſiuum, aliqui ſolùm conſultiuum. p.422.n.20. Non ſunt propriè aſſeſſores. ibid. Decet ferre ſuffragia incipiendo à iunioribus.ibid.n.22. Debent detegere defectus publicos eorum, qui proponuntur ad officia.ibid.Imò, & quandoque occultos, non emendatos.ibid.Quando teneātur ſubſcribere etiam contra propriam ſententiam. ibid. An Generales poſſint ſine illis aliqua decidere. ibid. n.23. Tenentur ſecundū conſcientiam reſpondere.ibid. & ſeq.n.24. An illegitimi poſſint id munus ſubire. p.427.n.50.

Aſſumpti ex Religionibus ad Cardinalatum,Epiſcopatum, vel Abbatiam, manent veri Religioſi.p.113. n.1.Nec ſoluuntur à Votis obedientiæ,Paupertatis & Caſtitatis.ibid.n.2.Votum Obedientiæ ipſorum eſt ad Papam. ibid.n.5. Quæ acquirunt poſt aſſumptionem, Eccleſiis, quibus præficiuntur,acquirunt. ibid.n.5. Poſſunt diſponere inter viuos de ſui Epiſcopatus redditibus, ſicut Epiſcopi ſæculares. ibid. n.6. Non ſubiacent pœnis, aut cenſuris impoſitis in Religionibus.p.114.n.7.Tenentur ſaltem ſecundùm decentiam, & honeſtatem ad Obſeruantias Regulares, quæ non impediunt munus, quod gerunt, & ad habendum ſocium ſui Ordinis.ibid.n.8. Habitum verò Religionis tenentur ex præcepto portare. ibid.n.9.Conformem tamen in forma, ſeu figura habitui aliorum Epiſcoporum. ibid. Probabile eſt non teneri votis aliis ſolemnibus, præter tria eſſentialia. ibid. num.10. Nec tenentur ſoluere Officium Diuinum iuxta ritum ſuæ Religionis, ſed ſuæ Eccleſiæ. ibid. num.11. Acquirunt ſuis Eccleſiis. ibid. num.12. Quid verò dicendum ſit de Epiſcopis Titularibus. ibid.num.13. Habentes ditiorem ſupellectilem peccant magis, quàm Epiſcopi non Regulares. pag.115. num.17. Gaudent aliquibus Priuilegiis ſuæ Religionis. ibid. num.18. Diſpenſant ſecum in aliquibus caſibus. ibid.n.19. Reuertentes ad ſuam Religionem inhabiles ſunt ad Officia. ibid.num.21.Poſſunt tranſire

ad

ad ſtrictiorem Religionem. p.163. n.29. Sed cum licentia Papæ.ibid.

Aſſumpti ad Prælaturam alterius Religionis tenentur votis ſolemnibus ſui Ordinis.p.115.n.15. Regulà, & Obſeruantiis ipſius,quatenus non contradicunt muneri, quod egerunt. ibid. Vbi etiam de aliis ipſorum obligationibus.

Aſtrologurum, ſeu Diuinarorum pœnæ. p.70.n.27.

Attentio, ſeu Deuotio eſt neceſſaria ex præcepto recitantibus Officium diuinum. p.78. num. 11. Vide verbo *Officium Diuinum.*

Auaritia omnino fugienda religioſis.p.291. num.1. & ſeqq. Damna illius. p.295.à n.20.

B

BAlnea ingredi prohibitum eſt Religioſis. p.59. n.24. Ex neceſſitate tamen id licet. ibid.

Banniti, decoctores, ſeu falliti non recipiendi à Regularibus.p.69.n.21.

Baptizare non licet Religioſis,niſi in caſu neceſſitatis, & de licentia Parochi. p.60.n.31.

Beguinas fouentes Religioſi ſunt excommunicati.p.60. num.30.

Benedicere Eccleſiaſtica ornamenta, quæ poſſint Regularium Prælati. p.128. n.57. An Eccleſias, ſeu Oratoria benedicere poſſint. ibid.n.59.

Benedicere Menſam non eſt præceptum Religioſis iure communi. p.59.n.28. Id tamen omittere, peccatum eſt veniale. ibid.

Benedictio petenda eſt à ſuperiore ante, & poſt egreſſum è Monaſterio. p.128.n.6.

Benedictio Abbatum quando, & quomodo danda. p.341.n.36. Non reiteratur. ibid.

Benedictiones conceſſæ bonis Prælatis. p.286.n.10.

Benedictinus Ordo. p.305.n.14.

Beneficia vacant per profeſſionem Religioſi. pag.7. n.17. Non tamen propter illam redditur incapax Beneficiorum.ibid. De facto tamen ad id requiritur Papæ licentia. ibid. & p.110.n.24. Reuertentes tamen ad Religionem Carmelitæ non poſſunt in Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus admitti, aut habere aliquod Officium ſine licentia Generalis. ibid. Beneficium, quod habet Nouitius, non debet prouideri ante tranſactum Nouitiarum. p.176.n.37. Beneficia an vacent probationis anno. p.338.n.21. Quomodo inſeruiri debeant beneficia Nouitiorum. ibid. An ſint illorum capaces. ibid. n.22. Vacant per profeſſionem. ibid. n.23. Cur Regulares non debeant habere beneficia ſæcularia. p.459.n.1. Quid ſit beneficium. ibid. Beneficia Regularia quæ ſint. ibid. Regulares ſunt capaces illorum. p.460.n.2. Eiſdem debent prouideri. ibid.n.3. Eiuſdem Ordinis.ibid.Debent eſſe profeſſi,vel profeſſuri. ibid.n.4.In eadem Religione.ibid.n.5. Non ſunt beneficia ſimpliciter,ſed manualia.ibid.n.6.Ad quem ſpectat prouiſio illorum.ibid.n.7. An requiratur examen, & approbatio Epiſcopi. p.461. n.8. Poſſunt Regulares cogi ad illa acceptanda.ibid.n.12. Quando vacent. p.462. n.17. & 18. An poſſit vnus habere duo beneficia. p.463.n.29. An poſſint ſeminario vniri. ibid.n.31. Collatores illorum an poſſint aliquid accipere.p.464.n.39.In beneficia Nouitiorum an ſuccedant Monaſteria. p.470.n.34.

Beneficiarij Regulares quibus ſubſint.p.467.n.9.& 10. Non debent vocari ad concurſum.ibid.n.11.Quibus obligationibus adſtringantur.ibid.n.14. Cui adquirant.p.468.n.15.Quibus prouidere debeāt de bonis beneficiorum.ibid.Quibus debeant obedire.ib.n.16. An, & quomodo poſſint amoueri. ibid.à n.17. vſque ad 23. Bona ab illis adquiſita an poſſint deferri ad Monaſteria. p.469.n.28. Quid ſit illis conceſſum in Indiis. p.469.n.32. An illegitimi poſſint hoc munus ſubire. ibid.n.34 Ex Carmelitis aſſumpti non admittuntur in Capitulis. ibid. n.35. & 36. An teneantur facere profeſſionem fidei. ibid. n.38. An adire Congregationes caſuum conſcientiæ. p.471. n.40.

Bigama an eligi poſſit in Abbatiſſam.p.192.n.7.

Bona Religioſi, qui propter fraudem, dolum,& cupiditatem Prælati emiſit Profeſſionem, non pertinent ad monaſterium, ſed ad hæredes. p.7.n.19. Bona acquiſita à Religioſis particularibus, non ab ipſis, ſed ab Officialibus Monaſteriorum debent recipi, poſſideri, & expendi. p.34.n.25. Bona acquiſita Religioſis ex illicita negotiatione,aut contra Sacros Canones, poſt eorum mortem pertinent ad Cameram Apoſtolicam. p.65. n.5. Quæ ſint talia bona. ibid. Bona Regularium extra clauſtra degentium poſt ipſorum mortem pertinent etiam ad Cameram Apoſtolicam. p.112.n.31. Bona Religioſorum aſſumptorum ex Religionibus pertinent iure communi ad Eccleſias poſt ipſorum mortem. p.114.n.12. Quæ acquiſierunt ante aſſumptionem pertinent ad Religionem.ibid.& ſeq.n.14.Bona ſtabilia prohibita Regularibus etiam de licentia Superiorum. p.33.n.19.& p.131.n.71.Bona incerta Nouitiorum. p.176.n.39. Bona Monialium derelicta. p.188.n.48.Bona Regularium decedentium ad quem ſpectant. p.327.n.40.Bona inuenta, incerta, malè acquiſita, aut deſtituta,an applicari poſſint Monaſteriis.p.471.& ſeq.n.48.49.& 50.Quanto tempore præſcribatur contra ipſa.p.465.n.63. Bona ſtabilia quæ Monaſteria poſſident.p.466.n.1.Quæ dicantur talia. ibid.n.3. Quæ tranſeant ad illa ratione Religioſorum.p.468.n.27.& 28.Tranſeunt quæ ad illos ſpectabant. ibid. n.31. Exceptis, iis quibus renunciarunt. p.470.n.35. Et quæ ſunt legitima filiorum, aut patris.ibid.n.36.& 37.A quo tempore.ibid.n.38. & 39. In quæ bona non ſuccedant Monaſteria. p.471.n.40.

Bonorum temporalium copia fugiēda religioſis.p.291. n.1.& ſeqq. Quid de illa Patres ſentiant. ibid.à n.2. Inconuenientia quæ ex illa ſequuntur. p.293. à n.20. Etiam à Communitatibus regularium vitanda. p.302.à n.1. & ſeqq. Quid de illa etiam Patres ſentiant.ibid.n.1. Incommoda illius. p.305.n.16.

Breuia Sacræ Pœnitentiariæ aperire an poſſint Confeſſarij non graduati.p.147.n.38.

Bulla Cœnæ Domini apud Confeſſarios retinenda. p.148.n.44.

Bulla Cruciatæ quæ priuilegia Regularium ſuſpendat. p.330.n.59.

C

CAmpanam pulſare non poſſunt Regulares Sabbato Sancto ante Cathedralem, vel Matricem Eccleſiam.p.62.n.45. Secus aliis diebus.ibid. Campanæ quando, & quomodo à Regularibus pulſandæ.p.327.& ſeq.n.43.& 44.

de Candelis quæ fratribus dantur non debetur portio Canonica. p.328. num.48. Quomodo diuidendæ. ibid.

Canonici Regulares vnde dicti. p.343. n.1. & 2. Sunt verè Religioſi.ibid.n.5. An comprehendantur nomine Monachorum. ibid. num.6. Eorum inſtitutum quale, & quomodo differat ab aliis Religionibus. ibid. n.7. Præcedentia. ibid. n.9. Priuilegia. ibid. n.10. Quæ illis prohibita. p.344.& ſeq.n.11. 12.21.22.23.24.25.26. Quæ illis præcepta.ib.n.13. 14.& 20.Habent beneficia Regularia.ib.n.16.& 17.

Ad exequendas litteras Pontificias an ſint capaces. ibid. n.18. Ad quas dignitates ſint aſſumptibiles. ibid.n.19. A quibus puniantur.p.345.n.28. A quibus viſitentur.ibid.n.29.

Canonica portio Parochialis non ſoluitur à Religioſis. p.18. num.12. Nec hoc priuilegium abrogatur à Concil.Trid.niſi quoad ea Monaſteria, quæ ante annos quadraginta ſoluebant. ibid. Et ſolùm de illis quæ afferuntur cum corpore defuncti.ibid.

Capellani Religioſi etiam Sedis Apoſtolicæ, manent ſubiecti eorum Superioribus. p.115. num.20. Capellani Monialium. p.186. num.40. De quo debeant dicere Miſſam.ibid.num.43.

Capitulum Regularium quid ſit. p.400. num.1. Quotuplex.ibid.In quibus conſiſtat eius auctoritas.ibid. n.2. Nequit ſtatuere aliquid contra ius commune. ibid.n.3. Quid poſſit facere.p.401.n.4.Quibus circumſtantiis celebrandum.ibid.num.5. Debent in eo moneri Religioſi de obſeruantia litterarum Apoſtolicarum ad Officium S. Inquiſitionis pertinentium.p.402.n.15.

Capitulum Generale omnimodam habet auctoritatem.p.401.n.6.Condit leges.ibid. Quomodo ſe habeat cum Præſide. ibid. Nihil ſtatuit contra ius commune. ibid. Quid poſſit facere circa Generalem.ibid.n.7.An exercere iuriſdictionem ipſius.ibid. Eligere debet ſex Patres pro eiiciendis ab Ordine. ibid.n.8. Statuta arctiora non ponat. ibid.n.9. Reſtauret Regulam collapſam. p.409.n.10. Priuilegia reſtringit, & tollit. ibid.n.11. Reſeruat caſus. ibid. n.12.Quando celebratur. ibid.n.13.

Capitulum Prouinciale quomodo celebratur. p.403. n.18. Quæ eius auctoritas. ibid. Non eiicit profeſſos.ibid.n.19.In Indiis quid poſſit.ibid.n.20.

Capituli Conuentualis auctoritas.p.404.num.24. Circumſtantiæ.ibid.

Cardinalium maxima dignitas.p.373.n.1.Epitheta.ibi. Dari ad defenſionem Religionum.ibid.num.2.Vide verbo *Protectores.*

Carmelitæ ſunt Mendicantes ex Regula, & à iure. p.319. num.1. Quæ ipſorum Regula. ibid. Diſcalceati Patres quæ bona non poſſint poſſidere. ibid. & ſeq.n.2.& 7.

Carnium vſus an prohibitus Monachis. p.341. n.33. An Canonicis Regularibus.p.344.n.15.A Clericis Regularibus.p.347.n.6.

Carcerem habere debent Monaſteria Regularium. p.62.n.41.Et tota Prouincia.p.164.n.3.

Cardinales Religioſi. Vide verbo *Aſſumpti ex Religionibus.*

Carnes comedere feria 6. & Sabbato, caſu quo Natalis Domini his diebus inciderit, prohibitum Regularibus. p.49. n.17. An verò oppoſitum facientes peccent contra ius commune, an ſolùm contra Regulam. ibid. Carmelitæ autem carnes comedentes feria 4. aut Sabbatho, in quibus Natalis Domini occurrerit, non ideò perdent priuilegium Bullæ Sabbatinæ.ibid.

Carthuſiani laudabiliter à carnibus abſtinent, etiam cum periculo vitæ.p.53.num.19.In caſu tamen quo ſit alius cibus,quo vti poſſint.ibid. Non tamen tenentur tunc ab illis abſtinere. ibid. Vide verbo *Tranſitus Religioſi.*

Caſtitas Religioſa irritat Matrimonium ſequens, etſi conſummetur. p.26. n.1. Qui poſt illam contrahit eſt irregularis. ibid.n.2. Per eam tenetur Religioſus abſtinere ab omni actu venereo, ſiue interno, ſiue externo.ibid.& ſeq.n.3.& 6.

Caſtitatis violatio ex otioſitate.p.207.n.20.

Caſus particularis de quodam Carthuſiano à Religione eiecto.p.166.n.21.

Caſus ſæpius contingens.p.12.num.76.Caſus de quodam monacho. p.240.n.17. De aliis vagis. p.241. n.22.& 23.De S.Franciſco.p.264.n.16. De quibuſdam aliis. pag.272. num.17. De quodam Eremita. p.275. num.11. De quodam monacho.p.282.n.18. De tribus guloſis.p.298.num.27. De quodam hortulano.p.300.n.32.De quibuſdam deſertoribus Religioſi ſtatus.p.220.n.9.

Cenſuræ an incurrantur ab operante bona fide. p.370.n.45.

Cenſuræ impoſitio eſt actus iuriſdictionis. p.418. num.100.

Cenſus an liciti Religioſis.p.398.n.24.

Ceremonialis,ſeu Ritualis obſeruantia. p.55.num.32. Quale peccatum ſit tranſgreſſio illius.ibid.Specialiter de Cæremoniali Carmelitarum. ibid.

Ceremoniarū obſeruantia commendatur.p.232.n.20.

Cella vnica Religioſo aſſignanda, & quali ſupellectili inſtructa.p.131.n.77.Etiam Superioribus.ibid.

Chirurgiæ artem cum inciſione, vel aduſtione non poſſunt exercere Religioſi.p.58.n.15.Etiam pietatis cauſâ. ibid.Id facientes, ſequuta morte ſunt irregulares.ibid.Exercere etiam prædictam artem ſine inciſione, & aduſtione, probabilius eſt non poſſe.ib.

Choro aſſiſtere debent omnes. p. 68. num.20. In ipſo pſallere horas Canonicas tenentur Regulares.p.77. n.9.Ad Chorum deputatus poteſt tranſire ad Ordinem Laicorum. p.163. n.26. Omnes etiam Superiores, & Graduati tenentur Choro intereſſe. p.130.n.70.Cum quibus diſpenſari poteſt.ibid.

Clauſurâ aliquâ tenentur omnes Religioſi. p.107.n.1. Conſiſtit in duobus, in non egrediendo è Monaſterio ſine licentia,& in non apoſtatando.ibid.Poteſt Religioſus ex legitima licentia viuere extra clauſtra,retento habitu.p.110.n.23. Conceditur tamen ſolùm à Sede Apoſt.ibid.Etiam propter neceſſitatem parentum. ibid. & ſeq.n.25.Et propter obſequium alicuius loci,vel perſonæ.p.112.n.33.Qualiter prædictos poſſint corrigere, & reuocare Prælati Religionum, & quod ſine ipſorum licentia non poſſint id minus habere.ibid.Clauſura honeſta commendatur Religioſis.p.236.& ſeqq.cap.7.& 8. Eius vtilitates. ibid.

Clamoroſa inſinuatio quid ſit. p.195.n.6.

Clerici Regulares qui ſint.p.347.n.1.Quale eorum inſtitutum.ibid.n.1.& 2.Verè Religioſi ſunt.ibid.n.2. Eorum inſtituti ab aliis differentia. ibid. Perfectio. ibid.n.3.An cenſeantur nomine Monachorum.ibid. n.4. Obligationes, & probationes. p.348.n.5.6.7. & 8.Specialia vota.ibid.à n.9.vſque ad n.18.Approbatio,& priuilegia.p.349.à n.19.vſque ad 27.

Coarctatio in electionibus, an & quomodo fieri poſſit.p.95.n.21.

Comam nutrire an permiſſum Monialibus.p.188.n.50.

Comœdiis,& ſimilibus ſpectaculis aſſiſtere non licet Religioſis, niſi quando ſunt de rebus honeſtis, & ſecluſis aliis prauis circumſtantiis.p.65.n.7.

Commendæ an ſint materia ſimoniæ. p.355.n.26. An ſint beneficia Eccleſiaſtica.p.354.n.25.

Commendatarij milites qualiter habeant reditus annuos, & alia bona.p.354. & ſeq.n.22.23.24. & 28. An fructus recipere poſſint viuendo otioſè. p.355. num.27.An poſſint ludendo perdere. ibid. num.28. An inſtituere maioratus. ibid. num.29. Perpetui computantur pro Prælatis. p.356.num.35. Tenentur eleemoſynas elargiri, & ſuarum Eccleſiarum neceſſitatibus ſuccurrere. ibid. num.36. Quando peccant contra votum paupertatis. pag.355.n.30. & 31.

Comparere in iudicio nequeunt Religioſi ſine licentia Superiorum.p.57.num.11.Etiam pro iniuria ſibi illata in perſona, honore, &c. ibid. Secus quando Superior multùm diſtat, aut ſi agant contra Religionem

gionem in caſibus licitis.ibid.
Commiſſariorum Generalium } auctoritas. pag.421. num.16. An delegabilis. ibid. Quando exſpiret. p.422.num.18.
Communicatio nimia monachorum cum ſæcularibus nocet reformationi. p.247. & ſeq. per tot.cap. Quid de illa Patres ſentiant.ibid.
Communitates religioſæ ſuperflua fugere debent. p.302.& ſeqq.per tot.cap.
Confirmator quam electionem confirmet.p.407.n.39. Quam non debeat confirmare. ibid.& ſeq.num.40. & 43. Priuilegium ordinis Prædicatorum quoad hoc. ibid.num.41. Tempus dandi confirmationem. p.408. n.42. An electio per ſortes confirmanda ſit. ibid. num.44. An facta ex vi renunciationis. ibid. num.45. An illius qui cauſam ſcandali præbiturus eſt. ibid.n.46. An quæ facta eſt per abuſum ſæcularis poteſtatis.ibid.num.47.
Compromiſſarij quot eſſe poſſunt.p.100.n.61.
Compromiſſum quando practicandum. ibid. num.62. Vide *Electio*.
Conceſſio ex motu proprio eſt fauorabilis. pag.105. num.105.
Conditiones turpes habentur pro non appoſitis. p.417.n.77.
Confraternitates quid ſint. p.440. n.1. & 2. An piæ, & religioſæ dicendæ.ibid.num.3. Priuilegia quibus gaudent.ibid.num.4.5.& 6. Conditiones quibus inſtitui debent. ibid. & ſeq. num.8. 9.10.12. & 13. Gratiæ, & Indulgentiæ ipſarum.p.441.n.10.& 14. Eleemoſynæ. ibid.n.15. Confeſſariorum auctoritas. ibid.n.16. Omnes innouandæ.p.442.n.19. Literæ pro inſtitutione ipſarum. ibid. n.20. Pœnæ contrauenientium.ibid.n.21. Quæ determinata ſint à Sede Apoſt.circa illas.p.443. n.22.23.24.25.& 26. Viſitantur ab Epiſcopis. ibid. n.27. Contribuunt pro Seminario.ibid.n.28. De ipſarum capellanis.p.444. n.29. An pro receptione poſſint aliquid accipere. ibid.n.30.Statuta pro quibuſdam.ibid.n.31.
Confraternitatis B. Mariæ de Monte Carmelo antiquitas. p.445. num.32. Priuilegia, & Indulgentiæ. ibid. & ſeq. à n.33. vſque ad 43. Conditiones pro fruendis priuilegiis.p.447. & ſeq. à num.42. vſque ad 46. A quo, & quibus conditionibus inſtituatur. p.448 n.47.
Confraternitas S. Roſarij : Vide verbo *Roſarij Confraternitas*.
Confraternitatis Chordæ S.Franciſci inſtitutio.p.451. n.63.Gratiæ.ibid.Conditiones.ibid.n.64.
Confraternitatis S.Auguſtini inſtitutio. p.451.& ſeq. n.65.66.& 67.
Confraternitates ſunt veluti membra Monaſteriorum. p.452.n.72.
Coniugati an validè poſſint emittere profeſſionem, & quæ licentia ad id requiratur.p.9.n.31.
Confeſſarij alij Prælati,alij non Prælati.p.50.n.33.
Confeſſarij Regulares.p.139.n.1. Requiritur pro illis præſentatio & approbatio Epiſcoporum ad audiendas confeſſiones ſæcularium. ibid. n.2. Nec ſufficit ad hoc conſenſus Parochi. ibid. Nec requiritur, ſi facultas conceſſa eſt independenter ab ipſo. ibid. In locis alienis poſſunt ſubditos Diœceſis vbi ſunt approbati, audire, niſi illi mutauerint domicilium. p.140 n.6. approbati ab vno Epiſcopo poſſunt à ſucceſſore iterum examinari, & approbari, non tamen ab eodem. ibid. n.7. Non poſſunt ſuſpendi ab audiendis confeſſionibus, niſi ex noua cauſa,eaque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum.ibid.n.9.Nec poſſunt ſimul omnes confeſſarij vnius conuentus hac facultate priuari. ibid. Aliqui etiam confeſſarij Regulares poſſunt in Diœceſi vbi ſunt approbati audire confeſſiones omnium ſæcularium quarumcunque Diœceſum. p.141.num.11. Audire tamen confeſſiones aliorum Regularium non poſſunt, niſi cum licentia. ibid. Si audiant confeſſiones contra voluntatem ſuorum Superiorum peccant, licet validè abſoluant. ibid. n.12.publicè excommunicati, vel ſuſpenſi, neque licitè,neque validè abſoluunt:occulti tamen validè. ibid. n.13. Abſoluunt ab omnibus non reſeruatis. ibid.n.14.Et omni excommunicatione minori. ibid. Et omni etiam maiori non reſeruata. ibid. Nunquam tamen diſpenſant in irregularitate aliqua, niſi ad id habeant ſpeciale priuilegium. ibid. A caſibus, ſeu cenſuris Papæ, aut Sedi Apoſt. reſeruatis poterant olim aliqui confeſſores regulares, propter ſpecialia priuilegia abſoluere. ibid. n.15. Nunc autem non ita, niſi extra Italiam, & in Vrbe.p.142.num.16.In Italia verò extra Vrbem limitata ſunt talia priuilegia. ibid. A caſibus autem in Bulla Cœnæ Domini contentis, nec intra, nec extra Italiam abſoluere poſſunt.ibid.& n.17.Idem de caſibus Epiſcopalibus. ibid. Virtute Bullæ Cruciatæ, vbi viget, abſoluere poſſunt iuxta tenorem ipſius. p.143. n.18. ſed non ab aliqua irregularitate, licèt aliqui oppoſitum ſentiant. ibid. Debent etiam abſoluere pœnitentes à caſibus reſeruatis,ſi id poſſunt,niſi fortè,&c. ibid.n.21. An poſſint abſoluere plenariè religioſos ſui Ordinis ſemel in vita.p.144. n.27.An in articulo mortis.ibid.n.28. Dubitans an ſit idoneus ad audiendum confeſſiones, ſuperioris præcepto excuſatur, niſi certò ſciat ſe indignum. p.145.n.30.Qui in domibus laicorum confeſſiones audiunt, Parochum admonere tenentur, & relinquere fidem pro medico. ibid.num.31. & 32. Non poſſunt audire confeſſiones in ædibus alienis, niſi, &c.ibid.n.32.Qualiter id faciendum. ibid. Confeſſarij delinquentes in confeſſione qualiter,& à quibus puniendi. ibid. n.33.34. & 35. Confeſſarij ſecretum detegentes quâ pœnâ puniendi.p.147.n.42.
Confeſſarij pro Religioſis à Prælatis deſignandi. p.122.n.29. & p.145.n.36.Quo numero deſignandi. ibi. Quid de caſibus reſeruatis.ibid.& ſeq n.37. Non requiritur pro illis approbatio Epiſcoporum, & quid de Religioſis militibus.p.121.n.27.
Confeſſarij Monialium.p.186.n.40. An abſoluant à reſeruatis. ibid. n.42. A quo approbandi, & quomodo, & etiam amouendi.p.187.n.45.& 46.
Confeſſioni in principio Miſſæ nihil addendum. p.158.n.33.
Confirmator electionum.Vide verbo *Electiones*.
Congregationes capitulares Regularium quid ſint. p.400.n.1.Aliquæ vocantur intermediæ.p.401.n.14. Auctoritas ipſarum.ibid.n.14.Congregationes prouinciales.p.404.n.22.debent in quacunque congregatione moneri religioſi de obſeruantia Litterarum Apoſt. ad S. Officium Inquiſitionis pertinentium. p.401.n.15.& p.404.n.23.
Conſeruatores Religionum. Vide verbo *Iudices Conſeruatores*.
Confiteri ſemel in menſe creditur eſſe obligationem Monachorum.p.59.n.22.
Concionatores Regulares nequeunt prædicare ſine licentia ſuorum Superiorum.p.148.n.1.Ad prædicandum in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum ſunt, requiritur etiam benedictio ordinarij; ad prædicandum verò extra ſuas Eccleſias, vlterius exigitur illius licentia.ibid.n.2. An ſi in hoc deficiant,puniendi ſint ab Epiſcopis. p.149.n.3. An aliquando ſufficiat licentia Parochi.ibid.n.4.Licitũ eſt etiam prædicare in plateis, & locis publicis. ibid.n.5. Etiam ſine licentia Epiſcopi, dummodo non contradicat. ibid. Etiã prædicante Epiſcopo,& non contradicẽte.ibid. n.6.An ſemel præſentati, & approbati poſſint iterũ

ad id compelli.ibid.num.7.Prædicantes errores, aut ſcandala,quomodo puniendi.ibid. num.9. A quibus abſtinere debeant in Concionibus. ibid. num.10. Quomodo concionandum.p.150.num.11.Qualiter de Conceptione B.V.ibid.num.12.Qualiter de Priuilegio Scapularis B. V. M. de Monte Carmelo. p.151.n.13.Concionantes in peccato qualiter peccent.ibid.n.15.Qualiter poſſint,aut non cōmendare pauperes, prædicare Indulgentias,miracula, & de quibus Euangeliis prædicandum.ibid.n.17.Concionatori quis teneatur ſolitam eleemoſynam tribuere. p.152. num.19. Concionatores Monialium.p.186. num.40.

Conſeruatores Iudices eligere poſſunt Religioſi, cum certis tamen conditionibus. p.17.num.11.

Conſecrate Calices, aut Patenas non poſſunt Prælati Regulares.p.128.num.58. An Altaria, vel Eccleſias.ibid.num.59.

Conſenſus ex antiquitate quando interuenire præſumatur.p.105. num.111.

Conſtitutiones Religionum comparantur cum Regula, ſicut in naturalibus formæ accidentales cum ſubſtantiali.p.51.num.1. Differunt à Regula, & in quo differant.ibid.num.2. Poſſunt obligare ad culpam.ibid.num.3. Conſtitutiones Generales regulariter ſolùm à Generali cum Capitulo Generali fieri poſſunt. ibid. Vt obligent in conſcientia debent eſſe de rebus concernentibus explicitè, vel implicitè Regulam.ibid.& ſeq.n.4.5. & 7.An poſſit per illas præcipi aliquid contra ius commune. ibid. n.6. Obligatio obſeruandi illas aliquando eſt ſub mortali, aliquando ſub nulla culpa, ſed ſolùm ſub pœna. p.52. n.8. Quando ſunt de rebus aliàs iure diuino vel naturali præceptis, aut prohibitis, tranſgreſſio illarum erit,qualis fuerit tranſgreſſio talium præceptorum. ibid.n.9.Quando fuerit de rebus directè ſpectantibus ad Vota eſſentialia Religionis, illarum tranſgreſſio erit mortalis, niſi paruitas materiæ ſolùm inducat veniale.ibid.Etiam quando obligant ſolùm ad pœnam, poſſunt dici obligare indirectè ad culpam. ibid. n.10. Quando ponuntur in virtute Sanctæ Obedientiæ,ſub pœna excommunicationis,vel ſimili modo,obligant ad mortale.ibid. & ſeq. n.11.13.14. & 15. Niſi res quæ præcipitur, aut prohibetur,ſit euidenter leuis. ibid.n.12.& 13. Similiter quando ponuntur ſub pœna mortis, mutilationis membri, triremium, carceris perpetui, & ſimilium, credendum eſt tranſgreſſionem eſſe mortalem. p.53. n.16. Conſuetudo tranſgrediendi illas, quæ non obligant ad mortale,ex ſe non eſt peccatū mortale. ibid.n.18. Per accidens tamen poteſt eſſe mortale.ibid. Conſtitutiones non obligant quando ſunt impeditiuæ charitatis.ibid.n.19. Nec cū metu, aut probabili periculo mortis. ibid. Nec quando obſeruantia earū repugnat bono cōmuni.ibid.n.20. Conſtitutiones auctoritate Papæ confirmatæ nequeunt mutari à Religionibus, niſi quando, &c. ibid.n.22. Ad hoc quod obligent, requiritur ipſarum promulgatio .p.54.n.27. Obligantur etiam ſupremi Superiores Religionum ad illas. p.119.n.11. Etiam quoad vim coactiuam.ibid.Conſtitutionis rationabilis vis,vbi examinantur aliqua ſtatuta Religionum. p.105.num.113.

Conſuetudo legitimè præſcripta, & cum debitis circumſtantiis habet vim legis, & poteſt abrogare contrariam.p.54.n.24. Conſuetudo immemorabilis præualet in electionibus.p.105.num.107.

Confraternitates Religionum quomodo, & quibus conditionibus inſtituendæ. p.440. & ſeq. Gratiæ, ſeu Indulgentiæ ipſis conceſſæ.ibid.

Confratres qualiter abſoluendi à Confeſſariis.p.143. num.20.

Contemptus quid ſit.p.53. num.17. Non conſiſtit in malitia, indignatione,praua conſuetudine,&c.ibid. Sed in eo,quod quis violet legem, aut præceptum, quia non vult ſubiici ipſi aut Superiori.ibid.Tranſgredi quamcumque legem, aut præceptum ex contemptu eſt peccatum mortale.ibid.

Contentiones inter Religioſos vitandæ.p.279.& ſeqq. tot.cap.14.

Conuerſi qui dicantur. p.364. n.1. An ſint Religioſi. ibid.n.2.3 & 4.Perſonæ Eccleſiaſticæ ibid.n.5.Quibus gaudeant priuilegiis.ibid.n.6.7.& 8. Non ſunt capaces proprij.p.365. n.12. Adquirunt Religioni. ibid. n.14. Teſtari non poſſunt. ibid. n.16. Ad quæ ſint incapaces.ibid.& ſeq.n.18.19.20.& 22.Ad quæ teneantur.p.366.n.23.In quibus Monaſteriis recipi poſſint, & quibus conditionibus.p.367.& ſeq.n.24. 25.26.27. Quid de illis qui recepti non ſunt in locis deſignatis. ibid. n.25.26. & 27. Quibus priuilegiis potiantur. p.368. & ſeq.n.30.31.33. & 34. De quodam Conuerſo ſuſcipiente Ordines Sacros. p.370.n.36.Impetratio breuis pro hoc caſu fuit ſubreptitia.ibid.n.37. Declaratio Sacræ Congregationis.ibid.n.40. Breue illud irritum,& inualidum eſt. ibid.num.41.An incurrerit aliquam cenſuram.ibid. n.44.An incurrerit irregularitatem.ibid.n.46.Celebrans an peccauit mortaliter. ibid. n.47. An ſaltem incurrerit aliquam ſuſpenſionem mala fide celebrando.ibid.n 48.Facultas obtenta pro quo foro deſeruiat.p.371.num.49.

Corui, & vulpis Apologus.p.301.n.35.

Crux quomodo portanda à Regularibus in proceſſionibus defunctorum.p.325.n.32.

Corrigere ſubditos pertinet ad Prælatos.p.119.n.15.Id omittentes facilè peccant mortaliter.ibid.Quandoque etiamſi peccata ſubditorum ſolùm ſint venialia. ibid. Hæc corrigendi obligatio eſt aliquo modo ex iuſtitia. Ibid.Regulariter correctio facienda tempore viſitationis.p.194.num.1.

Credo quando dicendum in Miſſis votiuis.p.157.n.27. Omiſſio illius quod peccatum.ibid.

Criminoſi ad Eccleſias Regularium confugientes, qui tradendi,vel non, Curiæ ſæculari.p.132.n.83.

Curati Regulares tenentur intereſſe cum aliis Curatis congregationi caſuum conſcientiæ. p.148. num.44.

Curas rerum ſecularium fugiant monachi. p.236. & ſeq.tot.cap.7.præſertim à n.16.

Curias Principum adire prohibitum Monachis, aut Canonicis Regularibus, abſque licentia ſuorum Superiorum.p.60 num.35.Imò ſi adeant vt inferant damnum ſuis Prælatis,excommunicationem incurrun,tibid.Secus ſi animo nocendi priuato Religioſo, aut alij alterius Ordinis.ibid.

D

DAmnati ad triremes.p.112.num.32.

Dantes,ſiue accipientes ex pacto pecunias, epulas,&c. pro ingreſſu Monaſterij, ſunt excommunicati.p.61.num. 37. Vide verbo *Simonia.*

Damnificantes bona Regularium an incurrant aliquas pœnas.p.472.n.51.

Debita contracta à Nouitiis ante profeſſionem, an ſoluenda à Monaſterio.p.176.num.38. Debita perſonis incertis quibus ſoluenda. ibid. num.39. Debita contracta à Profeſſo ex licentia Superiorum debent ſolui à Monaſterio.p.7.num.18.Idem dico ſi fuerunt ipſi vtilia. ibid. Orta verò ex delicto Religioſi non debent ſolui à Monaſterio, niſi in illud conſenſerit, vel inde aliquod emolumentum habuerit.ibid.

Decimarum ſolutio.p.19.n.15.Religioſi illas vſurpantes ſunt excommunicati. p.59. num.23. Et ſi ab illis ſoluendis

ſoluendis alios retrahant, ibid.num.26. Et ſi ſcienter confitentibus conſcientiam non faciunt de ipſis ſoluendis, ſuſpenduntur.ibid.
Declaratio doctrinalis Pontificis quando requiratur pro ſuis, aut Conciliorum decretis.pag.45.n.98.
Decreta de Celebratione Miſſarum, & de apoſtatis, & eiectis debent legi à Regularibus ſaltem bis in anno.p.70.n.25.
Decretum electionis ad Confirmatorem mittendum, p.408.n.49.
Decretum factum contra ius a quiſitum tertij, an valeat p.41.n.68.
Decretum S. Congregationis Concilij de apoſtatis, & eiectis.p.43.n.84.
Defunctorum corpora quomodo aſſocianda à regularibus.p.525.& 528.n.31.& 46.
Defunctorum corpora quomodo efferenda, aut leuanda à Regularibus.p.68.n.18.
Delegare poſſunt Prælati Regulares aliquas facultates ſibi conceſſas in priuilegiis Pontificum, niſi oppoſitum in illis, aut alibi declaretur.p.118.n.4.
Delinquens extra Clauſtra Religioſus, Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore punitur.p.111.n.26.
Qualiter hoc faciendum ex Decreto Clementis VIII.ibid. Quid circa hoc permittatur Epiſcopo. ibid.n.27.
Dementia, quæ omninò mente priuat, profeſſionem irritat.p.8.n.24.
Denunciatione quando procedat iudex Regularis, p.194.n.1. Eſt duplex, alia Euangelica, alia iuridica. ibid. Quid ſit vtraque. ibid. Quomodo in illa procedendum.p.198. & ſeq. num.19. Ad illam non prærequiritur infamia. ibid. Non ſemper admittenda. p.199. num.21. Quid in illa faciendum. p.200. num.26. Denunciator culpam deferre debet ad Superiorem. p.198. n.19. Præmiſſa correctione fraternâ.ibid. Et priùs ad ipſum vt Patrem, quàm vt iudicem, ſi ſperatur remedium. ibid. An teneatur probare delictum. p.199. num.20. Differentia inter ipſum, & accuſatorem. ibid. Vide verbo *Accuſator*.
Depoſita habere an liceat Religioſis.p.34.n.13.
Deſcendentes ex genere infecto Hebræorum, Saracenorum, &c. poſſunt de iure communi admitti in Religionibus. p.174.n.25.
Dies feſti ab Epiſcopo deſignati, ſeruandi à Regularibus. p.63.n.46. Qualiter id faciendum. ibid.
Diſcontinuatio Officij Diuini qualiter liceat. p.79. num.16. Diſcontinuatio Miſſarum S. Gregorij an poſſit fieri.p.157.num.22.
Differentia inter ſæculum & Religionem. pag.214. num.9.
Differre Profeſſionem an liceat, vel irritet factam. p.177.num.41.
Diſpenſare poſſunt Prælati in Regulæ Obſeruantiis. p.49. num.29. & p.127. num.54. Ad hoc requiritur iuſta cauſa. p.49. num.29. Etiam in Conſtitutionibus quoad aliquos caſus. p.54. num. 23 & p.127. num.54. Aliqui etiam Prælati diſpenſare poſſunt in irregularitatibus quibuſdam. pag.124. n.40. Quæ in hoc conſideranda. ibid. n.41. & 42. Et in aliquibus pœnis priuationis, inhabilitatis, &c. p.126. num.46. Quid de præceptis Eccleſiaſticis. p.128. num.55. An cum illegitimis. ibid. & ſeq. à num.60. Vide verbo *Prælati*. Diſpenſare an poſſint Confeſſarij Regulares in votis ſæcularium. p.143.& ſeq. num.22. & 24. Aut cum coniugibus inceſtuoſis ad petitionem debiti p.144. num.25. & 26. Vide verbo *Confeſſarij Regulares*. Diſpenſatio prætenſa in obſeruantiis Ordinis non iuuat. p.225.num.25.& 26.
Diffinitoris munus an poſſit concedi illegitimis. p.427.num.49.
Dignitas eſt adminiſtratio cum iuriſdictione. p.410. num.2. Qui Religioſi illam non poſſunt prætendere.ibid.num.4.
Diuiſiones inter Regulares omninò fugiendæ. p.279. & ſeq. tot. cap.14. Quid de illis loquantur Patres. ibid. Damna ex illis manantia. ibid. præſertim p.281.à num.12.& ſeqq.
Diuitiæ in Religioſis reprobantur.p.291.& 302.
Documenta pro Religioſis litteratis. p.265. à n.18. Magiſtris Nouitiorum.p.311.à num.11.
Dæmoniaci cuiuſdam dictum.p.264. num.16. Dæmonum epiſtola.p.284.num.1.
Donare prohibitum Religioſis.p.471.n.54.
Donati Religionum qui ſunt. p.364. num.1. An ſint verè Religioſi.ibid.num.2. Vide verbo *Conuerſi*, & verbo *Oblati*.
Dominium quid ſit. p.301. num. 2. Eo priuatur Religioſus per paupertatem. ibid. Non bonorum ſpiritualium, ſed temporalium. ibid. num.4. Neque iurium ſpiritualium, aut quarumdam rerum pretio non æſtimabilium. ibid. Neque bonorum temporalium in communi. ibid.num.5.
Donare an poſſint Religioſi. p.37. à num.46. præſertim p.38. num.52. Quales & quomodo donationes poſſunt facere Nouitij.p.175. à num.32.
Donatiua Principibus quandoque conceſſa non ſoluunt Regulares.p.76.num.26.

E

Ebrioſorum pœnæ. p.61.num.38.
Eccleſiæ Regulares quæ viſitari poſſint ab Epiſcopis. p.73. num.7. Quid in illis poſſint Regulares ipſi.p.83. num.41. Quæ in illis non permittenda. p.158.num.34.
Eccleſiæ an poſſint vniri Monaſteriis.p.463. num.24. A quibus tunc gubernandæ. ibid. num.25. & 26. Viſitandæ. ibid.n.27. Quid circa ſalarium. ibid. Eo ipſo quod ſunt conceſſæ Monachis, ad eos ſpectat cura illarum. ibid.num.30.
Egrediens Religioſus è Monaſterio ſine licentia Superioris grauiter peccat p.107.num.2. Sæpius mortaliter.ibid. Maximè egreſſu nocturno. ibid. n.3. Non ſufficit licentia generalis. ibid.num.5. Requiritur regulariter explicita, licèt in aliquibus caſibus ſufficiat implicita. ibid. num.4. Propter talem receſſum non eſt iure communi impoſita cenſura. p.108. num.11. Vide verbo *Apoſtata*, & verbo *Fugitiuus*.
Eiici, ſeu expelli poſſunt ob incorrigibilitatem ab Ordine. p.162.num.1. Qui cenſeantur incorrigibiles.ibid. num.2. & 3. A quo eiiciendi. ibid. num.3. & 5. Solùm propter incorrigibilitatem.ibid.num.4. Aliter eiecti compellere poſſunt Monaſterium ad receptionem.ibid. num.6. A Prælatis quærendi.ibid. num.7. Subſunt Ordinariis p.165.num.8. Sunt perpetuò ſuſpenſi. ibid. Plenè correcti cogere poſſunt Religionem ad ſui receptionem. ibid. num.9. Non tenentur redeuntes facere nouam profeſſionem. ibid. Tempore, quo manent eiecti, non poſſunt ad æqualem, ſeu laxiorem Religionem tranſire ſine licentia Superiorum. ibid. num. 10. Manent verè Religioſi, & cum onere trium votorum. ibid. num.11.12. & 14. Non tenentur tranſire ad aliam Religionem.ibid.num.13. Nec poſſunt teſtari.ibid. n.14. Nec facere ſuperfluas expenſas, aut magnas donationes. ibid. Acquirunt Religioni vnde ſunt eiecti. p.166. n.166. num.15. Bona ipſorum poſt mortem ad quos pertineant. ibid. num.16. an teneantur ad obſeruantias Regulares, & alia vota vltra eſſentialia.ibid.n.17. Quid de Habitu, & officio

Index Rerum Notabilium.

diuino recitando. ibid. Non poſſunt confeſſiones audire, prædicare, aut docere. ibid. n. 18. An ſint infames, & irregulares. ibid. Non tenetur Religio prouidere illis de neceſſariis. ibid. n. 19. Litteræ dimiſſoriæ quomodo illis concedendæ. ibid. num. 20. Moniales expelli an poſſint. p. 181. num. 17.

Electores: Vide verbo *Electiones.*

Electiones Prælatorum Regularium ad Regulares ipſos ſpectant reſpectiuè. p. 91. n. 1. Eligentes Prælatum debent eſſe Profeſſi. p. 92. n. 2. Sufficit Profeſſio tacita. ibid. Conuerſi, ſiue Laici de iure communi non habent vocem in electionibus. ibid. n. 3. Nec qui non ſunt conſtituti in ſacris Ordinibus. ibid. num. 4. Debent electores liberi eſſe à cenſura, priuatione, ſeu impedimento Canonico. ibid. num. 5. Quando eſt dubium, quod aliqui ex electoribus habeant impedimentum, poſſunt admitti cum proteſtatione talis dubij. ibid. num. 7. Vocandi ſunt ad electiones præſentes, & abſentes, qui poſſunt, debent, & volunt intereſſe. ibid. n. 8. Abſens de iure communi poteſt creare procuratorem ad eligendum. p. 93. n. 9. Sufficit maior pars ad electionem. ibid. n. 10. Hæc verò maior pars ſumenda eſt reſpectu totius corporis capituli. ibid. Electiones factæ per modum ſcrutinij, compromiſſi, & inſpirationis, ſunt iure communi validæ. ibid. n. 11. Debet eligi dignior ſub reatu peccati mortalis. ibid. n. 12. In foro tamen exteriori ſufficit electio digni. ibid. Debent electores iurare ſe electuros digniorem. p. 94. num. 13. Eligentes indignum non ſolùm peccant mortaliter, ſed incidunt in cenſuram ſuſpenſionis. ibid. n. 14. Intelligitur de indigno, qui aliâ ſcientiâ, quàm per Sacramentalem Confeſſionem cognoſcitur talis. ibid. In nullo caſu licet eligere indignum. ibid. Nec peccatorem publicum. ibid. n. 15. Bene tamen peccatorem occultum. ibid. Electio Canonica facienda in loco ſacro. p. 105. n. 19. Et de die, niſi conſuetudinis, ſeu neceſſitatis ratione. ibid. Omnes capitulares, nemine diſcrepante, poſſunt admittere ad eligendum vnà cum eis aliquem extraneum. ibid. n. 20. In quacumque electione neceſſaria eſt confirmatio ſuperioris. p. 98. n. 35. Confirmanda eſt à proximo ſuperiori. ibid. n. 36. Qualiter ſe debeat gerere, tam electus, quàm confirmator. ibid. Eligentes aliquem vnanimi conſenſu ad aliquod officium, non poſſunt ſe poſteà electioni opponere. ibid. n. 37. Decreta S. Congregationis circa Electiones. ibid. n. 40. Forma electionis. p. 99. n. 44. In quibus Prælatis ſeruanda. ibid. n. 45. Obſeruari debet in Electione Prælatorum, etiam mendicantium. ibid. n. 46. Electionum modi, & vſus. ibid. n. 47. Electio per compromiſſum quid ſit. ibid. n. 48. Compromiſſi modus quotuplex. ibid. n. 49. Decretum Concilij Tridentini ſuper Electionibus Superiorum. ibid. n. 50. An per hoc decretum reuocata ſit decretalis capitis *quia propter.* p. 99. n. 51. Adducitur in hoc declaratio S. Congregationis. ibid. n. 52. An obſtet Bulla Clementis VIII. ibid. n. 53. Electio per modum compromiſſi quo iure eſt valida. ibid. & ſeq. n. 54. An in electione per compromiſſum à nobis ſeruari poſſit ſecretum à Concil. Trident. requiſitum. p. 100. n. 55. Animaduerſiones circa formam electionis per compromiſſum. ibid. num. 56. Compromiſſum factum ab vno ex Capitularibus tantùm, aliis tacentibus, non valet. ibid. num. 57. Super compromiſſo faciendo requiritur interuallum aliquod ad deliberandum. ibid. n. 58. In Electione per compromiſſum, ſiue abſolutum, ſiue limitatum, quid obſeruandum. ibid. n. 59. Forma talis, electionis. ibid. n. 60. Quid dicendum de Religionibus illis in quibus Electio per compromiſſum, ex earum Conſtitutionibus non habetur. ibid. n. 63. Modus, qui in Conſtitutionibus pro electione præcipitur, ille ſolus eſt validus. ibid. n. 64. Quid ſi ſtatuta non habeant clauſulam irritantem. p. 101. n. 65. S. Congregationis reſolutio. ibid. n. 66. Decreta Clementis VIII. ibid. n. 67. Conſuetudo Religionum in electione conſtans & perpetua. ibid. n. 68. Non eſt arbitrarium Prælatis Religionum recedere à modo Electionis illis præſcripto in ſuis ſtatutis. ibid. n. 69. Deciſio alicuius dubij circa electionem per compromiſſum. ibid. num. 70. Compromiſſum mixtum cum ſcrutinio an ſit validum. ibid. & ſeq. n. 72. Electiones bona fide, & propter aliquam neceſſitatem per compromiſſum celebratæ, an ſint validæ. p. 102. n. 73. Declaratio S. Congregationis ſuper electione Prælatorum. p. 103. n. 88. Electiones eſſe validas, & tenere in foro conſcientiæ, licèt omiſſæ ſint ſolemnitates iure humano introductæ. ibid. n. 89. Oppoſitores quando audiri non debent. ibid. num. 90. Declaratio S. Congregationis ſuper obiectionibus electionis. p. 104. num. 93. Decretum Concilij Trident. pro electione Abbatiſſarum. ibid. n. 98. Modus nominationis pro electionibus faciendis, & quomodo probetur in caſu. ibid. n. 97. Electiones Monialium in Abbatiſſas fieri debent iuxta Conſtitutiones Regularium. ibid. num. 100. Electio Prælatorum ad quos pertineat ſecundùm ius commune. ibid. n. 101. Ad quos pertineat ſecundùm Conſtitutiones Religionum. ibid. num. 102. Dubia aliqua circa Capitula, & Electiones. p. 416. n. 56. Primum de Electione facta abſentibus aliquibus gremialibus. ibid. num. 57. Non obſtat talis abſentia. ibid. n. 61. Nec proteſtatio facta. ibid. n. 62. Nec ſtatutum quoddam Capituli. ibid. n. 63. Dubium de alia Electione, an cenſeri debeat confirmata. ibid. n. 68. Non videtur ſimpliciter confirmata. ibid. n. 69. Tacitè, & implicitè videtur confirmata. p. 417. n. 71. Non obſtant verba litterarum. ibid. n. 76. Electio eſt voluntatis, confirmatio neceſſitatis. ibid. n. 81. Electio quando confirmanda. ibid. n. 82. Iniuria fit electo, & electoribus, ſi non confirmetur electio canonica. ibid. num. 83. Eſt contra bonum regimen Ordinis. ibid. n. 84. Inconuenientia quæ inde ſequuntur. ibid. n. 85. Electio mixta ex ſcrutinio, & compromiſſo, an dari poſſit. p. 105. n. 111. Coarctare electionem quando ſit contra illius libertatem. p. 106. n. 114. Conſtitutionum approbatio à Pontifice facta electiones confirmat. p. 105. n. 103. Approbans ſemel electionem, an poſtea contradicere poſſit. ibid. n. 109. Superior quando Electionem reſtringere poſſit. p. 106. n. 116. Vide verbo *Prælati,* & verbo *Simonia.* Electionibus Præpoſitarum Monialium quis aſſiſtere, aut præſidere debeat. p. 408. n. 45. & 46. Vide verbo *Moniales.* Electionis per ſcrutinium, iuxta caput *Quia propter*, conditiones. p. 404. num. 27. Sunt pro electionibus Prælatorum. ibid. n. 28. Quo pacto intelligendæ. ibid. Obſeruanda in electionibus. p. 406. num. 31. & 33. quæ electiones confirmandæ. p. 405. num. 29. & ſeq. Vide verbo *Confirmator.*

Electores debent eſſe habiles. p. 405. n. 29. Quid quando in aliqua electione admittuntur inhabiles. ibid. Qui eiiciendi à Capitulo. ibid. & ſeq. n. 30. Quid faciendùm quando dubitatur de habilitate alicuius electoris. ibid. Electores electionis factæ per abuſum ſæcularis poteſtatis, qualiter puniendi. p. 408. n. 47.

Eleemoſynas liberè quærunt Mendicantes. p. 335. num. 35.

Eleemoſynas à Pœnitentibus liberaliter datas Confeſſariis licet accipere. p. 147. n. 39. Iniungere autem eleemoſynas pro Pœnitentia, non ita. ibid.

Elias, & Eliſeus Monaſticem amplexati. pag. 1. num. 2.

Emphyteuſis.

Emphyteuſis quid ſit. p. 466.n.5. An Monaſteria ſint capacia illius. ibid.& ſeq. n.15. An iuris nominandi ad emphyteuſim. p.467.n.12.

Epiſcopi ſunt Prælati Religioſorum,& Monialiũ non exemptorum, & ita illis tenentur obedire. p.72. n.1. Secus de Religioſis exemptis. ibid. n.2. Non obſtante tamen exemptione tenentur Religioſi reuereri, & honorare Epiſcopos. ibid.n.3. Non poſſunt particulares Religioſi renunciare huic Priuilegio. p.73.n.5. Poſſunt ab illis abſolui, & diſpenſari quoad cenſuras, & irregularitates Epiſcopis reſeruatas.ibid.n.6.Poſſunt etiam Epiſcopi viſitare Eccleſias Parochiales Regularium.ibid.n.7. Punire Regularem extra Monaſterium degentem.ibid.n.8. Et iudicare illum in ciuilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum. p.74. n.10. Cogere Abbates ad habendum lectionem S. Scripturæ, vbi commodè haberi poteſt. ibid. n.12. Procedere per cenſuras contra Religioſos dantes, vel accipientes aliquid pro ingreſſu Nouitiorum. ibid. n.12. Non tamen poſſunt per cenſuras procedere contra Regulares, niſi in caſibus, in quibus hoc illis conceditur. ibid. n. 14. Neque declarare excommunicatum religioſum, niſi hoc illis ſit ſpecialiter conceſſum. p.75. n.15. Neque cogere vt aſſiſtant Synodis Diœceſanis, niſi Regulares curam animarum habentes. ibid.n.20. Poſſunt tamen coniugem inualidè profeſſum è Monaſterio extrahere. p.76. n.22.Abſoluunt Regulares, quando illos ordinant à cenſuris. p.89.n.22. Non poſſunt admitti ad Religionem ſine licentia Papæ.p.170.n.11.Vide verbo *Aſſumpti ex Religionibus*.Epiſcopi auctoritas in ſua diœceſi. p.44.n.91.& 92.

Epiſcopatus eſt ſtatus perfectior Monachiſmo.p.1. n.1.& p.115.n.22. Sed non propterea licitè deſideratur (regulariter loquendo) à Religioſo. ibid. Epiſcopatu indignus, illum appetens grauiſſimè peccat.ibid. Qui propter finem bonum, & ſpiritualem appetit illum, etiam peccat, & ſæpè mortaliter. ibid. In caſu tamen neceſſitatis Eccleſiæ licitè deſideratur Epiſcopatus à dignis. ibid. Epiſcopalis ſtatus eſt perfectionis exercendæ. ibid. num.22.

Eremitarum triplex genus. p.362.n.1. Qui ſint inhabiles ad matrimonium. ib.n.3.An ſint perſonæ Eccleſiaſticæ.ibid.n.4. An gaudeant priuilegio fori. ibid. n.5. An priuilegio Canonis. p. 363. n.6. An exemptione à gabellis, & collectis. ibid. n.7. Qui illorum ſint tolerandi. ibid.n.8. An qui voto promiſerunt vitam eremiticam, ad illud obligentur. ibid.n.9.

Euchariſtiæ Sacramentum quomodo miniſtrent Mendicantes. p.324.n.20. Exponi non debet ſine cauſa ab Ordinario approbata. p.325.n.26. Sumendum à Monachis ſingulis menſibus.p.341.n.34.

Euchariſtiæ Sacramentum miniſtrare ſine Parochi licentia prohibitum eſt Religioſis ſub excommunicationis pœna. p.60.n.31. Benè tamen ex Priuilegio,excepto die Paſchatis.p.154.n.8.Qualiter hoc intelligendum. ibid.

Euntes Religioſi vltra mare ſine licentia Superiorum ad partes, in quibus pauci fideles reperiuntur,ſunt excommunicati.p.60.n.31.

Examen pro Monialibus ab Ordinario faciendum. p.180.n.12. Examen puellarum Deo dicandarum à quo, & quomodo faciendum. p.324.n.24. Examinatores pro Prædicatoribus, Confeſſoribus, & Lectoribus, quando eligendi. p.68. n.20. & p.131. num.79.

Excuſationes contra paupertatem religioſam non admittuntur. p.300. n.30. Nec futuræ neceſſitatis. ibid. n.31. & 32. Nec carentia affectus interioris. p.301.n.33.Non quia dicatur tantùm haberi vſum, non dominium. ibid.

Exemplum pro quiete, & clauſura religioſa. p.244. num.6. & 7. Abbatis Machetis. pag.244. num.9. Cuiuſdam alterius monachi.ibid.n.10. De quodam ſcholari Pariſienſi. p.305.n.17. De quibuſdam monialibus. p.265.n.19. De quodam iuuene Religioſo.p.314.n.18.

Exemptiones à Regularibus obſeruantiis multoties nociuæ. p.269. & ſeq. toto cap.12. Quid de illis Patres ſentiant. ibid.

Extremam Vnctionem miniſtrare ſine Parochi licentia prohibitum eſt Religioſis ſub pœna excommunicationis. p.60.n.31.& p.155.n.10.

Exorcizare poſſunt Regulares. p.75.n.21.

F

FAbulas, facetias, aut ſimilia prædicantes, regulariter peccant, ſaltem venialiter. p.156.n.16.

Facta ſæcularia fugienda à monachis. p.252. & ſeq. n.14.& 15.

Factum Nicardi fratris Bernardi Clareuallenſis.p.295. n.16.Abrahæ Ægyptij. ibid.

Familiares Regularium.p.155.n.10.

Familiaritas ſæcularium valde nociua Religioſis. p.247. & ſeqq. tot. cap.9.

Feria quinta, & ſexta Maioris Hebdomadæ an celebrari poſſit. p.158.n.18.

Fideiuſſores nequeunt eſſe Religioſi, niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli. p.59.n.18. Et cum vtilitate Monaſterij. ibid. Vnde fideiuſſio Religioſi illicita, & nulla eſt. ibid.

Filij an poſſint ingredi Religionem,Parentibus in extrema, aut graui neceſſitate exiſtentibus. p.177. n.40. Quid poſſint facere iam Profeſſi. ibid.

Fœminæ non poſſunt permitti ingredi Monaſteria virorum ſub multis pœnis. p.66. & ſeq. n.9. & 13. Puellæ tamen paruulæ permitti poſſunt. ibid.n.10. Imperatrices etiam, & Reginæ. ibid. Secus de Fundatricibus Monaſteriorum dici debet. ibid. Cauſâ etiam infirmitatis ſolùm per fœminam curandæ,poſſunt admitti.ibid.Nomine Monaſterij, in quod fœminis ingreſſus interdicitur, intelliguntur ea, quæ ſunt intra ſepta Monaſterij. p.67. n.11. Non prædia, domus, horti, aut alia ſeparata à Monaſteriis. ibid. Secus verò horti, & viridaria, quæ ſunt in ipſo Monaſterio. ibid. Licitus etiam eſt ingreſſus illarum in clauſtra quorumdam Religioſorum, quando in eis celebrantur Miſſæ, & alia Officia diuina. ibid.n.12.

Formula quâ formandi ſunt proceſſus Regularium. p.200.n.17.

Fornicatiorum pœna.p.28.n.13.

Foro conſcientiæ quid intelligatur in priuilegiis.p.126. num.45.

Fugere licitè poteſt Religioſus ex Conuentu, ſi certò conſtet illum iniuſtè vexari à Superiore. p.108.n.8. Secus ſi in pœnam alicuius delicti detinetur in carcere.ibid. n.9. Etiam perpetuo. ibid. num.10. Niſi quando conſtaret pœnam illam eſſe iniuſtam. ibid. n.9. Aut ſi pœna capitis, aut abſciſſionis membri illi immineret.ibid. Damnatus etiam ad triremes poteſt fugere ad Superiorem, veniam petiturus. ibid.

Fugitiuus dicitur ille Religioſus, qui egreditur è Monaſterio ſine licentia, cum animo reuertendi. pag.108. num. 7. Etiamſi hoc faciat ſine habitu. ibid.

Fur Religioſus perpetuò deponitur. p.62. num.45. Non tamen propterea ejicitur his temporibus à Religione. ibid.

Furioſi

Furioſi non admittendi ad Religionem. p.172. n.18. Qui tales ſint cenſendi. ibid.

Futurorum enunciatio prohibita Concionatoribus. p.149. n.10. Maximè de aduentu Antichriſti, & die iudicij. ibid.

Familiares Regularium qui dicantur. p.453. n.1. An ſint perſonæ Eccleſiaſticæ. ibid.n.2. Priuilegia illis conceſſa.ibid. & ſeq. à n.3. vſque ad num.11. Pro tempore interdicti. p.454.n.12. Qualiter moderata à Conciliis. ibid.n.13. & 14. Quæ maneant in ſua vi. ibid.n.15. An quoad Sacramentum pœnitentiæ illis miniſtrandum. p.455. n.16. & 17. An quoad Sacramentum Matrimonij. ibid. n. 18. An quoad Euchariſtiam tempore Paſchatis. ibid. n. 19. An quoad Extremam Vnctionem. ibid. n.20. An pro talium adminiſtratione exigatur approbatio Ordinarij.ibid.n.21. Quid de Sepultura. ibid.n.22. An, & quando poſſint excommunicari, & interdici. ibid. n.23. Quæ priuilegia habeant pro articulo mortis. p.456. n.24. Quas Indulgentias. ibid. n.25. An poſſit cum eis diſpenſari in illegitimitate. ibid. n.26. Quid poſſint tempore interdicti. ibid. n.27. & 30. In locis quibus publicatur Bulla Cruciatæ. ibid.n.29. De quibus familiaribus id intelligendum. ibid.n.31.& 32. An habeant Conſeruatores.p.457. n.33. An poſſint ſuis priuilegiis vti contra Fratres. ibid.n.34. Quando perdantur.ibid.n.35.

Feudum quid ſit. p.466.n.4. An poſſint illud habere Monaſteria.ibid. & p.467.n.14.

Fideicommiſſum quid ſit. p.467.n.10. An illud poſſint habere Monaſteria. ibid. & p.468.n.20.

Filij militum Regularium an illegitimi. p.356.n.41.

Formula celebrandi Capitula in Ordine Carmelitarum. p.409.n.54. Formula inſtituendi Confraternitates. p.441.n.13.

Fructus colligere poſſunt Mendicantes antequam Curatus habuerit ſuas primitias. p.420. n.4.

Fundatores Iuriſpatronatus Monaſteriorum, vel Capellarum. p.397. n.19. Conditiones ab ipſis poſitæ an mutari poſſint.ibid.& ſeq. n.23.& 24.

G

GAbellas, aut ſimiles contributiones non ſoluunt Mendicantes. p.19.n.14.

Galli, & vulpis apologus. p.267.n.24.

Gaudium boni Religioſi in paupertate. p.307.n.23.

Generales Religionum tenentur ex vi Obedientiæ obedire Papæ. p.25.n.33. Eo ipſo quo ſunt electi, ſunt confirmati, ſaltem in aliquibus Religionibus. p.98.n.35. An poſſint eximere aliquem Religioſum ab Obedientia Superioris immediati. p.121.n.23. Non poſſunt fundare, erigere, ſeu diuidere Prouincias. ibid.n.24. Vide verbo *Prælati*.

Generalis eſt ſupremum Caput Religionis. pag.420. n.10. Eius dignitas aſſimilatur quodammodo Patriarchali.ibid. Quomodo creandus.ibid. Quæ conditiones pro ipſo requirantur. ibid.n.11. Habet ſupremam auctoritatem in Religione.ibid.n.12. Inferiorem tamen, & dependentem à Capitulo Generali. ibid. Poteſt Officia, & Beneficia Religionis diſpenſare. ibid. n.13. Dignioribus tamen, & melioribus.ibid. An concedere leges, & decreta. ibid. n.14. An moraliter peccans teneatur confiteri circumſtantiam Generalis. ibid.n.15. Quam auctoritatem habeat ad diſpenſandum cum illegitimis. p.403.n.21.

Gentiles aduerſantur otioſitati. p.257.n.17.

Gloria in excelſis, quando dicenda, vel non, in Miſſis votiuis. p.157.n.27. Illam omittere quando dici debet, quale peccatum. ibid.

Gradus Doctoratus maximè concedendi ſtudentibus linguarum. p.133.n.85.

Graduati etiam in Theologia, vel Lectores, debent ab Epiſcopis approbationem obtinere ad audiendas Confeſſiones. p.140. num.6. Tenentur ſequi Chorum. p.130. n.70. Graduati an debeant eſſe Confeſſores, vt aperiant Breuia S.Pœnitentiariæ p.147.n.38.

Gradus qui ſint. p.420.n.6. Tribui poſſunt Religioſis. p.425.n.42.

Graduati tenentur ſequi Chorum, non obſtante quocumque priuilegio. p.425. n.42. Non poſſunt vti aliquo gradus ſui priuilegio, niſi actu legant, vel prædicent. ibid. Quomodo id accipiendum. ibid. Inepti, & idiotæ qualiter peccent. ibid.

Gremiales Capitulorum quas conditiones habere debent. p.402.n.16.

Grangiæ Monaſteriorum an poſſint habere Oratoria, vbi Miſſa celebretur. p.156.n.15.

Gratia, ſiue priuilegium contra ius commune, vel ius tertij, quomodo interpretandum. p.41.& ſeq.n.69. & 78.

Gratiæ, & Indulgentiæ S.Mariæ de Populo de Vrbe quomodo prædicandæ. p.149.n.9.

Grauati debitis, & ratiociniis non poſſunt recipi ad Religionem. p.171.n.17.

Gula condemnantur. p.272.n.16. Naſcitur ex otioſitate.ibid. n.19. Quid Patres de illa ſentiant.p.298. n.25. Damna ex illa ſecuta. ibid.n.27. Ipſius definitio tradita à vulpecula in Apologo Cyrilli. ibid. num.26.

H

HAbitum proprium temerè dimittentes Religioſi ſunt excommunicati. p.56. n.1. & p.84. n.2. Comprehendit hæc excommunicatio etiam modernos Religioſos. ibid Non comprehendit illos, qui iuſtâ, & honeſtâ causâ illum dimittunt. ibid. Nec qui ex ignorantia id facerent. ibid. Incurritur tamen etiamſi fiat animo non apoſtatandi. ibid. num.3. Et etiamſi fiat ſolùm per aliquod tempus non multùm breue.ibid.n.4. Etiam intra Monaſterium. p.85. n.5. Incurritur quoque ab illo, qui Habitum ſuæ Religionis dimittit, & alterius Ordinis induit, niſi ex cauſa rationabili. ibid. num.6. Etiam in lecto tenetur Religioſus habitum ſuæ Religionis portare. ibid. num. 7. Quantum verò peccatum ſit oppoſitum. ibid. Occultans etiam habitum, ita vt nullo modo appareat, abſque rationabili cauſa, incurrit etiam excommunicationem, vt probabilius. ibid. num.8. Poteſt tamen à Papa diſpenſari Religioſus in habitus dimiſſione. ibid.num.9. Mutare habitum religioſum in ſæcularem, ſeriò prohibitum etiam eſt Regularibus.*ibid.* num.10. Ludi causâ id facere non erit peccatum, præſertim mortale. ibid. Quid de mutatione, aut occultatione, non totius habitus, ſed partis ipſius, ſit dicendum. ibid.num.11. Contra eos, qui habitum Carmelitanum, vel ſimilem portant, poſſunt procedere Diœceſani. ibid.n.12. Habitus Religioſus humilis, & honeſtus. p.86. n.17. Neceſſitas exiſtendi extra clauſtra ſine habitu regulari, qualis eſſe poſſit, & debeat. ibid.

Hæredes poſſunt inſtitui Religioſi. p.37.n.45. Præter Minores de obſeruantia, & Capuccinos. ibid.

Hæreditas quando adeunda cum beneficio inuentarij. p.176.n.38. Hæredes inſtitui an poſſint Monaſteria. p.471.n.44. Hæreditas contingens Monaſteriis an poſſit ab illis repudiari. p.474.n.60.

Hæreſis caſum antiquitus iudicabant Carmelitarum Prælati. p. 120. num. 18. Modò poſt Paul.V. non ita. ibid. De hæreſi ſuſpecti denunciantur Inquiſitoribus

ſitoribus. ibid. Denunciantes non poſſunt à Superioribus moleſtari.ibid. Abſolutio ab Hæreſi.p.143. num.19.

Hermaphroditi profeſſio, ſi in eo præualeat viri ſexus, in Monaſterio virorum; ſi fœmineus, in Monaſterio Monialium valida eſt.p.8.n.20. Si vterque ſexus æqualis ſit, nullibi validè profitetur. ibid.

Hierarchia Religioſa aſſimilatur Eccleſiaſticæ. p.420. num.8.

Homicidæ Religioſi pœna.p.62.n.44.

Homicidij diſpenſatio. p.125.n.43.& 44.

Horæ Canonicæ. Vide verbo *Officium Diuinum*.

Hoſpites Religioſi an obligentur legibus, ſeu præceptis Monaſteriorum vbi ſunt. p.24.n.22. Quibus debeant confiteri. p.121.n.27.

Honorum nomine quid intelligatur in Conſtitutionibus Pontificiis.p.420 n.5.

Hoſpitalia Regularia ſubeunt conditiones beneficij Regularis. p.360.n.6. Quid declaratum circa illa. p.361. n.11. eorum admininiſtrationes, ſiue Rectoriæ, an ſint materia ſimoniæ. ibid. n.15. Bona ipſorum an poſſint alienari. ibid.n.16. Rectores illorum gaudent priuilegio fori.ibid.

Hoſpitalarij Regulares qui ſint. p.359.n.1. Sunt verè Religioſi. ibid.n.2. Quidam ipſorum aliud votum præter eſſentialia emittunt. ibid.n.3. Cruciferorum priuilegia. ibid. n.4. S. Antonij Viennenſis. ibid. S.Spiritus in Saxia.ibid.B.Ioannis de Deo. ibid.Habent aliqui ipſorum Beneficia Regularia.p.360.n.5. Quæ illis præcipiantur à Conc.Viennenſi.ibid.n.7. & 8. Quæ à Concil. Trid. ibid. n.9. & 10. Subijciuntur quoad regularem obſeruantiam ſuis Prælatis.p.361.num.12. Quid declaratum de Fratribus B. Ioannis de Deo. ibid. n.12.13. & 14. An ad illos fieri poſſit tranſitus. p.362.n.18.

Hugonius Lincolnienſis reſponſio. p.353.n.15.

Humilitas commendatur monachis. p.377. num.18. Fundamentum ſtudioſum Monachi.p.265. num.20. & ſeqq.

Hyppolitus Martyr quid ſentiat de conſummatione mundi. p.315.n.25.& ſeqq.

Hypocriſis quomodo fugienda. p.212. & ſeq. num.7. Hypocritarum apologus. ibid.

I

IAnitor in Monaſteriis conſtituendus. p.108. n.6. Quod eius munus. ibid.

ad Iapponum,& Regiones propinquas accedere prohibitum fuit Religioſis, exceptis Ieſuitis. num.28. Modò conceſſum à Clem. VIII. ibid. Qualiter in hoc ſe gerere debeant. ibid.

Ieiunia Regulæ, & Conſtitutionum Ordinum obligant etiam iuuenes ante 21.annum. p.49.n.26.

Illegitimi an poſſint eſſe Prælati. p.96.n.25. & p.98. n.38.& p.118.n.7.& 8. An cum eis diſpenſent Superiores Religionum. p.128. & ſeq. n.60.61.62. & 63. Quando cenſentur diſpenſati. p.129.n.61. & 63. Officia ad quæ illegitimi non ſunt capaces ſine diſpenſatione. ibid.num.62. An illegitima eligi poſſit in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam. pag.192. num.6.

Illegitimus quomodo ejiciendus à Religione.pag.10. num.36.

Illegitimi quomodo, & à quibus diſpenſandi. p.403. n.21. Quæ ſunt ea, quibus ſunt incapaces. p.427. n.50.& p.463.n.34.

Inmunitates conceſſæ Religioſis poſſunt à Prælatis coarctari.p.54.n.28.

Impedientes vi, vel fraude quod aliquis non fiat Religioſus, aut quod Nouitius non profiteatur, ad quid teneantur.p.174.n.28.

Imprimi prohibitum in materia de Auxiliis. p. 69. num.24.

Indiarum ad partes miſſi Religioſi non poſſunt in itinere commorari, vel ad loca eis non deſtinata declinare.p.112.n.29.

Indicia quæ ſint, aut quæ ſufficiant ad Inquiſitionem faciendam contra Religioſum.p.195.à n.6.

Inducere aliquem ad Religionem quando licitum, & quando illicitum.p.184.n.29.

Indulgentiæ Regularium limitatæ ſunt à Paul.V.p.19. n.19. Non tamen videntur reuocatæ, quæ erant conceſſæ pro defunctis.ibid. Indulgentias conceſſas ab Epiſcopis lucrari poſſunt Religioſi. p.76. n.23. Qualiter illas prædicare poſſint, aut debeant Concionatores. p.151.n.17.

Infamia quid ſit.p.195.n.6. Infamia præcedere debet de delicto, vt Prælatus poſſit de illo interrogare. ibid. & p.277. num.17. Infames infamiâ iuris, vel facti non poſſunt admitti ad munus concionandi. p.151.n.14.

Inferiores à ſuis Prælatis grauati poſſunt licitè ad Superiores recurrere.p.25.& ſeq. n.33. Poſſunt etiam, & aliquando debent ſuos ſuperiores corrigere. p.26.n.36. Ligantur præceptis Superiorum, etiam abſentes à locis vbi ſunt. ibid.n.37.

Ingreſſus in Monaſteria Monialium, vide verbo *Moniales*.

Ingredi in Monaſteria Fratrum,vide verbo *Fæmina*.

Iniuria manifeſta quæ dicatur.p.383.n.27.

Inquiſitione quando procedit Judex Regularis.p.194. n.1. Inquiſitio duplex, generalis, & ſpecialis. ibid. Quid vtraque inquiſitio.ibid. Inquiſitionis generalis modus procedendi. ibid. Eâ proceditur in viſitationibus Regularium.n.2. Non requiritur ad illam,quod præcedat infamia de delicto aliquo.ibid. Nec in illa, iure communi, petitur iuramentum. ibid. In illa non ſunt interroganda, aut manifeſtanda delicta occulta. ibid. Niſi Prælato,vt Patri. ibid. Semper præmittenda correctio fraterna, ſi ſit ſpes emendæ, & opportunitas. ibid. In illa non debent denunciari peccata iam emendata.ibid. Neque quæ aliquis audiuit à perſona non fide digna. ibid.Denunciari tamen debent defectus Religioſorum, ſaltem denunciatione paternâ. p.195.n.3. Et etiam iuridicâ, ſi prior iudicatur inutilis, ac ſuppetunt teſtes idonei, quibus probentur. ibid. Qualiter Prælatus in ea ſe gerere debeat. ibid. Inquiſitione ſpeciali procedit Iudex Regularis. Primò quando ex inquiſitione generali, ſeu viſitatione conſtat illi crimen aliquod ab aliquo religioſo eſſe commiſſum. ibid.n.4. Secundò, quando delictum eſt notorium, malefactor autem occultus. ibid. n.5. Requiritur etiam regulariter ad inquiſitionem ſpecialem, vt præcedat infamia, clamoroſa inſinuatio, indicia grauia, aut ſemiplena probatio. ibid.& ſeq.n.6.7. & 8. Qualiter hoc etiam intelligi debeat in criminibus atrocioribus. p.196 n.9. Non verò eſt hoc neceſſarium in inquiſitione, quæ non eſt ad punitionem, ſed ob alios,fines.ibid.n.10. Praxis inquiſitionis ſpecialis.ibid.n.11.

Inſtructio nouitiorum. p.309. & ſeq toto cap. Quàm neceſſaria. ibid.n.1. Qui Patres de illa ſcripſerint. ibid.num.2. Quid de illa ſentiant.ibid.n.3.Magiſtri. p.310. à n.9. & ſeq. S. Nili documenta pro illa. p.311.à n.10.& 11. Primum de oratione ſectanda. ibid.De otio vitando. p.312.n.13. De ſingularitate fugienda.ibid.n.14. De amore Regulæ, & Conſtitutionum Ordinis. p.313. n.15. De non ſumendo ſcandalo ex imperfectionibus aliorum. ibid. n.16. De non indiſcriminatim omnibus admittendis ad Ordinem.ibid.n.17.Nec temerè expellendis.p.314. num.18.

Interdicta

Interdicta quando ſuſpendantur à Mendicantibus, vide *Suſpenſio*. Interdicti tempus pro Tertiariis.p.437. n.36.Pro Cõfratribus.p.445.n.36.Pro familiaribus. p.454. & ſeq. n.12.23. & 27. Pro procuratoribus. p.456.n.6. Interdicti tempore ſepelire cadauera defunctorum extra caſus iure permiſſos, aut publicos excommunicatos, aut nominatim interdictos, aut manifeſtos vſurarios, prohibitum eſt Religioſis, ſub pœna excommunicationis. p.60.n.29.Tenentur religioſi quæcumque interdicta ſeruare. ibid. Etiamſi valida non ſint, quando ea obſeruat Matrix Eccleſia.ibid. Qualiter verò tempore interdicti, aut ceſſationis, à diuinis poſſint, aut non, Officia, & Miſſas celebrare. p.156.& ſeq.num.19. & 20.

Interpretari Decreta Conc. Trid. & Summorum Pontif.circa paupertatem Religioſorum, ad quos pertineat. p.131.n.76.

Iocoſa, & ſcurrilia maximè fugienda monachis. p.252.n.13.

Irregularitates an diſpenſentur à Prælatis Regularium.p.124.n.40.

Iſaac monachus à D. Gregorio commendatus, & quare. p.303.n.6.

Itinerantes Religioſi cui poſſint confiteri. p.121.n.27.

Iubilæa quid intelligant nomine Confeſſarij approbati ab Ordinario.p.143.n.19.An poſſit virtute Iubilæi approbatus pro viris eligi à fœmina.ibid.Diſpenſatio in irregularitatibus non conceditur in Iubilæis, niſi exprimatur.ibid.

Iudices etiam arbitri, nequeunt eſſe Religioſi, niſi cum licentia Superiorum, & vtilitate Monaſterij. p.58.n.14. Poſſunt tamen eſſe Aſſeſſores.ibid. Epiſcoporum etiam Vicarij, ſaltem de iure communi. ibid. Iudex Regularis quomodo procedere debeat. p.194.& ſeqq.toto cap.27. Triplici viâ, ſcilicet accuſationis, denunciationis, & inquiſitions procedere poteſt. p.194. n.1. Inquiſitione generali quomodo procedendum. ibid. num.1.2. & 3. Inquiſitione ſpeciali quomodo.p.195.à num.4.vſque ad 11. Denunciatione quomodo. p.198. & ſeq. à num.19. vſque ad 21. Accuſatione. p 199. à num.22. Non poteſt cogere teſtes,vt dicant quod neſciunt.p.196. n.11.Imò monendi ab ipſo de modo dicendi veritatem. ibid. Non poteſt reum de vno crimine conuictum,de alio interrogare.p.197.n.12. ſumptâ confeſſione à reo, quid facere debeat. p.198. n.15. Si delictum non eſt plenè probatum, nec reus illum confitetur, quid facere debeat. ibid.n.16. An poſſit torquere reum. ibid. Quando, & quibus præmiſſis proferre ſententiam.ibid.n.18. Quid agere factâ denunciatione.p.199. n.21. Non tenetur apices,& timulas iuris ſeruare.p.119.n.16.& p.266.n.26.

Iuramenta Regularium an tolli poſſint à Prælatis ipſorum.p.127.n.53.

Iuris apicibus poſtpoſitis, procedere poſſunt Prælati Regulares contra ſuos ſubditos. p.119. n.16. Qui ſint huiuſmodi apices Iuris.ibid.

Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ non ſunt capaces fœminæ. p.192.n.8.Nec etiam Præpoſitæ,aut Præfectæ Monialium. ibid. Vnde quando exercent aliquos actus iuriſdictionem ſapientes, ſolùm deſignant materiam, vel aliquid huiuſmodi.p.193.n.12.

Iubilæi centeſimi tempore an ſuſpendantur priuilegia Mendicantium.p.330.n.60.

Iudices Conſeruatores qui dicantur. p.378. n.1. & 2. Plures Religiones habent facultatem illos nominandi. ibid. & ſeq. n.3.4. & 5. An ſint ſublati per Concil. Trid. p.380. n.6.& 7. Quas qualitates debeant habere. ibid. n.9. Eorum auctoritas. p.382. n.25.& 26. Coarctata eſt à Sede Apoſtolica.p.384. n.35.36.37.& ſeqq. Quomodo intelligenda Conſtitutio Greg. XV. circa illos. p.385. n.47. Ipſorum priuilegia moderata. ibid.n.48.Qualitates modò pro ipſis requiſitæ. ibid. n.50.51.52. & ſeq. Quomodo coarctata eorum auctoritas his temporibus. p.386. & ſeq.n.60.61.62.63.64. In quibus cauſis ſe intromittere debeant. p.387.n.65.66.67.68. Quomodo decidendæ controuerſiæ inter ipſos, & ordinarios. p.388.num.69.De aliis ſpectantibus ad ipſos.ibid. n.70.& ſeq.

Iuriſdictio temporalis competere poteſt aliquibus Monaſteriis.p.466.& 468.n.6.& 16.

Iuſpatronatus,quid ſit.p.395.n.1.Eſt duplex.ibid.Quomodo adquiratur.ibid.num.3.& 4. Quas qualitates habeat.ibid.n.5. An ſit materia ſimoniæ.p.396.n.7. An tranſeat ad alios. ibid.n.8. & 10.Ad quem pertineret in caſu quo Monachus fundaret Eccleſiam. ibid.n.13.Quando tranſit ad Monaſterium,quis debeat præſentare.ibid.n.14.15.& 16.An adquiratur ex bonis incertis.p.397.n.18.Quæ Monaſteria ſint capacia illud habendi. p.467. num.11. Quo pacto. p.468.& ſeq.n.21.22.& 23.

L

Laborare manibus non tenentur Mendicantes. p.2.n.9.

Laborare,quod præcipitur in Regulis,niſi explicetur de labore manuum,ſufficienter impletur laborando aliis exercitiis.p.48.n.22.Laborare manibus non eſt iure naturali, aut diuino præceptum Religioſis. ibid. Laborare autem aliquo genere laboris reſpectiuè ad perſonas, adeò neceſſarium eſt Religioſis, vt quidam dicant peccare mortaliter id omittentes. ibid.n.23.Qualiter hoc ſit intelligendum.ibid.

Laudes Paupertatis Religioſæ.p.294.n.17.

Laudes ſtatus Religioſi.p.211.n.3.&4 & p.302.n.4.

Lectio Sacræ Scripturæ, vel de Caſibus Conſcientiæ, bis in hebdomada habenda à Regularibus. Vide verbo Sacra *Scriptura*.

Lectio,& oratio miſcenda Regularibus.p.265.n.18.19. & 20. Lectio,& oratio, & operatio,tria neceſſaria monachis.p.220.& ſeq.

Legatum Monachis relictum,quomodo accipiendum, vt non derogetur Voto Paupertatis.p.36. num.34. Legata commutare an liceat.p.471.n.47.

Leges condere in Religione iure communi ſolùm ſpectat ad Generale Capitulum. p.134.n.90. An autem ex conſuetudine,vel Priuilegio id competat Generalibus, maximè Carmelitarum. ibid. Caſu quo id faciant, debet eſſe cum conſilio illis aſſiſtentium. ibid. In Legibus latis à Superioribus non poſſunt diſpenſare Prælati inferiores, niſi quando expreſsè, vel interpretatiuè hoc illis conceditur. p.133. n.86. Secus tamen in pœnis non reſeruatis. ibid. Prælati autem Superiores circa leges,& pœnas poſitas ab inferioribus, vlteriùs poſſunt illas reſtringere, & coarctare. ibid. n.87. Sed non ſine cauſa. ibid.Vide verbo *Conſtitutiones*. Lex primò non acceptata,poteſt poſtea acceptari.p.416.n.64.

Legata an poſſint competere Monaſteriis.p.471.n.45. An etiam religioſis particularibus. ibid.n.46. Quid de legatis relictis ad certum vſum, an poſſint aliis applicari. ibid.n.47. An repudiari poſſint à Regularibus.p.474.n.60.

Leonis, & aſini apologus. p.287.n.15.

Licentiæ pro ingrediendo in Monaſteria Monialium à quo concedendæ. p.324. n.22. Pro conſtruendis domibus Regularibus. p.328.n.45. Pro mendicando an oſtendendæ Ordinariis à Mendicantibus. p.319.n.4.

Libros prohibitos legendi facultas an concedi poſſit ab aliquibus Prælatis Regularibus. p.136.n.96.

Index Rerum Notabilium.

Licentia quæ regulariter requiritur, vt poſſit Religioſus tenere, dare, vel accipere aliquid, eſt tacita. p.39.n.55. Niſi quando declaratum fuit, requiri expreſſam. ibid. Ad quid etiam deſeruiat conſuetudo legitima. ibid.n.56. Licentia iſta debet eſſe voluntaria, & non coacta. ibid.n.56. Et legitima.ibid. Licentia in ſcriptis requiritur pro Religioſo eunte de vna Prouincia ad aliam, vel de vno Conuentu ad alium. p.67. num.14. Incedentes ſine illa puniri poſſunt ab ordinariis locorum. p.74.n.12.

Lineis vti prohibitum Religioſis. p.59.n.21. Licèt hoc ſit ſolum veniale. ibid. Niſi forſan in fratribus Minoribus S.Franciſci. ibid.

Linguarum ſtudia in Monaſteriis Regularium habenda. p.133.n.85. Lingua Latina qualiter requiratur pro ſuſcipientibus Ordines Sacros. pag.89. num.24.

Litaniæ, & preces in die S.Marci, & tribus diebus ante Aſcenſionem Domini ab omnibus dicendæ. p.80.n.25.

Litteras accipientes, aut dantes ſine licentia Superiorum, regulariter non peccant contra votum Paupertatis. p.38. n.50. Litteræ Miſſæ à Superioribus ad inferiores, vel ab inferioribus ad Superiores, non detinendæ, vel aperiendæ. p.50. num.30. Oppoſitum facere eſt caſus reſeruabilis à Superioribus.ibid. Litteras aperire cum damno notabili aliorum, peccatum eſt mortale. ibid. Secus ſi aperiantur illæ, ex quibus aliquis timet ſibi malum iniuſtè infligendum. ibid. Literas ſcribere ſine nomine, continentes delicta aliorum, graue peccatum eſt, niſi id fiat ex motiuo charitatis. ibid. n.31. Ex illis tamen non poteſt Prælatus ad inquiſitionem delictorum procedere. ibid. & p.195. n.4. An verò ex prædictis litteris poſſint ſaltem ad Inquiſitionem generalem procedere. ibid.

Litteræ ex certa ſcientia Principis expeditæ quid operentur. p.105.n.104.

Litteræ Vrbani VIII. in fauorem electionis, de qua agitur. ibid.n.106.

Litterarum ſtudia, vide verbo *Studia litterarum*.

Litteratum exercitium vtile valdè religioſis. p.261. & ſeqq. toto cap.12. Quid de illo Patres ſentiant. ibid. Quæ contra illud objiciuntur. p.263. & ſeq. num. 14. 15. & 16. Quomodo illis ſatisfiat. ibid. num.15.

Litigia debent fugere Regulares. p.304.n.11.

Loca non acquirere, vel antiqua mutare prohibitum eſt Mendicantibus ſine licentia Papæ, ſub pœna excommunicationis. p.60. n.34. Erant pro hoc aliqua priuilegia religionibus conceſſa. ibid. Sed iam reuocata ſunt. ibid. Vnde ſine certis conditionibus noua Monaſteria acquiri non poſſunt.ibid. & p.61. num.35. Loca etiam, ſeu Monaſteria ſemel accepta deſerere ſine licentia Summi Pontificis, fieri non poteſt. ibid. n.36. Nec locus Deo dicatus fieri poteſt habitaculum ſæculare. ibid.

Locum non poſſunt habere Monachi in duobus Monaſteriis. p.340 n.30.

Loqui cum Monialibus qualiter prohibitum. p.184. n.34. Etiam per nutus, aut ſigna. ibid.

Ludo perdere an poſſint Clerici ordinum militarium. p.352. num.3. Commendatarij militares. pag.355. num.28.

Ludentes Religioſi pro pecunia, vel re pretio æſtimabili, peccant contra Paupertatem. p.38. num.50. Ludere verò honeſtæ recreationis gratiâ, & de licentia Prælati rem paruæ quantitatis, non ita.ibid. Niſi hoc ſit Regulâ, vel Conſtitutionibus prohibitum. ibid. Hinc ludens cum Religioſo vltra eam quantitatem, quam ille poteſt de licentia ſui Superioris ludere, tenetur ad reſtitutionem eius, quod lucratur.ibid.n.51. Ludus alearum, ſeu taxillorum, immò & tali ludo aſſiſtere, prohibitum eſt Religioſis. p 62.n.40.

Ludis Hiſtrionicis aſſiſtere valde nociuum Regularibus. p.251.n.12.

Lupi apologus. p.301.n.34.

M

MAgiſtratus non præbentes auxilium Epiſcopis pro clauſura Monialium, excommunicantur. p.188.n.49.

Magiſtrorum, ſeu Doctorum in Religionibus inſtitutio licita eſt, dummodò tales ſint idonei.p.54.n.25. Niſi actu legant, aut prædicent, non gaudent ſui gradus priuilegio. ibid. Non eximuntur à ſeruitio Chori, ſeu aſſiſtentia ad Chorum.p.68.n.20.

Magiſtri Nouitiorum officium quid importet. p.426. n.47. Quæ illi præcipiantur in decretis Summorum Pontificum.ibid. Quam iuriſdictionem habeant ſuper nouitios.p.427.n.48.

Maioratuum an ſint, & quorum capacia Monaſteria Regularium.p.468.n.17.18.& 19.

Maritati, & maritatæ an excludantur à priuilegiis Tertiariorum. p.436.n.32.

Matrimonia ſolennizare ſine Parochi licentia prohibitum eſt Religioſis ſub pœna excommunicationis, p.60.n.32. & p.155 n.9.

Matutinum an ſemper dicendum ante Miſſæ celebrationem. p.153.n.3.

Medici Regularium an aliquibus gratiis fruantur, p.458.n.11.

Medicinam exercere aliqui Religioſi ex priuilegio poſſunt citra aduſtionem, & inciſionem.p.58.n.15. Non debes legere,*citra aduſtionem, & combuſtionem*, vt per errorem habetur tom.1. huius Summæ,ibid. ſed *citra aduſtionem, & inciſionem.*

Mendicantes ſpecialiter tenentur præcepto Charitatis de ſubueniendo ſaluti proximorum, Confeſſionibus, Prædicationibus,&c. p.3.num.17. Sunt Coadiutores Epiſcoporum. ibid. Quamvis habeant bona ſtabilia in communi, poſſunt dici Mendicantes. p.30.n.5. Non poſſunt tranſire ad Monachos, ſeu Monachorum Religiones, niſi ad Carthuſianos ſolum. p.159 n.6.

Mendicare poſſunt Religioſi, nec hoc illis prohibitum.p.37.n.43. Per accidens tamen poteſt hoc eſſe malum, & prohibitum. ibid.

Mendicantes qui Ordines dicantur. p.319. n.1. Ordinibus illis (exceptis Capuccinis, & Minoribus de obſeruantia) licet habere bona ſtabilia. ibid. n.2. Poſſunt, licèt non teneantur, ex mendicato viuere. ibid.n.3. & 4. Nec à mendicitate poſſunt impediri. ibid.& ſeq. n.4.& 5. Finis eorum quis p.320.& ſeq. n.9.& 10. Tenentur ex præcepto charitatis ſaluti proximorum ſubuenire. p.321. n.11. An poſſint obligari ad eundum in terras infidelium pro prædicatione Euangelij. ibid. Multa ipſorum priuilegia à Pio V. conceſſa.ibid.n.12. An ſint reuocata. p.323. n.13. & 16. Quomodo ea intelligenda. ibid.n.17.& ſeq. An gaudeant priuilegiis aliorum Ordinum. p.338.n.61. Obligantur decreto Clement. VIII. *pro reformatione Regularium.* ibid. & p 331. & ſeq. n.63. Quas dignitates habere poſſint. ibid. & ſeq. n.64.70.71.& 72. Quando non poſſint. p.331.n.69. Quid quando tranſeunt ad non Mendicantes. ibid. n.66.67.& 68.

Mercatura, ſeu negociatio prohibita eſt Religioſis ſub grauibus pœnis. p.62.n.39. Vbi etiam an Monaſteriis liceat habere aliquam apothecam pro ipſorum neceſſitate, aut vtilitate. ibid.

Milites Regulares qui ſint. p.352. n.1. An ſint verè Religioſi

Religioſi.ibid.& ſeq.n.2.4.5. & 6. Quomodo ipſorum vota intelligenda. p.353. n.7.8.10.11. & 12. Sunt perſonæ Eccleſiaſticæ.ibid.n.14. An comprehendantur decretis Pontificiis, & Concil. Trident. ibid.& ſeq.n.17.18.19.20. & 21. de obligationibus ipſorum. p.355. & ſeq. n.32.& 37. De priuilegiis. p.356.& ſeq.n.38.39.40.45.52. & ſeqq.

Minimæ obſeruantiæ magni habendæ à Religioſis. p.229.& ſeqq.toto cap.6. Commendantur multùm à Patribus. ibid. Non excuſantur illas omittentes. p.233. à n. 22. Non quia ſint minimæ. ibid. Nec ratione prauæ conſuetudinis in contrarium. p.234. n. 23. Nec quia non ſint peccatum mortale. ibid. num.24. Nec propter diſpenſationem prætenſam. p.235.n.25.

Minorum de obſeruantia ſtricta paupertas. p.320.n.6. & p.331.n.65.

Minores de Obſeruantia, nec in particulari, nec in communi habent dominium bonorum temporalium.p.30.n.5.

Miracula quæ, & à quibus prædicanda. pag. 151. num.17.

Miſſa de iure communi eſt celebranda ab Aurora vſque ad Meridiem.p.152.num.2.Poteſt ſine peccato mortali dici ante Matutinum, ſeu Laudes, ſed non ſine veniali, niſi rationabilis cauſa intercedat.p.153. n. 3. Miſſarum reductio non poteſt ampliùs fieri ſine S.Congreg. licentia. ibid.n.6. Miſſarum onera perpetua quomodo accipienda. p.154.n.7. Anticipata Miſſarum celebratio pro ipſis, qui poſtea daturi ſint eleemoſynas, prohibita. ibid. Miſſas audientes in Eccleſiis Regularium ſatisfaciunt præcepto Eccleſiaſtico. p.155. n.11. Miſſa de Sancto ratione Tituli Eccleſiæ, vel Reliquiæ, quando celebranda. p.157. num.21. Miſſæ non approbatæ quæ. ibid. Miſſæ certis Regularibus conceſſæ, non ab aliis dicendæ. p.158. n.32. Miſſæ de Roſario,& Beatæ Mariæ de Monte Carmelo,ſolùm à Dominicanis, & Carmelitanis dicendæ. p.157. num.21. Vnde qui ad illas dicendas obligatus eſt, ſatisfaciet dicendo Miſſam Votiuam B.V. ibid.num.26. Miſſæ S.Gregorij triginta ab ipſo pro Defunctis inſtitutæ non prohibitæ. ibid. n.22. Qualiter dicendæ. ibid. Miſſæ autem Sancti Gregorij pro viuis, & defunctis, quindecim auxiliatorum, & de Patre æterno, prohibitæ. ibid. n.21. Miſſa ſolemnis in Eccleſiis Hiſpaniarum, qualiter celebranda.ibid.n.23. Miſſas nouas celebrantes. ibid. num.24. Miſſæ votiuæ quando,& quomodo dicendæ. ibid. num.25. & 26. Miſſæ de Requiem quando, vel non, dicendæ.ibid. num.21. Miſſa Conuentualis nunquam omittenda. p.158. num.29. Nec cantata diebus feſtiuis. p.77. num.9. Miſſæ in altari priuati oratorij quando omittendæ.p.158.num.31. Extra Eccleſiam quando celebrari poſſit. p.156. n.16. Cum altari portatili an, & quando. p.155.n.14. Poſſunt Regulares dicere Miſſas diebus feſtis, & Dominicis,quacunque hora debita antequam Rector Parochialis Eccleſiæ celebrauerit. p.156.n.17. Miſſam celebrans contra præceptum Superioris peccat: Miſſa tamen illa prodeſt illi, pro quo applicatur à celebrante. p.26. n.35. Miſſas celebrantes, aut Confeſſiones audientes in Sacerdotij gradu non conſtituti, puniuntur variis pœnis, & à Tribunali S.Inquiſitionis. p.69. n.22.& p.87. n.9. Vide verbo *Sacerdos*. Miſſarum reductiones. p.153.num.6. Monachus, vide verbo *Religioſus*.

Monachi qui ſint, aut dicantur. p.335. n.1.2. & 3. Ad quas dignitates poſſunt promoueri, & quomodo.ibid.& ſeq.à num.4.vſque ad 20.Priuilegia ipſorum.p.341.n.34.& ſeq. Obligationes ipſorum.ibid. num.30.33. & 34. Monachi quinque definitiones à Ioanne Climacho traditæ.p.3.n.19. Prima definitio ibid.n.20. Monachi exercitia. ibid. n.22. Secunda deſcriptio Monachi. ibid. num.23. Monachus quid importet. p.4. n.24. Tertia deſcriptio Monachi. ibid.n.25. Quarta deſcriptio. ibid. n.26. Veriſſimè Monachus quis.p.4.n.27. Quinta deſcriptio Monachi.ibid.n.28.Monachatus eſt ordo,& conſiſtentia. ibid.n.29. Monachi definitio. p.217.n.13. Monachi ſunt quaſi mortui mundo. p.249.n.10. Monachus malus qualis. p.253.n.17. Monachus bonus qualis. p.235. n.27. Monachi non reformati carpuntur à Patribus. p.203. & ſeqq. toto cap.1. Monachorum ſtatus quàm excelſus, & ſublimis in Eccleſia. p.211.n.2. Maximè commendatus à Patribus. ibid. n.2.3.& 4. Hæreticis, & inimicis Eccleſiæ exoſus. p.212.n.5.& 6.

Monaſteria Monialium ingredi. Vide infrà verbo *Moniales*. Monaſteria Regularium quorum bonorum ſint capacia.p.466.& ſeqq. toto cap.19. Quæ immobilia habere.ibid.n.1.An feudum.ibid.n.4.An emphyteuſim. ibid.num.5. An, & quos maioratus. p.467.n.7.8.& 9. Quibus modis adquirere poſſint. ibid.n.13. Quæ adquirant ſucceſſione.ibid.num.14. In quæ iura ſuccedant. ibid. n.24. & ſeq. Dubium circa viſitationem Monaſterij Regularibus ſubiecti. p.189.num.56. De Monaſteriis S.Claræ, & SS. Conceptionis. ibid. n.63. De Conſtitutione Pij V. ibid. n.64. Quid in praxi obſeruandum. ibid. n.65. Declarationes S.Congregationis. p.190.n.66. Quibus circumſtantiis viſitanda Monaſteria Monialium. ibid.n.69. An ſi nulla adſit ſuſpicio violatæ clauſuræ. ibid. n.70. An id competat Vicariis Epiſcoporum. ibid. n.71. Quid de Monaſteriis Iuriſpatronatus Regij. ibid.n.72.

Monetarij quomodo puniendi. p.69.n.23.

Moniales mendicantium bona immobilia in communi poſſidere poſſunt.p.31.n.8. Etiam S.Claræ.ibid. Ipſarum Confeſſarij an ab Ordinariis approbandi. p.324.n.19.Ipſarum monaſteria ingrediendi licentia. ibid.n.22.Bonorum adminiſtratio. ibid.n.23. Obligatio ad clauſuram.p.328.n.51.Moniales quales eſſe debeant. p.304.n.12.& p.306.n.19. Quomodo debeant auaritiam fugere.ibid. Cum ipſis conuerſantes quàm acerbè puniti. p.252.n.13.

Vide verbo *Loca noua*, & verbo *Clauſura*, & verbo *Fœmina*, & verbo *Monialium Clauſura*.

An poſſit ſimul Monialis accipere habitum, & profeſſionem emittere. p.188. n.55.

Moniales, quæcumque tenentur ad Obſeruantiam Votorum Regulæ, & Conſtitutionum. p.178.n.1. Tenentur etiam obedire Prioriſſis, vel Abbatiſſis, in iis, quæ ſpectant ad gubernationem domeſticam. ibid. n.3. Sæpè etiam ſub peccato mortali. p.179. n.4. Sedi Apoſtolicæ ſubiectæ gubernantur ab Epiſcopis. p.187. num.44. Modus Paupertatis illis magis accommodatus. p.179. n.7. Conſecrationis velum, an & quibus conferendum. ibid. num.10. Tenentur ad Officium Diuinum. p.180. num.13. Non obligantur iure communi, ſaltem ſub mortali ad confitendum ſingulis menſibus, &c. ibid. num.14. Scienter contrahentes ſunt excommunicatæ. ibid. num.15. Non poſſunt admittere intra Monaſterium perſonam aliquam. pag.182. num.24. Licentiam quis ad hoc concedit. ibid. num.25. Cauſæ legitimæ concedendi quæ ſint. ibid. num.26. Pœnæ contra ingredientes, vel ingreſſum permittentes. p.183. num.27. Non permittuntur ingredi fœminæ viduæ, aut maritatæ, generoſæ, & nobiles. ibid.num.28. & p.184. n.30. Nec Mater, Sorores, aut conſanguineæ in caſu infirmitatis mortalis. ibid. num.31. Benè tamen pueri educationis gratiâ, ſeruatis conditionibus à

S.Congregat.

S.Congregat. præſcriptis. ibid. num.29. Et famulæ ſæculares pro toto Conuentu. ibid.n.32. Licentiæ conceſſæ fœminis ad ingrediendum Monialium Monaſteria, limitatæ iam ſunt, vel ſublatæ. ibid. num. 33. Moniales alloqui, viſitare, inuiſere, quibus prohibitum. ibid. num.34.35. & 36. Etiam prætextu docendi Muſicam, aut Cantum, &c. ibid. Quid de patribus, matribus, aut filiis ipſarum. ibid. Scribere autem epiſtolas ad ipſas non eſt ex ſe peccatum. pag. 185. num. 37. Monialium Conuerſæ an admittendæ. ibid. num.38. Ipſarum Concionatores, Confeſſores, & Capellani. p.186. num.40. Moniales tranſire poſſunt de vna Religione ad aliam. ibid. num.41. In *Confiteor Deo*, nihil mutare poſſunt. ibid. num. 43. In adminiſtratione bonorum ipſarum delinquentes, à quo puniendi. p.187. num. 45. Earum electionibus quis aſſiſtat, aut præſideat. ibid. & num. 46. Comam nutrire an illis prohibitum. p.188. num.50. Ordinationes pro ipſarum regimine. ibid.n.51.& 52. Monialium clauſura. p. 180. n.16. Omnes moniales tenentur hoc præcepto. ibid.num.17. Non verò nouitiæ, aut Oblatæ, non Religioſæ. ibid. Quid de mulieribus in Congregationibus commorantibus. ibid. Quid de Conuerſis. ibid. Locus clauſuræ eſt totus ambitus Monaſterij, qui ianua interiori continetur. p.181.num.18. Pœnæ tranſgreſſorum.ibid.num.19. Cauſæ concedendi licentiam egreſſus.ibid.num.20. Quis illam concedit. pag. 182. num. 21. Eâ finitâ, tenentur regredi ad Monaſteria. ibid. num.22. Pertinet ad Epiſcopos curare de ea clauſura.p.188.n.49. Monialium ſupernumerariarum conditiones.p.179. num.6.

Munera num accipienda à Conſeruatoribus Regularium.p.388.n.76.

N

NEceſſitas, & neceſſariorum taxatio quomodo facienda pro Religioſis. p.31.n.10.

Neceſſitas quantùm excuſet religioſos, qui ſibi prouident neceſſaria,licèt non excuſet auaritiam.p.300. n.30.& 31.

Negligentia in ſtudiis litterarum reprobatur religioſis. p.261.& ſeqq. toto cap.11.

Negotiationes fugiant religioſi.p.306.n.21.

Nicardi fratris Bernardi factum. p.295.n.19.

Nomina eligentium nunquam publicanda. pag.406. num.34.

Nominatio Prælatorum quid ſit. p.409.num.53.Quotuplex. ibid. Quomodo differat ab electione, & poſtulatione. ibid. An ſit permiſſa in Religionibus. ibid.

Notarij pro DD. Cardinalibus Protectoribus quales. pag.375. num.11. Pro Conſeruatoribus. pag.389. num.77.

Notariorum inſtitutio an fieri poſſit à Prælatis Regularibus. p.136.num.95. Caſu quo fiet, ad quod munus. ibid. Notariorum etiam munus exercere poſſunt & Religioſi, in quibuſcumque cauſis Sanctæ Fidei, & Inquiſitionis. p.58.n.13. Vide verbo *Tabellionis munus*.

Nouitiatus non continuatus, ſeu per notabile tempus interpolatus, non ſufficit ad profeſſionem. p.6. n.11.Si fiat per aliquod tempus extra Monaſterium cum habitu, & licentia, & rationabili cauſa, non diſcontinuatur. ibid. Licèt hoc ſit dubium quando Nouitiatus agitur ſolùm in Conuentibus deſignatis à Sede Apoſtolica.p.172.n.22.Quomodo ſumendus annus nouitiatus. p.6.n.10. Nouitiatus habendus in Conuentibus deſignandis à Sede Apoſtolica. p.173.n.23.

Nouitiæ Monialium quot recipiendæ. p.179.num.6. Quid accipiendum pro earum ingreſſu.ibid.num.4. Quid de ſupernumerariis. ibid. num.6. Omninò plena voluntate debent profiteri Nouitiæ.ibid.n.8. Etiam viduæ admitti poſſunt. ibid. num.9. Quâ ætate recipiendæ. p.180. num.11. Debent examinari ante profeſſionem ab Epiſcopo. ibid. num.12. Non tenentur præcepto clauſuræ. p. 181. num.23. An exeuntes interrumpant Nouitiatum. ibid. In articulo Mortis profeſſionem emittere poſſunt etiam ante annum Nouitiatus expletum. p.185. num.39. Præter victum, & veſtitum nihil tribui poteſt Monaſterio de bonis ipſarum. ibid. Nec ipſæ poſſunt facere donationes. ibid. Pro dote ipſarum aliquid accipi poteſt. ibid. Quomodo verò id, quod datur pro dote, accipiendum. ibid. An conditiones aſſignatæ à Sixto V. pro receptione, & profeſſione Nouitiorum, illas comprehendant. pag.188. num.52. Recipiendæ ſunt à Superioribus, non à Prioriſſis, vel Abbatiſſis. pag.193. num.17. Illæ tamen debent monere Epiſcopum ante profeſſionem ipſarum. ibid. An verò poſſint admittere Moniales ad profeſſionem. ibid.n.18.

Nouitij Regularium qui ſint. pag.168. num.1. A quibus admittendi. pag.130. num. 66. Non tenentur tempore Nouitiatus præceptis Regulæ, Conſtitutionum, aut Superiorum Ordinis, niſi ex graui quadam decentia. ibid. num. 2. Quantùm ad ea, quæ ſpectant ad bonum regimen probationis, tenentur in conſcientia Nouitij. ibid. Poſſunt ad ſæculum redire. ibid. num.3. An teneantur tunc ſoluere expenſas. ibid. Gaudent Priuilegio fori, & Canonis.ibid.num.4. Diſpenſant cum illis Prælati. p.169.num.5. Poſſunt ex vi iuris communis ad Ordines promoueri. ibid.n.6. Cum quibus conditionibus.ibid.& p.88. n.12.13.& p.89. n.20. Vti priuilegio Bullæ Cruciatæ. p.189. n.7. Cui debeant confiteri. ibid. Quarundam Religionum Nouitij abſolui poſſunt à Cenſuris. ibid.num.8. Et diſpenſari in aliquibus irregularitatibus.ibid.& p.170.n.10. Cum quibuſdam conditionibus. ibid. n.9. Informatio quæ, & de quibus pro ipſis facienda. ibid. num.12. Quando, & vbi recipiendi. ibid. num.13. 14. & 15. Non poſſunt recipi criminoſi, obligati, ſeu grauati debitis, & ratiociniis. pag.171. num.16. & 17. Nec coniugati poſt conſummatum Matrimonium, niſi, &c. pag. 172. num.19. Nec ſerui, niſi, &c. ibid. num.20. Non poſſunt admitti ad profeſſionem, niſi poſt vnum annum Nouitiatus. ibid. num. 21. Nec qui non habuerunt Nouitiatum in locis deſignatis à Sede Apoſtol. pro certis Prouinciis. pag. 173. num.23. Qualiter ſupplendus hic defectus. ibid. num.24. An admittendi ad dimiſſionem habitus. ibid. Illegitimi ex vi iuris communis admitti validè poſſunt. pag.172. num.21. An licitè etiam id fieri poſſit. ibid. Nouitij non poſſunt eligi in Prælatos. pag.176. n.37. Nec poſſunt facere donationes, niſi concurrentibus quibuſdam conditionibus. pag. 175. num.32. & ſeqq. Benè tamen teſtamentum, ſeu Codicillum. ibid. num. 35. Poſſunt profiteri in articulo mortis ante annum probationis expletum. p.177. num.42. Ipſorum inſtructio. ibid. num. 43. Nouitij ex variis nationibus recipiendi. ibid. num.44. Nouitij, vide verbo *Magiſtri Nouitiorum officium*. Nouitiorum beneficia, vide verbo *Beneficia*, & verbo *Beneficia Regularia*. Nouitiorum recta educatio. pag. 309. & ſeqq. toto cap. 18. Quomodo educandi. ibid. Qui Patres de hoc ſcripſerunt.ibid.n.2.Quid de illorum educatione ſentiant. ibid. num.3. Eorum magiſtri quales. p.310. num.9.

Documenta pro illis. p.311.n.11. Non benè morigerati expellendi.p.313.& ſeq.num.17.& 18. Malè morigerati quales.p.314.n.20.Illorum notæ & ſigna. ibid. Caſus eorum,qui Religionem deſerunt. p.315. num.21.

Numerus Religioſorum determinandus pro quolibet conuentu. pag.32. num.16. Duodecim fratrum pro conuentibus de nouo recipiendis. pag.60. & ſeq. num.34. & 35.

O

OBedientiæ Votum eſſentiale eſt Religioni, & præcipuum. p.22. num.1. Solùm extenditur ad res licitas, & honeſtas. ibid. num.2. Etiam ad dubia. p.24. num.24. & ſeq. Et ad ea, quæ explicitè, vel implicitè continentur in Regula. p.23. num.4. & 9. Et ad præcepta quomodocumque intimata. ibid. num. 9. Etiamſi ſint præcepta communia Chriſtianorum, aut Eccleſiaſticorum. ibid. num.12. Non ad res vanas, & impertinentes. p.23. num.4. Nec ad ea, quæ ſolùm concernunt vtilitatem temporalem Prælati præcipientis, aut conſanguineorum ipſius. ibid. num. 3. Nec ad actus merè internos, niſi quando ſunt neceſſarij pro externis. p.23. num.5. Nec ad obedientiam formalem. ibid. num. 6. Nec ad ea, quæ Superior vult, niſi illa manifeſtet. ibid. num.7. Neque ad ea,quæ Prælatus proponit ſolùm ſub conſilio. ibid.num.8. Nec ad ea, quæ ſunt ſupra Regulam. ibid.num.13. Niſi quando hoc præſcribitur in Regula ipſa. ibid. Nec ad manifeſtandum reum omninò occultum, qui nullâ laborat infamiâ. p.24. num.23. Nec ad obediendum Prælato publicè excommunicato. p.26. num.38. Solum votum obedientiæ an ſufficiat ad profeſſionem Religioſam. p. 371. num.53. Obedire tenetur Religioſus Prælato præcipienti, vt vadat ad commorandum in aliquo loco, vbi eſt aëris intemperies. p. 24. num. 16. Et vt accipiat munus Prælati in Religione. ibid. num. 17. Secus extra Religionem. ibid. num.18. Et vt tempore peſtis miniſtret infirmis Religioſis, & etiam extraneis, deficientibus Parochis. ibid. num.19. Et etiam tempore hæreſis, vt aſſiſtant ad defenſionem Eccleſiæ. ibid n.20. Obedire etiam tenentur Regulares conſtitutionibus Synodalibus concernentibus actiones communes totius Populi. p.74.n.13. Et legibus ciuilibus, quæ ſunt ad bonam Reipublicæ adminiſtrationem.p.75.n.16. Sed ſolùm quoad vim directiuam. ibid. Subduntur etiam Legibus Ciuilibus irritantibus contractus, & taxantibus pretia rerum. ibid.n.17.

Oblatæ, ſeu Conuerſæ fœminæ quæ ſint. pag.368. num.29.

Oblati qui dicantur. p.364.n.1. An ſint verè religioſi. ibid.n.2.3.& 4. Perſonæ Eccleſiaſticæ. ibid.num.5. Priuilegia ipſorum. ibid. n.6.7. & 8. Quomodo coarctata. p.365.n.13. De ipſorum caſtitate.ibid.n.10. Paupertate.ibid.n.12.14.16.& 17. Ad quæ ſint incapaces. ibid.& ſeq. n.18.19.20. & 22. Ad quæ teneantur.p.366.& ſeq.n.23. Quibus priuilegiis gaudeant.p.368.& ſeq.n.30.31.& 32.

Occaſiones peccandi ex quo accipere poſſunt Religioſi.p.250.n.11.

Occultare non licet Religioſo ea, quæ habet ſuo Superiori.p.32.n.17. Et id facere eſt peccatum proprietatis.ibid.

Odium hæreticorum in ſanctos Religioſos. pag.212. num.5 & 6. Quorundam aliorum, & vnde naſcatur.p.305. num.16. Aliorum etiam. p.242.n.3.

Officium Diuinum quid ſit.p.77. num.1.Facere quod debitis horis ſoluatur in Conuentibus, pertinet ad Prælatos ſub mortali. p.130. num.69. Ad illud ſoluendum tenentur primò religioſi in Sacris conſtituti. p.77. num.2. Et profeſſi Choro deſtinati, etiamſi non ſint in Sacris. ibid.num.3. Non Laici, ſeu Conuerſi, qui ad ſolas quaſdam Orationes obligantur. ibid. num.4. Nec nouitij. ibid. num.5. Qui verò ad Officium Diuinum tenentur, etiamſi ſint excommunicati, ſuſpenſi, degradati, &c. ad illud obligantur. ibid.num 6. Excommunicatus autem dicere non poteſt, *Dominus vobiſcum*.ibid. Religioſi expulſi, ſi ſint in Sacris, etiam tenentur ad Officium Diuinum, ſecus verò ſi in Sacris non fuerint. ibid.num.7. Idem de damnatis ad triremes, licèt aliqui illos excuſent. ibid. Dicere officium deglutiendo, aut ſyncopando verba, &c. eſt peccatum, & quandoque mortale. p.78.n.12. Vel exercendo aliquam actionem impeditiuam attentionis debitæ. ibid. num.14. Debet dici ſtatutis temporibus.ibid.num.15. Priuatim inuertere hunc ordinem ſine cauſa erit peccatum veniale. p.79. num.17. Aliquam horam Canonicam interrumpere ſine cauſa erit peccatum, quandoque veniale, quandoque mortale. ibid. num.16. Debet dici iuxta proprium vniuſcuiuſque Breuiarium. ibid. num.18. Mutare qualitatem officij recitandi, v.g.de Sancto, quando debet recitari de Feria, regulariter eſt peccatum mortale, niſi magna neceſſitas id cogat facere. ibid. num.20. Idem de mutatione ritus. ibid. Qui excuſentur ab officio Diuino. p.80. num.25. 26.& 27. De priuilegiis Regularium circa hoc.ibid. & ſeq. num.28.30.31.& 32. Quando res eſt dubia pro Regularibus, quid faciendum. p.81. num.29. De abuſibus in officio Diuino vitandis. ibid. n.33.

Officium B.V.qui teneantur dicere. pag. 79. num. 21. Officium defunctorum à quibus dicendum. ibid. num. 22. Ad Anniuerſarium Defunctorum die 2. Nouembris omnes tenentur. ibid.num.23. Quando recitandum.ibid. Ternaria defunctorum.p.80.n.24. Defunctorum officium quando cadauera portantur ad Eccleſias Regularium, à quibus faciendum.p.82. num.38.

Officia non addenda Calendariis, niſi approbata.p.81. num.33. Sancti cui eſt Eccleſia dicata Parochialis, vel Regularis, non faciendum officium, niſi in ipſa Eccleſia. ibid. Vel vbi aſſeruatur inſignis Reliquia. ibid. Priuilegia pro Eccleſiis Hiſpaniæ.ibid. & ſeq. n.34.& 35.

Officiorum, dignitatum, &c. nomine in Religionibus quid intelligatur. p.71.n.32.

Oleum pro Extrema Vnctione debet dari Carmelitis à Dominis Epiſcopis. p.19.& ſeq.n.20.

Officium eſt adminiſtratio ſine præeminentia, aut iuriſdictione. p.420. n.2. Coincidit cum adminiſtratione,& functione.ibid.n.7.Confunditur aliquando cum Prælatia, & dignitate. ibid.

Officia habentes in Religionibus, non excuſantur ignorantiâ in his quæ ad illa ſpectant. p.427.n.49. Officia quæ habere poſſunt illegitimi. ibid.n.50.

Officia diuina à mendicantibus liberè facienda. p.325. n.26. An poſſint in eis faciendis ab aliquo impediri. p.335.n.43.

Officia Mortuorum non facienda à Rectoribus Eccleſiarum in Eccleſiis Fratrum, niſi, &c. p.328. num.47.

Onera realia, vel perſonalia an obligent Mendicantes. p.326. n.32.33. & 34. Oneribus cuſtodiæ Ciuitatis, portarum, aut murorum tempore peſtis, aut belli, aut ad pugnandum, an poſſint Regulares obligari. ibid.n.34.

Opera charitatis, pietatis, aut miſericordiæ, quomodo,& quâ cenſurâ exhibenda à Religioſis.p.242. & ſeq.n.4.& 5.Exẽplis confirmatur. p.243.n.6.& 7.

Opera

Opera ſupererogationis facere non eſt contra Regulam, nec peccatum. p.48.n.22. Opera bona ſubditorum applicari poſſunt aliis à ſuis Prælatis. p.130. num.67.

Opprobria, quæ impij hæretici Religioſis objiciunt, & ſanctis Religionibus.p.212.n.6

Oracula viuæ vocis. p.333.n.80.

Oratio mentalis valdè neceſſaria Religioſis. p.49. & ſeq.n.24.

Oratio neceſſaria Religioſis. p.215.& multis ſeqq.tot. cap.3.& 4. Nouitiis. p.311.num.11.& 12.Maximè Prælatis Religionum, vt rectè gubernent. p.296. num.21. & 22. Orationis, & lectionis interpolatio, officium monachi. p.265.num.18.19. & 20. Oratio, lectio, & operatio, tria neceſſaria monachis.p.220.n.12.

Oratoria. Vide *Grangia*.

Ordines Sacri quomodo recipiendi à Regularibus. p.325.n.25.

Ordinarij quando intromittendi in delictis Regularium. p.327. n.36. In gubernatione ipſorum. ibid. num.37. Non debent recipere Fratres ſub eorum protectione.ibid.n.39.

Ordines Sacros ſuſcipere ante legitimam ætatem,non poſſunt Religioſi poſt Concil. Trid. non obſtantibus quibuſcumque Priuilegiis. p.86. num.1. Oppoſitum facientes ſunt ſuſpenſi, & ſi celebrant, irregulares.ibid. num.2.Idem ſi abſque licentia extra tempora Ordines ſuſceperint. p.87. n.4. Incurritur etiam hæc ſuſpenſio ſine dolo, aut malitia, ſed ſolùm per ignorantiam culpabilem. ibid.n.4.Simoniacè ordinantes, & ordinati incurrunt grauiſſimas pœnas. ibid. n.5. & p.89.n.23. Poſſunt prædicti ordinati ſine conditionibus requiſitis Beneficiis priuari. p.87. n.6.Dicuntur miniſtrare in Ordinibus ſuſceptis, quando actus proprios ad tales Ordines deputatos exercent. ibid. n.7. Qui ſuſcipit ordinem Presbyteratus, non incurrit irregularitatem celebrando cum Epiſcopo ordinante in illa Miſſa, in qua ordinatur. ibid.num.9. Religioſi debent ordinari ſine titulo Beneficij, aut Patrimonij. ibid.num.10. Qui tamen ſcirent ſuam profeſſionem nullam, ſi Ordines ſuſciperent ſine titulo beneficij aût patrimonij, peccarent ſicut alij clerici ſæculares. ibid. Non poſſunt in ſuis domibus.ibid.n.11. Nec à quocumque Epiſcopo, ſed à Diœceſano. p.88. num.12. Duo Sacri Ordines eadem die Regularibus non conceduntur. ibid. num.14. Ordines Maiores nequeunt conferri, niſi ſeruatis interſtitiis. ibid. num.15. In illis non diſpenſant Prælati Regulares, ſed debent exorare in litteris dimiſſoriis Epiſcopos, vt id faciant. ibid. Cauſæ huius diſpenſationis. ibid. & ſeq. num.16. Annus interponendus inter vnum, & alterum Ordinem Sacrum, eſt Eccleſiaſticus, non ſolaris. p.89. num.17. Litteræ dimiſſoriæ debent dati à Superioribus Regularium. ibid. num. 18. Non poſſunt modò poſt Conc. Trid. ordinari extra tempora. ibid.num.19. Nouitij iure communi poſſunt ordines Sacros ſuſcipere. pag.89. num.20. & pag.169. num.6. Ad titulum tamen Beneficij. p. 89. num.20. A ſuſpenſione, quam incurrunt Regulares ſuſcipiendo Ordines illegitimè, abſoluuntur in foro conſcientiæ à Prælatis. ibid. num.21. Excommunicatio quam ponunt Epiſcopi ante ordinationes contra eos, qui habent aliquod impedimentum occultum, afficit etiam Regulares. ibid. num.22. Dubium de ſuſcipiente Ordines, non ſuſceptâ primâ tonſurâ. p 90. num.25.

Ornatus religioſorum qualis, & quàm honeſtus. p.299.n.28.& 29.

Otioſitas Religioſis maximè fugienda. p.48. num.23. Otioſitas abominanda monachis. p. 254. & ſeqq. toto cap. 10. Quid de illa Patres ſentiant. ibid. Incommoda, quæ ex otioſitate ſequi poſſunt. pag. 257. num. 18. Nouitiis maximè fugienda. pag.312. num. 13. Otioſorum notæ, & ſigna quæ ſint. pag.258. num.21.

P

PApa poteſt diſpenſare in votis ſolemnibus.p.5.n.6. Cum cauſa tamen vrgenti. ibid. Illi tenentur obedire Religioſi ex vi Voti Obedientiæ. pag.25. num.31. Poteſt eximere Religioſum ab Obedientia inferiorum Prælatorum. ibid.n.33. Qualiter concedere poſſit licentiam ad tranſitum ad aliam Religionem. p.180.n.8.

Parochi Regulares ex Religionibus aſſumpti tenentur Votis generalibus, & ſpecialibus Religionis, obſeruantiis Regularibus, & conſtitutionibus ipſius, quatenus non repugnant muneri, quod gerunt, ac portare habitum ſuæ Religionis. p.115. num.16. Soluunt Officium iuxta ritum ſuæ Eccleſiæ. ibid.

Particulæ, *ſimpliciter*, *ſummariè*, *de plano*, quid ſignificent. p.200.n.26.

Partialitates in Religioſis omninò vitandæ. p.279. & ſeqq. toto cap.14. Quid de illis Patres ſentiant. ibid. Damna, quæ ex illis naſci poſſunt. pag.281. num.12.

Patres quid ſentiant de religioſis non reformatis, p.203. & ſeqq. toto cap.1. Quid de excellentia ſtatus Religioſi. p.211.& ſeq.n.2.3.& 4. Quid de neceſſitate, aut vtilitate orationis. p.215.& ſeqq.toto cap.3.& 4. Quid de obſeruantia Regulæ, & Conſtitutionum Ordinis. pag.222. & ſeqq. toto cap.5. Quid de minimis etiam obſeruantiis. p.229. & ſeqq. toto cap.6. Quid de nimia euagatione extra cœnobia monachorum. p. 236. & ſeqq. toto cap.7. & 8. Quid de nimia communicatione cum ſæcularibus. p.247. & ſeqq. toto cap.9. De otioſitate fugienda. p.254. toto cap.10. De litterarum exercitio. p.261. & ſeqq. toto cap.11. De exemptionibus, & priuilegiis. p.269. & ſeqq. toto cap.12. De ambitione. p.273. & ſeqq. toto cap.13. De diuiſionibus, & partialitatibus. p.279.& ſeqq.toto cap.14. De bonis, & malis Prælatis. p.284. & ſeqq. toto cap.15. De cupiditate nimia bonorum temporalium, etiam quoad communitates religioſas. p.291.& ſeqq. toto cap.16.& p.302.& ſeqq.toto cap.17. De educatione adoleſcentum. p 308. & ſeqq. toto cap.18. Quàm ſtudioſi fuerint literarum. p.363. n.13. Quomodo paupertatem amauerint. p.313. & ſeq. num.17.18. & 19. Quomodo prælationes fugerint. pag.278. num.19.

Patrini eſſe non poſſunt Religioſi,aut leuare aliquem de fonte. Vide *Religioſus*.

Paupertas Religioſa. p.29. & ſeqq. toto cap.6. Eius excellentia, ibid. num.1. Quomodo definitur. ibid. num.2. Contra eam peccat Religioſus, ſi Superiori volenti ea quæ illi conceſſa ſunt auferre, reſiſtit, aut non eſt paratus reddere. p.37.n.27. & 28. Aut ſi recipit à quocumque aliquid contra voluntatem ſui Superioris. ibid. & ſeq. num.30.36.37. & 38. Secus ſi Superior non daret ſimpliciter neceſſaria ad vitam.ibid. num.31. Ex vi voti Paupertatis carere debet Religioſus rebus aliquo modo neceſſariis. ibid. Peccat peccato proprietatis contra paupertatem, ſi aſſumat aliquid alterius vſui à Superiore deſtinatum. p.36.num.35. Quid dicendum, ſi illud erat ſuperfluum habenti, & ipſe eo indigeret.

ibid. Qui aliquid expendunt ſine licentia, contra Paupertatem peccant. pag. 37. num.46. Idem ſi permutent, mutuent, accommodent, &c. ibid. Idem ſi dent, aut donent. p.38. num.52. Etiam ipſis Religioſis. ibid. num. 54. Vide dicenda infrà verbo *Peculium*, & verbo *Proprium*, & verbo *Proprietas*, & verbo *Pretioſa res*. Paupertas religioſis maximè commendatur. p.291. & ſeqq. toto cap.16. & p.302. & ſeqq. toto cap. 17. Encomia ipſius. p.231. num.17. Imitatores paupertatis. ibid. & ſeq. num.18. & 19. Firmitas religionum eſt paupertas. p.306. num.18. Murus religionis. ibid.

Pauperes mendicantes per Eccleſiam tempore Miſſarum, & Officiorum Diuinorum ejiciendi à Regularibus. p.65. n.6.

Pacta, & pollicitationes in electionibus rejicienda. p.406. n.35.

Parochus non excludendus à ſepultura cadaueris. p.328. n.46. Eius aſſiſtentia pro teſtamentis faciendis non eſt neceſſaria. ibid. n.49.

Patronus quis ſit. p.395. num.1. Quæ ad illum requirantur. ibid. num.2. Licentia ipſius ad vendendam Eccleſiam, quæ eſt iuriſpatronatus. ibid. num.6. Quomodo ius præſentandi tranſire poſſit ad alios. p.396. n.9. 11. & 12. Qui debeant præſentari à Patrono. p.397. & ſeq. n.20. 21. 22. & 25. An poſſit exigere aliquod ſeruitium. p.398. n.26. Quid quando ſunt plures Patroni. ibid. n.27.

Pecunia an poſſit alienari à Monaſteriis Regularium. p.474. num.59. Pecunia nociua religioſis. p.291. & ſeqq. toto cap.16. & p.302. & ſeqq. toto cap.17. Qualiter circa illam ſe debeat habere religioſus, ex Seneca. p.307. n.24.

Penſiones an haberi poſſint à Regularibus. pag.338. n.21. & p.464. n.37. Vacant per profeſſionem. p.338. num.23.

Perſonatus eſt præeminentia ſine iuriſdictione. p.343. num.2.

Peccata Religioſi abſolutè loquendo grauiora ſunt peccatis ſæcularium, licèt per accidens poſſint eſſe leuiora. p.3. num.15. Peccatum contra Caſtitatem eſt ſacrilegium. p.27. num.4. Quod eſt in ſæculari ſolùm veniale, poteſt eſſe in Religioſo mortale. ibid. num.5. An peccatum contra Caſtitatem Religioſi in Sacris conſtituti habeat duas malitias contra illam. ibid. num.8. De Religioſo, qui vltra votum ſolemne caſtitatis fecit etiam votum ſimplex. ibid. num.9. Peccatum contra caſtitatem eſt reſeruabile à Prælatis. ibid. num.10. An tactus impudici, oſcula, &c. ibid. Variis pœnis punitur. p.28. n.16.

Peculium habere dependenter à voluntate Superioris, licèt non ſit prohibitum Religioſis iure communi, aut ex natura voti Paupertatis, eſt tamen prohibitum ab Eccleſia. p.33. n.18. An in aliquibus Conuentibus, & quibuſdam poſitis conditionibus illud habere liceat. ibid. n.21.

Percuſſio Religioſi ſub excommunicatione prohibita. p.19. n.16. Ad quas perſonas extendenda hæc doctrina. ibid.

Perfectio Chriſtiana in quo conſiſtat. pag.2. num.7. Qualiter ad illam procurandam teneatur Religioſus. p.1. & ſeqq. toto cap.1. Vide verbo *Religioſus*. Conſiſtit principaliter in actibus charitatis, & minùs principaliter in actibus aliarum virtutum. p.2. n.7. Eſt finis Religionis. ibid. Tunc cenſetur illam contemnere, quando tranſgreditur leges animo non ſe ſubjiciendi illis, aut Superioribus. ibid. n.12. Non ſic quando tranſgreditur illas, ex vſu in rebus leuis materiæ. ibid. n.13.

Pœnæ delictorum à Regularibus commiſſorum. p.200. num.27. Pœnæ priuationum, inhabilitatum, &c. quæ apponuntur in Conſtitutionibus Religionum, etiamſi dicantur ipſo facto, aut ipſo iure infligendæ, non incurruntur ante declarationem. pag.55. num.33. Quando verò adduntur illæ particulæ, *abſque aliqua declaratione, abſque vlla ſententia*, vel ſimiles, tunc incurruntur in foro conſcientiæ, ante declarationem. ibid. Licèt oppoſitum non ſit improbabile. ibid. Idem de ſimilibus pœnis in Bullis, & Decretis Pontificum poſitis. p.70. & ſeq. n.30. & 31. Cenſuræ autem ipſo facto impoſitæ ligant etiam ante Iudicis ſententiam. p.70. n.29. Quis diſpenſat in pœnis priuationum, inhabilitationum, &c. p.71. & ſeq. n.35. & p.126. n.46. Vide infrà verbo *Prælati*.

Poſtulatio quid ſit, & quomodo differat ab electione. p.409. num.50. Qui ſint effectus illius. ibid. n.51. An ſit permiſſa in Religionibus. ibid. n.52.

Precarium an tranſeat ad Monaſterium. p.469. n.30.

Prædicare quomodo poſſint Mendicantes in ſuis Eccleſiis. p.324. n.17.

Prælati Regulares puniunt Fratres confugientes ad Ordinarios. p.327. num.38. An poſſint eſſe delegari ad Litteras Pontificias exequendas. p.420. num.4. Alij habent iuriſdictionem ordinariam, alij delegatam. ibid. num.9. Non excuſantur ignorantiâ in iis quæ ſpectant ad eorum munus. p.427. num.49. Quid facere debeant, ſi conſtat illis electos fuiſſe ab vno, qui erat inhabilis ad eligendum. ibid. n.51. Aut ſi ipſi erant inhabiles, vt eligerentur. ibid. n.52. Prælatis intruſis, an & quomodo obediendum. p.428. n.53.

Prælati non poſſunt eligi in Religionibus, niſi expreſſè profeſſi in illis. p.443. num.25. Sunt incapaces, vt eligantur ad Prælaturas infames, excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, homicidæ, illegitimi, & irregulares. ibid. & p.118. num.7. & 8. Deſcendentes ex genere infecto hæreſis, Iudaiſmi, &c. aut accuſati, & non infamati de aliquo delicto, non ſunt incapaces. p.443. num.25. Si illegitimus ad Prælatias eligatur, quid facere debeat. p.446. num.38. Pœnitentiati à Sancto Officio Inquiſitionis inhabiles ſunt ad Officia Ordinis. ibid. num.39. Niſi fuerint pœnitentiati ſolùm pœnitentiis ſalutaribus. ibid. Prælati canonicè electi meliùs faciunt aſſentiendo, quàm diſſentiendo. p.443. num.23. Ætas requiſita vt eligantur. p.118. num.5. Debent eſſe Sacerdotes. ibid. Peccant mortaliter, qui ſe eligi permittunt ſine ſufficienti litteratura. ibid. num.6. Tenentur Legibus, & Conſtitutionibus Ordinis. p.119. num.11. Saltem quoad vim directiuam, & aliquo modo quoad coactiuam. ibid. Habent in ſuos ſubditos iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem. p.117. num.2. In priuilegiis Prælatis conceſſis, niſi aliud exprimatur, intelliguntur etiam Conuentuales. p.118. num.3. Prælatias duas nullus Regularis habere poteſt ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ. ibid. Poſſunt punire ſuos ſubditos pœnâ proportionatâ delictis ipſorum. p. 119. num.16. Pœnâ triremium, & exilij. ibid. Non tamen tradendo illos brachio ſæculari, nec pœnâ mortis. ibid. Poſſunt etiam procedere viâ accuſationis, iudicialis denunciationis, & inquiſitionis. p.120. num.17. Poſſunt eligere ſibi confeſſorem, ſicut Epiſcopi, & Cardinales. ibid. num.18. Nec eſt neceſſe talem eſſe aliàs approbatum. ibid. Etiam extraneum. ibid. Non poſſunt ad inſtantiam, aut requiſitionem quorumcunque extra Ordines, alicui Religioſo aliquam dignitatem, vel officium concedere aut pœnas remittere. p.132. n.82. Mittentes aliquem Religioſum ad partes tranſmarinas, niſi ſit

ſit ſcientiâ, prudentiâ, & experientiæ vſu præditus, incidunt in excommunicationem latæ ſententiæ. p.137.n.99. Tenentur ſub magnis pœnis ſemel in anno, & in quocumque Capitulo legi facere litteras Apoſtolicas pertinentes ad Officium Sanctæ Inquiſitionis. ibid. num.100. Et efficere quod Decretum circa hoc affixum conſeruetur. ibid. Poſſunt ſibi reſeruare caſus. p.120. num. 19. Sed non omnes, ſed certos quoſdam, & cum certis conditionibus.ibid. Idem de Cenſuris. p.122. num.29. Excommunicare, & ſuſpendere ſuos ſubditos. p.121.n.22. Non verò irregularitatem imponere. ibid. Peccant grauiter permittentes prædicare non idoneo. p.148.num.1. Non concedentes licentiam tranſeundi ad arctiorem Religionem, peccant.p.161. num.15. Poſſunt ejicere Religioſum, etiam tranſacto quinquennio.p.6.num.7. Ejicere etiam incorrigibiles. pag.164. num.3. & 5. Qualiter Prælatis obediendum. Vide verbo *Obedientia*, & verbo *Obedire*. Duobus Prælatis contraria præcipientibus, maiori eſt obediendum. p.24.n.21. Prælato præcipienti aliquid contra Regulam obediendum eſt, ſi poſſit in illa diſpenſare. p.50.n.30.Vide verbo *Diſpenſare*.

Prælatura in quo conſiſtit. p.420.n.4. Prælaturæ non electiuæ ſunt manuales, ita vt ad placitum mutari poſſint.p 426.n.56.

Præpoſitura quid importat. p.420.n.3.

Præſentandi ad beneficia qui ſunt.p.397.& ſeq. n.20. 21.24.& 25.An præſentari poſſint apoſtatæ.p.398. n.28.Concurſus faciendus inter præſentandos.ibid. num.29.

Præſes in Capitulis Regularium debet Gremiales dirigere ad electiones legitimè faciendas. p.406.n.31. Poteſt illos monere & exhortari pro eligendo digniori. ibid. n.32. Debet curare vt electio ſecretè, & liberè fiat.ibid.n.34. & 35. An ad id munus deceat aſſumi graues viros. p.407. n.36. Non decet eum eligi ad aliquod officium. ibid. n.37. Tenetur facere quæri electos & fugitiuos.ibid.n.38.

Primogenia an inſtitui poſſint à Regularibus. p.468. num.19.

Praxis Prælatorum in puniendis ſubditis. pag. 44. num.93.

Prælati admonentur de ſuo munere. p.283.n.20.& 21. Boni qui ſint, & qui mali.p.234.& ſeqq.toto c.15. Boni Prælati vtiles, praui inutiles. ibid. Quid de vtriſque ſentiant Patres.ibid.n.2.Prælati boni commoda, & vtilitates. p.286.n.9. Prælati mali incommoda, & damna. ibid. & ſeq.n.11. Prælatis neceſſaria. p.288.n.17. Oratio illis maximè neceſſaria,vt rectè gubernent.p.289.& ſeq.n.21. & 22. Tria illis neceſſaria ex Bernardo. pag.288. & ſeq. num.17. & 21.

Prælationes fugiendæ.p.273.& ſeq.toto c.13.Qualiter id fecerint Sancti. p.278. n.19. Qualiter ſe gerere debeant Monachi in illis accipiendis, vel recuſendis.ibid.n.20.

Præſidentes in electionibus qualiter ſe gerere debeant. p.97.n.34. Non poſſunt priuare Capitulares voce. ibid.Vide verbo *Electio*. An ab ipſis debeat publicari electio. p.93.n 11.

Præſumptionis verbum in Bullis, & Decretis quid denotet. p.72.n.33.

Præſumptio excluſiua delicti ſemper accipienda. p.12. num.69.

Præſumptiones iuris qualem probationem inducant. ibid.n.70.

Pretioſas res non poſſunt habere Religioſi, propter paupertatem.p.32.n.15.

Praxis declarat leges. p.107.n.125.

Princeps quando præſumatur tollere ius tertij, vel illi damnum inferre. p.42.n.76.

Principum, & Magnatum conſortium prudenter recuſandum à piis Religioſis. p.253.n.15.

Prioriſſa. Vide verbo *Abbatiſſa*.

Priuilegia Religionum. p.16. & ſeqq. toto cap.17. Non tolluntur per non vſum, niſi, &c. p.19.n.17. Amittuntur ſi non viuant regulariter Religioſi.ibid. Ipſorum communicatio.ibid.Ipſis etiam vti poſſunt Donati, & Conuerſi, qui profeſſionem trium Votorum emittunt.. ibid. n.18. Tolli limitati, & reſtringi poſſunt à Superioribus. p.128. n.56. Vide verbo *Forum conſcientiæ*, & verbo *Oracula*. Priuilegia mendicantium communia. p.329. n.53. Non pœnæ, aut cenſuræ. ibid. An conceſſa vni Conuentui, aliis etiam concedantur. ibid. An illa quæ priuatis perſonis conceduntur.ibid.n.53.& 54.Illorum communicatio intelligenda eſt reſpectiuè.ibid. num.55. Et non cum præiudicio obſeruantiæ Regularis. ibid. n.56. Religio cui communicantur, poteſt ſe illis defendere contra eam, cui primò conceſſa. ibid. num.57. Quando cenſeantur reuocata à Concil.Trid.p.338.n.58.& p.442.n.18.Quæ ſuſpenduntur per Bullam Cruciatæ. p.338. n.59. An anno Iubilæi.ibid.n.60. Quæ dicantur eſſe in vſu. p.442. n.17. Priuilegia Monachorum.p.338.à n.24. Canonicorum Regularium. p.343.n.10.Clericorum Regularium. p.349 à num.19. Militum Regularium. p.358. à n.52. Hoſpitalariorum. p.359. n.4. Conuerſorum,ſeu Oblatorum.p.368.n.30. Conſeruatorum.p.389.n.78.Tertiariorum.p.435.num.26.Confratrum, & Confraternitatum. p. 440. & ſeqq. à n.4.ad num.33. Familiarium Fratrum.p.453.num.3. Procuratorum ipſorum.p.497.à n.2. & ſeqq.

Priuilegij intelligentia à quo ſumenda. p.42.num.73. Quale priuilegium non eſſet per non vſum. p.416. num.66. Priuilegia per non vſum an deperdantur. p.333. num.84. Eſt alterum ius naturale. pag.334. num.90.

Priuilegiati multi quoad regulares obſeruantias noxij reformationi Religionis. p.269. à num.1. & ſeqq. Quid de illis ſentiant Patres. ibid. Vitia quibus manent expoſiti. p.272. n.16. Exemplis ſuadetur. ibid.n.17. Quinam illorum vtiles Religionibus. p.273.n.20.

Proceſſiones ad quas accedunt Mendicantes. p.328. n.50. Quas ipſi facere poſſunt. ibid.n.51. Per quod ſpatium. ibid. Quæ præcedentia in illis ſit ſeruanda. ibid. Ad quas accedunt Monachi. p.341.n.35. Proceſſionibus aſſiſtere debent regulares. pag.63. n.47. Qualiter vocandi. ibid. Quibus proceſſionibus. ibid. Quomodo in illa Sanctiſſima Euchariſtia, & Crux debeat deferri. p.68. n.19. Dubium circa quandam proceſſionem fieri ſolitam per quoſdam Regulares. p.332.num.76. Priuilegium ingrediendi fœminas in clauſtra tempore proceſſionis. p.320.n.7. Facere proceſſiones ſpectat ad curatos. pag. 326. num.33. Declaratio S. Congregationis Rituum circa proceſſiones faciendas. pag. 334. num.94.

Procuratoris munus nequeunt exercere Religioſi, niſi in vtilitatem Monaſterij, & iubente Prælato. pag.58. n.12. Procuratoris munus quod ſit. p.426. n.43.& 44. Procuratoris Generalis munus quale. p 425.n.25. An poſſit dari illegitimis. p.427.n.50. Procuratores ſæculares negotiorum Fratrum quibus priuilegiis decorati fuerint. p.456. à n.1. Quomodo moderata. p.458.n.5. Quid pro tempore interdicti. ibid.n.6.7. & 8. Quibus gratiis ſpiritualibus potiantur. ibid. n.9. An ſuſpendantur eorum priuilegia, dum Bulla Cruciatæ publicatur. p.459. n.14. Procurator excedens mandatum, an obliget Dominum.p.12.n.73.

Profeſſio

Index Rerum Notabilium.

Profeſſio fidei an facienda à Prælatis. p.138.num.102. An à beneficiariis regularibus. pag.464. num.38. Profeſſio tam expreſſa, quàm tacita conſtituit verum Religioſum. p.5.num.5. Quid ſit vtraque profeſſio. ibid. Profeſſio nulla eſt, ſi fiat ante decimum ſextum annum, aut non expleto anno probationis. ibid. num.10. Non comprehendit hoc Ordines Militares. ibid. Benè tamen Religioſos Societatis poſt biennium. ibid. Profeſſio facta ante legitimam ætatem, nec per modum voti ſimplicis valet. ibid. Profeſſio reddit incapacem profeſſum ad Matrimonium. p.6. num.12. Etiam profeſſum Societatis IESV poſt biennium. ibid. Excommunicatur, ſi nubat. ibid. Profeſſionem faciens parentibus in extrema, aut multùm graui neceſſitate conſtitutis, peccat mortaliter. ibid. Non tamen propterea poſſunt reclamare. p.7. num.14. contra ſubſtantiam profeſſionis, valida eſt. ibid. num.15. Etiam facta ab excommunicato. ibid. Etiam ſimoniacè. ibid. Profeſſio mentientis ſexum valida non eſt. pag.8. num.20. Idem de profeſſione ſerui ſine licentia Domini ſui. ibid. num.21. Si verò ſeruo ingrediente Religionem à Domino ſuo id ſciente non repetatur intra triennium, poſteà repeti non poteſt, & profeſſio illius valida erit. ibid. Profeſſio illius, qui præ morbo, aut ſenectute impotens eſt ad regulam ſeruandam, valida eſt. ibid. num. 22. Idem de profeſſione illius, qui occultauit morbum, ſeu defectum non repugnantem ſubſtantiæ religionis, dummodo illi proteſtatum non fuerit, quod ſi talem defectum haberet, profeſſio nulla eſſet. ibid. num.23. & p.174. num.26. Profeſſio debet fieri in manus habentis poteſtatem ad recipiendum Religioſos. p.8.num.25. Facta in manu Epiſcopi reſpectu religionis exemptæ, inualida eſt. ibid. Facta tamen in manu cuiuſvis, etiam Laici habentis commiſſionem à Prælato, valida eſt. ibid. Profeſſio facta ſub conditione de futuro valida eſt, adueniente conditione valet; facta verò ſub conditione repugnante ſubſtantiæ Religionis, inualida eſt. p.9. num.26. Facta fictè, id eſt, ſine intentione profitendi, quoad Deum inualida eſt, ſecus quoad Eccleſiam. ibid. num.27. Facta animo promittendi, ſed non ſe obligandi, aut non adimplendi promiſſum, valida eſt. ibid. Facta per procuratorem, aut etiam nutibus, ſeu ſcripto valida eſt. ibid. num.29. Et illius qui fecit votum ingrediendi religionem ſtrictiorem, & poſteà ingreſſus eſt laxiorem. ibid. num.30. Factâ à coniugatis cum conſenſu vtriuſque, imò ſine illo, quando poſſint facere diuortium. ibid. num.31. Profeſſio ex cauſa differri poteſt. p.177.num.41. Per profeſſionem condonantur omnia peccata commiſſa quoad pœnam temporalem illis debitam in Purgatorio. p.16. num.1. Tollitur irregularitas ex defectu natalium ad Ordines ſuſpiciendos, licèt non quoad dignitates, ſeu Prælaturas. ibid. num. 2. Diſſoluuntur ſponſalia, & Matrimonium ratum, non conſummatum. ibid. num.3. Expiatur macula quoad actus temporales. p.17. num.4. Tollitur crimen ingratitudinis filij profitentis erga patrem. ibid. num.5. Filiusfamilias liberatur à patria poteſtate. ibid. num.6. Omnia vota ſimplicia in illam commutantur. ibid. num.7. Per illam profeſſi gaudent priuilegio fori. ibid. num.8. Nec poſſunt illos Laici accuſare, niſi, &c. ibid. num.9. Qui illis inferunt iniuriam in certis caſibus, ſunt excommunicati. ibid. num.10. Et illos percutientes. p.19. num.16. Habent communicationem in priuilegiis cum multis aliis Religionibus. ibid. num. 17. Dubia varia circa profeſſionem Regularium. p.9. num.33. Primum dubium. p.10. num.34. Reſolutio. ibid. num.35. Conſenſus Religionis eſt de ſubſtantia in profeſſione Religioſi. ibid. num.40. Profeſſio quid ſit. ibid. num.41. An requiratur conſenſus pariter profitentis, æquè ac Religionis. ibid. num. 42. Nulliter profeſſus ejici poteſt à Prælato, ſaltem occultè, etiam poſt quinquennium. ibid. num.46. An poſſit ejici publicè. ibid. num.47. Inualidè profeſſus poteſt exire à Religione propriâ auctoritate. ibid. num. 48. Verba impropria, & inuſitata formæ profeſſionis Religioſæ, quid indicent. p.11. num.57. Quomodo ſe habeant nouitiatus, & profeſſio. ibid. num.56. Profeſſio quando cenſenda more Clericorum, vel Conuerſorum emiſſa. ibid. num.58. & p.12.n.71. An requiratur vt ad profeſſionem admitti poſſit nouitius, Capituli Conuentus conſenſus. p.11.num.61. Profeſſio ſine conſenſu maioris partis Conuentus eſt nulla. p.12. num. 62. An ſolùm requiratur conſilium. ibid. num.63. Conſenſus Conuentus in profeſſione eſt inchoatio acceptationis. ibid. num.70. Profeſſio tacita an induatur per delationem habitus per annum integrum. ibid. num.74. Promittens ingredi ſtrictiorem religionem, ſi profiteatur in laxiori, tenet profeſſio. p.174.n.27.

Proprium non poſſunt habere religioſi, ratione voti paupertatis. p.30. num.6. Et etiam ex vi præcepti Eccleſiaſtici. ibid. Hinc quidquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirit. p.36. num.40. Etiam quando eſt extra Monaſterium de cuiuſcumque licentia. p.37.num.41. Etiam habens penſionem Eccleſiaſticam. ibid.n.42.

Proprietas quid ſit. p.29.num.2. Peccatum proprietatis quando committitur. p. 32. num. 12. In ea datur materia leuis. p.39. num.57. Regulariter erit illa, quæ & in furto. ibid. Succeſſiuè minima retinentes, accipientes, ſeu expendentes, &c. ſine licentia, peccant mortaliter quando peruenitur ad grauem quantitatem. ibid. num.58. Pœnæ proprietatis, & proprietariorum pag.40. num.59. An illas incurrant non obſeruantes vitam communem. ibid. num.60.

Protectorum Cardinalium auctoritas. p.373. & ſeq. num. 3. 4. & 5. Maximo honore, & reuerentiâ à Religioſis quos protegunt, proſequendi. pag.374. num.6. Illis credendum, cum dicunt ſe habere viuæ vocis oraculum à Papa. ibid. num.7. Eorum præcipuum munus quod ſit. ibid. num.8. Quando poſſunt ſuam auctoritatem interponere. p.375. num.9. & 10. Quomodo. ibid. num.11. Quâ facultate potiantur. ibid. num.12. Carmelitarum Protectorum ampliſſima. ibid. num.13. An aliorum Mendicantium. ibid. num.14. An cenſendi Conſeruatores. ibid. An poſſint admittere appellationes Fratrum. ibid. & p.376. num.15. & 16. An ex ipſis ſit appellatio. ibid.n.17. An ſit delegabilis eorum auctoritas, & quibus. p.377.n.20.

Protonotarius dimittens habitum Regularem, & quid de eo ſenſerit Congregatio. p.18.n.13.

Prouidendi de officiis modus, & dignitatibus. p.106. num.124.

Prouidentia Dei erga Monachos. p.300.n.31. & 32. præſertim veros pauperes. ibid.

Prouinciales ſunt præfecti Prouinciarum. p.423.n.27. Eorum munus quale. ibid. An poſſint diſpenſare cum illegitimis. p 403.n.21.

Prouinciales Titulares inſtituuntur à Generali Carmelitarum. p.137. n.98. Cum quibus conditionibus. ibid. Habent vocem in Capitulis. ibid.

Pſalmos pœnitentiales, vel Graduales qui, & quando teneantur dicere. p.79.n.22.

Puellarum Deo dicandarum examen à quo, & quomodo faciendum. p.324.n.24.

Purgatio Canonica. p.200.n.27.

Index Rerum Notabilium.

Purgatorij pœnis quare aliqui puniti. p.228. num.21.

Q

QValitates bonorum Prælatorum in Religionibus. p.288.n.19. Quæ in illis maximè requiruntur. ibid.& ſeq.n.21.22.23.& 24. Quas debeant habere Magiſtri Nouitiorum in religionibus.p.310. num. 9. Ipſorum Nouitiorum qualitates. pag.313. num.17.

Quantitas, quæ ſufficit ad peccatum mortale in materia proprietaris, quæ ſit. p.39.n.57.& 58.

Quarta funeralis non ſoluitur à Conuentibus à quadraginta annis ædificatis. p.18.n.13.

Quarta relictorum pro ornamentis Eccleſiis, an ſoluenda à religioſis. p.325.n.30.

Quæſtuationes Mendicantibus licitæ. p.319.n.4.

Quarta funeralis quando ſoluenda à Regularibus. p.325.n.29.

Quæſtorum, ſeu quæſtuariorum munus nequeunt Religioſi exercere. p.151.n.17.

Quinquennij tempus determinatum eſt religioſis, vt poſſint reclamare contra ſuam profeſſionem.pag.6. num.7. Niſi allegauerint legitimas cauſas, quare id facere non potuerint. ibid. Intelligitur quoad forum exterius, non quoad interius. ibid. Tenentur ad ratificandam profeſſionem, tranſacto quinquennio, quando ſuâ culpâ inualidè profeſſi ſunt. ibid. Ad quam ratificationem licèt requiratur nouus conſenſus ex parte profeſſi, probabile tamen eſt non requiri ex parte Conuentus.ibid.Vt reclamatio audiatur, requiritur, quod fiat cum habitu,ſaltem quoad forum exterius. ibid.n.8.

R

RAtificatio profeſſionis quando facienda. p.6.n.7. Cùm aliquis fecit profeſſionem inualidam ob defectum ætatis, anni approbationis, vel aliam cauſam, quando cenſeatur ratificare illam, & an requiratur reiteratio nouitiatus. ibid.n.9. Vide verbo *Quinquennij tempus*.

Rebellantes in viſitatores quas pœnas incurrant. p.424.n.32.

Recipientes aliquid à Religioſo non habente facultatem ad donandum,tenentur ad reſtitutionem. p.36. n.35.Maximè propter Conſtitutionem Clem.VIII. ibid.

Reclamatio profeſſi intra quinquennium. p.6.n.7. Debet fieri cum habitu. ibid. n.8. Saltem reaſſumptò. ibid.

Recurſus Religioſorum ad perſonas extra Ordinem pro conſequendis officiis, gradibus, dignitatibus &c. omninò prohibitus ſub magnis pœnis. p.68. num.17.

Recuſare Prælatos Regulares non licet, niſi in caſu quo euidenter conſtaret, illos iniquè ſe gerere contra famam Religioſi in graui materia. p.57.n.8.

Redditus, ſeu præſtationes aliquibus Generalibus conceſſæ, quomodo expendendæ. p.131. num.73. Redditus annuos habere dependenter à voluntate Superiorum licèt non ſit prohibitum Religioſis ex vi iuris communis, aut voti paupertatis, eſt tamen hoc illis prohibitum ab Eccleſia, Summis Pontificis & Conciliis.p.33.n.18.Nihilominus in aliquibus Conuentibus, & cum quibuſdam conditionibus permitti poteſt. ibid.n.21.

Redeuntes Religioſi ad Monaſterium quid facere debeant.p.108.n.6.& ſeq.

Regularis. Vide verbo *Religioſus*.

Regulæ obſeruatio neceſſaria Religioſis. pag.222. & ſeq. per tot. cap.5.& 6. illius obſeruatores quomodò præmium accipiant à Deo. pag.226.n.15. & 16. Illius contemptores qualiter puniantur ab ipſo. ibid. num.17.& ſeqq. Regulæ contemptus vnde naſcatur aliquoties. p.282. num.16. Amor illius,& Conſtitutionum Ordinis maximè intimandus eſt Nouitiis. p.313. num.15. Regula Religionis quid ſit. p.46.num.1. Vnde dicta. ibid. Ad illam obſeruandam tenentur omnes Religioſi. ibid. n.2. Præter quatuor communes eſt alia ſpecialis Diui Alberti pro Carmelitis ſæpiùs ab Eccleſia approbata. p.46.n.3.Ad illã tenentur Carmelitæ Obſeruantes ſolùm, prout mitigatam ab Eugenio IV. ibid. n.4.& 5.Conditiones ab hoc Pontifice aſſignatæ in mitigatione Regulæ; quomodo accipiendæ. ibid. Non omnia, quæ in Regulis continentur, obligant ad mortale, ſed aliqua ad mortale, aliqua ad veniale, aliqua ad nullum peccatum. ibid. num.6. Quæ ſpectant ad obſeruantiam Votorum eſſentialium obligant ad mortale. ibid. num.7. Quæ proponuntur vt conſilia, & opera ſupererogationis, non obligare neque ad veniale. ibid.num.8. Obſeruantiæ, vel aliæ quæ in regulis proponuntur, ſi regulæ inſtitutor declarauit nolle obligare ad culpam, non obligant ad illam. ibid. & ſeq. num.10. Si id non declarauit, attendendum eſt ad communem acceptionem religionis. p.47.num.11. Si hoc non extat,res, & materia leuis non poteſt obligare ad mortale. ibid. num.12. Attendenda etiam ſunt verba, quibus regula vtitur. ibid.num.13. Regula Carmelitarum quoad iſtas Obſeruantias ſolùm obligat ad veniale. ibid. num.14. Licèt graue intra limites venialis. ibid. num.15. Profitentes regulam relaxatam quoad vota ſubſtantialia religionis; tenentur illam obſeruare, non prout ſic relaxatam. ibid. num.16. Profitentes verò regulam relaxatam quoad Obſeruantias regulares, ſi talis relaxatio legitimâ conſuetudine introducta eſt, non peccant obſeruando illam prout ſic relaxatum. p.48. num.17. Idem de profitentibus regulam relaxatam per legitimam conſuetudinem, quoad modos, vel circumſtantias votorum eſſentialium. ibid. num.18. Si tamen Pontifex, vel etiam alij Prælati religionum vellent illam reformare, tenentur religioſi non reſiſtere, ſed reformationem amplecti. ibid. num.19. De obligatione ad Regulam, quam habent Religioſi ad Epiſcopatum, Cardinalatum, & Abbatiam aliquam extra ordinem aſſumpti,remiſſiuè. p.50.num.31. Dubium circa Regulam Sororum Ordinis Prædicatorum. ibid. num.32. Regula exponi debet in Capitulo ab eo qui præeſt. p.340. num.31. Etiam vulgari ſermone.ibid.Tertiariorum regula. p.432. n.15. Quam obligationem inducat. p.433. & ſeq. n.19.& 20.

Religio perfectior quæ cenſeatur. p.159.n.5. Religiones gaudent communicatione Priuilegiorum. p.19.n.17. Etiam concedendorum.ibid. Quoad ius vtendi illis. ibid.

Religioſus omnis tenetur ex vi ſuæ profeſſionis tendere, & niti ad perfectionem Chriſtianam.p.2.n.3. Non tamen tenetur eſſe perfectus in facto eſſe.p.3. num.4. Nec tendere ad perfectionem per omnia opera conſiliorum, aut ſupererogationis, ſed per illa, quæ ſunt ſecundùm regulam, & Conſtitutiones Ordinis. ibid. num.5. Nec ſibi perſuadere,ſe facere profectum in perfectione. ibid. num.6. perfectio hæc in quo conſiſtat. ibid.num.7. Vide verbo *Perfectio Chriſtiana*. Hæc obligatio procurandi perfectionem in religioſis eſt ſub mortali. ibid.n.8. Probabilius eſt eſſe eandem cum obligatione ſeruandi Vota, & obſeruantias regulares. ibid.num.9. Contra eam peccat religioſus, quando contemnit ea, quibus venitur ad perfectionem. ibid. num.10. Et

Et quando tranſgreditur regulam, aut conſtitutiones eo fine, vt illam impediat. ibid. Et quando ſtatuit apud ſe nihil curare de illa. ibid. Et quando in animum inducit non progredi. ibid. Et quando alios inducit ad deprauatam vitam ſuo malo exemplo. ibid. Non tenetur ex vi huius obligationis habere domitas omnes ſuas paſſiones, ſed ſufficit ad hoc conari. p.3. num.14. Separatio à corpore Religionis eſt pœnalis, & odioſa. p.418. num.101. Poteſt Religio illegitimum expellere, nullâ diſcuſſione præmiſſâ. p.10. num.43. Religio quando obligata remanet profitenti. ibid. num.45. An poſſit concedi Religioſo à Superioribus Religionis facultas teſtandi. p.41. num.63. Solus Papa poteſt illam facultatem concedere. ibid. num.64. Quid ſolùm Religioſo permittatur. ibid. num.65. Facultas diſponendi de rebus quas Religioſus habet ad vſum, etiam poſt mortem, an ſit contra diſpoſitionem Concilij Tridentini. ibid. num.67. Pœnæ in Religioſum proprietarium. p.42. num.81. An ſit illi impoſita de iure communi excommunicatio. ibid. num.82. An eiectio à Monaſterio. ibid. n.83. Pœna vera Religioſo proprietario impoſita. p.43. num.85. Qui proprietarij dicantur. ibid. num.86. Ad incurrendam talem pœnam quale peculium requiratur. ibid. num.87. An incurratur pœna ante ſententiam iudicis. ibid. num.88. Cuius Iudicis ſit facere ſententiam declaratoriam proprietatis Religioſæ. p.43. & ſeq. num.89. 90. 97. Controuerſiæ exoriri ſolent inter Regulares, & confraternitates. p.452. num.69. Pacta & conuentiones inter illos ſeruari debent. ibid. num.70. Rebus eodem modo manentibus. ibid. num.71. Dubium de quodam Religioſo Romam veniente. p.202. num.36. An iuuet præfatum Religioſum titulus recuſationis. ibid. num.41. Vel titulus appellationis. ibid. num.42. Religioſi nequeunt alteri confiteri, niſi ſuis Prælatis, aut deſignatis ab ipſis. p.121. num.26. Nec etiam approbatis ab Epiſcopis. ibid. Aut etiam habentibus iuriſdictionem à Papa. ibid. Benè tamen Pœnitentiariis Papæ. ibid. Nec poſſunt eligere ſibi Confeſſorem aliquem præter aſſignatos à ſuo Superiore, aut abſolui à caſibus Superiori ſuo reſeruatis virtute Cruciatæ, aut alterius Bullæ, ſeu priuilegij. p.144. n.29. Prohibitum illis eſt accedere ad Monaſteria Monialium, vel illas, aut alias perſonas intra clauſuram exiſtentes alloqui. p.185. n.36. Religioſus ſtatus, quàm eximius, & inſignis in Eccleſia. p.211. n.2. Qualiter commendatus à Patribus. ibid. & ſeq. num.3. & 4. Hæreticis exoſus. p.212. num.5. & 6. Finis, ad quem ipſius ſtatus. ibid. n.7. Differentia à ſæculo. p.214. n.9. in quo conſiſtat. p.232. num.20. Religioſi perfecti quales. p.235. n.27.

Reliquia inſignis, vt ratione illius poſſit fieri Officium de Sancto, cuius eſt, quæ ſit. p.81. & ſeq. n.33. & 35.

Res de facili reuertitur ad ſua principia. p.418. n.112.

Reſidentia Prælatorum etiam obligat Prælatos Regulares. p.119. n.12.

Reuelatio facta Dionyſio Carthuſiano. p.206. n.14. Alia facta S.Thereſiæ de nimia communicatione cum ſæcularibus fugienda. p.249. n.8. Alia facta Arſenio. ibid. Alia S.Antonio. p.265. n.20. Alia de quodam Monacho aduerſario doctrinæ S.Franciſci. p.293. num.14. Alia S.Brigittæ. p.299. n.29. Alia eiuſdem. p.304. n.12. Alia facta cuidam Franciſcano. p.307. n.24.

Reus regularis an gaudeat immunitate Eccleſiaſtica. p.132. num.83. Quomodo citandus. p.197. n.12. Quando in carcerem mittendus. ibid. Teſtimonia, & probationes an illi patefieri debeant. ibid. Iuridicè interrogatus debet veritatem confiteri ſub mortali. ibid. Etiamſi illi immineat periculum mortis. ibid. Secus ſi non iuridicè interrogaretur. ibid. Sed nec tunc licet mentiri, ſed vti amphibologiâ. ibid. Sumpta confeſſione, ſi fatetur delictum, poteſt condemnari, mitiùs tamen cum illo procedi debet. ibid. num.13. Si neget, quid faciendum. ibid. & p.198. num.14. An poſſit torqueri. ibid. n.16. Si in tormentis non confiteatur delictum, abſoluendus eſt. ibid. n.17. Si verò confiteatur, quid faciendum. ibid.

Romam venientes religioſi ſine licentia, puniendi ſunt. p.67. & ſeq. num.15. & 16. Romam veniendi licentia an concedant DD. Cardinales Protectores. p.376. n.18.

Roſarij S. Confraternitas quando publicata. p.449. n.51. Quæ indulgentiæ illi conceſſæ. ibid. n.52.53. & 54. Quæ priuilegia. p.450. n.55. Quid pro illa ſtatutum. ibid. n.56. Quando cœperit. ibid. n.57. Quæ illi conceſſerit Clemens VII. ibid. n.58. Quæ Pius V. ibid. n.59. Quæ Sixtus V. ibid. n.60. Quæ declarata ſint à S.Congregat. p.451. n.61. Quid circa profeſſionem. ibid. n.62.

Rota Monaſteriorum Monialium an ſit clauſura. p.181. num.18.

Ruinæ ſunt ſubiecti religioſi prædiuites. p.306. n.18. Exemplo quodam id ſuadetur. ibid. n.19.

S

Sabbatho Sancto an celebrari poſſit Miſſa. p.156. num.18.

Sacerdos regularis debet regulariter celebrare. p.152. num.1. Poteſt recipere ſtipendia pro Miſſis, niſi de hoc ſit ſpecialis prohibitio in Religione. p.153. num.4. Non tamen plura ſtipendia pro vna Miſſa. ibid. num.5. Nec accipere Miſſam cum certa eleemoſyna, & illam alteri ſacerdoti committere, parte eleemoſynæ ſibi retentâ. p.154. n.7. Nec Miſſas anticipatè dicere pro incerto eleemoſynas daturo. ibid. Abſoluit in caſu extremæ neceſſitatis, ſeu articuli mortis ab omnibus caſibus, & cenſuris. p.155. n.12. Et ſemper à peccatis venialibus, & mortalibus iam confeſſis. ibid. Cum licentia ſuperiorum. ibid. Sed non ab excommunicatione Minori. ibid. n.13. Vide verbo *Miſſa*.

Sacræ Scripturæ lectio habenda in Monaſteriis. p.68. num.20.

Secularium conſortium valdè nociuum regularibus. p.247. & ſeqq. toto cap.9. Sæculares non venerantur religioſos difformatos. p.213. num.7. Retrahuntur à religione propter ipſos. p.214. n.8. Malè ſentiunt de religioſis valdè diuitibus. p.294. n.16. & 17.

Sancti addendi, vel non addendi Kalendariis, qui ſint. p.81. n.33. De quibus faciendum officium ratione Eccleſiæ Titularis. ibid. & n.34. De quibus ratione reliquiæ. ibid. & ſeq. num.33. & 35. De illis, quorum reliquia inſignis habetur, faciendum Officium. p.82. num.37. Quorum reliquia inſignis non habetur, ſi concedatur Officium, erit ſemiduplex. ibid. De Sanctis Canonizatis non poteſt fieri Officium extra propriam Eccleſiam, ſine noua licentia. ibid. De Patronis, & Titularibus, quomodo, & à quibus faciendum Officium. ibid. num.34. & 37. De Sancto autem Beatificato à quibus faciendum officium. ibid. Sancti non Canonizati, aut non Beatificati, quomodo non colendi. p.82. n.39. Priuatim poſſunt coli. p.85. n.40. Qualiter, aut quomodo. ibid.

Sacriſtæ munus in quo conſiſtat. p.426. n.45.

Scandalum fugiendum. p.313. n.16.

Schema Religionis, & mundi. p.209. & ſeq. n.26.

Index Rerum Notabilium.

Seminarij contributio an ſpectet ad Mendicantes. p.326.n.33.

Semiplena probatio quid ſit. p.195.n.6.

Sententia definitiua quando à Iudice Regulari proferenda. p.198.n.18. In ſcriptis, aut viua voce. ibid. Quæ debeant illam præcedere. ibid.

Sepulturam eligere non poſſunt Religioſi, niſi nimium abſentes à Monaſterio. p.57.n.10. Prælatis verò id aliqui concedunt.ibid. Inducentes ad ſepulturas capiendas in eorum Eccleſijs ſunt excommunicati. p.59.n.25.

Sermo de Religioſa diſciplina ſingulis hebdomadis habendus. p.131.n.80.

Sepultura libera in Eccleſiis Mendicantium. p.325. n.31. Sacerdotum,& ceræ numerus pro ipſa,à quo deſignandus.p.335.n.43. Sepultura vni conceſſa,an aliis dari poſſit. p.397.n.22.

Seruitores Regularium. Vide verbo *Familiares Regularium.*

Seruitrices Monialium quibus gaudeant priuilegiis. p.456.n.28.

Signa malè morigeratorum iuuenum. p.246.num.20. Otioſorum.p.258.& ſeq. num.21.Malorum Prælatorum. p.289. n.20. Bonorum Prælatorum. p.295. num.19.

Silentij obſeruantiæ obligatio quanta ſit pro Monachis. p.340. n.32. Silentium Regulare neceſſarium Religioſus. p.49.n.25. Silentij Regularis commendatio. p.225.n.12.& 13.

Simiæ & vulpis apologus. p.308.n.24.

Simonia an committatur in venditione habituum Ordinum Militarium.p.353.num.13. Simonia committitur vendendo nouitio Religioſum ſtatum. p.175. n.30. Huius criminis pœnæ. ibid. n.31. In electionibus committitur, ſi datur temporale aliquod munus, vel à manu,vel à lingua,vel ab obſequio pro Officiis, dignitatibus, &c. p.96.n.28. Vel pro voce, vel ſuffragio. ibid. Si fiat conuentio, aut pactum. ibid. num.29. Vel ne aliquis accuſetur. ibid.num.30.Non eſt tamen ſimoniacum offerre aliquid, vt non eligatur indignus, & vt eligatur dignus in communi. p.97. num.31. Nec dando aliquid ſubornanti, ne ſuborner, aut electoribus, ne iniuſtè electionem impediant. ibid. In commutationibus autem officiorum ſimonia committitur. ibid. num. 32. Simoniacorum pœnæ. ibid. num.33. Simoniaci à quo abſoluendi. p.124. num.39.

Singularitas in victu, cibo, & potu, etiam Prælatis interdicta.p.131.n.72. Singularitates vitandæ à religioſis. p.269. & ſeqq.toto ferè cap.12. Maximè à Nouitiis. p.312.n.14. Quid Patres ſentiant de ſingularibus in monaſteriis. p.269.n.2. Damna ex illis ſequuta.p.272.n.16.

Sodomita peccat contra caſtitatem. pag.27.num.11. Grauiſſimis pœnis punitur. ibid. & p.66.n.8. Quid requiratur ad illas incurrendas.. pag.28. num.12. & 13.

Sollicitantes in Confeſſione ad inhoneſta qualiter puniendi. p.145. & ſeq. n.33. & 34. Qui tales ſint cenſendi. ibid.

Socius ſemper adiungendus Religioſo exeunti è Monaſterio. p.245.n.14.

Socij, ſeu diſcreti pro Capitulis quas debent habere conditiones.p.402.& ſeq.n.17.Quam ætatem.ibid. An poſſint illegitimi id munus ſubire. ibid.

Solicitudines religioſis fugiendæ. p.253.n.16.

Societatis Ieſu domus profeſſæ bona immobilia etiam in communi non poſſident. p.320. num.7. Benè tamen Collegia. ibid. Carent tamen iure ſuccedendi in bona ſuorum. ibid. Poſſunt Societatis Religioſi cogi ad eundum in terras infidelium ad prædicandum Euangelium. p.321. n.11. Quomodo intelligendum votum eorum de obediendo Papæ quoad miſſionem. p.347. num.10. Quomodo illud de non permittenda relaxatione paupertatis.p.348. num.11. Quomodo etiam illud de non prætendenda prælatione alia in Societate. ibid.num.12. Item illud de non prætendenda dignitate extra Societatem.ibid.n.13. Et illud de denunciando ambientes. ibid.n.14. Ac illud de audiendis conſiliis Generalibus. ibid.n.15.

Sortes num admittendæ in electionibus. pagr. 408. num.44.

Spes Monachi ſolus Deus ſit. p.300.n.31.

Status in Eccleſia triplex.p.1. num.1. Coniugatorum, Religioſorum, & Prælatorum.ibid. Regulares omnes ſunt in ſecundo ſtatu. ibid. Quomodo definiatur.ibid. Adumbratus in Lege Moyſi, & naturæ. ibid.n.2. Perfectus,& conſummatus tempore Chriſti, & Apoſtolorum. ibid. Amplexatus ab Elia, & Eliſeo, & filiis Prophetarum. ibid.

Status Religioſus requirit profiteri tria vota in aliqua Religione approbata, & conſtitui ſub iuriſdictione ſuperiorum illius. p.5.num.1. Non tamen videtur neceſſaria ad hoc vera, & propria iuriſdictio. ibid.

Statuta Religionum. Vide verbo *Conſtitutiones.*

Studia litterarum conuenientia ſunt Religioſis. p.54. num.29. Studiorum Lectores an debeant facere profeſſionem fidei. p.138. num.102. Regulares ad ſtudia deputati, ſi notabiliter negligentes ſint, ſæpè peccant mortaliter. ibid. Accedentes Religioſi ad ſtudia extra clauſtra Religionis ſine licentia, ſunt excommunicati. p.56. num.2. Etiamſi vadant cum habitu. ibid. Et etiamſi ſtudia ſint licita. ibid. Similiter exeuntes de Clauſtris ad audiendam Medicinam, vel Leges, niſi intra duorum menſium ſpatium redierint, ſunt excommunicati. ibid.n.3.Non comprehendit hæc excommunicatio Religioſos intra Clauſtra audientes iſtas ſcientias. ibid. Extenditur tamen ad Doctores, qui Religioſos habitu dimiſſo ſcienter docuerint, aut retinuerint in ſcholis. ibid. Qualiter ſuperiores Religionum teneantur curare ſtudia.p.133.n.84.Studentes in vniuerſitatibus,in Conuentibus habitare debent.p.74. n.11. Studia litterarum commendantur Religioſis. p.261. & ſeqq.toto cap.11.Bonorum Religioſorum quæ, & qualia. p.267. n.24. Non reformatorum qualia. p.266. n.23. Studium principale Monachi quod. p.221.n.14.

Suffragia in electionibus debent eſſe abſoluta. p.94. num.16. Certa & determinata. ibid. Secreta. ibid. n.17. Per ſchedulam albam non irritatur electio, ſed denotatur illam mittentem noluiſſe habere vocem in illa electione. p.95.num.18. Libera etiam à metu reuerentiali, ibid.num.21. Poteſt tamen fieri coarctatio ad certum genus perſonarum. ibid. ſuffragium ſemel datum poteſt reuocari, ſi non ſit publicatum, aut permixtum cum aliis. ibid. n.22. Vide verbo *Electiones.*

Superbia fugienda Regularibus. p.266.n.23.

Superfluum habere non licet Religioſis. p.32.n.13.Eſt peccatum proprietatis, etiamſi fiat cum licentia ſuperiorum. ibid.

Suſpenſionem incurrunt ſuſcipientes Ordines ſacros illegitimè. p.86.n.2.

Subornatio quæ, & qualis prohibita Canonicis Regularibus. p.345.n.27.

Superiores, vide verbo *Prælati.* Superiores immediati Conuentuum ſunt verè Prælati. p.424. num.37. Quam iuriſdictionem habeant.ibid. Quam poteſtatem

tem circa abſolutionem à reſeruatis. ibid. Quæ ætas pro eis requiratur. ibid. Superiores Conuentuum quam habeant auctoritatem. p.425.num.40. Quid facere poſſint in abſentia Prælatorum. ibid. n.41. An poſſint illegitimi hoc munus exercere. p.427.n.50.

Syndici Minorum qui ſint.p.458.n.12. Quibus priuilegiis fruuntur. ibid. num.13.

T

TAbellionis munus nequeunt exercere Religioſi. p.58.num.13. Qui tamen in ſæculo habebant hoc Officium, poſſunt in Religione ſignare inſtrumenta. ibid. In cauſis etiam Fidei poſſunt id munus exercere. ibid. Vide verbo *Notariorum inſtitutio.*

Tabernas ingredi prohibitum Religioſis. p.62.n.38.

Taciturnitas ſuperioris videntis Religioſum aliquid poſſidere, accipere, expendere, &c. ſine licentia, & non contradicentis, non excuſat Religioſum. p.39.n.56. Niſi quando ex aliis ſignis conſtat illam eſſe virtualem approbationem. ibid.

Taurorum agitationibus, aliarumque beſtiarum aſſiſtere prohibitum eſt Religioſis. p.65. num.7. Sub mortali peccato, & excommunicatione ferenda. ibid.

Termini terræ appellantur Monachi. p.294.n.17.

Tertiarij Ordinum Mendicantium. p.20. num.22. Recipiunt habitum ab illis. ibid. Non ſunt veri Religioſi, niſi promittant tria Vota ſub regimine Prælatorum.ibid. Poſſunt vocari Tertij Ordinis. ibid.

Tertiarij in triplici genere. p.429. n.1. An tria vota eſſentialia ſub aliqua Regula emittant. ibid.num.2. Alij non emittunt tria vota. ibid.n.3. Quidam ſunt verè Religioſi.ibid.& ſeq.num.5. Quidam verò non. p.430.n.6. & 7. Modus viuendi iſtorum qualis ſit. ibid.Habent facultatem illos recipiendi Minores. ibid.n.8.Prædicatores.ibid.n.9. Auguſtiniani.p.431. n.10. Carmelitæ.ibid.n.11. Seruitæ. p.432.num.12. Minimi.ibid.n.13. Poſſunt tertij Ordinis nuncupari.ibid.n.14. Regulam ab Eccleſia approbatam obſeruant. ibid. n.15. Habitum Ordinum, etſi non eundem, ſed ſimilem, geſtant. ibid. n.16. Habent proprios modos profitendi. p.433.num.17. Aliqui emittunt aliqua vota ſimplicia, alij non. ibid.n.18. Quomodo peccent tranſgrediendo ſuam profeſſionem.ibid.n.19.& 20. Quomodo facienda.p.434. n.21.Illam præcedit probationis tempus.ibid.n.22. An recedentes ab ea ſint apoſtatæ. ibid. num.23. Eorum inſtitutum valde differt à Confraternitatibus.ibid.num.24. An dicendi perſonæ Eccleſiaſticæ. ibid.num.25. Quæ ſint illis conceſſa priuilegia. p.435.num.26. Qualiter limitata.ibid.num.27.28.& 29. Conditiones pro ipſis requiſitæ. ibid. num.29. Tripliciter viuere poſſunt. p.436.n.30. & 31. An poſſint eligere ſepulturam. ibid.n.33. Sacramenta à quo recipere poſſint. ibid. num.34. Quam habeant exemptionem. p.437. num.35. Quid pro tempore interdicti. ibid. n.36. Quid de fœminis Tertiariis collegialiter viuentibus. ibid. n.38. An gaudeant priuilegio Canonis. ibid.num.39. Quæ conditiones pro illis requirantur. ibid.n.40. Quibus Superioribus ſubjiciantur. p.438. n.41. & 42. Quas Indulgentias conſequi poſſint. ibid. n.43. Ad quem ſpectet iudicare de conditionibus pro illis neceſſariis. ibid.n.44.

Teſtamentum condere an poſſint Commendatarij. p.356. n.33. & 34. Prælatis etiam Regularibus eſt prohibitum. p.428.n.54. Pro illo faciendo non eſt neceſſaria præſentia Parochi.p.328.n.45.

Teſtamentum S.Ephrem. p.294.n.17.

Teſtari, aut teſtamentum facere non poſſunt Religioſi.p.59.n.19.Poſſunt tamen facere aliquam ſchedulam, quâ rogent Prælatum, vt det aliqua alicui. ibid. Et interpretari teſtamentum à ſe factum,dum erant ſæculares.ibid. Ex licentia etiam Papæ teſtari poſſunt. ibid. Nouitij autem poſſunt facere teſtamentum. p.175.n.35.

Teſtamenti executor non poteſt eſſe Religioſus abſque licentia ſui Superioris. p.57. num 9. Sufficit tacita licentia. ibid. Minoribus de Obſeruantia id non licet. ibid. Teſtamentorum executores Religioſi tenentur reddere rationem Epiſcopo. ibid.

Teſtes eſſe non eſt prohibitum in iure Religioſis. p.57.n.10.Etiam in teſtamento, in quo aliquid relinquitur Monaſterio. ibid. Teſtis falſus perpetuò deponitur. p.61.n.42.

Teſtes Regulares in ipſorum Regularium cauſis quomodo interrogandi. p.196.n.11.Iuridicè interrogati tenentur veritatem dicere. ibid. Nunquam poſſunt mentiri.ibid. Nec dicere ea, quæ ſciunt per Sacramentalem Confeſſionem. ibid. Nec ea, quæ ſciunt ſecretò.ibid. Niſi quandò id cedit in damnum aliorum. ibid. Nec tenentur dicere ea, quæ à non fide digno, aut appaſſionato audierunt.ibid. Nec teſtificari cum ſuo notabili damno.ibid. Teſtes oculares qui ſint. p.198.n.15. Teſtes conteſtes qui.ibid. Teſtes omni exceptione maiores, qui.ibid.Teſtes ſingulares, & teſtes non omni exceptione maiores, qui ſint. ibid.

Teſtimonium ferre Regulares in cauſis ciuilibus non poſſunt ad id cogi, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt. p.76. num.24. In cauſa etiam ſanguinis, niſi pro defenſione, non poſſunt cogi.ibid. Si tamen velint tranſire aliquid per dohanam,tenentur iurare, & ad mentem emptorum gabellarum. ibid.n.25.

Theſaurus monachi eſt paupertas.p.294.n.17.

Tonſura Clericalis quid importet in Religionibus. p.12.n.67.

Tortura dari poteſt Religioſis. p.120. n.17. Quæ tortura.ibid.

Transferre Religioſum de vna Prouincia ad aliam, pertinet ad Generalem, ſicut de vno Conuentu ad alium ad Prouincialem. p.135. n.91. Id tamen ſine cauſa fieri non debet.ibid.

Tranſitus Religioſi ex vna Religione ad aliam non licet ſine magna cauſa. p.159. n.1. Cauſâ tamen legitimâ poſitâ,& cum aliquibus conditionibus licet.ibid.n.2.Prima, quod non fiat temerè, ex leuitate, aut cum iactura Religionis, à qua receditur. ibid.n.3.Secunda, petitio licentiæ à Superiore.ibid. n.4. Tertia, quod tranſitus ſit ad perfectiorem Religionem. ibid. n.5. Quarta, quod hoc non ſit illi prohibitum.ibid.n.6.Primæ, & ſecundæ conditionis defectus non irritat tranſitum.p.160.n.7. Defectus tertiæ irritat illum.ibid. Defectus verò quartæ aliquando irritat, aliquando non. ibid. Tranſire ad Religionem æquè perfectam, qualiter ſpectat ad Papam. ibid. num.8. Et ex cauſa Prælatis ipſo inferioribus. ibid. num.9. Ad tranſitum ad ſtrictiorem Prælati concedunt licentiam. ibid. num.10. Probabiliter etiam ad laxiorem, cauſâ legitimâ. ibid.n.11. Vt concedatur tranſitus, certus debet eſſe Prælatus,quod alia Religio vult acceptare Religioſum. p.161.n.15. Admittentes fratres alterius Ordinis præter ordinē iuris grauiter peccant.p.162. n.24. Totus etiam Conuentus poteſt tranſire ad arctiorē Religionē.p.163.n.27.Tranſitus Canonicorū Regulariū ad Monachos, an licitus. p.343.n.8.An Clericorum Regularium ad Monachos. p.346.n.3.

An aliorum Religioſorum ad milites Regulares. p.357. n.44. An ad Hoſpitalarios. p.362.n.18. An Conuerſorum,ſeu Oblatorum.p.366.num.21.

Tranſlatio bonorum vnius Monaſterij ad aliud, an liceat.p.473.n.56.

Tranſlatus de vna Religione in aliam,debet eſſe Nouitius in ea. p. 161. n.16. Et de nouo profiteri.ibid. Quem locum debet habere. ibid. n.17. Si reuertatur vnde exiuit, acceptandus eſt. ibid.n.18. Tranſlatus modo legitimo, non tenetur ad obſeruantias prioris Religionis, neque ad vota ſpecialia ipſius. ibid. num.19. Nec eſt capax Beneficij ſæcularis. ibid. n.20. Et ſi eſt ex Mendicantibus, priuatur voce, & loco, & non poteſt aſſumi ad officia. p.162.n.21. Tranſlatus illegitimè non eſt verè apoſtata, ſed fugitiuus. ibid. n.22. Bona tranſlatorum ad quem pertineant. ibid. n.23. Tranſlatus de vna Religione in aliam ſemper debet manere in clauſtris.p.163.num.29.

Tria maximè neceſſaria Monachis ſunt, oratio, lectio, & operatio. p.220. num.12. Tria neceſſaria Prælatis.p.288.& ſeq.n.17.& 21.

Triremium pœna licitè infligitur Religioſis. p.112. num.32. Miniſtri illos verberantes, ſi modum non excedant, non incidunt in excommunicationem. ibid. Ex triremibus redeuntes non admittuntur ad Altare ſine diſpenſatione. ibid. A quo talis diſpenſatio concedenda.ibid.

Triſtitia Monachorum quomodo medenda. p.245. num.12.

Tutelam alicuius perſonæ prohibitum eſt Religioſis ſuſcipere. p.58. n.17. Tutela tamen legitima, quæ lege defertur conſanguineis, non videtur prohiberi Religioſis.ibid.

Tyronum in religione educatio. p.309. & ſeqq. toto cap.18.

V

VAgatio nimia extra cœnobia Monachis interdicta.p.236.& 242.& ſeqq.totis ferè capp.7. & 8.

Valetudinarium in ſingulis Conuentibus inſtituendum.p.68.n.20.

Venari, aut intereſſe venationibus prohibitum eſt Religioſis. p.59. n.20. Quando autem non fuerit ſcandalum, aut alia praua circumſtantia, non videtur mortale.ibid.

Venialia confiteri poſſunt obligari ex Regula Religioſi.p.48.n.21.

Vicarij Conuentum, qui in ipſis non habent Superiorem, ſunt veri Prælati. p.118. n.3. Secus verò de aliis Vicariis, ſeu alio nomine vocatis, qui in Conuentibus Superiorem ſupra [illegible]. ibid. Vicarij Monialium non ſun[illegible] ipſarum.p.178. n.2. Vicarij Epiſcopalis munus an poſſit exercere Religioſus. p.58. n.14. Vicarij Generales in Religionibus, quando habeant auctoritatem ordinariam, & quando delegatam. p.422. n.17. An exſpiret morte concedentis. ibid. n.18. Vicarij Conuentuum quam habeant auctoritatem. p.425.n.39. 40.& 41.

Violentia quid,& quotuplex.p.381.n.22.

Vidua, ſeu non virgo, an eligi poſſit in Abbatiſſam. p.192.n.5.

Vinum cum aqua temperatum debent bibere Religioſi. p.62. num.38. Nec alios in conuiuiis ad bibendum inuitare. ibid. Nec ingredi tabernas. ibid. Ebrioſorum pœna.ibid.

Viſio de quodam conuentu reformato.p.215.n.11. De quodam ſancto religioſo. p.226. n.17. De alio, qui ſine purgatorio migrauit ad cœlum. ibid. De quibuſdam aliis.ibid.& ſeq.n.18.& 19.& p.282.n.18. De Hugone,eo quòd nō recipiebat diſciplinas Ordinis.p.231.n.21. Alia de quibuſdā comitiis dæmonum. p.271. n.14. Alia de quodam religioſo. ibid. Alia de quibuſdam defunctis. p.276.n.12. De quodam alio.ibid. Alia ex S. Odone.p.299. n.29. Alia ex Laurentio Surio. ibid. Alia ex Ioan. Nidero.p.305. n.15.

Viſitare debent Generales,& Prouinciales Prouincias, & Conuentus.p.130.n.68. & p.135.n.92.& p.194. n.1. Non poſſunt delegare hanc facultatem alicui extraneo extra Ordinem.p.135.n.92. Abſolutiones, & diſpenſationes, quas tunc concedunt, quantùm valeant. ibid.n.93. Qualiter in Viſitationibus procedere debeant Prælati Regulares. p.194. & ſeq.à num.2.

Viſitationes ſæcularium quomodo fieri debeant à Religioſis.p.144.n.8.& 11.

Viſitatores Monialium impedientes ſunt excommunicati.p.188.n.47.

Vita communis maximè neceſſaria Religioſis. p.30. n.7. Maximè etiam illis commendata ab Eccleſia in Conciliis, & Decretis SS. PP. ibid.n.7. & ſeq. An illam non obſeruantes ſint Proprietarij,& Proprietariorum pœnis plectendi. p.40. n.60. Prælati, qui non curant illam obſeruare, ſunt in malo ſtatu. p.119.n.14. Etiam in cibo,potu,& aliis rebus obſeruanda eſt à Prælatis.p.127.n.54.

Viſitatorum auctoritas qualis.p.423.num.28. An pertineat ad eos regimen Prouinciæ, vel Conuentus tempore viſitationis.ibid. Quid poſſunt facere Prælati eo tempore.ibid.n.29. Eorum auctoritas pendet ex litteris commiſſionis. ibid. & ſeq.n.30. An poſſint illam ſubdelegare.p.424.num.31. Ab illis geſta an reſcindi poſſint. ibid. n.33. Quos proceſſus formare poſſint.ibid.n.34.

Viſitare Eccleſias Ordinum Militarium, ad quos pertineat.p.357.n.49.

Vniones Eccleſiarum quando recognoſcendæ à DD. Epiſcopis.p.327.n.41.

Vnio inter religioſos habenda. p.279.& ſeqq.toto ferè cap.14.

Votum deciſiuum, & conſultiuum quid importent. p.422.n.21.

Votum vitæ Eremiticæ an obliget. p.363. n.9. Vota Ieſuitarum quæ, & quomodo accipienda. p.347. à num.9. Clericorum Minorum. p.348. n.16. Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis. ibid. num.17. Hoſpitalariorum. p.359. n.3. Tertiariorum. p.433. num.19. & p.435. & ſeq. numero 28. & 29. Voto de aſſumenda Religione an ſatisfiat aſſumpto habitu Ordinum Militarium. p.357. n.44.

Votum Paupertatis. Vide verbo *Paupertas*, verbo *Peculium*, & verbo *Proprium*,& *Proprietas*.

Vota ad minùs tria requiruntur ad eſſentiam ſtatus Religioſi. pag.5. num.1. Ex vi illorum non eſt tam ſuus, quàm Religionis Religioſus. ibid. Etiam vota, quæ emittunt Milites Sancti Iacobi, S.Ioannis, &c.illos conſtituunt Religioſos. ibid.num.2. Vota etiam ſimplicia, quæ emittunt Patres Societatis Ieſu poſt biennium.ibid.n.3. Votum ingrediendi Religionem licitum eſt, & honeſtum. p.174. n.27. Quid debeat facere, qui tale votum fecit. ibid.

Vota, & Promiſſiones factæ à Populis, ſeu Communitatibus,tenentur obſeruare Regulares ibi exiſtentes. p.74. n.13.

Vota Monialium non diſpenſantur, nec commutantur ab Abbatiſſis, ſeu Prioriſſis ipſarum, irritari tamen poſſunt ab illis. p.193.n.15.

Vota Regularium irritantur à Superioribus. p.116. numer.47. Non ſolùm indirectè, ſed etiam directè. ibid. Etiam illa, quæ ſunt circa materiam præceptorum. ibid. Etiam facta cum licentia eorundem

Superiorum. ibid. Excepto Voto tranſeundi ad arctiorem . Religionem. ibid. Etiam vota Nouitiorum. ibid. Commutantur etiam eadem Vota à Superioribus. ibid. num.48. Et diſpenſantur ea , quæ poſſunt diſpenſare Epiſcopi. p.127. num.49. Secus in Votis reſeruatis Papæ. ibid. Benè tamen Vota tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem. ibid.num.50. Requiritur ſemper cauſa. ibid. num.51. Vota Prælatorum à quo diſpenſantur. ibid. num. 52. Vota eſſentialia Religionis nullatenus diſpenſantur à Superioribus. ibid.n.54.

Vota ſæcularium Epiſcopo reſeruata , an diſpenſari poſſint à Confeſſariis Regularibus. p. 143.n.22. Ad minùs poſſunt commutari ab aliquibus ipſorum.ibid. & ſeq.n.23. Vota autem Papæ reſeruata quando perfecta ſunt, nec diſpenſari , nec commutari poſſunt à Regularibus Confeſſariis.p.144.n.24. Quando verò talia non fuerint , poſſunt commutari. ibid.

Vota , ſeu ſuffragia inhabilium in electionibus an , & quomodo illa vitient. p.92.n.6.

Votiuæ Miſſæ quando non dicendæ. p.157.n.25.

Vſus irreuocabilis alicuius rei non poteſt concedi Religioſis. p.35.n.26. Nec etiam à Papa , niſi diſpenſet in Voto Paupertatis. ibid.

Vſusfructus quid ſit.p.30.n.2. Vſus iuris quid ſit. ibid. Vſus facti , quid ſit. ibid. Vſufructu , & vſu iuris priuatur Religioſus per paupertatem. ibid. Non tamen priuatur vſu facti , nec iſte opponitur Paupertati Religioſæ. ibid.

Vulpis , & Simiæ apologus. p.308.n.24.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

Digitized by Google

Digitized by Google